

Володимир Пацюрко
Volodimir Pacjurko

Великий
есперантсько-український словник
Granda
Esperanta-ukraina vortaro

Близько 100 000 слів та словосполучень
Ĉirkaŭ 100 000 vortoj kaj vortkombinoj

Львів – 2015

З ІСТОРІЇ ЕСПЕРАНТСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

З падінням берлінської стіни у 1989 р., а з нею – тоталітарного режиму в Східній Європі та розвалом СРСР, проголошенням і утвердженням самостійної Української держави та інших суверенних держав жвавішають контакти між ізольованими протягом багатьох десятиліть народами. І разом з тим усе актуальнішою стає проблема: якою мовою спілкуватися.

„Різномовність є одним із нещасть людства”, – вважав великий французький просвітителю Вольтер. Неможливо з ним не погодитись. Адже на землі кілька тисяч мов! І хоч такі мови, як англійська, французька, німецька, іспанська, російська, арабська сьогодні визнані світовими мовами, їх вивчення є непростим для більшості людей.

А чи не можна створити штучно таку мову, яка б легко запам'ятовувалася, була б доступною для вивчення і спілкування? Ця мрія вже протягом багатьох століть хвилює людство. Чи не найперша спроба створити універсальну або міжнародну мову була зроблена ще у четвертому столітті до нашої ери в стародавній Македонії. Алексарх, брат македонського воєначальника Кассандра (згодом царя Македонії) мріяв створити справедливу державу, у якій усі громадяни говорили б однією мовою і жили б дружно. Він заснував місто Уранополіс – Місто неба, жителями якого стали прибульці з різних країн. Для них Алексарх створив спільну мову. На яких принципах вона базувалася, досі невідомо, бо нова місто-державу невдовзі припинила своє існування, а з нею і згадана мова.

Відомо більше тисячі проектів міжнародної мови. І лише один із них – есперанто – витримав випробування часом і претендує на роль мови для всіх. Творцем есперанто був польський лікар-поліглот Людвик Лазар Заменгоф. 1887 року вийшов підручник цієї мови. Її автор прибрав псевдонім “Доктор Есперанто”, що в перекладі означає “той, що сподівається”. Заменгоф мріяв про ті часи, коли кожна людина крім рідної мови вивчить ще одну, нейтральну мову, призначену для міжнародного спілкування.

Творіння Заменгофа – геніальний синтез найбільш уживаної лексики індоевропейських мов: французької, англійської, німецької, почасти слов'янських мов, а також старогрецької та латинської. Граматика мови надзвичайно проста, винятків нема. Закінчення зведені до єдиної системи.

Практика показує, що есперанто набагато легше від будь-якої мови. Для його вивчення потрібно в середньому 3-4 місяці. Незважаючи на свою легкість, есперанто – милозвучна, багата й гнучка мова. Його словниковий запас постійно поповнюється. В есперанто виникли стійкі фразеологічні звороти, метафори, синоніми, прислів'я. Цією мовою можна передати найтонші відтінки людської думки. Крім того, знання есперанто значно полегшує вивчення іноземних мов.

Хоч періоди розвитку есперанто чергувалися з затишшям, викликаним війнами, мова росла і міцніла. Навколо неї гуртувалися люди, які говорили, писали, творили нею. Так виник рух за есперанто або рух есперантистів. Ось кілька цифр, що характеризують його зростання: якщо в 1890 р. в світі було три організації есперантистів, то до 1914 р. їх стало 2000; якщо в 1890 р. було видано 28 книжок на есперанто, то в 1914 р. – більше 2700, а в 1920 р. – більше 3200.

У 1908 році була створена міжнародна організація есперантистів – *Universala Esperanto-Asocio* (Всесвітня есперанто-асоціація, УЕА), яка на нинішній день об'єднує есперантистські спілки більше 90 країн, у т. ч. України.

Есперанто стало мовою наукових праць, симпозіумів, міжнародних зустрічей. Діє Міжнародна академія наук у Сан-Маріно, робочою мовою якої є есперанто. Створено багато міжнародних організацій, що об'єднують есперантистів певного фаху, наприклад, Міжнародна медична есперанто-асоціація, Міжнародна асоціація математиків-есперантистів, Всесвітня асоціація есперантистів-будівельників, Міжнародна ліга

учителів-есперантистів, Всесвітня асоціація філософів і багато інших, ряд релігійних і політичних організацій.

Мовою есперанто виходить у світі більше 100 часописів, а біля десяти радіостанцій ведуть регулярні передачі міжнародною мовою.

Починаючи з 1905 р. відбуваються всесвітні конгреси есперантистів, на які збираються прихильники міжнародної мови з усіх континентів. У 2013 році у столиці Ісландії Рейк'явіку відбувся 98-й всесвітній конгрес есперанто. У 2014 р. конгрес прийматиме Буенос-Айрес.

Есперанто постійно збагачується, причому її основи або „Fundamento de Esperanto” залишаються недоторканими. Дальшим розвитком мови опікується Академія есперанто, до складу якої входять найвидатніші учені-есперантологи. На есперанто перекладено шедеври світової літератури. По-есперантськи говорять Шекспірів Гамлет і Шевченкова Катерина, Пушкінський Онегін і Міцкевичів пан Тадеуш. Художня література на есперанто сягає близько 50 тис. томів. Майже 30 націй видали свої антології міжнародною мовою. А оригінальна есперантська література стає явищем не менш феноменальним, ніж саме есперанто.

Велику роль у становленні та поширенні есперанто відіграли українські есперантисти. Так, ще у 1889 році в Одесі було створене перше в світі товариство есперантистів “Есперо”. У 1906 р. заснували своє товариство львівські есперантисти, у десятих роках 20 ст. – есперантисти Києва. Одна з київських вулиць на Батіївській горі називалася Есперантською. У 1913 р. в Києві відбувся другий Всеросійський з'їзд есперантистів.

1907 року в Тернополі вийшов перший український підручник есперанто, написаний Михайлом Юрківим. У Новому Селі коло Підволочиська ентузіастом міжнародної мови Лесем Денисюком було створено щось на зразок інформаційного бюро. Невелика група есперантистів видавала листівки з граматикую і словником есперанто, поміщала статті про мову в різних часописах, вела курси з її вивчення.

У 1911 році у Львові відбувся 1-ий галицький конгрес есперантистів, а 1912 року було створене міське „Товариство українських есперантистів”. Львівська опера підготувала міжнародною мовою „Гальку” С. Монюшка і показала її на 8-ому міжнародному конгресі есперантистів у Кракові.

Широку діяльність на західноукраїнських землях розгорнув пристрасний есперантист Орест Кузьма з Коломиї. Завдяки його старанням у місті 1912 р. було створено есперантистське товариство „Progreso”, а сам Кузьма почав видавати журнал “Ukraina stelo” (“Зоря України”). Перший його номер вийшов у 1913 р., останній – у 1923. І хоч усього вийшло 26 номерів, часопис цей зробив багато для популяризації в світі нашої культури і літератури, відіграв велику роль у згуртуванні та зміцненні есперанто-руху в Галичині. Орест Кузьма – автор детального підручника есперанто, що був виданий у Станіславові 1922 р. Одночасно там же був виданий і „Українсько-есперантський словарець” Карла Вербицького. Навколо О.Кузьми та його часопису зросла ціла плеяда відомих есперантистів, серед яких назвемо тих, що згодом стали письменниками: Василя Атаманюка, Мирослава Ірчана, Івана Ткачука.

Радянський період есперантизму в Україні характеризується багатьма злетами і майже цілковитим винищенням прихильників міжнародної мови наприкінці 30-х років під час розгулу сталінських репресій. Бурхливим було есперантське життя у 20-30 рр. у Харкові, що на той час був українською столицею. Тут видаються масовим тиражем підручники есперанто українською мовою: „Міжнародня мова есперанто” Ярослава Волевича та „Гурток есперанто” Сергія Рубльова. Українські есперантисти Є. Ізгур та В. Колчинський уклали „Большой русско-есперантский словарь”, що вийшов друком у Москві 1933 року. Столична радіостанція вела передачі міжнародною мовою. Видавництво „Плужанин”, очолюване С. Пилипенком, видрукувало на есперанто „Фата моргана” М.Коцюбинського, „Червону хустину” А. Головка, „Смерть Асуара” М. Ірчана.

Харківський письменник Микола Борисов видав 1931 року український роман „Квінт”, написаний у стилі пригодницьких творів на матеріалі міжнародного робітничого есперантського листування. Того ж року з ініціативи В.Колчинського було створено Міжнародну асоціацію революційних есперантських письменників (IAREV), до складу якої увійшли В. Бобинський, І. Ткачук, М. Ірчан (на той час вони були в Харкові), В. Юрезанський, В. Кузьмич, С. Пилипенко та інші. Відповідальним секретарем асоціації був Євген Михальський – уродженець Летичева, видатний есперантський поет.

Журнал „Международный язык” у № 4-5 за 1930 рік і № 5 за 1932 рік помістив інтерв’ю з українськими письменниками про есперанто. Устами І. Микитенка, О. Слісаренка, І. Ле, В. Поліщука, О. Вишні, М. Йогансена, В. Гжицького та ін. міжнародна мова дістала високу оцінку. А Володимир Сосюра запропонував запровадити есперанто для міжнаціонального спілкування в СРСР замість російської мови.

Друга половина 30-х років виявилася фатальною для українських есперантистів: більшість з них стали жертвами сталінських репресій і були фізично знищені, зокрема В. Бобинський, С. Пилипенко, М. Ірчан, В. Кузьмич, Є. Михальський, Є. Ізгур, В. Колчинський та ін. З приходом більшовиків у Західну Україну був вивезений на Сибір О. Кузьма. Частина галицьких есперантистів емігрувала на Захід. Під час перебування в таборі для переміщених осіб в Авгсбурзі у 1946-1947 рр. ними видавався часопис „Український есперантист”.

Відродження есперантського руху в повоєнний час розпочалося наприкінці 50-х років. Багато спричинилися до цього Анатоль Кох (Львів), Панас Васильченко (Київ), Андрій Рогов (Хмельницький) та ін., а трохи пізніше Надія Андріанова з Києва. Це завдяки її старанням стало легендарним ім’я Василя Ярошенка, українця з Білгородщини. З допомогою есперанто сліпий юнак об’їздив цілий світ, став не лише великим есперантистом, а й класиком японської літератури.

У часи „відлиги” з’являється нове покоління українських есперантистів, активних учасників СЕЙМу – Молодіжного руху радянських есперантистів: Д. Цибулевський, А. Гончаров, М. Бронштейн, М. Лінецький, Д. Колкер, Е. Крилов, М. Ващишин та ін. СЕЙМ організував табори і курси есперантистів в різних республіках, у т.ч. і в УРСР. Багато зроблено для популяризації есперанто в Україні в 60-70 рр. В. Міщенком, О. Королевичем, Л. Городиським, І. Друлем, Я. Матвіїшиним, В. Григоренком, В. Москалюком, К. Майбуровою, С. Вайнблатом, Н. Якимчук, М. Стародубцевим, Г. Шилом, О. Грищенком, М. Ващишин, і у 80-90 рр. М. Кривецьким, Я. Захарією, М. Волошином, В. Паюком, Є. Ковтонюком, В. Пацюрком, В. Гордієнком, О. Вдовиченко, М. Мухою, В. Горбачуком, І. Галайчуком, Ю. Зубиком та ін. Василь Станович із Дрогобича був організатором двох міжнародних зустрічей есперантистів, заснував видавництво есперантської літератури, видав своїм коштом „Українсько-есперантський словник мінімум” та „Ключ до вивчення есперанто”, два номери відродженого часопису „Ukraina stelo”. Микола Волошин із Луцька самотужки видає інформаційний бюлетень Спілки есперантистів України „Helianto” (вийшло більше 100 чисел), редагує журнал “Ukraina stelo”, 100-річчя з дня виходу першого номера якого урочисто відсвяткували есперантисти України в Коломиї 12-13 жовтня 2013 р. Цьому ювілею була присвячена всеукраїнська науково-практична конференція „Роль часопису „Ukraina Stelo”, його редактора О. Кузьми в популяризації української історії, літератури й культури в світі та ідей міжнародної мови есперанто в Галичині”, а на будинку, в якому проживав Кузьма і який служив за редакцію журналу, відкрито пам’ятну дошку.

Українські есперантисти брали активну участь у роботі Асоціації радянських есперантистів (ASE). У 1989 році створено Українську есперанто-асоціацію (UkrEA), вищим органом якої є всеукраїнський конгрес есперантистів. Помаленьку наша країна стає місцем проведення міжнародних есперантських заходів. Так, у 1998 році в Одесі відбувся 71-й конгрес SAT (Всесвітньої позанаціональної асоціації), а 2011 р у Києві – 67-

й конгрес ТЕЈО (Всесвітньої есперантської молодіжної організації). 2013 р. одна з вулиць селища Чорноморське (Крим) названа вулицею Есперанто.

Свого часу великий письменник Лев Толстой, що був палким прихильником есперанто-руху й знав міжнародну мову, сказав такі слова: „часу на вивчення цієї мови треба так мало, а користь така велика, що не можна не зробити такої спроби”.

Зацікавлення українських громадян мовою есперанто вимагає створення сучасних навчальних посібників і словників. Наприкінці 2006 р. було викінчено есперантсько-український словник на 60 тис. слів, що був виданий у Києві 2010 р. (автори В. Пацюрко, Є. Ковтонюк). Словник такого обсягу став одним з перших великих національно-есперантських словників на пострадянських теренах (у 2004 р. вийшов з приблизно таким самим обсягом есперантсько-естонський словник, укладений Раймундом Гаабвере). У процесі його укладання було використано багатий лексикографічний матеріал, у тому числі найбільш авторитетні серед есперантистів словники Г. Вареньєна, М. Дук-Гонінаса, Р.Айчольца, Д. Уелса, Е.-Д. Краузе, Т. Тимінського, Є. Бокарьова та ін.

За роки української незалежності видано кілька підручників міжнародної мови: підручник есперанто за загребською методою (в адаптації В. Паюка), підручник для гімназій М. Геллера та підручник міжнародної мови прямим методом навчання (автор С. Марчек, адаптація М. Лінецького). Основний недолік цих видань – обмежений тираж та відсутність у прямому продажу.

З ІСТОРІЇ ЕСПЕРАНТСЬКОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ В УКРАЇНІ

Зачинателем есперантської лексикографії в Україні можна вважати Леся (Александра) Денисюка, уродженця Коломийщини, який приблизно у 1908-1910 р. видав пропагандистський листок розміром 44,5 x 29 см „Про міжнародну мову есперанто. Граматика і словарець на однім аркуші”. З одного боку листка вміщено коротку історію створення есперанто та зародження есперантського руху, коротку граматику міжнародної мови, заклик вивчати цю мову, а з другого – „Словарець” (словничок), що містить 641 слово. Листок був надрукований у „Друкарні уділовій” у Львові, вул. Коперника, 20.

„Словарець українсько-есперантський”, автором якого був львів'янин Карло Вербицький, вийшов як додаток до „Ukraina stelo” у видавництві „Бистриця” у Станіславові (тепер Івано-Франківськ), а надрукований в Коломиї в друкарні А. В. Кисілевського (там же друкувався журнал „Ukraina stelo” і підручник О. Кузьми). У передмові до словника О. Кузьма пише: „Дотепер не було у нас ще ніяких українсько-есперантських словарів. Тому, що опрацювання більшого словаря забере ще багато часу, я переглянув, справив і дещо доповнив цей – поки що дуже малий – словарець, який остаточно вистарчить до щоденного ужитку”.

У словнику містилося біля 4600 слів. Українська словникова частина містила багато діалектизмів і полонізмів. Відомо, що Вербицький продовжував роботу над словником. На початку 70-х рр. минулого століття мене попросили відредагувати рукопис його українсько-есперантського словника, зроблений на учнівських зошитах (вони були вже радянських часів), як припускаю, у 50-х рр. Було це з десять зошитів по 18 листків, списаних з обох боків хімічним олівцем. Я взявся до роботи, та опрацювавши один зошит, прийшов до висновку, що легше буде написати новий словник, ніж відредагувати рукопис. Українська його частина була такою ж, як і в надрукованім „Словарці”, який на теперішній час є лише пам'яткою української есперантської лексикографії, а для користування чи перевидання не надається.

У 1931 р. у Харкові було видано підручник Ярослава Волевича „Міжнародня мова есперанто”, до якого додано есперантсько-український словник, що містить біля 2600 слів. Обидві частини його лексики актуальні й досі. Та сам підручник в силу історичних обставин став бібліографічною рідкістю.

1993 року в Тернополі вийшов „Есперантсько-український розмовник” Олександра Королевича, до якого додано есперантсько-український словничок, що містить 851 слово.

Український „Ключ до еспранто”, підготовлений до друку Віктором Паюком, містить есперантсько-український словник обсягом приблизно 2000 коренів.

У 1972 р. я почав роботу над укладанням українсько-есперантського словника. Для цього було скартковано „Повний ілюстрований словник есперанто” Г. Вареньєна, додано слова з інших джерел. Перший результат цієї роботи вилився в „Українсько-есперантський словник-мінімум”, що вийшов 1998 року. Він містить біля 7000 слів. У 2000 р. почав паралельно укладати есперантсько-український словник, який було викінчено 2006 р. і друк якого затягнувся до 2010 р. Певний поспіх у його підготовці, брак іншомовно-українських фахових словників, відсутність доступу до інтернету спричинили ряд помилок і неточностей у перекладі ряду слів, зокрема наукових термінів. Побудова словника виявилася заскладною для пересічного користувача. До есперантської частини не увійшло близько 300 слів, в основному з наукової термінології, перекладу яких не вдалося знайти в словниках.

Пропонований читачам „Великий есперантсько-український словник” має на меті допомогти бажаючим вивчити міжнародну мову, а тим, хто вже знає її, удосконалити свої знання. Він стане також у пригоді перекладачам і тим, хто хотів би вивчати українську мову.

Словник удвічі більший від свого попередника, насичений прикладами вживання того чи іншого слова в різних контекстах, фразеологізмами, багатою сучасною професійною лексикою. До нього введено географічні назви, власні імена та імена міфологічних персонажів. Виходячи з того, що словник повинен у повній мірі відображати реальний стан як однієї мови – есперанто, так і другої – української, до нього включено так звану ненормативну та розмовну лексику, ряд діалектизмів, слова, що позначають українські реалії (див. їх перелік у кінці праці). Я намагався також якнайповніше представити синоніміку обох мов. До словника додано детальний нарис граматики есперанто. Структура словника зручна для користування.

Аби багаторічна праця не пропала марно, я вирішив розмістити словник в інтернеті, щоб есперантисти України й інші бажаючі могли ним безплатно користуватися. Маю також надію, що знайдуться спонсори для видання словника друком.

Я свідомий того, що укладений мною словник ще далекий від досконалості. У тій чи іншій мірі відбилися в ньому зволікання з новою редакцією українського правопису, різнобій в транскрибуванні слів з буквою г, іноземних прізвищ, античних імен, географічних назв тощо. Перекинувши гору літератури, переконаєшся, наскільки вбога наша українська лексикографія, як нам бракує не тільки іншомовно-українських термінологічних, а й загальних словників. Тому з вдячністю прийму всі зауваження з боку користувачів словником, які прошу надсилати на адресу rasjurko@gmail.com.

Тепер беруся за викінчення українсько-есперантської версії. За її основу взято українську словникову частину „Великого українсько-англійського словника” Є. Попова та М. Балли.

Автор

ПОДЯКИ DANKOJ

Свого часу знаменитий французький словникар П'єр Лярус казав, що „існує лише одне місце, де можна одночасно знайти любов, щастя, вірність, багатство і здоров'я. Це місце – словник”. І я прагнув створити для себе і для багатьох таке місце. Роботу над укладанням словника почав у 70-х рр. минулого століття. Та вже з самого початку переконався, що зробити це все одному мені буде явно не під силу. Тому не можу не згадати тут людей, що поспішили мені на допомогу з літературою і порадами:

- Андрій Рогов (†), ветеран есперантського руху в Україні, перекладач, ініціатор створення антології української літератури мовою есперанто;
- Адам Плеснар (†), голова Сілезької есперанто-асоціації, Польща;
- Марінко Гівоє (†), автор сербсько-хорватсько-есперантського словника, Хорватія;
- Міца Петріч (†), автор словенсько-есперантського словника, Словенія;
- Андре Альбо, экс-президент Академії есперанто, співавтор французько-есперантського словника, Франція;
- Крістофер Лонг, есперантист, перекладач з української на есперанто, Велика Британія;
- Роберт Мурберк, член правління Всесвітньої асоціації есперанто, Нідерланди;
- Юрій Даревич, професор Йоркського університету, Канада;
- Бенуа Філіпп, редактор вісника „Verda saksofono”, Німеччина.
- Катрін Рус, Рене Тріоль, есперантистки з Франції;
- Енріке Наварро Рубіо, есперантист з Іспанії;
- Джанет Бругос Юнг, есперантистка із США;
- Николай Бояджієв, співавтор болгарсько-есперантського словника, Болгарія;
- Ренато Корсетті, віце-голова Італійської федерації есперантистів.

Спасибі Українській Лізі молодих есперантистів (ULEJ) за грошову допомогу (1000 грн.).

Дякую моєму життєвому супутникові, любій дружині Орисі, яка упродовж років терпіла мою фанатичну закоханість у цю працю і, не розраховуючи на жодні гонорари, жертвовно взяла на свої плечі частку домашньої роботи, щоб таким чином прискіпити створення словника.

Автор

Siatempe granda franca leksikografo Pierre Larousse diris, ke „ekzistas nur unu loko, kie eblas samtempe trovi amon, feliĉon, fidelecon, riĉecon kaj sanon. Tiu loko estas vortaro”. Kaj mi deziris krei por mi kaj por multaj tian lokon. Kompiladon de la vortaro mi komencis en la 70-aj jaroj de la pasinta jarcento. Tamen de la komenco mem mi konvinkiĝis, ke fari tion propraforte mi ne sukcesos. Pro tio mi ne povas ne menci i ĉi-tie la homojn, kiuj bonvolis helpi min per literaturo kaj konsiloj:

- Andreo Rogov, veterano de E-movado en Ukrainio, tradukisto, iniciatinto de Antologio de ukraina literaturo esperantlingve;
- Adamo Pleśnar (†), prezidanto de Silezia Esperanto-Asocio, Pollando;
- Marinko Gjivoje (†), aŭtoro de kroatserba-Esperanta vortaro (Kroatio);
- Mica Petriĉ (†), aŭtorino de slovena-Esperanta vortaro (Slovenio);

- André Albaŭlt, eksprezidanto de Akademio de Esperanto, kunaŭtoro de franca-Esperanta vortaro;
- Christopher Long, esperantisto, tradukisto el la ukraina al Esperanto, Britio;
- Robert Moorbek, eksestrarano de Universala E-Asocio, Nederlando;
- Juriĵ Darevych, profesoro de Jork-universitato, Kanado;
- Benoît Philippe, redaktoro de „Verda Saksofono”, Germanio;
- Catherine Roux, Renée Triolle, esperantistinoj el Francio;
- Enrique Navarro Rubio, esperantisto el Hispanio;
- Janet Brugos Young, esperantistino el Usono;
- Nikolaj Bojaĝijev, kunaŭtoro de bulgara-Esperanta vortaro, Bulgario;
- Renato Corsetti, vicprezidanto de Itala E-federacio.

Dankon al ULEJ (Ukrainia Ligo de E-junularo) pro la monhelpo (1000 UAH).

Mi dankas al mia kunirantino tra la vivo – amata edzino Orisja – kiu dum multaj jaroj toleris mian fanatikan enamiĝon al ĉi verko kaj ne esperante je iuj honorarioj ofero plene transprenis sur siajn ŝultrojn parton da hejma laboro, por tiel plirapidigi kreon de la vortaro.

La aŭtoro

ПРО КОРИСТУВАННЯ СЛОВНИКОМ INSTRUKCIO PRI LA UZO DE LA VORTARO

1. У всіх українських словах, за винятком односкладових, подано наголос. З технічних причин наголошений склад виділений не традиційним знаком наголосу, а жирним підкресленням () букви, що передає наголошений голосний.

En ĉiuj ukrainaj vortoj, krom unusilabaj, estas indikita akcento. Pro teknikaj kaŭzoj akcentita silabo estas markita ne per la tradicia akcentosigno, sed per grasa substreko de la litero (), transdonanta la akcentitan vokalon.

2. Словник побудований за гніздовою системою. Гніздо може складатися:

La vortaro estas aranĝita laŭ nesta sistemo. La vortonesto povas konsisti:

2.1. з **одного слова**, незмінна частина якого (корінь або основа) відокремлюється від закінчення скісною рисою (/):

2.1. **el unu vorto**, kies bazo disiĝas de la finaĵo per oblikva streko, ekzemple:

faraon/o фараон.

Якщо в поданих прикладах заголовне слово знаходиться в називному відмінку однини, воно ціле заміняється тильдою (~):

Se en la donitaj ekzemploj la kapvorto estas en nominativo, ĝi tuta estas anstataŭata per ondostreko (~):

***palt/o** пальто; pelta ~ шуба, хутро; uniforma ~ шинель, шинеля; intersezona ~ демісезонне пальто.

2.2. з **двох і більше слів**, утворених від кореня закінченнями і за допомогою суфіксів. Корінь у заголовному слові гнізда відокремлюється від закінчення двома вертикальними рисками (||), а в похідних словах заміняється тильдою. Кожен із словотворчих елементів подається, як правило, в алфавітному порядку за таким принципом: а) корінь + закінчення (-а, -е, -і, -о); б) корінь + суфікс(и) (-ad, -aĵ, -ebl, -ec і т. д.)+ закінчення. Морфологічні елементи всередині похідних слів (суфікси, з'єднувальні голосні, закінчення) відокремлюються скісною рисою, наприклад:

2.2. **el du aŭ pluraj vortoj**, derivitaj de la radiko per finaĵoj kaj sufiksoj. La radiko en la kapvorto disiĝas de la finaĵo per du vertikalaj strekoj (||), kaj en la derivaĵoj estas anstataŭata per ondostreko. Ĉiu vortokrea elemento estas alfabeto ordigita laŭ la jena principo: а) radiko + finaĵo (-а, -е, -і, -о); б) radiko + sufikso(j) + finaĵo (-ad, -aĵ, -ebl, -ec ktp.). La morfemoj en la derivaĵoj (sufiksoj, kunigaj vokaloj, finaĵoj) disiĝas per oblikva streko, ekzemple:

***salv||o** військ. залп; ~а залповий; ~а rafado стрільба залпом; ~і vi дати залп (= fari salvon, rafi salve, salvorafi).

geolog||o геолог; ~і/o геологія; ~і/a геологічний.

3. Слова, утворені префіксальним способом та складанням основ, виділені в окремі статті. Правила побудови гнізд аналогічні до пункту 2.2:

La vortoj kreitaj per la prefiksoj kaj kunmetado estas prezentitaj en apartaj artikoloj. Tiaj vortonestoj estas aranĝitaj analoge al la punkto 2.2:

ek/tim||i vt злякатися, настрахатися, настрашитися; ~о переляк

bon/anim||a добродушний, добросердий, благодушний, душевний, добрий; ~**e** добродушно, благодушно, душевно; ~**es/o** добродушність, добросердя, добросердість, благодушність, душевність, доброта.

mal/bon/intenc||a зловмисний, із злим наміром; ~**e** зловмисно, із злим наміром

4. Список словотворчих афіксів подано на початку словника.

Заголовні слова та похідні від них виділені **жирним шрифтом**.

Слова, що входять до офіційного словника есперанто, позначені зірочкою (*).

La listo de la vortokrea afiksaro estas prezentita komence de la vortaro.

La kapvortoj kaj ĝiaj derivaĵoj estas presitaj per **grasa tiparo**.

La vortoj, apartenantaj al la oficiala vortaro de Esperanto, estas signitaj per asterisko (*).

5. Омоніми подаються у різних словникових статтях і позначені спереду римськими цифрами, наприклад:

La homonimoj estas prezentitaj en apartaj vortar-artikoloj kaj signitaj de antaŭe per la romiaj ciferoj, ekzemple:

I briz/o *метеo* бриз.

II briz/o *бот.* трясучка [*Briza*].

6. Факультативна частина слів і словосполучень вміщена в дужки. При потребі ця частина може опускатися, наприклад:

Fakultativa parto de vortoj kaj parolturnoj troviĝas en rondaj krampoj. Se necesas, tiu parto estas forlasata, ekzemple:

dazip(od)o *зоол.* броненосець [*Dasypus*].

7. Варіативні значення слів подано у квадратних дужках, наприклад:

Variaj signifoj de la vortoj estas prezentitaj en rektaj krampoj, ekzemple:

Lakt/o/voj/o *астр.* Чумацький [Молочний, Божий] шлях.

liber/komerc/ism/o політика [доктрина] вільної торгівлі.

Це означає, що слово *Laktovojo* може перекладатися як „Чумацький шлях”, „Молочний шлях”, „Божий шлях”, а слово *liberkomercismo* – як „політика вільної торгівлі”, „доктрина вільної торгівлі”.

Tio signifas, ke la vorto „Laktovojo” tradukeblas kiel „Чумацький Шлях”, „Молочний Шлях”, „Божий шлях” kaj la vorto „liberkomercismo” povas esti tradukita kiel „політика вільної торгівлі”, „доктрина вільної торгівлі”.

8. Усі слова, граматична категорія яких не виражена за допомогою відповідного афікса, а також усі дієслова (крім дієслів із суфіксом **-ig**, **-iz**, завжди перехідних, та дієслів із суфіксом **-iĝ**, завжди неперехідних) супроводжуються необхідними позначками (див. „Умовні скорочення”). У ряді випадків після перекладу слова подано курсивом уточнення його лексичного значення.

Ĉiujn vortojn, kies gramatika kategorio ne estas esprimita per respektiva afikso, kaj ankaŭ ĉiujn verbojn (krom la verboj kun la sufikso **-ig**, **-iz**, ĉiam transitivaj, kaj la verboj kun la sufikso **-iĝ**, ĉiam netransitivaj) akompanas necesaj klarigoj (rigardu „Liston de mallongigoj”). En pluraj kazoj post la vortotraduko estas precizigita kursive ĝia leksika signifo.

9. Окремі значення багатозначного слова виділяються арабськими цифрами, наприклад:

Apartaj signifoj de la plursignifa vorto estas signitaj per la arabaj ciferoj, ekzemple:

***buton**||о 1. гудзик; ~о de jako гудзик піджака; apartigebla ~о запонка; ~о de iĝis (або de ŝiriĝis) гудзик відірвався; 2. кнопка (для натискання); голівка (якого-н. предмета); ~о de elektra sonorilo кнопка електричного дзвоника; ~о de alumeto сірниковва голівка; ~о de pordo дверна ручка (у вигляді великого гудзика); sekuriga ~о див. sekurbutono; 3. пуп'янок, бутон; квіткова брунька (= florburĝono); 4. прищ(ик), вугор, нарив, фурункул; *~(um)/i vt застібувати на гудзики.

10. Якщо заголовне слово вживається в якій-небудь спеціальній галузі, то після нього або після цифри, що вказує на окреме значення, подається курсивом термінологічна або стилістична позначка (див. „Умовні скорочення”). Після українських відповідників назв рослин і тварин у квадратних дужках подано курсивом їхні латинські номенклатурні назви, з необхідним уточненням таксона. Якщо мова йде про спільну для двох або більше родів живих організмів назву, то латинська назва здебільшого відсутня.

Se la kapvorto estas uzata en iu speciala branĉo, post ĝi aŭ post la cifero, indikanta apartan signifon, aldoniĝas kursive ĝia terminologia aŭ stilistika indiko (rigardu „Liston de mallongigoj”). Post la ukrainaj ekvivalentoj de planto- kaj bestonomoj en rektaj krampoj estas prezentitaj kursive iliaj latinaj nomenklaturaj nomoj kun necesa precizigo de la taksono. Se temas pri komunaj nomoj de du aŭ pli vivulo-genroj, latina nomo plejparte forestas.

***buf**||о зоол. ропуха [*Bufo*]; ~ ed/o/j ропухові [*родина Bufonidae*].

11. Фразеологізм, у тому числі прислів'ям і приказкам, передує знак ромба (◊). При цьому слід пам'ятати, що після них подано не дослівний переклад, а український еквівалент, наприклад:

La frazeologiaĵojn, inkluzive proverbojn, antaŭas rombosigno (◊). Oni atentu, ke ilin sekvas ne laŭvorta traduko, sed ilia ukraina ekvivalento, ekzemple:

◊ aĝo tro matura ne estas plezura старість – не радість.

12. Близькі за значенням переклади (синоніми) розділені комами, більш далекі відтінки – крапкою з комою, наприклад:

Laŭsignife proksimaj tradukoj (sinonimoj) disiĝas per komo, pli malproksimaj – per punktokomo, ekzemple:

***ĉambr**||о 1. кімна́та, покій, ха́та; пала́та; но́мер (у готелі); тех. приміщення, відділення, ка́мера; klasa ~о класна кімна́та, клас; subtegmenta ~о мансардна кімна́та, мансарда; malluma ~о темна кімна́та; темни́ця, ка́мера, ка́рцер; комі́рка, комо́ра; hospitala, komerca ~о лікарня́на, торговельна пала́та; (Ĉ)~о de deputitoj пала́та депута́тів; (Ĉ)~о de lordoj пала́та лордів; supera, malsupera ~о верхня, нижня пала́та; ~о de maŝinoj маши́нне відділення; 2. сумн., інформ. кімна́та, канал в ча́ті; ~a 1.кімна́тний; ~a pordo кімна́тні двері; 2. муз. камерний; ~ar/o анфіла́да; ~eg/o зал; ~et/o кімна́тка; комі́рка; ~ist/o камерди́нер; ~ist/in/o поко́ївка; ~um/i vt доводити до кімна́тної температу́ри (вино і т. п.)

13. Синонімічні звороти в перекладах подаються через скісну риску, наприклад:

Sinonimaj parolturnoj estas prezentitaj trans oblikva streko, ekzemple:

kaŝ/rigard/i vt, vn дивитися / глядіти потайки / крадькома, підглядати.

Це означає, що дане слово може перекладатися як „дивитися потайки”, „глядіти потайки”, „дивитися крадькома”, „глядіти крадькома”.

Tio signifas, ke tiu ĉi vorto oni povas traduki kiel „дивитися потайки”, „глядіти потайки”, „дивитися крадькома”, „глядіти крадькома”.

14. У необхідних випадках переклади супроводжуються стислими поясненнями (курсивом у дужках), особливо слів іншомовного походження або окремих наукових термінів, наприклад:

Se necesas, tradukoj estas akompanataj per koncizaj klarigoj (kursive en rondaj krampoj), precipe se temas pri fremdvortoj aŭ apartaj sciencaj terminoj, ekzemple:

cidar/o 1. кидар (головний убір іудейських первосвящеників); **2.** тіара (головний убір давніх перських та асирійських царів); царський вінець.

Такі ж пояснення подано до перекладів власних імен, міфологічних осіб та істот.

La samaj klarigoj aldoniĝas al tradukoj de personaj nomoj, mitologiaj personoj kaj estaĵoj.

15. Синоніми до есперантських слів подаються після перекладу у круглих дужках з позначкою *син.* або знаком =.

La sinonimoj por esperantaj vortoj estas indikitaj post ka traduko en rondaj krampoj kun indiko *син.* aŭ per la signo =.

16. Неесперантизовані власні назви подано *жирним курсивом*.

La neesperantigitaj propraj nomoj estas prezentitaj per *grasa kursivo*.

17. Якщо заголовне слово починається з великої букви, а в похідних від нього або в одному із своїх значень пишеться з малої букви, це позначається взятою в дужки малою буквою перед тильдою, наприклад:

Om/o Ом (німецький фізик); **(o)~** фіз. ом (міжнародна одиниця електричного опору)

і, навпаки, якщо заголовне слово пишеться з малої букви, а в похідних від нього або в одному із своїх значень пишеться з великої букви, це позначається взятою в дужки великою буквою перед тильдою, наприклад:

***agl|lo** орн. орел [Aquila]; imperia ~o орел могильник, могильник [A. heliaca]; reĝa ~o орел беркут, беркут [A. chrysaetos]; **(A)~o** астр. Орел (сузір'я); **~a** прям., перен. орлиний; **~a** nazo орлиний ніс; **~ec/a** перен., див. **~a**; **~id/o** орля; **~in/o** орлиця.

18. При перекладі есперантських дієслів українські дієслова подаються здебільшого у доконаному виді.

Dum tradukado de esperantaj verboj iliaj ukrainaj ekvivalentoj estas indikitaj plejparte en perfektivo.

19. Якщо есперантське слово не можна перекласти одним українським словом і не можна коротко пояснити описовими засобами, а також якщо воно зустрічається лише в певних словосполученнях, то після нього через двокрапку дається речення або вираз з ним, що дозволяє зрозуміти значення даного слова, наприклад:

Se esperantan vorton ne eblas traduki ukrainlingve per unu vorto kaj ne eblas mallonge klarigi per priskribaj rimedoj, kaj ankaŭ kiam ĝi troveblas nur en certaj vortkombinoj, post ĝi per dupunkto estas prezentita frazo aŭ vortkunmeto, kiu komprenigas la vortosignifon, ekzemple:

glaŭber/a: ~o salo хім. глауберова сіль, сірчанокислый натрій

20. Посилання робляться від менш розповсюджених форм до більш розповсюджених, наприклад:

naĝ/barel/o *див.* *буо*.

і від розмовних форм до наукових, наприклад:

akv/o/kok/o *див.* *galinolo*.

21. Есперантські слова, що передають українські реалії, позначено буквами ^{EU}, наприклад: Esperantaj vortoj, prezentantaj ukrainajn realaĵojn, estas signitaj per la literoj ^{EU}, ekzemple:

kutj/o^{EU} *кутя*.

Для іноземних користувачів у кінці словника подано тлумачення цих слів (глосарій).

Por alilandaj uzantoj fine de la vortaro estas aldonita glosaro.

ТАБЛИЦІ СЛОВОТВОРЧИХ АФІКСІВ – AFIKSARO

ПРЕФІКСИ

Префікс	Значення	Приклади
anti-	анти-, проти-	klerikala – клерикальний; antiklerikala – антиклерикальний; alkohola – алкогольний, antialkohola – антиалкогольний
arki-	архі-	diakono – диякон, arkidiakono – архідиякон; episkopo – єпископ, arkiepiskopo – архієпископ
*bo-	споріднення через шлюб	patro – батько, boratro – тесть, свекор; filo – син, bofilo – зять
*dis-	розділення, роз'єднання, роз-	iri – йти, disiri – розійтися; dividi – ділити, disdividi – розділити;
*ek-	початок або раптовість дії	sidi – сидіти, eksidi – сісти; krii – кричати, ekkrii – скрикнути
*eks-	екс-, колишній	oficiro – офіцер, eksoficiro – офіцер у відставці; ministro – міністр, eksministro – екс- міністр
*fi-	зневага, огида	homoj – люди, fihomoj – людя; odoro – запах, fiodoro – сморід;
*ge-	обох статей	patro – батько, gepatroj – батьки, родичі; edzo – чоловік, geedzoj – подружжя
*mal-	пряма протилежність	ami – любити, malami – ненавидіти; alta – високий, malalta – низький
*mis-	неправильно, помилково	kompreno – розуміння, miskompreno – непорозуміння; kalkuli – рахувати, miskalkuli – прорахуватися
*pra-	пра-	avo – дід, praavo – прадід; pero – внук, prapero – правнук
*re-	зворотність, повторюваність дії	doni – давати, redoni – віддавати; memori – пам'ятати, gememori – згадувати, пригадувати
*retro-	зворотна дія або рух, що виконується навпаки до нормального напрямку	iri – йти, retroiri – задкувати; klini la kapon – схилити голову, retroklini la kapon – закидати назад голову

У ролі префіксів можуть виступати:

1. прийменники: **al-, antaŭ-, apud-, cis-, ĉirkaŭ, de-, ekster-, en-, ĝis-, inter-, kontraŭ-, krom-, kun-, laŭ-, per-, post-, preter-, pri-, pro-, sen-, sub-, super-, sur-, tra-, trans-** (див. окремі статті словника та нарис граматики);

2. числівники (див. нарис граматики);

3. інші частини мови: **ali-, aŭto-, ĉef-, ĉia-, ĉio-, ĉiu-, dum-, for-, kvazaŭ-, mem-, mult-, neniu-, pli-, pseŭdo-, sam-, sin-, supren-, tia-, tiu-, tro-, vic-, vir-**.

СУФІКСИ

Суфікс	Значення	Приклади
*-aĉ-	зневага	ĉevalo – кінь, ĉevalaĉo – шкапа
*-ad-	тривалість дії або багатократність процесу	paŝi – стріляти, paŝado – стрілянина; iri – йти, irado – ходити
*-aĵ-	річ, предмет з певними властивостями, зроблений з певного предмета	bovo – віл, bovaĵo – яловичина; nova – новий, novaĵo – новина; ovo – яйце, ovaĵo – яєчня; aĵo – річ
*-an-	член, житель, послідовник	akademio – академія, akademiano – академік; vilaĝo – село, vilaĝano – селянин; Kievo – Київ, kievano – киянин; ano – член
*-ar-	сукупність однорідних осіб або предметів	homo – людина, homaro – людство; arbo – дерево, arbaro – ліс; aro – сукупність, ватага
*-ĉj-	пестливе чоловіче ім'я	Petro – Петро, Peĉjo – Петрик; patro – батько, paĉjo – татко, татусь
*-ebl-	можливість, придатність	manĝi – їсти, manĝebla – їстівний; kompreni – розуміти, komprenebla – зрозумілий; eble – можливо
*-ec-	властивість, якість, риса	bela – красивий, beleco – краса; amiko – друг, amikeco – дружба; eco – властивість
*-eg-	збільшення предметів або посилення ознаки	granda – великий, grandega – величезний; mano – рука, manego – ручище; ege – дуже
*-ej-	місце, приміщення, у якому відбувається певна дія	lerni – вчитися, lernejo – школа; kuiri – варити, kuirejo – кухня; ejo – приміщення
*-em-	схильний до чого-н.	labori – працювати, laborema – працювотий; fidi – довіряти, fidema – довірливий; emo – схильність

*-end-	те, що має бути	fari – робити, farendra – такий, що має бути зроблений
*-er-	частинка	fajro – вогонь, fajrero – іскра; sablo – пісок, sablero – піщинка; mono – гроші, monero – монета; ero – частинка
-esk-	подібний; такий, що нагадує кого-н.; у стилі кого-н.	viro – чоловік; vireska – муже подібний; japano – японець, japaneska – у японському стилі
*-et-	зменшення величини предмета або послаблення ступеню якості	vojo – дорога, vojeto – доріжка, стежка; ridi – сміятися, rideti – усміхатися; eta – маленький.
-i-	1) назва країни або регіону (<i>від назви міста, ріки, народу</i>)	-ukraino – українець, Ukrainio – Україна; Meksiko – Мексико, Meksikio – Мексика; Nigero – Нігер (<i>ріка</i>), -Nigerio – Нігерія
	2) назва науки	biologo – біолог, biologio – біологія; folozofo – філософ, filozofio – філософія
*-id-	дитя, нащадок	koko – півень, kokido – курча; reĝo – король, reĝido – королевич; ido – нащадок
*-ig-	робити яким-н., ким-н., чим-н.; змушувати до чого-н.	akra – гострий – akriĝi – гострити; trinki – пити, trinkiĝi – напувати; iĝi – змушувати
*-iĝ-	робитися/ставати яким-н., ким-н., чим-н.	edzo – чоловік, edziĝi – оженилися; ruĝa – червоний, ruĝiĝi – почервоніти; sidi – сидіти, sidiĝi – сісти; iĝi – стати, зробитися
*-il-	знаряддя дії, інструмент	tranĉi – різати, краяти, tranĉilo – ніж; ŝlosi – замикати, ŝlosilo – ключ; ilo – знаряддя, пристрій
*-in-	для позначення осіб і тварин жіночої статі	patro – батько, patrino – мати; knabo – хлопець, knabino – дівчина; ino – самка
*-ind-	гідний чого-н.	laŭdi – хвалити, laŭdinda – похвальний; legi – читати, leginda – вартий бути прочитаним; inda – гідний
*-ing-	те, куди щось вставляється	plumo – перо, plumingo – ручка; sabro – шабля, sabringo – піхви;

*-ism-	вчення, політична доктрина, релігійна догма і т.п.	komuno – комуна, komunismo – комунізм; imperio – імперія, imperismo – імперіалізм; kristano – християнин, kristanismo – християнство
*-ist-	людина певної професії чи переконань	instrui – навчати, instruisto – учитель; traduki – перекладати, tradukisto – перекладач; anarkio – анархія, anarkiisto – анархіст
-iv-	здатний, спроможний	Produkti – виробляти, продукувати, produktiva; pagi – платити, pagiva – платоспроможний
-iz-	постачати; покривати; додавати	oro – золото, orizi – покривати золотом; elektro – електрика, elektrizi – електризувати
*-nj-	пестливе жіноче ім'я	Mario – Марія, Manjo – Маруся, Маня; patrino – мати, panjo – матуся, неня
*-obl-	збільшений у певну кількість разів	du – два, duobla – подвійний; dek – десять, dekobla – десятикратний
*-op-	сукупність (у збірних числівниках)	du – два, duoro – двоє, двійка; kvar – чотири, kvaroro – четверо, четвірка
-oz-	1) назва хвороби	askarido – аскарида, askaridozo – аскаридоз; tuberkulo – туберкула, tuberkulozo – туберкульоз
	2) достатня наявність чого-н., насиченість чим-н.	poro – піра, poroza – пористий; argilo – глина, argiloza – глинистий
*-uj-	1) вмістилище, предмет, у якому що-н. зберігається	mono – гроші, monujo – гаманець; salo – сіль, salujo – сільничка; ujo – вмістилище, футляр
	2) дерево	romo – яблуко, romujo – яблуня
	3) країна (від назви народу)	franco – француз, Francujo – Франція. (Останнім часом у цьому значенні вживається суфікс -i)
*-ul-	особа, наділена певними якостями	blonda – білявий, blondulo – блондин; saĝa – мудрий, saĝulo – мудрець; juna – юний, молодий, junulo – юнак, хлопець; ulo – тип

*-um-	суфікс без певного значення	mano – рука, manumo – рукав; gusto – смак, gustumi – куштувати; butono – гудзик, butonumi – застібувати
--------------	-----------------------------	--

У складених словах роль суфіксів можуть виконувати прикметникові форми:

-*ama* (зі знач. „який любить що-небудь / кого-небудь”): bestama, voluptama, gastama, verama;

-*dona* (зі знач. „який дає / приносить що-небудь”): naftodona, profitdona

-*hava* (зі знач. „який містить у собі що-небудь, який має що-небудь”): barbhava, fendohava, flugilhava, ĝibhava, mankhava;

-*plena* (зі знач. „повний чого-небудь; наповнений чим-небудь; укритий чим-небудь”): amplena, orplena, sukplena, larmoplena;

-*rova* (зі знач. „здатний до чого-небудь; спроможний на що-небудь; який уміє що-небудь”): scirova, esprimrova, agrova, irrova;

-*riĉa* (зі знач. „багатий чим-небудь / на що-небудь”): herbriĉa, sentriĉa, orriĉa, karbriĉa;

-*ŝajna* (зі знач. „ймовірний”), -*aspekta* (зі знач. „який виглядає, як хто-небудь / що-небудь”), -*ŝimila* (зі знач. „подібний на кого-небудь / на що-небудь”), -*maniera* (зі знач. „на зразок кого-небудь; який своєю поведінкою, манерами нагадує кого-небудь”): verŝajna, trompŝajna; infanaspekta, reĝaspekta; florsimila, di-simila; bestmaniera, virmaniera та інші.

ТАБЛИЦІ НАУКОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ АФІКСІВ

SCIENCA AFIKSARO

ПРЕФІКСИ

Префікс	Значення	Приклади
bi-	бі-, дво-	bimetala – біметалічний; bikonkava – двоввігнутий (<i>про лінзу</i>)
centi-	санти- (<i>сота частина</i>)	centimetro – сантиметр, centigramo – сантиграм
deci-	деци- (<i>десята частина</i>)	decimetro – дециметр; decibelo – децибел
deka-	дека- (<i>десять</i>)	dekalitro – декалітр; dekagramo – декаграм
di-	ді-, дво-	dioksido – діоксид, diedra – двогранний
giga-	гіга-, 10 ⁹	gigavolto – гігавольт
hiper-	гіпер- (<i>понад норму</i>)	hipertonio – гіпертонія
hipo-	гіпо- (<i>нижче норми</i>)	hipotonio – гіпотонія
infra-	інфра- (<i>нижчий від межі</i>)	infraruĝa – інфрачервоний;

		infrastrukturo – інфраструктура
kilo-	кіло-, 10^3	kilometro – кілометр; kilovato – кіловат
makro-	макро- (<i>великий</i>)	makrokosmo – макрокосмос; makromolekulo – макромолекула
mega-	мега-, 10^6	megaomo – мегом; megatuno – мегатонна
mikro-	мікро- (<i>дуже малий, найдрібніший</i>); фіз. мікро- (<i>одна мільйонна частина</i>)	mikrofilmo – мікрофільм; mikrokosmo – мікрокосмос; mikrovato – мікроват
mili-	мілі-, 10^{-3}	militro- мілілітр; miliampero – міліампер
miria-	мірія- (<i>десять тисяч</i>)	miriametro – міріаметр (=10 км)
mono-	моно-, одно-	monokromata – монохроматичний, однобарвний; monoteismo – монотеїзм, єдинобожжя
pan-	пан-, все-, загально-	panslavismo – панславізм; panejgora – всеєвропейський
penta-	пента-, п'яти-	pentagono – пентагон, п'ятикутник
per-	пер- (<i>найвищий ступінь окислення</i>)	peroksio – перекис
poli-	полі-, багато-	poliandrio – поліандрія, багатомужжя
proto-	прото- (<i>першість, первинність чого-н.</i>)	prototipo – прототип
semi-	семі-, пів-, напів-	seminomado – напівкочовий спосіб життя; semivokalo – напівголосний
tele-	теле- (<i>на віддалі</i>)	televideo – телебачення; teleskopo – телескоп
tetra-	тетра-, чотири-	tetraedro – тетраедр, чотиригранник
ultra-	ультра- (<i>крайній ступінь</i>)	ultrakurta – ультракороткий; ultrasono – ультразвук

СУФІКСИ

Суфікс	Значення	Приклади
-ac- бот.	родина: -ові, -еві	graminacoj – злакові, родина злакових; malvacoj – мальвові
-al-	1) бот. порядок: -цвіті 2) хім. Назви альдегідів 3) анат. Назви кісток	rozaloj – розоцвіті metanalo – метанал fruntalo – лобова кістка

-at- <i>хім.</i>	Кислі солі	klorato – хлорат, sulfato – сульфат
-ator-	-атор (<i>діяч; механізм, інструмент</i>)	diktatoro – диктатор; kultivatoro – культиватор
-ed- <i>зоол.</i>	родина: -ові, -еві	cervedoj – оленеві; ezokedoj – щукові
-icid- <i>хім.</i>	-іцид, -ицид (<i>речовина, що знищує живі організми</i>)	herbicido – гербіцид; insekticido – інсектицид
-id- <i>хім.</i>	-ід (<i>речовина, утворена металолоїдом з металом або іншим металолоїдом</i>)	plumba sulfido – свинцевий сульфід
-ik-	-ік-, -ик- (<i>назва мистецтва, техніки</i>)	poetiko – поетика; gimnastiko – гімнастика; elektroniko – електроніка
-il- <i>хім.</i>	-іл, -ил (<i>корінь, радикал</i>)	karbonilo – карбоніл
-ilion- <i>мат.</i>	-ільйон, -ильйон, назви великих чисел	duiliono – більйон, 10^{12} ; triiliono – трильйон, 10^{18}
-it- <i>мед.</i>	запалення, запальний процес	bronkito – бронхіт; konjuktivito – кон'юктивіт
-metr-	вимірювач	ampermetro – амперметр; pluvometro – дощомір
-oid-	-оїд, схожість з чим-н., походження від чого-н.	asteroido – астероїд; elipsoido – еліпсоїд
-ol- <i>хім.</i>	назви спиртів та ефірів	anizolo – анізол; mentolo – ментол
-olog-	фахівець, спеціальність якого визначена коренем	esperantologo – есперантолог; psikologo – психолог
-skop-	прилад/апарат для спостереження за чим-н.	gastroskopo – гастроскоп; teleskopo – телескоп

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ LISTO DE MALLONGIGOJ

Есперантські (esperantaj)

maj – majuskle (з великої букви)

min – minuskle (з малої букви)

pl – plurale (у множині)

vn – verbo ne transitiva (неперехідне дієслово)

vt – verbo transitiva (перехідне дієслово)

Українські (ukrainaj)

ав. – авіація (*aviado*)

авт. – автомобільна промисловість, автотранспорт (*automobila industrio, automobilaro*)

анат. – анатомія (*anatomio*)
антроп. – антропологія (*antropologio*)
археол. – археологія (*arkeologio*)
арх. – архітектура (*arkitekturo*)
астр. – астрономія (*astronomio*)
бакт. – бактеріологія (*bakteriologio*)
безос. – безособова форма (*senpersona formo de la verbo*)
бібл. – біблійне слово, біблійний персонаж (*biblia vorto, biblia persono*)
біол. – біологія (*biologio*)
біохім. – біохімія (*biokemio*).
бот. – ботаніка (*botaniko*)
буд. – будівельна справа (*konstruado*)
бухг. – бухгалтерія (*librotenado*)
в. – відмінок (*kazo*)
вет. – ветеринарія (*veterinara medicino*)
вжив. – вживається, вживаний (*uzata*)
виг. – вигук (*interjekcio*)
військ. – військова справа (*militaj aferoj*)
вульг. – вульгарне слово (*maldeca vorto*)
г. – гора (*monto*)
геогр. – географія (*geografio*)
геогр. н. – географічна назва (*geografia nomo*)
геод. – геодезія (*geodezio*)
геол. – геологія (*geologio*)
геральд. – геральдика (*heraldiko*)
гірн. – гірнична справа (*minindustrio*)
грам. – граматики (*gramatiko*)
д-ва – держава (*regno*)
див. – дивися (*vidu*)
дипл. – дипломатія (*diplomatia*)
діал. – діалектизм (*dialekta vorto*)
дієсл. – дієслово (*verbo*)
док. – доконаний вид (*perfekta aspekto*)
друку. – друкарська справа (*poligrafio*)
ек. – економіка (*ekonomio*)
екол. – екологія (*ekologio*)
ел. – електротехніка (*elektotekniko*)
електрон. – електроніка (*elektroniko*)
ент. – ентомологія, комахи (*entomologio*)
етн. – етнос, етнографія (*etno, etnografio*)
жарг. – жаргонізм (*ĵargonismo*)

жарт. – жартівливе слово (*ŝercvorto*)
жив. – живопис (*pentrarto*)
жін. – жіночий (*virina; ina, insekse, femala*)
зал. – залізничний транспорт (*fervojoj*)
заст. – застаріле слово (*arkaismo*)
зах. – захід, західний (*okcidento, okcidenta*)
збірн. – збірне значення (*kolektiva vorto*)
змени. – зменшувальне слово (*diminutuvo*)
знев. – зневажливе слово (*pejorativa vorto*)
зоол. – зоологія (*zoologio*)
ім. – іменник (*substantivo*)
інф. – інфінітив (*infinitivo*)
інформ. – інформатика (*informadiko*)
ірон. – іронічно, іронічне слово (*ironie, ironia vorto*)
іст. – історія (*historio*)
і т.д. – і так далі (*kaj tiel plu*)
і т.ін. – і таке інше (*kaj ceteraj*)
і т.п. – і тому подібне (*kaj similaj*)
іхт. – іхтіологія, риби (*iktiologio*)
карт. – картярський термін (*kartluda termino*)
кіно – кінематографія (*kinematografio, filmarto*)
ком. – комерція (*komercio*)
книжн. – книжне слово, книжний вислів (*libra vorto/esprimo*)
кр. – країна (*lando*)
кул. – кулінарія (*kuirarto*)
лайл. – лайливе слово (*insultvorto*)
лат. – латинське слово, латинський вислів (*latina vorto aŭ esprimo*)
лінгв. – лінгвістика, мовознавство (*lingvistiko*)
літ. – літературознавство, літературний персонаж (*literaturscienco, literatura persono*).
лог. – логіка (*logiko*)
м. – місто (*urbo*)
маловжив. – маловживане слово (*malofte uzata vorto*)
мат. – математика (*matematiko*)
мед. – медицина (*medicino*)
мет. – металургія (*metalurgio*)
метео – метеорологія (*meteologio*)
мех. – механіка (*mekaniko*)
мисл. – мисливство (*ĉasado*)
мист. – мистецтво (*arto*)
мін. – мінералогія (*mineralogio*)
м.ін. – між іншим (*interalie*)

міф. – міфологія (*mitologio*)
мн. – множина (*pluralo*)
мор. – морський термін (*mara termino*)
муз. – музика (*muziko*)
н. – небудь (*partiklo por montri nedifinajn pronomojn: хто-н. iu, iu ajn; що-н. io, io ajn*)
наз. – називний (*nominativo*)
нак. сп. – наказовий спосіб (*volitivo*)
наук. – науковий термін (*sciencia termino*)
н-д – наприклад (*ekzemple*)
недок. – недоконаний вид (*neperfekta aspekto*)
неозн. – неозначений (*nedifina*)
неол. – неологізм (*neologismo*)
нрк. – у даному значенні вживати не рекомендується (*evitinda*)
нумізм. – нумізматика (*numizmatiko*)
о-в – острів (*insulo*)
одн. – однина (*singularo*)
оз. – озеро (*lago*)
орн. – орнітологія, птахи (*ornitologio*)
особ. – особовий (*persona*)
палеонт. – палеонтологія (*paleontologio*)
пд. – південь, південний (*sudo, suda*)
пед. – педагогіка (*pedagogio*)
перев. – переважно (*precipe*)
перен. – у переносному значенні (*malrektasence, figure*)
перех. – перехідне дієслово (*transitiva verbo*)
пестл. – пестливе слово, пестлива форма (*karesvorto, karesformo*)
пит. – питальний (*demanda*)
п-ів – півострів (*duoninsulo*)
підсил. – підсилювальне слово (*pliintensiga vorto*)
пн. – північ, північний (*nordo, norda*)
поет. – поетичне слово, вираз (*poezia vorto/esprimo*)
політ. – політика (*politiko*)
прим. – примітка (*rimarko*)
присв. – присвійний (*posesiva*)
присл. – прислівник (*adverbo*)
прийм. – прийменник (*prepozicio*)
прикм. – прикметник (*adjektivo*)
прям. – у прямому значенні (*rektasence*)
психол. – психологія (*psikologio*)
р. – ріка (*rivero*)
радіо – радіотехніка (*radiotekniko*)

рел. – релігія (*religio*)
реч. – речення (*propozicio*)
риб. – рибальство (*fiŝkaptado*)
рит. – риторика (*retoriko*)
розм. – розмовне слово *Ця позначка стосується лише українських відповідників (triviala vorto; tiu ĉi mallongigo koncernas nur ukrainajn ekvivalentojn)*
с.-г. – сільське господарство (*agrikulturo*)
син. – синонім (*sinonimo*)
скор. – скорочено, скорочення (*mallongigo*)
спец. – спеціальний термін (*speciala termino*)
спол. – сполучник (*konjunkcio*)
спорт. – фізкультура і спорт (*sporto*)
ст. – стародавній (*antikva*)
сумнівн. – сумнівне слово, сумнівний вираз (*dubinda vorto / esprimo*)
суф. – суфікс (*sufikso*)
сх. – схід, східний (*oriento, orienta*).
та ін. – та інші (*kaj aliaj*)
тб. – телебачення (*televido*)
театр. – театральний термін (*teatra termino*)
текст. – текстильна справа (*teksindustrio*)
тел. – телефонний зв'язок, телеграфія (*telefonio, telegrafio*)
тех. – техніка (*tekniko*)
тж – також (*ankaŭ*)
тк. – тільки (*nur*)
топ. – топографія (*topografio*)
ужив. = *вжив.*
укр. – український (*ukraina*)
у різн. знач. – у різних значеннях (*diversasence*)
фам. – фамільярно (*familiare*)
фарм. – фармацевтика (*farmacio*)
фіз. – фізика (*fiziko*)
фізіол. – фізіологія (*fiziologio*)
філат. – філателія (*filatelo*)
філос. – філософія (*filozofio*)
фін. – фінансовий термін (*financoj*)
фольк. – фольклор (*folkloro*)
фон. – фонетика (*fonetiko*)
фото – фотографія (*fotografio*)
хім. – хімія (*kemio*)
хір. – хірургія (*kirurgio*)
церк. – церковне слово (*eklezia vorto*)

част. – частка (*partikulo*)

чол. – чоловічий (*vira; virseksa, maskla*)

шах. – термін з гри в шахи (*ŝako*)

юр. – юридичний термін (*juro*)

АЛФАВИТ ЕСПЕРАНТО

A a	G g	K k	S s
B b	Ĝ ĝ	L l	Ŝ ŝ
C c	H h	M m	T t
Ĉ ĉ	Ĥ ĥ	N n	U u
D d	I i	O o	Ŭ ŭ
E e	J j	P p	V v
F f	Ĵ ĵ	R r	Z z

A

***a 1.** 1-а буква есперантського алфавіту; назва цієї букви; *volvita* ~ інформ. собачка (@) (син. *heliko*); **2.** *taĵ* муз. А (назва ноти в системі буквених позначень, = la).

***-a** закінчення: **1.** прикметників: *bon~* добрий; *hejm~* домашній; *patr~* батьківський; **2.** присв. займенників: *mi~* мій; **3.** порядкових числівників: *unu~* перший; **4.** дієприкметників: *laborant~* працюючий; **5.** як виняток у жіночих іменах: *Olg~, Ann~*; **6.** ужив. як самостійний корінь: *~-vort/o* прикметник (у широкому знач. слова – частина мови, що закінчується на -a і вжив. у функції означення).

a- а-, ан- (псевдопреф. у наук. словах грецького походження зі знач. „без-“, „не-“, н-д: *a/cefala* безголовий. Прим. Перед голосним і **h** цей преф. набирає форми ап-, н-д: *ap/hidra* безводний).

Aaron/o бібл. Аарон.

ab- спец. преф. аб- із знач. „абсолютний“, що приєднується до назв фізичних величин в абсолютній системі одиниць: ~атперо абсолютний ампер; ~ото абсолютний ом; ~volto абсолютний вольт.

ab/o іноді тај ав (місяць у єврейському календарі).

Ab/o геогр. н. Або (шведська назва м. Турку).

Abadon/o Аваддон (ангел безодні у стародавніх юдеїв).

abaĵur/o див. lampŝirmilo.

abak/o 1. арх. абак(а); 2. абак(а) (рахівниця в античному світі), лічильна дошка; 3. рахівниця (прилад, = globkalkulilo, bildkalkulilo); јарана ~ див. sorobano; 4. мат. абак(а), номограма.

abakteri/a див. senbakteria.

ab/amper/o ел. абсолютний ампер (= absoluta ampero).

abandon||o юр. абандон (відмова судно- чи вантажовласника від своїх прав на користь страхової компанії для отримання від неї повної страхової суми); ~і vt абандонувати, відмовлятися від прав на застраховане майно; ~ism/o псих. ізолюфобія, паталогічна боязнь бути покинутим

Abas||o Аббас (арабське чол. ім'я); ~id/o/j Аббасиди (династія арабських халіфів).

***abat||o** абат; ігумен, настоятель; ~а абатський; ~ес/o абатство (звання, титул абата); ~ej/o абатство (монастир з володіннями і люди); ~in/o абатиса; ігуменя; ~in/ej/o (жіноче) абатство.

abat/land/o землеволодіння абатства.

abatis/o військ. загородження зі зрубаних дерев і гілок, засіка, завал.

abaz||o сумн. абазин (представник кавказької народності); ~а абазинський; ~in/o абазинка.

abazi/o мед. абазія (втрата здатності ходити).

***abdik||i** vt зректися, відмовитися (від престолу, посади і т. п.); скласти повноваження; ~і la prezidentecon скласти повноваження президента; ~о абдикація, зречення; складення повноважень, відмова від влади [посади, сану].

abdomen||o 1. анат. черевна порожнина, очеревина; живіт; 2. черевце (у комах), абдомен; 3. зоол. абдомен, черевна частина тулуба; ~а черевний, абдомінальний; ~а каво анат. черевна порожнина; ~а tifo мед. черевний тиф; ~а paĝilo іхт. черевний [задній] плавець.

abdukci||o анат. абдукція (відведення кінцівки від середньої лінії тіла), відведення; ~а: ~а muskolo див. abduktoro.

abdukci/muskolo, abduktor/o анат. абдуктор, відвідний м'яз.

***abel||o** бджола [*Apis*]; ~а бджолиний; ~а diligent(ес)о невтомна працьовитість; ~а pikilo бджолине жало; ~ar/o див. abelsvarmo; ~ed/o/j бджолині [*родина Apidae*]; ~ej/o пасіка; ~in/o див. abelreĝino; ~ist/o див. abelbredisto; ~uj/o вулик; ◇ en ~ujon ne blovu не викликай біду з лісу.

Abel/o Абель (норвезький математик); (а)~а абелів; (а)~а grupo абелева група, комутативна група.

Abelard/o Абельяр (середньовічний філософ, теолог і поет).

abel/bred||ad/o бджільництво; ~ist/o бджоляр; пасічник.

abel/glu/o прополіс (= propoliso).

abel/kest/o вулик (у вигляді ящика).

abel/korb/o плетений вулик, сапет(ка).

abel/kultur||o див. abelbredado; **~ist/o** див. abelbredisto.

abeli/o бот. абелія [*Abelia*].

abel/manĝ/ul/o див. meĝoro.

abel/reĝ/in/o (бджолина) матка.

abel/svarm/o (бджолиний) рій, бджолина сім'я (син. esameno).

abel/vaks/o бджолиний віск.

abel/venen/o бджолина отрута.

abel/vir/o заст., див. virabelo.

aber/i *vn* рідко помилятися; відходити від істини.

aberaci||o 1. астр., фіз. аберація, відхилення; sfera ~o сферична аберація; kromata ~o хроматична аберація; 2. біол., мед. аберація, відхилення від норми; ~o de la sensoj аберація почуттів; ~a абераційний; ~i *vn* давати аберацію, відхилятися від норми.

Aberden||o геогр. н., м. Абердін (Шотландія); **~i/o** Абердін (графство у Великій Британії).

abesiv/o грам. абесив (відмінок у фінських та деяких інших мовах).

abevili/o археол. аббевільська [шельська] епоха; аббевільська [шельська] культура.

abĥaz||o сумн. абхазець; ~a абхазський; ~e по-абхазькому, по-абхазьки; (A)~i/o геогр. н. Абхазія (автономна республіка у Грузії); ~in/o абхазка; (A)~uj/o див. (A)~io.

***abi||o** бот. ялиця, (у повсякденній мові ще) ялина, ялинка [*Abies*]; balzama ~o ялиця бальзамічна [*A. balsamea*]; blanka ~o ялиця біла [*A. alba*]; hispania ~o ялиця іспанська [*A. pinsapo*]; siberia ~o ялиця сибірська [*A. sibirica*]; skvama ~o ялиця луската [*A. squamata*]; ~a ялицевий; ялиновий; ~ar/o, ~ej/o ялицевий ліс; ялинник.

abidarm/o абідарма (третья частина Трипітаки, священної книги буддизму).

Abiĝan/o сумн., геогр. н., м. Абіджан (Кот-д'Івуар).

abiogenez/o біол. абіогенез, самонародження.

abi/o/pice/o = ordinara піцео (див. піцео).

abiotik/a біол., екол. абіотичний; ~ faktoro абіотичний фактор (фактор неорганічної природи).

abiotrofi/o біол., мед. абіотрофія (зниження резервних можливостей організму).

abisen||o заст. абіссинець (колишня назва представника населення Ефіопії – ефіопів); ~a абіссинський; (A)~i/o Абіссинія (колишня назва Ефіопії); ~in/o абіссинка; (A)~uj/o див. (A)~io.

***abism||o** 1. *прям., перен.* безодня, прірва, провалля; \diamond esti sur la bordo de la ~o стояти на краю пропасті; fremda animo estas ~o чужа душа – темний ліс; 2. геогр. абісаль, зона найбільших глибин; ~a 1. бездонний; 2. абісальний, глибоководний (який знаходиться в морі на глибині більше 2000 м); la ~a фауна абісальна фауна.

***abiturient||o** випускник середнього навчального закладу, випускник школи, абітурієнт; ~a абітурієнтський; ~a diplomo атестат зрілості, атестат про середню освіту; ~a ekzameno випускний іспит [екзамен], іспит [екзамен] на атестат зрілості; ~iĝ/i закінчити середній навчальний заклад, пройти випускний іспит [екзамен], пройти іспит [екзамен] на атестат зрілості; ~iĝ/o закінчення середнього навчального закладу, проходження випускного іспиту [екзамену], проходження іспиту [екзамену] на атестат зрілості; ~in/o випускниця середнього навчального закладу, випускниця школи, абітурієнтка.

abjuri/i 1. *див.* malagnoski; 2. *див.* forjuri.

ablaci||o 1. *хір.* абляція, видалення органа (= fortranço, desekco); 2. *геол.* абляція, руйнування (під дією метеорологічних факторів); 3. *астр.* абляція, згоряння (в атмосфері, унаслідок радіації, у потоці гарячого газу і т. п.); ~i 1. *vt хір.* видалити, вирізати (орган або його частину); 2. *vn геол.* танути, зменшуватися в масі, зазнавати абляції (про льодовики і сніг на них).

***ablativ**/o *грам.* аблатив, відкладний відмінок.

ablaüt/o *див.* arofonio.

ablefari/o *мед.* аблефарія, відсутність повік.

***abnegaci**||o самопожертва; самозречення, відмова; ~i *vn* відмовлятися (від себе, свого щастя), відрікатися, зрікатися, іти на самопожертву.

Abner/o *бібл.* Авенір.

abnorm/a *див.* nenorma.

aboc/o 1. алфавіт, абетка, азбука, буквар; 2. *перен.* основи, ази, початки (знань).

aboc/(o)/**libr**/o буквар, азбука (*син.* alfabetumo).

abol||i *vt юр.* скасовувати (закон, рішення, посаду); ~o аболіція, скасування; ~o de la mortopino скасування смертної кари; ~ism/o *іст.* аболіціонізм (суспільний рух у США за скасування рабства); ~ist/o аболіціоніст.

abolici/i *див.* aboli.

abol/sign/o *інформ.* знак [символ] скасування (= eksiga signo).

ab/om/o *ел.* абсолютний ом (= absoluta omo).

abomas/o *сичуг* (четвертий відділ шлунку у жуйних тварин).

abomas/ferment/o *біол.* сичужний фермент.

a-bomb/o *див.* atombombo.

***abomen**||i *vt* відчувати огиду / відразу, ставитися з відразою, гидувати, гребувати; ~o (*al, kontraŭ*) відраза, огида (до); senti ~on відчувати огиду; ~a огидний, гидкий, огидливий, бридкий, мерзенний, плюгавий, противний; ~e огидно, гидко, бридко; ~ec/o огидність, бридкість, бридота, огидливість, гидотність; ~ig/i (з)робити огидним (що-н.), викликати огиду (до чого-н.); ~ind/a *див.* ~a; ~(ind)/aj/o гидота, плюгавство, мерзенність.

***abon**||i *vt* 1. абонувати, користуватися по абонементу, одержувати по абонементу; передплачувати; 2. купити абонемент на; передплатити (*журнал і т. п.*); ~o передплата; абонемент (*право користування*); ~ant/o передплатник; абонент; ~abl/a передплатний; ~ig/i передплатити (для кого-н. що-н.); ~il/o абонемент (документ); бланк передплати; ~int/o *див.* ~anto.

abon/agent||o агент з передплати; ~ej/o пункт прийому передплати, передплатне агентство.

abon/kart/o абонементна картка, абонементний квиток, абонемент.

abon/kest/o *нрк., див.* poŝfako.

abon/list/o список передплатників; список абонентів.

***abon/pag**/o вартість передплати, передплатна сума; абонентська плата.

abon/prez/o передплатна ціна; вартість абонемента.

aboral/a *фізіол.* аборальний (дальній по відношенню до ротового отвору).

aborigen/o абориген, корінний житель, тубілець.

***abort**||i *vt, vn* 1. викинути плід, мати викидень, скинути, передчасно народити; 2. *перен.* зупинитися в розвитку; ~o передчасні пологи; мимовільний [природний, спонтанний]

аборт; ~а абортивний, недоношений, недорозвинений, який зупинився у розвитку; ~а гімо літ. коренева рима (в есперанто називається абортивною); ~аї/о недоносок, викидень; ~ig/i 1. (iun) абортувати, зробити аборт (кому-н.); ~igi sin зробити (собі) аборт; 2. перен. (ion) покласти кінець, запобігти (чому-н.); призупинити (що-н.); ~ig/o штучний аборт; ~ig/il/o абортивний засіб; інструмент для проведення абортів; іст. абортивний кесарій; ~it/aї/о див. ~аїо; ~ul/o 1. див. ~аїо; 2. лайл. вилупок.

abort/rimed/o мед. абортивний засіб.

Abraham||о бібл. Авраам; ◇ ĉe la brusto de ~o на лоні Авраама (= en la paradizo); (a)~a: la tri (a)~aj religioj три авраамічні релігії (йудаїзм, християнство, іслам).

Abram/o Абрам, Аврам (чол. ім'я).

abrazi||о 1. хір. абразія, вискрібання; utera ~o вискрібання [абразія] матки; 2. геол. абразія; 3. мех. шліфування; ~а геол., мед. абразивний; ~il/o сумн. абразивний матеріал, абразив (= abrazia substanco); інструмент для вискрібання, гостра ложечка, кюретка.

***abrikot**||о бот. абрикос (плід); sekigitaj ~oj див. sekabrikotoj; ~а абрикосовий; ~uj/o див. abrikotlarbo.

abrikot/arb/o бот. абрикос(а), абрикосове дерево (= armenia prunuso).

abrikot/brand/o абрикосівка, абрикосова горілка.

abrikot/kern/o абрикосова кісточка.

abrikot/kolor/a абрикосовий (про колір), кольору абрикоса.

abrikot/konfit/aї/о абрикосове варення.

abrog||і vt юр. скасовувати, скасувати, відмінити, анулювати (закон, декрет і т. п.); ~о аброгація, скасування (закона, декрету).

abrogaci/i див. abrogi.

abrokom/o зоол. аброкома, шиншиловий щур [*Abrocoma*].

abrotan/o бот. полин лікарський [*Artemisia abrotanum*].

***abrupt**||а 1. уривчастий, різкий (про мову, тон); уривчастий, нерівний (про стиль); 2. раптовий, наглий, несподіваний; ~а halto раптова зупинка; ~а ĝirado крутий віраж; 3. крутий, обривистий; 3. крутий, стрімкий; ~е уривчасто, обривисто, різко; ~ec/o уривчастість, обривистість, різкість.

Abruz/o геогр. н. Абрुццо (область в Італії); ~j заст.; див. ~.

absced/i vn мед. гноїтися, наривати.

***absces**||о мед. абсцес, нарив, гнояк; sifilisa ~o сифілома; varma ~o гарячий, гнійний абсцес; frida (або malvarma) ~o холодний абсцес; subhaŭta ~o підшкірний абсцес; ~i vn наривати.

abscis||о мат. абсциса; ~a: la ~a akso вісь абсцис.

absid||о арх. апсида, абсида; ~а апсидний.

***absint**||о 1. бот. полин (гіркий) [*Artemisia absintum*]; 2. абсент, полинова горілка; ~аї/о полиновий екстракт; ~ism/o мед. абсенізм (хронічний алкоголізм, який розвивається внаслідок вживання абсенту).

***absolut**||а абсолютний, безумовний; беззастережний; ~а alkoholo чистий спирт; ~а plimulto абсолютна більшість; ~а silento повна тиша; ~е абсолютно, безумовно; беззастережно; ~о 1. філос. абсолют; 2. мат. абсолютна величина; ~ec/o абсолютність, безумовність; беззастережність; ~ism/o філос. абсолютизм; ~ist/o абсолютист, прихильник абсолютизму.

absolv||і vt 1. юр. звільнити від покарання, (по)милювати; визнати невинним, виправдати (син. malkondamni); 2. рел. відпустити гріхи (син. pekliberigi); ~а: ~a verdikto. ~а

juĝdecido виправдувальний вирок; ~o 1. юр. помилювання, звільнення від покарання, абсолюція; виправдання, виправдувальний вирок; 2. церк. відпущення гріхів, абсолюція.

absolv/o/preĝ/o рел. молитва на відпущення гріхів.

***absorb||i** vt 1. абсорбувати, поглинати / вбирати поверхнею; 2. перен. поглинати; захоплювати; заволодіти увагою; la laboro lin tute ~is робота його цілком поглинула; ~o 1. всмоктування, абсорбція; 2. перен. захоплення; поглинання; ~a: ~a rarego промокальний папір; ~iĝ/i 1. всотатися, всмоктатися, абсорбуватися; 2. перен. зануритися, заглибитися; захопитися; ~iĝ/o глибока задуманість, зосередження думки; ~il/o абсорбер; ~it/a захоплений, поглинутий, занурений; ~it/ec/o див. ~iĝo.

absorb/o/pov/o фіз. вбирна здатність.

absorb/o/spektr/o фіз. спектр вбирання.

abstemi||o див. abstinado; ~a див. abstina.

***abstin||i** vn 1. утримуватися (від вина, паління, статевих зносин і т. п., син. sin deteni); вести тверезий спосіб життя; 2. рел. постити по середях і п'ятницях (в пам'ять про зраду і розп'яття Христа); ~a абстинентний; ~aj tagoj дні утримання; ~ad/o утримання, абстиненція, тверезість, невживання алкоголю; ~em/a який практикує утримання, здержливий; який веде тверезий спосіб життя, непитущий; ~em/o здержливість; ~ul/o абстинент, тверезник, непитущий (у знач. ім.).

abstinenc/o див. abstinado.

***abstrakt||a** абстрактний; нереальний, уявний; ~a ideo абстрактна ідея; ~a pentroarto абстрактний живопис; ~a nombro абстрактне число; ~e абстрактно; ~i vt абстрагувати; ~i ion el (або de) ĉio абстрагувати що-н. від усього іншого; ~i sin de io абстрагуватися від чого-н.; ~ad/o абстрагування; ~aĵ/o абстрактне поняття, абстракція; ~ec/o абстрактність; ~ism/o жив. абстракціонізм; ~ist/o абстракціоніст.

abstruz/a заплутаний, безглуздий, незрозумілий.

***absurd||a** абсурдний, безглуздий, нісенітний; ~e абсурдно, безглуздо; ~o, ~aĵ/o абсурд, безглуздя, нісенітниця; rigvo per ~o юр. доказ від протилежного; fali en ~on дійти до абсурду; redukti al ~o звести до абсурду; ~ec/o абсурдність, безглуздість; ~ig/i довести до абсурду, перетворити в абсурд, зробити абсурдним; ~ul/o дивак.

Abŝalom/o бібл. Авессалом.

Abudabi/o геогр. н., м. Абу-Дабі (столиця Об'єднаних Арабських Еміратів).

Abuĝo геогр. н., м. Абуджа (столиця Нігерії).

abuli/o мед. абулія, безвільність.

***abund||a** рясний; багатий, щедрий; ~a rikolto щедрий урожай; ~a ŝvito рясний піт; ~e рясно, багато, щедро; ~i vn (je io) буяти, бути багатим (на що-н.), рясніти, кишити (чим-н.); ~o достаток, величезна кількість, розм. сила-силенна; ~o da fruktoj величезна кількість фруктів; paroli el la ~o de la koro говорити / промовляти від щирого серця; ◇ korno de ~o ріг достатку; fiŝo serĉas profundon, homo serĉas ~on риба шукає де глибше, а чоловік – де ліпше; ~ec/o достаток, багатство.

abund/o/korn/o ріг достатку.

abutil/o бот. абутилон, канатник [Abutilon].

abutment||o 1. буд контрфорс, упор, підпора, упорний елемент споруди; стоян, стояк, берегова опора (моста); 2. тех. контрфорс, упор, упорний елемент осі; ~o de ponto опора моста, бик; ~o de tranĉeo бруствер; ~i vt тех. підтримувати, підпирати.

ab/volt/o ел. абсолютний вольт (= absoluta volto).

-ac- суф., що вжив. в ботанічній термінології для найменування родин: *ruto* – рута, *rut~oj* рутові.

acen/o бот. ацена [*Acaena*].

***acer||o** клен; **двір** [*Acer*]; *platanesa ~o*, *porvegia ~o* клен гостролистий, клен звичайний [*A. platanoides*]; *japania ~o* клен японський [*A. japonicum*]; *pseudoplatana ~o* клен несправжньолистий, **двір** [*A. pseudoplatanus*] (син. *platanacero*); **~ac/o/j** кленові [родина *Aceraceae*].

acerb/a 1. див. *adstringa*; **2.** терпкий; **3.** перен. колючий, ущипливий, уїдлиий, їдкий.

acerin/o іхт. йорж [*Acerina*].

acer/sirop/o кленовий сироп.

acer/suker/o кленовий цукор.

acet||o хім. оцет, оцтова есенція, оцтова кислота; **~a** оцтовий; **~al/o** ацеталь; **~at/a:** *~ata acido* оцтова кислота; *glacia ~ata acido* безводна (або льодяна) оцтова кислота; *~ata aldehido* ацетальдегід; *~ata anhidrido* ацетангідрид; **~ig/i** перетворити в оцет; **~at/o** ацетат, сіль (або ефір) оцтової кислоти; *butila ~ato* бутилацетат; *etila ~ato* етилацетат, етиловий ефір оцтової кислоти; **~il/o** ацетильна група (= *etanoilo*); **~il/iz/i** *vt* ацетилувати, забезпечувати ацетильною групою.

acetabul/o анат. кульшова западина.

acet/acid/o = *acetata acido* (див. під *aceto*).

acet/aldehyd/o хім. ацетальдегід (= *acetata aldehido*).

acet/amid/o хім. ацетамід.

acet/anilid/o хім. ацетанлід.

acet/bakteri/o/j бакт. оцетокислі бактерії.

acet/il/celuloz/o хім. ацетилцелюлоза.

acet/il/cistein/o фарм. ацетилцистеїн.

acetilen||o хім. ацетилен; **~a** ацетиленовий.

acet/il/holin/o хім., фізіол. ацетилхолін.

acet/il/klorid/o хім. ацетилхлорид.

acet/il/salicyl/a, **acet/il/salik/(il)/at/a** хім. ацетилсаліциловий; *~ acido* ацетилсаліцилова кислота.

acetoliz||i хім. ацетолізувати, розкладати оцтовою кислотою; **~o** ацетоліз.

acet/o/metr/o хім. ацетометр.

aceton||o хім. ацетон; **~a** ацетоновий; **~aj/o/j**, **~aj korpoj** мед., фізіол. кетонові тіла; **~il/o** ацетоніл.

aceton/emi/o мед. ацетонемія, наявність ацетону в крові.

aceton/uri/o мед. ацетонурія, наявність ацетону в сечі.

***acid||o** хім. кислота; ***~a 1.** кислий, квасний; кислотний; *~a suko* кислий сік; *~a solvaĵo* кислотний розчин; *~a pluvo* кислотний дощ; *~a petro* кисла (гірська) порода; **2.** перен. кислий; уїдлиий, ущипливий, їдкий, колючий; *~a miĉeno* кисла міна; **~e 1.** кисло; *gusti ~e* кислити, мати кислий присмак; **2.** уїдливо, ущипливо, їдко, колюче; **~aj/o 1.** кислотина, що-н. кисле; **2.** хім. кислотний розчин; **~ec/o 1.** хім., мед. кислотність; **2.** перен. уїдливість, ущипливість, їдкість, колючість; **~et/a** кисленький, кислуватий; **~em/a** бот. ацидофільний, кислотолюбний; **~em/o** бот. ацидофілія, прагнення до кислотного середовища; **~et/a** кислуватий; **~et/ig/i** підкислити; **~ig/i** зробити кислим, підкислити, сквасити; **~iĝ/i** зробитися [стати] кислим, скиснути, закваситися; *zaznati* кислотного

забруднення (про дощ, ґрунт, навколишнє середовище); ~iĝ/o скисання; ~iz/i (ion) додати кислоту (до чого-н.), обробити кислотою (що-н.); ~oz/o мед. ацидоз; ~ul/in/o уїдлива жінка.

acid/afin||a спец. ацидофільний (який забарвлюється кислими барвниками); ~ec/o ацидофілія (здатність забарвлюватися кислими барвниками).

acid/alkal/a хім. кислотно-лужний; ~ekvilibro кислотно-лужна рівновага.

acid/baz/a: ~ekvilibro хім. рівновага між кислотами та основами.

acid/el/ten/a див. acidimuna, acid(o)rezista.

acidimetr/o див. acidometro.

acid/imun/a кислототривкий, кислотостійкий (= acid(o)rezista).

acid/krem/o сметана.

acid/lakt/o кисле молоко, розм. кисляк, простокваша.

acid/mord/i vt травити кислотою (метал).

acid/neŭtr/ig/ant/o, acid/neŭtr/ig/il/o хім., мед. антацид, антацидний засіб.

acid/nombr/o хім. кислотне число.

acid/o/metr||o хім. ацидиметр; ~i/o ацидиметрія.

acid/(o)/rezist/a кислототривкий, кислотостійкий (= acidimuna).

acid/pluv/o кислотний дощ.

acid/rost/aĵ/o кул. печеня / смаженина в оцті.

acikl/a хім. ациклічний (= sencikla).

acin||o анат. ацинус; pulma ~o легеневий ацинус; glanda ~o залозистий ацинус; ~a ацинозний.

acipenser||o іхт. осетер [Acipenser]; ~ed/o/j осетрові [родина Acipenseridae].

acipenser/o/form/a/j іхт. осетроподібні [ряд Acipenseriformes].

Acis/o Акід (давньогрецьке чол. ім'я).

Acor/o/j геогр. н. Азори, Азорські острови (Атлантичний океан, Португалія).

*-aĉ- **1.** суф., що позначає низьку якість, нікчемність, непридатність і який виражає презирство, зневагу: ĉevalo – кінь, ĉeval~o шквара; domo – будинок, хата, dom~o халупа; ridi – сміятися, rid~i вщикіритися; **2.** самотійно вжив. морфема з тим же знач.: ~a кепський, огидний, паршивий, паскудний; ~e кепсько, огидно, паршиво, паскудно; ~aĵ/o гидота, паскудство, свинство; ~aĵ/ar/o мотлох, непотріб; ~eg/a препаршивий, препаскудний; ~ig/i зіпсувати, погіршити, спаскудити; ~iĝ/i зіпсуватися, погіршитися, спаскудитися; ~e кепсько, огидно, паршиво, паскудно; ~ul/o паскуда, погань, мерзотник, дрянь, шваль; ~ul/in/o паскуда, погань, мерзотниця, дрянь, шваль; паскудна [паршива] баба.

*aĉet/i vt **1.** купувати, (за)купити; ~i ion de iu купувати / купити що-н. у кого-н.; ~i ion kontraŭ (або por) cent hrivnoj купити що-н. за сто гривень, купити чого-н. на сто гривень ~i kredite купувати / купити у кредит; **2.** підкуповувати (= subaĉeti, korupti 1); ~(ad)/o купування, купівля; ~a покупний; купівельний; ~a prezo; покупна ціна; закупівельна ціна; ~a rovo купівельна спроможність; ~aĵ/o покупка; ~ant/o покупець, заст. купець; ~ebl/a наявний у продажу; ~ebla ĵurnalisto продажний журналіст; ~ej/o крамниця, магазин (= vendejo); ~em/o потяг до купування; попит на товари; ~ind/a який варто купити; ~int/o покупець; ~ist/o закупівельник; ~um/i vt робити покупки, ходити по магазинах.

aĉet/ĉar/(et)/o візок для покупок.

aĉet/dokument/o чек (що видається при купівлі).

aĉet/kontrakt/o торговий договір, договір купівлі-продажу.

aĉet/korb/o кошик, корзина (для товарів у магазині).

aĉet/pov/o ек. купівельна спроможність.

aĉet/prez/o ек. покупна ціна; закупівельна ціна.

aĉet/propon/o ек. пропозиція (= oferto, ofertado).

aĉet/valor/o ек. покупна вартість.

aĉeŭle/o археол. ашельська епоха; ашельська культура.

***-ad-** I. суф., що позначає тривалість дії, процесу: *iri – iti, ir~i ходити; vizit~i відвідувати; uzi – вживати, uz~o вживання*; II. самостійно вжив. морфема: **~e** постійно; неуцільно; усе більш; **~i** *vn* продовжувати; *mi ~is labori* я продовжував працювати; **~as/ism/o** літ. примітивна рима; римування самих лише суфіксів (найчастіше дієслівних: *amadas : kuradas, ruĝiĝas : finiĝas i m.n.*).

Ada Ада (жін. ім'я).

adaĝ||o муз. адажіо, ададжо (муз. твір або його частина, що виконується повільно); **~e** адажіо, ададжо, повільно, протяжно.

adaks/o зоол. аддакс, нубійська антилопа [*Addax*].

adaktili/o мед. адактилія (вроджена відсутність пальців).

Adam||o бібл. Адам; *komenci de ~o* почати від Адама і Єви; *parenco per ~o* десята вода на киселі, далекий родич; *en la kostumo de ~* у костюмі Адама (голий); **(a)~a** адамів; **(a)~id/o** рел. 1. людина, нащадок Адама, син людський; 2. адаміт (член християнської секти); **(a)~id/ism/o** рел. адамітська єресь.

adamantin||o анат. зубна емаль (= *dentemajlo*); **~om/o** мед. адамантинома (злаякісна пухлина на емалі зуба).

adam/pom/o анат. адамове яблуко, кадик, борлак (= *gorĝa pomo, laringa prominenco*).

adamsi/o зоол. адамсія [*Adamsia palliata*] (окремий кораловий поліп, що співіснує з раком-самітником, = *mantelaktinio*).

***adapt||i** *vt* адаптувати, приладити, пристосувати, підігнати; модифікувати; **~(ad)/o** пристосування, припасування, адаптація (дія того, що адаптує); **~aĵ/o** адаптація (що-н. адаптоване); **~iĝ/i** адаптуватися, приладитися, пристосуватися; **~iĝ/o** адаптація (дія того, що адаптується); **~iĝ/em/o** пристосовність, пристосовуваність; **~il/o** 1. тех. сполучна трубка, патрубок; ніпель; перехідник; 2. адаптер; **~it/ec/o** пристосованість.

adapt/o/kapabl/o адаптивність, здатність адаптуватися.

adapt/o/metr||o мед. адаптометр; **~i/o** адаптометрія.

adar/o іноді тај адар (місяць у єврейському календарі).

adekvat||a адекватний, відповідний; тотожний; **~e** адекватно; **~ec/o** адекватність, відповідність.

Adela Аделя (жін. ім'я).

Adelaid/o, Adelajd/o геогр. н., м. Аделаїда (Австралія).

Adeliland/o геогр. н. Земля Аделі (регіон в Антарктиді).

aden||o анат. залоза (у складних словах); **~a** залозистий; **~it/o** мед. аденіт, запалення лімфатичних вузлів; **~oid/o** аденоїд; *~oidaj vegetaĵoj* розростання глоткового мигдалика; **~oid/ism/o** аденоїдизм, аденоїдна зовнішність; **~oid/it/o** мед. аденоїдит, запалення гіперплазованого глоткового мигдалика; **~om/o** мед. аденома.

Aden/o геогр. н., м. Аден (Ємен).

aden/afekci/o мед. розлади залоз, аденопатія.

adenin/o хім. аденин.

adenofor/o бот. аденофора [*Adenophora*].

aden/o/hipofiz/o анат. аденогіпофіз.

aden/oid/ektomi/o хір. аденоїдектомія.

aden/o/karcinom/o мед. аденокарцинома.

aden/o/limfom/o мед. аденолімфома.

aden/o/lipom/o мед. аденоліпома.

aden/o/pati/o мед., див. adenafekcio.

aden/o/sarkom/o мед. аденосаркома.

aden/o/virus/o мед., бакт. аденовірус.

adenozil/o хім. аденозил.

adenozin/o хім. аденозин.

adenozin/di/fosf/at/o біохім. аденозиндифосфат, АДФ.

adenozin/mono/fosf/at/o хім. аденозинмонофосфат; cikla ~ циклічний аденозинмонофосфат, ЦАМФ.

adenozin/tri/fosfat/o біохім. аденозинтрифосфат, АТФ.

***adep||o** послідовник, прихильник, адепт; **~ig/i** посвячувати (у що-н.); вводити (у курс справи і т. п.); вербувати (прихильників); **~ig/i** стати адептом, прихильником, послідовником.

adermin/o хім. адермін, вітамін В₆.

adesiv/o грам. адесив (відмінок у фінно-угорських та деяких інших мовах).

adher||i *vn* фіз. виявляти адгезію, приставати, щільно прилягати, прилипати, зчеплюватися; мед. утворювати спайки; **~o** адгезія; **~a** адгезійний, адгезивний, щільно прилягаючий, липкий; **~a** punkto мат. точка дотику; **~aj/o** **1.** мед. спайка; **2.** мат. замикання.

adiabat||a фіз. адіабатний; **~a** procezo адіабатний процес; **~o** адіабата; **~ec/o** адіабатичність.

adiant||o бот. адіант [*Adiantum*] (син. harfiliko); venushara **~o** венерин волос [*A. capillus-veneris*] (син. venushararo); **~ac/o/j** адіантові [родина *Adiantaceae*].

***adiaũ** виг. прощай(те)!, прощавай(те)!, бувай здоровий!, бувайте здорові!; \diamond diri ~ al la mondo surtera покинути цей світ, піти на той світ; **~a** прощальний; **~e**: **~e** mansvingi (по)махати рукою (на прощання); **~i** *vn* **1.** (по)прощатися; **2.** інформ. вийти з системи, закінчити сеанс; **~o** **1.** прощання (з ким-н., чим-н.), проводи (кого-н., чого-н.); **2.** інформ. вихід із системи, закінчення сеансу.

***adici||i** *vt* **1.** мат. додавати, додати (знаходити суму); **2.** перен. додати; **~o** додавання; **~a**: **~a** signo знак додавання; **~a** grupo адитивна група; **~at/o** доданок; **~il/o** див. sumigilo.

adici/sign/o мат. плюс (= plussigno).

adige||o адигеєць; **~a** адигейський; **(A)~i/o** геогр. н. Адигея (автономна область у Росії); **~in/o** адигейка; **(A)~uj/o** див. (A)~io.

Adiĝ/o геогр. н., р. Адідже (Італія).

adinami/o мед. адинамія, безсилля, втрата сил.

adip||o мед. тваринний жир, сало (у складних словах, = graso); **~a** **1.** мед. жировий, сальний (про залозу); **2.** див. ~ata; **~at/a**: **~ata acido** хім. адипінова кислота; **~om/o** мед. адипома; **~oz/o** мед. ожиріння, адипоз.

adip/acid/o *див.* adipata acido.

adip/ektomi/o *хір.* адипектомія.

adipocir/o *хім.* трупний жир (= kadavrograso).

adip/o/ĉel/o *біол.* адипоцит, жирова клітина, клітина жирової тканини (= gras(o)ĉelo).

adip/o/genez/o *фізіол.* жирутворення.

adip/o/hist/o *біол.* жирова тканина (= gras(o)histo).

adip/o/nekroz/o *мед.* адипонекроз.

adipsi/o *мед.* адипсія (*нездатність відчувати спрагу*).

Adis-Abeb/o *геогр. н., м.* Аддіс-Абеба (*столиця Ефіопії*).

Adison||o *Аддісон (англійський лікар); (a)~a:* (a)~a malsano, (a)~a morbo *мед.* аддисонова хвороба, бронзова хвороба.

adjekt||o *грам.* обставина (= ĉirkonstanca komplemento, adverbialo); **~a** обставинний; **~a** (sub)propozicio обставинне підрядне речення.

***adjektiv||o** *грам.* прикметник (*син. a-vorto*); **~a** прикметниковий; **~ig/i** ад'єктивувати, перетворювати у прикметник, робити прикметником; утворювати прикметник; **~ig/o** ад'єктивізація; **~iĝ/i** ад'єктивуватися, перетворюватися у прикметник, робитися прикметником; **~iĝ/o** ад'єктивізація.

adjutant/o *військ.* аджудан (*старший унтер-офіцер у французькій армії*).

adjudik||i *vt* **в**нести на конкурс (*будівельний проект і т. п. з метою знайти кращого виконавця*); оголосити тендер; **~i** la konstruon de ponto оголосити конкурс [тендер] на будівництво моста; **~(ad)/o** тендер; конкурс.

I adjunkt/a *мат.* приєднаний, взаємний, ермітово спряжений.

II adjunkt||o ад'юнкт (*заступник, промічник посадової особи*); **~a** ад'юнктський; **~ec/o** ад'юнктство.

***adjutant||o** ад'ютант; **~a** ад'ютантський; **~ec/o** ад'ютантство.

***administr||i** *vt* керувати, завідувати, урядувати; адмініструвати; вести справи, відати; **~a** адміністративний; управлінський; **~a** personalo адміністративний / управлінський персонал, адмінперсонал; **~aj** organoj адміністративні органи, адміноргани; **~(ad)/o** урядування, адміністрування, завідування, керівництво; **~ant/o**, **~ist/o** завідуючий, керуючий, керівник, адміністратор; **~ant/ar/o**, **~ist/ar/o** адміністрація, провід, керівництво, правління, управлінський апарат; **~ej/o** контора; канцелярія; правління; urba (A)~ejo міська адміністрація, мерія.

***administraci/o** **1.** *див.* administrejo; **2.** *див.* administrantaro, administristaro; **3.** (державна) адміністрація.

administrator/o *див.* administranto, administristo.

administr/o/fak/o відомство, відділ, управління (*в установі*).

administr/o/jar/o господарський [бюджетний, звітний] рік (*в організації*).

***admir||i** *vt* любитися, милуватися, захоплюватися; **~a:** **~aj** ekkrioj вигуки захоплення, захоплені вигуки; **~o** замилювання, захоплення; захват; **~aj/o** *див.* ~indaĵo; **~ant/o** поклонник, шанувальник; **~ind/a** (пре)чудовий, чудесний; **~ind/e** (пре)чудово; **~ind/aj/o** що-н. (пре)чудове; (просто) чудо.

***admiral||o** *мор., військ.* адмірал; **~a** адміральський; **~ar/o** адміралітет, адміральський корпус; **~ej/o** *сумн.* адміралтейство (*відомство, = militflota departemento*).

admiral/edz/in/o адміральша.

admiral/flag/o адміральський прапор.

***admiralitat/o** 1. *див.* admiralaro; 2. *див.* admiralejo.

admiral/ŝip/o флагманський корабель;

Admiralt/oj *геогр. н.* острови Адміралтейства, Адміралтейські острови.

admitanc/o *ел.* адмітанс, повна провідність.

***admon||i** *vt* 1. умовляти, напучувати, закликати ког_о-н. зробити що-н., спонукати; li ~is min alveni він умовляв мене прийти; 2. робити зауваження, вичитувати, картати, корити, вимовляти, гудити; instruisto ~as lernantojn pro ilia malbona konduto учитель вичитує учням за їхню погану поведінку; ~o 1. намова, підмова, намовляння; ◇ per lerta ~o alfluas mono крамарам як не божиться, так і не розжиться; 2. догана, докір; ◇ al malsaĝulo ne helpas ~o, nur bastono добре боїться кива, а ледаче не боїться й кия.

admon/inklin/ig/i добиватися, домагатися.

adob/o *буд.* адоб, саман, цегла-сирець, не випалена цегла.

adoks||o *бот.* адокса [Adoxa]; ~ac/o/j адоксові [родина Adoxaceae].

adolesk||i *vn* бути в підлітковому, юнацькому віці; ~a підлітковий, юнацький; ~ant/o юнак; підліток; ~(ant)/ec/o юність; підлітковий вік; ~ant/in/o юнка; підліток.

Adolf/o Адольф (*чол. ім'я*).

adolt||o 1. дорослий (*ім.*, = plenkreskulo), доросла особа; filmo permesata nur al ~oj фільм тільки для дорослих; 2. *зоол.* доросла особина; ~a дорослий (*прикм.*, = plenkreska); ~ec/o зрілість, ~iĝ/i (по)дорослішати, стати дорослим; ~iĝ/o (по)дорослішання.

Adonaj, Adonaj/o *бібл.* Адонай (*Господь, Владика, Вседержитель*).

adonid/o *бот.* адоніс, горицвіт [Adonis]; aŭtuna ~ горицвіт однорічний [A. autumnalis]; printempa ~ горицвіт весняний [A. vernalis]; somera ~ горицвіт літній [A. aestivalis].

Adonis/o 1. *міф.* Адоніс (*фінікійський бог родючості*); 2. *мін, перен.* Адоніс, красень-юнак.

***adopt||i** *vt* 1. усиновити, взяти за сина; удочерити, взяти за дочку; 2. *перен.* приймати, прийняти (*пропозицію і т. н.*); засвоїти, перейняти; ~i kutimon перейняти звичай; ~i ies opinion сприйняти чийо-н. думку; ~(it)/a усиновлений, прийомний; названий (*батько, мати*); ~int/o усиновитель; ~it/o усиновлена [прийомна] дитина.

***ador||i** *vt* 1. поклонятися; ~i idolojn поклонятися ідолам; 2. божествити, обожувати, боготворити, обожнювати, схилятися; mi ~as vian talenton я схильюся перед вашим талантом; ◇ vivanton ni malhonoras, mortinton ni ~as живого зневажаємо, а мертвого величаємо; ~o 1. поклоніння (*однократне*); la ~o de la magoj поклоніння волхвів (*біблійний сюжет*); 2. обожнювання, поклоніння (*почуття*); ~ad/i *vn* поклонятися (*традиційно*); ~ad/o 1. поклоніння (*постійне*); 2. обожнювання, поклоніння (*дія*), адорація; ~ant/o залицальник, шанувальник; ~ej/o місце поклоніння; храм; святиця, святилище; капище; ~ind/a гідний обожнювання.

ador/klin/iĝ/i поклонятися, поклонитися, приходити [прийти] з поклоном.

ADP *скор. від* adenosin-difosfato (аденозиндифосфат).

***adrenalin||o** *фізіол.* адреналін; ~o akcelas la koran ritmon kaj altigas la sangopremon адреналін прискорює серцевий ритм і підвищує кров'яний тиск; ~a адреналіновий.

adrenergi/a *фізіол.* адренергічний; ~j nervofibrooj адренергічні нервові волокна.

***adres||o** адреса; sub (*або* laŭ) la ~o за адресою; sub (*або* al) mia ~o estis esprimita kritiko на мою адресу була висловлена критика; ~i *vt* (за)адресувати; ~i al iu sian dankon адресувати кому-н. свою подяку; malbone ~ita kritiko критика не за адресою; ~ad/o адресування, адресація; ~ant/o, ~int/o відправник, адресант; ~ar/o адресна книга; ~at/o, ~it/o адресат, одержувач; ~ul/o *заст., див.* ~ato.

adres/aparat/o адресна машина.

adres/bus/o *інформ.* адресна шина.

adres/etiked/o, adres/etiket/o етикетка з адресою.

adres/inform/ej/o адресне бюро, адресний стіл.

adres/libr/o адресна книга.

adres/list/o список [перелік] адрес.

adres/lok/o місце призначення (*поштового відправлення*).

adres/maŝin/o *див.* adresaparato.

adres/registr/o, adres/reĝistr/o *інформ.* адресний реєстр.

Adri/a: ~a Maro *див.* Adriatiko.

Adrian||o Адріан, Адріано (*чол. ім'я*); ~a Адріана (*жін. ім'я*).

Adriatik/o *геогр. н.* Адріатичне море, Адріатика.

adsorb/i *див.* alsorbi.

adstring||i *vt мед.* зв'язувати, стискати (*тканини*); затягувати (*рану*); ~a терпкий, в'язкий (*про смак*).

adukci||o *фізіол.* аддукція, приведення; ~a: ~a muskolo *див.* aduktoro.

aduktor/o *анат.* аддуктор, привідний м'яз (= adukcia muskolo).

adulari/o *мін.* місячний камінь (= lunŝtono).

***adult||i** *vn* **1.** зрадити подружню вірність, (у)чинити перелюб, чужоложити, скочити в гречку; ~i kun iu зрадити з ким-н.; **2.** (*у Старому Завіті*) зрадити Бога, відступити від Бога; ~a перелюбний; ~o, ~ad/o зрада подружньої вірності, чужолозтво, перелюб(ство), адюльтер; ~ig/i звабити, спокусити, доводити до чужолозтва / перелюбства, змушувати до чужолозтва / перелюбства; ~int/o, ~ul/o перелюбець; ~ul/in/o перелюбниця.

adulter||i *vt* погіршувати домішками, розбавляти, фальсифікувати; ~i lakton per akvo розбавляти [розводити] молоко водою; ~o підробка, фальсифікація; ~it/a розбавлений, розведений, фальсифікований; ~itaj nutrovaroj фальсифіковані продукти, продукти з домішками.

advekci/o *метео* адвекція.

***Advent||o** *церк.* Пилипівка, Різдвяний піст, адвент; (**a**)~ist/o *рел.* адвентист; (a)~istoj de la sera tago адвентисти сьомого дня.

adventic||o **1.** *анат.* адвентиція, зовнішня оболонка; **2.** *бот.* занесена (ззовні) рослина; ~a адвентиційний; ~a membrano *див.* ~o.

adventiv/a *бот.* адвентивний, придатковий (*про орган*).

advent/kron/o різдвяний вінок (*для прикраси приміщення в католиків у передріздвяний час*).

***adverb||o** *грам.* прислівник (*син. e-vorto*); ~a прислівниковий, адвербіальний; ~a partícipo діеприслівник; ~ig/i адвербіалізувати, перетворювати в прислівник, робити прислівником; ~ig/o адвербіалізація; ~iĝ/i адвербіалізуватися, перетворюватися в прислівник, робитися прислівником; ~iĝ/o адвербіалізація.

adverbial/o *рідко, див.* adjekto.

advers||a неприязний, недружній, противний, супротивний; ворожий (= kontraŭbatalanta, kontraŭaga, malamika); ~a partio *юр.* (су)протидвна сторона; ~a konjunktio *грам.* протиставний сполучник; ~ul/o неприятель, недруг, противник, супротивник, супостат; врог.

***advokat||o** адвокат, захисник; **~a** адвокатський; **~a oficejo div.** ~ejo; **~i vt юр.** виступати в ролі адвоката, захисника, захищати; **~ar/o** адвокатура, коле́гія захисників; **~es/o** адвокатство, адвокатська діяльність; **~ej/o** адвокатська контора, юридична консультація.

adz/o *tex.* тесло, дєксель (*сокирка*).

aed/o **1.** *lit.* аед; **2.** *ent.* комар-кусака [*Aedes*].

***aer||o** повітря; *seka, humida, sufoka, freŝa* ~o сухе, вологе, задушливе, свіже повітря; *kunpremita* ~o стиснуте повітря; *prema* ~o затхле [задушливе, застоєне] повітря; *en libera* ~o, *en plena* ~o на свіжому повітрі, під відкритим небом; *preni iom da freŝa* ~o подихати трохи свіжим повітрям; *◇ el* ~o *al la tero* як сніг на голову; **~a** *прям., перен.* повітряний; **~aj** *kasteloj* повітряні замки; **~i vt** накачувати (*шину, м'яч*); **~ad/o** накачування (*шини, м'яча*); **~et/o** подув, вітерець; **~uj/o** резервуар для повітря, резервуар з повітрям; *~ujo de pneŭmatiko* камера (автомобільної) шини; *~ujo de spiraparato por subakva naĝo* балон із стиснутим повітрям в акваландзі; **~um/a** вентиляційний, витяжний; *~uma ĝiĉeto* кватирка; ***~um/i vt** провітрювати; **~um/ad/o** провітрювання; **~um/il/o** вентиляційний отвір; кватирка.

aer/akrobat/o повітряний гімнаст.

aer/alarm||o *військ.* повітряна тривога; **~a:** ~a signalo сигнал повітряної тривоги.

aer/apertur/o віддушина.

aer/arme/o *військ.* військово-повітряні сили, військово-повітряний флот.

aer/atak/o *військ.* (повітряний) наліт, повітряний напад, повітряна атака.

aer/balon/o повітряна куля.

aer/ban/o повітряна ванна.

aer/batal/o *військ.* повітряний бій.

aer/baz/o *військ.* повітряна база, авіабаза.

aer/bezon/(ant)/a *біол.* аеробний, який розвивається при наявності кисню (*син. aerobia*).

aer/blov/o струмінь [потік] повітря; протяг.

aer/brems/o *tex.* повітряне [пневматичне] гальмо (= *pneŭmata brems*o).

aer/defend/o *військ.* протиповітряна оборона (= *kontraŭaerataka defendo*).

aer/dens/o густина [щільність] повітря.

aer/detru/iĝ/i *див.* *aerdisiĝi*.

aer/dis/iĝ/i розвіятися, розсіятися, випаруватися; *перен.* розчинитися в повітрі, пропасти, щезнути, наче крізь землю провалитися.

aer/dukt/o *tex.* повітропровід.

aer/el/dukt/o повітровідвід.

aer/el/las/a який випускає повітря; *~ valvo* повітряний клапан.

aer/emboli/o *мед.* аероємболія.

aer/emi/o *мед.* аеремія, наявність вільного повітря у крові.

aer/en/dukt/o повітрозабирач.

aer/eskadr/o *військ.* повітряна ескадра.

aer/fe/o *міф.* дух повітря.

aer/fend/o *tex.* (повітряний) зазор (*між магнітами, між ротором і статором*).

aer/filtr/il/o *tex.* повітряний фільтр, фільтр для очистки повітря (= *poraera filtrilo*).

aer/flot/o повітряний флот.

aer/flu/o повітряний потік, повітряна течія.
aer/form/a повітроподібний, у вигляді повітря.
aer/fort/o/j військово-повітряні сили.
aer/fot||i *vt сумн.* (с)фотографувати з повітря; **~o** аерознімок; **~ad/o** аерозйомка; **~il/o** аерофотоапарат.
aer/freš/ig/il/o повітроосвіжувач.
aer/fusil/o пневматична гвинтівка, пневматична рушниця (= pneŭmata fusilo).
aer/glit/a (який рухається) на повітряній подушці; **~ širo** судно на повітряній подушці; **~ trajno** поїзд на повітряній подушці.
aer/glob/et/o *див.* bobelo.
aer/hav/a який містить повітря, наповнений повітрям.
aer/haven/o аеропорт, летовище (= flughaveno).
aer/hejt/ad/o повітряне опалення.
aer/helic/o *tex., ав.* повітряний гвинт.
aer/humid/o вологість повітря.
aer/imun/a повітронепроникний.
aer/izol/it/a з повітряною ізоляцією, який має повітряну ізоляцію.
aer/jur/o *дипл.* повітряне право.
aer/kastel/o повітряний замок; konstrui ~jn будувати повітряні замки.
aer/kav/o *ав.* повітряна яма (= aertruo).
aer/kern/a *tex.* який не має серцевини (*про електрокотушку і т. п.*).
aer/klap/o повітряний вентиль [клапан].
aer/koridor/o *ав.* повітряний коридор.
aer/kusen/o **1.** *авт.* подушка безпеки; **2.** *сумн.* надувна подушка (= pneŭmata kuseno).
aer/leter/o лист, переданий повітряною поштою.
aer/likv/ig/o зріджування повітря.
aer/lini/o повітряна лінія [траса], аеролінія, авіалінія.
aer/luk/et/o віддушина.
aer/lum/o *астр.* світіння неба, власне світіння атмосфери.
aer/mal/pur/ig/o *див.* aerpoluado.
aer/mal/san/o повітряна хвороба.
aer/mank/o нестача повітря, киснева недостатність.
aer/mas/o *метео* повітряна маса.
aer/matrac/o надувний матрац (= pneŭmata matraco).
aer/milit/o повітряна війна.
aer/navig/ad/o *ав.* аеронавігація.
aer/ne/toler/(ant)/a *біол.* облігатно [безумовно] анаеробний (*син.* malaerobia).
aerobatik/o *ав.* акробатика, вищий пілотаж, фігурні польоти.
aerobi/a *біол.* аеробний, який розвивається при наявності кисню.
aerobik/o *спорт.* аеробіка.
aerobioz/o *біол.* аеробіоз.

aer/(o)/bus/o ав. аеробус.

aerodin/o ав. літальний апарат важчий за повітря.

aer/o/dinamik||o аеродинаміка; ~а аеродинамічний.

aerodrom||o ав. аеродром, летовище; ~а аеродромний.

aerofagi/o мед. аерофагія (ковтання повітря під час їди).

aer/o/flot/o див. aerfloto.

aerofobi/o мед. аерофобія

aerofor/o мор. аерофор.

aer/o/foti/i див. aerfoti.

aerofram/o ав., заст. планер, безмоторний літак.

aer/o/gliti/a див. aerglita.

aerogram/o 1. легкий лист, відправлений аеропштою; 2. метео діаграма співвідношення температури і вологості повітря.

aer/o/klub/o авіаклуб.

***aerolit/o** заст. аероліт, кам'яний метеорит (= meteorŝtono, aerŝtono, ŝtona meteorito).

aerolog||o метео аеролог; ~і/а аерологічний; ~і/о аерологія.

aer/o/mar/a повітряно-морський.

aerometr||o фіз. аерометр; ~і/а аерометричний; ~і/о аерометрія.

aeronaŭt||o аеронавт, повітроплавець; ~ік/о аеронавтика, повітроплавання.

***aeroplan||o** аероплан, літак; ~а літаковий; ~е літаком, на літаку [літаках].

aerosol||o фіз. аерозоль; ~а аерозольний; ~уї/о аерозольний балон(чик).

aer/spac/o повітряний простір.

aer/o/staci/dom/o аеровокзал.

aerostat||o повітряна куля, аеростат; varmaera ~o монгольф'єр; ~а аеростатний; ~ік/а аеростатичний; ~ік/о фіз. аеростатика.

aer/o/terapi/o мед. аеротерапія.

aer/paf/il/o пневматична зброя (= pneŭmata pafilo).

aer/pirat||o сумн. повітряний пірат, викрадач літака; ~і *vn* займатися повітряним піратством; викрасти літак; ~ад/о повітряне піратство, викрадення літака.

aer/pistol/o пневматичний пістолет (=pneŭmata pistolo).

aer/plankton/o біол. аеропланктон.

aer/polu|(ad)/o забруднення повітря (= aerŭmalpurigo); ~ес/о забрудненість повітря.

aer/pont/o повітряний міст.

aer/port/(at)/a який транспортується повітрям, повітроносний; ~j trupoj повітряно-десантні війська, (авіа)десант (війська); ~ bombo авіаційна бомба, авіабомба.

aer/poŝt||o авіапошта; ~а авіапоштовий; ~е авіапштою, авіа.

aer/prem/o тиск повітря.

aer/pump/il/o повітряний насос, компресорний насос.

aer/pur/igi||o очищення повітря; ~а повітроочисний.

aer/ŝakt/o гірн. вентиляційний шахтний стовбур / ствол.

aer/ŝip/o повітряний корабель.

aer/ŝton/o аероліт (= aerolito).

aer/tir/o тяга (у трубі і т. п.).

aer/toler/(ant)/a біол. факультативно анаеробний (син. anaerobia).

aer/trafik||o рух на авіалініях, повітряне сполучення, повітряні перевезення, повітряний транспорт, авіатранспорт, авіасполучення; **~a:** ~а компанія авіакомпанія.

aer/trajn/o поїзд на повітряних подушках.

aer/tru/o 1. витяжний (вентиляційний) отвір; віддушина (= aeruma truо, aeruma aperturo, aeraperturo); 2. ав. повітряна яма (= aerkavo).

aer/tub||o 1. камера (шини, = aerujo de pneumatico); 2. повітряна [аеродинамічна] труба; **~uj/o** балон з повітрям, повітряний балон.

aer/valv/o повітряний клапан.

aer/vetur||i *vn* пересуватися повітрям, летіти (на літальному апараті); **~e** повітряним шляхом, повітрям (про перевезення); **~ad/o** повітряна їзда, літання; **~il/o** повітряний транспортний засіб.

aer/vezik/et/o див. bobelo.

aer/voj/o повітряний шлях.

aetit/o мін. аетит.

***afabl||a** люб'язний; ласкавий; привітний, ввічливий; **~e** люб'язно; ласкаво, привітно; *li ~e petis min, ke mi sidigu vin lub'язно zaprosiv mene sisti*; **~o, ~aj/o** люб'язність, ввічливість (надана, виражена); **~ec/o** люб'язність; ввічливість (взагалі); **~ul/o** люб'язна людина.

afagi/o мед. афагія, втрата здатності ковтання.

afaki/o мед. афакія (відсутність кристалика ока).

afan/o бот. миршавиця [*Aphanes*]; камра ~ миршавиця польова [*A. arvensis*].

afanant/o бот. афанант [*Afananthe*].

afanipter/o/j ент. блохи [ряд *Aphaniptera*].

afanit/o мін. афаніт.

afar/o етн. представник народу афар (Пн. Африка).

afazi||o мед. афазія, утрата мови; **~a** афатичний; **~ul/o** особа, що страждає на афазію.

afebr/a мед. афебрильний, безгарячковий.

afekci||i *vt* 1. змінювати душевний стан; 2. виводити з душевної рівноваги; збуджувати, хвилювати; уражати, потрясати; 3. мед. уражати, викликати хворобливий стан, учиняти хворобливі зміни; **~o** 1. зміна душевного стану; 2. афект, сильне збудження, (душевне) потрясіння; 3. ураження (якою-н. недугою), розлад, хвороблива зміна, хвороба; **~a** афективний, збудливий, хвилюючий; **~ig/i** прийти в стан афекту, сильно збудитися, розхвилюватися; **~ig/em/a** афективний; нервовий; вразливий; запальний; **~(it)/a** який знаходиться в стані афекту, сильно схвилюваний, вражений.

***afekt||i** *vt, vn* афектувати, робити що-н. неприродно, прикидатися, удавати, показувати з себе; напускати (на себе); ставати в позу, ламатися; рисуватися, хизуватися; маніритися; **~i** indiferenteson прикидатися байдужим; **~i** gravan mienon робити поважну міну; *ne ~u!* не ламайся!; **~a** афектований; удаваний; неприродний; манірний; вигадливий; напускний; **~e** афектовано; удавано; манірно; **~(ad)/o** удавання; манірність, афектація; неприродність; **~ul/o** притвора; ломака, позер.

afeli/o астр. афелій (найвіддаленіша від Сонця точка орбіти якої-н. планети або комети).

afemi/o мед. афемія, втрата здатності говорити.

***afer||o** 1. справа, діло, заняття; komercaj ~oj торгові справи; (juĝa) ~o (судова) справа; aranĝi la ~on улаштувати справу; transiri al la ~o перейти до справи [діла]; pri kio estas la ~o? у чому справа?, у чому річ?; zorgi pri siaj propraj ~oj займатися своїми власними справами; ◇ amikeso aparte, ~o aparte дружба дружбою, а служба службою; al la ~o! за діло!; до роботи!; 2. діло, річ, штука; strangaj ~oj okazas дивні діла [справи] діються; 3. діло, бізнес; havi propran ~on мати власне діло, власний бізнес; ~a діловий (про що-н.); ~a direktoro комерційний директор; ~aĉ/o афера, брудна справа; ~aĉ/ist/o аферист; ~em/a діловий, діловитий; ~em/o діловитість; ~ist/o ділова людина; бізнесмен; керуючий справами.

afer/centr/o діловий центр.

afer/direkt/ant/o керуючий справами.

aferez/o лінгв. афереза.

afer/leter/o/j ділові листи, ділова кореспонденція.

afer/manier/a діловий, розсудливий.

afer/paper/o/j ділові папери.

afer/plen/a зайнятий [обтяжений] справами.

afer/prokrast/(ad)/o затягування справи, тяганина.

afer/ŝarĝ/it/o дупл. повірений у справах.

afer/vizit/o діловий візит.

afer/vojaĝ/o ділова поїздка, відрядження.

afgan||o 1. афганець; 2. афгані (грошова одиниця Афганістану); ~a афганський; (A)~i/o геогр. н., кр. Афганістан; ~in/o афганка; (A)~uj/o див. (A)~іо.

afgan/hund/o афганський хорт.

afgani/o див. afgano 2.

Afgan/land/o див. Afganio.

afid||o ент. попелиця, тля [Aphis] (син. folilaŭso, plantlaŭso); ~ed/o/j ент. попелицеві [родина Aphididae].

afidavit/o юр. афідевіт, письмове свідчення під присягою.

***afiks||o** грам. афікс, словотворча частка; ~a афіксальний; ~a vortfarado афіксальне словотворення; ~oid/o афіксoid.

afin||a 1. споріднений, подібний, схожий, сумісний (за характером, настроєм і т. п.); 2. хім., фіз. афінний, споріднений; який легко вступає в реакцію (= kombiniĝema); fero estas ~a al sulfuro залізо легко реагує з сіркою; 3. біол. споріднений; eruko estas ~a al brasiko індау споріднена з капустою; 4. мат. афінний; ~a ebena афінна площина; ~a geometrio афінна геометрія; ~ec/o схожість, спорідненість.

afinaci||i тех. афінувати, очищувати, очищати (рідкий метал); ~o афінаж, афінування.

afirm/i твердити, запевняти (= aserti); підтверджувати (= konfirmi).

afis/o нрк., див. afido.

***afiŝ||o** афіша, плакат, оголошення; teatra ~o театральна афіша; ~i vt 1. повідомляти за допомогою афіш, плакатів, оголошень; розклеювати (афіші, оголошення); вивішувати (афіші, плакати); ~i spektaklon повідомити афішею [афішами] про спектакль; 2. афішувати; li ~as sin kiel lingviston він видає себе за лінгвіста; 3. інформ. послати в телеконференцію; ~ad/o 1. вивішування афіш; 2. афішування; 3. інформ. посилення в телеконференцію; ~ej/o інформ. електронна дошка оголошень, BBS; ~ist/o розклеювач афіш.

afiŝ/hom/o людина-афіша, людина-реклама.

afiŝ/kolon/o афішна тумба, афішний стовп.

afiŝ/tabul/o афішний щит; дошка оголошень.

***aflikt||i** *vt* засмутити, прикро вразити, пригнітити, завдати жалю; ~**a** **1.** засмучений, пригнічений; **2.** такий, що засмучує, пригнічувальний; ~**o** засмучення; ~**iĝ/i** засмутитися; ~**iĝ/o** засмучення.

afodi/o *ент.* афодій, малий гнойовик [*Aphodius*].

afoni/o *мед.* афонія, утрата голосу.

***aforism||o** афоризм, крилатий вислів; ~**a** афористичний.

***afrank||i** *vt* франкувати, оплачувати наперед (у т. ч. поштовими марками); ~*ita sendaĵo* оплачене поштове відправлення; ~**o** франкування, попередня постова оплата.

afrank/o/kost/o/j кошти пересилання, постова оплата.

afrank/stamp/o штамп про оплату пересилання.

afrazi/o *мед.* афразія (нездатність до зв'язного мовлення).

***Afrik||o** *геогр. н., континент* Африка; Norda ~**o** Північна Африка; Meza ~**o** Центральна Африка; Suda ~**o** Південна Африка; (**a**)~**a** африканський; (**a**)~**an/o** африканець; (**a**)~**an/in/o** африканка; (**a**)~**ologi/o** африканістика.

africans||o *лінгв.* африканс, мова бурів; ~**an/o** африканер, бур (представник народу, що живе в Пд. Африці).

afrikat/o *фон.* африката.

afrik/(o)/amerik||a афро-американський; ~**an/o** афроамериканець; ~**an/in/o** афроамериканка.

afrit/o *див.* efrito.

Afrodit/o *міф.* Афродита (давньогрецька богиня кохання і вроди); (**a**)~**o** *зоол.* афродита [*Aphrodita*].

afrodizi||o *мед.* афродизія, гіперсексуальність, підвищене статеве збудження; ~**ig/a** який викликає статеве збудження; ~**ig/aĵ/o** *див.* afrodiziako.

afrodiziak/o *мед.* афродизіак (засіб для статевого збудження).

aft||o *мед.* афта, виразка; ~**a** афтозний; ~*a febro* афтозна лихоманка, ящур; ~*a epizootio* епізоотія ящуру; ~**oz/o** *див.* ~*a febro*.

***afust||o** *військ.* лафет, станок (кулемета); ~**et/o** *див.* kolbo, rafilkarpo.

afust/o/vost/o *військ.* хвіст лафета, хобот (лафета), хвіст станка.

***ag||i** *vn* діяти, чинити; ~*i juste, noble, malprudente, nesingarde* діяти /чинити справедливо, благородно, безглуздо, необачно; *la forto ~as sur la pezocentron* сила діє на центр ваги; *ĉ kiu bone ~as, timi ne bezonas* хто з правдою зрідниться, той і грому не боїться; *kiu ~as afable, vivas agrable* добре роби, добре й буде; ~**i si/n** *див.* okazi; ~**a 1.**: ~*a substantivo* іменник, що виражає дію; **2.** *фіз., ел.* діючий; активний; ~*a kurento* діючий струм; ~*a rovimto* діюча потужність; ~**o** дія; діяння; вчинок; *пол.* акція; *la ~oj de la Apostoloj* бібл. діяння апостолів; *ĉ malpli da vortoj, pli da ~oj* більше діла, менше слів; *kia ~o, tia pago* як праця, така й плата; *nenia ~o fariĝas sen pago* задурно ніщо не робиться; ~**ad/o 1.** діяльність; *publika, socia ~ado* публічна [громадська] діяльність; *plena libereco de ~ado* повна свобода дій; **2.** *літ., театр.* дія; *loko de ~ado* місце дії; ~**ant/o 1.** діяч; **2.** *фіз., хім.* агент (діюча сила, речовина і т. п.), чинник; ~**em/a** дійовий, діяльний, активний; ~**em/o** діяльність, активність; ~**ig/i** задіяти, дати волю; *li plene ~igis sian koleron* він дав волю своєму гніву.

aga/o ага (титул або військове звання в Туреччині).

***agac||o** оскома, подразнення; ~o de la dentoj оскома зубів; ~i *vn* **1.** викликати оскому, подразнення; **2.** дратувати, збуджувати; tio ~as min (або miajn pervojn) це мене дратує, це діє мені на нерви; ~(ant)/a викликаючий оскому, подразнення; ~iĝ/i **1.** набити [дістати] оскому; **2.** роздратуватися.

ag/ad/kamp/o поле діяльності.

ag/(ad)/manier/o спосіб дії (= maniero de agado).

ag/ad/plan/o план діяльності, план дій.

ag/ad/sfer/o сфера діяльності.

agalakci/o мед. агалактія (відсутність секреції молока після пологів, = senlakteco).

agam||o зоол. агама [Agata]; ~ed/o/j агамові [родина Agamidae].

Agamemnon/o літ. Агамемнон (володар Мікен, головнокомандуючий всіма грецькими військами у Троянській війні).

I agami/o орн. трубач [Psophia crepitans].

II agami||a біол. **1.** безстатевий (= senseksa); **2.** агамний, який розмножується самозаплідненням; ~ec/o агамія, розмноження самозаплідненням; безстатевість.

agar/o рел. агапа, у́чта любові (у первісних християн).

agarant/o бот. агапант, африканська лілія [Agaranthus].

agar/o скор. від agaragaro.

agaragar/o хім. агар-агар (= gelozo).

agarik||o бот. печериця [Agaricus]; duspora ~o печериця двоспорова, шампіньон [A. bisporus] (= ĉampinjono); ~ac/o/j агаринові [родина Agaricaceae].

Agata Агата, Агафія (жін. ім'я).

***agat||o** мін. агат; ~a агатовий.

agatid/o бот. агатис [Agathis, сін. Dammara]; aŭstrala ~ агатис південний [A. aŭstralis] (= kaurio 1).

Agaton/o Агафон, Гапон (чол. ім'я).

agav||o бот. агава [Agave]; amerika ~o агава американська [A. americana]; sisala ~o агава сизальська, сизаль [A. sisalana]; ~a агавовий.

agav/(o)/brand/o текіла, агавова горілка (= tekilo).

agav/(o)/vin/o пультке, агавовий напій (= pulko).

agend/o аґенда (перелік питань до обговорення); щоденник, книжка для запису справ до виконання.

agenezi/o мед. агенезія (природжене недорозвинення органа або повна його відсутність).

***agent||o** **1.** аґент; **2.** співробітник, представник (фірми, підприємства), уповноважений; komerca ~o торговий аґент, комівожерж; asekura ~o страховий аґент; komisia ~o комісіонер (= komisiisto); ~ar/o **1.** аґентура, мережа аґентів; **2.** кадровий склад; ~ej/o аґентство.

agentur/o ком. право на розповсюдження [представництво] товару; li havas ~n en sukero він володіє правом на торгівлю цукром, на розповсюдження цукру.

agerat/o бот. аґератум [Ageratum].

ag/i/pov/a див. agoкарабла.

agistrodon/o зоол. щитомордник [Agkistrodon].

***agit||i** *vt* **1.** аґітувати; настроювати (на користь, проти); підбурювати, закликати; ~i porolamason por iu, kontraŭ iu аґітувати народні маси за когo-н., проти когo-н.; **2.**

хвилювати, збуджувати, збурювати; ~i la sangon збуджувати кров; **3.** *хім.* помішувати; **4.** *заст.* старанно готувати або обговорювати (*план, ідею і т. п.*); ~а **1.** агітаційний; **2.** хвилюючий, збуджуючий; ~е збуджено, стривожено; ~ad/o **1.** агітація; **2.** збуджування; **3.** *хім.* помішування; ~ant/o агітатор; ~ej/o *сумн.* агітпункт; ~iĝ/i збудитися, запалитися, розхвилюватися, збентежитися; ~iĝ/o **1.** *мед.* ажитація, збудження; ажіотаж; febra ~iĝo пропасне збудження; **2.** *політ.* заворушення; ~il/o стержень [кописточка] для помішування.

agit/afiŝ/o агітаційна афіша.

agit/centr/o *сумн.* агітпункт.

agit/foli/o листівка, летючка, *розм.* агітка.

agit/vort/o лозунг, заклик, агітаційна фраза.

ag/kvant/um/o *фіз.* квант дії, постійна планка.

***agl|o** *орн.* орел [*Aquila*]; imperia ~o орел могильник, могильник [*A. heliaca*]; reĝa ~o орел беркут, беркут [*A. chrysaetos*]; li ne estas ~o *перен.* він пороку не вдумав, він зірок з неба не хватає; (A)~o *астр.* Орел (*сузір'я*); ~а *прям., перен.* орлиний; ~a nazo, rigardo орлиний ніс, погляд; ~ec/a *перен., див.* ~а; ~ej/o *див.* aglonesto; ~id/o орля; ~in/o орлиця.

Aglaja Аглая (*жін. ім'я*).

agl/o/bute/o *орн.* канюк степовий, курганник [*Buteo rufinus*].

agl/o/filik/o *див.* pteridio.

agl/o/lor/o *див.* akvilegio.

ag/lok/o місце дії.

agl/okul/a з орлиним зором, зіркий як орел, гострозорий.

aglomer|i *vt* **1.** *тех.* агломерувати; спікати в грудки; **2.** з'єднувати, збирати докупи, нагромаджувати; ~(ad)/o агломерація (*дія того, що агломерує*), спікання; ~aj/o, ~at/o агломерат; ~iĝ/i агломеруватися, спікатися; ~iĝ/o агломерація (*дія того, що агломерується*).

aglomer/panel/o *див.* aglomerplato.

aglomer/plat/o деревостружкова плита, ДСП (= lignerplato).

agl/o/naz/a з орлиним носом.

agl/o/nest/o орлине гніздо.

aglutin|i *vt* **1.** *хім., біол.* аглютинувати, склеювати у згусток; **2.** *лінгв.* аглютинувати, утворювати слова за допомогою афіксів; ~а **1.** аглютинативний, клейкий, липкий; **2.** *лінгв.* аглютинативний; ~aj lingvoj аглютинативні мови; ~(ad)/o **1.** аглютинація, склеювання, злипання; **2.** *лінгв.* аглютинація; ~iĝ/i аглютинувати(ся), склеюватися; ~in/o *біол.* аглютинін.

aglutin/i/gen/o *біол.* аглютиноген.

ag/manier/o спосіб дії.

agmatit/o *мін.* агматит.

agnat/o *юр.* агнат, родич по чоловічій лінії.

Agnesa Агнеса (*жін. ім'я*).

Agni/o *міф.* Агні (*у ведійській міфології бог вогню*).

agnosk|i *vt* (офіційно) визнати; ~i rekordon визнати зарахувати рекорд; ~i ies rajton визнати чие-н. право; ~o (офіційне) визнання (*факту і т. п.*); ~it/a **1.** визнаний; **2.** *перен., розм.* справжній, цілковитий; li estas ~ita stultulo він цілковитий дурень.

agnostik|a *філос.* агностичний; ~ism/o агностицизм; ~ist/o, ~ul/o агностик.

agnozi/o *мед.* агнозія, утрата здатності сприймати.

ag/o/kamp/o поле діяльності, поприще.

ag/o/kapabl|a здатний до дій, здатний діяти, діездатний (= agorova, agirova); **~o** здатність до дій, діездатність.

***agoni|i** *вп прям., перен.* агонізувати, бути в агонії, конати; somera tago ~is літній день схилився надвечір; **~o** агонія; **~ant/o** конаючий, агонізуючий.

agonistik/o агоністика (*гімнастичні вправи і боротьба атлетів у Ст. Греції*).

ag/o/potencial/o *фізіол.* потенціал дії, струм дії.

ag/o/pen/e старанно, ревно, ретельно, із запалом.

ag/o/punkt/o *фіз.* точка прикладання (*сили і т. п.*).

I agor/o *іст.* агора (*у Ст. Греції народні збори, а тж місце, де вони проводились*).

II agor/o агора (*розмінна грошова одиниця Ізраїлю, 1/100 нового шекеля*).

agorafobi/o *мед.* агорафобія, боязнь відкритого простору.

***agord|i** *vt* **1.** *муз., радіо, ел.* настроїти, наладити; підстроїти; **2.** *перен.* настроїти; **~i** iun kontraŭ iu настроїти когo-н. проти когo-н.; **~o** **1.** *муз., радіо, ел.* настроювання, налаштування, наладження; **2.** *перен.* настрої, лад, атмосфера; **3.** *літ.* рима з однаковим звучанням тільки приголосних звуків (*н-д, festo – fasto*); **~il/o** **1.** *муз.* ключ для настроювання; **2.** *інформ.* програма настроювання, майстер настроювання (= agordoprogramo); **~ist/o** настроювач; **~isto** de pianoj настроювач піаніно [роялів]; **~it/a** настроєний, наладжений; зладжений.

agord/aparat/o *муз.* камертон (*електронний*).

agord/o/buton/o *радіо* ручка настроювання.

agord/o/dossier/o *інформ.* файл настроювань.

agord/o/fork/o *муз.* камертон (*металічний, = diapazono 2*).

agord/o/kejl/o *муз.* (скрипковий) кілочок.

agord/o/mekanism/o настроювальний механізм, механізм настроювання.

agord/o/plat/o *радіо* шкала настроювання (= staciplate).

agord/o/program/o *інформ.* програма настроювання, майстер настроювання (= agordilo 2).

agord/o/ŝraŭb/o *муз.* гвинт настроювання.

agord/o/tub/o *муз.* духовий камертон.

ag/o/sfer/o сфера (*або поле*) діяльності, поприще.

ag/o/spac/o *тех.* поле дії, радіус дії.

agr||o земельна ділянка, оброблюване поле, рілля; **~ar/a** аграрний; **~ar/o** земельні угіддя; оброблювані поля; **~ar/ul/o** аграрій, землевласник.

***agrabl|a** приємний, милий; **~a** vizaĝo приємне лице; **~vizito** приємний візит; esti **~a** al (*або por*) iu бути приємним до когo-н.; **◇** **~a** estas gasto, se ne longe li restas милий гість, що недовго гостить, добрий гість на годину; **~e** приємно, мило; estis al mi tre **~e** мені було дуже приємно; **~o**, **~aj/o** що-н. приємне; задоволення; **~ec/o** приємність (*властивість*); привабливість; **~eg/a** дуже приємний; чудовий, чарівний; **~igi/i** (з)робити приємним.

agrabl/odor/a з приємним запахом, запашний (= bonodora).

ag/radius/o радіус дії.

***agraf||o** застібка, гачок, гаплик; пряжка (*у вигляді гачка*); скріпка; **~i** *vt* застібати (*на гачок, пряжку*); **~il/o** степлер; **~ing/o** петля для гачка [гаплика].

agrafi/o *мед.* аграфія, утрата здатності писати.

agramatism/o *мед.* аграматизм.

agranulocitoz/o *мед.* агранулоцитоз.

agreg||i *vt фіз.* агрегатувати, механічно з'єднувати; приводити в агрегатний стан; ~aj/o агрегат, тіло в агрегатному стані.

agregaci||o **1.** агрегація, конкурс на заміщення посади викладача ліцею або вищого навчального закладу (у Франції); **2.** звання агреже; ~ul/o агреже (вчений ступінь; особа, що пройшла конкурс на заміщення посади викладача).

agregat/o *див.* agregaĵo.

agreg/o/stat/o *фіз.* агрегатний стан.

***agres||i** *vt (iun, ion)* учинити / здійснити агресію (проти кого-н., чого-н.), напасти (на кого-н., що-н.); ~i landon учинити агресію на країну; ~a агресивний; ~a tono агресивний тон; ~o агресія; ~ant/o, ~int/o агресор; *~em/a агресивний; ~em/e агресивно; ~em/o агресивність; ~iv/a *див.* ~ema.

agres/milit/o агресорська війна.

Agrigent/o *геогр. н.* **1.** Агригент (античне місто на Сицилії); **2.** Агрідженто (сучасне місто, Італія).

Agrikol/o Агрикола (давньоримське чол. ім'я).

agrikultur||o сільське господарство; ~a сільськогосподарський, рільничий; ~a ekspozicio сільськогосподарська виставка; ~ist/o працівник сільського господарства; хлібороб, рільник.

agrimoni/o *бот.* парило [Agrimonia]; herbeja ~ парило звичайне [A. eupatoria].

Agrip/o Агрипа (давньоримське чол. ім'я); ~in/o Агрипина, Горпина (жін. імена).

agr/o/bakteri/o *бакт.* агробактеріум.

agr/o/biocenoz/o *біол.* агробіоценоз.

agr/o/ekologi/o агроекологія.

agro/eko/sistem/o агроecosистема.

agr/o/kemi||o агрохімія; ~a агрохімічний.

agr/o/klimat/ologi/o агрокліматологія.

agr/o/kultiv/(ad)||o, agr/o/kultur||o землеробство, рільництво, сільське господарство; ~ist/o землероб, рільник, хлібороб.

agr/o/labor/o/j польові роботи.

agr/o/mani/o *псих.* агроманія, паталогічне намагання жити одному на лоні природи.

***agronom||o** агроном; ~i/a агрономічний; ~ia instituto сільськогосподарський інститут; ~i/o агрономія.

agr/o/parazit/o шкідник (сільськогосподарських культур).

agropir/o **1.** *бот.* житняк, пирій [Agropyron]; **2.** *заст., див.* elitrigio.

agrostem/o *бот.* кукіль [Agrostemma]; ◇ disigi la ~n disde la tritiko відділити зерно від куклю.

agrostid/o *бот.* мітлиця [Agrostis].

aguti/o *зоол.* агуті [Dasyprocta aguti].

agvara/o *зоол.* гривастий вовк [Chrysocyon brachiurus].

***aĝ||o** вік; meza ~o середній вік; matura ~o зрілий вік; kian ~on vi havas? скільки вам років?; en la ~o de dudek jaroj у віці двадцяти років; atingi la ~on de laborkapablo досягти працездатного віку; virino de meza ~o жінка середнього віку; ◇ ~o tro matura ne estas

plezura старість – не радість; ~а такий, що має вік, у віці; pli ~а старший; malpli ~а молодший; mi estas pli ~a ol vi je du jaroj я старший від вас на два роки; esti kvin jarojn ~а бути в п'ятирічному віці, мати п'ять років; ~i vn бути у віці, мати вік; kiom vi ~as? скільки вам років?, якого ви віку? tiam li ~is dudek jarojn тоді йому було двадцять років.

aĝar||o сумн. аджарець; ~а аджарський; (A)~i/o геогр. н. Аджарія (автономна республіка в Грузії); ~in/o аджарка; (A)~uj/o див. (A)~io.

***aĝi/o** ком. ажіо, лаж, промен.

aĝiot||i vn грати на біржі, спекулювати на змінах курсів, чинити ажіотаж (= spekulĉe la borso); ~o, ~ad/o ажіотаж, біржова гра, гра на біржі (= borsa spekulado); ~ist/o біржовий гравець, ажіотер (= borsa spekulanto).

aĝ/o/diferenc/o вікова різниця, різниця у віці.

aĝ/o/grup/o вікова група.

aĝ/o/kaduk/a див. kaduka.

aĝ/o/lim/o вікова межа, віковий ценз; вік виходу на пенсію.

aĝ/pensi/o пенсія за віком.

aĝ/o/prezid/ant/o старший член зборів, тимчасово виконуючий обов'язки голови.

aha!, a ha! виг. ага!, ах!, а!, у!, ба!, ха! (вираження підтвердженого очікування, підозріння).

Ahasver/o Агасфер, Агасвер (персонаж середньовічної християнської легенди, який був приречений на вічне блукання по світу; „Вічний жид“).

ahem! виг. гм!, хм! (вираження сумніву).

ahims||o філос. агімса (етичний принцип індійської філософії, що вимагає утримуватись від заподіяння болю і зла живим істотам); ~а який відповідає принципам агімси, ненасильницький; ~ul/o прихильник агімси.

Ahmed/o Ахмед (арабське чол. ім'я).

Ahura-Mazd/o рел. Агура-Мазда (найвищий бог у зороастризмі).

ah! виг. ах!, ой! (вираження здивування, жалю).

ah/i vn ахати.

Aĥab/o бібл. Ахав.

Aĥaj/o іст. Ахея (гомерівська назва Греції); (a)~а ахейський, грецький; (a)~an/o ахець, грек.

Aĥaŝveroŝ/o Артаксеркс (ім'я, під яким перський цар Ксеркс згадується в Біблії).

Aĥemen||o іст. Ахемен (засновник династії ахеменідів); ~id/oj Ахеменіди (перська династія).

Aĥen/o див. Akeno.

Aĥeron/o міф. Ахерон (у грецькій міфології ріка, через яку перевозять душі померлих).

aĥeronti/o див. akerontio.

Aĥil||o літ. Ахілл, Ахіллес (міфічний син Пелея, головний герой „Іліади“, найслабшим місцем якого була п'ята); (a)~а: (a)~a tendeno анат. ахіллів сухожилок, п'ятковий сухожилок; ◇ (a)~a kalkano Ахілессова п'ята.

aides/o див. aidoso.

***aidos/o** (AIDS, akirita imuno-deficita sindromo) мед. СНІД, синдром набутого імунодефіциту.

aikid||o спорт. айкідо (вид японської боротьби); ~ist/o айкідоїст.

Aiks/o *геогр. н., м. Е (Франція).*

ailant/o *бот. айлант, китайський ясень, оцтове дерево [Ailanthus].*

ain/o *див. аїно.*

air/o *бот. айра [Aira].*

aizo||o *бот. айзон [Aizoon]; ~ac/o/j айзонові [родина Aizonaceae].*

aj! *виг. ай!, ой! (вираз болю).*

aj/i *vn айкнути.*

Ajaĉ/o *геогр. н., м. Аяччо (Франція).*

Ajaks/o *Аякс (давньогрецьке чол. ім'я).*

ajapan/o *бот. аяпана [Ayapana].*

ajatol/o *рел. аятола (найвищий духовний титул у шиїтів).*

ajks/o *орн. мандаринка [Aix].*

***ajl||o** *бот. 1. часник [Allium sativum]; 2. головка часнику (= ajla bulbo, ajlobulbo); bulbero de ~o зубок часнику; ~a часниковий; ~er/o зубок часнику.*

ajl/o/bulb/o *головка часнику.*

ajl/o/prem/il/o *часникодавка.*

ajmar||o *сумн. індієць аймара; ~a: la ~a lingvo мова аймара.*

***ajn** *част. би / б не; iu ~ (або kiu ~) хто б це / то не був; ia ~ (або kia ~) який би це / то не був; ie ~ (або kie ~) де б це / то не було; ~a який би це / то не був; ~e.., ~e... то.., то..; ~o будь-що, що-небудь; ~ist/o людина без принципів, без твердих переконань, людина, непослідовна у своїх вчинках.*

ajn/a/cel/a *придатний для будь-якої мети, універсальний.*

ajnu||o *айн (представник народності на японському о-ві Хоккайдо); ~a айнський.*

ajŝ/i *тех. розмічувати, значити.*

ajug/o *бот. живучка, горлянка [Ajuga]; gamra ~ живучка повзуча, дівоча краса [A. reptans].*

ajurved/o *мед. аюрведа (індійська медицина).*

Ajun/o *геогр. н., м. Ель-Аюн (столиця Західної Сахари).*

ajut/o *тех. жиклер, сопло.*

***-aj-** *суф., що позначає предмет з певного матеріалу, об'єкт діяльності: nova – новий, nov~o новина; krei – творити, kre~o творіння; trinki – пити, trink~o напій; ovo – яйце, ov~o яєчня; ~o конкретний предмет; річ; li prenis siajn~ojn він забрав свої речі.*

ajur||o *узорний отвір, узорний виріз (у мереживах і т. п.); ~a ажурний, прозорий, мереживний; ~ig/i робити наскрізним, ажурним.*

Akab/o *геогр. н. 1. затока Акаба (Червоне море, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Саудівська Аравія); 2. м. Акаба (Йорданія).*

***akaci||o** *бот. акація [Acacia]; farneza ~o акація Фарнеза [A. farnesiana]; senegalia ~o акація сенегальська [A. senegal]; ~a акацієвий.*

Akad||o *іст., м., д-ва Аккад; (a)~a аккадський; (a)~a lingvo аккадська мова; (a)~an/o аккадець.*

Akademi||o *іст. Академія (сад біля Афін, у якому займався філософією Платон зі своєю школою); *(a)~o у різн. знач. академія; Scienca ~o академія наук; ~o de Esperanto Академія есперанто; (a)~a академічний; (a)~an/o академік; (a)~ec/a академічний; (a)~ec/o академічність; (a)~ism/o академізм.*

akaĵu/o бот. плодоніжка анакардіума, плодоніжка кеш'ю.

akaĵu/arb/o червоне дерево, акажу, кеш'ю, анакардіум західний (= okcidenta anakardio).

akaĵu/nuks/o (горіх) кеш'ю.

akaĵu/rom/o яблуко кеш'ю.

akalif/o бот. акаліфа [*Acalypha*].

akalkuli/o мед. акалькулія (порушення здатності лічити й розрізняти числа).

akant||o 1. бот. ака́нт, ака́нф [*Acanthus*]; 2. арх. ака́нт, ака́нф; ~а: ~aj folioj арх. ака́нтови листки; ~ас/о/ј ака́нтови [родина *Acanthaceae*].

akanti/o орн. чечітка [*Acanthis*].

akantias/o іхт. катран, морська собака, колюча акула [*Squalus acanthias*].

akantocefal/o/j зоол. скреблянки, колючеголові, акантоцефали [клас *Acanthocephala*].

akantom/o мед. ака́нтома (незначно підняте над поверхнею шкіри доброякісне новоутворення).

akantopterig/o/j іхт. колючепері риби [ряд *Acanthopterygii*].

akantoz/o мед. ака́нтоз (потовщення епідермісу шкіри і епітелію слизових оболонок).

***akapar||i** vt 1. скупити, перекупити (що-н. для перепродажу, = forĉeti); спекулювати, гендлювати, баришувати (чим-н.); 2. прибирати до рук, наживатися, загарбувати, хапати; ~о скупівля, перекуп, перекупівля, спекуляція (одноразова дія); ~ад/о скуповування, перепродування, спекуляція (багаторазова або тривала дія); ~ист/о скупник, перекупень, спекулянт, гендляр, баришник.

Akapulk/o геогр. н., м. Акапультко (Мексика).

***akar||o** зоол. кліщ [*Acarus*]; ~ісід/о с.-г. акарицид; ~оз/о вет. акариноз, акароз (інвазійна хвороба тварин); ~ул/о/ј акариди [ряд *Acarina*].

akatest/o, akatist/o сумн.; церк. акафіст.

***akcel||i** vt прискорювати, пришвидшувати (тж фіз., хім.), нарощувати швидкість, розганяти(ся), підсилювати, форсувати; сприяти; авт. газувати; ~і kuradon прискорити біг; ~і amikeson inter popoloj сприяти дружбі між народами; ~о, ~ад/о прискорення, пришвидшення, підвищення [наростання] швидкості; акселерація; centripeta ~о фіз. доцентрове прискорення; gravita ~о фіз. гравітаційне прискорення; tanĝa ~о фіз. дотичне / тангенційне прискорення; ◇ tro granda ~о ne kondukas al celo тихше їдеш – далі будеш; ~ант/о хім. прискорювач; ~іĝ/i прискорюватися, пришвидшуватися; ~іл/о 1. фіз. прискорювач (заряджених часток) (= ~ilo de partikloj); linia ~ilo лінійний прискорювач; 2. авт. акселератор, педаль газу (= gaspedalo, akcelpedalo); premi la ~ilon натиснути на газ; 3. перен. засіб (для) прискорення; 4. заст., див. ~anto.

akcel/mezur/il/o, akcel/o/metr/o тех. акселерометр.

akcel/pedal/o див. akcelilo 2.

akcel/o/vektor/o фіз. вектор прискорення.

***akcent||o** наголос, акцент; ~і vt наголошувати; перен. робити наголос, акцентувати; ~а наголошений (про склад); ~ад/о наголошування, підкреслення; ~ит/а наголошений; виділений, підкреслений; ~ологи/о лінгв. акцентологія.

akcent/o/sign/o знак наголосу.

***akcept||i** vt 1. у рiзн. знач. приймати, прийняти (але не ліки і не в значенні „сплутати”); ~і gaston, inviton, proponon, projekton, batalon прийняти гостя, запрошення, пропозицію, проект, бій; ~і diversajn formojn приймати різні форми; ~і en universitaton прийняти до університету; ◇ oni ~as laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo по одежинці зустрічають, по розуму проводжають; ~і ion por kontanta mono прийняти що-н. за чисту монету; 2. фін.

акцептувати, приймати рахунок, вексель до платежу; 3. *інформ.* розпізнавати, розпізнати; ~а: ~а seremonio церемонія прийому; ~о 1. прийом, прийняття; varma ~о теплий прийом; ~о de posteno перейняття посади; fari (або pretigi) al (або por) iu solenan ~оn зробити кому-н. урочистий прийом; 2. *фін.* акцепт, акцептування; ~ад/і приймати (регулярно); kuracisto ~adas ĉiutage лікар приймає щоденно; ~ант/о *фіз., хім.* акцептор; ~еbl/а прийнятний; ~еbl/е прийнятно; ~еj/о приймальня, приймальний покій; ~інд/а який варто прийняти.

akcesit/o рідко похвальний лист, похвальна грамота (у школі).

***akcesor||a** побічний, другорядний; додатковий, допоміжний; ~а mineralo *геол.* супутній мінерал; ~а nerĝo *анат.* додатковий нерв; ~а laboro *розм.* халтура; ~аj/о аксесуар (предмет, який слугує доповненням до чого-н.).

***akci||o** *фін.* акція (частка капіталу, цінний папір); ordinara ~о звичайна акція; prefera ~о преференційна акція; privilegia ~о привілейована акція; ~о je montranto акція на пред'явника; ~о je potmo іменна акція; ~а акціонерний; ~а societo акціонерне товариство; ~ан/о, ~ул/о акціонер, власник акцій, пайовик.

akci/an/kun/ven/o загальні збори акціонерів.

akcident||o *філос.* акциденція, випадкова [минуща, тимчасова, неістотна] властивість; ~а акцидентний, неістотний.

***akcident||o** нещасний випадок; пригода; аварія; катастрофа; fervoja ~о залізнична катастрофа, катастрофа поїзда; laboreja ~о нещасний випадок на робочому місці; нещасний випадок на виробництві; suferi ~оn постраждати від нещасного випадку; morti (або perdi vivon) en ~о загинути від нещасного випадку; ~а: ~а morto смерть від нещасного випадку; ~а viktimo жертва нещасного випадку; ~е непередбачено, випадково.

akcident/sufer/int/o постраждалий від нещасного випадку, потерпілий.

akci/hav/ant/o *див.* akciulo.

akcion/o *маловжив.; політ.* акція, дія (= ago).

***akcipitr||o** *орн.* яструб [Accipiter]; ĝentila ~о яструб тетерев'ятник, тетерев'ятник, яструб великий [A. gentilis]; mallongkrura ~о яструб коротконогий, яструб тювик, тювик [A. brevipes]; ~ед/о/j яструбові, орлові [родина Accipitridae].

akci/ul/kun/ven/o акціонерні збори.

***akciz||o** акциз, акцизний податок, акцизний збір, акцизне мито; ~а акцизний; ~і vt обкладати акцизом; ~еj/о акцизна контора, акцизне управління; ~енд/а який підлягає акцизу; ~ист/о акцизний чиновник.

akĉent/o *лінгв.* акцент (у мовленні).

ake/o *див.* bradip(od)o.

akebi/o *бот.* акєбія [Akebia].

aken/o *бот.* сім'янка (плід).

Aken/o *геогр. н., м.* Аахен, Ахен (Німеччина).

Akeron/o *див.* Aĥerono.

akeronti/o *ент.* мертва голова [Acherontia]

akile/o *бот.* деревій [Achillea]; milfolia ~ деревій звичайний [A. millefolium] (*сун.* milfolio).

akili/o *сумн., мед.* ахілія.

akinezi/o *мед.* акінезія, втрата здатності рухатися.

***akir||i** vt здобути, набути, дістати, придбати, осягти; ~і domon придбати будинок [хату]; ~і permeson дістати дозвіл; ~і amikon завести друга; ~і ies koron завоювати чие-н. серце;

~i la unuan lokon здобути [зайняти, завоювати] перше місце; ◇ kiel ~ite, tiel perdis як прийшло, так і пішло; ~o, ~ad/o здобуття, набуття, придбання; ◇ ~o kaj perdo rajdas duope прибуток і збиток на одному подвір'ї живуть; ~aj/o здобуток, досягнення, осягнення; набуток, доробок, надбання; ~ant/o **1.** покупець; **2.** набувач; користолюбець; ~ebl/a такий, що його можна придбати, доступний, досяжний; ~ebl/ec/o доступність для придбання, можливість придбання; ~em/ul/o користолюбець; схильна до придбання людина; ~ig/i (до)помогти здобути [дістати, придбати, набути]; ~iĝ/i здобуватися, набуватися, діставатися.

akirant/o бот. ахирантес [*Achyranthes*].

akir/preskript/o див. uzukaro.

***aklam||i** vt **1.** урочисто вітати, улаштувати овацію; зустріти радісними окликами; la kongresanoj ~is la veteranojn учасники конгресу урочисто (при)вітали ветерана; **2.** обирати без голосування; ~i la elekton de nova prezidanto зустріти радісними окликами обрання нового голови; ~o/j овації, вітальні оклики; акламація.

aklimatiz||i vt акліматизувати; привчати до нового середовища, до нового клімату (= alklimatigi); ~o акліматизація; ~iĝ/i акліматизуватися, звикнутися з новим середовищем, обживатися.

akme/o **1.** акме (соматичний, фізіологічний, психічний і соціальний стан особистості, що характеризується зрілістю її розвитку, досягненням найвищих показників у її діяльності та творчості; пік, вершина); **2.** мед. акме, вища точка у розвитку хвороби, пік (хвороби).

***akn/o** мед. акне; прищ(ик), вугор.

akne/o див. akno.

akn/o/hav/a прищуватий, вуграстий, вугруватий.

akoli||o мед. ахолія, брак жовчі (= sengaleco); ~a ахолічний; ~a feko ахолічне випорожнення.

akolit/o церк. аколіт, причетник, прислужник, служка.

akomod||i vt присосувати, приладити; акомодувати; sin ~i al nova situacio присосуватися до нової ситуації; ~a присосувальний, акомодаційний; ~a reflekso мед. акомодаційний рефлекс; ~ebl/a який можна присосувати [приладити]; ~iĝ/i присосуватися, акомодуватися (*про очі і т. п.*); ~(iĝ)/o присосовання; акомодація; povo de ~(iĝ)o сила акомодації; ~iĝ/em/o присосовність.

***akompan||i** vt **1.** проводжати, супроводжувати, супроводити; водити (*кого-н. куди-н.*); ~i iun ĝis la pordo провести кого-н. до дверей; lin ĉiam ~as fortune його завжди супроводжує вдача; **2.** муз. акомпанувати; ŝi ~is min per gitaro вона акомпанувала мені на гітарі; ~a супровідний, супутній; ~aj dokumentoj супровідні документи; ~a aviadilo ав. ведений літак; ~a mineralo геол. супутній мінерал; ~o **1.** супровід; en ~o de iu у супроводі кого-н.; **2.** муз. акомпанемент, музичний супровід (*дія*); kun ~o de u у супроводі, під акомпанемент; ~ad/i vt регулярно проводжати; постійно супроводжувати; ~aj/o муз. акомпанемент, музичний супровід (*музика*); ~ant/o **1.** супровідник; **2.** акомпаніатор, акомпаніст; ~ant/ar/o почет; ~ant/in/o **1.** супровідниця; **2.** акомпаніаторка, акомпаністка.

akonit||o бот. **1.** аконіт, борець, тоя [*Aconitum*] (*син. kaskofloro*); **2.** *нрк., див. napelo*; ~in/o *хім., фарм.* аконітин.

Akonkagv/o геогр. н., г. Аконкагуа (*Анди, Чилі*).

akonti/o зоол. аконтієвий сцинк, безногий сцинк [*Acontias*].

akor/o бот. лепеха, аїр, татарське зїлля [*Acorus*].

***akord||o** 1. згода, злагода; погодженість, узгодженість; esti en ~o kun бути у згоді з; veni en ~on дійти до згоди; 2. муз. акорд; trisona ~o тризвук; 3. грам. узгодження; ~а 1. дружний, злагоджений, погоджений, узгоджений; ~е дружно, злагоджено, узгоджено, у згоді; ~і *vn* бути [перебувати] у згоді; годитися, підходити один до одного, поєднуватися; ~ig/i привести до згоди / злагоди (людей), погодити; узгодити (дії); ~ig/ant/o мировий суддя; ~iĝ/i узгоджуватися (тж грам.), дійти згоди, прийти до згоди, погодитися; ~iĝ/em/a покладливий, поступливий, лагідний.

akordion||o муз. акордеон; баян, гармоніка, гармонія, розм. гармонь, гармошка; ~а акордеонний, баянний, гармонний; ~ist/o акордеоніст, баяніст, гармоніст.

akord/o/sekvenco/o, akord/o/sin/sekvo/o муз. акордова послідовність, секвенція.

akori/o *заст., див. trikofito.*

I*akr||a *прям., перен.* гострий, різкий, пронизливий; ~а razilo гостра бритва; ~а angulo гострий кут; ~а kontrasto різкий контраст; ~а voĉo різкий [пронизливий] голос; ~а doloro гострий [різкий, пронизливий] біль; ~а frosto різкий мороз; ~а pipro гострий перець; ~а batalo жорстока битва; ~а intelekto гострий розум; ~а tono різкий тон; ~а kritiko гостра критика; ~е гостро, різко, пронизливо; ~aj/o 1. лезо; 2. *див. eĝo* 1, 2; ~ec/o гострота, різкість, пронизливість; ~eco de vidpovo гострота зору; ~ig/a гострильний, точильний; ~iga ŝtono брусок (= ~igilo); ~ig/i (на)гострити, загострити, погострити, відточити, наточити, заточити; мантачити (*косу*); правити (*бриту*); ~igi tranĉilon погострити ніж; ~igi krajonon заточити олівець; ~igi la orelojn *перен.* нащупити вуха, загострити увагу; ~ig/o гостріння, загострювання, відточування, наточування, заточування; мантачення; правлення; ~ig/il/o точило; брусок (= ~iga ŝtono); мантачка; стругачка; ~ig/ist/o точильник; ~iĝ/i загостритися; la krizo ~iĝis криза загострилася; ~iĝ/o загострення.

II akr/o *див. akreo.*

Akr/o *геогр. н.* 1. Аккра (столиця Гани); 2. Акрі (штат у Бразилії).

akr/a/lang/a гострий на язык.

akr/angul/a гострокутний.

akr/a/pint/a гострий, загострений, шпильчастий, шпичастий, кінчастий.

akr/a/rand/a гострий, шпичастий, з гострими кінцями.

akre/o акр (*стара земельна міра: у Франції – ≈ 0,8 га, в Англії – ≈ 0,4 га, в Німеччині – ≈ 0,55 га*).

akredit||i *vt* 1. *дипл.* акредитувати; уповноважувати на представництво; 2. *фін.* акредитувати, уповноважувати на одержання грошей; ~а акредитивний; ~о акредитація, акредитування; ~aj/o *сумн.* 1. *дипл.* вірча грамота; акредитивна грамота; 2. *див. akreditivo*; ~it/a акредитований.

akreditiv/o *фін.* акредитив (= kreditletero).

akr/e/gust/a гострий (на смак), пекучий, пікантний.

akr/eĝ/a гострокутний.

akr/e/pint/a *див. akrapinta.*

akr/e/rand/a *див. akraranda.*

akr/e/son/a різкий, пронизливий.

akr/e/vid||a зіркий, проникливий; ~ec/o гострозорість, зіркість, проникливість.

***akrid||o** *ент.* 1. акрида [*Acrida*] (*саранова комаха*); 2. сарана; migra ~o перелітна сарана [*Locusta migratoria*]; 3. *нрк., див. herbsaltulo*; ~ed/o/j 1. акридові, саранові [*родина Acrididae*]; 2. *заст., див. keliferoj.*

akr/ig/rad/o точильний круг; точило.

akr/ig/rimen/o точильний ре́мíнь.

akr/ig/o/\$ton/o точильний ка́мінь, брусо́к.

akril||o *xím.* радика́л акрилово́ї кислоти; **~a** акрило́вий; **~at/a:** ~(at)a acido акрило́ва кислота; **~at/o** акрила́т, ефі́р або сі́ль акрилово́ї кислоти.

akril/aldehyd/o *xím.* акрило́вий альдегі́д, акроле́їн (= akroleino).

akril/nitril/o *xím.* акрило́нітри́л.

***akrobat||o** акроба́т; **~a** акробати́чний; **~i** *vn* виконува́ти [робити] акробати́чні впра́ви [прийо́ми, трю́ки]; **~ad/o** **1.** акроба́тика (*мистецтво; вид спорту*, = akrobatarto, akrobatiko); **2.** викона́ння акробати́чних вправ [прийо́мів, трю́ків]; **~aj/o** акробати́чний трю́к; **~in/o** акроба́тка.

akrobat/art/o *див.* akrobatiko.

akrobatik/o акроба́тика (= akrobatarto).

I akrocefal/o *орн.* очерета́нка [*Acrocephalus*] (*син.* kanbirdo).

II akrocefal||a акроцефа́льний (*із загостреною формою черепа*); **~ec/o** акроцефа́лія; **~ul/o** акроцефа́л.

akrocianoz/o *мед.* акроціано́з.

akr/o/dermat/it/o *мед.* акродерматит.

akrodini/o *мед.* акродині́я (*захворювання нервової системи*).

akrofobi/o *псих.* акрофо́бія (*боязнь висоти*).

akrogen/a *бот.* акроге́нний (*який розвивається з вершка*).

akroĥord/o *зоол.* акрохо́рд [*Acrochordus*].

akroit/o *мін.* ахрої́т.

akrolein/o *xím.* акроле́їн, пропена́ль.

akromat||a *фіз.* ахромати́чний, безбарвний; **~o** ахрома́т; **~ec/o** ахромати́зм; **~ig/i** знебарвлюва́ти.

akromatin/o *біол.* ахрома́тин.

akromatopsi||o *мед.* ахромато́псія, нездатність розрізня́ти кольори; **~a** ахромато́псичний (= kolorblinda).

akromegali/o *мед.* акромега́лія, перероста́ння кінціво́к.

akromi||o *анат.* плечови́й відросто́к; **~a** акроміа́льний.

akromi/klavikl/a *анат.* акроміа́льно-ключи́чний; **~o** artiko акроміа́льно-ключи́чний сугло́б.

akronim/o *лінгв.* акро́нім, абревіа́тура, складноско́рочене сло́во.

akropol/o *іст.* акро́поль.

akroptil/o *бот.* степови́й гірча́к [*Acroptilon*].

akrosom||o *біол.* акросо́ма; **~a** акросо́мний; **~a** реакці́о акросо́мна реакці́я.

akrostih̃/o, akrostik/o *літ.* акрости́х.

akroter/o *арх.* акроте́рій.

***aks||o** вісь, вал; *koordinata* ~o вісь координат; ~o *de rado* вісь ко́леса; ~o *de simetrio* вісь симетрії; *turniĝi ĉirkaŭ sia* ~o оберта́тися навко́ло своєї о́сі; *la* ~o Berlino-Romo-Tokio вісь Берлі́н-Рим-То́кіо; **~a** осьови́й, аксіа́льний; **~ing/o** вту́лка (*під вісь*); мато́чина (*в колесі; = nabo*); **~oid/o** *див.* aksiso; **~uj/o** підши́пник (= lagro); **~um/i** *vn* оберта́тися навко́ло власної о́сі.

***aksel||o** 1. анат. пахва (син. subbrako); 2. бот. пазуха (листка); ~а пахвовий; ~а foso див. akselfoso; ~а kavo див. akselkavo.

aksel/burĝon/o бот. пазушна брунька.

aksel/fos/o анат. пахвова ямка.

aksel/har/o/j пахвове волосся.

aksel/kav/o анат. пахвова порожнина (у повсякденному мовленні – тж про пахвову ямку).

akseroftol/o хім. аксерофтол (ретинол, вітамін А).

aksinit/o мін. аксиніт.

aksiologi/o філос. аксіологія (вчення про природу моральних, естетичних та інших цінностей).

***aksiom||o** аксіома; ~o de (matematika) indukto аксіома математичної індукції; ~а аксіоматичний; ~ar/o система аксіом.

aksiometr/o мор. аксіометр.

aksis/o анат. осьовий хребець.

aks/o/kruc/o мат. осі X і Y, координатні осі (що утворюють хрест).

aks/o/lagr/o тех. осьовий підшипник [підп'ятник].

aksolotl/o зоол. аксолотль (личинка земноводного).

aks/o/munt/aĵ/o тех. об'єм.

akson/o анат. аксон, неврит, нейрит.

akson/refleks/o біол. аксон-рефлекс.

aks/o/pint/o див. pivoto.

aks/o/skatol/o тех. змазувальна коробка.

aks/o/stift/o чека, загвіздок, заколесник.

aks/o/romp/(iĝ)/o тех. поломка осі.

aksung/o фарм. сало, смалець.

***akt||o** 1. театр. акт, дія; en tria ~ у третій дії; 2. акт, свідоцтво, висновок; ~o rĝi naskiĝo свідоцтво про народження; ~o de akuz(ad)o обвинувальний висновок; 3. акт (вчинок, дія); ~o de amo акт любові; ~ar/o досьє, справа (канцелярська); ~ist/o справочинець, актуарій; ~uj/o папка (для документів); досьє.

akte/o бот. актея, бже тіло, злі ягоди, чернець [Actaea].

Akteon/o міф. Актеон (мисливець, який побачив Артеміду, що купається, і був перетворений на оленя й роздертий своїми власними собаками).

I aktin||a фіз., хім. актинічний, променистий, який впливає на світлочутливу плівку.

II aktin/o фізіол. актин.

I aktini||o зоол. актинія, морська анемона [Actinia] (син. marĝozo); ~ul/oj актинії, морські анемони [Actiniaria] (син. maranemonoj).

II aktini||o хім. Актиній (елемент), актиній (проста речовина); ~id/o/j актиноїди, актиніди.

aktinidi||o бот. актинідія [Actinidia]; ĉinia ~o актинідія китайська, ківі (куш) [A. deliciosa, син. A. chinensis]; ~ac/o/j актинідієві [родина Actinidiaceae].

aktinidi/ber/o актинідія, ківі (плід).

aktinist/o/j див. celakantuloj.

aktinolit/o мін. актиноліт (син. radiŝtono).

aktin/o/metr||o спец. актинометр; ~i/o актинометрія.

aktinomicet||o бот. актиноміцет, променистий гриб [*Actinomyces*]; **~oz/o** мед. актиномікоз.

aktin/o/mik/oz/o див. aktinomicetozo.

aktinon/o хім. актинон.

aktinopterig/o/j іхт. променепері [підклас *Actinopterygii*].

aktin/o/terapi/o мед. актинотерапія, лікування сонячним промінням.

***aktiv||a** 1. у різн. знач. активний; діяльний, енергійний; ~а homo активна людина; ~а kapitalo активний капітал; ~а militservo дійсна військова служба; ~аj ludoj активні ігри; ~а karbo активоване вугілля (= ~igita karbo); 2. грам. дійсний, активний (про стан); ~o 1. фін. актив; 2. грам. дійсний стан; ~i vn виявляти активність, бути активним, діяльним; ~ec/o активність, діяльність; ~eco de la verbo активність дієслова; ~ec/o/j усі види активності; ~ig/a активаційний; ~ig/i активізувати, пожвавити; активувати; ~ig/o активізація; активація, активування (дія того, що активізує, активує); ~ig/i активізуватися; активуватися (дія того, що активізується, активується); ~ig/o (дія того, що активізується, активується); ~ism/o філос., політ. активізм; ~ist/o філос., політ. активіст, прихильник активізму; ~ul/a активістський; ~ul/o активіст (діяльний член організації, колективу); ~ul/ar/o політ. актив (група активістів).

***aktor||o** актор, артист; ~а акторський; ~i vn бути актором, виступати у спектаклі, грати роль; ~ad/o акторська гра; акторство; ~in/o акторка.

akt/o/ŝrank/o шафка [етажерка] для зберігання паперів, папок.

***aktual||a** актуальний; злободенний, життєвий, поточний; ~aĵ/o що-н. актуальне; поточна справа; ~ec/o актуальність, злободенність; ~ig/i актуалізувати, зробити актуальним; інформ. обновити; ~ig/i актуалізуватися, стати актуальним; ~ism/o геол. актуалізм.

aktuar/o див. aktisto.

aktuari/o фін. актуарій (спеціаліст із техніки розрахунків страхування).

akumul||i vt акумулювати, нагромаджувати, збирати, накопичувати; ~ad/o акумуляція; нагромадження, накопичення (дія того, що акумулює, нагромаджує); ~ej/o інформ. суматор, акумулятор; ~ig/i акумулюватися, нагромадитися, зібратися, накопичитися; ~ig/o акумуляція; нагромадження, накопичення (дія того, що акумулюється, нагромаджується); ~ig/a: ~iga punkto мат. гранична точка, точка згущення [нагромадження, накопичення]; ~il/o див. akumulatoro.

akumulator||o ел. акумулятор; alkala ~o лужний акумулятор; ŝargi la ~on зарядити акумулятор; ~a акумуляторний.

***akupunktur||o** мед. акупунктура, голкотерапія, голковколювання; ~а акупунктурний; ~ist/o (лікар-)голковотерапевт, спеціаліст з акупунктури.

***akurat||a** акуратний (який дотримується терміну виконання справи, обіцянки і т. п.), пунктуальний, точний; ~e акуратно, точно, розм. акурат; ~e je la dekdua horo точно о дванадцятій (годині); ◇ ni amu nin frate, sed kalkulu ~e любимося, як брати, а рахуємося, як жиди; ~ec/o акуратність, пунктуальність.

akustik||o у різн. знач. акустика; la salono havas bonan ~on зал має добру акустику; ~а акустичний; ~а kamro фіз. звукове поле.

***akuŝ||i** vt (на)родити, розродитися; ~i je filo, ~i filon народити сина; ~o, ~ad/o пологи; facila, normala, antaŭtempa, komplikita ~o легкі, нормальні, передчасні, ускладнені пологи; ~ant/in/o породілля; ~ej/o пологовий будинок; пологове відділення; ~ig/i (iun) допомагати при пологах (кому-н.), приймати пологи (у кого-н.); ~il/o акушерські щипці, форцепс (= forceps); ~ist/o акушер; *~ist/in/o акушерка; (баба) повитуха, баба; ~olog/i/o акушерство (= obstetiko).

akuŝ/dolor/o/j мед. переїми.

akuŝ/hejm/o див. akuŝejo.

akuŝ/lit/o полоґове ліґко [крісло].

akuŝ/o/scienc/o див. obstetriko.

akuŝ/streĉ/o/j потуґи (при полоґах).

***akut||a** **1.** мат. гострий; ~а angulo гострий кут; **2.** мед. гострий; ~а inflamo гостре запалення; **3.** різкий, високий, дзвінкий, гострий (про звук); ~а voĉo різкий голос; ~а krio пронизливий крик; ~а akcento фон. акут, гострий наґолос; ~а supersigno акут, знак акута; ~**ec/o** **1.** мат. гострота; **2.** мед. гострота; **3.** фон. висота, дзвінкість; ~**iĝ/i** мед. загостритися; ~**iĝ/o** мед. загострення.

akut/angul/a гострокутний, з гострими кутами.

***akuz||i** vt звинувачувати, (з)винуватити, обвинувачувати; ~ iun pri mensogo звинуватити кого-н. у брехні; ~а обвинувальний; ~а akto обвинувальний акт; ~о звинувачення, обвинувачення (мотив, докази); ~**ad/o** звинувачення, обвинувачення (дія); ~**ant/o**, ~**int/o** скаржник, позивач; ~**ist/o** обвинувач; ~**at/o**, ~**it/o** обвинувачений (у знач. ім.), відповідач.

***akuzativ||o** грам. знахідний відмінок, акузатив; ~о de direkto акузатив нап̄ряму (в есперанто: акузатив, що вживається після деяких прийменників або самостійно для позначення нап̄ряму); anstataŭa ~о замі́нний акузатив (в есперанто: акузатив, що вживається у певних випадках замість прийменника); sisterona ~о „систеронський акузатив” (в есперанто: неправильне вживання акузативу; термін походить від назви м. Систерон, у якому видавалася газета з частим неправильним уживанням акузативу); ~**iĝ/i** поставити у знахідному відмінку, надати форму знахідного відмінка.

akuz/delikt/o юр. дія, що переслідується в кримінальному порядку лише за скарґою потерпілого.

akuz/parol/(ad)/o юр. обвинувальна промова.

akuz/parti/o юр. обвинувачення (сторона).

***akv||o** вода; dolĉa ~о прісна вода; kuranta ~о проточна вода; trinkebla ~о питна вода; mola ~о м'яка вода; malmola (або dura) ~о тверда вода; distilita ~о дистильована вода; reza, superreza ~о хім. важка, надважка вода; minerala ~о мінеральна вода; fonta ~о джерельна вода; rivera ~о річкова вода; pluva ~о дощова вода, дощівка; sankta ~о свячена вода; postlava ~о помийі; побутові стічні води; tualeta ~о туалетна вода; kolonja ~о одеколон; reĝa ~о хім. царська горілка; alta ~о паводок, повноводдя, приплив, розлив, підвищений рівень води, повінь; ◇ ~о trankvila estas ~о danĝera тиха вода греблі рве; ~а водяний (про рослини і тварини); водний; ~**e**: ~e kaj tere на морі на суші; ~**i** vt полити (рослини); ~**ad/o** поливання (рослин); ~**ar/o** водний масив; акваторія; ~**ec/a** водянистий; ~**er/o** крапля води (= akvoguto); ~**il/o** поливальниця, поливалка; (A)~**ist/o** астр. Водолій (сузір'я; знак зодіаку, син. Amforo); ~**uj/o** резервуар [посудина] для води; водоїмище, водоїма; ~**um/i** vt зрошувати, поливати; змочувати [збризкувати, просочувати] водою; ~**um/ad/o** зрошення, поливання; змочування [збризкування, просочування] водою; ~**um/il/o** **1.** сумн. зрошувальний пристрій, зрошувальна установка; **2.** заст., див. ~ilo.

akv/afin/a див. akvoafina.

akv/al/tir/a див. akvoaltira.

***akvafort||o** офорт (травюра); ~**ist/o** офортист.

akvamarin||o мін. аквамарин; ~а аквамариновий.

***akvarell||o** акварель (картина); ~**ist/o** аквареліст.

***akvari||o** акваріум; ~а акваріумний; ~а planto, fiŝeto акваріумна рослина, рибка.

akvatint/o мист. акватинта.

akvedukt/o іст., арх. акведук.

akvifoli||o бот. 1. заст. па́дуб [Aquifolium] (= ilekso); 2. па́дуб звичайний (= ordinaria ilekso); ~ac/o/j бот. па́дубові [родина Aquifoliaceae].

***akvilegi/o** бот. орлики [Aquilegia] (син. aglofloro).

Akvilon/o міф. Аквіло́н (бог вітру у римській міфології); (a)~o поет. аквіло́н, північний вітер.

akv/imun/a див. akvoimuna.

Akvino||o геогр. н., м. Аквіно (Ст. Рим; Італія); (a)~an/o аквінець, житель Аквіно; Tomaso la (A)~ano Тома Аквінський.

akvitan||o аквітанець; (A)~i/o, (A)~uj/o геогр. н., іст. Аквітанія (область у ст. Галлії і сучасній Франції).

akvo/al/dukt/o подача (труба, що приносить воду).

akv/o/afin/a вологолюбний; легкорозчинний у воді; який легко всотує воду; гідрофільний (син. hidrofila).

akv/o/al/o див. stratioto.

akv/o/al/tir/a гігроскопічний (= higroskopa).

akv/o/amas/o/j водні маси.

akv/o/arane/o див. argironeto.

akv/o/bar/aĵ/o гребля, загата, дамба, гать.

akv/o/basen/o водний басейн.

akv/o/bat/o гідравлічний удар.

akv/o/bezon/o потреба у воді.

akv/o/bicikl/o водний велосипед.

akv/o/bilanc/o водний баланс.

akv/o/bird/o/j водоплавні птахи.

akv/o/blu/a кольору водної гладі.

akv/o/central/o гідро(електро)станція, ГЕС (= akvoenergia centralo).

akv/o/cikut/o бот. цику́та отруйна [Cicuta virosa] (= fetora cikuto, venena cikuto).

akv/o/cirkul/ad/o водообіг, циркуляція води.

akv/o/ĉerp/il/o ківш, черпак (для води).

akv/o/dis/lim/o геогр. вододіл.

akv/o/dis/met/o мор. водотоннажність (= dismeto 2).

akv/o/distribu/ej/o водонасосна станція.

akv/o/dukt/o водопровід, водогін.

akv/o/eben/o водна гладь, водне дзеркало.

akv/o/el/dukt/o зворотка (труба, що відводить воду).

akv/o/el/las/a водовипускний.

akv/o/en/dukt/o див. akvoaldukt/o.

akv/o/energi||o енергія води, гідроенергія; ~a: ~a centralo див. akvocentralo; ~a generatoro див. akvogeneratoro.

akv/o/en/ten/a водоносний, який містить воду.

akv/o/elektr/ej/o гідро(електро)станція, ГЕС.

akv/o/fal/o водоспад (= falakvo).

akv/o/farb/o акварель.

akv/o/fe||o водяник; **~in/o** русалка.

akv/o/filik/o водяна папороть.

akv/o/filtr/il/o водоочисний фільтр, фільтр для очистки води (= porakva filtrilo).

akv/o/flu/o водний потік, водна течія.

akv/o/flug/ej/o гідроавіаційна база.

akv/o/fobi/o мед. гідрофобія, водобоязнь (= hidrofobio).

akv/o/for/flu/o водостік.

akv/o/fort/o сила потоку води.

akv/o/fos/(aĵ)/o канава, рів.

akv/o/gas/o водяний газ.

akv/o/generator/o гідрогенератор, гідротурбінний генератор (= akvoenergia generatoro).

akv/o/gut/o крапля води.

akv/o/hav/a водоносний, який містить у собі воду.

akv/o/hejt/ad/o водяне опалення.

akv/o/hiacint/o бот. водяний гіацинт (= ŝvelpetiola eĵŝornio).

akv/o/horloĝ/o водяний годинник, клеписдра.

akv/o/hos/o пожежний рукав, шланг для води.

akv/(o)/imun/a водостійкий, водотривкий, водонепроникний, непромокальний.

akv/o/ĵet/il/o водомет.

akv/o/kaldron/o водяний котел.

akv/o/kalk/o тех. гідравлічне вапно.

akv/o/kan/bird/o орн. очеретянка вертка [*Acrocephalus paludicola*].

akv/o/kanon/o водяна гармата.

akv/o/kaŝtan/o див. traro.

akv/o/kirl/o вир (= kirlakvo, akvoturniĝo).

akv/o/kloŝ/o водолазний дзвін.

akv/o/kobold/o 1. рідко, див. akvofeo; 2. водяний полтергейст.

akv/o/kok/o див. galinolo.

akv/o/kolekt/uj/o посудина для збору води; водозбірний колектор.

akv/o/kompt/il/o, akv/o/komput/il/o рідко, див. akvonombriilo.

akvo/konduk/il/o див. akvodukto.

akv/o/konserv/ej/o водосховище.

akv/o/konsum/o водоспоживання.

akv/o/kran/o (водорозбірний) кран, (водорозбірна) колонка.

akv/o/kres/o бот. настурція лікарська (= oficina nasturtio).

akv/o/kruĉ/o глек / дзбан (для води).

akv/o/kunikl/o зоол. водяний кролик [*Sylvilagus aquaticus*].

akv/o/kurac/ad/o водолікування, водотерапія.

akv/o/kvalit/o якість води.

akv/o/lili/o бот. водяна лілія; латаття; blanka ~ латаття біле, водяна лілія (син. blanka nimfeo); flava ~ жовте латаття, глечики (син. flava nufaro).

akv/o/lini/o мор. 1. контур плавання; ватерлінія; 2. водна [судноплавна] лінія.

akv/o/mal/pur/ig/o див. akvopoluado.

akv/o/mal/san/o див. hidropso.

akv/o/mank/o відсутність води, нестача води, безводдя.

akv/o/map/o гідрографічна карта.

akv/o/mark/o водяний знак, філігрань (= filigrano 2).

akv/o/martel/o гідравлічний молот.

***akv/o/melon||o** бот. кавун (= ordinaria citrolo); ~а кавуновий, кавунячий.

akv/o/metr/o водомір.

akv/o/motor/o тех. водяний двигун; гідравлічний двигун, гідродвигун.

akv/o/muel||ej/o, ~il/o водяний млин.

akv/o-ne/afin/a гідрофобний (син. hidrofoba).

akv/o/nivel||o рівень води; ~il/o водяний рівень.

akv/o/nombr/il/o водолічильник.

akv/o/pel/il/o пристрій для змивання в туалеті, змивний бачок.

akv/o/permeabl/a водопроникний, водопроникливий (= akvotralas(iv)a).

akv/o/pest/o бот. елодея канадська, водяна чума (= kanada elodeo).

akv/o/pilk||o м'яч для гри у водне поло; ~ad/o водне поло, ватерполо; ~ist/o ватерполіст.

akv/o/pilk/lud/o див. akvopilkado.

akv/o/pip/o наргіле, кальян (= nargileo).

akv/o/pistol/o водяний пістолет.

akv/o/plane||o мор. підводне крило, гідрокрило; ~а: ~а ŝipo судно на підводних крилах (= ŝipo kun akvoplaneoj).

akv/o/plant/o водяна рослина.

akv/o/plantag/o бот. частуха подорожникова (= plantagalismo).

akv/o/plen/a 1. водяний, водяний, водянистий; 2. водяний, багатий на воду, багатоводний; наповнений водою.

akv/o/polu||(ad)/o забруднення води (= akvomalpurigo); ~ec/o забрудненість води.

akv/o/port/ist/o водонос.

akv/o/pot/o глек / горщик для води, дзбан.

akv/o/prem||o тиск води; гідростатичний тиск; ~il/o гідравлічний прес.

akv/o/pren/ej/o місце водозабору.

akv/o/protekt/a водоохоронний.

akv/o/proviz||i vt 1. зрошувати; поливати; 2. постачати воду, забезпечувати водою; ~o запас води; ~ad/o 1. зрошення, іригація; 2. водопостачання.

akv/o/pul/o див. dafnio.

akv/o/pulm/o сумн. акваланг (= spiraparato por subakva naĝo).

akv/o/pump||ej/o водокачка; ~il/o водяний насос, водяна помпа.

akv/o/purig||o очистка води; ~а водоочисний; ~ej/o водоочисна станція [споруда].

akv/o/rad/o водяне колесо.

akv/o/radi/o водяний струмінь, струмінь води.

akv/o/ral/o орн. пастушок водяний [*Rallus aquaticus*].

akv/o/rat/o див. arvikolo.

akv/o/re/ten/a водозатримувальний.

akv/o/rezist/a водостійкий, водотривкий, водонепроникний, непромокальний.

akv/o/rezerv||ej/o водосховище; ~uj/o резервуар для води.

akv/o/riĉ/a водоносний, багатий на воду.

akv/o/roz/o див. nimfeo.

akv/o/serpent/o водяна змія.

akv/o/simil/a водянистий.

akv/o/spegul/o див. akvobeno.

akv/o/ski||o водна лижа; ~ad/o водні лижі, воднолижний спорт; катання на водних лижах.

akv/o/skorpi/o див. перао.

akv/o/soldat/o див. stratioto.

akv/o/sorik/o зоол. кутора, водяна землерийка, рясоніжка [*Neomys*].

akv/o/spac/o водний простір.

akv/o/sport/o водний спорт, водний вид спорту.

akv/o/sput/il/o кінцева відкрита частина водостічної труби (як правило, художньо оформлена).

akv/o/stri/o струмінь води (= akvoradio).

akv/o/sulk/o вимивина, виміина, водорій, вимитий водою рівчак.

akv/o/surfac/o водна поверхня, поверхня води.

akv/o/ŝim/oj див. oomicetoj, oomikotoj.

akv/o/ŝovel/il/o черпак, ківш (син. ŝerpilo, ŝkoro).

akv/o/ŝpruc||(aĵ)/o водні бризки; ~ig/il/o брандспойт; бризкалка.

akv/o/ŝraŭb/o мех. архімедів гвинт (= Arhimeda ŝraŭbo).

akv/o/teler/o див. hidrokotilo.

akv/o/ten/ej/o водосховище.

akv/o/terapi/o див. hidroterapio.

akv/o/trafik/o водний транспорт.

akv/o/tra/las/(iv)/a водопроникний, водопроникливий (= akvopermeabla).

akv/o/trans/fal/ig/il/o мех. водозлив.

akv/o/tret/i *vn* збивати воду ногами; працювати ногами, швидко перебирати ногами (*при плаванні*).

akv/o/trog/o поїльниця, напувальниця (для худоби, птиці).

akv/o/tub||o водопровідна труба; ~ar/o водопровідна мережа; ~ist/o водопровідник, сантехнік.

akv/o/tur/o водонапірна вежа / башта.

akv/o/turbin/o мех. гідротурбіна, гідравлічна турбіна.

akv/o/turn||ej/o, ~iĝ/o вир, коловорот, водоверть (= akvokirlo); ~ul/o/j зоол. вийчасті черви, турбелярії (= turbelarioj).

akv/o/varm/ig/il/o водонагрівач.

akv/o/vortic/o див. akvoturniĝo.

akv/o/vapor/o водяна пара.

akv/o/vejn/o водна жила.

akvo/vetur||e водним шляхом, по воді, водою (про перевезення); **-il/o** засіб водного транспорту; човен; пліт; корабель.

akv/o/voj/o водний шлях.

akv/um/kamion/o, akv/um/vetur/il/o поливальна машина.

***al I.** прийм. звичайно відповідає укр. до або давальному в. без прийм., позначає напрямок руху або дії в широкому знач. слова: iri ~ la onklo йти до дядька; skribi leteron ~ la amiko писати лист другу; doni pomon ~ infano дати яблуко дитині; apliki la teorion ~ la praktiko застосовувати теорію на практиці; frapi ~ la pordo стукати в двері; rigardi ~ la strato дивитися на вулицю; **II.** преф. з подібним знач., відповідає укр. **при-**: ~kuri прибігти, ~porti принести; **III.** ужив. як самостійна морфема: **~aĵ/o** додаток, додаткова річ, доповнення, добавка, аксесуар; **~ig/i** додати, добавити, приєднати, долучити; залучити (до організації); **~ig/o** додавання, добавлення, приєднання, долучення; залучення; **~iĝ/i** приєднатися, долучитися, примкнути; вступити, записатися (до організації); **~iĝ/il/o** анкета для вступу (в організацію), декларація про участь (у конгресі і т. п.).

I -al- неофіційний суф., який ужив: **1.** у бот., для утворення назв порядків, найчастіше відп. укр. **-цвіті:** talv~oĵ мальвоцвіті; roz~oĵ розоцвіті; **2.** у хім., для утворення назв альдегідів, відп. укр. **-аль:** metan~o метаналь; **3.** в анат., перев. у назвах кісток: frunt~o лобова кістка, naz~o носова кістка.

II al||o **1.** крило (птаха, літака, ракети, автомобіля, млина, носа); **2.** відкрилок, флігель (будинку); **3.** фланг, крило (армії); **4.** лопать, крило (пропелера); **5.** одна з дзеркальносиметрично розташованих стулок (дверей, вікна і т. п.); стулка; **~et/o** тех. вушко баранчика [гвинта, гайки і т. п.].

Alabam/o геогр. н. Алабама (штат США).

***alabastr||o** алебастр; **~a** прям., перен. алебастровий; **~aĵ/o** виріб з алебастру.

Alagoas/o геогр. н. Алагас (штат у Бразилії).

al/agord/i vt підладити, допасувати (звучання, ритм і т. п.).

Alah/o рел. Аллах.

Alahabad/o геогр. н. Аллахабад (м. і округ в Індії).

alambik/o хім. алабмік, перегінний куб, дистилятор (= distila balono).

alan/o/j іст. алани (плем'я іранського походження).

aland/o нрк., див. iduso.

Aland/a/j: ~ Insuloj геогр. н. Аландські острови (Балтійське море, Фінляндія).

alangi/o бот. алангіум [Alangium].

alanin/o хім., мед. аланін.

alantoid/o зоол. алантоїс (порожній виріст задньої кишки зародку ссавців, плазунів та птахів).

alantoin/o фізіол. алантоїн.

al/aranĝ/i див. adapti.

Alarik/o іст. Аларіх (король вестготів).

***alarm||i** vt **1.** підняти по тривозі (військо, загін і т. п.); **2.** сповіщати про небезпеку сигналом тривоги, бити тривогу; бити на сполох [гвалт]; **3.** викликати тривогу,

(с)тривожити; (с)полохати; ~а тривожний, загрозовий; ~а signalo сигнал тривоги; ~а sonorado сполох; ~е по тривозі; тривожно; ~о тривога (*сигнал, стан*); алярм, гвалт, паніка; křii ~on кричати по тривозі, піднімати тривогу; signalı ~on давати сигнал тривоги; sonıgi ~on піднімати тривогу; sonogıgi ~on бити у дзвін, бити тривогу; бити на сполох [гвалт]; trumpetı ~on (про)трубити тривогу; falsa ~о фальшива тривога; ~ej/o місце збору по тривозі; ~il/o знаряддя подачі тривоги (*сигнальний гудок, дзвін. рейка і т. п.*); ~ant/o, ~ul/o панікер; ~it/a стривожений; піднятий по тривозі.

alarm/(o)/kontakt/o сигналізація, що спрацьовує при контакті.

alarm/(o)/pret||a готовий до дій по тривозі; ~ec/o готовність до тривоги, готовність до дій по тривозі.

alarm/(o)/raket/o мор. сигнальна ракета.

alarm/(o)/signal/o сигнал тривоги.

alarm/(o)/sonor||ad/o сполох; ~il/o (набатний) дзвін.

alarm/o/štupo: ~ (numero) unu боєготовність номер один.

Alask||o геогр. н. Аляска (*n-iv i штат США*); ~a: ~а Markolo Берингова протока.

al/aspekt/a до лиця; la nova robo estas bone ~ al vi нова сукня вам до лиця, нова сукня вам пасує.

alastrim/o мед. аластрим (*різновид вісню*).

alatern/o бот. жостір вічнозелений [*Rhamnus alaternus*].

alativ/o грам. алатив (*відмінок у фінно-угорських та деяких інших мовах*).

***alaüd||o** орн. жайворонок [*Alauda*]; blankflugila ~о білокрилий жайворонок [*Melanocorypha leucoptera*]; malgranda ~о малий жайворонок [*Calandrella*]; nigra ~о степовий жайворонок чорний [*Melanocorypha yeltoniensis*]; rubanda ~о великий удоловий жайворонок [*Alaemon alaudipes*]; ~ed/o/j жайворонкові [*родина Alaudidae*].

alaüd/falk/o підсоколик великий, підсоколик-білозір [*Falco subbuteo*].

alaüd/o/spron/o див. delfinio.

Alav/o геогр. н. Алава, Араба (*провінція в Країні Басків, Іспанія*).

alb/o церк. альба, білий стихар.

Alb/o геогр. н., м. Альба (*Італія*).

***alban||o** албанець; ~а албанський; ~е по-албанському, по-албанськи; (A)~i/o геогр. н., кр. Албанія; ~in/o албанка; (A)~uj/o див. (A)~іо.

Alban/land/o див. Albanio.

al/bat||i vt **1.** зачинити грюкнувши (= batfermi); **2.** прибити; ~iĝ/i (*al io, інколи ĉe io або kontraŭ io*) ударитися (*об що-н.*).

albatros/o альбатрос (мандрівний) [*Diomedea exulans*] (*син. diomedeo*); flavbeka ~ альбатрос жовтодзьобий [*D. hlororhynchos*]; nigrabrova ~ альбатрос чорнобровий [*D. melanophrys*]; fulga ~ світлоспинний димчастий альбатрос [*Phoebetria palpebrata*]; reĝa ~ альбатрос південний королівський [*D. epomorphora*].

albed/o фіз. альbedo; коефіцієнт відбиття.

I Alben/o геогр. н., м. Олбані (*столиця штату Нью-Йорк, США*).

II Alben/o геогр. н. Албена (*болгарський чорноморський курорт*).

alberg/o неол. заїжджий [постоялий] двір, заїзд.

I Albert||o Альберт, Альбер, Альберто, Войцех (*чол. ім'я*); ~а, ~in/o Альберта, Альбертина (*жін. ім'я*).

II Albert/o *геогр. н.* Альберта (*провінція у Канаді*).

albertit/o *мін.* альбертит.

albigens||o *іст., рел.* альбіґоєць (*член секти у пд. Франції, що не визнавала влади папи*); **~a** альбіґойський; **~ism/o** альбіґойство.

***albin||o** альбінос; **~a** альбіносний; **~ec/o, ~ism/o** альбінізм.

Albion/o Альбіон (*поетична назва Британії*).

albit/o *мін.* альбіт.

albizi/o *бот.* альбіція, шовкова акація [*Albizia*].

al/bord||ig/i прибити до берега, причалити (*судно, човен*); **~iġ||i** причалитися, пристати до берега, пришвартуватися; **~iġ/ej/o** причал, пристань, місце (для) причалювання.

al/brul/iġ/i пригоріти (*про траву, що готується – до каструлі, сковорідки і т. п.*).

al/brust/ig/i притиснути до грудей, прикласти до грудей.

albug/o *мед.* більмо.

albugine||o *анат.* білкова оболонка (яєчка); **~a:** *~a tuniko* див. *~o*; **~it/o** *мед.* альбугініт, запалення білкової оболонки (яєчка).

***album/o** альбом; роџmarka ~ альбом для поштових марок.

albumen/o **1.** *бот.* ендосперм; **2.** *заст., див.* albumino.

albumin||o *хім.* альбумін; білок, білковина, білкова речовина; **~a** альбуміновий; білковий; **~oid/a** альбуміноїдний, білковоподібний; **~oid/o** альбуміноїд.

albumin/uri/o *мед.* альбумінурія, протеїнурія, наявність білка в сечі.

albumoz/o *хім., біол.* альбумоза.

I alburn/o *бот.* заболонь.

II alburn/o *іхт.* верховодка [*Alburnus*] (*син.* blankfišo).

alce/o *бот.* рожа [*Alcea*].

Alce/o *див.* Alkaĵo.

alced||o *орн.* рибалочка [*Alcedo*] (*син.* alciono); **~ed/o/j** рибалочкові [*родина Alcedinidae*].

al/cel||a який рухається [йде] (прямо) до мети; цілеспрямований; прицільний (*про постріл*); **~e** (прямо) до мети; цілеспрямовано; прицільно; **~i** *vt* націлитися на, взяти на мушку; **~ig/i** послати [направити] в ціль; **~iġ/o** *спорт.* фінішування; закінчення бігу [дистанції].

alcelaf/o *зоол.* конґоні [*Alcelaphus*] (*рід африканських антилоп*).

al/centr||a доцентровий, добіжний; **~ig/i** направляти [стягувати, переміщати] до центру; централізувати (= centralizi).

al/centr/o/kur/a *див.* alcentra, centripeta.

Alcest/o, Alcestis/o *літ.* Алкестида, Алкеста (*дружина царя Адмета, яка пожертвувала своїм життям, щоб зберегти життя чоловікові*).

Alcibiad/o *іст.* Алквіад (*афінський полководець і політичний діяч*).

Alcino/o *міф.* Алкіній (*цар феаків, що славився розкішшю і багатством*).

***alcion/o** *орн.* рибалочка (= alcedo); blanknigra ~ рябий рибалочка (малий) [*Ceryle rudis*].

Alcion/o *астр.* Альціона (зірка в сузір'ї Тельця).

alcioni||o *зоол.* альціоній, шкіровик [*Alcyonium*]; **~ul/o/j** альціонарії, м'які корали [*ряд Alcyonaria*].

alĉemil/o *див.* alkemilo.

Alčevsk/o^{EU} *геогр. н., м.* Алчєвськ (Україна).

I *ald/o муз. альт (голос та інструмент).

II ald||o *хім. преф. на позначення альдегіду у складених словах; ~ol/a* альдольний; ~ola kondensado альдольна конденсація; ~ol/o *хім.* **1.** альдоль, альдегідоспирт; **2.** *розм.* ацетальдоль (найпростіший альдоль, = acetaldolo); ~oz/o альдолза.

Aldebaran/o *астр.* Альдебаран (зірка в сузір'ї Тельця).

aldehyd/o *хім.* альдегід.

alderman/o олдермен; член муніципалітету, що представляє район; член ради графства (у Великій Британії).

Aldernej/o *геогр. н., о-в* Олдерні (протока Ла-Мани, Велика Британія).

ald/hoboj/o муз. англійський ріжок, альтовий гобой.

al/dir/i *vt* звернутися зі словами; додати (до сказаного), сказати на додаток.

al/direkt/i *vt* направити, спрямувати; под(ав)ати (вести за направом до чого-н.).

ald/o/heks/oz/o *хім.* альдогексоза.

ald/oksim/o *хім.* альдоксим.

***al/don||i** *vt* дод(ав)ати (тж мат.), добавити, долучити; прид(ав)ати; прикласти; *перен.* внесети; ~а додатковий; ~е (al) додатково, на / у додаток; ~о **1.** додання, добавлення, додача (дія того, що додає, добавляє); **2.** *див.* ~aјo; ~aјo додаток, доповнення, *розм.* добавка; вставка (до тексту); ~iĝ/i додатися, добавитися; ~iĝ/o додання, добавлення (дія того, що додається, добавляється); ~it/a **1.** доданий, долучений; **2.** *заст.* відданий (= sindona).

al/don/foli/o/j додаток, додатки (до книги і т. п.).

al/don/valor||o *ек.* додана вартість; ~а: ~a imposto податок на додану вартість, ПДВ.

aldosterone/o *фізіол.* альдостерон.

aldrin/o *хім.* альдрин (інсектицид).

aldrovand/o *бот.* альдровандa [Aldrovanda].

ald/saksofon/o муз. альт-саксофон, альтовий саксофон.

al/dukt/o *тех.* впускна труба, впуск, вхід.

ald/violon/o альт (муз. інструмент).

***ale||o** алея; ~et/o алейка.

aleator||a *стат.* випадковий, залежний від випадку, алеаторний; проблематичний; ненадійний; рискований (= lotesa); ~ik/o муз. алеаторика.

***Aleĉj/o** (*пестл. форма від Aleksandro*) Саша, Сашко, Олесь.

Alegan/o/j *геогр. н.* Аллегани, Аллеганські гори (США).

***alegori||o** алерорія; ~а алероричний; ~е алерорично; ~ec/o алероричність; ~ist/o алерорист (людина, що пише алерорії, говорить алероріями).

alegr||o муз. алегро (ім.); ~е алегро (*присл.*), швидко і весело; ~et/o алегрето (ім.); ~et/e алегрето (*присл.*).

aleksandr/o *літ.* александрійський вірш.

***Aleksandr/o** Александр, Олександр (*чол. ім'я*); ~а Олександра (*жін. ім'я*).

Aleksandri||o *геогр. н., м.* Александрія (Єгипет, Італія, США та ін.); (a)~an/ism/o александрійська культура; александрійська поезія.

aleksandrit/o *мін.* олександрит, александрит.

aleksi/o *мед.* алексі́я, утрата здатності читати.

Aleksi/o Олексі́й, Олекса (*чол. ім'я*).

aleksino/o *фізіол.* алексин.

alektor/o *орн.* кеклик, кам'яна куріпка [*Alectoris*].

alel/o *біол.* аель, алеломорфа.

al/elekt||i *vt* дооб(и)рати, кооптувати; **~o** довибори, кооптація.

alel/o/pati/o *мед., біол.* алелопатія.

aleman||o *іст.* алеман, аламан; **~a** *геогр.* алеманський, германський, німецький (*стосовно німецької Швейцарії*).

***alen/o** *шило* (*син.* kudrilego); \diamond sako ~on ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas; ne metu ~on en sakon malplenan *шила в мішку не сховаєш / втаїш*.

Alenson/o *геогр. н., м.* Алансон (*Франція*); **(a)~o** алансонське мереживо.

alepocefal/o *іхт.* гладкоголов, талісман [*Alepocephalus*].

aler/o *арх.* навіс, дашок, звис покрівлі (*над вікном або дверима*).

***alergii||o** *мед.* алергія; havi ~on al (*або kontraŭ*) io *мати алергію до чого-н.*; **~a** алергійний; **~ig/a** алергенний; **~ig/i** викликати алергію; **~olog/o** алерголог; **~ologi/o** алергологія; **~ul/o** алергік.

aleron/o *ав.* елерон, стабілізатор.

al/est||i *vt* *заст., див.* ĉeesti.

Aleut||o/j *геогр. н.* Алеутські острови (*Тихий океан, США*); **(a)~a** алеутський; **(a)~an/o** алеутець; **(a)~an/in/o** алеутка.

aleŭrit/o *бот.* тунг [*Aleurites*].

aleŭrod||o *ент.* білокрилка [*Aleurodes*]; **~ed/o/j** білокрилкові, алейродові [*родина Aleurodidae*].

aleŭron/o *біол.* алейрон (*найдрібніші білкові зерна в клітинах насіння злаків*).

alez||i *vt* розточувати; розсвердлювати; **~o** розточення, розсвердлювання; **~il/o** розточувальне свердло, розвертка.

alf/o *бот.* альфа [*Stipa tenacissima*].

alfa альфа (*грецька буква Α, α*).

alfa/amino/glutar/at/a, α-amino/glutar/at/a: ~ acido *хім.* α-аміноглутарова кислота, глютамінова кислота.

***alfabet||o** абетка, азбука, алфавіт; *сіріла* ~o кирилиця; *латина* ~o латинський алфавіт; *la Morsa* ~o азбука Морзе; \diamond li neniam venkis ~on він не знає ні „бе”, ні „ме”; **~a** абетковий, поазбучний, алфавітний; **~ig/i** **1.** навчати грамоти, навчати читати; **2.** розмістити за абеткою, розмістити в абетковому / алфавітному порядку (= alfabetordigi); **~um/o** буквар (= abocolibro).

alfabet/ord||e за абеткою, в абетковому / алфавітному порядку; **~ig/i** розмістити за абеткою, розмістити в абетковому / алфавітному порядку; **~ig/o** розміщення за абеткою, розміщення в абетковому / алфавітному порядку.

alfa/korpuskl/o, α-korpuskl/o *фіз.* альфа-частинка.

al/fal/i *vt* упасти, випасти (*досягнути в результаті падіння*).

alfa/numer/a *інформ., тех.* альфаномерний.

al/far/i *vt* приробити, доробити, приспособити (*що-н. до чого-н.*).

alfa/radi||o/j, α-radi||o/j фіз. альфа-промі́ння, альфа-проме́ні; **~ad/o** альфа-випро́мінювання.

Alfard/o *астр.* Альфард (*зірка в сузір'ї Гідри*).

alfa/test/ad/o *інформ.* альфа-тестува́ння.

alfenid/o *хім.* альфенід (*сплав з міді і нікелю з цинком або оловом*).

al/fiks/i *vt* прикріпити, закріпити.

al/fin/ig/i докінчити, довести до кінця.

al/flank/iĝ/i зблизутися збоку, надійти [під'їхати] збоку; *мор.* підійти впритул; йти на абордаж.

al/fleks/i *vt* загнути, пригнути (*притиснувши загнуту частину до іншої*).

al/flui|i *vn* впадати (*про річку і т. п.*); приливати, припливати (*про кров і т. п.*); нариннути, налннути, нахлннути; **~o** **1.** приплив (*морський*); **2.** прилив (*крові*); наплив (*відвідувачів*); **~ant/o** притока.

***al/flugi|i** *vn* прилетіти, підлетіти (*до чого-н.*); **~o** приліт, підліт.

Alfons||o Альфонс, Альфонсо (*чол. ім'я*); **~in/o** Альфонсна (*жін. ім'я*).

al/forĝ||i *vt* прикувати (*тж перен.*); stari kvazaŭ ~ita al la loko стояти як прикований (до місця), стояти як укопаний.

al/fortik/ig/i міцно прикріпити.

Alfred/o Альфред, Альфредо (*чол. ім'я*).

al/front||i *vt* зіставити; повернтися лицьм до, зіткннутися; **~ad/o** зіставлення.

al/frost/iĝ/i примерзнути.

al/fund||igi пустити на дно; **~iĝ/i** пітни на дно, спуститися на дно.

alfur/o/j *етн.* альфури (*збірна назва автохтонних народностей Молукських о-ів і Сулавесі*).

***alg||o** *бот.* водорість; **~o/j** водорості; твань, баговиння; brunaĵ, ruĝaĵ, verdaĵ, bluaĵ ~oj бурі, червоні, зелені, сині водорості; **~in/o** *хім.* альгін; **~in/at/a:** ~inata acido *хім.* альгінова кислота; **~in/at/o** *хім.* альгінат; **~olog/o** альголог; **~olog/i/o** альгологія (*розділ ботаніки, що вивчає водорості*).

Algarv/o *геогр. н.* Алгарві (*провінція в Португалії*).

***algebr||o** алгебра; **~a** алгебраїчний; **~a** фраксіо алгебраїчний дріб; **~e:** ~e fermita алгебраїчно замкнений; **~ist/o** алгебраїст.

algi/o *мед.* ...алгія (*суф. зі знач. „біль”*).

algid||a *мед.* алгідний; **~ec/o** алгідний стан, алгід; ĥolera ~eco холерний алгід.

al/glu||i *vt* приклеїти, приліпити; **~iĝ/a** клейкй, липкй, липучй; **~iĝ/i** приклеїтися, приліпитися, прилипнути.

I Algol/o *астр.* Алголь (*зірка в сузір'ї Персея*).

II Algol/o *інформ.* Алгол (*мова програмування*).

algonken||a алгонкінський; **~** tribo алгонкіни (*група споріднених за мовою індіанських племен*).

algonki/o *заст., див.* proterozoiko.

alg/o/plen/a, alg/o/riĉ/a багатий на водорості; тванцистий.

***algorithm/o** *мат., інформ.* алгоритм; **~** de obligado алгоритм множення.

algvazil/o альгвасил (*офіцер іспанської поліції*).

alĝebr/o лінійна алгебра (*син.* lineara algebro).

Alĝer||o *геогр. н., м.* Алжир; **(a)~a** алжирський (*стосовний до м. Алжир*); **(a)~an/o** алжирець (*житель м. Алжир*); ***~i/o** *геогр. н., кр.* Алжир; **(a)~i/a** алжирський (*стосовний до країни Алжир*); **(a)~i/an/o** алжирець (*житель країни Алжир*); **(a)~i/an/in/o** алжирка.

al/ĝust||ig/i припасувати, приладити, пристосувати; підігнати (*за розмірами*); **~ig/a** підгінний; **~ig/eb/a** який можна припасувати / пристосувати; підходящий; який можна підігнати; **~iĝ/i** припасуватися; підігнатися, притертися.

Alhambr/o *арх.* Альгамбра (*мавританський палац у Гранаді*).

***alĥemi||o** алхімія (= alkemio); **~ist/o** алхімік (= alkemiisto).

Ali||o Алі; **~Bab/o** Алі-Баба (*арабські чол. імена*).

***ali||a** інший, інакший, другий; tio estas tute ~a afero це зовсім інша справа; tio estas nenio ~a, ol (krom) mensogo це не що інше, ніж брехня; tiu aŭ ~a той чи інший / другий; per ~aj vortoj іншими словами; ◇ unu orienten, ~a okcidenten один до ліса, другий до біса; **~e 1.** по-іншому, інакше (= alimaniere); li parolas ~e, sed faras ~e він говорить одне, а робить інше / друге; **2.** а то, інакше, у протилежному разі; mi bezonas manĝi, ~e mi tute maldikiĝos мені треба їсти, а то (*або інакше*) я цілком схудну; **3.** маловжив. в іншому місці (= aliloke); **~i** *vt* бути іншим, відрізнитися; **~o, ~aĵ/o** інше (*у знач. ім.*); nek tio, nek ~o ні те, ні се; inter ~aĵoj tie estis ankaŭ libroj серед іншого там були і книги; **~ec/o** відмінність, неоднаковість, різниця; **~ig/i** (з)робити іншим, змінити; **~ig/o** зміна; **~iĝ/i** стати іншим, переінакшитися, змінитися; **~iĝ/o** зміна; **~ul/a** який належить іншому, чужий; **~ul/o** інший, інакший (*у знач. ім.*).

alial *нрк.* з іншої причини (= alikaŭze).

aliam *нрк.* іншим часом (= alifoje, alitempe).

alianc||o (політичний) союз, альянс; **~i** *vt* зв'язати союзом, об'єднати в альянс; **~an/o** союзник, учасник [член] альянсу; **~iĝ/i, ~i si/n** укласти [утворити] союз, об'єднатися в альянс, увійти в альянс, стати альянсом; **~it/o** союзник.

ali/aranĝ/i *vt* переобладнати.

aliari/o *бот.* кінський часник, часникова трава [*Alliaria*]; oficina ~ кінський часник лікарський [*A. petiolata, син. A. officinalis*].

***alibi/o** *юр.* алібі; pruvu sian ~n довести своє алібі.

Alic/o Аліса (*жін. ім'я*); ~ en Mirlando Аліса в Країні Чудес.

alicikl/a *хім.* аліциклічний.

alidad/o *тех.* алідада.

ali/dir/e інакше кажучи.

ali/direkt||e в іншому напрямі / напрямку; **~i** *vt* *інформ.* перенаправити, переадресувати.

aliel *нрк.* інакше, по-іншому, іншим чином / способом (= alie, alimaniere).

I alien||a душевнохворий, психічнохворий, божевільний, ненормальний, психічно неповноцінний; **~ec/o** божевільня, ненормальність, порушення психіки; **~ist/o** психіатр; **~ul/o** душевнохворий, психічнохворий, божевільний (*у знач. ім.*).

II alien/i *vt* *юр.* відчужувати, передавати в чужу власність.

alies *нрк.* приналежний іншому, чийсь (= aliula(j), de iu(j) alia(j)).

alifat/a *хім.* аліфатичний.

ali/flank/e на іншому боці, з іншого боку.

ali/foj/e іншим разом, на другий раз.

ali/form||a іншої форми, видозмінений; **~ig/i** перетворити, надати іншої форми; **~ig/o** перетворення, надання іншої форми; **~iĝ/i** перетворитися, набрати іншої форми, видозмінитися; **~o** перетворення, набуття іншої форми.

ali/gam/ig/i *див.* transponi 1.

***aligator||o** *зоол.* алігатор [*Alligator*]; **~ed/o/j** алігаторові [*родина Alligatoridae*].

ali/gent||a інопле́мний, чужопле́мний, чужорі́дний; **~an/o**, **~ul/o** інопле́мник, чужопле́мник, інородець.

al/iĝ/formular/o анке́та, бланк для всту́пу.

al/iĝ/kotiz/o вступний вно́сок.

ali/hejm/ul/o чужинець, чужа́к, захо́жий, *знев.* забро́да.

ali/kaŭz/e з іншої причи́ни.

ali/kial/e *див.* alikaŭze.

ali/kolor||a який ма́є інший ко́лір, іншого ко́льору; **~iĝ/i** змінити ко́лір / забарвлення, набрати іншого забарвлення.

ali/konfesi||a чужові́рний, інові́рний; **~an/o**, **~ul/o** інові́рець, прихильник іншої конфесі́ї.

alikvant/o *мат.* **1.** *див.* neentjeroно; **2.** *нрк., див.* nedivizoro.

alikvot/o *мат.* **1.** *див.* entjeroно; **2.** *нрк., див.* divizoro.

alil||o *хім.* алі́л; **~a** алі́ловий, алі́льний.

ali/land||a інозе́мний, чужозе́мний; **~e** в іншій сторо́ні; в інших краї́нах, за кордо́ном, на чужині́; **~an/o**, **~ul/o** інозе́мець, чужинець, чужозе́мець;

ali/lingv/a іншомовний.

ali/lok/e де́інде, в іншому місці́.

ali/manier/e іншим чи́ном, іншим спосо́бом, іншим ро́бом, іна́кше, по-іншому.

aliment/o *юр.* обов'язок сплачувати гроші на утримання; **~o/j** *сумн., див.* ~а топо; **~a:** ~а топо аліме́нти, гроші на утримання.

aliment/o/dev/a зобов'язаний сплачувати аліме́нти.

ali/naci/an/o людина [представник] іншої наці́ї; інородець.

***aline||o** абза́ц, новий рядо́к; **~e** з нового рядка́, з абза́цу; **~aĵ/o** абза́ц, параграф.

ali/nom/e а́бо, іна́кше, він же, вона́ ж; Lesja Ukrajinka ~ Larisa Kosaĉ-Kvitka Ле́ся Українка, вона́ ж Лари́са Косач-Кві́тка.

ali/okaz/e в іншому ра́зі, в іншому ви́падку, на дру́гий раз.

aliom *нрк.* інша кі́лькість (= alia kvanto).

ali/part/e з іншого бо́ку, з іншої сторо́ни; разо́м з тим.

ali/planed||a іноплане́тний; **~an/o**, **~ul/o** іноплане́тнянин.

ali/propr/ig/i пере́дати в чужу́ власність, відчу́жити (= alieni II).

al/ir||i *vn, vt* підходи́ти, підійти́ (*до чого-н.*); **~o** **1.** підхі́д, підступ, досту́п (*дія*); **2.** *інформ.* досту́п (*до даних*) (= atingo 2); **~ebl/a** дося́жний, досту́пний; **~ej/o** підхі́д, підступ, підступ (*місце*).

ali/ras/an/o представник іншої раси́.

ali/religi||a інові́рний, який нале́жить до іншої релі́гії; **~an/o**, **~ul/o** прихильник іншої [чужо́ї] релі́гії, інові́рець.

al/ir/kontrol/o *див.* atingokontrolo.

al/ir/permes/o *див.* atingopermeso.

al/ir/rajt/o див. atingorajto.

al/ir/temp/o див. atingotempo.

alis/o бот. бурач^ок [*Alyssum*]; monta ~ бурач^ок гірський [*A. montanum*]; pala ~ бурач^ок огірочникоподібний [*A. alyssoides*]; roka ~ бурач^ок скальний [*A. saxatile*]

ali/seks||a (який належить до) іншої [протилежної] статі; **~em/a** гетеросексуальний; **~em/ul/o** гетеросексуал.

ali/seks/am/a див. aliseksema.

alism||o бот. частуха, бишник [*Alisma*]; **~ac/o/j** частухові [родина *Alismataceae*]; **~al/o/j** частухові [порядок *Alismatales*].

ali/spec/a іншого виду [сорт, роду].

ali/ŝtat||a іноземний, який належить іншій державі; **~an/o** іноземець.

alit/o зоол. повитуха [*Alytes*] (син. akuŝbufo).

ali/tem/a присвячений іншій темі, який належить до іншої теми, з іншої теми.

ali/temp/e іншим часом, в інший час, в інші часи.

aliteraci||o літ. алітерація; **~a** алітераційний; **~i** *vn* бути алітерацією; **~ig/i** алітерувати; **~it/a**: **~ita(j) verso(j)** алітераційний вірш.

ali/teri/o/j палеонт. багатогорбкуваті [підклас *Allotheria*].

alium||o бот. цибуля [*Allium*] (родова назва); tuba ~о цибуля трубчаста, цибуля татарка, батун [*A. fistulosum*] (син. tubocero); urŝa ~о левурда, черемша [*A. ursinum*]; **~ac/o/j** цибулеві [родина *Alliaceae*].

ali/urb||a іногородній (прикм.); **~an/o**, **~ul/o** іногородній (ім.)

ali/vest/i *vt* переодягти / переодягнути в ... (одяг іншої статі, професії і т.п.); ~ *virinon per vira vesto* переодягти жінку в чоловічий одяг; ~ **si/n** переодягтися, переодягнутися (*у невластивий одяг*).

ali/vort/e іншими словами, інакше кажучи, або.

aliz||o бот. горобина (ягоди); **~uj/o** див. alizarbo.

aliz/arb/o бот. горобина арія, горобина круглолиста; blanka ~ = blanka **sorbuso**; *adstringa* ~ = *adstringa sorbuso*.

alizarin/o хім. алізарин.

alize/o метео пасат (= pasato).

al/jard/ig/i мор. прив'язати [прикріпити] до реї (*вітрило*).

al/juĝ/i *vt* присудити; ~ *premion al iu* присудити премію кому-н.

al/jung/i *vt* припрягти; припрягти у припряг / припряжку.

I *alk||o зоол. лось [*Alces*]; **~a** лосиний; **~id/o** лосеня; **~in/o** лосиця.

II alk- хім. алк... (преф. для позначення неароматичних вуглеводнів).

alka/o див. айко.

alkad/o алькальд, алькад (міський суддя, старшина громади в Іспанії; мер міста).

alk/adien/o хім. алкадієн.

al/kadr/ig/i друк. вирівняти з обох країв.

Alkaj||o 1. міф. Алкей (син Персея); 2. Алкей (давньогрецький поет); **(a)~a**: (a)~a strofo алкеєва строфа.

alkal||o хім. луг; **~a** лужний; **~a** реакціо лужна реакція; **~aj** metaloj лужні метали; **~ec/a** лугуватий; **~ec/o** лужність; **~ig/i** лугувати, перетворити на луг; **~iz/i** алкалізувати,

лужити, обробляти лугом, золити; **~oz/o** мед. алкалоз, підвищення лужності крові і тканин.

alkal/blu/o хім. метиленова синь (барвник).

alkali/o нрк., див. *alkalo*.

alkal/imun/a лугостійкий.

al/kalkul/i vt дорахувати, прирахувати, зарахувати; додати; віднести до числа (кого-н., чого-н.); *la sumo estis ~ita al la elspezoj por vojaĝo* сума була дорахована до видатків на подорож; *li ~as sin al ŝatantoj de poezio* він зараховує себе до цінителів поезії.

alkaloid/o хім. алкалоїд.

alkal/o/metr||o алкаліметр; **~i/o** алкаліметрія.

alkal/o/rezist/a лугостійкий.

alkan/o бот. алькана [*Alkanna*].

alk/an/o хім. алкан, насичений вуглеводень.

alk/an/al/o хім. алканаль.

alk/an/ol||o хім. алканол; **~at/o** алканолят.

alk/an/on/o хім. алканон.

alk/an/seri/o хім. гомологічний ряд алканів.

alkaraz/o ваза з пористої глини.

al/katen/i vt прикувати (ланцюгами); прив'язати, посадити на цеп.

alkazab/o алькасаб; фортеця, цитадель (у пн. Африці та пд. Іспанії).

Alkazar/o арх. Алькасар (арабський замок в Іспанії).

alkekeng/o бот. фізаліс звичайний [*Physalis alkekengi*].

***alkemi||o** алхімія (= *alhemio*); **~a** алхімічний; **~ist/o** алхімік.

alkemil/o бот. приворотень [*Alchemilla*] (син. *dammantelo*).

alk/en/o хім. алкен.

alkid||o хім. алкід; **~a** алкідний; **~a farbo** алкідна фарба.

alk/il/o хім. алкіл, алкільна група.

alk/in/o хім. алкін.

al/kis/i vt перен. (по)цілувати, прикластися, торкнутися (губами) (= *kisi*).

al/klak/i vt інформ. клацнути мишкою (по чому-н.).

al/klimat||ig/i акліматизувати; **~ig/o** акліматизація (дія того, що акліматизує); **~iĝ/i** акліматизуватися, пристосуватися до клімату; **~iĝ/o** акліматизація (дія того, що акліматизується).

al/klin/i vt прихилити, пригнути; **~iĝ/i** прихилитися, пригнутися.

Alkmen/o міф. Алкмена (мати Геракла).

***alkohol||o** 1. алкоголь, спирт; 2. винний спирт (= *etilalkoholo*); *absoluta* ~o чистий спирт; *denaturita* ~o денатурат; *pentila* ~o пентиловий спирт, пентанол (= *pentanolo*); **~a** алкогольний, спиртовий, спиртний; **~aj/o** спиртний напій; трунок; розм. спиртне; **~aj/ist/o** виробник спиртного; самогонник; **~at/o** фарм. алкогольят, ароматний винний спирт; **~ig/i** додати спирту (до чого-н.); **~ism/o** алкоголізм; **~ul/o** алкоголік.

alcoholatur/o фарм. спиртовий розчин.

alcohol/benzin/o хім., тех. газохол, бензоспирт (суміш бензину й етилового спирту, що використовується як пальне).

alcohol/brul/il/o спиртівка, спиртовий пальник, спиртова лампа.

alcohol/emi/o мед. наявність алкоголю в крові.

alcohol/hav/a який містить в собі алкоголь, алкогольний.

alcohol/konsum/o споживання алкоголю.

alcohol/o/metr/o спиртомір, алкоголіметр.

al/kolekt/iĝ/i прикластися, приєднатися.

al/komand/i vt прикомандирувати.

al/konduk||i vt **1.** привести, припровадити, підвести (до кого-н., чого-н.); **2.** перен. приводити, призводити (до чого-н.); ~o привід.

al/konform||ig/i привести у відповідність, пристосувати; ~iĝ/i прийти у відповідність, пристосуватися.

al/konstru||i vt прибудувати, добудувати; ~aĵ/o прибудова, добудова.

***alkov/o** арх. альков, ніша (для ліжка).

al/krement/i vt мат., інформ. модифікувати змінну величину додаванням.

al/kresk||i vn прирости; ~ad/o приріст.

al/kroĉ||i vt причепити, зачепити; ~iĝ/i причепитися, зачепитися.

al/kudr||i vt пришити; ~o пришиття (одноразова дія); ~aĵ/o пришивка.

al/kur/i vn прибігти, підбігти, добігти (до чого-н.).

al/kutim||ig/i привчити; ~iĝ||i привчитися, звикнути, призвичаїтися; ~iĝ/o привикання, звикання (тж мед.).

Alla Алла (жін. ім'я).

Allah див. Alaho.

al/las||i vt допустити, підпустити; li ne ~as ĵurnalistojn al si він не підпускає журналістів до себе; la teksto ~as multajn interpretojn текст допускає багато тлумачень; ~o допуск, допускання, допущення; ~ebl/a допустимий, припустимий.

al/lig||i vt прям., перен. прив'язати; ~iĝ/i прив'язатися; ~it/a прив'язаний; li estas sincere ~ita al ŝi він щиро прив'язаний до неї; ~it/ec/o прив'язаність.

al/lig/palis/o кіл для прив'язі (човна і т. п.).

al/lip/ig/i пригубити.

al/log||i vt заманити, приманити, привабити, принадити, притягти; vi min eĉ per dolĉa kuko ne ~os ti мене й калачем не заманиш; ◇ propra supro brogas, fremda ~as на чужій ниві все ліпша пшениця; ~a привабливий, принадливий; ~e заманливо, привабливо, принадливо; ~o приваблива сила; ~ad/o заманювання, приманювання, приваблювання, принаджування; ~ec/o заманливість, приманливість, привабність, принадність; ~iĝ/i заманитися, приманитися, притягтися.

al/lun/iĝ/i сісти на Місяці, здійснити посадку на Місяці.

al/lut||i vt припаяти, підпаяти; ~o припаявання.

Almagest/o іст., астр. „Альмагест” (твір давньогрецького астронома Птолемея); (a)~o збірка астрономічних спостережень; астрономічний календар.

alm/o tex. стінка двотавра.

Almaat(a)/o, Alma-At(a)/o геогр. н., м. Алмати, Алма-Ата (Казахстан).

***almanak/o** **1.** відривний календар; **2.** альманах.

almandin/o мін. альмандин.

al/manĝ/aĵ/o закуска (що подається з основною стравою).

al/mas/ig/i ел. з'єднати з масою, підключити до маси, посадити на масу, заземлити.

alme/o альмея (староєгипетська танцівниця).

***almenaŭ** принаймні, хоч би, хоча б. Прим. Цей прислівник ставиться перед словом, якого безпосередньо стосується: mi faros ~ tion я зроблю принаймні це; donu ~ hri^unon дай хоч (би) гривню.

al/met|i vt приставити, прикласти, присунути, додати, долучити, доставити; ~**aĵ/o** приставка; додаток.

***al/mezur|i** vt приміряти (одяг у кравця для припасування); ~**o** примірювання, примірка.

al/miks|i vt домішати, підмішати; ~(**ad**)/**o** домішування, підмішування; ~**aĵ/o** домішка.

***al/milit/i** vt завоювати, здобути (= konkeri).

almohad/o/j тж тај; іст. альмохади (династія та д-ва в Пн. Африці та Іспанії у 12-13 ст.).

al/mont/e угору, увєрх (за напрямом із долини до гори).

al/montr/i vt показати на, вказати на; ◇ ~ al iu la pordon показати кому-н. на двері.

almoravid/o/j тж тај; іст. альморавіди (ісламське релігійне братство; династія та д-ва в Пн. Африці, Іспанії та Потругалії в 11 ст.).

al/mov/i vt присунути, підсунути (до чого-н.).

***almoz|o** милостиня, подачка; petadi ~on просити милостиню; ~**a** жебрацький, злидарський, злиденний; ~a vivo злиденне життя; ~**i** *vn* злидарювати, жебрачити, старцювати; ~**ul/o** жебрак, старець; ~**ul/ej/o** притулок для жебраків.

almoz/don|i *vn* д(ав)ати милостиню; ~**em/a** милостивий.

almoz/kest/o скринька для пожертв (у церкві і т. п.).

almoz/monaĥ/o жебрущий / жебручий монах.

almoz/orden/o орден жебрущих монахів.

almoz/pet|i *vn* просити милостиню, жебрати; ~**ad/o** жебри, жебрання, старцювання; ~**ant/o** жебрак, старець.

almoz/sak/o (жебрацька) торба.

al/munt/i vt установлювати, приладжувати, монтувати (деталь, частину або блок до збірної конструкції).

***aln|o** бот. вільха [*Alnus*]; griza ~o вільха сіра [*A. incana*]; nigra ~o вільха клейка [чорна] [*A. glutinosa*]; ~**ar/o**, ~**ej/o** вільшина, вільшняк.

al/naĝ/i *vn* припливти, приплисти, підпливти, підплисти (до чого-н.).

al/najl/i vt прибити (цвяхами); прикувати.

alnik/o хім. алніко (сплав алюмінію, нікелю і кобальту).

al/nivel/ig/i привести до рівня з чим-н., зрівняти; ~ urbon al la tero зрівняти місто з землею.

al/nom|i vt проз(и)вати; ~**o** прізвисько, кличка.

aln/o/marĉ/o болото із заростями вільхи; вільшняк.

alo! виг. алло!

***alo|o** бот. алоє [*Aloe*]; ~**aĵ/o** сабур (згущений сік листя алоє, який у висушеному вигляді використовують як ліки).

alobrog/o/j іст. алоброги (кельтське плем'я).

alod/o іст. алод (повна спадкова власність на землю у ранньофеодалній Зах. Європі).

alofon||o фон. алофон; ~а алофонічний.

alogami/o бот. алогамія (запилення однієї квітки пилком іншої), чужозапилення.

aloj||o сплав, лігатура; ~(ig)/i vt сплавляти (метали).

alokazi/o бот. алоказія [*Alocasia*].

alokton||o спец. алохтон; ~а алохтонний.

alomorf/o лінгв. аломорфа, різновид морфеми.

alongo 1. фін. алонж, додатковий листок (до векселя); 2. хім. алонж, приставна кінцева трубка; 3. вставна дошка (у розсувному столі).

alopat||o мед. алопат; ~і/а алопатичний; ~і/o алопатія (заст. назва, що вживається гомеопатами по відношенню до звичайної, негомеопатичної системи лікування).

alopeci/o мед. алопечія, облісіння.

alopekur/o бот. китник, лисохвіст [*Alopecurus*] (син. vulpovosto); herbeja ~ китник лучний [*A. pratensis*]; kamra ~ китник мишохвостоподібний [*A. myosuroides*].

alopias/o іхт. акула-лисиця [*Alopias*].

aloritmi/o мед. алоритмія.

aloster/a хім. алостерний.

alotrofi/o мед. алотрофія.

alotrop||a хім. алотропний, алотропічний; ~ај/o алотроп, алотропна модифікація; ~ес/o алотропність.

alotropi/o хім. алотропія.

aloz/o іхт. алоза [*Alosa*].

alp||o високогірне пасовище, альпійський луг; полонина; konduki la ŝafarojn somere sur (la) ~on виганяти отари влітку на полонини; (A)~oј геогр. н., гори Альпи (Австрія, Італія, Ліхтенштейн, Німеччина, Словенія, Франція, Швейцарія); la francaj (A)~oj французькі Альпи; la svisaј (A)~oj швейцарські Альпи; ~а високогірний, альпійський; ~а bastono альпеншток; ~ism/o альпінізм; ~ist/o альпініст.

al/pag||i vt доплатити, приплатити; ~о доплата, приплата.

alpak/o 1. зоол. альпака [*Lama pacos*]; 2. текст. альпака (вовна, тканина).

alpar/o фін. альпарі (відповідність курсу валюти і цінних паперів їх номіналу).

alp/ard/o заграва на вершинах Альп (при заході сонця).

al/parol||i vt заговорити (з ким-н., до кого-н.), звернутися (зі словами) (до кого-н.); ~о звертання (з вітанням); коротке слово, коротка промова.

al/paŝ/i vn підійти, наблизитися, приступити (до).

al/pel/i vt пригнати (череду); підігнати (до); перен. привести, довести; la boato estis ~ita al la bordo човен прибило до берега; lia nesingardo ~is lin al plago його необережність довела його до біди.

al/pend||ig/i підвісити, причепити; ~ај/o підвіска.

al/pik/i vt приколоти.

al/pingl/i vt пришпилити, приколоти, наколотити (прикріпити шпилькою).

alpin/o бот. альпінія [*Alpinia*]; oficina ~ альпінія лікарська [*A. officinarum*].

alpinism/o див. alpismo.

alpinist/o див. alpisto.

al/pland/aј/o устілка.

al/plant/i vt підсадити, досадити (рослини).

al/plen/ig/i сумн. доповнити, поповнити.

alp/o/baston/o альпеншток.

alp/o/pronel/o орн. завирушка альпійська [*Prunella collaris*].

***al/port||i** vt принестити; піднестити (до чого-н.); привезтити; доставитити; ~i libron принести книжку; ~i sukceson принести успіх; ~o, ~ad/o принесення; доставка.

al/prem||i vt притиснути, надавити, пригорнути (до); ŝi ~is sin al la patrino вона пригорнулася до матері; ◇ ~i iun al la muro притиснути кого-н. до стіни; ~iĝ/i притиснутися, пригорнутися.

al/pren/i vt брати [узяти] додатково, добрати; прийняти (пропозицію і т. н.); la sunstantivoj en pluralo ~as la finaĵon -j іменники в множині приймають закінчення -j; ~i novan statuton прийняти новий статут.

al/proksim||ig/i наблизитити, зблизити (= proksimigi); ~iĝ/i наблизитися (= proksimiĝi); la laboroj ~iĝis al la fino роботи підійшли до кінця.

al/propr/ig||i привласнити, присвоїти; li ~as tiun atingon al tute alia persono він присвоює це досягнення зовсім іншій особі; ~ig/o привласнення, присвоєння.

al/prunt||i vt д(ав)ати в позику, позичитити; ~o давання в позику.

al/puŝ/iĝ/i проштовхнутися (до).

al/ramp/i vn приповзтити, підповзтити, прилізти (до).

al/rul||ig/i прикотитити, підкотитити (що-н. до чого-н. або до кого-н.); ~iĝ/i **1.** прикотитися, підкотитися (до); **2.** прикотитити, підкотитити (приїхати).

al/sag/i vt послати стрілу в; влучити стрілою.

al/salt/i vn підплигувати, підплигнути, підстрибнути, підскочити, доплигнути, дострибнути, доскочити (до).

al/send/i vt прис(и)лати на додаток.

al/sid/iĝ/i підсісти, присісти (біля кого-н., чого-н.), сісти поруч.

alsin/o див. stelario.

al/skrib||i vt **1.** записати, приписати, (до організації і т. н.); **2.** приписати (авторство і т. н.); **3.** дописати; ~iĝ/i записатися.

al/sorb||i vt адсорбувати, вбирати поверхнею (син. adsorbi); ~a адсорбційний, адсорбівний; ~a koeficiento адсорбційний коефіцієнт; ~o, ~ad/o адсорбція, поверхневе вбирання; ~ant/o хім. адсорбент; ~iĝ/i адсорбуватися.

al/star/ig/i приставити, підставити (що-н. до чого-н.); прислонити.

al/suĉ/iĝ/i присмоктатися, приссатися.

al/supr||a спрямований догори / уверх; ~i vn іти [рухатися, підніматися] до вершини.

al/ŝov||i vt присунути, підсунути (що-н. до чого-н.); ~iĝ/i присунутися.

al/ŝraŭb/i vt прикрутити, пригвинтити.

al/ŝtel/iĝ/i крадькома підійти; прям., перен. підкрастися.

al/ŝultr/ig/i прикласти до плеча, приготувати до бою, узяти напоготів, скинути (рушницю)

al/ŝut||i vt **1.** підсипати, досипати (що-н. до чого-н.); **2.** інформ. завантажити, закачати, викласти (на сервер); ~(ad)/o **1.** підсипання, досипання; **2.** інформ. завантаження, зачачування, викладка.

al/ŝveb/i vn підлетіти, наблизитися, шугнути назустріч.

alt мат. у, в (ступені); du ~ kvin два в п'ятому (ступені).

***alt||a 1.** у різн. знач. високий; ~а homo висока людина; ~а ĉielo високе небо; ~а temperaturo висока температура; ~а tensio висока напруга; ~а premo високий тиск; ~а ofico висока посада; ~а voĉo високий голос; ~а prezo висока ціна; ~а latitudo *геогр.* висока широта; pli ~а вищий, старший (за посадою, становищем); havi ~an opinion pri iu мати високу думку про ког-н.; **2.** зарозумілий; ~а rigardo зарозумілий погляд; **3.** високий, піднесений; ~а celo висока, піднесена мета; ~aj pensoj високі, піднесені думки; **4.** який має висоту; заввишки; turo ~а je cent metroj (або turo cent metrojn ~а, або turo centmetre ~а) вежа заввишки сто метрів; ~е високо; rigardi de ~е дивитися зверху / згори; ~e/n маловжив. угору, увись; ~o **1.** висота (розмір; тж мат.); височина; вись; ~o de cent metroj висота у сто метрів; cent metroj da ~o сто метрів висоти; centmetra ~o стометрова висота; la ~o de tiu ĉi turo estas cent metroj висота цієї вежі – сто метрів; la ~o de konuso висота конуса; **2.** див. ~аĵо; **3.** див. ~есо; ~i vn сумн. **1.** височіти, підвищуватися; sur la kampo solece ~is arbo на полі самотньо височіло дерево; **2.** мати висоту (= esti alta(j)); la turo ~as je cent metroj (або la turo ~as cent metrojn) вежа має сто метрів висоти; *~аĵо **1.** висота, височина, височінь, підвищення, узвишшя; **2.** висота (язичницький храм або місце поклоніння язичницьким богам на узвишші); ~есо **1.** висота, піднесеність, високість, велич, величчя; la ~есо de la turo mirigis nin висота вежі здивувала нас; la ~есо de niaj idealoj висота [піднесеність] наших ідеалів; Via (A)~есо Ваша високість; **2.** *геогр.* висота (відстань відносно якого-н. рівня); absoluta ~есо абсолютна висота; **3.** див. altitudo; **4.** див. ~о 1; ~eg/a височенний, височезний, дуже високий; ~ej/o див. ~аĵо 2; ~ig/i підвищувати, піднімати; вивисувати; ~igi la manon super iu підняти руку на ког-н.; ~i tonon, prezojn підняти тон, ціни; ~igi iun al (або je) kapitano підвищити ког-н. до капітана; ~ig/il/o **1.** військ. пристрій (для) підйому прицілу; **2.** див. dieso; ~ig/ist/o **1.** піднімальник; **2.** див. ĥaŝiero; ~iĝ/i підвищуватися, підніматися; вивиситися; ~ul/o висока людина; розм. здоровило, здоровань, лобус.

alt/tab/iĝ/i сісти за стіл, сісти до столу.

Altair/o *астр.* Альтаїр (зірка в сузір'ї Орла).

Altaj/o *геогр. н.* Алтай, Алтайські гори (Росія, Монголія, Китай).

alt/a/mar/a: ~ navigado плавання у нейтральних водах; плавання у відкритому морі; далеке плавання; ~ ŝipestro капітан далекого плавання.

altan/o *арх.* тераса (зверху будинка).

alt/angul/o *астр., геод.* кут місця.

alt/anim/a великодушний.

***altar||o 1.** *церк.* вівтар (тж перен.), престол, жертівник; konduki al la ~o (по)вести до вівтаря, (по)вести під вінець; **2.** *тај астр.* Жертівник (сузір'я); ~ej/o вівтар (частина храму).

altar/bild/o запрестольний образ.

altar/kandel/o вівтарна (або церковна) свічка.

alt/a/statur/a високого (з)росту, високий на зріст, високий станом.

alt/cistern/o водонапірний бак.

alt/civiliz/it/a високоцивілізований.

***alte/o** *бот.* алтея, алтей, калачики, проскурняк [*Althaea*]; oficina ~ алтея лікарська [*A. officinalis*].

alt/eben/aĵ/o *геогр.* підвищена рівнина, плоскогір'я, плато (= plataĵо 1).

alt/ec/kurac/ad/o *мед.* лікування гірським кліматом.

alt/ec/lim/o *ав.* стеля (син. plafono).

alt/e/de/ven/a високородний, знатного роду.

alt/efik/a високоефективний.

al/telefon/i *vt* подзвонити, викликати (*по телефону*).

al/temp/ig/i наставити (*годинник*); приурочити, пристосувати до умов часу.

al/ten||i *vt* притримувати; ~о фон. приступ, екскурсія; ~iĝ/a: ~iĝa рарего липкий папір (= glurарего); ~iĝ/i пристати, причепитися; прилипнути.

alt/energi/a високоенергетичний.

alteraci||o *геол., біол.* альтерація, зміна (під впливом зовнішніх чинників); ~i *vt* піддавати альтерації, викликати альтерацію, альтерувати; ~iĝ/i піддаватися альтерації, зазнавати альтерації, змінюватися (під впливом зовнішніх чинників).

al/ter||ig/i **1.** *ел.* заземлити; **2.** *ав.* повести на посадку; **3.** *мор.* направити до берега; ~iĝ/i **1.** *ав.* піти на посадку, направитися до землі; **2.** *мор.* направитися до берега.

***altern||i** *vn* чергуватися, змінюватися по чергово, приходити на зміну один одному; tago kaj nokto ~as день приходиться на зміну ночі; ~а який чергується, змінний; *мат.* знакозмінний; ~а kurento змінний струм; ~aj ĝimoj перехресні рими; ~а kultivado с.-г. сівозміна; ~е по черзі, поперемінно; ~(ad)/o чергування; ~ator/o *ел.* альтернатор, генератор змінного струму; ~ec/o змінність, по черговість; ~ig/i чергувати, змінювати по чергово; ~igi viĝojn kaj virinojn ĉirkaŭ la tablo посадити за стіл чоловіків і жінок наперемінку; ~ig/o чергування (*дія того, що змінює по чергово*).

alternanc||o *фіз., тех.* півперіод чергування; ~а півперіодичний; *ел.* середньовипрямлений; ~а tensio середньовипрямлена напруга.

***alternativ||o** альтернатива; ~а альтернативний; ~aj fontoj de energio альтернативні джерела енергії; ~а medicino альтернативна медицина; ~ul/o прихильник альтернативної ідеології, альтернативного руху.

altern/direkt||a здійснюваний по чергово за різними (*або* протилежними) напрямками; *тб.* півдуплексний; ~ trafiko по черговий двосторонній рух (транспорту); ~е по чергово за різними (*або* протилежними) напрямками; *тб.* у півдуплексному режимі.

altern/kurent/a: ~ generatoro *ел.* генератор змінного струму.

alt/estim||e з глибокою повагою / пошаною; ~at/a високошановний, високоповажний, вельмишановний.

alt/fidel/a *ел., радіо, тб.* високоякісний, надійний.

alt/flug/a високого польоту, який літає на великій висоті; *перен.* далекосяжний.

alt/forn/o *тех.* доменна піч, домна.

alt/frekvenc||o *фіз., радіо* висока частота; ~а високочастотний.

alt/german/a верхньонімецький.

alt/grad||a який має високий ступінь; ~а temperaturo висока температура; ~е у високому ступені, у високій мірі; plej ~е у найвищому ступені, у найвищій мірі.

alt/iĝ/rapid/(ec)/o *ав.* швидкість набирання висоти.

altimetr/o *див.* altometro.

al/tip/ig/i привести до певного типу, певної форми.

al/tir||i *vt* притягти, притягнути; підтягти, підтягнути (*до чого-н.*); зтягти, зтягнути, залучити; ~о притягання (*тж фіз.*); la leĝo de la universala ~о закон всесвітнього притягання / тяжіння; ~iĝ/i притягнутися, підтягнутися (*до*).

al/tir/fort/o *фіз.* сила притягання / тяжіння (= gravito).

altitud||o *геогр.* висота над рівнем моря, абсолютна висота (*міся, місцевості*); ~а: ~а malsano *див.* altitudmalsano.

altitud/lim/o ав. стеля, гранична [максимальна] висота підйому (син. plafono).

altitud/mal/san/o мед. висотна хвороба.

alt/kalkan/um/a на високих каблуках.

alt/klas/a вищого класу, висококласний.

alt/konstru/aĵ/o буд. висотна будівля, висотна споруда.

alt/kresk/a рослий, високий на зріст; гінкий, високий, високорослий.

alt/kravat/a перен. натягнутий; поважний, надутий, бундючний.

alt/kvalifik/it/a висококваліфікований.

alt/kvalit||a високоякісний, високої якісті; ~**e** високоякісно.

alt/lern/ej/o вища школа; середній спеціальний заклад; повна середня школа.

alt/lis/a текст. готлісовий.

alt/lim/o 1. ек. межа, максимум, пік, гранична ціна; 2. ав. стеля, гранична [максимальна] висота підйому (= plafono, altitudlimo).

alt/mar/o повна вода (максимальна точка припливу).

alt/mond/a великосвітський (= grandmonda).

alt/nivel/a високого рівня, на високому рівні; високий (про місцевість).

alt/nobel/a старовинного дворянського роду.

alt/o/centr/o мат. ортоцентр (= ortocentro).

alt/o/kumulus/o метео висококупчаста хмара.

alt/o/metr||o альтиметр, висотомір; ~**i/o** альтиметрія.

alt(o)/mezur/il/o див. altometro.

alt(o)/salt||o спорт. стрибок у висоту; ~**ist/o** стрибун у висоту.

alt/o/stratus/o метео високошарувата хмара.

alt/o/ŝanĝ/il/o у різн. знач. механізм зміни висоти, підйому.

alt/o/ten/o див. hostilevado.

alt/plat/aĵ/o див. altebenaĵo.

alt/polimer/o хім. високий полімер, полімер з високим ступенем полімеризації.

alt/posten/a див. altranga.

alt/prem/a гіпербаричний; ~ oksigenado мед. гіпербарична оксигенація; ~ ĉambro мед. гіпербарична камера.

alt/prez||a дорогий (про ціну); ~**e** за високою ціною, за високу ціну, дорого.

al/tranĉ/i vt викрігти, підрізати, підігнати (кусок тканини під потрібні параметри, = tajli).

alt/o/kurb/o геогр. гіпсографічна крива.

alt/rang||a високопоставлений; високого рангу; ~**ul/o** високопосадовець, високопоставлена особа, високопоставлений чиновник [сановник]; можновладець.

alt/relief/o мист. горельєф (= alta reliefo); ~**a** горельєфний.

al/tren/i vt підтягнути, притягнути, приволікти; ~ sin приволіктися.

al/trud||i vt нав'язати, накинути; всучити, втелюшити; sin ~i нав'язатися; перен. поставати, з'являтися, напрошуватися (про питання, необхідність і т. п.); ~**iĝ/em/a** нав'язливий; ~**il/o** ел., мех. привод.

altruism||o альтруїзм (безкорисливе піклування про благо інших); ~**a** альтруїстичний

altruist/o альтруїст.

alt/spirit/a високий духом, піднесений.

alt/statur/a див. altastatura.

alt/temperatur/a високотемпературний.

alt/tensi||o ел. висока напруга (= alta tensio); ~а високовольтний, високої напруги; ~а konduktlineo високовольтна лінія електропередачі.

alt/vaku||o фіз. високий [глибокий] вакуум; ~а високовакуумний.

alt/valor/a дорогоцінний, коштовний.

alt/varp/a див. altlisa.

aluat/o зоол. реву́н [*Alouatta*] (син. bleksimio).

alucit/o ент. алуци́та [*Alucita*].

***alud||i** vt (ion, iun) натякати, натякнути, (на що-н., на кого-н.); ~а такий, що містить натяк; ~е з натяком; ~о натяк; літ. алузія; ĉi tie mankas eĉ ~o al io тут немає навіть натяку на що-н.; ♦ en ŝercu kaj ludo ofte sidas ~o сказано на глум, а ти бери на ум; ~et/i vt зробити тонкий натяк, делікатно натякнути.

***alumet||o** сірник; skatolo de ~oj коробка з-під сірників; skatolo da ~oj коробка сірників; ~а сірниковий; ~uj/o сірникова коробка, коробка з-під сірників.

alumet/skatol/o сірникова коробка, коробка з-під сірників.

alumin||o глинозём (= aluntero); ~а глинозёмний.

alumin/hav/a глинозёмистий.

***alumini||o** хім. Алюміній (елемент); алюміній (проста речовина); ~а алюмінієвий; ~at/a: ~ata acido алюмінієва кислота; ~at/o алюмінат, сіль або ефір алюмінієвої кислоти.

alumini/foli/o алюмінієва фольга.

alumin/silici/at/o хім. алюмосилікат.

***alun||o** хім. галу́н; ~i vt галу́нити; ~ad/o галу́нення; ~ej/o поклад галу́ну.

alun/erc/o див. alunito.

alunit/o мін. алу́ніт, галу́новий ка́мінь.

alun/ter/o див. alumino.

aluvi||o геол. 1. алю́вій, нанос (ріки, моря); 2. алю́вій, відкладення епохи галоцену (= holoceno); ~а алювіальний, наносний; ~i vt наносити (пісок, мул і т. п.).

al/vag/i vt прибу́кати до.

al/val||e у бік долини; униз, унизу; ~i vn спуска́тися на долину (з узвишшя, перев. про лижників).

al/veld/i vt 1. привари́ти (метал); 2. припая́ти (скло).

al/ven||i vt прибу́ти, прийти, приїхати; ~o прибуття, прихід, приїзд; ~int/o прибу́лець, прищелець, прибу́лий (у знач. ім.).

al/vent||a навітряний, повернутий до вітру, у бік вітру; ~e la ŝipo estis ~e de la insulo корабель знаходився з навітряного боку острова (тобто вітер дув у напрямі від корабля до острова).

alveol||o анат., бот. альвео́ла, комірка; ямка; dentaĵ ~oj зубні комірки; pulmaĵ ~oj альвеоли легень; ~а альвеолярний; ~it/o мед. альвеоліт, запалення альвеоли; denta ~ito запалення зубної комірки, пародонтоз; ~ul/o/j зоол. альвеолярні найпростіші [царство *Alveolata*].

alveolar/o фон. альвеолярний [передньоязичний] приголосний (звук) (син. dentalveol-sono).

alveolin||o зоол. альвеолі́на [*Alveolina*]; ~ed/o/j альвеолі́нові [родина *Alveolinidae*].

al/verŝ/i vt доли́ти, підли́ти (до).

al/vetur||i *vt* під'їхати, приїхати (до якого-н. місця, куди-н.); ~i la kongreson приїхати на конгрес; ~o приїзд; ~ig/i **1.** привезти; **2.** пригнати, підігнати (транспортний засіб); ~int/o приїжджий (у знач. ім.).

al/vic||ig/i приєднати [долучити] до ряду, черги; li ~igis tiun novaĵon al ĉiuj aliaj informoj він долучив цю новину до всіх інших повідомлень; ~ig/i приєднатися [долучитися] до ряду, черги; la hieraŭa tago ~igis al la antaŭaj учора́шній день приєднався до попередніх.

al/vok||i *vt* закликати, прикликати, підкликати; скликати на; ~i iun kiel atestanton прикликати когось-н. у свідки; ~i venĝon закликати до помсти; ~i prudenton закликати до розсудливості; ~i helpon кликати на допомогу; ~o заклик, клич, відозва, звернення.

alvus||o *зоол.* мальок; ~ar/o памолодок, молодь (рибу); ~um/i *vt* пускати мальків у водойму, заселити мальками.

Alzac||o *геогр. н.* Ельзас (іст. область у Франції); (a)~a ельзаський; (a)~an/o ельзасець; (a)~an/in/o ельзаска.

alzan/o тварина (перев. кінь, мул) рудої масті.

***am||i** *vt* любити (кого-н., що-н.); кохати; mi ~as vin я люблю / кохаю тебе; ili ~as unu la alian (або ili reciproke sin ~as) вони люблять один одного, у них взаємна любов; mi ~as danci я люблю танцювати; ~a любовний; ~a rigardo любовний погляд; ~aj rilatoj любовні стосунки; ~o любов, кохання; пристрась; edziĝo pro ~o одруження з любові; ~o al kartludo любов до карт; ~o al la patrujo / patrolando любов до батьківщини, любов до рідного краю; ~aj/o любовний зв'язок, любові, любовні стосунки, роман (між людьми); ~aj/et/o любовні походеньки; невеликий роман, флірт; ~aj/ist/o *заст.* коханець, полюбовник, любас (= amoranto); ~aj/ist/in/o *заст.* коханка, полюбовниця, любаска, куртизанка (= amorantino); ~ant/o **1.** закоханий (у знач. ім.); **2.** любитель, аматор; ~at/o любий, милий, коханий (у знач. ім.); улюбленець ~at/aj/o улюблене заняття, улюблена справа; ~at/in/o любя, мила, кохана (у знач. ім.); пасія; улюблениця; ~eg/i *vt* палко [шалено] кохати; ~em/a ніжний, люблячий, ласкавий; ~em/o ніжність, ласкавість; прихильність; ~et/o скороминуща любов, інтрижка; ~ind/a гідний любові, чарівний ~ind/ec/o чарівність, привабливість; *~ind/um/i *vt* (iun, kun iu) залицятися, загравати, ходити; ~indumi belulinon залицятися до красуні; ~ind/um/ad/o залицяння, загравання; ~ind/um/ant/o, ~ind/um/ulo залицяльник, кавалер; донжуан; бабій; ~ist/o **1.** див. amoranto; **2.** див. ~indumanto. *Прим. am* вживається як суф. після морфем, що позначає річ або істоту: best~a який любить тварин; gast~eco гостинність; varm~a теплолюбний.

Amade/o Амадей, Амадео (чол. ім'я).

am/afer/o див. amaĵo.

Amalek||o *бібл.* Амалик, Амалек; (a)~id/o/j амалекитяни.

amalgam||o *хім.* амальгама; ~a амальгамний, амальгамовий; ~(ig)/i *vt* амальгамувати; ~ig/i амальгамуватися.

Amali/o Амалія (жін. ім'я).

Aman/o *геогр. н., м.* Амман (столиця Йорданії).

amand/o *бот.* **1.** мигдалина; **2.** ядро (кісточка абрикоса, персика і т. п.); **3.** див. semkerno.

amanit||o *бот.* мухомор, поганка [Amanita]; cezara ~o мухомор Цезаря [A. caesarea]; faloida, falus(es)a ~o білда поганка [A. phalloides]; miŝa ~o мухомор червоний [A. muscaria] (син. miŝfungo); pantera ~o мухомор пантерний [A. pantherina]; ~a: ~aj toksoj аманітотоксини; ~ac/o/j мухоморові, аманітові [родина Amanitaceae]; ~in/o *хім.* аманітин.

Amap/o *геогр. н.* Амапа (штат у Бразилії).

***amar||a** гіркий (*тж перен.*) (= maldolĉa); ~a kiel galo гіркий як жовч [редька, полин]; *fari al iu ~ajn ĝirgoĉojn* робити кому-н. гіркі докори; *havi ~an guston en la buŝo* відчувати гіркоту в роті; ~e гірко; *gusti ~e ĝirĉiti*; ~i *vn* гірчити, бути гірким; ~aĵ/o що-н. гірке, гіркота; ~ec/o гіркота (*смак, почуття*); ~eg/a надзвичайно гіркий; ~et/a гіркуватий; ~ig/i згірчити, зробити гірким.

amarant||o бот. щириця, амарант [*Amaranthus*]; *vosta ~o* щириця хвостата [*A. caudatus*]; ~ac/o/j щирицеві [*родина Amaranthaceae*].

amar/fiŝ/o *ixm.* гірчак [*Rhedeus amarus*].

amarilid||o бот. амариліс [*Amaryllis*]; ~ac/o/j амарилісові [*родина Amaryllidaceae*].

***amas||o** 1. купа, стіс; маса; скупчення; хмара, тьма, сила(-силенна), тьма-тьмуща; ~o *da neĝo* купа снігу; ~o *da parencoj* купа родичів; 2. натовп, юрба, юрма; (= homamaso) ◇ *en ~o eĉ morto estas pli ĝaja* на миру і смерть красна; ~a масовий; широкомасштабний, широкий; ~a organiz(aĵ)o масова організація; ~a senlaboreco масове безробіття; ~eg/o величезна купа, величезна маса; величезний натовп; ~ig/i нагромаджувати, навалювати; накопичувати; ~iĝ/i нагромадитися; скупчитися; стовпитися, з'юрбитися, з'юрмитися; ~iĝ/o нагромадження; скупчення; збіговисько, збіговище, стовписько.

amas/agit/ad/o масова агітація.

amas/buĉ||i *vt* масово винищити [побити]; вирізати; (= masakri); ~o масове винищення, масове побиття; різанина, різня.

amas/demonstraci/o масова демонстрація, маніфестація (= manifestacio).

amas/detru/a масового ураження (*про зброю*); ~ armilo зброя масового ураження.

amas/fabrik/ad/o масове [серійне] виробництво [виготовлення].

amas/frajt/aĵ/o *трансп.* накидний [повагонний] вантаж

amas/infest/ad/o масове ураження (*хворобою, шкідниками*).

amas/inform/il/o/j, **amas/komunik/il/o/j** засоби масової інформації, мас-медіа, ЗМІ; *elektronikaj ~* електронні засоби масової інформації.

amas/kultur/o масова культура.

amas/kun/ven/o масові збори, громадські збори.

amas/loĝ/ej/o гуртожиток.

amas/murd/o масове вбивство.

amas/organiz/(aĵ)/o масова організація.

amas/paf/ad/o *військ.* масований, зосереджений вогонь.

amas/produkt/ad/o масове [серійне] виробництво, масовий випуск.

amas/psik/olog/i/o *псих.* психологія натовпу.

amas/tomb/(ej)/o братська могила, братський цвинтар, масове поховання.

amas/tra/serĉ/o *сумн.* масовий обшук (*приміщення*).

amas/turism/o масовий туризм.

amas/var/o товар народного споживання.

Amateras/o *рел.* Амаатерасу (*богиня сонця, головна богиня в синтоїзмі*).

***amator||o** аматор, любитель; ~a аматорський, любительський; самодіяльний; ~a ĝardenisto садівник-любитель; ~a teatro самодіяльний театр; ~a arto художня самодіяльність; ~ec/o аматорство, любительство, дилетантство.

amaŭroz/o *мед.* амавроз, повна сліпота.

amazon||o амазонка (*тж перен.*); **~а** амазонський; **~а** параго амазонський папуга [*Chrysotis*]; (**A**)**~o** геогр. н., р. Амазонка (Бразилія, Перу); (**A**)**~i/o** геогр. н. **1.** Амазонка (*штат США*); **2.** Амазонас (*штат у Бразилії*).

amazonit/o *мін.* амазоніт

***ambasad||o** посольство (*представництво*); **sendi ~on** послати [направити] посольство; **~а** посольський (*стосовний до посольства*); **~ej/o** посольство (*будинок*).

***ambasador||o** посол; *ekstereordinara kaj plenrajtigita ~o* надзвичайний і повноважний посол; **sendi ~on** направити посла; **revoki ~on** відкликати посла; **~а** посольський (*стосовний до посла*); **~ej/o** посольство.

***ambaŭ I.** *числ.* обидва, обоє, обидві; *~ miaj fratinoj* обидві мої сестри; *rigardu per ~ okuloj!* дивись в обидва!; **~а:** *havi ~ajn planojn* розм. хотіти всього й одразу; **II.** *преф.* з тим же знач.

ambaŭ/dekstr/a *див.* амбаŭmana.

ambaŭ/direkt||a **1.** здійснюваний у двох напрямках, який має два напрями; **~а** трафіко двосторонній рух (транспорт); **2.** *радіо, тб., інформ.* дуплексний; **~е** в обох напрямках; *радіо, тб.* у дуплексному режимі.

ambaŭ/flank||a двосторонній, двобічний, обопільний, взаємний; **~е** по обидва боки, з обох боків, з обох сторін, обабіч.

ambaŭ/jon/o *хім.* амфіон, цвітер-іон.

ambaŭ/man||a обіручний, який легко володіє обома руками; **~е** обіруч, обома руками; **~ul/o** амбідекстер.

ambaŭ/seks||a амбісексуальний, двостатевий; **~em/a** бісексуальний. **~em/ul/o** бісексуал; **~em/ul/in/o** бісексуалка; **~ul/o** двостатевий організм, гермафродит.

ambaŭ/seks/am/a *див.* амбаŭseksema.

ambaŭ/senc/a двозначний (= *ambigua*).

ambaŭ/tranĉ/a гострий з обох боків, двосічний, двогострий, обосічний.

ambaŭ/valor/a *див.* амбіваленца.

***ambici||o** амбіція, самолюбство, честолюбство; властолубство; гонор; чванство, пиха; **~а** честолюбний; властолубний, амбітний, амбіційний; пихатий; *havi ~ajn planojn* мати честолюбні плани; **~i** *vt, vn* домагатися, добиватися, прагнути; **~i** *gloron, ~i al gloro* прагнути слави; **~ul/o** честолюбець, кар'єрист.

ambigu||a неоднозначний, обтічний, двозначний; **~е** неоднозначно, обтічно, двозначно; **~aj/o** неоднозначний [обтічний] вислів, двозначність, еківок; **~es/o** неоднозначність, обтічність, двозначність.

ambistom/o *зоол.* амбістома [*Ambistoma*].

ambivalenc||o *наук.* амбівалентність; **~а** амбівалентний; **~е** амбівалентно.

amb||o однохідь, інохідь; **~а:** *~a ĉevalo* іноходець; **~е:** *kuri ~e* йти інохіддю; **~i** *vn* *див.* *kuri ~e*; **~ul/o** *див.* *~a ĉevalo*.

ambliop||a *мед.* амбліопний, з пониженим зором; **~es/o** амбліопія; **~ul/o** амбліопик.

amblirink/o *зоол.* ігуана-амблірінх [*Amblyrhynchus*].

amblistom/o *див.* амбістома.

ambon/o *церк.* амвон, казальниця.

***ambos/o** **1.** ковадло; *◇ esti inter ~o kaj martelo* бути між молотом і ковадлом; **2.** *див.* *inkudo*.

ambos/baz/o шабот, основа ковадла.

ambos/bek/o кінчик ковадла.

***ambr||o** амбра (воскоподібна речовина, яку виділяють кашалоти; застосовується в парфумерії); ~а амбровий.

ambrosi/o див. ambrosio.

***ambrozi/o** 1. міф., перен. амброзія; 2. бот. амброзія [Ambrosia].

Ambrozi/o Амвросій, Амбросій, Амбросіо (чол. ім'я).

ambulakr||o зоол. радіальний канал; ~а: ~aj piedetoj амбулакральні ніжки.

***ambulanc/o** 1. польовий госпіталь; 2. транспортний засіб для перевезення поранених і хворих; карета швидкої допомоги.

ambulatori||o 1. мед. амбулаторія; 2. місце в будинку або театрі, призначене для прогулянок (зал, талерея і т. п.); ~а амбулаторний; ~а kirurgio амбулаторна хірургія; ~а malsanulo амбулаторний хворий.

am/deklar/o освідчення в коханні (= amkonfeso).

am/dezir/a який прагне [шукає] любові, кохання.

am/dolor/o душевний біль (через кохання).

am/don/ant||o коханець, полюбовник; ~in/o коханка, полюбовниця.

ame/o кул. амє (східноазійська трава з солоду).

***ameb||o** зоол. амєба [Amoeba]; ~а амєбний; ~а disenterio мед. амєбіаз, амєбна дизентерія; ~ec/o амєбність; ~ism/o мед. здатність деяких клітин багатоклітинного організму до амєбоїдного руху; ~oid/a амєбоподібний, амєбоїдний; ~oz/o мед. амєбіаз, амєбна дизентерія; ~ul/o/j амєбоподібні [ряд Amoebida].

***amel||o** крохмаль; ~а крохмалистий, крохмальний, такий, що містить крохмаль; ~i vt крохмалити; ~az/o хім. амілаза; ~it/a: ~ita kolomo накрохмалений комірєць; ~oid/a амілоїдний; ~oid/o біол., мед. амілоїд; ~oid/oz/o мед. амілоїдоз; ~oz/o хім. амілоза.

amelanĉo, amelankier/o бот. ірга [Amelanchier].

amel/fabrik/o крохмальний завод.

amel/farun/o картопляна мука, крохмаль (= amelo).

amel/glu/o клейстер, крохмальний клей.

amel/gum/o хім. декстрин.

amel/o/pektin/o хім. амілопектин.

amel/plastid/o бот. амілопласт.

amen! виг. амінь!; ◇ diri ~ al io схвалити [підтримати] що-н.; ~o амінь (слово); ◇ ~o diablou ne forgelas не допоможе кадило, коли бабу сказило.

***amend||i** vt вносити [внести] поправки, зміни (у текст закону і т. п.); ~i leĝorgoropon внести поправки до законопроєкту; *~o поправка, зміна.

Amenofis/o іст. Аменофіс, Аменхотеп (ім'я трьох давньоєгипетських царів).

amenore/o мед. аменорея, відсутність менструацій.

ament||o бот. сережка, котик; ~а сережковий; ~ul/o/j сережкові (група рослин).

americ/o хім. Америцій (елемент), америцій (проста речовина).

***Amerik||o** геог. н., континент Америка; Norda ~o Північна Америка; Centra, Meza ~o Центральна Америка; Suda ~o Південна Америка; Latina ~o Латинська Америка; la eltrovo de A~o прям., перен. відкриття Америки; ◇ eltrovi la jam eltrovitan ~on відкрити Америку; (a)~a американський (стосовний до Американського континенту); (a)~an/o американець (житель Американського континенту); (a)~an/ism/o американізм; (a)~an/ist/o американіст; (a)~an/ist/ik/o американістика.

am/esprim/o див. amdeklaro.

***ametist||o** аметист; **~a** аметистовий.

ametrop||a мед. аметропний; **~ec/o** аметропія (дефект заломлювальної здатності ока).

amfetamin/o хім., фарм. амфетамін.

amfiartr/o анат. амфіартроз, непіврухомий суглоб (= duonmovebla artikilo).

***amfibi||o/j** зоол. земноводні, амфібії [клас Amphibia]; **vost(o)havaj ~oj** хвостаті земноводні, хвостаті амфібії; **senvastaj ~oj** безхвості земноводні, безхвості амфібії; **~a 1.**: ~a tanko танк-амфібія; ~a aviadilo літак-амфібія; **2.** нрк. який живе і у воді, і на суші; **~ologi/o** амфібіологія, наука про земноводні.

amfiblastul/o біол. амфібластула (личинкова стадія розвитку вапнякових губок).

amfibol/o мін. амфібол.

amfibolit/o мін. амфіболіт.

amfibologi/o лінгв., літ. амфіболія, двозначний вираз (= dusenceso, dusencaĵo).

amfibrak||o літ. амфібрахій; **~a** амфібрахіальний, амфібрахічний.

amfiktion/o іст. амфікціонія (у Ст. Греції релігійно-політичний союз племен і міст із спільним святилищем, скарбницею, правилами ведення війни).

amfimakr/o літ. амфімакр.

amfineŭr/o/j зоол. боконервові молюски [підтип Amphineura].

amfioks/o заст., див. brankiostomo.

amfipod/o/j зоол. бокоплавці, різноногі ракоподібні, амфіподи [ряд Amphipoda].

amfisben/o зоол. амфісбена [Amphisbaena].

***amfiteatr||o** у різн. знач. амфітеатр; **~a** амфітеатровий.

Amfitrion/o 1. міф. Амфітріон (цар Фівів, батько Геркулеса); **2.** мін., перен. гостинний господар.

Amfitrit/o міф. Амфітріта (богиня моря).

amfium/o зоол. амфіума [Amphiuma].

am/flam/o любовний запал.

***amfor/o** амфора; **(A)~o** астр. Водолій (сузір'я, знак зодіаку, = Akvisto).

amfoter/a хім. амфотерний.

amhar||o лінгв. амгарська мова; **~e** по-амгарському, по-амгарськи.

am/histori/o див. amintrigo.

I ami/o бот. амі [Ammi].

I ami/o іхт. амія [Amia].

amiant/o див. asbesto.

amid/o хім. амід.

amigdalino/o див. migdalino.

***amik||o** друг, приятель; **fidela ~o** вірний друг; \diamond **~o estas kara, sed vero pli kara** Платон мені друг, але істина дорожча; **~on oni ekkonas en malfeliĉo** друг пізнається в біді; **~a** дружній, приятельський; **esti en ~aj rilatoj kun iu** бути в дружніх стосунках з ким-н.; **~e** по-дружньому, дружньо, приязно; **~i** *vn* дружити, приятелювати, товаришувати; ладити; **~aj/o** дружній вчинок, свідчення дружби; **~ar/o** коло [група] друзів, дружнє співтовариство; **~ec/a**: ~eca atmosfero дружня атмосфера, атмосфера дружби; ***~ec/o** дружба, приязнь; \diamond **~eco aparte, afero (або ofico) aparte** дружба дружбою, а служба службою; **~em/a** дружельюбний; **~em/e**

дружелюбно; ~em/o дружелюбність; ~iĝ/i подружитися, заприятелювати; ~iĝ/o встановлення дружніх стосунків; ~in/o подруга, приятелька.

amikt/o церк. омофор.

amik/vesper/o вечір друзів, вечоринка.

amil||o хім. аміловий радикал; ~a аміловий.

amil/alkohol/o хім. аміловий спирт.

amilaz/o див. amelazo.

amil/nitr/it/o хім. амілонітрит.

amil/o/bakteri/o бакт. амілобактерія.

am/implik/o заст. любовні пута; позашлюбні любовні стосунки.

amin||o хім. амін; unuaranga, primuma ~o первинний амін; duaranga, sekundara ~o вторинний амін; triaranga, terciara ~o третинний амін; ~i vt амінувати; ~ad/o амінування; ~ol/o аміноспирт, аміноалкоголь.

aminazin/o хім. аміназин.

Amindiv/o/j геогр. н. Аміндиві, Аміндивські острови (Індійський океан, Індія).

amin/o/acid/o хім. амінокислота.

amin/o/fenol/o хім. амінофенол.

amin/o/grup/o міногрупа.

amin/o/kapron/a хім. амінокапроновий; ~ acido амінокапронова кислота.

amin/oksid/az/o хім. аміноксидаза.

amun/o/peptid/az/o хім., фізіол. амінопептидаза.

amin/o/pirid/in/o хім. амінопіридин.

am/intrig/o (любовна) інтрига, любовна пригода (= intrigo).

amiotrofi/o мед. аміотрофія (прогресуючі атрофічні парези, обумовлені ураженням спинного мозку, = muskola atrofio).

amirid/o бот. амірис, бальзамник [Amyris]; balzama ~ амірис бальзамічний [A. balsamifera].

amiŝ||o рел. аміш, аманіт (представник реформістської спільноти в Пн. Америці); ~a аманітський.

Amitab/o рел. Амітаба (один із Буд).

amitoz/o біол. амітоз.

am/kant||o любовна пісня; ~ist/o 1. виконавець ліричних пісень; 2. іст. мінезінгер, менестрель, трубадур (= menestrelo, trobadoro).

am/konfes/o освідчення в любові [коханні].

am/kun/ven/o любовне побачення.

am/leter||o любовний лист, любовне послання; ~et/o любовна записка.

***amnesti||o** амністія; (A)~o Internacia Міжнародна Амністія (міжнародна правозахисна організація Amnesty International); parta ~o часткова амністія; ~i vt амністувати, помилювати; ~it/o амністований (у знач. ім.).

amnezi||o мед. амнезія, втрата пам'яті; ~ul/o амнестик.

amni||o анат. амніон, внутрішня зародкова оболонка; ~ul/o/j зоол. амніоти.

amniocentez/o мед. амніоцентез (введення тонкої голки у матку вагітної жінки для виявлення можливих дефектів плоду).

amodit/o *ixm.* піскорий [*Ammodytes*].

amofil/o *бот.* пісколюбка [*Ammophila*].

amok/o *псих.* амок (паморочний стан епілептичного або психогенного походження, який характеризується різким руховим збудженням із бігом та агресивними діями); **~e:** ~e kuri бігти в амоку.

amom/o *бот.* амомум [*Amotum*].

Amon||o **1.** *рел.* Амон (давньоєгипетський бог сонця); **2.** *див.* Ben-Ami; **(a)~id/o/j** амонитяни.

amoni||o *хім.* амоній; **~a:** ~aj saloj солі амонію; ~a klorido хлорид амонію, хлористий амоній, нашатир (= salamoniako); **~iz/i** *с.-г.* амонізувати, обробляти корми аміаком.

***amoniak||o** **1.** аміак (*газ*); **2.** аміак, нашатирний спирт; **~a** аміачний; ~a akvo аміачна вода, нашатирний спирт.

amonit/o *палеонт.* амоніт (*викопний морський молюск*).

***amor||o** любощі, любівна пристрасть, любівний зв'язок; ***(A)~o** *міф.* Амур (давньоримський бог кохання, = Cupidono); **~a** любівний, еротичний; **~i** *vt* (*iun, kun iu*) займатися любощами, любитися (*з ким-н.*); **~ad/o** любощі, секс; **~ant/o** коханець, полубовник; **~ant/in/o** коханка, полубовниця; **~em/a** хтивий; **~il/o** *розм., див.* peniso; **~ind/a** сексапільний; **~ist/o** професійний коханець; **~ist/in/o** проститутка, повія, жриця кохання.

amorf||a аморфний, безформний (= nekristala); **~ec/o** аморфність, безформність.

amorfofal/o *бот.* аморфофалус [*Amorphophallus*].

amorid/o/j *бібл., іст.* амореяни, аморії (*один із головних народів, який посідав країну Ханаан до завоювання її Ізраїлем*).

amor/incit/a *див.* amorgeka.

amor/lud/o любівна гра, сексуальна прелюдія, петинг.

***amortiz||i** *vt* **1.** *фін.* амортизувати; погашувати борг(и); **2.** *тех.* амортизувати; **~a** амортизаційний; ~a fonduso амортизаційний фонд; **~o** **1.** *фін.* амортизація; погашення боргу; **2.** *тех.* амортизація; **~ator/o** *див.* ~ilo; **~ebl/a** який можна амортизувати; **~il/o** *тех.* амортизатор, демпфер, гаситель; **~it/a** амортизований, погашений; ~ita ondo *фіз.* згасна хвиля.

amor/vek/a збудливий, звабливий, запальний; сексапільний, сексуальний.

Amos/o *бібл.* Амос.

ampelopraz/o *бот.* ярий часник [*Allium ampeloprasum, Ampeloprasum ampeloprasum*].

ampelops/o *бот.* виноградовник, ампелопсис [*Ampelopsis*].

Amper/o Ампер (*французький математик і фізик*); **(a)~** *ел.* ампер.

amper/hor/o *ел.* ампер-година.

amper/metr/o *ел.* амперметр.

amper/minut/o *ел.* ампер-хвилина.

amper/sekund/o *ел.* ампер-секунда, кулон.

amper/volv/o *ел.* ампер-виток, ампер (*одиниця магніторушійної сили*).

***ampleks||o** **1.** обсяг, об'єм, розмір, величина, обшир; *la ~o de jako* розмір куртки; *salono de grandioza ~o* салон грандіозної величини; *la ~o de nocio* обсяг поняття; *la ~o de katastrofo* розмір [масштаб] катастрофи; *interna ~o* *див.* kapacito; **2.** *див.* amplitudo; **~a** об'ємний, просторий, розлогий, обширний; ~a vortaro обширний словник; ~a sciado обширні знання; **~i** *vn, vt* вміщувати, охоплювати, займати; *tiu deklaracio ~as ĉiujn politikajn*

demandojn ця заява охоплює всі політичні питання; **~ig/i** розширювати, поширювати, поповнювати, збільшувати обсяг; **~ig/it/a** доповнений; **~iĝ/i** збільшитися за обсягом, у розмірі, стати обширнішим.

ampleks/mov/a грубого фокусування (*про механізм у мікроскопі, = makromova*).

am/plen/a любовний, сповнений любові, наповнений любов'ю.

amplif|i *vt* радіо, тб., фіз. підсилювати; **~a** підсилювальний; **~o** підсилення, підсилювання; faktoro de ~o *фіз.* фактор підсилення; **~il/o** підсилювач; unuŝtura ~ilo однокаскадний підсилювач.

amplifik/i *див.* amplifi.

amplifikator/o *див.* amplifilo.

amplitud||o *фіз.* амплітуда; ~o de probablo амплітуда ймовірності; disĵetada ~o амплітуда розсіяння; ekologia ~o *біол.* екологічна валентність; **~a** амплітудний.

amplitud/modul|it/a *фіз.* амплітудно модульований; **~ad/o** амплітудна модуляція.

***ampol/o** **1.** ампула, колба; **2.** *заст.* електрична лампа, електролампа; **3.** *анат.* ампула, розширення; **~ing/o** *ел.* патрон електролампи, електричний патрон, електропатрон; ŝraŭba ~ingo гвинтовий електропатрон; dunoŝa (або bajoneta) ~ingo байонетний електропатрон.

ampol/sokl/o цоколь (електролампи); ŝraŭba, bajoneta (або dustifta) ~ гвинтовий, байонетний цоколь.

ampol/tub/o *хім.* ампулоподібна трубка; піпетка з потовщенням.

***amput||i** *vt* мед. ампутувати, відрізати; ~i la piedon al iu ампутувати ногу кому-н.; **~(ad)/o** ампутація; **~it/a** ампутований.

am/rigard/o любовний погляд.

am/rilat/o/j любовні стосунки, роман.

am/roman/o *літ.* любовний роман.

Amritsar/o *геогр. н., м.* Амрітсар (релігійний центр сикхів, Індія).

Amsterdam/o *геогр. н., м.* Амстердам (столиця Нідерландів).

am/trink/aĵ/o любовний напій, приворотне зілля, чар-зілля.

Amudarj/o *геогр. н., р.* Амудар'я (Узбекистан і Туркменістан).

***amulet/o** амулет, ладанка, оберіг.

Amundsen||o Амундсен (*норвезький полярний дослідник*); **~a:** ~a Golfo *геогр. н.* затока Амундсена (Північний Льодовитий океан, Канада).

Amur/o *геогр. н., р.* Амур (Росія, Китай).

***amuz||i** *vt* забавляти, розважати, потішати; **~a** забавний, цікавий, розважальний; **~(ad)/o** забава, розвага, приємне проведення часу; **~ej/o** розважальний заклад, місце для забав, зал атракціонів; **~iĝ/i, si/n** ~i забавлятися, розважатися; **~ig/o** забава, розвага; **~iĝ/em/a** який любить (по)розважатися, схильний до забав, розваг; **~il/o** забавка, іграшка; атракціон (*споруда*); **~ist/o** конференсьє, блазень, клоун; **~ul/o** любитель забав, забавник, потішник.

amuz/park/o парк з атракціонами, луна-парк.

am/vend/ist/in/o платна проститутка.

I *-an- **I.** *суф., що позначає члена якого-н. колективу; жителя міста, країни; чийогось послідовника: akademiо – академія, akademi~o академік; Ukrainiо – Україна, ukraini~o житель України; Ternopolo – Тернопіль, ternopol~o тернополянин; Kristo – Христос, krist~o християнин; Lutero – Лютер, luter~o лютеранин; II.* *самостійно вжив. морфема*

з тим же знач.: ~о член; ~ar/o група, колектив, членський склад; ~ig/i прийняти, включити (до організації, товариства і т. п.), зробити членом; ~ig/o прийом, включення (до організації, товариства і т. п.); ~iĝ/i приєднатися, вступити в спілку, організацію, увійти, влитися в колектив; ~iĝ/o вступ (до організації, товариства і т. п.).

II –an- хім. –ан (суф. для позначення насичених вуглеводів): met~o метан; but~o бутан; et~o етан.

ana/o анна (індійська монета, до 1957 р. – 1/16 рупії).

anabaptism/o рел. анабаптизм (рел. рух 16 ст. у Німеччині, Англії, Нідерландах, що заперечував церк. ієрархію, ряд догматів церкви).

anabaptist||o рел. анабаптист; ~а анабаптистський.

anabas/o іхт. повзун, анабас [Anabas].

anabat/a рідко, метео висхідний (= ascenda).

anabioz/o біол. анабіоз (припинення або пригнічення життєдіяльності організму в несприятливих умовах).

anabol||o 1. фізіол. анаболізм (сукупність хім. процесів в організмі, спрямованих на утворення складових елементів клітин та тканин); 2. анаболія (зміна ознак дорослих організмів внаслідок додавання нових стадій наприкінці періоду формотворення); ~а анаболічний; ~aj/o продукт анаболізму; ~ig/i асимілювати (речовину шляхом анаболізму); ~ig/a який сприяє анаболізму; ~ig/il/o анаболік; ~ism/o див. ~о.

anadar/o зоол. анадара [Anadara] (двостулковий молюск).

anadiploz/o рит. анадиплозис (стилістична фігура: початок нового віршованого рядка чи фрази словами, якими закінчувався попередній рядок чи фраза).

Anadir/o геогр. н., р. Анадир (Росія).

anaerobi/a біол. анаеробний, який розвивається при відсутності кисню (= malaerobia).

anafaz/o біол. анафаза.

anafilaksi||o мед. анафілаксія, підвищена чутливість; ~а анафілактичний; ~а ŝoko анафілактичний шок.

anafor||o літ. анафора, повтор; ~а анафоричний.

*anagal/o бот. курячі очки, огничок, польові зірки [Anagallis]; agra ~, ruĝa ~ курячі очки польові [A. arvensis, син. A. phoenicea]; blua ~, femala ~ курячі очки голубі [A. foetida, син. A. caerulea].

anagir/o бот. вонючка [Anagyris]; fetora ~ вонючка смердюча [A. foetida].

anaglif||o мист. анагліф; ~а анагліфічний.

*anagram||o анаграма; ~а анаграматичний, анаграмний.

anakampt/o бот. анакамптис [Anacamptis].

anakardi||o бот. анакард(іум) [Anacardium]; okcidenta ~о анакард(іум) західний, кеш'ю [A. occidentale] (син. akaĵuarbo); ~ac/o/j анакардієві, сумахові [родина Anacardiaceae].

anakinezi/o див. akinezio.

anakolut/o анаколутф (стилістична фігура).

anakond/o зоол. анаконда [Eunectes murinus].

anakoret||o анахорет, затворник, самітник, відлюдник (чернець, що живе на самоті); ~а анахоретний, анахоретський, затворницький, самітницький, відлюдницький; ~in/o анахоретка, затворниця, самітниця, відлюдниця; ~ism/o затворництво, самітництво, відлюдництво.

Anakreon||o Анакреонт (давньогрецький поет); (a)~esk/a літ. анакреонтичний.

***anakronism**||o анахронізм; ~а анахронічний; ~е анахронічно.

anakruz/o *літ., муз.* анакруза, анакруса.

Anaksagor/o Анаксагор (*давньогрецький філософ*).

anal||oj аннали, літопис, хроніка; ~**ist/o** анналіст, літописець.

analcit/o *мін.* анальцим.

analem/o *мат., астр.* аналема.

analeptik/o *мед.* аналептик, медикамент, що відновлює здоров'я, силу.

analfabet||o неписьменний (*у знач. ім.*), неук; ~**ec/o**, ~**ism/o** неписьменність, неуктво.

analgezi/o *мед.* анал(ь)гезія, нечутливість до болю; ~а анал(ь)гетичний, анал(ь)гезивний.

analgezik/o *мед.* анальгетик, знеболюючий [анал(ь)гезивний] засіб.

analitik||o *мат.* математичний аналіз, аналітика, аналіз нескінченно малих; *furiera* ~o розклад періодичної функції у ряд Фур'є; *harmona* ~o гармонічний аналіз; ~а аналітичний; ~а *funkcio* аналітична функція; ~**ist/o** аналітик, спеціаліст з математичного аналізу

***analiz**||i *vt* аналізувати, проаналізувати; розбирати; розкладати (*тж фіз., хім.*); ~o аналіз, розбір; ~o *de sango* аналіз крові; *gramatika* ~o граматичний розбір; *kvanta, spektra* ~o кількісний, спектральний аналіз; ~а аналітичний; ~а *kemio* аналітична хімія; ~а *pesilo* аналітичні ваги; ~а *lingvoj* *лінгв.* аналітичні мови; ~**ebi/a** такий, що піддається аналізу, розбору; ~**ej/o** лабораторія аналізів; ~**em/a** схильний до аналізу, аналітичний, критичний; ~*ema spirito* аналітичний дух, аналітичний склад розуму; ~**em/ec/o** аналітичність, критичність; ~**il/o** *фіз., фізіол., інформ.* аналізатор; ~**ist/o** аналітик (*професія*); спеціаліст з аналізу (*хімічного, математичного*).

***analog**||a **1.** аналогічний, схожий, подібний; **2.** аналоговий; ~а *komputilo* аналоговий комп'ютер; ~е аналогічно; ~(а)**j/o** аналог; ~**ec/o** аналогічність, схожість, подібність, аналогія.

analog-cifer/ec/a *інформ., тех.* аналого-цифровий; ~ *komputilo* гібридна обчислювальна машина.

***analogi**||o **1.** аналогія; **2.** *див.* *analogeco*; ~а *див.* *analoga*; ~е за аналогією.

Anam/o *геогр. н.* Аннам (*центр. частина В'єтнаму*).

anamirt/o *бот.* анамірта [*Anamirta*].

anamnez/o *мед.* анамнез (*відомості про попередній стан хворого*).

anamorfoz||o *спец.* анаморфоз; ~а анаморфозний.

***ananas**||o **1.** ананас (*рослина*) [*Ananas*]; **2.** ананас (*плід, син.* *ananasfrukto*); ~а ананасний, ананасовий; ~**uj/o** ананас (*рослина*).

ananas/frukt/o *див.* *ananaso* 2.

ananas/plant/o *див.* *ananaso* 1.

anapest/o *літ.* анапест.

anaplastm||o *зоол.* анаплазма [*Anaplastma*] (*мікропаразит крові тварин*); ~**oz/o** *вет.* анаплазмоз.

anaplazi/o *мед, біол.* анаплазія.

Anapurn/o **1.** *геогр. н., г.* Аннапурн (*Гімалаї, Непал*); **2.** *рел.* Аннапурн (*одна з шакті Шіви*).

***anarhi**/o (*і похідні*) *див.* *anarkio*.

anariho, anarik/o *іхт.* зубатка [*Anarhichas*].

anarki||о *прям., перен.* анархія, безвладдя; ~о estas ĝuste ordo анархія – мати порядку; ~а анархічний; ~ism/o анархізм; ~ist/o анархіст; ~ist/in/o анархістка.

anarki/ism/sindikato/ism/o *політ.* анархо-синдикатизм.

anarkisto/o *див.* anarkiisto.

anarkismo/o *див.* anarkiismo.

***anas**||о *орн.* качка [Anas]; brunкара ~о нирок білокий [Aythya nyroca]; hejma ~о качка свійська [Anas platyrhynchos var. domestica]; muta ~о *див.* kairino; platbeka ~о качка звичайна [Anas platyrhynchos]; ruĝkara ~о червонодзьобий нирок рудо-бурій [Netta rufina]; sovaĝa ~о дика качка; ~а качиний; ~aj/o *кул.* качатина, качине м'ясо, качка; gostita ~ajо смажена качка; ~ed/o/j качачі [родина Anatidae]; ~id/o каченя; ~in/o качка(-самка).

anasarko/o *мед.* анасарка, набряк шкіри.

anas/ĉas/(ad)/o полювання на качок.

anas/ir/i *vn* іти перевальцем; перевалюватися з боку на бік.

anas/paŝ/e перевальцем, перевалюючись.

anastatik/o *бот.* ієрихонська роза [Anastatica] (*син.* jerikoroza).

Anastazi||о Анастасій (*чол. ім'я*); ~а Анастасія, розм. Настя (*жін. ім'я*).

anastigmat||а *фіз.* анастигматичний; ~о анастигмат; ~ec/o анастигматизм.

anastomo/o *орн.* гонгал, лелека-роззява [Anastomus].

anastomozo||о *анат., бот.* анастомоз; ~а анастомозний, з'єднувальний; ~i *vt* з'єднати [зв'язати] анастомозом, сформувавши [накласти] анастомоз; ~ig/i з'єднуватися анастомозом (*про судини, нерви, жилки і т. п.*); ~il/o апарат для накладання формування анастомозу; ~it/o *мед.* анастомозит, запалення анастомозу.

anastomozo/lik/o *мед.* недостатність анастомозу.

anastrofo/o *див.* inversio.

anas/viro *заст., див.* viranaso.

anatazo/o *мін.* анатаз.

anateks||о *геол.* анатексис (*процес часткового розплавлення гірських порід*); ~а: ~а petro *мін.* анатексит (*син.* anateksito).

anateksito/o *мін.* анатексит.

anatem||о **1.** *рел.* анафема, анатема, відлучення від церкви; **2.** *перен.* прокляття; ~i *vt* **1.** анатемувати, віддати анафемі, накласти анафему, оголосити анафему, відлучити від церкви; **2.** анафемствувати, проклинати; ~aj/o річ, піддана анафемі (*книжка і т. п.*); ~it/o проклятий, відлучений, підданий анафемі.

anatoksin/o *фарм.* анатоксин.

Anatolo/o Анатолій, Анатоль (*чол. ім'я*).

Anatoli||о *іст., геогр. н.* Анатолія (*грецька назва Малої Азії в давнину; назва однієї з провінцій в Османській імперії; сучасна назва азійської частини Туреччини*); (a)~а анатолійський; (a)~an/o анатолієць.

anatom||о анатом; ~i/a анатомічний; ~i/o анатомія; ~i/i *vt* анатомувати; ~i/ist/o *див.* ~о.

anatrofo/a *біол.* антропний.

-anc- *тех. суф.* для позначення деяких фіз. величин: indukt~o індуктивність; perme~o провідність.

ancilostomo||о *зоол.* анкілостома, кривоголовка [Ancylostoma]; ~oz/o *мед.* анкілостомоз.

***anĉ/o** язичок (у духових інструментах).

anĉ/instrument/o муз. язичковий інструмент (з пелюстковим язичком: кларнет, гобой і т. п.).

***anĉov/o** 1. кул. анчоус, хамса; 2. див. engraulo.

And||o/j геогр. н., гори Андї (Пд. Америка); (а)~а андський.

andaluz||o андалусець, андалузець; ~а андалусський, андалузський; (А)~і/o геогр. н. Андалусія, Андалузія (область в Іспанії); ~in/o андалуска, андалузка; (А)~uj/o див. (А)~io.

andaluzit/o мін. андалузит.

Andaman||a: ~а Маго геогр. н. Андаманське море; (а)~o/j етн. андаманці (корінне населення Андаманських островів).

andant||o муз. анданте (ім.); ~е анданте (присл.), повільно, плавно.

andantin/o муз. андантино.

Andersen Андерсен (данський письменник-казкар).

andezin/o мін. андезин; ~а андезиновий.

andezit||o мін. андезит; ~а андезитовий.

andon/o андон (японська нічна лампа).

Andor||o геогр. н., кр. Андорра; (а)~а андоррський; (а)~an/o андоррець, житель Андорри.

Andrapradeš/o геогр. н. Андхра-Прадеш (штат в Індії).

andre||o бот. андрєя [Andreaea]; ~ac/o/j андрєєві [родина Andreaeaceae]

Andre||o Андрій, Андрео, Андрє, Ендрю (чол. ім'я); ~а Андріана (жін. ім'я).

andren/o етн. андрєна, земляна бджола [Andrena].

androce/o бот. андроцей (син. stameno).

androgen/o фізіол. андроген.

androfobi/o андрофобія, чоловіконенависництво.

androgen/o/j біохім. андрогени.

androgin||o 1. бот. а) двостатева рослина; б) однодомна рослина; 2. зоол. двостатева тварина, гермафродит; ~а андрогінний; однодомний; двостатевий; ~ec/o андрогінія.

androginofor/o бот. андрогінофор (розросла в довжину ділянка двостатевої клітини).

andrologi/o мед. андрологія (розділ урології з хвороб чоловічих сечових і статевих органів).

Andromah/o міф., літ. Андромаха (дружина Гектора).

andromed/o бот. андромеда, кремена, безплідниця [Andromeda].

Andromed||o 1. міф. Андромеда (дочка Кефея і Кассіонї); 2. астр. Андромеда (сузір'я); ~а: ~а Galaksio астр. туманність Андромеди.

andropogon/o бот. бородач [Andropogon].

androsak/o див. androzaco.

androsem/o бот. андросема [Hypericum androsaetum].

androsteron/o фізіол. андростерон (чоловічий статевий гормон).

androsac/o бот. переломник [Androsace].

anduj||o ковбаса із свинячих потрухів, (свиняча) ліверна ковбаса (= tripkolbaso); ~et/o сосиска із свинячих потрухів, свиняча сосиска.

***anekdot**||o анекдот; забавна історія; ~а анекдотичний; ~а́/о забавна історія, анекдотичний епізод (з чийого-н. життя); ~ar/о збірка [книжка] анекдотів; ~ec/a див. ~а; ~ist/о оповідач анекдотів.

***aneks**||i vt **1.** анексувати, захопити, загарбати, відірвати, приєднати; perforte ~i parton de iu lando насильно анексувати частину якої-н. країни; **2.** додати (що-н. менш значне до більш важливого); ~i statistikojn al raporto додати статистичні дані до доповіді; ~а анексійний, загарбницький; ~(ad)/o анексія, захоплення, загарбання, приєднання; додавання; politiko de ~ado загарбницька політика; ~а́/о **1.** анексована територія; **2.** придаток (тж анат.), додаток; ~ism/o анексіонізм, політика анексій, загарбницька політика; ~ist/o, ~ul/o анексіоніст, прихильник анексій, загарбник; ~it/o мед. аднексит, запалення придатків матки.

anelid/o/j зоол. кільчасті черви, кільчаки, анеліди [mun Annelida].

anemi||o мед. анемія, недокрів'я; ~o pro manko de fero, feromanka anemio залізодефіцитна анемія; ~а анемічний, недокрівний; ~i vt спричиняти анемію, викликати недокрів'я; перен. знекровити; ~iĝ/i знекровитися, стати недокрівним; ~ul/o хворий на анемію, хворий анемією.

anemogram/o метео анемограма.

anemometr||o метео анемометр, вітромір; ~i/o анемометрія.

***anemon**/o бот. анемона, вітряниця, проліска [Anemone]; arbora ~ анемона дібровна [A. nemorosa]; flava ~ анемона жовтецева [A. ranunculoides]; grandflora ~ анемона лісова [A. sylvestris]; narcisflora ~ анемона нарцисоцвіта [A. narcissiflora].

anemoskop/o метео анемоскоп.

aneroïd/a фіз. анероїдний; ~ barometro барометр-анероїд.

anestez||i vt мед. анестезувати, знеболювати; робити нечулим (= senestezigi); ~а анестезуючий, знеболюючий; ~o анестезія, знеболювання, наркоз; loka ~o місцева анестезія; ~ant/(aĵ)/o, ~il/o анестетик, знеболювальний / анестезуючий засіб; ~in/o анестезин; ~ist/o (лікар-)анестезіолог; ~olog/o анестезіолог ~olog/i/o/ анестезіологія.

anesteziologi/o див. anestezologio.

anet||o бот. кріп [Anethum]; ~ol/o хім. анетол.

aneŭploid||a біол. анеуплоїдний; ~ec/o анеуплоїдія; ~ul/o анеуплоїд.

aneŭrin/o хім. аневрин.

aneŭrism/o мед. аневризм(а) (розширення просвіту судини або порожнини серця); vera, falsa, traumata ~ справжня, несправжня, травматична аневризма; rompigo de ~ розрив аневризми.

anfrakt/o мед., мін. звивина, нерівність, заглибина.

Angar/o геогр. н., р. Ангара (Росія).

Angel||o Ангел, Анхел (чол. ім'я); ~а, ~in/o Ангела, Ангеліна (жін. ім'я).

***angelik**/o бот. дудник, дягель [Angelica].

Angelik/o Ангеліка, Анджеліка, Анжеліка (жін. ім'я).

angi||o **1.** анат. судина (= vaskulo 1); **2.** бот. судина, трахея (= vaskulo 2); ~а судинний; ~ar/о судинна система; la limfa ~ago лімфатичні судини; ~it/o мед. ангіт, запалення судин; ~olog/i/a ангіологічний; ~olog/i/o анат. ангіологія; ~om/o мед. ангіома.

***angil**||o іхт. вугор [Anguilla]; rivera ~o вугор європейський, вугор річковий [A. anguilla]; fumaĵita ~o копчений вугор; ~ed/o/j вугрові [родина Anguillidae].

Angil/o геогр. н. Ангілья (о-в у Карибському морі; самоврядна територія Великої Британії).

angil/o/form/a/j *ixm.* вугреподібні [*ряд Anguilliformes*].

angi/o/dilat/a *мед.* судинорозширювальний (= *vaskuldilata*).

***angin/o** *мед.* ангіна; *brusta ~ див.* *brustangino*; *sifilisa ~ сифилісна ангіна*.

angi/o/dilat||ad/o, **~iĝ/o** *мед.* вазодилатація, вазодилація; **~a** судинорозширювальний, судинорозширюючий (= *vaskuldilata, angilarĝiga, vazodilata*).

angiografi/o *мед.* ангиографія (*рентгенологічне дослідження артерій і вен*).

angi/o/konstrikt||o *мед.* вазоконстрикція, звуження судин; **~a** судинозвужувальний, судинозвужуючий (= *vaskulkonstriкта, vazokonstriкта*).

angi/o/mal/san/o *мед.* судинна хвороба.

angi/o/motor/a *мед.* ангиомоторний.

angi/o/pinĉ/il/o *xip.* зажим для судини.

angi/o/plant/o/j *див.* *vaskulplantoj*.

angi/o/plasti/o *xip.* судинна пластика, пересадка судин, судинне протезування.

angi/o/sarkom/o *мед.* ангиосаркома.

angi/o/spasm/o *мед.* судинний спазм, спазм судин.

angiosperm/o/j *бот.* покритонасінні, квіткові [*відділ Angiospermae*] (*син.* *magnolifitoj, ovariplantoj*).

angiotensin/o *хім., фізіол.* ангіотензин, ангіотонін.

***angl||o** англієць; **~a** англійський; **~e** по-англійському, по-англійськи; **~aj/o 1.** що-н. суто англійське (*ім.: трава, звичай, вираз і т. п.*); **2.** текст англійською мовою; **~em/ul/o** *див.* *anglomanulo*; **~ig/i** англізувати; перекласти на англійську мову, перекласти англійською мовою; **(A)~i/o** *геогр. н., кр.* Англія; **~iĝ/i** англізуватися; **~in/o** англійка; **~ism/o** англіцизм; **(A)~uj/o** *див.* (A)~іо.

angl/a/lingv||a англомовний, англофонний; **~an/o** англофон; **~i/o** англомовний світ, англомовне співтовариство.

anglez/o 1. англєз (*старовинний танець*); **2.** різновид письма з нахилом управо.

anglicism/o *див.* *anglismo*.

anglikan||o *рел.* англіканець; **~a** англіканський; **~a eklezio** англіканська церква; **~in/o** англіканка; **~ism/o** англіканство.

angl/ist/ik/o англїстика.

angl/o/amerik/a англо-американський.

anglofil||o англофіл; **~i/o** англофілство.

anglofobi/o англофобство.

angl/o/katolik/o англо-католик, англіканець (= *anglikano*).

angl/o/mani||o англоманія, англоманство, англофілство; **~ul/o** англоман, англофіл (= *anglemulo*).

angl/o/normand/a англонормандський.

angl/o/saks/a англосакський.

anglofob/o англофоб.

Angol||o *геогр.н., кр.* Ангола; **(a)~a** ангольський; **(a)~an/o** анголець; **(a)~an/in/o** анголка.

***angor||o** туга, тривога, занепокоєння; стиснення (*у грудях*); **~a** тужливий, тривожний, томливий, болісний; **~i** *вп* тужити, нудитися, мучитися; **~ig/i** викликати тугу [*тривогу, занепокоєння*].

angostur||o 1. бот. ангостура [*Angostura*]; 2. фарм. ангостура (кора ангостури, що вживалася колись для виготовлення ліків від лихоманки); ~а: ~а aperitivo ангостура (аперитив).

angrek/o бот. ангрекум [*Angraecum*].

angstrom/o див. anstromo.

***angul||o** 1. у різн. знач. кут; куток, ріг; akuta (або akra) ~о гострий кут; malakuta (або obtuza) ~о тупий кут; orta (або rekta) ~о прямий кут; streĉita ~о розгорнутий кут; alternaj ~ој протилежні кути; apudaj ~ој суміжні кути; komplementaj ~ој кути, що в сумі складають тупий кут; suplementaj ~ој кути, що в сумі складають розгорнутий кут; incida ~о кут падіння; refleкта ~о кут відбиття; refrakta ~о кут залому; en ĉiuj ~ој de la mondo у всіх куточках світу, усюди; la ~ој de la lipoj кутки (або куточки) губ; havi propran ~on мати свій [власний] куток; 2. куточок (рубрика в періодичному виданні); la ~o de ŝakamatoroj куточок любителів шахів; 3. -кутник (складова частина геометричних фігур: tri~о трикутник, plur~о багатокутник); ~а кутовий, наріжний; кутасти́й; ~а ĉambro кутова / наріжна кімната; ~а rapideco кутова швидкість; ~а frekvenco кутова частота; ~а koeficiento мат. кутовий коефіцієнт (син. inklino); ~e/n за ріг; turni ~en завернути за ріг; ~aĵ/o кутник (довга деталь або заготовка, що має кутовий профіль); ~ec/a кутасти́й, вугласти́й; різки́й; ~et/o куточок; ~il/o косинець (прилад); ~um/it/a геральд. який супроводжується в кутах.

angul/are/o спорт. кутовий сектор (футбольного поля).

angul/dom/o наріжний будинок.

angul/fer/o спец. кутник, кутове залізо (= fera angulaĵo, angulprofila fero, L-fero).

angul/fidel/a див. konforma.

angul/flag/o спорт. кутовий прапор (на футбольному полі).

angul/form/a кутасти́й, який має форму [вигляд] кута.

angul/hav/a кутасти́й, який має кути.

angul/kanap/o кутова канапа, кутовий диван.

angul/kik/o див. angulŝoto.

angul/mebl/o куток (предмет меблів).

angul/mezur||i vt вимірювати кут; ~il/o транспортир.

angul/ornam/it/a арх. прикрашений по кутах.

angul/pec/o тех. косинець, клин (деталь); кутовий елемент; кутове кріплення; коліно (труби).

angul/profil/a який має кутовий профіль; ~ fero див. angulfero.

angul/rel/o кутове залізо, прокатний виріб з кутовим профілем.

angul/ŝot/o кутовий удар (у футболі, = angulkiko).

angul/ŝton/o наріжний камінь.

Angur/o геогр. н., м. Ангора (стара назва Анкари); (а)~а: (а)~а карго ангорська коза; (а)~а lano ангорська вовна [шерсть].

angvis/o зоол. веретінниця [*Anguis*].

***anĝel||o** ангел, розм. янгол; esti ies bona ~о бути чимось добрим ангелом; gardanta ~о ангел-хоронитель; defalinta (або malbona) ~о грішний ангел; ~а ангельський, розм. янгольський; ~а racienso ангельське терпіння; ~ec/a ангелоподібний; ~et/o ангелик, ангеля, ангелятко.

Anĝel||o Анджело, Анжело (чол. ім'я); ~а Анджела, Анжела (жін. ім'я).

anĝel/o-gard/ant/o *див.* gardanta **anĝelo**.

anĝel/o/simil/a *див.* anĝeleca.

anĝelus/o *церк.* **1.** Ангел Господній (молитва у католиків); **2.** дзвін на молитву „Ангел Господній”.

Anhalt/o *іст.* Ангальт (німецьке князівство).

anhel||i *vn* задих(ув)атися, засап(ув)атися; **~ad/o** задишка.

anhidr/a *хім.* безводний; **~** kalko негашене вапно.

anhidrid||o *хім.* ангідрид; **~a** ангідридний; **~i** *vt* обезводити, дегідратувати (кислоту).

anhidrit||o *мін.* ангідрит, безводний гіпс; **~a** ангідритовий.

anhidron/o *хім.* ангідрон.

Anhuj/o *геогр. н.* Аньхой (провінція в Китаї).

Anĥizo/o *міф.* Анхіз (троянський князь, батько Енея).

anĥuz/o *див.* ankuzo.

anihilaci||i *vn* фіз. анігілювати; **~o** анігіляція.

anil||o *бот.* індигофера анільна [*Indigofera suffrutiosa*, *син. I. anil*]; **~in/a** аніліновий; ***~in||o** *хім.* анілін.

anilid/o *хім.* анілід.

anilin/farb/o аніліновий барвник.

***anim||o** **1.** душа; **~o de la societo** душа товариства; **nobla ~o** шляхетна душа; **lia ~o forkuris en la pinton de la piedo** його душа у п'яти сховалася; **vivi per unu ~o en du** копрој жити душа в душу; **eligi sian ~on** спустити дух; **preĝi por ies ~o** молитися за чию-н. душу; **~o de la societo** душа товариства; **◇ ~o al paradizo deziras, sed pekoj retiras** рада б душа в рай, та гріхи не пускають; **2.** житель, мешканець, *розм.* душа; **estis eĉ ne unu ~o** не було ані душі; **3.** серцевина, серце, осердя, стрижень; **4.** жила (в кабелі); **5.** канал ствола (у вогнепальній зброї); **6.** дужка (у смичкових інструментах); **~a** душевний (властивий душі); **~i** *vt* **1.** одуховити; **~ita estaĵo** одуховлена істога; **2.** *перен.* надихнути (= *inspiri*); **3.** *перен.* оживити (= *vigligi*); **~ism/a** анімістичний; **~ism/o** анімізм (одухотворення сил і явищ природи).

animaci||o *неол., сумн.; кіно, інформ.* анімація, мультиплікація; **~a** анімаційний, мультиплікаційний; **~a filmo** анімаційний (або мультиплікаційний) фільм.

***animal||o** тварина; **~a** тваринний, анімальний; **~o/j**, **~ar/o** тваринний світ, тваринне царство, фауна [*царство Animalia*, *син. Metazoa*].

animal/sterol/o зоостерин, тваринний стерин (= *zoosterolo*).

anim/dolor/o душевний біль.

anim/firm/ec/o міцність духу, сила духу, душевна стійкість.

anim/migr/ad/o *рел.* переселення душ (= *metempsikozo*).

anim/pes/ad/o *міф., рел.* зважування душ (у загробному царстві).

anim/sav/(ant)/a спасенний, душоцілющий.

anim/stat/o душевний стан.

anim/sufer/o душевна мука, душевне страждання.

anim/ŝir/i *vt* *див.* korŝiri.

anim/trankvil/o душевний спокій.

anim/zorg||/(ad)/o *церк.* турбота про спасіння душ; **~ant/o** духівник, пастир.

***aniz||o** *бот.* ганус, аніс [*Pimpinella anisum*]; **~a** ганусовий, анісовий; **~ol/o** *хім.* анізол.

aniz/aldehyd/o *хім.* анізальдегід.

anizidin/o *хім.* анізидин (= metoksianilino).

aniz/likvor||o ганусі́вка.

anizogami/o *біол.* анізога́мія.

anizokori/o *мед.* анізокорі́я (*різна величина зіниць*).

anizometropi/o *мед.* анізоетропі́я.

anizorefleksi/o *мед.* анізорефле́ксія.

anizosfigmi/o *мед.* анізосфігмі́я.

anizotrop/a *нрк., див.* neizotropa.

Anj/o (*пестл. форма від Anno*) Гану́ся, Га́ня, Д́ня (*жін. ім'я*).

anjon||o *хім.* аніо́н; ~а аніо́нний.

Anju/o *геогр. н., іст.* Анжу́ (*історична область у Франції*).

***ankaũ** та́кож, теж; і, й (*у знач. та́кож, теж*); ◊ kiu amas ĝuon, ami ~ epiou лю́биш ката́тися – лю́би й саночкí вoзити. *Прим. ankaũ стави́ться перед словом, якого безпосередньо стосується: ~ mi laboris tie та́кож [i] я працюва́в там; mi ~ laboris tie я та́кож [i] працюва́в там; mi laboris ~ tie я працюва́в та́кож [i] там.*

ankerit/o *мін.* анкерит.

ankiloglosi/o *мед.* анкілогло́сія (*вроджене укорочення вуздечки язика*).

ankilostom/o *див.* ancilostomo.

ankiloz||o *мед.* анкіло́з (*цілковита нерухомість суглобів*); ~iĝ/i ста́ти цілком нерухо́мими (*про суглоби*), задерев'я́нїти.

ankone/o *анат.* лі́ктьови́й м'яз.

***ankoraũ** ще; крім то́го; la lampo ~ brulis ла́мпа ще го́рїла; ~ ne ще ні; ще не; li ~ ne kantas він ще не співа́є; ne ~ бї́льше не (= ne plu); ~а яки́й ще трива́є, яки́й ще продо́вжується; тепе́рїшній.

ankoraũ/foj||a повто́рний; ~e ще раз, повто́рно (= refoje).

***ankr||o** **1.** *мор.* я́кір, котва́; ŝtokhava ~o адміра́лтейський я́кір; senŝtoka ~o я́кір без што́ка; esti (*або*) stari ĉe la ~o сто́яти на я́корі; delasi la ~on, faligi la ~on, ĵeti la ~on ста́ти на я́кір, ки́нути я́кір; levi la ~on зді́йнятися з я́коря, підня́ти я́кір; **2.** *тех., буд.* а́нкер; ~i vt поста́вити на я́кір; ~ad/o поста́новка на я́кір; ~(ad)/ej/o я́кірна сто́янка, я́кірне мі́сце; ~iĝ/i заче́питися я́корем; ~iz/it/a *див.* ~umita; ~um/i *vn* сто́яти на я́корі, знахо́дитися на я́кірній сто́янці; ~um/it/a *геральд.* я́кореподі́бний.

ankr/ad/ekip/aĵ/o *мор.* я́кірно-шварто́вний пристрій.

ankr/o/bu/o *мор.* ба́кен, я́кірний буй.

ankr/o/ĉen/o я́кірний ланцо́г.

ankr/o/ĵet/ad/o ки́дання я́коря.

ankr/o/kabl/o я́кірний кана́т [трос].

ankr/o/kluz/o *див.* ankrotruo.

ankr/o/lev/ad/o підйо́м я́коря.

ankr/o/pend/ig/il/o *мор.* кра́мбол (*балка для підіймання я́коря на корабель*).

ankr/o/tru/o *мор.* клю́з.

ankr/o/vinĉ/o *мор.* я́кірна лебідка, бра́шпиль.

anksi||a *псих.* тривожно-самовразливий; тривожний, стурбований; **~(ec)/o** тривожно-самовразливий стан; тривога, стурбованість.

ankuz/o *бот.* воловик [*Anchusa*] (*син.* bovlango); камра ~ воловик польовий [*A. arvensis*].

ann/o *кул.* ан (*японська трава: квасолева [бобова] паста з цукром*).

***Ann||o** Анна, Ганна; **~et/o** Аннет(а) (*жін. імена*).

anobi||o *ент.* точильник, шашіль [*Anobium*]; **~ed/o/j** точильникові [*родина Anobiidae*].

anobi/(tra)/bor/it/a поточений шашелем.

anod||o *фіз.* анод; **~a** анодний; **~a** baterio анодна батарея; **~a** tensio анодна напруга; **~iz/i** анодувати; **~iz/o** анодування.

anod/kurent/o *фіз., ел.* анодний струм.

anodont/o *зоол.* беззубка, анодонта [*Anodonta*].

anofel/o *ент.* анофелес, малярійний комар [*Anopheles*] (= malaria mosquito).

anoksemi/o *мед.* аноксемія (*зниження вмісту кисню у крові*).

anoksi/o *мед.* аноксія, кисневе голодування.

***anomali||o** аномалія, неправильність, відхилення; **~a** неправильний, аномальний, відхилений від норми; denaska ~o вроджена аномалія; **~e** аномально.

anon||o *бот.* анонна [*Annona*]; moldorna ~o анонна колюча [*A. muricata*]; skvama ~o анонна луската, цукрове яблуко [*A. squamosa*]; **~ac/o/j** анонові [*родина Annonaceae*].

***anonc||i** *vt* оголошувати, сповіщати, повідомляти, анонсувати, доводити до відома; доповісти (*про чий-н. прихід*); **~i** en gazeto, ĵurnalo дати оголошення в журналі, газеті; **~i** amnestion оголосити амністію; **~i** pri amnestio оголосити про амністію; **si/n ~i** заявити про себе; зголоситися; **~o** оголошення, повідомлення, анонс; aperigi ~ojn en la gazetaro дати оголошення в пресі; **~ig/i** передавати звістку (*через когось*), переказувати; **~ist/o** ведучий (*ім.; концерту і т. п.*); конференсьє; диктор; publika ~isto *іст.* глаштай; **~ist/in/o** ведуча (*ім.; концерту і т. п.*); (жінка-)конференсьє; (жінка-)диктор, дикторка.

anonc/leter/o лист-оголошення, письмове повідомлення (*про народження, одруження, смерть*).

anonc/ofic/ej/o бюро оголошень.

anonc/tabul/o дошка оголошень (= afiŝtabulo, aviztabulo).

***anonim||a** анонімний, безіменний; **~e** анонімно; **~ec/o** анонімність; **~ul/o** анонім.

anoplur/o/j *ент.* вощі [*ряд Anoplura*].

anopsi/o *мед.* анопія, втрата зору, сліпота.

anorak/o анорак, вітрозахисна куртка з капюшоном; вітровка, штормівка.

anoreksi/o *мед.* анорексія (*втрата апетиту, відсутність бажання їсти*).

anorgan/a *рідко, див.* neorganika.

anormal/a аномальний, ненормальний (= nenormala).

anortit/o *мін.* анортит.

anosmi/o *мед.* аносмія, утрата нюху.

anostrak/o/j *зоол.* зяброніги [*ряд Anostraca*].

ans/o **1.** ручка, рукоятка, вухо (*кошика, посудини і т. п.*); **2.** *анат.* петля (*судини, нерва, кишки*); kola ~o шийна петля; intesta ~o кишкова петля; alkonduktanta ~o приводна петля (*кишки*); dekonduktanta ~o відводна петля (*кишки*); **3.** *нрк., див.* klinko; **~a** з ручкою; **~a** kofro сундук з ручкою.

***anser**||o орн. гуска [Anser]; blankfrunta ~o гуска білолоба [A. albifrons]; signa ~o гуска-сухоніс китайська [Cygnopsis cygnoides]; griza ~o гуска сіра [A. anser]; kanada ~o казарка канадська [Branta canadensis]; ~a гусячий; ~a graso гусячий жир; ~aĵ/o кул. гусятина, гусяче м'ясо, гуска; ~id/o гусеня; ~in/o гуска (самка).

anser/grif/o див. gipiro.

anser/haŭt/o сумн. гусяча шкіра, мороз по шкірі, мурашки; ~a: mi (far)igis ~a у мене мороз пішов по шкірі, у мене шкіра вкрилася мурашками.

anser/hepat/(aĵ)/o кул. гусяча печінка.

anser/kri/i *vn* див. gaki.

anser/o/form/a/j орн. гусеподібні, пластинчастодзьобі [ряд Anseriformes] (син. paĝbirdoj).

anser/paŝ|i *vn* військ. іти гусячим кроком; ~o гусячий крок (різновид парадного кроку).

anser/pied/o бот. лобода (= kenopodio).

anser/vic/e один за одним / другим, низкою, вервечкою, ключем.

anser/vir/o *заст.*, див. viranaso.

ans/o/hav/a див. ansa.

***anstataŭ I.** *прийм.* замість; ~ butero ŝi uzis oleon замість масла вона використала олію; **II.** *підрядний спол. з тим же знач.:* замість, замість того, щоб.; **III.** *самостійно вжив.* морфема: ~a замісний; ~e натомість, замість того [цього]; *~i *vt* (кого, що) заміняти, замішати, заступати, підмінити; mi ~as la ĉefon я замішаю начальника; ~aĵ/o замісник, сурогат; ~ant/o заступник; ~ig/i (ким, чим, на кого, на що) замінити; la ĉefo ~igis min per alia laborulo *начальник замінив мене іншим робітником*; ~ig/o заміна; ~igo de difektita rado per la nova *заміна зіпсованого колеса новим*; ~ig/eb/a замісний; ~ig/i замінитися; ~il/o замісник, сурогат.

Anstrom/o Ангстрем (*шведський фізик*); (a)~o фіз. ангстрем (одиниця довжини, яка дорівнює одній стомільйонній частині сантиметра).

Anŝan/o *геогр. н., м.* Аньшань (Китай).

***-ant-** *суф., що вжив. для утворення активних дієприкметників і дієприслівників теперішнього часу:* fal~a падаючий, fal~e падаючи.

antagonism||o антагонізм, непримиренні протиріччя; ~a антагоністичний; ~aj fortoj антагоністичні сили.

antagonist/o антагоніст, непримиренний супротивник.

antanaklaz/o *лінгв.* антанаклазис (стилістична фігура).

Antananariv/o *геогр. н., м.* Антананаріву (столиця Мадагаскару).

Antares/o *астр.* Антарес (зірка в сузір'ї Скорпіона).

***Antarkt||o** *геогр. н.* Антарктика (= la ~a Regiono); Антарктида (= la ~a Kontinento); *~a, (a)~a *геогр.* Антарктичний, антарктичний; la ~a Regiono *геогр. н.* Антарктика; la ~a Kontinento *геогр. н.* Антарктида; la ~a Oceano *геогр. н.* Антарктичний (або Південний) океан; ~i/o *геогр. н.* Антарктида.

***antaŭ I.** *прийм.* перед (про простір і час), тому; ~ la domo kreskas arbo перед будинком росте дерево; ~ la publiko перед публікою; ~ la festo перед святом; li venis ~ mi він прийшов переді мною; ~ tri semajnoj три тижні тому; ~ ol перш ніж; **II.** *самостійно вжив.* морфема: *~a **1.** попередній; **2.** передній (= fronta); *~e **1.** спереду; попереду (= fronte); **2.** заздалегідь (= anticipa); ~e/n уперед; ~i *vn* **1.** бути [знаходитися] попереду / спереду; **2.** спішити (про годинник, = trofrui); ~o, ~aĵ/o перед, передня частина; ~ant/o *мат.* попередник; ~ec/o див. prioritato; ~en/ig/i просунути [висунути, двинути] вперед; ~en/ig/o просування [висування] вперед (дія того, що просуває); ~en/iĝ/i просунути

[вису^нутися, ру^шити] впер^ед; ~en/iĝ/o просу^вання [вису^вання] впер^ед (дія того, що просу^вається); ~iĝ/i (al io, al iu) випер^едити, перегнати, обігнати (що-н., кого –н. у просторі або часі); ~ul/o 1. попередник; 2. предок; malproksima ~ulo див. praulo; III. преф. з аналогічним знач. перед-, до-: ~ĉambro передпокій, ~revolucia дореволюційний, ~urbo передмістя.

antaŭ/aĉet/i купити завчасно.

antaŭ/amplif/il/o *radio*, ел. передпідсилювач; вхідний підсилювач, антенний підсилювач.

antaŭ/anonc/i vt оголосити заздалегідь / завчасно; провістити.

antaŭ/aort/a анат. передаортальний.

antaŭ/aranĝ/i vt улаштувати заздалегідь.

antaŭ/avert||i vt заздалегідь (або завчасно, наперед) повідомити; ~o завчасне повідомлення.

antaŭ/aviz/o попереднє повідомлення; попередження.

antaŭ/balot/a передвиборний.

antaŭ/brak/o передпліччя (частина руки від кисті до ліктя).

antaŭ/bufr/o зал. передній буфер; авт. передній бампер.

antaŭ/ĉar/o авт. передній хід (вісь з парною коліс).

antaŭ/ĉambro/o передпокій.

antaŭ/ĉeval/o/j передні коні (в упряжці).

antaŭ/dank||i vt наперед (по)дякувати; ~o: ~on! наперед дякую!

antaŭ/dat/i vt помітити минулою датою (документ і т. п.).

antaŭ/decid||i vt зумовити; заздалегідь / завчасно вирішити; ~o попереднє рішення.

antaŭ/desert/o солодке (що подається на десерт перед фруктами).

antaŭ/destin||i vt визначати (наперед), призначати; прирікати; ~o призначення, приречення, доля; ~ism/o віра в призначення.

antaŭ/determin/i vt визначити [установити] наперед.

antaŭ/de/turn||i vt відвернути, запобігти (= preventi); ~o відвернення, запобігання.

antaŭ/diluv/a допотопний.

antaŭ/dir||i vt говорити / казати наперед, завбачати, пророкувати, передвіщати; ~o пророкування, пророцтво; ~ant/o, ~int/o, ~ist/o провісник.

antaŭ/diven/i vt угадати наперед.

antaŭ/elekt/il/o тб. попередній селектор.

antaŭ/e/n/ir||i vn іти вперед, просу^ватися; ~a, ~ant/a поступальний; ~ant/o той, що йде вперед.

antaŭ/e/n/marŝ/i vn просу^ватися маршем.

antaŭ/e/n/paŝ||i vn ступити вперед, крокувати вперед; ~o крок уперед.

antaŭ/e/n/puŝ/i vt підштовхнути вперед, проштовхнути вперед.

antaŭ/fabrik/ad/o серійне виробництво комплектуючих частин, що не потребують доробки і підгонки при збиранні.

antaŭ/far/i vt зробити заздалегідь / завчасно / наперед.

antaŭ/fest/a передсвятковий.

antaŭ/figur/i vt визначити [вказати, накреслити] наперед.

antaŭ/fiks/i vt заздалегідь установити (н-д, час зустрічі і т. п.).

antaŭ/flar/i *vt* наперед почути, пронохати.

antaŭ/foĵi/o *сумн.* форзац.

antaŭ/for/ig||i відвернути, запобігти (= preventi); ~o відвернення, запобігання.

antaŭ/form/i заздалегідь (с)формувати; надавати попередню форму.

antaŭ/gard||i *vt* (*kontraŭ, de*) охоронити, уберегти; ~a запобіжний; ~o охорона, запобігання; ~em/a обачний, пильний, обережний.

antaŭ/ge/edz/iĝ/a дошлюбний.

antaŭ/glac/o *авт., ав.* лобове [вітрове, переднє] скло.

antaŭ/glaci/a дольодовиковий.

antaŭ/gust||o передбачуваний смак; передчуття, смакування наперед, передбачення; ~um/i *vt* смакувати наперед, відчувати смак наперед, завчасно смакувати.

antaŭ/gvardi/o *нрк., див.* avangardo.

antaŭ/ĝu||i *vt* насолоджуватися [смакувати] наперед; ~o смакування наперед.

antaŭ/hal/o аванзал.

antaŭ/halt/ig||i *vt* запобігти, відвернути, стримати, не допустити (= preventi); ~o запобігання, відвернення.

antaŭ/haven/o водний підхід до гавані [порту].

antaŭ/hejt/i *vt* пропалити, протопити.

anta/helen/a *іст.* догрецький, доеллінський.

antaŭ/hieraŭ позавчора, передучора; ~a позавчорашній, передучорашній.

antaŭ/histori||o *див.* prahistorio 2.

antaŭ/indik/i *vt* указати наперед.

antaŭ/instrukci||i *vt* попередньо проінструктувати; ~(ad)/o попередній інструктаж.

antaŭ/ir||i *vt* (*iun, ion*) **1.** іти попереду (кого-н., чого-н.), іти перед (ким-н., чим-н.); **2.** передувати; *nian venkon ~is serioza laborado* нашої перемозі передувала серйозна робота; ~int/o **1.** той, що йде попереду; **2.** попередник.

antaŭ/juĝ||i *vt* (*ion, iun*) упереджено судити (що-н., кого-н.), бути упередженим (до чого-н., кого-н.); ~o передсуд, упередження; ~a **1.** упереджений; **2.** *юр.* досудовий.

antaŭ/kalkul||i *vt* (*ion*) **1.** (з)робити попередні підрахунки [розрахунки] (чого-н.), розрахувати, підрахувати, прорахувати (що-н.); **2.** *фін.* скласти / скласти кошторис; ~o **1.** попередній підрахунок / розрахунок; **2.** кошторис.

antaŭ/kambri||o *геол.* докембрій; ~a докембрійський.

antaŭ/kant||i *vt* рідко заспівувати; ~ant/o заспівувач.

antaŭ/kastel/o рідко, *див.* prukastelo, antaŭa kastelo.

antaŭ/kelt/a *іст.* докельтський.

antaŭ/kil/o *мор.* форштевень (= steveno).

antaŭ/klar/ig/o вступ, попереднє пояснення, преамбула (= antaŭparolo, enkonduko, prefaco, preamblo).

antaŭ/kolumb/a *іст.* доколумбовий.

antaŭ/kompakt/a *мат.* передкомпактний.

antaŭ/kondiĉ/o попередня умова, передумова.

antaŭ/kongres/o доз'їздівська (розважальна) програма.

antaŭ/konklud||i *vt сумн.* (з)робити передчасний [поспішний] висновок; ~а упереджений, передчасний, поспішний.

antaŭ/konstru/aĵ/o прибудова.

antaŭ/kor/a *анат.* передсерцевий.

antaŭ/kort/o передне подвір'я.

antaŭ/krist/nask||a передріздвяний; ~а vespero Свят-вечір (= vigilio).

antaŭ/kur||i *vt* бути провісником; передвіщати; *tiuĵ birdoj ~as ŝtormon* ці птахи передвіщають шторм; ~а провісний; ~**ant/o** провісник.

antaŭ/kuracist/a: ~ helpe долікарська допомога.

antaŭ/last/a передостанній.

antaŭ/leg/i *vt (ion antaŭ iu = ion al iu)* публічно (за)читати (що-н. перед ким-н., кому-н.).

antaŭ/lern/ej||o дошкільний навчальний заклад; ~а дошкільний; *infano de ~a aĝo* дошкільник.

antaŭ/liber/ig/i позбавити, визволити, звільнити, увільнити (від чого-н., що насувається, несе загрозу).

antaŭ/lud/o **1.** спорт. розминка (перед грою); **2.** див. preludo.

antaŭ/mal/help/i *vt див.* antaŭforigi, antaŭhaltigi.

antaŭ/manĝ||a що має місце перед їдою; ~а preĝo молитва перед їдою; ~**aĵ/o** закуска (що подається перед головною стравою).

antaŭ/mar/o сумн. узмор'я, надмор'я (= la ĉeborda parto de maro, la ĉeborda akvo).

antaŭ/mend||i *vt* попередньо замовити, (з)робити попередне замовлення; ~о попередне замовлення.

antaŭ/menstru/a мед., фізіол. передменструальний.

antaŭ/met/i *vt* **1.** поставити, покласти, виставити, викласти (перед ким-н.); ~ teleron al la gasto поставити тарілку перед гостем; **2.** представити, подати (= prezenti); ~ al la publiko siajn argumentojn представити [подати] публіці свої аргументи.

antaŭ/milit/a довоєнний.

antaŭ/molar/o *анат.* малий кутній зуб (*син.* premolaro).

antaŭ/montr/ad/o попередній показ.

antaŭ/mort/a передсмертний.

antaŭ/narkot||i *vt мед.* провести премедикацію (кому-н.); ~о премедикація (застосування лікарських засобів при підготовці хворого до наркозу); ~**il/o** препарат для премедикації.

antaŭ/ne/long||a недавній; ~е рідко недавно (= antaŭ nelonge).

antaŭ/nom/o ім'я, хресне ім'я.

antaŭ/nov/jar/a передноворічний.

antaŭ/okul/e перед очима, навіч, наочно (= antaŭ la okuloj).

antaŭ/pag||i *vt* заздалегідь (або наперед) оплатити; *parte ~i* внести аванс, завдаток; ~о попередня оплата; *parta ~o* аванс, завдаток (= partopago).

antaŭ/parol/o передмова, вступ, преамбула (= prefaco).

antaŭ/pask/a передпасхальний, передвеликодній.

antaŭ/paŝ||i *vt:* ~i iun крокувати попереду кого-н., очолювати; ступити наперед кого-н.; випередити кого-н. на крок; ~о крок уперед (*тж перен.;* = antaŭenpaŝo).

antaŭ/pens||i *vt* наперед / заздалегідь обдумати [продумати]; **~it/a** умисний, наперед / заздалегідь обдуманий [продуманий].

antaŭ/plad||o *див.* antaŭmanĝaĵo; **~e** (al) як прелюдія (до чого-н.), на початок.

antaŭ/plan/o попередній план, чорновий план, начерк плану, перша редакція плану.

antaŭ/plen/um/i *vt* виконати заздалегідь / наперед (до одержання просьби або наказу).

antaŭ/plug/il/o *с.-г.* передплучник.

antaŭ/pord/o переддвер'я (= porĉo 1).

antaŭ/posten/o *військ.* аванпост, форпост, передовий пост.

antaŭ/prepar||i *vt* заздалегідь / наперед (під)готувати [приготувати]; **~o** попередня підготовка; **~it/a** заздалегідь / наперед підготований [приготований].

antaŭ/pri/pens/i *vt див.* antaŭpensi.

antaŭ/proklam/i *vt* заздалегідь сповістити; провістити.

antaŭ/rajd/ant/o **1.** вершник, що скаче попереду; **2.** *див.* postiljono.

antaŭ/re/form/a дореформений.

antaŭ/revoluci/a дореволюційний.

antaŭ/rimed/o запобіжний / превентивний захід.

antaŭ/salon/o *див.* antaŭĉambro.

antaŭ/sav/i *vt* урятувати (від можливої небезпеки).

antaŭ/scen/ej/o авансцена; просценіум (= proscenio).

antaŭ/sci||i *vt (ion)* знати наперед (про що-н.); **~ig/a** попереджувальний; **~ig/i** заздалегідь повідомити, попередити, д(ав)ати знати; **~ig/o** попередження.

antaŭ/sent||i *vt* передчувати; **~o** передчуття; malbona ~o погане передчуття.

antaŭ/sezon||o передсезонний період; **~a** передсезонний.

antaŭ/sign||o прикмета, знамення; **~i** *vt* віщувати, передвіщати, провіщати.

antaŭ/spekt/i *vt* попередньо переглядати; **~(ad)/o** попередній перегляд.

antaŭ/spez/o аванс, завдаток, попередній внесок.

antaŭ/stamp||i *vt* гасити (поштові марки); **~ad/o** гашення (поштових марок); **~it/a** гашений (про поштові марки).

antaŭ/star/i *vn сумн.* стояти попереду; стояти перед (чим-н., ким-н.)

antaŭ/stat/o *юр.* попередній стан, статус-кво.

antaŭ/supoz/i *vt* припускати наперед.

antaŭ/taĉment/o передовий загін (= avanca taĉmento).

antaŭ/tag||o переддень, передодень, день перед; **~o** de Kristnasko Навечір'я Різдва Христового, Святий вечір, Святвечір; **~e** напередодні.

antaŭ/tag/mez||o час до полудня, перша половина дня; **~e** до полудня, до обіду.

antaŭ/temp||a передчасний; **~e** передчасно; **~ec/o** передчасність.

antaŭ/temp/lim/a достроковий.

antaŭ/ten/i *vt* тримати перед собою, простягати.

antaŭ/tez/o *філос.* послілка, передумова.

antaŭ/tim||i *vt* (наперед) відчувати страх, побоюватися; **~o** побоювання; **~em/a** боязкий.

antaŭ/titol/o *друк.* авантитул, шмуцтитул.

antaŭ/trab/aĵ/o *див.* skafaldo.

antaŭ/trakt||ad/o *тех., інформ.* попередня обробка; **~il/o** *інформ.* препроцесор.

***antaŭ/tuk/o** фартух, запаска.

***antaŭ/urb/o** **1.** передмістя, (міська) околиця (= apudurbo, ĉirkaŭurbo. suburbo); **2.** іст. посад (частина міста за міською стіною).

antaŭ/vel/o мор. фок (вітрило).

antaŭ/ven||i *vn, vt* прийти [прибути, приїхати, з'явитися] раніше (за кого-н.), випередити; li okupis la seĝon, ĉar li ~is він зайняв стілець, бо прийшов раніше; **~int/o** предтеча, попередник.

antaŭ/vesper||o вечір минулого дня, учорашній вечір; **~e** напередодні увечері.

antaŭ/vid||i *vt* передбачити; **~ebl/a** передбачуваний; **~o, ~ad/o** передбачення; **~em/a** передбачливий, завбачливий, далекоглядний, прозорливий; **~em/o** передбачливість, завбачливість, далекоглядність; **~it/a** передбачений.

antaŭ/zorg||i *vt* завчасно / заздалегідь / наперед подбати, передбачити, **~o** завбачливість, передбачливість (дія); **~em/a** завбачливий, передбачливий; **~em/o** завбачливість, передбачливість (властивість).

antecedent/o/j **1.** юр. антецеденти; попередні події [вчинки]; **2.** мед. попередні захворювання.

antedon/o зоол. антедон, морська лілія [Antedon].

antefiks/o арх. антефікс.

antehin/o зоол. сумчаста миша [Antechinus].

antehinom/o зоол. сумчастий тушканчик [Antechinomus].

anteliks/o анат. протівозавиток.

antem/o муз. ензем, антем (англійський духовний піснеспів на біблійний текст).

antemid/o бот. роман, ромен, рум'янок, жовтило [Anthemis]; agra ~ роман польовий [A. arvensis] (син. agra kamomilo); tinktura ~ роман фарбувальний [A. tinctoria].

***anten||o** **1.** зоол. антена, вусик(и), сяжок; **2.** мор. довга рея; **3.** радіо, тб. антена; ĉambra ~o кімнатна антена; kolektiva (televida) ~o колективна (телевізійна) антена; direktita ~o направлена антена; teleskopa ~o телескопічна антена; **~a** антенний; **~ul/o/j** зоол. членистоногі тварини [підтип Antennata].

antenari/o бот. котячі лапки [Antennaria] (син. katpiedo); dioika ~ котячі лапки дводомні [A. dioica].

anten/drat/o антенний провід.

anten/komut/il/o ел. антенний перемикач [комутатор].

anten/konekt/il/o ел. антенний штекер [роз'єм].

anten/mast/o радіо, тб. антenna щогла.

anter/o бот. пиляк.

anteridi/o бот. антеридій.

anterik/o бот. віхалка [Anthericum].

anterozoid/o бот. антерозоїд.

antesteri/o іноді тај, іст. анфестеріон (восьмий місяць у давньогрецькому календарі).

anteversi/o мед. антеверсія; utera ~ антеверсія матки (нахил матки вперед).

antheli/o астр., метео антигелій, протисонце (атмосферне явище).

anti- словотворчий елемент анти- зі знач. „проти”, що виступає в ролі преф.; часто заміняється преф. *kontraŭ-*.

anti/acid/aĵ/o *фарм.* антицид, антацидний засіб, засіб, що нейтралізує кислоту.

anti/alize/o *метео* антипасат (= kontraŭpasato, kontraŭalizeo).

anti/alkohol/a *див.* kontraŭalkohola.

antiar/o *бот.* анчар [*Antiaris*]; toksa ~ упас-дерево [*A. toxicaria*] (*син.* upasarbo).

anti/aritmi|a *фарм.* антиаритмічний, протиаритмічний; ~аĵ/o антиаритмік, антиаритмічний / протиаритмічний засіб.

anti/aŭtoritat/a антиавторитарний.

anti/aviad/il/a *див.* kontraŭaviadila.

anti/bakteri/a антибактеріальний, протибактеріальний, протибактеріологічний (= kontraŭbakteria).

***antibiotik|o** *мед.* антибіотик; penicilino estas vaste uzata ~o пеніцилін – широко застосований антибіотик; ~а антибіотичний.

anti/ciklon|o антициклон (= kontraŭciklono); ~а антициклонний.

***anticip|li** *vt* випереджати, забігати вперед; виконувати (або здійснювати) заздалегідь (наперед, достроково, попередньо); ~i la faktojn забігати вперед; ~i konkludojn поспішати з висновками; ~i ragon de ŝuldo провести виплату боргу достроково; vi ~is mian deziron ви вгадали моє бажання; ne ~u mian decidon не поспішай, дочекайся мого рішення; ~а попередній, завчасний, достроковий; зроблений (або здійснений) заздалегідь [достроково]; ~е заздалегідь, завчасно, наперед, попередньо; mi ~e vin dankas наперед дякую вам; ~o випередження; romano de ~o науково-фантастичний роман; ~em/a квапливий, який поривається вперед (*про характер*).

anti/deprim/a антидепресивний; ~ medikamento антидепресивний засіб, антидепресант.

anti/detonaci/ant/o *хім.* антидетонатор.

anti/deŭteron/o *фіз.* антидейтрон.

antidork/o *див.* saltantiloro.

antidot/o *мед.* антидот (*препарат для знезараження отрути*), протиотрута (= kontraŭveneno).

anti/enzim/o *біохім.* антифермент.

anti/faŝism|o *полім.* антифашизм (= kontraŭfaŝismo); ~а антифашистський (= kontraŭfaŝisma).

anti/faŝist|o *полім.* антифашист (= kontraŭfaŝisto); ~а антифашистський (= kontraŭfaŝista).

anti/febr/a *див.* kontaŭfebra.

anti/fer/o/magnet|a *фіз.* антиферомагнітний; ~а resonanco антиферомагнітний резонанс; ~аĵ/o антиферомагнетик; ~ism/o антиферомагнетизм.

antifon|o *муз., церк.* антифон; ~а антифонний; ~ar/o антифонарій.

antifraz/o антифразис (*стилістична фігура*).

antigen/o *біол.* антиген.

Antigon/o *міф., літ.* Антигона (дочка фіванського царя Едіпа).

Antigvo-Barbud/o *геогр. н.* Антигуа та Барбуда (д-ва та однойменні острови в Карибському морі).

anti/helmin/a *мед.* антигельмінтний, глистогінний, протиглисний, протиглистовий (= kontraŭhelminta).

anti/hemofili/a *мед.* антигемофільний.

anti/hemoragi/a *мед.* антигеморагічний.

anti/histamin/a мед. протигістамінний, антигістамінний.

anti/hormon/o мед., фізіол. антигормон.

anti/inflam/a протизапальний (= kontraŭinflama).

antiklinal/o геол. антикліналь.

anti/koagul/ant/o мед. антикоагулянт.

anti/kod/on/o нрк., див. kontraŭkodono.

anti/koncip/a протизачатковий, протизапідний, контрацептивний (= kontraŭkoncipa).

antikorp/o біохім. антитіло.

anti/korpuskl/o фіз. античастинка (= antipartiklo).

Antikrist/o рел. антихрист; (a)~o антихрист, безбожник.

antiksen/o див. antikorpo.

***antikv||a** античний; древній, стародавній; la ~a greka lingvo старогрецька мова; la ~aj tempoj античні часи; ~aĵ/a антикварний; ~aĵ/o/j старожитності, старовинні речі, антикварні речі, антикваріат; ~aĵ/ist/o антиквар; ~ec/e у давнину, в античну епоху; ~ec/o античність, старовина, стародавність; ~ul/o людина античних часів.

anti/kvark/o фіз. антикварк.

Antil/o/j геогр. н. Антильські острови (Карибське море); Nederlandaj ~ Нідерландські Антильські Острови (до 2010 р. автономія Нідерландів).

Antilebanon/o геогр. н., гори Антіліван (Сирія, Ліван).

antilid/o бот. перелет, заяча конюшина [Anthyllis]; vundosaniga ~ заяча конюшина альпійська, заяча конюшина багатоліста, заяча конюшина Біберштейна [A. vulneraria] (син. vundoherbo).

anti/logaritm/o див. kontraŭlogaritmo.

antilokapr/o зоол. вилоріг [Antilocapra].

***antilop/o** зоол. антилопа; altnaza ~ сайгак степовий [Saiga tatarica]; tibeta ~ [Pantholops hodgsoni] чиру, оронго, тибетська антилопа.

anti/materi/o фіз. антиматерія, антиречовина.

anti/mikrob/a антимікробний, протимікробний (= kontraŭmikroba).

anti/milit/(ar)/ism/o див. kontraŭmilitarismo.

anti/milit/(ar)/ist/o див. kontraŭmilitaristo.

anti/misil||o протиракетна ракета; протиракетна установка, протиракетний комплекс; ~a протиракетний (= kontraŭmisila).

***antimon||o** хім. Стибій (елемент), стибій, антимон (проста речовина); ~a стибієвий; ~a klorido хлорид антимону; ~at/a: ~ata acido стибієва кислота; ~at/o антимонат, сіль стибієвої кислоти; ~it/a: ~ita acido сурм'яниста кислота; ~it/o антимоніт, сіль сурм'янистої кислоти.

antimon/erc/o мін. стибієва руда.

anti/muson/o метео антимусон.

anti/neŭtrin/o фіз. антинейтрино.

anti/neŭtron/o фіз. антинейтрон.

Antino/o іст. Антиной (раб, улюбленець імператора Адріана).

antinomi||o філос. антиномія, протиріччя; ~a антиномічний.

Antioh/o іст. Антіох (ім'я кількох давньогрецько-сирійських царів).

Antiohi/o іст., м. Антио́хія (столиця ст. Сирії).

anti/oksidant/o хім. антиоксидант (= kontraïoksidanto).

antiop/o ент. німфал жалобний [*Nymphalis antiopa*].

Antiop/o міф. Антио́па (1. фіванська царівна, що завагітніла від Зевса, який з'явився до неї в образі сатира; 2. цариця амазонок).

anti/pap/o див. kontraïpapo.

anti/partikl/o фіз. античастинка (= antikorpusklo).

***antipati||o** (al, kontraï) антипатія, неприязнь (= malsimpatio); ~а антипатичний, неприємний, огидний, противний; ~е з антипатією; ~і vt (*iun, ion*) відчувати антипатію, неприязнь, відразу (до кого-н., чого-н.).

anti/peristalt/a див. kontraïperistalta.

antipirin/o фарм. антипірін.

***antipod||o** антипод; ~а перен. прямо протилежний; ~ул/o антипод, людина протилежних поглядів, протилежного характеру.

anti/proton/o фіз. антипротон.

anti/psik/oz/a мед. антипсихотичний (= neïrolepta).

anti/rabi/a див. kontraïrabia.

anti/rahit/ism/a див. kontraïrahitisma.

antirin/o бот. ротики, антиринум [*Antirrhinum*] (син. leonfaïko, lupfaïko); granda ~ ротики садові [*A. majus*].

antiselen/o астр., метео антиселена, протимісяць.

anti/ser/o біол., мед. протисироватка, імунна сироватка.

antisemit||o антисеміт; ~а антисемітський; ~ism/o антисемітизм.

anti/seps||o мед. антисептика; ~а антисептичний; ~і vt антисептувати, обробляти антисептиком; ~аї/o антисептик, антисептичний засіб.

anti/sifilis/a див. kontraïsifilisa.

anti/skorbut/a див. kontraïskorbuta.

anti/spasm/a див. kontraïspasma.

antistrof/o літ. антистрофа.

anti/šim/aї/o засіб проти плісені; фунгіцид.

anti/tetanos/a див. kontraïtetanosa).

***antitez||o** антитеза, протиставлення; ~а антитетичний, протилежний.

anti/toks/o див. kontraïveneno, antiveneno.

anti/toks/in/o мед. антитоксин (= kontraïtoksino).

anti/venen/o протиотрута, антидот.

anti/verm/a див. kontraïverma.

anti/virus/a антивірусний, противірусний (= kontraïvirusa).

antocian/o хім. антоціан.

antoksant/o бот. пахуча трава [*Anthoxanthum*]; odora ~ пахуча трава звичайна [*A. odoratum*].

***antologi||o** антологія; ~а антологічний.

***Anton||o** Антон, Антуан, Ентон (чол. ім'я); **~et/a, ~in/et/o** Антоніна, Антуанета (жін. ім'я).

Antonen/o Антонін (чол. ім'я).

Antoni/o Антоній, Антоніо (чол. ім'я).

antonim||o антонім; **~a** антонімічний; **~ec/o** антонімія, антонімічність.

autonomazi/o літ. антономазія.

autozo/o/j зоол., заст., див. koraluloj.

antr||o **1.** печера (= kaverno); **2.** анат. печера, порожнина; mastoida ~o соскоподібна печера; piloga ~o воротарна печера; **~a** **1.** поет. печерний; **2.** анат. антральний.

antracen/o хім. антрацен.

antracit||o мін. антрацит; **~a** антрацитовий, антрацитний.

antrakinson/o хім. антракінон.

antaknoz/o біол. антракноз (хвороба рослин).

antrakonit/o мін. антраконіт.

antrakoz/o мед. антракоз, вугільний пневмоконіоз.

antraks/o мед., вет. антракс, сибірка.

antraks/o/bacilo бакт. бацила [палочка] сибірської виразки [*Bacillus anthracis*].

antrisk/o бот. бугила [*Anthriscus*].

antrop||o антропо-, антро- словотворчий елемент зі знач. „людина”, що є частиною кореня у деяких міжнародних словах грецького походження; **~oid/a** людиноподібний; **~oid/o/j** вищі примати, мавпи [нідряд *Anthropoidea*, син. *Simii*] (син. simiuloj); ***~olog/o** антрополог; ***~olog/i/o** антропологія.

antropocentr||a антропоцентричний; **~ism/o** антропоцентризм (релігійно-ідеалістичний погляд, за яким людина є центром і найвищою метою Всесвіту).

antropofag||o людожер (= kanibalo); **~i/o** людожерство (= kanibalismo).

antrop/o/gen/a антропогенний.

antrop/o/genez/o антропогенез.

antrop/o/geografi/o антропогеографія.

antrop/o/klimat/ologi/o антропокліматологія.

antrop/o/metri||o антропометрія; **~a** антропометричний.

antropomorf||a антропоморфний, людиноподібний; **~o** археол. людиноподібна фігур(к)а часів палеоліту; **~ism/o** філос. антропоморфізм.

antropopitek/o див. ĉimpranzo.

antropozofi/o антропософія (релігійно-містичне вчення про людину, яка, розвиваючи приховані в ній божественні здібності, може досягти панування над природою).

anturi/o бот. антуріум [*Anthurium*].

antus/o див. pirió.

Antwerpen/o геогр. н., м. Антверпен (Бельгія).

Anub/o міф. Ануб (египетський бог померлих).

anuitat/o фін. ануїтет.

***Anunciaci/o** рел. Благовіщення.

anur/o/j зоол. безхвості земноводні [амфібії], безхвості [ряд *Anura*].

anuri/o *мед.* анурія (припинення утворення / надходження сечі).

***anus||o** *анат.* відхідник, задній прохід, анус (= postajotruo); ~а *анальний*, відхідниковий; ~а *kanalo анат.* канал відхідника; ~а *prurito мед.* свербіж відхідника, *анальний свербіж*.

anus/fik/i *див.* bugri.

anus/koit||i *vn вульг.* злягатися через задній прохід, займатися мужолозтвом, содомією (= bugri); ~о *анальний статевий акт*.

anzu||o *бот.* японський абрикос, абрикос ансу (*плід*); ~**uj/o** *див.* anzuarbo.

anzu/arb/o японський абрикос, абрикос ансу [*Prunus armenica var. ansu*] (*дерево*).

ANZUS-pakt/o *політ.* пакт [договір] АНЗЮС (між Австралією, Новою Зеландією та США).

Aomen/o *геогр. н.* Аоминь (китайська назва м. Макао = Макао).

aorist/o *лінгв.* аорист.

***aort/o** *анат.* аорта; ~а *аортальний*, аортний; ~а *aneurismo мед.* аневризма аорти; ~а *arko анат.* дуга аорти; ~**it/o** *мед.* аортит, запалення аортальної оболонки.

aortografi/o *мед.* аортографія (рентгенологічне дослідження аорти).

Aost/o *геогр. н., м.* Аоста (Італія).

aot/o *зоол.* нічна мавпа звичайна, дурукулі [*Aotus*].

I араç/o *апаш* (міський хуліган).

II араç/o *етн.* апач (представник племені північноамериканських індіанців).

Аpалаç/o/j *геогр. н.* Апалачі (гірська система, США, Канада).

apanaç||o *іст.* апанаж (удільна земля або грошове утримання, що надавалося некоронованим членам королівської сім'ї); ~**i** (*iun*) надавати апанаж (кому-н.); ~**ul/o** володар апанажу.

***aparāt||o** *у різн. знач.* апарат; *administra* ~о адміністративний апарат, адмінапарат; *digesta* травний апарат; *fotografa* ~о фотоапарат; *periferia* ~о *інформ.* периферійний пристрій (= flankaparato); ~**ar/o** апаратура; *інформ.* апаратне забезпечення; ~**ej/o** апаратний зал, апаратна (у знач. ім.); ~**ist/o**, ~**ul/o** апаратник, апаратний працівник, працівник апарату.

***apart||a** окремий, особливий, відособлений, окремішний; ~а *çambro* окрема кімната; *kun* ~а *intereso* з особливим інтересом; ~а *opinio юр.* особлива думка; ~**e** окремо; особливо, зокрема; *li posedas ~e belan aŭton* він має особливо гарну машину; ~**aj/o 1.** окрема частина; відділення (спеціально відведене місце); *virina ~ajo* жіноча частина (будинку, закрита для чоловіків); **2.** особливість (щось особливе), характерна риса, специфіка; невід'ємне надбання; ~**ajoj de la angla lingvo** особливості англійської мови; ~**ec/o** відособленість, відокремленість, особливість (властивість); ~**ig/a** відділювальний, відокремлювальний; ~**ig/i 1.** відособити, відокремити, відділити, виділити; відвести (місце під що-н.); розділити, роз'єднати; відсіяти (непотрібне); **2. tex., хім.** сепарувати; ~**ig/o 1.** відособлення, відокремлення, відділювання, виділення, розділення; відсівання, відсів; **2. tex., хім.** сепарування, сепарація; ~**ig/eb/a** віддільний, сепарабельний; ~**ig/il/o** сепаратор; ~**iĝ/i** відособитися, відокремитися, відділитися; ~**iĝ/o** відособлення, відокремлення, відділення (дія того, що відокремлюється); ~**iĝ/em/a** який тримається осторонь; схильний до відокремлення; ~**ism/o** *політ.* апартейд; ~**ist/o** прихильник апартейду.

***apartament||o** апартamenti, покої, квартира; ~**ar/o** багатоквартирний будинок.

***aparten||i** *vn* належати; *la domo ~as al mia patro* будинок належить моєму батькові; ~**ad/o** приналежність (стан); ~**aj/o** приналежність, власність; ~**ant/a** який / що належить.

apastr/o *астр.* апоастр.

***apati||o** апатія, байдужність, байдужість; ~а апатичний, байдужний, байдужий, млявий; ~е апатично, байдуже, мляво; ~ul/o апатичний, байдужний, байдужий (у знач. ім.), тюхтій, м'яло.

apatit||o мін. апатит; ~а апатитовий.

apatit/o/hav/a, apatit/o/don/a апатитоносний.

apatogen/a мед. апатогенний, нехвороботворний.

apatosaur/o палеонт. апатозавр, бронтозавр [Apatosaurus].

apeks||o 1. анат. верхівка; kora, pulma ~o верхівка серця, легені; 2. бот. верхівка (син. malbazo); 3. астр. апекс; ~а верхівковий, апікальний.

apel||i *vn* див. apelacii; ~o військ. перекличка, перевірка, шиккування (в армії, в'язниці і т. п.); matena, vespera ~o ранкова, вечірня перекличка.

Apel/o Апеллес (знаменитий старогрецький живописець).

***apelacii||i** *vn* 1. юр. апелювати, подавати апеляцію, оскаржувати; 2. перен. звертатися, волати; ~i al la publika opinio апелювати до громадської думки; ~o 1. апеляція, оскарження; 2. відозва, звернення; fari ~on al la popolo зробити звернення до народу; ~а апеляційний; ~а kortumo апеляційний суд; ~ant/o апелюнт; ~ebl/a який може бути оскаржений.

***apenaŭ** 1. присл. ледве, заледве, ледь; майже не; мало не; ~ li ne dronis він ледь не втопився; li restis ĉe mi ~ tri tagojn він залишився в мене заледве на три дні; li ~ scias legi він ледве читає; 2. спол. ледве, ледь, (як) тільки, тільки що, тільки-но, скоро тільки, щойно; ~ li eniris, mi salutis lin як тільки він увійшов, я привітався з ним; ~а ледь помітний, майже непомітний.

apendic||o 1. анат. придаток, відросток; апендикс; 2. додаток (до книги і т. п.); ~it/o мед. апендицит.

apendic/ektomi/o хір. апендектомія, видалення апендикса.

apendikulari/o/j зоол. апендикулярії [клас Appendicularia].

Apenin/o/j/ геогр. н., гори Апенніни (Італія).

apepsi/o мед. апепсія, нестравність.

***aper||i** *vn* появи́тися, з'яв'ятися; виринути; виткнутися; показатися; виникнути; виявитися; вийти (у світ) (про видання); ĵus ~is щойно вийшов (про друковане видання); ~i libroforme вийти (окремою) книжкою, вийти у вигляді книжки; jam la unuaj floroj ~as уже появляються перші квіти; ~i antaŭ la tribunalo постати перед судом; ~o 1. поява, появлення, з'явлення, виникнення; вихід (у світ); 2. явище; ~ad/i *vn* регулярно появлятися [з'являтися, показуватися], виходити (у світ); ~aĵ/o видіння, видиво; явище; ~ig/i показати; виявити; видати, опублікувати, випустити у світ; ~ig/o показ; виявлення; видання, випуск (у світ).

apercept||o філос. апперцепція, усвідомлене сприйняття; ~i *vt* апперципувати, усвідомлено сприймати.

apere/o бот. метлюг [Apera]; ventospika ~ метлюг звичайний [A. spica-venti].

***aperitiv||o** кул. аперитив (наній і час його подачі); ~i *vn* брати участь в аперитиві; ~i per ĉampano випити під час аперитиву шампанського.

apert||a *vt* відкритий, доступний (= nefermita, nekovrita, libere alirebla); ~a kunveno відкриті збори; ~a urbo відкрите місто; ~a frakturo відкритий перелом; ~e відкрито (= malkaŝe, libere); ~e paroli відкрито говорити; ~i *vn* бути відкритим, доступним (= esti aperta(j)); ~aĵ/o отвір (= aperturo).

***apertur**||o отвір, апертура; ~o de kaverno отвір печери; observa ~o отвір для спостереження; pombra ~o фіз. числова апертура; ~a апертурний; ~a diafragma фіз. апертурна діафрагма.

apetal/o/j бот. безпелюсткові (= senpetaluloj).

apetenc/o фізіол., мед. потяг, поклик.

***apetit**||o апетит; bonan ~on! смачного! (побажання); kun ~o зі смаком; eksciti ~on збуджувати апетит; mi perdis ~on у мене пропав апетит; ◇ dum manĝado estas ~o апетит з їдою прибуває; ~a прям., перен. апетитний.

apetit/mank/o відсутність апетиту (= senapetiteco).

apetit/o/don/a, **apetit**/vek/a апетитний, який збуджує апетит.

***api**||o бот. селера [рід *Apium*]; ~ac/o/j зонтичні [родина *Apiaceae*, син. *Umbelliferae*]; ~ol/o хім. апіол.

Api/o геогр. н., м. Апіа (столиця Самоа).

apik||a прямовисний, обривистий, стрімкий, стрімчастий, дуже крутий, сторчковий; ~a roko стрімка скеля; ~e прямовисно, обривисто, стрімко, дуже круто, сторч; remilojn ~e! мор. шабаш! (команда гребцям); ~ec/o прямовисність, обривистість, стрімкість, велика крутизна.

apikultur/o див. abelbredado.

apion/o ент. бростяк, апіон [*Apion*].

apios/o бот. апіос [*Apios*]; amerika ~o апіос американський [*A. americana*].

Apis/o рел. Апіс (священний бик у Ст. Єгипті).

aplanat||a фіз. апланатичний; ~o апланат; ~ec/o апланатизм (властивість); ~ism/o апланатизм (явище).

***aplaŭd**||i vt **1.** аплодувати, плескати (в долоні); oni laŭte ~is la aktoron акторові голосно плескали; **2.** перен. схвалювати; вітати; mi ~as vian iniciaton я повністю схвалюю вашу ініціативу; ◇ alian ne mallaŭdu, vin mem ne ~u інших не гуди, на себе гляди; ~o, ~ad/o оплески, аплодисменти; tondra ~o бурхливі оплески; fari al iu ~on sur vangon дати ляпаса кому-н.; ~eg/o бурхливі [гарячі] оплески; ~ist/o клакер; ~ist/ar/o клака.

aplet/o інформ. аплет.

***aplik**||i vt застосовувати, прикладати; ~i novan metodon, kuracilon застосувати новий метод, ліки; ~i forton al certa punkto фіз. прикласти силу до певної точки; ~i plastron мед. накладати пластр; ~o застосування, прикладання; ~a прикладний; ~a programo інформ. прикладна програма; ~at/a застосований, застосовний, ужитковий, прикладний; ~ataj sciencoj прикладні науки; ~ebl/a придатний (до застосування); ~ebl/ec/o придатність, можливість застосування; ~iĝ/i застосовуватися, мати застосування.

aplik/program/ist/o прикладний програміст.

aplik/teren/o галузь застосування.

aplit/o мін. апліт.

aplodont/o зоол. аплодонтія, гірський бобер [*Aplodontia rufa*].

***aplomb**||o апломб, самовпевненість; ~a самовпевнений, з апломбом; ~e самовпевнено, з апломбом.

apne/o мед. апное, затримка дихання, відсутність дихання.

apocin||o бот. кендир [*Arosunum*]; kanaba ~o кендир конопляний [*A. cannabinum*]; ~ac/o/j барвінкові [родина *Arosunaceae*].

I apod||o орн. стри́ж, серпокрилець [*Apus*] (= aruso); alpa ~o стри́ж білочеревий [*A. melba*]; blankpuga ~o стри́ж малий [*A. affinis*]; nigra ~o стри́ж чо́рний [*A. apus*]; pintvosta ~o колючохо́встий стри́ж [*Chaetura caudacuta*]; ~ed/o/j серпокрильце́ві [родина *Apodidae*].

II apod/o/j зоол. безно́гі земноводні [ряд *Apoda*].

I apodem/o ент. еподе́ма (орган комах).

II apodem/o зоол. беззубце́ва ми́ша [*Apodemus*].

apodikt||a філос. аподикти́чний, осно́ваний на логі́чній вірогі́дності; ~ec/o аподе́йктика.

apod/o/form/aj стри́жоподі́бні [ряд *Apodiformes*].

apodoz/o лінгв. приєднан́ня, приєднува́льні слова.

apoenzim/o хім. апоензи́м, апоферме́нт.

apofilit/o мі́н. апофілі́т.

apofiz/o 1. анат. відросто́к, виступ кі́стки, апофі́з; korakoida ~ дзьобоподі́бний відросто́к; dentoforma ~o зубоподі́бний відросто́к (син. odontoido); 2. бот. апофі́з; 3. геол. апофі́за.

apofoni/o лінгв. абла́ут, апофоні́я (чергува́ння голо́сних у скла́ді одні́єї морфе́ми).

***apog||i** vt 1. підпира́ти (знизу), о(б)пира́ти, спи́рати, підтри́мувати, підде́ржувати; ~i la karon sur la mano спе́рти го́лову на ру́ку, підпе́рти го́лову руко́ю; ~i proronon підтри́мати / підде́ржати пропози́цію; 2. прихили́ти; ~i lancon al (або kontraŭ) tuго прихили́ти спис до сті́ни; ~i si/n 1. о(б)пира́тися, спи́ратися; о(б)пира́тися / спи́ратися лі́ктями; ~i sin sur bastono опи́ратися / спи́ратися на па́лицю; ~i sin sur faktoj спи́ратися на фа́кти; 2. прихили́тися; ~i sin al (або kontraŭ) tuго прихили́тися до сті́ни; ~a опорни́й, підпорни́й, підде́ржувачи́й, підтри́мувачи́й; ~o прям., перен. опора́; підтри́мка, підде́ржка; ~il/o опора́, підпі́рка, підпо́ра; підста́вка; поруче́нь; спи́нка (сті́лья, крі́сла).

apogami/o бот. апога́мія.

apog/ark/o арх. аркбу́тан, зовні́шня опору́на арка.

apog/baston/o ціпо́к, кові́нька, ми́лиця, ко́стур.

apog/brak/o ру́чка (крі́сла), поруччя́, підлокі́тник.

***apoge||o** 1. астр. апоге́й; 2. перен. апоге́й, найви́ща точка́, найви́щий ступі́нь; верши́на; розпа́л; розкві́т; esti ĉe la ~o de sia famo бу́ти на верши́ні сво́єї сла́ви; ~i vn бу́ти в апоге́ї.

apog/faz/o опору́на фа́за (коли́ під час бі́гу но́ги то́ркаю́ться землі́).

apog/kolon/o буд. контрфо́рс, підпо́ра, сто́ян, сто́як.

apog/mur/o буд., зал. контрфо́рс, підпі́рна сті́на.

apog/pilastr/o арх. піля́стра для змі́цнення сті́ни, піля́стра з несучи́ми фу́нкціями (на відмі́ну від су́то декоративно́ї).

apog/punkt/o точка́ опору́; сумн. опорни́й пункт.

apog/rel/o поруче́нь, пере́цла.

apog/seĝ/o крі́сло (= brakseĝo, fotelo).

apog/stang/o підпі́рка, підпо́ра (ні́д фру́ктове дере́во); підкі́с; сошник (у гарма́ті).

apog/ŝed/o дашо́к (перед вхо́дом до буди́нку і т. п.).

apog/trab/o підпо́рна ба́лка [коло́да], підпо́рний бру́с.

apogatur/o муз. аподжіа́тура, форшла́г (музична при́краса).

Apokalips||o рел. Апокалі́псис, Одкрове́ння, Об'я́влення ((св.) Іва́на Богосло́ва) (остання́ кни́га Ново́го Запові́ту); (a)~a апокалі́пти́чний.

apokop/o фон. апо́копа, усі́кання (кі́нцевих зву́ків слова́).

***apokrif||a** літ. апокрифі́чний; недостові́рний; ~(aj)/o апокри́ф.

apokromat/o фіз. апохромат (об'єктив, у якому виправлено хроматичну аберацію ще більше, ніж в ахроматі).

***apolog||o** літ. аполлог, байка (про тварин); ~а аполлогічний; ~**ist/o** аполлогіст.

apologetik||o апологетика (галузь богослов'я); ~а апологетичний.

apologi||o апологія, (упереджене) вихваляння, (упереджений) захист; ~а (упереджено) хвалебний; ~**i** vt (pri io = ion, pri iu = iun) (упереджено) вихвалити, (упереджено) захищати; ~**ant/o**, ~**ist/o** апологет.

apologi/art/o апологетика.

Apolon/o 1. міф. Аполлон (давньогрецький і римський бог світла, поезії та мистецтва); 2. тін, перен. аполлон (ідеал чоловічої краси).

Apoloni/o Аполлоній (чол. ім'я).

apomiks/o фізіол. апоміксис.

apomorphin/o фарм. апоморфін.

aponeuroz/o анат. апоневроз, сухожилок широких пластинчастих м'язів.

***apopleksi||o** мед. апоплексія, раптовий крововилив, раптове порушення кровообігу (звичайно про мозковий кровообіг); інсульт, ~а апоплексичний, апоплектичний; ~а ikto (або atako) апоплексичний удар, апоплексичний приступ; інсульт; ~**ul/o** апоплектик.

aposiopez/o літ. апозіопеза, недоговорювання.

apostat||o (віро)відступник; ~а (віро)відступницький; ~**i** vi відступитися від віри, зректися віри; ~**ec/o** (віро)відступництво, апостазія.

apostazi/o бот. апостазія [Apostasia].

aposterior||a філос., лог. апостеріорний (який впливає з досвіду, оснований на досвіді); ~е присл. апостеріорі, на основі досвіду; ~**ec/o** апостеріорність.

***apostol||o** 1. рел. апостол; 2. перен. апостол, проповідник; ~**ec/o** апостольство.

I*apostrof||o апостроф; ~**i** vt 1. опускати кінцеві голосні (а - в артиклі, о - в іменнику), замінюючи їх на письмі апострофом; н-д, писати і вимовляти l' замість la, sun' замість suno (= forlasi); 2. усікати артикль і іменник; artikolo ~ita скорочена форма артикля.

II apostrof||o рит. апострофа (стилістична фігура); ~**i** vt (iun, ion) звертатися з апострофою (до кого-н., чого-н.), згадувати в апострофі (кого-н., що-н.).

apoteci/o бот. апотечій.

***apotek||o** аптека; ~а аптечний, аптекарський; ~**ist/o** аптекар.

apotek/var/o/j ліки, аптекарські товари.

apodem/o мат. аподема (= interna radiuso).

***apoteoz||o** 1. рел. обожнювання, обожування, обоготворення; піднесення до рангу бога (= diigo); 2. (невгамовне) прославляння (= gloregado); 3. театр. апофеоз (тж перен.); ~**i** vt 1. обожнювати, обожувати, боготворити, підносити до рангу бога (= diigi); 2. (невгамовно) славити [прославляти].

***apozici/o** грам. прикладка (= apudmeto).

Appi/a: Vojo ~ іст. Аппієва дорога.

***apri||o** зоол. (дикий) кабан, вепр, дика свиня [Sus scrofa]; ~а кабанячий, вепровий; ~**aj/o** кабанятина, веприна; ~**id/o** кабанча; ~**in/o** дика свиня (самка).

apraksi/o мед. апраксія (часткова або повна втрата здатності виконувати доцільні звичні дії та рухи).

aprec/i див. aprezi.

apret||i *vt mex.* апретувати; **~(ad)/o** апретування, апретура; **~aj/o** апретований матеріал; **~ist/o** апретурник.

apretur||o *mex.* апрет, апретура (*речовина*); **~i** *vt заст., див.* apreti.

aprez||i *vt* високо цінувати, (о)цінити по заслугі, належним чином, як належить, достойно (о)цінити; **~o** висока оцінка, належна [достойна, гідна] оцінка; **~ant/o** цінитель, любитель.

***april||o** *inodi maj* квітень; **~a** квітневий; **~e** у квітні (= en aprilo).

april/šerc/o першоквітневий жарт.

aprior||a *філос., лог.* апріорний, незалежний від досвіду; **~e** *присл.* апіорі, незалежно від досвіду; *перен.* апіорі, без перевірки наперед; **~ec/o** апіорність; **~ism/o** апіоризм.

***aprob||i** *vt* схвалити, затвердити, визнати корисним або придатним, апробувати; **~i** projekton схвалити [прийняти] проект; la ekzamenkomisiono **~is** lin kiel doktoron экзаменаційна комісія затвердила його доктором; **~a** схвальний; **~o** схвалення, визнання, затвердження, згода, апробація; **~ind/a** гідний схвалення, похвальний.

aprob/foli/o *друж.* коректа, коректурний відбиток.

apr/o/ĉas/o полювання на кабанів.

aproksim||i *mat.* апроксимувати, наближувати; **~a** апроксимаційний, апроксимативний; **~ad/o** апроксимація, апроксимування; **~aj/o** наближене значення; **~ant/o** апроксимуюча величина; **~at/o** апроксимовувана величина.

apsid||o *астр.* апсида; **~a** апсидний; **~a linio** велика вісь еліпса (*орбіту*).

aptenodit/o *орн.* імператорський пінгвін, великий пінгвін [*Aptenodytes*].

apterig/o *орн.* ківі [*Apteryx*] (*сун.* kivio).

apterig/o/form/a/j *орн.* ківіподібні [*ряд Apterygiformes*].

***apud I.** *прійм.* коло, біля, поряд, поруч, побіля, край; ŝi sidis ~ mi вона сиділа біля мене, вона сиділа поруч зі мною; **II.** *самостійно вжив. морфема:* **~a** той, що знаходиться поруч; ближній, сусідній; **~e** поруч, поблизу; mi staris ~e я стояв поруч; ~e de поруч із, поблизу від; mi staris ~e de la pordo я стояв поруч з дверима; **~i** *vt* бути [знаходитися] поруч / поблизу; **III.** *преф.* при-, перед-: **~lima** прикордонний, **~urbo** передмістя, околиці міста.

apud/bord/a прибережний, узбережний, побережний; *мор.* каботажний.

apud/est/i *vn* бути [знаходитися] поруч / поблизу.

apud/ir/i *vt* іти поруч.

apud/lim/a прикордонний.

apud/lit/a приліжковий.

apud/mar/a приморський.

apud/met||i *vt* (по)класти поруч, (по)ставити поруч, розміщати [розмістити] поруч; **~o** *грам.* прикладка (= apozicio).

apud/mont/a підгірський, підгірний.

apud/star/i *vn* стояти поруч / поблизу.

apud/urb||o передмістя (= antaŭurbo 1); **~a** приміський.

apud/voj/a придорожний, пришляховий, узбічний.

Apuli/o *геогр. н.* Апулія (*область в Італії*).

apunt/o дрібні гроші (*монети, невелика сума, яку потрібно додати, щоб полегшити продавцю видати решту*).

apus/o див. apodo.

I*-ar- **I.** суф., що позначає сукупність: *hoto* – людина, *hot~o* людство; *gazeto* – газета, журнал; *gazet~o* преса; *šturo* – сходинка, *štur~o* сходи; **II.** самотійно вжив. морфема: **~o** сукупність, група, купа, згря; *mat.*, *інформ.* множина; *ĉioma ~o mat.* будь-яка множина; *penioma ~o mat.* породжня множина; *teorio de la ~oj mat.* теорія множин; **~a** сукупний; множинний; груповий; **~et/o** групка, купка, згряйка; **~eg/o** велика група [купа, згря]; **~ig/i** збирати докуп, нагромаджувати, накопичувати; скупчувати, групувати; **~iĝ/i** назбируватися, нагромаджуватися, накопичуватися; групуватися, скупчуватися.

II ar- *хім. преф. для позначення ароматичних вуглеводнів*; **~en/o** арен; **~il/o** арил, арильна група; **~in/o** арин.

III ar/o ар (*міра земельної площі, = 100 м²*), сотка.

ara/o орн. ара [Ara].

***arab||o** араб; **~a** арабський; *la ~a lingvo* арабська мова; **~a guto** *фарм.* гуміарабік, аравійська камедь; *la (A)~a dezerto* *геогр. н.* Аравійська пустиня; *la (A)~a duoninsulo* *геогр. н.* Аравійський півострів; *la (A)~a Maro* *геогр. н.* Аравійське море; *la (A)~a Ligo* *політ.* Ліга арабських держав; **~e** по-арабському, по-арабськи; **(A)~i/o** *геогр. н.* Аравійський півострів; *Sauda (A)~io* див. Saud-Arabio; **~i/a** аравійський; **~i/an/o** аравієць; **~i/an/in/o** аравійка; **~in/o** **1.** *хім.* арабін; **2.** арабка; **~in/ozo** *хім.* арабіноза; **~ism/o** **1.** *лінгв.* арабізм; **2.** *політ.* рух за єдність арабів; **~ist/o** арабіст; **~ist/ik/o** арабістика; **(A)~uj/o** див. (A)~io.

***arabesk/o** арабеска; узор.

arabid/o див. arabiso.

arabidops/o бот. різущка [Arabidopsis].

arabis/o бот. гусимець [Arabis].

Arafur/a: ~ *Maro* *геогр. н.* Арафурське море (*Індійський океан*).

Aragon||o *геогр. н.* Арагон (*іст. область в Іспанії*); **(a)~an/o** арагонець.

aragonit/o *мін.* арагоніт.

arahat/o *рел.* архат (*святий у буддизмі та індуїзмі*).

arak/o арак (*поширений на сході спиртний напій*).

arakid||o бот. арахіс [Arachis]; *ternuksa ~o* арахіс підземний, земляний горіх [A. hypogaea] (= *ternukso* 1); **~a** арахісовий; **~a oleo** див. arakidoleo; **~on/at/a:** *~onata acido* *хім.* арахідонова кислота.

arakid/ole/o арахісова олія.

Arakn/a міф. Арахна (*лідійська ткаля, перетворена в павука*).

araknoid||o *анат.* павутинна оболонка; **~it/o** *мед.* арахноїдит, запалення павутинної оболонки головного або спинного мозку.

Aral/o *геогр. н.* Арал, Аральське море.

arali||o бот. аралія [Aralia]; **~ac/o/j** аралієві [родина *Araliaceae*].

aramel||o *етн.* арамей; **~a** арамейський; **~a lingvo** арамейська мова; **~e** по-арамейському, по-арамейськи; **~in/o** арамейка.

***arane||o** зоол. павук [Araneus]; *diadema ~o* павук звичайний, павук хрестовик [A. diadematus]; **(A)~o** Аранео (*псевдонім відомого українського есперантиста Віктора Паюка*); **~a** павучий, павуковий; **~aĵ/o** павутина, павутиння; **~oid/o/j** павукоподібні [клас *Arachnoidea*]; **~ul/o/j** павуки [ряд *Araneida*].

arane/(o)/form/a, arane/(o)/simil/a павукоподібний.

***aranĝ||i** *vt* **1.** улаштувати, опоряджати, улагоджувати, уладнувати, налагоджувати, залагоджувати; організувати, справляти (*свято, вечірку і т. п.*); ~i laboron налагодити роботу; ~i rilatojn налагодити [установити] зв'язки; ~i sian vivon влаштувати своє життя; ~i konferencon провести [улаштувати] конференцію; ne timu, mi ĉion ~os не бійся, я все владнаю; ◇ kiu kaŝon ~as, tiu ĝin manĝas хто заварив кашу, мусить її з'їсти; **2.** розміщати, доводити до порядку, поправляти, упорядковувати, опоряджати; облаштувати, обладнувати; ~i librojn розставити книжки; ~i liton заправити ліжко; ~i ĉambron прибрати кімнату; **3.** муз. аранжувати; **4.** *інформ., спец.* форматувати, верстати; ~i **si/n 1.** улаштуватися, прилаштуватися (*знайти зручне місце, положення*); вишикуватися, построятися, розміститися в певному порядку; ~o **1.** улаштування, упорядкування; організація; розміщення; уклад; захід; brila ~o de kongreso блискуча організація конгресу; ~o de la vivo уклад життя; ~o de libroj розміщення книжок; **2.** муз. аранжування; **3.** *інформ.* розміщення, компонування, формат; ~ad/o приведення до порядку, улаштування, шиккування, аранжування; ~aĵ/o **1.** *мат.* розміщення (*з n по p*); **2.** пристрій; ~em/a згідливий, зговірливий, поступливий, покладливий; ~iĝ/i улаштуватися, скластися, уладнатися, налагодитися, прийти до порядку; la cirkonstancoj ~iĝas tre bone обставини складаються дуже добре; ne maltrankviliĝu, ĉio ~iĝos не переживай, усе владнається.

Ararat/o *геогр. н., г.* Арарат (Туреччина).

Aras/o *геогр. н., м.* Аррас (Франція, відомий у середні віки своїми настінними килимами).

aratr/o *іст.* соха, рало (доісторичне знаряддя, = primitiva plugilo).

araŭkan/o/j *етн.* араукани (індіанський народ Чилі та Аргентини).

araŭkari||o *бот.* араукарія [*Araucaria*]; ~ac/o/j араукарієві [родина *Araucariaceae*].

***arb||o** дерево; kristnaska ~o різдвяна ялинка; la ~o de sciado pri bono kaj malbono *бібл.* дерево пізнання добра і зла; judea ~o *бот.* церцис європейський (або стручковий), юдине дерево, багряник [*Cercis siliquastrum*]; ◇ fleksu ~on dum ĝia juneco гни дерево, поки молоде (, учи дітей, поки малі); ~a деревний; ~a restaĵo деревні залишки (*гілки, частини стовбура, верхівки і т. п.*); ~aĵ/o дрова; хворост; ~ar/a лісовий; ~ara birdo лісовий птах; *~ar/o ліс; ◇ li en ~aro sidas kaj ~ojn ne vidas у лісі бути, а дров не бачити; ~ar/et/o лісок, лісочок; гай; ~ar/ig/i заліснювати, садити ліс, засаджувати лісом; ~ar/ist||o лісник, лісничий; ~ar/ist/ej/o лісничівка; ~ar/iz/i, ~ar/um/i *vt* заліснювати; ~ec/a деревистий, деревоподібний; ~eg/o величезне, могутнє дерево; ~ej/o *див.* ~aro; *~et/o деревце; куш; ~id/o саджанець; ~id/ej/o розсадник, шкілька; ~id/ist/o ремісник з вирощування дерев і кущів.

arb/alaŭd/o *орн.* лісовий жайворонок (деревний) [*Lullula arborea*].

***arbalest||o** арбалет (*старовинна зброя, що має форму лука*); ~a арбалетний; ~ist/o арбалетник.

arb/ar/administr/ej/o лісництво.

arb/ar/agarik/o *бот.* печериця лісова [*Agaricus silvaticus*].

arb/ar/gard/ist/o *див.* arbaristo.

arb/ar/kamp/(et)/o галлявина (= maldensejo, senarbejo).

arb/ar/kovr/it/a лісистий, порослий лісом, залісений, заліснений.

arb/ar/kultiv/(ad)/o лісівництво (*с.-г. галузь, = forstokultiv(ad)o*).

arb/ar/kultur/o *нрк., див.* arbarkultiv(ad)o.

arb/ar/kvartal/o лісова ділянка, об'їзд.

arb/ar/lini/o просіка.

arb/ar/(o)/riĉ/a лісний, багатий на ліс.

arb/ar/park/o лісопарк.

arb/ar/rand/o узлісся, узлісок.

arb/ar/step/o сумн., геогр. лісостеп.

arbed/o 1. див. trunkarbusto; 2. див. tufarbusto.

arbed/o/kan/bird/o орн. очеретянка садова [*Acrocephalus dumetorum*].

arb/id/o/kultiv/ej/o розсадник, шкілька.

***arbitr||a** 1. довільний; 2. самовільний, самочинний; свавільний; ~е довільно; самовільно, самочинно; свавільно; ~о сваволя, свавілля; самоволя, самовільність; беззаконня; laŭ lia ~o на його волю; ~ес/o див. arbitro.

***arbitraci||o** 1. юр. арбітраж, третейський суд (дія, рішення); 2. спорт. суддівство; ~а арбітражний; ~а tribunalo арбітражний суд; ~і vt розв'язати [вирішити] за допомогою арбітражу; 2. спорт. здійснювати суддівство, судити; ~ant/o, ~ist/o 1. юр. арбітр, третейський суддя; 2. арбітр, суддя, рефері.

arbitraĝ||o фін., ек. арбітраж; ~і vi займатися арбітражуванням, здійснювати арбітраж; ~ist/o арбітражист, арбітражер.

arb/o/filik/o/j бот. деревоподібні папороті.

arb/o/grimp/ul/o див. certio.

arb/o/hak||ad/o рубання дерев, вируб лісу; ~ist/o лісоруб.

arb/o/kanguru/o зоол. деревний кенгур [Dendrolagus].

arb/o/kav/(aĵ)/o дупло.

arb/o/kolomb/o орн. лісовий голуб (розмовна назва голуба синяка і голуба лісового).

arb/o/kron/o крона (дерева).

arb/o/kultiv/ad/o вирощування дерев і кущів.

arb/olog/i/o див. dendrologio.

arb/o/pint/o верх (дерева), вершок, вершина, верхівка, верхів'я, верховіття.

arb/o/pipi/o орн. щеврик лісовий [*Anthus trivialis*].

arb/o/plant/ad/o деревосадіння, деревонасадження, садіння дерев.

arboret/o арборетум (колекція живих дерев і кущів).

arb/o/riĉ/a лісистий.

arb/o/stump/o пень.

arb/o/suk/o деревний сік.

arb/o/ŝel/o деревна кора.

arb/o/tra/ir/o мат. обхід дерева.

arb/o/trunk/o стовбур дерева.

***arbust||o** кущ, корч, чагарник; огната ~о декоративний кущ; ~ar/o зарості кущів, кущі, чагарник, чагар, чагарі; ~ес/a чагарниковий; ~et/o кущик.

arbut||o бот. 1. сунічне дерево, сунічник [*Arbutus*] (син. fragarbo); 2. плід сунічного дерева, сунічника (син. arbutbero); ~uj/o див ~o 1.

arbut/ber/o див. arbuto 1.

arbut/ber/o див. arbuto 2.

***arĉ/o** 1. смичок (скрипки); 2. тех. лобзик; 3. бугель, дуга (струмозмача, струмоприймача).

arĉ/instrument/o, arĉ/muzik/il/o муз. смичковий інструмент.

arĉ/tir/o порух смичком (по струнах).

***ard||i** *vt* палати (тж перен.); палахкотіти, горіти сильним полум'ям; жаріти, бути розпеченим; en kameno ~is karboj в каміні жаріли вуглини; ~i pro kolego палати [горіти] від гніву; ~а **1.** палахкотливий; розпечений; **2.** перен. палкий, жагучий; запальний, завзятий; ~а ĉevalo гарячий кінь; ~а atako запекла [шалена] атака; ~а deziro палке бажання; ~а orotого полум'яний оратор; ~aj okuloj променисті [блискучі] очі; ~е палко, жагуче, пристрасно, завзято; ~о запал, жар, жага; завзяття; ~ad/o горіння сильним полум'ям, палахкотіння; ~aĵ/o жар, полум'я; ~ant/a див. ~а; ~ec/o див. ~о; ~eg/o страшний, нестерпний жар; ~et/a жевріючий; ~ig/i запалювати (тж перен.), розжарювати, розпикати; ~iĝ/i розжаритися, розпектся, розпалится; ~il/o муфта розжарювання (у широкому знач. – деталь або пристрій для розжарювання чого-н.); ковпачок (газового пальника).

***arde/o** орн. чапля [Ardea]; griza ~o чапля сіра [A. cinerea]; purpura ~o чапля руда [A. purpura]; mangrova ~o, verdadorsa ~o див. striardeo; ~ed/o/j чаплеві [родина Ardeidae]; ~et/o див. striardeo.

Arden/o/j геогр. н., гори Арденни (Бельгія, Франція, Люксембург).

***ardez||o** **1.** мін. аспід, аспідний [глинистий, шиферний] сланець, шифер; **2.** аспідна дошка, грифельна дошка (= ardeztabul(et)o); ~а шиферний; ~ej/o шиферний кар'єр.

***are/o** **1.** площа (величина поверхні); зона, ділянка; li mezuris la ~n de la kamro він виміряв площу поля; ~ de triangulo площа трикутника; **2.** див. kompostareo.

arek||o бот. арека, арекова пальма [Areca]; ~ac/o/j пальмові [родина Arecaceae = Palmae]; ~al/o/j пальмоцвіті [порядок Arecales].

arek/nuks/o арековий горіх.

aremoni/o бот. аремонія [Aremonia].

I ***aren/o** **1.** арена, манеж; **2.** перен. поприще, арена; politika ~ політична арена.

II **aren/o** див. під ar- II.

arenari/o бот. піщанка [Arenaria].

arenikol/o зоол. пісковик [Arenicola]

areol||o **1.** бот. віночок, вінчик; **2.** анат. ареола, кільце, кружечок, кружальце; mamrinta ~o кружальце грудей; ~а ареолярний.

***areometr||o** фіз. ареометр; ~i/o ареометрія (вимірювання густини і питомої ваги рідин).

areopag||o іст. ареопаг (найвищий суд у Ст. Афінах); ~an/o ареопагит.

are/o/rapid/o астр., фіз. секторіальна швидкість.

Ares/o міф. Арес (у давньогрецькій міфології: бог війни).

***arest||i** *vt* (за)арештувати, узяти [посадити] під арешт; затримати (злочинця); узяти під варту; розм. забрати; ~i iun pro io заарештувати кого-н. за що-н.; ~о арешт; ~ej/o приміщення для арештованих; арештантська; слідчий ізолятор; гауптвахта; ~iĝ/o арешт (перехід до стану арештованого); ~ist/o представник влади, що здійснює арешти; ~it/o арештований (у знач. ім.), арештант; mankateni ~iton одягнути [закласти] наручники / кайданки на арештованого; ~it/ec/o арешт (стан); ~it/in/o арештована (у знач. ім.), арештантка.

arest/leter/o іст. королівський указ про ув'язнення без суду і слідства.

arest/mandat/o, arest/ordon/o сумн. ордер на арешт.

aretuz/o бот. аретуза [Arethusa].

are/unit/o одиниця площі.

Arg/o іст. Аргос (столиця Арголіди).

argano/o *tex.* **1.** бурова вишка (= šaktoskafaldo); **2.** *нрк.* підйомний (або піднімальний) кран (= gruo 3).

argani/o *бот.* арганія [Argania].

argas/o *зоол.* аргас [Argas] (кліщ).

argemon/o *бот.* аргемоне [Argemone].

argentan/o *див.* arĝentano.

I Argentin||o *геогр. н., кр.* Аргентина; **(a)~a** аргентинський; **(a)~an/o** аргентинець; **(a)~an/in/o** аргентинка.

II argentin/o *іст.* аргентина [Argentina].

argest/o аргест, північно-західний вітер.

***argil||o** глина; pot(far)ista ~o гончарна глина; ~a глиняний; глинистий; череп'яний; ~aj mineraloj *мін.* глинисті мінерали; ~a tero суглинок, глинистий ґрунт; ~aj/o виріб із глини, гончарний [керамічний] виріб; ~ec/a глинистий; ~oz/a *див.* argilhava.

argil/ardez/o *мін.* глинистий сланець, аспід.

argil/disk/o *спорт.* тарілочка (для стендової стрільби); rafado al ~j стендова стрільба.

argil/dom/et/o мазанка.

argil/hav/a який містить глину, глинистий.

argil/kaban/o мазанка.

argil/kurac/ad/o *мед.* глинолікування.

argil/marn/o *мін.* глиняний мергель.

argil/plank/o долівка.

argil/riĉ/a багатий на глину, глинистий.

arginaz/o *біохім.* аргіназа

arginin/o *біохім.* аргінін.

argiop/o *зоол.* павук-аргіоп [Araneus argiope].

argironet/o *зоол.* сріблянка, водяний павук [Argyroneta] (*син.* akvoaraneo).

Argolid/o, Arg/o/land/o *іст.* Арголіда (*ст. область у сх. Пелопоннесі*).

argon||o *хім.* Аргон (елемент), аргон (проста речовина); ~a аргоновий.

argonaŭt||o *зоол.* аргонавт [Argonauta].

Argonaŭt/o/j *міф.* аргонавти.

argot||o *лінгв.* аргот, жаргон; ~a арготичний; ~aj/o, ~ism/o арготизм.

Argovi/o *геогр. н.* Аргау (*швейцарський кантон*).

***argument||i** **1.** *вр* наводити аргументи, доводи, докази; ili senfine ~as kaj neniu konvinkas alian вони без кінця аргументують і ніхто не переконує іншого; ◇ batanto povas ~i, batato devas silenti за правду б'ють, ще й плакати не дають; **2.** *вр* аргументувати, доводити, доказувати, обґрунтовувати; ili ~as lian nesciadon de faktoj вони аргументують [доказують, доводять] його незнання фактів; ~o **1.** аргумент, довід, доказ; **2.** *мат.* аргумент, незалежна змінна величина; ~ad/o аргументування, аргументація, наведення доказів; ~ar/o сукупність аргументів, аргументація; ~it/a аргументований, обґрунтований.

Argus/o *міф.* Аргус (*стоокий сторож*).

***arĝent||o** *хім.* Аргентум (елемент), срібло (проста речовина); pura ~o чисте срібло; virga ~o самородне срібло; ◇ parolo estas ~o, oron similas silento слово – срібло, мовчання – золото; ~a сріблястий, сріблистий; ~a kulero срібна ложка; ~a ornamaĵo срібна

прикраса; ~aj saloj соли срібла; ~a klorido хлорид срібла; ~a nitrato нітрат срібла, азотнокисле срібло; *мед.* лядис; ~a bromido бромід срібла; ~aj haroj сріблясте волосся; ~i *vt* *прям.*, *перен.* (по)сріблити; ~aj/o срібний виріб, виріб зі срібла; ~ec/a сріблястий, сріблистий; ~ig/i *див.* ~i; ~it/a посріблений; ~iz/i *тк у* *прям.* *знач.* (по)сріблити, (по)срібнити; ~um/o *див.* arĝentano.

arĝentan/o аргентан, нейзільбер (*сплав міді, нікелю і цинку, син.* arĝentumo).

arĝent/blok/o срібний злиток, злиток срібла.

arĝent/foli/o срібна фольга.

arĝent/kolor/a срібний, сріблястий, сріблистий (*про колір*).

arĝent/o/don/a, **arĝent/o/hav/a** сріблоносний, срібноносний.

arĝent/son/a срібний, сріблястий, сріблистий (*про звук, голос*).

arĝirol/o *фарм.* аргірол.

arĥ... *див.* ark...

***arĥaik/a** *див.* arkaika.

***arĥaism/o** *див.* arkaismo.

arĥaj/a *заст.*, *див.* arkaika.

Arĥangelsk/o *геогр. н., м.* Архангельськ (*Росія*).

arĥeolog||o** *див.* arkeologo; ~i/o** *див.* arkeologio.

arĥeopterig/o *див.* arkeopterigo.

arĥetip/o *див.* arketipo.

arĥi... *див.* arki...

arĥiangĝel/o *див.* arkianĝelo.

arĥiduk/o *див.* arkiduko.

arĥiepiskop/o *див.* arkiepiskopo.

Arĥiloh/o *див.* Arkiloko.

arĥimandrit/o *див.* arkimandrito.

Arĥimed/o *див.* Arkimedo.

***arĥipelag/o** *див.* arkipelago.

***arĥitekt/o** *див.* arkitekto.

***arĥitektur/o** *див.* arkitekturo.

arĥiteŭt/o *див.* arkiteŭto.

arĥitrav/o *див.* arkitravo.

***arĥiv/o** *див.* arkivo.

arĥivolt/o *див.* arkivolto.

arĥont/o *див.* arkonto.

-ari- *мат. неофіційний суф., що вживається замість суф. -um- в означеннях систем числення: du/ari/a nombrosistemo двійкова система числення (= duuma nombrosistemo); dek/ari/a nombrosistemo десяткова система числення (= dekuma nombrosistemo).*

I ***ari/o** арія.

II **ari/a** *див.* arĵa.

Ari|o Арія, Арій (*християнський теолог*); **(a)~an/o** послідовник Арії, аріанець; **(a)~an/ism/o** рел. аріанство (*середь, що заперечувала єдину суть Трійці, твердячи, що Бог-Син Христос нижчий за Бога-Отця*).

Ariadn/o міф. Аріадна (*критська царівна, що вивела Тезея з лабіринту за допомогою клубка ниток*).

arid/a **1.** сухий, засушливий (*про клімат*); (*про ґрунт, землю це*) безводний, безплідний від спеки; **2.** перен. сухий, черствий.

Ariel/o астр. Аріель (*супутник Урана*).

arier||o обоз, тил, хвіст (*армії, загону і т. п.*); **~а** обозний, тиловий; **~ul/o** **1.** захисник, бек (= defendanto); **2.** військ. боєць нестройових частин, обозник, тиловик.

arier/gard/o у різн. знач. ар'єргард.

Aries/o астр. Овен (*сузір'я, знак зодіаку, = Šafo*); unua punkto de ~ див. **ekvinoksa** punkto.

I aril/o бот. арилус, принасітник.

II aril/o див. під аг- II.

Ariman/o рел. Аріман (*злий бог у зороастризмі*).

arin/o див. під аг- II.

Arion/o Аріон (*давньогрецький поет*).

arios/o муз. аріозо.

Ariost/o Аріосто (*італійський поет*).

aristem/o бот. арізема [*Arisaema*].

arist/o **1.** зоол. щетинка, хета (*рухомих виріст в комах, червів*); **2.** бот. ость, остюк.

Aristark/o Арістарх (*1. давньогрецький суворий критик; 2. драматург-трагик, сучасник Евріпіда*).

aristid/o бот. аристида [*Aristida*].

Aristid/o іст. Арістід (*правитель Афін*).

Aristofan/o Арістофан (*давньогрецький комедіограф*).

***aristokrat||o** аристократ; **~а** аристократичний; **~ar/o** аристократи, аристократія; **~ес/o** аристократичність, аристократизм; **~i/o** **1.** аристократія (*політична система*); **2.** див. ~аго; **~in/o** аристократка.

aristoloki||o бот. хвилівник, кірказон [*Aristolochia*]; **~ac/o/j** хвилівникові [*родина Aristolochiaceae*]; **~al/o/j** хвилівникоцвіті [*порядок Aristolochiales*].

Aristotel/o Арістотель (*давньогрецький філософ*); **(a)~а** аристотелів; **(a)~ism/o** філос. вчення Арістотеля, аристотелізм.

aritenoid||o анат. черпакуватий хрящ; **~а** черпакуватий, аритеноїдний.

aritm/o мат. середнє арифметичне.

***arimetik||o** арифметика; leciono de ~o урок арифметики; **~а** арифметичний; **~i** *вр* виконувати арифметичні дії; **~il/o** інформ. арифметико-логічний пристрій; **~ist/o** арифметик.

aritmii||o мед. аритмія; **~а** аритмічний.

aritmogrif/o арифметична (або числова) загадка [гоголоволмка].

aritmometr/o сумн. арифмометр (= kalkulmetro).

Arizon/o геогр. н. Арізона (*штат США*).

arj||o/j арії (*стародавній народ*); **~а** арійський; **~an/o** арій, арієць; **~an/ism/o** теорія вищості арійської раси (= naziizmo).

arjar/o аріарі (*грошова одиниця Мадагаскару*).

ark- словотворчий елемент арх-, що є початковою частиною кореня деяких слів грецького походження, н-д, *arkeologo*).

***ark||o** 1. у різн. знач. дуга; арка; *circula* ~о дуга кола; *fenestra* ~о віконна арка; *triumfa* ~о триумфальна арка; *pinta* (або *rompita*) ~о стрілчаста арка (= *ogivo*); *elektra* ~о електрична дуга (= *lumarko*); *brova* ~о дуга брів; *ĉiela* ~о веселка, райдуга; 2. *mat.* дугова міра кута (= *arkuso*); 3. лук; *rafi per la* ~о стріляти з лука; \diamond *trostreĉi la* ~оn перегнути палку; 4. *друк., муз.* лігатура; 5. *див.* ~eto 2; ~а дуговий; арковий, арочний; аркоподібний; ~**aj/o** арх. 1. арка (самотійний елемент конструкції на відміну частини будинку у формі арки); 2. *заст.* склепіння (= *volbo*); ~**aj/ar/o** *заст., див.* *arkado*; ~**ec/o** вигнутість, дугоподібність, аркоподібність; ~**et/o** 1. дуж(еч)ка; арочка; ~eto de караїділо радіо дужка навушника; 2. *спец.* дужка, знак „~” (діакритичний знак, = U-hoketo, arka hoketo); ~**ig/i** (зі)гнути в дугу; ~**iĝ/i** (зі)гнутися в дугу; ~**ist/o** лучник, стрілець із лука (= *arkrafisto*).

***arkad/o** арх. аркада.

Arkadi||o 1. *іст., геогр. н.* Аркадія (область у центрі Пелопоннесу); 2. Аркадій (чол. ім'я); (а)~а аркадійський; (а)~а роєзіо аркадійська поезія; (а)~**an/o** аркадієць, житель Аркадії.

***arkaik||a** архаїчний, (безнадійно) застарілий; ~**iĝ/i** стати архаїчним, (безнадійно) застаріти, віджити.

***arkaism/o** архаїзм.

arkaj/a *див.* *arkaika*.

I arkan/o 1. *рел.* таємне знання, таємне вчення, таємний ритуал; 2. аркан (карта таро); 3. *перен.* аркана, таємниця, секрет.

II arkan/o^{EU} аркан (укр. народний танець).

Arkansas/o *геогр. н.* Арканзас (штат США).

arkatur/o арх. аркатура.

arke/o ковчег (корабель); ~ de Ноа Ноїв ковчег.

arkean/o *геол.* архей, архейська ера, архейська група.

arkebuz/o *військ., іст.* аркебуза, пищаль.

arkegoni/o бот. архегоній.

arkegoni/plant/o/j бот. вищі рослини, листостеблові рослини (= *embriofitoj*).

arkeobotanik/o археоботаніка (наука, що вивчає рештки рослин з археологічних місць).

***arkeolog||o** археолог; ~**i/a** археологічний; *~**i/o** археологія.

arkeopterig/o *палеонт.* археоптерикс [*Archaeopteryx*].

arkeozoik/o *див.* *arkeano*.

arketip/o 1. архетип; 2. рукопис-зразок (при знятті копій).

ark/form/a *див.* *arkoforma*.

ark/fram/a: ~ *segileto* *тех.* лобзик.

ark/fronton/o арх. арочний фронтон.

arki- (преф. однозначний з *ĉef-*) арх-, архі-: ~*anĝelo* архангел, ~*diakono* архідиякон і т. п.

arki/anĝel/o *рел.* архангел (= *ĉefanĝelo*).

arki/diakon/o *церк.* архідиякон (= *ĉefdiakono*).

arki/duk/o ерцгерцог, великий герцог, архікнязь, великий князь.

arki/episkop/o *церк.* архієпископ (= *ĉefepiskopo*).

arkifonem/o *фон.* архіфонема.

Arkilok/o Архелок (давньогрецький сатирик).

arkimandrit/o церк. архімандрит.

Arkimed||o Архімед (давньогрецький математик і фізик); **(a)~a** архімедів; **(a)~a** šraibo архімедів гвинт.

***arkipelag/o** архіпелаг.

Arkipelag/o іст. Егейське море (ст. назва).

arkipter/o/j ент. комахи, що розвиваються з неповним перетворенням, псевдосітчастокрилі [група, колишній ряд *Archiptera*].

***arkitekt||o** архітектор, будівничий; *la ~o de la universo* Будівничий всесвіту (Бог); **~i** сумн.
1. *vt* займатися архітектурним плануванням; **2.** *vn* працювати архітектором.

***arkitektur||o** архітектура; **~a** архітектурний.

arkiteŭt/o, arhiteŭt/o зоол. кальмар-архітеут [*Architeuthis*].

arkitrav/o арх. архітрав.

***arkiv||o** архів (матеріали і приміщення); *meti en ~on* здати [покласти] в архів; архівувати (= *enarkivigi*); **~a** архівний; **~ej/o** архів (приміщення); **~ist/o** архівіст, архіваріус.

arkiv/ekzempler/o архівний примірник / екземпляр, примірник для архівного зберігання.

arkivistik/o архівознавство.

arkivolt/o арх. архівольт.

ark/lamp/o тех. дугова лампа.

ark/model/il/o буд. шаблон, кружало (для викладання арок, склепінь), опалубка під арку.

ark/(o)/form/a дугоподібний.

ark/(o)/kosekant/o мат. арккосеканс.

ark/(o)/kosinus/o мат. арккосинус.

ark/(o)/kotangent/o мат. арккотангенс.

ark/(o)/long/o мат. довжина дуги.

arkont/o іст. архонт (у Ст. Греції – вища службова особа, що обиралася на певний строк).

ark/o/pont/o арочний міст.

arkosaŭr/o/j зоол., палеонт. архозаври [підклас *Archosauria*].

ark/(o)/sekant/o мат. арксеканс.

ark/(o)/sinus/o мат. арксинус.

ark/(o)/tangent/o мат. арктангенс.

arkoz/o мін. аркоз.

ark/paf||i *vt* стріляти з лука; **~(ad)/o** стрільба з лука; **(A)~ant/o** **1.** міф. Лучник (метафоричне ім'я Аполлона); **2.** див. *Sagittario*; **~ist/o** лучник.

ark/pont/o арковий міст.

***Arkt||o** геогр. н. Арктика (= *la Arakta regiono*); ***(a)~a** арктичний; **(a)~a** аеро арктичне повітря; *la ~a* Осеано Північний Льодовитий океан; *la (a)~a* Cirklo північне полярне коло.

arkte/o, arkti/o бот. лопух [*Arctium*].

arkti/o **1.** ент. ведмедиця [*Arctia*] (метелик); *bruna ~* ведмедиця кайя [*A. sajja*]; *nigra ~* ведмедиця сільська [*A. villica*]; **2.** див. *arkteo*.

arktostafil/o бот. мучниця, ведмеже вушко [*Arctostaphylos*] (*син. ursuvo*).

Arktur/o *астр.* Арктур (зірка в сузір'ї Волопаса).

arkus/o *див.* arko 2.

ark/veld/ad/o *тех.* дугове зварювання.

***arleken||o** арлекін, блазень; ~а блазеньський, блазнівський; ~і *vn* блазнювати; ~ад/o блазнювання; балаган (*про чю-н. поведінку*); ~ај/o блазеньська витівка, блазенство, фіглярство, арлекінада.

arleken/anas/o *орн.* каменярка строката [*Histrionicus histrionicus*].

arleken/flut/o (очеретяна) дудка.

Arlez/o *геогр. н., іст., м.* Арль (Франція; відомий численними пам'ятками римської архітектури).

***arm||i** *vt* 1. *прям., перен.* озброювати; споряджати; 2. армувати; ~і **si/n** *див.* ~iĝi; ~ад/o озброєння; спорядження (*дія*); *limigo de ~ado* обмеження озброєнь; ~ај/o 1. захисне спорядження, обладунок, риштунок; 2. *тех.* захисна сорочка (*кабеля*); 3. *див.* ~ilaro; ~iĝ/i озброюватися; споряджатися; ~il/o зброя (*в однині*); *ataka, defenda, portebla ~ilo* наступальна, оборонна, переносна зброя; *rafa, blanka, pika, tranĉa ~ilo* вогнепальна, холодна, колюча, різальна зброя; *al la ~iloj!* до зброї!; *esti sub la ~oj* бути на військовій службі; ~il/ar/o зброя (*сукупність*), озброєння, військове спорядження, арсенал (*сукупність зброї*); ~il/ej/o зброярня, склад зброї, арсенал; ~il/ist/o зброяр; ~it/a озброєний; споряджений; армований; ~ita de l'kapo *ĝis piedoj* озброєний з голови до ніг; ~ita betono армований бетон, залізобетон.

armadel/o *зоол.* 1. армадил, броненосець (*загальна назва представника родини броненосцевих*); 2. броненосець довгохвостий [*Dasyurus novemcinctus*].

armadilidi/o *ент.* армадила [*Armadillidium*].

arm/ad/konkur/o *політ., військ.* гонка озброєнь.

Armand/o Арманд (*чол. ім'я*).

Armanjak/o *геогр. н.* Арманьяк (*область у Франції*); (а)~ арманьяк (*міцний алкогольний напій*).

armatur||o 1. *тех., буд.* арматура; *tegmenta ~o* дах, покрівля; 2. *тех.* намагнічена деталь, яку поміщають між полюсами постійного магніту для запобігання його розмагнічення; 3. *ел.* пластини конденсатора; 4. *ел.* ротор, якір; ~а арматурний; ~і *vt* армувати, зміцнювати арматурою; ~ist/o арматурник.

***arme||o** *прям., перен.* армія; військо; *konstanta ~o* регулярна армія; *profesia ~o* професійна армія; *soldula ~o* наймана армія, контрактна армія; *volontula ~o* добровольча армія; *militanta ~o* діюча армія; *aktiva ~o* дійсний склад армії (*всі солдати і офіцери надійснійвійськовій службі*); *rezerva ~o* резервна армія, резервний склад армії (*всі військовослужбовці запасу, всі резервісти*); *skeleta ~o* кадрова армія, постійний склад армії (*без військовослужбовців строкової служби і запасу*); *grupo da ~oj* група армій; ~o *da senlaboruloj* армія безробітних; ~а армійський; військовий; ~а *komisariato* військовий комісаріат, військкомат; ~аn/o армієць, військовий (*у знач. ім.*); ~estr/o командуючий армією, командир армії; воєначальник, полководець; ~estr/ar/o командування армії, командний склад.

arme/korpus/o армійський корпус.

arme/liver/ant/o армійський [військовий] постачальник.

***armen||o** вірмен; вірменин ~а вірменський; ~е по-вірменському, по-вірменськи; (А)~i/o *геогр. н., кр.* Вірменія; ~in/o вірменка; (А)~uj/o *див.* (А)~io.

Armen/land/o *див.* Armenio.

armeri/o *бот.* армерія [*Armeria*]; *mara ~* армерія приморська [*A. maritima*].

armilari/o бот. опеньок [*Armillaria*]; miela ~ опеньок осінній справжній [*A. mellea*].

arm/il/far||ad/o виготовлення зброї; ~**ist/o** зброяр.

arm/il/paġi/o, arm/il/port/ist/o зброєносець, джюра.

arm/il/rak/o рушничні козла / козли.

armistic/o перемир'я (офіційне, закріплене договором).

arm/konkur/(ad)/o рідко, див. vetarmado.

armoraci/o бот. хрін [*pid Armoracia*]; kampara ~ хрін звичайний [*A. rusticana*, син. *Cochlearia armoracia*] (син. kreno).

armori/o див. blazono.

Armorik||o геогр. н. Арморика (ст. назва Бретані); (a)~**a** армориканський; la ~**a masivo** геол. Армориканський масив.

Arn/o геогр. н., р. Арно (Італія).

***arnik||o** бот. арніка, чарник, баранка, ангельське зілля [*Arnica*]; monta ~о арніка гірська [*A. montana*]; ~**aĵ/o** фарм. арніка, настойка з арніки.

Arnold/o Арнольд, Арнольдо (чол. ім'я).

arob/o ароба (міра ваги в країнах Латинської Америки (10-15 кг) і міра об'єму в тих же країнах (12,6-40 л).

arog||i *vn* бути нахабним, зухвалим; мати нахабність, зухвалість (що-н. зробити), багато собі дозволяти; привласнити собі право; ~і al si багато собі дозволяти; ~**a** див. aroganta; ~о (*pri io*) нахабна, зухвала претензія (на що-н.).

***arogant||a** нахабний, зухвалий, хамуватий, безцеремонний; хамський; ~**e** нахабно, зухвало, визивно, безцеремонно; ~і *vn* грубіянити, грубити, розм. пашекувати; ~**aĵ/o** ~**aĵ/o** нахабство, зухвалість, визивний вчинок, визивний вислів; ~**ec/o** нахабність, нахабство, зухвалість, зухвальство (властивість, риса характеру), безцеремонність; ~**ul/o** нахаба, нахабник, зухвалець; хам; ~**ul/in/o** нахаба, нахабниця, зухвала баба; хамка.

arok||i *vn шах.* рокірувати(ся); ~о рокіровка.

***arom||o** аромат, пахощі; ~**a** 1. ароматний, пахучий; 2. див. aromata; ~і *vn* пахнути, духмянити; ~**aĵ/o** ароматна / запашна речовина, ароматизатор; пахощі; ~**ig/i** (з)робити запашним, ароматним, ароматизувати.

aromat/a хім. ароматичний.

arom/fum/o див. odorfumo.

arom/herb/o/j ароматні / запашні трави.

arom/o/plen/a пахучий, запашний, духмяний.

arom/o/terapi/o мед. ароматотерапія.

arondissement/o арондисмент, округ (одиниця адміністративного поділу у Франції) (= subdepartemento).

arorut/o 1. бот. маранта арундоподібна [*Maranta arundinacea*]; 2. кул. арорут (різновид крохмалю).

***arpegġ||o** муз. арпеджіо; ~і *vn* робити арпеджіо.

arpent/o арпан (стара французька земельна міра від 35 до 51 ара).

arsacetin/o хім. арсацетин.

arsen||o хім. Арсен (елемент), арсен (проста речовина); ~**id/o** арсенід; ~**at/a**: ~ata acido арсенатна кислота; ~**at/o** арсенат, сіль арсенатної кислоти.

arsenal/o арсенал (тж перен.), склад зброї.

arsen/hav/a який містить арсен.

Arсени/o Арсеній, Арсен (чол. ім'я).

***arsenik||o** миш'як (побутова назва сполук арсену); ~**a** миш'яковий.

arsin/o хім. арсин.

Arsonval||o Д'Арсонваль (французький фізик); (**a**)~**iz/i** мед. дарсонвалізувати, піддавати дарсонвалізації (лікувати імпульсним струмом або електромагнітним струмом високої частоти); (**a**)~(**ad**)/**o** дарсонвалізація.

arșin/o аршин (ст. міра довжини, = 0,711 м).

***art||o** мистецтво; художня творчість; la belaj ~oj образотворче мистецтво і музика, заст. красні мистецтва; la ~o por la ~o мистецтво для мистецтва; ~**a** художній, мистецький, артистичний; штучний (= artefarita); ~**e** художньо, мистецьки; ~**aĵ/o** твір мистецтва, художній твір; ~**ec/o** 1. умілість, майстерність, художність; ~**ism/a** артистичний; ~**ism/e** артистично; ~**ism/o** артистизм, художня майстерність, художнє чуття; ~**ist/a**: ~ista kariero артистична кар'єра, кар'єра артиста; ~**ist/o** митець, діяч мистецтва; художник, артист (у широкому значенні слова); ~**olog/o** мистецтвознавець; ~**ologi/a** мистецтвознавчий; ~**ologi/o** мистецтвознавство.

Artakserks/o іст. Артаксеркс (ім'я багатьох перських царів).

art/am/ant/o любитель мистецтва.

artefakt/o артефакт; творіння людських рук; сліди людських рук.

art/e/far||e штучно; ~**it/a** штучний; рукотворний; ~ita lingvo штучна мова; ~ita reno штучна нирка.

art/ekspozici/o мистецька виставка, виставка творів мистецтва.

Artemi/o Артемій, Артем (чол. ім'я).

Artemis/o міф. Артеміда (богиня у давньогрецькій міфології, покровителька тварин і полювання).

Artemivsk/o^{EU} геогр. н., м. Артемівськ (Україна).

artemizi/o бот. полин [pid Artemisia]; камра ~ полин польовий [A. campestris]

ar/teori/o мат. теорія множин.

***arteri||o** 1. анат. артерія; 2. артерія, магістраль; ~**a** артеріальний; ~a tensio артеріальний кров'яний тиск; ~**et/o** артеріола, маленька артерія; ~**it/o** мед. артеріїт, запалення артерії;

arteri/ektomi/o хір. артеріектомія, видалення частини артерії.

arteri/o/skler/oz/o мед. артеріосклероз.

arteri/o/tomi/o хір. артеріотомія, розтин артерії.

arteri/o/vejn/a мед., анат. артеріовенозний.

Artez||o геогр. н. Артуа (історична область у Франції); (**a**)~**a** артезіанський; ~a puto артезіанська свердловина, артезіанський колодязь.

art/fajr/o феєрверк (видовище); ~**aĵ/o** феєрверк (піротехнічний виріб = fajraĵo).

art/galeri/o художня галерея, галерея мистецтва.

art/gimnastik/o художня гімнастика.

art/histori||o історія мистецтва; ~**ist/o** спеціаліст з історії мистецтва.

***artifik||o** 1. виверт, викрут, прийом; хитрощі, хитрування; розм. викрутас, трюк; 2. мистецтво, майстерність, спритність; ~**a** спритний, майстерний, митецький; ~**i** *vn* робити махінації, вдаватися до викрутасів, хитрощів, хитрувати; ~**ul/o** спритник, розм. ловкач; *інформ.*, сумн. хакер.

***artik||o** 1. *анат.* суглоб, зчленування, з'єднання; kondila, pivota, plata, sela ~о еліпсоподібний [виростковий], циліндричний, плоский, сідлоподібний суглоб; sferoida (або globa) ~о кулястий [чашоподібний] суглоб; atlanto-aksisa ~о атлантаосьовий суглоб; sinovia ~о синовіальне з'єднання; 2. *тех.* коліно, зчленування, шарнір, шарнірне з'єднання; forka. globa, universala ~о вилкастий, кулястий, універсальний шарнір; ~а суглобний, суглобовий, суглобистий; членистий, колінчатий; шарнірний; ~і *vt* зчленовувати, з'єднувати; ~ig/i *див.* ~і; ~iĝ/i зчленовуватися, з'єднуватися; ~ul/o/j *див.* artropodoj.

artik/dolor/o біль у суглобах (= artralgio).

artik/glob/o *тех.* кульовий шарнір; кульова цапфа.

artikl/o *ком.* предмет (торгівлі), категорія товару, артикул.

artik/mal/san/o суглобне захворювання, захворювання суглоба [суглобів].

***artikol||o** 1. *грам.* член, артикль; difina ~о означений артикль (в *есперанто* la); nedifinita ~о неозначений артикль (в *есперанто* відсутній); 2. *літ., юр.* стаття; sciensa ~о наукова стаття; sensacia ~о сенсаційна стаття; ~o de statuto стаття статуту; ~і *vn* писати статті, писати у статтях; ~ar/o збірник статей; ~et/o невели(ч)ка стаття, статейка, замітка.

artikol/seri/o серія статей.

artik/tord/o *мед.* вивих; розтягнення / розтяг зв'язок.

artikulaci||o у *різн. знач.* артикуляція; havi klaran ~on мати виразну вимову; ~а артикуляційний, членороздільний; ~і *vt* артикулювати, вимовляти (звуки).

***artilerii||o** *військ.* артилерія; kontraŭaviadila ~о зенітна артилерія; leĝera (або malpeza, etkalibra) ~о легка артилерія; marborda ~о берегова артилерія; peza (або grandkalibra) ~о важка артилерія; longrafa (або longtrafa) ~о далекобійна артилерія; ~а артилерійський; ~а bombardado артилерійський вогонь; ~а rafado артилерійський обстріл, артобстріл; ~an/o, ~ist/o артилерист.

artiodaktil/o/j *див.* parhufuloj.

***artiŝok/o** *бот.* 1. артишок посівний колючий [*Cynara scolymus*]; 2. суцвіття артишока (що вживається в їжу, *син.* artiŝokkaro).

artiŝok/fund/o *кул.* основа [черешок, дно] суцвіття артишока,

artiŝok/kap/o *кул., див.* artiŝoko 2.

art/kolekt/o збірка / колекція творів мистецтва.

art/konkurs/o художній / мистецький конкурс.

art/kritik||o художня критика; ~ist/o художній критик.

art/labor/ej/o художня майстерня (= ateliero).

art/led||o шкірозамінник, штучна шкіра; ~а зі шкірозамінника, зі штучної шкіри.

art/objekt/o твір мистецтва, художній виріб.

artokarp/o *бот.* хлібне дерево [*Artocarpus*]; ordinara ~ хлібне дерево звичайне [*A. altilis*, *син.* *A. communis*] (*син.* panarbo); diversifolia ~ хлібне дерево різнолисте [*A. heterophyllus*] (*син.* jakvarbo).

art/o/sent||o художнє чуття, художній смак; ~em/a який розуміється на мистецтві, який має художнє чуття, художній смак.

art/(o)/sket||ad/o *спорт.* фігурне катання; ~ist/o фігурист.

art/pelt/o штучне хутро (= artefarita pelto).

artr||o *анат.* суглоб (форма, вживана у похідних словах); ~algi/o *мед.* біль у суглобах (= artikdoloro); ~it/a артритний; *~it/o *мед.* артрит, запалення суглобів; ~it/ism/o *мед.*

артритизм; **~olog/o** мед. артролог; **~olog/i/a** артрологічний; **~olog/i/o** артрологія; **~oz/o** мед. артроз.

art/rajd|ad/o художня верхова їзда; джигітування; **~ist/o** спеціаліст з художньої верхової їзди; майстер з джигітування, джигіт.

art/redaktor/o художній редактор.

artropod/o/j зоол. членистоногі [*mun Arthropoda*].

artr/o/tomi/o хір. артротомія.

art/satelit/o штучний супутник; орбітальна станція (= artefarita satelito).

art/silk||o штучний [віскозний] шовк (= artefarita silko); **~a** зі штучного шовку, віскозний (про виріб); **~aĵ/o** виріб зі штучного шовку.

Artur/o Артур, Артуро (чол. ім'я).

art/urb/o місто-музей.

art/verk/o твір мистецтва.

arum||o бот. кліщинець, арум [*Arum*]; makula **~o** кліщинець плямистий [*A. maculatum*]; **~ac/oj** ароїдні [родина *Araceae*]; **~al/o/j** ароїдоцвіті [порядок *Arales*].

aruman||o аромун (представник народності на Балканах); **~a** аромунський; **~in/o** аромунка.

arund/o бот. арундо [*Arundo*].

arunk/o бот. таволжник [*Aruncus*].

arvern/o іст. арверн (представник кельтського племени).

arvikol/o зоол. водяна полівка [*Arvicola*].

***-as** закінчення теперішнього часу дієслова; у поезії можливе використання **as** як самостійного слова у знач. зв'язки *estas* (див. *esti*).

***as/o 1.** карт. туз, ас; **2.** асс (грошова одиниця Ст. Риму).

asafetid/o фарм. асафетида.

asalt/o спорт. асо (тренувальний бій двох спортсменів у боксі та фехтуванні).

asam||o ассамець (представник одного з індійських народів); **~a** ассамський; **(A)~i/o** геогр. н. Ассам (штат в Індії); **~in/o** ассамка.

asasen/o рел. асасин (фанатик-сектант на Сході)

I asasin/i vt убити когд-н. з-за рогу, убити по-злодійськи, віроломно.

II asasin/o див. *asaseno*.

***asbest||o** мін. азбест; **~a** азбестовий; **~a cemento** азбестовий цемент; **~oz/o** мед. азбестоз.

ascend||i vn сходити, підніматися (= *supreniri, supreniĝi*); **~a** який сходить, підіймається; висхідний; **~a diftongo** фон. висхідний дифтонг; **~o** схід, сходження, підйом (= *supreniro, supreniĝo*).

ascensi||o астр. схід (поява світила над горизонтом); *rekta ~* прямий схід; **~i** vn сходити, з'являтися над горизонтом.

ascidi/o/j зоол. асцидії [клас *Ascidiacea*].

ascit/o мед. асцит (патологічне скупчення рідини в черевній порожнині).

asdik/o мор. асдик (гідролокаційний пристрій).

***asekur||i** vt **1.** (за)страхувати; **~i domon kontraŭ incendio** застрахувати будинок від пожежі; **sin ~i kontraŭ akcidentoj** застрахуватися від нещасних випадків; **2. перен., див. sekurigi;** **~a** страховий; **~a kompanio** страхова компанія; **~a agente** страховий агент; **~a kontrakto** страховий договір, договір про страхування; **~a kotizo** страховий внесок; **~a kompenso**

страхове відшкодування, страхова сума, *розм.* страховка; ricevi ~an kompenson одержати страхове відшкодування, одержати страховку; ~o страхування, страховка (*дія; договір*); ~o pri vivo страхування життя; deviga ~o обов'язкове страхування; sociala ~o соціальне страхування; ~o kontraŭ hajlo страхування від граду; subskribi ~on підписати страховку; ~ad/o страхування, страховка (*дія*); ~aĵ/o застрахований об'єкт, об'єкт страхування, застраховане майно; ~anto страхова організація; ~at/o страхувальник, особа, що страхується; ~ebl/a який можна застрахувати; ~ist/o страховий агент; ~it/o застрахована особа.

asekur/agent/o страховий агент.

asekur/atest/o *див.* poliso, asekurkontrakto.

asekur/kompani/o страхова компанія.

asekur/kondiĉ/o/j *юр.* умови страхування.

asekur/kontrakt/o *юр.* договір про страхування.

asekur/kotiz/o страховий внесок.

asekur/pag/o страхова плата.

asekur/pren/int/o страхувальник.

asembli *vt інформ.* перекладати на машинну мову; ~a асемблерний; ~a lingvo мова асемблера; ~il/o асемблер, транслятор з мови асемблера.

***asemble/o** асамблея; Ĝenerala (A)~ de UNO Генеральна Асамблея ООН.

aseps||o *мед.* асептика; ~a асептичний; ~i *vt* обробляти асептичними засобами.

***asert||i** *vt* запевняти, твердити, стверджувати; ~i sian lojalescon запевняти у своїй лояльності; ~i la malon твердити протилежне; ~a стверджувальний, ствердливий; ~a rezono; стверджувальне судження; ~a propozicio *лінгв.* стверджувальне речення; ~o запевнення, стверджування, твердження; lai ~o за твердженням; senbaza ~o безпідставне твердження.

***asesor||o** *юр.* асесор, засідатель; kolegia ~o *іст.* колезький асесор; ~a асесорський.

***asfalt||o** *мін.* асфальт (= terpeĉo); ~a асфальтовий; ~i *vt* (за)асфальтувати; ~it/a (за)асфальтований.

asfalt/ad/maŝin/o *тех.* асфальтоукладач.

asfalt/o/beton||o *буд.* асфальтобетон; ~a асфальтобетонний.

asfalt/o/karton||o руберойд; ~a руберойдовий.

asfiksi||o *мед.* асфіксія, ядуга; ~a задушливий, ядушливий; ~aj gasoj *військ.* задушливі гази; ~i *vt* душити, викликати асфіксію, ядугу; ~iĝ/i *сумн.* відчутти приступ асфіксії, відчутти ядугу; задихнутися.

asfodel/o 1. *бот.* асфоділ, асфодель [*Asphodelus*]; **2.** *міф.* квітка безсмертя.

asidu||a який регулярно відвідує місце своєї роботи, служби, навчання і т. п.; який постійно знаходиться на своєму робочому місці; постійно присутній; осидлючий; ~ec/o регулярність відвідування місця своєї роботи, служби, навчання і т. п.; постійність перебування на своєму робочому місці; постійність присутності; осидлючість, старанність.

***asign||i** *vt 1.* асигнувати; відпустити [над(ав)ати] (*засоби*); ~i grandan sumon por sciencaj esploroj виділити велику суму на наукові дослідження; ~i salajron al iu призначити кому-н. зарплату; ~i memoron por datenoj *інформ.* представити [призначити] пам'ять для даних; **2.** викликати до суду; ~o **1.** документ про асигнування; **2.** повістка до суду; ~ad/o асигнування (*дія*); ~aĵ/o асигнування (*асигновані засоби*).

asignat/o *іст.* асигнат (*паперовий грошовий знак часів Великої французької революції*).

asimetri/a див. nesimetria.

***asimil|ji** *vt* **1.** біол. асимілювати, засвоювати; **2.** геол. асимілювати, розчиняти навколишні породи (про магму); **3.** фон. асимілювати, уподібнювати (один звук іншому); **4.** асимілювати, засвоювати, переймати; присвоювати, поглинати; ~і regulon засвоїти правило; ~і malgrandan пасіон асимілювати [поглинути] маленьку народність; ~(ad)/o асиміляція, уподібнення (дія того, що асимілює); засвоєння; ~ebla який піддається асиміляції; засвоєваний; facile ~ebla легкозасвоєваний; ~iĝ/i асимілюватися, уподібнитися, засвоїтися; злитися; ~iĝ/o асиміляція, уподібнення (дія того, що асимілюється); злиття.

asimptot|o *mat.* асимптота; ~a асимптотичний.

asindet/o *lit.* асиндетон (стилістичний прийом, при якому опускаються сполучники).

asinkron/a асинхронний (= nesinkrona).

Asir|o **1.** іст., м. Ашшур, Ассур (столиця Ассирії); **2.** міф. Ашшур (центральне божество ассирійського пантеону); ~i/o д-ва Ассирія; (a)~i/a ассирійський; (a)~i/an/o ассирієць; (a)~i/an/in/o ассирійка; (a)~i/olog/o ассиролог; (a)~i/olog/i/o ассирологія.

***asist|ji** *vn, vt (iun, al iu)* **1.** асистувати; помагати при наданні допомоги, допомагати у сприянні; ~і ĥirurgon ĉe operacio асистувати хірургові при операції; **2.** надавати допомогу, сприяти (певним категоріям громадян); ~e de при допомозі; за сприяння; ~(ad)/o асистування; надання допомоги; сприяння; publika ~ado державна опіка, органи державної опіки; соціальна благочинність; publika ~ado al multinfanaj familioj соціальна допомога багатодітним родинам; ~ant/o асистент, помічник; ~ant/in/o асистентка, помічниця; sociala ~antino працівниця закладу соціальної допомоги.

asist/ant/o-kurac/ist/o лікар-асистент.

asistoli/o *med.* асистолія.

asiz|o *jur.* **1.** засідання суду присяжних; **2.** див. ~a tribunalo; ~a: ~a tribunalo суд присяжних; ~a advokato присяжний повірений; ~a juĝanto присяжний засідатель, член суду присяжних; ~an/o рідко, див. ~a juĝanto.

Asiz/o *геогр. н., м.* Ассізі (Італія, місце народження св. Франциска).

ask|o *бот.* сумка, аск; ~uj/o вегетативне тіло сумчастих грибів.

askalon/o *нрк., див.* ŝaloto.

askarid|o *зоол.* аскаріда [Ascaris]; ~ed/o/j аскарідові [родина Ascaridae]; ~icid/o протиглисний засіб; ~oz/o *мед.* аскарідоз; ~ul/o/j аскарідові [ряд Ascarida].

asket|o аскет; ~a аскетичний; ~ec/o, ~ism/o аскетизм.

Ask|o *інформ.* код „ASCII”.

Asklepi/o Асклепій (давньогрецький бог медицини).

asklepiad|o **1.** *бот.* ваточник, ватівник, асклепій [Asclepias]; siria ~o ваточник сирійський [A. syriaca] (= vatherbo); **2.** *літ.* асклепід (віри, написаний хоріялбом); ~ac/o/j ластівневі [родина Asclepiadaceae].

ask/o/frukt/o див. askujo.

ask/o/fung/o аскоміцет, сумчастий гриб.

Askold/o Аскольд (чол. ім'я).

ask/o/mikot/oj, ask/o/micet/o/j *бот.* аскоміцети, сумчасті гриби [Ascomycota] (син. askofungoj).

askorb(at)/a: ~a acido *хім.* аскорбінова кислота.

ask/o/spor/o *бот.* аскоспора.

askot/o краватка (з широкими кінцями).

Asmer/o геогр. н., м. Асмера (столиця Еритреї).

***asoci||o** 1. асоціація, товариство, спілка; Universala Esperanto-(A)~o Всесвітня асоціація есперанто, Всесвітня есперантська асоціація; 2. філос. асоціація, зв'язок; ~o de ideoj асоціація ідей; ~a 1. приналежний асоціації; 2. асоціативний, асоціативний; ~i vt 1. об'єднувати в асоціацію [товариство, спілку]; 2. асоціювати, зв'язувати; пов'язувати, поєднувати; ~ad/o 1. асоціація, об'єднання в асоціацію [товариство, спілку]; 2. асоціювання, пов'язування; ~ec/a мат. асоціативний; ~ec/o мат. асоціативність; ~ig/i 1. об'єднатися в асоціацію [товариство, спілку]; 2. асоціюватися; ~it/o член асоціації [товариства, спілки]; компаньйон.

Asok/o див. Aŝoko.

***asonanc||o** поет. асонанс, співзвуччя; ~a асонансний; ~i vt закінчувати [римувати] асонансом [асонансами].

***asparag||o** бот. 1. холодок, заячий холодок, дика спаржа [Asparagus]; oficina ~o холодок лікарський [A. officinalis]; 2. аспарагус (декоративна рослина); 3. кул. спаржа; ~ac/o/j холодкові [родина Asparagaceae]; ~in/o хім. аспарагін.

aspart||o хім. аспарагін- (преф., що вказує на аспарагінову кислоту); ~ata: ~ata acido аспарагінова кислота; ~at/o аспарагінат, сіль аспарагінової кислоти.

Aspazi/o іст. Аспазія (давньогрецьке жін. ім'я, м. ін. гетери, коханої Перікла).

***aspekt||i** vt виглядати, мати вигляд; ~i sana (або sane) виглядати здоровим, бути здоровим на вигляд; ~a грам. видовий, аспектуальний; ~e з вигляду, на вигляд; ◇ malgranda ~e, granda intelekto хоч мале, та вузлувате; ~o 1. вигляд, зовнішність, подоба; laŭ la ~o на вигляд; 2. грам. аспект, вид; 3. астр. аспект.

***asperg||i** vt кропити, обприскувати, збризкувати; ~i iun per sankta akvo окропити кого-н. свяченою водою; ~i florojn акуратно полити квіти; ~il/o 1. оприскувач; церк. кропило; 2. бот. аспергіл [Aspergillus]; ~il/oz/o мед. аспергільоз.

asperul/o бот. маренка [Asperula]; odora ~ заст., див. odora galio.

aspi/o іхт. білиця [Aspius].

***aspid/o** аспід, кобра африканська, гайя [Naja haje].

aspidi/o бот. сорокозуб, чоловіча папороть, щитник [Aspidium].

aspidistr/o бот. аспідистра [Aspidistra].

aspik/o кул. заливне (з м'яса або риби).

***aspir||i** vt (ion, al io, iun, al iu) жадати, прагнути (чого-н., кого-н.), пориватися, рватися (до чого-н., кого-н.); ~i famon рватися до слави; ~o, ~ad/o (al, pri) жадоба, жага, прагнення, порив, поривання (до); ~ant/o 1. нрк. аспірант (= kandidato por ricevo de la unua sciensa grado); 2. претендент; ~ata жаданий, поет. пожаданий.

aspiraci||o фон. аспірація, придох; ~a придоховий; ~a konsonanto, ~a plozivo придоховий приголосний (звук).

aspirator/o тех., мед. аспіратор; витяжний насос; витяжний пристрій; витяжка.

***aspirin/o** фарм. аспірин.

aspleni||o бот. аспленій, косянець [Asplenium]; ~ac/o/j аспленієві [родина Aspleniaceae].

aspr/a прям., перен. шорсткуватий, шорсткий, шершавий, нерівний.

astak/o зоол. (річковий) рак [Astacus] (родова назва, = kankro).

Astan/o геогр. н., м. Астана (столиця Казахстану).

Astart/o міф. Астарта (старосемітська богиня кохання і родючості) (син. Aŝtar).

I astat/a *фіз.* астатичний; ~ nadlorao **1.** *радіо* астатична пара стрілок; **2.** *ел.* астатична система (двох) магнітних стрілок.

II astat/o *хім.* астат, астатин.

astaten/o *див.* astato.

astazi/o *мед.* астазія, втрата здатності стояти.

as-temp/o *грам.* теперішній час (= prezenco).

asteni||o *мед.* астенія, слабість, безсилля; ~**a** астенічний, слабкий; ~**ul/o** астенік.

astenosfer/o *геол.* астеносфера.

aster||o *бот.* айстра [Aster] (*син.* astrofloro); alpa ~o айстра альпійська [A. alpinus]; ĉinia ~o калістефус, садова айстра (= kalistefo); mara ~o солончакова айстра [A. tripolium]; ~**ac/o/j** айстрові, складноцвіті [*родина Asteraceae, син. Compositae*] (*син.* kompozitoj).

asteri||o *зоол.* морська зірка [Asterias]; ~**oid/o/j** морські зірки [*клас Asteroidea*].

asterisk/o *друк.* астериск, зірочка (*) (*син.* steleto).

asteroid/o *астр.* астероїд, мала планета (= planeteto).

asterolin/o *бот.* астеролінон [Asterolinon].

asterorozo/o/j *зоол.* астерозої [*відтун Asterozoa*].

Astianaks/o *міф.* Астаіанкт (*син.* Гектора та Андромахи).

astigmat||a *фіз.* астагматичний; ~**ec/o** *фіз.* астагматизм; ~**ism/o** *мед.* астагматизм.

astilb/o *бот.* астильба [Astilbe].

***astm||o** *мед.* астма, ядуха, дихавиця; bronka ~o бронхіальна астма; atako de ~o приступ астми; ~**a** астаматичний; ~**ul/o** астаматик.

***astr||o** небесне тіло; зірка; ~**a** астральний, зоряний; *~**olog/o** астралог (= astrodivenisto); ~**olog/i/a** астралогічний; *~**olog/i/o** астралогія.

astragal/o **1.** *бот.* астрагал [Astragalus]; **2.** *арх.* астрагал, декоративний валок; **3.** *анат.* надп'яткова кістка (= talo).

Astraĥan/o *геогр. н., м.* Астрахань.

astrakan||o смушок; ~**a** смушковий; ~**a** ĉapo смушкова шапка.

astrakant/o *бот.* астраканта [Astracantha].

astral/a астральний; ~ koro aстральне тіло.

astranti/o *бот.* астранція [Astrantia].

astre/o *бот.* зірчаткa [Astraeus].

astr/o/biologi/o астрабіологія.

astr/o/cikatr/o *астр., геол.* астраблемa (*геологічна структура стародавнього метеоритного кратера*).

astrocit/o *анат.* астраоцит.

astr/o/diven/ist/o астралог, *заст.* звіздар; ворожбит (= astrologo).

astr/o/fizik||o астрафізика; ~**a** астрафізичний; ~**ist/o** астрафізик.

astr/o/lor/o *бот.* айстра (= astero).

astr/o/graf/o *астр.* астраграф.

astrolab/o *астр.* астралябія.

astronaŭt||o астранавт, космонавт (= kosmonaŭto); ~**ik/a** астранавтичний; ~**ik/o** астранавтика, космонавтика (= kosmonaŭtiko).

***astronom||o** астроном; ~**i/a** *прям., перен.* астрономічний; ~**ia** *ушю астр., фіз.* астрономічна одиниця; ~**ia** *tago* астрономічна доба; ~**ia tempo** астрономічний час; ~**iaj** *instrumentoj* астрономічні інструменти; ~**iaj ciferoj** астрономічні цифри; *~**i/o** астрономія *ekstergalaksia* ~**io** позагалактична астрономія; ~**i/ist/o** *див.* ~**o**.

Asturi||o *геогр. н.* Астурія (*автономна область в Іспанії*); (**a**)~**a** астурійський; (**a**)~**an/o** астурієць, житель Астурії.

Asuan/o *геогр. н., м.* Асуан (*Єгипет*).

Asuncion/o *геогр. н., м.* Асунсьйон (*столиця Парагваю*).

aŝar/o *кул.* фруктово-овочева приправа на оцті.

Aŝhabad/o *геогр. н., м.* Ашгабат (*столиця Туркменістану*).

aŝkenaz/o ашкеназі (*польсько-німецький єврей*).

Aŝmode/o *бібл.* Асмодей (*злий дух у книзі Товії*).

aŝok/o *бот.* ашока [*Saraca asoca*].

Aŝok/o *іст.* Ашоқ (*староіндійський цар*).

aŝram/o *рел.* ашрам (*індуський скит*).

Aŝtar *міф.* Астар, Істар (*старосемітське астральне божество, чоловіча паралель Астарті й Іштар*).

Aŝtarot *див.* Aŝtar.

Aŝur/o *міф.* Ашшур (*центральне божество ассирійського пантеону*).

I*-at- *суф.* пасивного дієприкметника і дієприслівника *теперішнього часу*: demand~а запитуваний, malpermes~а той, що забороняють; malpermes~е заборонено.

II -at- *хім. суф.* для позначення *кислих солей*: klor~о хлорат, sulf~о сульфат.

III at/o ат (*грошова одиниця Лаосу – 1/100 кіна*).

atagen/o *ент.* килимовий жук [шкіроїд] [*pid Attagenus*].

***atak||i** *vt* **1.** нападати, атакувати; ~**i** *iun per pugnojatoj* (або *per la pugnoj*) кинути на когось з кулаками; *oni ~is la dekstran alon* атакували правий фланг; **2.** уражати (*про хворобу, почуття*); *lin ~is soriro* його охопила туга; *liaj pulmoj estas ~itaj* його легені уражені; ~**e**: *jeti sin ~e, impeti ~e, ekkuri ~e* кинути, рвонути, побігти в атаку; ~**o** **1.** атака, напад, приступ; випад; *surpriza ~o* раптовий напад; **2.** приступ, випадок (*хвороби*); *febra ~o* приступ лихоманки; *kolera ~o* приступ гніву; ~**ant/o** нападник, нападаючий (*у знач. ім.*); ~**at/o** атакований (*у знач. ім.*); ~**abl/a** відкритий для атаки [нападу], уразливий; ~**eg/i** *vt* атакувати всіма силами; накинута з усієї сили; ~**em/a** войовничий, бойовитий, задержуватий; ~**em/o** войовничість, бойовитість, задержуватість.

atakamit/o *мін.* атакаміт.

atak/angul/o *спец.* кут атаки.

ataksi/o *мед.* атаксія (*нескоординованість рухів*).

atak/signal/o сигнал до атаки.

atalant/o *ент.* будяківка адмірал, адмірал [*Pyrameis atalanta*].

Atalant/o *міф.* Аталанта (*царівна, що хотіла за чоловіка того, хто пережене її в бігу*).

atali/o *ент.* ріпаковий пильщик [*Athalia spinarum*].

Atalja *бібл.* Аталія.

ataman/o отаман.

atamant/o *бот.* атаманта [*Athamanta*].

Atanazi/o Атанас(ій), Панас, Опанас (*чол. ім'я*).

atanor/o атанор (спеціальна алхімічна піч).

atar/o трояндова олія (= rozoleo).

ataraksi/o 1. філос. атараксія, спокій, душевна рівновага; 2. мед. атараксія, відсутність реакції на події зовнішнього світу.

Atarvaved/o рел. Атхарваведа (священна книга індуїзму, одна з Вед).

ataše/o аташе; arma ~ військовий аташе; flota (або mara) ~ морський аташе; gazetara ~ прес-аташе; komerca ~ торговий аташе.

***atavism||o** біол. атавізм (ява у нащадків (людей, тварин, рослин) ознак, що були властиві їхнім далеким предкам); ~а атавістичний.

***ateism||o** атеїзм; ~а атеїстичний (стосовний до атеїзму); ~а doktrino атеїстична доктрина.

***ateist||o** атеїст, безбожник; ~а атеїстичний (стосовний до атеїста або атеїстів); ~а rondeto атеїстичний гурток.

atel/o зоол. коата, мавпа-павук, павукоподібна мавпа [Ateles].

atelektaz(i)/o мед. ателектаз (спадіння легенів внаслідок відсутності в альвеолах повітря).

atelier/o ательє, студія, художня майстерня (приміщення і група учнів, що працюють під керівництвом майстра).

Atena міф. Ате́на, Афі́на (давньогрецька богиня мудрості і справедливої війни).

Aten||o геогр. н., м. Афіні (столиця Греції); ~o/j заст., див. ~o; (a)~a афінський; (a)~an/o афінянин; (a)~an/in/o афінянка.

***atenc||i** vt (iun, kontraŭ iu) учиняти замах, здійснювати замах, посягати, замірятися; зазіхати; ~i prezidenton (або kontraŭ prezidento) учинити замах на президента; ~i ies havaĵon зазіхнути на чиє-н. майно; ~а стосовний до замаху; ~а provo спроба замаху; ~o замах; атентат, посягання; ~int/o атентатор, той, що вчинив замах (у знач. ім.); нападник.

***atend||i** vt чекати, ждати, дождати, очікувати, вичікувати; ~u min morgaŭ чекай мене / на мене завтра; bonvolu ~i momenton! прошу хвилю зачекати!; mi ne ~is tion я цього не чекав; ~i favoran momenton чекати сприятливого моменту; ◇ sorto ofte alsendas, kion oni ne ~as не так буде, як думаєш, а так буде, як станеться; ~o чекання, дождання, очікування; передбачення; сподівання; kontraŭ ĉiu ~o всупереч усім сподіванням; ~а: ~a periodo період чекання; ~а rozo вичікувальна поза; ~ebl/a очікуваний, передбачуваний, можливий; ~ej/o зал чекання, чекальня, почекальня; ~em/a здатний почекаати, терплячий, терпеливий; ~ig/i змусити чекати.

atend/(o)/vic/o черга (ряд людей, що чекають на що-н.).

atene/o 1. іст. атенеум, храм Афіні; 2. будинок артистів, письменників або вчених; лекторій; 3. ліцей (у Бельгії, = liceo).

***atent||a** уважний, пильний (у конкретний момент); ~e уважно, пильно; ~o увага, пильність; direkti (або meti, turni) sian ~on al io (або sur ion) звернути свою увагу на що-н.; streĉita ~o напружена увага; ~i vt (ion, pri io) уважати, звернути (свою) увагу (на що-н., кого-н.), прислухатися, бути уважним (до кого-н., чого-н.); приділити увагу (кому-н., чому-н.); ~u, ke vi ne falu! уважай, щоб ти не впав!; ~u! обережно!, бережись!; мор. полундра!; ~em/a уважний, пильний (завжди); ~em/o уважність; обачність; ~ig/i (iun pri io) звернути (чиюсь) увагу (на що-н.); змусити бути уважним; ~ig/o вказівка, указання, зауваження; kritika ~igo pri eĝaĝoj критичне вказання на помилки; ~ind/a вартий уваги, важливий, значний.

atent/o/kapt/a захоплюючий, який привертає увагу.

atent/o/poz/o: stari en ~ військ. стояти по стойці „струнко”, стояти струнко [навиттяжку].

atenu||i *фіз.* зменшувати (свою) амплітуду (*про енергію, струм, напругу*), затухати по амплітуді; **~(iĝ)/o** атенюація, затухання, зменшення амплітуди; *indico de ~o* декремент затухання; *koeficiento de ~o* коефіцієнт затухання, коефіцієнт послаблення; **~il/o** атенюатор.

aterik/o *ент.* вилохвістка, муха-бекасниця, їбісова муха [*Atherix*].

aterom/o *мед.* атерома.

ateroskleroz||o *мед.* атеросклероз; **~a** атеросклеротичний.

***atest||i** *vt* свідчити, давати свідчення (*або покази*), засвідчувати; **~i favore al iu** свідчити на користь кого-н.; **~i la subskribon de iu** засвідчити підпис кого-н.; **~o 1.** свідчення; *falsa ~o* неправдиве свідчення, лжесвідчення; **2.** посвідчення, посвідка, свідоцтво, атестат; грамота; довідка; розписка; **~o pri kvalito** сертифікат якості; **~aĵ/o** свідчення, показ; **~ant/o** свідок, очевидець; *la ~antoj de Jehovo* свідки Єгови; **~ig/i** брати за свідка / у свідки; **~il/o** *див.* **~o 2.**

atik||o 1. *арх.* аттик; **2.** *анат.* аттик, надбарабанне заглиблення [надбарабанний простір] середнього вуха; **~it/o** *мед.* епітимпаніт.

Atik||o *геогр. н., іст., н-ів* Аттика (область у Ст. Греції); **(a)~a** аттичний; **~ism/o** *літ.* аттикізм.

Atil/o *іст.* Аттила (король гунів).

***ating||i** *vt 1.* досягти, досягнути, добратися до, дістатися до, дійти до, *розм.* добитися до; донестися до, сягнути (*про звук, запах, чутки і т. п.*); **ni ~is la urbon** ми досягли міста, ми добралися до міста; *la akvo ~is la fenestron* вода досягла вікна, вода добралася [дійшла] до вікна; **2.** добитися, дійти до; домогтися, осягти, сягнути; **~i sian celon** досягти своєї мети; **~i sukcesojn** добитися успіхів; **~i ies konsenton** досягти чиєї-н. згоди; *multe mi ~is!* я домогся багато чого!; **3.** догнати, (на)здогнати, нагнати; **~o 1.** досягнення; *la ~o de la celo estis malfacila* досягнення мети було важким; *niaj ~oj estas grandaj* наші досягнення великі; **2.** *інформ.* доступ (до даних) (= *aliro 2*); **~aĵ/o** *рідко* досягнення (результат) (= **~o 1**); **~ebl/a** доступний, досяжний; *malfacile ~ebla* важкодоступний; **~ebl/ec/o** доступність, досяжність.

ating/o/distanc/o досяжність, дальність дії, радіус дії (= *atingorovo*).

ating/o/kontrol/o *інформ.* контроль доступу (= *alirkontrolo*).

ating/o/permes/o *інформ.* дозвіл доступу (= *alirpermeso*).

ating/o/pov/o досяжність, дальність дії, радіус дії (= *atingodistanco*).

ating/o/rajt/o *інформ.* право доступу (= *alirrajto*).

ating/o/temp/o *інформ.* час доступу (= *alirtempo*).

atiri/o *бот.* безщитник [*Athyrium*].

Atis/o *міф.* Аттіс (бог природи у фрігійців).

atlant/o 1. *арх.* атлант (колона або підпорка у вигляді чоловічої постаті); **2.** *анат.* атлант, перший шийний хребець.

Atlant/o *геогр. н., м.* Атланта (столиця штату Джорджія, США).

Atlantid/o Атлантида (міфічна країна, яку начебто поглинув Атлантичний океан).

***Atlantik||o** *геогр. н.* Атлантичний океан; **(a)~a** атлантичний.

atlant/o-aks/oid/a: **~** *artiko анат.* атланта-осьовий суглоб.

atlant/o-odontoida: **~** *artiko анат.* атланта-потиличний суглоб.

I *atlas/o атлас, сатин.

II *atlas/o 1. атлас (альбом карт, схем, малюнків, = *maparo*); **2.** *див.* *atlanto 2.*

Atlas/o 1. міф. Атлант, Атлас (титан, який за наказом Зевса мусив вічно підтримувати небосхил); 2. геогр. н. Атлас, Атласські гори (Марокко, Алжир, Туніс).

***atlet||o** атлет; ~а атлетичний (стосовний атлета); ~а muskolaro атлетична мускулатура; ~ik/o, ~ism/o атлетика; leĝera (або malpeza) ~о легка атлетика; ~ik/a, ~ism/a атлетичний (стосовний атлетики); ~ikaj ekzercoj атлетичні вправи.

atm/o рел. атма, атман (вища душа, вищий принцип людини в індуїзмі).

atman/o див. atmо.

atmometr/o фіз. атмометр.

***atmosfer||o** 1. атмосфера (газоподібна оболонка навколо планети; одиниця виміру тиску); 2. перен. атмосфера, обстановка; favora ~о сприятлива обстановка; ~о de resiproka konfido обстановка взаємної довіри; ~а атмосферний; ~а premo атмосферний тиск; ~aĵ/o/j радио атмосферіки, атмосферні перешкоди [шуми]; ~olog/i/o атмосферологія.

atmosfer/o/graf/i/o геогр. атмосферографія.

atmosfer/prem/o атмосферний тиск.

ato- фіз. ато- (преф., що вживається перед одиницями виміру, зі знач. „одна трильйонна”; 10^{-18} : ~farado атофарада).

atoksil/o фарм. атоксил.

atol/o атол, кораловий острів.

***atom||o** атом; markita ~о мічений атом; ~а атомний; ~а armilo атомна зброя (одн.); ~а glacirompilo атомний криголам; ~а raketo атомна ракета; ~а submara ŝiro атомний підводний човен; ~e: ~e movata ŝiro атомоход; ~ism/a філос. атомістичний; ~ism/o філос. атомізм; ~ist/o 1. філос. атоміст; 2. (учений-)атомник.

atom/arm/il/o/j військ. атомна зброя (мн.).

atom/bomb/o атомна бомба.

atom/central/o, atom/elektr/ej/o атомна електростанція, АЕС (= atomenergia centralo, atomenergia elektrejo).

atom/dis/er/iĝ/o атомний розпад, розпад ядра атома.

atom/eksplod/o атомний вибух.

atom/energi||o атомна енергія; ~а: ~а centralo див. atomcentralo.

atom/epok/o атомний вік.

atom/fend/ad/o розщеплення атома.

atom/fizik||o атомна [ядерна] фізика; ~ist/o спеціаліст з атомної [ядерної] фізики.

atom/kern||o фіз. атомне ядро (= nukleo 1); ~а: ~а energio енергія атомного ядра, атомна енергія.

atom/krev/ig/o див. atomfendado.

atom/kvant/o фіз., хім. атомність (число атомів, що входять у молекулу).

atom/mal/san/o мед. променева хвороба (= radiadmalsano).

atom/mas/o фіз., хім. атомна маса, атомна вага.

atom/milit/o атомна війна.

atom/mov/at/a: ~ ŝiro атомохід.

atom/nombr/o фіз. атомне число.

atom/nub/o атомний гриб (= atomeksploda nubo, atomeksploda fungo).

atom/pez/o заст., фіз. атомна вага.

atom/pil/o **1.** атомна батарея (*радіоактивне джерело струму*); **2.** ядерна речовина.

atom/reaktor/o атомний реактор.

atom/spektr/o атомний спектр.

atom/ŝip/o див. **atommovata ŝipo**.

atonal||a муз. атональний (= *sentonala, netonala*); **~ec/o** атональність (= *sentonaleco*).

atoni||o мед. атонія, розслабленість, млявість; **~a** атонічний, розслаблений, млявий.

-ator/o суф. у міжнародних словах зі знач. механізму, машини, інструмента: *gener~o* генератор; *kultiv~o* культиватор. У більшості випадків доцільнішим є вживання суф. – *il-*.

АТР скор. від *adenozin-trifosfato*.

atrabil||o мед. жовчність, чорна меланхолія; **~a** жовчний, похмурий, який перебуває в кепському настрої.

atrakci||o атракціон (*естрадний або цирковий номер*); номер вар'єте; **~a** атракціонний, привабливий, захопливий, заманливий; **~ec/o** привабливість, захопливість, заманливість.

Атре||o міф. Атрей (*мікенський цар*); **~id/oj** Атриди (*спільна назва всіх дітей і нащадків Атрея*).

atrepsi/o мед. атрепсія.

atrezi/o мед., анат. атрезія.

atri/o **1.** іст., арх. атріум (*закритий внутрішній двір*); **2.** анат. передсердя (= *vestiblo*); *dekstra, maldekstra* ~ праве, ліве передсердя.

***atribu||i** *vt* надавати, приписувати; присуджувати; **~i** *grandan valoron* надавати великого значення; **~i** *ies morton al akcidento* приписати чію-н. смерть нещасному випадку; *verko ~ita al Homero* твір, приписуваний Гомерові; **~i** *la unuan premion* присудити першу премію; **~(ad)/o** **1.** надання, приписування, присудження; **2.** грам. зв'язок між членами речення, при якому іменна частина присудка відноситься не до підмета, а до додатка, *н-д: mi opinias lin amiko*; **3.** інформ. присвоювання (*команда*).

atribut||o атрибут, властивість, ознака; **~a** атрибутивний, атрибутний.

atrici/o **1.** церк. атриція (*каяття, викликане виключно страхом перед пеклом*); **2.** мед. пошкодження шкіри тертям, натерте місце.

atri/(o)/ventrikl/a анат. передсердно-шлуночковий.

***atripl/o** бот. лобода [*Atriplex*]; *ĝardena* ~ лобода садова [*A. hortensis*].

atrofi||o мед. атрофія, відмирання, зменшення; *muskola* ~о амітрофія, м'язова атрофія; **~a** атрофічний; **~i** *vt* атрофувати; **~iĝ/i** атрофуватися; **~iĝ/int/a** який атрофувався; **~it/a** атрофований.

atrop||o бот. беладонна, сонник, отруйниця, красавка [*Atropa*]; **(A)~o** міф. Атропа (*одна з богинь долі, що перерізувала нитку життя*); **~in/o** фарм. атропін; **~ism/o** мед. отруєння блекотою або атропіном.

atropos/o ент. мертва голова нічна [*Acherontia atropos*].

***atut||o** козир (*тж перен.*); *havi ĉiujn ~ojn en la manoj* (або *en siaj manoj*) мати всі козирі в руках; **~i** *vp* козиряти, ходити козирем.

I*аў спол. або, чи; а то, чи то, або ж; *ĉu vi trinkos teon ~ kafon?* ви будете пити чай чи каву?; *ni devas venki, ~ morti* ми повинні перемогти, або вмерти; *li estis franco aŭ hispano* він був французом чи (то) [або (ж)] іспанцем; *ne krii, ~ mi batos vin!* не кричи, а то я виб'ю тебе!

II аў! виг. **1.** ай, ах (*вираз болю*); **2.** кар! (*звуконаслідування каркання ворони*).

aŭbad/o муз. ранкова серенада.

aŭbrieti/o бот. обрієта [*Aubrietia*].

***aŭd||i** *vt* чути; *malbone* ~і погано чути; *mi* ~is lin paroli я чув, як він розмовляв; \diamond *li* ~is ion, sed ne havas scion чув дзвін, та не знає, де він; ~а слуховий; ~а organo орган слуху; ~aj ostetoj анат. слухові кісточки; ~е на слух; ~(ad)/o слух (син. aŭdsenso); \diamond unu vido pli taŭgas ol dek ~oj краще раз побачити, ніж десять разів почути; ~ant/o слухач; ~ant/ar/o слухачі, аудиторія; ~ebl/a чутний; ~ebl/e чутно; ~ebl/ec/o чутність; ~ig/i (з)робити чутним; ~iĝ/i (по)чутися, роздаватися (про звук); ~il/o слухавка, телефонна трубка; ~ind/a який варто почути, який заслуговує на увагу.

***aŭdac||a** відважний, рішучий, за(по)взятий, сміливий, смілий; ~е відважно, рішуче, за(по)взято, сміливо, сміло; ~і *vn, vt* зважуватися, наважуватися, насмілюватися, (по)сміти; книжн. дерзати; ~о відвага, рішучість, дерзання; ~ul/o відважна людина, сміливець, смільчак, завзятець, розм. зірвіголова.

aŭd/aparat/o 1. анат. слуховий апарат; 2. див. fonoforo.

aŭd/difekt/o вада слуху.

aŭd/erar/o недослух, помилка (слуху).

aŭd/frekvenc/a фіз. який лежить у зоні частот, що сприймаються вухом людини.

aŭd/help/il/o 1. слуховий ріжок; 2. див. aŭdaparato.

***aŭdienc||o** аудієнція, (офіційний) прийом; *peti* ~on ĉe iu просити у кого-н. аудієнції; *doni, ricevi, havi* ~on дати, одержати, мати аудієнцію; ~ej/o аудієнц-зал, приймальний зал.

aŭd/iluzi/o слухова ілюзія, обман слуху.

aŭditor/o аудитор; ревізор, контролер.

***aŭditori/o** 1. аудиторія (приміщення); 2. радіо, тб., кіно зал для прослуховування і запису, тонательє, тонстудія.

aŭd/karabl/o чутливість.

aŭd/(o)/frekvenc/o тб., радіо тональна (або звукова) частота, частота тонального (або звукового) діапазону, частота звукових коливань чутного діапазону, частота звукових коливань мови й музики (= muzikfrekvenco).

aŭd/(o)/help||a: ~а aparato див. fonoforo; ~а korneto див. korneto 2; ~il/o 1. див. fonoforo; 2. див. korneto 2.

aŭd/(o)/karabl||a здатний чути (= aŭdopova); ~о слух, здатність чути.

aŭd/o/metr/o аудіометр, акуметр.

aŭd/(o)/parol/il/o слухавка, телефонна трубка.

aŭd/(o)/pov/a див. aŭdokarabla.

aŭd/organ/o орган слуху.

aŭd/(o)/sens/o див. aŭdado.

aŭd/(o)/sent/o заст., див. aŭdado.

aŭd/o/vid/a аудіовізуальний.

Aŭerbaĥ-plonĝ/o спорт. стрибок (у воду) Аuerбаха.

Aŭgi||o міф. Двгій (цар, що володів величезною кількістю худоби, стійла яких не чистилися 30 років); ~а: \diamond ~aj ĉevalstaloj двгієві стайні [конюшні].

aŭgit/o мін. авгіт.

aŭgment/o грам. аугмент, приросток.

aŭgmentativ||o *грам.* аугментатив, збільшувальна форма; ~а: ~а formo збільшувальна форма; ~ig/a: ~iga sufikso збільшувальний суфікс.

Aŭgsburg/o *геогр. н., м.* Двгсбург (Німеччина).

***aŭgur||i** *vt* **1.** іст. провіщати за польотом птахів; **2.** віщувати, пророкувати; передбачати; ворожити; **3.** провіщати, бути передвісткою; ~а віщий, пророчий; ~о прикмета, передвістка; ~ad/o орнітомантія, віщування, передбачування; пророкування, ворожіння, гадання; ~ist/o **1.** іст. авгур (= birdodivenisto); **2.** віщун, провісник; ворожбит.

aŭgust||o *іноді тај* серпень; ~а серпневий; ~е у серпні (= en aŭgusto).

***Aŭgust||o** Двгуст (давньоримське чол. ім'я, м. ін. одного з імператорів), Августо, Аугусто, Огюст; ~а Августа (жін. ім'я).

Aŭgusten||o Августин (чол. ім'я, м. ін. одного з теологів), Двгустин, Августіно, Аугустіно; Огюстен; (a)~an/a августинський; (a)~an/o рел. августинець (член ордену августинців); (a)~ism/o августинізм, учення святого Августина.

aŭk||o *орн.* гагарка [Alca]; ~ed/o/j чистуніві [родина Alcidae].

***aŭkci||o** аукціон, торги; aĉeti ĉe la ~o купити на аукціоні; vendi per ~o продати (або пустити) з аукціону [молотка]; ~а аукціонний; ~а ргороно лот; ~i *vt* продати (або пустити) з аукціону [молотка]; ~ist/o аукціоніст.

Aŭkland||o *геогр. н., м.* Окленд (Нова Зеландія); ~aj Insuloj *геогр. н.* Оклендські острови (Тихий океан, Нова Зеландія).

aŭksin/o *бот., хім.* ауксин.

aŭksokrom/a *хім.* ауксохромний.

aŭksotrof/a *фізіол.* ауксотрофний.

aŭkub/o *бот.* аукуба [Aucuba]; jarana ~ аукуба японська, золоте дерево [A. japonica].

aŭkume/o *бот.* окумея [Aucumea].

aŭkupari/o *бот.* горобина звичайна [Sorbus aucuparia].

I aŭl/o *актовий зал, конференц-зал, авля;* зал для урочистих церемоній (= solenejo, festohalo).

II aŭl/o *аул (село в деяких тюркських народів).*

aŭr/o *мед., рел.* аура.

aŭranti/ac/o/j *бот.* померанцеві [родина Aurantiaceae; тепер підродина родини рутових].

aŭreli/o *зоол.* аурелія [Aurelia] (*син.* vitromeduzo).

Aŭreli||o Аврелій (давньоримське чол. ім'я); Mark-~o Марк Аврелій (римський імператор); ~а Аврелія (жін. ім'я).

Aŭrelian/o Авреліан (давньоримське чол. ім'я, м. ін. одного з римських імператорів).

***aŭreol||o** *у різн. знач.* ореол; німб, сядиво; ~i *vt* оточити ореолом, сядивом.

aŭreomicin/o *фарм.* ауреоміцин.

aŭreŭs/o *іст.* ауреус (давньоримська золота монета).

aŭrignaci/o *археол.* ориньяк, ориньякська культура.

aŭrik/o *мор.* бізань (вид паруса).

aŭrikl/o *анат.* **1.** вушко (серця); dekstra, maldekstra ~ праве, ліве вушко; **2.** вушна раковина (= orelkonko); **3.** *бот.* вухоподібний виріст.

aŭrikul/o *бот.* первоцвіт вушкоподібний, аврикула [Primula auricula] (*син.* ursorelo).

aŭrikulari/o *бот.* аурикулярія [Auricularia] (*син.* orelfungo).

aŭripigment/o *мін.* аурипігмент (= orpigmento).

aŭroks/o *див.* уро.

aŭror||o **1.** (ранкова) зоря, аврора (*освітлення горизонту перед сходом сонця і час такого освітлення*, = matenruĝo); vekigi ĉe la ~o проснутися на зорі; **2.** *перен.* зоря; ĉe la ~o de sia vivo на зорі свого життя; **3.** сяйво; boreala (або аркта) ~o північне полярне сяйво; aŭstrala (або antarkta) ~o південне полярне сяйво (*син.* nordlumo); polusa ~o полярне сяйво; (A)~o міф. Аврора (*римська богиня світанку*); ~a: ~a rapilio *ент.* аврора жерухова, зіронька, зоряниця [*Anthocharis cardamines*]; ~i *vn* зоріти, світітіся, засвічуватіся.

***aŭskult||i** *vt* слухати; kiu bone ~as, bone lernas хто добре слухає, той добре вчітіся; ~i ion kun malfermita buŝo слухати що-н. з відкритим ротом; ~o, ~ad/o слухання; ~ant/o слухач; ~ant/ar/o аудиторія, слухачі; ~il/o **1.** слухавка, (телефонна) трубка; **2.** стетоскоп; ~um/i *vt med.* аускультувати, обслухуваті; ~um/o аускультація, обслухування.

aŭspici/o/j **1.** ауспіції (*у давніх римлян – ворожіння авгурів на основі спостережень за польотом та криком птахів, чотириногих тварин, за небесними явищами*), передвістя; **2.** заступництво, підтримка, сприяння; sub ~ під заступництвом, за підтримкою, за сприяння.

aŭster||a суворій, строгій (*у звичаях, способі життя*); *перен.* строгій; (= severa, severmora, morrigida); ~(ec)/o суворість, строгість.

aŭstr||o австрієць; ~a австрійський; (A)~i/o *геогр. н., кр.* Австрія; Malsupra (A)~io Ніжня Австрія (*земля в Австрії*); Supra (A)~io Верхня Австрія (*земля в Австрії*); ~i/an/o жітель Австрії; ~in/o австрійка; (A)~uj/o *див.* (A)~io.

aŭstr/a-hungar/a австро-угорський.

aŭstral||a південний (*стосовний до Південної півкулі*); ~oid/a *спец.* австралідний.

Aŭstralazi/o *геогр. н.* Австралазія (*регіон, що об'єднує Австралію, Нову Зеландію і Нову Гвінею*).

***Aŭstrali||o** *геогр. н., континент, кр.* Австралія; (a)~a австралійський; (a)~an/o австралієць; (a)~an/in/o австралійка.

astraloid||o *антроп.* австралід; ~a австралідний.

aŭstralopitek/o *антроп.* австралопітек [*Australopithecus*]; afara ~ австралопітек афарський [*A. afarensis*]; afrika ~ австралопітек африканський [*A. africanus*]; fortika ~ (парантроп) робустус [*A. robustus, син. Paranthropus robustus*];

Aŭstr/i/o-Hungar/i/o *іст., д-ва* Австро-Угоріщина.

Aŭstronezi/a австронезійський.

Aŭšvic/o *іст.* Освеніцім, Душвіц (*фашистський концтабір на території Польіці*).

***aŭt||o** авто, автомобіль, (авто)машіна (= aŭtomobilo); fermita ~o критій автомобіль; malfermebla ~o автомобіль з відкиднім дахом; luebla ~o прокатний автомобіль; luita ~o узятий напрокат автомобіль; uzita ~o не новій автомобіль; ~i, ~ad/i *vn* їхати [їздити] автомобілем, кататіся на автомобілі; ~ad/o їзда автомобілем, катання на автомобілі; ~ej/o гараж (= garaĝo); ~ist/o автомобіліст, водій, шофер.

aŭtarci||o *ек.* автаркія (*створення замкненого самодостатнього господарства в межах окремої країни або групи країн, спрямованого на максимальне обмеження імпорту; політ. режим, який забезпечує функціонування такого господарства*); ~a автаркічний.

aŭtarki/o *політ.* (політічна) незалежність.

aŭtent/a *див.* aŭtentika.

***aŭtentik||a** справжній, достовірний, автентічний, правдівий, непідроблений; ~e справді, достовірно, автентічно; ~ec/o справжність, дійсність, правдівість, автентічність; ~ig/i підтверджуваті автентічність; засвідчуваті, завіряти; kemia esplorado ~igis la pentraĵon

хімічні дослідження підтвердили автентичність цієї картини; **~ig/o** підтвердження автентичності.

aütigen/a геол. аутигенний.

aütism||o мед., псих. аутизм; **~ul/o** хворий на аутизм, аутист.

aüto- тех. псевдопреф. грецького походження, який означає „діючий сам по собі”: **~giro** автожир; **~klavo** автоклав. **~trajno** електропоїзд, дизельний поїзд. У словниках перев. не виділяється, його можна замінити префіксом **mem-**.

aüto/anti/korp/o мед. аутоантитіло, аутоімінунне антитіло.

***aütobiografi||o** автобіографія (= membiografio); **~a** автобіографічний; **~et/o** коротка автобіографія.

***aütobus||o** автобус (= buso); longdistanca **~o** автобус далекого сполучення; **~a** автобусний; **~a haltejo** автобусна зупинка (= bushaltejo); **~a stacidomo** автобусний вокзал, автовокзал.

aütobus/staci/o автобусна станція (= busstacio).

aütoĉar/o багатомісний екскурсійний автомобіль, екскурсійний [туристичний] мікроавтобус.

aütodafe/o автодафе, живоспалення, спалення на вогнищі (син. punbruligo).

aütodidakt||o самоук, автодидакт (= meminstruito, memlerninto); **~a** який вивчив(ся) [навчився] самостійно / самотужки; **~ism/o** самоосвіта (явище).

aüt/o/dokument/o/j технічна документація на автомобіль, техпаспорт.

aüt/o/drom/o автодром.

aüt/o/fabrik/o автозавод, автомобільний завод (= aütokonstruejo).

aüt/o/flot/o автопарк, автомобільний парк (= aütaro).

aütogami/o біол. автогамія, самозапилення, самозапліднення (= memfekundiĝo); **~a** автогамний.

aütogen/a 1. у різн. знач. автогенний, аутогенний, ендегенний, який розвинувся самостійно, який виник сам по собі; **~ veldado** автогенне зварювання; **~a trejnado** мед. автогенне тренування; 2. хім. мимовільний; **~ reakcio** мимовільна реакція.

aütogir/o ав. автожир (проміжний тип конструкції між вертольотом і літаком).

aütograf||o автограф, власноручний підпис [напис]; **~a** автографічний, власноручний.

aütograf/ĉas/ist/o збирач [ловець] автографів.

***aütografi||o** автографія, точне відтворення; **~a** автографічний; **~i vt** відтворити методом автографії, точно відтворити.

aütograf/kolekt/ant/o див. aütografĉasisto.

aütogram/o автограф, власноручний підпис [напис] (= aütografo).

aüt/o/hotel/o мотель.

aüto/imun||a мед. аутоімунний; **~a reago** аутоімунна реакція; **~ec/o** аутоімунітет.

aüto/infekt||o мед. аутоінфекція, аутогенна інфекція; **~ad/o** самозараження.

aüto/kataliz||o хім. автокаталіз (= memkatalizo); **~a** автокаталізний.

aütoklav||o тех. автоклав; **~i vt** обробляти [пропарювати] в автоклаві.

aüt/o/kolon/o автоколона.

aüt/o/konkurs||o авто(пере)гони, авторалі; **~ej/o** перегонна траса.

aüt/o/konserv/ad/o інформ. самозбереження (робочого файлу).

aŭt/o/konstru||a автомобілебудівний, автобудівний; **~ad/o** автомобілебудування, автобудування; **~ej/o** автомобілебудівний / автобудівний завод, автомобільний завод, автозавод.

aŭt/o/korn/o автомобільний ріжок, сигнальний ріжок.

***aŭtokrat||o** самодержець, автократ; **~a** самодержавний, автократичний; **~ec/o** поведінка манери самодержця; **~i/a** самодержавний, самодержавницький, автократичний; **~i/o** самодержавство, автократія (політична система); **~ism/o** ідея самодержавства.

aŭt/o/krik/o автомобільний домкрат.

aŭtokton||o 1. автохтон, корінний житель, тубілець (= praloĝanto); 2. геол. автохтон (комплекс гірських порід, що залягає під поверхню насуву й не зазнав значних горизонтальних переміщень з місця свого утворення); **~a** автохтонний, тубільний; **~a** specio біол. автохтонний вид; **~a** petro геол. автохтонна порода.

aŭtoliz/o біол. автоліз, аутоліз, самоперетравлювання, самосплавлення.

aŭtomaci/o автоматизація (сукупність технічних, організаційних, економічних заходів).

***aŭtomat||o** автомат (але не зброя); disdona ~o, venda ~o торговий автомат, каса-автомат (для підпуску напоїв, квитків і т. п.); hazardluda, muzika ~o ігровий, музичний автомат; **~a** автоматичний; механічний (тк. перен.); **~a** fusilo автоматична гвинтівка; **~e** автоматично; **~ar/o** автоматика (сукупність автоматів); **~ec/o** автоматичність; **~ig/i** автоматизувати; **~ig/o** автоматизація; **~ik/o** автоматика (галузь знань); **~ism/o** автоматизм; **~ist/o** автоматник, спеціаліст з автоматки.

aŭt/o/mekan/(ik)/ist/o автомеханік.

***aŭtomobil||o** автомобіль, (авто)машина; **~a** автомобільний; **~a** akcidento автомобільна аварія; **~a** merkato авторинок; **~ism/o** автомобілізм; **~ist/o** автомобіліст, водій, шофер.

aŭtomobil/industri/o автопромисловість.

aŭtomobil/konstru/ad/o автомобілебудування, автобудування (= aŭtokonstruado).

aŭtomobil/lev/il/o автопідйомник, підйомник для автомобіля.

aŭtomorfi||o мат. автоморфізм; interna ~o внутрішній автоморфізм; **~a** автоморфний.

***aŭtonom||a** автономний, самоврядний, самостійний; **~e** 1. автономно, самостійно, в автономному режимі; 2. авт., ав. в автономному режимі, без дозаправки; **~ec/a** автономний, самостійний; **~eca** funkciado автономне функціонування; **~ec/o** 1. автономія, автономність, самостійність; 2. авт., ав. дальність польоту або поїздки в автономному режимі, без дозаправки; час польоту або поїздки в автономному режимі, без дозаправки; **~i/a** див. ~eca; **~i/o** див. ~eco; **~ism/o** автономізм, прагнення до автономії; **~ist/o** автономіст, прихильник автономії.

aŭt/o/numer/o номер (авто)машини.

aŭto/oksid/iĝ/o хім. автооксидація, самоокиснення.

aŭt/o/park/(ad)/ej/o автостоянка, паркінг.

aŭto/plur/ploid/a біол. автополіплоїдний.

aŭto/portret/o рідко, див. memportreto.

aŭt/o/posed/ant/o власник автомобіля.

aŭtopsi/o рідко, див. nekropsio.

***aŭtor||o** автор; **~a** авторський; **~a** honorario авторський гонорар; **~aj** rajtoj авторські права; **~i** vt (ion) бути автором (чого-н.); **~ec/o** авторство; **~in/o** авторка.

aŭt/o/radi/o автомагнітола, автомобільний радіоприймач.

aŭto/radi/o/graf||o фіз. авторадіограф; **~i/a** авторадіографічний; **~i/o** авторадіографія.

aŭto/radi/o/gram/o *фіз.* авторадіограма.

aŭtor/ekzempler/o авторський примірник.

aŭtor/indeks/o авторський покажчик, покажчик авторів.

aŭt/o/ripar/ej/o авторемонтна майстерня.

***aŭtoritat||o** **1.** авторитет вплив; ĝui grandan ~on користуватися великим авторитетом; ŝirmi sin sub la ~o de la patro прикриватися авторитетом батька; perdi sian ~on втратити (свій) авторитет; **2.** влада, право розпоряджатися; **3.** *pl* влада, власті, керівництво; la universitataj ~oj університетське керівництво; lokaĵ ~oj місцева влада, місцеве керівництво; ~а авторитетний, впливовий; ~е авторитетно; ~ес/о авторитетність, авторитет; ~ул/о **1.** авторитетна людина [особа], авторитет; li estas granda ~ulo pri fiziko він великий авторитет у галузі фізики; **2.** представник влади.

aŭtor/rajt/o авторське право.

aŭt/o/serv||o автосервіс, техобслуговування; ~ej/o станція техобслуговування.

aŭtosom||o *біол.* аутосома; ~а аутосомний.

aŭt/o/stop/e автостопом.

aŭtostrad/o *рідко, див.* aŭtoŝoseo, aŭtovojo.

aŭt/o/ŝose/o автомобільне шосе, автострада (= aŭtovojo).

aŭtotipi/o *друж.* автотипія.

aŭt/o/trafik||o рух автотранспорту, автомобільні перевезення, автомобільний транспорт; ~а автотранспортний.

aŭtotrans/form/il/o *ел.* автотрансформатор.

aŭtotrof/a *біол.* автотрофний (= heterotrofa).

aŭt/o/turism/o автотуризм.

aŭt/o/turist/o автотурист.

aŭt/o/veg/o *див.* aŭtokonkursejo.

aŭt/o/vet/kur/o автомобільні перегони.

aŭt/o/voj/o автострада; автодорога, автошлях.

aŭt/o/vrak/ej/o склад автозлому.

***aŭtun||o** осінь; ~а осінній; ~е восени (= en aŭtuno).

Aŭvernĵ/o *геогр. н.* Овернь (*іст. область у Франції*).

I *av||o дід, дідусь; ~а дідів, дідусів; дідівський; patrinflanka ~o дід по материнській лінії; ~et/o дідусь (= avĉjo); *~in/o баба, бабуся; ~in/a бабин, бабусин; ~in/et/o бабуся, бабуня (= avinjо).

II av/o аво (*розмінна монета Макао*).

aval||o *фін.* аваль, поручительство за векселем; ~i *vt* авалювати, поручати за векселем.

avalokiteŝvar/o *рел.* авалокітешвара (*у буддизмі бодхисатва, що рятує людей*).

avan||o передня частина (*армії, загону і т. п.*); передова лінія; ~ул/а: ~ula linio *спорт.* лінія нападу; ~ул/о **1.** відмінник, передовик; **2.** *спорт.* нападаючий (*у знач. ім.*), нападник, форвард (= sturmanto 2); centra ~ulo напівсередній нападаючий; dekstra ~ulo правий крайній (нападаючий); maldekstra ~ulo лівий крайній (нападаючий); meza ~ulo центр нападу, центральний нападаючий; mezdekstra ~ulo правий напівсередній (нападаючий).

avanc||i *vt, vn* **1.** *військ.* наступати, просуватися вперед; **2.** просуватися по службі, іти на підвищення; **3.** *фін.* авансувати; вносити аванс; ~(ad)/о **1.** просування вперед, наступ; **2.** підвищення (по службі).

avan/gard||o у різн. знач. авангард; ~а авангардний; передовий; ~ism/o мист. авангардизм; ~ist/o мист. авангардист.

***avantaĝ||o** перевага; достоїнство, добра сторона; la ~o de tiu ĉi libro super la aliaj перевага цієї книжки над іншими; ~а який дає перевагу, вигідний, сприятливий; пільговий; ~е з перевагою.

***avar||a** скупий; ~а је laŭdoj скупий на похвали; ~е скупо; ~i vt скупитися (на що-н.); шкодувати, жаліти (чого-н.); ~i al iu akvon пожаліти (дати) води кому-н.; ~es/o скупість, скнарість; ~ul/o скупар, скупердяга, скнара; ◇ ~ulo pagas duoble скупий два рази платить; ~ul/in/o скупердяка, скнара.

avatar/o рел. аватара, втілення божества (в індуїзмі).

avĉj/o (нестлива форма від аво) дідусь, дідунь.

***avel||o** плід ліщини; лісовий горіх; фундук; ~ej/o ліщина (зарості); ~uj/o ліщина (кущ), рідше горішник.

avel/grand/a завбільшки з лісовий горіх.

avel/koril/o ліщина звичайна [*Corylus avellana*].

avemari/o церк. „Богородице Діво” (молитва).

***aven||o** бот. овес (рослина; зерно) [*Avena*]; kultiva ~o овес посівний, овес звичайний [*A. sativa*]; sovaĝa ~o віслюг [*A. fatua*]; ~а віссяний.

aven/farun/o віссяне борошно, віссяна мука, віссянка.

aven/flok/o/j кул. віссяні пластівці, геркулес.

aven/gri/o віссяні крупи, віссянка.

aven/kaĉ/o кул. віссяна каша, віссянка.

Aventin/o геогр. н. Авентин (один із семи римських пагорбів).

***aventur||o** пригода; розм. приключка, pl походеньки; ризиковний захід; авантюра; ama ~o любовна пригода; komerca ~o комерційна авантюра; serĉi ~ojn шукати пригод; ~а пригодницький; авантюрний, авантюристичний; ~а romano пригодницький роман; ~е з надією на успіх, без плану; ~aĉ/o авантюра (= misaventuro); ~aĉ/a авантюрний; ~aĉ/ul/o авантюрист, пройдисвіт, дурисвіт; ~em/a шукаючий пригод; ~em/o схильність [любів] до пригод; ~ist/o, ~ul/o любитель [шукач] пригод; авантюрист.

aventurin/o мін. авантюрин.

aventur/o/plen/a повний пригод; багатий на пригоди.

***avenu/o** проспект, авеню; широка брукована алея.

averaĝ||o мат. 1. середнє (у знач. ім., = mezumo, meznombro); 2. середнє арифметичне (= aritmetika mezumo, aritmetika meznombro); ~а середній, середньостатистичний; типовий; ~а aĝo середній вік; ~а esperantisto типовий [середньостатистичний] есперантист; ~е у середньому, усереднено.

averi||o 1. мор. аварія, пошкодження, загибель (корабля); 2. ком. зісуття [пошкодження] товару, втрата (при перевезенні вантажів); ~i vn 1. мор. постраждати (від шторму); потерпіти аварію, зазнати аварії; поламатися; 2 ком. постраждати, зазнати пошкоджень.

averi/raport/o, averi/regul/ig/o юр. диспаша (розрахунок збитків від аварії).

avern/o іноді тај пекло (у давньоримській поезії).

avero/o бот. авероа [*Averrhoa*].

Averoes/o Аверроес, Ібн-Рушд (арабський філософ у середньовічній Іспанії).

avers/o лицьовий [передній, зовнішній] бік (плоского предмету: медалі, тканини і т. п.), лице, аверс; розм. решка (монети).

***avert||i** *vt* попереджати, завчасно повідомляти, остерігати, застерігати, перестерігати; ~i iun pri danĝego попередити кого-н. про небезпеку; ~i amikon kontraŭ trompo застерегти друга від обману; ~a застережливий, попереджуючий, попереджувальний; ~a sistemo сигнальна система, попереджувальна система; ~e попереджально, попередливо; ~o попередження, застереження, засторога, пересторога; ~il/o **1.** сигнальний прилад; **2.** попереджувальний сигнал; попереджувальний знак; попереджувальний напис (на таблиці).

avert/kri/o застережливий оклик; оклик.

avert/kruc/o зал. попереджувальний знак (*перед переїздом*); авт. знак „Перехрестя”.

avert/lum/o світлофор (переїзної сигналізації); попереджувальний світловий сигнал.

avert/sign/o попереджувальний знак.

avert/signal/o попереджувальний сигнал, сигнал тривоги.

avert/tabul/o попереджувальний напис (на таблиці), попереджувальна табличка.

Avest||o *рел.* Авеста (*збірка священних книг староперської релігії*); **(a)~a** авестійський.

avi/o *див.* aviadilo.

***aviad||o** авіація (*теорія і практика польотів*); ~a авіаційний; ~a klubo *див.* flugoklubo; ~a lernejo *див.* fluglernejo; ~i *vn* керувати літальним апаратом; ~il/a: ~ila motoro авіаційний двигун / мотор, авіадвигун, авіамотор; ~il/e літаком; ~il/o авіаційний засіб, літальний апарат; літак, аероплан (= aeroplano); вертоліт, гвинтокрил, гелікоптер (= helikoptero); senmotora ~ilo планер (= glisilo); ~il/ar/o авіація (*сукупність літальних апаратів*), повітряний флот (= aerfloto); ~ist/a льотчицький, авіаторський; ~ista lernejo *див.* fluglernejo; ~ist/o льотчик, пілот, авіатор.

aviad/bomb/o *військ.* авіаційна бомба (= aeroportata bombo).

aviad/il/fabrik/o *див.* aviadilkonstruejo.

aviad/il/konstru||a літакобудівний, авіабудівний; ~ad/o літакобудування, авіабудування; ~ej/o авіаційний завод, авіазавод (= aviadilfabriko).

aviad/il/port/ant/o, aviad/il/ŝip/o *мор., військ.* авіаносець (= aviadilporta ŝipo).

aviad/lern/ej/o *див.* fluglernejo.

Avicen/o Авіценна, Ібн-Сіна (*іранський філософ і лікар*).

aviceni/o *бот.* авіценія [*Avicennia*].

Aviĉ/o *рел.* авічі (*одне з 8 кіл нараки – некла у давньоіндійській міфології*).

***avid||a** жадібний, закланний, пожадливий; *перен.* ненаситний; esti ~a je (*або al, pri*) mono бути жадібним до грошей; ~e жадібно; ~i *vt, vn* бути жадібним (*до чого-н., до чого-н.*); жадувати; *перен.* жадати; ~o *див.* avidesco; ~ec/o жадоба, жадібність, закланність; ~ul/o *розм.* жаднюга, жадюга; ~ul/in/o *розм.* жаднюга, жадюга (*про жінку*).

avikulari/o *зоол.* павук-птахоїд [*Avicularia, син. Mygale*] (*син. migalo*).

Avinjon/o *геогр. н., м.* Авіньйон (*Франція*).

avi/o/eskadr/o авіаційна ескадра.

avi/o/mekan/ik/ist/o авіа механік.

avis/o *мор.* вістове судно.

avitaminoz/o *мед.* авітаміноз.

***aviz||o** письмове повідомлення, попередження (*документ, папір, афіша і т. п.*); *фін.* авізо; ~o *pri la uzado* інструкція з використання [експлуатації]; ~i *vt (iun pri io)* повідомляти (*кого-н. про що-н.*), доводити до відома, попереджати, ставити до відома (*листом і т. п.*).

aviz/leter/o повідомний лист, (письмове) повідомлення.

aviz/tabul/o дошка оголошень.

avocet/o орн. чоботар, шилодзьобка [*Recurvirostra avosetta*].

Avogadr/o Авогадро (італійський хімік і фізик); nombro de ~ хім. число Авогадро.

***avokad||o** бот. авокадо (плід); *~**uj/o** авокадо (дерево) [*Persea americana*].

***avokad/arb/o** див. avokadujo.

a-vort/o грам. прикметник (у широкому знач. слова – частина мови, що закінчується на -а і вжив. у функції означення).

-**az-** хім. – аз (суф. для утворення назв ферментів: lakt~o лактаза).

aza- хім. аза- (преф. у складних хімічних назвах, щоб показати, що атом нітрогену знаходиться у специфічному місці молекули).

azale/o бот. азалія [*Pentanthera*, сін. *Azalea*].

azar/o бот. копитняк, копитник [*Asarum*].

azarol/o бот. глід плодовий [*Crataegus azarolus*].

azedarak/o бот. меля азедарах [*Melia azadarach*] (дерево).

azel||a див. azel(at)a; ~(at)/a: ~(at)a acido хім. азелаїнова кислота; ~**at/o** азелаїнат, сіль або ефір азелаїнової кислоти.

***azen||o** зоол. осел (тж перен.), віслюк [*Equus asinus*]; ~**a** ослиний, ослячий; ~a obstinego осляча впертість; ~**aj/o** 1. осляче м'ясо, ослятина; 2. перен. дурний вчинок, дурний вислів; ~**id/o** осля; ~**ig/i** поштити в дурні, зробити з когось дурня [осла]; ~**in/o** ослиця; bileama ~ino валамова ослиця; ~**ist/o** погонич осла [ослів].

azen/blek/i *vn* див. iai.

azen/kard/o див. onopordo.

azen/pied/o див. tusilago.

azen/pont/o графічне доведення теореми Піфагора; загальновідома істина; удавана складність.

azeotrop/o хім. азеотропна суміш.

Azerbajĝan||o геогр. н., кр. Азербайджан; (**a**)~**a** азербайджанський; (**a**)~**e** по-азербайджанському, по-азербайджанськи; (**a**)~**an/o** азербайджанець; (**a**)~**an/in/o** азербайджанка.

***Azi||o** геогр. н., континент Азія; Malgranda ~o Мала Азія; Centra ~o Середня Азія, Центральна Азія; Orienta ~o Східна Азія; (**a**)~**a** азійський, азійський; (**a**)~**an/o** азійсць, азійт; (**a**)~**an/in/o** азійка, азійтка.

azid/o хім. азид.

azidotimidin/o фарм. азидотимідин (сін. zidovudino).

azigos/o анат. непарна вена.

***azil/o** 1. політ. притулок, прихисток, азиль; peti ~n, peti pri ~ просити притулку; doni ~o надати притулок; 2. сховище, сховок, притулок; ~ por senhejmuloj притулок для бездомних.

azimen/o бот. асиміна [*Asimina*]; triloba ~ асиміна трилопатева [*A. triloba*] (сін. парайо).

azimut||o астр., геогр. азимут; magneta ~o магнітний азимут; ~**a** азимутний, азимутальний.

I azo/o хім. азо- (частина слова у назвах речовин, що вказує на азогрупу).

II azo/a спец. азойський; неживий, нежиттєвий, який не має живих істот; який не містить органічних речовин.

azoik/o геол. **1.** неоархей (= proksima arkeano); **2.** див. antaŭkambrio; **3.** див. proterozoiko.

azoksi/o хім. азоксі- (радикал – N(O) = N – у складних словах).

azol||o бот. азола [Azolla]; **~ac/o/j** азолові [родина Azollaceae].

Azor/o/j див. Acoroj.

***azot||o** хім. азот (= nitrogeno); **~a** азотний; **~ata** див. nitrata; **~at/o** див. nitrato; **~id/o** див. nitrido; **~it/a** див. nitrita; **~it/o** див. nitrito.

azot/emi/o мед. азотемія.

azotobakter/o бакт. азотобактер.

azotrop/a хім. азотропний.

azot/uri/o мед. азотурія.

Azov||o геогр. н., м. Азов (Росія), **~a:** ~a Маро Азовське море.

AZT скор. від azidotimidino.

aztek||o іст. ацтек (представник індіанської народності Мексики); **~a** ацтекський.

azuki/o бот. адзукі, квасоля адзукі [Vigna angularis, син. Azukia a.].

azuleh/o буд. кахель (перев. з голубим малюнком, в Іспанії та Португалії).

azurit/o мін. азурит.

В

***b 1.** 2-а буква есперантського алфавіту; **2.** тај муз. В (назва ноти в системі буквених позначень, = si); ***~o 1.** назва цієї букви.

ba! виг. **1.** ба! (вираз сумніву, подиву); **2.** тю!, подумаєш! (вираз безпечності, зневаги).

Baal/o іст., бібл. Ваал.

Baal-Zebul бібл. Вельзевул.

Baal-Zebub бібл. Ваал-Зевув.

baba/o баба, паска; гута ~ ромова баба.

Babel||o 1. див. Babilono; **2.** перен. вавилон, місце, де розмовляють різними мовами; **(b)~ism/o** багатомовність, різномовність, змішаність мов.

Babel/tur/o вавилонська вежа.

***babil||i** *vn, vt* бесідувати, балакати; **~ac/i** *vn, vt* розм. теревенити, варнякати, базікати, точити яси, молоти язиком; **~ad/o** бесіда, балачка, гутірка, балаканина; **~ej/o** інформ. чат; IRC-канал; ***~em/a** балакучий, говіркий, говірливий; язикатий; **~em/o** балакучість, говіркість, говірливість; язикатість; **~(em)/ul/o** балакун, базіка, торохтії; **~(em)/ul/in/o** балакуха.

Babilon||o геогр. н., іст., м. Вавилон; **(b)~a** вавилонський (стосовно Вавилону); **(b)~an/o** вавилонець, вавилонянин (мешканець Вавилону); **(b)~i/a** вавилонський (стосовно Вавилонії); **~i/o** іст., д-ва Вавилонія; **(b)~i/an/o** вавилонець, вавилонянин (мешканець Вавилонії).

babirus/o зоол. бабіруса [Babyrussa] (= porkocervo).

babit/o бабіт (сплав).

babord||o мор. бакборт, лівий борт; **~e** з лівого борту, на лівому борту; **~an/oj** бакбортна команда, команда лівого борту.

babuŝ/o капець, пантофля.

babuvism/o іст. бабувiзм (політичне вчення, побудоване на ідеях утопічного соціалізму).

bac! бац! (звуконаслідування різкого короткого звуку).

bac/i *vn* бацати (різко вдаряти предмети один об другий).

bac/o батц (стара німецька монета); перен. гріш.

***bacil/o** бакт. 1. баццла [*Bacillus*], 2. паличкоподібна бактерія, паличка (син. baston(et)bakterio); antraksa ~ сибіркова паличка [*B. anthracis*]; subtila ~ баццлус субтиліс, сінна паличка [*B. subtilus*].

bacil/hav/ant/o, bacil/port/ant/o, bacil/vehikl/o мед. бацилоносій.

baĉ/o рідко, інформ. пакет, пакетний файл (= komando-dosiero).

Baden||o геогр. н., м. Баден(-Баден) (Німеччина); **~i/o, ~uj/o** Баден (іст. область у Німеччині).

Baden/i/o-Vurtemberg/o геогр. н. Баден-Вюртемберг (земля в Німеччині).

badminton/o спорт. бадмінтон (= volanludo).

baf! виг. ба! (емфатична форма до ba).

Bafin/a: ~a Golfo геогр. н. море Баффіна, Баффінова затока; ~a Insulo о-в Баффінова Земля (Море Баффіна, Канада).

bagag||o багаж (= ракаĵo); ~а багажний.

bagag/akcept/ej/o багажне відділення, відділення прийому багажу.

bagag/bilet/o багажний квиток.

bagag/depon/ej/o камера схову.

bagag/o/ĉar/(et)/o багажний візок (= ракаĵĉaro).

bagag/o/kupe/o зал. багажне відділення.

bagag/port||il/o багажник (на велосипеді, даху автомашини); **~ist/o** носильник.

bagag/vagon/o багажний вагон (= ракаĵvagono).

***bagatel||o** дрібниця, дріб'язок, дурниця (= malgravaĵo); ~а дріб'язковий, незначний, неістотний; ~а prezo незначна, мізерна ціна; **~aj/o** дрібничка; **~em/a** дріб'язковий, суєтний (про людину); **~ig/i** принижувати у значенні, знецінювати у значенні, вважати несуттєвим, легковажати, робити з чогось дурницю.

Bagavadgit/o рел., літ. Бхагавадгіта (головне повчання в індуїзмі).

Bagdad||o геогр. н., м. Багдад (столиця Іраку); **(b)~a** багдадський; **(b)~an/o** багдадець.

baget/o кул. багет, французький батон.

bagn||o каторга (син. punlaborejo); ~а каторжний; **~ul/o** каторжник, каторжанин.

bagr/o 1. див. fosmaŝino; 2. див. dragmaŝino, dragilo.

baĝerigar/o див. buĝerigo.

Baha||o рел. Бага (засновник багаїзму); **(b)~a:** la (b)~a kredo рел. багаїстська віра; **(b)~an/o** багаї, багаїст, послідовник Баги; **(b)~ism/o** багаїзм, релігія багаї (релігійний рух, що проповідує незалежний пошук істини та єдність людства); **(b)~ist/o** див. (b)~ano.

Baham/o/j геогр. н. 1. Багамські острови (Карибське море); 2. д-ва Багамські Острови.

Bahi/o геогр. н. Баїя (штат у Бразилії).

baht/o бат (грошова одиниця Таїланду).

Baĥ/o Бах (прізвище кількох німецьких композиторів).

Bairiki/o геогр. н. Баїрікі (столиця Кірибати).

baj... baj... виг. люлі, люлі-люлі, бай-бай, баю-бай (примовка при колісанні).

bajader/o баядерка.

bajan/o муз. баян.

Bajkal/o геогр. н., о. Байкал (Росія).

***bajonet||o** багнет, штик; ~а багнетний, штиковий; *тех.* байонетний; ~а атака штикова атака; ~а junto байонет, байонетне з'єднання; ~і сумн. **1.** *vt* бити [ударити, (у)колоти] багнетом / штиком (= bajonetpiki); **2.** *vn* орудувати багнетом / штиком, битися на багнетах / штиках, іти в штикову атаку.

bajonet/pik||i *vt* бити [ударити, (у)колоти] багнетом / штиком; ~о удар багнетом / штиком, удар багета / штика, багнетний / штиковий удар.

bajpas/o мед. шунт(ування), обхідний шлях.

bajpas/operaci/o хір. операція шунтування.

Bajram/o рел. Байрам (мусульманське свято).

Bajron||o Байрон (англійський поет); **(b)~ism/o** байронізм.

bajt/o інформ. байт (= bitoko).

bajz/o байза (розмінна грошова одиниця Оману, = 1/1000 ріала).

***bak||i** *vt* **1.** пекти, випікати; ~і рапон, kukon (с)пекти хліб, пиріг; ~і viandon запекти м'ясо; freše ~ita рапо свіжоспечений хліб; **2.** випалювати (цеглу, гончарний і порцеляновий посуд); ~itaj brikoj випалена цегла; ~ad/o **1.** випікання; **2.** випал, випалювання (цегли, порцеляни); ~aj/o печений виріб, випічка; ~ej/o пекарня; ~iĝ/i (с)пектися; ~ist/o пекар; ~uj/o **1.** піч (для випікання); **2.** духовка.

bak/aj/butik/o, bak/aj/vend/ej/o див. panejo.

bakalaŭr||o бакалавр, ~а бакалаврський; ~es/o ступінь бакалавра, бакалавріат; ~iĝ/i стати бакалавром, одержати ступінь бакалавра, здати екзамен на ступінь бакалавра; ~iĝ/o одержання ступеня бакалавра.

bakarat/o карт. бакара.

bak/argil/o теракотова глина (= terakotargilo).

bakelit||o хім. бакеліт; ~а бакелітовий.

bak/form/uj/o кул. форма для випічки (= bakmuldilo).

bak/forn/o **1.** кул. пекарська піч; духова піч; **2.** *тех.* випалювальна піч.

bakgamon/o рідко, див. triktrako.

Bakĥ||o міф. Вакх, Бахус (бог вина); **(b)~a** вакхічний; **(b)~i** *vn* поклонятися Вакху / Бахусу, брати участь у вакхічних містеріях; **(b)~an/o** шанувальник Вакха / Бахуса; **(b)~an/in/o**, шанувальниця Вакха / Бахуса, вакханка (учасниця вакханалій); **(b)~ant/o** жрець Вакха; **(b)~ant/in/o** вакханка, жриця Вакса.

Bakĥanali/o іст. Вакханалія (свято в античному світі, = Bakĥofesto); **(b)~o** перен. вакханалія, розгульне бенкетування, безтямне пияцтво, оргія.

Bakĥ/o/fest/o див. Bakĥanaliо.

baklav/o кул. баклава, пахлава (східні тістечка з листкового тіста з горіховою начинкою).

bak/muld/il/o кул. форма для випічки (= bakform(uj)o).

bak/plet/o лист (для випікання).

bak/pulvor/o порошок для печива.

bak/recept/o рецепт випічки.

bak/sod/o харчова сода, питна сода, сода для випічки (= natria bikarbonato, natria hidrogenkarbonato).

bakŝiŝ/o бакшиш; чайові (у *східних країнах*, син. ŝmirmono).

***bakteri||o** бактерія; ~**o/j** див. eŭbakterioj; acetigaj ~oj див. acetbakterioj; nitroksidaj ~oj азотоокислюючі бактерії; nitrogenfiksaj ~oj азотфіксуючі бактерії; nitratreduktaj ~oj, sennitratigaj ~oj денітрифікуючі бактерії; ~**a** бактеріальний, бактерійний, бактеріологічний; ~**a** malsano бактеріальна хвороба; ~**a** milito бактеріологічна війна; ~aj armiloj бактеріологічна зброя (мн.); ~**olog/o** бактеріолог; ~**olog/i/a** бактеріологічний; ~ologia laboratorio бактеріологічна лабораторія; ~**olog/i/o** бактеріологія; ~**oz/o** бактеріоз (хвороба рослин).

baktericid||o мед. бактерицид; ~**a** бактерицидний (= bakteridetrui, bakterimortiga).

bakteri/emi/o мед. бактеріємія (наявність бактерій у крові).

bakteri/klorofil/o бактеріохлорофіл.

bakteriofaĝ/o бактеріофаг (син. faĝo).

bakterioliz/a мед. бактеріолітичний.

bakteri/o/rezist/a бактеріовідпідний, бактеріостійкий.

bakteri/o/staz/o бактеріостаз.

Baktr||o іст., м. Бактра (столиця Бактрії); (**b**)~**i/a**: (b)~**ia** kamelo двогорбий верблюд; ~**i/o** Бактрія (частина Перської імперії).

Baku||o геогр. н., м. Баку (столиця Азербайджану); (**b**)~**a** бакинський; (**b**)~**an/o** бакинець.

***bal||o** бал; silvestra ~o новорічний бал; doni ~on давати бал; reĝino de ~o королева балу; ~**ej/o** заст., див. balsalono.

***bala||i** vt мести, замітати, підмітати; ~i stratojn підмітати вулиці; vento ~as la nubojn вітер розмітає хмари; ~**a** підмітальний; ~**a** veturilo підмітальна машина; ~**ad/o** замітання, підмітання; ~**aĵ/o** сміття; sitelo por ~aĵo відро для сміття; ◇ ~aĵon el korto eksteren ne elportu сміття з хати не виносять; ~**aĵ/uj/o** ящик для сміття, урна для сміття; ~**il/o** мітла, помело; віник; ◇ pova ~ilo bone ~as нова мітла чисто мете; ~**il/et/o** мітелка; ~**ist/o** замітальник, підмітальник; двірник.

bala/aĵ/ŝovel/il/o совок для сміття.

***balad/o** балада.

balafon/o муз. балафон, балафон (африканський муз. інструмент).

balalajk||o муз. балалайка; ~**a** балалаєчний; ~**ist/o** балалаєчник.

bala/maŝin/o підмітальна машина.

balan||o 1. зоол. морський жолудь [*Balanus*] (син. marglano); 2. анат. головка статевого члена (син. glano); ~**it/o** мед. баланіт, запалення шкіри головки статевого члена.

***balanc||i** vt гойдати, розгойдувати, погойдувати, колихати, хитати, хилитати; махати (руками, ногами); ~i bebon en la brakoj колихати дитинку на руках; ~i la kapon хитати голову; ~i la brakojn dum marŝo робити відмах (руками) під час марширування; ~**o/j**, ~**ad/o** гойдання, розгойдування, погойдування, хитання; ~**iĝ/i** гойдатися, розгойдуватися, погойдуватися, колихатися, коливатися, хитатися, хилитатися; балансувати; ~**iĝ/o** гойдання, хи(ли)тання, розгойдування, погойдування; ~**il/o** 1. гойдалка; 2. маятник (= pendolo); 3. балансир (= balanciero).

balanc/ark/o 1. коромисло (ваги); 2. ніжки (крісла-гойдалки, коліски і т. п.).

balanc/ĉeval/o див. lulĉevalo.

balancel/o мор. баланчела, човен з гострим носом і кормою (в Італії).

balancier/o *tex.* баланси́р; шату́н; крути́льний мая́тник.

balanc/rad/o баланси́р (*у годиннику, = balanciero*).

balanc/seĝ/o *див.* lulseĝo.

balantidi||o *зоол.* балантиді́й [*Balantidium*]; **~oz/o** *мед.* балантиді́аз, балантиді́оз.

balast||o **1.** *прям., перен.* бала́ст; **2.** *зал.* поду́шка (*залізничного насипу*); **~a** бала́стний, бала́стовий; **~i** *vt* бала́стувати, укла́дати бала́ст, ванта́жити бала́стом; **~ad/o** бала́стування.

balast/akv/uj/o *мор.* бала́стна цистерна.

balat/o **1.** *бот.* бала́та [*Manilkara bidentata, син. Mimops balata*]; **2.** *хім.* бала́та (*вид природного каучуку*).

Balaton/o *геогр. н., о.* Балато́н (*Угорщина*).

balbo/o бальбо́а (*грошова одиниця Панами*).

***balbut||i** **1.** *vn* заї́кати́ся, запи́нати́ся, зати́нати́ся; **2.** *vt* белькоти́ти, белькоти́ти; бубо́ніти, бурмота́ти, бурча́ти; лепета́ти; **~o** неви́разне [нерозбі́рливе] сло́во, лепет; **~ad/o** заї́кання, белькі́т, белькоти́ння; бубо́ніння, бурмота́ння, бурча́ння; лепет; **~ig/i** ви́кликати [спричиня́ти] заї́кання; **~ul/o** заї́ка; **~ul/in/o** заї́ка (*про жінку*).

***baldaken/o** балдахі́н; *мор.* тент.

***baldaŭ** *присл.* незаба́ром, невдовзі, скоро́, найбли́жчим часо́м; ~ poste тро́хи зго́дом; kiel eble plej ~ якомо́га швидше; **~a** скоро́ий; ĝis ~a revido! до скоро́ї зустрі́чі!

baldeli/o *бот.* балде́лія [*Baldellia*] (*акваріумна рослина*).

Balduen/o Боду́ен (*чол. ім'я*).

Baldur/o **1.** *міф.* Бальдр (*скандинавський бог добра і краси*); **2.** Бальд(у)р (*чол. ім'я*).

Balear/o/j *геогр. н.* Балеа́рські остро́ви (*Середземне море, Іспанія*).

baled/o *рідко, див.* baleto.

***balen||o** *зоол.* **1.** китоподі́бна тварина з ряду китоподі́бних (= cetaco); **2.** кит [*Balaena*]; **3.** *maj, астр.* Кит (*сузір'я*); **~a** кито́вий; **~a** graso кито́вий жир; **~ed/o/j** кито́ві [*родина Balaenidae*]; **~id/o** ките́нє; **~ist/o** китобі́й, китоло́в.

balen/bark/o *див.* balenŝipo.

balen/bird/o *орн.* кито́ва пта́шка [*Pachyptila*].

balen/blank/o *див.* spermaceto.

balen/ĉas||a *див.* balenkapta; **~ad/o** *див.* balenkaptado; **~ist/o** *див.* balenkaptisto, balenisto.

balen/gras/o кито́вий жир.

balen/kapt||a китоло́вний, китобі́йний; **~a** ŝipo *див.* balenŝipo; **~ad/o** китоло́вний [китобі́йний] про́мисел, про́мисел киті́в, полюва́ння на киті́в; **~ist/o** китоло́в, китобі́й (= balenisto).

balen/lamen/o *див.* barto.

balen/ole/o тран, кито́вий жир (*витоплений*).

balenopter||o *зоол.* кит-сму́гач [*Balaenoptera*]; **~ed/o/j** смугаче́ві [*родина Balaenopteridae*].

***balen/ost/o** *див.* barto.

balen/ŝip/o китоло́вне (*або* китобі́йне) судно́.

***balet||o** балет; **~ist/o** арти́ст балету; **~ist/in/o** балери́на; **~ist/ar/o** балетна тру́па; **~estr/o** балетме́йстер.

balet/am/ant/o балетоман.

balet/jup/o театр. пачка.

balet/lern/ej/o балетне училище, балетна школа.

balet/mastr/o заст., див. baletestro.

balg||o 1. міх (ковальський, акордеона, фотоапарата і т. п.); ~o de fajroblovilo ковальський міх; 2. гармошка (між вагонами, = intervagona balgo); 3. відкидний верх (екіпажа, автомобіля).

balg/o/blov/il/o ковальський міх.

balg/o/fot/il/o складаний фотоапарат (з міхом).

Balĥ/o геогр. н., м. Балх (Афганістан).

Bali/o геогр. н., о-в Балі (Яванське море, Індонезія).

balist||o військ., іст. баліста, катапульта, метална машина; ~а балістичний (який діє за рахунок поштовхів); ~а mezuro електровимірювання балістичним методом; ~а galvanometro балістичний гальванометр; ~а raketo балістична [некерована] ракета; ~ik/a балістичний (стосовний балістики); ~ika kalkulo балістичний розрахунок; *~ik/o балістика (наука).

Balkan||o геогр. н. Балканські гори (Болгарія, Сербія); ~o/j геогр. н. Балкани, Балканський півострів; ~i/o Балкани (балканські країни); 3. (b)~ig/i політ., перен. балканізувати (діяти за принципом „розділяй і владарюй”); (b)~olog/i/o балканістика.

balkan/falk/o орн. сокіл середземноморський [*Falco biarmicus*].

Balkaŝ/o геогр. н., о. Балхаш (Казахстан).

***balkon/o** балкон (тж театр.); sidi sur la unua ~o сидіти на першому балконі; ~aj/o див. korbelfenestro.

balkon/pord/o балконні двері, двері на балкон.

bal/kostum/o бальний костюм [одяг].

bal/mantel/o див. balsurtuto.

balneolog||o мед. бальнеолог; ~i/o бальнеологія; ~i/a бальнеологічний.

***balon||o** 1. балон, повітряна куля, аеростат (= aerostato); direktebla ~o керована повітряна куля, дирижабль; libera ~o вільна повітряна куля; nedirektebla ~o некерована повітряна куля; prova ~o перен. пробна куля; varmaera ~o повітряна куля на гарячому повітрі, монгольф'єр; 2. балон, куляста колба, куляста посудина (зазвичай скляна); ~et/o 1. повітряна кулька (іграшка); 2. відділення в балоні дирижабля; ~ist/o повітроплавець, аеронавт.

balon/bar/il/o військ. повітряна аеростатна загорода.

balon/konduk/ist/o див. balonisto.

***balot||i** *vn* балотувати, (таємно) голосувати, вибирати голосуванням (за допомогою бюлетенів, куль і т. п., = voĉdoni per balotiloj); ~i por аў контрай голосувати за або проти; ~i pri prezidanteco вибирати голову голосуванням; ~i pri la propono балотувати пропозицію; ~а балотувальний; ~о балотування, голосування (дія того, що голосує); ~ad/o балотування, голосування (дія тих, що голосують); publika, sekreta ~ado відкрите, таємне голосування; nedecida ~ado голосування, що не дало результатів; ~ant/o голосуючий (у знач. ім.), виборець; ~ej/o виборча дільниця; ~estr/o голова виборчої комісії, голова виборчого; ~il/o балотувальний (або виборчий) бюлетень; балотувальна куля; ~uj/o виборча урна, балотувальна скринька.

balot/batal/o передвиборна боротьба.

balot/ĉel/o кабiна для голосування.

balot/distrikt/o виборчий округ.

balote/o бот. м'яточник, глуха кропива [*Ballota*]; nigra ~ м'яточник чорний [*B. nigra*]
balot/glob/o балотувальна куля.
balot/kampanj/o виборча кампанія.
balot/kart/o виборчий (або балотувальний) бюлетень.
balot/komision/o виборча комісія, виборчком.
balot/kest/o див. balotujo.
balot/leg/ar/o виборче законодавство.
balot/lim/o виборчий ценз.
balot/rajt||o виборче право, право участі у виборах, право голосу; universala ~о загальне виборче право; ~а який має право голосу, наділений правом голосу.
balot/urn/o див. balotujo.
bal/pelerin/o манто, накидка.
bal/rob/o бальна сукня, бальне плаття.
bal/salon/o бальний зал.
bal/su/o бальна туфля, бальний черевик.
balt||o 1. іст. балт; 2. прибалт, прибалтієць; ~а балтійський; (В)~а Маро геогр. н. Балтійське море; (В)~і/o геогр. н. (при)балтійські країни, країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва); ~in/o прибалтійка.
Baltazar/o Балтазар(о), Валтасар(о) (чол. ім'я).
balte/o 1. військ. португез, перев'яз; 2. авт. ремінь безпеки (через плече).
Baltimor/o геогр. н., м. Балтимор (США).
balučiteri/o палеонт. балучитеріум [*Baluchitherium*].
balustr||o бальясина (точений стовпчик поруччя); ~ar/o див. balustrado.
***balustrad/o** 1. балюстрада (поруччя з точеними стовпчиками); 2. поруччя, парпет; мор. леєр.
I balz/o 1. бальса, бальзове дерево (матеріал); 2. бот. охрома (= okromo).
II balz/o знак дорожньої розмітки; посадочний вогонь; фарватерний буй.
***balzam||o** прям., перен. бальзам; perua ~о перуанський бальзам; toluo ~о толуанський бальзам; ~а 1. бальзамічний; 2. перен. запашний; ~i vt (за)бальзамувати (= enbalzamigi); ~uj/o див. balzamarbo.
balzam/arb/o бот. бальзамне дерево (різні види).
balzamin||o бот. бальзамін, розрив-трава [*Impatiens balsamina*] (син. netušumino); ~ac/o/j бальзамінові [родина *Balsaminaceae*].
balzamit/o бот. пижмо бальзамічне, канупер [*Tanacetum balsamita*, син. *Balsamita major*] (син. balzamoherbo).
***balzam/o/herb/o** див. balzamito.
balz/o/lign/o див. balzo 1.
bam! бам!, бом! (звуконаслідування дзвону).
Bamak/o геогр. н., м. Бамако (столиця Малі).
bambar/o/j етн. бамбара (африканський народ).
***bambu||o** 1. бамбук (спільна назва кількох родів рослин); 2. бамбук (стебло, стовбур бамбука); ~а бамбуковий.
bambu/baston/o бамбукова палка.

bambu/kan/o бамбук, бамбукова жердка, стебло бамбука.

bambu/rat/o зоол. бамбуковий пацюк [*Rhizomys*].

bambu/stang/o див. bambukano.

bambu/šos/o кул. бамбуковий пагін.

bambu/verg/o бамбукова палка.

bambuz/o бот. справжній бамбук, бамбуза [*Bambusa*].

I*ban||i *vt* **1.** купати; *перен.* омивати; ~i infanon купати дитину; ~i siajn manojn en sango *перен.* умочити руки в крові; li estis ~ata de ŝvito він заливався потом, піт лився з нього рікою; **2.** *tex.* занурювати, опускати (*у рідину, розчин*); **si/n** ~i купатися, приймати ванну; ~o купіль; ванна (*процедура*); elektroliza, varma, suna, mara, ŝlima ~o електролізна, гаряча, сонячна, морська, грязьова ванна; preni ~on прийняти ванну, скупатися [помитися] у ванні; ~ad/o купання; ~ej/o купальня, лазня, баня; ~iĝ/i **1.** див. sin ~i; **2.** купатися (*бути зануреним у чому-н., обливаним, поливаним чим-н.*); la salikaj branĉoj ~iĝis en la rivero вербові гілки купалися в річі; ~iĝi en la ŝvito обливатися потом; ~ist/o сумн. банщик; ~uj/o ванна (*посудина*).

II ban/o бані (*розмінна монета Молдови і Румунії*).

Banaĥ/o Банах (*польський і український математик*); **(b)~a** банахів; (b)~a spraco банахів простір.

***banal||a** банальний, буденний, заяложений; ~a frazo банальне речення, банальний вислів; ~a vero прописна істина; ~aj/o банальність, банальна річ; загальник; ~ec/o банальність, буденність, заяложеність; ~ig/i (з)робити банальним, заяложувати; ~ig/o заяложення.

***banan||o** банан (*плід*); ~uj/o банан (*рослина*); ĵapania ~ujo банан японський (= baŝoo).

banan/muŝ/o див. drozofilo.

banan/plant/o див. bananujo.

banan/respublik/o *полит.* бананова республіка.

banan/ŝel/o бананова шкірка.

Banaras/o *геогр. н., м.* Бенарес (*Індія*) (= Varanasio).

ban/ĉambr/o ванна (кімната).

ban/ĉap/o купальня шапочка.

ban/ĉel/o кабін(к)а (*у купальні, лазні*).

Band/a: ~a Maro *геогр. н.* море Банда (*Тихий океан, Індонезія*).

***band||o** **1.** муз. банда, музична група, процеся музикантів; **2.** банда, згря; кліка; збіговисько; ватага; орава; ~an/o **1.** муз. член музичної групи; **2.** бандит (*член зграї, банди*); ~estr/o **1.** муз. керівник музичної групи; **2.** ватажок банди; ~iĝ/i сформувати групу, організуватися в банду.

***bandaĝ||o** бандаж, пов'язка, перев'язка (= pansobendo); ~i *vt* **1.** накладити бандаж, пов'язку; **2.** обробити рану, (з)робити перев'язку, перев'язати, (за)бинтувати, перебинтувати (= pansi); ~ist/o бандажист; виробник або продавець перев'язочних матеріалів.

Bandar-Seri-Begavan/o *геогр. н., м.* Бандар-Сері-Бегаван (*столиця Брунею*).

banderil||o бандерилья (*прикрашений стрічками спис, який використовують у кориді*); ~ist/o бандерильєро.

***banderol||o** **1.** бандероль (*стрічка-обгортка для поштового відправлення, товару*); ricevi libron sub ~o одержати бандероль з книжкою; **2.** див. bendo; ~e: sendi ~e вислати бандероллю.

bandi/o *спорт.* **1.** хокей з м'ячем, бенді; **2.** ключка для бенді (= hokeilo).

bandikot/o зоол. бандикота [*Bandicota*].

***bandit||o** бандит, розбійник; *перен.* головоріз; **~а** бандитський; **~ej/o** бандитське кубло / гніздо; **~ism/o** бандитизм, розбій.

bandolier/o див. balteo.

bandonion/o муз. бандонеон (різновид гармоніки).

Bandung/o геогр. н., м. Бандунг (Індонезія).

bandur||o муз. бандура; **~ist/o** бандурист.

bang! (ба)бах! (звуконаслідування вибуху).

Bang/o геогр. н., м. Бангі (столиця Центральноафриканської Республіки).

bangalo/o бунгало (легка позаміська будівля).

ban/gast/o відпочиваючий на водах (у знач. ім.), курортник.

bangi||o бот. бангія [*Bangia*]; **~(o)/fic/o/j** бот. бангії, бангієві водорості [клас *Bangiophyceae*].

Bangkok/o геогр. н., м. Бангкок (столиця Таїланду).

Bangladeś/o геогр. н., кр. Бангладеш.

banĝ||o муз. банджо; **~ist/o** банджист.

Banĝul/o геогр. н., м. Банджул (столиця Гамбії).

ban/hejt/il/o (нагрівальна) колонка, водонагрівач (у ванній).

banjan/o бот. баніан, баньян, бенгальський фікус (= bengala fikuso).

banjuls/o кул. баньюльс (сорт французького вина).

***bank||o** у *різн. знач.* банк; emisia, hipoteka, investa, komerca **~o** емісійний, іпотечний, інвестиційний, комерційний банк; depona **~o** див. deponbanko; diskonta **~o** див. diskontbanko; kredita **~o** див. kreditbanko; ŝtata **~o** див. ŝtatbanko; gena **~o** банк генів; **~o** de sango, spermo банк крові, сперми; havi konton ĉe la **~o** мати рахунок у банку; havi [teni] la **~on** карт. держати / тримати банк; rompi la **~on** карт. зірвати банк; **~а** банківський, банковий; **~а** garantio банківська гарантія; **~а** sistemo банківська система; **~estr/o 1.** банкір; керуючий банком; **2.** карт. банківник; **~ism/o** ек. банківська система; **~ist/o** банківський службовець [працівник], працівник банку.

ban/kalson/o купальні труси, плавки.

bank/asign/ad/o фін. асигнування банком.

bank/aŭtomat/o сумн. банкомат (= сумн. monaŭtomato).

bank/bilet/o банківський білет, банкнот(а), асигнація.

bank/ĉek/o банківський чек.

***banked||o** бенкет, банкет; **~а** бенкетний, банкетний; **~і** *вп* брати участь у бенкеті / банкеті, бенкетувати, банкетувати; **~ej/o** бенкетний / банкетний зал.

***bankier/o 1.** банкір; **2.** карт. банківник.

bankiz/o торос; припай (прибережний лід); шельфовий льодовик (= glacibenko).

bank/(o)/diskont/o банківський дисконт.

bank/ofic|ej/o банківська контора, банківське відділення, банківський офіс; **~ist/o** див. bankisto.

ban/kostum/o купальний костюм, купальник.

***bankrot||i** *вп* *прям.*, *перен.* збанкрутувати, збанкрутувати; **~а** збанкрутілий, неплатоспроможний; **~а** deklaro оголошення про банкрутство; **~о** банкрутство, банкрутство, неспроможність; deklari **~on** оголосити банкрутство / банкрутство; kulpa **~o**

злісне банкрутство / банкрутство; ~ig/i довести до банкрутства / банкрутства, зробити банкрутом / банкрутом; ~int/o, ~ul/o банкрут, банкрут; politika ~into, politika ~ulo політичний банкрут / банкрут.

bankrot/aranĝ/o юр. угода між неспроможним боржником і його кредиторами.

bankrot/deklar/o оголошення про банкрутство / банкрутство.

banksi/o бот. банксія [*Banksia*].

ban/kuf/o купальна шапочка.

ban/kurac/ad/o лікування ваннами, бальнеотерапія.

ban/kuv/o ванна (*посудина, = banujo*).

ban/lok/o води (*курорт з мінеральними джерелами і пляжами*); курорт; місце для купання.

ban/mantel/o купальна [банна] накидка, купальний [банний] халат.

ban/serv/ist/o сумн. баншик.

ban/sezon/o купальний сезон; курортний сезон.

ban/ŝort/o купальні труси.

*bant||o бант; ~ig/i зав'язати бантом; ~igi kravaton зав'язати галстук / краватку.

bantam/o карликова курка, бентамка.

ban/terapi/o лікування ваннами, бальнеотерапія (= bankuracado).

bant/kravat/o метелик (*галстук, = papilia kravato*).

bant/roz/o розетка (*прикраса із стрічок*).

bantu||o банту (*представник групи народностей в Африці; родина африканських мов*); ~a: la ~aj lingvoj мови банту.

ban/tuk/o 1. банний рушник; 2. банне простирадло.

ban/urb/o місто на водах, курортне місто, (місто-)курорт.

banus||o іст. бан (*намісник короля в Угорщині, Хорватії та ін.*); ~ej/o див. banuslando.

banus/land/o іст. бановина.

baobab/o бот. баобаб [*Adansonia, син. Baobab*].

*bapt||i vt 1. церк. (о)хрестити; ~i filon Petro охрестити сина Петром; 2. перен. охрестити, дати ім'я, прізвисько, прозвати; 3. освячувати (*водою, кров'ю*); 3. розм. розбавити (*водою молоко, вино і т. п., = adulteri*); ~o хрещення (*тж перен.*); ~a хрестильний; ~a seremonio церемонія хрещення; *~an/o кум; ~an/ec/o кумівство; *~an/in/o кума; ~ej/o церк. баптистерій; місце для хрещення; ~ist/a баптистський; ~ist/o рел. баптист; (B)~ist/o Хреститель; Johano la (B)~isto Іван Хреститель; ~uj/o купіль, хрестильниця.

bapt/asperg||i vt церк. окропити кропилом, освятити водою (*при хрещенні*); ~o окроплення водою (*при хрещенні*).

bapt/atest/o свідоцтво про хрещення.

Baptist/o Баптист (*чол. ім'я*).

baptisteri/o церк. баптистерій.

*bapt/o/fil||o хрещеник, хрещений син; ~in/o хрещениця, хрещена дочка.

batr/o/ge/patr/o/j хресні батьки.

bapt/o/kuv/o див. bapтujo.

bapt/o/merg/o занурення (в купіль при хрещенні).

bapt/o/nom/o хресне ім'я.

***bapt/o/patr||o** хрещений батько; ~**in/o** хрещена мати.

bapt/o/pelv/o див. bartujo.

I*bar||i *vt* **1.** городити, загороджувати, перекривати; ~i straton перекрити вулицю; ~i al iu la vojon загородити [заступити] кому-н. дорогу; ~i la fluon de rivero перегородити течію річки; **2.** перен. заступати, перепиняти, перекривати, перегороджувати, перешкоджати, чинити перешкоду; ~i ĉian pozitivan evoluon перешкоджати позитивному розвитку; ~**o** **1.** перешкода, завада, бар'єр; kontraŭ malfeliĉoj ~o ne ekzistas від нещастя перешкоди немає; Esperanto forigas la lingvajn ~ojn inter la popoloj есперанто усуває мовні бар'єри між народами; **2.** мат. межа; suba ~o нижня межа; supera ~o верхня межа; ~**ad/o** загородження, огороджування; ~**aĵ/o** **1.** загорода; trafikna ~aĵo зал. залізничний [буферний] упор (в кінці колії); **2.** бар, напос в гирлі ріки; *~**il/o** перешкода (тж перен.); огорожа, паркан, пліт; бар'єр; ~**um/o** хвиля в гирлі ріки.

II bar/o фіз. бар (одиниця виміру атмосферного тиску).

III bar/o бар (невеликий ресторан, = drinkejo).

Barabas/o бібл. Варавва.

bar/aĵ/lag/o гребельне озеро.

***barak||o** барак; табірна будівля; ~**ar/o** (барачний) табір.

***barakt||i** *vn* борсатися; битися, відбиватися, тріпотіти, метатися, тріпатися, кидатися; barakti per la piedoj тріпати ногами; ~i kontraŭ la ŝuldoj борсатися з боргами [в боргах]; en lia karo ~as nova ideo у нього в голові з'явилася нова ідея; ~i kiel fiŝo ekster la akvo ◇ битись як риба об лід [в неводі]; ~**ad/o** борсання, метання.

baramund/o іхт. латес, барамунді, білий морський окунь [*Lates calcarifer*].

barank/o сумн., див. kringo.

Barat/o **1.** міф. Бхарата (цар, за династії якого Індія визначилася як багатоплемінна нація); **2.** Бхарат (офіційна назва Індії мовою гінді).

barateri/o юр. баратрія (навмисний збиток вантажу та судну з боку капітана або судової команди).

***barb||o** борода; Blua (B)~o Синя Борода (казковий персонаж); ◇ griza ~o saĝon ne atestas борода не робить чоловіка мудрим; ĵuri per la ~o de l' Profeto клястися бородою Пророка; ~**a** бородатий; ~**et/o** борідка; ~**ist/o** див. barbigo; ~**ul/o** бородатий чоловік, бородань, бородач.

Barbad/o геогр. н., о-в, д-ва Барбадос (Атлантичний океан).

barbaden/o бот. пасифлора чотирьохгранна, гігантська гранадилла [*Passiflora quadrangularis*].

barbakan/o іст., арх. барбакан (зовнішнє укріплення, що захищало ворота або міст перед фортецею, містом).

***barbar||o** іст. варвар (тж перен.); ~**a** варварський; ~**aĵ/o** варварство, варварський учинок; ~**ec/o** варварство (писа); ~**ism/o** лінгв. варваризм.

Barbar/a Барбара, Варвара (жін. ім'я).

barbare/o бот. суріпиця [*Barbarea*]; ordinara ~ суріпиця звичайна [*B. vulgaris*]; printempa ~ суріпиця весняна [*B. verna*].

Barbaros/o іст. Барбаросса (прізвисько ряду рудобородих історичних осіб) (= Ruĝbarbulo, la Ruĝbarba).

barbastel/o зоол. широковух [*Barbastella*].

barbed/o військ. барбет (укріплення для встановлення гармати).

barbekju/o барбек'ю (рама з решіткою для смаження або копчення м'яса великими кусками); шашличня, гриль.

barb/faden/o зоол. вус.

barbi/o див. barbofišo.

barbikan/o див. barbakano.

***barbir||o** заст. цирульник (= razisto); la (B)~o de Sevilо Севільський цирульник (комедія Бомарше і опера Россіні); ~i vt голити, стригти; ~ej/o заст. цирюльня.

barbiton/o муз. барбітон (стародавній різновид ліри).

barbitur||o хім. малонілсечовина, барбітурова кислота (= barbitura acido); ~a барбітуровий; ~aj/o фарм. барбітурат; ~ism/o мед. барбітуратизм, отруєння / інтоксикація барбітурами.

bar/boben/o ел. дросель, дросельна котушка.

barb/o/faden/o вус (у деяких риб).

barb/(o)/fišo/o див. barbio.

barb/o/hav/a див. barba.

barb/o/lan/o, barb/o/lanug/o пушок (на підборідді, щоках).

Barbud/o геогр. н., о-в Барбуда (Карибське море, Антигуа і Барбуда).

Barcelon/o геогр. н., м. Барселона (Іспанія).

***barĉ/o** борщ (= betsupo 1).

***bard||o** бард; боян; ~a бардівський.

bareĝ/o текст. барез.

Barejn/o геогр. н. 1. Бахрейнські острови (Перська затока); 2. кр. Бахрейн.

***barell||o** 1. бочка, бодня; ~o da biero бочка пива; 2. барель, бариль (міра об'єму рідин і сипких тіл в деяких країнах, від 115 до 164 л); ~ej/o бондарня; ~et/o 1. барило; 2. барабан (револьвера, годинника); ~iĝ/i перен. наїсти живіт як бочка / бодня; ~ist/a бондарський, бондарний; ~ist/o бондар.

barel/bend/o обрuch, обід (для бочки, діжі).

barel/bier/o бочкове [розливне] пиво.

barel/ĉar/eg/o віз з бочкою, бочка на колесах.

barel/far||ad/o виготовлення бочок; ~ej/o див. barelejo; ~ist/o див. barelisto.

barel/form/a бочкоподібний.

barel/fund/o дно бочки.

barel/gust/i vt віддавати бочкою, тхнути бочкою.

***barelief/o** мист. барельєф (= basa reliefo, malalta reliefo).

barel/rabot/il/o сумн. горбач (рубанок з угнутою або опуклою підшоною колодки).

barel/ring/eg/o див. barelbendo.

barel/tabul/o бондарна дошка, клепка (= daŭbo).

barel/ventr/a барилкуватий, пузатий.

barel/volb o арх. циліндричне склепіння.

barem/o розрахункова таблиця, книга [збірник] таблиць готових обчислень; logaritma ~ логарифмічна таблиця, таблиця логарифмів; ~o de prezoj прейскурант (у вигляді таблиці); ~o de salajroj таблиця розрахунку [ставок] заробітної плати

Barenc||a: ~a Маго геогр. н. Баренцове море.

barĝ/o мор. баржа; шаланда.

barĝo/ŝip/o мор. судно для буксирування барж.

barĝo/trajn/o мор. караван барж на буксирі.

barhan/o див. barkano.

bari||o хім. Барій (елемент), барій (речовина); ~а барієвий, барію; ~а klorido хлорид барію.

baricentr/o барицентр (центр ваги геометричної фігури або тіла).

***barier||o** 1. бар'єр, перешкода; 2. застава, рогатка, шлагбаум (= bartrabo); turnebla, levebla ~о поворотний, підйомний шлагбаум; 3. бар'єр, загородка (що відокремлюють у залі суду суддів від публіки); ~і vt ставити бар'єр, рогатку, перекривати [перегороджувати] шлагбаумом.

barier/gard/ist/o доглядач шлагбаума; зал. черговий по залізничному переїзду.

barier/kur/ad/o спорт. бар'єрний біг, біг з перешкодами (= obstaklokurado).

***barikad||o** барикада; ~а барикадний; ~і vt барикадувати, загороджувати барикадою; sin ~і забарикадуватися; ~іĝ/i (за)барикадуватися, загородитися барикадою.

barikad/batal/o барикадний бій, бій на барикадах.

bar/il/pord/o хвіртка.

baringtoni/o бот. барингтонія [Barringtonia].

barion||o фіз. баріон; ~а баріонний.

barisfer/o геол. барисфера.

bari/spat/o див. barito 1.

barit||o 1. мін. барит, важкий шпат (= barispato); 2. хім. барит; kaŭstika ~о їдкий барит, гідроксид барію, гідроокис барію; ~а баритовий; ~а akvo баритова вода (водний розчин гідроксиду барію); ~а rarego баритовий папір.

barit/akv/o баритова вода.

***bariton||o** баритон (голос; духовий інструмент); ~а баритоновий, баритонний, баритонічний; ~ul/o баритон (співак).

barit/paper/o баритовий папір.

barj/o фіз. барія, мікробар.

***bark||o** мор. 1. баркас; барка; 2. барк; ~et/o парусний човен (= velboato).

barkan/o бархан.

barkarol/o муз. баркарола.

barkentin/o, bark/o/skun/o сумн., мор. баркентина, шхуна-барк.

barmicv||o рел. бар-міцва (святкування релігійного повноліття єврейського хлопця, якому виповнилося 13 років); ~ul/o хлопець, що пройшов бар-міцву.

barn/o фіз. барн (позасистемна одиниця вимірювання площі).

Barnab||o Варнава, Барнабас, Барнабі (чол. ім'я); (b)~an/o/j варнавіти, барнабіти (монаший орден).

Barnabas див. Barnabo.

barograf/o фіз., метео барограф.

barok||o бароко (стиль); ~а бароковий; ~а palaso бароковий палац, палац у стилі бароко.

***barometr||o** фіз., метео барометр; hidrarga ~о ртутний барометр; aneroida ~о барометр-анероїд; ~а барометричний; ~а skalo шкала барометра, барометрична шкала; ~i/o барометрія.

***baron**||о барон; ◇ *ĉiu ~o havas sian karigon* ко́жний по-своєму казиться; ~а баронський; ~**ar**/о збірн. барони, баронство; ~**ec**/о баронство (*титул*); ~**et**/о баронет; ~**id/in**/о баронеса (*дочка барона*); ~**in**/о баронеса (*жінка барона*).

baron/land/о *іст.* баронат, баронія (*володіння барона*).

baroskop/о *фіз., метео* бароскоп.

bar/o/term/o/graf/о *метео* баротермограф.

bar/o/trop/a *метео* баротропний; ~ *kamro* баротропне поле.

bar/paf/ad/о *військ.* загороджувальний вогонь.

bar/sabl/о *див.* *baraĵo* 2.

bart/о китовий вус (= *balenosto, balenlameno*).

bart/o/cetac/o/j *зоол.* беззубі кити, вусаті кити [*підряд Mystatoceti*].

Bartolome||о Варфоломій, Бартоломео, Бартолам'ю (*чол. ім'я*); ~а: ~а *nokto іст.* варфоломіївська ніч.

bar/trab/о шлагбаум, рогатка (= *bariero* 2).

Baruĥ/о *бібл.* Барух, Варух.

bar/valv/о *тех.* запірний вентиль.

barzoj/о *мисл.* (російський) хорт (= *rusia leporhundo*).

I **bas/a** низький (= *malalta*); ~aj *frekvencoj* радіо низькі частоти; ~а *reliefo* *мист.* барельєф; ~а *voĉo* низький голос.

II ***bas**||о *муз.* бас (*голос; духовий інструмент*); *burda ~o* *див.* *burdono*; *obstina ~o, ĝipeta ~o* басо остинато; 2. ~а басовий; ~а *kle(f)o* басовий ключ; ~е басом, *розм.* баса; ~**ul**/о бас, людина, що володіє басом.

basball||о *спорт.* бейсбол (= *bazopilkado*); ~а бейсбольний; ~**ej**/о бейсбольне поле; ~**ist**/о бейсболіст.

***basen**/о 1. у *різн. знач.* басейн; водойма; ~ *por naĝado* плавальний басейн; *rivera ~* басейн ріки; *la ~ de Dnepro* басейн Дніпра; *havena ~* акваторія (*частина порту, = havenbaseno*), торговий басейн, внутрішня гавань.

baset/о *рідко, див.* *vertago*.

Baseter/о *геогр. н., м.* Бастер (*столиця Сент-Кітсу і Невісу*).

bas/et/korn/о *муз.* басетгорн, альтовий кларнет.

bas/frekvenc||о *ел.* низька частота (= *basa frekvenco, malalta frekvenco*); ~а низькочастотний.

bas/german/a *див.* *malaltgermana*.

bas/gitar||о *муз.* бас-гітара; ~**ist**/о бас-гітарист.

bas/о 1. басія [*Bassia*]; 2. *бот.* басія віникова [*B. scoraria*] (*син.* *somercipreso*); 3. *заст., див.* *maduko*.

basier/о *фін.* біржовик, що грає на зниження (*цін, курсу акцій і т. п.*), ведмідь.

bas/instrument/о *муз.* басовий інструмент.

***bask**/о *пола, поділ*; *sub la ~o* під полою.

basketbal||о *спорт.* баскетбол (= *korborilkado*); ~а баскетбольний; ~**ej**/о баскетбольний майданчик; ~**ist**/о баскетболіст.

baskin/о *етн.* спідниця національного костюму басконець, баскинка.

bas/klarnet/о *муз.* бас-кларнет.

bask/o/port/ant/o 1. підлабузник, підлиза, лестун; 2. технічний кандидат (на виборах, що виступає лише для підтримки іншого кандидата).

***baskul|o** 1. *тех.* важіль, коромисло; 2. *буд.* крило; прогонна споруда (*розвідного моста*); 3. *гойдалка (дворамenna)*; 4. журавель (*підйомний пристрій*); 5. *інформ.* перемикач; 6. *інформ., ел.* тригер; ~i *vn* гойдатися, розгойдуватися; ~ig/i гойдати, розгойдувати.

baskul/buton/o *ел., тех.* важіль тумблера, перекидна клавіша.

baskul/fenestr/o обертове вікно, відкидне вікно.

baskul/kamion/o *авт.* самоскид.

baskul/lud/o 1. гойдання (*на гойдалці*); 2. *перен., політ.* почергове загравання з обома протиборчими сторонами.

baskul/pes/il/o підйомна вага.

baskul/pont/o розвідний міст.

baskul/put/o криниця з журавлем.

baskul/salt/il/o *ел.* тумблер, тумблерний вимикач [перемикач]; перекидний вимикач [перемикач]; рубильник.

bas/lis/a *текст.* з горизонтальним розміщенням ниток основи (*про килим і т. п.*).

bas/prem/a *тех.* низьконапірний, з малим тиском.

bas/reg/il/o *муз., ел.* регулятор низьких частот.

bas/relief|o *мист.* барельєф (= basa reliefo, malalta reliefo); ~a барельєфний.

Bass|o Басс (*англійський мореплавець*); ~a: ~a markolo *геогр. н.* Бассова протока (*між Австралією і островом Тасманією*).

***bast|o** *бот.* луб, лубок, лико; ~a луб'яний, ликовий; ~a mato рогожа; ~a ŝuo личак.

bas/tajd/e під час припливу, при припливі.

bas/tam/o *муз.* невеликий переносний барабан, який тримають напереваги.

bas/tambur/o *муз.* бас-барабан.

***bastard|o** 1. байстрюк, безбаченко, позашлюбна дитина; *іст.* бастард (*позашлюбна дитина впливової особи*); 2. *біол.* помісь, покруч, гібрид, мішанець (= krucaĵo, hibrido); 3. *груб.* вродок, покруч, ублюдок; ~es/o позашлюбне народження, незаконнонародженість; ~ig/i *заст.* 1. *біол.* схреститися (= kruĉiĝi, hibridiĝi); 2. *виродитися (= degeneri).*

bas/tensi|o *ел.* низька напруга (= basa tensio, malalta tensio); ~a низьковольтний, низької напруги.

bast/fibr/o ликове волокно.

Bastian/o Бастіан, Bastiano (*чол. ім'я*).

Bastil/o 1. *іст.* Бастилія (*фортеця і в'язниця у Парижі, зруйнована під час революції 1789 р.*); 2. *мін, перен.* надійна фортеця.

Bastil/tag/o день взяття Бастилії (*свято у Франції*).

***bastion/o** 1. бастіон, укріплення; 2. *перен.* оплот.

bast/o/korb/o козуб, луб'яний (берестовий) кошик.

bast/o/mat/o луб'яний мат, луб'яна циновка, луб'яний плетений килимок; рогожа.

***baston|o** 1. палиця, палка; кий, кийок, бук; ціпок, ключка, ков'янка, костур; тростина; жезл, патериця; ~o *por golfludo* ключка для гри в гольф; *alpa* ~o альпеншток; *merkura* ~o кадукей; ~o *por hokeo, hokea* ~o, *hokeista* ~o *див.* hokeilo, hokebastono; ~o *por skiado*, ~o *por skii, skiiista* ~o *див.* skibastono; \diamond *ĵeti* ~on *en la radon* вставляти палки в колеса; 2.

древко (прапора, списа і т. п.) (= stango, fusto); **3.** перен., розм. див. penis; **~i** vt бити палицею, лупцювати, дубасити, шмагати (і т. п.); **~ad/o** биття палицею (і т. п.); лупцювання; **~eg/o** дрюк, ломака, патик; **~et/o** **1.** паличка, тростина; **2.** анат. паличка, паличкова клітина (світлочутлива клітина зовнішньої оболонки сітківки ока).

baston/al/o ударна, робоча частина ключки.

baston/bat||i vt див. bastoni; **~o** удар палкою.

baston/(et)/bakteri/o бакт. паличка, паличкоподібна бактерія, бацила (син. bacilo).

baston/form/a паличкоподібний.

baston/pan/o (французький) батон, багет.

bast/o/ŝu/o личак.

bas/trumpet/o муз. басова труба.

bas/violon/o див. violonĉelo.

bas/vjol/o муз. велика басова віола.

baŝ/o брезентове покриття, знімний брезентовий верх (у вантажівці і т. п.), брезент (полотнище з отворами для кріплення шнурком, що застосовується для будь-яких цілей).

baŝibozuk/o іст. башибузук (член нерегулярного військового загону в Османській імперії).

baŝkir||o башкир; **~a** башкирський; **~e** по-башкирському, по-башкирськи; **~i/o** геогр. н. Башкортостан (автономна республіка в Росії); **~in/o** башкирка.

baŝlik/o башлик.

baŝo/o бот. банан японський [*Musa basjoo*] (син. japana bananujo).

I bat/o див. під bati.

II bat/o бат (стародавня міра ємності).

***bat||i** **1.** vt бити, ударяти, шмагати, вибивати; **~i** la tablon per pugno бити кулаком об стіл; **~i** sian bruston, **~i** sin sur la bruston битися (кулаком) у груди; **~i** hundon (по)бити собаку; **~i** tapiŝon вибивати килим; **~i** la takton відбивати [вибивати] такт; la maro furioze **~is** la digon море несамовито било об греблю; **~i** tamburon, gongon бити в барабан, гонг; la horloĝo **~is** la kvaran годинник пробив четверту; **~i** la malamikon бити ворога; \diamond oni **~as**, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas б'ють і плакати не дають; **2.** vt збивати; **~i** ovojn збивати яйця (= batmiksi ovojn); **~i** kremon збивати вершки (= batŝaŭmigi kremon); **3.** vt бити(ся); en la centro de la placo **~is** fontano у центрі площі бив фонтан; batis la kvara (horo) пробило четверту (годину); **~as** tamburoj б'ють барабани; lia koro arenaŭ **~is** його серце ледве билося; **4.** vt стукати (шуміти в результаті несправності); la motoro **~as** мотор стукає; **~o** прям., перен. удар (тж перен.); per unu **~o** одним ударом; fali ĉe la unua **~o** упасти від першого ж удару; doni al iu la **~on** de morto нанести кому-н. смертельний удар; finofara **~o** останній удар (яким добивають хворого, щоб припинити його страждання); doni al iu finofaran **~on** добити, розм. прикінчити; subzona **~o** удар нижче пояса (тж перен.); la dek du **~oj** de noktomezo дванадцять опівнічних ударів (годинника); mandorsa **~o** удар зліва (у тенісі); polmflanka **~o** удар справа (у тенісі); **~o** de la sorto удар долі; **~ad/i** vt бити, ударяти, шмагати (постійно, регулярно); **~adi** per la brakoj sian korton бити себе руками (щоб загарітися); **~ad/o** биття, удари; kruela **~ado** жорстоке побиття; **~ado** de l' koro биття серця; **~ado** de horloĝo бій годинника; **~ado** de tamburo барабанний бій, удари об барабан; **~aj/o** гудя; синяк; **~eg/i** vt бити з усієї сили, лупцювати, гатити, дубасити, гамселити, періщити; **~em/a** забіякуватий; задиристий, задирливий, задержуватий; **~em/ul/o** забіяка; задирака; **~et/o** шльопанець, ляпанець, легкий удар; **si/n** **~i**, **~iĝ/i** битися (один з одним); **~iĝ/o** бійка; **~il/o** **1.** било (предмет або деталь пристрою для нанесення ударів по чому-н.); **2.** тріпачка; **3.** праник; **4.** біта; битка;

5. ракетка (= rakedo 1); 6. кувалда; **~it/a** битий, побитий, збитий; **~ita** kremo збиті вершки; **~ita** vojo битий шлях, бита дорога, діал. гостинець.

batak/o/j етн. батаки (індонезійський народ).

batal||i *vn* (kontraŭ *проти, з; pro, por* за) *прям., перен.* боротися, змагатися; битися; **~i** kune kun iu боротися разом з ким-н.; **~i** kontraŭ iu боротися з ким-н. (тобто проти кого-н.); **~i** ĝis elĉerpiĝo битися до знемоги; **~i** kontraŭ la fajro боротися з вогнем; **~i** por raso, vivo боротися за мир, життя; **◇** **~i** kontraŭ ventmueliloj битися з вітряками; **~a** бойовий, батальний; **~o** боротьба, битва, бій; бійка; баталія; arda **~o** запекла битва; mana (або pugna) **~o** рукопашний бій; la **~o** por la vivo боротьба за життя; **~o** por (або pri) ekzistado iri en боротьба за існування; iri en **~on** іти в бій, іти на битву (= iri batale); kampo de **~o** поле битви; hardita en **~o** загартований у боротьбі; **◇** post la fino de l' batalo estas multaj kuraĝuloj хоробрість після бою нічого не варта; **~ad/o** боротьба, змагання (регулярні, постійні); **~ant/o** борець, поборник, боєць, воїн; фронтовик, безпосередній учасник військових дій; raso **~anto** борець за мир; **~eg/o** велика битва, великий бій; побойще; **◇** brava **~anto** kontraŭ plado bolanta молодець проти овець, сміливий, як за плотом; **~ej/o** місце [поле] битви [бою], бойовище, бойовище; **~em/a** войовничий; забіякуватий; задиристий, задишливий, задирикуватий; **~em/e** войовничо; забіякувати; задиристо, задишливо, задирикувати; **~em/o** войовничість; забіякуватість; задиристість, задишливість, задирикуватість; **~em/ul/o** задирака, забіяка, войовнича людина; **~et/o** сучка; ***~il/o** зброя (= armilo); **~ist/o** боєць, воїн, вояк (професійний); войовник.

batal/akir||i *vt* здобути в битві [бою, боротьбі]; **~o** бойова здобич, бойовий трофей, трофеї.

batal/alarm/o бойова тривога.

batal/am/a див. batalema.

batal/art/o/j бойові мистецтва.

batal/aviad/il/o літак-бомбардувальник, бойовий літак.

batal/ĉeval/o бойовий кінь.

batal/farb/o(j) бойова розкраска; kun **~** *перен., розм.* розмальований.

batal/grup/o бойова група, бойова дружина, (бойовий) загін (= taĉmento).

batal/hak/il/o бойова сокира, бердиш, топір, топірець.

batal/halt/o припинення військових дій; перепочинок / передих (у бою); перемир'я.

batal/hund/o бійцівський / бійцівська собака.

batalion||o *військ.* батальйон; **~a** батальйонний; **~estr/o** командир батальйону, комбат.

batal/kamarad/o соратник, товариш по зброї.

batal/kamp/o поле битви / бою, бойовище, бойовище (= batalejo).

batal/kapabl||a боєздатний, боєспроможний; **~o** боєздатність, боєспроможність.

batal/kok/o півень-бояк.

batal/kri/o бойовий клич, клич / поклик до бою / битви.

batal/kroz/ist/o, batal/kroz/o/ŝip/o мор. лінійний крейсер.

batal/ord/o бойовий порядок.

batal/paŭz/o перерва між боями, затишшя на фронті.

batal/pov||a див. batalkarabla; **~o** див. batalkarablo.

batal/pozici/o бойова позиція.

batal/pre||a готовий до бою [битви, боротьби, бійки]; **~ec/o** бойова готовність.

batal/sen/pov/a небоєздатний.

batál/šip/o мор. лінійний корабель, лінкор.

batál/šmink/o бойове покрашення (в індійців і т. п.).

batál/vetur/il/o військ. бойова машина.

batál/vol/o бойовий дух; готовність до боротьби.

batál/zon/o район [зона] ведення бойових дій.

batat/o бот. батат, солодка картопля [*Ipomoea batatas*] (рослина і бульби, син. *dolča termono*).

batav||o іст. батав (представник германського племені); ~а батавський.

Batavi/o геогр. н. Батавія (стара назва Джакарти).

bat/blu/aĵ/o синець, синяк (від удару).

bat/bor/il/o тех. перфоратор, бурильний молоток (= *martelborilo*).

bat/difekt/i vt вибивати, столочувати (про град і т. п.).

bat/eben/ig/i вирівняти ударами, відрихтувати.

***bateri/o** у різн. знач. батарея (але не опалювальна); *haŭbiza* ~ військ. гаубична батарея; *anoda* ~ ел. анодна батарея; *bufra* ~ буферна батарея ~ *de lineo* ел. лінійна батарея.

bat/etend/i vt витягнути [розтягнути] ударами (метал і т. п.), розклепати.

bat/fac/o тех. ударна поверхня.

bat/fal/ig/i vt звалити ударом.

batik/o текст. батик.

batisfer/o мор. батисфера.

batiskaf/o мор. батискаф.

***batist||o** текст. батист; ~а батистовий; ~et/o лінон (тонкий батист).

batmicv/o рел. бат-міцва (святкування релігійного повноліття єврейської дівчини, що досягла 12 років).

bat/miks/i vt зби(ва)ти (яйце, вершки).

bat/mort/ig/i убити ударом; забити до смерті.

bat/muel/il/o стрижневий млин, оббивальна машина.

batohrom/a, batokrom/a фіз. батохромний.

batolit/o мін. батоліт.

batometr||o фіз. батометр (прилад, яким беруть пробу води з глибини для лабораторного дослідження); ~i/o батометрія.

bat/plat/ig/i сплющити [розплющити] ударом (або ударами).

bat/pur/ig/i виби(ва)ти (килим, одяг і т. п. від пилу).

batrak/o заст., див. *amfibio*.

bat/šauĉm/ig/i зби(ва)ти (вершки, яйця і т. п.).

Bat-Šeba бібл. Ветсавія, Вірсавія.

bat/švel/aĵ/o гуля, припухлість (від удару).

bat/trab/o трамбівка (у вигляді бруса).

bat/tranĉ/il/o сікач, мачете (довгий ніж для збирання цукрової тростини, прорубування стежин у густих заростях)

batu||o облава (на полюванні); ~i vn полювати з облавою; ~ist/o мисл. нагонич, гучок, загонич.

Batu/o *іст.* Батий (монгольський хан).

Batum/o *геогр. н., м.* Батумі (столиця Аджарської АР, Грузія).

baŭ/o *мор.* бімс.

Baŭd/o Бодо (французький інженер); **(b)~** тел. бод (одиниця виміру телеграфної частоти).

baŭdruĉ/o *тех.* бодрюш (газонепроникна плівка з кишок тварин).

baŭhini/o *бот.* баухінія [*Bauhinia*].

baŭksit||o *мін.* боксит; **~а** бокситовий.

baŭm/i *vn* **1.** стати (або звестися) на диби (про коня); **2.** перен., розм., див. erektiĝi; **3.** перен. упиратися, пручатися; **4.** ав. кабрувати.

bav||i **1.** слинитися, пінитися; **2.** пускати піну (з рота, морди); бризкати слиною; перен. стікати слиною (від пристрасного бажання або великого здивування); **~о** піна (у тварин), слиз (у земноводних).

bavar||o **1.** *іст.* бавар (представник германського племені); **2.** баварець; **~а** баварський; la (B)~a Arbaro *геогр. н.* Баварський Ліс (гори в Німеччині); **~aj/o** слово або зворот баварського діалекту; **(B)~i/o** *геогр.* Баварія (земля в Німеччині); **~in/o** баварка; **(B)~uj/o** див. (B)~іо.

bavur/o *тех.* задирка, облой, рубчик.

***baz||o** **1.** база, базис; підстава, основа (тж хім.), підвалини, фундамент; ~o de statuo, de monto основа статуї, гори; ~o de teorio основа теорії; ekonomia ~o *ек.* економічна база; mara ~o морська база; sur la ~o de io на підставі чого-н.; sur leĝa ~o на законній підставі; viaj suspektoj havas nenian ~on ваші підозри цілком безпідставні; la ~o de potenco *мат.* основа степеня (= potencato); la ~o de triangulo *мат.* основа трикутника; la krania ~o *анат.* основа черепа; la ~o de transistoro *ел.* основа транзистора; \diamond ne ekzistas terno sen pazo, nek fakto sen ~o немає диму без вогню, немає смерті без причини; **2.** рядові члени, низи (організації); **3.** база, дім (у деяких іграх, = hejmo 2); **~а** базовий, базисний, основний, (біол. ще) базальний; ~a koloro основний колір; ~a prezo базисна ціна; ~a salajro основна зарплата, основний оклад (без надбавок); ~a metabolo *біол.* основний обмін; ~a adreso *інформ.* базова адреса; **~e** (de io) див. sur la ~o de io; **~i** *vt* будувати, обґрунтовувати, узасаднювати, базувати; sur kio vi ~as tiujn asertojn? на чому ви базуєте ваші твердження?; **~ad/o** базування, обґрунтування; **~ec/o** див. alkaleco; **~iĝ/i, si/n** ~i ґрунтуватися на, базуватися на, опиратися на; nia metodo ~iĝas sur la praktiko наш метод ґрунтується на практиці.

***bazalt||o** *мін.* базальт; **~а** базальтовий.

bazalt/o/form/a базальтоподібний.

bazament/o *арх.* цоколь.

baz/angul/a наріжний; ~ ŝtono *прям., перен.* наріжний камінь.

bazanit/o *мін.* базаніт.

***bazar||o** **1.** базар, ринок, ярмарок, торгові ряди; kovrita ~o критий ринок; ~o de malnovaĵoj товкучка, барахолка; **2.** див. ĉiovendejo; **~ist/o** базарний торговець; **~ist/in/o** торговка; **~ul/o** людина, яка продає що-н. на базарі / ринку, вуличний торговець; рідко гендляр, торгаш, спритний ділок; **~um/i** *vn* робити покупки на базарі / ринку, ходити по базару / ринку (вишукуючи певну річ).

bazar/groŝ/o виторг від дрібної оборудки (на базарі).

bazar/hal/o критий ринок, торговий зал.

bazar/komerc/o базарна торгівля.

bazar/korb/o кошик з ручкою, кошик для продуктів.
bazar/plac/o базарна площа.
bazar/port/ist/o базарний вантажник.
bazar/prez/o базарна ціна.
bazar/ret/o сітка для продуктів.
bazar/sak/o господарська сумка.
bazar/tag/o базарний / ярмарковий день.
bazar/urb/et/o містечко, що має базар.
bazar/vend/ist/o див. bazaristo.
Bazedov||o фон Базедов (німецький лікар); **(b)~a:** (b)~a malsano мед. тиреотоксикоз, базедова хвороба.
bazel||o бот. базела [*Basella*]; **~ac/o/j** базелеві [*родина Basellaceae*].
Bazel/o геогр. н., м. Базель (Швейцарія).
baz/fo/i/o бот. базальний листок, прикореневий листок.
baz/gard/ant/o спорт. бейсмен (у бейсболі: гравець, що захищає базу).
baz/hav/a: ~a adresado інформ. базована адресація.
bazidi||o бот. базидія; **~uj/o** див. bazidifrukto.
bazidi/frukt/o вегетативне тіло (базидіальних грибів).
bazidi/fung/o бот. базидіальний гриб, базидіоміцет.
bazidi(o)/micet/o/j бот. базидіоміцети, базидіальні гриби [*клас Basidiomycetes*].
bazidi(o)/mikot/o/j бот. базидіомікоти, базидіальні гриби [*ряд Basidiomycota*].
bazidi/o/spor/o бот. базидіоспора.
Bazik/o інформ. Бейсик (мова програмування).
Bazil/o Василь, Базиль, Базиліо (чол. ім'я).
bazilar/a основний, базиллярний.
bazili/o бот. васильки справжні [*Ocimum basilicum*].
***bazilik/o** арх. базиліка.
***bazilisk/o** 1. міф. василіск (змія, що вбивала поглядом); 2. зоол. василіск [*Basiliscus*].
baz/lern/ej/o основна школа; початкова школа (= elementa lernejo).
bazoĉ/o іст. стан суддівських писарів (у середньовічній Франції).
baz/petr/o геол. підстильна порода, корінна порода, постіль покладу (спільний термін для твердої породи, що лежить під ґрунтом або нещільним шаром).
baz/o/pilk||o бейсбольний м'яч, м'яч для гри у бейсбол; **~ad/o** бейсбол; **~ist/o** бейсболіст.
baz/o/pilk/lud/o див. bazopilkado.
baz/o/trunk/o с.-г. підщепа, дичка (для щеплення).
baz/par/iĝ/o біол. поєднання двох нуклеотидів.
baz/plat/o тех. опорна плита; плита основи.
baz/reĝistr/o інформ. базовий реєстр.
bazuk||o військ. базука, ручний протитанковий гранатомет; **~ist/o** гранатометник.
baz/vektor/o мат. базисний вектор.

be! 1. виг. ах!, ех! (вираз збентеження, зняковіння); 2. бе!, ме! (звуконаслідування крику вівці, кози).

be||i *vn* бекати (про вівцю = šafbleki; про козу = kaprobleki); ~o, ~ad/o бекання.

Bearn||o іст. Беарн (історична область у Франції); (b)~an/o беарнець, житель Беарна.

bearnez/o кул. беарнський соус, беарнез, підлива з яєць і розтопленого масла.

beat||a блаженний; щасливий, безтурботний; via ~a mošto Ваша святість (звертання до православного патріарха); ~e блаженно; ~o, ~ec/o блаженство; ~ig/o беатифікація; ~ul/o блаженний (у знач. ім.); la (B)~ul/o Будда (= Budho).

Beatric/o Беатріс, Беатриса, Беатріче (жін. ім'я).

***beb||o** маля, дитя(тко), малюк; ~a дитячий.

beb/čar/et/o дитячий візок, дитяча коляска.

beb/čemiz/(et)/o (дитяча) сорочечка.

beb/gard/ant/in/o жінка, що доглядає за дитиною, няня.

beb/o/kač/o дитяче харчування дитяча суміш .

beb/o/kaleš/et/o дитячий візок, дитяча коляска.

beb/o/kombine/o повзунки, комбінезон для малят.

beb/o/lit/o дитяче ліж(еч)ко.

beb/o/nutr/aĵ/o дитяче харчування.

beb/o/pes/il/o дитяча вага.

beb/o/seĝ/o стільчик (кріселко) для немовляти.

beb/o/šu/o/j пінетки.

beb/vart/ej/o див. vartejo.

***bed/o** грядка.

***bedaŭr||i** *vt* (ion, iun, pri io, pri iu) жалкувати, шкодувати (бути засмученим); ~i la malŝparitan tempon (або pri la malŝparita tempo) шкодувати за втраченим часом; ~o жаль; ~ind/a заслугуючий жалю; ~ind/e на жаль; ~ind/aĵ/o випадок, за яким варто жалкувати; досадний випадок; досадний момент; досадна риза.

bedaŭr/esprim/o вибачення.

bedeli/o бібл. бодолах (невідомий вид пахучої смоли, з яким порівнювався зовнішній вигляд манни (Числа 11.7); в українських виданнях Біблії перекладається як „криштал”, „кришталь”, „гранат”, „бделій”, „пахуча смола”).

beduen||o бедуїн (араб-кочівник); ~a бедуїнський.

begin||o рел. бегінка (монашка, не пов'язана обітом); монахиня, монашка; ~ej/o монастир бегінок.

begoni||o бот. бегонія [Begonia]; ~ac/o/j бегонієві [родина Begoniaceae].

behaviorism/o псих. бігевіоризм (один із основних напрямів психологічної науки у ХХ ст.).

behaviorist/o псих. бігевіорист.

Behemot/o бібл. бегемот (міфічна істота, що згадується в Біблії (Йов 40.15); українські перекладачі пояснюють його як „нільський крокодил”, „гіпопотам”, „водяний кінь”).

I **bej/a** гнідий.

II **bej/o** бей (титул у країнах Сходу).

bejl/o спорт. поперечина (на крикетних ворітцях).

Bejrut/o геогр. н., м. Бейрут (столиця Лівану).

I*bek||o **1.** дзьоб; **2.** *перен.* носик, рильце, наконечник; ~o de fontoplumo перо авторучки; ~o de klarneto мундштук кларнета; glaciroma ~o de pontpiliero льодоріз мостового бика; fermu ~on! *лайл.* стули пидсок!, не кричи!; li havas grandan ~on *перен.* він великий нахаба, він багато хоче; ~i *vt* **1.** клювати, дзьобати; **2.** цвірінькати, щebetати, тьохкати, співати (*про птахів*).

II bek/o *бібл.* бек (*монета*).

bekabung/o *бот.* вероніка струмкова [*Veronica beccabunga*].

bek/ambos/o *тех.* двороге кувadlo.

bek/ĉap/o *див.* vizierĉaro.

bek/ĉiz/il/o *тех.* крейцмейсель (*зубило для вирубування вузьких канавок, шпонкових пазів і т. ін.*).

Bekerel/o Беккерель (*французький фізик*); **(b)~o** *фіз.* беккерель (*одиниця радіоактивності*).

bekeŝ/o бекеша.

bek/flut/o *муз.* кувiці, флюяра, свиріль.

bek/form/a дзьобоподібний, схожий на дзьоб, дзьобатий.

bek/mortig/i заклывати (до смерті), убити дзьобом.

bek/nutr/i *vt* годувати (з дзьоба).

bek/o/bat/i *vt* бити дзьобом, дзьобати.

bek/o/hav/a у *різн. знач.* з виступом, з носиком, з наконечником.

bek/pik/i *vt* клювати, дзьобати.

bek/pinĉ/il/o плоскогубці.

bek/plum/o *орн.* придзьобове пір'я.

bek/ŝu/o/j шпичасті тфлі [*черевики*].

bek/tas/o чайничок, чашка з носиком (*для годування хворих*).

bekvadrat/o *муз.* бекар.

***bel||a** гарний, красивий, хороший, вродливий, гожий, красний; ~a vetero гарна погода; la ~a literaturo художня література; la ~a sekso прекрасна стать; unu ~an tagon одного прекрасного дня; ĵen ~a afero! гарненька річ!, нічого собі! (*вираз здивування, незгоди*); ◇ amiko fidela estas trezoro plej ~a вірний приятель – то найбільший скарб; ~e гарно, красиво; ◇ li estas ~e aranĝita він пошився в дурні, його гарно обдурили [ошукали]; ~o, ~aĵ/o краса, красота, прекрасне (*у знач. ім.*); врода; ~aĵoj de la naturo красиоти природи; ~i *vn* красиво виглядати; ~ec/o краса, врода; reĝino de ~eco королева краси; ~eg/a прекрасний; чудовий; ~eg/ec/o надзвичайна краса [врода]; ~et/a гарненький; славний; ~ig/i **1.** робити красивим, красити, прикрашати; ◇ ne loko ~igas la homon, sed la homo la loko не місце красить людину, а людина місце; **2.** оббiлювати, виправдувати (*що-н, погане*); ~ig/ad/o: salono de ~igado салон краси, косметичний салон; ~ig/aĵ/o речовина для макіяжу, косметик, косметичний засіб; ~ig/ist/o косметолог; ~iĝ/i (по)гарнішати, ст(ав)ати красивим (*або вродливим*); ~ul/o красень, вродливець; ~ul/in/o красуня, вродливиця.

I Bel/o Белл (*американський інженер*); **(b)~o** *фіз.* бел (*одиниця відношення енергій, потужностей, звукових тисків*).

II Bel/o *рел.* Бел (*у старовавилонські часи епітет до імені Мардука*).

***beladon/o** *бот.* беладона, красавка звичайна, сонник, отруйниця, вовчі ягоди [*Atropa belladonna*].

bel/afekt/ul/o фат, ферт(ик), джигун, жевжик.

bel/art||o/j образотворче мистецтво і музика, *заст.* красні мистецтва; **~а 1.:** ~а akademio, lernejo, muzeo академія, школа, музей красних мистецтв; **2.** художній, мистецький (= arta); **~aj/o** художній [мистецький] твір, твір мистецтва.

bel/aspekt/a гарний з вигляду / на вигляд, миловидний, респектабельний; нарядний, чепурний.

bel/etaĝ/o бельетаж (= ĉefetaĝo).

belemnito палеонт. белемніт.

Belerofono міф. Беллерофон(т) (*герой, що верхи на Пегасі переміг Химеру*).

***beletro||o** белетристика, художня література, красне письменство (= belliteraturo); **~а** белетристичний, художній (*про книжку і т. п.*); ***~aj/o** белетристичний твір, белетристика; ***~isto/o** белетрист; ***~isto/ik/o** літературознавство.

Belfasto геогр. н., м. Белфаст (столиця Пн. Ірландії).

bel/figur/a статний, ставний, поставний, стрункий.

bel/form/a зграбний, граціозний.

belfrido каланча, дозорна вежа [вишка].

***belg||o** **1.** бельгійець; **2.** іст. белг (*представник давнього кельтського племені*); **~а** бельгійський; **(B)~i/o** геогр. н., кр. Бельгія; **~ino/o** бельгійка; **~ismo/o** лінгв. бельгіцизм; **(B)~uj/o** див. (B)~іо.

Belgrado див. Beogrado.

bel/grajn/o родимка, мушка.

Belialo бібл. Веліал, Веліар, Беліял.

belinograf/o тел. белінограф (*фототелеграфний апарат*).

Bel-Insulo геогр. н., о-в Бель-Іль (*Атлантичний океан, Франція*).

belis/o бот. стокротки [Bellis]; plurjara ~ стокротки багаторічні [B. perennis].

Belizo геогр. н., д-ва Беліз.

Belizaro іст. Велісарій (*візантійський полководець*).

belkant/o муз. бельканто.

bel/kav/et/o ямка (*на щоці, підборідді*).

bel/koks/a з гарними стегнами, стегнастий.

bel/kolor/a гарного кольору, з гарними, насиченими кольорами.

bel/kresk/a пишний (*про рослину*).

***bel/lan/a** з гарною вовною.

bel/literatur/o див. beletro.

bel/manier/a див. bonmaniera.

Belmupano геогр. н., м. Бельмопан (столиця Белізу).

belono іхт. сарган [Belone].

Belona міф. Беллона (*богиня війни у римлян, сестра Марса*).

belono/form/a/j іхт. сарганоподібні [ряд Beloniformes].

belorus||o білорусь; **~а** білоруський; **~е** по-білоруському, по-білоруськи; **(B)~i/o** геогр. н., кр. Білорусь, Білорусія; **~ino/o** білоруска; **(B)~uj/o** див. (B)~іо.

beloto белот (*картярська гра*).

bel/parol/ant/o, bel/parol/ul/o красномовець, златоуст; гарний оратор (*або оповідач*).

bel/pug/a з гарним задом, з гарними сідницями.

bel/reĝ/in/o див. belesreĝino.

bel/skrib/ad/o каліграфія, краснопис (= kaligrafio).

bel/son||a милозвучний, благозвучний; ~**ec/o** милозвучність, благозвучність.

bel/statur/a статний, ставний, поставний.

Belŝacar/o бібл. Валтасар.

bel/ŝmir/aĵ/o косметична мазь, крем для догляду за шкірою.

Belt/o геогр. н. Granda ~ Великий Бельт; Malgranda ~ Малий Бельт (протоки між Балтійським і Північним морями).

bel/tali/a з гарною талією, стрункий.

beluĉ||o/j белуджі (народ, що населяє частину Пакистану); ~**a** белуджський.

belveder/o арх. бельведер.

bel/vid/ej/o місце, з якого відкривається гарний вид.

bel/vizaĝ/a миловидний, гарний з обличчя / лица.

bel/voĉ/a який має гарний голос.

Belzebut/o див. Baal-Zebub.

bembek/o ент. бембекс [Bembex].

bemeri/o бот. бемерія [Boehmeria].

***bemol||o** муз. бемоль, зниження на півтону; ~**a** бемольний; ~**ig/i** знизити (ноту) на півтону.

***ben||i** vt **1.** у рiзн. знач. благословляти; la patro, mortante, ~is siajn infanojn батько, помираючи, поблагословив своїх дітей; **2.** щедро обдарувати; la naturo ~is tiun landon per sanigaj fontoj природа обдарувала цю країну цілющими джерелами; ~**o** благословення; благо; la ~o de Dio благословення Господнє, Боже благословення; ~o de la gepatroj al la filo благословення батьків синові; ~**a**, ~**at/a**, ~**it/a** благословенний; ~ata estu... хай буде благословенним ..; ◇ horo matena estas ~a година вранці вартує двох увечері.

Benares/o див. Banaraso.

***bend||o** **1.** стрічка, бинда, стьожка; рарега ~o; паперова стрічка; ~o el lado бляшана [стальна] стрічка; **2.** стрічка, плівка (для зйомки, запису); magnetofona ~o магнітофонна стрічка; ~o de filmo кінострічка; **3.** шина (колеса, = radbendo); pneŭmata ~o пневматична надувна шина (з камерою всередині); автопокрішка; masiva ~o; цільна [ненадувна] шина (без камери); **4.** арх. карниз (вузький); **5.** тб., радіо частотний діапазон, [діапазон] смуга частот (= frekvencobendo, frekvencostrio); amatora ~o любительська смуга частот; **6.** геральд. перев'яз; ~i vt в'язати [обв'язувати, обвивати, зав'язувати, пов'язувати] стрічкою; ~i al iu la okulojn зав'язати комун. очі; ~**ad/o** обв'язування [обвивання, зав'язування, пов'язування] стрічкою.

bend/akompan/ad/o супровід співу записаною музикою, розм. фанера.

bend/filtr/il/o радіо, тб. смуговий фільтр.

bend/larĝ/o радіо, тб. ширина смуги частот.

bend/lev/il/o авт. хомка, монтировка (важіль для зняття шини з колеса).

bend/o/brems/o стрічкове гальмо.

bend/pas/filtr/il/o tex., радіо, тб. смуго-пропускний фільтр.

bend/seg/il/o стрічкова пила.

bend/tru/il/o стрічковий перфоратор.

Benedikt||o Бенедикт, Венедикт, Бенедикто, Бенедето (чол. ім'я); (b) ~an/a бенедиктинський; (b)~an/o рел. бенедиктинець (член монашого ордену).

benidiktin/o бенедиктин (французький лікер).

benefic||o 1. театр. бенефіс; 2. іст., церк. бенефіція, земельне (феодалне) володіння; 3. юр. бенефіцій, перевага, пільга; ~ul/o 1. бенефіціант; 2. власник бенефіції.

Beneluks/o геогр. н. Бенілюкс (економічне угрупування, до якого входять Бельгія, Нідерланди і Люксембург).

Benevent/o геогр. н. Беневенто (м. і область в Італії).

bengal||o бенгалець; ~a бенгальський; la ~a lingvo бенгальська мова, бенгалі; ~a fajro бенгальський вогонь; (B)~a Golfo геогр. н. Бенгальська затока; ~e по-бенгальському, по-бенгальськи; (B)~i/o геогр. н. Бенгалія (іст. область в Індії); ~in/o бенгалка.

benign||a мед. доброякісний, незагрозливий (про пухлину, хворобу); ~es/o доброякісність.

beninkas/o бот. бенінкаса [Benincasa].

Benjamen||o бібл. Веніамін, Веніямин; Бенджамин, Бенджамен, Бенджаміно, Бен-Ямин (чол. ім'я); (b)~o веніаміновець, веніяминівець (член племені, що пішло від Веніаміна).

benjet/o оладка; пампушка; млинчик.

***benk**||o 1. лава, ослін; сидіння (в автомобілі); lerneja ~o парта, (шкільна) лав(к)а; koŝega ~o передок (у колясці, екіпажі); ~o de akuzitoj лава підсудних; 2. мор., геол. банка; перека́т (мілководна ділянка річки); 3. мор. косяк (риб); 4. тех. стенд; підмостки; ~et/o лавка, лавчина, ослінчик.

benk/o/ĉar/eg/o віз з ослонами, шарабан.

ben/o/plen/a благословенний; ~ feino добра фея.

ben/port/ant/a благодатний.

ben||o бентос (флора і фауна дна морських і прісних водойм); ~a бентосний; ~an/o, ~ul/o бентосний організм.

benzedrin/o фарм. бензедрин.

benzen/o хім. бензен, бензол.

benzidin/o хім. бензидин.

benzil/o хім. бензил.

***benzin**||o бензин; rafinita ~o очищений бензин (для виведення плям); ~a бензиновий; ~ej/o сумн. 1. бензосховище (= benzintenejo); 2. бензозаправна станція (= benzinstacio); ~uj/o авт., ав. бензобак.

benzin/bomb/o див. brulbotelo.

benzin/kanistr/o бензинова каністра, каністра для бензину.

benzin/konsum/o авт., тех. витрата бензину.

benzin/kruĉ/o каністра (для бензину), бідон для бензину.

benzin/motor/o бензиновий мотор [двигун], бенз(ин)омотор.

benzin/o/metr/o бензомір.

benzin/proviz/ej/o бензозаправна станція, розм. бензоколонка, бензозаправка.

benzin/pump/il/o 1. бензоколонка (= benzinpumpa instalaĵo); 2. бензонасос.

benzin/rezerv/uj/o резервуар для бензину.

benzin/staci/o бензозаправна станція, розм. бензозаправка, бензоколонка.

benzin/ten/ej/o бензосховище.

benzin/vend/ist/o працівник автозаправної станції, бензозаправник.

I benzo- бензо- (*преф.*, що вказує на бензолові сполуки, н-д: ~nitrilo бензонітрил).

II benzo||o хім. бензой, бензойна смола, смирна; ~а бензойний; ~at/a: ~ata acido бензойна кислота; ~at/o бензоат, сіль бензойної кислоти; ~il/o бензоїл.

benzo/arb/o див. stirako.

benzodiazepin/o фарм. бензодіазепин.

benzofuran/o хім. бензофуран, кумарон.

benzokinon/o хім. бензохінон.

benzol/o хім. бензол (= benzeno).

benzo/pir/en/o хім. бензопірен.

Beograd/o геогр. н. Белград (столиця Сербії, з 1918 по 2003 р. – Югославії).

beot||o 1. іст. беотієць; 2. перен., розм. тугодум, туподум, нетяма; (B)~i/o, (B)~uj/o Бєотія (давньогрецька держава).

***ber||o** ягода; ~ar/o гроно, кисть, кетяг, китиця (винограду і т. п.).

ber/o/macer/aĵ/o мезга.

berber||o бербер (представник групи народів у Пн. Африці); ~а берберський; ~in/o берберка.

berberis/o бот. барбарис [Berberis].

berberis/ber/o ягода барбарису.

Berdjansk/o^{EU} геогр. н., м. Бердянськ (Україна).

Berenic||o бібл. Вероніка; ~а: ~a harago астр. Волосся Вероніки (сузір'я).

***beret/o** берет (= vaska ĉapo).

bergamot||o 1. бот. бергамот (дерево) [Citrus aurantium subsp. bergamia] (= bergamotujo, bergamotarbo); 2. бергамот (плід) (= bergamotfrukto); ~а бергамотний, бергамотовий; ~а esenco бергамотна олія; ~uj/o див. ~o 1.

bergamot/arb/o див. bergamoto 1, bergamotujo.

bergamot/frukt/o див. bergamoto 2.

bergamot/ole/o бергамотна олія.

bergamot/pir||o груша-бергамот (плід); ~uj/o груша-бергамот (дерево).

bergamot/pir/arb/o див. bergamotpirujo.

Bergson/o Берґсон (французький філософ).

beriber/o мед. бері-бері (хвороба).

***beril||o** мін. берил; ~а берилловий.

berili/o хім. Берилій (елемент), берилій (проста речовина).

Bering||o Беринг (офіцер російського флоту, родом з Данії); ~а Маґо геогр. н. Бєринґове море (Тихий океан).

berkeli/o хім. Бєрклій.

ber/konus/o бот. насіннєва шишка.

Berlin||o геогр. н., м. Берлін (столиця Німеччини); (b)~а берлінський; (b)~а туго іст. берлінська стіна; (b)~an/o берлінець; (b)~an/in/o берлінка.

berm/o спец. бєрма; бурт (рову); доріжка, стежка (вздовж колії).

Bermud/o/j *геогр. н.* Бермудські острови, Бермуди (*Атлантичний океан, Велика Британія*).

Bern/o *геогр. н., м., кантон* Берн (*Швейцарія*).

Bernard||o Бернар(д) (*чол. ім'я, м. ін. відомого християнського теолога*), Бернардо; **(b)~an/a** бернардинський; **(b)~an/o** *рел.* бернардинець (*член монашого ордену*).

Bernike *див.* Berenico.

bernikl/o *орн.* казарка чорна [*Branta bernicla*].

bersaljer/o *іст.* берсальєр (*стрілець в італійській армії 19 ст.*)

berserk/o *міф.* берсерк, жорстокий воїн (*у скандинавській міфології*).

ber/suk/o *дгдний* сік; морс.

***Bert/o** Берта (*жін. ім'я*).

Bertold/o Бертольд(о) (*чол. ім'я*).

bertoleti/o *бот.* бертолетія, бразильський [американський] горіх [*Bertholletia excelsa*].

Bertrand/o Бертран (*чол. ім'я*).

Besarabi/o *геогр. н.* Бесарабія (*регіон, поділений між Молдовою та Україною*).

Besemer/o Бессемер (*англійський винахідник*);

***best||o** **1.** звір, тварина; *hejma* ~о свійська тварина; *sovaĝa* ~о дика тварина, дикий звір; **2.** *перен.* звір, тварюка, скотина, бидло; ~**a** **1.** звіриний; **2.** звірячий, скотинячий; ~**aĵ/o** звірство; ~**ar/o** **1.** звірина зграя, стадо тварин, звірів, *збірн.* звір; **2.** фауна (= *faŭno* 2); ~**eg/a** звірячий, звірський; ~**eg/o** великий звір, звірюка; ~**ej/o** **1.** скотарня, скотарник, обора, скотний двір; кошара; **2.** звіринець; ~**et/o** звірятко, звірення, тваринка; ~**ig/i** озвірити, (з)робити звіра [тварину] з *кдо-н.*, перетворити у звіра [тварину]; (з)робити жорстоким, грубим; ~**iĝ/i** озвірити, стати звірем [твариною], перетворитися у звіра [тварину].

best/am/a який любить тварин.

besti||o **1.** бестія, дикий звір; **2.** *лайл.* бестія (*про людину*); ~**a** звірячий; скотинячий; ~**aĵ/o** звірство, звірячий вчинок; ~**ec/o** звірство (*властивість*).

bestial/a *див.* bestia.

best/kultur||o *заст., див.* best(o)bredado; ~**ist/o** *див.* best(o)bredisto.

best/kurac||ad/o ветеринарія (= *veterinario*); ~**ej/o** ветеринарна лікарня, ветлікарня, ветеринарна станція; ~**ist/o** ветеринар (= *veterinario*).

best/kuŝ/ej/o лігво, барліг.

best(o)/bred||ad/o звірівництво, тваринництво, скотарство; розведення тварин; ~**ej/o** звіриницька ферма, звіроферма, тваринницька ферма; звірогосподарство, тваринницьке господарство; ~**ist/o** звірівник, тваринник, скотар.

best/o/dres||ad/o дресирування тварин (= *dresado* 1); ~**ist/o** дресирувальник тварин, приборкувач звірів (= *dresisto*).

best/o/ĝarden/o *рідко, див.* zoologia ĝardeno, zoo.

best/o/kadavr/o падаль.

best(o)/protekt/ad/o охорона тварин.

best/o/speci/o порода [вид] тварини.

best/o/trink/ej/o водопій (= *trinkejo* 2).

best/o/zorg||ad/o догляд за тваринами; ~**ist/o** робітник розплідника, зоопарку, доглядач за тваринами.

best/vend||ej/o зоомагазин; **~ist/o** продавець тварин, продавець зоомагазину.

bešamel/o бешамель (*cousc*).

***bet||o** бот. буряк [*Beta*]; mara ~o буряк морський [*B. vulgaris subsp. maritima*]; nutra ~o див. furaĝbeto; ordinara ~o буряк звичайний [*B. vulgaris*]; ruĝa ~o червоний (або столовий) буряк [*B. vulgaris subs. vulgaris*]; sicilia ~o див. foli~o; ~a буряковий; ~a supo юшка з буряків, підчас; борщ (= barĉo).

beta бета (грецька буква В, β).

betain/o хім. бетаїн, триметиламоніоацетат.

beta/korpuskl/o див. betapartiklo.

Betani/o бібл., м. Віфанія, Витанія.

beta/partikl/o фіз. бета-частинка.

beta/radi||o/j, β-radi||o/j фіз. бета-проміня, бета-промені; **~ad/o** бета-випромінювання.

beta/test/ad/o інформ. бета-тестування, дослідна експлуатація.

betatron/o фіз. бетатрон.

betel||o бот. бетель (рослина) [*Piper betle*]; **~aĵ/o** бетель (жувальна суміш).

Betelĝuz/o астр. Бетельгейзе (зірка у сузір'ї Оріона).

betel/nuks/o див. areknukso.

betel/palm/o див. kateĉuareko.

Bet-Leĥem/o геогр. н., бібл., м. Віфлєс, Віфлєс.

***beton||o** бетон; armita ~o армований бетон, залізобетон; **~a** бетонний; **~i** vt бетонувати; **~ad/o** бетонування; **~aĵ/o** бетонна конструкція, бетонний виріб; **~ist/o** бетоняр, бетонник, бетонувальник; **~it/a** (за)бетонований.

beton/blok/o бетонний моноліт (для різних цілей); бетонний блок.

beton/brik/o бетонна цегла.

betonik/o бот. буквиця [*Betonica*]; oficina ~ буквиця лікарська (= oficina stakio).

beton/mast/o бетонний стовп.

beton/miks/il/o, beton/miks/maŝin/o бетономішалка.

beton/plat/o, beton/slab/o бетонна плита.

beton/ŝose/o бетоноване шосе, розм. бетонка.

beton/ŝton/o бетонний блок.

Betoven/o Бетховен (німецький композитор).

bet/suker/o цукор з буряків.

bet/sup/o 1. див. barĉo; 2. юшка з буряків, підчас.

***betul||o** бот. береза [*Betula*]; nana ~o береза карликова [*Betula nana*]; penda ~o, veruka ~o береза повисла [бородавчата] [*B. pendula*]; **~a** березовий; **~ac/o/j** березові [родина *Betulaceae*]; **~al/o/j** березоцвіті [порядок *Betulales*]; **~ar/o, ~ej/o** березняк, березина, березовий гай.

betul/arb/ar/o березовий ліс, березняк, березина.

betul/ole/o березова олія.

bevel||o тех. скіс, скошений край, фаска (= klinrando); **~i** vt скошувати край, знімати фаску
3.

bevel/kest/o сумн. стусло.

bezig/o безиг, безик (карт. гра).

bezoar/o/j фізіол. безоари.

***bezoni**||i vt потребувати, мати потребу в чому-н.; mi ~as я потребу́ю, мені треба (або потрі́бно); esti ~ata de iu бу́ти потрі́бним кому-н.; ~а необхідний, потрі́бний; ~е необхідно, потрі́бно, треба; estas ~e, ke vi venu треба, щоб ви прийшли; ~о потре́ба, необхідність; en okazo de ~o у ра́зі потре́би; ~aj/o необхідне, потрі́бне (у знач. ім.).

Bhagavadgit/o див. Bagavadgito.

Bharat/o див. Varato.

bi- бі-; дво- (інтернаціональний преф., що означає „два”, часто замінюється преф. di-, н-д, du/metala біметалічний).

bias||o 1. немотивована схильність, немотивоване віддання переваги; упередженість; 2. мат. систематична помилка одного знаку; систематичне відхилення; 3. ел., радіо напруга зміщення, струм зміщення; ~а 1. який має [відчуває] немотивовану схильність, який віддає немотивовану перевагу; упереджений; 2. мат. який має систематичну помилку, систематичне відхилення; 3. ел., радіо зміщений; ~і vt 1. відчувати немотивовану схильність, віддавати немотивовану перевагу; бути упередженим; 2. ел., радіо подавати напругу зміщення, подавати струм зміщення.

biatlon||o спорт. біатлон, дво(є)борство; stafeta ~o естафета (командне змагання в біатлоні); ~ist/o біатлоніст, двоєборець.

bibi/o ент. комар-товстони́жка [Bibio].

***Bibli**||o Біблія, Святе Письмо; interpretado de la ~o тлумачення Біблії; (b)~а біблійний; (b)~а societo біблійне товариство.

bibliofil||o бібліофіл, книголюб (= libremulo, libroamanto); ~i/o бібліофілство, любов до книг.

***bibliograf**||o бібліограф; ~i/a бібліографічний; ~aj indikoj бібліографічні покажчики; ~i/o бібліографія; prinotita ~o анотована бібліографія.

bibliomani/o бібліоманія (= libromanio).

***bibliotek**||o у різн. знач. бібліотека; (por)infana ~o дитяча бібліотека; publika ~o публічна бібліотека; scienco ~o наукова бібліотека; li havas rican ~on у нього багата бібліотека; mi iras en ~on я йду в бібліотеку; uzanto de ~o користувач [читач] бібліотеки; ~а бібліотечний; ~ist/o бібліотекар.

biceps/o anat. біцепс, двоголовий м'яз; braka, femura ~ двоголовий м'яз плеча, стегна.

***bicikl**||o велосипед (двоколісний); ~а велосипедний; ~а vetkuro велогонка; ~а sonorilo велосипедний дзвінок; ~е на велосипеді; ~і vt їхати [їздити] на велосипеді, кататися на велосипеді; ~ad/o їзда на велосипеді; катання на велосипеді; ~ant/o велосипедист (людина, що їде на велосипеді); ~et/o невеличкий велосипед, велосипедик; ~ist/o велосипедист.

bicikl/o/veg/o велодром, велотрек.

bid||o 1. намистина; кісточка (у рахівниці); 2. фам. дрібка гашишу; ~ar/o намисто.

bide/o неол. біде.

bidens/o див. bidento.

bident/o бот. череда [Bidens].

bidermajr||o бідермаєр (напрям у німецьких та австрійських мистецтві та літературі 30-40 pp. XIX ст.); ~а: ~а stilo стиль бідермаєр; ~а robo плаття в стилі бідермаєр.

bid/kalkul/il/o рахівниця.

bid/kolier/o намисто.

bidual/a мат. бідуальний.

biel/o *tex.* шатун (= turnostango 2).

***bien||o** масток; фільварок, посілість, землеволодіння, садиба; hereda ~о спадковий масток; вотчина; ~**et/o** невеликий масток; хутір; ~**ul/o** поміщик, дідич, пан; ~**ul/in/o** поміщиця, дідичка, пані.

bien/administr/ant/o керуючий мастком, економ.

bienal/o *мист.* бієнале.

bien/dom/o садиба (*бу*динок); поміщицький будинок.

bien/etat/o кадастр посілості.

bien/hav/ant/o, **bien/mastr/o**, **bien/posed/ant/o** *див.* bienulo.

bien/serv/ant||o наймит, батрак; ~**in/o** наймичка, батрачка.

***bier||o** пиво; (unu) glaso da ~о склянка пива; hela, malhela ~о світле, темне пиво; hejmeфарита ~о домашнє пиво; ~**ej/o** пивна (*у знач. ім.*), пивний бар; ~**ist/o** пивовар, броварник; ~**um/i** *ви* сидити за кухлем пива, попивати пиво, насолоджуватися пивом; ~**um/ad/o** сидиння за кухлем пива, попиванння пива.

bier/barel/o пивна бочка.

bier/fabrik/o пивоварний завод, пивоварня.

bier/far||i *ви* варити пиво; ~**ad/o** пивоваріння; ~**ej/o** пивоварня, пивоварний завод, *заст.* броварння, бровар; ~**ist/o** пивовар, броварник (= bieristo).

bier/feĉ/o пивні (п)оденки (*що мі*стять дріжджі і *ви*користовуються як закваска).

bier/fest/o пивний фестивал, свято пива.

bier/gist/o пивні дріжджі.

bier/glas/o, пивна склянка, пивний стакан (= glasego).

bier/kruĉ/o пивний кухоль, *діал.* гальба.

bier/trink/ej/o, **bier/vend/ej/o** пивна (*у знач. ім.*), пивний бар.

bifac/o *археол.* двобічно оброблене рубило.

bifaden/a двожильний (*про ка*бел, *про*від і *т. п.*, = dufadena, dudrata).

bifenil/o *хім.* біфеніл, дифеніл, фенілбензол (*син.* fenilnezeno).

bifid/a *біол., мед.* роздвоєний, розщеплений (*на дві ча*стини).

bifid/o/bakteri/o *бакт.* біфідобактерія.

bifilar/a *ел.1.* біфіларний (*що ма*є провід, *ск*ладений удвоє для усунення індукції, = dratrefalda); *2.* *рідко, див.* bifadena.

***bifstek/o** *кул.* біфштек.

bigami||o *юр.* бігамія, двошлюбність, двоєженство; ~**a** бігамний; ~**ul/o** двоєженець.

bigarad/o *бот.* померанець, бігарадія, бігардія, гіркий апельсин [*Citrus aurantium subsp. amara.*] (*син.* amara oranĝo).

bigarel||o *бот.* іспанська вишня (*плід*); ~**uj/o** іспанська вишня (*дерево*).

bigarel/arb/o *див.* bigarelujo.

bigl/o бігль (*порода ан*глійських гончих собак).

bignoni||o *бот.* бігнонія [*Bignonia*] (*син.* trumpetfloro); ~**ac/o/j** бігнонієві [*родина Bignoniaceae*].

***bigot||o** святенник, *розм.* ханжа, святий та божий; ~**a** святенницький; ~**e** посвятенницькому, посвятенському; ~**ec/o** святенництво, святобозтво; ~**in/o** святенниця, *розм.* ханжа (*про жі*нку).

Bihar/o *геогр. н.* Бігар (*штат в Індії*).

biholomorfl|a *мат.* біголоморфний; **~i/o** біголоморфія.

bijekci||o *мат.* взаємно однозначна відповідність, бієкція; **~a** бієктивний, взаємно однозначний.

biĵuteri/o біжутерія.

bikarbon/at/o *хім.* бікарбонат; patria ~ бікарбонат натрію.

bikin/o бікіні (*купальний костюм*).

bikonkav/a *фіз.* двовгнутий, двоввігнутий (*про лінзу*; = dukonkava).

bikonveks/a *фіз.* двоопуклий, двовипуклий (*про лінзу*; = dukonveksa).

bikromi/at/o *заст., див.* dikromato.

biks/o *бот.* бікса [*Bixa*] (*син.* rokuarbo).

bikġu/o бхікшу (*буддистський монах*).

bikvadrat/a *маловжив., мат.* біквдратний (= kvaragrada).

bil/o **1.** *фін.* вексель із зазначенням одержувача сплачуваної суми; іменний вексель; **2.** білль, законопроект (*в англійському парламенті*, = leġ(o)projekto).

bilabial/o *фон.* білабіальний [губно-губний] приголосний (звук) (*син.* dulipsono).

Bila-Cerkv/o^{EU} *геогр. н., м.* Біла Церква (*Україна*).

***bilanc||o** *фін.* (бухгалтерський) баланс, балансовий звіт; **~i** *vt* підбити баланс, скласти баланс, збалансувати; **~ad/o** підбивання складання балансу, балансування.

bilanc/o/rest/o *фін.* залишок на балансі.

***bilard||o** більярд (*гра; стіл для цієї гри*); franca ~o французький більярд; usona ~o американський більярд, американка; elektra ~o електричний більярд, фліпер; *Прим. інколи (дуже рідко) зустрічаються уточнені форми: bilardludo (про гру) і bilardtablo (про стіл); ludi ~on грати в більярд; ~a більярдний, більярдовий; ~i* *vn* сумн. грати в більярд; **~ej/o** більярдна (*у знач. ім., = bilardsalono*).

bilard/baston/o кий.

bilard/glob/o більярдна куля.

bilard/salon/o *див.* bilardejo.

bilard/tabl/o більярдний стіл, більярд (= bilardo).

Bilba/o *геогр. н., м.* Більбао (*Іспанія*).

bilbok||o більбоке (*гра*); **~i** *vn* бавитися / гратися більбоке.

***bild||o** **1.** картина; зображення; фігура, образ, ікона; картинка; ілюстрація; klinika ~o *мед.* клінічна картина; fagi al si realan bildon pri io *скласти [змалювати] собі реальну картину про що-н. [чого-н.]; 2.* кіно, фото кадр; **3.** *мат.* образ (елемента при даному відображенні); **~a** картинний; **~ar/o** *мат.* сукупність образів, множина образів; **~er/o** *див.* gastrumego; **~et/o** картинка; **~ig/i** **1.** образно уявити; зобразити, змалювати; **~igi** *al si* уявити собі; **2.** *спец.* візуалізувати; **3.** *мат.* відобразити; **~ig/o** **1.** уява (*у вигляді картини, образу*); **2.** *спец.* візуалізація; **3.** *мат.* відображення, функція; afina ~igo афінне перетворення (простору); lineara ~igo лінійне перетворення (простору).

bild/bit/ig/il/o *інформ.* аналого-цифровий перетворювач зображення, сканер (= skanilo).

bild/ekspozici/o виставка картин, художня виставка.

bild/enigm/o картинка-загадка; ребус.

bild/flank||o лицьовий бік (*на банкнотах, листівці*); **~e** з лицьовий боку, з лиця.

bild/foli/o репродукція; лубочна картина.

bild/galeri/o картинна галерея.

bild/kadr||o картинна рам(к)а; **~ej/o** сумн. майстерня з виготовлення рам(ок); **~ist/o** сумн. рамник.

bild/kart/o листівка (= ilustrita (poŝt)karto).

bild/kvalit/o якість зображення (тж тб.).

bild/libr/o книжка з малюнками [ілюстраціями].

bild/rakont/o комікс, оповідання в картинках (син. komikso).

bild/o/stri/o серія картинок на один сюжет, комікс (у вигляді безперервної смуги); діафільм.

bild/o/tub/o ел., тб. телевізійна трубка, кінескоп.

bild/vortar/o картинний словник.

Bileam/o бібл. Валаам, Білеам; la azenino de ~o валамова ослиця.

***bilet||o** 1. квиток; teatra, loteria, fervoja, tramvaĵa ~o театральний, лотерейний, залізничний, трамвайний квиток; enira ~o por ekspozicio вхідний квиток на виставку; ~o por ĝo kaj reveno, bileto por ĝo-reiro, ĝo-revena ~o квиток туди і назад, квиток в обидва кінці; 2. банкнот(а), банківський білет; кредитний білет; купюра; паперовий грошовий знак; асигнація; (= bankbileto, monbileto, monpapero); kvinhrivna ~o п'ятірка, п'ятигривневий папірець; 3. лист (без конверта), записка; **~ej/o** квиткова каса; **~ist/o** 1. білетер, квитковий контролер; 2. продавець квитків; **~uj/o** обкладинка для проїзної карточки; паке́тик для квитків.

bilet/aŭtomat/o квитковий автомат.

bilet/ĝiĉet/o квиткова каса, віконце продажу квитків.

bilet/kontrol||o квитковий контроль; **~ist/o** див. ~isto 1.

bilet/vend||ej/o див. biletejo; **~ist/o** див. билетisto 2.

bilĝ/o мор. ляло, нижня частина трюму.

bilĝ/akv/o мор. трюмна вода.

bilharzi||o заст., див. skistosomo; **~oz/o** заст., див. skistosomozo.

bilion/o більйон (у США і сучасній Великобританії – мільярд (10^9), у Європі і в т. ч. Україні – тисяча мільярдів (10^{12})).

bilirubin/o фізіол. білірубін.

biliverdin/o фізіол. білівердин.

bil/o/bors/o ком. фондова біржа, біржа цінних паперів.

bil/o/makler/ist/o ком. брокер, біржовий маклер.

bil/o/merkat/o ком. ринок цінних паперів.

bimetal||a тех., фіз., хім. біметалічний (= dumetala); **~ism/o** ек. біметалізм (= dumetalismo).

binar/a спец. бінарний, подвійний, двійковий, двоїчний; ~ gaso бінарний газ; ~ kodo двійковий код; ~ nombrosistemo двійкова система числення; ~ frakcio двійковий дрібк.

***bind||i** vt 1. друк. опрацювати, опрацювати (книгу і т. п.); 2. інформ. компонувати, зв'язати; **~ad/o** опрацювання; **~aĵ/o** оправа, палітурка; kartona ~aĵo картонна палітурка; leda ~aĵo шкіряна оправа; **~ej/o** палітурна майстерня, палітурня; **~il/o** інформ. компонувальник, лінкер; **~ist/o** палітурник (= librobendisto); **~it/a** опрацьований.

bind/marĝen/o друк. поле опрацювання, середник.

bing/o бінго (азартна гра).

***binokl/o** бінюкль (= dulorneto); prisma ~o призматичний бінюкль.

binom||o мат. двочлен, бінюм (= dutermo); **~a** бінюмний, біноміальний.

binturong/o зоол. бінтуронг [*Binturong*].

bio- біо- (початок слів грецького походження, що означає „життя”).

bioakusrik/o біоакустика, вивчення звукових сигналів тварин.

biocenoз/o біол. біоценоз.

biocid/o хім. біоцид.

biodivers/ec/o біол. біологічна варіативність (= *biologia diverseco*).

biofizik/o біофізика.

biogas/o біогаз.

biogen/a біогенний.

biogeneз/o біогенез, виникнення життя на Землі.

biogeografi||o біогеографія; **~а** біогеографічний.

***biograf||o** біограф; **~i/a** біографічний; **~i/o** біографія, життєпис; **~et/o** коротка біографія, короткий життєпис; **~ist/o** див. ~o.

biohemi/o див. *biochemio*.

bioiluminesk/o біолюмінесценція.

bioimit/a мех. біоімітаційний.

bioindustri/o біоіндустрія.

biokemi||o біохімія; **~а** біохімічний; **~ist/o** біохімік.

biokibernetik/o біокібернетика.

bioklimat/olog/i/o біокліматологія.

biokoncentr/iĝ/o екол. біоконцентрація.

***biolog||o** біолог; **~i/a** біологічний; **~i/o** біологія.

biom/o екол. біом, макробіоценоз (*син. makrobiocenozo*).

bio/mal/kompon||ad/o екол. біологічний розклад; **~ebl/a** біорозчинний.

biomas/o екол. біомаса.

biomaterial/o/j біоматеріали.

biometri/o біол. біометрія.

biomikroskop/o мед. біомікроскоп.

bionik||o біоніка; **~а** біонічний; **~ist/o** біонік.

biont||o *заст., див. vivulo*); **~olog/i/o** *заст., див. biologio*.

biopsi/o мед. біопсія.

biosfer/o біосфера.

biosintez/o біосинтез.

bioteknik/o біотехніка; біотехнологія.

bioteknolog/i/o *нрк., див. biotekniko*.

bioterapi/o біотерапія.

biotin/o хім. біотин.

biotip/o біол. біотип.

biotit/o *мін. біотит*.

biotop/o екол. біотоп.

biplan/o ав. біплан.

bir||i *геод., радіо* визначити місцезнаходження; провести обсервацію [пеленгацію], пеленгувати; **~o, ~ad/o** визначення місцезнаходження; обсервація; пеленгація; **~o** зйомка, пеленг; **~il/o** пеленгатор.

***bird||o** птах, рідше птаха, птиця (*тж перен., про дивну або примітну людину*); **~o/j** птахи [клас *Aves*]; **~a** пташиний; **~a** sterkaʃo пташиний слід; **~aʃ/o** пташине м'ясо, страва з пташиного м'яса; **~ar/o** пташина зграя; **~ej/o** пташник, пташня; **~et/o** пташка; **~id/o** пташеня, пташа; **~ist/o** рідко **1.** див. bird(o)bredisto; **2.** див. bird(o)kaptisto; **3.** див. bird(o)vendisto; **~olog/i/o** див. ornitologio.

bird/arane/o/j див. terafozedoj.

bird/o/bred||(ad)/o с.-г. птахівництво; **~ist/o** птахівник, пташник; **~ist/in/o** пташниця.

bird/o/diven/ist/o див. aʃguristo 1.

bird/(o)/glu/o пташиний клей (*клей для ловлі птахів*).

bird/(o)/herb/o бот. зірочник середній, мокрець (= *meza stelario*).

bird/(o)/kapt||ad/o ловля птахів; **~il/o** сільце, сільце, сітка для ловлі птахів; **~ist/o** птахолов.

bird/(o)/kort/o пташиний двір.

bird/(o)/migr/ad/o переліт птахів.

bird/(o)/mile/o бот. мишій італійський (= *itala setario*).

bird/(o)/perspektiv/e з висоти пташиного польоту.

bird/(o)/pied/o див. ornitopodo.

bird/(o)/reĝ/o орн. кропивник звичайний, кропив'янка, волове очко [*Troglodytes troglodytes*].

bird/o/ring/um/(ad)/o кільцювання птахів.

bird/o/sem/aʃ/o пташиний корм.

bird/o/stang/o рідко, див. sidstango.

bird/o/tim/ig/il/o предмет для відлякування птахів (*опудало, дзеркало, стрічка, дзвіночок і т. п.*).

bird/o/trink/ej/o див. dipsako).

bird/(o)/vend/ist/o продавець птахів.

birem/o іст., мор. бірема (*антична галера з двома рядами весел*).

***biret/o** шапочка (*офіційний головний убір священика, судді, професора і т. п.*).

birg/o зоол. краб-злудій, пальмовий злудій [*Birgus latro*].

***Birm||o** *геогр. н., кр.* Бірма (*ст. назва М'янми*); **(b)~a** бірманський; **(b)~an/o** бірманець; **(b)~an/ino** бірманка.

Birmingham/o *геогр. н., м.* Бірмінгем (*Англія*).

***bis!** виг. біс!; **~i** *vt* викликати на біс; **~e** на біс; **~e** ripetі повторити на біс, виконати на біс, бісирувати.

bisak/o сакви, діал. бисаги, бесаги (= *dusako*).

Bisaŭ/o *геогр. н., м.* Бісау (*столиця Гвінеї-Бісау*).

Bisau/gvine/o *геогр. н., кр.* Гвінея-Бісау.

bisekcii||i *vt мат.* ділити на дві рівні частини (*тж про кут, = dusekci, duonigi*); **~ant/o** бісектриса (= *dusekcanto, duoniganto*).

bisin/o вісон (дорога тканина, що використовувалася в давні часи).

Biskaj||o геогр. н. Біскаїя (провінція в Іспанії); ~а Golfo геогр. н. Біскаїська затока.

biskot/o кул. сухар.

biskutel/o бот. рчки [*Biscutella*].

***biskvit/o** 1. (сухе) печиво, галета; marista ~ див. marbiskvito; 2. спец. бісквіт (двічі випалені порцеляна або фаянс без поливи).

***bismut||o** хім. Бісмут (елемент), бісмут (проста речовина); ~(at)/a: ~(at)a acido бісмутова кислота; ~at/o бісмутат, сіль бісмутової кислоти; ~ism/o мед. бісмутизм, отруєння бісмутом.

bistort/o бот. гірчак зміїний, ракові щийки, зміювик [*Persicaria bistorta*, син. *Polygonum b.*].

bistr||o бістр, темнокоричнева фарба; ~а бістровий.

***bisturi/o** бістурій (довгий хірургічний ніж з вузьким лезом).

bisulfat/o хім. кислий сульфат, гідросульфат.

bisulfit/o хім. кислий сульфит, гідросульфит.

bisus/o біол. бісус (секрет бісусової залози, яка знаходиться у нозі двостулкового молюска).

Biškek/o геогр. н., м. Бішкек (столиця Киргизстану).

I **bit||o** мор. бітенг; ~а бітенговий; ~et/o човновий бітенг, пара кілків для кріплення снасті (на борту човна).

II ***bit||o** інформ. біт; ~а бітовий; ~ig/i оцифровувати, переводити аналогові сигнали в цифрові (син. ciferecigi); ~ig/il/o аналого-цифровий перетворювач / конвертор (АЦП) (син. ciferecigilo).

bit/bild/o див. gastrumo.

biter/o ялівцева настойка.

bitin/o іст. бітин (представник фракійського племені).

bitnik/o бітник (представник американського молодіжного руху 50-60 рр. ХХ ст. проти стандартизації особистості).

***bit/ok/o** див. bajto.

***bitum||o** бітум; ~а 1. бітумний; 2. бітумінозний; ~es/a бітумоподібний; ~i vt покривати бітумом; ~ad/o бітумізація; ~oz/a див. bitumhava.

bitum/hav/a бітумінозний.

biuret/o хім. біурет.

biuret/reakci/o хім. біуретова реакція.

biv/o муз. чотириструнна лютня (у далекосхідних народів: у японців називається біва, у китайців – піпа, у корейців – біпа).

***bivak||o** військ. бів(у)ак, привал (зупинка на відпочинок; місце такої зупинки); ~а біваковий, бів(у)ачний; ~e бів(у)аком; ~i vn стояти бів(у)аком, зробити привал; ~ad/o стояння бів(у)аком.

bivak/fajr/o вогнище, ватра (на привалі).

bivel/o рідко, див. bevelo.

biv/o метео холодний північно-східний вітер (у Середземномор'ї).

Bizanc||o іст., м. Візантій; (b)~а візантійський; ~а Imperio Візантійська імперія, Візантія; ~i/o Візантія, Візантійська імперія; (b)~ism/o схильність до марних суперечок.

bizant/o іст. бізантій, візантій (візантійська монета).

Bizanti/o див. Bizanco.

bizar||a чудний, примхливий, своєрідний; ~а ідео химерна ідея; ~е дивно, чудернацьки, вигадливо, своєрідно; ~ес/о химерність, примхливість, вигадливість, своєрідність.

***bizon||o** зоол. [Bison]; америка ~о бізон американський [B. bison]; єйгора ~о бізон європейський, зубр [B. bonasus]; ~а бізоновий.

Bjalistok/o, Bjelostok/o геогр. н., м. Білосток (Польща; місце народження Л. Заменгофа).

blabla! виг. тирири!, тари-бари, балу-балу, галу-балу (звуконаслідування балаканини); ~і *vn* розм. теревенити, варнякати, базікати, точити лясци.

blag||i *vn* (по)жартувати з когось-н., обманювати жартома, розігрувати; ~о розіграш, жартівливий обман, смішки; ~ant/o, ~ist/o див. ~ulo; ~ul/o хвалько, пустомеля, брехун, любитель розіграшів.

blakbas/o іхт. чорний окунь [Micropterus].

blakbotom/o блек-ботом (популярний у США танець 20-х рр. 20 ст.).

blakstoni/o бот. блекстонія [Blackstonia].

blamanĝ/o кул. бланманже (рід желе).

***blank||a** 1. *прям., перен.* білий; ~а рареро білий папір; ~а рапо білий хліб; ~а vino біле вино; ~а kiel kreto, kiel neĝo, kiel lakto білий як крейда, як сніг, як молоко; ~а armeo біла армія; ~а teroro білий терор; ~а raso біла раса; ~а magio біла магія; la (B)~a Domo en Vaŝingtono Білий дім у Вашингтоні; (B)~а Білий (у географічних назвах); la Maro (B)~а Біле море; la Monto (B)~а Монблан; la Nilo (B)~а Білий Ніл; 2. незаповнений, чистий, невикористаний, неповноцінний; ~а kajero чистий (неписаний, = senskribaĵa kajero); ~aj versoj білі (або неримовані) вірші (= senrimaj versoj); ~aj manoj чисті руки (незаплямовані, = senkulraj manoj); ~а kartoĉo холостий патрон; ~aj armiloj холодна зброя (= piktranĉaj armiloj); ~а operacio ком. безприбуткова операція (= senprofita operacio); ~а kredito фін. кредит без гарантії (= sengarantia kredito); ~а akcepto фін. акцепт, у якому сума ще не проставлена; ~е: vestita ~е одягнений у біле; farbita ~е пофарбований білим; ~і *vn* сумн. біліти (здаватися, виглядати білим); ~о, ~ај/о 1. біле, білий колір; ◇ nigro sur ~о чорним по білому; 2. біла фарба, білило; білила (косметичні); brila, senbrila, zinka, plumba ~о блискуче, матове, цинкове, свинцеве білило; 3. пробіл; незаповнене [вільне, пусте] місце (у тексті і т. п.); plenigi la ~ojn de formulo заповнити пробіли у формулі; lasi multe da ~о en presita paĝo залишити багато незаповненого місця в надрукованій сторінці; 4. білок (яйця = oblanko, ока = okulblanko); 5. білі (у шахах і шашках, = la blankaj pecoj); ludi per ~о грати білими; ~ај/о 1. предмет або частина предмета білого кольору; vestita per nigraĵoj kaj ~ајој одягнений у чорні й білі шати; la ~ајој de pentraĵo білі місця [ділянки, зображення] картини; 2. див. ~о 4; ~ес/о білизна; ~ет/а біленький, білуватий; ~іг/а білильний; відбілювальний; ~іг/і біліти; відбілювати; ~іг/еј/о сумн. білильня; ~іг/іл/о сумн. 1. відбілювач, синька (= lesiva bluo); 2. косметичні білила (= blanka ŝminko); ~іĝ/і (по)біліти, стати [зробитися] білим; ~ул/о 1. білий (за кольором шкіри; у знач. ім., = blankhaŭtulo); 2. політ., іст. білий (у знач. ім.), білогвардієць.

Blanka Бланка (жін. ім'я).

blank/ard/a розпечений (до білого) (= inkandeska 1).

blank/barb/a білобородий, сивобородий.

blanked/o рідко, див. blanketeto I, II.

I blanket/o 1. бланк (документ, підписаний особою, що його видала, але з незаповненим текстом); 2. підпис під незаповненим документом.

П blanket/o кул. раґу в білому соусі.

blank/farb/o рідко, див. blanko 2.

blank/fiks/o бланкфікс, баритове білило.

blank/fiŝ/o див. alburno П.

blank/gvardi/an/o іст. білогвардієць.

blank/haŭt||a білошкірий, білий; **~ul/o** див. blankulo 1.

blankism/o іст. бланкізм.

blankist/o іст. бланкіст.

blank/kolbas/o варена ковбаса.

blank/lini/o друк. шпона.

blank/rus/o нрк., див. beloruso.

blank/o/ŝmir/i vt сумн. білити, фарбувати у білий колір.

blank/vang/a білощокий.

blapt/o ент. смерд [Blaps].

***blasfem||i** vn хулити (або зневажати) Бога, богохулити; блюзнити; **~а** богохульний, блюзнірський; **~о, ~ај/o** богохульство, блюзнірство; **~ist/o, ~ul/o** богохульник, блюзнір.

blast/o біол. паросток, росток, зародок.

blastem/o бот., біол. бластема.

blastocer/o зоол. болотний олень [Blastocerus dichotomus].

blastoderm/o біол. бластодерма.

blastomer/o біол. бластомер.

blastomicet/o бот. бластоміцет [Blastomyces]; **~о/ј** бластоміцети [група Blastomycetes].

blastul/o біол. бластула.

I *blat||o ент. тарган, прусак [Blatta]; **~ul/o/ј** тарганоподібні [ряд Blattaria, син. Dictyoptera].

П blat/o інформ. чіп, мікросхема.

blaz||o мед. пухир; pro la longdaŭra marŝado esiĝis ~oj sur miaj piedoj від довгої ходи на моїх ногах утворилися пухирі; **~eg/o** великий пухир; **~ig/a:** ~iga gaso військ. наливний газ, газ шкірно-наливної дії.

blazer/o блейзер, яскрава спортивна куртка.

Blazi/o Блаз, Влас, Улас (чол. ім'я).

***blazon||o** герб; uĝba ~o міський герб, герб міста; **~а** гербовий, геральдичний; **~і** vn малювати [складати] герб; пояснювати герб; **~ist/o** фахівець з геральдики.

blazon/libr/o спец. гербовник, геральдичний атлас.

blazon/mantel/o геральд. мантия.

blazon/o/scienc/o див. heraldiko.

blazon/sigel/il/o гербова печатка (пристрій).

blazon/ŝild/o геральд. гербовий щит.

blefarit/o мед. блефарит, запалення повік.

blefarofimoz/o мед. блефарофімоз.

blefaroptoz/o мед. блефароптоз.

blefarospasm/o мед. блефароспазм.

***blek||i** *vn* кричати, видавати крики (*про тварин*); гавкати, мукати, іржати, вити (*і т. п.*); *Прим.* дієслова з більш точним значенням утворюються поєднанням дієслова *bleki* з назвою відповідної тварини: *hundobleki* гавкати; *bovobleki* мукати; *ĉevalbleki* іржати (*і т. п.*); **~o** крик (*тварини*); **~ad/o** тривалий крик (*тварини*), ревіння, ричання; гавкіт; мукання; виття (*і т. п.*); **~eg/i** *vn* ревіти, ричати, валувати; **~eg/o** голосний крик, рев, рик; **~ul/o** *розм.* крикун.

blekn/o *бот.* блехнум [*Blechnum*].

blek/simi/o *див.* aluato.

blend||o **1.** *військ.* броня, панцер, панцир; **2.** *заст., мін.* бленда, обманка; **~i** *vt* бронювати; **~aj/o** *сумн., військ.* зміцнена бронєю стінка; броньований об'єкт; бліндаж; **~it/a** броньований.

bleni||o *іхт.* морський [морська] собачка [*Blennius*]; **~oid/o/j** морські собачки [*підряд Blennioides*].

blenoragi/o *див.* gonogeo.

blenore/o *мед.* бленорея (*син.* vezika kataro).

blesbok/o *зоол.* ліророгий бубал білочолий, блесбок [*Damaliscus albifrons*].

bleti/o *бот.* блетія [*Bletia*].

blez/i *vn* сюсюкати (*заміняти у вимові шиплячі звуки свистячими*).

Blez||o *геогр. н., м.* Блуа (Франція).

blin/o *кул.* млинець (*тільки в росіян*).

***blind||a** *у різн. знач.* сліпий; незрячий; **~a de la naskiĝo** сліпий від народження; *havi unu ~an okulon* бути сліпим на одне око; **~a amaso** сліпа юрба; **~a konfido** сліпа довіра; **~a muro** глуха стіна (= *senapertura muro*); **~a fenestro** сліпе вікно (= *masonita fenestro*); **~a flugo** *ав.* сліпий політ (= *senvida flugo*); **~a vojo** дорога в нікуди, тупикова дорога; **◇ eĉ ~a kokino rovas trovi grajnon** буває, що й сліпа курка зерно знайде; **~e naoslip**, навмання; сліпо; **~e rafi** стріляти наосліп [навмання]; **~e obei iun** (*або al iu*) сліпо коритися кому-н.; **~ec/o** сліпота; **~ig/e** засліпиво, сліпуче; **~ige blanka** сліпучо-білий; **~ig/i** *прям., перен.* осліпити; засліпити; **~ig/(ant)/a** сліпучий; який сліпить; **~iĝ/i** осліпнути; **~ul/a** призначений для сліпих; **~ula biblioteko** бібліотека для сліпих; **~ula (gvid)hundo** собака-поводир; **~ul/o** сліпець, сліпий, незрячий (*у знач. ім.*); **~ul/ej/o** інтернат для сліпих / незрячих; **будинок сліпих / незрячих**; **~um/o** *фізіол.* тимчасова сліпота.

blind/lud/o жмурки, піжмурки, кці-баба, панас (*дитяча гра*).

blind/kapt/ad/o *див.* blindludo.

blind/nask/it/a сліпий від народження.

blind/e/palp/i *vt* обмацувати.

blink||o миготливе світло, миготливий вогонь (*маяка, спецавтомобіля і т. п., = intermita lumo, palprebruma lumo*); **~i** *vn* блимати, мигтіти, мигати, засвічуватися і гаснути; **~il/o** проблисковий маяк, миготлива лампа, блимавка, *розм.* мигалка.

blink/lamp/et/o миготлива ламп(очк)а, блимавка, *розм.* мигалка.

blit/o *бот.* лобода [*Blitum*] (*заст. родова назва, тепер kenopodio*).

blizard/o бліццард; буран, сніговій, хуга (= *neĝblovado, neĝventego, neĝoŝtormo*).

blog||o *сумн., інформ.* блог; **~i** *vt* вести блог, писати до блогу; **~aj/o** запис у блозі; **~ar/o** блогосфера; співтовариство авторів блогів; **~ist/o** блогер.

***blok||o** **1.** блок (*з яких-н. елементів, деталей; політичний або економічний*); **2.** блок (*масивний монолітний шматок з якого-н. матеріалу*), колода, брус(ок); обрубок (*дерева*); цурка; брила, глиба (*каменю*); **~o por haki viandon** колода для рубання м'яса;

ekzekuta ~o плаха; **3.** група суміжних будинків; блок-корпус; **4.** стопа (*nanery*); штука (*materii*), сувій; **5.** блок (пачка з'єднаних між собою відривних листків для запису); ~i vt у різн. знач. (за)блокувати; ~ad/o **1.** блокування; **2.** у різн. знач. блокада; ~ado de la koro блокада серця; starigi, ĉesigi, levi, rompi ~adon установити, припинити, зняти, прорвати блокаду; ~iĝ/i (за)блокуватися, об'єднатися у блок, увійти до блоку; ~il/o блокіратор, блокуючий пристрій; аретир.

***blokad**||o *військ.* блокада (= blok/ado 2); ~i vt блокувати, підд(ав)ати блокаді (= bloki).

blokhaŭs/o **1.** *військ.* блокгауз, довгочасна вогнева споруда [точка]; дот; дзот; betona ~ дот; ~ el traboj kaj tero дзот; **2.** *мор.* броньована (або бойова) рубка.

blok/instal/aĵ/o/j зал. блокувальні пристрої.

blok/sekci/o зал. блок-секція.

blok/sistem/o зал. блок-система.

blok/staci/o зал. блок-пост.

***blond**||a **1.** світлий (*про волосся*), білявий, русявий; **2.** світло-рудий, золотистий; ~ig/i відбілювати (*волосся*), фарбувати в білий колір; ~ul/o блондин; ~ul/in/o блондинка, розм. білявка.

blond/har/a світловолосий, білявий, русявий (= blonda 1); ~ul/o *див.* blondulo.

***blov**||i *vn* **1.** дуги, віяти; ~i en tubo дуги в трубу (*прочищати трубу продуванням*); la vento ~as norden вітер дуге / віє на північ; ĉi tie ~as тут дуге / віє; ~i sur siajn fingrojn (по)дуги [(по)хукати] на пальці; ~i sur karbojn дуги на жар, роздмухувати жар (= bloveksiti karbojn); **2.** vt дуги на, дмухати на, обдувати, обвіювати, надувати (*цзо-н.*); *перен.* видихати; вдихати; ~i teon (по)дуги на чай; mi ~is fumon al li я дмухнув на нього димом; ~i baloneton надуги кульку; la vento ~is la velojn plenaĵojn вітер надуг вітрила; tiu espero ~as la fortojn en niajn brustojn ця надія вдуває сили в наші груди; ~i vitron en balonon видуги колбу зі скла; **3.** *спец.* фукнути, хукнути (*при гри в шахи: зняти з дошки шахику противника, скориставшись його помилкою*); ~o подув; ~ad/o дуття, віяння; ~eg/o шквал, (сильний) порив вітру; ~et/i *vn* повівати; ~et/o подув; вітерець; бриз; ~il/o повітродувка; повітродувний пристрій [міх].

blov/brul/il/o пальник з піддуванням.

blov/ekscit/i vt роздувати, роздмухувати (*вогонь*).

blov/esting/i vt задуги, задмухнути, з(а)гасити, (по)гасити (*подувам*).

blov/harmonik/o губна гармоніка (= buŝharmoniko).

blov/instrument/o муз. духовий інструмент.

blov/muzik/il/o *див.* blovinstrumento.

blov/o/flam/o *тех.* полум'я з піддуванням.

blov/orkestr/o духовий оркестр.

blov/paf||a: ~a tubo *див.* cerbatano; ~il/o *див.* cerbatano.

blov/plen/ig/i *див.* blovŝveligi.

blov/ŝvel/ig/i надувати.

blov/tub/o **1.** труба [трубка] для піддування; **2.** сумн. дудка, сопілка.

***blu**||a *прям., перен.* синій; блакитний, голубий; ~aj okuloj голубі очі; ~a sango блакитна кров; (B)~a Голубий (у геогр. назвах); la (B)~aj Montoj Голубі гори (США, Австралія); la (B)~a Nilo р. Голубий Ніл (Ефіопія, Судан); la (B)~a Rivero р. Янцзи (= Jangzio) (Китай); Прим. Зустрічається тж інший порядок слів: la Montoj (B)~aj, la Nilo (B)~a, la Rivero (B)~a; ~et/a синюватий; голубий; ~o **1.** синє, блакитне, голубе (у знач. ім.); синь, синява, блакить, голубінь, синій [блакитний, голубий] колір; **2.** синя [голуба] фарба;

lesiva ~o синька (для підсинювання білизни); ~aĵ/o **1.** предмет або частина предмета синього кольору; **2.** синець, синяк; bati ~aĵon al iu набити синець кому-н.; ~ec/o синь, синява, блакить, голубинь, голубизна (властивість); ~et/a синенький, синюватий, синявий; блакитненький, блакитнуватий; голубенький, голубуватий; ~ig/i синити, підсинювати (білизну); ~ig/il/o синька; ~iĝ/i (по)синіти, стати [зробитися] синім.

blu/alg/o/j бот. сині водорості.

blu/bakteri/o/j бакт. синьо-зелені водорості, ціанобактерії (= cianobakterioj).

Blu/barb/o Синя Борода (казковий персонаж, = Blua barbo).

***bluf|i** *vn* блефувати, вводити в оману, пускати пил в очі, замилювати очі; ne timu lian minason, ĉar li ~as не бійся його погрози, бо він пускає пил в очі; ~o блеф, пускання пилу в очі, окомилювання; ~ant/o, ~ul/o блефуючий гравець (у карти); окомилювач.

blu/gorĝ/ul/o орн. синьошийка [*Luscinia svecica*].

blugras/o муз. блюграс (напрямок у музиці кантр-енд-вестерн).

bluĝin/o джинсова тканина, джинса.

blu/kask/ul/o/j голубі каски (військовослужбовці військ ООН).

blunderbuz/o військ. блюндербуза (аркебуза з розтрубом у кінці дула).

blu/nigr/a вороний, чорний із синюватим полиском.

blu/okul/a синьоокий, голубокий.

bluring/a підсинений, з синіми кругами (про очі).

blus|o муз. блюз; ~a блюзовий; ~ul/o блюзмен.

blu/\$trump/ul/in/o синя панчоха (про жінку).

blut|i *vt* просіювати (борошно і т. п. кризь сито); ~il/o сито (= delikata kribrilo).

blu/verd/a синьо-зелений (= glaŭka).

blu/vost/ul/o орн. синьохвіст [*Tarsiger*].

***bluz/o** блузка, блуза, кофта, кофточка; uniforma ~ гімнастерка; marista ~ матроска.

***bo-** преф., що позначає споріднення за шлюбом: ~filo зять; ~filino невістка; ~frato шурин, дівер, швагер; ~fratino своячка, братова; ~patro тесть, свекор; ~patrino теща.

***boa/o** зоол. **1.** боа, удав [*Boa*]; konstriкта ~ удав звичайний [*Boa cinctricor*]; **2.** боа (шарф).

***boac/o** зоол. північний олень (дикий) [*Rangifer tarandus tarandus*].

board|i *vn* прям., перен. лавірувати; ~o шлях між змінами напрямку руху; ~ad/o лавірування.

***boat|o** човен, шлюпка, бот; veturi per ~o їхати на човні, їхати човном; ~i *vn* плавати / плисти на човні; кататися на човні; ~an/o, ~ist/o човняр; член шлюпкової команди; ~eg/o сумн. баркас.

boat/fest/o див. boatkonkuro.

boat/konkur/o, boat/konkurs/o човнові перегони; змагання з греблі; регата (= regatto).

boat/rand/o край борта (човна).

boat/vet/kur/o див. boatkonkur(s)o, regatto.

Boaz/o бібл. Боаз, Воаз, Вооз.

bob|o спорт. боб (дво- або чотиримісні сани); ~ad/o бобслей; ~ist/o бобслеїст.

bobak/o сумн., зоол. бабак [*Marmota bobak*].

obel|o булька, бульбашка; ~i *vn* виділяти бульки, покриватися бульбашками.

obel/ĉambr/o, obel/kamer/o фіз. бульбашкова камера.

bobel/nivel/il/o ватерпас.

***boben||o** **1.** котушка, коток (для намотування ниток); **2.** тех. котушка; бобіна; шпулька; ~i vt намотувати на котушку; ~eg/o барабан підйомного крана [лебідки]; ~il/o сукало, пристрій для намотування котушок; ~ist/in/o текст. мотальниця, намотувальниця.

boben/kern/o текст. котушка, бобіна, шпулька (без намотаних на них кабелю, нитки і т. п.).

boben/stang/o текст. веретено, шпindelъ.

bobolink/o орн. боболінк, рисовий трупіал, рисовий птах [*Dolichonyx oryzivorus*].

bobsle/o див. bobo.

Bocvan||o геогр. н., кр. Ботсвана; (b)~a ботсванський; (b)~an/o ботсванець; (b)~an/in/o ботсванка.

boĉi/o бочча (італійська гра в кулі).

bodi/o рел. бодхі (у буддизмі – стан пробудження, просвітлення)..

bodi/arb/o рел. дерево просвітлення, дерево бодхі (дерево, під яким Будда досяг просвітлення).

bodisatv/o рел. бодхисатва (дрібне божество в буддизмі).

Bodler/o Бодлер (французький поет).

bodoni/o друк. бодоні (вид шрифту).

boedromi/o іноді тај, іст. боедроміон (третій місяць у давньогрецькому календарі).

bo/edz/iĝ||i бібл. оженитися з бездітною жінкою померлого брата; ~o левіратний шлюб, левірат.

***bo/fil||o** зять, чоловік доньки; ~in/o невістка, жінка сина.

Bofort||o Бюфорт (британський морський офіцер); (b)~a: (b)~a skalo метео шкала Бюфорта.

bo/frat||o **1.** дівер, брат чоловіка; **2.** шурин, свояк, брат дружини; діал. швагер; **3.** зять, діал. швагер, чоловік сестри; **4.** свояк, чоловік своячки; ~in/o **1.** зовиця, сестра чоловіка; **2.** невістка, братова, братова дружина; **3.** своячка, сестра дружини; **4.** невістка, дружина шурина.

***bo/ge/patr/o/j** див. gebopatroj.

Bogomil||o Богомил (ім'я попа, який буцімто започаткував богомилство); (b)~an/o богомил; (b)~ism/o богомилство (єретичний рух на Балканах у 10-17 ст.).

Bogot/o геогр. н., м. Богота (столиця Колумбії).

bogŝ/o іст. бужша (колишня єменська грошова одиниця, 1/40 ріала).

boĝi/o **1.** зал. двовісний / двохосовий візок (вагона, паровоза); **2.** тех. каретка, візок.

Bohdan||o Богдан (чол. ім'я); ~a Богдана (жін. ім'я).

bohém||o іст. богемець; ~a богемський; (B)~i/o, (B)~uj/o геогр. н. Богемія (зах. частина Чехії).

bohemi||o богема; ~a богемний; ~an/o представник богеми, людина, що веде богемне життя.

***boj||i** *vn* гавкати (тж перен.), розм. брехати; ~i al (або kontraŭ) iu, ~i iun гавкати на когоне; ♦ kiu ~as, ne mordas котрий пес багато бреше, той не кусає; la hundoj ~as, la karavano pluiras собаки гавкають, караван іде; ~o, ~ad/o гавкання; розм. гавкіт; валування; ~eg/i *vn* валувати, гвалтувати; ~em/a брехливий (про собак); ~et/i *vn* дзявкати.

bojar||o іст. боярин; ~a боярський; ~in/o бояриня.

bojk||o^{EU} етн. бойко; (B)~i/o геогр. н. Бойківщина.

Bojk/o/region/o див. Воjкіо.

***bojkot||i** *vt* бойкотувати; ~о, ~ad/o бойкот.

Bojolez/o *геогр. н.* Божолє (гірська область у Франції).

bok/o **1.** самець жуїних тварин; цап, козел; баран; **2.** мор. лебідка, тринога; **3.** спорт. козел, кінь, кобил(к)а (гімнастичний снаряд, син. gimnastika čevalo); **4.** козла, козли, передок (місце візника).

Bokač||o Боккаччо (італійський письменник); **(b)~a, (b)~esk/a** боккаччівський, у стилі Боккаччо, еротично дотепний.

bokal||o банка (скляна, але не бляшана); (великий) бутель (з широким горлом); conserva ~о, ~о *por* conservajo див. konservobokalo; ~et/o баночка.

bok/barb/o **1.** див. trağorogono; **2.** цапова борода; цапина борода.

***boks||i** *vn* боксувати; ~о бокс (дія), боксування; ~ad/o бокс (як вид спорту); ~ist/o боксер.

bok/salt/ad/o стрибки через козла (у спортивній гімнастиці).

boks/aren/o ринг (= ringo 3).

boks/art/o див. boksado.

I bokser/o боксер, німецький бульдог.

II bokser/o *іст.* боксер, іхетуань (учасник масового руху в Китаї проти іноземців у кінці 19 ст.).

boks/(o)/gant/o боксерська рукавиця.

boks/o/pilk/o, boks/o/sak/o груша (для тренувань з боксу).

***bol||i** *vn* *прям., перен.* кипіти; akvo ~as вода кипить; laboro ~as робота кипить; ~i de kolero кипіти від гніву; ~о, ~ad/o кипіння; ~aj/o кипляча рідина; окріп, кип'яток; ~ant/a киплячий; кипучий; ~eg/i *vn* клетотати, нуртувати; ~et/i ледь кипіти, мліти, упрівати; ~ig/i (за)кип'ятити, (про молоко ще) (с)парити, довести до кипіння; ~igita lakto кип'ячене / парене молоко; ~ig/o кип'ятіння; доведення до кипіння; ~ig/il/o кип'ятильник; ~il/o кип'ятильний чайник [чан, котел, бак]; ~uj/o *тех.* бойлер; кип'ятильник (частина котла, у якому кипить вода).

bol/akv/o окріп, кип'яток.

bolard/o мор. кнехт.

bol/ban/o *кул., спец.* водяна баня, підігрів [варіння] у посудині, що плаває в кип'ятку.

bold||o *бот.* болдо [*Peumus*, син. *Voldeo*]; ~in/o *хім.* болдин.

boler/o болеро (танець і мелодія).

bolet||o *бот.* губчатий гриб; білий гриб, боровик; bruna ~о польський гриб, пісочник [*Boletus badius*, *Xerocomus badius*]; flava ~о масляк [*Suillus luteus*] (син. buterfungo); nobla ~о білий гриб, боровик [*Boletus edulis*]; ruĝa ~о підосичник, красноголовець [*Leccinum aurantiacus*]; malĝata ~о підберезовик, підберезник, бабка темна [*Boletus scaber*]; satana ~о чортів гриб [*Boletus satanas*]; ~ac/o/j болетові [родина *Boletaceae*].

bolid/o *астр.* болід, яскравий метеор.

bolivar/o болівар (грошова одиниця Венесуели).

***Bolivi||o** *геогр. н., кр.* Болівія; **(b)~a** болівійський; **(b)~an/o** **1.** болівієць; **2.** болівіано (грошова одиниця Болівії); **(b)~an/in/o** болівійка.

bol/kuir||i *vt* (з)варити, відварити; ~it/a зварений, відварений, варений; варений.

bolometr/o *фіз.* болومتر.

Bolonj||o *геогр. н., м.* Болонья (Італія); **(b)~a** болонський; **(b)~an/o** болонець.

bol/pot/o казанок.

bol/punkt/o фіз. точка кипіння.

bol/pur/ig/i очистити кип'ятінням, прокип'ятити; **виварити** (білизну і т. п.).

bolševik/o рідко, див. bolševisto.

bolševism||o політ., іст. більшовизм; **~а** більшовицький (стосовний до більшовизму); **~а** ideologio більшовицька ідеологія.

bolševist||o політ., іст. більшовик; **~а** більшовицький (стосовний до більшовика або більшовиків); **~а** partio більшовицька партія, партія більшовиків.

bolt||o болт; гвинт; шворінь; šraubа ~о болт із гвинтовою різьбою; fundamenta ~о фундаментний (або анкерний) болт; fiksa ~о розпирний (або закріплюючий) болт; **~і** vt з'єднувати [скріплювати] болтами; **~il/o** розвідний (гайковий) ключ; **~ing/o** гайка.

bolt/o/turn/il/o див. boltilo.

bolus/o 1. мін. болус, кольорова глина; 2. фарм. болус, велика пігулка.

Bomarše/o Бомарше (французький драматург).

bomb||o бомба; atoma ~о (або А-bombo) атомна бомба; hidrogena ~о (або Н-bombo) воднева бомба; urania ~о (або U-bombo) уранова бомба; (termo)nuklea ~о термоядерна бомба; paralma ~о напалмова бомба; termita ~о термітна бомба; detrua ~о бомба руйнівної дії, фугасна бомба; fisia ~о див. atombombo; gasa ~о хімічна бомба; bruliga (або incendia) ~о запалювальна бомба; prokrasta ~о бомба уповільненої дії; grapola ~о касетна бомба; kalorimetria ~о фіз. калориметрична бомба; vulkana ~о геол. вулканічна бомба; faligi ~on скинути бомбу; **~і** vt бомбити, бомбардувати; **~ad/o** бомбування.

Bombaj/o геогр. н., м. Бомбей (Індія).

bombak||o бот. бомбакс [Bombax]; **~ac/o/j** бомбаксові [родина Bombacaceae].

I bombard||i vt прям., перен. бомбардувати, обстрілювати; **~і** iun per leteroj закидати когун. листами; **~ad/o** бомбардування.

II bombard/o муз. 1. гобой (в Бретанії); 2. басова труба, бомбарда.

bombardon/o муз. бомбардон, бас-труба.

bombard/skarab/o ент. бомбардир [Aptinus].

***bombast||o** пишномовність, високомовність, фальшивий (або удаваний) пафос, бомбаст (= švelparolo); **~а** пишномовний; високомовний; витіюватий; **~е** пишномовно; високомовно; витіювато.

bomb/avi/o див. bombaviadilo.

bomb/aviad/il/o ав., військ. бомбардувальник, бомбовоз.

bombazen/o, bombazin/o текст. бумазея.

bomben/o зоол. кумка, джерелянка [Bombina, син. Bombinator]; flavventra ~ кумка жовтобрюшка, кумка гірська [B. bombina]; ruĝventra ~ кумка червоночерева, кумка звичайна [B. variegata].

bombicil/o орн. омельюх [Bombycilla] (син. silkvastulo).

bombiks/o ент. шовкопряд, шовковик [Bombyx mori].

bombiks/larv/o ент. личинка шовкопряда.

bombiks/raŭp/o ент. гусениця / гусінь шовкопряда.

bombinator/o заст., див. bombeno.

bomb/jet/il/o військ. бомбомет, міномет.

bomb/o/funel/o див. bombotruo.

bomb/o/kanon/o військ. мортира.

bomb/o/kav/o див. bombotruo.

bomb/o/krater/o див. bombotruo.

***bombon||o** цукерка, цукерок; *ĉokolada* ~o шоколадна цукерка; ~o *farĉita per marmelado* цукерка з джемовою начинкою; *karamela* ~o див. *karamelbombono*; ~o/**j** солодощі, цукерки; ~o/**uj** бонбоньєрка, цукерниця.

bomb/o/rak/o військ., ав. бомботримач.

bomb/o/split/o осколок бомби.

bomb/o/tru/o вирва [яма, діра, пробіна] від бомби.

***bon||a** 1. добрий, хороший, добротний; 2. добрий, хороший, славний, *ĉi*ал. файний; ~a *infano* добра дитина; ~a *paŭbaro* хороший сусід; ~a *koro* добре серце; *homoj de ~a volo* люди доброї волі; ~an *matenon!* доброго ранку!; ~an *tagon!* добрий день!, здрастуйте!; ~an *pokton!* надобраніч!; *estu ~a!* будьте ласкаві!; *ĉion ~an (al vi)!* усього (вам) доброго!; ~e добре, хороше; ~e! добре!, гаразд!; *estus ~e, se...* було б добре, якби...; ~o 1. добро (абстрактне поняття); *la arbo de sciado de ~o kaj malbono* дерево пізнання добра і зла; 2. добро, благо; *por la ~o de la homaro* для блага всього людства; 3. добро, благодійність; *mi faris ~on* пор ві я зробив вам добро; 4. див. ~a/o 2; *~a/**aj** 1. добра риса, добрий бік, добра сторона; *la ~a/o en tio estas, ke ...* добре в тому, що ...; 2. добро, маєток; *li havas multe da ~a/o* у нього багато добра; ~e/**o** добротність; доброта; ~e/**g/a** дуже добрий, прекрасний, чудовий, відмінний; ~e/**g/e** дуже добре, прекрасно, чудово, відмінно; ~e/**t/a** рідко гарненький, непоганий; ~e/**ig/i** (з)робити добрим, покращити, поліпшити; удосконалити; ~e/**ul/o** добряк; хороша людина. Прим. **bon** ужив. як преф.: ~gusta смачний, добрий на смак.

Bon/aer/o геогр. н., м. Буенос-Айрес (столиця Аргентини).

bon/a/fid/e з довір'ям, з добрими помислами.

bon/anim||a добродушний, добросердий, благодушний, душевний, добрий; ~e добродушно, благодушно, душевно; ~e/**o** добродушність, добросердя, добросердість, благодушність, душевність, доброта.

bon/anonc/i vt нести добру звістку, благовістити.

bon/a/n/tag/ul/o людина, що може сказати по-есперантськи тільки „Добрий день!”; людина, що знає по-есперантськи лише кілька слів.

Bonapart||o Бонапарт (прізвище, м. ін. двох французьких імператорів); (b)~ism/o іст., політ. бонапартизм; (b)~ist/o бонапартист.

bon/aspekt/a гарний з вигляду / на вигляд, миловидний, респектабельний.

bon/aŭgur/a який віщує удачу, успіх, щастя.

Bonaventur/o Бонавентура (чол. ім'я).

bon/a/vid/e див. bonvide.

bonazi/o орн. орябок [*Bonasa bonasia*, сун. *Tetrastes bonasia*].

bon/buked/a з гарним букетом (про вино і т. п.).

bon/dezir||o побажання (добра, щастя і т. п.), зичення, віншування; ~i vt виразити найкращі побажання; ~i al iu okaze de festo побажати кому-н. всього найкращого з нагоди свята.

boned/o мор. допоміжний [додатковий] парус, лісель.

bon/eduk/it||a рідко (добре) вихований; ~e/**o** вихованість.

bon/efik||a благодійний, благодійний, який добре діє [впливає]; ~o благодійний / благодійний вплив, позитивна дія; ~e/**o** благодійність.

Bon/esper/a: ~а kabo *геогр. н.* мис Доброї Надії (*Південноафриканська Республіка*).

Bon/esper/o *геогр. н.* Готхоб, Нук (*адміністративний центр Гренландії*).

***bo/nev||o** племінник / небіж одного з подружжя; племінник чоловіка; племінник дружини; *~**in/o** племінниця / небога одного з подружжя; племінниця чоловіка; племінниця дружини.

bon/fam/a відомий (*з доброго боку*), славетний.

bon/far||i *vn* благодіяти, добродіяти, чинити добро; ~**a** благодійний, благотворний, доброчинний; ~**o** благодійність, благодіяння, добродійність, добродіяння, доброчинність; ~**ad/o** благодіяння, добродіяння, доброчинність; ~**ant/o** доброчинець; ~**em/a** благодійний, добродійний, доброчинний; ~**em/o** благодійність, доброчинність.

bon/fart/i *vn* добре матяся, добре себе почувати, мати гарне самопочуття; ~**o** гарне самопочуття.

bon/fid/e *перев. юр.* щиросердечно; цілком щиро, без задніх помислів.

bong/o/j *муз.* бонги (*кубинський ударний інструмент*).

***bon/gust||a** смачній, добрий (на смак); ~**e** 1. смачно; 2. із / зі смаком; ~**o** 1. приємний смак (*у їжі*); 2. добрий смак (*у людини*); ~**aj/o** 1. що-н. смачне, смачненьке (*у знач. ім.*), смакота; 2. рідко що-н. виконане зі смаком; ~**ig/a** який поліпшує смак; ~**iga** pulvого кул. поліпшувач смаку; ~**ig/i** (з)робити смачнім, поліпшити смак, прид(ав)ати доброго (або приємного) смаку;

bon/hav||o 1. *фін.* авуари (*різні активи, грошові ресурси*); 2. *див.* ~**eso**; ~**a** заможний, статечний, *заст.* маєтний, маючий; ~**e** заможно; ~**es/o** добробут.

bon/humor||a у доброму настрій; ~**ig/i** привести в добрий настрій, підняти настрій, створити (кому-н.) добрий настрій; ~**ig/i** прийти в добрий настрій.

Bonifac/o Боніфатій, Боніфатій (*чол. ім'я*).

bonifik/o *фін.* бонус, додаткова винагорода.

bon/intenc||a доброзичливий, який має добрі наміри, *заст.* благонамірений; ~**e** доброзичливо, з добрими намірами.

bonit/o *іхт.* малий тунець, боніто.

bon/kondut||a який добре поводиться, чемний; ~**a** infano чемна [слухняна] дитина, цяця; ~**ul/o** людина, що добре поводиться.

bon/kor||a добросердій, сердечний, *розм.* добросердечний; ~**e** по-доброму, сердечно, добросердечно; ~**es/o** добросердість, добросердя, добросердечність.

bon/kvalit/a 1. *див.* altkvalita; 2. *див.* bonspesa.

bon/manier/a який відрізняється гарними манєрами, з гарними манєрами.

Bonn/o *геогр. н., м.* Бонн (*Німеччина*).

bonob/o *зоол.* карликовий шимпанзе, бонобо [*Pan paniscus*].

bon/odor||i *vn* приємно [гарно] пахнути, духмяніти; ~**o** приємний [гарний] запах, пахощі, аромат; ~**a** запашній, запахущий, ароматній, духмяній.

bon/okaz/e на щастя; kiel ~ як добре, як повезло, яке щастя.

bon/ord||a порядній; у доброму стані, у належному порядку, упорядкований, упоряджений; *мат.* цілком упорядкований; ~**e** порядно; у доброму стані, у повному порядку.

bon/ras/a племінній, породистий.

bon/rikolt||o гарній урожай; ~**a** урожайній, високоврожайній.

bonsaj/o бонсай (*карликове дерево в горшку*).

bon/son||a *див.* belsona; *~**ec/o** *див.* belsoneco.

bon/spec/a добротний, доброякісний, гарного сорту, високосортний.

bon/stat||o добробут, достаток, заможність, благополуччя, благоденство; ~**a** заможний; успішний; ~**i** *vt* жити в достатку, благополуччі, благоденствувати, процвітати; ~**ec/o** *див.* ~o.

bon/statur/a *див.* belstatura.

bon/stil/a гарного стилю, гарний за стилем, витончений, стильний.

bon/šanc||o щасливий збіг обставин; щасливий жереб; удача, щастя; mi havis ~šanson мені повезло; ~**a** вдалий, удатний; везучий, щасливий; ~**e** за щасливим збігом обставин, на щастя.

bont/o удар (*головою, рогами*).

bon/ten||i *vt* тримати в доброму [належному] стані, належно утримувати; ~**ad/o** утримування в доброму [належному] стані, належне утримування.

bon/ton/a порядний, пристойний, елегантний, який відрізняється гарним тоном.

bon/trov/o розсуд; agi lai sia ~ діяти на власний розсуд, робити, як заманеться; lasi ion al ies ~ залишити що-н. на чий-н. розсуд.

bon/ven||o щасливе прибуття; ~on! зі щасливим прибуттям!, ласкаво просимо!; ~**a** бажаний, милий серцю (*про гостя*); estu ~aj! ласкаво просимо!; ~**ig/i** (гостинно) вітати (*прибулих*); радо зустрічати, радо приймати; кликати [запрошувати] в гості.

bon/veter/a погожий, погідний.

bon/viv||ad/o красиве життя, легке життя, повне задоволень життя; ~**ant/o** аматор красивого [легкого] життя, аматор пожити для свого задоволення; гульвіса, гультай; *заст.* бонвіван, жуїр.

bon/vol||i виявити бажання, люб'язно погодитись, зволити; ~**u!** будьте добрі!, будь ласка; ~u sendi al mi la vortaron пришли, будь ласка, мені словник; *Прим. Форма bonvolu завжди вимагає після себе інфінітива*; ~**a** прихильний, ласкавий, доброзичливий; ~**e** прихильно, ласкаво, доброзичливо; ~**o** добра воля, прихильність, ласкавість, доброзичливість

bonz/o бонза (*буддійський священик або чернець в Японії та Китаї; тж перен. про зарозумілого, пихатого чиновника*).

bor/o муз. боп, бібоп (*джазовий стиль*).

***bo/parenc o** родич через шлюб, свояк.

***bo/patr**||o **1.** тещь, батько дружини; **2.** свекор, батько чоловіка; *~**in/o** **1.** теща, мати дружини; **2.** свекруха, мати чоловіка.

I*bor||i *vt* свердли́ти, бурити, буравити; ~i truon en io(n) просвердли́ти дірку в чому-н.; ~**o**, ~**ad/o** свердління, буріння, буравлення; ~**aj/o** (просвердлений) отвір; свердловина; ~**il/o** **1.** свердел, свердло (*цілий інструмент*), бур, бурав; дріль; бор; **2.** *див.* borpinto; ~**il/et/o** свердлик, буравчик; ~**ist/o** бурильник, свердлувальник, свердлильник.

II bor||o *хім.* Бор (*елемент*), бор (*проста речовина*); ~**a** борний; ~**at/a**: ~ata acido борна кислота; ~**at/o** борат, сіль борної кислоти.

borag||o *бот.* огірочник [*Borago*]; oficina ~o огірочник лікарський [*B. officinalis*]; ~**ac/o**||j шорстколисті [*родина Boraginaceae*].

***boraks/o** *хім.* бора.

borborigm/o *мед.* бурчання в животі (= intestobruo).

***bord**||o берег; ~o de maro берег моря (= marbordo); sur la ~oj de Dnepro на берегах Дніпра; la Lazura (B)~o *геогр. н.* Лазурний Берег (*французька частина узбережжя Середземного*

моря); la Ora (В)~о геогр. н., іст. Золотий Берег (колишня назва Гани); la Eburā (В)~ о геогр. н. Кот-д'Івуар, іст. Берег Слонової Кості (= Eburbordo); Прим. Зустрічається тж інший порядок слів: la Bordo Lazura, la Bordo Ora, la Bordo Eburā; ~а береговий; ~е на березі (= sur bordo); біля [коло, край] берега (= ĉe bordo); ~і vt (maron, riveron) лежати на березі (моря, річки), знаходитися на березі; ~an/o бережанин, прибережний житель, житель узбережжя.

*bordel||o бордель, дім розпусти (= prostitutejo, putinejo, malĉastejo, amorejo, amordomo); ~an/in/o жінка з борделю, повія; ~ist/o власник борделю, власник дому розпусти.

*border||i vt облямувати, обводити, обторочувати; ~o, ~aĵ/o бордюр, (об)лямівка, кайма, обвідка, оторочка.

bord/hirund/o орн. береговушка, берегова ластівка [*Riparia riparia*].

bord/o/dekliv/o схил берега.

bord/(o)/lini/o берегова лінія.

bord/o/marsĉej/o, bord/o/strat/o набережна (у знач. ім.).

bord/(o)/ŝip/o мор. каботажне судно.

Bordo||o геогр. н., м. Бордо; (b)~а бордоський; (b)~a vino бордо; (b)~a likvo бордоська рідина; ~i/o місто Бордо з навколишніми територіями (як регіон виробництва вин).

bordo||likv/o с.-г. бордоська рідина.

bordo||vin/o бордо (вино).

bordun||o муз. бас (басовий дзвін; басова труба в органі); басок (басова струна); ~а найнижчий (про тон, струну, регістр).

Bore/o міф. Борей (старогрецький бог північного вітру).

boreal/a маловжив. бореальний, північний, арктичний.

Borel/o Борель (французький математик).

boreli/o бакт., мед. борелія [*Borrelia*].

bori/o хім. Борій.

Boris/o Борис (чол. ім'я).

bor/konk/o||j зоол. свердлунові [родина *Pholadidae*].

bor/maŝin/o 1. свердлильний верстат; 2. бур, бурильна машина; 3. мед. бор(машина).

born/o ел. затиск, клема (= klemo).

Borne/o геогр. н., о-в Борнео, Калімантан (нд.-зах. Азія; Індонезія, Малайзія, Бруней); (b)~ol/o хім. борнеол.

Borome||o Боромео (чол. ім'я); ~а: ~aj Insuloj геогр. н. Боромейські острови (на о. Лаго-Маджоре, Італія).

bor/o/tartr/at/o хім. боротартрат.

bor/pint/o свердел, свердло (наконечник); helica ~ гвинтовий свердел; ~ por metalo свердел по металу; ~ por betono свердел по бетону.

bors||o біржа; ~o de laboro біржа праці (= laborborso); fondusa ~o фондова біржа; vara ~o товарна біржа (= var(o)borso); grena ~o зернова біржа (= gren(o)borso); ~а біржовий; ~а prezo біржова ціна; ~ist/o біржовик.

bors/agent/o біржовий агент.

bors/operaci/o біржова операція, біржова обурудка.

bor/specimen/o керн, зразок ґрунту (узятий за допомогою буріння).

bor/ŝraŭb/o самонарізний гвинт.

bor/tru/o свердловина (= boraĵo).

bos||o **1.** *tex.* руст, горбовина; опуклість (*на виробі*), тиснення; рельєфний малюнок; **2.** *арх.* рустика; **~i** *vt* обробляти під руст, виправляти під руст; **~aĵ/o** виріб або стіна з опуклим малюнком, рельєфом; *rustika ~aĵo* стіна [фасад] з рустикою, рустована стіна, рустований фасад.

bosanov/o *муз.* босанова.

boselaf/o *зоол.* нільгау [*Boselaphus*] (індійська антилопа).

***bosk||o** гай (*у парку*); **~et/o** боскет (*група дерев на галявині*).

bosn||o боснієць; **~a** боснійський; (**B**)**~i/o** *геогр. н.* Боснія (*region*); **~in/o** боснійка.

Bosni/o-Hercegovin/o *геогр. н., кр.* Боснія і Герцеговина.

boson||o *фіз.* бозон; **~a** бозонний.

Bospor/o *геогр. н., протока* Босфор (*між Європою і Малою Азією, Туреччина*).

boston/o бостон (*танець; картярська гра*).

Boston||o *геогр. н., м.* Бостон (*США*).

bostrik/o **1.** *ент.* каптурник [*Bostrychus*]; **2.** *бот.* звивина (*тип суцвіття*) (= skorpioida cymo).

bosveli/o *бот.* босвелія [*Boswelia*].

bošman||o бушмен (*представник кочового народу в Африці*); **~a** бушменський; **~in/o** бушменка.

***bot||o** чобіт; *feltu ~o* валянок; *kajcuka boto* бот, гумовий чобіт; *rajdistu ~o* чобіт для верхової їзди; *časistu ~o* мисливський чобіт; **~et/o** черевик, чобіток, ботик; **~ist/a** шевський; *~ista metiu* шевство, шевське ремесло; ***~ist/o** швець, чоботар.

bot/agl/o *орн.* орел-карлик [*Hieraaetus pennatus*].

***botanik||o** ботаніка; **~a** ботанічний; **~ist/o** ботанік (*син. plantologo*); **~i**, **~um/i** *vn* ботанізувати, збирати і класифікувати рослини.

botarg/o *кул.* ботарга (*в'ялена і спресована ікра тунця або деяких інших риб*).

botaur/o *орн.* водяний бугай [*Botaurus*].

***botel||o** пляшка; бутель, сулія; *~o da vino* пляшка вина; *~o de vino* пляшка з-під вина; *botelo kun vino* пляшка з вином; *vargizola ~o* термос; *lejdena ~o* лейденська банка; *skolta, soldata ~o* (похідна) фляга, фляжка; **~eg/o** бутель; **~et/o** флакон, пляшечка; **~uj/o** плетінка, футляр для пляшки.

botel/bier/o пляшкове пиво.

botel/ĉap/o *див.* kapsulo 1.

botel/etiked/o пляшкова етикетка, наклейка.

botel/fund/o дно пляшки.

botel/kol/o **1.** шийка пляшки; **2.** *трансп.* вузьке місце, звуження шляху.

botel/kukurb/o тиква (= lagenario).

botel/rak/o стояк для пляшок.

botel/ŝrank/o бар (*меблі*).

botel/ŝtop/il/o (пляшкова) затичка, пробка.

botel/verd/a синьо-зелений.

botel/vin/o пляшкове вино.

bot/far/ist/o *див.* botisto.

bot/form/il/o див. *ŝuformilo*.

Botni||o геогр. н. Ботні́я (іст. область у Швеції); **~а:** ~а golfo Ботні́чна зато́ка (у пн. частині Балтійського моря; Фінляндія, Швеція).

bot/pur/ig/ist/o чистильник взуття (= *ŝupurigisto*).

botri/o бот. ботрі́я [*Botrys*].

botriĥi/o бот. гроня́нка [*Botrychium*].

botriocefal/o зоол. ботріоцефа́л [*Bothriosephalus*].

botriomicet/o бот. ботріоміце́т [*Botryomycetes*].

botrit/o бот. ботритис, сі́ра пліснява, сі́ра гниль [*Botrytis*] (син. griza ŝimo); cindra ~ ботритис сі́рий [*B. cinerea*].

botrop/o зоол. куфі́я [*Bothrops*].

bot/ŝtip/o див. *ŝuformilo*, *ŝumodelilo*.

bot/tir/il/o сті́льчик для скидання чо́бота з но́ги.

bot/tub/o халя́ва (= *krugumo 2*).

botul||o бакт. спороге́нна палочка ботулі́зму [*Clostridium botulinum*]; **~in/o** мед. ботулі́н (токсин); **~ism/o** мед. ботулі́зм.

boŭden/(kabl)/o тех. бо́уден-трос, трос Бо́удена

boŭl||o спорт. бо́улінг; **~i** *vn* гра́ти в бо́улінг.

boŭl/glob/o спорт. ку́ля для гри в бо́улінг.

***bov||o** зоол. бик [*Bos*], віл; *kastrita* ~о кастро́ваний бик, віл; **~а** бича́чий, воло́вий; **~aĵ/o** ялови́чина; **~ed/o/j** поро́жнисторо́гі, бича́чі [*родина Bovidae*]; **~ej/o** корі́вня, корі́вник; **~ar/o** ста́до бикі́в; ***~id/o** те́ля; **~id/in/o** те́лиця, я́лівка; **~id/aĵ/o** те́лятина; **~id/ist/in/o** те́лятниця; ***~in/o** коро́ва; **~in/ist/o** корі́вник; **~in/ist/in/o** корі́вниця; **~ist/o** воло́вик, воля́р, скота́р; **(B)~ist/o** астр. Волопа́с (сузі́р'я).

bov/in/tritik/o бот. перестри́ч польови́й (= *agra melampiro*).

boviste/o бот. порхавка, дошови́к, мору́ха [*Bovista*].

***bovl/o** ми́ска; ча́ша; ча́шка; пі́ала.

bov/lang/o див. *ankuzo*.

bov/led/o ю́хта.

bovling/o неол. бо́улінг (= *usona kegloludo*).

bov/o/blek/i *vn* му́кати (про бика́ або коро́ву).

bov/o/fek/aĵ/o коров'я́к.

bov/o/gard/ist/o волопа́с.

bov/okul/o кругле [овальне] ві́кно; ілюміна́тор.

bov/o/stal/o див. *bovejo*.

bov/o/vir/o 1. мі́ф. бик з людсько́ю голово́ю; 2. *заст.*, див. *virbovo*.

br!, brr! виг. брр! (ви́раз тремті́ння від холо́ду, стра́ху або огиди).

Brabant/o геогр. н., іст. Браба́нт (герцо́гство).

bras/o мор. (морські́й) са́жень.

***bracelet/o** брасле́т(ка).

bracelet/horloĝ/o годи́нник з брасле́том, годи́нник на брасле́ті, годи́нник- брасле́тка.

braĉ/o бра́ка (штани у деяки́х давни́х наро́дів, у т. ч. галлі́в).

bradikardi/o мед. брадикардія (сповільнений ритм биття серця).

***bradip||o, bradipod||o** зоол. лінивцеві [*Bradypus*]; ~**ed/o/j** лінивцеві [родина *Bradipodidae*].

bradipepsi/o мед. брадипепсія (уповільненість процесу травлення).

bradipne/o мед. брадипне́е (уповільнене дихання).

braĝ||o 1. жар (розжарене вугілля, що горить без полум'я); 2. деревне вугілля; ~**uj/o** жаровня, нагрівач.

Brahm/o рел. Брахман (безособовий принцип, абсолют у брахманізмі).

Brahma/o рел. Брахма, Брама (вище божество в індуїзмі, творець Всесвіту).

brahmi/o лінгв. брахмі (різновид індійського складового письма).

brah̄icefal/o див. brakicefalo.

brah̄idani/o див. brakidanio.

brah̄igobius/o див. brakigobiuso.

brah̄in/o див. brakino.

brah̄iur/o див. krabo.

I brajl||i vt мор. брати на гітови, згортати (вітрила); ~**il/o** гітов.

II brajl||o брайлівський друк / шрифт, друк для незрячих, брайль; ~**a** брайлівський; ~**a** eldono брайлівське видання, видання брайлем; ~**a** skribo брайлівське письмо, письмо брайлем; ~**e** брайлівським друком [шрифтом], брайлем.

Brajt||o Брайт (англійський лікар); (**b**)~**a**: (b)~**a** malsano мед. брайтова хвороба.

***brak||o** 1. рука (вся); porti ion sub la ~o нести що-н. під пахвою; ~o (або brak') en ~o, ~o sub ~o рука в руку, рука [рукою] до руки, руч-об-руч, пліч-о-пліч; preni iun je la ~o узяти кого-н. за руку; kun etenditaj ~oj із розпростертими руками [обіймами]; sin ĵeti en ies ~ojn кинути в чиї-н. обійми; 2. рука (від кисті до плеча); 3. плече (частина руки від ліктя до плеча); рұчка, рукоятка; 4. плече (відлегла частина предмета); 5. рұчка, рукоятка (довга й відлегла в бік); 6. рукав (ріки); 7. стріла (нідійомного крана, екскаватора і т. п.); ~**a**: ~**a** arterio плечова артерія; ~**a** muskolo плечовий м'яз; ~**um/i** vt обіймати, обнімати, хапати в обійми (= enbrakigi); ~**um/o** обійми (дія, = enbrakigo).

brak/apog/il/o поручні, поруччя, підлокітник (у кріслі).

brak/bend/o нарукавна пов'язка.

brak/en/brak/e, brak-en-brak/e рука в руку, рука [рукою] до руки, руч-об-руч, пліч-о-пліч; перен. дружно, згуртовано (= brako(n) en brako).

brak/fald/o згин (руки); лікоть, ліктьовий суглоб.

brak/horloĝ/o наручний годинник.

brakial/o анат. плечовий м'яз.

brakicefal/o зоол. бракіцефал, короткоголовий (у знач. ім., = larĝkraniulo).

brakidani/o іхт. брахіданіо [*Brachydanio*] (акваріумна рибка).

brakigobius/o іхт. брахігобіус [*Brachygobius*] (акваріумна рибка).

brakin/o ент. бомбардир [*Brachynus*].

brak/infan/o грудна дитина, немовля.

brakiodod/o/j зоол. брахіоподи, плечонogi [клас *Brachiododa*] (= brakiododoj).

brakiosaŭr/o палеонт. брахіозавр [*Brachiosaurus*].

brakiodi/o бот. куцоніжка, брахіподій [*Brachypodium*].

brak/pied/ul/oj див. brakiododoj.

brak/plen/o оберемок; ~ da pajlo оберемок соломи.

brak/ring/o браслет(ка) (= braceleto).

brak/seĝ/o крісло (= apogseĝo, fotelo).

brakte||o бот. приквіток; ~**et/o** приквітничок.

brakteat/o іст. брактеат (тонка монета з золота або срібла з чеканкою з однієї сторони).

brak/tru/o отвір рукава; пройма.

I*bram/o іхт. лящ [*Abramis brama*].

II bram- мор. брам- (преф., який служить для утворення назв, що стосуються всіх третіх знизу вітрил, снастей і такелажу).

Bram/o див. Brahmo.

***braman||o** бра(х)ман, брамін (жрець у брахманізмі); ~**ism/o** брахманізм.

Bramaputr/o геогр. н., р. Брахмапутра, Брамапутра (Тибет, Індія).

bram/mast/o мор. брам-стенга.

bram/vel/o мор. брамсель; supra ~, malsupra ~ верхній, нижній брамсель.

***bran/o** висівки, грис.

bran/farun/o разова мука.

bran/pan/o разовий хліб, хліб з висівками.

***branĉ||o** **1.** гілка; галузка; сук; salti de ~o al ~o стрибати з гілки на гілку; **2.** гілка (сім'ї, роду, династії); **3.** зал. гілка; відгалуження (дороги, трубопроводу і т. п.); **4.** рукав (ріки); **5.** відріг (гірського ланцюга); **6.** галузь (якої-н. діяльності); **7.** розділ (у класифікації); **8.** дужка (окулярів); **9.** див. derivaĝo 3; **10.** див. dosierujo 2; ~**a** гілковий; галузевий; ~**a ligno** хмиз, хворост; ~**a biblioteko** галузева бібліотека; ~**ar/o** **1.** крона (дерева); **2.** див. branĉfasko; ~**eg/o** великий сук; ~**et/o** гілочка, сучок; ~**et/aĵ/o** хмиз, хворост; ~**id/o** паросток, парость, пагін, росток, молода гілка; ~**iĝ/i** галузитися, гілкуватися.

branĉ/abund/a див. branĉoriga.

branĉ/fask/o в'язка [оберемок] хворосту (= fasko da branĉetaĵo).

branĉ/kaban/o курінь.

branĉ/o/hav/a з гілками.

branĉ/o/lign/o хворост.

branĉ/o/plant/i vt живцювати, розмножувати черешками (= stiki).

branĉ/o/plekt/aĵ/o тин.

branĉ/o/riĉ/a крилатий, гіллястий.

***brand/o** горілка, брендї, міцний напій (загальна назва алкогольного напою, отриманого в результаті перегонки); hejmefarita ~ самогон, розм. самогонка.

Brandenburg||o геогр. н., м. Бранденбург (Німеччина); **(b)~a** бранденбурзький; ~**i/o** Бранденбург (земля в Німеччині).

brand/fabrik/o горілчаний завод.

brand/far||ad/o винокуріння, винництво, гуральництво; ~**ej/o** винокурня, винниця, гуральня, горілчаний завод; ~**ist/o** винокур, винник, гуральник.

***brank||o/j** зябра; ~**a** зяберний; ~**ul/o/j** зоол. зябродишні [*nidmun Branchiata*].

brankard||o носилки, ноші (санітарні); ~**e** на ношах; ~**ist/o** санітар.

brankiopod/o/j зоол. зяброногі ракоподібні [*нідклас Branchiopoda*].

brankiostom/o зоол. ланцетник [*Branchiostoma*].

bran/pan/o хліб з висівками.

bras||o мор. брас; **~i** vt брасопити (*pei*); брасувати, натягати вітрила.

***brasik||o** бот. капуста [*Brassica*]; *acida* / *fermentita* ~о кисла / квашена капуста (= *fermentigita* ~о, *saurokrauto*); *blanka* ~о білокачанна капуста; *brusela* ~о брюсельська капуста [*B. oleracea* gr. *Gemmifera*]; *ĉinia* ~о китайська капуста [*B. rapa* gr. *Chinensis*]; *italia* ~о спаржева капуста, броколі (= *brokolo*); *krispa* ~о листкова кучерява капуста; *legoma* ~о капуста городня; *nigra* ~о гірчиця чорна [*B. nigra*]; *ornata* ~о декоративна капуста; *rekina* ~о пекінська капуста [*B. rapa* gr. *Pekinensis*] (*син.* *pesajo*); *pinta* ~о капуста з видовженою головою; *ruĝa* ~о червонокочанна капуста; *savoja* ~о савойська капуста [*B. oleracea* gr. *Capitata* var. *sarapauda*]; *senkara* ~о безголовчаста капуста [*B. oleracea* gr. *Acephala*]; **~a** капустяний; **~ac/o/j** хрестоцвіті, капустяні [*родина Brassicaceae, син. Cruciferae*].

brasik/foli/o капустяний лист; *farĉitaj* ~j кул. голубці.

brasik/kap/o голівка капусти.

brasik/nap/o бот. бруква (*рослина і коренеплід, = паро*).

brasik/papili/o див. *pierido, pieriso*.

brasik/rap/o нрк., див. *tigobrasiko*.

brasik/sup/o капустяний суп; *acida* ~о капустняк.

brasik/tig/o, brasik/trunk/et/o капустяне стебло.

Bratislav/o геогр. н., м. Братислава (*столиця Словаччини*).

braŭning/o браунінг.

***brav||a** 1. умілий, вправний, удатний, прекрасний, чудовий, достойний, поважний, славний; сміливий, мужній, відважний; **~a** *junulo* мужній хлопець; 2. молодецький, хвацький, бравий; **~e** уміло, вправно, удатно, прекрасно, чудово, достойно, поважно, славно; хвацько, по-молодецьки; **~e!** браво!; молодець!, молодці!; **~aj/o** 1. сміливий [мужній] вчинок; 2. див. *bravuro*; **~ec/o** молодецтво, хвацькість, бравість; **~eg/e:** *~ege!* бравісимо!; **~ul/o** 1. достойна, поважна, славна людина; добрий хлопець, 2. бравий хлопець, молодець, сміливець; **~ul/in/o** достойна, поважна, славна жінка; молодець, молодчина (*про жінку*).

bravisim/e! виг., рідко, див. *bravege!*

bravur||o муз. бравурна музика; **~a** бравурний; **~aj/o** бравурний уривок; бравурний пасаж; бравурний твір.

braz/i vt *tex.* паяти міддю (= *hardluti*).

Brazavil/o геогр. н., м. Браззавіль (*столиця Конго*).

***Brazil||o** геогр. н., кр. Бразилія; **(b)~a** бразильський; **(b)~an/o** бразилієць; **(b)~an/in/o** бразилійка.

Brazilj/o геогр. н., м. Бразилія (*столиця Бразилії*).

brec/o кул. крендель.

***breĉ||o** 1. пролом, вилом, пробірна; прорив; щілина; отвір, діра; 2. *перен.* прогалина, пустота, пусте місце, діра; **~i** vt зробити пролом, зробити щілину, пробити; **~et/o** карб, зазублина, щербина; **~et/i** vt зазублювати, надщерблювати; **~et/it/a** зазублений, надщерблений, щербатий.

breĉi/o мін. брекчія.

*bred||i vt 1. розводити, вирощувати; розпліджувати; (*тварин*), скотарювати; 2. *заст.*, див. kultivi; ~(ad)/o розведення, вирощування; розплід; ~ej/o тваринницька ферма; розплідник; ~ist/o тваринник.

bregm/o *анат.*, *антроп.* брегма (*точка на черепі*).

brelok/o брелок.

Bremen||o *геогр. н.* Бремен (*м. і земля в Німеччині*); (b)~а бременський.

*brems||o 1. гальмо; rezerva ~o запасне гальмо; dinamometra, hidraulika, pneumatica ~o динамометричне, гідравлічне, пневматичне гальмо; streči la ~on натиснути на гальма, загальмувати; malstreči la ~on відпустити гальма; 2. *інформ.* клавіша переривання; ~а гальмовий; ~i vt *прям.*, *перен.* (за)гальмувати; ~ad/o гальмування.

brems/cilindr/o гальмовий циліндр.

brems/distanc/o гальмовий шлях.

brems/efik/o ефект гальмування.

brems/kupl/il/o *тех.* фрикційна муфта.

brems/lev/um/il/o гальмовий важіль.

brems/lum/o *авт.* стоп-сигнал.

brems/o/spur/o слід від гальмування.

brems/o/ŝu/o *рідко, тех.* гальмовий башмак, гальмова колодка (= ŝuo de brems, frotpeco de brems).

brems/pedal/o гальмова педаль, ножне гальмо.

brems/prem/o *авт.* 1. приводне зусилля, що прикладається до гальмової колодки; 2. *авт.* тиск у системі гальмового приводу.

brems/prov/o випробування гальм.

brems/reĝim/o *зал.* режим гальмування.

brems/tambur/o *авт.* гальмовий барабан.

brems/valv/o гальмовий вентиль.

brems/voj/o *див.* bremsdistanco.

Brest/o *геогр. н.*, *м.* Брест (*Білорусь, Франція*).

*bret||o полиця; ~o de fenestro, fenestra ~o підвіконня, підвіконник, лутка; kontinenta ~o *геол.* континентальний шельф, материкова обмілина; ~ar/o етажерка; стелаж.

breton||o бретонець; ~а бретонський; ~е по-бретонському, по-бретонськи; (B)~i/o, (B)~uj/o *геогр. н.* Бретань (*іст. область у Франції*).

brev/o *церк.* бреве (*коротке послання папи римського*).

brevet/o диплом, грамота (*про надання титулів, привілеїв*).

brevier/o 1. *рел.* бревіарій, (короткий) молитовник; требник (*у католиків*); 2. *перен.* настільна книга.

brez||i vt *кул.* готувати на повільному [малому] вогні; тушкувати до підрум'янення; топити (*масло, молоко*); ~aj/o тушкована страва; ~uj/o посудина для тушкування.

bri||o *бот.* бріум [*рід Bryum*] (*листочковий мох*); ~ac/o/j брієві [*родина Bryaceae*].

Briare/o *міф.* Бріарей (*сторукий велетень*).

*brid||o *прям.*, *перен.* вузда, вуздечка, гнuzдечка; ~i vt 1. (за)гнуздати, загнuzдувати; 2. *перен.* (за)гнуздати, стрим(ув)ати, приборк(ув)ати; ~ad/o гнuzдання, загнuzдування; ~aj/o *див.* ~o; ~et/o трензельна вуздечка.

brid/fer/o *рідко, див.* mordaĵo 2.

brid/lig/il/o буд. скоба, хомут.

brid/rimen/o/j рідко, див. karpimenoj.

brig||o мор. бриг; **~et/o** нрк., див. brigskuno.

***brigad||o** у різн. знач. бригада; команда; загін; артіль; ~o da ĉarpentistoj бригада теслярів; avangarda ~o ударна бригада; fajrestinga ~o див. fajrobrigado; **~a** бригадний; артільний; **~an/o** член бригади, розм. бригадник; артільник; **~estr/o** 1. бригадир; 2. бригадир (офіцерський чин між полковником і генералом в арміях деяких країн); командир бригади (військової, пожежної); комбриг.

brigad/general/o військ. бригадний генерал.

brigantin/o мор. бригантина.

Brigit/o Бригітта, Бريدжіт (жін. ім'я).

brig/skun/o мор. бригантина, шхуна-бриг (= brigantino).

brig||o карт. бридж; **~i** грати у бридж; **~ist/o** бриджист.

Brigtaŭn/o, Briĝ/urb/o геогр. н., м. Бриджтаун (столиця Барбадосу).

***brik||o** 1. цегла; sunsekigita ~o висушена на сонці цегла, невипалена цегла, саман, адоба, цегла-сирець; kruda ~o невипалена цегла; kava ~o, truhava ~o пустотна цегла; fajrimuna ~o, fajreltena ~o, fajrorezista ~o вогнетривка цегла; glazurita ~o кахель; tegmenta ~o див. tegolo; 2. брусок, шматок (прямокутний); брикет (великого розміру); ~o da saro шматок мила; ~o da ого злиток золота; **~aj/o** буд. цегельний блок; **~ej/o** цегельний завод, цегельня; **~et/o** 1. цеглинка; плитка; брикет; ~eto da ĉokolado плитка шоколаду; 2. (дитячий) кубик (= ludbriko); **~et/ig/i, ~ig/i** брикетувати, формувати у бруски; **~et/ig/o, ~ig/o** брикетування, формування у бруски.

brikabrak/o магазин випадкових речей.

brik/dom/o цегляний будинок, цегляна хата.

brik/fabrik/o див. brikejo.

brik/far/ej/o див. brikejo.

brik/forn/o піч для випалювання цегли.

brik/kolor/a цеглястий, цеглистий, цегляний, жовто-червоний.

brik/konstru/aj/o цегляна будівля [споруда].

brik/mur/o цегляна стіна.

brikol/i *vn, vt* 1. братися за всяку випадкову роботу; 2. самостійно зробити, самому все робити вдома; 3. вдаватися до вивертів, крутити, діяти кружними шляхами; 4. змайструвати, абияк відремонтувати.

brik/ruĝ/a див. brikkolora.

***bril||i** *vn* блищати, блистіти, виблискувати, яріти, сяяти, сяти, світитися, зоріти, сіяти; ~as suno сяє сонце; ~as neĝo блищить сніг; \diamond ne ĉio utilas, kio ~as не все те золото, що блищить; ~o блиск, відблиск, сяйво; полиск, глянець, глянс, глянец; мерехтіння; **~a, ~ant/a** блискучий; світлий; **~e** блискуче, чудово; **~aj/o** блискуча краса / оздоба; **~aj/aĉ/o** мішура; **~aj/et/o** блискітка, лелітка; **~eg/i** *vn* сліпуче блищати / сіяти; **~et/i** *vn* мерехтити, іскритися, поблискувати; **~ig/i** (на)чистити до блиску / глянцю, над(ав)ати блиску, (з)робити блискучим, виглянсувати.

***briliant/o** діамант, брильянт; **~a** діамантовий, брильянтовий.

bril/koton/o мерсеризована бавовна.

bril/led/o хром, бокс, шевро (різновид шкіри).

bril/or/aj/o блискітка, мішура.

bril/paper/o глянце́вий папі́р (= glacea papero).

bril/pomad/o брильянти́н, помада́ для бли́ску волосся́.

bril/pur||a начи́щений до бли́ску, ви́глянсуваний, бли́ску́чий; **~ig/i** (на)чи́стити до бли́ску / гля́нцю, ви́глянсувати.

Brindizi/o *геогр. н., м.* Бринді́зі (*Італія*).

brindz/o *кул.* бринза́ (= šafina fromaĝo).

brioĉ/o *кул.* брио́ш; здо́бна бу́лочка, пампу́шка (= buterbulko).

briofit/oj мохоподі́бні, бриофі́ти [*відділ Bryophyta*].

brioni/o *бот.* переступе́нь, нечіпай-зілля́, переступ, перелаз, брио́нія [*Bryonia*].

brionsid/oj мохи́, листостеблові́ мохи́, бриопси́ди [*клас Bryopsida, Musci*].

briozo/oj *зоол.* мохуватки́ [*клас Bryozoa*].

Brisban/o *геогр. н., м.* Брі́сбен (*Австралія*).

Bristol||o *геогр. н., м.* Брісто́ль (*Велика Британія*); **~a:** **~a Golfo** *геогр. н.* Брісто́льська зато́ка.

brisur||o *геральд.* брису́ра; **~um/it/a** брису́рований.

***brit||o** британе́ць; **~a** британський; *la (B)~aj insuloj, la (B)~a insularo* *геогр. н.* Брита́нські острови́ (*між Північним морем і Атлантичним океаном, Велика Британія, Ірландія*); *la (B)~a Komunumo de Nacioj* Брита́нська співдру́жність на́цій; **(B)~i/o** *геогр. н., кр.* Брита́нія, Вели́ка Брита́нія; **~in/o** брита́нка; ***(B)~uj/o** *див.* (B)~io.

briton/o *іст.* бритт (*представник давньої кельтської народності*).

I briz/o *метео* бриз.

II briz/o *бот.* трясучка́ [*Briza*].

Brizeis *літ.* Бризеї́да (*бранка Ахіллеса в „Іліаді“*).

***broĉ/o** бро́шка; antikva ~ фібу́ла.

***brod||i** *vt* вишива́ти, гаптува́ти; **~ad/o** вишива́ння, гаптува́ння; **~aĵ/o** вишивка́, гаптува́ння, гапт; **~ist/in/o** вишива́льниця, гаптува́льниця; **~it/a** вишиваний, ви́шитий; **~ita ĉemizo** вишивана́ / ви́шита сорочка́, вишива́нка; **~it/aĵ/o** предме́т / рі́ч з вишивко́ю (*сорочка, блуза, скатертина і т. п.*), вишива́ння.

brod/art/o вишивка́ (*вид мистецтва*).

brod/faden/o вишива́льна ни́тка.

brod/kadr/o п'я́льці, п'я́льця, кро́сна.

brodkast||i *vt* передава́ти по ра́діо, вести́ ра́діопередачу́; передава́ти по телеба́ченню; транслюва́ти; **~(ad)/o** ра́діомовле́ння; телемовле́ння.

brod/maŝin/o вишива́льна маши́на.

brod/o/tambur/o *див.* brodkadro.

***brog||i** *vt* ошпа́рити, обварити́, обда́ти окро́пом / кип'я́ткoм; прокип'я́тити; *кул.* бланширува́ти; **~i** kokidon ошпа́рити курча́, обда́ти курча́ окро́пом / кип'я́ткoм; brogi al si *la manojn* ошпа́рити [обварити́] собі́ ру́ки; **~ad/o** ошпа́рювання, кип'я́тіння, бланширува́ння; **~aĵ/o** ви́вар, вода́, що залиши́лася пі́сля кип'я́тіння або варі́ння; **~uj/o** бланшувальний бак [коте́л]; ка́струля [бак, коте́л] для обрóбки кип'я́ткoм (*виварюва́ння, кип'я́тіння, піді́гріву і т. п.*); ви́варка.

brog/vund||i *vt* ошпа́рити, обварити́; **~o** о́пік (*кип'я́ткoм, паро́ю*).

brok||i *vt текст.* ткати [гаптувати] золотом або сріблом (*по шовку*); **~ad/o** ткання [гаптування] золотом або сріблом (*по шовку*); **~aj/o** парча, брокат, газет; oга, argenta ~ajo золота, срібна парча; **~aj/a** парчевий, газетовий.

***brokant||i** *vn* торгувати ношеними [уживаними] речами; **~o**, **~ad/o** торгівля ношеними [уживаними] речами, комісійна торгівля; **~aj/o** ношена [уживана] річ, комісійний товар; **~ej/o** *розм.* барахолка, товчучка (*ринок*); комісійний магазин; **~ist/o** торговець ношеними [уживаними] речами; лахмітник.

brokat/o *див.* brokaĵo.

brokatel/o брокател, брекчієподібний мармур.

***brokol/o** *бот.* спаржева капуста, броколі (= italia brasiko).

I*brom||o *хім.* Бром (*елемент*), бром (*проста речовина*); **~a** бромовий; **~i** *vt (ion)* додавати брому (*до чого-н.*); **~at/a**: ~ata acido бромовата кислота; **~at/o** бромат, сіль бромоватої кислоти; **~id/a**: ~ida acido бромистий водень, бромистоводнева кислота; **~id/o** бромід, сіль бромистоводневої кислоти; **~ism/o** *мед.* бромізм, отруєння бромом.

II brom/o *бот.* стюколос [*Bromus*].

bromeli/o *бот.* бромелія [*Bromelia*]; **~ac/o/j** бромелієві [*родина Bromeliaceae*].

bromofom/o *хім.* бромоформ.

***bronk||o** *анат.* бронх; **~a** бронхіальний; **~a astmo** бронхіальна астма; **~et/o** бронхіоль; ***~it/o** бронхіт, запалення слизової оболонки бронхів.

bronk/o/pneŭmoni/o *див.* bronkopneŭnonito.

bronk/o/pneŭmon/it/o *мед.* бронхопневмонія.

bronk/o/skop||o *мед.* бронхоскоп; **~i/o** бронхоскопія.

brontosaur/o *палеонт., заст.* бронтозавр (= apatosaurō).

brontoteri/o *палеонт.* бронтотерій [*Brontotherium*].

***bronz||o** бронза; **~a** бронзовий; (*перен. це*) засмаглий; la ~a ероко бронзова епоха, бронзовий вік; **~i** *vt* **1.** бронзувати, покривати бронзою; **2.** робити схожим на бронзу; **~ad/o** бронзування; **~aj/o** виріб із бронзи; **~ist/o** бронзувальник; **~iz/i** *див.* ~i **1.**

bronz/epok/o *археол.* бронзова епоха, бронзовий вік.

bronz/kolor/a бронзовий, кольору бронзи.

***bros||o** щітка; **~o** por dentoj зубна щітка (= dentobroso); koletila ~o; струмоприймальна щітка; **~e**: purigi ~e (по)чистити щіткою; **~e** tondita hararo зачіска їжачком, їжачок, йоржик; **~i** *vt* (по)чистити щіткою; **~ad/o** чищення щіткою, шурування щіткою; **~ej/o** **1.** щіткарня, щіткова майстерня [фабрика] (= brosmetiejo; brosfabriko); **2** щітковий магазин, щіткова крамниця (= brosvendejo); **~ing/o** *ел.* щіткотримач; **~ist/o** **1.** щіткар, щітковий майстер (= brosfaristo); **2.** торговець щітками, продавець щіток (= brosvendisto).

brosm/o *іхт.* минь, миньок (*Brosme*).

bros/tir/o мазок [порух] щіткою.

***broŝur||o** брошура; **~a** брошурний; **~e** у вигляді [формі] брошури, брошурою; **~i** *vt* (з)брошурувати; **~ad/o** брошурування; **~il/o** брошурувальна машина, брошурувальний верстат; **~it/a** брошурований.

broŭn/a: ~a movado *фіз.* брουνівський рух (= Brown-movado).

broŭning/o *див.* braŭningo.

***brov||o** брова; kuntiri (*або* kunŝovi) la ~ojn насуплювати брови; **~a** брівний; **~a** arko дуга брови; **~um/i** *vn* (по)рухати бровами (= movi la brovojn); підняти брови (= levi la brovojn);

звести [насупити] брови (= kuntiri la brovojn, kunŝovi la brovojn); повести бровою, подати знак бровою (= signi per la brovo).

br! *виг. див. br!*

***bru||i** *vn прям., перен.* шуміти; гомоніти, галасувати; ~о шум, гул, галас, гомін, гамір; *каўзі multan ~on спричинити великий галас; ◇ multa ~o por nenio багато галасу з нічого; ~а 1.* гучний, голосний, шумний, гамірний; *2.* (який викликає сенсацію) гучний, бучний; ~ад/о шум, гул; ~ант/о фон. шумний приголосний; ~ес/о шумність; ~ег/і *vn* гуркотати, гриміти, ревіти (*про вітер*); ~ег/о гуркіт; ~ем/а шумливий, галасливий; ~ема infano галаслива дитина; ~ем/о шумливість, галасливість ~ет/і *vn* шарудіти, шелестіти, шемрати, шерехотіти, шелепотіти; ~ет/о шарудіння, шеелест, шемріт, шерех.

bru/bat/i *vt* плескати, ляпати, ляскати.

brucel||o *бакт.* бруцела [*Brucella*]; ~оз/о *мед.* бруцельоз, мелітококція.

brucin/o *хім.* бруцин.

bru/ferm/i *vt* з тріском зачинити, гримати, гримнути (*дверима і т. п.*).

Bruĝ/o *геогр. н., м.* Брюгге (Бельгія); (b)~о бругге (різновид бельгійських мережив).

bruk/o *ент.* зерноїд [*Bruchus*].

***brul||i** *vn прям., перен.* горіти, згоряти, палати; ~as kandelо горить свічка; ~i de (або pro) amo, senpacienco, deziro, febro згоряти від кохання, згоряти від нетерпіння, горіти бажанням, горіти у лихоманці; la afero ne brulas справа не горить; мені не горить; ~ас безос. горить; en nia domo brulas! у нашому будинку [у нашій хаті] горить!, у нашому будинку [у нашій хаті] пожежа!, горимо!; vi ~as! дуже гаряче!, попідся! (*оклик у грі при наближенні до схованого предмета або правильної відповіді*); ◇ sen fajro ne ~as ес рајло без вогню і солома не горить; ~а горючий; гарячий; вогняний, огняний; ~а materialo горючий матеріал; ~а odoro запах гару [паленого]; ~о горіння; ~ад/і *vn* довго [тривало] горіти; ~ад/о горіння, згоряння; ~ај/о 1. горючий матеріал, горюча речовина; паливо, пальне; 2. предмет, який горить, головешка (*тліюча*); ~еbl/а горючий; ~ег/о пожежа (= incendio); ~ем/а легкозаймистий, вогненебезпечний, горючий; ~ема enhavo! вогненебезпечно!; ~ет/і *vn* тліти, жевріти(ся); ~іг/а запальний; пекучий, палючий; жагучий; смалкий; *~іг/і запалити, підпалити; (с)палити; обпекти, попекти (*палець і т. п., = brulvundi*); обпалити (*волосся і т. п., = bruldifekti*); ~ігі post si la pontojn спалювати за собою мости; ~ігі incenson курити ладан; ~іг/о спалювання, запалювання, розпал, розпалювання; підпал; ~іг/ант/о, ~інт/о рідко, *див.* incendianto, incendiinto; ~іг/еbl/а горючий, спаленний, спалимий; ~іг/іл/о тріски (*для розпалювання*); ~іл/о пальник; alkohola, petrola, gasa ~іло спиртовий, гасовий, газовий пальник; ~іло por luti паяльна лампа; ~ів/а *див.* ~ігеbla; ~уј/о 1. топка, жаровище (*частина печі*); 2. камера згоряння (*безперервної дії*); *~ум/о *мед.* запалення (= inflamo). *Прим.* У деяких словах **brul** вказує, що зазначена дія відбувається шляхом горіння або запалювання, н-д: ~бомбо запалювальна бомба; ~mortigi спалювати, умертвляти спалюванням; ~оfero приношення в жертву (*на багатті*) і т. п.

brul/alarm||o пожежна тривога; ~іл/о засіб подачі сигналу пожежної тривоги; пожежна сигналізація.

brul/alkohol/o сухий спирт, спирт для горіння.

brul/atenc/o спроба підпалу.

brul/bomb/o запалювальна бомба (= bruliga bombo, flambombo, incendia bombo).

brul/botel/o пляшка із запалювальною сумішшю, коктейль Молотова (= botelo kun bruliga likvo, benzinbombo).

brul/brun/ig/i підрум'янити, обсмалити, присмалити.

brul/cikatr/o шрам [слід] від опіку.

brul/dezert/ig||i *військ.* випалити (*країну, місцевість*), перетворити у випалену пустелю, знищити вогнем і мечем; ~o знищення вогнем і мечем; тактика випаленої землі.

brul/difekt||i *vt* ушкодити [пошкодити] вогнем, пожежею, спалити, обпалити; ~o пошкодження, викликане вогнем; обгоріле [пропалене] місце; ~iĝ/i обпалитися; підгоріти, пригоріти, згоріти; ~it/a спалений, обпалений, пригорілий, підгорілий.

brul/far||o підпалення, підпал; ~o pro malzorgo підпалення через недбалість; intenca ~o умисне підпалення; ~int/o, ~ist/o палій (= incendiinto).

brul/gas/o горючий газ; побутовий газ.

brul/gravur||i випалювати (по дереву); ~o випалювання (по дереву).

brul/gust/a пригорілий, підгорілий (*на смак*).

brul/immun||a вогнетривкий, вогнестійкий; ~ig/i (з)робити вогнетривким.

brul/kamer/o камера згоряння (= brulujo 2).

brul/kap/ul/o *перен.* гаряча голова; запальна людина.

brul/lign/o дрова.

brul/mark||o тавро, клеймо (*випалений знак*); ~i *vt* таврувати, клеймити (*худобу і т. п.*); ~il/o тавро, клеймо (*знаряддя*).

brul/material/o горючий матеріал.

brul/meduz/o *див.* сіанео.

brul/mort/ig/i спалити живцем, умертвити спаленням; ~ sin спалити себе живцем, покінчити життя самоспаленням (= brulsuicidi).

brul/nigr/a обгорілий, почорнілий від вогню.

brul/odor||o запах (з)гару [паленого]; ~a із запахом (з)гару [паленого].

brul/ofer/o *рел.* жертва всепалення, всепалення.

brul/pov||a горючий, займистий; ~o горючість, займистість.

brul/rest/aĵ/o недогарок, згар; відходи згоряння.

brul/ruĝ/a вогненно-червоний.

brul/sent/o відчуття жару.

brul/stamp||i *vt* таврувати, клеймити, клеймувати, робити мітку вогнем (= brulmarki); ~o тавро, клеймо (*знак*); ~ad/o таврування, клеймування, ~il/o тавро, клеймо (*знаряддя*).

brul/substanc/o горюча речовина.

brul/ŝip/o *сумн., військ.* брандер, запалювальне судно.

brul/ŝnur/o *військ.* бікфордів шнур, (запалювальний) гніт (= meĉo 2).

brul/ŝtip/o/j дрова, поліна.

brul/varm/o *фіз.* теплота згоряння, теплота горіння.

brul/vezik/o пухир від опіку.

brul/vund||i *vt* обпекти, попекти (*палець і т. п.*); ~o опік; ~iĝ/i, ~i si/n обпектися, попектися.

brum||o *метео* серпанок, (легкий) туман, димка, синява; марево; імла, мла. юга; ~a серпанковий, димча(с)тий, туманний, імлистий.

brumer/o *іноді тај, іст.* брюмер (2-ий місяць французького республіканського календаря).

***brun||a** коричневий, бурий; карий; гнідий (*про коня*); ~a koloro коричневий [бурий] колір; ~a urso бурий ведмідь; ~a karbo буре вугілля; hele ~a ĉevalo світло-гнідий кінь, буланний (кінь); malhele ~a ĉevalo темно-гнідий [карий, каро-гнідий, караковий] кінь; ~a biero темне пиво; ~a haŭto смугла шкіра; hele ~aj haroj світло-каштанове волосся; ~o

коричневе (у знач. ім.), коричневий колір; коричнева фарба; ~aj/o 1. (щось) коричневе (предмет, пляма і т. п.); 2. підсмажена в маслі мукa; ~ig/i 1. (з)робити коричневим, засмаглим; 2. кул. підрум'янити; приготувати до появи (золотисто-)коричневого відтінку; ~ig/i 1. стати коричневим, засмаглим; 2. кул. підрум'янитися; набути (золотисто-)коричневого відтінку; ~ul/o 1. брjонет (= brunharulo); hela ~ulo шaтен; 2. смугла людина, смуглявець (= brunhaŭtulo); 3. іноді тај клишоногий (у знач. ім.), діал. вуйко (прізвисько ведмедя в казках); ~ul/in/o брjонетка; смуглявка.

Brun/o Бруно (чол. ім'я).

brun/alg/o/j бот. бурі водорості.

Brunej/o геогр. н., кр. Бруней.

brunel/o бот. суховершки [*Prunella*, сун. *Brunella*].

brunfelsi/o бот. брунфельсія [*Brunfelsia*].

brun/gorĝ/ul/o див. rubetro.

brun/har||a темноволосий, чорнявий; ~ul/o брjонет.

brun/haŭt||a смуглий, смуглошкірий, смуглявий, смаглявий; ~ul/o смугла людина, смуглявець.

brunjon/o бруньон (сорт персика).

brun/karb/o буре вугілля (= bruna karbo).

brun/okul/a кароокий.

Brunsvik/o геогр. н., м. Брауншвейг (Німеччина).

bru/o/nivel/o рівень шуму.

bru/plen/a шумний (про вулицю і т. п.).

Brusell||o геогр. н., м. Брюссель (столиця Бельгії); (b)~a брjоссельський; (b)~an/o брjосселець.

brusk||a різкий, грубий, крутий, нестриманий; ~a respondo різка відповідь; ~e різко, грубо, нестримано; ~e respondi різко [грубо] відповісти / відказати, відрізати; ~i vt (iun) різко [грубо] поводитися [обходитися] (з ким-н.), грубити (кому-н.); ~aj/o різкість, грубість (вчинок; вислів); ~ec/o різкість, грубість (властивість); ~ul/o грубіян; ~ul/in/o грубіянка.

brusoneti/o бот. брусонетія [*Broussonetia*]; papera ~ брусонетія паперова, японське паперове дерево [*B. papyrifera*].

***brust||o** груди (тж частина одягу); ◇ en ĉiu ~o estas gusto на любов і смак товариш не всяк; vivi kiel ĉe la ~o de Dio жити як у Бога [Христа] за пазухою; ~a грудний; ~a tuso грудний кашель; ~a perimetro периметр грудей; ~aj/o грудинка (м'ясо); ~um/o сумн. 1. манишка (= surĉemizo); 2. пластрон.

brust/alt||a висотою по груди; ~e по груди.

brust/angin/o, brust/angor/o мед. стиснення в грудях, грудна жаба, стенокардія.

brust/aŭskult/i vt рідко, див. aŭskultumi.

brust/inflam/o див. pneŭmonio.

brust/o/kaĝ/o анат. грудна клітка (сун. brustokorbo).

brust/o/kest/o див. brustokaĝo.

brust/o/kiras/o іст. нагрудна кіраса, нагрудні лати.

brust/o/korb/o анат. грудна клітка (= brustokaĝo).

brust/o/kruc/o нагрудний хрест.

brust/o/mezur/o обхват грудей.

brust/o/mur/et/o рідко, див. parapeto 1.

brust/o/naĝ||i *vt* сумн. плавати брасом (= naĝi surbruste); **~ad/o** спорт. плавання брасом (= surbrusta naĝado).

brust/o/pec/o 1. нагрудник, слюнявчик; 2. грудинка.

brust/o/poŝ/o нагрудна кишеня.

brust/ost/o *анат.* груд(н)ина, грудна кістка (= sternumo).

brust/o/streĉ/i *vt* випинати груди; *розм.* бундючитися, пиндючитися; ставати в позу.

brust/o/ŝild/o бронежилет.

brust/o/ŝirm/il/o 1. див. brustokiraso; 2. див. brustoŝildo.

brust/o/ŝvel/i *vn* див. brustostreĉi.

brust/o/tuk/o нагрудна хустина.

brust/voĉ/o грудний голос, грудний регістр.

***brut||o** скотина, худобина, товарина; *перен.* худоба, скотина, бидло; grandaj, malgrandaj ~oj велика, дрібна худоба; **~a** скотний; скотинячий (*тж перен.*); **~aĵ/o** скотинячий вчинок; ***~ar/o** збірн. худоба, скот, скотина, (*рогата це*) товар; череда; **~ec/o** свинство; підлота; **~ej/o** хлів; стайня; кошара (= stalo); загорода; **~ig/i** *перен.* перетворювати в скотину, робити худобою / скотиною, робити скотинячим, доводити до скотинячого стану; **~iĝ/i** оскотинити, дійти до скотинячого стану; **~ist/o** скотар.

Brut/o Брут (*давньоримське чол. ім'я*).

brutal||o тварюка, скотина, скотинюка, скотиняка, звір; брутальна людина; **~a** брутальний, тваринячий, скотинячий, звірський, звірячий; **~a** perforto звірське насильство; **~e** брутально, грубо, по-звірячому, як тварина, як худоба; **~e** trakti iun брутально поведися з ким-н.; **~i** *vn* звірствувати; **~aĵ/o** звірство, грубість, жорстокість (*вчинок*); **~ec/o** звірство, звірячість, брутальність; **~ul/o** брутальний тип, брутальна особа.

brut/bred||ad/o тваринництво, скотарство, скотарювання, розведення худоби; **~ej/o** тваринницька [скотарська] ферма, тваринницьке [скотарське] господарство; **~ist/o** тваринник, скотар.

brut/komerc||o торгівля худобою; **~ist/o** торговець худобою.

brut/kort/o скотний двір, загорода, обора, загін для худоби.

brut(o)/sal/o сіль для худоби, лизунець.

brut/o/ten/ad/o утримування худоби.

brut/vagon/o вагон для (перевезення) худоби.

brutte брутто (= kuntare, malnete).

bu||o буй; бакен; плавуча віха (*син.* naĝobarelo); **~(ad)/i** 1. *vn* ставити буї, бакени, плавучі віхи; 2. *vt* позначати [розмічати] буюми, бакенами, плавучими віхами (*фарватер і т. п.*); **~et/o** буйок.

***bub||o** 1. хлопчак, хлопчисько, *фам.* пацан; пустун, шибеник; malsekorela ~o *перен.* жовтороте пташеня; молокосос; 2. валет (= fanto); 3. *фам.* (*про прутень*) малюк; **~a** хлопчачий; **~aĉ/o** шалапут, хуліган; **~aĵ/o** хлоп'яцтво, бешкетництво; **~in/o** *фам.* малявка, пацанка; пустунка.

***bubal||o** *зоол.* 1. буйвіл [*Bubalus*]; 2. буйвіл азіатський [*Bubalus bubalis*]; *hindia* ~o буйвіл індійський, арні [*B. arnee*]; **~a** буйволячий, буйволовий; **~a** ledo буйволяча шкіра; **~id/o** буйволеня; **~in/o** буйволиця.

bubal/korn/o ріг буйвола.

bubon||o *мед.* бубон, напухла лімфатична залоза; **~a**: ~a pesto бубонна чума.

bubu/o бубу (довга широка тунікоподібна чоловіча сорочка у народів Зах. Африки).

Bucefal/o іст. Буцефал (кінь Александра Македонського).

bucentaŭr/o міф. буцентавр (у грецькій міфології – потвора з людським обличчям, воловими і кінськими членами).

bucer/o орн. рогодзьоб [Visceros].

***buĉ||i** vt (за)бити, (за)різати, (за)колоти (худобу, птицю на м'ясо); вирізати (населення); ~o, ~ad/o 1. забій худоби; 2. перен. бійня, різня, різанина; ~aj/o м'ясо зарізаної тварини, страва із зарізаної тварини; ~ej/o бійня, різниця; місце бійні, різні; ~ist/o різник; м'ясник.

buĉ/(o)/bird/o сумн., див. Ianio.

buĉ/ofer||i vt рел. зарізати в жертву, ~o жертва заклання, кривава жертва.

buĉ/(o)/stabl/o верстат для забою худоби.

buĉ/(o)/viand/o свіже [ще тепле] м'ясо.

***bud/o** будка, ларьок, кіоск; foira ~ ярмарковий балаган; postena ~ будка вартового.

Buda/o див. Budho.

Budapest/o заст., див. Budapeŝto.

Budapeŝt||o геогр. н., м. Будапешт (столиця Угорщини); (b)~a) будапештський; b)~an/o житель / мешканець Будапешта.

Budd||o див. Budho; (b)~an/o див. budhano.

buden/o кул. кров'янка (= sangokolbaso); blanka ~ ковбаса з білого м'яса, ковбаса з птиці.

budĝet/o див. buĝeto.

budh||o рел. будда (дрібне божество, яке разом з іншими буддами керує світом і допомагає людям досягти нірвани); (B)~o Будда (почесний титул Готами, засновника буддизму); ~an/a буддистський; ~an/o буддист; ~an/in/o буддистка; ~ism/a буддистський; ~ism/o буддизм; ~ist/a див. ~ana; ~ist/o див. ~ano; ~ist/ik/o буддистика; ~ist/in/o див. ~anino.

budit/o орн. пликса жовта (= flava motacilo).

budle||o бот. будлея [Buddleja] (син. papiliarbo); ~ac/o/j будлеєві [родина Buddlejaceae].

***buduar||o** будуар; ~a будуарний.

Buenos-Ajres/o див. Вонаеро.

***buf||o** зоол. ропуха [Bufo]; ~ed/o/j ропухові [родина Bufonidae].

bufag/o орн. буйволовий птах [Buphagus].

***bufed||o** буфет (стойка, стіл); ~ej/o буфет (приміщення); ~ist/o буфетник; ~ist/in/o буфетниця.

bufed/vagon/o вагон-буфет.

bufon||o буфон, блазень; ~a блазеньський, блазнівський; ~i vn блазнювати; ~ad/o буфонада, блазєнство; ~aj/o блазєньська витівка, буфонада.

bufr||o у різн. знач. буфер; авт. бампер; antaŭa (або fronta) ~o передній бампер; malantaŭa (або posta) ~o задній бампер; ~a буферний; бамперний.

bufr/o/blok/o зал. упор (у кінці колії).

bufr/o/disk/o зал. буферний диск.

bufr/o/lini/o інформ. рядок.

bufr/o/plat/o bufrodisko.

bufro/regn/o буферна держава.

bufro/sistem/o фізіол. буферна система.

bufro/solv/aĵ/o мед. буферний розчин.

bufro/ŝtat/o заст., див. bufroregno.

buftalm/o бот. буфтальмум [*Vipphthalmum*].

Bug/o: Okcidenta ~ геогр. н., р. Західний Буг (Україна, Польща, Білорусія); Suda ~ Південний Буг (Україна).

bugenvil/o бот. бугенвілія [*Bougainvillea*].

bugi/o, bugivugi/o бугі-вугі (американський танець).

bugl/o 1. муз. труба, горн (= klariono); **2.** ріжок (= korno).

bugr||i vt вульг. злягатися через задній прохід, займатися мужолозтвом (син. anuskoiti, anusfiki, pugfiki); diablo ~u vin! вульг. лайка; ~ita mondo! вульг. лайка; ~ad/o вульг. анальний секс, анальні статеві зносини; мужолозтво, содомський гріх; ~ant/o, ~ul/o сумн., вульг. підар, подарас, педик, гомик, содоміт.

buĝerig/o орн. довгохвостий папуга (спільна назва кілької видів родини папугових).

***buĝet||o** бюджет (= budĝeto); voĉdoni la ~on проголосувати за бюджет, прийняти бюджет; ~a бюджетний; ~a deficino дефіцит бюджету; ~a pluso бюджетний профіцит.

buĝet/deficit/o фін. дефіцит бюджету.

buĝet/jar/o фін. бюджетний рік.

buĝi/o мед. буж.

Buĥar/o, Buĥor/o геогр. н., м. Бухара (Узбекистан).

buĥt/o 1. кул. солодка пампушка, пиріжок з начинкою; **2.** вульг., розм., див. vulvo, рісо.

buĵabes/o кул. буябес (провансальський рибний суп).

Buĵumbur/o геогр. н., м. Бужумбура (столиця Бурунді).

***buk||o** пряжка, застібка (у вигляді рамки); ~i vt застібати (або защібати) на пряжку.

bukan||o кул. копченина, вудженина; копчена [вуджена] ковбаса; копчена [вуджена] риба (= fumaĵo 2); ~i vt коптити (м'ясо і т. п.); діал. вудити (= fumsekigi, fumaĵi); ~ej/o коптильня.

bukanier/o іст. пірат (у Вест-Індії); флібустьєр.

Bukareŝt/o геогр. н., м. Бухарест (столиця Румунії).

bukcen/o 1. іст. букцина (сигнальний ріг у римлян); **2.** зоол. букцидум (істівний молюск).

bukcinator/o анат. щічний м'яз.

buk/dorn/o шпєник.

***buked/o** у різн. знач. букет; ~ da (або el) gozoj букет троянд.

buk/ferm/i див. buki.

***bukl||o 1.** локон, завиток, кучер, букля; **2.** виток (дроту), петля (стрічки і т. п.); **3.** мат. петля; ~a кучерявий; закручений; ~i vt **1.** завивати (волосся); **2.** укладати (дріт, шнурок і т. п. витками); ~ad/o завивка (дія); ~ar/o локони, кучері, завивка; konstanta ~aro перманент, постійна завивка; ~ig/i заст., див. ~i; ~ig/i витися, завиватися, кучерявитися; ~il/o прилад для завивки (щипці, бігуді, папільйотка і т. п.).

bukl/o/hav/a див. bukla.

bukl/o/paper/o папільйотка.

bukmekr/o букмекер (= vetperisto, vetnegocisto).

buk/o/hav/a з пряжкою.

bukolik|o *літ.* буколіка, буколічний твір; **~a** буколічний.

bukorak/o *заст., див.* busego.

Bukovin|o^{EU} *геогр. н.* Буковина (*іст. область, Україна, Румунія*); **(b)~a** буковинський;
(b)~an/o буковинець.

***buks|o** *бот.* самшит, буксус, букспан [*Vixus*]; ordinaria **~o** самшит вічнозелений [*V. sempervirens*]; **~a** самшитовий; **~ac/o/j** самшитові [*родина Vixaceae*].

***bul|o** грудка; клубок; *розм.* куля; **~o** da fadenoj клубок ниток; neĝa **~o**, **~o** da neĝo грудка снігу, сніжка; **~a 1.** грудковий; **2.** грудкуватий; **~et/o** грудчка; pasta **~eto** галушка; vianda **~eto** фрикаделька; **~ig/i** робити грудки, надавати форми грудки [кульки]; **~iĝ/i** збитися в грудки, стати грудкуватим; скрутитися в клубок [клубокм]; згорнутися калачиком; *спорт.* (з)групуватися, виконати групування; **~iĝ/o** грудкування, грудкоутворення; згортання в клубок [клубокм]; згортання калачиком; *спорт.* групування.

***bulb|o 1.** цибулина; **~o** de tulipo цибулина тюльпана; okula **~o** очне яблуко; firma **~o** бульбоцибулина; kunmeta **~o** складна (*або збірна*) цибулина; головка (*часнику*); skvata **~o** черепичаста цибулина; tunika **~o** луската цибулина; **2.** *арх.* баня, маківка; **3.** *анат.* цибулина, довгастий мозок (= oblonga mjelo, mjelencefalo); **~a** цибулинний; цибулиноподібний; **~a** kurolo баня, маківка; **~er/o 1.** лускоподібний листок, луска (*у цибулі і т. н.*); **2.** зубок (*часнику*); **~et/o** цибулинка.

bulbil/o *бот. 1.* виводкова брунька; **2.** *сумн., див.* bulbeto.

bulb/o/fer/o *тех.* бульбове залізо, бульбова [бімсова] сталь.

bulb/o/form/a цибулиноподібний.

bulb/o/kupol/o *див.* bulbo 2.

bulbul/o *орн.* буль-буль [*Puscponotus*].

bul/ĉapel/o котелок (*головний убір*).

buldog|o бульдог; **~a** бульдожий.

buldoz|o бульдозер; **~a** бульдозерний; **~ist/o** бульдозерист.

bule/o булла (*папська грамота*); la Ora (B)~ *іст.* Золота булла (*законодавчий акт Священної Римської імперії*).

Bule|o Буль (*англійський математик); **(b)~a:** (b)~a algebro булева алгебра.*

bulen/o *мор.* булінь.

***bulgar|o** болгарин; **~a** болгарський; **~e** по-болгарському, по-болгарськи; **(B)~i/o** *геогр. н., кр.* Болгарія. **~in/o** болгарка; **(B)~uj/o** *див.* (B)~іо.

bul/form/a *див.* bula 1.

Bulgar/land/o *див.* Bulgario.

bulimi/o *мед.* булімія (*різке посилення апетиту, що його нерідко супроводжують слабість, больові симптоми).*

***buljon|o 1.** кул. бульюн; *діал.* росіл; grasa **~o** жирний, наваристий бульюн; densa (*або forta*) **~o** міцний бульюн; **2.** бульюн, живильна рідина (*для розведення мікроорганізмів*); **~a** бульюнний; **~a** viando бульюнне м'ясо.

buljon/kub/o бульюнний кубик.

***bulk|o** (здобна) булочка, пампушка, білий хлібець; korna **~o** рогалик; sekvinbera **~o** булочка з родзинками; **~aj/o** грінка; **~eg/o** булка, батон.

bul/kvast/o помпон(чик).

bull/o 1. *див.* buleo; **2.** *мед., нрк., див.* blazego; **3.** *анат.* решітчастий пухир.

bul/man||a *мед.* який страждає косору́кістю; **~(ес)/о** косору́кість, кривору́кість.

***Bulonj/o** *геогр. н., м.* Було́нь (Франція); **~** *с*е таго *м.* Було́нь-сьюр-Мер (Франція, місце проведення першого Всесвітнього конгресу есперанто в 1905 р.).

bul/pied||a *мед.* який страждає клишоно́гістю; **~(ес)/о** клишоно́гість, клишаві́сть.

***bulten||o** бюлетені́ (періодичне видання); зведення, комюні́ке; *meteologia* **~о** зведення погоди; *ragola* **~о** усний журнал (*по радіо*); **~eј/o** *інформ.* (електронна) дошка оголоше́нь, BBS.

***bulvard||o** бульва́р; але́я посеред міста; **~а** бульва́рний.

bum! *виг.* бум!, трах!

bum/o *мор.* стріла; гік; виступаюче рангоутне дерево.

bum/bram/mast/o *мор.* бом-брам-сте́ньга.

bum/bram/vel/o *мор.* бом-брамсель.

bum/busprit/o *мор.* утле́гар.

bumerang||o бумера́нг; **~е** бумера́нгом, як бумера́нг; **~е reveni** повернутися бумера́нгом.

bungar/o *зоол.* бунга́р, крайт [*Bungarus*] (*син. kraјto*).

bunkr/o 1. у *різн. знач.* бунке́р; бомбосхо́вище; **2.** *військ.* бліндаж; кри́ївка.

Bunsen/o Бунзе́н (*німецький фізик*); **(b)~о** (газовий) пальни́к (Бунзена) (*лабораторний прилад*).

bunt||a строкати́й, пістря́вий, різноба́рвний; ряби́й (*про масть*, = *diverskolora, varikolora*); **~(ес)/о** строкати́сть, пістря́вість.

bunt/peg/o *орн.* строкати́й дяте́л [*Dendrocopos*]; *blankdorsa* **~** строкати́й дяте́л білоспи́нний [*D. leucotos*]; *malgranda* **~** строкати́й дяте́л мали́й [*D. minor*]; *mezgranda* **~** строкати́й дяте́л середні́й [*D. medius*]; *siria* **~** строкати́й дяте́л сирі́йський [*D. siriacus*]

bupleŭr/o *бот.* ласка́вець, вовчий зуб [*Vupleurum*].

buprest/o *ент.* златка [*Buprestis*].

bur||o *етн.* бур (*південноафриканець голландського походження*); **~а** бу́рський.

burask/o *метео* него́да, си́льний ві́тер з дощем або сні́гом.

burbon/o *кул.* бурбо́н, бе́рбон (*віскі з кукурудзи*).

Burbon/o/j *іст.* Бурбо́ни (*королівська династія*).

***burd/o** *ент.* джмі́ль [*Bombus*].

bure/o бу́ре (*старовинний французький танець*).

buret/o *хім.* бюре́тка.

buret/stativ/o штатив для бюре́ток.

burg/o *іст.* бу́рг, за́мок, укрі́плений пункт; середньові́чне мі́сто, мі́стечко; *kavalira* **~** ри́царський за́мок.

Burgenland/o *геогр. н.* Бурге́нланд (*земля в Австрії*).

burger/o *кул.* бу́лочка з бі́фште́ксом, га́мбургер (= *hamburgero*).

burg/o/graf/o *іст.* бурггра́ф (*посадова особа в німецьких середньові́чних містах*).

Burgonj||o *геогр. н.* Бургунді́я (*іст. область у Франції*); **(b)~а** бургу́ндський; **(b)~а vino** бургу́ндське ви́но.

burgraf/o *рідко, див.* *burgografo*.

burgund||o 1. *іст.* бургу́нд (*представник давньої германської народності*); **2.** бургу́ндець (*житель французької провінції Бургундія, = burgonjano*); **(B)~uj/o** *див.* *Burgonjo*.

***burĝ||o** 1. громадянин, городянин; *прям., перен.* міщанин, обиватель; 2. буржуа; ~а 1. міщанський, обивательський; 2. буржуазний; ~а sistemo буржуазний лад; ~а-demokratia revolucio буржуазно-демократична революція; ~ar/o 1. міщанство, міщани, міщанський стан; 2. буржуазія; ~ec/o 1. міщанство (*звання, приналежність до міщан; якості, психологія міщанина*); 2. буржуазність; ~iĝ/i оміщанитися; обуржуазитися.

***burĝon||o** 1. брунька, вічко; 2. *перен.* зародок; перший паросток; перший успіх; ~а бруньковий; *перен.* зародковий; ~а brasiko брюссельська капуста; ~e *перен.* у зародку, у зародковому стані; ~i *вп* 1. брунькувати(ся), викидати бруньки, розпукатися, розпускатися; 2. *перен.* давати перші сходи, виявляти перші успіхи; ~ad/o брунькування.

burĝon/brasik/o *бот.* брюссельська капуста (= brusela brasiko).

burĝon/greft||i *vt* щепити брунькою [вічком] (= inokuli, okuli); ~(ad)/o *с.-г.* окулірування, окуліровка, щеплення брунькою [вічком].

burined/o/j *орн.* лежневі [*родина* Burhinidae].

burjat||o бурят; ~а бурятський; ~е по-бурятському, по-бурятськи; (B)~i/o *геогр. н.* Бурятія (*автономна республіка в Росії*); ~in/o бурятка; (B)~uj/o *див.* (B)~іо.

burk/o бурка (= felta mantelo).

Burkin/o *геогр. н., кр.* Буркіна-Фасо.

***burlesk||a** *літ.* бурлескний; вигадливо-комічний (*про твір чи виставу*); ~o бурлеск (*жанр, = ĝenro; стиль, = burleska stilo*); ~aj/o бурлеск (*твір, = burleska verko*); ~ul/o актор-комік; скоморох; блазень (= bufono).

burmani/o *бот.* бурманія [*Burmannia*].

***burnus/o** бурнус (*у арабів: плащ з цупкої вовняної тканини з капюшоном*).

buro/o бюро; partia ~ партбюро; politika ~ політбюро.

***burokrat||o** бюрократ; ~а бюрократичний; *~ar/o бюрократія, бюрократи; ~ec/o бюрократизм, бюрократичність; *~ism/o бюрократія, бюрократизм (*система управління*).

burokrati/o *рідко* 1. *див.* buokrataro; 2. *див.* buokratismo.

burs||o 1. гаманець; калитка, капшук; сумка; 2. *анат., бот.* сумка; faringa ~o глоткова сумка; sinovia ~o синовіальна сумка; ~it/o *мед.* бурсит, запалення слизової сумки.

burser||o *бот.* бурзера [*Bursera*]; ~ac/o/j бурзерові [*родина* Burseraceae].

Burund/o *геогр. н., кр.* Бурунді.

I **bus||o** автобус (= aŭtobuso); ~а автобусний; ~е автобусом (= per buso).

II **bus/o** *інформ.* шина.

bus/halt/ej/o автобусна зупинка.

bus/ekskurs/o автобусна екскурсія.

bus/lini/o автобусна лінія.

busol/o *геод.* бусоль.

busprit/o *мор.* бушприт, бугшприт.

***bust/o** *у різн. знач.* бюст; погруддя.

bustrofedon/o *лінгв.* бустрофедон (*система письма, коли 1-ий рядок пишеться, н-д, справа наліво, 2-ий – зліва направо, 3-ій – справа наліво і т.д.*).

bus/vetur/o поїздка автобусом.

bus/vojaĝ/o мандрівка автобусом.

***buŝ**||o 1. рот; *поет.* вуста; паща (*тварини*); ~o de homo рот людини; malfermi, fermi la ~on відкрити, закрити рот; ◇ Dio donis ~on, Dio donos manĝon дав Бог рот, дасть і до рта; 2. гирло (*ріки*), устя (*шахти*); 3. дуло (*рушниці, гармати*); 4. *тех.* вхідний або вихідний отвір; ~а 1. ротовий; оральний; 2. усний; ~а parolo усне мовлення; ~а ekzameno усний екзамен; 3. дуловий, дульний; 4. гирловий; ~е усно; ~аĉ/o *лайл.* пащека, писок, морда, верша; ~аĵ/o 1. муз. мундштук (= buŝpeco); 2. вудила (= mordaĵo 2); ~eg/o ротище; паща; ~et/o ротик; *~um/o намордник (*син. muzelingo*).

buŝ/angul(et)/o куток рта, куток вуст.

buŝ/brid/aĵ/o вудила, трензель (= mordaĵo 2).

***buŝel/o** бущель (*міра об'єму сипких тіл і зерна в деяких країнах*); angla (або brita) ~ англійський бущель (36,37 л); usona ~ американський бущель (35,24 л).

buŝ/fer/o мундштук (*додаткові залізни вудила*).

buŝ/harmonik/o губна гармоніка (= blovharmoniko).

buŝ/harp/o муз. варган; дрімба.

buŝid/o бусидо (*моральний кодекс самураїв*).

buŝ/kalibr/il/o *тех.* граничний калібр.

buŝ/kanal/o *див.* buŝkavo.

buŝ/kav/o ротова порожнина.

buŝ/kovr/il/o *військ.* чохол для дула гармати.

buŝmen/o *див.* boŝmano.

buŝ/o/spegul/o *мед.* ротове дзеркало.

buŝ/o/ŝtop||i *vt* затикати рот кляпом; ~il/o кляп, затичка.

buŝ/pec/o 1. *див.* buŝaĵo; 2. *тех.* деталь (*перев. труба*), що вставляється в отвір.

buŝ/plen/o повний рот (*чого-н.*).

buŝ/pozici/o положення органів мовлення (*при вимові звуків*).

buŝ/tuk/o серветка.

I **but**||i *vt c.-g.* підгортати, підсапувати; ~ad/o підгортання; ~il/o підгортальник, підгортач, плужок для підгортання.

II **but-** *хім.* бут- (*преф., що вказує на 4-вуглецевий ланцюг у назвах вуглеводнів*).

but/adien/o *хім.* бутадієн.

but/an||o *хім.* бутан; ~а бутановий; ~at/a: ~ata acido бутанова кислота (= buter(at)a acido); ~at/o бутанат, сіль або ефір бутанової кислоти (= buterato).

Butan/o *геогр. н., кр.* Бутан.

but/an/acid/o *див.* butanata acido.

but/an/ol/o *хім.* бутанол (= butila alkoholo).

but/an/on/o *хім.* бутанон.

bute||o 1. *тех.* стопор; упор; стопорний (або упорний) елемент осі (*виступ, що перешкоджає рухові вздовж осі*); упорний підшипник, підп'ятник; 2. *орн.* канюк, каня [Buteo]; (ordinara) ~ канюк звичайний [B. buteo]; vilkrura ~ канюк мохноногий, зимняк [B. lagopus].

but/en/o *хім.* бутен, бутилен.

***buter**||o (вершкове) масло; artefarita ~o маргарин (= margarino); ŝmiri per ~o намазувати маслом; ~а масляний; ~i *vt* намазувати маслом; ~at/o *хім.* бутират, ефір або сіль масляної кислоти; ~at/a: ~ata acido = butanata acido (*див. під but-* II); ~ec/a маслянистий; ~ig/i

збивати масло; ~igi kremon, acidkremon збивати масло з вершків, зі сметани; ~ig/il/o маслоробка, масничка; ~ist/o продавець масла; ~uj/o масельниця.

buter/arb/o бот. індійське олійне дерево (= butera maduko).

buter/biskvit/o кул. вершкове печиво.

buter/bulk/o див. briĉo.

buter/flor/o див. leontodo; ~ de la diablo жовтець їдкий [*Ranunculus acris*].

buter/fung/o бот. масляк (= flava boleto).

buter/krem||o крем з масла, яєць і цукру, кондитерський крем; ~a: ~a torto торт з кремом, кремовий торт; ~a torteto тістечко з кремом, кремове тістечко.

buter/lakt/o маслянка, сколотини.

buter/o/metr/o бутирометр, жиромір.

buter/pan/o хліб з маслом, бутерброд.

buter/semajn/o етн. масляна (останній тиждень перед Великим постом).

buter/te/o кул. чай з маслом, чай по-гімалайськи.

buter/vend/ist/o див. buteristo.

***butik||o** бутик, крамниця, невеликий магазин; memserva ~o бутик [крамниця] з самообслуговуванням; ~a: ~a tablo див. butiktablo; ~i *vn* тримати бутик, крамницю, займатися торгівлею в крамниці; ~aj/o/j дрібні товари; ~ar/o торговий ряд, торговий центр; ~eg/o див. magazeno; ~et/o крамничка, будка, ларьок; ~ist/o крамар, дрібний торговець; ~um/i *vn* ходити по крамницях, робити покупки; ~um/ad/o ходіння по крамницях, шопінг.

butik/fenstr/o вітрина.

butik/tabl/o прилавок, стойка.

but/il/o хім. бутил.

but/il/hidr/oksi/aniz/ol/o хім. бутилгідроксіанізол.

butil/hidr/oksi/tolu/en/o хім. бутилгідроксітолуен.

but/in/o хім. бутин.

butom||o бот. сусак [*Butomus*]; ~ac/o/j сусакові [родина *Butomaceae*].

***buton||o** 1. гудзик; ~o de jako гудзик піджака; apartigebla ~o запонка; ~o de iĝis (або deŝiriĝis) гудзик відірвався; 2. кнопка (для натискання); голівка (якого-н. предмета); ~o de elektra sonorigilo кнопка електричного дзвоника; ~o de alumeto сірникова голівка; ~o de pordo дверна ручка (у вигляді великого гудзика); sekuriga ~o див. sekurbutono; 3. пуп'янок, бутон; квіткова брунька (= florburĝono); 4. прищ(ик), вугор, нарив, фурункул; *~(um)/i *vt* застібувати на гудзики.

buton/fork/o військ. планка для чистки гудзиків.

buton/prem/a здійснюваний одним натиском кнопки; автоматизований, автоматичний; діючий без втручання людини; ~ fabriko повністю автоматизована фабрика; ~ milito кнопкова війна, війна на кнопках.

buton/tir/il/o гачок для застібання взуття.

buton/tru/o петлиця, петля (для гудзика).

buton/vic/o 1. ряд гудзиків; 2. ряд кнопок.

butor/o див. botajgo.

butut/o бутут (розмінна монета Гамбії).

buzuk/o бузукі (струнний муз. інструмент).

С

*с 1. 3-я буква есперантського алфавіту; 2. тај муз. С (назва ноти в системі буквених позначень, = do); 3. тај римська цифра С (100); СС (200), ССС (300); *~о назва цієї букви.

camp/o див. piedego 2.

***car||o** цар; ~а царський; ~**id/o** царевич, фольк. царенко; ~**id/in/o** царівна; ~**in/o** царця; ~**ism/o** царизм, царат; ~**ist/o** царист (прихильник царського режиму).

Ceara/o геогр. н. Сеара (штат у Бразилії).

ceb||o зоол. капуцин [Cebus] (= карусена simio); ~**ed/o/j** капуцинові, цебусові [родина Cebidae].

Cebaot бібл. Саваоф, Саваот.

cece/o розм., ент. муха цеце (= glosino).

cecidomi/o ент. галиця [Cecidomyia].

Cecil||o Цециль, Сесиль (чол. ім'я); ~а Цецилія, Сесилія (жін. ім'я).

Cecili/o Цецилій, Сесилій (чол. ім'я).

***ced||i** vt, vn 1. уступити, відступити, поступитися, піддатися, здатися; скоритися, упокоритися; податися; (с)пасувати; піти на поступки; ~i la lokon al iu уступити місце кому-н.; ~i al timo піддатися страху; ~i antaŭ timo спасувати перед страхом; la lito ~is sub lia rezo ліжка подалося під його вагою; 2. юр. відступити, поступитися, передати (майно, право і т.п.); ~i la rajtojn поступитися правами; ~**aĵ/o** відступлене майно; передане право; ~а біол. рецесивний; ~о поступка; fari ~on зробити поступку; doni al iu ~on дати кому-н. фору, перевагу (у гри); ~**ad/o** поступлення, відступлення; ~**eb/a** який можна відступити, передати, яким можна поступитися; ~**em/a** поступливий, податливий; ~**em/o** поступливість, податливість; ~**ig/i** змусити уступити [поступитися, піддатися]; скорити, упокорити.

cedi/o седи (грошова одиниця Гани).

cedil/o седиль (графічний знак під буквою „с” (ç); (син. franca subhoko).

ced/lim/o мех. границя опору.

ced/o/dev/o обов'язок уступити дорогу, обов'язок пропустити вперед (у правилах дорожнього руху, спорті і т.п.).

***cedr||o** кедр [Cedrus]; atlasa ~о кедр атласський [C. atlantica]; himalaja ~о кедр гімалайський [C. deodara] (син. deodaro); lebanona ~о кедр ліванський [C. libani]; ~а кедровий; ~**ar/o** кедровий ліс [бір].

cedrat||o 1. бот. цедрат, цитрон [Citrus medica] (дерево, = cedratujo, cedratarbo); 2. цедрат, цитрон (плід, = cedratfrukto); ~**uj/o** див. ~о 1.

cedrat/arb/o див. cedrato 1.

cedrel/o бот. цедрела [Cedrela]; odora ~ цедрела запашна [C. odorata].

cedr/o/ole/o кедрова олія.

cedr/o/rezin/o кедрова живиця.

cefal(o)- голово-, цефал-, -цефал (елемент наукової термінології зі значенням „голова”).

cefalant/o бот. головач, цефалантус [Cephalanthus].

cefalanter/o бот. булатка [*Cephalanthera*]; ruĝa ~ булатка червона [*C. rubra*]; grandflora ~, pala ~ булатка великоквіткова [*C. damasonium*]; longfolia ~ булатка довголиста [*C. longifolia*].

cefalaspido палеонт. цефаласпис [*Cephalaspis*].

cefale/o мед. цефалгія, головний біль.

cefalof/o зоол. дукер, чубата антилопа [*Cephalophus*].

Cefaloni/o геогр. н., о-в Кефалінія (Іонічне море, Греція).

cefalopod/o/j зоол. головоногі молюски, цефалоподи [клас *Cephalopoda*] (син. кароріедолої, інкмолюскої).

cefalopter/o орн. зонтичний птах [*Cephalopterus*].

cefalospirin/o/j фарм. цефалоспорицини (природні і напівсинтетичні антибіотики).

Cefanja бібл. Софонія, Цефанія.

Cefe||o астр. Цефеї (сузір'я); **(c)~id/o** цефеїда (зірка, блиск якої періодично змінюється).

Cefiz/o геогр. н., р. Кіфісос (Греція).

ceib/o бот. сейба, цейба, капок [*Ceiba*].

***cejan/o** бот. волошка синя, блават [*Centaurea cyanus*].

cejan/blu/a волошковий, блаватний, синій.

Cejlon||o геогр. н., о-в, кр. Цейлон (колишня, до 1972 р., назва Шрі-Ланки); **(c)~a** цейлонський; **(c)~an/o** цейлонець; **(c)~an/in/o** цейлонка.

Cekrops/o міф. Кекроп(с) (легендарний засновник Афін).

cekum||o анат. сліпа кишка; **~it/o** тифліт, запалення сліпої кишки (= *cekuminflamo*).

***cel||o** ціль; мета; *por kia ~o?* з якою метою?; *klare difinita ~o* чітко визначена мета; *memsufiĉa ~o* самоціль; *konduki al la ~o* вести до мети; *la ~o pravigas la rimedojn* мета виправдовує засоби; *◇ trafi du ~ojn per unu ŝtono* одним пострілом двох зайців убити; **~e** (*al io*) з метою (чого-н.); ***~i** *vt* цілитися, мітити, наводити, держати на мущі; ставити собі за мету, мати на меті; *~i leronon per rafilo* цілитися у зайця з рушниці; *kion li ~as atingi per tia konduto* чого він прагне добитися такою поведінкою; *~i prezidentecon* націлюватися на президентство, мітити в президенти; **~ad/o** прицілювання, приціл; **~ec/o** існування мети, мета (властивість чого-н., що має мету); **~il/o** 1. приціл; 2. візир (деталь); видошукач; **~il/ar/o** 1. прицільні пристрої (приціл, мушка і т. п.); 2. візирний пристрій (система лінз і перехресть); **~ism/o** див. *teleologio*; **~um/i** *vt* сумн. прицілюватися, наводити на ціль.

Celadon/o 1. Селадон (літературний образ закоханого пастуха); 2. *tip, peren.* селадон, вірний захоханий; залицяльник.

celadon/verd/a блідо-зелений, салатний.

celakant||o палеонт. целакант [*Coelacanthus*]; **~ul/o/j** палеонт., іхт. целекантоподібні [ряд *Coelacanthiformes*, син. *Actinistia*].

celastr||o бот. целаструс, древогубець [*Celastrus*]; **~ac/o/j** бруслинові [родина *Celastraceae*]; **~al/o/j** бруслиноцвіті [порядок *Celastrales*].

cel/dat/o намічена дата.

cel/direkt/i *vt* прицілюватися, наводити на ціль.

cel/disk/o мішень (круг, тарілка).

cel/dosier/o інформ. вихідний файл.

Celebes/o геогр. н., о-в Сулавесі, Целебес (Індонезія).

celebr||i *vt* **1.** здійснювати церемонію; *рел.* відправляти (богослужіння); ~і месон відправляти месу / Службу Божу; ~і edziĝan ceremonion проводити обряд вінчання, давати шлюб, вінчати; **2.** ушановувати, відзначати, справляти; ~і datrevenon святкувати ювілей, відзначати роковини; ~**ad/o** здійснення, проведення (якої-н. церемонії), відзначення, вшановування; ~**ant/o** священик, що відправляє богослужіння.

celenter||o *зоол.* кишкова порожнина; ~**ul/o/j** жалкі, кишковопорожнинні [*тип Coelenterata*].

***celeri/o** селера, селера пахуча [культурна] [*Apium graveolens*].

celeri/skab/o *с.-г.* парша селери.

celest/o *муз.* челеста.

Celesten||o Целестин, Селестин, Селестен (*чол. ім'я*); ~**a** Целестина, Селестина (*жін. ім'я*); (с)~**an/a** целестинський; (с)~**an/o** *рел.* целестинець (член монашого ордену).

celestin||o *мін.* целестин; ~**a** целестиновий.

cel/fend/o *тех.* проріз прицілу.

cel/fot/o *спорт.* фотофініш.

cel/glob/o кошонет (маленька куля при грі в петанк).

cel/grajn/o мушка (рушниця).

cel/grup/o цільова група, цільова аудиторія.

cel/hav/a цілеспрямований.

celiak/a: ~ arterio *анат.* черевна артерія.

celiaki/o *мед.* целиакія.

celibat/o celibat, безшлюбність (= senedzineco).

cel/juĝ/ist/o *спорт.* суддя на фініші.

cel/kaŭz/o *філос.* кінцева мета.

cel/klap/o (відкидна) рамка (рамкового прицілу), цілик, націльник (секторного прицілу).

cel/kod/o *інформ.* об'єктний код.

cel/komput/il/o *інформ.* вихідна машина, цільова [об'єктна] машина

cel/konform||a доцільний; ~**ec/o** доцільність.

cel/konsci||a який усвідомлює свою мету, цілеспрямований; ~**e** з усвідомленням своєї мети, цілеспрямовано.

cel/lingv/o мова, на яку перекладають; *інформ.* вихідна мова.

cel/lini/o лінія прицілу.

cel/lorn/o оптичний приціл.

cel/modul/o *інформ.* об'єктний модуль.

cel/noĉ/o *див.* selfendo.

celobioz/o *хім.* целобіоза.

cel/objekt/o мішень (*предмет, людина і т. п.*).

celofan||o целофан; ~**a** целофановий.

celoglos/o *бот.* язичок [*Coeloglossum*].

celoidin/o *хім.* целоїдин.

celom||o *зоол.* целом, вторинна порожнина тіла; ~**ul/o/j** целомічні тварини, вториннопорожнинні [*підряд Coelomata*].

celostat/o целостат (допоміжний астр. інструмент, що містить плоске дзеркало, яке обертається годинниковим механізмом).

cel/paf/ad/o прицільна стрільба; стрільба по мішенях.

cel//preciz/ec/o точність прицілу.

cel/program/o інформ. вихідна програма.

cel/punkt/o точка прицілу; перен. мішень, центр уваги.

cel/rekt/o спорт. фінішна пряма.

cel/ruband/o спорт. фінішна стрічка.

Celsi||o Цельсій (шведський астроном і фізик); (с)~а: (с)~а skalo шкала Цельсія; dek ~aj gradoj десять градусів за Цельсієм.

cel/stang/o геод. рейка (для нівелювання).

celt/o див. kelto.

cel/tabul/o мішень (дошка різної форми).

celtid/o бот. кам'яне дерево, каркас [Celtis]; aŭstrala ~ каркас південний [C. australis]; okcidenta ~ каркас західний [C. occidentalis].

cel/traf||a влучний; ~e влучно.

cel/tru/o вічко для прицілу.

celul||o анат. клітина (з'єднувальної тканини); ~а: ~а histo з'єднувальна тканина (н-д), підшкірна клітковина); ~it/o мед. целюліт, запалення крихкої з'єднувальної тканини.

celuloid||o хім. целулоїд; ~а целулоїдний.

***celuloz/o** хім. клітковина, целюлоза.

cel/um/objektiv/o фото об'єктив видошукача.

cembr/o бот. сосна кедрова, сосна європейська [Pinus cembra].

***cement||o** цемент; portlanda ~o портландцемент; ~i vt буд. цементувати; ~ad/o цементация; ~ej/o цементний завод; ~ist/o цементник.

cement/o/beton/o цементний бетон.

cement/(o)/fabrik/o цементний завод (= cementejo).

cement/industri/o цементна промисловість.

cement/o/ŝtal/o цементована сталь.

cementit/o мін. цементит

***cend/o** цент (грошова одиниця).

cenobit/o ценобит, монах, що живе у спільноті.

cenoman/o геол. сеноманський ярус, сеноман.

cenotaf/o кенотаф (надгробний пам'ятник не на місці поховання).

cens||o 1. ценз; перепис майна; господарський перепис; 2. перепис населення; ~i vt іст. переписувати (майно, населення); робити перепис майна, населення; проводити ценз; ~ist/o іст. цензор (чиновник у Ст. Римі, що займався переписом майна).

***cent** сто; ~ hrvnoј сто гривень; ~а сотий; la ~a raĝo centa сторінка; ~o сотня; ~o da hrvnoј сотня гривень; ~estr/o сотник; ~il/o мат. центиль; ~obl/a стократний, у сто разів більший; ~obl/e стократно, у сто разів більше; ~obl/ig/i помножити (або збільшити) у сто разів [стократно]; ~obl/iĝ/i помножитися (або збільшитися) у сто разів [стократно]; ~on/o (одна) сота (частина); ~ono de metro centa частина метра; ~op/o сотня (група зі ста); ~um/a див. centezimala.

cent/a/jar/a який відбувається на сотому році.

centaur/o миф. кентавр (= *ĉevalviro*); (C)~o астр. Центавр, Кентавр (*сузір'я*).

centaure/o бот. волошка [*Centaurea*]; herbeja ~ волошка лучна [*C. jacea*]; kardokapa ~ волошка колючоголова [*C. calcitrapa*]; karpata ~ волошка карпатська [*C. carpatica*].

centauri/o бот. золототисячник [*Centaureum*].

centav/o сентаво (*монета*).

centezim/o 1. нумізм. центesimo (*розмінна монета Італії*); 2. центesimo (*розмінна монета Уругваю, Панами і Чилі*).

centezimal/a сотенний (*оснований на числі 100, розділений на 100 умовних одиниць, = centuma*); ~ skalo сотенна шкала.

cent/foj|a сторазовий, стократний; ~e сто разів, сотню разів, сторазово, стократно.

cent/funt/o центал (*міра ваги, що дорівнює 100 англійським фунтам, 45,369 кг*).

centi- санти... (*преф. зі знач. „сота частина”*).

centifoli/o бот. центифолія, троянда столиста (= *centifolia rozo*).

centigrad/a див. centezimala.

***centi/gram/o** сантиграм.

***centi/litr/o** сантілітр.

***centim/o** сантимет (*грошова одиниця*).

***centi/metr/o** сантиметр.

centi/morgan/o біол. сантиморган, морганіда (*відносна віддаль між генами*).

centipeli/o анат. сітка (*відділ шлунку жуїтих; син. retostomako*).

cent/jar|a сторічний, столітній; ~o *заст., див. jarcento*; ~ig/o настання сторічного / столітнього віку, сота річниця, соті роковини, сторіччя, століття (= *centjara datreveno, centjara jubileo*); ~ul/o сторічний / столітній чоловік [*старий*].

cent/metr/a стометровий; ~ distanco стометрова дистанція, розм. стометрівка.

***centr|o** центр; *urba* ~o, *la* ~o de *urbo* центр міста (= *urbocentro*); *la* ~o de *ribelo* центр повстання; ~o de *gravitacio* фіз. центр тяжіння; ~o de *rotacio* фіз. центр обертання; *la dekstra* ~o *полім.* правий центр; ~a *центральний, центровий*; ~a *komiteto* центральний комітет; *la* ~a *nerva sistemo* центральна нервова система; ~e *de (io)* у центрі (*чого-н.*); ~i *vt* центрувати; зібрати в один центр, одну точку; сумістити з центральною віссю; ~ec/o *центральність*; ~ej/o 1. центр (*будинок, приміщення*); 2. див. *centralo*; ~ig/i *друж.* вирівняти по центру; ~ig/o *вирівнювання по центру*; ~ig/ism/o *полім.* централізм; ~ist/o *полім.* центрист; ~ul/o *спорт.* центровий (*гравець*).

Centrafrik/o *геогр. н., кр.* Центральнаафриканська Республіка (= *Centrafrika Respubliko*).

***central/o** 1. конфедерація профспілок; 2. *ел.* електростанція, електроцентрль (*син. centrejo*); *akvoenergia* ~ гідроелектростанція; *atomenergia* ~ атомна електростанція; *sunenergia* ~ сонячна електростанція; *varoenergia* ~ паротурбінна електростанція; 3. центральна станція, центрль; *telefona* ~ телефонна центрль; *telegrafa* ~ телеграфна центрль, центральний телеграф.

central/bateri/o *тел.* центральна батарея.

centralism|o централізм; ~a *централістський, централістичний*.

***centraliz|i** *vt* централізувати (= *alcentrigi*); ~a *централізований (прикм.)*; ~(ad)/o *централізація*; ~ism/o *централізм*; ~it/a *централізований (дієприкм.)*.

centr/amerik/a *центральнаамериканський (= mezamerika)*.

Centr-Amerik/o *геогр. н.* Центральна Америка (= Centra Ameriko, Mez-Ameriko).

centrant/o *бот.* центрантус, кентрантус [*Centranthus*]; ruĝa ~ червона валеріана [*C. ruber*].

centrifug||a *фіз., бот.* відцентровий (= decentrokura); ~i *vt* центрифугувати; ~ad/o центрифугування; ~aj/o осад, одержаний при центрифугуванні; ~il/o центрифуга.

centriol/o *біол.* центріоль, центральне тільце.

centripet/a *фіз., бот.* доцентровий (= alcentrokura); ~ forto доцентрова сила.

centr/o/bor/il/o *тех.* центрувальне свердло.

centromer/o *біол.* центромера.

centrosom/o *біол.* центросома.

centr/o/trunk/o *див.* trusfosto.

centum/a *див.* centezimala.

centumvir/o *іст.* центумвір (у Ст. Римі – колегія суддів, що віддали цивільними справами).

centuri||o *військ. іст.* центурія; сотня; ~estr/o центуріон, сотник.

cenzor/o **1.** *див.* censisto; **2.** *див.* cenzuristo.

***cenzur||i** *vt* цензурувати; ~i libro цензурувати книжку; ~o цензура; ~a цензурний; ~ist/o цензор.

***cep||o** **1.** *бот.* цибуля (рослина) [*Allium sera var. s.*]; **2.** цибулина (син. serobulbo); ~a цибулевий, цибуляний, цибульний.

cep/o/bulb/o *див.* серо 2.

cep/o/saŭc/o *кул.* цибулевий соус.

cep/o/sup/o *кул.* цибулевий суп.

cep/o/ŝel/o цибулеве лушпиння.

cepol/o *іхт.* цепола [*Cepola*].

cerambik||o *ент.* жук-вусач [*Cerambyx*]; ~ed/o/j жуки-вусачі [родина *Cerabycidae*].

cerami/o *бот.* кераміум [*Ceramium*].

***ceramik||o** кераміка; ~a керамічний; ~aj/o керамічний виріб; ~ist/o керамік, кераміст.

cerast/o *зоол.* рогата гадюка [*Cerastes*].

cerasti/o *бот.* роговик [*Cerastium*]; кампа ~ роговик польовий [*C. arvense*].

ceratin/o *див.* keratino.

ceratofil||o *бот.* кушир, роголист, роголисник [*Ceratophyllum*]; kornofolia ~o кушир занурений [*C. demersum*]; ~ac/o/j куширові [родина *Ceratophyllaceae*].

ceratoni/o *бот.* ріжкове дерево [*Ceratonia*] (син. karobujo).

***cerb||o** **1.** *див.* encefalo; **2.** *див.* cerebro; **3.** *заст., див.* medolo; **4.** *перен.* мозок, розум; venis al mi en la ~on мені спало на думку; ŝtopi al iu la ~on забивати [задурювати, заморочувати] кому-н. голову; ◇ kapo majesta, sed ~o modesta голова, як казан, а розуму ні ложки; lia ~o iris for не всі дома – половина поїхала; ~a мозковий; церебральний; ~a aropleksio *мед.* церебральна апоплексія; ~a hemoragio *мед.* крововилив у мозок; ~aj/o *кул.* мозок; ~ar/o група експертів, мозковий центр; ~et/o *див.* cerebelo; ~uj/o черепна коробка; ~um/i *vn* ламати голову над чим-н.; ворушити [повертати] мозком; розкидати розумом [думками], мізкувати, міркувати; виношувати думку; ~um/ig/a головоломний, який змушує ворушити [повертати] мозком; ~um/ig/i змусити ламати голову, змусити (по)міркувати [(по)мізкувати]; ~um/(ig)/il/o kaprompilo 2.

cerbatan/o *військ.* сарбакан, стрілометальна трубка; духова рушниця (= blovpafa tubo).

Cerber/o 1. міф. Цербер (триголовий пес, що охороняв вхід до потойбічного світу); 2. тін, перен. цербер (лютий сторож).

cerb/o/funkci/o функція мозку.

cerb/o/kolbas/o сарделька.

cerb/o/labor||o розумова праця; **~ist/o** розумовий працівник.

cerb/o/lav/ad/o промивання мізків.

cerb/o/pont/o див. ponto 5.

cerb/o/sku/o струс мозку (= cerba kotocio).

cerb/o/spin/a анат. цереброспинальний, спинномозковий (= cefalospina); ~ meningito мед. цереброспинальний менінгіт, запалення оболонок головного і спинного мозку.

cerb/o/sturm/o сумн. мозковий штурм.

cerb/o/štop||i *vn* забивати [задурювати, заморочувати] голову; **~ad/o** обдурювання людей, запудрування мізків.

cerb/o/tumor/o мед. пухлина мозку.

cerb/um/komitat/o експертний комітет, комітет з вироблення рішень, комітет з розв'язання особливо важливих завдань.

cerb/um/lud/o інтелектуальна гра (на відміну від азартної).

cercid/o бот. церцис [*Cercis*].

cercidifil/o бот. багряник, церцидифілум [*Cercidiphyllum*]; japania ~ багряник японський [*C. japonicum*] (= касуґо).

cereal||o бот. хлібний злак, зернова рослина; **~aj/o** страва зі злаків (каша, пластівці і т. п.).

cereal/skab/o с.-г. парша злакових.

cerebel/o анат. мозочок (= cerbeto).

cerebr||o анат. великий мозок, головний мозок (= cerbo 2); **~a** церебральний; **~a hemisfero** велика півкуля головного мозку; **~aj ĝiĝoj** мозкові звилини; **~a moligo** мед. розм'якшення мозку.

cerebr/o-spin/a анат. спинномозковий, цереброспинальний; ~ likvaĝo фізіол. спинномозкова рідина, ліквор.

cerefoli/o бот. кервель звичайний [*Anthriscus cerefolium*].

***ceremoni||o** церемонія; *прям., перен.* священнодійство; la ~o de kronado церемонія коронації; geedziĝa ~o шлюбна церемонія; entombiĝa ~o похоронна церемонія; ne faru ~ojn не церемонься, не церемоньтесь, не роби [робіть] церемоній; **~a** церемоніальний; **~ar/o** церемоніал; **~em/a** церемонний; манірний; проханий; **~em/o** церемонність; манірність; **~estr/o** церемоніймейстер; kortega ~estro придворний церемоніймейстер; гофмейстер; ĉefa ~estro див. ĉefceremoniestro; **~ul/o** церемонна людина.

Ceres міф. Церера (римська богиня землеробства).

cerезin/o хім., тех. церезин.

ceri/o хім. Церій (елемент), церій (проста речовина).

cerint/o бот. вошанка [*Cerinth*].

cerit/o мін. церит.

cerkari/o зоол. церкарія, церкарій (личинка гельмінта).

cerkolept/o зоол. кінкажу, чіпкохвостий ведмідь [*Cercoleptes caudivolvulus*].

cerkop/o ент. піннявка [*Cercopis*].

cerkopitek||o зоол. мартішка, мавпа [*Cercopithecus*]; **~ed/o/j** мартішкові [родина *Cercopithecidae*].

cerotin/o хім. церотин, цериловий спирт.

***cert||a** **1.** упевнений; *mi estas ~a pri tio* я впевнений у тому; **2.** безперечний, достовірний, безсумнівний; *la fakto estas tute ~a* факт безперечний; **3.** певний, деякий, визначений; *en ~aj okazoj* у певних випадках; прим. щоб уникнути двозначності між 2-им та 3-ім значенням, перед ним слід поставити уточнюючий прислівник: *havi tute ~ajn* (або *tutcertajn*) інформоїти мати цілком певні відомості, мати цілком безперечні [достовірні, безсумнівні] відомості; **~e** безперечно, звичайно, певно, певна річ; **~o** достовірне знання; **~aĵ/o** що-н. безперечне [достовірне]; **~ec/o** **1.** упевненість; **2.** безперечність, безсумнівність; ***~ig/i** **1.** запевнити, переконати; **2.** підтвердити, засвідчити; спец. сертифікувати; **~ig/o** запевнення; підтвердження; **~ig/il/o** посвідчення (документ); сертифікат; **~iĝ/i** **1.** упевнитися, переконатися; **2.** підтвердитися, стати безперечним.

cert/a/grad/e у певній [деякій] мірі, певною [деякою] мірою.

certi/o орн. пищуха, підкоришник [*Certhia*] (*син. arbogrimpulo*); *longfingra* ~ пищуха звичайна [*C. familiaris*]; *mallongfingra* ~ пищуха короткопала [*C. brachydactyla*].

cerumen/o вушна сірка (= *orelvakso*).

ceruz/o хім. свинцеве білило (= *plumboblanco*).

ceruzit/o мін. церусит, біла свинцева руда.

***cerv||o** зоол. олень [*Cervus*]; ***norda** ~о нрк., див. *rangifero*; *amerika* ~о, *kanada* ~о олень благородний канадський, вапіті [*C. elaphus subsp. canadensis*]; *ruĝa* ~о олень благородний, олень звичайний [*C. elaphus*]; *rivera* ~о водяний олень [*Hydropotes*]; **~ed/o/j** оленеві [родина *Cervidae*]; **~en/o/j** справжні олені [підродина *Cervinae*]; **~id/o** оленя; **~in/o** самка оленя, оленяця.

Cervant||o Сервантес (іспанський письменник); **(c)~esk/a** у стилі Сервантеса, як у Сервантеса.

cervelas/o сервелат (вид ковбаси).

cervik/o анат. шийка (звужена частина органа); *utera* ~ шийка матки.

cerv/o/skarab/o ент. жук-олень, рогач (= *lukano*).

cest/o іст. цест (оббитий залізом або свинцем ремінь, яким кулачні бійці обмотували собі руки).

cestod/o/j зоол. стьожкові черви, цестоди [клас *Cestodes*].

cestr/o бот. цеструм [*Cestrum*].

cetac/o/j зоол. китоподібні [ряд *Cetacea*].

***ceter||a** інший (крім згаданого); **~a/j** (всі) інші, решта; *kaĵ ~aj* та інші; **~e** а втім, зрештою; **~o** решта, усе інше.

ceterak/o бот. скребниця [*Asplenium ceterach*].

cehil/a хім. цетиловий; ~ *alkoholo* цетиловий спирт.

cetoni/o ент. бронзівка [*Cetonia*].

cetrari/o бот. петрарія [*Cetraria*] (під мохів); *islanda* ~ петрарія ісландська, ісландський мох [*C. islandica*].

Seven/o/j геогр. н., гори Севенни (Франція).

cezalpini||o бот. цезальпінія [*Caesalpinia*]; **~ac/o/j** цезальпінієві [родина *Caesalpinaceae*].

Cezar||o **1.** Цезар (давньоримське чол. ім'я); **2.** Цезар, Сезар, Чезаро (чол. ім'я); **(c)~o** цезар, кесар, государ; **(c)~a:** (c)~а орегасіо мед. кесарів розтин; **(c)~i** *vn* бути цезарем; правити;

(c)-ism/o іст. цезаризм (одноосібна диктатура, поєднана з формальним визнанням прав народу).

Cezare/o іст. Цезаря, Кесарія (назва кількох давніх міст, збудованих римськими імператорами).

cezi/o хім. Цезій (елемент), цезій (проста речовина).

cezur/o літ. цезура.

cgs, C.G.S. фіз. система одиниць СГС (сантиметр, грам, секунда).

***ci** ти (вжив. перев. у фамільярному або зневажливому звертанні); **diri** ~ **al iu** казати до ког_о-н. „ти”; **diri** ~ **unu al la alia** (або **reciproke**) звертатися один до одного на „ти”; *~**a** твій; ~**um/i** *vn* тикати, звертатися на „ти”, б_ути на „ти”.

cian||o I. хім. ціан; ціаногрупа; ~**a** ціановий; ~**at/a**: ~**ata acido** ціанова кислота (= **cianacido**); ~**at/o** ціанат, сіль ціанової кислоти; ~**id/a**: ~**ida acido** ціанистоводнева (або синильна) кислота; **II.** біол., мед. ціан- (преф., що вказує на синій колір); ~**id/o** ціанід, сіль ціанистоводневої (або синильної) кислоти; **metila** ~**ido** метиловий ціанід (син. **acetonitrilo, etannitrilo**); **kalia** ~**ido** ціанистий калій; ~**oz/o** мед. ціаноз, синюха.

cian/acid/o див. **cianata acido**.

ciane/o зоол. ціанея [*Cyanea*] (син. **brulmeduzo**).

cianhidrin/o хім. ціангідрин.

ciankobalamin/o біол., фарм. ціанкобаламін, вітамін B₁₂.

cian/o/bakteri/oj бакт. ціанобактерії, синьо-зелені бактерії (= **blubakterioj**).

cianur||o хім., скор. ціанурова кислота (у складних словах); ~**at/a**: ~**ata acido** ціанурова кислота; ~**at/o** ціанурат, сіль ціанурової кислоти.

Cibel/o міф. Кібела (богиня фрігійського походження, мати богів; її культ був тж у ст. греків та римлян).

cibernetik||o див. **kibernetiko**.

cibet/o 1. див. **zibeto**; **2.** цибетин, цибет (речовина, що вживається в парфумерії).

cibet/kat/o див. **zibeto**.

cibol/o див. **tubocero**.

cibori/o церк. дароносиця, ковчежець, чаша (= **hostiujo, hostivazo**).

***ciĉ||o** сосок, розм. цицька, циця (= **mampinto**); ~**oid/a** сосочковий; *~**um/o** соска (= **suĉilo** 1).

cicer/o друк. цицero (одиниця виміру; розмір шрифту).

cicerbit/o бот. цицербіта [*Cicerbita*].

Ciceron/o Цицерон (ім'я, м. ін. відомого староримського оратора).

cicindel/o ент. скакун [*Cicindela*].

Cid/o іст. Сід, Сід Кампеадор (іспанський лицар, який прославився у війні з маврами).

cidar/o 1. кидар (головний убір іудейських первосвящеників); **2.** тіара (головний убір давніх перських та асирійських царів); царський вінець.

ci/dir/i *vn* тикати, звертатися на „ти”, б_ути на „ти”.

Cidon/o іст. Сидон (стародавнє фінікійське місто).

***cidoni||o 1.** бот. айва [*Cydonia*] (дерево, = **cidoniarbo, ~ujo**); **2.** айва (плід); ~**uj/o** див. ~**o 1.**

cidoni/arb/o див. **cidonio 1.**

cidoni/ber/o див. **cidonio 2.**

***cidr/o** сидр (*син.* pomvino).

***cifer||o** **1.** цифра; arabaj, romanaj (*або* romiaj) ~oj арабські, римські цифри; **2.** *нрк.* цифра, число, кількість, сума (= nombro, kvanto, sumo); la ~o de la vunditoj estas granda число поранених велике; ~а цифровий (*виражений цифрами*); ~а ĉifro цифровий шифр; ~а kodo цифровий код; ~а indikilo цифровий індикатор; ~а horloĝo цифровий годинник (*без стрілок, з цифровою індикацією*); електронний годинник; ~aj donitaĵoj цифрові дані; ~i vt виразити [позначити] цифрами, виразити в цифрах; підрахувати; ~ec/a цифровий (*про устаткування*); ~еса komputilo цифровий комп'ютер; ~ec/ig/i *інформ.* переводити аналогові сигнали в цифрові, оцифровувати (= bitigi); ~ec/ig/il/o *інформ.* аналого-цифровий перетворювач / конвертор, АЦП (= bitigilo).

cifer/disk/o диск телефонного апарата.

***cifer/plat/o** циферблат.

cifoskolioz/o *мед.* кіфосколіоз.

cifo/z/o *мед.* кіфоз, горбатість.

***cigan||o** циган; ~а циганський; ~а tendaro, ~а kampadejo циганський табір (*місце стоянки*); ~е по-циганському, по-циганськи; ~ar/o циганський табір (*група циганських сімей*); ~id/o циганча; ~in/o циганка.

***cigar||o** сигара; *~ej/o **1.** сигарна крамниця (= cigarbutiko); **2.** сигарна фабрика (= cigarfabriko); ~et/o сигарета, маленька сигара; *~ing/o мундштук (*для сигар*); ~ist/o **1.** продавець сигар (= cigarvendisto); **2.** сигарник (*робітник з виготовлення сигар, = cigarfaristo*); *~uj/o портсигар, сигарниця.

***cigared||o** сигарета; цигарка, *розм.* папіроса; manfarita ~o самокрутка; ~а сигаретний; цигарковий; ~ing/o мундштук; ~uj/o цигарниця, портсигар.

cigared/fum/o сигаретний / цигарковий дим.

cigar/fabrik/o *див.* cigarejo 2.

cigar/kest/o сигарниця.

cigared/fabrik/o сигаретна фабрика; тютюнова фабрика.

cigared/pak/et/o пачка сигарет.

cigared/paper/o *сумн., див.* silkorapero.

cigared/stump/o недокурок, недопалок (*сигарети*), *розм.* бичок.

cigar/stump/o недокурок, недопалок (*сигари*).

cigar/tranĉ/il/o ніж для обрізування сигар.

cigar/vend/ej/o *див.* cigarejo.

***cign||o** *орн.* лебідь [*Cygnus*]; malgranda ~o лебідь малий [*C. bewikii*]; muta ~o лебідь шипун [*C. olor*]; ♠ kanto de ~o лебедина пісня; (С)~o *астр.* Лебідь (*сузір'я*); ~а лебединий, лебедачий.

cik/i *вр* віддавати (*чим-н.*), мати присмак (*чого-н.*).

***cikad/o** *ент.* цикада [*Cicada*].

cikas||o *бот.* саговник [*Cycas*]; ~ac/o/j саговникові, цикадові [*родина Cycadaceae*]; ~opsid/o/j саговники, саговикі [*клас Cycadopsida*].

***cikatr||o** рубець; шрам; ~ig/i **1.** залишити рубець, шрам, (по)рубцювати; **2.** зарубцювати; ~iĝ/i зарубцюватися, затягнутися (*про рану*).

***cikl/o** **1.** у *різн.* знач. цикл; la ~o de la lunfazoj цикл місячних фаз; poezia ~o поетичний цикл; **2.** велосипед (= velocipedo); durada ~o двоколісний велосипед (*син.* biciklo); trirada ~o триколісний велосипед (*син.* triciklo); ~а циклічний, цикловий; ~i *вр* рідко, *див.*

bicikli; **~ig/i** (з)робити циклічним; **~iĝ/i** (з)робитися [стати] циклічним; **~ist/o** рідко, див. biciklisto; **~oid/o** мат. циклоїда; **~oid/a** циклоїдальний, циклоїдний.

Ciklad/o/j геогр. н., о-ви Кіклади (Егейське море, Греція).

ciklamen/o бот. цикламен, альпійська фіалка [Cyclamen].

ciklan/o див. cikloalkano.

ciklo- спец. цикло- (преф., що в хім. номенклатурі позначає насичену сполуку, яка містить неароматичне кільце).

ciklo/alk/adien/o хім. циклоалкадієн.

ciklo/alk/an/o хім. циклоалкан.

ciklo/alk/en/o хім. циклоалкен.

ciklo/alk/in/o хім. циклоалкін.

ciklogir/o див. helikoptero.

ciklo/heks/an/o хім. циклогексан.

ciklo/heks/an/on/o хім. циклогексанон.

ciklometr/o циклометр.

ciklometri/a мат. циклометричний.

***ciklono** метео циклон, вихор, смерч.

***ciklop||o** міф. циклоп (одноокий велетень); **~a 1.** який належить циклопові; циклопів; **2.** циклопічний.

ciklopter/o іхт. пінагор [Cyclopterus].

cikl/o/rak/o стойка для велосипедів [мотоциклів].

ciklosporin/o фарм. циклоспорин.

ciklostil||i vt розмножувати (на мімеографі) (син. mimeografi); **~il/o** мімеограф, ротатор.

ciklostom/o/j іхт. круглороті, мішкозяброві [клас Cyclostomata].

ciklotimi/o мед. циклотимія.

ciklotron/o фіз. циклотрон.

cikl/o/turism/o велосипедний туризм.

***cikoni||o** орн. лелека [Ciconia]; blanka ~o лелека білий, чорногуз, бусел, бусол [C. ciconia]; nigra ~o лелека чорний [C. nigra]; **~a** лелечий; **~a** nesto лелече гніздо; **~ed/o/j** лелекові [родина Ciconiidae]; **~id/o** лелеченя.

cikoni(o)/form/a/j лелекоподібні, голінасті [ряд Ciconiiformes, син. Gressores].

***cikori||o** бот. цикорій [Cichorium]; amara ~o цикорій дикий [звичайний], петрові батоги [C. intybus]; **~a** цикорний.

***cikut/o 1.** бот. цикута, віха [Cicuta]; fetora ~o див. akvosikuto; granda ~o болиголов плямистий (= makula kopio); malgranda ~o собача петрушка (= etuzo); venena ~o див. akvosikuto; **2.** цикута (отруйна речовина, одержувана з цикути).

cili||o бот., зоол. війка; **~ul/o/j** зоол. війчасті [тип Ciliophora].

ciliar/o анат. війкове тіло.

Cilici/o іст. Кілікія (давня область у Малій Азії).

***cilindr||o** у різн. знач. циліндр; altprema ~o циліндр високого тиску; basprema ~o циліндр низького тиску; **~a 1.** циліндровий (який має циліндр своєю робочою частиною); циліндричний, циліндровий (про форму); **~a** ĉapelo циліндр (головний убір).

cilindr/aks/o див. aksono.

cilindr/o/blok/o *тех., авт.* блок циліндрів (*у моторі*).

cilindr/o/ĉapel/o циліндр (*головний убір*).

cilindr/o/form/a циліндричний, у вигляді циліндра (= *cilindra 2*).

cilindr/o/kap/o голівка циліндра (= *kulaso 2*).

***cim||o 1.** *ент.* клоп, блощиця [*Cimex*]; *akvokura* ~о водомірка (= *geriso*); *dorsnaĝa* ~о хребтоплав (= *potonekto*); *lita* ~о *див.* *litcimo*; **2.** *інформ., жарт.* програмна помилка, „жук”; **3.** *сумн., розм.* „жучок” (*підслухувальний пристрій*); ~**ed/o/j** постільні клопи [*родина Cimicidae*].

cimati/o *арх.* **1.** верхня ліпна частина карниза; **2.** настінний ліпний орнамент, розташований на рівні очей.

***cimbal||o** *муз.* **1.** тарілки; кімвал; **2.** цимбали (= *zimbalo*); ~**ist/o** цимбаліст.

cimbalari/o *бот.* цимбаларія [*Symbalaria*]; *mura* ~ цимбаларія стінна [*C. muralis*, *син.* *Linaria symbalaria*].

cimbidi/o *бот.* цимбідіум [*Symbidium*].

cimbopogon/o *бот.* човнобородник [*Symbopogon*].

cimbr/o *іст.* кімбр, кімвр (*представник одного з германських племен*).

cimicifug/o *бот.* клопогін [*Cimicifuga*].

cimitar/o *військ.* арабський ятаган, арабський кривий меч.

***cinabr||o** *мін.* кіновар; ~**a** кіноварний; яскраво-червоний (*син.* *vermiljona*).

***cinam||o** кориця, *заст.* цинамон; ~**a** коричний, цинамоновий; ~**al/o** *хім.* цинамаль; ~**at/a**: ~**ata acido** *хім.* корична кислота; ~**at/o** *хім.* цинамат, ефір або сіль коричневої кислоти; ~**uj/o** *бот.* коричневе дерево, коричник (= *cinamomo*).

cinam/arb/o *див.* *cinamujo*.

cinam/kolor/a кольору кориці, світло-коричневий.

cinanom/o *бот.* коричник [*Cinnamomum*]; *aroma* ~, *ĉinia* ~ коричневе дерево, коричник китайський [*C. aromaticum*] (*син.* *cinamujo*); *kamfora* ~ камфорне дерево, лавр камфорний [*C. camphora*] (*син.* *kamforarbo*); *sejlon* ~, *vera* ~ коричневе дерево, коричник цейлонський [*C. verum*, *син.* *C. zeylanicum*] (*син.* *cinamujo*).

cinar/o *бот.* артишок [*Cynara*].

cincin/o *бот.* завійка.

***cindr||o 1.** попіл, зола; ~о *de ligno* деревний попіл; **2.** прах; *raso(n) al lia* ~о! хай буде земля пером [пухом] йому!; ~**a** попільний, попеловий, зольний; ~**a tavolo** шар попелу [золи]; ~**a urno** урна для праху; ~**aj haroj** попелясте волосся; ~**ec/o**: *forbruligi ĝis* ~**eco** спалити до стану попелу, золи; спалити дотла; ~**ej/o** місце в каміні, де дрова згорають до попелу; ~**er/o** частинка попелу [золи]; ~**ig/i 1.** спалити, перетворити в попіл [золу, прах]; **2.** спалити труп, кремувати; ~**ig/ej/o** крематорій; піч для кремування; ~**uj/o 1.** піддувало, зольник; **2.** попільниця, попільничка; ~**ul/in/o** попелюшка, замазюра, замазуха; (C)~**ul/in/o** Попелюшка (*казковий персонаж*).

cindr/o/griz/a *див.* *cindrokolora*.

cindr/o/kest/o *тех.* зольник.

cindr/o/kolor/a попелястий, попелясто-сірий.

Cindr/o/merkred/o *церк.* Попільцева середа, Попілець; перший день Великого посту (*у римокатоликів*).

cindr/o/petr/o *геол.* вулканічна порода, вулканічний туф.

cindr/o/urn/o урна для праху.

cinerari/o бот. цинерарія [*Cineraria*].

cinerari-seneci/o бот. жовтозілля цинерарійове [*Senecio cineraria*].

cingul/o анат. пояс (кінцівки).

***cinik||a** цинічний; **~ec/o** цинічність, цинізм; **~ism/o** філос. вчення циніків; **~ul/o** цинік.

cinip||o ент. горіхотворка [*Cynips*]; **~ed/o/j** горіхотворкові [родина *Cynipidae*].

cincl||o орн. пронурок [*Cinclus*]; **~ed/o/j** пронуркові [родина *Cinclidae*].

Cinn/o Цинна (римське чол. ім'я).

cinocefal/o зоол. бабуїн (різновид павіана).

cinodont/o бот. свинорій, собачий зуб [*Cynodon*].

cinoglos/o бот. чорнокорінь, собачий язик [*Cynoglossum*]; **oficina** ~ чорнокорінь лікарський [*C. officinale*] (син. *hundolango*).

cinozur/o бот. гребінник, собачий хвіст [*Cynosurus*] (син. *hundovosto*).

cintr||o буд. кружало; рихтування та опалубка під арку склепіння; **~i vt** встановлювати кружало, встановлювати опалубку під арку склепіння.

cintur/o анат. пояс (= зона).

Cion||o геогр. н., бібл., г. Сіон (Єрусалим, Ізраїль); (у широкому знач. ще) Єрусалим; **(c)~ism/a** сіоністський; **(c)~isma** політико сіоністська політика; **(c)~ism/o** політ. сіонізм; **(c)~ist/a** сіоністський; **(c)~ista** партіо сіоністська партія, партія сіоністів; **(c)~ist/o** сіоніст.

cip/o іст. пірамідальний надгробок, надмогильна колона; межовий знак, прикордонний стовп.

ciper||o бот. смикавець [*Cyperus*]; **manġebla** ~о смикавець їстівний, чуфа [*C. esculentus*]; **~ac/o/j** осокові [родина *Cyperaceae*]; **~al/o/j** осокоцвіті [порядок *Cyperales*].

Cipr/o див. Кіпро.

Cipris/a: ~ Афродіто міф. Афродіта Кіпрська.

cipre/o зоол. порцелянка, ципрея [*Cypraea*].

***cipres/o** кипарис (= *cupresso*).

Ciprian/o Кипріан, Кипріян, Кипріану, Купріян (чол. ім'я).

ciprin||o іхт. коро́п [*Cyprinus*]; **~ed/o/j** коро́пові [родина *Cyprinidae*].

ciprin/o/form/a/j іхт. коро́поподібні, кістковоміхурові [ряд *Cypriniformes*].

cipripedi/o бот. зозулині черевички [*Cyripedium*] (= *venusŝu(et)o*).

cipsel/o заст., див. *apodo*.

***cir||o** вакса, гуталін, крем для взуття; **~i vt** ваксувати, чистити взуття ваксою, гуталіном, кремом, пастувати взуття; **~ist/o** чистильник взуття (= *ŝupurigisto*).

Cir/o іст. Кір (перський цар).

Circ/o міф. Кірка, Цирцея (чарівниця, що перетворювала супутників Одиссея на свиней).

circe/o бот. цирцея [*Circaea*].

Ciren||o геогр. н., іст. Кирена (античне м. у Пн. Африці); **~i/o** Кирена, Киренка (область); **(c)~an/o** киренянин.

Ciril||o Кирило (чол. ім'я); **(c)~a** кириличний; **(c)~a** alfabeto кирилиця.

ciriped/o/j зоол. вусонігі ракоподібні [підклас *Cirripedia*].

***cirk||o** цирк; **~a** цирковий.

cirkaet/o орн. зміїд, крачун [*Circaetus*] (син. *serpentaglo*).

cirk/art/ist/o артист цирку.

***cirkell|o** 1. циркуль; *desegnista* ~o креслярський циркуль; *dunadla* ~o циркуль-вимірник; *ekstera* ~o розмічальний циркуль; *gisorta* ~o кронциркуль; *stanga* ~o штангенциркуль; 2. *maj astr.* Циркуль (*сузір'я*); ~i *vt* вимірювати циркулем, креслити циркулем; ~ar/o готовальня (*набір циркулів*); ~uj/o готовальня (*футляр*).

cirkel/garnitur/o готовальня (*набір циркулів*).

***cirkll|o** 1. коло, круг; (C)~o *геогр. н.* полярне коло; *la arkta* (C)~o північне полярне коло; *la antarkta* (C)~o південне полярне коло; *diabla* ~o порочне коло, зачароване коло; *oskula* ~o *мат.* дотичне коло; 2. обід (*колеса*); ~a коловий; круглий.

cirklo/form/a у вигляді кола, коловий; круглий.

cirklo/rezon/o *юр.* порочне коло (*у доказах, у логічному міркуванні, = erara rondo*).

cirklo/salt/o *рідко, див.* mortosalto.

cirklo/direktor/o директор цирку.

cirkonferenc/o 1. *див.* cirklo 1; 2. *див.* periferio.

***cirkonstanc|o** обставина; *en* (*або sub*) *certaj* ~oj за певних обставин; *laŭ* ~oj, *depende de* ~oj залежно від обставин; ~a обставинний; ~a *komplemento грам.* обставина; ~ar/o сукупність обставин, обстановка.

cirkonvalaci/o *див.* ĉirkaŭfortikaĵo.

cirklo/rajd/ist/o цирковий наїзник.

cirklo/tend/o шапіто.

cirkulo *орн.* лунь [*Circus*]; *blua* ~ лунь польовий [*C. cyaneus*]; *griza* ~ лунь лучний [*C. pygargus*]; *maĝa* ~ лунь болотяний, лунь очеретяний [*C. aeruginosus*]; *stepa* ~ лунь степовий [*C. macrourus*].

cirkuito *див.* cirkvito.

***cirkul|i** *vn* 1. циркулювати; рухатися по колу; кружляти; рухатися взад і вперед; обертатися; *sango* ~as кров циркулює; *famo* ~as ходять чутки; 2. бути в обігу (*про гроші і т. н.*); ходити по руках; ~ad/o циркуляція, обіг; оборот; рух; *vigla* ~ado de homoj поживлений людський рух; ~ant/ar/o циркуляційний потік (*про транспортний рух*); ~ig/i (за)пустити в обіг, пустити по колу, розповсюджувати; ~igi famon розпустити чутку.

***cirkuler|o** циркуляр, циркулярний лист, циркулярне послання [розпорядження]; ~a циркулярний; ~a *letero* циркулярний лист.

cirkul/rapid/ec/o швидкість обороту; оборотність.

***cirkumcid|i** *vt xip.* піддати циркумцизії; *рел.* (з)робити обрізання; ~i *infaneton* зробити обрізання дитяті; ~o *xip.* циркумцизія (*операція*); *рел.* обрізання (*обряд*).

***cirkumfleks/o** нарядковий діакритичний знак (^).

***cirkvit/o** *ел., радио* (електричне) коло; (електричний) контур (= *flurondo*); *fermita*, *malfermita*, *paralela*, *seria* ~ замкнуте, розімкнуте, паралельне, послідовне коло; *fantoma* ~ фантомне коло; *magneta* ~ магнітне коло; ~ *de alta tensio* коло високої напруги; *anoda*, *oscila*, *interna*, *ekstera* ~ анодний, коливальний, внутрішній, зовнішній контур; *kurta* ~ коротке замикання; *presita* ~ друкована схема; *integra* ~ (інтегральна) мікросхема (= *ico*).

cirkvit/kart/o *інформ.* карта, плата (= *karto*).

cirkvit/romp/il/o *ел.* розмикач; *ajtomata* ~ автоматичний розмикач.

cirkvit/tabul/o *ел.* (друкована) плата; (монтажна) плата.

cirkumulus/o *метео* перисто-купчаста хмара.

cirrostratus/o *метео* перисто-шарова хмара.

ciroz||o *мед.* цироз; hepata ~o цироз печінки; ~a цирозний.

cirsi/o *бот.* осот [*Cirsium*]; kampa ~ osot польовий [рожевий] [*C. arvensis*].

cirus/o *метео* периста (або пір'яста) хмара.

cirus/kumulus/o перисто-купчаста хмара.

cis I. *прим.* по цей бік (= maltrans); ~ la rivero на цьому боці ріки; restu ~ la linio! залишайся по цей бік лінії!; ~a такий, що знаходиться з цього боку; поцейбічний; ~e по цей бік, з цього боку, з цієї сторони; **II.** *преф.* циз- з тим же знач.: ~alpa цизальпійський, розташований по цей бік Альп.

cis/alp/a *іст.* цизальпійський, який лежить по цей бік Альп.

Cis/kaŭkaz/i/o *геогр. н.* Північний Кавказ.

I cist||o *анат.* циста (міхур, оболонка); urina ~o сечовий міхур; **3.** *мед.* киста; ~it/o *мед.* цистит, запалення сечового міхура.

II cist||o *бот.* чист [*Cistus*]; kreta ~o чист критський; [*C. creticus*]; ladana ~o чист ладаноносний [*C. ladanifer*]; ~ac/o/j чистові [родина *Cistaceae*].

cistein/o *хім., фізіол.* цистеїн.

Cisterci||o *іст.* Сіто (містечко у Франції, в якому був заснований орден цистерціанців); Цистерціум (перший цистерціанський монастир); (c)~an/a цистерціанський, бернардинський; (c)~an/o *рел.* цистерціанець, бернардинець.

***cistern/o 1.** цистерна; бочка (для душі і т. п.); бак; **2.** ставок, басейн, невелика водойма; **3.** *мед.* цистерна, розширення (якого-н. органу).

cistern/o/kamion/o автоцистерна.

cistern/o/šip/o танкер, наливне судно.

cistern/o/vagon/o залізнична цистерна.

cisticerk||o *зоол.* цистицерк (личинка цестод); ~oz/o *мед.* цистицеркоз.

cistin/o *хім., фізіол.* цистин.

cistin/uri/o *мед.* цистинурія.

cistocel/o *мед.* цистоцеле, грижа сечового міхура (= urinvezika hernio).

cistopterid/o, cistopteris/o *бот.* пухирник [*Cystopteris*] (*сун. vezikfiliko*).

cistoskop||o *мед.* цистоскоп; ~i/o цистоскопія.

cistron/o *біол.* цистрон.

***cit||i** *vt* цитувати, наводити цитати, посилатися на...; ~ad/o цитування; ~aj/o цитата; ~il/o/j лапки; ~ind/a вартий цитування; афористичний;

***citadel/o** *прям., перен.* цитадель, фортеця (у місті).

citar/o *див.* citro 1.

ciat/o *див.* citafo.

Citer/o *геогр. н., іст., о-в* Кітира (Егейське море, Греція).

citin/o *бот.* підладанник [*Cytinus*].

citiz/o *бот.* зіновать, рокитник [*Cytisus*].

citofilakt/o *мед.* захист клітини (розчинами).

citogenetik/o *біол.* цитогенетика.

citokinin/o *бот., хім.* цитокинін.

citokrom/o *фізіол., хім.* цитохром, дихальний фермент.

citoliz/o біол. цитолі́з.

citolog||o біол. цитоло́г, фахівець з цитоло́гії; **~i/a** цитологі́чний; **~i/o** цитоло́гія (наука про будову, розвиток і функції клітин).

citopatologi/o біол. цитопатоло́гія.

citoplasm/o анат. цитопла́зма.

cytoskelet/o біол. цитоскелет (= ĉelskeleto).

cytosol/o біол. цитозо́ль (= ĉelsolo).

cytotrop/a мед. цитотро́пний; **~a viruso** цитотро́пний вірус.

cytozin/o біол., хім. цитозин.

I*citr/o 1. кіфа́ра, кіта́ра (старовинний муз. інструмент); 2. цитра́ (сучасний муз. інструмент); ludi ~on гра́ти на цитрі.

II citr||o цитр- (скорочення від citruso у складних словах); **~al/o** хім. цитра́ль; **~at/a:** ~ata acido хім. лимонна кислота; **~at/o** хім. цитра́т, лимоннокисла сіль, ефі́р або сіль лимонної кислоти.

citrin/o мін. цитрин.

citrofen/o фарм. цитрофе́н.

citrol||o бот. каву́н [pid Citrullus] (рослина); ordinaria ~o каву́н столовий [C. lanatus, син. C. vulgaris] (син. akvomelono); **~in/o** хім. цитрулі́н.

***citron||o** бот. лимон, цитрина́ (плід); verda ~o цитрон справжній кислий, лайм (= limeo); **~a** лимонний, цитриновий; **~uj/o** лимон, лимонне дерево (син. limono).

citron/acid/o хім. лимонна кислота.

citron/arbo див. citronujo.

citronel||o бот. човнобородник біловусий [Cymbopogon nardus]; **~al/o** хім. цитронела́ль; **~ol/o** хім. цитронелол.

citron/flav/a лимонно-жовтий (= citronkolora).

citron/herb/o бот. човнобородник лимонний [Cymbopogon citratus].

citron/kolor/a лимонний, лимонного ко́льору (= citronflava).

citron/limonad/o цитрусовий лимона́д.

citron/melis/o бот. мелі́са ліка́рська (= oficina meliso).

citron/prem/il/o соковижима́лка для лимонів.

citron/suk/o лимонний сік.

citron/ĉel/o лимонна шкі́рка, лимонна це́дра.

citron/verben/o бот. вербе́на лимонна [Aloysia cstronodora].

citrus/o бот. цитрус, цитрон [Citrus]; ĉinia ~ апельсин [C. sinensis] (син. oranĝujo); maksimuma ~ пампельмус [C. grandis] (син. palpelmusujo); paradiza ~ грейпфрут [C. × paradisi] (син. grapfruktujo); reta ~ мандарин [C. reticulata] (син. mandarinujo).

cit/sign/o/j див. citiloj.

civet/o зоол. циве́та; afrika ~ циве́та, віве́ра африка́нська [Civettictis civetta] (син. civetikto); azia ~ віве́ра азіа́тська, цибе́та [Viverra zibetha] (син. zibeto).

civetikt/o зоол. циве́та, віве́ра африка́нська [Civettictis civetta, син. Viverra c.] (син. afrika civeto).

***civil||a** громадя́нський, шта́тський, циві́льний; **~ a** posteno циві́льна поса́да (не війська́ва); **~a** juĝo циві́льне пра́во; **~a edziĝo** громадя́нський шлю́б; en ~aj vestoj у циві́льному (або

штатському) одязі / вбранні; ~ec/o цивільність; ~ist/o сумн. цивіліст (фахівець з цивільного права); ~ul/o цивільний, штатський (у знач. ім.); простий громадянин.

*civiliz||i vt цивілізувати; ~(it)a цивілізований; ~o див. civilizacio; ~ad/o цивілізація (процес, дія); ~it/o цивілізована людина; ~it/ec/o цивілізованість.

*civilizaci/o цивілізація (високий рівень суспільного розвитку і саме суспільство, що володіє таким рівнем); antikvaj ~oj (старо)давні цивілізації; kulturo kaj ~o estas malsamaĵ posioj культура і цивілізація – різні поняття; ~a цивілізаційний; ~a malsano хвороба цивілізації.

civil/jur/a цивільно-правовий.

*civit||o 1. іст. поліс, місто-держава; 2. юр. правоможне населення, наділене громадянськими правами населення; Esperanta (C)~o Есперантське громадянство, Есперанта Цівіто (організація, що має на меті отримати міжнародне визнання есперантистів мовною меншиною, яка проживає в різних країнах світу; основною ідеологією даної організації є раумізм, див. raŭmismo); ~an/a громадянський; ~ana iniciativo громадянська ініціатива, ініціатива громадян; ~anaj rajtoj громадянські права; ~ana devo громадянський обов'язок; ~an/o громадянин; ~an/ec/o громадянство; ~an/ig/i надати громадянство; ~anigi en Ukrainio надати українське громадянство; ~an/iĝ/i одержати громадянство; прийняти громадянство; ~anigi en Ukrainio одержати українське громадянство, стати громадянином України; ~an/in/o громадянка; ~ism/o громадянськість.

cizel||i vt карбувати, чеканити (тж перен.); вибивати, обробляти чеканом; ~ad/o карбування, чеканення (дія; мистецтво); ~aj/o карбування, карбівка (візерунок); ~il/o карбівка, чекан (інструмент); ~ist/o карбувальник, чеканник.

codorom/o рідко, інформ. сі-ді-ром, компакт-диск, лазерний диск (= KD, kompakta disko, laserdisko, lumdisko, optika disko, datumdisko, datendisko).

*col||o дюйм; ~a дюймовий (виражений у дюймах).

col/dik/a товщиною / завтовшки в (один) дюйм, дюймовий; ~ tabulo дюймова дошка.

col/long/a довжиною / завдовжки в (один) дюйм, дюймовий; ~ pajlo дюймовий цвях.

col/sign/o спец. знак дюйма (").

co/to/ro/lo-klav/o інформ. клавіша „Ctrl”.

cucugamuŝi/o мед. цуцугамуші (вид лихоманки).

cug/o бот. тсуга, цуга [Tsuga].

cum||o бот. цимозне суцвіття; unuflanka ~o односторонне цимозне суцвіття; duflanka ~o, dikotoma ~o двосторонне цимозне суцвіття; plurflanka ~o багатосторонне цимозне суцвіття; helicoida ~o, zigzaga ~o завійка; skorpioida ~o завиток; ~ec/a: ~eca infloresko цимод, цимозне суцвіття.

cunam/o метео цунамі.

Ĉ

*ĉ 4-а буква есперантського алфавіту; *~o назва цієї букви.

ĉabrak/o чапрак, чепрак.

ĉaĉa/o ча-ча-ча (латиноамериканський танець).

Ĉad||o геогр. н., о. Чад; ~i/o кр. Чад.

Ĉad/land/o див. Ĉadio.

ĉador/o чадра.

***ĉagren||i** *vt* **1.** досаждати, дратувати; **2.** *заст., див.* aflikti; **~a** досадний, прикрий; **~o** досада; прикрість; *kia ~o!* яка шкода [досада]!; **~ig/i** **1.** досадувати, дратуватися; **2.** *заст., див.* afliktiĝi.

ĉagrin/o сумн., *див.* ŝagrinio.

ĉajot/o *бот.* чайот їстівний, мексиканський огірок [*Sechium edule*] (*рослина*).

ĉajot/frukt/o чайот, мексиканський огірок (*плід*).

ĉajtj/o *арх.* чайтя (*культова споруда в індійській, буддійській і джайнській архітектурі*).

ĉak/o *військ., іст.* ківер.

ĉakon/o чакона (*старовинний іспанський танець*).

ĉakr/o *рел.* чакра (*в індуїзмі: один із центрів сили і свідомості в людському тілі*).

ĉalazi/o *див.* kalazio.

ĉaled/o, ĉalet/o шале (*будиночок у горах*).

***ĉam/o** *зоол.* сарна [*Rupicapra rupicapra*].

ĉamar/o *етн.* чамара (*верхній одяг галицького міщанина з тасьмою, китицями і висячими петлями*).

***ĉambelan/o** камергер (= kortegestro).

***ĉambr||o** **1.** кімната, покій, хата; палата; номер (*у готелі*); *тех.* приміщення, відділення, камера; *klasa ~o* класна кімната, клас; *subtegmenta ~o* мансардна кімната, мансарда; *malluma ~o* темна кімната; темниця, камера, карцер; *комірка, комора*; *hospitala, komerca ~o* лікарняна, торговельна палата; (**Ĉ**)~o de deputitoj палата депутатів; (**Ĉ**)~o de lordoj палата лордів; *supera, malsupera ~o* верхня, нижня палата; *~o de maŝinoj* машинне відділення; **2.** *сумн., інформ.* кімната, канал в чаті; **~a** **1.** кімнатний; *~a pordo* кімнатні двері; **2.** *муз.* камерний; **~ar/o** анфілада; **~eg/o** зал; **~et/o** кімнатка; *комірка*; **~ist/o** камердинер; **~ist/in/o** покоївка; **~um/i** *vt* доводити до кімнатної температури (*вино і т. п.*).

ĉambr/o/kluz/o **1.** *тех.* камерний шлюз; **2.** *буд.* камерний [судноплавний] шлюз.

ĉambr/o/lu||ant/o наймач кімнати, квартиронаймач, квартирант; **~ig/ant/o** особа, що здає кімнату, особа, що бере на квартиру.

ĉambr/o/muzik/o камерна музика.

ĉambr/o/najbar/o сусід по кімнаті [номеру].

ĉambr/o/numer/o номер кімнати [палати].

ĉambr/o/plant/o кімнатна рослина.

ĉamot/o *див.* ŝamoto.

***ĉampan||o** шампанське (*у знач. ім.*); *botelo da ~o* пляшка шампанського; *botelo de ~o* пляшка для шампанського, пляшка з-під шампанського; **~ig/i** шампанізувати.

ĉampan/glas/o келих [бокал, фужер] для шампанського.

Ĉampanj/o *геогр. н.* Шампань (*область у Франції*).

ĉampinj/on/o *бот.* шампінйон, печериця (двоспорова) (= *duspora agariko*).

***ĉampion||o** **1.** чемпіон; *~o de Ukrainio* чемпіон України; **2.** *поборник, захисник*; *~o de Esperanto* поборник есперанто; **~a** чемпіонський; **~ad/o** чемпіонат; **~ec/o** чемпіонство, звання чемпіона; *~eco pri kurado* звання чемпіона з бігу.

***ĉan/o** 1. курок; levi (або streĉi) la ~n звести курок; ellasi la ~n спустити курок; sen rafo mallevi (або malstreĉi) la ~n зняти курок з бойового зводу, плавно спустити курок; 2. *tex.* стопор.

Ĉangĉun/o *геогр. н., м.* Чанчунь (*Китай*).

ĉanoj/o чайна церемонія, церемонія чаепиття (*у Японії, = teceremonio*).

ĉant||o 1. *рел.* псалмоспів; церковний спів; 2. *перен.* монотонний спів; ~i *vn* співати, виспівувати (*псалми, церковні гімни і т. п.*); ~ist/o півчий, хорист, кантор (= kantoro).

ĉantaĝ||i *vt* шантажувати, вдаватися до шантажу; ~e: ~e postuli вимагати з використанням шантажу; ~o шантаж; ne cedi al ~o не піддаватися на шантаж; ~ist/o шантажист, вимагач.

***ĉap||o** 1. шапка; ковпак; чепець; шолом (*взагалі будь-який головний убір без полів і козирка*); pelta, trikita, vintra, somera ~o хутова, в'язана, зимова, літня шапка; kozaka ~o папаха (= kalpako); turka (або zuava) ~o феска (= fezo); vaska ~o берет (= bereto); profesora, juĝista ~o професорська, суддівська шапочка (= bireto); matrosa (або marista) ~o (матроська) безкозирка; (somera) soldata ~o солдатська безкозирка; пілотка; magia ~o шапка-невидимка; 2. ковпак, ковпачок (*колеса автомашини, авторучки, фотооб'єктива і т. п.*); головка; 3. *розм.* шапка (*початок документа, таблиці*); 4. *бот.* покрив, ковпачок; ~et/o шапочка.

***ĉapel||o** 1. капелюх; бриль; vira, virina, felta ~o чоловічий, жіночий, фетровий капелюх; rajla ~o солон'яний капелюх, бриль; cilindra ~o циліндр; rapama ~o панاما; trikorna ~o трикутний капелюх (*на зразок мушкетерського*); dukorna ~o двокутний капелюх (*на зразок наполеонівського*); 2. шапінка (*гриба*); 3. значок (^) в есперантській графіці; ~ej/o 1. капелюшня, майстерня з виготовлення капелюхів (= ĉapelfabriko, ĉapelfarejo); 2. капелюшна крамниця (= ĉapelbutiko, ĉapelvendejo); ~ist/o 1. капелюшник; 2. продавець капелюхів; ~ist/in/o 1. капелюшниця; 2. продавщиця [продавець] капелюхів; ~it/a 1. одягнутий в капелюх; ~ita viro чоловік у капелюсі; 2.: (*про букви*) ~ita litero буква зі значком, буква з капелюшком [шапочкою] (*букви ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ в есперантській абетці*).

ĉapel/bret/o полиця для капелюхів.

ĉapel/fabrik/o капелюшна фабрика.

ĉapel/far/ej||o капелюшня, майстерня [ательє] з виготовлення капелюхів; ~ist/o капелюшник, майстер з виготовлення капелюхів.

ĉapel/form/il/o форма для капелюхів, болван (для головних уборів).

ĉapel/fung/o шапінковий гриб.

ĉapel/model/il/o форма для капелюхів.

ĉapel/pingl/o шпилька для капелюшка.

ĉapel/rand/(um)/o криси.

ĉapel/ruband/o стрічка капелюха.

ĉapel/skatol/o коробка для капелюха.

ĉapel/vend/ist/o продавець капелюхів.

***ĉapitr/o** глава, розділ (*книги*).

ĉap/o/bek/o дашок, козирок (*кепки, кашкета і т. п., = viziero 2*).

ĉap/kukurb/o *бот.* патисон.

***ĉar** *спол.* бо, тому що; mi cedis, ne ~ mi timis lin я поступився не тому, що боявся його; ◇ ne voku diablom, ~ li povas aperi ne клич диявола, бо він може з'явитися.

***ĉar||o** 1. колісниця; коляска; карета, візок, віз; двоколка, *розм.* бідарка; kuira ~o військ. похідна кухня; funebra ~o катафалк, дроги; karnavala ~o карнавальний автомобіль; 2. хід (*вісь з парю коліс*); antaŭa ~o передній хід; malantaŭa (або posta) ~o задній хід; ~ar/o

валка; **~eg/o** віз, підвода, хура, *заст.* мажа; **~et/o** 1. візок, тачка; 2. каретка (друкарської машинки); **~ist/o** візник, візниця; їздовий (у знач. ім.); **~um/o** тачка (= *ĉareto*).

ĉard/o чарда (коршма в Угорщині).

ĉardaŝ/o чардаш (танець; музика; твір).

ĉarel/o *tex.* візок з підйомником.

Ĉarent/o *геогр. н.* Шаранта (р. і департамент у Франції).

ĉar/far/ist/o стельмах.

ĉarlatan||o 1. ярмарковий лікар і продавець злілля; 2. шарлатан; **~a** шарлатанський; **~i** *vn* займатися шарлатанством, *розм.* шарлатанити; **~aj/o** шарлатанство (*вчинок, обман*); **~ec/o**, **~ism/o** шарлатанство (*спосіб дії, поведінка*).

ĉarleston/o чарльстон (танець).

Ĉarleston/o *геогр. н., м.* Чарлстон (США).

Ĉarlot/o Шарлотта (жін. ім'я).

***ĉarm||a** милий, чарівний, чарівливий, чарівничий; привабливий; славний, гарненький; **~aj** *trajtoj de vizaĝo* чарівні риси обличчя; **ĉio** *sia estas plej ~a* усе своє наймиліше; **~e** мило, чарівно; привабливо, славно; \diamond *ĉie estas varme, sed hejme plej ~e* всюди добре, а дома найкраще; **~i** *vt* зачаровувати, чарувати, заповонювати; *ŝi ~is min* вона зачарувала мене; **~o** зачарування, чарівність; принадність; привабливість (*притягальна, чарівна сила*); **~o/j** *принади (жіночі)*; **~ec/o** чарівність; принадність; привабливість (*властивість*); **~ig/i** (з)робити чарівним, над(ав)ати чарівності; прикрашати; **~ul/o** чарівна [мила] людина; **~ul/in/o** чародійка, чарівна [мила] жінка, красунька, сердень, риб(онь)ка.

***ĉarnir/o** *tex.* 1. циліндричний шарнір; *завіс (дверний, віконний і т. п. у вигляді двох планок, з'єднаних віссю)*; 2. *анат.* блокоподібний суглоб; 3. *військ.* стик з'єднань, частин.

ĉarnir/artik/o *див.* *ĉarniro* 1, 2.

***ĉarpent||i** *vt* 1. тесати, витісувати (*з дерева*); теслювати; **~i** *kolonojn* витесати стовп; *vigo bone ~ita peren.* міцно збитий [збудований] чоловік; 2 (по)ставити, (з)будувати (*з дерева*); **~i** *domon* поставити хату; 3. укріплювати колодами, балками (*гірничу шахту і т. п.*); **~ad/o** теслярства, теслярство; **~aj/o** 1. теслярська [сокирна] робота, теслярський виріб; 2. зруб, кістяк, остов; 3. кріплення (*гірничої шахти і т. п.*); **~ej/o** теслярська майстерня; столярня; **~ist/a** теслярський; ***~ist/o** тесля.

ĉarpent/lign/o ділова деревина, будівельна деревина, (будівельний) пиломатеріал.

***ĉarpi/o** *іст., мед.* корпія (висмикані зі старого полотна нитки, що їх уживали замість вати і марлі при перев'язуванні).

ĉarŝaf/o чаршаф (верхній одяг мусульманок Туреччини).

ĉart||o 1. *іст.* надавчий лист, (жалувана) грамота; *reĝa ~o* королівська грамота; 2. *юр.* хартія; *la Granda (Ĉ)~o* *іст.* Велика хартія вольностей; *la ~o de UN* Хартія ООН; 3. *ком.* контракт на оренду, чартер; *portempa ~o* чартер на строк; *rogvojaĝa ~o* чартер на рейс; **~i** найняти [узяти в оренду, орендувати] літак, судно; **~ar/o** *іст.* картулярій, збірник грамот; **~ej/o** архів хартій, грамот; **~ig/i** віддати в оренду літак, судно; **~ist/o** 1. фахівець з вивчення хартій і грамот; 2. чартист (*прибічник хартії*).

***ĉas||i** *vt* 1. полювати, вести лови; переслідувати; \diamond *kiu ~as du leporojn, kaptas peniun* за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш; 2. *перен.* ганятися, гнатися, прагнути (*до чого-н.*); **~i** *facilan monon* шукати легкого хліба; **~o** 1. полювання, лови, мисливський промисел; 2. *військ., ав.* атака винищувачів; **~ad/o** полювання, лови, переслідування; **~ado** *je (або kontraŭ) leopoj* полювання на левів; ***~aj/o** дичина (тварина як об'єкт полювання; *страва з упольованої тварини*); здобич (*мисливська*); **~ant/o** учасник

полювання, мисливець; **~ebl/a** придатний для полювання; **~eblaj** bestoj звірі, на які дозволено полювати; **~ej/o** мисливське господарство; мисливські угіддя; **~il/ar/o** мисливські [ловецькі] знаряддя; **~ist/a** мисливський, ловецький; **~ista** societo товариство мисливців; **~istaj** fabeloj мисливські байки [побреженьки]; **~ist/o** **1.** мисливець (*який займається полюванням регулярно*), ловець; \diamond al bona ~isto iras mem la besto на доброго ловця і звір біжить; **2.** *військ.* єгер; легкий кавалерист.

ĉas/akir||i vt здобути на полюванні [ловях]; **~o** мисливська [ловецька] здобич, мисливський трофей, мисливські трофеї.

ĉas/aĵ/odor/o кул. запах дичини.

ĉas/arm/il/o мисливська зброя.

ĉas/avi/o див. ĉasaviadilo.

ĉas/aviad/il/o *військ., ав.* винищувач.

ĉas/distrikt/o мисливське угіддя.

ĉas/dom/et/o мисливський будиночок.

ĉas/falk/o орн. (сокіл) кречет [*Falco rusticolus*, сун. *F. gyrfalco*] (= girfalko).

ĉas/fus/il/o мисливська рушниця.

ĉas/gard/ist/o єгер.

ĉas/hund/o мисливський собака / пес; (**Ĉ**)~j *асгр.* Гончі Пси, Гончаки (*сузір'я*).

***ĉasi/o** **1.** *ав., зал.* шасі; **2.** див. masframo.

ĉas/kaban/o мисливський будиночок, мисливська хатка.

ĉas/kalendar/o календар полювання.

ĉas/kapt/i vt уполювати, упіймати.

ĉas/korn/o мисливський ріг.

ĉas/kur/i vt мисл. цькувати.

ĉas/leĝ/ar/o мисливське законодавство.

ĉas/leopard/o див. gepardo.

ĉas/paf/il/o див. ĉasfusilo.

ĉas/pel||i vt мисл. заганяти, виганяти (*шумом гнати звіра на мисливців або в пастку*); **~(ad)/o** загін, вигін (*дія*); **~ant/o** мисл. загонич.

ĉaspot/o гвинтівка системи Шаспо.

ĉas/putor/o див. furo.

ĉas/sak/o мисл. ягдташ.

ĉas/sek||i vt мисл. гнатися (*за ким-н. з метою ввіймати, вбити*), цькувати (*звіра на полюванні*), переслідувати (*по п'ятах*); **~ad/o** цькування (*звіра на полюванні*), переслідування (*по п'ятах*).

ĉas/sezon/o мисл. мисливський сезон, сезон полювання.

***ĉast||a** цнотливий, доброчесний, невинний; **~e** цнотливо, доброчесно, невинно; **~i** *vn* поводити себе цнотливо [доброчесно], проявляти цнотливість [доброчесність]; **~o**, **~es/o** цнота, цнотливість, доброчесність, безневинність.

ĉast/afekt/a перебільшено сором'язливий, удавано доброчесний (= pruda).

ĉas/trofe/o мисливський трофей.

ĉastuŝk/o частівка, *розм.* частушка.

ĉas/viand/o м'ясо вбитого на полюванні звіра або птаха, дичина.

ĉatelperoni/o археол. шательперон(ська культура).

ĉatni/o кул. чатні (індійська приправа).

ĉatobriand/o кул. шатобріан (товстий смажений шматок яловичини).

ĉaŭ(ĉaŭ)/o чау-чау (порода собак)

Ĉaŭdefon/o геогр. н. Ля-Шо-де-Фон (швейцарське місто, відоме своїм есперантистським центром).

***ĉe I.** прийм. у, в, при, за біля, коло, на; *sidi ~ tablo* сидіти за столом; *sidi ~ fajro* сидіти біля вогню; *loĝi ~ la gepatroj* жити в батьків; *~ la sunsubiro* при заході сонця; *~ lia alveno* при його приході; *~ fermitaj fenestroj* при зачинених вікнах; *esti ~ ies flanko* бути на чийомусь боці; *konduki ~ la nazo* водити за ніс; *havi sukcesojn ~ la virinoj* мати успіхи у жінок; **II.** преф. зі знач. даного прийм. при- : *~esti* бути присутнім, *havi ion ~mane* мати щось під руками, *~brusto* пазуха.

Ĉe/o Че (відомий учитель есперанто, що навчав прямим методом).

ĉe/bord||a прибережний, узбережний; **~e** при березі, біля / коло берега.

ĉe/brust/o пазуха, лоно, груди (жіночі).

ĉeĉen||o чеченець; **~a** чеченський; **~e** по-чеченському, по-чеченськи; **(Ĉ)~i/o** геогр. н. Чечня (автономна республіка в Росії); **~in/o** чеченка; **(Ĉ)~uj/o** див. (Ĉ)~io.

ĉe/est||i vt бути [знаходитися] поруч, бути присутнім; **~i** kunvenon бути присутнім на зборах; **~o** присутність, участь; **~ant/ar/o** збірн. присутні (у знач. ім.), учасники.

***ĉef- I.** преф. зі знач. **1.** почесної вищості певної особи, часто з правом рішення: *~anĝelo* архангел, *~episkopo* архієпископ, *~redaktoro* головний редактор, *~pastro* верховний жрець, *~serĝento* старший сержант; **2.** що дані предмет, справа є важливішими, ніж інші: *~manĝo* головна страва, *~preĝejo* кафедральний собор, *~urbo* столиця і т. ін.; **II.** самостійно вжив. морфема: **~a** головний; старший (за званням); вищий, верховний; основний; ведучий; вирішальний; парадний (про вхід, сходи і т. п.); **~o 1.** вождь, глава; **2.** начальник, шеф; завідувач; **~i** vt першенствувати, старшувати; очолювати; **~e** головним чином; головно; особливо, передусім (= *precipe*, *antaŭ ĉio*); **~aĵ/o** головне, найголовніше (у знач. ім.); *la ~aĵo estas tio, ke...* найголовніше те, що.; **~ul/o** головна особа, перша особа.

ĉef/adjudant/o аджудан-шеф (звання у французькій армії).

ĉef/admiral/o іст. gros-адмірал; мор., військ. адмірал флоту.

ĉef/agent/o старший агент, резидент (глава агентурної мережі).

ĉef/aktor/o провідний актор.

ĉef/anĝel/o рел. архангел (= *arkianĝelo*).

ĉef/arb/ist/o лісничий.

ĉef/artikol/o передовиця, передова стаття.

ĉef/balet/ist/in/o прима-балерина.

ĉef/baŭ/o мор. центральний [головний] бімс.

ĉef/cel/o головна [основна] мета.

ĉef/cenzur/ist/o головний [старший] цензор.

ĉef/ceremoni/estr/o обер-церемоніймейстер, головний церемоніймейстер.

ĉef/cirkl/o мат. велике коло (сфери); великий круг (кулі) (син. *circlego*).

ĉef/ĉambr/o парадна кімната, головна кімната; світлиця.

ĉef/deleg/it/o головний делегат, головний уповноважений (Всесвітньої есперанто-асоціації).

ĉef/diagonal/o *мат.* головна діагональ (у матриці).

ĉef/diakon/o *церк.* архідиякон (= arkidiakono).

ĉef/dimensi/o/j головні [основні] розміри.

ĉef/direkt/o *геогр.* головний напрямок, сторона горизонту, сторона світу.

ĉef/direktor/o головний директор, генеральний директор.

ĉef/dossier/o файл.

ĉef/duk/o ерцгерцог, архікнязь, великий князь (= arkiduko, granda duko).

ĉef/dukt/o *див.* ĉeftubo.

ĉef/en/ir/ej/o головний вхід, парадний вхід.

ĉef/entrepren/o провідне [головне] підприємство.

***ĉef/episkop/o** *церк.* архієпископ (= arkiepiskopo).

ĉef/etaĝ/o бельетаж.

ĉef/general/o *військ.* генерал-аншеф; генералісимус (= generalisimo).

ĉef/hal/o головний зал, парадний зал.

ĉef/herez/ul/o ересіарх (*автор церковної ересі*).

ĉef/indeks/o *інформ.* основний індекс.

ĉef/inĝenier/o головний інженер.

ĉef/inkvizitor/o *іст.* великий інквізитор (= grandinkvizitorio, ĝenerala inkvizitorio).

ĉef/instru/ist/o старший учитель [викладач].

ĉef/jard/o *мор.* грота-рей.

ĉef/kabl/o магістраль (*про кабельну лінію*), магістральний кабель.

ĉef/kamera/ist/o головний (кіно)оператор.

ĉef/kant/ant/o *сумн.* заспівувач.

ĉef/kart/o *інформ.* об'єднавча плата, материнська плата.

ĉef/kelner/o метрдотель (*у ресторані*); старший офіціант.

ĉef/komand/ant/o головнокомандуючий; *supera* ~ верховний головнокомандуючий.

ĉef/komisar/o *сумн.* верховний комісар.

ĉef/komput/il/o *інформ.* головна ЕОМ, ГЕОМ, головний комп'ютер.

ĉef/kozak/o *див.* hetmano 1.

ĉef/kuir/ist/o головний кухар, шеф-кухар.

ĉef/kurac/ist/o головний лікар, головлікар.

ĉef/labor/ist/o старший робітник; майстер, десятник.

ĉef/lama/o *див.* Dalai-lamao.

ĉef/lern/ant/o староста класу; монітор, помічник учителя, учень-репетитор.

ĉef/leŭtenant/o *військ.* старший лейтенант; обер-лейтенант; надпоручик.

ĉef/libr/o *бухг.* головна книга, гробсбук.

ĉef/line/o магістраль, магістральна лінія (*радіо-, електро-, телефонна, телеграфна*).

ĉef/lini/o головна [основна] лінія, генеральна лінія.

ĉef/liter/o **1.** ініціал, заголовна буква / літера; **2.** велика буква (= majusklo).

ĉef/majstr/o *іст.* великий магістр (= grandmajstro 2).

ĉef/manĝ/aĵ/o головна страва; основна їжа.

ĉef/mast/o мор. грот-щогла.

ĉef/matros/o мор. старший матрос.

ĉef/memor/o інформ. оперативна пам'ять.

ĉef/ministr/o прем'єр-міністр, глава кабінету міністрів.

ĉef/motiv/o 1. головний [основний] мотив, лейтмотив; 2. див. gvidmotivo 2.

ĉef/nav/o арх. головний неф, головна нава.

ĉef/organ/o інформ. центральний пристрій, процесор.

ĉef/raĝ/o див. hejpraĝo.

ĉef/pastr||o 1. первосвященник; архієрей, прото(і)єрей; верховний жрець; 2. див. ĉefpontifiko; ~in/o верховна жриця.

ĉef/pilot/o ав. старший пілот.

ĉef/pontifik/o іст., церк. верховний понтифік (тж про папу римського).

ĉef/pord||o головні двері, парадні двері; ~eg/o головні ворота, парадні ворота.

ĉef/preĝ/ej/o кафедральний собор.

ĉef/premi/o головний приз, головна премія.

ĉef/presbiter/o церк. головний протопресвітер.

ĉef/procesor/o інформ. центральний процесор.

ĉef/program||o інформ. головна програма, корінь; ~er/o головний пункт програми; головний номер програми; окраса програми.

ĉef/prokuror/o юр. старший прокурор, головний прокурор; обер-прокурор.

ĉef/propozici/o грам. головне речення.

ĉef/puls/o муз. перша доля такту.

ĉef/punkt/o геогр. точка, що позначає сторону світу (на круговій шкалі компаса і т. п.).

ĉef/raben/o головний рабин.

ĉef/redakt/ist/o, ĉef/redaktor/o головний редактор.

ĉef/rel/o ел. живильна шина (у рейковому колі).

ĉef/respond/ec/ul/o головна відповідальна особа, головний відповідальний.

ĉef/rol||o головна роль; ~ul/o головна дійова особа, головний персонаж, головний герой.

ĉef/sekretari/o старший [головний, перший] секретар.

ĉef/serĝent o військ. старший сержант.

ĉef/serv/ist/o старший слуга; дворецький.

ĉef/sezon/o основний сезон; гаряча пора.

ĉef/soldat/o військ. старший солдат, єфрейтор.

ĉef/stab/o генеральний штаб, головний штаб.

ĉef/staci/dom/o головний вокзал.

ĉef/stel/o астр. головна зірка (у сузір'ї).

ĉef/strat/o головна вулиця.

ĉef/ŝip/o головний корабель.

ĉef/ŝlos/il/o 1. майстер-ключ (що підходить до ряду замків); 2. інформ. основний ключ.

ĉef/ŝtup/ar/o головні сходи, парадні сходи.

ĉef/tambur/ist/o муз., військ. тамбурмажор.

ĉef/task/o головне [основне] завдання.

ĉef/tekst/o друк. основний текст.

ĉef/tem/o головна [основна] тема.

ĉef/trab/o буд. основна [головна, несуча] балка.

ĉef/trak/o зал. головна колія.

ĉef/tub/o магістраль (про трубопровід), магістральна труба.

ĉef/tur/o арх. донжон, головна вежа (замку).

ĉef/urb/o столиця, столичне місто.

ĉef/uz/ant/o інформ. привілейований користувач.

ĉef/vel/o мор. грот (вид паруса).

ĉef/verk/o шедевр.

ĉef/vezir/o іст. головний візир.

ĉef/vikari/o заступник єпископа, головний вікарій.

ĉef/voj/o магістраль (про дорогу), магістральний шлях.

ĉeĥ||o чех; ~а чеський; ~е по-чеському, по-чеськи; (**Ĉ**)~i/o геогр. н., кр. Чехія; ~in/o чешка; (**Ĉ**)~uj/o див. (**Ĉ**)~io.

Ĉeĥ/o/slovak/i/o геогр. н., іст. Чехословаччина (д-ва, що існувала в 1918-1992 рр.).

***ĉek||o** чек (банківський); nekovrita ~o, senvalora ~o чек без покриття; trastrekita ~o перекреслений чек, кросований чек; ~а чековий; ~ar/o чекова книжка.

Ĉeka/o іст. НК (аббревіатура від „Надзвичайна комісія” – карального органу в більшовицькій Росії, згодом у СРСР).

ĉe/kap/e 1. на чолі (чого-н., кого-н.); **2.** біля голови; у головах, в узголів'ї.

ĉek/libr/o див. ĉeкаго.

***ĉel||o 1.** біол. клітина; **2.** комірка (у стільниках); **3.** політ. осередок, первинна організація; **4.** комірчина; \diamond havi nek ~on, nek kelon не мати ні кола, ні двора; **5.** карцер; одномісна камера (у в'язниці); келія (у монастирі); **6.** клітка (на шахівниці), клітинка (в узорі і т. п.); **7.** тех. коробка; камера; відсік; **8.** фіз. елемент; ~а клітинний; картатий; ~а kerno клітинне ядро; ~а ŝtofo картата тканина [матерія]; ~ar/a стільниковий, щільниковий; стільникуватий, стільникоподібний; комірчастий, чарункуватий; осередковий; картатий; ~ar/o **1.** стільник, щільник; **2.** мережа (первинних організацій); ~et/o **1.** клітинка; **2.** див. alveolo; ~olog/i/o цитологія (= citologio).

ĉel/afin/a біол., мед. цитотропний (= citotropa).

ĉel/cikl/o біол. життєвий цикл клітини.

ĉel/difekt/iĝ/o мед. пошкодження клітин.

ĉel/divid/iĝ/o біол. поділ клітини.

ĉeleo археол. шельська культура.

ĉel/emajl/o див. klozoneo.

ĉel/en/ŝov/ad/o політ. підривна діяльність.

Ĉeljabinsk/o геогр. н., м. Челябінськ (Росія).

Ĉeljuskin/a: ~ Кабо геогр. н. Мис Челюскіна (Росія).

ĉel/kern/o біол. клітинне ядро (= nukleo 1).

ĉel/membran/o біол. клітинна мембрана, цитомембрана.

ĉel/muk/o біол. протоплазма (= protoplasmo).

ĉel/mur/o біол. оболонка клітини.

ĉel/nukle/o біол. клітинне ядро (= nukleo 1).

ĉel/plasm/o біол. цитоплазма (син. citoplasmo).

ĉel/skelet/o біол. цитоскелет.

ĉel/spir/ad/o фізіол. клітинне дихання.

ĉel/struktur/o біол. будова [структура] клітини.

ĉel/ĉtof/o, ĉel/teks/aĵ/o заст., див. histo.

ĉel/vand/o біол. клітинна стінка.

ĉel/vetur/il/o машина для перевезення в'язнів, поліцейський фургон, „чорний ворон”.

ĉe/man/e під рукою, під руками; havi ion ~ мати що-н. під руками.

ĉe/mar/a приморський.

ĉement||o 1. анат. зубний цемент; 2. тех. цементуючий порошок (для цементування сталі); ~i vt тех. цементувати (сталь); ~ad/o тех. цементация.

Ĉe-metod/o метод Че (один із методів навчання есперанто).

***ĉemiz/o** сорочка; amelita ~o (на)крохмалена сорочка; uniforma ~o формена сорочка; формена гімнастерка; ~et/o сорочечка, сорочина; сорочка з короткими рукавами.

ĉemiz/manik/o: esti en ~j бути тільки в сорочці, без піджака.

***ĉen||o** 1. прям., перен. ланцюг, ланцюжок; ankra, bicikla ~o якірний, велосипедний ланцюг; ~o sen fino, senfina ~o безкінечний ланцюг; ligi hundon per ~o прив'язати собаку ланцюгом; 2. пасмо (гірське); 3. перен. ряд, низка; 4. військ. ланцюг, цеп; 5. інформ. рядок, ланцюжок (= signoĉeno); ~a ланцюговий; ~a frakcio ланцюговий дріб; ~i vt 1. посадити (або причепити) на ланцюг; скувати (ланцюгом); 2. перен. скувати; ~er/o ланка (ланцюга); ~et/o ланцюжок; ~uj/o кожух ланцюга (у велосипеді).

ĉen/bend||a: ~a traktoro гусеничний трактор.

ĉen/butik/o крамниця, що працює на прямих фірмових поставках; крамниця, що належить до фірмової мережі.

ĉen/frakci/o мат. ланцюговий (або безперервний) дріб.

ĉen/fum||i vt курити одну сигарету за другою; ~ant/o запеклий курець.

Ĉengdu/o геогр. н. м. Ченду (Китай).

ĉen/hok/o гачок на кінці ланцюга.

ĉen/hund/o цепний / цеповий собака / пес, сторожовий собака / пес.

ĉenil||o синель (шнурок із бархатистим ворсом); позумент; узорна тасьма; галун; ~i vt обшивати [прикрашати] синеллю.

ĉen/kant/o муз. унісонний канон.

ĉen/karusel/o ланцюгова карусель.

ĉen/kudr/er/o тамбурний шов (у ручному шитті).

ĉen/labor/i vn працювати за конвеєром; працювати ланцюжком.

ĉen/leter/o ланцюжковий лист, „лист щастя”.

ĉen/lini/o мат. ланцюгова лінія.

ĉen/magazen/o див. ĉenbutiko.

ĉen/mont/ar/o гірське пасмо.

ĉen/munt/ad/o конвеєрне складання (= muntado sur ĉenstablo).

ĉen/pont/o ланцюговий міст.

ĉen/rad/o *tex.* зірочка, ланцюгове зубчасте колесо.
ĉen/reakci/o *xim., фіз.* ланцюгова реакція.
ĉen/ring/o *див.* ĉенеро.
ĉen/seg/il/o ланцюгова пила.
ĉen/stabl/o *tex., інформ.* конвеєр.
Ĉenstoĥov/o *геогр. н., м.* Ченстохова (Польща).
ĉen/tambur/o *tex.* ланцюговий барабан.
ĉen/transmisi/o *tex.* ланцюгова передача.
ĉenton/o *літ.* поетична компіляція.
ĉen/vetur/il/o гусеничний автомобіль.
ĉe/ort/a: ~a latero *mat.* катет.
Ĉerburg/o *геогр. н., м.* Шербур (Франція).
ĉeremis/o *етн.* черемис (представник народності сх.-фінської групи).
ĉerimoli/o *бот. 1.* черімо́я [*Annona cherimolia*] (дерево, = ĉerimoliujo, ĉerimoliarbo); **2** черімо́я (плід, = ĉerimolibero); ~**uj/o** (ано́на) черімо́я (дерево).
ĉeremoli/arb/o *див.* ĉerimolio 1.
ĉerimoli/ber/o *див.* ĉerimolio 2.
***ĉeriz||o** ви́шня (плід); dolĉa ~o черешня (*син.* merizo); ~**ej/o** вишне́вий сад; ~**uj/o** ви́шня, вишне́ве дере́во; dolĉa ~ujo черешня (= birda prunuso).
ĉeriz/arb/o *див.* ĉerizujo.
ĉeriz/brando вишні́вка, вишня́к.
ĉeriz/ĝarden/o *див.* ĉerizejo.
ĉeriz/kern/o вишне́ва кісточка.
ĉeriz/kolor/a вишне́вий, вишне́вого ко́льору.
ĉeriz/konfit/aĵ/o вишне́ве варе́ння, вишне́вий джем.
ĉeriz/likvor/o вишні́вка, вишня́к, вишне́вий ліке́р, вишне́ва нали́вка.
ĉeriz/prunus/o *бот.* ви́шня звича́йна [*Prunus cerasus*] (= acida ĉerizarbo).
ĉeriz/ruĝ/a вишне́вий, вишне́во-черво́ний.
ĉeriz/suk/o вишне́вий сік.
ĉeriz/tort/o вишне́вий то́рт.
ĉerk||o домови́на, труна́; ~**a** гробови́й; ~a tono гробови́й то́н; ~**ist/o** труна́р; ~**uj/o** склеп, гробіве́ць.
Ĉerkas||o^{EU} *геогр. н., м.* Черкаси (Україна); (ĉ)~**a** черка́ський; (ĉ)~**an/o** черкаша́нин, мешкане́ць / жителі́ Черка́с.
ĉerkes||o *етн.* черке́с; ~**a** черке́ський; ~a kaftano черке́ска; (Ĉ)~**i/o** Черке́сія (*іст. область у Росії*); ~**in/o** черке́ска; (Ĉ)~**uj/o** *див.* (Ĉ)~іо.
ĉerk/o/port/ist/o/j носильники домови́ни / труни́.
ĉerk/vetur/il/o катафа́лк; дро́ги, похоро́нний віз (= funebra veturilo).
Ĉernihiv||o^{EU}, **Ĉernihov||o**^{EU} *геогр. н., м.* Черні́гів (Україна); (ĉ)~**a** черні́гівський; (ĉ)~**an/o** черні́гівець, мешкане́ць / жителі́ Черні́гова.
Ĉernivc||o^{EU} *геогр. н., м.* Черні́вці (Україна); (ĉ)~**a** черні́вецький; (ĉ)~**an/o** черні́вчанин, мешкане́ць / жителі́ Черні́вців.

Ĉernobil/o *геогр. н., м.* Чорнобиль (Україна).

ĉernozi/o *наук.* чорнозем.

***ĉerp||i** *vt прям., перен.* черпати; витягати; брати, набирати (*воду і т. п.*); ~i vinon el barelo черпати вино з бочки; ~i sitelon da akvo набрати відро води; ~i inspiron черпати натхнення; ~o **1.** черпання (*одноразова дія*); **2.** зачерпнуте (*у знач. ім.*); ~ad/o черпання (*багаторазова, тривала дія*); ~il/o черпак; коряк; ополоник, розливальна ложка.

ĉervonc/o *іст.* червінець (*золота монета, кредитний білет*).

***ĉes||i** *vn* **1.** (*без додатка*) припинітися; (при)зупинітися, перерватися, закінчитися, перестати; ~i labori перестати працювати; la pluvo ~is дощ перестав; la kurso ~is курс закінчився; la doloro ~is біль припинівся; **2.** (*з інфінітивом або додатком*) перестати, припиніти, кінути (*що-н. робити*); ~i fumi кінути (*або перестати*) курити / палити; ~i paroli перестати говорити; ne ~i kun siaj demandoj не переставати зі своїми питаннями; ~u! перестань(те)!, припині [припиніть]!; ◇ vivu, progreso, sed lerni ne ~u вік живі, вік учісь; ~o припинінення; sen ~o безперестанно, безперестан(к)у, безупинно, неспінно, безперервно, без перерви; ~ig/i припиніти, призупиніти, перервати, покласти край / кінець; laboristo ~igis sian laboron робітник припинів свою роботу; la vento ~igis la pluvon вітер припинів дощ; ~igu la babilon! припиніть балаканину!; ~ig/o припинінення (*дія того, що припиніє*); ~igo de la militagoj припинінення воєнних дій; ~iĝ/i рідко поступово припинітися (= iom post iom ĉesi).

Ĉestr||o *геогр. н., м.* Честер (Англія); (**ĉ**)~a: (**ĉ**)~a fromaĝo честер (*сорт сиру*).

ĉe/table за столом, при столі (*сидіти, їсти і т. п.*).

ĉeti/o *орн.* білочерева очеретянка [*Cettia*]; mallongflugila ~ білочерева очеретянка короткокрила [*C. diphone*] (*син. ugviso*).

ĉetnik/o *політ.* четник (*учасник сербського націоналістичного партизанського руху*).

ĉetrum/o четрум (*розмінна монета Бутану*).

ĉetverik/o *іст.* четверик (*старовинна російська міра об'єму сипких тіл*).

ĉeval||o **1.** зоол. кінь [*Equus caballus*]; ekrajdi siajn altajn ~ojn бути дуже розгніваним; gimnastika ~o *спорт.* кінь (= боко 3); Troja ~o *див. під Тројо*; **2.** шах. кінь; **3.** *тех., див.* ĉevalpovo; **4.**: Frisaj ~oj *військ.* (протитанкові) їжак; (= hispanaj rajdistoj) ~a кінський, кінний, конячий; ~aĉ/o шкапа; ~aĵ/o коніна, конятина, кінське м'ясо; ~ej/o конюшня; ~et/o **1.** конік, конячка; **2.** поні (= ropeo); **3.** *перен.* конік; amata ~eto улюблений конік / коньок (= maroto); **4.** *maj* Малий Кінь (*сузір'я*); ~id/o коненя, лоша; ~in/a кобилячий; ~ina lakto кобиляче молоко; ~in/o кобила; ~ist/o конюх; коняр; продавець коніей.

ĉeval/blek/i *vn* іржати (= heni).

ĉeval/bred||ad/o конярство; ~ej/o кінний завод [розплідник], конезавод; ~ist/o коняр.

ĉeval/dres||ad/o дресировання коніей, виїждження (коніей); ~ist/o дресировальник коніей, спеціаліст з виїждження (коніей).

ĉeval/fel/o кінська шкура.

ĉeval/fort/o *див.* ĉevalpovo.

ĉeval/har/o кінський волос (*син. krino*).

ĉeval/ir/o шах. хід коніем.

ĉeval/kaŝtan||o *бот.* (кінський) каштан (*плід*); ~uj/o *див.* ĉevalkaŝtanarbo.

ĉeval/kaŝtan/arb/o *бот.* гіркокаштан; каштан (*народна назва, = hipokastano*).

ĉeval/konkurs||o (пере)гони, біги, скачки; кінні змагання; змагання з художньої верхової їзди; ~ej/o іподром.

ĉeval/kovr/il/o попона.

ĉeval/kultur/o *заст., див. ĉevalbredado.*

ĉeval/manĝ/ad/o *див. ĥipofagio.*

ĉeval/pied/o *див. tusilago.*

ĉeval/pov/o *тех. кінська сила.*

ĉeval/sterk/o *кінський гній.*

ĉeval/stal/o *див. ĉevalejo.*

ĉeval/ŝanĝ||o *зміна коней; ~ej/o іст. поштова станція.*

ĉeval/ŝtel/o *кража коня; ~ad/o конокрадіство; ~ist/o конокрад.*

ĉeval/tri/o *трійка (коней).*

ĉeval/tuk/o *див. ĉevalkovrilo.*

ĉeval/vet/kur/o/j *(пере)гони, біги, скачки.*

ĉeval/vir/o *заст. 1. див. centaŭro; 2. див. virĉevalo.*

ĉeval/vost/o *анат. кінський хвіст.*

ĉeval/zon/o *сумн. 1. див. ventrorimeno; 2. див. selzono.*

ĉe/voj/a *придорожній, пришляховий, узбічний.*

Ĉeviot||a: *~a montaro геогр. Чевіотські гори (Англія); (Ĉ)~o 1. с.-г. шевйот (порода овець); 2. текст. шевйот.*

***ĉevron||o** *1. буд. кроква; 2. геральд. кроква, шеврон; ~a кроквяний; ~ar/o сумн., див. truso; ~um/it/a геральд. поділений кроквоподібно декілька разів.*

ĉi *1. незмінна част., що позначає близькість: tiu той; tiu ~ або ~ tiu цей; ось той; tie там; tie ~ або ~ tie тут; ~ kaj tie тут і там; 2. використовується в поезії у знач. tiu(j) або tiu(j) : ~ libroj ці книги; 3. заст. отут (= ~ tie); 4. як преф., що утворює okazialні слова типу ~foje цього разу; ~rilate у цьому відношенні; ~jara цьогорічний і т. п.*

***ĉia** *усякий, всілякий; li meritas ~n laŭdon він заслуговує всілякої похвали; li me fumas ~jn cigaredojn, sed nur la plej bonajn він не курить усіякі сигарети, а лиш найкращі.*

ĉia/kaŭz/e *див. ĉial.*

ĉia/kondiĉ/e *за будь-яких умов; на будь-яких умовах.*

ĉia/kost/e *за всяку ціну, скільки б це не коштувало.*

***ĉial** *з усіякої причини.*

***ĉiam** *1. завжди; la vero ~ venkas правда завжди перемагає; li ~ estis gaja він завжди був веселим; por ĉiam назавжди; 2. все (присл.); li ~ kreskas! він усе росте!; la fluo fariĝis ~ pli kaj pli forta течія ставала все сильнішою і сильнішою; ~a повсякчасний, постійний, звичайний; ~ul/o завсідник, постійний клієнт, постійний відвідувач.*

ĉia/manier/e *див. ĉiel.*

ĉiam/frost/o *вічна мерзлота.*

ĉiam/verd/a *вічнозелений.*

ĉia/okaz/e *за будь-якої нагоди, при будь-якій нагоді.*

ĉia/prez/e *за всяку [будь-яку] ціну, будь-якою ціною.*

ĉia/rimed||a *всілякий, всемірний; ~ e всіляко, усіякими [усіма] засобами, всемірно.*

ĉia/risk/e *будь-що, за всяку ціну.*

ĉia/spec/a *усілякий, усіякий, усіякий можливий.*

ĉibuk/o *чубук, цибух.*

ĉiĉ/o *кул. чіча (слабоалкогольний напій в Пд. Америці).*

ĉiĉeron/o чичероне, провідник, гід, екскурсовод.

***ĉie** скрізь; усюди; ~а повсюдний; загальний; ~n у всі місця [сторони, краї, кінці].

ĉie/est/a усюдисущий.

***ĉiel** усіяько, по-всяькому, на всі лади, усяькими [усіма] спосоьами.

***ĉiel||o** небо, небеса; *sennuba, serena* ~о безхмарне, ясне небо; *sub la libera* ~о під відкритим (або голим) небом, на свіжому повітрі; \diamond *esti en la sera* ~о бути на сьомому небі; ~а *прям., перен.* небесний; ~aj *korpoj* небесні тіла; ~aj *ĝuoj* небесні насолоди; ~a *regno* царство небесне; ~an/o, ~ul/o небожитель.

ĉiel/ark||o веселка, райдуга; ~а веселковий, райдужний.

ĉiel/blu/a небесний (*про колір*), небесно-блакитний, небесно-голубий.

ĉiel/e/n/ir/o *див.* ĉieliro.

ĉiel/fajr/o *див.* fulmo.

ĉiel/feliĉ/ul/o *див.* beatulo.

ĉiel/firm/aĵ/o *див.* firmamento.

***ĉiel/ir/o** *рел.* вознесіння; *la ~ de Jesuo* Вознесіння Господне; *la festo de la ~ de Maria* празник Успіння Пресвятої Богородиці, Перша Пречиста.

ĉiel/mekanik/o *фіз.* небесна механіка.

ĉiel/polus/o *астр.* полюс світу.

ĉiel/ruĝ/o зоря; заграва.

ĉiel/skrap||ant/o, ~ul/o хмарочос (= *nub(o)skrapanto, nub(o)skrapulo*).

***ĉies** загальний, приналежний коьному, усіх, усяького; *en ~ alesto* (або *ĉeesto*) у присутності всіх; при всіх; ~aj/o **1.** загальне надбання; **2.** *сумн., інформ.* безплатне програмне забезпечення; ~ul/o потіпаха, потіпака; ~ul/in/o хвйда, шльоха, мандрьоха, потіпаха, потіпака, шльондра.

***ĉif||i** *vt* м'яти, пом'яти, зім'яти, (зі)бгати, зіжмакати; ~aj/o жмут.

ĉifĉaf/o *орн.* вівчарик-ковалик [*Phylloscopus collybita*].

ĉi/flank/e з цього боку.

ĉi/foj/e цього разу, на цей раз.

***ĉifon||o** **1.** кляпоть, шматок (*матерії, шкіри, шкури і т. п.*); **2.** *див.* ~aĵo; ~aj/o ганчірка, *розм.* шмат(к)а; ганчір'я, мотлох, лахміття, шмаття, дрантя; ~ar/o купа ганчір'я [мотлоху, лахміття]; ~iĝ/i подертися, обшарпатися, обтріпатися, зноситися, перетворитися в лахміття; ~ist/o ганчірник; ~ul/o *розм.* обідранець, обірванець, голодранець, ланець.

ĉifon/figur/o опудало (*городне, = kvazaŭhomo* 2).

ĉifon/kolekt/ist/o ганчірник.

ĉifon/vest||o лахміття, дрантя, шмаття; ~it/a одягнутий в лахміття.

***ĉifr||o** **1.** шифр, код, тайнопис; **2.** монограма, вензель (= *monogramo*); ~а шифрований; шифрувальний; ~i *vt* шифрувати; ~ad/o шифрування; ~aj/o шифровка (*текст*); ~ist/o шифрувальник.

ĉifr/o/ĝlosil/o ключ до шифру.

ĉigong/o цигун (*різновид китайської гімнастики*).

ĉi-jar||a цього річний, цьоголітній; ~e цього року, у цьому році.

ĉik/o *ент.* піщана блоха (проникна) [*Tunga penetrans*] (*син.* *sablopulo*).

Ĉikag/o *геогр. н., м.* Чикаго (США).

***ĉikan**||i vt **1.** чіплятися, збиткуватися, чинити каверзи, цькувати; ~i la nove alvenintojn чіплятися до новоприбулих; ~i la najbarojn збиткуватися над сусідами; **2.** сутяжничати; розм. крутіти, займатися крутіством; ~i la proceson сутяжничати в судовому процесі; **3.** заст. пліткувати, розпускати плітки (= klaĉi); *~o причіпка, чіпляння; ~**em/a** **1.** причепливий; **2.** схильний до сутяжництва, крутіства; ~**em/o** **1.** причепливість; **2.** сутяжництво, крутіство; ~**em/ul/o** **1.** причепа; **2.** сутяжник; крутії.

ĉikl/o хім. чикл(е) (основний компонент жувальної гумки).

ĉi-kun/e тут же, поруч; у [в, на] додаток.

ĉil/o фізіол. хілуc, молочний сік.

ĉil/angi/o див. ĉilvaskulo.

Ĉili||o геогр.н., кр. Чилі; (**ĉ**)~**a** чилійський; (**ĉ**)~**an/o** чилієць; ~**an/in/o** чилійка.

ĉil/vaskul/o анат. лімфатичний вузол для проходження молочного соку.

ĉim/o фізіол. хімуc, вміст тонких кишок (= ĥimo).

Ĉimboraz/o геогр. н. Чімборасо (згаслий вулкан в Андах).

ĉimozin/o заст., див. labenzimo.

***ĉimpanz/o** зоол. шимпанзе [*Pan troglodytes*]; eta ~ шимпанзе карликовий, бонобо [*P. paniscus*].

***ĉin**||o китаєць; ~**a** китайський; (**Ĉ**)~**a** Маго геогр. н. Китайське море; ~**e** по-китайському, по-китайськи; ~**aĵ/o** китайський виріб; (**Ĉ**)~**i/o** геогр. н., кр. Китай; ~**ig/i** перекласти китайською (мовою); ~**in/o** китаянка; ~**olog/o** синолог, китаїст, китаєзнавець; ~**olog/i/o** синологія, китаїстика, китаєзнавство; *(**Ĉ**)~**uj/o** див. (**Ĉ**)~іо.

ĉinc/o текст. набивна бавовняна тканина зі строкатим малюнком.

ĉinĉil||o зоол. шиншила [*Chinchilla*]; ~**a** шиншиловий; ~**a** pelto шиншилове хутро, хутро шиншили.

Ĉingdaŭ/o геогр. н., м. Ціндао (Китай).

Ĉinghaj/o геогр. н. Цінхай (китайська провінція).

ĉinuk/a: ~ lingvo чинукська мова.

***ĉio** усе; antaŭ ~ перш за все, щонайперше, передусім, передовсім; mi scias ~n я знаю все; ĉ ай ~, ай penio або пан, або пропав. Прим. **ĉio** може виступати як преф.: ~rova всемогутній; ~vida всевидючий, всевидючий.

***ĉiom** весь (про кількість); ~**o** усе / все (у знач. ім.), уся / вся кількість; ~**a** (у)весь (цілком; = tutkvanta, tutplena).

ĉi/o/manĝ||a зоол. всеїдний / усеїдний (син. ĉiovoĝa); ~**ant/a** рідко, див. ~a; ~**ul/o** всеїдна / усеїдна тварина.

ĉio/pov||a всемогутній / усемогутній; ~**ant/a** рідко, див. ~a; ~(**ec**)/**o** всемогутність / усемогутність, всесильність / усесильність

ĉio/sci||a всезнаючий / усезнаючий; ~**ant/a** рідко, див. ~a; ~**ant/o**, ~**ul/o** всезнайко.

ĉio/vend/ej/o універмаг.

ĉio/vid/a всевидячий / усевидячий, всевидящий / усевидящий.

ĉio/vor/a див. ĉiomangĝa; ~**ul/o** див. ĉiomangĝulo.

ĉip/a рідко дешевий (= malmultekosta, malkara).

ĉip/o див. blato.

ĉipolat/o кул. чиполата (невеличка італійська ковбаска).

ĉips/o/j кул. чипси.

ĉir/o 1. бот. батіг, вусик; **2.** зоол. вусик.

ĉirimen/o цірімен (японський шовк).

***ĉirkaŭ I.** прийм. навколо, навкруг, навкруги; біля, коло, приблизно (про приблизну кількість, про приблизний час); ŝi ĵetis ambaŭ brakojn ~ lian kolon вона закинула обидві руки навколо його шиї; venis ~ cent personoj прибуло біля ста осіб; ~ la tagmezo біля полудня; **II.** самотійно вжив. морфема: ~а навколишній, околицьний, довкільний; обхідний, об'їзний, кружний, обвідний; ~е **1.** навколо, навкруги (присл.); iradi ~е ходити навколо; **2.** приблизно (з числівниками, = proksimume); ~е kelkaj miloj da homoj приблизно кілька тисяч людей; ~е/n навколо, навкруг, навкруги (про напрямок); rigardi ~en подивитися навколо; *~і vt оточити (своєю невід'ємною частиною або самому розміститися навколо чого-н.); li ~is ŝin per la amo він оточив її любов'ю; soldatoj ~is la domon солдати оточили дім; la kastelon ~as fosaĵo замок оточує рів; *~о оточення, середовище; *~аĵ/o **1.** околиця; **2.** мат. окіл; ~ig/i оточити (чим-н. стороннім); li ~igis la kastelon per fosaĵo він оточив замок ровом; ~um/o див. vivmedio; **III.** преф. зі знач. прийм., відп. укр. о-, об-.

ĉirkaŭ/bar/i vt **1.** обгородити, загородити, обвести парканом (стіною і т.п.); **2.** перен. загородити, обмежити.

ĉirkaŭ/blov/i vt обдувати з усіх боків.

ĉirkaŭ/brul||i vn обгоріти (з усіх боків); ~ig/i обпалити (з усіх боків).

ĉirkaŭ/ĉiz/i vt обтесати (зубилом, долотом), обробити начорно [на око].

ĉirkaŭ/ferm/i vt закрити (з усіх боків), обгородити, заперти.

ĉirkaŭ/flat/ad/i vt улещувати.

ĉirkaŭ/flirt/i vt **1.** пурхати навколо, розвічатися навколо; **2.** перен. пурхати, фліртувати.

ĉirkaŭ/flu/i vt обтікати, омивати (з усіх боків або по дузі).

ĉirkaŭ/flor/o бот. кошик (син. gandofloro).

ĉirkaŭ/flug||i vn облітати, облетіти (навколо або по дузі); обігнути (при польоті); ~о обліт.

ĉirkaŭ/fortik/aĵ/o військ., іст. циркумвалаційна лінія, лінія облоги (= ĉirkonvalacio).

ĉirkaŭ/fos||i vt обкопати, оточити ровом; ~аĵ/o обвідний рів (як елемент укріплення).

ĉirkaŭ/fraz/o описовий вираз, перифраз, перифраза (= perifrazo).

ĉirkaŭ/glu/i vt обклеїти (що-н. по периметру).

ĉirkaŭ/hak/i vt обрубати, обтесати.

ĉirkaŭ/ir||i vt обходити [обійти] (навколо) (тж військ.); ~о обхід.

ĉirkaŭ/kapt/i vt обхопити, обхватити.

ĉirkaŭ/kol/o 1. намисто, коралі, кольє (= ornamento ĉirkaŭkolo, ornamento kolĉeno); горжетка (= pelta ĉirkaŭkolo); **2.** хомут (= ĉevalo ĉirkaŭkolo); нашийник (= hunda ĉirkaŭkolo).

ĉirkaŭ/konduk/i обвести.

ĉirkaŭ/kovr||i vt покрити [укрити] з усіх боків, обгорнути, огорнути; ~(аĵ)/о оболонка; ~(il)/о обгортка.

ĉirkaŭ/krad/i vt обгородити решіткою, штахетами.

ĉirkaŭ/kresk/i vt (ion) рости навколо (чого-н.), оточувати (що-н. – про рослини).

ĉirkaŭ/kudr/i vt обшити (по всіх краях, по периметру).

ĉirkaŭ/kur/i vt оббігти (навколо).

ĉirkaŭ/lav/i vt о(б)мити (з усіх боків).

ĉirkaŭ/lig/i vt обв'язати.

ĉirkaŭ/lim/i vt обмежувати (навколо).

ĉirkaŭ/man/o браслет(ка) (= braceleto).

ĉirkaŭ/manĝ/i vt об'їсти (навколо).

ĉirkaŭ/mezur||i vt обміряти (по периметру, колу і т.п.); ~о 1. обмір; 2. обхват, орозмір.

ĉirkaŭ/mond||a кругосвітній, навколосвітній; ~а vojaĝo кругосвітня / навколосвітня подорож; ~е навколо світу.

ĉirkaŭ/mord/i vt обгризти, пообгризати.

ĉirkaŭ/mur/ig/i обгородити [обнести, оточити] стіною.

ĉirkaŭ/parol||i *vn* говорити непрямо, натяками; ~о багатослів'я, просторікування, патякання.

ĉirkaŭ/pas/i vt обійти (з усіх боків), обігнути.

ĉirkaŭ/paŝ/i vt обійти кроком навколо.

ĉirkaŭ/plant/i vt обсадити.

ĉirkaŭ/plekt/i vt обплести, обвити.

ĉirkaŭ/polus/a навколополюсний; ~ navigado плавання навколо полюса.

ĉirkaŭ/prem/i vt стиснути в обіймах; стиснути (з усіх боків), здавити.

ĉirkaŭ/pren||i vt обхватити, охопити, обійняти, обняти; ~о охоплення, обійми.

ĉirkaŭ/rigard/i 1. vt оглянути, обдивитися (з усіх боків); 2. *vn* сумн. поглянути навколо, роздивлятися, оглядатися, озиратися.

ĉirkaŭ/ronĝ/i vt обгризти (по краях).

ĉirkaŭ/sieĝ/i vt військ. взяти в облогу, обложити зусібіч.

***ĉirkaŭ/skrib/i** vt 1. обмежити, окреслити (тему і т. п.); 2. мат. описати (фігуру навколо іншої).

ĉirkaŭ/star/i vt сумн. стояти навколо.

ĉirkaŭ/streĉ/i vt *див.* stringi.

ĉirkaŭ/strek/i vt окреслити, обвести рискою.

ĉirkaŭ/ŝut/i vt засипати, обсипати (навколо, по периметру); ~i iun per komplimentoj засипати ког_о-н. компліментами.

ĉirkaŭ/ŝveb/i vt ширяти [витати] навколо чог_о-н.

ĉirkaŭ/ter/a навколоремний; ~ orbito навколоремна орбіта.

ĉirkaŭ/tekst/o *див.* kunteksto.

ĉirkaŭ/tond/i vt обстригти, обтяти, обрізати (по краях, по периметру).

ĉirkaŭ/tranĉ/i vt обрізати (з усіх боків).

ĉirkaŭ/turn/i vt набрати, пров'язати (петлю при в'язанні на спицях).

ĉirkaŭ/urb/o 1. околиця [околиці] міста; 2. *див.* antaŭurbo.

ĉirkaŭ/vetur/i vt об'їхати, об'їздити (навколо; всю країну, місцевість і т. п.).

ĉirkaŭ/vizit/i vt обходити, обійти, (з)робити обхід, відвід(ув)ати по черзі.

ĉirkaŭ/voj||o об'їзна [обхідна, обвідна, кружна] дорога, об'їзний [обхідний, обвідний, кружний] шлях; fagi ~on зробити гак; ~е: ігі ~е іті об'їзною [обхідною, обвідною, кружною] дорогою, іті об'їзним [обхідним, обвідним, кружним] шляхом, іті манівцями.

ĉirkaŭ/volv/i vt обмотати, обвити, обгорнути, завинути, загорнути, закутати; ~ la kolon per rubando обмотати шию стрічкою.

ĉirkaŭ/zoni *сумн. vt* о(б)перезати (= zoni).

ĉirpli *vn* скрекотати, скрекотіти, стрекотати, стрекотіти, цвірчати, цвіркотати, цвіркотіти, сюрчати (*перев. про цикад та цвіркунів*); **~ad/o** скрекотання, скрекотіння, стрекотання, стрекотіння, цвірчання, сюрчання.

ĉister/o *спорт.* ракетка для гри у пелоту, шистера.

ĉi-sub/e *нижче* (*про посилення в книжці*).

ĉi/supr/e *вище*, у попередній частині тексту.

ĉit! *виг.* тс!, цить!

ĉitaron/o kitarono.

***ĉiu** кожний, кожен, усякий, усяк; **~i** scias tion це знає кожен; **~j** usi; **~j** forkuris, **~** al sia tendo usi розбіглися, кожний до свого намету. *Прим. ĉiu вживається як преф. з тим же знач. ~foje кожного разу, кожен раз, за кожним разом; ~vespere щовечора, кожного вечора.*

ĉiu/cent/jar/a який відбувається [проводиться, має місце] (через) кожні сто років.

ĉiu/dek/jar/a який відбувається [проводиться, має місце] (через) кожні десять років.

ĉiu/detal/e в усіх деталях / подробицях, з усіма деталями / подробицями.

ĉiu/dimanĉ||a щонедільний; **~e** щонеділі, по неділях, кожної неділі, кожному неділю.

ĉiu/flank||a усебічний / всебічний, усесторонній / всесторонній; **~e 1.** усебічно / всебічно, усесторонньо / всесторонньо; **2.** на всіх боках [сторонах]; на кожному боці, на кожній стороні; **~e/n** на всі боки, на всі сторони.

ĉiu/foj/e кожного разу, кожен раз, за кожним разом, щораз(у).

ĉiu/hom/a загальнолюдський, універсальний.

ĉiu/hor||a щогодинний; **~e** щогодини, щогодинно, кожної години.

ĉiu/jar||a щорічний; **~e** щорічно, кожного року, кожен рік.

ĉiu/ĵaŭd/e щочетверга, по четвергах, кожного четверга, кожен четвер.

ĉiu/kvar/jar/a який відбувається [проводиться, має місце] (через) кожні чотири роки.

ĉiu/kvin/jar/a який відбувається [проводиться, має місце] (через) кожні п'ять років.

ĉiu/liter/aĵ/o *сумн.* фраза, що містить усі букви даної абетки.

ĉiu/lok/e на кожному місці; у всіх місцях; (по)всюди; скрізь; (= ĉie).

ĉiu/lund/e щопонеділка, по понеділках, кожного понеділка, кожен понеділок.

ĉiu/mard/e щовівторка, по вівторках, кожного вівторка, кожен вівторок.

ĉiu/maten||a щоранковий; **~e** щоранку, кожного ранку, кожен ранок.

ĉiu/merkred/e щосереди, по середах, кожної середи, кожному середу.

ĉiu/minut||a щохвилинний; **~e** щохвилини, щохвилинно, кожної хвилини.

ĉiu/moment/e щохвилі, щохвилини, кожної хвилини, щомиті, кожної миті.

ĉiu/monat||a щомісячний; **~e** щомісяця, щомісячно, кожного місяця, кожен місяць.

ĉiu/nokt||a щонічний; **~e** щоночі, кожної ночі, кожному ніч.

ĉiu/okaz/e у всякому разі, за кожним разом; при всякій нагоді.

ĉiu/paŝ/e на кожному кроці, щокроку.

ĉiu/sabat||a щосуботній; **~e** щосуботи, по суботах, кожної суботи, кожному суботу.

ĉiu/semajn||a щотижневий; **~a** gazeto тижневик; **~e** щотижня, кожного тижня, кожен тиждень.

ĉiu/spec/a усіх видів, усіх сортів, усілякий, різноманітний, різnorідний.

ĉiu/tag||a щоденний, (*про хліб ще*) насущний; повсякденний, буденний; ~a gazeto щоденна газета (= ĵurnalo 1); la ~a vivo повсякденне / буденне життя, побут; ~e щоденно, кожного дня, кожен день; ~aĵ/o **1.** повсякденна / буденна подія річ, повсякденне / буденне явище; **2.** предмет повсякденного вжитку, предмет побуту; ~ec/o щоденність, повсякденність; буденність.

ĉiu/temp/e у будь-який час; у всі часи, повсякчас; завжди; (= ĉiam).

ĉiu/tri/jar/a який відбувається [проводиться, має місце] (через) кожні три роки.

ĉiu/vendred/e щоп'ятниці, по п'ятницях, кожної п'ятниці, кожна п'ятницю.

ĉiu/vesper/e щовечора, кожного вечора, кожен вечір.

***ĉiz||i** vt різьбити, обробляти різцем, довбати (*долотом*); рубати (*зубилом*); різати (*по металу*); ~ad/o різьба, різьблення, обробка різцем; рубання, обрубка, різання, обробка долотом, стамескою; ~il/o різець; долото; стамеска; bekforma ~ilo зубило; ~il/et/o грабштихель, маленький різець; ~ist/o різьбяр, різьбар; різальник; гравер.

ĉizoj||o ножиці для різання металу; ~i vt **1.** різати (*метал спеціальними ножицями*); **2.** пересікати (*про транспортний потік або залізничне полотно, що схрещуються з іншим потоком або полотном*).

ĉiz/salt/ul/o ент. трав'янка.

*-ĉj- суф. для утворення нестл. форм іменників стосовно чоловіків, що додається після будь-якої букви з перших шести: pa~o татусь; Pe~o Петрик, Петрусь; ~o-il/o фам., див. peniso, касо.

ĉjang/o/j етн. цян (*один з невеликих народів Китаю*).

ĉok/o цюк (*чашечка для наливання sake в Японії*).

***ĉokolad||o** **1.** шоколад; **2.** фам., див. haŝiŝo; ~a прям., перен. шоколадний; ~a kremaĵo шоколадний крем; ~a haŭto шоколадна шкіра; ~aĵ/o шоколадка, шоколадний виріб; ~ist/o виробник або продавець шоколаду; ~uj/o глечик для шоколаду (*рідкого*).

ĉokolad/brik/et/o шоколадний батончик; шоколадна плитка, плитка шоколаду.

ĉokolad/kolor/a шоколадний, шоколадного кольору (= ĉokolada).

ĉokolad/kruĉ/o див. ĉokoladuĵo.

ĉokolad/tabul/et/o шоколадна плитка, плитка шоколаду.

ĉon/o чон (*розмінна монета Кореї*).

Ĉongking/o геогр. н., м. Чунцін (*Китай*).

ĉoper/o археол. (галечне) рубило.

ĉopsu/o кул. тушковане м'ясо з рисом і паростками машу (*в китайській кухні*).

ĉorten/o арх. чортен, (тибетська) ступа (*буддійська культова споруда*).

ĉot||o іхт. бабець [*Cottus*]; ~ed/o/j бабцьові [*родина Cottidae*].

***ĉu** (ит. част.) чи; ~ vi vidis lin? чи ви бачили його?; mi ne scias, ~ mi povos veni я не знаю, чи зможу прийти; ~? хіба?, невже?; ~ ne хіба ні? ~... ~... чи то... чи то.; ~ la vivan, ~ la mortan, (sed) mi trovos lin чи живого, чи мертвого, (але) я знайду його.

ĉuk/o тех. патрон (у токарському або свердлильному верстаті); цанга.

ĉu/sign/o знак питання.

ĉukĉ||o етн. чукча; ~a чукотський; (la) (Ĉ)-a duoninsul/o геогр. н. Чукотський півострів, Чукотка (Росія); (la) (Ĉ)~a Maro геогр. н. Чукотське море; ~in/o чукчанка.

ĉumak||o^{EU} іст. чумац; ~a чумацький; ~i vt чумакувати.

ĉur||o *фам.* сім'я, сперма (= homa spermo); **~i** *вп* випорскувати сім'я; *вульг.* спускати, кінчати.

ĉur/ovo/j *вульг.* яйця (= testikoj).

ĉu/sign/o *грам.* знак питання (= demandosigno).

ĉuvaŝ||o чуваш; **~а** чуваський; **~е** по-чуваському, по-чуваськи; **(Ĉ)~i/o** *геогр. н.* Чувашія (автономна республіка в Росії); **~in/o** чувашка; **(Ĉ)~uj/o** *див.* (Ĉ)~іо.

D

***d 1.** 5-а буква есперантського алфавіту; **2.** тај римська цифра D (= 500); **3.** тај муз. D (назва ноти в системі буквених позначень, = re); ***~o** назва цієї букви.

***da** *прийм., що позначає міру, кількість:* glaso ~ akvo склянка води, reso ~ rapo шматок хліба, kilogramo ~ viando кілограм м'яса, multe ~ papero багато паперу; kiom ~ personoj ĉeestas? скільки осіб присутніх?

dab/i *vt* злегка протирати, промокати (*ватою, губкою і т. п.*).

dabing/o *кул.* дапінго (китайський мучний виріб у вигляді паляниці).

dac/o *див.* dako.

dacit/o *мін.* дацит.

daĉ/o дача.

dadaism/o *літ., мист.* дадаїзм.

dadaist/o *літ., мист.* дадаїст.

dafn/o *бот.* вовчі ягоди [*Daphne*]; jeza ~ вовчі ягоди ієзські [*D. jezoensis*].

Dafn/o *міф.* Дафна (німфа, перетворена на лавр).

dafni/o *зоол.* дафнія, водяна блоха, водоблішка [*Daphnia*] (*син.* akvorulo).

Dafnis/o Дафніс (у давньогрецькій міфології – сицилійський пастух надзвичайної краси, складач пісень).

dafodil/o *бот.* нарцис жовтий, нарцис несправжній [*Narcissus pseudonarcissus*].

dagerotip||o *фото.* дагеротип; **~i/o** дагеротипія.

Dagestan||o *геогр. н.* Дагестан (автономна республіка у Росії); **(d)~а** дагестанський; **(d)~an/o** дагестанець; **(d)~an/in/o** дагестанка.

dagob/o *рел.* дагоба (буддистський храм у Шрі Ланці).

Dagobert/o Дагоберт (*чол. ім'я*).

Dahome||o *геогр. н., кр.* Дагомея (колишня назва Беніну); **(d)~а** дагомейський.

dajak/o/j *етн.* даяки (aborигени о-ва Калімантан).

dajkiri/o *кул.* дайкірі (кубинський коктейль).

daimi/o *іст.* даймьо (японський феодал).

dajmon||o (особисте) божество, демон; **~ism/a** демонічний; **~ism/o** демонізм, віра в існування злих духів.

Dajren/o *геогр. н., м.* Далян, Дайрен (Китай).

Dajbog/o^{EU} міф. Дажбог.

dak||o *іст.* дак (представник давньої народності); **(D)~i/o** Дакія (римська провінція на Балканах).

Dak/o *геогр. н., м.* Да́кка (столиця Бангладеш).

Dakar/o *геогр. н., м.* Дака́р (столиця Сенегалу).

Dakot||o *геогр. н.* Дакота; Norda ~ Північна Дакота; Suda ~ Південна Дакота (американські штати).

dakrioadenit/o *мед.* дакріоаде́ніт, запале́ння слі́зної залози.

dakriocist||o *анат.* слі́зний мішо́к; **~it/o** *мед.* дакріоцисти́т, запале́ння слі́зного мішка.

***dakt||o** **1.** *бот.* фіні́к; **2.** *літ.* дакти́ль; **~a** **1.** фіні́ковий; **2.** дактилі́чний; **~uj/o** фіні́кова пальма справжня, фіні́к [*Phoenix dactylifera*] (*сун.* daktila feniko).

dakt||arb/o *див.* dakt||ujo.

dakt||is/o *бот.* грясти́ця, є́жа [*Dactylis*].

dakt||ograf||i *vt* друкува́ти на маши́нці (= tajpi, mašinskribi); **~o** друкарська маши́нка (= tajpilo, skribmašino).

dakt||ologi/o дактилоло́гія (*ручна азбука, якою користуються глухонімі*).

dakt||oskopi||o дактилоско́пія; **~a** дактилоскопі́чний.

dakt||palm/o *див.* dakt||ujo.

Dalai-lama/o *рел.* дала́й-ла́ма (*титул первосвященника ламаїстської церкви, = čeflamao*).

dalas/o даласі́ (*грошова одиниця Гамбії*).

dalbergi/o *бот.* дальбергія [*Dalbergia*].

***dali/o** *бот.* жоржи́на [*Dahlia*].

dalmat||o *етн.* **1.** далматине́ць (*представник сучасної народності*); **2.** *іст.* далма́т (*представник давньої народності*); **~a** далматинський; далматський; **~a hundo** далматин, далматський собака; **(D)~i/o** *геогр. н.* Далма́ція (*область у Хорватії*); **~in/o** **1.** далматинка; **2.** далма́тка; **(D)~uj/o** *див.* (D)~io.

dalmatik/o **1.** *іст.* далма́тик(а) (*біла туніка римських імператорів; коронаційний одяг візантійської і германських імператорів*); **2.** *церк.* далма́тика, стиха́р (*церковний одяг*).

Dalton||o (*англійський фізик і хімік*); **(d)~ism/o** *мед.* дальто́нізм (*розлад колірного зору*); **(d)~ism/ul/o** дальто́нік.

dam||o **1.** да́ма, па́ні (*про жінку шляхетного походження, = nobela sinjorino*); **2.** да́ма (*серця*) (*кохана, = korestrino*); **3.** да́мка (*у шашках*); ***~o/j** ша́шки (*гра*); **4.** шах. ферзь, королева, да́ма; **5.** *карт.* да́ма; **~ig/i** провес́ти в да́мки; провес́ти у ферзі́.

dama/o *зоол.* лань [*Cervus dama, sin. Dama dama*].

damaĝ||i *vt* ушко́джувати, псува́ти; шко́дити, завдава́ти шко́ди [втрат, збитків]; *tio ~as vian sanon* це шко́дить ва́шому здоров'ю; **~o** зби́ток, шко́да, втра́та; *materia, psika ~o* матеріа́льна, психі́чна шко́да; *kaŭzi ~on* завда́ти шко́ди.

damar/o *бот.* (ага́тис) дама́ра [*Agathis dammara*].

damar/gum/o, damar/rezin/o дама́ра (*смола, яку одержують від агатиса дамара*).

***damask||o** адама́шка, адама́шок (*шовкова візерункова тканина*); **~a** адама́шковий; **~i** *vt* тка́ти на візре́ць адама́шки.

Damask||o *геогр. н., м.* Дамас́к (столиця Сирії); **(d)~an/o** мешка́нець Дамас́ка; *Johano la D~ano* Іва́н Дамаски́н (*візантійський богослов*).

damasken||i *vt* інкрустува́ти золо́том або срі́блом по металу; **~ita klingo** дама́ський клино́к [меч], булатний меч; **~ita ŝtalo** дама́ська сталь; **~aj/o** золо́та або срі́бна інкруста́ція, насі́чка, візеруно́к.

dam/cerv/o *див.* damao.

dam/disk/o шашка (у грі).

Damian/o Дем'ян, Даміан(о) (чол. ім'я).

dam/lud||o гра в шашки; **~ant/o** гравець у шашки.

dam/mantel/o бот. приворотень (= alkemilo).

damn||i *vt rel.* проклинати, засуджувати на пекельні муки; **~e!** прокляття!, чорт побери!;
~o прокляття, засудження на пекельні муки; **~it/a** проклятий.

Damokl/o Дамокл; \diamond glavo de ~ дамклів меч.

damp||i *vt* глушити, приглушувати, робити тихшим, глухішим (звук при грі на муз. інструментах і т. п.); **~ad/o** глушіння, приглушення; **1. ~il/o** муз. демпфер; модератор; сурдина, сурдинка; **2. mex.** глушитель, глушник; **~ilo** (de aŭto, de pistolo) глушитель (автомобіля, пістолета); (= silentigilo).

dam/pec/o див. damdisko.

dam/tabul/o шашечниця.

***dan||o** данець, датчанин; **~a** данський, датський; **~e** по-данському / датському, по-данськи / датськи; **(D)~i/o** геогр. н., кр. Данія; **~in/o** данка, датчанка; **(D)~uj/o** див. Danio.

Dan/land/o див. Danio.

Dana||o Данаї (легендарний цар Аргоса); **~id/o/j** данайці (одна з назв стародавніх греків); **~id/in/o/j** міф. данаїди (50 дочок Даная, що вбили своїх чоловіків).

Danae міф. Даная (дочка аргоського царя Акрісія, у яку увійшов Зевс золотим дощем, внаслідок чого вона народила сина).

***danc||i** *vt, vn* танцювати; **~i** valson танцювати вальс; \diamond **~i** antaŭ iu sur piedoj kaj manoj ходити перед ким-н. на задніх лапках; **~i** laŭ ies fajfilo танцювати під чию-н. дудку; **~o** танець, танок; пасія (або ророла) **~o** народний танець; **~ad/o** танцювання, танці; **~ant/o** танцюрист, танцівник, танцювальник; **~ant/in/o** танцюристка, танцівниця; **~ej/o** танцювальний зал, танцювальний майданчик, дансинг; **~em/a** який любить (по)танцювати; **~et/i** *vn* пританцювувати; **~et/o** таночок; **~ig/i** спонукати до танцю, змусити танцювати; **~ist/o** професійний танцюрист / танцівник; **~ist/in/o** танцівниця, професійна танцюристка.

danc/art/o танцювальне мистецтво, хореографія.

danc/ensembl/o танцювальний ансамбль.

danc/grup/o танцювальна група.

Dancig/o іст., м. Данціг (колишня назва Гданська).

danc/instru||o навчання танців; **~ist/o** учитель танців.

danc/konkurs/o танцювальний конкурс.

danc/kostum/o танцювальний костюм.

danc/kun/ven/o танці, танцювальний вечір.

danc/lecion/o/j уроки танців.

danc/lern/ej/o школа танців.

danc/muzik/o танцювальна музика.

danc/partner/o партнер по танцю.

danc/o/paŝ/o па (у танці).

danc/o/paŭz/o танцювальна пауза.

danc/salon/o танцювальний зал.

danc/vesper/o танцювальний вечір.

***dand**||o франт, денді, чепурун; стиляга; розм. дженджик, джигун, ферт, піжон; ~а франтівський, чепурний; ~і *vn* франтити, хизуватися, шикуватися; ~**ad**/o франтівство, хизування, шиккування; ~**es**/o, ~**ism**/o франтівство, джигунство, піжонство, дендизм; стиляжництво.

***danĝer**||o небезпека; ~o alproksimiĝas насувається небезпека; la ~o pasis небезпека минула [пройшла]; en okazo de ~o у разі небезпеки, на випадок небезпеки; ekster ~o поза небезпекою; ~а небезпечний; ~а ludo небезпечна гра, небезпечний прийом (у футболі); *~**e** небезпечно; ĉi tie estas ~e тут небезпечно; ~і *vn* бути небезпечним, нести (в собі) небезпеку; la miĝo ~as fali стіна загрожує падінням; ~**es**/o небезпечність; ~**eg**/a дуже небезпечний.

danĝer/brems/o 1. зал. стоп-кран, екстрене гальмо, система екстреного гальмування; 2. авт. запасна гальмівна система.

Daniel/o Данило, Даниїл, Данієль (чол. ім'я).

***dank**||i *vt* (por або pro) дякувати, подякувати; mi ~as vin, mi ~as al vi дякую вам, спасибі вам; ~і anticipe наперед завдячувати; ~а вдячний (у конкретному випадку); mi estas tre ~a al vi я дуже вдячний вам [тобі]; ~а rigardo вдячний погляд; ~**e** 1. вдячно, із вдячністю; mi ~e akceptas vian helpon я з вдячністю приймаю вашу допомогу; 2. (ion = al io, iun = al iu) завдяки; mi saviĝis ~e vian helpon, mi saviĝis ~e al via helpo я врятувався завдяки вашій допомозі; ~o подяка; ~on! дякую!, спасибі!; ~' al завдяки (прийм.) (= ~e al); ~' al Dio! Богу дякувати!; ~**eg**/i *vt* дуже (по)дякувати; ~**eg**/o/n! величезне спасибі!; ~**em**/a вдячний (схильний до вдячності за своєю природою); ~ema karaktero вдячний характер; ~**em**/o вдячність; ~**ind**/a гідний подяки; ne ~inde! нема за що!

dank/atest/o свідчення подяки.

dank/esprim/o вираз подяки.

dank/leter/o подячний лист, подяка (письмова).

dank/ofer/o подячне жертвопринесення.

Dank/o/fest/o День подяки (свято у США і Канаді).

dank/o/kant/o подячний піснеспів, подячна пісня.

dank/(o)/preĝ/o подячна молитва.

dank/parol/o подячна промова.

dank/vort/o/j слова подяки, слова вдячності.

Dant||o Данте (італійський поет); (**d**)~**es**/a, (**d**)~**esk**/a дантівський, у стилі Данте.

Danub||o геогр. н., р. Дунай (Німеччина, Австрія, Угорщина, Сербія, Румунія і Україна); (**d**)~а дунайський; ~а Ebonaĝo Дунайська рівнина [низовина].

Daresalam/o геогр. н., м. Дар-Ес-Салам (фактична столиця Танзанії).

Dardanel/o/j геогр. н., протока Дарданелли (між Мармуровим та Егейським морями, Туреччина).

darf||i *vn* могли, сміти, мати дозвіл (= havi permeson); mi ne ~as fumi мені не можна курити; ~o можливість, дозвіл.

Dari||o іст. Дарій (ім'я багатьох перських царів); ~а Дарія, Одарка (жін. ім'я).

dariol/o кул. пампушка, пампук, пиріжок (із солодкою начинкою, смажені в жиру).

darkemon/o іст. дарик (давньоперська золота монета).

Darling/o геогр. н., р. Дарлінг (Австралія).

darm/o дхарма (буддійська доктрина).

darmstadt/o хім. Дармштадтій.

darsonvaliz/i *заст., див. arsonvalizi.*

dartr/o *мед. лишай (розмовна назва деяких шкірних захворювань).*

Darvin||o **1.** Дарвін (*англійський природодослідник*); **2.** *геогр. н., м. Дарвін (Австралія); (d)~a* дарвінівський; **(d)~ism/o** дарвінізм; **(d)~ist/o** дарвініст.

dasimetr/o *фіз. дазиметр (прилад для вимірювання густини повітря).*

***dat||o** *дата; число (місяця); kiu (або kia) ~o estas hodiaŭ? яке сьогодні число?; kiuĵ estas la ~oj de naskiĝo kaj morto de Ŝevĉenko? які дати народження і смерті Шевченка?; ~i vt* датувати, проставляти дату [число]; **~ad/o** *датування; ~iĝ/i (de)* рахуватися (*від*), починатися (*від*), датуватися; **~iĝi de la komenco de la pasinta jarcento** датуватися початком минулого століття; **~it/a** *датований; ~um/i vn* *див. ~iĝi.*

data/o *заст., див. dateno.*

datagram/o *інформ. датаграма.*

daten||o *інформ. дані (у знач. ім.; = datumo 1); ~ar/o* підбірка *даних*, банк *даних*; **~ing/o** *регістр (процесора; = registro 3); ~op/o* група *даних*, *запис.*

daten/aranĝ/o *інформ. розміщення, компонування, формат.*

daten/bank/o *інформ. банк даних.*

daten/baz/o *інформ. база даних; manipulilo por ~j* система управління базою *даних*, СУБД (= datenbazmanipulilo).

daten/bus/o *інформ. шина даних.*

daten/disk/o *див. disko 3.*

daten/en/ig/o, daten/en/met/o *інформ. введення даних.*

daten/kontrol/o *інформ. перевірка даних.*

daten/medi/o *див. datenportilo.*

daten/port/il/o *інформ. носій даних, засіб збереження інформації поза комп'ютером; диск, дискета, флешка.*

daten/pri/labor/(ad)/o *див. datentraktado.*

daten/program/o *інформ. програма [система] управління базами даних.*

daten/protekt/o *інформ. захист даних.*

daten/registr/ad/o *інформ. запис даних.*

daten/struktur/o *інформ. структура даних.*

daten/tip/o *інформ. тип даних.*

daten/trakt||ad/o *інформ. обробка даних; ~il/o* *див. procesoro.*

daten/trans||ig/o, ~met/o *інформ. передача даних.*

dat/erar/o *помилка в даті, помилкова дата, неправильна дата, анахронізм.*

dat/fal/o *крайній термін, закінчення терміну (= limdato).*

dat/kalkul/o *див. tempokalkulo.*

***dativ/o** *грам. давальний відмінок, датив.*

dat/lini/o: (*internacia*) ~ міжнародна границя часу.

dat/re/ven||o *річниця, роковини; festi ~on de io* святкувати річницю [роковини] чого-н.; **~a:~a festo** свято з нагоди річниці; **~a soleno** торжество з нагоди річниці.

dat/stamp/il/o *штемпель для проставляння дати.*

datum||o **1.** *інформ. дані (у знач. ім., = dateno); ~a: ~a registraĵo* набір *даних*, файл. **2.** *див. donitaĵo; ~ar/o* підбірка *даних*, банк *даних*.

datum/aranĝ/o *інформ.* розміщення, компонування, формат.

datum/bank/o *інформ.* банк даних.

datum/baz||o *інформ.* база даних; manipulilo por ~oj система управління базою даних, СУБД (= datenbazmanipulilo).

datum/bus/o *інформ.* шина даних.

datum/kontrol/o *інформ.* перевірка даних.

datum/manipul/il/o *інформ.* система управління базою даних, СУБД.

datum/port/il/o *інформ.* носій даних, засіб збереження інформації поза комп'ютером; диск, дискета.

datum/pri/labor/(ad)/o *див.* datentraktado.

datum/protekt/o *інформ.* захист даних.

datum/registr/ad/o *інформ.* запис даних.

datum/struktur/o *інформ.* структура даних.

datum/tip/o *інформ.* тип даних.

datum/trakt||ad/o *інформ.* обробка даних; **~il/o** *інформ.* процесор (= procesoro).

datum/trans/met/o *інформ.* передача даних.

***datur/o** *бот.* **1.** дурман [*Datura*] (*син.* dornpromiĵo); **2.** коробочка [плід] дурману.

daŭ/o *мор.* баркас з латинським (парусним) оснащенням.

daŭb/o **1.** клепка (*бондарна*, = bareltabulo); **2.** часовий пояс (= horzono).

daŭfen||o *іст.* дофін (*титул спадкоємців французького престолу*); **(D)~i/o** *геогр. н.* Дофіне (*іст. область у Франції*).

Daŭfen/land/o *див.* Daŭfenio.

Daŭh/o *геогр. н., м.* Доха (*столиця Катару*).

daŭk/o *бот.* морква [*Daucus*] (*родова назва рослини*).

***daŭr||i** *vn* тривати, продовжуватися, йти, тягнутися (*в часі*); kiel (або kiom) longe ~os? скільки триватиме?; скільки йтиме; **~a** тривалий; **~e** **1.** тривало, довго; **2.** далі; як і раніше; все ще; mi ~e malsanas я далі хворію; li ~e vizitas kurson він продовжує відвідувати курси; **~o** тривалість; en la ~o de tuta hogo упродовж / протягом цілої години; ~o de uzebleso строк служби (*виробу*), термін придатності; **~ad/o** тривання; **~em/a** витривалий, такий, що довго зберігається; **~ig/a:** ~iga signo *див.* fermato; ***~ig/i** продовжувати; ~igi labori продовжувати працювати; ~igi sian laboron продовжувати свою роботу; **~ig/o** продовження; ~igo sekvos *див.* ~igota; **~ig/ot/a** далі буде (*прим. після надрукованої частини твору*).

daŭr/aspekt/o *див.* durativo.

daŭr/fo- вічнозелений.

davali||o *бот.* давалія [*Davallia*]; **~ac/o/j** давалієві [*родина Davalliaceae*].

David/o Давид, Давідо, Девід (*чол. ім'я*).

davit/o *мор.* шлюпбалка.

dazibaŭ/o *іст.* дацзибао (*стінна газета в Китаї періоду культурної революції*).

dazip(od)o *зоол.* броненосець [*Dasyurus*]; **~ed/o/j** броненосцеві, армадиллові [*родина Dasyrodidae*].

daziur/o *зоол.* сумчаста куніця [*Dasyurus*].

dazl/i *vt* **1.** засліплювати (= blindumi); **2.** вражати (блиском), зачаровувати.

DDT хім. скор. від dikloro-difenil-trikloro-etano ДДТ, дихлордифенілтрихлоретан; дуст.

***de** прийм. **1.** від (інколи од), з, зі (простір): ~ la loko al loko з місця на місце; ~ la tablo від стола, зі стола; dis~ від (ужив. тоді, коли прийм. de у знач. 4 може спричинити двозначність, непорозуміння) la infano forprenita dis~ la patrino дитина відібрана від матері; ~ malsupre прийм. знизу; ~ sub прийм. з-під, із-під; ~ supre прийм. зверху, з-понад; ~ sur прийм. з, зі (з поверхні чого-н.); **2.** від, з (час): ~ mateno ĝis vespero з ранку до вечора; ~ nun віднині; ~ longe віддавна, здавна. Прим. При потребі уточнити час вживаються складні прийменники: ~ post через, після; ~ antaŭ з-перед, тому; li ŝatis librojn ek~ infaneco він любив книжки з дитинства; tiu estis mia revo ~ antaŭ dek jaroj такою була моя мрія з-перед десяти років назад (або тому); **3.** прийм., що служить для передачі родового в.: la libro ~ mia frato книга мого брата; centro ~ la urbo центр міста; **4.** прийм., що служить для передачі орудного в.: arbo plantita ~ mi дерево, посаджене мною; laboro farita ~ junulo робота, виконана юнаком. Прим. Щоб уникнути двозначності з прийм. у знач. 3, уживають складений прийм. fare ~ або far: nutrado de la infanoj fare ~ ilia patrino (або far ilia patrino) годування дітей їхньою матір'ю; **5.** прийм., що служить для передачі родового в., зв'язаного з визначеною частиною чого-н. або частини певного предмета: donu al mi peson ~ tiu kuko дай мені шматок того пирога; prenu duonon ~ tiu kuko, kiun mi aĉetis візьми половину того пирога, що я купив; **6.** преф., що відповідає укр. **від-, од-** : ~meti відкласти; ~fali відпасти; ~kalkuli відраховувати; **7.** ужив. як самостійний корінь: ~ig/i відокремити, відділити; ~ig/i відокремитися, відділитися.

de/admon/i vt відговорювати, відмовляти, відраджувати.

de/ankr/iĝ/i мор. зірватися з якоря.

de/apart|ig/i відокремити, відділити, від'єднати; ~ig/i відокремитися, відділитися, від'єднатися; відстати (про шпалери і т. п.).

de/bar/i vt розібрати огорожу; усунути перешкоду; ліквідувати затор (і т. п.).

de/bat/i vt збити, відбити.

***debat|o** дебати, суперечки; ~a: ~a klubo дискусійний клуб; ~i vt дебатовати, обговорювати, вести суперечки;

***debet|o** бухг. дебет; ~a: ~a saldo див. debetsaldo; ~i vt дебетувати, записати в дебет; ~ad/o дебетування.

debet/flank/o бухг. дебет (ліва сторона бухгалтерського рахунку).

debet/kolon/o бухг. дебет (колонка бухгалтерського рахунку).

debet/sald/o бухг. дебетове сальдо.

debil|a **1.** мед. кволий, немічний, слаб(к)ий, знеси́лий; **2.** псих. дебільний, розумово відсталий, недоумкуватий; ~ec/o кволість, немічність, слабкість, безсилля; konstitucia ~eco конститутивна слабкість; mensa ~eco розумова слабкість; ~ig/a виснажливий.

debit|o ком. збут, продаж, реалізація (товарів оптом і вроздріб); havi grandan ~on мати великий збут; ~i vt **1.** збувати, продавати, роалізовувати (товари); ~ej/o крамниця, магазин, торгова точка.

debitor/o фін. дебітор, боржник.

Debora Дебора, Девора (жін. ім'я).

de/bord/iĝ|i відплисти від берега, відчалити; ~o відплиття, відчалування.

de/branĉ|ig/i відгалузити; ~ig/il/o тех., ел. відгалужувач; triobla ~igilo ел. трійник; ~ig/i відгалузитися.

de/brul/aĵ/o згар; згарище; недогарок, недопалок; головешка, головня (згасла).

debut||o 1. дебют, перший виступ; 2. шах. дебют, початок гри; ~а дебютний; ~і *vn* дебютувати; aktoro ~is kun granda sukceso актор дебютував з великим успіхом; ~ant/o дебютант.

de/buton/um/i *vt* відстебнути, відстігнути (що-н. застігнуто на гудзику).

***dec||i** *vn* 1. личити, пасувати, підходити; tiu koloro ne ~as al blondulinoj цей колір блондинкам не личить; 2. безос. ~as личить, пасує, випадає, подобає, годиться, гоже; ne ~as kanti ĉi tie не годиться (або не гоже) тут співати; ~а належний, пристойний; ~е належно, належним чином, як слід; ~о, ~ес/o пристойність, благопристойність.

***decembr||o** іноді тај грудень; ~а грудневий; ~е у грудні (= en decembro); ~ist/o іст. декабрист.

de/centr/a відцентровий, відбійний (= centrifuga).

decemvir/o іст. децемвір (колегія з 10 чоловік у Ст. Римі).

de/centr/o/kur/a рідко, див. decentra, centrifuga.

deci- деци... (преф., що вжив. при одиницях вимірювання зі знач. „десята частина“: ~belo децибел; *~gramo дециграм; *~litro децилітр; *~metro дециметр.

deci/bel/o фіз. децибел.

***decid||i** *vt* 1. вирішувати, приймати рішення, ухвалювати; estas ~ite вирішено, прийнято рішення; ~а вирішальний, рішучий; ~а argumento вирішальний аргумент; ~а tono рішучий тон; ~е рішуче; ~о рішення, ухвала; alpreni gravan ~on прийняти важливе рішення; fari ~on прийняти рішення; ŝanĝi sian ~on змінити своє рішення; 2. розв'язувати; ~і disputon, konflikton, juĝaferon розв'язати спір, конфлікт, судовий розгляд; ~aĵ/o див. rezolucio; ~ebl/a 1. який можна розв'язати, розв'язний; 2. який можна вирішити; ~em/a рішучий, зважливий, непохитний; ~em/o рішучість, зважливість; ~ig/a вирішальний; ~ig/i змусити вирішити, змусити прийняти рішення, схилити; mi ~igis mian amikon viziti kuraciston я змусив мого друга прийняти рішення піти до лікаря; ~iĝ/i 1. зважитися, прийняти рішення; mi ~iĝis al tia ofero я зважився на таку жертву; 2. вирішитися, розв'язатися; lia sorto ~iĝis його доля вирішилася.

decid/rajt/o ухвальне право, право приймати рішення [ухвалу].

decid/tabel/o спец. таблиця (прийняття) рішень.

decidu||a бот. відпадаючий, опадаючий, що обсіпається (про листя, зуби, роги і т. п., = (de)folia); ~о анат. децидуальна оболонка.

decidu/fo/i/a див. falfolia.

***deci/gram/o** дециграм.

***deci/litr/o** децилітр.

***decimal||a** десятковий; ~а nombrosistemo десяткове числення; ~а frakcio десятковий дріб; ~а klasifiko десяткова класифікація; ~а cifero десятковий знак; ~о 1 див. ~а cifero; 2. рідко, див. ~а frakcio.

***deci/metr/o** дециметр.

de/cintr/i *vt* див. sencintrigi.

de/ĉen||ig/i визволити від оков; спустити (з ланцюга); ~iĝ/i зірватися з ланцюга.

de/ĉerp/i *vt* відчерпнути.

de/ĉeval/ig||i збити [зняти, зсадити, скинути] з коня, спішити; ~iĝ/i злізти [зіскочити, зсісти] з коня, спішитися.

***deĉifr||i** *vt* розшифрувати, дешифрувати (= malĉifri); розібрати (незрозумілий текст, незрозумілу думку і т. п.); ~ad/o розшифрування, дешифрування; ~ist/o шифрувальник.

Dedal/o міф. Дедал (будівничий критського лабіринту).

***dediĉ||i** *vt* присвячувати; *sin* ~і присвятити себе, присвятитися; ~а: ~а suskribo *див.* ~о 2; ~о 1. присвята (дія), присвячення; 2. присвята, посвята, дарчий напис (автора).

dediĉ/leter/o (лист-)посвята, (лист-)присвята (надрукований на початку книги).

***dedukt||i** *vt* лог. дедукувати, логічно виводити, виводити із загального положення (окреме); ~а дедуктивний; ~а metodo дедуктивний метод; ~(ad)/o дедукція.

de/ekster/e (i)ззовні; *розм.* знадвору.

de/fal||i *vn* 1. відпадати, спадати, відвалюватися; 2. опадати, падати (*про* листя, фрукти і т. п.); 3. відпадати, випадати (*про* роги, луску і т. п.); 4. відпасти, відійти, відвернутися, відступитися (*від* друзів, віри і т. п.); ~о відпадання; ~аĵ/o відходи, покидьки; ~em/a 1. схильний до відпадання; схильний до відступництва; 2. *див.* decidua; ~int/a відпалий, упалий, опалий; ~inta anĝelo грішний ангел.

default||o *інформ.* величина (або установа) за замовчанням; ~e за замовчанням.

de/faz/iĝ||i *фіз., ел., радіо* зсунутися за фазою, зміститися за фазою; ~о зсув [зміщення] за фазою, зсув [зміщення] фази.

***defend||i** *vt* захищати, обороняти, боронити, відстоювати, заступатися за; *перен.* огородити; ~і *sian patrujon* ~і захищати свою батьківщину; *disertaĵon* захищати дисертацію; **si/n** ~і захищатися, оборонятися, боронитися; постояти за себе; ~і *sin per armiloj* оборонятися зброєю; ~а оборонний, захисний; ~а *parolado* захисна промова; ~а *strategio* оборонна стратегія; ~о, ~ad/o захист, оборона; ~о *de siaj rajtoj* захист своїх прав; ~о *de la raso* захист миру; ~ant/o захисник (*тж спорт.*), оборонець; ~at/o підзахисний (*у знач. ім.*); ~ebl/a який можливо захистити [оборонити].

defend/kapabl/a здатний захищатися, обороноздатний.

defend/lini/o *військ.* лінія оборони, оборонний рубіж.

defend/sistem/o система захисту, захисна система.

defens||i *vt* тримати під заборонаю (випасу), заказувати; ~ej/o заказник, заповідний ліс.

defensiv||o *військ.* оборона; *sin teni je* (або *en*) ~о тримати оборону; ~а оборонний; оборонна лінія, лінія оборони; ~e в обороні; *ludi ~e* грати в обороні; ~і *vn сумн.* держати оборону, стояти в обороні (= *stari defensive*).

deferent/a *анат.:* ~а dukto (або kanalo) сім'явиносна протока (= *spermodukto*).

defet||i *vn* не вірити в успіх справи, передрікати поразку; ~ism/o дефетизм (*невіра в успіх якої-н. справи*); ~ist/o дефетист.

***defi||i** *vt* викликати, кинути виклик, зробити виклик; ~і *iun al duelo* викликати когось на дуель; ~і *ĉampionon* кинути виклик чемпіонові; ~і *la danĝeron* викликати небезпеку; ~e *визивно*, з викликом; ~о виклик; *fari ~on* зробити (або кинути) виклик; *akcepti ~on* прийняти виклик.

***deficit||o** дефіцит; нестача (*перев. про фінанси*); ~а дефіцитний; ~а *buĝeto* дефіцитний бюджет.

defil||i *vn* проходити колоною, урочистим маршем, дефілювати; прямувати; ~(ad)/o проходження колоною, урочистим маршем, дефілювання; хід; ~ej/o дефіле, вузький прохід, ущелина.

***definitiv||a** остаточний, кінцевий, безповоротний; ~а *decido* остаточне рішення; ~e остаточно, безповоротно; ~ig/i (з)робити остаточним, безповоротним; ~iĝ/i стати остаточним, безповоротним.

deflaci||o 1. *фін.* дефляція (вилучення з обігу частини грошей у період інфляції); 2. *геол.* дефляція (видування вітром гірських порід і ґрунтів); ~і *vn* викликати дефляцію.

de/flagr||i *vt* запалюватися з вибухом; спалахувати; ~о дефлаграція; ~il/o дефлагратор.

deflagraci/o *заст., див. deflagro.*

de/flank|e зі сторони, з боку; **~iĝ/i** збочити, відхилитися, відійти від головного, ухилитися; **~iĝ/a:** ~a respondo ухильна відповідь; **~iĝ/o** збочення, відхилення, ухилення, ухил.

de/fleks|i *vt* відігнути; **~iĝ/i** відігнутися; *tex., буд.* провиснути (*злегка*); **~iĝ/o** *tex., буд.* прогин, провис.

deflor|i *vt* позбавити незайманості; **~o, ~ad/o** дефлорація, позбавлення незайманості.

de/flu|i *vn* стікати, стекти; **~o** стік, стікання; ***~il/o** стік (*пристрій*); strata ~ilo стічна канавка; tegmenta ~ilo жолоб.

de/flug/i *vn* злетіти, відлетіти.

de/for/e здалека, здалеку, здаля, віддалік (= de fore, de malproksime, demalproksime).

de/form|i *vt* деформувати; **~ad/o** деформація (*дія того, що деформує*); **~ebl/a** такий, що піддається деформації; **~iĝ/i** деформувати; **~iĝ/o** деформація (*дія того, що деформується*).

de/fraud/i *vt* отримати за допомогою шахрайства; привласнити нечесним шляхом.

de/frot|i *vt* стерти (*пошкодити тертям, = frotdifekti, видалити тертям, = forfroti, frotforigi*); **~ad/o** стирання; **~iĝ/i** стертися.

degel|i *vn* (роз)танути, (роз)топитися; сходити, зійти (*про сніг*); la neĝo ~as сніг тоне; en marto jam ~as у березні вже тоне; **~a** талий; **~a vetero** відлига; **~(ad)/o** 1. танення, топлення; 2. відлига, потепління; **~aĵ/o** талий сніг, сльота; **~ig/i** топити, розтоплювати, розтопити.

***degener|i** *vn* вироджуватися; перероджуватися, дегенерувати; **~a** дегенеративний; **~(ad)/o** виродження; дегенерація; занепад; *мед.* переродження, graso ~ado жирове переродження; **~aĵ/o** виродок (*про що-н., кого-н.*); вироджений орган, виродливість; **~int/o** виродок, виродженець, дегенерат.

de/glit/i *vn* зісковзнути, злизти.

de/glu/i *vt* *див. malglui.*

degn|i *vn* *маловжив.* зволити, спромогтися на ласку, поблажливо поставитися, зглянутися; li arenaŭ ~is rigardi min він ледве зволив поглянути на мене; **~o** поблажливність; **~a** поблажливий, зверхній.

***degrad|i** *vt* розжалувати, понизити в посаді [званні, чині]; **~(ad)/o** розжалування, пониження в посаді [званні, чині]; позбавлення посади [звання, чину]; **~iĝ/i** 1. бути пониженим у посаді [званні, чині]; позбутися посади [звання, чину]; 2. деградувати, опускаватися; занепадати; **~iĝ/o** 1. втрата посади [звання, чину]; 2. деградація.

de/grat/i здряпати.

de/gut|ad/i *vn* скапувати; **~ig/il/o** підставка [решітка] для скапування (*помитого посуду і т. н.*), сушарка.

de/hak|i *vt* відрубати, відтяти, відсікти; **~o, ~ad/o** відрубування, відтинання, відсікання.

de/hidrat/ig|i *xim.* дегідратувати (= senhidratigi); **~o** дегідратація (= senhidratigo).

dehisk|i *vn* розкриватися, розтріскуватися (*про плоди*); **~a:** ~a frukto плід, що розтріскується; **~(ad)/o** розтріскування (*або розкриття*) плодів.

deikt/o *лінгв.* дейк西斯 (*функція вказування, співвідношення, характерна для займенників*).

de/ir|i *vn* відходити, відійти, віддалятися (*від чого-н.*); **~a** вихідний.

de/ir/punkt/o вихідна точка; пункт відправлення; *спорт.* старт.

deism/o *див. diismo.*

deist/o *див. diisto.*

dej/o іст. дей (титул в яничарських військах; титул правителя Алжиру в часи Османської імперії).

Dejanira Деяніра (давньогрецьке жін. ім'я, м. ін. жінки Геракла).

Dejm/o астр. Деймос (супутник Марса).

dejn/i рідко, див. degni.

de/jet||i vt скинути, відкинути; **~o, ~ad/o** скидання, відкидання.

***deĵor||i** *vn* чергувати, бути на чергуванні, нести службу за графіком; *військ.* бути в наряді; бути днювальним [вартовим]; **~i** ĉiun trian tagon чергувати кожен третій день; **~a** черговий (*прикм.*); **~a** grupo чергова група; **~a** telefonnumero черговий телефон (*номер*); **~o** чергування; перебування на службі; *військ.* наряд (*на певний час*); **~ant/a** який чергує, черговий; **~anta** kuracisto черговий лікар; **~anta** oficiro *військ.* черговий офіцер; **~anta** soldato *військ.* днювальний (*у знач. ім.*); **~ant/o** черговий (*у знач. ім.*); вартовий (*у знач. ім.*); **~ant/ar/o** чергова група; *військ.* наряд (*група*); **~ej/o** кімната чергового [вартового].

deĵor/ĉambr/o див. deĵorejo.

deĵor/instrukci/o (інструкція про) правила [порядок] чергування.

deĵor/ŝanĝ/o зміна [передача] чергування, зміна варті.

***dek** десять; la homo havas ~ fingrojĉe la manoj у людини десять пальців на руках; ~ unu одинадцять; ~ du дванадцять; ~ tri тринадцять; ~ kvar чотирнадцять; ~ kvin п'ятнадцять; ~ ses шістнадцять; ~ sep сімнадцять; ~ ok вісімнадцять; ~ naŭ дев'ятнадцять; **~a** десятий; **~e** по-десяте; **~o** **1.** десятка (*цифра; оцінка; гральна карта*); rom(an)a **~o** римська десятка; rika **~o** винова / пікова десятка; **2.** десяток (*число*); **~o** da ovoĵ dekdek jaroj десять років; **~estr/o** десятник; **~il/o** *мат.* дециль; **~obl/a** десятикратний; десятикратний, у десять раз(ів) більший, вдесятеро більший; **~obl/e** вдесятеро, у десять раз(ів), десятикратно; **~oble** du estas dudek десять помножити на два буде двадцять; **~obl/ig/i** подесятирити, збільшити десятикратно, збільшити у десять раз(ів), збільшити вдесятеро; **~obl/iĝ/i** подесятиритися, збільшитися десятикратно, збільшитися у десять раз(ів), збільшитися вдесятеро; **~on/o** одна десята, десята частина; **~a** який представляє собою одну десятю частину; у десять раз(ів) менший; **~on/aĵ/o** *церк.* десятина (= dismo); **~on/ig/i** поділити [розділити] на десять (рівних) частин; зменшити вдесятеро; **~op/e** вдесятьох; **~op/o** десяток (*група з десяти*); **~um/a** десятковий (= decimala); **~uma** nombrosistemo десяткова система числення; **~uma** klasifiko десяткова класифікація; **~uma** frakcio десятковий дріб; **~um/i** *vt* іст. покарати або стратити кожного десятого, проводити децимацію.

deka- дека... (*наук. преф. зі знач. „десять“*; ~grato декаграм; ~litro декалітр; ~metro декаметр).

dekad/o **1.** декада, десятиденка (= tagdeko); **2.** *заст.* десятиліття (= jardeko).

***dekadenc||o** **1.** занепад; **2.** *мист.* декаданс; **~a** занепадницький; декадентський; **~i** *vn* занепадати, бути в занепаді; прийти в занепад; **~ig/i** приводити до занепаду, укидати в занепад, викликати занепад; **~ism/o** декадентство; **~ist/o** декадент.

dekaedr/o див. dekedro.

dekagon/o див. dekanĝulo.

***deka/gram/o** декаграм.

dek/a/jar/a який відбувається на десятому році.

de/kalci/iĝ/i див. senkalciiĝi.

dekalen/o *хім.* декалін.

***deka/litr/o** декалітр.

de/kalk/iĝ/i див. senkalkiĝi.

de/kalkul||i *vt* відрахувати, відняти; стягнути, вирахувати (*гроші*); **~o** відрахування, вирахування, віднімання, стягнення (*грошей*).

dekalog/o *рел.* декалог, Десять Заповідей (Божих) (= la dek ordonoj, la dek diroj).

Dekameron/o *літ.* Декамерон (*твір Д. Боккаччо*).

***deka/metr/o** декаметр.

I *dekan||o декан; **~ec/o** деканство; **~ej/o** деканат.

II dekan/o *хім.* декан.

dekant||i *vt хім.* зливати (або зціджувати) рідину, відокремлюючи її від осаду, декантувати; **~ad/o** декантація.

dekant/korbel/o кошик для (пляшки вина, що підлягає) декантації.

dekapod/o/j *див.* dekpieduloj.

Dekapol/o *іст., бібл.* Десятимістя.

dekat||i *vt текст.* декатирувати, обробляти вовняну тканину парою або гарячою водою; **~ad/o** декатирування.

dekatlon||o *спорт.* декатлон, десятиборство; **~ist/o** десятиборець.

dek/cifer/a десятицифровий; **~ nombro** десятицифрове [десятизначне] число.

dek/du||a дванадцятий; **~o** дюжина.

dek/du/angul||a дванадцятикутний; **~o мат.** дванадцятикутник.

dek/du/edr||a дванадцятигранний; **~o мат.** дванадцятигранник, додекаедр.

dek/du/on/format/o *друк.* формат у дванадцяті частину аркуша.

dek/edr||a десятигранний; **~o мат.** десятигранник, декаедр.

dek/etaĝ/a десятиповерховий.

dek/foj||a десятиразовий, десятикратний; **~e** десятиразово, десять разів.

dek/jar||a десятирічний, десятилітній; **~o заст., див.** jardeko; **~iĝ/o** настання десятирічного віку, десята річниця, десятиріччя, десятиліття (= dekjara datreveno).

dek/jar/aĝ/a десятирічний, десятилітній (*за віком*) (= dekjara, dek jarojn aĝa).

dek/kelk/e кільканадцять, десять з лишком; li venis post ~ da minutoj він прийшов через кільканадцять (або десять з лишком) хвилин.

Dek(k)an/o *геогр. н., п-ів* Декан (Індія).

dek/kvar/a чотирнадцятий.

dek/kvin/a п'ятнадцятий.

***deklam||i** *vt* декламувати, читати напам'ять; **~a** декламаційний; **~o** декламація (*мистецтво виразного читання; дія*); **~ad/o** декламування; **~ant/o** декламатор, читець; **~ist/o** декламатор (*професійний*).

***deklar||i** *vt* оголосити, заявити; проголосити; декларувати; **~i konkurso** оголосити конкурс; **~i al iu militon** оголосити кому-н. війну; **~i la kongreson malfermita** оголосити конгрес відкритим; **~a** декларативний; **~o 1.** оголошення, заява, проголошення, декларація; **~o pri milito** оголошення [проголошення] війни; **~o pri la homaj rajtoj** декларація прав людини; **fari ~on** зробити заяву; **2. інформ.** опис, декларація; **~ad/o** декларування.

***deklaraci/o** *див.* deklaro 1.

de/klas/iĝ||i *сумн.* декласуватися; **~int/a** декласований.

deklin/i *див.* deklinacii.

de/klin|i *vt* відхилити; відвести (*вбік, змінити напрямок*); збити (*з дороги у прям. і перен. знач.*); ~о відхилення; ~іг/i відхилитися; збитися (*з курсу*); відсторонитися; ~іг/o **1.** відхилення; **2.** див. deklinacio 2.

***deklinaci|i** **1.** *vt грам.* відмінювати слово за відмінками; **2.** *vn фіз.* відхилитися; ~о **1.** грам. відміна; **2.** *астр., геогр.* відхилення; ~ebl/a відмінюваний.

***dekliv|o** схил, спад, нахил, укіс, пологість (*поверхня*), спади́на; ~o de la monto схил гори; узгір'я, узбіччя гори; alkuĝa ~o *спорт.* доріжка для розгону; kontinenta ~o *геогр.* материковий схил; ~a похилий, спади́стий, пологі́й, положе́стий; ~i *vn* бути похилим, спади́стим, пологим; ~aĵ/o споруда (*або частина споруди*) з похилою [спади́стою, положе́стою] поверхнею; ~ec/o пологість (*властивість*), положе́стість, спади́стість.

dekliv/ec/indik/il/o зал. покажчик ухилу.

dekliv/o/metr/o див. klinometro.

dek/mil/o/j рідко десятки тисяч (= dekoj da miloj).

dek/naŭ/a дев'ятнадцятий.

dek/ok/a вісімнадцятий.

dekokt|i *vt фарм.* відварювати (*трави, коріння і т. п.*), робити відвар; ~ad/o відварювання; ~aĵ/o відвар.

***dekolt|i** *vt* декольтувати, оголювати шию і плечі; ~ita robo декольтована сукня; ~ita virino декольтована жінка; ~aĵ/o декольте, виріз

de/komenc/e з (самого) початку.

de/konduk/i *vt* відвести (*канал, провід і т. п.*); відвести набік.

de/kontrah/iĝ/o фізіол. припинення стиснення (*м'яза*).

dekor/o див. dekoracio.

***dekoraci|o** **1.** декор, краса, художнє оформлення; **2.** *театр., кіно* декорація; **3.** нагорода (*орден, медаль і т. п.*); ~a декораційний, декоративний; ~i *vt* **1.** декорувати, художньо оформляти; **2.** нагороджувати (*орденом, медаллю і т. п.*); ~ist/o декоратор, оформлювач;

dekoraci/riĉ/a багатий на декорації (*про виставу, фільм*).

dekoraci/ŝanĝ/o *театр.* зміна декорацій.

dek/pied/ul/o/j *зоол.* десятиногі раки [*ряд Decapoda*] (= dekapodoj).

de/krad/i *vt* відгородити решіткою, штахетами.

de/krement|i *vt мат., інформ.* модифікувати змінну величину відніманням; ~о *фіз., мат.* декремент.

dekrepit|i *vn хім.* розтріскуватися з шумом при нагріванні; ~о розтріскування з шумом при нагріванні.

dekresĉend/o *муз.* декресендо.

***dekret|o** декрет, постанова, розпорядження, указ; ~i *vt* видавати декрет; установлювати декретом; декретувати.

de/kroĉ|i *vt* відчепити; ~іг/i відчепитися.

de/kruc/iĝ|i зняти з хреста (*розп'ятого*); ~о зняття з хреста.

dek/sep/a сімнадцятий.

dek/ses|a шістнадцятий; ~um/a шістнадцятковий.

***dekstr|a** правий; la ~a mano права рука; ~a partio права партія; ~a dekliniĝo правий ухил; ~e справа, праворуч; ~e de справа від; *~e/n направо, праворуч; ~о **1.** права сторона,

правий бік; **2.** *політ.* праві партії, правий блок, правиця; **~ig/i** *друж.* зміщувати вправо, вирівнювати по правому краю (*син.* dekstrarandigi); **~ig/o** *друж.* зміщування вправо, вирівнювання по правому краю; **~ul/o** **1.** особа, що працює, пише правою рукою (*син.* dekstramanulo); **2.** *політ.* правий (*ім.*); **~ul/ar/o** *політ.* праві (*збірн., ім.*), правиця; **~um/a** **1.** *тех.* який рухається зліва направо, за годинниковою стрілкою, правий; *~uma* ŝraŭbo гвинт з правою різьбою; **2.** *бот.* який в'ється праворуч, за годинниковою стрілкою (*син.* dekstrenvolviĝa); **~um/e** *див.* horloĝdirekte.

dekstr/a/bord/a: (D)~ Україно *геогр., іст.* Правобережна Україна.

dekstr/a/flank/a правосторонній (*про дорожній рух*).

dekstr/a/man||a праворучний, який легше володіє правою рукою; **~ul/o** *див.* dekstrulo 1.

dekstr/a/rand/ig/i *див.* dekstrigi.

dekstr/e/n/ĝir/a *хім.* з правою поляризацією.

dekstr/e/n/volv/iĝ/a *бот.* який в'ється вправо, за годинниковою стрілкою.

dekstrin||o *хім.* декстрин; **~a** декстриновий.

dekstrozo/o *хім.* декстроза (= glukozo).

dek/tag/a десятиденний.

dek/tri||a тринадцятий; **~o** чортова дюжина.

dekubit/o *мед.* лежаче положення; *dorsa, ventra, flanka* ~ положення на спині, на животі, на боці.

dek/unu/a одинадцятий.

dekur/a *бот.* повернутий назад (*про листок*).

de/kur/i *vn* відбігти.

de/kutim||ig||i *vt* відучити, відзвичаїти; **~iĝ/i** відучитися, відвикнути, відзвичаїтися.

de/las/i *vt* (від)пустити, спустити, кинути.

Delavar||o *геогр.н., р.* Делавер (США); **~i/o** Делавер (*штат США*).

***deleg||i** *vt* посилати делегатом, делегувати; **~(ad)/o** вибори делегата, делегування; **~it/o** делегат; **~it/ar/o** делегація.

***delegaci||o** делегація (= delegitaro); **~an/o** член делегації, делегат.

delekt||i *vt* *поет.* насолоджувати, принести насолоду; **~iĝ/i** насолоджуватися, утішатися; **~iĝ/(ad)/o** насолода, насолоджування; *memora* ~iĝado солодкі спогади; **~ind/a** чарівний, захоплюючий, (пре)чудовий.

deleter/a смертоносний, отруйний, токсичний.

de/lev||i *vt* зняти, здійняти (*підносячи догори*); **~iĝ/i** знятися, здійнятися; *la pordo* ~iĝis de la hoko *двері знялися* [злетіли, зіскочили] з петель.

Delf/o, ~j *іст., м.* Дельфи (Ст. Греція).

***delfen||o** *зоол.* дельфін [*Delphinus*]; *blanknaĝila* ~o китайський річковий дельфін [*Lipotes vexillifer*]; (D)~o *астр.* Дельфін (сузір'я); **~ed/o/j** дельфінові [родина *Delphinidae*].

delfen/naĝ/o *спорт.* плавання дельфіном.

delfini/o *бот.* дельфіній, цар-зілля, сокирки [*Delphinium*] (*син.* alaŭdosprono, kavalirsprono); *kamra* ~ сокирки польові [*D. consolida*].

Delft||o *геогр. н., м.* Делфт (Нідерланди; відомий своїми фаянсовими виробами); (d)~aĵ/o делфтський фаянс(овий виріб).

Delhi/o *геогр. н., м.* Делі (Індія).

de/iber||ig/i визволити (відділивши, від'єднавши від чого-н.); **~iĝ/i** визволитися (відділившись, від'єднавшись від чого-н.).

delic||o тонка насолода; утіха; la ~oj de la vivo життєві насолоди; **~a** чарівний, дивний, чудовий, прегарний; **~e** чарівно, чудово, прегарно; **~i** *vt* сумн. насолоджуватися, утішатися.

de/lig||i *vt* відв'язати; **~iĝ/i** відв'язатися.

***delikat||a** ніжний; витончений, тонкий; дрібний; делікатний; легкий (*шум, поцілунок і т. п.*); **~a** viando ніжне м'ясо; **~a** punto витончене мереживо; **~a** afero делікатна справа; **~e** ніжно; тонко, делікатно; **~aj/o** делікатес; **~ec/o** делікатність.

delikat/sent/a чуйний, чуткий, чутливий, вразливий.

delikt||o *юр.* проступок, правопорушення, делікт; fari ~on учинити правопорушення; **~i** *vn* див. fari ~on; **~int/o**, **~ul/o** правопорушник.

delikvesk/a *нрк.*, див. likveska.

Delila бібл. Деліла.

***delir||i** *vn* марити, маячити; ◇ eĉ monstron admiras, kiu ame ~as любов зла – полюбиш і козла; **~a** маревний, маячний; **~o**, **~aj/o** марення, маячня; *мед.* делірій; drinkula ~o біла гарячка; **~ant/o** той, що марить; **~ig/i** (*iun*) викликати марення (*у кого-н.*).

delkreder/o *ком.* делькредере, поручительство; гарантія (*при експорті*).

***de/log||i** *vt* зманити, звабити; переманити, відбити (*кого-н.*); спокусити; ввести у спокусу; **~a** манливий, звабливий, спокусливий; **~o**, **~aj/o** зваба, спокуса; **~ant/o**, **~int/o** звабник, спокусник; **~iĝ/i** звабитися, спокуситися.

de/lok||i *vt* змістити, зрушити з місця, пересунути; усунути; **~i** ĝrankon змістити, зрушити з місця шафу; **~i** funkciulon усунути функціонера; **~ad/o** зміщення, зрушення (*дія того, що зміщує*); **~iĝ/i** зміститися, зрушитися з місця; **~iĝ/o** зміщення, зрушення (*дія того, що зміщується*).

de/long||a давній, з давніх часів; **~e** давно, здавна (= de longe).

delonik/o *бот.* делонікс [*Delonix*]; geĝa ~ делонікс царський, вогняне дерево [*D. regia*] (*син.* flamarbo).

Delos/o *геогр. н., о-в* Делос (*Егейське море, Греція*).

***delt||o** **1.** дельта (*грецька буква Δ, δ*); **2.** *геогр.* дельта; ~ de Nilo дельта Нілу.

delta див. delto 1.

delta/al/o *ав.* трикутне [дельтаподібне] крило.

deltametal/o *тех.* дельтаметал (*сорт латуні*).

deltaplan/o *ав.* дельтаплан.

delt/o/form/a дельтоподібний.

deltoid/o **1.** *анат.* дельтоподібний м'яз; **2.** *мат.* дельтоїд.

***demagog||o** демагог; **~ec/o** див. ~io; **~i/a** демагогічний; ***~i/o** демагогія.

de/mam/ig/i відлучити від грудей, перестати годувати грудьми.

***demand||i** *vt* (с)питати, запитувати; sin ~i запитувати (самого) себе; ***~a** питальний; **~a** frazo питальне речення; **~a** signo *грам.* знак питання; **~a** propono *грам.* питальний займенник; **~o** питання, запитання; fari (*або* direkti) ~on al iu задати питання кому-н.; respondi al la ~o відповісти на питання; meti ~on поставити питання; levi ~on підняти питання; ~o de vivo аї morto питання життя або смерті; la ~o restis malfermita питання лишилося відкритим; ◇ kia ~o, tia respondo яке питання, така й відповідь; **~ad/i** *vt* розпитувати; **~ad/o** запитування, розпитування; **~ant/o** той, що питає; **~ar/o** питальник,

запитальник, анкета; ~em/a допитливий; ~em/ul/o допитлива людина, розм. чомчка; ~il/o анкета, анкетний [опитувальний] листок.

demand/foli/o див. demandilo.

demand/o/sign/o знак питання (= ĉusigno).

demark||i vt нрк., див. demarkacii; ~ad/o нрк., див. demarkacio.

demarkaci||o демаркація, розмежування, визначення; ~a демаркаційний; ~a linio демаркаційна лінія; ~i vt установлювати [уточнювати, визначати] кордон.

demarŝ||o дипл. демарш, виступ; ~i vn виступити з демаршем, зробити демарш.

de/marŝ/i vn відійти, відступити.

demenc||o мед. деменція, слабоумство; frua ~o раннє слабоумство; senila ~o старече слабоумство, маразм; ~ul/o недоумкуватий (у знач. ім.), дебіл, маразматик.

dement||i vt маловжив. спростовувати, заперечувати (= malkonfirmi); ~o спростування.

de/met||i vt зняти, здійняти (що-н. одягнуте, тж перен.); відкласти, відставити, відкинути, відсунути; ~i ovojn відкласти яйця; нестись (про птахів); ~i la botojn зняти чоботи, роззутися; ~o, ~ad/o відкладання; зняття; ~aĵ/o геол. відклад, відкладення; ~iĝ/i знятися; відкластися.

Demeter міф. Деметра (грецька богиня родючості й хліборобства).

Demetri/o Дмитро (чол. ім'я).

de/mezur/i vt відміряти.

demimond/o демімонд (середовище продажних жінок, яке своїми манерами і способом життя намагається наслідувати аристократію); куртизанки (= duonmondumo).

demisi||i vn подати у відставку, вийти / піти у відставку; взяти самовідвід; la kabineto ~is кабінет пішов у відставку; ~o відставка, демісія; самовідвід; ĝifuzi la ~on de iu відмовити у відставці кому-н.

demiurg/o філос., рел. деміург (творець світу, бог), творець.

demodeks||o зоол. залозник [Demodex]; ~oz/o мед. демодекоз, залозниця.

demograf||o демограф; ~i/a демографічний; *~i/o демографія (наука про склад і рух населення та закономірності його розвитку).

***demokrat||o** демократ; ~a демократичний (стосовний до демократа, демократів, демократії); ~a partio демократична партія; ~a revuo демократичний журнал; ~ar/o збірн. демократична громадськість, демократи, демократія; ~ec/o демократичність; ~i/a демократичний (який узгоджується з демократією); ~ia konstitucio демократична конституція; ~aj leĝoj демократичні закони; *~i/o 1. демократія (система правління); 2. див. ~ago; ~iĝ/i демократизувати; ~iĝ/o демократизація; ~iĝ/i демократизуватися; ~iĝ/o демократизація.

Demokrit/o Демокріт (давньогрецький філософ).

***demon||o** демон, злий дух, диявол, біс; ~a диявольський; демонічний; ~a ĝuzo диявольська хитрість; ~iĝ/i демонізувати; ~ism/o демонізм (віра в демонів або поклоніння їм); ~olog/i/o демонологія; ~ul/o див. demonhavanto.

demon/hav||ant/o біснуватий, одержимий (у знач. ім.); ~(ant)/a біснуватий, одержимий; ~(ant)/ec/o біснуватість, одержимість.

demon/o/mani||o мед. демономанія; ~ul/o хворий демономанією.

demonstr||i vt демонструвати, виявляти, показувати; ~i la funkciadon de motoro продемонструвати роботу мотора; ~(ad)/o демонстрація (показ); ~a демонстративний; ~ebl/a який можна продемонструвати, показати; ~ist/o демонстратор.

***demonstraci/o** 1. показ, демонстрація (фільму, дослідів і т. п., = demonstro); 2. військ. демонстрація (тактичні дії збройних сил, скеровані на дезорганізацію противника).

***demonstrativ/o** грам. вказівний займенник або прислівник (в есперанто; = montra tabelvorto, montra korelativo).

de/mont/iĝ||i спуститися [зійти] з гори; ~o спуск з гори.

demoraliz||i vt деморалізувати, розкласти, розпустити; ~a деморалізуючий; havi ~an efikon мати деморалізуючий вплив; ~(ad)/o деморалізація (дія того, що деморалізує), моральний розклад; ~iĝ/i деморалізуватися, розкластися; ~iĝ/o деморалізація (дія і стан того, що деморалізується).

de/mord/i vt відкусити.

de/morfin/iz/o мед. лікування від морфінізму.

demoskopio вивчення громадської думки, опитування населення.

Demosten/o іст. Демосфен (давньогрецький оратор і політик).

demotik/a демотичний; ~ skribo демотичне письмо (загальнодоступна скорописна форма письма давніх єгиптян).

de/mov||i vt відсунути, зрушити (з місця); ~iĝ/i відсунути, зрушитися.

de/naĝ/i vp відпливти, відплисти.

den/o дені (розмінна монета Македонії).

***denar/o** 1. денарій (давньоримська монета); денаро (середньовічна італійська монета); деньє (середньовічна французька монета); 2. ден, денар, деньє (одиниця виміру щільності трикотажних ниток).

de/nask||a від народження, уроджений, природжений; ~a esperantisto есперантист від народження; ~e від народження; ~iĝ/a див. ~a.

de/natur||a закладений [обумовлений] природою; ~ig/i хім. денатурувати, позбавляти природних властивостей; ~ig/ad/o денатурація; ~ig/ant/o, ~ig/il/o хім., біол. денатурант; ~ig/it/a: ~igita alkoholo денатурований спирт, денатурат.

denatur/i заст., див. denaturigi.

dendrit/o мін., анат. дендрит.

dendrokronolog||o спец. дендрохронолог; ~i/o дендрохронологія.

dendrolag/o зоол. деревний кенгуру [*Dendrolagus*].

dendrolog||o дендролог; ~i/a дендрологічний; ~i/o дендрологія, наука про деревні види рослин (= arborologio).

deng/o мед. (пропасниця) денге.

Deniz||o Денис, Діонізій, Деніс, Дені (чол. ім'я); ~a Діонізія, Деніза (жін. ім'я).

denominaci||o фін., ек. деномінація; ~i vt деномінувати.

denominator/o мат. знаменник (син. nomanto).

denonc||i vt денонсувати, розірвати, припинити дію; ~i kontrakton денонсувати договір; ~a: ~a kaŭzo причина денонсації; ~a letero письмове повідомлення про денонсацію; ~o денонсація; nuligi (або retiri) ~on анулювати денонсацію, визнати денонсацію недійсною.

denotaci/o лінгв. денотація (вираження власне змісту, основного значення мовної одиниці).

de/nov||e знову, заново; ~a повторний.

***dens||a** 1. густий; щільний; частий; 2. (про тіло) міцно збудований, коренастий, кремезний; ~a arbaro густий [глухий, дрімучий] ліс; ~a pluvo рясний дощ; ~a nebulo

густий [суцільний] туман; ~a bulĵono міцний бульйон; ~a ŝtofo щільна [цупка] тканина; ~a klišo щільний [густий] негатив; en ~a ordo у з'якнотому строю; ~e густо; щільно; часто; рясно; ~e loĝata густонаселений; ~o **1.** гуща, гушавина, гущина (місце найбільшого скупчення кого-н., чого-н.); en la ~o de la batalo у гущі битви; **2.** фіз. густина; інформ. щільність; ~aj/o гуща (густа, щільна частина чого-н.), що-н. густе, щільне (куц, спресована з порошку таблетка, ділянка з підвищеною щільністю на негативі і т. п.); ~es/o густота; щільність; частота; ~ej/o **1.** хаша, гушавина, гущина, хаші, нетрі; **2.** спец. місце згущення; ~ig/i згустити; ущільнити, стиснути; фото ущільнити, підсилити; ~igu la vicojn! з'якнути ряди!; ~ig/il/o **1.** фото підсилювач; засіб для ущільнення, підсилення; **2.** інформ. архіватор, програма стиснення; ~ig/it/a згущений, ущільнений; ~igita lakto згущене молоко; ~iĝ/i згуститися, ущільнитися, (за)густнути.

dens/figur/a, dens/korp/a міцно збудований, коренастий, кремезний (про тіло, фігуру, = densa 2).

dens/o/metr||o фіз. денсметр, густиномір; ~i/o техніка вимірювання густини.

densteti/o бот. денстетія [Dennstaedtia].

***dent||o** **1.** анат. зуб; kojna ~o ікло; tranĉa ~o різець; muela ~o корінний зуб; lakta ~o молочний зуб; karia ~o карієсний зуб; falsa (або artefarita) ~o вставлений зуб; eltiri ~on вирвати зуб; klaki per la ~oj клацати зубами; montri la ~ojn показувати (або скалити) зуби; ◇ kunpremi la ~ojn стиснути зуби; murmuri tra la ~oj цідити крізь зуби; armita ĝis la ~oj озброєний до зубів; liaj ~oj rompiĝis sur tio він на цьому зуби з'їв; kio el la ~oj elsaltas, en la lipoj ne haltas слово не горобець, випустиш – не спіймаєш; kiam la birdoj ricevos ~ojn коли рак свисне; **2.** зуб, зубець, зубчик (шестірні, гребінця, вилки, пили і т. п.); **3.** пік, конічна вершина; **4.** зубець (стіни); ~a **1.** зубний; спец. дентальний; ~a protezo зубний протез; ~a konsonanto зубний приголосний; **2.** зубчастий, зубчатий; ~a rado зубчасте колесо; ~a folio зубчастий листок; ~i vt робити зубчастим; зазублювати; ~aj/o **1.** зубчаста передача; **2.** виріз, виїмка, зазублина, зазубень; зубчатка; зубчаста частина; зубчастий край; ~ar/o зуби; зубці; (уся сукупність); вінець (зубчастого колеса); falsa ~aro зубний протез; ~eg/o ікло (тварини); бивень; ~et/a: ~eta folio бот. пилчастий листок; ~et/o зубчик; зубець; ~ig/i заст. **1.** див. ~i; **2.** див. ~izi; ~(iĝ)/ad/o нрк., див. dent(o)puŝado; ~ing/o зубна ямка, альвеола (= alveolo); ~ist/o дентист, зубний лікар (= dentkuracisto); ~it/a зубчастий, зубцюватий, зазублений; ~ita rado зубчасте колесо; ~iz/i vt нарізувати (або робити) зубці на; ~izi radon нарізати зубці на колесі; ~iz/il/o мех. зуборізна фреза; ~um/it/a геральд. зазублений.

dental/o фон. зубний приголосний (звук) (= denta konsonanto, denta (parol)sono).

dent/alveol/son/o див. alveolaro.

dentari/o бот. зуб'янка [Dentaria].

dent/emajl/o див. adamantino.

dentin/o анат. дентин, зубна кість.

dent/ist/art/o заст. зуболікування, зуболікувальне мистецтво (= denta medicino).

dent/o/bird/o/j палеонт. зубаті птахи [надряд Odontognathae].

dent/o/breĉ/a з випалим [вирваним, вибитим] переднім зубом, з випалими [вирваними, вибитими] передніми зубами; без переднього зуба, без передніх зубів, розм. щербатий.

dent/o/bros/o зубна щітка.

dent/o/cetac/o/j зоол. зубаті кити [підряд Odontoceti].

dent/o/dolor/o зубний біль.

dent/o/fistul/o зубна фістула.

dent/(o)/fleks/il/o розводка (інструмент для відгинання зубців пили).

dent/o/foliki/o анат. зубний фолікул.

dent/(o)/form/a зубоподібний.

dent/(o)/hav/a зубатий, зубастий.

dent/(o)/karn/o див. gingivo.

dent/o/klak||i *vn* клацати зубами; ~о клацання зубами.

dent/o/kron/o коронка зуба.

dent/(o)/kurac||ad/o зуболікування; ~ist/a зуболікарський; ~ist/o зубний лікар, стоматолог (= dentisto).

dent/o/mezur/il/o зубцемір (у філателії).

dent/(o)/mur/o зубчаста стіна.

dent/(o)/nask/iĝ/o див. dentopuŝado.

dent/(o)/past/o зубна паста.

dent/(o)/pik/il/o рідко, див. dentopinglo.

dent/(o)/pingl/o зубочистка.

dent/(o)/pulvor/o зубний порошок.

dent/(o)/pur/ig||a [призначений] для чистки зубів; ~ad/o чистка зубів; ~aj/o засіб для чистки зубів (будь який: паста, порошок і т. п.).

dent/(o)/puŝ/ad/o фізіол. прорізування зубів.

dent/(o)/rad||o *tex.* зубчасте колесо, шестірня, триб(ок); ~а: ~а transmisio зубчаста передача; ~ar/o зубчаста передача, система шестерень.

dent/(o)/radik/o корінь зуба.

dent/(o)/rand/a з зубцями по краях, зубцьований.

dent/(o)/rel/o зал. зубчаста рейка.

dent/(o)/ricev/ad/o див. dent(o)puŝado.

dent/(o)/ring/et/o *tex.* шайба з насічкою, зубчаста шайба, стопорна шайба (= bremsringeto).

dent/ornam/o арх. (декоративний) зубчик.

dent/o/skrap/ul/o/j рідко, див. gonĝuloj.

dent/o/son/o фон. зубний приголосний (звук) (= dentalo).

dent/o/stang/o зубчаста рейка [планка], зубчастий стояк.

dent/o/stump/o корінець, залишок зламаного зуба.

dent/o/ŝanĝ/iĝ/o зміна зубів.

dent/o/teknik/ist/o зуботехнік.

dent/o/tir/il/o зубні щипці, щипці для виривання зубів.

dent/rel/o *tex.* кремальєра.

dent/(o)/vic/a зубчастий, посічений зубцями; ~ koka kresto зубчастий півнячий гребінь.

denud||i *vt геол.* оголювати, руйнувати; ~о денудація.

***denunc||i** *vt* доносити на ког_о-н., видавати ког_о-н.; ~о донос; ~ant/o донощик, денунціатор, стукач, сексот; ябеда; ~ist/o платний [штатний] донощик.

Denver/o геогр. н., м. Денвер (столиця штату Колорадо, США).

deodar/o бот. кедр гімалайський (= himalaja cedro).

deoksi- хім. дезокси... преф., що вказує на брак атомів Оксигену в даній молекулі.

deoksi/ribo/nukle/at||a: ~a acido, DNA біол., хім. дезоксирибонуклеїнова кислота, ДНК.

deoksi/riboz/o хім. дезоксирибоза.

deontologi/o деонтологія (професійна етика медичних працівників; розділ етики).

de/pag||i *vt* відрахувувати, вирахувувати, віднімати; *~o **1.** заст., див. imposto); **2.** відрахування, вирахування.

***departement||o** **1.** департамент (адміністративний округ у Франції); **2.** департамент, відомство (відділ у вищих адміністративних і судових установах); ~a департаментський; ~estr/o начальник департаменту, відомства.

de/paš/i *vn* відступити, відійти.

de/pel/i *vt* відігнати.

***de/pend||i** *vn* залежати; ~a залежний; ~e de залежно від; ~aj/o/j підсобні приміщення; угіддя; причандалля; ~ec/o залежність.

***depeš||o** депеша, термінове повідомлення; ~i *vt* повідомляти депешою.

de/pingl/i *vt* відшпилити.

de/plant/i *vt* відсадити (рослини).

depoj/i *vt* військ. розгортати; ~i en batala ordo розгортати в бойовому порядку.

***depon||i** *vt* **1.** зберігати, здавати на зберігання; складувати; депонувати; **2.** фін., ек. помістити [покласти, внести] на зберігання (гроші у банк, ощадкасу), внести у депозит, депонувати; помістити [покласти, внести] на депонент; **3.** хім., геол. відкласти, виділити в осад, у відклад; **4.** інформ. записати у зовнішню пам'ять, зберегти (дані, програму); ~o внесок, передача на збереження; ~(it)aj/o **1.** річ, здана на збереження; **2.** внесок, депозит; сума на депоненті; **3.** відклад, осад; **4.** дані у зовнішній пам'яті; ~ant/o вкладник, депонент, депозитор; ~ej/o **1.** склад, сховище (для зданих на зберігання речей); камери схову (багажу); **2.** ощадна каса; депозитарій; ~int/o вкладник, депонент, депозитор.

depon/atest/o депозитна квитанція; квитанція про зберігання (в камері схову).

depon/bank/o фін. депозитний банк.

depon/interesz/o фін. депозитний процент.

depon/kont/o фін. депонентний рахунок.

depon/pren/ant/o приймальник складу, сховища; приймальник депозитів, вкладів.

I de/port/i *vt* віднести (набік).

II deport||i *vt* депортувати, вислати, вивезти; ~ad/o депортація, висилка; ~ej/o табір для депортованих; місце заслання; ~it/o депортована особа, висиленець.

de/postul/i *vt* домагатися (незаконно відібраного), відстоювати своє право на що-н.

depot/o нестройова (військова) частина, тилова частина; (milit)servo en ~ нестройова служба.

depozici||o юр. показання свідка [свідків]; ~i *vn* свідчити (у суді, поліції і т. п.), давати показання.

depravaci/o мед. розлад, порушення, паталогічна зміна (відчуттів, почуттів).

deprec||i *vt* ком. знизити ціну; ~ad/o зниження ціни, уцінка, переоцінка.

de/pren||i *vt* **1.** відібрати, відняти, вилучити; **2.** мат. відняти, вирахувати (= dekalkuli, subtrahi); ~o відібрання, відняття, вилучення; віднімання.

de/pres/o друк. відбиток.

depresi||o **1.** *мед., ек.* депресія; **2.** *геол.* депресія, впадина, котловина; **3.** *метео* зниження (атмосферного) тиску; спадання ртутного стовпчика; ~а депресивний; ~а stato депресивний стан.

depressor/a: ~ nervo *анат.* депресорний нерв.

deprim||i *vt мед.* пригнічувати, придушувати, викликати занепад (психологічних) сил; *мед.* викликати депресію, пригнічений (психічний) стан; ~o пригнічений (психічний) стан, занепад (психологічних) сил; *мед.* депресія (= depressio 1); ~iĝ/i стати [зробитися] пригніченим; впасти в депресію; ~it/a пригнічений, придушений, який перебуває в депресії.

de/prunt||i *vt брати [узяти] в позика [борг], позичити (= prunti 1, pruntepreni); ~o позика; ŝtata ~o державна позика; premio ~o виграшна позика.*

de/puŝ/i *vt спихнути, зіштовхнути (з чого-н.).*

***deput**||i *vt обирати [посилати] депутатом; ~(ad)/o обрання депутатом; ~it/o депутат; ĉambro de ~itoj палата депутатів; ~it/ar/o депутація, депутатський корпус.*

deputaci/o *див.* deputitaro.

der/o *бот.* дерис [*Derris*].

de/ramp/i *vn* відповзти.

de/rast/i *vt* відгребти (*граблями*).

derbi/o дербі (*вид кінних змагань*).

***deriv**||i **1.** *vt грам.* утворювати (слова); **2.** *мат.* диференціювати, знаходити похідну функції; **3.** *ел.* відводити, відгалужувати (*струм*); ~o *мат.* диференціювання, знаходження похідної; ~ad/o **1.** *лінгв.* деривація, слововивід, афіксальне словотворення; **2.** *мат.* диференціювання, знаходження похідних; **3.** *ел.* відведення, відвід, відгалуження; ~aĵ/o **1.** *грам.* дериват, похідне слово; la vorto „homaro” estas ~aĵo de la vorto „homo” слово „людство” похідне від слова „людина”; **2.** *мат.* похідна; **3.** *ел.* розгалуження, відгалуження, відвід, штепсельне з'єднання (*син. paralela branĉo*); **4.** *хім.* дериват, похідна речовина; nitrobenzolo estas ~aĵo de benzolo нітробензол – дериват бензолу; ~il/o **1.** *грам.* словотворчий афікс; **2.** *див.* ~aĵo 3.

derbuk/o *муз.* дарбук (*різновид барабана на Близькому Сході і Балканах*).

deris/o *бот.* дерис [*Derris*].

derivaci/o *див.* derivado.

derive/i *рідко, див.* derivi 2.

derm||o *анат.* дерма; ~a дермальний.

dermapter/o/j *ент.* шкірястокрилі, щипавки [*ряд Dermaptera*].

dermat||o *мед.* шкіра (*у похідних та складних словах*) (= haŭto); ~it/o *мед.* дерматит, запалення шкіри (= haŭtinflamo); ~olog/o дерматолог; ~ologi/o дерматологія, наука про хвороби шкіри; ~oz/o *мед.* дерматоз, захворювання шкіри (= haŭtmalsano).

dermat/o/micet/oz/o *мед.* дерматомікоз.

dermest/o *ент.* шкіроїд [*Dermestes*].

dermografism/o *мед.* дермографізм (*зміна забарвлення шкіри людини за механічного її подразнення*).

dermopter/o/j *зоол.* шерстокрилоподібні [*ряд Dermoptera*].

de/romp||i *vt* відламати, відколоти; ~iĝ/i відламатися, відколотися.

de/rul||i *vt* відкотити; ~iĝ/i **1.** відкотитися; **2.** відкотитися, від'їхати.

derviŝ/o дервіш (*мусульманський чернець-жебрак*).

***des** спол. тим (співвідносно з ju чим): ju..., ~ чим..., тим); ju pli baldaŭ, ~ pli bone чим швидше, тим краще; ~ pli! тим більш(е)!, тим паче!

des- тех. дез... (преф., що вказує на позбавлення від чого-н.: ~infekti дезінфікувати; ~odori дезодорувати; синонімом для нього часто служить преф. sen- або mal-).

de/salt/i *vt* відплигнути, відстрибнути, відскочити (від чого-н., кого-н.); зістрибнути, зстрибнути, зіскочити, сплигнути (з чого-н., кого-н.).

desapont||i *vt* неол. обманути надії [мрії]; розчарувати; ~iĝ/i обманутися в надіях [мріях]; розчаруватися.

desatin/o іст. десятина (ст. міра площі, = 1, 09 га).

desavu/i *vt* заперечувати, сперечатися за що-н.; дилл. дезавоувати (заявити про незгоду з діями довіреної особи).

descend||i *vt* спускатися; сходити донизу (= malsupreniĝi, malsupreniri, malsuprenflugi); ~a низхідний; ~a diftongo низхідний дифтонг; ~o спуск; сходження донизу.

Desdemona Дездемона (персонаж драми Шекспіра „Отелло”).

de/seg/i *vt* відпиляти, відрізати (пилою).

***desegn||i** *vt* **1.** (на)креслити; (на)малювати, (на)рисувати (одним кольором: олівцем, тушшю, вугіллям і т. п.); ~i per kraĵono, per tuĉo креслити [малювати, рисувати] олівцем, тушшю; **2.** перен. окреслити, обрисувати, змалювати; li ne estas tiel terura, kiel oni lin ~as він не такий страшний, як його малюють; ~o **1.** див. ~ado; **2.** див. ~aĵo; ~ad/o креслення, малювання, рисування; ~aĵ/o креслення, малюнок, рисунок; ~iĝ/i вималюватися, вирісуватися; ~il/o сумн., інформ. **1.** графопобудувник; **2.** графічний редактор, редактор зображень; ~ist/o кресляр, малювальник, рисувальник.

desegn/art/o мистецтво креслення (або малювання, рисування).

desegn/ist/o-kartograf/o кресляр-картограф.

desegn/o/blok/o блокнот для малювання [рисування].

desegn/o/film/o рисований (мульт)фільм.

desegn/o/kajer/o зошит для малювання [рисування].

desegn/o/lini/il/o креслярська лінійка.

desegn/o/najl/o (канцелярська) кнопка (= prempinglo).

desegn/o/paper/o папір для малювання [рисування], креслярський папір.

desegn/o/plum/o перо для рисування; креслярське перо.

desegn/o/stabl/o кульман.

desegn/o/tabl/o креслярський стіл.

desegn/o/tabul/o креслярська дошка.

de/sekc/i *vt* xip. відрізати, вирізати, зробити резекцію; ~ tumoron вирізати пухлину.

de/sel/iĝ/i злізти з сідла, спішитися.

desen/o див. desino.

***desert||o** десерт; ~a десертний.

desert/vin/o десертне вино.

desfil/i *vt* військ. укривати (від вогню); sin ~ укриватися (від вогню).

desin/o малюнок(-зразок) (на тканині, шпалерах і т. п.).

desinfekt||i *vt* дезінфікувати (= malinfekti, seninfektigi); ~o, ~ad/o дезінфекція; ~a дезінфекційний; ~ant/a дезінфікуючий; ~aĵ/o дезінфікуючий засіб; ~ej/o дезінфекційна камера (приміщення); дезінфекційна станція; дезінфекційний пункт; ~il/o

дезінфекційний апарат, дезінфікатор; **~ist/o** дезінфектор (*професія*); **~uj/o** дезінфекційна камера.

desinsekt||i *vt* піддати дезінсекції, очистити від комах; **~o**, **~ad/o** дезінсекція; **~aj/o** дезінсекційний засіб, дезінсектор; **~ist/o** дезінсектор (*професія*).

desintegrator/o *заст., тех.* дезінтегратор (*машина для подрібнення крихких матеріалів, = pistomašino*).

deskamps/o *бот.* щучник [*Deschampsia*].

de/skrap/i *vt* зіскоблити, здряпати, зішкрябати (= forskrap*i*).

deskriptor/o *інформ.* дескриптор (*лексична одиниця інформаційно-пошукової мови*).

deskriptor/lingv/o *інформ.* дескрипторна мова.

de/sku/i *vt* струшувати, обтрушувати (*пил і т. п.*).

de/skvam/iĝ||i злущуватися, лупитися (*про шкіру*); **~o** злущування, *спец.* десквамація.

desmod/o *зоол.* кровосос [*Desmodus*].

desmodi/o *бот.* десмодіум [*Desmodium*]; oscila ~ телеграфна рослина [*Codariocalyx motorius, син. D. gyrans*] (*син. telegrafplanto*).

desmosom/o *фізіол.* десмосома.

desmotrop||o *хім., фіз.* десмотроп; **~ i/o** десмотропія.

Desn/o^{EU} *геогр.н., р.* Десна (*Україна*).

desodor||i *vt* дезодорувати (= senodorigi); **~a** дезодоральний, дезодораційний, дезодоруючий; **~ad/o** дезодорація; **~aj/o** дезодоруючий засіб, дезодорант; **~il/o** дезодоратор.

des/oksi/rib/o/nukle/at/a: ~ acido, DNA *хім.* дезоксирибонуклеїнова кислота, ДНК.

des/oksi/rib/oz/o *хім.* дезоксирибоза.

de/solv||i *vt* зняти, вивести, видалити (*що-н. з поверхні за допомогою розчинення*); **~iĝ/i** відстати, відпасти, зійти (*внаслідок розчинення*).

de/sorcĥ/i *vt* відчарувати, зняти чари.

desorganiz/i *vt* рідко, *див.* malorganizi.

desper||i *vn* маловжив. втрачати надію, зневірюватися, впадати у відчай (= malesperi); **~o** розпач, відчай (= malespero).

desperad/o відчайдушна людина, людина поза законом, шибайголова.

***despot||o** деспот, самодур; **~a** деспотичний; **~e** деспотично; **~ec/o** деспотичність, самодурство; **~ism/o** деспотизм.

de/star/ig/i відставити.

***destin||i** *vt* призначати, визначати, наперед вирішувати; прирікати; **~o** призначення; приречення; доля, талан; **~it/aj/o** наперед призначене (*у знач. ім.*).

destrojer/o *мор., військ.* есмінець, ескадрений міноносець (= kontraŭtorpedŝipo).

de/sub||a який починається знизу, нижній; **~e** знизу, зісподу (= de sube).

de/supr||a який починається згори [зверху]; **~a** direktivo вказівка згори [зверху]; **~e** згори, зверху (= de supre); **~ism/o** старання впровадити есперанто згори [зверху], за рішенням вищих інстанцій.

de/sur/mont/e рідко з гори (= de sur monto)

de/sving/i *vt* змахнути, відмахнути.

de/ŝir||i *vt* відірвати, віддерти, зірвати, здерти; **~ad/o** відривання, віддирання, зривання, здирання; **~iĝ/i** відірватися, віддертися, зірватися, здертися.

de/ŝov||i *vt* відсунути, зсунути, відіпхнути; **~o** зсув, зміщення; **~iĝi** відсунутися, зсунутися; **~iĝ/o** зсув, зміщення.

de/ŝraŭb/i *vt* відгвинтити, відкрутити.

de/ŝtat/ig/i *див.* malŝtatigi.

de/ŝut||i *vt* відсипати; **~il/o** полиця (плуга).

detal||o деталь, подробиця; ***~a** **1.** детальний, докладний; **2.** роздрібний (= romalgranda); **~e** **1.** детально, докладно, з подробицями; **~e** klarigi ion детально пояснити що-н.; **2.** вроздріб, малими партіями (= romalgrande); **~i** *vt* **1.** деталізувати; **2.** продавати вроздріб, малими партіями (= vendi romalgrande); **~ad/o** **1.** деталізація, детальний виклад; **2.** роздрібна торгівля (= detalvendado); **~aĵ/o** деталь, подробиця; дрібниця, дрібничка; la ĉiutagaĵ ~aĵoj повсякденні [життєві] дрібниці; **~ec/o** детальність, докладність; **~em/a** дріб'язковий; **~em/o** дріб'язковість; **~ist/o** роздрібний продавець (= detalvendisto).

detal/vend/ist/o *див.* detalisto.

de/tavol||ig/i відшарувати; **~iĝ/i** відшаруватися.

detekt||i *vt* **1.** *ел., радио* детектувати, виявити (*магнітне поле, радіохвилі*); **2.** *див.* malmoduli; **~o** **1.** детектування; lineara ~o лінійне детектування; **2.** *див.* malmodulado; **~a** детекторний (*але не радіоприймач*); **~il/o** детектор; elektrontuba ~ilo ламповий детектор; kristala ~ilo кристалічний детектор.

detekt/aparat/o *радио* детекторний приймач.

***detektiv||o** нишпорка, детектив, рідко сищик; **~a** детективний; **~a** romano детективний роман; **~i** *vn* працювати нишпоркою, детективом; **~ej/o** розшукове бюро.

detektor/o *див.* detektilo.

de/temp/e de з, від, від часу [часів] (= ekde).

detempr/o *див.* tempero.

***de/ten||i** *vt* стрим(ув)ати, здерж(ув)ати (*від якого-н. вчинку*); **si/n** **~i** *vt* стрим(ув)атися, здержатися (*від якого-н. вчинку*); утриматися (*від участі в чому-н.*); **~iĝ/i** *див.* sin ~i; **~iĝ/em/a** стриманий; здержливий; **~iĝ/em/o** стриманість; здержливість.

deterg||i *vt мед.* очистити рану, продезінфікувати рану; **~ant/o** *хім.* детергент.

detergent/o *заст., див.* deterganto.

***determin||i** *vt* детермінувати, визначати, установлювати, установляти; **~a**, **~ant/a** детермінативний, визначальний, означальний; **~o** визначення; **~ant/o** *грам.* детермінант; **2.** *мат.* детермінант, визначник; **~ism/o** *філос.* детермінізм; **~ist/o** *філос.* детермініст; **~it/a** детермінований, обумовлений, визначений.

determin/libr/o визначник; **~** *ргі* plantoj визначник рослин.

de/tim/ig/i *рідко, див.* fortimigi.

de/tir/i *vt* відтягнути, відтягти; стягнути (*з чого-н., кого-н.*)

detonaci||o детонація; **~a** детонаційний; **~i** *vt* здетонувати; **~ig/i** *vt* викликати детонацію; **~ig/il/o** детонатор, висадник; **~iv/o** здатність детонувати, здатність до детонації.

de/tond/i *vt* відтяти, відрізати (*ножицями*).

de/tranĉ||i *vt* відрізати, відкряти; **~a** відрізний, розрізний; **~a** linio лінія відрізу; **~aĵ/o** відрізок, шматок.

de/tren/i *vt* відтягнути, відтягти, відволікти (*від*).

detrit/o *мін.* детрит.

Detroit/o *геогр. н., м.* Детройт (США).

Detroit/river/o *геогр. н.* ріка Детройт (США).

de/tron/ig||i скинути з престолу, повалити; ~о скинення з престолу, повалення.

***detru||i** *vt* зруйнувати, розвалити, знищити; ~i urbon, sanon зруйнувати [знищити] місто, здоров'я; ~a руйнівний, нищівний, згубний; ~a povo de eksplodaĵo руйнівна сила вибухівки; ~о руйнування, нищення, *розм.* руйнація; ~ant/o, ~int/o руйнівник, знищувач; ~em/o пристрась до руйнувань; ~end/a який має бути зруйнованим, який підлягає знищенню; ~iĝ/i зруйнуватися, розвалитися, знищитися; ~iĝ/o руйнування, розвал; розруха.

de/turn||i *vt* відвернути (*убік*); ~i si/n відвернутися (*свідомо*); ~iĝ/i **1.** *див.* ~i sin; **2.** відвернутися (*стати відвернутим набік*).

Deŭkalion/o *міф.* Девкаліон (*1.* син Прометея, прародич людей; *2.* син Міноса, учасник походу аргонавтів).

deŭteri/o *хім.* дейтерій.

deŭteromicet/o/j *бот.* дейтероміцети, незавершені гриби [*група Deuteromycetes, син. Fungi imperfecti*] (= mitozosporaj fungoj, neperfektaj fungoj).

deŭteron/o *фіз.* дейтрон, дейтерон, дейтон.

deŭtzi/o *бот.* дейція [*Deutzia*].

***dev||i** *vn* мусити, бути повинним; vi ~as helpi al li ви повинні [маєте] допомогти йому; ~о обов'язок; plenumi sian ~on виконати свій обов'язок; ~ig/a примусовий, обов'язковий; ~iga soldatservo обов'язкова солдатська служба; ~ig/e примусово, обов'язково; *~ig/i змушувати, примушувати, зобов'язувати; ~ig/o примус, зобов'язання; ~ig/at/a, ~ig/it/a змушений, зобов'язаний; ~ig/it/ec/o повинність; ~ont/ig/i зобов'язати, узяти зобов'язання з, зв'язати зобов'язанням; ~ont/ig/i si/n зобов'язатися, узяти на себе зобов'язання.

devalut||i *vt* *фін., ек.* девальвувати, провести девальвацію; ~о девальвація.

devanagar/o *лінгв.* деванагарі (*найпоширеніше в Індії складове письмо*).

devanc/i *vt* обганяти, випереджати; tiu ĉi teamo ~is la aliajn je dek poentoj ця команда випередила інші на десять очок; malpermesite ~! *авт.* обгін заборонено!

***de/ven||i** *vn* (*de, el*) походити (*від, з*); виникати (*через що-н.*), бути родом (*із*); ~о походження; ~ant/o уродженець; людина, що походить від; ~ej/o місце походження, місце виникнення; ~ig/i породжувати, виводити (*родовід, походження*).

de/ven/lok/o *див.* devenejo.

de/verŝ/i *vt* відлїти (*частину рідини*).

de/vetur||i *vn* від'їжджати, від'їхати (*від чого-н.*); ~ig/i відвезти.

devi||i *vn* відхилятися, ухилитися (*від нормального положення або напрямку*); *перен.* збиватися, збочувати; ~i de la kompasmontrilo відхилятися від компасної стрілки; ~i de la deca vojo збитися з правильної дороги; ~о **1.** *прям., перен.* відхилення; збчення; psika ~о психічне відхилення; ~o disde socia normo відхилення від суспільної норми; **2.** перекручення; ухил; викривлення; politika ~о політичний ухил; spina ~о викривлення хребта; **3.** *спец.* відхилення, девіація; ~o de rafaĵo девіація снаряда або кулі; angula ~о кутове відхилення; ~ig/i **1.** відхиляти; **2.** псувати, розбещувати; **3.** *спец.* викликати девіацію.

deviaci||o *див.* devio; ~ism/o *полім.* ухильництво; ~ist/o *полім.* ухильник.

de/viŝ/i *vt* витерти, стерти (*з чого-н.*).

***deviz||o** **1.** девіз, гасло; **2.** *фін.* девіза, числення в іноземній валюті; ~a девізний.

deviz/kurz/o *фін.* девізний курс.

de/voj||ig/i *прям., перен.* збити з шляху; збити [звести] з доброго шляху, з доброї путі; збити [звести] на манівці; **~ig/i 1.** зійти [з'їхати, звернути] з дороги; **2.** *перен.* збитися з пуття, зійти з рівної дороги, зійти на манівці.

dev/o/konsci||o усвідомлення свого обов'язку, почуття обов'язку; **~a** сповнений почуття обов'язку; **~a** *persono* людина обов'язку.

dev/o/liber/a вільний від обов'язку [зобов'язань].

dev/o/lig||i *vt* зобов'язати, узяти зобов'язання з, зв'язати зобов'язанням (= *devontigi*); **~o** зобов'язання.

de/volv/i *vt* відмотати.

devoni||o *геол.* девон, девонська система; **~a** девонський; *la ~a* епоха девонський період; *la ~a* формація девонська формація.

devor/i *vt* *рідко, див.* *vog*.

devo/sci/a свідомий свого обов'язку, сумлінний.

devot||a побожний, благочестивий, богомольний, богомільний; **~aj/o/j** культові речі, молитви, ритуали; **~ec/o** побожність, благочестивість, благочестя; **~ul/o** побожна, благочестива людина.

dezajn||o *тех., мист.* дизайн; **~i** *vi* розробляти дизайн; **~ist/o** дизайнер.

***dezert||o** *прям., перен.* пустеля, пустиня; **~a** пустельний, пустинний, ненаселений, безлюдний; **~a** *ŝtormo* піщана буря; **~an/o** житель пустині; **~ec/o** пустинність, безлюдність, безлюддя; *перен.* пустака; **~ig/i** спустошити, перетворити в пустелю; **~ig/i** спустошитися, перетворитися в пустелю, стати пустелею; **~ul/o** пустельник.

dezert/alaŭd/o *орн.* пустельний жайворонок [*Ammomanes deserti*].

dezert/o/plant/o пустельна рослина.

dezert(o)/saksikol/o *орн.* кам'янка пустельна [*Oenanthe deserti*].

Dezider/o Дезидерій (*чол. ім'я*).

Deziderat||o Дезидерат (*чол. ім'я*); **~a** Дезидерата (*жін. ім'я*).

***dezir||i** *vt* бажати, забагати, прагнути; зичити; **~i** *giron* бажати [прагнути] відпочинку; **~i** *giron* бажати [прагнути] відпочити; *kion vi ~as?* чого (ви) бажаєте?; **~i** *al iu ĉion bonan* бажати комусь-н. усього доброго; **~o** бажання, прагнення, охота; *mi havis la ~on veni* у мене було бажання прийти; **~ant/o** бажуючий, охочий; *ĉiu ~anto* кожен бажуючий; **~at/a** бажаний, якого бажують; **~at/aj/o:** *ricevi sian ~ataĵon* одержати бажане; **~eg/i** *vt* жадати; **~eg/o** велике бажання, жадання; **~ind/a** бажаний (*якого варто бажати*), жаданий; **~ind/e** бажано; *estus ~inde, ke...* було б бажано, щоб ...; **~ind/ec/o** бажаність.

I*di||o бог; верховне божество; *la ~o de la milito* бог війни; **(D)~o** Бог; *Dio la Patro, la Filo kaj la Sankta Spirito* Бог Отець, Син і Дух Святий; *esperi al Dio* надіятися [уповати] на Бога; *ho Dio!* о, Боже!; **◇** *savu nin Dio!* упаси нас, Боже; *dank' al Dio* дякувати Богові; *helpu vin Dio!* Бог у поміч!, дай Боже щастя!; *Dio volu tion!* дай(-то) Боже!; *Dio gardu de tio!*, *Dio ne volu tion!* Боже ізбав!; Боже упаси!; не дай Бог!; хай Бог милує!; *se Dio volos (tion)* (якщо) дасть Бог, якщо буде на те Божа воля; *pro Dio!* Бога ради!; *kun Dio!* з Богом!; *per Dio!* їй-богу, їй-бо; *nur Dio scias* один [сам] Бог знає; *Dio donis, Dio prenis* Бог дав, Бог узяв; *kiel ĉe la brusto de Dio* як у Бога / Христа за пазухою; *al Dio servu, diablon rezervu* і чортові треба часом свічку запалити; *Dion fidu, sed senfare ne sidu* на Бога надійся, а сам не зивай; *forte sidas. kiu Dion fidas* комусь Бог допоможе, той усе переможе; без Бога ані до порога; *homo proponas, Dio disponas* людина планує, а Бог керує; **~a** божий, божественний; **~a volo** божа воля; **~a voĉo** божественний голос; **~aj/o** божество; **~ar/o** *див.* *panteono*; **~ec/o** божественність; **~ig/i** обожнювати; **~ig/o** обожнювання; **~in/a:** **~ina** *rozo* поза богині; **~in/o** богиня; **~ism/o** деїзм (*релігійно-*

філософське вчення, яке визнає Бога першопрчиною світу, але заперечує його втручання в явища природи і суспільство); **-ist/o** деїст.

II di- хім. ді- (у складних словах означає „подвійний”).

diabaz||o мін. діабаз; **-a** діабазовий.

***diabet||o** мед. **1.** діабет; sukera ~o цукровий діабет, цукрова хвороба; akva (або hidruria) ~o нецукровий діабет; **2.** див. sukera ~o; **-a** діабетичний; **-ul/o** діабетик.

***diabl||o** диявол, чорт, дідько, біс, кудий; ◇ ~o prenu! чорт його бери!, хай йому чорт!; al la ~o! к чорту / бісу!; **-a** диявольський, чортячий, чортів, бісів; **-a** kulto культ диявола; **-a** guzo диявольська хитрість; **-a** vetero чортова погода; **-e** (по-)диявольськи, як диявол; **-e!** (от) чорт!, що за чорт!; **-aj/o** чортівня, чортовиння; kia ~aj! що за чортівня [чортовиння, чорт!]; **-ec/o** диявольський характер, диявольська натура, диявольська суть; **-et/o** чортик; **-id/o** прям., перен. дияволеня, чортеня, бісеня; **-in/o** дияволиця, чортиця; прям., перен. відьма; **-ism/o** дияволізм (поклоніння дияволу).

diabol/o **1.** діаболо (гра); **2.** ав. спарені колеса (шасі).

***diadem/o** діадема; царський вінець.

***diafan||a** напівпрозорий, матово-прозорий (який пропускає світло, але не дозволяє бачити крізь себе); **-ec/o** (напів)прозорість.

diafan/o/skop||o мед. діафаноскоп; **-i/o** діафаноскопія (просвічування органів тіла).

diafiz/o анат. діафіз.

***diafragm||o** у різн. знач. діафрагма; перетинка, перегородка; **-a** діафрагмальний, діафрагмовий; **-i** vt фото зменшити отвір діафрагми.

diagenez/o геол. діагенез (перетворення пухких відпадів в осадові гірські породи).

diagnostik/o див. diagnoziko.

***diagnoz||o** діагноз; meti ~on поставити діагноз; **-i** vt діагностувати, (по)ставити діагноз, визначити (хворобу); **-ej/o** діагностичний кабінет; діагностичний центр; **-ik/o** діагностика; **-ist/o** діагност(ик).

***diagonal||o** мат. діагональ; **-a** діагональний; **-e** діагонально, по діагоналі, навскоси.

diagram/o діаграма, графік.

diakil/o фарм. лейкопластир, липкий пластир.

diaklaz/o геол. діаклаз, тріщина, розшарування.

***diakon||o** церк. диякон; **-a** дияконський; **-ec/o** дияконство; **-in/o** дияконеса.

diakrit||a лінгв. діакритичний, розрізняльний; **-aj** signoj діакритичні знаки, діакритики; **-a** skribo діакритичне письмо; **-i** vt позначити діакритичним знаком [діакритичними знаками]; **-aj/o** буква з діакритичним знаком (= diakritita litero); **-il/o** діакритичний знак, діакритика (= diakrita signo).

diakron/a діахронічний, діахронний; ~ gramatiko історична граматика.

dial/o хім. діаль.

***dialekt||o** лінгв. діалект; говірка, говір; наріччя; **-a** діалектний; **-ism/o** діалектизм; **-olog/o** діалектолог; **-olog/i/o** діалектологія, наука про діалекти мови.

***dialektik||o** діалектика; **-a** діалектичний; **-a** materialismo діалектичний матеріалізм; **-e** діалектично; **-ist/o**, **-ul/o** діалектик.

dialipetal/o/j бот. вільнопелюсткові (= liberpetaluloj).

dializ||i vt хім. діалізувати; **-a** діалітичний; **-o** діаліз; **-il/o** діалізатор.

***dialog**||o діалог; romano en ~oj роман у діалогах; ~а діалогічний; ~а parola діалогічна мова; ~а programo *інформ.* діалогова програма; ~i *vn* вести діалог; ~ad/o ведення діалогу; ~ist/o укладач діалогів (*для фільмів і т. п.*); ~uj/o сумн., *інформ.* діалогове вікно.

diamagnet||a фіз. діамантний; ~o діамантнтик (= diamagneta substanco, diamagneta korpo); ~ism/o діамантнизм.

***diamant**||o алмаз, адамант, діамант; \diamond ne ĉio brilanta estas ~o не все золото, що блищить; ~а *прям., перен.* алмазний, діамантовий; ~а borilo алмазний свердел; ~aj rosgutoj діамантові краплі роси; ~а vitrotranĉilo алмазний склоріз; ~i *vt* прикрашати [оздоблювати] діамантами або чим-н. блискучим, як діаманти; ~ec/a *перен.* алмазний, діамантовий; ~ist/o гранувальник алмазів; продавець діамантів.

***diametr**||o *мат.* діаметр; interna ~o внутрішній діаметр; ~а діаметральний; ~e діаметрально; ~e kontraŭa діаметрально протилежний.

diamidofenol/o хім. діамідофенол.

diaminopentan/o хім. пентаметилендіамін, кадаверин.

Diana міф. Діана (*староримська богиня Місяця й полювання*).

***diant**||o бот. гвоздика [*Dianthus*]; barba ~o гвоздика бородчата [*D. barbatus*]; ĉinia ~o гвоздика китайська [*D. chinensis*]; pluma ~o гвоздика периста [*D. plumarius*]; ~a гвоздиковий.

diapauzo/o біол. діапауза.

***diapazon**/o муз. 1. діапазон; 2. рідко, див. agordoforko.

diapedez/o фізіол. діапедез.

diapozitiv/o фото діапозитив.

diare/o мед. діарея, пронос.

diartro/o анат. діартроз (*рухоме зчленування кісток*).

diartroz/o заст., див. diartro.

dias/o заст., див. permio.

diaskop/o діаскоп.

diaspor/o 1. діаспора (*син. dispelitaro*); 2. мін. діаспор.

diastaz/o хім. діастаз(а).

diastol/o мед. діастола.

diastrofism/o геол. діастрофізм, тектонічні рухи.

diatek/o діатека.

diaterm||a фіз. діатермічний, теплопрозорий; ~ec/o теплопрозорість.

diatermi/o мед. діатермія.

diatez/o мед. діатез.

diatome||o/j бот. діатомеї, діатомові водорості [*відділ Bacillariophyta*]; ~a: ~a tero див. diatomito.

diatomit/o мін. діатоміт, діатомова земля, кізельгур (*син. kiselguro, diatomea tero*).

diaton/a муз. діатонічний.

diatrib/o діатриба, палка викривальна промова, гостра критика.

diazometan/o хім. діазометан (= diazotmetano).

diazoni||o хім. діазоній, сіль діазонію; ~ig/i одержати сіль діазонію, діазотувати (= diazoti).

diazot||o хім. діазотогрупа; ~i *vt* ввести діазотогрупу в, діазотувати; ~at/o хім. діазотат.

***diboĉ||i** *vn* гуляти, пити-гуляти, вести розгульне [гуляще] життя, вести розгульний спосіб життя; ~**a** розгульний; ~**o** розгул, гульба, гульня, гулянка; ~**aĵ/o/j** гультайські вибрики, походеньки; ~**ej/o** злячне місце; кубло, кишло; ~**em/a** гультайський, гулящий; ~**em/o** пристрась до гулящого життя; ~**ig/i** підштовхнути до розгульного [гулящого] життя; ~**ul/o** гультай, гульвіса.

dicentr/o *бот.* дицентра [*Dicentra*].

did/o *орн.* дронт маврикійський [*Raphus cucullatus*].

***didaktik||o** дидактика; ~**a** дидактичний, повчальний; ~**ist/o** дидактик.

didaskali||o авторське пояснення (*до тексту*); ~**a** повчальний.

***didelf||o** *зоол.* двоутробка, опосум [*Didelphis*]; ~**ed/o/j** опосумові, двоутробкові [*родина Didelphidae*].

Diderot/o Дідро (*французький письменник і філософ*).

didim/o *хім.* дідим.

Didon/o *літ.* Дідона (*карфагенська цариця, коханка Енея*).

diedr/o *див.* duedro.

Dieg/o Дієго (*чол. ім'я; син. Jakobo*).

dielektrik||o *фіз.* діелектрик, непровідник, ізолятор; ~**a** діелектричний; ~**a** konstanto діелектрична стала (*син. elektra permitivo*); ~**ec/o** діелектрична проникність (= *permitivo*); *absoluta, relativa* ~**eco** абсолютна, відносна діелектрична проникність.

dielektrikometr/o *ел.* вимірювач діелектричної проникності.

dien||o **1.** *хім.* дієн; **2.** *див.* diurno; ~**a** дієновий.

diencefal/o *анат.* дієнцефалон.

dien/sintez/o *хім.* дієновий синтез.

dierez||o *фон., лінгв.* окрема вимова (*голосних звуків у дифтонгу*); **2.** дієрез(а), трема (*діакритичний знак у вигляді двох крапок над буквою, уживаний у деяких алфавітах для позначення окремої вимови голосних у дифтонгу, = tremao*); ~**i** *vt* вимовляти окремо (*голосні звуки у дифтонгу*).

***dies/o** *муз.* дієз, дієз.

***diet||o** дієта; *lakta, vianda, vegetara, absoluta* ~**o** молочна, м'ясна, рослинна, повна дієта; *observi (або sekvi) severan* ~**on** бути [знаходитися, сидіти] на строгій, дотримуватися строгої дієти; *preskribi al iu* ~**on**, *ordoni al iu* ~**on** прописати кому-н. дієту, посадити когун. на дієту; ~**a** дієтичний; ~**i** *vn сумн.* сидіти на дієті; ~**ik/o** *мед.* дієтетика; ~**(ik)/ist/o** дієтлікар; дієтолог; ~**ul/o** особа, що знаходиться на дієті, *розм.* дієтик.

Diet/o *політ.* сейм, зібрання виборних; рейхстаг.

dietilmorfin/o *хім.* героїн.

di/favor/o *див.* graso.

difasi/o *бот.* дифазіаструм [*Diphasiastrum, син. Diphasium*].

***difekt||i** *vt* ушкодити, пошкодити, (зі)псувати; ~**i** maŝinon пошкодити [зіпсувати] машину; *li ~is al si fingron* він пошкодив собі палець; ~**i** rajtojn порушувати права; ~**o** **1.** ушкодження, пошкодження; *fari* ~**on** нанести ушкодження; **2.** недолік, несправність, пошкодження, вада, хиба, гандж, дефект; збиток; *korpa* ~**o** тілесна вада; *◇ en ĉiu objekto troviĝas* ~**o** і на сонці є плями; ~**ad/o** псування, пошкодження, нанесення ушкодження [пошкодження, ушкоджень, пошкоджень]; ~**aĵ/o** *див.* ~**o**; ~**ebi/a** який піддається псуванню, пошкодженням; уразливий; ~**iĝ/i** зіпсуватися, ушкодитися, пошкодитися; ~**iĝ/o** зіпсуття, поломка (*میمовільні*); ~**iĝ/em/a** який легко ушкоджується

[пошкоджується]; **~it/a** пошкоджений, ушкоджений, зіпсований, попсутий, несправний, дефектний.

difekt/o/hav/a дефективний, дефектний, зіпсований, попсутий, несправний.

difenbaki/o бот. дифенбахія [*Dieffenbachia*].

difeomorf||a мат. дифеоморфний; **~ec/o** дифеоморфність; **~i/a** дифеоморфічний; **~i/o** дифеоморфізм.

***diferenc||i** *vt* різнитися, відрізнятися, розрізнятися; розходитися, розбігатися (*про погляди, думки*); **~i** inter si різнитися між собою; **~i** de (*io, iu*) відрізнятися від (*чого-н., кого-н.*); **~i** per (*інколи je*) *io* відрізнятися чим-н.; **~a** різний, відмінний; розбіжний; *li estas tre ~a de sia frato* він дуже відмінний від свого брата; **~e (de)** відмінно (від); на відміну від; **~o 1.** різниця, розходження; *fari ~on inter* робити різницю між; *tio faras grandan ~on* це міняє суть справи; *en ~o de div. ~e de*; **2. мат.** різниця; **~ad/o** диференціація; **~ig/a** розрізняльний, відмінний; диференційований (*неоднаковий при різних умовах*); *ек. диференціальний*; **~iga tarifo** диференціальний тариф; **~ig/i** розрізняти, відрізняти; **~ig/o** відрізнювання, розрізнювання; **~iĝ/i** біол., геол. змінюватися (*у ході еволюції, розвитку*)

diferenci/i *vt* *див.* *diferenciali*.

diferencial||o мат., *tex.* диференціал; **~a** диференціальний; **~a kalkulo** диференціальне числення; **~a ekvacio** диференціальне рівняння; **~a mekanismo** диференціальний механізм; **~i** *vt* диференціювати, знаходити диференціал; **~ad/o** диференціювання, знаходження диференціала.

diferenc/operator/o мат. різницевий оператор.

difilobotri/o зоол. стьожак [*Diphyllbothrium*].

***difin||i** *vt* **1.** визначити, дати визначення, точно описати; **2.** визначити, установити, призначити; **~a:** **~a artikolo** *грам.* означений артикль; **~a formulo** *tex.* формула дозвільної спроможності; **~o 1.** визначення, дефініція; **2. tex.** дозвільна спроможність / здатність (*кінескопа і т. п.*); **~ebl/a** визначний, такий, що піддається визначенню; **~it/a** визначений, установлений, точно описаний; чіткий, ясний.

difinitiv/a *див.* *definitiva*.

difrakt||i *vt* *фіз.* піддавати дифракції (*промені, хвилі*), викликати дифракцію (*променів, хвиль*); **~a** дифракційний; **~o** дифракція; *spektro de ~o* спектр дифракції; **~iĝ/i** піддатися дифракції, зазнати дифракції.

***difteri||o** *мед.* дифтерит, дифтерія; **~a** дифтеритний, дифтерійний.

***difterit/o** *див.* *difterio*.

***diftong||o** *фон.* дифтонг; **~a** дифтонгічний.

difuz||i *vt* *фіз.* розсіювати; **~o** дифузія, розсіювання; **~il/o** дифузійний апарат, дифузор; **~(it)/a:** **~(it)a lumo** розсіяне світло; **~iĝ/i** дифундувати, розсіюватися.

difuz/lum/o *див.* *difuz(it)a lumo*.

***dig||o** гать, гребля, загата; дамба; *protekta (або kontraŭinunda) ~o* захисна [протипаводкова] дамба; **~(ig)/i** *vt* гатити, загачувати, перекривати греблею.

digam/o дигама (*старогрецька буква*).

***digest||i** *vt* перетравлювати, переварювати; *перен.* переварювати; **~i** *nutraĵon* перетравити їжу; *ne ~i iun* не переварювати ког_о-н.; **~a** травний; **~a aparato** травний апарат; **~aj organoj** органи травлення; **~o, ~ad/o** травлення; **~ebl/a** легкоотравний; **~ig/a** який сприяє травленню, який поліпшує травлення; **~ig/aĵ/o** напій для кращого засвоєння їжі; **~ig/il/o** засіб, що полегшує травленню; **~uj/o** *tex.* екстрактор, виварювальний котел (*для екстрагування*).

digest/o/dukt/o анат. травний тракт.

digest/organ/o/j органи травлення.

digital||o бот. наперстянка, наперстник [*Digitalis*]; purpura ~o наперстянка пурпурова [*D. purpurea*]; lanuga ~o наперстянка шерстиста [*D. lanata*]; ~in/o хім. дигіталін.

digitari/o бот. пальчатка [*Digitaria*].

digitoksin/o хім., фарм. дигітоксин (= digitalino).

digitopunktur/o мед. дигітопунктура, точковий масаж.

diglosi/o лінгв. диглосія, володіння рідним діалектом і літературною мовою; двомовність.

***dign||o** гідність, достойність, честь; homo ~o людська гідність; sento de sia ~o почуття власної гідності; tio estas sub mia ~o це нижче моєї гідності; ~a гідний, достойний; ~a socia pozicio достойне суспільне становище; tia ago ne estas ~a такий вчинок не заслуговує поваги, такий вчинок не робить честі; ~e гідно, достойно.

dign/o/plen/a сповнений (власної) гідності.

dig/o/kron/o гребінь греблі [дамби].

digram/o лінгв., друк. диграма.

digresi/o дигресія, відхилення, відступ (*від теми*, = deflankiĝo, dekliniĝo).

diĝest/o неол. дайджест, короткий виклад.

diĝit/a рідко, див. cifereca.

diĥotom/a див. dikotoma.

Diĵon||o геогр.н., м. Діжон (Франція); ~i/o місто Діжон з прилеглими територіями.

***dik||a** 1. товстий, грубий, (*про тіло ще*) повний; ~a tavolo товстий / грубий шар; ~a libro товста / груба книжка; la ~a intesto анат. товста кишка; la ~a fingro великий палець; 2. який має товщину, товщиною, завтовшки; folio tri milimetrojn ~a (або folio ~a je tri milimetroj) лист товщиною / завтовшки три міліметри; 3. в'язкий (*про речовину*, = malfluema, viskoza); 4. жирний (*про шрифт*, = grasa 3); ~e 1. товсто, грубо; ~e tranĉita товсто / грубо нарізаний [накраяний]; ~e muelita разового помелу; 2.: ~e presita надрукований жирним шрифтом; ~o товщина (*розмір*), товщина; ~o de kvin centimetroj товщина у п'ять сантиметрів; kvin centimetroj da ~o п'ять сантиметрів товщини; kvincentimetra ~o п'ятисантиметрова товщина; ~aj/o потовщення; ~ec/o товщина, повнота (*якість, властивість*); ~et/a товстенький, товстуватий, грубенький, грубуватий; повненький, повнуватий; ~ig/i потовщувати, (з)робити грубшим, товстішим; тучити; ~iĝ/i (по)товстіти, (по)грубшати; поправитися, (по)гладшати, (по)повніти, (з)робитися грубшим, товстішим; роздатися; ~ul/o товстун; ~ul/in/o товстунка.

di/karbon/at/o хім. дікарбонат; natria ~o дікарбонат натрію.

dikarion/o біол. дикаріон (= nukleoparo).

dik/fingr/o великий палець (= polekso); pieda ~o великий палець на нозі (= halukso).

dik/flu/a липкий, в'язкий, тягучий (= viskoza).

dik/haŭt||a прям., перен. товстошкірий, товстошкурый, грубошкірий; ~ul/o/j заст., зоол. товстошкірі (= rakidermoj).

dik/kap/a товстоголовий.

dik/kol/a товстоший.

dik/korp/a товстотілий, товстий, повний, дебелий; гладкий, вгодований.

diklin/a бот. роздільностатевий, різностатевий.

dik/lip||a товстогубий, губатий; ~ul/o губань.

di/klor/id/o хім. дихлорид.

dik/mal/alt/a осадкуватий, оцупкуватий, приземкуватий, присадкуватий.

dik/muskol/a мускулистий, мускулястий (= fortmuskola).

dik/naz||a товстоносий; **~ul/o** **1.** товстоносий (у знач. ім.); **2.** перен. бевзень, йолоп, бовдур.

dikotiledon/o/j бот. дводольні (= dukotiledonoj).

dikotom||a бот. дихотомічний; **~ec/o**, **~i/o** дихотомія.

dikro||a геол., фіз. дихроїчний; **~ec/o** дихроїчність; **~ism/o** дихроїзм, двоколірність (властивість деяких тіл виявляти різне забарвлення залежно від напрямку розглядання).

di/kromi/at/o хім. дихромат.

diksiland/o муз. диксиленд (стиль джазової музики).

Dikson/o геогр. н., о-в Діксон (Карське море, Росія).

***dikt||i** vt прям., перен. диктувати; **~ad/o** диктування, розм. диктовка; **~aj/o** **1.** диктант; **2** диктат.

diktafon/o диктофон.

diktamn/o бот. **1.** ясенець [*Dictamnus*]; **2.** материнка критська [*Origanum dictamnus*] (син. diktamn-origano, Kreta origano).

diktat/o див. diktaĵo 1, 2.

***diktator||o** диктатор; **~a** диктаторський (властивий диктаторові); **~i** *vn* диктаторствувати, вести себе по-диктаторськи; **~ad/o** диктаторство (перебування диктатором; період перебування диктатором); **~ec/o** диктаторство (грубе адміністрування), диктатура; **~em/a** схильний до диктаторства, з диктаторськими замашками; **~em/o** схильність до диктаторства, диктаторські замашки.

diktatur||o диктатура; **~o de la proletaro** диктатура пролетаріату; **~a** диктаторський (властивий диктатурі); **~a reĝimo** режим диктатури, диктаторський режим.

diktiopter/o/j ент. диктіоптери [надряд *Dictyoptera*].

diktiosom||o біол. диктіосома; **~ar/o** комплекс Гольджі, апарат Гольджі (= golĝaparato).

dik/ventr||a пузатий, товстопузий, з великим животом; **~ul/o** пузань, пузан.

dil/o буд. дильс (дошка певного розміру).

Dil/o геогр. н., м. Ділі (столиця Східного Тимору).

dilat||i vt фіз., мед., фізіол. розширювати (фізичні тіла і речовини; органи, канали, отвори, судини; тж перен.); **~o** дилатація, розширення (явище); koeficiento de termika **~o** коефіцієнт теплового розширення; linia **~o** лінійне розширення; kuba **~o** об'ємне розширення; **~a** дилатаційний; **~a koeficiento** коефіцієнт розширення; **~(ad)/o** розширення (дія того, що розширює); **~ado de la uretra kanalo** розширення сечового каналу; **~ant/o** анат. м'яз-розширювач; **~ebl/a** здатний розширюватися; **~ebl/ec/o** здатність розширюватися; **~iĝ/i** розширюватися; **~iĝ/o** розширення (дія того, що розширюється); **~il/o** мед. дилататор, розширювач; **~uj/o** *tex.* розширювальний бачок.

dilatator/o див. dilatanto.

***dilem||o** дилема; **~a** дилемний.

dileni/o бот. диленія [*Dillenia*].

***diletant||o** дилетант; **~a** дилетантський; **~e** по-дилетантськи; **~i** *vn* чинити [діяти] по-дилетантськи; **~ec/o** дилетантство; **~ism/o** дилетантизм.

***diligent||a** старанний, дбайливий, пильний, ретельний; **~a lernanto** старанний учень; **~e** старанно, дбайливо, ретельно; **~i** *vn* проявляти старанність, діяти старанно; **~ec/o** старанність, дбайливість, ретельність; **~ul/o** старанна [ретельна] людина; старанний

[ретельний] працівник [учень і т. п.]; ~ul/in/o старанна [ретельна] жінка [працівниця, учениця і т. п.].

diligenc/o диліжанс.

dilul|i *vt* *фіз., хім.* розбавити, розрідити, розвести (*розчин, рідину, = malkoncentri, maldensigi*); ~o розбавлення, розрідження, розведення; ~aj/o розбавлений [розведений] розчин; ~ig/i розбавитися, розрідитися, розвестися; ~ant/o, ~il/o розбавляч, розріджувач; ~it/a розбавлений, розріджений, розведений.

***diluv||o** потоп; сильна повінь (= inundego, superakvego); ~a потопний.

diluvi||o *геол.* делювій (*застаріла назва плейстоцену, = plejstoceno*); ~a делювіальний (= plejstoceno).

***dimanĉ||o** неділя; la Palma ~o *церк.* Вербна [Квітна] неділя; ~a недільний; ~a lernejo недільна школа; ~e у неділю (= en dimanĉo).

***dimensi/o** **1.** розмір, габарит; la ~j de ŝranko розміри шафи; **2.** вимір; la kvara ~o четвертий вимір; **3.** *фіз.* розмірність; la ~j de grando розмірності величини.

di/mer/o *хім.* димер.

di/met/il/arsen/at||o *хім.* диметиларсенат, сіль диметиларсенатної кислоти; ~a: ~a acido диметиларсенатна кислота.

di/met/oksi/fen/ol/o *хім.* диметоксифенол, гваякол.

diminu/i *vt* **1.** *тех.* зменшувати (*що-н. у всіх його розмірах, = malgrandigi*); **2.** *текст.* звужувати (*трикотажну стрічку і т. п. за рахунок зменшення числа петель, = malplilarĝigi*); **3.** *муз.* послаблювати (*звук поступово, = malpliintensigi*).

diminuend/o *муз.* димінуєндо.

diminutiv||o *грам.* демінутив, здрібніла форма; ~a: ~a formo здрібніла форма; ~ig/a: ~iga sufikso демінутивний / зменшувальний суфікс.

dimorf||a *спец.* диморфний (= duforma); ~ec/o диморфність (= duformeco); ~ism/o диморфізм (= duformismo).

din/o *фіз.* дина (одиниця виміру сили в механіці).

dinam||o *ел., тех.* (електро)генератор; *заст.* динамо, динамо-машина.

dinami/o *фіз.* динамія.

***dinamik||o** *фіз.* динаміка; ~a динамічний.

dinamism/o *філос.* динамізм.

dinamist/o *філос.* динаміст.

***dinamit||o** динаміт; ~a динамітний; ~i *vt* зірвати [підірвати, висадити, зруйнувати] динамітом.

dinam/o/lad/o *ел.* (листова) електротехнічна сталь, (дистове) електротехнічне залізо.

***dinamometr/o** *спец.* **1.** динамометр, силомір; elektra ~ електричний динамометр; torda ~ крутильний динамометр; **2.** електродинамічний вимірювач.

dinamotor/o *ел.* генератор-двигун; динамотор (*двигун і генератор зі спільним магнітним полем*); мотор-генератор.

dinar/o динар (*грошова одиниця*).

Dinar/a: ~j Alpoj *геогр. н.* Динарське нагір'я (*Хорватія, Словенія, Югославія, Чорногорія, Албанія*).

***dinasti||o** династія; ~a династичний.

dinatron/o *фіз.* динатрон.

dingo зоол. динго [*Canis dingo*].

di/nitrogen/oksid/o хім. закис азоту, звеселяючий газ (= ridgaso, ridiga gaso).

dinornit/o палеонт. динорніс [*Dinornis*].

dinornit/form/a/j моаподібні [ряд *Dinornithiformes*].

dinosaŭr/o/j палеонт. динозаври [ряд *Dinosauria*].

dinoteri/o палеонт. динотерій [*Dinotherium*].

dioces||o церк. дієцезія (єпархія у римо-католицькій та англіканській церквах); ~а дієцезіальний.

diod||o ел. діод; lumeliganta ~о світлодіод; ~а діодний.

diodont/o іхт. їжак-риба [*Diodon*].

Diodor/o Діодор (ім'я, зокрема давньогрецького історика).

Diofant/o Діофант (грецький математик); (d)~а: (d)~а еквасіо діофантове рівняння.

Diogen/o Діоген (давньогрецький філософ).

dioik/a бот. дводомний, роздільностатевий.

Dioklecian/o Діоклетіан (римський імператор).

dioksan/o хім. діоксан.

di/oksid/o хім. діоксид, двоокис.

dioksin/o хім. діоксин.

di/o/mal/plaĉ/a богопротивний.

diomagnet||a фіз. діомагнітний; ~ism/o діомагнетизм.

Diomed/o Діомед, Демид (чол. ім'я).

diomedel||o орн. альбатрос (= albatroso); ~ed/o/j альбатросові [родина *Diomedidae*].

Dion/o 1. Діон (давньогрецьке чол. ім'я); 2. астр. Діона (назва одного з астероїдів, а тж супутника планети Сатурн).

dione/o бот. діонея, венерина мухоловка [*Dionaea*] (син. muškaptulo).

dionin/o хім. діонін.

Dioniz||o міф. Діоніс, Діонісій (старогрецький бог рослинності і плодючості, пізніше покровитель виноградарства); (d)~а діонісійський.

Dionizi/o Діонісій, Денис (чол. ім'я).

di/o/plaĉ/a богоугодний.

dioptr||o фіз. оптична поверхня між двома прозорими середовищами з різною заломлюваністю; ~ik/o діоптрика.

dioptri/o фіз. діоптрія.

dioptri/metr/o див. lensometro.

dioram/o жив. діорама.

diorit/o мін. діорит.

di/o/simil/a богоподібний.

dioskore||o бот. діоскорія, ямс [*Dioscorea*]; ~ac/o/j діоскорейні [родина *Dioscoreaceae*].

Dioskur/o/j міф. Діоскури (сини Зевса Кастор і Полідевк).

diospir/o бот. хурма [*Diospyros*]; ebona ~ чорне [цейлонське] ебенове дерево, хурма ебенова [*D. ebouit*]; virginia ~ хурма вірджинська [*D. virginiana*] (син. persimono).

di/o/tim||a богобоязливий, богобоязкий, богобоязний; ~o богобоязливість.

Di/patr/in/o Божа Мати, Матір Божа, Богоматір, Богородиця.

dipleks/a 1. радіо, тб. дуплексний; 2. див. dupleksa.

diplo/o анат. диплое, губчатка, середкістя.

diplodok/o палеонт. диплодок [Diplodocus].

diploid/a біол. диплоїдний (= duploida).

diplokok/o бакт. диплокок [Diplococcus].

***diplom||o** 1. диплом, атестат; ~o pri doktoreco диплом на звання доктора; ricevi ~on de la unua grado одержати диплом першого ступеня; 2. грамота, державний папір, офіційний документ; ~a дипломний; ~i vt випускати з дипломом; ~it/a дипломований; ~it/o дипломований спеціаліст; ~ist/o дипломатик, фахівець з дипломатики; ~ist/ik/o див. ~ologio; ~olog/i/o дипломатика.

***diplomat||o** прям., перен. дипломат; ~a прям., перен. дипломатичний (стосовний до дипломата або дипломатів); ~a kuriero дипкур'єр; ~a demarŝo дипломатичний демарш; ~a noto дипломатична нота; ~a respondo дипломатична відповідь; ~a karaktero дипломатичний характер; ~ar/o дипломатичний корпус; ~e дипломатично; ~ec/o 1. дипломатичність; 2. дипломатство (посада дипломата); ~i/a дипломатичний (стосовний до дипломатії); ~ia dereŝo дипломатична депеша; ~iaj reguloj дипломатичні правила, правила дипломатії; ~i/o дипломатія; ~i/ec/o рідко, див. diplomateco.

diplomatik/o див. diplomologio.

diplo/defend/o захист диплому.

diplo/labor/aĵ/o див. diplomverko.

diplo/verk/o дипломна робота.

diplopi/o мед. диплопія (двоїння в очах).

diplopod/o/j зоол. двопарноногі [клас Diplopoda].

dipn/o/j іхт. двоцихні риби, двоякодихаючі риби [підклас Dipnoi] (син. pulmofiŝoj).

dipod||o зоол. тушканчик [Dipus]; ~ed/o/j тушканчикові [родина Dipodidae] (син. ĝerbosoj).

dipol/o нрк., див. dupoluso.

diport/o фін. депорт (компенсація у біржовій грі).

dipsak||o бот. черсак [Dipsacus] (син. birdotrinkejo, venusbanejo); ~ac/o/j черсакові [родина Dipsacaceae]; ~al/o/j черсакоцвіті [порядок Dipsacales].

dipsomani||o мед. дипсоманія, запій; ~ul/o запійний п'яниця.

dipter/o/j ент. двокрилі [ряд Diptera].

dipt Erik/o бот. диптерикс [Dipteryx]; odora ~ диптерикс запашний, тонка [D. odorata] (син. tonko).

dipt erokarp||o бот. диптерокарп [Dipterocarpus]; ~ac/o/j диптерокарпові [родина Dipterocarpaceae].

diptik/o мист. диптих.

***dir||i** vt казати, мовити, говорити; kiel oni ~as як кажуть; ~u al mi vian pomon скажи мені твоє ім'я; скажіть мені ваше ім'я; kion vi havas por ~i? що ви можете сказати?; mi nenion povas ~i я нічого не можу сказати; lasu al mi ~i la vorton дайте мені сказати слово; ~o вислів, висловлення; сказане (у знач. ім.); la dek (D)~oj рел. Десять Заповідей (Божих) (= dekalogo); ◇ ~on oni neas, skribo ne pereas що написано пером, не виволочеш волон; ~ad/i казати, говорити (не раз, часто, повторно), поговорювати; ~aĵ/o вислів (= ~o); ~it/a сказаний, промовлений; la supre ~ita вищезгаданий, вищевказаний; ~it/e сказано; ◇ ~ite, farite сказано – зроблено.

Dirak||о Дірак (*англійський фізик*); (**d**)~**a**: (d)~a *distribucio mat.* дельта-функція (Дірака).

diram/о дирам (*грошова одиниця Таджикистану*)

direkci/о **1.** *див.* direktantaro; **2.** *див.* direktejo.

***direkt**||о напрамок; en la ~o al *див.* ~e al; multo da provoj estis faritaj en tiu ĉi ~o багато спроб зроблено в цьому напрамі; turni sin en alia ~o повернутися в іншому напрамку; en ĉiuj ~oj у всіх напрам(к)ах, за всіма напрам(к)ами; magneta ~o магнітний напрам; ~a дирекційний, який показує напрам; ~a anteno *radio*, *тб.* направлена антена; ~e (*al*) у напрамі / напрамку (*до*); iri ~e al sudo іти в напрамі до півдня; *~i *vt* **1.** направляти, спрямовувати; наводити (*зброю, прилад*); ~i rigardon al io спрямувати погляд на що-н.; sin ~i al la urbocentro направитися до центру міста; **2.** керувати, управляти (*колективом*); керувати, управляти, правити (*транспортним засобом*); диригувати; ~i aŭtomobilon управляти автомобілем; ~i la grupon da esploristoj керувати групою дослідників; ~i orkestron диригувати оркестром; ~**ad**/о **1.** направлення, спрямування; наведення (*зброї, прилада*); **2.** керування, керівництво, управління; диригування; ~ado de aŭtomobilo управління автомобілем; ~ado de orkestro диригування оркестром; labori sub ies ~ado працювати під чим-н. керівництвом; ~**ant**/**a** спрямовуючий; керуючий; ~**ant**/о **1.** керівник; **2.** *mat.* напрамна (*у знач. ім.*), директриса; ~**ant**/**ar**/о дирекція (*керівний орган на чолі з директором, = direkcio 1*); ~**abl**/**a** керуваний; ~**ej**/о дирекція (*приміщення*); ~**ig**/**i** направлятися, спрямовуватися (*бути направленим, мати напрам*); lia penso ~**ig**is al tiu problemo його думка спрямувалася на цю проблему; *~**il**/о **1.** *див.* rudro; **2.** *див.* stirilo; ~**il**/**ist**/о **1.** *див.* rudristo; **2.** *див.* stiristo; ~**ism**/о *ек.* дирижизм (*керівництво економікою з боку держави*); ~**ist**/о **1.** директор (= direktoro); **2.** диригент (*професійний, = dirigento*); ~**it**/**a** направлений, спрямований.

direkt/**al**/о *ав.* кіль (*вертикальна, основна частина хвостового оперення літака*).

direkteron/о *ав.* кермо напрамку.

direkt/**il**/**rad**/о *див.* rudorado, stirrado 1.

direkt/**il**/**stang**/о *див.* rudrostango.

direktiv/о директива, вказівка, настанова.

direktiv/**leter**/о директивний лист.

direkt/**montr**/**il**/о *див.* ĝirindikilo.

***direktor**||о директор (= direktisto 1); ~**a** директорський; ~a posteno посада директора; ~**in**/о директор, *розм.* директорка, директриса.

direktori/о *іст.* директорія.

direktric/о *mat.* директриса (= direktanto).

dirham/о дирхам, дирхем (*грошова одиниця Марокко*).

dirigent||о диригент (= orkestrestro; ĥorestro); ~**a** диригентський.

dirk||о відмичка (= ŝloshoko); ~**ar**/о набір відмичок.

dirlididi! *виг.* дурниці!, дурниця!, *розм.* пусте!
(*вираз зневаги до чиїх-н. слів*).

dir/**manier**/о спосіб висловлення; вислів, мовний зворот.

dirndl/о дірндлі, баварське національне літне плаття.

dirt/**a** рідко, *див.* malpura.

***dis-** **1.** *преф.* що позначає роз'єднання, поширення; відповідає *укр.* **роз-**: ~iri розітися; ~ligi розв'язати, ~seti розсівати); **2.** *самостійно вжив. морфема:* ~**a** роз'єднаний, розрізнений, порізнений, розосереджений, роздільний; en ~a ordo у розсипному строю; ~aj agoj *mat.* родина непересічних множин; ~e нарізно, різно; ~**ec**/о роз'єднаність, розрізненість, порізненість; ~**er**/**ig**/**a** дробильний, роздроблювальний, подрібновальний,

роздрібноувальний; **~er/ig/i** роздробити, розкришити, розщепити, подрібнити; **~er/ig/o** роздроблення, розкришення, розщеплення, подрібнення; **~er/iĝ/i** роздрібнитися, подрібнитися, розкришитися, розщепитися; **~er/iĝ/o** роздроблення, подрібнення, розщеплення; ***~ig/i** роз'єднати, розділити; розлучити, розняти; **~ig/o** роз'єднання, розлучення, рознімання; **~iĝ/i** роз'єднатися; розділитися; розстатися, розійтись, розлучитися; розступитися; **~iĝ/o** роз'єднання, розставання, розлука; retina **~iĝo** мед. відшарування сітківки.

dis/aĉet/i vt розкупити.

dis/agord/i vt **1.** розладити, розстроїти; **2.** розладити, посіяти незгоду.

dis/agraf/i vt див. malagrafi.

disaĝi/o фін. дизажіо (відхилення біржового курсу у бік зниження).

di/sakar/id/o хім. дисахарид.

disakril/o хім. дизакрил.

dis/apart/ig/i розборонити, розняти (учасників бійки).

dis/artik/ig||i хір. ампутувати до суглоба; **~o** ампутація до суглоба.

dis/atom/i vt розщепити ядро атома; ~ uranium розщепити уран, розщепити ядро урану.

dis/aŭd/ig||i передати (по радіо); вести передачі, транслювати; розголосити; **~o** (радіо)передача; розголос, розголошування.

dis/babil/i vt розб'ювати, розп'єск(ув)ати, розп'ят(ув)ати, розголосити.

dis/bar/i vt розгородити (розділити приміщення, простір на частини).

dis/bat||i vt розбити (вщент); **~iĝ/i** розбитися; **~it/a** розбитий.

dis/blov/i vt роздуть, розвіяти.

dis/branĉ||ig/i розгалузити; **~iĝ/i** розгалузитися; **~iĝ/o** розгалуження.

dis/buk/i розстібнути (пряжку, = malbuki).

dis/buton/i vt розстібнути, відстібнути (гудзик(u), = malbutoni).

dis/centr||a мат., тех. ексцентричний; **~ec/o** сумн.; тех., мат. ексцентриситет.

***disciplin||o** **1.** дисципліна; observi severan **~on** дотримуватися строгої дисципліни; plendi pri manko de **~o** нарікати на відсутність дисципліни; **2.** нрк. дисципліна, предмет (навчання); вид спорту; **~a** дисциплінарний; **~e** дисципліновано; **~i** vt дисциплінувати, привчати до дисципліни; **~em/a** дисциплінований (за натурою); **~em/o** дисциплінованість; **~it/a** дисциплінований (привчений до дисципліни); **~it/ec/o** дисциплінованість, привченість до дисципліни.

disciplin/romp/o порушення дисципліни.

***discipl/o** наук., рел., мист. учень, послідовник.

dis/de від (уточнена форма прийм. de, див. de 1).

disdegn||i vt ставитися з презирством, зневажати (= malŝati); **~a** презирливий, зневажливий; **~o** презирство, зневага.

dis/dialekt/iĝ/i розпастися на діалекти (про мову).

dis/divid||i vt (емфатична форма до dividi) розділити, розподілити; **~iĝ/i** розділитися.

dis/don||i vt роздати; **~ad/o** роздавання, роздача.

dis/donac/i vt роздарувати.

dis/du||ig/i (емфатична форма до duigi) роздвоїти, розгалузити; **~iĝ/i** (емфатична форма до duĝi) роздвоїтися, розгалузитися.

disel/o див. dizelo.

dis/e-mis/e сяк-так, абияк, у повному безладі.

***disenteri||o** *мед.* дизентерія; ~**a** дизентирійний; ~**ul/o** хворий дизентерією, хворий на дизентерію.

disert||i *vn* захищати дисертацію; ~**a** дисертаційний; ~**ad/o** захист дисертації; ~**aj/o** дисертація; ~**ant/o** дисертант.

disertaci||o *див.* disertajo; ~**i** *див.* diserti.

Di/serv||o Служба Божа, Літургія; богослужіння, відправа; молебень; *fari (або servi) ~on* *див.* (d)~**i**; (**d**)~**a** богослужбовий; (**d**)~**i** *vn* відправляти [служити] Службу Божу [богослужіння]; (**d**)~**ant/o** священнослужитель, служитель культу.

dis/etend/i *vt* розкинути (*у різні боки*), розпрямити, розпростати, розпростерти.

dis/faden||ig/i вистріпати, обтріпати, обшарпати, розсмикати (на нитки) (*тканину*); ~**iĝ/i** вистріпатися, обтріпатися, обшарпатися; розпуститися, розітятися (*про тканину*).

dis/fak/ig||i розгородити, перегородити; ~**o** розгороджування, перегороджування.

dis/fal||i *vn* розпастися, розвалитися; ~(**ad**)/**o** розпадання, розпад, розвал; ~**ig/i** розвалити; ~**ig/o** розвалювання, розвал.

dis/fald||i *vt* розкласти, розгорнути (= malfaldi); ~**iĝ/i** *vn* розкладатися, розгортятися (= malfaldiĝi).

dis/fam||ig/i розславити; розпустити славу [чутки], рознести чутки; ~**iĝ/i** розславитися.

dis/fand||i *vt* розплавити, розтопити; ~**iĝ/i** розплавитися, розтопитися.

dis/fend||i *vt* розколотити, розщепити, розсікти; ~**o** широка тріщина, розкол; ~**iĝ/i** розколотитися, розщепитися.

dis/fibr/i *vt* розчленувати [розділити] на волокна; розволокнити; ~**iĝ/i** розітятися на волокна; розволокнитя.

dis/flagr/o *див.* deflagro.

dis/flor||i *vn* розцвісти, розквітнути, розпуститися; ~**ad/o** розцвітання, розквіт, розпускання.

dis/flu/i *vn* розтектяся, розпливтяся.

dis/flug||i *vn* розлєтітися (*у різні боки*); ~**ig/i** розпустити, розсіяти.

dis/fluid/iĝ/i розтопитися.

dis/fork/iĝ||i роздвоїтися, розгалузитя (*емфатична форма до forkiĝi*); ~**o** розвилка, розгалуження (*емфатична форма до forkiĝo, = forko 2*).

dis/fos/i *vt* розкопати, розрити.

dis/frakas||i розбити вщент, на (дрібні) шматочки, розтрощити; ~**iĝ/i** розбитися (*або* розлєтітися) на (дрібні) шматочки.

dis/frot/i *vt* розтерти; ~**i** iun al polvo розтерти кого-н. на порох.

dis/grajn/ig/i видалити [вилущити] зерно; ~**iĝ/i** о(б)сипатися (*про колоски і т. п.*).

dis/hak/i *vt* розрубати, розтяти, розсікти.

disharmoni||o дисгармонія (= malharmonio, misharmonio); ~**a** дисгармонійний, дисгармонічний; ~**i** *vn* дисгармоніювати, дисгармонувати; ~**e** дисгармонійно; ~**es/o** дисгармонічність, дисгармонійність.

dis/hel/ig/i роз'яснити (*зробити яснішим*); ~**la fajron** роздмухати [роздути] вогонь.

disident||o дисидент, відступник, інакомислячий (*у знач. ім.*); ~**a** дисидентський; відступницький.

disip||i *vt* марнотратити, (з)марнувати, промарнувати, (з)гайнувати, прогайнувати, розтратити, (роз)тринькати, (про)циндрити, (про)мантачити, розбазарити (= malŝpari); ~em/a марнотратний (= malŝparema); ~em/o марнотратство (= malŝparemo); ~iĝ/o: la ~iĝo de la energio *фіз.* дисипація енергії; ~ant/o, ~ul/o марнотрат(ник).

***dis/ir/i** *vn* розійтис_я, розбрестис_я (*у різні боки*).

dis/jung/i *vt* *див.* maljungi.

disjunkci/o *мат.* диз'юнкція, логічна сума.

***dis/jet||i** *vt* розкидати, розметати; ~o ~ad/o розкидання; ~ec/o *див.* ~iteco; ~iĝ/i кинутися врозтіч [врозсип], розсипатися; ~it/a розкиданий; ~it/ec/o розкиданість.

***disk||o** **1.** диск, круг; la ~o de la suno диск сонця; smirga ~o наждачний круг; ~o de damludo шашка (= dampeso); elcentra ~o, discentra ~o *тех.* ексцентриковий диск, диск-ексцентрик; intervertebra ~o *анат.* міжхребцевий диск; **2.** диск, (грам)пластинка, платівка (= sondisko); **3.** *інформ.* диск (= datendisko); magneta ~o магнітний диск; ŝanĝebla ~o знімний диск; fiksita ~o незнімний диск, вінчестер; kompakta ~o компакт-диск; **4.** *спорт.* шайба (= hokedisko); **5.** *див.* diskaparato; ~ej/o дискотека; ~estr/o диск-жокей, ді-джей (*син.* diskĵokeo, *скор.* DJ); ~et/o **1.** маленький диск, кружечок; **2.** *інформ.* дискета, гнучкий магнітний диск; ~il/o **1.** програвач компакт-дисків, CD-програвач, CD-плеєр; DVD-програвач, DVD-плеєр; **2.** *інформ.* дисковод, дисковий нагромаджувач; ~ing/o *інформ.* щілина дисковода; дисковод.

diskant||o *муз.* **1.** дискант (*голос*), **2.** *заст.* сопрано (*голос*, = soprano); ~a дискантовий, дискантний; ~ul/o **1.** дискант (*співак*); **2.** *заст.* сопрано (*співак*, = sopranulo).

disk/aparat/o *інформ.* нагромаджувач на твердому (магнітному) диску, твердий диск, вінчестер.

di/skarab/o *див.* kokcino.

dis/karn/ig/i роздерти, розірвати (*тіло*); розібрати (*тушу*).

disk/aŭtomat/o музичний автомат.

disked/o *див.* disketo 2.

disk/erp/il/o *с.-г.* дискова борона.

disk/ĵoke/o диск-жокей (= diskestro).

dis/klin/i *vt* розхилити.

disko/o *муз.* диско (*стиль*).

disk/(o)/brems/o *тех.* дискове гальмо.

disk/o/drajv/o *рідко, див.* diskaparato, diskoturnilo.

disk/o/flor/o *бот.* квітка диска (*у деяких складноцвітних*).

disk/o/form/a дисковидний, дископодібний.

disk/o/frez/il/o *тех.* дисковий фрезер.

disk/o-funkci/ig/a: ~ sistemo *див.* maprodo.

disk/o/gurd/o *див.* diskaparato.

disk/o/ĵet|(ad)/o метання диска (*вид спорту*); ~ant/o, ~ist/o металник диска, дискобол.

disk/o/koltr/o *с.-г.* дисковий плужний ніж [різак].

disk/o/kovert/o конверт для диска.

dis/komb/i *vt* розчесати.

diskomicet/o/j *бот.* дискоміцети.

dis/kompost/i *vt* *друж.* розсипати набір.

dis/konduk/i *vt* відвести в різні сторони, розвести.

dis/kon/ig|i розголосити, розповсюдити, дати знати; зробити широко відомим; **~(ad)/o** розголос, розголошення; **~il/o** інформатор; telefonia **~ilo** селекторний інформатор; telefonia (або teletajpa) **~ilo** телетайпний інформатор.

***diskont|i** *vt fin.* дисконтувати, враховувати вексель; **~o** 1. дисконтування, дисконт, урахування векселя; 2. дисконт, дисконтний процент / відсоток; **~a** дисконтний, дисконтний; **~ad/o** *див.* **~o** 1; **~ant/o** дисконтер.

diskont/bank/o дисконтний банк.

disk/(o)/pez/aĵ/o *сумн.* штанга (спортивний снаряд).

disk/(o)/rad/o *авт., спец.* дискове колесо.

diskord/o *поет.* незгода, розбрат, чвари (= malkonkordo).

disk/o/risort/o *тех.* дискова пружина.

disk/(o)/seg/il/o *сумн.* дискова [циркулярна, кругла] пила (= ronda segilo).

disk/o/tek|o дискотека; **~a** дискотечний.

disk/(o)/telefon/o дисковий телефон(ний апарат), телефон з дисковим номеронабирачем.

disk/(o)/turn/il/o 1. *див.* gramofono; 2. *див.* diskilo, diskaparato.

disk/(o)/vend/ej/o магазин грампластинок; магазин лазерних дисків.

diskreci|o *юр.* дискреція, дискреційне право, право діяти на власний розсуд; **~a** який діє на свій розсуд, дискреційний; **~e** на власний розсуд.

diskredit|i *див.* diskreditigi; **~ad/o** *див.* diskreditigo.

dis/kredit/ig|i дискредитувати (= senkreditigi, malkreditigi, miskreditigi); **~ad/o** дискредитування, дискредитація, підрив довіри.

dis/kresk/i *vn* розростися.

***diskret|a** 1. стриманий, небалакучий, обережний, дискретний; 2. *мат.* дискретний, переривчастий; **~e** 1. стримано, обережно, дискретно; 2. *мат.* дискретно, переривчасто; **~ec/o** 1. стриманість, обережність, дискретність; 2. *мат.* дискретність, переривчастість; **~ig/i** *спец.* дискретизувати, піддавати дискретизації; **~ig/o** дискретизація.

diskrimin|i *vt спец.* розрізняти, розпізнавати; виділяти; **~ant/o** *мат.* дискримінант; **~il/o** *радіо* дискримінатор.

***diskriminaci|o** *юр.* дискримінація; gasa **~o** расова дискримінація; **~a** дискримінаційний; ***~i** *vt* дискримінувати; **~i** eksterlandanojn дискримінувати іноземців; **~ata** popolo дискримінований народ.

dis/kruc/i *vt* схрестити, скласти у формі хреста.

dis/kuir/iĝ/i розваритися.

***dis/kur/i** *vn* розбігтися (у різні боки).

diskurs/o дискурс, політична промова, виступ.

diskursiv/a *лог.* дискурсивний.

***diskut|i** *vn* 1. дискутувати, вести дискусію, вести дебати [суперечки]; (по)сперечатися; 2. обговорювати (= pridiskuti); **~o**, **~ad/o** дискусія, дебати, обговорення; **~a** дискусійний; **~abl/a** дискусійний, спірний; **~ig/i** піддати обговоренню; **винести** на обговорення, зробити предметом дискусії, обговорення; **~ind/a** вартий обговорення; **~ot/a** який обговорюватиметься.

diskut/forum/o форум з обговорення питань; семінар, симпозіум.

diskut/grup/o дискусійна група.

diskut/klub/o дискусійний клуб.

diskut/rond/o дискусійна група.

diskut/tem/o тема для обговорення, тема (для) дискусії.

dis/larĝ||ig/i розширити; **~iĝ/i** розширитися.

disleksii|o мед. дислексія (розлад читання); **~ul/o** дислексик.

dis/liber||ig/i визволити (роз'єднавши); розпустити (волосся); **~iĝ/i** визволитися (роз'єднавшись); розпуститися (про волосся).

dis/lig||i vt розв'язати (що-н. зв'язане шнурком); **~o**: la ~o de dramo розв'язка драми; **~iĝ/i** розв'язатися.

dis/lim||i vt розділити межею, розмежувати; **~i** ĥaĝojn зробити проділ у волоссі; **~o** розмежування; **fari ~on** (з)робити розмежування; **~a** розмежувальний.

dis/lok||i vt розмістити, розташувати; розосередити; дислокувати; **~iĝ/i** розміститися, розташуватися; розосередитися; дислокуватися; **~iĝ/o** дислокація; розміщення, розташування; розосередження.

dism/o іст. десятина (податок, = dekonajo).

dis/mal/ferm/i vt широко розкрити, розчинити навстіж; роззявити (рот, пащу); **~iĝ/i** широко розкритися, розчинитися навстіж.

dis/maŝ/ig/i розпороти, розпустити (в'язане), розпустити петлі (на в'язанні, на панчосі і т. п.).

dis/membr||ig/i розчленувати; **~ig/o** розчленування (дія того, що розчленовує); **~iĝ/i** розчленуватися; **~iĝ/o** розчленування (дія того, що розчленовується).

dismenore/o мед. дисменорея, розлад менструального циклу.

dis/met||i vt **1.** розставити, розкласти, розмістити; **2.** мор. витіснити (певну кількість води, що дорівнює вазі плаваючого судна); мати (водо)тоннажність; la ŝipo ~as dek mil tunojn судно має водотоннажність у десять тисяч тонн; **~o** **1.** розставлення, розкладання, розміщення (одноразова дія); **2.** мор. водотоннажність, тоннажність (= akvodismeteto).

dis/miks/i vt розмішати.

dis/mord/i vt розкусити, перекусити.

dis/mov||i vt розсунути (у різні сторони), розкидати; **~iĝ/i** розсунути, розійтись.

dis/muel/i vt розмолоти.

dis/munt||i vt розібрати на частини; демонтувати (= malmunti); **~(ad)/o** розбирання, демонтаж (= malmuntado).

disocii||i vt хім. дисоціювати, піддавати дисоціації, розкладати, роз'єднувати; **~a**: ~a procezo процес дисоціації; **~(ad)/o** хім., псих. дисоціація; розклад, порушення зв'язку, розпад; elektroliza ~o електролітична дисоціація; **~iĝ/i** піддаватися дисоціації, розкладатися, роз'єднуватися, розпадатися; **~iĝ/o** псих. розпад особистості, розходження між емоціями і думками (при шизофренії).

disom/a див. dusoma.

disonanc||o муз. дисонанс; **~i** vt дисонувати.

dis/ond/o смуга за кормою; кильватер.

disosmi/o мед. дисосмія, розлад нюхової чутливості.

dis/part||ig/i розділити [розкласти] (на частини); **~ig/o** поділ, розкладання (на частини) (дія того, що ділить); **~iĝ/i** розділитися (на частини); **~iĝ/o** поділ (на частини) (дія того, що ділиться).

dis/pec||ig/i розділити на куски / шматки; розбити [розколоти, розтрусити, розламати] (на куски / шматки; роздробити, подрібнити; **~ig/il/o** дробарка; дробильна машина; дезінтегратор; (= *dispeciga maŝino*); **~iĝ/i** розбитися [розлаватися, розлетітися, розсіпатися, розпастися, розвалитися] на куски / шматки, роздробитися.

dis/pel||i *vt* розігнати; розсіяти, розвіяти, розпорошити; **~o** розгін (одночасова дія); **~ad/o** розгін, розганяння, розсіювання (багаторазова або тривала дія); **~it/ar/o** розігнані [розвіяні] по світу (про євреїв, син. *diasporo*).

dis/pend/ig/i розвішати, розвісити (білизну і т. п.).

dispens/i *див.* *liberigi*.

dispensari||o диспансер; **~a** диспансерний.

***dispepsi/o** *мед.* диспепсія, нестравність, розлад травлення

dis/perd||i *vn* розгубити; **~iĝ/i** розгубитися (пропасти, зникнути).

dispers||i *vt* *фіз.* диспергувати, піддавати дисперсії, розсіювати, розпорошувати; **~a** дисперсний, дисперсійний; **~a lumo** дисперсне світло; **~a medio** дисперсійне середовище; **~a rilatumo** дисперсійне співвідношення; **~o 1.** *фіз., мат.* дисперсія, розсіювання; **2.** *тех.* дисперсна фаза (речовина, піддана дисперсії); **~aĵ/o** дисперсна система (дисперсна система разом із дисперсійним середовищем); **~ant/o** дисперсант; диспергатор; **~ec/o** дисперсність.

dis/pist/i *vt* розтовкти.

dis/plekt/i *vt* розплести (= *malplekti*).

dispne/o *мед.* диспное, задішка.

dis/polv||ig/i розпорошити, розсіяти на / в порошок; **~iĝ/i** розпорошитися, розсіятися [розпастися, розлетітися] на / в порошок [порохно].

***dispon||i 1.** *vn* (*pri iu, pri io*) розпоряджатися, користуватися на власний розсуд (*чим-н., ким-н.*); *havi la rajton ~i je* (або *pri*) *sia propra persono* мати право розпоряджатися своєю власною особою; \diamond *homo proponas, Dio ~as* людина планує, Бог керує; **2.** *vt* (*ion, iun*) мати в своєму розпорядженні (*що-н., кого-н.*); *la stabo ~as nur du aŭtojn* штаб має в своєму розпорядженні тільки два автомобілі; \diamond *kio metion ~as, mizeron ne konas* хто робить лемеші, той їсть калачі; **3.** *юр.* диспонувати, визначати розпорядженням; **4.** *див.* *dispozicii 1, 2*; **~o 1.** розпорядження, користування (*чим-н.*); *mi estas al* (або *je*) *via ~o* я у вашому розпорядженні; *meti ion al ies ~o, meti ion sub ies ~on* надати що-н. у чий-н. розпорядження; *havi ~on pri io, havi ion sub la ~o* мати що-н. у розпорядженні; **2.** розпорядження, наказ, вказівка (= *dispozicio 3*); *fari ~on* зробити розпорядження; *laŭ mia ~o* за моїм розпорядженням; **~ebl/a** наявний, вільний, незайнятий; **~ebl/ec/o** наявність; **~ig/i** надати [передати] в розпорядження; **~ig/o** надання [передача] в розпорядження.

dispon/rajt/o право розпоряджатися.

dis/port||i *vt* розносити, розповсюджувати; **~ad/o** розношення, розповсюдження; **~ant/o** рознощик, розносник; **~ist/o** рознощик, розносник (*професія*).

dispozici||o 1. розташування розміщення, улаштування, диспозиція; **~o de steloj** розміщення зірок; **2.** диспозиція (*розділ риторики*); **3.** *перев. pl* розпорядження, наказ, припис, вказівка, диспозиція; *generalo faris siajn ~ojn por la batalo* генерал видав свої розпорядження до бою; **4.** нахил, схильність (*темперамент, риса характеру*); **~i vt 1.** розташовувати, розміщати, влаштовувати; *lerte ~i sian tempon* вміло розпоряджатися своїм часом; *oportune ~i tablon* зручно розмістити стіл; **2.** розпоряджатися, (з)робити розпорядження, наказувати, постановляти; *li ~as saĝe* він розпоряджається розумно.

dis/prem/i *vt* роздавити, роздушити, розчавити.

disproporcii|o диспропорція, неспіврозмірність (= misproporcio); **~a** непропорційний, неспіврозмірний (= misproporcia).

disprozi/o *xim.* Диспрозій (*елемент*), диспрозій (*проста речовина*).

dis/puŝ/i *vt* розштовхати.

***disput||i** *vn* **1.** диспутовати, вести диспут; сперечатися, вести суперечку; **2.** *заст., див.* diskuti; **~o** **1.** диспут, (палка, гаряча) суперечка; **2.** *заст., див.* diskuto; **~ebl/a** спірний; **~em/a** схильний до суперечок; **~em/o** схильність до суперечок; **~em/ul/o** сперечальник, суперечник; **~ind/a** спірний, про який варто посперечатися.

dis/rab/i *vt* розграбувати.

dis/radi/i *vt* випромінювати, пускати промені, сяяти.

dis/rajd/i *vn* роз'їхатися (*про вершників*).

dis/ramp/i *vn* розповзтися, розлізтися.

dis/rast/i *vt* розгребти.

dis/rev||igi/i розчарувати; **~iĝ/i** розчаруватися; ***~iĝ/o** розчарування.

dis/romp||i *vt* розламати, розбити, розірвати; **~o** розлом, розрив; **~iĝ/i** розлаMATися, розбитися, розірватися.

dis/ronĝ/i *vt* розгризти.

dis/salt||i *vn* **1.** стрибнути / скочити в різні боки; **2.** *перен.* розлетітися, розвіятися в / на порох; **~u!** відчепиць!

dis/seg/i *vt* розщипати, розрізати (*пилою*).

dis/sekc||i *vt med.* розтинати (*трун*), (з)робити розтин, анатомувати; **~ad/o** розтин (*трупа*); *fari ~adon* (з)робити [провести] розтин; **~ej/o** анатомічний театр, секційний зал, прозекторська (*у знач. ім.*); **~ist/o** прозектор, патологоанатом.

***dis/sem||i** *vt* розсіяти (*тж перен.*); **~iĝ/i** розсіятися (*по великій території*); **~it/a** розсіяний, розкиданий (*по великій території*); **~it/ec/o** розсіянність, розкиданість (*по великій території*).

dis/send||i *vt* **1.** розіслати; **2.** поширити, розповсюдити; **3.** *радіо, тб.* передавати (*на масову аудиторію*), вести мовлення, транслювати; **~o, ~ad/o** **1.** розсилання; **2.** *радіо, тб.* передача (*на масову аудиторію*); **~il/o** **1.** *радіо, тб.* передавач (*для роботи на масову аудиторію*); **2.** *інформ.* розповсюджувач пошти, розсильник.

dis/send/o/list/o *інформ.* список розсилання (*листів і т. п.*).

dis/sigel/i *vt* розпечатати (= malsigeli).

dis/sku/i *vt* розтрясти; розвалити, зруйнувати, розділити, роз'єднати (*трясінням*).

dis/skvam/iĝ/i *спец.* розпадатися на лускоподібні частинки, зазнавати диссквамації.

dis/solv||i *vt* розчинити (*тж перен.*), знищити розчином; **~o** **1.** розчинення, знищення розчином; **2.** *кіно* поступове відкриття або закриття об'єктива кінокамери; **~iĝ/i** розчинитися (*тж перен.*); розсмоктатися.

dis/son/ad/o *див.* disonanco.

dis/spec/ig||i розсортувати; розбити за сортами [родами, видами]; **~(ad)/o** сортування.

dis/split||ig/i розщепити; розбити [рознести] на / в дрізки [на гамуз]; розколоти на кусочки; *перен.* розколоти на кілька частин (*організацію і т. п.*); **~iĝ/i** розщепитися; розбитися [розколотися, розлетітися, розвалитися] в / на дрізки [на гамуз]; розколотися [розлетітися] на кусочки; розколотися на кілька частин (*про організацію і т. п.*); **~iĝ/o** розколювання в / на дрізки, розлітання на кусочки; *перен.* розкол (*в організації і т. п.*).

dis/star||ig/i розставити (*в різні боки*), розчепірити; **~iĝ/i** ст(ав)вати в різні боки; розчепіритися (*про пальці*); стати дцбом (*про волосся*).

dis/stern/i *vt* розстелити.

dis/streĉ/i *vt* розтягти, розтягнути (*напружити розтягненням*).

dis/ŝaŭm/iĝ/i *перен.* осісти [розійтся, розлетітся, розвіятся, улягтся] (як піна).

***dis/ŝir||i** *vt* розірвати, роздерти; **~o** розрив; **~iĝ/i** розірватися, роздертися; **~iĝ/o** розрив; **~it/a** розірваний, роздертий.

dis/ŝov||i *vt* розчепірити, розкарячити, розсунути, розіпхати; **~iĝ/i** розчепіритися, розкарячитися, розсунутися.

dis/ŝovel/i *vt* розгребти (*лопатою*), розлопатити.

dis/ŝpruc||i *vt* розбризкатися, розприскатися (*про рідину*); **~o**, **~ad/o** розбризкування, розприскування (*дія того, що розбризкується*), розлітання бризками; **~iĝ/i** розбризкати, розприскати; **~iĝ/o** розбризкування, розприскування (*дія того, що розбризкує*); **~il/o** розбризкувач, розприскувач, розпилювач.

dis/ŝtel||i *vt* розкрадити; **~o** розкрадення; **~ad/o** розкрадання.

dis/ŝut||i *vt* розсипати (*по поверхні*); **~iĝ/i** розсипатися (*про що-н. сипке; тж про натовп і т. п.*).

dist/a *маловжив.* віддалений (= *distanca*).

***distanc||o** **1.** дистанція, відстань, віддаль; дальність; *en la ~o de kelkaj paŝoj na відстані / віддалі кількох кроків*; **2.** *спорт.* дистанція у двісті метрів, *розм.* двохсотметрівка; **~a** **1.** який знаходиться на певній відстані / віддалі; *li estis ~a de ŝi je kelkaj paŝoj він був від неї в кількох кроках*; **2.** віддалений, далекий; (= *malproksima*); дистанційний; **~e** на відстані / віддалі; *zдалеку; rigardi pentraĵon ~e дивитися на картину з відстані*; **~i** *vn* знаходиться на певній відстані; *nia urbeto ~as dudek kilometroj de Kijivo наше містечко знаходиться на відстані двадцяти кілометрів від Києва*; **~iĝ/i** віддалитися, відійти, дистанціюватися.

distanc/(o)/mezur/il/o *сумн.* дале(ко)мір.

distanc/o/skal/o *фото* шкала відстаней.

dis/taŭz/i *vt* розкуйовдити, розпатлати.

dis/tavollig/i розшарувати; **~iĝ/i** розшаруватися; **~iĝ/o** розшарування (*мимовільне*).

disten/o *мін.* дистен, кіаніт.

distiĥ/o, distik/o *літ.* дистих, двовірш (= *versduo*).

***distil||i** *vt* дистилювати, переганяти; **~a** дистиляційний; **~o**, **~ad/o** дистиляція, перегонка; **~aĵ/o** дистилят, дестилят, продукт дистиляції / перегонки; **~aĵ/uj/o** бак / резервуар для дистиляту, приймач перегінного апарата; **~ej/o** перегінний завод, дистиляторна (*у знач. ім.*); *petrola ~ejo нафтоперегінний завод*; **~iĝ/i** дистилюватися, переганятися; **~il/o** дистилятор, перегінний апарат; **~ist/o** дистилятор (*працівник*).

distil/aparat/o *див.* distililo.

distilat/o *заст., див.* distilaĵo.

distil/balon/o *див.* alambiko.

distil/kolon/o ректифікаційна колонка.

***disting||i** *vt* відрізняти, розрізняти, розпізнавати; вирізняти, відзначати; **~i** *veron de malvero відрізняти правду від неправди*; **~i** *inter vero kaj malvero розрізняти правду і неправду*; **~i** *inter similaj okazoj розрізняти подібні випадки*; **~i** *kolorojn розрізняти кольори*; *lin ~as kuraĝo йогоу відрізняє хорообрість*; *la ĉefo ~is lin начальник відзначив йогоу*; *◇ morto ne ~as, ĉiujn ĝi atingas смерть не перебирає; смерть не розбирає чина, а бере селянина і дворянина*; **~a** відмітний, розрізняльний, розрізнювальний,

розпізнавальний, характерний, специфічний; ~a signo відмітна ознака; (особлива) прикмета; ~o розрізнення; відмінність; відзнака; la ~o inter tiu du specioj ne estas facila rozrizenninga цих двох видів не є простим; fari ~on inter la ĝenroj робити відмінність між жанрами; tio estas la plej granda ~o, kiun mi iam ricevis це найвища відзнака, яку я коли-небудь отримував; ~aj/o відмітна риса, відмітна характеристика; ~ebl/a який можна відрізнити [розрізнити]; ~iĝ/a відмітний, відмінний, який відрізняється від інших; ~iĝ/i відрізнятися, різнитися; розрізнятися; виділятися; ~iĝi de la aliaj per tio, ke... відрізнятися від інших тим, що...; lia silueto bone ~iĝis його силует добре розрізнявся; ~iĝi per kuraĝo відзначатися хоробрістю; ~il/o відмітний знак, відмітна [специфічна] ознака; ~it/a розрізнений, розпізнаний; відзначений.

dis/tir||i vt розтягти (у протилежні сторони), розволокти; ~iĝ/i розтягтися, розтягнутися (у протилежні сторони).

distom/o заст., див. fasciolo.

distord||o 1. радио, фіз. дисторсія; викривлення, спотворення (звуків і т. п.); 2. фото, фіз. викривлення (ліній); 3. мед. дисторзія, розтягнення (зв'язки); 4. перен. спотворення; ~i vt 1. радио, фото, фіз. спотворювати, викривляти, піддавати дисторсії; 2. перен. спотворювати, викривляти; ~iĝ/i 1. радио, фото, фіз. спотворюватися, викривлятися, піддаватися дисторсії, зазнавати дисторсії; 2. перен. спотворюватися.

dis/tord/i vt перекрутити (деформувати або розірвати крученням).

***distr||i** vt 1. відволікати (від роботи, занять); ne lasi sin ~i не відволікатися; 2. розважати; ~i sin розважатися; 3. заст. розсіювати (= disigi); ~a відволікальний, розважальний; ~o відволікання, розважання; ~aj/o розвага, забава; діал. розривка; ~iĝ/i 1. відволікатися; 2. розважатися; 3. заст. розсіюватися (= disigi); ~iĝ/e, ~it/e неухважно, неухважливо; ~iĝ/o, ~it/ec/o неухважність, неухважливість; ~iĝ/em/a неухважний, неухважливий (за своєю природою); ~iĝ/em/o неухважність, неухважливість (риса характеру).

dis/tranĉ/i vt розрізати.

***distribu||i** vt розподіляти, роздавати; видавати, відпускати; розсилати; li ~is grandajn sumojn al mizeruloj він роздав великі суми вбогим; ~i laboron inter ĉiuj розподілити роботу поміж усіх; ~a розподільний, розподільчий; спец. дистрибутивний; ~a reto розподільна мережа [сітка] (тж ел.); ~a skatolo розподільна коробка; ~o розподіл; спец. дистрибуція; binomiala, normala, kontinua ~o мат. біноміальний, нормальний, безперервний розподіл; ~il/o розподільник, розподільний пристрій; золотник (у паровій машині, турбіні і т. п.); ~ist/o сумн. дистрибутор.

distribuci/o мат. дистрибуція, узагальнена функція (= ĝeneraligita funkcio); diraka ~ дельта-функція (Дірака).

distribu/fram/o ел., тех. розподільна рама, розподільний щит, щит перемикачів.

distribu/ŝrank/o ел. розподільна шафа.

distribu/tabul/o ел. розподільний щит, розподільна дошка.

***distrikt||o** округ, район, повіт, адміністративна ділянка; дистрикт; ~a окружний, районний, повітовий.

distrofi/o сумн., мед. дистрофія.

dis/trumpet/i vt перен. розтрубити, роздзвонити.

di/sulf/id/o хім. дисульфід.

disuri/o мед. дизурія, порушення сечовипускання.

dis/vast||ig/i (по)ширити, розповсюдити; ~ig/o, ~ig/ad/o поширення, розповсюдження; ~ant/o розповсюджувач; ~iĝ/i (по)ширитися, розповсюдитися, розійтися; ~iĝ/o

поширення, розповсюдження; geografia ~iĝo екол. географічне поширення; spacotempa ~iĝo екол. поширення в часі.

dis/vend||i vt розпродати, спродати; ~(ad)/o розпродаж; ~iĝ/i розпродатися

dis/venk/i vt розбити, розгромити, рознести, розсіяти (ворожу армію і т. п.).

dis/ventr/iĝ/o див. elventriĝo.

dis/verŝ/i vt розлити (по поверхні); ~(ad)/o розлив, розливання; ~iĝ/i розлитися; ~iĝ/o розлив.

dis/vetur||i vn роз'їхатися (у різні сторони); ~(ad)/o роз'їзд; ~ig/i розвезти (в різні сторони).

dis/voj/iĝ/o розвилка, розвила, роздоріжжя, розпуття; зал. роз'їзд.

dis/volv/i vt розвивати (тж. перен.); розгортати, розмотувати, розпускати; ~i fadenbulon розмотати (розвинути, розпустити) клубок ниток; ~i la standardon розгорнути прапор; ~i siajn karablojn розвинути свої здібності; ~o, ~ad/o розвивання, розгортання, розмотування, розпускання; розвиток; ~ado de fadeno розмотування нитки; ~ado de velo розпускання вітрила; ~iĝ/a: ~iĝa nivelo рівень розвитку; ~iĝ/i розвиватися (тж перен.); розгортатися, розмотуватися; розпускатися; ~iĝ/o розвиток; розпускання; ~iĝo de la artefarita lingvo розвиток штучної мови; ~iĝo de burĝono розпускання бруньки; ~iĝ/ant/a який розвивається [розгортається, розмотується, розпускається]; ~iĝantaj landoj країни, що розвиваються (= evoluantaj landoj).

di/tion/at/o хім. дитіонат.

***ditiramb||o** прям., перен. дифіра́мб; ~a дифіра́мбічний, хвалебний; ~i vn співати дифіра́мби, вихвалити.

ditisk/o ент. плавунець [Dytiscus].

ditografi/o дитографія (помилкове повторення букви, складу або слова при переписуванні).

diurez||o фізіол. діурез (процес утворення і виділення сечі); ~ig/a діуретичний, сечогінний; ~(ig)/aj/o, ~(ig)/il/o сечогінний засіб.

diurn||o доба (= tagnokto); ~a добовий; ~a ritmo біол. добовий ритм (= tagnokta ritmo).

***divan/o** диван, отоманка; (D)~o іст. диван (рада з вищих чиновників у султанській Туреччині).

***diven||i** vt гадати, угадати, розгадати, відгадати, здогадатися; ~u, kiom da nuksoj mi havas en la mano угадай, скільки горіхів у мене в руці; ~i malĝuste неправильно вгадати; ~i enigmon відгадати [розгадати] загадку; ~ad/o гадання, угадування, розгадування, відгадування; ~ado per ludkartoj гадання на картах; ~ado per kafa rekremento гадання на кавовій гущі; ~aj/o загадка; що-н., що вимагає розгадки; ~em/a (з)догадливий; ~ist/o ворожбит, віщун; ~ist/in/o ворожбитка, віщунка.

diven/bat/o жартівлий удар ззаду для вгадування, хто б'є.

diven/lud/o гра на відгадування, вікторина.

diven/prov/e наздогад, наугад, навмання.

diven/verg/o магічна лозина, магічний прутик (= rabdo).

diverĝ||i vn мат., фіз. розходитися (про лінії, промені), зазнавати дивергенції; ~o розходження, розбіжність, дивергенція; ~a, ~ant/a такий, що розходить, дивергентний; ~ig/a: ~iĝa lenso розсіююча лінза; ~ig/i викликати розходження, дивергенцію; віддаляти один від одного.

diverĝenc/o мат. дивергенція.

***divers||a** різний, різмаїтий, різноманітний; multekostaj ŝtonoj de ~a grandeco дорогоцінні камені різної величини; virinoj de ~aj aĝoj жінки різного віку; ~e по-різному, різно,

розмаїто; ~ај/о усяка всячина, суміш, різне; ~ес/о різноманітність, різноманіття, розмаїття, розмаїтість; *biologia* ~есо біологічна варіативність (= *biodiverseco*); ~іг/і урізноманітнювати, робити різним; ~ігі *sian nutrokonsumadon* урізноманітнювати своє харчування. Прим. *divers* використовується як преф., що відповідає укр. *різно-*.

divers/aĝ/a різновіковий, різного віку.

divers/direkt/e у різних напрям(к)ах.

divers/flank/e/n у різні боки, у різні сторони, врізнобіч.

divers/form/a різнотипний, різної форми.

divers/gent/a різнорідний, різноплемінний.

divers/grad/e у різній мірі, різною мірою.

divers/genr/a різножанровий.

diversi||o сумн. диверсія; ~а диверсійний; ~і *vt* учинити [здійснити] диверсію; ~ant/o, ~ist/o диверсант.

divers/karakter/a різнохарактерний.

divers/kolor/a різнокольоровий, різнобарвний, різноколірний.

divers/konsist/a різнорідний, різноманітний за складом, мішаний.

divers/lingv/a різномовний.

divers/lok/e у різних місцях; ~n у різні місця.

divers/manier||a здійснюваний різними способами здійснюваний по-різному; ~e різним чином, по-різному, різними способами, і так і сяк.

divers/pec/a з різних кусків [шматків, частин].

divers/spec/a різний; різноманітний; різнорідний.

divers/tip/a різнотипний.

divertikul||o мед. дивертикул (*природжене або набуте випинання стінки порожнистого або трубчастого органу людини*); ~it/o мед. дивертикуліт; ~oz/o мед. дивертикульоз.

divertikul/ektomi/o хір. дивертикулектомія, видалення дивертикула.

***divid||i** *vt* ділити, поділити, розподілити, розділити; (по)ділитися (*віддавати кому-н. частину свого*); ~і *kun sia najbaro* (по)ділитися зі своїм сусідом; ~і *manĝaĵon inter ĉiujn* розділити їду на всіх; ~і **si/n** розділитися / поділитися (*на групи*); ~а розділювальний; ~а *folio bot.* розсічений листок; *mane ~a folio bot.* пальчаторозсічений листок; *plume ~a folio bot.* пірчаторозсічений листок; ~о ділення (*тж мат.*), поділ, розподіл (*спосіб і результат дії*); ~о *estas unu el la kvar bazaĵoj operacioj de aritmetiko* ділення – одна з чотирьох основних арифметичних дій; ~о *kun resto* ділення з остачею (*син. eŭklida divido*); ~о *de laboro* поділ праці; ~о *de posio* ділення поняття; *malĵusta ~o de heredaĵo* несправедливий розподіл спадщини; ~ad/o ділення, дільба, поділ, розподіл, розділення, поділення (*дія*); ~ant/o *mat.* дільник; ~at/o *mat.* ділене (*у знач. ім.*); ~ebl/a подільний; ~ebl/(ec)/o подільність; ~iĝ/i (роз)ділитися, поділитися; ~it/a поділений, розділений; ~it/e: *dek ~ite per du faras kvin (або egalas al kvin)* десять поділити на два дорівнює п'ять; ~ot/a який підлягає (роз)поділу.

dividend/o фін. дивіденд.

divid/lini/o розділювальна [розмежовувальна] лінія; проділ (*на голові*).

divid/sign/o *mat.* знак ділення; *спец.* розділювач.

divid/strek/o риска, дефіс.

***divizi||o** 1. *військ.* дивізія; *infanteria* ~о піхотна дивізія; *motorizita* ~о моторизована дивізія; 2. *бот.* відділ (*таксон*); ~а дивізійний; ~estr/o командир дивізії, комдив.

divisor||o *мат.* **1.** цілочисловий дільник (*ціле число, на яке інше ціле число ділиться без остачі*); *la plej granda komuna ~o* найбільший спільний дільник; **2.** *рідко, див. dividanto*; ~i *vn* ділити, виступати [бути] дільником; *du ~as tiun entjeron* це число ділиться на два без остачі (= *du estas divizoro de tiu entjero, tiu entjero estas divizorebla per du*); ~ebl/a подільний (*на ціле число без остачі*); ~ebl/ec/o подільність (*на ціле число без остачі*).

divorc||o *юр.* розлучення, розірвання шлюбу (= *eksedziĝo, eksedziniĝo*); ~i *vn* (*disde iu*) розлучитися, розірвати шлюб, *розм. розійтись, розвестись* (*з ким-н., = eksedziĝi, eksedziniĝi*); *esti ~inta* бути розлученим [розлученою], бути в розлученні.

divorc/o/postul/o *юр.* вимога про розлучення.

divorc/proces/o *юр.* шлюборозлучний процес.

dizajn/o *див. dezaĵno.*

dizel||o *тех.* дизель, дизель-мотор, дизельний двигун (= *dizelmotoro*); ~a дизельний.

dizel/aŭto, dizel/aŭtomobil/o *авт.* дизельний автомобіль.

dizel/generator/o *ел.* дизель-генератор, дизель-електричний агрегат.

dizel/kamion/o *авт.* дизельна вантажівка, дизельна вантажна машина.

dizel/lokomotiv/o *зал.* тепловоз, дизельний локомотив.

dizel/motor/o *див. dizelo.*

dizel/ole/o, dizel/petrol/o дизельне паливо, солярка, газойль (= *gasojlo*).

dizel/ŝip/o *мор.* теплохід, дизельне судно.

dizel/trakci/o *тех., зал.* дизельна тяга.

dizel/traktor/o дизельний трактор.

***dizert**||i *vn* дезертирувати, дезертувати; *la soldatoj ~is* солдати дезертирували; ~o дезертирство; ~int/o дезертир.

DNA *біол. скор. від deoksiribonuklea acido* ДНК.

Dnepr||o *геогр. н., р.* Дніпро (*Росія, Білорусь, Україна*); **(d)~a** дніпровський.

Dnestr/o *див. Dnistro.*

Dnipr/o *див. Dnepro.*

Dnipropetrovsk||o^{EU} *геогр. н., м.* Дніпропетровськ (*Україна*); **(d)~a** дніпропетровський; **(d)~an/o** дніпропетровець, мешканець / житель Дніпропетровська.

Dniprodzerĵinsk||o^{EU} *геогр. н., м.* Дніпродзержинськ (*Україна*).

Dnistr||o *геогр. н., р.* Дністер (*Україна, Молдова*); **(d)~a** дністровський.

I*do *част.* отже, отож, відтак, виходить, (одним) словом, ну, же, ж; ~ *nun ĉio estas klara* отже, тепер усє ясно; *mi pensas, ~ mi ekzistas* я мислю, отже я існую; *venu ~!* (ну) йди ж сюди!; (ну) йдіть же сюди!; ~ *kion vi deziras?* отже, чого ви хочете?; *kial ~ ne?* (ну) чому б ні?

II do *муз.* до; *diesa ~* до дієз; *bemola ~* до бемоль.

doberman/o *сумн.* доберман(-пінчер) (*порода собак і собака цієї породи*).

doblon/o доблон (*мексиканська золота монета*).

dobr/o добра (*грошова одиниця Сан-Томе і Принсіні*).

Dobruĝ/o *геогр. н.* Добруджа, Задунав'я (*іст. область, Румунія, Болгарія*).

docent||o доцент; *privata ~o, libera ~o* приват-доцент; ~iĝ/i стати доцентом, одержати звання доцента; ~iĝ/o одержання звання доцента.

docetism/o *рел., філос.* докетизм (*єресь у християнстві в кінці 2 ст.*).

docetist/o рел., філос. докетист.

dodekaedr/o див. dekduedro.

dodekafon||a муз. додекафонічний; **~i/o**, **~ism/o** додекафонія.

dodekagon/o див. dekduangulo.

dodoic/o додоіцу (японська народна пісня).

Dodoma/o геогр. н., м. Додома (офіційна столиця Танзанії).

***dog/o** дог (порода собак).

do-gam/o муз. назва семи нот за порядком.

***dogan||o** **1.** мито, митний збір (= limimposto, doganimposto, doganpago, limdepago); **2.** митниця (заклад, організація); **~a** митний; **~ej/o** митниця (приміщення); **~ist/o** митник, митний службовець.

dogan/agent/ej/o митне агентство.

dogan/deklar/o митна декларація; **fari** ~n подати митну декларацію.

dogan/esplor/o митний огляд.

dogan/formal/aĵ/o/j митні формальності.

dogan/fraud/o ухиляння від сплати мита.

dogan/impost/o див. dogano 1.

dogan/kontrol/o митний контроль.

dogan/liber/a звільнений від сплати мита, який не обкладається митом, безмитний.

dogan/pag/o див. dogano 1.

dogan/stapl/o митний склад.

dogan/tarif/o митний тариф, тариф митних зборів.

dogan/unu/iĝ/o митний союз.

doger/o геол. догер (середній відділ юрської системи), середньоярський відділ.

***dogm||o** догмат, догма; **~a** догматичний; **~e** догматично; **~ar/o** **1.** догматика, сукупність догматів (= dogmatiko); **2.** див. doktrino; **~em/a** догматичний (за характером); **~em/o** догматичність (у характері); **~ism/o** філос. догматизм; **~ist/o** філос. прихильник [послідовник] догматизму; **~ul/o** догматик; **~um/i** *vn* мислити й висловлюватися догматично.

dogmatik/o рел. догматика (= dogmaro 1).

dogmatism/o рідко, див. dogmismo.

doĝ/o іст. дож (глава держави у Венеціанській і Генуезькій республіках).

doĝ/edz/in/o іст. догареса.

Doha/o геогр. н., м. Доха (столиця Катару).

dojen/o **1.** найстарший (у знач. ім.), старійшина; **2.** дипл. дуайєн, дойєн (особа, що очолює дипломатичний корпус).

dojn/o фольк. дойна (молдавська і румунська народна пісня з елегійною мелодією).

***dok||o** мор. док; **seka** ~o сухий док; **flosanta** ~o плавучий док; **malseka** ~o наливний док; **~ist/o** докер, портовий робітник, (портовий) вантажник.

dok/labor/ist/o див. dokisto.

doksologi/o рел. славослів'я.

dokt||a маловжив. учений, премудрий, високоосвічений (= sciplena, klerega); **~e** з ученим виглядом; докторально; **~ec/o** ученість, премудрість, високоосвіченість.

***doktor||o** 1. *іст., церк.* учитель; la ~oj de la Leĝo учителі Закону (в іудаїзмі); la ~oj de la Eklezio учителі Церкви (у християнстві); 2. доктор (учений ступінь); ~o pri biologiaj sciencoj доктор біологічних наук; ~o pri medicino доктор медицини; доктор медичних наук; ~o pri juro доктор права; 3. *розм.* доктор, лікар; venigi ~on послати за доктором; ~a докторський; ~a grado докторський ступінь, ступінь доктора наук; ~ec/o докторство, докторський ступінь; ~ig/i присвоїти звання доктора наук; ~ig/i здобути звання доктора наук, стати доктором наук; ~in/o доктор (про жінку).

doktor/edz/in/o докторша, жінка доктора.

***doktrin||o** доктрина, вчення, теорія; ~o de la eklezio вчення церкви; ~a доктринальний, концептуальний, теоретичний; ~em/a доктринерський; ~ism/o доктринерство; ~ist/o, ~ul/o доктринер.

***dokument||o** документ; fundamenta ~o базовий / основний документ; ~a документальний; ~e документально; ~i vt (за)документувати; ~ad/a документальний; ~ada filmo документальний фільм; ~ad/o документування; ~ar/o досьє, справа (канцелярська); teknika ~ago технічна документація; ~ec/o документальність; ~uj/o папка / течка для документів.

dol||o *юр.* (злий) умисел; ~a зловмисний, умисний; ~a hommortigo умисне вбивство (= murdo); ~e зловмисно, зі злим умислом.

***dolar||o** долар (грошова одиниця); usona ~o американський долар, долар США; ~a: ~a kurzo курс долара.

dolar/sign/o знак долара (\$).

dolbi/o *тех.* долбі (система шумопониження в магнітному звукозаписі).

***dolĉ||a** солодкий (тж перен.); прісний (про воду); ~a romo солодке яблуко; ~a voĉo солодкий голос; ~a sonĝo; солодкий сон; paŭze ~a нудно-солодкий; ~e солодко; ~aĵ/o/j солодощі; ~aĵ/ej/o сумн., див. sukeraĵejo; ~ec/o солодкість; ~eg/a дуже солодкий, найсолодший; ~em/ul/o ласун, солодїй; ~et/a солоденький, солодкуватий; ~ig/i (з)робити солодким, (під)солодити.

dolĉ/acid/a кисло-солодкий, винний.

dolĉ/afekt/a удавано солодкий.

dolĉ/aĵ/butik/o, dolĉ/aĵ/vend/ej/o сумн., див. sukeraĵejo.

dolĉ/akv/a прісноводний (= sensalakva).

dolĉamar/o *бот.* паслін солодко-гіркий, глісник [*Solanum dulcamara*].

dolĉ/anim/a див. bonanima.

dolerit/o *мін.* долерит.

doli/o *тех.* (вантажна) каретка; кіно (операторська) каретка.

doliĥocefal/o див. dolikocefalo.

doliĥot/o див. dolikoto.

dolikocefal/o *антроп.* доліхоцефал, довгоголовий (= longkranio).

dolikot/o *зоол.* мара [*Dolichotis*] (син. patagonia leporo).

dolin/o *геол.* лїйка (замкнута впадина порівняно невеликих розмірів карстового походження).

dolman/o доломан (гусарський мундир).

dolmen/o *археол.* дольмен (стародавня поховальна споруда).

dolomit||o *мін.* доломіт; ~a доломітовий.

Dolomit/o/j *геогр. н., гори* Доломітові Альпи (Італія).

***dolor||i** *vt, vn* боліти; викликати [спричиняти] біль; la kapo min ~as (або mia kapo ~as) у мене болить голова; kie ~as al vi? де в тебе болить?; min ~as ĉi tie у мене болить тут; la operacio tre ~as операція дуже болюча; tiu piko tre ~as цей укус викликає сильний біль; ĉiu movo ~is lin кожен рух викликав у нього біль; ~а **1.** (який викликає біль, є джерелом болю) болючий, *перен.* ще болісний; ~а dento болючий зуб; ~а vundo болюча рана; ~а disiĝo болюча / болісна розлука; **2.** больовий (стосовний до болю, який походить від болю); ~а ŝoko больовий шок; ~а krio крик болю; ~е **1.** боляче, *перен.* ще болісно; al mi estas ~е мені боляче; **2.** від болю, з болем; ~е krii кричати від болю; ~о біль; akra ~о гострий / різкий біль; brula ~о пекучий біль; senti ~on відчувати біль; fari (або kaŭzi) ~on al iu завдати болю кому-н.; ◇ ne helpas ploro al ~о плачем лиха не виплачеш; ~eg/o страшний [нестерпний] біль; ~et/o невеликий [незначний, легкий] біль; ~ig/a болючий, болісний; больовий; lumo ~iga por la okuloj світло, болюче для очей; ~iga luktago больовий прийом; ~ig/e боляче, до болю; ~ige surtreti ies piedon боляче наступити на чию-н. ногу; ~ige premi ies manon боляче (або до болю) потиснути чию-н. руку; ~ige frapi iun боляче вдарити когун.; ~ig/i заподіяти біль, завдати болю, зробити боляче, вразити, наповнити болем; (роз')ятрити; tia lumo ~igas la okulojn від такого світла болять очі.

dolor/ĝem/i *vn* стогнати [охати, кректати] від болю.

dolor/kviet/ig/a беззаспокійливий.

dolor/plen/a повний болю, сповнений болем; скорбний.

dolor/punkt/o больова точка, болюче місце.

***dom||o** дім (будинок; члени сім'ї; рід; частина неба, що відповідає певному знакові зодіаку), будинок, хата; la geratra ~о батьківський дім, батьківська хата; vilaĝa ~о сільська хата; ligna ~о дерев'яний будинок, дерев'яна хата; la Blanka (D)~о Білий дім; parensciĝi kun ~o de nobelo поріднитися з домом дворянина; ~а домовий, будинковий, хатний; *~е, ~е/n *див.* hejme, hejmen; ~aĉ/o халупа; ~aĉ/ar/o нетрі; ~an/o мешканець будинку; ~an/ar/o челядь; мешканці будинку; ~estr/o **1.** голова дому; **2.** *див.* domadministranto; ~et/o будиночок, хатина, хатка; hunda ~eto *див.* hundujo; sturna ~eto *див.* sturnujo; ~ig/i одомашнити, зробити свійським, приручити.

dom/administraci/o будинкоуправління.

dom/administr/ant||o керуючий будинком, кербуд; домоправитель; комендант будинку; ~ej/o будинкоуправління (*приміщення; персонал*).

***domaĝ||o** жаль, досада; kia ~o! як шкода!, яка досада!; ◇ post ~o venas saĝo на помилках вчаться; як загнав на слизке, то про підкови згадав; ~е шкода; жаль, жалко, досадно; kiel ~e! як жаль!, як шкода!, яка досада!; ~i *vt* шкодувати, жаліти; дбайливо ставитися, берегти, щадити; журитися; li ne aĉetis libron, ĉar li ~is la monon він не купив книжку, бо пошкодував / пожалів грошей; li domaĝas la perditan monon йому шкода / жаль загублених грошей; ne ~i sian penon не жаліти зусиль.

domajn/o сумн., спец. домен.

domani/o біол. надцарство.

dom/arane/o зоол. домовий павук (= tegenario).

dom/best/o свійська [домашня] тварина.

dom/blok/o блок будинків (кілька будинків, збудованих упритик), мікрорайон.

***domen/o** доміно (костюм; гра).

domen/pec/o доміно (пластинка для гри в доміно), кісточка.

domestik||i *vt* одомашнювати [приручати] (диких тварин); ~ad/o одомашнення диких тварин, domestikація; ~it/a одомашнений, domestikовий.

dom/hav/ant|o домовласник, власник будинку (= domposedanto); **~in/o** домовласниця, власниця будинку (= domposedantino).

dom/hirund/o орн. ластівка звичайна [*Hirundo rustica*].

domicil/o юр. місце проживання, місце прописки, місце реєстрації (= loĝadejo).

domin|i *vn* **1.** (*ion, iun*) домінувати, панувати, переважати, верховодити, старшинувати (над чим-н., ким-н.; = superregi, superpotenci); **2.** біол. домінувати (= superregi); **~a** **1.** домінуючий, пануючий, переважаючий, панівний; **2.** біол. домінантний; **~a** geno домінантний ген; **~ad/o** домінування, панування, переважання; **~ant/a** домінуючий, пануючий, переважаючий, панівний, домінантний; **~ant/o** хто-н. домінуючий [пануючий], що-н. домінуюче [пануюче]; домінанта; **~ec/o** домінантність; **~em/a** той, хто прагне до панування, верховенства, домінування.

Domingo *геогр. н., кр.* Домініканська Республіка (= Dominika Respubliko).

domini/o політ. домініон.

Dominik|o **1.** Домінік (*ім'я, м. ін. засновника ордену проповідників*); **2.** *геогр. н., о-в, кр.* Домініка; **~a** Домініка (*жін. ім'я*); **2.:** **~a** Respubliko *геогр. н., кр.* Домініканська Республіка (= Domingo); **(d)~an/a** домініканський (*стосовний до ордену домініканців*); **(d)~an/o** *рел.* домініканець.

dom/kolomb/o орн. голуб свійський [*Columba livia f. domestica*].

dom/konstru/ad/o житлове будівництво, домобудівництво, домобудування.

dom/kovr/ist/o покривельник (= tegmentisto).

dom/libr/o будинкова книга (= registrolibro de loĝantoj).

dom/mastr|o господар дому, домохазяїн; **~in/o** господиня дому, домогосподарка.

dom/mote/o хатня міль.

dom/objekt/o/j предмети домашнього побуту, домашнє начиння.

dom/paser/o орн. горобець домашній, горобець звичайний [*Passer domesticus*].

dom/posed/ant|o домовласник, власник будинку; **~in/o** домовласниця, власниця будинку.

dompt|i *vt* приборкувати (*диких тварин*), дресировати; **~ist/o** приборкувач, дресировальник.

domr/o муз. домра.

dom/serv/ist|o (домашній) слуга, прислужник; **~in/o** (домашня) служниця / служанка, прислужниця.

dom/tur/o точковий будинок, будинок-вежа, точкова багатоповерхівка.

dom/vetur/il/o автодім, автофургон, пасажирський причеп, будинок на колесах; кибитка (*син. guldomo, loĝveturilo*).

dom/vitr/o віконне скло (= glaso 1).

dom/zorg/ist/o **1.** старший двірник; воротар; швейцар, портьє; **2.** домоправитель, мажордом, кастелян.

***don|i** *vt* давати, дати (*у цьому знач. може перекладатися тж формами з преф. за-, по-, при- та деякими іншими дієсловами*); **~i** помон дати ім'я; **~i** la manon подати руку; **~i** baton завдати удару, нанести удар; **~i** helpon надати допомогу; **~i** konsenton дати згоду; **~i** vojon дати дорогу; **~i** koncerton дати концерт; **~i** signon дати [зробити] знак; **~i** apetiton викликати апетит; **~i** atenton придати [звернути] увагу; **~i** taskon (за)дати завдання; **~i** ekzemplon (по)дати [навести] приклад; **~i** la parolon (на)дати слово, запросити до слова; **~i** rifuĝejon надати притулок [сховок]; **~i** okazon дати нагоду; **~i** kison подарувати поцілунок; **~i** laŭdon висловити похвалу; **~i** al iu sian filinon kiel edzinon видати свою дочку (заміж) за когось; **~i** sian voĉon por iu віддати свій голос за когось; **~i** al iu piedon

en la postaĵon дати кому-н. копняка в зад; ◇ Dio ~is, Dio prenis Бог дав, Бог узяв; kio al unu ~as forton, al alia ~as morton що одному корисне, те іншому шкідливе; -a -носний (частина складних слів, що вказує на вміст речовини чи чогось іншого у чому-н., н-д, nafto/dona нафтоносний; profito/dona прибутковий); ~o дар, давання; ~o de Dio дар Божий; ~(it)/aĵ/o дане; те, що дане [дається]; подання, даток; дарунок; pl мат., інформ. вихідні дані, вхідні дані; ~ad/o давання, видача, подача, подання; ~ant/o донор.

Don||o геогр. н., р. Дон (Росія); (d)~a донський.

*donac||i vt (по)дарувати; ~a подарунковий; дарчий; ~e у подарунок; ~o дар, дарунок, подарунок, гостинець; fari ~on зробити подарунок; аксерті ~on прийняти подарунок; interŝanĝo de ~oj обмін подарунками; ◇ kiu ~on prenas, tiu sin katenas хто не бере, тому легше; ~em/a щедрий на подарунки; ~it/a (по)дарований; ◇ al ĉevalo ~ita oni buŝon ne esploras дарованому коневі в зуби не дивляться.

donaci/o юр. велика грошова пожертва.

donac/ofer/o дар, жертва.

donak/o бот. арундо тростинний [Arundo donax].

Donald/o Дональд, Дональдо (чол. ім'я).

Donbas/o сумн., див. Doneca karbobaseno.

Donec||o геогр. н., р. (Сіверський) Донець (Україна, Росія); ~a: ~a karbobaseno Донбас, Донецький кам'яновугільний басейн.

Doneck||o^{EU} геогр. н., м. Донецьк (Україна); (d)~a донецький; (d)~an/o донеччанин, мешканець / житель Донецька.

dong/o донг, доні (грошова одиниця В'єтнаму).

Donjuan/o, Donĵuan/o літ. Донжуан, Донхуан; (d)~o перен. донжуан (спокусник, ловелас); (d)~a донжуанський; (d)~ism/o донжуанство.

Donkiĥot||o літ. Донкіхот; (d)~o перен. донкіхот (ідеаліст, мрійник, який захоплюється нездійсненним, бореться з вигаданими перешкодами); (d)~a донкіхотський; (d)~ism/o донкіхотство.

dop||i vt стимулювати хімічними препаратами, допінгом; ~ad/o стимулювання хімічними препаратами, використання допінгу; ~aĵ/o, ~ant/o, ~il/o допінг, стимулюючий препарат.

Dopler/o Доплер (австрійський фізик); efiko de ~ ефект Доплера.

dopler/esplor/o мед. доплерографія, визначення швидкості кровотоку за допомогою ультразвуку.

dop/o/kontrol/o допінг-контроль.

Dor||o міф. Дор, Дорос (легендарний родоначальник дорійців); (d)~a: (d)~a modalo муз. дорійський лад; (d)~i/a 1. дорійський, доричний (стосовний Дориди, дорійців); 2. див. dorika; ~i/o іст. Дорида (частина Ст. Греції); (d)~i/an/o дорієць (представник стародавньої народності).

dorid/o зоол. дорис [Doris].

dorik/a арх. доричний; ~ ordo доричний ордер.

doris/o плоскодонний (рибальський) човен (розповсюджений на Новій Землі).

*dorlot||i vt балувати, розпещувати, ніжити, пестити, леліяти; ◇ ~i serpenton sur sia brusto вигріти гадюку в пазусі; kiu volas ranon, ne ~u la manon хочеш їсти калачі – не сиди на печі; ~(ad)/o баловство, розбещування, пещення, пестоші; ~at/a пещений; ~at/o пестун, пещенець, мазун, плеканець ~iĝ/i балувати себе, ніжитися; ~it/a (роз)балуваний, розбещений; ~it/o пестун, мазун, плеканець.

***dorm||i** *vn* спати; ~і *profunde* спати глибоко; ◇ kiel oni sternas, tiel oni ~as як постелиш, так і виспишся; ~а: ~а stato стан сну; ~е *uvi / у сні, у стані сну*; ~о сон (*стан*); ~**ad/o** довгий сон, сплячка; ~**ant/o** той, що спить; ~**eg/i** *vn* спати камінним сном спати як убитий; ~**ej/o** спальня (*на багато осіб, н-д, у казармі*); ~**em/a** сонливий; ~**em/o** сонливість; ~**em/ul/o** сплюх, сонько, соня; ~**et/i** *vn* дрімати; ~**et/o** дрімота; легкий сон; ~**ig/a** снотворний, заколисливий; ~**ig/i** приспати; ~**ig/aĵ/o, ig/il/o** снотворний засіб, снотворне (*у знач. ім.*); ~**il/o** що-н., що сприяє сну ◇ *konscienco trankvila estas bona ~ilo* зі спокійною совістю і спати легко.

dorm/o/benk/o *див.* kuŝbenko, litbenko.

dorm/o/bezon/o *фізіол.* потреба в сні.

dorm/o/bret/o *див.* kuŝbreto.

dorm/o/centr/o *мед.* центр медицини сну.

dorm/o/ĉambr||o спальня, спальна кімната; ~а: ~а fenestro вікно спальні; ~а (*mebla*) garnituro спальний (меблевий) гарнітур, спальня.

dorm/o/ĉap/o нічний ковпак [очіпок] (= noktoĉapo).

dorm/o/ĉemiz/o спальна сорочка (= noktoĉemizo).

dorm/o/hor/o/j години сну (*в одн. інколи тж тиха [мертва] година*).

dorm/o/lamp/o нічник.

dorm/o/lok/o спальне місце.

dorm/o/mal/san/o *мед.* сонна хвороба.

dorm/o/mus/o/j *розм., зоол.* суневі (= gliredoj).

dorm/o/perturb/o розлад сну.

dorm/o/sak/o спальний мішок, *розм.* спальник (= litsako).

dorm/o/terapi/o *мед.* снотерапія, лікування сном.

dorm/o/vest/o одяг для сну, одяг до ліжка.

***dorn||o** **1.** *бот., зоол.* шип, колючка, шпичак; **2.** скалка; **3.** шпеник (*у пряжці*); **4.** *анат.* ость; ~а колючий, терновий, тернистий (= dornohava, dornoplena); ~аĵ/o колюча рослина; ~ej/o терни, терня, терник, тернище; ~et/o маленька колючка; ~um/it/a геральд. шиповидний.

dorn/arbust/o тернистий кущ.

dorn/o/bar/il/o *див.* dornoheĝo.

dorn/o/drat/o *рідко, див.* pikdrato.

dorn/o/fiŝ/o *див.* gasterosteo.

dorn/o/hav/a *див.* dorna.

dorn/o/heĝ/o колюча жива огорожа.

dorn/o/kron/o терновий вінок.

dorn/o/plant/o колюча рослина, колючка.

dorn/o/plen/a *див.* dorna.

dorn/o/pneŭmatik/o *авт.* шипована шина.

dorn/o/pom/uj/o *див.* daturo 1.

doronik/o *бот.* сугайник [*Doronicum*].

Dorote/o Доротея, Доротея, Дорота, Дороті (*жін. ім'я*).

Dorpat/o *геогр. н.* Дерпт (*колишня назва естонського міста Тарту*).

***dors||o** **1.** спина, хребет; kuši sur la ~o лежати на спині; porti ion sur la ~o нести що-н. на спині; de post la ~o з-за спини; turni la ~on al iu повернутися спиною до ког_о-н.; teni sin ~o ĉe ~o триматися спиною до спини; mortigi iun de post la ~o убити ког_о-н. з-за спини; **2.** спинка (стільця, крісла, дивана і т. п.; куртки, піджака і т. п.); **3.** тильний бік, тильна частина (ножа, руки і т. п.); **4.** верхня поката частина (ступні, язика і т. п.); **5.** зворот, зворотний бік, зворотна сторона (листа, сторінки, медалі і т. п.); **6.** хребет (носа, гори і т. п.); **7.** корінець (книжки); **8.** зворотний бік, реверс (медалі, монети); орел (монети); ~а спинний, наук. дорсальний; тильний; ~е спиною, задом; на спині; у тильній частині; turni sin ~e al iu повернутися спиною [задом] до ког_о-н.; kuši ~e al la tero лежати спиною до землі, лежати навznak; ~e/n на спину; у бік спини; fali ~en упасти горілиць; iri ~en задкувати, іти задкуючи, іти задом; ~aĵ/o кул. спинка, спинна частина.

dors/al/dors/e спиною до спини.

dors/al/ter/e навznak, навзнаки, горілиць, спиною до землі.

dors/antaŭ||a розташований спиною вперед; ~a loko місце проти руху (у транспортному засобі); ~e спиною вперед; iri ~e іти спиною вперед.

dors/apog/il/o опора для спини; спинка (крісла, лави і т. п.).

dors/direkt/e (повернувшись) спиною, задкуючи; iri ~ задкувати, іти задкуючи, іти задом (= iri dorsen, retroiri).

dors/flank||o зворот, зворотний [задній, тильний] бік; виворіт; реверс, орел (монети); ~а розташований [розміщений] на зворотному [тильному] боці; ~a bildo зображення на зворотному [задньому, тильному] боці; ~e на звороті, на зворотному [задньому, тильному] боці.

dors/ir/i *vn* задкувати (= iri dorsen, iri dorsdirekte); іти спиною вперед (= iri dorsantaŭe).

dors/naĝ||i *vn* сумн. плисти / пливти на спині (= naĝi surdorse); ~ad/o спорт. плавання на спині (= surdorsa naĝado); ~il/o *ixm.* спинний плавець / плавник.

dors/o/korb/o заплічний кошук.

dors/o/part/o спинка (крісла).

dors/o/pec/o див. dorsaĵo.

dors/o/sak/o рюкзак, заплічний мішок.

dors/o/vent/o сумн. попутний вітер.

Dortmund/o геогр. н., м. Дортмунд (Німеччина).

dosier||o **1.** досьє, (канцелярська) справа (набір документів, матеріалів); **2.** інформ. файл; ~uj/o **1.** папка для паперів [документів], скорозшивач; **2.** інформ. папка, каталог, директорія, фолдер.

dosier/fin||o інформ. кінець файлу; ~il/o інформ. ознака кінця файлу, маркер кінця файлу.

dosier/fleg/ad/o інформ. супровід файлу.

dosier/indik/o інформ. складове ім'я файлу.

dosier/kovril/o інформ. папка.

dosier/nom/o інформ. ім'я файлу.

dosier/numer/o інформ. логічний номер файлу.

dosier/serv/il/o інформ. файловий сервер.

dosier/sistem/o інформ. файлова система.

dosier/tip/o інформ. тип файлу.

***dot||o** придане, посаг, заст. віно; ◇ ~o koro_n ne varmigas гроші душу холодять; ~e у придане; doni ~e дати в придане; ricevi ~e одержати в придане; *~i *vt* **1.** випосажити,

д(ав)ати в придане; гі́де ~і la filinon дати дочці багате придане; **2.** перен. обдарувати (якими-н. властивостями).

Dover||o геогр. н., м. Дувр (Англія); ~а: ~а markolo Дуврська протока (між о-вом Великобританія та материковою частиною Європи), Па-де-Кале (= Kaleza markolo).

Dovr/o геогр. н. Довреф'ель (плато в Норвегії).

***doz**||o доза, кількість, міра, порція; en malgrandaj ~oj малими дозами; ~і vt дозувати; ~ад/o дозування; ~іл/o **1.** дозуючий пристрій, дозатор дозиметр; **2.** рідко мензурка (= mezurflakono, mezurglaso); ~олог/і/o мед. дозологія, наука про дозування ліків.

dozav/o друк. книжка форматом у дванадцять частку аркуша.

dozen/o дюжина (= dekduo).

doz/o/metr/o дозиметр.

drab/o бот. крупка [Draba].

dracen/o бот. драцена [Dracaena].

drag||i vt драґувати, чистити [поглиблювати] дно (моря, ріки); ~ад/o драґування, поглиблення дна; ~іл/o драґа, баґер, землечерпальна машина, землечерпалка (= dragmaŝino).

drag/maŝin/o див. dragilo.

dragoman/o драґоман, перекладач (на Сході).

drag/ŝip/o драґа; днопоглиблювальне судно; землечерпальний снаряд, землечерпалка, земснаряд.

***dragon**||o військ., іст. драґун; ~а драґунський.

draĝe/o драґе.

draĥm/o див. drakmo.

draj/o див. draĵo.

drajv||i vt спорт. бити драйвом, відбивати драйвом (у тенісі, крикеті і т. п.); ~о драйв.

draj/o бот. кореневий підземний паросток; кореневий підземний відросток [паґін]; ~і vn (ви)пускати кореневі паростки [паґони].

draj/planti vt садити паростками, висаджувати паростки.

***drak**||o **1.** міф. дракон, змій; **2.** зоол. дракон [Draco] (рід ящірки); **3.** тај астр. Дракон (сузір'я); ~а драконів; астр. драконічний.

drak/arb/o див. drakdraceno.

drak/boat/o драконів човен, драґонбот (китайський човен, що має голову дракона і хвіст).

drak/dracen/o драконове дерево, драцена драконова [Dracaena draco] (син. drakarbo).

***drakm**/o драхма (грошова одиниця).

drakocefal/o бот. змієголовник [Dracoscephalum].

Drakon||o іст. Дракон(т) (афінський архонт, автор перших відомих писаних законів); (d)~а драконівський (дуже строгий, = severega); (d)~і vn діяти драконівськими методами, виявляти крайню строгість.

drakonti/o бот. драконтіум [Dracontium].

drak/sang/o драконова кров (смола драконового дерева).

drak/ŝip/o мор., іст. **1.** драккар (човен вікінгів з головою дракона на носу); **2.** корабель-дракон (китайський човен головою дракона на носу).

drakunkol/o бот. **1.** дракункулюс [Dracunculus]; ordinaria ~ дракункулюс звичайний [D. vulgaris]; **2.** див. estragono.

drakunkol/artemiz/o див. estragono.

I*dram||o *прям., перен.* драма; **~а** драматичний; **~ес/o** драматизм; **~иг/i** драматизувати; **~ig/o** драматизація; **~ist/o** драматург.

II dram/o драм (*грошова одиниця Вірменії*).

dramaturg||o драматург (= dramisto, dramverkisto); **~а:** ~а talento талант драматурга, драматургічний талант; **~i/a** драматургічний; **~i/o** драматургія.

dram/aŭtor/o див. dramisto.

dram/seri/o серіал (*фільм, радіопостановка*).

dram/teatr/o драматичний театр, драмтеатр, театр драми.

***drap||o** сукно, драп; bloko da ~o штука сукна (*згорнута в рулон*); peso da ~o кусок сукна, відріз сукна; *текст.* фабричний кусок сукна, штука сукна; **~а** суконний, сукняний, драповий; **~aĵ/o** суконний виріб, виріб із драпу; **~ist/o** сукновал.

drap/fabrik/o суконна фабрика.

drap/far||ej/o сукновальня, суконна фабрика; **~ist/o** сукновал.

***drapir||i** *vt* драпірувати; **~o, ~ad/o** драпірування (*дія*). драпування; **~aĵ/o** драпірування (*матерія, занавіска, складка на одязу*), драпрі.

drap/o/blok/o *рідко* = bloko da drapo (*див. під drapo*).

drap/o/pes/o *рідко* = peso da drapo (*див. під drapo*).

***drast||a** **1.** мед. драстичний, сильно діючий; **~а** medikamento сильно діючий медикамент; **2.** *перен.* який справляє сильне враження, сильний, різкий; **~а** sceno сильна сцена; ~ esprimo сильний вираз; **~е** сильно, різко; **~aĵ/o** фарм. сильнодіючий проносний засіб.

***draŝ||i** *vt* молотити (*тж перен.*); **~і** sekalon молотити жито; **~і** pianon молотити по піаніно; **~і** al iu la dorson молотити [дубасити, лупити] ког_о-н. по спині; **~і** fojnon молотити сіно (*марно старатися*); **~ad/o** **1.** молотьба, молочення; **2.** *перен.* прочухан(ка), бійка; **~aĵ/o** намолочене збіжжя [зерно]; **~ej/o** тік, гумно; **~il/o** ціп.

draŝ/bat/il/o бич, бияк (*частина ціпа*).

draŝ/maŝin/o молотарка.

draŝ/rul/o валок для обмолочування.

***drat||o** дріт (= metalfadeno); провід; жила (*однодротова, у проводі*); **~а** дротяний; **~і** *vt* дротувати; армувати (дротом); **~eg/o** грубий дріт, дротяний кабель, стальний трос; **~ig/i** волочити дріт, витягувати дріт (*виробляти з металу*); **~ig/eb/a** тягучий, ковкий; **~ig/il/o** *тех.* фільєр, волока.

drat/bar||aĵ/o *військ.* дротяне загородження, дротяна загорода; **~il/o** дротяна огорожа / загорожа.

drat/bros/o дротяна щітка, кардщітка.

drat/junt/o *ел.* (тимчасова) перемичка.

drat/kudr/il/o верстат для зшивання (дротом); брошурувальна машина.

drat/o/tranĉ/il/o ножиці для різання дроту.

drat/plekt/aĵ/o дротяна огорожа / загорожа.

drat/ret/o дротяна сітка.

drat/tol/o металополюс, сітка.

drat/vitr/o армоване скло (= armita vitro).

Drav/o *геогр. н., р.* Драва (*Хорватія, Югославія, Угорщина*).

dravid||o *етн.* дравід (*представник одного з народів Індії*); **~а** дравідійський, дравідський.

drednaŭt/o мор. дредноут (броньований корабель з артилерією).

drelik||o ряднина, (грубе) полотно, тик; ~а полотняний, тиковий

dren||i *vt c.-z., мед., тех.* дренувати, осушувати, відводити воду [рідину] (з ґрунту, організму, механізму і т. п.); ~а дренажний; ~ad/o дренаж, дренавання, осушення; ~il/o дренажна труба; ~il/ar/o дренажна система (з труб, = drensistemo).

dren/apertur/o дренажний отвір.

dren/fos/aĵ/o дренажна канава, дренажний рів.

dren/kanal/o дренажний канал.

dren/kluz/o водоспуск, шлюз для спуску води.

dren/kran/o водоспускний кран, кран для спуску води (з система опалення, мотора і т. п.)

dren/put/o дренажний колодязь.

dren/sistem/o дренажна система.

dren/tub/o дренажна труба (= drenilo)

***dres||i** *vt* 1. дресирувати; 2. перен. муштрувати, розм. школити; ~ad/o 1. дресирування; 2. муштра, муштрування, школення; ~ist/o дресирувальник, приборкувач (звірів).

Dresden||o геогр. н., м. Дрезден (Німеччина); (d)~a дрезденський; (d)~an/o дрезденець.

dres/rajd/(ad)/o виїждження, виїжджування, об'їждження, об'їждження (коней).

drezin/o зал. дрезина.

driad/o 1. міф. дріада, лісова німфа, мавка; 2. бот. дріада [*Dryas*]; okpetala ~ дріада восьмипелюсткова [*D. octopetala*].

dribl||i *vn спорт.* вести м'яч, шайбу; ~ad/o дриблінг.

I drill||o *тех.* дрель, дріль; коловорот; ~i *vt* дрилувати, свердлити дрилем; ~eg/o бур, бурильний верстат, бурильна установка, бурова машина; elektra ~ego електробур.

II dril/o зоол. (павіан) дрил [*Papio leucoccephalus*].

drimi/o бот. дрімія [*Drimia*]; mara ~дрімія морська [*D. maritima*, сун. *Urginea maritima*].

drimis/o бот. дріміс [*Drimys*].

***drink||i** 1. *vn* пити, пиячити, сленг бухати; ◇ ~i kiel funelo вливати в себе, як у бездонну бочку; 2. *vt* пити, випити (про спиртні напої); ~i alkoholaĵojn пити спиртне; ◇ ~u tutajn tagojn, sed kontrolole viajn agojn пий, гуляй, та розуму не пропивай; ~o випивка (одноразова); ~ad/i *vn* пиячити, пити; ~ad/o пиятика, випивка, пияцтво; ~aĵ/o спиртний напій, спиртне (у знач. ім.), алкоголь, розм. випивка, сленг бухло; forta ~aĵo міцний спиртний напій; ~eg/i пити як швець, безпробудно пити; *~ej/o шинок, корчма; ресторанчик, бістро; ~em/a схильний до пияцтва [алкоголю], який любить випити; ~em/o схильність [потяг] до пияцтва [алкоголю]; ~ig/i змусити випити, напоїти, споїти, підпоїти; ~ul/o п'яниця, пияк, алкогольік, алкаш.

drink/aĵ/vend||ad/o продаж спиртних [алкогольних] напоїв; торгівля спиртними [алкогольними] напоями; ~ej/o магазин винно-горілчаних напоїв.

drink/ej/mastr/o шинкар, корчмар.

drink/festen/o пиятика, гульня.

drink/kunul/o однофляжник, горілчаний брат, співбрат по чарці (= kundrinkanto).

driopter(id)/o бот. щитник [*Dryopteris*].

***driv||i** *vn мор.* 1. дрейфувати, плисти за течією (або по вітру); la ŝipo ~is pro motordifekto судно дрейфувало через неполадки мотора; 2. відхилитися від заданого напрямку,

відхилятися від мети (внаслідок зовнішнього впливу); зміщуватися, сповзати, відходити, дрейфувати (від заданої величини); la kuglo ~is pro la forta vento, kaj tial ĝi ne trafis la celon куля відхилилася від сильного вітру, а тому не влучила в ціль; *~(ad)/o 1. дрейф; kontinenta ~o геол. континентальний дрейф, дрейф материків; 2. відхилення від заданого напрямку, відхилення від мети; зміщення, сповзання, відхід, дрейф; ~ig/i змусити дрейфувати.

driv/angul/o 1. мор. кут дрейфу, кут відхилення при дрейфі; 2. ав. кут відхилення від курсу.

driv/ret/o мор. дрифтерна сіть / мережа; fiŝado per ~ лов риби дрифтерною сіттю.

driv/tabul/o мор. шверт.

driz(e)l|o метео мряка, мжичка; паморозь; ~i *vn* мрячити, мжичити.

***drog|o** 1. *заст.* москательний товар, аптекарський товар (речовина, що використовується в хімії, фармакології); ліки, медикамент; засіб; зілля; 2. наркотик (у широкому знач. слова, у т. ч. кава, тютюн і т. п.); ~i *vt* 1. давати ліки, лікувати препаратами; 2. давати наркотики, накачувати наркотиками; ~ist/o 1. дрогіст, торговець аптекарськими товарами; 2. торговець наркотиками.

drog/herb/o/j *заст.*, *див.* kuracherboj.

drog/plant/o/j *заст.*, *див.* kuracplantoj.

drog/vend|ej/o *див.* drogejo; ~isto *див.* drogisto.

Drohobiĉ|o^{EU} *геогр. н., м.* Дрогобич (Україна); (d)~a дрогобицький; (d)~an/o дрогобиччанин, мешканець / житель Дрогобича.

drol|a забавний, смішний, чудакуватий (= ridinda, ridiga, amuza); ~ul/o забавна [смішна, чудакувата] людина.

drom/o *спорт.* доріжка для забігів [заїздів, зльотів].

dromaj/o *нрк.*, *див.* dromiceo.

***dromedar/o** *зоол.* дромадер, дромедар, одногорбий верблюд [*Camelus dromedarius*] (= unuĝiba kamelo).

dromi/o *зоол.* волохатий краб [*Dromia*].

dromice/o *орн.* єму [*Dromiceius*] (*син.* emuo).

***dron|i** *vn* у *різн. знач.* (у)тонути; потонути, потопати, утопати; maristo ~is моряк утонув; li ~is en laboro він загруз у роботі; ~i en ŝuldoj потопати в боргах; ◇ ~anto eĉ herbeton kaptas avido потопачий і за соломинку хапається; ~ad/o потопання; ~ig/i (у)топити, потопити, затопити; ~igi sian aflikton en alkoholo (або brando) топити свою журбу в горілці; si/n ~ig/i утопитися; ~ig/o утоплення, потоплення; ~ig/it/a: la ribelo estis ~igita en sango повстання було потоплено у крові; ~int/o утопленик.

drong/o *орн.* дронго [*Dicrurus*]; nigra ~ дронго чорний [*D. macrocercus*].

drops/o (льодяникове) драже, драже-льодяник (цукерка); maĉeblo ~ жувальна цукерка.

dros/o мор. бейфут.

droŝk|o дрожки, легкий відкритий екіпаж; ~ist/o кучер, візник, візниця.

drozer/o бот. росичка [*Drosera*] (*син.* sunroso)

drozofil|o *ент.* плодова мушка, дрозофіла [*Drosophila*] (*син.* bananmuŝo); ~ed/o/j дрозофілові, плодові мушки [родина *Drosophilidae*].

druid|o *іст.* друїд (жрець у стародавніх кельтів); ~a друїдський; ~in/o друїдеса; ~ism/o друїдизм.

drum||o муз. ударні інструменти (частина джазового оркестру), перкусія; **~ist/o** ударник (у джазі), перкусіоніст.

drumlin/o геол. друмлін (витягнутий горб, утворений моренними відкладами).

drup/o бот. кістянка, кісточковий плід (= kernofrukto).

I druz/o мін., бот. друза.

II druz/o етн. друз (представник групи населення Сирії та Лівану, яка відрізняється від іншого арабського населення цих країн своєю релігією, історичними та побутовими особливостями).

***du** два, дві; \diamond ~ botoj faras paron два чоботи – пара; ~ el ni двоє з нас; dek ~ дванадцять; **~a** другий; hodiaŭ estas la ~a de majo сьогодні друге травня; **~e** по-друге; **~o 1.** двійка (цифра; оцінка; гральна карта); gom(an)a ~o римська двійка; ~o kun minuso двійка з мінусом; trefa ~o трефова двійка, двійка трефа; **2.** пара (число з двох); ~o da kolomboj пара голубів; **~ec/a** двоїстий, подвійний, двійчастий, двоякий; **~ec/o** двоїстість, подвійність; **~ig/i** двоїти, роздвоїти, розділити навпіл [надвоє, на дві частини], розм. розполовинити; **~iĝ/i** двоїтися, роздвоїтися, розділитися навпіл [надвоє, на дві частини]; розгалужитися (про дорогу і т. п.); **~il/o** мат. медіана (величина, що знаходиться в середині ряду величин, розташованих у зростаючому або спадному порядку); **~ilion/o** мат. тисяча мільярдів, більйон (за німецько-англійською системою; 10^{12}); **~obl/a** подвійний; двократний, вдвоє [вдвічі, у два рази] більший; двоякий; ~obla ludo подвійна гра; ~obla diplomatio двояка дипломатія; **~obl/e** вдвоє, подвійно, вдвічі, у два рази, двічі; **~obl/o** подвійна кількість, подвійне число; **~obl/aĵ/o 1.** див. ~oblo; **2.** другий примірник; **3.** одне з двох слів, що походять від спільного кореня мови-джерела (н-д, есперантські слова *rezi* і *resi*, що походять від французького *peser*); **~obl/ig/i 1.** подвоїти; збільшити вдвоє [вдвічі, у два рази]; **2.** див. dubli; **~obl/iĝ/i** подвоїтися; збільшитися вдвоє [вдвічі, у два рази]; **~on/a** половинний; ili restis tri kaj ~onan horojn вони залишилися три з половиною години; pasis unu kaj ~ona jaroj минуло півтора року; unu kaj ~ona kilogramoj півтора кілограма; la valizo pezas unu kaj ~onan kilogramojn валіза важить півтора кілограма; **~on/e** навпіл, надвоє, пополам; **~on/o** половина, одна друга (частина); je la tria (horo) kaj ~ono о пів на четверту, розм. о пів до четвертої; la valizo pezas unu kilogramon kaj ~ono, la valizo pezas unu kaj ~onon da kilogramoj валіза важить півтора кілограма; **~on/ig/i** зменшити вдвоє [вдвічі, у два рази]; (по)ділити [розділити] на дві (рівні) частини; (по)ділити [розділити] навпіл [надвоє, пополам, на дві половини]; **~on/ig/ant/o** мат. бісектриса (= bisekcanto); точка, що ділить відрізок пополам; **~on/iĝ/i** зменшитися вдвоє [вдвічі, у два рази]; (по)ділитися [розділитися] навпіл [надвоє, пополам, на дві половини, на дві рівні частини]; Прим. **duon** уживається як преф., 1. що відповідає укр. **пів-, напів-, недо-**: ~horo півгодини; ~litro півлітра; ~plena напівповний; ~kuirita недоварений; ~nuda напівголий; 2. для позначення родинних зв'язків між дітьми і батьками після другого шлюбу: ~filo пасинок; ~patro вітчим; ~frato зведений брат; **~op/a** подвійний, парний; **~op/e** удвох; **~op/o** пара; двоє, розм. двійко; дуєт; **~ul/o** сумн. двійник (= sozio, similulo); **~um/a** мат. двійковий; ~uma nombrosistemo двійкова система числення.

du/a/flank/e з іншого / другого боку, з іншої / другої сторони (= aliflanke).

du/a/foj||a повторний, другоразовий; **~e** вдруге, другого разу, (на) другий раз.

du/a/grad/a другого ступеня; другорядний.

du/a/kanon/a рел. второканонічний.

du/aken/o бот. двосім'янка.

du/a/klas/a другого класу, другокласний; другосортний.

du/aks/a тех. двовісний, двохосьовий.

du/akt/a театр. двоактний.

duál||a *спец.* дуа́льний, двої́стий, подві́йний; ~o **1.** *грам.* двої́на; **2.** *мат.* дуа́льний про́стір (= duala spaco); ~ec/o дуа́льність, двої́стість, подві́йність; ~ism/a дуа́лісти́чний; *~ism/o **1.** *філос.* дуа́лізм; **2.** *політ.* дуа́лізм, систе́ма правлі́ння, за яко́ї дві незале́жні держа́ви маю́ть одно́го праві́теля; ~ist/o *філос.* дуа́ліст.

duar/o дуа́р (*кочовий табір бедуїнів*).

du/a/rang/a друго́рядний; друго́розря́дний; друго́сортний, друго́го сорту́.

du/atom/a двоха́томний.

***dub||i** *vn* сумні́ватися, відчува́ти сумні́в; mi forte ~as pri tio я си́льно сумні́ваюся в цьо́му; ~a сумні́вний, який виклика́є сумні́в, непере́верений; ~a rezulto сумні́вний резу́льтат; ~a okazo сумні́вний ви́падок; lia kulpeco ne estas ~a його́ винува́тість безсумні́вна; ~o сумні́в; ekster (ĉia) ~o без (будь-яко́го) сумні́ву, по́за (всья́ким) сумні́вом; ~em/a схи́льний до сумні́вів; який сумні́вається в усьо́му, який усе́ стави́ть під сумні́в; ~em/o схи́льність до сумні́вів; схи́льність сумні́ватися в усьо́му; ~ig/i зму́сити (за)сумні́ватися, ви́кликати сумні́в; ~ind/a сумні́вний, який не виклика́є дові́ри, підозрі́лий; ~inda fideleco сумні́вна ві́дданість; ~ind/e сумні́вно, навра́д (чи, щоб), хто́зна чи.

Dubaj/o *геогр. н., м.* Дуба́й (*Об'єднані Арабські Емірати*).

dub/a/senc/a з сумні́вним значення́м; сумні́вний за значення́м.

du/baz/a *хім., мат.* двоосно́вний (= duuma).

dubel||o буд. дю́бель; вту́лка, про́бка (*для закрі́плення гачка, твинта і т. п.*); ~i *vt (ion)* встави́ти [вбити] дю́бель (*у що-н.*).

du/bemol/o дубль-бемо́ль, зни́ження на два півто́ни.

dubl||i *vt* дублюва́ти; ~i aktoron дублюва́ти акто́ра; ~ad/o дублюва́ння, дубля́ж; ~aj/o дублюва́ний фі́льм (= dublita filmo); ~ant/o дубле́р; ~it/a: ~ita filmo дублюва́ний фі́льм.

duble/o дубле́т, позоло́чений ювеле́рний ви́ріб, позоло́чена рі́ч.

Dublin/o *геогр. н., м.* Дублі́н (*столиця Ірландії*).

dublون/o дубло́н (*старовинна іспанська монета*).

dubni/o *хім.* Дубні́й.

du/brak/a двору́кий; двора́менний.

du/buton/vic/a з двома́ ря́дами гу́дзиків.

du/cent дві́сті; ~a двохо́стий.

du/cent/metr/a двохо́сметрови́й; ~ distanco двохо́сметрово́ва дистан́ція, *розм., спорт.* двохо́сметрі́вка.

du/cifer/a двоцифрови́й, двозна́чний; ~ nombro двоцифрове́ число́.

du/cikl/o двоколі́сний велосипе́д (= durada ciklo).

du/cilindr/a двоцилі́ндрови́й.

duĉ/o дуче́ (*титу́л керівника фашистської організації Муссоліні*).

du/ĉambr/a двокі́мнатний; двопа́латний; ~ parlamenta sistemo двопа́латна парламе́нтська систе́ма.

du/ĉeval/a **1.** двокі́нний; **2.** (*про мото́р*) потужні́стю у дві кі́нські си́ли.

du/dek два́дцять; ~a два́дцяти́й; ~on/o одна́ два́дцята (части́на); ~um/a: ~uma nombrosistemo два́дцятко́ва систе́ма числення́.

du/dek/edr/o *мат.* два́дцятигра́нник, ікосае́др.

du/dek/jar||a двадцятирічний, двадцятилітній; **~iĝ/o** двадцятиріччя, двадцятиліття, двадцята річниця, двадцяті роковини (= dudekjara datreveno); **~ul/o** двадцятирічний чоловік.

du/dekliv/a двоскатний.

du/dies/o муз. дубль-дієз.

du/dimensi/a двовимірний.

du/drat/a двожильний (про кабель, провід і т. п.), двопровідний.

du/edr||a двогранний; **~o** мат. двогранний кут.

du/eĝ/a з двома ребрами [кромками, кантами].

***duel||o** дуель, двобій, поєдинок; **~i** *vp* битися на дуелі; **~ant/o** дуелянт.

duel/bird/o орн. турухтан (забіякуватий) [*Philomachus pugnax*].

duel/defi/i *vt* див. duelinviti.

du/elektrod/a спец. двоелектродний.

du/element/a двоелементний.

duel/invit||i *vt* сумн. викликати на дуель (= elvoki al duelo, duelfeii); **~o** виклик на дуель (= elvoko al duelo).

duel/pistol/o дуельний пістолет.

duenj/o дуєня (жінка похилого віку, яка наглядає за поведінкою дівчини).

***duet||o** муз. дует; **~e** дуєтом; **~ist/o** один із членів дуєту.

du/etaĝ/a двоповерховий.

du/faden/a 1. у дві нитки (про шов); 2. див. dudrata.

du/fak/a який має два відділення [відділи].

du/fald/o частина складки між двома згинами.

du/faz/a двофазний.

du/ferdek||a мор. двопалубний; **~ul/o** двопалубник, двопалубний корабель (= duferdeka ŝipo).

du/fingr/a двопалий.

dufl/o неол. короткий попліновий або габардиновий чоловічий плащ.

du/flank/a двосторонній, двобічний.

du/flug/il/a 1. двокрилий; 2. двостулковий, двостулчастий (про двері, вікно) (= duklara).

du/foj||a дворазовий, двократний; **~e** два рази, двічі, двократно.

du/form||a спец. біморфний, диморфний; **~ec/o** біморфність, диморфність; **~ism/o** біморфізм, диморфізм.

Du Fu Ду Фу (китайський поет).

du/gamb/a двоногий.

duglasi/o бот. псевдотсуга тисолиста, дугласія [*Pseudotsuga douglasii*].

dugong/o зоол. дюгонь [*Dugong dugong*].

du/ĝemin/a мед., анат. бігемінічний.

du/ĝib/a двогорбий.

du/hor/a двогадинний.

du/huf/ul/o/j нрк., див. parhufuloj.

du/jar/a дволітній, дворічний.

du/jar/aĝ/a дволітний, дворічний (*про вік*, = dujara, aĝa du jarojn).

***duk||o** герцог; granda ~o ерцгерцог, великий герцог, архікнязь, великий князь; ~a герцогський; ~ec/o герцогство (*титул, звання герцога, князя*); ~ej/o герцогство (*територія*, = duklando); резиденція герцога, герцогський палац; ~in/o герцогиня; ~uj/o *див.* duklando.

***dukat/o** дукат (*срібна або золота монета*).

du/kap/a двоголовий.

dukdalb/o мор. мертвий якір, швартовна бочка.

du/klad/a зоол. двотипний.

duk/land/o герцогство, князівство (*територія*).

du/klap/a двостулковий, двостулчастий.

du/klin/a двоскатний.

du/kolor/a двоколірний, двобарвний.

du/kompon/ant/a двокомпонентний.

du/konkav/a двовгнутий (*про лінзу*).

du/konveks/a двовипуклий (*про лінзу*).

du/korn/a дворогий; ~a ĉapelo двокутний капелюх (*на зразок наполеонівського*); ~a flago прапор з двома косицями; ~o гачок (*діакритичний знак над буквою*), знак „˘” (= angula hoketo, V-hoketo).

du/kotiledon/(ul)/o/j бот. дводольні [*клас Dicotyledones*] (*син.* magnoliopsidoj).

dukt/o **1.** анат. прохід, протока; канал, труба (= organa konduktubo); **2.** тех. трубопровід (= konduktubo).

duktil||a тех. пластичний, ковкий, тягучий, розтяжний; oro estas ~a metalo золото – ковкий метал; ~ec/o пластичність, ковкість, тягучість, розтяжність.

du/later/a мат. білатеральний, двосторонній.

dulcimer/o муз. цимбали.

Dulcine/o літ. Дульцинея (*уявна наречена Дон-Кіхота*); (**d**)~ перен. дульцинея, кохана.

dulciton/o дульситон (*муз. інструмент*).

duli/o церк. культ святих.

du/lingv||a двомовний; ~ec/o, ~ism/o двомовність, білінгвізм.

du/lip/son/o фон. білабіальний / губно-губний приголосний (звук) (= bilabialo).

du/lit/a з двома ліжками, двомісний (*про номер у кімнаті*).

du/lok/a **1.** двомісний (*у широкому знач.*); ~ aeroplano двомісний літак; ~ ĉambro двомісна кімната, двомісний номер; **2.** двоспальний; ~ lito двоспальне ліжко.

du/lorn/et/o бінокль (= binoklo).

***dum** **I.** прийм. поки, у той час як, тоді як; під час, протягом, упродовж. за; ~ la tuta tago протягом цілого дня, (за) цілий / увесь день; ~ li parolis поки він говорив; ~ libera tempo у вільний час; li estas studento, ~ lia frato estas lernejano він – студент, тоді як його брат – школяр; **II.** самостійно вжив. морфема: ~a **1.** тимчасовий (= provizora, intertempa, ĝisa); **2.** одночасний (= samtempa); *~e присл. **1.** тим часом, за той час (= intertempe, dum tiu tempo); ili laboris, ni ~e ĝipozis вони працювали, ми тим часом відпочивали; **2.** поки (що), наразі (= provizore, ĝise); ~e mi atendas поки (що) я почекаю; ni ~e lasu flanke tiun demandon поки що (або наразі) залишмо збоку це питання; **3.** тоді як, навпаки (= kontraste kun tio, kontraŭe); la naciaj lingvoj estas malfacilaj, Esperanto ~e estas sufiĉe facila

національні мови важкі, есперанто, навпаки, доволі легка; **III. преф. з тим же знач.:**
~viva пожиттєвий; ~taga упродовж дня, цілоденний.

dum/o^{EU} фольк. дума.

Duma/o Дума (державний орган у Росії).

du/man/a дворукий.

du/manier||a здійснюваний двома способами; ~е двома способами; двоїсто.

du/mast||a мор. двощогловий, двощоглий; ~**ul/o** двощогловий корабель (= dumasta ŝipo).

dumdum/a військ. розривний (про кулю); ~ kuglo розривна куля, куля дум-дум.

du/membr/a двочленний, з двох членів.

du/metal||a тех., фіз., хім. біметалевий, біметалічний (= bimetala); ~**ism/o** ек. біметалізм (= bimetalismo).

du/mezur/il/a який відрізняється подвійною міркою, подвійним критерієм [стандартом]; ~ moralo подвійна мораль.

dum/milit/a який відбувається [відбувався] протягом (усієї) війни.

dum/nokt/a який відбувається [відбувався] протягом (усієї) ночі.

du/monat||a двомісячний; ~a revuo двомісячник, журнал, що виходить раз у / на два місяці.

du/motor/a двомоторний.

dump/i vt звалювати (сипкий вантаж з автосамоскида).

dumping||o ек. демпінг; ~а демпінговий; ~а prezo демпінгова ціна.

dum/tag/a який відбувається протягом (усього) дня.

dum/temp||a тимчасовий (= provizora); ~е тимчасово (= provizore).

dum/viv||a пожиттєвий, довічний; ~е пожиттєво, довічно, протягом життя (= dum la vivo).

dum/voj||a який відбувається у / в / по дорозі; ~е дорогою, у / в / по дорозі; під час мандрівки, їзди.

dum/vojaĝ||a який відбувається під час подорожі; ~е під час подорожі, протягом подорожі (= dum la vojaĝo).

dun||o дюна (= sablomonteto); ~**ar/o** дюни, сукупність дюн.

***du/nask/it/o** близнюк (= ĝemelo).

***dung||i** vt наймати (кого-н.); брати [взяти] на роботу, на службу; ~а: ~а anonco див. dunganonco; ~а oficejo див. dungoficejo; ~а kontrakto див. dungokontrakto; ~о, ~**ad/o** наймання, найом; ~**ant/o** наймач; ~**at/o** найманий (у знач. ім.), ~**ig/i si/n** найнятися (на роботу); ~**ig/i** стати найманим працівником [робітником, службовцем і т. п.]; найнятися (на роботу); li ~igis kiel matroso він найнявся матросом; ~**it/o** найманець, найманий працівник [робітник, службовець і т. п.], наймит; ~**it/ar/o** штат найманих працівників [робітників, службовців і т. п.]; ~**it/ec/o** ек. зайнятість; plena ~iteco повна зайнятість; neplena ~iteco див. subdungiteco.

dung/anonc/o оголошення про прийом на роботу.

dung/o/kontrakt/o трудовий договір, трудова угода, контракт [договір, угода] про прийом на роботу.

dung/o/milit/ist/o див. soldulo.

dung/o/murd/ist/o див. sikario.

dung/o/soldat/o див. soldulo.

dunit/o мин. дуніт

Dunkirk/o геогр.н., м. Дюнкерк (Франція).

du/nombr/o *рідко, див. dualo.*

du/nomial|o *мат. двочлен, біном (= dutermino); ~а двочленний, біноміальний.*

duoden|o *анат. дванадцятипала кишка; ~а; ~а stenozo стеноз дванадцятипалої кишки; ~а ulcero мед. виразка дванадцятипалої кишки; ~it/o мед. дуоденіт, запалення дванадцятипалої кишки.*

du/okul/ec/a *біокулярний, двоокий (про зір).*

du/on/aks/o *мат. піввісь.*

du/on/aŭtomat/a *напівавтоматичний.*

du/on/bak/it/a *недопечений.*

du/on/bind/aĵ/o *складена оправа.*

du/on/bot/o *черевик.*

du/on/brid/o *недоуздок, оброть.*

du/on/cirkl|o *півколо; ~а півкруглий.*

du/on/di/o *напівбог.*

du/on/diametr/o *див. radiuso 1.*

du/on/difin/a: *~ artikolo напівозначений артикль (який показує, що предмет відомий тому, хто говорить, але не відомий тому, до кого той звертається; в есперанто роль напівозначеного артикля інколи відіграє числівник uhi).*

du/on/dir/i *vt недоговорювати; натякати.*

du/on/divid/a: *~ folio бот. роздільний лист (з розчленуванням пластинки до половини).*

du/on/dolĉ/a *напівсолодкий (про вино).*

du/on/dorm|i *vn дрімати; бути [перебувати] у напівсні; ~а: ~а stato напівсонний стан; ~е у напівсні, у напівсонному стані; ~ant/a напівсонний (про кого-н.).*

du/on/dut/o *муз. півтон.*

du/on/eben/o *мат. напівплощина.*

du/on/eduk/it/a *напівосвічений.*

du/on/efik/a *не цілком ефективний, напівдієвий.*

du/on/elitr/o *ент. надкрила.*

du/on/ferdek/o *(тільки про бак і ют) див. ferdeko.*

du/on/ferm|i *vt прикрити, причинити; примружити; (= fermeti); ~it/a прикритий, причинений; примружений.*

du/on/fil|o *пасинок, пасерб; ~in/o пасербиця.*

du/on/final/o *півфінал.*

du/on/foli/a: *~ formato друк. формат у половину (друкарського) аркуша, формат ін-фоліо.*

du/on/format/o *див. folianto.*

du/on/frat|o *брат по батькові або матері; ~in/o сестра по батькові або матері.*

du/on/gant/o *мітєнка, піврукавичка.*

du/on/glob/o *півкуля.*

du/on/groŝ|o *півгроша; ne valori eĉ ~n не вартувати і ламаного гроша.*

du/on/grup/o *мат. півгрупа.*

du/on/his/i *vt приспустити (прапор).*

du/on/hor|o *півгодини; ~а півгодинний.*

du/on/iĝ/temp/o *фіз.* період піврозпаду.

du/on/insul|o *геогр.* півострів; **~а** півострівний.

du/on/jar|o півріччя, половина року; **~а** піврічний.

du/on/kaleŝ/o двомісний візок; двомісна коляска [карета]; двомісний екіпаж.

du/on/karbaz/id/o *хім.* семікарбазид.

du/on/kilo/gram|o півкілограма, *розм.* півкіла; **~а** півкілограмовий.

du/on/kilo/metr|o півкілометра; **~а** півкілометровий.

du/on/kompren|i *vt сумн.* **1.** зрозуміти наполовину; **2** зрозуміти з півслова, зрозуміти інтуїтивно, зрозуміти з натяку, догадатися; **~ig/i** дати зрозуміти з півслова, натякнути.

du/on/konduk(t)|a напівпровідниковий; **~anto** напівпровідник; **~ec/o** напівпровідність.

du/on/kov/it/a: **~а** ово запорток.

du/on/kudr/i *vt* метати, зметувати.

du/on/kuŝ|i *vn* напівлежати; **~а** напівлежачий.

du/on/lign/ec/a *бот.* напівдерев'янистий.

du/on/litr|o півлітра; *розм.* півлітрівка; **~а** півлітровий.

du/on/lum/o напівсвітло, півсвітло, напівтемрява, півтемрява.

du/on/lun|o **1.** *військ.* равелін; **2.** *анат.* білий півмісяць на нігті; **3.** *рідко* півмісяць; **~а** півмісячний; **~а** ganglio *анат.* трійчастий (або гассерів) вузол.

du/on/mal/ferm|i *vt* напіввідкрити, напірозкрити, напіввідчинити; **~it/a** напіввідкритий, напірозкритий, напіввідчинений.

du/on/manik|o короткий рукав.

du/on/mask/o напівмаска.

du/on/metr|o півметра; **~а** півметровий.

du/on/monat/a півмісячний.

du/on/mond/um/o *див.* demimondo.

du/on/mort|o півсмерть; ĝis **~o** до півсмерті; **~а** напівмертвий.

du/on/not/o *муз.* половинна нота.

du/on/nud/a напівголий.

du/on/oficial|a напівофіційний; **~e** напівофіційно.

du/on/oktav/o *друк.* (друкарський) аркуш, складений учетверо; книжка форматом в одну шістнадцяту аркуша.

du/on/ombr|o півтінь, напівтінь; **~um/i** *vt фото* розмити по краях, розтушувати.

du/on/parazit/o *бот.* напівпаразит.

***du/on/patr|o** вітччм; **~in/o** мачуха.

du/on/penetr/eb|a *див.* duontralas(ant)a, duontralasiva.

du/on/prez/e *рідко* за півціни (= tre malkare, tre malmultekoste).

du/on/profil|a: **~а** portreto портрет у напівпрофіль; **~e** у напівпрофіль, упівоберта.

du/on/rekt/o *мат.* промінь (= radio I. 1).

du/on/remork/o *сумн., авт.* напівпричеп.

du/on/ring/o *мат.* півкільце.

du/on/rond|o півколо, півкруг; **~а** напівкруглий.

du/on/sat|a напівголодний; **~e** упроголодь.

du/on/sek/a напівсухий (*про вино*).

du/on/semajn/a півтижневий; який виходить двічі на тиждень (*про газету і т. п.*).

du/on/sfer/o півсфера, півкуля.

du/on/silent/o напівтиша; муз. половинна пауза.

du/on/simi/o/j зоол. півмаври [підряд *Prosimii*].

duon/solv/o тимчасове [неповноцінне, нестаточне, поволинча(с)те] вирішення; півзахід.

du/on/sum/(ig)il/o інформ. півсуматор.

du/on/ŝed/o дашок (*перед входом до будинку і т. п.*, = *apogŝedo*).

du/on/ŝerc/e (на)півжартома, напівжартівливо.

du/on/ŝu/o сандалія, взуття без задників; лодочка.

du/on/ton/o 1. муз. півтон; 2. жив. відтінок.

du/on/tra/las/(ant)/a, **du/on/tra/las/iv/a** напівпроникний.

du/on/tuŝ/i *vt* підко, *див.* *tuŝeti*.

du/on/vest/it/a напіводягнений, напівроздягнений.

du/on/voĉ||a вимовлений [сказаний] напівголосно; ~**e** напівголосно; пошепки.

du/on/voj/e на півдорозі.

du/on/vokal/o фон. напівголосний (звук) (= *kvazaŭvokalo*).

du/on/vort||o півслово; ~**e** півсловом, з півслова.

duopol/o *ек.* дуополя; *duflanka* ~ двостороння дуополя.

duopsoni/o *ек.* дуопсонія.

dup/o простак, бевзень, йолоп (= *trompeblulo*).

du/part/a (який складається) з двох частин.

du/parti/a двопартійний; двосторонній.

du/pec/a (який складається) з двох частин [кусків, шматків].

du/person/a 1. (який складається) з двох осіб; 2. який здійснюється двома особами; 3. розрахований на дві особи; ~ *ĉambro* кімната на дві особи, двоїсна кімната, двоїсний номер.

du/pied||a двоногий; ~**ul/o/j** двоногі (*у знач. ім.*).

du/pint/a з двома кінчиками [вістрями, верхами і т. п.].

dupleks/a *тел.* дуплексний (*син.* *ambaŭdirekta*).

duplikat||o дублікат; ~**a** дублікатний.

du/ploid||a біол. диплоїдний; ~**ec/o** диплоїдність; ~**ul/o** диплоїд.

du/polus||a двополюсний; дипольний; біполярний; ~**o** фіз., радіо диполь; *ел., тех.* двополюсник; (= *dipolo*).

***du/punkt/o** 1. *грам.* двокрапка; 2. *мат.* знак ділення (*у вигляді двох крапок*).

I dur||a 1. твердий (= *malmola*); ~**a** *mineralo* твердий мінерал; ~**a** *konsonanto* твердий приголосний (звук); ~**a** *disko* твердий диск; 2. *перен* твердий (= *malmilda*); ~**a** *koro* тверде серце; ~**o** фіз. твердість.

II dur/o ду́ро (*іспанська монета*).

du/rad/a двоколісний.

duralumin||o *тех.* дюралюміній, дуралюмін, дюраль; ~**a** дюралюмінієвий, дюралевий.

duramatr/o *анат.* тверда (мозкова) оболонка; encefala (або serba) ~ тверда оболонка головного мозку; spina ~ тверда оболонка спинного мозку.

duramen/o *бот.* серцевина дерева; внутрішня ядрова деревина.

durativ||o *грам.* дуратив, дуративний [тривалий] вид дієслова; en Esperanto la ~on oni povas esprimi per la sufikso -ad- в есперанто дуративний [тривалий] вид дієслова можна виразити суфіксом -ad-; ~а дуративний, тривалий.

Durban/o *геогр. н., м.* Дурбан (Південноафриканська Республіка).

durbar/o *іст.* дурбар, дарбар, урочистий прийом, аудієнція (в колоніальній Індії).

dur/disk/o *заст., див.* diskaparato.

dur/grad/o *спец.* число твердості.

duri/o *бот.* дуріан [Durio].

duri/frukt/o плід дуріана.

du/ring/o *спорт.* кільця (гімнастичний снаряд).

dur/skal/o *спец.* шкала Мооса, шкала відносної твердості (мінералів).

du/sak/o о перекидна торба, бесаги (= bisako).

du/samar/o *бот.* подвійна крилатка.

du/sekc/i *див.* bisekci.

du/seks/a двостатевий.

Duseldorf/o *геогр. н., м.* Дюссельдорф (Німеччина).

du/semajn/a двотижневий.

du/senc||a двозначний; ~е двозначно; ~ај/o двозначність (вислів); ~ес/o двозначність (властивість).

du/sid/a з двома сидіннями, двомісний; ~ aeroplano двомісний літак; ~ ајто двомісний автомобіль.

du/signif/a який має два значення, двозначний.

du/silab/a двоскладовий.

du/skip||a двозмінний; ~е двозмінно, у дві зміни.

du/spec/a двох видів.

***duŝ||o** обливання, душ (дія); preni ~on прийняти душ; ~i *vt* помістити під душ, робити обливання; si/n ~i митися під душем, приймати душ; ~ej/o душева; ~il/o душ (пристрій).

Duŝanb/o *геогр. н., м.* Душанбе (столиця Таджикистану).

dut/o *муз.* секунда.

du/tag/a дводенний.

du/takt/a *тех., муз.* двотактний.

du/trak/a *зал.* двоколійний.

du/tub/a 1. двотрубний; 2. двоствольний.

duumvir||o *іст.* дуумвір (дві найвищі службові особи в колоніях і муніципаліях Ст. Риму); ~ес/o дуумвірат.

du/valent/a *хім.* двовалентний.

du/valv/ul/o/j *зоол.* двостулкові молюски, пластинчатозяброві молюски, сокироногі [клас Bivalvia, сін. Lamellibranchiata, Pelecypoda].

du/vic/a дворядний.

du/vizaĝ||a дволикий, дволиций; дволичний, лицемірний; la ~a Jano дволикий Янус; ~**es/o** дволикість; дволичність.

du/voĉ/a двоголосий, на два голоси.

du/volum/a двотомний; ~a verko двотомний твір, двотомна праця, двотомник.

duz/o *tex.* сопло, дюза (*у реактивних двигунах*); фурма (*у печах*).

Dvin/o *геогр. н., р.* Двіна; Norda ~ Північна Двіна (*Росія, Білорусь*); Okcidenta ~ Західна Двіна, Даугава (*Латвія*).

dzeta *див.* zeta.

Dzungari/o *геогр. н.* Джунгарія (*западина в Китаї*).

Е

***e 1.** б-а буква есперантського алфавіту; назва цієї букви; **2.** тај муз. Е (*назва ноти в системі буквених позначень, = mi*).

***-e** закінчення прислівників і дієприслівників: bon~ добре; nokt~ уночі; hejт~ удома; du~ по-друге; telefon~ по телефону; sidant~ сидячи; finint~ закінчивши.

-e *бот. суф.* для позначення триби: asklepiad~oј ваточникові родини ластівневих.

Eak/o *міф.* Еак (*син Зевса і річкової німфи Егіни*).

east/o *див.* eosto.

***eben||a** рівний, плоский, плаский; ~a angulo плоский кут; ~**o** *мат., фіз.* площина; simetria ~o симетрична площина; ~o de polarizo площина поляризації; fokusa ~o фокальна площина; ~aĵ/o рівнина; ~**es/o** рівність, площинність; ~**ej/o** рівне місце, рівна місцевість [територія]; рівнина; ~**ig/i** вирівняти, розрівняти, зробити плоским; ~igi la vojon уторувати дорогу / шлях; ~igi kun la tero зрівняти з землею; ~**ig/o** вирівнювання, розрівнювання; ~**iĝ/i** вирівнятися, стати плоским.

eben/bat||i *vt рідко* мостити (*дорогу*) (= batebenigi); ~**it/a**: ~ita vojo бітий шлях, гостинець.

eben/fask/o *мат.* пучок площин.

eben/konkav/a плоско-вгнутий (*про лінзу*).

eben/konveks/a плоско-опуклий (*про лінзу*).

eben/tord||i *vt tex.* перекосити, скривити, викривити (*плоску поверхню по осі: дері, дерев'яну панель і т. п.); ~**iĝ/i**. перекоситися, скривитися, викривитися; ~**iĝ/o** перекіс.*

***-ebl-** **I.** *суф., що позначає пасивну можливість: танĝ~a істівний; kurac~a виліковний; **II.** *самостійно вжив. морфема: ~a* можлівий; fari ĉion ~an зробити все можліве; ~e можліво, може; ануж; ~e li venos може, він прийде; estas ~e ke li venos можліво, що він прийде; kiel ~e plej bone якомога краше; ~e ni ĝipozu? може, відпочинемо?; nun al ni estas ~e ĝipozi тепер нам можна відпочити; ne estas ~e al mi ĉgari не можна (*або неможливо*) мені помилитися; ~**o** змога, можлівість, можліва річ; ekzistas nenia ~o respondi tiun demandon немає жодної можлівості відповісти на це питання; mi ne havis ~on veni у мене не було (*або я не мав*) можлівості прийти; uzi ĉiajn ~ojn por atingi celon використати всі можлівості, щоб досягнути меті; ~**i** *vn*: tio ne ~as цього не може бути, це неможливо; ĉu ~as demandi? (чи) можна спитати?; ~as diri, ke ... можна сказати, що ..; ~**es/o** можлівість (*властивість чого-н. можливого*); doni al iu la ~econ дати кому-н. можлівість; laŭ ~eco по можлівості (= laŭeble); la ~eco de tiu fenomeno estas tre malgranda можлівість цього явища дуже мала; laŭ mezuro de ~eco у міру можлівості; ~**ig/i** уможлівити, (з)робити можлівим, дати можлівість; дозволити; tio ~igis mian ĉeeston це уможлівило мою присутність.*

ebol/o *мед.* геморагічна лихоманка Еболи.

***ebon||o** чорне дерево, ебенове дерево (*матеріал*); ~а *прям., перен.* ебеновий; ~а skatolo ебенова шкатулка; ~aj haroj ебенове волосся; ~ac/o/j ебенові [*родина Ebenaceae*]; ~al/o/j ебеноцвіті [*порядок Ebenales*].

ebon/arb/o *бот.* чорне дерево, ебенове дерево (*рослина*) [*Ebenum*].

ebonit||o *ел.* ебоніт; ~а ебонітовий.

Ebr/o *геогр. н., р.* Ебро (*Іспанія*).

***ebri||a** *прям., перен.* п'яний; хмільний; morte ~а смертельно п'яний; ~а de felîco п'яний від щастя; ~o оп'яніння, сп'яніння, стан оп'яніння; en ~o у п'яному / нетверезому стані; ~ec/o оп'яніння, сп'яніння, сп'янілість; ~eg/a п'яний в / у дим, п'яний як ніч, п'яний як свиня; ~et/a захмелілий, напідпитку, злегка п'яний, *розм.* під мухою; ~ig/a п'янкій, хмільний, п'янливий; ~ig/i напоїти, підпоїти, споїти, (с)п'янити; ~ig/aĵ/o алкоголь, спиртне (*у знач. ім.*), трюнок; ~ig/i оп'янити, сп'янити, захмеліти; ~ul/o п'яний (*у знач. ім.*).

ebul/o *бот.* бузина трав'яниста [*Sambucus ebulus*] (*син.* herba sambuko).

ebulioskop||o *фіз., хім.* ебуліоскоп; ~i/o ебуліоскопія.

***ebur||o** слоновя кість (= elefantosto); vegetaĵa~o, vegetala ~o коро́зо, рослинний замі́нник слоново́ї кі́сті (= kozo); ~а **1.** (зроблений) зі слоново́ї кі́сті; ~а statueto статуетка зі слоново́ї кі́сті; **2.** прикрашений [оздоблений] слоново́ю кі́стю; ~а lito лі́жко, оздоблене слоново́ю кі́стю; **3.** схожий на слонову кість; ~а kopro ті́ло ко́льору слоново́ї кі́сті; **4.** багатий на слонову кість; la (E)~a Bordo *див.* (E)~io; (**E**)~i/o *геогр. н., кр.* Кот-д'Івуар; Бе́рег Слоно́вої Кі́сті (*колишня назва Кот-д'Івуару*).

Ebur/bord/o *див.* Eburio.

ebur/kolor/a ко́льору слоново́ї кі́сті (= ebur 3).

ebur/mev/o *орн.* бі́ла ча́йка [*Ragophila eburnea*].

ebur/nigr/o *хім.* пала́на кі́сть (*фарба*).

eburon/o/j *іст.* ебу́рони (*давнє бельгійське плем'я*).

ebur/simil/a схо́жий на слонову кі́сть.

***-ec-** **I.** *суф., що позначає властивість, якість:* varm~o *теплота*; hom~o *людяність*; **II.** *самостійно вжив. морфема:* *~а **якісний** (= kvalita); ~o **1.** *властивість, риса* (= progreso); **2.** *заст. якість* (= kvalito); ~ar/o *властивості, сукупність властивостей.*

eci||o *бот.* е́цій, еци́дій (*спороно́сний орга́н іржавих гри́бів*); ~а ецидіа́льний.

ecidi/o *бот.* **1.** еци́дійум [*Aecidium*] (*назва гри́ба з чисто ецидіа́льним спороно́шенням*); **2.** *див.* esio.

eci/o/spor/o *бот.* еціоспо́ра.

***eĉ** *присл.* на́віть; ~ li tion ne scias на́віть він цьо́го не зна́є; li ~ tion ne scias він на́віть цьо́го не зна́є.

-ed- *суф., що позначає в зоологічній номенклатурі родину:* cerv~oj *оленеві, ссавці, що належать до родини оленів.*

Ed/o Едо (*стародавня назва То́кіо*).

Eda/o *див.* Eddo.

edafon/o *біол.* едафо́н (*сукупність усіх живих істот, що живуть у ґрунті*).

Edam||o *геогр. н., м.* Еда́м (*Нідерланди*); (**e**)~а: (e)~а fromaĝo еда́м, еда́мський сир.

Edd/o *літ.* Е́дда (*дві пам'ятки скандинавської епічної літератури*).

edelvejs/o бот. білотка альпійська, едельвейс альпійський (= alpa leontopodo, neĝfloro; у широкому знач. – будь-який едельвейс).

edem||o мед. едема, набряк; ~а набряковий.

***Eden/o** бібл. Едем; (е)~о земний рай, едем.

edentat/o/j зоол. неповнозубі [ряд *Edentata*, син. *Xenarthra*].

Edgar/o Едгар (чол. ім'я).

***edif||i** vt повчати, наставляти; ~а повчальний, наставницький, напутливий; ~(ad)/o повчання, наставляння, настанова, наставництво; ~е повчально; ~ec/o повчальність.

***edikt/o** іст. едикт, указ, постанова.

edil/o іст. едил (посада в муніципіях і провінціях Ст. Риму).

Edinburg/o геогр. н., м. Единбург (столиця Шотландії).

Edip/o міф. Едіп (син фіванського царя, що вбив батька і оженився на матері); (е)~а: la (е)~а komplekso див. edipkomplekso.

edip/kompleks/o псих. едіпів комплекс.

Edita Едіта (жін. ім'я).

edit/i vt див. editori.

editor||o підготовник видання, відповідальний редактор видання; ~і vt (під)готувати до публікації [видання].

Edmond/o Едмонд, Едмондо, Едмон (чол. ім'я).

Edmund/o Едмунд, Едмундо (чол. ім'я).

Edom/o бібл. 1. Едом (прізвисько Ісава); 2. Едом, Ідумея (країна, син. Idumeo).

edr/o мат. грань.

Eduard/o Едуард, Едвард, Едуардо (чол. ім'я).

***eduk||i** vt 1. виховувати; ~і infanojn виховувати дітей; 2. приручати (тварин, = malsovaĝigi); ~і tigron приручити тигра; 3. заст. розводити, вирощувати, окультурювати (рослини, = selekti, kultuvi); ~а виховний; havi ~an valoron мати виховне значення; ~о, ~ad/o 1. виховання; 2. приручення; 3. заст. розведення, вирощування; ~at/o вихованець; годіванець; ~ej/o пансіонат, навчально-виховний заклад; ~ist/o вихователь; наставник; ~ist/in/o вихователька; наставниця; ~it/a вихований; bone ~ita (добре) вихований; ~it/ec/o вихованість.

eduk/art/o педагогіка (= pedagogio).

eduk/centr/o освітній центр.

eduk/sistem/o система освіти.

***edz||o** чоловік (у шлюбі); modela ~o взірцевий чоловік; ~а чоловічий, подружній; ~ec/a: ~eca infano законна дитина; ~eca lito шлюбне ложе; ~ec/e: ~ece felіca щасливий у шлюбі; *~ec/o шлюб, подружжя (= geedzeco); ~ig/i оженити; ~igi al si оженити на собі, узяти за чоловіка; ~ig/it/a оженений; *~iĝ/i (al, kun, je) одружитися, ожентися (з, на); *~iĝ/o одруження (чоловіка); шлюб; ~iĝ/int/a жонатий; *~in/o жінка, дружина; *~in/ig/i видати заміж; ~inigi al si узяти за жінку; ~in/ig/it/a видана заміж; *~in/iĝ/i (al, kun, je) вийти заміж (за кого-н.), узяти шлюб (з ким-н.); ~in/iĝ/o заміжжя; ~in/iĝ/int/a заміжня.

ed/iĝ/akt/o свідцтво про шлюб.

edz/iĝ/anonc/o оголошення про шлюб, церк. оповідь.

edz/iĝ/(o)/ceremoni/o вінчання, шлюбна церемонія.

edz/iĝ/(o)/fest/o весілля.

edz/iĝ/(o)/kontrakt/o шлюбно́ний контра́кт.

edz/iĝ/(o)/per/ad/o свата́ння.

edz/iĝ/(o)/pov/a зму́жнілий, статево́зрілий.

edz/iĝ/(o)/promes/o обіця́нка оже́нитися.

edz/iĝ/(o)/propon/o шлю́бна пропози́ція, пропози́ція одру́житися.

edz/iĝ/(o)/solen/o вінча́ння.

edz/iĝ/(o)/vojaĝ/o шлю́бна подоро́ж.

edz/in/iĝ/(o)/pov/a: ~ knabino дівчи́на на відда́нні.

edz/o/lig/iĝ/i поєдна́тися че́рез шлю́б, одру́житися, побратися.

ef/o бі́бл. ѐфа (*міра сипких тіл, 36,4 л*).

efeb/o іст. ефе́б (*у Ст. Греції повнолітній юнак, що навчався військово́му мистецтву і відвідував шко́лу риторів, філосо́фів*).

efedr||o бот. ефе́дра [*Ephedra*]; ĉinia ~о ефе́дра кита́йська [*E. sinica*]; ~ac/o/j ефе́дрові, хво́йникові [*родина Ephedraceae*]; ~al/o/j хво́йники [*порядок Ephedrales*]; ~in/o фарм. ефе́дрин.

***efekt||o** ефе́кт, вра́ження, ді́я (*на почуття, психі́ку, душевний стан*); granda ~о вели́кий ефе́кт; fari ~on справити ефе́кт; ~a ефе́ктний; ~i *vn* справити ефе́кт [вра́ження] (= fari efekton); бу́ти ефе́ктним (= esti efekta(j)).

***efektiv||a** дійсний, ді́ючий, справжній; ~a bezono ді́сна потре́ба; ~a plibonigo ді́сне покраще́ння; ~a amiko ді́сний друг; ~a konsiliano ді́сний радник; ~e ді́сно, справді; li ~e venis він ді́сно при́шов; ~o **1.** див. ~aĵo; **2.** див. kiomo; ~aĵ/o ді́сність (*що-н. реально існуюче*); ni spertis terugan ~aĵon ми відчу́ли жахли́ву ді́сність; ~ec/o ді́сність (*властиві́сть чо́го-н. реально існуючо́го*); en ~eco у ді́сності (= efektive, en realo); ~ig/i зді́йснити, вті́лити в житт́я; ~ig/o, ~ig/ad/o зді́йснення (*ді́я того, що зді́йснює*); ~ig/eb|a зді́йсненний; ~iĝ/i зді́йснитися, статися; ~iĝ/o зді́йснення (*ді́я того, що зді́йснюється*).

efelid/o ластови́нка; ~j ластови́ння.

***efemer||a** ефе́мерний, скоро́мину́щий, недовго́вічний, швидко́пли́нний; ~a planto ефе́мер, ефе́мерна росли́на; ~o **1.** див. ~aĵo; **2.** ент. одноде́нка, ефе́мерида [*Ephemera*]; ~aĵ/o (що-н.) скоро́мину́ще, недовго́вічне; ~ed/o/j одноде́нкові [*родина Ephemeridae*].

efemerid/o/j астр. ефе́мери́ди.

efemer/o/pter/o/j ент. одноде́нкоподі́бні [*ряд Ephemeroptera*].

efendi/o ефе́нді (*ввічлива форма зверта́ння в Туреччи́ні*).

efervesk||i *vn* **1.** скипа́ти; бурхли́во пі́нитися (*при виді́ленні газів*); **2.** перен. ски́піти, спалахну́ти; ~a **1.** бурхли́во пі́нливий, скипа́ючий; **2.** перен. па́лкий, запальний; ~o **1.** скипа́ння; **2.** перен. збу́дження, хвилюва́ння.

efesti/o ент. ефе́сті́я [*Ephestia*].

Efez/o іст. Ефе́с (*стародавнє мі́сто в Ма́лій Азі́ї*).

***efik||i** *vt* (по)ді́яти, вплива́ти, впли́нути, да́ти результа́т, да́ти ефе́кт; miaj vortoj ~is мо́ї слова поді́яли; la ĝirizo bone ~is sur lin відпочи́нок до́бре поді́яв на ньо́го; ~a дійовий, ді́євий, ефе́ктивний, результа́тний; ~a ĝimedo ефе́ктивний за́сіб; ~a kuracilo ефе́ктивні лі́ки; ~e ефе́ктивно, ді́єво; ~o **1.** ді́я, впли́в; наслідок, результа́т, ефе́кт; flanko (*або kroma*) ~о побі́чна ді́я; **2.** фі́з. ефе́кт, (фі́зичне) яви́ще; lumelektra ~о фі́з. фото́ефе́кт; forceja ~о *sneĉ.* парни́ковий ефе́кт; fajrero ~о, sparko ~о фі́з. ефе́кт іскро́вого розря́ду; ~o de Doplero До́плерів ефе́кт; ~o de Hall Го́ллів ефе́кт; ~o de Ĵulo-Kelvino яви́ще Джо́уля-То́мсона; ~o de Komptono Ко́мптонів ефе́кт; ~o de Volto ефе́кт Во́льти; ~o de Zeemano

Зеєманів ефект; ~ad/o вплив, дія; ~ant/o хім., фіз. агент, діючий фактор; ~es/o ефективність, дієвість; kugacilo de granda ~eso ліки високої ефективності.

efik/kamp/o поле дії.

efloresk||i *vn* хім., геол. вивітрюватися (про породу); розпадатися (про солі); ~a **1.** стосовний процесу вивітрювання, розпаду; **2.** заст. підданий процесу вивітрювання, розпаду (= efloreskanta); ~o вивітрювання, розпад, ефлоресценція; ~aj/o наліт, шар, порошок (з речовини, що зруйнувалася на поверхні).

efluv/o фіз. тліючий розряд, світний розряд; холодне світіння газу при електричному розряді, витікання електрики; kroma ~o коронний розряд.

efluv/lamp/o *ел.* лампа тліючого розряду, світна лампа.

efluv/tub/o *ел.* трубка тліючого розряду, газоосвітлювальна трубка.

efod/o *рел.* ефод (вбрання єврейського священика).

Efraim/o бібл. Єфраїм; Єфрем, Охрім (чол. імена).

Efrat/o бібл. Ефрата (попередня назва Вифлєса).

efrit/o міф. іфрит (у мусульманській релігії джін, наділений надзвичайною силою), злий дух.

*-eg- **I.** збільшувальний суф.: grand~a величезний; dom~o хатище; pet~i благами; **II.** самотійно вжив. морфема: ~a дуже великий, величезний; винятковий; надзвичайний; ~e дуже, винятково; ~es/o найвищий ступінь [прояв] (чого-н.).

***egal||a** **1.** рівний, однаковий; ~aj inter si рівні між собою; tio estas ~a por mi це однаково для мене; **2.** рівний, рівномірний; promeni per ~a paŝado прогулюватись рівним кроком; kanti per ~a voĉo співати рівним голосом; ~a pulso рівний пульс; ~a spirado рівне дихання; ~e **1.** однаково, все одно, все рівно; tute ~e цілком однаково; ~e al io урівень з чим-н.; **2.** рівномірно; ~i *vn, vt* бути рівним, однаковим, дорівнювати; \diamond kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj ~as уночі всі корови чорні; ~aj/o *мат.* рівність; ~es/o **1.** рівність (властивість); signo de ~eso знак рівності; **2.** рівномірність; ~ig/a зрівняльний; ~ig/i (з)рівняти, порівняти (зробити однаковим), прирівняти; ~igi la ŝancojn зрівняти шанси; ~igi iun al iu прирівняти когось до кого-н.; ~igi iun kun iu зрівняти когось з ким-н.; ~igi rekordon повторити рекорд; ~ig/o зрівняння, зрівнювання, прирівнювання; ~ig/il/o засіб [пристрій] для зрівнювання; *спец.* зрівнювач; ~iĝ/i зрівнятися, порівнятися, прирівнятися; ~ism/o егалітаризм; зрівнялівка; ~ul/o рівня.

egal/angul/a *мат.* рівнокутний.

egal/anim||a незворушний, урівноважений; ~e незворушно, урівноважено; ~es/o незворушність, урівноваженість.

egal/ec/(o)/sign/o *мат.* знак рівності;

egal/fort/a рівносильний, однаковий (за силою), такий же сильний.

egal/later/a *мат.* рівносторонній.

egal/long/a: ~ kodo *спец.* рівномірний код.

egal/mezur||a рівномірний, розмірений, мірний; ~e рівномірно, розмірено, мірно; порівну, однаковою [тією ж, рівною] мірою, в однаковій [у тій же, у рівній] мірі.

egal/paŝ/e мірним [рівним, розміреним] кроком.

egal/pez||o *перев. перен.* рівновага (= ekvilibro); ~a рівномірний, однаковий за вагою; ~i *vt* урівноважувати (собою).

egal/potencial/a *див.* ekvipotenciala.

egal/rajt/a рівноправний; ~e рівноправно, на рівних правах; ~es/o рівноправність.

egal/rang/a рівний за рангом, чином.

egal/rapid||a, egal/ritm||a рівномірний, мірний, рівний (*про рух і т. п.*); **~e** рівномірно, мірно, рівно.

egal/signif/a рівнозначний.

egal/valor/a див. samvalora.

egal/venk/o сумн., спорт. нічия.

Ege/a: ~а Маго геогр. н. Егейське море.

Egeri/o міф. Егерія (німфа, наставниця римського царя Нуми); **(e)~** перен. порадиця, наставниця.

***egid/o 1.** міф. егіда (*щит Зевса*); **2.** перен. егіда, захист, заступництво, покровительство; sub la ~ de la registaro під егідою уряду.

egilop/o бот. егілопс [*Aegilops*].

egipt||o єгиптянин; **~a** єгипетський; **(E)~i/o** геогр. н. Єгипет; **~in/o** єгиптянка; **~olog/o** єгиптолог; **~olog/i/o** єгиптологія; **(E)~uj/o** див. (E)~іо.

Egist/o міф. Егіст, Егісф (*син мікенського царя Фієста від його дочки, вигодуваний козою*).

eglanteri/o бот. шипшина [*Rosa rubiginosa*, син. *R. eglanteria*].

eglefin/o іхт. пікша, вахня [*Melanogrammus aeglefinus*].

ego||o філос. ego, „я”; **~ism/a** егоїстичний; ***~ism/o** егоїзм; **~ist/a** егоїстичний; ***~ist/o** егоїст, себелюб, самолюб.

ego/centr||a егоцентричний; **~ism/o** егоцентризм; **~ist/o** егоцентрист.

egopodi/o бот. яглиця [*Aegopodium*].

egret/o 1. чубок, чубчик, егретка (*пучок пір'я на голові або потилиці у деяких птахів*) (син. plumtufo); **2.** султан, егрет(ка), плюмаж (*оздоба з пір'я*); **3.** бот. летючка (*насінина, що переноситься вітром*); **4.** фіз., ел. іскровий фонтан.

egret/arde/o орн. чепура, біла чапля [*Egretta*]; granda ~ чепура велика, велика біла чапля [*E. alba*]; eta ~ чепура мала, мала біла чапля [*E. garzetta*].

eĝ/o 1. мат. ребро; **2.** тех. кант, зріз, ребро, (гостра) кромка, пруг; **3.** заст., геогр. гребінь; хребет (*гори, пагорба, = kresto 2*).

eĝ/o/franĝ/o задирка (*на грані леза після заточування*).

eĝ/(o)/lagra/o тех. підшипник з малою площею контакту.

eĝ/(o)/ruband/o лиштва, обшивка.

eĝ/(o)/volb/o арх. хрестове склепіння.

ehe! виг. ага!, еге! (*вираз здогадки, розуміння*).

eĥ... див. ек...

***eĥ||o** луна, відгомін, відгук; **(E)~o** міф. Ехо (німфа, закохана в Нарцисса); **~e** луною; **~i** *vn* відлунювати, відгукуватися, відзиватися луною; **~iĝ/i** розійтися луною, відбиватися луною, знаходити відгук; **~il/o** муз. ревербератор.

eĥeneis/o іхт. причепа [*Echeneis*]

eĥidn/o див. ekidno.

eĥin/o див. ekino.

eĥinoderm/oj див. ekinodermoj.

eĥinokok/o див. ekinokoko.

eĥinorink/o див. ekinorinko.

eĥ/o/bar/il/o тел. пристрій придушення луни.

eĥ/o/impuls/o ел. ехоі́мпульс.

eĥolali/o мед. ехололія (психічний розлад, при якому хворий повторює слова співбесідника).

eĥ/o/lokaliz|i *vn* тех., зоол. орієнтуватися у просторі за допомогою ультразвуку; **~il/o** **1.** тех. ехолокатор; **2.** зоол. ехолокаційний орган.

eĥ/o/sond/il/o мор. ехолот.

*-ej- **I.** суф., що позначає місце: *kuir* – готувати їжу, варити (їсти); *kuir*~o кухня; *lern* – учитися, *lern*~o школа; **~a** екол. (характеризує живий організм, що живе / росте в певному середовищі або віддає йому перевагу): *sun/ej/a planto kreskas en sunaj lokoj*, *ombro/ej/a planto en ombraj lokoj* сонцелюбна рослина росте в сонячних місцях, а рослина, що любить тінь – у тінистих місцях; *sal/ej/a planto* рослина, що росте на солончаках (син. *salplanto*); *sek/ej/a planto (sekplanto)* рослина, що росте в засушливих місцях; *akv/ej/a animalo* тварина, що живе у водоямах; **II.** самотійно вжив. морфема: **~o** приміщення.

ej! виг. ей!, гей! (вираз сумніву, легкої незгоди або протистояння); **~!** Kion vi diras? Ей! Що ви кажете? **~!** **~!** ne admonu tiel laŭte! ей! ей! не вмовляйте так голосно!

ejakul|i *vn* фізіол. еякулювати, випорснути сім'я, скінчити (= spermelĵeti); **~o** еякуляція, сім'явипорскування, сім'явиверження (= spermelĵeto); **~a** сім'явипорскувальний; **~a dukto** сім'явипорскувальна протока.

ejektiv/o фон. проривний приголосний (звук).

ejektor/o тех. ежектор.

Ejfel|o **1.** Ейфель (французький інженер); **2.** геогр. н. Ейфель (зах. частина Рейнських Сланцевих гір, Німеччина); **~a:** **~a turo** Ейфелева вежа.

Ejfel/tur/o, Ejfel-tur/o Ейфелева вежа (Париж, Франція, = Ejfela turo).

ejgen/o мат. власне значення, власне число.

ejgen/spac/o мат. власний простір.

ejgen/sub/spac/o мат. власний підпростір.

ejgen/vektor/o мат. власний вектор.

ejkosan/o хім. ейкозан.

Ejnŝtejn/o Ейнштейн (американський фізик).

ejnstejni/o хім. Ейнштейній.

Ejr/o геогр. н. Ейре (національна назва Ірландії, = Irlando).

ejŝhorni/o бот. ейхорнія [*Eichhornia*]; *ŝvelpetiola* ~ водяний гіацинт [*E. crassipes*] (син. *akvohiacinto*).

ek- **I.** преф., що позначає миттєвість або початок дії: *salti* – стрибати, **~salti** стрибнути; *sidi* – сидіти, **~sidi** сісти; **II.** самотійно вжив. морфема: **~!** виг. нумо!, давай!, пішов!, взяли!, марш!, руш(ай)!, **~e:** **~e de** див. *ekde*; **~i** *vn* **1.** починатися (= *komenciĝi*); **2.** почати діяти, приступити до дій (= *komenci agi, ekagi*); **~ig/i** почати, приступити (= *komenci*).

ek/abon/i *vt* зробити передплату, стати абонентом (= *aboni* 2).

ek/ag/i *vn* почати діяти, приступити до дій.

ek/am|i *vt* полюбити, покохати; **~o** любов з першого погляду.

ekart|o **1.** мат. похибка (обчислення); **2.** відхилення (стрілки) компаса (сума схилення і девіації); **3.** військ. розкид, відхилення (при стрільбі) (віддаль між точкою прицілу і точкою влучення); **~i** *vn* мат. відхилятися; військ. розсипатися, розсіюватися (про постріли).

ek/aŭd/i *vt* почати чути, почувти.

ekaŭdat/o/j *заст., див.* anuroj.

ekbali/o *бот.* огірок-пирскач [*Ecballium*].

ek/bat||i **1.** *vt* ударити (*рантом*); почати бити; ~i al iu la nazon ударити кого-н. у ніс; ~i fajron викресати вогню; **2.** забитися, почати бити(ся); en la ĝardeno ~is la fontanoj в саду забили фонтани; lia koro ~is його серце забилося; la motoro ~is мотор застукав; ~o удар (*рантовий*).

ek/batal/i *vn* вступити в бій / битву [бійку, баталію], зав'язати [затіяти] бій / битву [бійку, баталію].

ek/bek/i *vt* почати клювати, заклювати.

ek/blov/i *vn* подути, повіяти.

ek/boj/i *vn* загавкати, залаяти.

ek/bol||i *vn* закипіти, почати кипіти; *перен.* скипіти; ~o закипання, скипання.

ek/bril||i *vn* зблищати, зблиснути; спалахнути, заграги (*про коштовне каміння*); *~o зблиск, спалах; ~et/i *vn* замерехтіти, заіскритися.

ek/bru/i *vn* зашуміти, здійснити галас, загаласувати.

ek/brul||i *vn* *прям., перен.* загорітися, запалитися, зайнятися, запалати, спалахнути; ~ig/i запалити, підпалити, розпалити; *тех.* задіти (*домну*); ~ig/aĵ/o матеріал для розпалу (= ekbruliga ligno, ekbruliga materialo).

ek/cel/i *vt* (*iun, ion*) прицілитися, націлитися (*на що-н., кого-н.*), взяти на мушку (*що-н., кого-н.*), поставити собі за мету (*що-н.*)

ek/ĉas/i *vt* починати полювання / лови, кинутися ловити.

ek/danc/i *vn* затанцювати, почати танцювати; кинутися до танцю / у танок.

ek/de з, починаючи з, від; ~ tiam з того часу; ~ la mateno від ранку.

ek/dezir/i *vt* забажати; ~o забаганка.

ek/diboĉ/i *vn* загуляти, піти [кинутися] в загул.

ekdison/o *зоол.* екдизон (*стероїдний гормон комах*).

ek/disput/i *vn* вступити в диспут, суперечку, засперечатися.

ek/dolor/i *vn* заболіти, почати боліти.

ek/dorm||i *vn* заснути; ~o засинання; ~et/i задрімати.

ek/efik/i *vt* почати діяти, почати давати ефект.

ek/enu/i *vn* занудьгувати, впасти в нудьгу, почати нудьгувати.

ek/est/i *vn* виникнути, створитися, почати своє існування.

ek/estr/i *vt* узяти під (своє) начало, очолити.

ek/ferment/i *vn* почати бродити / скисати, забродити.

ek/flam||i *vn* *прям., перен.* спалахнути, запалати; заповум'яніти, запалитися, зайнятися, узятися полум'ям; ~i per fiereso запалати гордістю; ~a: ~a punkto точка запалення, температура запалення; ~ig/i запалити; ~ig/il/o *військ., тех.* запалювач, запалювальний пристрій.

ek/flar/i *vt* нюхнути, понюхати, внюхатися.

ek/flor/i *vn* зацвісти, розцвісти, розквітнути, розпуститися, почати цвісти, вкритися цвітом.

ek/flu/i *vn* потекти, попливти.

ek/flug|i *vn* злетіти, здійснитися в повітря, полетіти; спурхнути; ~о зліт, злітання; старт (ракети).

ek/foli/i *vn* пустити листки, вкритися листям.

ek/fot/o моментальне фото, моментальний фотознімок (= momenta foto(gramafo)).

ek/frap/i стукнути, застукати, ударити (рантом, різко), закалатати.

ek/fulm/i *vn* блиснути, почати блискати.

ek/fum/i *vn* 1. задиміти, закуритися; 2. закурити, запалити (цигарку).

ek/funkci|i почати функціонувати [діяти, працювати], запрацювати; завестися (про мотор); стати до ладу; ~ig/i змусити запрацювати; завести, запустити, увімкнути; привести в дію; ~ig/o пуск, запуск; ввімкнення; заведення; приведення в дію; ~ig/il/o *див.* startigilo.

ek/furioz/i *vn* розбушуватися.

ek/gap/i *vn* витріщитися, втупитися, вп'ялитися (широко розкритими очима).

ek/glit/i *vn* почати ковзати; посковзнутися.

ek/gut/i *vn* закапати (почати капати).

ek/gvid/i *vt* узяти під своє керівництво, очолити.

ek/ĝem/i *vn* застогнати, захоати, закректати; жалібно зітхнути.

ek/ĝerm/i *vn* прорости, пустити ростки, покільчитися, зійти (про насіння).

ek/ĝoj/i *vn* зрадіти, втішитися.

ek/hajl/i *vn*: ~is пішов град, почав падати град; sur lin ~is batoj на нього градом посипалися удари.

ek/hav/i *vt* набути, придбати, заволодіти, стати власником.

ek/help/i *vt* надати термінову / невідкладну допомогу.

ek/hezit/i *vn* завагатися, проявити нерішучість.

ek/hurl/i *vn* завити.

eki/o *бот.* синяк, громовик, заячі бурячки [Echium]; ordinara ~ синяк звичайний [E. vulgaris].

ekidn/o *зоол.* ехидна [Echidna].

ekimoz/o *мед.* синець, синяк.

ekin/o *зоол.* морський їжак [Echinus].

ek/indign/i *vn* обуритися.

ekinoderm/o/j *зоол.* голкошкірі [mun Echinodermata].

ekin/o/kakt/o *бот.* ехінокактус [Echinocactus].

ekinokok/o *зоол.* ехінокок [Echinococcus].

ekinops/o *бот.* голватень, крутай [Echinops].

ekinorink/o *зоол.* ехіноринх [Echinorhynchus].

ek/intenc/i *vt* наміритися, зібратися, замислити.

ek/interes|i *vt* зацікавити, заінтересувати; ~iĝ/i зацікавитися, заінтересуватися.

***ekip|i** *vt* (per io) екіпірувати, споряджати, постачати, обладнувати, оснащувати (чим-н.); ~о, ~ad/o екіпірування, спорядження, постачання, устаткування, оснащення (процес); ~aĵ/o екіпірування, спорядження, устаткування, оснащення, обладнання, амуніція (сукупність предметів, технічних засобів); ~ant/o, ~int/o робітник, що займається [займався] спорядженням, оснащенням.

ek/kip/kaj/o мор. добудовна набережна.

ek/ir||i *vn* **1.** піти, вирушати, рушити (з місця); **2.** *тех., авт.* піти, почати працювати, завестися; *motoro* ~is facile двигун завівся легко; ~o відхід; старт; ~ig/il/o *тех.* стартер.

ek/jet/i *vt* кинути, жбурнути (*раптом, несподівано*).

***ek/kant||i, ~et/i** *vt, vn* заспівати; заспівувати.

ek/kapric/i *vn* закапризувати, завередувати, розкапризуватися.

ek/kapt/i *vt* піймати, схопити (*швидко, зразу*).

ek/kluk/i *vn* закудкудакати.

ek/koler||i *vn* розізлитися, роздратуватися скипіти, спалахнути, зірватися, вийти з себе; *~em/a дратівливий, дратливий, дразливий, запальний, гарячий; *~em/o дратівливість, запальність.

ek/kolor/iĝ/i забарвитися, набрати кольору.

ek/kompren/i *vt* почати розуміти, збагнути.

ek/komunik/iĝ/i почати спілкування, зв'язатися, сконтактуватися; порозумітися.

ek/kon||i *vt* **1.** пізнати (*одержати уяву*); bone ~i iun добре пізнати ког_о-н.; ~ mizeron пізнати біду; **2.** пізнати, розпізнати (*відрізнити, розрізнити*); ~i homon laŭ liaj faroj пізнати людину за її ділами; **3.** пізнати (*злягтися*); ~i viĝinoon пізнати жінку; ~o пізнання, пізнавання, розпізнавання.

ek/konflikto/i *vn* (*kun*) зайти / вступити у конфлікт, почати конфліктувати (*із*).

ek/konsci/i *vt* (*раптом*) усвідомити.

ek/konstru||i *vt* почати будувати, приступити до будівництва, закласти (*будівлю, корабель*); ~o початок побудови; початок будівництва; закладка, закладання (*будівлі, корабля*).

ek/kontakt/i *vt* (*iun, ion*) увійти / вступити у контакт (*із ким-н., чим-н.*).

ek/konvulsi/i *vn* засмикатися (*в судорогах*), забитися в судорогах.

***ek/kri||i** *vt* закричати, крикнути, скрикнути, викрикнути, вигукнути; ~a окличний; ~a signo *див.* krisigno; ~o вигук; ~eg/i *vt* заволати, зарепетувати.

ek/kur/i *vn* побігти; розігнатися.

ek/labor/i *vt* почати працювати, узятися за роботу.

eklampsi/o *мед.* еклампсія (*захворювання вагітних жінок, що супроводжується приступами корчів з утратою свідомості, посинінням і т. п.*); infana ~ родимець, дитинець.

eklektik||a еклектичний; ~ec/o еклектичність; ~ism/o **1.** філос. еклетицизм, еклетика (*в античній філософії – поєднання елементів різних філософських систем і тенденція до стирання відмінностей між ними*); **2.** *арх., жив.* (тж перен.) еклетицизм, еклетика (*механічне поєднання різних стилів; механічне, іноді несумісне поєднання різних поглядів, теорій, ідей; відсутність оригінальності й самостійності*); ~ul/o еклектик.

ek/lern/i *vt* почати вчити [вивчати], узятися за вивчення, приступити до вивчення.

ek/lev/i *vt* (*раптово, різко*) здійняти, піднести, знести (*догори*).

***eklezi||o** **1.** іст. еклезія (*збори перших християн*); **2.** церква (*організація*); la Ortodoksa ~o Православна Церква; la Romkatolika ~o Римсько-католицька Церква; la Grekkatolika ~o Греко-католицька Церква; apartigo de la ~o disde la ŝtato відокремлення церкви від держави; ~a церковний; ~a altrangulo висока духовна особа; ~a imposto церковний податок; ~a juro церковне право; ~an/o прихильник церкви, член церковної організації; ~an/ec/o приналежність до церкви; ~ul/o церковник, духовна особа, служитель культу.

***eklips||o** *астр.* зате́мнення; suna, luna ~о сонячне, місячне зате́мнення; plena, parta, ringa ~о повне, часткове, кільцеподібне зате́мнення; ~а: **1.** ~а да́йго трива́лість зате́мнення; **2.** ~а lumo переривча́сте сві́тло; ~і *vt* зате́мнювати; *перен.* затьма́рювати.

ekliptik||o *астр.* еклі́птика; ~а еклі́птичний, еклі́птика́льний; ~а ebena площа́на еклі́птики; ~а latitudo, longitudo еклі́птична широта́, довгота́.

***eklog/o** *літ.* екло́га, пастора́ль.

ek/loĝ||i *vn* замешка́ти, посели́тися, осі́сти; ~о посе́лення (*дія того, що поселяється*).

ek/lud/i *vn, vt* загра́ти, почати́ гра́ти, поч(ин)а́ти гру.

ek/lum||i *vn* засві́титися, почати́ сві́тити(ся); ~іg/i *див.* lumigi.

ek/mal/am/i *vt* зненав́идіти.

ek/mal/ĝoj/i *vn* засму́титися, засумува́ти.

ek/marŝ||i *vn* ви́ступити, почати́ пересува́ння (*маршем*); ~о ви́ступ (*маршем*).

ek/migr/i *vn* ви́рушити в ма́ндри; почати́ кочува́ти; почати́ мігра́цію.

ek/milit/i *vn* почати́ війну́; вступи́ти у війну́.

ek/mort/i *vn* несподі́вано [рапто́во, на́гло] вме́рти (= subite morti); скона́ти, зразу́ вме́рти (= tuj morti).

ek/mov||i *vt* ру́шити, зару́хати; почати́ ру́хати; ~іĝ/i ру́шитися, зару́хатися; почати́ рухатися.

ek/muĝ/i *vn* у *різн. знач.* зареві́ти, заревти́, зарича́ти.

ek/murmur/i *vn* задзю́рчати, задзю́ркотати, заджерготати́, заджеркотати́; замуркоті́ти; забурмота́ти, забубоні́ти, замидри́ти; забурча́ти, забуркотати́.

ek/neĝ||i *vn*: ~is пішо́в сні́г, почав па́дати сні́г, засні́жило.

ek/nest/i *див.* nestiĝi.

eko- *неол., преф.* еко- (*зі знач. „екологічний”*).

ek/obe/i *vt* почати́ коритися [підкоря́тися, слуха́тися].

ek/odor/i *vn* запа́хнути.

ek/okup||i *vt* зайня́ти (*яке-н. місце*); ~і si/n, ~іĝ/i зайня́тися.

ekolog||o *біол.* еко́лог; ~і/a екологі́чний; ~іa ekvilibro екологі́чна рівнова́га; ~іa пісо́ екологі́чна ні́ша; *~і/o екологі́я; ~іsm/o рух на захі́ст довкі́лля, екологі́зм; ~іst/o екологі́ст.

ekonom/o еконо́м; управі́тель ма́стку; керу́ючий [заві́дуючий] господа́рством, завго́сп; мажордо́м.

ekonometri||o, ekonometrik||o *ек.* економе́трія, економе́трика; ~а економе́тричний.

***ekonomi||o** **1.** еконо́міка, господа́рство (*господарський уклад; ведення господарства*); planizita, monda, privata, ŝtata, prospera ~о пла́нова, світова́, прива́тна, держа́вна, процвіта́юча еконо́міка; nacia ~о націо́нальна еконо́міка, наро́дне господа́рство; hejma ~о дома́шне господа́рство; la ~o de nia lando еконо́міка нашо́ї краї́ни; politika ~о *див.* ekonomiko; **2.** еконо́мія, оща́дливість, бережли́вість, оща́дливе [бережли́ве, господа́рське] витрача́ння; ~а **1.** еконо́мічний, господа́рський; ~аj problemoj; еконо́мічні пробле́ми ~а konkurado еконо́мічна конкуре́нція; ~а krizo еконо́мічна кри́за; ~а kunlaboro еконо́мічне співпро́бітництво; ~а milito еконо́мічна війна́; ~а geografio еконо́мічна географі́я; **2.** еконо́мічний, еконо́мний, оща́дливий, бережли́вий, господа́рський; ~а uzado еконо́мне викорис́тання; ~e **1.** еконо́мічно; **2.** еконо́мно, еконо́мічно, оща́дливо, бережли́во; ~es/o еконо́мічність, еконо́мність, оща́дливість, бережли́вість; ~em/a *рідко*,

див. *șparema*; **~em/o** рідко, див. *șparemo*; **~ig/i** економізувати, зробити економічним; **~ist/o** сумн. господарник, економіст (службовець).

ekonomik|o економіка, наука про господарство (= *politika ekonomio*); **~ist/o** економіст (учений), фахівець з економіки.

eko/sistem/o екосистема.

ek/paf/i *vn* почати стріляти, відкрити стрільбу; несподівано вистрілити.

ek/pag/o аванс, завдаток (= *partopago*).

ek/panik/i *vn* запанікувати, упасти в паніку.

***ek/parol/i** *vn* заговорити, почати говорити, почати розмову.

ek/paș/i *vn* зробити крок, ступити.

ek/pens/i *vn* подумати, почати думати.

ek/pik/i уколоти; заколоти (*почати колоти*); ужалити, укусити.

ek/plor/i *vn* заплакати, розплакатися.

ek/pluv|i *vn*: **~is** пішов [почався, пустився] дощ, почав падати дощ; **~eg/i** *vn*: **~egis** пішов [почався, пустився] сильний дощ, полило як із відра; **~et/i** *vn*: **~etis** пішов [почався, пустився, закріпив, заморосив] дрібний дощ [дощик].

ek/posed/i *vt* заволодіти, оволодіти.

ek/prem/i *vt* натиснути, надавити (*рантом*); **~o** натиск, потиск.

ek/pren/i *vt* схопити.

ek/pretend/i *vt* (*ion, pri io, je io*) почати претендувати, висунути претензію [претензії] (*на що-н.*).

ek/proces/i *vn* (*kontraŭ iu*) почати [порушити] (судовий) процес (*проти кого-н.*), подати позов (*на кого-н.*).

ek/prov/o перша спроба; перша перевірка; перше випробування.

ek/puș|i *vt* (різко, несподівано) штовхнути; **~o** різкий, несподіваний поштовх [удар].

ek/putr|i *vn* загнити, почати гнити, почати відгонити тухлятиною; **~ig/i** кул. витримати до появи запаху тухлятини, витримати до появи душку (*для надання пікантності*).

ek/radik/i *vn* пустити корінь, прорости.

ek/rajd/i *vn* поїхати (*верхи*), поскакати.

***ekran|o** у рiзн. знач. екран; проєкція **~o** проєкційний екран; *ŝirma* **~o** захисний екран, заслін, заслон(а); *bruodampa* **~o** шумозахисний екран; *kinematografa* **~o** кіноекран, екран кінематографа; *magneta* **~o** магнітний екран; *fuma* **~o** димова завіса / заслона; **~i** *vt* служити екраном, заслоняти, закривати (*ширмою*); *speц.* екранувати; **~eg/o** ширма (*переносна перегородка*); **~um/i** *vt* див. **~i**.

ek/reg|i **1.** *vt* стати на престол, заступити на царство; приступити до правління [управління], почати правити [управляти], узяти під (своє) управління; **~i** *la situacion* оволодіти ситуацією, узяти ситуацію під (свій) контроль; **~i** *sin* опанувати себе, узяти себе в руки; **2.** *zapанувати*; *amo kaj vero* **~os** *sur la tero* любов і правда запанують на землі; **~o** початок правління.

ek/rev/i *vt* (*ion, pri io*) замріяти, почати мріяти, розміятися (*про що-н.*)

ek/ribel/i *vn* збунтуватися, повстати, підняти / здійснити бунт.

ek/rid|i *vn* засміятися, розсміятися, вибухнути [залитися] сміхом; **~et/i** *vn* почати усміхатися, заусміхатися.

ek/rigard/i *vn* (по)глянути, кинути [глигнути] оком.

ek/ri|at/i vt (*kun*) установити стосунки [взаємовідношення], увійти в стосунки (з).

ek/rul||i vt покотити; ~iĝ/i **1.** покотитися; **2.** покотити (*poĥati*).

***eks-** I. *преф.* зі знач.: 1. „колишній”, „який утратив становище”, найчастіше відповідає укр. *екс-*: ~ministro *екс-міністр*; ~prezidento *екс-президент*; ~kolonelo *полковник у відставці*; 2. „кастрований, вихолощений” (тільки про тварин): ~virĉevalo *каплун*; ~virĉevalo *мерин*; ~virbovo *віл*; ~virĉevalo *кастрований кіт*; II. *самостійно вживана морфема*: ~! *виг.* геть!, у відставку!; ~pri la reĝo! *геть короля!*; ~a *відставний*; колишній; ~ig/i vt звільнити [відправити] у відставку; зняти [змістити] з посади, поста; позбавити звання або посади; ~igi aŭtiston *позбавити прав водія автомобіля*; ~igi reĝon *скинути короля*; ~igi iun de la ofico *зняти [змістити] когo-н. (i)з (займаної) посади*; відсторонити когo-н. від (займаної) посади; ~igi parlamenton *розпустити парламент*; ~iĝ/i *звільнитися, вийти у відставку; залишити (займану) посаду; скласти повноваження*; ~iĝ/o *відставка, звільнення з посади; складення повноважень*; ~ul/o *колишній (у знач. ім.)*.

eksa- *екса...* (*преф.*, що вжив. перед назвами одиниць зі знач. „трильйон” (10^{18})): ~metro *ексаметр*, ~bajto *ексабайт*.

***ek/salt/i** *vn* *скочити (рантом), підскочити, стрибнути, підстрибнути, плигнути*.

eks/amik||o *колишній друг; ~in/o* *колишня подруга*.

***Ekscelenc/o** *превосходительство; via ~!* *ваше превосходительство!*, *ваше високопревосходительство!*; *lia ~* *його превосходительство, його високопревосходительство*.

ekscentr||a **1.** *мат., тех.* *ексцентричний (= discentra, elcentra)*; **2.** *перен.* *ексцентричний, дивакуватий; ~ec/o* *ексцентричність, дивакуватість; ~ul/o* *ексцентрична людина [особа], дивак*.

ekscentr||ik||o *тех.* *ексцентрик; ~a* *ексцентриковий; ~a disko* *ексцентриковий диск (= elcentra disko, discentra disko)*.

ekscerpci/o *юр.* *відвід, заперечення*.

***eksces||o** **1.** *ексцес, безчинство; elporti la ~ojn de tirano* *витримати безчинства тирана*; **2.** *надмірність, надлишок, надмір (= troo)*; ~a *надмірний, непомірний, крайній, надлишковий, незвичайний, надзвичайний*; ~e *надмірно, непомірно, вкрай*; ~i *vn* *чинити ексцеси; впадати в крайність; безчинствувати; віддаватися надмірностям; перегинати палку*.

ek/sci/i vt *дізнатися, довідатися, розвідати, вивідати; ~ novaĵon* *довідатися новину*; ~ pri ies morto *дізнатися про чию-н. смерть*.

***ekscit||i** vt **1.** *збуджувати, розбурхувати; викликати, породжувати (яке-н. почуття); розпалювати (активізувати); ~i la nervojn* *збуджувати нерви*; ~i apetiton *викликати [збуджувати, розпалювати] апетит*; ~i admiron *викликати захоплення*; ~i scivolemon *викликати [розпалювати] цікавість*; ~i ribelon *розпалювати повстання*; ~i ofendiĝemon *зачіпати самолюбство*; ~i fajron *роздувати вогонь*; ~i kemian reakcion *викликати хімічну реакцію*; ~i dinamon *збуджувати динамо-машину*; **2.** (*kontraŭ*) *підбурювати, підбивати, під'юджувати, настрюювати (проти); нацьковувати (на); ~a* *збудливий, збудний, збуджувальний, ексцитаційний; ~a ekzerco* *збудлива / збуджувальна вправа*; ~a bobeno *збуджувальна котушка*; ~o **1.** *збудження; ~o de atento* *збудження уваги*; aparta ~o *ел. незалежне збудження (індукуючого магніту)*; impulsa ~o *ел., радіо імпульсне збудження (коливань)*; komprunda ~o *ел. мішане збудження (тенератора, мотора)*; **2.** (*kontraŭ*) *підбурювання (проти); нацьковування (на); 3. див. ~есо; ~aĵ/o* *джерело збудження, щo-н., що збуджує, збуджувальний засіб; ~ebl/a* *збудливий; ~ebl/o* *збудливість (здатність відповідати на збудження)*; ~ebla de nervo, de muskolo *збудливість нерва, м'яза; ~ebl/esc/o* *збудливість (риса характеру)*; ~есо *збудженість; збудження (стан)*; ~iĝ/i *збуджуватися; ~iĝ/o* *збудження (дія; стан); esti en plena ~iĝo* *бути вкрай збудженим*;

~iĝ/em/a див. ~ebla; ~iĝ/em/o див. ~ebleco; ~il/o **1.** збудник, збуджувальний засіб; **2.** ел. збуджувач (електромашин); ел. розрядник; ~it/a збуджений; ~it/e збуджено; ~it/ec/o збудженість.

ekscit/boben/o ел. збуджувальна котушка, котушка збудження.

ekscit/maŝin/o ел. збуджувач, задавальний генератор.

ekscit/nud/iĝ/o див. striptizo.

eksciton/o фіз. екситон.

ekscit/volv/aĵ/o ел. збуджувальна, обмотка збудження.

eksciz||i vt хір. вирізати, видалити; ~o ексцизія, вирізання, видалення.

eks/edz||o колишній чоловік; ~iĝ/i (je, disde, kun) розлучитися, розм. розвестися, розійтися (з) (про чоловіка); ~iĝ/o розлучення (з боку чоловіка); ~in/o колишня дружина / жінка; ~in/iĝ/i (je, disde, kun) розлучитися, розм. розвестися, розійтися (з) (про жінку); ~in/iĝ/o розлучення (з боку жінки).

ek/sent/i vt відчути, почати відчувати; почути, учути.

ek/serĉ/i vt почати шукати, почати пошук.

eks/fianĉ/iĝ/i розірвати заручини.

ekshibici||o мед. ексгібіціонізм (статеве збочення); ~ul/o ексгібіціоніст.

ek/sid/i vn сідати, сісти, присісти; почати засідати.

ek/sieĝ/i vt військ. починати облогу, взяти в облогу.

ek/silent/i vn замовкнути, умовкнути, змовкнути, змовкти.

eks/instru/ist/o колишній учитель.

eks/kapitan/o колишній капітан, капітан у відставці.

eks/kat||o див. eksvirkato; ~in/o кастрована / вихолощена кішка.

ekskavator/o рідко екскаватор (= elkavatoro); paŝanta ~ крокуючий екскаватор.

eksklamaci||o вигук, оклик, екскламація (стилістична фігура); ~a окличний.

eks/klub/an/o колишній член клубу.

eksklud/i див. ekskluzivi.

***ekskluziv||a** **1.** винятковий, виключний, ексклюзивний; ~a rajto виключне право; ~a rolo виняткова роль; ~a privilegio винятковий привілей; **2.** який не включає (в себе); la prezo estas ~a de (або je) la sendokostoj ціна не включає (в себе) вартість пересилки; reciproke ~aj teorioj взаємовиключні теорії; ~e **1.** винятково, виключно, тільки, лише, ексклюзивно; ni parolis ~e en la internacia lingvo ми розмовляли виключно міжнародною мовою; **2.** за винятком, (о)крім; la bileto validas por la tuta semajno ~e de (або je) dimanĉo квиток дійсний на весь тиждень, за винятком неділі; ~e la ĉeestantojn (або ~e de la ĉeestantoj) за винятком присутніх; ~i vt виключати, не включати (= ekskludi); la prezo de la manĝo ~as la vinon ціна їди не включає (в себе) вино; la bileto ~as la transdonadon al alia persono квиток виключає його передачу іншій особі; ~(ad)/o виключення, невключення; ~aĵ/o що-н. виняткове, ексклюзивне; ~ec/o винятковість, виключність; filmo prezentata en ~eco фільм, показуваний за виключним правом; ~eco de procedo винятковість процесу; ~em/a схильний до виключення сторонніх; закритий, замкнений (про товариство, клуб і т. п.); ~ema klubo елітарний [закритий від сторонніх] клуб; ~ig/a **1.** який робить виключним, який наділяє виключністю; **2.** який виключає (з розгляду; із складу чого-н.).

eks/kok||o див. karono; ~in/o див. pulardo.

eks/koloni/o колишня колонія.

***ekskomunik||i** *vt* **1.** *церк.* відлучити від церкви; **2.** виключити з організації, партії; **~o** **1.** відлучення від церкви; **2.** виключення з організації, партії; **~it/o** **1.** відлучений від церкви; **2.** виключений з організації, партії.

ekskori||i *vt med.* нанести садно, подряпину, подряпати; **~aj/o** садно, подряпина; ексکورіація.

ekskoriaci||o *заст., див. ekskoriajo*; **~i** *vt заст., див. ekskorii*.

ekskreci||o *фізіол.* виділення (*дія*), виведення, екскреція; **~a** видільний, вивідний, екскреторний; **~i** *vt* **1.** виділяти, виводити, екскретувати; **2.** *нрк., див. elsekrecii*; **~aj/o** виділення (*речовина*).

***ekskrement||o** кал, екскременти, випорожнення, виділення (*у вузькому знач. – тверді екскременти, тобто кал, послід, = feko, fekajo*); **~a** екскрементарний; **~i** *vt* виділяти, виводити, викидати з організму; **~ad/o** випорожнення, виділення, виведення з організму.

ekskret/o *рідко, див. ekskrecio*.

ek/sku||i *vt* затрясти, почати трусити; потрясти; струсити; **~o** (несподіваний) струс, (несподіване) струшування; потрясіння, здригання.

***ekskurs||o** **1.** екскурсія, прогулянка; *fari ~on al* зробити екскурсію до; **2.** екскурс, відхилення від теми; **~a** екскурсійний; **~i** *vn* **1.** проводити екскурсію; **2.** (з)робити екскурс; **~ant/o** екскурсант; **~em/a** **1.** охочий до екскурсій, прогулянок; **2.** схильний до екскурсів, відхилень; **~ig/i** повести на екскурсію, повести в ролі екскурсовода.

eks/kutim||a який перестав бути звичним, незвичний на даний час; **~ig/i** вийти із звичаю.

ekskuz||i *vt (iun, ion)* вибачатися, просити вибачення (*за кого-н., що-н.*); *li ~is sin* він вибачився, він попросив вибачення; *~i sian malfruiĝon* вибачатися (*або* просити вибачення) за (своє) запізнення; **~o** вибачення; *bonvolu akcepti miajn ~ojn* прошу прийняти мої вибачення.

ekslibris/o екслібрис.

eks/membr/iĝ/i вийти з організації; **~o** вихід з організації.

eks/mod||a немодний, старомодний, який вийшов із моди; **~iĝ/i** вийти з моди, застаріти; **~iĝ/o** вихід із моди.

eks/monaĥ||o колишній монах, монах-розстрига; **~iĝ/i** розстригтися, залишити монастир (*про ченця*); **~in/iĝ/i** розстригтися, залишити монастир (*про черницю*).

eks/nazi/ig/o *політ.* денацізація.

eks/oficir/o колишній офіцер, відставний офіцер, офіцер у відставці, відставник.

ek/son/i *vn* зазвучати, забриніти, видати звук.

ek/sonor/i *vn* задзвеніти.

ek/sopir/i *vn (pri io, al io, je io)* заскучати, скучити, почати скучати, занудьгувати (*за чим*).

ekspandr/o *спорт.* експандер.

ekspansi||o **1.** *політ., ек.* експансія; *la kolonia ~o* колоніальна експансія; **2.** *фіз., ек.* розширення, поширення, *~o de la universo* розширення всесвіту; *~o de merkato* розширення ринку; **~a** експансивний; експансіоністський; пружний (*про гази*); **~i** *vn* **1.** проявляти експансію; **2.** розширюватися, поширюватися, збільшуватися в об'ємі [обсягу]; **~il/o** *тех.* розширювач, детандер; **~ism/o** експансіонізм; **~ist/o** експансіоніст.

eks/pastr||o колишній священик [піп], піп-розстрига; **~iĝ/i** зректися священства, духовного сану, розстригтися.

***eksped||i** *vt* **1.** експедирувати, відсилати, надсилати, відправляти, посилати, доставляти за призначенням, розсилати, (*поштові відправлення, багаж, товари, посылних і т. п.*); **~i** *telegramon* відправити телеграму; **~i** *kurieron* відправити кур'єра; **2.** *перен.* відправляти,

супроводжувати; ~i la infanojn en la liton спровадити дітей у ліжко; ~i iun en la ĉielon відправити ког_о-н. на той світ; ~(ad)/o експедирування, відправлення; відправка, відсилання, розсилання, доставка за призначенням; ~ant/o відправник; ~ej/o експедиція, відділення для відправки або розсилання; ~ist/o експедитор.

ekspedici||o експедиція; подорож; *військ.* експедиція, похід; ~a експедиційний.

ekspekt||o *мат.* математичне очікування; ~i *vt маловжив.* очікувати, сподіватися, припускати.

ekspektor||i *vn фізіол.* відхаркувати, схаркувати, відкашлювати мокротиння; ~ig/a відхаркувальний; ~ig/aj/o *фарм.* відхаркувальний засіб.

***eksperiment**||o експеримент, дослід, випробування; ~a експериментальний, дослідний, випробувальний; ~a animalo (або besto) піддослідна тварина; ~a stadio експериментальна стадія; ~i *vn* експериментувати, проводити дослід(и); ~ad/o експериментування, дослідження; ~ant/o, ~ist/o експериментатор; ~ej/o експериментальна кімната; експериментальний цех.

ekspert||o *нрк.* 1. *див.* fakulo; 2. *див.* ekspertizisto; ~a експертний; ~a komisiono експертна комісія.

ekspert/o/kurac/ist/o судово-медичний експерт.

ekspertiz||i *vt (ion)* піддавати експертизі (що-н.), проводити експертизу (чого-н.); ~o експертиза; ~ist/o експерт, фахівець, що проводить експертизу.

ek/spir||i *vn* перевести подих, передихнути, віддихатися, зітхнути; ~o переведення подиху, передишка, передих (у диханні).

eksplic||i *vt* експлікувати, чітко виражати (*син.* malimplici); ~it/e прямо, чітко, недвозначно; ~it/a експліцитний, чітко виражений, явний, недвозначний.

eksplik||i *vt* пояснювати, роз'яснювати, розтлумачувати; ~i tekston роз'яснювати текст; ~a пояснювальний, роз'яснювальний; ~o пояснення, роз'яснення, тлумачення; *спец.* експлікація.

***eksplod**||i *vn* 1. вибухнути; розірватися; la bombo ~is бомба вибухнула; la varogmaŝino ~is парова машина розірвалася, парову машину розірвало; 2. *перен.* скипіти, спалахнути, вибухнути, розрядитися; li ~is pro ridi він вибухнув сміхом, він ледь не лопнув від сміху; 3. *перен.* раптово початися, спалахнути, вибухнути; la milito ~is спалахнула війна; ~a вибуховий; ~a efiko вибухова дія; ~o *прям., перен.* вибух; спалах; ~o de bombo вибух бомби; ~o de kolero вибух гніву; ~aj/o вибухівка, вибухова речовина; ~ebl/a вибухівний, вибуховий, вибухонебезпечний; ~em/a 1. вибухівний, вибуховий, вибухонебезпечний; ~emaj sunstancoj вибухонебезпечні речовини; ~ema ĝelo *спец.* желатиндинаміт, вибухова желатина; 2. *перен.* запальний; ~ema temperamento запальний темперамент; ~em/o 1. вибухонебезпечність; 2. *перен.* запальність; ~ig/i підірвати, висадити (в повітря); ~ig/il/o *військ.* підривник, висадник; вибуховий пристрій; ~il/o заряд вибухівки; підривний механізм [пристрій]; ~uj/o камера згоряння (*періодичної дії*).

eksplod/bru||i *vn* гухнути, гримнути (*про вибух бомби і т. п.*); ~o грім від вибуху.

eksplod/funel/o вирва [яма] від вибуху; ~ de bombo вирва від бомби.

eksplod/kamer/o *див.* eksplodujo.

eksplod/kap/o *військ.* боєголовка, бойова частина (ракети).

eksplod/kav/o *див.* eksplodfunelo.

eksplod/konsonanto *див.* plozivo.

eksplod/motor/o двигун внутрішнього згоряння.

eksplod/ond/o вибухова хвиля.

eksplod/pov/a вибухонебезпечний.

eksplod/substanc/o вибухова речовина, вибухівка.

eksplod/ŝargĝ/(aĵ)/o вибуховий заряд.

***ekspluat||i** *vt* у рiзн. знач. експлуатувати, визискувати; використувувати; здобувати вигоду з; ~o, ~ad/o експлуатація, визиск, визискування; ~ado de la fervojoj експлуатація залiзниць; la ~ado de la homo per (або fare de) la homo експлуатація людини людиною; alterna ~ado с.-г. сiвозмiна, чергування культур; ~aĵ/o *girn.* розробка; ~ant/o експлуатаційник; експлуататор; ~anto de ies naiveso експлуататор чиї-н. наївності; agrikultira ~anto землекористувач; ~at/o експлуатований, визискуваний (у знач. ім.); ~ebl/a придатний для експлуатації, використання; ~ind/a *girn.* доцільний розробки; ~ind/ec/o *girn.* доцільність розробки; ~ist/o експлуататор, визискувач.

ekspluat/rajt/o *юр.* право експлуатації.

ekspon||i *vt* **1.** експонувати, виставляти (*напоказ, на продаж*), показувати на виставці (= ekspozicii); ~i modajn vestojn демонструвати модний одяг, здійснювати показ мод; ~i varojn експонувати [виставляти] товари; **2.** фото експонувати; робити видержку, витримку; ~i plakon експонувати пластинку; **3.** викладати; ~i la motivojn викласти мотиви; ~(ad)/o **1.** експонування, виставляння (*напоказ*), показ на виставці; moda ~ado показ мод; **2.** фото видержка, витримка, експозиція; daŭga, momenta ~o тривала, коротка видержка; **3.** виклад; ~aĵ/o експонат; ~ant/o експонент; ~eĵ/o виставочний зал, демонстраційний зал; місце для показу; ~ist/o продавець-рекламіст.

ekspon/bud/o рундук, балаган (*легка будiвля для ярмаркової торгiвлi*); будка.

ekspon/buton/o фото спускова кнопка.

ekspon/daŭr/o фото витримка, видержка, тривалість експонування.

ekspon/deklam/i *vn* рекламувати (словами) виставлений товар, вихвалити товар.

eksponencial/o *мат.* експоненціал, показова / експоненціальна функція.

eksponent/o *мат.* експонента, показник степеня. *Прим. для вимови мат. виразу степеня вживається прийменник alt:* en la esprimo 2^5 (du alt kvin) la nombro 5 estas la ~ у виразі 2^5 (два в п'ятій степені) число 5 є показником степеня.

ekspon/(o)/metr/o фото експоніметр.

ekspon/skal/o фото шкала видержок.

ekspon/temp/o *див.* ekspondaŭro.

***eksport||i** *vt* експортувати, вивозити; ~a експортний (*пов'язаний з експортом*); ~a komercio експортна торгiвля; ~(ad)/o експорт, вивіз; ~aĵ/o експортний товар; ~ant/o, ~int/o експортер (*одноразовий*); ~ebl/a який можна експортувати; ~ist/o експортер (*постійний*); ~it/a експортований.

eksport-import/a *ек.* експортно-імпортний.

eksport/licenc/o *ек.* експортна ліцензія.

eksport/monopol/o *ек.* експортна монополія.

eksport/plus/o *ек.* перевищення об'єму експорту над об'ємом імпорту, перевищення вивозу над ввозом, активне сальдо зовнішньої торгiвлi.

eksport/premi/o *ек.* експортна премія.

eksport/tarif/o/j *ек.* експортні тарифи.

eksport/var/o/j *ек.* експортні товари, експорт.

ekspoz/i *рiдко* **1.** *див.* eksponi; **2.** *див.* ekspozicii.

***ekspozici**||o виставка, експозиція (показ на виставці; виставлені предмети; місце виставки); agrikultura ~o сільськогосподарська виставка; ~o de pentraĵoj виставка картин, художня виставка; cirkulanta (або migranta) ~o пересувна виставка; aranĝi ~on улаштувати виставку; viziti ~on відвідати виставку, сходити на виставку; ~i vt див. eksponi; ~aĵo див. eksponaĵo; ~ant/o див. eksponanto.

***ekspres**||o 1. гонець, швидкий посильний, спеціально посланий кур'єр (= ekspresa kuriero); 2. заст., див. eksprestrajno; ~a терміновий, швидкий; ~a letero терміновий лист; ~e терміново.

ekspres/frajt/aĵo вантаж особливої терміновості, експрес-вантаж.

ekspresionism||o мист. експресіонізм; ~a експресіоністичний, експресіоністський; ~a filmo експресіоністичний фільм; ~an/o рідко, заст., див. ekspresionisto.

ekspresionist||o мист. експресіоніст; ~a експресіоністський, експресіоністичний; ~aj pentraĵoj експресіоністські картини, картини експресіоністів.

ekspres/leter/o терміновий лист.

ekspres/telegram/o термінова телеграма, телеграма-блискавка.

ekspres/trajn/o (поїзд-)експрес, швидкий [кур'єрський] поїзд.

eks/prezident/o экс-президент, колишній президент.

eks/proprieti||i vt експропріювати; ~o експропріація; ~ant/o експропріатор.

eks/propr/i рідко, заст., див. eksproprieti.

eks/reĝ||o экс-король, колишній король; ~iĝ/i зректись престолу / трону.

eks/sklav/o колишній раб, вільновідпущений (у знач. ім.), вільновідпущеник (= libertino 1).

eks/soldat/o колишній солдат, солдат, звільнений у запас.

eks/sortiment/a останній з усього асортименту (про товар).

eks/stalon/o мерин, кастрований / вихолощений жеребець (= eksvirĉevalo).

ek/star/i vn устати, піднятися.

eks/taŭr/o віл; кастрований / вихолощений бик (= рідко eksvirbovo).

***ekstaz**||o екстаз, захват, нестямма, несамовитість; ~a екстатичний, захоплений; нестямний, несамовитий; ~i vn бути [перебувати] в екстазі; ~iĝ/i прийти в захват [екстаз], упасти в екстаз; ~ul/o особа, схильна до екстазів.

ekstemporal/o екстемпоралія, екстемпорале (вид класного твору).

ekstens||i vt фізіол. розгинати; ~ant/o анат. розгинач, екстензор (м'яз).

ekstens/muskol/o, ekstensor/o див. ekstensanto.

***ekster** I. прийм. поза, зовні, за; (конструкції з прийм. ekster виражають виключення, вилучення): ~ dubo поза сумнівом; ~ la urbo за містом; ~a angulo II. самотійно вживана морфема: ~a зовнішній; la ~a mondo зовнішній світ; ~a angulo зовнішній кут; ~a flanko de tiu зовнішній бік стіни; ~e зовні; надворі; atendi ~e чекати зовні; ◇ min ne tuŝas la afero, mi staras ~e нічого не знаю, моя хата скраю; ~e/n назовні; надвір; de ~e, el ~e (і)ззовні, знадвору; ~o 1. зовнішній, простір іззовні; resti en la ~o залишатися зовні; 2. див. ~aĵo; ~aĵo екстер'єр, зовнішність, зовнішній вигляд, зовнішній бік, зовнішня сторона; ~eĵo кіно місце для зовнішніх зйомок; ~iĝ/i виставити назовні, вийняти назовні; ~ul/o 1. стороння особа, сторонній (у знач. ім.); 2. екстерн; III. суф. зі знач. прийм., перев. відповідає укр. поза-, над-, за-, на-, без-: ~urba позаміський; ~ordinara надзвичайний; ~landa закордонний.

ekster/blok/a політ. позаблоковий.

ekster/buĝet/a позабюджетний.

ekster/centr/a розміщений поза центром, позацентровий; ~ bazaro ринок за межею центра (міста).

ekster/danĝer||a який знаходиться поза небезпекою; ~e поза небезпекою.

ekster/dom||a надвірний, зовнішній; ~e поза домом; надворі; під відкритим небом.

ekster/dub||a безсумнівний (= senduba); ~e поза всякими сумнівами, безсумнівно (= sendube).

ekster/edz/ec/a позашлюбний.

ekster/eklezi/a позацерковний.

ekster/ekran/a кіно який звучить поза кадром.

ekster/etat/a позаштатний; який не входить до офіційного списку [переліку].

ekster/galaksi/a позагалактичний.

ekster/hejm/e поза домом / домівкою, на вулиці.

ekster/kanon/a який виходить за рамки канону, неканонічний.

ekster/klas/a 1. позакласовий; 2. див. eksterlerneja.

ekster/konkurs||a позаконкурсний; ~e поза конкурсом.

ekster/kramp||e за дужками; ~ig/i винести за дужки.

ekster/kutim/a який не відповідає звичаям, який розходиться із звичаями, незвичний, незвичайний, надзвичайний.

ekster/land||o закордон, зарубіжжя; el ~o з-за кордону; ~a закордонний, зарубіжний, іноземний; ~a deprunto *фін.* зовнішня позика; ministerio de (або pri) ~aj aferoj міністерство закордонних справ; ~e за кордоном, за рубежем; ~e/n за кордон, за рубіж; ~an/o іноземець, чужинець, чужоземець, житель зарубіжжя; ~an/in/o іноземка.

ekster/leg||a 1. який знаходиться поза законом, незаконний; нелегальний; 2. незаконний (*про дитину*, = eksteredzeca); ~e поза законом, незаконно; нелегально; ~ig/i оголосити [поставити] поза законом; ~ul/o особа поза законом.

ekster/lern/ej/a позашкільний, позакласний.

***eksterm||i** vt винищувати, знищувати; викорінювати; ~a винищувальний; ~o, ~ad/o винищення; знищення; викорінення; ~ig/i винищитися, знищитися; викоринитися.

ekster/natur/a рідко 1. див. kontraŭnatura; 2. див. supernatura; 3. див. nenatura.

ekster/norm||a який виходить поза норму, невідповідний нормі; непомірний; ненормальний; нестандартний; ~e поза нормою; непомірно.

ekster/ord/a який не вписується в установлений порядок, який не відповідає порядку; який знаходиться не на своєму місці.

ekster/ordinar||a екстраординарний, незвичайний; ~e екстраординарно, незвичайно; ~aj/o екстраординарне явище, екстраординарна справа [річ], екстраординарний вчинок; ~ec/o екстраординарність, незвичайність.

ekster/o/sens/o *фізіол.* відчуття зовнішніх подразників.

ekster/parti/a позапартійний, непартійний, безпартійний.

ekster/parlament/a позапарламентський.

ekster/plan||a позаплановий; ~e позапланово, поза планом.

ekster/pol/i vt *мат.* екстраполювати; ~ad/o екстраполювання, екстраполяція.

ekster/profesi||a позапрофесійний; ~e позапрофесійно.

ekster/regul/a який виходить за рамки правил, який не вписується у правила; ненормальний.

ekster/sezon/a який не відповідає сезону; несвоєчасний; недоречний.

ekster/skrib/i *vt mat.* описувати; ~ *cirklon* описати коло (навколо трикутника або багатокутника).

ekster/tag/ord/a: ~ *demando* позачергове питання, питання поза порядком денним.

ekster/tem||a який не стосується теми, не за темою, поза темою; ~*e* не за (заявленою) темою, темою; *інформ.* офтоп(ик); ~**aj/o** повідомлення [матеріал] поза (заявленою) темою.

ekster/teritori||a екстериторіальний; ~*ec/o* екстериторіальність.

ekster/urb||a (по)заміський; ~*e* поза містом.

ekster/uter/a *мед.* позаматковий.

ekster/vic||a позачерговий; ~*e* позачергово, поза чергою.

ekster/vol/a *рідко* **1.** *див.* *nevola*; **2.** *див.* *pretervola*.

***ekstr||a** **1.** екстрений, надзвичайний; спеціальний (*позачерговий або додатковий*); ~*a* *eldonaĵo* екстрений випуск (*журнал, газета і т. п.*); ~*a* *trajno* додатковий поїзд, поїзд зверху графіку; ~*a* *tasko* екстрене (або надзвичайне) завдання; **2.** *рідко* вищий, екстра (*про якість, = altkvalita, unuaklasa*); ~*e* екстренно; ~**aj/o** що-н. екстрене, надзвичайне; екстренний випуск; додаток.

ekstradici||i *vt юр.* видати (*злочинця*); ~*o* екстрадиція, видача; *traktato pri* ~*o* договір про екстрадицію.

ekstrados/o **1.** *арх.* зовнішня поверхня арки, склепіння; **2.** *ав.* верхня поверхня крила.

***ekstrakt||o** **1.** витяжка, екстракт; **2.** витяг, виписка, уривок; ~*i* *vt* **1.** одержувати витяжку, екстракт; екстрагувати; ~*i* *salon el marakvo* (*per boligo*) виварювати сіль із морської води; **2.** робити виписки, витяги; **3.** виводити (*правила, закономірність і т. п.*); ~**ad/o** **1.** одержання витяжки, екстракту; екстрагування; **2.** складання виписок, витягів; **3.** виведення (*правил, закономірностей і т. п.*).

ekstrapol/i *vt* *див.* *eksterpoli*.

ekstravaganc||o екстравагантність, незвичайність; чудацтво, дивацтво; ~*a* екстравагантний, незвичайний, чудний, химерний; ~*e* екстравагантно, незвичайно, усупереч загальноприйнятим звичаям, правилам, нормі, моді; ~*i* *vn* поводитися екстравагантно, незвичайно, усупереч загальноприйнятим звичаям, правилам, нормі, моді; ~**ul/o** екстравагантна людина, екстравагантна особистість, навіжений (*у знач. ім.*).

ekstravertit||a *псих.* екстравертивний (*товариський, відкритий до зовнішніх впливів*); ~*o* екстраверт; ~*ec/o* екстравертивність.

***ekstrem||a** крайній; надзвичайний; екстремальний; ~*a* *plezuro* крайнє задоволення; ~*a* *kazo* екстремальний випадок; ~*aj* *rimedoj* надзвичайні заходи; *la* ~*a* *nordo* крайня північ; *la* (E)~*a* *Oriento* *геогр. н.* Далекій Схід; ~*e* вкрай, до краю; надзвичайно; екстремально; ~*e* *talenta* надзвичайно талановитий; ~*o* **1.** крайня точка; екстремум; *la suda* ~*o* *de* *nia* *lando* найбільш південна точка нашої країни; **2.** крайній ступінь, крайня міра; крайнє положення; крайній вияв / прояв; крайність; межа; ~*o* *de* *senhonteco* крайній ступінь безсоромності; *Dio nin gardu de* *tia* ~*o*! хай Бог боронить нас від такої крайності!; *eviti* ~*ojn* уникати крайнощів; *ĵeti sin al* ~*o* кинутися [упасти] в крайність, вдатися до крайності; ~**aj/o** **1.** крайня частина, край, кінець; ~*aĵo* *de* *la* *orelo* край / кінчик вуха; *la* *du* ~*aĵoj* *de* *bastono* два кінці палки; **2.** кінцівка (*тіла*); *subaj* ~*aĵoj* нижні кінцівки; **3.** щось екстремальне, щось крайнє; крайність; *diri* ~*aĵojn* говорити крайнощі; *veni al* ~*aĵo* дійти до крайнього; ~*ec/o* крайня межа; (*чого-н. абстрактного*); крайність; *ĝis* ~*eco* до крайності; *ĝis* ~*eco* *strecita kordo* до краю натягнута струна; ~**ism/o** екстремізм; ~**ist/o** екстреміст; ~**um/o** *mat.* екстремум, екстремальне значення; ~**um/ej/o**, ~**um/ig/ant/o** *mat.* точка, у якій функція приймає екстремум.

ekstrem/dekstr/a *політ.* крайній правий.

ekstrem/mal/dekstr/a *політ.* крайній лівий.

ekstrem/okaz/e у крайньому випадку; в екстремальному випадку.

Ekstrem/orient||o *геогр. н.* Далекі Схід (= la Ekstrema Oriento); **(e)~a** далекосхідний.

ek/strik/i *vn* застрайкувати, почати страйк.

ekstrors/a *бот.* вивернутий назовні, екстрозний (*про пиляк*).

ek/suĉ/i *vt* зассати, засмоктати, почати ссати / смоктати.

eksud||i *vn* фізіол. просочуватися назовні, виступати з судин (*про кров і т. п.*); **~a** ексудативний; **~o** ексудація, випотівання; **~aĵ/o** ексудат, випіт.

eks/valid/iĝ/i стати недійсним, втратити (законом) силу.

ek/svarm/i *vn* зародитися, закишити.

ek/sving/i *vt* змахнути, розмахнути, замахнути, замахати, почати розмахувати; змахнутися; **~o** змах (*перший; раптовий*).

eks/vir/bov/o *рідко, див.* ekstaŭgo.

eks/vir/ĉeval/o *рідко, див.* eksstalono.

eks/vir/kat/o кастрований / вихолощений кіт.

eks/vir/kok/o *рідко, див.* karpoo.

eks/vir/pork/o кабан.

eksvot/o *церк.* обітна пожертва.

ek/ŝpruc/i забризкати (*почати бризкати*); забити (ключем); посипатися (*про іскри*).

ek/ŝvel/i *vn* починає пухнути, набрякати і т. п.

ek/ŝtorm/i *vn*: la maro ~is море заштормило, на морі почався шторм, море розбушувалося.

ek/ŝvit/i *vn* спітніти, *діал.* зіпріти.

ektazi/o *мед.* екстазія (*розтягнення, розширення порожнинних органів*).

ek/tim||i *vt* злякатися, настрахатися, настрашитися; **~o** переляк.

ek/tint/i *vn* забряжчати, задзвеніти.

ek/tir/i *vt* потягнути, смикнути, шарпнути.

ekto/ екто... (*преф.* зі знач. „зовні”, „поза чимось”).

ektoblast/o *біол.* ектодерма, ектобласт.

ektoderm/o *біол.* ектодерма.

ektomi/o *мед.* ...ектомія (*у складних словах означає „вирізання, видалення цілого органа”*).

ek/tondr/i *vn* заgrimіти, почати grimіти, grimнути, ударити.

ektopi/o *мед.* ектопія (*зміщення внутрішніх органів*); гепа ~ ниркова ектопія, зміщення нирки.

I ektoplasm/o ектоплазма (*в окультизмі і парансихології: в'язка субстанція загадкового походження, яка нібито виділяється організмом медіума і трансформується у фантоми*). □, ЯК

II ekto/plasm/o *біол.* ектоплазма (*периферійний шар цитоплазми*).

ek/trakt/i *vt* почати переговори, засісти за стіл переговорів.

ek/tranc/i *vt* упасти [увійти] в транс.

ek/trem/i *vn* затремтіти, задрожати, затрястися; здригнутися.

ektropi/o *мед.* ектропія (*вивернення країв повіки*).

ek/turn/iĝ/i закрутитися.

ek/tus/i *vn* закашляти(ся).

ek/tuŝ|i *vt* несподівано (до)торкнутися; **~o** дотик, доторк.

ek/ulul/i *vn* завити.

ekumen||a *церк.* вселенський; екуменічний; **~a** koncilio вселенський собор; **~a** movado екуменічний рух; **~ism/o** екуменізм; **~ist/o** екуменіст.

ek/uz/i *vt* почати використовувати [вживати].

ekv||o *зоол.* кінь, представник родини конячих [*pid Equus*]; **~o/j** непарнокопиті; **~ed/o/j** конячі [*родина Equidae*].

***ekvaci||o** *мат.* рівняння; algebra, diferenciala, kuba, kvadrata **~o** алгебраїчне, диференціальне, кубічне, квадратне рівняння; tempa **~o** *астр.* рівняння часу; **~ar/o** система рівнянь; plursolva **~aro** система рівнянь з багатьма розв'язками; unusolva **~aro** система рівнянь з одним розв'язком; sensolva **~aro** система рівнянь, що не має розв'язку; **~ig/i** скласти рівняння, представити у вигляді рівняння, перетворити в рівняння.

***Ekvador||o** *геогр. н., кр.* Еквадор; **(e)~a** еквадорський; **(e)~an/o** еквадорець; **(e)~an/in/o** еквадорка.

ek/vag/i *vn* почати бродити, почати блукати; вирушити в мандри, пуститися в мандри.

ekvaliz||i *vt* муз. регулювати тональний спектр; **~il/o** еквалайзер.

ek/varm/iĝ/o *мед.* прилив (*при клімактерії, неврастенії і т. п.*).

***ekvator||o** екватор; ĉiela **~o** *астр.* небесний екватор; **~a** екваторіальний; **(E)~a** Gvineo *геогр. н., д-ва* Екваторіальна Гвінея.

ekvatorial/o *астр.* екваторіал.

ek/vel/i *vn* мор. розгорнути (або підняти) парус [паруси], вітрило [вітрила], відчалити.

ek/vent||i *vn*: **~is** безос. подув / повіяв вітер, здійнявся [почався] вітер.

ek/vetur/i *vn* поїхати, рушити, відійти (*про поїзд*).

ek/vid/i *vt* почати бачити, побачити.

ek/vigl/iĝ/i раптово [раптом, несподівано] пожвавитися; стрепенутися.

ekvil/o *іхт.* піскорий [*Ammodytes*].

***ekvilibr||o** *прям., перен.* рівновага; firma, nefirma **~o** стійка, нестійка рівновага; biologia **~o** біологічна рівновага; politika **~o** політична рівновага; **~o** de korpo рівновага тіла; **~o** de fortoj рівновага сил; **~o** de spirito рівновага духу; esti en **~o** бути в рівновазі; teni sin en **~o** тримати себе в рівновазі; rompi **~on** порушити рівновагу, вивести з рівноваги; perdi **~on** втратити [загубити] рівновагу, заточитися; estigi **~on** установити рівновагу; **~a** рівноважний; **~a** rozicio рівноважне положення, положення рівноваги; **~a** senso почуття рівноваги; **~i** *vn* знаходитися [перебувати] в рівновазі, зберігати [утримувати] рівновагу; балансувати; **~ig/i** урівноважувати; **~iĝ/i** урівноважитися, дійти до стану рівноваги; **~il/o** еквілібристична жердина, балансир (*канатохідця*); **~ist/o** еквілібрист.

ekvinoks||o *астр.* рівнодення (= tagnoktegalenco); printempa, aŭtuna **~o** весняне, осіннє рівнодення; **~a**: **~aj** punktoj точки рівнодення.

ekvipolent/a *мат.* еквіполентний.

ekvipotencial||a *фіз.* еквіпотенціальний (= egalpotenciala); **~o** еквіпотенціальна поверхня.

ekviset/o *див.* ekvizeto.

ek/viv/i *vn* зажити (*почати жити*).

ekvivalent||o у різн. знач. еквівале́нт, (лінгв. ще) відповідник; mekaniка ~o механічний еквівале́нт; kemia ~o хімічний еквівале́нт; ~a еквівале́нтний, рівноці́нний; рівноси́льний; ~i vt (ion) бу́ти еквівале́нтним (чому-н.); ~ec/o еквівале́нтність, рівноці́нність.

ekvivalent/o/klas/o mat. клас еквівале́нтності.

ekvizet||o bot. хво́щ, со́сонка [*Equisetum*]; arbара ~o хво́щ лісови́й [*E. sylvaticum*]; herbeja ~o хво́щ лучни́й [*E. pratense*]; kampa ~o хво́щ польови́й [*E. arvense*]; ~ac/o/j хво́щові [родина *Equisetaceae*]; ~al/o/j хво́щі [порядок *Equisetales*].

ekvizet/o/fit/o/j bot. хво́щеподі́бні [ві́дділ *Equisetophyta*].

ekvizet/opsid/o/j bot. хво́щевидні [клас *Equisetopsida*].

ek/voj/i vn див. ekvojiri.

ek/vojaĝ/i vn виру́шити в подоро́ж / мандрі́вку, помандрува́ти.

ek/voj/ir/i vn виру́шити в доро́гу, пусти́тися в доро́гу.

***ekzakt**||a то́чний; ~a difino то́чне ви́значення; ~a senso то́чне значення; ~aj sciencoј то́чні науки; ~e то́чно; ~ec/o то́чність.

ekzalt||i vt екзальтува́ти, доводи́ти до ста́ну крайнього збу́дження, розпалюва́ти, збу́джувати; ~(ec)/o екзальто́ваність; ~iĝ/i упасти́ у ста́н екзальта́ції, крайнього збу́дження; ~iĝ/o екзальта́ція; ~it/a екзальто́ваний.

***ekzamen**||i vt **1.** экза́менувати, прийма́ти іспит; ~i studenton pri fiziko экза́менувати студента́ з фізи́ки, прийма́ти у студента́ іспит з фізи́ки; **2.** дослі́джувати, обсте́жувати, огляда́ти, перевіря́ти, розгляда́ти, вивча́ти (= detale esplori); ~i problemon дослі́джувати [розгляда́ти, вивча́ти] пробле́му; ~i ies laboron перевіря́ти [вивча́ти чию-н. робо́ту; ~i malsanulon обсте́жувати [огляда́ти] хворо́го; **3.** допита́увати (= pridemandi); ~i akuziton допита́увати звинувачува́ного; ~a экза́менаці́йний; ~a komisiono экза́менаці́йна комі́сія; ~o **1.** іспит, экза́мен; ~o pri matematiko іспит / экза́мен з математи́ки; buŝa, skriba ~o усний, письмови́й іспит / экза́мен; enira ~o вступни́й іспит / экза́мен; elira ~o випускни́й іспит / экза́мен; abiturienta ~o випускни́й іспит / экза́мен, іспит / экза́мен на атеста́т зрі́лості; sukcesi en ~o (успі́шно) пройти́ [видержати́, витримати́, скласти́, розм. зда́ти] іспит / экза́мен; malsukcesi (або fiaski) en ~o провалити́ся на іспиті́ / экза́мені, завали́ти іспит / экза́мен; trapasi ~on пройти́ [скласти́, розм. зда́ти] іспит / экза́мен; submeti iun al ~o підда́ти ко́гось-н. іспиту́ / экза́мену; elteni ~o видержати́ / витримати́ іспит / экза́мен; **2.** дослі́дження, дослі́д, обсте́ження, огля́д, переві́рка; trapasi ~on пройти́ обсте́ження [огля́д], пройти́ переві́рку; objekto de ~o предме́т дослі́дження; ginekologia ~o гінекологі́чне обсте́ження; **3.** допит (= pridemandado); ~ant/o экза́менато́р; ~at/o экза́менований, іспитований, той, що экза́менується, той, що здає́ іспит; той, що проходить обсте́ження, огля́д, переві́рку; ~iĝ/i экза́менувати́ся, скла́дати іспит / экза́мен; sukcese ~iĝi успі́шно скла́сти іспит / экза́мен; malsukcese ~iĝi провалити́ся на іспиті́ / экза́мені; ~iĝ/o скла́дання іспиту́ / экза́мену.

ekzamen/sesi/o экза́менаці́йна се́сія.

ekzantem||o мед. екзанте́ма, висип; ~a: ~a tifo висипни́й тиф.

ekzarĥ/o, ekzark/o іст., церк. екзарх.

ekzegez||o екзеге́за, тлумачення (тексту); ~ist/o екзеге́т.

ekzekuci||o юр. е́кзеку́ція, викона́ння (судового або адміні́стративного рі́шення); ~i vt ви́конувати (судове або адміні́стративне рі́шення); ~ist/o е́кзеку́тор.

***ekzekut**||i vt стра́тити, скарати́ на го́рло; ~o стра́та; ~a: ~a bloko пла́ха; ~a podio див. eŝafodo; ~ej/o мі́сце стра́ти; ~ist/o кат.

ekzekutiv||o викона́вча вла́да; ~a стосовни́й до викона́вчої вла́ди; ~a komitato викона́вчий комі́тет, виконко́м (орган викона́вчої вла́ди в СРСР).

ekzekv/i *vt* див. ekzekucii (перев. про розпродаж з молотка майна за борги).

ekzekvatur/o **1.** юр. екзекватура (виконання в даній країні судового рішення, прийнятого в іншій країні); **2.** дип. екзекватура (документ про визнання консула урядом країни, у яку він призначений).

***ekzem||o** мед. екзема; ~а екзематозний.

***ekzempl||o** приклад; ~o de sindoneso приклад відданості; esti ~o бути прикладом; servi kiel ~o служити прикладом; fariĝi ~o стати прикладом; preni ~on de iu брати [узяти] приклад з ког_о-н.; doni bonan ~on al iu дати добрий приклад ком_у-н.; por ~o для прикладу; sekvi ~on (п)іти за прикладом; prezenti ~on навести приклад; бути прикладом; prezenti kiel ~on навести як приклад, поставити за приклад; ~а зразковий; ~а konduto зразкова поведінка; ~а frazo фраза для прикладу; ~е наприклад, приміром; preni ~e min візьміть, наприклад, мене; ~і *vt* пояснювати на прикладі, пояснювати прикладом; ~і regulon пояснити прикладом правило.

***ekzempler/o** **1.** примірник, екземпляр; ~ de libro примірник книжки; en tri ~j у трьох примірниках; **2.** екземпляр (окремий представник якого-н. виду, тж перен.); malofta ~ рідкісний екземпляр; kurioza homa ~ цікавий людський екземпляр.

ekzempl/o/don/a взірцевий, зразковий, який служить [є] прикладом.

***ekzerc||i** *vt* вправляти, тренувати; муштрувати; ~i siajn fingojn вправляти [тренувати] свої пальці; ~i soldatojn муштрувати солдатів; **si/n** ~і вправлятися, тренуватися; ~i sin al io вправлятися у чом_у-н.; ~o вправа; gimnastikaj ~oj гімнастичні вправи; ~ad/o вправлення, тренування; муштра, муштрування; когра ~ado тренування тіла; *~ar/o збірник вправ; ~ej/o тренувальний майданчик, тренувальне поле; тренувальний [спортивний] зал; ~ig/i змушувати вправляти; ~ig/i вправлятися, тренуватися; ~il/o сумн. тренажер; ~it/ec/o натренованість, вправність, вишкіл.

ekzerc/o/libr/o збірник вправ.

ekzerc/o/pec/o муз. екзерсис.

ekzerg/o **1.** місце для напису і дати на медалі або монеті; **2.** напис і дата на медалі або монеті.

***ekzil||i** *vt* вислати (позбавляючи права жити в певній місцевості, країні); заслати, вигнати; ~o заслання (дія); вигнання; kondamni al ~o засудити до заслання; ~ej/o заслання (місце); ~ig/i відправитися на заслання; ~it/o засланець; вигнанець.

***ekzist||i** *vt* існувати; ~as urbanoj, kiuj neniam vidis kamparon існують міські жителі, які ніколи не бачили села; ~o факт існування, існування; pruvi la ~on de io довести існування чог_о-н.; ~ad/o існування; batalo (або lukto) pro la ~ado боротьба за існування; treni sian mizeran ~adon животіти, нидіти; ~(ad)/ism/o філос. екзистенціалізм; ~(ad)/ist/o філос. екзистенціаліст; ~aj/o істота, створіння; viva ~aĵo жива істота, живе створіння; homa ~aĵo людська істота; ~ig/i покликати до існування, створити.

ekzistencialism/o див. ekzistadismo.

ekzistencialist/o див. ekzistadisto.

ekzist/o/kial/o розумна підстава (існування чог_о-н.).

ekzist/o/minimum/o прожитковий мінімум.

ekzist/o/rajt/o **1.** право на існування; **2.** див. ekzistokialo.

ekzo- екзо... (преф. зі знач. „назовні”).

ekzocentr/a лінгв. екзоцентричний (який не відповідає за лексико-граматичними властивостями і функцією своїм головним елементам).

ekzocet/o **1.** іхт. летюча риба [Echocoetus]; **2.** військ. крилата ракета.

ekzocitoz/o біол. екзоцитоз.

ekzoftalmi||o мед. екзофтальмія, вирлуватість очей; **~а** екзофтальмічний.

ekzogami||o етн. екзогамія (звичай, що забороняв шлюби між представниками однієї родової групи); **~а** екзогамний.

ekzogen/a біол., мед., геол. екзогенний (зумовлений зовнішніми причинами).

ekzokrin/a біол. екзокринний, зовнішньо-секреторний; **~j** glandoj екзокринні залози, залози зовнішньої секреції.

ekzon/o фізіол. екзон.

ekzonukleaz/o біохім. екзонуклеаза.

ekzorci||i vt церк. заклинати [виганяти] злих духів; **~o**, **~ad/o** заклинання [вигнання] злих духів; **~aj/o** заклинання, закляття (формула); **~ist/o** заклинач злих духів, екзорцист.

ekzorci||z/i vt заст., див. ekzorci.

ekzosfer/o геогр. екзосфера.

ekzosmoz/o фіз., біол. екзосмос (просочування рідин і розчинених речовин з клітини в зовнішнє середовище, = elosmozo).

ekzot||a екзотичний, дивовижний; **~e** екзотично, дивовижно; **~aj/o** що-н. екзотичне, екзотичний предмет, екзотика, диковина, екзот; **~ec/o** екзотичність, екзотика; **~ism/o** схильність до екзотики.

ekzoter/a екзотеричний (призначений для публічного викладу, = malesotera).

ekzoterm/a фіз., хім. екзотермічний; **~** реакціо екзотермічна реакція.

ekzotik/a див. ekzota.

ekzotoksin/o біохім. екзотоксин.

***el I.** прийм. з, із, зі; veni ~ urbo прийти з міста; trinki ~ glaso пити зі склянки; eliri ~ embaraso вийти зі скрути; traduki ~ la ukraina lingvo перекласти з української мови; la plej bona ~ ĉiuj найкращий з усіх; statuo ~ marmoro статуя з мармуру; krii ~ la tuta gorĝo кричати на все горло; desegni ~ la memoro рисувати по пам'яті; ~ tie звідти; poemo citita ~ de Ŝevĉenko вірш, процитований (із творів) Шевченка; ~ trans la montoj із-за гір; elekti ~ inter plej kuraĝaj вибирати з (або з-поміж, серед) найхоробріших; **II.** самотійно вжив. морфема: **~e** зовні; **~en** назовні; **~ig/i** вибрати; виділити; випустити; видати (звук); виключити (із списку, складу); вийняти, витягнути; добути, дістати; інформ. вивести, видати; **~ig/o** виділення, виймання, випускання; інформ. вивід, видача; **~ig/aj/o** інформ. вихідні дані; **~ig/il/o**, **~ator/o** інформ. пристрій для виводу; вивідний пристрій (= eliga aparato); **~ig/i** виділитися; випуститися; вийнятися; вийти назовні; **~ig/o** виділення, вихід (дія того, що виділяється, виходить); **~ing/ig/i** див. malingi; **~ing/uj/ig/i** вийняти, добути, дістати (з футляра, піхов і т. п.); **III.** преф., що відповідає укр. **ви-**: **~iri** виходити; **~skribi** виписувати.

el/o ель (сорт пива).

el/aĉet||i vt **1.** викупити; **2.** рел. викупити, відкупити (від гріха); урятувати, визволити; Kristo ~is nin el la malbena de la Leĝo Христос викупив нас від прокляття Закону; **~o** викуп; frato ne donos ~on por li брат не дасть викупу за нього.

elafeboli/o іноді тај, іст. елафеболіон (дев'ятий місяць у давньогрецькому календарі).

elafr/o ент. тванник [Elaphrus].

elaidat/o нрк., див. eleato.

el/akompan/i vt випроводити, провести відвідувача, гостя до дверей [виходу].

el/akv||ig/i вийняти, добути, витягнути з води; **~ig/i** вийти [вибратися] з води, виринути.

el/almoz/i *vt* вижебрати, виканючити, вимолити, випросити.

Elam/o *іст.* Елам (стародавня д-ва в Азії).

elan||o ривок (з місця, уперед), поривистий рух уперед (для стрибка, розбігу і т. п.); розгін, розбіг; *vitala* ~o *філос.* життєвий порив; ~i *vn* рвонутися (вперед), зробити ривок (уперед); рвонутися з місця; кинутися вперед.

elani/o *орн.* димчастий шуліка [*Elanus*].

elap||o *зоол.* кораловий аспид [*Elaps*]; ~ed/o/j аспиди [родина *Elapidae*].

el/artik||ig/i вивихнути; ~iĝ/i вивихнутися; ~iĝ/o вивих (= luksacio).

elasmobrank/o/j *іст.* пластинозяброві [підклас *Elasmobranchii*].

***elast||a** **1.** *прям., перен.* еластичний, пружний, гнучкий; ~a *risorto* пружна пружина; ~aj *raŝoj* пружні кроки; ~a *vergo* гнучкий прут; ~a *lingvo* гнучка мова; *la gasoj estas tre* ~aj *гази дуже пружні*; **2.** безрозмірний (про предмет одягу); ~o *фіз.* пружність; ~ec/o еластичність, пружність; гнучкість; ~in/o *хім.* еластин.

elastan/o *сумн., текст.* еластан, лайкра, спандекс.

elast/ec/lim/o *мех.* границя пружності.

elastin/o *анат.* еластин (білкова речовина, що входить до складу сухожилків).

elasto(poli)mer/o *фіз., хім.* еласто(полі)мер.

el/atak||i *vt* військ. зробити [здійснити] вилазку (з фортеці, укриття), піднятися в атаку (з окопу, траншеї); ~o вилазка (з фортеці, укриття).

el/etend/i *vt* витягнути, випростати, випрямити.

elater||o **1.** *ент.* ковалик [*Elater*]; **2.** *бот.* елатера; ~ed/o/j *ент.* коваликові [родина *Elateridae*].

elateri/o **1.** *бот.* огірок-пирскач пружний, скажений огірок [*Escballium elaterium*] (*син.* *ekbalio*); **2.** *заст., фарм.* висушений сік огірка-пирскача (що використовувався як проносне).

elatin||o *бот.* руслиця [*Elatine*]; ~ac/o/j руслицеві [родина *Elatinaceae*].

elativ/o *грам.* елатив (найвищий ступінь порівняння з безвідносним значенням; відмінок із значенням виходу в деяких мовах).

el/aŭd/i *vt* вислухати, прислухатися (до просьби і т. п.).

el/aŭskult/i *vt* вислухати, прослухати (до кінця).

el/aŭt||ig/i висадити з автомобіля; вивантажити [винести, вийняти] з автомобіля; ~iĝ/i висісти [вийти, вилізти] з автомобіля.

Elb/o *геогр.н.* **1.** р. Ельба, Лаба (Чехія, Німеччина); **2.** о-в Ельба (Лігурійське море, Італія).

el/babil/i *vt* розбавкати, розплескати, розпатякати, розголосити; ~ sekreton розбавкати таємницю, проговоритися.

el/bak/i *vt* спекти, випекти.

el/bala/i *vt* вимести (геть).

el/barel/ig/i наточити з бочки [бочок], вилити з бочки [бочок], вийняти [добути] з бочки [бочок].

el/bat||i *vt* вибити; ~i *cindron el pipo* вибити попіл з люльки; ~i *pordon* вибити двері; ~i *fajron* викресати вогонь; ~ad/i: \diamond ~adi *ies sojlon* оббивати чиї-н. пороги.

el/baz/a *бот.* який росте від основи.

el/blov/i *vt* видути, вивіяти.

el/botel/ig/i **в**илити [налити] з пляшки [пляшок]; **в**ийняти [добути, дістати] з пляшки [пляшок].

Elbrus/o *геогр. н., г. Ельбрус (Кавказ, Росія).*

el/bus/iĝ/i **в**ийти [висісти] з автобуса.

el/buŝ/ig/i **1.** **в**ийняти [дістати] з рота, виплюнути; **2.** промовити, **в**идати (*звук*).

el/cent||o *мат.* відсоток, процент; balotis sepdek ~oj de la civitanoj (про)голосувало сімдесят відсотків громадян; kresko je kvin ~oj зростання на п'ять відсотків; ~**a** відсотковий, процентний.

el/cent/o/sign/o знак процента (%).

el/centr/a *див. discentra.*

el/ĉen||ig/i **vt** **1.** звільнити з кайданів [оков]; **2.** спустити (з ланцюга) (*собаку*); **3.** *перен., див. senbridigi*; ~**iĝ/i** **1.** звільнитися з кайданів [оков]; **2.** зірватися з ланцюга (*про собаку*); **3.** *перен., див. senbridigi.*

el/ĉerp||i **vt** **1.** *прям., перен.* **в**ичерпати; ~i akvon; **в**ичерпати воду; ~i programon **в**ичерпати програму; ~i paciencon **в**ичерпати терпіння; **2.** спорожнити, випорожнити, **в**ибрати; ~i barelon спорожнити бочку; ~**iĝ/i** **1.** **в**ичерпатися; **2.** спорожнитися, випорожнитися; скінчитися, не бути в наявності; ~**it/a** **1.** **в**ичерпаний; **2.** випорожнений. спорожнений; **я**кого немає в наявності, **я**кий скінчився.

el/ĉiz/i **vt** **в**идовбати, **в**ирубати, **в**исікти, **в**ирізати (*долотом, стамескою, зубилом*).

el/demand/i **vt** **в**ипитувати.

el/dev/ig/i змусити, **в**имусити, примусити; ~ de iu konsenton змусити кого-н. погодитися.

el/dir||i **vt** **в**исловити, **в**иголосити; ~**o** **в**ислів; ~**ad/o** висловлювання.

el/dogan/ig/i розмитнити (*забрати з митниці затриманий товар, сплативши за нього мито*).

el/dom/ig/i **в**инести з будинку [хати]; **в**иставити з будинку [хати]; **в**иселити з будинку [хати].

el/don||i **vt** **1.** **в**идати; ~i ribelanton al la polico передати заколотника в руки поліції; **2.** **в**идати, **в**ипустити; ~i vortaron **в**идати словник; ~**o** видання; populara ~o популярне видання; la dua, reviziita ~o друге, виправлене видання; ~**ad/o** видавання; ~**aj/o** *рідко*, *див. ~o*; ~**ej/o** видавництво; ~**ist/o** видавець.

el/don/jar/o рік видання.

el/don/kvant/o наклад, тираж.

el/don/rajt/o право видання.

Eldorad/o ельдорадо (*казкова країна, багата золотом, = Orlando*).

el/dorlot||i **vt** розпестити, розніжити; ~**iĝ/i** розпеститися, розніжитися; ~**it/a** розпесчений, розніжений.

ele||o *бот.* олійна пальма [*Elaeis*]; ~**at/a**: ~ata acido *хім.* елаїдинова кислота; ~**at/o** *хім.* сіль елаїдинової кислоти.

eleagn||o *бот.* маслинка, лох [*Elaeagnus*]; ~**ac/o/j** маслинкові [*родина Eleagnaceae*]; ~**al/o/j** маслинкоцвіті [*порядок Eleagnales*].

***elefant||o** слон; ◇ fari el muso ~on робити з мухи слона; ~**a** слоновий; ~**ed/o/j** слонові [*родина Elephantidae*]; ~**estr/o** погонич слонів; ~**id/o** слоненя; ~**in/o** слониха.

elefantiaz/o *мед.* елефантіаз, слонова хвороба.

Elefantin/o *геогр. н., о-в Елефантина (Ніл, Єгипет).*

elefant/ost/o *див. eburno.*

***elegant**||a елегантний, витончений; ~е елегантно, витончено; ~ес/о елегантність, витонченість; ~ul/o елегантний чоловік; чепурун; ~ul/in/o елегантна жінка.

***elegi**||o *літ.* елегія; ~а елегійний, меланхолійний, тужливий, сумовитий, журливий.

***elekt**||i *vt* вибрати, обрати, відібрати; ~i al si kostumon вибрати собі костюм; ~i inter pluraj ebloj вибирати з багатьох можливостей; oni ~is lin prezidanto його обрали головою; ~o **1.** вибір, вибірка; libera, granda, ĝusta, alia ~o вільний, великий, правильний, інший вибір; rajto pri ~o право вибору; fari ~on (з)робити вибір; laŭ propra ~o на власний вибір; havi ~on мати вибір; ~o ne ekzistas вибору нема(є); **2.** інколи *pl* вибори (= ~ado); partopreno en la ~oj участь у виборах; ~ad/a виборчий; ~ada kampanjo виборча кампанія; ~ad/o обрання, вибори; rekta, nereкта ~ado прямі, непрямі вибори; venki ĉe la ~ado перемогти на виборах; ĉiujara ~ado de la estraro щорічні вибори (або щорічне обрання) правління; ~ant/o виборець (= primara elektanto); виборщик (= sekundara elektanto); ~ant/ar/o виборці, електорат; ~ebl/a **1.** який є у виборі; **2.** той, що може бути обраним; ~ebl/o вибір, можливість вибору; havi abundan ~eblon мати великий вибір; ~ej/o виборча дільниця; ~em/a розбірливий, перебірливий; ~em/o розбірливість, вимогливість при виборі; ~il/o *тел.* селектор; ~ind/a гідний вибору, гідний бути обраним; ~it/o обранець; ~it/ar/o **1.** обраний склад; **2.** рідко коло вибраних осіб, еліта (= elito).

elekt/o/distrikt/o *див.* balotdistrikto.

elekt/o/kampanj/o *див.* balotkampanjo.

elektor/o *див.* princo-elektisto.

elekt/o/rajt/o *див.* balotrajto.

elekt/o/sistem/o виборча система, система виборів.

***elekt**r||o електрика; statika, dinamika ~o статична, динамічна електрика; ~а електричний; ~а fluo електричний струм (= kurento); ~а fajrero електрична іскра (= sparko); ~а seĝo електричний стілець; ~а forno електрична піч, електропіч; ~а gladilo електрична праска, електропраска; ~а centralo електростанція; ~aj unuoj одиниці вимірювання електрики; ~е на електриці, за допомогою електрики; horloĝo ~е funkcianta годинник, що працює на електриці; ~ес/о наелектризованість; ~ej/o електростанція; ~i *vt* **1.** піддати електричному розряду, ударити електричним струмом; **2.** *перен.* наелектризувати, збудити; ~ig/i **1.** наелектризувати, зробити носієм електрики; **2.** піддати дії електрики; ~ism/o явища, пов'язані з електрикою; ~ist/o електрик; ~iz/i електрифікувати; ~iz/o, ~iz/ad/o електрифікація. ~um/i *vt* *заст.*, *див.* ~i.

Elektr/o *літ.* Електра (*жін. ім'я; персонаж трагедій Есхіла, Софокла та ін.*).

elektret/o *фіз.* електрет (*діелектрик*).

elektrifik/i *vt* рідко, *див.* elektrizi.

elektr/o/akustik||o електроакустика; ~а електроакустичний.

elektr/o/aŭt(omobil)/o електромобіль.

elektr/o/bor/il/o *тех.* електродріль.

elektr/o/ĉar/o електрокар.

elektrod/o електрод.

elektr/o/dinamik||o електродинаміка; ~а електродинамічний.

elektr/o/dil/eg/o *тех.* електробур.

elektr/o/ekzekut||i *vt* стратити на електричному стільці; ~а: ~а seĝo *див.* elektroseĝo.

elektr/o/encefal/o/gram/o *мед.* електроенцефалограма.

elektr/o/energi/o електроенергія.

elektr/o/fajr/er/o *див.* sparko.

elektr/o/flu/o *див.* kurento.

elektrofon/o електрофон, електропрогравач (= elektrogramofono).

I elektrofor/o електрофор.

II elektrofor/o *ixm.* електричний вугор [*Electrophorus electricus*].

elektroforez||o *фіз., мед.* електрофорез; ~а електрофорезний.

elektr/o/forn/o електропіч.

elektr/o/fornel/o електрична плита, електроплитка.

elektr/o/galvan/a електрогальванічний.

elektr/o/gitar/o електрогітара.

elektr/o/gramofon/o *див.* elektrofono.

elektr/o/hejt/il/o електронагрівач.

elektr/o/horloĝ/o електрогодинник.

elektr/o/hemi/o *див.* elektrokemio.

elektr/o/inĝenier/o інженер-електрик.

elektr/o/kabl/o електрокабель, електричний кабель.

elektr/o/kapilar||a *фіз.* електрокапілярний; ~ес/o електрокапілярність.

elektr/o/kardi/o/graf||o *мед.* електрокардіограф; ~i/o електрокардіографія.

elektr/o/kardi/o/gram||o *мед.* електрокардіограма.

elektr/o/kemi||o електрохімія; ~а електрохімічний.

elektr/o/kirurg/i/o електрохірургія.

elektr/o/kompt/il/o *рідко, див.* elektronombriilo.

elektrokut||i *vt* убити (або смертельно уразити) електричним струмом [розрядом]; ~iĝ/i убитися електричним струмом [розрядом], загинути від удару електроструму; одержати смертельний удар електроструму; ~iĝ/o: ne tuŝu! danĝero pri ~iĝo! не торкайся! уб'є!
(напис на електрочастинах).

elektr/o/kvant/o *фіз., ел.* величина електричного заряду, електричний заряд.

elektr/o/lamp/o електрична лампа, електролампа.

elektrolit||o *фіз., хім.* електроліт; ~а електролітний.

elektroliz||i *vt* *фіз., хім.* електролізувати; ~а електролізний, електролітичний; ~o електроліз.

elektr/o/lokomotiv/o *зал.* електровоз, електролокомотив (= elektromotora lokomotivo).

elektr/o/magnet||o електромагніт; ~а електромагнітний; ~а kampo електромагнітне поле; ~ism/o електромагнетизм.

elektr/o/maŝin/o електромашина, електрична машина.

elektr/o/mekanik/a електромеханічний.

elektrometr/o електрометр.

elektr/o/mobil/o електромобіль.

elektr/o/motor/o електромотор, електродвигун.

elektr/o/mov||a електрорушійний, з електроприводом; ~il/o електродвигун.

elektr/o/munt/ist/o електромонтер.

elektron||o *фіз.* електрон; kondukta ~o електрон провідності; ~а електронний (стосовний електрона); ~ik/a електронний (стосовний електроніки); ~ika kalkulmaŝino електронна

обчислювальна машина; ~ikaj aparatoj електронні пристрої, електроніка; *-ik/o електроніка (наука).

elektron/kanon/o фіз. електронна гармата.

elektr/o/negativ/a фіз. електронегативний.

elektron/mikro/skop/o спец. електронний мікроскоп.

elektr/o/nombr/il/o електролічильник, електричний лічильник.

elektron/tub/o ел., радио електронно-променева трубка, електронно-променевий прилад, електронна лампа.

elektron/volt/o фіз. електрон-вольт.

elektr/o/punktur/o мед. електропунктура.

elektr/o/raz/il/o електробритва.

elektr/o/seĝ/o електричний стілець (= elektroekzekuta seĝo).

elektroskop/o електроскоп.

elektr/o/smog/o електросмог.

elektr/o/sonor/il/o електричний дзвінок, електродзвінок.

elektr/o/staci/o ел. підстанція.

elektr/o/statik||o електростатика; ~a електростатичний.

elektr/o/string/o ел. електрострикція.

elektr/o/ŝarg/o фіз., ел. (електричний) заряд (= ŝargo).

elektr/o/ŝok/o електрошок.

elektr/o/ŝtal/o мех. електросталь.

elektr/o/teĥnik||o, **elektr/o/teknik||o** електротехніка; ~a електротехнічний; ~ist/o електротехнік.

elektr/o/tensi/o ел. (електрична) напруга (= tensio).

elektr/o/terapi||o мед. електротерапія, електролікування; ~a електротерапевтичний.

elektrotip||o друк. електротип; ~i/o електротипія.

elektr/o/trafik/il/o електротранспортний засіб, засіб електротранспорту.

elektr/o/trajn/o електропоїзд, розм. електричка.

elektr/o/trakci/o мех., зал. електротяга.

elektr/o/valent/a фіз., хім. електровалентний.

elektr/o/veld||i vt зварювати за допомогою електрики; ~ad/o електрозварювання; ~ist/o електрозварник, електрозварювач.

elektr/o/vetur/il/o електричний засіб пересування.

elektrum/o мін. електрум (природний твердий сплав золота і срібла).

elektuari/o фарм. ліки [мазь, відвар, лікарська кашка] на меду або сиропі.

el/ekvilibr/ig/i вивести з рівноваги.

el/embaras||ig/i див. malembarasi; ~iĝi див. malembarasi sin.

***element||o** 1. хім. елемент, проста речовина; 2. фіз. елемент, просте тіло; 3. ел. (гальванічний) елемент; 4. елемент, складова частина; 5. елемент, одна з основ, елементарне знання; ~oj de matematiko початки математики; 6. (першо)елемент; (природна) стихія; стихійна сила; laŭ okultismo universon konsistigas kvar ~oj: fajro, aero, akvo kaj tero за окультизмом всесвіт складають чотири елементи: вогонь, повітря, вода і земля; sovaĝaj ~oj дикі стихії; tie mi estis en mia ~o там я був у своїй стихії; ~a

елементний; елементарний, початковий; ~a lernejo початкова школа; ~a lernolibro підручник для початківців; ~a feo стихійний дух, дух стихії, елементал; ~e елементарно; ~e simpla елементарно простий.

elemi/o елемі (смола однойменного дерева, з якої одержують олію, що використовується в медицині, парфумерії, при бальзамуванні).

eleokarit/o бот. ситняг, ситняк [*Eleocharis*]; dolĉa ~ ситняг солодкий, (китайський) водяний горіх [каштан] [*E. dulcis*] (син. ĉinia akvokaŝtano).

Eleonor/o Елеонора (жін. ім'я).

el/erari/ig/i вивести з омани, зняти ману.

el/esperanti/ig/i перекласти з есперанто.

eletari/o бот. елетарія [*Elettaria*].

el/etendi vt **1.** протягнути, витягнути, простягнути; розпростерти (на всю довжину, максимально, до упора); **2.** протягнути, витягнути, простягнути; розпростерти (з чого-н., з середини чого-н.); ~ langon висунути [висолопити] язик.

Eleŭzisi||o іст. Елевсін (місто в Аттиці з храмом Деметри і Персефони, центр культури цих богинь; (e)~a: (e)~aj misteraĵoj елевсінські містерії (свято на честь Деметри і Персефони).

elevator/o елеватор, підйомник (пристрій для підймання зерна і т. п., суміщений, як правило, з самим сховищем).

*elf||o міф. ельф; ~in/o ельфійка, жінка-ельф.

el/fali||i vn випасти, вивалитися; ~o випадання; ~em/a схильний до випадання (про волосся і т. п.); ~igi вивалити.

el/fandi vt **1.** відлито, вилито, виплавити (виготовити предмет з виплавленого металу); ~ statuon el bronzo відлито статую з бронзи; **2.** виплавити (добути плавленням); ~ fero el ergo виплавити залізо з руди.

el/fari vt виробити, виготовити, змайструвати; виконати (роботу).

el/fazi/igi||i (alternan kurenton) (по)міняти фазу (змінного струму); ~ita/a зі зміненою фазою.

el/fendi vt дістати [добути] розщепленням, розколюванням.

el/flari vt винюхати; знайти [виявити] нюхом.

el/flati vt домогтися [здобути] лестошами.

el/fleksii vt заст. зігнути, вигнути (= fleksi, fleksdeformi, kurbigi); ~ita/a зігнутий, вигнутий.

el/flirti vn випурхнути.

el/flui||i vn прям., перен. витікати, витекти; fonto ~as el la roko джерело витікає зі скелі; tiu konkludo ~as el la faktoj цей висновок витікає з фактів; ~o **1.** витік, витікання, стікання (з чого-н.); **2.** фізіол., мед. виділення; monata ~o менструація, розм. місячні (у знач. ім.) (= monataĵo, menstruo); blanka ~o білі (= leŭkorio); pusa ~o гноетеча, витікання гною; sanga ~o кровотеча, витікання крові; ~ilo злив (трубка і т. п. для витікання рідини); носик (чайника і т. п.).

el/flugi||i vn вилетіти; ~o виліт.

el/flukvanti/o кількість рідини, що витікає; дебіт.

el/fontigi (ion) вивести на поверхню джерело (чого-н.), змусити бити джерело (чого-н.).

el/forĝi vt відкувати.

el/forni/igi vt вийняти [добути, дістати] з печі.

el/fosi||i vt викопати, вирити, відкопати; ~ad/o викопування, виривання, відкопування.

el/frost||ig/i *хім.* виморозити; **~iĝ/i** *хім.* виділитися під дією холоду.

el/frot/i *vt* відтерти, витерти (*очистити тертям*).

el/fum/i *vt* вкурити, випалити (*цигарку, люльку, тютюн*).

el/glit||i *vn* *прям., перен.* висковзнути, вислизнути.

el/gargar/i *vt* *перен.* пробелькотати, пробелькотіти.

el/gorĝ/ig/i вийняти [дістати, добути, вирвати] з горла; вихаркати; виблювати, вирвати; виплюнути; скрикнути; застогнути.

el/grat/i *vt* видряпати (*очі і т. п.*).

el/grimp/i *vn* вибратися, видряпатися, виповзти, вилізти (*з чого-н.*).

el/guŝ/ig/i вилущити (*зі стручка*).

el/gut/i *vn* викапати.

el/ĝem/i *vt* сказати крізь стогін, простогнути.

el/hak||i *vt* вирубати (*з чого-н., у чому-н.*), витяти, витесати; *puto, ~ita en ŝtono* колодязь, вирубаний у камені; **~o** вирубка (*з чого-н., у чому-н.*).

el/hospital||ig/i виписати з лікарні [госпіталю, шпиталю]; **~iĝ/i** виписатися [вийти] з лікарні [госпіталю, шпиталю]; **~iĝ/o** вихід з лікарні [госпіталю, шпиталю].

Eli/o Ілля (*чол. ім'я*).

Eliana Еліана (*жін. ім'я*).

Eliezer/o Еліезер, Еліезер (*чол. ім'я*).

Eliĝ/o Елігій (*чол. ім'я*).

Elija бібл. Ілля (*старозавітний пророк*).

***eliksir/o** еліксир; *~ de eterna vivo, de eterna juneco* еліксир (вічного) життя, еліксир (вічної) молодості.

elim/o бот. колосняк [*Elymus*] (*син. hundherbo*).

elimin||i *vt* виключити; усунути; вивести, видалити; *спец.* елімінувати; *~i toksojn el la organismo* вивести отруйні речовини з організму; *~i nomon el listo* виключити ім'я зі списку; **~a** елімінаційний; відбірковий; **~a** *matĉo* відбірковий матч; **~o** виключення, усунення, виведення, видалення; елімінація; **~aĵ/o** *тех.* покидьки, хвости; *mat.* виключена величина, виключене невідоме.

***elips||o** **1.** *mat.* еліпс; **2.** *лінгв.* еліпс(ис); **~a** еліптичний; **~oid/o** *mat.* еліпсоїд; **~oid/a** еліпсоїдний, еліпсоїдальний; *~oida artiklo* *анат.* еліпсоподібний суглоб.

***el/ir||i** *vn* виходити, сходити; *~i el domo* вийти з дому [хати]; *~i el mizero* вийти із злиднів; *el la kaldrono ~as varo* з казана виходить пара; *el lia koro ~as amo* з його серця виходить любов; *la unua lernolibro ~is en la rusa lingvo* перший підручник вийшов російською мовою; **~o** вихід (дія); **(E)~o** бібл. Вихід (друга книга Старого Заповіту); **~eĵ/o** вихід (місце); **~iĝ/i** заставити вийти; вивести.

eliptocitoz/o *мед.* еліптоцитоз.

el/ir/ekzamen/o випускний екзамен / іспит.

el/ir/pord/o вихідні двері.

el/ir/tru/o вихід (у вигляді отвору); вихідний отвір.

el/ir/viz/o виїзна віза.

el/ir/voj/o вихід (шлях, дорога), шлях, яким можна вибратися.

Eliša бібл. Еліша, Єлісей (*пророк*).

elit|o еліта, краща [добірна] частина; кращий [добірний] екземпляр; la ~o de la armeo добірні війська; la ~o de la socio цвіт суспільства; sekala ~o елітний сорт жита; ~a елітний, елітарний, кращий, добірний; ~ism/o елітаризм.

elitr/o ент. надкрило (у жукив).

elitrigi/o бот. пирій [*Elytrigia*]; ordinaria ~, rampa ~ пирій повзучий [*E. repens*, син. *Agropyron repens*] (син. kviko).

Eliz/o Еліза, Ельза (жін. ім'я).

***Elizabet|o** Єлисавета, Єлизавета (жін. ім'я); (e)~an/a елизаветанський, часів Єлизавети I.

Elize|o 1. міф. елізій, елізіум (місцеперебування праведників після смерті); 2. перен. райський куток, райське місце; (e)~a 1. елисейський; ~aj kamroj Єлисейські поля; 2. райський.

***elizi/o** фон. опущення голосного, елізія.

el/jung|i vt випрягти.

***el/jet|i** vt викинути (з чого-н., назовні); la vulkano ~is lafon вулкан викинув лаву; la flogoj ~is polenon квіти викинули пилок; ~i iun el la domo викинути когось з дому [хати]; ~ition el la kapo викинь це з голови; ◇ el kanto oni vortojn ne ~as із пісні слова не викинеш; ~o, ~ad/o викид (дія), викидання; ~aĵ/o викид (речовина); викинутий предмет; покидьки, сміття; ~il/o викидач; ~it/o, ~ul/o відщепенець, парія; знедолений (у знач. ім.).

el/jet/seĝ/o ав. катапультоване крісло.

el/kaĝ/ig/i випустити з клітки.

el/kaleŝ|ig/i вивантажити [внести] з карети, з коляски, з екіпажа; ~iĝ/i вийти [висісти] з карети, з коляски, з екіпажа.

el/kalkul/i vt врахувати, вчислити, порахувати, підрахувати, розрахувати, перерахувати.

el/kapt/i vt виманити (здобути хитрощами); вихопити, видерти.

el/karn/iĝ/i 1. вийти (повністю або частково) з тіла, з живого м'яса; rompita ostoj povas ~ зламана кістка може вийти назовні; 2. вийти з тіла, покинути тлінне тіло.

el/katedr/e з кафедри; особливо авторитетно, незаперечно.

el/katen/ig/i визволити з кайдан, зняти кайдани / окови; визволити.

el/kav/ator|o екскаватор, землерийна машина (= fosmaŝino); ~ist/o екскаваторник.

el/kav/ig|i добути [вийняти; вигребти] з ями, впадини, заглибини; ~o xip. екскавация; ~il/o xip. екскаватор (інструмент).

el/kest/ig/i вийняти [узяти, добути, дістати] з ящика, скриньки.

el/klik|i vt зняти зі стопора, з собачки, з храпа; ~iĝ/i зіскочити зі стопора, з собачки, з храпа.

el/klin/i vt вихилити; ~ sin el fenestro вихилитися з вікна.

el/komat|ig/i сумн. вивести з коми; ~iĝ/i вийти з коми.

el/komb|i vt вичесати; ~it/aĵ/o вичіски.

el/kon/i дізнатися до кінця, пізнати (азнати).

el/konduk|i vt вивести, впровадити; ~o вивід; ~o de la trupoj вивід військ.

el/kor|a сердечний, щиросерд(н)ий; ~e сердечно, щиросерд(н)о.

el/korp|ig/i вийняти з тіла, позбавити тіла / плоті; ~iĝ/i вийти з тіла, покинути тіло.

el/kov|i vt 1. висидіти, вивести (пташенят); 2. перен. породити; зробити [підготувати] (потаї); ~iĝ/i вилупитися (тж перен.); ~it/ar/o виводок.

el/kraĉ/i vt виплюнути.

el/kran/i vt налити [набрати] з крана, наточити.

el/krepusk/iĝ/i 1. розвиднітися, дніти, світати; 2. *перен.* зароджуватися, народжуватися.

el/kresk||i *vn* рости (з чого-н.), вирости (*тж перен.*), зрости; прорости; ~**ad/i** *vn* масово зростати / виростати; ~**aĵ/o** виріст; ~**ig/i** виростити, відростити.

el/kri/i vt викрикнути, вигукнути.

el/kript/ig/i розшифрувати, відчитати (*тайнопис і т. п.*).

el/kristal||ig/i викристалізувати; ~**iĝ/i** викристалізуватися; набути певної форми, оформитися.

el/kur/i *vn* вибігти.

el/kurs/ig/i 1. *ав., мор.* відхилити від курсу, збити з курсу; 2. *фін.* вилучити з обігу (*грошову одиницю*).

el/labor||i vt виготовити; виробити; ~i glavon виготовити меч; ~i opinion виробити думку; ~**ad/o** виготовлення; виробіток (*дія*), вироблення; ~**aĵ/o** виріб, виробіток (*продукція*); ~**iĝ/i** виробитися.

el/lad/ig/il/o інструмент для відкривання консерв, консервний ніж, *розм.* відкривачка.

el/las||i vt випустити, спустити; ~i hundon випустити (*або* спустити) пса; ~i larmojn пустити сльозу; ~i kriojn скрикнути, закричати; ~i akvon спустити воду; ~i la lastan vivelspiron спустити дух, віддати Богу дух(а) (*померти*); ~**o** вихлип; випуск, випускання; ~**a** вихлипний; випускний; ~**aĵ/o** вихлипна [випускна] речовина; aŭtomobilaj ~ aĵoj вихлипні гази, автомобільні гази; ~**il/o** спуск; спусковий гачок / крючок; гашетка; спусковий механізм, спусковий пристрій; premi la ~ilon натиснути на спуск [спусковий гачок, гашетку].

el/las/apertur/o, el/las/tru/o вічко, очко, льоток (*у вулицу*); випускний отвір.

el/las/tub/o випускна [вихлипна] труба.

el/las/valv/o випускний клапан.

el/lav/i vt вимити (*видалити змиванням*).

***el/lern||i** vt вивчити; ~**o**, ~**ad/o** вивчення.

el/liber||ig/i визволити; ~**iĝ/i** визволитися.

el/list/ig/i виключити [викреслити] із списку [списків].

el/lit||ig/i підняти з ліжка; ~**iĝ/i** встати (*або* піднятися) з ліжка; ~iĝu! *військ.* підйом!; ~**iĝ/o** підйом, вставання; komandi ~on *військ.* сповістити підйом; signalo ~on дати сигнал до підйому, (*про*)сигналити побудку; signalo por ~iĝo *див.* veksignalo.

el/log/i vt виманити (*заохотити вийти*).

el/loĝ||ig/i виселити; вижити (*з житла*); ~**ig/o** виселення (*дія того, що виселяє*); ~**iĝ/i** виселитися; ~**iĝ/o** виселення (*дія того, що виселяється*);

el/marŝ||i *vn* виступити [вирушити, вийти] похідним порядком; ~**o** виступ похідним порядком.

el/matrikul/ig/i виключити [викреслити] з матрикулу; відрахувати (*з організації, навчального закладу і т. п., = malmatrikuli*).

el/memor||e по пам'яті, з пам'яті; ~**iĝ/i** вилетити з пам'яті, вивітритися з голови, забутися.

***el/met||i** vt 1. виставити, викласти; 2. вирячити, вилупити (*очі*); випустити (*кігті, жало*); ~**ad/o** виставлення, викладання; ~**aĵ/o** виставка, викладка (*товарів*); вітрина; виставлений товар.

el/migr||i *vn* емігрувати, виїхати / переселитися в іншу країну; мігрувати в іншу місцевість (про тварин); **~а** еміграційний; **~(ad)/o** еміграція (дія); **~ant/o, ~int/o** емігрант; **~ant/ar/o** еміграція, емігранти (всі емігранти).

el/mil/o *mat.* проміле (= promilo).

el/mil/sign/o знак проміле, знак „‰”.

el/min/ig||i видобувати (корисні копалини з вибою); **~o** видобування (корисних копалин з вибою).

el/mod/iĝ||i вийти з моди, застаріти; **~o** вихід з моди.

el/mord/i *vt* виїсти, (зсередини); ~ truon вигризти діру.

el/montr||i *vt* вказати, виставити на показ; явити, **~i** sin вказати себе, виставити себе на показ; **~i** sin antaŭ la okuloj de iu показатися на очі перед ким-н.; **~o, ~ad/o** виказування; **~iĝ/i** виказатися; **~iĝ/em/a** схильний до виказування (своїх здібностей, успіхів і т. п.).

el/mov/iĝ||i виступити, вирушити, рухити з місця; **~o** виступ, вирушення.

el/muld/ig/i вийняти з (ливарної) форми, з формувального пристрою (зліпок, статую, цеглу і т. п.).

el/naĝ/i *vn* впливти, вплисти, сплисти, спливти.

el/nod/iĝ/o *lit.* розв'язка.

el/nombr/i *vt* полічити, порахувати, вирахувати, вичислити (кількість яких-н. предметів).

elode/o *bot.* елодея [*Elodea*, *син. Helodea*]; *kanada* ~ елодея канадська, водяна чума [*E. canadensis*] (*син. akvopesto*).

Elohim *бібл.* Елохім (одна з назв Бога у Старому Завіті); **(e)-ist/o** елохіст (один із гіпотетичних авторів двох джерел Біблії).

elokuci/o **1.** елокуція (розділ риторики, в якому розглядаються засоби і прийоми словесного виразу задуму); **2.** риторичний зворот, стилістичний зворот, мовний зворот.

***elokvent||a** красномовний; виразний; **~a** oratoro красномовний оратор; **~a** rigardo красномовний погляд; **~i** *vn* бути красномовним; **~(ec)/o** красномовство; **~ul/o** красномовець, гарний оповідач; златоуст.

el/orbit/iĝ/i **1.** зійти з орбіти; **2.** вилізти з орбіт.

el/osmoz/o *див. ekzosmozo.*

el/ov/iĝ/i вилупитися (з яйця).

el/pag||i *vt* виплатити, сплатити (повністю, до кінця); **~o** виплата, сплата.

el/pak/i *vt* *див. malpaki.*

el/palpebr/um/i *vt* усунути, кліпаючи оком [очима].

***el/parol||i** *vt* вимовляти, промовляти; **~ad/o** вимовляння, промовляння, вимова, дикція.

el/paŝ||i *vn* виступити, вийти; зробити крок уперед (при виході зі строю); **~i** el la vico вийти з черги; **~i** kun reformoj виступити з реформами; **~i** kontraŭ militismo виступити проти милітаризму **~o** виступ, вихід.

el/patr/uj/ig/i вислати, вигнати (з рідного краю) (= ekzili).

el/pel||i *vt* вигнати; **~o** вигнання; **~it/o** вигнаний (у знач. ім.); вигнанець.

***el/pend||i** *vn* звисати; **~aĵ/o** вивіска (магазину і т. п.).

***el/pens||i** *vt* видумати; вигадати; придумати; **~o, ~aĵ/o** видумка, вигадка; вимисел; **~em/a** вигадливий, швидкий на вигадки; винахідливий; **~em/o** вигадливість, схильність до вигадок; винахідливість; **~int/o** автор вигадки; винахідник.

el/perfid||i *vt* **в**идати (*зробити видимим приховане*), **з**радити; *la vizaĝo ~is liajn pensojn* лице видало його думки.

el/pet||i *vt* **в**ипросити; **~eg/i** *vt* **в**имолити.

el/pik/i *vt* **1.** **в**иколупати (*чим-н. гострим*); **2.** **в**иколоти (*око і т. п.*).

el/plekt/i *vt* **в**иплести (*стрічку з коси і т. п.*).

el/plug/i *vt* **в**іорати (*орючи, вивернути що-н.*).

el/poent||i *vt* **в**играти (*у гри за очками, н-д, у картах*); *~ de iu cent hrivnojn* виграти у ког_о-н. сто гривень.

***el/port||i** *vt* **п**рям., *перен.* **в**инести; *перен.* **з**нести, **п**еренести, **в**итримати; *~i tablon el ĉambro* **в**инести стіл з кімнати; *~i la plej bonajn rememorojn* **в**инести найкращі спогади; **~o, ~ad/o** **в**иніс, **в**инесення; *перен.* **п**еренесення; **~ebl/a** **т**ерпимий; **~em/a** *рідко, див.* eltenema.

el/poŝ/ig/i **в**ийняти [**д**істати, **в**итягнути, **д**обути] з киш_{ен}і [киш_{ен}ь].

el/prem||i *vt* **в**итиснути, **в**идавити, **в**ичавити, **в**идушити; *~i sukop* **в**итиснути сік; **~o, ~ad/o** **в**итискання, **в**идавлювання, **в**ичавлювання, **в**идушування.

el/pren||i *vt* **в**ийняти, **в**итягнути, **д**обути, **в**ибрати (*з чого-н.*); **~o** **в**иймання.

el/prizon||ig/i **в**ипустити з тюрми; **~iĝ/i** **в**ийти з тюрми, **п**окинути тюрму.

el/propr/ig/i, el/propri/ig/i *рідко, заст.* експропрігі.

el/prov||i *vt* **в**ипробувати; **~o, ~ad/o** **в**ипробовування; **~it/a** **в**ипробуваний.

el/pump/i *vt* **в**икачати (*насосом*), **в**ипомпувати; *~i akvon* **в**икачати воду; *~i cisternon* **в**икачати цистерну.

el/pur/ig/i **о**чистити, **в**ичистити; *~ palton je polvo* **о**чистити пальто від пилу.

el/puŝ/i *vt* **в**иштовхати, **в**ипхати.

el/radi/i *vt* **в**ипромінювати (*назовні*).

el/radik||ig/i *п*рям., *перен.* **в**икорчувати, **в**ирвати з коренем [корінням]; **в**икоренити; **~ig/o, ~ig/ad/o** **в**икорчовування; **~iĝ/i** **в**ирватися (з коренем); *перен.* **в**икоренитися, **з**никнути.

el/radi/o/metr/o *фіз.* радіометр.

el/ramp/i *vn* **в**иповзти, **в**илізти (*назовні*).

el/rast/i *vt* **в**игребти (*з чого-н. граблями*).

el/rekt||ig/i **в**ипрямити, **р**озправити, **р**озпрямити, **в**ипростати, **р**озігнути; **~iĝ/i** **в**ипрямитися, **р**озправитися, **р**озпрямитися, **в**ипростатися, **р**озігнутися; **~iĝ/o** **в**ипрямлення, **р**озправлення, **р**озпрямлення, **в**ипростання.

el/rel/iĝ||i **з**ійти з рейок [колії] (= eltrakiĝi); **~o** **с**ходження з рейок [колії].

el/rev||ig/i **р**озчарувати; **~iĝ/i** **р**озчаруватися; **~iĝ/o** **р**озчарування.

el/rigard/i *vn* **1.** **в**иглянути, **в**изирнути; **2.** *заст.* **в**иглядати, **м**ати **в**игляд (= aspekti).

el/rod/iĝ/i **б**ути **в**инесеним з гавані у відкрите море, **б**ути **з**ірваним з якоря.

el/romp||i *vt* **в**иламати, **в**иломити; **~iĝ/i** **в**иламатися, **в**иломитися; *п*рям., *перен.* **в**ирватися (*назовні*) (*зламавши перешкоду*).

el/rul||i *vt* **в**икотити; **~iĝ/i** **в**икотитися.

el/rus/ig/i **п**ерекласти з російської (мови).

el/sak/ig/i **в**ийняти [**д**істати, **д**обути] з мішка [сумки].

el/sal/ig/i *хім.* **о**садити додаванням солей.

***el/salt||i** *vn* **в**иплигнути, **в**истрибнути, **в**искочити; **~ul/o** **в**искочка, **п**арвеню.

el/sark/i *vt* **в**иполоти (*бур'яни; тж перен.*).

el/seg/i *vt* впиляти, врізати (*пилою*).

el/sek||ig/i (повністю) всушити; **~iĝ/i** (повністю) всохнути / всохти.

el/sekreci/i *vt* фізіол. відводити секрет (*від залози*).

el/sel/ig/i вбити із сідла, скинути [звалити] із сідла.

el/send||i *vt* вслати, послати (*з чого-н.*); **~o** **1.** висилання, посилання; **2.** *радіо, тб.* передача.

el/serĉ||i *vt* вишукати, розшукати, відшукати; **~ad/o** вишукування, розшукування, розшук(и).

Elsinor/o *геогр. н., м.* Гельсінгер, Ельсінор (*Данія*).

el/skatol/ig/i вийняти [дістати, добути] із шкатулки, з коробки, із скриньки.

el/skrib/i *vt* виписати (*слово, речення з тексту*).

el/sku/i *vt* витрусити, витрясти.

el/sonor/i *vt* роздзвонити, рознести.

el/sorĉ/i *vt* добути (*чарами*).

el/sortiment/ig/i вибракувати (*встановити невідповідність стандарту*); вилучити з асортименту.

***el/spez||i** *vt* витратити, потратити, затратити, видати; **~o** видаток, витрата, витрачення; **~ar/o** видатки, видактова частина бюджету; **~em/a** який легко тратить гроші; **~ig/a** затратний, який викликає (*великі*) видатки; дорогий; *tre* **~iga** розорний, розорливий; **~ig/i** призвести до видатків / витрат; викликати видатки / витрати.

el/spir||i *vt* видихнути; *~i per la buŝo* видихнути ротом; *ĉio ~is gajeson* усе дихало веселістю; *lia libro ~as malamon* його книжка дихає ненавистю; **~o** видих; **~ad/o** видихання.

el/spur||i *vt* **1.** вислідити; **2.** *мед.* виявити (*приховану хворобу*); **~ad/o** **1.** висліджування; **2.** *мед.* виявлення (*прихованої хвороби*).

el/star||i *vn* видаватися, виділятися, виступати; випинатися, стирчати; **~a** видатний; виступаючий; *~a trabo* виступаюча балка; *~a poeto* видатний поет; **~aĵ/o** виступ; **~ant/a** який виступає [випинається, стирчить]; **~ig/i** випнути, виставити; **~iĝ/i** видатися, випнутися, виставитися, виступити; **~ec/o** видатні якості; **~ul/o** *див. eminentulo*.

el/strek||i *vt* *прям., перен.* викреслити; **~ad/o** викреслення.

el/suĉ/i *vt* висмоктати, виссати; *~ botelon da vino* висмоктати пляшку вина; *~i ies fortojn* виссати чий-н. сили.

el/suk/ig/i добути [витягнути, витиснути, вичавити] сік; *перен.* витягати соки.

el/sving/i *vt* вийняти [дістати, добути] змахом / помахом

el/salt||i *vt* вимкнути, виключити (= *malŝalti*); **~o** вимикання, виключення.

el/sarĝ||i *vt* вивантажити; **~ad/o** вивантаження.

el/ŝel||aĵ/i *vt* *буд.* зняти опалубку, звільнити від опалубки; **~ig/i** вилущити, вилупити, добути (*з кори, шкірки, шкаралупи і т. п., тж перен.*); **~ig/o** вилущення (*дія того, що вилущує*); **~iĝ/i** вилущити, вилупитися, звільнитися від шкірки [шкаралупи]; **~iĝ/o** вилущення (*дія того, що вилущується*).

el/ŝip||ej/o пристань, причал; **~ig/a:** **~iga** орегасо *військ.* операція з висадки морського десанту, морський десант (*операція*); **~ig/i** вивантажити [зняти] з корабля [на берег]; висадити [зсадити] з корабля [на берег]; **~ig/o** вивантаження [зняття] з корабля [на берег]; висадка з корабля [на берег]; **~iĝ/i** зійти [висадитися] з корабля, зійти на берег [землю].

el/ŝir||i *vt* вирвати, видерти; **~iĝ/i** вирватися, видертися.

el/šov|i *vt* *прям., перен.* висунути; ~i la kapon висунути голову; ~i demandon висунути питання; ~**eb|a** висувний; ~ebla висувна (або телескопічна) антена (= *teleskopa anteno*); ~**iĝ|i** висунутися.

el/ŝpruc|i *vn* виприснутися; ~**ig|i** виприснути, вибризнути.

el/ŝraŭb|i *vt* вигвинтити (= *malŝraŭbi*).

el/ŝtel/iĝ|i потайки / крадькома вийти, вислизнути.

el/ŝut|i *vt* **1.** висипати, вивантажити (щось *сипке*); **2.** *інформ.* скачати (з сервера); ~**eb|a** *інформ.* доступний до скачування; ~**iĝ|i** висипатися.

el/ŝveb|i *vn* випурхнути.

el/ŝvit|i *vn* виділяти (з себе) краплі (*рідину*), потіти, плакати; la *rinoj* ~as *rezinon* сосни плачуть живицею; ~**aĵ/o** краплисті виділення; ~**iĝ|i** виділятися краплями, виступати; *rezino* ~**iĝas** el *riĉo* живиця виділяється краплями з сосни.

el/ten|i *vt* видержати, витримати, витерпіти, стерпіти, знести, винести, перенести; ~i *baton*, *elprovon*, *ekzamenon*, *vojaĝon*, *suferojn* видержати удар, випробування, екзамен, подорож, страждання; ~**eb|a** терпимий; ~**em/a** витривалий; ~**em/o** витривалість.

el/ter|iĝ|i викопати, добути [вийняти] з землі; ексгумувати; видобувати (*корисні копалини*); ~**ig/o** викопування, виймання з землі; ексгумація; видобування, видобуток (*корисних копалин*); ~**iĝ|i** з'явитися [показатися, висунутися] з-під землі; пробитися крізь землю [з-під землі]; зійти.

el/tir|i *vt* **1.** витягнути, витягти; висунути (*шухляду*); ~i la *ŝuon* el la *akvo* витяг(ну)ти черевик з води; ~i la *glavon* витяг(ну)ти меч; ~i *denton* вирвати зуб; ~i *sekreton* витяг(ну)ти секрет; ~i *fanditan vitran stangon* al *fadeno* витягнути розплавлену скляну паличку в нитку; ~i la *manojn* витяг(ну)ти (або простягнути) руки; **2.** *див.* *ekstrakti*; ~**o** **1.** *див.* ~**ado**; **2.** *див.* ~**aĵo**; ~**ad/o** витягання, витягування; ~**aĵ/o** **1.** витяг, виписка; цитата, уривок; **2.** екстракт, витяжка; ~**il/o** *військ.* викидач.

el/tomb/ig|i вийняти [підняти] з гробу / могили, ексгумувати.

el/tond|i *vt* витнути, витяти, вирізати (*ножицями*); ~**aĵ/o** вирізка, витинанка.

el/tord/i *vt* **1.** викрутити (*видалити крученням*); ~ *akvon* el *viŝtuko* викрутити воду з рушника; **2.** *перен.* добитися зізнання (*погрозами, тортурами*), випитати.

el/torn/i *vt* **1.** виточити (*на токарному верстаті*); **2.** відліпити (*на гончарному крузі*).

el/tortur/i *vt* **1.** вимучити тортурами; **2.** випитати тортурами.

el/trak/iĝ|i зійти з колії [рейок] (*син.* *elreliĝi*); ~**o** сходження з колії [рейок].

el/tranĉ|i *vt* вирізати; ~**aĵ/o** вирізка (*з газети і т. п.*).

el/tren/i *vt* виволокти, витягнути, витягти.

el/trink/i *vt* випити (*до дна*); ~ *botelon* per *unu tiro* випити пляшку одним духом.

el/trov|i *vt* знайти, відшукати, розшукати, вишукати, виявити, відкрити; ~**o** відкриття; *fagi* ~**on** зробити відкриття; ~**em/a** винахідливий, кмітливий; ~**em/o** винахідливість, кмітливість; ~**int/o** відкривач.

el/trud/i *vt* вимагати [вимогти] силоміць, виканючити, витягти, видерти, вибити; ~**o**, ~**ad/o** вимагання, здирство; ~**ant/o** вимагач, здирник.

el/tru/ig|i *tex.* виготовляти методом екструзії (*продавлювати розм'якшений матеріал через отвори певної форми для надання їм певної форми перерізу*); ~**o** екструзія.

el/turment|i *vt* **1.** вимучити; **2.** добитися чого-н., домогтися (*тортурами і т. п.*); ~**it/a** **1.** вимучений; **2.** випитаний.

el/turn/iĝ|i *прям., перен.* вивернутися, викрутитися; ~**o** спосіб вивернутися [викрутитися], *розм.* відмазування; ~**em/a** виверткий.

el|u| *vt xim.* елюювати, видаляти промивкою з сорбента; **~(ad)/o** елюювання; **~ant/(aj)/o** елюент, розчин для елюювання; **~it/aj/o** елюювана речовина, осад після елюювання.

el/ukrain/ig/i перекласти з української (мови).

elul/o *іноді тај* елюль (12-й місяць в єврейському календарі).

eluvii|o *геол.* елювій; **~a** елювіальний; **~i** *vt* вимивати з ґрунту; **~ad/o** вимивання з ґрунту.

el/uz|i *vt* використати (зробити непридатним внаслідок використання); витратити; зносити (одяг, взуття і т. п.); **~o** використання; знос, зношення, спрацювання; **~ig/i** витратитися; зноситися, стати непридатним для вжитку; **~it/a** використаний; витрачений; зношений, поношений; стоптаний; відпрацьований (про пару і т. п.); **~it/aj/o** використана річ; зношена [поношена] річ; **~it/ec/o** зношеність; стоптаність; спрацьованість.

el/vag/i *vn* вібрести.

el/vagon|ig/i вивантажити вивести з вагона; висадити з вагона; **~ig/i** висісти з вагона [поїзда], вийти з вагона; **~ig/o** вихід з вагона.

el/vapor|ig/i випарувати; випарити; **~ig/o** випаровування, випарювання (дія того, що випаровує, випарює); **~ig/i** випаруватися; випаритися; википіти; **~ig/o** випаровування, випарювання (дія того, що випаровується, випарюється); **~il/o** паровипускний пристрій.

el/ven|i *vn* вийти; **~ig/i** вивести.

el/vend/i *vt див.* disvendi.

el/ventr/ig/o *мед.* евентерація (випадіння внутрішніх органів із черевної порожнини через дефект її стінки).

el/vers|i *vt* *прям., перен.* вилити; пролити; **~ig/i** вилитися; пролитися.

el/vetur|i **1.** *vn* виїхати; **~i** el la urbo vespere виїхати з міста ввечері; **2.** *vt* з'їздити, роз'їздити (зіснувати їздою); **~i** vojon роз'їздити дорогу; **~(ad)/o** виїзд (дія); **~ej/o** виїзд (місце); **~ig/i** вивезти; **~ig/o** вивезення, вивіз.

el/vid|o вид (з вікна і т. п.); ĉambro kun ~o al placo (або sur placon) кімната з видом на площу; **~ig/i** проглядати (з-під чого-н.).

el/vind/ig/i вивільнитися з пелюшок, розкутатися; ~ el komplikaĵoj виплутатися з ускладнень, затруднень.

Elvira Ельвіра (жін. ім'я).

el/vi|i *vt* витерти, стерти; **~ig/i** витертися, стертися; зникнути, щезнути.

el/vok|i *vt* *прям., перен.* викликати; **~i** militon, abomenon, ridon, timon викликати війну, відразу, сміх, страх; **~i** iun al duelo викликати кого-н. на дуель; **~i** spiritojn викликати духів; **~i** en iu ĝemetogojn викликати в кого-н. спогади; **~o** виклик; **~ad/o** викликання; **~iv/a** образний, який викликає образи; **~iv/e** образно; **~iv/ec/o** образність.

el/volv|i *vt* **1.** *див.* malvolvi; **2.** подати в розгорнутій формі; **~i** planon подати план у розгорнутій формі; **~i** funkcion подати функцію в розгорнутій формі, розкласти функцію ~aj/o мат. розкладка.

el/vom/i *vt* виблювати, вирвати.

el/vring/i *vt* викрутити (з чого-н. викручуванням: воду з білизни і т. п.).

Elzac/o *див.* Alzaco.

elzevir/o *друк.* ельзевір (назва голландських книг, надрукованих у 16-17 ст. друкарями-видавцями Ельзевірами та шрифтом, що в них використовувався).

*-em- **I.** *суф., що позначає схильність до чого-н.:* tim~a боязливий; fid~a довірливий; tim~o боязливість; fid~o довірливість; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~a схильний,

налаштуваний на що-н.; ~о нахил, схильність; потяг; ~і *vt* мати, виявляти схильність [потяг]; ~ig/i пробудити схильність, схилити (до якого-н. вчинку, = inklinigi).

***emajl|o** у рiзн. знач. емаль (покриття, художні вироби); полива, глазур; *denta* ~о зубна емаль (син. *adamantino*); *ekspozicio de* ~ој *v*ставка емалі; ~а емалевий; ~а *vazo* емалева ваза; ~а *farbo* емалева фарба; ~і *vt* емальовати, глазурувати, покривати поливою [глазур'ю]; ~aj/o емальований / полив'яний виріб; ~ist/o емальовальник; ~it/a емальований, полив'яний.

emajl/o/pentr/ad/o малювання емаллю.

eman|i *vn* філос., фіз. витікати, випромінюватися, виділятися, сходити; ~(ad)/o витікання, випромінювання, виділення, еманация (витікання, випромінювання з божественного начала всієї різноманітності світу); ~(aj)o **1.** філос. еманация (речовина); **2.** хім. Еманация (радіоактивний хімічний елемент); ~ig/i випромінювати, виділяти, випускати з себе; ~il/o радіо активний вібратор.

***emancip|i** *vt* **1.** юр. позбавити батьківських або опікунських прав; **2.** емансипувати, звільняти, розкріпачувати; ~(ad)/o емансипация (дія того, що емансипує); ~ig/i емансипуватися; ~ig/o емансипация (дія того, що емансипується); ~it/a **1.** юр. позбавлений батьківських або опікунських прав; **2.** емансипований, розкріпачений; ~ita *virino* емансипована жінка, емансипантка.

Emanuel|o Емануїл (чол. ім'я); ~а Емануїла (жін. ім'я).

Emaus/o бібл. Емаус (село в Юдеї).

***embaras|o** скрута, скрутне становище, утруднення; перешкода, завада; клопіт, халепа; притичина, заковика; *esti en granda* ~о бути у великій скруті; *meti iun en* ~on поставити ког-н. у скрутне становище, завдати клопоту ком-н.; *forigi ĉiujn* ~ојn усунути всі труднощі; \diamond *sidi en amaso de* ~о ускочити по самі вуха; *eliri sen frakaso el granda* ~о вийти сухим із води; ~а скрутний, сутужний; ~і *vt* заважати, утрудняти, перешкоджати, ст(ав)ати на перешкоді / заваді, завд(ав)ати клопоту; підвести; ~ig/i потрапити у скруту [скрутне становище], ускочити в халепу, набратися клопоту; заплутатися; ~igi *mi respondo* важко дати відповідь, важко відповісти, не знати, що відповісти, не мати готової відповіді; ~it/a який потрапив у скрутне становище, який ускочив у халепу; поставлений у безвихідь.

embarg|i *vt* (іон) накласти ембарго (на що-н.); ~о ембарго; *meti* ~on *sur* іон накласти ембарго на що-н.

emberiz|o орн. вівсянка [*Emberiza*]; blankkara вівсянка білошапкова [*E. leuccephalos*]; ~о brunkara вівсянка жовчна [*E. bruniceps*]; ~о brunrubanda ~о вівсянка дібровник, дібровник [*E. aureola*]; flava ~о вівсянка звичайна [*E. citrinella*]; flavbrova ~о вівсянка жовтоброва [*C. chrysophrys*]; malgranda ~о вівсянка-крихітка [*E. pusilla*]; nigrakara ~о вівсянка чорноголова [*E. melanocephala*]; ruĝbruna ~о вівсянка руда [*E. rutila*]; blankgotĝa ~о сірощока вівсянка білошия, зонотрихія білошия [*Zonotrichia albicollis*]; blankverta ~о сірощока вівсянка білоголова, зонотрихія білоголова [*Z. leucophrys*]; ruĝvosta ~о сірощока вівсянка рябогруда, зонотрихія рябогруда [*Z. iliaca*]; rufflanka ~о тауї червоноокий [*Pipilo erythrophthalmus*]; ~ed/o/j вівсянкові [родина *Emberizidae*].

***emblem|o** **1.** емблема; *la* ~о *de* Esperanto емблема есперанто; **2.** карт. масть; *la kvar* ~j *de* *la* ludkartoj estas trefo, piko, kero kaj karoо чотири масті гральних карт це трефа, вино, чирва і бубна; ~а емблематичний.

embol|o мед. ембол (чуже тіло в судині); *sepsa* ~о мікробний [септичний] ембол; ~oz/o емболія, закупорка кровоносних судин; ~oz/ig/o емболізація.

embol/ektomio хір. емболектомія.

emboli/o див. embolozo.

embrazur/o 1. *арх.* амбразура; (віконний або дверний) проріз, пройма; fenestra ~ віконний проріз, віконна пройма, вікнина (= fenestroniĉo); 2. *військ.* амбразура, бійниця (= paftruo).

***embri||o** *біол.* ембріон, зародок, зачаток; ~а ембріональний, зародковий, зачатковий; ~а stadio зародкова стадія; ~ig/i зачати, зародити; ~iĝ/i зачатися, зародитися; ~olog/o ембріолог; ~olog/i/o ембріологія.

embri/(o)/fit/o/j *бот.* вищі рослини, листостеблові рослини [група Embryobionta] (син. embrioplantoj, kormofitoj, kormoplantoj, arkegoniplantoj).

embri/(o)/genez/o *біол.* ембріогенез.

embriogeni/o *див.* embriogenezo.

embri/(o)/plant/o/j *бот.* вищі рослини, листостеблові рослини (= embriofitoj).

embri/o/tomi/o *хір.* ембріотомія (розтин плода в матці і видалення його).

embri/o/transfer/o *мед.* ембріотрансфер.

embrokaci/o *мед.* 1. обливання (хворого місця лікувальною рідиною); 2. лікувальна рідина (для обливання хворого місця).

***embusk||o** засада, засідка (місце, = embuskejo; маневр); ~o el kvar taĉmentoj засада з чотирьох загонів; posteni en ~o сидіти в засаді; leviĝi el ~o піднятися із засади; fari ~on kontraŭ iu улаштувати засаду кому-н. (або на кого-н.); ~i vn (ion = kontraŭ io, iun = kontraŭ iu) перебувати [сидіти, ховатися] в засаді (на що-н., кого-н.); підстерігати в засаді; ~ej/o засада, засідка (місце); ~ig/i заховати [залишити, посадити] в засаді; ~iĝ/i укритися [сховатися, причаїтися, затаїтися, засісти] в засаді; ~ul/o/j засада, засідка (люди, що знаходяться в засаді).

emental/o *кул.* ементаль (сорт швейцарського сиру).

emerĝi||i *vn* 1. *див.* malmergiĝi; 2. *фіз.* вийти [з'явитися] з якого-н. середовища (пройшовши крізь нього, н-д, про промінь); ~а: ~a punkto *фіз.* точка виходу (з середовища).

Emerik/o Емерих, Імре (чол. ім'я).

***emerit||o** пенсіонер (за вислугою років); відставник (за вислугою років); ~а 1. який знаходиться на пенсії, у відставці; ~а profesoro професор на пенсії; ~а oficiro офіцер у відставці, відставний офіцер, відставник; 2. пенсіонерський; ~а pensio емеритура, пенсія (за вислугою років); ~ec/o перебування на пенсії, у відставці; становище пенсіонера, відставника; ~ig/i відправити на пенсію; відправити у відставку; (за вислугою років); ~iĝ/i вийти на пенсію (за вислугою років); ~iĝ/o вихід на пенсію (за вислугою років); ~in/o пенсіонерка (за вислугою років).

emeritur/o пенсія (за вислугою років), емеритура (= emerita pensio).

emersi/o *астр.* вихід [поява] із тіні від іншої зірки (= malimersio).

emetik/o *фарм.* 1. *заст.* антимонілтартрат калію, блювотний камінь (речовина, що застосовувалась як блювотне); 2. еметик, блювотний засіб, блювотне (у знач. ім.).

emetin/o *фарм.* еметин.

emetrop/a *див.* ейметропа.

***emfaz||o** емфаза; напруженість у вимові, емоційна виразність, виділення тоном; ~а емфатичний; напружений; підкреслений; ~i vt 1. вимовляти з емфазою, підкресленою виразністю, напруженістю, виділити інтонацією, акцентувати, підкреслювати, наголошувати; 2. *друк.* виділити (текст спеціальним шрифтом).

emfizem||o *мед.* емфізема (надмірне скупчення повітря в органах); ~а емфізематозний.

emi/o ...емія (у складних словах відповідає поняттю „захворювання крові”).

emid||o зоол. болотна черепаха, річкова черепаха, еміс [*Emys*] (син. *marça testudo*); **~ed/o/j** прісноводні черепахи [*родина Emydidae*].

emigr/i *vn* емігрувати (*тк про людей*, = *elmigri*).

emigraci/o **1.** *див.* *elmigrado*; **2.** *див.* *elmigrantaro, elmigrintaro, elmigrularo*.

Emil||o Еміл(ій), Еміліо (*чол. ім'я*); **~а, ~in/o** Емілія (*жін. ім'я*).

***Emili/o** **1.** Емілія (*жін. ім'я*); **2.** *геогр. н.* Емілія (*область в Італії*).

Emilian/o Емільян, Омелян (*чол. ім'я*).

Emili/o-Romanj/o *геогр. н.* Емілія-Романья (*область в Італії*).

I eminent/o інколи тај, церк. еміненція, високопреосвященство (*титул кардинала при звертанні до нього або при його згадуванні*); *via* ~ *ваша* еміненція, *ваше* високопреосвященство; *lia* ~ *його* еміненція, *його* високопреосвященство.

II eminent/o *анат.* підвищення, виступ.

***eminent||a** видатний, визначний; знаменитий; славнозвісний, знатний; **~а** *scienculo* видатний учений; **~а** *pobelo* знатний дворянин / шляхтич; **~і** *vn* бути видатним [визначним, знаменитим, знатним]; виділятися, вирізнятися; **~ec/o** знаменитість; славнозвісність; **~ul/o** видатна особа, знаменитість; **~ul/ar/o** видатні особи [діячі], знаменитості; *цвіт (суспільства, науки і т. ін.)*.

***Eminj/o** (*пестл. форма від Emilio*) Міля.

emir||o емір; **~а** емірський; **~ej/o** **1.** *нрк., див.* *emirlando*; **2.** резиденція еміра; **~uj/o** *див.* *emirlando*.

emir/land/o емірат; *Unuiĝintaj Arabaj (E)~j* *геогр. н., кр.* Об'єднані Арабські Емірати.

emisar(i)/o *сумн.* емісар; посланець; посланник.

emisi||i *vt* **1.** *фін.* емітувати, пускати в обіг; **2.** *фіз.* емітувати, висилати, променювати; **~о** **1.** емісія, випуск (*грошових знаків*); **2.** *фіз.* емісія, випускання; *stimulita* ~о *фіз.* стимульована [вимушена] емісія; **~а** емісійний; **~а** *banko* емісійний банк; **~а** *kredito* емісійний кредит; **~ant/o** емітент.

emitor||o *ел., радіо* емітер, випромінювач; **~а** емітерний.

Emma Емма (*жін. ім'я*).

***emocii||i** *vt* хвилювати, розчулювати, зворушувати; **~а** емоційний, зворушливий, хвилюючий; **~о** емоція, хвилювання, переживання; **~iĝ/i** розчулюватися, (роз)хвилюватися, (почати) переживати; **~iĝ/o** емоційне піднесення, розчулення, зворушення; **~iĝ/em/a** емоційний (*про характер*); **~it/a** схвилюваний, розчулений, зворушений.

emoci/plen/a сповнений емоцій, розчулений, зворушений, схвилюваний.

emoci/vek/a хвилюючий.

Empedokl/o Емпедокл (*давньогрецький філософ*).

empen/o *ав.* хвостове оперення (*син.* *vosto*).

empenaĝ/o *ав.* вертикальне хвостове оперення; висотний рульовий механізм.

empenal/o *ав.* горизонтальна стабілізуюча поверхня, стабілізатор.

empeneron/o **1.** *ав.* кермо висоти; **2.** *рідко*, = *horizontala rudro*.

empetr||o *бот.* водянка, голубець [*Empetrum*]; **~ac/o/j** водянкові [*родина Empetraceae*].

empiem/o *мед.* емпієма, гнійник.

empir/o *мист.* ампір.

empire/o *міф.* емпірей (*оселя богів*).

empireŭm||o запах пригорілого, смак пригорілого; ~а сивушний; ~а oleo сивушна олія.

empiri||o філос. емпірія, досвід; ~а емпіричний, заснований на досвіді; ~е емпірично; ~аĉ/a емпіричний (ненауковий, який не має теоретичного обґрунтування, = ~а); ~ism/o емпіризм; ~ist/o емпірик, прихильник емпіризму; ~ul/o емпірик, практик.

empiri/o/kritik/ism/o філос. емпіріокритицизм.

empirism/o див. empirismo.

empirist/o див. empiriisto.

empori/o іст. емпорій (короткочасна торгова стоянка, організована купцями на території іншої країни).

emu/o орн. ему (= dromiceo).

***emulsi**||o емульсія (тж фото); ~а емульсійний; ~і vt емульгувати, емульсувати, готувати емульсію; ~ad/o емульгування, емульсування, підготовка емульсії; ~ant/(aĵ)/o емульгатор; ~az/o хім. емульсин; ~ebl/o емульсовність; ~il/o емульсор; ~in/o див. ~azo; ~oid/o емульсоїд.

I*en I. прийм. у, в; на; **1.** позначає місце: ~ la urbo у місті; ~ arbaro у лісі; ~ arbaron у ліс; **2.** позначає час: ~ la venonta jaro у наступному році; ~ printempo навесні; **3.** виражає інші обставинні значення: ~ alia maniero іншим способом; ~ nova palto у новому пальті; rompi ~ resojn розбити на шматки; ili venis ~ granda nombro вони прийшли у великій кількості; romarbo ~ floroj яблуна у цвіті; **II.** самотійно вжив. морфема: ~а внутрішній (= interna); ~е усередині (= interne); ~e/n усередину, до середини (= internen); ~ig/i вносити; вводити; вкладати; впроваджувати; ~ig/o, ~ig/ad/o внесення; введення; ввід (тж інформ.); вкладання; впровадження; ~ig/aĵ/o інформ. вхідні дані; ~ig/il/o, ~ig/ator/o інформ. пристрій вводу; ~iĝ/i занурюватися, заглиблюватися; впроваджуватися; проникати усередину; **III.** преф. зі знач. прийм., найчастіше відповідає укр. **в-, у-, за-**: ~iri входити; ~skribi вписувати; ~vicigi ставити в ряд, шикувати.

II -en- зоол. суф., за допомогою якого утворюється назва підродина шляхом додавання його до назви роду; відп. лат. **-inae**: mustelo – куниця (назва роду), mustel~oj – підродина куницевих.

III -en- хім. –ен (суф., що вказує на наявність одного подвійного зв'язку C = C у ненасичених вуглеводнях: et~o етен, but~o бутен).

IV en- хім. преф., що вживається з суф. функції і який в атомній групі молекули вказує на наявність подвійного зв'язку, сусіднього до функції; ~al/o еналь; ~ol/o енол; ~on/o енон.

V en/o єна (японська грошова одиниця).

en/abism/iĝ/i упасти в безодню, кинутися в безодню, провалитися у безодню; перен. потрапити у безодню, скотитися у прірву.

enad/o орн. голуб синяк [*Columba nas*] (син. arbokolombo).

en/akv||ig/i помістити [покласти, занурити] у воду; ~iĝ/i зайти у воду, зануритися.

enalag/o лінгв. еналага (перенесений епітет або порушення формально-граматичної відповідності).

en/am/iĝ||i (al iu, je iu, inodi en iun) влюбитися, закохатися (у кого-н.); li ~is al junulino el najbara domo він закохався в дівчину з сусіднього будинку; ~o закоханість.

enant/o **1.** бот. омеґ [*Oenanthe*]; **2.** орн. кам'янка [*Oenanthe*].

enantem/o мед. енантема (висип на слизових оболонках).

enantiomorf||a фіз., хім. енантіоморфний; ~ec/o енантіоморфність; ~ism/o енантіоморфізм.

enantiotrop||a фіз., хім. енантіотропний. ~ec/o енантіотропність; ~ism/o енантіотропізм.

enantioz/o див. oksimogo.

en/arkiv/ig/i покласти [здати, помісти] в архів, архівувати.

en/aũt|ig/i посадити в автомобіль / машину; занести [завантажити] в машину; ~**iĝ/i** сісти в автомобіль / машину.

en/balzam/ig|i забальзамувати (= balzami); ~**ist/o** бальзамувальник.

en/bat/i vt вбити (у стіну, землю, голову і т. ін.).

en/bløv/i vt вдути; *перен.* вдихнути, влити; ~ fortojn en iun вдихнути сили в кого-н.

en/botel/ig/i налити в пляшку [бутель], розлити (в пляшки).

en/brak/ig|i *див.* brakumi; ~**o** *див.* brakumo.

en/brigad/ig/i записати до складу бригади, прийняти [включити] в бригаду.

en/buĝet/ig/i ввести до бюджету, закласти в бюджет.

en/bus/iĝ/i зайти [сісти] в автобус.

en/buŝ|aĵ/o вудила (= mordaĵo 2); ~**ig/i** взяти [запхати, вставити, покласти] в рот [до рота]; запхати [вставити] в дуло [отвір]; ввести в гирло; ~**iĝ/i** увійти [проникнути, вставитися] в рот [дуло, отвір]; увійти в гирло.

encefal|o *анат.* головний мозок (= serbo 1); mjela ~**o** довгастий мозок (= mjelbulbo); ~**a** мозковий (*стосовно головного мозку*); ~**in/o** фізіол. енцефалін; ~**it/o** мед. енцефаліт, запалення головного мозку; akuta ~**ito** гострий енцефаліт; letargia ~**ito** летаргічний енцефаліт; ~**algi/o** мед. головний біль (*при патології головного мозку*).

encefal/o/graf/i/o мед. енцефалографія.

encefal/o/gram/o мед. енцефалограма.

encefal/o/mjel/it/o мед. енцефаломіеліт.

encefal/o/pati/o мед. енцефалопатія.

Encelad/o 1. міф. Енкелад, Енцелад (*один із сторуких велетнів*); 2. *астр.* Енцелад (*супутник Сатурна*).

en/cerb/ig/i 1. уживити в мозок, уставити в мозок (*електроди і т. п.*); 2. закарбувати в мозку; 3. *див.* enkarigi.

enciklik/o *церк.* енцикліка (*письмове звернення папи римського*).

***enciklopedi|o** енциклопедія; ~**a** енциклопедичний; ~**e** енциклопедично, всеосяжно; ~**ist/o** енциклопедист.

en/cirkl/ig/i узяти в кільце, оточити; ~ агнеон узяти армію в кільце, оточити армію.

en/cirkvit/ig/i *ел.* підключити (*до електромережі*).

en/ĉen/ig/i *заст.*, *див.* ĉeni.

en/ĉerk/ig/i покласти в труну / домовину.

***-end-** *суф.* зі знач. „*яким має бути*”: far~**a** laboro робота, що має бути зроблена; solv~**a** problemo задача, що має бути розв'язана.

en/danĝer|ig/i наразити на небезпеку, поставити в небезпечне становище; ~**iĝ/i** наразитися на небезпеку, потрапити в небезпечне становище.

endemi|o мед. ендемія (*постійне існування й періодичне поширення окремих захворювань у певній місцевості*); ~**a** мед., екол. ендемічний; місцевий (*про хворобу*); ~**ec/o** ендемічність; ~**ism/o** біол. ендемізм; ~**ul/o** екол. ендемік.

en/dent/ig/i *тех.* ввести у стик [зчеплення], стикнути (*про шестірні*).

en/derm|a мед. внутрішньошкірний (= enhaŭta); ~**e** усередині шкіри; внутрішньошкірно.

Endimion/o міф. Ендиміон (*прекрасний пастух, закохана у якого Селена намовила Зевса приспати його, щоб зберегти вічну юність*); (**e**)~**o** бот ендиміон [Endymion].

***endivi||o** бот. цикорій салатний, ендивій [*Cichorium endivia*]; *largifolia* ~ ендивій широколистий, салат-(ескаріоль), салат дикий [*Cichorium endivia latifolia*] (син. *skarolo*); *krispa* ~ ендивій кучерявий [*Cichorium endivia crispa*]; ~**a**: ~**a** salato кул. салат з ендивію.

endo- ендо... (інтернаціональний преф., що означає знаходження всередині чого-н.).

endocentr/a лінгв. ендочентричний (який відповідає за лексико-граматичними властивостями і функцією головним своїм елементам).

endocitoz/o біол. ендочитоз.

endoderm/o біол., бот. ендодерма.

endofazi/o псих. ендочазія (внутрішня мова; здійснення рухів губ, язика та щелепи, що відповідають говорінню, але без вимовляння звуків).

endogami||o етн. ендочамія (звичай, що дозволяв шлюби лише між представниками однієї суспільної групи); ~**a** ендочамний.

endogen/a біол., мед., геол. ендоченний.

endokard/o заст., див. *endokardio*.

endokardi/o анат. ендочард(ій).

endokarp/o бот. ендочарпій, середочлодень.

en/dok/ig/i мор. поставити в док.

endokrani/o анат. ендочран (зліпок внутрішньої поверхні кісток черепа).

endokrin||a фізіол. ендочринний; ~**aj glandoj** ендочринні залози, залози внутрішньої секреції; ~**olog/o** мед. ендочринолог; ~**olog/i/a** ендочринологічний; ~**olog/i/o** ендочринологія.

endolimf/o фізіол. ендочлімфа.

en/dom||a який знаходиться (розташований, відбувається) в будинку, у приміщенні; ~**e** у будинку, у приміщенні.

endometr/o анат. ендочетрій (слизова оболонка, що покриває внутрішню поверхню матки).

endomorfi/o мат. ендочморфізм.

endonukleaz/o біол. ендочнуклеаза.

endoplasm/o біол. ендочплазма.

En-Dor/o бібл. Ен-Дор (село).

endorfin/o фізіол. ендочрфін.

en/dorm||ig/i приспати; ~**iĝ/i** заснути, поринути в сон; ~**iĝ/o** засинання.

endos/i vt фін. індочувати (робити передавальний напис на звороті векселя, = *ĝiri* 1).

endoskop||o мед. ендочскоп; ~**i/o** ендочскопія.

endosmoz/o фіз., біол. ендочсмоз (проникнення води і розчинених в ній речовин із зовнішнього середовища в клітину, = *enosmozo*).

endosperm/o бот. ендочсперм.

endoteli||o анат. ендочетелій; ~**a** ендочетеліальний; ~**oid/a** ендочетеліоїдний.

endoterm/a фіз. ендочтермічний, тепловбирний (= *varmoeniga, varmokonsuma*); ~ реакціо ендочтермічна реакція.

endotoksin/o бакт., хім. ендочтоксин.

Ene||o міф., літ. Енеї (один із троянських героїв); ~**ad/o** „Енеїда” (поема Вергілія); (**e**)-**id/o** енеїць.

Eneid/o *див.* Eneado.

eneolitik/o *археол.* енеоліт.

energetik||o **1.** енергетика (*розділ фізики, що вивчає енергію*); **2.** *заст., див.* energiismo; **~a** енергетичний; **~ist/o** (учений-)енергетик.

***energi||o** *прям., перен.* енергія, сила; mekanika, elektromagneta, statika, kineta *~o* механічна, електромагнітна, статична, кінетична енергія; elektra *~o* електрична енергія, електроенергія; atomkerna *~o*, nuklea *~o* енергія атомного ядра, ядерна енергія; latenta *~o* прихована енергія; libera *~o* вільна енергія; **~a** енергійний; **~e** енергійно, з енергією; **~ig/i** наповнити [наділити, напоїти] енергією, пробуджувати енергію; **~ism/o** *філос., наук.* енергетизм (*течія у філософії та природознавстві на початку 20 ст., прихильники якої заміняли поняття матерії поняттям енергії*); **~ist/o** прихильник [послідовник] енергетизму.

energi/bend/o *фіз.* енергетична зона, енергетична смуга.

energi/bezon/a *біол.* який потребує енергії.

energi/de/pend/a *тех.* енергозалежний.

energi/don/a наснажливий, який додає енергії.

energi/ekonomi/o енергетичне господарство, енергогосподарство.

energi/font/o джерело енергії, енергетичний ресурс.

energi/konsum||a який споживає енергію; **~ad/o** енергоспоживання.

energi/kriz/o енергетична криза, енергокриза.

energi/kvantum/o *фіз.* квант енергії.

energi/ne/depend/a *тех.* енергонезалежний.

energi/plen/a енергійний, повний енергії.

energi/politik/o енергетична політика.

energi/produkt/ad/o виробництво енергії.

energi/proviz||a енергопостачальний; **~ad/o** енергопостачання.

energi/ŝpar||a енергозберігаючий, енергозбережний; **~ad/o** збереження / економія енергії, енергозбереження.

energi/trans/form/il/o *фіз., тех.* перетворювач енергії; *~* rog mezurado датчик, вимірювальний перетворювач.

en/est/(ad)/o вміст, наявність.

en/etat/ig/i вписати [внести, включити] в офіційний список, у перелік, у відомість, у штатний розклад.

en/fak/ig/i покласти у відповідне відділення (*стола, шафи і т. п.*).

en/fal||i *vt* **1.** упасти (*у що-н., усередину чого-н.*); увалитися; упасти, запасти(ся); **~i** (en) kavon упасти [увалитися] в яму; **~i** (en) mizeron упасти в злидні; **~i** (en) malsanon упасти в хворобу; **~i** (en) ŝambroŝon увалитися в кімнату; liaj okuloj **~is** його очі запасти(ся); **2.** провалитися, просісти (*через недостатню опору*); ĉi tie la grundo **~is** тут земля провалилася; **3.** *перен.* потрапитися; kiel do ni tiel **~is**? як же ми так потрапилися?; finfine li **~is** нарешті він потрапився; **~il/o** *перев. перен.* пастка, западня; **~int/a** який упав [провалився]; запалий; впалий; *перен.* який потрапився; **~uj/o** яма-пастка, яма-западня.

en/fend||i *vt* вищербити, забути; **~o** щербина, зазублина, зазубень, визубень.

en/fer/ig/i закувати в залізо.

en/ferm||i *vt* закрити, зачинити, замкнути, затворити (*когось, щось у чому-н.*); **~i si/n** *див.* **~ig/i**; **~o** закриття, зачинення, замкнення, затвор (*у чому-н., усередині чого-н.*); **~ig/i**

закритися, зачинитися, замкнутися, затворитися (у чому-н.); ~iĝ/em/a схильний до затворництва; ~iĝema karaktero замкнутий характер.

en/feŭd/ig/i наділити феодом, ленним володінням.

en/fiks/i vt закріпити, затиснути, зафіксувати (в чому-н.).

enfil||i vt військ. обстрілювати поздовжнім вогнем; ~o, ~ad/o обстріл поздовжнім вогнем.

en/filtr/iĝ/i просочитися, проникнути (як через філтр).

en/flar/i vt вдихнути носом.

en/flirt/i vt впурхнути.

en/flu||i vt впадати, втікати (про річку); ~o впадіння (дія); ~ant/o рідко, див. alfluanto; ~ej/o гирло, впадіння (місце).

en/flug/i vt влетіти.

en/fokus||ig/i (с)фокусувати, навести на різкість; зібрати у фокус; розмістити у фокусі; ~iĝ/i (с)фокусуватися.

en/fold/ig/i вкласти [вставити] у паз, у фланець.

en/forn/ig/i помістити [поставити, завантажити] в піч.

en/fortik||igi міцно вкоренити, закріпити; усталити; ~iĝ/i міцно вкоренитися, закріпитися; усталитися.

en/fos/i vt укопати, закопати, врити, зарити.

en/frost/iĝ/i вмерзнути.

en/frot||i vt втерти; ~ad/o втирання.

en/fund/iĝ/i погрузнути, сісти на мілину.

Engadin/o геогр. н. Енгадин (національний парк у Швейцарії).

engaĝ||i vt **1.** театр., кіно ангажувати, найняти [запросити] на роль (актора на основі контракту); ŝi estis ~ita en la Viena Operdomo ĵi zaangażовано до Віденської опери; **2.** втягнути, залучити, запросити; ~i iun en komploton втягнути кого-н. у змову; ~i si/n див. ~iĝi; ~o **1.** театр., кіно запрошення (на роль); **2.** втягнення, залучення, запрошення; ~iĝ/i політ. стати ангажованим (добровільно прийняти переконання).

en/garaĝ/ig/i див. garaĝi.

en/gas/a внутрігазовий; ~ elektra malŝarĝo газовий розряд, електричний розряд у газах.

en/gast/iĝ/i прибути [заїхати, зайти] в гості; зупинитися; поселитися.

en/gips/ig/i вкласти в гіпс, накласти гіпс.

engl||o/j іст. англи (германське плем'я); (E)~uj/o іст. землі англів.

en/glaci||ig/i помістити в лід, обкласти льодом; ~iĝ/i вмерзнути в лід; проникнути в лід.

en/glit||i vn, ~iĝ/i просковзнути, прослизнути (досередини чого-н.).

en/glu||i vt вклеїти; ~iĝ/i влипнути.

en/glut/i vt проковтнути, заковтнути, поглинути.

engob/o ангоб (покриття для керамічних виробів).

en/gorĝ/ig/i влити в горло; вставити в горло.

engram/o біол., псих. енграма (біохімічна зміна, що виникає внаслідок зовнішньої стимуляції; зміни в центральній нервовій системі, які виникають внаслідок дії зовнішніх подразників).

engraŭ/o іхт. анчоус, хамса [Engraulis].

en/greft/iĝ/i **1.** с.-г. прищепитися, вростися; **2.** мед. прижитися.

en/gres/ig/i вивести [вигнати] на пасовище, на луг (худобу).

en/grimp/i vt вповзти, влізти.

en/gut|i vt вкап(ув)ати, закап(ув)ати; ~i atropinon en la okulojn закапати атропін в очі; ~ad/o закапування.

en/haladz/iĝ/i див. haladziĝi.

enharmon/a муз. енгармоні́йний.

en/haŭt/a внутрішньошкірний.

***en/hav||i** vt містити (в собі), вміщати; ~i en si minacon містити в собі погрозу; via respondo ~as malĝustaĵon ваша відповідь містить неточність; la preĝejo povas ~i mil personojn церква може вмістити тисячу людей; ~o зміст; вміст; *лит.* фабула; la ~o de via letero зміст вашого листа; ~ec/o місткість.

en/hav/o/riĉ||a змістовний, багатий за змістом; ~ec/o змістовність.

en/hav/tabel/o зміст (у вигляді переліку глав).

en/hospital/ig||i покласти [помістити] в шпиталь / госпіталь, у лікарню; госпіталізувати; ~ig/o госпіталізація; ~iĝ/i лягти в шпиталь / госпіталь, у лікарню.

enig/aparat/o = enigilo, enigatoro (див. *nid* en).

***enigm||o** *прям., перен.* загадка; ~o de la naturo загадка природи; *fari* ~on, *proponi* ~on загадати загадку; *solvi* ~on розгадати загадку; *paroli* per ~oj говорити загадками; ~a загадковий; таємничий; ~e загадково; ~ec/o загадковість.

enigm/o/plen/a див. *enigma*.

enigm/o/rim/aĵ/o шарада.

en/ing/ig/i див. *ingi*.

***en/ir||i** vt увійти, зайти (*досередини*); в'їхати, заїхати; ~i en ĉambron увійти в кімнату; mi ~is al ŝi я зайшов до неї; ~i en la komitato увійти до комітету (*стати членом комітету*); ~i en la oficon увійти в посаду; ~i en la memoron увійти в пам'ять; ~a вхідний; ~a bileto вхідний квиток; ~o **1.** вхід (*дія*); ~o malpermesita! вхід заборонено!; **2.** див. ~ejo; ~ej/o вхід (*місце*); *atendi ĉe la* ~ejo al la metrostacio чекати біля входу до метро.

en/ir/bilet/o вхідний квиток.

en/ir/ekzamen/o вступний екзамен / іспит.

en/ir/kart/o вхідна перепустка.

en/ir/pag/o вхідна плата, плата за вхід.

en/ir/paĝ/o див. *hejmpaĝo*.

en/ir/tru/o вхід (у вигляді отвору); вхідний лаз, вхідний отвір.

en/ir/viz/o в'їзна віза.

en/jekci||o *мат.* вкладка, ін'єкція; ~a ін'єктивний.

en/jung/i vt впрягти; \diamond *kui sin* ~is, *devas tiri* узявся за гуж, не кажи, що не дуж.

en/ĵet||i vt вкинути, закинути (*усередину чого-н.*); ~o вкидання.

en/ĵurnal/ig/i помістити у (щоденній) газеті; записати у щоденник [журнал], внести до щоденника [журналу].

en/kadr||e: ~e de див. *kadre de*; ~ig/i див. *kadri*.

en/kaĝ/ig/i помістити [кинути, заперти] в клітку.

en/kaleŝ||ig/i посадити в карету [коляску, екіпаж]; завантажити в карету [коляску, екіпаж]; ~iĝ/i сісти в карету [коляску, екіпаж].

en/kalkull|i *vt* нараховувати, містити, мати в собі, мати у своєму складі; **~ant/e** враховуючи.

en/kalm/iĝ/i *мор.* потрапити у штиль.

en/kamer/ig/i: ~ kartoĉon дослати патрон у патронник; вставити патрон у гніздо (*барабана револьвера*).

en/kanal/ig/i направити в канал, направити по каналу; *перен.* спрямувати в потрібне русло.

en/kanon/ig/i *церк.* канонізувати, захувати до лику святих.

en/kap||ig/i вбити в голову, уто(в)кмачити; ~i al si вбити собі в голову; **~iĝ/i** засісти в голові, уто(в)кмачитися.

en/kapt||i *vt* упіймати (*сімою, сільцем і т. п. або в себе*); **~iĝ/i** упійматися, потрапитися; застрягти (*не змогти вибратись*).

en/karcer/ig/i посадити [кинути, помістити, замкнути] в карцер, в одиночну камеру, в темницю], ув'язнити в карцері, в одиночній камері, в темниці.

en/karn/iĝ/i **1.** проникнути в тіло, врости в тіло; **2.** *рел.* втілитися.

en/kased/ig/i записати на касету [магнітофон].

en/kas/ig||i прийняти в касу, інкасувати; **~o** інкасація; інкасо; **~ist/o** інкасатор.

en/katen/ig/i *див.* kateni.

en/kaŭstik||o **1.** воскова фарба (= vaksfarbo); **2.** паста для підлоги або меблів; **3.** восковий лак; **~i vt** **1.** малювати восковою фарбою; **2.** натирати пастою; **3.** покривати восковим лаком.

en/kav/iĝ/i **1.** потрапити в яму, упасти в яму; звалитися в яму; **2.** *див.* kaviĝi.

en/kazern/ig/i поселити [розмістити] в казармі (*або казармах*)

en/kel/ig/i поставити [покласти, розмістити] в льоху / підвалі / погребі.

en/kest/ig||i вкласти [кинути, сховати, запакувати] в ящик(и), у скриньку; **~ist/o** пакувальник.

***enket||o** **1.** розслідування, розслід, дізнання, слідство, опит; *fari ~on pri iu afero* проводити розслідування, дізнання, слідство в якій-н. справі; *~o pri la publika opinio* опит громадської думки; **~a:** ~a juĝisto *див.* enketjuĝisto; ~a komisiono *див.* enketkomisiono; **~i vn (pri io)** розслідувати (*що-н.*); проводити розслідування (*чого-н.*); вести дізнання, слідство (*з чого-н.*); збирати відомості, довідуватися, іти на довідки; **~estr/o** рідко керівник слідчої групи; **~il/o** опитний лист (= demandaro); **~ist/o** слідчий, дізнавач.

enket/juĝ/ist/o (судовий) слідчий.

enket/komision/o слідча комісія, комісія з розслідування.

en/klas/ig/i *див.* klasi.

enklav/o анклав, енклав (*територія держави, повністю оточена територією іншої держави*).

en/klik/iĝ/i зачепитися за стопор [собачку, храп]; увійти в стик із стопором [собачкою, храпом].

enklitik/o *див.* enklizaĵo.

enkliz||o *лінгв.* енкліза (*примикання ненаголошеного складу або слова до попереднього наголошеного елемента з утворенням єдиної акцентуаційної одиниці*); **~aĵ/o** енклітика (*ненаголошене слово або склад, що утворює енклізу*).

en/klostr/ig/i заточити у монастир; віддати у монастир.

en/kolekt/i *vt* зібрати (*в купу, кагат і т. п. для наступного зберігання, н-д, зерно, овочі і т. д.*).

en/komat||ig/i ввести у (штучну) кому; **~iĝ/i** упасти в кому.

en/komput/il/ig/i, en/komputor/ig/i ввести [закласти] в комп'ютер; набрати на комп'ютері.

en/konduk||i vt ввести, впровадити, запровадити; **~i** en ĉambroн ввести в кімнату; **~i** iun en oficon призначити когo-н. на посаду; **~i** kloron en molekulon ввести хлор у молекулу; **~i** povan modon запровадити нову моду; **~o** 1. введення, впровадження; **~o** de la trupoј введення військ; 2. вступ (до промови, твору, курсу і т. п.); **~o** en matematikon вступ до математики; **~ant/o**: **~anto** de modoј законодавець мод.

en/konstru/i vt вбудувати, збудувати всередині.

en/korp||igi втілити; **~ig/o** втілення (дія того, що втілює); **~iĝ/i** втілитися; **~iĝ/o** втілення (дія того, що втілюється).

en/kot/iĝ/i потрапити в болото, упасти в болото / грязь.

en/krak/ist/o мешканець, що незаконно вселився; загарбник чужого житла.

en/kresk/i vn урости.

en/krust/i vt див. inkrusti.

en/kudr||i vt вшити, зашити (у середину чого-н.); **~il/ig/i** засилити (нитку).

en/kur/i vn забігти (усередину), вбігти.

en/kurs/ig||i 1. направити за курсом [маршрутом, лінією]; 2. фін. запровадити в обіг; **~o** 1. направлення за курсом [маршрутом, лінією]; 2. фін. запровадження в обіг.

en/lad/ig/i законсервувати (в бляшанках), закатати (в бляшанку).

en/land/a внутрішньодержавний, вітчизняний, крайовий; внутрішній; ministerio de (або pri) ~j aferoj міністерство внутрішніх справ; ~ deprunto внутрішня позика.

en/las/i vt (в)пустити (всередину).

en/list||ig/i вписати [записати, внести, занести] до списку, до переліку; **~iĝ/i** записатися до списку.

en/lit||ig/i укласти в ліжку; **~iĝ/i** лягти в ліжку; лягти спати; **~iĝ/u!** військ. спати!; **~iĝ/o** відхід до сну; signali ~iĝon дати сигнал про відхід до сну.

en/loĝ||ig/i вселити, поселити; **~ig/o** вселення, поселення (дія того, хто вселяє); **~iĝ/i** вселитися, поселитися, в'їхати; **~iĝ/o** вселення, поселення (дія того, хто вселяється).

en/lut/i vt упаяти.

en/magazen/ig/i 1. завезти [привезти, доставити] до магазину; 2. скласти в коморі, на складі (про товари і т. п.); 3. військ. вставити в магазин (обойму і т. п.).

en/man/ig||i вручити, дати в руку; **~o** вручення.

en/marĉ/iĝ/i упасти в болото / багно, погрузнути в болото / багно (тж перен.).

en/mar/iĝ||i впасти в море; **~o** гирло.

en/marŝ||i vn увійти (похідним порядком), вступити; вторгнутися; **~o** вхід, вступ (похідним порядком); вторгнення.

en/mason/i vt вмурувати.

en/matrikul/ig/i внести [вписати] до матрикулу, зарахувати, прийняти (до організації, навчального закладу і т. п.).

en/memor/ig/i 1. див. memorfiksi; 2. див. parketigi; 3. інформ. ввести [закласти, занести, записати] в пам'ять; зберегти (в пам'яті).

en/met||i vt вкласти, вставити, вткнути; **~ad/o** вкладання, вставляння; **~aĵ/o** вставний елемент, вставка, вкладка; **~iĝ/i** вкластися, вставитися.

en/migr||i *vn* іммігрувати, переселитися з іншої країни; мігрувати з іншої місцевості (*про тварин*); **~a** імміграційний; **~(ad)/o** імміграція (*переселення*); **~ant/o**, **~int/o** іммігрант; **~ant/ar/o** імміграція, іммігранти (*сукупність іммігрантів*).

en/miks||i умішати; **~i si/n** *див.* **~îgi**; **~iĝ/i** утрутитися, устряти, умішатися; **~iĝ/o** втручання, вмішування.

en/munt/i *vt mex.* вмонтувати, уставити, вбудувати (*у пристрій*).

en/murmur/i *vt* продзюрчати, пробурмотіти, пробурмотати, пробурчати (*примішуючи одні звуки до інших*).

en/muskol||a *спец.* внутрішньом'язовий; **~e** усередині м'яза; внутрішньом'язово.

en/nest/iĝ/i **1.** *див.* **eknesti**, **nestiĝi**; **2.** забратися [залізти] в гніздо (*або в барліг, або в нору*); залягти в барліг.

en/nod/iĝ/o зав'язка (*літературного твору, фільму і т. п.*).

en/nov/aĵ/o нововведення, новація, інновація.

en/ofic||ig/i *vt* призначити на посаду, прийняти на службу; **~o** призначення на посаду; **~iĝ/i** одержати призначення на посаду, стати [заступити] на посаду, обійняти посаду; **~iĝ/o** вступ на посаду.

enol/o *див.* **pid en- IV**.

enolog/o *див.* **vinologo**.

enon/o *див.* **pid en- IV**.

en/ord/e *див.* **orde**.

enorm/a *маловжив.* величезний, велетенський, непомірний (= **supergranda**, **tro granda**, **grandega**).

en/osmoz/o *див.* **endosmozo**.

enoter||o *бот.* енотера [*Oenothera*, *син.* *Onagra*]; **dujara ~o** енотера дворічна [*O. biennis*]; **~ac/o/j** *див.* **opagacoj**.

en/paĝ/ig||i *див.* **paĝigi**; **~ist/o** *див.* **paĝigisto**.

en/pak/i *vt* *див.* **paki**.

en/paŝ||i *vn* вступити, увійти; **~o** вступ

en/pel/i *vt* загнати (*усередину*).

en/penetr/i *vt* глибоко проникнути, проникнути вглиб.

en/pens||a задуманий, замислений; **~e** задумано, замислено; **~iĝ/i** задуматися, замислитися; пориннути в роздуми; **~iĝ/o** задума, задуманість; **~iĝ/em/a** задумливий; **~iĝ/int/a** який задумався / замислився; **~iĝ/int/e** задумавшись, замислившись; поринувши в роздуми.

en/person/ig/i **1.** втілити на сцені, (зі)грати (роль); **~** Desdemonon **en** „Oteloo” грати Дездемону (*або грати роль Дездемони*) в „Отелло”; **2.** *перен.* показувати з себе (*яку-н. особу*), видавати себе (*за кого-н.*).

en/pik||i *vt* уколоти, устромити, вткнути, всадити; **~iĝ/i** уколотися, устромитися, вткнутися всадитися.

en/plant||i *vt* **1.** посадити глибоко, посадити на велику глибину (*рослину*); **2.** *перен.* міцно насадити, міцно приживити, глибоко вкоренити; **3.** *мед.* імплантувати, вживити, приживити; **~iĝ/i** **1.** приживитися (*про рослини*); **2.** *перен.* міцно приживитися, глибоко вкоренитися; **3.** *мед.* приживитися.

en/plekt/i *vt* вплести (*стрічку і т. п.*).

en/port||i *vt* *прям., перен.* внести; **~i** **rikaĵon** багаж; **~i** **konfuzon** внести замішання; **~o**, **~ad/o** вношення.

en/poŝ||e у кишені, у кишенях; **~ig/i** 1. покласти [сховати, (за)пхати] в кишеню; 2. привласнити; 3. *перен.* заткнути за пояс.

en/poŝt/ig/i 1. здати на пошту (*кореспонденцію*); 2. кинути у (поштову) скриньку.

en/pot/ig/i покласти [помістити] в горшок, в казанок; *перен.* заварити; ~ akvon налити в горшок води; ~ rozon посадити в горшок троянду.

en/prem||i vt втиснути, вдавити; **~il/o** сумн. лещата (= ŝraŭbtenilo, vajco).

en/pren/i vt увібрати, узяти усередину; ~ en sin увібрати в себе.

en/pres/i vt вдрукувати, вставити (*в друкований текст, друковане видання*).

en/prizon/ig/i посадити [ув'язнити, кинути] в тюрму.

en/profund/iĝ/i *див.* profundigĝi.

en/program/ig/i внесети в програму, включити до програми.

en/puŝ/i vt уштовхнути, впхнути, увігнати, загнати.

en/radik||ig/i *прям., перен.* вкоренити; **~iĝ/i** вкоренитися; **~iĝ/int/a** який вкоренився; закоренілий.

en/rajd/i vt в'їхати (*верхи*).

en/ramp/i vt *прям., перен.* вповзти, заповзти, влізти.

en/registr/i vt зареєструвати; внесети до реєстру (= registri).

en/ret||ig/i 1. *прям., перен.* заплутати в мережу, в сіть [сіті, мережі, тенета], упіймати в мережу, в сіть [мережі, сіті, тенета]; 2. розмістити в інтернеті; **~iĝ/i** заплутатися в мережу, в сіть [мережі, сіті, тенета], упійматися в мережу, в сіть [мережі, сіті, тенета]; *перен.* потрапити в тенета.

en/rev/iĝ/i поринути у мрії, замріятися, розмріятися.

en/rigard/i vt заглянути, зазирнути (*усередину*).

en/romp||i vt зламати; ~i pordon зламати / виламати двері; вламуватися; **~o** злом; **~a**: ~a ŝtelo *див.* enrompŝtelo; **~ist/o** *див.* enrompŝtelisto.

en/romp/ŝtel||o крадіжка із зломом; **~ist/o** (злодій-)зломщик, зломник.

en/rul||i vt вкотити, закотити; **~iĝ/i** вкотитися.

en/sak/ig||i покласти [кинути, сховати, запакувати] в мішок, у сумку; ~i grenon насипати зерно в мішки.

en/salt/i vn вскочити, устрибнути (*усередину*).

en/scen/ig||i інсценізувати, інсценувати, поставити на сцені; **~ist/o** інсценізатор, постановник; режисер.

en/sekret/ig/i посвятити в таємницю, утаємничити.

en/sel/iĝ/i сісти в сідло, скочити в сідло.

ensembl||o 1. муз., арх. ансамбль; kanta kaj danza ~o ансамбль пісні і танцю; 2. ансамбль, комплект, набір; **~an/o** ансамбліст, член [учасник] ансамблю; **~ist/o** ансамбліст, творець ансамблів.

en/serv||ig/i віддати [улаштувати] на службу; ~igi sin *див.* ~iĝi; **~iĝ/i** піти [улаштуватися, стати] на службу; піти в найми, піти служити [слугувати].

ensifer/o/j *ент.* довговусі прямокрилі [*ряд Ensifera*].

en/sil/igi засипати (*або* закласти) у підвал [погріб, льох, комору, сховище] (*зерно, овочі, корми*).

en/skatol/ig/i покласти в коробку, в скриньку; запакувати в коробку, в коробки.

en/skrib||i vt вписати (*тж мат.*), записати; ~i sian nomon en la historion вписати своє ім'я в історію; ~i kvadraton en cirklon вписати квадрат у коло; ~o запис; ~iĝ/i записатися (*у список*); ~iĝi por la kongreso записатися на конгрес; ~it/a записаний; вписаний.

en/sorb||i vt увібрати в себе, всмоктати, всотати, поглинути; ~i novaĵn ideojn набратися нових ідей; ~(ad)/o вбирання, всмоктування, поглинання; ~iĝ/i увібрatися, всмоктатися; ~iĝi en kolektivon увійти [влитися] в колектив, злитися з колективом.

en/sorĉ||i vt **1.** чарами помістити (*у що-н., усередину чого-н.*); **2.** зачарувати, заморозити (= sorĉi 2); ~it/ec/o зачарованість.

en/spac||i vt вміщати, включати в себе, охоплювати, займати (*мати в своєму просторі які-н. об'єкти*); ~iĝ/i вміститися (*цілком*).

***en/spez||i** vt оприбуткувати, одержати виторг [дохід], заробити; ~a дохідний; ~o дохід, виторг, фінансове надходження; заробіток; ~ar/o доходи, дохідна / прибуткова частина бюджету; ~ig/a прибутковий; вигідний.

en/spez/deklar/o заява / декларація про доходи.

en/spez/font/o джерело доходів / прибутків, стаття прибутків.

en/spez/impost/o (від)прибутковий податок, податок від прибутку (= laŭenspeza imposto).

en/spir||i vt вдихати, вдихнути; ~o вдих; ~ad/o вдихання; ~ator/o **1.** респіратор; **2.** див. inhalilo.

en/stak/ig/i див. surstakigi.

en/stal/ig/i загнати до хліва, стаїні, помістити у хліві, стаїні.

en/stomak/ig/i відправити до шлунку; з'їсти, проковтнути; ввести у шлунок (*зонд і т. п.*).

en/suĉ||i vt (*тж перен.*), засмоктати, зассати; ~(ad)/o усмоктування, засмоктування, засисання; ~iĝ/i усмоктатися, засмоктатися, зассатися.

en/ŝalt/i vt **1.** ŝalti; **2.** з'єднати, під'єднати (= konekti); **3.** перен., фам. ударитися (*у що-н.*), різко почати займатися (*чим-н.*); ~ laboron ударитися в роботу, різко почати займатися роботою.

en/ŝel||a нечищений (*із шкаралупою, корою, шкіркою і т. п.*); ~e в шкаралупі; у корі; у шкірці; у мундирах; ~e kuiritaj tegromoj картопля в мундирах.

en/ŝip||ig/i (за)вантажити на корабель, посадити на корабель; ~iĝ/i зійти на корабель, сісти на корабель; ~iĝ/o посадка на корабель.

en/ŝlimiĝ/i погрузнути [зав'язнути, застря(г)ти] в мулі; зануритися в мул.

en/ŝlos/i vt замкнути (*у чому-н.*); посадити під замок, ув'язнити; арештувати; sin ~ замкнутися (*ізолюватися*).

en/ŝov||i vt *прям., перен.* всунути, засунути, запхати, запхнути, упхати, увіпхати, утиснути, уткнути; ~ demandon en la tagordon вставити питання до порядку денного; ~ sin en buson увіпхатися в автобус; ~iĝ/i *прям., перен.* всунутися, у(ві)пхатися, утиснутися.

en/ŝpruc/ig||i **1.** впрснути; **2.** мед. спринцювати; ~o впрскування, спринцювання; ~il/o **1.** впрскувач; **2.** спринцівка.

en/ŝraŭb/i vt вгвинтити.

en/ŝtel/iĝ/i вкратися, закратися, прократися.

en/ŝtop/i vt вткнути, увіткнути, (у)віпхати, вштовхнути.

en/ŝut/i vt **1.** всипати, засипати (*що-н. сипке до чого-н.*); **2.** інформ. завантажити, закачати, викласти (*на сервер*); ~(ad)/o **1.** всипання, засипання (*до чого-н.*); **2.** інформ. завантаження, закачка, викладання.

en/ŝveb/i *vn перен.* надлітати, напливати, насуватися.

ent/o *філос.* **1.** буття; реальність; що-н. реально існуюче; **2.** суть, сутність; істота, ество.

entablement/o *арх.* антаблемент (= surkolonaĵo).

entalpi/o *фіз.* ентальпія.

entaz/o *арх.* ентазис (*потовищення ствола колони в середній його частині*).

en/teks||i *vt* виткати; вплести (*тж перен.*); **~it/aĵ/o** піткання, утік, уток (= vefto).

entel/o *зоол.* гультман, гануман [*Presbytis entellus*] (*син. hulmano*).

enteleĥi/o, enteleki/o *філос.* ентелехія (*діяльне, формуюче начало*).

En/templ/ig/o: ~ de la sanktega Virgulino *церк.* Введення (в храм Пресвятої Богородиці).

en/ten||i *vt* містити, вміщувати, тримати всередині чого-н.; ~i tigron en kaĝo тримати тигра в клітці; tiu ĝso ~as oĝon ця руда містить золото; la halo ~as tricent personojn зал вміщує триста осіб; ~o вміст.

Entent/o *іст.* Антанта (*альянс кількох держав*); la Kora ~ Антанта „Сердечна згода” (*Англія, Франція, 1904*); la Triobla ~ Антанта (*Англія, Франція, Росія, 1908*); la Malgranda ~ Мала Антанта (*Чехословачина, Югославія, Румунія, 1921*).

enter||o *мед.* кишка (*у складних словах*); **~algi/o** *мед.* ентералгія, кишковий біль; **~it/o** *мед.* ентерит, запалення слизової оболонки тонких кишок.

***en/ter||ig/i** **1.** покласти в землю, закопати, зарити; **2.** поховати, похоронити; ~igi kristane поховати по-християнськи; ~igi projekton en la arkivon поховати проект в архіві; **~ig/a** похоронний, поховальний; ~iga entrepreno *див. sepultentrepreno*; **~ig/o** похорон, поховання; **~ig/ist/o** гробокопач, *діал.* грабар (= tombisto); **~iĝ/i** увійти в землю, піти в землю, провалитися крізь землю.

enter/o/anastom/oz/o *мед.* ентероанастомоз.

enter/o/bakteri/o/j *бакт.* ентеробактерії.

enter/o/kinaz/o *фізіол.* ентерокіназа (= enteropeptidazo).

enter/o/kojl/it/o *мед.* ентероколіт (*загальне ураження тонкого і товстого кишечника*).

enter/o/kok/o *бакт.* ентерокок [*Enterococcus*].

enterolit/o *мед.* ентероліт (*кишковий камінь*).

enteromorf/o *бот.* ентероморфа [*Enteromorpha*].

enter/o/peptid/az/o *фізіол., хім.* ентеропептидаза.

enteropneŭst/o/j *зоол.* кишководихаючі, кишководишні [*клас Enteropneusta*].

enter/o/ptoz/o *мед.* ентероптоз (*опущення органів черевної порожнини*).

enter/o/skop||o *мед.* ентероскоп, інтестиноскоп; **~i/o** ентероскопія, інтестиноскопія.

enter/o/stomi/o *хір.* ентеростомія.

enter/o/tomi/o *хір.* ентеротомія.

enter/o/vaksin/o *мед.* ентеровакцина, ентеральна вакцина.

entimem/o *філос.* ентимема.

en/tir||i *vt* *прям., перен.* втягнути, втягти; ~i en ĉambro втягнути в кімнату; ~i en polemikon втягнути в полеміку; **~o, ~ad/o** втягування; **~iĝ/i** втягнутися.

entjer||o *мат.* ціле число; ĝaŭsa ~o ĝауссове число; ~a цілий, цілочисловий; ~a parto ціла частина, антьє.

entoderm/o *біол., бот.* ентодерма.

entolom/o *бот.* ентолома [*Entoloma*]; livida ~ ентолома жовтувато-сіза отруйна [*E. lividum*].

en/tomb/ig|i покласти в могилу, поховати, похоронити; **~ig/o** похорон, поховання.

entomofil/a бот. комахозапильний, ентомофільний.

***entomolog||o** ентомолог; **~i/a** ентомологічний; **~i/o** ентомологія (розділ зоології, що вивчає комах) (= insektologio).

entomostrak/o/j зоол. (нідклас) нижчі ракоподібні [*Entomostraca*].

entozo/o/j зоол. ендопаразити, внутрішні паразити [*Entozoa*].

en/tram/iĝ/i сісти у трамвай, увійти у трамвай.

en/tranc/ig/i ввести у транс.

en/tranĉ||i vt надрізати; **~o** надріз; шліц.

entre/o легка закуска (перед другою стравою).

en/tren/i vt заволокти (усередину), втягнути, втягти.

***entrepren||i** vt розпочинати; братися [узятися] за.., заходжуватися, заходитися, розм. затівати; **~i** vojaĝon затіяти мандрівку; **~** tradukon узятися за переклад; **~o** підприємство, підприємництво, починання, розм. затія; справа; захід; industria **~o** промислове підприємство; **~ej/o** підприємство (місце); **~em/a** підприємливий, заповзятливий; **~em/o** підприємливість; **~ist/o** підприємець, антрепренер, підрядчик.

entrepren-ekonomik/o наука про організацію виробництва; економіка і організація виробництва (наука).

entrepren/konsili/o рада підприємства.

entropi/o 1. фіз., мат., стат. ентропія; 2. мед. ентропія (заворот повік всередину).

en/trud/iĝ||i нав'язливо вміщатися, втрутитися (= entradi sin, trude enmiksiĝi); **~ant/o**, **~(iĝ)/ul/o** нав'язлива людина.

en/tut/e взагалі, цілком, у цілому; всього, разом.

***entuziasm||o** ентузіазм, наснага, запал; азарт; esti plena de **~o** бути сповненим ентузіазмом; **~a** повний ентузіазму, пристрасний, натхнений; **~e** з ентузіазмом, з наснагою, із запалом, пристрасно; **~ig/a** який запалює, надихає, окриляє, додає духу, ентузіазму; **~ig/i** запалити, надихнути, наповнити ентузіазмом, окрилити, додати духу; **~iĝ/i** набратися ентузіазму, запалитися, надихнутися; **~ul/o** ентузіаст.

entuziasm/o/plen/a повний ентузіазму, сповнений ентузіазмом.

***enu||i** vn нудьгувати, нудитися; mi **~is** la tutan tagon я нудився цілий день; **~a** нудний; безрадісний; **~e** нудно; **~e** estas tiel vivi нудно так жити; **~o** нудьга; pro **~o** з нудьги; laboro estas plej bona kuracilo kontraŭ **~o** робота – найкращі ліки від нудьги; **~ig/a** нудний; набридливий, докучливий; **~iga** romano нудний роман; **~ig/i** нудити, викликати нудьгу, набридати, докучати; **~iĝ/o** нудьгування.

enukle||i vt xip. вилущувати; **~o**, **~ad/o** енуклеація, вилущування.

enumeraci/o rum. підсумовування, рекапітуляція, скорочене повторення сказаного.

enurez/o мед. енурез, нетримання сечі (син. liturinado, litpisado).

en/vagon||ig/i vt завантажити у вагон; посадити у вагон [на поїзд]; **~iĝ/i** сісти у вагон [на поїзд]; **~iĝ/o** посадка у вагон [на поїзд].

en/vejn||a внутрішньовенний; **~e** усередині вени; внутрішньовенно.

envelop/o мат. огинаюча (крива).

en/ven||i vn ввійти, увійти; **~ig/i** ввести (кого-н.).

en/ver/e div. vere.

envergur/o 1. ширина [розмах] крил (літака, птаха); 2. мор. ширина вітрила.

en/versĥ||i vt влити, налити (у що-н., усередину чого-н.); розлити (у які-н. посудини); ~i en iun povajn fortojn влити в кого-н. нові сили; ~i al iu vinon налити кому-н. вина; ~i vinon en pokalojn розлити вино в келихи; ~o, ~ad/o вливання, наливання; спец. розлив; ~iĝ/i влитися, налитися (у).

en/vetur||i vn в'їхати; ~o в'їзд (дія); ~ej/o в'їзд (місце); ~ig/i ввезти; ~ig/o ввезення, ввїз.

***envi||i** vt заздрити, завидувати; ~i ion al iu (або ~i iun pro iu) заздрити кому-н. у чому-н.; ~o заздрість; ~a заздрісний (який виражає заздрість); ~a rigardo заздрісний погляд; ~ant/o заздрісник; ~em/a заздрий, заздрісний (схильний до заздрісті), завидливий; ~ig/i (iun) змусити заздрити (кого-н.), викликати заздрість (у кого-н.); ~ind/a завидний; ~ul/o завидник.

en/vic||ig/i включити в чергу, поставити в ряд; ~iĝ/i стати [увійти] в ряд, у чергу; зайняти чергу; стати в стрій; li ~iĝis inter la eminentuloj він увійшов у ряд знаменитостей; ~iĝi post iu зайняти чергу за ким-н.; стати в ряд [у чергу] за ким-н.

en/voj/ig/i направити на правильний шлях.

en/volv/i vt завинути, замотати, загорнути, укутати (у що-н.).

envult||i vt **1.** наврочити, зурочити, поробити; **2.** прям., перен. причарувати, приворожити; ~o пристріт, вроки.

enzim||o біол., хім. ензим, розчинний фермент; ~a ензимний; ~olog/i/o ферментологія, ензимологія.

eocen||o геол. еоцен (epoca; відклади цієї епохи); ~a еоценовий.

Eol||o міф. Еол (старогрецький бог вітрів); (e)~a еоловий; еолійський; (e)~a harpo еолова арфа; (e)~a egozio еолова (або вітровоа) ерозія; (e)~a modalo муз. еолійський лад; ~i/o міф., іст. Еолія, Еоліада (царство бога вітрів; область у Малій Азії); (e)~i/an/o еоліець (представник одного із давньогрецьких племен).

eol/harp/o муз. еолова арфа.

eolit/o геол. еоліт (камінь).

eolitik||o археол. епоха еоліту, еоліт; ~a еолітичний.

eon/o еон (найбільший підрозділ геологічної історії Землі, що об'єднує кілька ер; божество у гностицизмі).

eonotem/o геол. еонотема (найбільший підрозділ загальної стратиграфічної шкали, еквівалент еона).

eost||o схід (сторона світу, = oriento); ~a східний (= orienta); ~a vento східний вітер, ост.

eozin/o хім. еозин.

eozinofili/o мед. еозинофілія.

epakrid||o бот. епакрис [Epracris].

epakto/o астр. епакта.

Epaminond/o іст. Епамінонд (давньогрецький полководець).

epanortoz/o літ. епанортоз.

eparĥi||o, eparki||o церк. епархія; ~a епархіальний.

epairogenez||o геол. епейрогенез (повільне піднімання або опускання земної кори); ~a епейрогенічний.

ependim||o анат. епендима (тонка оболонка, що вистилає мозкові шлуночки й центральний канал спинного мозку); ~it/o мед. епендиматит, епендиміт, запалення епендими шлуночків головного мозку.

epentez/o лінгв. епентеза, вставка звука.

eperlan/o *іхт.* корюшка морська [*Osmerus eperlanus*].

epicen/a спільний за (граматичним) родом, спільного роду.

epicentr/o *геол.* епіцентр.

epicikl||o *астр.* епіцикл; **~a** епіциклічний.

epicikloid/o *мат.* епіциклоїда.

Epidaur/o *геогр. н., іст.* Епідавр (м. у Ст. Греції).

***epidemi||o** *мед.* епідемія; **~a** епідемічний; повальний; **~ec/o** епідемічний характер; **~olog/o** епідеміолог; **~olog/i/a** епідеміологічний; **~olog/i/o** епідеміологія.

epidemi/centr/o *мед.* центр епідемії, епідцентр, епідемічне вогнище.

epidendr/o *бот.* епідендр [*Epidendrum*].

***epiderm||o** **1.** *анат.* епідерміс, епідерма, поверхневий шар шкіри; **2.** *бот.* епідерміс, епідерма, покривна тканина листків; шкірка; **~a** епідермічний, епідермальний.

epidiaskop/o епідіаскоп.

epididim||o *анат.* придаток яєчка; **~it/o** епідидиміт, запалення придатка яєчка.

***Epifani/o** *церк.* **1.** Епіфанія, свято Трьох Царів (*католицьке свято, = festotago de Reĝoj*); **2.** Богоявлення, Водохреще, Водохрестя, Йордан(ські свята) (*свято у православних та греко-католиків, = Teofanio*).

epifenomen||o *філос.* епіфеномен; **~a** епіфеноменальний.

epifit||o *бот.* епіфіт (рослина, що живе на іншій рослині, але не живиться нею); **~a** епіфітний.

epifiz||o *анат.* епіфіз (кістки); **~it/o** *мед.* епіфізит, запалення епіфіза (= epifiza ostito).

epifonem/o *рит.* епіфонема (мовна фігура, у якій після стверджувального речення використовується пояснювальне або питальне речення для підсилення першого).

epifor/o *мед.* епіфора (безперервна сльозоточивість).

epigastr||o *анат.* епігастрій, надчеревна ділянка, надчерев'я; **~a** надчеревний; **~a doloro** біль у надчеревній ділянці.

epigenez||o *біол., геол.* епігенез (вторинні процеси, що ведуть до змін і новоутворень); **~a** епігенетичний.

epigin/a *бот.* надматочковий.

epiglot||o *анат.* надгортанний хрящ, надгортанник; **~a** надгортанниковий.

epigon||o епігон (політик, письменник, митець і т. п., який не має творчої самостійності і в нових умовах відтворює застарілі ідеї); **~a** епігонський.

***epigraf||o** **1.** епіграф (напис на пам'ятнику, споруді і т. п.); **2.** епіграф, мотто (фраза або цитата перед художнім твором або статтею, = moto); **~a** епіграфічний; **~ik/o** епіграфіка (наука, що вивчає стародавні написи); **~(ik)ist/o** епіграфіст.

***epigram||o** *літ.* епіграма; **~a** епіграматичний; колючий, ущипливий; **~ist/o** епіграматист.

epik||o *літ.* епос; **~a** епічний; **~ist/o** епік.

epikalik/o *бот.* підчаша.

epikant/o *анат.* епікантус, монгольська складка (біля ока).

epikard/o *анат.* епікард.

epikarp/o *бот.* епікарпій, екзокарпій, позаоплодень.

epikondil||o *анат.* бічний надвиросток; **~it/o** *мед.* епікондиліт.

Epiktet/o *іст.* Епіктет (давньогрецький філософ).

Epikur/o Епікур (давньогрецький філософ); (e)~a епікуреїський; (e)~an/o епікуреєць; (e)~ism/o філос. епікуреїзм; (e)~ist/o див. (e)~ano.

***epilepsi||o** мед. епіле́сія; ~a епілептичний; ~aj konvulsioj епілептичні судоми; ~ul/o епілептик.

epilobi/o бот. зніт [*Epilobium*]; hara ~ зніт шорсткий [*E. hirsatum*]; marĉa ~ зніт болотяний [*E. palustre*]; monta ~ зніт гірський [*E. montanum*]; ruĝkalika ~ зніт курячоочковий *E. anagallidifolium*.

***epilog/o** літ. епілог.

epimanik/o церк. нарукавник, нарукавниця.

epimorfi/o мат. епіморфізм.

epinefrin/o біол., хім. епінефрин, адреналін.

epiornit/o палеонт. епіорніс [*Aeryornis*].

epipakt(id)/o бот. коручка [*Epipactis*].

epipaleolit/o археол. епіпалеоліт.

epiplo/o анат. сальник.

epipogi/o бот. надбородник [*Epipogium*].

Epir/o геогр. н. Епір (іст. область у Греції).

epirogen/a геол. епейрогенічний.

epirogenez/o геол. епейрогенічні рухи, епейрогенез (повільні підняття або опускання земної кори).

***episkop||o** церк. єпископ; ~a **1.** єпископський; ~a bastono єпископське жезло, єпископська пасторка, єпископський посох; **2.** єпископальний; ~a eklezio єпископальна церква; ~an/o член єпископальної церкви; ~ar/o єпископат, єпископи; ~ec/o єпископство (ступінь, сан єпископа); ~ej/o **1.** резиденція єпископа, єпископський палац; **2.** див. ~ujo; ~iĝ/i стати єпископом, прийняти сан єпископа; ~uj/o **1.** іст. єпископство (область, що має сувереном єпископа); **2.** єпархія, дієцезія.

episom/o біол. епісома.

epispastik/a фарм. який викликає / спричиняє пухирі.

epistaks/o мед. кровотеча з носа (= naza sangelfluo).

epistat/a біол. епістатичний.

epistemologi/o філос. епістемологія (розділ філософії, що вивчає сутність пізнання та критерії його істинності), теорія пізнання.

epistol||o літ., церк. послання, епістола; ~a епістолярний.

epistrof/o **1.** заст., анат. епістрофей, другий шийний хребець (= aksiso); **2.** сумн.; літ. епістрофа.

epitaf/o епітафія.

epitaksi||o фіз., тех. епітаксія; ~a епітаксіальний.

I epitalam/o літ. епіталама, весільна пісня.

II epitalam/o анат. епіталамус.

epiteli||o біол. епітелій; ~a епітеліальний; ~om/o мед. епітеліома.

***epitet/o** грам. епітет; означення; орнама ~ прикрашальний епітет.

epitom||o **1.** витяг, скорочений виклад, конспект; **2.** див. kompendio; ~ig/i (з)робити витяг, скорочено викласти; (за)конспектувати.

epitraĥeli/o, epitrakeli/o церк. епітрахиль, епітрахиль (частина культового одягу).

***epizod||o** епізод; **~a** епізодичний.

epizooti||o епізотія, падіж худоби; **~a** епізотичний.

epod/o *літ.* епод (*різновид античного вірша*).

***epok/o** епоха, доба, пора; вік; період; la ~ de la tajlita ŝtono *іст.* кам'яний вік; la ~ de (la) bronzo *іст.* бронзовий вік; la ~ de (la) fero *іст.* залізовий вік; la ~ de la mezaj jarcentoj середньовіччя (= Mezepoko); la renesanca ~ епоха [доба] Відродження; glacia ~ льодовикова епоха.

epok/far/ant/a епохальний.

epoksi/o *хім.* епоксидна група.

***epolet/o** еполет; погон.

eponim/o *лінгв.* епонім (*термін, утворений від власної назви*).

***epope||o** епопея; **~a**: ~aj heroој герої епопеї.

epos||o епос; **~a** епічний.

eprom/o *інформ.* ПЗП (*постійний запам'ятовувальний пристрій*), що програмується та очищується за допомогою електрики (= viŝebla programebla nurlegebla memoro).

epsilon/o епсилон (*грецька буква E, ε*).

epulis/o *мед.* епуліс (*доброякісна пухлина ясен*).

***-er-** **I.** суф., що позначає частку чого-н.: fajro – вогонь, fajr~o іскра; mono – гроші, mon~o монета; **II.** самостійно вжив. морфема з тим же знач.: ~o шматочок, частка; ~et/o маленький шматочок, часточка, крихітка.

er/o, era/o ера; de nia ~ нашої ери; antaŭ nia ~ до нашої ери; paleozoika ~ палеозойська ера (= paleozoiko).

erantid/o *бот.* любник [*Eranthis*]

***erar||i** *vn* **1.** помилятися, помилитися, припуститися помилки; схибити; ~i en kalkulo помилитися в обчисленні; pardonu, mi ~is пробачте, я помилився; **2.** *заст.* заблудити(ся), заблукати (= perdi la vojon, vojerari); збитися з дороги; збитися з путя (*= devojigi*); блукати (= erarvagi); ◇ nur tiu ne ~as, kiu neniam ion faras не помиляється тільки той, хто нічого не робить; **~a** помилковий; хибний; **~e** помилково, через помилку; **~o** помилка, промах; хиба; fari ~on зробити [допустити] помилку, припуститися помилки; persisti en ~o уперто триматися своєї помилкової думки (*або* свого помилкового погляду); ◇ pagas maljunaj jaroj por junaj ~oj платять старі кості за гріхи молодості; **~ec/o** помилковість; хибність; **~em/a** схилний помилятися, схилний до помилок; **~et/o** погрішність, похибка; **~ig/i** вводити в оману; призводити до помилки; змусити помилитися; **~int/a** який помилився, який припустився помилки; заблуканий, (за)блудний; la erarinta filo блудний син.

erar/font/o джерело помилок.

erar/for/iĝ/i відхилитися (*внаслідок помилки від мети, дороги і т. п.*); збитися (з дороги).

erar/impuls/o *фізіол., радіо* помилковий імпульс.

erar/induk/a: ~ signalo *інформ.* сигнал, що вказує на помилку.

erar/lum/o *див.* vaglumo.

erar/mesaĝ/o *інформ.* повідомлення про помилку (= mesaĝo pri eraro).

erar/paŝ||i *vn* оступитися; *перен.* зробити хибний крок; **~o** помилковий [хибний] крок, промах, помилка.

erar/plen/a повний помилок.

erar/serĉ/il/o *див.* spurilo.

erar/tabel/o список (знайдених) помилок.
erar/vag||i *vn* блукати (згубивши дорогу); **~ad/o** блукання.
Erasm/o Еразм (Роттердамський) (голландський теолог і письменник).
Erat/o міф. Ерато (муза любовної поезії).
eratem/o геол. ератема.
eratik/a геол. ератичний.
Eratosten/o Ератосфен (грецький математик і філософ).
eratum/o див. *erartabelo*.
erbi/o хім. Ербій (елемент), ербій (речовина).
erc||o руда; **~a** рудний; **~iĝ/o** рудоутворення;
erc/esplor||ad/o розвідка / розвідування рудних копалин; **~ist/o** рудошукач, розвідник рудних копалин.
erc/kuŝ/ej/o поклади руди.
Erc/mont/ar/o геогр. н. Рудні гори (Чехія, Німеччина).
erc/riĉ/a багатий на руду.
erc/tavol/o рудний пласт.
erc/trog/o рудопромивний жолоб [лотік, таз, ківш].
erc/vejn/o рудна жила.
Ereb/o міф. ереб (підземне царство темряви), пекло.
erekt||a фізіол. ерегований; **~iĝ/i** ерегувати, випрямитися, піднятися, встати (про чоловічий статевий член); **~iĝ/o** ерекція.
erepsin/o фізіол., хім. ерепсин.
ereptaz/o хім. ерептаза.
ereti/o бот. ереція [*Ehretia*].
eretism/o мед. еретизм (стан підвищеної збудливості, подразливості).
Erevan/o геогр. н., м. Єреван (столиця Вірменії).
Erfurt/o геогр. н., м. Ерфурт (Німеччина).
erg/o фіз. ерг (одиниця роботи або енергії).
ergastul/o іст. ергастул, підземна тюрма (у Ст. Римі).
ergativ/o лінгв. ергативний відмінок, ергатив (відм. у деяких мовах, що вказує на джерело дії при пасивному дієслові).
ergograf/o ергограф (прилад для запису роботи м'язів).
ergologi/o ергологія (фізіологія робочих органів організму).
ergo/metr/o ергометр (прилад для виконання і вимірювання дозованої механічної роботи).
ergonomi||o ергономіка, ергономія (наука, що вивчає допустимі навантаження на людину в процесі праці); **~a** ергономічний; **~ist/o** ергономік, ергономіст.
ergosterol/o фізіол. ергостерин, ергостерол (= *ergosterolo*).
ergot||o 1. бот. ріжок; 2. шпора (у деяких птахів, = *sprono* 4); **~in/o** хім. ерготин; **~ism/o** мед. ерготизм (гостре захворювання від отруєння ріжками, які потрапляють в борошно); **~oz/o** с.-г. ріжки (хвороба злакових).
ergot/amin/o хім., фарм. ерготамін.
ergot/fung/o бот. ріжки [*Claviceps purpurea*] (гриб).

ergot/sekal/o *жито, уражене ріжками.*

ergot/sterol/o *див. ergosterolo.*

Eri/o *геогр. н., о., м. Ері (США).*

ericin/o *бот. ерицина [Ericina].*

Eridan/o **1.** *астр. Еридан (сузір'я);* **2.** *Еридан (ст. назва р. По в Італії).*

erigeron/o *бот. злинка [Erigeron]; monta ~ злинка альпійська [E. alpinus]; akra ~ злинка гостра [E. acris].*

***erik||o** *бот. 1. ерика [Erica]; 2. рослина роду ерика або верес; ~ac/o/j вересові [родина Ericaceae]; ~al/o/j вересоцвіті [порядок Ericales]; ~ej/o вересовище.*

Erik||o *Ерик, Ерих (чол. ім'я); ~a Ерика (жін. ім'я).*

Erin/o *іст. Ерин (стародавня назва Ірландії).*

***erinac||o** *зоол. їжак [Erinaceus]; eūgora ~о їжак звичайний [E. europaeus]; ~a їжаковий, їжачий; ~ed/o/j їжакові [родина Erinaceidae].*

eringi/o *бот. миколайчики, миколайка, синьоголов, перенос-зілля [Eryngium]; kamra ~ миколайчики польові, перекотиполе, переполошник [E. campestre]; mara ~ миколайчики приморські [E. maritimum]; platfolia ~ миколайчики плоскі [E. planum].*

Erini/o *міф. Еринія (давньогрецька богиня прокляття, кари й помсти).*

erinj/o *хір. хірургічний пінцет, гачкуватий пінцет.*

eriobotri/o *бот. еріоботрія [Eriobotrya]; jarania ~ еріоботрія японська [E. japonica].*

eriofi/o *зоол. галовий кліщ [Eriophyes].*

eriofor/o *бот. пухівка [Eriophorum] (= lanherbo); svelta ~ пухівка струнка [E. gracile]; unutiga ~ пухівка піхвова [E. vaginatum].*

eritak/o *орн. вільшанка, малинівка [Erithacus].*

eritem/o *мед. еритема, почервоніння шкіри.*

eriti/o *бот. еретія [Ehretia].*

eritasm/o *мед. еритразма (бактеріальне захворювання шкіри).*

eritre/o *бот. 1. золототисячник звичайний [Centaureum erythraea]; 2. заст., див. centaūrio.*

Eritre/o *геогр. н., кр. Еритрея.*

eritren/o *бот. еритрина [Erythrina].*

eritroblast||o *фізіол. еритробласт; ~oz/o мед. еритробластоз.*

eritrocit/o *фізіол. еритроцит, червоне кров'яне тільце (= ruĝa globulo).*

eritrocit/o/poez/o *еритропоез, утворення еритроцитів (= eritropoezo).*

eritrofobi/o *мед. еритрофобія (нав'язлива боязнь червоного кольору).*

eritroksil||o *бот. еритроксилум [Erythroxyllum]; ~ac/o/j еритроксидові [родина Erythroxylaceae].*

eritromicin/o *фарм. еритроміцин.*

eritroni/o *бот. еритроній, кандик [Erythronium]; hundodenta ~ еритроній собачий зуб [E. dens-canis].*

eritropoez||o *біол. еритропоез (син. eritrocitropoezo); ~in/o еритропоетин.*

eritroz/o **1.** *хім. еритроза; 2. мед. еритроз.*

Erivan/o *див. Erevano.*

erizif||o *бот. еризифе [Erisiphe]; ~al/o/j еризифові гриби, борошнесторосяні гриби [порядок Erisiphales].*

erizim/o бот. жовтушник [*Erysimum*]; *malgrandflora* ~ жовтушник лакфіолевидний [*E. cheiranthoides*]; *rigida* ~ жовтушник нечуйвітролистий [*E. hieracifolium*].

***erizipel||o** мед. бешиха; ~o de la porkoj вет. бешиха свиней; ~а бешиховий.

Erlang/o Ерланг (данський математик); (e)~o тел. ерланг (одиниця густини зв'язку).

***ermen||o** 1. зоол. горностаї [*Mustela erminea*]; 2. горностаї (хутро); 3. геральд. горностаєве хутро; ~а горностаєвий.

***ermit||o** пустельник, самітник; перен. самітник, відлюдник; ~а пустельницький, самітницький; ~а turdeto орн. дрізд-самітник [*Catharus guttatus*]; ~e: vivi ~e жити пустельником; ~ej/o місце усамітнення; церк. скит, пустинь; la Muzeo de l' ~ejo Ермітаж; ~iĝ/i стати пустельником, самітником; піти в скит; ~ism/o пустельництво, самітництво.

ermit/lud/o див. solitero 3.

Ernest||o Ернст, Ернест(о); ~а Ернеста, Ернестина (імена).

erod/i vt 1. руйнувати, зношувати, протирати, стирати (тертям); 2. шліфувати, згладжувати (тертям або шліфуванням); 3. тех. підганяти, притирати (одну деталь до іншої); ~ айтон обкатати автомобіль; ~ ŝuojn розносити черевики.

erodi/o бот. грабельки, журавлинні носики [*Erodium*].

erofil/o бот. веснянка [*Erophila*]; printempa ~ веснянка весняна [*E. verna*].

erogen/a див. erotogena.

Eros/o міф., астр. Ерос, Ерот (давньогрецький бог кохання; невелика планета).

erot||o ерос, почуття [чуття, плотська] любов; статевий імпульс; ~а еротичний, чуттєвий, почуттєвий, плотський; ~aj manifestiĝoj прояви еросу; ~ism/o еротизм ~iz/i збуджувати (сексуально), еротизувати; ~iz/o еротизація; ~olog/i/o еротологія.

***erotik||a** еротичний; ~а роето еротичний вірш; ~а kiso еротичний поцілунок; ~o 1. еротика (мистецтво кохання, чуттєвість); 2. заст. еротика, еротична поезія; ~ism/o див. erotismo; ~ul/o сексапільний чоловік.

erot/o/gen/a ерогенний.

erot/o/mani||o еротоманія; ~ul/o еротоман.

erozi||o геол., мед. ерозія; akva, venta (або eola), glacia ~o водна, вітрова, льодовикова ерозія; albata ~o геол. коразія (= korazio); ~а ерозивний; ~i vt еродувати, розмивати, руйнувати (грунт).

***erp||i** vt боронувати, культивувати (обробляти культиватором); ~ad/o боронування, культивація; ~il/o борона.

erp/maŝin/o с.-г. культиватор (= kultivatoro).

erud||i vt ґрунтовно навчати; ~it/o див. erudiciulo; ~it/ec/o див. erudicio.

***erudici||o** ерудиція; ~а ерудований, начитаний; ~ul/o ерудит.

eruk||o бот. індау, ерука [*Eruca*]; kultiva ~o індау посівна [*E. sativa*]; ~at/a: ~ata acido хім. ерукова кислота; ~at/o сіль ерукової кислоти.

***erupci||o** 1. виверження (вулкана); ~o de Vezuvio виверження Везувія; 2. мед. висипання, поява висипу / висипки; ~а геол., мед. еруптивний; ~aj rokoj вулканічні гірські породи, породи вулканічного походження; 2. ~i vn 1. вивертися (про вулкан); 2. висипати, з'являтися (про висипку, прищі і т. п.).

erupt/i див. erupcii.

esamen||o (бджолиний) рій, бджолина сім'я (= abelsvarmo); ~i vn роїтися.

Esav/o бібл. Ісав, Езав.

***escept||i** *vt* виключати, робити виняток, вважати винятком; *mi ne ~as tion* я не виключаю цього; **~a** винятковий; **~e 1.** *див.* esceptokaze; **2.** *див.* ekskluzive; **~e de io** за винятком чого-н. (= *kun escepto de io, ekskluzive de io*); **~e se** якщо (тільки) не; *mi venos, ~e se pluvos* я прийду, якщо (тільки) не падатиме дощ; **~o** виняток; **~o el regulo** виняток із правила; *fari ~on por iu* (з)робити виняток для когось-н.; *prezenti ~on* представляти (собою) виняток; *esti ~o* бути винятком; *sen ia ~o* без жодного винятку; *kun ~o de* *див.* **~e de**; \diamond *ne ekzistas regulo sen ~o* немає(є) правила без винятку.

escept/okaz||a який має місце у виняткових випадках **~e** у виняткових випадках, як виняток.

eset/o *лінгв.* есцет (німецька буква *ß*).

ese||o *літ.* есе, есей, нарис, етюд; **~ar/a** збірка есе(їв); **~ist/o** есеїст.

esen||o *рел.* есен, есей (член єврейської секти 2 ст. до н. е. – 1 ст. н. е.); **~ism/o** есенізм.

***esenc||o 1.** суть, сутність; **2.** *хім.* есенція; **~a** суттєвий; істотний; **~e** суттєво; істотно; по суті справи.

Esĥil/o Есхіл (давньогрецький драматург).

esiv/o *грам.* есив (відмінок у фінно-угорських мовах).

-esk- неофіційний суф. із знач. „подібний; такий, що нагадує; у стилі”: *viro* – чоловік, *vir~a* чоловікоподібний; *japano* – японець, *japan~a* у японському стилі.

***eskadr||o** *мор., ав.* ескадра; **~estr/o** командир ескадри.

eskadron/o *див.* skadro 1.

eskal||o 1. драбина (= *ŝtupetaro*); *simpla ~o* проста [звичайна] драбина; *duobla (faldebla) ~o* подвійна (складна) драбина; *ŝovofolda ~o* драбина з висувною частиною, розсувна (пожежна) драбина (= *ŝoveskalo*); *ŝnura ~o* *див.* *ŝnureskalo*; *ŝtura ~o* драбина зі сходінками (на відміну драбини зі щаблями, = *ŝtupeskalo*); **2.** петлі, що розійшлися (у панчосі, в'язаних виробих); **~(ad)/i** *vt* військ., *мор.* лізти [дертися, здиратися] по драбині (або по драбинах) (на верх фортечного муру, на борт корабля); **~ad/o** ескалада (оволодіння муром фортеці за допомогою штурмових драбин); **~ator/o** ескалатор.

eskal/imun/a який не рветься стрілками, захищений від стрілок (*н-д, про нейлонові панчохи*).

eskalon||o *військ.* ешелон; **~i** *vt* ешелонувати, розташовувати війська вглиб.

eskalop/o *кул.* ескалоп.

eskal/rung/o щабель (драбини).

***eskap||i 1.** *vn* (із) утікати, утекти, (у)рятуватися втечею, *розм.* змитися; зникнути, сховатися; **~i el malliberejo** утекти з в'язниці; **~i el sia mizera situacio** вирватися зі свого жалюгідного становища; **2.** *vt* (від) утекти, вирватися, зникнути; **~i la persekuton** утекти [сховатися, урятуватися] від переслідування (або погоні); **~i la realon** тікати від дійсності; **~o** втеча; **~int/o** особа, що уникла небезпеки, загибелі; уцілілий (у знач. ім.); **~ism/o** ескапізм (прагнення утекти від дійсності у світ ілюзій); відхід [втеча] від дійсності; **~ist/o** ескапіст.

eskap/klav/o *інформ.* клавіша Esc, клавіша виходу.

eskap/sign/o *інформ.* знак виходу [переходу], знак Esc.

eskar/o *мед.* **1.** змертвіла ділянка шкіри; **2.** струп.

eskarp/o *військ.* ескарп; внутрішня спадина.

eskarpen/o тупля без шнурівки, лодочка.

eskatolog||o есхатолог; **~i/a** есхатологічний; **~i/o** *рел.* есхатологія (*рел. вчення про кінцеву долю людства і Всесвіту*).

eskim||o ескімо́с (= inuito); ~а ескімо́ський; ~е по-ескімо́ському, по-ескімо́ськи; ~in/o ескімо́ска; ~um/i *vp спорт.* по́рухом весла і тіла поверну́ти байдарку, що переверну́лася, у норма́льне поло́ження.

eskim/o/hund/o ескімо́ський соба́ка.

eskim/o/kurl/o *орн.* кроншне́п ескімо́ський [*Numenius borealis*].

Eskorial/o Ескори́ал (*монастир, палац і резиденція короля Іспанії*).

***eskort||o** еско́рт, конво́й, охоро́на супрово́ду; ~а еско́ртний; ~і *vt* еско́ртувати, конво́ювати, супрово́джувати; ~ant/o супро́відник; конво́їр.

eskort/aviad/il/o літа́к супрово́ду.

eskort/šip/o *мор.* корабель супрово́ду, еско́ртний корабель.

eskud/o ескю́ (*стародавня французька монета*); еску́до (*португальська грошова одиниця*).

eskul||o *бот.* гіркокашта́н [*Aesculus*]; ~in/o *фарм.* ескулі́н.

Eskulap/o *міф.* Ескула́п (*латинське ім'я давньогрецького бога медицини Асклепія*).

Eskvilin/o *геогр. н.* Есквілі́н (*пагорб у Римі*).

eskvir/o *іст.* 1. зброєно́сець (*дворянського походження*); 2. есква́йр, сква́йр (*нижче дворянське звання в Англії*).

eskvizit/a 1. *поет.* незвича́йно ви́тончений [ви́шуканий]; 2. *мед.* різки́й і лока́льний (*про біль*).

esoter/a езоте́ричний, тає́мний, прихований, недо́ступний для за́галу.

espanjolet/o шпі́нгалет, за́сувка.

espart||o *бот.* еспа́рто, іспа́нський дрік (*спільна назва ряду рослин, що використовуються для плетіння виробів*); ~і *vp* плести́ з еспа́рто; ~ad/o плеті́ння з еспа́рто; ~aj/o ви́ріб з еспа́рто (*мотуз, мат, коробка і т. п.*).

***esper||i** *vt* сподіва́тися, наді́ятися, ма́ти наді́ю, упова́ти; *mi forte ~as* я си́льно наді́юся, (я) ма́ю вели́ку наді́ю; ~і *al iu* наді́ятися [ма́ти наді́ю, упова́ти] на ко́го-н.; ~і *sukceson* сподіва́тися / наді́ятися на у́спіх; ~o наді́я, сподіва́ння, упова́ння; ~o *pri sukceso* наді́я на у́спіх; ~o *al Dio* наді́я [упова́ння] на Бо́га; *malgranda ~o* ма́ленька наді́я; *la lasta ~o* оста́ння наді́я; *havi ~on* ма́ти наді́ю; *perdi la ~on* утрати́ти наді́ю; *meti sian ~on* су́р і́н покла́дати [ма́ти] наді́ї на ко́го-н., покла́датися на ко́го-н.; *doni ~on al iu* (по)да́ти наді́ю ко́му-н.; *doni grandajn ~ojn* пода́вати вели́кі наді́ї; *detru i es ~ojn* зруйнува́ти чи́ї-н. наді́ї; *al mi restis nenia ~o* у ме́не не залиши́лося жо́дної наді́ї; *la (E)~o* „Наді́я” (*вірш Л.Заменгофа; гімн есперантистів*); ~ant/o лю́дина, яка сподіва́ється; ~ebl/a сподіва́ний, можли́вий; *gesaniĝo estas ~ebla* мо́жна наді́ятися на ви́здоровлення; ~ebl/e мо́жливо; мо́жна сподіва́тися; ~eble li venos мо́жна наді́ятися, що він при́йде; ~ig/a підбадьору́ючий, обнаді́йливий; ~ig/i уселя́ти [пода́вати] наді́ю, *розм.* обнаді́ювати; ~ig/o пода́ння наді́ї, за́певнення, підбадьору́вання.

***Esperant||o** 1. Еспера́нто (*псевдонім Л. Заменгофа, під яким вийшов перший підручник міжнародної мови*); 2. еспера́нто (*мова*); ~а, (e)~а еспера́нтський; ~е, (e)~е по-еспера́нтському, по-еспера́нтськи; (e)~aj/o те, що нале́жить до еспера́нто, рі́ч, пов'язана з еспера́нто (*література, прапори́, значки і т. п.*); (e)~an/o симпа́тик [прихи́льник] еспера́нто; (e)~ig/i 1. еспера́нтизува́ти, пере́класти на еспера́нто; 2. еспера́нтизува́ти, приє́днати [залучи́ти] до еспера́нто; ~iĝ/i еспера́нтизува́тися; приє́днатися до еспера́нто; (e)~ism/o еспера́нтизм (*мовна форма, властива еспера́нто; ідеоло́гія еспера́нтистського руху*); (e)~ist/o еспера́нтист; (e)~ist/a еспера́нтистський; (e)~ista *societo* еспера́нтистське това́риство, това́риство еспера́нтистів; (e)~ist/ar/o збі́рн. еспера́нтисти (*всі еспера́нтисти певного міста, певної країни, світу*); (e)~ist/ig/i зроби́ти еспера́нтистом, приє́днати [залучи́ти] до еспера́нто (= (e)~igi 2); (e)~ist/iĝ/i ста́ти

есперантистом, приеднатися до есперанто (= (e)~iĝi); (e)~ist/in/o есперантистка; ~uj/o Есперантія, Есперантида (*сукупність місць і установ, де вживається есперанто*); есперантський світ; (e)~olog/o есперантолог; (e)~olog/i||o есперантологія, наука про есперанто.

esperant/lingv||a есперантомовний, есперантський (= Esperanta); ~e мовою есперанто, по-есперантському.

esperant/o-grup/o есперанто-група, група есперантистів.

esper/don/a який подає надії; багатообіцяючий; підбадьорливий.

esper/plen/a повний надії, сповнений надією.

Espirito-Sant/o *геогр. н.* Еспіриту-Санту (*штат у Бразилії*).

esplanad/o еспланада, площа, плац.

***esplor||i** *vt* досліджувати, вивчати; обстежувати, обслідувати; розслідувати; *геол., військ.* розвідувати; ~i dezertan insulon досліджувати [вивчати] пустинний острів; ~i vundon обстежити рану; ◇ ~i la fundon de la glaso заглядати до чарки; ~a дослідний, дослідницький; ~a rigardo вивчаючий погляд; ~a metodo дослідницький метод; ~o дослідження, дослід; обстеження, обслідування; розслідування; *геол., військ.* розвідка (*дія*); ~oj de niaj scienculoj дослідження наших учених; juĝa ~o судове розслідування, (судове) слідство; centro de ~oj kaj dokumentado центр досліджень і документації; ◇ por fremda koro ne ekzistas ~o чужа душа – темний ліс; у чужу душу не влізеш; ~ad/o досліджування; обстежування, обслідування; розслідування (*тривала дія або дія, що повторюється; сукупність усіх досліджень з даного питання*); ~ado de la kosmaj radioj досліджування космічних променів; ~ado de la komploto розслідування змови; teoria ~ado теоретичне досліджування; ~ant/o особа, що проводить дослідження, дослідник; ~em/a допитливий; (E)~il/o *інформ.* Internet Explorer, „Оглядач інтернету”; ~ist/o дослідник, пошуковець; розвідувач; (juĝa) esploristo (судовий) слідчий = enketjuĝisto).

esplor/cel/o мета дослідження [досліджень].

esplor/centr/o дослідний центр.

esplor/direkt/o напрям дослідження [досліджень].

esplor/fos/i *див.* prifosi.

esplor/institut/o науково-дослідний інститут.

esplor/juĝ/ist/o (судовий) слідчий (= juĝa esploristo, enketjuĝisto).

esplor/kamp/o поле (для) досліджень.

esplor/objekt/o предмет / об'єкт дослідження (*або* досліджень).

esplor/program/o програма дослідження [досліджень].

esplor/projekt/o дослідницький проєкт.

esplor/raket/o експериментальна ракета.

esplor/raport/o доповідь [звіт] про результати [хід] дослідження (*або* досліджень).

esplor/reaktor/o експериментальний реактор.

esplor/rezult/o результат дослідження [досліджень].

esplor/rigard/i *vt* уважно, прискіпливо обдивлятися [оглядати, придивлятися, обстежувати].

esplor/seĝ/o: ginekologia ~ *мед.* гінекологічне крісло.

esplor/serv/o дослідна служба; розвідувальна служба, служба розвідки.

esplor/tem/o тема дослідження.

esplor/vojaĝ/o наукова експедиція.

espoz/i див. eksponi.

espres||o кул. кава еспресо; **~il/o** апарат для приготування кави еспресо (= espresaparato, espres(o)maŝino).

***esprim||i** vt виражати, висловлювати; **~i** sian opinion висловити свою думку; **~i** sin виразити себе, виражатися, виразитися; **~a**: **~a** maniero див. esprimmaniero; **~o** вираз, вислів; **~o** de doloro sur la vizaĝo вираз болю на обличчі; nekomprenebla **~o** незрозумілий вислів; **~ad/o** вираження, висловлювання; **~ebl/a** виразний; **~il/o** засіб вираження / висловлення; **~iv/a** виразний, експресивний; **~iv/e** виразно, експресивно; **~iv/(ec)/o** виразність, експресивність, експресія.

esprim/danc/o характерний танець.

esprim/kapabl/o сила виразності.

esprim/manier/o спосіб [манера] вираження / висловлення.

esprim/plen||a виразний, експресивний; **~e** виразно, експресивно.

esprim/pov/o див. esprimkarablo.

esprim/riĉ/a барвистий, багатий, виразний, експресивний (про мовлення, стиль).

***est||i** vn у рiзн. знач. бути (уживається тж як дієслово-зв'язка у складених іменних присудках і як допоміжне дієслово при утворенні складних часів; у ряді випадків на українську мову не перекладається); перебувати; mi pensas, do mi **~as** я мислю, отже я є; li **~as** studento він студент; en la kampo **~is** silento у полі була тиша; **~as** al mi agrable revidi vin мені приємно знову бачити вас; kio **~as** al vi? що вам є?, що з вами?; kiel **~as** al vi? як поживаєте?, як ся маєте?, як вам ведеться?, як ви там?; **~u** tiel! хай буде так!; li **~is** skribanta leteron він писав лист(а); kiam mi venis, li **~is** elironta коли я прийшов, він збирався вийти; ĉi tie **~os** konstruita nova lernejo тут буде збудована нова школа; tio **~as** (скор. t. e.) тобто (син. nome); a same; **~o** буття (у найбільш загальному знач.); **~ad/o** 1. буття, існування; 2. перебування; **~ad/i** vn бувати; mi nenie **~adis** я ніде не бував; **~aĵ/o** 1. що-н. існуюче (неживий предмет; живий організм); viva **~aĵo** жива істота; 2. істота; homa **~aĵo** людська істота; **~ant/a** існуючий, теперішній, нинішній; **~ant/aĵ/o** те, що є; **~ant/ec/o** 1. теперішній / нинішній час; 2. див. prezenco; **~ant/ec/e** у теперішній / нинішній час; **~ebl/ec/o** можливість існування; **~ec/o** (час) перебування; en mia **~eco** de studento за час мого перебування студентом; **~ej/o** див. restadejo; **~ig/i** 1. створити, породити; 2. мат. утворювати (при переміщенні) (= generi 3, naski 3); **~ig/ant/o** мат. твірна (точка, лінія, площина, = generanto 1, naskanto); **~iĝ/i** виникнути, створитися, з'явитися, постати; **~int/a** колишній, минулий; **~int/aĵ/o** те, що було; **~int/ec/e** у минулому; **~int/ec/o** 1. минуле (у знач. ім.); 2. див. preterito; ***~ont/a** майбутній; **~ont/aĵ/o** те, що буде; **~ont/ec/e** у майбутньому; **~ont/ec/o** 1. майбутнє (у знач. ім.); 2. див. futuro; **~ul/o** див. **~aĵo** 2.

est/o див. estono.

***establ||i** vt заснувати, закласти, улаштувати; відкрити (філію, заклад, торгівлю, крамницю і т. п.); **~o**, **~ad/o** заснування, закладення, відкриття; **~o**, **~aĵ/o** установа, заклад.

estafet/o див. stafeto.

ester||o хім. естер, складний ефір; **~az/o** естераза.

Ester/o бібл. Естер, Естера, Есфір.

***estetik||o** естетика; **~a** естетичний; **~ist/o** естетик; **~ul/o** естет.

estez/o фізіол. чутливість (шкіри, органів, = sensitivo).

estez/o/metr/o естетіометр.

estiel част. як (у ролі кого, чого); li faris tiun decidon **~** prezidanto він прийняв це рішення як голова.

***estim||i** *vt* поважати, шанувати, цінувати; ~о повага, пошана; *kun profunda* ~о з глибокою повагою; ~**at/a** шановний; *tre ~ata sinjoro!* вельмишановний пане!; ~**ind/a** гідний поваги.

***esting||i** *vt* **1.** (за)гасити (*свічку, вогонь, світло, лампу*), згасити, погасити; **2.** (по)гасити угамувати (*спрагу, бажання, гнів і т. п.*); **3.** *хім.* гасити (*ванно*); ~о, ~**ad/o** гасіння, гашення; угамування (*якого-н. почуття*); ~**iĝ/i** (з)гаснути, загаснути, погаснути; ~**iĝ/o** згасання; ~**il/o** **1.** гасило, гасильник; **2.** вогнегасник (= *estinga ŝprucigilo*); ~**it/a** **1.** погашений, загашений; **2.** гашений (*про ванно, син. velka*); ~**ator/o** вогнегасник.

estivaci/o *бот.* квіткове брунькоскладення, розміщення квітки в бутоні.

est/konfes/i *vt* *бібл.* визнати (*дитину за свою*).

***eston||o** естонець; ~а естонський; ~е по-естонському, по-естонськи; **(E)~i/o** *геогр.*, *кр.* Естонія; ~**in/o** естонка; **(E)~uj/o** *див.* **(E)~io**.

***-estr-** **I.** *суф.*, що вказує на особу, яка керує, завідує предметом, зазначеним у корені: *regn~o* глава держави; *ŝip~o* капітан корабля; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~о начальник; командир; директор; завідувач; ватажок; ~**i** *vt, vp* керувати, управляти; бути начальником; очолювати; мати під своєю рукою; ~**ad/o** (у)правління, керівництво; начальствування, старшинування; *~**ar/o** управління, керівництво, начальство; старшина; *kunsido de la ~ago* засідання управління; ~**ar/an/o** член управління; ~**ec/o** верховенство; ~**ig/i** (*super*) поставити [призначити] начальником (*над*); ~**in/o** начальниця.

***estradi||o** естрада, підмостки (= *podio*); ~а естрадний; ~а *koncerto* естрадний концерт; ~а *orkestro* естрадний оркестр.

estradiol/o *див.* *oestradiolo*.

estragon/o *бот.* полин естрагон, тархун [*Artemisia dracunculus*] (= *drakunkol-artemizio*).

Estremadur/o *геогр. н.* Естремадура (*автономна область в Іспанії*).

estrild/o *орн.* астрильд [*Estrilda*]; *nigrapuga* ~ астрильд сірий [*E. troglodytes*]; *ruĝpuga* ~ астрильд червоногузій [*E. rhodopyga*]; *ruĝa* ~ тигровий астрильд [*Amandava amandava*].

estuar/o *геогр.* устя ріки (*розиширене*), естуарій, лиман.

***eŝafod/o** ешафот (= *ekzekuta podio*).

eŝolci/o *бот.* ешольція, каліфорнійський мак [*Eschscholzia*].

I*~et- **I.** *суф.*, що позначає зменшення: *dorm~i* дрімати; *ŝton~o* камінець; *bel~a* гарненький; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~а **1.** маленький, невеликий; дрібний; **2.** *див.* *diminutiva*; ~**aĵ/o** що-н. маленьке [невелике, дрібне]; ~**ig/i** *vt* (з)робити маленьким, невеликим, дрібним; ~**ul/o** маля, малюк, крихітка (*про хлопчика*); ~**ul/in/o** маля, крихітка (*про дівчинку*); **III.** *преф.* зі знач. *суф.*: ~*burĝo* дрібний буржуа; ~*industrio* дрібна промисловість.

II et- *хім.* *ет...* (*преф.*, що вказує на двовуглецевий ланцюг у назвах вуглеводнів); ~**an/o** етан; ~**an/at/a**: ~*anata acido* етанова кислота, оцтова кислота (*син.* *acetata acido*); ~**an/al/o** етаналь, ацетальдегід, оцтовий альдегід (= *acetaldehido*); ~**an/ol/o** етанол, етиловий спирт, винний спирт (= *etilalkoholo*); ~**an/di/ol/o** *хім.* етандіол; ~**en/o** етен; ~**il/o** етил; ~**il/ism/o** *див.* *alkoholismo*; ~**il/en/o** етилен; ~**in/o** етин (= *acetileno*).

eta *єта* (*грецька буква Η, η*).

***etaĝ||o** **1.** поверх, ярус; *unua ~a* перший поверх, перший ярус; *teatr.* балкон; **2.** *геол.* шар, верства, пласт; **3.** *ав.* ступінь (*ракети, = ŝtupo*); ~**ig/i** розміщувати ярусами.

etaĝer/o етажерка.

etalon||o еталон; ~а еталонний.

etan/o *див.* *nid et II*.

etanal/o, etanol/o, etandiol/o *див.* *nid et II*.

***etap/o** етап (*крім знач. „група арештантів”*); стадія; nova ~ новий етап; longa ~ довгий етап; komandanto de ~ військ. комендант етапу.

etap/kur/um/o спорт. багатоденні (пере)гони.

***etat||o** офіційний список; перелік; відомість; опис; financa ~о фінансова відомість; ~o de la bieno кадастр помістя; ~o de la personaro штат(и) (*особовий склад*), штатна відомість, , список особового складу; forstreki el la ~o викреслити зі списку переліку, відомості, опису, штатного розпису; списати; ~а штатний.

et/bien||o дрібний маєток; фільварок; ~ul/o дрібний поміщик [землевласник].

et/burĝ||o дрібний буржуа; ~а дрібнобуржуазний; ~ar/o дрібна буржуазія.

et/dimensi/a невеликий, маленький; малогабаритний.

eten/o *див. nid et II.*

***etend||i** *vt 1.* протягнути, протягти, простягнути, простягти; розтягти, розтягнути, витягти, витягнути; розпростерти; розпросторити; розпрямити, розправити, випростати; розширити (*тж інформ.*); ~i risorton розтягти пружину; ~i vitran tubon al fadeno en flamo розтягнути склянну трубку в нитку на вогні; ~i sian manon al io (al iu) простягнути свою руку до чого-н., кому-н.; ~i la membrojn потягнутися (*розминаючи члени*); ~i la brakojn al la ĉielo здійснити [звести, піднести, простягнути] руки до неба; ~i la kruojn простягнути [витягти, розпростерти, випростати] ноги; ~i la kapon tra fenestro висунути голову з вікна; ~iflugilojn розправити [розпростерти] крила; ~i velojn підняти [розгорнути] вітрила; ~i flagon розгорнути прапор; ~i tendon розгорнути намет; ~i kurtenon запнути фіранку; ~i tolaĵon sur ŝnuro por ĝin sekigi повісити білизну на шнурку, щоб висохла; ~i sin en la suno розтягнутися на сонці; ~i metalon тягнути [прокачувати] метал; ~i sian influon поширити свій вплив; *2. мат.* продовжити (*лінію, відрізок, дугу і т. п., = pluigi*); ~o, ~ad/o протягання, простягання; розтягування, витягування; випростовування, розпростирання, розправляння, випрямлення; витяжка (*металу*); розширення (*тж інформ.*); ~aj/o що-н. про(с)тягнене, розтягнене, витягнене, розпростерте; протяжність, площа, широчінь, простір; ~ebl/a розтяжний; тягучий; який можна простягнути, розтягнути, витягнути, розпростерти; ~iĝ/i про(с)тягнутися; розтягнутися, витягнутися; розпростертися, розлягтися, розкинутися; поширитися; la risorto ~iĝis facile пружина розтягнулася легко; la arbaro ~iĝis ĝis la marbordo ліс простягнувся до берега моря; la sciigo ~iĝis rapide вістка поширилися швидко; ~it/a про(с)тягнений, про(с)тягнутий; розпростертий.

Eteokl/o міф. Етеокл (*син царя Едіна*).

***eter||o** у різн. знач. ефір; хім. простий ефір; ~а прям., перен. ефірний; ~ism/o отруєння ефіром, стан, викликаний ефіром.

***etern||a** вічний, нескінченний; ~a raso вічний мир; la ~a dormo вічний сон; la (E)~a Urbo Вічне місто (*Рим*); ~e вічно; por ~e навіки; ~(eс)/o вічність; ~eco estas atributo de Dio вічність – атрибут Бога; ◇ por sperto kaj lerno ne sufiĉas ~o розуму чоловік учить весь вік; ~ig/i увічнити, увіковічити; (E)~ul/o Господь (*одне з імен Бога в Біблії, що відповідає єврейському „Єгова” (Вічний)*); Dio la (E)~ulo Господь Бог.

etern/o/flor/o бот. безсмертник (*загальна назва рослин із сухими квітками, = imortelo, helikrizo*).

eter/o/mani||o мед. ефіроманія; ~ul/o ефіроман.

et/fingr/o мізинець (= malgranda fingro).

et/firma/o дрібна фірма, мале підприємство.

et/grajn/a спец. дрібнозернистий.

***etik||o** етика; kristana ~о християнська етика; ~а етичний; ~aj principoj етичні принципи; ~a fago етичний вчинок; ~ist/o спеціаліст із етики.

***etiked||o** 1. етикетка, ярлик, наклейка; 2. *спец.* мічена молекула, молекула-індикатор; **~i** *vt* етикетувати, забезпечити етикетками; **~ad/o** етикетування, забезпечення етикетками, етикетаж.

***etiket||o** 1. етикет, правила поведінки; 2. *див.* etikedo 1; **~a** етикетний; **~i** *vt див.* etikedi.

etil/o *див.* *nid* et II.

et/il/alkohol/o *хім.* етиловий спирт, винний спирт.

etilen/o *див.* *nid* et II.

etim||o *лінгв.* етимон, первісне значення слова; ***~olog/o** етимолог; **~olog/i/a** етимологічний; ***~olog/i/o** етимологія.

et/industri/o дрібна промисловість.

etiola *бот.* етіольований (*про рослину, що виросла при недостатчі або повній відсутності світла*).

***etiolog||o** *мед.* етіолог; **~i/a** етіологічний; **~i/o** етіологія (*вчення про причини виникнення хвороб*).

***etiop||o** ефіоп; **~a** ефіопський; **(E)~i/o** *геогр., кр.* Ефіопія; **~in/o** ефіопка; **(E)~uj/o** *див.* (E)~io.

et/kalibr/a дрібнокаліберний, малокаліберний.

et/komerc/o дрібна торгівля.

et/kristal/a *див.* mikrokrystala.

et/kurent/a *ел.* слабкострумий.

etlinger/o *бот.* етлінгера [*Etlingera*]; *alta* ~ етлінгера висока, порцелянова троянда [*E. elatior*].

et/liter/o *див.* minusklo.

et/model/o зменшена модель.

etmoid/o *анат.* решітчаста кістка.

et/mon/o дрібні гроші.

***etn||o** етнос; **~a** етнічний; **~ism/o** *політ.* етнізм; **~olog/o** етнолог; ***~olog/i/o** етнологія.

Etn/o *геогр. н., вулкан* Етна (*Італія*).

etnik/a *сумн., див.* etna.

etnogenez/o етнологенез, походження народів.

***etnograf||o** етнограф; **~i/a** етнографічний; ***~i/o** етнографія.

Etoli/o *іст.* Етолія (*область у Ст. Греції*).

etologi/o етологія (*наука, що вивчає особливості поведінки організмів*).

***etos||o** дух, моральна обстановка, атмосфера (*середовища, епохи*); *la ~o en la oficejo estas streĉa obstarovka / атмосфера в установі напружена*; *la muziko kreis agrablan ~on* музика створила приємну атмосферу; **~um/i** *vn розм.* тусуватися; **~um/o** *розм.* тусовка.

et/prez/a *див.* malaltpreza, malmultekosta.

etrioskop/o *спец.* диференціальний термоскоп.

Etruri/o *див.* Etruskio.

etrusk||o *іст.* етруск (*представник одного з найзначніших племен Ст. Італії*); **~a** етрусський; **(E)~i/o**, **(E)~uj/o** Етрусрія (*територія, заселена етрусками; іст. область в Італії*).

et/špur/a: ~ trako зал. вузька колія (= mallarĝa trako); ~ relvojo вузькоколія, вузькоколійна залізниця (= mallarĝtraka fervoj(lini)o).

etud/o у різн. знач. етюд.

etuv||o мед., бакт. сушильна піч; прилад для дезинфекції, стерилізації теплом; термостат; ~i vt сушити; дезінфікувати [стерилізувати] теплом.

etuz/o бот. собача петрушка [*Aethusa*] (син. *malgranda cikuto*).

ей- мед., біол. еу... (преф., що вказує на добрий, нормальний стан або функцію, на справжність).

ей/bakteri/o/j еубактерії, справжні бактерії [царство *Bacteria*, син. *Eubacteria*].

Eŭbe/o геогр. н., о-в Евбея (Егейське море, Греція).

ейdajmonism/o філос. евдемонізм (етичний принцип, який основою моральності вважає прагнення людини до щастя).

ейdiometr||o фіз. евдіометр (прилад для дослідження газів); ~i/o евдіометрія.

Eŭdoks/o Євдоксій, Євдоким (чол. ім'я).

ейfaŭzi||o зоол. евфаузія [*Euphausia*]; ~ul/o/j евфаузієві ракоподібні [ряд *Euphausiacea*].

***ейfemism||o** літ. евфемізм (заміна грубих, непристойних, з неприємним емоціональним забарвленням слів пом'якшеними або завуальованими); „eta purigado” estas ~o por „porolmurdo” „етнічна чистка” є евфемізмом до „людиновбивство”; ~a евфемістичний.

ейfoni||o фон. евфонія, милозвучність; ~a евфонічний, милозвучний.

ейfonium/o евфоніум (муз. духовий інструмент).

ейforbi||o бот. молочай [*Euphorbia*]; *ĉipresa* ~o молочай кипарисовий [*E. cyparissias*]; *ĝardena* ~o молочай садовий [*E. perplus*]; *lancetfolia* ~o молочай гострий [*E. esula*]; *marĉa* ~o молочай болотний [*E. palustris*]; ~ac/o/j молочаєві, молочайні [родина *Euphorbiaceae*]; ~al/o/j молочаєцвіті [порядок *Euphorbiales*].

ейfori||o псих. ейфорія; ~a ейфорійний, ейфоричний.

Eŭfrat/o геогр. н., р. Євфрат (Сирія, Ірак).

ейfrazi/o бот. очанка [*Euphrasia*].

Eŭfrozin/o міф. Євфросинія (одна з трьох харит).

Ейgen||o Євген, Ежен, Еудженіо, Еухеніо, Юджин (чол. ім'я); ~a, ~in/o Євгенія, Еудженія, Еухенія, Ежені (жін. ім'я).

ейgeni/o бот. євгенія [*Eugenia*]; *brazila* ~ євгенія бразильська [*E. dombeyi*, син. *E. brasiliensis*] (= *grumiŝamo* 1); *unuflora* ~ євгенія одноквіткова, суринамська вишня [*E. uniflora*].

ейgenik||o євгеніка (напряма у генетиці, що ставить завдання поліпшення біологічних властивостей людини); ~a євгенічний; ~ism/o євгенізм, євгенічна соціальна теорія; ~ist/o євгенік, прихильник євгенізму, євгенічної соціальної теорії.

ейglen/o бот., зоол. євглена [*Euglena*].

ейhemerism/o рел. євгемеризм (герменевтична теорія тлумачення міфів).

***ейkalipt||o** бот. евкаліпт [*Eucalyptus*]; ~o евкаліптовий.

ейkariot||o біол. представник еукаріотів; ~o/j еукаріоти [надцарство *Eukaryota*, *Eukarya*].

***ейkaristi||o** церк. 1. євхаристія, причастя; 2. причащення (= *komunio*); ~a євхаристичний; (Е)~a Kongreso Євхаристичний Конгрес.

ейklaz/o сумн.; мін. евклез.

Eŭklid||o Евклід (давньогрецький математик); (e)~a евклідів; (e)~a geometrio евклідова геометрія; (e)~a spaco евклідів простір; (e)~a divido ділення з остачею (= divido kun resto).

eŭksenit/o мін., хім. евксеніт.

Eŭler||o Ейлер (швейцарський математик і фізик); (e)~a ейлерів, Ейлера; (e)~a cirklo мат. коло Ейлера, коло дев'яти точок; (e)~a grafeo мат. ейлерів граф.

eŭlisit/o мін. евлізит, еулізит.

Eŭme/o міф. Евмей.

Eŭmenid/o/j міф. евменіди (= Erinioj).

Eŭmer||o Евмер (давньогрецький філософ, що вважав богів Олімпу обожненими людьми); ~ism/o філос. евмеризм.

eŭmetrop||a мед. еметропний, еметропичний, нормальний (про зір); ~es/o еметропія (нормальний зір).

eŭmicet/o/j заст., = veraj fungoj.

***eŭnuk**||o євнух, скопець; ~a євнуський; ~ig/i зробити євнухом, оскопити.

eŭpatori/o бот. сідач [*Eupatorium*]; kanaba ~ сідач коноплевий, конопельник, давник, кінська грива, водянї [собачї] коноплї [*E. cannabinum*].

Eŭpatori||o геогр. н., м. Євпаторія (Україна, Крим); (e)~a євпаторійський; (e)~an/o євпаторієць, мешканець / житель Євпаторії.

eŭpepsi/o мед. нормальне травлення.

eŭpne/o мед. ейпнея, нормальне, легке дихання.

eŭr-, **Eŭr-** (перед приголосним набирає форми ейро-, Ейро-) неофіційний преф. євр(о)- зі знач. „Європа, європейський”: *Eŭr/azio* Євразія; *eŭro/parlamento* європарламент.

***eŭr**/o євро (грошова одиниця Європейського союзу); centono de ~ estas cendo сота частина євро – цент.

Eŭratom/o Євратом, Європейська спільнота з атомної енергії.

Eŭrazi||o геогр. н. Євразія; (e)~a євразійський; ~an/o житель Євразії; (e)~ism/o євразійство; (e)~ist/o євразіст, прихильник євразійства.

eŭrial/o бот. евриала [*Euryale*].

Eŭridic/o міф. Евридика (німфа, жінка Орфея).

Eŭripid/o Еврипід (давньогрецький драматург).

eŭripterigi/o палеонт. іхтіозавр [*Eurypterigius*] (син. *iktiosaŭro*).

eŭritm/o мед. євритмія, правильна послідовність серцевих скорочень, рівномірний пульс.

eŭrocend/o євроцент.

eŭrocentrism/o євроцентризм.

eŭroček/o фін. єврочек.

eŭrodolar/o євродолар.

Eŭrokontrol/o Євроконтроль (європейська організація із забезпечення безпеки повітряного руху).

I*Eŭrop||o геогр. н. Європа; Centra ~o Центральна Європа; Norda ~o Північна Європа; Okcidenta ~o Західна Європа; Orienta ~o Східна Європа; Suda ~o Південна Європа; ~a Європейський (у власних назвах); ~a Unio Європейський Союз; ~a Asocio por libera Komercio Європейська асоціація вільної торгівлі; ~a Parlamento Європейський Парламент; ~a Konsilio Рада Європи, Європейська Рада; (e)~a європейський; (e)~an/o

європеєць; (e)~an/ig/i vt європеїзувати; виховувати в європейському дусі, прилучити до європейської цивілізації [культури]; (e)~an/in/o європейка; (e)~ig/i європеїзувати, робити європейським.

II Eūrop/o міф. Європа (дочка фінікійського царя, закоханий у яку Зевс викрав її, перетворившись на бика).

eūropi/o хім. Європій (елемент), європій (метал).

Eūrot/o геогр. н., р. Еврот (Греція).

Eūrovizi/o Євробачення.

eūsk||o баск (= vasko II); ~a баскський; ~e по-баскському, по-баскськи; (E)~i/o геогр. н. Країна Басків (Іспанія); ~in/o басконка.

Eūstaki/o Євстахій (чол. ім'я); (e)~a: (e)~a tubo анат. євстахієва труба (= tubo de Eūstakio, aūda tubo, orela tubo, otosalpingo).

eūtanazi||o 1. мед. евтаназія, ейтаназія (спокійна безболісна смерть; метод полегшення вмирання при невиліковній хворобі); усипляння (тварини); 2. див. ~ismo; ~a який викликає евтаназію; ~i vt (iun) робити евтаназію (кому-н.); ~ism/o рух за легалізацію евтаназії.

eūtekt||o фіз., хім. евтектика, евтектична суміш; ~a евтектичний; ~a punkto евтектична точка.

eūtermi/o мед. нормальна температура (тіла).

Eūterp/o міф. Евтерпа (муза музики).

eūtrof||a екол. евтрофний, багатий на поживні речовини; ~iĝ/o евтрофування.

Eυ/o, Eva Єва, Ева (жін. ім'я).

evaku||i vt 1. евакуювати; esti ~ita бути евакуйованим, евакуюватися; 2. військ. покинути, залишити, звільнити від своєї присутності (займані території, пункти); ~i landon вивести (свої) війська з країни; ~(ad)/o 1. евакуація; 2. військ. вивід, виведення (військ), покидання, залишення (займаних територій, пунктів); ~it/o евакуйований (у знач. ім.).

***evangeli||o** інколи тај, рел. Євангеліє, Євангелія (учення Христа; біблійна оповідь про життя Христа; тж перен.); la ~o laŭ Mateo, Marko, Luko, Johano Євангеліє від Матвія / Матея, Марка, Луки, Івана; ~a євангельський, євангелічний; ~a moralo; євангельська мораль ~a greĝejo євангелічна церква; ~ist/o 1. Євангеліст (кожен із чотирьох укладачів Євангелія); 2. євангеліст, євангелік (член церковної громади).

evangeli/libr/o Євангеліє, Євангелія (частина Біблії, що містить чотири канонічні Євангелії).

evangeliz||i vt євангелізувати, прилучати до Євангелія; ~o, ~ad/o євангелізація;

evaporit/o мін. евапорит, евапоритовий відклад (= salŝtono).

evekt/o астр. евекція (найбільше відхилення руху Місяця).

Evelin/o Евеліна (жін. ім'я).

Evemer/o див. Eŭmero.

evenki||o етн. евенк; ~a евенкійський.

***event/o** подія; la iro de la ~j хід подій.

event/o/riĉ/a багатий на події.

***eventual||a** евентуальний, можливий (за певних обставин, за відповідних обставин), випадковий, цілком ймовірний, який може статися, принагідний; ~e принагідно, при нагоді; розм. у разі чого; ~aĵ/o випадковість, можливий випадок, можлива обставина; ~ec/o випадковість, можливість, імовірність, принагідність.

Everest/o *геогр. н., г.* Еверест, Джомолунгма (Гімалаї, Китай).

***evident||a** очевидний, явний, безсумнівний; ~е очевидно, явно, безсумнівно; *estas tute* ~е, *ke...* цілком очевидно, що..; ~і *vt* бути очевидним(и), явним(и), безсумнівним(и) (= *esti evidenta(j)*); ~ај/o що-н. очевидно, безсумнівне; ~ес/o очевидність, безсумнівність; ~іg/i *vt* зробити очевидним, показати з усією очевидністю, безсумнівністю, виявити; ~іgі *sian erudicion* виявити свою ерудицію; ~іg/o показ, вияв, виявлення; ~іgіs *ke...* виявилось [виявляється], що..; ~іg/i стати очевидним [явним, безсумнівним], виявитися; ~іg/o поява в очевидній формі, вияв, виявлення.

eviksi||i *vt юр.* позбавити майна судом; ~о евікція, позбавлення майна судом.

evipan/o *мед.* ін'екційний анестетик.

***eviti||i** *vt* уникати, уникнути, обминати, цуратися, триматися осторонь, утримуватися, ухилятися; ~і *iun* уникати когo-н.; ~і *eragon* уникнути помилки; ~і *batojn* ухилятися від ударів; *ankoraŭ neniu* ~is *la sorton* ще ніхто не уникнув долі; ~о, ~ад/o уникання, уникнення, ухилення; ~еbl/a такий, що його можна уникнути; ~ем/a ухильний, уникливий, обережний; ~ема *respondo* ухильна відповідь; ~ем/e ухильно; ~ем/o ухильність; ~енd/a такий, що його треба уникнути; небажаний; ~іg/i (*ion al iu*) допомогти уникнути (чогo-н. кому-н.); запобігти, відвернути; ~інd/a вартий уникання, небажаний.

***evolu||i** *vt* розвиватися, еволюціонувати, робити еволюцію; ~а еволюційний; ~о, ~ад/o еволюція, розвиток; ~анt/a який розвивається, еволюціонує; ~анtaj *landoj* країни, що розвиваються; ~ем/a схильний до розвитку, здатний до розвитку; ~іg/a який сприяє розвитку, спрямований на розвиток; ~іg/i сприяти еволюції, змушувати еволюціонувати, розвиватися, вести до розвитку, спричиняти розвиток; ~іg/o сприяння розвитку; ~інt/a який розвинувся, еволюціонував; ~інtaj *landoj* розвинені / розвинуті країни; ~іsm/o *філос.* еволюціонізм; ~іst/o еволюціоніст.

***evoluci/o** еволюція (= *evoluo, evoluado*).

evolu/faz/o фаза розвитку.

evolu/help/o допомога малорозвиненим країнам, допомога в розвитку.

evolu/ig/o/koncept/o концепція розвитку.

evolu/(i)/pov||a, evolu/kapabl||a здатний розвиватися, еволюціонувати, здатний до еволюції; ~о здатність розвиватися, еволюціонувати, здатність до еволюції.

evolu/land/o/j країни, що розвиваються.

evolu/leĝ/o закон розвитку.

evolu/proces/o процес розвитку, еволюційний процес.

evolu/ŝtup/o ступінь розвитку.

evolut/o *мат.* еволюта.

evolvent/o *мат.* евольвента.

evonim/o *бот.* бруслина [*Evonymus*]; *amerika* ~ бруслина американська [*E. americanus*]; *ейгора* ~ бруслина європейська [*E. europaeus*]; *япанія* ~ бруслина японська [*E. japonicus*].

Ezekiel/o *див.* Jehezkel.

***ezofag||o** *анат.* стравохід; ~а стравохідний; ~а *bulo*, ~а *globo* клубок у горлі; ~іт/o *мед.* езофагіт, запалення стравоходу.

ezofag/o/skop||o *мед.* езофагоскоп; ~і/o езофагоскопія.

***ezok||o** *іхт.* щука [*Esox*]; ~ед/o/j щуківі [родина *Esocidae*].

Ezop||o Езоп (*міфічний давньогрецький байкар*); (e)~а езопівський.

ezoter/a див. esotera.

Ezra Езра (автор однієї з книг Біблії).

F

***f** 1. 7-а буква есперантського алфавіту; 2. тај муз. F (назва ноти в системі буквених позначень, = fa); *~**o** назва цієї букви.

fa муз. фа (нота).

***fab||o** 1. біб (рослина і плід) [*Vicia faba*]; 2. біб, бобове зерно, бобове насіння (у широкому знач. слова – подібне за формою зерно, насінина деяких інших рослин родини бобових, н-д, сої, квасолі); Ignasa ~o біб Ігнатія; Kalabara ~o калабарський біб; ~**ac/o/j** бобові [родина *Fabaceae*, син. *Leguminosae*] (син. *leguminozoj*); ~**aj/o** кул. боби; ~**al/o/j** бобовоцвіті [порядок *Fabales*]; ~**ism/o** мед. фавізм (форма спадкової гемолітичної анемії).

***label||o** *прям., перен.* казка; вигадка; ~**a** казковий; ~a estajo казкова істота; ~a гідесо казкове багатство; ~(**ad**)/**i** *вп* *прям., перен.* розповідати [розказувати, придумувати, складати, писати] казки; ~**aj/o** щось неймовірне, вигадка, байка; ~**ar/o** казки, збірка казок; ~**ec/o** казковість; ~**et/o** казочка; ~**ist/o** казкар.

label/land/o казкова країна, Країна казок.

label/libr/o книжка казок.

Fabi/o Фабій, Фабіо (чол. ім'я).

Fabian/o Фабіан, Фабіано (чол. ім'я); ~**a** Фабіана (жін. ім'я).

fabianism/o фабіанство (реформістський буржуазний рух кінця 19 ст. в Англії, що проповідував поступове перетворення капіталістичного суспільства в соціалістичне).

***fabl||o** байка; ~**a** баєчний; ~**i** *вп* розповідати [розказувати, придумувати, складати, писати] байки; ~**ist/o** байкар.

Fabrici/o Фабрицій, Фабриціо (чол. ім'я).

***fabrik||o** фабрика, завод; ~o de ŝuoj взуттєва фабрика; ~**a** фабричний, заводський; ~**i** *вп* фабрикувати (*тж перен.*), робити, виготовляти, виробляти, випускати; ~**ad/o** фабрикування, фабрикація (*тж перен.*); виробництво; виготовлення, вироблення, випуск; kosto de ~ado собівартість продукції; ~**aj/o** виріб, фабрикат, продукт (*готовий*); ~**ant/o**, ~**ist/o** фабрикант.

fabrik/direktor/o директор фабрики.

fabrik/labor/ist/o фабричний робітник, робітник заводу, фабрики.

fabrik/mark/o фабрична марка, фабричний знак, фабричне клеймо.

fabrik/posed/ant/o див. fabrikanto.

fabrik/produkt/ad/o фабричне виробництво.

fabrik/siren/o фабричний [заводський] гудок.

***fac||o** плоска поверхня, плоска сторона (якого-н. предмета, обмежена геометричною фігурою); лицьовий бік (предмета); грань; ~**et/i** *вп* (о)гранувати; ~**et/ad/o** гранування; ~**et/o** 1. грань, фаска, фасет, фасетка; 2. *ент.* фасетка, просте вічко; частина складного ока комахи; ~**et/it/a** гранований, огранований.

faceli/o бот. фацелія [*Phacelia*].

faci||o 1. *анат.* обличчя, лице; морда, п^исок (*тварини*); 2. вираз обличчя (*характерний для певної хвороби*); 3. *геол.* ф^ація; 4. *археол.* культура; ~а *лицьовий*: ~а muskolo *лицьовий м'яз*.

***facil||a** легк^ий; неважк^ий; ~а laboro легк^а праця / роб^ота; ~а lingvo легк^а мова; ~а vento легк^ий вітер; ~а mano легк^а рука; kun ~а кого з легк^{им} серцем; ~е легко; ~ес/о легк^ість; ~іg/i полегш^ити; ~іg/o полегшення (*дія*); ~іĝ/i полегшит^ися; ~іĝ/o полегшення (*стан*).

facil/anim||a легковажний, легкодушний, легкодумний, легкодушкий; ~е легковажно, легкодушно, легкодумно, ~аĵ/o легковажний / легкодушний учинок, легковажність, легкодушність; ~ес/о легковажність, легкодушність, легкодумність, легкодушність; ~ul/o легковажний (*у знач. ім.*), легковажна / легкодумна людина, легкодуш.

facil/mov||a рухливий, легк^ий у рухах; поворотк^ий, моторний; ~ес/о рухлив^ість, легк^ість у рухах.

facil/mor/a легковажний, безтурботний.

facil/romp/a ламк^ий, ломк^ий; крихк^ий, тендітний (= ĝompiĝema); ~ес/о ламк^ість, крихк^ість.

facil/tuŝ/e злегк^а / ледь торкн^увшись [зачепивши].

fad||o *радіо* завмирання, затухання, ф^единг ~і *ви* завмират^и, затухат^и (*про звук, радіохвилі*).

***faden/o** 1. нитка; silka, kotona, lina, oĝa ~o шовкова, бавовняна, лляна / льняна, золота нитка; lana вовняна / шерстяна нитка, гарус; enkudriligi ~on засилити нитку в голку; perdi la ~on de parolo втратити нитку розмови; ♦ ~o iras, kien kudrilo ĝin tiras куди голка, туди й нитка; 2. *див.* fiŝfadeno; 3. *див.* drato; 4. *розм.* неерегований член (= peniso nerigida); ~ar/o *див.* fadenfasko; ~eg/o груба нитка; ~et/o ниточка; ~ig/i скручувати в нитк^и; ~ist/o *див.* merceristo.

faden/bul/o клубок (ниток).

faden/fabrik/o фабрика ниток.

faden/fask/o моток; міток, повісмо.

faden/flik||i *vt* (за)штопати, (за)церувати; ~ad/o штопання, церування.

faden/kruc/o перехрестя, сітка (*в оптичному приладі*).

faden/montr/a потертий, протертий до дір, витертий, зношений.

faden/nombr/il/o *текст.* лічильник ниток (*різновид лупи*).

faden/plum/o *орн.* нитковидне пір'я (*син.* vibriso).

faden/pup/o *театр.* лялька на нитках, маріонетка (= marioneto).

faden/tord/i *vt* сукати; крутити, скручувати (*нитки*).

faden/vend/ist/o продавець ниток.

faden/verm/o/j *зоол.* нематгельмінти, первиннопорожнинні черви (= nematodoj).

fad/(o)/kompens/il/o *радіо, тб.* (автоматичний) регулятор підсилення, система (автоматичного) регулювання підсилення (*син.* regulilo de sonintenso).

fadu/o *муз.* ф^адо, ф^аду (*португальська народна пісня*).

Faeton/o *міф.* Фаетон (*у давньогрецькій міф. син бога сонця Геліоса, який випросив у батька вогненну колісницю і, не вміючи правити нею, ледь не спалив землю*); (f)~o 1. фаетон (*екіпаж*); 2. *орн.* фаетон [*Phaeton*] (*син.* tropikbirdo).

***fag||o** *бот.* бук [*Fagus*]; amerika ~o бук американський [*F. grandiflora*, *син.* *F. americana*]; ĉinia ~o бук китайський [*F. sinensis*]; japania ~o бук японський [*F. crenata*, *син.* *F. japonica*]; ordinara ~o бук лісовий [*F. sylvatica*]; ~ac/o/j *букві* [родина *Fagaceae*] (*син.* kupuliferoj); ~al/o/j *букоцвіті* [порядок *Fagales*]; ~ar/o, ~ej/o *бук*овий ліс.

fag/o/frukt/o, fag/o/nuks/o плід бука, буковий горішок.

fagocit||o біол. фагоцит; ~**i** *vt* здійснювати фагоцитоз, захоплювати і перетравлювати мікрорганізми; ~**ad/o** фагоцитоз.

fagopir||o бот. гречка [*Fagopyrum*]; ordinaria ~о гречка їстівна [*F. esculentum*]; tataro ~о гречка татарська [*F. tataricum*]; ~**a** гречаний.

***fagot/o** муз. фагот.

faĝ||o бакт. (*скор. від bakteriofago*) фаг; ~**er/o** фагова частинка.

faj/o фай (*шовк*ова тканина).

***fajenc||o** фаянс; ~**a** фаянсовий; ~**aj/o** фаянсовий виріб, виріб з фаянсу; ~**ej/o** **1.** фаянсова фабрика [майстерня]; фаянсовий завод; **2.** магазин фаянсових виробів.

***fajf||i** *vn* **1.** свистіти, свиснути, висвистувати, насвистувати; li laŭte ~is він голосно свистув; ~as birdoj висвистувють птахи; ~as sireno свистіть [гуде] сирена; ~as lokomotivo свистіть (гуде) локомотив; ~i tra (*або* per) fajfilo свистіти [свиснути] у свисток, свистіти свистоком; ~i tra la fingroj свистіти крізь пальці; ~i por iu свиснути кому-н. (*під*кликуючи, звертаючи увагу); ~i pri iu свистіти за ким-н. (*ви*ражаючи зневагу, захоплення і т. п.); ~i agion насвистувати арію; mi ~as pri ĝi мені на це начхати [наплювати], мені це до лампочки, я маю це десь; **2.** нрк., див. sibli; ~**o** свист, свисток (*звук*), ~**ad/o** свист (*ді*я), свистіння, висвистування, насвистування; ~**eg/i** *vn* гудіти, вити (*про* гудки, сирени); *~**il/o** свисток (*пред*мет), розм. свиставка; blovi tra ~ilo (по)дути у свисток; lokomotiva ~ilo паровозний свисток; policista ~ilo поліцейський свисток; ◇ danci laŭ ies ~ilo танцювати під чию-н. дудку; ~**il/eg/o** гудок, сирена.

fajf/anas/o орн. качка свищ [*Anas penelope*].

***fajl||i** *vt* *tex.* обробляти напилком, обпилювати; шліфувати (*тж перен.*); ~**ad/o** обробка напилком, обпилювання; ~**aj/o** ошурки; ~**il/o** напилк, терпуг, пил(ь)ник; plata, gonda, duonronda, triangula, kvadrata ~ilo плоский, круглий, напівкруглий, трикутний, квадратний напилк; maldelikata (*або* kruda) ~ilo грубий напилк, рашпіль; delikata ~ilo напилк з дрібною насічкою; delikatega ~ilo шліфувальний напилк, надфіль.

fajn||a **1.** тонкий, витончений, вишуканий; ~a tolaĝo тонка білизна; ~a vino вишукане вино; ~a gusto тонкий смак; **2.** високоякісний, добірний, високопробний; рафінований; ~a ого високопробне золото, чисте золото; ~a ŝtono див. gemo; ~**e** тонко, витончено, вишукано; ~**ec/o** **1.** витонченість, добірність, вишуканість; **2.** високоякісність, високопробність; ~**ig/i** витончувати; робити тонким, витонченим, вишуканим; рафінувати; облагороджувати.

fajn/agord/o муз., радіо точне настроювання.

fajnajt||a рідко, див. finia; ~**o** рідко, див. finio.

fajn/grajn/a дрібнозернистий.

***fajr||o** вогнь, огнь; fari (*або* ekbruligi) ~on розвести [запалити] вогнь; ekbati ~on викресати вогню; bengala ~o бенгальський вогнь; greka ~o грецький вогнь (*гор*юча суміш, що застосовувалася у військ. цілях у часи середньовіччя); ~o de Sankta Elmo вогнь святого Ельма (*роз*ряд, що виникає на гострих кінцях високих предметів при великій напруженості ел. поля); ~o de amo вогнь любові; per ~o kaĝo главо вогнем і мечем; doni ~on al iu дати вогню кому-н. (*щ*об запалити цигарку); labori kun ~o працювати з вогником; arta ~o рідко, див. ~aĝo; ◇ ludi kun la ~o гратися з вогнем; fali de la rato en ~on потрапити з вогню та в полум'я; ~**a** (в)огненний, (в)огняний, (в)огнистий; ~**e** (в)огненно, (в)огнисто; з (в)огнем; ~**e** paroli говорити з вогнем [вогником]; ~**i** *vn* горіти, стояти [бути] у вогні; ~**aj/o** феєрверк, піротехнічний виріб (*д*ля феєрверка); ~**aj/ist/o** феєрверкер; ~**eg/o** вогнисько, сильний [великий] вогнь; ~**ej/o** **1.** (в)огнище; *перен.* домашне [родинне, сімейне] (в)огнище; **2.** жертовник, вітар (*мі*сце, де горіть

жертвний вогонь); *~er/o 1. іскра; 2. див. sparko; ~er/i *vn* іскритися; ~et/o вогник; ~ig/i запалити, спалити, знищити вогнем; ~uj/o жаровище, топка (у печі або котлі), кухонна піч; кабиця; черінь; (в)огньова камера (у котлі); чаша для спалювання (на жертвнику).

fajr/alarm||o пожежна тривога; ~il/o пристрій для подання сигналу пожежної тривоги (дзвін, сирена, залізна рейка і т. п.).

fajr/argil/o див. ŝamoto.

fajr/ej-inaŭgur/o входи́ни, новосі́лля; fagi ~n справити новосі́лля.

fajr/el/ĵet/a (в)огнеметний, (в)огнедишний; ~ drako (в)огнедишний дракон; ~j okuloj (в)огненні очі.

fajr/el/ten/a (в)огнетривкий, (в)огнестійкий (= fajrorezista, fajrimuna).

fajr/esting||a пожежний, (в)огнегасний, (в)огнегасильний; ~a brigado див. fajrobrigado; ~il/o (в)огнегасник (= estingilo 2); ~ist/o пожежник, (в)огнеборець.

fajr/imun/a (в)огнестійкий, (в)огнетривкий (= fajrorezista, fajreltena).

fajr/o/bapt/o бойове хрещення.

fajr/o/bird/o фенікс (= fenikso); жар-птиця.

fajr/o/brigad||o пожежна бригада [команда]; (добровільна) пожежна дружина; (= fajrestinga brigado); ~an/o пожежник.

fajr/o/cim/o *ент.* червоноклоп [*Pyrrhocoris*].

fajr/o/damaĝ||o сумн. збитки від вогню, від пожежі; ~it/o сумн. погорілець.

fajr/o/fe/o дух вогню.

fajr/o/fung/o *бот.* трутовик (= tindrofungo).

fajr/o/halt/ig/a (в)огнезахисний; ~ turo брандмауер; ~ porde брандмауерні двері.

fajr/o/hok/o див. poĉostango.

fajr/o/hund/o таган, камінний вовк (підставка із залізних стержнів для дров у каміні).

fajr/o/krad/o колосник, колосникова решітка.

Fajr/o/land/o див. Fuegio.

fajr/o/plat/o чавунна дошка на дні каміна.

fajr/o/pren/il/o камінні щипці, щипці для жару [вугілля].

fajr/o/punkt/o/j див. kaŭterpunktoj.

fajr/o/rezist/a вогнестійкий, вогнетривкий (= fajrimuna, fajreltena).

fajr/o/ruĝ/a (в)огненно-червоний.

fajr/o/soldat/o див. fajrobrigadano.

fajr/o/stang/o коцюба, кочерга.

fajr/o/strek/a: ~ kuglo *військ.* хвостата куля.

fajr/o/ŝip/o див. brulŝipo.

fajr/o/ŝirm||a (в)огнезахисний; ~il/o (пічна) заслінка; пічні дверцята; *інформ.* брандмауер.

fajr/o/ŝton/o кремень (для викрешування вогню, н-д, у запальниці).

fajr/o/tur/o пожежна вежа.

***fak||o** 1. відділ, відділення (у столі, шафі, установі і т. п.); скринька; 2. фах, спеціальність; галузь (діяльності); ĝi kuŝas ekster mia ~o це не в моїй компетенції; 3. галузь (промисловості); 4. предмет (навчальний); 5. купе (= kureo); 6. див. ĉelo 6; ~a окремий; фаховий; професійний; спеціальний; галузевий; ~ar/o стелаж [шафа] з

багатьма відділеннями (*н-д*, для листів, взуття і т. п.); **~estr/o** начальник / керівник відділу, завідуючий відділом; **~ist/o** *заст.*, *див.* ~ulo; **~ul/o** фахівець, спеціаліст.

fak/bibliotek/o фахова бібліотека.

fak/deleg/it/o уповноважений з фаху (*член Всесвітньої есперанто-асоціації, що входить до мережі її уповноважених і взяв на себе обов'язок консультацій / відповідей на питання зі свого фаху*).

fak/esprim/o професійний вираз, термін.

***fakir||o** факір; **~a** факірський.

fak/konferenc/o професійна конференція, конференція спеціалістів.

fak/kun/sid/o професійне засідання, засідання спеціалістів.

fak/labor/ist/o кваліфікований робітник.

fak/lern/ej/o спеціальний навчальний заклад; професійне училище; спеціальне училище, спецучилище; спецшкола.

fak/lingv/o *лінгв.* професійна мова, професійний жаргон.

fak/mur/o *мор.* перебірка (*вертикальна водонепроникна стінка всередині корпусу корабля для поділу на відсіки*).

fakoĉer/o *зоол.* бородавочник [*Phacochoerus*] (*син.* verukarpo).

fakolit/o *мін.* факоліт.

fakomatoz/o *мед.* факоматоз (*спадкові захворювання шкіри, очей, внутрішніх органів*).

fak/preleg/o доповідь, лекція (*на професійну тему*).

faks||o факс (*документ, син.* telekopio); **~i** *vt* передати по факсу, послати [переслати] факсом, *розм.* факсувати; (= telekopii); **~il/o** факс (*апарат, син.* telekopiilo).

fak/salt/ad/o, fak/salt/a ludo *див.* marelo.

***faksimil||o** факсиміле (*точно відтворення будь-якого графічного документу; печатка з власноручним підписом*); **~a** факсимільний.

***fakt||o** факт; *nudaĵ* ~oj голі факти; *skandalaj* ~oj скандальні факти, смажені [гарячі] факти; *misprezenti la faktojn* перекрутити [викривити] факти; **~a** фактичний; **~e** фактично, де-факто; *справді*.

fak/termin/o професійний термін (*емфатична форма до termino, = fakesprimo, fakvorto*).

faktis/o *хім.* фактис.

faktitiv||o *грам.* фактитив, каузатив, спонукальна форма дієслова; **~a** фактитивний; *~a verbo* фактитивне дієслово; **~a sufikso** фактитивний суфікс.

***faktor/o** **1.** фактор, агент за дорученням, торговий агент, посередник; **2.** фактор, чинник, рушійна сила; *~ de sukceso* фактор успіху; *~ de evoluo* фактор розвитку; **3.** *мат.* множник; **4.** *тех.* фактор, коефіцієнт; *amplifa ~ el.* коефіцієнт підсилення; *~ de penetro el.* коефіцієнт проникності; *~ de utiligo fiz., tex.* коефіцієнт корисної дії.

faktori/o факторія.

faktorial/o *мат.* факторіал.

faktot/o людина для різного роду доручень, фактотум, довірений слуга.

***faktur||o** накладна, рахунок (*на товар або послуги*), фактура; **~i** *vt* записувати в накладну, вносити до рахунку, фактури.

fakult/o *псих.* вроджена здібність.

***fakultat||o** факультет; ~o pri filologio, filologia ~o філологічний факультет; ~o de natursciencoj, naturscienco ~o факультет природничих наук, природничо-науковий факультет; ~a факультетський; ~estr/o декан факультету (= dekanoo).

fakultativ||a факультативний, необов'язковий; ~e факультативно, як факультатив.

***fal||i** *vn* у різн. знач. падати, упасти; спасти, звалитися, повалитися; ~i en kavon упасти в яму; ~i sur seĝon упасти на стілець; la temperaturo ~as температура падає; la kurteno falis завіса спала; la spektaklo ~is спектакль провалився; la modo ~is мода спала; lasi ~i la manojn опустити руки (*тж перен.*); ~i en la okulojn упадати в очі; попастися на очі; ~i en malfavoron упасти [потрапити] в неласку; ~i en malesperon, timon, pekon, mizeron упасти у відчай, страх, гріх, злидні; ~i sur iun kun ĝiroĉoj, ofendoj, kritikoj накиннутися / напасти на когo-н. з докорами, образами, критикою; sur lin ~is elekto, devo, loto на нього випав вибір, обов'язок, жереб; ~i en batalo упасти в бою; ~i kiel heroo загнути полягти смертно хоробрим; ~i de (*або pro*) malsato) падати від голоду; ~i al iu sur la kolon упасти кому-н. на шию; ~as neĝo падає сніг; Pasko ĉi-jare falas en marton Пасха цього року припадає на березень; ◇ ~is el mano, prenu satano що з воза впало, те пропало; ne ~as frukto fore de l' arbo яблуко від яблуні недалеко котиться; ~o падіння, спад; ~o de la folioj опадання листя, листопад; ~o de neĝo випадення снігу; ~o de krepusko спадання сутінків; ~o de fortikaĵo падіння фортеці; ~o de la esperoj загибель [крах] усіх надій; ~o de Adamo kaj Eva падіння Адама і Єви; la libera ~o фіз. вільне падіння; ~o de potencialo фіз. падіння потенціалу; katoda ~o фіз. катодне падіння; ◇ rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen ~o хто бува на коні, бува і під конем; ~ad/o падання, спад, опадання; ~aĵ/o опала маса, опад; падалиці; маса, що випала [впала]; ~eg/i (об)валитися, звалитися, сильно впасти, гримнутися на землю; ~em/a **1.** нестійкий, хисткий, нестабільний; **2.** *див.* decidua; *~et/i *vn* спіткнутися, ледь [мало] не впасти; ~ig/i *vt* упустити, повалити, звалити, скинути, перекинути, змусити впасти; ~igi ankron *мор.* кинути якір; ~il/o **1.** причина падіння; пастка; **2.** *перен.* спокуса; ~int/a той, що впа, упалий; опалий; полеглий; ~int/o **1.** людина, що впала; **2.** полеглий (*у знач. ім.*).

fal/akv/o водоспад (= akvofalo).

***falang||o** у різн. знач. фаланга; (F)~o *іст.* Іспанська Фаланга [фаланга] (*українською* право налаштована політична партія (1933-1977), що започаткувала фашистський рух в Іспанії); ~ej/o фаланстер (палац для фаланги в утопічних планах Фур'є); ~ist/o фалангіст (член Іспанської Фаланги).

falanger||o *зоол.* кукуку [Phalanger]; ~ed/o/j кукукусові, лаячі сумчасті [родина Phalangeridae].

falangi/o *зоол.* косарик [Phalangium].

falanster/o *див.* falangejo.

falar/o *див.* falarido.

falarid/o *бот.* канаркова трава [Phalaris]; arunda ~ канаркова трава тростинна [P. arundinaceae]; kanaria ~ канаркова трава справжня [P. canariensis].

falarop(od)/o *орн.* плавунець [Phalaropus].

***falbal/o** обрчка, шлярка, волан, фал(ь)бала.

***falĉ||i** *vt* косити (*тж перен.*); жати; ~i fojnon, tritikon косити сіно, пшеницю; la epidemio ~is homojn епідемія косила людей; ~o, ~ad/o косіння; косовиця; сінокіс; ~aĵ/o скошена трава, кошениця; скошене збіжжя; покіс (*смуга чого-н. скошеного*); ~ej/o покіс (*місце, де косять*); *~il/o коса; ◇ trafis ~ilo sur ŝtonon наскочила коса на камінь; ~il/et/o серп; ~ist/o **1.** косар; жнець; **2.** *див.* falangio; ~ator/o косарка, жатка.

falĉ/draŝ/il/o *с.-г.* (зерновий) комбайн.

falĉ/il/forma: ~ folio *бот.* серпоподібний листок.

falĉ/maŝin/o косарка, жатка.

***fald||i** *vt* складати (що-н. удвоє, утроє і т. д.), згортати, згинати (накладаючи один на одного удвоє, утроє і т. д.), збирати в складки; морщити; друк. фальцювати; ~i duige, ~i duoble скласти удвоє; ~i la frunton (з)морщити чоло; ~o складка, зборка, фалда; згортка; згин; зморшка; друк. фальц; la pezaj ~oj de kurteno важкі складки завіси; forgladi la ~ojn de ĉifita vesto розпрасувати складки зім'ятого одягу; ~oj de la elefanta haŭto складки шкіри слона; mongola ~o *антроп.* монгольська складка; ~ad/o складання, згортання, згинання; ~ebl/a складаний, складний, який можна згорнути, розкладний ~ebla tranĉilo складаний / складний ніж; ~ebla lito *див.* fald(o)lito; ~et/o складочка, зборочка; згин, зморщечка (на тканині, папері); *pl* це брижі (на воді); ~um/i збирати в складки або зборки, збирати складками або зборками; плісирувати (= plisi).

fald/foĵi/o друк. розворотний аркуш.

fald(o)/ĉar/et/o складний (дитячий) візок.

fald/o/hav/a складчастий, збористий; у складках; у зборках.

fald(o)/lini/o лінія згину

fald(o)/lit/o розкладне ліжко, розкладушка.

fald(o)/pord/o розсувні двері (що складаються на зразок ширми при відчиненні).

fald(o)/riĉ.a складчастий, збористий.

fald(o)/seĝ/o складний стілець.

fald/o/stomak/o *див.* omaso.

falen/o *ент.* п'ядун [*Phalaena*].

falenops/o *бот.* фаленопсис [*Phalaenopsis*].

falerc/o *геол.* блякла руда.

Falern||o *геогр.* Фалерно (область в Італії); (f)~a: ~a vino фалерно, фалернське вино.

fal/foĵi/a листопадний.

***falk||o** *орн.* сокіл [*Falco*]; ĉasado per ~oj соколине полювання; fulga ~o чеглик сріблястий [*F. concolor*]; migra ~o сапсан [*F. peregrinus*]; nigra ~o сокіл чорний [*F. subniger*]; povzelanda ~o сокіл новозеландський [*F. novaseelandiae*]; ruĝpieda ~o кібець, кібчик [*F. vespertinus*]; ~a соколиний, соколовий; ~ed/o/j соколині [родина *Falconidae*]; ~ist/o сокольничий.

Falkland/o/j, Falkland/aj Insul/o/j *геогр. н.* Фолклендські острови (Атлантичний океан, Велика Британія).

fal/klap/o *тел.* прапорець, викличний клапан (пластинка на комутаторі, що падає при надходженні викличного сигналу).

falk/o/ĉas/o полювання / лови з соколами, соколині лови.

falk/o/form/a/j *орн.* соколоподібні [ряд *Falconiformes*] (*син.* rabobirdoj).

fal/martel/o *див.* martelmaŝino.

faloid/a *бот.* фалосоподібний; ~ amanito біда поганка (= falud(ec)a amanito); ~ veneniĝo *мед.* отруєння білими поганками.

fal/mal/san/o падуча хвороба, чорна хвороба, епілепсія.

fal/martel/eg/o механічний молот (= falmaŝino).

fal/menu/o *інформ.* випадające меню.

fal/minac/a який загрожує падінням [обвалом].

fal/punkt/o точка падіння, місце падіння.

fal/puŝ/iĝ||i упасти спіткнувшись; ~о спотикання; ◇ ŝtono de ~о камінь спотикання.

fal/rapid/(ec)/o швидкість падіння.

fal/rul/iĝ/i скотитися; упасти [злетіти, звалитися] клубком (або перевертом).

***fals||i** vt (с)фальсифікувати, підробляти; ~і ies subskribon підробити чий-н. підпис; ~і ludkartojn цяткувати [мітити] гральні карти; ~і rezilojn підпиляти гірі (для обману покупців); ~а фальшивий, (с)фальшований, підроблений, підставний; неправдивий, несправжній; ~а atesto лжесвідчення; ~а atestanto лжесвідок; ~aj dentoj штучні вставлені зуби; ~а barbo фальшива [накладна] борода; ~aj amikoj *лінгв.* фальшиві друзі; ~е: ~е atesti лжесвідчити, неправдиво [фальшиво] свідчити, кривосвідчити; ~е kanti рідко фальшувати, фальшивити (спотворювати мелодію, ритм, слова і т. п. при співі, = malĝuste kanti); ~о фальш; ~ad/o фальсифікація, фальшування, підробка (дія); ~aj/o підробка, підроблена річ, фальсифікат, розм. фальшивка; ~ec/o фальшивість; ~em/a фальшивий, облудний, нещирий; ~ema lango злий [брехливий] язик; ~ist/o фальсифікатор, підроблювач; ~it/a підроблений, (с)фальсифікований.

falset||o муз. фальцет, фістула (голос, = karvoĉo); ~ul/o фальцет (співак).

fals/lang/a брехливий, облудливий, злоязыкий.

fals/o/far/i vt юр. учинити підробку, здійснити фальсифікацію, виготовити підробку, фальшивку.

fal/stel/o падаюча зірка, метеор (= falanta stelo).

fal/ŝirm/il/o див. paraŝuto.

fal/ŝton/o метеорит (= meteorito).

falt||o 1. складка (*шкіри*); зморшка; ŝi havas eĉ ne unu ~on вона не має ні одної зморшки; 2. геол. складка, складчастість; ~і vt 1. (з)морщити, поморщити, укрити зморшками; 2. геол. деформувати у складки; ~ar/o 1. зморшки (всі зморшки на лиці, тілі і т. п.); 2. геол. система складок, складчаста система; ~iĝ/i 1. (з)морщитися, поморщитися, укритися зморшками; 2. геол. деформуватися у складки.

falt/mont/ar/o складчасті гори.

falt/o/plen/a, falt/o/riĉ/a зморшкуватий, морщавий; складчастий.

falun||o геол. раковистий вапняк; ~і vt с.-г. вапнувати ґрунт; ~ej/o вапняковий кар'єр.

falus||o 1. фалос (зображення чоловічого статевого члена, обожнюваного в деяких культурах; чоловічий статевий член як символ родючості і плодючості); 2. бот. веселка [*Phallus*] (гриб); ~а фалічний; ~ec/a фалосоподібний.

falus/amanit/a: ~ veneniĝo мед. отруєння блідими поганками.

falv/a буланний; половий; блідо-жовтий, рудуватий.

***fam||o** поголоска, поголос; чутка, чутки, поговор, розм.. слух(и); fari, disvastigi, kurigi, ĉirkuligi ~on розпускати [поширювати] поголоску, чутку, чутки, слухи; kuras, ĉirkulas famo ходить чутка / поголоска, ходять чутки / слухи; 2. слава, популярність; li havas la ~on de fripono він має славу шахрая; ~а відомий, знаний, знаменитий, славний, славетний; ~а aktoro відомий актор; ~а pri [pro] sia instruiteco відомий своєю освіченістю; ~е: ~е konata див. ~а; ~ec/o популярність; ~і vn славитися, бути відомим, знаним (= esti fama(j)); ~eg/a вельми / дуже відомий, славетний, славнозвісний; ~em/a який бажає прославитися, який прагне популярності; ~em/ul/o честолобець; ~ig/i прославити, зробити відомим; ~iĝ/i прославитися, стати відомим; ~ul/o знаменитість (про людину), видатна людина.

***famili||o** 1. родина, сім'я; multinfana ~o багатодітна родина / сім'я; ◇ ĉiu ~o havas sian kriplulon у сім'ї не без виродка; 2. рідня; 3. біол. родина; la ~o de rozacoj родина розових; la familio de akcipitredoj родина яструбових; 4. іст. фамілія, рід; aparteni al nobela ~o

належати до шляхетного роду; **5.** *лінтв.* сім'я; la ukraina lingvo apartenas al la hindeŭropa familio українська мова належить до індоєвропейської сім'ї; **6.:** тірага ~о друк. гарнітура; ~а **1.** родинний, сімейний; ~ај aferoj родинні / сімейні справи; ~а помо див. familinomo; **2.** див. familiaĝa; ~an/o член родини / сім'ї; сім'янин; ~an/ar/o члени однієї родини, родинне коло; челядь; рідня; ~estr/o глава родини / сім'ї.

***familiar**||a фамільярний, панібратський; esti ~а бути фамільярним, бути запанібрата, панібратствувати; ~aĵ/o фамільярність, панібратство (*вчинки, манери*); ~ec/o фамільярність, (за)панібратство, безцеремонність (*риса поведінки*); ~iĝ/i панібрататися, входити у фамільярні стосунки, стати фамільярним; ~ul/o фамільярна людина, фамільярний тип.

famili/nom/o прізвище.

fan/o розм. фан; поклонник, шанувальник; уболівальник; фанат.

fanariot/o *іст., рел.* фанаріот (*1. представник грецького духівництва; 2. багатий, знатний грек в Османській імперії*).

***fanatik**||a фанатичний; ~e фанатично; ~ec/o фанатизм; ~ig/i (з)робити фанатичним, запалити [заразити] фанатизмом; ~ism/o *рідко, див. ~есо*; ~ul/o фанатик.

***fand**||i *vt* **1.** плавити, розплавляти, топити, розтоплювати ~i neĝon, buteron, vakson (роз)топити сніг, масло, віск; ~i ercon, metalon (роз)плавити руду, метал; ~i ies koron розтопити чие-н. серце; **2.** лити, відливати, виливати (*предмети з металу, воску і т. п., = elfandi*); ~i kanopojn відливати гармати; ~a плавильний; ливарний; ~o, ~ad/o плавлення, плавка, виплавка, розтоплювання, лиття, виливання; ~(it)/aĵ/o **1.** злиток; ливарний виріб; литво; **2.** плавкий запобіжник; електрична пробка (= fand(o)gardilo, fand(o)sekurigilo, fandodrato); ~ebl/a плавкий; malfacile ~ebla тугоплавкий, туготопкий; ~ej/o плавильня; плавильний завод [цех]; плавильна майстерня; ливарня, ливарний завод [цех]; ливарна майстерня; ~iĝ/i **1.** плавитися, розплавлятися, топитися, розтоплюватися; **2.** *перен.* танути, м'якшати, розм'якшуватися, пом'якшуватися; ~ist/o плавильник; ливарник, *рідше* ливар; ~uj/o *tex.* **1.** тигель (= fand(o)vazo); **2.** плавильний котел; **3.** горно, горн (*частина плавильної печі, у якій плавиться метал*).

fandang/o фанданго (*танець; музика до нього*).

fand/ferm/i *vt* заплавити (*закрити за допомогою плавлення*), запаяти (*про скло*).

fand/o/drat/o див. fandaĵo **2.**

fand/(o)/form/uj/o *tex.* плавильна форма.

fand/(o)/forn/o плавильна піч, вагранка.

fand/(o)/gard/il/o див. fandaĵo **2.**

fand/(o)/konk/o *tex.* кокіль.

fand/(o)/punkt/o точка плавлення.

fand/(o)/rest/aĵ/o шлак(и).

fand/(o)/sekur/ig/il/o див. fandaĵo **2.**

fand/(o)/temperatur/o температура плавлення.

fand/(o)/varm/o *фіз.* теплота плавлення [танення].

fand/(o)/vaz/o *tex., хім.* тигель (= krisolo, fandujo **1**).

fand/verŝ/i *vt* лити [розливати] у форму (*розплавлений метал*), заливати форму.

faner/o *анат.* шкірний захисний покрив (*шерсть, пір'я, кігті, нігті*).

fanerogam/o/j *бот., заст.* квіткові рослини, покритонасінні.

fanerozoik/o *геол.* фанерозой, фанерозойський еон.

***fanfar/o** 1. оркестр мідних інструментів; хор сурмачів; 2. туш, фанфара (муз. фраза, що виконується оркестром мідних інструментів).

***fanfaron||i** *vp* хвастати(ся), хвалитися, вихвалитися, похвалитися, фанфаронити; ~**ad/o** хвастовство, хвастання, хвальба, хвастоші, фанфаронство; ~**ist/o**, ~**ul/o** хвалько, хвастун, самохвал, хваст, фанфарон; ~**ist/in/o**, ~**ul/in/o** хвастуха, самохвалка, фанфаронка.

fang/o твань, болото, багно (= marĉoŝlimo).

fanon/o мичка, борідка (частина ноги над копитом коня, оленя і т. п.).

fant/o карт. валет (= bubo 2, raĝio 2).

fantasi/o неол. арабські переґони / скачки, свято джигітування, арабські кінні герці.

fantasm/o псих. фантазм, фантасмоґорія (маячна фантазія, фантастичне видіння, фантастична картина в уяві).

fantasmagori/o фантазмаґорія (хімерно-фантастичне зображення; незвичне поєднання; химерні видіння; фантазія).

fantast||o фантастика, фентазі (літературний жанр); ~**a** фантастичний (який належить до жанру надприродної фантастики); химерний.

***fantazi||o** 1. у різн. знач. фантазія; уява; havi riĉan ~on мати багату фантазію; liberigi sian ~on дати волю (своїй) фантазії; komponi ~on написати фантазію (музичну); 2. примха, витівка; ~**a** фантастичний, вигадливий; ~**i** *vt* 1. фантазувати, сфантазувати, нафантазувати; науявляти; 2. муз. імпровізувати (= improvizi); ~**aj/o** фантазія (продукт уяви, видумка; = ~o); ~**em/a** схильний до фантазій; ~**em/o** схильність до фантазій, фантазерство; ~**ul/o** фантазер; ~**ul/in/o** фантазерка.

***fantom||o** фантом, примара, привид, дух; ~o de mortinto привид померлого; ~**a** фантомний, примарний; ~**a** аrego подва примари / привида; ~**e** примарно, як примара [мара, привид]; ~**i** *vp* з'являтися [блукати] як примара [мана, мара]; невідступно, нав'язливо переслідувати.

fantom/cirkvit/o *ел.* фантомне коло.

fantom/dolor/o *мед.* фантомний біль.

fantom/rakont/o оповідання про примар / привида.

fantom/ŝip/o *міф.* корабель-привид, летючий голландець.

far *див.* fare de.

***far||i** *vt* (з)робити, (у, в)чинити, удіяти; виготовляти, виробляти, робити; вершити; створювати; kion ~i? що робити?; li rovis ~i nenion він не міг нічого зробити [вдіяти]; ~i eragon зробити помилку; ~i krimon учинити злочин; ~i meblaron виготовляти / робити меблі; ~i decidon прийняти рішення; ~i impreson справити враження; ~i ŝuldojn наробити боргів, влізти в борги; ~i paroladon виступити з промовою; ~i vojon зробити [прокласти] дорогу; ~i demandon задати питання; ~i honoron зробити честь; ~i doloron причинити біль; ~i fajron розкласти вогонь; ~i militon вести війну; ~i vundon нанести рану; ~i ordon (з)робити [навести] порядок; ~i juĝon чинити [вершити] суд; ~i kontrakton укласти угоду / договір; ~i sian devon виконувати свій обов'язок; ~i el iu idolon (з)робити з когo-н. ідола; ~i iun idolo (з)робити когo-н. ідолом; ~i kiel ĉiuj робити як усі; tio nenion ~as це нічого не значить, це нічого не мінє; dek kaj dek ~as dudek десять і десять буде двадцять; sesdek minutoj ~as unu horon шістьдесят хвилин складають одну годину; ♦ du botoj ~as paron два чоботи пара; ~o дія, чин, учинок, учинення (одноразова дія); справа, діло; bonaĵ ~oj добрі вчинки [діла, справи]; juĝi iun laŭ la ~oj судити когo-н. за його вчинками [ділами]; ~o de krimo учинення злочину; ♦ inter diro kaj ~o estas maro не так швидко робиться, як мовиться; ~e de прийменникова конструкція для уточнення значення прийм. de (*див.* de 4); traduko de Goete ~e de Franko переклад Франка з Гете, переклад із Гете, зроблений Франком; ~aĉ/i *vt* (з)робити абияк, (с)халтурити,

(с)партачити; ~ad/i vt робити, чинити; виготовляти, виробляти, робити; створювати; (постійно, довго, неодноразово); ~ad/o вироблення; виробництво; створення; робота, діло; ~aj/o виріб, творіння, витвір, робота, продукт; ~ebl/a який можна зробити; здійснений, здійснений; ~em/a діяльний, діловитий; ~end/a який має бути зробленим; ~end/aj/o справа, яка має бути зроблена; ~ig/i справити, зробити (чужими руками, через посередника) ~igi al si novaĵn ŝuojn справити собі нові черевики; *~iĝ/i зробитися, (на)стати, відбутися, виникнути; ~iĝis nokto настала ніч; li ~iĝis studento він став студентом; kio ~iĝis al vi? що з вами сталося (зробилося)?; ~iĝu kio volas! хай робиться / діється що хоче!; ~iĝ/o подія, випадок; ~ind/a який варто зробити; ~ist/o виробник; робітник; ~it/aj/o див. ~aj/o.

fara/o фараон (гра в карти).

Farad||o Фарадей (англійський фізик і хімік); (f)~o ел. фарада, фарад (одиниця електричної ємності); (f)~iz/i мед. фарадизувати, лікувати змінним струмом низької частоти; (f)~iz/o мед. фарадизація.

farandol/o фарандола (танець).

faraon||o фараон; ~a фараонів, фараонівський.

***farb||o** фарба, барвник (для фарбування шляхом нанесення на поверхню); ~a фарбовий; ~i vt фарбувати; ~ist/o фарбар, маляр.

farb/industri/o лакофарбова промисловість.

farb/o/butik/o крамниця фарб.

farb/o/flik/i vt підмазувати, підфарбовувати (облізлі місця).

farb/o/pistol/o фарбопульт (у вигляді пістола).

farb/o/pulvor/o інформ. тонер.

farb/o/rul/o сумн. малярний валок, валок для нанесення фарби.

farb/o/ŝpruc/ig/il/o фарбопульт, аерограф.

farb/o/tavol/o шар фарби.

farb/o/vend/ej/o див. farbobutiko.

farĉ||o фарш; (січена, мелена) начинка; ~i vt *1. фарширувати, начиняти; шпигувати; ~i anseron per romoj нафарширувати качку яблуками; ~ita brasikfolio голубець; 2. вульг., = fiki iun.

Farenhejt/o Фаренгейт (німецький фізик); (f)~a: (f)~a skalo шкала Фаренгейта; (f)~a grado градус за шкалою Фаренгейта

***faring||o** анат. глотка, зів (= postbuŝo); ~a гортанний, фарингальний (звук і т. п.); ~it/o мед. фарингіт, запалення слизової оболонки глотки (= faringinflamo).

faringal/o фон. гортанний / фарингальний приголосний (звук).

faringo/skop||o мед. фарингоскоп; ~i/o фарингоскопія.

farise||o рел. фарисей (тж перен.); ~a фарисейський; ~ec/o рідко, перен. фарисейство; ~ism/o фарисейство, учення фарисеїв.

***farm||i** vt орендувати, брати [узяти] в оренду, наймати; ~o оренда, наймання, найняття (ферми, садиби, землі для сільськогосподарських робіт); ~ant/o орендар; фермер; ~ig/i здавати в оренду; ~ig/ant/o власник здаваного в оренду; ~ist/o, ~ul/o див. ~anto.

***farmaci||o** фармація, фармацевтика; ~a фармацевтичний; ~aj/o фармацевтичний засіб, ліки (= medikamento); ~ej/o аптека; ~ist/o фармацевт.

farmakolog||o фармаколог; ~i/a фармакологічний; ~i/o фармакологія.

farmakope/o фармакопея (збірник стандартів, яким керуються фармакологи).

farm/o/bien/o ферма, садиба (*ореновани*), фермерське господарство; хутір.

farm/o/dom/o фермерський будинок, будинок фермера.

farm/o/pag/o орендна плата, плата за оренду (*ферми, садиби, землі*).

Farnez||o *іст.* Фарнезе (*італійський князівський рід*); **(f)~a:** (f)~a акасіо *див. під* акасіо; **(f)~ol/o** *хім.* фарнезол.

farnient/o *поет.* дармування, байдикування, ледарювання (= *nenifarado*).

faros/o *сумн.* радіомадж.

Faros/o *іст., о-в* Фарос (*Середземне море, Єгипет*).

***fars||o** у *різн. знач.* фарс; **~a** фарсовий; **~ist/o** фарсер, фарсовий актор.

Farsal||o *іст., м.* Фарсал (*Ст. Греція*).

Farsal/poem/o *літ.* „Фарсалия” (*твір Лукана*).

***fart||i** *вп* матися, почувати себе, поживати; *~u bone!* май(те)ся добре!, май(те)ся гаразд!; *kiel vi ~as?* як поживаєте?, як ся маєте?; ***~o** самопочуття, стан здоров'я (*син. sanstato*); *bona ~o* добре самопочуття.

***farun||o** борошно, мука; *tritika ~o* пшеничне борошно; *subtila ~o* питльоване борошно; **~a** борошняний, мучний; **~i** *вп* обкачати в борошні, обсіпати борошном; **~aj/o** борошняна / мучна страва, страва з тіста; **~es/a** борошнистий, мучнистий; **~ej/o** борошномельний завод.

farun/fabrik/o *див.* *farunejo*.

farun/glu/o клейстер, клей з борошна.

farun/kribr/il/o сито [решето] для борошна.

farun/verm/o борошняний черв'як.

***fasad/o** *арх.* **1.** *арх.* фасад, лицьовий бік (*будинку*); **2.** *інформ.* користувацький інтерфейс (= *uzulinterfaco*).

fasci/o *анат.* фасція, м'язова оболонка, з'єднувальноткана оболонка м'язів.

fascin||i *вп* **1.** (за)гіпнотизувати поглядом, паралізувати (*про змію*); **2.** *перен.* заворожувати, обворожувати, причаровувати, зачаровувати, очаровувати, приводити в захват, заповонювати; **~a** **1.** який гіпнотизує, паралізує (*про погляд*); **2.** *перен.* гіпнотично (при)чарівливий, чарівний; **~o** **1.** гіпноз поглядом; **2.** (гіпнотичне) завороження, зачарування; **~ad/o** **1.** гіпнотизування поглядом; **2.** *перен.* заворожування, обворожування, причаровування, зачаровування, очаровування.

fasciol||o *зоол.* фасціола, двоустка [*Fasciola*]; *hepata ~o* фасціола печінкова [*F. hepatica*]; **~oz/o** *мед., вет.* фасціольоз.

fasciolopsiaz/o *мед.* фасціолопсидоз.

fasĉin||o *військ., буд.* фашина; гать; **~i** *вп* стелити фашини; гатити.

***fask||o** **1.** пук, пучок, в'язка, в'язанка, оберемок; *~o da rajlo* оберемок соломи; *~o da retroselo* пучок петрушки; *~o da ŝlosiloj* в'язка ключів; **2.** *іст.* фасція (*пучок пруття з сокиркою – символ влади у Ст. Римі*); **3.** *сумн., інформ.* кластер; **~et/o** пучок, в'язочка, оберемочок; **~ig/i** збирати (або зв'язувати) в пучок, в'язку, оберемок [пучки, в'язки, оберемки].

fask/o/form/a пучковий, пучкуватий.

fasm||o *ент.* паличник [*Phasma*]; **~ed/o/j** паличникові [*родина Phasmidae*]; **~ul/o/j** паличники, примарові [*ряд Phasmida, син. Phasmoptera*].

***fason||o** **1.** *прям., перен.* фасон; зовнішній вигляд; покрій; *laŭmoda ~o* модний фасон; **2.** *друж.* начертання; *tipara ~o* шрифтове начертання; *rekta, oblikva, klasika, kursiva ~o*

пряме, похиле, класичне, курсивне начертання; ~і *vt* кроїти, скроїти, покроїти, (по)шити (за певним фасоном); надати зовнішній вигляд; ~ita vesto фасонний одяг; ~ist/o оформлювач зовнішнього вигляду; ~isto pri vestoj модельєр, дизайнер одягу; tipara ~isto шрифтовий дизайнер, дизайнер шрифтів.

*fast||i *vn rel.* постити, постувати (тж перен.); голодувати (свідомо, н-д з лікувальною метою); ~а пісний; ~а tago день посту; ~а supo пісний суп; ~о піст; la Granda ~о 1. Великий піст; 2. Рамадан; ◇ post la ~о venas festo лихо збудеш – всю журбу забудеш; por riĉulo ~о – por malriĉulo festo багач їсть у середу лүчче, як бідний у Великдень; ~ad/o постування; ~ig/i тримати в голоді, не давати їсти.

fast/o/tag/o день посту; розвантажувальний день.

fast/o/temp/o час посту.

faŝism||o фашизм; ~а фашистський (стосовний до фашизму); фашистська загроза, загроза фашизму.

faŝist||o фашист; ~а фашистський (стосовний до фашиста, фашистів); ~а partio фашистська партія, партія фашистів.

fat/o *div.* fatalo.

*fatal||o фатум, неминучість; доля, призначення; ~а фатальний; невідворотний, неминучий; ~е фатально; ~aj/o фатальний випадок; ~ec/o фатальність; ~ism/o фаталізм; ~ist/o фаталіст.

fatamorgan/o фата-моргана, міраж, марево (= miraĝo).

fatras/o мотлох, непотріб, дрантя, барахло.

faŭci/o *анат.* зів.

*faŭk||o паща (тж перен.); отвір (великого розміру); дуло; жерло; челюсті (печі); вхід (у печеру, тунель і т. п.); ~о de leono паща лева fermu la ~on лайл. стули пащу [пашеку, пцсок]!; ~о de kanoно дуло гармати; ~і *vn* зняти; розверзнутися, розкритися

faŭl||i *vn спорт.* грубо грати; порушувати правила (тж перен.); ~о порушення правил, заборонений прийом, грубість, фол; ~ad/o неодноразове порушення правил, неодноразове застосування заборонених прийомів, груба гра.

faŭlt/o *геол.* (тектонічний) розлом, (тектонічний) розрив; horizontala ~ зсув; normala ~ скид; inversa ~ підкид.

I faŭn/o 1. міф. Фавн (бог пастухів у давніх римлян); 2. перен. фавн (про хтивого чоловіка).

II faŭn/o фауна, тваринний світ.

Faŭst||o Фауст, Фаусто (чол. ім'я); ~а, ~in/o Фаустина (жін. ім'я).

faŭvism/o *жив.* фовізм (напрямок паризького живопису початку 20 ст.; вирізнявся простотою форм і яскравістю кольорів).

faŭvist/o *жив.* фовіст.

*fav||o *мед.* фавус, парші, пархи, парша (= fava tinio); ~а фавозний; *прям., перен.* паршивий, шолудивий; ~aj/o ділянка шкіри, уражена паршами; ~ul/o 1. хворий на парші; 2. лайл. паршивець, пархач, шолудивець.

fav/o/fung/o *бот.* трихофітон Шенлейна [*Trichophyton schoenleinii*] (збудник фавусу).

*favor||a прихильний, доброзичливий, зичливий, ласкавий, милостивий; сприятливий; Dio estu ~a al vi хай Бог тебе милує; ~aj cirkonstancoj сприятливі обставини; ~a vento попутний вітер; ~е прихильно, доброзичливо, зичливо, милостиво; сприятливо; rilati ~e al iu ставитися прихильно до кого-н.; ~е al (iu, io) на користь (кого-н., чого-н.); decidi aferon ~e al iu вирішити питання на користь кого-н.; ~і *vt* прихильно [доброзичливо, милостиво] ставитися, бути прихильним, добре ставитися, осипати ласками,

фаворизувати; ~i iun per io облагодіяти [обдарувати] кого-н. чим-н.; ◇ malsaĝulon ~as feliĉo дурному завжди везе; kiun ~as la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta кому щастя, тому й півень несеться; ~o прихильність, доброзичливість, зичливість, ласкавість, ласка, милість, фавор; doni al iu ~on виявити кому-н. милість [ласку, доброзичливість], проявити до кого-н. милість [ласку]; akiri ies ~on добитися чиєї-н. прихильності, милості, ласки; havi ies ~on користуватися чією-н. прихильністю, милістю, ласкою, бути в фаворі; superŝuti iun per ~oj осипати кого-н. ласками; ◇ klopodi pri ĉies ~o estas vana labogo усім не догодиш; хто усім такає, тому ніхто не дякує; ~ad/o виявлення прихильності, добре ставлення, фаворизування; ~aĵ/o милість, ласка (благодійність, милостивий учинок, = ~o); ~ant/o заступник, доброзичливець; ~ant/in/o заступниця, доброзичливиця; ~at/o фаворит, улюбленець; ~ato de la fortune щасливчик долі; ~at/in/o фаворитка, улюблениця; ~ig/i випросити ласки [милості], здобути прихильність, домогтися прихильності [ласки, милості], задобрити, привернути на свій бік.

favor/jar/o сприятливий рік.

favor/kor||a милосердний, добросерд(н)ий, добродушний; ~e милосердно, добросердно, добродушно; ~ec/o милосердність, добросерд(н)ість, добродушність.

favor/prez/e за помірну ціну, за помірними цінами, за вигідними для покупців цінами.

***faz||o** у різн. знач. фаза; фазис; стадія, етап, період, ступінь розвитку; la ~oj de la luno фази місяця; ~oj de malsano фази хвороби; ~a фазовий, фазний; ~a tensio фазова напруга; ~a volvaĵo фазна обмотка.

***fazan||o** фазан [*Phasianus*]; ~in/o фазанка; ~ed/o/j фазанові [*родина Phasianidae*].

***fazeol||o** бот. 1. квасоля (спільна назва ряду рослин роду квасоля, вігна та ін.); 2. квасолина, насіння квасолі; blankaj ~oj біла квасоля; verdaj ~oj зелена квасоля (неспіла); 3. див. fazeoluso; ~a квасолевий; ~a supo квасолевий суп, квасолева юшка.

faz/diagram/o фіз., хім. фазова діаграма.

faz/diferenc/o фіз., радіо різниця фаз.

fazeolus/o бот. квасоля [*Phaseolus*] (рослина); ordinara ~ квасоля звичайна [*P. vulgaris*]; Lima ~ квасоля лімська [*P. lunatus*]; ruĝa ~ квасоля червона [*P. coccineus*].

faz/koincid/o фіз. збіг фаз.

faz/kompens/il/o ел. фазокомпенсатор.

faz/modul/ad/o радіо фазова модуляція.

fazor/o фіз. фазор, вектор.

faz/regul/o фіз. правило фаз.

faz/trans/ir/o фіз. фазовий перехід.

***fe||o** міф. дух, надприродна істота, казкова істота; elementa ~o елементал, дух стихії, стихійний дух; ~a стосовний до духа, надприродної істоти, феєричний; ~a iluminacio феєрична ілюмінація; *~in/o фея, надприродна істота жіночої статі; bona ~ino добра фея; malbona (або malica) ~ino зла фея; lando de la ~inoj країна фей.

feak/o міф. феак (представник міфічного племені, що проживало на о-ві Схерія і славилось своєю гостинністю).

Feb||o міф. Феб, Теб (одне з імен Аполлона); ~a Феба, Теба (одне з імен Артеміді, сестри Феба).

febl||a 1. слабкий, кволий, немічний (= malforta); 2. нерішучий, безвільний; ~ec/o слабкість, кволість, немічність (= malforteco); 2. нерішучість, безвільність; ~ig/i слабшати, послаблюватися; ~ig/o ослаблення, підупадання на силах, слабшання, ослаблення.

***febr||o** *прям., перен.* гарячка, лихоманка; (*про хворобу ще*) пропасниця; (*про підвищену температуру ще розм.*) жар; malsanulo kun ~o хворий з гарячкою; ~o de kvardek gradoj гарячка / температура сорок градусів; afta ~o ящур; flava ~o жовта пропасниця; Malta ~o бруцельоз; rueregeta ~o пологова (або родильна) гарячка; terciāna, kvartana ~o триденна, чотириденна малярія; tifoīda ~o черевний тиф; la politikā ~o політична лихоманка; tremi kvaзаї en ~o дрижати наче в лихоманці; ~a гарячковий, пропасний, лихоманковий, лихоманний; ~a stato пропасний стан; komenci ~an agadon розпочати гарячкову діяльність; ~e гарячково, лихоманно; ~i *vn* гарячкувати, бути в гарячці, хворіти пропасницею; li ~is pro (або de) malpacienso він гарячкував від нетерпіння; ~ul/o хворий на пропасницю, людина з гарячкою, хворий з гарячкою / лихоманкою;

febr/o/don/a який спричиняє / викликає пропасницю, лихоманку (= febriga).

febr/o/mal/altig/a, febr/o/redukt/a жарознижувальний.

febro/trem/o озноб, пропасна дрож.

***februar||o** *іноді тај* лютий; ~a лютневий; ~e у лютому (= en februaro).

***feĉ||o** **1.** осад; гуща, каламуть, (п)оденки, *діал.* фус; **2.** *перен.* покидьки, потолоч, послідки; ~o de socio покидьки / потолоч суспільства; ~a осадковий, осадочний, (п)оденковий; ~i *vn* осісти (*на дно*).

***feder||i** *vt* об'єднати у федерацію, федерувати; ~o **1.** федерування; **2.** *див.* federacio; ~a *див.* federacia; ~iĝ/i *vn* об'єднатися у федерацію, утворити федерацію, увійти до федерації.

***federaci||o** федерація; ~a федеративний; федеральний; ~a lando федеративна країна; ~a kanceliero федеральний канцлер; (F)~a Distrikto *геогр. н.* Федеральний округ (*особлива адміністративна одиниця в Бразилії, що включає в себе столицю Бразилія*); ~i *vt див.* federi; ~ism/a федералістський (*стосовний федералізму*); ~ism/o федералізм; ~ist/a федералістський (*стосовний федераліста, федералістів*); ~ist/o федераліст.

federal||a *див.* federacia; ~ism/o *див.* federaciismo.

federativ/a федеративний.

Fedr/o Федр (*римський байкар*).

Fedra *міф., літ.* Федр (дружина Тесея, персонаж трагедії Софокла і Еврпіда).

fe/fabel/o казка, у якій фігурують надприродні істоти (*духи, феї і т. н.*).

fe/fask/o *бот.* відьмина мітла (*паразитичний наріст на гілках у вигляді пучка, = balailo de sorĉistinoj, ventnesto*).

fe/in/fabel/o, fe/in/rakont/o *див.* fefabelo.

***fek||i** *vn фізіол.* випорожнюватися; *вульг.* срати; ~! *фам.* прокляття!, холера!; ~a фекальний, каловий, послідний; *вульг.* гівняний, сраний; *~o випорожнення, екскременти, фекалії, послід; *вульг.* гівно, гімно, лайно; *~aĝ/o фекалії, випорожнення; купа калу, посліду, гівна, лайна; ~ad/o випорожнення; ~e/n! *вульг.* (йди) до сраки!; ~ej/o *вульг., див.* necesejo; ~ul/o покидьок, покидь; *вульг.* гівнюк, засранець.

fek/lek/ul/o *вульг.* сраколиз.

fek/vort/o непристойне / паскудне слово.

fek-fik! *див.* fik-fek!

fekul/o *див.* tuberamelo.

fekund||a родючий, врожайний; плодючий, плодовитий, плідний; ~a grundo родючий ґрунт, родюча земля; ~a iniciato плідна ініціатива; ~ec/o родючість; плідність, плодовитість, плодотворність; ~ig/i (з)робити родючим, удобрювати; запліднити; осіменити; запилити; ~ig/o запліднення; осіменіння; запилення; artefarita ~igo штучне

запліднення [осіменіння]; **~iĝ/o** запліднення (*злиття гамет*); *duobla ~iĝo* подвійне запліднення.

***fel||o** шкура, невичинене хутро; руно; *preparisto (або pretigisto) de ~oj div. ~isto*; \diamond *la ~o tanadon ne valoras* шкіра вичинки не варта; **~ist/o** кушнір.

felag/o іст. алжирський партизан (*у війні 1954-1962 рр.*).

felah/o феллах (*египетський селянин*).

felandri/o бот. омег водяний [*Oenanthe aquatica, син. Phellandrium aquaticum*].

feldmarŝal||o військ. фельдмаршал; **~a** фельдмаршальський.

feldspat||o мін. польовий шпат; **~oid/o** фельдшпатоїд, фельдшпатид.

felg||o спорт. оберт на перекладині; **~a**: *~a supreniĝo* махом оберт в упор (*у гімнастиці*).

***feliĉ||a** щасливий; **~a** homo щаслива людина; **~a vivo** щасливе життя; **~a miĉeno** щасливий вираз обличчя, щаслива мина; **~an vojaĝon!** щасливої дороги!; \diamond *ne naskiĝu riĉa, naskiĝu ~a* не родись вродливий, а родись щасливий; **~e 1.** щасливо; *vivi ~e* жити щасливо; **~e rideti** щасливо усміхатися; **2.** на щастя; **~e tiu periodo daŭris ne longe** на щастя, цей період тривав недовго; **~o** щастя; удача; *ebria de ~o* п'яний від щастя; *deziri al iu ~on* бажати кому-н. щастя; *havi ~on vidi iun* мати щастя бачити когось-н.; \diamond *kiu malmulte deziras, ~on akiras* менше вкусиш, більше з'їсиш; **~eg/a** безмежно щасливий; **~eg/o** блаженство; **~ig/i** ошасливити, зробити щасливим, принести щастя; **~ul/o** щасливець, щасливчик; \diamond *al ~ulo eĉ koko donas ovojn* кому щастя, тому й півень несеться; **~ul/in/o** щасливиця.

feliĉ/promes/o/j рел. блаженства, обіцянки щастя; нагірна проповідь (*у Євангелії від Матвія, 5, 3-11*).

***feliĉton||o** фейлетон; **~a** фейлетонний; **~ist/o** фейлетоніст.

Feliks/o Фелікс (*чол. ім'я*).

felis||o зоол., наук. кішка, тварина з роду котячих [*Felis*]; **~a** котячий (*стосовний до роду кішок*); **~ed/o/j** котячі [*родина Felidae*].

felp/o текст. плис, ворсистий бархат.

fel/sak/o бурдюк.

***felt||o** повсть, фетр; **~a** повстяний, фетровий; **~i** *vn* валяти (*вовну, волокна, пух*); **~ad/o** валяння; **~iĝ/i** збитися, стати подібним до повсті; **~ist/o** валяльник, виготівник повсті [фетру]; **~iz/i** підбити [підшити, обкласти] повстю; забезпечити повстяними прокладками.

felt/(o)/bot/o валянок.

felt/o/ĉapel/o фетровий капелюх.

felt/(o)/garn/i *див. feltizi*.

felt/(o)/kard/o *див. fuldipsako*.

felt/(o)/krajon/o сумн. фломастер; *ne(for)viŝebla ~* незмиивний фломастер.

felt/(o)/mantel/o сумн. повстяна накидка; повстяне манто; бурка.

feluk/o мор. фелюка, фелюга.

femal||o біол. жіноча особина; самка **~a** жіночий, жіночої статі (= *insekso*); **~a** флого жіноча квітка.

femin||o *див. virino*; **~a** жіночий; **~a** *rudendo anat.* соромітна жіноча ділянка, вульва; ***~ism/o** політ. фемінізм; ***~ist/o** фемініст; **~ist/in/o** феміністка.

femto- фемто... (*преф., що вжив. перед назвами одиниць, 10⁻¹⁵*).

***femur**||**o** *анат.* стегно, розм. клуб, кульша; ~**a** стегновий, стегенний, клубовий, кульшовий; ~**a**||**o** *кул.* стегно, стегенце, окіст; ~**ing**||**o** **1.** *іст.* набедренник (частина рицарського обладунку); **2.** стегновий протез.

femural||**o** *див.* femurosto.

femur||**kap**||**o** *див.* femurosta kapo.

femur||**kiras**||**o** *див.* femuringo.

femur||**kol**||**o** *див.* femurosta kolo.

femur||**ost**||**o** *анат.* стегова кістка; ~**a**: ~а каро головка стегової кістки (= femurkapo); ~а kolo шийка стегової кістки (= femurkolo).

I fen||**o** **1.** фен (*сухий і теплий вітер*); **2.** фен (*прилад*; = harsekigilo); термовентилятор.

II fen||**o** *хім.* фен... (частина слова, що означає „бензол”); ~**il**||**o** феніл; ~**il/en**||**o** фенілен; ~**ol**||**o** *хім.* фенол; ~**ol/at**||**o** фенолят (*син.* fenilbenzeno).

III fen||**o** фень (1/100 юаня – китайської грошової одиниці).

fenacetin||**o** *фарм.* фенацетин.

fenantren||**o** *хім.* фенантрен.

fenciklidin||**o** *фарм.* фенциклідин.

* **fend**||**i** *vt* розколотити, розщепити, розсікти, укрити тріщинами, зробити тріщину [тріщини]; fulmobato ~is kverkon удар блискавки розщепив дуб; ŝiro ~is la ondojn корабель розсікав хвилі; ~i lignon колотити дроба; ~i al iu la kranion розкряти кому-н. череп; ~**o** тріщина, щілина, шпара, розщип; *фам., див.* vulvo; ~**ad**||**o** розколювання, розщеплення; ~**eg**||**o** велика тріщина [щілина], розколина, ущелина; ~**et/i** *vt* укрити тріщинками, зробити тріщинку [тріщинки]; ~**et**||**o** тріщинка, щілінка, шпарка; ~**ig**||**o**: ~ (de nukleoj) *див.* fisio; ~**iĝ**||**i** розколотися, розщепитися, розтріскатися, потріскати, тріснути, укритися тріщинами, дати тріщину [тріщини]; ~**il**||**o** колун; ~**it/a** **1.** розколотий, розколений, розщеплений, розсічений; **2.** *геральд.* розтятий.

fend||**aken**||**o** *бот.* збірна сім'янка.

fend||**lign**||**o** поліно.

fend||**o/hav**||**a** тріснутий, щілинистий, шпаристий.

fend||**(o)/kojn**||**o** клин (для розколювання деревини).

fend||**o/stift**||**o** *тех.* чека.

fend||**o/vulkan**||**o** *геол.* тріщинуватий вулкан.

fendr||**o** камінна решітка.

fenek||**o** *зоол.* фенек [*Fennecus*].

fenen||**o** *див.* fenileno (*nid* feno).

***fenestr**||**o** **1.** вікно; unuklara fenestro одностулкове вікно; tegmenta ~o слухове вікно; krada ~o загразоване вікно, вікно з ґратами; blinda (або falsa) ~o сліпе вікно; rigardi tra la ~o подивитися у [через] вікно; **2.** *мор.* ілюмінатор (= ŝipfenestro); ~**a** віконний; ~**aj** vitroj шиб(к)и; ~а krado віконні ґрати; ~а kovrilo *див.* ŝutro; ~**et**||**o** віконце, віконечко; кватирка; ~**um**||**o** *див.* ŝutro.

fenestr||**o/bret**||**o** підвіконня, підвіконник, лутка.

fenestr||**o/ferm**||**il**||**o** шпінгалет.

fenestr||**o/fiks**||**il**||**o** віконний фіксатор [гачок]; віконна ручка; шпінгалет.

fenestr||**o/fram**||**o**, **fenestr**||**o/krad**||**o** віконна рама; лутка.

fenestr||**o/klap**||**o** (віконна) стулка; фрамуга.

fenestr/o/kovr/il/o *див.* ŝutro.

fenestr/o/kruc/o віконна хрестовина, поперечник (*у віконній рамі*).

fenestr/o/kurten/o віконна занавіска, фіранка, запона.

fenestr/o/niĉ/o віконний проріз, віконна пройма, вікнина (= *embrazo* 1).

fenestr/o/pord/o вікно до підлоги у вигляді дверей (*на балкон і т. п.*); балконні двері; зовнішні скляні двері.

fenestr/o/sistem/o *інформ.* інтерфейс.

fenestr/o/vitr/(aĵ)/o (віконна) шиб(к)а.

fenetol/o *хім.* фенетол.

fenic||o *іст.* фінікієць, фінікіянин; ~а фінікійський; (F)~i/o *див.* (F)~ujo; ~in/o фінікійка, фінікіянка; (F)~uj/o Фінікія (*давня держава на сх. узбережжі Середземного моря*).

fenik||o *бот.* фінікова пальма, фенікс, фінік [*Phoenix*]; *kanaria* ~o фінікова пальма канарська, фінік канарський [*F. canariensis*]; *daktila* ~o фінікова пальма фініконосна [справжня], фінік [*F. dactylifera*] (*син.* *daktilujo, daktilopalmo*); ~ac/o/j пальмові [*родина Phoenicaceae*] (= *arekacoj*).

fenikopter/o *орн.* фламінго [*Phoenicopterus*] (*син.* *flamengo*).

***feniks/o** **1.** *міф.* фенікс (= *fajrobirdo*); ◇ *renaskiĝi el sia cindro kvazaŭ* ~o відродитися з попелу як фенікс; **2.** *перен.* унікаум; єдиний у своєму роді; **3.** *тај астр.* Фенікс (*сузір'я*).

fenikur/o *орн.* горихвістка [*Phoenicurus*] (*син.* *ruĝvostulo*).

fenil/o *див.* *nid feno II*.

fenilalanin/o *хім.* фенілаланін.

fenilbenzen/o *хім.* фенілбензен.

fenilen/o *див.* *nid feno II*.

fenilketonuri/o *мед.* фенілкетонурія.

***fenkol/o** *бот.* фенхель [*Foeniculum*]; *ordinara* ~ фенхель звичайний [*F. vulgare*].

fenol||o, ~at/o *див.* *nid feno II*.

fenol/ftalein/o *хім.* фенолфталеїн.

***fenomen||o** феномен; явище; *astromomiaj, fizikaj* ~oj астрономічні, фізичні явища; *spiritaĵ* ~oj духовні явища; *la spektaklo estis vera* ~o вистава була справжнім явищем; ~а феноменальний; *la ~a mondo* феноменальний світ, світ феноменів; ~а темого феноменальна пам'ять; ~ism/o *фісоф.* феноменалізм; ~ist/o *фісоф.* феноменаліст; ~olog/i/a феноменологічний; ~olog/i/o *філос.* феноменологія.

fenotiazin/o *фарм.* фенотіазин.

fenotip/o *біол.* фенотип.

fenugrek/o *бот.* гуньба сінна [*Trigonella foenum-graecum*].

feodalism/o *див.* *feŭdismo*.

Feodosi/o^{EU} *геогр. н., м.* Феодосія (*Україна, Крим*).

feofit/o/j *бот.* бурі водорості [*тип Phaeophyta*].

feofitin/o *хім.* феофітин.

feoforbid/o *хім.* феофорбід.

feokromocitom/o *мед.* хромафінома, феохромоцитома.

***fer||o** **1.** *хім.* Ферум (*хімічний елемент*); **2.** залізо (*проста речовина; тж про залізний предмет*); чавун; залізко; *forĝebla* ~o ковке залізо; *fandita* ~o лите залізо; ~o en folioj

залізо в листах, листове залізо; U--о швелерне залізо; T--о таврове залізо; I--о двотаврове залізо (= duobla T-fero); L--о кутове залізо (= fera angulaĵo, angulfero, angulprofila fero); rabotila~о залізко рубанка (= rabotila klingo); hakila ~о сокира (тобто залізна частина сокири, без топорища, = hakila kapo); kalkanuma ~о залізна набійка (на каблучку); hufa ~о підкова (= huffero, hufumo); forna ~о див. fajrostango; la epoko de la ~о іст. залізний вік; armi sin per ~о озброїтися залізом (мечем, шаблею і т. п.); ~а 1. *прям., перен.* залізний; ~aj kombinaĵoj залізні сполуки; ~aj kradoj залізні решітки, ґрати; ~a bastono залізна палка; ~a volo залізна воля; la ~a epoko *міф.* залізний вік; ~a dormo залізний сон (*смерть*); ~a oksido оксид заліза; ~a sulfato сульфат заліза, сірчанокисле залізо; ~a klorido хлорид заліза; \diamond teni iun per ~a mano тримати / держати кого-н. у залізному кулаці; 2.: ~a metalo чорний метал; ~a metalurgio чорна металургія; ~i vt оббити [облицювати, покрити] залізом; обладнати залізними частинами; ~aj/o виріб [річ] із заліза, залізце, залізко; заліз'яка, заліз'зя; pl брухт, *розм.* металолом; ~aj/ist/o 1. торговець залізними виробами; 2. *сумн.* слюсар; ~at/o *хім.* ферат; ~ik/a: ~ika oksido окис заліза, оксид тривалентного заліза; ~ika sulfato сірчанокисле залізо окисне, сульфат тривалентного заліза; ~ika klorido хлорне залізо, хлорид тривалентного заліза; ~oz/a: ~oza oksido закис заліза, оксид двовалентного заліза; ~oza sulfato сірчанокисле залізо, сульфат двовалентного заліза; ~oza klorido хлористе залізо, хлорид двовалентного заліза; ~um/i vt підкувати (= hufferi).

fer/angul/aĵ/o *див.* angulfero.

Feraro *геогр. н., м.* Феррара (Італія).

fer/bakteri/oj *бакт.* залізобактерії.

fer/beton||o залізобетон, армований бетон (= ŝtalbetono, armita betono); ~а залізобетонний.

fer/de/fal/aĵ/o відходи при обробці заліза; брухт.

ferdek||o *мор.* палуба, дек; supra (або unua) ~о верхня палуба; meza, malsupra, promena ~о середня, нижня, прогулянкова палуба; orlora ~о *див.* orloro; prua (або antaŭa) ~о бак; roba (або malantaŭa) ~о ют; ~а палубний; ~i vt палубити, настеляти палубу на (корабель, судно); ~estr/o *сумн.* начальник палубної команди, боцман.

ferdek/apertur/o *див.* ferdekpordo.

ferdek/dom/o *мор.* рубка (= rufo).

ferdek/pord/o *мор.* палубний люк.

ferdek/seĝ/o шезлонг.

Ferdinand/o Фердинанд, Фердинандо (*чол. ім'я*).

fer/don/a залізовмісний, залізонасний, залізистий (= ferhava).

fer/epok/o *іст., міф.* залізний вік.

fer/erc/o залізна руда.

fer/gant/o *іст.* залізна рукавиця (*частина обладунку*).

fer/hav/a залізовмісний, залізонасний, залізистий (= ferdona).

***feri||o** неробочий, вихідний, канікулярний день; день відпустки; kompensa ~о відгул; ~o/ĵо вихідні; канікули; відпустка; lerneĵaj ~oj шкільні канікули; pasigi siajn ~ojn en montaro провести свою відпустку свої канікули в горах; ~а канікулярний, відпускний, вихідний, неробочий; ~а periodo канікулярний період; період відпусток; ~i vt користуватися вихідними, бути на канікулах, бути у відпустці; проводити вихідні, канікули, відпустку; ~ad/o перебування на канікулах, у відпустці; відпочинок на канікулах, у відпустці; ~ant/o відпускник, учень на канікулах.

ferician/o *хім., заст.* фероціанат (= cianoferito).

fer/industri/o залізоробна промисловість; чорна металургія.

ferit/o *хім.* ферит.

fer/kask/o залізна [стальна] каска.

fer/kombin/aĵ/o/j *хім.* сполуки заліза.

Fer/kruc/o Залізний хрест (*орден*).

fer/kurten/o **1.** *театр., політ.* залізна завіса; **2.** висувний металічний щит [заслін].

fer/li *vn мор.* кріпити (*згорнуті вітрила*); **~o** кріплення (*згорнутих вітрил*); **~il/o** кодола, шлейка, кріпильна мотузка.

fer/lad/o тонколистове залізо, неоцинкована бляха.

fer/lat/o штаба.

fer/lign/o залізне дерево (*особливо тверда деревина деяких сортів дерев*).

***ferm||i** *vt* **1.** закривати, зачиняти, замикати; **~i** *porĉon* зачинити двері; **~i** *kunsidon* закрити збори; **~i** *libron* закрити книжку; **~i** *teatron, komercion, entreprenon* закрити театр, торгівлю, підприємство; **~i** *trafikon* закрити рух транспорту; *iun en ĉambro* закрити когн. у кімнати; **~i** *kurtenojn* закрити [запнути] занавіски; **~i** *parentezon* закрити дужку; **~i** *marŝon, procesion* замикати марш, процесію; **~i** *la okulojn, la buŝon* закрити очі, рот; **~i** *la palpebrojn, la lipojn, la dentojn, la fingrojn* зімкнути повіки, губи, зуби, пальці; **~i** *leteron* скласти [заклеїти, запечатати] лист; **~i** *tranĉilon* скласти ніж; **~i** *ĉirkviton* замкнути електричне коло; **2.** *mat.* замикати (*множину*); **~a** пов'язаний із закриттям; **~a** *kunsido* заключне засідання; **~a** *ceremonio* церемонія закриття; **~o** закриття; **~aĵ/o** *mat.* замикання; **~et/i** *vt* прикрити, причинити; примружити; **~iĝ/i** закритися, зачинитися; **~il/o** запор, засув; замок; застібка. **~it/a** **1.** закритий, зачинений; **~ita fenestro** зачинене вікно; **~ita silabo** *фон.* закритий склад; **~ita klubo** закритий клуб (*клуб для певного кола людей, елітний*); *duone* **~ita** напівзачинений, прикритий, напівзакритий; **2.** *mat., ел.* замкнутий.

fermat/o *муз.* фермата (= *daŭriga signo*).

ferment||o фермент; ***~i** *vn* бродити (*тж перен.*), киснути, кваситися, ферментувати; рости, підростати, підніматися (*про тісто*); **~ad/o** бродіння, закисання, ферментація; **~aĵ/o** опара, запара, розчина, закваска; **~ig/a** який викликає бродіння, ферментацію; **~ig/i** квасити, заквашувати, сквашувати, піддавати бродінню, ферментації, викликати бродіння, ферментацію; **~ig/it/a** квашений; сквашений, заквашений; **~il/o** *див.* *gisto*; **~int/a** кислий, прокислий, скислий, який сквасився [збродив]; **~uj/o** діжа; бродильний чан.

fer/metalurgi/o чорна металургія.

fermi/o *хім.* Фермій.

fer/min/ej/o залізний рудник.

fermion||o *фіз.* ферміон, фермі-частинка; **~a** ферміонний.

ferm/o/hok/o гачок (*для замикання дверей, вікна*).

ferm/o/hor/o година протягом дня, коли установа закрита для відвідувачів (*перерва на обід, санітарна година і т. п.*)

ferm/o/plat/o кришка, покришка.

ferm/o/tag/o **1.** день протягом тижня, коли установа закрита для відвідувачів (*день прийому товарів, санітарний день і т. п.*); **2.** день закриття (*заходу і т. п.*).

Fernand/o Фернанд(о), Фернан (*чол. ім'я*); **~a** Фернанда (*жін. ім'я*).

Fero||a *геогр. н.:* **~a insularo** *геогр. н.* Фарерські острови, Фарери (*Норвезьке море*); **~i/o** *геогр. н.* Фарерські Острови (*автономна територія у складі Данії*).

feroc/a жорстокий, лютий, кровожерливий, нелюдський (= *kruelega*).

ferocian/o *хім.* фероціанід (*сіль залізо-синьородистої кислоти*).

fer/o/cian/id/o *хім.* фероціанід (= cianoferato).

fer/o/elektr||a *фіз.* фєроелектричний; **~aj/o** *сумн.* фєроелектрик (= feroelektra materialo, feroelektra substanco).

fer/o/hav/a *див.* ferhava.

fer/oksid/o *хім.* оксид заліза.

ferol/o *бот.* фєрула [*Ferula*]; asafetida ~ фєрула вонюча, асафєтида [*F. assa-foetida*]; ordinara ~ фєрула звичайна [*F. communis*].

ferolag/o *бот.* фєрульник [*Ferulago*].

fer/o/magnet||a *фіз.* фєромагнітний; **~(aj)/o** *сумн.* фєромагнетик (= feromagnetata materialo, feromagnetata substanco); **~ism/o** фєромагнетизм.

feromon/o *фізіол.* фєромон.

ferotipi/o *фото* фєротипія.

fer/produkt||ad/o виробництво заліза; **~ej/o** залізоробний завод, залізоробне підприємство.

fer/rub/o металобрухт, *розм.* металолом.

fer/spat/o *див.* siderito.

fertil/a *див.* fekunda.

ferut||i *vt зал.* здійснювати контрейлерні перевезення, перевозити автотранспорт залізницею; **~ad/o** контрейлерні перевезення, перевезення вантажів у контрейлері на платформах.

***fer/voj||o** залізниця; etŝpriga ~o вузькоколійна залізниця; unurela ~o однорейкова підвісна залізниця; **~a** залізничний; **~a bileto** квиток на поїзд; **~a reto** залізнична мережа; **~ist/a:** ~ista lernejo залізничне училище; ~ista klubo клуб залізничників; **~ist/o** залізничник.

fer/voj/bilet/o залізничний квиток, квиток на поїзд.

fer/voj/branĉ/o залізнична вітка.

fer/voj/hor/ar/o залізничний розклад, розклад руху поїздів.

fer/voj/lini/o залізнична лінія.

fer/voj/nod/o залізничний вузол.

fer/voj/pas/ej/o залізничний переїзд [перехід].

fer/voj/pont/o залізничний міст.

fer/voj/ret/o залізнична мережа.

fer/voj/staci||o залізнична станція; **~et/o** полустанок.

fer/voj/trafik/o залізничний рух, залізничне сполучення, залізничні перевезення, залізничний транспорт.

fer/voj/tunel/o залізничний тунель.

***fervor||o** старанність, запопадливість, ревність, ретельність, запал, завзяття; ◇ per pacienco kaj ~o sukcesas laboro хто робить ревно, той ходить певно; **~a** запальний, палкий, ревноий; *розм.* зядлий, запеклий; **~e** ревно, запопадливо; **~a adepto** палкий прихильник; **~i** *vn* упадати, виявляти ретельність, запопадливість, завзяття; старатися; **~ul/o** ревноитель, активіст, ентузіаст, старанний виконавець.

***fest||i** *vt* святкувати; **~i jubileo** святкувати ювілей, відзначати ювілей; **~i geedziĝon** справляти весілля; ◇ kun kiu vi ~as, tia vi estas з ким поведешся, тогo й наберешся; **~a** святковий; **~a tago** святковий день; **~e** святково; **~e aranĝita tablo** святково накритий стіл; **~o** свято; (*церк. ще*) празник; **fari ~on** улаштувати свято; **~o de pasko** свято пасхи; **geedziĝa ~o** весілля; **funebra ~o** поминки, тризна; **ĝojan ~on!** веселих свят!, зі святом!; ◇

ankaŭ al nia nesto venos iam la ~o буде і на нашій вулиці свято; ~ad/o святкування; ~aĵ/o святкова церемонія; ~ec/o святковість.

*festen||i *vn* бенкетувати, улаштувати застілля; *dial.* балювати(ся); ◇ oni vokas bovon ne ~i, sed treni вола кличуть в гості не мед пити, а воду возити; ~o бенкет, банкет, застілля; fari ~on улаштувати бенкет; ◇ ragi por fremda ~o з чужого похмілля голова болить, з чужого бенкету похмілля; ~a бенкетний; ~ej/o бенкетний зал; місце бенкетування; ~estr/o розпорядник бенкету, тамада.

*festival||o фестиваль; ĵunulara ~o молодіжний фестиваль; ~a фестивальний.

fest/(o)/kun/ven/o святкове зібрання.

fest/(o)/libr/o святковий збірник.

*feston||o фестон; ~i *vt* прикрашати фестонами.

fest/o/tag/o святковий день.

fest/o/vest/o святковий одяг, святкове вбрання.

festuk/o *bot.* костриця, віссяниця, типчак [Festuca].

fet||o *біол.* утробний плід, зародок (савців); ~a фетальний, плідний, зародковий.

fetaliz/o *біол.* феталіз.

*fetiĉ||o *рел.* фетиш; ~ig/i фетишизувати; ~ism/o фетишизм; ~ist/o фетишист.

fetor||o сморід, сопук, гнильний запах; ~a смердючий, смердячий; ~i *vn* смердіти, неприємно пахнути; tiu afero ~as ця справа недобре пахне; ~ig/i засмердіти, наповнити неприємним запахом; ~ul/o *знев., лайл.* смердюк.

fetv/o фетва (релігійна настанова мусульман).

*feŭd||o *іст.* феод, лен, ленне володіння; ~a феодалний; ~a ordo феодалний лад; ~ec/o феодалні стосунки; ~estr/o феодал; ~ism/o феодалізм; ~ul/o ленник.

feŭd/mastr/o *див.* feŭdestro.

feŭd/rajt/o феодалне право.

fez/o феска (шапочка з китицею, = turka ĉapo, zuava ĉapo).

*fi! **I.** *виг.* фе!, фі!; ~ al vi! соромся!, як тобi не соромно!; **II.** *преф., що виражає зневажл. ставлення, перев. з моральної точки зору:* ~hoto мерзенна, негідна людина, негідник; ~biŝo морда, писок; ~komercisto гендляр; **III.** *самостійно вжив. морфема зі знач. преф.:* ~a мерзенний, бридкий, гидкий, негідний, нікчемний; ~e мерзенно, бридко, гидко, негідно, нікчемно; ~aĵ/o мерзота, гидота; мерзенний, бридкий учинок; ~ec/o мерзенність, гидкість, гидливість; ~ul/o *лайл.* мерзотник, гадина, негідник; ~ul/in/o *лайл.* мерзотниця, гадина, негідниця стерва.

fi фі (грецька буква Ф, ф).

fi/afer||o афера; недобра, чорна справа; ~ist/o аферист; (нечистий на руку) ділок.

fi/ag||i *vn* негідно діяти [чинити]; ~o негідна дія, негідний учинок.

*fiakr||o фіакр, найманий екіпаж; ~ist/o візник, кучер

*fianĉ||o наречений, жених; ~a *прикм. до ~o;* ~a donaco подарунок нареченого; ~ig/i заручити (хлопця); *~iĝ/i (*kun, al*) заручитися (про хлопця); ~iĝ/o заручини (хлопця); *~in/o наречена; ~in/ig/i заручити (дівчину); ~in/iĝ/i заручитися (про дівчину); ~in/iĝ/o заручини (дівчини).

fianĉ/amik/o боярин, дружок, дружба.

fianĉ/donac/o весільний подарунок жениха нареченій.

*fiask||o фіаско, провал, крах, повна невдача; renkonti ~on потерпіти фіаско; ~i *vn* потерпіти фіаско, зазнати повної невдачі; провалитися; ~ig/i привести до фіаско; провалити, зірвати (*захід і т. п.*).

fi/aventur/o сумн. авантюра (= misaventuro).

fiber/o *заст.*, *див.* ondatro.

fibol/o **1.** *іст.* фібула (*металева застібка для одягу*); **2.** (*англійська*) шпилька (= sendanĝera pinglo).

*fibr||o **1.** *анат.*, *фізіол.* фібра, волокно, жилка; nerva, muskola ~o нервове, м'язове волокно; glata ~o гладке м'язове волокно; stria ~o поперечносмугасте м'язове волокно; per ĉiuj ~oj de la kogo усіма фібрами душі; **2.** *тех.*, *текст.* волокно; фібра; nilona, ligna ~o нейлонове, деревне волокно; vitra ~o скловолокно; optika ~o *тех.* оптичне волокно; ~a волокнистий; *анат.* фіброзний; жилавий (*про м'ясо*); ~et/o *анат.* **1.** фібрила, волокнилка; **2.** міофібрила; ~iĝ/i зробитися волокнистим; показати волокна; розпастися на волокна, розлізтися; ~in/o *фізіол.* фібрин; vegetala ~ino рослинний фібрин; ~om/o *мед.* фіброма.

fibran/o штапельне волокно.

fibrilaci/o *мед.* фібриляція.

fibrinogen/o *фізіол.* фібриноген.

fibroin/o *хім.* фіброїн.

fibroskop||o *мед.* фіброскоп; ~i/o фіброскопія.

fibul/o *анат.* мала гомілквова кістка (*син.* peroneo).

-fic- *суф.*, що служить для утворення назв класів водоростей від родової назви.

*fid||i *vt, vn (iun, al / je iu)* довіряти; покладатися на когo-н.; вірити, мати довір'я, довіру; ~i *sin mem* покладатися на самого себе; ~u *min*, ~u *al mi* покладися на мене; ~i *ies vorton* вірити чьому-н. слову; *blinde ~i iun* сліпо довіритися кому-н.; \diamond *Dion ~u*, *sed senfare ne sidu* на Бога складайся, а роботи не цурайся; *ŝajnon ne ~u*, *juĝi ne rapidu* не все те пані, що в золотому жупані; ~o довір'я, довіра, віра; *trompi ies ~on* обманути чьє-н. довір'я; *havi ~on pri la estonteco* мати віру в майбутне; ~ebl/a такий, на якого можна покластися, якому можна довіритися [вірити]; ~em/a довірливий; ~ind/a надійний, (досто)вірний, певний, який викликає довіру; ~ind/ec/o надійність, достовірність.

fideikomis||o *юр.* фідейкоміс (*у римському праві – вид заповідального розпорядження*); ~ul/o номінальний власник фідейкомісу.

fideism/o фідейзм (*релігійний світогляд, що стверджує примат віри над розумом*).

*fidel||a **1.** вірний, відданий; *resti ~a ĝis la tombo [morto]* залишитися вірним до гробу [смерті]; *senrezerve ~a*, *abnegacie ~a* беззавітно відданий; ~a *al siaj principoj* вірний своїм принципам; **2.** правовірний; ~a *kristano* правовірний християнин; **3.** точний, вірогідний, достовірний; ~a *traduko* точний, достовірний переклад; ~e **1.** вірно, віддано; **2.** правовірно; **3.** точно, вірогідно, достовірно; ~aj/o **1.** учинок або вислів, що свідчать про вірність, відданість; **2.** учинок або вислів правовірного; **3.** що-н. точне, вірогідне, достовірне; ~ec/o **1.** вірність, відданість; **2.** правовірність; **3.** точність, вірогідність, достовірність; ~ul/o **1.** вірна, віддана людина; **2.** правовірний (*у знач. ім.*).

fidel/romp/o клятвопорушення, порушення клятви.

fi/denunc/ist/o *знев.*, *розм.* стукач, сексот.

Fidi/o Фідій (*давньогрецький скульптор*).

fid/o/plen/a повний довіри.

fidr/o *ел.* фідер, живильний провід.

***fier**||a гордий, гордовитий, гордівливий, гордуватий, погордливий; зарозумілий; ~a pri sia lando гордий за свою країну; ◇ fari mienon ~an al ludo mizera робити поважну міну при поганій грі; ~e гордо, гордовито, гордівливо, гордуvато, згорда, зарозуміло; ~i vt (pri iu, pri io = pro iu, pro io) пишатися, гордитися (ким-н., чим-н.); ~o гордість (те, чим гордяться; той, ким гордяться); tiu scienculo estas ~o de nia lando цей учений – гордість нашої країни; ~ec/o гордість, гордовитість; зарозумілість, гординя, зазнайство; havi ~econ ne peti helpon мати гордість не просити допомоги; ~eco ŝveligis lian bruston гордість розпирала йому груди; ◇ riĉeco estas frato de ~eco збагатів Кіндрат – забув, де його брат; ~eg/o пиха, бундючність, гордовитість (= orgojlo); ~ig/a який вселяє [викликає] гордість; ~ig/i (з)робити гордим, зарозумілим; ~iĝ/i запишатися, загордитися; зазнатися; ~ind/aĵ/o предмет гордості; ~ul/o гордій, гордівник, гордун, чванько, задавака; ~ul/in/o гордійка, гордівниця, гордунка, задавака.

fi/fam/a див. malbonfama.

fifr/o муз. дудка, сопілка (= fluteto).

***fig**||o бот. фіґа, інжир, смоківниця; ~uj/o 1. див. fikuso; 2. фіґа, фіґове дерево, смоківниця, інжир (= karikfikuso, Karia fikuso).

Figar/o літ. Фігаро.

fig/arb||o 1. див. fikuso; 2. фіґа, фіґове дерево, смоківниця, інжир (= karikfikuso, Karia fikuso); folio de ~ фіґовий листок.

fig/foli/o мист. фіґовий листок (тж перен.).

fig/o/kakt/o бот. індійська смоківниця [*Opuntia ficus-indica*].

fig/o/papag/o орн. фіґовий папужка [*Oropsitta diophthalma*].

***figur**||o фіґура; образ; зображення; grava ~o важлива фіґура; geometria ~o геометрична фіґура; retorika ~o риторична фіґура; ŝi havas belan ~on у неї гарна фіґура; ~a образний, фіґуральний; ~a senso переносне значення; ~a arto образотворче мистецтво; ~e фіґурально, образно; ~i vt, vn зображувати; фіґурувати; la statuo ~as leono statuo зображує лева; li ne ~as en tiu filmo він не фіґурує у цьому фільмі; ~ad/o зображення (дія); ~aĵ/o зображуваний [зображений] об'єкт; ~ant/o театр., кіно фіґурант, статист (син. statisto); ~et/o фіґурка; ~ig/i зобразити, змалювати; змусити фіґурувати; li ~igis lin kiel heroon він зобразив його як героя.

Fiĝi/o/j геогр. н. Фіджі (острови та держава, Океанія).

fi/herb/o див. trudherbo, herbaĉo.

fi/insekt/o шкідлива комаха, (комаха-)паразит.

fi/intenc||a зловмисний (= malbonintenca); ~ul/o зловмисник.

fi/jurnal/ist/o розм. писака (про журналіста).

fik||i vt, vn злягатися (= koiti); вульг. їбатися, трахатися, гратися; vt їбати, виїбати, грати, виграти, (від)трахати, трахнути; похідні: ~o, ~ad/o, ~ej/o, ~em/a, ~em/ul/o, ~em/ul/in/o, ~ebl/a, ~ind/a, ~end/a, ~il/o (= kaco; gadmeso), ~uj/o, ~ing/o, ~tru/o (= piĉo), ~ist/o, ~majstr/o, tra~i vt, el~i vt, sen~a (nokto), sen~e (dormi), anus~i, pug~i vt (= bugri), for~iĝ/u!

fikari/o бот. пшінка, жовтець-пшінка [*Ranunculus ficaria*].

***fikci**||o фікція, вигисел; фантастика; scienco ~o наукова фантастика; ~a фіктивний, мнимий, уявний, вигаданий; фантастичний; ~i vt видумувати, вигадувати; надумати, уявити собі; ~ec/o фіктивність, мнимість, фантастичність.

fikomacet/o/j бот. фікоміцети [клас *Phycomycetes*].

***fiks**||i vt 1. прикріплювати, прикріпляти, укріплювати, укріпляти, закріплювати, закріпляти, фіксувати (тж фото); затримувати (погляд, увагу); призначити, установити,

визначити (*дату, термін*); ~i tabulon per najloj прикріпити дошку цвяхами; ~i la limojn маркірувати установити кордони; ~i la rigardon sur io затримати погляд на чому-н.; **2.** засвоювати (*азот або двоокис вуглецю з атмосфери, н-д, про рослини*); ~а (за)фіксований, нерухомий, добре прикріплений, закріплений, укріплений, установлений, визначений; нерухомий, стаціонарний; безвилазний, безвізний; пильний (*про погляд*); ~а **ideo** ідея фікс, настирлива ідея; ~а **astro** *астр.* нерухома зірка; ~е нерухомо; стаціонарно; безвилазно, безвізно; пильно (*про погляд*); ~а**d/o** укріплювання, прикріплювання, закріплювання, фіксування, фіксація; ~а**ĵ/o** **1.** рідко нерухомий, фіксований об'єкт; **2.** сумн., див. ~ilo **2**; ~и**l/o** **1.** фіксатор, кріплення, стопор; **2.** *фото* фіксаж, фіксатив, закріплювач; ~и**t/a** прикріплений, закріплений, укріплений, (за)фіксований, установлений, визначений.

fiks/angul/o установлювальний кут, кут фіксації.

fiks/aŭskult/i *vn* сумн. вслухатися, вслухуватися, вслуховуватися, прислухатися, прислухуватися, прислуховуватися (= *atente aŭskulti*).

fiks/ban/o *фото* закріплювання.

fiks/ide||o ідея фікс, настирлива ідея; ~и**ul/o** *псих., мед.* мономан; одержима / причинна людина.

fiks/kom/a *інформ.* з фіксованою комою.

fiks/loĝ||i постійно проживати, мати постійне місце проживання; ~и**ant/o** постійний мешканець, особа з постійним місцем проживання, осілий мешканець.

fiks/prez/e **1.** за твердою ціною, за твердими цінами; **2.** не за карточками.

fiks/punkt/a *мат., інформ.* з фіксованою крапкою.

fiks/rel/o *зал.* рамна рейка (*одна з пари нерухомих рейок у стрілі*).

fiks/rigard/i *vt* пильно дивитися, дивитися не відводячи очей; уп'ялити очі [зір, погляд], упертися очима, уп'ялитися; придивлятися, приглядатися, вдивлятися.

***fiktiv||a** фіктивний, несправжній; ~а *modo* *див.* kondicionalo; ~е фіктивно; ~о *див.* kondicionalo; ~е**c/o** фіктивність.

fikus/o *бот.* фікус [*Ficus*]; bengala ~ фікус бенгальський, баньян [*F. benghalensis*] (*син.* banjano); karia ~ *див.* karikfikuso; каўчука ~ фікус каучуконосний [*F. elastica*].

***fil||o** син; la eĝarinta ~о блудний син; ~а синів, синівський; ~е**t/o** синок, синок; ~и**g/i** усиновити; ~и**g/o** усиновлення; ~и**n/a** доччин; *~и**n/o** дочка; ~и**n/et/o** доня, донечка.

filadelf/o *бот.* садовий жасмин [*Philadelphus*].

Filadelfi/o *геогр. н., м., штат* Філадельфія (*США*).

filag/o *бот.* жабник, грудна трава, горлянка [*Filago*]; камра ~ жабник польовий [*F. arvensis*].

filakteri/o філактерія (*елемент молитовного вбрання іудея у вигляді коробочки, у якій містяться записані на клаптику шкіри уривки з Тори*).

filament/o **1.** *бот.* нитка тичинки, філамент (= *stamenfadeno*); **2.** *ел.* нитка розжарювання; **3.** *анат.* нитка, ниточка.

filandr/o(j) павутина (*у повітрі*), бабине літо.

filant/o *бот.* філантус [*Phyllanthus*].

***filantrop||o** філантроп; ~а філантропічний, властивий філантропу; ~е**c/o**, *~и**o** філантропія; ~и**i/a** філантропічний, благодійний.

filari||o **1.** *заст., див.* vukerio; **2.** *зоол.* філярія, нитянка, нитчатка (*спільна назва паразитів тіла і тканин ссавців*); ~и**oz/o** *мед.* філяріоз; ~и**ul/o/j** *зоол.* філярієві, нитянкові, нитчаткові [*ряд Filarioidea*].

filatel||o філателія, філателізм; ~a філателістичний (стосовний до філателії, філателізму); ~a ekspozicio філателістична виставка; ~aĵo філателістичний предмет (марка, конверт і т. п.); ~ist/a філателістичний (стосовний до філателіста, філателістів); ~ista klubo філателістичний клуб, клуб філателістів; ~ist/o філателіст.

filateli/o заст., див. filatelo.

file/o 1. філе, філейна частина; bova ~ яловиче філе; 2. арх. прикраса або декоративний знак у вигляді лінії.

Filemon/o Филимон, Тилимон (чол. ім'я).

filer/o філер (угорська розмінна монета).

file/stek/o кул. філейна вирізка.

filharmoni||o філармонія; ~a філармонічний, філармонійний; ~an/o член філармонічного оркестру, артист філармонії.

***filii**||o філіал, філія, відділення; ~a філіальний, дочірній (про фірму, організацію і т. п.); ~iĝ/i стати філіалом / філією, перетворитися у [на] філіал / філію.

filibustr/i vt влаштувати обструкцію (у законодавчому органі).

filigran||o 1. філігрань (дротяне мереживо і виріб з нього); skatolo el ora ~o шкатулка із золотої філіграні; 2. філігрань, водяний знак (син. akvomarko); ~a філігранний, тонкий (про роботу); ~i vt виконати філігранню; ~ita kadro виконана філігранню рамка, філігранна рамка; 2. покривати водяними знаками; ~ita papero папір з водяними знаками, філігранний папір.

***filik/o** бот. папороть; ~j див. filikopsidoj.

filik/opsid/o/j бот. папоротеподібні [клас Filicopsida].

Filip/o Філіпп, Пилип (чол. ім'я); ~a, ~in/o Філіппа, Филипа, Филипина (жін. ім'я).

filipendul/o бот. гадючник [Filipendula].

Filipi||o іст., бібл. Филипи (давньогрецьке місто у Фракії); (f)~an/o мешканець Филип, филип'янин; epistolo de Paŭlo al (f)~anoj послання (апостола) Павла до филип'ян.

filipik/o літ. філіпіка, викривальна промова.

Filipin||o/j геогр. н., о-ви, кр. Філіппіни; (f)~a філіппінський; (f)~an/o філіппінець; (f)~an/in/o філіппінка.

filistr||o філістер, обиватель, міщанин; обмежена особа; ~a філістерський, обивательський, міщанський; ~ec/o філістерство, обивательщина, міщанство.

filist||o іст. філістимлянин, філістимець; ~a філістимлянський, філістимський; ~in/o філістимлянка, філістимка; (F)~uj/o іст., бібл. Філістимія.

filit/o мін. філіт.

***film**||o 1. плівка, кіноплівка, фотоплівка; kinematografa ~o кіноплівка; fotografa [fotoaparata] ~o фотоплівка; virga ~o чиста кіноплівка [фотоплівка]; uzita ~o використана кіноплівка [фотоплівка]; 2. фільм, кінофільм, кінострічка, кінокартина; silenta ~o німий фільм; mallongdaŭra, larĝekrana, dokumenta ~o короткометражний, широкоекранний, документальний фільм; aktualaja ~o кіножурнал; komedia ~o кінокомедія; ~a фільмовий; ~a muntado монтаж фільму; ~i vt знімати фільм; ~i en rozejo знімати в павільйоні; ~i en la naturo знімати на природі, під відкритим небом; ~ad/o кінозйомка; ~ej/o сумн. 1. див. filmoteatro; 2. див. rozejo; ~ind/a фотогенічний; ~ist/o кінодйач, кінопрацівник, розм. кіношник; ~uj/o коробка для кінострічки; касета.

film/aktor||o кіноактор, кіноартист; ~in/o кіноакторка, кіноартистка.

film/amator/o кіноаматор.

film/art/o мистецтво кіно.

film/festival/o кінофестиваль, фестиваль фільмів.
film/industri/o кіноіндустрія, кінопромисловість.
film/lud/i *vn* грати в фільмі [кіно], зніматися в фільмі [кіно].
film/o/baz/o *снец.* основа кіноплівки [фотоплівки].
film/o/kased/o касета з кіноплівкою, касета фотоапарата.
film/o/munt/ad/o кіномонтаж.
film/o/muzik/o музика до фільму; музика кіно; саундтрек.
film/o/prezent/ad/o демонстрація / показ фільму; презентація фільму; кіносеанс.
film/o/produkt||ad/o кіновиробництво; **~ej/o** *див.* filmostudio.
film/o/projekci||ad/o показ фільму, кіносеанс; **~ist/o** *див.* projekciisto.
film/o/scenari/o кіносценарій.
film/o/spekt||ad/o перегляд (кіно)фільму [(кіно)фільмів]; **~ant/o** кіноглядач.
film/o/stel/o *див.* kinostelo.
film/o/stri/o *див.* filmo 1.
film/o/studi/o кіностудія, студія з виробництва фільмів.
film/o/teatr/o кінотеатр (*син.* kinejo).
film/o/tek/o фільмотека.
film/o/titol/o назва фільму.
film/reĝisor/o кінорежисер.
filodendr/o *бот.* філодендрон [*Philodendron*].
filodi/o *бот.* пластинкоподібний черешок.
filogenez/o *біол.* філогенез.
filogeni/o *біол.* історія філогенезу.
filokser/o *зоол.* філоксера [*Phylloxera*] (*син.* vinlaŭso).
Filoktet/o Філоктет (*ім'я*).
***filolog||o** філолог; **~i/a** філологічний; **~i/o** філологія; *klasika* ~іо класична філологія; **~in/o** філолог (*про жінку*).
Filomel/o *міф.* Філомела (*нещаслива царівна, перетворена на солов'я*).
filon/o *зоол.* відділ (*таксонімічний термін, = klado*).
Filon/o Філон (*ім'я, м. ін. давньогрецького філософа*).
filopod/o/j *заст., див.* brankiopodoj.
filosemit||o філосеміт, юдофіл (*особа, прихильна до євреїв, = semidemulo, judemulo*); **~a** юдофільський; **~ism/o** філосемітизм, юдофільство.
filoskop/o *орн.* вівчарик [*Phylloscopus*]; *bruna* ~ вівчарик бурий [*P. fuscatus*]; *flavbrova* ~ вівчарик жовтобровий [*P. sibilatrix*]; *norda* ~ вівчарик шельюговий [*P. borealis*]; *verda* ~ вівчарик зелений [*P. trochiloides*].
filostaki/o *бот.* листоколосник [*Phyllostachys*].
filostom||o *зоол.* листоніс [*Phyllostomus*]; **~ed/o/j** листонісові [*родина Phyllostomatidae*].
***filozof||o** філософ; **~i** *vn* **1.** філософствувати; розмірковувати; **2.** дивитися на все по-філософськи, ставитися до життя по-філософськи; **~i/a** філософський; **~i/i** *vn* займатися філософією, вирішувати філософські проблеми; **~i/o** філософія; **~um/i** *сумн., див.* ~i 1.
filso філс (*розмінна монета в Бахреїні, Іраку та Йорданії*).

***filtr**||i vt фільтрувати; цідити, проціджувати; ~а фільтрувальний, фільтрівний; ~а procedo процес фільтрування; ~**ad/o** фільтрування, фільтрація; проціджування; ~**aj/o** фільтрат, продукт фільтрації; ~**iĝ/i** фільтруватися; цідитися, проціджуватися; просочуватися (*наче крізь фільтр, тж перен.*); ~**ilo** у різн. знач. фільтр; цідилко; ситечко; cigaredo kun ~ilo сигарета з фільтром; puriga ~ilo очисний фільтр; flava ~ilo жовтий (світло)фільтр; korekt(ant)a ~ilo коректувальний / коригувальний (світло)фільтр; reta ~ilo ситковий фільтр; traflua ~ilo проточний фільтр; sabla ~ilo, ~ilo el sablo пісочний фільтр; interfrekvenca ~ilo фільтр проміжних частот; altopasa ~ilo фільтр верхніх частот; malaltopasa ~ilo фільтр нижніх частот; ~ilo por kafo фільтр [ситечко] для кави; ~ilo por akvo фільтр для води.

filtr/o/disk/o фільтрувальний диск, круглий фільтр.

filtr/o/paper/o фільтрувальний папір.

filtr/o/tuk/o цідилко.

filtrum/o анат. жолобок (між носом і верхньою губою).

filum/o 1. бот. відділ, філіум (таксономічний термін, = divizio 2); 2. зоол. тип.

fimbri/o анат. торочка; hipokampa ~ торочка морського коника; ovaria ~ яєчникова торочка.

fimoz/o мед. фімоз.

fin- ужив. як преф. для позначення завершення, викінчування, н-д: ~ragi сплатити (до кінця); ~trinki випити (до дна).

***fin**||i vt кінчати, закінчувати, докінчувати, завершувати, припиняти; ~i sian laboron закінчити свою роботу; ~i lernejon, universitaton закінчити школу, університет; ~i kurson закінчити курс (закінчити викладати, закінчити відвідувати); ~i libron закінчити книжку (читати, писати, ілюструвати і т. п.); per tio ni ~os на цьому закінчимо; ~а 1. кінцевий, остаточний; заключний, завершальний; 2. мат. кінцевий; ~а viso кінцевий ряд; ~е 1. (de io) у кінці, під кінець, на кінець, при кінці, наприкінці, наостанку (чого-н.); 2. нарешті, врешті, зрештою; ~о 1. кінець; la ~o de libro, vorto, bastono, jaro кінець книжки, слова, палиці, року; sen ~o без кінця; ĉio havas ~on усе має кінець; veni el ĉiuj ~oj de la mondo прийти з усіх кінців світу; meti (abo fari) ~on al io покласти край [кінць] чому-н.; ♦ ~o bona, ĉio bona хороше, що гарно кінчається; la ~o kronas la verkon кінець – ділу вінець; 2. мат. крайня точка (інтервалу); ~**ad/o** закінчення, завершення (дія того, що закінчує, завершує); ~**aj/o** закінчення (граматичне); ~**ig/i** 1. змусити скінчитися, покласти край [кінць]; kaj li ~igis iliajn tagojn en vanteco і він докінчив у марноті їхні дні; 2. скінчити, докінчити, закінчити (чужими руками, через посередника); li ~igis la interrompitan romanon per kolego de la mortinta aŭtoro він скінчив роман за допомогою колеги покійного автора (тобто фактично скінчив колега); ~**iĝ/i** скінчитися, закінчитися, завершитися; la jaro ~iĝis рік закінчився; vorto ~iĝas per vokalo слово закінчується голосним; ~**iĝ/o** закінчення, завершення (дія того, що закінчується, завершується); la ~iĝo de la mondo кінець світу; ~**il/o** інформ. обмежувач, ознака кінця; ~**it/a** скінчений, закінчений, докінчений, завершений; ~**ul/o** останній (у ряду, черзі); ~**iz/i** мат. обмежити (інтервал).

***final**||o у різн. знач. фінал; заключна частина; en la ~o у фіналі; ~а фінальний, останній, кінцевий, заключний; ~а kuro фінальний забіг; ~**ist/o** фіналіст.

***financ**||o перев. pl фінанси, кошти; manko de ~oj брак фінансів [коштів]; ministro de ~oj міністр фінансів; ~а фінансовий; ~а situacio фінансове становище; ~aj interesoj фінансові інтереси; ~а ministro міністр фінансів; ~і vt фінансувати, забезпечувати коштами; виділяти кошти, давати гроші; ~і propagandon фінансувати пропаганду; ~**ad/o** фінансування, виділення коштів; ~**ist/o** фінансист; ~**ist/ar/o** фінансова буржуазія, фінансові кола.

financ/kapital/o *ек.* фінансовий капітал.

financ/ministr/o міністр фінансів.

financ/ofic|ej/o фінансова установа; **~ist/o** фінансовий службовець.

fin/aparat/o *рідко, див.* terminalo.

fin/bak/i *vt* допекти (*хліб, м'ясо і т. п.*).

fin/bat/i *vt* *прям., перен.* добити.

fin/brul/i *vn* догоріти (*до кінця*).

fin/cel/o **1.** кінцева мета; **2.** *спорт.* фініш.

fin/decid/o остаточне рішення.

fines/o **1.** *ав.* співвідношення підйому до опору польоту; **2.** *карт.* биття молодшою картою.

fin/far|i *vt* зробити до кінця, доробити (*до кінця*), викінчити; **~а** завершальний.

fin/fin|i *vt* нарешті скінчити [закінчити, докінчити, завершити]; **~е** врешті-решт, нарешті, врешті, зрештою, кінець кінцем; **~iĝ/i** нарешті скінчитися [закінчитися], завершитися.

***fingr|o** палець, *заст.* перст; manaj ~oj пальці рук; piedaj ~oj пальці ніг; la dika ~o великий палець, палух (= polekso, dikfingro); la malgranda (*або* eta) ~o мізинець; la montra ~o вказівний палець; la longa (*або* meza) ~o середній палець; la ringa ~o безіменний (*або* підмізний) палець (= fingroringo); kalkuli laŭ la ~oj (*або* sur la ~oj) порахувати на пальцях; minaci per ~o погрожувати пальцем; montri per ~o вказати [показати, тикнути] пальцем; meti la ~on sur la buŝon (*або* sur la lipojn) прикласти палець до губ (*закликаючи помовчати*); \diamond ne movi unu ~on *навіть* пальцем не поворухнути; за холодну воду не взятися; bruligi siajn fingrojn попекти пальці, попектися; **~а** пальцевий, пальцьовий; **~а** operacio операція пальця, операція на пальці; **~і** *vt* муз. позначати аплікатурою; грати з певною постановкою пальців (*на муз. інструменті*); **~ad/o** аплікатура, постановка пальців (*при грі на муз. інструменті*); **~aĵ/o|j** *анат.* пальцеподібні утворення; **~et/o** пальчик; **(F)~et/o** Мізинчик (*прикладка в іменах казкових персонажів*); **~ing/o** наперсток; **~uj/o** **1.** палець (*у рукавиці*); **2.** напальчник; **~um/i** *vt* **1.** торкати, мацати, перебирати, длубати (*пальцями*); **2.** *розм., вульг., див.* masturbi.

fingr/o/artik/o *анат.* пальцевий суглоб.

fingr/o/ĉapel/et/o *див.* fingringo.

fingr/o/form/a пальчастий, пальцеподібний, пальцюватий.

fingr/o/klak|i *vn* ляскати пальцями; **~о** ляск пальців.

fingr/o/larĝ/o ширина пальця (*перев. як міра довжини*); je du ~j dekstre de la centro на два пальці вправо від центру.

fingr/o/lert/(ec)/o **1.** спритність пальців, спритність рук; **2.** *муз.* рухливість пальців, техніка гри.

fingr/o/pint/o пучка (*кінчик пальця*).

fingr/o/plat/o **1.** пластинка на дверях для захисту їх від забруднення пальцями; **2.** *див.* fingrotabulo.

fingr/o/prem/aĵ/o відбиток пальця.

fingr/o/ring/o перстень, каблучка.

fingr/o/sign|o знак пальцем; fari al iu ~on de alvoko, de atentigo зробити [подати] кому-н. знак пальцем, щоб підкликати, привернути увагу; **~і** *vn* зробити [подати] знак пальцем.

fingr/o/spur/o|j відбитки [сліди] пальців.

fingr/o/tabul/o *муз.* гриф.

fini|a *мат.* скінченний; **~о** скінченна величина.

finial/o *арх.* рослинний орнамент на шпилі фронтона.

Finister/o *геогр. н.* 1. Фіністер (департамент у Франції); 2. Фінестерре (мис, Іспанія).

finiš||o *спорт.* фініш, фінішний ривок; ~а фінішний; ~і *vn* фінішувати.

finiš/ruband/o фінішна стрічка.

finitiv/o *грам.* особова форма дієслова (на відміну від інфінітива, дієприкметників і дієприслівників).

fin/kalkul/i *vt* дорахувати (до кінця).

fin/kolekt/i *vt* зібрати до кінця, дозбирати (до кінця).

fin/konstru/i *vt* добудувати (до кінця).

fin/kuir/iĝ/i (цілком) зваритися.

Finland/o *див.* Finnlando.

fin/leg/i *vt* прочитати до кінця, дочитати (до кінця) (= legi ĝisfine).

fin/lern||i *vt* довчити до кінця, вивчити (повністю); ~int/o випускник.

fin/lud||i *vt* дограти (до кінця); ~o *шах.* ендшпіль.

fin/manĝ/i *vt* доїсти (до кінця).

Finmark/o *геогр. н.* Фінмарк (провінція у Норвегії).

fin/modjul/o *заст., див.* terminalo.

fin/mort/ig/i доконати, добити (цілком добити).

finn||o фін; ~а фінський; ~е по-фінському, по-фінськи; ~in/o фінка; (F)~uj/o *див.* Finnlando.

Finn/land/o *геогр. н., кр.* Фінляндія (*син.* Suomio).

finn/(o)-ugr/a *лінгв.* фінно-угорський.

fin/o/far/a остаточний, заключний, завершальний.

fin/o/hav/a скінченний, який має кінець.

fin/parol||i *vn* домоворити; ~o заключна промова, заключне слово.

fin/pret||a повністю [цілком, до кінця] готовий; ~ig/i до кінця підготувати, довести до повної готовності; завершити підготовку; ~ig/o доведення до повної готовності; завершення підготовки; ~iĝ/i (повністю) підготуватися; дійти (набути потрібних якостей); *кул.* зготуватися.

fin/produkt/o кінцевий продукт.

fin/punkt/o кінцевий пункт, кінцева точка; *мат.* крайня точка (інтервалу).

fin/raŭnd/o фінальний раунд (у боксі).

fin/rezult/o кінцевий результат.

fin/rikolt/i *vt* зібрати до кінця, дозбирати (до кінця) (урожай)..

fin/skrib/i *vt* дописати (до кінця).

fin/spurt/o фінішний ривок.

fin/staci/o кінцева станція.

Finsterhorn/o *геогр. н.* Фінстерааргорн (найвища вершина Бернських Альп, Швейцарія).

fin/ŝtup/o кінцева [остання] сходинка.

fiint||o фінт, обманливий рух, обманливий випад, удавана атака (у гри, поединку, битві); ~i *vn* фінтити, виконувати обманливі рухи [випади]; проводити удавану атаку.

fin/trink/i *vt* допити (до кінця).

fin/uz/i *vt* використати до кінця.

fin/venk||ism/o фінвенкізм (від *la fina venko*, течія серед есперантистів, що має на меті „остаточну перемогу”, тобто вивчення есперанто в цілому світі як другої мови після рідної і, таким чином, впровадження її як єдиної міжнародної мови для всього людства); **~ist/o** прихильник фінвенкізму, прихильник „остаточної перемоги” есперанто.

fin/verk/i *vt* дописати (до кінця) (літературний або музичний твір, наукову працю і т. п.).

fi/odor||i неприємно пахнути, смердіти (= *malbonodori*); **~o** неприємний запах, сморід; **~a** смердючий.

fiol/o склянка, пляшечка, колба, флакон (з довгим горлом), фіал.

I*firm||a міцний, твердий; стійкий, непохитний; **~a** *ter*o (або *grundo*) твердий ґрунт; **~a** *decido* тверде рішення; **~a** *mano* тверда рук; **~a** *muo* міцна стіна; **~a** *karaktero* твердий характер; *li restis ~a* він вистояв; **~e** міцно, твердо, стійко, непохитно; **~aj/o** **1.** твердь (земна або небесна); **2.** інформ. тверда копія (= *firma kopio*); **~ec/o** міцність, твердість; стійкість, непохитність; **~eco** de *karaktero* твердість характеру; **~ig/i** зміцнити, посилити, утвердити, усталити; зробити міцним [твердим стійким, непохитним]; **~ig/o** зміцнення, посилення, утвердження (дія того, що зміцнює); **~iĝ/i** зміцнитися, зміцніти, утвердитися, усталитися; стати міцним [твердим, стійким, непохитним]; затужавіти (про бетон і т. п.); **~iĝ/o** зміцнення, посилення, утвердження (дія того, що зміцнюється).

II*firm||o, firma||o фірма; **~estr/o** керівник [начальник, директор] фірми.

firmament/o небозвід, небесне склепіння, небовид, небесний купол; *rel.* небесна твердь.

Firmian/o Фірміан(о) (чол. ім'я).

firm/kontakt/e впритиск, впритул, у тісному контакті.

firm/o/nom/o назва фірми.

firm/ter/o твердий ґрунт (= *firma tero*).

firmvar/o інформ. програмно-апаратний засіб, мікропрограма.

firn/o фірн, фірновий [злежаний] сніг; вічний сніг; (= *nevaĵo*).

firn/o/glaci/o геол. фірновий лід.

firn/o/lini/o геол. фірнова лінія [межа].

first||o **1.** арх. гребінь [коньок] даху; **2.** геогр. гребінь, вершина (гори); **~a** коньковий.

first(o)/lini/o геод. лінія вершин гірського хребта.

first/o/patn/o, first/o/trab/o буд. коньковий прогін.

fisi||o фіз. розщеплення атомного ядра, поділ ядра; розпад ядра, ядерний розпад; **~a:** **~a** *bombo* атомна бомба (= *atombombo*).

***fisk||o** **1.** державна скарбниця, казна, фіск; **2.** податкові органи, податкова адміністрація; **~a** фіскальний; казенний; **~a** *ĵaro* фіскальний рік.

***fistul/o** мед. фістула, нориця; свищ.

fistulin/o бот. печіночниця, фістулїна [*Fistulina*]; *hepata ~* печіночниця звичайна (= *hepatfungo*).

fistulos/o бот. цибуля трубчаста, цибуля-татарка, батун, цибуля семилітка [*Allium fistulosum*].

fisur/o мед. фісура (тріщина, щілина).

***fiŝ||o** риба; *dolĉakva ~o* прісноводна риба; *riveraj, maraj ~oj* річкові, морські риби; *fumaĵita ~o* копчена риба; *farĉita ~o* фарширована риба; *kapti ~ojn* ловити рибу; *manĝi ~ojn* їсти рибу; *◇ esti kiel ~o en akvo* бути як / мов риба у воді; *nek ~o, nek viando ni ~o* ні риба ні м'ясо; *barakti kiel ~o ekster la akvo* битися як риба об лід; *putrado de ~o* *komenciĝas de l' kapo*

риба гниє з голови; ~o/j зоол. риби [клас *Pisces*]; (F)~o/j астр. Риби (сузір'я, знак зодіака); la Aŭstrala (F)~o Південна Риба (сузір'я); ~a рибний, риб'ячий; ~i *vn* рибалити, ловити рибу; бути на риболовлі; ~i *per reto* ловити рибу сіттю [мережею] (= *retfiŝi*); ~i *per hoko* ловити рибу на гачок (= *hokfiŝi*); ~i *per dinamito* глушити рибу; ◇ ~i *en malklara akvo* ловити рибу в каламутній воді; ~ad/o рибальство, риболовство, рибалення, риболовля; розм. рибалка; ~aj/o рибна страва, риба; ~ej/o рибне місце (місце у водоймі, багате на рибу); місце рибалення; розм. рибальня; ~et/o рибка; ~id/o мальок; ~id/ar/o рибний памолодок, рибна памолодь / молодь; ~ist/a рибальський, розм. рибацький; ~ista boato рибальський човен; ~ist/o рибак, рибалка, риболов; ~uj/o рибоводне водоймище, рибник.

fiŝ/agl/o див. *pandiono*.

fiŝ/akv/uj/o 1. див. *fiŝbaseno*; 2. див. *akvario*.

fiŝ/basen/o рибний басейн.

fiŝ/bazar/o рибний базар [ринок].

fiŝ/bred||ad/o рибництво, риборозведення; ~ist/o рибовод.

fiŝ/butik/o рибна крамниця.

fiŝ/faden/o волосінь.

fiŝ/farun/o риб'яче борошно.

fiŝ/foir/ej/o див. *fiŝbazaro*.

fiŝ/gelaten/aj/o кул. заливне з риби.

fiŝ/glu/(aj)/o див. *iktiokolo*.

***fiŝ/hok||o** риболовний гачок; ~i *vn* вудити рибу, ловити рибу (вудкою); ~ist/o вудкар.

fiŝ/kan/o вудлище, вудилище.

fiŝ/kapt||i *vn* рибалити, ловити рибу; бути на риболовлі (= *fiŝi*); ~a: ~a *reto* рибальська сіть; ~ad/o рибалення, риболовля, рибальство, риболовство; розм. рибалка; ~aj/o улов; ~il/o риболовне знаряддя, знаряддя рибальства (будь-яке: мережа, вудка, ятір); ~ist/o рибак, рибалка, риболов (= *fiŝisto*).

fiŝ/kest/o ящик для зберігання живої риби.

fiŝ/konserv/aj/o рибні консерви.

fiŝ/kuk/o рибний пиріг (= *kamaboko*).

fiŝ/kultur/o *заст.*, див. *fiŝbredado*.

fiŝ/lag/(et)/o рибний став(ок).

fiŝ/manĝ||ad/o іхтіофагія, уживання риби в їжу, рибне харчування (= *iktiofagio*); ~aj/o див. *fiŝaĵo*.

fiŝ/merkat/o рибний ринок (у широкому знач.).

fiŝ/odor/o рибний запах.

***fiŝ/ole/o** риб'ячий жир.

fiŝ/o/saŭr/o/j *палеонт.* іхтіозаври [ряд *Ichthyosauria*].

fiŝ/ost||o риб'яча кіст(оч)ка; ~a: *brodi laŭ ~a aranĝo* вишивати ялинкою; *meti brikojn laŭ ~a aranĝo* класти цеглу ялинкою; *ŝtofo kun ~a teksaranĝo* тканина (з фактурою) в ялинку.

fiŝ/ov||o/j, ~ar/o риб'яча ікра.

fiŝ/produkt/o/j рибні продукти, рибопродукти.

fiŝ/ret/o рибальська / риболовна сіть [сітка, мережа].

fiŝ/riĉ/a багатий на риби.

fiš/riz/aĵ/o кул. кеджері, рис з рибою (індійська страва).

fiš/skvam/o риб'яча луска.

fiš/sup/o рибна юшка.

fiš/vend||ej/o рибна крамниця, рибний магазин; **~ist/o** продавець риби.

fiš/verg/o вудка; teleskora ~ телескопична вудка.

I fit||o бот. фіто... (у складних словах вказує на зв'язок з поняттям „рослина”); **~in/o** хім. фітин; **~ol/o** хім. фітол.

II -fit- бот. ...фіт (суф., що вживається: 1. для утворення назв відділів рослин-археогонітів: *brio~oj* мохоподібні; *ripo~oj* голонасінні (син. *gimnospertoj*); *magnoliofitoj* покритонасінні (син. *angiospertoj*). Прим. Деякі назви відділів сприймаються як цілісні слова: *klorofitoj* хлорофіти; *spermatofitoj* сперматофіти (син. *semlantoj*); 2. для утворення назв груп рослин, вищих від відділу: *talo~oj* талофіти, таломні / сланеві рослини; *embrio~oj* ембріофіти; *trakeo~oj* трахеофіти, судинні рослини (син. *vaskulplantoj*).

fitēum/o бот. фітеума [*Phyteuma*].

fitin/o див. *nid fito I*.

fiting/o тех. фітинг, з'єднувач (деталь трубопроводу; муфта, перехідник, трійник, відвід і т. п.; = *juntoreso*).

fitis/o орн. вівчарик весняний [*Phylloscopus trochilus*].

fitobezoar/o мед. фітобезоар (чужородне тіло шлунка).

fit/o/fiziolog/i/o фітофізіологія, фізіологія рослин (= *plantfiziologio*).

fit/o/flagel/ul/o/j бот. фітофлагелати [клас *Phytomastigophorea*].

fitoflor/o бот. фітофлора [*Phytophthora*].

fitogen/a біол. фітогенний.

fit/o/geograf/i/o географія рослин, фітогеографія (= *plantgeografio*);

fitokrom/o бот., хім. фітохром.

fitol/o див. *nid fito I*.

fitolak/o бот. лаконос [*Phytolacca*].

fit/o/patolog/i/o фітопатологія, патологія рослин (= *plantpatologio*).

fit/o/soci/olog/i/o фітосоціологія.

fit/o/sterol/o фітостерин, рослинний стерин (син. *plantostirolo*).

fit/o/terapi/o мед. фітотерапія, лікування лікарськими рослинами (= *plantoterapio*).

fi/uz/i vt сумн., див. *misuzi*.

fi/verk/ist/o низькопробний письменник, писака.

fizali/o зоол. фізалія [*Physalia*] (син. *portugala militŝipo*).

fizalid/o бот. фізаліс, марунка [*Physalis*]; *perua* ~ фізаліс перуанський, перуанська вишня [*P. peruviana*].

***fizik||o** фізика; *eksperimenta* ~о експериментальна фізика; *molekula* ~о молекулярна фізика; *nuklea* ~о ядерна фізика; *solidstata* ~о фізика твердих тіл; **~a** у різн. знач. фізичний; **~aj** *leĝoj* фізичні закони, закони фізики; **~a** *fenomeno* фізичне явище; **~a** *mapo* фізична карта; **~a** *forto* фізична сила; **~aj** *bezonoj* фізичні потреби; **~e** фізично; *fari tion estas ~e* *neeble* зробити це фізично неможливо; **~ist/o** фізик.

fizik/o/terapi||o мед. фізіотерапія; **~a** фізіотерапевтичний; **~ist/o** фізіотерапевт.

fiziognomik/o фізіогно́міка (вчення про вираження людини в рисах обличчя та формах тіла).

fiziokrat||o фізіократ; **~i/o** фізіократія (французька школа економістів другої половини 18 ст.).

***fiziolog||o** фізіолог; **~i/a** фізіологічний; **~i/o** фізіологія.

***fizionomi/o** фізіоно́мія; *перен.* обличчя, лице.

fizioterapi/o *див.* fizikoterapio.

***fjord/o** *геогр.* фіорд, фйорд.

flabel/o *сумн.* опахало, віяло (= ventumilo 1).

***flag||o** прапор; пасія ~o національний [державний] прапор; triangula ~o трикутний прапор; dukorna ~io, dupinta ~o, forka ~o прапор з двома косицями; blanka ~o білий прапор (*знак капітуляції*); hisi la ~on підняти прапор; la ~o flirtas en vento прапор тріпоче на вітрі; **~i vt** уквітчувати [прикрашати] прапорами; **~et/o** прапорець.

flagell||o *бот., зоол.* джгутик; **~ul/o/j** *бот., зоол.* флагелати, джгутикові, джгутиконосці [*клас Mastigophora, син. Flagellata*].

flagelant/o *рел.* флагелант (член секти 13 ст.).

flag/mast/o флагшто́к.

flag/oficir/o *мор.* 1. флаг-офіцер (звання у флотах деяких держав); 2. флагман (звання).

flag/ornam/i *vt рідко, див.* flagi.

***flagr||i** *vn* 1. палахкотіти, палахкотати, полум'яніти, горіти (*тріпочучи, коливаючись, із спалахами*); тріпотіти, коливатися (*про полум'я, світло і т. п.*); 2. тріпотіти, коливатися, лопотіти, полоскатися (*про прапори, вітрила і т. п.*); **~ad/o** палахкотіння; трепет, тріпотіння; **~et/i** *vn* мерехтіти, поблискувати, зблискувати, відсвічувати.

flagr/o/lum/o переривчастий, мерехтливий вогонь (*джерело світла, перев. сигнальне, що періодично спалахує і гасне*); блимавка, мигалка.

flag/ruband/o вимпел, прапорець; брейд-вимпел.

flag/signal/i *vt* 1. подавати сигнал прапором [прапорцями]; 2. семафорити (*прапорцями, = semafori*).

flag/stang/o флагшто́к.

flag/ŝip/o флагманський корабель, флагман.

flaĝolet/o *муз.* флажолет (*різновид флейти*).

flajbek/o *тб.* повернення відеоголовки, флайбек.

flak/o калю́жа, калю́жка.

flakon/o флако́н, пляшечка, склянка, ко́лба.

flakurti/o *бот.* флакуртія [*Flacourtia*].

***flam||o** полум'я; (*перен. ще*) запал, пристрасть; ~o de kandelo полум'я свічки; ~o de kolero полум'я гніву; ĵeti en la ~ojn кинути в полум'я; la tuta domo estis en ~oj весь будинок був у полум'ї; **~a** полум'яний; полум'яніючий; палаючий; ~a kolero полум'яний гнів; ~a amiko полум'яний друг; ~aj okuloj полум'яні [палаючі] очі; ~aj vangoj палаючі щоки; **~e** полум'яно; **~i** *vn* полум'яніти, палати; *перен.* гарячитися; en la kameno ~as fajro в каміні палає вогонь; mia brusto flamas pro (або de) febro мої груди палають від гарячки / жару; ~i per (або de) honto палати / горіти від сорому; ~i por virino палати любов'ю до жінки; **~ec/o** полум'яність; **~eg/i** *vn* палахкотіти, палахкотати; **~eg/o** сильне полум'я, велике полум'я; **~em/a** легкозаймистий, (в)огненебезпечний, горючий; **~em/o** легкозаймистість, (в)огненебезпечність, горючість; **~ig/i** запалити, розпалити; *перен.* розпалити; **~ig/il/o**

запальничка; ~iĝ/i запалати, заповум'янити, узятися полум'ям, зайнятися; *перен.* розпалитися, розгарячитися; ~iĝ/em/a 1. *див.* ~ema; 2. запальний, гарячий; ~iĝ/em/o 1. *див.* ~emo; 2. запальність, гарячість; ~ing/o конфорка (*відкритого полум'я*); пальник (*син. gasbeke*); ~um/i *vt кул.* облисти горілкою [коньяком, ромом] і запалити; ~um/it/a *геральд.* полум'яподібний.

flamand/o *див.* flandro.

flam/arb/o *бот.* делонікс царський, „полум'я лісів” (= reĝa deloniko).

flamberg/o фламберг, фламберж (*меч або шпага з хвилястим клинком*).

flam/bird/o *див.* fajrobirdo.

flam/bomb/o *див.* brulbombo.

flameng/o *орн.* фламінго (= fenikoptero).

flameng/o/flor/o *бот.* антуріум Шерцера, квітка фламінго [*Anthurium scherzerianum*].

flamenk/o фламенко (*мелодії, пісні й танці андалузьких циган, Іспанія*).

flam/flor/o *див.* iksoro.

flam/form/a полум'яноподібний.

flam/gotik||a *арх.* пломенистоготичний, який належить до пломенистої готики; ~o пломениста готика (= flamgotika stilo, flamstilo).

flamin/o *іст., рел.* фламін (*староримський жрець*).

Flamini/o Фламіній (*чол. ім'я*).

flam/jet/il/o *військ.* вогнемет.

flam/kardel/o *орн.* чечет, чечітка [*Carduelis flammea*].

flam/ret/o розсікач полум'я, сітка (*н-д, підставка під невеличку каструлю*).

flam/stil/o *арх.* стиль пломенистої готики, пломениста готика.

***flan/o** оладка; корж; млинець (*загальна назва плоского круглого випеченого виробу*).

flandr||o фламандець; ~a фламандський; ~e по-фламандському, по-фламандськи; (F)~i/o *геогр. н.* Фламандія, Фландрія (*територія, поділена між Бельгією та Францією*); ~in/o фламандка; ~ism/o фламандський рух, рух фламінгантив (*рух за утвердження мовної автономності фламандських провінцій Бельгії*); (F)~uj/o *див.* (F)~io.

***flanel||o** *текст.* фланель; ~a фланелевий.

flanĝ||o *тех.* закрайок, закраїна (*відігнута під прямим кутом крайка металевого листа*); фланець; гребінь, виступ, борт; ~o de rado *зал., тех.* реборда; ~a фланцевий.

flanĝ/o/kupl/ad/o *тех.* з'єднання фланцем.

***flank||o** 1. бік, сторона; схил (*гори*); *meti la manojn al la ~oj* взятися в / під боки; *havi sabron ĉe la ~o* на / при боці; *ruli sin sur la alian ~on* перевернутися на інший бік; *de unu ~o al la alia* з одного боку на другий, з боку на бік; *stari ĉe la ~o de iu* стояти на боці / стороні ког_о-н.; *antaŭa, posta (або malantaŭa), dekstra, maldekstra* ~o передній, задній, лівий, правий бік, передня, задня, ліва, права сторона; *dorsa ~o* *див.* dorsflanko *fronta ~o* *див.* frontflanko; *suda, norda, orienta, okcidenta* ~o південна, північна, східна, західна сторона; *la kvar ~oj de la mondo* чотири сторони світу; *ĉirkaŭi de ĉiuj ~oj* оточити з усіх боків / сторін, оточити зусібіч; *en diversajn ~ojn* у різні боки / сторони; *en ĉiujn ~ojn* на всі боки / сторони, урізнобіч; *el la plej bona ~o* з найкращого боку; ~o ĉe ~o пліч-о-пліч; *de la ~o de la registaro* з боку уряду; *onklo sur la patra ~o* дядько з боку батька; 2. *військ.* фланг; 3. *мор.* борт; ~a 1. бічний, боковий, побічний; *сторонній; перен.* другорядний; 2. фланговий; ~e на боці, на боку; збоку, осторонь; *havi sabron ~e* мати шаблю збоку; *resti ~e* залишитися збоку / осторонь; *◊ mi ~e sidis, ne aŭdis, ne vidis* моя хата скраю, нічого не знаю; ~e de (*io, iu*) 1. збоку від, осторонь від (*чого-н., кого-н.*); *sidi ~e de la fenestro* сидіти

збоку від вікна; **2.** (о)крім, опріч (чого-н., кого-н.); ~e de tiu fabriko ili fondis filion крім цієї фабрики вони заснували філіал; **3.** рідко з боку (чого-н., кого-н., = de la flanko de); ~e/n убік, набік; ~en! сторониць!, дорогу!; ~i vt, vn прикривати [захищати, укріплювати] з флангів, з боків; служити флангом, флангами; розміщуватися по боках, збоку; військ. фланкувати; la palason ~as du turoj по обидва боки палацу розміщені дві вежі; ~aĵ/o **1.** бокова частина; арх. бічна прибудова, флігель, крило; **2.** другорядне (у знач. ім.), (незначна, другорядна) деталь; ~en/ig/i відсунути [посунути] вбік / набік; відсторонити; ~e/n/iĝ/i посторонитися, відійти вбік / набік, відступитися; ~um/it/a геральд. фланкований.

flank/aparat/o інформ. периферійний пристрій (= periferia aparato).

flank/atak||i vt військ. атакувати у фланг, атакувати з флангу; зайти з флангу; ~o флангова атака.

flank/bend/o тб., радіо бічна смуга частот.

flank/ĉar/o коляска (мотоцикла).

flank/efik/o див. kromefiko.

flank/e/n/fleks||i vt зігнути [вигнути] вбік; ~iĝ/i зігнутися [вигнутися] вбік.

flank/e/n/glit/i vn див. ĵogi.

flank/e/n/ir/i vn відійти вбік / набік; від'їхати набік; звернути (вбік); посторонитися.

flank/e/n/ĵet||i vt (від)кинути вбік / набік; ~iĝ/i кинутися [метнутися, шугнути шарахнутися, сахнутися] вбік/ набік.

flank/e/n/salt/i vn відскочити (вбік).

flank/glac/o авт. бічне / бокове скло.

flank/kanal/o бічний канал.

***flank/kurten/o** занавіска (бічна).

flank/las/i vt відкласти, відкинути; знехтувати.

flank/lini/o див. taĉo.

flank/lum/o/j авт., ав., мор. бокові вогні, бортові вогні.

flank/mur/o бічна / бокова стіна.

flank/naĝ/i vn плисти / пливти на боку.

flank/nav/o арх. бічний неф, бічна нава.

flank/pas/i vt військ. обійти з флангу, з флангів.

flank/pik/o мед. кільця в боці.

flank/rigard/o погляд убік; косий погляд.

flank/strat/o бічна вулиця.

flank/vel/o мор. лісель.

flank/vid/o спец. вигляд збоку, бічний вигляд (у кресленні).

flank/voj/o бічна дорга, бічний шлях.

***flar||i** vt **1.** чутти (носом); нюхати, перен. чутти; **2.** див. enflari; ~o: unu ~o sufiĉas досить раз нюхнути; ~a нюховий; ~ad/o нюх, чуття (= flarsenso).

flar/sens/o нюх (= flarado).

flar/sent||i vt (по)чутти [зачутти] носом, відчувати [сприймати] нюхом; ~o див. flarado.

flask/o плетінка, обплетена фляга.

***flat||i** *vt* лестити, улещувати, надмірно хвалити; догоджати; потурати; *sin* (або *al si*) ~і тішити [улещувати] себе надією; ~а **1.** лестивий, улесливий; **2.** утішний, похвальний, схвальний; ~е **1.** лестиво, улесливо; **2.** утішно, похвально, схвально; ~о лестоці, догода; ~ад/о лестоці, лицемірне, нещире вихваляння, улещування, догоджання; ~аї/о лестоці; улесливе слово; утішне [похвальне, схвальне] слово; ~ем/а лестивий, улесливий, підлесливий; ~ем/о лестивість, улесливість, підлесливість; ~ист/о, ~ул/о лестун, підлесник, облесник.

flat/akir/i *vt* здобути [дістати, придбати] лестоцями, улещуванням.

flatulenc/o *мед.* здуття живота.

flaŭn/o *кул.* флан (десерт зі збитих яєць, молока та цукру); тістечко з густим заварним кремом.

flaŭr/o *бот.* флора, рослинність, рослинний світ; *bacteria* ~ *див.* mikroflaŭgo.

***flav||a** *прям., перен.* жовтий; ~а *koloro* жовтий колір; ~а *farbo* жовта фарба; ~а *gaso* жовта раса; ~а *febgo* жовта гарячка; ~а *gazetaro* жовта преса; ~а *kurpo* жовта мідь, латунь (= *latuno*); *la* (F)~а *Maro* *геогр. н.* Жовте море; *la* (F)~а *Rivero* *геогр. н., р.* Хуанхе (Китай); ~і *vn* сумн. жовтіти (виглядати жовтим, здаватися жовтим); ~о **1.** жовте (у знач. ім.), жовтий колір; **2.** жовток (яйця $\square \neq$ *ovoflavo*); ~аї/о **1.** предмет або частина предмета жовтого кольору; **2.** *див.* ~о **2**; ~ес/о жовтизна; ~ет/а жовтенький, жовтуватий; ~іг/і **1.** (по)жовтити; **2.** *тех.* відпалювати (сталь); ~іг/і (по)жовтіти, (по)жовкнути; ~ін/о *хім.* флавін; ~ул/о **1.** жовтошкірий, жовтий (у знач. ім.), людина жовтої раси (= *flavhaŭtulo*); **2.** *політ.* опортуніст, угодовець.

flav/alg/o/j *бот.* жовто-зелені водорості.

flav/bek||a **1.** жовтодзьобий; **2.** жовторотий; ~ул/о **1.** жовтодзьобе [жовтороте] пташеня, *розм.* жовторотик; **2.** жовторотий (у знач. ім.), жовторотий хлопчак, *розм.* жовторотик, молокосос.

flav/haŭt||a жовтошкірий; ~ул/о *див.* ~ulo **1.**

Flavi/o Флавій, Флавіо (*чол. ім'я*); ~а Флавія (*жін. ім'я*).

Flavian/o Флавіан (*чол. ім'я*).

flav/mal/san/o *мед.* жовтяниця, жовтуха (= *iktero*).

flav/okul/a жовтоокий.

flavon/o *хім.* флаво Ω н.

flav/o/protein/o *хім.* флавопротеїд, жовтий фермент.

flav/ruĝ/a рудий (= *rufa*).

fle/o *бот.* тимофіївка [*Phleum*]; *herbeja* ~ тимофіївка лучна [*P. pratense*].

flebit/o *мед.* флебіт, запалення вени (= *vejnito*).

flebografi/o *мед.* флебографія (*рентгенологічне дослідження вен*).

flebotom/o *ент.* флеботомус, москіт [*Phlebotomus*].

flebotomi/o *хір.* флеботомія, венотомія (*хірургічний розтин просвіту вени*).

***fleg||i** *vt* **1.** виходжувати (*хворого*); доглядати (*за хворим, безпорадним*); *tage kaj nokte* ~і *malsanan infanon* днями й ночами доглядати хвору дитину; **2.** пестувати, плекати, (дбайливо) доглядати; *tiu teatro ~as la klasikan arton* цей театр плекає класичне мистецтво; ~і *sian barbon* доглядати за своєю бородою; **3.** сумн., *див.* *varti*; ~о, ~ад/о **1.** виходжування (*хворого*); **2.** догляд (*за хворим, безпорадним*); **3.** сумн., *див.* *vartado* **1**; ~ант/ін/о доглядачка; *розм.* сиділка (*непрофесійна*); ~ист/о медичний брат, санітар (у лікарні); ~ист/ін/о медична сестра, медсестра, сестра милосердя; *розм.* сиділка (*професійна*); (лікарняна) няня.

Flegeton/o міф. Флегетон (у грецькій міфології одна з річок у пеклі).

***flegm||o** флегма, незворушність; байдужість; холоднокрівність; ~а флегматичний; ~е флегматично; ~ul/o флегматик.

flegmazi/o мед. флегмазія, запалення внутрішнього органу.

flegmon/o мед. флегмона.

***fleks||i** vt гнути, згинати, вигинати; ~i brançon зігнути гілку; ~i la brakon зігнути руку; ~i ion flanken відгинати що-н.; ~i la malamikon зігнути ворога; ~а див. ~ebla; ~о згин; ~ad/o гнуття, згинання, вигинання; ~ant/o анат. м'яз-згинач; *~ebl/a гнучкий; еластичний, пружний; ~ebl/ec/o гнучкість; ~iĝ/i гнутися, згинатися, вигинатися; ~iĝ/o 1. згинання, вигинання; 2. згин, вигин; ~iĝ/em/a гнучкий.

***fleksii||o** грам. закінчення, флексія; ~а флективний; ~aj lingvoj флективні мови; ~i vt змінювати за допомогою закінчень; ~ebl/a змінний.

fleks/lok/o згин, місце згину.

fleks/muskol/o, fleksor/o див. fleksanto.

fleks/o/rezist/o опір згинанню, опір при згині.

fleks/o/sag/o фіз., тех. стріла прогину.

fles/o зоол. річкова камбала [Platichthys flesus].

fleŭm/o див. fleo.

fibustr/o іст. флібустьєр, пірат, морський розбійник (у південноамериканських морях).

***flik||i** vt (за)латати, полатати; ~о див. ~aĵo; ~ac/i vt грубо латати; ~ad/o латання; залатування, латанина; ~aĵ/o латка; інформ. патч; ~il/o голка для латання; штопальна голка; ~ist/in/o латальниця, штопальниця; ~it/aĵ/o 1. залатана або заштопана частина одягу, латанина; 2. перен. мішанина; ~um/i vt див. fadenfliki; ~um/ad/o див. fadenflikado.

flik/pec/o шматок матеріалу на латку, латка.

flikten/o мед. фліктена (елемент шкірної висипки).

flint/o флінт, флінтглас (скло для оптичних приладів).

flipflop/o 1. радіо схема перекидання, релаксаційна схема; 2. тб. схема розгортки.

***flirt||i** vn 1. пурхати, літати в повітрі; ~as rapilio, dancistino пурхає метелик, танцівниця; 2. маяти, тріпотіти, розвіватися; ~as flago має [тріпоче, розвівається] прапор; ~as haroj розвівається [тріпоче] волосся; 3. фліртувати, залицятися, загравати, кокетувати; li ~as kun ŝi він фліртує з нею, він залицяється до неї; ~а грайливий; легкий; ~о, ~ad/o 1. пурхання; 2. маєво, тріпотіння, розвівання; 3. флірт, фліртування, залицяння, загравання, зальоти, кокетування; ~aĵ/o флірт (слова, пестощі); ~em/a охочий (по)фліртувати, зальотний; перен. змінний; непостійний, легковажний; ~em/o схильність до флірту; ~iĝ/i vt 1. підіймати в повітря, помахувати (прапором і т. п.); 2. схилити до флірту; ~ul/o ловелас, залицяльник, зальотник.

fliŝ/o геол. фліш.

floem/o бот. луб, флоєма.

flog/o 1. бот. флога [Phloga] (рід пальм); 2. нрк., див. flokso.

flogiston/o флогістон, теплець (за уявленням хіміків 18 ст. – особлива невагома речовина що ніби міститься в усіх здатних горіти матеріалах і виділяється з них під час горіння).

***flok||o** жмутик, клаптик, платок, пластівець, пушинка; флокул; ~oj de aveno вівсяні пластівці; ~а клоччастий, пластівчастий; ~iĝ/i хім. осадити, виділити в осад (у вигляді клаптів); ~iĝ/i хім. осісти, випасти в осад, флокулювати; ~iĝ/ad/o осідання, випадання в осад, флокуляція; reago de ~iĝado реакція осадження.

floks/o бот. флокс [*Phlox*].

***flor||o** квітка; *перев. pl* цвіт; *перен.* цвіт; розквіт; камрај, орнамај ~ој польові, декоративні квіти; la ~ој de la romarboј яблуне́вий цвіт; bukedo da ~ој букет квітів; maskla (або virsekса) ~о чоловіча квітка; femala (або insekса) ~о жіно́ча квітка; androgina (або ambaŭsekса) ~о двостате́ва квітка; pluki ~ојn збирати квіти; en la ~о de siaj jaroј у розквіті літ; ◇ ambaŭ ~ој de samaј valogoј одного поля ягода; обоє рябоє; ~а квітковий, квітковий; *~i *vn* *прям., перен.* цвісти, розквітати, розцвітати, квітнути, квітувати; процвітати; la plantoј ~as printempe рослини цвітуть навесні; pia afero ~as на́ша справа процвітає; ◇ unu ~as, alia ploras один скаче, другий плаче; ~ad/o цвітіння, квітуння; *перен.* розквіт, процвітання; ~aĵ/o 1. *заст., див.* ~о; 2. квіти (*в узорі*); квітковий орнамент; ~ej/o квітник; ~et/o квіточка; ~ist/o квітникар; ~ist/in/o квітникарка; квіткарка; ~uj/o ваза (для квітів); ~um/i *vi* квітчати, заквітчувати, уквітчувати, замаювати / прикрашати квітами.

Flora міф. Флора (*римська богиня квітів; жін. ім'я*).

flor/aranĝ/o компонування квітів, мистецтво складання букета, мистецтво квіткової композиції; ікебана.

flor/bed/o клумба, квіткова грядка.

flor/bud/o квітковий кіоск.

flor/bulb/o квіткова цибулина.

flor/burĝon/o *див.* butono 3.

flor/brasik/o бот. цвітна капуста [*Brassica oleracea gr. Botrytis*].

flor/butik/o квітковий магазин.

flor/cidoni/o *див.* kenomelo.

flor/desegn/a квітчастий.

flor/dom/o квіткова теплиця, квіткова оранжерея.

floreал/o *іноді тај, іст.* флореаль (8-ий місяць французького республіканського календаря).

***floren/o** *іст., нумізм.* флорин, флорен.

Florenc||o *геогр. н., м.* Флоренція (*Італія*); (f)~а флорентійський; (f)~an/o флорентієць; (f)~an/in/o флорентійка.

flor/foли/o бот. пелюстка; чашолисток; плодолистик, листочок обгортки; приквіток.

flor/girland/o гірлянда квітів, квіткова гірлянда.

Florian/o Флоріан(о) (*чол. ім'я*).

Florid||o *геогр. н.* Флорида (*п-ів, штат США*); ~а: ~а Markolo Флоридська протока.

florideofic/o/j бот. флоридеї, флоридові (*клас Florideophyceae*).

flor/kalendar/o календар цвітіння рослин.

flor/kalik/o *див.* kaliko 3.

flor/kest/o ящик для посадки квітів, етажерка для квітів, жардиньєрка.

flor/kiosk/o квітковий кіоск.

flor/korb/o квітковий кошик.

flor/kron/o вінок (*із квітів*).

flor/kultiv||(ad)/o квітникарство, вирощування квітів; ~ej/o квітникарське господарство; квітник; оранжерея; ~ist/o квітникар.

flor/kultur/o *заст., див.* florkultiv(ad)o.

flor/miel/o квітковий нектар (= nektaro 2).

floroglucinol/o *хім.* флороглюцинол.

flor/(o)/plen/a повний квітів, квітчастий.

flor/plant/o/j див. angiospermoj.

flor/polv/o див. poleno.

flor/pot/o вазон.

flor/tig/(et)/o див. pedunklo 1.

flor/vaz/o ваза для квітів.

flor/vend||ej/o квітковий магазин; **~ist/o** квітникар, продавець квітів; **~ist/in/o** квіткарка, квітникарка, продавець квітів.

***flos||o** пліт (для сплаву або переправи); **~i** *vn* **1.** триматися на плаву; плавати, плисти, пливти (про предмети); **2.** плисти / пливти на спині (рухаючи тільки руками); **~ad/o 1.** утримування на плаву, плавання (за рахунок плавучості); **2.** плавання на спині (тільки з допомогою рук); **3.** *tex.* флотація; **~aj/o** плаваючий на поверхні предмет; **~ant/a** який утримується на поверхні; плаваючий, плавучий; **~anta** доко плавучий док; **~ig/i** сплавлити, гнати (деревину); перевозити (переправляти, транспортувати на плоту; (по воді); пустити за течією, пустити на волю хвиль; **~ig/ad/o 1.** сплав (деревини); **2.** перевезення / перевіз на плоту; **~il/(et)/o** поплавець; **~ist/o** сплавник, плотар, плотогон.

flos/ankr/o мор. плавучий якір (= flosanta ankro).

flos/barel/o див. buo.

flos/bar/il/o плавуча огорожа, плавуче загородження; бони.

flos/dok/o плавучий док (= flosanta doko).

flos/fort/o фіз. архімедова (або виштовхувальна) сила.

flos/gru/o *tex.* плавучий підйомний кран (= flosanta gruо).

flos/jak/o див. savjako.

floskul/o бот. квіточка (у складній квітці, = infloreska floro).

flos/lign/o сплавна деревина.

flos/lini/o мор. ватерлінія.

flos/min/o плавуча міна (= flosanta mino).

flos/pont/o плавучий (або наплавний) міст (= flosanta ponto).

flos/taŭg/a сплавний, придатний для сплаву по річці.

flos/trajn/o караван плотів.

flos/vetur/ad/o переправа плотом [на плоту].

flos/voj/o шлях лісосплаву [плотів].

flot||o флот; *milita* ~o військовий флот; (морська) армада; *komerca floto* торговий флот; **~i** *vn* див. flosi; **~estr/o** командуючий флотом; флотоводець.

***flu||i** *vn* у різн. знач. текти, протікати (про річку); *rivero* ~as suden ріка тече на південь; **~a 1.** текучий, проточний; **2.** плавний, плинний (про читання, мовлення); **3.** *заст.*, див. likva; **~e** плавно, плинно; **~e** *paroli Esperanton* плавно розмовляти по-есперантськи; **~o** течія; *перен.* біг, плин; потік; *naĝi laŭ (kontraŭ) la ~o de la rivero* плисти за течією (проти течії) річки; *la ~o de la tempo* плин часу; *elektra ~o* див. kurento; **~ad/i** *vn* текти (довгий час або у великій кількості); **~aj/a** див. likva; **~aj/o 1.** що-н. текуче; **2.** див. likvo; **~ant/a** текучий, проточний; **~ec/o 1.** текучість; **2.** плавність, плинність; **~eg/o** потік, струмінь; **~ej/o** річище, русло; **~et/i** *vn* струменіти; **~et/o** струмок; **~ig/i 1.** змусити текти; пустити, повернути (по іншому руслу); **2.** рідко, див. verĝi; **~il/o** стічний жолоб; стічна канава; стік; стічна труба; *ринва* (загальна назва будь-якого пристрою для управління течією чого-н.).

flu/akv||o проточна вода; **~ej/a** який живе [росте] у проточних водоймах.

***flug||i** *vn* *прям., перен.* летіти, літати; **~а** польотний; літний, льотний; літальний; літаючий, летючий, летучий; **~е** літальним апаратом (літаком, вертольотом і т. п.); **~о** літ, політ; *ав.* рейс; *en la* ~о на льоту / лету; ***~ad/o** політ, літання; *senvida* (або *blinda*) ~ado сліпий політ; *malalta* ~ado політ на низькій висоті, низький політ, по(при)земний політ; **~aj/o** летюче створіння, літаючий / летючий предмет; **~ant/ar/o** летюча зграя, летючий табун; **~em/a** летючий, летучий, схильний літати; **~et/i** *vn* пурхати; **~ig/i** змусити літати; відправити в політ; запустити в політ [небо]; **~il/a 1.**: ~ila enverguro розмах крил; ~ila longo довжина крила; **2.** крилатий (= flugilhava); ***~il/o 1.** у різн. знач. крило (= alo); **2.** ступка (дверей, вікна, = klaro); **~il/ul/o/j** *ент.* крилаті комахи [підклас Pterygota].

flug/aparat/o літальний апарат.

flug/ating/i *vt* *сумн.* долетіти; (наз)догнати в польоті.

flug/aŭtonom/ec/o *див.* povdistanco.

flug/bilet/o квиток на літак, авіаквиток (= bileto por aviadilo).

flug/boat/o *ав.* летючий човен (різновид гідролітака).

flug/cindr/o летючий попіл (що викидається разом із димовими газами).

flug/direkt/o напрямок польоту.

flug/distanc/o *ав.* довжина перельоту (між двома пунктами авіалінії).

flug/drak/o паперовий [повітряний] змій (= kajto).

flug/ferdek/o авіаносна палуба, злітна палуба.

flug/fiŝ/o 1. *див.* ekzoceto; **2.** *тај астр.* Летюча Риба.

flug/foli/o листівка, летючка.

flug/haven/o аеропорт.

flug/hor/ar/o розклад руху літаків.

flug/helic/o *ав.* пропелер, гвинт (літака, вертольота).

flug/hund/o *див.* pterop(od)o.

flug/il/hav||a крилатий (= flugila 2); ~ drako (паперовий) змій (= kajto).

flug/i/pov/a *див.* flugrova.

flug/kamp/o льотне поле.

flug/leg/i *vt* перебігати очима, вибірково читати, переглядати.

flug/lern/ej/o льотна школа, авіашкола, авіаційне училище (= aviad(ist)a lernejo).

flug/manovr/o повітряний маневр.

flug/maŝin/o літальний апарат, літальна машина; літак; вертоліт; (загальна назва важчого за повітря літального апарата, забезпеченого мотором).

flug/model/o авіамоделю.

flug/o/kapabl/a *див.* flugrova.

flug/o/klub/o льотний клуб, аероклуб.

flug/pend/i *vn* *див.* ŝvebi.

flug/pilk/ad/o *див.* retpilkado.

flug/pov/a здатний до польоту, який може літати, летючий.

flug/pre/a готовий до польоту [зльоту, вильоту]; готовий літати.

flug/radius/o *ав.* радіус польоту.

flug/rapid/o ав. швидкість польоту.

flug/rigard||i vt кинути (швидким) оком, кинути (побіжний) погляд, глянути побіжно; ~е мигцем, побіжним поглядом.

flug/saūr/oj палеонт. птерозаври, літаючі ящери [ряд Pterosauria].

flug/sciur/o зоол. лєтяга, літаюча білка (загальна назва родів Petaurista; Sciuropterus та ін.).

flug/tuŝ/i vt злегка / лєдь торкнутися [зацепити].

***fluid||o** фіз. 1. рідина, плин, течиво; рідке [газоподібне] тіло; рідинне [газоподібне] середовище; 2. флюїд; ~а рідкий, плинний, течний; газоподібний; *~aj/o заст., див. likvo; ~ec/o плинність; рідкий стан; газоподібний стан; ~ig/i зробити рідким; перетворити у рідкий [газоподібний] стан; розтопити; *~ig/i стати рідким, перетворитися в рідину; розтопитися, розтанути.

fluks/o фіз. потік; luma ~ світловий потік; magneta ~ магнітний потік.

fluks/o/dens/o фіз. густина потоку; magneta ~ фіз. густина магнітного потоку.

fluktu||i vn фіз., біол. флуктувати, флюктувати; відхилятися (у різні боки або від середнього значення); коливатися (хвилеподібно, тж перен.); змінюватися (періодично); ~o, ~ad/o флуктуація; відхилення; коливання; змінювання.

flu/lini/a обтічний, обтічної форми, з плавними лініями.

flu/o/metr/o вимірювач швидкості течії.

fluor||o хім. Флуор (хімічний елемент); фтор (проста речовина); ~id/a: ~ida acido фтористоводнева (або плавикова) кислота; ~id/o фторид, сіль фтористоводневої (або плавикової) кислоти.

fluor/bor/at/o хім. флюороборат.

fluorescein/o хім. флюоресцеїн.

fluoresk||i vn фіз. флюоресціювати, флюоресціювати; ~o, ~ad/o світіння, флюоресценція, флюоресценція.

fluorit/o мін. флюорит, флуорит, плавик(овий шпат) (= fluorspat).

fluor/silici/at/o хім. фторосилікат.

fluor/spat/o див. fluorito.

flu/rond/o див. cirkvito.

flus||o приплив (морський); ~i vn припливати (про море).

flu/sabl/o сипучий [хібкий] пісок; пливун.

flu/skem/o алгоритмічна схема; схема послідовності; блок-схема (з позначенням стрілками послідовності блоків).

flu/spat/o див. fluorito.

I*fluŝtr||i 1. vt (про)шептати, (про)шепотати, (про)шепотіти; ~i ion al iu (про)шепотіти що-н. кому-н.; 2. vn шелестіти, шарудіти, дзюрчати; ~е пошепки; ~o шепіт, шелест, дзюркіт; ~ad/o шепотіння, шелестіння, шарудіння, дзюрчання.

II fluŝtr/o зоол. мохуватка-листовидка [Flustra].

***flut||o** 1. муз. флейта; paŝtista ~o пастуша флейта; transversa ~o поперечна флейта, флейта-траверсо; ludi ~on грати на флейті; 2. розм., див. peniso; ~а флейтовий; ~aj sonoj звуки флейти; ~i vn грати на флейті; ~et/o дудка, сопілка; ~ist/o флейтист.

fluter/o мед. тріпотіння; пульсація.

Fob/o астр. Фобос (супутник Марса).

fobi||o *мед., псих.* фобія, патологічна боязнь, патологічний страх; **~а** фобічний.

focen/o *зоол.* фокена, морська свиня [*Phocoena*] (*син.* marroko).

Focid/o *геогр. н., іст.* Фокіда (*середня частина Ст. Греції*).

foin/o *зоол.* куниця кам'яна, куниця хатня, білодушка [*Martes foina*] (*син.* mustelkato).

***foir||o** ярмарок; ринок; базар; industria ~о промисловий ярмарок; agrikultura ~о сільськогосподарський ярмарок; specimena ~о ярмарок зразків; **~а** ярмарковий, ринковий; ~а halo критий ринок, торговий зал ринку; **~eg/o** великий ярмарок (*на якому в ролі покупців виступають торговці, підприємства, фірми і т. п.*); **~ej/o** торг, ярмаркова площа; *розм.* ярмарковище; **~ist/o** ярмарковий торговець, учасник ярмарку.

foir/bud/o будка, крамничка, ятка.

foir/teatr/o ярмарковий театр, балаган.

foir/urb/o місто, у якому проходить ярмарок, ярмаркове місто.

***foj||o** раз; unu ~on **1.** одного разу, якось (= ~e); **2.** один раз; per unu ~o за одним разом; la unuan ~on перший раз, вперше (= je la unua fojo, unuafoje); la lastan ~on **1.** останній раз, востаннє (= je la lasta fojo, lastfoje); **2.** останнього разу; **~e** раз, одного разу, якось; ~e jes, ~e ne раз так, раз ні.

foj/(e-)/foj/e час від часу, іноколи, іноді, вряди-годи.

fojer/o *театр.* фойє.

***fojn||o** сіно; turni ~on перевертати сіно; **~i** *вл* косити сіно, заготовляти сіно; ворущити [перевертати] сіно; складати сіно в копиці, скиртувати сіно; **~ad/o** сінозаготівля, сіножать, косовиця, сінокіс; **~ej/o** оборіг, сінник; **~uj/o** драбина (*для закладання за неї сіна для худоби*), ясла (*годівниця, = stalrako*).

fojn/amas/o купа сіна.

fojn/o/febr/o *див.* fojnokataro.

fojn/o/fork/(eg)/o вила (для сіна).

fojn/o/katar/o *мед.* сінна лихоманка, сінна астма, сінна / сінний нежить.

fojn/o/rak/o fojnujo, rako **1.**

fojn/o/rikolt/(ad)/o *див.* fojnado.

fojn/o/stak/o копиця [стіг, ожеред, скирта] сіна.

***fok||o** *зоол.* тюлень [*Phoca*]; blankstria ~о смугастий тюлень (далекосхідний) [*Histriophoca fasciata*]; brunkola ~о *див.* monahfoko; griza ~о *див.* halikero; kombildenta ~о тюлень-крабоїд [*Lobodon carcinophagus*]; leoparda (або longkara) ~о морський леопард [*Hydrurga leptonyx*]; nigradorsa ~о гренландський тюлень [*Pagophilus groenlandicus*] (= selfoko); **~ul/o/j** ластоніг [ряд *Pinnipedia*]; **~ed/o/j** тюленеві, безвухі тюлені [*родина Phocidae*]; **~id/o** тюленя.

fok/ĉas||(ad)/o полювання на тюленів; тюленебійний промисел; **~ist/o** тюленник; тюленеборець.

fok/fel/o тюленяче хутро.

fok/ole/o тюленячий жир, тран.

foksen/o *іхт.* гольян [*Phoxinus*].

fokstrot/o фокстрот.

***fokus||o** *фіз., мат., перен.* фокус (*тж перен., крім знач. „трюк”*); **~а** фокусний, фокальний.

fokus/dis/ec/o *мат.* ексцентриситет (*елінса, гіперболи, параболи*).

fol||a який любить виглуплюватися, який любить строїти дурня; ексцентричний; **~ul/o** людина, яка любить виглуплюватися, яка любить строїти дурня; ексцентрик.

folad||o зоол. свердлун [*Pholas*]; **~ed/o/j** свердлунові [*родина Pholadidae*] (син. borkonkoj).

fold||o фальц; жолобок, рівчик, канавка, борозенка, паз, шпунт; **~i** vt фальцювати; робити жолобки [рівчики, канавки, борозенки, пази, шпунти].

fold/o/ĉiz/il/o див. guĝo.

fold/rabot/il/o спец. шпунтубель, шпунтгубель, пазовик.

***foli||o** **1.** бот. листок; simpla, kunmeta ~o простий, складний листок; perdi la ~ojn скидати листя; **2.** лист, листок, аркуш (*nanery, metalu i t. n.*); **~a** листковий; листяний; листовий; **~a** konturo обрис (країв) листка; **~a** malsano хвороба листя; **~a** formato формат листка [аркуша]; **~i** vn **1.** вкриватися листям; випускати листя; **2.** рідко, див. ~umi; **~ad/o** зародження листків, поява листків; **~aj/o** листя (призначене для вживання в їжу, годування худоби і т. п.); **~ajo** de celerio листя селери; **~ar/a** див. foliriĉa; **~ar/o** збірн. листя; бадилля, гичка; **~es/a** лист(к)оподібний; **~eg/o** **1.** великий листок; **2.** друк. аркуш (= ~o 2); **~er/o** бот. листочок (частина складного листка, листкова пластинка); **~et/o** у різн. знач. листочок; **~ig/i** **1.** качати, розкачувати (*місто*); **~igita** pasto листкове тісто, французьке тісто; **2.** техн. прокатувати, вальцювати; надавати форми листа; **~ing/o** бот. піхва; **~um/i** vt **1.** гортати, перегортати (*сторінки*); **2.** інформ. перегортати; **~um/il/o** інформ. браузер, переглядач, оглядач.

foli/abund/a див. foliriĉa.

foli/angul/o див. akselo 2.

foliant/o друк. (друкарський) аркуш, що складається навпіл (для одержання формату ін-фоліо); фоліант; книга форматом у піваркуша, книга формату ін-фоліо.

foli/aranĝ/(iĝ)/o бот. розміщення листків.

foli/arb||o листяне дерево; **~ar/o** листяний ліс.

foli/ar/paru/o орн. синиця чорноголова [*Parus palustris*].

foli/bet/o **1.** бот. буряк листковий, мангольд [*Beta vulgaris subsp. cicla*] (= sicilia beto); **2.** листя мангольда.

foli/brasik/o бот. листкова капуста.

foli/celeri/o бот. селера листкова [*Apium graveolens var. dulce*] (= ĝipocelerio).

foli/fal/o листопад, опадання листя.

foli/fask/o віник (для лазні).

foli/form/a лист(к)оподібний.

foli/hum/o компост [гумус, перегній] з листя.

folikl||o **1.** бот. листянка (різновид сухого плоду); **2.** анат. мішечок, вузлик, фолікул; ĥara ~o мішечок волоса; ovaĝiaj ~oj фолікули яєчника; **~in/o** див. oestrono; **~it/o** мед. фолікуліт, запалення устя волосяного мішечка.

foli/kovr/it/a укритий [покритий, устелений] листям.

folikulin/o фізіол. фолікулін, естрон (= oestrono, foliklino).

foli/laŭs/o див. afido.

foli/makul/oz/o с.-г. плямистість листків, грибкова хвороба наземної частини рослини.

foliol/o бот. **1.** листочок обгортки (= involukra folio); **2.** див. foliero.

foliot/o бот. фоліота [*Pholiota*] (гриб).

foli/riĉ/a багатолістий, густолістий.

foli/rul/oz/o с.-г. скручування листя (від тлі і т. п.).

foli/silici/at/o хім. шаруватий силікат.

foli/simil/a див. foliforma.

foli/sim/o бот. оомицет [паразитарний гриб], що викликає захворювання листя рослин (фітофтора, пероноспора, мільдю і т. п.).

foli/tig/(et)/o див. petiolo.

***folklor||o** фольклор, народна творчість; **~а** фольклорний; **~а** ensemblo фольклорний ансамбль; **~ist/o** фольклорист.

Fomalhaüt/o астр. Фомальгаут (зірка у сузір'ї Південної Риби).

Fomalhot/o див. Fomalhaüto.

foment||i vt мед. парити, класти припарки; **~ad/o** припарювання; **~aj/o** припарка, зігрівальний компрес; seka, malseka **~aj**o суха, волога припарка.

I*fon/o фон; тло; поле, задній план; profunda ~ глибокий фон; malhela ~ темне тло [поле], темний фон; la ~ de romano тло / фон роману; sur la ~ de io на тлі / фоні чогон.; verda stelo sur blanka ~ зелена зірка на білому фоні (значок есперантистів).

II fon/o фон (одиниця рівня гучності звуку).

fon/bru/o радіо, тб. фоновий шум, звукові перешкоди.

***fond||i** vt **1.** закласти, звести (будову, місто); заснувати, створити; **~i** domon закласти будинок; **~i** urbon заснувати місто; **~i** lernejon створити школу; **2.** перен. класти в основу, спирати, опирати, ґрунтувати, базувати; tiu opinio estas **~ita** sur plena nesciado de la historio ця думка оснований на повному незнанні історії; **~а:** **~а** kunveno установчі збори; **~о, ~ad/o** закладення, зведення (будови, міста); заснування, створення, фундація; **~о/ј** див. fonduso; **~aj/o** фонд (зклад, організація); **~iĝ/i** рідко закластися, звестися; заснуватися, створитися; (= esti fondita, esti fondata); **~iĝ/o** заснування, створення, утворення, виникнення; **~int/o** засновник, основоположник, фундатор.

fond/kun/ven/o установчі збори.

fond/o/dat/o дата заснування.

fondu/o кул. фондю (французька страва з умочуванням шматків м'яса, хліба у спеціальному соусі або киплячій олії).

fondus/o фонд; amortiza **~о** амортизаційний фонд.

fonem||o фон. фонема; **~а** фонемний; фонематичний; **~ik/o** фонематика, фонетика (вивчення властивостей звуків даної мови).

***fonetik||o** лінгв. **1.** фонетика (розділ мовознавства, = sonscienco); **2.** див. fonetismo; **~а** фонетичний; **~а** transskribo фонетична транскрипція; **~а** ortografio фонетична орфографія, фонетичний правопис; **~ist/o** фонетист (спеціаліст з фонетики).

fonetism/o фонетика (звуковий склад мови).

fonetist/o фонетист (прихильник фонетичної орфографії).

fon/farb/o фонові фарби (фарба, що наноситься на полотно першою, як тло).

foni/o див. radiotelefonio.

foniatri||o мед. фоніатрія (розділ отоларингології, що вивчає фізіологію та патологію голосового апарату людини); **~а** фоніатричний.

fonofor/o мед. слуховий апарат (технічний пристрій, = aŭdaparato 2, aŭdhelpa aparato, aŭdhelpilo).

***fonograf||o** фонограф; **~а** фонографічний; **~i** vt записати на фонографі.

fonogram/o фонограма.

fonokardiografi/o *мед.* фонокардіографія.

fonolit||o *мін.* фоноліт; **~a** фонолітовий.

fonologi||o *лінгв.* **1.** фонологія; **2.** *нрк., див. fonetiko 1;* **~a** фонологічний.

fonometr||o *фіз.* фонoметр; **~i/o** фонoметрія.

fonon/o *фіз.* фонoн.

fonoskop/o *спец.* фоноскоп.

fonotek/o фонотека.

fon/šmink/o рідка пудра.

***font||o** джерело (*тж перен.*), рідко ключ; криничка; свердловина (*нафтова*); subtera, submara, pura, sala, sensala, varma, petrola, mineralakva ~o підземне, підводне (*що знаходиться на дні моря*), чисте, солоне, прісне, гаряче, нафтове, мінеральне джерело; ~o de lumo джерело світла; ~o de energio джерело енергії; ~o de informoj джерело інформації; aŭtoritata ~o авторитетне джерело; ~o de vivo джерело життя; **~a** **1.** джерельний; **2.** *інформ.* вхідний, вихідний; **~a** lingvo вхідна мова, вихідна мова; **~e:** ~e ŝpruci бити ключем; **~i** *вп* бити (*про джерело*); *перен.* виходити, з'являтися, струменіти, бити ключем; **~aj/o** **1.** *інформ.* вихідний текст (*програми, = fontoteksto*); **2.** *мат.* прообраз; **~ar/o** *мат.* поле визначення (*відношення*); **~et/o** джерельце.

font/akv/o джерельна вода.

***fontan||o** водограй, фонтан; **~a** фонтанний; **~i** *вп сумн.* фонтанувати, бити фонтаном.

Fontanbel/o *геогр. н., м.* Фонтенбло (*Франція*).

fontanel/o *анат.* тім'ячко.

font/indik/o покажчик джерела, посилання на джерело.

font/tol/o *театр.* задник.

font/(o)/lingv/o мова-джерело, мова, з якої перекладають; *інформ.* вхідна мова, вихідна мова.

font/(o)/plum/o авторучка, самописна ручка, самописка.

font/(o)/program/o *інформ.* вихідна програма.

font/o/serĉist/o лозохodeць (= vergodivenisto, rabdisto, radiestezisto).

font/o/ŝton/o фонтанчик, (водорозбірна) колонка, вуличний гідрант (*вмонтовані в кам'яну тумбу*).

font/o/tekst/o *інформ.* вихідний текст (*програми, = fontaĵo 1*).

***for** **1.** *присл.* геть, далеко; nur unu kilometron ~ de ĉi tie лише один кілометр звідси; ~ de l' mondo далеко від світу; li vivas ~ de la gepatroj він живе окремо від батьків; tio estis ~ de mia intenco це не входило в мій намір; ĉia espero jam estis ~ не було вже ніякої надії; ◇ ~ de l' okuloj, ~ de la koro як з очей, так і з думки; **2.** *виг.* геть; ~ de tie ĉi! геть звідси!; ~ de mi! геть від мене!; ~ la militon! геть війну!; ~ la manojn! геть руки!; *забери [заберіть] руки!*; **~a** далекий, віддалений (= malproksima); **~e** далеко, удалині, віддалік (= malproksime); de ~e здалека, здалеку, здаля (= de malproksime); **~o, ~ec/o** далечінь, далечина, далеч, даль; **~aj/o** *див. ~o;* ***~ig/i** забрати; усунути; видалити; віддалити, відсторонити; **~ig/o** усунення, видалення, відсторонення; **~iĝ/i** забратися (геть); усунутися; віддалитися, відсторонитися; щезнути; **~iĝ/o** віддалення, відсторонення; щезнення; **3.** *преф., що позначає усунення, видалення чогось, віддалювання, н-д:* ~aĉeti скуповувати; ~preni забирати; ~iri відходити.

for/aĉet/i *vt* скупити.

foradendr/o *бот.* форадендрон, американська омела [*Phoradendron*] (*сун. amerika visko*).

for/aer/um||i vt вивітрити (усунути провітрюванням запах і т. п.); ~**ad/o** вивітрювання.
for/akr/ig/i сточити.
foramen/o анат. діра, отвір (в кістці).
foraminifer/o/j зоол. форамініфери [ряд *Foraminifera*].
for/bala/i vt змести, вимести (геть); ~u vin! вимітайся звідси!
for/bat/i vt вибити, побити (знищити ударами); hajlo ~is fruktojn град побив фрукти.
for/ben/i vt церк. відпустити гріх(и) (благословенням).
***for/blouv||i** vt здути; розвіяти, розігнати; ~iĝ/i розвіятися.
for/brul||i vn згоріти, перегоріти (цілком, тж про електричну лампочку); вигоріти; ~**ig/i** спалити, випалити (знищити вогнем).
forc||i vt с. -г. виганяти, прискорено вирощувати, вирощувати в парнику [теплиці]; ~**ej/o** парник, теплиця; ~**ej/a** парниковий, тепличний; ~**еја ефіко** спец. парниковий ефект.
for/ced/i 1. vn відступити(ся), відмовитися; 2. vt повністю поступитися, повністю віддати.
forceps/o мед. форцепс, акушерські щипці.
for/ĉerp/i vt вичерпати (виливаючи геть).
for/dand/i vt розтринькати, потратити на дорогі наряди.
for/dank/i vt 1. (по)дякувати (у знак ввічливої відмови, = danki); 2. див. abdiki.
for/decid/i vt зректися, відмовитися, покинути (намір щось учинити), закинути думку.
for/degel/i vn розтанути, зійти (про сніг).
for/diboĉ/i прогуляти (гроші, майно і т. п.).
for/difekt/i vt пошкодити (виламавши, вийнявши що-н.); ~ angulon de la tablo відбити ріг стола.
for/direkt/i vt спроводити геть, відвести, відвернути.
for/don/i vt віддати (позбутися).
for/dorm/i vt проспати (сплячи, втратити, прогавити); ~ eblon проспати можливість.
for/drink/i vt пропити (гроші, майно).
for/eks/ig/i прогнати, вигнати (з посади, поста).
for/erar/i vn збитися (зі шляху, при лічбі).
for/escort/i vt вивести, відправити (під ескортом, конвоєм).
for/est||i vn бути відсутнім; ~**o**, ~**ad/o** відсутність; ~**ant/o** відсутній (у знач. ім.).
for/fal/i vn упасти, полягти, опастися, відпасти, випасти (щезнути, перестати існувати).
for/falĉ/i vt скосити, викосити (тж перен.).
for/fand||i vt розплавити; розтопити; ~**iĝ/i** розплавитися; розтопитися.
forfikul/o ент. щипавка [*Forficula*].
for/flank||ig/i усунути; ~**iĝ/i** усунутися.
for/flirt/i vn випурхнути.
for/for/i vn відцвісти, відквітнути, перецвісти (= ĉesi flori).
for/flu||i vn витекти; ~**o** витік; ~**ig/i** спустити (воду і т. п.), випускати; проводити (час); ~**igi** la akvon de baseno злити воду з басейну; ~**igi** la oleon el motoro злити масло з мотора; ~**il/o** стічний пристрій, стік, злив (для відводу непотрібної рідини).
***for/flug||i** vn відлетіти, полетіти геть; випурхнути; ~**o** відліт.
for/fremd/iĝ/i відщуратися.

for/frost/iĝ/i вимерзнути, вимерзти (*про рослини і т. п.*).

for/frot|i vt стерти (*видалити, знищити тертям*); **~iĝ/i** стертися.

for/galop/i *vn* поскакати (галопом).

***forges|i** vt забувати, забути, позабувати; *mi neniam ~os tion al vi* я ніколи того вам не забуду; \diamond *ofte manoj ~as, kion buŝo promesas* не все говорене творене; **si/n ~i** *vn* забутися; забути себе; *li ~is sin aŭskultante la muzikon* він забувся, слухаючи музику; *vi ~is vin!* ви забулися!; **~o** забуття; *meti ion en ~on* пустити що-н. в непам'ять, повернути що-н. у небуття, забути що-н.; \diamond *meti la aferon en la keston de ~o* відкласти справу в довгий ящик [довгу шухляду]; **~ej/o** кам'яний мішок, підземна в'язниця, темниця; **~em/a** забудькуватий; **~em/o** забудькуватість; **~ig/i** змусити забути; відібрати пам'ять, допомогти забути, спричинити забуття; **~iĝ/i** забутися, стати забутим(и); **~ita** забутий.

forges/karcer/o, forges/kel/o *див.* ublieto.

for/glit/i *vn* вислизнути, злизти, зісковзнути.

for/glut/i vt проковтнути; *~ la vortojn* ковтати слова.

for/grat|i здряпати, вискребти (*усунути здряпуванням*); **~il/o** скребачка, скребок; шкребок; *тех.* дряпак, шабер.

for/gum/i стерти (гумкою).

***forĝ|i** *прям., перен.* кувати; *~i glavon, hufferon, kradon* кувати меч, підкову, решітку; *ĉiu ~as sian sorton* кожен куд свою долю; \diamond *~u feron, dum ĝi estas varmega* куй залізо, поки гаряче; **~o, ~ad/o** кування; **~ebl/a** ковкий; **~ej/o** кузня; **~ist/o** коваль.

for/ĝem/i vt простогнати, проохати (*потратити на стогін, охання*).

forĝ/forn/o ковальське горно.

forĝ/(o)/martel/o ковальський молот.

for/hak/i vt відрубати, вирубати, відтяти; винищити.

forint/o флоринт (*грошова одиниця Угорщини*).

***for/ir|i** *vn* піти (геть), відійти; **~o** відхід; **~ig/i** змусити піти; випроводити.

for/jet|i vt викинути, відкинути; *~i malnovajn ŝtrumpojn* викинути старі панчохи; *~i la malĝojon* відкинути смуток; **~o, ~ad/o** викидання, викидування, відкинення; **~aĵ/o** непридатна / негодяща річ; відходи, покидьки, покидь; **~ind/a** який варто викинути; непридатний, негодящий; **~ind/aĵ/o** *див.* ~aĵo.

for/jib/o *мор.* бомклівер.

for/jongl/i vt змусити щезнути (*що-н. у себе в руках на очах глядачів*).

for/jur|i vt клятвено (або під присягою) зректися, клятвено відкинути; **~o** клятвене зречення.

***fork|o** 1. виделка, рідко вилка, виделце; 2. *тех.* вилка; 3. розгалуження, розвилка, розвиллина; **~a** 1. виделковий; вилочний; 2. розгалужений; **~eg/o** вили; **~et/o** 1. виделце; 2. кочет (*гніздо для весла*); **~iĝ/i** роздвоїтися, розгалужитися; утворити розвилку, розвилину; **~iĝ/o** розгалуження, розвилка, розвиллина.

for/kant/i vt прогнати піснею, співом (*смуток і т. п.*).

for/kaper/i vt *мор.* захопити (*корабель ворога каперством*).

for/kapt/i vt захопити, відібрати, видерти; захопити [забрати, узяти] в полон.

for/kis/i vt вицілувати, зацілувати.

for/klin|i vt відхилити, відігнути, відгорнути; **~iĝ/i** відхилитися, збочити, зійти (*з правильного курсу, шляху*).

fork/o/form/a вилоподібний.

for/kolekt/i *vt* ви**з**бирати ціл**к**ом (*перев. про урожай*).

for/komandi *vt* відрядити, відкомандирувати.

for/koment/i *vt* *інформ.* закоментувати.

for/komerc/i *vt* *див.* forvendi.

***for/konduk||i** *vt* відвести, **в**вести, відпровадити, **в**провадити; **~o** відведення; **в**від, **в**ведення.

for/konfes/i *vt* відкинути (*свою віру, переконання і т. п.*); зр**ек**т**и**ся, відр**ек**т**и**ся, публічно від**м**овитися (*від своєї віри, переконань і т. п.*).

for/konsum||i *vt* **1.** спожити, витратити, потратити, поглинути, забрати, виробити, **в**ичерпати, **в**исотати (*повністю, до останньої краплі*); **2.** **в**иснажити, **в**иморити, **в**имотати, **в**исотати, знищити (*повністю, до повного знесилення*); **~iĝ/i** **1.** **в**иснажитися, **в**ичерпатися, витратитися, виробитися; **2.** **в**иснажитися, **в**иморитися, **в**имотатися, **в**исотатися, знищитися.

***for/kur/i** *vn* ут**ек**т**и**, вт**ек**т**и**; **~o** ут**еч**а, вт**еч**а; **~int/o** ут**і**кач, вт**і**кач.

for/las||i *vt* покинути, залишити, к**н**нути, відр**ек**т**и**ся; **~o** покидан**н**я, залишен**н**я; **~it/a** покину**т**ий; **~it/o** **1.** покину**т**ий (*у знач. ім.*); **2.** *мор.* покину**т**ий (екіпа**ж**ем) кораб**е**ль; **~it/ec/o** зак**н**у**т**ість.

for/lav||i *vt* зм**и**ти; **~iĝ/i** зм**и**т**и**ся.

for/lek/i *vt* зли**з**ати.

for/lepor/i *vn* *фам.* ут**ек**т**и**, зм**и**т**и**ся, чкурн**у**ти, дремен**у**ти, д**а**ти дра**л**а.

for/lev/i *vt* з**н**яти; зіб**р**ати; заб**р**ати.

for/liber||ig/i (від)пустити (*на волю, на всі чотири сторони*); **~iĝ/i** звільн**и**т**и**ся, **в**изволит**и**ся, **в**ивільн**и**т**и**ся.

for/log||i *vt* з**в**абити, спок**у**сити; захоп**и**ти (*чим-н. іншим*); **~iĝ/i** захоп**и**т**и**ся (*чим-н. іншим*).

for/lud/i *vt* програт**и** (*гроші і т. п.*).

***form||o** у р**із**н. знач. ф**о**рма (*крім знач. „уніформа”*); **в**г**л**яд, **п**ост**а**ть; **preni la ~on de io** набир**а**ти ф**о**рми ч**о**г**о**-н.; **pro ~o** (з**а**)д**л**я ф**о**рми; **~a** **1.**: **~a** к**о**р**ек**т**о** **в**иправлення ф**о**рми; **2.** - подібний (*складова частина складних прикметників зі знач. „який має форму чого-н., подібний до чого-н.”*); **~i** *vt* (с)ф**о**рму**в**ати, ут**в**ор**ю**вати; **~aj/o** **1.** *див.* **formalaĵo**; **2.** *див.* **~itaĵo**; **~ad/o** ф**о**рму**в**ання, ут**в**ор**ен**ня (*дія того, що формує, утворює*); **~ant/o** **1.** ф**о**рму**в**альник; **2.** *фон.* ф**о**р**м**ан**т**а; **~ig/o** *див.* **~ado**; **~iĝ/i** с**ф**орму**в**ат**и**ся, ут**в**ор**и**т**и**ся, о**ф**орм**и**т**и**ся (*набути певної форми*); **~iĝ/o** ф**о**рму**в**ання, ут**в**ор**ен**ня, о**ф**орм**л**ен**н**я; **~il/o** ф**о**р**м**а; шаб**л**он; коп**и**л, кол**о**д**к**а; **~ist/o** ф**о**рму**в**альник; **~it/aj/o** ут**в**ор**ен**ня (*що-н. утворене, сформоване*); **~uj/o** ф**о**р**м**а (*місткість для затвердіння в ній чого-н. розплавленого, рідкого і т. п.*).

formaci/o **1.** *геол.* ф**о**р**м**а**ц**ія; **2.** *анат.* ф**о**р**м**а**ц**ія, ут**в**ор**ен**ня; **3.** (військ**о**ве) з'єд**н**ання, (військ**о**ве) ф**о**рму**в**ання, (військ**о**ва) част**и**на; **batala ~** бой**о**ве з'єд**н**ання, бой**о**ва част**и**на; **sanitara ~** сані**т**ар**н**а част**и**на, сан**ч**аст**и**на.

***formal||a** **1.** ф**о**р**м**аль**н**ий; **2.** ф**о**р**м**ений; з**р**об**л**ений за ф**о**р**м**ою; **~e** **1.** ф**о**р**м**аль**н**о; **2.** по ф**о**р**м**і, за (в**с**і**ю**) ф**о**р**м**ою, як нале**ж**ить, як ма**є** б**у**ти, за (в**с**і**м**а) п**р**ав**и**лами; **~aj/o** ф**о**р**м**аль**н**ість (*дія, умова, офіційні вимоги*); **~ec/o** ф**о**р**м**аль**н**ість (*властивість*); **~em/a** сх**и**ль**н**ий до ф**о**р**м**аль**н**ості, до ф**о**р**м**алі**з**му; **~em/o** сх**и**ль**н**ість до ф**о**р**м**аль**н**ості, до ф**о**р**м**алі**з**му; **~ig/i** ф**о**р**м**алі**з**увати; **~ism/o** ф**о**р**м**алі**з**м; **~ist/o** ф**о**р**м**алі**ст**.

formaldehyd/o *хім.* ф**о**р**м**аль**д**ег**і**д (= metanalo).

formalin||o *хім.* ф**о**р**м**ал**і**н (= formolo); **~a** ф**о**р**м**ал**і**нов**и**й.

for/manĝ/i *vt* з'**ї**сти, **в**ї**с**ти (*все, повністю*).

form/faktor/o *фіз.* форм-фактор.

for/marš/i *vn військ.* відійти, відступити.

***format||o** формат, розмір аркуша; *інформ.* розмітка; ~o A4 формат A4; *duonfolia* ~o формат у піваркуша, формат ін-фоліо; *kvaronfolia* ~o формат у чверть аркуша, формат ін-кватро; *okonfolia* ~o формат у восьму частину аркуша, формат ін-октаво; ~i *vt інформ.* форматувати; розмічати; ~il/o *інформ.* форматер, засіб форматування; ~it/a *інформ.* (від)форматований.

for/met||i *vt* відкласти, відставити, прибрати (з очей); ~ej/o комірка, комора.

I formi/o *бот.* новозеландський льон [*Phormium*].

II formi||o *хім.* скорочення від *formiko* у складних словах; ~at/a: ~ata *acido* мурашина кислота (= *formika acido*); ~at/o форміат, сіль або ефір мурашиної кислоти; ~il/o форміл.

for/migr/i *vn* відкочувати.

***formik||o** *ент.* мурашка, мураха [*Formica*]; ~a мурашиний; ~a *persisto* мурашина наполегливість; ~i *vn* відчувати мурашки по тілу; *рідко* кишіти (подібно до мурашок); ~ad/o *мед.* відчуття мурашок по тілу; ~ej/o мурашник.

formik/leon/o *див.* *mirmeleono*.

formik/urs/o *див.* *mirmekofago*.

forming/o формінга, формінгс, формінкс (*давньогрецький муз. інструмент*).

formol/o *див.* *formalino*.

for/mord||i *vt* згризти, зглодати; ~u *al vi la langon!* прикуси язик!

form/o/re/kon/o *інформ.* розпізнавання образів.

for/mort/i *vn* умерти, вимерти, відмерти.

form/o/štip/o **1.** *див.* *šapelformilo*; **2.** *див.* *šuformilo*.

for/mov/i *vt* зсунути, відсунути (*геть*).

Formoz/o *геогр. н., о-в* Формоза (*застаріла назва Тайваню*).

***formul||o** **1.** у *різн. знач.* формула; **2.** формулювання (*форма вираження думки, поняття і т. ін.*); ~i *vt* **1.** виразити формулою [формулами], подати у вигляді формул(и); **2.** (с)формулювати; ~ad/o формулювання (*дія*); ~ar/o **1.** збірник формул [рецептів]; **2.** формуляр, бланк.

formulari/o *див.* *formularo* **2.**

formul/libr/o збірник формул [рецептів].

***forn||o** **1.** піч; горн; *fanda, elektra, mikroonda, industria, hejma* ~o плавильна, електрична, мікрохвильова, промислова, побутова (або домашня) піч; *konvekta* ~o аерогриль, конвекційна піч; *forĝa* ~o ковальський горн; **2.** *taj astr.* Піч (*сузір'я*); ~a пічний; ~a *fero* *див.* *fajrostango*; ~eg/o доменна піч, домна; ~ej/o *заст.* пекарня (*приміщення для приготування їжі*); *кухня*; ~et/o **1.** пічка, плитка (*для розігрівання*); **2.** головка (люльки).

for/naĝ/i *vn* відплисти, відпливти.

for/navig/i *vn* піти в плавання, піти в навігацію, відплисти.

for/ne/i *vt* відмовлятися, відрікатися, *розм.* віднікуватися, відхрещуватися; ~ *sian kredon* відректися (від) своєї віри.

fornel/o кухонна плита; *gasa* ~ газова плита; *elektra* ~ електрична плита, електроплита.

forniks/o *анат.* склепіння; *vagina* ~ склепіння вагіни; *krania* ~ склепіння черепа (= *kalvario* **3**).

forn/o/benk/o лежанка, припічок, лава біля печі.

for/o/gant/o прихват (*груба ганчірка або рукавиця для взяття гарячої сковороди і т. п.*).

for/(instal)/ist/o пічник.

for/o/kest/o духовка (= bakujo 2).

for/o/klap/o віддушина; пічна заслнка.

for/nom/i vt перестати називати; ~ iun amiko перестати називати когось другом.

for/o/plat/o (кухонна) плита (*верхнє покриття мурованої кухонної плити*).

for/o/sid||a мерзлякуватий; ~ul/o домувальник, сидень, домосїд; розм. сидень, пічкур.

for/o/skori/o пічний шлак.

for/o/tub/o пічна труба, димар.

for/ofend/i vt відштовхнути образою.

for/ofer/i vt принести в жертву, (по)жертвувати (*чим-н. дорогим заради кого-н., чого-н.*); sin ~ por la publika utilo пожертвувати собою (за)ради громадської користі.

for/paf/i vt **1.** відлякати відігнати пострілом [пострілами, стрільбою]; **2.** зруйнувати [знищити] пострілом [пострілами, стрільбою]; ~ si/n кинутися геть, дременути, чкурнути, дати драла (= rafi sin for).

for/pas||i vn **1.** відійти; пройти, (про)минутися; **2.** умерти, померти, відійти у вічність; ~o **1.** припинення, щезнення; **2.** відхїд із життя, кончина.

***for/pel||i** vt прогнати, вигнати; виставити (за дере); ~i kiel (favan) hundon прогнати як (шолудивого) пса, прогнати втришя; ~o вигнання; ~it/o вигнанець.

for/perd/i vt загубити, згубити, розгубити; згубити назавжди.

for/pere/i vn вигинути, згинути, щезнути з лиця землї.

***for/permes||i** vt відпустити, дозволити піти, вїйськ. відпустити у звїльнення; ~o дозвїл піти, відпустка; вїйськ. (записка про) звїльнення; ricevi ~on одержати дозвїл піти; одержати (записку про) звїльнення; (= esti forpermesita); peti ~on див. forpeti.

for/pet/i: ~ sin (по)просити дозвїлу піти, (по)проситися у відпустку [звїльнення]; відпроситися; узяти відпустку, піти у відпустку [звїльнення].

for/port/i vt винести (*геть*).

for/prem/i vt видавити (усунути давленням).

for/pren/i vt забрати, відібрати, відняти.

for/puŝ/i vt відштовхнути, виштовхати, виштовхнути; відкинути; відігнати.

for/putr/i vn зігнити, зогнити.

for/rab/i vt відібрати, відняти (*грабунком*), викрасти.

for/rajd/i vn поскакати (геть) (*верхи*).

for/ramp/i vn відповзти (геть).

for/rast/i vt вигребти (геть), прибрати (*граблями*).

for/raz/i vt зголити, збрити.

for/regal||i vt відвадити, відшити, випросити за дере; ~o: doni ~on al iu дати відкоша кому-н.

for/rev/i vt промрїяти, провести у мрїях.

for/rifuz/i vt відкинути, відмовитися; заперечувати, не визнавати; ~ sian parenteson заперечувати (*або не визнавати*) своє спорїднення, відмовлятися від свого спорїднення; ~ privilegiojn відкинути привілеї, відмовитися від привілеїв.

for/rul||i vt закотити, відкотити; ~iĝ/i **1.** закотити, відкотити; **2.** покотити (*poixatu*).

for/salt/i *vn* відстрибнути, відплигнути, відскочити; пострибати, поскакати (*геть*).

for/sav||i *vt* (в)рятувати (за допомогою втечі, евакуації); **~i si/n**, **~iĝ/i** (в)рятуватися (втечею), винести [виносити] ноги.

for/send||i *vt* послати, відіслати, відправити, вислати, випроводити; **~o** посилення, відсилення, висилання, відправка.

for/silent||i *vt* обійти мовчанням, замовчати; **~(ad)/o** замовчання, замовчування.

forsiti/o бот. форзиція [*Forsythia*].

for/skrap||i *vt* зіскоблити, здряпати, зшкрябати; **~ad/o** зіскоблювання, здряпування, зшкрябування.

for/sku||i *vt* стрясти, струснути; **~iĝ/i** струснутися.

for/spit/i *vt* витурити, виставити, змусити піти (*ні з чим*), відшити.

for/spong/i *vt* стерти губкою.

forst||o ліс (*експлуатований*), лісове угіддя; **~a** лісовий, лісний; **~ist/o** лісник; лісничий; лісопромисловий робітник; **~iz/o** лісовідновлення; заліснення, лісонасадження; **~um/i** *vn* експлуатувати (*ліс*), наглядати (*за лісом*).

forst/administraci/o лісництво (*установа*), управління лісовим господарством.

forst/are/o площа лісу.

forst/labor/ist/o див. forstisto.

forst/mastr/um/ad/o лісове господарство.

forst/o/distrikt/o лісництво, лісовий округ.

forst/o/gard/ist/o лісник, лісний сторож.

forst/o/kultiv/(ad)/o лісівництво (*галузь*).

forst/o/kultur/o *заст.*, див. forstokultiv(ad)o.

forst/o/scienc/o лісівництво (*наука*).

forst/parazit/o шкідник лісу.

forst/protekt/o лісозахист.

for/strek/i *vt* *прям.*, *перен.* викреслити, закреслити.

for/ŝir||i *vt* відірвати; виврати; **~ si/n** вивратися (*звільнитися силою: з об'ємів і т. п.*).

for/ŝov/i *vt* відіпхнути, відсунути.

for/ŝovel/i *vt* згребти геть (*лопатою, совком і т. п.*).

for/ŝpruc/ig||i сполоскати, змити струменем води; **~il/o** мийка; змивач; змивний бачок.

for/ŝtel/iĝ/i потайки / крадькома вибратися [забратися геть].

for/ŝut/i *vt* висипати геть.

for/stud/i *vt* витратити / видати на навчання [студії].

***fort||a** сильний, міцний, дужий; **~a viro** сильний чоловік; **~a mano** сильна рука; **~a vento** сильний вітер; **~a kafe** міцна кáva; **~a karaktero** сильний характер; **~a murego** міцний мур; **~e 1.** сильно, міцно, дужо; **~e bati** сильно бити; **~e pluvis** сильно дощило, падав сильний дощ; **~e kunpremitaj lipoj** міцно стиснуті губи; **2.** муз. форте; **~o** сила, міць, снага; **deziro tre granda, sed mankas la ~o** бажання дуже велике, але немає сили; **militaj, maraj, aeraj ~oj** військ. військові, морські, повітряні сили; **alcentra ~o, alcentrokura ~o, centripeta ~o** фіз. доцентрова / добіжна сила; **centrifuga ~o, decentra ~o** фіз. відцентрова / відбіжна сила; **altira ~o** фіз. сила притягання; **elektromova ~o** фіз. електрорушійна сила; **fiksia ~o** фіз. фіктивна / позірна сила; **inercia ~o** фіз. сила інерції; **konserva ~o** фіз. консервативна сила; **kontrauelektromova ~o** фіз. протиелектрорушійна сила; **magnetomova ~o** фіз.

магніторушійна сила; *radiala* ~о *фіз.* радіальна сила; *eksterrespondeca* ~о *юр.* формажор; *perdi la* ~оjn втратити сили; *kolekti la* ~оjn зібрати сили, зібратися з силами; *resti en sia plena* ~о залишатися в повній силі; *per la tuta* ~о з усієї сили; *per propraj* ~оj власними своїми силами; \diamond *hodiaŭ* ~о, *morgaŭ morto* сьогодні сила, завтра могила; *por malsanulo* ~о, *por la kokido morto* кому весілля, а курці смерть; ~**aj/o** що-н. міцне, сильна сторона (*кого-н., чого-н.*); ~**ec/o** сила, міць, міцність, дужість; ~**eco de febro** сила гарячки; ~**eco de cigaro** міцність сигари; *unueco donas* ~**econ** в єдності сила; ~**eg/a** могутній, потужний; ~**eg/ul/o** богач; ~**ig/a** зміцнювальний, підсилювальний; ~**ig/i** посилити, зміцнити, підсилити; ~**iĝ/i** зміцнитися, посилитися, підсилитися, (з)міцніти, (по)дужчати; ~**ul/o** силач, здоровань.

fort/akv/o *хім.* неочищена азотна кислота.

fort/anim/a сильний духом.

for/temp/iĝ/i застаріти.

fort/en||i *vt* держати / тримати здалеку; ~о *фон.* затримка повітря (в гортані) (*при вимові звуків*).

***fortepian/o** рояль; піаніно.

***fortik||a** **1.** міцний, потужний; *перен.* твердий; кремезний; ~а *муро* міцна стіна; ~а *junulo* кремезний юнак; ~а *sano* міцне здоров'я; ~а *karaktero* твердий характер; ~а *raso* міцний мир; **2.** *військ.* укріплений, фортифікований; ~а *urbo* укріплене місто; ~**e** міцно; *~**aj/o** **1.** укріплення, січ; **2.** фортеця; ~**aj/et/o** форт (= fuorto); ~**ec/o** міцність; ~**ig/a**: ~*iga* гіро ребро жорсткості, ребро для підсилення конструкції; ~*igaj laboroj* фортифікаційні роботи; ~**ig/i** укріпити, зміцнити; ~**iĝ/i** укріпитися, зміцнитися, зміцніти; ~**ul/o** кремезна людина, *розм.* кремез, крем'язень.

fort/tim/ig/i відлякнути, сполохати, сполошити.

fort/tir||i *vt* відтягти, відтягнути; ~**iĝ/i** відступити, відсунутися, забратися, податися геть.

fort/kamp/o *фіз.* поле сил, силове поле.

fort/konsum/a виснажливий.

fort/kurent/a: ~ *kablo* силовий кабель.

fort/lini/o *фіз.* силова лінія.

fort/muskol/a мускулистий, мускулястий (= dikmuskola).

fort/o/don/a зміцнювальний, тонізуючий.

fort/o/metr/o *див.* *dinamometro*.

fort/o/mezur/il/o силомір.

fort/tond/i *vt* відітнути, відтяти, відрізати, вистригти.

fort/o/par/o *фіз.* пара сил.

fort/o/plen/a сповнений сил, у силі.

fort/tord/i *vt* **1.** відкрутити (*відірвати крученням*); **2.** *див.* *distordi*.

fort/o/streĉ/o напруження сил; зусилля; потуга, натуга.

Fortran/o *інформ.* Фортран (*мова програмування*).

fort/tranĉ/i *vt* відрізати, зрізати, обтяти, відтяти.

fort/tren/i *vt* втягти, виволокти, затягти (*геть*).

fortres||o *військ.* фортеця; твердиня; ~а фортечний.

fort/trink/i *vt* випити (*все, цілком*).

fort/super/i *vt* (*ion, iun*) перевищувати силою (*що-н., кого-н.*).

fortun||o фортуна, доля; щасливий випадок, удача, успіх, талант, везіння; (F)~o міф. Фортуна (римська богиня випадку, долі, талану); havi ~on ĉe la ludkartoj мати удачу в картах, везти в картах; deziri al iu ~on (по)бажати кому-н. удачі; serĉi ~on шукати долі [удачі]; hieraŭ mi havis ~on учора мені усміхнулася доля, учора мені поталанило [повезло]; la favorato de l' ~o пестій / улюбленець фортуни; la rado de la ~o колесо фортуни; kolerigi la ~on прогнівити долю; ~a щасливий, успішний.

Fortunat/o Фортунат(о) (чол. ім'я).

fortunel/o бот. кумкват, фортунала, кінкан [Fortunella]; jarana ~ кінкан японський [F. japonica].

fort/uz/o зусилля.

foru/o місцеве законодавство.

***forum||o** у різн. знач. форум.

for/uz/i vt використати, витратити, потратити (до кінця); зносити (одяг, взуття).

for/vag/i vn побрести (геть).

for/vapor/iĝ||i випаруватися; википіти; ~o випаровування; википання.

for/velk/i vn повністю зів'янути; загинути (про рослини).

for/vetur||i vn виїхати, поїхати (геть): ~o від'їзд, виїзд; ~ig/i відвезти; вивезти; ~ig/o відвезення; вивезення, вивіз.

for/viŝ||i vt стерти; ~iĝ/i стертися.

***fos||i** копати, рити (тж перен.); ~i kavon, puton, tombon копати [рити] яму, колодязь, могилу; ~i bedon (с)копати грядку; ~i sub iu копати(ся) під когo-н.; ~i en fremdaj aferoj копатися [ритися] в чужих справах; ~o 1. яма (викопана, вирита); fali en ~on упасти в яму; 2. анат. яма, ямка; ~ad/o копання, риття; ~aĵ/o рів, канава; ~ej/o кар'єр; копальня; (= minejo); *~il/o лопата, заступ; akrapinta ~ilo штикова лопата; kurtatenila ~ilo саперна лопата; ~ist/o копач, землекоп; ~et/o 1. рівчак, рівець; 2. анат. ямочка.

fosf||o хім. скорочення від fosforo у назвах деяких речовин; ~at/a: ~ata acido фосфорна кислота; ~at/o фосфат, сіль або ефір фосфорної кислоти; ~id/o фосфід; ~it/a: ~ita acido фосфориста кислота; ~it/o фосфіт, сіль або ефір фосфористої кислоти.

fosf/at/emi/o мед. фосфатемія (наявність фосфатів у крові).

fosfatid||o хім. фосфатид; ~a: ~a acido фосфатидова кислота.

fosf/at/uri/o мед. фосфатурія (наявність фосфатів у сечі).

fosfen/o фарм. фосфен.

fosfin/o хім. фосфін.

fosf/o/lip/az/o хім. фосфоліпаза.

fosf/o/lipid/o хім. фосфоліпід.

fosf/oni||o хім. фосфоній; ~a фосфонієвий.

***fosfor||o** хім. Фосфор (елемент), фосфор (проста речовина); ~a фосфорний, фосфоричний, ~aj kombinaĵoj фосфорні сполуки; ~il/o фосфорил; ~il/i vt фосфорилювати; ~il/ad/o фосфорилування.

fosfor/acid/o фосфорна кислота (= fosfata acido).

fosforesk||i vn фіз. фосфоресціювати, фосфорувати, фосфоритися; ~o фосфоресценція; ~a фосфоресцентний.

fosforit/o мін. фосфорит.

fosgen||o хім. фосген; ~a фосгенний; ~iz/i сполучити з фосгеном, обробити фосгеном, змусити реагувати з фосгеном.

fosili||o *палеонт.* викопна рослина [тварина]; скам'янілість; **~а** викопний, скам'янілий; **~іг/і** скам'яніти, перетворитися на скам'янілість, фосилізуватися.

fosili/hav/a такий, що містить викопні органічні рештки.

fos/kapt/il/o западня; вовча яма, вовківня.

fos/kav/o *див.* fosaĵo.

fos/mašin||o землерийна машина, екскаватор (= elkavatoro); **~ist/o** землерийник, екскаваторник.

***fost||o** стовп; паля; стояк; косяк, одвірок, лутка; *спорт.* бокова штанга (воріт); surtegmenta ~o стояк (на даху будинку для різних потреб); telegrafa ~o телеграфний стовп; **~et/o** стовпець, стовпчик.

fost/o/pont/o балковий міст; міст на палях.

fost/o/tur/o *ел.* одностоякова опора.

***fot||i** *vt* (с)фотографувати, зняти (*фотоапаратом*, = fotografi); ~i iun, ion сфотографувати ког_о-н., що-н.; ***~o** фото, фотографія, світлина, фотокартка, (фото)знімок; **~ad/o** фотографування; **~aĵ/o** фото; **~ej/o** фотоательє, фотосалон, фотомайстерня, фотографія; **~il/o** фотографічний апарат, фотоапарат (= fotografilo); **~ist/o** фотограф (= fotografiisto).

***fotel/o** крісло (= brakseĝo).

foto- фото- (*міжнародна частина слова грецького походження, що значить „світло”, н-д:* ~kemio *фотохімія, ~metro* *фотометр*).

fot/o/album/o фотоальбом.

fot/o/aparat/o *див.* fotografilo.

foto/ĉel/o *див.* lumelektra ĉelo.

foto/efik/o *див.* lumelektra efiko.

fot/o/ekspozici/o фотовиставка.

foto/elekt/r/o *див.* lumelektro.

foto/fenomen/o *фіз.* фотоефект.

foto/fobi/o *мед.* фотофобія, світлобоязнь (= lumofobio).

foto/gliptik/o *тех.* геліографюра, фотографюра.

***fotograf||i** (с)фотографувати, зняти (*фотоапаратом*); **~o, ~ad/o** фотографування ***~aĵ/o** фотографія (*зображення*), світлина, фотокартка, (фото)знімок, фото; ***~i/o** фотографія (*як вид мистецтва*); **~іг/і** (с)фотографуватися; **~il/o** фотографічний апарат, фотоапарат (= fotografa aparato); ***~ist/o** фотограф.

fotograf/art/o фотографія (*як вид мистецтва*), фотомистецтво (= fotografio).

fotogrametri/o **1.** фотофотограмметрія; **2.** фототопографія.

foto/gravur||i *vt* *друк.* одержувати методом фотографюри; **~o** фотографюра.

foto/hemi/o *див.* fotokemio.

foto/jon/ig||i *фіз.* піддати фотоіонізації; **~o** фотоіонізація.

foto/kemi||o фотохімія; **~а** фотохімічний.

foto/katod/o *ел.* фотокатод.

foto/kompost||i *друк.* робити фотонабір; **~ad/o** фотонабір; **~il/o** фотонабірна машина; **~ist/o** оператор фотонабору.

foto/kondukt/iv||a *фіз.* фотопровідний; **~o** фотопровідність.

foto/kopi||i *vt* фотокопіювати, робити фотокопію; **~ad/o** фотокопіювання; **~il/o** фотокопіювальний апарат, фотокопіювальна машина.

fotokromi/o *фото* фотохромія.

foto/litograf|i *vt спец.* виготовляти методом фотолітографії; **~i/o** фотолітографія (*метод*).

foto/liz/i *vt хім.* піддавати дії фотолізу.

fotometr||o *фіз.* фотометр; **~i/a** фотометричний; **~i/o** *фіз.* фотометрія.

fot/o/munt/aĵ/o фотомонтаж.

foton||o *фіз.* фотон, квант світла (= lunkvantumo); **~a** фотонний.

foton/mikro/skop/o *фіз.* оптичний мікроскоп (= lummikroskoro).

fot/o/plaĉ/a фотогенічний.

fot/o/portret/o фотопортрет.

foto/safari/o фотосафарі.

fotosfer/o *астр.* фотосфера.

foto/sintez/o *бот.* фотосинтез.

fotostat/o фотостат (*копіювальний апарат*).

foto/telegraf||o *тел.* фототелеграф, фототелеграфний (*або* факсимільний) апарат; **~i** *vt* передавати по фототелеграфу; **~i/o** фототелеграфія, фототелеграфний (*або* факсимільний) зв'язок.

foto/terapi/o *мед.* фототерапія, світлолікування (= lumterapio).

fototip||o *друк.* фототип, фототипічне кліше; **~i/o** фототипія (*метод*).

fototropism/o *біол.* фототропізм, геліотропізм (= lumtropismo).

foto/volt/a *фіз.* фотогальванічний.

fove||o *анат.* ямка; centra ~ центральна ямка (*сітківки*); ~o de la femurala kapo ямка голівки стегнової кістки; **~et/o** ямочка.

fr! киш! (*вигук для відлякування птахів*).

fra/ĉj/o (*пестл. форма від frato*) братик (= frateto).

***frag||o** *бот.* суниця; полуниця (*плід, ягода*); **~uj/o** кущ суниці, полуниці.

fragari/o *бот.* суниця [*Fragaria*]; arbara ~ суниця лісові [*F. vesca*]; ĝardena ~ суниця садові, полуниця [*F. ananassa*].

frag/bed/o сунична [полунична] грядка.

fragil||a тендітний, крихкий, ламкий, неміцний (= facile rompebla); **~ec/o** крихкість, ламкість, неміцність.

frag/kenopodi/o *бот.* 1. лобода головчата [*Chenopodium capitatum*]; 2. лобода прутувидна [*Chenopodium virgatum*].

frag/konfit/aĵ/o суничне [полуничне] варення.

frag/mark/o *мед.* бородавка, шкірний нарід (*що за розміром і кольором нагадує суницю*).

***fragment||o** 1. фрагмент, уривок; 2. осколок, уламок, частка; **~a** фрагментарний, уривистий, уривчастий; **~e** фрагментарно, уривисто, уривчасто, уривками; **~ig/i** (роз)ділити на фрагменти [частини]; **~ig/o** поділ на фрагменти [частини], фрагментація.

fragmit||o *бот.* очерет [*Phragmites*]; aŭstrala ~o очерет звичайний, очерет південний [*P. australis*]; **~a** очеретяний.

frag/sirop/o суничний [полуничний] сироп.

frag/spinac/o *бот.* лобода прутувидна (= blito).

***fraj||o** ікра (*риб і жаб, жива, = оваго*); **~i** *vn* метати [викидати] ікру, нереститися; **~ad/o** нерест; loko de ~ado нерестилище, нерестовище; **~aĵ/o** кул. ікра; **~er/o** ікринка.

frajt||i *vt* фрахтувати, наймати (транспортний засіб для перевезення вантажу); **~o 1.** див. ~aĵo; **2.** див. frajtoprezo; **~ad/o** фрахтування; **~aĵ/o** заст. фрахт (вантаж, = ~o 1); **~ant/o** фрахтувальник.

frajt/asekur/o фрахтове страхування, страхування вантажу.

frajt/o/don/ant/o фрахтівник.

frajt/(o)/kontrakt/o фрахтова угода.

frajt/(o)/leter/o 1. супровідний лист, супровідна накладна; **2.** див. konosamento.

frajt/(o)/merkat/o фрахтовий ринок.

frajt/o/pec/o штука вантажу (кіна, бочка, ящик).

frajt/o/prez/o фрахт (ціна перевезення вантажу).

frajt/o/spez/o витрати на перевезення.

***frak/o** фрак.

***frakas||i** *vt* бити, розбити (на шматки); роздробити; (по)трощити, розтрощити; розгромити, розбити вщент; **~a** розгромний, нищівний; **~o 1.** розгром, зруйнування, знищення; \diamond eliri sen ~o el granda embaraso *вийти сухим із води*; **2.** гуркіт, грюкіт, тріск, шум (коли що-н трощать, розбивають); \diamond granda ~o en malgranda glaso *буря у склянці води*; багато галасу з нічого; **~iĝ/i** розбитися, потрощитися, розтрощитися; **~iĝ/o** крах, катастрофа.

***frakci||o 1.** *mat.* дріб; ĉena ~o ланцюговий дріб; decimala ~o десятковий дріб; miksa ~o мішаний дріб; ordinara ~o простий дріб; rprogra, nerprogra ~o правильний, неправильний дріб; reduktebla ~o скоротний дріб; **2.** частина, частка; **3.** *хім., політ.* фракція; **~a** дробовий; фракційний; **~a** nombro дробове число; **~i** *vt* ділити на фракції [частини], фракціонувати; **~ad/o** поділ на фракції [частини], фракціонування; **~an/o** фракціонер, член фракції; **~ism/o** *політ.* фракціонізм; **~ist/o** фракціонер (*прихильник фракціонізму*).

frakci/korp/o *mat.* поле часток, поле дробів.

frakci/strek/o дробова риска; horizontala ~ горизонтальна дробова риска; oblikva ~ скісна дробова риска.

***fraksen||o** *бот.* ясен [*Fraxinus*]; ordinara ~o ясен звичайний [*F. excelsior*]; **~a** ясеневий, ясенювий.

fraksinel/o *бот.* ясенець білий [*Dictamnus albus*, *син. D. fraxinella*].

frakt||o фрактал, примхливий геометричний узор; **~a** фрактальний; **~a** geometrio фрактальна геометрія.

frakto- *спец. преф.* у метеорології зі знач. „розірваний”: *~kumuluso* розірвано-купчаста хмара; *~nimbuso* розірвано-снігова хмара; *~stratuso* розірвано-шарувата хмара.

fraktur/o 1. *мед.* фрактура, перелом (кістки, = ostrompiĝo); **2.** *друк.* фрактура (один з видів готичного шрифту).

frak/vestit/a одягнений у фрак.

***fram/o** *тех.* рама; станина, кістяк; fenestra ~ віконна рама, віконна хрестовина; ~ de mekanika segilo рама механічної пили.

***framason||o** (франк)масон; **~a** (франк)масонський; **~a** loĝio (франк)масонська лоджа; **~ar/o** *збірн.* (франк)масонство; **~ec/o** (франк)масонство (*приналежність до масонської організації, звання масона*); **~ism/o** (франк)масонство (*вчення і організаційна система масонів*).

***framb||o** *бот.* малина (ягода); **~a** малиновий; **~uj/o** малина (рослина) [*Rubus idaeus*].

framb/arbust/o *див.* кущ малини.

frambezi/o мед. фрамбезія (інфекційне захворювання шкіри).

framb/konfit/aĵ/o малинове варення.

framb/o/brand/o малинівка.

framb/o/lang/o мед. скарлатиновий язик (симптом захворювання на скарлатину).

framb/ruĝ/a малиновий, малиново-червоний.

framb/sirop/o малиновий сироп.

frame/o іст., військ. спис; дротик (у ст. франків, = jetlanco).

fram/skelet/o каркас, кістяк.

***franc||o** француз; **~a** французький; **~e** по-французькому, по-французьки; **(F)~i/o** геогр. н., кр. Франція; **~ig/i** офранцузити; перекласти французькою мовою; переробити на французький лад; **~in/o** французенка; **~ism/o** лінгв. галліцизм; **(F)~uj/o** див. (F)~io.

franci/o хім. Францій (елемент), францій (проста речовина).

francisk/o іст. бердиш; топір (у галлів і франків, = batalhakilo).

Francisk/o Франциск(о), Франсіско, Франческо, Франц, Френсіс, Франсуа, Ференц (чол. ім'я); **~o de Asizo** Франциск Асизський; **~o de Salezo** Франциск Сальський; **~a** Франциска, Франсіска, Франческа (жін. ім'я); **(f)~an/a** францисканський; **(f)~an/o** рел. францисканець; **(f)~an/ism/o** рел. францисканство.

francium/o див. francio.

Franc-Jozef/a: **~a** Insularo геогр. н. Земля Франца-Йосифа (Росія).

franc/lingv||a франкомовний; **~an/o** франкофон; **~i/o** франкомовна територія, франкомовний світ.

franĉ/i див. frandzi.

franĉiz/o фін. франшиза.

Franĉkonte/o геогр. н. Франш-Конте (іст. область у Франції).

***frand||i** vt (ion) ласувати (чим-н.), насолоджуватися; **~i** bombonojn ласувати цукерками; **~a**, **~em/a** охочий поласувати; **~ad/o** ласування, насолодження; ***~aĵ/o** ласощі, лакітка; **~em/ul/o** ласун, гурман; **~em/ul/in/o** ласунка, гурманка.

frandz||i vt вульг. займатися кунілінгусом, лизати клітор або вульву (син. riĉleki); **~ad/o** кунілінгус.

***frangol/o** бот. 1. крушина [Frangula]; 2. крушина ламка [Rhamnus frangula].

***franĝ||o** 1. торочки, бахрома; 2. фіз. темна смуга при інтерференції світла; **~i** vt прикрашати [обшивати] торочками, бахромою.

franĝipan||o мигдальний крем; мигдальне тісто; **~a:** **~a** torteto мигдальне тістечко.

fra/nj/o (пестлива форма від fratino) сестричка, сестриця, сестронька (= fratineto).

I frank/o іст. франк (представник племені); **(F)~uj/o** Франкська держава, держава франків.

II*frank/o франк (грошова одиниця); franca, belga, svisa ~ французький, бельгійський, швейцарський франк.

Frankfurt/o геогр. н., м. Франкфурт; ~ ĉe Majno Франкфурт-на-Майні; ~ ĉe Odro Франкфурт-на-Одері (Німеччина); **(f)~** кул. франкфуртська ковбаска.

frankolin/o орн. франколін, турач [Francolinus].

Frankoni/o геогр. н. Франконія (іст. область у Німеччині).

frap! тук!, стук!, лясь!, хлоп!, ляп!, бах!, грюк! (звуконаслідування шуму удару).

***frap||i** vt стукати; ударяти; бити; ляскати; плескати; шльопати; калатати; неприємно вразити; уражати; разити; **~i** tablon per pugno стукнути [вдарити] кулаком об стіл; **~i** iun

per bastono ударити [стукнути] кого-н. палицею; ~i amikon sur la ŝultron поплескати друга по плечу; ~i sian bruston (або sin sur la bruston) битися в груди; ~i al si la kapon лягнути себе по голові (згадавши, придумавши що-н.); ~i pordon, ~i ĉe (або sur, je) la pordo постукає в двері; ~i okulojn бити в очі, кидатися в очі; lia koro ~as його серце стукоче; ◇ kiu ~as, al tiu oni malfermas хто стукає, тому відчиняють; ~o стук, удар; elektra ~o удар електроструму; ~oj de tondro удари грому; suna ~o див. sunfrapo; ◇ ne doloras ~o sur fremda koro чуже горе не болить; ~ad/o стукіт, стукання, ударяння, калатання; ~ant/a який / що стукає [ударяє, б'є, плескає, ляскає, калатає, разить]; ~eg/i vt ударити стукнути з усієї сили, врзати, гепнути, зацідити, заїхати; ~eg/o сильний удар; ~et/i vt легенько [тихо] стукати, легко вдаряти; ~iĝ/i ударитися; ~iĝi kontraŭ io ударитися об що-н.; ~il/o калаталка, стукалка, киянка, молоточок; язик (дзвона).

frap/ferm/i vt різко закрити [зачинити]; ~ pordon гримнути [грюкнути] дверима / дверми.

frap/fraz/o лозунг, слоган, гасло; влучне слово, гостре слово; (рекламний) заклик, рекламна фраза.

frap/harmonik/o муз. дзвіночки; ксилофон; (загальна назва муз. інструмента з брусками або пластинками з різних матеріалів, що звучать при ударі).

frap/instrument/o муз. ударний інструмент.

frap/(o)/bru/i vp грюкати, гримати, стукати, калатати.

frap/vort/o 1. див. frapfrazo; 2. (предметна) рубрика (слово-заголовок, що пояснює зміст газетної колонки).

frasni/o геол. франський ярус, фран.

***frat||o** у рiзн. знач. брат; mia pli maljuna ~o мій старший брат; ~a братів; братній, братський, братерський; ~ar/o братство, браття, братія (релігійна або духовна община, група, спільнота); ~ec/a братський, братерський; ~ec/o братерство, братство (стосунки, почуття); ~et/o братик, братець, братонько (= fraĉjo); ~iĝ/i (по)брататися; ~in/a сестрин; сестринський; *~in/o сестра; ~in/et/o сестриця, сестричка, сеструня, сеструнька; ~ul/o брат (тк про члена деяких спільнот, релігійних об'єднань, = frato).

fraterkul/o орн. тупик [Fratercula] (син. marparago).

frat/murd||o братовбивство; ~a братовбивчий; ~a milito братовбивча війна (= interfrata milito); ~int/o братовбивця.

fratri/o іст. фратрія (у ст. греків – об'єднання кількох родів, що мали спільного родоначальника).

fraŭd||i vt обшахрувати, розм. обдурити, ошукати, надути; ~a шахрайський; ~o шахрайство, обдурювання, ошуканство; ~iĝ/i ошукатися, дати себе обшахрувати [ошукати, надути]; ~iĝ/o стан ошуканого; ~ul/o шахрай, махляр, дурисвіт, ошуканець.

***fraŭl||o** 1. холостяк, парубок, неодружений (у знач. ім.), розм. кавалер; obstina ~o вічний холостяк; 2. див. raĝio; ~a холостяцький, парубоцький; ~a viv(manier)o холостяцьке [парубоцьке] життя; ~ec/o парубоцтво (парубоцьке життя); ~in/a дівочий; *~in/o 1. дівчина, незаміжня (у знач. ім.), панна (тж як ввічливе звертання); senedza, maljuna ~ino стара дів(к)а; 2. іст. фрейліна; дівка; ~in/ec/o дівування; ~in/et/o дівча, панночка.

***fraz||o** у рiзн. знач. фраза; лінгв. це речення; simpla ~o просте речення; kompleksa ~o складне речення; ~ad/i vp промовляти [складати] фрази, речення; скласти фразу (музичну), фразувати; ~ar/o набір [добір, збірник] фраз; ~ist/o фразер; ~um/i vt фразерствувати; ~um/ad/o фразерство.

fraz/akcent/o лінгв. фразовий наголос.

fraz/analiz/o грам. аналіз / розбір речення.

fraz/aranĝ/o грам. будова речення; порядок слів у реченні.

fraz/element/o грам. член речення.

frazeologi||o фразеологія; **~i/a** фразеологічний; **~aj/o** фразеологізм, фразеологічний зворот.

fraz/figur/o образний вираз, фігурний вираз, фразеологічний зворот.

fraz/konstru/o побудова речення.

fraz/libr/o збірник фраз, виразів; цитатник; розмовник.

fraz/list/o список фраз.

fraz/o/part/o частина речення.

fraz/sintaks/o грам. синтаксис простого речення.

Frederik/o Фредерік, Фредеріко, Фрідріх (чол. ім'я).

***fregat/o** 1. мор. фрегат; 2. орн. фрегат [*Fregata*].

fregat/kapitan/o мор., військ. капітан другого рангу.

Freja міф. Фрейя, Фрея (у скандинавській міфології богиня плодючості і кохання, дружина Одіна).

frekvenc||o фіз. частота; частотність; *altaj, malaltaj (або basaj), mezaj* ~oj високі, низькі, середні частоти; *angula* ~o фіз. кутова частота; *asignita* ~o радіо визначена частота; *intera* ~o радіо проміжна частота; *natura* ~o радіо власна частота; *telegrafada* ~o телеграфна частота; **~a** частотний; **~a modulado** частотна модуляція; **~a distribuo** частотний розподіл; розподіл ймовірностей.

frekvenc/o/bar/il/o радіо глушильна антена, глушильний пристрій, (радіо)глушитель.

frekvenc/bend/o радіо смуга частот (= *bendo 5, frekvencostrio*).

frekvenc/konvertor/o ел. перетворювач частоти.

frekvenc/o/metr/o ел., радіо частотомір (= *frekvencmezurilo*).

frekvenc/o/modul/ad/o радіо частотна модуляція.

frekvenc/o/spektr/o радіо діапазон частот; частотний спектр.

frekvenc/o/stri/o радіо смуга частот (= *bendo 5, frekvencobendo*).

frekvent||i *vt* відвідувати, ходити, навідуватися, заходити (*постійно, регулярно, = vizitadi*); **~i** *lernejon* ходити до школи, відвідувати школу; *учитися в школі*; **~ant/o** постійний відвідувач; *розм. завсідник*; **~antoj de Esperanto-kurso** особи, що відвідують курс есперанто, слухачі есперанто-курсу.

frekventativ/o грам. фреквентатив, багатократний вид.

***fremd||a** чужий; сторонній; чужорідний; іноземний; **~a lando** чужа країна [земля], чужий край, чужина; **~aj lingvoj** іноземні мови; *al homo nenio homa devas esti* ~a людині ніщо людське не повинно бути чужим; *eltiri ~an korpon* витягнути чужорідне тіло; *◇ de ~a dento ni doloron ne sentas* ніхто нічийого болю не знає; *el ~a ledo oni tranĉas larĝe* з чужої торби хліба не жалують; **~aj/o** що-н. чуже, стороннє, чужорідне, іноземне; чужа річ, чуже майно; заморська / закордонна річ; **~ec/o** чужість; відчуженість; **~ig/i** зробити чужим, стороннім; **~iĝ/i** стати чужим, стороннім, відчужитися; **~ul/o** чужий, сторонній, захожий (у знач. ім.), чужинець, *розм. чужак*; іноземець, чужоземець; **~ul/in/o** чужа, стороння, захожа (у знач. ім.), чужинка, *розм. чужачка*; іноземка, чужоземка.

fremd/land||o чужа країна [земля], чужий край, чужина; **~a** чужоземний, іноземний; **~ano, ~ul/o** чужоземець, іноземець, чужинець.

fremd/lingv||o іноземна мова; чужа мова; **~a** іншомовний, чужомовний; **~a vorto** слово іноземною мовою; іншомовне слово; **~a teksto** текст іноземною мовою; іншомовний текст; **~e** іноземною мовою, чужою мовою.

fremd/vort/o іншомовне слово, слово іноземною мовою.

***frenez||a** *прям., перен.* божевільний, несповна розуму, юродивий, шалений; *розм.* безумний; *fugioze* ~а буйно божевільний; ~aj *elspezoj* божевільні видатки; ~i *vn* *перев. перен.* божеволіти, *розм.* дуріти; юродствувати; ~o божевілля (*хвороба*); *atako de* ~o приступ божевілля; ~aj/o безумство, безросудність, юродство, божевілля, шаленство (*про вчинок, вислів, думку*); безросудний [безглуздий] вчинок; ~ec/o божевілля, безумство, безросудність, юродство, шаленство (*стан*); ~et/a *розм.* звихнутий, придуркуватий; ~ig/i звести з розуму; довести до божевілля; ~ig/i збожеволіти, зійти з розуму; з'їхати з глузду, рішитися глузду; *розм.* здуріти; ~ul/a: ~ula *kamizolo* (*vesto*) *див.* *frenezjako*; ~ul/o божевільний (*у знач. ім.*), душевнохворий, *розм.* причинний (*у знач. ім.*), псих; *діал.* варіят, вар'ят; ~ul/ej/o психіатрична лікарня; будинок для божевільних, божевільня; *перен., розм.* бедлам, дурдом; ~um/i *vn* бушувати, буйствувати, юродствувати.

frenez/jak/o гамівна сорочка (= *trudkitelo*).

frenik/a: ~ *pervo anat.* діафрагмальний нерв.

frenolog||o френолог; ~i/a френологічний; ~i/o френологія (*вчення про зв'язок психічних якостей людини з формою будови її черепа*).

frenul/o *anat.* вуздечка; *langa* ~ вуздечка язика; *prerucia* ~ вуздечка крайньої плоти; *klitora* ~ вуздечка клітора.

freon/o *хім.* фреон.

***fresk||o** фреска; ~a фресковий; ~a *pentrado* фреска, фресковий живопис; ~ist/o художник, що малює фрески.

fresk/o/pentr/ist/o *див.* *freskisto*.

***freŝ||a** *у рiзн. знач.* свіжий; ~a *butero* свіже масло; ~aj *novaĵoj* свіжі новини; ~aj *floroj* свіжі квіти; ~a *tombo* свіжа могила; ~a *numero de revuo* свіжий номер журналу; ~a *aero* свіже повітря; ~e свіжо, щойно; ~e *razita* свіжовиголений; ~e *falinta neĝo* сніг, який щойно випав; ~ec/o свіжість.

freŝ/aspekt/a свіжий на вигляд.

freŝ/bak/it/a *див.* *nov(e)bakita*.

freŝ/dat||a свіжий, новий, останній; ~a *ĵurnalo* свіжа газета (= *freŝa ĵurnalo*).

freŝ/vind/i *vt* перепеленати, змінити пелюшки.

Freŝe/o Фреше (*французький фізик і есперантист*).

fret||o **1.** *арх.* фриз (*тільки у знач. „суцільна декоративна різьблена або мальована смуга у вигляді ламаної лінії”*); **2.** *тех.* обруч; бугель, хомут; **3.** *муз.* лад (*поперечна поділка на грифі щипкових струнних інструментів*); ~i *vt* скріплювати обручами, накладати обручі.

Freüd||o Фрейд (*австрійський лікар*); (f)~a фрейдівський, фрейдистський; (f)~ism/o фрейдизм, фройдизм (*вчення у психології й філософії, що пояснює психічні явища та поведінкові реакції людей підсвідомими інстинктами та потягами*); (f)~ist/o фрейдист, фройдист.

frez||i *vt* *тех.* фрезерувати; ~ad/o фрезерування; ~il/o фреза, фрезер; ~ist/o фрезерувальник.

frezi/o *бот.* фр(е)зія [*Freesia*].

frez/maŝin/o *тех.* фреза, фрезер; фрезерний верстат.

FRG *скор. від Federacia Respubliko Germanio геогр. н.* ФРН, Федеративна Республіка Німеччина.

fri *прійм. зі знач.* **1.** *що ціна включає згадану плату, н-д:* *liveri varojn* ~ *pakmaterialo* постачати товари за ціною, що включає вартість пакувального матеріалу; ~ *vagono* франко-вагон; ~ *ŝiro* фоб, франко-борт; **2.** *що ціна включає плату за доставку до*

вказаного місяця: liveri varojn ~ stacidomo постачати товари за ціною, що включає вартість доставки на вокзал.

friabl/a кул. розсипчастий, крихкий; ~ pasto пісочне тісто.

frid||a *tex.* холодний (= malvarma); ~a nitado холодне клепання; ~a pregado холодне штампування; ~o холод; ~eg/uj/o *див.* kongelujo; ~ig/a охолодний, охолоджувальний, остудний, холодильний; ~ig/i охолодити, остудити; заморозити (для зберігання продуктів); ~ig/ad/o охолодження (до 2-5°C); ~ig/il/o холодильник, холодильна установка, холодильний агрегат; ~uj/o холодильник, холодильна шафа.

frid/anestez/o *мед.* кріоанестезія.

frid/imun/a холодостійкий.

frid/kamion/o авторефрижератор.

frid/martell|i *vt спец.* обробляти молотком без нагріву (*метал*), кувати метал без нагріву; ~ad/o обробка молотком без нагріву; холодне кування.

frid/o/terapi/o *мед.* лікування холодом, кріотерапія.

frid/pis/ul/o *розм.* мудрагель, ханжа, пуританин, нудотно серйозна людина.

frid/rezist/a холодостійкий.

frid/sang/a *див.* malvarmsanga.

frid/start/o *авт., ав.* холодний запуск (*двигуна*).

frid/ŝip/o судно-рефрижератор.

frid/ŝrank/o *див.* fridujo.

frid/unu/o *фіз.* фригорія, одиниця холоду (= frigorio).

frid/vagon/o вагон-рефрижератор.

frid/vitrin/o холодильна [охолоджувана] вітрина.

frig||o *іст.* фригієць; ~a фригійський; ~a ŝaro фригійський ковпак; ~a modalo муз. фригійський лад; (F)~i/o Фригія (*ст. д-ва у центрі Малої Азії*).

frigan/o *ент.* фриганця [*Phryganea*].

frigid||a *мед.* фригідний, холодний (*у статевих стосунках*); ~ec/o фригідність, статева холодність; ~ul/in/o фригідна жінка.

frigori/o *див.* fridunuo.

frikand/o кул. фрикандо, тушкована телятина.

frikas||i *vt кул.* готувати (*смажити або тушкувати*) під соусом (*нарізане шматочками м'яса*); ~aj/o фрикасе, шматочки м'яса під соусом (*син. сайсаґо*).

frikativ/o *фон.* фрикативний звук, спірант.

frimer/o *іноді тај, іст.* фример (3-й місяць французького республіканського календаря).

Frin/o *іст.* Фріна (*афінська красуня-гетера, що позувала Праксителиві*).

***fring||o** *орн.* зяблик, в'юрок [*Fringilla*]; ~ed/o/j в'юркові [*родина Fringillidae*].

***fringel/o** *орн.* чиж [*Carduelis spinus*].

***fripon||o** шахрай, махляр, крутій, пройдисвіт, шельма; ~a шахрайський, крутійський, махлярський; ~i *vn* шахраювати, шахрувати, махлювати; ~ad/o шахраювання, шахрування, крутійство, махлярство (*поведінка*); ~aj/o шахрайство, крутійство, махлярство, *фам.* шахер-махер; (*вчинок*); ~ec/a шахраюватий, шахруватий; ~ec/e шахраювати; ~ec/o шахраюватість, шахруватість; ~et/o шельма, шельмівська дитина; ~in/o шахрайка, махлярка, крутійка, пройдисвітка, шельма.

I*fris/o 1. *арх., спец.* фриз; 2. *театр.* супер (полотно над сценою, що імітує небо або стелю); 3. *сумн., текст.* фриз (товста ворсиста тканина).

II fris||o *етн.* фриз; ~а фризський; (F)~i/o, ; (F)~uj/o Фризія; Фрисландія (*іст. область, поділена між Нідерландами та Німеччиною*); Orienta (F)~io, Eosta (F)~io Східна Фрисландія (*область у німецькій землі Нижня Саксонія*).

frisbe/o *спорт.* диск (для метання).

Fris/land/o *див.* Frisio.

frisk/a *поет.* прохолодний (= malvarmeta).

***frit||i** *vt* смажити, жарити, прятти, прятити (у фритюрі); ~i terpomojn kun lardo смажити картоплю зі салом; ~o/j *див.* terpomfritoj; ~ad/o смаження, жарення, пражання (у фритюрі); ~aĵ/o печення, смаження; піджарка; страва фрі; ~iĝ/i (під)смажитися, (під)жаритися, пряттисся, пряттисся; ~il/o фритюрниця, сковорода; ~it/a (під)смажений [(під)жарений, пражений] у фритюрі.

Fritaŭn/o *геогр. н., м.* Фрітаун (*столиця Сьєрра-Леоне*).

fritilari/o *бот.* рябчик [*Fritillaria*]; imperiestra ~ рябчик імператорський [*F. imperialis*].

frit/kuk/o оладка; пампушка; млинчик (= benjeto).

Friul/o *геогр. н.* Фріулі (*іст. область в Італії*).

***frivol||a** фривольний, легковажний, пустий, порожній; вітрогонський; ~aj pensoj фривольні думки; ~a junulo фривольний юнак; ~e фривольно, легковажно; ~aĵ/o/j фривольності; дрібниці, дурниця; ~ec/o фривольність, легковажність, вітрогонство; ~ul/o фривольний / легковажний чоловік [тип], вітрогон; ~ul/in/o фривольна / легковажна жінка, вертихвістка.

***friz||i** *vt* завивати [укладати] волосся (*за допомогою нагрітого інструмента*), робити зачіску; si/n ~iĝ/i зробити собі зачіску, укласти волосся (у перукаря); sin ~igi per kopata frizistino зробити (собі) зачіску у знайомої перукарки; ~o гаряча завивка [зачіска]; ~ej/o (жіноча) перукарня; ~il/o щипці [інструмент] для завивки волосся; ~ist/o (жіночий) перукар; ~it/a завитий.

friz/mantel/o пеньюар (у перукарні).

friz/o/salon/o салон (жіночих) зачісок, жіноча перукарня (= frizejo).

friz/paper/et/o папільйотка (= papiloto).

friz/pingl/o бігуді (одна штука).

frog/o *зал.* осердя хрестовини (*стрілкового переводу*).

frog/al/o *зал.* вусовик хрестовини.

frog/plat/o *зал.* плита хрестовини.

frok||o монаша ряса; ~ul/o *розм.* каптурник, чорноризець, монах.

***fromaĝ||o** сир (*жовтий; не плутати з казео*); bovina ~i сир із коров'ячого молока, коров'ячий сир; ŝafina ~o овечий сир; бринза; mola, malmola, fandita ~o м'який, твердий, плавлений сир; la holanda, la svisa ~o голландський, швейцарський сир; ~a сирний; ~i *vt*: ~i salaton присмачити салат сиром, додати сир до салату, посипати салат сиром; ~i buterpanon покласти сир на бутерброд; ~ita toasto тост з сиром; ~ej/o сироварня, сирзавод; сирна крамниця; ~ist/o сировар.

fromaĝ/burger/o *кул.* чизбургер.

fromaĝ/far/ej/o сироварня, сирзавод.

frond||o *бот.* вайя, гілка (*папороті або пальми*); ~ar/o крона.

Fronđ/o іст. фрнда (громадсько-політичний рух проти абсолютизму у Франції в 1648-53 рр.).

front! виг., військ. (стати) у фронт!, (стати) струнко!

***front||o** фронт; перед; передня [лицева, лицьова] сторона, лицевий / лицьовий бік; аверс, решка (монети); esti sur la ~o бути на фронті; iri al la ~o іти на фронт; pereі ĉe la ~o загнути на фронті; popolo ~o народний фронт; ekonomika ~o економічний фронт; varma, malvarma, descenda, ascenda ~o *метео* теплий, холодний, низхідний, висхідний фронт; en la ~o de io попереду чого-н., на чолі чого-н.; ŝanĝi la ~o перемінити фронт (тобто напрям); ĉu ~o аў dorso? орел чи решка?; ~a фронтовий; фронтальний; передній; лицевий, лицьовий, лобовий, чільний, чоловіий; ~a portreto портрет анфас; ~e (de io) у фронтальній передній, лицьовій частині чого-н.; на фронтальному, передньому лицьовому боці чого-н., на фронтальній, передній, лицьовій стороні чого-н.; foti iun ~e фотографувати кого-н. анфас; ~e (al) лицем, передом, фронтом (до чого-н.); ~i *vn* розвернутися, розгорнутися (передньою частиною, лицем проти кого-н. або чого-н. для боротьби; тж перен.); стати обличчям / лицем, передом, фронтом; ~i kontraŭ malamikon розвернутися проти ворога; ~i kontraŭ danĝeron повернутися обличчям до безпеки; pia domo ~as kontraŭ parko наш будинок повернутий (фасадом) до парку, наш будинок виходить (фасадом) у парк.

frontal/a анат. фронтальний.

front/artikol/o див. ĉefartikolo.

front/bufr/o 1. зал. передній буфер; 2. авт. передній бампер.

front/flank/o фронтальна [передня, лицьова] сторона, фронтальний [передній, лицьовий] бік, лице, перед; аверс, решка (монети).

frontispic/o 1. арх. фронтиспіс, головний фасад; 2. друк. фронтиспіс.

front/lign/o торець (дошки, бруса, балки і т. п.).

front/lini/o військ. лінія фронту, передова (лінія).

front/lum/o/j передні вогні (транспортного засобу, = antaŭaj lumoj).

front/mast/o мор. фок-щогла.

***fronton||o** арх. фронтон; ~a: ~a domo будинок із фронтоном; ~a ĉambro кімната у фронтоні.

front/o/turn/o військ. розворот фронту, поворот фронту.

front/paĝ/o 1. див. hejmpaĝo; 2. обкладинка, титульна сторінка (проспекту і т. п.).

front/ŝanĝ/o військ. зміна фронту.

front/rad||o переднє колесо (транспортного засобу, = antaŭa rado); ~a akso передня вісь; ~a tirado авт. передній привід; аў(омобі)о kun ~a tirado автомобіль з переднім привідом.

front/vel/o мор. фок (вітрило).

front/vid/(aĵ)/o спец. вигляд спереду, фронтальний вигляд.

***frost||o** мороз; озноб; tremi de ~o тремтіти від морозу; *~a морозний, морозяний; ~a vetero морозна погода; ~e морозно, морозяно; ~i *vn* безос. морозити; ofte ~as ankoraŭ en marto часто морозить і в березні, часто морози є і в березні; ~as al mi en la piedoj я змерз у ноги; ~eg/o морозище, лютий [сильний, жорстокий] мороз; ~em/a див. ~iĝema, frostosentema; ~et/o морозець, невеликий [легкий, слабкий] мороз; ~ig/i (за)морозити; заморозувати (тж перен.); побити морозом (рослини); ~ig/ad/o заморозування (поступове, до -24 °C); ~ig/il/o морозильник; рефрижератор (частина морозильної установки); ~iĝ/i замерзнути, заморозитися, обморозитися; змерзнути, залякнути [задубіти] від морозу; ~iĝ/em/a мерзлякуватий (= frostosentema); ~iĝ/int/a замерзлий,

мерзлий; заляклий, задубілий; ~uj/o морозильник, морозильна камера, розм. морозилка (окрема або відділення у холодильнику).

frost/el/ten/a морозовитривалий, морозостійкий.

frost/fak/o морозильник, морозильна камера, розм. морозилка (відділення у холодильнику).

frost/inflam/o див. pernio.

frost/imun/a морозостійкий.

frost/mort/i замерзнути (втратити життя).

frost/o/difekt/iĝ/i померзнути, змерзнути, зіпсуватися від морозу.

frost/o/sent/em/a мерзлякуватий, чутливий до холоду; li estas ege ~ він страшний мерзляк.

frost/o/ŝvel/o див. pernio.

frost/o/trem||i *vn* дрижати / тремтіти від холоду; відчувати озноб; ~o дрижання / тремтіння від холоду, озноб; ~o trakuris lian dorson у нього по спині пробіг мороз.

frost/punkt/o фіз. точка замерзання.

frost/rezist/a морозостійкий.

frost/rigid||a задубілий / заляклий (від холоду); ~iĝ/i задубіти / залякнутися (від холоду).

frost/ungvent/o фарм. мазь від обморожень.

frost/vund||i *vt* (al si) відморозити (собі); ~o відморозення, відморозене місце.

***frot||i** *vt* терти, розтирати, натирати, потирати; pro ĝojo ~i al si la manojn від радості потирати собі руки; ~o **1.** фіз., тех. тертя (сила, що протидіє рухові одного тіла по поверхні іншого); dinamika ~o тертя руху, динамічне тертя; statika ~o тертя спокою, статичне тертя; interna ~o внутрішнє тертя; **2.** один порух при терті, натиранні, розтиранні; ~ad/i розтирати (хворе, болюче місце, = frotmasaĝi); ~ad/o **1.** тертя, натирання, потирання; **2.** розтирання (хворого, болючого місця, = frotmasaĝo); ~aĵ/o **1.** жив. лесування; **2.** мед. мазок; ~et/i *vt* злегка терти, потирати; ~iĝ/i тертися; ~il/o **1.** протирка; сукнина; щітка для натирання; (загальна назва предмета, пристрою для натирання, протирання); **2.** тех. деталь, що зазнає тертя; **3.** ел. електротехнічна, струмозмінальна, струмоприймальна, колекторна, контактна щітка; ~ist/o натирач підлоги; ~it/a тертий, натертий; *перен.* бувалий, тертий; досвідчений; ◇ li estas ~ita kaj polurita він пройшов уже сито і решето; він битий жак.

frot/bril/ig/i натерти до блиску, довести тертям до блиску.

frot/elektr/o фіз. електрика тертя.

frot/gum/o гумка для стирання (= skrapgumo).

frot/koefficient/o фіз. коефіцієнт тертя.

frot/lav/i *vt* драїти, шурувати.

frot/masaĝ||o див. frotado; ~i *vt* див. frotadi.

frot/maŝin/o ел. електростатична машина; електростатичний генератор (з принципом дії, заснованої на терті).

frot/polur/i *vt* відполірувати.

frot/pur/ig/i протерти, обтерти, відтерти (очистити тертям).

frot/rad/o тех. фрикційне колесо; фрикційний диск.

frot/surfac/o фіз. поверхня тертя.

frot/vund/i *vt* натерти (поранити тертям).

***fru||e** рано; tre ~e дуже рано; tro ~e надто рано, зарано; pli ~e раніше; ~e matene рановранці, уранці-рано, раннього ранку, раннім ранком; vekigi ~e проснутися рано; ~e morti

рано померти; ne pli ~e ol... не раніше, ніж..; ◇ kiu ~e leviĝas, facile riĉiĝas хто рано встає, тому Бог дає; kiu venas plej ~e, sidas plej ĝue хто перший приходить, тому першому і подають; ~а ранній; ~а printempo рання весна; ~а mateno ранній ранок; ~а morto рання смерть; ~aj fruktoj ранні фрукти; ~i vn приходити рано, появлятися / з'являтися рано; спішити (*про годинник*); ĉi-jare la printempo ~as цього року рання весна; ~aj/o/j ранні овочі та фрукти, рання година; ~ec/o: la ~eco de lia vizito mirigis nin те, що його візит був таким раннім, здивувало нас; ~ig/i 1. прискорювати, прискішувати; 2. перевести вперед (*стрілки годинника*).

***frugileg/o** орн. грак, гайворон [*Corvus frugilegus*] (*син. kampokorvo*).

fru/gotik/a арх. ранньоготичний.

***frukt||o** 1. плід, фрукт; akenesa ~o бот. сухий плід, сім'янка; beresa ~o бот. соковитий плід, ягода; drupesca ~o бот. м'ясистий плід, кістянка; kapsulesca ~o бот. розкривний плід; kompleksa ~o бот. несправжній плід (= ŝajnfukto); kunmeta ~o, plurobla ~o бот. збірний (або складний) плід; simpla ~o бот. простий плід; maturaj, fruaj, sekigitaj ~oj спілі, ранні, сушені фрукти (плоди); rikolt(ad)o de ~oj збір фруктів; 2. перен. плід (*результат, наслідок*); ~oj de laboro плоди [результати] праці; ~o de imago плід [витвір] уяви; ◇ ~o malpermesita estas plej bongusta заборонений плід найсолодший [найсмачніший]; laŭ la ~o oni arbon ekkonas яка яблуня, такі й яблука; ~а 1. плодovий, фруктовий; ~а ĝardeno фруктовий сад; 2. див. fruktodona, fruktoporta; ~i vn 1. плодоносити, давати плоди; бути плідним, плодитися; 2. перен. приносити плоди, давати плоди [наслідки]; ~aj/o страва з фруктів, плодів; ~ej/o (фруктовий) сад (= fruktoĝardeno); ~er/o частина збірного плоду; долька (*плоду цитрусових рослин*); ~ig/i (роз)плодити; ~ist/o продавець фруктів, фруктовник; ~oz/o хім. фруктоза; ~uj/o 1. фруктовниця; 2. фруктове дерево.

frukt/abund/a щедрий плодами.

frukt/akv/o фруктова вода, морс (= frukta refreŝigaĵo).

frukt/arb/o плодове [фруктове] дерево.

fruktidor/o іноді тај, іст. фруктидор, фрюктидор (12-ий місяць французького республіканського календаря).

frukt/o/butik/o фруктовий магазин, фруктовий кіоск, будка з фруктами.

frukt/o/don/a 1. плодоносний, плодучий, плідний, плодовитий, *про рослини ще родючий*; 2. перен. плідний, плідотворний, продуктивний.

frukt/o/foli/o плодолистик (= karpelo).

frukt/o/gust/a зі смаком [з присмаком] фруктів.

frukt/o/ĝarden/o плодovий (або фруктовий) сад (= horto).

frukt/o/kaĉ/o фруктове пюре (= frukta pureo).

frukt/o/karn/o м'якоть м'якуш / м'якоть плоду (= pulpo).

frukt/o/korp/o бот. плодове тіло (*грибів*).

frukt/o/kultiv/(ad)/o с.-г. плідівництво.

frukt/o/kultur/o заст., див. fruktokultiv(ad)o.

frukt/o/legom/o/j бот., с.-г. плодovі овочі.

frukt/olog||o спеціаліст з карплогії; ~i/o карплогія (= karpologio).

frukt/o/plant/o/j див. angiospermoj.

frukt/o/port/a 1. плодоносний, плодучий, плідний, плодовитий, родючий; 2. перен. плідний, плідотворний, продуктивний.

frukt/o/riĉ/a родючий (*про рослину*), урожайний.

frukt/o/salat/o салат з фруктів, фруктовий салат, фруктове кришиво.

frukt/o/scienc/o рідко 1. див. karpologio; 2. див. pomologio.

frukt/o/sku/o струшування плодів.

frukt/o/suk/o фруктовий сік.

frukt/o/ŝel/o шкірка фрукта.

frukt/o/ten/ej/o плодосховище.

frukt/o/tig/(et)/o див. pedunklo.

frukt/o/tort/o фруктовий торт.

frukt/o/vend|ej/o фруктовий магазин; **~ist/o** торговець фруктами, продавець фруктів.

frukt/o/vin/o фруктове вино; плодово-ягідне вино.

frukt/uz|i vt 1. користуватися плодами (чого-н.); експлуатувати (що-н.); 2. юр. користуватися доходами від чужої власності; **~o** юр. узуфрукт, право користування доходами (від чужої власності).

fru/maten|o ранній ранок; **~a** який відбувається раннього ранку [раннім ранком]; **~e** рановранці, уранці-рано, раннього ранку, раннім ранком.

fru/matur|a скороспілий, скоростиглий, ранній; **~ec/o** скороспілість, скоростиглість.

fru/nask/it|a недоношений; **~o** недоношена дитина, передчасно народжена дитина, передчасно народжений (у знач. ім.).

***frunt|o** лоб, чоло; **sulkigi la ~on** наморщити лоб / чоло; **tio estas skribita sur lia ~o** це у нього на лобі / чолі написано; **~a** лобний, любовий; **~a vundo** рана на лобі / чолі; **~a spregulo** мед. налобне дзеркало; **~aj/o** заст., див. frontono.

fruntal/o див. fruntosto.

frunt/frez/il/o мех. торцева фреза, вибійний фрезер.

frunt/o/ruband/o налобна / начільна стрічка.

frunt/ost/o анат. лобова кістка.

frunt/rimen/o налобник (частина збруї).

fru/printemp/e напровесні, ранньою весною, ранньої весни.

fru/spark/ad/o мех. випереднє запалювання (у двигуні внутрішнього згоряння).

fru/stadi/a у ранній [початковій] стадії.

***frustr|i** vt псих. призводити до фрустрації; **la malhelpoj ~is ŝin** перешкоди призвели її до фрустрації; **~iĝ/i** упасти у фрустрацію; **~iĝ/o** фрустрація (психологічний стан напруження, тривоги і т. ін., що виникає через неможливість досягти бажаного).

frustraci/o див. frustriĝo.

fru/temp/a ранній; передчасний.

frutesk/a бот. чагарниковий; кущовий.

ftal- хім. частина слова у назвах речовин, що вказує на групу $C_6H_4(C : O)_2$; **~at/a**: **~ata acido** фталева кислота; **~at/o** фталат, ефір фталевої кислоти.

ftalein/o хім. фталейн.

Fti/o іст., міф. Фтія (м. у Фесалії, Ст. Греція).

ftir/o зоол. площниця, лобкова воша (син. publaŭso, puba pediko).

***ftiz|o** сухоти, туберкульоз легень (= pulma tuberkulozo); **~a** сухотний, туберкульозний; **~olog/o** фтизіатр, фтизіолог; **~olog/i/o** фтизіатрія, фтизіологія; **~ul/o** сухотний, туберкульозний (у знач. ім.), хворий на сухоти / туберкульоз.

fu! виг. 1. ха!, хе!, хи!, ги! (стримуваний сміх); 2. див. uf!

Fuegi/o геогр. н., о-ви Вогняна Земля (Атлантичний океан, Аргентина) (син. Fajrolando).

fuel||o паливо (для одержання енергії з різною метою); karbo, benzino, mazuto, uranio estas ~oj вугілля, бензин, мазут, уран – види палива; likva ~o рідке паливо; ~uj/o паливний бак; ~(um)/i вл сумн. заправити (паливом); ~(um)/ad/o сумн. заправка (паливом).

fug/o муз. fuga.

***fuĝ||i** вл тікати, утікати, рятуватися втечею; ~i el malliberejo, en fremdlandon утекти з в'язниці /тюрми, за кордон; ~i tra la kamparo тікати полями; ~o втеча; provo de ~o спроба втечі; ~ant/o, ~int/o утікач, біженець; ~ig/i гнати, розганяти, змушувати до втечі.

Fuĝjan/o геогр. н. Фудзянь (провінція в Китаї).

Fuĝoŭ/o геогр. н., м. Фучжоу (Китаї).

Fuĵajr/o геогр. н. Фуджейра (емірат).

Fuĵi-monto геогр. н., г. Фудзіяма (Японія).

***fuk/o** бот. фукус [Fucus]; vezika ~ fukus пухирчастий (F. vesiculosus).

fuksi/o бот. фуксія [Fuchsia].

fuksin/o хім. фуксин.

ful||i vt 1. валяти (сукно, повсть, фетр на сукновальній машині); 2. заст., див. felti; ~ad/o валяння; ~ej/o сукновальня; ~ist/o сукновал, валяльник; шаповал.

fulard/o 1. фуляр (тканина); 2. фуляр, нашийна хустка; галстук (пластунський).

ful/argil/o сукновальна глина, фулерова земля.

ful/dipsak/o бот. черсак лісовий [Dipsacus fullonum] (син. feltokardo, fulkardo 2).

fuleren/o хім. фулерен.

***fulg||o** сажа; ~a сажистий; укритий сажею; ~i вл диміти, коптіти, чадити; ~er/o крупинка сажі.

fulg/o/karb/o сажисте [землисте] вугілля.

fulg/o/kolor/a кольору сажі; чорний як сажа.

fulg/o/kovr/it/a укритий сажею, сажистий, закоптілий.

fulg/o/nigr/o спец. голландська сажа (= funnigro).

fulg/o/pord/et/o дверцята для чистки сажі.

fulgor/o ент. світлянка [Fulgora].

fulgur/o метео блискавиця, зірниця (= sentondra fulmado).

fulguraci/o сумн., філос. якісний стрибок.

fulgurit/o геол., мін. фульгурит.

fuligul/o орн. нирок чубатий [Aythya fuligula] (син. tufanaso).

fulik/o орн. лиска [Fulica].

ful/kard/o 1. текст. сукновальна карда; 2. див. fuldipsako.

***fulm||o** блискавка (= ĉielfajro); ◇ kiel ~o el serena ĉielo як грім з ясного неба; ~a 1. блискавковий, блискавичний; ~a malŝargo розряд блискавки; 2. блискавичний (швидкий, як блискавка, = fulmorapida); ~a milito бліцкриг, блискавична війна; ~i вл блискати (тж перен.); зблискувати; forte ~as сильно блискає; ~as lancoj, fajreroj зблискують списи, іскри; ~ad/o блискання; sentondra ~ado блискавиці, зірниці; ~et/i вл мерехтіти, блимати; ~il/o див. fulmolumilo.

fulmar/o орн. фульмар [*Fulmarus*]; norda ~ фульмар північний [*F. glacialis*]; suda ~ фульмар південний [*F. glacialodes*].

ful/maŝin/o текст. сукновальна машина.

fulmin||i *vn* тех., спец. згоряти, вибухати (зі спалахом та гуркотом); ~**ad/o** згоряння, згорання (паливної суміші у двигуні).

fulminat||o хім. фульмінат, сіль гримучої кислоти; ~**at/a**: ~ata acido гримуча / фульмінатна кислота.

fulm/o/bat||i *vt* **1.** ударити блискавкою; **2.** ударити наче / як блискавкою, громом; ~**o** удар блискавки; ~**it/a** уражений блискавкою.

fulm/o/bril/o блискавиця, зірниця, спалахи (блискавки).

fulm/o/ferm/il/o замок-блискавка.

fulm/o/for/ig/il/o блискавковідвід, блискавковід, блискавкостяг, блискавничка, громовідвід (= fulmosuĉilo, fulmogardilo).

fulm/o/gard/il/o блискавкозахист, громозахист; грозозахист.

fulm/o/ĵet/ant/o громовержець.

fulm/o/koton/o хім. піроксилін, гримуча вата.

fulm/o/lik/ej/o ел. заземлення.

fulm/o/lum||o фото спалах (світла); ~**il/o** (лампа-)спалах.

fulm/o/rapid||a блискавичний, швидкий, як блискавка; ~**e** блискавично, зі швидкістю блискавки.

fulm/o/sag/o/ĵ стріли блискавки, блискавичні стріли, стріли-блискавки (у міфологічних зображеннях, на гербах і т. п.).

fulm/o/suĉ/il/o, fulm/o/ŝirm/il/o ел. блискавковідвід, громовідвід (= fulmoforigilo).

fulm/o/tondr/o гроза; грім із блискавками.

fulv/a червонувато-жовтий; бурий; рудуватий; (про масть).

***fum||o** дим; kolono de ~o стовп диму; ~o de incenso дим (від) ладану; leviĝas ~o дим піднімається; ◇ ne ekzistas ~o sen fajro диму без вогню не буває; disnениiĝi (або foriĝi) kiel ~o розвіятися як дим; ~**a** димовий, димний, курний; ~**a** nubо хмара диму; *~**i** **1.** *vt, vn* димити, диміти; куріти, коптіти; курити; **2.** *vt* курити, палити (тютюн); ~**ad/o** **1.** диміння; ~ado de tuboj диміння труб; **2.** куріння, паління; sin malkutimigi de ~ado кинути курити; ~**aĵ/i** *vt* коптити, діал. вудити (= fumsekigi); ~**aĵ/o** **1.** кіптява; **2.** копчення, копчення (= bukano); ~**aĵ/ad/o** коптіння, копчення, вудження; ~**aĵ/ej/o** коптільня, коптільний цех; ~**aĵ/ist/o** коптільник; ~**ant/o** курець; ~**ec/a** який нагадує дим, схожий на дим, димчастий; ~**eg/o** густий дим; димище; ~**ej/o** кімната для куріння / паління; розм. курилка, курильня; (= fumsalono, fumĉambro); місце для куріння / паління; ~**et/o** димок; ~**iĝ/i** (за)димитися, (за)димітися; ~**il/o** див. incensilo; ~**iz/i** о(б)курювати, обробляти димом; ~**uj/o** курильниця; ~**um/i** *vt* див. ~aĵi; ~**um/o** див. ~aĵado.

fuman/o бот. фумана [*Fumana*].

fumar||o хім. скорочення від fumarġo (у назвах речовин); ~**at/a**: ~ata acido фумарова кислота; ~**at/o** фумарат, сіль фумарової кислоти.

fumari||o бот. рутка [*Fumaria*]; ~**ac/o/ĵ** руткові [родина *Fumariaceae*].

fumarol/o геол. фумарола.

fum/bomb/o військ. димова бомба.

fum/ĉambro/o див. fumeĵo.

fum/ekran/o військ. димова завіса.

fum/el/las/il/o димовідвід, димохід, комин.

fum/gas/o димовий газ.

fum/gust/a з присмаком диму.

fumigaci/o 1. с.-г. фумігація; 2. мед. окурювання; інгаляція.

fum/kamer/o тех. димова камера, димова коробка.

fum/kanal/o димохід, комин.

fum/kest/o див. fumkamero.

fum/kolon/o стовп диму (= kolono de fumo).

fum/kolor/a димчастий, димний.

fum/kurten/o військ. димова завіса.

fum/kvarc/o мін. димчастий кварц, раухтопаз (= fumeca kvarco).

fum/mal/pur/ig/i закоптити (покрити кіптявою).

fum/mask/o протидимна маска, протидимний респіратор.

fum/nebul/o метео смог.

fum/nigr/o див. fulgonigro.

fum/nub/o хмара диму, клуб диму.

fum/obus/o військ. димовий снаряд.

fum/odor||o запах диму; ~а який пахне димом.

fum/paŭz/o сумн. перекур (= (labor)paŭzo por fumado).

fum/petard/o димова шапка.

fum/plen||a димний; задимлений, сповнений диму; ~ig/i задимити, наповнити димом.

fum/salon/o див. fumejo.

fum/sek/ig/i vt коптити (рибу, м'ясо і т. п., = fumaĵi).

fum/sorb/il/o димопоглинач.

fum/ŝrank/o витяжна шафа.

fum/tabak/o курільний тютюн.

fum/tabl/o курільний столик.

fum/tru/o димовий отвір.

fum/tub||o димар, комин; ~eg/o див. fumturo; ~ist/o сажотрус.

fum/tur/o димар (великий і високий, н-д, заводу, фабрики, котельні і т. п. Прим. якщо смисл зрозумілий з контексту, то частіше вживається слово fumtubo).

fum/vitr/o задимлене скло, затемнене скло.

fum/vual/o військ. димова завіса.

Funafuti/o геогр. н., м. Фунафуті (столиця Тувалу).

***fund||o** 1. дно (поверхня, шар); rivera, mara, oceana ~o річкове, морське, океанське дно; la ~o de lago, de barelo, de glaso, de skatolo дно озера, бочки, склянки, шкатулки; duobla ~o подвійне дно; fali sur la ~on упасти на дно; iri al la ~o іти на дно; kuŝi sur la ~o лежати на дні; renversi ion la ~on supren перевернути [перекинути] що-н. догори дном; eltrinki kalikon ĝis la ~o випити келих до дна; detruĝi la ~o de l' fundamento зруйнувати до самої основи; 2. дно, спід, глибина, глибинь (глибинна, нижня, задня, віддалена частина; тж перен.); en la ~o de sia koro у глибині серця [душі]; en la ~o de koridoro в глибині коридору; la ~o de la mizero дно убогості; ~а 1. донний, глибинний; 2. глибокий, поглиблений, доскональний, ґрунто́вний; ~е 1. на дні [споді], при дні; у глибині; 2.

глибоко, поглиблено, досконально, ґрунтовно; ~aĵ/o **1.** дно, днище (*стінка, деталь*); la ~aĵo de botelo дно пляшки; la ~aĵo de pantalono матиця; **2.** див. surfundaĵo.

***fundament|o** *прям., перен.* фундамент, підвалини, основа; засади; la (F)~o (de Esperanto) „Фундамент” (*книжки Л. Заменгофа „Fundamenta gramatiko”, „Ekzercaro”, „Universala vortaro”, оголошені на першому конгресі есперанто основами цієї мови*)); основи есперанто, основні засади есперанто; ~a **1.** буд. фундаментний; ~a muro фундаментна стіна; **2.** ґрунтовний, фундаментальний, основний; ~a grando *фіз.* основна величина; ~a kapitalo акціонерний капітал; ~aj rajtoj основні права; **3.**: ~a vorto слово з „Фундамент”; ~i *vt* **1.** зводити [закладати] фундамент [підвалини, основу]; firme ~ita domo будинок з міцним фундаментом; **2.** засновувати, обґрунтовувати; ~itaj postuloj обґрунтовані вимоги; ~ad/o **1.** зведення [закладання] фундаменту, підвалин, основи, основ; **2.** обґрунтування; ~aĵ/o **1.** основа (*тканина, на якій вишивається узор або нашивається аплікація*); **2.** див. varpo; ~ec/o фундаментальність, обґрунтованість; ~ist/o **1.** сумн. фундаменталіст; **2.** лінгв. „фундаментист” (*есперантист, який неухильно дотримується „La Fundamento de Esperanto”*).

***funebr|o** жалоба, скорбота, траур; familia ~o рідина жалоба; pasia ~o національна жалоба, національний траур; porti ~on носити жалобу; esti en ~o бути в жалобі / у траурі *~a жалібний, жалобний, скорботний, траурний, похоронний; надгробний; ~a ceremonio похоронна церемонія, похорон; ~a procesio похоронна процесія; ~a servo *церк.* заупокійне богослужіння, панахида, парастас; ~a kunveno громадянська панахида; ~a veturilo катафалк, похоронна колісниця (= ĉerkveturilo); ~a parolo надгробна промова, надгробне слово; ~a festeno поминальний обід, тризна, поминки; ~a manĝo поминки (*скромні, перев. біля могили*); ~a vualo траурна вуаль; ~a mieno траурна міна, траурне обличчя; la ~a lando країна померлих; ~e скорботно, траурно; ~e vestita траурно одягнений, одягнений у жалобу / траур; ~i *vt, vn* тужити, сумувати, оплакувати (*небіжчика*); носити жалобу; ~aĵ/o/j траурні ритуали, траурна церемонія; ~ant/o той, що сумує / тужить за небіжчиком, той, що оплакує небіжчика; ~ist/in/o плакальниця; ~ul/o особа в жалобі / траурі.

***funel|o** **1.** лійка; *спец.* розтруб; **2.** вирва; ~i *vt* лити через лійку.

funel/form/a лійкоподібний.

funel/vagon/o зал. пересувний завантажувальний бункер.

***fung|o** *бот.* гриб; грибок (*нижчий споровий мікроорганізм*); manĝebla ~o їстівний гриб; venena ~o отруйний гриб; поганка; atomeksploda ~o, atombomba ~o атомний гриб; ~o/j гриби [*царство Fungi, Mycota*]; malsuperaĵoj ~oj нижчі гриби; mitozosporaj ~oj незавершені гриби (*син. neperfektaĵoj ~oj*); neperfektaĵoj ~oj незавершені гриби [*Fungi imperfecti*]; superaĵoj ~oj вищі гриби; ◇ elkresk(ad)i kiel ~oj post pluvo рости як гриби після дощу; ~a грибний; грибковий; ~a toksigo отруєння грибами; ~aĵ/o грибок; грибоподібний наріст; ~ejoj цех вирощування грибів; грибовище (*місце в лісі*); ~et/o грибок, грибочок; ~icid/a фунгіцидний; ~icid/o *хім.* фунгіцид; ~olog/o міколог (*син. mikologo*); ~ologi/o мікологія (*син. mikologio*); ~oz/o *мед.* мікоз, грибкове захворювання (*син. mikozo*).

fung/o/form/a грибоподібний.

fung/o/kolekt/ant/o грибник.

fung/o/mort/ig/a див. fungicida.

fung/o/spor/o грибна спора.

fung/o/sup/o *кул.* грибний суп, грибна юшка.

fungus/o *мед.* фунгус, грибоподібний наріст.

funikl/o **1.** *бот.* насінна ніжка; **2.** *анат.* канатик, пуповина; mjelaĵoj ~j канатики спинного мозку; umbilika ~ пуповина; sperto ~ сім'яний канатик.

funikular||о фунікулер; ~а: ~а vagono фунікулерний вагон.

funk/o муз. фанк (стиль).

***funkci**||о у різн. знач. функція; la ~o de administranto функція адміністратора; la ~o de la stomako функція шлунка; plenumi siajn ~ojn виконувати свої функції; transpreni ~on перейняти / перебрати функцію; analitika, aroga, harmonia, indika, karakteriza, regresa, regula ~o мат. аналітична, зростаюча, гармонічна, характеристична показникова, спадна, регуляторна [узагальнена] функція; korelacia, memkorelacia ~o фіз. кореляційна, автокореляційна функція; plursenca, unusenca ~o мат. багатозначна, однозначна функція; ~а функціональний; ~а malordiĝo (або perturbo) функціональний розлад; ~і *vn* функціонувати; діяти, працювати (про механізм, установу); ~і kiel sekretario працювати секретарем, виконувати функції секретаря; la maŝino ~as bone машина працює добре; la teatroj ne ~os hodiaŭ театри не працюватимуть сьогодні; ~ад/о функціонування, діяльність, робота; ~іг/і 1. змусити функціонувати, змусити працювати; задіяти; 2. завести, запускати (годинник, двигун і т. п., = ekfunkciigi); ~іг/о 1. задіювання; 2. тех. пуск, запуск, введення; ~іст/о рідко, див. ~ulo; ~ул/о функціонер; відповідальний працівник.

funkcial/a мат. функціональний (про рівняння).

funkci/deklar/o інформ. проголошення функції.

funkci/kapabl||а здатний функціонувати, дієздатний; ~о здатність функціонувати, дієздатність.

funkci/nom/o інформ. ім'я функції, ідентифікатор функції.

funkcional/o мат. функціонал.

funkci/pov||а див. funkcikarabla; ~о див. funkcikarablo.

***funt/o** 1. фунт (одиниця маси в різних країнах); angla ~ англійський фунт (453,6 г); rusa ~ російський фунт (409,5 г); germana, franca ~ німецький, французький фунт (≈ 500 г); 2. див. pundo.

fuort||о військ. форт; ~ет/о невеликий форт.

fur/o зоол. тхір-альбінос, фретка [*Mustela putorius f. furo*] (син. ĉasputoro).

***furaĝ**||о фураж, корм, корми (для худоби); ~і *vn* фуражувати, заготовляти [добувати] фураж; ~ад/о фуражування, заготівля [добування] фуражу; ~іст/о фуражир, заготівельник фуражу.

furaĝ/bet/o с.-г. кормовий буряк.

furaĝ/brasiko с.-г. кормова капуста.

furaĝ/mank/o брак [нестаток, нестача] кормів, безкорм'я.

furaĝ/plant/o фуражна / кормова рослина [культура].

furaĝ/proviz||о запас фуражу; ~ад/о забезпечення фуражем.

furaĝ/rak/o ясла (годівниця для худоби у вигляді решітки, = rako).

furaĝ/rap/o с.-г. кормова ріпа, турнепс.

furaĝ/o/tranĉ/il/o корморізка.

fural/o хім. фурфураль, фурфурол.

furan||о хім. фуран, фурфуран; ~оз/о фураноза.

furfurol/o див. furalo.

furgon/o фургон.

***furi/o** 1. міф. фурія (тж перен. про злу жінку); 2. рідко, див. furiozo).

furier/o військ., заст. каптенармус; квартир'єр.

Furier||o 1. Фур'є (Жан Батист Жозеф Фур'є, французький математик); (f)~a: ~aj serioj ряди Фур'є; 2. Фур'є (Франсуа Марі Шарль Фур'є, французький соціаліст-утопіст).

***furioz**||a лютий, розлючений, розлютований, розлютілий, ярий, роз'ярений, роз'ярілий, роз'юшений, шалений, запеклий, несамовитий, нестямний, скажений, оскажений, осатанілий, розсатанілий, знавіснілий, буйний; ~a тайго розлючений бик; ~a vento шалений [буйний] вітер; kun ~a forto з шаленою силою; ~e люто, розлучено, шалено, запекло, несамовито, нестямно, скажено, оскажено, осатаніло, знавісніло; esti ~e enamiĝinta en ŝin бути шалено / нестямно закоханим у неї; ~i vn лютувати, шал(ен)іти; скаженіти, навісніти, сатаніти, мордуватися, буйствувати, бушувати; розм. казитися; ~o лють, шал, шаленість, шаленство, несамовитість, нестямність, оскаженіння, сказ; ~ig/i розлютувати, розлютити, роз'ярити, розсатанити, довести до казу; ~iĝ/i розлютуватися, розлютитися, розлютіти, ошаліти, оскаженіти, знавісніти, осатаніти, розбушуватися, дійти до казу [нестями]; ~ul/o буйна [розлучена, шалена, біснувата, осатаніла, оскаженіла] людина.

furioz/frenez||a буйно божевільний (прикм.); ~ul/o буйно божевільний (ім.).

furm/o кул. фурм(-д'Амбер) (сорт сиру).

furnari/o орн. птах-пічник [Furnarius].

furnitur/o фурнітура; приладдя; доклад (кравецький).

furol/o див. furalo.

***furor**||o фурор, гучний [шалений] успіх; ~i vn робити фурор, мати шалений успіх; ~aj/o що-н., що спричинило фурор; шлягер; хіт; бестселер; блокбастер; окраса сезону; ~ul/o герой дня, герой сезону.

furor/kant/o хіт, шлягер.

furor/film/o бойовик (фільм).

furor/libr/o бестселер.

furor/list/o див. populareclisto.

***furunk**||o мед. фурункул, чиряк; ~oz/o мед. фурункульоз, чирякуватість.

***furz**||i vn фізіол. випускати гази; вульг. пердіти, бздіти; mi ~as pri tio мені на це насрати; ~o випускання газів, вульг. пердіння; гази; ellasi ~on випустити гази, перднути; diabla ~o! лайка; ~ul/o вульг. пердун, бздун.

fusil||o рушниця; іст. фузія, фузея, легкий мушкет; ĉas(ist)a ~o мисливська рушниця; dutuba ~o двостволька, двоствольна рушниця; kanelita ~o гвинтівка, нарізна рушниця; aŭtomata ~o автоматична [самозарядна] гвинтівка; ~a рушничний; ~i vn, vt стріляти з рушниці [гвинтівки]; ~ist/o 1. стрілець; 2. військ., іст. фузилер.

fust/o 1. арх. фуст, стовбур, стрижень (колони); 2. ложе, цівка (рушниці, арбалета і т. п.); ніжка (келиха, канделябра і т. п.); рукоятка, ручка (інструмента, плуга); деревко (прапора, списа); лучок (пилки) (у загальному знач. – частина предмета або знаряддя, перев. у вигляді стрижня, за яку держать або схоплюють).

***fusten/o** текст. байка, бумазея.

fusum/o фусума (паперова перегородка в японській оселі).

***fuŝ**||i vt робити що-н. наспіх, невміло, недбало, абияк, так-сяк, кепсько; партачити, халтурити, псувати; ~a зроблений наспіх, зроблений недбало [невміло, абияк, так-сяк, кепсько]; розм. партацький; зіпсований; халтурний; ~e недбало, невміло, абияк, так-сяк, кепсько, наспіх; ~e farі (з)робити абияк, [так-сяк], (с)партачити; ~ad/o партацтво, партачення, халтура; ~aj/o недбало [невміло] зроблена річ; брак, розм. халтура; ~ist/o, ~ul/o партач, халтурник, бракороб, горе-працівник; нездара, невмійко. Прим. fuŝ вживається як преф., перев. при дієслівних коренях, інколи при інших.

fuŝ/fabrik/aĵ/o бракований виріб, брак.

fuŝ/kontakt/o коротке замикання (*винадкове*, = *okaza kurta cirkvito*).

fuŝ/kuir||i *vt* готувати [варити] абияк, *розм.* партолити; **~ist/o** кухар-партач, горе-кухар.

fuŝ/labor||i *vn* халтурити, погано працювати, робити брак; **~o** погано зроблена робота, халтура, брак; **~aĵ/o** погано зроблений виріб, халтура, брак; **~ul/o** *див.* fuŝisto, fuŝulo.

fuŝ/mastr/um/ad/o недбале господарювання, безгосподарність.

fuŝ/miks/i *vt* розбавляти, розводити, змішувати (*з метою обману*).

fuŝ/paf/o *див.* misrafo.

fuŝ/palp/i *vt* грубо мацати, лапати.

fuŝ/parol/i *vn* говорити ламаною мовою, розмовляти суржиком, розмовляти сяк-так.

fuŝ/prononco неправильна [погана] вимова, акцент.

fuŝ/pentr||ad/o мазня (*невміле малювання*); **~aĵ/o** мазанина, мазня (*невміло, погано виконаний малюнок*); **~ist/o** мазій, горе-художник.

Fuŝun/o *геогр. н., м.* Фушунь (*Китай*).

fuŝ/verk||i *vt, vn* займатися писанною; **~ist/o** писака, горе-письменник, графоман.

***fut/o** фут (*міра довжини*); *angla* ~ англійський фут (30,48 см); *rusa* ~ російський фут (30,48 см); *franca* ~ французький фут (0,324 м); *prusa* ~ прусський фут (0,314 м).

futark/o *лінгв.* німецький рунічний алфавіт.

futbal||o футбол (*син.* piedpilkado, piedpilkludo); *ludi* ~on грати у футбол; *mondĉampionado de* ~o чемпіонат світу з футболу; **~a** футбольний; **~ist/o** футболіст (= *piedpilkisto*).

futbal/bot/et/o *сумн.* бутс, футбольний черевик.

futbal/matĉ/o футбольний матч.

futbal/pilk/o футбольний м'яч.

futbal/ŝu/o *сумн.* бутс.

futbal/team/o футбольна команда.

futur||o **1.** *грам.* майбутній час (= *estonteco, estonta tempo, venonta tempo, os-tempo*); **2.** майбутнє, майбутність, майбуття, прийдешнє, прийдешність (= *estonteco*); **~a** **1.** *грам.* стосовний до майбутнього часу; **~a** *participo* дієприкметник майбутнього часу; **2.** майбутній, прийдешній; **~e** у майбутньому; **~ism/o** *мист., літ.* футуризм; **~ist/o** футурист; **~olog/o** футуролог; **~olog/i/a** футурологічний; **~olog/i/o** футурологія.

fuz||i *vn* згоряти без вибуху, безшумно запалюватися (*про порох*); **~aĵ/o** ракетне паливо; **~il/o** *ав.* ракетний двигун, реактивний двигун ракетного типу; *ракета* (*що має такий двигун*).

fuz/avi/o, fuz/aviad/il/o *ав.* ракетоплан, реактивний літак (*з ракетним двигуном*).

fuze/o *військ.* підричник, висадник; запал; *perkuta* ~ ударний підричник; *fuza* ~ піротехнічний підричник; дистанційний підричник; *prokrasta* ~ підричник уповільненої дії.

fuzel||o *хім.* сивушна олія; **~a** сивушний.

fuzelaĝ||o *ав.* фюзеляж; **~a** фюзеляжний.

fuzi/o **1.** *фіз.* фузія, злиття [синтез] ядер (*син.* nuklesintezo); **2.** *ек.* фузія, злиття компаній.

fuzilier/o *див.* fusilisto.

fuzulin||o *палеонт.* фузуліна [*Fusulina*] (*викопна одноклітинна тварина*); **~ed/o/j** фузулініди [*родина Fusulinidae*].

G

***g 1.** 8-а буква есперантського алфавіту; **2.** тај муз. G (назва ноти в системі буквених позначень, = sol); *~**o** назва цієї букви.

gabar/o мор. габара; баржа; ліхтер.

gabarit/o габарит.

gabardin/o текст. габардин.

Gaberon/o геогр. н., м. Габороне (столиця Ботсвани).

gabi/o військ., іст. габіон, тур (= terkorbo).

gabl/o арх. **1.** шпиль; стрілчастий фронтон; **2.** трикутний карниз (над стрілчастою аркою).

Gabon/o геогр. н., кр. Габон.

gabr/o мін. габро.

Gabriel/o Гаврило, Гавриїл, Габрієль, Габрієло (чол. ім'я); ~**a** Габрієла (жін. ім'я).

***gad/o** **1.** сушена несолона тріска; **2.** іхт. тріска [Gadus]; ~**ed/o/j** тріскові [родина Gadidae].

Gad/o бібл. Гад; (**g**)~**id/o** гадит.

gadmes/o дилдо, штучний член, фалоімітатор.

gad/o/form/aj іхт. тріскоподібні [ряд Gadiformes].

gadolini/o хім. гадоліній.

gadolinit/o мін. гадолініт.

gael/o етн. гел, гаєл (представник кельтської народності); ~**a** гельський, гаєльський; la ~a lingvo гельська мова.

gaf/o мор. гафель, похила рея.

gag/o кіно, театр. гег, реприза, комічний епізод.

gagat/o мін. гагат.

gage/o бот. зірочки, гусяча цибулька [Gagea] (син. orstelo).

gaĝ/o застава (маїно, річ, гроші, = garantiaĝo).

gaĝet/o **1.** нове пристосування; пристрїй; технічна новинка; гаджет; **2.** причандал.

gain/o **1.** облягаюча спїдня сорчка, облягаюча комбінація; чохол (під прозору сукню); **2.** тех. захисна манжета (для кабелю, електропроводів і т. п.); **3.** бот. полісахарїдний чохлик, полісахарїдна капсула; піхва (оболонка на органах деяких бактерїй і водоростєй).

gain/bakteri/o/j бакт. нітчасті бактерїй.

gain/korset/o еластичний жіночїй корсет [корсаж].

***gaj/o** веселїй; ~**a** homo, konversacio весела людина, розмова; ~**a** koloro, pejzaĝo веселїй колїр, пейзаж; ~**aj** okuloj веселї очі; en ~**a** stato напідпитку, під чаркою; ~**e** весело; ~**i** vi веселїтїся, бути в гарному настрїй; ~(**ec**)/**o** веселїсть, веселощї; ~**et/a** веселєнький, пожвлений; ~**ig/a** звеселяючий; ~**ig/i** (роз)веселїти; звеселїти, оживїти; ~**ig/ist/o** забавник, потїшник, витївник; ~**ul/o** веселїн, рїдїше весельчак.

Gaj/o Гаї (давньоримське чол. ім'я).

gajak/o див. gvajako.

gajakol/o див. gvajakolo.

***gajl|o** бот. гал, чорнильний горішок, дубове яблучко; ~**at/a**: ~ata acido хім. галова кислота; ~**at/o** хім. галат, сіль галової кислоти.

gajlard/o 1. гальярда (старовинний танець); 2. бот. гайлардія, гаярдія [*Gaillardia*].

gajl/insekt/o горіхотворкова комаха.

gajlusac/o бот. гейлюсакія [*Gaylussacia*].

***gajn|i** vt 1. виграти; ~i monon en (la) loterio виграти гроші на лотереї; ~i batalon виграти бій; ~i en kartludo виграти в карти; ~i tempon виграти час; mi multe ~is de (або el) tio я багато виграв від цього; 2. прихилити [привернути, залучити, перетягти] до себе [на свій бік, на свою сторону]; 3.: ~i (venton) мор. піймати вітер, спустатися, відвертатися (направляти корабель так, щоб вітер ставав більш попутним); 4. нрк., див. perlabori; ~a виграшний; ~o виграш; rezigni pri ~o відмовитися від виграшу.

gaj/viv/ul/o гульвіса, бонвіван.

gaj/vizaĝ/a з веселою міною.

gak|i vn гелготати, гелготіти, гелгати, гегекати, герготіти (= anserbleki); ~**ad/o** гелготіння, гелгіт, гегекання.

I ***gal|o** фізіол. жовч (тж перен.); ~**a** жовчний; ~a veziko жовчний міхур (= kolecisto); ~a malsano мед. жовтяниця, жовтуха (= iktero); ~aj acidoj жовчні кислоти; ~a kritiko перен. жовчна критика; ~e жовчно; ~**ec/o** жовчність.

II **gal/o** фіз. гал (позасистемна одиниця прискорення).

gala/o велике офіційне свято.

galag/o зоол. галаго [*Galago*].

***galaksi|o** астр. галактика; (**G**)~**o** Галактика, Чумацький Шлях (галактика, у якій знаходяться Сонце і Земля); ~**a** галактичний.

galaksi/amas/o скупчення галактик.

galaktit/o мін. галактит.

galaktokinaz/o біохім. галактокіназа.

galaktoz/o хім. галактоза.

galalit|o галаліт (різновид пластмаси, син. arta korno); ~**a** галалітовий.

gal/amar/a гіркий як жовч.

galang/o 1. бот. альпінія галанга [*Alpinia galanga*]; 2. кореневище альпінії галанга або альпінії лікарської (застосовується в медицині і кулінарії).

I***galant/o** бот. підсніжник [*Galanthus*]; peĝa ~ підсніжник білосніжний [*G. nivalis*] (син. peĝborulo).

II***galant|a** галантний, вишукано ввічливий, люб'язний; ~a viro галантний чоловік; ~a tono галантний тон; ~e галантно, ввічливо; ~i vn бути галантним; ~aj/o галантний вчинок; галантна, ввічлива поведінка; галантне обходження; ~**ec/o** галантність, вишукана ввічливість, люб'язність; ~**ul/o** галантний чоловік, галантна людина, розм. галант.

***galanteri/o** галантерея; ~**a** галантерейний; ~a butiko (або vendejo) галантерейний крамниця; ~aj/o галантерейний виріб, галантерейний товар; ~ej/o галантерейний магазин, галантерейна крамниця; ~**ist/o** галантерейник.

***galantin/o** кул. холодець, драглі.

Galapag/o/j геогр. н. Галапагос, Черепаші острови (Тихий океан, Еквадор).

galat|o бібл., іст. галат; epistolo al la ~oj послання до галатів; (**G**)~**io**, (**G**)~**uj/o** кр. Галатія.

Galate/a міф. Галатея (у грецькій міфології: морське божество).

galb||o мист. вигин, вигнутий контур (якого-н. штучного предмета: колони, ніжки, спинки стільця і т. п.); ~і vt надавати вигнутого обрису; ~ita komodo вигнутий комод.

galban/o хім. гальбан (рослинна смола)

galbul||o орн. якамара [Galbula]; ~ed/o/j якамарові [родина Galbulidae].

gal/dukt/o анат. жовчний прохід.

I gale/o друк. складальна (або набірна) дошка.

II gale/o іхт. пилохвіст [Galeus].

galeas/o мор. галеас, гальєс (велика галера).

galeg||o етн. галісієць, гальєг; ~а галісійський; la ~a lingvo галісійська мова; ~e по-галісійському, по-галісійськи; **(G)~i/o** геогр. н. Галісія (область в Іспанії); ~in/o галісійка; **(G)~uj/o** див. (G)~іо.

galen/o мін. галеніт, свинцевий блиск.

galen/detekt/il/o радіо кристалічний детектор (= kristaldetektilo).

galen/ricev/il/o радіо детекторний приймач (= kristalricevilo).

galeopitek/o зоол. шерстокрил, кагуан [Synocephalus, сін. Galeopithecus].

galeops/o бот. жабрій [Galeopsis].

gale/prov/aĵ/o друк. гранка.

***galer||o** мор. галера; ~а галерний; ~ul/o галерник.

***galeri/o** 1. у різн. знач. галерея; ~o de pentraĵoj картинна галерея; mineja ~o шахтна галерея; штрек, штольня; subtera ~o підземний хід; 2. театр. галерея, розм. гальорка (= розм. pulbalkono).

galerid/o орн. чубатий жайворонок [Galerida].

galer/mastr/o власник галери.

galer/pun/o покарання галерою.

Galez/o див. Galojo.

I galg/o бот. козлятник [Galega]; oficina ~ козлятник лікарський [G. officinalis] (сін. karporuto).

II galg/o нрк. шибениця (= pendumilo, pendigilo).

galgal/o рідко, див. tumulo.

gal/humor/a жовчний (про настрій), злий, дратівливий.

I gali/o бот. підмаренник [Galium]; alkroĉa ~ підмаренник чіпкий [G. aparine]; arbara ~ підмаренник лісовий [G. sylvaticum]; marĉa ~ підмаренник болотний [G. palustre]; odora ~ підмаренник запашний [G. odoratum].

II gali/o хім. Галій (елемент), галій (проста речовина).

Galici||o геогр. н., регіон Галичина (Україна, Польща); **(g)~a** галицький; **(g)~an/o** галичанин; **(g)~an/in/o** галичанка.

galicism/o див. francismo.

galikan||o церк. галлікан; ~а галліканський; ~а liturgio галліканська літургія; ~ism/o галліканство.

Galile||o 1. бібл., геогр. н., кр. Галілея; 2. див. Galilejo; **(g)~a** галілейський; **(g)~an/o** галілеєць.

Galilej/o (Галілео) Галілей (італійський математик, фізик і астроном).

galimati/o нісенітниця, дурниця; безладна балаканина (або писанина).

galin/o орн. курка (родова назва) [*Gallus*].

galin/o/form/a/j орн. куроподібні [ряд *Galliformes*] (син. kokobirdoj).

galinag/o орн. баранець звичайний [*Gallinago gallinago*]; **2.** баранець [pid *Gallinago*]; granda ~ баранець болотяний, дупель [*G. media*]; malgranda ~ гаршнеп (малий) [*Lymnocryptes minimus*].

galinol/o, galinul/o орн. комишниця, водяна курочка [*Gallinula*] (син. akvokoko, marĉokoko).

galinsog/o бот. галінсога, незбутниця [*Galinsoga*].

galion/o мор. галіон.

galiot/o мор. галіот.

galium/o див. galio II.

galjon/o галон (міра рідин); angla ~ англійський галон (4,54 л); usona ~ американський галон (3,78 л).

gall/o див. gailo.

Galoj|o Галуа (французький математик, = Galezo); **(g)~a:** (g)~a grupo група Галуа.

***galon|o** галун, галунова тасьма, нашивка, личко, петлиця; serĝentaj ~oj сержантські нашивки [лички]; ~i vt обшивати [окантовувати, прикрашати, оздоблювати] галуном; ~et/o вузький галун.

***galop|i** vp галопувати, скакати [бігти, іти] галопом; ~e галопом; ~o **1.** галоп (швидкий біг коня навскач); plena ~o кар'єр; **2.** галоп (баварський та угорський танець і музика до нього).

galop/danc/o див. galoro 2.

galop/konkurs|o перегони, скачки; ~ej/o див. hipodromo.

***galoŝ/o** калоша.

gal/ŝton/o мед. жовчний камінь, камінець у жовчному міхурі або жовчних протоках (= galvezika kalkuluso, kolecista kalkuluso, koledoka kalkuluso).

galus/o шина (спортивного велосипеда).

Galvan|o Гальвані (італійський учений); **(g)~o** ел. дія постійного струму; **(g)~a** гальванічний; (g)~a elektro гальванічна електрика; **(g)~aj/o** друк. гальвано, гальванопластичне кліше; **(g)~ism/o** мед. гальванізм; **(g)~iz/i** гальванізувати; **(g)~iz/o** тех., мед. гальванізація; **(g)~iz/ej/o** гальваніка, гальванічний цех, гальванічна дільниця; **(g)~iz/ist/o** гальваністик.

galvan/o/kaŭter/o мед. гальванокаутер.

galvan/o/metr/o ел. гальванометр.

galvan/o/plastik/o тех. гальванопластика.

galvan/o/skop/o ел. гальваноскоп.

galvan/o/stegi/o тех. гальваностегія.

galvan/o/teknik/o тех. гальванотехніка.

galvan/o/terapi/o мед. гальванотерапія.

galvan/o/tipi/o друк. гальванотипія.

gal/vezik/o анат. жовчний міхур (син. kolecisto, ĥolecisto).

***gam/o** у різн. знач. гама, (муз. ще) звукоряд; діапазон, спектр; maĵora, minora ~ мажорна, мінорна гама; kromata ~ хроматична гама; ~ de koloroj гама кольорів, кольорова гама; ~ de ondoj радіо діапазон хвиль.

gama гамма (грецька буква Г, γ).

gama/globulin/o, gama-globulin/o фізіол., хім. гамма-глобулін.

gama/kvantum/o, gama-kvantum/o фіз. гамма-квант.

gamar/o зоол. бокоплав [*Gammarus*].

gama/radi||o/j, gama-radi||o/j, γ-radi||o/j фіз. гамма-промі́ння, гамма-промені; **~ad/o** гамма-випромі́нювання.

***gamaŝ/o** гамаша, гетра.

gamaŝ/pantalon/o в'язані рейтузи.

gamb/o нога (уся нога людини).

Gambi||o геогр. н. **1.** р. Гамбія (Гвінея, Сенегал, Гамбія); **2.** кр. Гамбія; **(g)~a** гамбійський; **(g)~an/o** гамбієць.

gambit/o шах. гамбіт.

gamb/o/vjol/o муз. гамба, віола да гамба; тенорова віола, мала басова віола.

Gambrin/o міф. Гамбрінус (казковий фламандський король, якого вважають винахідником пива).

gambuzi/o іст. гамбузія [*Gambusia*].

gamel/o казанок (похідний).

gameli/o іноді тај, іст. гамеліон (сьомий місяць у давньогрецькому календарі).

gamelan/o муз. гамелан (індонезійський національний оркестр).

gamet||o біол. гамета; **~uj/o** гаметангій.

gametofit/o бот. гаметофіт.

gam/noto див. toniko 1.

gamopetal/o/j див. kuniĝpetaloj.

gamosepal/o/j див. kuniĝsepaloj.

gam/sign/o муз. знак альтерації, ключовий знак.

Gana/o геогр. н., кр. Гана.

ganaŝ/o ганаш (задній кут нижньої щелепи у коня).

gandarv/o рел. гандхарва (напівбог в індуїзмі).

gandi/ism/o політ. гандизм (доктрина національно-визвольного руху в Індії в 20-40 рр. ХХ ст.).

gandur/o гандура (тунікоподібна сорочка, яку носять арабські чоловіки).

Ganeŝ/o рел. Ганеша (в індуїстській міфології „владика гани” – божеств, що входили до свити Шиви).

gang||o геол. **1.** заст. рудна жила; (= (min)vejno); **2.** жильна порода, материнська порода; **~uj/o** заст., див. ~o 2.

Gang/o геогр. н., р. Ганг (Індія).

***gangli||o** анат. ганглі́й, нервовий вузол; **~a** гангліозний; **~it/o** мед. ганглі́т, запалення нервового вузла; **~o/plegi/a** фарм. гангліоплегічний; **~oplegia** medikamento гангліоплегічний медикамент.

ganglion||o анат., заст. лімфатичний вузол (= limfadeno, limfononodo); **~it/o** адені́т, запалення лімфатичної залози (= limfadenito).

***gangren||o** мед. гангрена; **~a** гангренозний; **~iĝ/i** стати гангренозним.

gangster||o гангстер; **~a** гангстерський; **~ism/o** гангстеризм.

Ganimed/o 1. міф. Ганімед (прекрасний троянський царевич, якого вкрав посланий Зевсом орел і заніс на Олімп, де юнак став виночерпєм); 2. астр. Ганімед (супутник Юпітера).

Gansu/o геогр. н. Ганьсу (провінція в Китаї).

***gant||o** рукавичка; leda, kайĉuka, silka, punta, boks(ist)a ~o шкіряна, гумова, шовкова, мереживна, боксерська рукавичка; surmeti (або surĝovi) ~on надіти (або натягнути) рукавичку; ◇ ĵeti la ~on (al iu) кидати кому-н. рукавичку (викликати на поєдинок); delevi la ~on підняти рукавичку (прийняти виклик); ~i vt надіти рукавички [рукавиці]; mi ~is min я надів рукавиці; ~ist/o рукавичник; ~uj/o бардачок (в кабіні автомобіля).

gant/(far)/isto див. gantisto.

gant/pup/o театр. лялька, що надягається на руку, лялька-рукавичка (= pupo).

gantr/o тех., зал. портал, сигнальний місток (над зал. колією або шосе).

gap||i vn видивлятися, розм. ловити гави / гав; витрішки продавати [купувати]; ~e: ~e stari витрішки продавати; ~ul/o роззява, гав.

gap/vag/i vn вештатися / тинятися, роздивляючись; ловити гави / гав.

***garaĝ||o** 1. авт. гараж; 2. зал. депо; ~i vt поставити в гараж [депо]; ~ist/o механік-ремонтник; автослюсар; робітник депо, розм. деповець.

garaĝ/trak/o зал. тупик, запасна колія.

***garanti||i** 1. vt гарантувати, забезпечувати; ~i al iu sukceson гарантувати кому-н. успіх; 2. vt гарантувати, запобігати; ~i iun de (або kontraŭ) eraro гарантувати когоч-н. від помилки; 3. vn гарантувати, ручатися; ~i por (або pri) iu гарантувати / ручатися за когоч-н.; ~a гарантійний; ~a periodo гарантійний період; ~e під заставу; ~o гарантія; поручка; doni ~on de unu ĵago дати гарантію на рік; doni plenan [centprocentan] ~on дати повну [стопроцентну] гарантію; *~aĵ/o застава, заклад; фант (у гри); (= gaĝo); prunte preni ion kontraŭ ~aĵo позичити щоч-н. під заставу; ~ant/o гарант; поручитель; ~it/a гарантований; ~ita prezo гарантована ціна; *~ul/o заручник (син. ostaĝo).

garanti/don/i vt дати в заставу, заставити, закласти.

garanti/prunt/ist/o лихвар.

Garapan/o геогр. н., м. Гарапан (столиця Маріанських Островів).

***garb||o** сніп; пук, пучок; ~o da greno сніп збіжжя; ~o de radioj сніп променів; ~ar/o копа, полукіпок, ожерел, скирта; ~ar/ig/i ставити в копи; ~ej/o клуня, стодола; ~ig/i в'язати снопи, в'язати у снопи; ~ig/o в'язання снопів; ~ig/il/o снопов'язалка; ~ig/ist/o снопов'язальник.

garcini/o бот. гарцинія [Garcinia].

***gard||i** vt (kontraŭ, de, antaŭ io) берегти; оберігати; обороняти, боронити, хоронити, охороняти; вартувати, чатувати; стерегти, пильнувати; ~i iun kontraŭ (de) malfeliĉo оберігати [хоронити, охороняти] когоч-н. від нещастя; ◇ ~i kiel la globon de la okulo (або kiel pupilon de sia okulo) берегти як зіницю ока; Dio ~u! хай / нехай Бог боронить!, борони / боронь Боже!; ~u min Dio kontraŭ amikoj, kontraŭ malamikoj mi ~os min mem бережи нас, Боже, від друзів, а з ворогами ми самі дамо раду; si/n ~i остерігатися, берегтися, бути обережним; ~u vin! бережіться!; ~a охоронний, вартовий, сторожовий, караульний; ~e 1. на варті, на сторожі, насторожі; stari ~e див. gardostari; 2. обережно; tre ~e дуже обережно; ~o охорона, оберігання, варта, вартування, сторожа, розм. караул; пильнування, нагляд; plenumi ~on здійснювати охорону; бути на варті, нести варту; sub ~o під охороною, під вартою [наглядом]; preni sian ~on заступити на варту; meti sub ~on поставити під охорону; ~ad/o оберігання, охорона, оборона, вартування, чати, сторожа, розм. караул; пильнування, нагляд; (дія); ~ant/o вартовий (у знач. ім.), караульний (у знач. ім.); ~ant/ar/o охорона, варта, сторожа, чати, розм. караул; нагляд; (загін, група осіб); ~at/aĵ/o об'єкт під охороною; предмет охорони, нагляду; ~ej/o місце утримування

під охороною, приміщення, що охороняється; **~il/o** *тех.* запобіжник; **~ist/o** сторож, охоронець; **~ist/ej/o** вартівня, вартова [сторожова] будка, караульне [сторожове] приміщення; сторожка.

gard/akompan/i *vt* *рідко, див.* eskorti.

gard/angêl/o *ангел-хоронитель.*

gardenal/o *фарм.* гарденал.

***gardeni/o** *бот.* гарденія [*Gardenia*].

gard/o/ĉambr/o *див.* gardistejo.

gard/o/deĵor/i *бути на варті [караулі, сторожі, чатах], вартувати, сторожити.*

gard/o/hund/o сторожовий пес / собака.

gard/o/kest/o *див.* kiraskesto.

gard/o/part/o час варті, чування.

gard/o/serv/o сторожова служба, охоронна служба, служба охорони.

gard/o/star||i *vn* стояти на варті [караулі, сторожі, чатах], бути на посту; вартувати, чатувати, сторожити.

gard/o/temp/o *див.* gardoparto.

gard/o/ŝrank/o *див.* kirasŝranko.

gard/o/tur/o сторожова башта, сторожова вишка.

gard/rel/o захисне поруччя (*на краю моста, провалля і т. п.*), рейкова огорожа; балюстрада; парапет; перила.

garen/o **1.** місце, де водяться дикі кролі; **2.** *сумн.* кролячий сажок.

Gargantu/o Гаргантюа (*літ. персонаж; тж перен.*).

***gargar||i** *vt* **1.** полоскати, прополіскувати (*склянку, білизну, горло*); **2.** *див.* elgargari; **~o**, **~ad/o** полоскання; **~aĵ/o** розчин для полоскання.

gargojl/o *арх.* гаргуля, горгуля (*виступаючий кінець ринви у вигляді драконоподібного змія, з рота якого стікає вода*).

gari/o *бот.* гарія [*Garrya*].

garig/o гарига (*низькорослий чагарник у Середземномор'ї*).

***garn||i** *vt* доповнювати, додавати; споряджати, опоряджати, приробляти, обладнувати, забезпечувати; оздоблювати, прикрашати; *кул.* гарнірувати, додавати гарнір; **~i** *tablon* накрити на стіл; **~i** *barelon per feraj ringegoj* спорядити бочку залізними обручами; **~i** *robon per brodaĵoj* оздобити сукню вишивкою; **~i** *per citrontranĉaĵoj* прикрасити скибками лимона; **~i** *bibliotekon per libroj* забезпечити бібліотеку книжками; **~ad/o** забезпечення; оздоблення; *кул.* додання гарніру, заправка, присмачування, здобрювання; **~aĵ/o** прикраса, оздоба; *кул.* гарнір, заправка; *тех.* прокладка (*для ізоляції, ущільнення і т. п.*).

garnierit/o *мін.* гарнієрит.

***garnitur/o** гарнітур; набір; комплект; **~ de manĝilaro** столовий гарнітур.

***garnizon||o** *військ.* **1.** залога, гарнізон; **2.** *див.* ~ejo; **~a** залоговий, гарнізонний; **~e:** resti ~e стати [розміститися] залогою / гарнізоном; **~i** *vn* стояти залогою / гарнізоном; **~an/o** військовослужбовець залози / гарнізону; **~ej/o** стоянка залози / гарнізону; залогове / гарнізонне місце; **~estr/o** начальник залози / гарнізону.

***garol/o** *орн.* сойка [*Garrulus*]; muta ~ кукша тайгова [*Perisoreus infaustus*].

garol/koraci/o *орн.* сиворакша звичайна [*Coracias garrulus*].

Garon/o *геогр. н., р.* Гаронна (Франція).

***gas||o** газ; *natura* ~o природний газ; *inerta* ~o інертний газ; *likvigita* ~o зріджений газ; *venena* ~o отруйний газ; *asfiksia* ~o удушливий газ; *larmiga* ~o сльозоточивий газ; *marĉa* ~o болотний газ, метан (= metano); *mustarda* ~o гірчичний газ, іприт (= iperito); *paraliziga* (або *paralizanta*) ~o паралізуючий газ; *ridiga* ~o закис азоту, звеселяючий газ (= ridgaso); *vezikiga* ~o шкірно-наривний газ; *fermi* ~on закрити газ (в газовій плиті, печі і т. п.); *malfermi* ~on відкрити газ (в газовій плиті, печі і т. п.); *doni plenajn* ~ojn авт. дати повний газ; *haltigi la* ~ojn авт. збавити газ; ~а газований; ~**es/o** газоподібний стан, газоподібність; ~**ig/i** перетворити в газ, перевести в газоподібний стан, газифікувати; ~**ist/o** газовик, робітник газового виробництва; ~**uj/o** 1. див. *gasbotelo*, *gasbotelego*; 2. див. *gasrezervujo*; ~**um/a**: ~uma *veturilo* душогубка (автомобіль); ~uma *kamero* див. *gaskamero*; ~**um/i** *vt* убити [умертвити, задушити, стратити] газом, стратити в газовій камері.

gas/aer/miks/aj/o газоповітряна суміш.

gas/akv/o газувана вода.

gas/alarm||o військ. хімічна тривога; ~а: ~a *signalo* сигнал хімічної тривоги.

gas/atak/o військ. газова атака, хімічний напад.

gas/bek/o газова конфорка; наконечник газового пальника (= *flambeko*, (gas)flamingo).

gas/botel||o газований балон; ~**eg/o** газований балон (великого розміру), газований резервуар, газгольдер.

gas/brul/il/o газований палик.

gas/cilindr/o див. *gasbotelo*.

gas/ĉambr/o див. *gaskamero*.

gas/fabrik/o газований завод, газова фабрика.

gas/fajr/il/o газова запальничка.

gas/far/ej/o див. *gasfabriko*.

gas/flam||o газове полум'я; ~**ig/il/o** газова запальничка; ~**ing/o** див. *gasbeko*.

gas/form/a газоподібний.

gas/forn/o газова піч.

gas/fornel/o газова плита.

gas/hejt/ad/o газове опалення.

gas/hos/o газований шланг.

gas/industri/o газова промисловість.

gas/inter/ŝanĝ/o фізіол. газообмін.

gas/kamer/o газова камера; душогубка.

gas/kartoĉ/o газований патрон.

gas/kompt/il/o рідко, див. *gasmetro*.

gaskon||o 1. *етн.* гасконець; 2. *перен.* хвалько, хвастун, чванько (= *fanfaronulo*); ~**i** *vn* хвалитися, вихвалитися, хвастати, задаватися, чванитися, виставляти себе героєм; (G)~**i/o**, (G)~**uj/o** *геогр. н.* Гасконь (*іст. область у Франції*).

gas/konduk/(il)/o див. *gasodukto*.

gas/kran/o газований (або газопровідний) кран.

gas/lamp/o газова лампа.

gas/lantern/o газований ліхтар.

gas/lum/o газове світло.

gas/mask/o військ. протигаз, газова маска (= kontraŭgasa masko).

gas/metr/o, gas/mezur/il/o газомір, газовий лічильник.

gas/milit/o хімічна війнад (= kemia milito).

gas/mort/ig/i убити [задушити] газом.

gas/motor/o газовий двигун [мотор].

gas/nombr/il/o див. gasmetro.

gas/obus/o військ. хімічний снаряд.

gas/odor/o запах газу.

gas/o/dukt/o газопровід (= gaskonduk(il)o).

gasogen/o газогенератор.

gasojl/o газойл, дизельне паливо, розм. солярка; (= dizelpetrolo, dizeloleo).

gas/ole/o 1. див. gasojlo; 2. див. gasoleno, gasolino.

gasometr/o 1. див. gasmetro; 2. див. gasrezervujo.

gas/odor/o запах газу.

gasolen/o, gasolin/o хім. газолін.

gas/paf/il/o газова зброя (*ністолет, револьвер*).

Gaspar/o Гаспар, Гаспаро (*чол. ім'я*).

gas/pedal||o авт. акселератор, педаль газу (= akcelilo 2); premi la ~n натиснути на газ [акселератор].

gas/prem/o тиск газу.

gas/proviz/ad/o газопостачання.

gas/put/o газова свердловина.

gas/rezerv/uj/o газовий резервуар; газосховище (*для зберігання газу*); газголдер, газометр.

gas/rifuĝ/ej/o газосховище (*для захисту людей від дії газів*).

gas/satur/it/a насичений газом, газований.

gas/ŝip/o судно для перевезення зрідженого газу.

***gast||o** гість; постоялец; ni havis ~ojn ми мали гостей; akcepti ~ojn приймати гостей; ◇ ~o sen avizo estas malagrabla surprizo непроханий гість гірше татарина; ~a гостьовий, для гостей; ~e у гостях; ~i *vn* 1. гостювати, бути в гостях; 2. гастролювати (= gastrolі); ~ad/o гостювання, гостини; ~ar/o збірн. гості; ~ej/a готельний; ~ej/o готель; заїждчий [постоялий] двір, заїзд; ~ej/estr/o хазяїн готелю; хазяїн заїждчого двору; ~em/a гостинний; ~ig/a: ~iga servo гостьова служба, служба з прийому гостей; ~ig/i приймати гостей; ~ig/ant/o хазяїн, той, що приймає гостей.

gast/aktor/o запрошений актор (*тимчасово запрошений до трупи*).

gast/am||a гостинний; ~o, ~ec/o гостинність.

gasteromicet/o/j бот. гастероміцети [*група Gasteromycetes*].

gasteroste/o *ixm.* колючка [*Gasterosteus*] (*син. dornofiŝo*).

gasteroste/(o)/form/a/j *ixm.* колючкоподібні [*ряд Gasterosteiformes*].

gast/labor/ist/o робітник-іммігрант, гастарбайтер.

gast/o/ĉambro вітальня.

Gaston/o Гастон (*чол. ім'я*).

gast/o/prez/o ціна перебування (*у готелі, пансіонатах і т. п.*).

gastornit/o *палеонт.* гасторніс [*Gastornis*] (*nmax*).

gast/profesor/o запрошений професор (*професор, запрошений з іншого університету, іншого міста для прочитання курсу лекцій*).

gastr||o *мед.* (складова частина терміну зі знач. „шлунок”); **~а** шлуноковий; **~algi/o** *мед.* гастралгія, біль у шлунку; **~it/o** *мед.* гастрит, запалення слизової оболонки шлунка (= stomakinflamo, stomakito).

gastr/ektomi/o *xip.* гастректомія, видалення шлунка.

gas/trink/aĵ/o газований напїй (= gassaturita trinkaĵo, ŝajmtrinkaĵo).

gastr/o/duoden/it/o *мед.* гастродуоденіт, запалення слизової оболонки шлунка і дванадцятипалої кишки.

gastr/o/enter/it/o *мед.* гастронтерит (запальне захворювання слизової оболонки шлунка і тонких кишок).

gastr/o/entero/kojl/it/o *мед.* гастронтероколіт (запальне захворювання шлунково-кишкового тракту).

gastrofil/o *ент.* шлуноковий овід [*Gastrophilus*].

gastr/o/intest/a шлуноково-кишковий.

gastroknemi/o *анат.* литковий м'яз.

gast/rol/i *vn* гастролювати (= gastі 2).

gastronom||o гастроном (*про людину*); **~і/a** гастрономічний; **~і/o** гастрономія (*знання і розуміння кулінарії*).

gastropak/o *ент.* товсточеревний шовкопряд [*Gastropacha*].

gastr/o/piedul/o/j *див.* gastropodoj.

gastropod/o/j *зоол.* гастроподи, черевоногі молюски [*клас Gastropoda*].

gastr/o/skop||o *мед.* гастроскоп; **~і/o** *мед.* гастроскопїя.

gastr/o/stomi/o *xip.* гастростомія (*операція утворення штучної зовнішньої норичі шлунка*).

gastr/o/tomi/o *xip.* гастротомія (*хірургічний розтин шлунка*).

gast/student/o студент, що навчається [стажується] в іншій країні.

gastrul/o *біол.* гастроула.

gas/tub||o газова труба (= gaskonduka tubo); **~ar/o** газопровідна мережа, газопровід (*система газопровідних труб у будинку*); **~ist/o** газопровідник.

gas/turbin/o газова турбїна.

gast/vizit||i *vt* відвїдати [побувати] (як гїсть); **~о** відвїдини, візит (*у ролі гостя*).

gas/valv/o газовий вентиль.

gas/veld||i *vt* зварювати за допомогою газу; **~ad/o** газозварювання; **~ist/o** газозварник, газозварювач.

gas/venen/it/a отруєний газом.

gatj/o гачі (*штани угорських селян*).

gaŭĉ/o гаучо (*аргентинський селянин, житель пампи, який зазвичай є вправним вершиником*).

gaŭĝ/o *тех.* рівнемір; щуп.

gaŭĝ/o/kran/o рівнемірний кран.

gaŭl||o *іст.* галл; **~а** галльський; **(G)~і/o**, **(G)~uj/o** Галлія (*територія, заселена таллами*).

gaŭl/o/rom/an/o житель Галлії часів Риму.

gaŭlteri/o бот. гаульте́рія [*Gaultheria*].

gaŭr/o зоол. гау́р [*Bos frontalis*, син. *Bos gaurus*].

Gaŭs||o Га́ус (німецький математик, фізик і астроном); (**g**)~**o** ел. га́ус (одиниця магнітної індукції); (**g**)~**a**: (**g**)~**aj** уіноуј ел. система одиниць Га́уса.

Gaŭtama/o див. Gotamo.

gavi/o орн. гага́ра [*Gavia*, син. *Colymbus*]; arкта ~ гага́ра чорново́ла [смуга́ста] [*G. arctica*]; blankbeka ~ гага́ра білодзьо́ба [*G. adamsii*]; granda ~ гага́ра полярна [*G. immer*]; ruĝgorĝa ~ гага́ра червоново́ла [*G. stellata*].

gavi/(o)/form/a/j орн. гагароподі́бні [ряд *Gaviiformes*, син. *Colymbiformes*].

gavial/o зоол. гавіа́л, гхаріа́л [*Gavialis*].

gavot/o гаво́т (тане́ць; мелодія до танцю).

***gaz||o** газ (тканина); ма́рля; ~**a** **1.** га́зовий; ма́рлевий; **2.** перен. ле́гкий, то́нкий, прозо́рий.

Gaza, Gaza/o геогр. н., м. Га́за (Ізраїль).

gazal/o літ. газе́ль, газаль.

***gazel/o** зоол. газе́ль [*Gazella*].

gazel/okul/a з очима, як у газелі, волоо́кий.

***gazel||o** часопис, періодичне видання, журнал, газета; ĉiusemajna ~о тижне́вик; ĉiutaga ~о щоденна газе́та (= ĵurnalo); ~**a** газе́тний, журна́льний; ~**aĉ/o** бульва́рна газе́та, репті́лька; ~**ar/a**: ~ara servo прес-служба, прес-це́нтр, прес-бу́ро; ~ara ataŝeo прес-аташе́; ~ara konferenco прес-конферен́ція; ~**ar/o** преса́; ~**ist/o** журналі́ст, газетя́р.

gazel/artikol/o газе́тна, журна́льна стаття.

gazel/bud/o, gazel/butik/o газе́тна будка, газе́тний кіоск.

gazel/el/tranĉ/aĵ/o газе́тна вирі́зка.

gazel/kiosk/o газе́тний кіоск, газе́тна будка.

gazel/kolekt/o підши́вка газет, журна́лів.

gazel/o/tek/o збі́рка газет, схови́ще газет.

gazel/(o)/stand/o див. gazetkiosko.

gazel/raport/o газе́тний репорта́ж.

gazel/serv/o прес-служба, прес-бу́ро, прес-це́нтр.

gazel/vend/ist/o продаве́ць газет, журна́лів.

gazolin/o нрк., див. gasoleno, gasolino.

gazon/o газон; дерен, трав'яни́й покриттє́ (футбо́льного поля, тені́сного корту і т. п.).

gazon/herb/o газонна трава.

gazon/tenis/o тені́с на траві, лаун-те́ніс (= laŭnteniso).

Gdansk/o геогр. н., м. Га́данськ (Польща).

GDR (скор. від Germana Demokratia Respubliko) НДР.

***ge-** **I.** преф. для позначення осіб обох статей: ~*patroj* батьки; ~*fratoj* брати і сестри; **II.** самостійно вжив. морфема: ~**a** спі́льний; па́рний; для обох статей; мі́шаний; ~**a** бале́жо спі́льна лазня; ~**a** edukado спі́льне виховання; ~**a** lernejo мі́шана шко́ла; ~**ig/i** з'єднати, сумі́стити (обидві статі); (с)парувати; ~**ig/i** поєднатися, (с)паруватися; ~**um/i** *vn* розм. займа́тися сексом (про чоловіка і жінку, = seksumi).

ge/am/ant/o/j зако́хані (у знач. ім.), зако́хана пара.

geastr/o бот. зі́рочник [*Geastrum*].

ge/av/o/j дід і баба, дідусь і бабуся.

ge/bo/frat/o/j свояки.

ge/bo/patr/o/j чоловікові батьки / родичі, свекор і свекруха; жінчині батьки / родичі, тесть і теща.

gebr/o рел. гебр (прихильник зороастризму в Ірані).

ge/dorm/i *vn фам.* займатися любовцями в ліжку, любитися в ліжку.

ge/educ/ad/o спільне виховання, спільне навчання (хлопчиків і дівчаток).

***ge/edz||o/j** подружжя, чоловік і жінка; ~а подружній; ~а paro подружня пара, подружжя; ~iĝ/a шлюбний, весільний; ~iĝa festo весілля; ~iĝa seremonio шлюбна церемонія, вінчання; ~iĝa vojaĝo шлюбна [весільна] подорож; ~iĝ/i одружитися, побратися, стати чоловіком і жінкою; ~iĝ/o одруження, шлюб; atesto pri ~iĝo свідоцтво про одруження.

***ge/fianĉ/o/j** наречений і наречена, наречені.

ge/fil/o/j син і дочка, сини та дочки; діти (обох статей).

ge/fire/o/j зоол. гефіреї [*тип Gephyrea*].

ge/frat/o/j брат і сестра, брати і сестри.

ge/fraŭl/o/j парубки і дівчата.

ge/hen/o геєна, пекло.

gej||o розм. гей, голубий (= samseksemulo); ~а призначений для геїв; ~in/o лесбіянка (= samseksemulino, lesbianino).

Gejger/o Гайгер, Гейгер (німецький учений).

Gejger-nombr/il/o фіз. лічильник Гайгера (= nombrilo de Gejger, gejgera nombrilo).

gejser/o геол. гейзер.

gejŝ||o гейша; ~ej/o школа гейш.

ge/jun/ul/o/j хлопці і дівчата, молодь (обох статей); пара молодих.

gek/o зоол. гекон [*Gecko*].

ge/kamarad/o/j товариші (обох статей).

ge/knab/o/j хлопці і дівчата.

ge/kon/at/o/j знайомі (чоловіки і жінки).

ge/kuŝ/i *vn розм.* (пере)спати, переспатися (лягти разом для занять сексом – про чоловіка і жінку).

ge/kuz/o/j двоюрідні брат і сестра; двоюрідні брати і сестри.

gel/o поет. мороз (= frosto).

gelat/o 1. див. glaciaĵo; 2. див. ĝelo.

***gelaten||o** хім. желатин(а); ~а желатиновий; ~aĵ/o желе (з тваринних продуктів); ~iĝ/i желатинуватися, стати драглистим.

Geldr/o геогр. н. Гелдерланд (провінція в Нідерландах).

gelf/o іст. гвельф.

gelidi/o бот. гелідіум [*Gelidium*].

geloz/o хім. агар-агар (= agaragar).

***gem/o** ґема, самоцвіт, дорогоцінний камінь (перев. оброблений, = juvelŝtono, multekosta ŝtono); ~isto гранувальник (дорогоцінних каменів).

Gemar/o рел. Гемара (друга частина Талмуду).

***ge/mastr/o/j** господарі (*господар і господиня*).

gemut/a *поет.* затишний, домашній; задушевний, привітний, добродушний (= hejmesa, agrabletosa, komforta).

I *gen||o *біол.* ген; *ceda* (або *recesiva*) рецесивний ген; *epistata* ~о епістатичний ген; *homeota* ~о гомеотичний ген; *hipostata* ~о гіпостатичний ген; *reguliga* ~о регуляторний ген, ген-регулятор; *struktura* ~о структурний ген; *superrega* ~о (або *domin(ant)a*) домінуючий ген; ~а генний; ~**ar/o** набір генів, геном.

II -gen- *мед., тех. суф.* зі знач. „що породжує, викликає, спричиняє”, н-д, *kancero~a* канцерогенний, ракотворний.

***gencian||o** *бот.* тирлич, терлич [*Gentiana*]; *flava* ~о тирлич жовтий [*G. lutea*]; *kalika* ~о тирлич звичайний [*G. pneumonanthe*]; *karpat* ~о тирлич карпатський [*G. carpatica*]; *printempa* ~о тирлич весняний [*G. verna*]; *sentiga* (або *klusiusa*) ~о тирлич Клузіуса [*G. clusii*]; ~**ac/o/j** тирличеві [родина *Gentianaceae*]; ~**al/oj** тирличевіті [порядок *Gentianales*].

***genealog||o** генеалог; ~**i/a** генеалогічний, родовідний; ~*ia arbo* генеалогічне / родовідне дерево; ~*ia pomaro* генеалогічна / родовідна таблиця; ~**i/o** **1.** генеалогія (*наука*); **2.** генеалогія, родовід.

ge/nep/o/j внук і внучка; внуки, онуки (*обох статей*).

gener||i *vt* **1.** *біол.* (по)родити (на світ), плодити, давати потомство (*перев. про осіб чол. статі, = naskigi*); *Abrahamo ~is Isaakon* Авраам породив Ісаака; **2.** *фіз.* породжувати, виробляти, генерувати (*електроенергію, = produkti*); **3.** *мат.* утворювати (*при переміщенні, = estigi* **2**, *naski* **3**); ~а генеративний, генітальний, дітородний; ~**aj organoj** генеративні [дітородні, статеві] органи, органи розмноження; ~**o, ~ad/o** **1.** виробництво; утворення; породження; (діто)народження; генерування; *spontanea ~ado* самозародження; **2.** (*тк. ~o*) *заст.* рід, родина, сім'я; (*у широкому знач. слова, = familia, idaro*); ~**ant/o** **1.** *мат.* твірна (точка, лінія, площина, = *estiganto, naskanto*); **2.** *мат.* елемент твірної множини; **3.** генератор (*той, хто творить що-н., є джерелом чого-н.*); *li estas vera ~anto de ideoj* він справжній генератор ідей; **4.** *рідко, див. reproduktanto*; ~**ant/ar/o** *мат.* твірна множина; ~**em/a** плодови́тий; ~**il/o** **1.** *інформ.* генератор (*програма*); **2.** *фам.* дітородний орган (= ~а *organo*); **3.** *заст., див. generatoro*; ~**int/o** *родитель, той, що породив.*

***generaci||o** покоління, генерація; *la nova ~o de poetoj* нове покоління поетів, нова генерація поетів; *la nova ~o de komputiloj* нове покоління комп'ютерів; ~**ar/o** *див. genealogio* **2.**

***general||o** **1.** *військ.* генерал; *brigada, divizia, korpusa, armea* ~о бригадний, дивізійний, корпусний, армійський генерал; **2.** *нрк., церк.* генерал (*титул глави деяких монашеских орденів, = ĝenerala estro*); *la ~o de la jezuitoj* генерал єзуїтів; ~а генеральський; ~**ar/o** генералітет; ~**es/o** генеральство.

general/edz/in/o жінка генерала, *розм.* генеральша.

generalisim/o *військ.* генералісимум (= *ĉefgeneralo*).

general-leŭtenant/o *військ.* генерал-лейтенант.

general-major/o *військ.* генерал-майор.

general-kolonel/o *військ.* генерал-полковник.

generator/o *ел.* генератор; *kontinukurenta* ~ генератор постійного струму; *alternkurenta* ~ генератор змінного струму; *altfrekvenco* ~ генератор високої частоти; *induktelektra* ~ електростатичний генератор; *kontinupolusa* ~ генератор постійного струму; *magnetelektra* ~ генератор на постійному магніті; *memekscita* ~ генератор із самозбудженням; *sinkrona, nesinkrona* ~ синхронний, асинхронний генератор; *brulenergia* ~ *див. dizelgeneratoro*.

gener/kapabl|a, gener/pov|a здатний до дітонародження, до розмноження, здатний плодити; **~o** здатність до запліднення [дітонародження].

genetik|o біол. генетика; **~a** генетичний (пов'язаний з генетикою); **~a** informo генетична інформація; **~ist/o** генетик.

genez|o гене́зис, гене́за, походження, виникнення; **~a** генетичний (пов'язаний з генезисом).

Genez/o рел. Буття (книга Біблії).

***geni|o** у різн. знач. геній; li estas mia bona **~o** він – мій добрий геній; li estas vera **~o** він – справжній геній; **~a** геніальний; **~aĵ/o** що-н. геніальне, геніальний твір; геніальна річ; геніальна ідея; **~ec/o** геніальність; **~ul/o** геній; (про геніальну людину, = **~o**).

***genist/o** бот. дрiк [Genista]; tinktura ~ дрiк красильний [G. tinctoria].

***genitiv/o** грам. родовий відмінок, генітив.

genocid/o юр., політ. геноцид.

genom/o біол. геном.

***genot/o** зоол. 1. генета звичайна [Genetta genetta]; 2. генета [pid Genetta].

genotip/o біол. генотип.

Genoveva див. Ĝenoveva.

***genr|o** у різн. знач. рід; vira, ina, neutra **~o** грам. чоловічий, жіночий, середній рід; **~a** родовий.

***gent|o** 1. рід, плем'я, народність; 2. біол., див. genro; **~a** родовий, племінний; **~estr/o** старійшина (роду).

Gent/o геогр. н., м. Гент (Бельгія).

gent/o/nom/o родове ім'я.

gent/o/patr/o прям., перен. родоначальник.

***genu|o** анат., тех. коліно; stari sur la **~oj** стояти на колінах; fali sur la **~ojn** пасти на коліна, стати [опуститися] на коліна; fleksi la **~ojn** схилити [преклонити] коліна; sidi sur ies **~oj** сидіти на чийх-н. колінах; la akvo estis alta ĝis la **~oj** води було по коліна; liaj **~oj** tremas у нього тремлять / трясуться коліна; **~a** колінний; **~a** doloro біль у коліні [колінах]; **~e** навколішки, на колінах; **~i** vi стояти навколішки [на колінах]; діал. клячати; **~ig/i** (по)ставити на коліна; **~iĝ/i** клякати, клякнути, стати [опуститися] на коліна; **~ing/o** наколінник (частина обладунку або спортивного спорядження, = genuŝirmilo).

genu/artik/o анат. колінний суглоб.

genu/fleks/i vi рідко 1. зігнути коліна (= fleksi la genuojn); 2. схилити коліна, стати [опуститися] на коліна (= fleksi la genuojn, genuiĝi).

genu/form/a, genu/hav/a тех. колінчастий, колінчатий.

genu/kav/o анат. підколінна ямка (= poplita kavoj, subgenua kavoj).

genu/ost/o див. patelo 1.

genu/sid/e навпочіпки, сидячи на колінах.

genu/ŝirmil/o наколінник (частина обладунку або спортивного спорядження).

genu/tub/o коліно, колінчаста труба.

гео... гео... (словотворчий елемент зі знач. „земля, земний”).

geobotanik|o геоботаніка; **~a** геоботанічний.

geocentr|a астр. геоцентричний; **~ism/o** геоцентризм.

geod/o геол. жерда (мінеральне утворення округлої форми).

***geodezi||o** геодезія; **~а** геодезичний; **~ist/o** геодезист.
geodinamik/o геодинаміка (син. dinamika geologio).
geofagi/o мед. геофагія.
geofizik||o геофізика; **~а** геофізичний; **~ist/o** геофізик.
geofon/o спец. геофон (прилад для реєстрації звукових хвиль у верхніх шарах земної кори).
geognozi/o геогнозія (стара назва геодезії).
***geograf||o** географ; **~i/a** географічний; ***~i/o** географія; **~i/ist/o** рідко, див. ~о.
geoid/o геод. геоїд.
geokemi||o геохімія; **~а** геохімічний; **~ist/o** геохімік.
geokronolog||o геохронолог; **~i/a** геохронологічний; **~i/o** геохронологія.
***geolog||o** геолог; **~i/a** геологічний; **~ia** старо геологічна карта; **~i/o** геологія; **~i/ist/o** рідко, див. geologo.
geomanci/o рел. геомантия, ворожіння з розкиданої землі.
geomedicin/o геомедицина.
***geometr||o** 1. геометр; 2. ент. а) п'ядун [Geometra]; б) представник родини п'ядунових (= geometredo); 3. землемір (= termezuristo); **~ed/o/j** ент. п'ядунові [родина Geometridae]; **~i/a** геометричний; ***~i/o** геометрія; analitika ~іо аналітична геометрія; ebena ~іо планіметрія; priskriba ~іо нарисна геометрія; spasa ~о стереометрія; **~ist/o** див. geometro 3.
geomorfolog||o геоморфолог; **~i/a** геоморфологічний; **~i/o** геоморфологія.
ge/onkl/o/j дядько і тітка; дядьки і тітки.
geopolitik||o геополітика; **~а** геополітичний; **~ist/o** геополітик.
georg||o рідко, див. kartvelo.
***Georg||o** Георгій, Юрій, Жорж, Джордж, Джорджо, Єжи, Дьордь, Йорг, Хорхе (чол. ім'я); **~а, ~et/a** Жоржетта (жін. ім'я).
Georgi/o геогр. н. 1. Джорджія (штат США); 2. див. Kartvelio, Kartvelujo.
georgik/o/j літ. георгіки.
georgin/o заст., бот. жоржина (= dalio).
Georg/urb/o геогр. н., м. Джорджтаун (столиця Гайани).
geosfer/o геол. геосфера.
geosinklinal/o геол. геосинкліналь.
geostatik/o фіз. геостатика.
geoteknik||o буд. геотехніка; **~а** геотехнічний.
geoterm||o геол. тепло (земних) надр; **~а** геотермальний, геотермічний; **~а** gradiento геотермічний градієнт; **~ism/o** тепловий стан (земних) надр; **~ik/o** геотерміка, геотермія (галузь геофізики, що вивчає температурні умови земної кори та Землі в цілому).
geotropism/o бот. геотропізм.
geotrup||o ент. гнойовик [Geotrupes] (син. sterkoskarabo); **~ed/o/j** пластинчастовусі [родина Geotrupidae].
gepard/o зоол. гепард [Acinonix jubatus] (син. ĉasleopardo).
***ge/patr||o/j** батьки, родичі, батько і мати; **~а** рідний, батьківський, отчий; **~а** lingvo рідна [материнська] мова; **~а** heredaĵo спадщина від батьків, батьківщина, патримоній.
gepid/o/j іст. гепіди (давньогерманське плем'я).

I ger/o бібл. гера (грошова одиниця і міра ваги, = 1/20 сикля або 0,6 г).

II ger||i *vt* буд. стикувати впоперек (під кутом 45°); **~o** стик.

***gerani||o** бот. герань, журавець [*Geranium*]; **~a** геранієвий; **~a** esenco геранієва ефірна олія; **~ac/o/j** геранієві [родина *Geraniaceae*]; **~al/o** хім. гераніаль; **~al/o/j** бот. геранієцвіті [порядок *Geraniales*]; **~at/a**: **~ata** acido хім. геранієва кислота; **~at/o** хім. геранат, сіль геранієвої кислоти; **~ol/o** хім. гераніол.

Gerard/o Герард, Джерард(о), Жерар (чол. ім'я).

gerber/o бот. гербера [*Gerbera*].

gerbil/o зоол. піщаник, піщанка [*Gerbillus*].

Gerda Герда (жін. ім'я).

geriatr||o мед. геріатр; **~i/a** геріатричний; **~i/o** геріатрія (галузь медицини, що вивчає хвороби людей похилого і старечого віку).

gerill||o герилья, гверилья, партизанська війна (у країнах Латинської Америки, = *partisanmilito*); **~an/o** герильяс, гверильяс, партизан (= *partizano* 2).

Gerion/o міф. Геріон (велетень з трьома тулубами, якого вбив Геракл).

geris/o ент. водомірка [*Gerris*] (син. *akvokura cimo*).

gerlen/o мор. перлінь.

***german||o** німець, германець; **~a** німецький, германський; **~e** по-німецькому, по-німецьки; (**G**)**~i/o** геогр. н., кр. Німеччина; **~ig/i** онімечувати; германізувати; перекласти німецькою мовою; **~iĝ/i** онімечитися; германізуватися; **~in/o** німкеня; **~ism/o** лінгв. германізм; **~ist/o** германіст; **~ist/ik/o** германістика; (**G**)**~uj/o** див. (**G**)**~io**.

German/o Герман (чол. ім'я).

germani||o хім. Германий (елемент), германій (проста речовина); **~at/a**: **~ata** acido германієва кислота; **~at/o** германат, сіль германієвої кислоти.

Germanik/o іст. Германік (прізвисько римського консула і полководця Тиберія Друза).

germanium/o див. *germano*.

german/lingv||a німецькомовний; **~i/o** німецькомовна територія, німецькомовний регіон.

Gernezej/o геогр. н., о-в Гернсі (Англійський канал, Велика Британія).

Geront/o Геронт (чол. ім'я).

gerontokrati/o іст. геронтократія (принцип управління, за якого влада належить старійшинам).

gerontolog||o геронтолог; **~i/a** геронтологічний; **~i/o** геронтологія (наука про причини і закономірності процесу старіння людини).

Gertrud/o Гертруда (жін. ім'я).

***gerundi/o** грам. 1. герундій; 2. дієприслівник.

gerundiv/o грам. герундив.

Gervaz/o Гervасій (чол. ім'я).

***ge/sinjor/o/j** пан і пані, пани і пані; панство; (при звертанні) пани і пані, панове, панство.

gesneri/o бот. геснерія, геснера [*Gesneria*].

***gest||o** жест; *fari* **~ojn** робити жести, жестикулювати; **~a**: *la* **~a** *lingvo* див. *gestolingvo*; **~e** жестом, жєстами; **~i** *vn* жестикулювати; **~ad/o** жестикуляція.

gestap||o іноді тај; іст., політ. гестапо; **~a** гестапівський; **~an/o** гестапівець.

gest/o/lingv/o мова жестів.

get/o гетто.

geta/o/j гета (японські босоніжки на дерев'яній підосві).

Getsemane, Getseman/o бібл. Гетсиманія, Сад Гетсиманський.

gett/o див. geto.

geum/o бот. гравілат [Geum].

geūz/o іст. гез (у період Нідерландської буржуазної революції 16 ст. опозиційний до іспанського уряду дворянин).

ghett/o див. geto.

giardi||o зоол. жиардія, лямблія [Giardia]; **~oz/o** мед. лямбліоз.

gib/i vt мор. зробити поворот через фордевінд; перекинути (вітрило).

gibelin/o іст. гібелін (представник політ. угруповання в Італії у 12-15 ст., що підтримувало претензії германських імператорів на владу на Аппенінському півострові).

giberelin/o бот., хім. гіберелін.

gibon/o зоол. гібон [Hylobates]; blankmana ~ гібон білорукий [H. lar]; nigramana ~ гібон чорнорукий [H. agilis].

Gibraltar/o див. Ġibraltaro.

Gibson/a: ~ Dezereto геогр. н. пустиня Гібсона (Австралія).

***gīcēt||o** віконце (каси, дверей тюремної камери і т. п., = fenestreto); **~ej/o** касовий зал (вокзалу); **~ist/o** службовець (пошти, банку, довідкового бюро і т. п.).

gīcēt/hal/o див. gīcetejo.

Gideon/o бібл. Гідеон, Гедеон.

gig/o мор. гічка, шлюпка, ялик.

giga- гіга- (преф. зі знач. „один мільярд”, що вжив. перед одиницями виміру; 10^9).

giga/bajt/o інформ. гігабайт.

giga/herc/o фіз. гігагерц.

***gigant/o** гігант, велетень; **~a** гігантський, велетенський; **~ism/o** біол., мед. гігантизм.

Gigant/montar/o геогр. н., гори Кркконоші (Чехія, Польща, = Karkonošo).

Giges/o міф. Гігес (цар, що мав перстень, який робив невидимою людину, котра його надівала).

gik-gak кря-кря, ках-ках (звуконаслідування крику качок).

I Gilbert/o Гілберт, Гільберт, Жильбер (чол. ім'я).

II Gilbert/o Гільберт (англійський учений); **(g)~o** фіз. гільберт (одиниця магніторушійної сили).

gild||o гільдія; **~a** гільдійський.

Gilead/o бібл. Гілеад (частина стародавнього Ізраїлю).

giljak/o етн. гіляк, нївх (представник народності, що живе на Далекому Сході).

giloš/i vt гільйоширувати (травірувати механічним способом).

***gilotin||o** гільйотина; **~i** vt гільйотинувати.

gimm- частина тех. слів зі знач. „голий”.

gimmast||o гімнаст; **~ej/o** гімнастичний зал; гімнастичний майданчик; **~ik/a** гімнастичний; **~ik/i** vt займатися гімнастикою; ***~ik/o** гімнастика; sporta **~iko** спортивна гімнастика;

matena ~iko ранкова гімнастика [зарядка]; ~ik/ist/o див. gymnasto; ~il/o гімнастичний снаряд.

gimnast/hal/o гімнастичний зал.

***gimnazi||o** гімназія; ~a гімназійний, гімназіальний, гімназичний; ~a direktoro директор гімназії (= ~estro); ~a tempo час навчання в гімназії, гімназійні роки; ~an/o гімназист; ~estr/o директор гімназії.

gimnazi/direktor/o див. gimnaziestro.

gimnofion/o/j зоол. змієподібні земноводні [ряд *Gymnophiona*].

gimnosperm/o/j бот. голонасінні [відділ *Gymnospermae*].

gimnot/o іхт. гімнот, електричний вугор [*Gymnotus*].

gine/o гінєя (грошова одиниця).

ginece/o 1. іст. гінєкєй (у Ст. Греції частина будинку, відведена для жінок); 2. бот. гінєцей (син. pistilo, karpelaro).

ginekolog||o мед. гінєколог; ~i/a гінєкологічний; ~i/o гінєкологія.

ginekomasti/o мед. гінєкомастія (збільшення молочної залози у чоловіків).

Ginevra літ. Гінєвра.

gingam/o текст. гринсбон (цупка бавовняна тканина „в ялинку”).

ging...gang, giling...gilang дзінь...бам, дзінь...бом (звуконаслідування дзвона, дзвіночків).

gingiv||o анат. ясна; ~a ясенний; ~it/o мед. гінгівіт, запалення слизової оболонки ясен.

gingiv/absces/o мед. флюс.

gingival/o фон. гінгівальний (або альвеолярний) приголосний (звук) (син. palatveolsono).

Ginjol/o Гінньоль (персонаж французького лялькового театру).

gink||o бот. гінко, гінкго [*Ginkgo*]; ~ac/o/j гінкові [родина *Ginkgoaceae*]; ~al/o/j гінковаті [порядок *Ginkgoales*]; ~opsid/o/j гінковидні [клас *Ginkgopsida*].

ginostem/o бот. гіностемій, колонка, стовпчик.

ginseng||o бот. женьшень [*Panax ginseng*]; ~a: ~a radiko корінь женьшеню.

gip/o орн. сип [*Gyps*] (син. ansergrifo).

gipaet/o орн. ягнятник [*Gypaetus barbatus*] (син. šafgrifo).

***gips||o** гіпс; ~a гіпсовий; ~i vt покривати гіпсом, гіпсувати (грунт, вино; додавати гіпсу); ~ad/o гіпсування; ~aj/o гіпсовий виріб; ~ec/a гіпсоподібний; ~ist/o випалювач гіпсу; гіпсувальник.

gips/kopi/o гіпсова копія.

gips/mineral/o див. gipsoŝtono.

gips/o/bandaĝ/o мед. гіпс, гіпсова пов'язка.

gips/o/bild/o мист. гіпс, гіпсове зображення, муляж, гіпсовий барельєф, гіпсовий зліпок.

gipsofil/o бот. ліщиця [*Gypsophila*]; panikla ~ ліщиця волотиста, перекотиполе [*G. paniculata*] (син. orienta sapherbo).

gips/o/forn/o піч для випалювання гіпсу.

gips/o/muld/aj/o гіпсовий зліпок.

gips/o/ŝton/o гіпсовий камінь.

gipur||o гіпюр; ~a гіпюровий.

gir||i *vn* кружляти, рухатися [обертатися; вертітися, крутитися] по колу; кружляти; робити кола, робити витки; ~o **1.** коло, виток (*при русі по колу або спіралі*); **2.** анат. закрутка, звивина, ~ad/o рух [обертання, вертіння, крутіння] по колу; кружляння.

gir/falk/o *орн.* сокіл кречет, кречет (= çasfalko).

***girland||o** гірлянда; ~o el rozoj гірлянда з троянд; ~i *vt* прикрашати гірляндами.

gir/o/magnet/a *фіз.* гіромагнітний.

girometr/o *тех.* гіродатчик кутової швидкості, гірометр, жирометр.

giromitr||o *бот.* строчок [*Gyromitra*]; ~in/o *хім.* гіромітрин.

giroskop||o *тех.* гіроскоп, жироскоп; ~a гіроскопічний, жироскопічний.

gis||o чавун; blanka, griza, forĝebla, fanda ~o білий, сірий, ковкий, ливарний чавун; kruda ~o чавун первинної плавки; ~a чавунний; ~i *vt* плавити (*чавун*); ~ad/o плавка; ~aĵ/o чавунний виріб, виріб із чавуну; ~ej/o чавуноплавильний / чавуноливарний завод [цех], чавуноливарня, чавуноплавильна / чавуноливарна майстерня; ~ist/o чавуноплавильник, чавуноливарник.

gis/brik/o **1.** зливочок, злиток; брусок (*чавуну*); свинка, чушка, болванка; **2.** друк. марзан, бабашка.

gis/fabrik/o *див.* gisejo.

gis/fer/o *див.* giso.

gis/form/o *мет.* виливниця, ливарна форма.

gis/mas/o *мет.* злиток чавуну первинної плавки.

gist||o дріжджі, закваска (= fermentilo); ~i *vn* бродити на дріжджах (= gistfementi); ~aĵ/o дріжджі в порошку; сухі дріжджі (= gistpulvoro).

gist/fung/o дріжджі (*як гриби*).

gist/pulvor/o сухі дріжджі.

gis/vaz/o чавун, чавунок (= gisa kuirvazo).

***gitar||o** гітара; seskorda, sepkorda ~o шестиструнна, семиструнна гітара; havaĵa ~o гавайська гітара (= ukulelo); ludi ~on грати на гітарі; ~a гітарний; ~i *vn* грати на гітарі; ~ist/o гітарист.

gitar/lud/i *vn* *див.* gitari.

gitit/o *бібл.* гітит (*муз. інструмент*).

givet/i/o *геол.* живецький ярус, живе.

Gizel/a Гізела, Жізель (*жін. ім'я*).

gjak/o *див.* roefago, gruntobovo.

glabel/o *анат.* глабела, надперенісся, міжбрів'я (= interbrovo).

glac/o **1.** гладке [дзеркальне] скло; (*сорт, часто про поліроване і звичайне віконне скло*); **2.** авт. (автомобільне) скло; antaŭa (або fronta) ~o переднє [вітрове, лобове] скло; malantaŭa (або posta) ~o заднє скло; flankaj ~oj бокові стекла.

glace||a глянце́вий, глянсува́тий, ло́щений; глазу́рований; ~o глянець, глянец, блиск, по́лиск; ~ig/i ло́щити, глянсува́ти, нано́сити глянець; глазу́рувати; ~ig/o ло́щіння, глянсува́ння, нане́сення гля́нцю; глазу́рува́ння.

***glaci||o** крига, лід (*тж перен.*); kovrita de ~o укритий кригою / льодом; ◇ mielo sur lango kaj ~o en la koro на язичку мід, а на серці лід; ~a **1.** крижаний, льодовий, льодяний; льодовитий, льодистий; ~a zono льодяна зона; ~a vento крижаний вітер; ~a akcepto льодовий / льодяний прийом; **2.** льодовиковий; ~aj epokoj льодовикові епохи; ~a periodo льодовиковий період; **3.** *перен.* крижаний, льодовий, льодяний; холодний; ~a vizago

крижане обличчя; ~а аксертo крижаний [холодний] прийом; ~е крижано; холодно; *saluti iun* ~е холодно привітатися з ким-н.; *~**aj/o** морозиво; ~**aj/ej/o** кафе-морозиво; ~**aj/ist/o** морозивник; ~**ar/o** льодовик, скупчення криги; ~**ej/o** місце скупчення криги, льодовик; ~**er/o** крижин(к)а, льодин(к)а; ~**ig/a** який леденить, заморозує; ~*iga punkto fiz.* точка замерзання; ~**ig/i** 1. леденити, заморозувати, перетворювати в лід, сковувати кригою / льодом; 2. *спец.* охолоджувати льодом, заморозувати з допомогою льоду; ~**ig/a**: ~*iga punkto fiz.* точка замерзання; ~**ig/i** (за)леденіти, (за)крижаніти, (за)мерзнути, взятися кригою / льодом; ~**ig/int/a** закрижанілий, заледенілий; ~**olog/o** гляціолог; ~**olog/i/o** гляціологія; ~**uj/o** морозильна камера, льодовник, льодовня; ~**um/i** 1. *див.* *glaceigi*; 2. *див.* *fridigi*.

glaci/amas/o скупчення [нагромадження, маса] криги / льоду.

glaci/anas/o *див.* *klangulo*.

glaci/benk/o *див.* *bankizo*.

glaci/blok/o крижана / льодова брила, брила криги / льоду; торос.

glaci/danc/o *спорт.* танець на льоду.

glaci/epok/o *геол.* гляціал, льодовикова епоха, епоха оледеніння.

glaci/flos/ad/o, **glaci/flos/um/o** льодохід.

glaci/hoke/o *спорт.* хокей на льоду.

glaci/insul/o айсберг.

glaci/jakt/o *сумн., спорт.* бұер.

glaci/kaf/o кава-глясе.

glaci/kamp/o льодове поле.

glaci/kavern/o льодовикова печера.

glaci/kel/o льодовник, льодовня.

glaci/kest/o *див.* *glaciujo*.

glaci/kovr||aj/o льодовий покрив; ~**it/a** укритий / покритий льодом, обледенілий.

glaci/krev/ig/o скресання; *sur la rivero komenciĝis (або okazas) ~* річка скресла.

glaci/krust/o льодова кірка; льодовий панцир; льодовий покров; наст.

glaci/mev/o *орн.* бургомістр, велика полярна чайка [*Larus hyperboreus*].

glaci/mont/o льодяна гора; айсберг.

glaci/nebul/o паморозь, приморозь, заморозь, наморозь.

glaci/pec||o шматок льоду; ~**eg/o** крижана / льодова брила, брила криги / льоду; крижина; торос.

glaci/pend/aj/o *див.* *pendoglacio*.

glaci/period/o *геол.* льодовиковий період.

glaci/plat/o (велика) крижина.

glaci/pluv/o ожеледь, ожеледиця.

glaci/punkt/o *рідко* точка перетворення в лід, точка льодоутворення, точка замерзання (= *glaciigâ punkto*).

glaci/river/o *геол.* долинний льодовик.

glaci/romp/il/o криголам (= *glacirompa ŝipo*).

glacis/o 1. *військ.* гласис; 2. *геол.* гласис, схилوک землі.

glaci/sak/et/o *мед.* мішечок з льодом.

glaci/ŝrank/o морозильна камера, холодильник.

glaci/tavol/o шар льоду; льодовий покрив.

glaci/ten/ej/o льодосховище; льодовник, льодовня.

glaci/vel/ad/o спорт. бєєрний спорт.

glâcer/o геогр., геол. льодовик, глетчер; cirka ~ цирковий (або каровий) льодовик.

***glad||i** vt прасувати; ~**ad/o** прасування; ~**ej/o** прасувальня; ~**il/o** праска; ~**ist/o** прасувальник; ~**ist/in/o** прасувальниця.

***gladiator||o** гладіатор; ~**a** гладіаторський.

gladiol/o бот. косарика, гладіолус [*Gladiolus*].

glad/rul/i vt качати (білизну).

glad/o/tabul/o прасувальна дошка.

glagolic/o лінгв. глаголиця.

***glan||o** 1. бот. жолудь; 2. анат. головка (чоловічого статевого члена і клітора); ~**a** жолудевий. ~**ing/o** чашечка жолудя (= glankupulo); ~**it/o** див. balanito.

glan/arb/o див. kverko.

***gland||o** анат., біол. залоза; ~**a** залозистий; ~**et/o** залозка; ~**it/o** див. adenito.

gland/inflam/o рідко, див. adenito.

gland/(o)/simil/a анат., біол. залозоподібний.

glan/kupul/o див. glaningo.

glan/rikolt/o збір жолудів.

glareol||o орн. дерихвіст, киргик [*Glareola*]; ~**ed/o/j** дерихвостові [родина *Glareolidae*].

***glas||o** склянка, стакан; ~o da vino склянка вина; ~o de vino склянка для вина; ◇ esplori la fundon de la ~o зазірати в чарку; ~**eg/o** кухоль; *~**et/o** чарка, келишок.

Glasgov/o геогр. н., м. Глазго (Шотландія).

glasnost/o неол. гласність (= malfermiteco).

***glat||a** гладкий, гладенький, рівний; ~a ŝtono гладкий камінь; ~a stilo гладкий стиль; ~e гладко, рівно; ◇ iri glite kaj ~e iti як по маслу; ~**aĵ/o** гладке, рівне місце, гладінь; рівнина; ~**ec/o** гладкість, рівність; ~**ig/i** розгладжувати, згладжувати, рівняти, ~**ig/o** розгладжування, згладжування, розрівнювання, вирівнювання; ~**iĝ/i** розгладжуватися; згладжуватися, розрівнюватися, вирівнюватися, (з)робитися [стати] гладким, рівним; ~**um/i** vt гладити, погладити, погладжувати.

glatis/o метео ожеледь, ожеледиця.

glat/lang/a, glat/parol/a який має добре підвішений язик.

gläub/a: ~o salo хім. глауберова сіль, сірчаноокислий натрій.

gläuci/o бот. мачок [*Glaucium*].

gläuk/a поет. синьо-зелений, кольору морської води (= bluverda, marverda).

gläukofan/o мін. глаукофан.

gläukom/o мед. глаукома.

gläukonit/o мін. глауконіт.

***glav||o** меч; eltiri, nudigi, elingigi ~on витягти / ви́няти, оголити, ви́хопити (з піхов) меч; ◇ kiu kaptas la ~on, tiu pereos per la ~o хто з мечем прийде, від меча загине; ~**ing/o** піхви.

glav/danc/o танець з мечами [шаблями].

glav/form/a мечоподібний.

glav/mort/ig/i убити мечем, заколоти.

glav/o/bat||i *vt* ударити мечем; бити мечем; ~o удар мечем, удар меча.

glav/o/far/ist/o майстер з виготовлення мечів; зброяр.

glav/o/fiš/o *див.* ksifio.

glav/o/frap/o удар мечем (плазом у ритуальних цілях).

glav/o/pik||i *vt* (у)колоти мечем; ~o укол мечем, укол меча.

glav/port/ant/o мечоносець.

glav/salt/ul/o *ент.* коник.

***glazur||o** *тех., мист., кул.* полива, глазур; ~i *vt* поливати, глазурувати, покривати глазур'ю; ~ist/o глазурувальник; ~it/a поливаний, полив'яний, глазурований.

gleb/o (земляна) брила /глиба; грудка землі.

glediči/o *бот.* гледичія [*Gleditsia*, *син.* *Gleditschia*].

glekom/o *бот.* розхідник, котяча м'ята [*Glechoma*]; hederesa ~ розхідник звичайний [*G. hederacea*] (*син.* *grundohedero*).

I gli/o глі, весела пісня на кілька голосів (в Англії).

II gli/o *анат.* (невро)глія.

glicer||o *хім.* радикал гліцеролу (у складних словах); ~id/o гліцерид; ~in/i *vt* змазувати гліцерином; *~in/o гліцерин; ~ol/o *див.* ~ino.

gliceri/o *бот.* лепешняк [*Glyceria*].

glicer/o/lipid/o *хім.* гліцероліпід.

glicin/o **1.** *бот.* соя (рослина) [*Glycine*]; **2.** *хім.* гліцин.

glicine/o *див.* glicino 1.

***gliciriz||o** *бот.* солодець, солодка, солодкий корінь, локриця [*Glycyrrhiza*]; ~a солодковий, локричний; ~a radiko солодковий, локричний корінь.

glik/o *див.* glucido (у складних словах).

glikogen/o *хім.* глікоген.

glikogen/o/genez/o *біохім.* глікогенез.

glikogen/o/liz/o *хім.* глікогеноліз.

glikokalik/o *бот.* глікокалік.

glikokol/o *хім.* глікокол.

glikol/o *хім.* гліколь.

glikoliz/o *біохім.* гліколіз.

glikoprotein/o *хім.* глікопротеїд.

glikoz/o *див.* glukozo.

***glim||o** *мін.* слюда; ~a слюдяний; ~i *vn* світитися, блищати, переливатися; мерехтіти (як слюда).

glim/hav/a *мін.* слюдистий.

glim/o/skist/o слюдистий сланець.

glioksal/o *хім.* гліоксаль.

glioksil/o *хім.* гліоксил.

gliptik||o гліптика (різьблення по каменю); ~aj/o гліпт, різьблений камінь.

gliptodont/o *палеонт.* гліптодонт [*Glyptodon*].

gliptotek/o гліптотека, зібрання різьблених каменів.

glir||o зоол. соня, повчок [*Myoxus glis*, син. *Glis g.*]; **~ed/o/j** соневі [*родина Gliridae*].

***glis||i** *vn av.* планерувати; **~ad/o** планерування; **~il/o** планер (= *glisaviadilo*).

***glit||i** *vn* **1.** ковзати, сковзати; **~i** kiel sur saro ковзати як по миду; **2.** ковзатися (= *glitumi*, *sketi*); hodiaŭ mi ĝos **~i** сьогодні я піду ковзатися; **~a** слизький, ковзкий; **~o**, **~ad/o** ковзання; **~ant/o** **1.** ковзаняр, лижвар; **2.** фон. напівголосний (звук) (= *duonvokalo*, *kvaзаїvokalo*); **~ej/o** ковзанка, ковзалка; **~ig/a** слизький (*тж перен.*), ковзкий; **~iga** vojo слизька дорога; **~iga** temo слизька тема; **~ig/i** робити слизьким, ковзким; ***~il/o** спорт. ковзан, лижва (син. *sketilo*); полоз (*у санях*); **~um/i** *vn* ковзатися.

glit/artik/o див. *platartiko*.

glit/boben/o сумн., див. *navedbobeno*.

glit/fal||i *vn* упасти (*послизнувшись*), послизнутися і впасти; **~et/i** *vn* послизнутися.

glit/fold/o див. *ŝovofoldo*.

glit/kalkul/il/o логарифмічна лінійка, лічильна лінійка (= *kalkulbastono*).

glit/kom/a *інформ.* з плаваючою комою.

glit/kur||i *vn спорт.* бігати на ковзанах; **~ad/o** біг на ковзанах; **~ant/o** ковзаняр, лижвар; **~ej/o** ковзанка (для бігу на ковзанах, = *glitejo*); **~ist/o** ковзаняр, лижвар (*спортсмен*).

glit/lagr/o підшипник / підчіпник ковзання.

glit/o/trab/o текст. скало.

glit/pec/o *тех.* рухома частина (*верстата*); каретка; повзун; бігунок; полозки; супорт.

glit/pord/o див. *ŝovpordo*.

glit/punkt/a *інформ.* з плаваючою крапкою.

glit/stumbl/i *vn* послизнутися.

glit/ŝu/o ковзанярський черевик; черевик з ковзаном; черевик для ковзанярського спорту, фігурного катання, хокею (= *sketŝuo*).

***glit/vetur/il/o** сани, санки (= *sledo*).

glit/voj/o сання дорога; схил для спуску стовбурів дерев і т. п.

***glob||o** **1.** куля; *тех.* куля, кулька; *vitra*, *metala*, *ligna* **~o** скляна, металева, дерев'яна куля; *bilarda*, *kroketa*, *kegla* **~o** більярдна, крокетна, кегельна куля; *la tera* **~o** земна куля; *la okula* **~o** очне яблуко; *fadena* **~o** див. *fadenbulo*; **2.** див. *globuso*; **~a** кулястий; кулеподібний; круглий; **~a** *kuglo* ядро (*гарматне*); **~aj** *okuloj* витрішкуваті очі, *розм.* баньки; **~et/o** кулька (за винятком надувної); (скатана з тіста, глини *це*) балабушка, *розм.* галка; *sangaĵ* **~etoj** кров'яні тільця (= *sangoglobetoj*, *globuloj*); **~ig/i** зробити кулястим, круглим; **~igi** *la okulojn* вирячити / витріщити очі, заокруглити очі; **~iĝ/i** стати кулястим, круглим; заокруглитися; **~in/o** біол. глобін.

global||a сумн. глобальний (= *tutmonda*); **~iĝ/o** глобалізація (= *tutmondiĝo*); **~ism/o** глобалізм (= *tutmondismo*); **~ist/o** глобаліст (= *tutmondisto*).

glob/artik/o **1.** анат. чашоподібний суглоб; **2.** *тех.* кульовий шарнір, кульове зчленування.

glob/bakteri/o *бакт.* куляста бактерія, кок (= *koĉo* 2, *mikrokoĉo*).

glob/form/a кулястий, кулеподібний.

glob/et/lud/o гра в кульки [камінці].

globigerin/o зоол. глобігерина [*Globigerina*].

globin/o див. *nid* *globo*.

glob/ĵet/ad/o спорт. метання / штовхання ядра.

glob/kalkul/il/o рахівниця.

glob/krajon/o кулькова (авто)ручка.

glob/lagr/o *tex.* кульковий підшипник / підчіпник, кулькова вальниця.

glob/lud/o петанк, гра в кулі (*гра на попадання великою кулею у малу*).

glob/muel/il/o *tex.* кульовий млин.

globoskop/o *фіз.* глобоскоп.

glob/skrib/il/o *рідко, див.* globkrajono.

glob/tavol/o *див.* sferdisko.

globul||o *анат.* кулька, кров'яна кулька, кров'яне тільце (*син.* sangoglobeto); la ruĝaj ~oj червоні кров'яні тільця, червонокривці, еритроцити (= eritrocitoj); la blankaj ~oj білі кров'яні тільця, білокривці, лейкоцити (= leukocitoj); **~et/o** *див.* trombocito.

globulari||o *бот.* кулівниця, глобулярія [*Globularia*]; **~ac/o/j** кулівницеві [*родина Globulariaceae*].

globulin/o *біохім.* глобулін.

globus/o глобус; geografia ~ географічний глобус; astronomia ~ астрономічний глобус.

gloksini/o *бот.* глоксинія [*Goxinia*].

glomerul/o **1.** *анат.* гломерула, нирковий клубочок; **2.** *бот.* клубочок (*суцвіття*).

glomerul/o/nefr/it/o *мед.* гломерулонефрит.

***glor||i** *vt* славити, прославляти; хвалити, вихвалити, величати, звеличувати; ~i heroan agon славити героїчний вчинок; kanto lin ~as пісня його прославляє; ~i **si/n** хвалитися, вихвалитися, похвалитися; ◇ kiu nenion valoras, plej multe sin ~as хвальби повні торби, а в торбах нема нічого; ~a славний, прославлений, сповнений слави, знаменитий; ~e славно, зі славою, у славі; ~o слава; хвала; meriti ~on заслужити славу; akiri ~on здобути славу, досягти слави; prikanti ies ~on оспівувати чю-н. славу; li estas ~o de nia lando він – слава нашої країни; ~ad/o славлення, прославляння, звеличування; ~aj/o славний вчинок; **подвиг**; ~ig/i прославити, (во)звеличити, (з)робити прославленим [знаменитим]; ~ig/i прославитися, звеличитися, стати знаменитим; ~ind/a похвальний, гідний слави, хвали.

glor/ag/o *рідко, див.* gloraĵo.

glor/alt/ig/i: ~iun ĝis la ĉielo *возвеличувати кого-н. до небес.*

glor/am||a честолюбний, шанолубний (= ambicia); ~o честолюбство, честолюбність, шанолубство, шанолубність (= ambicio).

glor/avid/o жадоба слави.

glor/far/o *рідко, див.* gloraĵo.

glor/oz/o *бот.* глоріоза [*Gloriosa*].

glor/kant/o хвалебна [величальна] пісня; гімн, славень.

glor/kron||i *vt* увінчати славою; ~o німб, ореол, вінець слави (= nimbo, aureolo).

glor/palm/o пальма слави, пальма першості.

glos||o глоса, тлумачення малозрозумілого слова; marĝenaĵ ~oj замітки на полях; ~i *vt* тлумачити, коментувати; ~ar/o глосарій, тлумачний словник малозрозумілих слів.

glosektomi/o *xip.* глосектомія, повна або часткова ампутація язика.

glosematik/o *лінгв.* глосематика.

glosin/o *ент.* муха це-це. [*Glossina*] (*син.* ceseo).

glosit/o *мед.* глосит, запалення язика (= langinflamo).

glosofaring/a *анат.* язикоглотковий (*про нерв*).

glosolali/o *церк., мед.* глосола́лія (1. у первісних християн умі́ння моли́тися незнайо́мою мово́ю; 2. розла́д мовле́ння).

glosopterid/o *палеонт.* глосопте́рис [*Glossopteris*] (*викопна рослина*).

glosotomi/o *xip.* глосотомі́я, ампута́ція язика́.

glot||o *анат.* голосова́ щіли́на; **~(ig/it)/a:** **~(igit)a** plozivo *фон.* горта́нний проривни́й (приго́лосний).

glotokronologi/o *лінгв.* глотохроноло́гія (*галузь порівняльного історичного мовознавства, яка виявляє швидкість мовних змін*).

***glu||i** кле́їти, скле́ювати, прикле́ювати, накле́ювати; **~a** кле́йови́й; **~o** кле́й (*напіврідкий, в'язкий*); *amela* **~o** кле́йстер, крохма́льний кле́й; **~ad/o** кле́єння, скле́ювання, прикле́ювання, накле́ювання; **~aj/o** кле́й (*концентрований, який потребує розбавлення*); **~ec/a** кле́йки́й; **~ig/i** кле́їтис́я, скле́їтис́я, прикле́їтис́я; **~il/o** *див.* **~aj/o**.

glu/bend/o скотч, липка́ / кле́йка стрі́чка.

glucid||o *біохім.* гліци́д, глюци́д, вуглевод (= karbonhidrato); **~a** гліци́дний, глюци́дний, вуглеводни́й, вуглеводи́стий.

glucid/o/protein/o *див.* glikoproteino.

glucini/o *див.* berilio.

glu/ferm/i *vt* закле́їти (*скріпити краї клеєм*).

glugl||i *vn* булька́ти; **~o, ~ad/o** булькі́т, булькоти́ння.

glu-glu-glu глю-глю-глю, клю-клю-клю (*звуконаслідування крику індика*).

gluk/o *xім.* глюкóза (*у складних словах*).

glukagon/o *фізіол.* глюкаго́н.

gluk/emi/o *мед.* глікемі́я (= glukozemio).

glukokortikoid/o/j *фізіол.* глюкoкoртикoїди.

gluk/o/liz/o *біол.* гліколі́з.

***glukoz/o** *xім.* глюкoза.

glukoz/amin/o *xім.* глюкoзамі́н.

glukoz/emi/o *мед.* глікемі́я (*син.* glukemio).

glukoz/id/o *xім.* глікози́д.

glukoz/uri/o, gluk/uri/o *мед.* глікозу́рія (*виділення глюкози з сечею*).

glum||o *бот.* плі́вка, колоско́ва луска́; **~et/o** кві́ткова лусочка (*син.* glumelo).

glu/mark/o накле́йка, накле́юваний знак.

glumel/o *див.* glumeto.

glum/hav/a *бот.* луска́тий.

gluon/o *фіз.* глюо́н.

glu/penik/o пензель [пензлик] для кле́ю.

***glut||i** *vt* ковта́ти, проковтува́ти; поглина́ти; **~i** pilolon ковта́ти пігу́лку, таблетку; *senmange* **~i** ковта́ти не жу́ючи; **~a** ковта́льний; **~o** ковто́к; **~o da akvo** ковто́к води́; *en / per unu* **~o** одні́м ковто́ком; **~ad/o** ковта́ння, проковтува́ння; поглина́ння; **~ej/o** **1.** горта́нь, порожни́на горта́ні, глотка, порожни́на глотки; зів, па́ща; **2.** *перен.* пропа́сть, безодня, жерло; **~em/a** ненажерли́вий, прожерли́вий; **~end/a** *мед.* призначений для ковта́ння; для внутрі́шнього вжива́ння; **~et/o** ковто́чок, мали́й ковто́к.

glutam||o *xім.* радика́л глута́мінової кисло́ти (*у складних словах*); **~at/a:** **~ata acid/o** глута́мінова кисло́та; **~at/o** глута́мінат, сі́ль глута́мінової кисло́ти; **~in/o** глута́мін.

glutam/amid/o *хім.* глутамід, глутамін.

glutar||o *хім.* глутар- (початок слів у назвах *хім. речовин, що містять глутарову кислоту*); **~at/a:** ~ata acido глутарова кислота; **~at/o** глутарат, сіль глутарової кислоти;

glutation/o *хім.* глутатіон.

glut/bul/o *див.* nutraĵboluso.

glute||o *анат.* сідниця; **~a** сідничний, сідничий; **~a** ро̀зо задня ки́шечня.

gluten||o *біол.* клейковина; **~in/o** глютелін, глютенін.

glut/perturb/o *мед.* розлад [порушення, утруднення] ковтання.

gnafali/o *бот.* сухоцвіт [*Gnaphalium*].

gnejs/o *мін.* гнейс.

gnet||o *бот.* гнетум [*Gnetum*]; **~opsid/o/j** *бот.* гнетові, гнетопси́ди [клас *Gnetopsida*].

gnidi/o *бот.* вовчі ягоди кнідійські [*Daphne gnidium*].

I*gnom/o гном (= terkoboldo, minkoboldo).

II gnom||o *літ.* гнома (короткий повчальний вислів); **~ik/a** гномічний; **~ik/o** гноміка.

gnomon/o *астр.* гномон, сонячний годинник.

gnoseologi||o *філос.* гносеологія, теорія пізнання; **~a** гносеологічний.

gnostik||o *філос., рел.* гностика; **~a** гностичний; **~ism/o** гностицизм; **~ul/o** гностик.

gnoz/o *див.* gnostiko.

gnu/o *зоол.* (антилопа) гну [*Connochaetes*]; ordinara (або blua) ~ гну смугастий [*C. taurinus*]; blankvosta (або nigra) ~ гну білохвостий [*C. gnu*].

go/o го (японська настільна гра).

Goa/o *геогр. н.* Гоа (штат в Індії).

gobang/o гобанго (дошка для гри в го).

gobelin||o гобелен; **~a** гобеленний, гобеленовий.

***gobi/o** *іхт.* пічкаур [*Gobio*].

Gobi/o *геогр. н., пустеля* Гобі (Монголія, Китай).

gobius||o *іхт.* бичок [*Gobius*]; **~ed/o/j** бичкові [родина *Gobiidae*]; **~oid/o/j** бичкоподібні [підряд *Gobioides*].

Godavar/o *геогр. н., р.* Годаварі (Індія).

Godfred/o Годфрід (чол. ім'я).

goelet/o *мор.* го(е)лет; шхуна (= skuno).

Goet/o Гете (німецький поет).

goetit/o *мін.* гетит.

gofer/o *бібл.* гофер (невідомо деревина, з якої Ной збудував ковчег).

gofr||i *vt тех.* гофрувати; видавлювати рельєфний малюнок; **~ad/o** гофрування (дія); видавлювання рельєфних малюнків; **~aj/o** гофрування (зображення); гофрований малюнок, гофроване зображення; **~il/o** гофрувальний штамп, клеймо для видавлювання рельєфних малюнків.

Gogol/o Гоголь (російський і український письменник).

goj/o гой (знев. слово, яким євреї називають неєвреїв, = nejudo).

Gojas/o *геогр. н.* Гояс (штат у Бразилії).

gol|o *спорт.* гол; enrafi, enjeti, jetrafi ~on забити [закинути] гол; ~i *vn* забити [закинути] гол; ~ej/o ворота; ~ul/o воротар, голкіпер.

golden/o голден (делішес) (*сорт яблук*).

gol/ej/are/o *спорт.* воротарський майданчик.

gol/ej/fost/o *спорт.* стійка воріт, штанга.

gol/ej/lini/o *спорт.* лінія воріт.

golem/o голем (*персонаж єврейської міфології – штучна людина, робот*).

I*gol|o затока; (G)~o de Biskajo *геогр. н.* Біскайська затока; la Persa (G)~o *геогр. н.* Перська затока; ~a затоковий; la (G)~a fluo *див.* Golfofluo; ~et/o невелика затока, бухта.

II gol|o *спорт.* гольф; ~i *vn* грати в гольф; ~ej/o поле для гри в гольф; ~ist/o гравець у гольф.

golf/baston/o ключка для гольфу.

golf/lud||i *vn* рідко, *див.* golfi; ~o *див.* golfo II.

Golf/o/flu/o *геогр. н.* Гольфстрім (*тепла течія в пн. частині Атлантичного океану*).

gol/fost/o рідко, *спорт.* бокова штанга (воріт) (= goleja fosto).

golf/pantalon/o штани для гольфу, штани-гольф.

Golgot|o, Golgota *бібл.* Голгофа, Голгота (*гора біля Єрусалима, на якій був розп'ятий Христос*); (g)~i *vn* іти на Голгофу, терпіти страждання і муки.

Golĝ/o Гольджі (*італійський біолог*).

golĝ/aparat/o, golĝ/o/korp/o *біол.* комплекс Гольджі, апарат Гольджі, внутрішньоклітинний сітчастий апарат (*син. diktiosomato*).

goliard/o *іст.* голіард (*мандрівний актор або студент*); мандрівний [мандрований] дяк (*в Україні*).

Goliat/o *див.* Goljato; (g)~o *ент.* голіаф [*Goliathus*].

Goljat/o *бібл.* Голіаф, Голіат.

gol/lini/o *спорт.* лінія воріт.

gol/ret/o *спорт.* сітка воріт.

gol/ŝot||o *спорт.* удар по воротах (*у футболі*); кидок у ворота (*у гандболі*): ~int/o гравець, що забив гол.

gomb/o *бот.* гомбо, бамія [*Abelmoschus esculentus*].

gomenol||o *фарм.* гоменол (*антисептична олія з листків дерева ніаулі*).

gomenol/arb/o *див.* paŭlo.

gomfren/o *бот.* гомфрена [*Gomphrena*].

Gomor/o, Gomora *бібл., м.* Гоморра.

gon- частина *тех. слів* зі знач. „кут”.

gonad/o *біол., анат.* гонада, статеві залози.

gonad/o/stimulin/o *фізіол.* гонадотропний гормон, гонадотропін.

gonartrit/o *мед.* гоніт, гонартрит, запалення колінного суглоба.

***gondol||o** **1.** гондола (*човен*); **2.** *див.* paselo; ~ist/o гондольєр.

Gondvan/o *геол.* Гондвана (*величезний материк, що існував протягом більшої частини палеозою і на початку мезозою в Пд. півкулі*).

gonfalon/o *іст.* гонфалон, гонфанон (*середньовічна військова або культова хоругва*).

gong||o гонг; *frapí la ~on* ударити в гонг; **~i** *vn* ударяти [бити] в гонг.

gong/o/frap/o удар у гонг.

Gongor||o (Луїс де) Гонгора (-i-Арготе) (іспанський поет); **(g)~ism/o** літ. гонгоризм.

gonidi/o бот. гонїдія.

goniometr||o *tex.* гоніометр, кутомір; **~a** гоніометричний (стосовний гоніометра); **~i** *vn* визначати напрямок; **~i/a** гоніометричний (стосовний гоніометрії); **~i/o** гоніометрія;

gonokok||o *бакт.* гоноккок [*Neisseria gonorrhoeae*]; **~a** гоноккоковий; **~oz/o** *мед.* зараження гоноккоком.

gonokok/emi/o *мед.* гоноккокемія.

gonore/o *мед.* гонорея, трипер.

Gontran/o Гонтран (чол. ім'я).

Gonzag/o Гонсаго (чол. ім'я).

gorak/o *див.* horaко.

I goral/o *етн.* гураль (житель польських Карпат).

II goral/o *зоол.* тибетський горал [*Nemorhaedus goral*].

gordi||o *зоол.* волосатик, волос [*Gordius*]; **~ul/o/j** водяні волоси, волосатики [*тип Nematomorpha*, *син. Gordiacea*] (*син. harvermoj*).

Gordi||o *іст.* Гордій; **(g)~a:** ◇ (g)~a *nodo* гордіїв вузол.

Gorgi/o Горгій (давньогрецький софіст).

Gorgon/o *міф.* Горгона (у старогрецькій міфології кожна з трьох богинь зі зміями замість волосся, погляд якої спричиняв окам'яніння).

***gorĝ||o** **1.** горло; шийка (пляшки); *kapti iun ĉe la ~o* схопити / упіймати ког_о-н. за горло; *krii el la tuta ~o* кричати на все горло; *tranĉi al iu la ~on* перерізати кому-н. горло; *ĝi fariĝis por mi osto en la ~o* це для мене як кістка в горлі; ◇ *tralavi la ~on* промити горло; **2.** вузький прохід, ущелина, горловина; **~a** горловий, гортанний; **~a** *konsonanto* фон. гутуральний (або задньоязичний, задньопіднебінний) приголосний (звук) (= guturalo); **~et/o** горлечко.

gorĝ/inflam/o *див.* laringito.

gorĝ/o/dolor/o біль у горлі.

gorĝ/o/fund/o *анат.* дно горла (частина горла, розміщена під мигдаликами).

gorĝ/o/prem/i *vn* **1.** стиснути / здавити горло; **2.** душити, задушити.

***goril/o** *зоол.* горила [*Gorilla gorilla*]; *ebenaĵa ~* горила західна берегова [рівнинна] [*G. gorilla gorilla*]; *monta ~* горила східна гірська [*G. gorilla beringei*].

gosipi/o бот. бавовник [*Gossypium*].

gospel/o *рел., муз.* госпел, госпл (жанр духовного співу американських негрів).

goŝist/o *політ.* гошист (прихильник гошизму – ліворадикального руху у Франції 1960-1970 рр.).

got||o *іст.* гот; *eostaĵ ~oj* східні готи, остготи, остроготи (= ostrogotoj); *uestaĵ ~oj* західні готи, вестготи, візіготи (= visigotoj); **~a** **1.** готський; **2.** *див.* gotika.

Gotam/o *рел.* Гаутама, Готама (первісне ім'я Будди).

Gotenburg/o *геогр. н., м.* Гетеборг (Швеція).

***gotik||a** *арх., друк.* готичний; **~a** *stilo* готичний стиль; **~a** *tiparo* готичний шрифт; **~o** готика, готичний стиль (= gotika stilo).

Gotland/o *геогр. н., о-в* Готланд (Балтійське море, Швеція).

graben/o геол. грабен (ділянка земної кори, що опустилася по лінії скидів нижче від сусідніх ділянок).

grac/o рел. благодать, Божа благодать, Божа милість (син. difavoro).

***graci||a** граціозний; витончений; ~е граціозно; ~о, ~ес/o грація, граціозність; (G)~o/j міф. Грації (у давньоримській міфології три богині краси й радості); ~ul/in/o граціозна дівчина [жінка].

gracil||a 1. тонкий, тендітний, хирий; 2. мед. хирий, хирний, хирлявий; дистрофічний; ~ес/o хирість, хирність, хирлявість; дистрофія; ~ul/o хирлява людина; дистрофік.

graciolo/o див. gratiolo.

grac/o/herb/o бот. авран (= gratiolo).

***grad||o** 1. градус, поділка; бал; kvardek ~oj de febro температура сорок градусів; kvin ~oj sub nulo п'ять градусів нижче нуля; angulo de tridek ~oj кут у тридцять градусів; vento je ses ~oj вітер у шість балів; alkoholo je naŭdek ~oj спирт у дев'яносто градусів; ~o de modulado фіз. індекс модуляції; 2. ступінь, міра, рівень; чин, звання; сходинка; en la plej alta ~o у найбільшій мірі; ~o post ~o поступово; atingi la plej altan universitatan ~on досягнути найвищого університетського ступеня; kuzo je tria ~o троюрідний брат; ~oj de komparo грам. ступені порівняння; ekvacio de la dua ~o рівняння другого ступеня; 3.: tipara ~o друк. кегль; ~а ступеневий; градусний; бальний; ~е поступово; ~ar/o шкала; градація; ряд поділок; ієрархічна драбина; ~ес/o поступовість, послідовність, градація; ~ig/a градувальний; ~ig/i поступово посилювати, збільшувати дію, послідовно розміщувати; градувати; ділити на градуси; ~ig/o градування, поділ на градуси, ~ig/i розміщуватися в певному порядку; прогресивно збільшуватися.

gradaci/o літ. градація, наростання (стилістична фігура).

gradient/o фіз., мат., фізіол. градієнт; aerprema ~ градієнт тиску; temperatura ~ градієнт температури.

grad/ret/o градусна сітка.

gradu||i vt присуджувати академічний [вчений] ступінь; ~ad/o присудження академічного [вченого] ступеня; ~it/o особа, якій присуджено академічний [вчений] ступінь.

gradual/o церк. градуал (півча книга, що містить пісні меси; спів із меси, який виконується на східцях вітаря).

I **gradus/o** мат. град, ган (1/100 прямого кута або 0,9°).

II **gradus/o** словник просодій.

I***graf||o** граф; ~а графський; lia ~a мошто його графська ясновельможність; ~ес/o графство, графський титул; ~ej/o заст. графство (територія, = graflando); ~in/o графиня; ~uj/o див. graflando.

II **graf/o** див. grafeo.

III **-graf-** елемент грецького походження, що позначає особу, яка займається певним мистецтвом або технікою, або відповідний апарат). Прим. Щоб уникнути непорозуміння, слід пам'ятати, що fotografo = фотографування).

grafe||o мат. граф; ~ik/o теорія графів (= grafeteorio).

grafem/o лінгв. графема.

***grafik||o** 1. графіка (вид образотворчого мистецтва; частина вчення про письмо); ŝi studis ~on en artlernejo вона вивчала графіку в художньому училищі; komputila ~o комп'ютерна графіка; 2. заст., див. grafismo; ~а графічний; *~aj/o графік; креслення; *~ist/o графік (художник).

grafism/o лінгв. графіка (письмовий склад мови).

***grafit**||o графіт; ~а графітний, графітовий; ~і vt графітувати, змазувати графітом; ~ај/o графітний стержень, грифель, графітна паличка.

grafiti/o графіті (ст. написи і малюнки на посудинах, стінах і т. п.).

grafit/kolon/et/o див. grafitaјo.

grafitolog||o графітолог; ~і/o графітологія.

graf/land/o графство (територія, якою править граф).

***grafolog**/o графолог; ~і/a графологічний; ~і/o графологія.

Graj/o Грей (англійський фізик); (**g**)~o фіз. грей (одиниця поглинутої дози випромінювання).

grajl/o метео крупа, дрібний град (= hajleto).

***grajn**||o *прям., перен.* зерно, зернина; крупин(к)а, крупиця; дрібка, крихта; ~o de rizo зерно рису; ~o de kafo зерно кави; ~o de pomo яблучне зернятко; ~o da oro крупин(к)а золота; ~o da vero дрібка правди; li ne havas en la kapo eĉ unu ~on da saĝo він не має в голові ні крихти розуму; ◇ eĉ blinda kokino povas trovi ~on буває, що й сліпа курка зерно знайде; ~а зерновий, зернистий; ~а strukturo зерниста структура; ~ај/o 1. страва з зерен 2. зерниста маса, маса з дрібних кульок, дріб; plumba ~ајo (мисливський) дріб; ~et/o зерня, зернятко, зернинка, зеренце, насінинка; крупиця; ~ig/i vt роздрібнювати в зерна, в крупинки; зернити; гранулювати; ~iĝ/i іти в зерно, утворювати зерна.

grajn/o/kaf/o кава в зернах.

grajn/o/led/o рідко, див. ŝagrino 1.

grajn/o/manĝ||a зерноїдний; ~ant/a див. ~а; ~ul/o зерноїдна тварина.

grajn/o/vor||a див. grajnomanĝa; ~ul/o див. grajnomanĝulo.

grajn/o/ŝel/o полшва.

grajp/o мор. греп, передня частина кіля.

grak! сумн. кар! (звуконаслідування крику ворони).

grak||i vt 1. каркати (про ворону, = korvokrii); 2. харкати, прочищати горло харканням; ~ad/o каркання.

Grak(k)o/j іст. Гракхи (політичні діячі Ст. Риму).

Grall||o міф., рел. Грааль (чаша, з якої пив Христос під час Тайної вечері і в яку Йосиф з Ариматеї зібрав кров з ран розп'ятого на хресті Спасителя); ~а: ~а kavaliro лицар Грааля; ~а romano роман про Грааля.

G*gram||o грам (міра ваги); cent ~oj da kolbaso сто грамів ковбаси; ~а грамівий.

II -gram- ...грама (у складних словах означає „запис”, „графічне зображення”: aero~o аерограма; dia~o діаграма; ideo~o ідеограма).

Gram/o Грам (данський медик); (**g**)~o бакт. барвник для розрізнення мікробів.

***gramatik**||o грамати́ка; historia, kompara ~o історична, порівняльна / зіставна грамати́ка; ~а грамати́чний; ~ај/o грамати́чний елемент, грамати́чне правило; ~ist/o грамати́ст.

gram/atom/o фіз. грам-атом (= molo da atomoj).

gramin/o нрк., див. gramineo.

gramine/o бот. злак, злакова рослина; ~o/j злакові [родина Gramineae = Poaceae] (син. poasoј).

gram/mas/o фіз. грам-маса.

gram/molekul/o фіз. грам-молекула, моль (= molo da molekuloj).

gram/negativ/a бакт. грамнегативний.

***gramofon||o** грамофон; патефон; **~a** грамофонний; патефонний; **~a** disko грамофонна платівка / пластинка.

gramofon/aŭtomat/o музикальний автомат (= diskaŭtomato).

gramofon/disk/o грамплатівка, грампластинка.

gram/pozitiv/a бакт. грампозитивний.

gran/o гран (одиниця аптекарської ваги, = 0,065 г).

Granad/o іст, геогр. н. Гранада (назва іст. області і міста в Іспанії).

***granat||o** гранат (плід); **~uj/o** гранат, гранатник, гранатове дерево (= granatpuniko).

granat/arb/o гранат, гранатник, гранатове дерево (= granatpuniko, granatujo).

granat/punik/o гранат звичайний [*Punica granatum*].

granat/suk/o гранатовий сік.

Granĉak/o геогр. н. Гран-Чако (стенова область у Пд. Америці).

***grand||a** у різн. знач. великий, рідко крупний; **~a** urbo велике місто; **~a** poeto великий поет; *ŝi estas duoble pli ~a ol mi* вона у два рази більша від мене; Aleksandro la (G)~a Александр Великий; *◇ ~a ŝipo bezonas profundon* великому кораблю велике плавання; **~o** мат. величина; matematikaj, fizikaj ~oj математичні, фізичні величини; skalara, vektora ~o скалярна, векторна величина; alterna ~o змінна величина; **~aĵ/o** велике (у знач. ім.), величина; розм. махина, озія; **~ec/o** велич; ***~eg/a** величезний, гігантський; **~eg/ul/o** велетень, гігант; **~et/a** величенький, великуватий; **~ig/i** збільшити, укрупнити, зробити великим; **~iĝ/i** збільшитися; стати великим; стати дорослим; вирости; **~ul/o** гранд (представник вищої знаті). Прим. **grand** може вживатися як преф. зі знач. „приналежний до категорії великих справ”: *~sinjoro* великий пан, магнат; *~industrio* велика промисловість; так само **malgrand**, з географічним знач., н-д: *Mal~a Azio* Мала Азія, *mal~ruso* малорос.

grand/aĝ||a похилий (про вік); **~ul/o** людина похилого віку.

grand/ampleks/a великий (за розміром), великогабаритний; громіздкий.

***grand/anim||a** великодушний; **~e** великодушно; **~ec/o** великодушність.

grand/bien||o великий маєток, великі землеволодіння; **~ul/o** великий поміщик / землевласник.

Grand/brit/i/o, Grand/brit/uj/o геогр. н. **1.** о-в Великобританія; **2.** кр. Велика Британія.

grand/burĝ||o великий буржуа; **~ar/o** велика буржуазія.

grand/buŝ/a великоротий, розм. ротатий.

grand/dimensi/a великий (за розміром), великогабаритний; громіздкий.

grand/efekt/a дуже ефектний, який справляє великий ефект.

grand/fam/a великої слави, славнозвісний.

grand/far/o подвиг.

grand/fast/o Великий піст.

grand/format/a великоформатний, великого формату.

grand/grajn/a грубозернистий, крупнозернистий.

grand/hom/ec/o великолюдність, людська велич; manio de ~ манія величі.

grand/industri/o велика промисловість.

grand/inkvizitor/o іст. великий інквізитор (= ĉefinkvizitoro, ĝenerala inkvizitoro).

***grandioz||a** грандіозний, величавий; ~а manifestacio грандіозна маніфестація; ~е грандіозно, величаво; ~о, ~**ec/o** грандіозність, велич; ~**aĵ/o** що-н. грандіозне; грандіозна справа [подія].

grand/kalibr/a великокаліберний.

grand/kap||a великоголовий, головатий, *розм.* головастий; ~**ul/o** людина з великою головою, *розм.* головаць.

grand/kapacit/a 1. місткий, ємкий, ємний; 2. потужний, з великою ємністю (*про акумулятор*).

grand/kapital/ist/o великий капіталіст, представник великого капіталу.

grand/krani||a *мед.* макроцефалічний, великологоловий; ~**ec/o** макроцефалія; ~**ul/o** макроцефал.

grand/kvant/e у великій кількості.

grand/majstr/o 1. *шах.* гросмейстер; 2. *іст.* гросмейстер, великий магістр (= ĉefmajstro).

grand/mast/o *мор.* грот-щогла (= ĉefmasto).

grand/meduz/o/j *зоол.* сцифоїдні медузи, сцифомедузи [*клас Scyphozoa*] (*син.* scifozooj).

grand/mond/a великосвітський (= altmonda).

grand/naz||a з великим носом, великоносий, *розм.* носатий; ~**ul/o** людина з великим носом, *розм.* носач.

grand/negoc/ist/o великий комерсант, великий підприємець, бізнесмен.

grand/nombr||a представлений у великій кількості, численний (= multenombra 1); ~**e** у великій кількості, численно; ~**ec/o** численність.

grand/okul/a великоокий.

grand/orel/a вухатий, вухастий.

grand/part||o 1. більша [значна, основна] частина; 2. *див.* plejparto; ~**e** 1. у значній частині; в основній частині; 2. *див.* plejparte.

grand/prez/a дорогий (*про ціну*); коштовний.

grand/sinjor||o великий пан, вельможний пан, вельможа; ~**a** великопанський; ~**e** попанськи, на широку ногу.

grand/skal||a широкомасштабний; ~**e** у великому масштабі; широкомасштабно.

grand/urb/o велике місто, місто-гігант, мегаполіс (= urbego).

grand/valor||a коштовний, дорогоцінний, безцінний (= multevalora); ~**aĵ/o** коштовна річ, коштовність, дорогоцінність, безцінна річ; ~**ec/o** дорогоцінність, безцінність.

grand/vel/o *див.* ĉefvelo.

grand/vezir/o *іст.* великий візир.

***granit||o** *мін.* граніт; ~**a** гранітний; ~**ec/a** гранітоподібний; ~**oid/o** гранітоподібний камінь.

granit/rok/o гранітна скеля.

granodiorit/o *мін.* гранодіорит.

granol/o *див.* granulo 2.

granul||o 1. у *різн. знач.* гранула, зерноподібне утворення; tuberkulozaj ~oj *мед.* туберкульозні гранули; 2. *фарм.* гранула, *рідше* мала пігулка (*до 50 мг*, = granolo); ~**a** гранулярний, гранульований; ~**aĵ/o** ліки в гранулах, гранульований препарат; ~**ec/a** гранулоподібний, зернистий; ~**ig/i** *сумн.* переробляти у гранули, гранулювати; ~**om/o** *мед.* гранульома, гранулема; ~**om/oz/o** *мед.* гранульомоз.

granulit/o *геол.* грануліт.

granulocit/o фізіол. гранулоцит.

grapfrukt||o бот. грейпфрут (плід); ~а грейпфрутовий; ~uj/o грейпфрут, грейпфрутове дерево (= paradiza citruso).

grapfrukt/arb/o див. grapfruktujo.

grap||o мор., тех. кішка; ~i vt зачепити кішкою.

grapoll||o гроно, кетяг (про ягоди, плоди); китиця (про суцвіття); kunmeta ~o складна китиця, волоть, тирс; ~ec/a китицеподібний.

grapol/bakteri/o див. stafilokoko

grapol/bomb/o військ. касетна бомба.

grapol/ĉeriz/uj/o див. paduso.

graptolit/o/j палеонт. граптоліти [клас Graptolithi].

***gras||o** жир, сало; animalaj ~oj тваринні жири; mineralaj ~oj мінеральні жири; vegetalaj (або vegetaĵaj) ~oj рослинні жири; porka, ansera ~o свинячий, гусячий жир; fandita ~o смалець (= ŝmalco); ~a **1.** жирний, масний; тучний, відгодований, повний, опасистий; жировий, сальний; ~aj ĉeloj жирові клітини; ~a bovo жирний [вгодований] бик; ~a supro жирний / масний суп; ~aj acidoj жирні кислоти; ~aj haroj жирне / масне волосся; ~a argilo жирна / масна глина; ~a ĉapelo засмальцьований капелюх; **2.** перен. жирний, масний, тучний; заможний; хлібний, ситий; родючий; буйний (про траву); ~a lando заможна країна; ~a ofico хлібна посада; **3.** друк. жирний (про шрифт, = dika); ~i vt покрити [(по)мастити, намастити, змастити, намазати, змазати, натерти] жиром, салом; ~aĉ/a знев. жирний, ожирілий, заплилий жиром; ~aĵ/o **1.** жирне, скоромне (у знач. ім.); **2.** перен. жирний [ласий] шматок; ~ec/o жирність, масність, гладкість, опасистість, тучність, повнота; ~eg/a огрядний, опасистий, повний; ~et/a жирченький, повненький; напівжирний; ~eta tiparo напівжирний шрифт; ~ig/a: ~iga kuraco (ad)o лікування посиленням харчуванням; ~ig/i **1.** зробити жирним, тучним; відгодувати; **2.** див. ~umi; ~ig/o відгодівля; ~ig/aĵ/o див. ~umo; ~iĝ/i **1.** зробитися (або стати) жирним, масним, тучним, гладким, вгодованим, повним; жиріти, розжиріти, зажиріти, ожиріти, (по)гладшати, (по)повнішати, (роз)повніти; запливти жиром; відгодуватися, від'їстися; **2.** перен. зробитися (або стати) тучним, ситим, заможним; розжитися; ~iĝ/o нагромадження жиру, набирання ваги (за рахунок жиру); ~um/i vt с.-г. удобрювати; ~um/o добриво.

gras/acid/o хім. жирна кислота.

gras/dik/a товстий, жирний, відгодований, повний, опасистий.

gras/hav/a який містить жир; жирний.

gras/herb/o див. pingvikulo.

gras/konserv/i vt кул. консервувати [зберігати] в жиру.

gras/korp/a жирний, товстий.

gras/makul/(it)/a заплямований жиром, з жирними плямами.

gras/o/ĉel/o див. adipocelo.

gras/o/hist/o див. adipohisto.

gras/okul/o див. katokulo.

gras/ŝrump/aĵ/o/j див. grivoj.

gras/tavol/o шар жиру.

***grat||i** vt **1.** (по)дряпати, скребти, шкребти, шкрябати (залишаючи подрятини); hundo ~as ĉe la pordo пес шкребе у двері; ~i al si la vizaĝon дряпати собі лице (на знак жалоби); **2.** (по)чухати, (по)скребти, (по)шкребти, (по)шкрябати (усуваючи свербіння); ~i sin

(по)чухатися; ~i sin post la orelo почухатися за вухом (*виявляючи занепокоєння, роздум*); ~o, ~ad/o дряпання, шкрябання, чухання; ~aj/o подряпина; ~il/o скребниця, скребло, шкребок.

grat/difekt/i vt подрятати (*пошкодити*).

graten||i vt кул. підсмажувати [запікати] в сухарях; ~ad/o підсмажування [запікання] в сухарях; ~aj/o страва, посипана сиром і засмажена в сухарях; запіканка; ~uj/o каstrуля, сковорідка (для запікання).

grat/filtr/il/o шумовий фільтр.

gratif(ik)||i vt (ви)нагороджувати; (по)дарувати, наділяти, надавати, уділяти; преміювати; (матеріально або морально) заохочувати; la grafo ~is la maljunan serviston per pensio граф наділив старого слугу пенсією; ~o гратифікація, винагорода, нагорода; премія; (матеріальне або моральне) заохочення.

gratifikaci/o див. gratifiko.

gratiol/o бот. авран, бождеревко, граціола, благодатка, жовчинець [*Gratiola*]; oficina ~ авран лікарський [*G. officinalis*] (син. gracohervo).

***gratul/i** vt (*pro io, okaze de io*) поздоровляти, вітати, dial. гратулювати (*з чим-н., з нагоди чого-н.*); mi ~as vin pro la sukceso поздоровляю [вітаю] вас з успіхом; ~i iun okaze de la festo поздоровляти когось із святом; ~a поздоровний; вітальний, гратуляційний; ~a letero вітальний лист; адрес; ~o поздоровлення; ~on!, ~egon! поздоровляю!, вітаю!; ~ant/o поздоровник.

gratul/kart/o поздоровна [вітальна] листівка / картка.

gratul/parol/o поздоровна [вітальна] промова, вітальне слово.

grat/vund||i vt див. grati 1; ~o, ~et/o див. grataĵo.

Graŭbind/o див. Grizono.

graŭl||i vn 1. гарчати, ричати (*про собаку і т. п.*); 2. рокотати, буркотати (*про муз. інструменти*); ~o, ~ad/o 1. гарчання, ричання; 2. рокотання, буркотання.

graŭvak/o мін. граувака.

***grav**||a важливий, значний, значущий, значимий, серйозний, поважний; важкий, тяжкий; ~a dokumento важливий документ; ~a decido важливе рішення; ~a persono поважна особа персона; ~a vundo важка / тяжка рана; ~a sortobato тяжкий удар долі; penio ~a! нічого страшного!; ~e важливо, серйозно, поважно; важко, тяжко; ~e vundita важко / тяжко поранений; estas tre ~e, ke tiu libro eliru kiel eble plej rapide дуже важливо, щоб ця книжка вийшла якомога швидше; ne ~e! неважно!, пусте!, дурниця!; ~i vn мати значення; бути важливим; ne ~as! неважно!, пусте!, дурниця!; tio ne ~as ce ne має значення [ваги], це не важливо; ~aj/o важлива річ, поважна справа; ~ec/o важливість, значущість, значимість, серйозність; ~eco de la demando важливість питання; ~eg/a надзвичайно важливий, вирішальний; ~ig/i vt надавати значення [важливості, значущості], робити важливим, значущим; ~igi bagatelojn надавати значення дрібницям; ~ul/o поважна особа, поважний чин; шишка, (велика) цяця, велике цабе.

grav/aspekt/a серйозний; поважний, з поважним виглядом [виразом], з поважною міною.

***graved**||a 1. вагітна, розм. черевата; esti ~a de tri monatoj бути вагітною три місяці; ~a bovino тільна корова; ~a ŝevalino жеребна кобила; ~a kaprino, katino кітна коза, кішка; ~a ŝafino суягна вівця; ~a porkino поросна ляха; ~a hundino, vulpino, lupino щінна собака, вовчиця, лисиця; 2. перен. (je) який носить у собі (*що-н.*), сповнений, обтяжений (*чим-н.*); здатний викликати (*що-н.*); небезпечний (*чим-н.*); ~ec/o вагітність; заст. тяж; ~ig/i зробити вагітною, запліднити; ~iĝ/i завагітніти, зайти в тяж; ~iĝ/o запліднення; ◇ monto ~iĝis, muso naskiĝis гора породила мишу; ~ul/in/o вагітна жінка.

graved/period/o *біол.* період вагітності.

gravel||o жорства, гравій, щебінь; галечник; **~i vt** гравіювати, покривати гравієм, посипати гравієм.

gravel/fos/ej/o гравійний кар'єр.

graveti/o *археол.* гравет, граветська [граветянська] культура.

gravimetr||o *спец.* гравіметр; **~i/a** гравіметричний; **~i/o** гравіметрія.

graviol||o *бот.* 1. анона колюча (дерево) [*Annona muricata*]; 2. ягода анони колючої, сметанне яблуко; **~uj/o** *див.* graviolo 1.

graviol/arb/o *див.* graviolo 1.

graviol/ber/o *див.* graviolo 2.

gravit||i *вп фіз.* 1. тяжіти; 2. *перен.* тяжіти, мати потяг; **~a** гравітаційний; **~a maso** гравітаційна [важка] маса; **~a kamro** гравітаційне поле; **~o** гравітація, тяжіння, сила тяжіння, сила притягання.

gravitaci/o *див.* gravito.

gravit/o/centr/o центр тяжіння.

gravit/o/konstant/o *фіз.* гравітаційна стала, стала всесвітнього тяжіння.

gravit/o/metr||o *спец.* гравіметр; **~i/o** гравіметрія.

graviton/o *фіз.* гравітон.

gravit/o/punkt/o *див.* gravitocentro.

grav/mien||a серйозний; поважний, з поважним виразом (обличчя), з поважною міною; **~e** з поважним виразом (обличчя), з поважною міною.

***gravur||i** *vt* 1. гравірувати, гравіювати; різьбити; 2. записувати (на грампластинку); 3. *перен.* закарбувати; **~i en sian memojon** закарбувати в пам'яті; **~a** граверний, гравірувальний; **~o** 1. штрих, риска, лінія, доріжка, канавка (*вигравірувані, вирізьблені*); 2. *див.* ~aj/o; **~ad/o** гравіювання; різьба (*дія*); **~aj/o** гравюра; різьба (*витвір*); **~ej/o** граверна майстерня; **~il/o** різець; **~ist/a:** ~ista metio ремесло гравера, граверна справа; **~ist/o** гравер; різьбяр.

gravur/art/o гравюра (*як вид мистецтва*), граверне мистецтво.

gravur/ĉiz/il/o гравірувальний різець (= grifelo).

gravur/nadl/o гравірувальна голка.

greb/o *орн.* норець, пірникоза (= podicipo); eta (*або* malgranda) ~ норець малий [*Podiceps ruficollis*]; grizvanga ~ норець сірощокий [*P. griseigena*]; nigrakola ~ норець чорноший [*P. nigricollis*].

greft||i *vt* 1. *с.-г.* щепити, прищеплювати, приживляти, приживлювати; 2. *мед.* пересаджувати, вживляти; **~o, ~ad/o** 1. *с.-г.* щеплення; 2. *мед.* пересадження; **~aj/o** 1. *с.-г.* прищепа, щеп; 2. *мед.* пересаджувальна тканина; пересаджувальний орган; **~il/o** *с.-г.* прищеплювальний ніж.

greft/o/baz/o *с.-г.* підщепа (= bazotrunko).

greft/o/vaks/o деревна замазка.

greg||o стадо, гурт, череда; табун; отара; **~o da brutoj** стадо худоби; **~a** стадний; **~a instinkto** стадний інстинкт; **~ej/o** пасовище; хлів; загорода, кошара; обора, скотний двір.

gregarin/o/j *зоол.* грегари́ни [ряд *Gregarina*].

Gregor/o Грегор, Григір (*чол. імена*).

Gregori||o Григорій (*чол. ім'я*); **(g)~a** григоріанський (*про календар*).

grejhund/o хорт, грейхаунд (*порода собак*).

grejs/o 1. мист. кам'яна ма́са (*різновид кераміки*); ви́ріб з кам'яно́ї ма́си; **2.** мін. піско́вик, піща́ник (= sablopetro, sabloŝtono).

***grek||o** грек; la antikvaj ~oj стародавні греки; ~а грецький; ~е по-грецькому, по-грецьки; (G)~i/o *геогр. н., кр.* Греція; ~in/o грекиня, гречанка; (G)~uj/o *див.* (G)~іо.

Grek/land/o *див.* Grekio.

grek/katolik||o греко-католик, уніат; ~а греко-католицький, уніатський.

***gren||o 1.** бот. збіжжя, зернова культура, у мн. *це хліба*; vintra ~o озимі зернові; printempa ~o ярі зернові; turka ~o *див.* maizo; **2.** зерно, збіжжя, хліб; ~а зерновий, хлібний; *~ej/o хлібна комора; шпихлір; зерносклад, зерносховище; житниця; засік; гумно; ~er/o зернина, зернятко; ~uj/o засік.

***grenad||o** *військ.* граната; ofensiva, defensiva, kontraŭtanko ~o наступальна, оборонна, протитанкова граната; ~ist/o **1.** іст. гренадер; **2.** гранатометник.

Grenad||o *геогр. н.* Гренада (*о-в і д-ва в Карибському морі*); (g)~an/o гренадієць, житель Гренади.

grenad/funel/o ви́рва від (ви́буху) гранати.

grenadil/o бот. **1.** пасифлора істівна, страстоцвіт істівний, гранадила [*Passiflora edulis*]; **2.** плід страстоцвіту.

grenadil/ber/o grenadilo **2.**

grenadir/o *див.* grenadisto.

grenad/ĵet/il/o *іст., військ.* пристрій для метання гранат, гранатомет.

grenas/krater/o *див.* grenadfunelo.

grenat||o мін. гранат; ~а гранатовий.

grenat/kolor/a, grenat/ruĝ/a гранатового кольору, гранатовий, гранатово-червоний.

gren/brand/o горілка з зерна (*жита, пшениці*).

gren/emberiz/o орн. вівсянка сіра, просянка [*Emberiza calandra*].

gren/funel/o бункер для засипання зерна (*у млині*).

gren/kamp/o нива.

gren/kest/o засік (*у вигляді ящика*).

gren/komerc/o торгівля зерном.

gren/kultiv||(ad)/o с.-г. хліборобство, вирощування збіжжя; ~ist/o хлібороб.

gren/kultur/o *заст., див.* grenkultiv(ad)o.

Grenland/o *див.* Gronlando.

gren/malt/oz/aĵ/o кул. амє (= ameo).

gren/mezur/o мірка (збіжжя).

gren/muel/ej/o (зерновий) млин (= muelilo).

Grenobl/o *геогр. н., м.* Гренобль (*Франція*).

gren/proviz/ej/o зернова комора, шпихлір, зерносховище, елеватор.

gren/rikolt/o збір зерна, жнива.

gren/roz/o (дикий) мак (= papaveto).

gren/skarab/o *див.* kalandrao.

gren/stak/o стіг (збіжжя).

gren/vent/um||ad/o віяння [пр^овіювання] зерна; ~**aĵ/o** поло^ва; ~**il/o** віялка.

Grenviĉ||o *геогр. н., м.* Грінвіч (*Англія*); ~**a** грінвіцький; la ~a meridiano Грінвіцький меридіан, нульовий меридіан (= la nulmeridiano).

gres||o трава (як фураж або покрив, = herbo 2); ~**ej/o** лука, луг (= herbejo); пасовище, пасовисько, випас (= paŝtejo).

Greta Грета (*жін. ім'я*).

Grezija/o Грезія (місцевість у Франції, відома своїм есперантистським культурним центром).

***gri||o** крупа; ~**a** круп'яний; ~**aĵ/o** (круп'яна) каша.

grif/o 1. міф. гриф, грифон; 2. орн. гриф.

***grifel||o** 1. грифель (= ardezkrajono); 2. штихель, грабштихель, різець (*травера*) (= gravurilo, gravurĉizilo); 3. стиль (*паличка для писання*) (= skribilo, skribbastoneto); ~**i vt** 1. писати, малювати грифелем; 2. писати, малювати стилем; 3. гравірувати, гравіювати (різцем).

grifon/o грифон (*порода собак*).

***gril||o** *ент.* цвіркун [*Gryllus*]; doma (або hejma) ~o цвіркун хатній [*G. domesticus*]; kampa ~o цвіркун польовий [*G. campestris*]; ◇ (ia) ~o zumas al li en la cerbo у нього мухи в голові; ~**ed/o/j** цвіркуніві [*родина Gryllidae*].

gril/bird/o *див.* lokustelo.

***grimac||o** гримаса; ~o de doloro гримаса болю; fari ~on de doloro (з)морщитися від болю; fari ~on de malkontenteco невдоволено (з)морщитися; fari ~on de rideto вимучити усмішку / посмішку; ~**i vn** гримасувати, кривитися, кривлятися, корчити міну; ~**ad/o** гримасування, кривляння; ~**ul/o** гримасник, *розм.* кривляка.

***grimp||i vn** 1. дертися, видиратися, здиратися, видряпуватися, вилазити, вилізати; ~i sur arbon, rokon вилізти на дерево, на скелю; 2. бот. витися; ~**a** бот. чіпкий, лязячий (*про рослину*); ~a planto чіпка (або лязяча) рослина (*син.* grimplant); ~o рух того, що видирається, лізе; ~**ad/o** видирання, вилізання; ~**ant/o** той, що дереться [видирається, здирається, видряпується вилазить, вилізає]; ~**ist/o** верхолаз; скелелаз (= mont(o)grimpisto, альпініст (= alpisto)).

grimp/o/baston/o альпеншток (= grimpisto bastono, alpa bastono, alpbaston).

grimp/o/bird/o/j лязячі птахи.

grimp/o/plant/o чіпка (або лязяча) рослина (*син.* grimpa planto).

grimp/o/ŝnur/o альпіністська мотузка.

***grinc||i vn** скреготати, скреготіти, скрипіти, брязкати, клацати; вищати (*про пилу, гальма*); ~i per la dentoj скреготати [скреготіти, клацати] зубами; ~o, ~**ad/o** скрегіт, скреготання, скреготіння, скреготня, брязкання, клацання; виск, вищання (*пили, гальм*); ~**ig/i** змусити скреготати скреготіти, скрипіти, брязкати, клацати (*що-н.*); ~igi la dentojn скреготати [скреготіти, клацати] зубами.

grindeli/o бот. гринделія [*Grindelia*].

griot/o бот. гріот (*сорт вишні*, = acida ĉerizo).

***grip||o** мед. грип, інфлюєнца (= influenco 1); havi la ~on мати грип; kapti ~on схопити грип; ~**a** грипозний; ~**ec/a** грипоподібний; ~eca infekto грипоподібна інфекція; ~**ul/o** хворий на грип.

griv/o/j кул. шкварки (= grasŝrumpaĵoj, lardŝrumpaĵoj).

grivn/o^{EU} 1. *див.* hrivno; 2. *іст.* гривна (*нашийна прикраса*).

***griz||a** **1.** сірий; (*про масть ще*) мишастий, сивковий; ~а lupro сірий вовк; ~а tago похмурий день; ~aj tagoj сірі будні; **2.** сивий; ~aj haroj сиве волосся; ◇ ~а barbo saĝon ne atestas і з сивою бородою не все розум приходить; ~o сіре, сірий кольор; ~aj/o **1.** предмет або частина предмета сірого кольору; **2.** сиве пасмо, сивина; ~ec/o сивина, сивизна (*сиве волосся як ознака старості*); ~ig/i **1.** (з)робити сірим; **2.** (з)робити сивим; укрити сивиною, посріблити; ~iĝ/i **1.** посіріти, стати сірим; **2.** (по)сивіти, укритися сивиною; ~ul/o **1.** сивоволосий (*у знач. ім.*), сивак (= grizharulo); **2.** сірий (*у знач. ім.*), тварина сірої масті, (*вовк ще*) сіроман(ець).

grizajl/o мист. гризайль.

griz/barb||a сивобородий; ~ul/o сивобородий (*у знач. ім.*), сивий бородань.

griz/blank/a сіро-білий (= grize blanka).

griz/blu/a сіро-голубий (= grize blua).

Grizeld/a літ. Грізельда.

griz/flav/a сіро-жовтий, буланний (= grize flava).

griz/fok/o див. halihero.

griz/har||a сивоволосий; ~ul/o сивий чоловік, сивак.

griz/kap/a сивоголовий; сіроголовий.

griz/okul/a сіроокий.

Grizon/o геогр. н. Граубюнден (*кантон у Швейцарії*).

grizu/o рудниковий газ (= mingaso).

groc||o gros (*одиниця числення, = 12 дюжинам*); ~ist/o оптовий торговець, оптовик (= grosiero).

Groenland/o див. Gronlando.

***grog/o** грог (*напій*).

grond/i *vn* див. grundі.

Gronland||o геогр. н. о-в Гренландія (*о-в між Атлантичним та Північним Льодовитим океаном, автономна територія Данії*); (g)~а грендландський; (g)~an/o грендландець; (g)~an/in/o грендландка.

grop/o **1.** круп (*задня частина коня, вола, птаха і т. п.*); **2.** арх. похилий фронтон.

grop/stek/o кул. задня вирізка.

grop/tegment/o чотирисхилий дах.

***gros||o** бот. **1.** агрус (*кущ, = dorna ribo*); **2.** агрус (*ягода, = grosbero*); ~uj/o агрус, кущ агрусу (= ~o 1, grosarbusto).

gros/arbust/o див. grosso 1.

gros/ber/o див. grosso 2.

grosier/o оптовий торговець, оптовик (= pogradisto, grocisto); ~а оптовий (= pogranda, maldetala 2); ~а prezo оптова ціна; ~e оптом (= pogrande, maldetale 2)

grosulari||o бот., заст. **1.** порічки; **2.** агрус [*Grossularium*]; ~ac/o/j агрусові [*родина Grossulariaceae*].

***groŝ||o** гріш (*грошова одиниця*); копійка, шаг; ◇ sen ~o en роџо без гроша [копійки] в кишені; ~а копійчаний, перен. мізерний.

groŝ/mon/o копійки, мідяки, дрібні монети.

groŝ/o/skrap||a скнарий; ~ul/o скнара.

***grot/o** грот, печера.

***grotesk||a** гротескний; вигадливий, забавний; ~о (жанр, = groteska ĝenro; стиль, = groteska stilo); ~а|о гротеск (twip); ~ес/о гротескність.

Grozn/o геогр. н., м. Грозний (столиця Чечні).

***gru/o** 1. орн. журавель [Grus]; blanka ~ журавель білий [G. leucogeranus]; 2. журавель (при криниці); 3. тех. підйомний кран (= argano); 4. тај астр. Журавель (сузір'я).

gru/doli/o тех. каретка з підйомною платформою; кіно операторський кран.

grujer/o кул. груєр, грув'єр (сорт швейцарського сиру).

gru/funkci/ig/ist/o кранівник.

gru/kamion/o автокран.

grum/o грум (хлопчик-лакей; слуга, який супроводить хазяїна у його поїзді верхи чи в екіпажі).

***grumbl||i** *vn* бурчати, буркотати, буркотіти, розм. гарикати, воркотіти, вуркотіти, воркотати, вуркотати; ~ад/о бурчання, вуркотання, вуркотіння; ~ем/а буркотливий, воркотливий, вуркотливий; ~ул/о бурк(от)ун, воркотун; ~ул/ин/о бурк(от)уха, воркотуха.

grumel||o кул. грудка, згусток (у тісті, кремі, соусі і т. п.); ~а з грудками, із згустками; ~іĝ/i зліпитися в грудки, позлипатися, утворити грудки.

grumiksam||o, grumiŝam||o бот. 1. євгенія бразильська (= brazila eŭgenio); 2. ягода євгенії бразильської (= grumiŝambero).

grumiŝam/ber/o див. grumiŝamo 2.

***grund||o** 1. ґрунт, земля; argila ~о глинистий ґрунт; fekunda, firma, favora ~о родючий, твердий, сприятливий ґрунт; 2. ґрунт, тверде дно (водоймища); 3. жив. ґрунт, фон (= fono); 4. мед. фон, стан організму (= fono); ~а ґрунтовий; ~і *vn* мор. сісти на міліну, сидіти на міліні; ~олог/о ґрунтознавець, педолог (син. pedologo); ~олог/i/о ґрунтознавство, педологія (син. pedologio).

grund/erozi/o ерозія ґрунтів.

grund/jur/o земельне право.

grund/(o)/genez/o ґрунтоутворення.

grund/(o)/gimnastik/o сумн. вільні вправи (у спортивній гімнастиці).

grund/(o)/gust/o особливий присмак вина, залежний від властивостей ґрунту виноградника.

grund/(o)/heder/o бот. розхідник звичайний (= hederaca glekomo).

grund/o/krust/iĝ/o утворення кірки на поверхні ґрунту.

grund/(o)/loĝ/a ґрунтовий (про організм, що живе в ґрунті).

grund/(o)/mur/o сумн.; буд. фундаментна стіна.

grund/o/pli/bon/ig/o с.-г. покращення / поліпшення (структури) ґрунту [ґрунтів].

grund/(o)/pur/ig||o очистка ґрунту; ~а ґрунтоочисний.

grund/(o)/reform/o земельна реформа.

grund/o/scienc/o ґрунтознавство (= pedologio, grundologio).

grund/o/spac/o площа основи.

grunt! сумн. хрю! (звуконаслідування хрюкання свині).

grunt||i *vn* хрюкати (= porkobleki); ~о, ~ад/о хрюкання.

grunt/bov/o див. roefago.

gru/(o)/form/a/j орн. журавлеподібні [ряд Gruiformes].

***grup||o** група, гурт; *військ.* група; відділення, рій; дивізіон; ~o da studentoj група студентів; galoja ~o *мат.* група Галуа; kvocienta ~o *мат.* фактор-група; ~a груповий; ~e групою, групами; за групами; ~aĉ/o згряя, банда, кліка; ~an/o член групи, гурту; ~ej/o місце збору групи; ~estr/o начальник [керівник, командир] групи; староста групи; командир відділення, ройовий (*у знач. ім.*); командир дивізіона; ~et/o групка; жменька; ~ig/i (з)групувати, об'єднати [зібрати] в групу, в групи; ~ig/o групування (*дія того, що групує*); ~iĝ/i (з)групуватися, об'єднатися [зібратися] в групу, в групи; ~iĝ/o групування (*дія тих, що грунуються*); ~oid/o *мат.* групoїд, множина з законом внутрішньої композиції.

grup/asekur/o групове страхування.

gru/trak/o колія підйомного крана.

gruv/a збуджуючий, збудливий (*про дівчину, жінку*).

I*gruz||o 1. гравій; 2. крихта (*розкришений твердий матеріал*); 3. мед. пісок, камені (*у нирках і т. п.*); ~i *vt* (по)дрібнити на крихту; устеляти гравієм, покривати гравієм; ~ul/o рідко, *див.* litiazulo.

II gruz/o *див.* kartvelo.

gruz/mal/san||o *див.* litiazo; ~ul/o *див.* litiazulo.

Guam/o *геогр. н., о-в* Гуам (*Тихий океан, США*).

guan||o гуано (*добриво*); ~in/o *біохім.* гуанін.

guanak/o *див.* gvanako.

guanidin/o *хім.* гуанідин.

guaŝ||o гуаш (*вид фарб*); ~i *vt* малювати гуашшю.

gubernator/o *див.* guberniestro.

***guberni||o** губернія; ~a губернський; ~estr/a губернаторський; ~estr/o губернатор.

gudjer/o *бот.* гудаєра [*Goodyera*].

***gudr||o** гудрон, дьоготь; смола; ligna ~o деревний дьоготь; terkarba ~o кам'яновугільний дьоготь; ~a гудронний, дігтярний; смоляний, смольний; ~a oleo дігтярне масло; ~i *vt* мазати [покривати, натирати, просочувати] гудроном, дьогтем; смолити, просмолювати; ~ita kartono *див.* gudrokartono; ~ad/o гудронування; покриття дьогтем.

gudr/o/karton||o буд. толь; ~a толевий.

gudr/o/tuk/o брезент.

***guf/o** *орн.* пугач [*Vubo bubo*].

gugl||o 1. *мат.* гугол (10^{100}); 2. *тај інформ.* Гугл (*пошукова система*); ~ad/o пошук (*у пошуковій системі*); ~eg/o гуголплекс, число 10^{guglo} .

guĝ||o півкругле долото, півкругла стамеска; ~i *vt* обробляти півкруглим долотом, півкруглою стамескою.

guĝarat||o *етн.* гуджаратець; ~a: ~a lingvo гуджараті; (G)~i/o *геогр. н.* Гуджарат (*штат в Індії*).

Gujan/o *геогр. н.* 1. кр. Гвіана (*регіон на пн.-сх. узбережжі Пд. Америки*); Гайана; Franca ~ Французька Гвіана (*заморський департамент Франції*); 2. Гайана (*д-ва*); ~j *геогр. н.* Гвіанське плоскогір'я.

***gujav||o** *бот.* гуаява [*Psidium guajava*] (*дерево, = gujavarbo, gujavujo; плід, = gujavbero*); *~uj/o гуаява (*дерево*).

***gujav/arb/o** *див.* gujavujo.

gujav/ber/o *бот.* гуаява (*плід*).

Gujen/o геогр. н. Гюйєн (іст. область у Франції).

Gujôu/o геогр. н. Гуйчжоу (провінція у Китаї).

Gujjang/o геогр. н., м. Гуйян (Китаї).

gulo/o зоол. росомаха [*Gulo gulo*].

gulag/o іст., політ. Гулаг, Головне управління таборами (у Радянському Союзі).

gulaš/o кул. гуляш.

gulaš/kanon/o військ., жарт. похідна [польова] кухня.

***gulden/o** гульден (грошова одиниця).

guloz/o хім. гульоза.

***gum||o** 1. камедь, гумі, глей (густий сік, який виступає у деяких дерев на поверхню кори); araba ~о гуміарабік, аравійська камедь; amela ~о хім. декстрин; 2. гума; гумка (для стирання, = frotgumo, skrapgumo); 3. див. кайсика; 4. див. kondomo; ~а 1. камедний; камедистий; 2. див. кайсика; ~і vt мазати [покривати, просочувати] камеддю; змішувати з камеддю; гумувати; ~ес/а камедний, камедистий; глейовий; ~оз/о с.-г. гомоз, гумоз, камедетеча (хвороба кісточкових плодів дерев і бавовнику).

gum/absces/o мед. гума.

gumb/o бот. бамія, окра, гомбо [*Hibiscus esculentus*].

gumigut||o гумігут; ~uj/o гумігутове (або камеденосне) дерево.

gumigut/arb/o див. gumigutujo.

gum/rezin/o смола, живиця.

gum/tol||o прогумоване полотно, брезент; ~а брезентовий.

gun/o с.-г. телиця (= juna bovino).

gupi/o гупі [*Poecilia reticulata*] (акваріумна рибка).

gurami/o іхт. гурами [*Osphronemus goramy*].

I ***gurd||o** муз. катеринка, шарманка; ~і vn грати на катеринці, шарманці; перен. торочити, товкти, товкмачити, талдичити; ~ist/o катеринщик, шарманщик.

II **gurd/o** гурд (грошова одиниця Гаїті).

Guri/o геогр. н. Гурія (іст. область у Грузії).

gurk/o гуркх (представник непальського племені).

gurnard/o іхт. тригла, морський півень [*Eutrigla gurnardus*].

guru/o гурӯ (індуїстський духовний учитель).

***gust||o** 1. смак; acida ~о кислий смак; sala ~о солоний смак; agrabla ~о приємний смак; homo kun delikata ~о людина з тонким смаком; elekti laŭ sia ~о вибрати на свій смак; afero de ~о справа смаку; ◇ ĉiu havas sian ~on у кожного свій смак; kiom da homoj, tiom da gustoj на любов і смак товариш не всяк; pri ~oj oni disputi ne devas про смаки не сперечаються; 2.: pentraĵo en la gusto de la pasinta jarcento картина в дусі минулого століття; ~а смаковий; ~а sensaĵo смакове відчуття; ~і vn смакувати; мати смак (чогон.), віддавати, чути (чим-н.); tiu manĝaĵo bone ~as ця страва добре смакує; la vino ~as je korko вино чути корком; ~ig/a: ~iga substanco смакова речовина, речовина для придання смаку; ~ig/i 1. придати смаку; saŭco ~igas fiŝon соус придає смаку риби; 2. прищепити смак, приохотити; ~igi al iu la sportojn прищепити кому-н. смак до спорту; ~ig/aĵ/o приправа, спеція; *~um/i vt (по)пробувати на смак, (с)куштувати; ~um/o проба (на смак), дегустація (одноразова дія); ~um/ad/o 1. смак (чуття, = gustosenso); 2. дегустація (багаторазова дія); ~um/ist/o дегустатор.

Gustav/o Густав, Густаво (чол. ім'я).

gust/o/burĝon/o анат. смакова цибулина.

gust/o/hav/a який має смакові властивості.

gust/o/mank/o не смак, брак смаку.

gust/o/plen/a 1. смачний, добрий (на смак); виконаний зі смаком, сповнений смаку; 2. який має добрий смак (про кого-н.).

gust/o/sens/o див. gustumado 1.

gust/o/sent/o почуття смаку (художнього, естетичного і т. п.).

guŝ/o бот. біб (сухий одногніздий плід рослин родини бобових, н-д, гороху, квасолі, бобів, який у побуті називають стручком); стручок.

guŝ/o/form/a стручкоподібний, стручкуватий.

***gut||o** прям., перен. крапля; ~o da roso, da akvo крапля роси, води; preni po dek ~oj вживати [пити] по десять крапель; ĝis la lasta ~o до останньої краплі; en viaj vortoj ne estas eĉ ~o da vero у ваших словах немає і краплі правди; ĝi estas ~o en la maro це крапля в морі; ◇ senĉesa ~o eĉ ŝtonon traboras часта крапля і камінь продірявить; ~e по краплі, краплями; *~i *vn* капати, крапати, сочитися; ~as el mia nazo у мене тече з носа (про нежить); ◇ ne ~as mielo el la ĉielo не падає манна з неба; ~ad/o капання, крапання; ~et/i ледь капати, капати дуже маленькими краплями; ледь сочитися; ~et/o краплина, крапелька; ~ig/a: ~iga tubeto див. gutigilo; ~ig/i капати, лити краплями; сочити; ~ig/il/o мед. крапельниця, піпетка; ~uj/o ємність [ємкість, посудина, резервуар] для збору рідини, що капає.

guta/o 1. бот. палаквіум гутаносний [*Palaquium gutta*]; 2. хім. гута.

***gutaperk||o** гутаперча; ~a гутаперчевий.

gutaperk/arb/o бот. гутаперчеве дерево (спільна назва дерев, з соку яких одержують гутаперчу).

gut/botel/et/o мед. пляшечка-крапельниця.

Gutenberg/o Гутенберг (винахідник книгодрукування).

gut/form/a краплеподібний.

gutifer/o/j бот. кљузієві (= kluziasoj).

gut/kalkul/il/o мед. крапельниця, піпетка.

gut/lad/o буд. відлив (дашок з бляхи під / над вікнами, дверми для стоку дощової води).

gut/o/ŝton/o геол. натічно-крапельне кам'яне утворення.

gutural/o фон. гортанний (або задньоязичний, задньопіднебінний) приголосний (звук) (= velaro).

***gubern||i** *vt* виховувати (чю-н. дитину. проживаючи в його сім'ї); ~ad/o виховання; ~ist/o гувернер, вихователь; ~ist/in/o гувернантка, вихователька.

guzl||o муз. гусла, гуслі; ~ist/o гусляр.

Güangdong/o геогр. н. Гуандун (провінція у Китаї).

Güangŝji/o геогр. н. Гуансі-Чжуанський автономний район (Китай).

gvaĉar/o орн. гуахаро, жиряк [*Steatomis caripensis*].

Gvadalkivir/o геогр. н., р. Гвадалквівр (Іспанія).

Gvadelup/o геогр. н., о-в Гваделупа (Атлантичний океан, Франція).

gvajak||o бот. гваякове дерево, бакаутове дерево [*Guaiacum*]; oficina ~o гваякове (або бакаутове) дерево лікарське [*G. officinale*]; ~ol/o хім. гваякол, метиловий ефір пірокатехину.

gvajak/lign/o гваякове дерево (про деревину).

Gvajano/o див. Gujano.

gval/o див. kimro.

gvanak/o зоол. лама гуанако, гуанако [*Lama guanicoe*].

gvaran/o 1. бот. гварана, гуарана (рослина) [*Paullinia cupana*]; 2. кул. гварана, гуарана (паста з зерен гварани, = gvaranpasto; тонізуючий напій з цієї рослини, = gvarana trinkaĵo, gvarantrinkaĵo).

gvarani/o 1. гварані, гуарані (представник індіанського племені Паратваю); 2. гварані, гуарані (грошова одиниця Паратваю).

***gvardi|o** гвардія; imperiestra, reĝa, respublika ~o імператорська, королівська, республіканська гвардія; ~a гвардійський; ~a regimento гвардійський полк; ~an/o гвардієць; ~ej/o місце стоянки гвардії; гвардійський пост.

gvat|i vt стежити, слідкувати, слідити, вартувати, вистежувати, чатувати, стояти на чатах, (с)постерігати, вести спостереження, дозира́ти, наглядати; (скрито або знаходячись на чергуванні); ~ad/o стеження, спостереження, ведення спостереження, чати, дозор, дозір (дія); ~ej/o спостережний [дозорний, сторожовий] пункт; ~anto, ~ist/o дозорний, чатовий (у знач. ім.); ~ist/ar/o дозор, дозір, чати (група осіб).

***Gvatemal|o** геогр. н., кр. Гватемала; ~o Nova Гватемала (столиця Гватемали); (g)~a гватемальський; (g)~an/o гватемалець, житель / мешканець Гватемали.

gvat/grup/o дозорна (або спостережна) група, дозор, дозір, чати, сторожа.

gvat/kamera/o (теле)камера спостереження.

gvat/luk/et/o див. luketo.

gvat/nest/o мор. „вороняче гніздо” (спостережний пункт на вершині щогли, вежі).

gvat/sekvi vt іти назирці [слідом, крадькома] за ким-н.

gvat/(o)/tur/o каланча, дозорна [сторожова] вежа (або вишка).

gvat/taĉment/o дозорний (або спостережний) загін, дозор, дозір, чати.

gve/o нґве (розмінні гроші в Замбії, 1/100 квачі).

Gvebr/o див. Gebro.

gvemul/o зоол. андський олень [*Hippocamelus*].

gveril/o див. gerilo.

***gvid|i** vt вести; провадити, показувати дорогу; керувати, управляти; ~i iun sur la montoj вести ког-н. по горах; li ~as kurson de Esperanto він веде курс(и) есперанто; ~i la popolon al la feliĉo вести народ до щастя; ◇ aliajn ~as kaj mem ne vidas іншим дорогу показує, а сам в болоті сидить; **si/n** ~i орієнтуватися; керуватися; ~i sin per kompasoj орієнтуватися за компасом; ~i sin per la leĝoj керуватися законами; ~a керівний; напрямний; ~a motivo лейтмотив (= gvidmotivo); ~o керівництво (те, що керує, чим можна керуватися); resti sen ~o залишитися без керівництва; ~ad/o керівництво, керування (дія, процес); preni sur sin la ~adon de la klubo узяти на себе керівництво клубом; ~ant/o керівник; проводир, вождь, вожак, лідер; ~il/o 1. путівник (= gvidlibro); 2. прям., перен. дороговказ; 3. кермо; ◇ plej bona ~ilo estas la lango язик до Києва доведе; ~ist/o гід; провідник (професійний).

gvid/faden/o провідна [червона] нитка.

gvid/folejo туристичний проспект.

gvid/kablo мех. напрямний кабель.

gvid/kolon/o мех. напрямна колонка.

gvid/libro путівник.

gvid/linio керівна [провідна] лінія.

gvid/mark/o покажчик дороги / шляху (у вигляді позначок фарбою на деревах, стовпах і т. п.), маршрутна позначка.

gvid/motiv/o 1. рушійний мотив, керівний мотив, лейтмотив; 2. муз. лейтмотив.

gvid/organ/o політ. керівний орган.

gvid/rel/o зал. напрямна рейка (додаткова рейка, окремим випадком якої є контррейка у стрілковому переводі).

gvid/rimen/o/j віжки.

gvid/ŝnur/o рідко, див. *kondukŝnuro*.

gvid/ŝraŭb/o тех. напрямний гвинт.

***Gvine||o** геогр. н., кр. Гвінея; *Ekvatora* ~o Екваторіальна Гвінея; (**g**)~a гвінейський; (**g**)~an/o гвінеєць; (**g**)~an/in/o гвінейка.

Gvine/o-Bisaŭ/o геогр. н., кр. Гвінея-Бісау.

Ĝ

*ĝ 9-а буква есперантського алфавіту; *~o назва цієї букви.

Ĝafar/o Джафар (арабське чол. ім'я, м. ін. великого візира халіфа Гаруна Ар-Рашида).

Ĝaganat/o рел. Джаганата (одне з імен Вішну).

Ĝahan/o іст. Шах-Джахан (могольський імператор).

ĝajn||o, ĝajn||o рел. джайн (послідовник Махавіри, засновника джайнізму); ~ism/o джайнізм (одна з індуїстських релігій).

Ĝakart/o геогр. н., м. Джакарта (столиця Індонезії).

ĝangal/o джунглі; перен. хаща, зарості, нетрі; *la leĝo de la* ~ закон джунглів.

***ĝarden||o** сад; *legoma* ~a город; *frukta* ~o плодовий сад; *botanika* ~o ботанічний сад; ~a садовий; ~i vt обробляти сад, займатися садівництвом, виконувати садові роботи; ~et/o садок; ~ist/o 1. садівник; 2. садовод (= *hortokulturisto*); 3. орн. альтаночниця (= *ptilonorinko*); ~ist/ik/o садівництво.

ĝarden/agarik/o = *duspora agariko*.

ĝarden/angelik/o бот. дягель [дудник] лікарський [*Angelica archangelica*].

ĝarden/arkitekt/o ландшафтний архітектор, ландшафтний дизайнер, спеціаліст із садово-паркового мистецтва.

ĝarden/brasik/o бот. капуста городня.

ĝarden/dom/o садовий будиночок.

ĝarden/flor/o садова квітка.

ĝarden/glir/o зоол. садова соня руда [*Eliotus quercinus*].

ĝarden/hos/o шланг для поливання саду [городу].

ĝarden/il/ar/o знаряддя для роботи в саду [на городі].

ĝarden/kobold/o садовий гном (прикраса).

ĝarden/kres/o бот. хрінниця посівна, крес-салат (= *kultiva lepidio*).

ĝarden/kultiv/(ad)/o див. *hortikulturo*.

ĝarden/kultur/o див. *hortikulturo*.

ĝarden/laŭb/o садова альтанка.

ĝarden/rap/o бот. ріпа городня.

ĝarden/silvi/o орн. славка садова [*Sylvia borin*].

ĝarter/o підв'язка (кругла, для панчiх, = krurzono); la ordeno de la (Ĝ)~ орден Підв'язки (найвищий англійський орден).

ĝaz/o див. ĵazo.

Ĝeĝjang/o геогр. н. Чжецзян (провінція в Китаї).

ĝel/o хім. гель; желе; драглиста маса; драглистий осад; драглі.

***ĝem||i** *vn* стогнати, охати; тяжко зітхати; кректати; la vundito ~as поранений стогне; ◇ pajbaro ne ~as, kiam boto nin premas ніхто не знає, чий чобіт муляє; ~а протяжний; скигливий; ~о стогін; ~**ad/i** *vn* стогнати, охати; тяжко зітхати; кректати (довго, тривало); ~**ad/o** стогін, стогнання, охання, тяжка зітхання, кректання; ~**eg/o** голосний [тяжкий] стогін; ~**et/o** тихий стогін, постогнування; ~**ind/a** плачевний.

***ĝemel||o** близнюк; ~ој близнюки, близнята, двійнята, двійня; siamaĵ ~ој сіамські близнята; ŝi akuŝis ~ојп вона народила близнят; (Ĝ)~**o/j** *ас*тр. Близнята (сузір'я, знак зодіака); ~**ig/i** поріднити, зробити побратимами; ~**ig/i** поріднитися, стати побратимами.

ĝemel/urb/o/j міста-побратими, поріднені міста (= ĝemeligitaj urboj).

ĝemin/a мед., анат. парний, здвоєний, подвійний.

***ĝen||i** *vt* турбувати, завдавати клопоту, докучати, морочити голову, утрудняти, утруднювати, обтяжувати, заважати, ставати на перешкоді / заваді; **si/n** ~**i** соромитися, почувати себе ніяково, почуватися сковано; ~i sin en ies ĉeesto почувати себе ніяково в чий-н. присутності; tio tute ne ~as min це мене цілком не турбує; ne ~u vin! не соромтеся!; ne ~u min! не мороч(те) мені голову!, не заважай(те) мені!; ~а надокучливий, клопітливий, клопітний, морочливий, утрудливий; скований, вимушений; незручний (про ситуацію); ~**ad/o** турбування, докучання; утруднення, заважання; ~**aĵ/o** що-н., яке турбує [докучає, заважає, завдає клопоту, стоїть на заваді]; утруднення, незручність, клопіт, морока, завада; ~**at/ec/o** скованість, вимушеність; ~**ec/o** 1. незручність, обтяжливість, утрудливість; 2. див. ~ateco; ~**ul/o** людина, що докучає іншим, турбує інших.

***ĝendarm||o** жандарм; piedira, rajda ~о піший, кінний жандарм; ~а жандармський; ~а oficiro офіцер жандармерії; ~**ar/o** збірн. жандармерія; ~**ej/o** жандармерія (приміщення).

***ĝeneral||a** загальний, повсюдний; генеральний; ~а kunveno загальні збори; ~а striko загальний страйк; ~а sekretario генеральний секретар; ~а stabo генеральний штаб; ~а provo генеральна репетиція; ~е загально, взагалі; ~е uzata загальноживаний; ~**aĵ/o** загальна ідея; загальні слова; загальне положення; ~**ec/o** загальність; ~**ig/i** узагальнити; ~**ig/o** узагальнення; ~**ig/it/a** узагальнений; ~igita funkcio див. distribucio.

ĝeneral/dir/e загально кажучи, взагалі-то.

Ĝeneralif/o арх. Хенераліфе (сад-палац маврських королів у Гранаді).

ĝeneral/kler/ig/a сумн. загальноосвітній.

Ĝenev||o геогр. н., м. Женєва (Швейцарія); (Ĝ)~а женєвський; la ~a lago Женєвське озеро (= Lemano).

Ĝengĝou||o геогр. н., м. Чженчжоу (Китаї).

Ĝenĝis див. Ĝingis.

ĝeni/o див. genio 2.

Ĝenov||o геогр. н., м. Генуя (Італія); (Ĝ)~а генуєзький; (Ĝ)~а golfo Генуєзька затока; (Ĝ)~**an/o** генуєзець; (Ĝ)~**an/in/o** генуєзка.

Ĝenoveva Женєв'єва, Генєвєфа (жін. ім'я).

ĝenr||o *літ., жив.* жанр; **~а** жанровий; **~а** sceno жанрова картина; **~ist/o** *сумн.* жанрист (= ĝenra pentristo).

ĝenr/o/bild/o *жив.* жанрова картина.

ĝentil||a ввічливий, чемний, гречний; **~а** vorto ввічливе слово; vi estas **~а** knabo ти чемний хлопець; \diamond ĉe tro **~а** ekstero mankas sincero в очі світить, а поза очі болячки зичить; ***~е** ввічливо, чемно, гречно; **~aj/o** ввічливість, ввічливий вчинок; ввічливі слова; ***~ec/o** ввічливість, чемність, гречність; **~ul/o** ввічлива / чемна людина.

ĝentil/hom/o *заст.* **1.** див. ĝentlemano; **2.** див. ĝentilulo.

ĝentleman||o джентльмен; **~а** джентльменський; **~е** по-джентльменськи.

Ĝerald/o Джеральдо, Джеральд (*чол. ім'я*).

ĝerbos/o *зоол.* тушканчик (= dipodo).

***ĝerm||o** **1.** *біол.* зародок, зачаток (*тж перен.*); **2.** *бот.* росток, паросток (*тж перен.*), кiльчик; *pl* сходи; **3.** *рідко, див.* ŝoso; **~i** *vn* зароджуватися, пускати паростки; проростати, кiльчитися; сходити (*про насіння*); **~ad/o** зародження, поява паростків; проростання, кiльчення; *перен.* зародження, виникнення; **~ing/o** *бот.* колеоптиле, колеоптиль (= koleoptilo).

ĝerman||o *іст.* германець; **~а** германський (*який стосується стародавніх германців, їх мови і сучасних людей, що говорять мовами германської групи*); **(Ĝ)~i/o** землі стародавніх германців (*в античні часи*); **~id/a** германський (*який стосується германської групи мов*); **~ism/o** див. germanismo; **(Ĝ)~uj/o** див. (Ĝ)~io.

Ĝerman/o Джерман, Джермано, Жермен (*чол. імена*).

ĝerm/burĝon/o генеративна брунька.

ĝermen/o *біол.* сукупність зародкових клітин.

ĝerminal/o *іноді тај, іст.* жерміналь (*7-ий місяць французького республіканського календаря*).

ĝerm/foĵi/o див. kotiledono 1.

ĝerm/i/pov/a схожий (*здатний до проростання*).

ĝerm/o/planto *рідко, див.* ĝermo 2.

ĝerm/radik/o *бот.* зачаток.

ĝerm/o/tig/o стебельце.

ĝest/o *літ.* старофранцузький епос; (героїчна) пісня; епічна поема; la **~o** de Rolando „Пісня про Роланда”.

ĝet/o **1.** *мор.* парний мол (*мол, розміщений по обидва боки від фарватеру*); **2.** пристань (*на палях*); пальовий мол, пірс.

ĝet/kaj/o *мор.* дебаркадер, причал [пристань] на молу.

ĝet/kap/o *мор.* голова пірса; стрілка молу.

***ĝi** воно (*особ. займ., що стосується неживих предметів та істот, статі яких невідома або не виражена у явній формі; перекладатися на українську може всіма трьома родами*): la infano ploras, ĉar **~** volas manĝi дитина плаче, бо вона хоче їсти; *Прим. іноді ĝi перекладається на українську мову як це: kio **~** estas? **~** estas libro що це? це книжка; ***~а** його (*присв. займ.*); la ŝtato kaj **~aj** civitanoj держава та її громадяни.*

***ĝib||o** **1.** горб (*у людини або тварини*); **2.** *бот.* опуклина, випуклина (*на нижній губі віночка деяких рослин*); **~а** горбатий; **~aj/o** опуклина, опуклість, випуклина, випуклість, горб, бугор (*на якому-н. предметі*); **~ig/i** (з)горбити; **~iĝ/i** (з)горбитися, згорбатіти; **~ul/o** горбань; \diamond **~ulo** ĝis morto restos **~ulo**, rektiĝos **~ulo** sur ĉerka tabulo горбатого могила справить; **~ul/in/o** горбата (*у знач. ім.*).

ĝib/o/bov/o див. zebuо.

ĝib/o/hav/a горбатий.

Ĝibraltar||o геогр. н., м. Гібралтар, Гібралтар (Велика Британія); **~а:** ~а markolo Гібралтарська протока (між Іспанією і Марокко).

Ĝibuti/o геогр. н., м., кр. Джібуті.

ĝig/o рідко, див. ĵigo.

ĝigol/o 1. альфонс, платний коханець; 2. сумн. жиголо, платний танцюрист у дансингу.

ĝihad/o джихад (священна війна мусульман проти невірних).

ĝimkan/o спорт. гімкана (автогонки з перешкодами); автокрос.

I*ĝin/o 1. джин (горілка).

II ĝin/o міф. джин.

Ĝin||o рел. Джина (засновник джайнізму, = „Переможець”); (**ĝ**)-**an/o** джайн (послідовник Джини, = ĝaino); (**ĝ**)-**ism/o** джайнізм (одна з індуїстських релігій, = ĝainismo).

ĝinfiz/o кул. джин-фіз, коктейль з джину, лимонного соку та газованої води.

Ĝingis-Ĥan/o іст. Чингісхан (засновник єдиної Монгольської держави).

ĝinn/o див. ĝino II.

ĝinz/o текст. джинс (син. ĵinzo).

***ĝir||i** vt 1. фін. жириувати, переводити вексель на іншу особу за допомогою передаточного напису; проводити безготівкові розрахунки за допомогою розрахункових чеків; 2. заст., див. endosi; 3. розвертати, повертати, робити поворот, (з)робити віраж (про транспортний засіб, судно і т. п.); **~о** 1. фін. жиро, передаточний напис (надпис на векселі, чекові, який дає право іншій особі на одержання грошей; безготівкові розрахунки за допомогою розрахункових чеків); 2. трансп. поворот, розворот, віраж (дія); **~aj/o** фін. жириуваний, індосований цінний папір; переведена на інший рахунок сума; **~ant/o** жирант, індосант, особа, що переводить суму або вексель; **~at/o** індосат, особа, що одержує суму, вексель; **~ebl/a** який можна жириувати, індосувати; **~ej/o** поворот, віраж (дільниця шляху); **~il/o** фін. жиронаказ, розпорядження про жиророзрахунок, платіжне поручення.

***ĝiraf||o** 1. зоол. жираф, жирафа [Giraffa]; 2. тај астр. Жирафа (сузір'я); **~ed/o/j** жирафові [родина Giraffidae].

ĝir/indik||il/o трансп. індикатор [показчик] повороту (механічний або світловий пристрій, встановлений на транспортному засобі); **~i** vn сумн. вмикати індикатор повороту.

Ĝirond||o геогр. н. Жиронда (остання частина р. Гаронни); **~i/o** геогр. н. Жиронда (департамент у Франції); (**ĝ**)-**ist/o** іст. жирондист (член жиронди – партії часів Французької буржуазної революції кінця 18 ст.).

ĝir/mon/o фін. гроші (банківського) жирообороту.

ĝir/pont/o поворотний міст.

ĝir/signal/i vn сумн., див. ĝirindiki.

***ĝis** 1. прийм. до, упритул до; li vidas nur ~ la pinto de sia nazo він не бачить далі свого носа; mi ne forgesos lin ~ mia morto я не забуду його до смерті; de la kapo ~ la piedoj з голови до ніг; de Parizo ~ Londono від Парижа до Лондона; ~ kiam? доки?; ~ morgaŭ! до завтра!; ~ (la) revido! до побачення! (артикуль уживається, якщо зустріч запланована); ~! бувай(те)!, па(-па)!; 2. спол. доти, поки., поки не, аж; mi atendos, ~ (kiam) venos tempo pli oportuna я чекатиму доти, поки не настане більш зручний час; **~i** vn (al iu) сказати „бувай” (кому-н.), попрощатися. Прим. **ĝis** ужив. як преф. зі знач. прийм.: ~nipa – дотеперішній; ~vivi – дожити.

ĝis/atend/i *vt* дочекати(ся), діждати(ся), чекати до, ждати до.

ĝis/blank/e до білого.

ĝis/blok/e до упору; ~ ŝraŭbi ŝraŭbon завернути гвинт (до упору).

ĝis/dat||a: ~a informilo бюлетень з інформацією аж до поточної дати; ~a librotenado бухгалтерія в ажурі; ~e на нинішній день; ~ig/i допровадити / довести до поточного стану; ~igi vortaron привести словник у відповідність з найостаннішими лексичними спостереженнями, увести у словник найостанніші неологізми, обновити словник; ~igi la kontojn допровадити рахунки до ажурі.

ĝis/ebri/e доп'яну, доп'яна.

ĝis/ekstrem/e до крайнощів, до неможливості, до останньої межі.

ĝis/fin/e до (самого) кінця, до останку.

ĝis/fund||a **1.** який досягає дна, який дістає до дна; **2.** доскональний, ґрунтовний (= funda 2); ~e **1.** до (самого) дна, до самої основи; **2.** досконально, ґрунтовно (= funde 2).

ĝis/genu||a який доходить [(до)сягає] до колін, доколінний; ~a ĵuro спідниця до колін; ~e до колін(а), по коліна; stari ~e en akvo стояти по коліна у воді.

ĝis/ir/i *vt* дійти.

ĝis/kol/e по горло, до горла; ~ armita озброєний до горла [зубів].

ĝis/kur/i *vt* добігти.

ĝis/lim||a який доходить до кордону [межі], який сягає кордону [межі]; ~e до [самого] кордону, до (самої) межі; ~i *vt* (*ion*) сумн. доходити до до кордону [межі].

ĝis/mal/fru/e допізна.

ĝis/maten/e до ранку.

ĝis/mort||a **1.** довічний; ~a loĝloko довічне місце проживання; **2.** смертельний, до смертельного ступеня; ~a maltrankvileco смертельна тривога; ~e до (самої) смерті, до загину, до скону; не на життя, а на смерть; batali ~e боротися до загину.

ĝis/naĝ/i *vt* доплисти, допливти.

ĝis/nigr/e начорно.

ĝis/nokt/e до ночі.

ĝis/nun||a дотеперішній, попередній, минулий; ~e дотепер, донині (= ĝis nun).

ĝis/ost||a: ~a reakciulo махровий реакціонер; ~a esperantisto есперантист до самих кісток, есперантист-пурист; ~e до кістки, до кісток; ~ul/o непохитна у своїх переконаннях людина; людина, що строго дотримується своєї віри; фундаменталіст; *жарт.* есперантист-пурист.

ĝis/ramp/i *vt* доповзти, долізти.

ĝis/rand/e до краю, по вінця.

ĝis/re/vid||i *vn* сумн. сказати „до побачення”, попрощатися; ~ul/o людина, що вміє сказати по-есперантському тільки „до побачення”, людина, що знає лише кілька есперантських слів.

ĝis/sang/e до крові.

ĝis/sat/e досита, доскочу, уволу, уdstаль, усмак, доне(с)хочу.

ĝis/supr/e доверху, до самого верху.

ĝis/ŝultr/a до плечей.

ĝis/tali|a який доходить [досягає] до талії [пояса]; ~a portreto поясний портрет, портрет до пояса; ~aj ŝtrumpoj колготки (= ŝtrumpokalsono, kalsonŝtrumpoj); ~e до талії, по пояс, до пояса; stari ~e en akvo стояти по пояс у воді.

ĝis/vesper/e до вечора.

ĝis/vetur/i vt доїхати.

ĝis/viv/i vt (*ion*) дожити (до чого-н.)

ĝja/o цзяо (1/10 юаня, грошової одиниці Китаю).

Ĝjangŝji/o геогр. н. Цзянсі (провінція в Китаї).

Ĝjangsu/o геогр. н. Цзянсү (провінція в Китаї).

Ĝjilin/o геогр. н. Гірін, Цзілінь (провінція в Китаї).

Ĝjinan/o геогр. н., м. Цзінань (Китаї).

Ĝoĉi/o сумн., іст. Джучі (старший син Чингісхана); ~а: ~а арпаĝо улус Джучі; Золота Орда.

Ĝofred/o Джофред (чол. ім'я).

***ĝoj|i** vn радіти, радуватися, відчувати радість, тішитися; mi ~as vin vidī я радий вас бачити; ~а радісний; ~an feston! зі святом!; ~e радісно; ~o радість, утіха; ~aĉ/i vn злорадіти; ~ad/o радіння; ~eg/i vn дуже радіти / тішитися; книжн. ликувати; торжествувати; ~eg/o велика радість; тріумф; ~ig/a утішний, потішний, який приносить радість; ~ig/i (по)радувати, утішити, (по)тішити.

ĝoj/fajr/o святкова ватра.

ĝoj/kri|i vn радісно кричати / викрикувати, викликувати; ~o радісний крик, крик радості.

ĝorĝet/o текст. креп-жоржет.

***ĝu|i** vt насолоджуватися, користуватися чим-н. із задоволенням, тішитися; смакувати; ~i freŝan aeron, muzikon, vivon насолоджуватися свіжим повітрям, музикою, життям; ~а: ~а muziko музика, що приносить насолоду, задоволення; ~e: al mi estos ~e vidī vin я матиму втіху побачити вас; ~o насолода, задоволення; ◇ kiu amas ~on, amu ankaŭ enuon любиш кататися – люби й саночки возити; любиш поганяти – люби й коня годувати; *~ad/o насолоджування; смакування; ~eg/a величезна насолода, величезне задоволення; ~em/a охочий [жадібний] до втіх, насолод, задоволень; ~ig/i принести насолоду, задоволення, втіху.

ĝu/am|a див. ĝuema; ~o любов до насолод [задоволень, втіх].

***ĝust|a** точний, правильний; вірний (безпомилковий); ~a metodo, traduko, horloĝo точний метод, переклад, годинник; ~a respondo правильна відповідь; li estas la ~a homo por tio він є людиною акурат для цього; ◇ sprit' en tempo ne ~a estas tre malbongusta умій пожартувати, та знай, коли перестати; ~e точно, правильно; саме; якраз, розм. акурат; власне; саме так, атож, авжеж; рівно (про час); прямо (перед прийменником для підсилення його значення); diri pli ~e сказати більш точно; agi ~e діяти правильно; ~e antaŭ du monatoj точно два місяці тому; ~e antaŭ miaj okuloj прямо перед моїми очима; ~aĵ/o що-н. точно, правільне; ~ec/o точність, правільність; ~ig/a уточнювальний, поправний, настроювальний, налагоджувальний; ~iga ŝtaŭbo підгінний [юстувальний] гвинт; ~ig/i (з)робити точним, правильним; (від)регулювати; уточнити; вивірити (годинник і т. п.); поправити (краватку і т. п.); виправити (помилку); настроїти (приймач); налагодити; ~igi fotografilon навести на різкість фотоапарат; ~igi la preleganton поправити доповідача; ~igi mekanismon налагодити механізм; ~ig/o уточнення; поправлення, поправка, настроювання (приймача); вивірення, вивірка; налагодження; ~ig/il/o налагоджувальний [настроювальний] прилад [пристрій]; ~ig/ist/o налагодник, налагоджувальник.

ĝust/a/dir/e точніше кажучи.

ĝust/a/direkt/e у правильному [потрібному, точному] напрямку.

ĝust/a/lok/e у точному місці; у / на потрібному місці; на (своєму) місці; li havas la kapon ~ у нього голова на місці.

ĝust/a/mezur/e у точності; до міри, якраз.

ĝust/a/temp||a своєчасний; ~e своєчасно, вчасно; veni ~e прийти вчасно, прийти саме в час, поспіти; ~ec/o своєчасність.

Н

***h** 10-а буква есперантського алфавіту; *~**o** назва цієї букви.

***ha!** виг. а!, ха!, ах!, о! (вираз здивування від чого-н. гарного або поганого); ~, ~, ~! ха-ха-ха! (сміх; іронія; сильний вияв почуттів).

ha/o хао (1/10 донга, грошової одиниці В'єтнаму).

habaner/o хабанера, габанера (кубинський танець).

Habel/o бібл. Авель.

habilitaci/o габілітація (складання іспиту, що дає право викладати в університеті).

habitat/o екол. ареал, місце життя (організмів).

Habsburg/o/j іст. Габсбурги (австрійська династія).

habutaj/o текст. хабутае (різновид японського шовку).

haciend/o асьєнда, маєток, фільварок; ферма; колективне господарство (в Іспанії та Латинській Америці).

haĉ||i vt **1.** (за)штрихувати, заштриховувати; **2.** масажувати короткими сильними ударами ребром долоні; ~o штрих, риска, лінія (у штрихуванні); ~ad/o **1.** штрихування; **2.** масаж короткими сильними ударами ребром долоні; ~il/o пристрій для штрихування.

haĉek/o див. v-hoketo.

Hades/o міф. Гадес, Аїд (у грецькій міфології бог царства мертвих, а тж саме царство).

hadit/o гадит (збірка висловів, афоризмів, які приписують Мухаммедові).

Hadrian||o іст. Адріан (римський імператор); ~a: la ~a turego Адріанів вал.

hadron||o фіз. адрон; ~a адронний.

haf! виг. гав!

Hafiz/o Гафіз (чол. ім'я, у т. ч. перського поета).

hafni/o хім. Гафній (елемент), гафній (проста речовина).

Hag/o геогр. н., м. Гаага (Нідерланди).

Hagad/o бібл. Агада (частина Талмуду).

Hagar/o бібл. Агар.

hagiograf||o літ., церк. агіограф; ~a агіографічний; ~i/a агіографічний, приналежний до життійної літератури; ~i/o агіографія.

hagis/o кул. хагіс (шотландська страва з нутроців, син. skota šafstomakaĵo).

haĝ||o хадж (паломництво мусульман до Мекки); ~ul/o хаджі, гаджі.

Haiti||o геогр. н., кр. Гаїті; (h)~a гаїтянський; (h)~an/o гаїтянин; (h)~an/in/o гаїтянка.

hajdamak||o^{EU} іст. гайдамака; ~a гайдамацький; ~i vt гайдамакувати.

Hajderabad/o *геогр. н., м. Хайдарабад (Індія).*

hajduk||o гайдук; **~a** гайдучький.

Hajfong/o *геогр. н., м. Хайфон (В'єтнам).*

hajk/o *літ. хоку, хайку (форма японського вірша).*

***hajl||o** град (*тж перен.*); **~o** batis la grenojn град побив хліби; **~o** da kugloj град куль; **~a** градовий; **~i** *vp* **1.** *безос.* падати, іти, сипати(ся) (*про град*); hieraŭ **~is** вчора падав град; **2.** падати градом, сипатися градом (= fali hajle); sur lin **~is** batoj на нього градом сипалися удари; **~er/o** градина; **~et/o** дрібний град, крупа (= grajlo).

Hajnan/o *геогр. н., о-в Хайнань (Південнокитайське море, Китай).*

***hak||i** *vt* рубати; сікти (*сокирою, мечем і т. п.*); колоти (*дрова*); тесати (*камінь*); кришити (*знищувати холодною зброєю*); **~i** arbojn рубати дерева; **~i** lignon рубати дрова; **~i** ŝtonon тесати [сікти, ламати, рубати] камінь; **~i** per sabro рубати [сікти, кришити] шаблюю; **~i** la vortojn рубати слова, уривчасто вимовляти слова; \diamond oni povas eĉ **~i** lignon sur lia kapo йому хоч кіл на голові теши; **~o** удар при рубанні; удар сокири, удар сокирою; **~ad/o** рубка, рубання, січення; \diamond **~ado** de ligno donas lignerojn ліс рубають – тріски летять; **~aĵ/o** що-н. зрубане, порубане; **~et/i** *vt* **1.** дрібно (по)рубати [(по)сікти]; (по)рубати [(по)сікти] на (дрібні) шматочки; (на)шаткувати; (по)кришити; **2.** сумн., інформ. розставляти, хешувати; **~et/ad/o** **1.** рубання [січення] на дрібні шматочки; шаткування; **2.** сумн., інформ. розставляння, хешування; **~et/aĵ/o** січенина, кришиво; січник; січене м'ясо; січені овочі; **~et/il/o** сікач; шатківниця; ***~il/o** сокира; \diamond ne iras **~ilo** al kapo humila покірну голову меч не січе; **~il/et/o** сокирка, топірець; **~ist/o** рубач, дроворуб.

hakam/o *етн. хакама (японські широкі штани, що їх носять поверх кімоно).*

hak/blok/o обробна колода, колода для рубання дров (= hakŝtiro).

hak/et/funkci/o *інформ.* функція розстановки.

hak/fos/il/o *див.* hoĵo.

hak/funkci/o *інформ.* функція розстановки, хеш-функція.

hak/il/dors/o обух (сокири).

hak/il/kap/o сокира (*сама сокира, без топорища, = la fero de hakilo*).

hak/il/kling/o лезо сокири.

hak/il/tenil/o топоріще.

hak/il/vang/o щока сокири, бокова поверхня сокири.

hak/rul/et/o *кул.* крученик.

hak/ŝtip/o обробна колода, колода [пень] для рубання дров (= hakbloko).

hak/tabel/o *інформ.* таблиця розстановки, хеш-таблиця.

hak/tabul/o обробна дошка, стільниця, кухонна дошка.

hak/tranĉ/il/o ніж для рубання [січення]; сікач; мачете.

hak/valor/o *інформ.* значення хеш-функції.

hakveci/o *бот.* хаквеція [*Hasquetia*].

***hal/o** **1.** (великий) зал, зала (*для громадських потреб*), хол; hotela **~** готельний хол; koncerta **~** концертний зал; **2.** *арх., буд.* накриття, каркасний навіс (*покрівля на стовпах або інших опорах для захисту від сонця, негоди*); foira **~** критий ринок.

***haladz||o** **1.** чад; **2.** чад, сморід, задушливий запах (*від гниття*); **~a** чадний, задушливий, смердючий; **~i** *vp* чадити, чадіти, виділяти чад; **~ig/i** зачадити, засмердіти, зробити чадним, задушливим, смердючим; **~iĝ/i** чадіти, учадіти, отруїтися чадним газом; (о)чманіти; **~iĝ/o** отруєння чадним газом.

haladz/o/plen/ig/i наповнити чадом.

halal/a халяль(ний), дозволений ісламом (*перев. про м'ясо та м'ясні вироби*).

halanĝ||o баяси, баяндряси, лясси, теревені; жарти; **~i** *vt* теревені правити [розводити], лясси точити, баяндрясити, теревенити.

***halebard||o** *іст.* алебарда, галебарда, бердиш; **~ist/o** (г)алебардник.

haleluja! *виг., церк.* алилуя!, алілуя!

Halep/o *геогр. н., м.* Халеб, Алеппо (*Сирія*).

half/o *спорт.* півзахисник.

haliaet/o *орн.* орлан, морський орел [*Haliaeetus*] (*син. maraglo*).

halihér/o, haliker/o *зоол.* тев'як, сірий тюлень [*Halichoerus*] (*син. grizfoko*).

Halikarnas/o *іст.* Галікарнас (*древнє місто на середземноморському узбережжі Малої Азії*).

halimion/o *бот.* галіміона [*Halimione*].

haliot/o *зоол.* вушко [*Haliotis*].

halit/o *мін.* галіт, кам'яна сіль (= minsalo, roksalo, ŝtonsalo).

halm/o гальма (*настільна гра*).

halo!, ha lo! *виг.* алло! (= lo!).

halo/o *астр.* гало.

halofit/o *бот.* галофіт (= salplanto, saleja planto).

halogen||o *хім.* галоген, галюїд; **~a** галогенний; **~id/o** галогенід, галід.

haloid/o *заст., див.* halogenido.

halokromi/o *хім.* галохромія (= salkoloreco).

Halovin/o Геловін, навічір'я Дня всіх святих (*американське свято*).

hals||o *мор.* галс; **~i** *vt* притягнути галсом.

halŝtat/a: ~ kulturo *ареол.* гальштатська культура.

halt! *виг.* стій!, стояти!

***halt/i** *vt* зупинитися, спинитися, стати; **~u!** (по)стій!, (по)стійте!, зупинись!, зупиніться!
~o зупинка, стоянка, привал (*припинення руху*); **~ad/i** *vt* стояти (*не пересуватися, не діяти*); **~ej/o** зупинка; станція, перестанок; стоянка; привал (*місце зупинки*); eliri ĉe la venonta ~ejo виходити на наступній зупинці; **~ig/i** зупинити, спинити; **~i** айтон зупинити машину; ~igi sian rigardon sur iu спинити [затримати] свій погляд на кому-н.; **~ig/o** зупинка (*дія того, що зупиняє*); **~ig/il/o** зупиняльний / зупинний пристрій; гальмо; **~il/o** обмежник, обмежувач, стопор.

halter||o **1.** *спорт.* гантель; **2.** *ент.* дзизкальце (*орган комах*); **~i** *vt* *спорт.* займатися гантелями.

halter/lev||o *спорт.* підйом гантелі [гантелей]; **~ist/o** спортсмен, що займається гантелями.

halt/(o)/hund/o лягава (*порода собак*).

halt/(o)/lum/o червоне світло (*у світлофорі*).

halt/o/pec/o *див.* haltilo.

halt/o/strek/o тире.

halt/o/ŝraŭb/o стопорний гвинт.

halt/ring/et/o *тех.* стопорна (або запірна) шайба.

haltron/o *фіз.* датчик Голла.

halucin||o галюцинація; *aída, vida* ~o слухова, зорова галюцинація; ~a галюцинаторний, галюцинаційний; ~i *vt* викликати галюцинації; ~i *iun* викликати галюцинації в кого-н.; ~at/o людина, що страждає галюцинаціями; ~iĝ/i галюцинувати, мати галюцинації; ~oz/o мед. галюциноз (син. *halucina deliro*); ~oz/ul/o хворий галюцинозом, хворий на галюциноз.

halucinaci/o див. *halucino*.

halucinogen/o фарм. галюциноген.

haluks/o анат. 1. великий палець ноги (людини, = *pieđa dikfingro*); 2. великий палець задньої ноги [лапи, кінцівки] (тварини).

halva/o халва.

hamad/o геогр. гамада (кам'яниста пустеля).

hamadriad/o 1. міф. гамадріада (німфа дерева, що народжувалась і вмирала з ним); 2. зоол. гамадріл, плащоносний павіан [*Pario hamadryas*].

***hamak/o** гамак; підвісне ліжко.

hamam/o гамам (громадська лазня в Туреччині).

hamamelid||o бот. гамамеліс, відьмин горіх, зимоцвіт, чарівна ліщина [*Hamamelis*]; ~ac/o/j гамамелідові [родина *Hamamelidaceae*]; ~al/o/j гамамелідоцвіті [порядок *Hamamelidales*].

Hamam/o бібл. Аман.

hamarbi/o бот. хамарбія [*Hammarbia*].

Hamburg||o геогр. н., м. Гамбург (Німеччина); (h)~a гамбурзький; (h)~a *sandviĉo* див. *hamburgero, burgero*; (h)~an/o житель / мешканець Гамбурга.

hamburger/o кул. булочка з біфштексом, гамбургер (син. *burgero*).

Hamilkar/o іст. Гамількар (ім'я кількох карфагенських полководців і правителів).

Hanilton/o Гамільтон (ірландський математик і фізик).

hamiltonian/o фіз., мат. гамільтоніан, оператор Гамільтона.

Hamlet/o літ. Гамлет (персонаж однойменної драми Шекспіра).

hamond/orgen/o муз. орган Хаммонда.

Hampŝir/o іст. Гемпшир (графство в Англії).

***hamstr||o** зоол. хом'як [*Cricetus*]; *granda* ~o хом'як звичайний [*C. cricetus*]; *ora* ~o хом'ячок золотий [*Mesocricetus auratus*]; *migra* ~o хом'ячок сірий [*Cricetulus migratorius*]; ~i *vt* запасатися (продуктами), робити (непотрібні) запаси.

Hamurab/o іст. Хаммурапі (вавилонський цар).

han||o етн. хань (самоназва китайця); ~a ханьський (китайський).

hanap/o іст. чаша, кубок.

handbal||o спорт. ручний м'яч, гандбол (= *manpilkado*); ~a гандбольний; ~ist/o гандболіст.

handikap||o 1. спорт. гандикап; фора; 2. мед. інвалідність, каліцтво, фізична вада, психічна вада; ~i *vt* 1. спорт. урівноважувати шанси на успіх; зрівнювати умови; давати фору; 2. зробити інвалідом, калікою; ~aĵ/o див. ~o; ~it/o, ~ul/o інвалід, каліка.

handspek/o, handspik/o див. *levstangeo*.

***hangar||o** ав. ангар, елінг; ~et/o міні-ангар, ангарчик, навіс.

Hangĝou||o геогр. н., м. Ханчжоу (Китай).

hani/o хім. Ганій (одна з попередніх (американська) назв Дубнію).

Hanibal/o іст. Ганнібал (полководець і державний діяч Карфагена).

Hanoj/o *геогр. н., м.* Ханой (столиця В'єтнаму).

Hanovr||o *геогр. н., м.* Ганновер (Німеччина); (**h**)~**a** ганноверський; (**h**)~**an/o** ганноверець, житель / мешканець Ганновера; ~**i/o** *іст.* Ганновер (герцогство у середньовічній Німеччині; курфюрствство, королівство і провінція в Пруссії).

hans||o *часто тај, іст.* ганза (торговельний союз пн.-німецьких міст на чолі з м. Любеком у 14-16 ст.); ~**a** ганзейський; ~**a** *игро* ганзейське місто; ~**an/o** ганзеат, член ганзи.

hansom/o *іст.* генсом-кеб, двоколісний екіпаж.

hant||i *vt* навідувати, відвідувати, з'являтися (як привид), привиджуватися; переслдувати; ~**at/a**: ~**ata** *до*мо будинок із привидами.

Hanuman/o *міф.* Хануман (в індуїстській міфології божественна мавпа).

haom/o *рел.* хаома (жертвний напій у маздаїтів).

haor/o хаорі (японська накидка або куртка без рукавів).

hapaks/o *лінгв.* гапакс, унікальне слово.

hapal/o *заст., див.* kalitrikso.

haplografi/o гаплографія (помилковий пропуск на письмі одного з двох однакових складів).

haploid/a *біол.* гаплоїдний (= uniploida).

haplogi/o *лінгв.* гаплогія (спрощення звукового складу слова).

***har||o** *волос*; ~**o/j** **1.** волосся; blondaj, brunaj, nigraj, rufaj ~**oј** русяве, коричневе, чорне, руде волосся; plektitaj ~**oј** заплетене волосся; kombi la ~**oјn** зачесати (або розчесати, причесати) волосся; tondi la ~**oјn** (по)стригти [обрізати] волосся; dislimi al si la ~**oјn** зробити собі проділ, зачесатися на проділ; karti iun ĉe (або je) la ~**oј** схопити кого-н. за волосся [чуб, чуба]; ŝiri al si la ~**oјn** рвати на собі волосся; miaj ~**oј** stariĝis у мене волосся стало дибом; **2.** шерсть, волос (тварин, у збірному знач.); froteti katon kontraŭ la ~**oј** (по)гладити кота проти шерсті; ŝanĝi la ~**oјn** міняти шерсть, линяти; ◇ lupo ŝanĝas la ~**oјn**, sed ne la faroјn *вовк* линяє, але вдачі не міняє; ~**a** волосяний; ~**aј/a** волосатий, укритий волоссям; ~**aј/o** **1.** укрита волоссям ділянка шкіри; **2.** волосянка, волосяна тканина; ~**ar/o** **1.** волосся, шевелюра, волосяний покрив (на голові людини); **2.** шерсть; волосяний покрив (тварини); **3.** *заст., див.* peruko; *~**eg/o** щетинка; ~**egoј** щетина; ~**et/o** волосок, волосина; lia vivo estas sur ~**eto** його життя (висить) на волоску; ~**iĝ/i** укритися волоссям, зарости (волоссям); ~**ist/o** перукар, цирульник.

harakiri||i *vn* зробити собі харакірі; ~**o** харакірі (вид самогубства – розпорювання живота –, прийнятий у самураїв).

Harar/o *геогр. н., м.* Хараре (столиця Зімбабве).

har/aranĝ/o зачіска; укладка волосся.

har/aspleni/o *бот.* аспленій волосоподібний [*Asplenium trochomanes*].

har/bant/o бант для волосся.

har/bend/o стрічка для волосся [коси].

Harbin/o *геогр. н., м.* Харбїн (Китай).

har/bukl/ig/o завивка; permanenta ~ перманент, шестимісячна завивка.

har/bulb/o *анат.* волосяна цибулина.

Harc/o *геогр. н., гори* Гарц (Німеччина).

har/ĉas/aј/o дичина (звір як об'єкт полювання).

har/ĉemiz/o волосяниця (одяг аскета).

***hard||i** *vt* гартувати, загартоувати; ~**a** гартівний; ~**a** pulvoro порошок для поверхневого гартування (металу); ~**ad/o** гартування, загартоування; ~**abl/a** який можна гартувати,

який піддається гартуванню; ~**eb/ec/o** загартовуваність; ~**ig/i** гартуватися, загартовуватися; ~**it/a** (за)гартований; ~**it/ec/o** загартованість, гарт, загартування.

har/dik/a товщиною / завтовшки у волосину, капілярний.

hard/lut/i див. *brazi*.

hardvar/o нрк., див. *aparataro*.

***harem||o** гарем; ~**a** гаремний.

har/fask/et/o чуб(ок), чубчик, чуприна, вихор, пасмо волосся.

har/fend||i *vn* займатися буквоїдством, вдаватися в (непотрібні) тонкощі (= *harspliti*); ~**ad/o** надмірна педантичність, буквоїдство, скурпульозне докопування до істини (*буквально*: рубання волосся на тріски) (*син.* *harsplitado, mušbugrado*).

har/filik/o див. *adianto*.

har/fleg||(ad)/o догляд за волоссям; ~**il/o** засіб догляду за волоссям.

har/folikl/o анат. волосяний мішечок.

har/hav/a волосатий, покритий волоссям.

Harian/o геогр. н. Гар'яна (*штат в Індії*).

***haring/o** *ixt.* оселедець [*Clupea harengus*]; *fumita, marinita* ~ копчений, маринований оселедець.

haring/o/kapt/ad/o вилов оселедців.

haris/o кул. хариса (*гостра пастоподібна приправа*).

har/klip/o брешка для волосся (*на заціпці*).

har/kovr/it/a волосатий, оброслий волоссям, покритий волоссям.

har/kresk/o ріст волосся.

har/lav/(ad)/o миття волосся.

***har/lig||o** коса (*на голові*); ~**et/o** косичка.

Har-Magedon/o бібл. Армагедон (*назва місця, де земні царі зберуться востаннє на битву проти Царства Божого*).

harmon||o **1.** муз. обертон (= *kromtono*); **2.** фіз. гармоніка; ~**a** **1.**: ~**aj** *osciloj* фіз. гармонічні коливання; **2.** *мат.* гармонічний (= *harmonia*).

***harmonii||o** гармонія; ~**a** гармонійний, гармонічний; ~**e** гармонійно, гармонічно; ~**i** *vn* гармоніювати; ~**ig/i** гармонізувати, (з)робити гармонійним, гармонічним.

***harmonik/o** муз. **1.** гармонія, гармоніка, *розм.* гармонь (*загальна назва ряду муз. інструментів, = anĉharmoniko, blovharmoniko, buŝharmoniko, frapharmoniko, tirharmoniko і т. п.; у вузькому знач. – губна гармоніка, = blovharmoniko, buŝharmoniko*); **2.** див. *harmoniscienco*.

harmoniscienco/o муз. гармонія (*муз. дисципліна*).

***harmonium/o** фісгармонія, гармоніум.

harmoniz/i *vt* муз. гармонізувати.

harnes/o *текст.* ремізка.

Harold/o Гарольд (*чол. ім'я*).

har/ornam/aj/o прикраса для волосся.

***harp||o** арфа; *ludi* ~**on** грати на арфі; ~**i** *vn* грати на арфі; ~**ist/o** арфіст; ~**ist/in/o** арфістка.

harpal/o *ент.* гарпал [*Harpalus*].

har/perd/o випадання волосся, облісіння, алопеція

***harpi/o** 1. міф. гарпія (крилата потвора з обличчям жінки, демон бурі й смерті); 2. орн. гарпія [*Harpia harpyja*]; 3. перен. гарпія (люта, сварлива жінка).

har/pingl/o шпилька для волосся.

har/plekt/aĵ/o коса (із волосся).

harp/lud/i *vt div.* harpi.

***harpun||o** гарпун; ~**i** *vt* гарпунити; ~**ist/o** гарпунер, гарпунник.

har/radik/o корінь волоса.

har/ret/o сітка для волосся.

har/sek/ig/il/o фен.

har/split||i *vn* займатися буквоїдством, вдаватися в (непотрібні) тонкощі (= harfendi); ~**ad/o** перен. розщеплення волосини наче́тверо; буквоїдство, надмірне захоплення деталями; надмірний педантизм; надмірна скрупульозність.

har/star/ig/a від якого волосся стає дибом.

har/ŝanĝ/o линяння.

har/tinktur/o фарба для волосся.

har/tond||a (призначений) для стрижки; ~**ad/o** стрижка волосся; стрижка шерсті; ~**il/o** ножиці для стрижки волосся [шерсті]; перукарські ножиці.

har/tuf/o чуб, чубчик, чуприна, вихор, оселедець.

har/tuber/o шиньон, валок (із зібраного волосся).

Harun-al-Raŝid/o іст., літ. Гарун ар-Рашид (халіф, герой „Тисячі й однієї ночі”).

haruspeks/o рел. гаруспик (жрець-віщун у стародавньому Римі).

har/verm/o/j зоол. водяні волоси, волосатики (= gordiuloj).

har/vost/o хвостик (форма зачіски, = ponevosto).

Hasdrubal/o іст. Гасдрубал (ім'я кількох карфагенських полководців).

hasi/o хім. Хасій.

haspel||o 1. *tex.* вал, барабан (мотальної машини, лебідки); 2. *текст.* мотовило; 3. *сумн.* котушка спінінга; ~**i** *vt* мотати (пряжу); ~**aĵ/o** моток.

hast||i *vn* поспішати, спішити, квапитися; (що-н. зробити ще) хапатися; ~**i** plenumi sian taskon спішити виконати своє завдання; ~**a** поспішний, спішний, квапливий, поспішливий, поквапливий; ~**a** konkludo поспішний висновок; ~**e** поспішно, спішно квапливо, поспішливо, поквапно, сквапно; хапки, хапкама; хватком, хваткома; похапки, похапцем, з поспіхом; ~**o** поспіх, квапливість; letero skribita kun ~**o** з поспіхом написаний лист; ~**em/a** схильний до поспіху, квапливий, поспішливий, поквапливий; метушливий; ~**em/o** квапливість, поспішливість, поквапливість; метушливість.

haŝi/o кул. хасі (у Японії палички для їди, = manĝobastonetoj).

haŝimid/o/j іст. хашиміти (арабська династія в Мецці).

haŝiŝ||o гашиш; ~**a** гашишний; ~**ism/o** мед. гашишизм (різновид наркоманії), отруєння гашишем.

hat/i *vt* сильно ненавидіти (= malamegi).

haŭbiz||o військ. гаубиця; мортира; ~**a** гаубичний; мортирний.

haŭl||i *vt* буксирувати, тягти, волокти (на канаті, ланцюзі); ~**ist/o** бурлак.

haŭs/o ек. економічне піднесення, економічний бум [розквіт], висока кон'юнктура (*син. alta konjunkturo*).

haŭser/o мор. трос, (буксирувальний) канат, (швартовний) канат, (канатний) швартов.

haŭsier/o *фін.* біржовик, що грає на підвищення (цін, курсу акцій і т. п.), *жарт.* бик.

haŭsmanit/o *мін.* гаусманіт.

haŭstori/o *бот.* гаусторій; всисна тканина.

***haŭt||o** шкіра; шкірочка, шкірка; шкура; havi delikatan ~on мати ніжну шкіру; ◇ eksalti el sia ~o вискочити зі шкури; savi sian ~on рятувати свою шкуру; kun ~o kaj haroj з потрохами; ~а шкірний; ~eg/o товста шкіра; ~er/o/j лупа; ~et/o **1.** шкірка; **2.** плівка, шкурка, кожушок (*на молоці*, = ŝelete 2).

haŭt/de/ĵet/ad/o *див.* haŭtoŝanĝo.

haŭt/fald/o складка шкіри.

haŭt/fleg||(ad)/o догляд за шкірою; ~il/o засіб догляду за шкірою.

haŭt/inflam/o запалення шкіри, дерматит.

haŭt/kolor/o колір шкіри.

haŭt/krem/o крем для шкіри, косметичний крем (= kremo 2).

haŭt/mal/san/o шкірна хвороба, дерматоз.

haŭt/ŝanĝ/o линяння, скидання шкіри (*у змії*).

haŭt/vezik/o пухир.

***hav||i** *vt* мати; володіти; ~i rajton мати право; ~i signifon мати значення; mi ~as я маю, у мене є; mi ~as intereson я цікавлюся; mi ~as febron у мене гарячка; mi ne ~as я не маю, у мене нема(є); ~i barbon носити бороду; ~i la aĝon de tridek jaroj мати (вік) тридцять років, бути у віці тридцяти років; li ~as rompitan manon у нього зламана рука; ~o *розм., див.* ~aĵo; ~ad/o володіння (*чим-н.*); ~aĵ/o майно, добро, власність, маєток, надбання; hereda, movebla, nemovebla ~aĵo спадкоємне, рухоме, нерухоме майно; ~ant/o володар, власник; ~ebl/a такий, що його можна купити, дістати, одержати; доступний, досяжний; ~ebl/ec/o доступність, досяжність (*для володіння*); ~ig/i надати, дати, виділити, доставити, приділити (*кому-н.*); допомогти дістати [одержати, здобути, придбати] (*для кого-н.*); ~igi al infano ludilon дати дитині іграшку; ~igi al si libron придбати собі книжку; ~ind/a вартий набуття [придбання], який варто мати [придбати].

Havaj||o *геогр. н.* Гаваї (*о-в і архіпелаг у Тихому океані, США*); (**h**)~а гавайський; (**h**)~an/o гаваєць; ~i/o *геогр. н.* Гаваї (*штат США*); (**h**)~an/in/o гавайка.

Havaj/land/o *див.* Havajio.

Havan||o **1.** *геогр. н., м.* Гавана (*столиця Куби*); **2.** *перен.* гаванський тютюн, гаванська сигара, гавана (*сорт тютюну і сигара з нього*); (**h**)~а гаванський; (**h**)~а сігаго гаванська сигара; (**h**)~an/o гаванець.

***haven||o** гавань, порт; mara, rivera, milita, komerca ~o морський, річковий, військовий, торговельний / торговий порт; (dogan)libera ~o порто-франко, вільний порт; ~а гаванський, портовий.

haven/dig/o *мор.* портовий мол.

haven/impost/o портове мито, портовий збір.

haven/instal/aĵ/o/j портові споруди, портове господарство.

haven/kvartal/o портовий квартал.

haven/labor/ist/o портовий робітник, портовик.

haven/rond/vetur/o туристська екскурсія по порту.

haven/urb/o портове місто, місто-порт.

Havr/o *геогр. н., м.* Гавр (*Франція*).

***hazard**||o 1. випадок (*непередбачений, раптовий*), випадков^ість, несподіванка; blinda ~o сліпий випадок; 2. див. hazardludo; ~a 1. випадковий, несподіваний; ~a genkontiĝo випадкова зустріч; ~a kuglo сліпа [випадкова, заблукана] куля; 2. азартний; ~a ludo азартна гра; ~e випадково, несподівано; ~i vt здати на випадок, довірити долі; поставити на карту; ризикнути (*чим-н.*); ◇ kiu nenion ~as, nenion gajnas хто нічим не ризикує, той нічого не виграє.

hazard/lud||i *vn* грати в азартні ігри; ~o азартна гра; ~e|o ігровий [картярський] дім; ~ant/o, ~ist/o азартний гравець.

***he!** виг. e!, ей!, гей! (*притягнення чисі-н. уваги*); e!, xe! (*іронічний вираз незгоди*); ~ ho! (*емфатична форма до he!*).

Heb/o міф. Геба (*давньогрецька богиня юності*).

hebefreni/o мед. гебефренія (*одна з форм шизофренії*).

hebet||a тупоумний; ~ec/o тупоумство, тупість.

***hebre**||o 1. єврей, гебрей; 2. див. judo; ~a єврейський, гебрейський, давньоєврейський; la ~a lingvo давньоєврейська мова, іврит; ~ec/o (при)належність до єврейської нації; ~in/o єврейка; ~ism/o гебраїзм; ~ist/o гебраїст.

Hebrid/o|j геогр. н. Гебриди, Гебридські острови (*Атлантичний океан, Велика Британія*).

hedenbergit/o мін. геденбергіт.

***heder/o** бот. плющ [*Hedera*].

hedisar/o бот. солодушка [*Hedysarum*].

hedonism/o філос. гедонізм (*напрямок в етиці, за яким насолода, приємність є найвищим благом, метою життя*).

hedonist/o філос. гедоніст.

Hedvig/o Ядвіга (*жін. ім'я*).

Hefe|j/o геогр. н., м. Хефей (*Китай*).

Hefest/o міф. Гефест (*давньогрецький бог вогню і ковальської справи*).

Hegel||o Гегель (*німецький філософ*); (h)~an/a гегельянський; (h)~an/o гегельянець; (h)~ism/o гегельянство.

***hegemoni/o** гегемонія; панування, перевага; засидля; batali pri (або por) ~o боротися за гегемонію; aspirado pri la tutmonda ~o прагнення до світового панування; ~a гегемонічний, панівний; ~ism/o гегемонізм; ~ist/o гегемоніст; ~ul/o гегемон.

***heĝ/o** живопліт, обсада; (pri)tondita ~ стрижений живопліт.

Heĝaz/o геогр. Хіджаз (*частина Саудівської Аравії*).

heĝ/emberiz/o орн. вівсянка городня [*Emberiza circlus*].

heĝir/o геджра, гіджра (*втеча Магомета з Мекки до Медіни; мусульманське літочислення*).

heĝ/o/tond/il/o садові ножиці, секатор.

heĝ/silvi/o орн. тугайний соловей, рудохвоста славка [*Cercotrichas galactotes*].

Heine Гейне (*німецький поет*).

hej! виг. ей!, гей!, веселіш! (*підбадьорення, захоочення до веселощів*).

Hejlongĝjang/o геогр. н. Хейлунцзян (*провінція у Китаї*).

***hejm**||o 1. дім, домівка, домашнє вогнище; estu bonvena en mia ~o ласкаво прощу до мого дому; ◇ mia ~o estas mia kastelo мій дім – моя фортеця; 2. дім (*у деяких іграх, = bazo 3*); ~a 1. домашній, надомний; ~aj bestoj домашні тварини; ~a laboro надомна робота; 2.

рідний; ~a domo рідний дім, рідна домівка; ~a vilaĝo рідне село; ~a lingvo рідна мова; ◇ ~a dometo estas kiel patrineto своя хатка як рідная матка; ~e **1.** дома, вдома / удома; **2.** по-домашньому, як у себе вдома; ~e farita kolbaso домашня ковбаса; ~e vestita по-домашньому одягнутий; ~e/n додому; ~an/o домочадець; ~an/ar/o челядь; ~ec/a домашній, який виглядає по-домашньому; ~ec/e як удома, по-домашньому; ~ig/i одомашнити, приручити (тварину для спільного проживання з людиною під одним дахом: кішку, собаку і т. п.).

hejm/am||a той, хто любить проводити час дома; ~ant/o любитель домашнього затишку, домувальник.

hejm/arest||i vt узяти [посадити] під домашній арешт; ~o домашній арешт; ~it/a який знаходиться під домашнім арештом.

hejm/best/o домашня тварина (що проживає з людиною під одним дахом: собака, кіт і т. п.).

hejm/e/far/it/a зроблений (або виготовлений) удома, у домашніх умовах; домашнього виготовлення; саморобний, кустарний; ~ brando домашня горілка, самогон; ~ rapo хліб домашньої випічки; ~ tolo домоткане полотно.

hejm/e/n/ir||i vn іти додому; ~o повернення додому.

hejm/haven/o сумн., мор. порт прописки.

hejm/kobold/o міф. домовик, домовий.

hejm/labor||o надомна робота; ~ist/o надомник.

hejm/land/o вітчизна, батьківщина, рідний край, рідна країна [земля].

hejm/lok/o рідні місця, батьківщина.

hejm/mastr/um||ad/o ведення домашнього господарства, домоводство; ~aĵ/o домашнє господарство; ~ant/in/o див. mastrumantino.

hejm/praĝ/o інформ. перша сторінка сайту; базова, головна сторінка (= ĉefpraĝo, baza praĝo, enipraĝo).

hejm/preĝ/ej/o хатня церква.

hejm/sid||a той, хто любить сидіти дома; ~ul/o домувальник, розм. сидень, пічкур.

hejm/sopir/o туга за домом, туга за рідною домівкою, ностальгія.

hejm/task/o домашнє завдання, завдання додому.

***hejt/i** vt **1.** топити, палити (ніч), опалювати; обігрівати, ogrівати; vintre oni ~as la fornojn узимку топлять печі; ~i per karbo, gaso, elektro опалювати [обігрівати] вугіллям, газом, електрикою **2.** розжарювати, нагрівати, прогрівати (радіолампу і т. п.); ~a опалювальний; ~ad/o топлення, палення; опалювання, опалення, обігрівання; loka, centra ~ado місцеве, центральне опалення; ~aĵ/o паливо (для опалювання, обігріву); ~il/o опалювальний прилад, обігрівач, нагрівач; ~ist/o опалювач; кочегар.

hejt/aparat/o див. hejtilo.

hejt(o)/forn/o груба, опалювальна піч (= stovo).

hejt(o)/kaldron/o опалювальний котел.

hejt/ole/o мазут, рідке паливо.

hejt(o)/lign/o дрова для печі, дрова для опалювання.

hejt(o)/plat/o марміт (прилад для підтримування їжі в гарячому стані).

hejt/o/sistem/o опалювальна система, система опалення.

hejt(o)/surfac/o нагрівальна поверхня.

Hekat/o міф. Геката (давньогрецька богиня пільми, сновидінь і чародійства).

Hekate/o іст. Гекатеї (давньогрецький історик і географ).

***hekatomb/o** 1. іст. гекатомба (жертва богам у ст. греків); 2. перен. гекатомба (жорстоке і безглузде знищення великої кількості людей).

hekatombe/o іноді таї, іст. гекатомбеон (перший місяць у давньогрецькому календарі).

hekelfon/o муз. гекельфон, баритоновий гобой.

Hekl/o геогр. н., вулкан Гекла (Ісландія).

heks- хім. гекс... (преф., що вказує на б-карбонівий ланцюг у назвах вуглеводнів та моносахаридів: ~ано див. нижче; ~ено гексен; ~іно гексин; ~іло гексил; ~озо гексоза); ~ан/o гексан.

heksa- хім. гекса... (преф., який вказує, що речовина характеризується б-ма атомами, складається з б атомів).

heksaedr/o див. sesedro.

heksagon||o див. sesangulo; ~а див. sesangula.

***heksametr/o** гексаметр (віршовий розмір).

heksationat/o хім. гексатіонат.

heksitol/o хім. гекситол.

heksod/o фіз., ел. гексод.

heksonat/o хім. гексонат.

heksoz/o хім. гексоза.

hekt- див. hekto-.

***hektar/o** гектар.

hektik/a мед. гектичний; ~ febro гектична лихоманка.

hekto- гекто...(елемент складних слів зі значенням „сто”: ~aro гектар (= hektaro); *~gramo гектограм; *~litro гектолітр; *~metro гектометр; ~vato гектоват).

hektograf||o гектограф (копіювальний прилад); ~а гектографічний; ~і vt гектографувати; ~і/o гектографія.

***hekto/gram/o** гектограм.

***hekto/litr/o** гектолітр.

***hekto/metr/o** гектометр.

hekto/paskal/o фіз. гектопаскаль.

Hektor/o Гектор (чол. ім'я; один із персонажів „Іліади”).

hekto/vat/o фіз. гектоват.

Hekub/o літ. Гекуба (персонаж „Іліади”, дружина Пріама).

***hel||a** яскравий; ясний; світлий; (про голос) високий, дзвінкий; ~а fajго яскравий вогонь; ~а tago ясний день; ~а ĉambro світла кімната; ~е яскраво; ясно; світло; ~ес/o яскравість; ясність; світлість; ~ig/i (з)робити яскравим, ясним, світлим; освітлити, просвітлити, додати яскравості до; фото ослабити, просвітлити; ~iĝ/i (з)робитися [стати] яскравим, ясним, світлим; прояснитися, (про)світліти, проясніти.

Helas/o поет. 1. Еллада, Стародавня Греція (= Helenio, Helenujo); 2. Греція (= Grekio, Grekujo).

hel/blond/a світло-русий, білявий.

hel/blu/a світло-синій; ясно-синій, блакитний, світло-голубий; яскраво-синій; ясно-голубий.

hel/brun/a світло-коричневий; світло-гнідий, буланний (*масть коня*).

hel/dens/o фіз. яскравість (*величина*).

helebor/o бот. чемерник, стародубка [*Helleborus*]; blanka ~ чемериця (= blanka veratro); nigra ~ чемерник чорний [*H. niger*] (син. kristnaska rozo); fiodora ~ чемерник смердючий [*H. foetidus*].

helen||o еллін, (стародавній) грек; ~а еллінський, (давньо, старо, древньо)грецький; ~ес/o еллінський характер; (H)~i/o Еллада, Стародавня Греція; ~ig/i еллінізувати; ~ism/o 1. еллінізм, давньогрецька культура; 2. лінгв. еллінізм, грецизм; ~ist/o еллініст; (H)~uj/o див. (H)~io.

Helen/o Олена, Єлена, Гелена, Хелен(а), Елен (*жін. імена*).

Helenistik||o елліністичний період, еллінізм; (h)~а елліністичний; (h)~а арто елліністичне мистецтво; (h)~а literaturo елліністична література.

Hele/nj/o (пестл. форма від Heleno) Оленка, Геленка.

heler/o гелер (*розмінна монета Чехії і Словаччини*).

Helespont/o геогр. н., іст. Гелеспонт (*старогрецька назва Дарданеллів*).

hel/flav/a світло-жовтий; ясно-жовтий, яскраво-жовтий.

Helgoland/o геогр. н., о-в Гельголанд (*Північне море, Німеччина*).

hel/griz/a світло-сірий.

hel/har/a світловолосий, ясноволосий, яснокосий.

heli/o див. heliumo.

heliant||o соняшник, розм. сонях [*Helianthus*] (син. sunfloro); tubera ~о земляна груша, топінамбур [*H. tuberosus*] (син. terpiro); unujara ~о соняшник звичайний [*H. annuus*]; ~а соняшниковий; ~aj semoj (соняшикове) насіння (= heliantsemoj); ~а oleo соняшникова олія (= heliantleo).

heliantem/o бот. сонцесвіт, сонянка [*Helianthemum*].

***helic||o** 1. мат. спіраль, гвинтова крива; 2. тех. лінія гвинтової [гвинтоподібної] нарізки (або різьби); 2. тех., ав., мор. гвинт (частина рухового механізму пароплава або літака); пропелер; aeroplana ~о гвинт літака, повітряний гвинт, пропелер; ŝira ~о корабельний гвинт, гребний гвинт; tira ~о робочий гвинт; ruŝa ~о штовхальний гвинт; horizontala, vertikala ~о горизонтальний, вертикальний гвинт; ĝustigebla ~о гвинт із змінюваним у непорушному стані кроком; variigebla ~о гвинт із змінюваним при обертанні кроком; dekstruma ~о гвинт правого обертання; maldekstruma (або livuma) ~о гвинт лівого обертання; ~а 1. гвинтовий, гвинтоподібний; спіральний; 2. гвинтовий (який рухається за допомогою гвинта); ~а ŝiro гвинтовий корабель; ~а sledo аеросани; ~er/o виток спіралі; ~oid/a мат. гелікоїдальний; ~oid/o мат. гелікоїд.

***helik/o** 1. зоол. слимак, равлик [*Helix*]; 2. див. kokleo; 3. інформ. собачка (@, = volvita a). Прим. При називанні електронної адреси цей знак вимовляється часто як *се*.

helik/o/form/a гвинтоподібний.

Helikon/o геогр. н., г. Гелікон (Греція).

helikoni/o бот. геліконія [*Heliconia*].

***helikopter||o** ав. вертоліт, гелікоптер, гвинтокрил; ~ist/o сумн. вертолітник, вертольотчик (= piloto de helikoptero).

helikriz/o бот. цмин, безсмертник [*Helichrysum*] (син. eternofloro).

heliks/o анат. завитка вушної раковини.

hel/intens/o фіз. інтенсивність світла.

helio- словотворчий елемент із знач. „сонце”, що є частиною кореня у деяких словах грецького походження.

heliocentr||a астр. геліоцентричний; **~ism/o** геліоцентризм.

Heliodor/o Геліодор (старогрецьке чол. ім'я).

heliofizik/o геліофізика.

heliograf||o геліограф; **~i/o** система геліографічного зв'язку.

heliogravur||i vt друк. одержувати методом геліографюри; **~o** геліографюра (відбиток, картина, = fotogravuro); **~aj/o** рідко, див. **~o**; **~ist/o** геліографер.

heliokemi/o геліохімія, хімія Сонця.

heliokromi/o див. fotokromio.

heliometr/o астр. геліометр.

Heliopol/o іст., м. Геліополь.

helioskop/o астр. геліоскоп.

heliostat/o астр. геліостат.

helioterapi/o мед. геліотерапія, лікування сонячним промінням (= sunterapio).

***heliotrop||o** 1. бот. геліотроп [*Heliotropium*]; 2. мін. геліотроп; **~ac/o/j** бот. геліотропові [родина *Heliotropiaceae*].

heliotropism/o біол. геліотропізм (= suntropismo).

heliozo/o/j зоол. сонцевикі [підклас *Heliozoa*].

helium||o хім. Гелій (елемент), гелій (газ); **~a** гелієвий.

helm/o 1. іст. (середньовічний) шолом; 2. геральд. шолом.

Helma Гельма, Хельма (жін. ім'я).

Helmi Гелмі (жін. ім'я).

helmint||o зоол. глист, гельмінт, паразитичний черв; **~oz/o** мед. гельмінтоз; **~olog/i/o** гельмінтологія.

helode/o заст., див. elodeo.

Heloiz/o іст. Елоїза (дружина Абеяра – середньовічного філософа, теолога і поета).

hel/okul/a світлокий, яснокий, яснозорий.

helot/o іст. ілот (у Ст. Спарті – хлібороб, що вважався власністю держави).

***help||i** vt (*ion = al io, iun = al iu*) помагати, допомагати; *ĉu mi povas ~i al vi?* чи я можу допомогти тобі [вам]?; *~u min en la traduko de tiu ĉi vorto* допоможі [допоможіть] мені в перекладі цього слова; *Dio ~u vin!* хай Бог помагає!; *ĉ oni konsilas kaj konsolas, sed ~i ne volas* радять і втішають напроцуд, а допомогти не хочуть; **~i si/n, ~i al si** зараджувати, давати собі раду; **~a** допоміжний; *~a verbo* допоміжне дієслово, *~a lingvo* допоміжна мова; **~e:** *~e (de)* за допомогою, з допомогою; **~o** допомога, поміч, розм. підмога; *~on!* рятуйте!; *krii pro ~o, kii ~on* кричати про допомогу, кликати на допомогу; *serĉi ~on* *ĉe iu* шукати допомоги в ког-н.; *doni ~on* надати допомогу; *kun ies ~o* з чиею-н. допомогою; *gesiproka ~o* взаємодопомога; **~ant/o** помічник; **~ebl/a** такий, якому можна допомогти; **~em/a** завжди готовий допомогти, послужливий; **~em/o** готовність допомогти, послужливість; **~il/o** допоміжний засіб; *інформ.* підказка; **~ist/o** помічник (*посада*).

help/ag/ad/o організація допомоги; надання допомоги; заходи з надання допомоги.

help/episkop/o помічник єпископа.

help/kurac/ist/o фельдшер, помічник лікаря.

help/labor/ist/o підсобний, підручний робітник, різнороб, різноробочий.

help/lingv/o допоміжна мова.

help/(o)/kri||i *vn* кликати на допомогу, кричати „рятуйте!”; ~o клич на допомогу.

help/material/o допоміжний матеріал.

help/o/pet||i *vt* просити допомоги, просити про допомогу, просити на допомогу; ~o просьба про допомогу, прохання допомогти.

help/o/pret/a готовий допомогти, готовий надати допомогу.

help/o/trup/oj резервні війська.

help/reĝisor/o помічник режисера.

help/serv/o допоміжна служба.

help/verb/o *грам.* допоміжне дієслово, службове дієслово.

hel/roz/a світло-рожевий, ясно-рожевий.

hel/ruĝ/a світло-червоний, ясно-червоний.

Helsinki/o *геогр. н., м.* Гельсінкі (столиця Фінляндії).

helvell||o *бот.* гелвелла [*Helvella*]; ~ac/o|j гелвеллові [родина *Helvellaceae*].

hel/verd/a світло-зелений, ясно-зелений, яскраво-зелений.

helvet||o *іст.* гелвет (представник кельтського племені); (H)~i/o, (H)~uj/o **1.** *іст.* Гельвеція (землі, заселені гелветами); **2.** Швейцарія (лат. назва).

hem/o *біохім.* гем.

hemant/o *бот.* гемантус [*Haemanthus*] (син. sangofloro).

hemat/o *мед.* гем., гемато., гемо.; кров (у складних словах): ~oto гематома; ~ologio гемологія; ~opoezo гематопоез; ~oterapio гемотерапія; ~urio гематурія).

hematemez/o *мед.* гематемезис, блювання кров'ю (= sangovomado).

hemati/o *анат.* еритроцит, червонокрівець, червоне кров'яне тільце (= eritrocito, ruĝa globulo).

hemat/in/o *біохім.* гематин.

hemati/o/liz/o *див.* hemolizo.

hemati/o/poez/o *див.* hematoroezo.

hematit/o *мін.* гематит, червоний залізняк (син. ruĝa fererco).

hematofobi/o гематофобія (нав'язливий страх крові).

hematoksil||o *бот.* гематоксилум [*Haematoxylum*]; ~in/o *хім.* гематоксилін (барвник).

hemat/olog||o *мед.* гематолог; ~i/o гематологія.

hemat/om/o *мед.* гематома.

hematop(od)/o *орн.* кулик-сорока [*Haematopus*].

hemat/o/poez/o *фізіол.* кровотворення, гематопоез, гемопоез.

hematoz/o *фізіол.* гематоз.

hematozo/o *мед.* гематозой, гемопаразит; malaria ~o (малярійний) плазмодій (= plasmodio).

hemat/uri/o *мед.* гематурія (виділення крові з сечею).

hemerokal/o, hemerokalid/o *бот.* лілійник, гемерокаліс [*Hemerocallis*] (син. taglilio).

hemeralopi/o *мед.* гемералопія (= noktblindeco).

hemi/ гемі... (*преф. грецького походження зі знач. „напів”, „наполовину”*: ~anestezo геміанестезія; ~konvulsio геміконвульсія; ~koreo геміхорея; ~sistolo геміцистола; ~sfero гемісфера, півкуля).

hemianestez/o *мед.* геміанестезія.

hemianopsi/o *мед.* геміанопсія.

hemiceluloz/o *хім.* геміцелюлоза.

hemihord||o *зоол.* нотохорд; **~ul/o/j** напівхордові [*тип Hemochordata*].

hemikrani/o *мед.* гемікранія, мігрень (= migreno).

hemimorfit/o *мін.* геміморфит, каламін, галмей.

hemion/o *зоол.* (кінь) кулан [*Equus hemionus*]; онагр.

hemiplegi/o *мед.* геміплегія, однобічний параліч.

hemipter/o/j *ент.* напівтвердокрилі, клопи [*ряд Hemiptera*].

hemisfer/o **1.** *анат., геогр.* півкуля, гемісфера; **2.** *мат.* півкуля, півсфера (= duonglobo, duonsfero).

hemistik/o *літ.* піввірш (= versduono).

hemo/o *мед.* гемо.; еритроцит (у складних словах: *~globino* гемоглобін; *~lizo* гемоліз; *~lizino* гемолізін).

hemo/blastoz/o *мед.* гемобластоз (пухлина на кровотворних клітинах).

hemo/dializ/o *мед.* гемодіаліз (позаниркове очищення крові).

hemofili||o *мед.* гемофілія, кровотоцивість; **~a** гемофільний; **~ul/o** гемофілік, хворий на гемофілію.

hemo/glob/in/o *фізіол.* гемоглобін.

hemo/glob/in/emi/o *мед.* гемоглобінемія (підвищений вміст вільного гемоглобіну в плазмі крові).

hemo/glob/in/uri/o *мед.* гемоглобінурія (поява в сечі гемоглобіну).

hemo/krom/at/oz/o *мед.* гемохроматоз (порушення обміну заліза).

hemo/liz||o *біол.* гемоліз; **~in/o** *біол., мед.* гемолізін.

hemo/ptiz/o *мед.* гемоптиза, кровохаркання (= sangosputado).

hemoragi||o *мед.* геморагія, кровотеча, крововилив (= sangelfluo); **~a** геморагічний.

hemoroid||o *мед.* гемороїдальний вузол; **~oj** гемороїдальні вузли, геморой; **~a** геморойний, гемороїдальний.

hemorojd/o *див.* hemoroido.

hemo/staz||o *мед.* гемостаз, припинення руху крові; спинення кровотечі; **~a** кровоспинний; **~il/o** кровоспинний засіб.

hen||i *vn* іржати (= çevalbleki); **~o, ~ad/o** іржання.

hena||o хна; **~i** *vt* фарбувати хною.

hena/arbust/o *див.* lavsonio.

Henan/o *геогр. н.* Хенань (провінція в Китаї).

hendiad(in)/o *літ.* гендіадис (заміна прикметникового значення іменником, що виражає ту ж якість).

Henegovi/o *геогр. н.* Ено (іст. область, поділена між Францією та Бельгією).

henikoz- *хім.* генікоз... (преф., що вказує на 21-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів: *~apo* генікозан; *~epo* генікозен; *~ipo* генікозин; *~ilo* генікозил).

***Henj/o** (пестл. форма від Henrieto і Heleno) Гєня; Оленка, Гелєнка.

henoteism/o *рел.* генотеїзм.

Henr/o Генрі (американський фізик); (**h**)~**o** фіз. генрі (одиниця індуктивності).

***Henriet/o** Генрієтта (жін. ім'я).

Henrik||o Генріх, Генрик, Енріко, Анрі (чол. ім'я); ~**a** Генріка (жін. ім'я).

heparin/o фізіол., фарм. гепарин.

***hepat||o** анат. печінка; ~**a** печінковий; ~**a** malsano хвороба печінки; ~**aj/o** кул. печінка, страва з печінки; ~**it/o** мед. гепатит, запалення печінки; ~**ul/o** хворий на печінку.

hepat/fung/o бот. печіночниця звичайна [*Fistulina hepatica*].

hepat/herb/o бот. печіночниця (= hepatiko).

hepatik||o бот. **1.** печіночниця [*Hepatica*] (син. hepatherbo); **2.** печіночник, печінковий мох (син. hepatikopsido, hepatmuskoo); ~**opsid/o/j** бот. печіночники, печінкові мохи [клас *Hepaticopsida*].

hepat/kolbas/o кул. ковбаса з печінкового ліверу, паштетна ковбаса, ліверна ковбаса.

hepat/musk/o див. hepatiko2.

hepat/o/megali/o мед. гепатомегалія.

hepat/o/pankreat/o анат. печінка (у ракоподібних).

hepat/o/pati/o мед. гепатопатія.

hepat/o/ptoz/o мед. гепатоптоз, опущення печінки.

hepial/o ент. тонкопряд [*Hepialus*].

hept-, hepta- хім. гепт., гепта... (словоелемент грецького походження зі знач. „сім”).

heptaedr/o див. sesedro.

heptagon/o див. serangulo.

heptakord/o муз. гептахорд, семиступеневий звукоряд.

heptan/o хім. гептан.

heptod/o ел., радіо гептод.

heptonat/o хім. гептонат.

heptoz/o хім. гептоза.

Hera міф. Гера (дружина Зевса, богиня шлюбу).

Her/o міф., літ. Гера (жриця Афродіти).

Herakl||o міф. Геракл (напівбог, символ добродійної сили); ~**id/o/j** Геракліди (потомки Геракла).

herakle/o бот. борщівник [*Heraclium*].

Heraklit/o Геракліт (давньогрецький філософ).

heraldik||o геральдика; ~**a** геральдичний; ~**ist/o** спеціаліст з геральдики.

***herb||o** **1.** трава; unujaraĵ, plurjaraĵ ~**oj** однорічні, багаторічні трави; medicina ~**o** див. kuracherbo; Kristofora ~**o** бот. воронець колосистий [*Actaea spicata*]; **2.** трава (як корм для тварин і зелений покрив, = greso); ◇ voĵon batitan ~**o** ne kovras де люди ходять, там трава не росте; **3.** розм. травка (про рослинний наркотик, перев. марихуану); ~**a** трав'яний; ~**aĉ/o** бур'ян (= trudherbo); ~**ar/o** трав'яний покрив; травостій; моріг, мурава (= herbokovgo); ~**ec/a** схожий на траву, трав'янистий; ~**ej/a** луговий, лучний; ~**ej/a** flogo лугова квітка; *~**ej/o** луг, лука, рідше газон; ~**er/o**, ~**et/o** травина, травка, травиця; ~**icid/o** гербіцид.

herbari/o гербарій, травник.

herb/ej/emberiz/o орн. вівсянка червоновуха [довгохвоста] [*Emberiza cioides*].

herb/ej/kardamin/o, herb/ej/kres/o бот. жеруха лучна [*Cardamine pratensis*].

herb/ej/pipi/o орн. щеврик лучний [*Anthus pratensis*].

herb/ej/reĝ/in/o див. ulmario.

Herbert/o Герберт (чол. ім'я).

herbivor/o див. herbomanĝulo.

herb/o/bed/o газон (невеликий).

herb/o/droglist/o торговець лікарськими травами.

herb/o/falĉ/ad/o див. falĉado.

herb/o/kamp/o поле, засіяне багаторічними травами; лука, луг.

herb/o/kolekt||i *vn* гербаризувати, збирати трави; **~o** див. herbario.

herb/o/kovr||(aĵ)/o трав'яний покрив; травостій; моріг, мурава (= herbaro); **~it/a** укритий (порослий, зарослий) травою.

herb/o/manĝ||a травоїдний; **~ul/o** травоїдна тварина.

herb/o/riĉ/a трав'янистий, густо вкритий травою.

herb/o/silvi/o орн. цистикола віялохвоста [*Cisticola juncidis*].

herb/o/tapiŝ/o трав'яний [зелений] килим.

herb/o/tig/o билина, стебло (трав'янистої рослини).

herb/o/vor||a див. herbomanĝa; **~ul/o** див. herbomanĝulo.

herb/salt/ul/o ент. коник(-стрибунець).

Herc/o Герц (німецький фізик); **(h)~o** фіз. герц (одиниця частоти коливання).

Hercegovin||o геогр. н. Герцеговина (частина однієї з балканських держав); **(h)~a** герцеговинський.

hercini/a геол. герцинський; ~terfalto герцинська (рідше варисційська) складчастість.

Hercini/arb/ar/o іст. Герцинський ліс.

herd/o табун, стадо (копитних тварин); **~a**: ~a instinkto стадний інстинкт.

***hered||i** *vt* (ion de iu) успадковувати, спадкувати, діставати у спадщину / спадок (що-н. від кого-н.); li ~is grandan riĉaĵon він упадкував (або дістав у спадщину) велике багатство; ~i bluaĵn okulojn успадкувати сині очі; **~a 1.** спадкоємний, спадковий; ~a havaĵo спадкоємне майно; ~a malsano спадкова хвороба; **2.:** ~a proceduro процедура успадкування; ~a imposto податок на спадщину; ~a rajto право на (у)спадкування; **~e** у спадщину / спадок; **~o, ~aĵ/o** спадщина, спадок; **~ant/o** спадкоємець, (право)наступник; **~ant/in/o** спадкоємниця, (право)наступниця; **~ebl/a** спадковий, родовий; **~ec/o 1.** можливість успадкування, можливість стати спадкоємцем; **2.** спадковість; leĝo de ~eco закон спадковості; **~ig/i 1.** залишити [віддати, передати] у спадщину / спадок; **2.** зробити [оголосити, призначити] спадкоємцем; **~ig/o 1.** передача у спадщину / спадок; **2.** проголошення спадкоємцем; **~ig/ant/o, ~int/o** заповідач, спадкодавець; **~ig/ebl/a** який можна передати у спадщину / спадок; **~int/o** спадкоємець, особа що отримала спадщину / спадок; **~ont/o** (майбутній) спадкоємець.

hered/aĵ/impost/o податок на спадщину.

hered/bien/o родовий маєток.

hered/hav/aĵ/o спадкоємне майно.

hered/jur/o спадкоємне право.

hered/mal/san/o мед. спадкова хвороба.

hered/ord/o порядок успадкування.

hered/rajt/o право спадкоємства.

***herez||o** єресь; псевдовчення; ~а єретичний; ~і *vn* проповідувати [поширювати, сповідувати] єресь; ~**ec/o** єресь, єретицтво; ~**ig/i** упасти в єресь; ~**ul/o** єретик; ~**ul/in/o** єретичка.

Herkul||o *міф., астр.* Геркулес (римська назва Геракла; сузір'я); la Kolonoj de ~o Геркулесові стовпи; (**h**)~а геркулесівський; титанічний, могутній, богатирський.

Herkulan/o *іст.* Геркуланум (м. в античній Італії).

Herkules/o *див.* Herkulo.

Herm/o **1.** *див.* Hermes; **2.** *мін герма (межовий знак у Ст. Греції).*

***hermafrodit||o** *біол., зоол., бот.* гермафродит; (**H**)~о *міф.* Гермафродит (у давньогрецькій міфології вродливий юнак, з яким боги злили безнадійно закохану в нього німфу Салмакиду); ~а гермафродитний; двостатевий; ~**ec/o** *мед.* гермафродитизм.

Herman/o Герман(н), Херман(н), Ерmano (чол. ім'я).

hermeneŭtik/o *літ.* герменевтика, мистецтво тлумачення стародавніх текстів.

Hermes/o *міф.* Гермес (давньогрецький бог, покровитель мандрівників, купців і злодіїв).

Hermes/bust/o *див.* hermo.

hermet/a *див.* hermetika.

hermetik||a герметичний, щільно закритий, непроникний; ~а камера герметична камера; ~а поезія герметична поезія; ~е герметично; ~е fermita щільно закритий; ~**ec/o** герметичність; ~**ig/a** герметизуючий, герметизівний; ~iga materialo герметик; ~**ig/i** герметизувати; ~**ig/o** герметизація.

hermini/o *ент.* совка [Herminia].

Hermion/o Герміона (жін. ім'я).

Hermit||o Ерміт (французький математик); (**h**)~а ермітів; (**h**)~а matrico *мат.* ермітова (або самосполучена) матриця.

Hermon/o *геогр. н., іст.* Хермон (гірський масив в Антілівані, Сирія, Ізраїль, Ліван).

***herni||o** *мед.* грижа; umbilika ~о пупкова грижа; ingvena ~о пахова грижа; entordita (або strangolita) ~о защемлена грижа; ~о de intervertebra disko дискова грижа; ~а грижовий; ~а strangolo защемлення грижі; ~**ul/o** хворий на грижу.

herniari/o *бот.* остудник [Herniaria]; glata ~ остудник гладкий [голий], польове [собаче] мило [H. glabra]; vila ~ остудник волохатий [мохнатий] [H. hirsuta].

***hero||o** герой; ~oj de komedio герої комедії; popolo ~о народний герой; (**H**)~о de Socialisma Laboro *іст.* Герой Соціалістичної Праці; (**H**)~о de Soveta Unio *іст.* Герой Радянського Союзу; (**H**)~о de Ukrainio Герой України; morti per la morto de ~oj загинути смертю хоробрих; ~о de la festo винуватець свята; ~а героїчний, геройський; ~а fago подвиг; ~е героїчно; ~і *vn* бути героєм, почуватися героєм, ходити як герой; *розм.* геройствувати; ~**aj/o** геройство, героїчний вчинок; *~**ec/o** геройство, героїзм; доблесть; *~**in/o** героїня.

Herod/o *іст., бібл.* Ірод; ~ la Granda Ірод Великий; ~ Antipas Ірод Антипа.

Herodias *бібл.* Іродіада.

Herodot/o Геродот (давньогрецький письменник, батько історії).

heroid/o *літ.* героїд (віршове послання від імені однієї з відомих у грецькій міфології жінок до свого чоловіка, нареченого і т. п.).

heroin||o *хім., мед.* героїн; ~а героїновий; ~**ism/o** *див.* heroinomanio.

heroin/o/mani||o *мед.* героїнізм, героїноманія; ~**ul/o** героїноман.

***herold||o** герольд, глашатай, вісник, оповісник; **~i** *vt* сповіщати, оповіщати, проголошувати.

Herostrat/o *іст.* Герострат (*грек, що спалив храм Артеміді в Ефесі, щоб таким чином прославитися; тж перен.*).

herpest/o *зоол.* мангуст [*Herpestes*]; *egipta* ~ мангуст єгипетський [*H. ichneumon*].

herpet||o *мед.* герпес, герпетична інфекція, пухирчастий лишай; **~a** герпетичний; **~ism/o** артритичний діатез.

herpetolog||o герпетолог; **~i/o** герпетологія (*наука, що вивчає плазунів і земноводних*).

hers/o *іст.* опускні ґрати (*воріт укріпленого замку*); опускний щит шлюзу.

hes||o гесеннець; **(H)~i/o, (H)~uj/o** *геоґр. н.* Гессен (*земля в Німеччині*).

Hes/land/o *див.* Hesio.

Hesperio/o *іст.* Гесперія (*старогрецька назва Італії та Іспанії*).

hesperid/o *бот.* вечорниці [*Hesperis*].

Hesperidin/o/j *міф.* геспериди (*німфи, що оберігали золоті яблука*).

hesperornit/o *палеонт.* гесперорніс [*Hesperornis*].

hesperornit/o/form/a/j *палеонт.* гесперорнісоподібні [*ряд Hesperornithiformes*].

hetajr/o *іст.* гетера (*в Ст. Греції освічена неодружена жінка, що вела вільний спосіб життя й привертала чоловіків своїм артистизмом*).

hetangi/o *геол.* гетангський ярус, гетанг.

hetero- гетеро... (*словоелемент грецького походження, що означає різномірність: ~ciklo гетероцикл; ~proteino гетеропротеїн*).

heterocikl/a *хім.* гетероциклічний.

heterodin||o *радіо* гетеродин; **~a** гетеродинний; **~a** феномено гетеродинне явище.

heterodoks||a інакомислячий; *рел.* іновірний; неправовірний; (= malortodoksa); **~ul/o** інакомислячий (*у знач. ім.*), інакодумець, інодумець; іновірець.

heterogamet||a *біол.* гетерогаметний; **~ec/o** гетерогаметність.

heterogami/o *біол.* гетерогамія.

heterogen||a гетерогенний, різномірний, неоднорідний; **~ec/o** гетерогенність, різномірність, неоднорідність.

heteronim/o гетеронім (*один із псевдонімів, яким автор підписує частину своїх творів певного жанру*).

heteronomi||o *юр., філос.* гетерономія; **~a** гетерономічний.

heteropod/o/j *зоол.* кільоногі молюски [*підряд Heteropoda*].

heteropolar/a *хім.* гетерополярний.

heteropoliacid/o *хім.* гетерополікислота.

heteropolimer/o *хім.* гетерополімер.

heteropolisakar/id/o *хім.* гетерополісахарид.

heteroprotein/o *хім.* гетеропротеїд.

heteropter/o/j *ент.* напівтвердокрилі, клопи [*підряд Heteroptera*] (*син. сімој*).

heteroseksual/a *див.* aliseksema.

heterosom/o *біол.* гетеросома.

heterotrof/a *бот.* гетеротрофний, який живиться органічними речовинами.

heterozid/o *хім.* глюкозид, гетерозид.

heterozigot/o *біол.* гетерозигота.

***hetman||o** **1.** *іст.* отаман (*ватажок козацького війська, = ŝefkozako, kozakestro*); **2.** *іст.* гетьман; воєначальник, воєвода (= *militestro*); ~а отаманський; гетьманський; ~і *vn* отаманувати; гетьманувати.

heureka! *виг.* еврика!

heuristik||o *філос.* евристика; ~а евристичний.

heve/o *бот.* гевея [*Hevea*].

Hevisid||o Гевісайд (*англійський фізик*); (**h**)~а: (h)~а *функціо мат.* функція Гевісайда.

Heziod/o *літ.* Гесіод (*давньогрецький поет*).

***hezit||i** *vn* вагатися, роздумувати, бути в нерішучості, виявляти нерішучість, хитатися; ~і *pri respondo* вагатися [роздумувати] з відповіддю; ~і *fari ion* не наважитися зробити щон.; ~а який свідчить про вагання, нерішучий; ~aj *vortoj* нерішучі слова; ~(ad)/o вагання, нерішучість, хитання; *sen* ~o без вагання; ~em/a схильний до вагань, нерішучий, самовразливий, помисливий; ~ema *karaktero* нерішучий характер; ~em/o нерішучість само вразливість, помисливість; ~ig/i (з)робити нерішучим, змусити вагатися.

***hiacint/o** *бот.* гіацинт [*Hyacinthus*].

Hiad/o/j *астр.* Гіади (*зоряне скупчення в сузір'ї Тельця*).

hialit/o *мін.* гіаліт.

hiat/o **1.** *лінгв* гіатус, зіяння, збіг голосних; **2.** *геол.* стратиграфічна перерва (= *tavolmanko*).

hibaĉ/o *етн.* хібаці (*у японській оселі – посудина для розжареного вугілля, що обігріває кімнату*).

Hiberni/o *іст.* Ібернія (*назва, яку дали римляни Ірландії*).

hibisk/o *бот.* гібіскус [*Hibiscus*]; *kanaba* ~ кенаф [*H. cannabinus*].

hibrid||o гібрид, помісь, покруч, мішанець; ~а гібридний; ~ес/o гібридність; ~ig/o гібридизація (*здійснена людиною*); ~iĝ/o гібридизація (*самовільна*).

hid/a відразливий, потворний, страшний (= *forpuŝe malbela, paŭze malbela*).

hidalg/o *іст.* гідальго, ідальго (*іспанський дворянин*).

hidatid||o *мед.* личинкова стадія ехінокока, ехінококова кіста, ехінококовий пухир; ~oz/o ехінококоз.

hidn/o *бот.* їжовик, колчак [*Hydnum*].

I*hidr||o **1.** у різн. знач. гідра; **2.** *зоол.* гідра [*Hydra*]; **3.** *тај:* la Ina (H)~o *астр.* Гідра (*сузір'я*); la Vira (H)~o *астр.* Південна Гідра (*сузір'я*); ~oid/o/j *зоол.* гідроїдні [*ряд Hydroida*]; ~ul/o/j гідрозої [*клас Hydrozoa*].

II hidr/o *хім.* водень (*ужив. як преф. у складних словах*). Прим. Не плутати **hidr/o** з початковим словоелементом **hidro-**.

hidr/acid/o/j *хім.* галогеноводні.

hidrange||o *бот.* гідрангія [*Hydrangea*]; *grandfolia* ~o гідрангія великолиста [*H. macrophylla*]; ~ac/o/j гідрангієві [*родина Hydrangeaceae*].

hidrant/o гідрант, пожежний кран.

***hidrarg||o** *хім.* Меркурій (*хімічний елемент*); ртуть, живе срібло (*проста речовина*); ~а ртутний; ~а *barometro* ртутний барометр; ~а *toksiĝo* *див.* ~ismo; ~ism/o *мед.* отруєння ртуттю.

hidrargilit/o *мін.* гідраргіліт.

hidrast/o, hidrastid/o бот. гідрастис [*Hydrastis*]; kanada ~ гідрастис канадський, жовтокорінь [*H. canadensis*].

hidrat||o хім. гідрат; ~а гідратний; ~(ig)/i гідратувати; ~ig/(ad)/o гідратація; ~ig/i гідратуватися, перетворитися на гідрат, стати гідратом.

hidraŭlik||o фіз. гідравліка; ~а гідравлічний.

hidrazin/o хім. гідразин.

hidrazon/o хім. гідразон.

hidrid||o хім. гідрид; ~i vt гідрогенізувати, насичувати воднем, сполучати з воднем (= hidrogeni).

hidro- гідро... (словоелемент грецького походження зі знач. „вода”).

hidrobat||o орн. качурка [*Hydrobates*]; ~ed/o/j качуркові [родина *Hydrobatidae*].

hidro(benzo)kinin/o хім. гідро(бензо)хінін.

hidrobiologi/o гідробіологія.

hidrocefal||o мед. гідроцефалія; ~а гідроцефалічний; ~ul/o гідроцефал.

hidrocel/o мед. гідроцеле, водянка яєчка.

hidrodinamik||o фіз. гідродинаміка; ~а гідродинамічний.

hidroelektr||o гідроелектрика; ~а гідроелектричний; ~ej/o гідро(електро)станція, ГЕС (= hidroelektra centralo).

hidrofil||a 1. бот., хім. гідрофільний; ~ec/o гідрофільність, гідрофілія.

hidrofit/o бот. гідрофіт (= akvorplanto, akveja planto).

hidrofob||a бот., хім. гідрофобний; ~ec/o гідрофобність.

***hidrofobi/o** мед. гідрофобія, водобоязнь (син. akvofobio).

hidrofon/o мор., тел. гідрофон.

***hidrogen||o** хім. Гідроген (хімічний елемент), водень (проста речовина); ~а водневий; ~а bombo воднева бомба; ~i vt гідрогенізувати, гідрувати, насичувати воднем, сполучати з воднем (= hidridi).

hidrogen/bomb/o (або **H-bombo**) воднева бомба.

hidrogenerator/o мех. гідрогенератор, гідротурбінний генератор (= akvogeneratoro, akvoenergia generatoro).

hidrogen/sulf/at/o хім. кислий сульфат, гідросульфат.

hidrogen/sulf/it/o хім. кислий сульфід, гідросульфід.

hidrogeolog||o гідрогеолог; ~i/a гідрогеологічний; ~i/o гідрогеологія.

hidrograf||o гідрограф; ~i/a гідрографічний; ~i/o гідрографія.

hidroher/o див. hidrokero.

hidrokarbid/o нрк., див. hidrokarbono.

hidrokarbon/o хім. вуглеводень.

hidrokarid||o, hidrokarit||o бот. жабурник [*Hydrocharis*]; ranmorda ~o жабурник звичайний [*H. morsus-ranae*] (син. ranmordo); ~ac/o/j жабурникові [родина *Hydrocharitaceae*]; ~al/o/j жабурникоцвіті [порядок *Hydrocharitales*].

hidroker/o зоол. водосвинка [*Hydrochoerus*].

hidrokinon/o хім. гідрохінон.

hidrokorak/o див. kormorano.

hidrokortizon/o див. kortizolo.

hidrokotil/o бот. щитолісник [*Hydrocotyle*] (син. akvotelero).

hidroksid/o хім. гідроксид.

hidroksil/o хім. гідроксил, гідроксильна група.

hidroliz||i vt хім. піддавати гідролізу; ~o гідроліз; ~ebl/a який піддається гідролізу.

hidrolog||o гідролог; ~i/a гідрологічний; ~i/o гідрологія (наука про водну оболонку земної кулі).

hirdomeĥanik||o, hidromekanik||o фіз. гідромеханіка; ~a гідромеханічний.

hidrometr||o фіз. гідрометр; ~i/a гідрометричний; ~i/o гідрометрія.

hidroni/o хім. гідроній, гідроксоній.

hidroplan/o гідролітак, гідроплан.

hidroprogn/o орн. чеграва [*Hydroprogne*].

hidrops||o мед. водянка; ~ul/o хворий на водянку.

hidrore/o мед. гідрорея (сильні водянисті виділення зі слизової оболонки).

hidrosfer/o геол., екол. гідросфера.

hidrosod/o сумн., хім. питтєва [харчова] сода, гідрокарбонат натрію.

***hidrostatik||o** фіз. гідростатика; ~a гідростатичний.

hidrosulfit/o хім. гідросульфїт.

hidroteĥnik||o, hidroteknik||o гідротехніка; ~a гідротехнічний.

***hidroterapi||o** мед. водолікування, гідротерапія (= akvoterapio); ~a водолікувальний, гідротерапічний.

hidroterm||a геол. гідротермальний, гідротермічний; ~ism/o гідротермічні процеси.

hidrotropism/o біол. гідротропізм.

hidrozo/o/j зоол. гідрозоя [*Hydrozoa*].

***hien||o** зоол. гієна [*Hyaena*]; ~ed/o/j гієнові [родина *Hyaenidae*].

hieraci/o бот. нечуйвітер, корсатка, усаня, мишаче вушко [*Hieracium*]; blankhara ~ нечуйвітер волохатенький [*H. pilosella*]; ombrela ~ нечуйвітер зонтичний [*H. umbellatum*]; oranĝkologa ~ нечуйвітер оранжево-червоний [*H. auranthiacum*].

hierarĥi||o, hierarki||o ієрархія; ~a ієрархічний.

hieratik/a ієратичний; священний, жрецький; ~a skribo ієратичне письмо.

***hieraŭ** 1. присл. учора; ~ estis sabato учора була субота; 2. див. ~o; ~a учорашній; ~o учора, учорашній день; переддень; навечір'я; (= antaŭtago); la ~o de Kristnasko Святий вечір, Навечір'я Різдва Христового; fasti la ~on de ĉiu festotago постити напередодні кожного святкового дня.

hierodul||o іст., рел. гієродул, невільник при храмі; ~ec/o інститут гієродулів, інститут храмової проституції; ~in/o невільниця при храмі.

hierofant/o іст. ієрофант, жрець Деметри.

hierogami/o іст., рел. ієрогамія, заручини богів (містичний статевий зв'язок верховної жриці з ієрофантом).

***hieroglif||o** ієрогліф; ~a ієрогліфічний; ~a skribo ієрогліфічне письмо, ієрогліфіка.

hieroklo/o бот. чаполоч, зубрівка [*Hierochloa*]; bonodora ~ чаполоч пахуча [*H. odorata*].

Hieronim/o Єронім, Жером, Джером (чол. ім'я).

hif/o бот. гіф(а), грибна нитка.

hifolom/o бот. опеньок несправжній [*Hypholoma*]; faska ~ опеньок несправжній сірчастожовтий [*H. fasciculare*].

hifomicet/o/j бот. гіфоміцети [порядок *Hyphomycetales*].

Higiea міф. Гігієя (у давньогрецькій міфології богиня здоров'я).

***higien||o** гігієна; ~**a** гігієнічний, санітарний; ~**ist/o** гігієніст, санітарний лікар.

higro- гігро... (словоелемент зі знач. „волога”).

higrocib/o бот. гігроцибе [*Hygrosybe*].

higrofit/o/j бот. гігрофіти.

higrofor||o бот. гігрофор [*Hygrophorus*]; ~**ac/o/j** гігрофорові [родина *Hygrophoraceae*]

higrograf/o фіз., метео гігрограф.

***higrometr||o** метео гігрометр, вологомір; ~**i/a** гігрометричний; ~**i/o** гігрометрія.

higroskop||o метео гігроскоп; ~**a** гігроскопний.

higrostat/o тех. гігροстат.

higumen||o сумн., церк. ігумен (= monaĥejestro); ~**in/o** ігуменя (= monaĥejestrino).

hiĝab/o хіджаб (ісламська жіноча хустина).

hihi хи-хи, хі-хі, хи-хи-хи, хі-хі-хі (звуконаслідування хихикання); ~**i** *vp* хихикати, хіхікати.

hik! виг. гик! (звуконаслідування гикання); ~**i** *vp* гикати.

hik/o притчина, заковика; kie estas la ~ en la afero у чому тут заковика?, що тут за притчина?

hikori/o бот. карія, гікорія (= karjo).

hiksos/o іст., етн. гіксос (представник ст. азійського племені).

I hil||o зоол. квакша, райка, рахкавка, деревна жаба [*Hyla*]; ~**ed/o/j** квакшеві, рахкавкові, деревні жаби, райки [родина *Hylidae*].

II hil/o див. *hilumo*.

Hilari/o Іларій, Іларіон, Гіларій (чол. ім'я).

Hilbert||o Гільберт (німецький математик); (**h**)~**a**: (h)~a *spaco mat.* гільбертів простір.

Hilda Гільда (жін. ім'я).

Hilel||o рел. Гіллель (давньоєврейський рабин-проповідник); (**h**)~**ism/o** гіллелізм (перша форма гомаранізму – релігійно-філософської доктрини, пропатованої автором есперанто Л. Заменгофом).

hilozoism/o філос. гілозоїзм (вчення, що розглядає всю матерію від самого початку як живу).

hilum/o 1. анат. ворота; liena ~ ворота селезінки; ovariā ~ ворота яєчника; pulma ~ ворота легені; 2. бот. рубчик.

Himaĉal/o геогр. Гімачал-Прадеш (штат в Індії).

Himalaj||o геогр., гори Гімалаї (Китай, Індія, Непал, Пакистан, Бутан); (**h**)~**a** гімалайський.

himantoglos/o бот. ременепелюстник [*Himantoglossum*].

himantop(od)/o орн. ходуличник [*Himantopus himantopus*].

himati/o гіматій (чоловічий і жіночий плащ у ст. греків), плащ, накидка.

himen/o анат. гімен, дівоча перетинка; (**H**)~ міф. Гіменеї (давньогрецький бог шлюбу).

himene/o бот. гіменея [*Hymenaea*].

himeni/o бот. гіменій.

himenomicet/o/j бот. гіменоміцети, шапинкові гриби [група *Hymenomyces*].

himenopter/o/j ент. перетинчастокрилі [ряд *Hymenoptera*].

***himm||o** гімн, славень; **~a** гімновий; **~ad/i** *vn* співати гімни; **~ar/o** книга [збірник] гімнів.

I hin/o зоол. ослюк.

II hin/o бібл. гін (міра рідин, ≈ 6 л).

hinajan/o рел. хінайна (один із двох головних напрямів буддизму, = *Malgranda Vehiklo*, *Malgranda Veturilo*).

hind||o індієць; **~a** індійський (стосовний до індійця, індійців); *la ~a arto* індійське мистецтво; **~i/a** індійський (стосовний до індійців, до Індії): *la ~ia lingvo* (мова) гінді; (H)~ia *Oceano* геогр. н. Індійський океан; (H)~i/o Індія; **~in/o** індійка; (H)~uj/o див. (H)~io.

hind/eŭrop/a індоєвропейський.

hind/o/ĉin||o індокитаєць; **~a** індокитайський; (H)~i/o геогр. н., *n-iv* Індокитай.

hindu||o індус (прихильник індуїстської релігії); **~a** індуський; **~ism/o** індуїзм.

Hindukuŝ/o геогр. н., гори Гіндукуш (Афганістан, Пакистан, Індія).

Hindustan||o геогр. н., рівнина Індостан (Індія); (h)~a індостанський

hinĝ/o рідко, див. *kardino*.

hioglos/o анат. під'язиково-язиковий м'яз.

hioid/o анат. під'язикова кістка.

hiosciam||o див. *hiskiamo*; **~in/o** див. *hiskiamino*.

hip/o с.-г. ніж для зрізання гілок, садовий ніж.

hipalag/o літ. гіпалага (стилістична фігура).

hiparion/o палеонт. гіпаріон [*Hipparion*].

hipeastr/o бот. гіпеаструм [*Hippeastrum*].

hiper- гіпер... (преф. у наук. термінології зі знач. „понад норму”).

hiperbat/o літ. гіпербатон (стилістична фігура).

hiperbol||o мат., літ. гіпербола; **~a** гіперболічний; **~oid/o** мат. гіперболоїд; *ĝivolu* ~oido гіперболоїд обертавання.

hiperbore||o міф. гіперборей, гіперборєць (у грецькій міфології – представник народу, що проживав на крайній Півночі; у перен. знач. – житель крайньої півночі); **~a** гіперборейський; (H)~i/o Гіперборея (у грецькій міфології – казкова країна, розміщена на Крайній Півночі).

hipereben/o мат. гіперплощина; *aĝina*, *vektora* ~ афінна, векторна гіперплощина.

hiperemi/o мед. гіперемія.

hiperestezi/o див. *hiperestezio*.

hiperestezi/o мед. гіперестезія, підвищена чутливість (шкіри, органів, = *hipersensiveco*).

hiperglikemi/o мед. гіперглікемія (підвищена кількість цукру в крові).

hipergonar/o кіно об'єктив „Гіпергонар”.

hipergranulocit/emi/o мед. гіпергранулоцитемія.

hiperhipofiz/ism/o мед. гіперпітуїтаризм.

hiperik||o *бот.* звіробій [*Hypericum*]; kalika ~o звіробій чашечковий [*H. calycinum*]; trapunkta ~o звіробій звичайний [*H. perforatum*]; ~ac/o/j звіробійні [родина *Hypericaceae*].

hiper||imun||a зверхімунний, гіперімунний; ~ec/o підвищений імунітет, гіперімунітет; ~ig/i гіперімунізувати; ~iĝ/i гіперімунізуватися.

hiper/klor/hidr/ec/o *мед.* гіперхлоргідрія, підвищений вміст соляної кислоти в шлунковому соку.

hiper/klor/id/emi/o *мед.* гіперхлоридемія.

hiperkrit/a, hiperkriz/a гіперкризовий (= superkrita).

hipermedi/o *інформ.* гіперсередовище, гіпермедіа.

hipermetrop||a *мед.* далекозорий; ~ec/o гіперметропія, далекозорість; ~ul/o далекозора людина.

hiperon||o *фіз.* гіперон; ~a гіперонний.

hiperonim/o *лінгв.* гіперонім.

hiperpituitari/ism/o *див.* hiperhipofizismo.

hiperosmi/o *мед.* гіперосмія (підвищена чутливість до запахів).

hiperostoz/o *мед.* гіперостоз (паталогічне розростання кісткової тканини).

hiperplazi/o *мед.* гіперплазія (надмірне розростання тканини).

hipersens/iv/ec/o *див.* hiperestezio.

hipertekst/o *інформ.* гіпертекст.

hipertensi||o *мед.* гіпертонія, гіпертензія, підвищення (артеріального) тиску; ~a гіпертонічний; ~ig/il/o засіб для підвищення артеріального тиску; ~ul/o гіпертонік.

hipertermi/o *мед.* гіпертермія; перегрівання, підвищена температура (тіла).

hipertoni||o *фізіол.* гіпертонія, (надмірне) підвищення тонусу (або напруження) тканин і органів; ~a **1.** *мед.* який має надмірно високий тонус, гіпертонічний (про тканини, органи); **2.** *хім.* гіпертонічний (про розчини).

***hipertrofi**||o гіпертрофія, надмірне збільшення; ~a гіпертрофічний; ~i *vn* гіпертрофувати, надмірно збільшувати.

hiphop/o *муз.* гіп-гоп (поєднання репу і брейка).

hipi/o *неол.* гіпі, хіпі (представник молодіжного руху, що зародився у США в 60-х роках 20 ст.).

hipn||o *бот.* гіпн, гіпнум [*Hypnum*]; ~ac/o/j гіпнові [родина *Hypnaceae*].

***hipnot**||o гіпноз; ~a гіпнотичний; ~i *vn* бути у стані гіпнозу, бути під гіпнозом; ~ig/i, ~iz/i (за)гіпнотизувати; ~ig/ant/o, ~ig/ist/o, ~iz/ant/o, ~iz/ist/o гіпнотизер.

hipnot/o/terapi/o *мед.* гіпнотерапія, лікування гіпнозом.

hipnoz/o *див.* hipnoto.

hipo- гіпо... (*преф.* у наук. термінології зі знач. „нижче норми”).

hipocentr/o *геол.* гіпоцентр.

hipocikloid/o *мат.* гіпоциклоїда.

hipoderm||o **1.** *анат., бот.* гіподерма (*син.* subdermo, subhauto); **2.** *ент.* дрік, підшкірний овід [*Hypoderma*]; ~a: ~aj ĉeloj клітини гіподерми, гіподермічні клітини.

***hipodrom/o** іподром.

hipoestez/o *мед.* гіпестезія, понижена чутливість (*шкіри, органів*, = hiposensiveco).

hipoestezi/o *заст., див. hipoestezo.*

hipofagi/o *спец. іпофагія, споживання кончини в їжу (= chevalmanĝado).*

hipofe/o *бот. обліпиха [Hipporphae]; gamnoida ~ обліпиха крушиновидна [H. rhamnoides].*

hipofiz/o *анат. гіпофіз(а), придаток мозку (= pituitario).*

hipofosf/it/o *хім. гіпофосфіт.*

hipogastr||o *анат. підчерев'я; ~а підчеревний; ~а doloro біль у підчеревній ділянці.*

hipoge/o *архел., іст. підземна усипальн(иц)я; підземелля, склеп; ~а підземний.*

hipogin/a *бот. підматочковий.*

hipoglos/o **1.** *анат. пара під'язикових нервів (= hipoglosaj nervoj);* **2.** *іхт. палтус [Hippoglossus].*

hipogranulocit/emi/o *мед. гіпогранулоцитемія.*

hipogrif/o *міф. іпогриф (казкова істота: наполовину кінь, наполовину гриф).*

hipohipofiz/ism/o *мед. гіпопитуїтаризм.*

hipoĥondr/o *див. hipokondro.*

hipoĥondri/o *див. hipokondrio.*

hipojodit||o *хім. гіпойодит, сіль гіпойодитної кислоти; ~а: ~а acido гіпойодитна кислота.*

hipokamp/o **1.** *міф. гіпокамп, морський кінь, напівриба-напівкінь;* **2.** *іхт. морський коник [Hippocampus];* **3.** *анат. гіпокамп.*

hipokastan||o *бот. гіркокаштан, (кінський) каштан [Hippocastanum]; ~ac/o/j гіркокаштанові [родина Hippocastanaceae].*

hipokaŝtan/o *див. hipokastano.*

hipokaŭst/o *арх., іст. гіпокауст (підвальне приміщення, звідки нагріте повітря надходило в житлові кімнати).*

hipoker/o *бот. поросинець [Hurochoeris].*

hipoklor/it||o *хім. гіпохлорит; ~а: ~а acido гіпохлоритна кислота.*

hipoklor/hidr/ec/o *мед. гіпохлоргідрія, знижений вміст соляної кислоти в шлунковому соку.*

hipokondr/o *анат. підребер'я.*

hipokondri||o *мед. іпохондрія, пригнічений стан духу; ~а іпохондричний; ~ul/o іпохондрик.*

hipokotiledon/o *бот. гіпокотиль.*

Hipokrat||o *Гіппократ (давньогрецький медик); ĵuro de ~o клятва Гіппократа; (h)~а гіппократів; (h)~а fascio мед. маска Гіппократа, гіппократова маска.*

Hipokren/o *літ. Гіпокрена, Іпокрена (міфологічне джерело на г. Гелікон, що ніби утворилося від удару копита Пегаса, коня Зевса; перен. – джерело поетичного натхнення).*

***hipokrit||i** *лицемірити, удавати з себе, прикидатися, лукавити; ~і рієсон удавати набожність, прикидатися набожним; ~а лицемірний, лукавий, удаваний, облудний, дворушний; ~е лицемірно, лукаво, удавано, облудно, дворушно; ~о, ~ad/o лицемірство, дворушництво (поведінка, вчинки); ~ec/o лицемірство, лукавість, лукавство, удаваність, облудність (властивість); ~ul/o лицемір, удавальник, облудник, дворушник.*

hipola/o *орн. берестянка [Hippolais]; flava ~ берестянка зелена [H. icterina]; malgranda ~ берестянка мала [H. calligata]; melodia ~ берестянка багатоголоса [H. polyglotta]; pala ~ берестянка бліда [H. pallida].*

Hipolit/o Іполіт, Іполит (*ім'я*).

Hipolite міф. Іполіта (*цариця амазонок*).

hipoman/o бот. гіпомане [*Hippomane*].

Hipomen/o міф. Гіпомен (*наречений Атланти*).

Hipon/o іст. Гіппон (*ст. місто у Пн. Африці*).

hiponim/o літ. гіпонім.

hiponitr/it/o хім. гіпонітри́т.

hipopituitari/ism/o див. *hipohipofizismo*.

hipoplazi/o мед. гіпоплазія (*недорозвинення тканини, органа, частини тіла внаслідок порушення внутрішнього розвитку плода*).

***hipopotam/o** зоол. бегемот, гіпопотам [*Hippopotamus*].

hiposens/iv/ec/o мед. понижена чутливість, гіпестезія.

hipospadi/o мед. гіпоспадія (*паталогічне зміщення сечовипускного отвору у чоловіків*).

hipostat/a біол. гіпостатичний.

hipostaz/o 1. рел., філос. іпостась; 2. мед. гіпостаз.

hipostil/o арх. гіпостиль, гіпостильний зал (*просторе крите приміщення, стелю якого підтримують колони*).

hipotaks/o лінгв. гіпотаксис, підрядний зв'язок між реченнями.

hipotal/o бот. гіпоталій, підверстовище.

hipotalam/o анат. гіпоталамус.

***hipotek||o** іпотека, застава (*нерухомого майна*); doni ~on pgi io здати в іпотеку що-н.; ~a іпотечний, заставний; ~a banko іпотечний банк; ~a akto іпотечна закладна; ~a kredito іпотечний кредит; ~i vt віддавати в заставу, закладати (*нерухомість*); ~ad/o іпотека, передача під заставу, застава (*нерухомого майна*).

hipotek/atest/o іпотечний сертифікат.

hipotek/bank/o іпотечний банк.

hipotek/registr/ist/o іпотечний реєстратор.

hipotenar/o анат. гіпотенар, підвищення мізинця.

hipotensi||o мед. гіпотонія, гіпотензія, зниження (артеріального) тиску; ~ig/il/o засіб для зниження (артеріального) тиску; ~ul/o гіпотонік.

hipotenuz/o мат. гіпотенуза.

hipotermi/o мед. гіпотермія (*зниження температури тіла нижче норми*).

***hipotez||o** гіпотеза; припущення; ~a гіпотетичний; ~e гіпотетично; ~i висувати гіпотезу; припускати.

hipotoni/o мед. (надмірне) пониження тону́су, гіпотонія (*тканин, органів*).

hipotrofi/o мед., фізіол. гіпотрофія (*зменшення об'єму органа тіла*).

hipotrofoïd/o мат. гіпотрохіда.

hipsogram/o див. *niveldiagramo*.

hipsokrom/a фіз. гіпсохромний; ~efiko гіпсохромний ефект.

hipsometr||o геод. гіпсотермометр, гіпсометр (*прилад для вимірювання висоти місцевості над рівнем моря за температурою кипіння води*); ~i/o гіпсометрія.

hipur||o хім. гіпур- (*частина слова, що вказує на наявність гіпурової кислоти*); ~at/a: ~ata acido гіпурова кислота; ~at/o гіпурат, сіль гіпурової кислоти.

hipurid||o бот. водяна сосонка [*Hippuris*]; **~ac/o/j** водянососонкові [родина *Hippuridaceae*]; **~al/o/j** водянососонковоцвіті [порядок *Hippuridales*].

hipurit/o палеонт. гіпурит [*Hippurites*] (викопний молюск).

hiragan/o лінгв. хірагана (японська складова абетка).

hirak/o див. prokavio.

Hirkani/o геогр. н. Гірканія (область у пн.-сх. частині Ірану).

Hirošim/o геогр. н., м. Хіросіма (Японія).

hirsutism/o мед. гірсутизм (надмірне оволосіння в жінок).

***hirt||a** наїжачений, наїжений, настовбурчений; скуйовджений, кошлатий, розм. розпатланий, патлатий; **~ig/i** наїжачувати, піднімати сторч, стовбурчити, настовбурчувати; куйовдити, розм. розпатлати; **~iĝ/i** *vn* наїжачуватися, наїжуватися, стовбурчитися, ставати сторч; **~ism/o** мед. гірсутизм, ненормальна волосатість; **~ul/o** патlach, патлань.

hirt/a/har/a з наїжаченим [настовбурченим, скуйовдженим, кошлатим] волоссям, розпатланий, патлатий (про кого-н.).

***hirud||o** зоол. п'явка [*Hirudo*]; медицина *~o* п'явка медична [*H. medicinalis*]; *meti ~ojn al iu* (по)ставити п'явки кому-н.; **~in/o** хім. гірудин; **~ul/o/j** п'явки [клас *Hirudinea*].

***hirund||o** орн. ластівка [*Hirundo*]; *guĝruga ~o* ластівка гірська [*H. daurica*]; *◇ unu ~o printempon ne alportas* одна ластівка не робить весни; **~a** ластівчин, ластів'ячий, ластівчаний, ластовиний, ластів'яний; **~a nesto** ластівчине гніздо (= *salangannesto*); **~ed/o/j** ластівкові [родина *Hirundinidae*]; **~id/o** ластів'я, ластовеня.

hirund/nest/o кул. ластівчине гніздо (= *salangannesto*).

hirund/vost||a у формі ластівчиного хвоста (про з'єднання); **~ul/o** ент. косатець короткохвостий, махаон (= *hirundvosta papilio*, *макаоно*).

his||i *vt мор.* піднімати, підіймати (за допомогою фала: *вітрило, прапор, рею і т. п.*); **~o**, **~ad/o** підйом (*вітрила, прапора, реї і т. п.*); **~il/o** фал.

***hiskiam||o** бот. блекота [*Hyoscyamus*]; *nigra ~o* блекота чорна [*H. niger*] (син. *hiosciamo*); **~in/o** хім. гіосціамін (син. *hiosciamino*).

***hisop/o** бот. гісоп [*Hyssopus*]; *oficina ~o* гісоп лікарський [*H. officinalis*].

hisp/o ент. шипоноска [*Hispa*].

***hispan/o** іспанець; **~a** іспанський; **~e** по-іспанському, по-іспанськи; **(H)~i/o** геогр. н., кр. Іспанія; **~ig/i** іспанізувати; перекласти на іспанську мову; **~iĝ/i** іспанізуватися; **~in/o** іспанка; **~ism/o** іспанізм; **(H)~uj/o** див. (H)~іо.

hispan/amerik/a іспано-американський.

hispan/hund/o рідко, див. *spanielo*.

hispan/lingv||a іспаномовний; **~an/o** носій іспанської мови; **~i/o** іспаномовний світ, іспаномовне середовище.

hispan/maŭr/a іспано-мавританський.

hist||o анат. тканина; *epitelia, sekrecia, kuniga, kartilaga, osta, nerva, muskola ~o* епітеліальна, сполучна, секреторна / видільна, хрящова, кісткова, нервова, м'язова тканина; **~olog/o** мед. гістолог; **~olog/i/a** гістологічний; **~olog/i/o** гістологія.

histamin/o фізіол. гістамін.

hister/o ент. карапузик, гнилюк [*Hister*].

histerez||o фіз. гістерезис; *magneta ~o* магнітний гістерезис; **~a** гістерезисний; **~a ciklokurbo** петля гістерезиса.

***histeri/o** *мед.* істерія; atako de ~o істерика, приступ істерії; ~a істеричний; ~ig/i викликати істерію; ~ism/o істеричний стан; ~ul/o істерик; ~ul/in/o істеричка.

histerotomi/o *хір.* гістеротомія (розтин стінки матки).

histidin/o *хім., фізіол.* гістидин.

hist/o/genez/o *біол.* гістогенез.

histogram/o *стат.* гістограма.

hist/o/hemi/o, hist/o/kemi/o гістохімія.

histon/o *фізіол., хім.* гістон.

hist/o/plasm/oz/o *мед.* гістоплазмоз.

***histori||o** у *різн. знач.* історія; libro pri ~o історична книжка; instruisto de ~o учитель історії; la ~o de la Dua mondmilito історія Другої світової війни; rakonti interesan ~on розказати цікаву історію; ~a історичний; ~a fonto історичне джерело; la ~aj tempoj історичні часи; ~a momento історичний момент; ~ec/o історичність; la ~eco de tiu persono estis pridubata de kelkaj scienculoj історичність цієї особи ставилася під сумнів кількома вченими; ~et/o невеличка історія, історійка; ~ist/o історик.

historiograf||o історіограф; ~i/a історіографічний; ~i/o історіографія.

histori/o/scienc/o історична наука.

***histrík||o** *зоол.* дикобраз [*Huystrix*]; ~ed/o/j дикобразові [*родина Huystricidae*].

histrion||o скоморох, фігляр, блазень, шукар, комедіант; *іст.* гістріон; ~a скомороський, фіглярський, блазеньський; ~i *vn* бути скоморохом; блазнювати, фіглярувати, кривлятися; ~ad/o скомороство, фіглярство, блазєнство, шукарство; *перен.* балаган.

hitit||o *іст.* хет; ~a хетський; ~e по-хетському, по-хетськи; ~in/o хетянка.

Hitler||o *іст.* Гітлер; (h)~a гітлерівський; (h)~an/o гітлерівець; (h)~ism/o гітлеризм.

HIV *мед.* (скор. від homa imunopesufiĉestiga viruso) ВІЛ (вірус імунодефіциту людини).

hm! 1. виг. гм!, хм!; 2. кахи! (звуконаслідування кашлю для притягнення уваги).

***ho!** виг. о!, ой!, ох!; ~ Dio! о(й) Боже!; ~ kia beleco! ой, яка краса!; ~ ve! на жаль!; (ой) леле(чко)!; гай-гай!; та ба!

Hoan(g)h/o *геогр. н., р.* Хуанхе (*Kumai*) (= la Flava Rivero).

hobal/o *див.* mirho.

hobi/o улюблене заняття, захоплення, хобі, гобі (= ŝatokuro).

hobit/o гобіт, хобіт (казковий персонаж).

***hoboj||o** гобой (*муз. інструмент*); ~ist/o гобоїст.

Ho-Ĉi-Min Хо Ши Мін (*в'єтнамський політик і поет*).

Ho-Ĉi-Min-Urb/o *геогр. н., м.* Хошимін (*В'єтнам*).

***hodiaŭ** сьогодні, нині; ~ estas lundo сьогодні понеділок; ~ vespere сьогодні ввечері; ~ pli kaj pli multaj homoj studas Esperanton сьогодні все більше і більше людей вчать есперанто; *~a сьогоднішній, нинішній; ~a evento сьогоднішня подія; ~o сьогодні, сьогоднішній / нинішній день.

hodometr/o годометр (*прилад для вимірювання пройденого шляху, = irmezurilo, odometro*).

Hoĝkin||o *мед.* Годжкін (*англійський лікар*); (h)~a: (h)~a malsano *мед.* хвороба Годжкіна (*злоякісна пухлина лімфовузлів*).

Hohencolern/o/j *іст.* Гогенцоллерни (*династія брандербурзьких курфюрстів, пруських королів і німецьких імператорів*).

Hohenŝtaŭf/o/j *іст.* Гогенштауфени (*династія німецьких королів і імператорів*).

hoj! виг. (г)ей! (оклик здалека); ~і vt гукати, кликати здалека.

hoj||o мотика; ~і vt мотичити, розпушувати мотикою.

hoj/i *vn* вити, завивати (про пса, вовка і т. п., = tirboji).

***hok||o** 1. гак, крюк, гачок; *pendigi sian veston sur ~on* повісити свій одяг на гачок; *karti fiŝon sur ~on* піймати рибу на гачок; \diamond *fiŝo ne iras, sed ~o ĝin tiras* риба не йде, а гачок її веде; 2. гак, завіса, планка зі стержнем, петля; *porĝa ~o* дверна завіса / петля; *la porĝo deleviĝis de la ~oj* двері зіскочили з петель; 3. спорт. хук, крюк (у боксі: боковий удар у голову); ~а схожий на гачок, гачкуватий; ~і vt чіпляти на гак [гачок]; ловити на гачок; ~eg/o гак, крюк, гачище; ~et/o гачок, крючок; ~ing/o вушко, петля (для гачка); планка з циліндричною виїмкою.

Hokajd/o геогр. н., о-в Хоккайдо (Тихий океан, Японія).

hok/baston/o гирлига.

hok/ĉifon/ist/o лахмітник, що гаком вибирає ганчірки із сміття.

hoke||o спорт. хокей; ~ej/o хокейний майданчик; ~il/o ключка; ~ist/o хокеїст.

hoke/baston/o див. hokeilo.

hoke/disk/o (хокейна) шайба.

hoke/pilk/o хокейний м'яч.

hoke/lud/ist/o див. hokeisto.

hok/eskal/o драбина з гаками (у пожежників і т. п.).

hok/faden/o волосінь (з гачком).

hok/fiŝ/i vt ловити рибу на гачок, ловити рибу вудкою, вудити рибу.

hok/form/a див. хока.

hok/o/kapt/i *vn* рідко ловити гачком, ловити на гачок (= hoki).

hok/o/kruc/o свастика (перев. про нацистський символ).

hok/stang/o багор.

hok/ŝnur/o мотузка з гаком (на кінці).

hola! виг. ей!, алло!

Holand||o геогр. н. Голландія (провінція в Нідерландах; у широкому знач. – Нідерланди); Nova ~o Нова Голландія (стара назва Австралії); (h)~a голландський (стосовно провінції Голландія і Нідерландів); (h)~an/o голландець (про жителя провінції і країни); (h)~an/in/o голландка (про жительку провінції і країни).

holandez/o кул. голландський соус, голландський майонез.

hold||o мор. трюм (син. ŝirkelo); ~a трюмний.

hold/fak/o мор. трюмний відсік, трюмне приміщення.

holding/o фін. холдинг, холдингова компанія, холдинг-компані (компанія, що володіє контрольними пакетами інших компаній).

hold/luk/o мор. трюмний люк.

Holivud/o Голлівуд (центр американського кіновиробництва).

holk/o бот. медова трава [Holicus].

holm/o поет. горб, пагорб (= monteto).

holmi/o хім. Гольмій (елемент), гольмій (метал).

holocefal/o/j зоол. суцільноголові, голоцефали [підклас Holoccephali].

holocen||o геол. голоцен (epoca; відкладення цієї епохи, = aluvio 2); ~a голоценовий.

holoedr||о голоедр, голоедричний кристал; ~а голоедричний; ~**ec/o**, ~**i/o** голоедрия.

Holofern/o *бібл.* Олоферн.

holograf/o *юр.* власноручно написаний заповіт.

holografi||о *спец.* голографія; ~а голографічний.

hologram/o *тех.* голограма.

holokaŭst/o всепалення, жертвоприношення на вогні; (**Н**)~ *іст.* Голокост (*масове знищення євреїв*).

holomorф||а *мат.* голоморфний; ~(**ec**)/о голоморфність; ~**i/o** голоморфїзм.

holost/o *бот.* костянець [*Holosteum*].

I holoste/o *див.* holosto.

II holoste/o/j *іхт.* кісткові ганоїди [*надряд Holostei*].

holoturi||о *зоол.* голотурія, морський огірк [*Holothuria*] (*син. markolbaso*); ~**oid/o/j** голотурії, морські огірки, морські глечики [*клас Holothurioidea*]

Holstini/o *іст.* Гольштинія, Гольштейн (*герцогство у середньовічній Німеччині*).

***hom**||о людина, *рідше* чоловік [*Homo*]; *lerta* ~о *антроп.* людина уміла [*Homo habilis*]; *rekta* ~о *антроп.* людина прямоходяча [*Homo erectus*]; *saĝa* ~о *антроп.* людина розумна, гомо сапієнс [*Homo sapiens*]; *~а людський; ~**ar/o** людство; ~**ar/an/o** член людства, громадянин світу; ~**ar/an/ism/o** гомаранїзм (*релігійно-філософська доктрина, пропатована Л. Заменгофом*); ~**ec/o** людськість, людяність; ~**ed/o/j** *зоол.* гомініди [*родина Hominidae*]; ~**et/o** чоловічок; ~**id/o** *бібл.* син людський; ~**in/o** жінка, людина жіночої статі; ~**iz/i**: ~izi bestan lakton уподібнити тваринне молоко людському (*промисловим способом*).

hom/am||а людський, людяний, людинолюбний; гуманний; ~о людинолюбство; ~**ant/o** людинолюб, людинолюбець.

hom/amas||о натовп, юрба, скупчення людей [*народу]; ~а простолюдний, простонародний.*

homeomorф||а *мат.* гомеоморфний; ~(**ec**)/о гомеоморфність; ~**i/o** гомеоморфїзм.

***homeopat/o** *мед.* гомеопат; ~**i/a** гомеопатичний; ~**i/o** *мед.* гомеопатія.

homeostat||о *фізіол., екол.* гомеостаз; ~**il/o** гомеостат.

homeot/a *фізіол.* гомеозисний.

homeoteleŭt/o *літ.* рівнокінцевість, гомеотелевтон.

homeoterm/a *біол.* гомойотермний (*той, що має сталу температуру*).

Homer||о Гомер (*давньогрецький поет*); (**h**)~а гомерівський, гомеричний; (**h**)~а гідадо гомеричний сміх.

homespun/o домоткана матерія, полотно.

hom/evit||**em/a** відлюдний, нелюдимий; ~**em/o** відлюдність, нелюдимість; ~**ul/o** відлюдник, відлюдок, нелюдим, мізантроп.

homili/o *церк.* гомілія, проповідь, казання.

hom/laŭs/o *див.* pediko.

hom/mal/am||а людиноненависницький; ~о людиноненависництво; ~**ant/o** людиноненависник.

hom/mal/san/o хвороба людини.

hom/manĝ||**ad/o** людоїдство, людожерство, канібалізм; ~**ul/o** людоїд, людожер (*про людину, тварину; тж перен.*).

homo- гомо... (*словоелемент грецького походження зі знач. „однаковий”*).

hom/ofer/o людське жертвоприношення.

homofon/o фон. омофон.

homogen||a однорідний, гомогенний; **~ec/o** однорідність, гомогенність; **~ig/i** гомогенізувати, робити однорідним.

homogin/o бот. підбілик [*Homogune*]; alpa ~ підбілик альпійський [*H. alpina*].

homograf/o лінгв. омограф.

homokromi/o біол. гомохромія (приспособлення тварин до середовища змінного кольору), здатність міняти забарвлення.

homolog||a спец. гомологічний, відповідний, подібний; **~aj serioj** хім. гомологічні ряди; **~aj organoj** біол. гомологічні органи; **~ec/o** гомологічність; **~i/o** гомологія.

homomorff||a мат. гомоморфний; **~(ec)/o** гомоморфність; **~i/o** гомоморфізм.

hom/o/mult/o див. homamaso.

***homonim||o** лінгв. омонім; **~a** омонімічний; **~ec/o** омонімія, омонімічність; **~ik/o** омоніміка (розділ лексикології).

homopeptid/o хім. гомопептид.

homopolar/a хім. гомополярний.

homopolimer/o хім. гомополімер.

homopoli/sakar/id/o хім. гомополісахарид.

homopter/o/j ент. рівнокрилі [група *Homoptera*].

homoseksual/a нрк., див. samseksema.

homotet||a мат. гомотетичний; **~(ec)/o** гомотетичність; **~i/o** гомотетія.

homotop||a мат. гомотопний; **~(ec)/o** гомотопність; **~i/o** гомотопія.

homozigot/o біол. гомозигота.

hom/plen/a багатолюдний, заповнений [переповнений, набитий] людьми.

hom/port/il/o носилки, носі.

hom/rajt/o/j права людини.

hom/scienc/o див. antropologio.

hom/simil/a людиноподібний.

hom/tip/o людський тип.

hom/tru/o тех. люк-лаз, лючок (для проникнення людини всередину котла).

homunkul/o гомункулус.

Hondur||o геогр. н., кр. Гондурас; **(h)~a** гондураський; **(h)~an/o** гондурасець; **(h)~an/in/o** гондураска.

***honest||a** чесний, порядний, добропорядний; **~a** homo чесна людина; **~an vorton!** слово честі!; \diamond ne kredas ŝtelisto, ke ~aj ekzistas не вірить злодій, що є чесні на світі; **~e** чесно, порядно, добропорядно; **~o** честь, порядність, добропорядність (поняття); ***~ec/o** чесність, порядність, добропорядність (властивість); **~ul/o** чесна / порядна людина; чесний хлопчина.

Hon(g)kong/o геогр. н., м. Гонконг (*Китай*).

Honiar/o геогр. н., м. Хоніара (столиця Соломонових Островів).

Honolulu/o геогр. н., м. Гонолулу (*США*).

***honor||i** vt шанувати, ушановувати, величати, віддавати шану; удостоїти, відзначити; **~i ies memoron per starigo** ушанувати чия-н. пам'ять уставанням; **~i iun per ordeno**

відзначити ког_о-н. орден_{ом}; ~а почесний, поважний; ~a membro почесний член; ~a titolo почесне звання; ~е з честю; з пошаною; почесно; ~е de, ~е al (іо, іо) на честь чог_о-н., ког_о-н.; *~о честь; шана, шаноба, пошана; почесть; la ~o de la familio честь сім'ї / родини; por ~o de... на честь (ког_о-н.); fari ~on зробити честь, віддати шану, виявити шану; tabulo de ~o дошка пошани; grandaj ~oj великі почесні; doktoro pro ~o почесний доктор; kun kiu paroli mi havas ~on? з ким маю честь розмовляти?; por la ~o de, al la ~o de (іо, іу) на честь чог_о-н., ког_о-н.; afero de ~o справа честі; vorton de ~o! слово честі!, чесне слово!; ĝui ~on користуватися пошаною; fari ~ojn al іу віддати почесні кому-н.; havigi al іу la ~on ĉeesti ушанувати ког_о-н. своєю присутністю; perdi sian ~on втратити честь; ◇ al grandaj sinjoroj grandaj ~oj ког_о почитають, тог_о й величають; ~ad/o ушанування, віддання шани, почесні; ~aj/o знак пошани, поваги; ~ig/a почесний, шанобливий; ~ig/i (з)робити честь; ~ind/a гідний пошани, високоповаж(а)ний, вельмишановний; ~ind/ec/o поважність.

honor/am||a честолюбний (= ambicia); ~o честолюбство (= ambicio).

***honorari||o** гонорар, грошова винагорода; pagi ~on (ви)платити гонорар; ~i vt платити [виплачувати] гонорар.

Honorat/o Гонорат, Оноре (чол. ім'я).

honor/dam/o статс-дама.

honor/diplom/o почесна [похвальна] грамота.

honor/doktor/o почесний доктор, доктор гоноріс кауза.

honor/gard/o почесна варта.

Honori/o Гонорій, Оноріо (чол. ім'я).

honor/kod/o кодекс честі.

Honor/legi/o Почесний легіон, орден Почесного легіону.

honor/lok/o почесне місце.

honor/sent/o див. digno.

honor/tabul/o дошка пошани.

Honŝu/o геогр., о-в Хонсю, Хондо.

***hont||i** vt (je io, pri io, pro io) соромитися, стидитися, відчувати сором, розм. стидатися; ~i iun соромитися ког_о-н.; ~i antaŭ іу відчувати сором перед ким-н.; mi ~as pro li мені соромно за нього; ĉu vi ne ~as? (і) тобі [вам] не соромно?; ◇ kiu ~as nenion, ne timas Dion поганому виду нема встиду; ~a **1.** присоромлений, засоромлений, стидкий, стидний; **2.** соромітний, грішний (стосовно частин тіла, які соромно показувати); ~o сором, стид; ruĝiĝi pro (або de) ~o почервоніти від сорому; kia ~o! який стид / сором!, яка ганьба!; ~eg/o страшний стид / сором, страшна ганьба; ~em/a соромливий, сором'язний, сором'язливий; ~em/o соромливість, сором'язливість; ~ig/a який викликає сором; ~ig/i (о)соромити, присоромити, засоромити, пристидити, постидити; (з)ганьбити; викликати сором; ~ind/a ганебний, стидкий, стидний; ~ind/e соромно, діал. встидно; ~ind/aj/o ганебний вчинок; соромітна частина тіла.

hop! виг. гоп!; ◇ ne diru ~! antaŭ la salto не кажи „гоп!”, поки не перескочиш; ~i vn стрибати на одній нозі; ~ad/i vn підстрибувати.

hopak/o^{EU} гопак.

hoplit/o іст. гопліт, важкоозброєний піхотинець (у Ст. Греції).

hop/lud/o (гра в) класи, небо (= marelo).

***hor||o** година; frua, malfrua, astronomia, sidera ~o рання, пізня, астрономічна, зоряна година; ~oj de kulmino години максимального навантаження (електромережі і т. п.),

години пік; ĉiun ~on щогодини, кожної години; duona ~o півгодини; veni duonan ~on pli frue прийти на півгодини швидше; unu kaj duona ~oj. unu horo kaj duono півтори години; kioma (або kiu) ~o estas? котра година?; je la tria ~o о третій годині; atendi plenan ~on чекати цілу годину; veturi po cent kilometrojn en ~o їхати по сто кілометрів за / на годину; en la lasta ~o в останню годину; mia ~o ankoraŭ ne venis моя година ще не настала; ◇ por ĉiu faro estas ~o на все свій час, усьому свій час; ~а годинний, погодинний; ~aj zonoj часові пояси; ~е: cent kilometroj ~е сто кілометрів за / на годину; ~ar/o графік, розклад. Прим. **hor** уживається як суф. у назвах одиниць: *amper~o* ампер-година; *vat~o* ват-година.

Horac/o Горацій (чол. ім'я).

Horaci/o Горацій (ім'я, м. ін. римського поета), Гораціо.

hor/angul/o астр. часовий кут.

hor/bat/o биття годинника.

hor/cirkl/o див. meridiano.

hord||o орда; полчище; ватага; la Ora (H)~ *іст.* Золота Орда; ~е ордою.

***horde||o** бот. ячмінь [*Hordeum*]; ordinara ~o ячмінь звичайний [*H. vulgare*]; musa ~o ячмінь мишачий [*H. murinum*]; muelita ~o ячна / ячмінна крупа; perligita ~o перлова крупа, розм. перловка; ~aj/o страва з ячменю (юшка, каша); ячмінна [перлова] каша.

horde/akv/o кул. оршад, мигдальне молоко.

horde/grajn/o див. hordeolo.

hordelim/o бот. горделімум [*Hordelimus*].

hordeol/o мед. ячмінь.

hor/du/on/o див. duonhoro.

hor/indik/a: ~a signalo радио сигнал точного часу.

***horizont||o** горизонт (тж перен.), обрій, видноколо; ĉiela ~o, vera ~o мор. справжній горизонт; ŝajna ~o, videbla ~o мор. видимий горизонт; novaj ~oj нові горизонти; tio superas lian ~on це перевищує його горизонт; ~а: ~a linio лінія горизонту.

***horizontal||a** горизонтальний; ~е горизонтально; ~о 1. горизонталь, горизонтальна лінія; 2. мат. рядок (матриці); ~ec/o горизонтальність; ~ig/i зробити горизонтальним, розмістити по горизонталі; ~iĝ/o ав. повернення до горизонтального польоту.

horizontal/indik/ator/o ав. авіагоризонт.

hor/kvar/on/o див. kvaronhoro.

Horlivk/o^{UE} геогр. н., м. Горлівка (Україна).

***horloĝ/o** 1. годинник; sabla, akva, suna, mekanika, elektra, mura, roŝa ~o пісочний, водяний, сонячний, механічний, електричний, настінний, кишеньковий годинник; cifera ~o електронний годинник; ~o fruas, malfruas годинник спішить, відстає; streĉi la ~on завести годинник; 2. інформ. таймер; 3. тај астр. Годинник (сузір'я); ~а годинниковий; ~а risorto годинникова пружина; ~а radeto коліщатко годинника; ~ej/o сумн. годинникова майстерня (= horloĝiparejo); ~et/o маленький годинник, годинничок; ~ist/o годинникар; ~uj/o (годинниковий) корпус, корпус годинника.

horloĝ/bomb/o бомба з годинниковим механізмом, бомба сповільненої дії (= prokrasta bombo).

horloĝ/bracelet/o браслет (для) годинника.

horloĝ/direkt/e за годинниковою стрілкою.

horloĝ/fabrik/o годинниковий завод.

horloĝ/o/kest/o корпус годинника (*дерев'яний, у вигляді ящика*).

hormin/o бот. хормі́нум [*Horminum*].

***hormon||o** фізіол. гормон; steroida ~o стерої́дний гормон; ~a гормона́льний.

hormon/prepar/aĵ/o мед. гормо́нний препарат.

hormon/terapi/o мед. гормоно́терапія.

hor/montr/il/o годинна стрілка; годинникова стрілка.

Horn/a: ~ kabo *геогр. н.* мис Горн (*Чилі*).

hornungi/o бот. двонасі́нник [*Hornungia*].

horor||o ди́кий жах, страхі́ття; ~a жахли́вий, страхі́тливий; ~e жахли́во, страхі́тливо; ~i *vn* жаха́тися, відчува́ти ди́кий жах; ~ig/i жаха́ти, вганя́ти в ди́кий жах, нагна́ти ди́кий жах на, виклика́ти ди́кий жах.

horor/film/o фі́льм жахі́в, три́лер.

horor/libr/o три́лер (*про книжку*).

***horoskop/o** гороско́п.

hor/pag/e з погоди́нною оплато́ю; labori ~ працюва́ти погоди́нно.

hor/plan/o погоди́нний розкла́д, графі́к робо́ти, розпи́саний за годи́нами план.

hor/preĝ||o/j *церк.* часи́ (*молитви, що читаються у визначені години*); ~ar/o часосло́в (= horpreĝa libro).

hors||o *розм.* герої́н (= heroino); ~(em)/ul/o наркоман (= heroinomaniulo); ~ist/o постача́льник герої́ну.

horst/o *геол.* горст.

hort/o 1. фрукто́вий сад (= fruktoĝardeno); 2. город (= legomĝardeno).

Hortensa Гортензі́я (*жін. ім'я*).

***hortensi/o** бот. гортензі́я (= grandfolia hidrangeo).

Hortensi/o Гортензі́й (*чол. ім'я*).

hortikultur||o *с.-г.* садівни́цтво і городни́цтво; ~a садівни́чий; городни́цький; ~ej/o садове господарство; городни́цьке господарство; ~ist/o садівни́к; городни́к.

***hortulan/o** *орн.* ві́всьянка садова [*Emberiza hortulana*].

Horus/o мі́ф. Гор, Хор (*єгипетський бог сонця*).

hor/zon/o часо́вий поя́с.

hos/o шланг, рука́в, гнучка труба́, гнучка тру́бка.

hosana! *виг.* осанна!; ~ al la filo de David! осанна Си́нові Давидовому!

hospic/o приту́лок, богаді́льня; буди́нок для проча́н; хо́спіс, ліка́рня для безнаді́йно хворих.

***hospital||o** шпита́ль, го́спіталь; ліка́рня; стаціо́нар; ка́мра ~o польови́й шпита́ль; ~a шпита́льний, го́спітальний; ліка́рняний.

hospital/ŝip/o плаву́чий го́спіталь, судно́- го́спіталь.

hospital/trajn/o саніта́рний пої́зд, пої́зд-шпита́ль, шпита́ль на колеса́х.

hospital/urĝ/ej/o станці́я швидко́ї допо́моги.

***hosti||o** *церк.* про́скура (*у правосла́вних*); облатка, го́стія (*у като́ликів*); ~uj/o ча́ша; дарохрані́льниця; дароно́сиця (= hostivazo, ciborio).

hosti/lev/ad/o *церк.* возне́сення святи́х дарі́в.

hosti/montr/il/o *церк.* монстранція; дароносиця, ковчежець (= monstranco).

hosti/vaz/o *церк.* чаша; дарохранильниця; дароносиця (= hostiujo, ciborio).

Hoŝea *бібл.* Осія.

hot! *виг.* но! (*спонукання до коней, биків*), (*до коней ще*) во!

***hotel||o** **1.** готель; kvinstela ~o п'ятизірковий готель; loĝi, tranokti en ~o проживати, переночувати в готелі; **2.** особняк (*у Франції 17-18 ст.*); ~a готельний; ~**et/o** невеличкий готель, готельчик; ~**ist/o** власник готелю, адміністратор готелю.

hotel/apartament/o готельні апартаменти, готельний номер із кількох кімнат.

hotel/gast/o людина, що проживає в готелі.

hotel/mastr/o **1.** власник готелю; *іст.* власник особняка; (= hotelposedanto); розпорядник [адміністратор] готелю; **2.** *іст.* метрдотель; (= hoteladministranto).

hotentot||o *етн.* готтентот; ~a готтентотський; ~**in/o** готтентотка.

hoto! *виг., див.* hot!

hotoni/o *бот.* плавушник [*Hottonia*]; marĉa ~ плавушник болотний [*H. palustris*].

hoverkraft/o судно на повітряній подушці.

Hoverl/o^{EU} *геогр. н., г.* Говерла (*Карпати, Україна*).

hrivn/o^{EU} гривня.

hu! *виг.* ох!, ой! (*вираз переляку*); ~**i** *вп* скрикнути від переляку.

hub||o *іст.* гуфа (*земельний наділ спочатку вільного общинника, пізніше, за середньовіччя в Німеччині – кріпака; німецька земельна міра, що дорівнює 30 акрів*); ~**ul/o** власник одніє-двох гуф; малоземельний селянин.

Hubej/o *геогр. н.* Хубей (*провінція в Китаї*).

Hubert/o Губерт (*чол. ім'я*).

Hubl/o Габбл (*американський астрофізик*); leĝo de ~ закон Габбла.

hucul||o^{EU} *етн.* гуцул; (**h**)~**a** гуцульський; (**h**)~**in/o** гуцулка; (**H**)~**i/o** Гуцульщина.

Hucul/region/o *див.* Huculio.

Hudson||o *геогр. н., р.* Гудзон (*США*); ~**a**: ~a Golfo Гудзонова затока.

***huf||o** копито, ратиця; ~**a**: ~a animalo копитна тварина; ~**ul/o/j** *зоол., заст.* копитні [*ряд Ungulata*]; ~**um/o** підкова.

huf/fer||o підкова; ~**i** *вп* підкувати.

huf/o/bat/i *вп* хвицати, вихати, брикати, ударити копитом.

Hug/o **1.** Гуго, Хуго, Х'юго, Уго (*чол. ім'я*); **2.** Гюго (*французький письменник*).

hugnot||o *рел.* гугенот (*французький протестант-кальвініст*); ~**a** гугенотський; ~**in/o** гугенотка.

hu ha *виг.* ух ти!; о-го-го! (*вираз сильного збудження*).

hu hu *виг.* пугу, пугу-пугу (*звуконаслідування пугача або сича*).

Huil/o *геогр. н.* Невадо-дель-Уїла (*найвищий вулкан у Колумбії*).

huj! *виг.* ой!, ай! (*вираз раптового болю*).

Huji *див.* Fuji.

hul||o **1.** брижі, плавне хвилювання (*на морі*), плавне гойдання (*водної поверхні*), плавні хвилі; (= ŝvelondo(j)); **2.** *див.* ŝelo 3; ~**i** *вп* укриватися брижами, плавно гойдатися.

hulahul/o хула (*культовий гавайський танець*).

huligan||о хуліган; ~а хуліганський; ~ај/о хуліганський вчинок, хуліганська витівка.

hulman/о зоол. гульман, ганоман (= entelo).

hul/ring/о гімнастичний обруч, хула-хуп.

***hum**||о перегній, гумус; ~а гумусовий, гумусний, перегнійний;: ~(at)aj acidoj *хім.* гумінові кислоти; ~at/о *хім.* гумат; ~iĝ/о гумусоутворення; ~in/о *хім.* гумусин.

***human**||а гуманний, людяний, людський; ~е гуманно, людяно, по-людському, по-людськи; ~ec/a гуманістичний; ~еса helpo гуманітарна допомога; ~ec/о гуманність, людяність; ~ig/i гуманізувати, зробити людяним, людським; ~ism/a **1.** гуманістичний; **2.** *нрк.* гуманітарний (*про науки*); ~ism/о гуманізм; ~ist/о гуманіст.

***humer**/о *анат.* плечова кістка.

hum/grund/о *рідко, див.* humtero.

humid||а вологий, вогкий, сирій (= malseka 2, malseketa); ~а vetero сира погода; ~е волого, вогко, сиро; ~(ec)/о вологість; grado de ~о *фіз., метео* ступінь вологості; absoluta ~о *метео* абсолютна вологість; ~ig/i зволожити; ~iĝ/i зволожитися, стати вологим.

***humil**||а покірний, покірливий, смиренний, лагідний, с(у)мирний; ◇ ne iras hakilo al kolo ~а покірну голову меч не січе; ~е покірно, покірливо, смиренно; ~ec/о покірність, покірливість, смиренність; ~eg/a украй покірний [покірливий, смиренний], найпокірливіший, найсумирніший; ~ig/a який упокорює, який робить покірним, принизливий; ~ig/i упокорювати, скорятити, покорятити, принижувати; ~ig/о скорення, упокорення, приниження; ~iĝ/i скорятитися, упокорюватися, покорятитися, принижуватися; ~iĝ/о смирення, упокорення, приниження; ~ul/о смиренник, покірна людина.

***humor**||о **1.** настрій, душевний стан; душевний уклад, вдача; bona, malbona ~о гарний, поганий настрій; milda ~о лагідна, м'яка вдача; esti en bona ~о бути в доброму настрої, мати гарний настрій; plibonigi la ~on підняти [покращити] настрій; **2.** *заст., фізіол.* гумуральне середовище (*кров, лімфа, жовч і т. п.*); **3.** *заст., див.* humuro; ~i *вп* бути в тому чи іншому настрої; ~ism/о *мед.* теорія гумуральної патології; ~ist/о *заст., див.* humoristo.

humoresk/о *муз.* гумореска.

hum/tavol/о рослинний шар.

hum/ter||о чорнозем; ~а чорноземний.

humul/о *бот.* хміль [*Humulus*]; jarana ~ хміль японський [*H. jarana*].

humur||о гумор; ne perdi sian ~on не в'шати носа; ~а гумористичний; ~ај/о гумористичний вислів; гумористичний твір; гумореска; ~ist/о гуморист.

humur/rakont/о гумористичне оповідання.

humur/revu/о гумористичний журнал.

hun||о **1.** *іст.* гун; **2.** *перен.* гун, варвар; ~а гунський.

Hunan/о *геогр. н.* Хунань (*провінція в Китаї*).

***hund**||о **1.** собака, пес; mordema ~о злий собака; bonrasa ~о породистий собака; mikrasa ~о безпородистий собака, *розм.* дворняга, дворняжка; korta ~о дворняга, дворняжка; protenigi sian ~on вигулювати свого пса / собаку; ◇ vivi kun iu kiel ~о kaj kato жити з ким-н. як кіт з собакою; bojas ~о sen puno eĉ kontraŭ la suno вільно собаці і на небо / місяць брехати; koni iun kiel makulhavan ~он знати когоч-н. як облупленого; **2.** *тај:* Granda (H)~о *астр.* Великий Пес (*сузір'я*); Malgranda (H)~о *астр.* Малий Пес (*сузір'я*); ~а собачий, песячий, псячий; ~а gaso порода собак; ~а vivo *перен.* собаче життя; ~aĉ/о шавка (*тж знев. про людину*), псюра, псюга, псясько; ~ај/о собачатина; ~ar/о собача зграя; ~ej/о псарня; ~id/о песеня, цуценя, цуцик, щеня; ~in/о сука; ~in/id/о *знев.* сучий син, щеня; ~uj/о буда, будка, конура; вольєра (= hunda dometo).

hund/impost/o податок на собак(у).

hund/(o)/batal/o собачий бій.

hund/(o)/blek/i *vn div.* бої.

hund/(o)/bred||ad/o собаководство; ~isto собаковод.

hund/(o)/čas||o полювання з собаками; ~i *vt рідко, div.* kurçasi.

hund/(o)/dent/o *бот.* еритроїдний собачий зуб (= hundodenta eritronio).

hund/(o)/fiš/o *div.* umbro I.

hund/(o)/herb/o *div.* elimo.

hund/(o)/kapt/ist/o гицель.

hund/(o)/lang/o *div.* cinogloso.

hund/(o)/ras/o порода собак.

hund/(o)/rimen/o нашийник для пса / собаки.

hund/(o)/roz/o *бот.* шипшина собача [*Rosa canina*].

hund/(o)/sled/o нарти (з собачою упряжкою).

hund/o/šnur/o поводок (для собаки).

hund/o/vir/o **1.** міф. песиголовець; перевертень, вовкулак; **2.** *заст., div.* virhundo.

hund/o/viv/o *перен.* собаче життя.

hund/o/vost/o *div.* sinozuro.

***hungar||o** угорець; ~а угорський; la ~a *lingvo* угорська мова; ~a *danco* венгерка; ~е по-угорському, по-угорськи; **(H)~i/o** *геогр. н., кр.* Угорщина; ~in/o угорка; **(H)~uj/o** *div.* (H)~io.

huntun/o *кул.* млинці з фаршем (у китайській кухні).

I hup/o *зоол.* чубчик (у тварин і птахів).

II hup||o *авт.* сигнальний ріжок, клаксон (*син.* korno); ~i *vn* давати ріжком сигнали, сигналити; ~il/o сигнальна кнопка, кнопка клаксона.

huperci/o *бот.* баранець [*Hyperzia*].

hup/o/buton/o сигнальна кнопка, кнопка клаксона.

hup/signal/o сигнал гудка (автомобільного, велосипедного), сигнал клаксона, гудок.

hur/o *бот.* хура [*Hura*].

***hura!** *виг.* ура!; ~о крик „ура!"; ~i *vn* кричати „ура!"

hura/kri/o *div.* hurao.

hurdo/o **1.** решітчаста підставка, сушильна решітка, плетінка; **2.** *спорт.* пліт (для стрибків через нього), бар'єр, перешкода.

hurdis/o *буд.* гурдис (пустотіла цегла довжиною до 1 м).

hurdo/o/kur/ad/o *спорт.* біг з перешкодами, бар'єрний біг; čevala ~ конкур, скачки / перегони з перешкодами, бар'єрні скачки / перегони.

huri/o гурія (у мусульманській міфології надзвичайно вродливі, вічно юні діви, що в раю втішають праведників).

hurl||i *вйти, завивати* (про собаку, вовка і т. п., = tirboji, lupobleki; *тж про вітер*); ~о, ~ad/o *виг.* виття, завивання.

huron||o *етн.* гурон (представник одного з індіанських племен); **h~a:** (H)~a Lago *геогр. н., о.* Гурон (США, Канада).

Hus||o іст. Гус (чеський реформатор католицизму); (**h**)~**an/a** гуситський; (**h**)~**anaj** militoj гуситські війни; (**h**)~**an/o** гусит; (**h**)~**an/ism/o**, (**h**)~**ism/o** гуситський рух.

***husar||o** гусар, гусарин; ~**a** гусарський.

Huston/o геогр. н., м. Х'юстон (США).

husum/o фусума (розсувні двері в японській оселі).

huŝ! виг. кш!, киш!, агуш!, агуша! (щоб відігнати птахів); дзусь!, дзуськи! (щоб відігнати kota); марш! (до пса).

hutkinsi/o бот. двонасінник [*Hutchinsia*].

hu-u-u! гу!, гу-у! (звукослідування завивання вітру).

***huz/o** іхт. білуга [*Huso*].

Ĥ

***ĥ** 11-а буква есперантського алфавіту; *~**o** назва цієї букви.

Ĥabakuk/o бібл. Авакум.

Ĥabarovsk/o геогр. н., м. Хабаровськ (Росія).

Ĥagaj/o бібл. Аггей.

Ĥajbar/o геогр. н. Хайберський прохід (через Гіндукуш; Пакистан).

ĥakas||o етн. хакас; ~**a** хакаський; ~**e** по-хакаському, по-хакаськи; (**Ĥ**)~**i/o** Хакасія (автономна область у Росії); ~**in/o** хакаська; (**Ĥ**)~**uj/o** див. (**H**)~**io**.

ĥalat/o 1. сумн. халат (середньо азійський); 2. див. kitelo.

ĥalazi/o див. kalazio.

ĥalde||o іст. халдей; ~**a** халдейський; (**Ĥ**)~**uj/o** кр. Халдея.

ĥalif/o див. kalifo.

ĥalkogen/o хім. халькоген.

ĥalkolitik/o археол. хальколіт, мідний вік.

Ĥam||o бібл. Хам; (**ĥ**)~**id||o** хаміт; (**ĥ**)~**a**: (**ĥ**)~**idaj** lingvoj хамітські мови.

ĥameleon/o див. kameleono.

ĥamemor/o див. kamemoto.

ĥamsin/o хамсин (нд. або нд.-зах. вітер у Пн. Африці).

ĥan||o хан; каган; ~**a** ханський; ~**es/o** ханство (ранг, титул); ~**ej/o** ханство (країна); каганат; (= ĥanlando).

ĥan/land/o ханство (країна); каганат; (= ĥanejo).

Ĥanoĥ/o бібл. Ханох.

ĥant||o етн. хантиєць, хант; ~**a** хантийський; ~**e** по-хантийському, по-хантийськи; ~**in/o** хантийка.

Ĥanuk/o рел. Ханука (єврейське свято).

***ĥaos||o** хаос; сумбур; ~**a** хаотичний; ~**e** хаотично; ~**ig/i** привести до хаосу, дезорганізувати; ~**ig/i** прийти до хаосу, дезорганізуватися.

ĥaradri/o див. karadrio.

Ĥarbin/o геогр. н., м. Харбін (Китай).

Ĥaribd/o міф. Харібда (у грецькій міфології чудовище у вигляді сильного виру).

ĥariġism/o *рел.* хариджизм (один із напрямів ісламу).

Ĥarkiv/o, Ĥarkov/o *геогр. н., м.* Харків (Україна).

ĥasid||o *іст., бібл.* хасид; **~а** хасидський; **~ism/o** хасидизм.

ĥat/o хата.

Ĥati||o *іст.* Хетська держава; **(ĥ)~an/o** хет.

ĥazar||o *іст.* хазар, хазарин; **~а** хазарський; **~е** по-хазарському, по-хазарськи; **~in/o** хазарка; **(Ĥ)~uj/o** Хазарія, Хазарський каганат (= Ĥazara Ĥanuĵo, Ĥazara Ĥanlando).

ĥeder/o хедер (єврейська релігійна школа для хлопчиків).

ĥelicer||o *зоол.* хеліцера; **~ul/o/j** хеліцероносні [*Chelicerata*].

ĥeloni/o *див.* kelonio.

***ĥemi/o** *див.* kemio.

Ĥeops/o *див.* Keopso.

Ĥerson||o^{EU} *геогр. н., м.* Херсон (Україна); **(ĥ)~а** херсонський; **(ĥ)~an/o** херсонець, мешканець / житель Херсона.

Ĥersonez/o *іст., м.-д-ва* Херсонес.

ĥešvan/o хешван (місяць у єврейському календарі, = marheshvano).

ĥet/o *див.* keto 1.

Ĥetid/o/j *див.* Hititoj.

ĥetognat/o/j *див.* ketognatoj.

ĥi xi (грецька буква Ξ, χ).

Ĥi/o *геогр. н., о-в, м.* Хіос (Егейське море, Греція).

ĥil/o *див.* ĉilo.

Ĥimen/o Хімена (жін. ім'я).

***ĥimer||o** **1.** міф. химера; **2.** химера; незбутня мрія; **3.** іхт. химера [*Chimaera*]; **~а** химерний, незбутній, фантастичний; **~ul/o** химерна людина, химерник.

ĥimer/kastel/o надхмарний замок (химерний, нездійснений план).

ĥimer/o/form/a/j *зоол.* химероподібні [ряд *Chimaeriformes*].

ĥin/o *заст., див.* ĉino.

ĥinin/o *див.* kinino.

Ĥios/o *геогр. н., о-в* Хіос (Егейське море, Греція).

Ĥiram/o бібл. Хірам.

ĥiromanci/o *див.* kiromancio.

ĥironekt/o *див.* kironekto.

ĥiropteroj *див.* kiropteroj.

***ĥirurg/o** *див.* kirurgo.

***ĥirurgio** *див.* kirurgio.

ĥitin/o *див.* kitino.

ĥiton/o **1.** іст. хітон (син. kitono); **2.** зоол. хітон [*Chiton*] (син. kitono).

Ĥizkija бібл. Єзеція.

ĥlen/o іст. хлена (плащ у стародавніх греків у вигляді рядна).

Ĥmelnickij|o^{EU} **1.** іст. Хмельницький (український гетьман); **2.** геогр. н., м. Хмельницький (Україна); (**ĥ**)~а хмельницький; (**ĥ**)~ан/о хмельничанин, мешканець / житель Хмельницького.

ĥmer/o етн. кхмер (представник основного народу Камбоджі).

ĥoan/o див. koano.

***ĥoler|o** мед. холера; azia ~о азійська [справжня, епідемічна] холера; suĉinfana ~о дитяча холера; ~о (hela)! лайл. холера (ясна)!; ~а холерний; ~et/o холерина, пронос при холері; початкова стадія холери, легка форма холери; ~ul/o хворий на холеру.

ĥolerin/o див. ĥolereto.

ĥolecist/o див. kolecisto.

ĥoledok/o див. koledoko.

ĥolerik/a див. kolerika.

ĥoler/o/form/a холероподібний.

holesterol/o див. kolesterolo.

ĥomer/o бібл. хомер (міра місткості, 364 л).

ĥondroste/oj див. kondrosteoj.

ĥondrostom/o див. kondrostomo.

***ĥor|o** хор; vira, virina, gea, infana ~о чоловічий, жіночий, мішаний, дитячий хор; preĝeja ~о церковний хор; ~а хоровий; ~а kantado хоровий спів; ~e хором; ~aj/o хоровий твір; ~an/o хорист; ~ej/o церк. клірос; хори; ~estr/o **1.** корифей, керівник хору, заспівувач хору (у давньогрецькій трагедії); **2.** хормейстер, керівник хору, хоровий диригент, регент; ~ist/o див. ĥorano.

ĥoral/o хорал.

Ĥorasan/o геогр. н. Хорасан (пн.-сх. частина Ірану).

ĥord|o анат., мат. хорда; ~ul/o/j зоол. хордові [тип Chordata].

Ĥoreb/o бібл. Хорєб (інша назва г. Синаї).

ĥor/jamb/o літ. хоріямб.

ĥor/niĉ/o див. mihrabo.

ĥor/pupitr/o церк. аналой.

Ĥors/o^{EU} міф. Хорс.

Ĥorsabad/o іст., геогр. Хорсабад (іранське село, відоме своїми археологічними пам'ятками).

ĥor/seĝ/o церк. стілець для каноніка.

ĥorus/o див. ĥoro.

ĥot/o хота (танець).

Ĥruščov/o іст. Хрущов (радянський політичний діяч).

ĥum/o хумс (розмінна монета Мавританії).

ĥunt/o політ. хунта; militista ~ військова хунта.

ĥural/o хурал (виборний орган влади в Монголії).

Ĥuram/o бібл. Хурам.

ĥutor/o^{EU} іст. хутір.

I

***i** 1. 12-а буква есперантського алфавіту; назва цієї букви; ~ грека ігрек; 2. та ж римська цифра I (1); II (2); III (3).

*-**i** закінчення інфінітива: *sid*~ сидіти; *takont*~ розповідати.

-**i**- суф. 1. для утворення назви країни від назви столиці, ріки або народу, що її населяє: *Meksik*~о Мексика; *Niger*~о Нігерія; *Ukrain*~о Україна; 2. для утворення назв науки від назв спеціалістів: *agronom*~о агрономія; *filolog*~о філологія; 3. для позначення техніки від назви інструмента: *stetoskop*~о стетоскопія; *mikroskop*~о мікроскопія.

***i||o** щось, що-небудь; *~**a** якийсь, який-небудь; ~**a** ајн абиякий, будь-який, який би (або би там) не був (або не було);

ia/i *vn* кричати (про осла), видавати звуки „іа-іа”.

ia/cel/e з якоюсь метою, чомусь.

ia/foj/e іноколи, іноді, деколи, зрідка, бувало.

ia/grad/e певною мірою, у певній мірі.

ia/kaŭz/e з якоїсь причини, чомусь.

***ial** чомусь, чому-небудь; ~ ајн чому б то (там) не було.

***iam** колись, коли-небудь; ~ ајн абиколи, будь-коли, коли б там не було; ~**a** колишній, минулий.

ia/manier/e якимось чином, якимось способом.

ia/senc/e у певному сенсі.

iatrogen/a мед. ятрогенний (викликаний некоректною поведінкою лікаря).

ibeks/o зоол. коза гірська, коза альпійська [*Capra ibex*] (= алпа карпо).

iber||o іст. іберієць; ~**a** іберійський; (**I**)~**i/o** геогр. н., *n-iv* Іберія; (**I**)~**ia** *duoninsulo* Піренейський півострів; (**I**)~**uj/o** див. (**I**)~**io**.

iberis/o бот. іберійка [*Iberis*].

Ibik/o Івік (давньогрецький поет-лірик).

***ibis/o** орн. ібіс [*Ibis*]; *bruna* ~ коровайка [*Plegadis falcinellus*]; *rajlokola* ~ австралійський ібіс [*Threskiornis spinicollis*]; *sakra* ~ ібіс священний [*Threskiornis aethiopicus*].

Iblis/o міф. Ібліс (диявол, що повстав проти Аллаха).

ic/o ел. (акронім від *integra cirkvito*) інтегральна мікросхема, ІС (= *integra cirkvito*).

-**icid-** -іцид (суф., що позначає речовину, яка знищує живі організми: *fung*~о фунгіцид; *herb*~о гербіцид; *insekt*~о інсектицид).

*-**id-** I. суф., що позначає: 1. нащадка, дитинча: *ĉeval*~о лоша; *reĝ*~о королевич; 2. назву хім. речовини, утвореної металоїдом з металом або іншим металоїдом, без кисню: *plumba sulf*~о свинцевий сульфід; *patria hidr*~о натрієвий гідрид; 3. клас змінних зір: *Cefe*~ој Цефеїди; II. самотійно вжив. морфема: ~**o** нащадок; дитя; ~**ar/o** потомство.

Id||o ідо (проект міжнародної мови); (**i**)~**ist/o** іди́ст.

Ida Іда (жін. ім'я).

Ida/o геогр. н., міф. Іда (гора біля Трої, на якій Паріс розсуджував трьох богинь).

Idah/o геогр. н. Айдахо (штат США).

id/bulb/o бот. підземна виводкова брунька (у пазусі луски цибулини).

***ide||o** ідея; думка; уявлення; *bona, brila, freneza* ~о добра, блискуча, божевільна ідея; *fiks(it)a* ~о нав'язлива ідея; *en mian kapon venis* ~о мені до голови прийшла думка; *la ĉefa*

~o de literatura verko головна ідея літературного твору; la interna ~o de esperantismo внутрішня ідея есперантизму; ◇ bona ~o venas post pereo гарна ідея приходить по всьому; ~a **1.** ідейний, ідеальний (стосовний ідеї, який є ідеєю); la ~a mondo ідеальний світ, світ ідей; lia riĉeco estas nur ~a він тільки за ідеєю багатий; ~ar/o набір ідей, арсенал ідей; ідейний багаж; ~ism/o філос. ідеалізм; ~ist/o філос. ідеаліст; ~olog/o ідеолог; ~olog/i/a ідеологічний; ~ologia batalo ідеологічна боротьба; *~olog/i/o ідеологія; komunisma ~ologio комуністична ідеологія.

*ideal||o ідеал; ~a ідеальний; ~aj formoj ідеальні форми; ~a beleco ідеальна краса; ~e ідеально; ~ig/i ідеалізувати; ne estas bone tro ~igi la mondon kaj la homojn не добре надто ідеалізувати світ і людей; ~ig/o ідеалізація; ~ism/a ідеалістичний; ~ism/o **1.** ідеалізм (прагнення до ідеалу); **2.** рідко, див. ideismo; ~ist/a стосовний до ідеаліста [ідеалістів]; ~ist/o **1.** ідеаліст (людина, що прагне до ідеалу); **2.** рідко, див. ideisto.

idempotent||a мат. ідемпотентний; ~ec/o ідемпотентність.

*ident||a ідентичний, тотожний, рівнозначний; ~aj/o **1.** що-н. ідентичне, тотожне; **2.** мат. тотожність; ~ec/o ідентичність, тотожність; ~eco de la du proponitaj projektoj тотожність (або ідентичність) двох запропонованих проєктів; starigi la ~econ de akuzito установити особу звинувачуваного; pruvu sian ~econ посвідчити свою особу; ~ig/a ідентифікаційний, (роз)пізнавальний; ~a signo розпізнавальний знак; ~iga karto посвідчення особи, внутрішній паспорт; ~iga plato солдатський медальйон (у вигляді бляшки, пластинки); ~ig/i ідентифікувати, ототожнити; (у)пізнати, розпізнати; ~igi pentraĵon ідентифікувати картину, встановити автора картини; ~igi kadavron ідентифікувати труп, розпізнати труп; ~ig/o ідентифікація; ~ig/eb/a який можна ідентифікувати [розпізнати]; ~ig/il/o ідентифікаційний документ; ідентифікатор, засіб ідентифікації; ~ig/i ідентифікуватися, ототожнитися; ~igi kun sia rolo увійти в (свою) роль.

*ideografi||o лінгв. ідеографія; la ĉina ~o китайська ідеографія, китайська ієрогліфіка; ~a ідеографічний; ~a skribo ідеографічне письмо; ~aj/o ідеограма.

ideogram/o див. ideografaĵo.

ideolog/o, *ideolog/i/o див. під ideo.

ide/o/riĉ/a багатий ідеями, ідейний.

*idili||o ідилія; ~a ідилічний.

idioblast/o бот. ідіобласта.

idiolekt/o лінгв. ідіолект (індивідуальна мова, індивідуальні мовні навички).

*idiom||o лінгв. мова; говір, говірка, наріччя; ~a ідіоматичний; ~aj/o ідіома, ідіом, ідіоматизм.

idiopati||o мед. ідіопатія; ~a ідіопатичний.

idiosinkrazi||o мед. ідіосинкразія; ~a ідіосинкратичний.

*idiot||o ідіот, недоумкуватий (у знач. ім.); лайл. ще йолоп, бовдур, бевзь, телепень, лобур, дурень; ~a ідіотський, ідіотичний; недоумкуватий; ~aj/o ідіотство, ідіотизм, ідіотський вчинок, ідіотський вислів; ~ec/o ідіотизм, ідіотія, недоумкуватість; ~ig/i (з)робити ідіотом, довести до ідіотизму.

*idiotism/o лінгв. ідіома, ідіом, ідіоматизм (син. idiomaĵo).

idl||i vt обертатися [крутитися] за інерцією; працювати на холостих обертах (або на холостому ходу); ~ad/o холосте обертання, холостий [неробочий хід], прокрутка, робота вхолосту; ~il/o пристрій для забезпечення обертання за інерцією, роботи на холостих обертах (або на холостому ходу).

*idol||o прям., перен. ідол, бовван, божок, кумир; ~a ідолський; язичницький, поганський; ~a kulto ідолський культ, культ ідолів; ~an/o ідолопоклонник, ідолівірець, ідолянин,

язичник, поганин; ~ej/o язичеський храм, капище; ~ig/i перетворити на ідола / кумира, зробити ідолом / кумиром; ~ism/o язичництво, поганство.

idol/kult/o, idol/serv/o ідолопоклонство, ідоліврство; язичництво, поганство; служіння ідолам.

Idomene/o міф. Ідоменей (крітський цар, що приніс у жертву свого сина для виконання обітниці).

idu/o(j) іноді тај, іст. Іди (у римському календарі середина місяця; 15-ий день березня, травня, липня і жовтня та 13-ий день інших місяців).

Idume/o іст. Ідумея, Едом (область у Палестині).

idus/o іхт. ялець в'язь, в'язь [*Leuciscus idus*].

***ie** десь, де-небудь, бозна-де, будь-де, казна-де, хтозна-де, абиде; ~ ajn де б то не (було); де хоч, де завгодно; de ~ звідкись; ~n кудись, куди-небудь, бозна-куди, казна-куди, хтозна-куди, абикуди; ~n ajn куди б то не (було); куди хоч, куди завгодно.

***iel** як-небудь, якось, бозна-як, казна-як, хтозна-як, абияк; ~ ajn як би то не (було); як хоч, як завгодно; ~e (емфатична форма до **iel**) якось, як-небудь, будь-як, бозна-як, казна-як, хтозна-як, абияк.

iel/e-tra/pel/e будь-як, абияк, як доведеться, як попало.

***ies** чийсь, чий-небудь, бозна-чий, будь-чий, казна-чий, хтозна-чий; ~ ajn чий би то не (був); чий хоч, чий завгодно.

Ifigeni/o міф., літ. Іфігенія (дружина Агамемнона; прототип героїні кількох драматичних творів).

ifrit/o див. efrito.

***-ig-** I. суф. зі знач. 1. „робити яким-н., ким-н, чим-н.”: *akr~i* гострити; *blank~i* білити; *edz~i* женити; *mort~i* убивати; *plilong~i* подовжувати, видовжувати; 2. „надавати чому-н. форми, вираженої коренем; забезпечувати, оздоблювати, доповнювати чим-н.”: *kric~i* схрещувати; *garb~i* в'язати у снопи; *foli~i* надавати листової форми; *polv~i* перетворювати на порошок; *rajt~i* уповноважувати, надавати право; *rim~i* римувати; 3. „розміщувати у місці, вираженому коренем”: *enkorp~i* втілювати; *enrap~i* вручати; *entomb~i* ховати, хоронити, опускати в могилу; 4. „позбавляти від предмета, вираженого коренем”: *senakv~i* обезводнювати; *senplum~i* оципувати (пір'я); *detron~i* скидати з трону; 5. „спричиняти що-н., схилити до чого-н., веліти робити що-н.”: *ĝoj~i* тішити, радувати; *kred~i* вселяти віру, змушувати повірити; *parol~i* заохочувати/змушувати до розмови; *sci~i* повідомляти, давати знати; *silent~i* змушувати замовкнути. Прим. У разі поєднання **-ig-** з прийменниками чи префіксами слово набирає значення останніх: *al~i* приєднувати; *dis~i* роз'єднувати, розділяти, розлучати; *for~i* усувати; *el~i* виймати; *en~i* впихати, вставляти, вкладати і т.п.; *kip~i* з'єднувати, сполучати. II. самотійно вжив. морфема: ~i (з)робити (яким-н., ким,н., чим-н.), змусити, намовити, довести (до чого-н.).

igl(u)/o іглу, хижка з льоду (у канадських ескімосів).

Ignac/o Ігнатій, Ігнат, Гнат, Ігнасіо (чол. ім'я).

ignam/o бот. ямс, іньям.

ignimbrit/o мін. ігнімбріт.

ignipunktur/o мед. ігніпунктура (припікання).

***ignor||i** vt ігнорувати, нехтувати, не звертати уваги, не брати до уваги, навмисне не помічати; ~ad/o ігнорування, нехтування.

Igor/o Ігор (чол. ім'я).

igumen||o сумн. ігумен (= monahejestro); ~**in/o** ігуменя (= monahejestrino).

igvan||o зоол. ігуана [*Iguana*]; ~**ed/o/j** ігуанові [родина *Iguanidae*].

igvanodont/o палеонт. ігуанодонт [*Iguanodon*].

*-**iĝ-** I. суф. зі знач. „ зробитися / стати яким-н., ким-н., чим-н. ”, „ опинитися в місці, визначеному коренем ”, „ позбутися від предмета, вираженого коренем ”, „ здійснити дію над самим собою ”: *edz~i* женитися; *pal~i* (з)бліднути; *epajt~i* сісти в автомобіль, зайняти місце в автомобілі; *senfoli~i* залишитися без листя, стати голим; *sid~i* сісти. Прим. У разі поєднання **-iĝ-** з прийменниками чи префіксами слово набуває значення останніх: *al~i* приєднатися, прилучитися; *dis~i* розійтися, роз'єднатися, розлучитися; *kip~i* з'єднатися, збиратися до купи / разом; II. самостійно вжив. морфема: ~**i** ставати, стати, (з)робитися (яким-н., ким-н., чим-н.).

iĥneŭmon/o див. *ikneŭmono*.

iĥtiofagi/o див. *iktiofagio*.

***iĥtiokol/o** див. *fiĥgluo*.

iĥtiol/o див. *iktiolo*.

iĥtiolog/o див. *iktioologo*.

iĥtiosaŭr/o див. *iktiosaŭro*.

ijar/o іноді тај іяр (місяць у єврейському календарі).

Ijob/o бібл. Іов, Йов.

-**ik-** інтернаціональний суф., що вживається: 1. для позначення назв мистецтва або техніки: *poet~o* поетика; *stilst~o* стилістика; *gimnast~o* гімнастика; *elektron~o* електроніка; 2. для позначення солі з більшою валентністю у випадках, коли метал дає дві серії солей, утворених з різних оксидів: *fer~a oksido* окис заліза, сульфат трьохвалентного заліза.

Ikar||o 1. міф. Ікар (син Дедала, який підлетів дуже близько до сонця на приліплених воском крилах і упав у море); 2. астр. Ікар (невелика планета); ~**i/o** 1. геогр. н., о-в Ікарія (Егейське море, Греція); 2. Ікарія (утопічна країна, описана в романі французького письменника Е. Кабе).

ikeban/o ікебана.

ikneŭmon/o 1. ент. наїзник, їздець, іхневмон [*Ichneumon*]; 2. нрк., зоол. іхневмон, мангуст єгипетський (= *egipta herpesto*).

ikon||o 1. церк. ікона, образ; 2. див. *riktoگرامo*; ~**ism/o** культ ікон, поклоніння іконам; ~**ist/o** іконопоклонник; ~**olog/i/o** іконознавство, іконологія.

ikon/ador/ad/o, ikon/kult/o культ ікон, поклоніння іконам.

ikonogen/o фото ейконоген (різновид проявника).

ikonografi||o мист. іконографія; ~**a** іконографічний.

ikonoklast/o іконоборець (син. *ikonrompisto*).

ikonolatri/o див. *ikonkulto, ikonadorado*.

ikonometr/o фото іконометр, рамковий видошукач.

ikonoskop/o тб. іконоскоп.

ikonostaz/o церк. іконостас (= *ikonsepto*).

ikon/pentr||a іконописний; ~**a arto** іконопис; ~**ist/o** іконописець, іконник, богомаз.

ikon/romp||ad/o іконоборство; ~**ist/o** іконоборець.

ikon/sept/o див. *ikonostazo*.

ikon/šrank/o сумн., церк. кіот, божник, божниця (у вигляді шафи).

ikon/vand/o рідко, див. ikonostazo.

ikor||o мед. іхор (сукровиця з гноєм і кров'ю); ~а іхорозний.

ikosaedr/o мат. ікосаедр, двадцятигранник (= dudekedro).

ikoz- хім. ікоз- (преф., що вказує на 20-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів: ~ато ікозан; ~іно ікозин; ~іло ікозил).

***iks/o** ікс (назва букви).

iks/fotograf||i vt див. radiografi; ~ај/o див. radiografajo.

iksi/o бот. іксія [Ixia].

Iksion/o міф. Іксіон (у давньоогрецькій міфології – цар, прив'язаний у пеклі до вогняного колеса).

iksod/o ент. іксод, іксодовий кліщ [Ixodes].

iksor/o бот. іксора [Ichora].

iks/radi||o/j, iks-radi||o/j ікс-промені, рентгенівські промені (= X-radioj, Rentgen-radioj); ~ад/o ікс-випромінювання, рентгенівське випромінювання (= X-radiado, Rentgen-radiado).

ikt/o 1. літ. ікт, ритмічний [метричний] наголос; сильний склад, наголошений склад, сильне місце (у стопі); 2. мед. приступ хвороби, випадок, напад, удар; aropleksia ~ апоплексичний удар, інсульт; кога ~ серцевий удар; розрив серця (при смертельному наслідку).

ikter||o мед. жовтяниця; ~а жовтяничний.

ikteri/o орн. трупіал [Icterus] norda ~ трупіал балтиморський [I. galbula].

iktiofagi/o іхтіофагія, уживання риби в їжу, рибне харчування (= fišmanĝado).

iktiol/o хім. іхтіол.

iktiolog||o іхтіолог; ~і/a іхтіологічний; ~і/o іхтіологія (наука про будову тіла, спосіб життя і поширення риб).

iktiopterig/o/j палеонт. морські хижі плазунці [ряд Ichthyopterygia].

iktiornit/o палеонт. іхтіорніс [Ichthyornis] (викопний птах).

iktiosaŭr||o заст., палеонт. іхтіозавр (= eŭripterigio); ~ул/o/j див. fišosaŭroj.

iktioz/o мед. іхтіоз.

I*-il- I. суф. зі знач. „те, що служить для здійснення чого-н.” (інструмент, апарат чи його частина, формуляр, документ, комп'ютерна програма, будь-який інший засіб): ŝlos~o ключ; hak~o сокира; televid~o телевізор; montr~o стрілка (годинника і т.п.); aliĝ~o анкета учасника; legitim~o посвідчення (особи); redakt~o редактор (у комп'ютері); kotunik~o засіб зв'язку; II. самостійно вжив. морфема: ~o знаряддя, інструмент, апарат, прилад; засіб; перен., розм. див. peniso; ~ај/o інформ. сервісна програма; ~ар/o збірн. знаряддя, приладдя, інструменти, апаратура, начиння, реманент і т. п.; ~уј/o ящик, футляр для (зберігання) інструмента [інструментів].

II -il- хім. -ил-, -іл- (суф. для позначення радикалів: met~o метил; met~eno метилен).

III -il- стат. суф., що показує рівномірну частину частотного розподілу: du~o друга частина, медіана (син. mediano); dek~o десята частина; cent~o сота частина.

ilativ/o грам. ілатив (відмінок у фінно-угорських та деяких інших мовах).

ile||o анат. клубова кишка; ~іт/o ілеїт, запалення клубової кишки.

***ileks||o** бот. падуб, гостролист [*Ilex*]; ordinaria ~ падуб звичайний [*I. aquifolium*] (син. akvifolio); paraguaja ~ падуб парагвайський, парагвайський чай [*I. paraguayensis*].

ileks/kverk/o бот. дуб кам'яний [*Quercus ilex*] (син. verda kverko).

ileostomi/o хір. ілеостомія (хірургічне формування зовнішньої норці клубової кишки).

il/fak/o інформ. панель інструментів (= ilzono).

il/garnitur/o набір [комплект, гарнітур] інструментів (= ilaro).

***ili** особ. займ. вони; ~ venis вони прийшли; mi konas ~n я знаю їх; ***~a** присв. займ. їхній, їх; ~a domo їхній будинок; mi vidis ~an domon я бачив їхній будинок; ~aj amikoj їхні друзі; mi konas ~ajn amikojn. я знаю їхніх друзів.

ili/o анат. клубова кістка.

Iliad/o літ. „Іліада” (твір Гомера).

iliak||o анат. тазова кістка (= koksosto); **~a** здухвинний.

-iliard- суф. для утворення назв великих чисел, у тисячу разів більших від утворених за допомогою суфікса *-ilion-*: du/iliard/o = 10^{15} ; tri/iliard/o = 10^{21} ; dek/iliard/o = 10^{63} .

ilici/o бот. бодяк [*Illicium*]; vera ~ бодяк справжній, зірчастий аніс [*I. verum*] (син. stelanizo).

ilini/o хім., заст., див. prometio.

Iinojs/o геогр. н. Іллінойс (штат США).

-ilion- суф. для утворення назв великих чисел, що означає степінь мільйона (тобто 10^{6n} , де *n* – значення кореня): du~o білйон (10^{12} , = biliono); tri~o трільйон (10^{18} , = triliono); kvar~o квадрильйон (10^{24} , = kvadriliono).

Iion/o іст. Іліон (первісна назва Трої).

Iiri||o іст. Іллірія (пн.-зх. частина Балкан у часи давньогрецького та римського правління); **(i)~a** іллірійський.

ilium/o, ilj/o див. ilio.

il/kest/o ящик для (зберігання) інструментів, інструментальний ящик.

il/komput/il/o інформ. інструментальна ЕОМ.

il/maŝin/o верстат.

ilmenit/o мін. ільменіт.

il/program/o інформ. системна програма, інструментальний програмний засіб (= ilaĵo, sistema program(ar)o).

***ilumin||i** vt ілюмінувати (прикрашати вогнями будинок, вулицю, парк; розмальовувати план, карту, схему; прикрашати кольоровими фарбами в рукописі початкові букви, орнаменти і т. п.); просвічувати, просвітлювати (духовно); прям., перен. освітлювати, освічувати, осявати; **~ad/o** ілюмінація, освітлення (дія); **~aĵ/o** ілюмінаційний ліхтар, світильник, вогонь, джерело осявання; **~aĵoj** ілюмінація, освітлення (ліхтарі, світильники, вогні і т. п.); **~iĝ/i** прям., перен. освітитися, осяятися; рел. просвітлитися, досягти просвітлення; **~iĝ/ad/o**: arbo de ~iĝado дерево Бодхі, дерево просвітлення Будди; **~iĝ/int/o** людина, що досягла просвітлення (поняття в буддизмі); la (I)~iĝinto Будда („Просвітлений”, = Budho); **~il/o** див. ~aĵo; **~ism/o** рел., спец. теорія осявання; **~ist/o** ілюмінатор, освітлювач (спеціаліст); **~it/o** ілюмінат, просвітлений, осяаний (звання членів деяких релігійних і містичних товариств).

iluminaci/o див. iluminado.

***ilustr||i** vt ілюструвати; ~i libron ілюструвати книгу; ~i regulon per ekzemploj (про)ілюструвати правило прикладами; **~o, ~ad/o** ілюстрування, ілюстрація (дія); **~aĵ/o**

ілюстрація (малюнок; приклад); **~ist/o** ілюстратор; **~it/a** ілюстрований; **~ita** revuo ілюстрований журнал;

***iluzi||o** ілюзія; омана; **~a** ілюзорний, примарний, оманний; **~i** vt створювати ілюзію, вводити в оману; **~ig/i** тішити себе ілюзіями, впадати в ілюзію, помилятися; **~ist/o** ілюзіоніст, фокусник.

Ilz/o Ільза (жін. ім'я).

il/zon/o інформ. панель інструментів (= ilfako).

***imag||i** vt уявляти, уявляти собі; mi ne povas ~i, ke... я не можу уявити, що...; **~o 1.** уява (здатність образно створювати що-н. у думках), уявлення; (= imagerovo); havi vivan ~on мати живу уяву; mi havas malĝustan ~on pri tio я маю неправильне уявлення про це; **2** уява (те, що відтворено у свідомості), образ; ĝenerala ~o загальна уява; **~a 1.** уявлюваний, уявний, мнимий; **2.:** ~a forto сила уяви; **~ad/o** див. ~o 1; **~aj/o** див. ~o 2; **~abl/a** який можна уявити; **~em/a** сумн. який має велику уяву.

imagin/o зоол. імаго, статевозріла комаха.

imagnar/a мат. мнимий; ~ grando мнима величина; ~ unuo мнима одиниця.

imag/i/pov/o уява, здатність уяви, сила уяви (= imago 1).

imam||o імам (духовний глава мусульман); **~uj/o** імамат.

imam/land/o див. imatiĵo.

imanent||a філос. іманентний, властивий, притаманний; **~ec/o** іманентність.

imbecil||o псих. імбецил; **~ec/o** імбецильність (психічне недорозвинення, слабоумство).

imbrik/i vt буд. настеляти, пошивати (накладаючи частково один на другий плоскі предмети: черепицю, тонт, сніпки і т. п.); укладати внапуск.

imersi/o 1. астр. входження у тінь від іншої зірки; **2.** сумн., фіз. імерсія.

imid/o хім. імід.

imidazol/o хім. імідазол.

imigr/i vn див. enmigri.

imin/o хім. імін.

***imit||i** vt наслідувати, імітувати; підроблятися під; підробляти; ~i ies gestojn наслідувати / імітувати чий-н. жести; ~i grandsinjoron вдавати з себе великого пана, бавитися в пана; ~i Vergilion наслідувати Вергілія (його твори, стиль); **~ac/i** vt грубо імітувати, невміло наслідувати, мавпувати; **~o, ~ad/o** наслідування, імітація, підробка (дія); **~aj/o** імітація, підробка, сурогат; **~ant/o** імітатор, наслідувач; **~il/o** інформ. емулятор, імітатор; **~ind/a** примірний, взірцевий, гідний наслідування; **~ist/o** імітатор (акторська професія).

i-modal/o (тільки в есперанто) див. infinitivo.

imortel/o бот. безсмертник, сухоцвіт.

impal/o зоол. імпала [Aepyceros].

impatient/o бот. розрив-трава [Impatiens].

impedanc/o ел. імпеданс, повний опір; karakteriza ~ характеристикний опір.

***imperativ||o** грам. наказовий спосіб, імператив; **~a** наказовий, імперативний; **~a modo** наказовий спосіб; **~a mandato** імперативний мандат.

imperator||o іст. імператор (у ст. римлян, – проголошуваний армією за військові заслуги); **~a** імператорський; **~ec/o** імператорський титул, імператорська влада.

***imperfekt||o** грам. імперфект, минулий недоконаний час; **~a** недоконаний, імперфективний; **~a prezenco** недоконаний (або тривалий) теперішній час; **~a preterito**

недоконаний минулий час, претерит; ~a futuro недоконаний майбутній час; ~a volitivo недоконаний наказовий спосіб; ~a infinitivo інфінітив недоконаного виду.

imperfektiv||o грам. недоконаний вид (дієслова); ~a: ~a verbo дієслово недоконаного виду.

***imperi**||o імперія; ~a імперський; ~i *vn* панувати, володарювати, здійснювати імперську форму правління; ◇ *dividu kaj ~u!* поділяй і пануй!; ~ad/o володарювання; ~estr/a імператорський, *dial.* цісарський; ~estr/o імператор, *dial.* цісар; ~estr/in/o імператриця, *dial.* цісарєва; ~ism/a імперіалістичний (*стосовний імперіалізму*); ~isma milito імперіалістична війна; ~ism/o імперіалізм; ~ist/a імперіалістичний (*стосовний імперіаліста, імперіалістів*); ~ista pensmaniero імперіалістичний спосіб мислення; ~ist/o імперіаліст.

imperi/estr/edz/in/o дружина імператора, *розм.* імператорша.

***imperial/o** 1. імперіал (*грошова одиниця*); 2. імперіал (*верхній поверх в омнібусі, автобусі і т. п.*).

***imperialism/o** *див.* imperiismo.

imperialist/o *див.* imperiisto.

***impertinent**||a хамський, хамуватий, хамовитий, зухвалий, безсоромний, нахабний; ~e похамськи, зухвало, безсоромно, нахабно; ~aj/o хамство, зухвалість, нахабність (*вислів, вчинок*); ~ec/o хамство, зухвалість, зухвальство, безсоромність, нахабність, нахабство (*властивість, риса характеру*); ~ul/o хам, зухвалець, нахаба; ~ul/in/o хамка, нахаба, зухвала жінка [баба].

***impet**||i *vn* кинутися [кидатися] вперед, пор(и)ватися, ринути(ся), рвонути; ~a стрімкий, поривчастий, рвучкий; бурхливий, напористий, навальний, буйний; ~e стрімко, поривчасто, рвучко, бурхливо, напористо; ~o порив, устремління, натиск, напір; ~ec/o стрімкість, стрімливість, рвучкість; ~eg/a бурхливий, нестримний, навальний; ~eg/o нестримний порив, натиск, напір, навала.

impetig||o *мед.* імпетиго (*заразне гноячкове захворювання шкіри*); ~a імпетигозний; ~iz/ad/o імпетигонізація.

impetigin/o *див.* impetigo.

implic||i *vt* містити (в собі), неявно означати; ~o *мат.* імплікація; ~a, ~it/a який міститься; який маєтся на увазі, неявний; імпліцтний; ~it/e імпліцтно.

***implik**||i *vt* заплутувати, вплутувати, вносити плутанину, ускладнювати, утрудняти; путати (*коня*); ~i ies planojn поплутати чиї-н. плани, внести плутанину в чиї-н. плани; ~i iun en malagraban aferon вплутати кого-н. у неприємну справу; ~i ĉevalon (с)путати (або (с)триножити) коня; ~a заплутаний, складний; ~o заплутаність; ~aj/o заплутана справа, плутанина; ~ig/i заплутатися; вплутатися.

implik/ĝnur/o пуго.

implod||i *vn* фіз. вибухати під дією зовнішнього тиску (*при наявності вакууму в посудині і т. п.*); ~o вибух під дією зовнішнього тиску.

impluvi/o *іст., арх.* імплювій (*чотирикутний неглибокий басейн у центрі атрію, куди стікала з даху дощова вода*).

***impon**||i *vn* імпонувати, викликати повагу, справляти гарне враження; ~a імпозантний, показний, респектабельний, *розм.* крутий; ~ec/o імпозантність, показність, респектабельність, велич; *розм.* крутість.

***import**||i *vt* імпортувати, ввозити; ~a імпортний; ~a komercio імпортна торгівля; ~aj impostoj імпортні податки, податки на імпорт; ~(ad)/o імпорт, ввіз; ~aj/o імпортний товар; ~ant/o, ~int/o імпортер (*одноразовий*); ~ist/o імпортер (*постійний*). ~it/a імпортований.

import/bezon/o ек. потреба в імпорті.

import/dogan/o, import/impost/o ек. ввізне мито.

import/licenc/o ек. імпортна ліцензія, ліцензія на імпорт [ввіз].

import/monopol/o ек. імпортна монополія.

import/permes/il/o ек. дозвіл на імпорт.

import/plus/o ек. перевищення імпорту над експортом, пасивне сальдо зовнішньої торгівлі.

import/premi/o ек. імпортна премія.

import/tarif/o ек. імпортний тариф.

***impost||o** податок, подать, імпост; *aldonvalora* ~o податок на додану вартість, ПДВ; *laŭenspeza* ~o подоходний податок; *laŭkara* ~o подушний податок, подушне (у знач. ім.); *rektaĵ* ~oj прямі податки; *nerektaĵ* ~oj непрямі податки; *kolekti* (або *preni*) ~ojn збирати (або стягати) податки [подать]; ~i *vt* обкладати податком, податтю; ~ad/o оподатковування, оподаткування; ~ebl/a підлягаючий оподаткуванню; ~ej/o податкова інспекція, податкова контора; ~ist/o податківець, збирач податків; митар; податковий інспектор.

impost/evit||i *vn* не платити податків, ухилитися від (сплати) податків, уникати (сплати) податків; ~ad/o ухилання від (сплати) податків.

impost/for/ced/o звільнення від (сплати) податків.

impost/liber/a вільний від сплати податків, вільний від оподаткування (= *senimposta*).

impost/mark/o гербова марка.

impost(o)/deklar||a; ~a *formularo* бланк податкової декларації; ~o податкова декларація.

impost/o/dev/a який підлягає оподаткуванню.

impost(o)/fraŭd/o шахрайство при сплаті податків, введення в оману податкових органів.

impost(o)/kolekt||ad/o збір податків; ~ist/o *див.* *impostisto*.

impost(o)/pag||(ad)/o сплата податків; ~ant/o платник податків.

impost(o)/sistem/o система податків, система оподаткування.

impost/o/ŝarĝ/o податковий тягар.

impost(o)/ŝuld/o заборгованість з податку, податкова недоїмка.

impoŝt/o *арх., буд.* **1.** імпост, п'ята арки [склепіння]; **2.** фрамуга.

impotent||a *мед.* імпотентний; ~ec/o імпотенція, статева неміч, статеве безсилля; ~ul/o імпотент.

impoz||i *друж.* спускати (форму); ~(ad)/o спуск форми.

impregn||i *vt* **1.** *мед.* запліднювати (клітину – про сперматозоїд); **2.** *спец.* просочувати (тканину, деревину і т. п. фарбою або захисною речовиною), імпрегнувати; ~ad/o **1.** запліднення; **2.** просочування, імпрегнування.

***impres||o** **1.** враження; *la unua* ~o перше враження; *fari sur iu / iun bonan* ~on справити на ког-н. гарне враження; *esti sub la* ~o де іо бути під враженням від чого-н.; *dividi kun iu la* ~on (по)ділитися з ким-н. враженням; **2.** *фото* експонування; ~i *vt* **1.** вражати, справляти [робити] враження, діяти на, впливати на, зачіпати, хвилювати; *profunde* ~i справити глибоке враження на ког-н.; **2.** *фото* викликати приховане зображення; ~a **1.** який справляє враження; вражаючий; **2.** який впливає на світлочутливий шар, на світлочутливе покриття, на світлочутливу плівку [пластину] (= aktina); ~aĵ/o *фото* приховане [латентне] зображення; ~ebl/a вразливий; ~em/a вразливий, сприйнятливий; ~iĝ/i одержати враження; ~iĝ/em/a **1.** вразливий, чутливий, чулий; **2.** *фото*

світлочутливий; **~iĝ/em/o** 1. вразливість, чутливість, чудість; 2. фото світлочутливість; **~iv/a** імпресивний, виразний, такий, що справляє велике враження.

***impresari/o** імпресаріо (театральний підприємець; агент, що організовує гастролі актора і діє від його імені), антрепренер.

impres/avid/a жадібний до вражень, спраглий вражень.

impresionism||o мист., муз. імпресіонізм; **~a** імпресіоністичний; **~a** muziko імпресіоністична музика.

impresionist||o мист., муз. імпресіоніст; **~a** імпресіоністський; **~aj** pentraĵoj імпресіоністські картини, картини імпресіоністів.

impres/mank/o брак вражень, відсутність вражень.

impres/paper/o фотопапір, фотографічний папір.

impriatur/o 1. друк. дозвіл на друк (після коректури); 2. церк. дозвіл на випуск у світ.

***improviz||i** vt, vn імпровізувати; **~e** імпровізовано, експромтом; **~aj/o** імпровізація, експромт; **~ant/o** імпровізатор; **~em/ul/o** любитель експромтів, **~ist/o** імпровізатор (професійний); **~(it)/a** імпровізований.

***impuls||o** імпульс, поштовх, спонукка; **~a** імпульсний; **~i** vt давати імпульс, поштовх; **~ar/o** tex., фіз., тб. серія імпульсів (що творить єдине ціле); **~iĝ/em/a** імпульсивний; **~iĝema** karaktero імпульсивний характер; **~iĝ/em/o** імпульсивність.

impuls/momant/o фіз. момент імпульсу, момент кількості руху.

impuls/o/metr/o тел., ел. імпульсометр.

input/i vt 1. бухг. віднести, записати (суму на який-н. рахунок); 2. призначити, приписати (майно в чие-н. ведення); 3. віднести [записати] на рахунок, приписати; ставити за вину, за / в провину, інкримінувати; ставити за заслугу; **~ebl/a** який можна віднести [записати] на рахунок; який можна поставити за вину [за / в провину]; який можна поставити за заслугу.

***imun||a** мед., юр., tex. такий, що має імунітет, імунний, несприйнятливий, стійкий; **~a** sistemo anat. імунна система (= imunsistemo); ligno **~a** kontraŭ fajgo вогнестійка / вогнетривка деревина; **~ec/o** імунітет, несприйнятливість, стійкість; diplomatia **~eco** дипломатичний імунітет; parlamentana **~eco** парламентський імунітет, недоторканність депутатів парламенту; **~ig/a** імунізаційний; **~ig/i** імунізувати; надати імунітет; наділити імунітетом; робити несприйнятливим, стійким; **~ig/o** імунізація; **~iĝ/i** набути імунітету; стати несприйнятливим; **~iĝ/o** імунітет (набутий природним шляхом після хвороби); **~olog/i/a** імунологічний; **~olog/i/o** імунологія.

imun/biolog/i/a імунобіологічний.

imun/diagnostik/o мед. імунодіагностика.

imun/o/globulin/o фізіол. імуноглобулін.

imun/(o)/terapi/o мед. імунотерапія.

imun/sistem/o імунна система.

I*-in- 1. суф., що позначає жіночу статть або жіноче ім'я, утворене від чоловічого: patro – батько, patr~o мати; koko – півень, kok~o курка; Pavlo – Павло, Pold, Pavl~o Павлина, Поліна; Johano – Іван, Jan, Johan~o Іванна, Яніна; 2. суф., що позначає отвір або частину пристрою, у які що-н. вставляється: ŝraŭb~o отвір з різьбою (під гвинт); 3. самотійно вжив. морфема: **~o** істога жіночої статі; жіноча особина; жінка; баба; самка; **~a** жіночий; **~a** sekso жіноча статть; **~a** genro грам. жіночий рід; **~a** timo літ. жіноча рима.

II -in- -ін *хім., фарм. (суф., що вжив. для традиційних назв речовин, утворюваних з відповідної сировини: кока~о кокаїн; penicil~о пеніцилін.*

III -in- -ин (*суф. для позначення наявності одного потрібного зв'язку в ненасичених вуглеводнях: et~о етин; prop~о пропин; but~о бутин).*

Inań/o *міф. Інах (у давньогрецькій міфології бог однойменної ріки в Аргосі й аргоський цар).*

inanici/o *мед. виснаження (від голоду, недоїдання), голодне виснаження.*

Inar/o *міф. Інарі (богиня достатку, рису і злакових культур у Японії).*

***inaũgur||i** *vt* урочисто відкрити (*пам'ятник, з'їзд, виставку і т. п.*); провести інавгурацію; *перен.* започаткувати; **~a** інавгураційний; вступний; **~a** parolo інавгураційна промова; вступна промова; промова з нагоди урочистого відкриття; **~o** урочисте відкриття, інавгурація; **~ad/o** *рідко, див. ~o.*

***inaũguraci/o** *див. inaũguro.*

incendi||o *пожежа; fati ~on* улаштувати пожежу; **~a** пожежний; **~aj** difektoj пошкодження від пожежі; **~a** bombo *див. brulbombo; ~i vt* підпалити, улаштувати [учинити] пожежу; **~ant/o, ~int/o** палій.

incendi/prevent/(ad)/o запобігання пожежам.

***incens||o** **1.** ладан; благовонне куріння; *прям., перен.* фіміам; **~i vt** кадити, *прям., перен.* курити фіміам; **~ad/o** кадіння; куріння фіміаму; **~aj/o** шматок ладану; **~il/o, ~uj/o** кадило, кадильниця.

incens/paper/o просочений ладаном папір, пахучий папір.

incens/(port)/ist/o кадилоносець.

incest||o інцест, кровозмішення (*син. sangadulto*); **~a** кровозмісний.

incid||i *vn* фіз. падати на поверхню (*про світло і т. п.*); **~a:** **~a** angulo фіз. кут падіння; **~a** vertico *мат.* інцидентна вершина; **~o** падіння.

incident||o інцидент, випадок (*перев. неприємний*); **~a** випадковий, несподіваний, непередбачений.

incid/indik/ator/o *ав.* покажчик падіння.

incid/matric/o *сумн., мат.* матриця інцидентності.

***incit||i** *vt* **1.** дражнити, дратувати, роздратовувати, роздражнювати; \diamond abelujon ne ~u, amason ne spitu ne dmuxaj proti vitru; **2.** *нрк., див. eksciti*; **3.** *нрк., див. iriti*; **~o** **1.** дратівлива витівка [вихватка], дражливий вчинок; насмішка; наскок; **2.** роздратування, роздратованість; **~ad/o** дратування, роздратовування; **~eg/i** *vt* виводити з себе; **~ebl/a** дратівливий, збудливий; **~ec/o** *див. ~o* 2; **~et/i** *vt* підсміхуватися, насміхатися; **~iĝ/i** (роз)дратуватися; **~iĝ/o** *див. ~o* 2; **~iĝ/em/a** дратівливий; **~iĝ/em/o** дратівливість.

inciz||i *vt* *xip.* надсікати, розсікати, надрізати, (з)робити надріз (= entranĉi); **~(ad)/o** надсікання, розсікання, надрізання, надсікання, надріз (*дія*); **~aĵo** надсікання, надріз (*результат дії*).

inciziv/o *анат.* різець (*син. tranĉodento*).

incizur/o *анат.* вирізка.

Inĉon/o *геогр. н., м.* Інчхон (*Корея*).

***-ind-** **I.** *суф., що позначає „гідний / вартий чого-н.”: laud~a* похвальний; kred~a *достовірний*; **II.** *самостійно вжив. морфема: ~a (je)* гідний, достойний, вартий (*кого-н., чого-н.*); належний; **~a** je laudo гідний / вартий похвали; **~a** je sia patro гідний свого батька; **~a** respondo належна відповідь; **~a** persono достойна [гідна] особа; **~e** гідно, достошно; належно; **~i** *vt* бути гідним, достошним, вартим; заслуговувати; ***~o, ~ec/o**

гідність, достоїнство, достоїність, вартість; **~ig/i 1.** (з)робити гідним, достоїним, вартим (чого-н.); дати можливість, дозволити; *lia pento ~igis lin je pardono* його розкаяння зробило його гідним пробачення; **2.** удостоїти; *~igi iun je favora rigardo* удостоїти кого-н. прихильного погляду.

indantren||o *хім.* індантрен, індантрон; **~a** індантреновий.

indefinitiv/o *грам.* неозначений займенник або займенниковий прислівник (в *есперанто* = *nedifina tabelvorto, nedifina korelativo*).

***indeks||o 1.** покажчик, індекс (*алфавітний, хронологічний і т. п. – у вигляді списку, таблиці*); **2.** індекс [список] забороненої літератури; *meti en la ~on* внести до індексу (заборонених книг); **~i vt 1.** складати покажчик, індекс; **2.** присвоювати індекс (*книжці і т. п.*).

inden/o *хім.* інден.

indent/i *див.* deŝovi.

indi/o *хім.* Індій (елемент), індій (проста речовина).

Indi||o/j *іст.* Вест-Індія, Індії (стара назва обох частин Америки, = *Okcidentaj Indioj*); **(i)~an/a** індіанський, індіанський; **(i)~anaj lingvoj** мови; **(i)~ana somero** індіанське літо (назва бабиного літа в Пн. Америці); **(i)~an/o** індіанець, індіанець; **(i)~an/in/o** індіанка, індіанка; **(i)~an/ist/o** індіаніст (*фахівець з індіанських мов і культур*).

Indiani/o *геогр. н.* Індіана (*штат США*).

Indianopol/o *геогр. н., м.* Індіанополіс (*США*).

indic||o індекс; ознака, прикмета; показник (*тж мат.*); покажчик (*цифровий, буквенний*); *~oj de krimo* ознаки злочину; *~o de kvanto* кількісний показник; *bibliografia ~o* бібліографічний індекс, бібліографічний покажчик; *antropologia ~o* антропологічний індекс; *~o de grado мат.* показник степеня; *atenua ~o, ~o de atenuo фіз.* коефіцієнт затухання; *refrakta ~o, ~o de refrakto фіз.* показник заломлення; *modulada ~o, ~o de modulado фіз.* індекс модуляції; *vivkosta ~o стат.* прожитковий індекс; **~a** індексовий; **~i vt** індексувати, забезпечити індексом.

indic/nombr/o *стат.* індексне число, індекс.

indien||o *текст.* ситець; **~a** ситцевий.

***indiferent||a** байдужий, байдужний, байдужливий, індиферентний; *lia opinio estas tute ~a por mi* його думка є для мене цілком байдужою; **~e** байдуже, індиферентно, однаково, все одно; **~ec/o** байдужість, байдужність, індиферентність; **~ig/i** стати байдужим, збайдужніти; **~ism/o** індиферентизм.

***indig||o** *хім.* індиго (*фарба*); **~a** індиговий, кольору індиго (= *indigokolora*); **~oid/a** індигоїдний; **~uj/o** індигоносна рослина (= *indigoplanto*).

***indign||i** *vn* обурюватися, бути обуреним, палати [кипіти] гнівом; **~a** обурений (*про погляд, тон і т. п.*); **~e** обурено; **~o** обурення; **~ant/a** обурений (*про кого-н.*); **~ig/a** обурливий; **~ig/i** обурювати, викликати обурення; **~ind/a** обурливий; **~ind/e** обурливо; **~ind/aĵ/o** що-н. обурливе, обурливий вчинок, обурливі слова.

indigofer/o *бот.* індигофера, індигонос [Indigofera].

indig/o/kolor/a *див.* indiga.

indigolit/o *мін.* індиголіт.

indig/o/plant/o *див.* indigujo.

indig/oz/id||o *хім.* індигозид; **~az/o** індигозидаза.

indigolit/o *мін.* індиголіт.

***indiĝen**||o 1. тубілець, корінний житель, місцевий житель, абориген; 2. бот., зоол. місцева рослина або тварина; ~а тубільний, аборигенний, корінний, місцевий, природний.

***indik**||i vt указувати, показувати, позначати; aŝiŝoj ~as la vojon al la kongresejo афіші вказують дорогу до місця проведення конгресу; barometro ~as la aerpremon барометр показує атмосферний тиск; ~а вказівний; ~о показання, указання; позначення; зазначення; вказівка; ~ај/o юр. побічний доказ; ~ant/o хім. індикатор; ~il/o показчик (пристрій, деталь); вказівна стрілка; індикатор; akvonivela ~ilo показчик рівня води; ~ator/o хім., ел., фіз., тех. індикатор, датчик, показчик.

***indikativ**||o грам. індикатив, дійсний спосіб (= indika modo, konstata modo, is-as-os-modo); ~а: ~a verbo дієслово дійсного способу; ~a formo форма дійсного способу.

indimulsaz/o хім. індимульсаза.

indium/o див. indio.

***individu**||o індивід; індивідуум, особистість; особина; ~а індивідуальний, особистий, персональний; ~е індивідуально; ~ec/o індивідуальність; ~ism/o індивідуалізм; ~ist/o індивідуаліст.

individualism/o див. individuismo.

individualist/o див. individuisto.

individu/genez/o онтогенез, індивідуальний розвиток тваринного чи рослинного організму (син. ontogenezo).

indoĉin/o див. hindoĉino.

indoksil/o хім. індоксил.

indol/o хім. індол.

Indonezi||o геогр. н., кр. Індонезія; (i)~а індонезійський; (i)~an/o індонезієць; (i)~an/in/o індонезійка.

Indr/o рел. Індра (у староіндійській міфології бог грому і блискавки, глава богів, пізніше – локапала (хоронитель світу)).

indri/o зоол. індри [Indri].

induk||o фіз. індукція; elektrostatika ~o електростатична індукція (= influenco 2); magnetata ~o магнітна індукція; ~а індукційний; ~i vt індукувати, наводити.

indukci/o див. indukto.

induk/dens/o: elektra ~ фіз. частота електричної індукції; magnetata ~ фіз. частота магнітної індукції.

***indukt**||i vt 1. філос. логічно виводити, виводити з окремого положення (загальне); 2. фіз. індукувати (електричний струм зміною магнітного поля або магнітне поле електричним струмом); ~а 1. філос. індуктивний; ~a metodo індуктивний метод, метод індукції; 2. індуктивний, індукційний; ~a bobeno котушка індуктивності; ~о філос., лог., фіз. індукція; elektromova ~o електрична індукція; magnetomova ~o магнітна індукція; ~ај/o фіз., ел. індуковане магнітне поле; індуковане електричне поле; індукований електричний струм; ~anc/o фіз., ел. індуктивність (фізична величина), коефіцієнт самоіндукції (= koeficiento de memindukto); ~ant/o ел. джерело магнітного потоку; індукувальний магніт; індукувальна (або збуджувальна) обмотка; індуктор (в електричній машині); ~at/o 1. ел. робоча обмотка (індукторної електричної машини); 2. див. armaturo 2; 3. див. armaturo 4; ~ec/o 1. філос., фіз. індуктивність (властивість, риса); 2. заст., див. ~anco; ~il/o 1. ел., радио котушка індуктивності, індуктивна котушка, індукторна котушка, (електричний) дросель (= indukto bobeno); agorda ~ilo настроювальна котушка індуктивності; variigebla ~ilo змінна котушка індуктивності, варіометр (= variometro); 2. див. induktoro.

indukt/o/boben/o див. induktilo 1.

indukt/o/elektr/o ел. індуктивна (або наведена) електрика.

indukt/o/konstant/o фіз. магнітна стала.

induktor/o фіз., тел., радіо індуктор.

***indulg||i** vt бути поблажливим, милостивим; (по)щадити, (по)милувати; берегти; прощати; потакати; ~а поблажливий, милостивий, милосердний, виrozumілий (у конкретному випадку); ~о милостивість, милість, ласка, поблажливість, вибачливість, полегкість, потачка, розм. поблажка; peti pri ~о просити пощади; ~em/a поблажливий, милостивий, милосердний, виrozumілий (за своєю натурою); ~ema homo поблажлива людина; ~em/o поблажливість; ~ind/a який заслуговує поблажливості, прощення.

indulgenc/o церк. відпуст, відпущення гріхів, індульгенція.

indulin/o хім. індулін.

indult/o церк. звільнення від церковних приписів, привілей, дарований папою римським.

Indus/o геогр. н., р. Інд (Китай, Індія, Пакистан).

Indus/val/o геогр. н. долина Інда.

***industri||o** промисловість, індустрія; la leĝera (або malpeza) ~о легка промисловість; la peza, granda, prilabora ~о важка, велика, обробна промисловість; la ~о de minejo гірнична (або гірничодобувна) промисловість; ~а промисловий, індустріальний; ~а ekspozicio промислова виставка; ~a lando індустріальна країна; ~aj defalaĵoj промислові відходи; ~ig/i індустріалізувати; ~ig/o індустріалізація; ~ist/o, ~ul/o промисловець.

industri/branĉ/o галузь промисловості.

industri/skall||a у промислових масштабах (прикм.); ~е у промислових масштабах (присл.).

induzi/o бот. індузій, покривальце.

-ine- бот. неофіційний суф. для утворення назв підпорядків рослин.

inerci||o 1. фіз. інерція; інертність; сила інерції (= inerciforto); la ~о de korpo інерція тіла; momanto de ~о момент інерції; 2. перен. інерція, бездіяльність, млявість; ~а 1. інерційний; 2. інертний, бездіяльний, млявий; ~ul/o інертна, бездіяльна людина; ретроград; ~um/a фіз. інерціальний; ~uma referencosistemo інерціальна система відліку.

inerci/fort/o фіз. сила інерції.

inerci/momant/o фіз. момент інерції.

inerci/rad/o тех. махове колесо, маховик.

***inert||a** у різн. знач. інертний; ~а gaso інертний газ; ~а karaktero інертний характер; ~е інертно; ~ec/o інертність; ~eco de muskoloj в'язкість м'язів.

inesiv/o грам. інесив (відмінок у фінській мові).

infami/o поет. ганьба, неслава, безчестя.

***infan||o** дитя, дитина; ◇ por patrino ne ekzistas ~о malbela всякій матері свої діти милі; malgrandaj ~oj kaŭzas laboron, grandaj – doloron малі діти їдять кашу, великі – голову нашу; ~а дитячий; ~aj/o дитячий вчинок, хлоп'яцтво; ~ar/o дітвора; ~ec/a: ~eca konduto дитяча [інфантильна] поведінка; *~ec/o дитинство; ~ej/o дитяча кімната; дитяча палата; дитячий майданчик; дитячий садок (загальна назва приміщення або місця, призначеного для перебування дітей); ~et/o дитинка, дитинча, маля; *~ig/i здитиніти, стати інфантильним; ~ism/o мед. інфантилізм; інфантильність; *~ist/in/o няня.

infan/aĝ||o дитячий вік, дитинство; ~а дитячого віку.

infan/aliment/o аліменти на дитину [дітей].

infan/bilet/o дитячий квиток.

infan/ĉambr/o дитяча (кімната).

infan/ĉar/et/o дитячий візок, дитяча коляска.

infan/feri/ej/o дитячий табір відпочинку, дитячий літній табір.

infan/ĝarden||o дитячий садок; **~ist/in/o** вихователь(ка) дитячого садка.

infan/hejm/o дитячий будинок, дитбудинок.

infan/jar/o/j дитячі роки, дитинство.

infan/kaleŝ/et/o дитяча коляска.

infan/kant/o дитяча пісенька.

infan/kongres/o дитячий конгрес.

infan/kurac/ist/o *див.* pediаtro.

infan/labor/o дитяча праця.

infan/libr/o дитяча книжка, книжка для дітей.

infan/lit/o дитяче ліж(еч)ко.

infan/lud/ej/o ігрова кімната; дитячий майданчик.

infan/mort/ig/o, infan/murd/o дітовбивство, дітогубство.

infan/paraliz/o *див.* poliоmjelito.

infan/psikolog/i/o дитяча психологія.

infan/seĝ/o дитячий стілець.

infan/sekci/o дитяче відділення (*у лікарні*).

infan/ŝtel||o викрадання дітей, кіднепінг; **~i vn** викрадати дітей, займатися кіднепінгом.

infant||o *іст.* інфант (*в Іспанії та Португалії титул принца королівського роду*); **~in/o** інфанта.

***infanteri||o** *військ.* піхота; **~a** піхотний; **~a** divizio піхотна дивізія; **~an/o** піхотинець (*син. piedsoldato*).

infan/vart/ej/o *див.* varteĵo.

infarkt||o *мед.* інфаркт; **~o de la miokardo** інфаркт міокарда; **~a** інфарктний; **~iĝ/o** виникнення інфаркту.

infarkt/o/gen/a інфарктогенний, який викликає інфаркт.

infaŭst/a *мед.* нещасливий (*про кінець хвороби*).

***infekt||i** *vt* інфікувати; *прям., перен.* заражати; **~i iun je tuberkulozo per sia tuso** заразити кого-н. туберкулозом через кашель; **~i iun per sia gaĵa humoro** заразити кого-н. веселим настроєм; **~a** інфекційний, заразний; заразливий; **~a malsano** заразна / інфекційна хвороба; **~a hospitalo** інфекційна лікарня; **~a ekzemplo** заразливий приклад; **~o, ~ad/o** інфекція, зараження; зараза; **~aĵ/o** інфікований (*або* заражений) орган, інфікована (*або* заражена) ділянка шкіри, інфікована (*або* заражена) частина тіла; **~iĝ/i** заразитися; інфікуватися; **~iĝ/o** зараження; **~it/o** інфікований (*або* заразний) хворий; hospitalo por **~itoj** інфекційна лікарня; **~olog/i/o** інфектологія.

infekt/o/rezist/a стійкий до інфекцій.

***infer||o** **1.** *рел.* пекло (*тж перен.*); **2.** *міф.* підземне царство, царство мертвих [тіней]; **~a** пекельний; **~aĵ** turmentoĵ пекельні муки; **~a bruo** пекельний шум; **~a maŝino** пекельна машина (*вибуховий пристрій*); **~a ŝtono** *хім.* пекельний камінь, ляпіс, азотнокисле срібло, нітрат срібла (= lapiso); **~ul/o** **1.** бог [владика] пекла, пекельник; ангел пекла; чорт, диявол; **2.** душа, що перебуває в пеклі; людина, що потрапила в пекло; пекельний грішник.

inferenc||o *філос.* умовивід (*перев. від часткового до часткового*); *per a* ~o опосередкований умовивід; *senper a* ~o безпосередній умовивід; ~o *per analogio* умовивід за аналогією; ~i *vt* зробити умовивід.

infest||i *vt мед.* наводнювати, наповнювати, проникати [вторгатися] у масовій кількості (*про шкідливих тварин, комах, мікробів і т. п.*); ~ad/o інвазія, нашествя, вторгнення; ~iĝ/o ураження (*органу, частини тіла шкідливими комахами, мікробами і т. п.*).

infiks/o *грам.* інфікс, вставка.

infiltr||i *vt мед.* інфільтрувати, проникати, просочувати(ся) (*у тканини організму – про рідини, газу, хімічні речовини і т. п.*); ~iĝ/i інфільтруватися, просочуватися, насичуватися.

infim/o *мат.* інфімум, точна нижня межа (*множини*); *limes a* ~ нижня межа (*функції, послідовності*).

infinit||o **1.** *філос.* нескінченність, безконечність; **2.** *див.* *malfinio, nefinio*; ~a *див.* *malfinia, nefinia*.

infinitesim||o *мат., філос.* нескінченно мала величина; ~a нескінченно малий, інфінітезимальний; ~a *kalkulo* числення нескінченно малих величин.

***infinitiv||o** *грам.* інфінітив, неозначена форма (дієслова) (*син. i-modalo, sendifina modalo*); ~a інфінітивний; ~a *verbo* дієслово в інфінітиві, в неозначеній формі.

***inflaci||o** *ек.* інфляція; ~a інфляційний; ~ism/o інфляційна політика; прихильність до інфляційної економіки; теорія підтримання інфляції.

***inflam||o** *мед.* запалення (= *brulumo*); *kaŭzi* ~on викликати [спричинити] запалення; ~a запальний; ~i *vt* бути в стані запалення; ~iĝ/i викликати запалення; ~iĝ/i піддатися запаленню.

infleksi/o *грам.* флексія основи, внутрішня флексія, коренева флексія.

infloresk/o *бот.* суцвіття; *alcentra* ~, *grapolesa* ~ ботричне суцвіття; *decentra* ~, *soma* ~ цимозне суцвіття.

***influ||i** *vt (ion / al io / sur io(n), iun / al iu / sur iu(n))* впливати, мати вплив (*на що-н., кого-н.*); ~a впливовий; ~o вплив; *sub la ~o de ...* під впливом ..; *uzi sian ~on* використати свій вплив; *sfero de ~o* сфера впливу; ~ebl/a який піддається впливу; ~ul/o впливова особа [людина].

influenc/o **1.** *мед.* інфлюенца, грип (= *gripo*); **2.** *фіз.* електростатична індукція (= *elektrostatika indukto*).

influenc/konstant/o *фіз.* електрична стала.

influenc/maŝin/o *фіз., ел.* електростатична машина; електростатичний генератор (= *induktelektra generatoro*).

influ/grup/o *сумн.* лобі (= *premggrupo*).

influk/i *vt фіз.* поляризувати, розділяти, перерозподіляти електричні заряди (*у провіднику під дією електростатичного поля*).

influ/sfer/o сфера впливу.

infoli/o книга (форматом) у піваркуша, ін-фоліо (= *folianto*).

***inform||i** *vt* (про)інформувати, повідомити, довести до відома, сповістити, передати; ~a інформаційний; ~o інформація, повідомлення, відомість, звістка, вістка; ~o/j інформація, повідомлення, відомості, звістки, вістки, дані; ~ad/o інформування, повідомляння, сповіщення; ~ad/ik/o інформатика; ~ad/ik/ist/o інформатик; ~ant/o інформатор; ~ej/o довідкове бюро, інформаційне бюро; ~iĝ/i довідатися; одержати / отримати інформацію; *розм.* пронохати; ~iĝ/(ad)/o одержання / отримання інформації; ~il/o інформаційний

бюлетень [листок], вісник; ~**ist/o** платний інформатор; оглядач, коментатор (з місця події).

informaci/o *інформ.* інформація, кількість інформації.

inform/agent/ej/o інформаційне агентство, агентство новин (= novaĝagentejo).

inform/artikol/o ознайомлювальна стаття, інформаційна стаття.

inform/bank/o інформаційний банк, банк інформації.

inform/centr/o інформаційний центр.

inform/en/hav/o зміст інформації [повідомлення].

inform/font/o джерело інформації.

inform/leter/o інформаційний лист.

inform/material/o інформаційний матеріал, довідковий матеріал.

inform/mendo запит відомостей, просьба поділитися інформацією.

inform/panel/o інформаційний щит, інформаційна дошка.

inform/pet/o запит відомостей, просьба поділитися інформацією.

inform/portal/o *інформ.* інформаційний портал.

inform/riĉ/a інформативний, який містить багато інформації, багатий відомостями.

inform/rimed/o інформаційний засіб, засіб інформації.

inform/serv/o довідкова (або інформаційна) служба, служба інформації.

inform/sign/o *інформ.* інформаційна літера, текстова літера.

inform/sistem/o інформаційна система.

inform/stand/o інформаційний стенд.

inform/tabul/o інформаційна дошка, дошка оголошень.

inform/teori/o *мат., інформ.* теорія інформації.

infra- інфра...(*преф.* зі знач. „нижчий від межі”). ~*ruĝa* інфрачервоний; ~*strukturo* інфраструктура.

infra/ruĝ/a інфрачервоний (= *transruĝa*).

infra/struktur/o *спец.* інфраструктура.

infr||e *неол.* внизу; ~**a** нижній, спідній.

infрукtesk/o *бот.* грона [кетяг] зав'язків ягід.

infundibl/o *анат.* лійка.

***infuz||i** *vt* заварювати (*чай, каву, лікарські трави і т. п.*); настоювати, робити настій; ~**(ad)/o** заварювання, настоювання; ~**aj/o** заварка; настій; настійка, настоянка; ~**iĝ/i** заваритися; настоятися.

infuzori||o/j *зоол.* **1.** *заст., див.* ciliuloj; **2.** *заст.* інфузорії [*Infusoria*]; ~**a** інфузорний; ~**a** *теро геол.* інфузорна земля.

***-ing-** **I.** *суф., що позначає те, куди що-н. уставляється:* *fingr~o* наперсток; *kandel~o* свічник; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~**o** піхви, футляр; ковпак, ковпачок; ~**i** *vt* уставляти, укладати, ховати (*у піхви, футляр і т. п.*); ~**i** *glavon* вкласти меч у піхви; ~**i** *ampolon* вкрутити [вставити] лампочку (в патрон); ~**ita** *iteracio* *інформ.* вкладений цикл.

in/genr||o *грам.* жіночий рід; ~**a** жіночого роду.

ingest/i *vt мед.* ввести (у шлунок через рот), заковтнути, проковтнути.

ingot/o брусок, брикет, чуша, виливанець (з металу); зливок, злиток (у формі бруска, брикета).

***ingredienc/o** інгредієнт, складова частина, складник.

inguŝ||o інгуш; **~a** інгуський; **(I)~i/o** *геогр. н.* Інгушетія (автономна республіка у складі Росії); **~in/o** інгушка; **(I)~uj/o** *див.* (I)~io.

***ingven||o** *анат.* пах, пахвина; **~a** паховий, пах(о)винний; **~a** hernio пахова грижа.

inĝeni||a винахідливий, кмітливий, хитромудрий; **~e** винахідливо, кмітливо, хитромудро; **~ec/o** винахідливість, кмітливість, хитромудрість.

***inĝenier||o** інженер; **~a** інженерський, інженерний; **~ar/o** інженерський корпус [персонал]; **~i/o** інженерна справа, інженерне мистецтво, інженерія; *genetika* ~io гenna інженерія.

inĝenier/art/o мистецтво інженера, інженерне мистецтво, інженерія.

inhal||i *vt мед.* вдихати (*пари, аерозолі і т. п. з метою лікування*); **~o, ~ad/o** інгаляція; *fari ~ojn* робити інгаляції; **~ej/o** інгаляторій; **~il/o** інгалятор.

inhib||i *vt мед., біол.* інгібувати, затримувати, сповільнювати, пригнічувати, гальмувати; **~a** затримуючий, сповільнюючий, гальмуючий; **~o** інгібіція, затримка, сповільнення, гальмування; **~ant/o, ~il/o** *хим., фізіол.* інгібітор.

inhibici/i *див.* inhibi.

-ini- *суф., що позначає в зоологічній номенклатурі трибу:* *lepor/ini/oj* справжні зайці.

inic||i *vt* посвятивати, вводити (*кого-н. в таємницю, релігію, науку і т. п.*), прилучати (*кого-н. до таємниці, релігії, науки і т. п.*); **~o, ~ad/o** посвята, прилучення; **~il/o** засіб посвячення; *matematika* ~ilo вступний підручник математики, курс математики; **~it/o** посвячений (*у знач. ім.*).

inicial/o початкова буква (= *komenclitero, vortkomenca litero*); *друк.* буквиця; **~o/j** ініціали.

***iniciat||i** *vn* **1.** виявляти [проявляти] ініціативу, брати [взяти] на себе ініціативу, (з)робити почин, почати першим, започаткувати; **~i** *novan metodon* першим почати використовувати новий метод; **~i** *proceson* *юр.* порушити процес; **2.** *фізіол.* ініціювати (*реакцію*); **~e** (*de iu*) з ініціативи (*кого-н.*) (= *laŭ la iniciato de*); **~o** ініціатива, почин, починання; *preni sur sin ~on* взяти на себе ініціативу; **~ant/o** **1.** ініціатор, починальник, зачинатель, призвідець, заводій; **2.** ініціатор (*реакції*), ініціююча речовина; **~em/a** ініціативний, заповзятливий; **~em/o** ініціативність, ініціатива; **~int/o** ініціатор, починальник, зачинатель, призвідець, заводій.

iniciativ/o **1.** *див.* iniciato; **2.** *див.* iniciatemo.

iniciator/o *див.* iniciatinto.

init/i *vt інформ.* ініціалізувати, присвоювати значення.

***injekt||i** *vt мед.* упорскувати, уприскувати, упорснути, уприснути, ввести (*впорскуванням*); (з)робити ін'єкцію, ін'єктувати; вливати, (з)робити укол; **~o** **1.** *мед.* ін'єкція, упорскування, уприскування, вливання; укол, заштрик; *envejna* ~o внутрішньовенна ін'єкція; **2.** *тех.* упорскування, уприскування, ін'єкція; **~o** *de mazuto en kaldronon* упорскування мазуту в котел; **~aj/o** речовина для ін'єкції; **~il/o** **1.** *мед.* шприц, ін'єктор; *unifoja* ~ilo одноразовий шприц; **2.** *тех.* форсунка; упорскувач, ін'єктор, інжектор.

injektiv/o *фон.* клікс, клацальний приголосний.

injektor/o *тех.* інжектор.

***ink||o** чорнило; друкарська фарба; *nigra, ruĝa, verda* ~o чорне, червоне, зелене чорнило; *ĉina* ~o *див.* tuĉo; **~i** *vt* умочити в чорнило; змазати чорнилом; *друк.* нанести (друкарську) фарбу на; **~ad/o** нанесення фарби; **~ec/a:** ~eca *kraĵono* хімічний олівець; **~il/o** фарбовий апарат (*у друкарській машині*); пристрій для нанесення фарби, чорнила; ***~uj/o** **1.** чорнильниця; **2.** ємкість [бак, резервуар] для фарби (*у друкарській машині*).

inka||o *іст.* інк (представник одного з давніх індіанських племен, що жили на території Перу); **(I)~o** інка (титул перуанського правителя до вторгнення іспанців); **~a** інкський; la ~a civilizo інкська цивілізація; ~a imperio інкська імперія, імперія інків.

inkandesk||a **1.** розпечений до білого (= blankarda); **2.**: ~a lampo лампа розжарення; ~a lumo світло від лампи розжарення; ~i *vt* бути розжареним, розпеченим (до білого); ~o, ~es/o розжарення, розжареність (до білого), розжарення до білого жару, розпечення, розпеченість (до білого); ~ig/i розжарати, розпекти (до білого); довести до білого жару; ~iĝ/i розжаритися, розпектися (до білого).

***inklin**||a (*al, por*) схильний (до); ~a al matematiko схильний до математики; mi estas ~a ne fari tion я схильний не робити цього; ~i *vt* схилитися, бути схильним, мати схильність [нахил, потяг]; mi ~as al la opinio, ke... я схильюся до думки, що...; ~o **1.** схильність, нахил, хіть, потяг; havi ~on мати схильність [нахил, хіть, потяг]; **2.** *мат.* нахил, кутовий коефіцієнт (= angula koeficiento); ~ig/i схилити, зробити схильним; ~iĝ/i стати схильним.

inklinaci/o *фіз.* нахилення, відхил (магнітний, = subkliniĝo).

inklud/i *vt* *див.* inkluzivi.

***inkluziv**||a який включає [містить] в собі; la prezo estas ~a de (або je) la sendokostoj ціна включає (в собі) вартість пересилки; ~aj hotelprezoj ціни за готель включно з усіма послугами; ~e включно; mi forestos ĝis ĵaŭdo ~e мене не буде до четверга включно; ~i *vt* включати в собі, містити в собі (*син.* inkludi); ~(ad)/o включення; ~o de tiuj rezervoj en la kontrakto включення цих застережень до договору; ~aj/o те, що включено, що-н. включене; ~es/o *мат.* включення; ~ig/a який включає в себе; ~iga lingvo *лінгв.* інкорпорує мову; ~ig/i включити (до розгляду, до складу чого-н.).

ink/makul||i *vt* заляпувати чорнилом; ~o чорнильна пляма.

ink/molusk/o/j *зоол.* головоногі молюски, цефалоподи (= cefalopodoj).

inkoativ||o *грам.* інхоатив, починальний вид (дієслова) (= komenca aspekto); ~a інхоативний, починальний.

ink/o/bend/o *див.* inkrubando.

***inkognit**||o інкоґніто (*ім.*); ~e інкоґніто (*присл.*); ~es/o інкоґніто (*стан*); konservi la ~econ зберігати інкоґніто.

ink/o/krajon/o хімічний олівець.

inkontinenc/o *мед.* інконтиненція (нездатність довільного затримання сечі або випорожнень, мимовільне сечовипускання і мимовільна дефекація).

inkrement/o *мат., фіз.* інкремент; logaritma ~ *мат.* логарифмічний інкремент.

ink/ruband/o стрічка (для друкарської машинки).

inkrust||i *vt* інкрустувати; ~ad/o інкрустація (дія); ~aj/o інкрустація (візерунок, малюнок).

***ink/sorb/il**/o прес-пап'є, листок промокального паперу.

ink/ŝprucig/a *інформ.* струмінний (про принтер, = inkĵeta).

inkub/o **1.** *міф., рел.* інкуб (злий демон у вигляді чоловіка); **2.** *див.* inkubsonĝo.

inkubaci||o **1.** *мед.* інкубаційний період; **2.** *сумн.* інкубація (виведення курчат, = arta kovado); ~il/o *сумн.* **1.** *див.* kovilo; **2.** *див.* inkubatoro.

inkubator/o інкубатор (для різного призначення); кувез.

inkub/sonĝ/o (нічний) кошмар, кошмарний сон, сон із страшними видіннями.

inkud/o *анат.* ковадло (*син.* amboso).

inkunabl/o інкунабула, першодрукована книга.

inkvart/o *див.* kvarto 2.

- *inkvizici||o** *inodí taj* інквізиція; **~a** інквізиційний; **~a tribunalo** інквізиційний суд; **~an/o, ~ist/o** *див. inkvizitoro*.
- *inkvizitor||o** інквізітор; **~a** інквізіторський.
- Inna** Інна (*жін. ім'я*).
- Ino** міф. Іно (дочка Кадма, морське божество у грецькій міфології).
- inocent/a** *див. senkulpa*.
- Inocent/o** Інокентій (*чол. ім'я*).
- inocib/o** *бот. волоконниця [Inocybe]*.
- inoktav/o** *див. oktavo 3*.
- *inokul||i** *vt* **1.** *заст., див. grefti*; **2.** *мед.* (при)щепити, робити щеплення; **~i** *kontraŭ variolo* робити щеплення від віспи; **3.** *перен.* прищепити; **~i saĝon al iu** прищепити вставити розум кому-н.; **~o, ~ad/o** щеплення; **~iĝ/i** прищепитися.
- inplan/o** *друк.* (книга) ін-пано, книга (форматом) у цілий розгорнутий аркуш.
- Insbрук/o** *геогр. н., м.* Інсбрук (*Австрія*).
- in/seks/a** жіночий, жіночої статі, жіночого роду (*син. femala*).
- *insekt||o** комаха; **~oj** *ент.* комахи [*клас Insecta*]; **~et/o** дрібна комаха, комашка; **~icid/a** інсектицидний; **~icid/o** інсектицид, засіб проти комах.
- insekt/infest/ad/o** нашествя комах.
- insekt/o/kolekt/o** колекція комах.
- insekt/o/larv/o** личинка комах.
- insekt/o/manĝ||a** комахоїдний; **~ul/o/j** *зоол.* комахоїдні [*ряд Insectivora*].
- insekt/o/mort/ig||a** *див. insekticida*; **~il/o** *див. insekticido*.
- insekt/o/vor||a** *див. insektomananĝa*; **~ul/o/j** *див. insektomanĝuloj*.
- insert||i** *vt* *мед., бот.* включати, уставляти, вкладати; прикріплювати; поміщати; впрощувати; **~o** включення, вставлення, вкладення, прикріплення (*дія*); **~aĵ/o** включення, вставка, вставлена частина, вкладення, прикріплення (*орган, частина*); **~iĝ/i** включитися, вставитися, вклястися; прикріпитися; поміститися; врости.
- *insid||i** *vt* (*ion = kontraŭ io, iun = kontraŭ iu*) умишляти зле / лихе, кувати лихо, чинити підступи, стріти каверзи (*проти кого-н., чого-н.*), чигати, зазіхати, посягати (*на що-н., кого-н.*), підстерігати, підсиджувати (*кого-н.*); **~i** *kontraŭ iu* зазіхати / посягати на кого-н.; **◇ peniu vidas, kio lin ~as** ніхто не знає, що його підстерігає; **~a** зловмисний, підступний, лукавий, віроломний (*про вчинок, намір і т. п.*); **~e** із злим заміром [наміром, умислом], підступно; лукаво; **~o** злий замір [намір, умисел], підступ, лукавство; каверза; **~em/a** підступний, лукавий, віроломний (*про людину, характер і т. п.*); **~em/o** підступність, віроломство.
- *insign/o** значок (*нагрудний*), знак розрізнення.
- insil||i** *vt* *с.-г.* силосувати, закладати на силос; **~ad/o** силосування; *acida ~ado* силосування з добавкою кислот; *fermenta ~ado* заквашування; **~aĵ/o** силос, силосна маса; **~uj/o** силосна башта, силосна яма.
- insinu||i** *vt* **1.** поступово вселяти, вселяти натяками; **2.** обережно [поступово] вводити (*зонд у рану і т. п.*); **~o, ~ad/o** **1.** поступове вселяння, вселяння натяками; **2.** обережне [поступове] введення.
- *insist||i** *vn* настоювати [наполягати] (на своєму); **~i** *ргі іо* настоювати [наполягати] на чому-н.; **~a** наполегливий, настійливий; **~e** наполегливо, настійно, настійливо; **~(ad)/o** настоювання, наполягання, настійна [тверда] вимога, настійність.

insolaci/o *мед.* інсоляція, сонячне опромінення; сонячний удар (= sunfrapo, suna ikto).

insolent||a зухвалий, нахабний, безцеремонний; ~е зухвало, нахабно, безцеремонно; ~ес/о зухвалість, нахабність, безцеремонність.

insolvent/a *див.* nesolventa.

***inspekt||i** *vt* (*iun, ion*) інспектувати (кого-н., що-н.); наглядати, стежити (за чим-н., ким-н.); ~а інспекційний; ~(ad)/o інспекція, інспектування; нагляд, огляд; ~ant/o особа, що інспектує; ~ist/o інспектор; наглядач; інспіцієнт (звання середнього чиновника); ~isto de lernejoj інспектор шкіл, шкільний інспектор.

***inspektor/o** 1. *див.* inspektisto; 2. *театр.* помічник режисера, інспектор сцени (= helpreĝisoro).

***inspir||i** *vt* (*iun al io*) інспірувати, запалювати, надихати, давати натхнення; вселяти (почуття, ідею, думку і т. п.); ~о, ~ad/o 1. інспірація, інспірування; вселяння; вплив; 2. *рідко, див.* ~iteso; ~ant/o, ~int/o інспіратор, натхненник; ~iĝ/i надихатися, діставати натхнення; ~it/a інспірований; натхнений; вселений; ~it/ec/o натхненність.

***install||i** *vt* 1. улаштувати, поставити, установити, обладнати, устаткувати; *інформ.* інсталювати; 2. улаштувати, поставити, призначити (кого-н. на місце, на посаду); ~о улаштування, установлення, установка, обладнання, устаткування (дія); *інформ.* інсталюція; ~aĵ/o установка, обладнання, устаткування (механізми); ~aĵo por akvorigado установка для очистки води; elektroproviza ~aĵo електропостачальне устаткування; ~il/o *інформ.* інсталлятор; ~ist/o установник; монтер.

***instanc/o** інстанція; iri ĝis la plej alta ~ доходить до найвищої інстанції.

instant/o цей [даний] момент, ця мить.

instep/o підбиття, підйом (ноги).

***instig||i** *vt* спонукати, спонукувати, намовляти, підмовляти, під'юджувати, підбурювати, штовхати (на що-н.); поганяти (коней); ~i ĉevalon per viro поганяти коня батогом; ~а спонукальний, спонукливий, підбурювальний; ~о спонукування, спонукка, підбурювання, намовляння, намова, підмовляння, під'юджування, підмова; laŭ ~o de iu за намовою кого-н.; ~ant/o підбурювач, намовник, підмовник; ~il/o *мед.* спонукальна причина; спонукальний мотив; збудливий засіб.

***instinkt||o** інстинкт; ~o de memkonservado інстинкт самозбереження; ~а інстинктивний; ~е інстинктивно; mi sentis ~e, ke... я відчув інстинктивно, що...

***instituci/o** установа, заклад, інституція, (соціальний) інститут.

***institut/o** інститут (навчальний або науковий заклад).

***instru||i** *vt* учити, навчати, навчити; викладати; повчати, наставляти; ~i la ukrainan lingvon al lernantoj викладати українську мову учням; ~i lernantojn pri la ukraina lingvo навчати учнів української мови; ~i iun (або al iu) danci учити кого-н. танцювати; ◇ ovo kokino ne ~as яйця курку не вчать; ~а навчальний; повчальний; ~о учення; повчання; наука; настанова; *перен.* урок; ~ad/o навчання, викладання; programita ~ado програмоване навчання; ~aĵ/o *заст., див.* instrukcio; ~ant/o учитель (непрофесійний); ~at/o учень; ~ej/o навчальне приміщення, навчальна кімната, клас; училище, навчальний заклад, школа; ~iĝ/i навчитися, вивчитися, учитися; ~iĝi per siaj propraĵoj egaroj учитися на своїх власних помилках; ~ist/a учительський, викладацький; ~ista seminario семінар учителів; ~ist/o учитель, викладач; ~isto de fiziko учитель фізики; ~ist/ec/o учительовання, учительство (посада, діяльність учителя); ~ist/ar/o учительство, штат учителів [викладачів], учительський [викладацький] персонал, учительський [викладацький] корпус; ~ist/in/o учителька, викладачка; ~it/a учений, навчений, вивчений; ~it/ec/o навченість; ~it/ul/o *заст., див.* klerulo, scienculo, sciencisto.

instru/cel/o навчальна мета.

instru/ĉambro навчальна кімната, клас.

instru/daŭro тривалість навчання.

instru/fako навчальний предмет, дисципліна.

instru/kapablo здатність навчати.

***instrukci**||o 1. інструкція, настанова, напучування; порадник; 2. *див.* komando 3; ~i vt (*iun al io, iun pri io*) інструктувати, давати інструкції, наставляти, напучувати; ~ad/o інструктування, інструктаж; ~aro порадник, збірник інструкцій.

instrukci/nombro інформ. лічильник команд.

instruktoro військ. інструктор.

instru/materialo навчальний матеріал.

***instrument**||o 1. *прям., перен.* інструмент, знаряддя; прилад; ортіка ~o оптичний прилад; muzika ~o музичний інструмент; financaj ~oj фінансові інструменти; 2. *юр.* документ, грамота, акт (*за допомогою яких здійснюється певна процедура*); ~o pri kapitulaco акт капітуляції; ~o pri ratif(ik)o ратифікаційна грамота; ~a інструментальний; ~a muziko інструментальна музика; ~i vt муз. інструментувати; ~ad/o муз. інструментування; ~aro інструментарій; набір інструментів; kirurgia ~aro хірургічні інструменти; ~isto муз. інструменталіст; ~ujo футляр [ящик, коробка] для інструмента (або інструментів).

instrumentalo грам. орудний відмінок (= instrumenta kazo).

instrument/far/isto майстер з виготовлення інструментів, інструментальник.

instrument/panelo панель з приладами.

instrumento/ŝranko шафа для інструментів.

instru/metodo||o метод навчання, метод викладання; ~iko методика викладання.

instru/pago плата за навчання.

instru/plano||o навчальний план; ~ado навчальне планування.

instru/plena повчальний.

instru/preparo підготовка до навчання [викладання].

instru/programo навчальна програма, програма навчання, програма викладання.

instru/sistemo система навчання.

insuficenco мед. недостатність; kora, gena, hepata ~ серцева, ниркова, печінкова недостатність.

insuflaci||o мед. інсуфляція (*уведення лікарських речовин шляхом вдування порошку*).

***insul**||o *прям., перен.* острів; (en)rivera ~o острів посеред ріки; la ~o de felico острів щастя; ~a острівний; ~ano острів'янин, остров'янин; ~anismo прагнення до відособленості; спосіб мислення, властивий острів'янам; ~aro група островів; архіпелаг; ~eco острівне положення; ~eto острівець.

***insulin**||o *хім., фізіол.* інсулін; ~a інсуліновий.

insulin/o/dependa мед. інсулінозалежний.

insulin/o/terapi||o мед. інсулінотерапія.

***insult**||i vt 1. лаяти, сварити, висварити, обляяти, вилаяти; *розм.* батькувати, матюкати; 2. лаятися, лихословити, *розм.* матюкатися; ~i per diablo *розм.* чортихатися, чортихнутися; ~a лайливий; ~a vorto лайливе слово, лайка; ~o лайка, сварка; лихослів'я; ~anto той, що лається [матюкається]; ~ato об'єкт лайки, сварки; те, що лають; ~emo лайливий, який любить лаяти(ся), лихословити; ~emo/ulo лайливець, лихослов; матюкальник, матюкало.

insurekci|o народне повстання, бунт, інсуре́кція (= *popola ribelo*); **~an/o**, **~ul/o** див. *insurgento*.

insurgent/o *заст.* інсургент, повсталець, бунтівник, учасник народного повстання.

***-int-** суф. *активного дієприкметника і дієприслівника минулого часу*: *rigiĝ~a* почервонілий; *rigiĝ~e* почервонівши.

intajl/o інталія (коштовний камінь із заглибленим різьбленням).

integr|i *vt* **1.** інтегрувати; впроваджувати; об'єднувати в одне ціле; **2.** *мат.* інтегрувати, брати [знаходити, визначати, обчислювати] інтеграл; **~a** інтегральний; суцільний, цілісний, цільний, одноцільний, сукупний, єдиний, повний; **~a cirkvito** *інформ.* інтегральна мікросхема (= *ico*); **~a folio** *бот.* одноцільний листок; **~(ad)/o** **1.** інтегрування; впровадження; об'єднання в одне ціле; **2.** *мат.* інтегрування; знаходження [визначення, обчислення] інтеграла; *porarta (або laŭfaktora)* **~(ad)o** інтегрування за частинами; **~aj/o** *мат.* інтеграл; *laŭlinia* **~ajo** криволінійний інтеграл; **~at/o** *мат.* підінтегральна функція; **~abl/a** інтегрований; який піддається впровадженню; який піддається об'єднанню в одне ціле; **~ec/o** цілісність, одноцільність, цільність, єдність, повнота; **~iĝ/i** інтегруватися; **~iĝ/o** інтеграція; *Ейгора* **~iĝo** європейська інтеграція; **~il/o** див. *integrosigno*; **~ism/o** *політ., церк.* інтегризм, прагнення до збереження цілісності; протидія нововведенням (*у догмах, обрядах і т. п.*); **~ist/o** інтегріст.

integral|o **1.** див. *integraĵo*; **2.** див. *integrosigno*; **~a** інтегральний; **~a kalkulo** див. *integrokalkulo*; **~i** *vt* див. *integri* **2.**

integr/o/kalkul/o інтегральне числення.

integr/o/sign/o *мат.* інтеграл, знак інтеграла.

***intelekt|o** інтелект, розум, здатність мислити; *artefarita* **~o** *інформ.* штучний інтелект; **~a** інтелектуальний, розумовий; **~ism/o** *філос.* інтелектуалізм; **~ist/o** *філос.* інтелектуаліст; **~ul/o** інтелектуал; розумовий працівник; інтелігент (*лише про представника прошарку розумових працівників, але не в політичному знач.*); **~ul/ar/o** інтелектуали, розумові працівники; інтелігенція.

intelektualism/o див. *intelektismo*.

intelektualist/o див. *intelektisto*.

inteligenci|o інтелігенція; **~an/o** інтелігент.

***intelligent|a** **1.** розумний, тямущий; **2.** інтелігентний; **~ec/o** **1.** розум, тямовитість, кмітливність; **2.** інтелігентність.

***intenc|i** *vt* **1.** намірятися, мати намір, розраховувати; **2.** задумувати, збиратися, замишляти; **~a** навми́сний, умисний, зумисний, нарочитий; **~e** навми́сне, зумисно, зумисне, нарочито; **~o** намір, замір, задум, інтенція; *havi malbonfarajn ~ojn* мати злі наміри; *ne estis mia ~o vin ofendi* я не збирався тебе образити; **~ism/o** *філос.* інтенціональність.

intencionalism/o див. *intencismo*.

***intendant|o** **1.** інтендант; **2.** керуючий, завідувач, економ; **~ej/o** інтендантство, інтендантська служба; **~in/o** керуюча, завідувачка, економка.

***intens|a** інтенсивний, напружений, посилений, сильний; **~a sono** інтенсивний звук; **~a koloro** яскравий [густий] колір; **~a laboro** напружена робота / праця; **~a frosto** посилений мороз; **~a terkulturado** інтенсивне землеробство; **~e** інтенсивно, напружено, посилено; **~o** *фіз.* інтенсивність, напруженість, сила; **~ec/o** інтенсивність, напруженість; **~ig/i** інтенсифікувати, посилювати; **~ig/o** інтенсифікація, посилення; **~igo de persekutoj** посилення переслідувань; **~iĝ/i** підсилюватися, напружуватися, підвищуватися; **~iĝ/o** напруження, посилення, підвищення; **~iĝo de vento** посилення вітру; **~iĝo de pulso** підвищення пульсу.

intensiv/a інтенсивний, напружений (*тільки про що-н., що здійснюється великою затратою сил або засобів*); ~a laboro напружена робота / праця; ~a terkulturado інтенсивне землеробство; ~a kurso інтенсивні курси.

***inter I.** прийм. між, межи, поміж; серед, посеред; ~ la fenestro kaj la pordo між вікном і дверима; li estas la plej juna ~ la konkurantoj він наймолодший серед учасників конкурсу; raso ~ popoloj мир між народами; **II.** самостійно вжив. морфема: ~a проміжний; середній; серединний; ~e серед, посеред; ~aj/o проміжна частина, середина, проміжок, проміжність; *tech.* перебір; dentrada ~aĵo трибовий перебір; **III.** преф. зі знач. прийм., відповідає укр. між-, інтер-, взаємо- та ін.: ~linio проміжок між рядками, інтервал; ~akto антракт, перерва між діями; ~nacia міжнародний, інтернаціональний; ~helpri взаємодопомогати.

inter/ag||i *vn* взаємодіяти; ~o, ~ad/o взаємодія; ~a інтерактивний.

inter/aks/a міжосьовий; ~ distanco *transp.* віддаль між осями, міжосьова віддаль, база (*автомобіля, трактора і т. п.*).

inter/akt/o *teatr.* антракт.

inter/akuz/i *vt.* ~ sin звинувачувати один одного, обмінюватися звинуваченнями, висувати взаємні звинувачення (= akuzi unu la alian).

inter/al/don/i *vt* уставляти.

inter/ali/e (по)між іншим, до речі; у тому числі.

inter/amik/iĝ/i подружитися (один з одним).

inter/bat||i **1.** *vt* рідко бити один об одний, співударяти; **2.** *vn* бити один одного, битися (*один з одним, = bati unu la alian, batiĝi, sin bati*); ~iĝ/i *див.* ~i 2; ~iĝo бійка (= batiĝo).

inter/batal/i *vn* боротися [битися, воювати] між собою, боротися [битися, воювати] один з одним.

inter/brov/o *anat.* надперенісся (= glabelo).

inter/civit/an/a: ~ milito громадянська війна.

interdental/o *фон.* міжзубний / інтердендентальний приголосний (звук).

inter/de/pend||i *vn* залежати один від одного, бути взаємозалежними; ~a взаємозалежний.

interdikt||o *юр., рел.* інтердикт, заборона; ~i *vt* накладати інтердикт, забороняти.

inter/disput/i *vn* сперечатися (один з одним).

inter/edz||ig/i (по)женити, оголосити чоловіком і жінкою; ~iĝ/i *див.* geedziĝi.

***interes||i** *vt* цікавити, інтересувати, викликати інтерес, (*при запереченні ще*) обходити; tio min ne ~as це мені не цікавить (*або не інтересує, не обходить*); **si/n** ~i *див.* ~iĝi; ~a цікавий, інтересний; ~e цікаво, інтересно; ~o інтерес, цікавість, зацікавлення; eksciti vivan ~on викликати живий інтерес; tio estas en viaj ~oj це в твоїх інтересах; presenti penian ~on не становити (собою) жодного інтересу; komuneco de ~oj спільність інтересів; manko de ~o брак інтересу; gardi siajn ~ojn пильнувати свої інтереси; ~eg/a дуже цікавий, надзвичайно цікавий; ~ig/i (*iun pri io*) зацікавити, заінтересувати (*кого-н. чим-н.*); ~iĝ/i цікавитися, інтересуватися, виявляти інтерес; ~iĝ/o зацікавлення; ~it/o зацікавлена особа.

interes/vek/a цікавий, який викликає зацікавлення, інтерес.

inter/etaĝ/o *арх.* антресолі (*низький напівповерх будинку між першим поверхом і бельетажем*).

interez||o *фін.* (позиковий) відсоток, відсоток / процент за користування позиковим капіталом (= rentumo); kun ~o de kvar procentoj під чотири відсотки; kunmetitaj ~oj складні відсотки; vivi de ~oj жити з відсотків; ~a відсотковий, процентний; ~a arbitraĝo

процентний арбітраж; ~а погто процентна ставка; ~а politiko процентна політика, політика в галузі процентних ставок, політика регулювання банківського проценту; ~е: prunti ~е позичати під відсотки.

interfac/o *інформ.* інтерфейс.

inter/faz/o *фізіол.* інтерфаза.

inter/fenestr/o *див.* trumo 1, 2.

interfer||i *vn* *фіз.* інтерферувати (*про хвилі*); ~о інтерференція; ~а: ~аj ondoj інтерференційні хвилі; ~ig/a: ~igaj spreguloj інтерференційні дзеркала; ~ig/i викликати інтерференцію.

inter/fer/aj/o *фіз.* простір між полюсами магніту.

interfer/o/bat/o *фіз.* фаза (*хвилі*).

inter/ferdek/o *мор.* твіндек; безпалубний простір.

inter/ferm/aj/o *тех.* прокладка-заглушка.

interfer/o/metr||o *фіз.* інтерферометр; ~i/o інтерферометрія.

interferon/o *фізіол.* інтерферон.

inter/fianĉ||ig/i заручити, оголосити нареченим і нареченою; ~iĝ||i заручитися; ~о заручини.

inter/fingr||e між пальцями; ~ig/i: ~igi la manojn сплести / схрестити пальці рук, сплести / схрестити руки.

inter/fokus/a: ~ distanco *фіз.* фокусна віддаль.

inter/foli||o закладка (*у книжці*); ~ig/i закласти, помістити [вставити] між листками.

interfon/o *тел.* переговорний пристрій; пристрій внутрішнього зв'язку; домофон.

inter/frap||i *vt* сплескувати (*руками*); цокнути, стукнути (*чарками*); (= kunfrapi); ~i la manojn сплеснути руками; ~iĝ/i стукнутися, зіткнутися; ударитися один об одного; клацати, стукотіти (*про зуби*); (= kunfrapiĝi).

inter/frat||a: ~а milito братовбивча війна; ~iĝ/i (по)брататися; ~iĝ/o братання; trinki je ~iĝo п'яти на брудершафт.

inter/frekvenc/o *radio, тб.* проміжна частота.

inter/frot/iĝ/i тертися один об одного, тертися між собою.

inter/gamb/aj/o частина штанів між ногами; матня.

inter/gast/ig/ant/o *біол.* проміжний [вторинний] хазяїн.

inter/genu/aj/o поділ, пелена.

inter/gent/a міжродовий, міжплемінний.

inter/glaci/a *геол.* міжльодовиковий; ~ ероко міжльодовикова епоха.

inter/help||i *vt* приходити на допомогу; ~i si/n допомагати один одному, взаємно допомагати; ~о взаємодопомога.

inter/hom/a міжлюдський.

inter/indukt||o *фіз.* взаємна індукція; ~anc/o *фіз.* взаємна індуктивність, коефіцієнт взаємоіндукції (= koeficiento de interindukto).

interior/o *жив.* інтер'єр, картина з інтер'єром.

***interjekci/o** *грам.* вигук.

inter/kis||i *vn* (по)цілуватися, (по)цілувати один одного; ~ad/o, ~o/j (взаємне) цілування, (взаємні) поцілунки.

inter/kluz/ej/o *гідр.* б'єф, прохід між шлюзами, канал між шлюзами.

inter/kolon/o *арх.* інтерколумній, проліт між колонами.

interkom/o *див.* interfono.

inter/kompren||i *vt.* ~i sin порозумітися (між собою), досягти взаєморозуміння; (= recíproke kompreni sin, kompreni unu la alian); ~iĝ/i *див.* ~i sin; ~(iĝ)o порозуміння, взаєморозуміння.

inter/komunik||i *vn* спілкуватися; ~a: ~aj ujoj сполучені посудини; ~ig/i установити спілкування між, нала(го)дити сполучення [зв'язок] між; ~iĝ/i з'єднуватися між собою, поєднуватися, сполучатися, мати сполучення [зв'язок] між собою; ~iĝ/o спілкування між собою.

inter/kon/a *рідко, див.* interkonatiĝa.

inter/kon||at/iĝ/i знайомитися (між собою); ~a: ~a vespero вечір знайомств.

inter/konfesi/a міжконфесійний.

inter/konform||ig/i привести до відповідності між собою; ~iĝ/i прийти до відповідності між собою, пристосуватися один до одного, взаємопристосуватися.

inter/konfuz||i *vt* змішувати, перемішувати, (по)плутати, переплутати, сплутати (*між собою, один з одним*); ~iĝ/i змішуватися, перемішуватися, поплутатися, переплутатися, сплутатися.

inter/konsent||i *vn (pri io)* домовитися (між собою), дійти до згоди, досягти згоди; ~o угода, домовленість, взаємна згода; fari ~on укласти угоду; дійти до згоди, досягти взаємної згоди.

inter/konsiliĝ/i *див.* konsiliĝi.

inter/konven||i *vn (kun) tex., inform., med.* бути сумісним із, підходити, відповідати (= kongrui 4); malnova programo ne ~as kun la nova mastrumsistemo стара програма несумісна з новою операційною системою; ~a сумісний; відповідний; ~ec/o сумісність; ~eco de komputilo kun ĝiaj aneksaĵoj сумісність комп'ютера з його забезпеченням; sanga ~eco сумісність крові; ĥista ~eco тканинна сумісність.

inter/krap||e у дужках; ~ig/i брати [взяти, помістити] в дужки.

inter/kroĉ||i *vt* зчепити, причепити один до одного; ~iĝ/i зчепитися, причепитися один до одного.

inter/kruc/iĝ/o **1.** *анат.* перехрестя; **2.** *біол.* перехрест (*хромосом*), кросинговер.

inter/krur||aj/o *розм.* природжіння (= reniso; vagino); ~ig/i брати [узяти] між ноги [коліна], затиснути між ніг, обхопити ногами.

inter/krut/ej/o ущелина.

inter/kultur/a міжкультурний.

inter/kuŝ/i лежати каменем на шляху [дорозі], стояти на дорозі (*бути на заваді, утруднювати*).

interleŭkin/o *біол.* інтерлейкін.

inter/lig||i *vt* взаємозв'язувати, взаємопов'язувати, зв'язувати один з одним; ~o взаємозв'язок; ~ec/o взаємозв'язаність, взаємопов'язаність.

inter/lingv/ist||o інтерлінгвіст, фахівець в галузі інтерлінгвістики; ~ik/o інтерлінгвістика.

inter/lingva/o інтерлінгва (*один із проектів міжнародної мови*).

inter/lingve/o інтерлінгве (*один із проектів міжнародної мови*).

inter/lini||o проміжок, інтервал (*між рядками*); ~e між рядками.

inter/lud/o *муз.* інтерлюдія.

inter/manĝ/et||i *vn* перекусити (*трохи поїсти між двома основними прийомами їжі*); ~o перекуска; підобід; підвечірок.

inter/met||i *vt* укладати, уставляти, помістити, покласти (*між одним і другим предметом*); *перен.* уставити (*слово, фразу*); ~i *sin* устряти, утрудитися; ~aĵ/o прокладка (*проміжний шар*); ~iĝ/i поміститися (*між*).

intermez/o 1. *муз.* інтермецо; 2. *театр.* інтермедія.

inter/miks||i *vt* змішувати (*одне з одним*), перемішувати, переплутувати; ~o 1. змішування, перемішування (*дія того, що змішує*); 2. *радіо* взаємонакладання, накладання один на одного (*близьких за частотою радіостанції*); ~iĝ/i змішатися, перемішатися; ~iĝ/o змішування, перемішування (*дія того, що змішується*).

***intermit||i** *vn* бути переривчастим, періодично перериватися, перемежовуватися, зупинятися, щезати; мати перебої; ~a переривчастий, переміжний, перемежований, переривчастий; ~a febro переміжна пропасниця; ~a laboro випадкова робота; ~a pulso пульс з перебоями; ~e переривчасто, з перервами, із зупинками, з перебоями; ~o перерва, перебої, (при)зупинка; ~ig/i переривати, перемежовувати, (з)робити переривчастим.

inter/mont/o міжгір'я, межигір'я, перевал.

inter/mud/o *біол.* період між линянням.

inter/mur/o стіна між приміщеннями, внутрішня стіна, перегородка.

***intern||a** внутрішній; ~a korto внутрішнє подвір'я; ~a milito громадянська війна; ministrejo pri ~aĵ aferoj міністерство внутрішніх справ; ~a lernanto учень інтернату; ~a ostrompiĝo закритий перелом; (I)~a Mongolio *геогр. н.* Внутрішня Монголія (*автономний регіон у Китаї*); ~e усередині; ~e de io усередині чого-н.; el ~e, de ~e зсередини чого-н.; ~e/n усередину; ~o 1. внутрішність, внутрішній простір, внутрішня частина, внутрішній світ; *прям., перен.* нутро; 2. *мат.* внутрішність, відкрите ядро (= malfermaĵo 2); ~aĵ/o 1. предмет, що знаходиться всередині; внутрішній орган; внутрішня суть; інтер'єр; *прям., перен.* нутро; *перев. pl* нутроці; ~ig/i 1. впровадити, укоренити; ввести всередину, вкласти, закласти (*усередину чого-н.*); вселити; 2. інтернувати; ~igi en konceptejon помістити у концтабір; ~ig/o впровадження, укорінення (*дія того, що впроваджує, укорінює*); введення всередину; ~ig/it/o інтернований (*у знач. ім.*); ~iĝ/i 1. впровадитися, укоренитися; проникнути всередину; вселитися; 2. *перен.* зануритися, заглибитися; ~iĝ/o впровадження, укорінення (*дія того, що впроваджується, укорінюється*); проникнення всередину; ~ul/o вихованець інтернату; інтерн (*лікар, що проходить інтернатуру*); ~ul/ej/o інтернат.

***inter/naci||a** міжнародний, міжнаціональний, інтернаціональний; ~a konferenco міжнародна конференція; ~o інтернаціонал; la Komunista (I)~o *іст.* Комуністичний Інтернаціонал; ~aĵ/o спільна для багатьох народів ррса; реалія міжнародного рівня; *лінгв.* інтернаціоналізм; ~ig/i інтернаціоналізувати; ~iĝ/i інтернаціоналізуватися; ~ism/o інтернаціоналізм; proleta ~ismo пролетарський інтернаціоналізм; ~ist/o інтернаціоналіст; ~ul/o міжнародник (*спортсмен, що виступає на міжнародних змаганнях*).

inter/nod/aĵ/o *бот.* міжвузля.

intern/o/sens/o *див.* viscerosenso.

intern/parti/a внутріпартійний, внутрішньопартійний.

intern/politik/a внутрішньополітичний.

intern/uzin/a внутрізаводський.

interrogativ/o *грам.* питальний займенник або займенниковий прислівник (*в есперанто, = demanda tabelvorto, demanda korelativo*).

inter/okaz/aĵ/o непередбачений випадок, випадковість; непередбачені обставини; подія [випадок] по ходу справи.

inter/ort/a/j які лежать під прямим кутом один до одного, взаємно перпендикулярні.

inter/pac||o перемир'я; **~ig/i** (по)мирити [примирити] (одного з одним), (по)мирити [примирити] (між собою); **~iĝ/i** (по)миритися (один з одним), примиритися (між собою); **~iĝ/o** (взаємне) примирення, примирення один з одним.

inter/paf/ad/o перестрілка.

inter/pariet/ost/o анат. міжтім'яна кістка.

inter/parlament/a міжпарламентський.

inter/parol||i *vn* перемовлятися, розмовляти [говорити, бесідувати] між собою; ***~o** розмова, бесіда; **~ant/o** співрозмовник, співбесідник.

inter/parti/a міжпартійний.

***interpelaci||i** *vn* інтерпелювати, (з)робити запит (у парламенті); **~o** інтерпеляція, депутатський запит, запит до уряду (у парламенті); *la opozicio faris detalan skriban ~on* опозиція зробила детальну письмову інтерпеляцію (або детальний письмовий запит); **~int/o** інтерпелюєнт.

inter/penetr||i *vn* взаємопроникати; **~o, ~ad/o** взаємопроникання.

inter/planed/a міжпланетний.

inter/plekt/i *vt* сплїтати один з одним, переплїтати між собою.

interpol||i *vt* **1. лїт.** інтерполювати, вставляти в текст; **2. мат.** інтерполювати; **~o, ~ad/o** інтерполювання, інтерполяція; **~aĵ/o** вставка.

inter/polus/a міжполюсний; **~ tensio el.** напруга між полюсами.

inter/popol/a міжнародний.

interpozitiv/o *лінгв.* прислівник, утворений повторюванням іменників з прийменником (*ни-д, paŝo post paŝo* крок за кроком).

inter/prem||i *vt* притискати один до одного; **~(ad)/o** тиснява, давка (у переповненому транспорті і т. п.).

***interpret||i** *vt* **1.** інтерпретувати, розкривати зміст, витлумачувати, тлумачити, пояснювати; **2.** перекладати (усно), бути за товмача; *заст.* тлумачити; **~o, ~ad/o** **1.** інтерпретація, розкриття змісту, витлумачення, пояснення; **2.** переклад; **~ant/o, ~ist/o** **1.** інтерпретатор, тлумач; **2.** перекладач, *іст.* драгоман; **~il/o** *інформ.* інтерпретатор.

inter/proksim||ig/i зблизити одного з одним, наблизити один до одного; **~ig/o** зближення [наближення] один до одного (дія того, хто зближує); **~iĝ/i** зблизитися один з одним, зблизитися між собою наблизитися один до одного; **~iĝ/o** зближення [наближення] один до одного (дія того, хто зближується).

***interpunkci/o** пунктуація, розділові знаки; **~a:** *~a signo* знак пунктуації, розділовий знак; **~i** *vt* відокремлювати розділовими знаками, розставляти розділові знаки.

inter/puŝ/iĝ||i зштовхнутися [стикнутися] один з одним, зштовхнутися [стикнутися] між собою; **~o** зіткнення.

inter/ras/a міжрасовий.

inter/reg/ad/o міжцарів'я.

inter/reg/ist/ar/a міжрядовий.

inter/regn/a міждержавний.

inter/reĝ/ad/o *іст.* міжцарів'я.

inter/rel/o зал. з'єднувальна рейка (у стрілковому переводі).

inter/religi/a міжрелігійний; релігійний (*який існує, відбувається між різними релігіями*);
~j militoj релігійні війни.

inter/renkont/i *vn div.* renkontiĝi.

inter/ret||o *inodi taj;* *інформ.* інтернет; ~a інтернетівський; ~a taglibro *div.* blogo; ~an/o користувач інтернету (= interret-uzanto); ~ej/o **1.** інтернет-кафе (= retumejo, interret-kafejo); **2.** сайт (= retejo, ТТТ-ejo, retpaĝaro).

inter/rigard/i *vn* переглянутися; подивитися один на одного [другого].

inter/rilat||i *vn* ставитися один до одного; співвідноситися; ~o взаємовідношення, взаємозв'язок; взаємовідносини, взаємини.

inter/rip||a міжреберний; ~aj/o *кул.* міжреберна вирізка, міжреберне м'ясо (= girviando).

inter/romp||i *vt* перервати; перебити (*кого-н.*); ~o перерва; *інформ.* переривання; ~il/o *ел.* переривач, розмикач.

inter/salut/i *vt:* ~ sin вітатися [здоровкатися] один з одним, вітати один одного, обмінятися вітаннями (= saluti unu la alian).

inter/sekc||i *vt:* ~i sin *mat.* перетинатися; ~o перетин.

inter/sekv||i: ~i sin іти послідовно один за одним; послідовно змінювати один одного (= sekvi unu la alian); ~ad/o послідовне проходження, послідовна зміна.

inter/sezon||o міжсезоння; ~a міжсезонний, демісезонний.

inter/spac||o проміжок, інтервал (*у просторі*), дистанція; зазор; ~ig/i розміщувати з проміжками, розрядити; *друк.* набирати врозбивку / врозрядку; ~ig/o розділення, відділення (*проміжками*); *друк.* розрядка.

inter/spurt/o *спорт.* ривок на дистанції.

inter/stel/a *астр.* міжзоряний; ~o ро́во космічний пил; ~o puĉo хмара космічного пилу.

interstic||o *анат.* інтерстиція, проміжок; ~a інтерстеційний, проміжний.

inter/ŝanĝ||i *vt* обмінювати, обмінюватися, робити [здійснювати] обмін; (по)мінятися один з одним; поміняти, проміняти, замінити; ~i ion kun iu (по)мінятися чим-н. з ким-н.; ~i salutojn обмінятися вітаннями; ~i ŝevalon kontraŭ (*або je, або por*) bovino обмінити [замінити] коня на корову; ~a обмінний; ~e в обмін на, натомість, замість того; ~o обмін; ~o de ĝentilaĵoj обмін люб'язностями; ~ebl/a взаємозамінний; ~ebl/ec/o взаємозамінність.

inter/ŝanĝ/valor/o *ек.* мінова вартість.

inter/ŝtat/a міждержавний.

inter/ŝtup/o проміжний ступінь [щабель].

inter/tajd/a: ~a zono ділянка берега, що затоплюється під час припливу й виступає під час відпливу.

inter/tavol/o проміжний шар; прошарок.

inter/temp||o проміжок, інтервал (*у часі*); ~e поміж тим; поміж ділом, між іншим; тим часом.

inter/trakt||i *vn* вести (між собою) переговори; ~o, ~ad/o переговори, ведення переговорів.

inter/trans/met/i *vt* поміняти місцями.

intertrig/o *мед.* інтертриго, запалення шкіри при випріванні.

inter/tropik/a тропічний (*який стосується всієї смуги між субтропіками обох півкуль*); ~a zono тропічний пояс (*вся смуга між субтропіками обох півкуль*); ~o klimato тропічний клімат.

inter/tuŝ/iĝ||i торкатися один одного, стикатися; ~o стикання, зіткнення.

interruptor/o ел. переривач, розмикач.

inter/urb/a міжміський.

intervallo інтервал (*тж мат., муз.*); проміжок; *fermita* ~o відрізок.

inter/ven||i *vn* **1.** втручатися, умішуватися, устрявати (*як посередник або третя особа*); виступати посередником; вторгтися, інтервенувати; **2.** статися, проходити (*у певний проміжок часу*); ~o **1.** втручання, умішування, устрявання; вторгнення, інтервенція; **2.** випадок, подія (*у певний проміжок часу*); ~ant/o, ~int/o особа, що втрутилася [вмішалася], третя особа; інтервент; ~ism/o ек. втручання держави в економіку.

inter/vertebr/a анат. міжхребцевий.

inter/vid/iĝ||i побачитися, зустрітися; ~o побачення, зустріч.

inter/vizit/i: ~ sin відвідувати один одного.

***intervju||o** інтерв'ю; *doni* ~on al iu дати інтерв'ю кому-н.; ~i *vt* інтерв'ювати, брати інтерв'ю; ~ist/o інтерв'юєр.

inter/volv||i *vt* обгорнути [обмотати, обвити, обвинути] один навколо другого); переплести, переплутати, сплести, сплутати; ~iĝ/i обгорнутися [обмотатися, обвитися, обвинутися] один навколо другого); переплестися, переплутатися, сплестися, сплутатися.

***intest||o** кишка; *la dika* ~o товста кишка; *la maldika* ~o тонка кишка; ~a кишковий; ~ar/o кишечник; ~it/o *див.* enterito.

intest/inflam/o *див.* enterito.

intest/o/bru/o *див.* borborigmo.

intest/o/gas/o/j кишкові гази.

intest/o/dolor/o *див.* enteralgio.

intifad/o інтифада (*арабський бойовий рух, спрямований на захоплення Палестини*).

***intim||a** інтимний, близький, задушевний; *la* ~a vivo інтимне життя; ~a amiko задушевний друг; ~a gondo вузьке коло; ~e інтимно, близько, задушевно; ~aĵ/o інтимна справа; ~aĵ/o/j інтим, інтимні стосунки; ~ec/o інтимність, близькість, задушевність; сердечність; ~ism/o школа у живописі і поезії, що висвітлювала інтимні сторони життя; ~ist/o поет, що пише на інтимні теми; художник, що малює на інтимні теми; ~ul/o задушевний друг / приятель; ~ul/in/o інтимна подруга / приятелька; інтимна знайома; задушевна подруга / приятелька.

intoks||i *vt* отруювати (організм токсичними речовинами); ~o інтоксикація.

intonaci||o інтонація; ~a інтонаційний.

intra- *преф.* внутрі- : ~vejna внутрівенний; ~muskola внутрім'язовий.

intra/derm||a внутрішкірний (= enderma); ~o внутрішкірно.

intrados/o **1.** арх. внутрішня поверхня склепіння; **2.** ав. нижня поверхня крила.

intra/muskol||a внутрім'язовий (= enmuskola); ~e внутрім'язово.

intransitiv/a *рідко, див.* netransitiva.

intra/ret/o *інформ.* інтранет.

intra/vejn||a внутрівенний (= envejna); ~e внутрівенно.

***intrig||i** *vn, vt* інтригувати, плести інтриги; ~o інтрига (*приховані зловмисні дії; основна зав'язка літературного твору; любовний зв'язок*); ~ad/o інтригування, інтриганство; ~ant/o інтриган (*той, що плете інтригу*); ~em/a схильний до інтриг; ~em/o схильність до інтриг; ~ul/o інтриган (*схильний до інтриг*).

intrinsek/a властивий, притаманний, питомий.

introdukci/o сумн., муз. інтродукція.

introit/o церк. вхідна молитва (молитва перед початком меси, літургії, здійснювана священнослужителем).

intron/o фізіол. інтрон.

intrors/a бот. інтрорзний, спрямований до осі рослини.

introspekt||o інтроспекція, самопостереження, самоаналіз; **~a** інтроспективний.

introvertit||a псих. інтровертний, замкнутий; **~o** інтроверт; **~ec/o** інтровертність.

intu/o філос. інтуїція (безпосереднє осягнення, збагнення істини).

intuici||o інтуїція, передчуття, чуття; **~a** інтуїтивний; **~e** інтуїтивно; **~i** *vt* інтуїтивно відчутти, інтуїтивно зрозуміти.

intuitiv/a див. *intuicia*.

intumesk/a мед. набряклий, здутий, припухлий (про орган, тканину).

inuit/o інуїт (самоназва ескімосів).

inul||o бот. оман, дивосил [*Inula*]; *brita* **~o** оман британський [*I. britannica*]; *greka* **~o** оман високий [*I. helenium*]; **~in/o** біохім. інулін.

***inund||i** *vt* затопляти, заливати, наводняти; *перен.* заповонити; **~i** *la merkaton per malmultekosta viando* завалити ринок дешевим м'ясом; **~a** паводковий; **~o** повінь, повідь, паводок (= *superakvo*); **~eg/o** див. *diluvo*.

***invad||i** *vt* вторгнутися (у чужу країну); заповонити (яку-н. територію); ввалитися (у приміщення юрбою, великою групою); **~o** вторгнення, нашествя, навала, набіг; **~ant/o**, **~int/o** загарбник, інтервент; **~ant/ar/o** армія, орда, загарбницька зграя.

***invalid||o** інвалід; *laborista* **~o** інвалід праці; *militista* **~o** інвалід війни; **~a** інвалідний; **~ec/o** інвалідність; **~ej/o** сумн. будинок інвалідів.

invar/o хім. інвар (сплав заліза з нікелем).

invariant/o мат., лінгв. інваріант.

invariant/o/korp/o мат. поле інваріантів.

invenci/o знаходження (частина риторики).

***invent||i** *vt* винаходити; **~o** винайдення, винахід (дія); **~o** *de presado* винайдення друкування; **~ad/o** винахідництво; **~aj/o** винахід (те, що винайдене); *patento pri* **~ajo** патент на винахід; **~em/a** винахідливий; **~em/o** винахідливість; **~int/o** винахідник (якогось конкретного винаходу); **~into** *de presado* винахідник друкування; **~ist/o** винахідник (професійний); *li estas fama ~isto* він – відомий винахідник.

inventar||o інвентар, інвентарний опис, інвентарний перелік, інвентарний реєстр; **~i** *vt* інвентаризувати; **~ad/o** інвентаризація.

***invers||a** зворотний, протилежний; *мат.* обернений; **~a** *direkto* зворотний напрям(ок); **~a** *funkcio* *мат.* обернена функція; **~a** *rilato* *мат.* обернене відношення; **~e** зворотно, протилежно; **~e/n** навиворіт; **~o** **1.** що-н. зворотнє, протилежнє; **2.** *мат.* обернене число; **3.** виворіт, спід, зворотний бік, зворотна сторона (= *reverso*); **~ig/i** інвертувати, (з)робити зворотним; перевернути на другий бік; вивернути; направити [спрямувати] у протилежний бік; направити [спрямувати] назад; змінити напрям (*струму і т. п.*); **~ig/o** вивертання; спрямування у протилежний бік; змінення напрямку; інверсія; **~ig/eb||a** перекидний; **~igeb||a** *vorto* *літ.* паліндром; **~ig/il||o** *ел.* перемикач (напряму струму); **~igilo** *de igo* *тех.* перемикач ходу; **~ig/i** (з)робитися зворотним; перевернутися на другий бік; направитися у протилежний бік; направитися назад.

inversi||o **1.** *грам., літ.* інверсія, зворотний порядок слів; **2.** *мат., метео* інверсія; **~i** *vt* піддавати інверсії, інверсувати, змінювати порядок слів.

invers/ir/i *vn* іти у зворотному [протилежному] напрямку; іхати у зворотному [протилежному] напрямку; ~ lay гівего *vn* іти вздовж ріки проти течії.

invert||i *vt* **1.** хім. інвертувати (цукор); **2.** муз. обертати (інтервал, акорд); ~iĝ/i інвертуватися; ~az/o хім. інвертаза, сахараза (син. sakarazo); ~it/o *заст.*, *нрк.*, *див.* samseksemulo.

invert/suker/o хім. інвертований [розщеплений] цукор.

invest||i *vt* **1.** дарувати (звання, титул); призначити на посаду (офіційно, урочисто), наділити правами, повноваженнями, владою; покласти обов'язки; **2.** фін. інвестувати, вкладати гроші [капітал]; ~a інвестиційний; ~a kompanio інвестиційна компанія; ~a kredito інвестиційний кредит; ~a politiko інвестиційна політика; ~o, ~ad/o **1.** призначення на посаду; наділення правами, повноваженнями, владою; **2.** інвестиція, інвестування, вкладення грошей [капіталу]; ~aĵ/o/j інвестиції, капіталовкладення; ~ant/o інвестор, інвеститор.

investitur/o іст. інвеститура (введення у володіння феодалом; введення у духовний сан).

***invit||i** *vt* запрошувати, (за)кликати; ~i iun al sia hejmo kiel gaston запросити когось до себе в гості; ~i al danco запросити до танцю [в танець]; ~a запрошувальний; ~o запрошення; fari ~on зробити запрошення; akcepti ~on прийняти запрошення; ~it/o запрошений (у знач. ім.), кликаний гість.

invit/kart/o запрошення (письмове).

invit/kroĉ/i *vt* розм. підчипити, закликати (клієнта).

invit/kun/ven/o прийом; зустріч.

invok/i *vt* юр. посилатися на, наводити як виправдання.

involuci||o мат. інволюція; ~a інволюційний.

involukr/o бот. обгортка, оболонка, покрив із приквітків.

Io міф. Іо (аргоська царівна, яку Зевс перетворив у білосніжну телицю).

***iom** трохи, деяка кількість; якоюсь мірою; ~ da rano трохи хліба; ~ da tempo якийсь час; ~ post ~ помалу, потрохи; ~ pli ol kilogramo трохи більше за кілограм; ~ ajn скільки б то не було; скільки завгодно; ~a деякий (про кількість); ~o деяка кількість, певна кількість; ~et/e небагато, трошки, ледь-ледь; atendu ankoraŭ ~ete почекайт(те) ще трошки; ~et/o крапелька, маленька кількість.

iom-post-iom||a поступовий; ~e *див.* iom post iom.

ion/o *нрк.*, *див.* jono.

Ion||o Іона, Йона (ім'я, між іншим легендарного родоначальника іонійців; у широкому знач. – іонієць); ~i/o іст. Іонія (азійська частина Егейського моря); (i)~i/a іонічний; (I)~ia Маго геогр. н. Іонічне море; (i)~i/an/o іонієць (представник стародавньої народності).

ioni/o хім., *заст.* іоній (ізотоп торію).

ionik/a арх. іонічний.

Iova/o геогр. н. Айова (штат США).

ip/o ент. короїд [Ips].

ipek/o, ipekakuan/o **1.** бот. іпекакуана, блювотний корінь [Psychotria ipecacuanha]; blanka ~ білий блювотний корінь [Hybanthus calceolaria]; **2.** фарм. іпекакуана, блювотний корінь.

iperit||o хім. іприт, гірчичний газ (= mustarda gaso); ~i *vt* атакувати іпритом; отруїти іпритом.

ipome/o бот. іпомея, кручені паничі [Ipomoea].

***ipsilon/o** ігрек, іпсилон (назва латинської букви Y, y, = i грека).

***ir||i** *vn* у різн. знач. іти; іхати, рухатися, пересуватися (на тварині або за допомогою транспортного засобу); ~i al la kuracisto іти до лікаря; la afero ~as bone справа йде [посувається] добре; ~i en la liton іти до ліжка, лягати спати; la trajno ~as rapide поїзд йде рухається швидко; ~i al la kongreso per aŭto іхати на конгрес автомобілем; ~u kun Dio! іди [йдіть] з Богом!; ~o хід; розм. ходка; ~o de piŝto хід поршня, такт; ~o de la ŝakpecoj ходи шахових фігур; ~o de la pensoj хід думок; ***~ad/i** *vn* ходити; походжати; ~adi ofte en teatro ходити часто до театру; ~adi al la celo іти безустанно до мети; **~ad/o** ходіння, ходьба; хода; unu horo da ~ado година ходьби; ~ado sur maro ходіння по морю; la ~ado de aferoj хід [перебіг справ]; la ~ado de la motoro хід мотора; gracia, leĝera ~ado граціозна, легка хода; **~ant/ar/o** група [колонна, натовп] людей, що йдуть; **~ebl/a** прохідний; **~ig/i** змусити йти [піти, ходити, рухатися]; привести в рух; (по)вести; **~ig/il/o** ходунки (= paŝlernilo); ***~il/o/j** диби, ходулі (= irbastonoj, irstangoj, stilzoj 1).

***Irak||o** геогр. н., кр. Ірак; **(i)~a** іракський; **(i)~an/o** іракець; **(i)~an/in/o** жителька Іраку, іракська жінка.

***Iran||o** геогр. н., кр. Іран; **(i)~a** іранський; **(i)~an/o** іранець; **(i)~an/in/o** іранка.

Iravad/o геогр. н., р. Іраваді (М'янма).

ir/baston/o/j див. iriloj, stilzoj 1. .

iredent||a політ. незлучений, роз'єднаний, неприєднаний, який прагне злуки з основною національною територією (про територію, провінцію); **~ism/o** політ. іредентизм; політ. **~ist/o** іредентист.

Iren/o Ірина, Ірена, Ірен (жін. ім'я).

Irene/o Іриней (чол. ім'я).

Irian/o геогр. н. Іріан (індонезійська назва о-ва Нова Гвінея).

***irid||o** бот. півники, ірис [Iris]; **~ac/o/j** півникові [родина Iridaceae]; **~al/o/j** півникоцвіті [порядок Iridales].

iridi/o хім. Іридій (елемент), іридій (проста речовина).

irigaci||o іригація, обводнення, зрошення; **~a** іригаційний, зрошувальний; **~i** *vt* обводнювати, зрошувати; **~ist/o** іригатор (фахівець).

irigator/o мед. іригатор (прилад для промивання або зрошення порожнин і каналів тіла людини); клізма, клістир (= klisterilo).

***iris||o** райдужка, райдужна оболонка ока; **~it/o** мед. ірит, запалення райдужної оболонки ока; **~olog/i/o** мед. іридологія (діагностика захворювань і стану організму за райдужною оболонкою ока).

Iris/o міф. Іріда (богиня веселки у давньогрецькій міфології, вісниця богів).

iris/ektomi/o хір. іридектомія, вирізання частини райдужної оболонки.

iris/koroid/it/o мед. запалення райдужної та судинної оболонок ока.

iris/o/tomi/o хір. іридотомія, розтин райдужної оболонки.

irit||i 1. дратувати, роздратовувати, роздражнювати, дражнити; 2. мед. подразнювати (шкіру, орган); **~o** мед., псих., фізіол. збудження.

iriz||i *vt* розцвічувати (всіма) кольорами веселки; **~o** переливання кольорами веселки, іризація; **~a** райдужний, веселковий, переливчастий.

irk/o розм. (аббревіатура від internacia respondkuponо) міжнародний відповідний купон.

ir/kapabl||a здатний іти, здатний ходити, розм. ходячий; **~o** здатність іти, здатність ходити.

ir/komisi/o доручення (сходити куди-н., купити що-н.); plenumi ~jn виконувати доручення.

Irkutsk/o *геогр. н., м.* Іркутськ (*Росія*).

***Irland||o** *геогр. н., о-в, кр.* Ірландія; *Norda* ~о Північна Ірландія; **(i)~a** ірландський; **(i)~e** по-ірландському, по-ірландськи; **(i)~an/o** ірландець; **(i)~an/in/o** ірландка.

Irma Ірма (*жін. ім'я*).

ir/manier/o *хода*.

ir/mezur/il/o одометр (= (h)odometro).

irokez||o *етн.* ірокез; ~а ірокезький; ; ~е по-ірокезькому, по-ірокезьки; ~in/o ірокезка.

***ironi||o** іронія; *la ~o de la sorto* іронія долі; *sokrata ~o* сократівська іронія; ~а іронічний; ~е іронічно, з іронією; ~i *vt* іронізувати; ~aĵ/o іронічні слова, іронічний вислів.

ir/o-re/ir/o: *bileto por ~* квиток туди і назад, квиток у два кінці; ~ *de piŝto* два ходи поршня, два такти, рух поршня туди і назад, зворотньо-поступальний рух поршня.

ir/pov/a *див.* irkarabla.

ir/stang/o/j *див.* iriloj, stilzoj 1.

Irtiŝ/o *геогр. н., р.* Іртиш (*Росія*).

*-is 1. *закінчення минулого часу дієслова: mi sid~ я сидів, mi leg~ я читав; 2. самотійна морфема, що вжив. інколи в поезії замість estis.*

Isaak/o *бібл.* Ісаак.

Isaĥar/o *бібл.* Іссахар.

is-as-os-mod/o (*тільки в есперанто*) *див.* indikativo.

isat/o *див.* izatido.

isatis/o *див.* izatiso.

Isaŭri/o *іст.* Ісаврія (*в античні часи: область у Малій Азії*).

Iskariot/o *див.* Judaso Iskarioto.

iskemi/o *мед.* ішемія.

iski||o *анат.* сіднична кістка; ~а сідничий; ~a nervo *див.* iskiato.

iskiat||o *анат.* сідничний нерв; ~**algi/o** *мед.* ішіас, невралгія сідничного нерва (= iskiata neŭralgio).

Islam||o *рел.* іслам, мусульманство, магометанство; **(i)~a** ісламський, мусульманський; **(i)~an/o** прихильник ісламу, мусульманин, магометанин; **(i)~(an)/ig/i** ісламізувати, навертати у мусульманство; **(i)~an/in/o** мусульманка; **(i)~ism/o** 1. *нрк., див.* ~o; 2. *політ.* ісламізм; **(i)~ist/o** *політ.* ісламіст.

Islamabad/o *геогр. н., м.* Ісламабад (*столиця Пакистану*).

***Island||o** *геогр. н., о-в, кр.* Ісландія; **(i)~a** ісландський; **(i)~an/o** ісландець; **(i)~an/in/o** ісландка.

*-ism- I. *суф., що позначає: 1. громадський рух, доктрину, систему, науковий чи філософський напрямок: kristan~o християнство; котин~o комунізм; darvin~o дарвінізм; 2. особливості мови: german~o германізм; latin~o латинізм; 3. пристрасть до чого-н.: alkohol~o алкоголізм; morfin~o морфінізм; II. самотійно вжив. морфема, часто з ірон. знач.: ~o доктрина, система, ізм.*

Ismail||o Ісмаїл, Ізмаїл (*чол. ім'я*); **(i)~an/o** *рел.* ісмаїліт.

Ismena міф. Ісмена (*дочка Едіна, сестра Антігони*).

isolep/o *див.* izolepido.

***Israel**||о геогр. н., кр. Ізраїль (= Izraelio); **(i)~a** ізраїльський; **(i)~an/o** ізраїльтянин (житель сучасної держави Ізраїль); **(i)~an/in/o** ізраїльтянка (жителька сучасної держави Ізраїль).

Irafil/o рел. Ісрафіл (в ісламській міфології ангел, вісник страшного суду).

Is(s)/o іст. Ісса (ст. місто в Малій Азії).

***-ist-** суф., що позначає: **1.** особу певної професії: *telegraf~o* телеграфіст; *instru~o* учитель; **2.** особу, що є прихильником громадського руху, наукового чи філософського напрямку: *marks~o* марксист; *esperant~o* есперантист. Прим. може вживатися як самостійна морфема: **~o** представник професії, руху, напрямку, доктрини.

Istanbul/o геогр. н., м. Стамбул (Туреччина).

is-temp/o грам. минулий час (= preterito).

***istm/o** **1.** геогр. перешийок (= terkolo); **2.** анат. перешийок; ~ de la tiroida glando перешийок щитовидної залози.

Istri/o геогр. н., п-ів Істрія (Хорватія, Словенія, Італія).

Išmael/o бібл. Ізмаїл.

Ištar міф. Іштар (в акадській міфології центральне жіноче божество, що відповідає шумерській Інанні).

I*-it- суф. пасивного дієприкметника або дієприслівника минулого часу: *neatend~a* нежданий; *neatend~e* неждано.

II -it- спец. суф., що позначає хворобу запального характеру: *bronk~o* бронхіт; *apendic~o* апендицит.

III -it- хім. суф. для позначення назв кислот, що містять кисень, та їх солей: *klor~o* хлорит.

Itak/o геогр. н., о-в Ітака (Іонічне море, Греція).

***ital**||о італієць; **~a** італійський; *la ~a* *lingvo* італійська мова; **~e** по-італійському, по-італійськи; **(I)~i/o** геогр. н., кр. Італія; **~ig/i** італізувати; перекласти на італійську мову, перекласти італійською мовою; **~in/o** італійка; **~ism/o** лінгв. італізм; **(I)~uj/o** див. (I)~іо.

iteraci||о **1.** мат. ітерація; інформ. цикл; *ingita ~o* вкладений цикл; **2.** літ. риторичне повторення, повтор; **~i** vt мат., інформ. ітерувати; **~er/o** мат. крок ітерації; **~il/o** інформ. ітератор.

iteraci/nombr/il/o інформ. лічильник циклу.

iterativ||о грам. ітератив, ітеративний вид (дієслова) (= ripetita aspekto); **~a** ітеративний, повторний.

iterbi/o хім. Ітербій (елемент), ітербій (проста речовина).

itiner/o **1.** маршрут; **2.** зал. маршрут руху; мор., ав. курс, рейс; *enstacia ~o* зал. станційна колія; *manovra ~o* зал. маневрова колія.

-itol- хім. -ітол (суф., що вказує на поліалкоголь, який можна перетворити на моносахарид: *pent~o* пентитол; *heks~o* гекситол).

itri/o хім. Ітрій (елемент), ітрій (проста речовина).

***iu** **1.** хтось, хто-небудь, дехто (про одну особу); ~ ajn хто завгодно, хто б то не був; будь-хто, хоч хто, хто хоче; ~j хтось, хто-небудь, дехто (про кілька осіб); деякі; ~j asertas, ke... деякі твердять, що..; **2.** якийсь; ~j якісь; деякі; ~j homoj asertas, ke... деякі леди твердять, що..; ~ ajn який би то [там] не був, хоч [хай] який буде; який завгодно, будь-який, абиякий.

iu/foj/e інколи, іноді, деколи; зрідка, бувало.

iu/grad/e деякою мірою, у якійсь [деякій] мірі.

iu/lok/e у деяких місцях, у якомусь місці, в одному місці, десь.

iu/senc/e у деякому розумінні.

iu/temp/e часом, інколи, деколи, колись, іноді, порою.

-iv- спец. суф. зі знач. „здатний, спроможний”: *produkt~a* здатний виробляти; *produktivnii*; *rag~a* платоспроможний.

Iv/o Іво (чол. ім'я).

Ivan/o Іван (чол. ім'я).

ivanofrankivsk||a івано-франківський; **~an/o** іванофранківець, мешканець / житель Івано-Франківська.

Ivano-Frankivsk/o^{EU} геогр. н., м. Івано-Франківськ (Україна).

Ivanov/o геогр. н., м. Іваново (Росія)

Ivona Івона (жін. ім'я).

-iz- спец. суф. зі знач. „постачати, покривати, додавати”: *or~i* покривати золотом; *elektr~i* електризувати.

Izabela Ізабелла, Ізабель (жін. ім'я, син. Elizabeto).

izabel/saksikol/o орн. кам'янка-танцюристка, кам'янка попеляста [*Oenanthe isabellina*].

izatid/o бот. вайда [*Isatis*]; *tinktura* ~ вайда фарбувальна, синильник, синячник [*I. tinctoria*] (= *vajdo* 1).

izatin/o хім. ізатин.

izatis/o зоол. голубий песець (= *arkta vulpo*).

Izebel бібл. Єзавель.

Izengrin/o літ. Ізенгрин (ім'я вовка у „Романі про Ренарда”).

izentrop||a фіз. ізоентропійний; *~a* proceso ізоентропійний процес, зворотний діабатичний процес; *~o* ізоентропія.

Izer/o геогр. Ізер (назва двох річок: 1. річки, що впадає в Північне море (Франція, Бельгія); 2. притоки Рони (Франція)).

Izidor||o Ісидор, Ісидоро, Сидір (чол. ім'я); **~a** Ісидора (жін. ім'я).

Izis/o міф. Ісіда, Ізіда (єгипетська богиня).

Izmir/o геогр. н., іст., м. Ізмір (колишня назва Смирни).

izo- хім. ізо- (преф., що вказує на ізомерну форму: *~baro* ізобара; *~butano* ізобутан).

izobar/o 1. метео ізобара; 2. фіз., хім. ізобар.

izobat/o геод. ізобата.

izobutan/o хім. ізобутан.

izocel/a мат. рівнобедрений, симетричний (про трикутник, син. *simetria*); симетричний (про трапецію); *~ triangulo* рівнобедрений трикутник.

izodimorf/a мін., хім. ізодиморфний.

izodinam/o геод., метео, фіз. ізодинама.

izoelektr/a хім. ізоелектричний; *~ punkto* ізоелектрична точка.

izoet||o бот. молодильник [*Isoëtes*]; **~ac/o/j** молодильникові [родина *Isoëtaceae*].

izogami/o біол. ізогамія.

izogeoterm/o метео ізогеотерма.

izoglos/o *лінгв.* ізоглоса.

izogon/o *геод.* ізогона.

izohel/o *метео* ізогелія.

izohiet/o *метео* ізогієта.

izohips/o *геод.* ізогіпса.

izoklin/o *геод.* ізокліна.

Izokrat/o Ісократ (*ім'я, м. ін. відомого грецького оратора*).

izokromat/a *фіз., фото* ізохроматичний, однаковоколірний.

izokron||a *фіз.* ізохронний; **~ec/o** ізохронність.

***izol||i** *vt у рiзн. знач.* ізольовати, відокремлювати; відособляти; **~a** ізоляційний; **~e** ізольовано, в ізоляції, відособлено, відокремлено, окремо, осібно; відрубно; **~ad/o** ізольовання, ізоляція; відособлення, відокремлення; **~aj/o** ізоляція, ізолятор (*матеріал*); **~ec/o** ізольованість, ізоляція (*стан ізольованого*); відособленість, відокремленість; відрубність; **~ej/o** місце усамітнення; ізолятор (*приміщення*); **~ig/i** ізольоватися; відособитися; усамітнитися; **~ig/o** ізоляція (*стан того, що ізольовався*); **~il/o** ізолятор (*пристрій*); ***~it/a** ізольований, відособлений, відокремлений; відрубний; **~it/ec/o** *див. ~eco*; **~ism/o** *політ.* ізоляціонізм; **~ist/o** *політ.* ізоляціоніст.

izol/bend/o ізоляційна стрічка.

izol/cen/o *ел.* ланцюг підвісних ізоляторів, ізоляторний ланцюг.

izol/difekt/o *ел.* пробій ізоляції, пошкодження ізоляції.

Izold/o Ізольда (*жін. ім'я*).

izol/indik/ator/o *див. izolometro*.

izolepid/o *бот.* куга [*Isolepis*].

izoleucin/o *хім.* ізолейцин.

izol/material/o *ел.* ізоляційний матеріал.

izol/o/metr/o вимірювач опору ізоляції.

izol/rezist/anc/o *ел.* опір ізоляції.

izol/ruband/o ізоляційна стрічка.

izol/silici/at/o *хім.* силікат з ізольованими тетраедрами.

izol/substanc/o *ел., тех.* ізоляційна маса, заливальна маса, компаунд.

izol/trans/form/il/o *ел.* розділювальний трансформатор.

izomer||o *хім.* ізомер; **~a** ізомерний; **~ec/o** ізомерність; **~i/o**, **~ism/o** ізомерія.

izometr||a *мат.* ізометричний; **~o** ізометричність; **~i/a** ізометричний; **~i/o** ізометрія.

izomorf||a *спец.* ізоморфний, подібний за формою; **~ec/o** ізоморфність; **~i/o**, **~ism/o** ізоморфізм.

izonim/o *спец.* ізонім, однакова назва (*культурних сортів*).

izoplet/o *мат., фіз.* ізоплета.

izopod/o/j *зоол.* рівноногі (ракоподібні) [*ряд Isopoda*].

izopren||o *хім.* ізопрен; **~oid/o** ізопреноїд.

izopropil/o *хім.* ізопропіл.

izopril/benzen/o *хім.* ізопропілбензен.

izopter/o/j *ент.* термітоподібні [*ряд Isoptera*].

izosism/o ізосейста (одна з ізоліній, що характеризують інтенсивність землетрусів).

izospin/o фіз. ізоспін.

izostaz/o геол. ізоґазіа.

izoterm||o метео, фіз. ізотерма; ~а ізотермічний.

izotio/cian/at/o хім. ізотіоціанат.

izoton||a фіз. ізотонічний; ~ес/o ізотонія.

izotop/o хім. ізотоп.

izotrop||a фіз. ізотропний; ~ес/o ізотропність; ~і/o, ~ism/o ізотропіа.

***Izrael||o** 1. бібл. Ізраїль (друге ім'я Якова); 2. бібл. ізраїльський народ; 3. бібл., іст. Ізраїль, Ізраїльське царство; (i)~а ізраїльський; ~і/o див. Israelo; *(i)~id/o/j сини Ізраїля, ізраїльтяни.

Ј

*j 13-а буква есперантського алфавіту; *~о назва цієї букви.

*-j закінчення множини: lia~ amata~ juna~ filo~ його улюблені молоді сини.

*ja част. ж, же, прецінь, адже, все ж, але ж; vi ~ scias ви ж знаєте; mi ~ diris tion я ж це казав; tio ne estas ~ reko це ж (бо) не гріх.

jabiru/o орн. ябіру, міктеріа [Jabiru].

jaborand||o 1. бот. яборанді [Pilocarpus jaborandi]; 2. див. pilokarpo; 3. фарм. листя яборанді; ~а: ~aj folioj листя яборанді (тж фарм.).

jacint/o гіацинт (коштовний камінь).

jad||o мін. нефрит; ~а нефритовий.

jadeit||o мін. жадеїт; ~а жадеїтовий.

jadeitit/o мін. жадеїтит.

Jadvig/o див. Hedvigo.

Jaf/o геогр. н., м. Яффа (Ізраїль).

Jafet/o бібл. Яфет.

Jagelon/o/j іст. Ягеллони (династія польських королів).

Jagi/o Ягі (японський електроінженер); (j)~а: (j)~a anteno радіо антена Ягі, директорна антена, антена типу „хвильовий канал”(= jagianteno).

jagi/anten/o див. jagia anteno.

*jaguar/o зоол. ягуар [Panthera onca].

Jaĝurved/o рел. Яджурведа (частина Вед).

jahurt/o див. jogurto.

jaĥt/o див. jakto.

*jak||o куртка, тужурка, піджак; uniforma ~o формена куртка, формена тужурка, формений піджак, кітель, френч; marista (drapa) ~o бушлат; ~et/o 1. курточка, піджачок, жакет; 2. суперобкладинка, суперобгортка (= kromkovrilo).

jakan/o орн. ясана, якана [Parra nigra s. jacana].

jakarand/o бот. якаранда, жакаранда [Jacaranda].

Jakelin/o Жаклін (жін. ім'я).

jakini/o бот. жақінія [*Jacquinia*].

Jakob||o Яків, Яцек, Джек (чол. ім'я); **(j)~an/o** рел. якобіт (монах); **~in/o** Жаклін (жін. ім'я); **(j)~ist/o** іст. якобіт (прихильник англійського короля Якова II); **(j)~ul/o** якобінець (заст. назва монаха-домініканця, = dominikano).

jakoben||o іст. якобінець; **~a** якобі́нський; **~ism/o** якобі́нство.

Jakobi||o Якобі (німецький математик і механік); **(j)~a:** (j)~a determinanto мат. якобіан, визначник матриці Якобі, функціональний визначник; (j)~a matrico мат. матриця Якобі, функціональна матриця.

jakt||o мор. яхта; **~a** яхтовий; **~ad/o** плавання яхтою, їзда [подорож, гін] на яхті; **~ist/o** яхтсмен.

jakut||o якут; **~a** якутський; **~e** по-якутському, по-якутськи; **(J)~i/o** геогр. н. Якутія, Саха (автономна республіка в Росії); **~in/o** якутка; **(J)~uj/o** див. (J)~io.

Jakutsk/o геогр. н., м. Якутськ (Росія).

jakv||o бот. джекфрут, плід індійського хлібного дерева; **~uj/o** дерево джек, джекфрут, індійське хлібне дерево (= *diversifolia artocarp*o).

jakv/o/arb/o див. jakvujo.

***jalap/o 1.** бот. ялапа [*Protocoea purga*]; **2.** фарм. смола ялапи (син. jalaprezino).

jalap/rezin/o див. jalapo 2.

Jalt||o геогр. н., м. Ялта (Україна, Крим); **(j)~a** ялтинський; **(j)~an/o** ялтинець, житель / мешканець Ялти.

***jam** вже, уже; li ~ venis він уже прийшов; ne ~ ще ні, наразі ні (= ankoraŭ ne).

Jamajk/o геогр. н., о-в, кр. Ямайка (Карибське море).

jamb||o літ. ямб; **~a** ямбічний; **~in/o** розм., літ. ямб із жіночою клаузулою (тобто з ненаголошеним ритмічним закінченням).

jambos/o бот. ямбоза, малайське яблуко [*Syzygium jambos*].

Jamusukr/o геогр. н., м. Ямусукро (столиця Кот-д'Івуару).

Jan/o міф. Янус (римський бог входів і виходів і всякого початку); Ян (чол. ім'я).

jang/o рел. ян (в даосизмі: чоловік Сіван-му, уособлення чоловічого начала).

Jangon/o геогр. Янгон (столиця М'янми).

Jangzi/o геогр. н., р. Янцзи. (= la Blua Rivero)

janiĉar||o іст. яничар; **~a** яничарський.

janki/o янкі.

Jansen||o Янсєній (голландський католицький богослов); **(j)~ism/o** рел. янсєнізм (течія в католицизмі, близька до кальвінізму); **(j)~ist/o** янсєніст.

***januar||o** іноді тај січень; **~a** січневий; **~e** у січні (= en januaro).

***japan||o** японець; **~a** японський; la (J)~a Maro геогр. н. Японське море; **~e** по-японському, по-японськи; **(J)~i/o** геогр. н., кр. Японія; **~ig/i** японізувати, перекласти на японську мову, перекласти японською мовою; **~iĝ/i** японізуватися; **~ in/o** японка; ***(J)~uj/o** див. (J)~io; **~olog/o** японознавець, японіст; **~olog/i/o** японознавство, японістика.

***jar||o** рік, (у мн. ще) літа; astronomia, tropika, sidera ~o; астрономічний, тропічний, сидеричний (або зоряний) рік; civila, eklezia, buĝeta, lerneja ~o цивільний, церковний, бюджетний, навчальний рік; la venonta, la pasinta, la kuranta ~o наступний, минулий, поточний рік; en la ~ 2004 (du mil kvar(a)) дві тисячі четвертого року, у дві тисячі четвертому році; sabata ~o, ~o de forlaso бібл. сьомий рік, суботній рік, рік прощення (у ст. юдеїв); la infanaĵ ~oj дитячі роки, дитинство; de ~o al ~o рік у рік, з року в [на] рік,

рік-річно; la vivo pasas ~o(n) post ~o життя проходить рік за роком; unufoje en ĉiu ~o (один) раз на / в рік; antaŭ tri ~oj три року тому; en la aĝo de dudek ~oj у віці двадцяти років / літ; deziri plej bonan novan ~on привітати з новим роком; ~a річний; ~ar/o низка [ряд, купа] літ; година.

jar/abono/o річна передплата, передплата на рік, річний абонемент.

jar/aĝ/a однорічний, річний.

jar/cent||o століття, сторіччя, вік; la deksepa ~o сімнадцяте століття; la mezaj ~oj середні віки; ~a багатівіковий; столітній, сторічний.

yard/o 1. мор. рея; 2. ярд (міра довжини, = 0,917 м).

jar/daŭr/a круглорічний; який триває круглий [цілий, увесь] рік; однорічний; ~o planto однорічна рослина.

jar/dek/o десятиліття, десятиріччя.

jar/du/on/o див. duonjaro.

Jaren/o геогр. н., м. Ярєн (столиця Науру).

jar/fin||o кінець року; ~a: ~a bilanco бухг. баланс на кінець року.

Jarilo^{EU} міф. Ярило.

jar/kolekt/o річник, річний комплект, річна підшивка (газет, журналів).

jar/kun/ven/o щорічні збори, річні збори.

jar/kvar/on/o див. kvaronjaro.

jar/kvin/o п'ятиріччя, п'ятиліття, п'ятирічка.

jarl/o іст. ярл (намісник короля у Скандинавії).

jar/libr/o щорічник, щорічна книга (з інформацією про певну організацію, асоціацію).

jar/mil||o тисячоліття; la tria ~o post Kristo третє тисячоліття нові ери; ~a тисячолітній.

Jaroslavl/o геогр. н., м. Ярославль (Росія).

jaroviz/i див. vernalizi.

jar/plan/o річний план.

jar/ring/o бот. річне кільце.

jar/salajr/o річна зарплата, зарплата за рік, річна платня.

jar/ŝanĝ/o прихід (або наступання) нового року; межа [злам] літ.

jar/temp/o пора року.

jar/volum/o рідко річна підшивка (газет, журналів), = jarkolekto

***jasmeno**/o бот. жасмин [Jasminum]; grandflora ~ жасмин великоквітковий [J. officinale f. grandiflorum]; oficina ~ жасмин лікарський [J. officinale].

jasp||o мін. яшма; ~a яшмовий; ~i vt розфарбовувати під яшму; ~ec/a яшмоподібний.

jaspis/o заст. див. jaspo.

jasp/okolor/a кольору яшми.

jaŝir/o рел. яшир (синтоїстський храм).

jat/o ять (буква в церковнослов'янській та дореволюційній російській абетці).

jatagan/o ятаган.

Jaund/o геогр. н., м. Яунде (столиця Камеруну).

I **Jav||o** геогр. н., о-в Ява (Індійський океан, Індонезія); (j)~a яванський; (j)~an/o яванець.

II **Jav/o** інформ. Ява, Джава (мова програмування).

Jave||o бібл. Ягве (ім'я Бога); (j)~ist/o рел. ягвіст.

jazion/o бот. аґалік-трава [*Jasione*].

Jazon/o міф. Ясон, Язон (керівник походу аргонавтів).

*je у, в, на, о і т.п. (прийм, що вжив. тоді, коли будь-який інший прийм. за своїм знач. не підходить): **1.** після прикметників: riĉa ~ brutoj багатий худобою; lama ~ dekstra krulo кульгавий на праву ногу; karabla ~ ĉio здатний на все; malsana ~ la brusto хворий на груди; **2.** після дієслів: veti ~ dek dolaroj посперечатися на десять доларів; malsaniĝi ~ gripo занедужати грипом; teni ~ mano тримати за руку; kredi ~ Dio вірити в Бога; **3.** для вираження часу, міри: ~ la tria matene о третій (годині) ранку; pli alta ~ karo вищий на голову; larĝa ~ kvin metroj шириною п'ять метрів.

Jehoas̄/o бібл. Єгоаш, Йоаш.

Jehojada бібл. Єгояда, Йояда.

Jehoŝafat/o бібл. Йосафат, Єгошафат.

Jehov||o рел. Єгова; la Atestantoj de ~o свідки Єгови; (j)~an/o/j, (j)~ist/o/j див. la Atestantoj de ~o.

Jehu бібл. Єгу.

Jehud/o, Jehuda бібл. **1.** Юда, Єгуда; **2.** Юдеї, Юдея, земля Юдейська.

Jeĥezkel/o бібл. Єзекеїль.

jejun||o анат. порожня кишка; ~it/o мед. єюнїт, запалення порожньої кишки.

je/ĵur/i vt **1.** див. kunĵuri; **2.** див. ĵurpeti.

Jekaterinburg/o геогр., м. Єкатеринбург (Росія).

jekci/o мат. –екція (частина слів „біекція, ін'екція, сур'екція”, що вказує на відображення множини).

jelp||i vn скиглити, вищати, скавучати, скімлити; ~o, ~ad/o скиглення, вищання, скавучання, скімлення.

Jemen||o геогр., кр. Ємен; (j)~a єменський; (j)~an/o єменець; (j)~an/in/o єменка.

Jemtland/o геогр. н. Ємтланд (іст. область і лен у Швеції).

*jen ось, от, он; ~ mi estas! ось я!; ~ vi havas! ось вам!, нате!; от тобі на; *~ ... ~ то... то; li parolas ~ al ŝi, ~ al mi він говорить то їй, то мені; ~a ось / от цей; ось / от / он такий; ось / от / он який; ~e ось / от так, таким чином; ось / от як; ~o ось / от що; ось / от це.

jen/o див. eno.

Jenakijev/o^{EU} геогр. н., м. Єнакієве (Україна).

Jener/o Дженнер (англійський медик, винахідник вакцинації).

Jenisej/o геогр. н., р. Єнісей (Росія).

jer/o ер (буква у кириличній абетці).

Jeremi||o, Jeremia бібл. Єремія; (j)~ad/o перен. ереміїда, безкінечний плач.

Jerih̄/o, Jerik/o геогр. н., бібл., м. Єрихон; la trumpetoj de ~o ерихонські труби.

jerih̄/o/rozo, jerik/o/rozo бот. ерихонська роза (= anastatiko).

Jerobeam/o бібл. Єровоам.

Jersin/o мед. Єрсен (французький лікар).

Jerusalem/o геогр. н., бібл., м. Єрусалим; (j)~a єрусалимський; (j)~an/o мешканець / житель Єрусалима.

Jeruzalem/o див. Jerusalemo.

***jes** так; ho ~! o, так!; ~ ja авжеж, аякже; ~а ствердний, ствердливий, стверджувальний; ~е ствердно, ствердливо, стверджувально; ~і *vn* відповісти ствердно, відповісти „так”, (при)такнути, потакнути; ~ig/i 1. див. jesi; 2. див. konfirmi.

Jesaja бібл. Ісая.

jesaul/o іст. осавул (= kozakkaritano).

jes/opini/a (*pri io*) який має позитивну думку (*про що-н.*).

***Jesu/o** Ісус; ~о Kristo Ісус Христос; laŭdatu ~ Kristo! слава Ісусу Христу! (*християнське вітання*); Kompanio de ~ Товариство Ісуса (*орден єзуїтів*).

jet/o ав. реактивний літак.

jeti/o еті, снігова людина.

Jez/o геогр. н., о-в Ёссо, Ёдзо (*стара назва Хоккайдо*).

***jezuit||o** єзуїт (*тж перен.*); член єзуїтського ордену; ~а єзуїтський; ~а ordeno орден єзуїтів; ~ej/o єзуїтський монастир, дім єзуїтів; ~ism/o єзуїтство.

jid||o їдиш, їдиш (*мова, син. judgermana lingvo*); ~а їдиш, їдиш (*прикм.*), мовою їдиш; ~е на їдиші (*розмовляти, писати і т. п.*).

Jiftaĥ/o бібл. Їфтах, Ефтай.

jin/o рел. інь (*жіноче начало в даосизмі*).

jing/o ент. крутиголовка [*Јупх*] (*син. koltordulo*).

Jiŝaj/o бібл. Єссеї.

Joab/o бібл. Йоав.

Joakim/o бібл. Яким.

Job/o див. Ijobo.

Joĉj/o (*пестл. форма від Johano або Jozefo*) Івась, Івасик, Іванко; Їосько, Юзик; obstina ~ іван-покиван, іванець-киванець (*іграшка; син. staremulo*).

***jod||o** хім. Іод, Йод (*елемент*), йод (*речовина*); ~а йодний; ~а tinkturo настойка йоду, йодна настойка; ~а nombro йодне число; ~і *vt* йодувати; ~ata: ~ata acido йоднувата кислота; ~at/o йодат; ~ida: ~ida acido йодистоводнева кислота; ~id/o йодит; ~il/o йодил; ~it/o йодит.

jodl||i *vn* співати з переливами (*по-тирольськи, на тирольський лад*); ~о йодлер, йодль.

jodoform/o хім. йодоформ.

jodometri/o хім. йодометрія.

Joel/o бібл. Йоїл.

jog||o йога, учення йогів; ~а йогічний; ~an/o йог.

jogurt||o кул. йогурт; ~uj/o упаковка [посудина] для йогурту.

jogurt/aparat/o апарат для приготування йогурту.

***Johan||o** Іван, Йоан, Іоан, Йоган (*чол. ім'я*); ~in/o Іванна, Йоана, Жана, Яна (*жін. ім'я*).

Johanesburg/o геогр. н., м. Йоганнесбург (*Південноафриканська Республіка*).

Johan/fest/o (свято) Івана Купала.

johimb||o бот. йохімбе [*Pausinystalia johimbe*]; ~in/o хім. йохімбін.

jokan/o йокана (*японські солодоці*).

Jokast/o міф. Іокаста (*мати і дружина Едіна*).

Jokoham/o геогр. н., м. Йокогама (*Японія*).

jokto- йокто- (преф., що означає одиницю виміру, помножену на 10^{-24} , = 0,000000 000000000000000001).

jol/o мор. іол, ялик, ял; шлюпка; гічка.

Jom-Kipur/o рел. Йом-Кіпур, День Спокути, Судний День (єврейське свято).

jon||o фіз., хім. іон, йон; **~ig/i** іонізувати (перетворювати атоми або молекули в іони); **~ig/a** іонізаційний; **~iga** камеро іонізаційна камера; **~ig/o** іонізація; **impulsa ~igo** імпульсна іонізація; **~ig/il/o** іонізатор; **~iz/i** 1. іонізувати (насичувати іонами); 2. див. **~igi**.

Jona бібл. Йона.

Jonatan/o бібл. Йонатан; Джонатано, Джонатан (чол. ім'я).

I joni/o рел. йоні, геніталії Парваті (символ поклоніння індуїстів).

II joni/o див. іоніо.

jonk/o див. јонко.

jonkvil/o бот. жонкіль (вид дикоростучого нарциса) [*Narcissus jonquilla*].

jonosfer/o іоносфера (верхні шари атмосфери).

jour||o авт. бічне ковзання, виляння, занос (коліс); мор., ав. відхилення від курсу; **~i** вт сковзати в сторону, виляти; відхилятися від курсу; **la aŭto ~is** машину занесло (юзом).

Jordan||o геогр. н., р. Йордан (Йорданія, Ізраїль); **~i/o** геогр. н., кр. Йорданія; **(j)~i/an/o** йорданець; **(j)~i/an/in/o** йорданка.

Jork||o геогр. н., м. Йорк (Англія); **(j)~a** йоркський; **~a** Кабо геогр. н. мис Йорк (Австралія).

Jorkŝir||o геогр. н. Йоркшир (графство у Великій Британії); **(j)~a** йоркширський; **(j)~a** terhundo йоркширський тер'єр; **(j)~a** porko йоркширська свиня, йоркшир.

jourub/o етн. йоруба (представник народу, що проживає в Нігерії).

Josu/o бібл. Ісуй, Йосій.

Joŝija бібл. Йосія.

jot/o, jota йота (грецька буква *I, i*); **nek unu ~o** ні на йоту; ніскільки, нітрохи; **◇ ne cedi eĉ unu ~on** не поступитися ні на йоту.

jota- йота- (преф., що вжив. перед назвами одиниць, помноженими на 10^{24}).

Jov/o міф. Юпітер (головний бог римлян); **◇ kio estas permesata al ~ ne estas permesita al bovo** що можна пану, не можна Івану.

jovial||a поет. веселий, життєрадісний, безтурботний; добродушний, привітливий; (= gajema); **~ec/o** веселість, життєрадісність, безтурботність.

Jovian/o Йовіан (чол. ім'я).

jovibarb/o бот. борідник [*Jovibarba*].

***Jozef||o** Йосип, Йосиф, Осип, Йозеф, Жозеф, Джозеф, Джузеппе, Хосе (чол. ім'я); **~in/o** Йосипа, Жозефіна (жін. ім'я).

***ju** част. чим (уживається перед *pli* або *malpli* співвідносно з *des* для позначення зміни одного поняття у залежності від іншого); **~... des... чим ... тим..;** **~ pli multe, des pli bone** чим більше, тим краще; **~ malpli da bezonoj havas homo, des pli feliĉa li estas** чим менше потреб у людини, тим вона щасливіша.

juan/o юань (китайська грошова одиниця).

jube/o церк. амвон (у католицьких храмах).

jubil||i вт радіти, радуватися, веселитися, звеселятися, тріумфувати (= ĝojegi, ĝojkrii); **~a** радісний, урочистий; **~o** радість, торжество.

jubile||o 1. ювілей, річниця; festi ~on святкувати [відзначати] ювілей; 2. церк. ювілейний відпуст (що дарувався папою римським спочатку у році, що закінчувався двома нулями, потім – двома нулями або числом 50, а тепер дарується у рік, що закінчується двома нулями або числами 25, 50, 75); ~а ювілейний; ~а јаго ювілейний рік, ювілей (= ~o); ~ul/o ювіляр; ~ul/in/o ювілярка.

***jud||o** єврей, жид, юдей, іудей; ~а єврейський, жидівський; la vaganta (або la eterne migranta) ~o міф. Вічний жид; ~ar/o збірн. єврейство, жидівство, юдейство, іудейство; ~ec/o єврейство, жидівство, юдейство, іудейство (належність до євреїв, юдеїв; їх характер, властивості); ~ej/o гетто, єврейський / жидівський квартал; ~em/ul/o юдофіл (= filosemito); ~in/o єврейка, жидівка, юдейка, іудейка; ~ism/o рел. іудаїзм, іудейство; ~ism/an/o послідовник іудаїзму, юдей; (J)~uj/o іст., д-ва Юдея, Іудея.

***judaism/o** див. judismo.

judaiz/i vt дотримуватися єврейських / жидівських звичаїв та обрядів.

Judas/o Юда, Іуда; ◇ kiso de ~ поцілунок Юди.

judas/mon(er)/o бот. лунарія, місячник (= lunario).

Jude||o іст., д-ва Юдея, Іудея; (j)~а юдейський, іудейський; (j)~an/o юдей, іудей, житель Юдеї.

jud/german/a: ~ ĵargono їдиш, їдиш.

Judit бібл. Юдита, Юдіф; Джудита, Джудит (жін. імена).

jud/kvartal/o єврейський / жидівський квартал.

juft/o юхта (вид шкіри).

***jug||o** 1. прям., перен. ярмо; гніт, іго; forskui (або deĵeti) la ~on скинути ярмо; 2. тех., ел. ярмо; (деталь, що з'єднує сердечники електромагнітів або полюси магнітів); 3. відхильна система, система відхилу; ~i vt 1. запрягати, закладати ярмо; 2. гнітити, пригноблювати; ~aj/o упряж.

***jugland||o** бот. 1. (волоський) горіх [Juglans] (дерево, = juglandarbo); nigra ~o горіх чорний [J. nigra]; reĝa ~o горіх волоський [J. regia]; 2. (волоський) горіх (плід, = juglandnukso); ~ac/o/j горіхові [родина Juglandaceae]; ~al/o/j горіхоцвіті [порядок Jugladales]; ~uj/o див. juglando 1.

jugland/arb/o див. juglando 1.

jugland/nuks/o див. juglando 2.

jugoslav||o югослав; ~а югославський; (J)~i/o іст., д-ва Югославія; ~i/a югославський; ~in/o югославка.

jugular/o анат. яремна вена.

Jugurt||o іст. Югурта (цар Нумідії); (j)~а: la (j)~a milito Югуртинська війна.

***juĝ||i** vt судити, засуджувати; розсудити; розглянути в суді, розглянути в судовому порядку; ~i krimulon судити злочинця; ~i malĵuste судити несправедливо ~i laŭ ekstero судити за зовнішністю; Dio ~u inter mi kaj vi! (хай) Бог розсудить мене з вами!; ne ~u, tiam vi ne estos ~ata не судіть, то й несудимі будете; ~i la artikolon interesa вважати статтю цікавою; ~а судовий; ~а afero судова справа, судовий процес; ~o суд, судження; вирок; ĵusta ~o справедливий [праведний] суд; la lasta (або la mondfina, la granda fina) ~o рел. страшний суд; decido de la ~o рішення суду; havi ~on kontraŭ iu судитися з ким-н.; iri al ~o іти на суд; transdoni al ~o віддати до суду, віддати під суд, віддати до суду; fari ~on (у)чинити суд, винести вирок; ~ad/i vt судити (неодноразово); ~ad/o суд (дія); ~ant/o 1. суддя (людина, яка висловлює свою думку про щось, когось); 2. див. ĵugiano; ~ant/ar/o 1. судді; журі; 2. див. ĵurio; ~at/o підсудний (у знач. ім.); ~ebl/a який можна піддати суду; ~ej/o 1. суд, будинок суду; distrikta ~ejo районний (або окружний) суд; 2. зал судових

засідань, зал суду; **~ist/a** суддівський; **~ista seĝo** суддівське крісло; **~ist/o** суддя (професійний); **paciga ~isto** мировий суддя; **(J)~ist/o/j** бібл. Книга Суддів; **~ist/ar/o** 1. суддівський корпус; 2. суд, судді, склад суду; ***~ot/o** той, кого судитимуть, підсудний (у знач. ім.).

juĝ/af(er)/o судова справа, судовий розгляд, судовий процес.

juĝ/ag/ad/o судочинство.

juĝ/debat/o/j судовий розгляд.

juĝ/er(ar)/o судова помилка, помилкове рішення.

juĝ/esplor||o судове слідство, судове розслідування (= enketo); **fari ~on** вести слідство, вести судове розслідування; **~ist/o** (судовий) слідчий (= enketisto).

juĝ/motiv/o/j мотиви [основи] судового рішення.

juĝ/instanc/o судова інстанція.

juĝ/o/ĉambr/o зал судових засідань, зал суду; кімната для засідання присяжних.

juĝ/(o)/decid/o судове рішення, рішення суду.

juĝ/(o)/distrikt/o див. jurisdikcio 2.

juĝ/(o)/far/o суд (дія).

juĝ/(o)/komision/o судова комісія.

juĝ/(o)/kun/sid/o судове засідання.

juĝ/(o)/pov/o див. jurisdikcio 1.

juĝ/o/procedur/o судочинство.

juĝ/(o)/proces/o див. proceso I 1.

juĝ/(o)/rajt/o див. jurisdikcio 1.

jujub||o бот. ююба (плід); **~uj/o** див. jujubzizifo.

jujub/arb/o див. jujubzizifo.

jujub/zizif/o бот. зизифус справжній, унабі, ююба [*Zizyphus jujuba*] (= jujubo, jujubarbo).

***juk||i** *vn* свербіти; \diamond la mano ~as lin у нього руки сверблять; **~(ad)/o** свербіж, свербіння, сверблячка; **~ig/a** який викликає свербіж.

juka/o бот. юка [*Yucca*].

jukagir/o етн. юкагир (представник народності, що живе на півночі Сх. Сибіру).

Jukatan||o геогр. н., п-ів Юкатан (Мексика, Гватемала, Беліз); **~i/o** геогр. н. Юкатан (штат у Мексиці).

Jukon||o геогр. н., р. Юкон (Канада, США); **~i/o** геогр. н. Юкон (територія на пн. заході Канади).

jul||o мор. кормове весло (= postremilo, robremilo); **~ad/i** *vn* веслувати (або гребти) кормовим веслом.

Jul/o 1. свято зимового сонцестояння; святки; Різдво; 2. Юл (чол. ім'я).

jul/arb/o різдвяна ялинка.

julep/o фарм. пом'якшувальна (або зм'якшувальна) мікстура.

***Juli||o** Юлій, Джуліо, Жуль, Хуліо (чол. ім'я); **(j)~o** іноді тај липень; **~a** юліанський (про календар); **(j)~a** липневий; **(j)~e** у липні (= en julio); **~in/o** Юлія, Джулія (жін. ім'я).

Julian/o Юліан, Джуліан, Джуліано, Хуліано (чол. ім'я).

Julieta Джульєтта (жін. ім'я).

jumb/o тех. буровий візок.

***jun**||**a** молодий, юний; ~a knabino молода дівчина; ~aj geedzoj молода пара, молодята; молоде подружжя; la pli ~a filo молодший син; ~a vino молоде вино; ~**ec/a** юнацький, властивий юності; ~**ec/o** молодість, юність; ~**ig/i** (з)робити молодим, юним, (о)молодити; ~**ul/a** юнацький, парубоцький; *~**ul/o** юнак, парубок, молода людина; розм. молодик, парубійко; спорт. юніор; ~**ul/ar/a** молодіжний; ~**ul/ar/o** молодь; ~**ul/in/o** дівчина, дівка.

jun/aĝ/o молодий / юний вік, молодість, юність.

jun/aspekt/a моложавий.

***jung**||**i** vt запрягати; ~i ĉevalon al veturilo запрягти коня до воза; ~i vagonojn al lokomotivo причепити вагони до локомотива; ~**ad/o** запрягання; ~**aĵ/o** 1. див. ~ilaro; 2. див. ~itaro; ~**il/ar/o** упряж; ~**it/ar/o** запряг, запряжка, упряжка; triora ~itaro трійка; kvarora ~itaro четверик, четверня.

jung/ark/o дуга (частина упряжі).

jungermani/o бот. юнгерманія [*Jungermannia*].

***juni**||**o** іноді тај червень; ~a червневий; ~e у червні (= en junio).

junior/o спорт. юніор.

***juniper**||**o** бот. ялівець, яловець [*Juniperus*]; ordinara ~o ялівець звичайний [*J. communis*]; malbonodora ~o, fortodora~o ялівець козачий [*J. sabina*]; virginia ~o ялівець вірджинський [*J. virginiana*]; ~a ялівцевий.

juniper/ber/o ялівцева (шишко)ягода.

juniper/brand/o ялівцівка.

***junk**||**o** бот. ситник, оситняк [*Juncus*]; bulba ~o ситник бульбистий [*J. bulbosus*]; disstara ~o ситник членистий [*J. articulatus*]; erikeja ~o ситник розчепірений [*J. squarrosus*]; fadenforma ~o ситник нитковидний [*J. filiformis*]; kapeta ~o ситник головчастий [*J. capitatus*]; kerna ~o ситник розлогий [*J. effusus*]; mara ~o ситник приморський [*J. maritimus*]; plata ~o ситник сплющений [*J. compressus*]; svelta ~o ситник тонкий [*J. tenuis*]; trigluma ~o ситник трилусковий [*J. triglumis*]; ~**ac/o/j** ситникові [родина *Juncaceae*]; ~**al/o/j** ситникоцвіті [порядок *Juncales*].

junkr/o іст. юнкер (дворянин-землевласник, поміщик, = kampobelo).

Jun(n)an/o геогр. н. Юньнань (китайська провінція).

Junon/o міф. Юнона (римська богиня, дружина Юпітера).

jun/pionir||**o** піонер (член дитячої піонерської організації); ~a піонерський.

junt/o тех., фон. стик; тех. стикове з'єднання, сп'ювання, зрощування, замок; шов; ~o per foldo kaj lango сп'ювання у шпунт і гребінь; ~o per tenono kaj mortezo шипове з'єднання; denta ~o з'єднання за допомогою шипів з прямим стиком, зубчасте зрощування; duonuma ~o зрощування прямим стиком, з'єднання прямим стиком; hirundvosta ~o з'єднання „ластівчин хвіст”, сквородень; ~i vt стикувати, з'єднувати (в замок), зрощувати, сп'ювати; стикування; сполучення.

junt/o/pec/o див. fingo.

junt/o/prem/il/o затискач, струбцина, хомут; alĝustigebla ~ розсувна струбцина.

jun/ul/ar/gast/ej/o молодіжний готель, молодіжний гуртожиток.

jun/ul/ar/kongres/o молодіжний конгрес [з'їзд].

***jup**||**o** спідниця; sin alkroĉi al la patrino ~o триматися за мамину спідницю; ~**et/o** спідничка; ~**ist/in/o** спідничниця; ~**ul/in/o** знев. баба; li postkuras ĉiun ~ulinon він біжить за кожною спідницею.

Jupiter/o 1. міф. Юпітер (головний бог римлян); 2. астр. Юпітер (планета).

jup/kulot/o спідниця-шорти.

***jur||o** право; administrada, civila, civil-procedura, familia, kriminala, internacia, interna, romana ~o адміністративне, цивільне, цивільно-процесуальне, сімейне, кримінальне, міжнародне, внутрішнє, римське право; ~a правничий, правовий, юридичний; ~a persono юридична особа; ~e юридично, де-юре; ***~ist/o** юрист, правник.

jurine/o бот. юринея [*Jurinea*].

jurisdikci/o 1. юрисдикція, право судочинства (= juĝorovo, juĝorajto); 2. юрисдикція; підвідомча галузь; сфера повноважень; судовий округ (= juĝ(o)distrikto).

jurisprudenc/o юриспруденція, юридична наука, правознавство, законознавство (= juroscienco, leĝoscienco).

jur/medicin||o судова медицина; **~ist/o** судовий медик, судовий лікар.

jur/o/scienc/o див. jurisprudenco.

jur/stat/o правовий стан, правовий статус.

jurt/o юрта.

jus||o юс (назва букви в ряді кириличних абеток); **~eg/o** юс великий; **~et/o** юс малий.

***just||a** 1. справедливий, правильний, правий; слухний; ~a afero справедлива справа, праве / справедливе діло; ~aj postuloj законні (або справедливі) вимоги; ~a puno справедлива кара; 2. рідко, див. virta; ~e справедливо, по справедливості; **~o** 1. справедливість (у абстрактному знач.); **~i** *vn* бути справедливим (= esti justa(j)); **~aĵ/o** справедливий вчинок; **~ec/o** 1. справедливість; sociala ~a соціальна справедливість; ~eco de la plendoj справедливість нарікань; sekvi ~econ; додержуватися / дотримуватися справедливості; doni ~econ al iu віддати справедливість [належне] кому-н.; fari ~econ (у)чинити правосуддя; 2. див. justico; **~ul/o** 1. справедлива людина; 2. церк. праведник.

Justen/o Устин, Устим, Юстин (чол. ім'я).

justic/o юстиція, правосуддя: transdoni iun en la manojn de ~ передати кого-н. у руки правосуддя; ministro de (або pri) ~ див. justicministro.

justici/o бот. юстиція, якобїнія [*Justicia*].

justic/ministr||o міністр юстиції; **~ej/o** міністерство юстиції.

Justinian/o Юстиніан (ім'я, м. ін. римського імператора).

jut||o текст. джут; ~a джутовий.

Jutland||o геогр. н. Ютландія (континентальна частина Данії); **(j)~a** ютландський; **(j)~an/o** ютландець.

jut/plant/o джут, джутова рослина.

***juvel||o** ювелірний виріб, ювелірна прикраса, коштовність; *перен.* скарб; **~ar/o** коштовності; **~ej/o** ювелірний магазин; ювелірна майстерня; **~ist/o** ювелір; **~uj/o** шкатулка для ювелірних прикрас, шкатулка для коштовностей.

juvel/art/o ювелірне мистецтво.

juvel/butik/o, juvel/magazen/o ювелірний магазин.

juvel/pendaĵ/o підвіска (прикраса); кулон.

juvel/skatol/o див. juvelujo.

juvel/ŝton/o див. gemo.

Juvenal/o Ювенал (ім'я, м. ін. римського сатирика).

*ĵ 14-а буква есперантського алфавіту; *~о назва цієї букви.

ĵabot/o жабо.

ĵak/o 1. ел., тб., радио контактне гніздо, штекерне гніздо, гніздо роз'єму; 2. заст., див. redingoto.

ĵakard/o текст. машина (або механізм) Жаккарда.

*ĵaket/o жакет, візитка (чол. одяг); жакет, жакетка (жін. одяг).

ĵak/ŝtop/il/o ел. штекер (= unustifta ŝtopilo).

*ĵaluz||a ревнивий; ~а al sia edzino який ревниво ставиться до своєї жінки; fariĝi ~а приревнувати; ~е ревниво; ~і vt ревнувати; ~і kontraŭ iu ревнувати до ког_о-н.; ~о ревнощі; ~ul/o ревнивець.

ĵaluzi/o жалюзі.

ĵam||i vt радио глушити (передачу); створювати перешкоди; ~а: ~а anteno антена глушителя, глушильна антена; ~а stacio глушильна станція, станція умисних перешкод; ~о, ~ad/o глушіння.

ĵambore/o джамборі, (міжнародний) зліт (скаутів); junpionira ~ зліт юних піонерів.

ĵar/o 1. (глиняний) глек (перев.. великих розмірів, що закопувався у землю для кращого зберігання продуктів); піфос; 2. тех. скляний ковпак; elektra ~о лейденська банка.

*ĵargon||o 1. жаргон; суржик; 2. див. slango; ~а жаргонний; ~е жаргоном, як жаргон; ~і vt розмовляти жаргоном, суржиком.

ĵartel/o підв'язка (для панчіх).

ĵartel/zon/o пояс (для підв'язок панчіх).

*ĵaŭd||o четвер; la Sankta ~о церк. Великий (або Страсний) четвер; ~е у четвер.

ĵava/o ява (танець і мелодія до нього).

*ĵaz||o джаз (музика); ~а джазовий; ~ist/o джазмен, джазист.

ĵaz/band/o джаз-банд, джаз-бєнд.

ĵaz/festival/o джаз-фестиваль.

ĵaz/klub/o джаз-клуб.

ĵaz/orkestr/o джаз-оркєстр, джазовий оркєстр.

ĵaz/trupo джаз-банд, джаз-ансамбль, джаз-оркєстр, джаз, диксилєнд.

ĵele/o желе (із фруктів); (фруктовий) кисіль (желеподібний).

Ĵerom/o Жером, Джером (чол. ім'я).

ĵerz/o 1. текст. джерсі, джерсе; 2. (вовняна / шерстяна) фуфайка; в'язаний жакет; в'язана кофта.

Ĵerzej||o геогр. н., о-в Джерсі (Англійський канал, Велика Британія); (ĵ)~а джерсейський; (ĵ)~а bovinraso джерсейська порода корів.

*ĵet||i vt прям., перен. кинути, метнути; шпурнути, жбурнути; ~і ŝtonon kontraŭ iun (або al iu) кинути каменем у ког_о-н.; ~і oston al hundo кинути кістку псові; ~і ankron кинути якір; ĵeti iun en malliberejon кинути [посадити] ког_о-н. у тюрму; ~і rigardon al io (або sur ion) кинути оком на що-н.; si/n ~і кинутися, метнутися; ili ~is sin sur min вони (на)кинулися на мене; ~о кидок; ~ad/i vt кидати, метати, шпурляти, жбурляти; si/n ~ad/i кидатися, метатися; ~ad/o кидання, метання, шпурляння, жбурляння; ~aĵ/o кинутий предмет; ~eg/i vt кинути / метнути з усієї сили; ~iĝ/i кинутися, метнутися; la sango ~iĝis en lian kapon кров кинулася йому в голову; la maro ~iĝis sur la bordon море кинулося на берег; ~iĝi sur la teron кинутися на землю; ~iĝi en la okulojn кинутися в очі [у вічі];

~iĝ/ad/i кидатися, метатися; la maro ~iĝadis sur la bordon море кидалося на берег; ~iĝadi sur la lito pro febro метатися в ліжку від лихоманки; ~il/o праща; рогатка.

ĵet/arm/il/o метална зброя.

ĵet/disk/o спорт. диск.

ĵet/glob/o спорт. ядро.

ĵet/hak/il/et/o металний топірець.

ĵet/kovr/i vt закинути, обкинути, покрити (чим-н. накиданим, розкиданим).

ĵet/kub/o кубик (для кидання), гральна кість (у вигляді кубика).

ĵet/lanc/o дротик; металний спис; спорт. спис.

ĵet/maŝin/o метална машина.

ĵeton/o жетон.

ĵet/ret/o закидна сіть.

ĵet/ring/o серсо, обруч (для метання).

ĵib/o мор. клівер; ekstera ~ бом-клівер; meza ~ = ~o; interna ~ мідель-клівер.

ĵib/o/bum/o мор. утлегар.

ĵig/o 1. (д)жигга (танець); 2. див. puzlo.

ĵingl/o радио, тб. музикальні позивні; рекламна мелодія.

ĵinrikŝ/o див. rikiŝo.

ĵins/o див. ĝinzo.

ĵip/o авт. джип, позашляховик.

Ĵitomir||o^{EU} геогр. н., м. Житомир (Україна); (Ĵ)~а житомирський; (Ĵ)~an/o житомирець, мешканець / житель Житомира.

Ĵmerink/o^{EU} геогр. н., м. Жмеринка (Україна).

*ĵoke||o жокей; ~а жокейський.

ĵoker/o 1. карт. джокер; 2. інформ. символ-джокер, джокерний символ.

*ĵongl||i vt (iон) прям., перен. жонглювати (чим-н.); ~ad/o жонглювання; ~aĵ/o предмет для жонглювання; ~ist/o жонглер.

ĵonk/o мор. джонка.

ĵorur/o літ. дзьорурі (японська мелодрама, що виникла у XVII ст.).

ĵos/i vt с.-г. присипати землею; прикопувати; саджати живці.

*ĵud||o спорт. дзюдо (японська боротьба); ~ist/o дзюдист.

ĵuĵicu/o спорт. джіу-джитсу (японська боротьба).

Ĵul/o Джоуль (англійський фізик); (Ĵ)~o фіз. джоуль (одиниця енергії).

ĵunt/o політ. хунта.

ĵupan/o^{EU} жупан.

ĵur||i vt (по)клястися, присягнути, присягти, (за)присягтися; ~i per Dio (по)клястися Богом, (за)божитися; ~i sur la Biblio (по)клястися на Біблію; ~i al iu fideleson (або pri fideleso) (по)клястися [присягнути] комун. на вірність; ~а 1. клятвенний; ~а promeso клятвена обіцянка; обітниця, зарік, зарок; 2. присяжний; ~а advokato присяжний повірений; ~а ĵuĝanto див. ĵuĝiano; ~е клятвено, під присягою; ~о клятва, присяга; ~о pri fideleso клятва на вірність; fari al iu ~on дати комун. клятву [присягу]; ĝompi sia ~on порушити (свою) клятву; ~ad/i vt клястися, присягати (неодноразово); ~ad/o клятва, присяга (дія),

присягання; **~ig/i** привести до присяги; взяти клятву; **~ig/o** приведення до присяги; **~int/o** 1. який поклявся [присягнув], приведений до присяги; 2. див. *juriano*.

Ĵuras/o 1. геогр. н., Юра (гори у Франції та Швейцарії; департамент у Франції; кантон у Швейцарії); 2. нрк., див. *jurasio*.

Ĵurasi/o геол. юра, юрський період.

Ĵur/atest/i vt (за)свідчити під присягою, клятвено (за)свідчити.

Ĵuri||o 1. суд присяжних (= *Ĵura juĝantaro*); 2. журі (= *juĝantaro*); **~an/o** 1. член суду присяжних, присяжний засідатель (= *Ĵura juĝanto*); 2. член журі (= *juĝanto*).

Ĵur/lig/i vt зв'язати клятвою [присягою].

***Ĵurnal||o** 1. газета (щоденна); 2. щоденник; журнал (для запису поточних подій, заходів, операцій і т. п.); (= *taglibro*); **~ism/o** 1. газетна справа; професія журналіста; 2. преса, періодична преса (як соціальна і політична сила); „четверта влада”; **~ist/o** журналіст, газетяр, газетний працівник; **~ist/ik/o** журналістика; **~ist/um/o** газетна мова, газетний стиль.

Ĵur/pet/i vt клятвено благати, заклинати.

Ĵur/promes||i vt дати урочисту обіцянку, дати обітницю; **~o** обіт, обітниця.

Ĵur/rezign||i vt відмовитися під клятвою, клятвено відмовитися (від чого-н.); дати зарік, заректися (робити що-н.); **~o** відмова під клятвою, клятвена відмова; зарік.

Ĵur/romp||i vt (з)ламати клятву, порушити клятву, присягу; **~o** клятвoporушення, порушення клятви; **~ant/o**, **~int/o** клятвoporушник, порушник присяги.

***Ĵus** щойно, тільки що, тільки-но; *li ~ venis* він щойно прийшов; *la ~ diritaj vortoj* щойно сказані слова; **~a** який щойно відбувся [трапився], який щойно мав місце.

К

***k** 15-а буква есперантського алфавіту; ***~o** назва цієї букви.

Kaab/o рел. Кааба (священний храм мусульман у Мецці).

I kab/o геогр. мис (= *terkapo*); *alta ~* див. *promontoro*; (K)~, *la Bonespera* (K)~ геогр. н. мис Дobreї Надії.

II kab/o кеб, фіакр (= *fiakro*).

III kab/o бібл. каб (одиниця місткості, ≈ 2,5 л).

***kabal||o** іноді тај 1. кабалістика, кабала (єврейське релігійно-містичне вчення); 2. перен., нрк. крамола; підступи, інтрига (= *intrigo*); **~a** кабалістичний; **~aj/o** кабалістичний атрибут [знак, символ, обряд]; кабалістична формула; кабалістичне заклинання; **~ism/o** кабалістика; **~ist/o** прихильник кабалістики.

***kaban||o** хатина, халупа; хата, будиночок; **~et/o** хатинка, хатка; курінь.

Kabard/uj/o-Balkar/uj/o геогр. н. Кабардино-Балкарія (автономна республіка в Росії).

kabared/o, **kabaret/o** кабаре.

kabaz/o каба́са (бразильський муз. інструмент).

Kabe Кабе (псевдонім Казимира Байна [Бейна], есперантомовного лексикографа та перекладача, поляка за національністю, *Kazimierz Wein*); (k)~i vt повторити вчинок Кабе, зректися есперанто та есперантського руху.

kabil||o етн. кабіл (представник берберських племен в Алжирі); **~a** кабілський; (K)~i/o, (K)~uj/o геогр. н. Кабілія (іст.-геогр. область в Алжирі).

Kabind/o *геогр. н.* Кабінда (провінція Анголи, що має анклавне положення).

***kabinet||o** кабінет; *kuracista* ~o лікарський кабінет; ~o *de ministroj* кабінет міністрів; ~a **1.** кабінетний; ~a *porдо* кабінетні двері, двері кабінету; ~a *kunveno* засідання кабінету міністрів; **2.** *перен.* відірваний від життя, кабінетний; далекий від дійсності, теоретичний; ~a *projekto* кабінетний проект; ~a *krizo* кабінетна криза; ~a**o** член кабінету міністрів; ~u**l/o** **1.** кабінетний учений; **2.** *див.* ~ano.

***kabl||o** **1.** канат, трос, линва, кодола; *мор.* кабель; кабельтов (*тж міра довжини у мореплаванні – 185,2 м*); *kanaba* ~o конопляний канат; *ŝtala* ~o сталевий канат / трос, сталеві линви; *ankra* ~o якорний канат [трос, кабель]; **2.** кабель; ізолюваний провід; *alttensia* ~o кабель високої напруги; *putra, telekomunika, supertera, subtera, altfrekvenco, armita, kirasita* ~o живильний, телекомунікаційний, надземний (або повітряний), підземний, високочастотний, армований, броньований кабель; ~a **1.** канатний, тросовий; **2.** кабельний; ~e**r/o** *сумн.* жила (у багатожильному кабелі, тросі); ~i**ng/o** кабельний наконечник; ~i**st/o** **1.** канатник, линвар, кодильник; **2.** кабельник; лінійник.

Kab/land/o *геогр. н.* Капська провінція (у Південноафриканській Республіці).

kabl/o/boben/o *див.* bobenego.

kabl/o/depeŝ/o *рідко, див.* kablogramo.

kablo/dukt/o кабельний канал, кабельний тунель, кабельна каналізація.

kabl/o/fabrik/o кабельний завод, кабельна фабрика; канатна фабрика.

kablogram/o *тел.* каблограма (= kablotelegramo).

kabl/o/gru/o *тех.* кабельний (підйомний) кран, кабель-кран.

kabl/o/lift/o *тех.* канатний ліфт, канатний підйомник.

kabl/o/mantel/o *тех.* кабельна оболонка, оболонка кабелю.

kabl/o/muf/o *тех.* кабельна муфта.

kabl/o/ŝakt/o кабельна шахта, кабельний колодязь.

kabl/o/tele/vid/o, kabl/o/televizi/o кабельне телебачення.

kabl/o/tram/o *сумн., див.* funikularo.

kabomb/o *бот.* кабомба [*Cabomba*].

Kab/o-Verd/a: ~ Respubliko *геогр. н., кр.* Кабо-Верде (= Verdakaba Respubliko); *іст.* Острови Зеленого Мису

***kabriolet/o** кабриолет, одноколка.

kabuk/o *літ.* кабукі (японська народна драма, що виникла у 12 ст.).

Kabul/o *геогр. н., м.* Кабул (столиця Афганістану).

Kabul/river/o ріка Кабул (Афганістан, Пакистан).

Kab/urb/o, Kab-urbo *геогр. н., м.* Кейптаун (Південноафриканська Республіка).

kas||o *вульг.* хуй, прутень; член, чоловічий статевий орган; ~a *вульг.* хуйовий (= malbona); ~i**ng/o** *вульг.* презерватив, кондом; ~u**j/o** *вульг.* **1.** ширін(ь)ка; гультфик; **2.** *див.* riĉo II; ~u**m/i** *вульг.* їбдтися; *похідні:* sur~i**gi, sur~iĝi.**

kasik/o **1.** касик, кацик (*вождь і старійшина деяких індійських племен*); **2.** *перен.* впливова людина, авторитет.

kas/o/suĉ/i *див.* midzi.

kasur/o *бот.* кацура, багрянник японський (= *japania cercidifilo*).

***kaĉ||o** *прям., перен.* каша; пюре; ікра; *avena, riza, fagoriga, semola* ~o вівсяна, гречана, рисова, манна каша; *hordea* ~o ячмінна / ячна [перлова] каша; *terpoma* ~o картопляне

пюре; melongena ~о баклажанна ікра; ◇ kiu ~on kuiris, tiu ĝin manĝu хто заварив кашу, хай їсть її; fari el iu ~on зробити з кого-н. відбивнуч; ~ig/i варити [перетирати] на пюре; ~ig/il/o перетирач, товкач(ка).

kaĉalot|o зоол. кашалот (тупоносий або звичайний) [*Physeter catodon*]; ~ed/o/j кашалотові [родина *Physeteridae*].

kaĉu/o солодково-анісова пастилка (для освіження рота).

kaĉuĉ/o качуча (іспанський танець).

kad/o бот. ялівць червоний [колючий] [*Juniperus oxycedrus*].

kadaif/o див. kataifo.

kadastr/o див. katastro.

***kadavr|o** труп; ~а трупний; ~е мертвотно, смертьльно; ~aĵ/o мертвечина, падаль, мертве тіло; ~ej/o морг, трупарня; ~ig/i убити, умертвити, відправити на той світ; розм. пристукнути, уколошкати; ~iĝ/i згинути, здохнути (про тварин); стати трупом, перетворитися на труп; ~in/o хім. пентаметилдіамін, кадеверин; трупна отрута.

kadavr/o/flor/o див. stapelio.

kadavr/o/gras/o див. adipociro.

kadavr/o/grif/o див. neofrono.

kadavr/o/manĝ/a зоол. що живитьься падаллю.

kadavr/o/plen/a повний трупів; усіяний [устелений, укритий, завалений] трупами.

kadavr/o/vor/a див. kadavromanĝa.

***kadenc|o** **1.** муз. каданс, каденція (гармонічний зворот); ~о perfekta (або plenfina) завершений каданс; ~о plagala (або amena) плагальний каданс; ~о interrompita (або surpriza) перерваний каданс; ~о dominanta (або duonfina) половинний каданс; **2.** ритм; такт; темп; розмір; ~а **1.** муз., літ. кадансовий, каденцевий; **2.** ритмічний, мірний; ~i vt **1.** муз., літ. ввести каданс, каденцію; **2.** ввести ритм, такт, темп, розмір.

kadenz/o муз. каденція (вставка для виконання солістом без супроводу).

kad/esenc/o ялівцева олія.

***kadet|o** військ., іст. кадет, курсант, учень військової школи; terarmea, aerarmea, mararmea ~о кадет сухопутного військового, військово-повітряного, військово-морського училища; ~а кадетський.

kadi/o каді, кадій (духовний суддя в мусульман).

kadis/o текст. груба ворсиста шерстяна тканина.

Kadiz/o геогр. н., м. Кадіс (Іспанія).

Kadm/o Кадм (міфічний засновник Фів).

kadmi|o хім. Кадмій (елемент), кадмій (проста речовина); ~а кадмієвий; ~а klorido хлорид кадмію; ~aĵ kombinaĵoj кадмієві сполуки.

***kadr|o** **1.** рамка, рама; ~о de pentraĵo рама картини; **2.** перен. рамки; en la ~о de la programo у рамках програми; **3.** перен. обрамлення, оточення; en ~о el freŝa verdaĵo в обрамленні свіжої зелені; **4.** інформ. фрейм; **5.** див. ~ulo; ~oĵ кадри (працівники); ~а: ~a anteno radio, тб. рамкова антена; ~e (de io) у рамках, в обрамленні, в оточенні (чого-н., = en la kadro de); ~i vt обрамляти, облямовувати; помістити [вставити] в рам(к)у; фото, кіно помістити в кадр; ~ad/o обрамлення; помісщення в рам(к)у; фото, кіно помісщення в кадр; ~aĵ/o див. ~o; ~et/o **1.** рамка, рамочка; **2.** оправа (= muntaĵo); ~ist/o рамник; ~ul/o кадр, штатний працівник; ~um/o буд. коробка (віконна, дверна).

kadrat|o друк. марзан; квадрат, пробільний брусок; ~et/o дрібний пробільний брусок.

kadr/o/leĝ/o рамковий закон (закон, що встановлює лише загальні принципи і уточнюється підзаконними актами).

kaduce/o 1. міф., іст. кадукей (жезл Меркурія – символ миру, символ торгівлі; знак недоторканості грецьких і римських гінців); 2. кадуцей (символ медицини).

***kaduk||a** 1. старй, старезний, старенний, ветхий, підупалий, дряхлий; ~а domo старезна хата; ~а stato ветхий стан; ~а kopro дряхле тіло; 2. юр. який утратив юридичну силу, застарілий (= malvalidiĝinta); ~аĵ/o мотлох; ~ес/o старезність, старість, ветхість, дряхлість; ~іĝ/i (з)робити старим, дряхлим, ветхим; призводити до занепаду; ~іĝ/i старіти, занепадати, підупадати; валитися; ~ul/o дряхлий старик, старй дід; ~ul/ej/o будинок для перестарілих, притулок; ~ul/in/o дряхла стара баба.

***kaf||o** кава (зерна; напій); trinki tason da ~o випити чашку кави; ~а кавовий, рідше кофейний; ~а surfundaĵo кавова гуща; ~ej/o кав'ярня, кафе; ~uj/o 1. кавничка, кавниця, банка [коробка] (для кави) (= kafskatolo); 2. кавник, кав'яник, кофейник (= kafkruĉo, kafpoto); 3. кавове дерево (= kafarbo); ~um/i *вл* кавувати, зробити перерву на каву; ~um/ad/o кавування, проведення часу за чашкою / філіжанкою кави.

Kaf/o іст., м. Кафа.

kaf/aparat/o кавоварка (домашня).

kaf/arb/o, kaf/arbust/o кавове дерево.

kaf/ber/o плід кавового дерева.

kaf/brun/a кофейний, темно-брунатний.

kafein/o фарм. кофеїн (син. kofeino).

kafeteri/o кафетерй.

kaf/grajn/o кавове зерно, зерно кави.

Kafk||o Кафка (австрійський письменник); (k)~esk/a у стилі Кафки.

kaf/kolor/a кофейний.

kaf/kruĉ/o кавник, кав'яник, кофейник.

kaf/kuler/o кавова ложка.

kaf/kun/ven/o посиденьки за кавою.

kaf/maŝin/o кавоварка (промислова: у кав'ярні, їдальні і т. п.).

kaf/muel/il/o млинок для кави, кавомолка.

kaf/o/babil/a: ~ kunveno посиденьки за кавою.

kaf/o/klaĉ/o розм. посиденьки за кавою, пліткування за кавою.

kaf/o/lakt/o кул. молоко з кавою, кафелате (напій з молока з додаванням кави).

kaf/paŭz/o перерва для пиття кави.

kaf/perkol/il/o кавоварка.

kaf/plant/ej/o кавова плантація.

kaf/pot/o кавник, кав'яник, кофейник.

kafr||o етн. кафр (стара назва представника південноафриканського племені банту); (K)~i/o, (K)~uj/o земля кафрів, країна кафрів.

kaf/rekrement/o кавова гуща.

kaf/salon/o див. kafejo.

kaf/servic/o кофейний сервіс.

kaf/skatol/o банка [коробка] для (зберігання) кави.

kaf/tabl(et)/o кофейний столик; журнальний столик.

kaftan/o каптан.

kaf/tas/o кофейна чашка.

kaf/trink||o пиття кави; **~ad/o** пиття кави (тривале або неодноразове); **~ej/o** див. kafejo.

kaguang/o зоол. кагуан (популярна назва ссавця ряду шерстокрилів).

***kaĝ/o** клітка; birda ~ клітка для птахів; leono en ~ лев у клітці; lifta ~ клітка ліфта.

***kahel||o** буд. кахель, кахля; ~oj кахлі; **~a** кахельний, кахляний, кахлевий; **~i** vt обличковувати кахлями; **~ar/o** кахель, кахельне покриття, кахельне обличкування.

kahel/forn/o кахельна піч; голландська піч.

kahel/plank/o кахельна підлога.

kaĥekt/a див. kaĥeksia.

kaĥeksi||o мед. кахексія (стан прогресуючого виснаження організму, що виникає внаслідок недостатності харчування або тяжких порушень обміну речовин); **~a** кахектичний.

kaid/o іст. каїд (вождь племені; правитель округу в Тунісі, Марокко).

kaik/o каїк (легкий турецький човен).

Kain||o бібл. Каїн; **(k)~id/o/j** нащадки Каїна.

kainit/o мін. каїніт.

Kair||o геогр. н., м. Каїр (столиця Єгипту); **(k)~a** каїрський; **(k)~an/o** каїрець, житель / мешканець Каїра.

kairin/o орн. мускусна качка [Cairina] (син. muta anaso).

kairn/o тур, пірамідка, купа каміння (з документом про здобуття вершини, відкриття острова і т. п.).

***kaj** спол. і, й, та, а; patro ~ frato батько і брат; iri ~ kanti іти і співати; tie fluas rivero ~ post ĝi etendiĝas arbaro там тече річка, а за нею простягається ліс.

***kaj/o** 1. набережна; пристань, причал; 2. (залізнична) платформа, перон (= fervoja kajo, fervojkajo).

Kaj/o Кай (чол. ім'я).

Kajafas бібл. Кайяфа.

kajak||o 1. каяк, байдара (човен з тюленьчої або моржової шкури у північних народів); 2. байдарка (спортивний або туристичний човен з прогумованої тканини); **~a** байдарочний.

kaj/aŭ/o мат. що включає „або”.

Kajbar/o геогр. н. Хайберський прохід (між Афганістаном і Пакистаном у гірському хребті Сафедкох).

Kajen||o геогр. н., м. Каєнна (столиця Французької Гвіани); **(k)~a** каєннський; **(k)~a** рірго каєннський перець.

Kajen/river/o геогр. н., р. Каєнна (Французька Гвіана).

kajerput/o 1. бот. каєпугове дерево (= kajerputa melaleŭko); 2. фарм. каєпугова олія (= kajerputa esenco).

***kajer||o** 1. зошит, зшиток; 2. випуск (частина твору); la unuaj tri ~oj de la etimologia vortaro перші три випуски етимологічного словника; **~a** зошитовий, зшитковий; **~et/o** зшиточок; записна книжка, блокнотик; **~uj/o** папка для зошитів.

kaj-lig/aĵ/o див. kaj-signo.

kajman/o зоол. кайман [*Caiman*]; **(K)~a:** (K)~a Insularo *геогр. н.* Кайманові острови. (*Карибське море, Велика Британія*).

kaj/o/barier/o зал. перонний бар'єр, перонна загородка, контроль.

kaj/o/bilet/o зал. перонний квиток.

kaj/o/mur/o мор. причальна стінка.

kaj/o/rand/o зал. край перону.

kaj-sign/o знак & („i"), амперсанд, амперсенд.

kajt/o 1. паперовий [повітряний] змій (= *flugdrako*); 2. ав. аероплан, планер (*у формі повітряного змія*).

***kajut|o** 1. мор., ав. каюта, кабіна; *dulita* ~о двомісна каюта; *luksa* ~о каюта-люкс; *ŝipestra* ~о капітанська каюта; 2. авт. салон (*автомобіля*); ~а каютний.

kaĵol|i *vt (iun)* підлещуватися, підлизуватися (*до кого-н.*), запобігати (ласки) (*у кого*), розм. підлабузнюватися; ~а підлещливий, облещливий, підлабузницький; ~ad/o підлещування, підлизування, запобігання, підлабузництво, лизоблюдство; ~ist/o, ~ul/o підлиза, підлабузник, блюдолиз, лизоблюд.

как/i *vn фам.* випорожняться, какати.

***kaka|o** какао (*насіння, порошок, напій*); ~uj/o 1. див. *kakaoskatolo*; 2. див. *kakaokruĉo*; 3. див. *kakaoarbo*.

kakab/i *vn* підпадьомкати, підпідьомкати (*про звуки перепелів*).

kaka/o/arb/o бот. какао, шоколадне дерево (= *teobromo*).

kaka/o/buter/o какао-масло.

kaka/o/fab/o/j какао-боби.

kaka/o/kruĉ/o глечик для какао.

kaka/o/plant/ej/o какаова плантація.

kaka/o/pulvor/o какао-порошок.

kaka/o/skatol/o банка [коробка] для (зберігання) какао.

kakatu/o орн. какаду [*Cacatus*]; *rozkolora* ~ какаду інка [*C. leadbeateri*]; *sulfurtufa* ~ какаду жовточубий великий [*C. galerita*]; *ruĝpuga* ~ какаду філіппінський [*C. haematuropygia*].

kaĵeksi/o див. *kaĵeksio*.

kakemon/o етн. какемоно (*у японців картина або каліграфічний напис на подовгастій смузї шовку чи паперу*).

kaki|a хакі (*прикм.*); кольору хакі; ~а *vesto* одяг хакі, одяг кольору хакі; ~о сумн. хакі (*ім.*), колір хакі.

kaki/kolor/a див. *akia*.

kakinok/o бот. какінoko, хурма японська [*Diosporys kaki*] (*дерево, = japania persimono; плід, = kakinokbero*).

kakodil/o хім. какодил.

kakofoni|o какофонія; немилозвучність; ~а какофонічний; немилозвучний.

kakografi|o какографія (*недбале або неграмотне письмо*); ~а какографічний.

kakologi/o лінгв. каколoгія (*неправильний мовний зворот*).

kakosmi/o мед. какосмія (*суб'єктивне відчуття неприємного запаху без відповідного подразнення пахкими речовинами*).

***kakt|o** бот. кактус [*Cactus*]; ~а кактусовий; ~ac/o/j кактусові [*родина Sactaceae*].

kaluminal/o фон. какумінальний приголосний (звук), надзубний приголосний (звук).

***kal||o** **1.** мозоля, мозоль; *gisevi* ~оп натерти мозолю (*собі*); **2.** бот. калюс; ~а мозольний, мозолистий, мозолястий; ~а**ŷ/o** затверділість, затвердіння, затверділа ділянка шкіри; ~ес/а схожий на мозолю.

kala/o бот. образки, білокрильник, фіалковий корінь [*Calla*].

kala-azar/o мед. кала-азар, чорна хвороба (*тропічна лихоманка*, = *nigra febro*, *nigra malsano*).

Kalabar/o геогр. н., м. Калабар (*Нігерія*).

kalabas||o бот. **1.** калібасове дерево [*Crescentia cujete*] (= *kalabasarbo*, *kalabasujo*); **2.** плід калібасового дерева (= *kalabasfrukto*); ~у**j/o** див. ~о 1.

kalabas/arb/o див. *kalabaso* 1.

kalabas/kukurb/o нрк. тиква (= *lagenario*, син. *botelkalabaso*).

Kalabri||o геогр. н. Калабрія (*область в Італії*); (к)~а калабрійський; ~а *ĉapelo* калабрійський капелюх; (к)~ан/o калабрієць, житель Калабрії.

kaladi/o бот. каладіум [*Caladium*].

Kalahar/o геогр. н. Калахарі (*пустеля у Пд. Африці*).

kalam/o бот. **1.** каламус, ротанг, ротан [*Calamus*]; **2.** нрк., див. *kalam-akoro*; **3.** іст. калам, перо (з очерету) (*для письма на папірусі*).

kalamagrostid/o бот. кунічник, чаполоть [*Calamagrostis*].

kalam/akor/o, kalam-akor/o бот. лепеха звичайна [*Acorus calamus*].

kalambak/o бот. каламбак [*Calambac*].

kalamin/o мін. **1.** каламін, геміморфит; **2.** див. *smiconito*.

kalamint/o бот. каламінта [*Calamintha*].

I **kalandr||i** *vt* **1.** каландрувати, лощити каландруванням; **2.** качати (білизну), діал. маглювати; ~ад/o каландрування; ~іл/o **1.** каландр, лощило, лощилка; **2.** рубель, діал. маглівниця; ~ист/o каландрувальник.

II **kalandr/o** орн. степовий жайворонок співучий [*Melanocorypha calandra*] (син. *stepalaŭdo*).

calandra/o ент. комірний довгоносик [*Calandra*].

kalank/o невелика бухта, бухточка.

kalate/o бот. калатея [*Calathea*].

kalaz/o **1.** бот. халаза, основа насінного зачатка; **2.** зоол. халаза, градинка (*у яйці птаха*).

kalazi/o мед. халазіон, градина (*невелика пухлина в хрящі повіки*).

kalcedon||o мін. халцедон; ~а халцедоновий.

Kalcedon/o іст. Халкедон, Халкідон (*старогрецьке місто на березі Мармурового моря*).

kalceolari/o бот. кальцеоларія [*Calceolaria*].

***kalci||o** хім. Кальцій (*елемент*), кальцій (*проста речовина*); ~а кальцієвий; ~а *klorido* хлорид кальцію, хлористий кальцій; ~а *hidroksido* гідроксид кальцію, гашене вапно, пушонка; ~а *oksido* окис кальцію, негашене вапно.

Kalcid/o геогр. н., м. Халкіс, Халкіда (*Греція*).

Kalcidik/o геогр. н., *n-iv* Халкідікі (*Греція*).

calciferol||o фарм. кальциферол, вітамін D₂.

kalcin||i *vt* кальцинувати, прожарювати, випалювати; ~ita sodo кальцинована сода; ~ad/o кальцинація, кальцинування, прожарювання, випалювання.

kalcit/o *мін.* кальцит, вапняковий шпат.

kalcitr||i *vn* брикати(ся), хвицати(ся); ~o удар задніми ногами, брикання, хвицання; ~em/a брикливий.

kaldari/o *іст.* калдарій (частина римських терм – кімната з гарячою купіллю).

Kalde/o *див.* Ĥaldeujo.

***kaldron||o** **1.** казан, котел, чан; бак; **2.** *геогр.* улоговина, котловина; ~eg/o (паровий) котел; ~ej/o **1** котельна майстерня; котельна фабрика; котельний завод; **2.** котельне відділення; котельня; ~et/o казанок, казанчик; ~ist/o казаняр, котляр, котельник.

kaldron/ĉambr/(eg)/o *див.* kaldronejo 2.

kaldron/fabrik/o, kaldron/far/ej/o *див.* kaldronejo 1.

kaldron/kovr/il/o покриття казана.

kaldron/krust/o накип, осад, осадок, наліт (на стінках котла), котельний камінь.

Kaledoni||o Каледонія (стародавня назва Шотландії); (k)~a каледонський; (K)~a kanalo Каледонський канал (між Північним морем і Атлантичним океаном); (K)~a terfalto Каледонська складчастість.

kalefakci/o *фіз.* плівкове кипіння (виникнення прошарку пари між краплею рідини і розпеченою поверхнею).

***kalejdoskop||o** калейдоскоп (тж перен.); ~a калейдоскопічний; ~e калейдоскопічно; ~i *vn* безупинно змінювати свій вигляд, змінюватися, як у калейдоскопі.

kalembur||o каламбур, гра слів; ~a каламбурний.

kalend/o/(j) *іст.* календи (назва перших днів кожного місяця в давньоримському календарі); ◇ formeti ĝis la grekaĵ ~oj відкласти до грецьких календ; відкласти на безрік; відкласти у довгий ящик [довгу шухляду]; ніколи не зробити.

***kalendar||o** календар; la Gregoria ~o григоріанський календар; la Julia ~o юліанський календар; suna, luna, mura, roŝa, ŝirfolia ~o сонячний, місячний, настінний, кишеньковий, відривний календар; ~a календарний.

***kalendul||o** *бот.* нагідки, календула [Calendula]; oficina ~o нагідки лікарські [C. officinalis]; agra ~o нагідки польові [C. arvensis]; ~a: ~a tinkturo настоянка з нагідок.

kalentur/o *мед.* морська тропічна лихоманка.

***kaleŝ||o** карета; коляска; екіпаж (чотириколісний); reĝa ~o царська карета; poŝta ~o поштова карета, поштовий екіпаж; vojaĝa ~o дорожня карета; ~aĵ/o кузов (карети, коляски, екіпажу) (= karoserio); ~aĵ/ist/o каретник, каретний [екіпажний] майстер, майстер з каретних [екіпажних] кузовів; ~eg/o велика [важка] карета; колимага, ридван; парадна карета; ~ej/o каретня, каретний сарай; ~et/o невелика карета; невеликий екіпаж; колясочка; infana ~eto дитяча коляска, дитячий візок; ~ist/o кучер, візник.

kaleŝ/serv/ant/o слуга на зап'ятках.

Kalevala „Калевала” (фінський епос).

Kalez||o *геогр. н., м.* Кале; ~a: ~a markolo протока Па-де-Кале, Дуврська протока (син. Dovera markolo).

***kalfatr||i** *vt* конопатити, законопачувати; затицати шпари / щілини; ~ad/o конопачення, затицання щілин; ~il/o конопатка; ~ist/o конопатник.

Kalhas/o *літ.* Калхас, Калхант (віщун у стані греків під Троєю).

***kali**||o *хім.* Калій (елемент), калій (проста речовина); каїстика ~o *див.* ~a *hidroksido*; ~a калієвий; ~a *klorato* хлорат калію, бертолетова сіль; ~a *klorido* хлорид калію, хлористий калій; ~a *karbonato* карбонат калію, вуглекислий калій, поташ (= *potaso 2*); ~a *hidroksido* гідроксид [гідроокис] калію (= *potaso 1*).

Kali/o *рел.* Калі (одна з іпостасей Деві, дружини Шіви).

Kaliban/o *літ.* Каліббан (потвора у драмі Шекспіра „Буря”).

***kalibr**||o *тех., військ.* калібр; ~o *de kanono* калібр гармати; ~o *de kuglo* калібр кулі; ~i *vt* калібрувати, вимірювати калібр; вивіряти калібр; ~**ad**/o калібрування (вимірювання калібру); ~**ig/i** калібрувати, надавати потрібного калібру; ~**ig/o** калібрування (надання потрібного розміру); ~**ig/il/o** калібрівка (інструмент для надання потрібного розміру); ~**il/o** калібр (інструмент для вимірювання або контролю калібру); *intera* ~ilo *тех.* кронциркуль, нутромір; *mikrometra* ~ilo *тех.* мікрометр.

kalibr/o/cirkel/o *тех.* кронциркуль, крумциркуль; *ekstera* ~ кронциркуль для вимірювання зовнішніх розмірів; *interna* ~ кронциркуль для вимірювання внутрішніх розмірів, нутромір.

kaliceb/o *зоол.* стрибун, тіті [*Callicebus*].

kalidr/o *орн.* побережник [*Calidris*]; *blankvosta* ~ побережник білохвостий [*C. temnickii*]; *bunta* ~ побережник чорногрудий [*C. alpina*]; *flavbrusta* ~ побережник Барда [*C. bairdi*]; *granda* ~ побережник ісландський [*C. canutis*]; *grandega* ~ побережник великий [*C. tenuirostris*]; *longfingra* ~ побережник довгопалий [*C. subminuta*]; *mara* ~ побережник морський [*C. maritima*]; *pintvosta* ~ побережник гострохвостий [*C. acuminata*].

***kalif**||o халіф, каліф (титул монарха в мусульманських країнах); ~a халіфський; ~**es/o 1.** титул [звання] халіфа; ~**ej/o 1.** резиденція халіфа; **2.** *заст., див.* *kaliflando*; ~**uj/o** *див.* *kaliflando*.

kalif/land/o халіфат (територія, керована халіфом).

kaliforni/o *хім.* Каліфорній (елемент), каліфорній (проста речовина).

Kaliforni/o *геогр. н.* Каліфорнія (штат США).

kaligraf||o каліграф, краснописець; ~i *vt* старанно виписувати (букви, слова, текст); ~**aj/o** каліграфічний напис; ~**i/a** каліграфічний; ~**i/o** каліграфія, краснопис (= *belskribado*, *skribarto*).

Kaligul/o *іст.* Калігула (римський імператор).

***kalik**||o **1.** чаша (тж *перен.*); кубок; келих, чара; **2.** *церк.* потир, чаша; **3.** *бот.* чашечка (*син.* *sepalaro*); **4.** *анат.* чашка; ~**et/o** келишок, келешок, чарчина, чарка.

Kalikat/o *див.* *Kalkato*.

kalik/foli/o *див.* *sepal*o.

kalik/form/a чашоподібний.

kalikl/o *рідко, див.* *kromkaliko*.

kalikl/o/hav/a *бот.* з підчашею.

***kalikot**||o *текст.* міткаль; бязь; коленкор; ~a міткалевий; бязевий; коленкоровий.

Kalikot/o *геогр. н., м.* Калікут, Калікат, Кожикод (Індія).

Kalimah/o Каллімах (александрійський поет епохи еллінізму).

Kalimantan/o *геогр. н., о-в* Калімантан (Індонезія, Малайзія, Бруней).

Kaliningrad/o *геогр. н., м.* Калінінград (Росія).

kaliop/o *орн.* червонощійка [*Calliope*].

Kaliop/o *міф.* Калліопа (муза епосу і науки).

kalips/o муз. каліпсо (муз. стиль і танець, що виникли на Карибських о-вах у кінці 19 ст.).

Kalips/o міф. Каліпсо (німфа, що сім літ тримала в себе Одисея).

kalison/o кул. калісон (південнофранцузьке мигдалеве печиво).

kalist/o ент. калістус [*Callistus*].

Kalist/o міф. Каллісто (німфа, яку Артеміда перетворила на Велику Ведмедицю).

kalistef/o бот. калістефус, садова айстра [*Callistephus*] (син. *ĉinia astero*).

kalistegi/o бот. плетуха [*Calystegia*]; heĝa ~ плетуха звичайна [*C. sepium*].

kalitrik||o бот. виришниця [*Callitriche*]; ~**ac/o/j** виришницеві [родина *Callitrichaceae*].

kalitriks||o зоол. ігрунка [*Callithrix*] (син. *silksimio*); ~**ed/o/j** ігрункові, мармозеткові [родина *Calithricidae*].

kalitris/o бот. калітрис, сандарак [*Callitris*]

***kalk||o** вапно; *estingita* (або *velka*) ~о гашене вапно, гідроксид (або гідроокис) кальцію, пушонка; *peestingita* (або *vigla*) ~о негашене вапно, оксид (або окис) кальцію ~**a** вапняний; вапнистий; *soda* ~о натрієве вапно; ~**i** *vt* **1.** білити вапном, крейдою; **2.** вапнувати (*трунт*); **3.** *xim.* нейтралізувати вапном; ~**aĵ/o** вапняний розчин; шар вапняного розчину; вапнисте добриво.

kalk/akv/o спец. вапниста вода.

***kalkan||o** п'ята (тж *tex.*), п'ятка; *sidi sur la ~oj* див. *kaŭri*; \diamond ~о de *Aĥilo* ахіллесова п'ята; ~**a** п'ятковий; *~**umo** каблук.

kalkane||o анат. п'ятова кістка (= *kalkanosto*); ~**a**: ~*a tendeno* п'яткове (або ахіллесове) сухожилля (= *aĥila tendeno*).

kalkan/ost/o див. *kalkaneo*.

kalkan/sid/i *vn* див. *kaŭri*.

kalk/argil/o див. *marno*.

Kalkat/o геогр., м. Калькутта, Колката.

kalke/o лінгв. калька.

kalkedoni/o див. *kalcedono*.

kalk/(o)/forn/o піч для випалювання вапна.

kalk/(o)/fos/ej/o див. *kalk(o)minejo*.

kalk/(o)/lakt/(aĵ)/o спец. вапнисте молоко.

kalkolitik/o геол. хальколіт.

kalk/(o)/marn/o мін. вапнистий мергель.

kalk/(o)/min/ej/o вапняковий кар'єр.

kalk/o/petr/o див. *kalkoŝtono*.

kalk/o/spat/o мін. вапняковий шпат, кальцит (= *calcito*).

kalk/o/ŝton||o вапняк; ~**a** вапняковий.

***kalkul||i** *vt* **1.** (по)рахувати; підрахувувати, розрахувувати, обчислювати; *scipovi ~i* уміти рахувати; ~*i ĝis dek* (по)рахувати до десяти; ~*i laŭ la fingroj* (по)рахувати на пальцях; ~*i en la kapo* рахувати в голові; *ne ~ante ion* не рахуючи чого-н.; \diamond ~*i miŝojn* рахувати мух (бити байдики, ловити тав); **2.** *vt* вважати, визнавати; зараховувати, залічувати; ~*i kiel egaĝon* вважати помилкою, вважати за помилку; **3.** *vn* (*je / sur iu, io*) розрахувувати (на кого-н., що-н.); ~*i nur je siaj fortoj* розрахувувати лише на свої сили; **4.** *vn* (*kun iu, io*) рахуватися (з кимось, чимось); ~*i kun kutimo* рахуватися зі звичаєм; ~**a** лічильний; розрахунковий; обчислювальний; ~**a metodo** метод підрахунку, розрахунку, обчислень;

~o 1. рахунок, підрахунок, розрахунок; обчислення, обрахунок; калькуляція; ĝusta, erara ~o правильний, помилковий розрахунок [підрахунок]; inventara ~o інвентарний облік [підрахунок]; restoracia, hotela ~o ресторанний, готельний рахунок; ~o de la voĉoj підрахунок голосів; doni al si ~on (*pri io*) здавати собі справу (з чого-н.), усвідомлювати (що-н.); preni en ~on брати до уваги; havi ~on kun iu мати порахунки з ким-н.; fari ion kun ~o (з)робити що-н. з розрахунком; \diamond kiu vivas sen ~o, baldaŭ estos almozulo рахуй гроші стиха, не зазнаєш лиха; mono amas ~on гроші люблять рахунок; 2. *заст., див.* konto; ~ad/o рахування, підрахування, підрахунок, (*тривала дія, що стосується великої кількості об'єктів; спосіб або метод*); ~ebl/a 1. який піддається обчисленню, вимірний; 2. такий, з яким треба рахуватися; ~em/a розважливий; корисливий, користлюбний; ~iĝ/i 1. рахуватися, налічуватися, нараховуватися; 2. *див.* ~i 4; ~il/o лічильний пристрій, лічильний прилад (*загальна назва будь-якого пристрою для підрахунків*); mekanika ~ilo арифмометр; elektronika ~ilo калькулятор; ~ist/o рахівник; обліковець; обчислювач.

kalkul/aparat/o лічильний апарат.

kalkul/baston/o лічильна лінійка (= glitkalkulilo).

kalkul/centr/o обчислювальний центр.

kalkul/erar/o помилка в обчисленні.

kalkul/fomul/o формула для обчислення.

kalkul/mark/o лічильна фішка (*кружечок для полегшення підрахунків*).

kalkul/maŝin/o лічильна машин(к)а, обчислювальна машина; арифмометр; (= mekanika kalkulilo).

kalkul/metod/o метод підрахунку, розрахунку, обчислень.

kalkul/metr/o лічильний прилад зі шкалою; лічильна лінійка; арифмометр.

kalkul/raport/o бухг. (фінансовий) звіт (= financa raporto).

kalkul/tabel/o *див.* baremo.

kalkulus/o *мед.* камінь (*у нирках, сечовому міхурі і т. п.*); gena ~ нирковий камінь.

klakulus/mal/san/o *див.* litiazo.

Kalkut/o *див.* Kalkato.

kalm||o *метео* (мертвий) штиль, безвітря, затишок; ~a *перен.* спокійний, тихий, безтурботний, погідний.

kalmar||o *зоол.* кальмар [*Loligo vulgaris*]; giganta ~o, ~eg/o гігантський кальмар.

kalmodulin/o *фізіол.* кальмодулін (білок).

kalmuk||o калмик; ~a калмицький; ~e по-калмицькому, по-калмицьки; (K)~i/o *геогр. н.* Калмикія (*автономна республіка в Росії*); ~in/o калмичка; (K)~uj/o *див.* (K)~io.

Kaloĉaj/o Калочай (*есперантомовний поет, перекладач, есперантолог*).

kalokali/o *орн.* салангана [*Callocalia*].

***kalomel/o** *хім.* каломель, хлориста ртуть (= hidrarga klorido).

kal/o/plen/a мозолистий, мозолястий.

kalori||o *фіз.* калорія; granda ~o велика калорія, кілокалорія; malgranda ~o мала калорія, грам-калорія; ~a калорійний; ~a ekvivalento *фіз.* тепловий еквівалент роботи.

kalorifer/o калорифер, піч для обігріву [опалення] (= stovo).

kalori/metr||o *фіз.* калориметр; ~i/a калориметричний; ~i/o калориметрія.

kalosom/o *ент.* красотіл [*Calosoma*].

kalot/o 1. *tex.* ковпак, верхівка; 2. *геогр.* сніжна шапка гори; 3. *мат.* шапка сфери, кульовий сегмент, сферичний сегмент.

kalot/glaĉer/o льодова шапка, льодовик на вершині гори. (= montosupra glaĉero).

kalovi/o *геол.* келловейський ярус, келловей.

I kaloz/o *анат.* мозолисте тіло.

II kaloz/o *хім.* калоза, кальоза.

kalpak/o папаха, хутряна шапка (*гусарська, козацька і т. п.*), ковпак.

***kalson||o** кальсоні, спідні, підштанки, підштаники, панталони, труси, боксерки; **~et/o** плавки, трусики (в обтяжку).

kalson/štrump/o/j колготки (= štrumpokalsono).

kalt/o *бот.* калюжниця [*Caltha*]; marĉa ~ калюжниця болотна [*C. palustris*].

kalumet/o індіанська лялька.

***kalumni||i** *vt (iun)* зводити наклеп (на кого-н.), обмовляти, чорнити, ганьбити; **~a** наклепницький; **~o** обмова, наклеп; поговор, ◇ kontraŭ ~o helpas penio поговор безкрилий, а літає; **~ad/o** зведення наклепів, обмовляння, очорнення; **~ant/o**, **~ul/o** наклепник.

kalun/o *бот.* верес [*Calluna*].

kalus/o 1. *анат.* (кісткова) мозоля (наріст на місці перелому); 2. *бот.* калюс, мозоля, наплив, наростень.

***kalv||a** *прям., перен.* лисий, плішивий; пострижений наголо, обголений (про голову); *перен.* лисий, голий; **~o**, **~aĵ/o** лисина, пліщина (= senharaĵo); **~ec/o** плішивість; **~iĝ/i** полісіти, стати лисим, плішивим; **~ul/o** лисий (у знач. ім.), лиса [плішива] людина.

kalvados/o кальвадос (горілка з яблучного соку, що перебродив).

Kalvari||o *рел.* Кальварія (латинська назва Голгофи); **(k)~o** 1. зображення хресних мук; розп'яття (скульптурне зображення); 2. місце страти; 3. *анат.* склепіння черепа (= krania volbo, krania fornikso); 4. *перен.* тернистий шлях, мученицьке життя (= ~a vojo); **(k)~a** кальварійський; **(k)~a vojo** 1. Хресна дорога (серія з 14 картин або скульптур, що нагадують хід Христа на Голгофу, біля кожної з яких відмовляється молитва); 2. *перен.* тернистий шлях, мученицьке життя, голгофа.

kalvil/o кальвіль (сорт яблук).

Kalvin||o Кальвін (один із ініціаторів Реформації); ***(k)~an/o** *рел.* кальвініст; **(k)~ism/a** кальвіністський (стосовний кальвінізму); **~isma** eklezio кальвіністська церква; **(k)~ism/o** кальвінізм; **(k)~ist/a** кальвіністський (стосовний до кальвініста, кальвіністів); **(k)~ist/o** див. ~apo.

kam/o *tex.* палець, кулак; зачіпка, кулачна шайба.

Kam/o *геогр. н., р.* Кама (Росія).

kama/o *зоол.* хама [*Chama*].

kamabok/o *кул.* камабоко, рибна запіканка (у японській кухні; *син.* fiškuko).

Kamadev/o *міф.* Кама, Камадева (бог кохання у староіндійській міфології).

kamaj/o *мист.* 1. малювання в одному кольорі, в одних тонах; 2. однобарвна картина; гризайль.

***kamarad||o** товариш; **~o** en lernejo товариш по школі; **~a** товариський; **~i** *vn* товаришувати, бути товаришем [товаришами]; **~ec/a** див. ~a; **~ec/o** товариство, товарицькість, товариські взаємини; **~em/a** див. ~a; **~in/o** товариш (про жінку), товаришка.

Kamarg/o *геогр. н.* Камарг (болотиста місцевість у дельті Рони, Франція).

kamarilo *іст., політ.* камарилья (придворна кліка).

Kamasutr||o Камасутра (санскритська книга 4 ст. про сексуальні звичаї та техніку любовиці); **(k)~aj/o** любовна поза, описана в Камасутрі.

***kambi||o** *фін.* камбіо, вексель, позиковий лист; proksimdata ~ короткий вексель; ~а вексельний; ~ juго вексельне право; ~а kurtaĝo вексельний куртаж, комісійний процент з продажу векселів; ~а makleristo вексельний брокер; ~**ist/o** = ~а makleristo.

kambium/o *бот.* камбій.

Kambizo *іст.* Камбіс, Камбіз (перський цар, син Кіра).

Kamboĝ||o *геогр. н., кр.* Камбоджа, Кампучія; **(k)~a** камбоджійський, кампучійський; **(k)~an/o** камбоджієць; **(k)~an/in/o** камбоджійка.

kambot/o *церк.* жезло, патериця, посох.

kambri||o *геол.* кембрій, кембрійська система; ~а кембрійський; la ~а епока кембрійський період; la ~а formacio кембрійська формація.

Kamĉatk/o *геогр. н., н-ів* Камчатка (Росія).

kam/disk/o *тех.* кулачковий диск.

***kame/o** *мист.* камея (різьблений камінь).

kameciparis/o *бот.* кипарисовик [*Chamaecyparis*].

***kamel||o** верблюд [*Camelus*]; unuĝiba ~о одногорбий верблюд [*C. dromedarius*] (= dromedaro, unuĝiba kamelo); duĝiba (або baktria) ~о двогорбий верблюд [*C. bactrianus*]; ~а верблюжий; ~**ed/o/j** верблюдові [родина *Camelidae*]; ~**id/o** верблюденя; ~**in/o** верблюдиця; ~**ist/o** погонич верблюдів.

kameleon||o **1.** зоол. хамелеон [*Chamaeleo*]; **2.** перен. хамелеон; ~а хамелеонський.

kamel/har||oj *текст.* верблюжа шерсть, верблюжий волос; ~**aj/o** виріб із верблюжої шерсті, верблюжого волосу.

***kameli/o** *бот.* камелія [*Camellia*]; ĉinia ~ камелія китайська, чай, чайний кущ [*C. chinensis*] (= teo 1, tearbo); japania ~ камелія японська [*C. japonica*].

kamel/karavan/o караван верблюдів.

kamel/konduk/ist/o, kamel/pel/ist/o *див.* kamelisto.

kamembert/o камамбер (*sort сыру*).

kamemel/o *бот.* хамемелюм [*Chamaemelum*]; nobla ~ хамемелюм римський, римська ромашка [*C. nobile*] (*син.* Roma kamomilo).

kamemor/o **1.** бот. морюшка [*Rubus chamaemorus*] (рослина); **2.** *див.* kamemorbero.

kamemor/ber/o ягода морюшки; ~j морюшка (ягоди).

***kamen||o** камін, піч (кімнатна); вогнище; sidi antaŭ (або ĉe) ~о сидіти біля каміну; ~а камінний, каміновий; ~**et/o** маленький камін.

kamen/bret/o камінна полиця.

kamen/horloĝ/o камінний годинник.

kamen/kapuĉ/o ковпак над каміном, витяжний ковпак.

kamen/pur/ig/ist/o, kamen/skrap/ist/o сажотрус.

***kamen/tub||o** комин, димар; *~**ist/o** сажотрус, *діал.* коминяр.

***kamer||o** **1.** комора; камера; комірка, кімната без вікон; prizona ~о тюремна камера; **2.** *тех.* камера; joniga ~о іонізаційна камера; sekiga ~о сушильна камера; fotila ~о камера фотоапарата; **3.** кінокамера (= kamero); **4.** *спец.* зарядна камера; патронник; гніздо (у барабані револьвера); seskamera revolvero шестизарядний револьвер; **5.** *анат.* камера;

~ist/o 1. камергер; камерир; камер'єр (посада при панському дворі); ключник, скарбник, довірена особа (при духовній особі і т. п.); 2. нрк., див. kameraisto.

kamera||o кіно (знімальна) камера, (кіно)камера, (відео)камера; ~i vt знімати (кіно- або відеокамерою, = filmi); ~ist/o (кіно)оператор.

kamerling/o церк. камерлінг, камерарій (кардинал, що відає фінансами панських володінь, а також виконує обов'язки папи за вакантності панського трону).

kamerops/o бот. хамеропс [*Chamaerops*].

Kamerun||o геогр. н., г., д-ва Камерун; ~i/o геогр. н.. Камерун (д-ва, = ~o).

***kamfor||o** фарм. камфора; ~a камфорний, камфоровий; ~uj/o див. kamforarbo.

kamfor/arb/o бот. камфорне [камфорове] дерево, камфорний лавр (= kamfora cinamono).

kamfor/ole/o фарм. камфорова олія.

kamiĉi/o орн. паламедєя (спільна назва кількох родів пд.-американських птахів)

kamikaz/o військ. камікадзе, пілот-смертник; літак, пілотований смертником; перен. смертник, самовбивця (про нерозважного любителя ризику).

Kamil||o Каміл(о), Камільо (чол. ім'я); ~a Каміла (жін. ім'я).

***kamion||o** вантажний автомобіль, вантажівка (= ŝargajto); ~i vt перевозити вантажівкою; ~ad/o перевезення вантажівкою; вантажні автоперевезення; ~et/o легка вантажівка; ~ist/o водій вантажної машини.

kamion/trajn/o сумн. колона вантажівок, автоколона.

kamizard/o іст. камізар (учасник антифеодалного повстання у Пд. Франції на початку 18 ст.).

***kamizol/o** 1. фуфайка, розм. тільник, тільняшка; 2. камзол, жилетка, камізелька; сардак, сердак.

Kamjanec-Podilsk/o^{EU} геогр. н., м. Кам'янець-Подільський (Україна).

kam/kontakt/o тех. кулачкове зчеплення.

kam/ŝaft/o тех. кулачковий вал.

***kamlot||o** камлот (тканина); ~a камлотовий.

Kamnik/a: ~j Alroj геогр. н. Камницькі Альпи (Словенія).

Kamoens/o Камоєнс (португальський поет епохи Відродження).

***kamomil/o** бот. 1. ромашка (лікарська / аптечна), рум'янок [*Matricaria recutita*, син. *M. chamomila*]; 2. ромашка (у широкому значенні); агра ~ роман / ромен польовий (= агра artemido); granda ~ маруна дівоча (= partenio); Roma ~ хамемелом римський, римська ромашка (= nobla kamemelo); vera ~ = ~ 1.

***kamp||o** прям., перен. поле, (перен. ще) нива, царина, ділянка, галузь; sekala ~o житне поле; batala ~o поле бою / битви, бойовище; ~o de aktivado поле діяльності; подприще; (= agkampo); elektromagneta ~o ел. електромагнітне поле; gradienta ~o мат. градієнтне поле; ~a польовий; ~aj flogoj польові квіти; ~a muso польова миша; ~a linio лінія поля; ~a intenso напруженість поля; ~i, ~ad/i vn стояти табором (про туристів і т. п.); ~ad/o перебування у таборі, туристичному поході; ~ad/ej/o табір; бів(у)ак; стоянка; місце для табору, бівак, стоянки; кемпінг; ~ad/ism/o манера жити під відкритим небом; ~ar/a сільський; ~ar/o сільська місцевість; село; ~ar/an/a селянський; ~ar/an/o селянин, сільський житель (= vilaĝano); ~ar/an/ar/o селянство; ~ul/o селянин; знев. селюк, гречкосій, хлоп зі села.

Kampal/o геогр. н., м. Кампала (столиця Уганди).

kamp/alaŭd/o орн. жайворонок польовий [*Alauda arvensis*].

kampan||o житель Кампанії; (**К**)~**i/o** *геогр. н.* Кампанія (область в Італії).

kampanet/o *муз.* кампанет (різновид маримби).

kampanil/o дзвіниця, кампаніла; вежа (з годинником).

***kampanj||o** кампанія; elekta ~ виборча кампанія; milita ~ військова кампанія, похід; ~**i** *vn* організувати [проводити, вести] кампанію; ili ~is por la maldekstra partio вони провели кампанію за ліву партію; li ~as kontraŭ la nova leĝo він веде кампанію проти нового закону.

kampanul||o *бот.* дзвоники [Campanula] (*син.* kloŝfloro); alpa ~o дзвоники альпійські [C. alpina]; karpatata ~o дзвоники карпатські [C. carpatica]; paseja ~o дзвоники розлогі [C. patula]; gondfolia ~o дзвоники круглолисті [C. rotundifolia]; ~**ac/o/j** дзвоникові [родина Campanulaceae]; ~**al/o/j** дзвоникоцвіті [порядок Campanulales].

kampeĉ/o *бот.* кампешеве дерево, сандалове дерево, фіалкове дерево [Haematoxylum campechianum].

kampeĉ/lign/o кампеш.

kampeŝ/o *заст., див.* кампешо.

kamp/hirund/o *орн.* ластівка звичайна [Hirundo rustica].

kamp/intens/o *фіз.* напруженість поля; elektra ~ напруженість електричного поля; magnetata ~ напруженість магнітного поля.

kamp/labor||o/j сільськогосподарські роботи, польові роботи; ~**ist/o** сільськогосподарський робітник, польовий робітник; батрак.

kamp/lim/o межа (між полями).

kamp/o/binokl/o польовий бінокль.

kamp/o/flor/o/j польові квіти.

kamp/o/gard/ist/o польовий сторож; об'їждчик.

kamp/o/korv/o *орн.* грак, гайворон (= frugilego).

kamp/o/kur/ad/o *сумн., спорт.* біг по пересіченій місцевості, крос.

kamp/o/magnet/o *ел.* індукувальний магніт, джерело магнітного поля (*син.* induktanto).

kamp/o/mus/o *розм., зоол.* полівка, польова миша [Microtus agrestis, Mus arvalis].

kamp/o/rand/o край поля, обніжок.

kamp/o/rul/o *с.-г.* (польовий) коток.

kamp/(o)/voj(et)/o польова дорога.

Kamruĉe/o *див.* Kamboĝo.

kam/rad/o *тех.* кулачкове колесо.

kam/ŝaft/o *тех.* кулачковий (або розподільний) вал.

kamufl||i *vt* військ. (за)камуфлювати; (за)маскувати (*тж перен.*); *перен.* (за)вуалювати; ~**a** камуфляжний, маскувальний; ~**a** uniformo камуфляжна (уні)форма, камуфляж; ~**ad/o** камуфляж, маскування; ~**aĵ/o**, ~**il/o** камуфляж, маскувальний засіб; ~**it/a** закамуфльований, замаскований; *перен.* завуальований.

***kan||o** *бот.* очерет; тростина (*тж про палочку для письма, палицю для прогулянок*); sukera ~o цукрова тростина (= sukero 1, sukerkano); ~**a** очеретяний; тростинний; ~**aĵ/o** очеретяна плетінка, предмет з плетеного очерету; ~**ar/o**, ~**ej/o** зарості очерету [тростини], очерети.

Kana *бібл., село* Кана (Галілейська); la edziĝo en ~o весілля у Кані Галілейській.

I kana||o *бот.* канна [Canna]; manĝebla ~o канна їстівна [C. edulis]; ~**ac/o/j** каннові [родина Cannaceae].

П kana||o *лінгв.* складовий знак японського письма; strekaј ~ој знаки катакани; rondaj ~ој знаки хірагани; ~ar/o кана, японське складове письмо; la streka ~аго катакана; la ronda ~аго хірагана.

Kanaan||o *бібл.* 1. Ханаан (син Хама); 2. *кр.* Ханаан; (k)~а ханаанський; (k)~id/o ханаанець.

***kanab||o** 1. *бот.* коноплі [*Cannabis*]; 2. прядиво; ~а конопляний, конопельний; прядив'яний; ~а oleo конопляна олія; ~а fibro конопляне волокно; ~а ŝnugo прядив'яний мотузок / шнур; ~ac/o/j коноплеві [*родина Cannabaceae*]; ~ej/o коноплище, коноплисько.

***kanaben/o** *орн.* коноплянка [*Carduelis cannabina*].

kanab/ole/o конопляна олія.

kanab/sem/o/j конопляне насіння.

kanab/ŝnur/o прядив'яний мотузок / шнур.

kanab/tol/o конопляне полотно.

***Kanad||o** *геогр. н., кр.* Канада; (k)~а канадський; (k)~an/o канадець; (k)~an/in/o канадка.

***kanajl||o** *лайл.* каналія, негідник, мерзотник, шельма, пройдисвіт; ~а підлий, мерзенний, каналський; ~aj/o мерзенний, каналський вчинок; ~ar/o набрид, сволота, наволоч, потолоч; ~ec/o мерзенність, підлість.

kanak||o *етн.* канак (*представник одного з меланезійських племен*); ~а канакський; (K)~i/o *див.* Nov-Kaledonio.

***kanal||o** 1. канал; Panama (K)~o *геогр. н.* Панамський канал; kloaka ~o клоаковий канал, канал з нечистотами; irigacia ~o зрошувальний канал; stereofonia aparato havas du ~ojn стереофонічний апарат має два канали; 2. *анат.* канал, тракт, протока; la spira ~o дихальний канал; 3. *перен.* канал, шлях; tra (або pere de) diplomaciaj ~oj дипломатичними каналами, через дипломатичні канали; ~ar/o мережа [система] каналів; ~et/o 1. каналець, канав(к)а; жолоб; 2. *анат.* каналець; ~et/ar/o каналізація, каналізаційна система (= kanalizacio); ~ig/i перетворити на канал (*ріку*); ~iz/i каналізувати, проводити каналізацію; забезпечити мережею каналів; ~iz/o проведення каналізації; проведення каналів.

kanalizaci||o каналізація, каналізаційна система (= kaneletaro); ~а каналізаційний.

kanal/komut/il/o *радіо, тб.* перемикач каналів.

kanal/rad/i/o/j *фіз.* позитивний стовп (*у газорозрядній трубі*).

kanang/o *бот.* кананга [*Cananga*]; odora ~ іланг-іланг [*C. odorata*].

***kanap/o** 1. диван, канапа; 2. *кул.* підсмажений шматок хліба для бутерброда.

kanap/rul/o *див.* sofrulo.

kanar/o *етн.* канара, канада (*представник одного з народів Пд. Індії*).

***kanari/o** *орн.* канарковий в'юрок європейський, канарка [*Serinus canaria*].

kanari/herb/o *бот.* канаркова трава (= kanaria falarido).

Kanari/o/j *геогр. н.* Канари, Канарські острови (*Атлантичний океан, Іспанія*).

kanast/o канаста (*картлярська гра*).

kanastr/o канастер (*сорт тютюну*).

Kanber/o *геогр. н., м.* Канберра (*столиця Австралії*).

kan/bird/o *див.* akrocefalo.

kan/boat/o човен з тростини.

***kancelari**||o канцелярія; пара ~o папська канцелярія; banka ~o канцелярія банку; sekreta ~o *іст.* таємна канцелярія, таємний приказ, приказ таємних справ; diplomatia ~o *іст.* посольський приказ; ~a канцелярський; ~a stilo канцелярський стиль; ~an/o, ~ist/o, ~ul/o канцелярист; ~estr/o начальник канцелярії, завідуючий канцелярією.

***kancelier**||o канцлер; regna, federacia ~o державний, федеральний канцлер; ~a канцлерський.

***kancer**||o **1.** *мед., бот.* рак; mama ~o рак грудей; prostata ~o рак простати; utercervika ~o рак шийки матки; **2.** *зоол.* канцер [*Cancer*] (під крабів); ~a раковий; ~a tumoro ракова пухлина; ~ig/a *мед.* канцерогенний, ракотворчий; ~ul/o хворий на рак, хворий раком, раковий хворий; ~olog/o *мед.* онколог, спеціаліст з ракових захворювань (= onkologo); ~olog/i/a онкологічний; ~olog/i/o онкологія.

kancer/klinik/o ракова клініка, ракове відділення, раковий корпус.

kancerofobi/o *псих.* канцерофобія, боязнь захворюти на рак.

kancer/o/gen/a *див.* kanceriga.

kancer/tumor/o ракова пухлина.

***kand**||o кристалічний цукор, прозорий цукор, цукор-льодяник; ~i *vt* зацукровувати, покривати цукром, глазурувати; ~ig/i зацукруватися, оцукритися; кристалізуватися (*про цукор*); ~iz/i *нрк., див.* ~i.

***kandel**||o **1.** свічка, свіча; seba ~o лойова свічка; \diamond de malgranda ~o forbrulis granda kastelo з малої іскри – великий вогонь; perdi la ~on el la karo клепку згубити, з'їхати з глузду; gardu ~on por la nokto бережи хліб на обід, а слово на відповідь; **2.** *фіз.* кандела (*одиниця сили світла*); ~a: ~a lumo світло свічки; ~et/o свічечка; *~ing/o свічник; ~ist/o свічкарь.

***kandelabr/o** канделябр.

kandel/fabrik/o свічкова фабрика, свічковий завод.

Kandel/fest/o *церк.* Стрітєння (= Presentado de la Sinjoro); Очищення Божої Матері (= Puriĝo de Maria).

kandel/flam/o полум'я свічки.

kandel/meĉ/o гніт свічки.

kandel/stump/o недогарок (свічки).

kandid||o *бот.* кандида [*Candida*]; ~oz/o *мед.* кандидамікоз, кандидоз, моніліаз.

Kandid/o *літ.* Кандід (*герой однойменного оповідання Вольтера*).

***kandidat**||o кандидат (*тж* *учене звання*); ~o al parlamento кандидат у парламент; ~o al (*або* por) direktoreco кандидат у директори; ~o al (*або* por) la direktora posteno кандидат на посаду директора; ~i *vn* бути кандидатом, рахуватися кандидатом; ~es/o кандидатура; ~ig/i висунути [запропонувати, зробити] кандидатом, висунути [запропонувати] кандидатуру; ~ig/i висунути свою кандидатуру, стати кандидатом; ~ig/o висунення в кандидати.

kandidat/list/o список кандидатів.

kanefor/o *мист., арх.* канефора (*скульптура юнака або дівчини з кошиком на голові*).

kanel||o **1.** *арх.* канелюра, ривчик, жолобок, борозенка, канавка; **2.** *тех.* різьба, нарізка; ривчик, жолобок, виїмка, паз, шліц, борозенка; **3.** *спец.* доріжка (*на грамофонній платівці*); ~i *vt* **1.** прикрашати [покривати, оздоблювати] канелюрами. **2.** нарізати [наносити] різьбу, робити нарізку, ривчики, жолобки, виїмки, борозенки (*паралельні*); **3.** наносити доріжку на (*грамофонну пластинку*); fajne ~ita (gramofon)disko довгограюча (грам)пластинка, довгограючий диск; ~il/o інструмент для нарізки різьби; інструмент для нанесення нарізки, нарізів.

kaneloni/o/j кул. канелоні, макаронна запіканка.

kan/emberiz/o орн. вівсянка очеретяна [*Emberiza schoeniculus*].

***kanguru/o** зоол. кенгуру (спільна назва кількох тварин з (нід)родини сумчастих).

***kanibal||o** прям., перен. канібал, людоїд, людожер; ~а канібальський, людоїдний, людожерний; ~ism/o канібалізм, людоїдство, людожерство.

kanin/o анат. ікло (син. kojnodento); supra ~ верхнє ікло (= okuldento, supra kojnodento)

kanis||o зоол. собака [*Canis*] (родова назва); ~ed/o/j собачі [родина *Canidae*].

kanistr/o 1. каністра; (бензо)бак; 2. бляшана коробка.

Kaniv/o^{EU} геогр. н., м. Канів (Україна).

kanjon/o каньйон, глибока ущелина.

kanji/o лінгв. кандзі (китайські ієрогліфи, що використовуються в сучасній японській писемності).

kankan||o канкан (танець); ~і *vp* танцювати канкан.

***kankr||o** 1. зоол. рак; америка ~о американський річковий рак [*Canbarus affinus*]; еўгора ~о 1. рак довгопалий [*Astacus leptodactylus*]; 2. рак широкопалий [*A. astacus*]; 2. *maj, aстр.* Рак (сузір'я); tropiko de la (K)~о геогр. н. тропік Рака; ~а раковий, раччий; ~а іgado рачкування, задкування; ~е раком, задом; задкуючи; ~і *vp* рачкувати, задкувати.

kankr/o/pinĉ/il/o клішня, рідше клешня.

Kankr/o/tropik/o геогр. н. тропік Рака.

kan/mat/o тростинний мат [килимок], тростинна циновка.

Kann/o геогр. н. 1. м. Канни (Франція); 2. іст. Канни (поселення у стародавній Італії, місце битви Ганнібала з римлянами).

Kann/oj див. Kanpo.

kannad/o канара, канада (представник одного з народів Індії); la ~a lingvo мова канада.

I*kanon||o гармата (= raflego); grandkalibra (або peza) ~о крупнокаліберна [важка] гармата; kontraŭaviadila ~о зенітна гармата, розм. зенітка; kontraŭtanka ~о протитанкова гармата; ~а гарматний; ~і *vt* стріляти [палити] з гармати; ~ad/i *vt* стріляти [палити] з гармат, обстрілювати з гармат; ~ad/o канонада; ~ar/o гарматна [артилерійська] батарея, артилерія; ~ist/o I гарматник, гармаш, канонір, комендор (= kanonpafisto); артилерист.

II kanon||o церк., муз., мист., арх. канон; ~а канонічний; ~ес/o канонічність; ~ig/i канонізувати, оголосити канонічним; ~ist/o II знавець канону, знавець канонічного права (= kanonjuristo).

kanon/boat/o нрк., див. kanonŝalupo.

kanon/bru/o гуркіт гармат.

kanonier/o гарматник, гармаш, канонір; артилерист.

***kanonik||o** церк. канонік; ~а: ~а domo будинок каноніка; ~ar/o збори [рада] каноніків, капітул; ~ес/o титул [звання, посада] каноніка, канонікат; ~in/o монашка, що має пребенду.

kanoniz||i *vt* церк. канонізувати; ~о, ~ad/o канонізація.

kanoniz/proces/o канонізаційний процес.

kanon/jur/ist/o див. kanonisto II.

kanon/paf/o гарматний залп.

kanon/skip/o гарматна обслуга.

kanon/ŝalup/o сумн., мор. канонерський човен, канонерка.

kanon/šip/o сумн., мор. **1.** озброєний гарматами корабель; судно, що має артилерійське озброєння; **2.** рідко, див. *kanonšaluro*.

kanon/tub/o дуло гармати, гарматний ствол.

kanop/o археол. канопа (ваза, у якій єгиптяни зберігали нутроці забальзованих мерців).

kanope/o бот. верхня частина крони, верхній ярус лісу.

Kanos/o іст. Каносса (замок в Італії – місце покаяння німецького короля Генріха IV перед папою); іти ал ~ іти в Каноссу; покаятися перед тим, проти якого виступав.

kanot/o **1.** прогулянковий човен (= *plezurboato*); **2.** див. *kanuo*.

kan/plekt||i vt плести з очерету; ~ај/o див. *kanajo*.

Kansas/o геогр. н. Канзас (штат США).

Kansas/river/o, Kansas-river/o о геогр. н., р. Канзас (США).

Kansas/urb/o, Kansas-urb/o геогр. н., м. Канзас-Сіті (США).

kan/suk/o сік цукрової тростини.

kan/suker/o тростинний цукор; цукор-сирець.

***kant||i** vt **1.** співати (тж про птахів і т. п.); ~і kanton, arion, oregon співати пісню, арію, оперу; ~і laüte, bele, duonvoče співати голосно, гарно, напівголосно; ~і pti io співати про що-н.; ~і de ĝojo співати від радості; ~і el la tuta gorĝo співати на все горло; **2.** див. *rikanti*; ~а пісенний; вокальний; ~а kaj danza ensemblo ансамбль пісні і танцю; *~о **1.** пісня; *lulila, ama, venka* ~о колицьова, любовна, переможна пісня; *la (K)~o de la (K)~oj* Пісня Пісень (книга Старого Заповіту); **2.** див. *kanzono*; ~аĉ/o знев. пісенька; ~ад/i vt співати (довго або неоднократно); *~ад/o спів; ~ар/o пісенник, збірник пісень; ~ет/i vt наспівувати; ~ет/o пісенька; ~ист/o співак, співець; ~ист/in/o співачка.

Kant/o див. *Kantio*.

Kantal/o геогр. н. Канталь (гора і департамент у Франції).

kantalup/o бот. канталупа (сорт дині) [*Cantalupensis*].

kantar/o ент. м'якотілка [*Cantharis*].

kantarel/o бот. лисичка [*Cantharellus*]; *manĝinda, manĝebla* ~ лисичка справжня [звичайна] [*C. cibarius*].

***kantarid||o** ент. шпанська муха [*Lytta vesicatoria*]; ~in/o хім. кантаридин.

kant/art/o спів, вокальне мистецтво, розм. вокал.

***kantat/o** муз. кантата.

kantel/o муз. кантеле (фінський і карельський щипковий інструмент, схожий на гуслі).

kant/ensembl/o ансамбль пісні, вокальний ансамбль.

kant/festival/o пісенний фестиваль.

Kanti||o Кант (німецький філософ); (k)~а кантівський; (k)~ан/o філос. кантіанець, послідовник філософії Канта; (k)~(an)/ism/o кантіанство.

kantik/o рел. (літургійний) гімн, піснеспів, релігійна пісня, кант.

kantil/o сумн. канитель (кручена золота або срібна нитка, = *ora fadeno*; *argenta fadeno*).

kantilen/o літ., муз. кантилена.

kantilevr||o тех. консоль; ~а консольний; ~а ponto консольний міст.

kantin||o буфет, їдальня, продовольча крамниця (при закладі, військовій частині і т. п.); ~ист/in/o буфетчиця.

kant/konkurs/o пісенний конкурс, конкурс пісні.

kant/libr/o пісєнник.

kant/o/bird/o співочий птах.

kant/o/cign/o орн. лебідь кликун, лебідь скрипун [*Cygnus cygnus*].

kant/o/grup/o вокальна група.

***kanton||o** 1. кантон (адміністративно-територіальна діляниця); округ; 2. шляхова діляниця; зал. перегон; блок-діляниця; 3. геральд. вільне місце; ~а кантональний, окружний; ~ig/o зал. блокування з розмежуванням за відстанню.

Kanton/o геогр. н., м. Кантон (Китай).

kantonment||o військ. військове містечко, військова стоянка, розташування військової частини в населеному пункті, місце постю, квартира; ~i vt стояти [розміщатися, розквартировуватися] у військовому містечку, у розташуванні військової частини, по квартирах; ~ig/i розквартировувати (війська); розміщати у військовому містечку, у розташуванні військової частини, по квартирах; ~ig/ist/o квартирмейстер.

***kantor/o** церк. кантор, півчий, дяк.

kant/(o)/soci/et/o співоче товариство.

kant/o/turd/o орн. дрізд співочий [*Turdus philomelos*].

kantri/o сумн., див. kontreo.

kanu/o каное, човник.

kanul/o мед. канюля, трубка.

***kanvas/o** прям., перен. канва; lina ~ льняна канва; la ~ de rakonto канва оповідання.

***kanzon||o** 1. літ. канцона; 2. муз. шансон, шансонетка, пісенька; ~i vt висміювати (в пісні, пісню); ~et/o 1. літ. канцонета; 2. частівка, частушка, жартівливий куплет; ~ist/o 1. творець канцон; 2. шансоньє; частівник; куплетист; бард.

kaolin||o мін. каолін, біла глина; ~а каоліновий; ~iĝ/i перетворитися в каолін.

kaolinit/o мін. каолініт.

kaon/o фіз. каон, к-мезон.

kaos/o див. ĥaos.

***kap||o** 1. голова; ~o de homo, ĉevalo, puro голова людини, коня, ляльки; obstina, saĝa, malsaĝa ~o уперта, розумна, дурна голова; de la ~o ĝis la piedoj з голови до ніг; klini la ~on опустити [схилити] голову; fali la ~on antaŭen упасти головою вперед; ◇ ordigi al iu la ~on дати комун. прочухана, вправити комун. мізки; kiom da ~oj, tiom da opinioj що не голова – то розум; 2. голова, глава; li estas ~o de la domo він – голова дому; 3. голова; головка; головна [чільна] частина; передня частина; верхня частина, вершина, верхівка; ~o de pajlo головка цвяха; ~o de martelo головка молотка; ~o de brasiko головка капусти, капуста; ~o de paravo маківка, головка маку; ~o de arbo верхівка дерева; ~o de irantaro голова колони (тих, що йдуть); sesflanka ~o de bolto шестигранна головка болта; mergita ~o de ŝraŭbo утоплена головка гвинта; serĉa ~o de raketo головка самонаведення ракети; ~o de kolono див. kapitelo; ~o de ŝiro див. pruo; 4. бот. головка (різновид суцвіття); ~o de trifolio головка конюшини; 5. тех. головка (магнітофона, програвача і т. п.); ~а I головний; ~а dologo головний біль; ~а kalkulo обчислення в голові; la ~a parto de lito див. kaploko; ~aj/o кул. страва з голови, голова; ~et/o 1. голівка; ~eto de birdo, elfo, knabino голівка птаха, ельфа, дівчини; 2. див. ~o 5; ~uj/o шолом (частина скафандра).

II **кара** каппа (грецька буква К, к).

***kapabl||a** 1. здатний, спроможний; ~a fari ion здатний зробити що-н.; 2. здібний; ~a homo здібна людина; la plej lerta kaj ~a найуміліший і найздібніший; ~i vt (al / por / je io) бути здатним / спроможним / годним (до чого-н., на що-н.), бути в стані, могти; виявляти

здібності; ~о, ~ес/о здатність, спроможність; здібність, здібності; ~ег/а надзвичайно здібний; ~іг/і (з)робити здатним, спроможним; наділити здібністю, здібностями; ~ул/о здібна людина.

kapacit||o 1. *фіз.* ємність, місткість (= enhaveco); ~o de barelo ємність бочки; 2. *фіз., ел.* ємність, електричний заряд (*аккумулятора*); 3. *тех.* ємність, продуктивність, потужність; *інформ.* пропускна спроможність; *labora* ~o продуктивність праці; ~anc/o *фіз., радіо* (електро)ємність, електрична ємність; ~anco de kondensilo ємність конденсатора; *interelektroda* ~anco міжелектродна ємність.

Karadoci/o *іст.* Каппадокія (*стародавня країна в Малій Азії*).

kap/al/ter/e головою до землі.

kap/antaŭ/e головою вперед, коміть головою.

kap/apog/il/o підголівник, опора під голову; підголівач, підголів'я.

kap/arteri/o *див.* karotido.

kap/aŭd/il/o/j, kap/aŭskult/il/o/j *радіо, тб.* головні телефони, навушники (*пристрій, що вдягається на голову*).

kap/cirkl/o *тех.* коло виступів (*зубчастого колеса*).

kap/ĉas/ist/o мисливець за черепами [скальпами].

kap/dolor||o головний біль; *postdrinka* ~ похмілля.

kapel|i *vn мор.* плисти / пливти [іти] з приспущеними вітрилами; лежати в дрейфі; ~а: ~а velo штормове вітрило; ~іг/і: ~ігі ŝipon підготувати корабель до шторму.

***kapel||o** 1. капела, каплиця, домашня церква; притвор; 2. *муз.* капела, церковний хор; ~an/o *сумн.* 1. *сумн.* музикант капели, співак капели, співак церковного хору; 2. *див.* kapelpastro; ~estr/o капельмейстер, керівник капели, хормейстер (= ĥorestro).

kapel/pastr/o капелан (*при каплиці або домашній церкві*).

kaper|i *vn мор., військ.* каперувати, займатися каперством; займатися морським розб'єм (*проти кораблів ворожої держави з дозволу своєї влади*); ~ad/o каперство, морський розбій; ~aj/o каперська здобич; захоплені або потоплені кораблі; ~ist/o капер, капітан каперського корабля.

kaper/leter/o *мор.* дозвіл на каперство.

Kapernaum/o *геогр. н., бібл., м.* Капернаум.

kaper/ŝip/o *мор.* капер, каперський корабель.

Kapet||o *іст.* Капет (*прізвисько першого французького короля Гуго*); ~id/o/j Капетінги (*королівська династія*).

kap/flank/o *див.* frontflanko.

kap/har/oj волосся на голові.

kapibar/o *зоол.* водосвінка південноамериканська, капібара [*Hydrocoerus capybara*].

kapilar||a у *різн. знач.* капілярний, волосний; ~a tubo капілярна трубка; ~a angio капілярна судина; ~a kemio капілярна хімія; ~o *анат.* капіляр; ~ес/о капілярність, волосність.

Kapilavast/o Капілавасту (*місто в Індії, де народився Будда*).

kap/impost/o *іст.* подушне (у *знач. ім.*) (= laŭkara imposto).

***kapital||o** *ек.* капітал (*тж перен.*); fundamenta (або fiksa), industria, komerca, cirkul(ant)a, prunt(edon)a, financa, fikcia, investita, konstanta, vari(ant)a, komenca ~o основний, промисловий, торговельний, оборотний, позиковий, фінансовий, фіктивний, вкладений, постійний, змінний, стартовий капітал; kontraŭdiro inter laboro kaj ~o протиріччя між працею і капіталом; ~et/o капіталець, невеличкий капітал; ~іг/і капіталізувати;

перетворити в капітал; **~ism/a** капіталістичний (стосовний до капіталізму); **~isma** reĝimo капіталістичний лад; **~ism/o** капіталізм; **~ist/a** капіталістичний (стосовний до капіталіста, капіталістів); **~ista** entreprenemo капіталістичне підприємництво; **~ist/o** капіталіст.

kapital/eksport/o ек. експорт капіталу.

kapital/fuĝ/o ек. відплив капіталу.

kapital/hav/a ек. який має капітал.

kapital/intens/a ек. капіталомісткий.

kapital/invest/o ек. капіталовкладення.

kapital/merkat/o ек. ринок капіталу.

kapital/rent/o ек. відсоток / процент на капітал.

***kapitan||o** **1.** мор., військ., спорт. капітан; infanteria ~o піхотний капітан; kavaleria ~o кавалерійський капітан; ротмістр; ~o de komerca ŝipo капітан торговельного судна; ~o de futbalteamo капітан футбольної команди; **2.** перен. капітан, верховод; орудар, воротій; industria ~o промисловий капітан, промисловий верховод; financa ~o фінансовий капітан, фінансовий воротій; **~a** капітанський; **~ec/o** звання [посада] капітана.

kapitat/o анат. головчасть кістка зап'ястка.

***kapitel||o** арх. капітель (= kolonkaro); **~a** капітельний.

Kapitol/o **1.** геогр. н. Капітолій (один із семи пагорбів Рима); **2.** арх. Капітолій (велична будівля).

kapitul/o **1.** бот. кошик (різновид суцвіття); **2.** церк. капітул.

***kapitulac||i** *vn* *прям.*, перен. капітулювати, здатися, скласти зброю; ~o капітуляція; *subskribi* ~on підписати капітуляцію.

kap/jes/i *vn* ствердно хитати головою, кивати головою на знак згоди.

kap/klin/o поклін головою, схиляння голови; кивок; *fari ~jn pro dogmeto* клювати носом.

kap/kusen/o подушка під голову.

kap/labor/o розумова праця.

kap/lok/o узголів'я.

kap/mov/o кивок головою, рух / порух голови; *argoba* ~ схвальний кивок головою; *malargoba* ~ несхвальне хитання головою.

kap/ne/i *vn* заперечно хитати / кивати головою.

kap/o/brasik/o бот. качанна [головчасть] капуста [*Brassica oleracea* gr. *capitata* var. *capitata*].

kap/o/gard/ist/o охоронець (особистий, = korpgardisto).

kap/(o)/hav/a який має голову.

капок||o капок (волокно з дерев родини бамбукових); **~uj/o** бот. капокове дерево, бавовняне дерево, сейба капок [*Seiba pentandra*].

капок/arb/o див. карокуjo.

капок/bombak/o бот. бомбак сейба [*Bombax seiba*].

kap/o/klin/o див. каркліno.

капол/o кабошон (негранований дорогоцінний камінь).

***kapon||o** **1.** каплун, кастрований півень (= eks(vir)koko); **2.** перен. кастрат, скопець (= kastrito); **~in/o** пулярка (= pulardo).

капоніer/o військ., заст. капонір.

kap/o/part/o узголів'я.

kap/o/pied/ul/oj зоол. цефалоподи, головоногі молюски (= cefalopodoj).

kap/o/puŝ/i vt спорт. послати [відбити] м'яч головою (у футболі).

***kapor||o** 1. бот. каперці, каперси [Capparis]; dorna ~o каперці колючі [C. spinosa]; 2. кул. каперці; ~ac/o/j каперцеві [родина Capparaceae]; ~al/o/j каперцевоцвіті [порядок Capparales].

***kaporal||o** капрал; ◇ bona ~o revas esti generalo добрий капрал мріє стати генералом; ~a капральський.

kap/ornam/aĵ/o прикраса для голови (= (sur)кара орнамаĵо).

***kapot/o** 1. плащ (з каптуром); 2. капот, кожух, покривка (автомобільного мотора).

***kapr||o** зоол. цап, козел, коза [Capra]; sovaĝaj ~oj дикі козли, дикі кози; hejmaj ~oj домашні кози; siberia ~o коза сибірська, козеріг сибірський [C. sibirica]; kajkaza ~o кавказький кам'яний козел, тур (спільна назва кози дагестанської та кози західнокавказької); alpa ~o див. ibekso; proreka ~o рел. (тж перен.) офірний / жертвний цап, козел-відбувайло; ~a козячий, цапиний; ~a lano козяча [цапина] вовна; ~a felo козяча [цапина] шкура; ~aĵ/o козлятина, козлизна, цапина; ~ej/o див. kaprostalo; ~et/o цапок, кізка; ~id/o цапеня; ~id/aĵ/o м'ясо з козеняти; ~in/a козячий; ~ina lakto козяче молоко; ~ina fromaĝo козячий сир; ~in/o 1. коза; 2. тај астр. Капела (зірка в сузір'ї Візничого); ~in/et/o кізка.

kaprat||o хім. сіль капринової кислоти; ~a: ~a acido капринова кислота.

Capre/o геогр. н., о-в Капрі (Тирренське море, Італія).

***kapreol||o** зоол. козуля, сарна [Capreolus capreolus]; ~id/o козуленя; ~in/o самка козулі.

***kapric||o** каприз, примха; ŝi havas siajn ~ojn вона має свої примхи; la ~oj de la sorto капризи / примхи долі; ~a капризний, примхливий, вередливий; ~e капризно, примхливо, вередливо; ~i vn капризувати, вередувати, розм. комизитися.

kapriĉ/o муз. капричіо, капричо.

kaprifoli||o бот. каприфолій, жимолость козолиста, козолист, козячий листок [Caprifolium]; ~ac/o/j жимолостеві [родина Caprifoliaceae].

Kaprikorn/o астр. Козерог (сузір'я; знак зодіаку); tropiko de la ~ геогр. н. тропік Козерога.

kaprilat||o хім. сіль каприлової кислоти; ~a: ~a acido каприлова кислота.

kap/rimen/o/j вуздечка, уздечка, вузда, узда.

kaprimulg||o орн. дрімлюга, сплюшка, сплюха [Caprimulgus]; egiptia ~ дрімлюга буланний [C. aegyptius]; eŭropa ~ дрімлюга звичайний [C. europaeus]; hindia ~ дрімлюга великий [C. indicus].

kaprimulg/o/form/a/j орн. дрімлюгоподібні [ряд Caprimulgiformes].

kapriol||o 1. спорт. стрибок на місці; підскік, підскок, кульбіт; 2. пірует; голубець (на в танцях); ~i vn стрибати, підскакувати.

kapr/o/barb/o цапина борідка, еспаньйола.

kapr/o/blek||i vn мекати; ~o, ~ad/o мекання кози, цапа.

kapr/o/fel/o цапина / козяча шкура.

kaprolaktam/o хім. капролактам.

kapr/o/led/o цапина / козяча шкіра, сап'ян.

kap/romp||a карколомний; ~il/o 1. кастет; 2. головоломка (справа, питання і т. п., = каромпра afero, каромпра demando, каромпра problemo; гра, = каромпра ludo; іграшка, = каромпра ludilo).

kapronat||o *хім.* капронат, сіль або ефір капронової кислоти; **~а:** ~а acido капронова кислота.

kapr/o/pied/a цапоногий.

kapr/o/rut/o *бот.* козлятник лікарський (= oficina galgo).

kapr/o/salt/o *див.* kapriolo.

kapr/o/stal/o хлів для кіз (= kaprejo).

kapr/o/vir||o **1.** *міф.* Фавн, Пан; **2.** *заст., див.* virkarpo.

kapsaicin/o *див.* kapsaicino.

kap/salut||i *vt* (при)вітати(ся) кивком голови; **~о** вітальний кивок головою.

kapsel/o *бот.* грицики [*Capsella*]; paŝtista ~ грицики звичайні [*C. bursa-pastoris*].

kapsid/o *бакт.* капсид (білкова оболонка віріона).

kap/sign||i *vn* робити знаки головою, кивати головою; **~о** знак головою, кивок; fari al iu ~on зробити [подати] кому-н. знак головою.

***kapsik**||o *бот.* **1.** капсикум, перець овочевий (рослина) [*Capsicum*]; duonligneca ~o капсикум кушівниковий [*C. frutescens*]; unujara ~o перець стручковий, червоний перець, капсикум однорічний [*C. annuum*]; **2.** стручковий перець, овочевий перець (плід, = kapsikfrukto, rapriko 1); akra ~o пекучий перець; ***~et/o** перчик; **~in/o** *біохім.* капсаїцин, капсіїцин.

kapsik/frukt/o перчина, (стручковий) перець (плід, = kapsiko 2).

kapsomer/o капсомер (структурна одиниця білкової оболонки вірусу).

kapsorubin/o *біохім.* капсорубін.

kap/staci/o головна станція.

Kapstad/o *див.* Kaburbo, Kab-urbo.

kapstan/o **1.** *мор., тех.* кабестан, шпиль, вертикальна корба (= vertikala vinĉo); **2.** вертикальний регулювальний гвинт (у клавіші в роялі і т. п.).

***kapsul/o** **1.** пляшкова пробка (у вигляді ковпачка, чашечки, що закладається зверху горла пляшки, = botelĉapo); **2.** *спец.* капсула, оболонка; **3.** *фарм.* капсула, облатка; **4.** *анат.* капсула, сумка; artikula ~ капсула суглоба; **5.** *хім.* чашечка для випарювання; **6.** *бот.* коробочка.

***kapt**||i *vt* **1.** (з)ловити, (у)піймати, хапати, схопити; полонити; ~i fiŝon ловити рибу; ~i je mano схопити за руку; ~i taksion зловити таксі; ~ la momenton схопити мить; forta gripo min ~is мене схопив сильний грип; timo ~is lin його охопив страх; ~u (lin)! держи (його)!, хапай (його)!; ◇ ne ~ita – ne punita не спійманий – не злодій; **2.** застати, захопити, настигнути, спостигнути; nokto ~is nin en kampo ніч застала нас у полі; ŝtormo ~is la ŝipon шторм настиг корабель; **3.** обдурити, ошукати, обманути, (у)піймати; lasi sin ~i попастися, дати себе обдурити; ~a хапальний, хватальний; ~o схоплення, захоплення; **~ad/i** *vt* ловити, уловлювати, хапати, схоплювати; **~ad/o** ловлення, ловіння, ловля, лов, уловлювання; **~aj/o** здобич, добича; улов, вилов; **~em/a** хваткий, чіпкий; який любить ловити, охочий до ловлі; **~iĝ/i** попастися, спійматися, зловитися; ~iĝi en reton попастися в сіть; ~iĝi per sia vorto спійматися на слові; ***~il/o** *прям., перен.* пастка; тенета; капкан; сільце, сильце; fali en la ~ilon потрапити в пастку; **~il/ist/o** ловець, мисливець (який використовує пастки, капкани, сільця і т. п.); **~ist/o** працівник правоохоронних органів, що здійснює арешт або затримання; працівник групи захоплення; працівник оперативної групи; **~it/o** полонений, бранець, невільник; затриманий (у знач. ім.); **~it/ec/o** полон; неволя; **~it/ej/o** місце утримання полонених, затриманих; табір для (військово)полонених.

карт/o/bird/o денний хижий птах.

карт/o/lud||i *vn* гратися в квача; ~о квач, горюдуб, горидуб.

карт/o/ret/o ловецька сітка / сіть; сачок; ~ por birdoj сітка для (ловлі) птахів; ~ por papiloj сачок для (ловлі) метеликів; tenilhava ~ сачок з ручкою.

карт/o/ŝnur/o аркан, ласо (= lazo).

кар/tuk/o хустина.

кар/turn||a запаморочливий, запаморочний, карколумний; ~(iĝ)/o запаморочення (голови), рідко головокружіння.

Капу/o 1. *геогр. н., іст.* Капуя (*ст. м. в Італії*); **2.** *геогр. н.* Капуа (*сучасне м., Італія*).

***капусен||o** *рел.* капуцин; ~а капуцинський; ~а simio капуцин (*від мавп, = сево*); ~а kolombo капуцин (*порода голубів*); ~aĵ/o примітивна проповідь.

***капуĉ||o 1.** відлога, каптур, капюшон; капор; formeteblo ~o знімний каптур; башлик; **2.** *спец.* відкидний дах, відкидний верх (*екіпажа, автомашини, = kovrumo*); **3.** *спец.* ковпак, ковпачок, кришка (*конусоподібної форми*); **4.** *розм., див.* kondomo; ~i *vt 1.* покрити каптуром; **2.** *спец.* обладнати [накрити, покрити] шкіряним або матер'яним верхом; **3.** *спец.* покрити / закрити ковпаком, ковпачком, кришкою (*конусоподібної форми*).

капуĉin/o *кул.* капучино.

капуĉ/mantel/o плащ із відлогою.

капуĉ/paruli/o *орн.* вільсонія каптурна [*Wilsonia citrina*].

капус/o мор. 1. вісь корабля за напрямком його руху; **2.** курс (корабля) (= kapusangulo); ŝanĝi la ~n змінити курс корабля; meti la ~n al Nov-Jorko взяти курс на Нью-Йорк; kompassa, magneta, vera ~ компасний, магнітний, справжній курс (корабля).

капус/angul/o мор. курс (корабля) (= kapuso 2).

капус/lini/o курсова риска (*у компасі*).

капут/a розбитий, побитий, поламаний, розгромлений, знищений (= disrompita, difektita, ruinigita).

кар/vest/o головний убір.

кар/voĉ/o *муз.* головний регістр, фальцет (= falseto).

кар/vort/o заголовне слово (*у словнику*).

***кар||a I.** любий, милий, дорогий; ~a mia дорогий мій, дорога моя, любий мій, люба моя; mia ~a edzo мій любий чоловік; ~a sinjoro! дорогий пане!; **II.** дорогий (*про ціну*) (*син. altapreza, multekosta*); tro ~a restoracio надто дорогий ресторан; la tempo estas por mi tre ~a час мені дуже дорогий; ~e дорого; ~ec/o дорожнеча; ~eg/a найдорожчий; ~iĝ/i дорожчати, подорожчати; ~iĝ/o подорожчання; ~ul/o дорогий, любий, милий (*у знач. ім.*), *розм.* любко, любчик; голубчик; ~ul/in/o дорога, люба, мила (*у знач. ім.*), *розм.* любка; голубонька.

кара||o бот. хара, харова водорість [*Chara*]; ~ac/o/j харові [*родина Characeae*].

Кар(a)||o геогр. н., р. Кара (*Росія*); ~а: ~а Маго *геогр. н.* Карське море.

караб||o ент. турун, жужелиця [*Carabus*]; ~ed/o/j турунові, жужелицеві [*родина Carabidae*].

***карабен||o військ.** карабін; aŭtomata ~o автоматичний (або самозарядний) карабін, автомат; ~ist/o карабінер.

Караĉi/o геогр. н., м. Карачі (*Пакистан*).

карадри||o орн. пісочник, зуйок [*Charadrius*]; ~ed/o/j сивкові [*родина Charadriidae*].

karadri/o/form/a/j сивкоподібні, кулики [*ряд Charadriiformes*].

***karaf||o** графин, карафа; ~**et/o** карафка.

kara/fic/o/j, kara/fit/o/j бот. харові [*клас Charophyceae*].

karagan/o бот. карагана [*Caragana*].

Karaib/a див. Kariba.

karak/o мор. карака (великий середньовічний торговий корабель).

karakal/o зоол. кіт каракал, каракал [*Lynx caracal*].

Karakal/o іст. Каракалла (римський імператор).

karakalpak||o етн. каракалпак; ~**a** каракалпацький; (**K**)~**i/o** геогр. н. Каракалпакія (автономна республіка в Узбекистані); ~**in/o** каракалпачка.

Karakas/o геогр. н., м. Каракас (столиця Венесуели).

karakol||i *vn* гарцювати, вигравати (конем), робити караколи, джигітувати; ~**o** сумн. караколь (півоберт коня на місці); ~**ad/o** гарцювання, джигітування.

Karakorum/o геогр. н., гори Каракорум (Індія, Пакистан, Китай).

***karakter||o** **1.** у різн. знач. характер; (характерна) риса; властивість; *pobla, malbona, rasata* ~**o** шляхетний, поганий, миролюбний характер; *forteco de* ~**o** сила характеру; *liaj verkoj havas internacian* ~**on** його твори мають [носять] інтернаціональний характер; *danco de* ~**o** характерний танець; **2.** біол. ознака; *heredaĵ* ~**oj** спадкові ознаки; *akiritaj* ~**oj** набуті ознаки; *primaraj kaj sekundaraj seksaj* ~**oj** первинні і вторинні статеві ознаки; ~**a** **1.** стосовний до характеру; ~**a** есо властивість характеру; **2.** характерний, який виражає характер; ~**a** *golo* характерна роль; ~**olog/i/o** псих. характерологія.

karakter/hav/a характерний, з характером.

karakteristik/o мат. характеристика, ціла частина десяткового логарифма.

***karakteriz||i** *vt* характеризувати, визначати характер, давати характеристику; ~**o** характеристика; ~**a** характерний, характеристичний; ~**a** *traĵto* характеристична [характерна] риса; ~**a** *kurbo* характеристична крива; ~**ad/o** характеристика (опис, визначення); *la ~ado de tiu homo fare de liaj konatoj tre diferencas inter si* характеристики цієї людини його знайомими дуже відрізняються між собою; ~**aĵ/o** характеристика (особливість, відміна; графік, крива); характерна риса, особливість, характерне (у знач. ім.); *prudento estas ~aĵo de mia patro* розсудливість є характеристикою мого батька; ~**aĵo de duonkondukilo** характеристика напівпровідника.

karaktr/o інформ., нрк., див. signo 2.

karakul||o каракульська вівця; ~**aĵ/o** каракулеве хутро, каракуль, каракульські смушки; каракульча; *palto el ~aĵo* каракулева шуба.

Karakum/o/(j) геогр. н., пустеля Каракуми (Туркменістан).

***karambol||i** *vn* **1.** зіграти карамболом, зробити карамболь (у більярді); **2.** перен. зіткнутися (= *kolizii*); ~**o** **1.** карамболь (удар у більярді); **2.** рідко зіткнення (= *kolizio*); **3.** поет. поєднання двох сильних наголосів.

***karamel||o** карамель; палений цукор; ~**iĝ/i** карамелізуватися, стати карамеллю, перетворитися в карамель (про цукор).

karamel/bombon/o карамелева цукерка, карамелька, льодяник, монпасье.

karaok/o муз. караоке.

karapas/o карапакс, панцир, спинний щит (у черепах), шкаралупа (у раків).

Karar||o геогр. н., м. Каррара (Італія); (**k**)~**a** каррарський; ~**a** мармого каррарський мрамур.

***karas/o** *ixm.* карась [*Carassius*].

***karat/o** карат (*міра ваги коштовних каменів або вмісту золота у сплаві*).

karate||o *спорт.* карате; ~**ist/o** каратист.

***karavan||o** **1.** караван; **2.** організована туристська група; **3.** *нрк., див. ruldomo*; ~**a** караванний; ~**ej/o** караван-сарай.

karavel/o *мор., іст.* каравела.

***karb||o** **1.** вугілля; grandpеса, epеса ~о крупне, дрібне вугілля; ŝtona ~о кам'яне вугілля; ligna ~о деревне вугілля; bruna ~о буре вугілля (= lignito); blanka ~о *перен.* біле вугілля (*енергія водоспадів*); verda ~о зелене *перен.* вугілля (*енергія рік*); **2.** жар; вуглина, вугіль; жарина; baki ranon sur ~oj пекти хліб на жару; desegnaĵo per ~o малюнок вуглиною / вуглем; sidi kvazaŭ sur flamantaj ~oj сидіти, як / (не)мов / наче на вугіллі [жару, жаринах]; ~**a** вугільний, вугляний; ~**aĵ/o** вуглеподібна речовина; ~**ej/o** **1.** вугільний склад, вугільний сарай (= karbotenejo); **2.** вугільний бункер, вугільний відсік (*на кораблі*, = karbofako); **3.** вугільна крамниця (= karbovendejo); ~**er/o** шматок вугілля, вуглина; ~**et/o** вуглик, вуглина; жарина; ~**id/o** *хім.* карбід; kalcia ~ido карбід кальцію; ~**ig/i** обвуглювати, перетворювати у / на вугілля; коксувати; ~**ig/ej/o** вуглярка (*місце, де випалюють деревне вугілля*); ~**iĝ/i** обвуглитися, перетворитися у / на вугілля; ~**ist/o** вугляр; ~**uj/o** **1.** вугільна яма; вугільний ящик; **2.** *рідко, див. braĝujo*; ~**um/i** *vn* застатися вугіллям, зробити [поповнити] запас вугілля (*перев. на пароплаві, паровозі і т. п.*).

karbam||o *хім.* радикал сечової кислоти (*у складних словах*); ~**at/a**: ~ata acido сечова кислота.

karbamid||o *хім., заст., див. ureo*; ~**at/a**: ~ata acido *заст., див. karbam(in)ata acido*.

karbam(in)at||o *хім.* карбамат, сіль карбамінової кислоти; ~**at/a**: ~ata acido карбамінова кислота.

karbaz||o *хім., скор. від karbazido* (*у складних словах*); ~**id/o** карбазид; ~**ol/o** карбазол; ~**on/o** карбазон.

karben/o *хім.* карбен.

karbid/lamp/o карбідова лампа, *розм.* карбідка.

karb/(ig)/o/stak/o стіс (*для випалювання вугілля, = lignostako karbigota*).

karbil/o *хім.* ізокарбонітрил.

karbil/amin/o *хім.* карбіламін.

karbinol/o *хім.* метанол; карбінол.

karb/o/basen/o вугільний басейн.

karb/o/brik/o брикет.

karb/o/cikl/a *див. karboncikla*.

karb/o/desegn/(aĵ)/o малюнок вуглиною / вуглем.

karb/o/don/a вугленосний.

karb/o/elektrod/o вугільний електрод.

karb/o/fak/o *див. karbujo 2*.

karb/o/far/ej/o *див. karbigejo*.

karb/o/gruz/o штиб, потерть.

karb/o/hak/a: ~ maŝino врубова машина.

karb/o/hav/a *див. karbodona*.

karb/o/kest/o вугільний ящик.

karb/o/kolor/a *див.* karbonigra.

karb/o/kopi/o копія через копіювальний папір.

karb/o/krajon/o вуглик для малювання; вугільний олівець.

karboksil||o *хім.* карбоксил; **~a:** ~a acido фенол, карболова кислота, *розм.* карболка.

karb/o/kuŝ/ej/o *геол.* поклади вугілля, родовище вугілля

karbol/o 1. *див.* karboksilo; **2.** *див.* karboksila acido.

karboline/o *хім.* карболінеум.

karb/o/min||ej/o вугільна шахта, вуглекопальня; **~ist/o** вуглекоп, шахтар.

***karbon||o** *хім.* Карбон (*хімічний елемент*); вуглець (*проста речовина*); **~a** карбоновий; **~aj** kombinaĵoj карбонові сполуки, сполуки Карбону; **~a dioksido** діоксид [двоокис] вуглецю, оксид Карбону, вуглекислий газ; **~a disulfido** сірковуглець; **~a monooksido** монооксид карбону, чадний газ; **~a hidrato** вуглевод; **~at/o** карбонат, сіль або ефір карбонатної кислоти; **~id/o** карбід; **~il/o** карбоніл; **~iz/i** карбонізувати, піддати карбонізації.

karbon/acid/o/j *хім.* карбонові кислоти.

karbonad/o 1. *кул.* карбонад; **2.** *мін.* карбонадо.

karbonar||o *іст.* карбонар(ій); **~ism/o** карбонаризм, карбонарський рух.

karbonatit/o *мін.* карбонатит.

karbon/cikl/a *хім.* карбоциклічний.

karbon/ĉen/o *хім.* карбоновий ланцюг.

karbon/di/oksid/o *хім.* діоксид [двоокис] вуглецю, оксид Карбону, вуглекислий газ.

karbon/hidrat||o *хім., фізіол.* вуглевод; **~a** вуглеводний, вуглеводистий.

karbon/hidr/id/o *див.* hidrokarbono.

karboni||o *геол.* карбон, кам'яновугільна система; **~a** кам'яновугільний; **la ~a** епока кам'яновугільний період; **la ~a formacio** кам'яновугільна формація.

karb/o/nigr/a вугільно-чорний, чорний як смоль.

karbonil/o *хім.* карбоніл, карбонільна група.

karbon/kombin/aĵ/o *хім.* карбонові сполуки, сполуки Карбону.

karb/o/paper/o копіювальний [перебивний] папір, *розм.* копірка.

karb/o/pint/o *тех., ел.* вугільний наконечник, вугільний електрод.

karb/o/polv/o вугільний пил.

karb/o/produkt/ad/o виробництво вугілля.

karb/o/proviz/ej/o вугільний склад.

karborund||o *хім.* карборунд; **~a** карборундовий.

karb/o/stok/ej/o *див.* karboprovizejo.

karb/o/ŝarĝ/ist/o вантажник вугілля.

karb/o/ŝip/o судно для перевезення вугілля.

karb/o/ŝovel/o лопата для вугілля, совок для вугілля.

karb/o/tavol/o вугільний пласт (= karbodona tavolo).

karb/o/ten/ej/o *див.* karbejo 1.

karb/o/vagon/o 1. вугільний вагон, вагон для вугілля; **2.** *див.* tendro.

karb/o/vend/ej/o *див.* karbejo 3.

karbunkl/o 1. *мед.* карбункул; **2.** *рідко, див.* antrakso; **3.** *рідко, див.* smuto.

karbunkol/o мін. карбункул, червоний гранат.

karbur||i *vt* **1.** *тех., хім.* цементувати, науглецьовувати; збагачувати [насищувати] вуглецем (*метал*); **2.** *тех., авт.* карбюрувати; **~ad/o** **1.** *мет.* науглецьовування, науглецювання; збагачення [насищення] вуглецем; **2.** *тех., авт.* карбюрація; **~aj/o** **1.** карбюризатор (*речовина, за допомогою якою збагачують вуглецем поверхню сталевих виробів*); **2.** пальна суміш (*для двигуна внутрішнього згорання*); **~ator/o, ~il/o** карбюратор.

***karcer||o** **1.** карцер (*у в'язниці*); темниця; одиночна камера; *meti en ~on* посадити в карцер [темницю; одиночну камеру]; **2.** *див.* punĉambro; **3.** *див.* arestejo; **~ul/o** особа, що перебуває в карцері.

karcer/pun/o покарання карцером, карцер.

karcin/o *зоол.* трав'яний краб [*Carcinus*].

karcinom||o *мед.* карцинома, раковий новотвір; **~oz/o** *мед.* карциноматоз.

I*kard/o *бот.* будяк; реп'ях; чортополох (*спільна назва ряду рослин з колючими суцвіттями*); *benita ~* *див.* kniko II; *María ~* *див.* María **silibo.** *Див. ще* karduo.

II kard||o *текст.* карда, кардова стрічка; **~i** *vt* **1.** кардувати, прочісувати (*прядильний матеріал*); **2.** *сумн., див.* viligi; **~ist/o** чесальник; ворсувальник.

kardamin/o *бот.* жеруха [*Cardamine*]; *amara ~* жеруха гірка [*C. amaris*].

kardamom/o *бот.* кардамон (справжній) [*Elettaria cardamomum*].

Kardan||o Кардано (*італійський вчений*); **(k)~o** *тех.* кардан, карданний механізм; **(k)~a** карданний; **(k)~a** kurlilo карданний шарнір.

kardan/artik/o *тех.* карданний (або універсальний) шарнір.

kardan/ŝaft/o *тех.* карданний вал.

***kardel/o** *орн.* щиголь, щиглик [*Carduelis carduelis*]; *flavbeka ~* чечітка гірська [*C. flavirostris*]; *verda ~* *див.* fringolo.

kardi/o **1.** *мед.* кардіо... (*корінь грецького походження зі знач. „серце“: endo~o* ендокард; *mio~o* міокард; *~(o)vaskula* серцево-судинний); **2.** *зоол.* серцевидка, кардіум [*Cardium*].

Kardif/o *геогр. н., м.* Кардіфф (*столиця Уельсу*).

kardigan/o кардиган, в'язаний вовняний жакет.

kardin/o *буд.* завіса (*віконна, дверна*) (= hoko 2).

I kardinal/o *мат.* кардинальне число, потужність (*син.* povo).

II*kardinal||o *церк.* кардинал; **~a** кардинальський; **~ar/o** кардинальська колегія, свята колегія; **~ec/o** сан [титул, звання] кардинала, кардинальський сан; **~ig/i** іменувати кардиналом.

kardinal/bird/o *орн.* кардинал [*Cardinalis; Paroaria*].

kardi/o/graf||o *мед.* кардіограф; **~i/a** кардіографічний; **~i/o** кардіографія.

kardi/o/gram/o *мед.* кардіограма.

kardioid/o *мат.* кардіоїда.

kardi/olog||o *мед.* кардіолог; **~i/a** кардіологічний; **~i/o** кардіологія.

kardi/o/mio/pati/o *мед.* кардіоміопатія.

kardi/o/pati/o *мед.* серцеве захворювання.

kardi/o/tomi/o *мед.* кардіотомія.

kardj/o *анат.* кардія, кардіальний отвір, вхід у шлунок.

kard/lan/o *текст.* кардова вовна.

kard/o/mašin/o *текст.* кардова / чесальна машина; ворсувальна машина.

kardon/o *бот.* іспанський артишок [*Cynara cardunculus*].

kardu/o *бот.* будяк [*Carduus*]; *benita* ~ хрестовий корінь (= kniko II); *klinita* ~ будяк пониклий [*C. nutans*]; *krispa* ~ будяк кучерявий [*C. crispus*]; *nigrakola* ~ будяк двоколірнолистий [*C. personata*].

kare||o *кул.* карі, кері (*індійська приправа*); ~а: ~а сайсо соус карі; ~і *vt* присмачити приправою карі; ~ај/o м'ясна страва з рисом і прянощами.

kareks||o осока [*Carex*]; *arbara* ~о осока лісова [*C. sylvatica*]; *beka* ~о осока пухирчаста [*C. rostrata*]; *finger* ~о осока пальчаста [*C. digitata*]; *nigra* ~о осока чорна [*C. nigra*]; *sabla* ~о осока піщана [*C. arenaria*]; ~ej/o осочняк, заросле осокою місце.

karel||o *етн.* карел; ~а карельський; ~е по-карельському, по-карельськи; (К)~і/o *геогр. н.* Карелія (*автономна республіка в Росії*); ~in/o карелка; (К)~uj/o *див.* (К)~іо.

karen||o **1.** *ав.* нижня частина гідроплана; **2.** *мор.* днище, підводна частина судна; **3.** *бот.* кіль, човник; **4.** *анат.* виступ, випуклість (*що нагадує дно човна*); ~і *vt мор.* ремонтувати підводну частину, кренгувати, кілювати.

karenc/o *рідко, біол.* недостача, нестача, брак, відсутність (= manko).

karen/form/a обтічний, обтічної форми, човноподібний.

***kares||i** *vt* пестити, гладити; ~і *infanon, hundon, katon* пестити дитину, собаку, kota; ~і *revon, esperon* плекати мрію, надію; *liaj vortoj ~as mian animon* його слова тішать мою душу; ~і *kontraŭ la haroj* (по)гладити проти шерсті; ~а ласкавий, пестливий; ~е ласкаво, пестливо, ніжно; ~о ласка; ~ad/o пещення, пестоці; ~em/a ласкавий, ніжний; ~em/o ласкавість, ніжність; ~ind/a якого хочеться погладити, попестити; приємний, привабливий.

kares/form/o *грам.* пестлива форма.

Karesm/o *церк.* Великий піст.

karet/o *зоол.* каретта (звичайна) [*Caretta caretta*] (*істивна черепаха*).

karg||o *мор., зал.* вантаж (*що перевозиться на одному транспортному засобі, в одному контейнері*), карго; ~і *vt* вантажити, завантажувати; ~і *ŝipon* вантажити корабель; ~ad/o навантажування, завантажування; ~ej/o вантажний майданчик, зона завантажування, вантажний відсік, вантажне відділення (*приміщення великого розміру*); ~uj/o вагон; платформ; цистерна; трюм; кузов (*вантажного автомобіля*).

karg/ad/kaj/o вантажна платформа, платформа для завантажування, вантажний пандус.

karg/o/asekur/o страхування вантажів.

karg/o/aviad/il/o вантажний літак; вантажний вертоліт.

karg/o/bum/o *див.* levbumo.

karg/o/kapablo, karg/o/kapacit/o вантажопідйомність, тоннаж (*вагона, судна, літака і т. п.*).

karg/o/mast/o *див.* levbumo.

karg/o/pez/o **1.** вага вантажу; **2.** *див.* kargoKapablo.

karg/o/ŝip/o вантажне судно, суховантаж.

karg/o/trajn/o товарний [вантажний] поїзд, *розм.* товарняк.

kari||o *мед.* карієс, каріоз, костоїда; ~а каріозний; зіпсований, гнилий (*про зуб*); ~ig/i викликати карієс, роз'їдати; ~iĝ/i уразитися карієсом; гнити, псуватися (*про зуби*).

Kari||o *іст.* Карія (*ст. д-ва в Малій Азії*); (к)~а карійський; (к)~an/o карієць, житель Карії.

kariatid/o *арх.* каріатида.

karib||o *етн.* кариб; **~а** карибський; **~а** *lingvo* карибська мова; *la (K)~а* Маро *геогр. н.* Карибське море; **~in/o** каріба.

Karibd/o *міф.* Харібда (*небезпечний для мореплавців морський водоворот між Італією і Сицилією*).

karibu/o *зоол.* карібу, північний олень [*Rangifer tarandus caribou*].

***karier||o** кар'єра; *komenci sian ~on* починає свою кар'єру; **~а** пов'язаний з кар'єрою; **~(ad)/i** *vn* робити кар'єру, прагнути до кар'єри; **~em/o**, **~ism/o** кар'єризм; **~ist/o** кар'єрист.

karier/tabel/o *послужний список, трудова діяльність.*

karik||o *бот.* **1.** каріка [*Carica*]; **2.** *заст., див. karekso*; **3.** *нрк., див. karikfikuso*; **~ac/o/j** карікові [*родина Caricaceae*].

***karikatur||o** карикатура; шарж; **~а** карикатурний; **~е** карикатурно; **~і** *vt* зображати на карикатурі, зображати в карикатурному вигляді; шаржувати; **~ist/o** карикатурист; шаржист.

karik/fikus/o *смоківниця, інжир, фіґа* [*Ficus carica*] (*син. figarbo 2, figujo*).

kariljon||o *муз.* карильйон, карийон, оркестрові дзвони; **~і** *vn* грати на карильйоні, видзвонювати мелодію; **~ad/o** гра на карильйоні; передзвін; **~ist/o** карильйоніст, дзвонар.

karin||o **1.** *орн.* кіль (*поздовжній виступ грудної клітки*); **2.** *анат.* кіль; *la trakea ~o* кіль трахеї; **~ul/o/j** *орн.* кільові птахи, кільогруді птахи, літаючі птахи [*підклас Carinatae*].

Karinti/o *геогр. н.* Каринтія (*земля в Австрії*).

***kariofil||o** **I. 1.** *заст., див. kariofilarbo, aroma sizigio*; **2.** гвоздика (*пряність*); **II. заст.** гвоздика (*квітка*) [*Caryophyllus*] (= *dianto*); **~а** гвоздичний; **~а** *oleo* гвоздична олія; **~ac/o/j** гвоздичні [*родина Caryophyllaceae*]; **~al/o/j** гвоздицоквіті [*порядок Caryophyllales*]; **~uj/o** *див. kariofilarbo*.

kariofil/arb/o *гвоздичне дерево (= aroma sizigio).*

kariofil/diant/o *гвоздика садова* [*Dianthus caryophyllus*].

kariofil/mirt/o *див. kariofilarbo*.

kariofil/ole/o *гвоздична олія.*

kariokinez/o *біол.* каріокінез, мітоз (= *mitozo*).

***kariol/o** *легкий двоколісний екіпаж; двоколлка, біда; бричка.*

karioplasm/o *див. nukleoplasmo*.

kariops/o *бот.* зернівка.

kariotip/o *бот.* каріотип, хромосомний набір, набір хромосом.

karis/o *бот.* каріса [*Carissa*].

Karis/o/j *міф.* харити (*у старогрецькій міфології богині краси й радості*).

karism||o *рел., псих.* харизма; **~а** харизматичний; **~ul/o** харизматик, харизматична особистість.

karitat||o *рел.* милосердя, любов до ближнього (*одна з християнських чеснот*); **~а** харитативний, милосердний; добродійний.

I karj/o *біол.* ядро клітини.

II karj/o *бот.* карія, гікорі [*Carya*] (*син. hikorio*).

Karkonoŝ/o *геогр. н.* Крконоше, Карконоше (*найвища частина гір Судети; Чехія, Польща; син. Gigantmontaro*).

Karl/o Карл, Карло(с), Шарль, Чарльз (чол. ім'я).

karlin/o бот. відквасник [*Carlina*]; sentiga ~ відквасник безстебловий [*C. acaulis*].

Karl/o/reĝ/o геогр. н., м. Шарлеруа (Бельгія).

Karlota Карлота, Шарлота (жін. ім'я).

Karlovar/o сумн., геогр. н. Карлові Вари.

karm||o рел. карма; ~а кармічний.

karmanĵol/o карманьйола (пісня і танець).

Karmel||o 1. бібл., геогр. н., г. Кармель (Палестина); 2. рел. орден кармелітів; (к)~ан/o кармеліт; (к)~ан/ин/o кармелітка.

Karmen/o Кармен (жін. ім'я).

karmezín||a темно-червоний, малиновий, кармазиновий; ~о темно-червоний, малиновий, кармазиновий колір.

***karmin||o** кармін (фарба); ~а карміновий, кармінний; ~і vt (по)фарбувати карміном.

karminatív/a фарм. вітрогонний; ~ medikamento вітрогонне (у знач. ім.), вітрогонний засіб.

***karn||o** 1. плоть, тіло; м'ясо; vi estas mia ~o, mia sango ти – моя плоть і кров; 2. м'якуш, м'якоть (плоду); ~а 1. який складається з плоті, м'яса; м'ясистий; ~а putraĵo м'ясний харч; ~а ŝvelaĵo м'ясистий наріст, дике м'ясо; 2. плотський, тілесний; людський; ~а instinkto плотський інстинкт; ~aĵ/o/j мист. оголені частини тіла (на картинах); тілеса; ~ес/a м'ясистий; ~ej/o спільне захоронення; могила; могильник; сховище для знайдених костей; ~ul/o смертна людина, смертний (у знач. ім.).

Karnak/o геогр. н., археол. 1. Карнак (селище на місці Ст. Фів з величезним храмовим комплексом); 2. Карнак (бретонське село у Франції з великою кількістю пам'яток кам'яного віку).

karnalit/o мін. карналіт.

Karnatak/o геогр. н. Карнатака (штат в Індії).

***karnaval||o** карнавал; масниця, м'ясопуст, запуст(и); ~а карнавальний; м'ясопустний.

karneol||o мін. сердолік, карнеол; ~а сердоліковий.

karnivor/o/j див. karnomanĝuloj.

karn/o/dik/a, karn/o/hav/a м'ясистий.

karn/o/kolor/a тілесного кольору.

karn/o/manĝ||a хижий, м'ясоїдний; ~ul/o/j хижі звірі, хижаки.

karn/o/ŝir/a звиклий розривати здобич (про хижака); хижий.

karn/o/vor||a див. karnomanĝa; ~o/j, ~ul/o/j див. karnomanĝuloj.

karn/o/vund/o тілесна рана.

***karol||o** карт. бубна, розм. дзвінка; la atuto estas ~o козир – бубна; ludi per ~o ходити [піти] з бубни; ~а бубновий, дзвінковий; ~а aso бубновий туз; ~а deko бубнова десятка.

***karob||o** бот. ріжкці (істівні); ~uj/o ріжкоче дерево (= ceratonia).

karob/arb/o див. karobujo.

karol/o весела обрядова пісня; хороводна, застільна пісня; kristnaska ~ колядка, щедрівка; paska ~ великодня пісня; гаївка, гаїлка.

Karol||o Карл, Кароль (чол. ім'я); ~o la Granda іст. Карл I Великий; ~а, ~ин/o Кароліна, Карола, Керол (жін. ім'я); (к)~id/a каролінгський; ~id/o/j іст. Каролінги (королівська династія).

Karolin/o *геогр. н.* **1.**: Norda ~ Північна Кароліна (*штат США*); Suda ~ Південна Кароліна (*штат США*); **2.** м. Кароліна (*Бразилія*); **3.** Каролінські острови (*Тихий океан, Федеративні Штати Мікронезії, Палау, = Karolino-insuloj, Karolino-insularo*).

Karon/o *міф.* Харон (*перевізник душ померлих через р. Стикс у царство тіней*).

karoo/vic/e у каре (*вид шиккування*).

karos/o карета.

***karoseri||o** *авт.* (автомобільний) кузов (*корпус*); ~а кузовний; ~**ist/o** кузовний майстер.

***karot||o** **1.** бот. морква (*рослина і корінь*) [*Daucus carota*], моркви́на; **2.** див. borspecimeno; ~а морквяний.

karoten||o *хім.* каротин; ~**oid/o** каротиноїд.

karotid/o *анат.* сонна артерія.

karot/kolor/a морквовний, морквовного кольору.

I*karp||o *іхт.* короп, сазан [*Cyprinus carpio*]; ~**id/o** мальок коропа.

II karp/o *анат.* зап'ясток.

Karpat||o/j *геогр. н., гори* Карпати (*Україна, Угорщина, Чехія, Польща, Румунія, Словаччина, Сербія, Австрія*); (**k**)~а карпатський; (**k**)~**an/o** житель Карпат.

karpe/o див. карпо II.

karpel||o бот. плодолистик (= fruktfolio); ~**ar/o** див. gineseo 2.

***karpen||o** бот. граб [*Carpinus*]; betula ~о граб звичайний [*C. betulus*]; ~а грабовий.

Karpentari/a: ~а golfo *геогр. н.* затока Карпентарія (*Австралія*).

karpolog||o карполог; ~**i/o** карпология (*розділ морфології рослин, що вивчає плоди і насіння, = fruktologio*).

karst||o *геол.* карст; ~а карстовий; ~aj fenomenoj карстові явища; ~а kaverno карстова печера.

***kart||o** **1.** у різн. знач. карта, картка; *інформ.* карта, плата; poŝta ~о поштова картка, листівка; *розм.* поштівка; vizita ~о візитна картка; roĝiuma ~о продовольча картка; studentmatrikula ~о студентський квиток; identiga ~о посвідчення особи, внутрішній паспорт; **2.** (гральна) карта (= ludkarto); fals(it)aj ~oj краплені карти; ludi ~ojn грати в карти; miksi, disdoni, dismeti la ~ojn тасувати, роздавати, розкладати карти; meti ion sur ~on поставити що-н. на карту; ◇ meti ĉion sur la lastan ~on поставити все на карту, піти [зіграти] ва-банк; **3.** меню, листок з переліком страв (= manĝokarto); **4.** *інформ.* перфокарта (= trukarto); **5.** *інформ.* карта, плата (= ĉirkvitkarto); **6.** див. mapo; ~а картковий, картярський; ~а emblemo карткова масть; ~**ar/o** **1.** карткова колода, колода карт; **2.** набір [комплект, пачка] перфокарт; **3.** див. maparo; ~**et/o** **1.** див. vizitkarto; **2.** див. etikedo; ~**ing/o** *інформ.* роз'єм (для карти, для плати).

Kartag||o *іст., м.* Карфаген; ◇ ne en unu tago aperis ~о Київ не одразу збудовано; (**k**)~**an/o** карфагенянин; (**k**)~**an/in/o** карфагенянка.

Kartagen/o *геогр. н., м.* Картагена (*Іспанія, Колумбія*).

kartam/o бот. сафлор [*Carthamus*]; tinktura ~ сафлор фарбувальний [*C. tinctorius*].

kart/aŭgur||i *vt* ворожити [гадати, передрікати] на картах; ~**ad/o** ворожіння [ворожба, гадання] на картах; ~**ist/o** ворожбит на картах; ~**ist/in/o** ворожка / ворожбитка на картах.

***kartav||i** *vn* гаркавити; ~а гаркавий; ~**ul/o** гаркавий (*у знач. ім.*).

kartel||o **1.** ек. картель; **2.** *полім.* картель, блок; об'єднання; угода; **3.** картель, виклик на поєдинок / дуель; ~**ig/i** ек. картелізувати.

Kartezi||о Декарт (*французький філософ і математик*); (**k**)~а картезіанський; декартів; ~а filozofio картезіанська філософія; ~aj koordinatoj en ebena deкартові координати на площині; ~aj koordinatoj en spaco декартові координати у просторі; ~aj ortaj koordinatoj декартові прямокутні координати; ~a koordinatsistemo декартова система координат; (**k**)~an/o філос. картезіанець, послідовник Декарта; (**k**)~(an)/ism/o філос. картезіанство.

***kartilag**||о анат. хрящ; ~а хрящовий.

kartilag/fiŝ/o/j іхт. хрящові риби [*клас Chondrichthyes*].

kart/lud||i *vn* грати в карти (= ludi kartojn); ~а: ~а ŝuldo картярський борг; ~а tablo картярський [ломберний] стіл; ~а partio картярська партія, партія в карти; ~о карти, гра в карти, картярська гра; ~ant/o гравець у карти, картяр.

***kartoĉ**||о 1. *військ.* патрон; pistola, revolvera, fusila, ĉasfusila ~о пістолетний, револьверний, рушничний (або гвинтівочний), мисливський патрон; ekzerca, kuglohava, blanka (або senkugla) ~о навчальний, бойовий, холостий патрон; 2. *фото* касета з плівкою; 3. укладка, вставка (*циліндричної форми, н-д, плавкий запобіжник*); 4. стержень (*кулькової ручки*); 5. *спец.* картридж; ~eg/o (артилерійський) снаряд, артилерійський постріл (*сукупність гарматного снаряда, підричника і гільзи*); ~ing/o патронна стрічка; ~uj/o патронна сумка, підсумок, набійниця.

kartoĉ/balte/o патронташ (*через груди*).

kartoĉ/bend/o патронна (або кулеметна) стрічка.

kartoĉ/film/o касетна (фото)плівка.

kartoĉ/kamer/o патронник; гніздо (*в барабані револьвера, = камеро 4*).

kartoĉ/kest/o патронний ящик.

kartoĉ/mantel/o патронна гільза.

kartoĉ/ruband/o патронна (або кулеметна) стрічка.

kartoĉ/ŝarg/il/o магазин (*у вогнепальній зброї*), обойма.

kartoĉ/zon/o патронташ (*у вигляді пояса*).

kart/o/diven/i *vt* див. kartaŭguri.

kart/o/dom/o картковий будиночок, карткова хатка.

***kartograf**||о картограф; ~i/a картографічний; *~i/o картографія.

kartogram/o *спец.* картограма.

***karton**||о 1. картон; asfalta ~о, gudrita ~о буд. толь; 2. картонка, картонна папка, (картонна) коробка; 3. картон; *нарис* [креслення, малюнок] на картоні; ~а картонний; ~а bindaĵo картонна оправа; ~а skatolo картонна коробка; ~i *vt* опрацювати картоном; ~aj/o картонний виріб, картонаж.

karton/bind/i *vt* див. kartoni.

karton/fabrik/o картонна фабрика.

karton/foli/o лист картону.

karton/paper/o високосортний папір.

karton/skatol/o картонна коробка (= kartono 2).

karto/tek||о картотека (*картки; шафа; скринька*); ~а картотечний.

Kartum/o *геогр. н., м.* Хартум (*столиця Судану*).

kartun/o див. kartono 3.

***kartuŝ/o** *арх.* картуш (*скульптурна або графічна прикраса*).

kartuzi||o *рел.* картузія, картузіанський монастир; **~an/a** картузіанський; **~ana** лікворо шартрез (*сорт лікеру*); **~an/o** *рел.* картузіанець, картезіан, картезіанець.

kartvel||o картвел; грузин; **~a** картвельський; грузинський; **(K)~i/o** *геогр. н., кр.* Грузія (= Gruzio); **~in/o** картвелка; грузинка; **(K)~uj/o** *див.* (K)~io.

karum/o *бот.* кмін [*Carum*].

karunkl/o *анат.* м'ясе, сосочок; *larma* ~ слізне м'ясе.

***karusel/o** карусель (*верхова їзда по колу під час кінних свят, лицарських турнірів; атракціон*).

karvi/o *бот.* **1.** кмін звичайний [*Carum carvi*]; **2.** кмін (насіння).

karvi/brand/o кміннова горілка.

***kas||o** *у різн. знач.* каса; *pagi ĉe la ~o* платити при касі; \diamond *plena ~o ŝteliston altiras* великі замки злодіїв притягують; **~a** касовий; **~ej/o** каса (кімната); **~et/o** каса (скринька); **~ist/o** касир; **~ist/in/o** касир (про жінку), касирка.

kasab/o касба, казба, фортеця (*у Пн. Африці*).

Kasablank/o *сумн.; геогр. н., м.* Касабланка (*Марокко*).

kasaci||o *юр.* касація; **~a** касаційний; **~a kortumo** касаційний суд, суд другої інстанції; **~i vt** касувати, скасувати (*на законних підставах, судовим шляхом*).

Kasandr/o *міф.* Кассандра (*дочка Пріама, невтішим пророцтвам якої не вірили троянці*).

kasav/o касава, маніокове борошно; корж із маніокового борошна.

kas/bilanc/o *бухг.* закриття рахунку каси.

***kased||o** касета; *magnetofona ~o* магнітофонна касета; *~o de fot(ograf)ilo* касета фотоапарата; **~il/o** касетний магніфон, *розм.* касетник (= *kaseda magnetofono*); *poŝa ~ilo* *див.* *poŝkasedilo*; **~uj/o** коробка для касети [касєт]; касєтниця.

kas/en/hav/o *див.* *kasmono*.

***kaserol/o** кастрюля (*з однією довгою ручкою*).

kaset/o *див.* *kasedo*.

kasi/o *бот.* касія [*Cassia*]; кава ~ касія трубчаста [*C. fistula*] (*син.* *ŝajnsenaŭ*).

Kasi/o Касій, Касіо (*чол. ім'я*).

Kasiope/o **1.** *міф.* Кассіопея (*ефіопська цариця*); **2.** *астр.* Кассіопея (*сузір'я*).

kasis/o *кул.* касис, наливка з чорної смородини.

kasiterit/o *мін.* каситерит.

***kask||o** каска; шолом; шишак; **~et/o** *див.* *kaskedo*.

kaskad||o каскад (*тж перен.*); порожистий водоспад; пороги (*річкові*); **~a** каскадний; **~a sistemo** каскадна система; **~a konekto** каскадне з'єднання; **~eg/o** великий каскад; великий порожистий водоспад, катаракта (= *katarakto 2*); **~et/o** невеликий каскад; поріжки (*річкові*).

kaskaril/o *бот.* каскарилья, кротон елютерія [*Croton eluteria*].

***kasked/o** кашкет; картуз.

kask/o/flor/o *бот.* аконіт, борець, тоя (= *akonito*).

kask/o/port/a який носить каску [шолом]; у касці [шоломі].

kas/kupon/o касовий чек.

kas/libr/o *бухг.* касова книга.

kas/mon/o каса (*грошова наявність*), касова готівка.

kason/o *tex., арх.* кесон.

kason/mal/san/o *мед.* кесонна хвороба.

Kaspi||o *геогр. н.* Каспій, Каспійське море; (к)~а каспійський; la (K)~a Маро *див.* ~о.

kas/raport/o *бухг.* касовий звіт.

kas/registr/il/o касовий апарат.

***kast||o** *каста* (замкнута суспільна група; тж перен.); ~а *кастовий*; ~ес/o, ~ism/o **1.** *кастовий лад, кастова система, система каст, інститут каст*; **2.** *кастовість, кастова замкнутість, [відособленість].*

kastane/o *бот.* каштан [*Castanea*]; *kultiva ~, ordinara ~ каштан звичайний [європейський] [C. sativa, сун. C. vulgaris]; amerika ~ каштан зубчастолістий [C. dentata, сун. C. americana]; çinia, moldogna ~ каштан китайський [C. mollissima]; jàpania ~ каштан японський [C. crenata, сун. C. japonica]; virginia ~ каштан низькорослий [C. pumila].*

***kastanjet/o** *кастаньєта* (= klakileto).

***kastel||o** **1.** *замок*; *kavalira ~о лицарський замок*; \diamond *konstrui ~ojn en aero будувати повітряні замки*; **2.:** *prua (або antaŭa) ~о мор. півбак*; *roba (або malantaŭa) ~о мор. пів'ют*; ~а *замковий*; ~estr/o *іст.* каштелян, володар замку.

kastel/graf/o *див.* burgografo.

kastel/mastr/o *див.* kastelestro.

kastel/pord/eg/o *ворота замку.*

kastel/tur/o *вежа замку, замкова вежа.*

kastel/urb/o *місто-фортеця, укріплене місто; місто, обнесене (фортечною) стіною.*

Kastili||o *геогр. н.* Кастилія (*область в Іспанії*); (к)~а *кастильський*; (к)~an/o *кастилієць.*

***kastor||o** **1.** *зоол.* бобр [Castor]; **2.** *боброве хутро* (= ~а pelto, kastorpelto); ~а *бобровий*; ~ed/o/j *боброві [родина Castoridae].*

Kastor/o **1.** *міф.* Кастор (*один з Діоскурів*); **2.** *астр.* Кастор (*зірка в сузір'ї Близнят*).

kastore/o *фарм., мед.* боброва струмина.

kastoren/o *текст.* кастор.

kastor/fel/o *боброве хутро.*

kastor/pelt/o *боброва шкура.*

***kastr||i** *vt* *каструвати, оскопити, вихолостити, (про тварин ще розм.) вичистити*; ~ad/o *кастрація, кастрування*; ~it/o *кастрат, скопєць.*

Kastri/o *геогр. н., м.* Кастрі (*столиця Сент-Люсії*).

kastrum/o *іст.* каструм, укріплений військовий табір (*у римлян*).

kasuar/o *див.* kazuaro.

kasuarin/o *бот.* казуарина [*Casuarina*].

kasulet/o *касульт* (*рагу з квасолі з гусячим філе, бараниною і свининою*).

***kaŝ||i** *vt* (с)ховати, заховати, (с)крити, скривати, приховувати, таїти, переховувати; ~i monon en ŝranko *сховати гроші в шафі*; ~i rekon *приховати гріх*; ~i en si *затаїти в собі*; **si/n** ~i *див.* ~iĝi; ~а *потайний, потайливий, скритний, таємний*; ~е *потай, потайки, скрито, скритно, таємно, тайкома*; ~о **1.** *див.* ~ado; **2.** *див.* ~aĵo; ~ad/o *ховання, приховування, скривання*; ~aĵ/o *що-н. сховане [приховане, скрите]*; *схована річ; скрита справа; прихований факт*; ~ebl/a *який можна сховати, скрити, затаїти і т.п.*; ~ес/o *скритність, потайність, потайливість*; *таємність*; ~ej/o *схов, сховок, схованка; таємне сховище, тайник, криївка, укриття*; ~em/a *скритний, скритий, потайливий; замкнутий у*

собі; ~em/o скритність, скритість, потайливість; замкнутість у собі; ~iĝ/i (за)ховатися, переховуватися, критися, скриватися, таїтися; ~iĝ/o ховання, переховування, укривання (себе); хованки (гра); ~iĝ/ej/o сховок, прихисток; ~il/o заслону, укриття; покрив; ~ist/o приховувач; переховувач (= ricelisto); ~it/a схований, прихований, скритий, затаєний; ~it/e потай, потайки, скрито, скритно, таємно, тайкома; ~it/aĵ/o див. ~aĵo; ~it/ec/o див. ~eso. Прим. Корінь *kaŝ* уживається як преф. зі знач. „прихований, скритий, нелегальний”: ~пото псевдонім; ~komercо підпільна торгівля; ~pasaĝero заєць (про незаконного пасажира).

kaŝ/angul/o закуток, закамарок, закапелок.

kaŝ/aŭskult||i vt підслуховувати (= subaŭskulti 1); ~(ad)/o підслуховування (= subaŭskultado 1).

kaŝer/a див. koŝera.

kaŝ/esplor/i vt потайки [тайкома, скритно] обстежити; військ. розвідувати.

kaŝ/help/il/o шпаргалка; скрита підказка.

kaŝ/ir/i vn 1. потайки рухатися [пересуватися]; 2. див. ŝteliri.

kaŝ/kaŭz/o прихована причина; підкладка, підклад; (= kaŝita kaŭzo).

kaŝ/komerc/o тіншовий бізнес, тіншова комерція, тіншове підприємництво, незаконна торгівля.

kaŝ/lingv/o таємна мова (= sekreta lingvo).

kaŝ/lok/o потайне місце, тайник, розм. заґашник.

kaŝ/lud||i vn грати в хованки / жмурки; ~o хованки, схованки; жмурки, піжмурки.

kaŝ/memor/o інформ. кеш-пам'ять, кеш.

Kaŝmir||o геогр. н. Кашмір (регіон, поділений між Індією та Пакистаном); (k)~o кашемір, кашмір; терно (тканина); кашміровий шаль; (k)~a кашеміровий, кашміровий; терновий.

kaŝ/mort/ig/i убити нишком, убити з-за рогу; потайки вбити.

kaŝ/nom/o кличка (підпільна, конспіративна), псевдонім, прибране ім'я, псевдо.

kaŝ/observ||i vt таємно стежити, шпигувати; підглядати; ~o 1. стеження, слідкування; таємний нагляд; 2. приховане спостереження, спостереження зі схованки.

kaŝ/paf/ist/o замаскований стрілець, снайпер.

kaŝ/pasaĝer/o нелегальний пасажир, пасажир без квитка, розм. безбілетник, заєць (= kaŝveturanto, kaŝvojaĝanto).

kaŝ/pens/o прихована [таємна, потайна, скрита] думка; задня думка; (= sekreta penso).

kaŝ/polic/ist/o таємний поліцейський агент, переодягнутий поліцейський; шпик, філер.

kaŝ/rigard/i vt, vn дивитися / глядіти потайки / крадькома, підглядати.

kaŝtan||o 1. каштан (їстівний плід, = marono); 2. (кіньський) каштан (= ĉevalkaŝtano, ĥipokaŝtano); ~uj/o див. kaŝtanarbo.

kaŝtan/arb/o каштан, каштанове дерево (= kastaneo).

kaŝtan/brun/a каштановий (про колір).

kaŝtan/har||a з каштановим волоссям, каштановолосий; ~ul/o шатен.

kaŝtan/kolor/a каштановий (про колір).

kaŝsub||o етн. кашуб; ~a кашубський; (K)~i/o геогр. н. Кашуби, Кашубщина (етнічна область у Польщі); ~in/o кашубка.

kaŝ/vetur/ant/o, kaŝ/vojaĝ/ant/o заєць, безбілетник, нелегальний пасажир (= kaŝpasaĝero).

***kat||o** зоол. кіт, кішка [*Felis*]; hejma ~o кіт свійський [*F. lybica f. catus*]; arbara (або sovaĝa) ~o кіт лісовий, дикий кіт [*Felis silvestris*]; la botvestita (K)~o (або la (K)~o kun botoj) Кіт у чоботях (казковий персонаж); \diamond kiam ~o promenas, la musoj festenas кіт за пліт, а миші в танець; кіт з хати – миші на стіл; scias la ~o, kies lardon ĝi formangis знає кіт, чиє сало з'їв; ~a котячий; ~aj lipharoj котячі вуся; ~aĵ/o котяча повадка; ~ed/o/j див. felisedoj; ~et/o котик, китця; ~id/o кошень; ~in/o кішка.

katabat/a метео низхідний (про повітряний потік, = descenda).

katabol||o мед. катаболізм; ~a катаболічний; ~ism/o див. ~o.

katadioptrik/o фіз. катадіоптрика.

***katafalk/o** катафалк (підвищення для труни, = ĉerkpodio, funebra podio).

katafor/o лінгв. вказівне слово, вказівний займенник.

kataforez/o хім., мед. катафорез.

kataif/o кул. вермішелева запіканка з молочним соусом.

katakan/o лінгв. катакана (одна з двох графічних форм японської абетки).

kataklism/o прям., перен. катаклізм; стихійне лихо; потрясіння.

***katakomb||o** катакомба; ~a катакомбний.

katakrez/o катахреза (риторична фігура: сполучення слів, логічно не узгоджених з собою).

katalaŭn||o іст. каталаун (представник галльського племені); (K)~a: (K)~aj Камрој іст. Каталаунські поля.

katalaz/o хім., фізіол. каталаза.

katalekt/a літ. каталектичний, з усіченою стопою.

***katalepsi||o** мед. каталепсія, остовпіння; ~a каталептичний; ~ul/o каталептик.

kataliz||i vt хім. каталізувати; ~(ad)/o каталіз, прискорення хімічної реакції; ~a каталітичний; ~ant/o каталізатор (речовина); ~il/o каталізатор (пристрій).

***katalog||o** каталог; ~a каталоговий, каталожний; ~i vt каталогізувати; ~ad/o каталогізація; ~ej/o каталожна (у знач. ім.).

katalog/kart/o каталожна картка.

katalog/kest/o каталожна скринька.

katalp/o бот. катальпа [*Catalpa*].

katalun||o каталанець, каталонець; ~a каталанський, каталонський; ~e по-каталанському, по-каталонськи, по-каталанськи, по-каталонськи; (K)~i/o геогр. н. Каталонія (автономна область в Іспанії); ~in/o каталанка, каталонка; (K)~uj/o див. (K)~іо.

katamaran/o мор., спорт. катамаран.

***kataplasm/o** мед. (волога) припарка; sinara ~o гірчичник.

***katapult||o** іст., військ. катапульт, метална машина; 2. ав. катапульт; 3. рогатка; ~i vt катапультувати; si/n ~i катапультуватися.

I***katar||o** мед. катар, запалення слизової оболонки; naza ~o див. korizo; intesta ~o див. disenterio; vezika ~o див. blenoragio; ~a катаральний; ~a tuso катаральний кашель; ~em/a який часто хворіє катарами, схильний до катарів.

II **katar||o** рел. катар (послідовник однієї з ересей у християнстві 11-13 ст., прибічники якої вважали світ породженням диявола і закликали до аскетизму); ~ism/o рел. катаризм.

Katar/o геогр. н., кр. Катар.

I***katarakt/o** мед. катаракта, помутніння кришталика.

II katarakt/o катаракта, великий порожистий водоспад (= kaskadego); ~o de Niagaro Ніагарський водоспад.

katarant/o бот. катарантус [*Catharanthus*]; roza ~ катарантус рожевий, барвінок рожевий, мадагаскарський барвінок [*C. roseus*] (син. madagaskara vinko).

katari/o бот. котяча м'ята [*Nepeta cataria*] (син. katherbo).

Katarina Катерина, Катарина, Катрін, Кетрін (жін. ім'я, = Katerino).

katars/o філос. катарсис.

katart||o орн. американський гриф [*Cathartes*]; ~ed/o/j американські грифи, кондорові [родина *Cathartidae*, син. *Vulturidae*]

katastr||o кадастр (опис об'єктів, що підлягають оподаткуванню); ~i vt скласти кадастр; вписувати [вносити] до кадастру; ~ej/o кадастрове управління, кадастрова адміністрація; землемірне управління, землемірний відділ.

***katastrof||o** 1. катастрофа; fervoja ~o залізнична катастрофа, аварія потяга / поїзда; 2. театр. розв'язка драми, трагедії; ~a катастрофічний; ~e катастрофічно; ~ism/o геол. катастрофізм, теорія катастроф.

katatoni||o мед. кататонія (різновид шизофренії); ~a кататонічний.

kat/bird/o орн. котячий птах [*Dumetella carolinensis*].

kat/blek/i vt див. міаї.

kateĉu/o кате́ху (екстракт з акації кате́ху, що застосовується як дубильна речовина і барвник).

kateĉu/akaci/o бот. ака́ція кате́ху [*Acacia senegal*].

kateĉu/arek/o, kateĉu/palm/o бот. аре́ка кате́ху, бетелева пальма [*Areca catechu*] (= betelpalmo).

***katedr||o** кафедра; ~a кафедральний; ~a preĝejo див. katedralo; ~estr/o завідувач кафедрою; начальник [керівник] кафедри.

***katedral/o** церк. кафедральний собор (= katedra preĝejo).

Kategat/o геогр. н. Каттегат (протока між Данією і Швецією).

***kategorii||o** у різн. знач. категорія; gramatika ~o граматична категорія; ~a 1. категоріальний; 2. категоричний, безумовний, рішучий, безапеляційний; ~a rifuzo категорична відмова; ~a imperativo філос. категоричний імператив; ~e категорично, безумовно, рішуче, безапеляційно; ~ec/o категоричність, безапеляційність.

kateĥism/o, katekism/o рел. катехі́зис, катехі́зм (тж перен.).

***kateĥist/o, *katekist/o** рел. катехі́т, учитель закону Божого, учитель релігії, віровчитель, наставник у вірі.

***kateĥiz||i, *katekiz||i** vt 1. рел. катехізувати, навчати катехізму, навчати віри; 2. перен. повчати, наста(но)вляти; ~ad/o катехізація, навчання катехізму, навчання основам релігії; ~ant/o, ~ist/o катехіт, віровчитель, наставник (тж перен.); ~at/o настановлювана у вірі людина.

kateĥumen/o, katekumen/o рел. катеху́мен, оглаше́нний (у знач. ім.); перен. неофі́т.

katekol/o хім. катехо́л.

katel/o бот. дочі́рня цибу́лина.

***katen||o** прям., перен. оку́ви, кайдани; ланцю́г; пу́та; meti iun en ~ojn закувати ко́го-н. у кайдани; ~i vt 1. закувати [забити] в кайдани, накласти кайдани; посадити на ланцю́г; 2. перен. скувати, зв'язати; ~ad/o 1. заковування [забиття] в кайдани, накладання кайданів; 2. перен. ско́вування; ~ig/o ско́ваність, заціпені́ння, оціпені́ння.

kateneri/o зал. контактна мережа.

katēn/bakteri/o див. streptokoко.

katēn/balon/o прив'язний аеростат.

Katerin/o Катерина (жін. ім'я); ~ la Granda іст. Катерина II (російська цариця).

katet/o мат. катет (= сeorta latero).

kateter||o мед. катетер, зонд; ~i vt катетеризувати; ~ad/o катетеризація.

katetometr/o геод., буд. катетометр.

kat/fiŝ/o іхт. американський сомик, карликовий сомик [*Ameiurus nebulosus*]

katgut/o мед. кетгут (хірургічна нитка з кишок).

kat/herb/o бот. 1. див. katarіo; 2. див. valerіano.

Katilin||o іст. Катіліна (організатор змови з метою державного перевороту у Римі); (k)~a: (k)~aj paroladoj промови Цицерона проти Катіліни.

katiz||o текст. лошцільний розчин, лошцільний препарат; ~i vt лошцяти аперетуванням, наносити глянець; ~ad/o лошіння аперетуванням.

katjon/o хім. катіон.

katlej/o бот. катля, кетля [*Cattleya*].

Katmandu/o геогр. н., м. Катманду (столиця Непалу).

kat/ment/o див. katarіo.

katoblep/o міф. чудовисько з довгою тонкою щією.

katod||o ел. катод; inkandeska ~o катод розжарювання; ~a катодний; ~a radiado фіз. катодне випромінювання.

katodofon/o радіо катодофон.

katod/o/radi/o/j фіз., ел. катодні промені.

katokal/o ент. стягівка [*Catocala*].

kat/okul/o мін. котяче око.

***katolik||o** церк. католик; ~a католицький; ~ar/o католики, католицький світ; ~ec/o католицтво; ~ig/i покатоличити, обернути на католиків; ~in/o католичка; ~ism/o католицизм, католицтво.

Katon/o іст. Катон (ім'я, м. ін. римського консула Катона Старшого, що славився своєю невідкупністю); ~ la Maljuna Катон Старший; ~ el Utiko Катон Молодший, Катон Утицький; ◇ vizaĝo de ~, sed virto de fripoно ангельські волоса, а чортова голова.

katoptrik/o фіз. катоптрика.

kat/pied/o див. antenarіo.

Katul/o Катулл (ім'я, м. ін. римського поета).

***katun||o** текст. гарус (бавовняна тканина, схожа на шерстяну); ~a гарусний.

kat/vir/o заст., див. virkato.

kaŭboj/o див. vakero.

***kaŭci||o** (грошову) застава, (грошову) порука; забезпечення; doni ~on внести заставу: ~e під (грошову) заставу [поруку]; liberigi akuziton ~e звільнити звинуваченого під (грошову) заставу; ~i vt внести (грошову) заставу, дати грошову поруку.

kaŭckiism/o іст. каутськіанство.

kaŭckiist/o іст. каутськіанець.

*kaŭĉuk||o каучук; гума; kruda ~o сирій каучук; sinteza (або artefarita) ~o синтетичний (або штучний) каучук; malmoligita ~o див. ebonito; ~a каучуковий; гумовий.

kaŭĉuk/arb/o каучукове [каучуконосне] дерево (= kaŭĉukdona arbo).

kaŭkolid/o бот. пазурник [*Caucalis*].

Kaŭkaz||o геогр. н., гори Кавказ (Азербайджан, Вірменія, Грузія, Росія); (k)~a кавказький; (k)~an/o кавказець, житель Кавказу, житель кавказьких гір; ~i/o Кавказ (region); (k)~i/an/o кавказець, житель кавказького регіону.

kaŭlerp/o бот. каулерпа [*Caulerpa*].

Kaŭlun/o геогр. н., м. Коулун (Гонконг).

Kaŭn/o геогр. н., м. Каунас.

kaŭpokso/o вет. коров'яча віспа (= bova rokso).

*kaŭr||i vt 1. сидіти навпочіпки (= kalkansidi); 2. сидіти притаївшись [причаївшись, зіщулившись у клубок] (щоб схватися або стрибнути); ~e навпочіпки, напочіпки; ~iĝ/i 1. сісти навпочіпки; 2. скорчитися, скрутитися клубком (або в клубок), згорнутися калачиком, присісти для стрибка, притаїтися, причаїтися.

kaŭri/o 1. бот. новозеландське каурі, агатис південний [*Agathis australis*] (син. aŭstrala agatido); 2. зоол. каурі, ужівка (= moncipreo, monkonko).

kaŭsalgi/o мед. каузалгія (одне з ускладнень травматичного ушкодження периферичних нервових стовбурів, проявом якого є нестерпний пекучий біль, син. termalgio).

kaŭstik||a 1. їдкий, каустичний; ~a natro їдкий натр, каустична сода; 2. перен. їдкий, уїдлиий; ~e перен. їдко, уїдливо; ~o фіз. каустика, каустична поверхня; ~aĵ/o хім., мед. каустик, каустична речовина, каустична сполука, каустичний засіб; ~ec/o прям., перен. їдкість; ~iz/i мед. припікати каустичним засобом.

kaŭter||o мед. каутер, припікач; ~i vt припікати каутером, піддавати каутеризації; ~ad/o каутеризація, припікання каутером.

*kaŭteriz/i vt 1. див. kaŭteri; 2. kaŭstikizi.

kaŭter/punkt/o/j мед. точки припікання (= fajropunktoj).

*kaŭz||o причина; підстава; la unua ~o первинна причина, першопричина; havi plenan ~on роґ... мати повну підставу, щоб...; pro financaĵ ~oj через фінансові причини, з фінансових причин; pro la sama ~o з тієї ж причини; nenia ~o! нема за що! (заперечення на подяку); ~a причинний, причиновий; каузальний; ~e (de io) через (що-н.), унаслідок (чого-н.); *~i vt спричиняти, спричинювати, бути причиною; заподіювати; призводити, викликати; ~ec/o причинність; каузальність; ~int/o призвідник, призвідець, призвідця, винуватець.

kaŭzal/o грам. каузальний відмінок.

kaŭzativ/o грам. каузатив, спонукальний спосіб.

*kav||o яма, рів, канава; западина, заглиблення, заглибина; вибоїна, ум'ятина; дупло; анат. порожнина, ямка; buŝa ~o ротова порожнина; ~a запалий; порожнистий, дуплистий; вибоїстий, ямкуватий; впалий; ~i vt бути запалим, бути порожнистим, бути дуплистим і т.п.; ~aĵ/o заст., див. ~o; ~et/o ямка, ямочка; лунка; ~ig/i зробити яму, рів, канаву, западину, заглиблення, заглибину, дупло; зробити порожнистим, вибоїстим, ямкуватим, впалим; продавити, прогнути (усередину); ~igi seĝon продавити стілець; ~igi vojon вибити дороґу; ~igi la manon скласти долоню човником, жменею, у жменю; pluvo ~igis la teron дощ вимив яму в землі; ~ig/o вироблення ям, западин, заглибин, порожнин; ~igo de la tero fare de pluvo вимивання ям (у землі) дощем, вимивання землі дощем ~iĝ/i зробитися [стати] порожнистим, дуплистим, ямкуватим, впалим; запастися, просісти; ~iĝ/o 1. утворення ям, западин, вибоїн, дупел, порожнин; западання, просідання; 2. фіз. кавітація.

kava||o 1. бот. перець кава, перець п'янкий, кава-кава (= ebriga peperu); 2. кава (дурманний напій з кореня перцю кава); **~uj/o** див. ~o 1.

kava/o/pipr/uj/o див. kavao 1.

***kavaleri||o** 1. кавалерія, кіннота; 2. *фін.* фінансова піраміда, фінансова снігова грудка; **~а** кавалерійський, кіннотний; **~а** regimento кавалерійський / кіннотний полк; **~an/o**, **~ist/o** кавалерист, кіннотник.

kavalier/o зал., військ., заст. кавальєр (земляний вал).

***kavalir||o** 1. *прям., перен.* лицар, рицар; кавалер; migranta (або vaganta) ~o мандрівний лицар; la (K)~o de la Trista Mieno лицар сумного образу (Дон Кіхот); ~o de la Krurzono кавалер ордена Підв'язки; ~o de la Honorlegio кавалер Почесного легіону; ~o de la Templo див. templokavaliro; kruca ~o див. kruckavaliro; 2. *іст.* вершник (член привілейованого стану у Ст. Римі і Ст. Греції); **~а** 1. лицарський, рицарський; 2. *іст.* вершницький; **~aj/o** лицарський вчинок; **~ec/a** лицарський, рицарський, кавалерський, героїчний, шляхетний; **~ec/o** 1. лицарство, рицарство (властивість, якість; звання, титул); шляхетність; 2. див. ~ismo; **~ig/i** зробити лицарем [кавалером], посвятити в лицарі [кавалери]; **~ism/o** лицарство (інститут, соціальне явище).

kavalir/spron/o див. delfinio.

kavalkad/o кавалькада, група вершників.

kavatin/o муз. каватина.

***kavern||o** 1. печера, вертеп; gutŝtona (або stalaktita) ~o сталактитова печера; 2. дупло (у зубі); *мед.* каверна; **~а** печерний; дуплавий (про зуб); **~aj** pentraĵoj печерні малюнки; **~aĉ/o** нора, халупа, буда (про погане житло); **~ec/a** печеристий; **~eca voĉo** загробний / замогильний голос; **~et/o** 1. печерка; 2. див. anfrakto; **~ul/o** див. troglodito 1.

kavern/hom/o (первісна) печерна людина (= troglodito 1).

kavern/o/log/a екол. який живе у печері, печерний, який веде печерний спосіб життя.

kavi||o зоол. кавія, морська [заморська] свинка [Cavia]; **~ed/o/j** кавієві, морські [заморські] свинки [родина Caviidae].

***kaviar/o** кул. ікра; ruĝa, nigra ~ червона, чорна ікра; premita ~ паюсна ікра; grajna (або перpremita) ~ зерниста ікра.

kavitaci/o рідко, див. kaviĝo 2.

kav/okul/a із запалими очима.

kav/o/vang/a із запалими щоками.

***kaz||o** 1. *грам.* відмінок; oblikva ~o непрямий відмінок; unua ~o називний відмінок (= nominativo); 2. *юр.* казус, випадок; 3. *мед.* випадок, казус, форма протікання хвороби; **~ar/o** *грам.* система відмінків.

kazaĥ||o казах; **~а** казахський; **~е** по-казахському, по-казахськи; (K)~i/o *геогр. н., кр.* Казахстан; **~in/o** казашка; (K)~uj/o див. (K)~іо.

Kazaĥ/land/o рідко, див. Kazaĥio.

kazak/o 1. козакин (чоловічий каптан); 2. жокейська куртка.

Kazan(j)/o *геогр. н., м.* Казань (Росія).

Kazbek/o *геогр. н., г.* Казбек (Кавказ, Росія, Грузія).

***kaze||o** сир (відігрітий з кислого молока); **~а** сирний; **~ec/a** схожий на сир, сирнистий; **~ig/i** звурдити, відігріти на сир; **~ig/aj/o**, **~ig/ant/o**, **~ig/il/o** 1. див. laktacido; 2. див. ĉimozino; **~ig/i** зсістися, (з)вурдитися, скипітися (про молоко); **~in/a** *хім.* казеїновий; **~in/o** *хім.* казеїн.

kaze/o/kuk/o кул. сирник.

***kazemat**||о військ. каземат; ~а казематний.

***kazern**||о військ. казарма; ~а казарменій.

kazimir/o текст. казимир (тканина).

Kazimir||о Казимир (чол. ім'я); ~а Казимира (жін. ім'я).

***kazin/o** казино, гральний заклад, картярський [гральний] дім.

kazu||о душевний сумнів (= *konsciencdubo*); ~**ist/o** казуїст; ~**ist/ik/o** казуїстика; перен. крутіїство, крющкодерство.

kazuar/o орн. казуар [*Casuarus*].

kazuaren/o бот. казуарина [*Casuarina*].

kazuar/o/form/a/j казуароподібні [ряд *Casuariiformes*].

kazubl/o церк. казула (елемент літургійного одягу католицького або лютеранського священика, аналогічний фелону); риза, фелон.

***ke** спол. 1. що; *vi diris*, ~ *vi venos* ти сказав, що прийдеш; 2. (перед формою наказового способу) щоб; *mi volas*, ~ *vi venu* я хочу, щоб ти прийшов.

ke... слова, що тут не знаходяться, шукайте під **ce...** або **he...**

ke/o орн. нестор кеа [*Nestor notabilis*] (різновид папуги).

kebab/o кул. кебаб.

Kebek||о геогр. н., м. Квебек; ~**i/o** Квебек (провінція у Канаді).

kebrač/o бот. квебрахо (тверда деревина ряду тропічних дерев; іноді тж про самі ці дерева); *blanka* ~ біле квебрахо [*Aspidosperma quebracho-blancu*]; *ruđa* ~ червоне квебрахо [*Schinopsis quebracho-colorado*].

kecal/o 1. див. *kvescalu*; 2. кетсаль (грошова одиниця Гватемали).

keč/o мор. кеч (невелике двоцоглове вітрильне судно).

keču||о етн. кечуа (представник індіанського народу Пд. Америки); ~**a**: *la* ~*a lingvo* мова кечуа.

kečur/o кул. кетчуп.

kediv/o іст. хедив (заступник короля в ісламському Єгипті).

kefir/o кул. кефір.

***kegl**||о кегля; *ludi* ~*ojn*, ~**i** *vt* грати в кеглі; ~**ar/o** набір кеглів; споруда з кеглів; приладдя для гри в кеглі; ~**ej/o** кегельбан.

keglo/lud||**i** див. *kegli*; ~**ej/o** див. *keglejo*.

keĝeri/o див. *fiŝrizaĵo*.

keir/o бот. лакфіюль [*Erysimum cheiri*, син. *Cheiranthus cheiri*].

keirant/o заст., бот. хейрантус, лакфіюль, жовтофіюль (спільна назва деяких рослин роду жовтушник і матіола).

***kejl**||о 1. тех. дерев'яна чека, загвіздок; дерев'яний цвях; кілочок; шип; шпон(к)а, плішка, шпень, штир, шворінь, стержень (з дерева або пластмаси: для скріплення, фіксації, заглушки і т. п.); 2. вставка для рими, зайві слова, розтягнутість (у вірші, син. *ŝtorvorto*); ~**i** *vt* скріплювати (шпонками, кілочками, чекою і т. п.); ~**aĵ/o** шпонкове з'єднання.

kejl/o/fiks/i *vt* див. *kejli*.

Kejns||о Кейнс (англійський економіст); (**k**)~**ism/o** ек. кейнсіанство (теорія державного регулювання економіки).

keks/o (солодке) печиво (сухе).

***kel||o** льох, погріб, підвал; la domo ne havas ~on будинок не має підвалу; tomba ~o склеп, гробівець; крипта; ~**ar/o** (винні) підвали, погреби; підвальні приміщення (в *одному будинку*); ~**ist/o** винар; офіціант (на роздачі вина); працівник ресторану, що відає алкогольними напоями; *іст.* виночерпій.

kelat||o *хім.* хелат, хелатна сполука, внутрішньокомплексна сполука; ~**ig/i** хелатувати, піддавати хелатуванню, перетворювати у внутрішньокомплексну сполуку; ~**ig/ant/o** хелатор, ліганд; ~**iĝ/i** зазнати хелатування, перетворитися у внутрішньокомплексну сполуку; ~**iĝ/o** хелатоутворення.

kelat/o/terapi/o *мед.* хелатотерапія.

keleri/o *бот.* келерія, кипець [*Koeleria*].

kel/etaĝ/o напівпідвальний поверх, цокольний поверх; підвальний поверх; підземний поверх; (= subteretaĝo).

kelicer/oj *див.* ĥeliceroj.

kelidoni/o *бот.* чистотіл [*Chelidonium*] (*син.* verukherbo).

kelifer/oj *ент.* коротковусі [*під*ряд *Caelifera*].

***kelk||a** деякий; якийсь, певний (*про число*); meti ~an ordon en sian laboron внести деякий порядок у свою роботу; doni ~an klarigon дати деяке пояснення; post ~a tempo через деякий час; ~a nombro певне число; ~aj romoj кілька яблук; ~e кілька; ~e da romoj кілька яблук; ~**obl/a** у кілька разів більший; ~**obl/e** у кілька разів (*більше*); ~**op/e**: ni vojaĝis ~ore ми подорожували групою з кількох осіб; ~**op/o**: ~oro de laboristoj група з кількох робітників.

kelk/a/branĉ/a який має кілька гілок, відгалужень, галузей.

kel/karcer/o підземний карцер, темниця.

kelk/cent кількасот.

kelk/dek кілька десятків.

kelk/foj/e кілька разів, кількаразово.

kelk/hor/a кількагодинний.

kelk/iom (*емфатична форма до слів iom, kelke*) кілька, деяка кількість, деяке число.

kelk/iu/j (*емфатична форма до слів iuj, kelkaj*) деякі.

kelk/kilo/metr/a: ~ distanco віддаль / віддстань у кілька кілометрів.

kelk/jar/a кількарічний.

kelk/lok/e у кількох місцях.

kelk/metr/a кількаметровий.

kelk/mil кілька тісяч.

kelk/minut/a кількахвилинний.

kelk/monat/a кількамісячний.

kelk/semajn/a кількатижневий.

kelk/sekund/a який тривав [триває] кілька секунд.

kelk/tag/a кількаденний.

kelk/temp||a який тривав [триває] деякий час; ~e деякий час, протягом деякого часу.

kelk/vort/e у кількох словах, кількома словами.

***kelner||o** кельнер, офіціант, гарсон; ~**in/o** кельнерка, офіціантка.

keloid/o *мед.* келоїд.

keloni/o зоол. морська черепаха [*Chelonia*].

kel/štup/ar/o сходи до підвалу [погребу].

kelt||o іст. кельт; ~а кельтський; la ~aj lingvoj кельтські мови; **(K)~i/o**, **(K)~uj/o** Кельтія, країна кельтів.

kelt/iber/o іст. кельтиберієць.

Kelvin||o Кельвін (англійський фізик); **(k)~a**: (k)~a skalo шкала Кельвіна; **(k)~o** фіз. кельвін (міжнародна одиниця температури за абсолютною шкалою), градус Кельвіна (= kelvina graduso).

Kembriĝ/o геогр. н., м. Кембридж (Англія).

***kemi||o** хімія (= ĥemio); organika, neorganika ~o органічна, неорганічна хімія; ~а хімічний; ~а purigado хімічистка; ~aj/o хімікат, хімічний продукт, хімічна речовина, хімічна сполука, хімічний препарат; ~ist/o хімік.

kemi/gist/o порошок для печива.

kemi/sintez/o хімічний синтез.

kemi/terapi||o мед. хіміотерапія; ~а хіміотерапевтичний; ~ist/o хіміотерапевт.

kemi/tropism/o біол. хемотропізм, хіміотропізм.

***ken||o** смолиста деревина, смолисте дерево; ~а: ~а togŝo скіпка, скіпа, скалка, лучина.

kend/o спорт. кендо (вид японської боротьби).

Kenigsberg/o іст., м. Кенігсберг (Прусія; тепер – Калінінград, Росія).

Kenj||o геогр. н., кр. Кенія; **(k)~a** кенійський; **(k)~an/o** кенієць; **(k)~an/in/o** кенійка.

kenomel/o бот. хеномелес [*Chaenomeles*]; japania ~ хеномелес японська, японська айва [*C. japonica*] (син. florcidonio).

kenopodi||o бот. лобода [*Chenopodium*] (син. anserpiedo); fiadora ~ лобода смердюча [*C. vulvaria*]; hibrida ~ лобода гібридна [*C. hybridum*]; multsema ~ лобода багатонасінна [*C. polyspermum*]; perua ~o квіноа, кіноа, рисова лобода (= kvinoo); ~ac/o/j лободові [родина *Chenopodiaceae*].

kenotron/o фіз. кенотрон.

kenozoik/o геол. кайнозой, кайнозойська ера.

kent/o тех. торець.

kentaŭr/o див. centaŭro.

kenti/o бот. кентія [*Kentia*].

Kentuki/o геогр. н. Кентуккі (штат США).

Keops/o іст. Хеопс (єгипетський фараон).

***kep/o** кепка, кепі.

Kepler||o Кеплер (німецький астроном); **(k)~a**: la tri ~aj leĝoj три закони Кеплера.

kerp||o діагональ (тканина); ~а діагоналевий.

***ker||o** 1. тех. сердечко, осердя; 2. карт. чирва, черва; ~а чирвовий, червовий; ~а reĝino чирвова / червова дама.

Keral/o геогр. н. Керала (штат в Індії).

keramik/o див. ceramiko.

kerat||o 1. анат. роговий шар; 2. див. korneo (у складних словах); ~in/o хім. кератин; ~it/o мед. кератит, запалення рогівки ока; ~oz/o мед. кератоз (захворювання шкіри).

kerat/(o)/konus/o мед. кератконус.

kerat/o/liz/o мед. руйнування рогового шару епідермісу, лущення шкіри.

kerat/o/plasti/o мед. кератопластика (пересадка рогівки ока).

Kerç||o^{EU} геогр. н., м. Керч (Україна, Крим); ~а: ~а Markolo Керченська протока.

Kergelen/o/j геогр. н., архіпелаг Кергелен (Індійський океан, Франція).

keri/o бот. керія [Kerria].

kerigm/o 1. іст. вістка, принесена гінцем; 2. церк. свідчення про Христа; проповідь про Христа.

kerkedol/o див. kerkedulo.

kerkedul/o орн. чирок-тріскунок (= marçanaso).

kermes/o 1. храмовий празник (перев. з народними гуляннями; у широкому знач. – народні гуляння); відпуст; фестини; 2. містечко атракціонів; 3. див. kirmeso.

***kern||o** 1. ядро, зерно, кісточка, серцевина (плоду); nuksa ~o ядро горіха; 2. ел. стрижень, сердечник; струмопровідна серцевина (кабеля); 3. анат. ядро (у сірій речовині мозку); 4. перен. ядро, серцевина; trafi la ~on de afeço уцілити в яблуко; 5. див. nukleo; ~а 1. ядровий, серцевинний; стрижневий; 2. див. nuklea; ~ес/а ядерний, ядрений; соковитий; задьористий, хльосткий; ~ет/o ядерце; насінинка.

kern/(o)/fendad/o фіз. розщеплення ядра (син. fisio, nuklefendado).

kern/(o)/fizik/o ядерна фізика (= nuklefiziko).

kern/(o)/fort/o фіз. сила ядра (= nukleforto).

kern/o/frukt/o див. drupo.

kern/(o)/mord/ul/o див. kern(o)rompulo.

kern/(o)/romp/ul/o орн. костолуз (= kokotraŭsto); maska ~ чорноголовий костолуз усурійський [Eophona migratoria]; okcidenta ~ костолуз вечірній [Hesperiphona vespertina]; blankflugila ~ дубоніс арчевий [Mycerobas carnipes].

Kerone/o геогр. н. Херонея (стародавнє місто в Беотії).

kerosen||o гас (син. lampo petrolo); ~а гасовий.

kerosen/lamp/o гасова лампа.

kert/o спорт. карт (гоночний автомобіль).

***kerub||o** 1. міф. керуб (крилатий бик з людською головою); 2. рел. херувим; 3. перен. херувимчик, ангелочок; ~а херувимський.

kesit/o бібл. кесита (грошова одиниця: срібна плитка із зображенням віви).

***kest||o** 1. ящик, скриня; шухляда; municia ~o зарядний ящик; poŝta ~o див. poŝtkesto; ◇ formeti ion en la ~on de forgeso відкладати що-н. у довгий ящик [довгу шухляду]; 2. бібл. ковчег (скриня); la (K)~o de atesto ковчег заповіту, ковчег свідoctва (священна скриня ізраїльтян, що містила таблиці із Десятьма Заповідями Божими); ~ет/o скринька, коробка.

kest/o/horloĝ/o підлоговий годинник.

kest/o/paled/o контейнер, кліть (що перев. встановлюються на спеціальному візку й призначені для перевезення в них товарів, багажу і т. п.).

kestrel/o див. turfalko.

I **ket/o** зоол. щетина, щетинка.

II **ket||o** хім. скорочення від ketono у складних словах; ~ig/i перетворювати в кетогрупу, (з)робити кетогрупою.

ket/o/grup/o хім. кетогрупа.

ketognat/o/j зоол. щетинкощелепні [*mun Chaetognatha*].

keten/o хім. кетен.

keton/o хім. кетон.

ketoz/o хім. кетоза.

ketup/o орн. рибоїдна сова [*Ketupa*].

ki... слова, що тут не знаходяться, шукайте під **ĉi...** або **ĥi...**

***kia** який; ~ supro ĝi estas? який це суп?; ~ ĝi estas – ĉu juna aŭ maljuna? який він – молодий чи старий? ~n uniformon li portis? який мундир він носив?; ~ bruo! який шум!; ~ ajn будь-який, який би (то) не (був).

kia/cel/e з якою метою, навіщо, чого, нащо, для чого.

kia/grad/e у якій мірі.

kia/kaŭz/e з якої причини, чому.

kia/kvant/e у якій кількості.

***kial** чому; ~ vi ne respondis al mi? чому ви не відповіли мені?; ~ не чому ні?; ~ ajn чому б (то) не (було); ~o причина.

***kiam** коли; ~ li foriros? коли він піде?; de ~ відколи, з якого часу; ĝis ~ доки; post ~ після того, як; ~ ajn коли б то не було; коли хоч, коли завгодно.

kia/manier/e як, яким чином, яким способом, яким робом, у який спосіб, по-якому.

kiang/o зоол. кіанг [*Equus hemionus kiang*].

Kiant/o геогр. н. К'янти (регіон у Тосканії, Італія); (**k**)~ к'янти (червоне сухе вино).

kiasm/o 1. лінгв. хіазм, хіазма (перестановка головних членів речення); 2. анат. перехрестя; optika ~ зорове перехрестя.

kia/spec/a якого виду, якого сорту, якої породи, якого роду.

kibernetik||o кібернетика; ~a кібернетичний; ~ist/o кібернетик.

kibic||o розм. (надокучливий) болільник (який підказує гравцям у карти, шахи і т. п.); причепа; ~i vi спостерігати за грою (в карти, шахи і т. п.); вмішуватися у гру, підказувати.

kibl/o рел. кібла (точка в просторі, до якої повернуті мусульмани під час молитви, тобто в напрямку до Мекки).

***kibuc||o** кібуц (сільськогосподарська комуна в Ізраїлі); ~an/o кібуцник, житель кібуца, член кібуца.

kiĉ||o кіч, кітч (мистецький виріб для задоволення примітивних смаків); ~a кі(т)чевий.

kidnap||i vt викрадати людей (з метою шантажу, викупу і т. ін.); ~o, ~ad/o викрадення людей, кіднепінг.

Kidron/o бібл. Хідрон (потік, що тече через Єрусалим).

kiduŝ/o рел. кідуш (єврейський обряд освячення келиха вина в шабат і свята).

***kie** де; ~n куди; ~ li estas kaj ~n li iros? де він є і куди він піде?; ~ ajn будь-де, де б (то) не (було); де завгодно, де хоч, де заманеться; ~n ajn куди б (то) не (було); куди завгодно, куди хоч, куди заманеться.

***kiel** як; ~ vi fartas? як ся маєте?, як поживаєте?; ~ bela ŝi estas! яка вона гарна!; ~ eble plej rapide якомога швидше; ~ ajn будь-як, як би (то) не було; як завгодно, як хоч; ~ longe як довго; ~a див. kia.

***kies** чий; ~ libro ĝi estas? чия це книга?; ~ ajn будь-чий, чий би (то) не (був); чий завгодно, чий хоч; ◇ scias la kato, ~ lardon ĝi manĝis знає кіт, чиє сало з'їв.

Kiev/o див. Kijivo.

Kijiv||o, Kiev||o геогр. н., м. Київ; **(к)~а** київський; **(к)~ан/o** киянин, мешканець / житель Києва.

Kijl/o геогр. н., м. Кіль (Німеччина).

Kigali/o геогр. н., м. Кігалі (столиця Руанди).

kik/i див. šoti.

kikar/o див. talanto.

kiker/o 1. бот. нут, нагуд, баранячий горох [*Cicer*]; ordinaria ~, korna ~ нут звичайний, баранячий горох, турецький горох [*C. arietinum*]; 2. нут (насіння, син. kikersemo).

kikerik||i *vn* кукурікати, піяти; ~о кукуріку, спів півня (син. kokeriko).

Kikihar/o геогр., м. Ціцікар (Китай).

***kil||o** 1. мор. кіль; bilğa ~о скуловий (або бортовий) киль; 2. зоол., іхт. киль, грудинний гребінь (у деяких тварин і риб); ~а мор. кильовий.

kil/a/supr/e мор. кілем догори, догори кілем.

Kilimanġar/o геогр. н., г. Кіліманджаро (Танзанія).

kilo- кіло... (преф. в одиницях виміру зі знач. „тисяча”: ~grato кілограм; ~kalorio кілокалорія).

kilo/bajt/o кілобайт.

kilo/cikl/o радіо тисяча циклів (= mil cikloj).

kilo/gram/o кілограм, розм. кіло.

kilo/gram/fort/o фіз. кілограм-сила.

kilo/herc/o фіз. кілогерц.

kilo/kalori/o фіз. кілокалорія.

***kilo/metr||o** кілометр; ~il/o годометр, прилад для вимірювання пройденого шляху.

kilopod/o/j зоол. губоногі [клас Chilopoda].

kilo/ŭat/o, kilo/vat(t)/o ел. кіловат.

kilo/ŭat/hor/o, kilo/vat(t)/hor/o ел. кіловат-година.

kilo/volt/o ел. кіловольт.

kilson/o 1. мор. кільсон; внутрішній вертикальний киль; 2. ав. стрингер.

kilt/o кілт, шотландська спідничка.

kim/o див. сито.

kimĉi/o кул. кімчі (корейський салат з анчоусами і креветками).

***kimer||o** *прям., перен.* химера (= ĥimero); ~а химерний; ~ul/o людина, що займається химерними проєктами, людина, сповнена химерних мрій.

***kimon/o** кімоно (японський національний верхній одяг).

kimotripsin/o фарм. хімотрипсин.

kimr||o валлієць, кімр; ~а валлійський, уельський; ~е по-валлійському, по-уельському по-валлійськи, по-уельськи; **(К)~i/o** геогр. н. Валлія, Уельс (складова частина Сполученого Королівства); ~in/o валлійка; **(К)~uj/o** див. (К)~іо.

I*kin||o кіно (мистецтво, галузь промисловості); ~ej/o кіно, кінотеатр.

II kin/o кіна (грошова одиниця Папуа-Нової Гвінеї).

kinaz/o хім. кіназа.

kindark/o кіндарк (*грошова одиниця Албанії*).

kinematik||o фіз. кінематика; **~a** кінематичний.

kinematograf||o кіноапарат, кінематограф, кінопроектор; **~a** кінематографічний (*стосовний до кіноапарата, кінопроектора*); **~i vt** знімати (на плівку); знімати в кіно; знімати кіно; **~i/a** кінематографічний (*стосовний до кінематографії*); **~i/o** кінематографія.

kineram/o синерама (*різновид панорамного кіно*).

kinestez||o філос., псих. кінестезія, м'язове відчуття; **~a** кінестетичний.

kinet||a фіз. кінетичний; **~a** енергіо кінетична енергія; **~ik/o** кінетика.

kinez||o спец., мед. кінез; рух, переміщення; **~ism/o** мед. самоотруєння від перевтоми.

kinez/o/pati/o див. veturmalsano.

kinez/o/terapeŭt/o кінезотерапевт.

kinez/o/terapi||o мед. механотерапія, кінезотерапія, лікувальна гімнастика; **~ist/o** див. kinezoterapeŭto.

Kingstaŭn/o геогр. н., м. Кінгстаун (*столиця Сент-Вінсента і Гренадин*).

Kingston/o геогр. н., м. Кінгстон (*столиця Ямайки*).

kinhidron/o хім. хінгідрон.

***kinin||o** хім., мед. хінін, хіна; **~a** хініновий; **~ism/o** отруєння хініном.

kinin/akv/o тонік (*напій*).

kinin/likvor/o хінний лікер, хінна настоянка.

kinakaŭu/o зоол. кінкажу [*Potos flavus*].

kinkon||o бот. хінне дерево [*Cinchona*]; **~in/o** хім., фарм. цинхонін.

kin/(o)/art/o кіномистецтво.

kinoid/a хім. хінюїдний.

kin/o/klub/o кіноклуб, клуб кінолюбителів.

kinol/o див. hidrokinono.

kinolin/o хім. хінолін.

kinon/o хім. хінон.

kin/o/reĝisor/o кінорежисер.

kin/o/skop/o широкоекранне кіно.

kin/o/stel/(ul/in)/o кінозірка.

kin/o/studi/o кіностудія.

kin/o/teatr/o кінотеатр (*син. kinejo*).

Kinŝas/o геогр. н., м. Кіншаса (*столиця Демократичної Республіки Конго*).

***kio** займ. що; **~ okazis?** що сталося?; **~n vi volas diri?** що ви хочете сказати?; **~ vi estas?** хто ви?, хто ви такий? (*про рід занять, професію, національність і т. п.*), що ви собою представляєте?; **~ ajn** що б (то) не (було); **будь-що**, що завгодно, що хоч.

***kiom** скільки; **наскільки**; **~ tio kosta?** скільки це коштує?; **je ~om li estas pli saĝa ol vi!** **наскільки** він мудріший за вас!; **~ ajn** скільки б (то) не (було); **будь-скільки**, скільки завгодно, скільки хоч; **~a** котрий; **~a estas horo?** котра година?; **~e маловжив.** скільки; **~as?** розм. котра година? (= **~a horo estas?**); **~o маловжив.** величина; **кількість**; **~or/e маловжив.** у якому складі; **~ope ni estas?** скільки нас?

kiom/foj/e **1.** скі́льки разі́в; ~ vi estis tie? скі́льки разі́в ви були́ там?; **2.** ко́жного ра́зу, коли́; ~ li ŝin rememoris, liaj okuloj pleniĝis de larĝoj ко́жного ра́зу, коли́ він згадува́в її, його о́чі наповнювалися слі́зьми / сльоза́ми.

kione/o *ент.* хіо́нея [*Chionea*].

***kiosk/o** **1.** кіо́ск, ла́рйо́к; **2.** альта́н(к)а, бесі́дка, відкритий паві́льйо́нчик.

Kiot/o *геогр. н., м.* Кіо́то (*Японія*).

kip/o кіп (*грошова одиниця Лаосу*).

kipĉak||o *сумн.; іст.* кипча́к, полове́ць; ~а кипча́цький, полове́цький.

kipr/o *кул.* ко́пчена ри́бина, ко́пчений оселеде́ць.

Kipr/o *геогр. н., о-в, кр.* Кі́пр (*Середземне море*).

kipu/o *іст.* кі́пу (*стародавня мнемонічна і рахункова система інків та їх попередників*).

kir/o *кул.* аперити́в з бі́лого вина́ і нали́вки з чо́рної сморо́дини.

kiral||a *фіз., мат.* хира́льний; ~ес/o хира́льність.

***kiras||o** кіра́са, ла́ти, бро́ня, па́нцер, па́нцир, ~а одя́гнений у па́нцир, ла́ти, бро́ню; бро́ньова́ний (*про пої́зд і т. п.*); ~і *vt* бро́нювати; на́дягати па́нцир, ла́ти; ~ул/o *іст.* кіраси́р; ла́тник.

kiras/aŭt/o бронеавтомобі́ль, бро́ньовик, па́нцерник, па́нцирник; *transporta* ~ бронетранспорте́р.

kiras/frakas/a *див.* kirasrompa.

kiras/kest/o сейф, бро́ньова́ний я́щик.

kiras/plat/o бро́ньова́ плита́, бро́неплита́; бро́ньови́й лист.

kiras/romp/a бронебі́йний.

kiras/ŝip/o *військ., мор.* броненосе́ць, бро́ньова́ний корабе́ль.

kiras/ŝrank/o сейф, бро́ньована (*або* неспали́ма) ша́фа.

kiras/trajn/o *військ.* бронепої́зд.

kiras/trup/o/j бронета́нкові війська́.

kirgiz||o кирги́з; ~а кирги́зький; ~е по-кирги́зькому, по-кирги́зьки; (**K**)~і/o *геогр. н., кр.* Киргизста́н, Кирги́зія; ~ін/o кирги́зка; (**K**)~уј/o *див.* (K)~іо.

Kirgiz/land/o *див.* Kirgizio.

Kiribat/o *геогр. н., кр.* Кіриба́ті.

Kiril/o *див.* Cirilo.

kirk/o **1.** кі́рха, (люте́ранська) це́рква; ко́стьол, ко́стел; **2.** *див.* církuo.

Kirkhof/o Кі́ркгоф (*німецький фізик*); *la leĝoj de* ~ зако́ни Кі́ркгофа.

***kirl||i** *vt* пере́мішувати, розмі́шувати, мі́шати, збо́втувати; збива́ти (*коловими рухами*); ~о ви́хор (*тж мат.*); ви́р; ко́ловорот, кругово́рот, кругове́рть, кругооберта́ння; ~ад/o пере́мішування, розмі́шування, мі́шання, збо́втування; збива́ння (*коловими рухами*); ~іĝ/i розмі́шуватися, збо́втуватися; збива́тися (*про масло*); ~іĝ/o за́вихрення, кругооберта́ння; ~il/o мі́шалка, збива́чка; мі́ксер.

kirl/akv/o ви́р, водоверте́ць.

kirl/o/kurent/o *фіз., ел.* вихрови́й стру́м.

kirl/o/ŝtorm/o, kirl/o/vent/(eg)/o сме́рч, ви́хор.

kirl/ov/aĵ/o *сумн., кул.* я́єчня-бо́втанка.

kirmes/o **1.** керме́с (*нуртурна фарба*); **2.** *див.* kirmesito; *minerala* ~ *див.* kirmesito.

kirmesit/o *мін.* кермесит (= minerala kirmeso).

kiromanci||o хіроманти́я (*ворожіння по лініях на долонях рук*, = mandivenado); **~an/o**, **~ist/o** хіромант (= mandivenisto); **~an/in/o**, **~ist/in/o** хіромантка (= mandivenistino).

kiromi/o *зоол.* руконо́жка [*Daubentonia*].

Kiron/o *міф.* Хіро́н (*один із кентаврів, що виховував Ахілла*).

kironekt/o *зоол.* плавун, водяний опосум [*Chironectes*].

kironom/o *ент.* дзвінець [*Chironomus*].

kiropraktik||o *мед.* хіропра́ктика, мануа́льна терапі́я, костоправство **~ist/o** хіропра́ктик, мануа́льний терапéвт, костоправ.

kiropter/o/j *зоол.* рукокри́лі, кажани́ [*ряд Chiroptera*].

Kirovograd||o^{EU} *геогр. н., м.* Кіровоград (*Україна*); **(к)~а** кіровоградський; **(к)~an/o** кіровоградець, мешканець / житель Кіровограда.

***kirŝ/o** вишне́ва наливка, вишні́вка (= ĉerizbrando).

***kirurg||o** хіру́рг; **~i/a** хірургі́чний; ***~i/o** хірургія.

***kis||i** *vt* (по)цілува́ти; **~i** la manon al iu поцілува́ти ког_о-н. у ру́ку; reciproke sin **~i**, **~i** unu la alian цілува́тися, цілува́ти оди́н одного; **~o** поцілу́нок; per fingra **~o** повітряний поцілу́нок; **~ad/i** *vt* цілува́ти (*довго або неодноразово*), виці́ловувати; **~et/o** швидкий [легкий, маленький] поцілу́нок; **~em/a** схильний до поцілу́нків, який любить цілува́тися; **~em/ul/o** поцілу́йко; **~ind/a** який заслуговує поцілу́нка, якого хочеться поцілува́ти.

kiselgur/o *хім.* кізельгу́р, інфузо́рна земля́, діатомова земля́.

kislev/o *іноді тај* кіслéв (*місяць у єврейському календарі*).

kist||o *мед.* кіста́; **~a** кісто́зний; **~iĝ/o** утво́рення кісти́.

kiŝ/o *кул.* пирі́г [запіка́нка] зі шматочками сала.

Kiŝinev/o *геогр. н., м.* Кишині́в (*столиця Молдови*).

Kit/o *геогр. н., м.* Кіто́ (*столиця Еквадору*).

kitaron/o *муз.* кіта́рон (*різновид лютні*, = ĉitarono).

***kitel/o** робочий халат, спеці́вка, робоча блу́за; балахо́н; блу́за до колі́н.

kiti/o *орн.* трипа́лий ма́ртин (= trifingra mevo).

kitid/o/j *бібл.* кітї́ці.

kitin/o *хім.* хіти́н.

kiton/o **1.** *іст.* хіто́н (*одяг у ст. греків*); **2.** *зоол.* хіто́н [*Chiton*].

***kiu** **1.** хто; який; **~** vi estas? хто ви?, хто ви такий? (*за прізвищем, прізвиськом або притаманною лише одній особі ознакою*); **~** venis? хто прийшо́в? (*про одну людину*); **~j** venis? хто прийшо́в? (*про кілька осіб*); **~** ajn хто б (то) не (був); який би (то) не (був); **буди-хто**, хто завго́дно; **буди-який**, який завго́дно; **◇** plej bone ridas, **~** laste ridas сміється той, хто сміється останнім **2.** який (*same*), котрий; el tiuj libroj **~n** vi prenos? з цих книг яку ви візьмете?; **~** dato estas hodiaŭ? яке сьогодні́ число?

kiu/cel/e з яко́ю мето́ю, наві́що, чо́го, на́що, для чо́го.

kiu/direkt/e у яко́му на́прямі / на́прямку.

kiu/grad/e у якій мі́рі.

kiu/kaŭz/e з яко́ї причи́ни, чо́му.

kiv||o *бот.* кі́ві (*плід*); **~uj/o** кі́ві, кита́йський а́грис (*кущ*, = ĉinia aktinidio).

kiv/arbust/o *див.* kivujo.

kivi/o розм., орн. ківі (= apterigo).

kiv/o/frukt/o бот. ківі (плід, = kivo).

kjat/o к'ят (грошова одиниця М'янми).

Kjongju/o геогр. н., м. Чонджу (Корея).

Kju Цюй Юань (китайський політик і поет).

klab||o 1. бойова палиця, кий, дубець; булава; 2. спорт. біта, клюшка; 3. кул. окіст; булава; ~і vt ударити [стукнути] палицею, кием, дубцем.

klab/radik/oz/o с.-г. кила.

***klac̣||i** vn пліткувати, розпускати плітки, плести [плескати] язиком; обмовляти; ~o плітка; ~ad/o пліткування, розпускання пліток, плескання язиком; обмовляння; ~ist/o, ~ul/o пліткар; ~ist/in/o, ~ul/in/o пліткарка.

klad||o зоол., бот. кладус, підрозділ, системна одиниця, класифікаційна одиниця, група (виділена за спільністю походження: клас, вид, рід, родина, тип і т. п.); ~ik/o зоол., бот. систематика; ~ik/ist/o спеціаліст з систематики.

kladodi/o бот. кладодій, видозмінене стебло (син. limbica tigo).

klad/o/genez/o див. filogenezo.

kladoni/o бот. кладонія; ягель, оленячий мох [Cladonia].

***klaft||o** сажень (міра довжини); gusa ~o російський сажень (2,13 м); angla, germana ~o англійський, німецький сажень (1,83 м); franca ~o французький сажень (1,95 м); ~i vt міряти сажнями, вимірювати у сажнях.

klak! сумн. лясь!, хлоп!, ляп!; стук!, грюк!; клац!, луск! (звуконаслідування ляску, стуку, клацання).

***klak||i** vn ляскати; стукати, стукотати, стукотіти, клацати; тряскати (н-д, про постріл, батіг, двері); клекотати (н-д, про лелеку); дзв'язати, бряжчати (про щось металічне); бриніти, дзвеніти (н-д, про шиби); ~i per la mano ляскати в долоні, ляскати долонями; ~i per la dentoj стукотіти зубами; ~i per la lango клацати язиком; ~o стук; сплеск (у долоні); ~ad/o ляскіт, ляскання; стукіт, стукання, стукотання, стукотіння, клацання; тряскання; клекіт, клекотання; дзв'язання, бряжчання; ~il/o 1. ляпавка, ляскалка, хлопавка; стукачка, калатало (у сторожа і т. п.); 2. металічна пластинка на підшві взуття (для відбивання чечітки); ~il/et/o див. kastanjeto.

klak/ĉapel/o шапокляк.

klak/danc||i vn танцювати [виконувати, відбивати] чечітку; танцювати степ; ~o чечітка; степ.

klak/ferm/i vt зачиняти з ляском [грюком].

klam/i vn волати, кричати (про кілька голосів), розм. репетувати; скандувати.

klamid/o іст. хламида (чоловічий верхній одяг у ст. греків і римлян, = ĥlamido).

klamidi/o бакт. хламідія [Chlamydia].

klamidomonad/o бот. хламідомонада [Chlamydomonas].

klamidosperm/oj див. gnetopsidoj.

klamidospor/o бот. хламідоспора.

klan||o 1. іст. клан; рід; 2. політ. клан; ~a клановий; ~estr/o глава клану.

klangul/o орн. морянка [Clangula] (син. glacianaso); longvosta ~ морянка кругополярна [C. hyemalis].

Klanj/o (пестл. форма від Klaro) Клэрочка, Клэронька.

***klap**||o 1. клапан; вентиль; заслінка; стулка; ◇ mankas ~o en lia karo йому бракує клепки (у голові); 2. навушник (у шаці); 3. бот. стулка; ~eg/o (рухома) стулка (дверей, воріт і т. п.).

klap/cel/il/o рухомий приціл.

klap/fenestr/o мансардне вікно, дахове вікно (похиле, з петлями зверху).

klap/form/a клапаноподібний.

klap/hav/a який має клапан, стулку; стулчастий, стулковий.

klap/kovr/il/o відкидний дах.

klap/lit/o відкидне ліжко, розкладне ліжко.

klap/pord/o ляда, люк.

klap/seĝ/o відкидний стілець; стілець з відкидним сидінням.

klap/tabl/o відкидний стіл; стіл з відкидною кришкою.

klap/valv/o *tex.* стулчастий клапан, клапан-стулка, стулчастий вентиль, відкидний вентиль, вентиль-стулка.

***klar**||a ясний, світлий, чистий; чіткий, виразний; зрозумілий; ~a ĉielo ясне небо; ~a karo *перен.* світла голова; ~e ясно, світло, чисто; чітко, виразно, зрозуміло; ~e proponci чітко вимовляти; ~i *vn* бути ясним(и), бути чітким(и) (= esti klara(j)); ĉio ~as все ясно; ~as, ke... ясно, що...; *~ec/o ясність, світлість; чіткість, виразність; зрозумілість; ~ig/a пояснювальний, роз'яснювальний; ~iga vortaro тлумачний словник; ~ig/i з'ясувати; прояснити, пояснювати, тлумачити; очищувати, очищати; освітлювати; ~ig/o з'ясування; прояснення; очищення; ~ig/ist/o перекладач, товмач (= interpretisto); ~iĝ/i прояснитися, роз'яснитися; з'ясуватися; очиститися; стати чітким, виразним.

***Klar**||o Клара (*жін. ім'я*); (k)~an/in/o монахиня ордену святої Клари.

klar/bild||a 1. образний, яскравий (*про оповідання і т. п.*); ~e виразно, образно.

klaret/o кларет (*сорт червоного вина*).

klarion||o сурма, труба, горн; ~i *vn* сурмити, трубити; ~i al (la) ellitiĝo сурмити побудку; ~i al (la) kolektiĝo сурмити збір; ~ist/o сурмач, трубач, горніст.

klarion/signal/o сигнал сурми [труби, горна].

klark/o *геол.* кларк, кларкове число.

***klarnet**||o *муз.* кларнет; ~ist/o кларнетист.

klar/obskur/o, klaroskur/o *жив.* світлотінь.

klar/vid||a ясновидющий, прозорливий; ~ec/o ясновидіння, прозорливість.

***klas**||o у *різн. знач.* клас; la reganta, la laborista, la meza ~o правлячий, робітничий, середній клас; ~o de mambestoj клас ссавців; filmo de alta ~o високомистецький фільм; supera ~o старший клас; vagono de (la) unua ~o вагон першого класу; ~a 1. класовий; ~a konscienco класова свідомість; ~aj kontraŭdiroj класові протиріччя; 2. класний; ~a ĉambro класна кімната, клас; ~i *vt* (роз)сортувати, розібрати за класами; розподілити [розбити, розібрати, розкласти, розмістити] за класами; *перен.* розкласти за полицками; ~ad/o сортування; ~ig/il/o *лінгв.* знак-визначник (у деяких системах ідеографічного та ієрогліфічного письма – знак, який часто не вимовляється, показує приналежність слова до певного класу понять).

klas/antagonism/o *політ.* класовий антагонізм, класові протиріччя.

klas/antagonist/o *політ.* класовий ворог.

klas/batal/o *політ.* класова боротьба.

klas/ĉambro/o клас, класна кімната.

***klasifik|j|** *vt* **1.** класифікувати (*тж бот., зоол.*); **2.** зал. сортувати (= rangi); **~a** **1.** класифікаційний; **2.** *див.* ranga; **~o** класифікація (*система*); **~ad/o** **1.** класифікація (*дія*); **2.** *див.* rangado; **~ej/o** *див.* rangostacio.

***klasik|a** класичний; **~aj lingvoj** класичні мови; **~a stilo** класичний стиль; **~aj/o** класика, класичний твір, класична річ; уривок із класичного твору; **~ec/o** класичність; **~ism/o** класицизм; **~ul/o** класик.

klasik/stil/a виконаний у класичному стилі; **~ lukto спорт.** класична (або греко-римська) боротьба.

klas/justic/o класове правосуддя.

klas/karakter/o класовий характер.

klas/konsci|o класова свідомість; **~a** класово свідомий.

klas/libr/o класний журнал.

klast|o *геол.* **1.** уламок, відламок, обломок (*породи, кристала і т. п.*); **2.** *див.* detrito; **~a** уламковий; **~aj retroj** уламкові гірські породи.

klatr/o *бот.* клатрус, решіточник [*Clathrus*].

Klaŭd|o Клод, Клавдій (*чол. ім'я*); **~in/o** Клодін(а) (*жін. ім'я*).

Klaŭdi|o Клавдій (*ім'я, м. ін. римського імператора*), Клаудіо; **~a** Клавдія (*жін. ім'я*).

Klaŭdian/o Клавдіан (*римський поет*).

klaŭn|o клоун (*тж перен.*); **~a** клоунський; **~i** *vp* поводитися як клоун, блазнювати; валяти дурня; **~ad/o** блазнювання, валяння дурня, клоунада; **~aj/o** клоунська витівка, клоунада, блазенство.

klaŭstr/o *див.* klostro.

klaŭz/o *юр.* клаузула, застереження, обмежувальна умова.

***klav|o** клавіша; **majuskliga ~o** *інформ.* клавіша „Shift”, клавіша зміни регістра; **morsa ~o** ключ Морзе; **~i** *vt* набрати (*номер, фразу за допомогою клавіатури*); **~ar/a** клавішний; **~ar/o** клавіатура; **tajpila ~ago** клавіатура друкарської машинки; **orgena ~ago** органна клавіатура.

klav/du/o *інформ.* комбінація двох клавіш.

klavari/o *бот.* булавниця, рогатик [*Clavaria*].

klavicen|o *муз.* клавесин; **~a** клавесиновий, клавесинний; **~ist/o** клавесиніст.

klavikl/o *анат.* ключиця (= ŝlosilosto).

klavikord/o *муз.* клавікорди, клавікорд.

kle/o *муз.* ключ; **fa-~, F-~, basa ~** басовий ключ; **sol-~, G-~, violona ~** скрипковий ключ.

Kleant/o Клеант (*давньогрецьке чол. ім'я*).

klef/o *див.* kleo.

klejstogam|a *бот.* клейстогамний; **~ec/o, ~i/o** клейстогамія.

klem/o *ел., тех.* клема, затиск (= borgo).

klemat/o, klematid/o *заст., див.* klematito.

klematit/o *бот.* ломініс [*Clematis*].

Klemencia Клеменсія (*жін. ім'я*).

Klement|o Клемент, Клим, Клементо (*чол. ім'я*); **~in/o** Клементина (*жін. ім'я*).

klementin|o *бот.* клементин (*фрукт, різновид мандарина*); **~uj/o** клементин (*дерево*) [*Citrus clementina*].

klementin/arb/o див. klementinujo.

kleom||o бот. клеома [Cleome]; **~ac/o/j** клеомові [родина Cleomaceae].

Kleon/o Клеон (давньогрецьке чол. ім'я).

Kleopatr/o Клеопатра (ім'я, м. ін. єгипетської цариці).

klepsidr/o клепсидра, водяний годинник (= akvohorloĝo).

kleptomani||o мед. kleptomania; **~ul/o** kleptomano; **~ul/in/o** kleptomano.

***kler||a** освічений; учений; li estas homo tre ~a він – високоосвічена людина; **~o** освіта; supera ~o вища освіта; muzika ~o музична освіта; **~ec/o** освіченість; ученість; kun via preskaŭ nenia muzika ~eco з твоїм більш ніж скромним пізнанням музики; **~ig/a** освітній; ~iga sistemo освітня система; ĝenerale ~iga загальноосвітній; **~ig/i** просвіщати, робити освіченим, виучувати; **~ig/(ad)/o** освіта; просвіта; ministro de ~igo міністр освіти; **~iĝ/i** здобути освіту, стати освіченим [ученим]; вивчитися; **~ism/o** іст. просвітництво; **~ul/o** освічена людина, учена людина.

klerik||o клірик, церковник, духовна особа, представник духовенства, служитель культу; ~a церковний, духовний; **~ar/o** клір, причет, причт, духовенство, духівництво, церковна ієрархія; **~ec/o** приналежність до кліру, причту, духовенства; звання [посада, становище] клірика, духовної особи, служителя культу.

klerikal||a клерикальний; **~ism/o** клерикалізм; **~ist/o**, **~ul/o** клерикал.

klerodendr/o бот. клеродендрон [Clerodendrum].

klev/o див. ŝtraŭbŝlosilo.

klevit/o мін. клевет, уранова смоляна руда.

Klevland/o геогр. н., м. Клівленд (США).

***klient||o** 1. клієнт; 2. іст. клієнт (у Ст. Римі – неповноправний громадянин, який юридично залежав від свого опікуна-патрона); **~ar/o** клієнтура; **~in/o** клієнтка.

klient/pri/serv/ad/o обслуговування клієнтів.

klif/o стрімчак, бескид, стрімчастий берег, прибережна стрімка скеля.

klif/falk/o орн. сокіл Елеонори [Falco eleonoraе].

I **klik||o** тех. храп, стопор; собачка, засувка, заскочка; **~i** vt перешкоджати зворотному рухові зубчастого колеса, стопорити, застопорювати, блокувати; **~aj/o** храповий механізм.

II **klik/o** кліка .

klik/bor/il/o дріль з тріскачкою.

klik/bru/o див. klickinto.

klik/horloĝ/o секундомір.

klik/rad/o храповик, храпове колесо; спускове колесо (у годиннику).

klimaks/o 1. літ. клімакс, сходження, підвищення; 2. перен. найвища [кульмінаційна] точка, апогей.

klimakter||o мед. клімактерій, клімакс, клімактеричний період, клімактеричний вік; ~a клімактеричний.

***klimat||o** прям., перен. клімат; kontinenta, modera, artefarita, favora ~o континентальний, помірний, штучний, сприятливий клімат; rasa ~o перен. спокійна атмосфера [обстановка]; ~a кліматичний; ~a kurasloko кліматичний курорт; **~iz/i** (ion) кондиціонувати повітря в приміщенні; створювати мікроклімат; **~iz/o** кондиціонування повітря; створення штучного клімату; **~olog/o** кліматолог; **~olog/i/a** кліматологічний; **~olog/i/o** кліматологія.

klimat/kart/o, klimat/map/o кліматична карта.

klimat/o/šang/iĝ/o зміна клімату.

klimat/o/terapi/o мед. кліматотерапія.

***klin||i** *vt* нахилити, схилити, похилити, нагнути; ~i la kapo схилити голову; ~i si/n (с)хилитися, нахилитися, похилитися, нагнутися (*свідомо*); поклонитися; ~a похилий; ~o
1. нахил, схилання, нахилання, нагинання (*дія того, що нахиляє, нагинає*); **2.** нахил (*кут*); **3.** ел. крутизна характеристики (*електронного прилада*); ~ec/o нахиленість, похиленість, похилене положення; ~iĝ/i **1.** (с)хилитися, нахилитися, похилитися, нагнутися (*мимовільно; тж про неживі предмети*); поникнути (*про рослини*); **2.** див. ~i sin; ~iĝ/o **1.** схилання, нахилання, нагинання (*дія того, що нахиляється, нагинається*); нахил; поклін; **2.** мор., ав. крен; ~iĝ/ant/a який хилиться, нагинається; la ~iĝanta turo de Pizo падаюча Пізанська вежа; ~il/ar/o військ. система (або механізм) підйому гарматного ствола, система (або механізм) вертикальної наводки гармати; ~it/a нахилений, похилений, схилений, нагнутий; ~it/ec/o див. ~eco.

klin/aks/o **1.** вертлюг; цапфа; шийка кривошипа; похилий вал (*у карданному механізмі і т. п.*); **2.** мат. похила вісь.

klin/angul/o кут нахилу, кут нахилення.

klinĉ||o спорт. клінч (*у боксі – взаємне захоплення супротивників у процесі бою*); ~i *vn* бути в клінчі.

klin/direkt/i *vt* військ. зводити, наводити (*дуло гармати*), робити вертикальну наводку гармати.

klin/eben/o мат. похила площа.

***kling/o** лезо; клинок; ~ de segilo полотно пили, ножівки.

***klinik||o** мед. клініка; dentkuraca ~o стоматологічна клініка; ~a клінічний; ~a esplor(ad)o клінічне обстеження; ~a morto клінічна смерть; ~ist/o клініцист.

klink/o клямка, заціпка, засувка.

klinker/o буд. клінкер.

klin/kovr/i *vt* покривати [обшивати] внапустку (*дошками і т. п.*).

klin/liter/o/j сумн. похилі букви; курсив (= kursivo).

klin/o/metr/o спец. клінометр.

klin/rand/o див. bevelo.

klin/salut||i *vt* кланятися, вітатися поклоном; ~o вітальний поклін.

Klio/o міф. Кліо (*муза історії*).

klip/o брошка (*на заціпці*); кліпс.

kliper/o **1.** мор. кліпер; **2.** ав. далекорейсовий вантажний літак.

***klister||o** мед. промивання, клізма (*процедура*); ~i *vt* зробити промивання, поставити клізму; ~il/o клізма (*прилад*).

klister/pilk/o балончик для клізми.

klistron/o фіз. клістрон.

***kliš||i** *vt* **1.** друк. клішувати, виготовляти кліше, стереотипувати (= stereotipi); **2.** фото одержати негатив; ~o **1.** друк. кліше, стереотип; перен. кліше, штамп; **2.** фото негатив.

Klitandr/o Клітандр (*чол. ім'я*).

Klitemnestr/o Клітемнестра (*давньогрецьке жін. ім'я*).

klitocib/o бот. клітоцибе, грузлик [*Clitocybe*].

***klitor**||o *анат.* клітор; ~а кліторний; ~ism/o *мед.* кліторизм.

klitor/ektomi/o *мед.* кліторотомія, видалення клітора.

klitori/o *бот.* кліторія [*Clitoria*].

kliv||i *vt* *тех.* лупати, розколювати, розщеплювати, розшарувувати (*мінерали*); ~ad/o лупання, розколювання, розщеплення, розшарування; ~ebl/a який піддається розшаруванню, шаруватий (*про мінерал*).

klivi/o *бот.* клівія [*Clivia*].

***kloak**||o *прям., перен.* клоака; стічна канава, стічна (або каналізаційна) труба, вигрібна (або помийна) яма; місце для скидання нечистот; ~а клоачний; ~ist/o асенізатор; ~ul/o/j *зоол.* однопрохідні, клоачні [*ряд Monotremata*] (*син.* monotremoj).

kloak/akv/o каналізаційна вода, стічні води.

kloak/apertur/o *див.* kloakluko.

kloak/faŭk/o каналізаційний отвір (у бруківці для стоку води).

kloak/luk/o каналізаційний люк.

kloak/pur/ig||a очисний; асенізаційний; ~a instalaĵo очисний установа, очисний пристрій; ~o очистка каналізаційних стоків, очистка стічних вод.

Klodovald/o Хлодвальд (*чол. ім'я*).

Klodove/o, Klodvig/o Хлодвіг (*ім'я, зокрема одного з франкських королів*).

***klon**||i *vt* клонувати; ~i beston клонувати тварину; *~o клон; ~ad/o клонування; ~aĵ/o, ~an/o, ~ul/o клон, клонована істота.

klonus/o *мед.* клонус, клонічна судорога.

***klopod**||i *vn* клопотати; клопотатися, поратися; піклуватися, турбуватися, старатися; ~i pri iu, io клопотати про когочо, що-н.; ~i por iu, io клопотати за когочо, що-н.; ~i en la kuirejo поратися на кухні; ~i por fondi societon клопотати, щоб створити товариство; ~a заморочливий, клопітливий, клопітний, клопіткий; ~o(j), ~ad/o клопіт, клопотання, турботи, піклування, порання; старання; ne faru al vi la ~on не роби собі клопоту, не турбуйся; ~em/a клопітливий, турботливий, старанний; ~ig/a клопітний, клопіткий. ~ig/i завдавати клопоту [клопотів]; ~igi iun завдавати клопоту [клопотів] когочо.

***klor**||o *хім.* Хлор (*елемент*), хлор (*проста речовина*); ~a: ~aj kombinaĵoj сполуки хлору; ~at/a: ~ata acido хлоратна кислота; ~at/o хлорат, сіль хлоратної кислоти; kalia ~ato хлорат калію, бертолетова сіль; ~emi/o *мед.* хлоремія; ~id/a: ~ida acido соляна (або хлористоводнева) кислота; ~id/o хлорид, сіль соляної (або хлористоводневої) кислоти; kalia ~ido хлористий калій; ~id/emi/o *мед.* хлоридемія; ~it/a: ~ita acido хлориста кислота; ~it/o хлорит, сіль хлористої кислоти; ~iz/i хлорувати; ~iz/(ad)/o хлорування.

kloral/o **1.** *хім.* хлораль; **2.** *див.* kloralhidrato.

kloral/hidrat/o *хім., фарм.* хлоральгідрат.

kloramfenikol/o *фарм.* хлорамфенікол.

klorel/o *бот.* хлорела [*Chlorella*].

klor/gas/o *хім.* газоподібний хлор.

Kloris/a *міф.* Хлорис (*богиня квітів*).

klorit||o *мін.* хлорит; ~а хлоритовий.

klorit/o/skist/o *мін.* хлоритовий сланець.

klor/kalk/o хлорне вапно, *розм.* хлорка.

klor/kombin/aĵ/o/j *хім.* сполуки хлору.

klor/metan/o *хім.* хлорметан, метил хлорид.

klorofic/o/j *бот.* ульвові [*клас Chlorophyceae*].

klorofil|o *бот.* хлорофіл; **~а** хлорофіловий, хлорофільний; **~az/o** *хім.* хлорофілаза.

klorofil/plastid/o *див.* kloroplasto.

klorofit/o/j *бот.* (справжні) зелені водорості [*відділ Chlorophyta*].

kloroform|o *мед., хім.* хлороформ; **~а** хлороформний; **~і** *vt* хлороформувати, усипити хлороформом; **~ad/o** хлороформування.

kloroplast/o *бот.* хлоропласт (= klorofilplastido).

kloropren/o *хім.* хлоропрен.

kloroz|o **1.** *мед.* хлороз, бліда неміч, залізодефіцитна анемія; **2.** *бот.* хлороз; **~а** хлорозний.

klor/platin/at/o *хім.* хлорплатинат.

klostr|o **1.** *арх.* кружгнок, внутрішня галерея, крита аркада; **2.** монастир (з внутрішньою галереєю), кляштор; **~а** монастирський.

klostridi/o *бакт.* клостридій, правцева паличка [*Clostridium*].

klostr/o/fobi/o *мед.* клаустрофобія (*нав'язливий страх закритих приміщень*).

***kloŝ|o** *тех.* ковпак, покришка; *тех.* дзвін; *vitra* ~о скляний ковпак; ~о *por* subakvaj laboroj вододозний дзвін; **~et/o** ковпачок.

kloŝ/lor/o *див.* kampanulo.

Klotar/o Хлотар (*чол. ім'я*).

Klotild/o Хлотильда (*жін. ім'я*).

klozet|o клозет, туалет, убиральня (*зі змивом*).

klozet/paper/o туалетний папір (= necesaja papero, higiena papero).

klozet/pelv/o, klozet/seĝ/o унітаз.

klozone|o *мист.* клуазоне, французька емаль (= ĉelemaĵo); **~aĵ/o** виріб з клуазоне.

***klub|o** клуб (*об'єднання*); **~а** клубний; **~а gondeto** клубний гурток; **~an/o** член клубу; **~ej/o** клуб (*приміщення*), приміщення клубу, приміщення для клубних зібрань; **~estr/o** голова [керівник, директор] клубу.

klub/kun/ven/o зібрання клубу, клубне зібрання.

kluĉ|i *vt* *тех.* зчеплювати, з'єднувати, вмикати / включати передачу, трансмісію; **~o, ~ad/o** зчеплення, з'єднання, вмикання / включення зчеплення, передачі, трансмісії; **~il/o** зчеплення (*механізм, = kluĉmekanismo*).

kluĉ/disk/o *авт.* диск зчеплення.

kluĉ/pedal/o *авт.* педаль зчеплення.

kluĉ/risort/o *авт.* зчеплювальна пружина.

kluĉ/o/stang/o важіль перемикання [переміни] передач; *meti la ~n en la neŭtralan pozicion* поставити важіль передач у нейтральну позицію (*або точку*).

kluk! кудкудак!, кво-кво! (*зауконаслудування крику курки*).

***kluk|i** *vn* кудкудакати, квоктати (*про курку, = kokinkri(et)i*); **~o, ~ad/o** кудкудакання, квоктання.

kluk/kluk/i *vn* *див.* glugli.

klup/o *тех.* клуп, плашка.

klupe|o *іхт.* оселедець [*Clupea*]; **~ed/o/j** оселедцеві [*родина Clupeidae*].

klupe/o/form/a/j *іхт.* оселедцеподібні [*ряд Clupeiformes*].

klus/o 1. мор. клюз; 2. тісна, вузька ущелина (переважно з потоком на дні).

***kluz||o** мор., буд. шлюз; ~і vt шлюзувати, проводити [пропускати] судно через шлюз; ~**ist/o** працівник шлюзу, шлюзовий доглядач.

kluzi||o бот. клузія [*Clusia*]; ~**ac/o/j** клузіїві [родина *Clusiaceae*, син. *Guttiferae*] (син. *gutiferoj*).

kluz/o/ĉambr/o шлюзова / шлюзна камера.

kluz/o/fund/o флюбет; водобій, днище шлюзу.

kluz/o/pord||o ворота шлюзу; ~**et/o** затвор, загороджувальний щит, підйомний затвор.

kmer/o див. ĥmego.

***knab||o** хлопець; dekĵaga ~o десятирічний хлопець; ~**a** хлоп'ячий; ~a koguso хлоп'ячий хор; ~**aĉ/o** (поганий) хлопчисько; ~**aĵ/o** хлоп'яцтво, хлоп'ячий вибрик; ~**ec/o** отроцтво; ~**eg/o** хлопцюга, хлоп'яга, паруб'яга, парубчисько; дорослий хлопець (про легковажаючого або пустотливого чоловіка); ~**et/o** хлопчик; *~**in/o** дівчина; malĵuna ~ino стара діва / дівка; ~**in/ec/o** дівоцтво, дівування; ~**in/ej/o** дівоча (у знач. ім.), кімната для покоївки, кімната для жіночої прислуги; ~**in/et/o** дівчинка, дівча.

knak||i vn сумн. хрумати, хрумкати, хрумтіти, хрупати, хрустіти (= krakmaĉi); ~**a** хрумкий, хрупкий, хрусткий; ~**aĵ/o** хрумка паличка.

knal/i vn бабахати, бабахкати; свиснути, тріснути; видавати сильні уривчасті звуки.

knar/o див. varleto 2.

knar! сумн. скрип!, рип! (звуконаслідування скрипу).

***knar||i** vn скрипіти, рипіти, хрустіти, тріщати, тріскотіти; торохтіти; ~**o**, ~**ad/o** скрип, хрускіт, тріск; ~**il/o** тріскачка.

knar/anas/o орн. качка сіра, нерезень [*Anas strepera*].

knaŭti/o бот. свербіжниця [*Knautia*].

***kned||i** vt місити, м'яти, розминати (місто, глину і т. п.); ~і rotojп ліпити горшки; ~і muskolojп масажувати м'язи; ~**uj/o** діжа, ночви.

knedlik/o кул. галушка (син. pastobulo).

kned/maŝin/o місильна машина.

kned/past/o пластилін (= modloplasto).

knel/o кул. кнель, фрикаделька, тюфтелька; ~j кнелі, фрикадельки, тюфтелі.

Kneset/o Кнесет (ізраїльський парламент).

knid||o зоол. нематоцист, жалка капсула; ~**ul/o/j** кишковопорожнинні, жалкі [*тип Cnidaria*].

Knid/o іст. Кнідос (ст. місто в Малій Азії)..

I **knik||i** vn відхилитися (від вертикальної осі), зігнутися, вигнутися, прогнутися вбік (про колону, стовп, = subfleksigi flanken); ~(**ad**)/**o** боковий прогин (= subfleksigo flanken).

II **knik/o** бот. хрестовий корінь [*Centaurea benedicta*, син. *Cnicus benedictus*] (син. benita kardo).

knokaŭt||o спорт. нокаут (= pokaŭto); ~і vt нокаутувати, послати в нокаут (= pokaŭti).

Knos/o іст. Кнос (ст. місто на о. Крит).

knot/o мор. вузол (міра швидкості морського транспорту – 1 миля за годину; = nodo).

knut||o батіг; ~і vt бити бато́гом, бато́жити, сікти, наказати бато́гом.

Knut/o Кнут (ім'я, м. ін. багатьох данських королів).

ko- ко... (преф., що означає об'єднання, спільність, сумісність).

koadjutor/o *церк.* коад'ютор (*помічник і наступник єпископа*).

koagul||i *vt хім.* коагулювати, спричиняти коагуляцію, звурджувати; **~ad/o** коагулювання; **~aj/o** *хім.* коагулят, зсідок, згусток, осад; **~ant/o**, **~il/o** *хім.* коагулянт; **~ig/i** коагулюватися, зсідатися, звурджуватися; **~ig/o** коагуляція, зсідання, звурджування

***koaks||o** кокс; **~a** коксовий; **~ig/i** коксувати, перетворювати в кокс, переробляти на кокс, проводити коксування; **~ig(ad)/o** коксування; **~ig/ej/o** місце для коксування, місце для виробництва коксу.

koaks/o/far/ej/o *див.* koaksigejo.

koaks/o/forn/o коксувальна піч.

koal/o *зоол.* коала [*Phascolarctos cinereus*].

koalici||o коаліція; **~a** коаліційний; **~i** *vn* створювати коаліцію, об'єднуватися в коаліцію, входити [вступати] до коаліції.

koan/o *анат.* хоана, отвір.

I kob/o кобо (*розмінна монета Нігерії*).

II kob/o коб (*порода коня*).

***kobaj/o** *зоол.* кавія (звичайна), морська свинка (звичайна) [*Cavia porcellus*].

***kobalt||o** *хім.* Кобальт (елемент), кобальт (*проста речовина*); **~a** кобальтовий; **~a** klorido хлорид кобальту.

kobalt/kanon/o *мед.* кобальтова гармата.

kobalt(o)/blu/o кобальтова синь (*барвник*).

kobalt(o)/bomb/o кобальтова бомба.

kobe/o *бот.* кобея [*Cobaea*]; grimpa ~ кобея чіпка [*C. scandens*].

Kobe/o *геогр. н., м.* Кобе (*Японія*).

kobitid||o *іхт.* щипівка, сиква [*Cobitis*]; **~ed/o/j** в'юнкові [*родина Cobitidae*].

Kobol/o *інформ.* Кобол (*мова програмування*).

***kobold/o** *міф.* кобольд, (нечистий) дух; полтергейст; arbara ~ лісовик; hejma ~ домовик; mina (*або tera*) ~ гном.

kobr/o *зоол.* кобра (*спільна назва кількох родів*); egiptia ~ кобра африканська, гайя, аспід [*Naja haje*] (*син.* aspido); hindia ~ кобра індійська, окулярна / очкова змія [*Naja naja*].

kobz||o^{EU} *муз.* кобза; ludi ~оп грати на кобзі; **~ist/o** кобзар.

Kocit/o *міф.* Коцит, Коцит (*притока Стікса*).

koê||o *ент.* псевдощитівка; кошеніль, червець [*Coccis*]; **~ed/o/j** псевдощитівкові [*родина Coccidae*].

koênenil/o **1.** кошеніль, кармін (*фарба, барвник*); **2.** *див.* koêo.

koêner/o кучер, візник (= kalešisto); **(K)~o** *астр.* Візничий (*сузір'я*).

koçinçin||o *с.-г.* кохінхіна (*порода курей*); **(K)~i/o** *геогр. н.* Кохінхіна (*колишня назва Пд. В'єтнаму*).

***kod||o** **1.** *юр.* судовий кодекс; кодекс (*сукупність законів, правил приписів і т. п.*); civila, kriminala, familia ~о цивільний, кримінальний, сімейний кодекс; ~o de honogo кодекс честі (= honorkodo); **2.** код; gena ~о генетичний код; telegrafa телеграфний код; pošta ~о поштовий код, поштовий індекс; duume ~ita dekuma ~о *інформ.* двійково закодований десятковий код; **~i** *vt* (за)кодувати; **~ad/o** кодування; ***~aj/o** **1.** закодоване слово, закодована інформація, код; **2.** *див.* signaro; **~er/o** **1.** елемент коду; **2.** *див.* ~ono; **~ig/i**

кодифікувати, зводити в кодекс, виконувати кодифікацію; ~ig/o, ~ig/ad/o кодифікація; ~il/o шифратор; ~on/o біол. кодон, триплет (= ~ero).

kodak|o кодак (малоформатний плівковий фотоапарат); ~i vt фотографувати кодаком.

kodein/o хім., фарм. кодеїн.

***kodeks/o** 1. кодекс (стародавній рукопис в оправі); 2. заст., див. farmakoreo.

kod/gener/il/o інформ. генератор команд, кодогенератор.

kodicil/o юр. кодицил, приписка до заповіту; додаткове розпорядження.

kodimensi/o мат. корозмірність.

kodon/o 1. біол. кодон, триплет (одиниця генетичної інформації, = kod/on/o); 2. сумн., інформ. код символу, кодова комбінація, кодон.

kod/paĝ/o інформ. кодова сторінка.

kodrant/o бібл. кодрант (староримська мідна монета, що дорівнювала двом лептам).

kod/romp/ist/o інформ. зломщик кодів, хакер.

kod/vort/o код, кодове слово, шифр.

***koeficient/o** коефіцієнт; ~ de amortizo коефіцієнт амортизації; temperatura ~ коефіцієнт температури; ~ de atenu(iĝ)o фіз. коефіцієнт згасання; ~ de interindukto фіз. коефіцієнт взаємної індукції; ~ de propago фіз. коефіцієнт розширу / розширення.

koel/o орн. коель [*Eudunatys scolapaceus*].

koendu/o зоол. коенду [*Coendu*].

koenzim/o = kuenzimo (див. під enzimo).

kofaktor/o мат. кофактор.

kofe/o бот. кавове дерево, кавва [*Coffea*]; arabia ~ кавове дерево арабійське, арабіка [*C. arabica*]; fortika ~ робуста [*C. canephora*, син. *C. robusta*]; liberia ~ кавове дерево ліберійське [*C. liberica*].

kofer/o бот. лавсонія (= lavsonio).

koferdam/o буд. водонепроникне кріплення, водонепроникна перемичка, тимчасова дамба, тимчасова гребля (для проведення робіт на тимчасово осушеній ділянці).

***kofr|o** кофр, скриня, сундук; ~uj/o авт. багажник (= valizujo).

kogn|i vt філос. пізнавати істину; ~o, ~ad/o пізнання істини; ~a пізнавальний.

kognat/o юр. когнат (родич по жіночій лінії).

kohen/o рел. коген, (іудейський) священик.

***koher|i** vi бути цілісним, взаємопов'язаним, складним, узгодженим; бути когерентним; *~a цілісний, зв'язний, складний, узгоджений; когерентний; ~(ес)/o цілісність, зв'язність, узгодженість; когерентність; ~em/o фіз. сила зчеплення (= ligforto); ~il/o ел. когерер.

Kohinur/o мін. Кохінур (знаменитий діамант).

kohob/i vt хім. багаторазово дистилювати.

kohort/o іст. когорта (тж перен.).

Koh|o Кох (німецький медик); (k)~a: (k)~a bacilo паличка Коха.

***koincid|i** vi збігатися, відбуватися одночасно, розм. співпадати; ~a збіжний; ідентичний; ~o, ~ес/o збіг; ~ig/i влаштовувати збіг; призводити до збігу, спричиняти збіг; приурочити.

koit||i *vn фізіол.* злягатися, здійснювати статевий акт; **~o** злягання, статевий акт, статеві зносини, коїтус; *natura, kontraünatura, interrompita* **~o** природний, неприродний, перерваний статевий акт.

kojl||o *анат.* ободова кишка; *ascenda, transversa, descenda, sigmoïda* **~o** висхідна, поперечна, низхідна, сигмоподібна ободова кишка; **~it/o** *мед.* коліт, запалення слизової оболонки товстої кишки.

kojl/ektomi/o *xip.* видалення ободової кишки.

kojl/o/bacil||o *бакт.* кишкова паличка, колібактерія; **~oz/o** *мед.* колібактеріоз.

kojl/o/stomi/o *xip.* колостомія.

***kojn||o** клин; \diamond *oni elbatas* **~on** *per* **~o** клин клином вибивають; **~e** клином, клиноподібно; **~e eniĝi** вклинитися; **~i** *vt* забивати [устанавливать] клин, укріпляти клином, заклинювати; **~et/o** клинець, клинок; **~um/i** *vt* заклинювати (*зупинити рухомі частини механізму внаслідок їх взаєзаклинення*).

kojn/o/dent/o *анат.* ікло (= *kanino*).

kojn/o/flag/o вимпел (клиноподібний).

kojn/o/form/a клиноподібний, клинчастий; **~ skribo** *див.* *kojnoskribo*.

kojn/o/skrib/o клинопис.

kojon||o *вульг.* яйце (= *testiko*); **~uj/o** *вульг.* калитка, мошонка (= *skroto*); **~ul/o** *вульг., перен.* кінь з яйцями.

kojot/o *зоол.* койот, луговий вовк [*Canis latrans*] (*син.* *prerilupo*).

kojpo *зоол.* нутрія напівводяна [*Myocastor coypus*] (*син.* *miokastoro*).

***kok||o** **1.** півень, курка; **2.** *див.* *galino*; *hindia* **~o** *див.* *meleagro*; **3.** *див.* *virkoĝo*; *trompita* **~o** *див.* *kokriĝo*; **4.** *бакт.* (скорочена форма від *mikrokoĝo*) мікрокожк (*син.* *globbakterio*); **~a** курячий, півнячий; **~aĵ/o** курятина; **~ej/o** курятник; ***~et/o** півник; ***~id/o** курча; **~id/aĵ/o** курча (*м'ясо, страва*); **~id/et/o** курчатко (*яке щойно вилупилося*); ***~in/o** курка; **~in/aĵ/o** курка, страва з курки; **~in/ej/o** *див.* *~ejo*; **~ist/o** птахівник; організатор півнячих боїв.

koka||o *бот.* кока, кокаїнове дерево, кокаїновий куш [*Erythroxylum coca*]; **~in/a** кокаїновий; **~in/o** *хім.* кокаїн; **~in/ism/o** *мед.* кокаїнізм, отруєння кокаїном; **~in/iz/o** *мед.* впорскування [введення] кокаїну, обезболювання кокаїном.

koka/in/o/mani/o кокаїноманія, пристрасть до кокаїну.

kokakol(a)/o *кул.* кока-кола.

***kokard/o** **1.** кокарда; **2.** розетка (*стрічка у вигляді квітки*).

kok/batal/o бій півнів.

kok/bred||ad/o *с.-г.* птахівництво; **~ist/o** птахівник.

kokcidi||o *зоол.* кокцидія [*Coccidia*]; **~oz/o** *мед.* кокцидіоз.

kokcig/o *анат.* куприк.

***kokcinel/o** *ент.* сонечко [*Coccinella*] (*син.* *Di-best(et)o, maribesto, mariskarabo*).

kok/duel/o *див.* *kokbatalo*.

kokerik||o кукуріку (*син.* *kikeĝiko*); **~i** *vn* кукурікати, піяти, співати (= *kokokrii*).

***koket||a** кокетливий; **~e** кокетливо; **~i** *vn* (*iun = al iu = kun iu*) кокетувати (*з ким-н.*); **~ad/o** кокетування, кокетство; **~ec/o** кокетство, кокетливість; **~ul/in/o** кокетка.

kokl/o *бот.* кокулюс, кукольван [*Cocculus*].

kokle||o *анат.* завитка; **~a** завитковий.

kokleari||o бот. ложечниця [*Cochlearia*]; oficina ~ ложечниця лікарська [*C. officinalis*] (= skorbutkokleario).

***kokluŝ||o** мед. коклюш; ~а коклюшний; ~oid/a коклюшеподібний.

kok/o/bird/o/j орн. куроподібні (= galinoformaj).

kok/o/form/a/j див. galinoformaj.

kok/o/kri/i *vn* кукурікати.

kokolit||o бот. коколіт [*Coccolithus*]; ~ul/o/j коколітофориди [підклас *Coccolithophorida*].

kokolob/o бот. коколоба [*Coccoloba*]; uva ~ коколоба ягодоносна, морський виноград.

***kokon||o** кокон; ~ej/o приміщення [будинок] для розведення шовкопрядів; кокономотальна фабрика.

***kokos||o** бот. **1.** кокос, кокосова пальма [*Cocos*] (= kokospalmo, kokosarbo, kokosujo); **2.** див. kokosnukso; ~а кокосовий; ~a lakto кокосове молоко; ~uj/o див. ~o 1.

kokos/arb/o див. kokoso 1.

kokos/buter/o кокосове масло.

kokos/fibr/o кокосове волокно.

kokos/nuks/o кокос, кокосовий горіх (= kokoso 2).

kokos/ole/o кокосова олія.

kokos/palm/o див. kokoso 1.

kokos/rasp/aĵ/o/j кокосова стружка.

kokos/suk/o кокосовий сік, кокосове молоко.

kokotraŭst/o орн. костолуз [*Coccothraustes*] (син. kernkompulo).

kokr||i *vt* зраджувати (у подружньому житті), порушувати подружню вірність, наставляти роги; ~it/o рогоносець, зраджений чоловік; ~it/ec/o стан зрадженого чоловіка.

kok/rost/aĵ/o курка гриль.

***koks||o** анат. стегно, кульша, клуб; таз; apogi la manojn sur la ~on узятися в боки; ~а: ~a artikо тазостегновій / кульшовій суглоб; ~a elartikiĝo вивіх стегна; ~a osto див. koksosto; ~algі/o мед. коксалгія, біль у ділянці кульшовіх суглобів; ~it/o мед. коксіт, артрит тазостегнового / кульшового суглоба.

koks/artik/o анат. тазостегновій / кульшовій суглоб.

koks/(o)/mezur/o обхват стегон (мірка).

koks/o/pati/o мед. захворювання кульшового суглоба.

koks/ost/o анат. тазова кістка (син. iliako).

koktel||o коктейль; ~ej/o бар; ~ist/o спеціаліст з коктейлів, коктейл-бармен.

koktel/glas/o фужер [бокал, склянка] для коктейлів.

koktel/miks/il/o міксер для коктейлів.

***kol||o** шія, карк; шійка; горло (посудини); preni iun ĉe la ~o узяти кого-н. за шію / карк; ĵeti sin sur la ~on de iu кинутися кому-н. на шію; riski sian ~on ріскувати головою [життям]; ~o de botelo шійка / горло пляшки; ~o de la dento шійка зуба; ~et/o шійка, шіечка; *~um/o комір, комірець; pelta ~umo хутряний комір; amelita ~umo накрохмалений комір [комірець]; refaldita ~umo віложистий / відкладний комір [комірець]; alta ~umo стоячий комір [комірець].

Kol/a: ~ duoninsulo геогр. н Кольський півострів.

kola/o **1.** бот. кола [*Cola*]; **2.** кола (тонізуючий напій).

kola/arb/o див. kolao 1.

kolagen||o біохім. колаген; **~oz/o** мед. колагеноз, колагенова хвороба.

kola/nuks/o горіх кола, гурю.

kolaps||o мед. колапс; настання різкої слабості; **~i** *vn* перебувати в колапсі.

kolaps/o/terapi/o мед. колапсотерапія.

kolargol/o хім. коларгол.

kol/arteri/o див. karotido.

kolat/i *vt* цідити, проціджувати, фільтрувати (*n-d*, через марлю).

kolatitud/o *астр.* висота екватора.

kolazion||i *vn, vt* їсти підвечірок, підвечіркувати; **~o** підвечірок.

kolb/o приклад (*рушниця*); рукоятка (*пістоleta*); (= rafilkapo).

***kolbas||o** 1. ковбаса; сосиска; сарделька; bolkuirita, fumaĵita *~o* варена, копчена ковбаса; mola, malmola, seka *~o* м'яка, тверда, суха ковбаса; herata *~o* ковбаса; з печінкового ліверу, ліверна ковбаса; speso de *~o* сорт ковбаси; 2. військ. сосис (запальний пристрій у вигляді тонкої ковбаси з пороху у матер'яній оболонці); **~a** ковбасний; **~aĵ/o** ковбасна начинка, ковбасний фарш; **~et/o** ковбаска; сарделька; **~ist/o** ковбасник.

kolbas/bulk/o кул. булка з запеченою сосискою.

kolbas/fabrik/o ковбасня, ковбасний цех.

kolbas/haŭt/o кишка [оболонка] для (виготовлення) ковбас.

kolbas/vend/ist/o продавець ковбас.

kol/brid/o див. duonbrido.

kol/ĉen/o ланцюг, ланцюжок (*нашийний*).

Kolĉid/o іст. Колхіда (*причорноморський регіон на південь від Кавказу*).

kolĉik||o бот. пізньоцвіт, пізноцвіт [*Colchicum*]; aŭtuna *~o* пізньоцвіт осінній [*C. autumnale*]; **~in/o** хім. колхіцин.

koldkrem/o кольдкрем (*косметичний крем*).

kol/dolor/o див. tortikolo 2.

I kole||o хім., мед. жовч (вживається як преф. **холе-**); **~at/a**: *~ata acido* хім. жовчна кислота; **~at/o** хім. сіль жовчної кислоти.

II kole/o *заст.*, див. plektranto.

koleagog/a мед. жовчогінний.

kole/angi/it/o мед. холангіт, запалення жовчних проток.

kole/cist||o анат. жовчний міхур (= galveziko); **~it/o** мед. запалення жовчного міхура, холецистит.

kole/cist/ektomi/o хір. холецистектомія, видалення жовчного міхура.

koledok/o анат. загальна жовчна протока.

kole/emi/o мед. холемія, жовтяниця.

***koleg||o** 1. колега; товариш по роботі [навчанню, захопленню]; 2. *заст.* товариш; **~a**: *~a* *opinio* думка колеги (або колег); **~ar/a** колегiальний; **~ar/e** колегiально; **~ar/o** 1. товариство, компанія; 2. колегія; **~ar/ec/o**: *~aresco de regado* колегiальність правління; **~ec/o** 1. товариськість; 2. цехова солідарність, корпоративна солідарність, корпоративний дух; колегiальність; **~in/o** *заст.* товаришка.

***kolegi|o** **1.** коле́гія (*заклад, орган – перев. церк.*); *la ~o de la pontifikoj, de la aŭguristoj, de la kardinaloj* коле́гія понтифіків, авгу́рів, кардиналів; **2.** коле́дж; коле́ж (*у деяких франкомовних країнах*); **~a** **1.**: *~a kunsido* засідання коле́гії; **2.**: *~a instruisto* викладач коле́джу [коле́жу]; **~an/o** **1.** член коле́гії; **2.** уче́нь [студе́нт] коле́джу, коле́жу].

kole/kalciferol/o *хім., мед.* холекальцифе́рол, вітамі́н D₃.

***kolekt|ji** *vt* зби́рати, коле́кціонува́ти; *~i informojn* зби́рати інфо́рмаці́ю; *~i monojn* зби́рати гро́ші; *~i poŝtmarkojn* коле́кціонува́ти / зби́рати поштові ма́рки; *~i siajn pensojn* зби́ратися з думка́ми; **~a** **1.** коле́кційний; **2.**: *la ~a instinkto* інсти́нкт зби́рання, коле́кціонува́ння; **3.** *див.* kolektiva; **~o** зби́рка, коле́кція; підши́вка (*газет, журналів*); **~ad/o** зби́р, зби́рання, коле́кціонува́ння; **~ant/o** **1.** зби́рач; **2.** зби́рач, коле́кціоне́р; **~ig/i** зби́ратися (*разом*); **~ig/o** зби́рання, ску́пчення, зби́говисько, зби́говище, стовпи́ще, стовписько; **~il/o** **1.** *хім.* прийма́ч для дистиля́ту; коле́ктор; **2.** зби́рна лі́нза; **3.** струмоприйма́ч, струмозніма́ч (= kurentokolektilo, kurentodeprenilo); **~ist/o** **1.** зби́рач (*професійний*); *фин.* інкаса́тор; **2.** *геол.* коле́ктор; **~uj/o** **1.** *тех.* посу́дина для збо́ру води; водо́зби́рник; зби́рач, коле́ктор (*рідини, газу, пилу і т. п.*); **2.** ска́рбничка, ска́рбона, карма́вка (= ŝparmonujo, monkolektujo).

***kolektiv|a** **1.** коле́ктивний, спі́льний; *~a decido* коле́ктивне рі́шення; *~a anteno* *радіо, тб.* коле́ктивна антена; **2.** *грам.* зби́рний (*про ім., займ.*); **~o** **1.** коле́ктив; **2.** *грам.* зби́рний займе́нник або займе́нниковий прислі́вник (*в есперанто* = kolektiva tabelvorto, kolektiva korelativo); **~ec/o** коле́ктивність; **~ig/i** коле́ктивізува́ти; **~ig/(ad)/o** коле́ктивіза́ція; **~ism/o** коле́ктиві́зм; **~ist/o** коле́ктиві́ст.

kolekt/o/komut/il/o *ел.* коле́ктор (*в електричній машині*).

kolektor|o *ел.* коле́ктор (*у напівпровідниковому або електровакуумному приладі*); **~a** коле́кторний.

kolekt/o/ring/o *ел.* контаќтне кільце́, кільце́ для струмозніма́ння (*в електричній машині*).

kolekt/o/stang/o *ел.* штанга́ струмозніма́ча [струмоприйма́ча].

kolelitiaz/o *мед.* холелітіа́з, утво́рення ка́менів у жо́вчних прото́ках, жо́вчнокам'я́на хворо́ба.

kolembol/o/j *ент.* ногохві́стки [*ряд Collembola*].

kolemi/o *див.* koleemio.

kolenkim/o *бот.* коленхі́ма (*одна з первинних механічних тканин рослини*).

koleopter/o/j *ент.* твeрдокри́лі, жу́ки [*ряд Coleoptera*].

koleoptil/o *бот.* колеопти́ле, колеопти́ль (*перший верхній листок у злаків; син. ĝermingo*).

koleoriz/o *бот.* колеориза́ (*плівчаста піхва, що оточує зародковий корінь у злакових, син. radikingo*).

***koler|ji** *vn* (*kontraŭ, pri*) гні́ватися, зли́тися, злоси́тися, се́рдитися (*на*); дра́туватися, ви́ходити з се́бе; *kiel vi povas ~i kontraŭ li?* як ти може́ш се́рдитися на ньо́го?; *mi ~as pri ŝi* я гні́ваюсь на не́ї, я злий на не́ї; ***~a** гні́вний, се́рдитий, злий, роздра́тований; **~e** гні́вно, з гні́вом, се́рдито, зло, роздра́товано; ***~o** гні́в, злість, зло́ба; **~eg/i** *vn* лю́тувати, лю́титися, скаже́нґи, шале́нґи, наві́снґи, шалі́ти, кази́тися, *розм.* бі́ситися; **~eg/o** лю́ть; **~em/a** гні́вли́вий, дра́твливий, дра́тливий, дра́зливий, запальни́й; **~em/o** гні́вливі́сть, дра́твливі́сть, дра́тливі́сть, дра́зливі́сть; **~et/a** зле́гка се́рдитий; **~et/i** *vn* ду́тися, зле́гка се́рдитися; **~ig/i** (*роз*)гні́вити, (*роз*)се́рдити, (*роз*)зли́ти, (*роз*)злоси́ти, (*роз*)лю́тити, (*роз*)дра́тувати, ви́водити з се́бе, *розм.* бі́сити; **~ig/i** розгні́ватися, розгні́витися, розсе́рдитися, роззі́литися; ви́йти з се́бе; **~ig/em/a** *див.* ~ema.

kolera/o *див.* ĥolero.

kolerik|a *псих.* холери́чний; **~ul/o** холери́к.

koler/kri/i *vn* репетува́ти, ви́крикувати.

koler/mut/iĝ/i *vn* дугтися, злиттися.

kolesterin/o *див.* kolesterolo.

kole/sterol/o *хім., фізіол.* холестерин.

kole/sterol/emi/o *мед.* холестеремія (*наявність жовчі у крові*).

***kol/har/o/j** грива.

Kolĥid/o *див.* Kolĥido.

kolĥoz||o *іст.* колгосп; **~а** колгоспний; **~ан/o** колгоспник; **~ан/in/o** колгоспниця.

koli/o **1.** сумн., *див.* skota ŝafhundo; **2.** *орн.* мишак [*Colius*].

koliad/o *ент.* жовтюх [*Colias*].

kolibacil/o *див.* kojlobacilo.

kolibi/o *бот.* колібія [*Collybia*].

***kolibr/o** *орн.* колібри (*спільна назва маленьких птахів з родини Trochilidae*) (*син.* muŝbirdo).

kolier/o колье, намисто (= орнама ĉirkaŭkolo, орнама kolĉeno, орнама kolringo).

***kolik/o** *мед.* колька, різь (у животі).

kolikl/o *анат.* горбик, горбок; supraj, malsupraj ~j верхні, хвостові черепні горбики.

Kolim/o *геогр. н., р.* Колима (*Росія*).

kolimat||i *vn астр., геод., фіз.* спрямовувати паралельно, спрямовувати по одній осі (*промені, пучки частинок*), створювати колімацію; **~о** колімація; **~а** колімаційний; **~il/o** коліматор.

***kolimb/o** *заст., див.* gavio.

kolimbet/o *ент.* ставковик [*Colymbetes*].

kolin/o *хім.* холін.

kolin/esteraz/o *хім., біол.* холінестераза.

koliri/o *фарм.* краплі для очей (= okulakvo).

kolit/o *див.* kojlitto.

***kolizi||i** *vn* зштовхнтися, зіткнтися; вступити в конфлікт; врізатися (*про автомобіль і т. н.*); eksprestrajno ~is kun vartrajno швидкий поїзд зіткнувся з товарним (поїздом); liaj interesoj ~is kun la leĝo його інтереси зіткнулися з законом; aŭto ~is kontraŭ arbo автомобіль врізався в дерево; **~о** зіткнення; колізія; **~о** de interesoj зіткнення інтересів; **~il/o** *фіз.* колайдер; **~ilo** de hadronoj, hadrona ~ilo адронний колайдер.

kolizi/fuĝ/int/o особа, що вчинила наїзд [зіткнення] і втекла з місця пригоди.

kolizi/mat/o *мор.* матерія для затикання пробоїни.

kol/jung/o хомет (= ĉevala ĉirkaŭkolo).

kolkotar/o *хім.* колькотар, червоний окис заліза.

kolob/o *зоол.* товстотіл [*Colobus*].

kolobom/o *мед.* колобома.

kolocint/o *бот.* колоквінт, колоцинт, гіркий гарбуз [*Citrullus colocynthis*].

***kolodi/o** *хім.* колодій, колодіум.

I*kolofon/o *хім., тех.* каніфоль.

II kolofon/o *друк.* колофон, вихідні дані (*у кінці друкованого видання, книжки, рукопису*).

kologaritm/o *мат.* кологарифм.

koloid||o *хім.* колоїд; ~а колоїдний; ~а кеміо колоїдна хімія; ~er/o частинка твердої дисперсної фази.

kolokazi/o *бот.* колоказія [*Colocasia*]; manĝebla ~ таро [*C. esculenta*] (= taro II).

kolokint/o *див.* kolocinto.

kolokv/o колоквіум; невеликий симпозіум.

Koloman/o Коломан (*чол. ім'я*).

***kolomb**||o **1.** *орн.* голуб [*Columba*]; sovaĝa ~о дикий голуб; la ~o de la raco голуб миру; **2.** *тај астр.* Голуб (*сузір'я*); ~а голубиний, голуб'ячий; ~ed/o/j голубині [*родина Columbidae*]; ~ej/o голубник, голуб'ятня, голуб'ятник; ~et/o голубок; ~id/o голуб'я; ~in/o голубка; ~ist/o голубар, голубівник, голубовод, голуб'ятник; ~um/i воркувати (*тж перен.*), воркотати, туркотати (= kverĝi, rikuli); ~um/ad/o воркування, туркіт, туркотання.

Kolomb/o *геогр. н., м.* Коломбо (*столиця Шрі Ланки*).

kolombi/o *хім.* колумбій (*заст. назва хім. елемента Ніобію, = niobo*).

Kolombi||o *геогр. н., кр.* Колумбія; (k)~а колумбійський; (k)~an/o колумбієць; (k)~an/in/o колумбійка.

Kolombin/o Коломбіна (*персонаж італійської комедії*).

kolomb/o/blek/i *vt див.* kverĝi.

kolomb/o/bred||ad/o голубівництво, голубоводство, розведення голубів; ~ist/o голубівник, голубовод, голубар.

kolomb/o/falk/o *орн.* дербник [*Falco columbarius*].

kolomb/o/form/a/j *орн.* голубоподібні [*ряд Columbiformes*].

kolomb/o/kolor/a сизий, сіро-синій, сіро-фіолетовий.

kolomb/o/vir/o *заст., див.* virkolombo.

Kolome/o^{EU} *геогр. н., м.* Коломия (*Україна*).

kolomejk/o^{EU} коломійка (*пісня і танець*).

I*kolon||o **1.** *у різн. знач.* колона; стовп; marmona ~о мармурова колона; dorika, ionika, korintika ~о колона доричного, іонічного, корінфського ордеру; ~oj de ponto бики [опори, стовпи, колони] моста; lanterna ~о ліхтарний стовп; ~o da akvo стовп води; fuma ~о димовий стовп; kirastrupa ~о бронетанкова колона; infanteria ~о піхотна колона; la kvina ~о п'ята колона; ~oj de la scienco стовпи науки; ~o de malhonoro, malhonora ~о іст. ганебний стовп (= pilorio); la Herkulaj (K)~oj, la (K)~oj de Herkulo Геркулесові стовпи; **2.** *див.* kolumno; **3.** *див.* stako; ~ar/o колонада; ~eg/o масивна колона; ~ej/o колонний зал, приміщення з колонами, галерея з колонадою; ~et/o тонка колона, стовпчик.

II kolon/o колон (*грошова одиниця Сальвадору і Коста-Ріки*).

kolon/amas/o *див.* stako.

***kolonel**||o полковник; ~а полковницький.

kolon/fust/o *див.* fusto 1.

kolon/hal/o колонний зал.

***koloni**||o *у різн. знач. (але не виправна)* колонія; romia ~о римська колонія; ~а колоніальний; ~aj militoj колоніальні війни; ~a ministerio міністерство (у справах) колоній; ~i *vt* колонізувати; ~ad/o колонізація; ~an/o колоніст (*житель колонії*); ~iĝ/i *vt* колонізуватися, стати колонією; ~ism/a: ~isma епока епоха колоніалізму; ~isma politiko колоніалістська політика; ~isma juĝo колоніальний гніт; ~ism/o колоніалізм; ~ist/a: ~ista konduto поведінка колоніаліста (*або колоніалістів*); ~ist/o колоніаліст.

Kolonj||o *геогр. н., м.* Кельн (*Німеччина*); (k)~а кельнський; (k)~а akvo одеколон.

koloptoŝ/o *мед.* колоптош (опущення товстої кишки).

***kolor||o** **1.** колір, барва, забарвлення; колорит; la ser ~oj de la ĉielarko сім кольорів веселки; presenti ion en roza ~o представляти що-н. у рожевих барвах; la loka ~o місцевий колорит; perdi la ~on утратити колір, вицвісти, вигоріти, знебарвитися; ◇ de sama ~o, de sama valoro обоє рябоє; яке їхало, таке здибало; **2.** *карт.* масть; **3.** забарвлення звуку, тембр; ~а кольоровий; колірний; ~a foto кольорова фотографія; la ~a rovo (або forto) фарбувальна спроможність (барвника, пігменту); ~i *vt* барвити, забарвлювати, надавати забарвлення; la herbo verde ~as la kamprojn трава забарвлює поля в зелене; la kuŝiganta suno ~is la nubojn per sangaj makuloj призахідне сонце забарвило хмари кривавими плямами; ~aĵ/o кольорова / барвіста річ; ~ar/o кольори, барви, палітра, кольорова гама; ~ig/i (по)фарбувати, зафарбувати, нафарбувати, забарвлювати, накресити; ruĝe ~igita (= tinkturita) tolo пофарбоване в червоний колір полотна; ~igi (= farbi) muron blua (або blue) (по)фарбувати стіну в синій колір; ŝi ~igis (= ŝminkis) la lipojn вона нафарбувала губи; ~ig/(ad)/o фарбування, забарвлювання; ~ig/ist/o маляр, фарбар, красильник; ~iĝ/i забарвитися, набрати забарвлення; ~il/o барвник, рідше краска; ~ist/o *мист.* колорист. *Прим. kolor* уживається замість суф., для означення подібності до певного предмета, н-д: kaŝtan~a каштановий; roz~a рожевий і т.п.

Kolorad||o *геогр. н., р.* Колорадо (США, Мексика); ~i/o Колорадо (*штат США*).

Kolorad/land/o *див.* Koloradio.

koloratur||o *муз.* колоратура; ~а колоратурний.

kolor/blind||a *мед.* який не сприймає [розрізняє] кольору, який страждає дальтонізмом; ~ec/o колірна сліпота, дальтонізм (= daltonismo); ~ul/o дальтонік (= daltonismulo).

kolor/bril/o *сумн.* відблиск (= rebrilo).

kolor/cirkl/o *спец.* колірне коло.

kolor/efekt/o кольоровий ефект.

kolor/filtr/il/o кольоровий фільтр.

kolor/gam/o кольорова гама (= gamo de koloroj).

kolor/konserv/a світлостійкий.

kolor/krajon/o кольоровий олівець.

kolor/fot/o, kolor/fotograf/aĵ/o кольорове фото, кольорова фотографія, кольоровий фотознімок.

kolor/o/metr||o колориметр; ~i/a колориметричний; ~i/o колориметрія.

kolor/pres/o кольоровий друк.

kolor/reakci/o *хім.* кольорова реакція.

kolor/riĉ||a барвистий, багатокольоровий, колоритний; ~ec/o барвистість, кольорове багатство, колоритність.

kolor/televid||o кольорове телебачення; ~il/o кольоровий телевізор.

***kolos||o** колос, велетень; la (K)~o de Rodiso *іст.* Колос Родоський; ~а колосальний; ~ec/o колосальність.

Kolos/o *іст., м.* Колос.

Kolose/o *іст.* Колізей.

kolostr/o молозиво.

kolpit/o *див.* vaginito.

***kolport||i** *vt* торгувати на розніс, продавати на розніс; ~ad/o розносна торгівля; ~ist/o (торговець-) рознощик, мандрівний торговець, *іст.* коробейник; книгоноша.

kol/rimen/o нашийник (= leda čirkaŭkolo).

kol/ring/o кольє; гердан (= koliero).

kol/romp/a карколомний.

kol/širm/il/o колорадка (прямокутна біла смужка, яку носять під шиєю священники).

kolt/o кольт.

kol/tord||iĝ/o мед. ревматичний біль у шії (= tortikolo); **~ul/o** ент. крутиголовка (= ĵingo).

koltr/o с.-г. передплужник.

kol/tru/o отвір [проріз] для шії.

kol/tuk/o хустка на шию, кашне; галстук (піонерський, скаутський).

***kolubr||o** зоол. полоз [*Coluber*]; **~ed/o/j** вужєві [родина *Colubridae*].

kol/um/alcion/o орн. рябий рибалочка опоясаний [*Ceryle alcyon*].

Kolumb||o іст. Колумб (один із відкривачів Америки); **~i/o** геогр. н. Колумбія (федеральний округ США); Brita ~i/o Британська Колумбія (провінція в Канаді).

kolumbari/o колумбарій (сховище урн із прахом при крематорії).

kolumbit/o мін. колумбіт.

kolumel/o бот., зоол. колонка, стовпчик (зародкова частина у деяких грибів і мохів).

kol/um/glareol/o орн. дерихвіст лучний [*Glareola pratinsola*].

***kolumn||o** 1. колона, ряд (об'єктів, розміщених один за одним); la kvina ~o перен. п'ята колона; 2. друк. колонка, шпальта, стовпчик (друкованого або рукописного тексту, цифр, знаків); 3. текст. петельний стовпчик, петельний ряд (при в'язанні); 4. шах. вертикаль, вертикальний клітковий ряд (на дошці); 5. мор. кильватерна колона, кильватерний стрій, кильватер (кораблі, що йдуть один за одним); 6. військ. ряд (військовослужбовців, що стоять у затилку один одному); kolono el tri ~j колона по три (ряди); ~e колоною, у колону, у ряд; колонкою, у стовпчик, стовпчиком.

kol/um/pluvi/o орн. пісочник перетинчатокрилий [*Charadrius semipalmatus*].

kol/um/psitak/o орн. індійський кільча(с)тий папуга, намистовий папуга Крамера [*Psittacula krameri*].

kol/um/sign/o сумн., військ. петлиця (на уніформі).

kolur/o астр. колур.

kolute/o бот. міхурник [*Colutea*] (син. vezikarbusto).

kolutori/o мед. ліки для полоскання горла і рота.

koluzi/o юр. змова, таємна угода.

***kolz/o** бот. кольза, ярий ріпак (= oleonapo).

***kom/o** кома; decimala ~ кома в десятковому дробі; meti ~n поставити кому.

кома/o муз. кома.

komanĉ/o команч (представник індіанського народу США).

***komand||i** vt 1. командувати, наказувати, (від)дати наказ, дати команду; antaŭen! – ~is la oficio al la soldatoj уперед! – скомандував офіцер солдатам; 2. командувати, керувати, управляти; ~i taĉmenton, armeon, ŝipon командувати загonom, армією, кораблем; ~o 1. команда, наказ; doni ~ojn (від)давати [видавати, подавати] команди; aranĝi sin laŭ ~o вишикуватися по команді; 2. команда, командування (здійснення командних функцій); servi sub ies ~o служити під чиєю-н. командою [чиїм-н. командуванням]; 3. інформ. команда; ~ant/o командир; комендант; командующий; ~ant/ar/o командування;

командний склад; **~ant/ej/o, ~ej/o** 1. *військ.* командний пункт; комендатура; 2. *мор.* капітанський місток (= ŝipkomandejo).

***komandit|o** 1. *фін.* інститут командитних товариств; 2. командитний внесок, внесок у командитне товариство; **~a** командитний; **~a** *societo* командитне товариство; **~i** *vt* вкладати (або вносити) в командитне товариство; **~ant/o** командитист.

komand/o/cikl/o *інформ.* командний цикл, цикл команди.

komand/o/ĉambr/o командна рубка; капітанська рубка; зал управління; операторська (у знач. ім.).

komand/o/dosier/o *інформ.* командний файл.

komand/o/nombr/il/o *інформ.* лічильник команд.

komandor/o *іст., спорт.* командор.

komasaci/o ліквідація черезсму́жжя, укрупнення земельних ділянок.

komat|o *мед.* кома; **~a** коматозний.

komat/o/gen/a *мед.* який викликає кому, який призводить до коми.

komatul/o *зоол.* волосянка [*Comatula*].

***komb|i** *vt* 1. *чесати*, причісувати, зачісувати; **~i** *al si la harojn* причесати собі волосся; 2. *тест.* *чесати*, прочісувати (*використовуючи гребінку або гребенечесальну машину*); **si/n** **~i** *чесатися*, причісуватися, зачісуватися; **~ad/o** 1. *чесання*, причісування, зачісування; 2. *тест.* *чесання*, прочісування; **~il/o** 1. *гребінь*, гребінець, гребінка; 2. *тест.* *гребінка*, *чесалка*; **~ist/o** 1. *перукар*; 2. *чесальник*; **~ist/in/o** 1. *перукарка*; 2. *чесальниця*; **~it/aĵ/o** *див.* kombilano.

kombajn|o *с.-г.* комбайн; **~ist/o** комбайнер.

kombe/o *геогр.* розколина, ущелина, улоговина, балка.

***kombin|i** *vt* 1. *комбінувати*, поєднувати; 2. *складати*, *будувати* (*план, проект і т. п.*); 3. *хім.* *сполучати*; **~i** *kloron kaj hidrogenon en hidrogenkloridon* сполучати хлор і водень у хлористий водень; **~a** *комбінований*, поєднаний; **~o, ~ad/o** *комбінування*, комбінація, сполучення, поєднування, поєднання; **~ado de literoj** *комбінування букв*; **~aĵ/o** 1. *комбінація* (*результат дії*), *сполучення*, поєднання; *elskribi ĉiujn unusilabajn ~aĵojn* *виписати всі односкладові сполучення*; 2. *хім.* *сполука*; *kloraj ~aĵoj* *сполуки хлору*; 3. *мат.* *сполучення*, комбінація; *lineara ~aĵo* *мат.* *лінійна комбінація*; **~iĝ/i** *скомбінуватися*, *сполучитися*, *скластися*, *поєднатися*; **~il/o** *інформ.* *логічна схема*; **~um/o** *комбінат* (= kombinato).

kombinaci/o *нрк., див.* kombinaĵo 3.

kombinat/o *комбінат*; *elektrokemia ~* електрохімічний комбінат.

kombinatorik/o *мат.* комбінаторика, комбінаторний аналіз.

kombine/o 1. *комбінація* (*сорочка і трусики*); 2. *комбінезон*; *beba ~* повзунки, *комбінезон* для маленьких дітей.

komb/lan/o *чесана вовна*.

komb/o/maŝin/o *тест.* *чесальна машина*.

kombret/o *бот.* комбретум [*Combretum*].

kombu/o *бот.* *комбу*, ламінарія пальчаста (*морська водорість, яку японці використовують у їжу, = fingroforma laminario*).

***komedi|o** *комедія*; *karaktera ~o* *комедія характерів* або *вдач*; *intriga ~o* *комедія положень*; *moĝa ~o* *побутова комедія*; *ludi ~on* *грати* [розігрувати, ламати] *комедію*; **~a** *комедійний*, *комічний*; **~a filmo** *кінокомедія*; **~i** *vt* *показувати* [влаштувати, грати, розігрувати,

ламати] комедію; брати участь у комедії; ~ant/o комедіант (удавальник, лицемір); ~ist/o комедійний актор; комедіант (актор).

komedi/verk/ist/o комедіограф.

komedon/o мед. комедон, вугор.

komelin|o бот. комеліна [*Commelina*]; ~ac/o/j комелінові [родина *Commelinaceae*]; ~al/o/j комеліноцвіті [порядок *Commelinales*].

***komenc|i** vt починати, розпочинати, приступати до; розм. зачинати; ~i konstruon розпочати будову; ~i legi почати читати; ~is neĝi почав падати сніг; ◇ ~i per Dio kaj fini per diablo почати за здоров'я, а кінчити [звести] за упокій; ~a початковий; ~a rapid(eco) початкова швидкість; ~a stadio початкова стадія; ~e спочатку, на початку, спершу, розм. попервах, початками, на початках; ~e de з початку (чого-н.); ~e de januaro з початку січня; ~o початок; en la ~o на початку; de la ~o з початку; fari la ~on зробити початок; ◇ ĉiu ~o estas malfacila всяк початок важкий; ~aj/o перший плід, перший приплід (= primico); ~ant/o початківець; eterna ~anto вічний початківець (про людину, яка довго вивчає есперанто без явних успіхів); ~iĝ/i починатися, розпочинатися; la jaro ~iĝas bone рік починається добре.

komenc/liter/o див. inicialo.

***koment|i** vt **1.** (про)коментувати (висловити свою думку з якого-н. питання); maltrafe ~i la decidon de parlamento невдало прокоментувати рішення парламенту; **2.** нрк., див. komentarii; ~a пояснювальний, роз'яснювальний; *~o, *~ar/o коментар, коментарій; peni ~o! жодних коментарів! (відповідь на питання журналіста і т. п.); ~ist/o коментатор, оглядач.

***komentari|i** vt **1.** (про)коментувати, (по)давати коментарі, пояснювати, роз'яснювати, тлумачити (друковано пояснювати текст або твір) (син. prino); **2.** див. komenti; ~o **1.** коментар, коментарій (пояснення до тексту, твору); **2.** перев. pl коментарі (книжка про історичні події); ~ist/o коментатор (книги).

***komerc|i** vn займатися комерцією, вести [провадити] торгівлю, торгувати; ~i per aŭtoj торгувати автомобілями; ~a комерційний, торговий, торговельний; ~a lernejo торговельна школа; ~a partnero торговий партнер; ~o комерція, торгівля; pogranda (або maldetala) ~o оптова торгівля; romalgranda (або detala) ~o роздрібна торгівля; ekstera (або eksterlanda) зовнішня торгівля; ~o; enlanda ~o внутрішня торгівля; ~aĉ/i гендлювати, баришувати; *~aj/o товар; ~ej/o торговий дім; ярмарок; ринок; ~ist/a комерсантський; *~ist/o комерсант, торговець; купець; ~ist/ar/o збірн. комерсанти, торговці (усі в даному місті, країні і т. п.).

komerc/ataŝe/o торговий аташе.

komerc/o/centr/o торговий центр.

komerc(o)/ĉambro/o торгова палата.

komerc(o)/dom/o торговий дім.

komerc(o)/haven/o торговий порт.

komerc(o)/ŝipo/o торговий корабель, торгове судно.

***komet|o** астр. комета; la Haleja ~o комета Галлея; ~a кометний.

komet/kapo/o астр. голова комети.

komet/kern/o астр. ядро комети.

komet/vost/o астр. хвіст комети.

***komfort|o** комфорт, затишок, вигода; apartamento kun plena ~o квартира з усіма вигодами; ~a комфортний, затишний, вигідний, упорядкований; ~e з комфортом,

затишно, вигідно; **~ig/i** (з)робити комфортним [затишним, вигідним], забезпечити вигодами; упорядкувати; **~ig/o** забезпечення вигодами; упорядкування.

komii||o *етн.* комі; **~a**: la ~a lingvo мова комі; (**K**)**~i/o**, (**K**)**~uj/o** *геогр. н.* Комі (автономна республіка в Росії).

komicii/o *іст.* коміцій, місце на форумі, де відбуваються народні збори.

Komi/land/o *див.* Komiiio.

komifor/o *бот.* коміфора, миррове дерево, бальзамове дерево [*Commiphora*, *син.* *Balsamodendron*].

***komik||a** комічний, смішний, забавний; **~e** комічно; **~o** комічний жанр; **~ec/o** комізм, комічність, забавність; **~ist/o** комік (*актор*); **~ul/o** комік, жартівник.

komiks/o *розм., див.* bildrakonto.

***komisar||o** **1.** комісар; **2.** уповноважений; **~ej/o** комісаріат (*приміщення*).

komisariat/o комісаріат (*державний орган*).

***komisi||i** *vt* доручати, давати доручення; уповноважувати; **~i** al iu fari ion доручити кому-н. зробити що-н.; **~i** al iu ion aŭ iun доручити кому-н. що-н. або ког_о-н.; **~e** за дорученням, від імені; **~e** de iu за дорученням ког_о-н.; **~o** **1.** доручення; **2.** *заст., див.* komisio; **~ant/o** поручитель; довіритель; **~ist/o** **1.** комісіонер, агент, посередник; **2.** розсильний (*у знач. ім.*); **~it/o** мандатарій, уповноважений (*для виконання конкретного доручення*), *розм.* порученець; посланець; **~ul/o** порученець, виконавець доручень, довірена особа.

***komision||o** комісія; *elekta* ~o виборча комісія; **~an/o** член комісії; **~estr/o** голова комісії, керівник комісії.

komisioner/o *див.* komisiisto.

komision/kun/sid/o засідання комісії.

komisur/o **1.** *анат.* комісура, з'єднання, спайка; *lipa* ~ губна комісура, спайка губ, куток губ; *palpebra* ~ спайка повік; **2.** *бот.* шов, спайка, місце зрощення (*країв плодолистків*).

***komitat||o** комітет; *plenuma* ~o виконавчий комітет, виконком (*організації, партії, конгресу*); *ekzekutiva* ~o *іст.* виконавчий комітет, виконком (*орган виконавчої влади в СРСР*); *la Lingva* (**K**)~o Мовний комітет (*незалежний мовознавчий орган, завданням якого було оберігати основні принципи есперанто і слідкувати за його розвитком (1906-1949)*); **~a** комітетський; **~an/o** член комітету, *розм.* комітетник; **~estr/o** голова комітету, керівник комітету.

komitativ/o *грам.* комітатив (*відмінок у деяких мовах*).

komitat/kunsid/o засідання комітету.

***komiz||o** прикажчик (*у магазині, торговій фірмі*); менеджер (*з торгівлі*); розпорядник (*з торгових або банківських справ*); продавець (*уповноважений укладати дрібні угоди від імені фірми*); торговий агент; *miĝra, vojaĝa* ~o комівояжер; **~in/o** (*жінка*)-прикажчик, продавщиця.

komoci||o *мед.* струс, комоція; *serba* ~o струс мозку (= *cerboskuo*); **~i** *vt* викликати струс.

***komod/o** комод.

komodor/o *мор., військ.* комодор (*військове звання, що в деяких флотах відповідає контр-адміралу, = subadmiralo, а в деяких – капітану I рангу, = veselkapitano*).

kom/o/form/a комоподібний, що має форму коми.

Komor/o/j *геогр. н.* **1.** Коморські острови (*Індійський океан*); **2.** Коморські Острови (*д-ва*).

***kompakt||a** компактний, щільний, збитий; густий (*про текст*); стилий (*про стиль*); твердий, збитий (*про ґрунт*); **~a** *amaso* компактна маса; **~a** *grund*o твердий ґрунт; **~e**

компактно, щільно; стисло; ~о 1. компакт (книга, диск і т. п.); 2. буд. пресована цегла, пресований блок; ~ес/о компактність, щільність, стислість; ~іг/і зробити компактним, ущільнити, стиснути; спресувати; (у)трамбувати; ~іг/о доведення до компактності, ущільнення, стиснення, спресовування; (у)трамбування.

компан/о приятель; розм. дружок.

***компани|о** 1. у різн. знач. компанія, товариство, громада; bona, suspektinda ~о гарна, підозріла компанія; asekura ~о страхова компанія; аксія ~о акціонерна компанія, акціонерне товариство; limigita ~о компанія [товариство] з обмеженою відповідальністю; ◇ en ~о eĉ morto faciligaŝ у гурті і смерть не страшна; 2. військ. рота; 3. іст. дружина; ~а 1.: ~а sidejo штаб-квартира компанії; 2. військ. ротний (прикм.); 3. іст. дружинний; ~і *vn* товаришувати, діал. компанувати; ~ан/о 1. компаньон; 2. проважатий; 3. іст. дружинник; ~естр/о 1. директор компанії, керівник компанії; 2. військ. командир роти, ротний (командир); 3 іст. проводир дружини; ~ул/о *заст.*, див. ~ано 2.

***компар|і** *vt* порівнювати, зіставляти, звіряти; oni ofte ~as junecon kun printempo юність часто порівнюють з весною; venu, ni ~u niajn fortojn! прийди, поріємося силами!; ~а порівняльний, зіставний, компаративний; ~е (*kun*) порівняно (з); ~о 1. порівняння (дія), зіставлення; en ~о kun в порівнянні з; ~о ne estas pruvo порівняння не доказ; 2. літ. порівняння (один із видів тропів); ~ад/о див. компарацио; gradoj de ~ado грам. ступені порівняння; ~еbl/а порівнянний; ~іл/о *фіз.*, *тех.* компаратор; ~іт/е (*kun*) порівняно (з).

компараци|о грам. система ступенів порівняння, утворення ступенів порівняння; ~а: ~а grado ступінь порівняння.

***компаратив/о** грам. ступінь порівняння; supereca ~ вищий ступінь порівняння; malsupereca ~ нижчий ступінь порівняння; egaleca ~ рівний ступінь порівняння.

компарти/о скор. від komunista partio.

***компас|о** 1. компас; magneta ~о магнітний компас; giroskopa ~о гіроскопічний компас, гірокомпас; 2. тај астр. Компас (сузір'я); ~а компасний; ~а montrilo, ~а nadlo компасна стрілка, стрілка компаса; ~уј/о мор. нактоуз.

компас/kart/о, компас/map/о геогр., мор. компасна карта.

компас/montr/il/о, компас/nadl/о компасна стрілка.

компас/roz/о див. ventrozo.

компас/vaz/о коробочка [колба] компаса.

***компат|і** *vt* жаліти, жалувати (кого-н.), співчувати; ~о (*al*) жаль, жалість, співчуття (до); havi ~on мати жаль, жалість, співчуття; senti ~on почувати жаль, співчуття; ~а співчутливий; ~е співчутливо; ~ем/а жалісливий, співчутливий; ~ем/о жалісливість, співчутливість; ~інд/а жалюгідний, бідний, нещасний, бідолашний; ~інд/е жалюгідно, нещасно; aspekti ~inde виглядати жалюгідно; ~інд/ул/о бідолаха, бідняк, бідняга, бідачисько, небога.

компатibil|а сумн. відповідний; сумісний (= interkonvena); ~ес/о відповідність; сумісність;

компенди|о компендіум, компендій, стислий посібник, стислий підручник [виклад]; ~а стислий.

***компенс|і** *vt* компенсувати, відшкодувати; окупати; надолужувати; ~а компенсаційний, відшкодувальний; ~е 1. на відшкодування; 2. зате; ~о компенсація, відшкодування; asekura ~о страхове відшкодування, страхова сума, розм. страховка; ~ај/о компенсація, відшкодування (тільки про гроші та предмети); ~атор/о див. ~іло; ~іл/о *тех.* компенсатор, зрівнювач.

компенс/о/dev/о юр. зобов'язання відшкодування (заподіяних втрат, збитків).

kompens/o/metod/o *фіз., тех., ел.* компенсаційний метод (вимірювання) (*син.* nulmetodo).

***kompetent||a** компетентний, знаючий, обізнаний; *mi estas ~a pri tiuj aferoj* я компетентний у цих справах, я знаюся на цих справах; *~i vi* бути компетентним, розбиратися (= *esti kompetenta*); **~ec/o** компетентність, обізнаність; **~ul/o** компетентна людина; знавець.

***kompil||i** *vt* (с)компілювати, укладати; **~a** компілятивний; **~o/(ad)/o** компіляція (дія), укладання; **~aĵ/o** компіляція (результат); **~il/o** *інформ.* компілятор, транслятор; **~int/o** компілятор, укладач.

compiler/o *нрк., див.* tradukilo.

kompleks||a **1.** комплексний, складний; **~a metodo** комплексний метод; **~a aliro** комплексний підхід; **~a karaktero** складний характер; **~a demando** питання в комплексі; **~aj verbotempoj** *грам.* складні часи дієслова; **2.** *мат.* комплексний; **~a nombro** комплексне число; **~o** у *різн. знач.* комплекс; сукупність; *arkitektura ~o* архітектурний комплекс; **~o de malplivaloreco** комплекс неповноцінності; *morba ~o* *мед.* комплекс хворобливих проявів; **2. мат.** комплекс прямих; **3. мат.** мішане іменоване число; **~ec/o** комплексність, складність.

kompleksi/o *заст.* **1.** комплекція, статура (= *korpa konstitucio*); **2.** темперамент, вдача (= *temperamento, humoro*).

***komplement||o** **1.** доповнення, додаток (до повного набору); **2. грам.** додаток; означення; обставина; (*спільна назва будь-якого другорядного члена речення*); *akcesora ~o* додаток (що пояснює будь-який член речення, крім присудка, = *suplemento 2*); означення (= *epiteto*); *objekta ~o* додаток (що пояснює присудок, = *objekto 2*); *ĉirkonstanca ~o* обставина (= *adjekto*); *rekta ~o* прямий додаток; *perekta ~o* непрямий додаток; **3. біол.** комплемент; **4. мат.** доповнення до прямого кута (= *komplementa angulo*); **5. мат.** доповнення (множини); **6.:** **~o ĝis unu** *інформ.* зворотний код; **~o ĝis du** *інформ.* (точно) двійкове доповнення; **~o ĝis naŭ** *інформ.* доповнення до дев'яти; **~o ĝis dek** *інформ.* доповнення до десяти; **~a 1.** додатковий, комплементарний; **2. грам.** стосовний до додатка, означення, обставини; який є додатком, означенням, обставиною; **3. мат.** який доповнює до прямого кута; **4. мат.** стосовний до доповнення (множини); **~e** комплементарно; **~ec/o** *біол.* комплементарність.

***komplet||a** повний, цілий, (у)весь (без пропусків); цілковитий; комплектний; **~e** у комплекті, у (повному) наборі, у повному складі, повно, цілковито; **~o** комплект; (повний) набір; **~ec/o** комплектність, повнота; **~ig/a** додатковий, комплектуючий; **~ig/i** доповнювати, поповнювати; комплектувати; **~ ig/aĵ/o** доповнення, додаток; *pl* комплектуючі.

kompletiv||a *грам.* комплетивний; додатковий; **~a subpropozicio** підрядне додаткове речення; **~o** *рідко, див.* **~a subpropozicio.**

kompletori/o *церк.* повечер'я.

***komplez||o** люб'язність, послуга; *fari ~on al iu* зробити послугу кому-н.; \diamond *por amiko ~o peniam estas tro reza* для милого друга і вола з плуга; **~a** люб'язний (у конкретному випадку), гречний, ласкавий; **~e** люб'язно, ласкаво; **~e de iu** завдяки люб'язності [послузі] ког-н.; **~i vi** зробити послугу; бути люб'язним, послужливим; *ĉu vi (tiel) ~us...* чи не були б ви такі добрі..; **~em/a** люб'язний (за вдачею), послужливий; \diamond *~ema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko* краще мудрий, хоч лихий, ніж добрий, та дурний.

komplic||o *юр.* співучасник, спільник (злочину); **~a** співучасний, причетний; **~ec/o** причетність (до злочину), співучасть.

***komplik||i** *vt* ускладнювати, заплутувати; *tio ~as la aferon* це ускладнює справу; **~a** складний, ускладнений, заплутаний, хитромудрий; **~aĵ/o** ускладнення (тж *мед.*), складність, плутанина; **~ec/o** складність, заплутаність; **~iĝ/i** ускладнитися, заплутатися. **~it/a 1.** (*de io, de iu*) ускладнений (чим-н., ким-н.); **2. див.** **~a.**

komplik/teori/o *мат.* теорія складності.

***kompliment||o** комплімент; люб'язність (*слова* *komplimentoj* (або *fari*) ~ojn al iu говорити компліменти кому-н.; ~i *vt* зробити комплімент, говорити компліменти [люб'язності]; лестити; ~em/a люб'язний, почтливий, поштивий; улесливий.

***komplot||o** змова; ~i *vn* змовлятися, робити / чинити змову, бути у змові входити у змову; ~ant/o, ~int/o змовник.

***kompon||i** *vt* 1. (с)компонувати, складати, творити композицію; 2. писати музику; 3. *хім.* складати, бути компонентами; ~ad/o компонування, складання, написання, композиція (*дія*); klaso pri ~ado клас композиції; ~aĵ/o 1. композиція, компонування (*результат дії*); alfabeta ~aĵo акростих (= akrostiko); 2. *муз.* композиція, твір; 3. *хім.* суміш; ~aĵo por katingado суміш для лошіння; ~ant/o складник, компонент, компонента, складова (частина); ~ist/o композитор (= muzikverkisto).

***kompost||i** *vt* *друк.* складати, набирати (*текст*); ~i *permane* набирати вручну; ~ad/o набирання, набір, складання; ~aĵ/o набір (*сукупність набраних літер, що відтворюють який-н. текст*); ~il/o верстатка, інструмент для ручного набору; компостер; ~ist/o складач.

kompost/are/o *друк.* обсяг [площа] набору (= areo 2).

kompost/erar/o *друк.* помилка в наборі.

kompost/format/o *друк.* формат набору.

kompost/maŝin/o *друк.* набірна машина.

kompoŝt||o *с.-г.* компост; ~a компостний; ~i *vt* удобрювати компостом, внести компост; ~ig/i виготовляти компост, переробляти на компост.

***kompot||o** компот; ~a компотний; ~uj/o компотниця.

kompozicio/o *муз.* композиція (*tvipo*, = (muzika) komponaĵo).

I kompozit/a 1. *арх.* композитний, складний, змішаний (*про ордер колон*); 2. *бот.* властивий складноцвітим, характерний для складноцвітих.

II kompozit/o/j *див.* asteracoj.

komprador/o *компрадор* (*у деяких країнах Сходу – тубільний купець, посередник між іноземним капіталом і місцевим ринком*).

***kompren||i** *vt* розуміти, зрозуміти; осягнути (*розумом*); *розм.* тямити; розбиратися; ~i *ukraine* розуміти по-українському; ~i *neniujn ŝercojn* не розуміти жодних жартів; *sin ~i* *reciproke* (по)розумітися між собою; ~o, ~ad/o розуміння; ~aĵ/o поняття (*думка, ідея*); *~ebl/a зрозумілий; *~ebl/e зрозуміло; ~ebl/(ec)/o зрозумілість; ~ebl/ig/i *див.* ~igi; ~em/a тямущий, тямкий, тямовитий, кмітливий; ~et/i *vt* наполовину зрозуміти, трохи зрозуміти, здогадатися; ~ig/i зробити зрозумілим, розтлумачити, пояснити, дати зрозуміти, втлумачити, *розм.* втокмачити; ~iĝ/i стати зрозумілим; порозумітися; ~iĝ/ad/i розумітися, порозуміватися; ~il/o, ~iĝ/il/o засіб порозуміння.

kompren/kapabl/o, kompren/pov/o тямучість, тямущість, тямкість, кмітливість.

***kompres/o** *мед.* компрес; *meti* ~n поставити [накласти] компрес.

kompresor||o *тех.* компресор; ~a компресорний; ~a *fridujo* компресорний холодильник.

***kompromis||o** компроміс; *fari* ~on піти на компроміс; ~i *vn* іти [піти] на компроміс, дійти до компромісу, досягти компромісу; ~em/a схильний до компромісів; ~(em)/ul/o схильна до компромісів людина; прихильник компромісів; угодовець.

***kompromit||i** *vt* (с)компрометувати; ~i *si/n* (с)компрометуватися; ~a компрометуючий; ~o, ~ad/o компрометування, компрометація; ~aĵ/o *сумн.* компромат; ~iĝ/i (с)компрометуватися, *розм.* оскандалитися; ~iĝ/o скомпрометованість.

kompt||i *vt* *заст., тех.* лічити, рахувати, підраховувати (однорідні одиниці або кількості чого-н., н-д газу, електрики, кілометрів і т. п., = nombri); **~il/o** *заст.* лічильник (кілометрів, кіловат-годин і т. п. = nombriilo).

Kompton/o Комптон (американський фізик).

kompuls||i *vt* примушувати до виконання своїх обов'язків, заставляти; **~a** примусовий.

kompuls/o/pag/o *юр.* примусова сплата.

kompulsi/o *псих.* компульсія.

kompund/a *тех.* складений, складний, компаундний; ~ tubo складена трубка [труба]; ~ varomotoro компаунд-машина; ~ generatoro (або ~ maŝino) компаунд-генератор.

***komput||i** *vt* **1.** розрахувати, обчислювати, робити викладки (за алгоритмом, з використанням обчислювальної техніки, головним чином комп'ютера); обробляти [обчислювати, розрахувати] на комп'ютері; **2** *заст., див. nombri 1, kompti*; **~a** обчислювальний (стосовний до обчислень за алгоритмом, на комп'ютері); **~o, ~ad/o** обчислювання, обчислення, розрахунок (за алгоритмом, на комп'ютері); обробка на комп'ютері; робота на комп'ютері; **~ebl/a** *інформ.* вираховний; який піддається обробці на комп'ютері; придатний для обробки на комп'ютері; **~ebl/o** *інформ., мат.* ефективна вираховність; **~ej/o** обчислювальний центр (= komputa centro); **~ik/a** комп'ютерний (стосовний до обчислювальної техніки); **~ika** teknologio комп'ютерна технологія; **~ik/o** обчислювальна техніка, комп'ютерна техніка (галузь знань), комп'ютерна справа, інформатика; **~ik/ist/o** спеціаліст із комп'ютерних технологій; **~il/a** комп'ютерний (стосовний до комп'ютера); **~ila** reto комп'ютерна мережа; ***~il/o** **1.** комп'ютер, (електронно-)обчислювальна машина, EOM; persona **~ilo** персональний комп'ютер; **2.** *заст., див. nombriilo, mezurilo*; **~il/eg/o** суперкомп'ютер, велика EOM; **~il/iz/i** комп'ютеризувати, оснащувати комп'ютерами; **~ist/o** **1.** оператор EOM, оператор комп'ютера, користувач комп'ютера; **2.** *заст., див. kalkulisto*.

komputer/o, komputor/o *див. komputilo*.

komput/o/prel/a *інформ.* придатний для обробки на комп'ютері.

***komput/o/scienc/o** *див. komputiko*.

komput/o/teknik/o комп'ютерна техніка, електронно-обчислювальна техніка.

komsomol||o *іст., політ.* комсомол (радянська комуністична спілка молоді); **~a** комсомольський (стосовно комсомолу); **~a celo** комсомольський осередок; **~an/a** комсомольський (стосовно комсомольця, комсомольців); **~an/o** комсомолець; **~an/in/o** комсомолка.

komtang/o *кул.* (корейський) бульйон з волоних кісток і шкіри.

***komun||a** загальний, спільний; havi nenion **~an** kun... не мати нічого спільного з ..; **~a saĝo** здоровий глузд, колективний розум; **~a** *пото грам.* загальна назва; **~e** **1.** разом, спільно; loĝi **~e** жити разом [спільно]; **2.** взагалі, звичайно; **~e** konata загальновідомий; **~e** uzata загальноживаний; **~e** akceptita загальноприйнятий; **~aj/o** спільне надбання, спільна частина; предмет спільного користування; спільна риса; **~ec/o** спільність; **~ig/i** зробити спільним(и), узагальнити, усупільнити; **~ism/a** комуністичний (стосовно комунізму); **~isma** reĝimo комуністичний режим; **~ism/o** комунізм; **~ist/a** комуністичний (стосовно комуніста, комуністів); **~ista** partio комуністична партія; **~ista** internacio комуністичний інтернаціонал; **~ist/o** комуніст; **~on/a:** **~onaj** nombroj *мат.* сумірні числа (= kunmezureblaj nombroj); **~um/a** комунальний, общинний, громадський; ***~um/o** комуна; община, спільнота, громада; спілка; земляцтво; *політ.* співдружність; la Pariza (K)~umo Паризька комуна; la Eŭropa (K)~umo Європейська співдружність (*первісна назва Європейського союзу*); la (K)~umo de Sendependaj Ŝtatoj Співдружність незалежних держав (СНД); **~um/ano** **1.** комунар; **2.** член общини, спільноти, громади, спілки; **~um/estr/o** голова [керівник] комуни [общини, громади, спілки, земляцтва].

komun/(e)/hom/a загальнолюдський.

***komuni**||i *vt rel.* причащати; ~о причастя; la ceremonio de ~о обряд причастя; ricevi la ~on прийняти причастя; ~iĝ/i причащатися, приймати причастя, приступати до причастя; ~iĝ/ant/o особа, що приймає причастя, особа, що причащається; unuafoja ~iĝanto особа, що вперше приступає до причастя.

***komunik**||i *vt* повідомляти; передавати; сполучати; ~i novaĵon повідомити новину; la riĝto ~as sian movon al la gado поршень передає свій рух колесу; ~a комунікаційний; ~aj vojoj шляхи сполучення, комунікації; ~aj linioj лінії сполучення, комунікації; ~о 1. *див.* ~ado; 2. *див.* ~aĵo; ~ad/o повідомлення, повідомлення, комунікація, сполучення, зв'язок; *tex.* передача; ~aĵ/o повідомлення, комюніке; ~ebl/a який можна повідомити, передати; здатний передаватися; ~ebla malsano хвороба, що передається, заразна хвороба; ~ej/o призначена для сполучення дільниці (*прохід, перехід, коридор, галерея, тунель і т. п.*); ~em/a комунікабельний; товариський; ~em/o комунікабельність; товариськість; ~iĝ/i розійтися (*про повідомлення*); сполучатися; спілкуватися, підтримувати зв'язок; la novaĵo ~iĝis rapide новина розійшлася швидко; la ĉambroj ~iĝas inter si кімнати сполучаються між собою; ~iĝi inter si per leteroj спілкуватися між собою листами; ~iĝi kun la amikoj спілкуватися з друзями; ~iĝ/o спілкування, зносини, стосунки; сполучення, зв'язок; poŝta ~iĝo поштовий зв'язок; ~il/o засіб комунікації, зв'язку; ~ist/o *військ.* зв'язківець.

komunik/sistem/o система сполучень, система зв'язку, комунікаційна система.

komunik/teori/o *mat.* система зв'язку.

komun/loĝ/ej/o *сумн.* комунальна квартира.

komun/uz/a загального користування, спільний; загальноновживаний (= komune uzata).

komut||i *vt* 1. *ел., тел.* перемикати, змінювати напрям струму, комутувати, з'єднувати; переводити струм в інше коло, в іншу лінію; 2. *зал.* переводити стрілку; переводити на іншу колію; 3. *mat.* переставляти, переміщати (*операнди в операції*); ~a *mat.* переставний, комутативний; ~(ad)/o 1. *ел., тел.* комутація, перемикання; зміна напрямку струму; перевід струму в інше коло, в іншу лінію; 2. *зал.* перевід стрілки, перевід на іншу колію; 3. *mat.* перестановка, переміщення; ~ebl/a *mat.* переставний, комутативний; ~il/o 1. *ел.* комутатор; перемикач; перетворювач (напряму) струму; 2. *зал.* стрілка (*сама стрілка, тобто частина стрілкового переводу, = relkomutilo*); ~il/ar/o *ел., тел.* комутаційна дошка [панель], комутаційний щит; дошка [панель, щит] перемикаць; ~ist/o 1. телефоніст (*при комутаторі*); 2. *рідко, див.* trakforkisto.

komutator/o *див.* komutilo.

komut/nadl/o *рідко, див.* komutilo.

komut/voj/o *рідко, див.* interreloj.

***kon**||i *vt* знати (*мати якісь дані, відомості про кого-н., що-н.*); бути обізнаним, знайомим (*з ким-н., чим-н.*); визнавати; знатися (*на кому-н., чому-н.*); ~i iun nur laŭ la nomo, ~i iun nur laŭnome знати кого-н. тільки по імені; mi ~as tiun libron я знайомий з цією книжкою; ◇ ne ~ante la profundecon, ne iru en la riveron не знаєш броду – не лизь у воду; ~о знання; ~ad/o знайомство, пізнання, знання; ~ant/o знавець; ~at/a знайомий, знаний, відомий; ~ata kun iu знайомий з ким-н.; vaste, tutmonde, bone ~ata широко, всесвітньо, добре відомий; ~at/o знайомий (*ім.*), *розм.* знайомиць; malnova, bona, proksima ~ato старий, добрий, близький знайомий; ~at/ec/o знайомство, знайомість (*між собою*); ~at/ig/i (*kun*) ознайомити, познайомити (*з, із*); ~at/iĝ/i (*kun*) ознайомитися, познайомитися, зав'язати знайомство (*з, із*); ~at/iĝ/o знайомство (*з, із*); ~ig/i (*з*)робити відомим, знайомим, знаним; познайомити, ознайомити; mi ~igos al vi mian advokaton я познайомлю вас з моїм адвокатом; lia sonoĝa voĉo ~igis lin en la tuta urbo його дзвінкий голос зробив його відомим у всьому місті; ~iĝ/i ст(ав)ати відомим, знайомим, знаним; пізнаватися;

познайомитися, ознайомитися; ◇ ~iĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago пізнати птаха по польоту, а людину по ділу.

Konakri/o геогр. н., м. Конакрі (столиця Гвінеї).

***konced||i** vt поступатися, уступати, приставати (на що-н.); допускати, припускати, робити припущення; ~а грам. допустовий (про підрядне речення); ~о 1. припущення; 2. припущення, поступка (риторична фігура).

koncentr/a див. samcentra.

***koncentr||i** vt (с)концентрувати (тж хім.), зосереджувати; ~i sian atenton sur ion зосередити (свою) увагу на чому-н.; ~ад/о концентрація, концентрування, зосередження (дія того, що концентрує, зосереджує); ~ај/о концентрат; ~еј/о концентраційний табір; ~іĝ/i (с)концентруватися (тж хім.); зосередитися; ~іĝ/о концентрація, зосередження (дія того, що концентрується, зосереджується); ~ит/а (с)концентрований (тж хім.); зосереджений; ~ит/еc/о сконцентрованість; хім. концентрація (ступінь насиченості, густоти).

***koncept||o** філос. концепція, концепт; уявлення; загальне поняття; загальна ідея; ~а концептуальний; ~і vt (іон) сформува^{ти} [виробити] концепцію (чого-н.), сформува^{ти} [виробити] загальне уявлення (про що-н.); осягнути, збагнути; уявити собі; ~ад/о уміння скла^{ти} [виробляти, формувати] концепції; ~ај/о див. posio.

***koncern||i** vt (іон, іун) стосуватися (чого-н., кого-н.), обходити (кого-н.), мати відношення (до чого-н., кого-н.); зачіпати (що-н., кого-н.), торкатися (чого-н., кого-н.); tio min ne ~as це мене не стосується / не обходить; я тут ні при чому; leĝo, ~anta la gazetaron закон, що стосується преси; la regnoj ~ataj en konflikto країни, зачеплені (або замішані) в конфлікті; ~а який стосується, стосовний, замішаний; визначений, відповідний; ~е (іун або іон) щодо, відносно, стосовно (кого-н., чого-н.), по відношенню / у відношенні (до кого, чого); ~е min щодо мене, стосовно мене; ~ат/о особа, якої стосується; зацікавлена особа.

***koncert||o** прям., перен. концерт (але не вид муз. твору); doni ~on дати концерт; fari ~on улаштувати концерт; ~o kun bondeziroj концерт з побажаннями, концерт на замовлення; ~а концертний; ~і vt концертувати, давати концерт, улаштовувати концерт, виступати з концертом, виступити в концерті, брати [взяти] участь у концерті; ~ај/о концертний номер; ~ант/о концертант; ~еј/о концертний зал; ~естр/о концертмейстер.

koncertin/o муз. концертина.

koncert/kaf/ej/o кафешантан.

koncert/pavilon/o відкрита концертна естрада.

koncert/pian/o концертний рояль.

koncert/salon/o концертний зал.

koncert/vojaĝ/o концертна поїздка.

***koncesi||o** 1. концесія (договір на право експлуатації лісів, надр, підприємств і т. п.); 2. див. koncedo; ~а концесійний; ~і vt дати [передати, уступити] в концесію; ~ит/о концесіонер.

koncili||o (церковний) собор (з ізд); la Nikea ~o Нікейський собор; ekumena ~o вселенський собор; ~а соборний; ~а dekreto декрет собору.

konciliaci/o сумн., юр. примирення, любовна згода.

koncip||i vt зачати (завагітніти); ŝi ~is de li heredonton вона зачала від нього наслідника; ~о, ~ад/о зачаття (дія тої, що починає); ~іĝ/о, ~ит/еc/о зачаття (стан); la Senpeka (K)~iteso рел. непорочне зачаття (Діви Марії).

***konciz**||a стислий, короткий, лаконічний (= lakona 2); ~e стисло, коротко, лаконічно; ~e/o стислість, лаконічність; ~ig/i стиснути, зробити коротким, лаконічним.

konĉert/o концерт (вид музичного твору).

***kondamn**||i vt 1. (iun al io) присуджувати (кого-н. до чого-н.); засуджувати, осуджувати; ~i iun al monpuno присудити кому-н. штраф; ~i iun al morto засудити кого-н. на смерть, присудити кого-н. до смерті; estas la agoj, kiujn la moralo ~as, sed kiujn ne ~as la leĝo ĉe дії, які осуджує мораль, але яких не засуджує закон; ne ~u alian, oni vin ne ~os не судіть – і не будете суджені; 2. (iun al io) перен. прирікати; mi estis ~ita de la malsano resti du semajnoj en la lito я був приречений хворобою залишатися два тижні в ліжку; ~a: ~a verdikto, ~a juĝdecido юр. звинувачувальний вирок; ~o засудження, осудження, осуд; вирок; ~ind/a гідний осуду; ~it/o засуджений; осуджений, приречений.

kondens||i vt 1. *tex.* (с)конденсувати; згущувати; ~ita lakto згуще молоко; 2. збирати в пучок (за допомогою лінзи); 3. стискати, ущільнювати (*tekst i t. n.*); ~ad/o конденсація (дія того, що конденсує); ~aj/o конденса́т; ~iĝ/i (с)конденсуватися, згущуватися; ~iĝ/o, ~iĝ/ad/o конденса́ція (дія того, що конденсується); ~il/o 1. *фіз., хім.* конденса́тор (*пару*), пароохолоджувач, холодильник; 2. *ел.* конденса́тор 3. конденса́тор (різновид лінзи, = kondensoro).

kondens/akv/o конденсаційна вода, конденса́т (= ŝvitakvo).

kondensator/o 1. *див.* kondensilo; 2. *див.* kondensoro.

kondensor/o *фіз.* конденса́тор (різновид лінзи, = kondensilo 3).

***kondicional**/o *грам.* умовний спосіб (= kondiĉa modo, fiktiva modo, supoza modo, us-modo).

***kondiĉ**||o умова; necesa kaj sufiĉa ~o необхідна й достатня умова; la ~oj de la vivo умови життя; favoraj ~oj сприятливі умови; sub la ~o. ke... за умови, що..., при умові, що...; ~a умовний; ~a promeso умовна обіцянка; ~aj signoj умовні знаки; ~a modo *грам.* умовний спосіб (= kondicionalo); ~a subpropozicio підрядне умовне речення; ~e, ke... за умови, що..., при умові, що...; ~i vt обумовити; ~ar/o умови, набір умов (= ~oj).

kondil/o *анат.* виросток.

kondilartr/o/j *палеонт.* кондилартри [ряд *Condylarthra*].

kondilom/o *анат.* кондилома.

kondilur/o *зоол.* зіркорил [*Condylura*].

kondiment||o приправа; ~i vt приправляти, додавати приправу; ~uj/o набір баночок для приправ.

***kondolenc**||i vt, vn висловлювати співчуття, складати співчуття (з приводу смерті, нещастя); ~i la fraton pro la morto de lia edzino висловити свої співчуття братові з приводу смерті його дружини; ~o співчуття; esprimi ŝian ~on висловити свої співчуття; ~a: ~a letero лист з висловленням співчуття, письмове співчуття; ~a vizito візит для висловлення співчуття.

***kondom**/o *мед.* презерватив, кондом.

***kondor**/o *орн.* кондор (великий) [*Vultur gryphus*].

kondotier/o *іст.* кондотьєр (начальник найманого військового загону в містах Італії у 14-16 ст.).

kondr||o *мед.* хондр... (словоелемент грецького походження зі знач. „хрящ”); ~it/o *мед.* хондрит, запалення хряща; ~om/o *мед.* хондрома, доброякісна пухлина хряща.

kondr/ektomi/o *хір.* видалення хряща.

kondrit/o *мін.* хондрит (різновид метеорита).

kondroste/o/j *іхт.* хрящокісткові, ганґідні риби [*Chondrostei*].

kondrostom/o *ixm.* підуст [*Chondrostoma*].

***konduk||i** *vt* **1.** вести, заводити, проводити, приводити; ~i infanon je la mano вести дитину за руку; ~i armeon вести армію; bone ~i la aferojn добре вести справи; ~i aŭton вести автомобіль (= stiri aŭton); la vojo ~as tra la arbaro дорога веде лісом; ◇ peto kaj demando ~as tra l' tuta lando язик до Києва доведе; mensogo malproksimen ne ~as брехнею далеко не заїдеш; **2.** *див.* kondukti; ~a: la ~a fadeno провідна нитка; ~o, ~ad/o ведення, приведення, водіння; ~ado de la kurantaj aferoj ведення поточних справ; ~ado de operacio (про)ведення операції; ~ant/o **1.** провідник, проводир, поводитир, провозатий; водій; їздовий (*у знач. ім.*); **2.** керівник; ~il/o **1.** кермо, руль; стерно (= stirilo, direktilo); **2.** труба, трубопровід (для води і т. п., = konduktubo, dukto 2); **3.** фіз. провідник (= konduktilo); **4.** (тк. в мн.) *~il/oj віжки; ~ist/o водій (професійний).

konduk/licenc/o, konduk/permes/il/o свідоцтво водія, розм. права.

konduk/rimen/o віжка, повід, повідець, поводок.

konduk/sid/o козла, козли (сидіння для погонича).

konduk/ŝnur/o віжка; налігач; повідець, поводок.

kondukt||i *vt* *фіз., ел.* проводити (*струм, тепло*); ~o провідність; ~aj/o *ел.* (провідний) з'єднувач; ~anc/o *фіз., ел.* активна провідність; ~ant/o *фіз., ел.* провідник; ~ec/o *див.* ~ivesco; ~il/o (електро)провід, провідник (*шнур, дрим*); unuora, duora, triora ~ilo одинарний, подвійний, трійний провід; nutra ~ilo живильний провід; armita (або kirasita) ~ilo армований провід; izolita, nuda ~ilo ізольований, голий провід; ŝnurigita ~ilo шнур, багатожильний провід; ~il/ar/o система проводів [провідників]; проводка; presita ~ilaro друковані провідники, друковані з'єднання, друкований монтаж; ~iv/a провідний; ~iv/o провідність; ~iv/ec/o *фіз., ел.* питома електропровідність, питома електрична провідність

kondukt/o/line/o *ел., тел., радио* лінія передачі.

***konduktor/o** кондуктор, провідник.

konduk/tub/o *див.* dukto.

***kondut||i** *vn* поводитися, поступати; li ne scias ~i він не вмiє поводитись; ~a поведінський; ~o поведінка.

kondut/kod/o кодекс поведінки.

kondut/libr/o кондуїт.

kondut/manier/o манера поведінки, стиль поведінки.

kondut/psikologi/o психологія поведінки.

kondut/regul/o/j правила поведінки.

kondut/stereotip/o стереотип поведінки.

koneks||a **1.** взаємопов'язаний, взаємозумовлений, співзалежний (= interligita); ~a trajno взаємопов'язаний поїзд; ~aj sciencoj взаємопов'язані науки; **2.** *мат.* зв'язний; ~e взаємопов'язано, взаємозумовлено, у тісному зв'язку; ~o, ~ec/o (взаємо)зв'язок, взаємозумовленість; ~eg/a *мат.* сильнозв'язний; ~et/a *мат.* слабкозв'язний.

***konekt||i** *vt* **1.** *ел.* вмикати, включати, підключати, з'єднувати, під'єднувати; ŝi ~is la komputilon kun la roŝtelefono per kablo вона підключила до комп'ютера мобільний телефон кабелем; **2.** *анат.* з'єднувати, сполучати; ~a з'єднувальний; *~o вмикання, включення, підключення, з'єднання, контакт; kaskada, paralela, seria ~o каскадне, паралельне, послідовне з'єднання; ~il/o роз'єм, рознім; з'єднувач; конектор; вилка; штепсель; ~ing/o розетка (*електрична*); ~ite у ввімкненому стані; *інформ.* у режимі „онлайн”.

Konektikut/o *геогр. н.* Коннектікут (*штат США*).

konektiv/o 1. *анат.* з'єднувальна тканина (*син.* kuniga histo); 2. *бот.* в'язальце.

konekt/lok/o *див.* interfaso.

konekt/o/kabl/o *ел., тел.* з'єднувальний кабель.

konekt/o/skatol/o *ел., тел.* з'єднувальна коробка.

konekt/o/skem/o *радіо, ел., тб.* схема (підключення), блок-схема; *тех.* кінематична схема.

konekt/o/ŝrank/o 1. *тел.* телефонний комутатор; 2. *ел.* комутаторна дошка.

konekt/tabul/o *ел., тел.* комутаційна дошка, комутаційне поле (з контактними гніздами для ручного з'єднання телефонних каналів і ліній); щит управління, дошка [панель] управління.

konestabl/o *іст.* конетабль (у Франції з 12 ст. – військовий радник короля, з 14 ст. – головнокомандуючий армією, = ĉefkomandanto).

konfeder||i *див.* konfederacii; ~o *див.* konfederacio.

***konfederaci||o** конфедерація; ~i *vt* об'єднати в конфедерацію; ~iĝ/i об'єднатися в конфедерацію, утворити конфедерацію, стати конфедерацією.

***konfekci||o** масове виробництво, масовий випуск, масовий пошив (*готового одягу*); ~a: ~aj vestoj конфекціон, готовий одяг; ~i *vt* масово виробляти [випускати, шити] (*готовий одяг*).

***konferenc||o** конференція, нарада; gazetara ~o прес-конференція; ~a конференційний; ~a salono конференц-зал; ~ej/o конференц-зал; будинок, у якому проходить конференція.

konferv/o *бот.* жабуриння [*Conferva*].

***konfes||i** *vt* 1. признаватися, зізнаватися; освідчуватися; визнавати; ~i sian kulpon визнати свою вину; ~i krimon признатися [зізнатися] в злочині; mi devas ~i, ke ... (я) мушу признаватися, що ..; ~i ĉion признаватися у всьому; ~i ies meritojn визнати чиї-н. заслуги; ~i al iu sian amon освідчитися кому-н. у коханні; 2. сповідатися; ~i siajn rekojn сповідатися у (своїх) гріхах; 3. сповідувати, визнавати (*певну релігію, вчення*); ~o визнання, признання, зізнання; сповідь; preni ies ~on прийняти чию-н. сповідь; ~ant/o сповідник (*той, що сповідається*); сповідувач; ~anto de la islama religio сповідувач ісламу; ~ej/o *церк.* сповідальниця.

konfesi||o *церк.* віросповідання, віровизнання, конфесія; katolika, ortodoksa, protestanta ~o католицьке, православне, протестантське віросповідання; ~a конфесійний.

konfes/pren||i *vt* *церк.* сповідати; ~(ad)/o сповідання, сповідь; ~ant/o сповідник (*священик*), сповідач, духівник.

konfet/o/j конфеті.

***konfid||i** *vt* 1. *заст.* довіряти, мати довіру, відчувати довіру (= fidi); ~i iun (al iu) довіряти кому-н.; ~i ies promesojn довіряти чиїм-н. обіцянкам; ◇ ~u, sed vidu довір'яй, але перевір'яй; 2. довір'яти (*передати, залишити, повідомити*); ~i sekreton al iu довір'яти таємницю кому-н.; ~i sian infanon al la vartistino довір'яти свою дитину няні; ~a довір'чий; ~e довірливо, з довірою; ~ant/o довіритель, віродавець; ~o довіра, довір'я; havi ~on al ... мати довіру до ..; akiri ies ~on добитися чийого-н. довір'я; perdi ies ~on втратити чиє-н. довір'я; meti la demandon pri ~o поставити питання про довіру; ~at/o довір'ений (*у знач. ім.*), довірена особа, права рука; людина, що користується довірою; ~em/a довірливий; ~em/e довірливо; ~em/o довірливість; ~ig/a який викликає довіру; ~int/o довіритель, віродавець; ~it/a довір'ений (*дієприкм.*).

konfid/atest/o *сумн.* доручення (*документ*, = prokurakto).

konfid/decid/o *вотум* довір'я.

konfid/ekspluat/o використання довір'я (з метою обману), обман довір'я, зловживання довір'ям.

***konfidenc||o** конфіденційне, таємне повідомлення; повідомлення по секрету, визнання, відвертість; *fari al iu ~ojn* робити кому-н. конфіденційні повідомлення; **~a** конфіденційний, таємний, повідомлений по секрету; **~e** по секрету, конфіденційно; **~i** *vt* повідомляти конфіденційно по секрету; **~em/a** який не вміє берегти таємниці, балакучий; **~em/o** невміння берегти таємниці, балакучість; **~ul/o** довірений (у знач. ім.), довірена особа, права рука, конфідент, наперсник, повірник; **~ul/in/o** наперсниця, повірниця.

konfidenci/o *заст., див. konfidenco.*

konfid/interval/o *стат.* довірчий інтервал.

konfid/o/baz/e на основі довіри, на довірі.

konfid/postul/o питання про довіру (у парламенті).

***konfirm||i** *vt* **1.** підтверджувати, затверджувати; **~i** *la supozon* підтвердити припущення; **~i** *la decidon* затвердити рішення; **2.** *див. konfirmacio*; **~e** ствердно; **~o** **1.** підтвердження; затвердження; **2.** *див. konfirmacio*; **~ig/i** підтвердитися.

konfirmaci||o *церк.* конфірмація (тайнство миропомазання дітей; прийняття дітей в члени церкви); **~a** конфірмацийний; **~i** *vt* конфірмувати, піддавати конфірмації.

***konfisk||i** *vt* конфіскувати, відібрати; **~a** конфіскаційний; **~o** конфіскація; **~aj/o** конфіскація, конфісковане майно.

***konfit||i** *vt* варити в цукрі (фрукти); ***~aj/o** варення, конфітур; **~ej/o** кондитерська (= *sukeraĵejo*); **~uj/o** ваз(очк)а для варення.

konfiteor/o *церк.* конфітеор (покаянна молитва, що читається на початку римсько-католицької меси).

konflagraci/o *філос.* всесвітня пожежа; знищення всесвіту пожежею.

***konflikt||o** конфлікт, зіткнення, гостра суперечка; агма **~o** збройний конфлікт; **~o** *kun iu* конфлікт з ким-н.; **~o** *pro io* конфлікт з приводу чого-н.; **~o** *pro io* конфлікт через що-н.; **~a** конфліктний; **~a situacio** конфліктна ситуація; **~i** *vn (kun)* конфліктувати (з), бути в конфлікті (з); **~em/a** схильний до конфліктів.

konflikt/komision/o конфліктна комісія.

***konform||a** **1.** відповідний, згідний; *esti ~a* бути відповідним, відповідати; **2.** *мат.* конформний (= *angulfidela*); **~e** (*al*) відповідно (до), згідно (з); **~i** *vn* відповідати, бути відповідним; *tiu kopio ne ~as al la originalo* ця копія не відповідає оригіналу; **~ec/o** відповідність, згідність; **~ig/i** привести у відповідність, приладити, пристосувати, узгодити (= *alkonformigi*); **~ig/i** прийти у відповідність, приладитися, пристосуватися, підстроїтися (= *alkonformigi, alkonformigi sin*); **~ism/o** *політ.* конформізм, пристосовництво, пристосуванство; **~ist/o** конформіст, пристосуванець.

konfront||i *vt* **1.** *юр.* зводити на очну ставку; робити [давати, влаштовувати, проводити] очну ставку; **2.** (по)ставити перед (проблемою, загрозою і т. п.), (по)ставити перед лицем (проблеми, загрози і т. п.), (по)ставити лицем в лице [лице до лица] (з проблемою, загрозою і т. п.); *esti ~ita(j)* опинитися перед, опинитися лицем в лице [лице до лица], зіткнутися; **~o, ~ad/o** очна ставка.

Konfuce||o Конфуцій (китайський філософ, політик і педагог); **(k)~a:** **~a** skolo школа Конфуція; **(k)~an/a** конфуціанський; **(k)~an/o** конфуціанець; **(k)~(an)/ism/o** *філ.* конфуціанство.

***konfuz||i** *vt* **1.** змішувати, перемішувати, сплутувати, переплутувати, приводити в безлад; **2.** бентежити, збентежувати; викликати замішання [зам'яття, змішання, зніяковіння,

розгубленість, безлад]; соромити; (с)конфузити; **3.** (*kun*) сплутувати (з), (с)плутати (з), помилково ототожнювати (з); *pardonu, mi ~is vin kun mia amiko* вибачте, я сплутав вас зі своїм другом; **~a 1.** плутаний, безладний; **2.** збентежений, засоромлений, зніяковілий (= ~ita); **~o** замішання, зам'яття, плутанина, безлад; змішання, зніяковіння, ніяковість, конфуз; **~aĵ/o** мішанина, плутанина; заплутане місце, недієність; **~eg/i vt 1.** цілком перемішувати [сплутувати, переплутувати]; приводити в повний безлад; **2.** цілком збентежувати; викликати цілковите замішання [зам'яття, змішання, зніяковіння], викликати цілковиту розгубленість; **~iĝ/i vt 1.** (з)мішатися, перемішатися, сплутатися, переплутатися, прийти в безлад; **2.** збентежитися, засоромитися, зніяковіти, сконфузитися; прийти в замішання; розгубитися, *розм.* оторопіти; **~iĝ/em/a** конфузливий, сором'язливий, соромливий, сором'язний; **~iĝ/em/o** конфузливість, сором'язливість, соромливість, сором'язність; **~it/a 1.** переплутаний, перемішаний, приведений у безлад; **2.** збентежений, засоромлений, зніяковілий; **~iv/a** бентежний.

kong/o *хім.* конго (красильна речовина).

Kong||o *геогр. н.* Конго (колишня назва р. Заїр); Respubliko ~o *д-ва* Республіка Конго (= Kongo Brazavila); Demokratia Respubliko ~o *д-ва* Демократична Республіка Конго (= Kongo Kinŝasa); **(k)~a** конголезький; **(k)~an/o** конголезець; **(k)~an/in/o** конголезка.

konga/o конга (кубинський танець).

kongel||i vt спец. заморозувати (до температури -30 °C для подальшого зберігання при -18 °C); **~ad/o** заморозування (до температури -30 °C); **~uj/o** морозильна камера, морозильна шафа (= kongelŝranko).

kongest||i vt мед. викликати неприродний прилив крові, викликати [спричиняти] гіперемію, наливати кров'ю; **~o** неприродний прилив крові, гіперемія, наливання кров'ю; *serba* ~o крововилив у мозок; *aktiva, pasiva* ~o активна, пасивна гіперемія.

konglomer||i vt фіз., геол. збирати [з'єднувати] різні елементи в масу (*перев. за допомогою зв'язної речовини*), піддавати конгломерації; (з)цементувати; **~ad/o** конгломерація; **~aĵ/o, *~at/o** конгломерат; **~iĝ/i** збиратися [з'єднуватися] в масу, утворювати конгломерат; **~iĝ/o** конгломерація.

Kongol/o *див.* Kongo.

kongr/o *іхт.* морський вугор [*Conger*] (*син.* marangilo).

***kongregaci||o** *церк.* конгрегація; релігійне братство; **~an/o** член конгрегації; член релігійного братства.

***kongres||o 1.** конгрес, з'їзд; *pacia, internacia, universala* ~o національний, міжнародний, всесвітній (або універсальний) конгрес; *Universala* ~o de Esperanto Всесвітній конгрес есперанто; **2.** конгрес (*законодавчий орган*); **~a** конгресовий; **~a laborkunsido** робоче засідання конгресу; **~i vn** збиратися на конгресі [з'їзді], брати участь у конгресі [з'їзді]; **~an/o 1.** учасник конгресу [з'їзду]; **2.** конгресмен; **~ej/o 1.** палац конгресів [з'їздів], приміщення, у якому проходить конгрес [з'їзд]; **2.** приміщення конгресу.

kongres/ferm/o закриття конгресу [з'їзду].

kongres/komitat/o комітет (з організації) конгресу [з'їзду].

kongres/kotiz/o внесок за участь у конгресі [з'їзді].

kongres/land/o країна, у якій проходить конгрес [з'їзд].

kongres/mal/ferm/o відкриття конгресу [з'їзду].

kongres/tem/o тема конгресу [з'їзду].

kongres/urb/o місто, у якому проходить конгрес [з'їзд].

kongru||i vn 1. збігатися, бути сумісним; *la faktoj ne ~as kun tiu hipotezo* факти не збігаються з цією гіпотезою; **2. мат.** збігатися за розмірами, сумішатися, зливатися; **3.**

mat. бути порівнянним за модулем; **4. див.** interkonveni; **~a 1. див.** ~anta 2, 3; **2 див.** interkonvena; **~ant/a 1.** який збігається за розмірами, який суміщається; **2. мат.** конгруентний; **3. мат.** порівнянний за модулем; **4. див.** interkonvena; **~o, ~ec/o 1.** збіг, збіжність; **2. мат.** конгруенція; **3. мат.** порівнянність за модулем; **4. див.** interkonveneso.

konii|o бот. болиголов [*Conium*]; makula ~o болиголов плямистий [*C. maculatum*] (син. granda cikuto); **~in/o** хім. коніїн.

konidi|o бот. конідія (спора безстатевого розмноження грибів); **~uj/o** конідієнсець.

konidi/o/don/a: ~a ĉelo бот. конідієнсець.

konidiofor/o бот. конідієнсець.

konifer/o бот. хвойне дерево (= pingl(o)arbo); хвойний кущ (= pingl(o)arbusto); хвойна порода; **~j** хвойні, шпилькові [клас *Coniferae*, син. *Pinopsida*] (син. pinopsidoj).

konifer/foli/o, konifer/pingl/o листок хвойного дерева, шпилька хвойного дерева, хвоїн(к)а.

konik|o мат. коніка, конічний переріз; **~oid/o** невироджена поверхня другого порядку.

konioz/o мед. (пнемо)коніоз (= polvomalsano).

konirostr/o/j орн. конусодзьобі [група *Conirostres*].

koniz/o бот. коніза [*Conyza*]; kanada ~ коніза канадська [*C. canadensis*].

***konjak/o** коньяк.

konjak/glas/o коньячний келих [бокал], келих [бокал] для коньяку.

***konjekt|i** *vt, vn* припускати, робити припущення (здогадуватися); **~a** здогадний, можливий; **~o** здогад, здогадка, припущення (думка); гіпотеза; **~o pri la kvar koloroj** мат. проблема чотирьох фарб; **~ad/o** припущання, здогадування; **~aj/o** здогадка, припущення (що-н. здогадне), кон'єктура (відновлення втрачених або зашифрованих місць у тексті на основі здогадок); **~ebl/a** припустимий; **~em/a** догадливий, здогадливий.

konjug|i *vt 1.* відмінювати (дієслово) (= konjugacii); **2. мат.** спрягати; **~a:** ~a ligo хім. спряжений зв'язок; **~o** мат. спряження (операція); **~ad/o** див. konjugacio; **~aj/o** мат. спряження (результат); **~it/a:** ~ita nombro мат. спряжене число; ~ita matrico мат. спряжена матриця; hermite ~ita matrico мат. ермітово-спряжена матриця; **~it/o** див. ~o.

***konjugaci|i** *vt грам.* відмінювати (дієслово) (= konjugi); **~o 1.** відмінювання дієслів; **2.** дієвідміна.

***konjunkci|o 1.** грам. сполучник; kunordiga ~o сурядний сполучник (= ~o); subordiga ~o підрядний сполучник (= subjunkcio); **2. астр.** з'єднання, парад планет; **3. мат.** кон'юнкція, логічний добуток; **~i** *vn астр.* бути [перебувати] в з'єднанні.

konjunktiv|o 1. анат. кон'юнктива, сполучна оболонка ока; **2. рідко, див.** subjunktivo; **~it/o** мед. кон'юнктивіт, запалення кон'юнктиви.

konjunktur|o *фін., ек.* кон'юнктура; alta ~o висока кон'юнктура, економічне піднесення, економічний розквіт (син. haŭso); **~a** кон'юнктурний; ~a senlaboreco циклічне кон'юнктурне безробіття; ~a politiko кон'юнктурна політика; ~a fluktu(ad)o коливання кон'юнктури.

***konk|o 1.** зоол. черепашка, мушля; раковина; ~o de heliko, helika ~o черепашка слимака; **2. анат.** раковина; oĝela ~o вушна раковина; nazaj ~oj носові раковини; **3. схожий на черепашку предмет;** ~o de spado чашка ефесу шпаги, гарда (мушлеподібна, = manŝirmilo de spado); fanda ~o див. fandokonko; **4. арх.** конха; **~aj/o** черепашка, мушля (саме покриття); **~eg/o** величезна раковина (тж про виріб, перев. з мармуру, для облаштування в ній фонтану); **~olog/i/o** зоол. конхіологія; **~ul/o** черепашка (слимак, молюск і т. п. із твердим покриттям).

***konkav**||a угнутий, увігнутий; ~a lenso *фіз.* угнута / увігнута лінза; ~a angulo увігнутий кут (= transobtuza anguko); ~aĵ/o угин, угнуте / увігнуте місце; ~ec/o угнутість, увігнутість.

konkav/konveks/a угнуто-опуклий (*про лінзу*).

***konker**||i *vt* завойовувати, підкоряти, покоряти, скоряти, здобувати, захоплювати; ~a завойовницький, загарбницький; ~o **1.** завоювання (*дія*), підкорення, здобуття; **2.** завоювання (*що-н. завойоване*); ~aĵ/o рідко, *див.* ~o **2**; ~ant/o, ~int/o завойовник, підкорювач, покоритель; ~em/a завойовницький (*про вдачу*).

konkir/i *заст.*, *див.* konkeri.

konklav||o *церк.* конклав; ~ej/o місце проведення конклаву, приміщення, у якому відбувається конклав.

***konklud**||i *vt* (з)робити висновок [висновки], виводити; ~a заключний, прикінцевий, кінцевий; ~e на кінець, на закінчення, на завершення; ~o висновок, veni al (la) ~o, ke ... прийти до висновку, що ..; ~ig/a який наводить на висновок [висновки], який дозволяє [змушує] (з)робити висновок [висновки].

konko/hav/a який містить викопні черепашки; ~ gokaĵo черепашник.

konkoid/o *мат.* конхoїда.

***konkord**||o згода, злагода, мир, взаєморозуміння; ◇ kie regas ~o, tie regas ordo де злагода, там і лад; ~a одностайний, однодушний; дружний; ~e у згоді / злагоді; дружно; ~i *vn* бути [перебувати] у згоді / злагоді; ~ig/i доводити до згоди / злагоди, взаєморозуміння.

konkordanc/o конкорданція, конкорданс (*реєстр слів до тексту із зазначенням місця кожного з них у тексті*); ~ de la Biblio Симфонія (*словник-покажчик до Біблії*).

konkordat/o *юр.* **1.** конкордат (*угода між урядом якої-н. держави і Папою Римським, що визначає становище католицької церкви в цій державі*); **2.** угода між неспроможним боржником і його кредиторами.

konk/o/scienc/o *див.* konkologio.

konkreĉi/o *геол.* конкреція.

konkrement/o **1.** *мін.* конкремент; **2.** *мед.* конкремент, камінь.

***konkret**||a конкретний; ~a rezultato конкретний результат; fari ~ajn proponojn внести конкретні пропозиції; ~e конкретно; ~aĵ/o що-н. конкретне; конкретне поняття; конкретна річ; ~ec/o конкретність; ~ig/i конкретизувати; ~ig/o конкретизація; ~iĝ/i конкретизуватися.

konkub||o нешлюбний чоловік; полюбовник, коханець; ~i *vn* бути в нешлюбному зв'язку з ким-н.; ~ec/o позашлюбний зв'язок, співжиття (*у чоловіка*); ~in/o нешлюбна дружина; полюбовниця, коханка; ~in/ec/o позашлюбний зв'язок, співжиття (*у жінки*).

***konkur**||i *vn* (*kun, kontraŭ*) конкурувати (з), суперничати (з), бути суперником (*кого*), змагатися (з); ~a конкурентний; ~e навипередки, один перед одним; ~(ad)/o конкуренція, змагання, суперництво; ~ant/o конкурент, суперник; ~em/o дух суперництва.

konkur/boat/o спортивний човен, човен для змагань.

***konkurenc**||o *ком., ек.* конкуренція; lojala ~o лояльна конкуренція, дозволена законом конкуренція; ~a конкурентний; ~i *vn* конкурувати; ~ul/o конкурент.

***konkurs**||o **1.** конкурс, змагання; ekster ~o поза конкурсом; **2.** *заст.*, *див.* konkurgo; ~a **1.** конкурсний; призначений для змагань; **2.** *див.* vetkura; ~i *vn* змагатися, брати участь у конкурсі; ~aĵ/o конкурсна робота; ~ant/o учасник конкурсу [змагання], конкурсант.

konkurs/aŭt/o гоночний автомобіль.

konkurs/bicikl|o гоночний велосипед; **~ist/o** велогонщик.

konoid/o *мат.* коноїд.

konosament/o *мор., фін.* коносамент (*син.* ŝarĝatesto).

konot/i *vt* містити в собі додаткове значення.

konotaci/o *лінгв., літ.* конотація, додаткове значення (*син.* kromnocio).

Konrad/o Конрад (*чол.* ім'я).

***konsci|i** *vt* усвідомлювати, бути свідомим; **~i ion**, **~i pri io** усвідомлювати що-н.; **~a** свідомий; який усвідомлює; **~a pri sia kulpo** свідомий своєї вини; **~e** свідомо; **~o** свідомість, притомність; усвідомлення; **perdi ~on** знепритомніти; **~ig/i** привести до пам'яті [притомності, тям], опам'ятати; дати зрозуміти, змусити усвідомити.

***konscienc|o** сумління, совість, свідомість; **riga ~o** чисте сумління, чиста совість; **perdi ~on** втратити совість; **sen kiu ajn rigoĉo de la ~o** без жодного докору сумління; **~a** сумлінний, совісний, добросовісний, свідомий; **~a laborulo** сумлінний робітник; **~e** сумлінно, совісно, добросовісно, з почуттям обов'язку; **~e farita laboro** сумлінно [(добро)совісно] виконана робота, сумлінна [добросовісна] робота; **~ec/o** сумлінність, совісність.

konscienc/dub/o *див.* kazuo.

konscienc/riproĉ/o докір сумління.

konsci/mank/o провал у пам'яті [свідомості], безпам'ятство.

***konsekr|i** *vt* *церк.* **1.** висвячувати в сан; **~i episkoron** висвятити на єпископа; **2.** освячувати, посвячувати Богу; **~(ad)/o** висвячення; освячення, посвячення; **~o de preĝejo** освячення церкви.

***konsekvenc|o** **1.** наслідок (*те, що закономірно виходить, впливає*); *спец.* консеквент; **2.** послідовність; **~a** послідовний, логічний; **~a konkludo** послідовний висновок; **~a homo** послідовна людина; **~e** послідовно, логічно.

***konsent|i** **1.** *vn* погоджуватися, згоджуватися (*виражати свою солідарність із ким-н. або чим-н.*); **mi ne ~as kun li en tio** я не погоджуюся з ним у цьому; **2.** *vt* погоджуватися, згоджуватися, годитися, давати згоду, *розм.* приставати; **mi ĉion ~os** я на все погоджуся; **~i labori senpage** погодитися / згодитися працювати безплатно; **~a** згодний, згідний, погоджений, узгоджений; **~e** згідно, узгоджено; на знак згоди, ствердно; **~o** згода; консенсус; **agi en ~o** діяти у згоді; **doni sian ~on** дати свою згоду; **◇ silento estas ~o** мовчання – знак згоди; **~ebl/a** на який можна погодитися, прийнятний; **~ebla konkludo** висновок, з яким можна погодитися; **~ebl/e:** **ne estas ~eble, ke...** не можна погодитися, що...; **~em/a** згідливий, поступливий, покладливий; **~em/o** згідливість, поступливість, покладливість; **~ig/i** **1.** змусити погодитися; переконати; **2.** погодити, узгодити; **~ig/i** дійти до згоди, дійти до порозуміння, погодитися; **~it/e!** згода!, домовились!; добре!, гаразд!

***konserv|i** *vt* зберігати, (з)берегти; (за)консервувати; **~i ion en la memo** зберігати що-н. у пам'яті; **~a** пов'язаний із зберіганням, консервуванням; збережувальний, консервний, консервуючий; **~aj okulvitroj** захисні окуляри, окуляри-консерви; **~o, ~ad/o** зберігання, збереження; консервування, консервація; **~aj/o** консерви (*їжа*); **vianda ~aĵo** консервоване м'ясо, м'ясні консерви; **~ej/o** сховище; склад; комора; місце зберігання; **~em/a** *див.* konservativa; **~em/ul/o** *див.* konservativulo; **~ig/i** зберігатися, зберегтися; **~ig/o:** **la leĝo pri la ~igo de la materio** закон про збереження матерії; **~ist/o** хоронитель, хранитель; **~uj/o** вмістилище для зберігання (*коробка, скринька, шкатулка, ящик і т. п.*).

***konservativ|a** консервативний; **~ec/o** консервативність; **~ism/o** консерватизм; **~ul/o** консерватор.

***konservator|i|o** консерваторія; **~a** консерваторний.

konserv/o/bokal/o консервна банка (скляна).

***konsider||i** *vt* **1.** брати до уваги [відома], брати до розгляду, розглядати; зважувати, враховувати; antaŭ ol agi, ~u la sekvojn de via ago перш ніж діяти, зваж [врахуй] наслідки твоєї дії; **2.** приймати, вважати, рахувати (за кого-н., за що-н., = rigardi); mi ~as lin kiel amikon я маю його за друга, я вважаю його своїм другом; ~e (*ion, iun*) з урахуванням (чого-н., кого-н.), беручи до уваги, враховуючи (що, кого); з огляду на.; ~o **1.** взяття до уваги [розгляду], зважування, врахування; розгляд, роздум, міркування; **2.** увага; ~ad/o взяття до уваги [розгляду], зважування, врахування; розгляд, роздум, міркування (тривале або неодноразове); ~em/a розважливий, розсудливий, передбачливий, який бере все до уваги; ~em/o розважливість, розсудливість; ~ind/a який заслуговує на увагу; значний, важливий, суттєвий; ~ind/e значно, суттєво.

konsign||i *vt* **1.** ком. відправляти посередникові для реалізації, консигнувати; **2.** військ. тримати на казарменному становищі; забороняти відлучення з частини; ~o ком. консигнація (форма продажу товару через склади посередників, які здійснюють його зберігання протягом тривалого часу); ~ant/o консигнант (постачальник товару на склад посередника); ~at/(ul)/o консигнатор (посередник, який зберігає товар).

***konsil||i** *vt* (*ion al iu = iun pri io*) (по)радити (що-н. кому-н.), д(ав)ати пораду, подавати раду (кому-н.), (про)консультувати (кого-н. у чому-н.); ~o рада, порада, консультація (рекомендація); bona ~o добра (по)рада; doni ~on дати пораду, дати консультацію; ~an/o див. konsiliano; ~ant/o порадник; консультант; ~ant/ar/o див. konsilio; ~ebl/a який прислухається до порад; такий, якому можна порадити; tio ne estas ~ebla цього радити не можна [слід]; ~iĝ/i радитися, порадитися, (про)консультуватися; ~iĝi kun iu (по)радитися з ким-н.; ~iĝi inter si (по)радитися між собою; ~iĝ/o нарада, рада, консилиум; popolo ~iĝo народне віче, народний схід; kuracista ~iĝo лікарська нарада, консилиум; ~il/o *інформ.* експертна система; ~ind/a такий, який варто (по)радити; ~ind/e: estas ~inde рекомендується; ~ist/o радник; консультант; regna ~isto державний радник; ambasada ~isto радник посольства; sekreta ~isto таємний радник; jura ~isto юрисконсульт.

konsil||o рада (зклад, колегіальний орган); ŝtata ~o, regna ~o державна рада; milita ~o військова рада; (K)~o de Eŭropo Рада Європи; Eŭropa (K)~o Європейська Рада; (K)~o pri Sekuresco de la Unuiĝintaj Nacioj Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй; Supera (K)~o de Ukrainio Верховна Рада України; Ukraina Centra (K)~o *іст.* Українська Центральна Рада; ~an/o член ради, радник; titola ~ano *іст.* титулярний радник; kortega ~ano *іст.* надвірний радник; kolegia ~ano *іст.* колезький радник; (efektiva) ŝtata ~ano *іст.* (дійсний) статський радник.

***konsist||i** *vn* **1.** складатися з...; unu minuto ~as el sesdek sekundoj одна хвилина складається з шістдесяти секунд; **2.** полягати; la tuta afero ~as en tio, ke... уся справа (полягає) в тому, що...; ~o склад; miksita ~o мішаний склад; ~o de la kongreso склад конгресу; eniri en la ~on de la komisiono увійти до складу комісії; ~aj/o складник, складова частина, складова (= konsista parto, konsista elemento, konsista ero); ~ig/a: ~iga parto складова частина, складова; ~ig/i складати, входити до складу; la homan korpon ~igas diversaj substancoj людське тіло складають різні речовини; nur la intenco ~igas la krimon тільки намір складає злочин.

konsistenc/o *спец.* консистенція (= koher(е)o).

***konsistori/o** консисторія (*церк. адміністративний орган; нарада кардиналів з участю Папу*).

konskripci/o військ. конскрипція (набирання чоловіків до армії на підставі військової повинності, але з дозволом викупу й заступництва); військова повинність, військовий призов, примусовий набір на військову службу.

konskript/o військ. військовозобов'язаний, особа призовного віку, призовник.

***konsol||i** *vt* розраджувати, потішати, утішати; ~**i si/n** утішатися, знаходити розраду; ~**a** утішний, утішливий; ~**aj** vortoj слова розради; ~**o** розрада, потіха; ~**ad/o** розраджування, потішання, утішання; ~**ant/o** утішник, розрадник; ~**iĝ/i** утішитися, знайти розраду.

konsolid/o бот. сокирки [*Consolida*].

konsome/o консоме, міцний бульйон.

konsonanc/o муз., літ. співзвучність, консонанс.

***konsonant||o** фон. приголосний (звук); voĉaj ~oj дзвінкі приголосні; senvoĉaj ~oj глухі приголосні; duobla ~o подвійний приголосний; ~**ar/o** консонантизм.

konsonant/ŝov/iĝ/o пересування звуків, перебій звуків; уподібнення приголосних.

konsorci/o ек., фін. консорціум; співдружність; (К)~ de Sendependaj Ŝtatoj Співдружність Незалежних Держав, СНД.

***konspir||i** *vn* змовлятися, робити змову; конспірувати; замишляти; ~**a** конспіративний; змовницький; нелегальний; підпільний; ~**e** конспіративно; по-змовницьки; нелегально; підпільно; ~**o** змова; конспірація; ~**ant/o**, ~**int/o** змовник; конспіратор.

konstabl/o констебл (1. у феодальній Англії – вищий придворний чин; 2. у Великій Британії та США – нижчий поліцейський чин).

Konstanc/o геогр. н., м. 1. Констанц (Німеччина); 2. Констанца (Румунія); ~**a** Констанція (жін. ім'я).

Konstanci/o Констанцій (ім'я, м. ін. кількох римських імператорів).

***konstant||a** постійний, сталий, незмінний; ~**a** pluvo постійний дощ; ~**a** amiko постійний друг; ~**e** постійно, стало, незмінно; logi ~e en unu urbo проживати постійно [незмінно] в одному місті; ~**o** фіз. стала (у знач. ім.), стала величина, константа; gravita ~o гравітаційна стала, стала всесвітнього тяжіння; ~**ec/o** постійність, сталість, незмінність; ~**iĝ/il/o** стабілізатор; kurenta ~iĝilo стабілізатор струму.

konstantan/o константан (сплав міді з нікелем і марганцем).

Konstanten/o Костянтин, Кость (чол. ім'я).

Konstantin/o геогр. н., м. Константина (Алжир).

Konstantinopol/o іст., м. Константинополь; Царгород (староукраїнська назва цього міста).

***konstat||i** *vt* констатувати, зазначити, відзначити, засвідчити; ~**i** fakton констатувати факт, установити факт; ~**o** констатація, констатування.

konstelaci/o астр. сузір'я (= stelfiguro, stelaro 2).

***konstern||i** *vt* приголомшити, вразити, потрясти; спантеличити, збити з пантелику, розм. ошелешити; викликати (повне) замішання; ~**a** приголомшливий, приголомшуючий; ~**o** приголомшення (дія, результат); ~**iĝ/i** стати приголомшеним, вразитися, прийти в (повне) замішання, обімліти, розм. сторопіти, остовпіти; цілком розгубитися; ~**iĝ/o** приголомшення, потрясіння, (повне) замішання, (повна) розгубленість; ~**it/a** приголомшений, вражений; спантеличений, ошелешений.

konstip||i *vt* (iun) мед. викликати запор (у кого-н.), закріплювати (= mallaksigi); ~**a** який викликає запор; ~**o** запор, запертя (= mallakso); ~**iĝ/i** дістати запор.

konstitu/i *vt* складати, являти собою (= konsistigi, prezenti).

***konstituci||o** 1. конституція; основний закон; 2. мед. конституція, склад, статура, комплекція (= kompleksio 1); 3. хім., нрк., див. strukturo; ~**a** 1. конституційний; 2. конститутивний; ~**i** *vn* установлювати [проголошувати, складати, редагувати] конституцію; ~**anta** kunveno установчі збори; ~**ant/o** член установчих зборів; ~**ec/o** конституційність.

konstituci/romp/o порушення конституції.

konstitutiv/a книжн. конститутивний; визначальний.

konstrikt||i *vt med., фізіол.* стискати, звужувати (*органи, канали, отвори, порожнини, судини, = maldilati*); **~a** стискаючий, звужуючий; **~(ad)/o** стиск, звуження (*дія того, що стискає, звужує*); **~ant/o** анат. констриктор; **~iĝ/i** *фізіол.* стискатися, звужуватися; **~iĝ/o** стиск, звуження (*дія і стан каналу, отвору, порожнини, судини і т. п.*).

konstrikt/o/muskol/o анат. konstrikta.

konstriktor/o = konstrikta boao (*див. під boao*).

***konstru||i** *vt* (з)будувати, споруджувати, спорудити, (по)ставити, зводити, звести; **~a** будівельний; **~a kooperativo** будівельний кооператив; **~o** **1.** будівництво, будівництво, будова, спорудження, зведення; **2.** конструкція, будова (*структура*); **3.** конструкція, будова, будівля, споруда (*що-н. збудоване*); **~ad/o** будівництво, будівництво, будова, спорудження, зведення (*регулярна, постійна дія; дія як професійне заняття*); **~aĵ/o** будова, будівля, споруда; будинок; конструкція; **~ant/o** будівельник, будівник; **~ej/o** будова, місце будівництва, будівельний майданчик; **~ig/i** будувати, споруджувати, ставити, зводити (*чужими руками, через виконавця*); *la faraonoj ~igis la piramidojn per multaj miloj da sklavoj* фараони будували піраміди за допомогою багатьох тисяч рабів; **~iĝ/i** будуватися, споруджуватися, ставитися, зводитися; **~il/o** інформ. конструктор; **~ist/o** будівельник, будівник (*професійний*).

konstru/art/o будівельне мистецтво, архітектура.

konstru/brik/o (будівельна) цегла.

konstru/entrepren||o будівельне управління; **~ist/o** буд. підрядчик.

konstru/fak/o будівельна справа, будівництво.

konstru/firm(a)/o будівельна фірма.

konstru/fos/aĵ/o котлован.

konstru/inĝenier/o інженер-будівельник.

konstrukci||i *vt* конструювати, проектувати, розробляти; **~a** (проектно-)конструкторський; конструктивний (*стосовний до конструкції*); **~ad/o** конструювання; **~aĵ/o** конструкція, конструкторська розробка; **~ej/o** (проектно-)конструкторське бюро; **~ist/o** (інженер-) конструктор.

konstru/kest/o ящик з кубиками, конструктор (*гра*).

konstru/kooperativ/o будівельний кооператив.

konstru/kost/o/j затрати на будівництво, вартість будівництва.

konstru/labor/o/j будівельні роботи.

konstru/lign/o ділова деревина, будівельна деревина, (будівельний) пиломатеріал.

konstru/lok/o *див. konstruejo*.

konstru/material/o будівельний матеріал.

konstru/plan/o план будівництва, будівельний план, план будівельних робіт.

konstru/plat/o будівельна плита.

konstru/projekt/o проект будівництва.

konstru/ŝton/o будівельний камінь, камінь для кладки.

konsubstanci/a *див. samsubstanco*.

***konsul||o** консул; ĝenerala ~o генеральний консул; **~a** консульський; **~ec/o** звання [посада, пост] консула; **~ej/o** консульство (*приміщення*).

***konsult||i** *vt* (*ion, iun*) (про)консультуватися, (по)радитися, брати консультацію, звернутися за консультацією, одержувати консультацію; довідуватися (*у друкованих джерелах, архівах і т. п.*); подивитися, продивитися, переглянути; ~і *advokaton* порадитися з адвокатом; ~і *vortaron* довідатися у словнику, подивитися у словник; ~а консультаційний, консультативний; ~а *kuracisto* лікар-консультант; ~ад/o консультування, консультація (*дія того, що консультується*); ~ант/o особа, що консультується, що бере консультацію; ~ej/o консультація (*заклад*); консультаційне бюро; консультаційний пункт; *jur(ist)a* ~ejo юридична консультація; ~iĝ/a дорадчий, консультативний; ~iĝa organo дорадчий орган.

***konsum||i** *vt* споживати, поглинати, виснажувати, вимотувати, вичерпувати, вибирати, забирати, витратити, витратити, потратити, стратити; ~і *tempo* поглинути [вичерпати, забрати, витратити, потратити, затратити, стратити] час; ~і *fortojn* поглинути [виснажити, вичерпати, забрати, витратити, потратити, розтратити, стратити] сили; ~і *mono* поглинути [вичерпати, витратити, потратити, затратити, розтратити, стратити] гроші; ~а: ~а *koopervativo* *див.* *konsumkoopervativo*; ~а *lineo* *див.* *konsumlineo*; ~о, ~ад/o споживання, поглинання, виснажування, вимотування, витрачання, трата; *socio de ~ado* суспільство споживання; ~aj/o витратний матеріал; ~ант/o 1. споживач; 2. біол. консумент; ~ebl/a споживний; ~iĝ/i споживатися, поглинатися, виснажуватися, вичерпуватися, (*про харчі, гроші і т. п. це*) закінчуватися; ~iĝ/o вичерпання, виснаження; ~ism/a: ~а *socio* суспільство споживання; ~ism/o споживацька психологія; менталітет суспільства споживання.

konsum/koopervativo споживчий кооператив.

konsum/lac/ig/i *vt* виснажувати, зморювати.

konsum/line/o *ел.* лінія споживача.

konsum/pel/it/a доведений до знемоги, знеможений, розбитий.

konsum/var/o/j споживчі товари.

***kont||o** 1. *бухг.* рахунок (*тж перен.*), конто; *kuranta* ~о поточний рахунок; *persona* ~о особовий рахунок; *postuli* ~он вимагати рахунок; *doni* ~он (по)дати рахунок; *fermi* ~он закрити рахунок; *malfermi* ~он *al iu* відкрити рахунок кому-н.; *havi* ~он *ĉe banko* мати рахунок у банку; *enskribi sumon en ies* ~он записати суму на чий-н. рахунок; *reguligi* ~ojn привести до порядку рахунки; *reguligi* ~ojn *kun iu* звести рахунки з ким-н.; 2. *інформ.* рахунок (користувача), обліковий запис (користувача); ~ад/i *vn* вести бухгалтерські книги, вести рахунки; ~ist/o рахівник; бухгалтер; ~ul/o власник рахунку.

kontaĝ||i *vt мед.* передавати переносити, розповсюджувати (*заразу, інфекцію, хворобу*); ~а контагіозний, заразний, заразливий, інфекційний; ~о передача, переїс, розповсюдження (*зарази, інфекції, хвороби*), зараження; *mensa* ~о індукування нервового захворювання; ~aj/o контагій, зараза, збудник інфекційної хвороби.

***kontakt||o** контакт, дотик, зіткнення, стикання, зв'язок; *okaza* ~о випадковий контакт; *elektra* ~о електричний контакт; *starigi* ~ojn *al (або kun) iu* установити контакти з ким-н., навести зв'язки з ким-н.; *labori en* ~о *kun iu* працювати в контакті з ким-н.; ~а контактний; ~а *proceso* *хім.* контактний процес; ~е (*kun*) впритул (*до*); ~і *vt (iun, ion)* контактувати, *розм.* контачити, мати контакт, бути в контакті, стикатися (*з ким н., з чим-н.*); ~aj/o (контактна) колодка; ~ig/i привести в контакт [у стикання], з'єднати контактом; ~iĝ/i увійти в контакт, зв'язатися; ~il/o *ел.* контакт (*деталь, пристрій*); роз'єм, конектор, замикач; рубильник; вилка, штепсель, штекер; ~(il)/ing/o розетка; гніздо (*роз'єму*).

kontakt/infekt/o *мед.* контактна інфекція.

kontakt/ofac/o *тех.* ущільнювальна (або контактна) поверхня фланця.

kontakt/olens/o *мед.* контактна лінза.

kontakt/o/line/o *ел.* контактна лінія.

kontakt/o/pec/o *див.* kontaktaĵo.

kontaktor/o *ел.* контактор.

kontakt/o/rel/o *див.* kontaktrelo.

kontakt/o/skatol/o *ел.* штепсельна розетка, електрична розетка.

kontakt/rel/o *зал., ел.* контактна рейка.

kontakt/risort/o *тех., ел.* контактна пружина.

kontakt/stift/o *тех.* контактний штифт.

kontakt/venen/o *хім.* контактна отрута.

kontamin||i *vt* контамінувати (*змішувати дві або кілька подій під час розповіді; утворювати нові слова, форми, вислови поєднанням двох подібних елементів*); **~(ad)/o** контамінація.

***kontant||a** готівковий; **~a** pago оплата готівкою, розрахунок готівкою; **~a** prezo ціна при розрахунку готівкою; \diamond аксерті ion por **~a** mono *перен.* приймати що-н. за чисту монету; **~e** готівкою, за готівку; **~e** pagi платити готівкою; **~e** aĉeti купувати за готівку; **~o, ~aĵ/o** готівка, готіві гроші.

kont/el/tir/(aĵ)/o *бухг.* виписка [витяг] з рахунку.

kontempl||i *vt* споглядати; **~a** споглядальний (*пов'язаний з процесом споглядання, характерний для споглядання*); **~ad/o** споглядання; **~em/a** споглядальний, схильний до споглядання; **~em/o** споглядальність, схильність до споглядання.

kontener||o *тех.* контейнер; **~a** контейнерний; **~iz/i** оснастити контейнерами, перейти на контейнерні перевезення; **~iz/o** контейнеризація.

kontener/ŝip/o контейнеровоз, контейнерне судно, судно для перевезення контейнерів.

***kontent||a** (*pri io, pro io, je io*) задоволений, удоволений (*чим-н.*); esti **~a** pri sia laboro бути задоволеним своєю роботою; **~e** задоволено, удоволено, із задоволенням **~i** *vt* бути задоволеним; **~ec/o** задоволеність, удоволеність; **~ig/a** задовільний; непоганий, пристойний; **~ig/e** задовільно; непогано, пристойно; **~ig/i** *vt* задовольняти, удовольняти; заспокоювати (*потреби*); **~ig/o** задоволення (*дія того, що задовольняє*); **~ig/eb/a** такий, що його можна задовольнити; **~ig/i si/n, ~iĝ/i** задовольнитися, удовольнитися, обмежитися; **~iĝ/o** задоволення (*дія і стан того, що задовольняється*); **~iĝ/em/a** невибагливий; **~ul/o** задоволена особа.

***kontest||i** *vt* заперечувати, оспорювати, спростовувати; відхиляти, висловлювати незгоду; **~(ad)/o** **1.** спростування, оспорювання, заперечення; **2.** *юр.* відвід; **~ebl/a** заперечний, який можна заперечити [спростувати].

***kontinent||o** *геогр.* континент, материк (= terparto); **~a** континентальний, материковий; **~a** deklivo *геол.* континентальний / материковий схил; **~a** drivado *геол.* континентальний дрейф; **~a** ŝelfo *геол.* континентальний / материковий шельф (= kontinentbreto); **~a** klimato континентальний клімат.

kontinent/bret/o *геогр.* (континентальний) шельф, (материковий) шельф (= kontinenta ŝelfo).

kontingenc||a *філос.* випадковий; можливий; непередбачений; нічим не обумовлений; **~o** випадок, випадковість, випадкова обставина; **~ism/o** учення про випадковість законів природи, учення про розвиток як про ланцюг випадковостей, учення про світ як про набір випадкових елементів.

kontingent||o 1. контингѐнт, склад; 2. контингѐнт (*встановлена норма, кількість*); ~i vt доставляти контингѐнт; ~ig/i (*ion*) контингентувати (*що-н.*), установлювати контингѐнт (*чого-н.*).

***kontinu**||a безперервний, неперервний, непереривний, безупинний, постійний, суцільний; ~a pluvo безперервний дощ; ~a turo суцільна стіна; ~a kurento *ел.* постійний струм; ~a frakcio *мат.* неперервний дріб; ~e постійно, неперервно; ~(aĵ)/o 1. континуум; ціле (*у знач. ім.*); що-н. безперервне, неперервне, постійне; 2. *мат.* континуум; неперервна функція; постійна величина; ~i vn бути безперервним, неперервним, постійним, суцільним; продовжуватися [тягнутися, простягатися] без перерв; ~ec/o безперервність, неперервність, безупинність; ~ig/i 1. (з)робити безперервним, неперервним, постійним, суцільним; 2. *ел.* випрямляти (*струм*); ~ig/il/o *ел.* випрямляч; ~ist/(in)/o кіно помічник, що слідкує за відповідністю всіх деталей сценарію при поновленні кінозйомки або при зміні кадрів.

kontinu/romp/o порушення безперервності.

kont/numer/o номер рахунку.

kontoid/o *лінгв.* контоїд, приголосний (звук) (*син. nevokoido*).

kont/(o)/libr/o *бухг.* рахункова книга.

***kontor**||o контора, канцелярія; ~a конторський, канцелярський; ~ist/o конторський службовець; конторник; канцелярист.

kontra- муз. контра- (*преф., що вказує на інструмент або голос з найнижчим регістром: ~fagoto контрафагот; ~tenoro контратенор*).

***kontraband**||o контрабанда; ~a контрабандний; ~i vn перевозити [переносувати, переправляти] контрабандою; незаконно перевозити через кордон; займатися контрабандою; ~aĵ/o контрабандний товар, контрабандний вантаж, *збірн.* контрабанда; ~ist/o контрабандист.

***kontrabas**||o контрабас; ~a котрабасовий, контрабасний; ~ist/o контрабасист.

kontradanc/o *заст.* контраданс (*танець – початкова форма кадрили*).

kontradmiral/o *мор.* контр-адмірал (= subadmiralo).

kontrafagot/o муз. контрафагот.

kontrah||i vt *фізіол.* скорочувати, стискати (*м'яз*); ~iĝ/i скорочуватися, стискатися (*про м'яз*); ~iĝ/o скорочення, стиснення (*дія м'яза*).

***kontrakt**||i vn (*kun iu pri io*) укладати (або складати) контракт, договір, угоду; підряд; ~i pri la raso kun iu укласти мир з ким-н.; ~a контрактний, договірний; ~e контрактно, за контрактом, за договором; ~o контракт, договір; угода; підряд; ~o pri aĉeto, pri vendo, pri loĝejluo договір про купівлю, про продаж, про наймання житла; ~ant/o особа, що укладає контракт, договір, договірна сторона.

kontraktur/o *мед.* контрактура, судома суглоба.

***kontralt**||o муз. контральто (*голос*); ~ul/in/o контральто (*співачка*).

kontramark/o контрамарка.

kontrapost/o *мист.* контрапост.

***kontrapunkt**/o муз. контрапункт.

***kontrast**||o контраст, різка протилежність, різка відмінність; ~a контрастний, прямо протилежний, який різко відрізняється; ~e контрастно, прямо протилежно; ~e kun, ~e al (*iu, io*) на протилежність, у противагу (*кому-н., чому-н.*), на відміну (*від чого-н., кого-н.*); ~i vn контрастувати, різко відрізнятися [виділятися]; ~ig/i протиставляти.

kontratenor||o муз. контратенор (*голос*); ~ul/o контратенор (*співак*).

***kontraŭ I.** *прійм.* проти, навпроти, напроти; за; на; batali ~ malamiko боротися проти ворога; ~ mia domo напроти мого будинку; aĉeti ~ dek hriivnoј купити за десять гривень; ŝanĝi ĉekon ~ mono обмінити чек на гроші; vizaĝo ~ vizaĝo віч-на-віч; esti maljusta ~ iu бути несправедливим до кого-н.; plendi ~ iu скаржитися на кого-н.; kuracilo ~ febro ліки від гарячки; **II.** *преф.* анти-, контр-, проти-: ~alkohola антиалкогольний; ~revolucia контрреволюційний; ~stari протистояти; **III.** *самостійна морфема:* ~а протилежний; *~е навпроти, напроти; навпаки; ~і *vt (ion = al io; iun = al iu)* бути проти [на(в)проти]; бути протилежним, супротивним; суперечити; (су)перечити (*виражати незгоду*); ~ај/о протилежність (*річ, особа*); ~ес/о протилежність (*риси*); ~іĝ/і протиставлятися, бути проти, ставати проти, протівитися, не погоджуватися, заперечувати; ~ул/о протівник, супротивник.

kontraŭ/ag||i *vn* протидіяти; протівитися; ~о протидія.

kontraŭ/alergi/a *мед.* протиалергійний.

kontraŭ/alize/o *див.* kontraŭpasato.

kontraŭ/alkohol/a *сумн.* протиалкогольний, антиалкогольний.

kontraŭ/apog/il/o підкіс, похила підпора [підпірка].

kontraŭ/argument||i *vt, vn* наводити контраргументи, наводити спростувальні докази; ~о контраргумент, спростувальний доказ, заперечення.

kontraŭ/art/a *сумн.* антихудожній, антимистецький.

kontraŭ/atak||i *vt* контратакувати; ~о контратака.

kontraŭ/aviad/a, kontraŭ/aviad/il/a: ~ artilerio зенітна артилерія; ~ defendo протиповітряна оборона; ~ kanono зенітна гармата, *розм.* зенітка.

kontraŭ/bakteri/a антибактеріальний, протибактеріальний, протибактеріологічний.

kontraŭ/batal||i *vt* **1.** боротися проти, боротися з; **2.** протиборствувати, протидіяти, протівитися; ~ад/о протиборство, протидія, спротив, протівлення.

kontraŭ/ciklon/o *метео* антициклон.

kontraŭ/demokrat/i/a антидемократичний.

kontraŭ/dev/a суперечний обов'язку; віроломний.

kontraŭ/di/a богопротівний, богоборчий, нечестивий.

kontraŭ/dir||i **1.** *vt* відповісти (*на що-н.*), сказати проти (*чого-н.*); ~і argumenton відповісти на аргумент; **2.** *vn* перечити, заперечувати суперечити, сказати наперекір (*кому-н.*); ~а суперечливий, суперечний; ~о **1.** протиріччя; **2.** *рідко, див.* kontraŭparolo.

kontraŭ/direkt||a який розміщений [спрямований, рухається] у протилежному напрямі; ~е у протилежному напрямі.

kontraŭ/dolor/a обезболюючий, від болю.

kontraŭ/dumping/a антидемпінговий.

kontraŭ/egal||a *мат.* рівний за величиною і протилежний за знаком; ~о протилежний елемент.

kontraŭ/ekzempl/o контрприклад, протилежний [суперечливий] приклад.

kontraŭ/ermen/o *геральд.* протигорностяєве хутро.

kontraŭ/esid/a *бот.* супротивний, протилежно розміщений.

kontraŭ/eskarp/o *військ.* контрескарп; зовнішній укїс [схил].

kontraŭ/faŝism||o антифашизм; ~а антифашистський.

kontraŭ/faŝist||o антифашист; ~а антифашистський; ~а grupo антифашистська група, група антифашистів.

kontraŭ/febr||a *фарм.* від гарячки [пропасниці] (*про ліки*), жарознижувальний, антипіретичний (= senfebriga); **~aĵ/o** антипіретик, жарознижувальний / антипіретичний засіб.

kontraŭ/flu/e проти течії, уверх за течією.

kontraŭ/gramatik/a який не відповідає граматиці, який суперечить граматиці.

kontraŭ/grip/a протигрипозний.

kontraŭ/halo||a *фіз., тех.* протиореольний; **~il/o** протиореольний шар, протиореольний захист.

kontraŭ/helmin/a *мед.* антигельмінтний, протиглисний, протиглистовий, глистогінний.

kontraŭ/higien/a антигігієнічний.

kontraŭ/horlog/direkt/e проти годинникової стрілки.

kontraŭ/imperi/ism/a, kontraŭ/imperialism/a *політ.* антиімперіалістичний.

kontraŭ/indik/o *мед.* протипоказання.

kontraŭ/inflam/a *мед.* протизапальний.

kontraŭ/inund/a протипаводковий.

kontraŭ/jud||a антисемітський, спрямований проти євреїв (= antisemita); **~ism/o** антисемітизм (= antisemitismo).

kontraŭ/katod/o *спец.* антикатод, анод у рентгенівській трубці.

kontraŭ/klerikal||a антиклерикальний; **~ism/o** антиклерикалізм; **~ist/o, ~ul/o** антиклерикал.

kontraŭ/klor/aĵ/o *хім.* витіснявач хлору, знехлорювальна речовина.

kontraŭ/knal/o *фон.* чергування звуків.

kontraŭ/kod/er/o, kontraŭ/kod/on/o *біол.* антикодон.

kontraŭ/koloni||ism/o *політ.* антиколоніалізм; **~ism/a** антиколоніальний; **~ist/o** антиколоніаліст.

kontraŭ/komun||ism/o *політ.* антикомунізм; **~ism/a** антикомуністичний (*спрямований проти комунізму*); **~isma** propagando антикомуністична пропаганда; **~ist/a** антикомуністичний (*спрямований проти комуністів*); **~ist/o** антикомуніст.

kontraŭ/koncip/a *мед.* протизачатковий, протизаплідний, контрацептивний.

kontraŭ/konstituci||a антиконституційний; **~ec/o** антиконституційність.

kontraŭ/kristan/a антихристиянський.

kontraŭ/kultur/a антикультурний.

kontraŭ/kutim/a який суперечить звичці, звичаю, звичаям; незвичний, незвичайний.

kontraŭ/leĝ||a протизаконний, протиправний, незаконний, нелегітимний; **~e** протизаконно, протиправно; **~aĵ/o** протизаконна дія, протизаконний вчинок; **~ec/o** протизаконність, протиправність.

kontraŭ/logaritm/o *мат.* антилогарифм.

kontraŭ/logik/a алогічний, суперечний логіці.

kontraŭ/lum/e проти світла.

kontraŭ/malari/a *мед.* протималарійний, антималярійний.

kontraŭ/manifestaci/o контрманіфестація.

kontraŭ/mas/o противага.

kontraŭ/materi/o *фіз.* антиматерія, антиречовина.

kontraŭ/met/i *vt* (по)класти напро́ти, (по)стави́ти напро́ти; протиставляти.

kontraŭ/mikrob/a антимікробний, протимікробний.
kontraŭ/milit/a антивоєнний.
kontraŭ/militar||ism/o антимілітаризм; **~ist/o** антимілітарист.
kontraŭ/min||o *військ.* контрміна (*підкоп для підриву ворожої мінної талереї*); **~i** *vt* рити [копати, прокладати] контрміну.
kontraŭ/misil/a *військ.* протиракетний, зенітний.
kontraŭ/muŝ/a проти мух, від мух (*про засіб і т. п.*).
kontraŭ/narkot/aĵ/o антинаркотичний препарат, антинаркотичний засіб.
kontraŭ/natur||a протиприродний; **~e** протиприродно; **~ec/o** протиприродність.
kontraŭ/norm/a аномальний, невідповідний нормі; ненормальний; нестандартний.
kontraŭ/ofensiv/o *військ.* контрнаступ, контрнапад, зустрічний наступ.
kontraŭ/oksid||ant/o, ~il/o *хім.* антиоксидант, антиокислювач.
kontraŭ/ordon/o контрнаказ, відміна попереднього наказу.
kontraŭ/pap/o *церк.* антипапа.
kontraŭ/paralel/a паралельний, але протилежний за напрямом.
kontraŭ/parazit/a протипаразитарний.
kontraŭ/parol||i *vn (al iu)* заперечувати, перечити (*кому-н.*); **~o** заперечення, репліка, протиріччя; **~a** заперечний.
kontraŭ/part/o протилежна частина.
kontraŭ/parti/a *політ.* антипартійний.
kontraŭ/pasat/o *метео* антипасат.
kontraŭ/pelagr/a *мед.* антипелагричний.
kontraŭ/peristalt||o *фізіол.* антиперистальтика; **~a** антиперистальтичний.
kontraŭ/person/a: **~** міно протипіхотна міна, осколочна міна; **~ bombo** осколочна бомба; **~ obuso** осколочний снаряд.
kontraŭ/pez/o *прям., перен.* противага.
kontraŭ/plan/o зустрічний план.
kontraŭ/popol/a антинародний.
kontraŭ/postul/o *див.* kontraŭpretendo.
kontraŭ/prem/o *тех.* протитиск, протитиснення.
kontraŭ/pretend/o *юр.* зустрічний позов.
kontraŭ/projekt/o контрпроект, зустрічний проект.
kontraŭ/propagand/o контрпропаганда, антипропаганда.
kontraŭ/propono контрпропозиція, зустрічна пропозиція.
kontraŭ/prov/o нове [контрольне, вирішальне] випробування.
kontraŭ/putr/a протигнильний.
kontraŭ/rabi/a *мед.* протисказовий; **~ vakcino** вакцина від сказу.
kontraŭ/raĥit/ism/a *мед.* протирахітичний.
kontraŭ/reg/ist/ar/a антиурядовий.
kontraŭ/reĵ/o *зал.* контррежка (*у стрілковому переводі*).
kontraŭ/religi/a антирелігійний.

kontraŭ/revoluci||o контрреволюція; ~**a** контрреволюційний; ~**ul/o** контрреволюціонер.

kontraŭ/rimed/o контрзахід, відповідний захід.

kontraŭ/sanitar/a антисанітарний.

kontraŭ/scienc/a антинауковий.

kontraŭ/senc||o помилковий переклад слова або фрази у протилежному значенні; ~**e** усупереч значенню, навпаки; karesi katon ~**e** гладити kota проти шерсті; veturi ~**e** en la strato їхати по вулиці проти руху.

kontraŭ/seps/o див. antisepto.

kontraŭ/serv/o послуга за послугу, відробляння, зворотна повинність (=reservo).

kontraŭ/sifilis/a мед. протисифілісний (= antisifilisa).

kontraŭ/sign/a протилежний за знаком.

kontraŭ/skorbut/a мед. протицинготний (= antiskorbuta).

kontraŭ/soci/a антисупільний, антисоціальний.

kontraŭ/spasm/a мед. протисудомний (= antispasma).

kontraŭ/spion/a: ~ servo контррозвідка.

kontraŭ/star||i *vn, vt (ion = al io, iun = al iu)* протистояти, опиратися, протидіяти (чому-н., кому-н.), пручатися; ~**o** протистояння, опір; конфронтація; ~**ig/i** протиставити, протипоставити.

kontraŭ/streĉ/i *vt* напружувати, напружити (здійснюючи опір).

kontraŭ/ŝim/aĵ/o фунгіцид, засіб від плісені [грибка].

kontraŭ/ŝtraŭb/ing/o *tex.* контргайка.

kontraŭ/ŝtat/a антидержавний; ~ krimo антидержавний злочин.

kontraŭ/tank/a військ. протитанковий.

kontraŭ/tetanos/a мед. протиправцевий; ~ serumo протиправцева сироватка.

kontraŭ/tez/o антитеза.

kontraŭ/toks/o див. kontraŭveneno.

kontraŭ/toksin/o мед. антитоксин, антитоксичний засіб.

kontraŭ/torped/a протиторпедний.

kontraŭ/torped/ŝip/o див. destrojero.

kontraŭ/tus/a: ~ medikamento ліки [засіб] від кашлю.

kontraŭ/tut/mond||ism/o *неол.* антиглобалізм; ~**ist/o** антиглобаліст.

kontraŭ/vajr/o *геральд.* протибіляче хутро.

kontraŭ/venen/o протиотрута, антидот (= antidoto).

kontraŭ/vent/e проти вітру (= kontraŭ la vento).

kontraŭ/ver/aĵ/o неправда, брехня, неправдоподібність.

kontraŭ/verm||a мед. антигельмінтний, протиглисний, протиглистовий, глистогінний; ~**aĵ/o** глистогінний засіб.

kontraŭ/virus/a мед. антивірусний, противірусний.

kontraŭ/voll||a примусовий, підневільний, вимушений; ~**e** примусово, проти волі, усупереч бажанню.

kontravalaci/o *іст., військ.* контравалація (безперервна лінія укріплень навколо обложеної фортеці).

kontre/o муз. кантрі (музична культура білого сільського населення пд.-сх. і зах. американських штатів).

kont/resum/o бухг. витяг з рахунку (станом на певну дату).

kont/revizor/o бухг. ревізор, що перевіряє рахунки підприємства; аудитор; фінансовий інспектор, фінінспектор.

***kontribu||i** *vn* сприяти, робити свій внесок; ~i per bela ero en la programo долучитися гарним номером до програми; lia kuraĝo ~is al la venko його відвага сприяла перемозі; ~o внесок; doni sian ~on por io зробити свій внесок у що-н.; ~ad/o сприяння; ~aĵ/o внесок; стаття, матеріали (до газети, на конкурс і т. п.); ~ant/o людина, що робить свій внесок (у що-н.); людина, що подає матеріали (до газети, збірника і т. п.); дописувач.

***kontribuci||o** військ., фін. контрибуція; ~a контрибуційний.

kontrici/o церк. щире каяття [розкаяння].

***kontrol||i** *vt* контролювати, перевіряти; oni devas ~i siajn agojn треба контролювати свої дії; ~a контрольний; ~o контроль, перевірка; esti sub ies ~o бути під чийм-н. контролем; ~ad/i *vt* постійно контролювати, тримати під постійним контролем; ~ebl/a контрольований, який піддається перевірці; ~eĵ/o контрольна ділянка, контрольний пункт; ~il/o 1. засіб контролю; 2. контрольний апарат [пристрій, прилад], контролер; ~ist/o контролер (професійний); наглядач.

kontrol/aparat/o див. kontrolilo 2.

kontrol/bit/o інформ. контрольний біт, перевірний біт.

kontrol/buton/o тех. контрольна кнопка.

kontrol/cifer/o контрольна цифра.

kontrol/esplor/o контрольне дослідження.

kontrol/foli/o табель.

kontrol/ir/o 1. (контрольний) обхід, дозор; перевірка постів; fari ~n (з)робити обхід, обходити (дозором); 2. див. rundo 1.

kontrol/komision/o контрольна комісія.

kontrol/komitat/o контрольний комітет.

kontrol/konsili/o контрольна рада.

kontrol/lamp/o контрольна ламп(очк)а.

kontrol/leg/i вчитати, перевірити (текст і т. п.).

kontrol/mark/i *vt* тех. наносити позначки про відповідність стандартам (на ваговимірювальних приладах і т. п.), тарувати, вивіряти.

kontrol/metod/o контрольний метод, метод контролю.

kontrol/punkt/o інформ. контрольна точка.

kontrol/task/o контрольне завдання, контрольна робота.

kontrol/tur/o диспетчерська вишка; командно-диспетчерський пункт.

kontrol/vizit||i *vt* відвідати для перевірки; прийти [з'явитися, налетіти] з перевіркою; ~o перевірне [контрольне] відвідування; візит з метою перевірки.

kontrol/vok||i *vt* викликати (на переключці, для контролю присутності); ~o викликання (на переключці, для контролю присутності); контрольний виклик; контрольний (телефонний) дзвінок (з метою перевірки готовності, присутності і т. п.); ~oĵ викликання (за списком).

kontumac||o юр. неявка в суд; ~a який не з'являється на виклик суду.

***kontur||o** контур, обрис; абрис; ~а контурний; ~і *vt* малювати [окреслювати] контур, наносити контур, обвести контуром; ~іĝ/i окреслитися, обрисуватися, вималюватися, показати (свої) контури.

kontur/tranĉi *vt* кроїти [викроювати] по контуру, за шаблоном.

***kontuz||i** *vt* забити, контузити; ~о забій, контузія; ~аĵ/o забій, забите місце; ~ant/a який викликає забій; тупий (*про знаряддя, інструмент*); ~anta armilo ударна зброя, зброя ударної дії; ~iĝ/i одержати забій, контузію, стати контуженим.

konukl/o кужівка, кужілка (*син.* ŝpinbastono).

konulari/o палеонт. конулярія [*Conularia*].

konur/o орн. справжній клинохвостий папуга [*Conurus*].

***konus||o** 1. конус; paraleltronkita ~о зрізаний конус; ~о da ombro *астр.* конус тіні; ~о el lumradioj *фіз.* конус світлових променів; ~о da sukero голова цукру (*у вигляді конусу*); 2. бот. шишка (*син.* strobilo); pina ~о соснова шишка; ~а конічний; ~а surfaco конічна поверхня; ~а flakono конічний флакон; ~а anteno *радіо, тб.* конічна антена; ~et/o 1. анат. язичок (конусоподібний виступ м'якого піднебіння); 2. колбочка, колбочкова клітина (світлочутлива клітина зовнішнього шару сітківки ока, = konusetĉelo).

konus/form/a конусоподібний, конічний (= konusa).

konus/trunk/o *мат.* зрізаний конус.

***konval/o** бот. конвалія [*Convallaria*] (*син.* majfloro).

konvalamarin/o *хім., фарм.* конваламарин.

konvalari/o *хім., фарм.* конваларій.

konvalesk||o видужування, одужування; ~а: ~а periodo період видужування; ~і *vn* видужувати, одужувати, поправлятися; ~ant/o видужуючий, одужуючий (*у знач. ім.*).

konvekci/o метео конвекція.

***konveks||a** опуклий, випуклий, вигнутий; ~а lenso опукла лінза; ~а kolono вигнута колона; ~аĵ/o опуклість, випуклість, вигин (*місце*); ~ec/o опуклість, випуклість, вигин (*форма, властивість*).

konvekt||i *vt* *фіз.* переносити тепло в середовищі, передавати конвекцією; ~і la varmon переносити тепло; ~а конвективний, конвекційний; ~а kurento конвекційний струм; ~а forno аерогриль, конвекційна піч; ~о 1. *фіз.* конвекція; 2. *див.* konvekcio.

***konven||i** *vn* личити, пасувати, підходити, бути відповідним, сумісним, відповідати; tio absolute ne ~as al mi це мені зовсім не підходить; ~а належний, відповідний, доречний; ~е належно, як годиться, як слід; ~ec/o відповідність, доречність, пристойність.

***konvenci||o** 1. конвенція; угода, договір; 2. конвент, з'їзд для висунення кандидата в президенти; 3. *тај іст.* Конвент; ~а конвенційний, договірний, обумовлений.

konvent/o 1. чернеча община [спільнота], чернече згромадження; 2. житловий будинок чернечої общини, монастир; 3. франкмасонський з'їзд [конгрес].

konverĝ||i *vn* *фіз., мат.* зосереджуватися, фокусуватися, сходитися [збігатися] в одній точці; ~а спрямований в одну точку; ~о конвергенція, сходження в одній точці; ~ec/o конвергентність, збіжність; ~іg/a збірний (*про лінзу*); ~іg/i викликати сходження, конвергенцію, збирати [спрямовувати] в одну точку.

konverĝ/interval/o *мат.* інтервал збіжності.

konverĝ/o/cirkl/o *мат.* коло збіжності.

konverĝ/o/radius/o *мат.* радіус збіжності.

konvers/i *vn* *неол., див.* konversacii.

***konversaci|o** (дружня) бeсiда, (невимушена) розмова (= (inter)parolo, (inter)parolado); ~i *vn* розмовляти, вести розмову, бeсiду, говорити (= (inter)paroli; ~ant/o спiврозмовник, учасник бeсiди.

***konvert|i** *vt* **1.** наверхнути (до чого-н.), обернути (у кого-н., що-н.), наверхнути на шлях iстини; перетворити; ~i al kristanismo наверхнути до християнства, обернути в християнство; **2.** перетворити, обернути (змiнюючи форму, вигляд або властивостi чого-н.), пiддати конверсiї; ~i grafiton en diamanton перетворити графiт в алмаз; **3.** спец. конвертувати; ~i dolarojn en hrivnojn конвертувати долари у гривнi; ~(ad)/o **1.** наверхнення, обернення, настанова на шлях iстини; **2.** перетворення, обернення; **3.** спец. конверсiя; конвертування; ~ebl/a **1.** який пiддається наверхненню; **2.** який можна перетворити, обернути; **3.** спец. конвертований; libere ~ebla вiльно конвертований (про валюту); ~iĝ/i наверхнутися, обернутися, перейти в iншу вiру, стати на шлях iстини; вихреститися; ~iĝi al iu religio наверхнутися до якої-н. релiгiї, прийняти яку-н. релiгiю; **2.** перетворитися, обернутися; ~il/o *див.* konvertoro.

konvertor|o **1.** *ел.* конвертор, перетворювач струму, умформер; **2.** *тех.* конвертор; ~o de Bessemer бесемер; metalurgia ~o металургiйний конвертор; nuklea ~o ядерний конвертор; **3.** перетворювач швидкостi обертання; ~a конверторний, конвертерний; ~a kompleto *ел.* конверторний комплект (з генератора i мотора).

konvikt|i *vt* (*iun pri io*) *юр.* звинувачувати, визнати винним (кого-н. у чому н.); ~i iun pri krimo звинувачувати кого-н. у злочинi; ~a викривальний, доказовий, довiдний; ~aj montraĵoj речовi докази; ~o звинувачення, визнання винним.

***konvink|i** *vt* (*pri io*) переконувати, запевняти (у чому-н.); ~a переконливий, переконуючий; вагомий; ~e переконливо; вагомо; ~o переконання, переконанiсть; agi kontraŭ sia ~o дiяти всупереч своєму переконанню; ~ebl/a якого можна переконати; ~ec/o переконанiсть; вагомисть; ~iĝ/i переконатися; ~iĝ/o, ~it/ec/o переконанiсть (= konvinko); ~it/a переконаний.

konvoj|o *мор.* конвой (транспортнi судна разом з вiйськовими кораблями, що їх охороняють); ~i *vt* конвоювати, ескортувати; ~ant/o сумн., *мор.* конвоiйний (або ескортний) корабель (= eskortŝipo); *вiйськ.* конвоiр.

***konvolvul|o** *бот.* березка, повiй, повiйка [*Convolvulus*]; ~ac/o/j березковi [*родина Convolvulaceae*].

***konvulsi|o** конвульсiя, судорога, судома, корчi; ~a конвульсивний, судорожний, судомний; ~e конвульсивно, судорожно, судомисто; ~i *vn* судомити, конвульсувати, корчитися, битися в судорогах / корчах.

konvulsi/terapi/o *мед.* шокова терапiя.

konzern/o *ек.* концерн.

konzol/o **1.** *арх., спец.* консоль, кронштейн; **2.** *iнформ.* пульт, консоль, консольний термiнал; **3.** консоль (колонкова пересувна пiдставка для статуеток, квiтiв i т. п.).

konzol/fost/et/o консольний стовпчик (для крiплення до нього проводiв).

kooper|i *vn* кооперуватися; вхoдити до кооперацiї, до кооперативу; дiяти спiльно; ~a кооперативний (заснований на кооперацiї); ~a asocio кооператив, кооперацiя, кооперативне товариство; ~a vendejo кооператив, кооперацiя, кооперативний магазин; ~e кооперативно; ~o, ~ad/o кооперацiя, спiвпраця, спiльнi дiї; ~ant/o кооператор; ~ig/i кооперувати, об'єднувати в кооператив, у кооперацiю; ~ig/o кооперування.

***kooperativ|o** *ек.* кооператив, кооперацiя, кооперативне товариство (= koopera asocio); ~a кооперативний (який належить кооперативу, вироблений кооперативом); ~an/o член кооперативу (= membro de kooperativo); ~ism/o кооперативiзм.

koop|t|i *vt юр.* кооптувати (*син.* alekti); ~ad/o кооптацiя; ~it/o кооптований (у знач. *iм.*).

koordinat||o *мат., геогр.* координата; ~**ar**/o *див.* koordinatsistemo.

koordinat/aks/o *мат.* координатна вісь, вісь координат.

koordinat/sistem/o *мат.* система координат; artezia ~ декартова система координат; orta ~ прямокутна система координат; polusa ~ полярна система координат.

koraifer/o *бот.* копаїфера [*Copaifera*].

koraiv||o *фарм., хім.* копайський бальзам; ~**uj**/o *див.* koraifero.

koraiv/arb/o *див.* koraifero.

kopal||o *хім.* копал (тверда смола з тропічних дерев, яку використовують для виготовлення лаків); ~**uj**/o *бот.* копалоносне дерево (спільна назва дерев, що дають копал).

kore/o *двомісний автомобіль.*

***kopek**/o *копійка.*

Kopenhag/o *геогр. н., м.* Копенгаген (столиця Данії).

kopropod/o/j *зоол.* веслоногі ракоподібні, копеподи [підклас *Copropoda*].

Kopernik/o *Коперник (польський астроном).*

koperniki/o *хім.* Коперникій.

***kopi**||i *vt* **1.** *прям., перен.* (с)копіювати; знімати копію; переписувати; (kaŝe) ~i (el la kajero de samklaso) списувати; **2.** *див.* rĝinti; ~**o** копія; ~**a** копіювальний; ~**e** як копія, у копії, копіях; ~**ad**/o *прям., перен.* копіювання; переписування; ~**il**/o копіювальний апарат, копіювальна машина, ~**ist**/o копіювальник; переписувач.

kopi/aparat/o *див.* kopiilo.

kopi/kadr/o *фото* друкувальна (або контактна) рамка.

kopi/paper/o **1.** *див.* imprespapero; **2.** *див.* karborapero.

kopi/rajt/o *копірайт, авторське право; право відтворення (= aŭtorrajto).*

kop||o **1.** *літ.* двовірш; **2.** *фольк.* копла (іспанська пісенька любовного змісту); **3.** *див.* kuplo 2.

kopr/o *копра, сушене ядро кокосового горіха.*

kopren/o *бот.* гнойовик [*Coprinus*]; hara ~ гнойовик білий [*C. comatus*].

kopris/o *ент.* копр [*Copris*].

koprofagi/o *мед.* копрофагія (поїдання екскрементів).

koprolali/o *мед.* копролалія (імпульсивне вимовляння лайливих і нецензурних слів).

koprolit/o *палеонт.* копроліт, викопний екскремент.

kops/o *с.-г.* лісова поросль, підлісок.

kopt||o *етн.* копт; ~**a** коптський.

I kopul||i *vn* *біол.* злучатися, паруватися; ~**a** копулятивний; ~**ad**/o злучка, копуляція.

II kopul||o *грам.* (дієслово-)зв'язка, копула; ~**a** зв'язковий, копулятивний.

kopulaci/o *див.* kopulado.

kopulativ/o *грам.* копулятивний відмінок.

I*kor||o **1.** *прям., перен.* серце; (*перен. ще*) душа; alpreni ion al la ~o взяти що-н. до серця; ora ~o золоте серце; ami el la tuta ~o любити від усього серця [від усієї душі]; homo sen ~o людина без серця, бездушна людина; malkovti antaŭ iu (або al iu) sian ~on відкрити кому-н. свою душу; lia ~o disŝiriĝas у нього серце розривається; **2.** *серцевина; ~a*

серцевий; сердечний; ~aj valvoj серцеві клапани; ~a kuracilo серцеві ліки; ~e сердечно, душевно; ~ec/o сердечність, душевність.

II kor/o бібл. хомер, кор (міра сипких тіл, ≈ 364 л).

koraci||o орн. сиворакша, ракша [Coracias]; abisena ~o сиворакша абіссинська [C. abyssinica]; bengala (або azia, hindia) ~o сиворакша бенгальська [C. bengalensis]; ейгора ~ сиворакша звичайна, ракша [C. garrulus]; ~ed/o/j сиворакшеві, ракшеві [родина Coraciidae].

koraci(o)/form/a/j орн. сиворакшоподібні [ряд Coraciiformes].

kor/afekci/o мед. серцевий розлад.

kor/aflikt/o смуток, горе; mi havas ~n у мене серце нїє.

Korah/o бібл. Корей, Корах.

korak||o орн. ворона велика, крук, ворон [Corvus corax]; ~oid/a анат. дзьобоподібний; ~oida arofizo, ~oida proceso дзьобоподібний відросток; ~oida osto дзьобоподібна кістка.

korakl/o човен з каркасом, обтягнутим шкірою або полотном (син. korboboato).

***korall||o** корал (камінь); ~a кораловий; (K)~a: la (K)~a Maro геогр. н. Коралове море; ~ul/o/j коралові поліпи [клас Anthozoa].

koralfung/o див. klavario.

koralin/o бот. кораліна [Corallina].

koralfinsulo(et)/o кораловий острів.

koralfinkolor/a кораловий, коралового кольору.

koralfinkolor/a орн. чайка Одуена [Larus audouinii] (= Aŭduina mevo).

koralfinkoloriz/o бот. коральківець [Corallorrhiza].

koralfinkolorif/o кораловий риф.

koralfinkolorserpent/o зоол. коралова змія.

koralfinkoloramiko сердечний друг, бойфренд.

***Koralfinkolorano||o** рел. Коран; (k)~a коранічний; (k)~a lernejo див. koralfinkoloranlernejo.

koralfinkolorano/lernejo/o коранічне училище, школа з вивчення Корану, мусульманське духовне училище, медресе.

koralfinkolorapopleksio мед. параліч серця.

koralfinkoloratako сердечний приступ; розрив серця (при смертельному кінці).

koralfinkolorerozio геол. коразія (процес руйнування гірських порід уламковим матеріалом, що його переносить вітер, вода, лід, син. albata erozio).

***korbf||o** кошик, кіш, кошіль; ~aj/o кошикарський [плетений] виріб; ~eto/o кошичок; ~isto/o кошикар.

korbf/atako/ad/o биття серця, серцебиття.

korbf/atako арх. виступ, еркер.

korbf/atako/fenestro арх. еркер (син. orielo).

korbf/atako/bloko/ad/o мед. блокада серця.

korbf/atako/boato див. koraklo.

korbf/atako/far/isto кошикар.

korbf/atako/pilk||o(ad)/o спорт. баскетбол (син. basketbalo); ~a баскетбольний; ~isto/o баскетболіст.

korbf/atako/pilk/ludo див. korbf/atako/pilk(ad)o.

korb/o/plekt/ist/o див. korbofaristo.

korb/o/salik/o див. vimeno.

Korcir/o геогр. н., о-в, м. Коркіра (Іонічне море, Греція).

***kord||o** 1. струна; тятива; violona ~о скрипкова струна; 2. анат. струна, хорда; timpana ~о барабанна струна; voĉaj ~ој голосові зв'язки; 3. нрк., див. ŝnuro 2; ~а струнний; ~а orkestro струнний оркестр; ~it/o мед. запалення голосових зв'язок, хордит.

kordelier/o 1. рел. францисканець-кордельєр; 2. іст. кордельєр.

kordial/o мед. серцеві (стимулюючі) ліки.

kordierit/o мін. кордієрит.

kor/difekt/o мед. вада серця.

kor/dilat/iĝ/o мед. розширення [збільшення] серця.

Kordiler/o(j) геогр. н., гори Кордильєри (Канада, США, Мексика, Венесуела, Колумбія, Еквадор, Перу, Болівія, Аргентина, Чилі).

kord/instrument/o муз. струнний інструмент.

kordit/o кордит (бездимний нітрогліцериновий порох).

kord/muzik/il/o див. kordinstrumento.

kor/dolor/o біль у серці; перен. серцевий душевний біль.

kordon/o 1. декоративна тасьма; la ~ de kardinala ĉapelo тасьма кардинальського капелюха; 2. орденська стрічка; la ~ de la Honora Legio стрічка ордена Почесного легіону; 3. кордон, довгий ряд дерев; ~ da arboj ĉirkaŭ palaco кордон дерев навколо палацу; 4. військ. кордон (загін); aranĝi sanitaran ~n ĉirkaŭ urbo поставити санітарний кордон навколо міста; 5. арх. кордон, верхній край цоколя; 6. див. funiklo.

kordonble/o кул. кордон блю (швейцарська страва: теляча або свиняча відбивна з сиром усередині).

kord/orkestr/o муз. струнний оркестр.

kordov/o кордоба, кордова (грошова одиниця Нікарагуа).

Kordov||o геогр. н., м. Кордова (Іспанія, Аргентина, Мексика); (k)~а кордовський; (k)~а ledо кордовська шкіра.

korduroj/o текст. грубий вельвет; вельветин, рубчастий плис.

I **kore/o** мед. 1. хорєя, 2. мала хорєя, танок святого Вітта.

II **kore||o** корєць; ~а корєйський; ~е по-корєйському, по-корєйськи; (K)~i/o геогр. н., кр. Корєя; ~in/o корєянка; (K)~uj/o див. (K)~іо.

koregidor/o іст. корєхідор (за феодалізму королівський урядовець в Іспанії, що виконував функції судді і мера міста).

koregon/o іхт. сиг [Coregonus].

koregraf||o хореограф; ~i/a хореографічний; ~i/o хореографія.

kor/ekscit/a який збуджує душу, серце, задушевний.

***korekt||i** vt коригувати, коректувати; скоректувати, відкоректувати, виправити, поправити (усунути помилки, недоліки); ~а 1. коригувальний, коректувальний; ~а domo див. korektodomo; 2. рідко коректний, правильний (= ĝusta, seneraga, laŭregula); ~о коректив, виправлення, поправка; ~ad/o правлення, коригування, коректування, корекція, коректура; ~aĵ/o виправлення; коректа (відбиток); ~ec/o рідко коректність, правильність (= ĝusteco, senerageco, laŭreguleco); ~iĝ/i коректуватися, виправитися; ~ist/o коректор.

korekt/o/dom/o виправний заклад, виправний будинок; виправно-трудова колонія для неповнолітніх злочинців.

korekt/o/far/a який вносить [робить] поправки, виправлення, корективи.

korektur/o коректура, коректа, пробний відбиток (= presprovaĵo).

korelaci||o 1. *стат.* кореляція; 2. *див.* korelativesco; ~а кореляційний.

***korelativ||a** *лінгв.* корелятивний, співвідносний; ~аj vortoј корелятиви, корелятивні слова (в есперанто – група займенників, прислівників і прикметників, що взаємоутворюються за особливими правилами і зведені у спеціальну таблицю, = tabelvortoј); ~о *див.* korelativa vorto, tabelvorto; ~ес/o кореляція, корелятивність, співвідносність.

kor/el/verŝ/(ad)/o вплив почуттів, сердечний вплив.

koreograf||o, ~i/o *див.* koregrafo, koregrafio.

koreops/o *бот.* кореопсис [*Coreopsis*].

***korespond||i** *vt* листуватися, вести листування; ~а: ~а konato знайомий по листуванню; ~а instruado заочне навчання, заочне викладання; ~о 1. *див.* ~ado; 2. *див.* ~aĵo; ~ад/o листування, кореспонденція (обмін листами і т. п.); ~аĵ/o кореспонденція (лист, поштове відправлення і т. п.); ~аĵ/o/j листування, кореспонденція (листи, повідомлення, поштові відправлення); ~ант/а: ~anta membro член-кореспондент; ~ант/o кореспондент; ~ист/o секретар(, що відповідає за листування).

korespond/amik/o друг по листуванню.

kor/favor||a милостивий, милосердний; ~і *vt* милосердствувати, мати милосердя, зглядатися (на кого); ~о милосердя, сердечність.

kor/form/a серцеподібний; ~ folio серцеподібний листок.

Korfu/o *геогр. н.* Корфу (*італійська назва о-ва і м. Керкіри*).

korio/o 1. *анат.* хоріон; vila ~ ворсиста частина хоріона; glata ~ гладка частина хоріона; 2. *нрк. див.* dermo.

koriandr/o *бот.* коріандр, кін(д)за [*Coriandrum*]; kultura ~ коріандр посівний [*C. sativum*].

koribant/o *рел.* корибант (*жрець фрігійської богині Кібели*).

korid/o корида (= тајroludo).

koridal/o *бот.* ряст [*Corydalis*].

***koridor/o** 1. у *різн. знач.* коридор; 2. смуга руху (на шосе); 3. доріжка (у плавальному басейні, на треку і т. п.).

***korife/o** 1. корифей, керівник хору (у давньогрецькій трагедії, = ĥorestro 1); 2. корифей, видатний діяч; 3. провідний артист (кордебалету).

korifen/o *іхт.* корифена, золота макрель [*Coryphaena*].

koriks/o *ент.* гребляк [*Corixa*].

koril||o *бот.* ліщина [*Corylus*]; amerika ~о ліщина американська [*C. americana*]; ĥinia ~о ліщина китайська [*C. chinensis*]; maksimuma ~о ліщина велика, ліщина ломбардська, фундук [*C. maxima*]; turkia ~о ліщина ведмежа [*C. colurna*]; ~ас/o/j ліщинові [родина *Corylaceae*].

korimb/o *бот.* щиток (різновид суцвіття).

kor/infarkt/o інфаркт серця, інфаркт міокарда; розрив серця (при смертельному кінці, = kormuskola infarkto, infarkto de la miokardio).

kor/inklin/o сердечна прихильність, прив'язаність

Korint||o *геогр. н., м.* Коринф (Греція); (к)~а коринфський (стосовний до м. Коринфа, але не до ордеру); la ~а kanalo Коринфський канал; la ~а istmo Коринфський перешийок; la

~а Golfo Коринфська затока; (к)~ај vinberoj коринка (різновид сушеного винограду); (к)~ан/о коринтянин, житель / мешканець Коринфа.

korintik/a арх. коринфський.

Koriolan/o іст. Кориолан (римський полководець).

korion/o див. korio.

koriz/o мед. 1. запалення слизової оболонки носа; нежить (= nazkataro); 2. див. rinito; perioda spasma ~ див. fojnokataro.

korjak/o етн. коряк (представник народу, що проживає на Камчатці).

***kork||o** 1. кора коркового дуба; 2. корок (= korka ŝtopilo); ~o de ĉampanbotelo корок з-під шампанського; ~а корковий; ~а plandumo коркова підшва; ~і vt закоркувати, закупорити, закрити [заткнути] корком; ~ад/о закорковування, закупорювання, затицання корком.

kork/arb/o коркове дерево (спільна назва кількох родів дерев, з яких можна одержати корок).

kor/klap/o/ нрк., див. korvalvo.

kork/o/gust/a який віддає корком (про напій).

kork/o/kverk/o бот. дуб корковий [*Quercus suber*].

korkor/o бот. джут [*Corchorus*]; ĝardena ~ джут довгоплідний [*C. olitorius*]; kapsula ~ джут короткоплідний, білий джут [*C. capsularis*].

kor/krev/ig/a див. korŝira.

***kork/tir/il/o** штопор, пробківник, коркотяг.

korm/o бот. 1. тіло рослини (сукупність основних органів вищих рослин); 2. нрк. бульбоцибулина (= firma bulbo).

kor/malsan||o серцева хвороба, хвороба серця; ~ул/о людина, що страждає на хворобу серця, розм. сердечник.

korm/o/fit/o/j, korm/o/plant/o/j бот. кормофіти, вищі рослини, листостеблові рослини (= embriofitoj).

kormoran/o орн. баклан [*Phalacrocorax*]; granda ~ баклан великий [чорний] [*Ph. carbo*]; longvosta ~ баклан очеретяний [*Ph. africanus*]; pigmea ~ баклан малий [*Ph. pygmaeus*].

***korn||o** 1. у різн. знач. ріг, ріжок; cervaj ~oj оленячі роги, панти; ~oj de limako ріжки слимака; alpa ~o муз. альпійський ріжок; angla ~o муз. англійський ріжок; arbara ~o, franca ~o сумн., муз. вальторна; abundeca ~o див. abundokorno; kombilo el ~o гребінь із рога; arta (або artefarita) ~o штучний ріг; ◇ preni la bovon per la ~oj брати бика за роги; 2.: dekstra ~o спец. знак „акритичний знак); maldekstra ~o о спец. знак „” (діакритичний знак); ~а роговий; ~і vn 1. грати на ріжку, сурмити [дути, гудіти] в ріг; 2. забезпечувати рогом, рогами; ~ар/о гіллясті роги; ~ес/а роговидний; ~іĝ/i роговіти, тверднути; ~ул/о розм., див. kokrito.

***korne||o** анат. рогівка, рогова оболонка ока; ~ит/о мед. кератит, запалення рогівки (= keratito).

I **korned/o** рогатий чепчик, рогатий капор (у черниць деяких католицьких орденів).

II **korned/o** військ. корнет, хорунжий (кавалерії).

Korneli||o 1. Корнель, Корнелій, Корнило; Корнеліо (чол. ім'я); 2. Корнель (французький письменник); ~а Корнелія (жін. ім'я); (к)~ес/а корнелівський (властивий героям французького письменника П'єра Корнеля).

kornemuz/o муз. корнемюз (французький різновид волінки, = franca sakfluto, franca sakŝalmo).

***kornet**||o 1. муз. корнет; 2. слуховий ріжок, слухова трубка (= aũdhelpra korneto); ~**ist**/o корнетист.

***kornic**||o 1. арх. карниз; 2. ліпний орнамент під стелею по периметру кімнати; 3. карниз, протяжний звис, протяжний виступ (з гірської породи або злежаного снігу); ~**a** карнизний; ~**a** војо дорога по карнизу гори; ~**a** stango див. kornicostango.

kornic/o/stang/o карниз (для занавісок).

***kornik**/o орн. ворона (звичайна); гава [*Corvus corone*]; nigra ~ ворона звичайна чорна [*C. c. corone*] (син. nigra korvo); griza ~ ворона звичайна сіра, гава [*C. c. cornix*] (син. griza korvo); ◇ ~ vundita propran voston timas лякана [стріляна] ворона куща боїться.

korn/o/bat/i vt бити, буцати, колоти (рогами).

korn/o/brut/ar/o рогата худоба.

korn/o/bulk/o рогалик, здобний ріжок (= lunarka bulko).

korn/o/form/a який має форму рога, рогоподібний.

korn/o/hav/a рогатий.

korn/o/kap/ul/o рогатий (у знач. ім.), чорт.

korn/o/pik/i vt колоти (рогами), буцати.

korn/o/port/a див. kornohava.

kornus||o бот. дерен, кизил [*Cornus*]; flava ~о дерен справжній [*C. mas*]; ~**ac/o/j** деренові, кизилові [родина *Cornaceae*]; ~**al/o/j** дереноцвіті [порядок *Cornales*].

kornus/frukt/o бот. дерен, кизил (плід).

Kornval/o геогр. н., п-ів Корнволл (Велика Британія).

korobori/o короборі (танець і свято австралійських аборигенів).

korod||i vt прям., перен. роз'їдати, кородувати; руйнувати; akvo ~as metalojn вода роз'їдає (або руйнує) метали; ~**a** корозійний; їдкий, роз'їдаючий; ~**o**, ~**ad/o** корозія; protekto kontraŭ ~о захист від корозії; ~**aj/o** корозійна речовина.

korod/imun/a корозіестійкий, корозійностійкий.

koroid||o анат. судинна оболонка ока; ~**it/o** мед. короїдит, запалення судинної оболонки ока.

***korol**/o бот. віночок, вінчик (син. petalago).

korolari/o мат. короларій, (очевидний) висновок.

korol/foli/o див. petalo.

korol/tub/o бот. трубка віночка.

koron/o астр. (сонячна) корона, (сонячний) вінець.

koronari||a анат. коронарний, вінцевий; ~aj arterioj вінцеві артерії; ~**it/o** мед. коронаріт, запалення вінцевих артерій.

koronel/o зоол. мідянка [*Coronella*].

koroni/o хім. Короній.

koronil/o бот. в'язіль, самокаша, кучерявий горошок [*Coronilla*].

koronop/o бот. вороняча лапка [*Coronopus*].

koronul/o див. kromkorolo.

Koror/o геогр. н., м. Корор (столиця Палау).

koroz/o 1. бот. коро́зо (народна назва пальми *Phytelephas macrocarpa*, що росте в Пд. Америці); **2.** коро́зо, рослинний замі́нник слоно́вої ко́сті (із затверділого альбуміну горіха коро́зо, син. vegetaĵa eburo).

***korp||o 1.** тіло, тулуб, ко́рпус; la homa ~o людське тіло, тіло людини; fortika, kaduka, sana ~o міцне, старече, здоро́ве тіло; ekstremitoj per la tuta ~o затре́мтіти всі́м ті́лом; aliĝi per la tuta ~o ка́ж анімо́ примкну́ти всі́м ті́лом і душе́ю; kapti iun ĉirkaŭ la ~o охо́пити ко́г-н. за ко́рпус; ŝira ~o ко́рпус, кістьк судна; festo de la (K)~o de Kristo свято Пресвятої Євхаристії, свято Божого тіла; **2.** тіло, труп; senviva ~o безжиттє́ве тіло; la ~oj de la pereintaĵ soldatoj тіла́ заги́блих солдатів; **3.** фіз., хім., мат., анат. тіло; solida, likva, gasa ~o тверде, рідке, газоподібне тіло; organika, neorganika ~o органічне, неорганічне тіло; simpla, kombinita ~o про́сте, складне тіло; fremda ~o en la okulo сторо́нній предмет в оці; ĉela ~o анат. тіло нейро́на; flava ~o див. luteo; stria ~o див. striato; vitreca ~o див. vitreo; **4.** перен. основна, головна, більша частина; ко́рпус; ŝira ~o ко́рпус судна; la ~o de dokumento основна частина докуме́нта; **5.** перен. товщина; густота; щільність; конси́стенція; tiu ŝtofo ne havas ~on ця тканина не має щільності; ~a **1.** тілесний; ~a puno тілесне покара́ння; ~a konsisto тілесний склад, склад тіла; ~aj bezonoj тілесні потре́би, потре́би тіла; ~a higieno гігіє́на тіла; **2.** тілистий; ~et/o тільце, маленьке тіло; ~ig/i вті́лити; ~ig/o вті́лення (дія того, що втілює); ~iĝ/i вті́литися; ~iĝ/o вті́лення (дія того, що втілюється).

korp/al/korp/e тіло(м) до тіла, пліч-о-пліч.

korp/ekzerc||o впра́ва для тренува́ння тіла, гімнасти́чна впра́ва; ~ad/o тренува́ння тіла, гімнасти́ка.

korp/o/difekt/o тілесна ва́да.

korp/o/form/o фо́рма тіла.

korp/o/gard/ist/o охоро́нець (= kapogardisto).

korp/o/konstru||o сумн. будова тіла; ко́мплекція; (= konstitucio 2) ~ad/o культури́стика, бодібі́лдинг.

korp/o/kultur/o фізична культу́ра, фізкульту́ра (= fizika kulturo).

korp/o/part/o части́на тіла.

korp/o/pez/o ва́га тіла.

***korporaci||o** корпора́ція; цех, цехова організа́ція; ~a корпора́тивний, цеховий; ~an/o корпора́нт, член корпора́ції; член цеху; ~em/o корпора́тивність, розм. цехівщина.

korporal/o церк. антимі́нс.

korp/o/temperatur/o температу́ра (тіла) (= temperaturo).

kor/prem||i vt да́вити на серці́, гні́тити се́рце, пригні́чувати; бра́ти [хапа́ти] за ду́шу [се́рце], щемі́ти ду́шу [се́рце]; ~a, ~ant/a який бере́ [хапа́є] за ду́шу [се́рце]; жа́лісливий, жа́лісний, щемли́вий, гні́тючий; ~e щемли́во, гні́тюче; ~o стисне́ння в гру́дях, тяга́р на серці́; душе́вний гні́т.

korpulent||a огрядний, повний, гладкий; ~ec/o огрядність, повнота.

I*korpus||o військ. ко́рпус; ~a ко́рпусний; ~a generalo див. korpusgeneralo; ~a komandanto див. korpusestro; ~estr/o ко́рпусний командир, командир ко́рпусу, ко́мкор.

II korpus/o лінгв. ко́рпус (сукупність висловів або текстів, відібраних для аналізу).

korpus/general/o військ. ко́рпусний генерал.

korpuskl/o заст., див. partiklo.

kors/o ко́рсо, але́я для прогуляно́к; міський бульва́р.

***korsaĵ/o** корса́ж, ліф.

korsak/o зоол. корсак [*Vulpes corsac*] (син. stepvulpo).

***korsar/o** мор. 1. корсар (морський розбійник); 2. нрк., див. korsarŝipo.

korsar/ŝip/o мор. корсарський корабель.

***korset||o** корсет; ortopedia ~o ортопедичний корсет; **~ist/in/o** корсетниця.

Korsik||o геогр. н., о-в Корсика (Середземне море, Франція); **(k)~a** корсиканський; **(k)~an/o** корсиканець; **(k)~an/in/o** корсиканка.

kor/spasm/o серцевий спазм.

kor/stat/o стан душі, душевний стан (= animstato).

kor/stimul/il/o мед. пейсмекер (= rejsmejkro).

kor/sufer/o серцева мука, мука серця, серцеве страждання.

kor/ŝir||i vt рвати серце, роздирати серце, різати [краяти] серце; **~a** несамовитий, нелюдський, нестямний; **~e** несамовито, нестямно.

***kort||o** двір, подвір'я; interna ~o внутрішнє подвір'я; birda ~o пташиний двір; malantaŭa ~o див. postkorto; **~a** дворовий; **~a** pordego на подвір'я; **~aj** birdoj домашня птиця; **~eg/a** двірський, дворовий; ***~eg/o** двір (королівський, царський і т. п.); **~eg/an/o** придворний (у знач. ім.); **~eg/an/in/o** придворна дама; **~eg/estr/o** камергер (= ĉambelano); **~et/o** дворик, подвір'ячко; **~ist/o** двірник; воротар, брамник; **~um/o** вищий суд, суд другої інстанції, судова палата; apelacia, kasacia ~umo апеляційний, касаційний суд; Supera (K)~umo верховний суд.

korteks/o анат. кора головного мозку; cerebra ~ кора великих півкуль головного мозку; cerebela ~ кора мозочка.

Kortes/o/j іст. Кортеси (парламент в Іспанії і в Португалії до 1911 р.)

kortez/a куртуазний; ~ literaturo куртуазна література.

kortici||o бот. кортицій [*Corticium*]; **~ac/o/j** кортициєві [родина Corticiaceae].

kortik||o 1. бот. система покривних тканин (= kortika cilindro); 2. анат. кора, кірка; кіркова речовина; la rena ~ кіркова речовина нирки; 3. анат. кора нирки.

kortikosteron/o фізіол. кортикостерон.

kortil/o/sur/ren/a: ~ hormono фізіол. гормон кори надниркових.

kortik/o/terapi/o мед. кортикотерапія, кортикостероїдна терапія.

kortik/o/trop/a фізіол., мед. кортикотропний.

kortinari||o бот. павутинник [*Cortinarius*]; **~ac/o/j** павутинникові [родина Cortinariaceae].

kortizol/o фізіол., фарм. кортизол (син. hidrokortizono).

kortizon/o фізіол., фарм. кортизон.

kortizon/terapi/o мед. лікування кортизоном.

kort/(o)/bird/o домашня птиця.

kort/(o)/hund/o дворняга, дворняжка.

kor/trans/plant/ad/o мед. трансплантація серця.

Kortrejk/o геогр. н., м. Кортрейк (Бельгія).

kor/trem/o здригання серця, тремтіння серця; завмирання серця; душевний трепет.

kor/tuŝ||i vt розчулювати, зворушувати, зачіпати за серце [душу] **~a**, **~ant/a** зворушливий, задушевний; **~e** зворушливо, задушевно; **~ec/o** зворушливість, задушевність.

korund||o мін. корунд; **~a** корундовий.

***korupt||i** *vt* **1.** корумпувати; підкупувувати, давати хабара; **2.** (морально) розкладати, псувати; **~o, ~ad/o** **1.** корупція, хабарництво; **2.** (моральний) розклад, псування; **~aj/o** хабар (= korupta mono, korupta (mon)donaco); **~ant/o, ~int/o** **1.** хабародавець; **2.** розтлитель суспільства; **~ebl/a** **1.** підкупний, продажний; **2.** морально нестійкий; **~il/o** *див.* ~ajō; **~ul/o** **1.** хабарник; **2.** морально нестійка людина.

korus/o *див.* ĥoro.

***korv||o** **1.** *орн.* ворона [*Corvus*]; granda ~o ворона велика, крук, ворон (= korako); griza ~o ворона звичайна сіра (= griza korniko); nigra ~o ворона звичайна чорна [*C. corax corone*]; \diamond ~o al ~o okulon ne rikas ворона вороні ока не виклює; **2.** *тај астр.* Ворон (*сузір'я*); **~ed/o/j** воронові; **~et/o** галка (= monedo).

kor/valv/o *анат.* серцевий клапан.

kor/ventrikl/o *анат.* шлуночок (*серця*).

***korvet/o** *мор., військ.* корвет.

korvet/kapitan/o *мор., військ.* капітан третього рангу.

korv/o/kolor/a вороний, воронів.

kos/o *див.* guŝo.

kosekant/o *мат.* косеканс.

kosinus/o *мат.* косинус.

kosinus/ark/o *див.* ark(o)kosinuso.

***kosm||o** **1.** космос, всесвіт; **2.** світ (*система ідей*); la ~o de Platono світ Платона; **~a** космічний; **~a katastrofo** космічна катастрофа; **~a radiado** космічна радіація; **~olog/o** космолог; **~olog/i/o** космологія.

***kosmetik||o** косметика; **~a** косметичний; **~a salon/o** косметичний салон; **~aj/o** косметичний засіб, косметика; **~ist/in/o** косметичка (*фахівець з макіяжу*); **~uj/o** косметична сум(оч)ка, *розм.* косметичка.

kosm/o/biologi/o космобіологія.

kosm/o/drom/o космодром.

***kosmogoni||o** *астр.* космогонія; **~i/a** космогонічний.

***kosmograf||o** космограф; **~i/a** космографічний; ***~i/o** космографія.

kosm/o/kemi/o космохімія.

kosmonaŭt||o космонавт; **~ik/o** космонавтика.

kosm/o/patalog/i/o космопатологія.

***kosmopolit||o** **1.** космополіт; **2.** *екол.* космополіт (*рослина або тварина, поширена в усіх частинах земної кулі*); **~a** **1.** космополітичний; **2.** *екол.* космополітичний, поширений у всіх частинах земної кулі; **~ec/o** космополітичність; **~ism/o** космополітизм.

kosmos/o *бот.* космос, космея [*Cosmos*].

kosm/o/ŝip/o космічний корабель (= spacoŝipo).

Kosov||o *геогр. н., кр.* Косово; **(k)~an/o** косовар; **(k)~an/in/o** косоварка.

***kost||i** *vt* коштувати; la libro ~as dek eŭrojn книжка коштує десять євро; tio ~is min cent dolarojn це коштувало мені сто доларів; **~a** який має вартість, вартістю; дорогий; цінний; libro cent ĥrivojn ~a книга вартістю сто гривень; **~e de** коштом [ціною] когo-н., чогo-н.; ***~o** **1.** кошт, кошти; **2.** вартість, ціна; ~o de la vojaĝo вартість поїздки; je kia ajn ~o скільки б це не коштувало, за будь-яку ціну.

***Kostarik||o** *геогр. н., кр.* Коста-Рика; **(k)~a** коста-риканський; **(k)~an/o** костариканець; **(k)~an/in/o** костариканка.

Kostjantinivk/o^{EU} *геогр. н., м. Костянтинівка (Україна).*

kost/o/pag/o оплата витрат / видатків, оплата вартості.

***kostum||o** костюм, одяг, стрій; пасія ~о національний одяг, національний костюм, національний стрій; ~а костюмний; ~і *vt* одягати в костюми; feste ~ita святково одягнений; ~ist/o костюмер.

kostum/bal/o костюмований бал, бал-маскарад (= maskobalo).

kostum/jup/o спідниця від костюма.

kosus/o *ент.* червиця [*Cossus*].

koŝ/o **1.** *tex.* коуш, кільце для кріплення шнура, троса; **2.** *ел.* наконечник провода, кабельний наконечник.

koŝer/a кошерний (*про їжу, що дозволяється юдейською релігією*); ~ gostaĵo кошерна печеня; ~ restoracio кошерний ресторан.

Koŝi||o Коші (*французький математик*); (**k**)~a: (k)~a vico ряд Коші.

koŝmar/o кошмар, кошмарний сон (= inkubsonĝo, terursonĝo).

***kot||o** грязь, болото, багно, багнука; бруд; сміття; нечистоти; superŝuti iun per ~o обливати когось брудом; ~а грязький, багnistий, болотистий; брудний; ~а voĵo грязька дорога; ~а animo брудна душа; ~і *vt* бруднити, смітити, *розм.* каляти; ◇ ne ~as besto en sia nesto добра птиця свого гнізда не каляє; ~ej/o брудне місце, яма з болотом, болото; ~ist/o двірник, підмітальник.

kotangent/o *мат.* котангенс.

kotangent/ark/o *див.* ark(o)kotangento.

Kotdivoar/o, Kotdivuar/o *див.* Eburio.

koteri/o *знев.* котерія, групка, гурток.

kotiledon/o **1.** *бот.* сім'ядоля (= ĝermfolio); **2.** *анат.* чашка.

kotiljon/o котильйон (*танець*).

***kotiz||i** *vn* (за)платити (членський) внесок; внести свою частку; (з)робити складчину; ~o (членський) внесок; частка; aliĝa ~o *див.* aliĝkotizo; asekura ~o *див.* asekurkotizo; membra ~o *див.* membrokotizo; partoprena ~o *див.* partoprenkotizo; ~ad/o сплата внесків; складка; збір коштів; ~aĵ/o *заст., див.* ~o.

kotkodek||i *vn* кудкудакати; ~ad/o кудкудакання.

kot/kovr/it/a укритий гряззю, болотом.

***kotlet/o** відбивна котлета; шницель; porĉka ~ свиняча відбивна.

koto/o *муз.* кото (*японський щипковий інструмент*).

***koton||o** бавовна; ~а бавовняний; ~а kampo бавовняне поле; ~а industrio бавовняна промисловість; ~а ŝtofo бавовняна матерія; ~а tolo бавовняне полотно; ~а bluzo бавовняна блуза; ~aĵ/o бавовняний виріб; бавовняна тканина; ~ec/a **1.** пушистий; **2.** в'ялий, м'який (*про фрукти*); ~uj/o бавовник, бавовна.

koton/arbed/o, koton/arbust/o *див.* kotonujo.

kotoneastr/o *бот.* кизильник [*Cotoneaster*].

koton/kultiv/ej/o, koton/plant/ej/o бавовникова плантація.

koton/ŝpin||a бавовнопрядильний; ~ad/o бавовнопрядіння.

kotorn/o *іст.* котурн (*взуття типу сандалій з високими дерев'яними підставками, яке взували давньогрецькі актори*).

kot/skrap/il/o *див.* ŝuskrapilo.

kot/širm/il/o грязезахисна покришка, крило (*автомобіля, екіпажа і т. п.*); бризкач.

***koturn/o** орн. перепелиця, перепел [*Coturnix*].

***kov||i** vt 1. сидіти на яйцях, висиджувати яйця; 2. перен. плекати, леліяти (*дитину, почуття і т. п.*); виношувати (*план, почуття і т. п.*); **~ad/o** 1. висиджування, інкубація; 2. плекання, леліяння; виношування; **~ej/o** 1. місце висиджування; 2. перен. розсадник, гніздо; **~il/o** інкубатор (*для штучного виведення молодняка з яєць птиці або вирошення недоношених дітей*); кувез(а); **~it/ar/o** виводок.

kovalent/a фіз., хім. ковалентний.

kov/aparat/o див. kovilo.

kovard||a підлий; **~aj/o** підлість, підлота, підлий вчинок; **~ec/o** підлість, підлота (*властивість*); **~ul/o** підлотник, падлюка.

kovarianc/o див. kunvarianco.

***kovert/o** конверт; unuataĝa ~ конверт першого дня; kusena ~ наволочка.

kov/kok/in/o квочка.

Kovn/o див. Кайно.

kov/o/sezon/o сезон висиджування.

***kovr||i** vt крити, укривати, покривати, прикривати, закривати, накривати, застеляти; *~i domon per tegoloj* покривати будинок черепицею; *~i la kostojn* покрити кошти; *~i sian pomon per ĝloto* укрити своє ім'я славою; **~o** 1. покриття, прикриття (*дія*); 2. див. *~aĝo, ~ilo*; **~ad/o** криття, укривання, покривання; покриття, закривання, закриття, накривання, накриття; **~aj/o** покрив, покриття (*речовина, матеріал*), покрівля; ***~il/o** 1. покришка; покривало; 2. обкладинка; **~iĝ/i** покритися, укритися, закритися, накритися, застелитися; *tero ~iĝis per neĝo* земля вкрилася снігом; *~iĝi per honto* покритися соромом; **~it/a** накритий, покритий, прикритий; *tero ~ita de (або per) neĝo* земля, покрита снігом; *~itaĵ vortoj* натяки; *ĵeti ~itajn rigardojn* поглядати крадькома; **~um/o** відкидний верх (*екіпажа, автомобіля*).

kovril/paĝ/o передня сторінка обкладинки (*м'якої, журнальної обкладинки*).

kovr/il/sak/o, kovr/il/teg/o підодіяльник, підковдра.

Kovr/o/fest/o церк. Покров Пресвятої Богородиці, Покрова.

kovr/o/har/o/j бот. покривні волоски (*у рослин*).

kovr/operac/o військ. прикриття з повітря, авіаційне прикриття.

kovr/o/pov/o покривальна спроможність, розхід одного кілограма фарби.

kovr/o/tir/i vt запиняти, заслоняти (*занавіску, штору*).

kovro/tuk/o покривало; паранджа, чадра.

kovr/o/vitr/o спец. покривне скло (= kovrobjekta vitro, lameneto 2).

koz/o неол. річ, штука, діло; *la vivo estas serioza ~* життя – штука серйозна.

***kozak||o** козак; **~a** козацький; **~estr/o** дуже рідко, див. hetmano 1.

kozak/boat/o іст. чайка.

kozak/edzin/o козачка.

kozak/kapitan/o див. jesaulo.

kozimaz/o хім. козимаза.

***krab/o** зоол. краб [*Brachyura*].

krab/arane/o/j зоол. бокоходові, павуки-бокоходи [*група з родини Thomisidae*].

krabl||i vt повзати як краби, павуки; копошитися; **~ej/o** дитячий манеж.

kraĉ/pluvi/o *орн.* рача́ча сивка чо́рно-бі́ла [*Dromas ardeola*].

***kraĉbr/o** *ент.* шерше́нь [*Vespa crabro*].

***kraĉ||i** *vn* **1.** плюва́ти(ся); ~i sur teron плюну́ти на зе́млю; ~i sur iun аў іон *перен.* плюва́ти на ко́го-н. або що́-н.; \diamond не ~u en puton, ĉar vi trinki bezonos не плю́й у коло́дязь [крина́цю]: (, бо) пригоди́ться [згоди́ться] води́ напиться; не пога́нь [брудни́] крина́ці, бо схоче́ш води́ці; не плю́й у крина́цю, бо ще при́йде́ш по води́цю; **2.** *перен.* виверга́ти, вирига́ти; la vulkano ~as blankan fajron вулка́н виверга́є бі́лий вогонь; ~o, ~ad/o плюва́ння, сплю́вування; ~aĵ/o плюво́к; ~et/i *vn* бризкати слино́ю; ~uj/o плюва́льниця.

kraĉ/o/kobr/o *зоол.* ко́бра інді́ська плю́юча [*Naja naja sputatrix*].

kraĉ/o/spir/i *vn* фирка́ти, шипі́ти (*про ко́та*).

kraĉ/o/tus/i *vn* відка́шлюватися.

***krad||o** **1.** гра́ти; реші́тка; fera ~o залі́зна реші́тка; parka ~o реші́тка парку; fenestra ~o віко́нні гра́ти; **2.** ра́діо сі́тка (*в електронній лампі*); rega (*або reguliga*) ~o керу́юча сі́тка; ekrana (*або ŝirma*) ~o екра́ну́юча сі́тка; haltiga ~o захи́сна сі́тка; **3.** *тех.* колосни́к, колосни́кова реші́тка (*у печі, = fajrokrado*); **4.** *ел.* (сі́тчаста) пла́стина (*в акумуля́торі*); **5.** *фіз.* реші́тка, гратни́ця; kristala ~o гратка, кристалі́чна реші́тка; **6.** ра́шпер, реші́тка (*для сма́ження м'яса*); ~a гратча́стий, гратова́ний; реші́тчастий, сі́тчастий; штахе́тний; колосни́ковий; ~a energio *фіз.* ене́ргія (кристалі́чної) реші́тки, ене́ргія гратки / гратни́ці; ~a konstanto *фіз.* ста́ла (кристалі́чної) реші́тки, ста́ла гратки / гратни́ці; ~i *vt* стави́ти гра́ти, загра́тувати; городи́ти штахе́тами; *перен.* виробля́ти в клі́тку (*полотно, тканину*); ~aĵ/o дротя́на реші́тка.

krad/ĉar/eg/o ві́з з драбка́ми (*для перевезе́ння сі́на, со́ломи і т. п.*).

krad/fenestr/o гратча́сте / (за)гратова́не ві́кно.

krad/lit/o дитя́че лі́жечко (*з реші́тчастими бокови́нами*).

krad/o/pord/o гратча́сті / (за)гратова́ні дveré.

krad/plank/o чорнова́ підло́га, насти́л (з промі́жками).

krad/rost||i сма́жити на ра́шпері / реші́тці (= rosti sur krado); ~il/o *див.* rostokrado.

***kraĵon||o** оліве́ць; inkesa ~o хімі́чний оліве́ць; ~a оліве́цевий; ~i *vt* писа́ти (*або малюва́ти, рисува́ти, кресли́ти*) оліве́цем.

kraĵon/akr/ig/il/o струга́чка для оліве́ців.

kraĵon/desegn/aĵ/o малю́нок [кресле́ння] оліве́цем.

kraĵon/fabrik/o оліве́цева фа́брика.

kraĵon/fajl/il/o пи́лочка для заго́стрення оліве́ців, струга́чка (для оліве́ців) (*у вигляді надфі́ля або палочки з нажда́чним папером*).

kraĵon/grafit/aĵ/o, kraĵon/kern/o сте́ржень оліве́ця, графі́тний сте́ржень.

kraĵon/pint||o кі́нчик оліве́ця (*заточений*); ~ig/il/o струга́чка (для оліве́ців).

kraĵon/stump/o недо́гризок оліве́ця.

kraĵt/o *зоол.* крайт, бунга́р (= bungaro).

krak! *сумн.* хрусь!, хрум! (*звуконаслі́дування хру́ску*).

***krak||i** *vn* трі́скати, трі́щати, хрусті́ти; ~o, ~ad/o трі́ск, хру́скіт; ~et/i *vn* трі́скоті́ти, трі́скотати, потрі́скувати; ~et/ad/o потрі́скування; ~ig/i **1.** робі́ти трі́скучим, хрусткі́м; **2.** *хім.* крекі́нгувати, піддава́ти крекі́нгу.

***kraken/o** креке́р; хрумке́ печиво; хрусткі́й / хрумкі́й хлібе́ць; ĝinga ~ (хрумкі́й) бу́блик, су́шка.

krak/gas/o гримучи́й газ.

krak/kalcin/i *vt* *xim.* пропікати, прожарювати.

krak/maĉ/i *vt* жувати з хрускотом, хрумати, хрумкати, хрупати, хрумтіти; гризти.

krak/manĝ||i *vt* їсти з хрускотом, хрумтіти; ~ej/o їдальня для їди стоячи, закусочна, забігайлівка.

Krakov/o *геогр. н., м.* Краків (Польща).

krak/pan/o хрусткий / хрумкий хлібець.

kraks/o *орн.* кракс, гоко [*Crax*]; granda ~ кракс великий [*C. rubra*].

krakt/o *заст., див.* perisoreo.

kraktik/o *орн.:* griza ~ флейтовий птах сіроспинний [*Cracticus torquatus*].

krak/tint/i *vn* бряжчати, гриміти.

kral/o *етн.* крадль (*тип поселення у народів Пд.-Сх. Африки: хати розміщені по колу, посередині – загін для худоби*).

Kramatorsk/o^{EU} *геогр. н., м.* Краматорськ (Україна).

kramb/o *бот.* катран [*Crambe*]; hispania ~ катран іспанський [*C. hispanica*]; mara ~ катран приморський, морська капуста [*C. maritima*] (*син.* marbrasiko).

***krampf/o** *мед.* судорога, спазм(а) (*що супроводжується болем*).

***kramp||o** **1.** буд. скоба, скріпа, клямра; гак; металічна лапа, захват; kunigi du trabojn per ~o з'єднати дві балки скобою; **2.** дужка; gondaj ~oj круглі дужки (()); angulaj ~oj кутасті дужки (< >); rektaj ~oj квадратні дужки ([]); kunigaj ~oj фігурні дужки ({ }); **3.** штативний тримач [затискач] (*для підтримування колби і т. п.*) **4.** *бот.* вусики; ~i *vt* скріплювати скобами; зчіплювати; ~il/o степлер, зшивач.

***kran||o** кран; fermi, malfermi ~on закрити, відкрити кран; distribua ~o розподільний кран; trivoja ~o триходовий кран; ~ar/o система кранів; комплект кранів; водогінна арматура.

kran/akv/o вода з-під крана.

krangon/o *зоол.* шримс [*Crangon*].

***krani||o** **1.** *анат.* череп; **2.** *перен.* голова; ~a черепний, краніальний; ~a bazo основа черепа; ~a formo форма черепа; ~a osto черепна кістка; ~olog/i/o краніологія.

krani/o/baz/a: ~ frakturo *мед.* перелом основи черепа.

krani/o/metr/i||o *антроп.* краніометрія; ~a краніометричний.

krani/o/skleroz/o *мед.* краніосклероз.

krank/o кривошип, корба; ekfunkciigi motoron per ~o завести мотор корбою.

krank/o/ŝaft/o колінчастий вал.

Krasnij-Luč/o^{EU} *геогр. н., м.* Красний Луч (Україна).

Krasnojarsk/o *геогр. н., м.* Красноярськ (Росія).

Kras(s)/o Красс (*давньоримське чол. ім'я*).

krasul||o *бот.* товстолист, товстянка [*Crassula*]; ~ac/o/j товстолисті, товстянкові [*родина Crassulaceae*].

kraŝ||i *vn* **1.** *ав., авт.* потерпіти катастрофу, розбитися (при падінні) (= frakasiĝi, falfrakasiĝi); **2.** *фін.* потерпіти крах, зазнати краху; ~o **1.** *ав., авт.* катастрофа; **2.** *фін.* (фінансовий) крах.

kraŝ/test/o *авт.* випробування автомобіля на зіткнення з перешкодою.

***kratag/o** *бот.* глід [*Crataegus*]; unustilusa ~ глід одноматочковий [*C. monogyna*].

***krater||o** **1.** *іст.* кратер (*давньогрецька посудина для змішування вина з водою*); **2.** *геол.* кратер, жерло вулкана; **3.** *астр.* кратер; ~et/o **1.** *ел.* кратер; **2.** вибій, вибоїна.

kraterel/o бот. кратерелус [*Craterellus*]; kornpieda ~ сїра лисичка [*C. cornucopioides*].

krater/form/a кратероподібний.

kraton/o геол. кратон.

kraũ||o спорт. кроль (= rampnaĝado); ~i *vn* плисти / пливти кролем (= rampnaĝi).

kraũn/o *tex.* кронглас, крон.

***kravat/o** краватка, галстук; ligi ~n зав'язати / пов'язати краватку / галстук; rapilia ~ *див.* bantkravato.

kravat/pingl/o шпилька для галстука.

kraz/o 1. фон. стягнення голосних; 2. мед. будова, склад; sanga ~ гемокраз, коагулянтні властивості крові.

***kre||i** *vt* творити, створювати; en la komenco Dio ~is la ĉielon kaj la teron на початку Бог створив небо і землю; ~i firmon, teknikon, lingvon створити фірму, техніку, мову; ~a творчий (стосовний творення); ~o, ~ad/o творення, створення, творчість; ~aĵ/o твір, витвір, утвір, дитя; ~em/a творчий; ~iĝ/i створитися, виникнути; ~int/o творець; ~it/aĵ/o творіння, створіння; ~it/(aĵ)/ar/o створений світ, плодь; ~iv/a *див.* ~a.

kreatin||o хім. креатин; ~in/o креатенин.

Krebs||o Кребс (німецький біохімік); (k)~a: (k)~a ciklo фізіол. цикл Кребса, цикл трикарбонних кислот (*син.* citratociklo).

***kred||i** *vt, vn* вірити; ~u al mi, ~u min повір мені; ne ~i al siaj oreloj, al siaj okuloj не вірити своїм вухам, своїм очам; ~i je Dio вірити в Бога; ~i pri ies senkulpeco вірити у чий-н. невинність; tion mi ~as al li у цьому я йому вірю; ~o віра, вірування; ~ad/o поведінка віруючого, спосіб життя віруючого; ~ant/o віруючий (*у знач. ім.*); ~ant/ar/o релігійна община; паства; *~ebl/a ймовірний; ~ebl/e ймовірно, мабуть, напевно; ~ebl/ec/o ймовірність; *~em/a легковірний; ~em/e легковірно; ~em/o легковірність; ~ig/i запевняти, вселяти віру, змусити (по)вірити; *~ind/a достовірний; ~ind/ec/o достовірність.

kred/artikol/o рел. церковний догмат.

kredenc/o 1. креденс, буфет для посуду; 2. церк. жертвник (стіл зліва від престолу, призначений для здійснення проскомидії).

***kredit||o** 1. кредит; havi ~on ĉe banko мати кредит у банку; konsenti ~on al iu надати кредит кому-н.; rifuzi ~on al iu відмовити у кредиті кому-н.; aĉeti, vendi je ~o купувати, продавати в кредит; 2. бухг. кредит; malfermi ~on al iu відкрити кредит кому-н.; enskribi sumon en ies ~on записати суму у чий-н. кредит; ~e у кредит, на виплат; ~i 1. *vt* кредитувати, надавати кредит; ~i iun per granda sumo кредитувати кого-н. великою сумою; ~ig/i 1. відкрити кредит; ~igi iun ĉe banko відкрити кредит кому-н. у банку; 2. підняти довір'я до, забезпечити довір'я до; ~igi novan ideon забезпечити довір'я до нової ідеї.

kredit/bank/o фін. кредитний банк.

kredit/kart/o кредитна картка.

kredit/leter/o фін. акредитив (= akreditivo).

kredit/not/o фін. кредит-нота.

kredit/o/don/ant/o позикодавець, кредитор.

kredit/(o)/pren/ant/o позичальник.

***kreditor||o** кредитор, позикодавець; ~a кредиторський; ~a lando *див.* kreditorlando.

kreditor/kun/ven/o збори кредиторів.

kreditor/land/o країна-кредитор.

kred/(o)/konfes/o кредо (*тж рел.*).

kred/o/doktrin/o рел. віровчення.

kred/(o)/komun/um/o релігійна громада.

kred/simbol/o див. simbolo 2.

krejcer/o нумізм. крейцер, крейцар.

I krek/o орн. чирок свистунок [*Anas crecca*].

II krek/o бухта, невелика затока (*придатна для кораблів*), затон.

kreks/o орн. деркач [*Crex crex*].

***krem||o** **1.** вершки, сметанка (*тж перен.*); kafo kun ~o кава з вершками; kirlita ~o, batita ~o, (bat)ŝaŭmigita ~o збиті вершки; acida ~o сметана; la ~o de la loka societo вершки [сметанка] місцевого товариства; **2.** крем (*косметичний засіб*); **~a** **1.** вершковий; ~a torto вершковий торт, торт із (збитими) вершками; **2.** кремовий (*про колір*); **~i** *vt* сумн. **1.** розбавити вершками, додати вершків; **2.** намазати [змазати, покрити] кремом; **~aĵ/o** кремовий десерт.

kremaci||o кремація, спалювання трупів; **~a** кремаційний; **~i** *vt* здійснювати кремацію, спалювати (*трупи*); **~eĵ/o** крематорій.

krematori/o див. kremaciejo.

krem/ĉokolad/o вершковий шоколад.

Kremenĉuk/o^{EU} геогр. н., м. Кременчук (Україна).

krement||i *vt* мат., інформ. модифікувати змінну величину; **~o** модифікація змінної величини.

krem/fromaĝ/o сметанковий сир.

krem/kolor/a кремовий, блідо-жовтий.

krem||o кремль; (**К**)~o політ. Кремль (*московський*); **~a** кремлівський.

krem/o/metr/o бутирометр, бутерометр (*прилад для визначення жирності молока*).

krem/tort||o кул. вершковий торт, торт із (збитими) вершками; **~et/o** вершкове тістечко, тістечко із (збитими) вершками.

krem/vafl/o вафельний стаканчик або ріжок із (збитими) вершками.

***kren||o** **1.** бот. хрін (*рослина і корінь*, = kampara armoracio); **~a** хрінний; ~a saŭсо хрінний соус; **~aĵ/o** хрін (*приправа*).

krenel||o арх. (крайова) бійниця [амбразура] (*між зубцями фортечної стіни*); **~i** поробити крайові бійниці [амбразури], зубці; **~a** зубчастий, зубчатий; **~et/a** бот. дрібногородчатий (*про листок*); **~um/it/a** геральд. зубчастий.

krenel/mur/o стіна з крайовими бійницями, зубчаста стіна.

krenel/rand/a з прямокутними зубцями з країв, зубчастий.

kreodont/o/j палеонт. креодонти [*підряд Creodonta*].

***kreol||o** креол; **~a** креольський; **~in/o** креолка.

Kreon/o Креонт (*давньогрецьке чол. ім'я*).

***kreozot||o** хім. креозот; **~a** креозотовий; **~i** *vt* просочувати креозотом, обробляти креозотом.

kreozot/ole/o хім. креозотове масло.

***krep||o** текст. креп; ĉina ~o крепдешин; **~a** **1.** креповий, зроблений [пошитий] із крепу; **2.** який має шорстку поверхню на зразок крепу.

krepid/o бот. скереда [*Crepis*].

krepit/i *vn* потрiскувати, хрумтiти; *мед.* давати крeпiтaцiю.

***krepusk||o** сyтiнки, прiсмерки, прiсмерк, смерк, сyтiнок, сyтiнь; *matena* ~o ранкoвi сyтiнки / прiсмерки; *vespera* ~o вечiрнi сyтiнки / прiсмерки; *astronomia* ~o астрономiчнi сyтiнки; *mara* ~o навігацiйнi сyтiнки; „La (K)~o de la Dioj” „Сyтiнки богiв” (*опера Вагнера*); ~a (при)смеркoвий, сyтiнковий; *la ~a periodo de la vivo* прiсмеркoвий перiод життя; ~i *vn* смеркaтися, сутенiти; наближaтися, насувaтися (*про нiч, темряву*); *komencis ~i* почало смеркaтися; ~i**ĝ/i** **1.** смеркaтися, сутенiти; **2.** *перен.* затьмaритися, потьмaритися, помутитися, замутитися (*про думки i т. п.*).

***kres/o** *бот.* хрiнниця (= *lepidio*); *ĝardeno* ~ хрiнниця посiвна (= *kultiva lepidio*).

krescent/o *спец.* серпоподiбна фiгура [деталь], серпоподiбний предмет, пiвмiсяць.

krescenti/o *бот.* кресцентiя [*Crescentia*].

kresĉend/o *муз.* кресчендо, крещендо (*iм.*).

***kresk||i** *vn* рости, виростати; зростати; *en la dezerto ~as nenio* у пустинi нiчого не росте; *la infano ~as* дитина росте; *la urbo ~as* мiсто росте; \diamond *malsaĝuloj ~as mem, sen plugo kaj sem' durniv* не сiють, не орють, а вони самi рoдяться; ~i *kiel fungo post pluvo* рости, як гриби пiсля дощу; ~o **1.** зрiст, рiст (*висота живої iстоти*); *viro de alta ~o* чоловiк високого зросту; *infanoj de sama ~o* дiти однакового зросту; *li estas de meza ~o* він середнього зросту; **2.** *див.* ~ado; *ekonomia ~o* економiчне зростання; ~ad/o рiст, зрiст, зростання, виростання; *~a**ĵ/o** рослина (= *planto, vegetaĵo*); ~ant/a *мат.* зростаючий (*про функцiю*); ~ej/o мiсце зростання; ~et/i *vn* трошки вирости, пiдрости; ~ig/i зрoщувати, рoстити, вирoщувати; рoдити (*про землю*); ~ig/(ad)/o вирoщування.

kresk/o/pint/o *див.* *meristemo*.

kresp/o *кул.* млинeць; *farĉita* ~ налисник; ~ *farĉita per viando* налисник з м'ясом.

***krest/o** **1.** гребiнь, гребiнець (*у птахiв*); **2.** гребiнь (*гори, хвилi, стiни*).

krest/o/flor/o/j *бот.* пiвнячий гребiнь (*спiльна назва кiлькох видiв квітiв*).

krest/o/kask/o шолом з гребенем.

***krestomati||o** хрестоматiя; ~a хрестоматiйний.

krest/o/punkt/o *спец.* вища точка балiстичної траекторiї.

krest/o/valor/o *фiз., спец.* максимальне [амплiтудне, пiкове] значення; максимальна [амплiтудна, пiкова] величина (= *pintovaloro*).

***kret||o** **1.** крейда (*речовина*); **2.** крейда, паличка крейди (= *kretkrajono, kretbastoneto*); ~a крейдяний, крейдовий; ~e: ~e blanka бiлий як крейда [стiна]; ~i *vt* бiлити крейдою, покривати крейдою; ~a**ĵ/o** крейда (*аптекарьска*).

Kret/o *геогр. н., о-в* Крит (*Середземне море, Греція*).

kretace||o *геол.* крейдяна система; ~a крейдяний; перiод; *la ~a ероко* крейдяний перiод; *la ~a formacio* крейдяна формацiя.

kret/baston/et/o *див.* *kreto* 2.

kreten||o кретин, iдiот, недоумкуватий; ~ec/o, ~ism/o кретинiзм.

kreton/o кретон (*тканина*).

Kreuz/o Креуса (*iм'я, м. iн. дружини Енея*).

***krev||i** *vn* лопнути, луснути, трiснути; розiрватися (*вiд внутрiшнього тиску*); *veziko ~is* пупир лопнув; *la fenestra vitro ~is* шибa трiсла; *la bombo ~is* бомба розiрвалася; *arenaj ne ~i de rido* ледь не луснути вiд смiху; \diamond *de tro multa scio ~as* la kranio багато знатимеш – скоро зiстарiшся; ~o **1.** розрив (*дiя*); **2.** розрив (*мiсце розриву*), трiщина; ~a**ĵ/o** *заст.* ~o 2; ~ig/a: ~iga frosto трiскучий мороз. ~ig/i розколоти, змусити лопнути [луснути, трiснути; розiрватися].

krev/maiz/o *див.* pufmaizo.

Krez/o *іст.* Крез (останній лідійський цар, відомий своїми багатствами).

krezol/o *хім.* крезол.

***kri||i** *vn* кричати; ~i de (або pro) doloro кричати від болю; ~i per la tuta gorĝo, ~i plengorĝe кричати на все горло; ~i helpon кричати про допомогу, кликати на допомогу; ◇ inter lupoj ~u lupo між вовками жити, по-вовчому вити; ~e криком, криками; ~o крик; ~ad/i *vn* (довго) кричати, викрикувати; ~ant/a який кричить; ~anta maljustaĵo кричуща несправедливість; ~eg/i *vn* кричати що є сили, кричати з усієї сили, кричати на все горло, репетувати, верещати, волати, гукати, горланити; ~eg/o крик (*перев.* тварини, звіра); вереск, сильний крик; *~em/a крикливий; ~em/o крикливість; ~et/i *vn* вищати; ~et/o виск; ~ist/o **1.** крикун, крикливець, горлодер, горлопан; **2.** глашатай, окличник; рознощик, вуличний торговець (*що рекламує товар криками*); закликальник.

kri/agl/o *орн.* орел малий, підорлик малий [*Aquila pomarina*]; granda ~ орел крикун, підорлик великий [*Aquila clanga*].

krib/o *див.* kripo.

kribaĝ/o крибедж (*карт. гра*).

***kribr||i** *vt* сіяти (*через сито, решето*), просівати, просіювати, пересівати, пересіювати; ~ad/o просівання, просіювання; ~aĵ/o висівки; ~ator/o механічне сито, машина для просівання, грохот (= kribromaŝino); ~il/o сито, решето; друшляк; delikata ~ilo дрібне решето, сито; molekula ~ilo *хім.* молекулярне сито; ◇ ĉerpi akvon per ~ilo носити воду решетом; ~il/et/o ситко, ситце.

kribr/o/maŝin/o механічне сито, машина для просівання, грохот (= kribrotoro).

kriĉ/i *vn* кричати (*про хижих птахів*).

kriř/o *поет.* пазур (= ungego).

krik/o *тех.* домкрат.

kriko- крико... (*скорочення від krikoido, що вживається як преф.*).

kriket||o *спорт.* крикет; ~a крикетний.

krikoid/o *анат.* перснеподібний хрящ.

kriř/o *зоол.* криль (*планктонні морські рачки*).

***krim||o** злочин, злодіяння; fari ~on kontraŭ iu вчинити злочин проти когo-н.; prevento de ~oj запобігання злочинності; ~a злочинний; ~i *vn* учиняти злочин; ◇ tajloro ~is, botisto pendas коваль провинився – а шевця повісили; ~ec/o злочинність; ~eg/o тяжкий злочин; ~et/o провина, проступок (= delikto); ~ul/o злочинець; ~ul/in/o злочинниця.

krim/brul/ig/o підпал.

Krime||o *геогр. н., n-ів* Крим (*Україна*); (k)~a кримський; ~a Aŭtonoma Respubliko Автономна Республіка Крим; ~aj montoj Кримські гори; (k)~an/o кримчанин, житель / мешканець Криму.

krim/grup/o злочинна група, злочинне угруповання, банда.

Krimhild/o Кримгільда (*жін. ім'я*).

***kriminal||a** кримінальний, карний; ~a juĝo кримінальне право; ~a kodekso кримінальний кодекс; ~ig/i перетворити у кримінальний (*цивільний процес*), надати кримінального характеру; ~ist/o криміналіст; ~ist/ik/a криміналістичний; ~ist/ik/o криміналістика.

krim/inspektor/o кримінальний інспектор.

krim/polic||o кримінальна поліція, карний розшук; ~ist/o працівник кримінальної поліції, працівник карного розшуку.

krim/roman/o *див.* detektivromano.

krin/o (довгий) влос (з *гриви* або *хвоста тварини*: коня, лева і т. п.).

***kring/o** *кул.* крендель; бублик.

krinoid/o/j *зоол.* морські лілії, криноїдеї [*клас Crinoidea*].

krinolin/o кринолін (*модна в другій половині 19 ст. широка спідниця на тонких обручах*).

krinozo/o/j *зоол.* кринозої [*підтип Crinozoa*].

krinum/o *бот.* кринум [*Crinum*].

krio- кріо- *словотворчий елемент зі знач.* „холод”, „холодний”, *що є частиною кореня деяких слів грецького походження*).

kriofor/o *фіз.* кріофор.

kriogenik/o *фіз.* кріогеніка, одержання наднизьких температур.

kriolit/o *мін.* кріоліт.

kriometri/o *фіз.* кріометрія.

krioskopi/o *хім., фіз.* кріоскопія.

kriostat/o *фіз., тех.* кріостат.

krioterapi/o *мед.* кріотерапія, лікування холодом (= fridoterapio).

krip/o **1.** ясла, жолоб (= brutmangujo, bestmangujo); **2.** фігурне зображення народження Ісуса, шопка.

***kript||a** скалічений, покалічений; ~**aĵ/o** каліцтво; ~**ig/i** калічити, скалічити, покалічити, зробити калікою, завдати каліцтва; ~**iĝ/i** скалічитися, покалічитися, скалічіти, стати калікою; ~**ul/o** каліка, виродок.

I*kript/o **1.** крипта, склеп під храмом; підземлля; **2.** *анат.* крипта.

II kript||a таємний, секртний; ~**e**: ~e skribi писати тайнописом, таємним кодом; ~**aĵ/o** криптограма, шифрований текст, шифрований лист, тайнопис.

kripto- *мед. преф.* крипто- зі знач. „таємний”, „прихований”, *що вживається в наук. термінах*.

kriptogam/o/j *бот.* криптогами (*рослини, що не мають насіння*).

kriptografi/o криптографія, тайнопис.

I kriptogram/o криптограма (*запис, зроблений за допомогою тайнопису*), шифрований лист.

II kriptogram/o *бот.* криптограма [*Cryptogramma*].

kriptokorin/o *бот.* криптокорина [*Cryptocoryne*].

kriptomeri/o *бот.* криптомерія [*Cryptomeria*]; јараніа ~ криптомерія јапонська, јапонський кедр [*C. japonica*].

kripton/o *хім.* криптон.

kriptonim/o криптонім (*літера або літери, які замість підпису ставлять іноді автори під своїми творами, = каšпомо*).

kriptoskop/o *мед.* криптоскоп.

kris/o крис (*малайський кинджал*).

kri/sign/o *грам.* знак оклик (*= ekkria signo*).

krisim/o *церк.* миро (= aroma sanktoleo).

krisol/o *тех.* тигель (*син. fandvazo*); горно.

krisol/pren/il/o *хім.* захват для тигеля.

krisopogon/o бот. золотобородник [*Chrysopogon*].

***krisp||o** 1. брижі (комір; зборки); 2. розм., див. mesoo, mesoentero; ~а кучерявий, виткий, хвилястий; закучерявлений; зморшкуватий; ~ес/o кучерявість, хвилястість; ~іg/o завивати; робити складки, зборки, збирати; морщити; ~іg/il/o щипці (або інше знаряддя) для завивки; ~іg/i кучерявитися, витися; зібратися в складки, зборки; зморщитися.

***Krist||o** Христос; Jesuo ~o Ісус Христос; (k)~an/a християнський; *(k)~an/o християнин; (k)~an/ar/o збірн. християни, християнство, християнський світ; (k)~an/ig/i навернути у християнство, християнізувати; (o)хрестити; (k)~an/in/o християнка; (k)~an/ism/o християнство.

krist/abi/o див. kristarbo.

***kristal||o** 1. прям., перен. кристал; likva ~o рідкий кристал; 2. криштал; ~а 1. кристалічний, кристальний; 2. кришталевий, кристальний; ~а flogvazo кришталева ваза для квітів; ~а fonto кристальне джерело; ~aj/o 1. кристалічна маса, кристалічне утворення, полікристал; 2. кришталевий виріб; ~іg/i прям., перен. кристалізувати; ~іg/i кристалізуватися; ~іg/o кристалізація; ~uj/o спец. кристалізатор, апарат для кристалізації.

kristal/detekt/il/o радіо кристалічний детектор.

kristalin||o анат. кришталік (син. okullenso); ~а: ~а sklerozo мед. склероз кришталіка.

kristal/klar/a кришталєво чистий, кришталєво прозорий.

kristal/luminesk/o фіз. люмінесценція кристалів.

kristalograf||o кристалограф; ~і/a кристалографічний; ~і/o кристалографія.

kristaloid||o фіз., хім. кристалоїд; ~а кристалоїдний.

kristaloz/o хім. кристало́за.

kristal/ricev/il/o радіо детекторний приймач.

kristal/sistem/o геол., фіз. сингонія, кристалографічна система.

krist/arb/o (різдвяна) ялинка.

Kristian/o Кристіан, Кристіано, Христіан (чол. ім'я).

kristiani/o спорт. христіанія (різке гальмування поворотом лиж).

Kristiani/o іст. Христіанія (назва Осло з 1624 по 1924 р.).

Kristin/o Кристіна, Христина (жін. ім'я).

Krist/korp/a: ~ festo церк. свято Божого Тіла, свято Пресвятої Євхаристії.

Krist/nask||o Різдво (Христове); antaŭtago de ~o Навечір'я Різдва Христового, Святий вечір; ĝojan ~on! веселих Різдвяних свят!; (k)~a різдвяний; (k)~a kanto колядка.

Krist/o/bapt/o див. Epifanio.

Kristofor/o Кристофор, Кристофоро, Христофор (чол. ім'я); ~ Kolumbo Христофор Колумб.

Kriŝn||o рел. Кришна (в індуїзмі верховне божество, одне із утілень бога Вішну); (k)~an/a кришнаїтський; (k)~an/o кришнаїт.

krit/a мат., фіз. критичний; ~ punkto критична точка; ~ temperaturo критична температура; ~ premo критичний тиск; ~ maso критична маса.

***kriteri/o** критерій, мірило.

kriticism/o див. kritikismo.

***kritik||i** vt критикувати; juste ~i справедливо критикувати; ◇ ~i estas facile, fari malfacile критикувати легко, працювати важко; ~а критичний; ~а artikolo критична стаття; ~e

критично; ~e prilumi ion критично висвітлити що-н.; ~o критика; justa ~o справедлива критика; publika ~o публічна критика; literatura ~o літературна критика; ~ac/i *vn* грубо [некоректно, необґрунтовано] критикувати; займатися критиканством, критиканствувати; ~ad/o критика, критикування; ~ant/o критик (*непрофесійний*), критикан; ~ebl/a який можна критикувати, який підлягає критиці; ~eg/i *vt* піддати різкій [суворій] критиці, розкритикувати в пух і прах; ~em/a схильний критикувати, критично налаштований; ~em/o критицизм, схильність критикувати, схильність до критики; ~em/ul/o критикан; ~ism/o *філос.* критицизм; ~ist/o критик (*професійний*).

kritm/o бот. критмум [*Crithmum*].

Krivij-Rih/o^{EU} *геогр., м.* Кривий Ріг.

***kriz||o** у *різн. знач.* криза; перелом; *мед.* криз; ekonomia ~o економічна криза; trapasi ~on перебути кризу; ~a **1.** кризовий, критичний, переломний; ~a situacio критична ситуація; ~a ago критичний вік; ~a surteriĝo *ав.* вимушена посадка; **2.** *заст., див.* krita; ~i *vn* = trapasi ~on; ~ec/o критичність; ~iĝ/i стати критичним.

krizalid/o **1.** *ент.* лялечка (*комахи*), хризаліда; **2.** *перен.* перехідна стадія; підготовча стадія.

***krizantem||o** бот. хризантема [*Chrysanthemum*]; granda ~o [*Dendranthema x grandiflorum*]; ~at/a: ~ata acido *хім.* хризантемова кислота.

Krizies Хрисеїда (*ім'я рабині Ахілла*).

Krizip/o Хрисип (*давньогрецьке чол. ім'я, м. ін. філософа-стоїка*).

krizoberil/o *мін.* хризоберил.

krizokal/o томпак (*сплав*).

kriz/okaz/a використовуваний у критичній ситуації, (призначений) на крайній випадок; запасний; ~ elirejo *див.* savelirejo.

krizolit||o *мін.* хризоліт; ~a хризолітовий.

krizomel||o *ент.* листоїд [*Chrysomela*] (= orskarabo); ~ed/o/j листоїдові [*родина Chrysomelidae*].

krizop/o *ент.* золотоочка [*Chrysopa*].

krizopraz/o *мін.* хризопраз.

krizospleni/o бот. жовтяниця [*Chrysosplenium*]

Krizostom/o: Johano ~ Іван / Іоан Златоуст (= Johano la Orbuŝa).

krizotil/o *мін.* хризотил.

kroat||o хорват; ~a хорватський; ~e по-хорватському, по-хорватськи; (**K**)~i/o *геогр. н., кр.* Хорватія; ~in/o хорватка; (**K**)~uj/o *див.* (K)~io.

kroat/serb/a *див.* serbokroata.

***kroĉ||i** *vt* чіпляти, зачіплювати, зачіпляти, зачепити, почепити, причіплювати, причіпляти; захопити гачком; зчіплювати, зчіпляти; ~i vagonon kun lokomotivo причепити вагон до локомотива; ~i pentraĵon ĉe la muro почепити картину на стіні; **si/n** ~i, ~iĝ/i учепитися, зачепитися; ~u vin al mi! чіпляйся за мене!; ~(ad)/o зачеплення, зачіпання, зчеплення, захоплення гачком; ~il/o гачок; гак; вішалка.

kroĉet||i *vt* плести [в'язати] гачком; ~ad/o в'язання гачком; ~aĵ/o в'язання, в'язана річ; ~il/o в'язальний гачок, гачок для в'язання.

krokant/o *кул.* козинаки.

kroked/o *кул.* крокета (*різновид котлети*); rokaĵa ~ свиняча крокета.

kroket/o *спорт.* крокет.

krokiz||i *vt* робити крокі; ~о крокі (нашвидку зроблений начерк кресленика).

***krokodil||o** зоол. крокодил [*Crocodylus*] (тж перен. про людину, що розмовляє серед есперантистів національною мовою або дуже погано володіє есперанто; у широкому знач. – про неесперантиста); ~а крокодилів, крокодилячий; ~а ledo крокодиляча шкіра; ~aj larmoj крокодилячі сльози; ~i *vn* розм. крокодилити, говорити національною мовою серед есперантистів; ~et/o розм. прищипка для білизни; ~ul/o/j крокодили [ряд *Crocodylia*].

krokus/o бот. шафран [*Crocus*].

***krom I.** прийм. крім, опріч, розм. окрім; ne estas Dio ~ Mi немає Бога, крім Мене; ~ Petro tie estis ankoraŭ du personoj крім Петра там було ще дві особи; **II.** самотійно вжив. морфема: ~а додатковий; ~е додатково, крім / опріч того, поза тим; ~aj/o додаткова річ; додаток; **III.** преф. зі знач. прийм.: ~пото прізвисько, кличка; ~seĝo відкидний / приставний стілець.

krom/o див. kromio.

Kromanjon/o археол. Кро-Маньйон (трот у французькому департаменті Дордонь); homo de ~ кроманьйонець (представник давнього антропологічного типу сучасного виду людини, що жив в епоху пізнього палеоліту).

kromat/a фіз., муз. хроматичний; ~ aberacio хроматична аберация; ~ gamo хроматична гама.

krom/at/acid/o хім. хромова кислота.

kromatid/o фізіол. хроматида.

kromatin||o біохім. хроматин; ~er/o див. nukleosomo.

kromatografi||o хім. хроматографія; ~i/a хроматографічний.

krom/balot/o довибори, додаткові вибори.

krom/ĉambro підсобна кімната, підсобне приміщення, підсобка.

krom/ĉaro коляска, люлька (до мотоцикла і т. п.); причіп.

krom/domo господарська [надвірна] будівля.

krom/edz||o 1. другий [третій і т. д.] чоловік (у поліандрії); 2. коханець, ~in/o 1. друга [третя і т. д.] жінка (у полігамії); 2. коханка.

krom/efiko побічний ефект, побічна дія (= flankefiko).

krom/folio додатковий листок, вкладний листок, вкладка (у книжці, газеті і т. п.).

krom/gusto||o присмак (додатковий); ~i *vn* (je io) мати присмак (чого-н.), віддавати (чим-н.).

kromi||o хім. Хром (елемент), хром (речовина); ~at/o хромат; ~il/o хроміл: ~(iz)/i хромувати.

krom/indeks/o інформ. вторинний індекс, детальний індекс.

krom/inform/o додаткове повідомлення, додаткова інформація.

kromi/o/flavo хім. хромовий жовтий (у знач. ім.), жовтий хром (фарба).

kromi/o/klorido хім. хлорид хрому.

kromi/o/kombinaĵo/j хім. сполуки хрому.

kromito мін. хроміт.

krom/kaliko бот. підчаша, очашок.

krom/karto інформ. плата розширення.

krom/klapo ав. закрилок (= postklapo).

krom/korolo бот. коронка, привіничик, додатковий віночок.

krom/kovr/il/o суперобкладинка, суперобгортка, знімна обкладинка (= jaketo 2).

krom/labor||i *vt* працювати додатково, працювати [підробляти] на стороні (крім основної роботи), розм. халтурити, калимити; ~о додаткова робота, робота на стороні, побічна робота; розм. халтура, шабасівка.

kromleĥ/o *археол.* кромлех (споруда часів неоліту й бронзового віку, з великих, окремо поставлених каменів у вигляді огорож).

krom/marĝen/o *друк.* утягнення (тексту).

krom/noci/o *див.* konotacio.

krom/nom/o прізвисько, додаткове ім'я, кличка.

kromo- *словотворчий елемент* хромо- зі знач. „колір”, „кольоровий”, що є частиною кореня в деяких словах грецького походження.

kromofor/a *фіз.* хромофорний; ~ grupo хромофор, хромофорна група.

kromofotografi/o *фото* хромофотографія.

kromolitografi/o *друк.* хромолітографія.

kromoplast/o *бот.* хромопласт (= karotenplastido).

kromosfer/o *астр.* хромосфера.

***kromosom||o** *біол.* хромосома; homologaj ~oj гомологічні хромосоми; neseksa ~o ауосома, будь-яка хромосома, за винятком статевих хромосом (*син.* autosomo); sekса ~o гетерохромосома, статева хромосома (*син.* heterosomo); ~а хромосомний; ~аг/o хромосомний набір, каріотип.

kromosom/par/o *біол.* диплоїдний (або подвоєний) хромосомний набір, пара хромосом.

kromotipi/o *друк.* хромотипія.

krom/pag/o додаткова плата, приплата, доплата, націнка (= alprago).

krom/pens/o задня думка, прихована думка.

krom/person/o постороння, незацікавлена особа, третя особа.

krom/produkt/o побічний, додатковий продукт, субпродукт.

krom/program/o *інформ.* додаткова програма, плагін.

krom/sak/o наплічна сумка.

krom/salajr/o додаткова зарплата, приробіток.

krom/seĝ/o приставний стілець, відкидний стілець.

krom/senc/o додаткове [побічне] значення, приховане значення (= kunsenco).

krom/sign/o (додатковий) значок (над буквою, нотою).

krom/ĝlos/il/o *інформ.* вторинний ключ.

krom/ton/o *муз.* обертон (= harmono 1).

Kromvel/o *іст.* Кромвель (діяч Англійської буржуазної революції 17 ст.).

krom/vir||o коханець (при наявності чоловіка); ~in/o коханка (при наявності дружини).

***kron||o** **1.** вінок, вінець; flora ~o вінок з квітів; laŭra, funebra, triumfa ~o лавровий, траурний, тріумфальний вінок; dogna ~o терновий вінок / вінець; **2.** корона, вінець; la reĝa ~o королівська корона, королівський вінець; la cara ~o царська корона, царський вінець; meti la ~on al sia laboro покласти вінець своїй роботі; la alparolo de la ~o тронна промова; **3.** крона (грошова одиниця); **4.** вінчик (копита коня, = huf(o)krono); **5.** крона (дерева, = arbokrono); **6.** *анат.* коронка (зовнішня частина зуба), вінець, вінчик; **7.** *тех.* бурова коронка; **8.** *тех.* коронка, вінець; **9.** *спец.* формат паперу 15 x 20 дюймів (у країнах з англійською системою мір); **10.** *див.* kromkorolo; **11.** *див.* tonsuro; ~i *vt* **1.**

(у)вінчати; увінчувати; коронувати; ~і per floroj (у)вінчати квітами; la palacon ~as kupolo палац увінчує купол; ~і iun reĝo коронувати ког_о-н. королем; ◇ fino ~as la verkon кінець – ділу вінець; **2.** *спец.* захищати [забезпечувати, покривати] коронкою, ставити коронку (на зуб); ~ad/o увінчання; коронування, коронізація; ~aj/o коронка (на зіпсований зуб); ~et/o вінець, віночок; *перен.* незайманість; perdi sian ~eton загубити вінок (утратити незайманість); ~iĝ/i увінчатися; коронуватися.

Kron||o **1.** *міф.* Кронос, Крон (батько Зевса); **2.:** la Aŭstrala ~o *астр.* Південна Корона (сузір'я); la Boreala ~o Північна Корона (сузір'я); ~id/o Хроносова дитина, син Хроноса (про Зевса).

kronaksi/o *спец.* хронаксія.

kron/bazo *бот.* основа крони.

kron/eflavo *фіз.* коронний розряд.

I*kronik||o хроніка (тж розділ у газеті); літопис; I. (К)~o, II. (К)~o Перша книга хроніки, Друга книга хроніки (книги Старого Заповіту); ~a хронікальний; літописний; ~i *vt* описувати [розповідати, повідомляти] у хроніці; ~ist/o хронікер, хроніст, літописець.

II kronik/a хронічний.

kron/kuko *кул.* пиріг у вигляді корони, короноподібний торт (традиційна ельзаська страва).

kronograf||o *фіз.* хронограф; ~a хронографічний; ~i *vt* реєструвати [визначати, вимірювати] хронографом.

***kronologi||o** хронологія; ~a хронологічний; ~e хронологічно.

***kronometr||o** **1.** хронометр (особливо точний годинник); **2.** секундомір; ~i *vt* хронометрувати; вимірювати секундоміром; ~i/a хронометричний; ~i/o хронометрія; ~ist/o хронометрист.

kronostratigrafi/o *геол.* хроностратиграфія.

kron/princo кронпринц, наслідник престолу, престолонаслідник; цісаревич; ~in/o кронпринцеса, наслідниця престолу, престолонаслідниця; цісарівна.

kron/prince/edz/in/o дружина кронпринца, кронпринцеса (що отримала титул внаслідок одруження з кронпринцом).

kron/tegment/o *буд.* шведський дах.

***krop/o** **1.** в_оло (у птахів); **2.** *нрк., див.* strumo.

krop/ŝtop/i *vt* відгодовувати (птахи).

krosopterig/o/j *іхт.* кистепері [підклас *Crossopterygii*].

krotalo *зоол.* гримучник, кротал [Crotalus] (*сун.* sonserpento).

krotalari/o *бот.* кроталарія [Crotalaria]; junka ~ кроталарія ситникова [C. juncea].

kroton||o *бот.* кротон [Croton]; ~al/o *хім.* 2-бутеналь; ~at/a: ~ata acido *хім.* кротонова кислота; ~at/o *хім.* кротонат, сіль кротонової кислоти.

***kroz||i** *vn мор.* крейсувати; ~ad/o крейсерство, крейсерське плавання; ~ant/o, ~ist/o крейсер (= krozoŝipo).

kroz/misilo *військ.* крилата ракета (здатна самотійно вибирати траєкторію польоту).

krozoforo *бот.* хризофора [Chrozophora]; tinktura ~ хризофора фарбувальна [C. tinctoria].

kroz/o/ŝipo||o *мор.* крейсер; helpra ~ допоміжний крейсер.

***kruc||o** *прям., перен.* хрест; la Ruĝa (К)~o Червоний Хрест; la Suda (К)~o *астр.* Південний Хрест; ~o de sankta Antonio хрест святого Антонія, антоніїв хрест; ~o de sankta Andreo хрест Андрія Первозванного, Андріївський хрест; ~o de Malto мальтійський хрест;

humile porti sian ~on покiрно нести свій хрест; ~а 1. хресний; хрестовий; ~а signo хресне знамення, знак хреста, хрест; ~а militiro хрестовий похiд; 2. перехресний; ~аj gimoj перехресні рими; 3. вирішальний (про експеримент); ~е навхрест, хрест-навхрест; ~i vt, ~ig/i у рiзн. знач. схрещувати; складати (хрест-)навхрест; пересікати (дорогу, трасу, транспортний потiк); ~ad/o схрещування; перетинання; ~ig/i схрещуватися, перехрещуватися, перетинатися; ~ig/o 1. схрещення, перетинання; 2. бiол. схрещення, схрещування; ~ig/ej/o перехрестя; ~ist/o хрестоносець (= kruckavaliro); *~um/i vt розпнути / розп'яти / розп'яти (на хресті); ~um/(ad)/o розп'яття, розпинання (на хресті).

kruc/arane/o зоол. павук хрестовик (= diadema araneo).

kruc/aranĝ/a бот. розміщений хрестоподiбно, перехресний.

kruc/bek/ul/o див. loksio.

kruc/bolard/o мор. хрестовий кнехт.

kruc/brak/o перекладина телеграфного стовпа, перекладина під ізолятори.

krucifer/o/j бот. хрестоцвіті (= brasikacoj).

***krucifiks/o** розп'яття (фiгурне зображення).

kruc/kap/o тех. крейццопф, повзун.

kruc/kavalir/o іст. хрестоносець.

kruc/lign/o фанера (багатошарова).

kruc/lok/o місце схрещення, перехрестя.

kruc/mast/o мор. бiзань-щогла (= postmasto).

kruc/milit/o, kruc/milit/ir/o іст. хрестовий похiд.

kruc/o/lor/o/j бот. хрестоцвіті, капустяні (= brasikacoj).

kruc/pas/i vt авт. пересікти шлях руху; ~ аutomobilon пересікти шлях руху автомобiля.

kruc/o/plak|i vt опоряджати шпоном, покривати шпоном; ~ad/o опорядження шпоном, покриття шпоном; ~aĵ/o опоряджена шпоном дошка.

kruc/procesi/o див. procesio 2.

kruc/(o)/sign|o хресне знамення, знак хреста, хрест; ~i vt (пере)хрестити; ~i sin (пере)хреститися.

kruc/referenc/o посилання на iнше місце в цiй же книжцi, перехресне посилання.

kruc/strek/it/a: ~ raro папiр у клiтинку (= krucrarero).

kruc/vort/o див. krucvortenigmo.

kruc/vort/enigm/o кросворд.

***kruc/o** гле(чи)к, кухоль, дзбан; argila ~ гле(чи)к; ◇ longe ĉerpas la ~, ĝis ĝi fine rompiĝas до пори збан воду носить.

***krud|a** 1. сирий, необроблений, (про вирiб ще) грубий, незграбний; ~а pasto сире тiсто; ~а lignaĵo необроблена деревина; ~а sukero нерафiнований цукор; ~а kotono бавовна-сирець; ~а ledo невичинена шкура; ~а grundo цiлина, неорана земля; ~а dateno iнформ. вихiднi, необробленi данi; 2. грубий, суворий, рiзкий; вульгарний, брутальний, непристойний; неотесаний; ~а konduto груба поведiнка; ~е у сирому видi, у необробленому видi; грубо, рiзко; вульгарно, брутально, непристойно; ~aĵ/o 1. сировина, сирець, необроблений матерiал 2. сира їжа, сирий овоч [фрукт, плiд]; 3. грубiсть, рiзкiсть; брутальнiсть, непристойнiсть; ~ec/o 1. необробленiсть; 2. грубiсть, рiзкiсть; вульгарнiсть, брутальнiсть, непристойнiсть; некультурнiсть; ~ul/o груба, невихована людина, грубiян, хам, розм. неотеса; ~ul/in/o грубiянка, хамка, розм. неотеса

krud/fer/o спец. залізо первинної плавки, переробне залізо.

krud/gis/o спец. чавун первинної плавки, переробний чавун.

krud/koton/o бавовна-сирець.

krud/material/o див. krudaĵo 1.

krud/nutr/aĵ/o сира [рослинна] їжа.

krud/petrol/o сира нафта.

krud/silk/o шовк-сирець.

***kruell|a** жорстокий, лютий; ~a tirano жорстокий тиран; ~a vintro люта зима; ~e жорстоко, люто; ~aĵ/o жорстокий, нелюдський вчинок; ~ec/o жорстокість, лютість; ~eg/a дуже жорстокий; ~iĝ/i стати жорстоким, упасти в жорстокість, озвіріти; ~ul/o жорстока, груба людина, недолюдок, бузувір.

krumkorn/o крумхорн (духовий муз. інструмент).

kruor/o фіз. кров'яний згусток, згусток крові (син. sangokoagulaĵo).

***krup/o** мед. круп.

krupier/o круп'є (співвласник картярського будинку, а також банківник і розпорядник гри в ньому).

krupuk/o кул. крупук, крабовий коржик (індонезійська страва).

***krur||o** 1. нога (від ступні до коліна); гомілка, голінка; лапа (вся кінцівка чотиринової тварини); pantalona ~o див. ~umo 1; veturi sur sia paro da ~oj їхати на своїх двох, їхати верхи на палиці; 2. ніжка (столу, стільця, циркуля, мольберта і т. п.); ~a ножний; гомілковий; ~aĵ/o гомілка, голінка (частина туші, страва з неї); ~ing/o/j 1. іст. поножі (частина обладунку); 2. краги; гамаші; гетри; ~um/o 1. штанина, холоша; 2. халява.

krur/falĉ/o підніжка, підсікання (борецький прийом).

krur/kruc/e зі схрещеними ногами, схрестивши ноги, нога на ногу.

krur/ruband/o підв'язка для панчіх.

krur/ŝirm/il/o див. kruringo 1.

krur/zon/o див. ĝartero.

***krust||o** 1. кора; кірка; tera ~o земна кора; 2. (хліба і т. п.) скорина, скоринка, шкуринка; rana ~o хлібна шкуринка; 3. мед. струп; ~aĵ/o страва з хрусткою оболонкою (pirig, krokot і т. п.); ~ec/a хрусткий; ~et/o скоринка, окраєць (хліба); ~iĝ/i покритися / укритися кіркою, скоринкою; застигнути, затвердіти, засохнути зверху; покритися накипом, осадом, нальотом; заскорузнати; ~iĝ/o окислювання, покриття кіркою; ~ul/o/j див. krustacoj.

krustac/o/j зоол. ракоподібні [клас Crustacea].

***krut||a** крутий; стрімкий; ~a ŝtuparo круті сходи; ~a monto крута гора; ~e круто, стрімко; ~i vn бути крутим, стрімчастим (= esti kruta); ~aĵ/o круча, крутизна, крутий спуск [схил], крутовина, крутосхил; обрив, урвище; ~ec/o крутизна, крутість, стрімкість, стрімчастість,

kruzejr/o крузейро (бразильська грошова одиниця).

Ksant/o міф. Ксанф, Скамандр (бог однойменної ріки на троянській рівнині).

ksantelasm/o мед. ксантелазма (повік).

ksanti/o бот. нетреба, зобник, туриця [Xanthium]; dorna ~ нетреба колюча [C. spinosum].

ksantin/o хім. ксантин.

Ksantip||o Ксантип (давньогрецьке чол. ім'я); **~a, ~in/o** Ксантиппа (давньогрецьке жін. ім'я).

ksantofil/o хім. ксантофіл.

ksantoksil/o бот. ксантоксил [*Xantoxylum*].

ksantom||o мед. ксантома; **~oz/o** ксантоматоз.

ksantoprotein/o хім. ксантопротеїн.

ksantopsi/o мед. ксантопсія (система зору з підвищеною чутливістю до жовтого кольору і в якій все має жовтуватий відтінок).

ksantosom/o бот. ксантосома [*Xanthosoma*].

Ksaver/o Ксаверій (чол. ім'я).

ksen/o сумн., див. antigeno.

ksenartr/o/j зоол. неповнозубі [ряд *Edentata*, син. *Xenarthra*].

Ksenia Ксенія, Оксана (жін. імена).

ksenofil||o ксенофіл; **~i/o** ксенофілія (любов і схильність до невідомих речей і людей, невипробуваних відчуттів).

ksenofob||o ксенофоб; **~i/o** ксенофобія (ненависть або страх по відношенню до іноземців).

Ksenofon/o Ксенофонт (чол. ім'я).

ksenomani/o ксеноманія, чужобісся.

ksenon/o хім. Ксенон.

kserantem/o бот. безсмертки [*Xeranthemum*].

Kserks/o іст. Ксеркс (ім'я багатьох перських царів).

kseroderm/o мед. ксеродерма.

kserofit/o бот. ксерофіт.

kseroftalmi/o мед. ксерофтальмія.

kserografi||o друк. ксерографія; **~a** ксерографічний.

kserostomi/o мед. ксеростомія (сухість у роті, зумовлена зниженням або припиненням секреції слинних залоз).

ksestobi/o ент. точильник [*Xestobium*].

ksi ксі (грецька буква Ξ, ξ).

ksifi||o іхт. мечоніс, меч-риба [*Xiphias*] (син. *spadfišo*); **~ed/o/j** мечонсові, меч-риби [родина *Xiphiidae*].

ksifoid/o анат. мечоподібний відросток.

ksifozur/o/j зоол. мечохвости [*Xiphosura*] (син. *ponardvostuloj*).

ksil/o хім., скор. від **ksiloz/o** ксилоза.

ksilem/o бот. ксилема.

ksilen/o хім. ксилен, ксилол.

ksilidin/o хім. ксилідин.

ksilitol||o хім. ксилітол, ксиліт; **~a** ксилітовий.

***ksilofon||o** ксилофон (муз. інструмент); **~ist/o** ксилофоніст.

ksilograf||o ксилограф, гравер / різьбяр на дереві; **~i/a** ксилографічний; **~i/o** ксилографія, гравюра на дереві, дереворіт (син. *lignogravuro*).

ksilokop/o ент. бджола-тесляр [*Xylocopa*].

ksilol/o *див.* ksileno.

ksiloste/o *бот.* жимолость пухнаста [*Lonicera xylosteum*].

ksiloz/o *хім.* ксилоза.

ksimeni/o *бот.* ксименія [*Ximenia*].

ksist/o *іст.* ксиста (*крита галерея для гімнастичних занять у погану погоду*).

ks-ks *виг.* киць-киць!

kšatri/o кшатрій (*представник однієї з каст у Ст. Індії*).

ktenofor/o/j *зоол.* реброплави [*тип Stenophora*].

***ku/o** ку (*латинська літера Q, q*).

Kuala-Lumpur/o *геогр. н., м.* Куала-Лумпур (*столиця Малайзії*).

***kub||o** куб; кубик; *desegni ~on* накреслити куб; *la ~o de tri estas dudek sep* три в кубі буде двадцять сім; *buljona ~o* бульйонний кубик; *la ~oj jam falis* (або *jam estas ĵetitaj*) жереб кинуто; **~a** кубічний; **~a skatolo** кубічна шкатулка; **~a ekvacio** кубічне рівняння, рівняння третього степеня; **~a metro** кубічний метр, кубометр; *volumeno en ~aj metroj* об'єм у кубічних метрах, кубатура; **~a mezuro** кубатура; **~i** *vn* мати об'єм ... кубічних одиниць; **~ig/i** **1.** *мат.* піднести до куба; **2.** надати кубічну форму, зробити кубічним; **~ism/o** *мист.* кубізм; **~ist/o** *мист.* кубіст; **~oid/o** *анат.* кубоподібна кістка.

***Kub||o** *геогр. н., кр.* Куба; **(k)~a** кубинський; **(k)~an/o** кубинець; **(k)~an/in/o** кубинка.

Kuban||o *геогр. н., р.* Кубань; **~i/o** Кубань (*край у Росії*).

kubeb/o *бот.* перець кубеба [*Piper cubeba*].

kub/metr/o кубічний метр, кубометр.

***kubut||o** **1.** *анат.* лікоть; *apogi sin sur la ~oj* спертися на лікті; *puŝi iun per la ~o* штовхнути когось-н. ліктем; **2.** закрут, заворот, коліно (*річки*); **3.** *тех.* коліно; **~a** ліктьовий; **~a doloro** біль у лікті.

kubut/apog/e на ліктях, спершись на лікті.

kubut/artik/o *анат.* ліктьовий суглоб.

kubut/bor/il/o *тех.* коловорот.

***kudr||i** *vt* шити; **~o** **1.** шов; **2.** *див.* ~ado; **~ad/o** шиття, шитво (*дія*), пошиття; **~aj/o** шиття, шитво, (*предмет*), швейний виріб; **~ej/o** швальня, швацька / швейна майстерня, швейне ательє, швейний цех; **~er/o** стібок; ***~il/o** голка; **~il/eg/o** **1.** шевська голка (= *ŝuista kudrilo*); **2.** шило (= *aleno*); **~ist/o** кравець; **~ist/in/o** швачка.

kudr/art/o кравецьке мистецтво, мистецтво пошиття одягу.

kudr/il/tru/o вушко голки.

kudr/o/faden/o швацька / швейна нитка.

kudr/o/lini/o шов, лінія шва.

kudr/o/maŝin/o швацька / швейна машина (= *stebmaŝino*).

kudr/o/tabl/o стіл для шиття, швейний столик.

kudu/o *зоол.* куду [*Tragelaphus*].

***kuf||o** **1.** чепець, чепчик; очіпок; **2.** чубчик (*у птахів*); **3.** *бот.* ковпачок (*у спорангію мохів*); **4.** *бот.* кореневий чохлак (*син. radikĉaro*); **5.** *анат.* сорочка (*захисна оболонка*); *li naskiĝis kun ~o sur la kapo* він народився у сорочці; **~et/o** чепчик.

***kugl||o** куля; *dumduma ~o* розривна куля; *kirasrompa* (або *kirasfrakasa*) ~о бронебійна куля; *fajrostreka* (або *spara*) ~о трасуюча куля; *hazarda ~o* сліпа [випадкова] куля; **~a**

кульовий; ~eg/o снаряд; ядро (*гарматне*); ~et/aĵ/o грубий / крупний дріб [шріт]; ~ing/o гільза.

kugl/o/bomb/o *сумн., військ.* кулькова бомба.

kugl/obus/o *військ.* шрапнельний снаряд, шрапнель (= ŝrapnelo).

kuglof/o *кул.* куглоф (*солодка бабка*).

kugl/o/kartoĉ/o *сумн., військ.* патрон з кулею, бойовий патрон (= kuglohava kartoĉo).

kugl/o/mantel/o оболонка кулі.

***kuir||i** *vt* готувати [приготовляти] їжу (*на вогні*), варити їсти, куховарити; варити, пекти, смажити; ~i viandon, supon, kaĉon, teon (при)готувати м'ясо, суп, кашу, чай; ~a **1.** призначений для приготування їжі; **2.** кухонний, кулінарний (= kulinaro); ~o, ~ad/o (при)готування їжі, кухарство, куховарство, кухарювання, варення, варіння; ~aĵ/o страва, приготована їжа, вариво, варене (*у знач. ім.*); ~ej/a кухонний; *~ej/o кухня; (ŝipa) ~ejo *мор.* камбуз; *kamra* ~ejo, *militira* ~ejo, *veturigebla* ~ejo *сумн.* польова [похідна] кухня, кухня на колесах; ~et/i *vt* готувати [варити] на малому вогні; ~ig/i готуватися (*про їжу*), варитися; ~il/o предмет кухонного начиння; ~il/ar/o кухонне начиння, кухонний посуд; *~ist/o кухар, куховар; (ŝipa) ~isto кок, кухар на кораблі; ~ist/in/o кухарка, куховарка; ~it/a приготований, приготовлений, зготований (*про їжу*), зварений.

kuir/art||o мистецтво приготування їжі, кулінарія, кулінарне мистецтво; кухня; *la franca*, *la hungara* ~o французька, угорська кухня; ~a кулінарний.

kuir/ban/o водяна баня (= bolbano).

kuir/ĉambro||o кухня (*кімната*); ~a: ~a fenestro вікно кухні; ~a (*mebla*) гарнітур кухонний (мебельовий) гарнітур, кухня.

kuir/ĉaro/o *сумн.* похідна [польова] кухня, кухня на колесах.

kuir/forno/o кухонна піч.

kuir/kaldrono/o казан для приготування їжі, харчовий казан.

kuir/krado/o *див.* rostokrado.

kuir/kuler/o варильна [кухонна] ложка.

kuir/libro/o *сумн.* кулінарна книга.

kuir/plato/o кухонна плита; робоча поверхня (*плити*).

kuir/plet/o (кухонний) лист.

kuir/poto/o казанок, чавун, чавунець (= marmito).

kuir/recepto/o рецепт приготування страви, кулінарний рецепт.

kuir/salo/o кухонна сіль.

kuir/vazo||o посудина для приготування їжі; каструля; горщик; казанок; ~ar/o посуд для приготування їжі.

kuir/veturilo/o *сумн.* похідна [польова] кухня, кухня на колесах.

***kuk||o** (солодкий) пиріг; солодка булка; крендель; кекс; *kazea* ~o ватрушка; *pastofolia* ~o листокве тістечко, *розм.* слойка; ~o *el rizo* рисова запіканка; ~aĵ/o кондитерський виріб; тістечко; торт; ~ej/o кондитерська (*у знач. ім.*); ~eto/o пиріжок (*солодкий*), солодка булочка, кренделік, кексик; ~isto/o, ~aĵo/isto/o кондитер.

Kuko/o Кук (*англійський мореплавець*).

kuk/butiko/o *див.* kukejo.

kuk/et/ŝtanco/ilo/o формочка для тіста (*штамп для вирізання, видавлювання розкاتаного в лист тіста фігурок у вигляді сердечок, ромбиків, листочків і т. п.*).

Kuk-Insul/ar/o геогр. н. архіпелаг Кука (Океанія, Нова Зеландія).

kuk/land/o країна ласощів, країна з молочними ріками і кисільними берегами, країна, де пироги на деревах ростуть.

Ku-Kluks-Klan/o політ. Ку-Клукс-Клан.

kuk/oblat/o (вафельна) трубочка (вид тістечка).

***kukol||o** орн. зозуля [*Cuculus*]; fazana ~о шпорцева зозуля фазаняча [*Centropus phasianus*]; flavbeka ~о американська зозуля жовтодзьоба [*Coccyzus americanus*]; nigrabeka ~о американська зозуля чорнодзьоба [*Coccyzus erythrophthalmus*]; senegala ~о шпорцева зозуля сенегальська [*Centropus senegalensis*]; ~**ed/o/j** зозулині [родина *Cuculidae*].

kukol/flor/o бот. смілка зозулецвіта (= kukolflora sileno).

kukol/horlog/o годинник з зозулькою.

kukol/o/form/a/j орн. зозулеподібні [ряд *Cuculiformes*].

kukol/kri/i *vn* див. kukui.

kuk/(o)/muld/il/o форма для випікання тістечок.

ku-ku! ку-ку! (звуконаслідування крику зозулі).

kuku/i *vn* кувати, кукати (= kukolkrii).

***kukum||o** бот. огірок (рослина і плід) [*Cucumis sativus*]; peklita ~о квашений огірок; ~**a** огірковий, огірочний; ~**a** salato салат з огірків; ~**et/o** огірочок, корнішон.

kukum/frukt/o огірок (плід, = kukumo).

kukumis/o бот. огірок [*Cucumis*] (родова назва).

Kuku-Nor/o геогр. н., о. Кукунор, Цінхай (Китай).

***kukurb||o** бот. гарбуз [*Cucurbita*, син. *Melopepo*]; italia ~о кабачок; maksimuma ~о гарбуз волоський (= rotirono); moska ~о гарбуз мускусний [*C. moschata*]; ~**ac/o/j** гарбузові [родина *Cucurbitaceae*]; ~**et/o** кабачок.

***kul||o** ент. комар [*Culex*]; piko de ~о укус комара; ~**ed/o/j** справжні комарі [родина *Culicidae*].

kulak||o іст. куркуль (багатий селянин-власник); ~**a** куркульський; ~**ar/o** куркульство.

kulan/o див. onagro.

kulas/o 1. казенна частина (вогнепальної зброї, = postumo); movebla ~ замок (вогнепальної зброї); 2. головка циліндра (мотора, = cilindrokapo).

kulas/blok/o затвор, замок (вогнепальної зброї).

kulas/ŝarĝ/a казеннозарядний (про вогнепальну зброю).

***kuler||o** ложка (тж як міра); ligna ~о дерев'яна ложка; ~о da mielo ложка меду; ~о por supo див. supkulego; manĝi per ~о їсти ложкою; ~**eg/o** розливальна ложка, ополоник; черпак; ~**et/o** ложечка; чайна ложка.

kuler/anas/o орн. качка широконоса, широконоська [*Anas cygneata*].

kuler/(o)/form/a ложкаподібний.

kuli/o кулі (чорнороб).

kulinar/a кулінарний (= kuira 2); ~ arto kaj scienco кулінарія.

***kulis/o** 1. театр. куліса, лаштунки (декорація); post (або malantaŭ) la ~j за кулісами; 2. театр. куліси (частина театру за кулісою); en la ~ у кулісах; 3. ек. куліса, вільний ринок на біржі.

kulis/tim/o страх перед публічним виступом.

kulm/o 1. бот. соломина, стебло (злакових); **2.** див. kulmino.

kulmin||o кульмінація (тж астр.); найвища точка; найвищий ступінь; верх, вершина; розпал; atingi sian ~on досягти своєї кульмінації; la ~o de arbo, turo, monto найвища точка дерева, вежі, гори; la ~o de la plezuro верх задоволення; la ~o de la gloro вершина слави; horoj de ~o години максимального навантаження (електромережі і т. п.), години пік; ~a кульмінаційний; ~e у (своїй) кульмінаційній точці, у (своїй) кульмінації; на завершення всього; ~e de la malbonaĵoj на завершення всіх бід; ~i *vn* кульмінувати, досягти кульмінації, найвищої [кульмінаційної] точки, найвищого ступеня.

kulminaci/o див. kulmino.

kulmin/konferenc/o конференція на найвищому рівні, зустріч у верхах, саміт (= pint(o)konferenco).

Kulomb/o Кулон (французький фізик); (k)~o ел. кулон (одиниця ел. заряду та ел. індукції).

kulomb/o/metr/o фіз., ел. кулонометр.

kulot/o короткі штани, штанці; труси, шорти.

***kulp||a** винний, винен, винуватий; konfesi sin ~a визнати себе винним; ~e з почуттям вини, винувати; ~e de (io, iu) з вини (чого-н., кого-н.); ~i *vn* (pri io, je io) бути винним / винуватим (у чому-н., = esti kulpa); kiu ~as pri tio хто винен у цьому?; ~o вина, провина; tio estas mia ~o це моя вина; meti, ĵeti la kulpon sur iun складати, звалювати вину на кого-н.; ~ec/o винність, винуватість, провинність; ~ig/a звинувачувальний (= akuza); ~ig/i винити, обвинувачувати, звинувачувати (= akuzi); ~ig/o звинувачення, обвинувачення (= akuzo); ~iĝ/i провинитися; ~ul/o винуватець, провинник, провинець; ~ul/in/o винуватиця, провинниця.

kulp/atest/o свідчення вини.

kulp/(o)/konsci/a який усвідомлює свою вину, свідомий своєї вини.

kulp/o/sent/o відчуття вини.

***kult||o** культ, поклоніння; la ~o de la Sankta Virgulino культ Святої Діви; libereco de la ~oj свобода культів; senti ~on al (або por) iu аї іо схилитися перед ким-н. або чим-н., схилити голову перед ким-н. або чим-н.; ~a культовий; ~i *vt* (ion, iun) сповідувати культ (чого-н., кого-н.), поклонятися (чому-н., кому-н.), шанувати (кого-н., що-н.); ~an/o послідовник культу, прихильник культу; ~ant/o поклонник; ~anto de la arto поклонник мистецтва, жрець мистецтва; ~anto de la scienco жрець науки; ~ant/in/o поклонниця; ~ej/o культове приміщення; ~ism/o літ. культ „чистої форми”.

kultiv||i *vt* обробляти, культивувати; вирощувати; ~o, ~ad/o культивация, обробіток; вирощування; alterna ~ado сівозмінна; ~aĵ/o плантація; ~at/a оброблюваний; вирощуваний; культурний (про рослину); ~ebl/a який піддається обробітку, орний; ~ej/o вирощувальна ділянка, плантація; ~il/o с.-г. культиватор; ~ator/o культиватор; ~ist/o спеціаліст з вирощування.

kultivar/o див. kultivoformo.

kultiv/likv/o див. bulĵono 2.

kultiv/medi/o див. nutromedio.

kultiv/o/form/o с.-г. сорт; ~ de terpomo сорт картоплі.

kultiv/perl/o штучно вирощена перлина.

kultiv/plant/o с.-г. культурна рослина.

kultiv/vari/o с.-г. культурний різновид.

kult/o/form/o/j культові форми.

***kultur||i** *vt* **1.** окультурювати, прилучати до культури, прино́сити культуру, обробляти (з питань культури); розвивати (зді́бності, навик*и* і т. п.); освічувати; **2.** вирощувати, розводити (мікроорганізми); **3.** рідко, див. kultivi; **4.** заст., див. bredi; **~a** культурний; **~a** revolucio культурна революція; **~o** у різн. знач. культура; **~ad/o** окультурювання; вирощування, розведення; обробіток; **~aj/o** культура (результат розведення, колонія мікроорганізмів); **~ajo de pestaj** baciloj культура чумних бацил; **~ebl/a** який піддається культурному обробітку; **~(it)/ec/o** культурність.

kultur/aranĝ/o культурний захід.

kultur/ataŝe/o аташе з питань культури.

kultur/centr/o культурний центр, центр культури.

kultur/dom/o будинок культури.

kultur/film/o науково-популярний фільм; документальний фільм.

kultur/filozof/i/a культурно-філософський.

kultur/histori||o історія культури; **~a** культурно-історичний.

kultur/inter/ŝanĝ/o культурний обмін.

kultur/labor/ant/o культпрацівник, працівник культури.

kultur/ministeri/o міністерство культури.

kultur/monument/o пам'ятник культури.

kultur/nivel/o рівень культури, культурний рівень.

kultur/palac/o палац культури.

kultur/plant/o культурна рослина.

kultur/politik||o культурна політика; **~a** культурно-політичний.

kultur/program/o культурна програма.

kultur/revoluci/o іст. культурна революція.

kultur/sfer/o культурна сфера, сфера культури.

kultur/vari/o див. kultivoformo.

kultur/veget/aĵ/o див. kulturplanto.

kulvert||o кульверт, водопропускний канал, водопропускна труба (нід дорогою).

kultur/viv/o культурне життя.

kul/vual/o накомарник.

kuman||o^{EU} іст. половець, куман; **~a** половецький.

kumar||o бот. заст. назва роду дінтерикс [Coutarouna], див. dipteriko; **~at/a**: **~a** acido хім. кумарова кислота; **~at/o** хім. кумарат, сіль кумарової кислоти; **~in/o** хім. кумарин.

kumen/o хім. кумен, кумол, ізопропілбензен, ізопропілбензол.

***kumin/o** бот. кмин, комун [Cuminum]; oficina ~ зіра, кумин [C. cuminum].

kumis/o кумис.

kumkvat/o бот. кумкват (плід деяких цитрусових рослин).

kumul||i *vt* суміщати, поєднувати, бути сумісником, працювати за сумісництвом; юр. накопичувати, нагромаджувати; **~o**, **~ad/o** сумісництво, поєднання; юр. накопичення, нагромадження.

kumulonimbus/o метео купчасто-дошова хмара.

kumulus||o купчаста хмара; **~(et)/o/j** баранці, баранчики (про хмари).

***kun I.** *прійм.* з, із, зі; resti ~ la patro залишитися з батьком; la kuraĝo kreskas kune ~ la danĝero відвага зростає разом з небезпекою; vortago ~ suplemento словник із додатком; li venis ~ mi він прийшов зі мною; renkontiĝi ~ la amiko зустрітися з другом; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~а спільний; сукупний; *~е разом, укупі, сукупно, спільно; ~е ~ разом із, спільно з; ~і *вп* бути разом; ~aĵ/o **1.** сукупність, з'єднання, сполучення; **2.** *мат.* об'єднання; ~ec/o спільність; *~ig/i з'єднати, поєднати, сполучити, зібрати до купи; ~ig/o з'єднання, об'єднання, поєднання, сполучення, збирання до купи; ~ig/aĵ/o *мат.* об'єднання множин; ~ig/abl/a сполучний, сумісний; ~iĝ/i зібратися, з'єднатися, поєднатися, сполучитися, вступити у зв'язок; ~iĝ/o єднання, поєднання, сполучення, з'єднання, злука, зв'язок; ~ul/o приятель, товариш; напарник; ~ul/in/o приятель, товаришка; напарниця; **III.** *преф., що вказує на те ж саме місце, той же час і ту ж мету:* ~veni сходиться, збиратися; ~okazi відбуватися одночасно; ~batali боротися разом.

kuna/o куна (*грошова одиниця Хорватії*).

kun/ag||i *вп* **1.** спільно діяти, співробітничати, співпрацювати; **2.** *фіз.* діяти в одному напрямі; ~ad/o спільна діяльність, співробітництво, співпраця; ~ant/o товариш по спільній діяльності, спіробітник.

kun/ali/e разом з іншим(и).

kun/ar/o *мат.* перетин множин.

kun/aŭtor||o співавтор; ~ec/o співавторство.

kun/bat||i співударяти, ударяти один об одний / другий; ~iĝ/i ударитися один об одний / другий.

kun/batal||i *вп* спільно [разом] боротися; ~ant/o соратник, товариш по зброї.

kun/bek/iĝ/i **1.** зчепитися (*про птахів*); *перен.* зчепитися, обмінюватися ущипливими / колючими словами, *розм.* пікіруватися; **2.** *розм.* цілуватися.

kun/bul/iĝ/i *див.* buliĝi.

kun/cement/iĝ||i зцементуватися; ~o *геол.* цементация.

kun/centr/ig/i концентрувати, зосереджувати.

kun/cerb/um/ad/o спільні роздуми над проблемою; мозковий штурм, мозкова атака.

kun/ĉen/ad/o вишикування в ряд (*подій, обставин*).

kun/danc/ant||o партнер (по танцях); ~in/o партнерка (по танцях).

kun/drink/ant/o однофляжник, горілчаний брат, співбрат по чарці.

kun/efik/i *vt* взаємодіяти.

Kunegunda Кунегунда (*жін. ім'я*).

kun/ekzist||i *вп* співіснувати; ~(ad)/o співіснування; раса ~(ad)o мирне співіснування.

kun/enzim/o *хім.* кофермент, коензима.

kun/est||i *вп* бути [перебувати] разом; ~ad/o спільне перебування, співжиття, співіснування.

kun/fand||i *vt* сплавлати (*метал*); ~aĵ/o сплав; ~iĝ/i *вп* зливатися.

kun/feder||iĝ/i *вп* об'єднуватися у федерацію, союз; ~iĝ/o конфедерація; ~it/o конфедерат.

kun/flik/i *vt* зшивати (*що-н. подерте*).

kun/flu||i *вп* зливатися (*про ріки*); ~ej/o злиття (*місце*), басейн (*рік*).

kun/forĝ/i *vt* сковувати (докупи).

kun/frap||i *vt* ударяти [стукати, бити] один об одний / другий; сплескувати (руками); цокнути, стукнути (чарками); **~iĝ/i** стукнутися, зіткнутися; ударитися один об одного; клацати, стукотіти (про зуби).

kun/frat/o побратим, співбрат.

kun/front||i *vt* *заст.*, *див.* alfronti, konfronti.

kungfu/o *спорт.* кунгфу, кунг-фу, кунфу, кун-фу (система китайської оздоровчої гімнастики та спортивної боротьби).

kun/glu||i *vt* склеювати, зліплювати; **~iĝ/i** склеїтися, зліпитися.

kun/greft/i *vt* *с.-г.* прищепити один до одного [другого].

kun/greg/iĝ/i збитися в стадо; стовпиться, скупчитися.

kun/hav/i **1.** мати з собою, мати при собі; **2.** мати разом [спільно], мати у спільному володінні [розпорядженні, користуванні].

kun/help||i *vt* допомагати разом з іншими, сприяти, співробітничати; **~ant/o** помічник; співробітник.

kun/hered||i *vt* успадковувати разом, стати співспадкоємцями; **~ant/o** співспадкоємець.

kun/iĝ/karpel/a *бот.* зі зрощеними плодолистками.

kun/iĝ/petal||a *бот.* зрослопелюстковий; **~ul/o/j** зрослопелюсткові (у знач. ім., син. gamopetaloj).

***kunikl||o** *зоол.* кріль, кролик [*Oryctolagus cuniculus*]; sovaĝa, doma ~o дикий, свійський кріль; ~a кролячий, кроликовий; ~a viando кроляче м'ясо, кролятина; **~aĵ/o** кролятина; страва з кролятини; **~ej/o** кролятник; **~id/o** кроленя; **~in/o** кролиця.

kunikl/o/bred||ad/o кролівництво; **~ej/o** кролівницька ферма, кролівницьке господарство; **~ist/o** кролівник.

kunikl/o/pelt/a: ~ ĉaro кроляча шапка, шапка з кролячого хутра.

kunikl/o/stal/o *див.* kuniklejo.

kun/ir||i *vn* сходитися, з'їжджатися; іти разом, їхати разом; супроводжувати; **~ant/o** супутник.

kun/jung/i *vt* запрягти разом, спрягати (коней і т. п.).

kun/ĵur/i *vt* зв'язати спільною клятвою, спільно поклястися.

kun/kalkul/i *vt* (по)рахувати разом, зводити до одного рахунку, підсумовувати.

kun/kant/i *vt, vn* співати разом, підспівувати.

kun/kapt/it/o товариш по полону [неволі].

kun/konduk/i *vt* приводити (з собою), припроваджувати.

kun/kresk||i *vn* рости [зростати] разом; **~iĝ/i** зростися; **~aĵ/o** зрощення (місце).

kun/krim/ul/o спільник / співучасник злочину.

kun/kudr/i *vt* зшити разом, зшити докупи.

kun/kulp/ul/o співвинуватець, спільник, співучасник (у недоброму вчинку).

kun/kur/i *vn* бігти разом; бігти до однієї мети, в одному напрямку.

kun/kuŝ||i *vn* лежати разом; розділяти ложе; **~ant/o** військ. сусід по ліжку.

kun/labor||i *vn* працювати разом, співробітничати, співпрацювати; **~ad/o** співробітництво, співпраця; **~ant/o** співробітник, співпрацівник.

kun/land/an/o *рідко*, *див.* samlandano.

kun/lern/ant/o товариш по навчанню, співучень; однокласник, однокурсник.

***kun/lig||i** *vt* зв'язати разом [докупи]; ~о *мат.* послідовне виконання, композиція; ~**ad/o** зв'язування разом [докупи]; ~**aj/o** *мат.* складне відображення, добуток; складний шлях; ~**it/a/j** зв'язані (разом).

kun/logaritmo *мат.* кологарифм (= kologaritmo).

kun/log||i *vn* проживати разом, проживати за однією адресою, бути сусідами по квартирі або по гуртожитку; ~**ad/o** спільне проживання, проживання за однією адресою; співмешкання; ~**ant/o** сусід по квартирі або по гуртожитку; спіємешканець.

kun/lud/ant/o учасник гри, партнер (*no gri*).

Kunlun/o *геогр. н., гори* Куньлунь, Куень-Лунь (*Kumai*).

kun/lut/i *vt* спаювати.

kun/manĝ/ant/o співбесідник (при їді, при столі), співтрапезник, гість до обіду, співучасник обіду, вечері.

***kun/met||i** *vt* складати (разом, докупи); ~i telefonnumeron набрати телефонний номер; ~о складання, складення (*одноразова дія*); ~а *див.* ~iĝinta; mane ~a folio *бот.* пальчастоскладний листок; plume ~a folio *бот.* перистоскладний листок; pare plume ~a folio *бот.* парнопіристоскладний листок; nepare plume ~a folio *бот.* непарнопіристоскладний листок; duoble plume ~a folio *бот.* подвійно перистоскладний листок; ~**ad/o** складання, складення (*не однократна або тривала дія; спосіб будови*); ~ado de vortoj складання слів, словоскладення, словоскладання; ~**aj/o** поєднання, суміш, сполука, склад; складене [складне] слово; ~**iĝ/i** скластися; ~**iĝ/int/a** *бот.* складний (= ~а); mane ~iĝinta пальчастоскладний (*про листок*); plume ~iĝinta перистоскладний (*про листок*); ~iĝinta umbelo складний зонтик; ~**it/a** складений, складний.

kun/mezur/abl/a *мат.* сумірний (*син. komunona*).

kun/miks/(it)/aj/o домішка, складник.

Kunming/o *геогр. н., м.* Куньмін (*Kumai*).

kun/mov/i *vt* зрушити (*один з одним*).

kun/nask/it/a уроджений, природжений.

kun/okaz/i *vn* відбуватися одночасно [разом].

kun/ord/ig||i (с)координувати, узгодити; (с)компонувати; ~о **1.** координація, узгодження; **2.** *грам.* сурядність; ~а **1.** координаційний, узгоджуючий; **2.** *грам.* сурядний; ~а кон'юнкція сурядний сполучник; ~**ant/o** координатор; ~**il/o** *грам.* сурядний граматичний елемент (*зокрема, сурядний сполучник*).

kun/parol/ant/o співрозмовник, співбесідник.

kun/pel/i *vt* зігнути (в одне місце) (*домашніх тварин і т. п.*).

kun/pingl/i *vt* сколотити (*з'єднати булавкою*).

kun/plekt||i *vt* сплести (*докупи*); ~о сплетення; ~**aj/o** сплетіння.

kun/port/i *vt* **1.** захопити [прихопити, принести] зі собою (= porti kun si); **2.** принести разом [спільно] (= kune porti).

kun/posed||i *vt* співволодіти; володіти спільно, разом володіти; ~**ant/o** співвласник.

kun/prem||i *vt* стискати разом, стискати докупи; ~i la pugnoj стиснути кулаки; ~i la lipojn стиснути губи; ~ita aĝo стиснене повітря; ~**iĝ/i** стиснутися; ~**il/o** пристрій для стиснення газу, компресор.

kun/pren/i *vt* захопити, брати [узяти] з собою.

kun/produkt/ad/o спільне виробництво.

kun/program/o *інформ.* співпрограма.

kun/puŝ||i *vt* зштовхнути, зіткнути (з *ким-н.*, *чим-н.*); **~iĝ/i** зштовхнутися, зіткнутися; **~iĝ/o** зіткнення.

kun/raport||i *vn* робити співдоповідь; робити спільний звіт [рапорт], спільну доповідь; **~o** співдоповідь; **~ant/o** співдоповідач.

kun/ripet||i *vt* разом повторювати (під керівництвом учителя); **~ad/o** фронтальне повторення.

kun/rul/i *vt* згорнути, скрутити (у рулон).

kun/senc/o супутнє значення, приховане значення (= kromsenso).

kun/send/aĵ/o *інформ.* додаток, вкладка.

kun/sent||i *vt* співчувати (= simpatii); **~o** співчуття (= simpatio)

kun/sid||i *vn* засідати, збиратися; ***~o** **1.** засідання, збори, зібрання, сходуни; **2.** посиденьки, посидінки.

kun/streĉ/i *vt* з'єднати (із зусиллям).

kun/student o товариш по університету, однокурсник.

kun/sufer/ant/o товариш по нещастю.

kun/ŝnur/i *vn* з'єднати в зв'язку (групу альпіністів).

kun/ŝov/i *vt* зсунути (докупи); *друж.* робити кернінг, підсікання; ~ *la brovojn* насупити / нахмурити брови.

kun/ŝut/i *vt* зсипати докупи.

kun/tar/a (зважений разом) з тарою; ~ *pezo* вага бруто, вага з тарою (= malneta pezo).

kun/tekst/o контекст.

kun/ten/iĝ/i держатися / триматися разом, держатися / триматися купи; бути щільним, твердим; схопитися (один за одного), зчепитися (в єдине ціле).

***kun/tir||i** *vt* стягати, стягувати, зводити (в одне місце); ~ *i la brovojn* насупити [нахмурити, звести] брови; ~ *i la nazon* наморщити ніс; ~ *i kurtenojn* запнути занавіски; **~iĝ/i** стягнутися, стиснутися; зіщулитися; **~iĝ/o** зіщулення.

kun/tren/i *vt* **1.** (при)тягнути / (при)волокти з собою; **2.** *перен.* тягнути за собою, спричиняти.

kun/trik/i *vt* сплести / зв'язати докупи (*петлі при в'язанні на спицях*).

kun/tuŝiĝ||i (до)торкатися один одного (= intertuŝiĝi); **~e** сумн. упритул; **~o** дотик.

kun/urb/aĵ/o містечко (*військове, наукове і т. п.*).

kun/varianc/o *мат.* коваріація.

kun/vart/it/o: *ili estis ~j iĥ няньчила одна жінка, у них в дитинстві була одна няня.*

kun/veld/i *vt* зварювати (*докупи*), приварювати.

***kun/ven||i** *vn* зібратися разом, зійтись; **~o** збори, зібрання, зліт, схід; *ĝenerala ~o* загальні збори, загальний схід; **~ej/o** місце [зал, кімната, приміщення] для зборів, сходу; **~estr/o** керівник зборів; голова зборів; **~ig/i** зібрати докупи, звести, привести (*на збори, схід*); **~int/ar/o** учасники зборів, сходу.

kun/vetur||i *vn* їхати разом; **~ig/i** привезти зі собою; **~iĝ/i** з'їхатися.

kun/viv||i *vn* жити разом; **~ad/o** спільне проживання; **~ant/o** співмешканець, товариш життя.

kun/vojaĝ||i *vn* подорожувати разом; **~ant/o** попутник.

kun/vok/i *vt* скликати; ~ *kunvenon* скликати збори; ~ *por festo* скликати на свято.

kun/volv||i *vt* звивати, змотувати, скручувати (*докупи*); **~aĵ/o** сувій, згорток.

Kuomintang/o політ. Гоміндан (*китайська ліва партія, заснована Сунь Ятсенем*).

***kup/o** 1. банка (*медична*); almeti ~jn al iu поставити банки кому-н.; 2. зоол. присосок.

Kupal/o^{EU} міф. Купало.

***kupe/o** 1. зал. купе; ~ rog nefumantoj купе для некурящих; 2. авт. кабіна.

kupe/hav/a: ~ vagono зал. купейний вагон.

kupel||i vt *tex.* купелювати, капелювати, очищати (*метали*); ~ad/o купелювання, капелювання, очищення; ~uj/o капель.

kuperoz/o мед. почервоніння обличчя (*при розширенні кровоносних судин*).

kupe/vagon/o зал. купейний вагон (= kurehava vagono).

Kupid/o, Cupidon/o міф. Купідон (*у давньогрецькій міфології – бог кохання*).

kupl||i vt 1. *tex.* з'єднувати, зв'язувати, зчіплювати (*до пари, парою*); 2. *ел., радіо* приводити до індуктивного зв'язку, зближувати для створення індуктивного зв'язку; 3. *с.-г.* спаровувати, парувати, злучати (*тварин*); 4. *див.* kluĉi; ~o, ~ad/o 1. з'єднання, зв'язування, зчеплення (*до пари, парою*); 2. *ел., радіо* індуктивний зв'язок; зв'язок для обміну енергією; 3. злучка, спарування; 4. *див.* kluĉo; 5.: reaga ~o *див.* реакцію; ~il/o *tex.* зчіпка, сполучний / з'єднувальний пристрій [прилад], зчіпна муфта.

kupled||o куплет; ~ist/o куплетист.

kuplo/ĉeno/o *tex.* ланцюг зчеплення (*у велосипеді*), ланцюгова передача.

kupl/o/muf/o *tex.* муфта зчеплення.

kupl/o/stango/o *tex.* зчеплювальна (або з'єднувальна) штанга.

kupoks/o *див.* kайроkso.

***kupol/o** 1. арх. купол, баня; 2. військ. гарматна башта, бронековпак.

***kupon/o** купон, відрізний [відривний] талон.

***kupr||o** хім. Купрум (*елемент*); мідь (*проста речовина*); *flava ~o латунь (= latuno); Прим. Оскільки у старовірській мові мідь і бронза не розрізнялися, у перекладі Старого Заповіту слово *kupro* позначає тж бронзу; ~a *прям., перен.* мідний; ~a pelvo мідний таз, мідна мийниця; ~a minejo мідний рудник; ~a haŭto мідна шкіра; ~aj puĉoj мідні хмари; ~aj kombinaĵoj мідні сполуки, сполуки міді; ~a sulfato сульфат міді, сірчанооксида мідь, мідний купорос; ~i vt міднити, покривати міддю; ~ad/o міднення, покриття міддю; ~aĵ/o мідний виріб, виріб з міді; ~er/o мідяк, мідна монета; ~ik/a: ~ika oksido окис міді, оксид двовалентної міді; ~ika klorido хлорна мідь, хлорид двовалентної міді; ~ist/o мідник; ~iz/i *див.* ~i; ~oz/a: ~oza oksido закис міді, оксид одновалентної міді; ~oza klorido хлориста мідь, хлорид одновалентної міді.

kupres||o бот. кипарис [*Cupressus*] (*син.* cipreso); ~a кипарисовий; ~ac/o/j кипарисові [*родина Cupressaceae*].

kuprit/o *мін.* куприт, червона мідна руда (= ruĝa kupfero).

kupr/o/epoko/o археол. мідна епоха.

kupr/o/erco/o мідна руда.

kupr/o/fand/ejo/o мідеплавильня, мідеплавильний цех.

kupr/o/forĝ/ejo/o мідярня.

kupr/o/gravur||o гравюра на міді; ~ist/o гравер на міді.

kupr/o/hav/a який містить мідь, мідянистий, мідистий.

kupr/o/kolor/a мідний, кольору міді (= kupra).

kupr/o/min/ejo/o мідний рудник.

kupr/o/pirit|o *мін.* халькопірит, мідний колчедан; **~а** халькопіритний.

kupr/o/plat/o мідна плита.

kupr/o/ruĝ/a мідяний, червоно-жовтий.

kupul/o *бот.* мисочка, гніздечко, пліска; чашечка (*жолудя*).

kupulifer/o/j *бот.* букові (= fagacoj).

***kur||i** *vn* *прям., перен.* бігти; нестися (*швидко рухатися*); li ~is al la pordo він побіг до дверей; nuboj ~as sur la ĉielo хмари біжать по небу; ~i de sia propra ombro утікати від власної тіні; la vojo ~as sur la valo дорога біжить долинами; malbona famo ~as rapide недобра слава біжить швидко; **~а** біговий; **~е** бігом, бігцем; **~о** біг; longdistanca ~о біг на довгу дистанцію; mezdistanca ~о біг на середню дистанцію; **~ad/i** *vn* бігати; займатися бігом; **~ad/o** біг, бігання, біганина; **~ant/a** біжучий, поточний; **~ant/o** бігун; **~eg/i** *vn* бігти [нестися, мчати] шодуху [що є духу, що є сил(и)]; **~ej/o** **1.** *спорт.* місце для забігів; дільниця стадіону для змагань з бігу; бігова доріжка; **2.** *спорт.* місце для забігів коней, місце для скачок, іподром; **~ig/i** змусити бігти, гнати, гонити, поганяти, пускати в рух; **~ist/o** **1.** *спорт.* бігун; **2.** *іст.* гонець; **~um/o** *спорт.* пробіг, забіг, заїзд.

***kurac||i** *vt* лікувати; **~а** лікувальний; лікарський; цілющий; **~а** herbo лікарська рослина; **~ad/o** лікування; **~at/o** пацієнт; хворий (*як об'єкт лікування*); **~ebl/a** виліковний; **~ej/o** курорт, оздоровниця; лікарня; ***~il/o** ліки; лікарський засіб; **~ist/a** лікарський; **~ista** esplogo лікарський огляд; sub ~ista kontrolo під лікарським наглядом, під наглядом лікаря; ***~ist/o** лікар; **~ist/ar/o** лікарський персонал.

kuraca/o кюрасо, апельсиновий лікер.

Kuraca/o *геогр. н., о-в* Кюрасао (*Карибське море, Нідерланди*).

kurac/art/o лікарське мистецтво, мистецтво лікування.

kurac/ban/o лікувальна ванна (*процедура*).

kurac/font/o цілюще джерело.

kurac/gast/o курортник, курортний хворий.

kurac/gimnast/ik/o лікувальна гімнастика.

kurac/herb/o лікарська трава, зілля.

kurac/lok|o курорт, оздоровниця; **~а** курортний; **~а** imposto курортний збір.

kurac/metod/o спосіб [метод] лікування.

kurac/parol/o *фольк.* замовляння.

kurac/plant/o лікарська рослина.

kurac/serv/o медична служба; служба здоров'я.

***kuraĝ||a** хоробрый, сміливий, смілий, відважний; **~е** хоробро, сміливо, сміло, відважно; **~і** *vn* відважитися, насмілитися, сміти, посміти; набратися хоробрості, відваги, сміливості (*зробити що-н.*); mi ne ~as tion diri al vi я не смію вам це казати; **~о** сміливість, смілість, хоробрість, відвага, кураж; **~ig/i** уселити сміливість, хоробрість, відвагу; підбадьорити, заохотити; **~iĝ/i** наважитися, відважитися, зважитися, насмілитися, осмілитися; набратися сміливості, хоробрості, відваги, **~ul/o** сміливець, смільчак.

kur/antaŭ/iĝ/i пробігти [вбігти, забігти] вперед.

kur/ant/jar/e у поточному році.

kurar|o кураре (*отрута*); **~iz/i** **1.** отруїти кураре; **2.** піддати дії кураре (*з лікувальною метою*); **~iz/o** **1.** отруєння кураре; **2.** кураризація.

kur/atak/i *vt* (*iun, ion*) (по)бігти в атаку (*на кого-н., що-н.*).

kuratel/o *див.* kuratoreco.

kur/ating/i *vt* (на)здогнати (*бігцем*); добігти.

***kurator**||о попечитель; опікун; куратор; ~а попечительський; опікунський; кураторський; ~ес/о попечительство; опікунство; кураторство.

***kurb**||а кривий, викривлений, вигнутий; згорблений, сутулий; ~е криво, вигнуто; ~о *мат.* крива (лінія); ~аї/о звивина, закрут; *розм.* кривуля, закарлюка; ~ес/о кривизна, кривина; *мат.* кривина; ~ig/i скривити, викривити, зігнути, вигнути; ~ig/o скривлення, викривлення, згинання, вигинання; ~iĝ/i скривитися, викривитися, зігнутися, вигнутися; згорбитися, зсутулитися; ~iĝ/o згин, вигин, зігнута [вигнута] частина; зігнута [вигнута] діляниця; ~iĝ/ad/i звиватися, в'юнитися; ~iĝ/em/a звивистий; ~il/o лекало.

kurb/a/dors/a згорблений, сутулий.

kurb/a/krur/a кривоногий.

kurb/ec/o/centr/o *мат.* центр кривини.

kurb/ec/o/cirkl/o *мат.* коло кривини, стичне коло.

kurb/ec/o/radius/o *мат.* радіус кривини.

kur/bird/o бігунець (*про птаха*).

Kurci/o Курцій (*римський історик*).

kur/ĉas|i *vt* *мисл.* цькувати, гнати / заганяти псами; ~ad/o цькування.

kurĉatovi/o *хім.* Курчатівій (*до 1997 р. – назва Резерфордія*).

kur/ĉeval/o скаковий кінь, скакун.

kurd||о курд; ~а курдський; ~е по-курдському, по-курдськи; **(K)~i/o** *геогр. н.* Курдистан (*етногеографічна область, розділена між Туреччиною, Іраком, Іраном і Сирією*); ~in/o курдка; **(K)~uj/o** *див.* (K)~іо.

kur/dromedar/o скаковий верблюд (= meharo).

***kurent**||о *ел.* струм; *алтерна* ~о змінний струм; *kontinua* ~о постійний струм; *altfrekvenca* ~о струм високої частоти; ~а струмовий.

kurent/element/o *тел.* елементарне посилення (електро)струму, елементарний сигнал, елемент коду.

kurent/intens/o *ел.* сила струму.

kurent/o/dens/o *ел.* густина струму.

kurent/o/de/pren/il/o *див.* kolektilo 3.

kurent/o/font/o *ел.* джерело струму; джерело живлення.

kurent/o/kolekt/il/o *див.* kolektilo 3.

kurent/o/konsum/(ad)/o споживання струму, споживання електроенергії.

kurent/o/kulmin/o пік енергопостачання, пік [максимум] навантаження електромережі.

kurent/o/lim/ig/il/o *ел.* струмообмежувач.

kurent/o/produkt/ad/o вироблення струму.

kurent/o/proviz/ad/o постачання струму.

kurent/o/rel/o *ел.* шина (*у вигляді грубої штаби, великих розмірів*).

kuret||о кюретка (*хірургічний інструмент*); ~і *vt* *хір.* вискоблювати, вискрібати, вишкрібати, вишкрябувати; ~ad/o кюретаж, вискоблювання, вишкрібання, вискрібання, вишкрябування.

kurgan/o *рідко, див.* tumulo.

kuri/o 1. *іст.* курія; 2. *церк.* папська курія.

Kuri||o Кюрі́ (*прізвище подружжя французьких фізиків і хіміків*); **(k)~a:** (k)~a punkto точка Кюрі́; **(k)~o** фіз. кюрі́ (*позасистемна одиниця радіактивності*); **(k)~um/o** хім. Кюрі́й.

***kurier||o** 1. кур'єр, гонець, розси́льний (*у знач. ім.*), зв'язковий (*у знач. ім.*); diplomatia ~ дипломатичний кур'єр, дипкур'єр; 2. шах. слон; ~а кур'єрський; ~е: ~e veturi і́хати на перекладних / перепряжних.

kurier/aviad/il/o рейсовий літак (= liniaviadilo).

kurier/knab/o хлопець на побігеньках, козачок; розси́льний (*у знач. ім.*, = kurknabo).

kurier/kolomb/o пошто́вий голуб (= leterkolombo).

kurier/ŝip/o мор. пакетбот, пошто́ве судно.

kurier/vetur/il/o мальпост, пошто́ва карета, пошто́вий екіпаж [диліжанс]; пошто́вий автомобіль.

Kuril/o/j геогр. н. Кури́ли, Кури́льські острови́ (*між Охотським морем і Тихим океаном, Росія*).

kurioz||a курйозний, дивний, незвичайний; ~е курйозно; ~а́/o курйозна річ; курйозний випадок; ~ес/o курйозність.

kuri/terapi/o мед. кюрітерапія, промене́ва терапія.

kur/knab/o див. kurierknabo.

kur/konkurs/o спорт. змагання з бігу.

kurkuli||o ент. довгоно́сик [*Curculio*]; ~ed/o/j довгоно́сикові [*родина Curculionidae*].

kurkum||o бот. курку́ма [*Curcuma*]; ~in/o хім. куркумі́н.

kurl/o див. numenio.

Kurland||o геогр. н. Курля́ндія, Курзе́ме (*іст. область у Латвії*); **(k)~a** курля́ндський.

kurling||o спорт. керлі́нг (*шотландська гра з круглими каменями на льоду*); ~а: ~a ŝtono ка́мінь для гри в керлі́нг.

kurm||o бот. горобина, я́года горобини домашньої; ~uj/o горобина домашня [*Sorbus domestica*] (*син. doma sorbuso*).

kur/manier/o алю́р, вид ходи́ [бігу] коня́.

Kuroŝi/o геогр. н. Куро́сіо, Куро-Сі́во (*тепла течія в Тихому океані*).

kurre kurre вур-вур (*звуконаслідування вуркотіння голубів*).

***kurs||o** 1. курс (*серія занять, лекцій, уроків*); курси; ~o pri la ukraina historio курс української історії; viziti ~on de Esperanto відвідувати курси есперанто; vespera, koresponda ~o вечірні, заочні курси; 2. курс (*напрямок руху*); ~o al nordo курс на північ; la ~o de aŭtobuso маршрут автобуса; 3. див. kurzo; ~(ad)/i vt 1. курсува́ти; 2. бу́ти в обі́гу; ~an/o курсант, слухач курсів; ~estr/o керівник курсів (= kursgvidanto).

kurs/gvid/ant/o керівник курсу, курсів.

kurs/fin||o закінчення курсу, курсів; ~int/o випускник курсу, курсів.

***kursiv||o** друк. курсив; ~а курсивний; ~е курсивом; ~ig/i виділити [надрукувати] курсивом.

cursor/o інформ. курсор (= montrilo 2).

kurt||a короткий (= mallonga); ~aj ondoj радіо короткі хвилі; ~a cirkvito ел. коротке замикання; ~a rafo військ. недоліт; ~е коротко (= mallonge).

kurt/a/dir/e див. mallongdire.

kurtaĝ/o фін. куртаж, комісійний відсоток (= makleraĝo).

kurt/cirkvit/i vt ел. зроби́ти [викликати] коротке замикання.

***kurten||o** занавіска, фіранка, завіса, гардина, штора, запона; la ~o falas, leviĝas завіса падає, підіймається; la Fera (K)~o іст., політ. залізна завіса; ~i vt повісити занавіски [фіранки, штори]; заслонити; опустити завісу.

kurten/fal/o опускання завіси, падіння завіси; завіса (напис у кінці сценарію); antaŭ la ~o під завісу.

kurten/lev/o підняття завіси.

kurten/stango, kurten/verg/o див. kornicostango.

kurt/film/o кіно короткометражний фільм.

kurtin/o військ., іст. куртина.

kurtizan/o куртизанка.

kurt/manik/a з короткими рукавами.

kurt/ond/a радіо короткохвильовий.

kuruk/o орн. славка прудка [Sylvia curruca].

kurush/o кұруш (розмінна монета Туреччини).

kurvimetr/o тех. курвіметр.

***kurz/o** фін. курс (біржовий); ~ de akcioj курс акцій; ~ de nafto курс нафти; ~ en la nigra merkato курс на чорному ринку; alta, meza, malalta ~ високий, середній, низький курс; konstanta, nekonstanta, ŝancela ~ постійний, непостійний, хиткий курс; eksterborsa ~, neoficiala ~ неофіційний курс; oficiala ~ офіційний курс; ~ falas курс падає; ~ altiĝas курс підвищується / зростає; la hodiaŭa ~ de eŭro estas 1,33 dolaroj сьогодні курс євро складає 1,33 долара.

kurz/alt/iĝ/o фін. підвищення курсу, зростання курсу.

kurz/ofal/o фін. падіння курсу.

kurz/ofluku/o фін. коливання курсу.

kurz/okvoto/o фін. котирування курсу; біржова ціна (цінних паперів, валют, товарів).

kurz/olist/o фін. котирування курсів.

kurz/orestar/iĝ/o фін. рекуперация (курс).

kurz/ostabil/iĝ/o фін. стабілізація курсу.

kurz/ovaloro/o фін. курсова ціна.

kus/o 1. бот. хагенія абіссінська [Hagenia abyssinica]; 2. протиглициний засіб з квіток хагенії абіссінської.

***kusen||o** подушка; pluma, lanuga, vata, pneŭmata ~o пір'яна, пухова, ватна, надувна подушка; *~eg/o перина; ~et/o подушечка.

kusen/laf/o геол. пілоу-лава, подушана лава (лава, що вилася у воду).

kusen/sako, kusen/tego наволочка, наволока, пошивка, пошиванка (син. kusensako).

kusinet/o тех. подушка [втулка, вкладиш, внутрішнє кільце, опорна поверхня] підшипника; опора (осі).

kuskus/o кул. кұскус.

kuskut||o бот. повитиця [Cuscuta]; lina ~o повитиця льонова [C. epilinum]; timiana ~o повитиця чебрецева [C. epithymum]; trifolia ~o повитиця конюшинна [C. epithymum var. trifolia]; ~ac/o] повитицеві [родина Cuscutaceae].

kusp||i vt згинати у зворотному напрямку; засукувати, (по)закачувати, зачочувати, підкачувати (рукав, штанину і т. п.); підгортати, підбирати, підвертати, підсмикувати (поділ, полу і т. п.); гладити проти шерсті; куйовдити, кошлатити; зачісувати догори;

чистити (*щиткою*) проти шерсті, ворсу; ~o **1.** засукування, закачування, підкачування; підгортання, підбирання, підвертання, підсмикування; гладження проти шерсті; куйовдження; зачісування догори; чистка проти шерсті, ворсу; **2.** *мат.* точка зламу; **3.** *арх.* верхня точка арки; ~ad/o *див.* ~o.

kuspid/o *анат.* стулка, вістря.

kustard/o *кул.* солодка молочно-мучна підливка.

*kuŝ||i *vn* **1.** лежати; пролягати; **2.** лежати з ким-н., злягатися (= sekskuniĝi); ~a лежачий; ~o лежаче положення, лежання; ~ad/o лежання; ~ej/o **1.** ложе; **2.** лігво, лігвище; **3.** *геол.* поклад(и); **4.** *тех.* місце під деталь або частину механізму; ~em/a який любить вилежуватися; ~em/ul/o лежебока; ~ig/i (по)класти; ne havi kie ~igi la kapon не мати де голову прихилити; ~iĝ/i лягати; ~iĝi por dormi лягати спати; ~uj/o **1.** *геол., археол.* пласт, шар; **2.** русло (*ріки*).

Kuŝ *бібл.* Куш (*біблійна назва Ефіопії*).

kuŝ/benk/o лежак, лав(к)а для лежання, спальна лавка, дерев'яний диван (= litbenko).

kuŝ/bret/o (спальна) полиця (*у вагоні*).

kuŝ/eskar/o *мед.* пролежень.

kuŝ/lok/o лежаче місце, місце для лежання.

kuŝ/seĝ/o *див.* ferdekseĝo.

kuŝ/vagon/o спальний вагон.

kut/o *іст.* опанча; лицарський плащ (*поверх лат*).

kutikl/o *анат., бот.* кутікула, надшкір'я, плівка.

*kutim||i *vn* мати звичку, звичай; привикнути; esti ~inta al io бути при звичаєним до чого-н., привикнути до чого-н.; ~a звичайний, звичний; ~e звичайно, зазвичай; ~o звичка, звичай; ~ig/i виробити звичку, привчити, при звичаїти; ~iĝ/i привчитися, при звичаїтися, звикнути.

kutim/jur/o *юр.* звичаєве право.

kutim/uz/a *рідко* звичайно вживаний, узвичаєний (= kutime uzata).

kutireakci/o *мед.* реакція шкіри; ~ pro tuberkulino реакція Пірке.

kutin/o *бот., хім.* кутин.

kutj/o^{EU} *кул.* кутя.

kutr/o *мор.* кутер, тендер, однощоглова вітрильна яхта.

*kuv||o таз, ванна; цебер, ряж(к)а, шаплик; ~eg/o *тех.* ванна, бак; ~et/o тазик, ванночка.

Kuvajt||o *геогр. н., м.* Кувейт; ~i/o *кр.* Кувейт.

*kuz||o двоюрідний брат, брат у перших, кузен; ~in/o двоюрідна сестра, кузина.

Kuzbas/o, Kuznec/a basen/o *геогр. н.* Кузбас, Кузнецький басейн.

kŭaks! ква(к)! (*звуконаслідування крику жаби, ропухи*).

kŭanz/o *див.* kvanzo.

Kŭanĵu/o *геогр. н., м.* Кванджу, Кванчжу (*Корея*).

kva! *див.* kvak!

kvaĉ/o квача (*грошова одиниця Замбії, Малаві*).

kvadr/o *мат.* прямокутний паралелепіпед.

Kvadragesim/o *церк.* м'ясопуста неділя, м'ясопуст.

kvadrant/o *мат.* квадрант.

***kvdrat||o** **1.** у *різн. знач.* квадрат; *desegni ~on* намалювати квадрат; *~o el* рарего квадрат із паперу; *la ~o de tri estas* пай три в квадраті буде дев'ять; **2.** *військ.* каре; **~a** квадратний; **~a metro** квадратний метр; **~a** еквасіо квадратне рівняння; **~a** *radiko* квадратний корінь; **~i** *vt* розкреслити у клітинку [квадрати]; **~ig/i** **1.** надати квадратної форми, зробити квадратним; **2.** *мат.* піднести до квадрата; **~it/a:** *~ita ŝtofo* картата [клітчаста] тканина [матерія]; *~ita* рарего папір у клітинку.

kvdrat/metr/o квадратний метр.

kvdrat/profil/a який має квадратний профіль.

***kvdnatur||o** *мат.* квадратура; *la ~ de la cirklo* квадратура кола; **~a** *спец.* квадратурний, зсунутий зміщений (за фазою) на чверть періоду, який має чвертьхвильовий фазовий зсув.

kvdriceps/o *анат.* чотириголовий м'яз стегна.

kvddrig/o *іст.* квадрига (у *ст. римлян* – колісниця, запряжена чотирма кіньми).

kvdrik/o *мат.* квадрика.

***kvdril/o** кадрили (танець).

kvdtrilion/o *мат.* квадрильйон (за *німецько-англійською системою*, = 10^{24} = *kvariliono*; за *прийнятою в Україні франко-американською системою* = 10^{15} = *duiliardo*).

kvdrirem/o *мор., іст.* квадирема (у *Ст. Римі* – бойовий корабель з чотирма рядами весел).

kvdrofonio/o *муз.* квадрафонія, quadroфонія.

kvdtrupleks/o *тел.* система чотирьохканального телеграфного зв'язку.

kvak! **1.** ква(к)! (*звуконаслідування крику жаби*); **2.** кря(к)! (*звуконаслідування крику качки*).

kvak||i *vn* **1.** квакати, крєктати, крякати (*про жаб*; = *ranbleki*); **2.** крєктати, крякати (*про качок*; = *anaskrii*); **~o, ~ad/o** **1.** квакання, крєктання, крякання, крєкіт; **2.** крєктання, крякання, крєкіт.

***kvaker||o** *рел.* квакер (член однієї з *християнських протестантських сект, поширених в Англії та США*); **~a** квакерський; **~ism/o** квакерство.

kvalif/i *vt* *підко, див.* kvalifiki.

kvalifik||i *vt* **1.** кваліфікувати; визначати; **2.** *грам.* визначати, вказувати на ознаку; *la adverbo ~as* *la verbo* прислівник визначає дієслово; **~a** **1.** кваліфікаційний; визначальний; **2.** *грам.* якісний (= *kvalita*); **~a** *adjektivo* *грам.* якісний прикметник; **~o** кваліфікація; **~ig/i** кваліфікуватися, здобути [набути] кваліфікацію, вивчитися на ..; визначитися; **~ig/o** кваліфікація; **~it/a** кваліфікований; *alte ~ita* *laboristo* висококваліфікований робітник.

***kvalit||o** **1.** якість; **2.** властивість; **3.** гатунок, сорт; *produkto de alta ~o* продукт вищої якості, продукт вищого гатунку, високоякісний продукт; *ne kvanto, sed ~o!* не кількість, а якість!; *la ~o de magneto estas altiri la fero* властивість магніту – притягати залізо; **~a** **1.** якісний; **2.** *див.* kvalifika; **~ig/i** кваліфікувати, визначати якість.

kvalit/o/klas/o клас якості, гатунок, сорт.

kvalit/o/kontrol||o контроль за якістю (продукції); виробничо-технічний контроль; **~ist/o** контролер за якістю продукції.

***kvankam** *спол.* хоч, хоча; *~ li venis, li tamen restis malkontenta* хоч він прийшов, він усе-таки залишився незадоволений; *plenumi laboron agrablan, ~ malfacilan* виконувати роботу приємну, хоч і важку.

***kvant||o** кількість (*чисельність, величина, об'єм, маса*); *granda ~o da libera tempo* велика кількість вільного часу; **~a** кількісний; **~ec/a** кількісний (*пов'язаний із виміром кількості*); *~esa analizo xim.* кількісний аналіз; *~esa diferenco* кількісна різниця; **~ec/o** кількість (*категорія, що виражає вимірність*); **~iz/ant/o** лог. квантор; *ekzista ~izanto* квантор існування (\exists); *universalala ~izanto* квантор загальності (\forall).

kvant/o/pag/e відрядно, з відрядною оплатою праці.

kvantor/o мат. квантор.

kvantum||o фіз. квант, (квазі)частинка; *~o de energio* квант енергії; *~o de lumo* див. *fotono*; **~a** квантовий.

kvantum/meĥanik/o, kvantum/mekanik/o фіз. квантова (або хвильова) механіка (= *ondomeĥaniko, ondomekaniko*).

kvantum/nombr/o фіз., хім. квантове число.

kvantum/numer/o див. *kvantum nombro*.

kvantum/stat/o фіз. квантовий стан.

kvantum/teori/o фіз. квантова теорія.

kvanz/o кванза (*грошова одиниця Антоли*).

***kvar** чотири; *dek ~* чотирнадцять; *la ~ sezonoj* чотири пори року; **~a** четвертий; **~o 1.** четвірка (*цифра; оцінка; гральна карта*); *rom(an)a ~o* римська четвірка; *~o kun pluso* четвірка з плюсом; *kega ~o* чирвова / червова четвірка; **2.** четвірка (*число*); *~o da sportistoj* четвірка спортсменів; **~e** по-четверте; **~il/o** мат. квариль; **~ilion/o** квадрильйон (*за німецько-англійською системою, = 10^{24}*); **~obl/a** четверний; чотирикратний, у чотири рази [учетверо] більший; **~obl/e 1.** чотирикратно, у чотири рази, вчетверо; *~oble du estas ok* чотири помножити на два буде вісім; **2.** вчетверо; *~oble faldi paperfolion* учетверо скласти листок паперу; **~obl/ig/i** збільшити у чотири рази, збільшити вчетверо; ***~on/o** чверть, одна четверта (частина), *розм.* четвертина; *~ono de horo* чверть години; *~ono de litro* чверть літра, чвертка; *~ono de jaro* чверть року, квартал, тримістр; *je la oka horo kaj ~ono* о чверть на дев'яту; **~on/ig/i** поділити [розділити] на чотири (рівні) частини; поділити [розділити] начетверо; зменшити в чотири рази [вчетверо]; **~on/um/i** див. *~umi*; **~op/a** який складається з чотирьох осіб [предметів]; **~op/e** учотирьох; **~op/o** четвірка (*група з 4 осіб*); **~um/i** *vt ist.* четвертувати (*стратити*); **~um/o** четвертування.

kvar/a/grad/a четвертого степеня; четвертого ступеня.

kvar/aken/o бот. чотиригорішкова сім'янка.

kvar/akt/a театр. чотириактовий.

kvar/angul||a чотирикутний; **~o** чотирикутник; **~e** чотирикутником, у вигляді чотирикутника.

***kvaranten||o** карантин; **~i** *vn* бути [перебувати, сидіти] в карантині; **~ig/i** запроваджувати [вводити, накладати] карантин; тримати в карантині.

kvar/blok/o філат. блок з чотирьох марок.

***kvarc||o** мін. кварц; *fumeca ~o* димчастий кварц, раухтопаз; *lakteca ~o* молочно-білий кварц; *niĝra ~o* чорний кварц, моріон; *vitresca ~o* прозорий кварц, гірський криштал; **~a** кварцовий.

krar/cent чотириста; **~a** чотирьохсотий.

kvarc/frekvenc/o фіз. кварцова частота.

kvarc/horlog/o кварцовий годинник.

kvar/cifer/a чотирицифровий, чотиризначний; *~ nombro* чотиризначне число.

kvarcit/o мін. кварцит.

kvarc/lamp/o кварцова лампа.

kvarc/oscilator/o *ел.* кварцовий осциляттор.

kvarc/vitr/o *тех.* кварцове скло.

kvar/ĉambra чотирикімнатний.

kvar/dek сорок; ~а сороковий.

kvar/edra чотиригранний; ~о чотиригранник, тетраедр.

kvar/etaĝ/a чотириповерховий.

kvar/ferdek||а *мор.* чотирипалубний; ~**ul/o** чотирипалубник, чотирипалубний корабель (= kvarferdeka ŝipo).

kvar/flanka чотиристоронний, чотирибічний.

kvar/foj||а чотириразовий, чотирикратний; ~е чотири рази, чотириразово, чотирикратно.

kvar/fojlo *геральд.* чотирилисник.

kvar/ĝemelo четверня.

kvar/ĝemina *мед., анат.* квадригемінічний.

kvar/hora чотиригодинний.

kvar/jamb/o *літ.* чотиристопний ямб.

kvarko *фіз.* кварк.

kvar/kolora чотирикольоровий.

kvar/latera||а *мат.* чотиристоронний; ~о *див.* kvarangulo.

kvar/linia чотирилінійний.

kvar/man||а чотирирукий, з чотирмаа хватальними кінцівками; ~**ul/o/j** *заст., див.* antropomorfoj.

kvar/masta||а *мор.* чотирищогловий; ~**ul/o** чотирищогловий корабель (= kvarmasta ŝipo).

kvar/motora чотиримоторний.

kvar/mur/pilk/ad/o *див.* skvaŝo.

kvar/naska||it/o/j четвернята.

kvar/on/final/o *спорт.* чвертьфінал.

kvar/on/fojla: ~ formato *друк.* формат у чверть аркуша, формат ін-кварто.

kvar/on/format/o *див.* kvarto 2.

kvar/on/horo чверть години (= horkvarono).

kvar/on/jaro чверть року, квартал, триместр (= jarkvarono, trimestro).

kvar/on/jarcent/o чверть століття.

kvar/on/litro чверть літра, чвертка.

kvar/on/luno *нрк., див.* lunduono.

kvar/on/not/o *муз.* чверть ноти, четвертна нота.

kvar/on/silento *муз.* чверть паузи, четвертна пауза.

kvar/paĝ/a з чотирьох сторінок, на чотири сторінки.

kvar/part/a з чотирьох частин.

kvar/pesa з чотирьох кусків / шматків; з чотирьох деталей.

kvar/person/a чотириособовий, з чотирьох осіб, на чотири особи.

kvar/pied||a чотириногий, на чотирьох ногах [нїжках], з чотирма ногами [нїжками]; ~е накарячки, на(в)карячки; ~**i** *vp* повзати накарячки; ~**ul/o/j** чотириногі (у знач. ім.).

kvar/pint/a чотирикутний.

kvar/polus||a чотириполюсний; ~**o** *spez.* чотириполюсник.

kvar/rad/a чотириколїсний.

kvar/sid/lok/a чотиримісний.

kvar/silab/a чотирискладовий.

***kvart/o** **1.** муз. кварта; **2.** друк. книга (форматом) у четверту частину аркуша, ін-кварто (= inkvarto); **3.** спорт. четверта позиція (у фехтуванні); **4.** кварта; чверть літра.

kvar/tag/a чотириденний.

kvar/takt/a чотиритактний.

***kvartal||o** квартал (міський); ~**a** квартальний; дільничний; ~**estr/o** *іст.* квартальний (у знач. ім.).

kvartan/a *мед.* чотириденний (*про лихоманку*).

kvarteron/o квартерон (*нащадок білого чоловіка і мулатки або мулата і білої жінки*).

kvartet/o муз. квартет.

kvartir||o *див.* kantonmento.

kvartir/mastr/o **1.** військ., *іст.* квартир'ср, квартимейстер; **2.** військ. квартьемер, старший матрос (*звання у французькій армії*).

kvar/troke/o *літ.* чотиристопний трохей / хорей.

kvar/valent/a *хім.* чотиривалентний.

kvar/vers/o *літ.* чотиривірш.

kvar/voĉ/a чотириголосий.

kvas/o квас.

kvasi||o *бот.* квасія [*Quassia*]; amara ~o квасія гірка [*Q. amara*]; ~**in/o** *фарм.* квасеїн, гіркотад квасії, (гіркий) екстракт квасії.

kvas/sup/o *кул.* холодник, окрошка.

***kvast/o** китиця (*для прикраси*), діал. кутас.

kvašiorkor/o *мед.* квашіоркор (*хвороба обміну речовин у дітей, внаслідок тривалого білкового голодування*).

kvaternar||a *геол., спец.* четвертинний; ~**o** четвертинна система, четвертинний період (= kvaternara епока); четвертинна формація(= kvaternara formacio).

kvazar/o *астр.* квазар (*син.* kvazaŭstelo).

***kvazaŭ** **I.** *спол.* **1.** нїби, наче, неначе, немовби, неначебто; la patro frapis sur la pordon, ~ li estus fremdulo батько постукав у двері, немовби він був чужим; **II.** *част., сполучне слово:* нїби, наче, наче, немов, немов, як; li batalis ~ leono він боровся як (*або наче*) лев; **III.** *присл.* як би; la dramo prezentas ~ spegulon de la naturo драма являє собою як би відображення життя; **IV.** *преф., який вказує, що слово поруч не треба розуміти в прям. знач., але в приблизному, подібному:* ~diri ловко натякати; ~edzino коханка; ~gitoj примітивні, недосконалі рими; **V.** *самостійно вживана морфема з тим же знач.:* ~a приблизний, несправжній, удаваний, удвний, свого роду, якийсь.

kvazaŭ/ĉampan/o ігристе вино.

kvazaŭ/divid/a: ~ folio *бот.* роздільний листок (*з розчленуванням пластинки до двох третіх*).

kvazaŭ/hejm/a див. kvazaŭindiĝena.

kvazaŭ/hom/o 1. манекен; 2. опудало.

kvazaŭ/indiĝen/a бот., зоол. який давно прижився на даній території, майже місцевий (син. kvazaŭhejma).

kvazaŭ/kompakt/a мат. квазікомпактний.

kvazaŭ/stel/o астр. квазар (= kvazaro).

kvazaŭ/stokast/o інформ. псевдовипадкова величина.

kvazaŭ/vokal/o фон. напівголосний (звук) (= duonvokalo).

kvecal/o орн. квезаль [*Pharomachrus mocinno*].

kveĉ/o кул. чорнослив.

kver- тех. преф. зі знач. „transversa (поперечний)”: ~profilo поперечний профіль (= transversa profilo); ~sekco поперечний переріз (= transversa sekco); ~muro поперечна стіна [стінка] (= transversa muro); ~trabo поперечна балка [колода], поперечний брус, поперечина, переклада, траверса (= transversa trabo).

kver||i *vn* воркувати, воркотати (тж перен.), (про голубів ще) туркотати; ~(ad)/o воркування, туркота(ння).

***kverel||i** *vn* (по)сваритися, (по)скандалити; ~o сварка, склока, скандал; ~em/a сварливий, склочний, скандальний, задиристий; ~em/o сварливість, склочність; ~(em)/ul/o сварливець, склочник, скандаліст, задира; ~(em)/ul/in/o сварливеця, склочниця, скандалістка, задира; ~et/o невелика [дрібна] сварка.

***kverk||o** бот. дуб [*Quercus*]; blanka ~o див. lanuga ~o; daimia ~o, denta ~o дуб зубчастий [*Q. dentata*, син. *Q. daimio*]; lanuga ~o дуб пухнастий [*Q. pubescens*]; pedunkla ~o дуб звичайний (= roburo); petra ~o дуб скельний [*Q. petraea*, син. *Q. sessiliflora*]; ruĝa ~o дуб червоний [*Q. rubra*]; sesila ~o див. petra ~o; verda ~o див. ilekskverko; ~a дубовий; ~ar/o діброва; ~id/o дубок, дубовий пагін.

kverk/arb/ar/o дубовий ліс, діброва.

kverk/lign/a дубовий (зроблений з деревини дуба, = farita el kverko, kverka); ~ tablo дубовий стіл.

kvest||i *vn* просити пожертвування, збирати пожертвування / пожертви; ~(ad)/o збір пожертв(увань); ~(it)/aĵ/o (зібрані) пожертвування / пожертви; ~ist/o збирач пожертв(увань).

***kvestor||o** іст. квестор; скарбник; ~ec/o квестура (посада); ~ej/o квестура (приміщення).

kvestur/o 1. див. kvestoreco; 2. див. kvestorejo.

kvezal/o див. kecalo.

kvi||a біол. який перебуває у спокої; ~ec/o тимчасове припинення розвитку, спокій, стан спокою.

***kviet||a** тихий, спокійний; лагідний; погідний; с(у)мирний; ~a vetero; тиха, спокійна погода; ~a vizaĝo спокійне, погідне обличчя; ~e тихо, спокійно; лагідно погідно; с(у)мирно; ~o, ~ec/o тиша, спокій, лагідність; погідність; с(у)мирність; расо kaj ~o мир та спокій [тиша]; ~ig/a заспокійливий; ~ig/e заспокійливо; ~ig/i утихомирити, заспокоїти; угамувати; приборкати; ~ig/aĵ/o мед. заспокійливе (у знач. ім.), транквілізатор; ~ig/il/o радіо ланцюг безшумного настроювання; ~iĝ/i заспокоїтися, угамуватися, улягтися; ~ism/o квіетизм (релігійно-етичне вчення); ~ist/o квіетист; ~ul/o тихоня, с(у)мирна людина.

kviet/mas/o фіз. маса спокою.

kvik/i див. kviviti.

kvik/o бот. **1.** пирій (= elitrigio); **2.** пирій повзучий (= ordinaria elitrigio).

kvikstep/o квік-степ (спортивний танець).

***kvин** п'ять; la ~ fingroj de la mano п'ять пальців руки; dek ~ п'ятнадцять; ~а п'ятий; ◇ ~а rado ĉe veturado п'яте колесо до воза; ~о **1.** п'ятірка (цифра; оцінка; гральна карта); rom(an)a ~о римська п'ятірка; ~о kun pluso п'ятірка з плюсом; kera ~о чирвова / червова п'ятірка; **2.** п'ятірка (число); ~о da soldatoj п'ятірка солдатів; ~е по-п'яте; ~ilion/o квінтільйон (за німецько-англійською системою; 10^{30}); ~obl/a п'ятірний, п'ятикратний, у п'ять раз(ів) більший, уп'ятеро більший; ~obl/e п'ятикратно, у п'ять раз(ів), уп'ятеро; ~oble du estas dek п'ять помножити на два буде десять; ~oble pli longa у п'ять раз(ів) [уп'ятеро] довший; ~on/o одна п'ята, п'ята частина; ~op/e уп'ятьох; ~op/o п'ятірка (група з 5 осіб).

kvин/angul||a п'ятикутний; ~о мат. п'ятикутник.

kvин/cent п'ятсот; ~а п'ятисотий.

kvин/cifer/a п'ятицифровий, п'ятизначний.

kvин/dek п'ятдесят; ~а п'ятдесятий.

kvин/dek/jar||a п'ятдесятирічний, п'ятдесятилітній; ~ul/o п'ятдесятирічна людина.

kvин/disciplin/o рідко, див. pentatlonо.

kvин/edr||a п'ятигранний; ~о мат. п'ятигранник, пентаедр.

kvин/etaĝ/a п'ятиповерховий.

kvин/foj||a п'ятиразовий, п'ятикратний; ~е п'ять разів, п'ятиразово, п'ятикратно.

kvин/foli/o геральд. п'ятилисточник.

kvин/ĝemel/o п'ятірня.

kvин/jamb/o літ. п'ятистопний ямб.

kvин/jar||a п'ятирічний, п'ятилітній; ~а plano п'ятирічний план, п'ятирічка; ~о заст., див. jarkvino.

kvinkagesim/o церк. сиропуст, заговіння перед Великим постом.

kvин/later/o див. kvinangulo.

kvин/metr/a п'ятиметровий.

kvino/o бот. квіноа, кінноа, рисова лобода [*Chenopodium quinoa*] (син. regua kenopodio).

kvин/pint/a п'ятикутний; ~ stelo de Esperanto п'ятикутна есперантська зірка.

Kvinsland/o геогр. н. Квінсленд (штат в Австралії).

***kvинt/o** **1.** муз. квінта; **2.** п'ята позиція (у фехтуванні).

kvинtal/o квінтал (міра ваги, що відрізняється у різних країнах); центнер (у міжнародній системі одиниць).

***kvинtesenc/o** квінтесенція.

kvинtet/o муз. квінтет.

Kvintilian/o Квінтіліан (давньоримський теоретик риторики, педагог).

kvинtilion/o мат. квінтільйон (за німецько-англійською системою, = 10^{30} = kviniliono; за прийнятою в Україні франко-американською системою = 10^{18} = triiliono).

Kvinto-Kurci/o іст. Квінтій Курцій (римський історик, = Kurcio).

kvин/ton/a п'ятитонний.

kvин/troke/o літ. п'ятистопний трохей / хорей.

Kvirinal/o геогр. н. Квіринал (один із семи римських пагорбів).

***kvit||a** **1.** який нічого не винний, вільний від боргу, квит; nun ni estas ~aj тепер ми квити; **2.** перен. вільний (від обов'язків); li opinias sin ~a je la postuloj de ĝentileco він вважає себе вільним від вимог ввічливості; ~e у розрахунку, квит; (як виг.) кінець!, зась!; ~ig/i зробити квітами, зробити вільним від боргів, поквитати; ~iĝ/i розплатитися, розрахуватися, розм. розквитатися, поквитатися.

***kvitanc||i** **vt 1.** (ion al iu) видавати квитанцію (на що-н. кому-н.), давати розписку (про що-н. кому-н.); li ~is al mi la ragon de la ŝuldo він видав мені розписку про сплату боргу; **2.** інформ. підтвердити прийом, квітувати; ~o **1.** квитанція [розписка, чек] про сплату (= pagatesto, kvitatesto); **2.** квитанція [розписка] про одержання (= ricevatesto).

kvitanc/mark/o марка (знак оплати); гербова марка.

kvivit! цвірінь!, цвірінь-цвірінь!, цінь-цінь! (звуконаслідування щебетання дрібних пташок).

kvivit||i **vn** цвірінькати, пищати, щебетати; ~(ad)/o цвіріньканя, щебетання.

kviz/o вікторина; серія перевірочних питань; екзамен у вигляді ряду питань.

***kvocient||o** **1.** мат. частка (результат при діленні); la ~o de dek du per kvar estas tri частка від ділення дванадцяти на чотири дорівнює трьом; **2.** intelekta (або mensa) ~o коефіцієнт інтелекту, IQ; ~a: ~a grupo мат. фактор-група; ~a ago мат. фактор-множина; ~a frakcio мат. простий дріб (= ordinara frakcio); ~a ringo мат. фактор-кільце.

kvodlibet/o муз., літ. попури, в'язанка.

***kvorum/o** кворум.

kvot||o **1.** квота, частка, доля, пай; ~o de interezoj ек. норма прибутку; ~o de plusvaloro ек. норма додаткової вартості; **2.** фін. котирування; ~i **vt 1.** установляти [визначати] квоту, долю, частку; **2.** фін. котирувати, установляти [визначати] курс.

L

***l** **1.** 16-а буква есперантського алфавіту; **2.** та ж римська цифра L (50); *~o назва цієї букви.

***l'** усічена форма артикля la (вживається переважно в поезії).

***la** означений артикль.

la муз. ля.

I lab||o анат. сичуг (= abomaso); ~a сичужний; ~aj/o сухий сичужний екстракт.

II lab/o розм., див. laboratorio.

labar/o іст. лабарум, штандарт імператора Константина Великого.

label/o бот. губа (у квітці орхідних).

lab/enzim/o сичужний фермент, ренін, хімозин.

laberdan/o лабардан, солонна тріска.

labferment/o див. labenzimo, ĉimozino.

labi/o анат., бот. губа.

labial||o фон. губний приголосний (звук) (син. lipsono); ~a губний, лабіальний.

labiat/oj див. lamiasoj.

labil||a лабільний, нестабільний, нестійкий, рухливий, змінний; ~a ekvilibro фіз. нестійка рівновага; ~o метео нестабільна атмосфера, нестійка дільниця атмосфери; ~es/o лабільність, нестабільність, нестійкість, рухливість.

labiodental/o фон. губно-зубний приголосний (звук) (син. *lipdentosono*).

***labirint||o** у різн. знач. лабіринт; *strata* ~o вуличний лабіринт, лабіринт вулиць; *membrana* ~o анат. перетинчастий лабіринт; *osta* ~o анат. кістковий лабіринт; ~a лабіринтний, лабіринтовий; ~**it/o** мед. лабіринтит, запалення внутрішнього вуха.

labirint/o/dent/ul/o/j палеонт. лабіринтозубі, лабіринтоданти [підклас *Labyrinthodontia*].

***labor||i** *vn* 1. працювати, трудитися; ~i kiel inĝeniero працювати інженером; ~i temporage працювати почасово; ~i kvantorage працювати відрядно; ~i en uzino працювати на заводі; ~i ĉe la poŝto працювати на пошті; ~i pri (або super) vortaro працювати над словником; 2. бродити (про вино, дріжджі і т. п.; = fermenti); ~a робочий, трудовий; ~a kodekso трудовий кодекс; ~o робота, праця; інформ. завдання; *mana* ~o ручна робота / праця; *mensa* ~o розумова робота / праця; *sidi super* ~o сидіти над роботою; *okupigi pri sia* ~o займатися своєю роботою; *fini sian* ~on закінчити свою роботу; *distribui la* ~on розподілити роботу; *divido de la* ~o поділ праці; ◇ ~o farita – *ripozo merita* зробив діло – гуляй сміло; ~o ne estas leporo, ĝi haltos, ne forsaltos робота не вовк – в ліс не побіжить; *~**ad/i** *vn* працювати, трудитися (протягом тривалого часу); ~**ad/o** робота, праця (тривала); *dudekjara* ~ado двадцятирічна робота / праця; ~**aj/o** виріб, робота; *juvelista* ~ajo ювелірний виріб; ~**eg/i** *vn* посилено працювати, працювати не покладаючи рук, працювати за трюх, гарувати; ~**ej/o** 1. робітня, майстерня; 2. див. *laboratorio*; *~**em/a** працюючий, роботящий; ~**em/o** працюючість, працелюбність; ~**em/ul/o** працелюб, трудівник, працююча / роботяща людина, розм. трудяга; ~**estr/o** розпорядник робіт; начальник робіт; начальник робочої бригади, бригадир, виконроб; майстер, десятник; ~**ig/i** працевлаштувати, дати роботу, забезпечити роботою, забезпечити робочими місцями; змусити працювати; задіяти; *li* ~igas kvin homojn у нього працює п'ятеро людей; ~**il/o** знаряддя праці; інструмент; ~**ist/a** робітничий; ~a klaso робітничий клас; ~**ist/o** 1. робітник, працівник; *kvalifikita* ~isto кваліфікований робітник; *simpла* ~isto простий робітник, чорнороб; 2. ент. робоча комаха; ~**ist/ar/o** робітництво; робітничий персонал; робітничі маси; робітничий клас; ~**ul/a**: ~ulaj rajtoj права трудящих, права робітників; ~**ul/o** робітник; трудівник; трудящий.

labor/abel/o ент. робоча бджола.

labor/akcident/o нещасний випадок на виробництві.

labor/akir||i *vt* здобути працею; ~o доробок.

labor/analiz/o аналіз роботи.

***laboratori||o** лабораторія; ~a лабораторний; ~**an/o**, ~**ist/o** сумн. працівник лабораторії, лаборант; ~**estr/o** завідуючий лабораторією, начальник [керівник] лабораторії.

labor/bors/o біржа праці.

labor/brigad/o робоча бригада, трудова бригада; артіль.

labor/ĉambr/o робоча кімната; робітня, майстерня.

labor/daŭr/o робочий день (про одиницю часу); тривалість робочого дня; *okhora* ~ восьмигодинний робочий день.

labor/desegn/o (робоче) креслення, геометричне креслення.

labor/divid/o поділ праці.

labor/don/ant/o роботодавець.

labor/en/spez/o трудовий дохід, заробіток.

labor/evit||em/a лінивий, ледачий, лінкуватий; ~**ul/o** прогульник, сачок, ледар, дармоїд.

labor/fin/o кінець роботи.

labor/fort/o робоча сила, робочі руки.

labor/grup/o робоча група.

labor/halt/o зупинка в роботі, простій.

labor/hav/ig/o надання роботи, працевлаштування.

labor/hor/o/j робочі години, години праці, робочий час.

labor/jur/o трудове право.

labor/kamp/o поле діяльності, поле роботи, поприще.

labor/kapabl||a працездатний; ~o працездатність.

labor/koleg/o колега по роботі.

labor/kondiĉ/o/j умови праці.

labor/konflikt/o *юр.* виробничий [робочий, трудовий] конфлікт, трудовий спір; конфлікт на роботі.

labor/kontrakt/o трудовий договір, трудова угода.

labor/kost/o вартість роботи, плата за виготовлення, плата за роботу.

labor/kun/sid/o робоче засідання.

labor/liber/ec/o право на неучасть у страйку, право на відмову від страйку.

labor/lingv/o робоча мова.

labor/lok/o робоче місце; місце праці / роботи.

labor/mani/ul/o трудово́лік.

labor/material/o робочий матеріал.

labor/merkat/o ринок праці, ринок робочої сили.

labor/ne/kapabl||a непрацездатний; ~o непрацездатність.

labor/ofic/ej/o біржа праці, бюро працевлаштування; відділ з питань праці.

labor/pag/o плата за роботу [працю], заробітна плата, зарплата, платня.

labor/parti||o *політ.* лейбористська партія; ~an/o лейборист.

labor/paŭz/o робоча перерва; перекур.

labor/pes/o заготівка.

labor/per||ad/o посередництво у працевлаштуванні; ~ej/o (посередницьке) бюро працевлаштування.

labor/plan/o робочий план, план роботи.

labor/pov||a, ~o *див.* laborkarabla, laborkarablo.

labor/pren/ant/o *див.* dungito.

labor/program/o робоча програма, програма роботи.

labor/protekt/o охорона праці.

labor/punkt/o *ел.* робоча точка.

labor/serĉ/(ad)/o пошук(и) / шукання роботи / праці.

labor/sindikato/o робітнича профспілка (= laborista sindikato).

labor/spert/o досвід роботи.

labor/tabl/o робочий стіл.

labor/tag||o робочий день, будень; ~e у робочий день, у будень, по буднях.

labor/task/o робоче завдання.

labor/temp/o робочий час, час роботи / праці.

labor/terapi/o трудова терапія.

labor/vest/o(j) робочий одяг, спецодяг; *розм.* спецівка.

labor/vizit/o робочий візит.

labor/vol/a який хоче працювати.

labr||o *іхт.* губань [*Labrus*]; **~ed/o/j** губаньові, зеленушкові [*родина Labridae*].

Labrador||o *геогр. н., п-ів* Лабрадор (*Канада*); **(I)~a** лабрадорський; **(I)~a** hundo лабрадор (порода собак).

labradorit/o *мін.* лабрадорит.

labrak/o *іхт.* лаврак (звичайний) [*Dicentrachus labrax*].

labrusk||o *бот.* виноград ізабелла (рослина) [*Vitis labrusca*]; **~a:** ~aj берог виноград ізабелла (ягоди).

laburn/o *бот.* золотий дощ [*Laburnum*] (*син.* orpluvo).

***lac||a** утомлений, стомлений, змучений; senti sin ~a почуватися втомленим; esti ~a de (або pri) іо бути втомленим від чого-н.; **~e** утомлено, стомлено, змучено; **~i** *vn сумн.* бути втомленим(и) (= esti laca(j)); **~ec/o** утома, стомленість, змученість; **~eg/a** дуже [страшно] втомлений; **~ig/a** утомливий, стомливий, стомлюючий; ***~ig/i** *vt* томити, утомлювати, стомлювати, змучувати; **~iĝ/i** утомитися, стомитися, змучитися; \diamond ne ~iĝos rano, ne fariĝos rano без труда нема плода; **~iĝ/o** утома, стомлення; **~iĝ/em/a** який швидко втомлюється, утомливий.

Lacedemon||o *іст.* Лакедемон (*інша назва Спарти*); **(I)~ano** лакедемонянин (*інша назва спартанця*).

lac/e/pel/i *vt* мисл. зацькувати; загнати (*переслідуючи тварину підчас полювання, довести її до знеможення*).

***lacert||o** **1.** *зоол.* зелена [справжня] ящірка [*Lacerta*]; **2.** *тај астр.* Ящірка (сузір'я); **~ed/o/j** справжні ящірки, ящіркові [*родина Lacertidae*]; **~ul/o/j** ящірки [*підряд Lacertilia*].

***laĉ||o** шнур, шнурок, шнурівка; ~o da koraletoj разок намиста, коралі; **~i** *vt* **1.** шнурувати; **2.** *перен.* зв'язувати, сковувати; **~ad/o** **1.** шнуровання; **2.** *перен.* зв'язування, сковування.

laĉ/(o)/bot/o чобіт із шнурівкою.

laĉ/o/ŝu/o взуття зі шнурівкою.

laĉ/tir/il/o пристрій для засилання шнурка / шнурівки (= tredilo).

laĉ/tru/o дірка для шнурка / шнурівки.

***lad||o** бляха, жерсть, листове залізо; onda ~o гофрована бляха; stanita ~o лужена [відбілена, цинкована] бляха; kruda ~o бляха без покриття; **~a** бляшаний, жерстяний; **~aĵ/o** виріб з бляхи / жерсті; бляшанка, жерстянка; **~aĵ/ist/o** продавець бляшаних виробів; **~ist/o** бляхар, жерстяник. *Прим.* Корінь **lad** уживається як преф. для позначення законсервованого у бляшанці продукту, н-д: ~bovaĵo консервована яловичина; ~lakto згущене молоко.

ladan||o *бот.* ладан; **~uj/o** *бот.* ладанник (*спільна назва ладанника ладаноносного і ладанника критського*).

ladan/arburst/o *див.* ladanujo.

lad/bend/o жерстяна [стальна] стрічка.

lad/bier/o пиво в банках.

lad/botel/o бляшана фляга [фляжка].

lad/bov/aĵ/o консервована яловичина, яловичі консерви, яловича тушонка (у бляшаних банках).

lad/fiș/o консервована риба, рибні консерви (у бляшаних банках).
lad/flut/o металічна флейта.
lad/frukt/o/j консервовані фрукти (у бляшаних банках).
ladin/a див. reti-romanța.
Ladisla/o Владислав (чол. ім'я).
lad/kest/o бляшаний ящик.
lad/lakt/o згущене молоко.
lad/legom/o/j консервовані овочі (у бляшаних банках).
lad/mal/ferm/il/o див. elladigilo.
lad/manĝ/(aĵ)/o консервована їжа, консерви (у бляшаних банках), розм. консерва.
Ladoga: ~ Lago геогр. н. Ладозьке озеро (Росія).
lad/(o)/tond/il/o тех. ножиці для бляхи.
lad/pasteĉ/o консервований паштет, паштетні консерви (у бляшаних банках).
lad/pork/aĵ/o консервована свинина, свинячі / свині консерви, свиняча / свина тушонка (у бляшаних банках).
lad/skatol/o бляшанка.
lad/viand/o консервоване м'ясо, м'ясні консерви, розм. тушонка (у бляшаних банках).
lad/vilaĝ/o нетрі (убога частина міста).
Laert/o міф. Лаерт (давньогрецьке чол. ім'я, м. ін. батька Одиссея).
***laf||o** геол. лава; kuseneca ~o пілоу-лава, подушана лава (лава, що вилилася у воду); ~a лавовий.
lao/flu/o потік лави, лавовий потік.
Lafonten/o Лафонтен (французький поет-байкар).
laf/o/torent/o потік лави, лавовий потік.
***lag||o** озеро; ~a озерний; *~et/o озерце; artefarita ~eto став(ок).
lagenari/o бот. тиква [*Lagenaria*] (син. kalabaskukurbo).
lag/o/bord/o берег озера.
lag/o/distrikt/o озерний край.
lagoftalm||o мед. лагофтальмус, заяче око; ~ec/o, ~i/o лагофтальмія.
lagop(od)/o орн. біла куріпка [*Lagopus*]; alpa (або monta) ~ біла куріпка тундрова [*L. mutus*]; ordinara ~ біла куріпка звичайна [*L. lagopus*]; skota ~ біла куріпка шотландська [*L. scoticus*].
Lagos/o геогр. н., м. Лагос (Нігерія).
lagostom/o зоол. віскаша, віскача [*Lagostomus*].
lagotrik/o зоол. гумбольдтова вовниста мавпа, лаготрикс [*Lagothrix*].
lagra/o тех. підшипник, підчіпник, вальниця.
Lagranĝ/o Лагранж (французький астроном і математик).
lagranĝian/o фіз., мат. лагранжіан.
lagri/o ент. мохнатка [*Lagria*].
***lagun||o** лагуна; ~ad/o створення басейнів для очистки води (за допомогою біоценозу); ~ej/o водоочисний басейн.
Lahor/o геогр. н., м. Лахор (Пакистан).

***laik**||o 1. *церк.* мирянин, світська людина; 2. нефахівець, дилетант; профан; ~a 1. світський, мирський; 2. дилетантський, некомпетентний, необізнаний, непрофесійний; ~ec/o 1. світський характер, світськість; 2. необізнаність, некомпетентність, непрофесійність.

laj/o *літ.* ле (невелика лірична поема).

Laj/o *міф.* Лай (ім'я, м. ін. батька Едіна); Лайош.

***lak**||o лак; ~a лаковий; ~i *vt* лакувати; ~ad/o лакування; ~aj/o лакований виріб; ~ist/o лакувальник; ~it/a лакований, лаковий, покритий лаком.

Lakadiv/o/j *геогр. н.* Лаккадівські острови (Індійський океан, Індія).

lakari/o *бот.* лаковиця [*Laccaria*]; laka ~ лаковиця рожева [*L. laccata*].

***lake**||o *прям., перен.* лакей; ~i *vn* служити лакеєм; *перен.* лакействувати; ~ar/o штат лакеїв, лакейський персонал; ~ej/o лакейська (у знач. ім.); ~et/o козачок.

Lakedemon/o *див.* Lacedemono.

lak/farb/o лакова фарба.

lak/led/o лакова шкідра.

lakmus||o лакмус; ~a лакмусовий; ~(a papet)o лакмусовий папір.

Laknaū/o *геогр. н., м.* Лакхнау (Індія).

lakolit/o *геол.* лаколит.

lakon||o лаконієць; ~a лаконійський; *перен.* лаконічний; стислий, короткий; ~e лаконічно; стисло, коротко; ~ec/o лаконічність, стислість; (L)~i/o *геогр. н.* Лаконіка, Лаконія (*нд.-сх. частина Пелопонесу*); ~ism/o лаконізм; (L)~uj/o *див.* (L)~іо.

lakrimal/o *анат.* слізозна кістка.

lakros/o *спорт.* лакрос (командна гра з м'ячем, подібна до тенісу на траві).

***laks**||o понос, пронос; ~i *vn* мати понос / пронос (= havi lakson); ~et/ig/a який має легку проносну дію; ~et/ig/i усувати запір, мати легку проносну дію, сприяти випорожненню; ~ig/a проносний; ~ig/i *vt* очистити шлунок, дати проносне; ~ig/aj/o, ~ig/il/o проносне (у знач. ім.).

Lakṣmi/o *рел.* Лакшмі (дружина Вішну, богиня щастя, краси і багатства).

lak/ṣu/o лакове взуття.

***lakt**||o молоко; bovina, karpina, ŝafina, ŝevalina ~o коров'яче, козяче, овече, кобиляче молоко; acida ~o кисле молоко, кисляк; densigita (або kondensita) ~o згущене молоко; pulvorigita ~o сухе молоко; patrino ~o материнське молоко; kokosa ~o кокосове молоко; li havas ankoraŭ la ~on sur la lipoj у нього ще молоко на губах не обсохло; ~a молочний; ~a dieto молочна дієта; ~aj manĝaĵoj молочні продукти; ~a vitro молочне скло; ~a suko de planto молочний сік рослини; la (L)~a Vojo *астр.* Чумацький [Молочний, Божий] Шлях (галактика); ~i *vn* доїтися, давати молоко (про корову і т.п.); ~anta bovino дійна корова; ~aj/o молочна страва; молочний продукт, молокопродукт; ~at/a: ~ata acido *хім.* молочна кислота; ~at/o *хім.* лактат; ~az/o *хім.* лактаза; ~ec/a молочний, молокоподібний, молочного кольору; ~ej/o молочний магазин; ~ist/o молочник; ~ist/in/o молочниця; ~oz/o *хім.* молочний цукор, лактоза; ~uj/o молочник (посуд); *~um/o молочко (у риб).

lakt/acid/o = laktata acido (*див.* nid lakto).

lakt/albumin/o *фізіол.* лактоальбумін, молочний альбумін.

laktam/o *хім.* лактам.

laktari/o *бот.* хрящ, молочник [*Lactarius*] (*син.* laktofungo); karotsuka ~ рижик смачний [*L. deliciosus*]; sangosuka ~ рижик червоний [*L. sanguifluus*].

lak/tavol/o лаковий шар, шар лаку, лакове покриття.

lakt/infan/o грудна дитина, немовля, сисунець.

lakt/o/bacil/o *бакт.* лактобацила.

lakt/o/bakteri/oj *бакт.* лактобактерії, молочнокислі бактерії.

lakt/o/bov/in/o дійна корова.

lakt/o/dent/o молочний зуб.

lakt/o/dens/o/metr/o лактоденсиметр, лактометр.

lakt/o/don/a: ~ bovine laktobovino.

lakt/o/dukt/o *анат.* молочна протока.

lakt/o/flavin/o *фарм.* лактофлавін, рибофлавін (= riboflavino).

lakt/o/frat||o молочний брат; ~in/o молочна сестра.

lakt/o/fung/o *див.* laktario.

lakt/o/gland/o *анат.* молочна залоза.

lakt/o/kaf/o кава з молоком.

lakt/o/koktel/ej/o молочний бар.

lakt/o/kruĉ/o молочник, глечик для молока.

lakt/o/kvarc/o *мін.* молочно-білий кварц (= lakteca kvarco).

lak/tol/o клейонка (= vakstolo).

lakton/o *хім.* лактон.

lakt/o/produkt/o/j молочні продукти.

lakt/o/pulvor/o сухе молоко, молочний порошок.

lakt/o/ser/o *див.* selakto.

lakt/o/sitel/o дійниця.

lakt/o/suk/o латекс, латекс, молочний сік (= latekso).

lakt/o/suker/o *див.* laktozo.

lakt/o/sup/o молочний суп.

lakt/o/trink/ej/o молочний бар, молочне кафе.

lakt/o/vend||ej/o молочний магазин; ~ist/o продавець молока, молочар.

lakt/o/vitr/o молочне скло.

Lakt/o/voj/o *астр.* Чумацький [Молочний, Божий] Шлях.

***laktuk/o** *бот.* салат(-латук), латук [*Lactuca*]; *kultiva* ~ латук посівний, салат [*L. sativa*].

laktukari/o лактукарій (*сушений сік рослин роду латук*).

lakun/o **1.** *анат., спец.* лакунa, заглибина; **2.** діра в тексті (*н-д, у стародавніх рукописах*).

lala! ба-ба!; ~i *vn* вимовляти перші звуки, белькотіти.

I*lam||a кульгавий (*тж перен.*), кривий, кривоногий; ~a је амбау рідеој кульгавий на обидві ноги; ~aj *versoј* кульгаві вірші; ~e криво; ~i *vn* кульгати, шкутильгати; ~et/i *vn* накульгувати; ~ig/i зроби́ти кульгавим, покалічити; ~ul/o кульгавий (*у знач. ім.*), розм. кульга.

II lam/o *зоол.* лама [*Lama*].

***lama||o** лама (*буддійський монах*); ~ej/o дацан, ламаїстський монастир; ~ism/o ламаїзм; ~ist/o ламаїст.

Lamark||o Ламарк (*французький природознавець*); **(I)~ism/o** біол. ламаркізм.

lambad/o ламбада (бразильський танець).

***lam/baston/o** милиця, костур.

lambd||o, lambda лямбда (грецька буква Λ, λ); ~о анат. лямбда, ламбда; ~ism/o фон. ламбдацизм, неправильна вимова звука [л].

lambel/o арх., геральд. ламбель.

Lambert/o Ламберт (чол. ім'я).

lambli||o зоол., заст. лямблія (= giardio); ~oz/o мед. лямбліоз.

lambrekin/o, lambreken/o арх., геральд. ламбрекен.

lambrusk/o бот. дикий виноград, здичавілий виноград (= sovaĝvito).

lamel/o див. lameno 2.

lamel/fung/o див. lamenfungo.

***lamen||o** 1.(тонка) пластинка, тонкий шар, смужка; лист (металевий, фанерний, шиферний і т. п.); ŝtala, ligna, ardeza ~о стальна, дерев'яна, шиферна пластинка; ~o de anĉo муз. пластинка язичка; ktribrila ~о анат. решітчаста пластинка; papireca ~о, orbita ~о анат. очноямкова пластинка; 2. бот. пластинка (у пластинчастих грибів, = lamelo); 3. див. munt(o)vitro; ~a пластинчастий; ламінарний; ~ig/i розкатати [розплющити, розвальцювати] у пластинку; нарізати пластинками; ~ig/ebi/a який можна розкатати; ~iĝ/i розшаруватися [розділитися, розпастися] на пластинки.

lamen/brank/ul/o/j заст., див. duvalvuloj.

lamen/fung/o бот. пластинчастий гриб.

lamen/instrument/o муз. язичковий інструмент (з пластинчастим язичком: баян, акордеон і т. п.).

lamen/korn/ul/o/j ент. пластинчастовусі [група Lamellicornia].

***lament||i** vt голосити, бідкатися, побиватися; ~a жалібний, жалісний, плачевний; ~o, ~ad/o голосіння, бідкання; заст. ламентация; ~ind/a плачевний.

lami||o 1. бот. глуха [мертва] кропива [Lamium]; blanka ~о глуха кропива біла [L. album]; flava ~о глуха кропива жовта [L. galeobdolon]; 2. міф. ламія; вампір; ~ac/o/j губоцвіті [родина Lamiaceae, син. Labiatae]; ~al/o/j губоцвіті [порядок Lamiales].

laminari/o бот. ламінарія [Laminaria]; fingr(oform)a ~ ламінарія пальчата, комбу [L. digitata].

lamin/i vt сумн., див. laminati.

laminat||i vt tex. прокатувати, вальцювати; ~a прокатний, вальцювальний; ~ad/o прокат, прокатка, прокатування, вальцювання; ~ej/o завод прокатних виробів; ~il/o прокатний стан, вальці; ~ist/o прокатник, вальцювальник.

lamm/o іхт. оселедцева акула, ламна [Lamna].

***lamp||o** лампа (освітлювальна, нагрівальна, але не радіолампа); ліхтар; petrola ~о гасова лампа, гасниця; elektra ~о електрична лампа; halogena, joda ~о галогенова, йодна лампа; inkandeska ~о лампа розжарювання; fluoreska ~о люмінісцентна лампа, лампа денного світла; ministra ~о шахтарська лампа; hidrarg(vapor)a ~о ртутна лампа; malŝarga ~о газорозрядна лампа, лампа денного світла; infraruĝa ~о ультрачервона лампа; patri(vapor)a ~о натрієва лампа; ultraviola ~о ультрафіолетова лампа; ~a ламповий (але не radio); ~a kloŝo абажур; ~et/o лампочка; ~ing/o заст., див. ampolingo; ~ist/o лампівник.

lampetr/o іхт. мінога [Lampetra].

lampion/o лампійон (кольоровий ліхтарик).

***lampir/o** ент. світляк, світлячок (= lumvermo).

lamp/o/cilindr/o скло для лампи (*газової*).

lamp/(o)lum||o світло лампи; **~e** при світлі лампи.

lamprid/o *ixm.* опах [*Lampris*].

lamprid/o/form/a/j *ixm.* опахоподібні [*ряд Lampridiformes*].

lamp/širm/il/o абажур.

***lan||o** шерсть, вовна; *šafa* **~o** овеча вовна, руно; **~a** вовняний, шерстяний; **~a** *vesto* вовняний / шерстяний одяг; **~aŷ/o** вовняний / шерстяний виріб; **~ec/a** пухнастий, пухнатий, пушистий; **~er/o** шерстинка; пучок вовни.

lanari/o *orn.* сокіл балобан, балабан [*Falco lanarius*].

***lanc||o** спис; дротик; рогатина; **~et/o** *мед.* ланцет; **~ist/o** *іст.* списник, списоносець.

Lancelot/o *літ.* Ланцелот.

lancin||i *vn* *мед.* колоти, смикати, стріляти, шпигати, штрикати (*про біль*); **~a** колючий, шпигучий, смикаючий; **~ad/o** колька, смикаючий біль, стріляння, штрикання.

lanc/o/cerv/o *див.* mazamo.

lanc/o/form/a **1.** списоподібний; **2.** *арх.* стрільчастий (= *pintarka, ogiva*).

lanc/o/ŷet||(ad)/o *спорт.* метання списа; **~ist/o** металник списа.

lanc/o/pint/o вістря списа, наконечник списа.

***lanĉ||i** *vt* спустити (*на воду корабель*); запустити (*ракету, програму*); ввести в експлуатацію, ввести в дію; ввести, впровадити, запровадити (*у моду, в обіг і т. п.*); **~i** *širon* спустити на воду корабель; **~i** *sateliton* запустити супутник; **~i** *romanon* почати роман; **~i** *kampanjon* запустити [почати] кампанію; **~i** *vorton* ввести слово; **~o**, **~ad/o** спуск (*корабля на воду*); запуск (*ракету*), введення, впровадження, запровадження (*у моду, в обіг і т. п.*), введення в дію.

***land||o** **1.** країна, земля; край, місцевість; *la Promesita (L)* **~o** земля обітована; *penies* **~o** нічия земля; нейтральна смуга (*між державами*); **2.** земля (*територіальна одиниця у деяких країнах*); *Прим.* У ряді випадків корінь *land* уживається як суф. для утворення назви країни наряду з суфіксами *-uj-*, *-i-*: *Rus/lando, Pol/lando*; інколи такі форми є більш уживаними: *Skot/lando, Finn/land*; у деяких словах елемент *-land* є невід'ємною частиною кореня: *Nederlando, Holando, Zelando*; **~a** стосовний країни, землі, краю, крайовий; **~an/o**, **~id/o** житель країни; місцевий житель, тубілець, абориген.

landaŭ/o ландо (*вид екіпажа*).

land/graf/o *іст.* ландграф.

land/intern/o (внутрішня) територія країни; глиб / глибина країни.

land/kart/o *див.* landmapo.

land/lim/o державний кордон; кордон країни, землі, краю, місцевості.

land/map/o карта країни, краю, місцевості.

land/part/o частина країни.

landskneht/o *іст.* ландскнехт (*німецький найманий піхотинець в 15-17 ст.*).

land/voj/o велика дорога, битий шлях, *діал.* гостинець; тракт.

lan/faden/o вовняна / шерстяна нитка.

***lang||o** **1.** *анат., кул.* язик (*тж про подібні до язика предмети*); *elŝovi, montri, mordeti* *la* **~on** висунути / висолопити, показати, прикусити язик; *malica, mensogema, malpia* **~o** злий, брехливий, блюзнірський язик; *bolkuirita* **~o** варений язик; *sonorila* **~o** серце [било] дзвона; **~oj** *de fajro* язики вогню; **~o** *de ŝuo* язик черевики; \diamond *mia* **~o** – *mia malamiko* язик мій – ворог мій; *kateni sian* **~on** *en la buŝo* тримати язик за зубами; **2.** *спец.* гребінь

(поздовжній виступ на ребрі дошки для входження в паз дошки, з якою стикається); ~а язиковий; ~а kolbaso язикова ковбаса; ~і *vn* використовувати язик (при грі на духових інструментах і т. п.); ~аj/o страва з язика, язик; ~et/o 1. язичок; 2. спец. язичок; клапан (духових інструментів); стрілка (ваги).

lang/erar||i *vn* обмовитися (випадково переставити склади, звуки); ~о помилка на слові, обмовка.

lang/et/lor/o див. langofloro.

langobard/o/j іст. лангобарди (давнє германське плем'я).

lang/o/dors/o анат. спинка язика.

lang/o/lor/o бот. язичкова квітка.

lang/o/form/a язикоподібний, язикатий.

lang/o/korp/o анат. тіло язика.

lang/o/lert/a язикатий, який має добре підвішаний язик.

lang/o/pint/o кінчик язика.

lang/ost/o див. hioido.

lang/o/trink/i *vt* див. lektrinki.

lang/radik/o анат. корінь язика.

lan/gras/o хім. ланолін.

lang/rompa сумн. такий, що можна зламати язик; ~ frazo фраза, яку важко вимовити; скоромовка.

langust/o зоол. лангуст (= palinuro).

Langvedok/o геогр. н., іст. Лангедок.

langvor||o 1. смуток, печаль, нудьга; 2. знемога, знесилення, знесилля; ~а 1. сумний, печальний; 2. млявий, знеможений; ~і *vn* нудитися, знемагати.

Langôu/o геогр. н., м. Ланьчжоу, Гаолань (Китай).

lan/herb/o див. erioforo.

lani||o орн. сорокопуд [*Lanius*]; granda ~о сорокопуд великий [*L. excubitor*]; hindia ~о сорокопуд індійський [*L. vittatus*]; izabela ~о жулан рудохвостий [*L. collurio isabellinus*]; nigrafrunta ~о сорокопуд чорнолобий [*L. minor*]; ruĝdorsa ~о жулан звичайний [*L. collurio*]; ruĝkara ~о сорокопуд червоноголовий [*L. senator*]; ~ed/o/j сорокопудові [родина *Laniidae*].

laniari/o сторожовий собака / пес, цепний собака / пес; розм. барбос, дворняга (= korthundo).

Lank/o літ., геогр. н. Ланка (легендарна держава, що згадується в індійському епосі „Рамаяна”; заст. назва Шрі-Ланки).

lan/kask/o вовняна шапка-шолом, в'язаний шолом, шапка-балаклава, пасамонтана (вовняна маска, що закриває всю голову і лице, крім очей і рота, – у гірськолижників, альпіністів і т. п.).

Lankastr/o геогр. н., м. Ланкастер (Велика Британія, США).

lan/komb||ej/o вовночесальня, шерстечесальня, вовночесальна / шерстечесальна фабрика (= lankomba fabriko); ~il/o вовночесалка, вовночухралка, шерстечесалка, шерстечухралка; вовночесальна / шерстечесальна машина.

lanolin||o фарм. ланолін (син. langraso); ~а ланоліновий.

lan/o/sterol/o хім. ланостерин.

lan/špin||ad/o вовнопрядіння, шерстепрядіння; **~ej/o** вовнопрядильня, шерстепрядильня, вовнопрядильна / шерстепрядильна фабрика.

lant||a рідко повільний (= malrapida); **~e** повільно; **~i** *vn* вовтузитися; займатися дрібницями; не поспішати, баритися; **~ec/a**: *~eca striko* італійський страйк, „повільний” страйк.

I lantan/o *xim.* Лантан (елемент), лантан (проста речовина); **~id/o** лантанід, лантаноїд.

II lantan/o *див.* lantano 1.

***lantern||o** ліхтар; *strata ~o* вуличний ліхтар; *projekcia ~o* проєкційний ліхтар; *magia ~o* чарівний ліхтар; *Aristotela ~o* *зоол.* арістотелів ліхтар (жувальний апарат морських їжаків); **~a** ліхтарний; **~a fosto** ліхтарний стовп; **~eg/o** величезний ліхтар (у порту, на кораблі і т. п.); **~ist/o** ліхтарник.

lantern/fost/o ліхтарний стовп.

Lanti Ланті (псевдонім Е. Адама, активіста есперантського робітничого руху і одного з найбільших діячів SAT).

lant/mov/a повільний (у русі), неквапливий; **~ filmo** фільм у сповільненому темпі.

lan/tond/ad/o стрижка вовни / шерсті.

***lanug||o** пух, пушок; *signa ~o* лебединий пух; *~o de persiko* пушок персика; *la unua ~o sur la vizaĝo* перший пушок на обличчі; **~a** пуховий; пухнастий, пухнатий, пушистий; **~a** *replomo* пухова ковдра; *la branĉoj ~aj de neĝo* пушисті від снігу гілки; **~aj/o** пухова подушка [ковдра, перина]; пуховик; **~ec/a** подібний на пух, подібний до пуху; пухнастий, пухнатий, пушистий; **~er/o** пушинка.

Laoci/o Лаоцзи (китайський філософ).

Laodamia Лаодамія (давньогрецьке жін. ім'я).

Laodike/o *ист.* Лаодікея, Лаодикія (назва ряду міст в елліністичну епоху).

Laokoon/o *міф.* Лаокоон (троянський віщун, що був задушений зі своїми двома синами зміями).

Laos||o *геогр. н., кр.* Лаос; **(I)~a** лаоський; **(I)~an/o** лаосець; **(I)~an/in/o** лаоска.

***lap/o** *бот. 1.* лопух справжній [*Arctium lappa*]; **2.** реп'ях.

lapar/o *анат. (перев. у наук. термінах)* черевно, пахвина.

lapar/o/skopi/o *мед.* лапароскопія.

lapar/o/tomi/o *мед.* лапаротомія, розтин черевної порожнини.

La-Paz/o *геогр. н., м.* Ла-Пас (Болівія).

lap/ferm/il/o липка застібка, розм. липучка.

lapidar/a 1. вигравіруваний / вибитий на камені; **2.** *перен.* лапідарний, короткий, стислий.

lapiez/o *геол.* понор, катавотр (отвори у вапнякових породах, крізь які поглинається вода).

lapil||o *геол.* лапілус (дрібний кусочок лави); **~ar/o** лапілі.

***lapis/o** *xim.* ляпіс, азотнокисле срібло, нітрат срібла (*син. infera ŝtono*).

lapit/o/j *міф.* лапіфи (фесалійське плем'я, що перемогло кентаврів, але було переможене Гераклом).

Laplac||o Лаплас (французький математик); *la ekvacio de ~o* *мат.* рівняння Лапласа; **(I)~a**: **(I)~a transformo** *мат.* перетворення Лапласа; **(I)~a operatoro** *мат.* лапласіан, оператор Лапласа.

Lapland/o *див.* Laronio, Laronujo.

La-Plat/o *геогр. н., м.* Ла-Плата (Аргентина).

lapon||o лапландець, саам, *заст.* лопар; **~а** лапландський, саамський; **(L)~i/o** Лапландія (*північноєвропейський регіон*); **~in/o** лапландка, саамка; **(L)~uj/o** *див.* (L)~io.

lapon/emberiz/o *орн.* подорожник лапландський [*Calcarius lapponicus*].

lapsan/o *бот.* празелень, бородавник [*Lapsana*].

Laptev/a: ~а Маго *геогр.* море Лаптевих (*Північний Льодовитий океан*).

laptop/o лептоп (*портативний персональний комп'ютер*).

I lar||o *орн.* мартин [*Larus*]; **~ed/o/j** мартинові [*родина Laridae*] (*син.* mevoj).

II lar/o ларі (*розмінна монета Мальдівів*).

Lar/o/j *міф.* Лари (*римські божества, які охороняли дім і сім'ю*).

***lard||o** (свиняче) сало, шпик; grasa ~o *чисте сало*; duongrasa ~o *сало з прожилками м'яса*; **~а** сальний, масний; **~aj** kubetoj кубики сала, шпика; **~i** *vt* **1.** заправляти салом; шпигувати, нашпиговувати; **2.** *перен.* пересипати, начиняти, нашпиговувати (*промову, стиль якими-н. словами, цитатами і т. п.*); **~er/o** шматок [смужка] сала; **~um/i** *vt* загортати в (тонкі) смужки сала.

lard/šrump/aĵ/o/j *див.* grivoj.

larg||e **1.** *мор.* на бакштаг, бакштагом, зі скісним вітром; **2.** *муз.* ларго, дуже повільно. ~o *муз.* ларго (*twip*).

larg/vent/o *мор.* вітер ззаду і збоку, вітер у корму і борт, вітер при русі судна курсом на бакштаг.

***largĥ||a** **1.** широкий; havi ~an buŝon *перен.* мати широкий рот; havi ~ajn ideojn широко мислити; **2.** який має ширину, завширшки, шириною; rivero cent metrojn ~a ріка завширшки сто метрів; **~e** широко; ~e malfermi la okulojn широко відкрити очі; vivi ~e жити широко, жити на широку ногу; **~o** ширина (*розмір*); ~o de dek centimetroj ширина в десять сантиметрів; dek centimetroj da ~o десять сантиметрів ширини; la ~o de tiu ĉi rivero estas cent metroj ширина цієї ріки сто метрів; **~aĵ/o** шматок тканини по її ширині; **~ec/o** ширина, широта (*властивість, якість*); la ~eco de la foso malhelpis la transsalton ширина ями утруднила перескочення; la ~eco de lia spirito широта його духу; **~eg/a** дуже широкий, *розм.* широчезний, широченний; **~ig/i** розширити, (з)робити широким; **~ig/o** розширення (*дія того, що розширює*); **~iĝ/i** розширитися, стати широким; **~iĝ/o** розширення (*дія того, що розширюється*).

largĥ/anim/a великодушний.

largĥ/a/senc/e у широкому значенні.

largĥ/a/ŝultr/a широкоплечий.

largĥ/ekran/a кіно широкоекранний.

largĥ/foli/a *бот.* широколистяний.

largĥ/kol/a з широкою шийкою.

largĥ/krani||a *антроп.* брахіцефалічний, короткоголовий; **~ec/o** брахіцефалія; **~ul/o** брахіцефал, короткоголовий (*у знач. ім.*) (*син.* brakicefalo).

largĥ/rand/a широкополий.

largĥ/ŝpur/a *зал.* ширококоліїний.

lari/o ларі (*грошова одиниця Грузії*).

larici/o *бот.* сосна корсиканська [*Pinus nigra, subsp. laricio*] (*син.* korsika pino).

***larik||o** *бот.* модрина [*Larix*]; amerika ~o модрина американська [*L. laricina*]; ĉinia ~o модрина китайська [*L. potaninii*]; eŭropa ~o модрина європейська [*L. decidua*]; himalaja

~о модрина гімалайська [*L. griffithiana*]; jаpania ~о модрина тонколуската, модрина японська [*L. kaempferi*]; ~а модриновий.

***laring**||о *анат.* гортань; ~а гортанний, ларингальний; ~**ism**/о *мед.* спазми гортанних м'язів; ~**it**/о *мед.* ларингіт, запалення гортані; ~**olog**/о *мед.* ларинголог; ~**olog**/i/о ларингологія.

laringal/о *фон.* гортанний / ларингальний приголосний (звук).

laring/o/skop||о *мед.* ларингоскоп (*прилад для огляду горла, гортані*); ~**i**/о ларингоскопія.

laring/o/tomi/о *xip.* ларинготомія (*розтин гортані*).

Larisa Лариса (*жін. ім'я*).

***larm**||о **1.** сльоза; ~oj de malĝojo сльози смутку, гіркі сльози; esti kortuŝita ĝis ~oj бути зворушеним до сліз; **2.** крапелька, сльозинка (*дуже мала кількість рідини*); ~oj de roso сльозинки роси; **3.** сльоза, сльозинка (*що-н. за формою схоже на сльозу*); ~о el vitro сльозинка зі скла; ~а слізний; ~а glando *анат.* слізна залоза; ~е слізною; у сльозах, плачучи; ~і *vn* плакати, проливати сльози; ~**ig**/а сльозоточивий; ~**ig**/i змушувати сльозитися, викликати сльози, викликати сльозотечу.

larm/o/fung/о *бот.* справжній домашній гриб (= *larma serpulo*).

larm/o/plen/a: ~j okuloj заплакані очі.

larm/o/sak/о *анат.* слізний мішок.

lar/o/form/a/j *мартиноподібні [ряд Lariformes]*.

Laroŝfuk/о Ларошфук (*французький письменник*).

***larv**||о *зоол.* **1.** личинка; majskaraba ~ личинка хруща; **2.** *нрк.* мальок (= *fiŝideto*); ~а личинковий.

***las**||i *vt* лишити; залишити, облишити, покинути; (від)пустити; ~i libron sur la tablo лишити книжку на столі; ~i la oficon залишити [покинути] службу; ~u min for! залиш мене!; пусти мене!; ~u min en raso! дай(те) мені спокій!; ~i iun al si mem залишити когоч. на самого себе; ~i fali la manojn опустити руки (*з відчаю*); ne ~u lin morti! не залишайте його вмирати!, не дайте йому вмерти!; ~о, ~**ad**/о залишання; ~**ad**/i *vt* залишати; покидати; (від)пускати; давати (можливість), дозволяти (*неоднократно і надовго*); ~**it**/aĵ/о залишок, залишки; залишена річ.

Lasa/о *геогр. н., м.* Лхаса (*столиця автономної області Тибету*).

lasanj/oj *кул.* лазань (*вид локини*).

lasciv||а *поет.* хтивий, похитливий, любострасний, сластолюбний, слашний, сексапільний (= *voluptema, voluptama, voluptavida, amorveka*); ~е хтиво, похитливо, любострасно, сластолюбно; ~(**ec**)/о хтивість, похитливість, любострастя, сластолюбство.

***laser**||о *фіз.* лазер; la radio de ~о промінь лазера; ~а лазерний.

laser/disk||о *інформ., тех.* лазерний диск, компакт-диск (= *kompakta disko, optika disko, lumdisko, datendisko, datumdisko*); ~**eg**/о *інформ.* DVD.

laser/lokaliz/il/о лазерний лока́тор, оптичний лока́тор, ліда́р (= *optika lokalizilo, lidaro*).

laser/print/il/о *інформ.* лазерний принтер.

laser/radi/о лазерний промінь.

Lass/о *див.* Lasao.

***last**||а останній; li estis la ~а він був останнім; la ~а vorto de juĝato останнє слово підсудного; ~е в останню чергу; в останній раз; в останній час; в останню мить / хвилю, в останній момент; ~**aĵ**/о останнє (*у знач. ім.*), остання річ.

last/a/temp/e останнім часом.

lasteks||o *текст.* ластекс; ~а: ~а bendo [rubando] резинка (для трусів, панчів і т. п.).

last/foj/e в останній раз, останнім разом, востаннє.

last/hor/e в останню годину.

last/jar||a за останній рік; ~е останнього року.

last/minut/e в останню хвилину / хвилю.

last/moment/e в останню мить / хвилю, в останній момент.

last/rang/a найнижчий, найнижчого рівня, розм. задріпаний.

last/vic/e в останню чергу.

laŝt/o ласт (міра місткості корабля, ваги, неотесаної деревини).

I*lat||o *буд.* лата; планка; дранка; рейка; ~і *vt* латувати, обшивати (планками і т. п.); ~аĵ/o обшите планками місце, дранка (основа для штукатурки).

II lat/o лат (грошова одиниця Латвії).

latani/o *бот.* латанія [Latania].

lat/bar/il/o загорода, штахети.

lateks/o латекс, латекс, молочний сік (каучуконосів, = laktosuko).

lateks/o/ĉel/o, lateks/o/tub/o *бот.* молочник, молочай, молочна судина [клітина, трубка] (= laktosukĉelo, laktosuktubo).

latent||a прихований, латентний; ~а malsano, varmo, inklino прихована (або латентна) хвороба, теплота, схильність; ~е приховано, латентно; ~і бути латентним, перебувати в латентному стані; ~іĝ/i перейти в латентний стан, стати латентним.

***later||o** *мат.* сторона; бік; ĉeorta ~o катет, сторона, що прилягає до прямого кута (син. kateto); *Прим.* Поєднуючись із числівниками як складова частина геометричних фігур, дане слово перекладається -кутник: tri/later/o трикутник (= triangulo); plur/later/o багатокутник (= plurangulo); ~а бічний, латеральний.

lateral||o *фон.* латеральний звук, латерал; ~а рідко латеральний.

Lateran/o Латеранський палац (у Ватикані).

laterit/o *мін.* латерит.

Lati||o *геогр. н.* Ладій (область в Італії); *іст.* Ладій, Ладіум; **(I)~an/o** 1. лацієць; 2. *див.* latino 2.

latifundi/o *іст.* латифундія.

latimeri/o *іхт.* латимерія, латимерія [Latimeria chalumnae].

latin||o 1. латинська мова, розм. латинь; la arkaika, la klasika, la mezepoka ~o архаїчна, класична, середньовічна латинь; ◇ venis fino al mia ~o мої знання вичерпалися; 2. *іст.* латинянин, латин, латинець, житель Ладіуму (= latiano); 3. латинянин, римокатолик; ~а у *різн. знач.* латинський; ~а teksto латинський текст; la (L)~aj militoj Латинські війни; la ~aj ritoj латинські обряди; la ~aj popoloj *етн.* латинські народи, романомовні народи; (L)~a Ameriko *етн., політ.* Латинська Америка; ~е по-латинському, по-латинськи, латинню; ~аĵ/o латинська мова; латинський вираз [зворот, напис]; що-н. латинське; ~ec/o 1. латинський характер, властивість латинської мови або латинського тексту; відповідність нормам латині мови або тексту; 2. латинська цивілізація; ~id/a романський; la ~idaj lingvoj романські мови; ~ig/i латинізувати; ~ism/o латинізм; ~ist/o латиніст; **(L)~uj/o** *див.* Latio.

latin/amerik||a латиноамериканський; ~an/o латиноамериканець; ~an/in/o латиноамериканка.

latin/scienc/a: ~ по тому назва згідно наукової латинської номенклатури.

latir||o бот. горошок, чина [*Lathyrus*]; aroma ~o, bonodora ~o горошок запашний, чина запашна [*L. odoratus*] (син. bonodora pizo); kultura ~o чина посівна [*L. sativus*]; arbara ~o чина лісова [*L. silvestris*]; herbeja ~o чина лучна [*L. pratensis*]; largfolia ~o чина широколиста [*L. latifolius*]; marca ~o чина болотна [*L. palustris*]; printempa ~o чина весняна [*L. vernus*]; ruĝblua ~o чина гірська [*L. montanus*]; tubera ~o чина бульбиста [*L. tuberosus*]; vila ~o чина шорстка [*L. hirsutus*]; ~ism/o мед. латиризм (отруєння сочевицею).

latis||o 1. решітка (з металічних прутів, товстого дроту або планок, у т. ч. як елемент будівельної конструкції); lutita ~o металічна сітка (під шукатурку); арматурна сітка (для зміцнення бетону); 2. див. krado 5; ~a решітчастий; ~i vt заградувати, поставити решітку; перен. виробляти в клітку (матерію, тканину).

latisim/o анат. найширший м'яз спини.

latis/mast/o ажурна металічна щогла, ажурний металічний стовп (з металічних смуг, що пересікаються).

latis/pont/o ажурний металічний міст, рамний міст (з металічних смуг, що пересікаються).

latis/pord/o решітчасті двері.

latis/trab/o ажурна балка (з металічних смуг, що пересікаються).

latis/tur/o ел. анкерна опора (лінії електропередачі).

latit/o геол. латит.

***latitud||o** геогр., астр. широта; norda, suda ~o північна, південна широта; astronomia ~ астрономічна широта; geocentra ~ геоцентрична широта; cirklo de ~ паралель (= paralelo de latitudo); ~a широтний.

lat/kest/o ящик з планок.

lat/latis/o дерев'яна решітка; драбинка.

Latona міф. Латона (мати Аполлона й Діани).

latre/o бот. петрів хрест [*Lathraea*].

lat/plank/o дерев'яна решітка (на підлозі).

latrin/o убиральня, відхоже місце, відхідок.

latron/o поет. негідник, злодій, розбійник, грабіжник, розм. лотр.

lat/ĝutr/o див. persieno.

***latun||o** латунь, жовта мідь (= flava kurgo); ~a латунний; ~aĵ/o латунний виріб, виріб із латуні.

***latv||o** латиш, латвієць; ~a латиський, латвійський; ~e по-латиському, по-латиськи; (L)~i/o геогр. н., кр. Латвія; ~in/o латишка, латвійка; (L)~uj/o див. (L)~io.

***laŭ** I. прийм. за, згідно з.., відповідно до..; ~ ordono за наказом, відповідно до наказу; ~ modelo за зразком; ~ sia vojo по своїй дорозі, своєю дорогою; ~ mia opinio на мою думку, по-моєму; ~ siaj konvinkoj згідно (або відповідно до) своїх переконань, за своїми переконаннями; II. самотійно вжив. морфема: ~a відповідний; ~ebl/a посильний, здійснюваний у міру можливості; ~ebl/e по можливості, по змозі, у міру можливості; ~ig/i привести у відповідність, пристосувати, підігнати, адаптувати; III. суф. зі знач. даного прийм.: ~cela доцільний; ~leĝa відповідний до закону; ~vice згідно з чергою, по черзі.

laŭ/o етн. лао (представник азійського народу).

laŭ/alfabet/e за абеткою, в алфавітному порядку.

laŭ/aspekt/e за зовнішнім виглядом.

***laŭb||o** альтанка (*оповита зеленню*), зелене шатро; la Festo de ~oj *рел., бібл.* Кучки, Свято кучок.

laŭ/bezon/e за потребою.

laŭ/bit/a: ~ operacio *інформ.* порозрядна [побітова] операція.

laŭ/ornam/o гілкоподібний орнамент; в'язь.

laŭ/cel||a доцільний; ~e доцільно, відповідно до визначеної мети; ~ec/o доцільність.

laŭ/circonstanc/e залежно від обставин.

***laŭd||i** *vt* хвалити, вихвалити; ◇ ĉiu vulpo sian voston ~as кожна лисиця свій хвостик хвалить; ~u tagon nur vespere хвали день увечері; ~a хвалебний; ~o хвала, похвала, вивалювання; ~eg/i *vt* звеличувати, вихвалити на всі лади; прославляти; ~eg/o звеличення; (L)~ego de la Sankta Krucso Воздвиження Чесного Хреста (Господнього) (*церк. свято*); *~ind/a похвальний.

laŭdan/o *фарм.* настоячка опію.

laŭ/dev||a відповідний обов'язку, обов'язкам; ~e відповідно до обов'язку, обов'язків, згідно з обов'язком, обов'язками.

laŭ/de/ven/e за походженням, відповідно до походження.

laŭ/dezir/e за (своїм) бажанням, згідно бажання.

laŭ/difin/e за визначенням.

laŭ/dir||a так званий, позірний, рідко мнимий; ~e за словами, (як) кажуть, ніби, нібито.

laŭ/en/spez/a: ~ imposto подоходний податок.

laŭ/flu/e за течією, униз за течією.

laŭ/grad||a поступовий; розміщений за сходишками; градуальний; ~e поступово; за ступенем, за сходишками; градуально; ~ec/o поступовість; градуальність.

laŭ/gramatik/a який відповідає граматиці, який відповідає правилам граматики.

laŭ/gust/e за смаком, по смаку, до смаку.

laŭ/hor||a погодинний; ~e погодинно; pagi ~e платити погодинно.

laŭ/ir/i *vt* іти, їхати (*вздовж чого-н.*); ~ riveron іти вздовж річки.

laŭ/jar/a порічний, річний, упорядкований [розміщений] за роками; ~ dungito працівник, найнятий на рік; ~ listo список за роками.

laŭ/kap/e: kalkuli ~ (по)рахувати за головами.

laŭ/kontrakt||a здійснюваний за контрактом, договором, який відповідає контракту, договору; контрактний, договірний; ~a pago акордна плата; ~e за контрактом, за договором, згідно з контрактом, договором, на договірних умовах.

laŭ/kur/i *vt* бігти вздовж (*чого-н.*); ~ tiron бігти вздовж стіни.

laŭ/kutim/e за звичаєм [звичкою].

laŭ/larĝ||a поперечний; *~e упоперек, поперек, вшир.

laŭ/leg||a законний, легітимний, відповідний до закону, легальний (= leĝa); ~e законно, легітимно, відповідно до закону, легально (= leĝe).

laŭ/liter||a буквальний (*який відповідає букві*); ~a kompreno de regulo буквальне розуміння правила; ~e буквально, по буквах, буква в букву, у буквальному значенні (слова).

***laŭ/long||a** поздовжній; ~e (*de io*) уздовж, подовж, поздовж (*чого-н.*).

laŭ/mend/e на замовлення.

laŭ/merit/e за заслугами, заслужено, відповідно до заслуг.

laŭ/mezur||a який підходить за розміром, точний (*за розміром*), акурат; *tiu ĉi palto ne estas ~a por mi ce пальто мені не за розміром (= tiu ĉi palto ne estas laŭ miaj mezuroj) ~e за розміром, в міру; ~e, kiel в міру того, як.*

laŭ/mod||a який відповідає (останній) моді, зроблений за (останньою) модою, модний; ~e за (останньою) модою, модно.

laŭ/natur||a природовідповідний, природний; ~e згідно з природою, відповідно природі; *pentri ~e малювати (або писати) з натури.*

laŭ/nom/e з імені, з прізвища; на прізвище, на ім'я.

laŭ/norm||a який відповідає нормі, стандарту; нормальний; стандартний; (= *norma*); ~ig/i звирити з нормою, із стандартом; перевірити на відповідність нормі, стандарту; піддати нормоконтролю; (від)калібрувати; (від)юстувати; ~ig/ad/o калібрування; юстування; нормоконтроль.

laŭntenis/o *спорт.* лаун-теніс, теніс на траві (= *gazonteniso*).

laŭ/okaz/e на випадок потреби, у разі чого, при потребі.

laŭ/ord||a здійснюваний [виконуваний] за порядком; який відповідає заведеному порядку; ~e за порядком, по порядку.

laŭ/pez/e на вагу; *vendata ~* який продається на вагу, розважний.

laŭ/plaĉ/e на вибір, за бажанням; як заманеться.

laŭ/plan||a який здійснюється [виконується] за планом (*або згідно плану*), плановий, планомірний; ~e за планом, згідно плану, планово, планомірно.

***laŭr||o** 1. *бот.* лавр [*Laurus*]; *асога ~o* лавр азорський [*L. azorica*]; *nobla ~o* лавр благородний [*L. nobilis*]; 2. *pl* лаври (*символ слави, перемоги*); *la ~oj de la venkinto* лаври переможця; \diamond *rikolti ~ojn de gloro* пожинати лаври (слави); *ĝirozi sur siaj ~oj* спочивати на лаврах; ~a лавровий; ~a *krono* лавровий вінок; ~ac/o/j лаврові [*родина Lauraceae*].

Laŭr/o Лаура (*жін. ім'я*).

laŭr/arb/o *рідко, див. laŭro* 1.

Laŭrazi/o *геол.* Лавразія (*великий материк, що існував у часи палеозою*).

***laŭreat||o** лауреат; ~o de Nobel-premio лауреат Нобелівської премії; ~a лауреатський; ~ec/o лауреатство.

laŭ/regul||a згідний з правилами, відповідний до правил, правильний; ~e за правилами, відповідно до правил, правильно.

Laŭrenc||o Лаврентій, Лоренцо (*чол. ім'я*); ~a Лавренція (*жін. ім'я*).

laŭrenci/o *хім.* Лоуренсій.

laŭr/o/foĵi/o лавровий лист (*пряність*).

laŭr/o/kron||o лавровий вінок; ~i *vt* вінчати лаврами.

laŭr/o/viburn/o *бот.* калина вічнозелена [*Viburnum tinus*].

laŭs/o *ент.* воша; тля.

laŭ/skal/a який відповідає масштабу; масштабний, виконаний у масштабі.

laŭs/o/herb/o *див. pedikularo*.

laŭ/spert/e з досвіду, на підставі досвіду.

laŭ/statut||a який здійснюється згідно статуту (*або відповідно до статуту*); статутний; ~e згідно статуту, відповідно до статуту.

***laŭt||a** голосний, гучний; ~a воĉo гучний голос; ~a ĝido голосний / гучний сміх; ~a *poto* славне ім'я; ~aj *frazoj* гучні фрази; ~e *голосно, гучно, уголос*; ~ec/o *голосність, гучність*;

~eg/a громовий; ~ig/i зробити голосним, гучним; ~igi sian voĉon підвищити голос; ~iĝ/i (по)голоснішати, стати голосним.

laŭ/tag||a поденний; ~e поденно, за день; pagi ~e платити поденно.

laŭ/takt/e у такт; ~ kun io у такт з чим-н.; ~ de io у такт чому-н.

laŭ/tarif/e згідно тарифів, за тарифами.

laŭt/e/fraz/a гучнослівний.

laŭ/tekst/e за текстом; згідно з текстом, дослівно.

laŭ/tip/a типовий, стандартний.

laŭt/leg/i vt читати вголос, зачитувати.

laŭt/parol/il/o гучномовець; динамік; рупор; мегафон.

laŭt/voĉ||a гучноголосий; голосистий; ~e гучно, гучноголосо, голосно; голосисто; уголос.

laŭ/valor/a залежний від вартості, який визначається залежно від вартості.

laŭ/vetur/i vt (ion) іхати вздовж (чого-н.), іхати по; ~ limon іхати вздовж кордону, іхати кордоном.

laŭ/vic||a почерговий, послідовний (який іде за чергою); ~e почергово, по черзі, один за одним.

laŭ/vid/e з вигляду, на вигляд; trovi difekton ~ знайти неполадки на око, знайти неполадки тільки за зовнішнім виглядом; koni iun nur ~ знати кого-н. тільки з вигляду [обличчя].

laŭ/voj/e по дорозі, попутно.

laŭ/vol||a який здійснюється за своєю власною волею, добровільний; ~e за своєю власною волею, добровільно.

Laŭzi див. Laosio.

Laŭzan/o геогр. н., м. Лозанна (Швейцарія).

*lav||i vt мити, умивати, о(б)мивати; прати (білизну); ~i al si la manojn, ~i siajn manojn помити (собі) руки; ~i telegojn мити тарілки; ~i oron мити (або намивати) золото; la ondoj ~as la bordon хвилі омивають берег; ◇ mano manon ~as рука руку миє; ~o, ~ad/o миття, умивання, обмивання; промивання; прання; ◇ fari al iu bonan ~on намилити чуба кому-н.; ~ej/o 1. умивальня; пральня; 2. місце для прання (на річці), прало; *~ist/in/o праля; ~uj/o таз для вмивання; блія; ~um/i vt жив. розтушувати аквареллю, наносити мазки акварельної фарби (в одному місці, послідовно згущуючи тон, = tuĉi).

lavab||o умивальник; ~a: ~a relvo, ~a kuvo раковина умивальника.

lav/akv/o 1. вода для миття [прання]; 2. помиї; побутові стічні води.

La-Valet/o геогр. н., м. Валлетта (столиця Мальти).

lavandul/o див. lavendo.

*lavang||o лавина, обвал; ~a лавинний; ~e лавинно, лавиною.

lavater/o бот. лаватера [Lavatera].

lav/botel/o тех., хім. фільтр (у вигляді циліндра, коробки); фільтрувальна коробка; коробка протигаза.

lav/bros/o щітка для миття або прання.

lav/butik/o пральня, пральний пункт.

lav/ĉambr/o див. ~ejo 1.

lav/ĉifon/o ганчірка для миття.

*lavend||o бот. лаванда [Lavandula]; mallarĝfolia ~o, vera ~o лаванда вузьколиста, лаванда справжня [L. angustifolia, сун. L. vera]; ~a лавандовий.

lavend/akv/o лавандова вода.

lavend/blu/a лавандовий, лавандового кольору.

lavend/ole/o лавандова олія.

lav/kaldron/o казан для виварювання білизни, казан для прання.

lav/kuv/o пральне корито, баля, мийниця.

lav/mašin/o пральна машина.

lav/o/šton/o кам'яна або бетонна раковина (для миття, прання).

lav/pelv/o таз для миття або прання, мийниця.

lav/pulvor/o пральний порошок.

lav/sod/o сода для прання, кальцинована сода.

lavsoni/o бот. лавсонія, хна [*Lawsonia*] (син. henaarbusto).

lav/tabul/o пральна дошка.

lav/tag/o день прання.

lav/tuk/o ганчірка для миття.

lav/urs/o див. prociōno.

laz||o ласо, аркан (= kaptošnuro); kapti per ~o спіймати арканом; ~i vt арканити, ловити за допомогою аркана, ласо (= lazokapti, šnurkapti).

lazanj/o кул. лазанья (італійська трава).

Lazar||o Лазар (чол. ім'я); (I)~an/o, (I)~ist/o рел. лазарист (член місіонерського ордену).

lazaret/o 1. карантинний пункт, карантинний барак, карантинна баржа; 2. лазарет, військовий госпіталь (= arma hospitalo, militista hospitalo, soldathospitalo).

lazaret/trajn/o військ. санітарний поїзд.

lazaron/o лацароні, (вуличний) жебрак (в Італії).

laz/o/kapt/i див. lazi.

***lazur||o** лазур, блакить, голубінь; ~a блакитний, лазуровий, лазурний, небесно-голубий (= ĉiele blua, ĉielblua).

lazurit/o мін. лазурит, лазуровий камінь.

lazur/šton/o див. lazurito.

I le||o мор. підвітряний бік (= mallofa flanko); ~e з підвітряного боку (= mallofe).

II le/o лей (грошова одиниця Румунії та Молдови).

Le/o Лев, Лео (чол. ім'я).

Lea Лія (жін. ім'я).

leandr/o зоол. кревет [*Leander*, син. *Palaemon*].

Leandr/o міф. Леандр (юнак, що покохав жрицю Геро).

Lebanon/o геогр. н., гори Ліван, Ліванський хребет (Ліван).

Lebeg||o Лебег (французький математик); (I)~a: ~a integralo інтеграл Лебєга.

leceburg/a лінгв. люксембурзький (про діалект).

lecide/o бот. лецидея [*Lecidea*].

***lecion||o** 1. у різн. знач. урок; ~o de (або pri) geografio урок географії; doni, preni ~ojn давати, брати уроки; pregarati ~ojn готувати [робити, учити] уроки; ricevi bonan ~on дістати добрий урок; 2. біблійне читання, читання біблійних текстів (у визначені години); ~ar/o серія уроків, курс.

leccion/tabel/o розклад уроків.

lecitid/o бот. лецитис [*Lecythis*].

lecitin/o хім. лецитин.

***led||o** шкіра (вироблена); ротка, bova, krokodila ~o свиняча, волова, крокодиляча шкіра; kaprida ~o лайка; ~a шкіряний; ~a**ĵ/o** шкіряний виріб; ~a**ĵ/oĵ** шкіряні ремені; шкіряні частини; збруя; ~a**ĵ/ist/o** лимар; продавець шкіряних виробів, продавець шкіргалантереї; ~**ist/o** див. ledpretigisto.

Leda міф. Леда (царівна, з якою Зевс вступив у шлюб, перетворившись у лебедя).

led/imit/a: ~ bindaĵo оправа „під шкіру”.

led/jak/o шкіряна куртка [тужурка]; шкірянка; шкіряний піджак.

led/kulot/o короткі шкіряні штани (національний одяг у баварців).

led/nit/o складова заклепка, шевська заклепка.

led/palt/o шкіряне пальто, шкірянка.

led/pret/ig/ist/o шкіряник; кожум'яка, мнець.

led/sak/o шкіряна сумка.

ledum/o бот. багно [*Ledum*].

led/zon/o шкіряний пояс, ремінь.

***leg||i** vt читати; ~o читання (разова дія; спосіб, манера); ~**ad/i** vt (постійно, багато) читати; почитувати; *~**ad/o** читання (тривала або неодноразова дія); ~a**ĵ/o** матеріал для читання; ~**ant/o** читач; ~**ant/ar/o** читацька аудиторія, контингент читачів; ~**ant/in/o** читачка; ~**ebi/a** чіткий, розбірливий (про письмо, друкований текст); ~**ebi/(ec)/o** чіткість, розбірливість; ~**ej/o** читальня, читальний зал; ~**em/ul/o** книголюб; ~**il/o** інформ. зчитувач; ~**ind/a** вартий бути прочитаним, який варто прочитати; ~**ist/o** читець (професійний); рідко диктор.

legac||o юр. легат (у заповіті: доручення спадкоємцю виплатити комусь певну суму або передати певне майно); ~**i** vt передати по заповіту, виділити із спадщини.

legaci/o 1. місія (дипломатична), легація; 2. будинок дипломатичної місії; 3. див. legaco.

legaliz||i vt легалізувати, узаконювати; зробити легальним, легітимним; ~o легалізація; ~**it/a** легалізований, легальний, легітимний.

***legat/o** 1. іст. легат (намісник римського імператора); 2. церк. легат, папський посол.

***legend||o** легенда, сказання; ~a легендарний; ~**ar/o** легенди, збірка легенд; ~**ec/a** рідко, див. ~a.

***legi||o** у різн. знач. леґіон; la ~oĵ de Cezaro леґіони Цезаря; la Honora (L)~o Почесний леґіон; tuta ~o da anĝeloj цілий леґіон ангелів; mia pomo estas (L)~o леґіон моє ім'я; ~**an/o** леґіонер.

legionel||o бакт. леґіонела [*Legionella*]; ~**oz/o** мед. леґіонельоз, хвороба леґіонерів.

***legitim||i** vt 1. посвідчувати, підтверджувати, потверджувати (кого-н. за допомогою посвідчення, документа); 2. легітимувати, документально підтвердити [обґрунтувати] (вимогу, право і т. п.); 3. завірити, засвідчити, підтвердити (підпис, документ); ~**ad/o** 1. посвідчення (за допомогою посвідчення, документа); 2. легітимація, документальне підтвердження [обґрунтування] (вимоги, права і т. п.); 3. засвідчення, завірення, підтвердження (підпису, документа); ~a**ĵ/o**, ~**il/o** посвідка, посвідчення, легітимація (документ); ~**ism/o** іст., політ. легітимізм; ~**ist/o** іст., політ. легітиміст.

legitimaci/o див. legitimaĵo(j).

leg/o/ĉambro кімната для читання, читальний зал, читальня.

leg/o/lamp/o лампа для читання, настільна лампа.

leg/o/libr/o читанка, книжка для читання.

***legom||o** овоч; ~oj овочі, городина; зелень; fruaj ~oj ранні овочі, рання городина; frostigitaj ~oj (за)морожені овочі; ~a овочевий; ~aj/o овочева страва; вінегрет; ~ej/o **1.** город, овочева плантація; **2.** овочевий магазин; ~ist/o **1.** овочівник, городник; **2.** торговець овочами; продавець овочів; ~uj/o тарілка [ваза, піднос] для овочів.

legom/bazar/o овочевий базар, овочевий ринок.

legom/bed/o овочева грядка.

legom/buljon/o овочевий бульйон.

legom/butik/o овочева крамниця, овочевий кіоск.

legom/fak/o відділення [камера] для (зберігання) овочів (у холодильнику).

legom/ĝarden/o город.

legom/kaĉ/o овочева ікра, овочеve пюре (= legoma pureo).

legom/kultiv||ad/o вирощування овочів, овочівництво; ~ej/o овочеve поле, овочева плантація; город; ~ist/o овочівник, городник.

legom/plant/o овочева рослина.

legom/produkt/ad/o с.-г. виробництво овочів.

legom/pure/o овочеve пюре; овочева ікра.

legom/rikolt/o урожай овочів.

legom/salat/o овочевий салат, салат з овочів.

legom/sup/o овочевий суп.

legom/ten/ej/o овочесховище.

legom/vend||ej/o овочевий магазин, овочева крамниця; ~ist/o продавець овочів.

leg/o/pov||a який вміє читати (і писати), грамотний, письменний; ~o уміння читати (і писати), грамота.

leg/o/salon/o читальний салон, читальний зал, читальня.

leg/o/sci||a який вміє читати (і писати), грамотний, письменний; ~o грамота; ~ul/o грамотна / письменна людина, грамотій.

leg/o/sign/o закладка (для книжки, = paĝosigno).

legum||o див. ĝuŝo; ~in/o хім. легумін.

leguminoz/o/j бот. бобові [родина Leguminosae] (= fabacoj).

leguzi/o бот. легузія [Legousia, сін. Spekularia]; venusspegula ~ легузія дзеркало Венери [L. speculum-veneris] (сін. venusspegulo).

***leĝ||o** закон; konstituciaj, civilaj, kriminalaj ~oj конституційні, цивільні, кримінальні закони; doni ~on видати закон; obei ~on дотримуватися закону; ĝonpri la ~on порушувати закон; la ~oj de la naturo закони природи; egalesco antaŭ la ~o рівність перед законом; la ~o de Omo закон Ома; ♦ iras la ~o, kien diras la reĝo закон що дитило: куди повернеш, туди й вийшло; ~a **1.** законний, легальний; ~aj elektoj законні вибори; ~aj rimedoj законні засоби; ~a edzino законна дружина; ~a infano законна дитина; **2.:** ~a forto сила закону (= la forto de la leĝo); ~a formulado формулювання закону, законів (= formulado de leĝo(j)); ~e законно, легально; ~ar/o звід законів, законодавство, кодекс; komerca ~aro торгове законодавство, звід законів про торгівлю; internacia ~aro міжнародне законодавство; ~ec/o законність; легальність; ~igi **1.** узаконити, легалізувати, зробити [визнати] законним; надати законну силу (рішенню, вимозі і т. п.); ~igi eksteredzegan infanon узаконити позашлюбну дитину; **2.** наділити законами; ~igi popolon наділити народ

законами, дарувати народу закони; **~ig/o** узаконення, легалізація; **~ist/o** законознавець, законник.

leĝer/a легкий (= malpeza); *перен.* легкий, легенький; легковий; рухливий; малозначний; легковажний; фривольний; ~ **artilerio** легка артилерія; ~ **industrio** легка промисловість; ~ **muziko** легка музика; ~ **auto** легковий автомобіль, легкова машина, автівка; ~ **virino** жінка легкої поведінки; легковажна жінка.

leĝ/obe/a законопослушний.

leĝ/(o)/don||i *vn* видавати (або приймати) закон(и); **~a** законодавчий; **~ad/o** законодавство, видання (або прийняття) законів, законотворчість; **~ant/o** законодавець.

leĝ/(o)/far||i *див.* leĝodoni; **~ad/o** *див.* leĝodonado.

leĝ/(o)/fort/a правомочний; на рівні закону; який має силу закону.

leĝ/(o)/konform/a *див.* laŭleĝa.

leĝ/(o)/projekto, **leĝ/(o)/proporo** законопроект.

leĝ/(o)/romp||i *vn* порушити закон; **~o** порушення закону; беззаконня; **~ant/o**, **~int/o** законопорушник.

leĝ/o/scienco *див.* jurisprudenco.

lejšmani/o *див.* lejšmanio.

Lejbnico Лейбніц (німецький філософ і математик).

Lejden||o *геогр., м.* Лейден (Нідерланди); **(I)~a** лейденський; **(I)~a botelo** *фіз.* лейденська банка.

Lejpcigo *геогр., м.* Лейпціг (Німеччина, = Lipsiko).

lejšmani||o *зоол.* лейшманія [*Leishmania*]; **~oz/o** *мед.* лейшманіоз.

***lek||i** *vt* **1.** лизати, облизувати; *sin* ~і вилизуватися, умиватися (*про kota і т. п.*); **2.** вилизувати (*доводити до досконалості*); **~ad/o** лизання; **~aj/o** льодяник на палочці.

lek/o лек (*грошова одиниця Албанії*).

lekanoro *бот.* леканора [*Lecanora*].

***lekant||o** *бот.* королиця, білий ромен (= *ordinara leŭkanto*); **~et/o** стокротки (= *plurjara beliso*).

***lekci||o** лекція (*наукова, університетська*); **~i** *vn* читати лекцію / лекції; **~ej/o** аудиторія (*університетська, інститутська*), лекційний зал; **~ist/o** *див.* lektoro.

lekcionari/o *церк.* збірник уривків з Біблії для читання під час богослужіння.

leksem/o *лінгв.* лексема.

leksik||o лексика, словниковий склад [фонд] мови; **~a** лексичний; **~olog/o** лексиколог; **~olog/i/a** лексикологічний; **~olog/i/o** лексикологія, наука про словниковий склад мови.

leksikograf||o лексикограф, словникар; **~i/a** лексикографічний, словникарський; **~i/o** лексикографія, словникарство.

***leksikon/o** лексикон, (енциклопедичний) словник.

lekt/o *іст.* об'єдне ложе; канапа, софа (*для бенкетування у деяких античних народів*).

lektin/o *хім.* лектин.

lektor||o лектор (*викладацька посада*); **~a** лекторський; **~es/o** лектура (*посада, звання лектора*).

lek/trink/i *vt* хлебтати (= *langotrinki*).

I lem/o *мат.* лема, допоміжна теорема.

II lem/o *зоол.* лемінг [*Lemmus*].

III lem/o бот. нижня плівочка злаків.

Leman/o геогр. н. Леман, Женевське озеро (син. Genève lago) (Швейцарія).

leming/o див. lemo II.

lemk||o^{EU} етн. лемко; ~а лемківський; ~in/o лемкня; (L)~i/o Лемківщина.

Lemk/o/region/o див. Lemkio.

lemn||o бот. ряска [Lemna]; ~ac/o/j ряскові [родина Lemnaceae].

lemnisk/o анат. петля; la latera ~ бічна петля; la meza ~ присередня петля.

lemniskat/o мат. лемніската.

lempir/o лемпіра (грошова одиниця Гондурасу).

lemur/o 1. міф. лемур (у римлян: дух померлих); 2. зоол. лемур [Lemur].

Len/o геогр. н., р. Лена (Росія).

Lenin||o Ленін (російський політик і філософ); (L)~a лєнінський; (L)~ism/a: la (L)~ismaj teorio kaj praktikoj теорія і практика лєнінізму; (L)~ism/o лєнінізм; (L)~ist/o лєнінець.

Leningrad/o іст., геогр. н. Ленінград (назва російського міста Санкт-Петербург з 1924 по 1991 р.).

***lens||o** фіз. лінза; збільшувальне скло; konverĝa, diverĝa ~о збирна, розсівна лінза; konvekso, konkavo, dukonvekso, dukonkavo, konkav-konvekso, platkonvekso, platkonkavo ~о опукла, увігнута, двоопукла, двоввігнута, увігнуто-опукла, плоско-опукла, плоско-увігнута лінза; ~ar/o система лінз, оптична система.

lenso/metr/o спец. лінзометр, діоптриметр.

***lent||o** бот. 1. сочевиця [Lens] (рослина); 2. сочевиця, сочевичне зерно [насіння]; ĉokoladaĵ ~oj кул. шоколадне драже; ~a сочевичний.

lentan/o бот. 1. лантана [Lantana]; 2. калина цілолиста, гордовина (= lentano-viburno).

lentan/o/-viburn/o калина цілолиста, гордовина [Viburnum lantana] (син. lentano, neĝbulo).

lenticel/o бот. пора коркової кори.

lentisk/o бот. мастикове дерево [Pistacia lentiscus] (син. mastikarbo).

lent/o/sup/o кул. сочевичний суп.

***lentug/o** лентиго, пігментна пляма (на шкірі).

I***leon||o** зоол. лев [Panthera leo]; (L)~o астр. Лев (сузір'я); ~a левиний; (L)~a Golfo геогр. н. Ліонська затока (Середземне море, Франція); ~id/o левеня; ~in/o левця.

II **leon/o** лєоне (грошова одиниця Сьєрра-Леоне).

Leon||o Лев, Левко, Лєо, Лєон, Лєоне (чол. ім'я); ~a Лєона (жін. ім'я).

Leonard/o Леонард, Леонардо, Леонар (чол. ім'я).

leon/dres/ist/o дресирувальник лєвів.

leon/faŭk/o див. antirino.

Leonid/o Леонід (чол. ім'я).

leon/pied/o див. leontopodo, edelvejso.

leontiaz/o мед. леонтіазис (виражена гіпертрофія м'яких тканин обличчя).

Leontina Леонтина (жін. ім'я).

***leontod/o** бот. кульбаба, купава, літучки, пустодуй, плішивець, солдатики (= oficina taraksako, buterfloro).

leontodon/o бот. любочки, кульбаба [Leontodon].

leontopod/o бот. білотка, едельвейс [*Leontopodium*] (= leonpiedo); alpa ~ білотка альпійська, едельвейс альпійський, шовкова косиця [*L. alpinum*] (= edelvejso).

leonur/o бот. собача кропива [*Leonurus*].

***leopard||o** зоол. леопард, барс, пантера [*Panthera pardus*] (= pantero); ~а леопардовий.

Leopold||o Леопольд (чол. ім'я); ~а, ~in/o Леопольда, Леопольдина (жін. ім'я).

lepad/o зоол. морська качечка [*Lepas*].

lepadogastr/o іхт. риба-присосок [*Lepadogaster*].

Lepid/o Лепід (римський політик).

lepidi/o бот. хрінниця, вонючка [*Lepidium*]; kamra ~ хрінниця польова [*L. campestris*]; kultura ~ хрінниця посівна, крес-салат [*L. sativum*]; largifolia ~ хрінниця широколиста [*L. latifolium*].

lepidodendr/o палеонт. лепідодендрон [*Lepidodendron*].

lepidopter/o/j ент. лускокрилі, метелики [ряд *Lepidoptera*] (син. papilioj).

lepidosaŭr/o/j палеонт. лепідозаври, лускати ящери [надряд *Lepidosauria*].

lepidosiren/o іхт. лусковик, лепідосирен [*Lepidosiren*].

lepiot/o бот. лепіота, гриб-зонтик [*Lepiota*]; granda ~ гриб-зонтик строкатий [*Macrolepiota procera*].

lepism/o ент. лусківниця, лепізма [*Lepisma*].

lepist/o бот. рядовка, лепіста [*Lepista*]; nuda ~ рядовка / лепіста фіолетова [*L. nuda*].

***lepor||o** 1. зоол. заєць [*Lepus*]; patagonia ~ о мара (= dolikoto); ◇ pafi samtempe du ~ojn убити двох зайців; 2. тај астр. Заєць (сузір'я); ~а заячий; ~ај/o заятина, зайчатина; ~et/o зайчик; ~id/o зайча, зайчення; ~in/o зайчиха; ~ul/o/j зайцеподібні [ряд *Lagomorpha*].

lepor/ĉas/(ad)/o полювання на зайців.

lepor/hund/o хорт (= levrelo); rusa ~ див. barzojo; araba ~ див. slugio; angla ~ див. grejhundo.

lepor/kor/o перен. заяча душа, заяче серце (про кого-н. боягузливого).

lepor/lip/o мед. заяча губа.

lepor/rost/aĵ/o печеня із зайчатини.

***lepr||o** мед. проказа, лепра; ~ul/o проказений (ім.); ~ul/ej/o лепрозорій.

Lepsik||o геогр. н., м. Лейпциг (Німеччина); (l)~а лейпцизький; la (l)~a foiro лейпцизький ярмарок.

lept/o 1. зоол. личинка тромбідія [*Leptus*]; 2. лепта (дрібний гріш); перен. лепта, скромний внесок.

leptinotars/o ент. колорадський жук, картопляний жук [*Leptinotarsa decemlineata*] (син. terpomskarabo).

leptocefal/o іхт. лептоцефал, личинка вугра [*Leptocephalus*].

leptomeningit/o мед. лептоменінгіт (запалення м'яких мозкових оболонок).

I **lepton||o** фіз. лептон; ~а лептонний.

II **lepton/o** лепта (грецька розмінна монета).

leptospir||o бакт. лептоспіра [*Leptospira*]; ~oz/o мед. лептоспіроз.

***lern||i** vt учитися, навчатися; учити, вивчати; ~i muzikon учитися / навчатися музики [музиці], учити / вивчати музику; ~i danci учитися танцювати; ~i el (per) bona lernolibro учитися [вивчати] за добрим підручником; ~а навчальний; ~o див. ~ado; ~ad/i vt учитися, навчатися; учити, вивчати (довго); ~ad/o навчання; вивчення, учіння; ~aĵ/o навчальний матеріал; текст [урок, уривок, вірш і т. п.], що вивчається; *~ant/o учень;

~ant/ar/o склад учнів, учні (*vesi*); ~ant/in/o учениця; ~ej/a шкільний; *-ej/o школа, училище, навчальний заклад; *elementa* ~ejo початкова школа; *ĝenerale-kleriga* ~ejo загальноосвітня школа; *supera* ~ejo вища школа, вищий навчальний заклад; *profesia* ~ejo професійне училище, профучилище; *teknika* ~ejo технічне училище, технічний навчальний заклад, технікум; *la* ~ejo de la vivo школа життя; ~ej/an/o школяр, учень школи; ~ej/estr/o директор школи, училища, навчального закладу; ~em/a старанний (*до навчання*), беручий / охочий до науки; ~em/o старанність у навчанні; ~ig/i **1.** (*ion al iu*) викладати, задавати для вивчення (*що-н. кому-н.*); **2.** (*in pri io*) навчати, учити, змушувати вчитися (*кого-н. чого-н.*); ~il/o сумн. навчальний посібник; *інформ. підручник, навчальна програма.*

lern/ating/i *vt* вивчитися, досягти (у навчанні / науці), здобути (навчанням / наукою), дійти, провчитися до.., переходити (*до наступного класу, на наступний курс*).

lern/ej/direktor/o *див.* *lernejestro.*

lern/objekt/o навчальний предмет.

lern/o/cel/o навчальна мета.

lern/o/ĉambro/o кімната для навчальних занять, класна кімната, клас (= *klasĉambro*).

lern/o/fak/o *див.* *lernobjekto.*

lerno/fervoro/o запал до навчання.

lern/o/grupo/o навчальна група.

lern/o/horo/o урок, навчальна година.

lern/o/jaro/o навчальний рік; ~j роки навчання, шкільні роки / літа.

lern/o/knabo/o хлопечь-підмайстер, учень (*у ремісника*).

lern/o/libro/o підручник; ~ *por aŭtodidaktoj*, ~ *por memlernantoj* самовчитель.

lern/o/modelo/o модель навчання.

lern/o/proceso/o навчальний процес.

lern/o/programo/o навчальна програма.

lern/o/servi/i *vn* служити в підмайстрах, бути учнем, працювати учнем (*у ремісника і т. п.*).

lern/o/sukceso/o успіх у навчанні.

lern/o/tempo/o навчальний час, час навчання; шкільні роки / літа.

***lert||a** умілий, вправний, удатний; спритний, моторний, меткий, проворний; ~a *metiisto* умілий ремісник; ~e вправно, спритно, проворно; ~aĵ/o уміння, спритність, спритний прийом; трюк; ~eco/o уміння, ловкість, спритність, вправність, умілість, моторність, меткість, проворність; ~ig/i *vt* наловчитися, набути вправності [спритності, проворності, уміння]; ~ulo/o спритна, проворна людина; *розм.* ловкач; умілець; мастак.

lesb/o *розм.* лесбіянка (= *lesbanino*).

Lesb||o *геогр. н., о-в* Лесбос (*Егейське море, Греція*); **(I)~an/o** житель Лесбоса; **(I)~an/in/o 1.** жителька Лесбоса; **2.** лесбіянка (= *safismulino, samseksemulino, geĵino*).

***lesiv||o** *хім.* луг, лужний розчин (*для прання*); пральний порошок; сода; мийний засіб; відбілювач (*із лужними домішками*); лужна протрава; ~i *vt 1.* лужити, золити (*білизну і т.п.*); прати; **2.** чистити; ~ad/o луження, зоління.

lesiv/kaldrono/o *див.* *lavkaldrono.*

lesiv/maŝino/o *див.* *lavmaŝino.*

Lesot||o *геогр. н., кр.* Лесото; **(I)~a** лесотський; **(I)~an/o** житель Лесото.

lestr/o *заст., див.* *rabmevo.*

let/o рідко, див. latvo.

Let/o див. Leteo.

letal||a мед. летальний, смертельний; **~ec/o** летальність, смертність.

***letargi||o** мед. летаргія, летаргічний сон; **~a** летаргічний.

Lete/o міф. Лета (ріка забуття мук і насолод земного життя).

***leter||o** лист, послання; aerroŝta ~o авіаліст; registrita (або rekomendita) ~o рекомендований лист; ~o kun deklarita valoro, asekurita ~o цінний лист; nefermita (або publika) ~o відкритий лист; skribi, sendi, ricevi ~on написати, послати, одержати / отримати лист; faldi, glufermi, sigelfermi ~on скласти, заклеїти, запечатати лист; **~a** призначений для листів; епістолярний; **~a** рарего пошто́вий папір; **~e** листом; **~e** plі докладніше в листі (зворот у телеграмі); **~et/o** листик, записка; **~ist/o** листоноша (= leterportisto); працівник пошти, що приймає і видає листи.

leter/afrank/aĵ/o оплата листа поштовими марками.

leter/front/o лицьовий бік листа, титульна частина листа, шапка листа.

leter/inter/ŝanĝ/o обмін листами, листування.

leter/kest/o поштова скринька (на дверях житла або біля нього, = leterskatolo).

leter/klas/ad/o сортування листів.

leter/kolomb/o пошто́вий голуб (= kurierkolombo).

leter/mebl/o секретер (рід письмового стола).

leter/paper/o пошто́вий папір, папір для листів.

leter/pes/il/o вага для (зважування) листів, пошто́ва вага.

leter/port/ist/o листоноша, поштар.

leter/sak/o мішок для листів [кореспонденції]; поштарська сумка.

leter/skatol/o див. leterkesto.

Leto міф. Лето (мати Аполона й Артеміди).

leton/o див. latvo.

leŭcin/o хім. лейцин.

leŭcisk/o іхт. ялець [*Leuciscus*].

leŭcit/o мін. лейцит.

leŭg/o ліга (міра довжини в іспано-американських країнах, що дорівнює 4,19 км); льє (старовинна французька міра довжини, що дорівнює 4,83 км).

Leŭkadi/o іст. Левкада, Левкас (о-в в Іонічному морі, з вершини якого за античних часів скидали засуджених на смерть).

leŭkant/o бот. королиця [*Leucanthemum*]; ordinara ~ королиця звичайна [*L. vulgaris*] (син. lekanto).

***leŭkemi/o** мед. лейкемія, білокрі́в'я, рак крові (= sangokancero).

leŭkocit||o фізіол. лейкоцит, білокрі́вець, бі́ле кров'яне ті́льце (син. blanka globulo); **~oz/o** мед. лейкоцитоз, збільшення лейкоцитів у крові.

leŭkocit/o/poez/o фізіол. лейкопо́ез, утворення лейкоцитів (= leŭkoroezo).

leŭkoj/o бот. білоцвіт [*Leucojum*]; printempa ~ білоцвіт весняний [*L. vernalis*].

leŭkolizin/o/ĵ фізіол. лейколізини.

leŭkom/o мед. лейко́ма, більмо (= albugo).

leŭkomain/o фізіол. лейкомаї́н.

leŭkopeni/o *мед.* лейкопенія.

leŭkoplaki/o *мед.* лейкоплакія.

leŭkoplast/o *мед.* лейкопластир.

leŭkopoez/o *мед.* лейкопоез, утворення лейкоцитів (*син.* leŭkocitoroezo).

leŭkore/o *мед.* білі (*син.* blanka elfluo).

leŭkotoksin/o *мед.* лейкотоксин.

leŭkoz/o *мед.* лейкоз.

leŭs/o *геол.* лес, жовтозем.

***leŭtenant||o** **1.** *військ.* лейтенант; **2.** *військ., іст.* поручик; **~а** лейтенантський.

***lev||i** *vt* піднімати; підіймати; здіймати, зносити; підвищувати; **~i** ankron підняти якір; la vento **~is** polvon вітер здійняв пилюку; **~i** la voĉon підвищити голос; **~i** velon підняти вітрило; **~i** iun el la lito підняти ког_o-н. з ліжка; **~i** juron підняти [задерти, підібрати] спідницю; **si/n** **~i** підніматися, підійматися, здійматися, підводитися, зводитися, уставати; **~o** підйом, підняття, піднімання; **~ad/o** підйом, підняття, піднімання (*тривале або неодноразове*); **~ator/o** **1.** *див.* elevatorio; **2.** *анат.* підіймач, піднімач (*м'яз*); **~ebl/a** який можна підняти; **~ebla** ponto звідний / підйомний міст; **~et/i** *vt* (трохи) підняти; **~iĝ/i** **1.** піднятися, здійнятися, підвестися, звестися, встати; зійти (*про світило*); **~iĝis** vento здійнявся вітер; **~iĝi** el la lito піднятися (*або* встати) з ліжка [постелі]; **~iĝi** frue встати рано; **~iĝi** por la defendo de la libereco піднятися / встати на захист свободи; temperaturo **~iĝas** температура підвищується / піднімається; la suno **~iĝas** сонце сходить; **2.** **~iĝi** al la kapo ударити в голову (*про вино, гнів і т. п.*); **~iĝ/o** підйом, підняття, підвищення, уставання, сходження, схід; ***~il/o** **1.** *фіз., тех.* важіль; **2.** підйома, підйомник, підіймач; **3.** ліфт.

lev/o лев (*болгарська грошова одиниця*).

levanten/o левантинець, житель Близького Сходу.

lev/aparat/o підйомний пристрій; підйомник, підіймач.

lev/brak/o *фіз.* плече сили; плече важеля.

lev/bum/o *мор.* (суднова) вантажна стріла (= kargobumo).

lev/ĉar/o автонавантажувач.

Levi *бібл.* Левій; **(L)~id/o** потомок / нащадок Левія, левіт.

levid/o *іст., бібл.* левіт (*давньоєврейський священик*); **(L)~o/j** Левіт (*назва третьої книги П'ятикнижжя*).

levier/o *тех.* важіль (= levilo 1).

levirat/o *етн.* левірат (*шлюбний звичай, за яким вдова могла одружитися вдруге лише з братом свого покійного чоловіка*).

levistik/o *бот.* любисток [*Levisticum*].

levitaci/o *рел.* левітація.

Levjatan/o *міф.* Левіафан, Левіатан (*у фінікійців – морське чудовище; у Біблії – ймовірно крокодил*).

***levkoj/o** *бот.* левк_oй (= matiolo).

lev/korp/o *спец.* штовхач (*деталь у фортеп'яно*).

lev/maŝin/o підйомна машина, підйомник, підіймач, підйомний пристрій (*ліфт, елеватор, підйомний кран і т. п.*).

lev/meĥanismo/o, lev/mekanismo/o підйомний механізм.

lev/o/fort/o *фіз., ав.* підіймальна сила (= portanco, portoforto, portanta forto).

lev/pont/o підйомний міст.

lev/pord/o підйомні двері.

levrel/o хорт, хірт (= leporhundo).

lev/stang||o важіль, підойма, підвага; **~eg/o** **1.** важіль для особливо важких предметів, підвага; **2.** мор. аншпуг (*син.* handspeko).

levuloz/o *хім., заст.* левульоза, фруктоза (= fruktozo).

lez||o *мед.* ушкодження, ураження (*тіла, органу*); **~а** який викликає ушкодження, ураження; пов'язаний з ушкодженням, ураженням; **~і** *vt* ушкодити, уразити.

lezgin||o *етн.* лезгин; **~а** лезгинський; **~in/o** лезгинка.

Lhas/o *див.* Lasao.

***li** *займ.* він; ~ venis він прийшов; ◇ ĉiu „~” havas sian „ŝi” кожна птиця знайде свого Гр^иця; **~n** його (*знахідний в. особового займ.*); mi vidis ~n я бачив його; ***~а** його (*присв. займ.*); mi renkontis ~an edzinon я зустрів його дружину.

I li/o лі (*китайська міра довжини*).

II li/o лі (*представник однойменного народу в Китаї*).

li/a/kulp/e з його вини.

***lian||o** ліана; **~а** ліанний.

lias/o *геол.* лейас, нижня юра (= malsupera ĵurasio).

Li Baj Лі Б^о (*китайський поет*).

***Liban||o** *геогр. н., кр.* Ліван; **(I)~а** ліванський; **(I)~ано** ліванець; **(I)~an/in/o** ліванка.

***libel/o** *ент.* бабка [*Libellula*] (*син.* odonato).

***liber||a** вільний, незалежний; незайнятий; безперешкодний; en ~a aero на вільному [свіжому] повітрі; sub ~a ĉielo під голим небом; ~a popolo вільний народ; ~a loko вільне (*незайняте*) місце; ~a tempo вільний час; ~a urbo вільне місто; ~a gazetaro вільна преса; ~a traduko вільний переклад; sur la ~a maro у відкритому морі; ◇ ~a kiel birdo aera вільний, як птах у небі; **~е** вільно; staru ~e! вільно! (*військ. команда*); **~о, ~ес/o** воля, свобода; batalo por ~o боротьба за волю / свободу; politika ~eso політична свобода; ~eso de kredo свобода совісті, свобода віросповідання; ~eso de kunveno свобода зборів; **~em/a** волелюбний; **~em/o** волелюбність; **~ig/a** визвольний; ~iga milito визвольна війна; **~ig/i** **1.** визволити; звільнити, відпустити [випустити] на волю; **2.** очистити (*місце від чого-н., що заважає*); **~ig/o** визволення (*дія того, що визволяє*); **~ig/ant/o, ~ig/int/o** визволитель; **~iĝ/i** визволитися, вийти на волю; **~iĝ/o** (*дія того, що визволяється*); **~ul/o** вільна людина; вільний громадянин.

liber/aer/a під відкритим небом.

***liberal||a** **1.** ліберальний; **2.** гуманітарний (*про освіту, професію*); ~aj artoj вільні мистецтва; **~ес/o** ліберальність; **~ig/i** *vt* лібералізувати; **~ig/o** лібералізація; **~ism/o** лібералізм; **~ist/o, ~ul/o** ліберал.

liber/brigad/o *військ.* самостійно діючий підрозділ.

***Liberi||o** *геогр. н., кр.* Ліберія; **(I)~а** ліберійський; **(I)~ан/o** ліберієць; **(I)~an/in/o** ліберійка.

liber/karpel/a *бот.* з окремо розміщеними плодолистками.

liber/komerc/ism/o політика [доктрина] вільної торгівлі.

liber/kred/a віруючий без догматизму, вільний у питаннях віри, який не належить до певної релігії, вільнодумний.

liber/las/i *vt* залишити вільним; залишити на волі; дати спокій (*кому-н., чому-н.*).

liber/mov/a вільний (у русі), розкутий.

liber/pens||a вільнодумний; **~ec/o** вільнодумство; **~ul/o** вільнодумець.

liber/petal||a бот. вільнопелюстковий; **~ul/o/j** вільнопелюсткові квіти (син. diapetaloj).

liber/sepal||a бот. вільночашолистковий; **~ul/o/j** вільночашолисткові.

liber/spirit/a духовно вільний, розкріпачений.

liber/stil/a виконаний [здійснений] у вільному стилі; **~lukto спорт.** вільна боротьба.

liber/tag/o неробочий [вихідний] день; **kompenza libertago** відгул.

liber/temp/o дозвілля, неробочий час; відпустка; канікули.

libertin||o **1.** іст. вільновідпущений (у знач. ім.), вільновідпущеник; **2.** вільнодумець (= **liberpensulo**); **~ec/o** становище вільновідпущеника; **~ism/o** емансипація в питаннях релігії і церковної служби; зменшення ролі релігії і церкви; звільнення від впливу релігії і церкви.

Liber/urb/o геогр. н. Лібревіль (столиця Габону).

liber/viv/ul/o людина, що живе за власними правилами; людина, що не зважає на громадську думку; людина з вільним підходом до життя; гульвіса, гультай.

liber/vol||a добровільний; **~e** добровільно.

***Libi||o** геогр. н., кр. Лівія; **(I)~a** лівійський; **(I)~an/o** лівієць; **(I)~an/in/o** лівійка.

libid||o псих. лібідо, статевий потяг, сексуальна енергія; **~a** лібідний.

***libr||o** книжка, книга; **bindita ~o** оправлена книжка; **komerca ~o** торгова книга; **Blanka (L)~o** Біла книга; **la Ruĝa (L)~o de Ukrainio** Червона книга України; **verki ~on** (на)писати книжку; **fermi ~on** закрити книжку; **~a** книжковий, книжний; **~a ŝranko** книжкова шафа; **~aj scioj** книжні знання; **~aĉ/o** книжчина; **~ar/o** збірка [підбірка, комплект] книжок; **~ej/o** книгарня, книжковий магазин; **~et/o** **1.** книжечка; **2.** муз. лібрето; **~ist/o** **1.** книгар, продавець книжок, книгопродавець; **2.** книготорговець; **~uj/o** сумка, ранець (для книжок).

libraci/o астр. лібрація.

libr/am/ant/o бібліофіл, аматор книжок, книголюб (= bibliofilo).

libr/o/apog/il/o підставка для книг.

libr/o/aŭkci/o книжковий аукціон.

libr/o/bazar/o книжковий базар.

libr/o/bind||ad/o оправлення книжок, палітурення; **~ej/o** палітурня.

libr/o/bret||o книжкова полиця; **~ar/o** книжковий стелаж.

libr/o/brokant||ad/o торгівля старими книгами; **~ej/o** букіністичний магазин, магазин старої книги; **~ist/o** букініст.

libr/o/bud/o книжковий кіоск, книжкова будка.

libr/o/butik/o див. librejo.

libr/o/dors/o корінець [спинка] книжки.

libr/o/ekspozici/o книжкова виставка / експозиція.

libr/o/el/don||ad/o книговидавництво, книговидавнича діяльність; **~ist/o** книговидавець.

libr/o/foir/o книжковий ярмарок.

libr/o/format/o друк. формат книжки, формат видання.

libr/o/ilustr/ist/o ілюстратор книжок.

libr/o/katalog/o книжковий каталог, каталог книг.

libr/o/kiosk/o книжковий кіоск.

libr/o/klub/o клуб книголюбів.

libr/o/konserv/ej/o книгосховище.

libr/o/kovr/il/o книжкова обгортка, обгортка книжки.

libr/o/mani/o див. bibliomanio.

libr/o/mend/o замовлення на книжку [книжки].

libr/o/merkat/o книжковий ринок.

libr/o/pres/ad/o книгодрукування.

libr/o/prunt/ej/o позичальня книжок.

libr/o/recenz/o рецензія на книжку (= recenzo pri libro).

libr/o/serv/o бюро [служба] продажу літератури (при товариствах, асоціаціях і т. п.).

libr/o/srank/o книжкова шафа.

libr/o/tek/o див. biblioteko.

libr/o/ten||ad/o ведення (торгових) книг, бухгалтерія, бухгалтерська справа; *fari ~on* вести торгові книги, вести бухгалтерію; **~ej/o** бухгалтерія (приміщення); ***~ant/o, ~ist/o** бухгалтер (= komerca kontisto).

libr/o/titol/o назва [заголовок] книжки; титул.

libr/o/vend||ad/o книготоргівля, книжкова торгівля, продаж книжок; **~ej/o** див. librejo; **~ist/o** див. libristo 1, 2.

libraci/o астр. лібрація.

libred/o муз. лібрето (= libreto 2).

Librevil/o див. Liberurbo.

lic||i *vn.* дозволятися; *ĉu ~as fumi ĉi tie?* чи можна тут курити?; **~a** дозволений (приписом, законом, = permesata, permesita).

***lice||o** ліцей; середня школа, училище; **~an/o** ліцеїст; учень середньої школи; **~an/in/o** ліцеїстка; **~estr/o** директор ліцею.

Lice/o іст. Ліцей, Лікей (сад в Афінах, де читав лекції Арістотель; у перен. знач. – філософська школа Арістотеля).

licen/o ент. голуб'янка, синявець [*Luscaena*].

***licenc||o** **1.** ком., юр. ліцензія, дозвіл, патент; *~o pri tabakvendado* ліцензія [дозвіл, патент] на торгівлю тютюном; *konduka ~o* права водія, дозвіл на право водіння автомашини; **2.** літ. поетична вільність; **~i** *vt* ліцензувати, видавати ліцензію, дозвіл, патент; **~it/a** ліцензований.

licenc/don/ad/o видача ліцензії.

licenci||o ліценціат (учений ступінь); **~ul/o** ліценціат (особа, що одержала ступінь).

licenciat/o заст., див. licenciulo.

licenc/plat/o авт. номерний знак, розм. номери.

lici/o бот. повій, дереза [*Lycium*].

Lici/o див. Likio.

liĉi||o бот. лічі (рослина, = liĉiujo, liĉiarbo; плід цього дерева) [*Litchi*]; *ĉinia ~o* лічі китайська [*L. chinensis*]; **~uj/o** лічі (китайська) (дерево, = liĉio).

liĉi/arb/o див. liĉiujo.

I lid/o муз., поет. німецька народна пісня.

II lid||o *див.* ~iano; ~а: ~a modalo муз. лідійський лад; **(L)~i/o** *іст.* Лідія (*ст. країна в Малій Азії*); **(I)~i/an/o** лідієць (*представник стародавньої народності*).

III lid/o лит (*грошова одиниця Литви*).

lidar/o лідар, лазерний локатор, оптичний локатор (lasera lokalizilo, optika lokalizilo).

lider/o політ., спорт. лідер.

Lidia, Lidja Лідія (*жін. ім'я*).

lidit/o військ. лідит (*вибухова речовина*).

Lieĝ/o *геогр. н., м.* Льеж (*Бельгія*).

***lien||o** *анат.* селезінка; ~а селезінковий; ~it/o *мед.* спленіт, запалення селезінки.

lien/dolor/o *мед.* біль у селезінці, біль у боці / боку.

lien/ektomi/o *хір.* спленектомія, видалення селезінки.

lienteri/o *мед.* ліентерія (*пронос з неперетравленими частинами їжі*).

lif/a рідко, *див.* maldekstra.

***lift||o** **1.** (пасажирський) ліфт; **2.** мор. підйомний трос; підйомний блок; ~а ліфтовий; ~ist/o ліфтер.

lift/o/kaĝ/o кабіна [клітка] ліфта.

lift/o/pont/o буд. розвідний міст із вертикально-підйомною рухомою частиною.

lift/o/ŝakt/o ліфтова шахта, шахта ліфта.

***lig||i** *vt* *прям., перен.* в'язати, зв'язувати, зав'язувати, пов'язувати; прив'язувати; ~і ракон зв'язати пакет; ~і garbojn в'язати снопи; ~і hundon прив'язати собаку; ~і iun je la manoj kaj piedoj зв'язати когн-н. по руках і ногах; ~і per la promeso зв'язати обіцянку; ~і amikajn rilatojn kun iu зав'язати дружні зв'язки з ким-н.; ~а зв'язний; в'язальний, зв'язувальний; ~а energio *фіз.* енергія зв'язку; ~e kun (*io*) у зв'язку з (*чим-н.*); ~o **1.** зв'язок; intima ~o близький (*або інтимний*) зв'язок; duobla ~o inter atomoj подвійний зв'язок між атомами; **2.** ліга, союз; la (L)~o de Nacioj *іст.* Ліга Націй; la tutmonda ~o de esperantistoj *всесвітня ліга есперантистів*; ~ad/o в'язання, зв'язування, пов'язування; ~aĵ/o в'язка, зв'язка, в'язанка; пачка; стіс; ~an/o член ліги, союзу; ~at/o *біол.* присіднана молекула; ~az/o *біол.* лігаза; ~iĝ/i зв'язатися, зав'язатися, прив'язатися, пов'язатися, відчути прив'язаність; ~il/o **1.** зав'язка (*мотузка і т. п.*); *прям., перен.* пүто, прив'язь; **2.** *тех.* зв'язувальний засіб; сполучна ланка; зв'язок; ~it/ec/o зв'язаність, пов'язаність, (взаємо)зв'язок.

ligament/o *анат.* зв'язка, лігамент.

ligatur||o *мед., друк.* лігатура; ~i *vt* *мед.* перев'язати лігатурою, накладати лігатуру.

lig/ĉen/o прив'язь (*ланцюг*).

lig/fort/o *фіз., хім.* сила зчеплення.

lig/il/list/o *інформ.* зв'язаний список.

***lign||o** **1.** деревина; дерево; ліс, лісоматеріал; kverka ~o деревина дуба; ~o por ĉarpentado ділова деревина; ~o (por hejtado), (hejta) ~o *див.* brulligno; **2.** кусок дерева, деревинка; ~а дерев'яний, деревний, з дерева; la ~a strukturo структура деревини; ~aĵ/o дерев'яний виріб, виріб з дерева; дерев'яна деталь; ~aĵ/ist/a: ~aĵista metio столярство, столярське ремесло, столярська справа; *~aĵ/ist/o столяр, деревообробник; ~ec/a деревний; ~ej/o склад деревини; дров'яний склад, дров'яний сарай, *розм.* дровник, дровітня; ~er/o тріска; ~et/o тріска, патичок; ~in/o *хім.* лігнін; *~ist/o торговець деревиною; ~iz/i забезпечити дерев'яними підпорками, підперти колодами (*рудникову галерею і т. п.*).

lign/er/plat/o *див.* aglomerplato.

lignit/o геол. лігніт, буре вугілля.

lign/o/blok/o колода, дерев'яна цурка, дерев'яний брус.

lign/o/dom/o дерев'яний будинок, дерев'яна хата (= ligna domo).

lign/o/fajr/o сумн. вогнище, ватра (= fajro).

lign/o/fask/o рідко в'язанка дров (= fasko da brulligno).

lign/o/fend/ist/o дроворуб, розм. колун.

lign/o/foĵi/o див. lignolameno.

lign/o/glav/o дерев'яний меч.

lign/o/gravur||o ксилографюра, ксилографія, дереворит; **~ist/o** ксилограф, гравер на дереві (= ksilografo).

lign/o/hak/ist/o дроворуб.

lign/o/impregn/ad/o просочування деревини.

lign/o/industri/o деревообробна промисловість.

lign/o/junt/o/j столярні з'єднання.

lign/o/karb/o деревне вугілля.

lign/o/kemi/o хімія деревини.

lign/o/komerc||o торгівля деревиною; **~ist/o** див. lignisto.

lign/o/konstru||ad/o будівництва / будівництво з дерева; **~aĵ/o** дерев'яна споруда / будівля.

lign/o/labor/ist/o робітник деревообробної промисловості, деревообробник.

lign/o/lamen/o шпон, одношарова фанера (син. lignofolio).

lign/o/lan/o деревна шерсть.

lign/o/najl/o кілок, шип, нагель.

lign/o/pec/o кусок дерева, деревинка.

lign/o/plat/o дерев'яна плитка, дерев'яна пластина.

lign/o/preĝ/ej/o дерев'яна церква (= ligna preĝejo).

lign/o/pri/labor||a деревообробний; **~ad/o** деревообробка; **~ist/o** деревообробник.

lign/o/sek/ig/o просушування деревини.

lign/o/skulpt||ad/o різьба на дереві; **~aĵ/o** дерев'яна скульптура; **~ist/o** різьбяр на дереві (= skulptisto pri ligno).

lign/o/speci/o деревна порода, порода деревини.

lign/o/stak/o штабель деревини.

lign/o/spal/o зал. дерев'яна шпала.

lign/o/su/o взуття на дерев'яній підшві (= ligna ŝuo).

lign/o/teg/i vt оббити [обшити, покрити, облицювати] деревом [дошками] (= tegi per ligno).

lign/o/teknologi/o технологія деревини.

lign/o/ten/ej/o див. lignejo.

lign/o/torn||il/o деревообробний токарний верстат (= tornilo por ligno); **~ist/o** токар по дереву, токар-деревообробник (= tornisto pri ligno).

lign/o/vend/ist/o див. lignisto.

lign/o/verm/o личинка шашелі.

lign/rimen/o прив'язь (ремін), ремінна прив'язь.

ligroin||o *хім.* лігроїн; ~а лігроїновий.

lig/šnur/o *мор.* швартов; прив'язь (*шнур*).

ligul/o *бот.* язичок у злаків.

ligur||o/j *іст.* лігури; ~а лігурський; **(L)~i/o**, **(L)~uj/o** *іст., геогр. н.* Лігурія (область в Італії).

liguri/o *мін.* лігурій.

ligustr/o *бот.* бирючина [*Ligustrum*]; japaⁿia ~ бирючина японська [*L. japonicum*]; ordinara ~ бирючина звичайна, вовчі ягоди, жость [*L. vulgare*].

lig/vort/o *рідко, див.* конjunkcio.

liĝe/o *ент.* лігей [*Lygaeus*].

liĥen/o *мед.* ліхен, лишай.

Liĥtenštejn/o *геогр. н., кр.* Ліхтенштейн.

lik||i *вп* протікати, текти, пропускати воду; *ел.* давати витік струму; tubo ~as труба тече; ~o тріщина, шпара, місце протікання [витоку]; ~ad/o витік, теча, протікання, просочування.

***liken**||o **1.** *бот.* лишайник; **2.** *див.* liĥeno; ~o/j *бот.* лишайники [група *Lichenes*]; ~a лишайниковий; ~olog/o ліхенолог; ~olog/i/o ліхенологія (*розділ ботаніки, що вивчає лишайники*).

Liki/o *іст.* Лікія (область у Малій Азії).

likid||a *фін.* ліквідний; ~a моно готівка; ~ec/o ліквідність.

lik/imun||a водонепроникний; щільний; ~ec/o водонепроникність.

liknid/o *бот.* зірки [*Lychnis*].

likop/o *бот.* зюзник [*Lycopus*].

likoperd/o *бот.* лікопердон, порхавка, дощовик [*Lycoperdon*] (*син.* polvofungo); perla ~ дощовик їстівний [*L. perlatum*]; pig-forma ~ дощовик грушоподібний [*L. pyriforme*].

likopersik/o *бот.* помідор, томат [*Lycopersicon*]; manĝebla ~ томат звичайний [*L. esculentum*].

likopodi||o *бот.* плаун, п'ядич, зелениця [*Lycopodium*]; klaba ~o плаун булавоподібний [*L. clavatum*]; ŝosa ~o плаун колючий [*L. annotinum*]; ~ac/o/j плаунові [родина *Lycopodiaceae*].

likopodi/o/fit/o/j *бот.* плауноподібні [відділ *Lycopodiophyta*].

likopodi/o/psid/o/j *бот.* плауновидні [клас *Lycopsidea*].

likops/o *бот.* кривоцвіт [*Lycopsis*].

likorn/o *рідко, див.* unukornulo.

liktor||o *іст.* ліктор (почесний охоронець вищих службовців у Ст. Римі); ~а лікторський.

Likurg/o *іст.* Лікурґ (міфічний спартанський законодавець).

***likv**||o рідина (= fluidaĵo); bordoza ~o бордоська рідина; cerbospina ~o *анат.* спинномозкова рідина; interĉela ~o *біол.* міжклітинна рідина; subfridigita ~o переохолоджена рідина; supervarmigita ~o перегріта рідина; kultiva ~o *бакт.* рідке живильне середовище; ~a рідкий; рідинний; ~a stato рідкий стан; ~aĵ/o *заст., див.* ~o; ~ig/i перетворювати в рідину; зріджувати; розріджувати; ~igita gaso зріджений газ; ~iĝ/i перетворюватися в рідину; зріджуватися; розріджуватися.

likv/a/kristal/a *спец.* рідкокристалічний.

likv/amas/o *мед.* скупчення рідини.

likvesk||i *vn* фіз., хім. розріджуватися, розчинятися під впливом атмосферної вологи; ~а який розріджується [розчиняється] під впливом атмосферної вологи.

I*likvid||i *vt* ліквідувати; знищити; розпустити (організацію і т. п.); ~і komerson припинити торгівлю; ~а ліквідаційний; ~о, ~ad/o ліквідація; ~ant/o, ~ist/o ліквідатор; ~iĝ/i сумн. ліквідуватися.

II likvid/o фон. плавний приголосний (звук) (r, l).

likvidambar/o бот. ліквідамбар [*Liquidambar*]; orienta ~ ліквідамбар східний [*L. orientalis*]; storaka ~ ліквідамбар смолоносний, амброве дерево [*L. styraciflua*].

***likvor||o** лікер, наливка, настійка (алкогольний напій); absinta ~о абсент, полинова настійка, полинова горілка, розм. полинівка; ~а лікерний.

li/a ліловий, бузковий (про колір, = siringokolora).

liak/o бот. бузок перський [*Syringa persica*] (= persa siringo).

liangen(i)/o лілангені (грошова одиниця Свaziленду).

***lili||o** бот. лілія [*Lilium*]; ~а лілійний; ~ac/o/j лілійні [родина *Liliaceae*]; ~al/o/j лілієцвіті [порядок *Liliales*]; ~opsid/o/j бот. однодольні [клас *Liliopsidae*] (син. unukotiledonoj).

Lilia Лілія (жін. ім'я).

Liliana Ліліана (жін. ім'я).

Liliput||o літ. Ліліпутія (фантастична країна у романі Свіфта); (I)~а карликовий, малесенький; (I)~an/o ліліпут, карлик.

Lilongv/o геогр. н., м. Лілонґве (столиця Малаві).

***lim||o** межа, границя; рубіж; кордон; ĉio devas havi ~on усе має мати (свою) межу; resti inter allaseblaj ~oj залишатися в допустимих межах; fermi la ~ojn закрити кордони; ~а межовий, граничний; рубіжний; кордонний; прикордонний; ~i *vt* межувати, граничити, прилягати, торкатися; la parko ~as kampojn парк межує з полями; ~ig/a обмежувальний; *~ig/i 1. устанавлювати [визначати, окреслювати] межу, кордон [межі, кордони]; ~igi povan teritorion визначити межі нової території; 2. обмежувати; ~igi sin je la plej necesa обмежити себе в найнеобхіднішому; ~ig/o, ~ig/ad/o обмеження, обмежування; ~ig/it/a обмежений (тж у знач. тісний, вузький, невеликий); ~igita kompanio юр. компанія з обмеженою відповідальністю; ~ig/it/ec/o обмеженість (засобів і т. п.); ~iĝ/i обмежитися.

Lim/o геогр. н., м. Ліма (столиця Перу).

lima/o зоол. ліма [*Lima*].

***limak||o** 1. *заст., див.* gastropodo; 2. зоол. слизень [*Limax*]; слимак; ~а слизневий; слимаковий; ~i *vn* рухатися [іти] слимаковим ходом, рухатися [іти] дуже повільно.

limand/o іхт. (камбала-)ліманда [*Limanda*].

limb/o 1. бот. пластинка листка; 2. анат. край, лімб; 3. геод., астр., мат. лімб.

Limbo/o рел. переддвер'я пекла, лімб (місцеперебування душ дітей, що не отримали хрещення).

Limburg/o геогр. н. Лімбург (іст. область на кордоні Нідерландів, Бельгії та Німеччини).

lim/dat/o див. datfalo.

lim/de/pag/o див. dogano 1.

lime||o бот. цитрус справжній кислий, лайм [*Citrus aurantifolia*] (дерево і плід, син. verda citrono); ~uj/o цитрус справжній кислий, лайм (дерево; = ~о).

limed||o бот. солодкий лимон, солодкий лайм (дерево і плід, сорт дрібного лимона) [*Citrus limetta*]; ~uj/o солодкий лимон, солодкий лайм (дерево).

limerik/o літ. лімерик (жартівливий п'ятивірш).

limes/o 1. *мат.* границя, граничне значення; 2. *іст.* лімес, прикордонна смуга, кордон.

limes/infirm/o *мат.* нижня границя (функції, послідовності).

limes/suprem/o *мат.* верхня границя (функції, послідовності).

limet/o *нрк.*, див. limedo.

***limf||o** 1. *фізіол.* лімфа; 2. сік рослин; ~а лімфатичний; ~oid/a лімфоїдний; ~oid/it/o *мед.* аденоїдит, запалення гіперплазового глоткового мигдалика; ~om/o *мед.* лімфома.

limf/aden||o *анат.* лімфатична залоза, лімфатичний вузол (= limfonodo); ~it/o *мед.* лімфаденіт, запалення лімфатичних вузлів.

limf/angi||o *анат.* лімфатична судина (= limfovaskulo); ~it/o *мед.* лімфангіт, лімфангіїт, запалення лімфатичних судин; ~om/o *мед.* лімфангіома.

limfangit/o див. limfangiito.

limfat||a *псих.* флегматичний, в'ядлий; ~ism/o флегматизм, в'ядість (темпераменту); ~ul/o флегматик.

limfocit||o *анат.* лімфоцит; ~oz/o *мед.* лімфоцитоз.

limf/o/nod/o *анат.* лімфатичний вузол, лімфатична залоза (= limfadeno).

limf/o/poez/o *фізіол.* лімфопоєз, утворення лімфи в організмі.

lim/fortik/aĵ/o прикордонне укріплення.

limf/o/sarkom/o *мед.* лімфосаркома.

lim/fost/o прикордонний стовп; межовий стовп.

limf/o/staz/o *мед.* лімфостаз.

limf/o/vaskul/o, limf/o/vaz/o лімфатична судина (= limfangio).

lim/frekvenc/o *радіо, тб., ел.* частота зрізу, гранична частота.

lim/gard||o охорона кордону; ~ist/o прикордонник.

lim/impost/o див. dogano 1.

limin/o *псих.* поріг чутливості, поріг сприйняття.

lim/incident/o інцидент на кордоні, прикордонний інцидент.

limit/o у різн. знач. ліміт.

lim/kapacit/o гранична [максимальна] місткість / ємність.

lim/kontrol/o прикордонний контроль.

lim/lini/o лінія кордону; демаркаційна лінія.

limne/o *зоол.* ставковик [Limnaea].

limnologi/o лімнологія, озерознавство.

Limoĝ/o *геогр. н., м.* Лімож (Франція).

lim/okaz/o крайній випадок.

limon||o *бот.* лимон [Citrus limon] (дерево, син. citronujo); ~en/o *хім.* лимонен.

***limonad||o** лимонад; ~а лимонадний; ~ist/o продавець лимонаду; виробник лимонаду.

limoni||o *бот.* кермець [Limonium, син. Statice]; ~ac/o/j кермекові [родина Limoniaceae].

limonit/o *мін.* лимоніт, бурий залізняк.

limoz/o *орн.* веретенник [Limosa]; larona ~ веретенник малий [L. lapponica]; nigravosta ~ веретенник великий, грицик [L. limosa].

limozel/o *бот.* лімозела [Limosella].

Limprop/o *геогр. н., р.* Лімпоро (ПАР, Ботсвана, Зімбабве, Мозамбік).

lim/profil/o зал. габарит.

lim/region/o прикордонний район, прикордонна область, розм. прикордоння.

lim/sign/o межовий знак; прикордонний знак.

lim/soldat/o (солдат-)прикордонник, солдат прикордонних військ.

lim/ston/o межовий камінь.

lim/temp/o (визначений) термін, строк; en la difinita ~ у визначений термін / строк; en mallonga ~ у короткий [стислий] термін, у короткі [стислі] терміни; ~ de tri tagoj термін у три дні.

lim/trans/ir/ej/o прикордонний перехід.

limul/o зоол. мечохвіст [*Limulus*].

lim/urb/o прикордонне місто.

limuzin/o лімузин (закритий автомобіль); автомобіль із відкидним верхом.

lim/valor/o фіз., спец. граничне значення, гранична величина.

***lin||o** бот. льон [*Linum*]; fibra ~ льон-довгунець; oleodona ~ льон-кудряш, олійний льон; ~а лляний, льяний; ~а tolo льон, льяне полотно; ~аj/o лляний виріб.

linalol/o хім. ліналол.

linari/o бот. льонок [*Linaria*].

linĉ||i vt лінчувати, піддавати самосуду; ~(ad)/o лінчування, самосуд, суд Лінча.

lind||a гарненький, чарівний, вродливий; привабливий, принадний; ~ul/o красунчик; ~ul/in/o красунька.

line/o 1. лінія (старовинна російська міра довжини, = 2,256 мм); 2. мор. ліньок; 3. радіо, тел., ел., інформ. лінія; dudrata ~ двопровідна лінія; duora ~ подвійна лінія; transsenda ~ лінія електропередачі; subtera ~ підземна лінія; supertera ~ повітряна лінія; altensia ~ високовольтна лінія; telegrafa ~ телеграфна лінія; telefona ~ телефонна лінія; granddistanca ~ далекодістанційна лінія; plurstacia ~ багатостанційна лінія.

Line/o Лінней (шведський ботанік).

linear||a мат. лінійний; ~a funkcio лінійна функція; ~ diferenciala ekvacio лінійне диференціальне рівняння; ~e мат. лінійно; ~e dependa лінійно залежний; ~e nedependa, ~e sendependa лінійно незалежний.

Ling/a: ~ Insularo геогр. н. архіпелаг Лінга (Південнокитайське море, Індонезія).

lingam/o рел. лінга, лінгам, геніталії Шіви (індійський символ плодючості).

lingul/o зоол. лінгула [*Lingula*].

***lingv||o** мова; patrino (або gepatra) ~о рідна мова, материнська мова; pasia ~о національна мова; fremda ~о іноземна мова, чужа мова; internacia ~о міжнародна мова; helpa ~о допоміжна мова; artefarita ~о штучна мова; viv(ant)a ~о жива мова; mort(int)a ~о мертва мова; la scienco ~о наукова мова, мова науки; ~a мовний; ~aĉ/o знев. жаргон, діалект, говірка; ~aj/o мова, говір (особливості мовлення, манера говорити); ~an/o носій мови, член мовної спільноти (у складних словах перекладається як -мовний: franclingvano франкомовний (у знач. ім.), франкофон); ~ist/ik/a мовознавчий, лінгвістичний; ~ik/o див. ~istik; ~ist/o мовознавець, лінгвіст; ~ist/ik/o мовознавство, лінгвістика; kompara ~о порівняльне мовознавство.

lingv/o/bar/il/o мовний бар'єр.

lingv/o/ekzamen/o іспит / екзамен з мови, мовний іспит / екзамен.

lingv/o/esplor/ist/o мовознавець, лінгвіст.

lingv/o/famili/o лінгв. мовна сім'я.

lingv/o/festival/o фестиваль мов.

lingv/o/filozofi/o лінгвофілософія, філософія мови (розділ філософії, що вивчає основи і межі залежності пізнавального процесу від мови)ю

lingv/o/histori/o історія мови.

lingv/o/instru/ad/o викладання / навчання мов.

lingv/o/kibernetik/o лінгвокібернетика (наука про загальні закони одержання, зберігання і перетворення лінгвістичної інформації).

lingv/o/kompar/ad/o порівняння мов.

lingv/o/komun/um/o мовна спільнота.

lingv/o/kon/o знання мови.

lingv/o/kre/a мовотворчий.

lingv/o/kurs/o мовні курси; курс мови.

lingv/o/laboratori/o лінгвафонний кабінет, лабораторія усного мовлення.

lingv/o/leccion/o урок мови.

lingv/o/lern||ad/o вивчення мов; **~ej/o** школа з вивчення мов, мовний центр.

lingv/o/medi/o мовне середовище.

lingv/o/miks/ad/o змішування мов.

lingv/o/nivel/o рівень знання мови, рівень володіння мовою.

lingv/o/plan/ad/o лінгвопланування.

lingv/o/politik/o мовна політика.

lingv/o/posed/o володіння мовою.

lingv/o/problem/o мовна проблема.

lingv/o/scienc||o *див.* lingvistiko; **~a** lingvistika; **~ul/o** мовознавець, лінгвіст *див.* lingvisto.

***lini||o** **1.** лінія; ряса; рядок; rekta ~o пряма лінія; kurba ~o крива лінія; fervoja ~o залізнична лінія; demarkacia ~o демаркаційна лінія; legi inter la ~oj читати поміж рядками; ŝipoj el la ~o лінійні кораблі; regimentoj el la ~o лінійні [стройові, ударні] полки; **2.** лінія; шеренга; стрій; stari en unu ~o стояти в одну лінію, в одну шеренгу; **3.** рідко, *див.* lineo **3**; **~a** лінійний; **~a** ŝiro рейсове судно, лайнер; **~a** aviadilo рейсовий літак, повітряний лайнер, авіалайнер; **~ar/o** муз. нотний стан; **~e** лінійно; **~i** *vt* лінійувати, проводити лінії; **~ig/i** розміщувати рядком, розміщувати в одну лінію; **~il/o** лінійка; **~it/a**: ~ita рарего лінійований папір.

lini/avanc/o *інформ.* перенос рядка.

lini/avi/o *див.* liniaviadilo.

lini/aviad/il/o рейсовий літак; авіалайнер, повітряний лайнер.

lini/fald/o *інформ.* заворот рядка.

lini/fin/o *інформ.* кінець рядка.

lini/foli/o трафарет (лінійований аркуш, що підкладається під папір при письмі, = liniita subfolio).

lini/form/a: ~ folio бот. лінійний листок.

lini/kap/o крайня станція (з початку або кінця залізничної вітки, лінії зв'язку і т. п.); кільце (*транспортної лінії*).

lini/long/o друк. ширина набору.

liniment/o *фарм.* лінімент, втирання (*мазь або рідина*).

lini/o/trup/o/j лінійні війська, регулярне військо.

lini/tru/i *vt* перфорувати, вибивати лінію з дірочок.

***link||o** 1. зоол. рись [*Лунх*]; 2. *тај астр.* Рись (*сузір'я*); **~а** рисячий.

lin/kamp/o лляне поле.

lin/komb/il/o льоночесалка.

linolat||o *хім.* лінолеат, сіль лінолевої кислоти; **~а:** ~а acido лінолева кислота.

lin/ole/o лляна олія.

linolenat||o *хім.* сіль ліноленової кислоти; **~а:** ~а acido ліноленова кислота.

lin/ole/um||o лінолеум; **~а** лінолеумовий.

linotip||o *друк.* лінотип; **~а** лінотипний; **~ist/o** лінотипіст.

lin/sem/o/j льон, насіння льону, лляне насіння.

lintel/o *буд.* (верхній) одвірок.

lin/tol/o лляне полотно.

Linuks/o *інформ.* Лінукс (*операційна система*).

liofiliz||i *vt* біол. піддавати ліофілізації, піддавати ліофільній сушці; **~(ad)/o** ліофілізація.

Lion/o *геогр. н., м.* Ліон (*Франція*).

liotrop/a *хім.* ліотропний.

I*lip||o 1. губа; la supra ~o верхня губа; la malsupra ~o нижня губа; kunpremi la ~ojn стиснути [підібрати] губи; leki al si la ~ojn облизатися, облизати собі губи; fari la dikan ~on *див.* раїті; 2. *бот.* губа (*син.* labio); **~а** губний; лабіальний; **~а** konsonanto губний приголосний (звук) (= labialo); **~i** *vt* торкатися губами, прикладати до губ, пригублювати; **~eg/o** губище; **~et/o** губка; vulva ~eto *див.* nimfo 3.

II lip||o *хім.* скорочення від lipido, вживається як преф.; **~az/o** *мед.* ліпаза; **~om/o** *мед.* ліпома, жировик.

III lip/o ліпа (*розмінна монета Хорватії*).

lip/angul/o кутик губ.

Lipar/o/j *геогр. н.* Ліпарські острови (*Тирренське море, Італія*).

lip/dent/o/son/o *фон.* губно-зубний приголосний (звук) (= labiodentalo).

lip/har/o/j вуса.

lipid||o *хім.* ліпід; **~az/o** ліпаза (= lipazo).

lipid/protein/o *див.* lipoproteino.

lip/kolor/il/o губна помада.

lipogram/o *літ.* ліпограма.

lip/o/liz/o *біохім.* ліполіз.

lip/o/protein/o *хім.* ліпопротеїд (= lipidproteino).

lipotimi/o *мед.* втрата свідомості, непритомність, зомління.

lip/ruĝ/ig/il/o, lip/ruĵ/o губна помада.

lip/son/o *фон.* губний приголосний (звук).

lip/ŝmink/o губна помада.

I*lir||o 1. муз. ліра; 2. *тај астр.* Ліра (*сузір'я*); **~ism/o** *див.* lirikismo; **~ist/o** лірник.

II lir/o ліра (*грошова одиниця*).

lir/form/a ліроподібний.

***lirik**||o лірика, лірична поезія; ~а ліричний; ~ec/o ліричність; ~ism/o ліризм; ~ist/o лірик (про поета); ~ul/o лірик (про ліричну особу).

liriodendr/o бот. тюльпанне дерево, ліріодендрон [*Liriodendron*]; ĉinia ~ тюльпанне дерево китайське [*L. chinense*]; tulipa ~, virginia ~ тюльпанне дерево звичайне [*L. tulipifera*] (син. tuliparbo).

lirl||i *vn* дзюрчати (про струмок); ~o, ~ad/o дзюркіт, дзюрчання.

lir/vost/ul/o орн. лірохвіст, птах-ліра (= menuro).

lis/o текст. розміщення ниток основи.

Lis/o геогр. н., р. Ліс (Франція, Бельгія).

lisamfibi/o/j зоол. гді амфібії [підклас *Lissamphibia*].

Lisbon/o геогр. н., м. Лісабон (столиця Португалії).

lisent/o лісенте (розмінна монета Лесото).

Lisiĉansk/o^{EU} геогр. н., м. Лисичанськ (Україна).

lisin/o хім. лізин.

lisol||o хім. лізол; ~а лізоловий.

lisp||i *vn* шепелявити (заміняти при вимові свистячі звуки шиплячими); ~ad/o шепелявлення.

Lisp/o інформ. Лісп (мова програмування).

***list**||o список, перелік, опис, відомість; ~o de kandidatoj список кандидатів; nigra ~o чорний список; ~i *vn*, ~ig/i скласти список [списки].

listel/o 1. арх. лістель, виступ, валик; гребінь; 2. нумізм. обідок монети.

lister/o бот. зозулині сльози [*Listera*]; korfolia ~ зозулині сльози серцелисті [*L. cordata*]; ovofolia ~ зозулині сльози яйцеподібні [*L. ovata*].

listeri||o бакт. лістерія, лістерела [*Listeria*]; ~oz/o мед. лістеріоз, лістерельоз.

***lit**||o ліжко, постіль; ложе; ~aĵ/ar/o, ~aĵ/o/j постільні речі, постіль, постеля; ~et/o ліжечко.

litam/o літам (головний убір ісламських жінок).

***litani/o** 1. рел. літання, молебень; 2. перен. літання, безкінечні скарги [нарікання].

litargir/o хім. свинцевий глет, окис свинцю.

lit/benk/o лава, дерев'яний диван (= kuŝbenko).

lit/cim/o ент. клоп постільний, блощиця ліжкова [*Cimex lectularius*].

***liter**||o буква, літера; granda ~o велика буква (= majusklo); malgranda ~ мала буква (= minusklo); presa ~o друкована буква; supersignita ~o буква з надрядковим знаком; muta ~o, neprononcata ~o німа буква, буква, що не читається; teni sin je la ~o de la leĝo дотримуватися букви закону; ~а буквений; ~e буквально (дійсно); li ~e ploris pro malespero він буквально плакав з відчаю; ~um/i *vt* читати [називати] по буквах, по складах (ім'я, слово); ~um/il/o інформ. програма перевірки орфографії.

literator/o див. literaturisto.

***literatur**||o література, письменство, словесність; distra (або roĝamuzo) ~o розважальна література; popularscienco ~o науково-популярна література; ~а літературний; ~а lingvo літературна мова; ~а kritikisto літературний критик; ~aĵ/o літературний твір; ~ist/o літератор.

literatur/histori/o історія літератури.

literatur/kritik||a, **literatur/scienc**||a літературознавчий; ~o літературна критика, літературознавство; ~ist/o літературний критик, літературознавець.

liter/cifer/a спец. алфавітно-цифровий, буквено-цифровий.

liter/figur/o буквосполучення.

liter/kalkan/o див. serifo.

liter/preciz/e прописом; цілком, без скорочень.

lit/fram/o ліжкова рама.

liti/o хім. Літій (елемент), літій (проста речовина).

litiaz||o мед. літіаз, кам'яна хвороба; gena ~о нирковий літіаз, нирковокам'яна хвороба; gala ~о літіаз жовчного міхура і жовчних проток, жовчнокам'яна хвороба ~ul/o хворий на літіаз, хворий літіазом.

litin/o хім. гідроксид (або гідроокис) літію.

lit/kap/o узголів'я (ліжка).

lit/korb/o переносне дитяче ліжечко; плетене дитяче ліжечко.

lit/kovr/il/o покривало, ковдра.

lit/kupe/o спальне купе.

lit/kurten/o загона (біля ліжка).

lit/kuš/ad/o лежання в ліжку / постелі; постільний режим.

lit/laūs/o див. litcimo.

lit/nič/o ніша для ліжка, альков.

***litograf||i** vt літографувати; ~a літографічний; ~aj/o літографія (відбиток); ~ad/o літографування; *~i/o літографія (спосіб, мистецтво); ~ist/o літограф.

litologi||o геол., мед. літологія; ~a літологічний.

litopon/o хім. літопон.

litops/o бот. літопс [Lithops].

litorel/o бот. прибережник [Littorella]; uniflora ~о прибережник одноквітий [L. uniflora].

litorin/o зоол. літорина [Littorina].

litorn/o орн. дрізд чикотень [Turdus pilaris] (син. griza turdo).

litosfer||o геол. літосфера; ~a літосферний.

litoskop/o мед. ендоскоп для виявлення каменів.

litosperm/o бот. горобейник [Lithospermum]; kamra ~о горобейник польовий [L. arvense]; oficina ~о горобейник лікарський [L. officinale]; purpurblua ~о горобейник пурпурово-блакитний [L. purpureo-caeruleum].

litot/o літ. літота.

litotomi/o мед. літотомія, розсікання каменя.

litotrici/o мед. літотрипсія, каменедроблення.

litov||o литовець; ~a литовський; ~e по-литовському, по-литовськи; (L)~i/o геогр. н., кр. Литва; ~in/o литовка; (L)~uj/o див. (L)~іо.

lit/pelv/o (лікарняне) судно.

lit/pis/ad/o мед. енурез, нічне нетримання сечі (= enurezo).

I ***litr/o** літр; karacito en ~j літраж.

II **litr/o** див. litrumo.

litrum||o бот. плакун [Lythrum]; granda ~о плакун верболистий [звичайний] [L. salicaria]; ~ac/o/j плакуніві [родина Lythraceae].

lit/sak/o спальний мішок.

lit/tol/aĵ/o постіль, постільна білизна.

lit/tuk/o простирадло, простирало.

***liturgi/o** **1.** церк. літургія; Служба Божа; **2.** іст. літургія (громадський обов'язок або державна повинність у давньогрецьких полісах); ~**a** літургійний, літургічний.

lit/urin/ad/o мед. енурез, нічне нетримання сечі (син. enurezo, litpisado);

Litv||o іст. Велике Литовське князівство, Литва; **(L)~an/o** житель Великого Литовського князівства, житель Литви.

lit/vagon/o спальний вагон.

lit/vest/o нічний одяг, нічна білизна; нічна сорочка; піжама (= dormovesto).

***liut||o** муз. лютня; ~**a** лютневий.

liv||a рідко лівий (= maldekstra); ~**e/n** див. maldekstren; ~**um/a** див. maldekstruma; ~**um/e** див. maldekstrume.

liv/o/j ліві (етнографічна група, що живе на березі Ризької затоки в Латвії).

lived/o див. lividaĵo.

liv/e/n/ĝir/a див. maldekstrebĝira.

***liver||i** vt доставляти, поставляти; постачати; видавати, вручати, давати; відпускати (товар); ~i ĉion necesan al iu доставити [видати] все необхідне кому-н.; ~**o**, ~**ad/o** доставка, постачання; ĝishejma ~**ado** доставка додому; pagenda ĉe ~**ado** оплата при доставці; ~**aĵ/o** товар [продукція], що доставляється, доставлений товар, доставлена продукція; ~**ant/o** постачальник.

liber/atest/o накладна.

liver/aŭt/o автофургон, постачальна машина.

liver/kondiĉ/o/j умови постачання.

liver/lok/o місце доставки.

Liverpol/o геогр. н., м. Ліверпуль (Англія).

liver/slip/o див. liveratesto.

liver/temp/o час, необхідний для постачання.

livi/o орн. голуб сизий [*Columba livia*] (син. rokkolombo).

Livi||o Лівій (давньоримське чол. ім'я); ~**a** Лівія (давньоримське жін. ім'я).

livid||a мертвотно-блідий, посинілий; ~**aĵ/o** посиніння, посиніле місце; синяк, синець; kadavra ~**aĵo** трупна пляма; ~**ec/o** мертвотна блідість, синява, синюшність.

liviston/o бот. лівістона [*Livistona*].

livon||o лівонець; ~**a** лівонський; **(L)~i/o**, **(L)~uj/o** іст., геогр. н. Лівонія.

Livorn/o геогр. н., м. Ліворно (Італія); **(L)~c.-g.** леггорн (порода курей).

***livre||o** ліврея; ~**ul/o** слуга [лакей] у лівреї.

liz||o хім. ліз., лізо., ...ліз (у складних слова відповідає поняттям „розчинення речовини”, „розпад речовини”); ~**i** vt розчиняти, розкладати, руйнувати; ~**iĝ/i** розчинитися, розкластися, розпастися.

lizergat/a: ~**a** acido хім. лізергінова кислота; ~**a** dietilamido хім. (скор. LSD) діетиламід лізергінової кислоти, ЛСД (сильний наркотик-галюциноген).

lizimaki/o бот. вербозілля [*Lysimachia*]; monera ~ вербозілля лучне, лучний чай [*L. nummularia*]; ordinara ~ вербозілля звичайне [*L. vulgaris*].

lizin/o *хім.* лізин.

Lizip/o Лісіпп (*давньогрецький скульптор*).

Lizistrata літ. Лісістрата (*ім'я; назва комедії Арістофана*).

liz/o/som/o *біол.* лізосма.

lizozim/o *фізіол.* лізоцим.

ljam/o *див.* lamo.

ljang/o лян (*китайська міра ваги, = 31,2 г*).

Ljauning/o *геогр. н.* Ляонін (*китайська провінція*).

Ljubljana/o *геогр. н., м.* Любляна (*столиця Словенії*).

Ljušun/o *геогр. н., м.* Люйшунь, Порт-Артур (*Китай*).

lo!, ha lo! *виг.* алло!

Loar/o *геогр. н., р.* Луар (*Франція*).

***lob||o** **1.** *анат.* частка (*якого-н. органу*), доля; ~oj de cerebro частки великого мозку; ~o de la orelo мочка вуха; **2.** *бот.* лопать, частка, доля; **3.** *арх.* пелюстка розетки; ~a часточковий; лопатевий; ~et/o часточка, долька.

lobari/o *бот.* лобарія [*Lobaria*].

lobeli||o *бот.* лобелія [*Lobelia*]; ~ac/o/j лобелієві [*родина Lobeliaceae*].

lobi||o лобі (= ретнгро); ~i *vt, vn* лобіювати; ~ad/o лобіювання; ~ant/o, ~ist/o лобіст.

lobotomi/o *мед.* лоботомія (*розтин частки головного мозку*).

lobulari/o *бот.* лобулярія [*Lobularia*]; mara ~ лобулярія приморська [*L. maritima*].

loci/o лосьйон; harfortiga ~ лосьйон для зміцнення волосся; prostraza ~ лосьйон після гоління.

***lod/o** **1.** лот (*міра ваги*); **2.** мор. лот (= plumbosondilo); **3.** *тех.* висок (= vertikalilo).

loden/o *текст.* лоден (*вид сукна*).

lodikl/o *бот.* лодикула, лусочка (= glumelo).

Lodz/o *геогр. н., м.* Лодзь (*Польща*).

loes/o *див.* leuso.

lof||i *vn мор.* тримати крутіше, ставити [повертати] до вітру (*корабель*); ~i sin іти (*або лавірувати*) проти вітру; ~e навітряним бортом, навітряною стороною, проти вітру

lof/flank/o мор. навітряний борт, навітряний бік, навітряна сторона (*корабля*).

lofi/o *іхт.* вудильник, лофіус, морський чорт [*Lophius*].

lofi/o/form/a/j *іхт.* вудильникоподібні [*ряд Lophiiformes*].

lofir/o орн. вінценосний голуб, коронач [*Goura*].

lofofor/o орн. гімалайський монап [*Lophophorus*].

I*log||i *vt* вабити, манити, приваблювати, приманювати, заманювати, затугати; ~o привада, приваба, принада, приманка; спокуса; ~ad/o приваблювання, приманювання, заманювання; ~aj/o принада, приманка (*шматок їжі*); наживка; ~il/o **1.** вабик, ловецька дудочка, ловецький пищик; **2.** *заст., див.* ~ajo.

II log/o мор. лаг.

III log/o бібл. лог (*міра ємності, ≈ 0,5 л*).

Logan/o Логан (*американський садовод*).

logan/ber||o *бот.* логанова ягода (*плід*); ~uj/o логанова ягода (*кущ*) [*Rubus loganobaccus*].

logani||o бот. логанія [*Logania*]; ~ac/o/j логанієві [*родина Loganiaceae*].

***logaritm**||o мат. логарифм; decimāla (або dekbaза) ~o десятковий логарифм; ordinara ~o нрк. = dekbaза ~o; natura ~o натуральний логарифм; baremo (або tabelo) de ~oj таблиця логарифмів; ~a логарифмічний; ~a sistemo система логарифмів; ~a kruсаререго логарифмічний папір; ~ar/o таблиця логарифмів.

logatom/o тел. логатом (кожен зі складів для контролю розуміння).

log/bird/o мисл. птах-приманка.

log/bukl/o (кокетливий) завиток [кучер(ик)], (кокетливий) локон (на чолі або вуску).

log/fajf/il/o (дудка-)вабик, пищик.

log/fiŝ/o риба-приманка.

***logik**||o логіка; matematika ~o математична логіка, логістика; ~a логічний; ~e логічно; ~ec/o логічність; ~ist/o логік.

logistik/o рідко математична логіка, логістика (розділ математики, = matematika logiko).

Loglan/o логлан (один із проектів штучної мови).

log/libr/o 1. мор. вахтовий журнал; teni ~n вести вахтовий журнал; 2. ав. бортовий журнал.

logogram/o лінгв. логограма.

***logogrif**/o логогриф; перен. незрозуміле слово, незрозуміла фраза; (= vorteniĝmo)

logore/o мед. логорея (надмірний потік слів, зазвичай безладних).

logos/o філос. логос (загальна закономірність; духовний початок).

***loĝ**||i vn, vt 1. жити, проживати, мешкати; ~i en Kijivo, en la tria etaĝo жити / проживати / мешкати в Києві, на третьому поверсі; ~i malkune проживати окремо; 2. населяти, заселяти (= priloĝi); ~ad/o проживання, мешкання; ~ad/ej/o місце проживання (= domicilio); ~ant/a який живе / проживає / мешкає; ~ant/o житель, мешканець, жилець; ~ant/ar/o населення; ~at/a населений, заселений; dense ~ata urbo густонаселене місто; ~at/ec/o населеність, заселеність, густина населення; ~at/ig/i заселяти; ~ebl/a придатний для житла; ~ej/a житловий; квартирний; ~eja problemo житлова [квартирна] проблема; *~ej/o житло; помешкання, квартира; havi propran ~ejon мати власну квартиру / власне помешкання; ~ig/i заселяти, поселяти; ~igi amikon ĉe si поселити друга в себе; ~ig/o поселення (дія того, що поселяє).

loĝ/are/o житлова площа.

loĝ/boat/o човен [катер] із житловою каютою.

loĝ/dens/(ec)/o густина населення.

loĝ/dom||o житловий (рідше жилий) будинок; ~ar/o житловий масив.

loĝ/ej/konstru/ad/o житлове будівництво.

loĝ/ej/pag/o сумн. квартирна плата, квартплата, плата за житло (= lupago por loĝejo).

***loĝi**||o 1. ложа (у театрі); 2. (масонська) ложа; 3. лоджія; ~an/o член (масонської) ложі.

loĝi/mastr/o достойний майстер, майстер престолу, майстер ложі (керівник масонської ложі).

loĝistik/o військ. тилове забезпечення; служба тилу і постачання.

loĝ/kompleks/o житловий комплекс.

loĝ/kondiĉ/o/j житлові умови.

loĝ/konstru/aĵ/o житловий будинок, житловий споруда [будова].

loĝ/kvartal/o житловий квартал.

loĝ/land/o країна проживання.

loĝ/lok/o 1. місце проживання / мешкання; 2. населений пункт.

loĝ/o/ĉambro житлова кімната, житлове приміщення.

loĝ/o/ĉar/ego віз, пристосований для проживання, киби́тка, халабу́да.

loĝ/vagono житловий вагон(чик).

loĝ/veturilo *див.* domveturilo.

loĥi/o *див.* lokio.

***lojal||a** 1. лояльний; благонадійний; відданий, вірний (*владі, обов'язкові*); 2. вірний (*своїй обіцянці*), чесний; **~e** 1. лояльно, благонадійно; 2. не порушуючи обіцянки, чесно; **~es/o** 1. лояльність, благонадійність; 2. вірність (*своїй обіцянці*), чесність.

lojdi/o *бот.* ллойдія [*Lloydia*].

***lojt/o** *іхт.* минь [*Lota lota*].

***lok||o** у *різн. знач.* місце; місцевість; okupi ~on зайняти місце; de ~o al la ~o з місця на місце; dolora ~o болюче місце; ~o sub la suno місце під сонцем; la Sanktaj (L)~oj святі місця; sur via ~o mi ne farus tion на вашому місці я не (з)робив би цього; havi varman ~on мати тепле місце; **~a** місцевий; локальний; ~a kologo місцевий колорит; ~a anestezio місцева анестезія, місцеве знеболювання; **~e**: ~e de *див.* anstataŭ; **~i** *vt* поміщати, розміщати, розміщувати, розташовувати; **~ad/o** поміщення, розміщення, приміщення, розташування; **~an/o** місцевий житель; **~ar/o** *мат.* геометричне місце точок; **~et/o** невелике / маленьке місце; **~iĝ/i** поміститися, розміститися; *мед.* локалізуватися; **~iĝ/o** розміщення (*дія того, що розміщується*); *мед.* локалізація (*уражена хворобою ділянка, місце хворобливих проявів*); **~um/i** *vt* *заст.*, *див.* ~i. *Прим.* **lok** часто вживається у складних словах зі знач. села, міста (*ban~o, kurac~o* курорт; *loĝ~o* місце проживання; *naskiĝ~o* місце народження) або невеликого простору в будинку чи вагоні (*dorm~o* спальне місце; *fajro~o* місце для вогнища; *kuŝ~o* лежаче місце; *sid~o* сидяче місце; *star~o* стояче місце).

lokal/o приміщення (*місце в будинку: кімната, зал і т. п.*).

lokaliz||i *vt* 1. визначити [знайти, засікти] місце розташування; знайти [виявити, засікти] за допомогою локації; 2. локалізувати, обмежити в просторі, обмежити розповсюдження; ~i epidemion локалізувати епідемію; **~o**, **~ad/o** 1. визначення місця розташування, локація; 2. локалізація (*дія того, що локалізує*); **~ilo** *тех.* лока́тор; optika ~ilo, lasera ~ilo оптичний лока́тор, лазерний лока́тор, лі́дар.

lokativ/o *грам.* локатив, місцевий відмінок (= lokkazo, loka kazo).

lokaŭto *політ.* локаут (= mastrostriko).

loki/o *мед.* лохії, післяродові виділення.

lok/kazo *див.* lokativo.

lok/nomo топонім; назва місцевості [місця].

***lokomobil||o** локомотив, парова машина; **~a** локомотивний.

***lokomotiv||o** локомотив; varomotoro ~o паровоз, паровий локомотив (= vaporlokomotivo); dizelmotora ~o тепловоз, дизельний локомотив (= dizellokomotivo); elektromotora ~o електровоз, електролокомотив (= elektrolokomotivo); manovra ~o маневрениий локомотив; **~estr/o** машиніст.

lokomotiv/remizo *зал.* локомотивне депо.

lokotenant/o *іст.* намісник; регент.

lok/o/trato *фін.* місцевий вексель.

lokr/a: ~a modalo *муз.* локрійський лад.

loksi/o *орн.* шишка́р [*Loxia*] (*син.* krucebekulo).

lok/sid||i *vn сумн.* вести осілий спосіб життя; **~а, ~ant/a** осілий; **~(ant)a gento** осіле плем'я (= fikse loĝanta gento; **~a vivmaniero** осілий спосіб життя; (= vivmaniero de fikslōĝanto(j)); **~iĝ/i** осісти, стати осілим (= ekloĝi fikse, ekhavi fiksan loĝlokon).

loksodromi/o *мат., спец.* локсодромія, локсодрома.

lok/ŝanĝ/o зміна місця.

lok/ten/a: **~а striko** сидячий страйк (= sidostriko).

lokuci/o *лінгв.* сталий вислів, мовний зворот.

lokus/o **1. мат.** геометричне місце точок (= lokaĝo); **2. перен.** заявлена думка, загальне / спільне місце; загальне положення.

lokust/o *ент.* сарана (перелітна або азіатська) [*Locusta migratoria*].

lokustel/o *орн.* кобидочка [*Locustella*] (*син.* grilbirdo).

***lol/o** *бот.* **1.** пажитниця п'янка, дурійка (= narkota lolio); **2.** (у широкому знач.) див. lolio; **3. перен.** кукіль, бур'ян.

lolard/o|j *іст.* лоларди (в Англії та ін. західно-європейських країнах 14 ст. – учасники селянсько-плебейського руху, що набув характеру антикатолицької ереси).

loli/o *бот.* пажитниця [*Lolium*]; multjara ~ пажитниця багаторічна [*L. perenne*]; narkota ~ пажитниця п'янка, дурійка [*L. temulentum*].

loligo/o *зоол.* кальмар [*Loligo*].

lom/o **1. с.-г.** легкий ґрунт; **2. геол.** ломас.

I lombard||i *vt* заставляти речі в ломбард; **~і sian horloĝon** закласти годинник; **~а:** **~а kvitanco** квітання на заставу, контракт-розписка; **~ej/o** ломбард; **~ist/o** власник ломбарду; службовець ломбарду; лихвар.

II lombard||o **1. див.** longobardo; **2.** ломбардієць, житель Ломбардії; **(L)~i/o, (L)~uj/o** *геогр.* н. Ломбардія (область в Італії).

Lome/o *геогр. н., м.* Ломе (столиця Того).

***London||o** *геогр. н., м.* Лондон (столиця Англії); **(l)~а** лондонський; **(l)~an/o** лондонець, житель / мешканець Лондона.

londres/o *див.* havana cigaro.

***long||a** **1.** довгий; тривалий; **~а kraĝono** довгий олівець; **~а strato** довга вулиця; **~аj someraĵ tagoj** довгі літні дні; **~а letero** довгий лист; **~а rafo** військ. переліт (снаряда, кулі); foresti sufiĉe **~an tempo** бути відсутнім протягом досить довгого [тривалого] часу; **2. фон** довгий; **~а vokalo** довгий голосний; **3.** який має довжину, завдовжки; strato **~а je du kilometroj** (або strato du kilometroj **~а, або strato dukilometre ~а**) вулиця два кілометри завдовжки; **~е довго**, тривало; antaŭ **~е давно**, задовго до цього часу (= antaŭ longa tempo); antaŭ tre **~е дуже давно**, з давніх-давен; tiel **~е, dum...** так довго, поки..; tiel **~е, kiel...** так довго, як..; tiel **~е, ĝis...** так довго, доки..; **~о довжина (розмір)**; **~о de dek metroj** довжина у десять метрів; dek metroj da **~о десять метрів довжини**; dekmetra **~о десятиметрова довжина**; laŭ sia tuta **~о по всій своїй довжині**, на всю свою довжину; **~ес/o** **1.** довжина (властивість); la **~есо de la strato** міригіс nîn довжина вулиці здивувала нас; **2.** тривалість; **~есо de laboro** тривалість роботи; **3. фон.** довгота; **~есо de vokalo** довгота голосного; **~eg/a** довжелезний, довжезний; **~ig/i** подовжити, вдовжувати, (робити довгим, продовжити; **~iĝ/i** подовжитися, вдовжитися, зробитися довгим; продовжитися.

long/a/krur/a довгоногий.

longan/o *бот.* лонган (дерево і плід) [*Dimocarpus longan*].

long/a/temp/e довгий [тривалий] час, протягом довгого [тривалого] часу.

long/bask/a довгополий.

long/branĉ/a який має довгі гілки, довговітий, крилатий, розгілчастий.

long/daŭr|a довготривалий, довготерміновий; ~**ec/o** довготривалість.

long/distanc/a на далеку відстань [дистанцію], далекий, дальній; ~ trajno поїзд / потяг далекого сполучення [прямування]; ŝoforo por ~j veturoj (шофер-)дальнобійник; ~ kuro спорт. біг на довгі дистанції.

long/dorm/ul/o сонько, соня, сплюх.

long/e/daŭr/a див. longdaŭra.

long/(e)/lud/a довгограючий.

longeron/o ав. лонжерон.

long/form/a подовгастий, подовжений, витягнутий.

long/gamb/a довгонігий.

long/har/a довговолосий; довгошерстий; кошлатий, косматий.

longipen/o/j орн. довгопері птахи.

longirostr/o/j орн. довгодзьобі птахи.

longisim/o анат. найдовший м'яз.

***longitud/o** геогр., астр. довгота; grado de ~ градус довготи; dek gradoj de orienta ~ десять градусів східної довготи.

long/korn/ul/o/j див. cerambikedoj.

long/krani|a антроп. доліхоцефалічний, довгоголовий; ~**ec/o** доліхоцефалія; ~**ul/o** доліхоцефал, довгоголовий (син. dolikocefalo).

long/naz/a довгоносий.

longobard|o іст. лангобард; ~**a** лангобардський; (**L**)~**uj/o** іст. Лангобардське королівство.

long/ond/a радіо довгохвильовий.

long/(o)/salt/o спорт. стрибок у довжину.

long/orel/a вухатий, вухастий, клаповухий, капловухий.

long/o/unit/o одиниця довжини.

long/paf/a далекобійний, далекосяжний.

long/tag/a бот. який цвіте в період довгодення.

long/temp|a довгочасний, (довго)тривалий; довгостроковий, довготерміновий; ~**a** kredito фін. довгостроковий / довготерміновий кредит; ~**a** studado тривале навчання; ~**a** esperantisto есперантист з великим стажем; ~**e** довгий [тривалий] час, протягом довгого [тривалого] часу, довго; ~**e** antaŭe багато часу назад, давно; ~**e** antaŭ задовго до.

long/ten/il/a з довгою ручкою, з довгим держакком.

long/traf/a далекобійний, далекосяжний.

long/viv|ec/o довголіття; ~**ul/o** довгожитель.

long/vizaĝ/a довголиций.

long|o спец. лонжа; корда; ~**ad/o** лонжування, робота на корді.

***lonicer/o** бот. жимолость, деревник [*Lonicera*]; ĝardena ~ див. kaprifolio; kloŝforma ~ жимолость голуба [*L. caerulea*]; ruĝa ~ жимолость пухната [*L. xylosteum*].

lonji/o (спідниця) лонжі (національний одяг бірманців).

lontan|a поет. далекий, дальній, віддалений (= malproksima, distanca 2); ~(**ec**)/o даль.

look/o *фарм.* м'якшильна / пом'якшувальна мікстура.

lorp||o *ав.* мертва петля, петля Нестерова; ~**i** *vn* (з)робити мертва петлю.

lorant||o *бот.* (дубова) омела [*Loranthus*]; ~**ac/o/j** омелові [*родина Loranthaceae*].

***lord||o** лорд; la *Ĉambro de la (L)~oj* Палата Лордів; ~**a** який належить лорду, властивий лорду; *via ~a moŝto* мілорд (чемне звертання до лорда); ~**in/o** леді, дружина лорда, аристократка (*в Англії*).

lord/o-kancelier/o лорд-канцлер.

lordoz/o *мед.* лордоз.

Lorelej/o **1.** Лорелея (*ім'я русалки в народній легенді*); **2.** Лорелея, скала Лорелеї (*на Рейні*).

Loren||o *геогр. н.* Лотарінгія (*область у Франції*); (**l**)~**an/o** лотарінгець.

lori/o *орн.* лорі [*Lorius*] (*пуга*).

loris/o *зоол.* лорі [*Loris*] (*напівмавна*).

***lorn||o** підзорна (*або далекоглядна*) труба; ~**et/o** лорнет.

lorokont/o *фін.* лоро, лоро-конто (*рахунок, відкритий банком своєму кореспондентові для внесення сум, що надходять на його користь*).

Los-Anĝeles/o *геогр. н., м.* Лос-Анджелес (*США*).

***lot||i** *vn* кидати [тягнути] жеребок / жереб; вирішувати за допомогою жеребка; ~**e** жеребком, за допомогою жеребка; ~**o** жеребок, жереб; доля, талан; la ~**o** falis sur lin жеребок випав на нього; *tio estas mia ~o* це мій жереб; ~**ad/o** кидання жеребка, жеребкування; ~**aj/o** жереб (*життєвий шлях і те, що на ньому виникає; доля*) (= ~**o**); *~**um/i** *vt* визначати жеребкуванням; розігрувати; ~**um/ad/o** розіграш, розігрування призів; тираж (*у лотереї*).

Lot/o **1.** бібл. Лот; **2.** *геогр. н., р.* Ло (*Франція*).

Lotari/o Лотар (*чол. ім'я*).

Lotaring/o *іст.* Лотарінгія (*середньовічне королівство*).

***loteri||o** лотерея; *ĝajni en (la) ~o* виграти в лотереї; ~**a** лотерейний; ~**e** по лотереї, у лотереї; ~**i** *vt* розігрувати в лотерею.

loteri/bilet/o лотерейний білет.

loti/o лоті (*грошова одиниця Лесото*).

lot/lud/o лото (*гра*).

lotofag/o *міф.* лотофаг (*представник племені в Африці*).

***lotus/o** *бот.* **1.** лядвенець [*Zizurhus lotus*]; **2.**: *hindia* ~ індійський лотос (*розмовна назва рослини з родини лотосових, = hindia nelumbo*); (*blua*) *egiptia* ~ голубій) егіпетський лотос (*розмовна назва рослини з родини лататтєвих, = blua nimfeo*); (*blanka*) *egiptia* ~ егіпетський лотос (*розмовна назва рослини з родини лататтєвих, = lotusnimfeo*).

lotus/diospir/o *бот.* хурма кавказька [звичайна] [*Diospyros lotus*].

lotus/flor/o квітка лотоса (*перев. у розмовній мові – про квітку індійського або егіпетського лотоса*).

lotus/nimfe/o *бот.* егіпетський лотос [*Nymphaea lotus*] (= *blanka egiptia lotuso*).

lovan/o *орн.* смітна курка (очкаста) [*Leipoa ocellata*].

Loven/o *геогр. н., м.* Левен (*Бельгія*).

loz||a **1.** вільний (*про одяг, = malstrikta*); **2.** вільний, не туго натягнутий (*про мотузку, = malstreĉita*); широкий; **3.** пухкий (= *malkompakta*); **4.** неупакований, без упаковки (= *ne enpakita*); ~**e** навалом, насипом (*про товар*).

***lozanĝ||o** 1. ромб, предмет у формі ромба (*геральдична фігура, таблетка, грань діаманта*); 2. *нрк.*, *див.* rombo; ~а ромбоподібний, який нагадує розміщення ~е на манер ромбиків на бубновій вісімці; ромбиками.

LSD *див.* lizergata.

***lu||i** *vt* наймати, брати внайми [напрокат], орендувати, брати в оренду (*приміщення, меблі і т. н.*); ~ita loĝejo найняте помешкання, найнята квартира; ~а найманий, орендний; ~е внайми, напрокат, в оренду; ~о, ~ad/o наймання, найняття; ~ant/o наймач; орендар; квартирант; ~ebl/a який здається внайми [в оренду]; ~ig/i здавати внайми, напрокат, в оренду (= ludoni); ~ig/ad/o прокат, оренда; *~ig/ant/o особа, що здає внайми, напрокат, в оренду; ~ig/ej/o ательє прокату, прокатний пункт.

Luan/o *геогр. н., р.* Луаньхе.

Luand/o *геогр. н., м.* Луанда (*столиця Анголи*).

Luar||o *геогр. н., р.* Луара (*Франція*); ~et/o *р.* Луарка (*Франція*).

Luar/val/o *геогр. н.* Луарська долина.

lub/o *див.* libiano.

Lubek/o *геогр. н., м.* Любек (*Німеччина*).

Lublin/o *геогр. н., м.* Люблін (*Польща*).

Lubomir||o Любомир (*чол. ім'я*); ~а Любомира (*жін. ім'я*).

Lubov/o Любов, Люба (*жін. ім'я*).

***lubrik||i** *vt* *tex.* змазувати, шмарувати; ~а: ~а pipelo *tex.* змазувальний ніпель, прес-маслянка; ~о, ~ad/o змащення, змазування; ~aj/o змазка, мастило, мастильна речовина; ~il/o маслянка; лубрикатор; ~ist/o мастильник.

lubrik/ole/o мастило (= oleesa lubrikaĵo).

***lucern||o** 1. лампада, світильник; 2. *перен.* світоч, світило; ~а лампадний.

Lucern/o *геогр. н.* Люцерн (*м. і кантон у Швейцарії*).

Luci||o Луцій (*чол. ім'я*); ~а Лукія, Луція, Лючія, Люсія, Люсі (*жін. ім'я*).

Lucian/o Лукіан, Лук'ян, Люціан, Люсіано, Лючано, Люсьєн (*чол. ім'я*; ~а Люціана, Лючіана (*жін. ім'я*)).

lucid||a ясний, світлий (*про розум, свідомість*); ~ec/o ясність (*розуму, свідомості*).

Lucifer/o *рел.* Люципер (*ім'я сатани*).

Lucili/o Луцилій (*чол. ім'я*).

Lucili||o Луцилій (*чол. ім'я*); ~а Люцилія (*жін. ім'я*).

Lucin/o *міф.* Люцина, Луцина (*римська богиня дітонародження*).

luciol/o *ент.* водяний світлячок [*Luciola*].

Luck||o^{EU} *геогр. н., м.* Луцьк (*Україна*); (L)~а луцький; (L)~an/o лучанин, мешканець / житель Луцька.

lu/ĉambr/o кімната для винаймання.

***lud||i** *vt, vn* грати, гратися, бавитися, забавлятися; ~i kun kato бавитися з котм; ~i kartojn грати в карти; ~i harpon (або per harpo, sur harpo) грати на арфі; ~i valson грати вальс; ~i futbalon грати у футбол; ~i pri mono грати на гроші; ~i kun la fajro гратися з вогнем; ~i per la okuloj бісики пускати, прясти очима; моргати; ~i Ŝekspiron, Hamleton грати Шекспіра, Гамлета; ~а ігровий, гральний; ~о гра, забава; elektronika ~о електронна гра; strategia ~о настільна стратегічна гра; sporta ~о спортивна гра; Olimpiaj (L)~oj Олімпійські ігри; Floraĵ ~oj Квіткові ігри (*змагання есперантських поетів у Каталонії*); nula ~о нічія (*у знач. ім.*); gajni la ~on виграти гру; malgajni (або perdi) la ~on програти

гру; ◇ la ~o kandelon ne valoras не варта справа заходу, не варта шкурка вичинки, не варт товар роботи, шкода (й) заходу [праці], шкода й воску псувати, шкода й свічку світити; mieno fiera al ~o mizera добра [весела] мїна при недобрій [поганій] грі; ~ad/o гра, процес гри; ~ant/o гравець; ~ej/o ігровий майданчик; ігрова кімната; зал для ігор; ~em/a грайливий; ~em/o грайливість; ~il/o забавка, іграшка; ~il/a іграшковий.

lud/aŭtomat/o гральний автомат.

lud/batal/o спорт. матч, партія (у грі).

lud/brik/o/j (дитячі) кубики.

lud/ĉambro/o ігрова (кімната).

lud/o/daŭro/o тривалість гри.

lu/dom/o найманий будинок.

lu/dono/i vt див. luigi.

lud/efekt/o театр., кіно ігровий ефект.

lud/il/vend|ej/o іграшковий магазин, магазин іграшок; ~ist/o продавець іграшок.

ludit||o/j іст. луддити; ~ism/o луддизм (стихийні робітничі виступи в Англії у другій половині 18 – на початку 19 ст. проти запровадження у промисловості машин).

lud/kaĝ/o дитячий манеж.

lud/kampo/o ігрове поле.

lud/karto/o гральна карта.

lud/komenco/o початок гри; шах. дебют.

Ludmila Людмила (жін. ім'я).

lud/mark/o фішка (у грі).

lud/mon/o ставка (при грі в карти), покладені на кон гроші; duobligi la ~n подвоїти ставку; via ~ estas perdita ваша ставка біта.

lu/dom/o будинок внайми, найманий будинок, заст. комірне.

lu/dono/i vt див. luigi.

lud/ost/o/j 1. кості (азартна гра); 2. бабки, паці (дитяча гра).

***Ludoviko** Людвик, Людвиг, Людвіго, Людовіко (чол. ім'я); ~a Людвиг (жін. ім'я).

lud/partner/o партнер по грі.

lud/pistol/o іграшковий пістолет, пугач (= ludila pistolo).

lud/placo/eto/o ігровий майданчик.

lud/regulo/ar/o правила гри.

lues/o див. sifiliso.

luf/o бот. люфа [Luffa].

lugro/o мор. логер, люгер (невелике вітрильне судно).

luĝ||o спортивні сани; ~i vn займатися санным спортом, кататися на спортивних санях; ~ad/o санный спорт, катання на спортивних санях.

Luhansko геогр. н., м. Луганськ (Україна); (l)~a луганський; (l)~an/o луганець, луганчанин, мешканець / житель Луганська.

luidoro/o луїдор (монета).

Luis||o, Luiz||o Луї, Луїс, Луїджі, Людовик (чол. ім'я, = Ludoviko); ~a Луїза; ~et/a Луїзетта (жін. ім'я).

Luiziano/o геогр. н. Луїзіана (штат США).

*luk|o 1. дахове (або слухове) вікно; (син. lumluko); 2. мор. люк (трюмний, = holdluko; каналізаційний, = kloakluko); ілюмінатор; ~et/o вічко (у дверях).

Luk/o Лука (чол. ім'я).

I lukan/o ент. жук-олень, рогач [Lusapus] (син. cervoskarabo).

II lukan|o іст. лукан (представник племені, яке наприкінці 5 ст до н. е. поселилося на півдні Італії); житель області Базиліката; ~i/o Луканія (область в Італії в античні часи), Базиліката (сучасна назва).

Lukan/o Лукан (давньоримський поет).

Lukas/o Лукас (чол. ім'я).

luk/(o)/kovr/il/o кришка люка.

lu/kontrakt/o договір про наймання [оренду] (приміщення і т. п.).

lukr|i vt заробляти (= perlabori); kiom li ~as monate? скільки він заробляє на місяць?; ~o заробіток, трудовий дохід; ~a дохідний; ~ant/o добувач (засобів до існування).

Lukreci/o Лукрецій (римський поет).

I*luks|o розкіш, пишнота, пишність; ~a розкішний, чудовий, пишний; фешенебельний, класу „люкс”, розм. шикарний; ~a hotelo розкішний [фешенебельний] готель, готель-люкс; ~a eldono розкішне видання; ~e розкішно, пишно; vivi ~e жити розкішно, розкошувати; ~aĵ/o предмет розкоші; ~aĵ/et/o пишна (або витончена) дрібничка, (розкішна) цяцька; ~em/a схильний до розкошів.

II luks/o фіз. люкс (одиниця освітленості).

luksaci|o мед. вивих (= elartikiĝo); koksa ~o вивих бедра; ~i vt вивихнути, звихнути; ~i al si la patelon вивихнути (собі) колінну чашку.

Luksemburg|o геогр. н., м. Люксембург; ~i/o кр. Люксембург.

lukson/o фіз. люксон, безмасова частинка.

Luksor/o іст., геогр. н. Луксор (єгипетське село на місці Фів).

*lukt|i vt 1. боротися, вести боротьбу (без зброї; тж перен.); ~i kun / kontraŭ iu, iu боротися з ким, чим / проти ког, чого; ~i por iu, iu боротися за ког-н., що-н.; 2. перен. змагатися, силкуватися, силюватися; розм. моцуватися, борюкатися; ~o боротьба; ~o kontraŭ la morto боротьба зі смертю; stara ~o спорт. боротьба у стійці; surtapiŝa ~o спорт. боротьба в партері; liberstila ~o спорт. вільна боротьба; ~ad/o боротьба, змагання з боротьби; ~eĵ/o арена (для боротьби); ~ist/o борець.

lukt/art/o/j бойові мистецтва.

lukt/o/matĉ/o змагання з боротьби.

lukt/o/tapiŝ/o килим для боротьби.

Lukul/o іст. Лукулл (римський полководець).

lukum/o кул. (рахат-)лукум.

*lul|i vt 1. колисати, гойдати, заколисувати; ~i bebop колисати / гойдати дитинку; 2. гойдати, хитати, похитувати, розхитувати (рівномірно); ~i la koksojn гойдати / похитувати бедрами; ~a колісковий; ~a kanto коліскова (пісня); ~u люлі (спонукання до сну); ~ad/o колісування, гойдання, заколисування; ~il/o 1. прям., перен. коліска; 2. тех. коліска, ложе.

lul/ĉeval/o коник-гойдалка (= balancĉevalo).

lul/infan/o немовля, малятко.

lul/kant/o коліскова (пісня).

lul/korb/o коліска (плетена, у вигляді кошика).

lum/seĝ/o крісло-гойдалка (= balancseĝo).

lu...lu... *виг.* люлі-люлі, бай-бай.

lum||o **1.** *прям., перен.* світло; la ~o de lampo світло лампи; la ~o de la steloj світло зірок; taga, suna, luna, elektra, arta ~o денне, сонячне, місячне, електричне, штучне світло; forta ~o сильне світло; ĉe la ~o de la faktoj у світлі фактів; verŝi (або ĵeti) ~on sur ion пролити світло на що-н.; prezenti ion en ĝusta ~o показати [подати] що-н. у правильному світлі; doni al iu la verdan ~on por ... дати комун. зелене світло до ..; ekvidi la ~on побачити світло, з'явитися на світ; perdi la ~on втратити зір, осліпнути; **2.** вогонь (*штучне джерело світла*); la ~oj de de ŝipo, de aŭto, de lumturo вогні корабля, автомобіля, маяка; navigaj, identigaj, parkaj ~oj навігаційні, опізнавальні, паркові вогні; antaŭaj ~oj передні вогні; malantaŭaj (або postaj) ~oj задні вогні; flankaj ~oj бокові вогні; larĝindikaj ~oj габаритні вогні; **3.** світило; сядво; la ~oj sur la ĉielo світила на небі; la norda ~o північне сядво; **4.** *перен.* світило; li estas ~o de la scienco він є світилом науки; **5.** *жив.* скалка, світло, світле місце, світла пляма; arte dismeti la ~ojn kaj ombrojn мистецьки розмістити скалки і тіні; **6.** *pl* знання, обізнаність; просвітленість; освіченість; juĝi laŭ siaj limitaj ~oj судити за своїми обмеженими знаннями; la jarcento de ~oj вік просвітництва; ~a світловий; світлий; ~a salono світлий (або освітлений) салон; ~aj okuloj світлі очі, очі, що світяться; ~e світло (*присл.*); *~i *vn* світитися, світити, горіти (*випромінювати світло*); la suno ~is sur la plankon сонце світило на підлогу; lia vizaĝo ~is de ĝojo його лице світилося від радості; ~ad/o світіння, свічення; ~et/i *vn* світити слабким світлом, слабо [ледве] світити; миготіти, поблискувати, полискувати, ряхтіти, мріти; ~ec/o світимість, світлість; ~et/o вогник; ~ig/i **1.** засвітити, запалити; ~igi lampo засвітити лампу; **2.** освітити, (по)світити; ~igi ĉambron per lampo освітити кімнату лампою; **3.** (з)робити світлим; **4.** *перен.* просвітлити, роз'яснити; пролити світло на; ~ig/il/o *заст., див.* ~ilo; ~iĝ/i **1.** освітитися, засвітитися, осяяти; **2.** (з)робитися світлим, світліти; **3.** *перен.* просвітитися, роз'яснитися, вияснитися; ~il/o світильник, освітлювальний прилад.

lum/ark/o *фіз.* електрична [світлова, вольтова] дуга.

***lumb||o** *анат.* попереk, крижі; ~a поперековий, крижовий; ~aĵ/o філе, філейна частина (*туши*); ~alg/o *мед.* люмбаго, поперековий біль, колька в попереку / крижах, простріл.

lumbag/o *див.* lumbalgio.

lumb/dolor/o *див.* lumbalgio.

Lumbin/o *геогр. н.* Лумбіні (село в Непалі, у якому народився Будда).

lum/bild/o діапозитив, слайд, прозірка.

lum/bild/preleg/o доповідь [лекція] з показом діапозитивів.

***lumbrik/o** *зоол.* дощовик, дощовий черв'як, земляний черв'як [*Lumbricus*] (*син.* tervermo).

lum/disk||o *див.* laserdisko, optika disko; ~eg/o *див.* laserdiskego.

lum/efekt/o/j світлові ефекти.

lum/elektr||o фотоелектрика (= fotoelektro); ~a фотоелектричний; ~a ĉelo фотоелемент, фотоелектрична лампа; ~a efiko фотоелемент.

lum/energi/o світлова енергія, енергія світла.

lumen/o *фіз.* люмен (*одиниця світлового потоку*).

lum/farb/o фарба, що світиться, люмінесцентна фарба, люмінофор.

lum/fibr/o *сумн. тех.* оптичне волокно, оптоволокно, волоконний світловод (= optika fibro).

lum/filtr/il/o *фіз., фото* світловий фільтр, світлофільтр.

lum/fluks/o *фіз.* світловий потік.

lum/font/o джерело світла.

lum/gas/o світільний газ (= gaso por lumigado, lumiga gaso).

lum/gravur/o див. fotogliptiko.

lum/imun/a див. lumrezista.

luminal/o фарм. люмінал.

luminesk||i *vn* фіз. люмінесціювати; ~а люмінесцентний; ~о люмінесценція; ~ај/o сумн. люмінофор (= lumineska substanco).

lum/intens/o фіз. сила світла.

lum/jar/o астр., фіз. світловий рік.

lum/jet/il/o прожектор; фара; освітлювальний прилад спрямованої дії.

lum/kondukt/il/o сумн.; тех. світловод.

lum/konus/o світловий конус, конус світла.

lum/kopi/o див. lumpaŭsaĵo.

lum/kvantum/o див. fotono.

lum/luk/o див. luko 1.

lum/makul/o світлова пляма; зайчик (сонячний і т. п.).

lum/mikro/skop/o оптичний мікроскоп (= mikroskopo).

lum/mote/o див. piralo.

lum/(o)/fobi/o див. fotofobio.

lum/(o)/plen/a світлий, наповнений світлом.

lum/(o)/terapi/o див. fototerapio.

lump/o *ixm.* пінагор північноатлантичний, риба-горобець [*Cyclopterus lumpus*].

lum/paŭs/aĵ/o світлокопія.

lum/period||o фізіол. період освітлення, світлий час (добі), світловий день (з точки зору впливу на фізіологію); ~ism/o екол. фотоперіодизм.

lum/plum/o інформ. світлове перо.

lum/radi/o промінь світла, світловий промінь.

lum/raket/o освітлювальна ракета (= lumiga raketo).

lum/rapid/o фіз. швидкість світла.

lum/rezist/a світлостійкий.

lum/reklam/o світлова реклама.

lum/rond/o світловий круг, пляма світла; esti en ~ бути на виду (або на очах, перед очима), привертати увагу.

lum/sent/em||o фото світлочутливість (= impresiĝemo); ~а світлочутливий (= impresiĝema).

lum/signal||o 1. світловий сигнал; 2. див. trafiklumo, semafoŝignalo; ~il/o пристрій для подачі світлових сигналів; семафор; світлофор.

lum/ŝakt/o світлова шахта; прямок (біля вікна підвалу).

lum/ŝip/o мор. плавучий маяк, судно-маяк.

lum/ŝirm/il/o сумн. 1. світлозахисний екран; 2. див. lampŝirmilo.

lum/tra/las/ant/a, lum/tra/las/iv/a світлопроникний, прозорий.

lum/tub/o газосвітільна трубка, (газо)розрядна трубка.

***lum/tur/o** *прям., перен.* маяк.

lum/verm/o *ент.* самка світляка.

***lun||o** **1.** місяць (*світло*); (**L**)~**o** *астр.* Місяць (*супутник Землі*); *duona* ~**o** *див.* *lunduono*; *ĝiba* ~**o** *див.* *lunĝibo*; *pova* ~**o** *див.* *povluno*; *plena* ~**o** *див.* *plenluno*; *kreskanta, malkreskanta* *luno* наростаючий, убуваючий місяць; *nenio estas eterna sub la* ~**o** ніщо не вічне під небом [на землі], ніщо під місяцем не вічне; *peti pri la* ~**o** (*або* *peti la* ~**o**) просити місяць з неба (*просити чогось нереального*); **2.** *див.* *satelito*; ~**a** місячний; ~**aj** *radioj* місячні промені; ~**aj** *ekspedicioj* місячні експедиції; ~**et/o** **1.** *арх.* люнет; **2.** прикраса у вигляді півмісяця.

lunaci/o *астр.* місячний місяць, синодичний місяць (= *lunmonato*).

lunari/o *бот.* лунарія, місячник [*Lunaria*] (*син.* *judasmon(er)o*).

lun/ark||o неповний місяць, місячна дуга, ріжок місяця, місячний серп; півмісяць; *la Ruĝa (L)~o* Червоний Півмісяць.

lunat/o *анат.* півмісяцева кістка.

***lunatik/o** **1.** лунатик, сновидида, сомнамбул (= *somnambulo*); **2.** дивак.

lunĉ||o ленч, ланч, полуденок, другий сніданок; ~**a**: ~**a** *райзо* перерва на ленч; ~**i** *vn* їсти ленч; снідати; ~**ej/o** закусошна, буфет.

***lund||o** понеділок; ~**e** у понеділок.

lun/daŭr/o *див.* *lunmonato*.

lun/disk/o місячний диск, диск місяця.

lun/du/on/o *астр.* перша чверть Місяця (*син.* *duona luno*).

lun/eklips/o *астр.* місячне затемнення.

lun/faz/o *астр.* місячна фаза, фаза Місяця.

lun/fiŝ/o *іхт.* місяць-риба.

lun/form/a місяцеподібний.

lun/ĝib/o *астр.* остання чверть Місяця (*син.* *ĝiba luno*).

lun/jar/o *астр.* місячний рік.

lun/kalendar/o місячний календар.

lun/klar/o місячне сядиво.

lun/lev/iĝ/o схід місяця.

lun/lum/o місячне світло, місячне сядиво, світло місяця.

lun/monat/o *астр.* місячний місяць, синодичний місяць.

lun/orbit/o місячна орбіта, орбіта місяця.

lun/period/o *рідко*, *див.* *lunmonato*.

lun/sem/o *див.* *menispermo*.

lun/ŝanĝ/o *астр.* зміна місячних фаз.

lun/ŝton/o *мін.* місячний камінь (= *adulario*).

***lup||o** **1.** вовк [*Canis lupus*]; \diamond *ne elvoku* ~**on** *el la* *arbaro* не викликай вовка з лісу; ~**o** *en la* *felo de ŝafido* вовк в овечій шкурі; **2.** *maj* *астр.* Вовк (*сузір'я*); ~**a** вовчий; ~**e** по-вовчому; ~**ar/o** вовча зграя; ~**id/o** вовча, вовченя; ~**in/o** вовцяця.

lup/ag/o орендна плата, плата за прокат, плата за наймання; ~ *por loĝejo* (орендна) плата за житло, оплата житла [квартири], квартирна плата, квартплата, комірне (*у знач. ім.*).

lupe/o лупа, збільшувальне скло (= *grandiga vitro*).

lupen/o *бот.* люпин [*Lupinus*]; *blanka* ~ люпин білий [*L. albus*]; *blua, mallarĝfolia* ~ люпин вузьколистий [*L. angustifolius*]; *multfolia* ~ люпин багатолістий [*L. polyphyllus*].

Luperkal/o іст. луперкалії (давньоримське язичницьке свято родючості).

lup/fantom/o міф. вовкулака.

lup/faŭk/o див. antirino.

lup/fel/o вовча шкура.

lup/hund/o вовкодав; поліцейська вівчарка.

lupin/o див. lupeno.

lup/kapt/il/o капкан на вовків.

lup/kav/o військ. вовча яма.

lup/o/blek/i *vn* вити (по-вовчому; = hurli).

***lupol||o** бот. хміль звичайний [*Humulus lupulus*]; ~**ej/o** хмільник; ~**ist/o** рідко, див. lupolkultivisto.

lupol/kultiv||ad/o хмелярство, хмільництво; ~**ist/o** хмеляр.

lupol/kultur/o *заст.*, див. lupolkultivado.

lup/o/pelt/o вовче хутро.

lu/pren/i *vt* див. lui.

lu/prez/o орендна ціна, ціна оренди, ціна прокату, ціна наймання (житла, меблів і т. п.); ~ de loĝejo орендна ціна житла [квартири], величина квартирної плати; pagi la ~n de loĝejo оплатити рахунок за житло, заплатити за квартиру, внести квартирну плату.

lupus/o мед. вовчак, люпус, вовчий лишай; eritema, pernio, tuberkuloza ~ червоний, обморожений, туберкульозний вовчак.

lur/o муз. волинка.

Lurd/o геогр. н., м. Люрд, Лурд (Франція).

Lusak/o геогр. н., м. Лусака (столиця Замбії).

luscini/o див. najtingalo.

***lustr/o** люстра; церк. панікадило, розм. павук.

***lut||i** *vt* паяти, спаювати; ~**o**, ~**ad/o** паяння; ~**aĵ/o** припій; ~**il/o** паяльник; martela ~ilo молотковий паяльник; elektra ~ilo електричний паяльник.

lut/akv/o див. lutlikvo.

lut/brul/il/o паяльна лампа.

lutell/o мед. жовте тіло (*син.* flava korpo); ~**ig/a**: ~iga hormono фізіол. прогестерон; ~**in/o** хім. лютеїн, лутеїн.

luteci||o хім. Лютецій (елемент), лютецій (проста речовина); ~**a** лютеційевий; ~a klorido хлорид лютецію; ~**aĵ** kombinaĵoj сполуки лютецію.

luteolin/o хім. лютеолін.

Luter||o Лютер (німецький богослов, один із ініціаторів Реформації); **(l)~an/a** лютеранський; *(**l)~an||o** рел. лютеранин; ~(**an**)ism/o лютеранство.

lut/junt/o 1. спец. спай; 2. див. kablomufo.

lut/lamp/o див. lutbrulilo.

lut/lang/et/o спец. пелюстка (електромонтажна деталь для припаювання до неї проводу).

lut/likv/o рідкий флюс для паяння.

***lutr/o** зоол. видра [*Lutra*].

lutreol/o зоол. норка європейська [*Mustela lutreola*] (*син.* eŭropa vizono).

lutreolin/o зоол. товстохвостий опосум [*Lutreolina*].

lutr/o/fel/o хутро видри.

luv/i *vn* див. boardi.

Luvr/o Лувр (колишній королівський палац у Парижі, тепер музей).

Luz||o міф. Луз (син Вакха, міфічний родоначальник лузитанців); (L)~o див. luzitano; ~id/oj літ. „Лузіади” (поема Камоенса).

Luzaci||o геогр. н. Лаузиц, Лужиця (іст. область в Німеччині); Supra, Malsupra ~o Верхня, Нижня Лужиця; (L)~a лужицький; (L)~an/o лужичанин (= sorbo).

luzern/o бот. люцерна [*Medicago sativa*] (син. *kultiva medikago*).

Luziad/o див. Luzidoj.

luzitan||o іст. лузітанець; (L)~i/o іст. Лузітанія (римська провінція на території Португалії).

Luzon/o геогр. н., о-в Лусон (Філіппіни).

luzul/o бот. ожика [*Luzula*]; arbara ~ ожика лісова [*L. sylvatica*]; kampa ~ ожика рівнинна [*L. campestris*]; multiflora ~ ожика багатоквіткова [*L. multiflora*]; solflora ~ ожика волосиста [*L. pilosa*].

Ivej/o лвей (розмінна монета Анголи).

Lviv||o, Lvov||o геогр. н., м. Львів (Україна); (L)~a львівський; (L)~an/o львів'янин, мешканець / житель Львова.

М

***m 1.** 17-а буква есперантського алфавіту; **2.** тај римська цифра М (1000); *~o назва цієї букви.

maat/o мор. мат, маат (звання морського унтер-офіцера або офіцера, що на різних флотах у різні часи відповідає чину від старшого матроса або боцмана до помічника капітана); морський унтер-офіцер, боцман.

***mac/o** рел. **1.** маца, опріснок, опрісник; **2.** див. oblato.

macedon||o див. makedono.

macer||i *vt* **1.** вимочувати, настоювати, мацерувати; розмочувати; ~i fruktoj en vinagro вимочувати фрукти в оцті; ~i grupojn en alkoholo вимочувати сливи в спирті, настоювати спирт на сливах; ~ita felo вимочена шкіра; **2.** умертвляти плоть, виморювати (постом або самокатуванням – перев. з релігійною метою); ~o, ~ad/o вимочування, настоювання, мацерація; ~aj/o настій, настійка, настоянка; ~uj/o мацератор, чан для мацерації.

macis/o кул. мацис, мускатний цвіт (приправа, пряність).

macutak/o бот. мацутаке [*Tricholoma matsutake*] (японський гриб).

I*maĉ||i *vt* жувати, розжовувати, пережовувати; ~a жувальний; ~ad/o жування, розжовування, пережовування; ~il/o подрібнювач.

II maĉ/o див. matĉo.

maĉet/o мачете (ніж для зрізання цукрової тростини).

maĉ/gum/o жуйка, жувальна гумка.

maĉ/o/stomak/o мускульне відділення шлунка (у деяких тварин, птахів).

maĉ/tabak/o жувальний тютюн.

Madagaskar||о геогр. н., о-в, кр. Мадагаскар (Індійський океан); (m)~а мадагаскарський; (m)~an/o мадагаскарець, житель Мадагаскара.

Madan/o рел. Мадана (бог любовців у ведичній релігії).

madapolam/o текст. мадаполам.

Madejr/o геогр. н., о-в Мадейра (Атлантичний океан, Португалія); (m)~о мадера (вино).

madī/o бот. мадія [*Madia*]; kultiva ~ мадія посівна [*M. sativa*].

Madjapradeś/o геогр. н. Мадх'я-Прадеш (штат в Індії).

madjar||о маляр, угорець; ~а малярський; ~in/o малярка.

***Madon/o** Мадонна; Матір Божя, Божя Мати.

Madras||о геогр. н., м. Мадрас; (m)~о мадрас (легка напівшовкова тканина); ~i/o геогр. н. Мадрас (до 1969 р.), Тамілнад (штат в Індії).

madrepor/o зоол. мадрепора, зірчастий корал [*Madrepora*] (син. stelkoralo).

Madrid||о геогр. н., м. Мадрид (столиця Іспанії); (m)~а мадридський; (m)~an/o мадридець, житель / мешканець Мадрида.

madrigal||о літ, муз. мадригал; ~а мадригальний; ~ist/o мадригаліст, творець мадригалів; ~um/i *vn* говорити компліменти.

maduk/o бот. мадука [*Madhusa*, син. *Bassia*]; butera ~ індійське олійне дерево [*M. butyracea*] (син. buterarbo); longfolia ~ мадука довголиста [*M. longifolia*].

Madur||о геогр. н., о-в Мадуро (Тихий океан, Індонезія); (m)~а мадурський; la (m)~a lingvo мадурська мова.

madz||о іст. булава (зброя, клейнод); ~ul/o булавоносець.

Mafi||о Мафія (сицилійське таємне злочинне угруповання); (m)~а стосовний до мафії; (m)~о мафія; (m)~an/o мафіозі, член мафії.

mag/o маг, волхв; la Tri (M)~j бібл. три царі, тріє царі, три волхви.

Magad/o геогр. н., іст. Магадха (стародавня держава і штат в Індії).

magadis/o магадис (давньогрецький струнний муз. інструмент).

***magazen**||о 1. склад, комора під товари або припаси; ~ rog nutraĵoj продовольчий [продуктовий] склад; 2. магазин (= vendejo); universala ~о універсальний магазин, універмаг; nutraĵa ~о продуктовий магазин; 3. магазин (у зброї), магазинна коробка; ~а магазинний; ~eg/o великий магазин, універмаг, супермаркет.

magazen/fusil/o магазинна рушниця / гвинтівка.

magazen/paf/il/o магазинна (вогнепальна) зброя.

magazin/o популярний ілюстрований журнал.

Magdalen/o, Magdalena бібл. Магдалина.

magdalenī/o археол. мадленська культура.

Magdeburg||о геогр. н., м. Магдебург (Німеччина).

Magelan||о Магеллан (португальський мореплавець); ~а: ~a Markolo геогр. н. Магелланова протока; ~aj tuboĵ астр. Магелланові Хмари (галактики-супутники Чумацького Шляху).

***magi**||о магія, чарівництво, чаклунство; blanka ~о біла магія; nigra ~о чорна магія; ~а магічний, чарівний; ~e магічно; ~ad/o заняття магією, чарування, чаклування; ~aĵ/o магічна дія, магічний прийом, чари; ~ist/o маг, чарівник, чаклун.

magistr||о магістр, магістр наук; ~o de (або pri) filozofio магістр філософії; ~iĝ/i стати магістром, одержати ступінь магістра, здати екзамен на ступінь магістра.

magistrat||o магістрат, мерія, міська адміністрація, міська управа; *Прим. Якщо функції магістрату і муніципалітету збігаються, то дане слово може перекладатися і як муніципалітет, міське самоврядування, міська муніципальна рада, міська дума, міські законодавчі збори (= municipa konsilio); ~a магістратський; ~an/o член магістрату, представник мерії, представник міської адміністрації; Прим. Якщо функції магістрату і муніципалітету збігаються, то дане слово може перекладатися і як член міського самоврядування, член міської думи, член міських законодавчих зборів, муніципальний радник, райця, ратман; ~ej/o будинок магістрату [мерії, міської адміністрації], ратуша; ~estr/o голова міської адміністрації, мер, бургомістр, градоначальник (= urbestro).*

magm||o геол. маґма; ~a маґматичний; ~iĝ/o утворення маґми, перетворення в маґму; ~ism/o маґматизм.

magnali/o маґналій (різновид сплаву металів).

magnat/o 1. іст. маґнат, вельможа (в Польщі та Угорщині); 2. маґнат, великий капіталіст; розм. фінансовий ділок; ~ de la industrio промисловий маґнат.

***magnet||o** 1. маґніт; hufferoforma, daŭra, nedaŭra ~o підковоподібний, постійний, непостійний маґніт; 2. *tex.* маґнето (= magnetomaŝino); ~a маґнітний; маґнетичний; ~a bobeno маґнітна котушка; ~a kampo маґнітне поле; ~a momanto маґнітний момент; ~a flukso маґнітний потік; ~a meridiano маґнітний меридіан; ~aj ŝtormoj маґнітні бурі; ~a montrilo (або nadlo) маґнітна стрілка; ~a poluso маґнітний полюс; ~a rigardo маґнетичний погляд; ~i vt маґнітити, намаґнічувати; ~ad/o 1. намаґнічування (*процес*); 2. намаґнічування, намаґніченість (*фізична величина*); ~ebl/ec/o маґнітна сприйнятливість (*фізична величина*); ~ig/i рідко, див. ~i; ~ig/ebl/a який піддається намаґнічуванню; *~ism/o *фіз.* маґнетизм; ~iz/i *заст.* маґнетизувати, гіпнотизувати (= hipnotizi, hipnotigi); ~iz/ist/o *заст.* маґнетизер, гіпнотизер (= hipnotizisto, hipnotigisto).

magnetit/o мін. маґнетит, маґнітний залізняк.

magnet/(o)/bend/o маґнітна стрічка.

***magnetofon||o** маґнітофон (= sonbendaparato, sonbendregistrilo); ~a маґнітофонний; ~a bendo маґнітофонна стрічка (= sonbendo, sonregistra bendo).

magnet/(o)/kampo *фіз.* маґнітне поле.

magnet/(o)/kap/o *tex.* маґнітна головка.

magnet/(o)/kompas/o маґнітний компас.

magnet/(o)/maŝin/o див. magneto 2.

magneton/o *фіз.* маґнетон (одиниця виміру маґнітного моменту).

magnetosfer/o *фіз., астр.* маґнітосфера.

magnetoskop/o відеомаґнітофон (*син.* vidbendaparato, vidbendregistrilo, videobendregistrilo).

magnetostriŝing/o *фіз.* маґніострикція.

magnet/(o)/vojo/o дорога для транспорту на маґнітній підвісці.

magnetron/o *ел.* маґнетрон (лампа).

magnez/o *хім.* маґнезія, окис маґнію (= magnezia oksido).

magnezi||o *хім.* Маґній (елемент), маґній (проста речовина); ~a маґнієвий; ~a oksido див. magnezo.

magnezi/fulm/o фото маґнієвий спалах.

magnezit/o мін. маґнезит.

magnifikat/o муз. маґніфікат (спів католицької церкви, у якому висловлюється радість Діви Марії з приводу народження Сина).

magnitud/o 1. *спец.* маґнітуда; 2. *астр.* зоряна величина, сила світіння небесних тіл.

magnoli|o бот. магнолія [*Magnolia*]; ~**ac/o/j** магнолієві [родина *Magnoliaceae*]; ~**al/o/j** магнолієцвіті [порядок *Magnoliales*]; ~(o)/**fit/o/j** покритонасінні, квіткові [відділ *Magnoliophyta*] (син. *angiospermoj*); ~**opsid/o/j** дводольні [клас *Magnoliopsida*] (син. *dukotiledonoj*).

magot/o зоол. маґо, маґот (безхвоста макака) [*Macaca sylvanus*].

magr|a 1. худий, худорлявий, сухорлявий, сухорєбрий, хирний, хирлявий, хиренний, хирий, хирявий (про кого-н., = *maldika*); пісний (про м'ясо, = *malgrasa*); світлий, тонкий (про шрифт, = *malgrasa*); 2. бідний (про руду), мізерний (про врожай і т. п., = *malgıca*, *malabunda*); ~а *rikolto* мізерний урожай; ~а *pensio* мізерна пенсія; ~**ul/o** худий, [худорлявий, сухорлявий, сухорєбрий, хирний, хирлявий і т. п.] чоловік.

Magreb/o геогр. н. Маґріб (арабська назва пн. частини Африки, від Тунісу до Марокко).

maġang|o маджонґ (китайське доміно); ~**i** *vn* грати в маджонґ.

maġor/i *vt fin.* оцінювати вище вартості.

Mahab(h)arat/o іст., літ. „Махабхарата” (індійський епос).

Mahadev/o рел. Махадева (*enimeta* Шиви).

***mahagon|o** бот. червоне дерево, маґаґонієве дерево, махаґоні [*Swietenia mahagoni*]; ~а: ~а *tablo* стіл із червоного дерева; ~**ist/o** червонодеревець, червонодеревник.

mahajan/o рел. махаяна (один із двох основних напрямків буддизму, син. *Granda Vehiklo*).

Mahakal/o рел. Махакала (захисник учення Будди).

maharaġ/o маґараджа, махараджа (князівський титул в Індії).

Maharaštr/o геогр. н. Маґараштра (*штат* в Індії).

Mahatm/o махатма (звання святого або видатної людини в сучасній Індії).

Mahavams/o іст., літ. Махавамса („Великий літопис” – поема про царів Цейлону)

Mahavir/o рел. Махавіра (ім'я засновника джайнізму).

Mahomet|o рел. Маґомет, Мухамед, Мохамед (арабський пророк, засновник ісламу) (= *Mohamedo*); (**m**)~**an/o** маґометанин, мусульманин; (**m**)~**an/a** маґометанський, мусульманський; (**m**)~**an/ism/o** маґометанство, мусульманство.

mahoni/o бот. маґонія [*Mahonia*]; *rikfolia* ~ маґонія падуболиста [*M. aquifolium*].

mahut/o поґонич слонів (в Індії).

Maĥ/o Мах (австрійський фізик); (**m**)~**o** фіз. мах (одиниця швидкості надзвукових реактивних апаратів).

maĥalat/o бібл. махалат (муз. інструмент).

maĥinaci/o махінація; підступ.

maĥork/o махорка.

***maiz|o** бот. маїс, кукурудза (звичайна) [*Zea mays*]; ~а маїсовий, кукурудзяний.

maiz/brand/o кукурудзяна горілка.

maiz/farun/o кукурудзяна мука.

maiz/flok/o/j кул. кукурудзяні пластівці.

maiz/grajn/o кукурудзяне зерно.

maiz/gri/aġ/o, **maiz/kaĉ/o** кукурудзяна каша; мамалиґа, лемішка, кукурудзянка.

maiz/kamp/o кукурудзяне поле.

maiz/pan/o малай, кукурудзяний хліб.

maiz/spadik/o кукурудзяний початок.

***maj||o** *іноді тај* травень; la festo de la Unua de majo *див.* majfesto; ~а травневий; ~е у травні (= en majo).

Maja *міф.* Ма́йя (*німфа гір*).

maja||o *етн.* ма́йя; ~а ма́йя (*прикм.*), стосовний ма́йя; la ~a lingvo мо́ва ма́йя; la ~a civilizacio цивіліза́ція ма́йя.

majantem/o *бот.* весні́вка [*Maianthemum*].

maj/arb/o *фольк.* травне́ве дере́во, травне́ва тичка (*прикрашені квітами стовп або тичка, що ставилися на 1 травня для танців навколо них у язичницькі часи і тепер ставляться в деяких сучасних європейських країнах*).

Majenc/o *геогр. н., м.* Майнц (*Німеччина*).

***majest||a** величнний, величавий; ~а spektaklo величне видовище; ~е велично, величаво; ~о велич, величчя, величність, величавість; ~ес/o *рідко, див.* ~о.

majest/atenc/o образа суверена, образа влади / властей.

majeŭtik/o **1.** *філос.* сократівський метод, сократівська „іронія”; **2.** *пед.* сократична бесіда; еврестична бесіда.

maj/fest/o свято Першого травня, Першотравень.

maj/flor/o *див.* konvalo.

Majmonid/o Маймонід (*середньовічний єврейський філософ, теолог і медик*).

majn/o *орн.* ма́йна, індійський шпак [*Acridotheres tristis*].

Majn/o *геогр. н.* **1.** *р.* Майн (*Німеччина*); **2.** *р.* Маєнн (*Франція*); **3.** Мен (*штат США*).

***majolik/o** майо́ліка (*вид керамічних виробів*).

***majonez||o** майоне́з; ~а майоне́зний.

***major||o** майо́р; ~а майо́рський.

Major/a: *геогр. н.* ~а Lago Ла́го-Маджоре (*озеро в Італії*).

majoran/o *бот.* майора́н, мате́ринка [*Origanum majorana*].

majorat/o *юр.* майора́т; право первородства.

majordom/o майордо́м, мажордо́м (*управитель королівського двору в Італії та Іспанії за середньовіччя; дворецький*).

majoritat||o **1.** повнолі́ття; **2.** більші́сть (*при голосуванні, перепису, опитуванні думки і т. п., = plimulto*); ~а мажорита́рний.

Majork||o *геогр. н., о-в* Майо́рка (*Середземне море, Іспанія*); (**m**)~а майо́рський; (**m**)~ан/o жителі́ Майо́рки.

Majot/o *геогр. н.* Майо́тта (*один із Коморських островів, Індійський океан, Франція*)).

maj/skarab/o *див.* melolonto.

***majstr||o** **1.** ма́йстер (своєї справи), *розм.* мастак; знавець; маєстро; ◇ koniĝas ~ o laŭ sia verko пізна́ти ма́йстра по робо́ті; **2.** ма́йстер, учите́ль (*шаноблива назва наставника; стосовно до основоположника вчення або засновника руху дане слово пишеться з великої букви*); la (M)~o, Nia (M)~o = Zamenhofo; **3.** ма́йстер (*цехове, гільдійське, спортивне або масонське звання*); la (M)~o de l' mondo Вели́кий Архіте́ктор [Будівни́чий] Всесві́ту (*назва Бога у масонів*); **4.** магі́стр (*звання в деяких університетах, лицарських орденах*); la granda ~o вели́кий магі́стр; ~а ма́йстерний; ~е ма́йстерно; ~і *vn* бу́ти ма́йстром (своєї справи); ма́йструва́ти; li ~as en elokventeco він маста́к у красномовстві; ~а́/о ма́йстерний ви́ріб, ма́йстерна рі́ч; ~ес/o ма́йстерність; ~і́/і ста́ти ма́йстром; ~ін/o ма́йстри́ня.

majstr/o/j-kant/ist/o/j іст. мейстерзінгери (німецькі поети-співці з цехових ремісників 14-16 ст.).

majstr/o-paf/ist/o майстер зі стрільби; відмінний стрілець, снайпер.

majstr/o-pilot/o майстер (з) пілотажу, ас.

majstr/o-sport/ist/o майстер спорту.

majstr/o-verk/o майстерний твір, майстерний виріб, майстерна річ; шедевр.

Majsur/o геогр. н. Майсур (колишня назва індійського штату Карнатака).

majš/o спец. 1. затертий солод; затір сусла (у пивоварному та винокурному виробництві); 2. виноградні вижимки.

maj/tag/o День першого травня, Першотравень.

Majtrej/o рел. Майтрея (ім'я одного з бодхисатв).

Majur/o геогр. н., м. Маджуро (столиця Маршаллових Островів).

***majuskll|o** велика буква; маюскул (= *ĉeflitero 2, granda litero*); *~**a**: ~a skribo маюскульне письмо; ~**e** з великої букви; *~**et/o** друк. капітель; ~**ig/a**: ~iga klavo див. *registruma klavo*; ~**ig/i** підняти (або перевести) у верхній регістр; ~**ig/o** написання з великої букви.

major||a мажорний (тж муз.); великий (тж анат.); більший, старший, значніший, першочерговий (із двох предметів, класів, категорій і т. п.); ~**a tonalo** муз. мажорний лад; ~**a tempo** великий засновок (у силогізмі); ~**o mat.**, муз. мажор.

MaKa/o геогр. н., м. Макао (Китай).

Makabe/o бібл. Макавей; ~**j** Книга Макавеїв (книга Старого Заповіту).

makabr/a поет. похмурий, понурий, похоронний, зловісний.

Makadam||o Мак-Адам (шотландський інженер); *(**m**)~**o** макадам (тип дорожнього покриття); (**m**)~**i** vt макадамізувати, покривати щебенем і асфальтом.

makak/o зоол. макак [Macaca].

maKaon/o ент. махаон [Papilio tachaon] (син. *hirundvostulo, hirundvosta papilio*).

Makari/o Макар, Макарій (чол. ім'я).

***makaron/o** кул. мигдальне печиво.

Makaronezi/o геогр. н. Макаронезія (біогеографічний регіон, що складається з Азорських, Канарських островів та о-ва Мадейра).

***makaroni/o** макаронина; ~**j** макарони.

Makasar/o геогр. н., м. Макасар (Індонезія).

Makbet/o Макбет (шотландський король, герой однойменної драми Шекспіра).

makedon||o македонець; ~**a** македонський; Aleksandro la (M)~**a** Александр Македонський; (M)~**i/o** 1. іст. Македонія (царство, територія якого тепер поділена між Болгарією, Грецією та Македонією); 2. геогр. н., кр. Македонія; (**m**)~**i/an/o** житель Македонії; (M)~**uj/o** див. (M)~**io**.

Makenzi/o геогр. н., затока Маккензі (Канада).

makeri/o бот. махеріум [Machaerium].

maket||o макет; ~**ist/o** макетник.

Makiavell||o Макіавеллі, Мак'явеллі (італійський політик та історик); (**m**)~**a** макіавеллівський; перен. віроломний, підступний; (**m**)~**ec/o**, (**m**)~**ism/o** макіавеллізм; віроломство, підступництво; (**m**)~**ist/o** макіавелліст.

Makijivk/o^{EU} геогр. н., м. Макіївка (Україна).

makintoŝ/o макінтош (= *pluvmantelo*).

Makintoŝ/o *інформ.* Макінтош (операційна система).

makis||o *бот.* маквіс, лісові зарості, чагарники, хащі, нетрі, дебрі; **~an/o** макі (французький партизан часів другої світової війни).

***makler||i** *vn* бути посередником при купівлі-продажу, маклерувати; **~i** *pr*і teksaŝoj бути посередником при купівлі-продажу тканин; **~ad/o** посередництво, маклерство, комісіонерство; **~aĵ/o** куртаж, відсоток за посередництво, маклерська [комісійна] винагорода, маклерський [комісіонерський] відсоток, комісійні (*ім.*) (= kurtaĝo); **~ist/o** посередник, маклер, брокер, комісіонер.

makram/o, makrame/o макраме.

makrel/o *див.* skombro.

makro- макро... (у складних словах відповідає поняттям „великий”, „довгий”: **~kosmo** макрокосм; **~molekulo** макромолекула).

makro/o *інформ.* макрос.

makrobiocenozo/o *спец.* макробіоценоз.

makrobiotiko/o *спец.* макробіотика (спосіб життя і дієтна система, що базуються переважно на спожитті овочів та зернових).

makrocefalo/o *заст., див.* kaĉaloto.

makrocisto/o *бот.* макроцист(ис) [*Macrocystis*].

makrocito/o *фізіол.* макроцит.

makrofago/o *біол.* макрофаг.

makro/instrukcio/o *див.* makrokomando.

makro/komando *інформ.* макрокоманда.

makrokosmo/o макрокосм, всесвіт.

makro/klavo/o *інформ.* макроклавіша, програмована клавіша.

makrolido/o *фарм.* макролід (антибіотик).

makrometro/a *тех., фіз.* макрометричний.

makro/molekulo/o *хім.* макромолекула.

makro/mov/a грубого фокусування (про механізм у мікроскопі).

makron/o *фон.* макрон, знак довготи голосного звука (¯).

makrop/o, makropodo/o *зоол.* кенгур [Macropus]; **~ed/o/j** кенгурові [родина Macropodidae].

makroskop/a **1.** який можна побачити неозброєним оком; **2.** макроскопічний.

makro/sporo/o *бот.* макроспора, мегаспора.

makro/struktur/o макроструктура.

Maks/o Макс (*чол. ім'я*).

maksillo **1.** *анат.* верхня щелепа; **2.** *зоол.* верхня челюсть (у хребетних); нижня челюсть (у членистоногих), максила; **~a** верхньощелепний.

***maksimo/o** максима (коротко викладене основне правило; стислий вираз етичного характеру).

Maksim/o Максим (*чол. ім'я*).

Maksimiliano/o Максиміліан (*чол. ім'я*).

***maksimum/o** максимум, вищий ступінь; **~a** максимальний, найвищий, граничний; **~e** максимально, щонайбільше; tio kostos **~e** cent hriŭnojn це коштуватиме щонайбільше сто

гривень; **~ej/o** *мат.* точка максимуму; **~ig/i** максимізувати, (з)робити максимальним, довести до максимуму; **~ig/ant/o** *мат.* значення змінної, при якому функція має максимум.

Maksvel/o Максвелл (*шотландський фізик*); **(m)~o** *фіз.* максвел (*одиниця вимірювання магнітного потоку в системі СГС*).

***makul|o** пляма; *grasa* ~o жирна пляма; *inka* ~o чорнильна пляма; *denaska* ~o родимка; *la flava* ~o de la retina *анат.* жовта пляма сітківки; *meti* ~on sur ies reputacion заплямувати чю-н. репутацію; \diamond *esti* ~o en la okulo por iu бути більмом на оці для кого-н.; **~i** *vt* лишати пляму, плямити, плямувати; **~a** плямистий, заплямований; **~et/o** плямка, цятка; **~it/a** заплямований, *розм.* заплдмлений.

makulatur/o **1.** *друж.* друкарський брак, бракований відбиток, відходи друкарського виробництва, макулатура; **2.** *інформ.* пам'ять, зайнята непотрібними даними.

makul/fel/a *див.* makulhara.

makul/for/ig/il/o засіб для виведення плям.

makul/har/a плямистий, рябий.

makul/hav/a плямистий, заплямований, з плямами.

makul/kolor/a плямистий.

makumb/o *рел.* макумба (*релігійно-магічна церемонія бразильських негрів*).

makut/o макута (*розмінна монета Заїру*).

***makzel|o** **1.** *анат.* щелепа, щелепна кістка; *supra* ~o верхня щелепа (= maksilo); *malsupra* ~o нижня щелепа (= mandiblo); **2.** *тех.* щока; кулачок; **~a** щелепний.

makzel/muskol/o *анат.* щелепний м'яз; жовно.

I*mal- **I.** *преф., що позначає пряму протилежність:* ~bona поганий; ~estimi зневажати; **II.** *самостійно вжив. морфема:* протилежне; **~a** протилежний; **~e** навпаки; **~o** протилежність.

II mal|o *хім.* скорочення від maluso, вживане у складних словах; **~at/a:** ~ata acido яблучна кислота (*син.* romata acido).

Malab/o *геогр. н., м.* Малабо (*столиця Екваторіальної Гвінеї*).

Malabar/o *геогр. н.* Малабар (*іст. область у Пд. Індії*).

mal/abon/i *vt* відмовитися від передплати, анулювати передплату, перестати передплачувати.

mal/abund|a убогий, мізерний, бідний; недостатній; **~ec/o** убогість, убозтво, мізерність, бідність; недостатність.

mal/aerobi/a *біол.* облігатно [безумовно] анаеробний (= aernetoler(ant)a).

***mal/afabl|a** непривітний, неввічливий, нелюб'язний, неласкавий, похмурий, понурий; **~e** непривітно, неввічливо, нелюб'язно, неласкаво; **~ec/o** неприязнь, непривітність, неласкавість, похмурість.

mal/afrodizi|o *мед.* фригідність, статева холодність (= frigideco); **~ig/aĵ/o** антиафродизіак (*препарат для пригнічення статевого збудження*).

Malag/o *геогр. н., м.* Малага (*Іспанія*).

malagas|o малагасієць; **~a** малагасійський; **(M)~a Respubliko** *геогр. н.* Мадагаскар; **~in/o** малагасійка.

mal/agnosk/i *vt* (офіційно) не визнати, (офіційно) відмовити у визнанні.

mal/agord|i *vt* *підко*, *див.* misagordi; **~iĝ/i** *підко*, *див.* misagordiĝi.

***mal/agrabl||a** неприємний; ~**e** неприємно; ~**aj/o** неприємність (подія, що-н. неприємне); ~**ec/o** неприємність (властивість, якість).

mal/agraf/i vt розстебнути (що-н. застібнуте на гаплик).

Malahi бібл. Малахія.

malaj|o етн. малаєць (представник групи споріднених за походженням, мовою та культурою народів, що живуть в Індонезії, Малайзії, Таїланді); ~**a** малайський; ~**e** по-малайському, по-малайськи; ~**in/o** малайка.

malajal|o етн. малаялі (представник одного з народів Індії); ~**a**: la ~a lingvo малаялам (мова).

Malajzi/o геогр. н., кр. Малайзія; (**m**)~**a** малайзійський; (**m**)~**an/o** малайзієць, житель Малайзії; (**m**)~**an/in/o** малайзійка.

Malak|o геогр. н., м. Малакка (Малайзія); ~**a**: ~a Duoninsulo геогр. н., п-ів Малакка

mal/akcel||i 1. vt зменшувати [знижувати] швидкість; гальмувати; перен. перешкоджати, заважати, затягувати; 2. див. malfruigi 2; ~**ad/o** сповільнення, зниження швидкості [темпу]; ~**il/o** тех. сповільнювач.

mal/akcept||i vt відкидати, відхиляти; відмовлятися прийняти; (за)бракувати; (= rifuzi); ~**o** неприйняття, відмова прийняти.

***malakit|o** мін. малахіт; ~**a** малахітовий; ~a skatolo малахітова шкатулка; ~a verdaĵo малахітова зелень (фарба).

malakologi/o малакологія (розділ зоології, що вивчає молюсків).

mal/akord||o 1. повна неузгодженість, розбіжність, розлад; 2. муз. немилозвучність, дисгармонія; ~**e** недружно, неузгоджено, нарізно; ~**i** vn бути [перебувати, знаходитися] в розладі, дисгармонії; розходитися в думках; ~**ig/i** зробити неузгодженим, розбіжним, спричинити розлад; ~**iĝ/i** розбігтися, розійтися (про думки і т. п.), прийти в розлад; розійтися в думках.

malakostrak/o/j зоол. вищі ракоподібні [підклас Malacostraca].

mal/akr||a прям., перен. тупий; ~a plumo тупе перо; ~a ŝerco тупий жарт; ~a fajro повільний вогонь; ~a vidado слабкий [негострий, нечіткий] зір; ~**ig/i** (за)тупити, притупити; ~**iĝ/i** vt затупитися, притупитися.

mal/aktiv||a позбавлений активності, пасивний; ~**iĝ/i** втратити активність, стати пасивним.

mal/aktual||a (цілком) неактуальний; ~**ec/o** (цілковита) неактуальність; ~**iĝ/i** стати (цілком) неактуальним, утратити актуальність.

mal/akurat/a дуже непунктуальний.

mal/akut/a 1. тупий (про кут; = obtuza); 2. фон. низький, глухий, важкий; ~ voĉo низький голос; ~ akcento гравіс, низький наголос (спосіб вимови наголошеного звука); ~ supersigno гравіс, низький наголос (діакритичний знак (˘) над буквою, що позначає голосний звук); ~**e** фон. низько, глухо.

mal/alarm/o військ. відбій (тривоги); proklami ~n оголосити відбій (тривоги); signalo ~n дати відбій (тривоги), дати сигнал відбою (тривоги); trumpetoj ~n (про)трубити відбій.

***mal/alt||a** у різн. знач. низький; ~**e** низько; ~**o** 1. низьке положення; 2. див. ~eso; ~**aj/o** низина, низовина, низ; ~**ec/o** низькість; ницість; ~**ig/i** знижувати, понижувати; ~**ig/o** зниження, пониження (дія того, що знижує); ~**iĝ/i** знизитися, понизитися; ~**iĝ/o** зниження, пониження (дія того, що знижується); ~**ul/o** низенька людина, розм. коротун, курдупель.

mal/alt/a/statur/a див. malaltstatura.

mal/alt/german/a нижньонімецький.

mal/alt/kresk/a низького (з)росту, низький на зріст, низькорослий.

mal/alt/kvalit/a низькоякісний, низької якості, неякісний.

mal/alt/mar/o мала вода (*мінімальна точка відпливу*).

mal/alt/nivel/a низького рівня, який стоїть на низькому рівні, який має низький рівень; низький (*про місцевість*).

mal/alt/prez||a який має низьку ціну, дешевий; **~e** за низькою ціною, дешево.

mal/alt/stat/a з нижчого стану, низького (суспільного) становища (= malgravstata).

mal/alt/statur/a низького (з)росту, низький на зріст, низькорослий (*тільки про людину*).

***mal/am||i** *vt* ненавидіти; ***~o** ненависть; **~ant/o** ненависник; ***~ind/a** ненависний.

mal/ambigu||a недвозначний, однозначний; **~e** недвозначно, однозначно; **~ec/o** недвозначність, однозначність.

***mal/amik||o** ворог, недруг, неприятель; **~a** ворожий, неприязний; **~e** вороже, неприязно; **~i** *vn* ворогувати; **~ec/o** ворожість, ворожнеча, неприязність, неприязнь; **~ig/i** посварити, зробити ворогом (*або* ворогами); **~iĝ/i** посваритися, стати ворогом (*або* ворогами); **~iĝ/o** розрив дружніх стосунків, сварка, ворожнеча; **~in/o** ворог (*про жінку*), ворогиня, неприятелька.

mal/ankr/i *vt* зняти з якоря.

mal/antaŭ *прим.* за, поза, ззаду, позаду, позад; **~ la domo** за хатою, поза хатою; **~a** задній; тильний; **~aj radoj** задні колеса; **~aj vokaloj** задні голосні (звуки); **~e** позаду, ззаду (*присл.*); **~e de la domo** позаду хати, ззаду хати; **de ~e** ззаду (*про напрямок*); **ataki de ~e** напасти ззаду; **~e/n** назад; **~(aj)/o** зад, задня частина; **~iĝ/i** залишитися позаду, відстати (*тільки в просторі*, = postiĝi).

***mal/aper||i** *vn* зникнути, щезнути, пропасти, (по)дітися; **~o** зникнення, щезнення, пропажа; **~ig/i** скрити, приховати, прибрати з очей; (по)діти; знищити.

mal/apostrof/o *друж., інформ.* зворотний апостроф.

mal/aprob||i *vt* засуджувати, не схвалювати, осуджувати, гудити, відкидати; **~o** засудження, осуд, осудження, огуда, несхвалення; **~a** осудливий, несхвальний; **~e** осудливо, несхвально, з осудом; **~ind/a** який заслуговує засудження [осудження, несхвалення].

mal/aranĝ||i *vt* (по)розкидати, (по)розпускати, довести до безладдя, хаосу; **~iĝ/i** дійти до безладдя, хаосу.

***malari||o** *мед.* малярія, болотна [переміжна] пропасниця (= maĝofebro); **~a** малярійний; **~ul/o** малярик; **~olog/o** маляріолог; **~olog/i/o** маляріологія.

malari/o/terapi/o *мед.* малярія-терапія, лікування малярійним штамом.

mal/arm||i *vt* роззброювати (*за взаємною згодою*); **~i** sin роззброюватися; **~(ad)/o** роззброєння; **konferenco por la ~ado** конференція з роззброєння; **ĝenerala ~o** загальне роззброєння.

mal/asidu||a який нерегулярно відвідує місце свої роботи, служби, навчання, неусидливий; **~ec/o** нерегулярність відвідування місця роботи, служби, навчання, неусидливість.

mal/asimil||i *vt фон., фізіол., спец.* дисимілювати, піддавати дисиміляції, різнити, робити відмінним; не засвоювати; **~(ad)/o** дисиміляція (*дія того, що дисимілює*); **~iĝ/i** дисимілюватися; **~iĝ/o** дисиміляція (*дія того, що дисимілюється*).

mal/atent||a неуважний; **~e** неуважно; **~i** *vt* залишити поза увагою, не звернути уваги; (про)ігнорувати, (з)нехтувати; **~o** неувага, неуважність; **~ec/o**, **~em/o** неуважність.

mal/aŭ/o *мат.* „або-ні”.

mal/avar||a щедрий; ~a je laŭdoj щедрий на похвали; ~e щедро; ~ec/o щедрість, щедрота; ~ul/o щедра людина, щедра душа.

Malavi||o геогр. н., кр. Малаві; ~a: ~a Lago Малаві, озеро Ньяса, (Малаві, Мозамбік, Танзанія).

mal/bar/i vt розібрати огорожу; усунути перешкоду; ліквідувати затор (*i m. n.*); ~ la vojon звільнити шлях, забрати перешкоду з дороги.

mal/baz/o див. arekso 2.

mal/bel||a негарний, некрасивий, невродливий, поганий, бридкий, гидкий, потворний; ~e негарно, некрасиво, бридко, потворно; ~ec/o бридкість, потворність; ~ig/i (з)робити некрасивим, (с)потворити; ~iĝ/i зробитися / стати негарним, втратити красу; ~ul/o негарна людина, потвора; ~ul/in/o негарна жінка, потвора.

mal/bel/aspekt/a незугарний, непоказний, негарний на вигляд, з негарною зовнішністю.

mal/bel/form/a який має негарні форми, з негарними формами, незугарний, незграбний.

mal/bel/manier/a який відрізняється негарними манерами, з негарними манерами.

***mal/ben||i** vt проклонати; ~o прокляття, проклін; ~it/a, ~ind/a проклятий, проклятий, окаянний.

mal/bezon/i vt рідко зовсім не потребувати, не мати найменшої потреби (= tute ne bezoni).

mal/blind||ig/i позбавити від сліпоти, викликати прозріння; ~iĝ/i позбутися сліпоти, прозріти; ~iĝ/o прозріння.

mal/blok||i vt розблокувати; ~ad/o розблокування.

mal/boben/i vt розмотати (з котушки).

mal/bolt/i vt зняти [відкрутити] болт(и); розібрати.

***mal/bon||a** поганий, недобрий, злий, кепський, паскудний; ~o зло; ~e погано, недобре, зле, кепсько; ~aĵ/o погана річ; погана риса; погана сторона; погана подія; погань, мерзота, гідота; ~eg/a поганющий, дуже (або страшенно) недобрий, злющий, препоганий, препаскудний; *~ig/i погіршити; (зі)псувати; ~iĝ/i погіршитися, (зі)псуватися; ~ul/o погана [недобра, зла] людина, погань, паскудник, паскуда, негідник, мерзотник. Прим. *malbon* ужив. як преф.: ~odoro неприємний запах, сморід.

mal/bon/ag||i vn чинити зло, творити безчинства, чинити неподобства; ~o кепська [недобра, зла] дія; кепський [недобрий, злий] вчинок; безчинство.

mal/bon/aŭgur||a зловісний; ~e зловісно.

mal/bon/cel||a зловмисний, зловорожий, із злим наміром; ~e зловмисно, із злим наміром.

mal/bon/fam/a горезвісний.

mal/bon/far||i vn чинити зло, робити злі вчинки; ~o злий вчинок, злодіяння, кривда.

mal/bon/gust/a 1. несмачний, неприємний на смак, з неприємним смаком; 2. див. misgusta.

mal/bon/humor||a який перебуває в поганому настрої; ~ig/i привести в поганий настрій, (зі)псувати (кому-н.) настрій; ~iĝ/i прийти в поганий настрій.

mal/bon/intenc||a зловмисний, із злим наміром; ~e зловмисно, із злим наміром.

mal/bon/kondu/a який погано поводить, непутній, непутящий, безпутній.

mal/bon/kor/a злий, недобрий (*про кого-н.*).

mal/bon/kvalit/a рідко 1. див. malalkvalita; 2. див. malbonspeca.

mal/bon/manier/a з поганими манерами; грубий, неотесаний.

mal/bon/memor/a слабкий на пам'ять, із слабкою пам'яттю.

mal/bon/odor||a смердючий, сморідний, із неприємним запахом; **~i** *vn* смердіти, неприємно пахнути; **~o** неприємний запах, сморід.

mal/bon/promes/a сумн. який не обіцяє нічого доброго, який загрожує неприємностями.

mal/bon/punkt/o вада, гандж, недолік.

mal/bon/sign/a зловісний, який є поганим знаком.

mal/bon/son||a немилозвучний, дисгармонійний, фальшивий; **~ec/o** немилозвучність, дисгармонія, какафонія.

mal/bon/spec/a недоброякісний (*але не про пухлину*).

mal/bon/stat/a неблагополучний.

mal/bon/šanc||o нещасливий збіг обставин, невдача, невезіння; **~a** невдалий; невдачливий, невезучий; **~e** невдало, нещасливо, на нещастя, на лихо, на невезіння.

mal/bon/ton/a який відрізняється поганим тоном.

mal/bon/uz||i *vt (ion)* зловживати (*чим-н.*; = misuzi); **~o** зловживання.

mal/bon/veter/a непогожий, непогідний.

mal/bon/vol/a недоброзичливий, нелюб'язний, недобровільний; здійснюваний із неохотою.

mal/brid||i *vt* **1.** розгнуздати, зняти вуздечку, попустити поводи; **2.** *xip.* розрізати, розтяти (*нарив, гематому і т. п.*); **~ad/o** **1.** розгнуздування, зняття вуздечки; **2.** *xip.* розрізання, розтин (*нариву, гематоми і т. п.*).

mal/bril||a тьмяний, матовий; **~ig/i** матувати, (з)робити матовим; **~iĝ/i** (по)тьмяніти, (з)робитися [ст(ав)ати] тьмяним, матовим.

mal/bru/a безшумний, нечутний; тихий.

mal/buk/i *vt* розстебнути (*що-н. застібнуте на пряжку*).

mal/buton/i *vt* розстебнути (*що-н. застібнуте на гудзики, кнопки*), відстебнути.

mal/ced||i *vn, vt* виявляти непоступливість, упираться, противиться; **~em/a** непоступливий, упертий; **~em/o** непоступливість.

mal/centr/i *vt* **1.** змістити центр; змістити з центральної осі; **2.** *фіз., фото* зміщувати зображення.

mal/centraliz||i *vt* децентралізувати; **~(ad)/o** децентралізація.

mal/cert||a непевний, неймовірний, неправдоподібний, неясний; **~e** непевно, неймовірно, неправдоподібно, неясно; **~ec/o** непевність, неймовірність, неправдоподібність, неясність.

mal/ĉast||a розбещений, порочний, розпусний, розпутний, блудний; **~e** розпусно, розпутно; **~i** *vn* розпутничати, розпустувати, розпусничати, жити в блуді; **~o** розпуста, *заст.* блуд; **~aĵ/o** розпусний вчинок, розпутство, розпуста; **~ec/o** розпусність, розпутність; **~ej/o** дім / будинок розпусти (= bordelo); **~ig/i** розбещувати, схиляти до розпусти; **~iĝ/i** розбеститься, зробиться стати розпусним; **~ist/o** блудник, альфонс; **~ist/in/o** блудниця, повія; **~ul/o** розпусник, розпутник, блудник; **~ul/in/o** розпусниця, розпутниця, блудниця.

mal/ĉast/afekt/a удавано розпусний.

mal/ĉef/a неголовний, неосновний, другорядний; побічний, додатковий, допоміжний.

mal/ĉifr||i *vt* розшифрувати, дешифрувати; **~ad/o** розшифрування, дешифрування; **~ebl/a** який піддається розшифруванню; **~ist/o** дешифрувальник.

mal/dank/em/a невдячний.

mal/dec||a непристойний, неподобний, сороміцький; **~aĵ/o** непристойність (*вислів, вчинок*) неподобство; **~o, ~ec/o** непристойність (*властивість*).

***mal/dekstr**||a лівий; la ~a mano ліва рука; ~a partio ліва партія; ~e зліва, ліворуч; *~e/n наліво, ліворуч; ~o **1.** ліва сторона, лівий бік; **2.** *політ.* лівиця, лівий блок; ~**ig/i** друк. змістити вліво, вирівняти по лівому краю; ~**ul/o** **1** шульга, лівша; **2.** *політ.* лівий (у знач. ім.); ~**ul/ar/o** *політ.* ліві кола; ~**um/a** **1.** *тех.* який рухається справа наліво, проти годинникової стрілки, лівий; ~uma šraubo гвинт з лівою різьбою; ~uma helico гвинт лівого обертання; **2.** *див.* maldekstrenvolviĝa; ~**um/e** *див.* kontraŭhorloĝdirekte.

maldekstr/a/bord/a: (M)~a Ukrainio *геогр. н., іст.* Лівобережна Україна.

maldekstr/a/flank/a лівосторонній (*про дорожній рух*).

mal/dekstr/a/man||a ліворучний, який легше володіє лівою рукою; ~**ul/o** шульга, лівак, манько, лівша, (= maldekstrulo **1**).

mal/dekstr/e/n/ĝir/a *хім., фіз.* з лівою поляризацією.

mal/dekstr/e/n/volv/iĝ/a *бот.* який в'ється справа наліво, проти годинникової стрілки.

mal/delikat||a грубий; ~a ŝtofo груба матерія; ~a ŝerco грубий жарт; ~e грубо; ~**aĵ/o** груба річ; грубий матеріал; груба їда; грубість (*вислів, вчинок*); ~**ec/o** грубість (*властивість, якість*); ~**ul/o** грубіян (= krudulo); ~**ul/in/o** грубіянка (= krudulino).

mal/dens||a **1.** рідкий (*негустий*); розріджений; ~a arbaro рідкий ліс; ~a aĝo розріджене повітря; ~a pluvo рідкий [дрібний] дощ; **2.** *фото* прозорий, тонкий (*про негатив*); ~e рідко (*негусто*); ~**ej/o** галявина; передісок; ~**ig/i** **1.** розрідити; прорідити; **2.** *фото* послабити; ~**ig/il/o** *фото* послаблювач; ~**iĝ/i** (по)рідити.

mal/deriv||i *vt мат.* знаходити первісну функцію; ~**aĵ/o** *мат.* первісна функція, примітивна функція, неозначений інтеграл.

mal/derive||o *див.* malderivaĵo; ~**i** *vt див.* malderivi.

mal/detal||a **1.** загальний, у загальних рисах, недетальний; **2.** оптовий; ~e **1.** загально, у загальних рисах; **2.** оптом (= rogrande).

mal/dev/ig/i звільнити від обов'язків, зняти обов'язки.

mal/diafan||a непрозорий, каламутний, мутний; ~**ec/o** непрозорість.

***mal/dik**||a **1.** тонкий; худий, сухорлявий; ~a silko тонкий шовк; ~a tavolo тонкий шар; la ~a intesto *анат.* тонка кишка; **2.** тонкий, світлий (*про шрифт*, = malgrasa); ~e тонко; ~e tranĉita тонко нарізаний; ~e presita надрукований тонким шрифтом; ~e muelita дрібномелений, дрібного помолу; ◇ kie ~e, tie gompiĝas де тонко, там і рветься; ~**ec/o** тонкість; ~**ig/i** (з)робити тоншим; (з)робити худішим; ~**iĝ/i** (по)тоншати, стати тонким; (с)худнути.

mal/dilat||i *vt* **1.** *фіз.* стискати; **2.** *мед., фізіол.* звужувати, стискати (*син.* konstrikti); ~**iĝ/i** **1.** *фіз.* стискатися; **2.** *мед., фізіол.* звужуватися, стискатися (*син.* konstriktiĝi).

mal/diligent||a неретельний, несправний, нестаранний, недбалий; ~e неретельно, несправно, нестаранно, недбало; ~**ec/o** неретельність, нестаранність, недбалість; головотество; ~**i** *vn* лінуватися, проявляти неретельність [нестаранність, недбалість]; ~**ul/o** неретельна [несправна, нестаранна, недбала] людина; неретельний [несправний, нестаранний, недбалий] працівник [учень і т. п.]; головотес; ~**ul/in/o** неретельна [несправна, нестаранна, недбала] жінка [працівниця, учениця і т. п.].

mal/diskont/i *vt фін.* продати до настання строку платежу (*вексель*).

mal/diskret||a який не вміє зберігати таємниці, балакучий, необережний у розмові; нестриманий, непомірний, нескромний; ~e балакуче (*не зберігаючи таємницю, не дотримуючись секретності*); нестримано, непомірно, нескромно; ~**ec/o** невміння зберігати таємниці, балакучість, необережність у розмові; нестриманість, непомірність, нескромність; ~**ul/o**, ~**ul/in/o** базіка, базікало (*про чоловіка або жінку, що не вміють зберігати таємницю*).

mal/disting/i *vt* сплутати, переплутати.

mal/distord/i *vt* *radio, foto, fiz.* очищати від спотворення, від викривлення, від дисторсії; усувати або компенсувати спотворення, викривлення, дисторсію; **~il/o** пристрій для ліквідації спотворення.

mal/distr||i *vt* змусити зосередитися, змусити зібратися з думками; **~a** який змушує зосередитися, який змушує зібратися з думками, серйозний; **~ig/i** зосередитися, зібратися з думками, перестати відволікатися.

Maldiv/o/j *геогр. н.* **1.** Мальдівські острови (*Індійський океан, Мальдіви*); **2.** *кр.* Мальдіви.

mal/dolc||a *прям., перен.* гіркий (= amara); **~a** miksturo гірка мікстура; **~a** tono гіркий тон; **~aj** larmoј гіркі сльози; **~e** гірко; estas tre **~e** al mi pro vi мені дуже гірко через вас; **~aj/o** що-н. гірке; **~ec/o** гіркість, гіркота; **~ig/i** **1.** (з)робити гірким; **2.** *перен.* отруювати (*життя*).

mal/dorm||i *vn* не спати, не стуляти очей, чувати; **~o**, **~ad/o** недремність (*стан*), недріманність, неспання, чування; **~a** недремний; resti **~a** залишатися на ногах; **~a** konscio недремна совість; **~e** не стуляючи очей, не відходячи до сну, на ногах, у чуванні; **~em/a** недремний, невсипущий; **~em/o** недремність (*властивість*), невсипущість.

mal/dung||i *vt* звільнити; розрахувати, скоротити (*працівника*); **~a**: **~a** mono вихідна допомога; розрахункові (гроші); **~o**, **~ad/o** звільнення; розрахунок, скорочення; **~ig/i** сумн. звільнитися, розрахуватися; піти з роботи; **~it/o** звільнений (*у знач. ім.*).

I male/o **1.** киянка, дерев'яний молоток; стукачка, стукалка; **2.** *спорт.* крокетний молоток; **3.** хірургічний молоточок; **4.** *анат.* молоточок (*середнього вуха*); **5.** *див.* torvo; **~i** *vt* вирівнювати [розплющувати, обробляти, бити] киянкою.

II male||o *хім.* maleo- (*частина слова, що вказує на наявність малеїнової кислоти*); ; **~at/a**: **~ata** acido малеїнова кислота; **~at/o** малеат.

Male/o *геогр. н., м.* Малє (*столиця Мальдівів*).

mal/eben/a нерівний, негладкий; шорсткий; горбистий, вибоїстий.

mal/eb||a *див.* peeb|a; **~ig/i** унеможливити, (з)робити неможливим.

mal/ebri||ig/i витверезити, протверезити вибити хміль з голови; **~ig/i** витверезити, протверезити, витверезитися, протверезитися.

mal/egal||a неоднаковий, різний (= diversa); **~e** неоднаково, по-різному, різно; **~ec/o** нерівність, неоднаковість, різність.

mal/ego/ist/a *див.* altruista.

mal/ekvilibr/ig/i вивести з рівноваги.

mal/elegant/a неелегантний, позбавлений смаку, без смаку, зроблений без смаку.

mal/eluvi||o *геол.* шар ґрунту, збагачений нанесеними речовинами; **~i** *vt* наносити в ґрунт (*речовини*); **~ad/o** нанесення в ґрунт.

mal/em/o нехіть, відроза, відсутність бажання, апатія.

mal/embaras/i *vt* позбавити труднощів, клопотів, вивести з халепи, зі скрути, виручити; **~si/n** вибратися [виплутатися] з халепи, зі скрути, позбутися труднощів, клопотів.

mal/eminent/ul/o простий смертний, пересічна людина.

mal/enu/ig/i розігнати нудьгу, розвеселити, забавити.

mal/envi/i *vt* ставитися без найменшої заздрості; не (по)жаліти (*чого-н. для кого-н.*).

***maleol||o** **1.** *анат.* кісточка, щиколотка; **2.** *див.* piedartiko; **~a** кісточковий, щиколотковий.

male/o/pilk/ad/o, **male/o/pilk/lud/o** *див.* poloo.

mal/esper||i *vn* не мати (ніякої) надії; ~о відчай, розпач, розпука; ~а сповнений відчаю, відчайдушний; ~ig/i доводити до відчаю / розпачу, вкидати у відчай / розпач/ розпуку; ~iĝ/i удатися поринути у відчай / розпач, піддатися розпуці, упасти серцем.

mal/est||i *vn* бути відсутнім (у визначеному місці й у визначений час); ~о відсутність.

***mal/estim||i** *vt* зневажати, ставитися з презирством, погордою; ~о зневага, презирство, погорда; ~а зневажливий, презирливий; ~е зневажливо, із зневагою, презирливо, з презирством; ~ind/a огидний, мерзенний.

mal/evit/i *vt* не уникати, стати (на)проти (небезпеки, труднощів і т. п.), стати віч-на-віч, протиставитися, сміливо йти назустріч (небезпеці, труднощам і т. п.).

mal/facil||a важкий, тяжкий, нелегкий, непростий, скрутний; ~е важко, тяжко, нелегко, непросто, скрутно; ~о, ~aj/o утруднення, трудність, труднощі, скрута; ~о, ~ec/o трудність, скрутність; ~ig/i утруднювати, (з)робити важчим, складнішим; ~iĝ/i утруднитися, стати важчим, складнішим.

mal/fajn||a грубий, незграбний, низькопробний; ~е грубо, незграбно.

mal/fald/i *vt* розкладати, розгортати (що-н. по згину або шарнірних з'єднаннях); розгляджувати (складки на чому-н.).

mal/fals/a справжній, непідроблений, автентичний; непідробний, щирий.

mal/far/i *vt* (з)нищити (результати своєї праці, зроблену роботу); пустити нанівець.

mal/fast/i *vn* *рел.* оскоромитися, розговітися; порушити піст.

mal/favor||a неприхильний, недобррозичливий, немилостивий, неласкавий; несприятливий; ~а vento зустрічний вітер; ~е неприхильно, недобррозичливо, немилостиво, неласкаво; несприятливо; ~i *vt* (*iun, ion*) бути неприхильним [недобррозичливим, немилостивим] (до кого-н., чого-н.); ~о немилість, неласка; опала; *fali en ~on* упасти в немилість / неласку; ~at/a який не користується прихильністю; опальний.

mal/faz/a *спец.* протилежний за фазою, зсунутий за фазою на 180 градусів, який знаходиться у протифазі.

mal/fekund||a безплідний, неплодний; яловий; неродючий, бідний; неурожайний; ~ec/o безпліддя, неплоддя, безплідність, неплодність; яловість; неродючість.

mal/feliĉ||a нещасливий, нещасний; ~е нещасливо; на нещастя [біду, лихо]; ~о нещастя, біда, лихо, горе; ◇ *mal~o venas, mal~on kuntrenas* біда з бідою ходить; біда біду гонить; ~eg/o велике нещастя, трагедія, катастрофа; кара Божя; ~ig/i (з)робити нещасливим; ~ul/o нещасний, сердешний (у знач. ім.), нещасливець, бідолаха; ~ul/in/o нещасна, сердешна (у знач. ім.), нещасливиця, бідолаха.

mal/ferl/i *vt* мор. віддавати (вітрила).

***mal/ferm||i** *vt* відкрити, розкрити, відчинити, повідчиняти, розчинити; ~i *porĉon, ĉambrojn, butikon* відчинити двері, кімнату, крамницю; ~i *libron, sakon, kranon* відкрити книжку, сумку, кран; ~i *kunvenon, kongreson, diskuton* відкрити збори, з'їзд / конгрес, дискусію; ~i *teatron, komercon, entreprenon* відкрити театр, торгівлю, підприємство; ~i *la okulojn, la buŝon* відкрити (або розкрити) очі, рот; ~i *la brakojn* розкрити обійми; ~i *ĉirkviton* розімкнути електричне коло; ~а пов'язаний з відкриттям; ~а *ceremonio* церемонія відкриття; ~а *parolado* вступна промова; ~а *tago* день відчинених дверей; ~о відкриття, розкриття; *ĉiĉaga* ~о розкриття діафрагми; ~aj/o 1. отвір, діра, дірка; 2. мат. внутрішність, відкрите ядро; ~eg/i *vt* розчиняти навстіж / нарзтіж; широко відкривати; ~et/i *vn* трохи відкривати [відчиняти]; ~iĝ/i відкритися, розкритися, відчинитися, розчинитися; ~il/o відкривачка; ~it/a відкритий, відчинений, розчинений; ~ita *fenestro* відчинене вікно; ~ita *silabo* фон. відкритий склад; ~it/ec/o відкритість, гласність.

mal/fervor/a позбавлений запалу / ентузіазму; холодний, байдужий.

mal/fid|i *vt* не покладатися на, не надіятися на, не довірятися, не вірити; ~о недовір'я, недовіра; невіра.

mal/fidel|a **1.** невірний, віроломний; ~а edzino невірна дружина; ~а al siaj principoj невірний своїм принципам; **2.** неточний, неправильний, недостовірний; ~а traduko неточний [неправильний, недостовірний] переклад; ~е **1.** віроломно; **2.** неточно, неправильно, недостовірно; ~а^j/о **1.** віроломний вчинок, віроломна дія; **2.** що-н. неточне [неправильне, недостовірне]; ~ес/о **1.** невірність, віроломство; **2.** неточність, неправильність, недостовірність; ~і^g/і виявити невірність, віроломство; зрадити; ~ул/о віроломна людина.

mal/fiks|i *vt* відкріпити, зняти з кріплення, позбавити фіксації, (з)робити нефіксованим; ~а неприкріплений, незакріплений, неукріплений, нефіксований; ~і^g/і відкріпитися, зірватися з кріплення, втратити фіксацію, стати нефіксованим.

mal/fini|a *mat.* нескінченний (= nefinia); ~о нескінченність.

mal/firm|a слабкий, німецький, хиткий, нестійкий; кволий; трухлий, в'ялий; ~е слабо, німецько, нестійко; ~ес/о слабкість, німецькість, нестійкість; ~і^g/і (з)робити німецьким; послабити, розслабити; ~і^g/і (з)робитися німецьким; послабитися, розслабитися.

mal/fluid/a *див.* solida 1.

mal/flus|o *мор.* відплив; ~і *vn* бути у відпливі (*про море*).

mal/fond/i *vt сумн.* ліквідувати, розпустити (*що-н. засноване: організацію, підприємство і т. п., = likvidi*).

***mal/fort|a** слабкий, слабкий, слабосильний, кволий, німецький, підупалий; ~а homo слабка / німецька людина; ~а vento слабкий вітер; ~а kafo слабка кава; ~а argumento слабкий аргумент; ~е слабо, слабо, кволо; ~о слабосилля, німець; ~ес/о слабкість, слабкість, кволість, німецькість; ~а^j/о слабка сторона (*когось, чогось*); слабка місце; ~і^g/і знесилити, послабити, виснажити; ~і^g/і знесилитися, вибитися з сил, послабитися, підупасти (на силі), виснажитися; ~ул/о слабка / німецька людина, *розм.* слабак.

mal/fortik|a німецький, слабкий, (в)углий; шуплий; ~е німецько, слабо; ~і^g/і ослаблювати, ослаблювати; *військ.* знищити укріплення; ~і^g/і стати німецьким, слабким; занепасти.

mal/fos/i *vt* засипати (*яму, каналу*).

mal/fremd|a рідний, свій, не чужий; ~е по-рідному, по-свійському, як рідний, як свій; ~і^g/і освоїтися, зжитися, ужитися; асимілюватися, стати рідним, своїм, перестати бути чужим.

***mal/freŝ|a** черствий, несвіжий; старий; ~а rapo несвіжий (*або черствий хліб*); ~а fiŝo несвіжа риба; ~а ŝetizo несвіжа сорочка; ~і^g/і стати несвіжим, втратити свіжість, зачерствіти.

mal/friz/i *vt* розпустити, розчесати, розпрямити (*волосся, = senbukligi*).

mal/front|o тил, зад; задній [тильний] бік, задня [тильна] сторона, задня частина; реверс, орел (*монети*); ~а задній, тильний; ~е (*de io*) у тильній [задній] частині (*чого-н.*); на тильному [задньому] боці (*чого-н.*); ~е al тильною стороною до, задом до.

mal/frost/ig/i розморозити.

mal/fru|e пізно; alveni ~е прийти пізно; ~е vespere пізно ввечері; ĝis ~е допізна; ◇ pli bone ~е ol neniam краще пізно, ніж ніколи; ~а пізній, запізнитий; ~і *vn* приходити [з'являтися, появлятися] пізно; пізнити, відставати (*про годинник*); ~о запізнення, спізнення (*час, на який запізнитися*); la trajno havas negavan ~on у поїзда незначне запізнення; ~ес/о запізнілість; запізнення; ~і^g/і **1.** затрим(ув)ати, уповільняти; **2.** перевести назад (*годинник*); ~і^g/і **1.** запізнитися, спізнитися; затрим(ув)атися; затягтися; **2.**: jam ~iĝas уже стає пізно; **3.** *мед.* запізнюватися, відставати у розвитку; ~і^g/о запізнення, спізнення;

затримка; зтягнення; **~int/o** 1. запізнений, спізнений (у знач. ім.); 2. людина (або дитина) із затримкою в (розумовому) розвитку, розумово відсталий (у знач. ім.).

mal/fru/matur||a пізньоспілий; **~eco** пізньоспілість.

mal/fru/spark/ad/o *тех.* загаєне запалювання.

mal/fru/vesper/e пізно ввечері, пізнім вечором.

mal/funkci/ig/i зупинити (роботу пристрою і т. п.); заглушити (мотор, ядерний реактор і т. п.).

mal/gaj||a сумний, невеселий, печальний; **~e** сумно, невесело, печально; **~i** *вл* сумувати, печалитися; **~o**, **~ec/o** сум, смуток; **~ig/i** засмутити, навести [навіяти, викликати] смуток.

mal/gajn||i *vt* 1. програт(ав)ати; **~i** monon, matĉon, batalon, militon програти гроші, матч, битву, війну; 2.: **~i** venton *мор.* (з)губити вітер, приводити (направляти вітрильний корабель так, щоб вітер робився менш попутнім); **~o** програш; **~a** програшний.

malgaŝ/o *див.* malagaso.

mal/glat||a нерівний; шорсткий, шершавий, шерехатий; *перен.* кострубатий; **~aĵ/o** нерівність; шершавість; кострубатість (*виступ, нерівне місце*); **~ec/o** нерівність; шершавість; кострубатість (*якість, властивість*); **~ig/i** (з)робити нерівним, шорстким; **~iĝ/i** стати нерівним, шорстким.

mal/glor||i *vt* зганьбити, обезчестити, ославити, знеславити, спаплюжити; **~o** ганьба; безчестя; **~a** ганебний; **~e** ганебно, з ганьбою.

mal/glu||i *vt* відклеїти, відліпити, відірвати; **~iĝ/i** відклеїтися, відліпитися.

mal/graci||a незграбний, (*про людину це*) вайлуватий; **~e** незграбно, вайлувато; **~ec/o** незграбність, вайлуватість; **~ul/o** незграба, вайло, телепень, мамула, бамбула, торба.

mal/grand||a малий, маленький, невеликий; **~aĵ/o** дріб'язок, дрібничка; **~ec/o** малість; **~eg/a** дуже маленький, крихітний, мізерний; **~ig/i** зменшити, применшити; **~ig/o** зменшення, применшення (*дія того, що зменшує*); **~iĝ/i** (по)меншати, (по)маліти, зменшитися, применшитися; **~iĝ/o** зменшення, применшення (*дія того, що зменшується*); **~ul/o** маленька людина.

Mal/grand/azi||o *геогр. н.* Мала Азія; (**m**)**~a** малоазіатський, малоазійський.

mal/grand/fid||a *рел.* маловірний; **~ul/o** маловір.

mal/grand/kalibr/a *див.* etkalibra.

mal/grand/nombr||a малочисельний; **~ec/o** малочисельність.

mal/gras||a 1. худий, худорлявий, сухорлявий, сухоребрий, *розм.* сухий, марний; 2. пісний (*про м'ясо, ґрунт*), бідний (*про руду, ґрунт*); 3. нежирний, обезжирений (*про молоко, сир*); 4. тонкий, світлий (*про шрифт*); **~iĝ/i** схуднути, змарніти, осунутися, спасти з лиця.

***malgraŭ** *прийм.* незважаючи на...; усупереч; **~tio** незважаючи на те; усупереч тому, попри те; **~mia deziĝo** незважаючи на моє бажання; усупереч моєму бажанню; **~ke** незважаючи на те, що, попри те, що; **~e** незважаючи на це, усупереч цьому.

malgraŭ/vol||a *див.* kontraŭvola; **~e** *див.* kontraŭvole.

mal/grav||a неважливий, неістотний, несуттєвий, незначний, дрібний; дріб'язковий; **~a** vundo легко рана, легко поранення; **~e**: suferi **~e** постраждати неістотно; li estis **~e** vundita він був легко поранений; **~aĵ/o** неважлива / дріб'язкова річ [справа], дрібниця, дріб'язок; **~ig/i** (з)робити неважливим [неістотним, несуттєвим, незначним]; применшити значення [ваг]; **~iĝ/i** (з)робитися неважливим [неістотним, несуттєвим, незначним]; утратити своє значення; **~ul/o** людина без становища у суспільстві, маленька людина.

mal/grav/stat/a *див.* malaltstata.

mal/gentil|a грубий, невічливий, нечемний, невихований; *~е грубо, невічливо, нечемно, невиховано; ~а́/о грубість (вислів, вчинок); ~ес/о грубість, невічливість, невихованість; *~ul/о грубіян, нечема; ~ul/in/о грубіянка, нечема.

mal/ġoj|i *vn* сумувати, печалитися; ~а сумний, печальний; ~е сумно, печально; ~о сум, смуток, печаль; ~ig/i засмутити, (о)печалити, прикро вразити; ~iġ/i засмутитися, (о)печалитися.

mal/ġust|a неправильний, неточний; ~а kantado фальшивий спів; ~е неправильно, неточно; ~а́/о неправильність, неточність (помилка, що-н. неправильно, неточне), похибка; ~ес/о неправильність, неточність (властивість, якість); ~ig/i (з)робити неправильним, неточним; розладжувати (годинник, механізм і т. п.); ~iġ/i стати неправильним, неточним; розладитися (про годинник, механізм і т. п.).

mal/hard/i *vt* **1.** мет. відпустити, відпалити (сталь); **2.** перен. пом'якшити, послабити.

mal/harmoni|o дисгармонія, повна відсутність гармонії; ~а дисгармонійний; ~е дисгармонійно; ~i дисгармоніювати; ~ес/о дисгармонійність.

mal/haŭs/o *ек.* економічний спад, спад ділової активності, низька кон'юктура.

mal/hav|i *vt* обходитися (без чого-н., кого-н.), не мати, не володіти, бути позбавленим (чого-н., кого-н.); ~ig/i позбавити (чого-н. необхідного).

mal/hel|a темний, тьмянний, тьмавий; похмурий; мутний; низький (про голос); ~е темно, тьмяно; похмуро; ~е ġiġa темно-червоний; ~о, ~ес/о п'ятьма, тьма, темрява, темнота, морок; похмурість; мутність; ~ig/i (з)робити темним, затемнити, затьмарити, захмарити; ~iġ/i потемніти, (с)похмуріти, стати похмурим, затьмаритися.

mal/hel/blu/a темно-синій.

mal/hel/brun/a темно-коричневий, темно-гнідий, карий, каро-гнідий, караковий (масть коня).

mal/hel/griz/a темно-сірий, темно-сивий.

mal/hel/haŭt/a смаглявий, темношкірий.

***mal/help|i** *vt* заважати, перешкоджати, утруднювати; ~а перешкоджаючий, утруднюючий; ~о перешкода, утруднення.

mal/hel/ruġ/a темно-червоний.

mal/hel/verd/a темно-зелений.

mal/his|i *vt мор.* спустити, опустити (вітрила, прапор і т. п.); ~о, ~ad/о спуск, опускання (вітрил, прапора і т. п.).

mal/hom/o не людина, нелюд.

mal/honest|a безчесний, негідний, підлий, нищий; ~а́/о негідний вчинок; ~(ес)/о підлість, нищість; ~ul/о негідник, падлюка, підлотник.

mal/honor|i *vt* (о)безчестити, збезчестити, (з)неславити, (з)ганьбити, (с)паплюжити, вкрити ганьбою, зневажити, (у)чинити наругу; ~о безчестя, ганьба, неслава, зневага; ~а безчесний, ганьбний; ~ad/о наруга; ~it/a збещещений, зганьблений, спаплюжений, знеславлений.

mal/human|a нелюдяний, нелюдський, антигуманний; ~е нелюдяно, нелюдськи, антигуманно, не гуманно; ~ес/о нелюдяність, нелюдськість, антигуманність, жорстокість.

mal/humid/a метео сухий.

Mali/o *геогр. н., кр.* Малі.

***malic|a** злий, злобний, злісний, злобливий, злісливий, злостивий, зловорожий; підступний; ~а okulo лихе око; ~е злобно, зловороже; підступно; ~о **1.** злоба,

злостивість, злість; **2.** див. ~aĵo; ~aĵ/o злий вчинок, зла витівка; ~et/a злий на язик, лихомовний, лихослівний; східний; ~et/e лихомовно, лихослівно; східно; ~ul/o лиходій, зловорожий тип.

malic/e/ĝoj|a зловтішний, злорадний (= malice ĝoja); ~e зловтішно, злорадно (= kun malica ĝojoj); ~o зловтіха, злорадство (= malica ĝojoj).

malic/okul/a з лихим (або зі злим) оком [поглядом].

malign||a мед. злоякісний; ~a tumoro злоякісна пухлина; ~a okulo зле [лихе] око; ~ec/o злоякісність.

malikism/o рел. малікізм (одна із шкіл в ісламі).

malil/o див. manilo.

mal/imersi/o див. emersio.

mal/implic/i vt виявити, показати, витягнути на світло (денне) (елемент, складову частину чого-н.).

mal/implik/i vt розплутати; роз'яснити; усунути плутанину в; розпутати (коня).

mal/ind||a недостойний, невартий, негідний; ~a je laŭdo невартий похвали; ~a persono недостойна особа; ~a konduto негідна поведінка; ~e недостойно, негідно; ~ec/o недостойність, негідність.

mal/infekt||i vt обеззаражувати, дезінфікувати (= seninfektigi, desinfekti); ~o, ~ad/o дезінфекція, дезінфікування, обеззаражування.

mal/ing/i vt вийняти, витяг(ну)ти, вихопити (з піхов, футляра і т. п.), викрутити (електричну лампу і т. п.).

mal/inhib||i vt хім., псих., фізіол. прискорити; ~ebl/a здатний прискорювати.

mal/inklin||a (al io, por io) неохочий, несхильний; далекий (до чого-н.); ~o нехить, несхильність, відторгнення.

mal/instal/i інформ. видалити, забрати, зняти, деінстальювати.

mal/instig/i vt відвернути (від чого-н.), знеохотити.

mal/integr||i vt дезінтегрувати; ~iĝ/i дезінтегруватися; ~iĝ/o дезінтеграція, розпад (тж фіз.).

mal/inteligent||a нетямущий, безтолковий, тупий, тупоголовий; ~ec/o нетямущість, безтолковість, тупість, тупоумство.

mal/invit/i vt анулювати запрошення.

mal/ion||ig/i фіз., хім. дезіонізувати; ~iĝ/i дезіонізуватися.

***mal/jun||a** старий (про вік), немолодий, літній; ~a patro старий батько; ~a fraŭlino стара дівка; ~ec/o старість; ~et/a підстаркуватий; ~ig/i (зі)старити, (з)робити старим; ~iĝ/i постаріти, зістаритися, зостаритися, зробитися [стати] старим; ~ul/a старечий; дідівський; *~ul/o старий (у знач. ім.), старик, дід; ~ul/ej/o будинок перестарілих; ~ul/in/a старечий; баб'ячий; ~ul/in/o стара (у знач. ім.), баба.

mal/jun/aĝ/o старість, похилий вік.

mal/jung/i vt розпрягати, відпрягати; ~ ŝevalon розпрягти коня; ~ kaleŝon розпрягти карету; ~ lokomotivon відчепити локомотив.

mal/just||a несправедливий; ~e несправедливо; ~aĵ/o несправедливість, кривда; fari ~aĵon al (або kontraŭ) iu чинити кривду кому-н.; ~ul/o несправедлива людина, кривдник.

mal/kaj/o мат. „і-ні”.

mal/kalik/o біол., анат. опуклина.

mal/karabl||a нездатний, неспроможний; бездарний; **~ес/о** нездатність, неспроможність; бездарність.

mal/kar||a дешевий (*син. makmultekosta, ĉipa*); **~е** дешево; **~ес/о** дешевизна, дешевина; **~iĝ/i** дешевшати, дешевіти, подешевшати; **~iĝ/o** подешевшання, подешевіння.

mal/kares/i *vt* грубо поводитися (*з ким-н.*).

mal/karg/i *vt* розвантажувати (*транспортний засіб*).

mal/kartel/ig/o *ек.* заборона на створення картелей.

mal/kaŝ||i *vt* розкрити, виявити, викрити; знайти; **~і** *sin* викрити себе; **~а** відкритий, явний, незамаскований; **~е** відкрито, явно; **~о 1.** розкриття, виявлення, викриття; **2.** *див. revelacio*; **~ес/о** відвертість, відкритість, щирість; **~em/a** відвертий, відкритий, щирий; **~em/o** відвертість, відкритість; **~iĝ/i** розкритися, виявитися, викритися, виплисти.

mal/katen/i *vt* розкувати, визволити з кайдан, зняти кайдани [окови] (= *senkatenigi*).

mal/katiz||i *vt текст.* усунути лиск, позбавити лиску; **~ad/o** усунення лиску.

***mal/klar||a** неясний, мутний; невиразний, нечіткий, туманний; незрозумілий; **~е** неясно, мутно; невиразно, нечітко, туманно; незрозуміло; **~aj/o** муть, каламуть; неясність, нечіткість, незрозумілість; **~ес/о** неясність, незрозумілість, туманність; **~ig/i** (по)мутити, (с)каламутити; затемнити, затуманити; **~iĝ/i** (по)мутніти, (с)каламутитися; (по)темніти.

mal/kler||a неосвічений, простий, темний; **~ес/о** неосвіченість, неучтво; **~ul/o** неук, зовсім неосвічена людина.

mal/klimaks/o *перен.* найнижча точка, перигей; низ, дно.

mal/kluĉ/i *vt тех, авт.* розчіплювати, роз'єднувати (*двигун з рухомими ним частинами*), виключати зчеплення, вимикати / виключати передачу.

***mal/kod||i** *vt* декодувати, розкодувати, розшифрувати; **~ad/o** декодування, розкодування, розшифрування; **~il/o** *інформ.* дешифратор.

mal/koincid||i (повністю) не збігатися; **~о** (повний) незбіг.

mal/kolor/iĝ/i *нрк., див. senkoloriĝi*.

mal/komb/i *vt (iun)* розтріпати [розкуйовдити, скуйовдити] (волосся), зіпсувати зачіску (*кому-н.*).

mal/kombin||i *vt хім.* розкласти (*на молекули*); **~iĝ/i** розкластися, розпастися (*на молекули*); **~iĝ/o** розклад, розпад (*на молекули*).

mal/koment/i *vt інформ.* розкоментувати.

mal/komfort||a некомфортабельний, некомфортний, незатишний; **~е** некомфортабельно, некомфортно, незатишно; **~ес/о** некомфортабельність, некомфортність, незатишність.

mal/kompakt||a пухкий, нещільний; рідкий (*про тканину*); **~ес/о** пухкість, нещільність; **~ig/i** спушити, розпушити, зробити нещільним.

mal/kompat/em/a *рідко, див. senkompata*; **~о** *рідко, див. senkompateco*.

mal/komplik||i *vt* спрощувати; **~iĝ/i** спроститися.

mal/kompon||i *vt хім.* розкладати (*складну речовину на її складові прості*); *мат.* розкладати; **~aj/o** *мат.* розкладка; **~ant/o** *біол.* редуцент; **~iĝ/i** розкластися (*на складові – про складну речовину*); **~iĝ/o** розклад (*природний процес; реакція*).

mal/kompren/i *vt див. miskompreni*.

mal/komunik/em||a *див. nekomunikema*; **~о** *див. nekomunikemo*.

mal/koncentr/i *vt 1.* хім. розбавити, розрідити (= *dilui*); **2.** розосередити, розпорошити.

mal/konciz/a широкий, детальний, розлогий.

mal/kondamn/i *vt* звільнити від покарання, (по)милювати, визнати невинним, виправдати (= absolvi 1).

***mal/konekt||i** *vt radio, el.* розімкнути, роз'єднати, відключити; ~о розмикання; розрив (сполучення); ~il/o розмикач.

mal/konfes||i *vt* заперечувати, відкидати; відмовлятися, відрікатися; не признаватися, не зізнаватися; ~о заперечення, відречення; відмагання.

mal/konfid||i *vt, vn* не довіряти, відчувати недовіру; ~а недовірливий; ~е недовірливо, з недовірою; ~о недовіра, недовір'я; ~em/a недовірливий (за своєю вдачею).

mal/konfirm||i *vt* спростовувати, заперечувати; ~о спростування, заперечення.

mal/konfuz/i *vt* 1. упорядкувати, привести до порядку, усунути плутанину в; 2. виводити із збентеження / зняковіння, з сум'яття.

mal/konkord||o незгода, розбрат, чвара; ~і *vn* бути [перебувати] в незгоді, в розбраті.

mal/konscienc/a несумлінний, недобросовісний.

mal/konsent||i *vn* 1. не погодитися; розійтися в думках, не приходити / не дійти до згоди; ~і inter si розійтися в думках між собою; ~і kun iu не погодитися з ким-н., розійтися в думках з ким-н.; 2. відмовлятися, не погоджуватися, не згоджуватися, не давати згоди, протівитися; ~і plenumi peton відмовитися виконати просьбу, не погодитися / згодитися виконати просьбу; ~е незгідно; на знак незгоди; ~о 1. розбіжність у думках, незгода, брак згоди; чвара; 2. відмова, незгода.

mal/konsil/i *vt* відрадити.

mal/konstant||a непостійний, нестійкий, мінливий (= nekonstanta); ~е непостійно, мінливо; ~ec/o непостійність, нестійкість, мінливість.

mal/konstru/i *vt* розібрати, знести (*споруду*).

mal/kontakt||ig/i розірвати контакт(и) між, вивести з контакту, обірвати зв'язок між [із]; ~iĝ/i втратити контакт, вийти з контакту.

mal/kontent||a невдоволений, незадоволений; ~е невдоволено, незадоволено; ~і *vn* бути невдоволеним, незадоволеним, показувати [виражати] невдоволення / незадоволення; ~о, ~ec/o невдоволення, незадоволення.

mal/kontinu||a переривчастий, переривистий, перерваний; ~е переривчасто, переривисто; ~ec/o переривчастість, переривистість.

mal/konven||a невідповідний, недоречний, непристойний, неподобний; ~е невідповідно, недоречно, непристойно, неподобно; ~aj/o недоречний вчинок, недоречність, неподобство; ~ec/o невідповідність, недоречність, непристойність, неподобність.

mal/konverĝi *vn* див. diverĝi.

mal/korekt||a рідко некоректний, неточний, неправильний; ~aj/o неправильність, помилка, недолік, хиба, оґріх.

mal/kork/i *vt* відкоркувати, відкрити, розкупорити (*пляшку*).

mal/kovr||i *vt* відкрити (*знявши покривало, покришку*); *перен.* відкрити, розкрити; викрити; виявити; ~і la vizaĝon відкрити обличчя; ~і roton відкрити горщик; ~і novan planedon відкрити нову планету; ~і fizikan leĝon відкрити фізичний закон; ~і la kaŭzon de io відкрити / розкрити причину чоґо-н.; ~і Amerikon відкрити Америку; ~і inspiron розкрити змову; ~і antaŭ iu sian kordon відкрити / розкрити кому-н. своє серце [свою душу]; ~о відкриття, розкриття; викриття; виявлення; зняття покрову; fari ~on зробити відкриття; ~aj/o 1. відкрите місце, відкрита частина, відкрита ділянка; 2. відкриття; знахідка; ~iĝ/i відкритися, розкритися; викритися; виявитися; ~it/a *прям. перен.* відкритий; розкритий, непокритий; викритий; виявлений; sub ~ita ĉielo під відкритим небом; ~ita kaj kuraĝa homo відкрита й відважна людина.

mal/kred||i *vt* не вірити, не мати віри; ~о невіра.

mal/kredit/ig/i *div.* diskreditigi.

mal/kresk||i *vn* зменшуватися; спадати, падати, іти на спад; ~а: en ~а ordo *сney.* за порядком спадання; ~ад/о зменшення, спад, спадання; ~ант/а спадаючий.

mal/kroĉ||i *vt* зняти з гака, вішалки, відчепити; ~іĝ/i відчепитися, зірватися.

mal/krud/a оброблений; ніжний; делікатний, витончений.

mal/krut/a пологий.

mal/kudr||i *vt* розшити, (роз)пороти (*що-н. пошите*); ~іĝ/i розпоротися.

mal/kultur/a некультурний; дикий; грубий.

mal/kun||e окремо, нарізно, порізно (= *dise*); ~ig/i *div.* disigi; ~iĝ/i *div.* disiĝi.

mal/kupl/i *vt* розчепити, роз'єднати.

mal/kuraĝ||a боязкий, боягузливий, лякливий; ~е боязко, боягузливо; ~о, ~ес/о боязнь, боязкість, боягузливість, страх; ~ул/о боягуз.

mal/kutim||i *vn div.* dekutimiĝi; ~ig/i *div.* dekutimigi.

mal/kviet||a неспокійний, тривожний, занепокоєний (*за своїм зовнішнім виявом; за впливом на почуття і відчуття людини*); ~а homamaso стривожений натовп; ~а vento неспокійний вітер; ~е неспокійно, тривожно, занепокоєно; ~ес/о занепокоєння, неспокій, тривога; ~ig/i стривожити, занепокоїти, розбурхати; ~iĝ/i (с)тривожитися, занепокоїтися, розбурхатися; ~ул/о будн, розм. баламут.

mal/labor/em||a ледачий, лінивий, бездіяльний; ~о/em/о лінощі, лінь, ледачість, лінивість, ледарство, неробство; ~(em)/ул/о нероба, ледар, ледащо, лінивець; ~(em)/ул/in/о нероба, ледарка, ледащо.

mal/lac/iĝ/i позбутися втом, відновити свої сили, відійти.

mal/laĉ/i *vt* розшнурувати.

mal/laks||o *div.* konstipo; ~ig/i *div.* konstipi.

***mal/larĝ||a** вузький, тісний; ~а vojeto вузька доріжка; ~а pensado вузьке мислення; ~ес/о вузькість, тісність, тіснота; ~ig/i звужувати, звужити; ~iĝ/i звужитися.

mal/larĝ/film/a *фото* вузькоплівковий.

mal/larĝ/kol/a вузькогорлий, з вузьким горлом.

mal/larĝ/trak/a *зал.* вузькоколійний.

mal/laŭd||i *vt* гудити, ганити; ганьбити, неславити; ~а огудний, осудливий; ~о огуда, осуд, догана; ~eg/i *vt* різко гудити / ганити; ~eg/о нагінка, прочухан; ~ind/a гідний осуду, несхвальний.

mal/laŭt||a тихий, негучний; ~е тихо, стиха; ~ig/i стишити, притишити; приглушити, глушити; ~iĝ/i стихати, стишуватися, притихати, затихати, притишуватися

mal/lern/i *vt* відучитися (*від чого-н.*), розучитися.

mal/lert||a неспритний, невмілий, неправний, незграбний, неповороткий, вайлуватий, *розм.* неоковирний; ~е неспритно, невміло; неправно, незграбно, вайлувато; ~ес/о неспритність, невмілість, неправність, незграбність, неповороткість, вайлуватість; ~ул/о неспритна [незграбна, невміла, неправна, неповоротка] людина, *розм.* незграба, вайло.

mal/lev||i *vt* опустити, спустити, знизити; ~о опускання, спускання, зниження (*дія того, що опускає*); ~iĝ/i опуститися, спуститися, знизитися; ~iĝ/о спуск, спускання; зниження (*дія і стан того, що опускається*); падіння.

mal/liber||a невільний, поневолений, позбавлений волі; *рідше* зайнятий, недоступний; ~**ec/o** неволя, ув'язнення; ~**ej/o** в'язниця, тюрма; острог; темниця; ~**ig/i** поневолювати; позбавляти волі, ув'язнювати, кидати [садити] за ґрати, кидати [садити] у в'язницю / в тюрму; ~**ul/o** невільник; в'язень, ув'язнений (*у знач. ім.*), арештант; politika ~ulo, proopinia ~ul/o політв'язень, в'язень сумління.

mal/lig||i *vt* розв'язати (*звільнивши від мотузки*), відв'язати; ~**iĝ/i** розв'язатися, відв'язатися.

mal/lof||i *vt* мор. повертати за вітром (*корабель*); ~**i** sin іти за вітром; ~**a**: ~a flanko підвітряний борт, підвітряна сторона; ~**e** підвітряним бортом, підвітряною стороною, за вітром.

mal/log/i *vt* викликати неприязнь (*у кого-н.*), відштовхувати (*кого-н. своїми неприємними рисами*).

mal/lojal||a нелюдяльний; ~**e** нелюдяльно; ~**ec/o** нелюдяльність.

***mal/long||a** короткий; ~a bastono коротка палка; ~a frazo; коротка фраза; ~a vivo коротке життя; ~a rafo *військ.* недоліт; ~**e** коротко; ~**ec/o** короткість; ~**ig/i** скорочувати, укорочувати (*довжину*); ~**ig/o** 1. скорочення, укорочення (*дія того, що скорочує*); 2. скорочення (*скорочена форма слова, аббревіатура*); ~**ig/it/a** скорочений, укорочений; ~**iĝ/i** скоротитися, укоротитися; ~**iĝ/o** скорочення, укорочення (*дія того, що скорочується*).

mal/long/daŭr/a короткотривалий.

mal/long/distanc/a близький, розрахований на близькі віддалі, який діє на близькій віддалі, близької дії.

mal/long/e/daŭr/a *див.* mallongdaŭra.

mal/long/naz/a коротконосий, кирпатий.

mal/long/ond/a *радіо* короткохвильовий (= kurtonda).

mal/long/temp||a короткочасний, короткотерміновий; ~a memoro *псих.* короткочасна пам'ять; ~a kredito *фін.* короткотерміновий кредит; ~a studado короткочасне навчання; ~a laboranto працівник з маленьким стажем; ~**e** протягом короткого часу; короткочасно.

mal/long/vost/a куцохвостий, з коротким хвостом.

mal/luks/a простий, скромний, бідний, непримітний.

***mal/lum||a** *прям., перен.* темний; невидний; ~**e** темно; ~**o** темрява, пітьма, морок, темнота, темінь, тьма; ~**ec/o** темрява, темнота; ~**ig/i** затемнити, занурити в пітьму, в морок; ~**iĝ/i** (с)темніти, темнішати, потемніти; поринути в темряву.

mal/lum/period/o *фізіол.* період відсутності освітлення, темний час (добі) (*з точки зору впливу на фізіологію*).

mal/lut/i *vt* розпаяти.

mal/magnet/i *vt* розмагнітити (= senmagnetigi).

mal/manĝ/i *vn* *фам., жарт.* 1. *див.* feki; 2. *див.* vomі.

mal/mank/i *vn* *сумн.* бути в наявності, бути в достатній кількості, не бракувати (= ne manki).

mal/mask||i *vt* 1. зняти [зірвати] маску (*або личину*) з; викрити; 2. *військ.* зняти маскування з; демаскувати; ~**ad/o** 1. викриття; 2. *військ.* зняття маскування з; демаскування.

mal/matrikul/i *vt* *див.* elmatrikuligi.

mal/mend/i *vt* анулювати замовлення, відмовитися від замовлення.

mal/merĝ||i *vt* вийняти, витягнути (*з рідини*); ~**iĝ/i** виринути, появитися, показатися (*з води або якої-н. рідини*), піднятися на поверхню; сплисти, спливти.

mal/merit/o промах, розм. промашка; вчинок, що не робить честі; те, чого не можна поставити в заслугу.

malmi/o геол. мальм, біла [верхня] юра.

mal/miks||i vt розділити (суміш на складові), сепарувати; **~iĝ/i** розділитися (про суміш); сепаруватися.

mal/mild||a суворий, грубий, черствий; **~e** суворо, грубо, черство; **~ec/o** суворість, грубість, черствість.

mal/militarism/ig||i демілітаризувати; **~o** демілітаризація.

mal/miop||a див. hipermetroa; **~ec/o** див. hipermetroeco.

mal/mobiliz||i vt демобілізувати, звільнити в запас; **~(ad)/o** демобілізація, звільнення в запас; **~iĝ/i** демобілізуватися, звільнитися в запас.

mal/moder||a непомірний, непоміркований, нестриманий; **~e** непомірно, непомірквано, нестримано; **~ec/o** непомірність, непоміркваність, нестримність.

mal/modest||a пихатий, марнославний, гордовитий; самовпевнений; **~e** пихато, марнославно, гордовито; самовпевнено; **~ec/o** пиха, марнославство, гордовитість; самовпевненість.

mal/modul||i vt радіо, тел. демодулювати; **~ad/o** демодуляція; **~il/o** демодулятор.

***mal/mol||a** твердий; жорсткий; **~a** ligno тверда деревина; **~a** akvo тверда вода; **~a** ovo див. **~e** kuirita ovo; **~e** твердо; kuirita ovon **~e** зварити яйце натвердо; **~e** kuirita ovo круте яйце, натвердо зварене яйце; **~ec/o** твердість; жорсткість; **~iĝ/i** (за)твердіти, (за)тверднути, (с)твердіти, (с)тверднути; **~iĝ/o** затвердіння.

mal/mol/kor||a твердосердий; **~ec/o** твердосердість.

mal/mol/nuk/a норувистий, непокірливий, непокірний.

mal/moral||a аморальний, неморальний; **~e** аморально, неморально; **~ig/i** деморалізувати; **~iĝ/i** деморалізуватися.

***mal/mult||a** малий, маленький, невеликий (про кількість), нечисленний; **~a** scio маленьке / невелике знання; **~a/j** нечисленні, деякі; **~aj** restis kun mi мало / небагато лишилося зі мною; **ili estas ~aj** їх мало / небагато; **la raĝoj estas pli ~aj** ol cent сторінок менше ста; **~e** мало, небагато; **~e** labori мало працювати; **~e** kosti мало коштувати; **~e** da fruktoj мало фруктів; **~e** estis dirite pri tiu temo мало було сказано на цю тему; **~o** мала / невелика кількість; **~ec/o** малочисельність, мала кількість; **~ig/i** зменшити (у кількості); **~iĝ/i** (у кількості).

mal/mult/e/kost||a дешевий (= malkara); **~e** дешево; **~ec/o** дешевизна.

mal/mult/e/nombr||a малочисельний; **~ec/o** малочисельність.

mal/mult/e/pez/a рідко, див. malpeza.

mal/munt||i vt демонтувати, розібрати, розгвинтити; **~o**, **~ad/o** демонтаж, розбирання; **~ebl/a** розбірний.

mal/naci/ig||i денационалізувати; **~o** денационалізація (одного підприємства); **~ad/o** денационалізація (багатьох підприємств).

mal/najl/i vt відбити (що-н. скріплене цвяхами); витягати цвяхи.

mal/net||a 1. чорновий; **~a** manuskripto чорновий рукопис; 2. тех. грубий (з недостатньо обробленою поверхнею); 3. грубий, нечистий, з тарою [упаковкою]; **~a** rezo нечиста вага, вага брутто, вага з тарою; **~e** 1. начорно; 2. грубо; 3. грубо, нечисто, з тарою, упаковкою; ***~o** чернетка; **~aj/o** заст., рідко див. **~o**.

mal/nobl||a підлий, низький, нищий; **~e** підло, низько, нищо; **~aj/o** підлість, підлота, підлий вчинок; **~ec/o** підлість, підлота, низькість, нищість; **~ig/i** принизити, зганьбити, опозилити; ***~ul/o** підлотник, негідник, мерзотник.

mal/nod/i *vt* розв'язати вузол, розплутати вузол.

mal/nomad/iĝ||i осісти, перейти від кочового способу життя до осілого; **~o** перехід від кочового способу життя до осілого.

mal/nov||a старий (*не новий*), давній; **~a** ĉapelo старий капелюх; **~a** amiko старий / давній друг; *la bonaĵ ~aj tempoj* добрі старі часи; *la ~a stilo* старий стиль (*тобто юліанський календар*); *la (M)~a Mondo* Старий Світ; *la (M)~a Testamento* Старий Заповіт; **~e** по-старому; ***~aj/o** стара річ, мотлох; **~ec/o** старість, давність.

mal/nov/german/a *лінгв.* старонімецький.

Mal/nov-Kastili/o *геогр. н.* Стара Кастилія (*пн. частина області Кастилія в Іспанії*).

mal/nov/katolik||o *церк.* старокатолик; **~a** старокатолицький; **~ism/o** старокатолицизм.

mal/nov/loĝ/ant/o *сумн.* старожил (= *malnova loĝanto*).

mal/nov/manier/e старим способом, старими способами, по-старому.

mal/nov/mod/a *див.* eksmoda.

mal/nov/rit||a старообрядний; **~an/o** старообрядник (= *ano de la malnovrita ortodoksa eklezio*).

mal/nov/temp/e у старі / давні часи.

mal/nov/testament/a старозавітний.

mal/nov/ukrain/a староукраїнський.

mal/obe||i *vt* ослушатися; не слухати(ся), не послухати(ся), не (с)коритися; **~o** непоко́ра, непослух; **~ad/o** непоко́ра, непідкорення, неслухняність, непослух; **~em/a** непослушний, неслухняний, непокірний.

mal/observ/i *vt* нехтувати (*правилами, приписами і т. п.*); *перен., розм.* плювати.

mal/obstrukc/i *vt* **1.** ліквідувати закупорку (*у трубі і т. п.*), усунути перешкоду, затор, завал і т. п. (*на дорозі*); розчистити, очистити; **2.** *мед.* прочистити (*шлунок*).

***mal/oft||e** рідко (*у часі*); **~a** **1.** рідкий, нечастий; **2.** рідкісний (= *raĝa*); **~aj/o** рідкість, рідкісна річ, рідкісне явище; *раритет* (= *raĝaĵo*).

malon||o *хім.* скорочення від *malonilo* у деяких словах; **~at/a**: *~ata acido* малонова кислота; **~at/o** діетилмалонат, малоновий ефір; **~il/o** малоніл (*син. barbituro*).

mal/oportun||a незручний, невідгідний; **~e** незручно, невідгідно; **~a** seĝo незручний стілець; **~a** tempo незручний час; **~i** *vt* заважати; завдавати незручностей; **~aj/o** незручність, невідгідність, що-н. незручне; **~ec/o** незручність, невідгідність (*властивість*).

mal/optimism/o *див.* pesimismo.

mal/optimist/o *див.* pesimisto.

mal/ord||o безладдя, безлад, нелад, плутанина, сумбур, *розм.* розгардіяш; **~em/a** недбалий, звиклий до безладдя, безладний; неакуратний, неохайний, нечепурний; **~em/o** схильність до безладдя, безладність; неакуратність; **~(em)/ul/o** неохайний (*у знач. ім.*); *розм.* нечепура, нехлюй; безладна людина; **~ig/i** привести в безладдя, спричинити безлад; **~iĝ/i** прийти в безлад, дійти до безладу, стати безладним.

mal/organiz||i *vt* дезорганізувати, розвалити (*організацію і т. п.*); розформувати, розпустити; **~o** дезорганізація, розвал; розформування, розпуск; **~iĝ/i** дезорганізуватися, розвалитися.

mal/ortodoks||a інакомислячий; неправовірний; неортодоксальний; **~ul/o** інакомислячий (у знач. ім.), інакодумець, інодумець.

mal/pac||o неспокій, розбрат, ворожнеча, сварка, чвара, чвари; semi ~on сіяти ворожнечу; ◇ konsento konstruas, ~o detruas згода буде, незгода руйнує; **~i** *vt* жити в розбраті, ворогувати, сваритися; **~em/a** схильний до ворожнечі, сварливий; **~em/o** схильність до ворожнечі, сварливість; **~(em)/ul/o** скандаліст, склочник, задирака; **~(em)/ul/in/o** скандалістка, склочниця; **~ig/i** (по)сіяти неспокій, ворожнечу, (по)сварити; **~iĝ/i** (по)сваритися.

mal/pacienc||o нетерпіння; **~a** нетерплячий, нетерпеливий; **~e** нетерпляче, нетерпеливо, з нетерпінням; **~iĝ/i** утратити терпіння, позбутися терпіння.

mal/pak||i *vt* розпаковувати; **~o, ~ad/o** розпаковування.

mal/par||a непарний, який не має пари, який залишився без пари; **~a** ŝtrumpo непарна панчоха; **~e** непарно.

mal/pen/e рідко **1.** див. malzorge; **2.** див. senpene.

mal/pend/ig/i зняти, здійняти (з вішалки, шибениці і т. п.).

mal/period||a аперіодичний, неперіодичний; рідкісний; **~e** неперіодично.

mal/permes||i *vt* заборонити; **~o** заборона; malobei la ~on не зважати на заборону; **~it/a** заборонений; **~ita** frukto заборонений плід; fumado **~ita** курити заборонено (вивіска, напис); **~it/e** заборонено, не можна.

mal/pez||a легкий (про вагу, тж перен.); **~a** ŝarĝo легкий вантаж; **~a** sako легкий мішок, легка сумка; **~a** artilerio легка артилерія; **~a** vino легке вино; **~a** nutraĵo легка їжа; **~a** puno легка кара; **~a** tasko легке завдання (яке не завдає клопоту); **~e** легко; **~e** ŝarĝita ĉarego легко навантажена підвода; **~e** paŝi легко ступати; vesti sin **~e** одягтися легко; **~ig/i** полегшити, зробити легшим.

mal/pi||a безбожний, святотатський, блюзнірський, нечестивий; **~e** по-безбожному, по-святотатському, по-блюзнірському, нечестиво; **~aĵ/o** святотатський / блюзнірський / нечестивий вчинок [вислів]; **~ec/o** безбожжя, святотатство, блюзнірство, нечестивість; **~ul/o** блюзнір, святотатець, безбожник.

Malpig||o Мальпігі (італійський лікар і анатом); **(m)~a:** **~a** tubo зоол. мальпігієва судина (органи виділення у павукоподібних, багатоніжок і комах).

mal/plaĉ||i *vt* не подобатися, бути неприємним, викликати нехіть, відразу; **~a** противний, неприємний; **~o** неприємність, неприємне ставлення до себе, нехіть, відраза; kajzi **~on** викликати до себе неприємне ставлення.

mal/plant/i *vt* викопати, вирвати (що-н. посаджене або вертикально врите).

***mal/plej** (пишеться окремо з іншими словами) найне-, найменш; **~** feliĉa найнещасливіший, найменш щасливий; **~e** менш за все, найменше.

mal/plekt||i *vt* розплести; розкрутити, розпустити; **~iĝ/i** розплестися.

mal/plen||a порожній, пустий; **~e** порожньо, пусто; розм. порожнем, порожняком, упорожні; en la domo fariĝis **~e** у будинку стало пусто; la ŝarĝaŭtomobilo reveturis **~e** вантажівка повернулася порожняком; ◇ hodiaŭ festene, morgaŭ **~e** сьогодні густо, а завтра пусто; **~o** порожнеча, пустота; **~aĵ/o** пуста місце; **~ig/i** спорожнити, спустошувати; **~iĝ/i** (с)порожнити, пустіти, (з)робитися/ст(ав)ати порожнім / пустим, спустіти, опустіти; **~um/i** *vt* не виконати; **~um/ado** невиконання; **~um/it/a** невиконаний.

mal/plen/kap||a пустоголовий, безголовий; **~ul/o** пустоголова / безголова людина, нетямуща людина.

mal/plezur||o невдоволення, неприємність, прикрість, досада, засмучення; **~a** неприємний прикрий, досадний; **~e** з досадою, з невдоволенням; **~ig/i** принести невдоволення [прикрість].

mal/pli менше, менш; ~ *interesa* менш цікавий; *ne ~i bona* не гірший; *ne pli kaj ne ~* не більше й не менше; ~ *mi ne povis preni* менше я не міг узяти; **~a** менший (*про кількість, ступінь*); **~ig/i** зменшити, применшити; **~ig/at/o** *мат.* зменшуване (*у знач. ім.*); **~iĝ/i** зменшитися, (по)меншати, (з)маліти, падати, спасти.

mal/pli/kost/e дешевше.

mal/pli/mult/o меншість, менщина; *la ~ devas obei la plimulton* меншість повинна підкорятися більшості; *pasiaj ~j* національні менщини.

mal/pli/o/sign/o *мат.* знак „менше” (<).

mal/pli/valor/ec/o меншовартість; *komplekso de ~ psich.* комплекс меншовартості.

mal/polar/iĝ/o *біол.* деполяризація.

mal/polariz/i *vt фіз.* деполяризувати.

mal/polur/i *vt* усунути глянець; зробити шорстким, зробити матовим.

mal/prav||a неправий, який не має рації; **~i** *vn* бути неправим, не мати рації, помилятися; **~ec/o** неправота.

mal/preciz||a неточний; **~e** неточно, нечітко; **~ec/o** неточність, нечіткість.

mal/profit||i *vn* (по)терпіти збитки, зазн(ав)ати збитків; **~a** збитковий, неприбутковий; **~e** збитково; **~o** збиток.

mal/profund||a *прям., перен.* неглибокий, мілкий; **~e** неглибоко, мілко; **~aj/o** мілке місце, мілина, мілізна; **~ec/o** мілкість, відсутність глибини; **~iĝ/i** міліти, обміліти.

mal/progres||i *vn* регресувати, занепадати; переживати застій; (= *regresi 2*); **~o** регрес; застій; занепад; (= *regreso*); **~em/a** відсталий, закоснілий.

***mal/proksim||a** далекий, віддалений; **~e** далеко, вдалині, вдалечині; *de ~e* здалеку, здаля, віддалік, віддаля; **~e/n** вдалину, вдаль; *◇ mensogo ~en ne kondukas* на брехні далеко не заїдеш; **~o** даль, далина; **~ec/o** далечінь, далечина, віддаленість; **~ig/i** віддалити, зробити далеким; **~iĝ/i** віддалитися, стати далеким.

mal/propr/a не власний [свій], невласливий, чужий; ~ *afero* чужа справа.

mal/prosper||i *vn* переживати труднощі [скруту], перебувати в скрутному становищі, не мати успіху, мати проблеми, не процвітати; **~i** *en* *ekzameno* провалитися на іспиті; **~a** який переживає труднощі, який перебуває в скрутному становищі, який не має успіху, який не процвітає, неблагополучний; **~o** скрутне становище; застій; занепад.

mal/prud||a розв'язний, розпусний, нескромний, безсоромний (*у питаннях статевої моралі*); **~e** розв'язно, безсоромно; **~ec/o** статева розпущеність.

mal/prudent||a *див.* *freneza*; **~o** *див.* *frenezo*.

mal/publik||a не публічний; який відбувається без публіки, без свідків, віч-на-віч; негласний; **~e** не публічно, без свідків, віч-на-віч; негласно; при закритих дверях.

mal/pudor/o (повна) відсутність цнотливості, безсоромність.

mal/pur||a *прям., перен.* брудний, нечистий; замурзаний; **~aj/o** бруд, нечистота; **~ec/o** бруд, брудота, нечистота; **~em/a** неохайний, нечепурний, неакуратний; **~em/o** неохайність, нечепурність, неакуратність; **~ig/i** (за)бруднити, занечистити; **~ig/o** забруднення, занечистення (*дія того, що забруднює*); ***~iĝ/i** (за)бруднитися, занечиститися; **~iĝ/o** забруднення, занечистення (*дія того, що забруднюється*); **~ul/o** нехлюй, нечепура, замазюра, бруднуля; **~ul/in/o** нехлюйка, нечепура, замазюра, бруднуля.

mal/raci||a нераціональний, ірраціональний, нерозумний; **~e** нераціонально, ірраціонально, нерозумно; **~ec/o** нераціональність, ірраціональність, нерозумність.

mal/rapid||a повільний; **~e** повільно, неквапно, загайно; **~i** *vt* рухатися повільно, баритися, гаятися; **~em/a** повільний, неквапливий, неквапний, загайний; **~em/o** повільність; **~ig/i** уповільнити, сповільнити.

mal/real/a нереальний, нездійснений.

mal/ref/i *vt мор.* послаблювати [відпускати] ліні.

mal/regul||a нерегулярний, іррегулярний; неправильний; **~e** нерегулярно, іррегулярно; неправильно; **~ec/o** нерегулярність, іррегулярність; неправильність; **~ig/i** (з)робити нерегулярним, неправильним; розрегулювати, розладнати; **~iĝ/i** зробитися (або стати) нерегулярним, неправильним; розрегулюватися, розладнатися.

mal/rekomend||i *vt* не рекомендувати, відраджувати; **~o** погана, негативна рекомендація; поганий, негативний відгук.

mal/rekt||a непрямий, кривий; **~a** voĝo непряма [кружна] дорога; ***~e** криво; опосередковано; **~ec/o** кривизна.

mal/respekt||o (демонстративна, неприхована) зневага; **~a** зневажливий, презирливий; **~e** зневажливо, презирливо, з неприхованою зневагою; **~i** *vt* зневажати.

***mal/riĉ||a** бідний; убогий, незаможний; **~a** homo бідна людина; lando **~a** je karbo країна, бідна на вугілля; feliĉaj estas **~aj** en spirito! блаженні вбогі духом!; \diamond **~a** kiel muso preĝeja бідний як церковна миша; **~e** бідно; убого; **~ec/o** бідність, біднота; убогість; **~ig/i** зробити бідним, розорити; **~iĝ/i** збідніти, зубожіти; **~iĝ/o** збідніння, зубожіння; **~ul/o** бідняк; **~ul/ar/o** біднота; *знев.* голота; **~ul/in/o** біднячка.

mal/rif/i *vt мор.* знімати вітрила.

mal/rigid||a гнучкий, м'який, податливий; **~ec/o** гнучкість, м'якість, податливість.

mal/rigl||i *vt* відсувати (засув, засувку), відмикати; **~ad/o** відсування, відмикання.

mal/saĝ||a дурний, нерозумний, нетямущий; **~e** нерозумно, по-дурному, бузглуздо; **~o**, ***~ec/o** дурість, глупота, глупство, безглуздість, нісенітність; \diamond je **~o** mankas medikamento від глупоти ліків немає; **~aj/o** дурниця, дурість, нісенітниця; **~ig/i** (з)робити дурним, відібрати розум; ***~iĝ/i** зробитися [стати] дурним, одурити, втратити розум, пошитися в дурні; ***~ul/o** дурень; \diamond **~ulo** ĉie sian pomon skribas дурня де не посієш, там і вродиться.

mal/sam||a зовсім не такий, інший, інакший, відмінний, неоднаковий, різний; **~e** зовсім не так, по-іншому, інакше, неоднаково; **~ec/o** розходження, відмінність, неоднаковість.

mal/sam/urb/a іногородній (= aliurba).

***mal/san||a** хворий, нездоровий, недужий, немічний, слабкий; **~a** je la stomako хворий на шлунок; **~a** je ĝiro хворий на грип, хворий грипом; grave **~a** homo важкохвора людина; morte **~a** homo смертельно хвора людина; psike **~a** homo психічно хвора людина; mense **~a** homo душевнохвора людина; ***~i** *vt* хворіти, бути хворим, нездужати, слабувати; ***~o** хвороба, захворювання, хворість, недуга, неміч; **~ec/a** хворобливий, нездоровий; **~em/a** хворобливий, *розм.* слабовитий; **~em/o** хворобливість, *розм.* слабовитість; **~et/o** нездужання, недомагання, незначна хвороба; ***~ig/a** хвороботворний; **~ig/i** (з)робити хворим, викликати хворобу, призводити до хвороби; ***~iĝ/i** захворіти, занедужати; **~iĝi** je ĝiro захворіти / занедужати на грип; ***~ul/o** хворий (*у знач. ім.*); psika **~ulo** психічнохворий (*у знач. ім.*); **~ul/ej/a** лікарняний; **~ul/ej/o** лікарня.

mal/san/akut/iĝ/o загострення хвороби.

mal/san/aspekt/a хворобливого вигляду, який має хворобливий вигляд.

mal/sankt/ig||i осквернити (= profani); **~o** осквернення.

mal/sat||a голодний; ~e надголодь, впроголодь; ~i *vn* бути голодним, голодувати, хотіти їсти; ~o голод; ◇ ~o *ne estas frato* голод – не свій брат; голод не тітка; ~eg/a страшенно голодний, голодний як вовк [пес, собака]; ~eg/o голод (*загальний*); ~ig/i морити голодом, (з)робити голодним, змусити голодувати, викликати голод у; ~igi ĝis morto заморити голодом; ~iĝ/i зголодніти.

mal/sat/mort||i *vn* умерти з голоду; ~o смерть з голоду, голодна смерть.

mal/sat/strik||o голодування (*як вияв протесту*); ~i *vn* голодувати (у знак протесту).

mal/sci||i *vt* зовсім не знати, не мати ні найменшої уяви; ~o повне [цілковите, абсолютне] незнання.

mal/sek||a 1. мокрий; 2. вологий, сирий (*про атмосферу, повітря*); ~e мокро; волого, сиро; ~aĵ/o волога; ~ec/o вологість, сирість, мокрота; ~et/a вологий, сирий; ~ig/i мочити, промочити, розмочити, омочити; намочити; ~iĝ/i промокнути, намокнути, змокнути; ~iĝi ĝisoste промокнути до кісток.

mal/sekret||ig/i розсекретити; ~iĝ/i розсекретитися, перестати бути таємницею / секретом.

mal/seren||a хмурий, похмурий, тьмянний; ~ig/i затьмарити, затемнити, (з)робити хмурим [похмурим, тьмним]; ~iĝ/i затьмаритися, затемнитися, нахмуритися, спохмурніти, стати хмурим [похмурим, тьмним].

mal/serioz||a несерйозний; легкий, розважальний, жартівливий; ~e несерйозно; ~aĵ/o несерйозна справа, несерйозна річ, що-н. несерйозне; ~ec/o несерйозність.

mal/sever||a поблажливий, м'який, поступливий, ласкавий; ~e поблажливо, ласкаво; ~ec/o поблажливість, ласкавість, поступливість.

mal/sigel/i *vt* розпечатати.

mal/simil||a несхожий, неподібний, відмінний; ~e несхоже, неподібно, відмінно; ~ec/o несхожість, відмінність, розходження.

mal/simpatii||o (*al, kontraŭ*) антипатія, неприязнь (*до*) (= antipatio); ~a антипатичний, неприємний, огидний; ~e з антипатією; ~i *vt* (*ion, iun*) відчувати антипатію, неприязнь, огиду (*до чого-н., кого-н.*)

mal/simpl||a складний; ~e складно; ~ec/o складність; ~ig/i ускладнити; ~iĝ/i ускладнитися.

mal/sincer||a нещирий, потайливий, скритний; показний, фальшивий; ~e нещиро; ~ec/o нещирість.

mal/sinkron||a асинхронний, несинхронний; ~iĝ/i втратити синхронність, розсинхронізуватися.

***mal/sobr||a** 1. непомірний, надмірний, нездержливий, розгульний, гулящий; 2. *заст.* нетверезий, п'яний; ~ec/o непомірність, надмірність, нездержливість, розгульність.

mal/societ/em||a замкнутий, нетовариський, некомпанійський, відлюдкуватий; ~o замкнутість, нетовариськість, відлюдкуватість.

mal/soif||ig/i угамувати спрагу (*чиюсь*), напоїти; ~iĝ/i угамувати спрагу (*свою*), напиться.

mal/solid||a несолідний, слабкий; ~e несолідно; ~eco несолідність.

mal/sovaĝ||a свійський, ручний; ~ig/i приручити, одомашнити, зробити ручним; ~iĝ/i приручитися, одомашнитися, стати ручним.

mal/spert/a недосвідчений.

mal/sprit||a тупий, безтолковий, недотепний, дурний; ~e тупо, безтолково, недотепно, по-дурному; ~aĵ/o дурість, нісенітниця, недотепність; ~ul/o туподум, туподум, недотепа, йолоп.

mal/stabil||a нестабільний, нестійкий, лабільний, хиткий, змінний; ~ec/o нестабільність, нестійкість; ~ig/i позбавити стабільності, стійкості, дестабілізувати; ~ig/o дестабілізація.

mal/stift/i vt (*ion*) вийняти штифт, чеку, шпонку (з чого-н.); ~ **grenadon** вийняти чеку з гранати.

mal/streç||i vt послабити, ослабити, попустити, розпустити (*що-н. натягнуте, напружене*); спустити (*курок*); ~**i si/n** ослабитися; ~**a** вільний, розслаблений, ненапружений; ~**iğ/i** ослабнути, втратити напруженість, розслабитися; ~**iğ/o** ослаблення напруги, розрядка.

mal/strikt/a вільний, просторий (*про одяг*).

malstrom/o *геогр.* вир, безодня, коловорот, водоверт, пучина (*у морі*); мальстром; *перен.* запаморочлива агітація.

mal/sufiç/i *vn* бракувати, не вистачати.

mal/sukces||i *vn* не вдатися; зазн(ав)ати невдачі, потерпіти невдачу; не встигнути, не змогти, не зуміти; ~**i en** (*або çe*) *la ekzameni* провалитися на екзамені, не витримати екзамену, не здати екзамену; ~**a** невдалий; ~**e** невдало; ~**o** невдача; ~**iğ/i** привести до невдачі, провалити; ~**ul/o** невдаха.

mal/sulk/iğ/i *vn* вирівнятися, втратити зморшки.

mal/super||a нижчий, молодший (*по становищу, званню і т. п.*); ~**a** *kvalito* нижча якість; ~**a** *oficiro* молодший офіцер; ~**ec/o** нижче становище, підлеглість.

mal/supr||e униз; *mi staris* ~**e** я стояв униз; ~**e** *mençiiita* нижчезгаданий; ~**a** нижній; ~**e/n** униз, донизу; *Прим. malsupren* уживається як преф. зі знач. прислівника: ~**i** *çhoditi* вниз, спускатися (*див. тж нижчеподані статті*); ~**e/n/iğ/i**, ~**iğ/i** опускати, спускати (*донизу / вниз*); ~**e/n/iğ/o**, ~**iğ/o** опускання, спуск (*дія того, що опускає*); ~**e/n/iğ/i**, ~**iğ/i** опуститися, спуститися; ~**e/n/iğ/o**, ~**iğ/o** опускання, спуск (*дія того, що опускається*).

mal/supr/e/n/flug/i *vn* летіти донизу / вниз.

mal/supr/e/n/glit/i *vn* сковзати донизу / вниз, зісковзнути; з'їжджати, спускатися (*на санках і т. п.*).

mal/supr/e/n/grimp/i *vn* сходити (*з гори вниз*), злазити, злізати (*з гори, дерева і т. п.*), опускатися.

mal/supr/e/n/ir||i *vn* іти донизу / вниз, спускатися, сходити вниз; ~**o** схід, сходження, спуск.

mal/supr/e/n/çet/i vt кинути донизу / вниз.

mal/supr/e/n/kur/i *vn* (з)бігти донизу / вниз.

mal/supr/e/n/pend/i *vn* звисати.

mal/supr/e/n/salt/i *vn* (з, зі)скочити (вниз), (з, зі)стрибнути (вниз).

mal/supr/e/n/strek/o *друк.* обернена скісна риска (\).

***mal/çalt||i** vt вимкнути, виключити, відключити (*електроприлад, освітлення, радіо, запалювання автомобіля і т. п.*); ~**o** вимикання.

mal/çarg||i vt розрядити (*зброю пострілом; акумулятор і т. п.*); ~**i** *sian pistolon sur iun* (*al iu*) розрядити свій пістолет у кого-н.; ~**i** *kondensilon* розрядити конденсатор; ~**o** розрядка; розряд (*тж ел., фіз.*); ~**iğ/i** розрядитися, сісти (*про батарейку і т. п.*); ~**iğ/o** розрядка; розряд (*дія того, що розряджається*); ~**il/o** *ел., фіз.* розрядник.

mal/çarg/o/tub/o *ел., фіз.* (газо)розрядна трубка, (газо)розрядна лампа.

mal/çarç||i vt розвантажити; скинути; ~**o** розвантажування.

***mal/çat||i** vt не любити, не терпіти, не переносити, не жаліти (*через зневагу, низьку думку*); не цінувати, зневажати; не горіти бажанням (*зробити що-н.*); ~**a** зневажливий; ~**a** *çilato* зневажливе ставлення; ~**e** зневажливо, із зневагою; ~**o** зневага, невисока думка, нелюбов; ~**ind/a** гідний зневаги, маловартий, до нічого; поганій, кепський, неприємний, якого не люблять.

mal/širm/i *vt* відслонити, відкрити, оголити (*збравши заслону, загородку*).

mal/šlos|i *vt* відімкнути; **~o, ~ad/o** відмикання.

mal/špar|i *vt* (роз)тратити, витратити, (з)марнувати, розтриньк(ув)ати; **~ad/o** розтрачування, розтринькування, марнотратство; **~em/a** марнотратний, безгосподарний; **~em/o** марнотратність, безгосподарність; **~ul/o** марнотрат, марнотратник, марнотратець, безгосподарна людина.

mal/šraüb|i *vt* відгвинтити, відкрутити, викрутити (*твинт*); **~iĝ/i** відгвинтитися, відкрутитися.

mal/štat/ig|i провести роздержавлення; вивести з-під державного контролю; денационалізувати; **~i la Eklezion** відокремити Церкву від держави; **~o** роздержавлення; **ви́від з-під державного контролю**; денационалізація.

***mal/štop/i** *vt* відіткнути, розкупорити, відкоркувати, відкрити, ви́няти пробку [затичку]; ліквідувати затор.

mal/šuld/ig/i простити борг, списати борг.

mal/švel/i *vn* опадати, спадати, слабшати, втрачати інтенсивність (*про щось напухле, набрякле*).

***malt|o** солод; **~a** солодовий; **~az/o** *xim.* мальтаза; **~ej/o** солодовня; **~ig/i** солодити, перетворювати в солод; **~ig/ad/o** солодження; **~oz/o** *xim.* мальтоза.

Malt|o *геогр. н., о-в, кр.* Мальта; **(m)~a** мальтійський; **~a ordeno** Мальтійський орден; **(m)~a febro** *див.* brucelozo; **(m)~an/o** мальтієць.

malt/bier/o солодове пиво, ячмінне пиво.

mal/teg/i *vt* зняти [здерти] покриття, наволочку, чохол; *xip.* оголити (*орган хірургічним шляхом, знявши з нього покрив*); **~ kusenon** зняти наволочку з подушки.

malt/ekstrakt/o солодовий екстракт.

mal/tim/a *див.* sentima.

mal/ten/i *vt* не втримати, випустити (*з руки, лапи*).

mal/timid|a розв'язний; **~e** розв'язно; **~ec/o** розв'язність; **~ul/o** розв'язний тип.

malt/o/kaf/o ячмінна кавва; кавовий напій, кавозамінник.

mal/tord/i *vt* розкрутити, розпустити (*що-н. скручене*).

mal/traf|i *vt* *прям., перен.* промахнутися, схибити; **зазнати невдачі**; пропустити (*нагоду, поїзд і т. п.*); **~o** промах; осічка; невдача; **~a** невдалий, невлучний; **~e** невлучно, повз ціль, у молоко; *перен.* невлучно.

mal/trankvill|a неспокійний, тривожний; **~e** неспокійно, тривожно; **~o, ~ec/o** тривога, неспокій, занепокоєння; **~ig/a** тривожний, який викликає тривогу [неспокій, занепокоєння]; **~ig/i** (с)турбувати, (за)непокоїти, (с)тривожити, гризти; **~iĝ/i** (с)турбуватися, (за)гризтися, (с)тривожитися, (за)непокоїтися, утратити спокій, позбутися спокою.

mal/trans *див.* cis; **~a** *див.* cisa.

mal/trik/i *vt* розпороти, розпустити (*що-н. в'язане, трикотажний виріб*).

mal/trink/i *vn* *фам., жарт., див.* urini, pisi.

mal/trust/ig|i *ек.* розпустити [ліквідувати] трест(и); монополізувати; **~ad/o** розпуск [ліквідація] тресту, трестів; монополізація.

mal/turg|a *фізіол.* який перестав бути тургесцентним, який втратив тургор, обм'яклий, в'ялий; **~ec/o** відсутність тургору, в'ялість.

Maltus||o Мальтус (*англійський пастор і економіст*); (m)~an/a мальтузіанський; (m)~an/o мальтузіанець; (m)~an/ism/o ек. мальтузіанство.

malur/o орн. розмальований малюр [*Malurus*]; blua ~ розмальований малюр прекрасний [*M. cyaneus*]; ruĝdorsa ~ розмальований малюр червоноспинний [*M. melanocephalus*].

malus||o бот. яблуня [*pid Malus*] (*син. pomarbo*); doma ~о яблуня домашня [*M. domestica*]; sovaĝa ~о дика яблуня, яблуня лісова, дичка [*M. sylvestris*, *син. M. acerba*]; ~oide/o/j яблуневі [*підродина Maloideae*].

***mal/util**||a шкідливий; ~i vt (*ion = al io, iun = al iu*) бути шкідливим, приносити [чинити] шкоду, (по)шкодити; ~o шкода; втрата; збиток; ~ec/o шкідливість.

***malv**||o бот. калачики, мальва, проскурняк [*Malva*]; sovaĝa ~о калачики лісові, зензівер [*M. sylvestris*]; malgranda ~о калачики маленькі [*M. pusilla*]; moska ~о калачики мускусні [*M. moschata*]; ~ac/o/j мальвові [*родина Malvaceae*]; ~al/o/j мальвоцвіті [*порядок Malvales*].

mal/valid/ig/i сумн. оголосити недійсним.

***mal/varm**||a прям., перен. холодний; ~e холодно; ~o холод; ~ec/o холод, холоднеча; перен. холодність, стриманість; ~eg/a дуже холодний, студений, розм. холоднючий, холоднючий: ~et/a холоднуватий, прохолодний; *~et/o прохолода, холодок; ~ig/a охолоджувальний, охолоджуючий, холодильний; ~ig/i (o)холодити, (o)студити; ~ig/o охолодження; ~ig/il/o охолоджувач, холодильний агрегат, холодильник; ~(ig)/uj/o холодильна шафа, холодильник; ~iĝ/i охолодитися, остигнути, охолонути, стати холодним; простигнути, змерзнути; li ~iĝis de longa atendado sur la strato він змерз від довгого чекання на вулиці; *~um/i vn застудитися, простудитися; *~um/o застуда, простуда.

mal/varm/sang||a 1. холоднокровний; 2. біол. холоднокровний (= pojkiloterma); ~e холоднокровно; ~ec/o холоднокровність.

***mal/vast**||a 1. тісний, вузький; стиснутий; обмежений (*про простір; тж перен.*); 2. фон. закритий (*про звук*); ~e тісно, вузько; ~ec/o 1. тіснота, обмеженість (*про простір*); 2. закритість (*про звук*); ~ig/i звужити, стиснути, обмежити; ~ig/o мат. звуження, обмеження (*дія*); ~ig/aĵ/o мат. звуження, обмеження (*результат*).

mal/vast/a/spirit/a духовно обмежений, бездуховний.

mal/vast/horizont/a який має обмежений світогляд, з обмеженим світоглядом.

malvazi/o мальвазія (*сорт винограду і вина*).

mal/venk||i vn потерпіти поразку, бути переможеним, програти; ~o поразка, розгром; програш; finiĝi per ~o закінчитися поразкою; suferi ~on потерпіти поразку, зазнати поразки.

mal/ver||a неправдивий, брехливий, фальшивий, несправжній; ~(aĵ)/o неправда, брехня, фальш; ~ec/o неправдивість, брехливість; ~em/a див. mensogema.

malversaci/o 1. зловживання по службі; 2. розтрата, привласнення громадських грошей.

mal/vest/i vt див. senvestigi.

mal/vigl||a млявий, інертний, нерозторопний; ~e мляво, інертно, нерозторопно; ~ec/o млявість, інертність, нерозторопність; ~ig/i зробити млявим, інертним; позбавити бадьорості; ~iĝ/i стати млявим, інертним; утратити бадьорість; ~ul/o вайло, тухтій, вахлай, вахлак, маруда, макуха, лемішка, мамула, телепень, кендюх, м'яло, марудник.

Malvin/o Мальвіна (*жін. ім'я*).

Malvin/o/j геогр. н. Мальвінські острови (*Атлантичний океан, Велика Британія; = Falklandaj Insuloj*).

mal/vind/i vt розпеленати, розповіти; розбинтувати.

mal/virg/ig/i позбавляти незайманості [цноти].

mal/virt||o порок; ◇ *malriceso ne estas* ~о бідність – то не ганьба, бідність не порок; ~а порочний; ~**ec/o** порочність; ~**ig/i** зробити порочним, розбестити; ~**iĝ/i** упасти в порок, загрузнути в пороці, розбеститися; ~**ul/o** нечестивець, порочна людина; ~**ul/in/o** нечестивиця, порочна жінка.

mal/virtual||a *інформ.* невіртуальний, реальний, який дійсно існує (= *reala*); ~е невіртуально, реально, в дійсності (= *reale, en realo*); ~**ec/o** невіртуальність, реальність (= *realeso*).

***mal/viv||a** мертвий, неживий, безжиттєвий; ~а *substanco* мертва субстанція, мертва матерія; ~е мертво; ~е *naskita* мертвонароджений (*у знач. ім.*) (= *mortnaskito*); ~**ul/o** мрець; зомбі.

malv/o/kolor/a мальвовий, мальвого кольору, кольору мальви (= *malva*).

mal/vol||i *vt* не хотіти; противитися; ~о небажання, *розм.* неохота, нехить.

mal/volv/i *vt* розвивати, розмотувати, розгортати, розкутувати.

mal-vort/o *грам.* антонім (= *antonimo*).

mal/zip/i *vt* розстебнути (*замок-блискавку*).

mal/zom/i **1.** *фото, кіно, інформ.* зменшити масштаб зображення, від'їхати, відкотитися; *інформ.* звернути, закрити вікно; **2.** *див. spiralplongĝi* **2.**

mal/zorg||i *vt* (зовсім) не піклуватися, залишати без уваги, нехтувати; ~а недбалий; ~е недбало; ~**ad/o** повна відсутність турботи (*про що-н., про кого-н.*), повне недбальство.

***mam||o** жіночі груди, перса, *розм.* груди; вим'я; ~а грудний; ~**ing/o** ліф, бюстгальтер; ~**it/o** *мед.* мастит, грудниця; запалення вимені (= *maminflamo*); ~**ul/o/j** *зоол.* ссавці [*клас Theria, сін. Mammalia*].

mam/alg/o *мед.* масталгія, біль грудей.

mam/best/o/j *див. mamuloj.*

mamb/o мамбо (*латиноамериканський танець*).

mam/ektomi/o *мед.* видалення груді [грудей].

mam/frat||o молочний брат (= *laktofrato*); ~**in/o** молочна сестра.

mam/glob/o/j груди (*тугі, опуклі*), опуклості грудей, груденята.

mam/o/grafi/o *мед.* маммографія.

mam/lakt/o материнське молоко, грудне молоко.

mam/kancer/o *мед.* рак груді [грудей].

mamluk/o *іст.* мамелюк, мамлюк (*вояк з особистої охорони єгипетських султанів; представник найвищої військово-феодальної знаті в Єгипті; кінний твардієць з особистої охорони Наполеона*).

mam/mezur/o розмір грудей, обхват грудей (*у жінок, = brustomezuro*).

mam/nutr||i *vt* годувати грудьми; ~**ad/o** годування грудьми; ~**at/a** який годується грудьми; грудний.

mamografi/o *мед.* маммографія.

Mamon||o мамона (*у ст. сирійців та ін. народів – бог багатства і наживи; у християнських текстах – злий дух, уособлення користоловства*); (**m**)~**ism/o** влада золота [золотого тельця].

mam/pint/o сосок; дїйка (*у дійної тварини, = сісо*).

mam/suĉ||i *vn* ссати груди; ~**ig/i** дати грудей, (на)годувати грудьми.

***mamut**||о *палеонт.* мамонт [*Mammuthus*]; ~а 1.: ~а dentego бивень мамонта; 2. *перен.* гігантський, величезний; ~**id**/о мамонтеня.

mam/zon/о ліфчик, бюстгальтер.

***man**||о 1. рука (*кисть, тж перен.*); dekstra ~о права рука; maldekstra ~о ліва рука; per ambaŭ ~ој обома рукама; preni en la ~ојн взяти в руки; havi ion sub la ~о мати що-н. під рукою; lasi fali la ~ојн опустити руки (*з відчаю*); mi lavas al mi la ~ојн я вмиваю руки; mi petas vian ~он я прошу вашої руки; tio estas lia ~о це його рука (*його манера письма або малювання, його почерк*); edziĝo per la maldekstra ~о незаконний шлюб; морганатичний шлюб; staro sur la ~ој *спорт.* стійка на руках; ~ојн supren! (*або levu ~ојн!*) руки вгору!; for la ~ојн! руки геть!; 2. *карт.* всі карти на руках у гравця зразу після видачі; ~а ручний; ~а laboro ручна праця, ручна робота; ~а muldaĵo зліпок руки; ~е вручну, руками; ~аĉ/o *знев.* лапа; for la ~аĉојн! забори лапи!; ~ес/а *бот.* долонеподібний, пальчастий, лапчастий (*про листок*); *~ег/o лапа, ручище; ~ет/o ручка, рученя; ~ил/o ручка, клямка (*дверей*); ~ум/i *див.* manuzi; *~ум/o манжета.

I***mana**/о 1. *бібл.* манна (небесна); 2. *фарм., бот., хім.* манна.

II **mana**/о *міф.* мана (*надприродна таємна сила*).

Managvo *геогр. н., м.* Манагуа (*столиця Нікарагуа*).

manaĝ||i *vt див.* manaĝeri; ~**ist**/о *див.* manaĝero.

manaĝer||о менеджер; ~і *vt* працювати менеджером, здійснювати менеджмент, управляти виробництвом; ~**ad**/о менеджмент.

Manam/о *геогр. н., м.* Манама (*столиця Бахрейну*).

man/arm/il/о ручна зброя.

man/artik/о суглоб кисті, зап'ястя (*син.* rojpo).

Manase *бібл.* Манасія.

I **manat**/о *зоол.* ламантин американський [*Tricheus manatus*].

II **manat**/о манат (*грошова одиниця Азербайджану і Туркменістану*).

man/bagaĝ/о ручний багаж (= manpakaĵo).

man/ban/о ручна ванна, ванна для рук (*процедура*).

man/batal||i *vn* битися врукопаш (= rignobatali); ~о рукопашний бій, рукопашна (*у знач. ім.*).

man/bor/il/о ручний свердел [бурав], ручне свердло.

man/brems/о *авт.* ручне гальмо.

man/bul/et/о *див.* tenago.

mancinel/о *бот.* манцинела, манцинелове дерево [*Hippomane mancinella*].

mancinel/frukt/о *бот.* плід манцинели.

Manĉ/о *геогр. н.* Ла-Манча (*область в Іспанії*).

man/ĉar/et/о ручний візок.

manĉestr/о *текст.* манчестер, плис.

Manĉestr/о *геогр. н., м.* Манчестер (*Англія*).

manĉur||о маньчжур; ~а маньчжурський; ~е по-маньчжурському, по-маньчжурськи; (M)~і/o *геогр. н.* Маньчжурія (*регіон в пн.-сх. частині Китаю*); ~**in**/о маньчжурка; (M)~**uj**/о *див.* (M)~іо.

mandal/о мандала (*містичний символ космосу*).

***mandaren**||о мандарин (*сановник у феодальному Китаї*); ~а мандаринський.

mandaren/anas/o *орн.* мандаринка [*Aix galericulata*].

***mandarin||o** *бот.* мандарин (плід); ***~uj/o** мандарин (дерево, син. *reta citruso*).

***mandarin/arb/o** *див.* mandarinujo.

***mandat||o** *юр.* мандат (повноваження; документ); ~o de deputito мандат депутата; наказ виборців депутатів; poŝta ~o поштовий переказ; distribuado de ~oj розподіл мандатів; ~a мандатний; ~a komisiono мандатна комісія; ~a teritorio (під)мандатна територія; ~ul/o мандатарій, особа, наділена мандатом [повноваженнями].

mande/o *рел.* мандей (прихильник гностичної релігії в Іраку).

mandibl/o *анат.* мандибула, нижня щелепа (у хребетних); верхня щелепа (у членистоногих).

man/diven||i *vt* ворожити / гадати на руці (= sortodiveni laŭ mano); ~ad/o ворожіння / гадання на руці; ~ist/o *див.* kiromanciano, kiromanciisto; ~ist/in/o *див.* kiromanciano, kiromanciistino.

mandol/o *муз.* мандола, мандоліна-альт.

***mandolin||o** мандоліна; ~ist/o мандолініст.

mandor/o *муз.* мандора (струнний щипковий інструмент епохи Відродження).

mandorl/o *рел., мист.* німб, ореол.

man/dors/o тильна сторона (кисті) руки.

mandragor||o *бот.* мандрагора, адамова голова [*Mandragora*]; aŭtuna ~o мандрагора осіння [*M. autumnalis*]; oficina ~o мандрагора лікарська [*M. officinarum*]; ~a мандрагоровий.

mandren/o *tex.* 1. патрон, затискна муфта; 2. осердя, сердечник, пробивач, пробійник; 3. оправка; 4. *мед.* мандрен.

mandril/o *зоол.* мандрил [*Papio sphinx*].

man/duŝ/il/o ручний душ, душ з гнучким шлангом.

maneĝ/o 1. виїждження (коня); вправа з верхової їзди; 2. манеж (кінний – у вигляді будинку);

maneken/o 1. манекен (= kvazaŭhomo); 2. манекенниця (= modelino).

man/en/man/e, man-en/man/e рука в руку, пліч-о-пліч.

manes/o/j *міф.* мани (боги загробного світу римлян); душі померлих, тіні усопших.

man/far/it/a зроблений руками [вручну], ручної роботи; саморобний, рукотворний; ~ cigaredo самокрутка.

man/fingr/o палець руки.

man/fleg||i *vt* робити манікюр; доглядати за руками (= manikuri); ~ad/o манікюр; ~ist/in/o манікюрниця.

man/form/a у формі [вигляді] руки.

***mang||o** *бот.* манго (плід); ***~uj/o** манго, мангіфера індійська (дерево, = *hindia mangifero*).

***mangan||o** *хім.* Манган (елемент), манган, марганець (проста речовина); ~at/a: ~ata acido манганова кислота; ~at/o манганат.

mangan/acid/o *див.* manganata acido.

mangan/erc/o марганцева руда.

mangan/ŝtal/o сталь, легована марганцем.

***mang/arb/o** *див.* mangujo.

mangifer/o *бот.* мангіфера [*Mangifera*]; *hindia* ~ мангіфера індійська [*M. indica*].

mangl/o бот. ризофора мангле, червоне мангрове дерево [*Rhizophora mangle*].

mangl/arb/o див. manglo.

mangostan/o бот. мангостан, мангустан [*Garcinia mangostana*].

man/grenad/o військ. ручна граната.

mangrov/o бот. мангри, мангрові ліси (рослинність припливно-відпливної смуги мулистих тропічних узбереж).

***manĝ||i** vt їсти, поїдати, з'їдати, поїсти; ~i per rigardo поїдати очима; ~o, ~ad/o їда, споживання їжі; inviti iun al ~o запрошувати ког_о-н. до їди; la horoj de la ~oj години прийому їжі; la Sankta (M)~o Тайна вечеря; ~aĵ/o їжа, страва; preferata (або plej ŝatata) ~aĵo улюблена страва; ~ant/o їдець; *~abl/a їстівний; ~abl/ec/o їстівність; ~eg/i vt пожирати; жерти; ~eg/em/a ненажерливий; ~eg/em/ul/o ненажера; ~ej/o їдальня; ~et/i vt злегка закусити, перекусити; ~et/o другий сніданок, ленч; полудень, полуденок, підвечірок; ~ig/i 1. (на)годувати; ~igi ŝevalon per fojno нагодувати коня сіном; 2. згодувати; ~igi fojnon al ŝevalo згодувати сіно коневі; ~il/o предмет сервірування стола, предмет столового прибору; *~il/ar/o сервірування стола (весь посуд і відповідні предмети на накритому столі), столовий прибор; ~uj/o 1. годівниця, корито, жолоб, ясла; 2. посудина, казанок.

manĝ/aĵ/korb/o кошик для харчів [продуктів].

manĝ(o)/baston/et/o/j палички для їди.

manĝ(o)/ĉambr||o їдальня; ~a: ~a fenestro вікно їдальні; ~a (mebla) garnituro столовий (меблевий) гарнітур.

manĝ(o)/kart/o меню.

manĝ(ole/o харчова олія.

manĝ(o)/list/o список [перелік] страв.

manĝ(o)/met/o подача страв; la unua ~ перша подача страв.

manĝ(o)/porci/o порція їжі; пайок.

manĝ(o)/proviz||o провізія; запас їжі, харчів, продуктів, продовольства, харчовий запас / припас; ~ad/o забезпечення провізією, харчами, продуктами, продовольством; ~ej/o продовольчий склад.

manĝ(o)/salon/o обідній зал, обідня зала.

manĝ(o)/skatol/o коробка для їжі, контейнер для харчових продуктів.

manĝ(o)/ŝrank/o шафа для (зберігання) продуктів, буфет.

manĝ(o)/tabl/o обідній стіл.

manĝ(o)/temp/o час обіду [сніданку, вечері], час приймання їжі.

manĝ(o)/vagon/o вагон-ресторан.

manĝ(o)/var/o/j див. nutrovaroj.

manĝ/rest/aĵ/o/j недоїдки, рештки /залишки їжі; крихти.

manĝu/o кул. булочка з бобами (японська страва).

man/hak/il/o сокирка, туристична сокирка.

***mani||o** манія; перен. дивацтво, примха; ~o de sintrotakso див. megalomanio; Прим. У ряді назв хворобливих нахилів дане слово є частиною кореня, виконуючи роль псевдосуфікса: megalomanio, kleptomano; ~a маніакальний; ~ul/o маніяк.

mani/a-depresi/a псих., мед. маніакально-депресивний.

***manier**||o спосіб; спосіб дії, прийом, манера; ~o de agado спосіб дії; laŭ sia ~o по-своєму, своїм робом; ~a: ~aj adjektoj грам. обставини способу дії; ~a subpropozicio грам. підрядне речення способу дії; ~ism/o мист. маньєризм; ~ist/o мист. маньєрист.

***manifest**||o маніфест; la Komunista (M)~o Комуністичний маніфест; ~i vt 1. маніфестувати, привселюдно виявляти, демонструвати (свою позицію, думку і т. п.); 2. маніфестувати, брати участь у демонстрації, маніфестації; ~ad/o маніфестація, демонстрація, привселюдний вияв; ~ant/o демонстрант; ~iĝ/i (привселюдно) виявлятися [проявлятися]; ~iĝ/o (привселюдний) прояв, (привселюдна) поява.

***manifestaci**||o маніфестація, демонстрація, вулична хода; ~i vt проводити маніфестацію, демонстрацію, маніфестувати; брати участь у маніфестації, демонстрації; ~ant/o учасник маніфестації, демонстрації; маніфестант, демонстрант.

manihot/o бот. маніок [Manihot].

Manihe||o Мані (перський метафізик); (m)~an/o маніхей; (m)~ism/o маніхейство (релігійна доктрина, за якою світова історія – це двобій між Богом і Сатаною, Добром і Злом).

***manik**/o 1. рукав (плаття, сорочки); kuspita ~ закований рукав; 2. вітровий конус, матер'яний флюгер (у вигляді гнучкої труби, рукава).

Manik||o геогр. н. 1. Ла-Манш, Англійський канал (протока між Францією і о-вом Великобританія); 2. Манш (департамент у Франції); ~a: ~aj Insuloj Нормандські острови (Атлантичний океан, Велика Британія).

manik/rovers/o обшлаг, вилога на рукаві (як спеціальний елемент).

manik/ŝirm/il/o нарукавник.

manikur/i vt робити манікюр (син. manflegi); ~o манікюр (відполіровані, вкриті лаком нігті); ~ad/o манікюр (чищення та полірування нігтів); ~ist/in/o манікюрниця.

manil/o мантилья (карт. гра).

Manil/o геогр. н., м. Маніла (столиця Філіппін).

Manil/kanab/o бот. банан текстильний, абака, манільські коноплі [Musa textilis].

manilkar/o бот. маніл(ь)кара; ахрас, ахра [Manilkara, син. Achras, Sapota].

man/il/lang/o див. serurlango 2.

***maniok**/o бот. маніок їстівний, касава [Manihot esculenta].

manipl/o церк. маніпула, нарукавна пов'язка (частина одягу католицького священика).

***manipul**||i vt 1. прям., перен. маніпулювати; управляти; 2. радіо вистукувати телеграфним ключем; ~ad/o маніпуляція; робота телеграфним ключем; ~ant/o маніпулятор (людина, що робить маніпуляції); ~il/o тел., радіо маніпулятор, телеграфний ключ, ручний ключ.

manipulator/o див. manipulilo, manipulanto.

manis||o зоол. ящір, панголін [Manis]; ~ul/o/j ящероподібні, панголіни [ряд Pholidota].

Manitob/o геогр. н. Манітоба (провінція в Канаді).

Manitu/o рел. Маніту (добрий або злий дух, бог у північноамериканських індіанців).

***Manj**/o (пестл. форма від Mario) Маруся, Марійка, Марічка, Маня, Маша.

***mank**||i vt бракувати, не вистачати, бути відсутнім; al li ~as kuraĝo йому не вистачає сміливості; ~as al mi la tempo por tio мені бракує часу на це; ne ~i не бракувати, бути в достатній кількості; tre ~is al ni, ke vi ne ĉeestis нам дуже не вистачало вашої присутності, нам дуже бракувало вас; ◇ ~as klare en lia karo (йому) клепки бракує [не вистачає] в голові; ~a з недоліками [прогалинами, упущеннями], з огріхами, неповний; ~e (de io) за браком (чого-н.); ~o відсутність, нестача, недостача, брак, дефіцит; недолік, прогалина, упущення; pro ~o da tempo за браком часу; ~ant/o 1. відсутній (у знач. ім.); 2.

солдат, що пропав безвісти; ігі ~anto пропаста безвісти; ~ig/i пропустити, упустити, зробити упущення.

man/katen||o наручники, кайданки; ~i vt накласти наручники на, закувати в кайданки.

man/kav/o пригорща.

man/kis||i vt (iun) поцілувати в руку (кого-н.); ~o поцілунок в руку.

mank/o/hav/a див. manka.

mank/(o)/list/o список відсутніх; перелік недоліків, недоробок; список речей (книг, марок і т. п.), що бракують у колекції.

mank/(o)/lok/o пропуск, прогалина; вада (на чомусь), огріх.

mank/(o)/mal/san/o бот., фізіол. хвороба, викликана браком поживних речовин.

man/krank/o мех. приводна [кривошипна] рукоятка, корба.

manks||o мецець, житель острова Мен; ~a: la ~a lingvo мова жителів острова Мен; ~a kato безхвоста кішка.

Manks/insul/o геогр. н. острів Мен (Ірландське море, Великобританія).

man/labor||o ручна (або фізична) робота, ручна (або фізична) праця; ~aj/o ручний виріб; ~ist/o робітник фізичної праці.

man/larĝ/o ширина долоні, п'ядь.

man/lert/ec/o вправність рук, спритність рук.

man/libr/o настільна книжка, довідник.

man/mov/at/a з ручним приводом.

man/muf/o мұфта (частина жіночого туалету; = mufganto, pugnoganto).

***manometr/o** фіз. манометр.

***manovr||i** vt, vn у різн. знач. маневрувати; ~a маневрений, маневровий; ~a stacio сортувальна станція (= ganĝostacio); ~o маневр; ~ad/o маневрування; ~o/j військ. маневри; навчання.

manovr/ad-reg/ad/ej/o зал. пост централізації маневрового району.

manovr/o/lokomotiv/o зал. маневрений локомотив.

man/pakaĵ/o ручний багаж (= manbagaĝo).

man/pilk||(ad)/o спорт. ручний м'яч, гандбол (син. handbalo); ~a гандбольний; ~ist/o гандболіст.

man/pilk/lud/o див. manpilkado.

***man/plat/o** долоня.

man/plen/o жменя, жменька, пригорща (про кількість чого-н.).

man/prem||i 1. vn (al iu) (по)тиснути руку (кому-н.); привітатися за руку, обмінятися рукостисканням (з ким-н.); 2. vt (на)тиснути рукою [руками]; ~o рукостискання, потиск руки.

man/pump/il/o ручний насос.

man/radik/o див. rojno.

man/ram/o (ручна) трамбівка, толок (= ravimbatilo).

man/rand/o ребро руки, ребро долоні.

man/rel/o див. apogrelo.

Mans||o геогр. н., м. Ле-Ман (Франція); ~i/o район навколо Ле-Мана.

man/sak/et/o сум(оч)ка (дамська), ридикюль; барсетка.

man/salut||i *vt* вітати помахом руки; ~**o** вітальний жест рукою.

***mansard||o** мансарда, горищенне приміщення (= subtegmenta *ĉambro*); ~ **a** мансардний.

man/seg/il/o ножівка, ручна пилка.

man/sign||i *vn* (з)робити знак(и) рукою; помахати рукою; ~**o** знак рукою; помах рукою; *alvoka, adiaĥa, saluta* ~**o** кличний, прощальний, вітальний знак [помах] рукою.

man/skrib||i *vt* (на)писати від руки; ~**it/a** написаний від руки, рукописний (= *mane skribita*).

man/spegul/o ручне дзеркало.

man/star/o *спорт.* стілка на руках (= *staro sur la manoj*).

man/sving/i *vn* (по)махати рукою (*при прощанні, вітанні і т. п.*).

man/ŝirm/il/o гарда (металева пластинка на рукоятці шпаги, рапіри або дужка на рукоятці шаблі для захисту руки від поранення).

mant/o *ент.* богомол [*Mantis*].

***mantel||o** **1.** плащ, накидка; мантія; манто; покрів; *vojaĝa* ~**o** дорожній плащ; *kavaleria* ~**o** кавалерійська накидка; *felt* ~**o** повстяна накидка; бурка; **2.** *зоол.* мантія (складка шкіри в деяких безхребетних); **3.** *тех.* оболонка, сорочка (кабелю, кулі і *т. п.*); кожух; **4.** *геол.* мантія; *supra* ~**o** верхня мантія; *malsupra* ~**o** нижня мантія; **5.** верхня виступаюча частина каміна; **6.** *перен.* покрів; *sub la* ~**o** *de la pokto* під покривом ночі; ~**et/o** мантілья, коротка жіноча накидка.

mantel/aktini/o *див.* *adamsio*.

mantel/poŝ/o кишеня плаща.

man/ten/il/o рукоятка, ручка; важіль; ефес (шаблі, шпаги).

man/tuk/o рушник (для рук).

man/uz/i *vt* володіти рукою, орудувати рукою; послугуватися рукою (*син.* *manumi*).

mantil/o мантілья, головний мереживний (або шовковий) шарф.

mantis/o *мат.* мантіса.

mantr/o *рел.* мантра (магічна форма викликання і заклинання богів у староіндійській традиції).

Mantu||o *геогр. н., м.* Мантуя (*Італія*); (**m**)~**an/o** мантуанець, житель Мантуї.

Manu/o *рел.* Ману (міфічний укладач індуських законів).

manubri/o *анат.* ручка.

Manuel/o Мануель (*чол. ім'я*).

***manufaktur||o** *іст.* мануфактура; ~**a** мануфактурний; ~**i** *vt* виробляти на мануфактурі; ~**ad/o** мануфактурне виробництво.

man/um/buton/o запонка.

***manuskript||o** рукопис (*тж про машинописну працю, призначену для публікації*), манускрипт; ~**a** рукописний; ~**e** у рукописному вигляді, у рукописі (= *en manuskripta formo, sub manuskripta formo*).

man/uz/i користуватися, послугуватися, керувати (*за допомогою* руки, рук).

man/vajc/o *тех.* ручні тиски.

man/vinĉ/o *тех.* ручна лебідка.

man/viŝ/il/o *див.* *mantuko*.

mao/ism/o *див.* *maismo*.

maori||o *етн.* маорі (*представник* полінезійської народності); ~**a** маорійський.

***map||o** *геогр., геол., астр.* карта, мапа; план (місцевості); (= karto б); geografia, geologia, astronomia ~o географічна, геологічна, астрономічна карта; landa ~o карта / мапа країни, краю, місцевості; **~i** *vt* креслити [складати] карту; картографувати; наносити на карту; **~ar/o** атлас; **~ist/o** картограф; **~uj/o** папка [планшет] для карт.

map/o/deseign/ist/o *див.* mapisto.

map/o/tek/o збірка карт; картосховище.

maprod/o *інформ.* ДОС, дискова операційна система (= disko-funkciiga sistemo).

Maputo *геогр. н., м.* Мапуту (столиця Мозамбіку).

***mar||o** *прям., перен.* море; sur la libera ~o у відкритому морі; ĉe la ~o біля моря; veturi sur la ~o плисти морем (на кораблі і т. п.); la alta ~o море за межами територіальних вод, відкрите море, нейтральні води; ~o da sango, da sablo, da zorgoj море крові, піску, клопотів; **~a** морський; **~a** akvo морська вода; **~a** batalo морський бій, морська битва; **~aj** kreskaĵoj морські рослини; **~ist/a** моряцький; ***~ist/o** моряк; **~ist/ar/o** збірн. моряки; екіпаж корабля.

marabu/o *орн.* марабу, волостий лелека [*Leptoptilos crumeniferus*].

marabut||o *рел.* марабут, мурабіт (мусульманський монах-самітник); **~ej/o** святилище на могилі марабута.

mar/agl/o *див.* haliaeto.

marak/o *муз.* маракас (південноамериканський ударний інструмент).

mar/akv/o морська вода.

mar/anas/o *орн.* турпан [*Melanitta*].

mar/anemon/o/j *див.* aktiniuloj.

mar/angil/o *див.* kongro.

Maranj/o *геогр. н.* **1.** Мараньон (перуанська частина р. Амазонки); **2.** Маранья (штат у Бразилії).

marant/o *бот.* маранта [*Maranta*].

mar/arb/o/j *зоол.* горгонієподібні, горгонарії, рогові корали [ряд *Gorgonaria*].

mar/arme/o військово-морський флот; військово-морські сили.

maraskin/o мараскін (сорт лікеру).

***marasm||o** **1.** *мед.* маразм (повне виснаження сил); **2.** *перен.* повний розвал, повний занепад, розруха; **~a** маразматичний; **~ul/o** маразматик.

marasmi/o *бот.* часничник [*Marasmius*].

Maraton||o *іст., м.* Марафон (у Ст. Греції); **(m)~a** марафонський; **(m)~o** спорт. марафонський біг, марафон; **(m)~ist/o** марафонець.

maraved/o мараведі (старовинна іспанська монета).

mar/ban/o морська ванна.

mar/bapt/o морське хрещення (перший вихід у море)

mar/batal/o морський бій, морська битва.

mar/baz/o *військ.* морська база.

mar/best/o/j морські тварини.

mar/biologi/o морська біологія.

mar/bird/o/j морські птахи.

mar/biskvit/o морський хлібець, галета.

mar/blok/ad/o морська блокада.

mar/bord||o морський берег, берег моря, узбережжя; ~а береговий.

mar/brasiko бот. морська капуста (= mara krambo).

Marcel||o іст. Марцелл; Марсель (чол. ім'я); ~а Марцелла, Марселла (жін. ім'я).

Marcial/o Марціал (римський поет).

***marcipan||o** марципан; ~а марципановий, марципанний.

***marĉ||o** прям., перен. болото, драговина, мочар; *droni en la ~o de la mizero* тонути в болоті злиднів; ~а болотний, болотяний; болотистий, заболочений; ~а febro болотна лихоманка; ~ej/o болотиста місцевість, болото, трясовина, bagno, мочарі; ~et/o болітце; ~oz/a рідко болотистий, багатий болотами (= marĉoplena, marĉoriga, marĉohava, marĉabunda).

marĉ/anas/o орн. чирок-тріскунок [*Anas querquedula*] (син. kerkedulo).

***marĉand||i** *vn* торгуватися (про ціну); ~o, ~ad/o торг, торгування; ~aĵ/o виторгувана річ: товар з договірною ціною; предмет торгу; ~em/a який любить торгуватися.

mar/ĉeval/et/o див. ĥipokampo.

marĉ/o/febr/o див. malario.

marĉ/o/gas/o див. metano.

marĉ/o/grund/o болотистий ґрунт, торф'яник.

marĉ/o/gust/a з присмаком мулу, з болотним присмаком.

marĉ/o/kok/o див. galinolo.

marĉ/o/plant/o болотна рослина.

marĉ/o/strig/o орн. болотна сова [*Asio flammeus*].

marĉ/o/ĝlim/o див. fango.

marĉ/o/tring/o орн. (уліт) поручайник [*Tringa stagnatilis*].

marĉ/o/vanel/o орн. кречітка білохвоста [*Chettusia leucura*].

***mard||o** вівторок; Karnavala (M)~o м'ясопусний [запусний] вівторок (останній вівторок перед Великим постом); ~e у вівторок.

mar/direkt/e/n у напрямі до моря, у бік моря.

Marduk/o Мардук (верховний бог Вавилону).

marel/o класи, небо (дитяча гра, = paradizludo, hopludo, faksalta ludo, faksaltado); ludi ~n грати в класи.

mar/elefant/o зоол. морський слон, міроунга [*Mirounga*].

mar/el/ten/a стійкий супроти морських сил; мореплавний.

mareng/o текст. маренго (чорна тканина з сірим відблиском).

mar/erinaĉ/o див. ekino.

mar/ezok/o іхт. баракуда, сфірена, морська щука [*Sphyraena*].

mar/fiŝ/o/j морські риби.

mar/flot/o морський флот.

mar/flu/o морська течія.

mar/fort/o/j військово-морські сили.

mar/frukt/o/j кул. морепродукти.

mar/fund/o морське дно, дно моря.

Margaret/o, Margareta Маргарита, Маргарет (ім'я).

***margarin**||о маргарин; vegetaĵa ~о рослинний маргарин, рослинний жир; ~а маргариновий; ~і vt намазати маргарином.

mar/glan/o зоол. морський жолудь (= balano 1).

margraf/o іст. маркграф.

***marĝen**||о 1. друк. поле, мн. береги (сторінки); марзан; 2. геол. край, тераса; 3. запас (часу і т. п.); ~о de sekureco коефіцієнт безпеки, запас міцності; 4. ек. прибуток; 5. ком. маржа; різниця; решта; гарантійний завдаток; ~а 1. написаний на полях [берегах]; зроблений на полях [берегах]; ~аj potoj примітки на полях; 2. друк. бічний, боковий, маргінальний; 3. побічний; другорядний; неосновний; ледь-ледь достатній; припустимий; малопробутоквий; 4. фізіол. маргінальний (про свідомість); ~ul/o маргінал, людина, що живе поза суспільством.

marĝen/not/o примітка на полях, маргіналія.

mar/haven/o морський порт, морська гавань.

mar/herb/o/j морські водорості, морські трави, морська трава.

mar/hirund/o нрк., див. glareolo.

mar/hund/o 1. розм. тюлень, нерпа (= foko); 2. перен. морський вовк.

mari||о етн. марієць; ~а марійський; ~in/o марійка; (М)~uj/o геогр. н. Марі (автономна республіка в Росії).

***Mari/o** Марія; Марій, Маріус, Маріо (чол. ім'я).

Maria Марія, Мері, Марі (жін. ім'я); Sankta ~ Пресвята Марія, Божа Мати.

Marian||о Мар'ян (чол. ім'я); ~а Мар'яна, Маріанна (жін. ім'я).

Marian/a/j Insul/o/j геогр. н. Маріанські острови (Тихий океан, США).

mari/best/o див. kokcino.

mariĥuan/o марихуана (наркотик).

mari/kard/o бот. розторопша плямиста (= Maria silibo).

Mariland/o геогр. н. Меріленд (штат США).

marimb/o муз. маримба.

Marina Маріна (жін. ім'я).

***marin**||і vt (за)маринувати; ~ad/o маринування; ~aĵ/o 1. маринад (рідина); 2. маринад, мариновані продукти.

mar/infanteri||о морська піхота; ~an/o морський піхотинець.

***marionet**||о прям., перен. маріонетка; ~а маріонетковий.

mari/skarab/o див. kokcino.

Mariupol/o^{EU} геогр. н., м. Маріуполь (Україна).

I***mark**||о мітка; клеймо; знак; марка; фішка; бренд; позначка, зазначка; спорт. відмітка; meti ~on sur ion поставити мітку, знак, клеймо на що-н.; fabriĉa ~о фабрична марка; ~о de juvelisto клеймо ювеліра; ~о de aŭto марка автомобіля; ~і vt мітити, значити, ставити клеймо, маркувати; ~ad/o розмітка, клеймування, маркування; ~il/o штампель, клеймо; маркер (знаряддя); ~ist/o значильник, мітчик, клеймувальник, маркер (професія).

II **mark/o** марка (грошова одиниця; міра ваги).

Mark/o Марко, Марк, Маркус (чол. ім'я); Sankta ~ святий Марко; ~-Aŭrelio Марк-Аврелій (римський імператор і філософ).

mar/kalidr/o орн. побережник морський [Calidris maritima].

mar/kalistegi/o бот. плетуха солданеловидна [*Calystegia soldanella*].

markasit/o мін. марказит.

mar/kaŝtan/o див. ekino.

marketing/o див. merkataĉo.

marketr||i vt інкрустувати (по дереву); ~**aĵ/o** інкрустація (по дереву), маркетрі; ~**ist/o** інкрустатор.

markez/o маркіза, навіс, дашок; vitra ~ скляний дашок; tola ~ тент, матер'яний навіс.

markgraf/o див. margrafo.

mark/hav/a який має фірмовий знак, фірмову марку, марочний; ~ vino марочне вино.

marki/o іст. марка (у середньовіччі: прикордонний укріплений округ); (M)~o геогр. н. Марке (область в Італії).

Markian/o Маркіян (чол. ім'я).

***markiz||o** маркіз; ~**ec/o** титул маркіза; ~**in/o** маркіза.

Markiz/o/j геогр. н. Маркізькі острови (Тихий океан, Франція).

mar/kol/o геогр. протока.

mar/kolbas/o див. holoturio.

mar/korv/o нрк., див. kormorano.

mark/o/strek/o позначка (у вигляді риски), риска.

***markot||o** бот. відсадок, відгілок, пагін; стolon, підземний пагін; ~**i** vt розмножувати відсадками.

Marks||o Маркс (німецький філософ і економіст); (m)~**ism/a** марксистський (стосовний до марксизму); ~**isma** ideologio марксистська ідеологія, ідеологія марксизму; (m)~**ism/o** марксизм; (m)~**ist/a** марксистський. (стосовний до марксиста, марксистів); ~**ista** gondeto марксистський гурток, гурток марксистів; (m)~**ist/o** марксист.

marks/ism/a-lenin/ism/a марксистсько-ленінський.

marks/ism/o-lenin/ism/o марксизм-ленінізм.

mark/ŝton/o відмітний камінь (загальна назва кам'яного стовпчика, що позначає що-н.: межу, центр, відстань і т. п.).

mar/leon/o зоол. сивуч; морський лев.

mar/leopard/o зоол. морський леопард [*Hydrurga leptonych*].

mar/lili/o бот. панкрацій морський, морська лілія (= mara pankratio).

mar/limak/o/j зоол. голозяброві молюски.

mar/lutr/o зоол. калан, морська видра, морський бобер, камчатський бобер [*Enhydra lutris*].

mar/mal/san/o мед. морська хвороба; mi havas ~n у мене морська хвороба, мене закачує.

mar/map/o морська карта, карта моря.

mar/mejl/o морська миля.

***marmelad||o** джем; повидло; ~a джемовий.

mar/mez/e у відкритому морі.

mar/milit/o морська війна.

mar/min/o військ. морська міна.

marmit/o каstrуля (з двома ручками); казанок, чавунець (син. kuirpoto, viandopoto).

***marmor**||**o** мармур; ~а мармуровий; (М)~а Insularo *геогр. н.* острови Мармурового моря (Мармара, Пашалімані, Тюркелі та ін.; всі належать Туреччині); (М)~а Maro *геогр. н.* Мармурове море; ~ej/o **1.** майстерня з обробки мармуру; **2.** мармуровий кар'єр; ~um/i *vt* малювати / розмальовувати під мармур.

marmor/anas/o *орн.* мармуровий чирок [*Marmaronetta angustirostris*].

marmor/min/ej/o мармуровий кар'єр.

marmor/plat/o мармурова плита.

marmor/statu/o мармурова статуя.

***marmot**||**o** *зоол.* бабак, байбак [*Marmota*]; ~e: ~e dormi спати як бабак.

marmoz/o *зоол.* мишоподібний опосум [*Marmosa*].

mar/mustel/o *іхт.* куніцева акула [*Mustellus mustellus*].

marn||**o** *мін.* мергель, рухляк; ~а мергелевий, мергельний, рухляковий; ~i *vt* удобрювати мергелем; ~ad/o удобрення мергелем.

Marn/o *геогр. н., р.* Марн (Франція).

mar/navig/ad/o морська навігація.

mar/nivel||**o** рівень моря; super la ~o над рівнем моря; sur la ~o на рівні моря; ~e *див.* sur la ~o.

marod||**i** *vn* мародерствувати; красти з полів, городів, садів; красти сільгосппродукцію або дрібних домашніх тварин; ~o, ~ad/o мародерство; ~ant/o, ~ist/o мародер.

maroder/o *сумн., див.* marodanto, marodisto.

***Marok**||**o** *геогр. н., кр.* Марокко; (m)~а марокканський; (m)~an/o марокканець; (m)~an/in/o марокканка.

***maroken**||**o** сап'ян (тонка м'яка козяча або овеча (рідше теляча) шкіра найрізноманітніших кольорів); ~а сап'яновий; ~i *vt* вичиняти сап'ян.

maron/o каштан (істівний).

maron/arb/o *рідко, див.* kaŝtanarbo.

mar/ond/o/j морські хвилі.

maronit||**o** *рел.* мароніт (член католицької церкви зі східними обрядами в Лівані); ~а маронітський.

maron/kolor/a *рідко, див.* kaŝtankolora.

marot/o пристрасть, улюблене заняття; хобі; (= amata ĉevaleta).

mar/papag/o *див.* fraterkulo.

mar/pejzaĝ/o морський пейзаж.

mar/pentr||**aj/o** *жив.* марина (картина з морським видом); ~ist/o (художник-)мариніст.

mar/pig/o *див.* hematopo.

mar/pork/o *див.* foseno.

mar/profund/o морська глибина, глибина моря.

mar/pul/o *див.* talitro.

mar/rab/ist/o морський розбійник, пірат.

mar/romp/iĝ||**i** розбитися в морі; ~o корабельна аварія, аварія корабля, аварія на морі.

mar/roz/o/j *див.* aktiniuloj.

mars/o *нрк., див.* topo.

Mars||o **1.** міф. Марс (римський бог війни); **2.** астр. Марс (планета); **(m)~an/o** марсіанин, марсіанин.

mar/sabl/o морський пісок.

mar/sal/o морська сіль.

Marsejl/o геогр. н., м. Марсель (Франція).

Marseljez/o марсельєза (революційна пісня, що стала державним гімном Франції).

mar/serpent/o морський змія, морська змія.

marsk/o геол. марші (низовинні смуги морських узбереж, утворені наносними відкладеннями).

Mars/o/kamp/o іст. Марсове поле.

marsili||o бот. марсилія [*Marsilea*]; **~ac/o/j** марсилієві [*родина Marsileaceae*].

mar/skorpi/o/j палеонт. евриптерида, ракоскорпіони, гігантостраки [*підклас Eurypterida*].

mar/soldat/o солдат (або рядовий) морської піхоти; морський піхотинець.

mar/stel/o зоол. морська зірка (будь-яка); **~j** див. *asterioidoj*.

marsupi||o (виводкова) сумка (у сумчастих тварин); **~ul/o/j** зоол. сумчасті [*ряд Marsupialia*].

***marš||i** *vn* ходити, крокувати, рухатися (мірним кроком); військ. іти стройовим кроком; марширувати; **~i** takte йти в ногу; parade ~i йти церемоніальним маршем; **~(u)!** марш!, руш!; **~a** маршовий, похідний; **~o** **1.** (тж. **~ado**) рух, ходьба, ходіння, марш, марширування; parada ~o парадний марш; **2.** муз. марш; funebra ~o жалібний / траурний [похоронний] марш; **3.** спорт. спортивна ходьба; **~ad/i** *vn* ходити (мірним кроком); **~ad/o** ходьба, ходіння, марширування.

***maršal||o** маршал; (*kortega*) **~o** гофмаршал; **~o** маршальський; гофмаршальський.

Maršal/a/j Insul/o/j геогр. н. Маршаллові Острови (*острови і д-ва в Тихому океані*).

maršanci/o бот. маршанція [*Marchantia*].

mar/šauṃ/o **1.** морська піна (= mara šauṃo); **2.** мін. сепіоліт, морська піна (= sepiolito).

mar/šip/o морський корабель, морське судно.

marš/kolon/o похідна колона.

marš/ord/o похідний порядок.

mar/šlim/o див. *šlimo* 2.

maršmal/o кул. маршмелю (*американські зефіроподібні цукерки*).

***mart||o** *inodi taj* березень; **~a** березневий; **~e** у березні (= en marto).

Marta Марта (жін. ім'я).

martagon/o бот. лілія лісова, лілія кучерява [*Lilium martagon*].

mar/taŭg/a придатний до плавання, мореплавний.

***martel||o** **1.** молоток; молот (тж спорт.); **2.** див. *maleo* 4; **~i** *vt* **1.** бити молотком, молотом; **2.** військ. гатити, товкти, розносити вщент (бомбардуванням, обстрілом і т. п.); **3.** перен. карбувати (склади, слова і т. п.); **~ad/o** биття молотком, молотом; **~eg/o** кувалда; **~et/o** молоточок, маленький молоток; **~ist/o** молотобоець.

martel/bat/o удар молотка, молота; удар молотком, молотом.

martel/bek/o кінчик молотка.

martel/bor/il/o відбивний молоток.

martel/fac/o ударна (або робоча) поверхня молотка.

martel/fiŝ/o сумн., див. martelŝarko.

martel/form/a молотоподібний.

martel/ĵet/(ad)/o спорт. метання молота.

martel/kap/o молоток, молот (сам молоток, тобто його залізна частина без молотовища, = la fero de la martelo).

martel/maŝin/o (механічний) молот (машина, = falmartelego); hidraŭlika, pneŭmatika, varormotora ~ гідравлічний, пневматичний, паровий молот.

martel/ŝark/o іхт. акула-молот [*Sphyrna*].

martel/ten/il/o молотовище, ручка молотка, молота,

Marten||o Мартин, Мартін (чол. ім'я); ~а Мартина (жін. ім'я).

Marten/fest/o церк. день Святого Мартина.

marten/forn/(eg)/o мет. мартенівська піч, мартен.

marten/ŝtal/o мет. мартенівська сталь.

martes/o зоол. 1. куниця [*Martes*]; 2. куниця лісова, жовтодушка [*M. martes*].

mar/testud/o див. helonio, kelonio.

martingal/o 1. мартингал (ремінь вуздечки); 2. мор. мартин-гік; 3. карт. поступове збільшення ставок.

martini/o мартіні (коктейль).

Martinik/o геогр. н. Мартініка (о-в і департамент Франції в Карибському морі).

***martir||o** мученик, страдник, страждалець, невинна жертва; ~o de Kristo мученик в ім'я Христа, мученик за віру Христову; sankta ~o рел. великомученик; ~а мученицький; ~а morto мученицька смерть; ~ес/o мучеництво; ~ig/i (за)мучити, (за)мордувати, (з)робити мучеником; ~ig/i стати мучеником, прийняти мученицький вінок; ~ig/o = ~а morto.

martir/libr/o рел. життєпис мучеників, мартиролог (збірка оповідань про християнських мучеників).

martir/list/o список замучених, мартиролог.

martirologi/o див. martirlibro.

marubi/o бот. шандра [*Marrubium*]; ordinara ~ шандра звичайна [*M. vulgare*].

mar/urs/o зоол. морський (північний або південний) котик [*Callorhinus*; *Arctocephalus*].

mar/verd/a синьо-зелений, кольору морської хвилі (= glaŭka).

mar/vetur/i *vn* плисти, пливти морем (на кораблі); здійснювати морську навігацію; (= navigi).

mar/vir/in/et/o русалочка (персонаж казки Андерсена).

mar/voj/o морський шлях.

mar/vojaĝ||i *vn* подорожувати морем; ~o морська подорож / мандрівка.

mar/vulp/o іхт. акула-лисиця [*Alopias vulpinus*].

***mas||o** маса (як єдине ціле; тж фіз., ел., жив., ек., юр.); la malluma ~o de la maro темна маса моря; gelatena ~o желатинова маса; krita ~o критична маса; specifa ~o питома маса; питома вага; ~а: ~а volumeno об'єм маси; ~et/o невелика маса; відцентрова, інерційна маса.

Masaĉusec/o геогр. н. Массачусетс (штат США).

***masaĝ||o** масаж; масування; ~i *vt* масажувати, робити масаж; ~ist/o масажист.

masakr||i *vt* масово винищувати, вирізувати (= amasbuĉi); ~o різня, різанина, масове винищення (= amasbuĉ(ad)o); ~ist/o винищувач, масовий убивця.

maser/o *фіз.* мазер.

Maseru/o *геогр. н., м.* Масеру (столиця Лесото).

maseter/o *анат.* жувальний м'яз.

mas/fram/o *ел.* шасі, маса корпусу (= ĉasio 2).

Masili/o *іст.* Масилія (античне місто на місці сучасного Марселя; латинська назва Марселя).

***masiv||a** масивний; суцільний (який не має порожнин); ~a monumento масивний пам'ятник; ~o масив (гірський, лісовий і т. п.); ~o da montoj гірський масив; ~o da arboj лісний масив; ~ec/o масивність.

masiv/konstru/i *vt* будувати капітально; вести капітальне будівництво.

***mask||o** у *різн. знач.* маска; личина; karnavala ~o карнавальна маска; kontraŭgasa ~o протигаз; subakva ~o підводна маска для підводного плавання; (gipsa) ~o de mortinto посмертна маска; ~i *vt* (за)маскувати (тж військ.), ховати [приховувати] під маскою; надягати маску на; закривати маскою; **si/n** ~i (за)маскуватися; одягати маску; закриватися маскою; ~ad/o маскування; ~iĝ/i = sin ~i; ~iĝ/ad/o маскарад (= maskerado); ~it/a замаскований; прикритий маскою, захований / схований під маскою; ~it/o людина в масці.

Maskaren/o/j *геогр. н.* Маскаренські острови (Індійський океан, Маврикій і Реюньйон).

maskaret/o хвиля припливу (в гирлі річки); підйом води в річці (під час припливу).

Maskat/o *геогр. н., м.* Маскат (столиця Оману).

maskerad||o *прям., перен.* маскарад; ~a маскарадний.

maskl||o *біол.* особина чоловічої статі; самець (= virseksulo); ~a чоловічий, чоловічої статі (= virseksa); ~a флого чоловіча квітка.

mask/o/bal/o бал-маскарад, костюмований бал (= kostumbalo).

mask/o/emberiz/o *орн.* вівсянка сивоголова [Emberiza spodocephala].

mask/o/fest/o маскарад (= maskerado).

mask/o/kostum/o маскарадний костюм.

mask/o/lani/o *орн.* сорокопуд замаскований [Lanius nubicus].

mask/o/vest||i *vt* переодягати в кого-н., переряджати (з метою маскування, = vestmaski); ~i sin en simion переодягнутися в мавпу; ~it/o (пере)ряджений (у знач. ім.).

mas/mank/o *фіз.* дефект [брак] маси.

mas/nombr/o *фіз.* атомна вага; масове число.

mas/o/centr/o *фіз.* центр маси.

Masoh||o фон Захер-Мазох (австрійський письменник, що описав явища мазохізму); (m)~ism/o *псих.* мазохізм; (m)~ist/o мазохіст.

***mason||i** *vt* мурувати, будувати з каменю [цегли]; класти цеглу; ~i muroj мурувати стіну; ~ad/o мурування; ~aĵ/o кам'яна [цегляна] кладка; кам'яна [цегляна] будова; bosa ~aĵo рустика, кладка рустикою; ~ist/a мулярський; ~ista nivelo мулярський рівень, ватерпас; ~ist/o муляр.

mason/ferm/i *vt* замурувати, закласти (цеглою).

masor||o *бібл.* масора (традиція тлумачення Старого Заповіту в іудеїв); ~a: ~a Biblio масоретська Біблія, масоретський Танах; ~ist/o масорет, знавець масори, творець масори.

***mast**||o 1. у різн. знач. щогла; 2. стовп, стояк; ~**ar**/o мор. рангоут; ~**ist**/o мор. щогловий (у знач. ім.); ~**iz**/i мор. ставити рангоут на..., обладнати щоглами.

mastab/o іст. мастаб (тип єгипетських гробниць).

***mastik**||o 1. мастика (смола мастикового дерева); 2. мастика (для склеювання, зашпаровування, але не для натирання підлоги); замазка, (для вікон ще) кит; шпаклівка; ~**i** vt склеїти [зашпарувати] мастикою; зашпарувати замазкою, (про вікно ще) закитувати; (за)шпаклювати.

mastik/arb/o бот. мастикове дерево (= lentisko).

mastodont/o палеонт. мастодонт [Mastodon].

mastoid||o анат. соскоподібний відросток; ~**it**/o мед. мастоїдит, запалення соскоподібного відростка.

***mastr**||o 1. господар, хазяїн, діал. гзда; власник; повелитель, володар, влади́ка; estí ~o en sia domo бути господарем у своїй хаті; 2. біол. хазяїн; ~**a** господарський, хазяйський; ~**e** по-господарському, по-господарськи, як личить господареві; ~**i** vt господарювати, хазяювати, розпоряджатися, володіти, бути господарем / хазяїном; ~**i** la lingvon володіти мовою; ~**aj**/o див. ~umaĵo; ~**ec**/o становище господаря, право господаря; ~**em**/a хазяйновитий, хазяйливий; ~**in**/o господиня, господарка, хазяйка, діал. гздиня; власниця; *~**um**/i **vi** 1. господарювати, хазяювати, порати, поратися, вести господарство, завідувати господарством; 2. див. mastri; ~**um**/ad/o господарювання, хазяйнування, ведення господарства; домоведення; ~**um**/aj/o господарство, хазяйство, діал. господарка; ~**um**/em/a господарський, хазяйновитий; ~**um**/em/o господарність, хазяйновитість; ~**um**/il/o див. mastrumsistemo; ~**um**/ist/in/o економка.

Mastriĥt/o геогр. н., м. Маастріхт (Нідерланди); la Traktato de ~ Маастріхтський договір, Договір про Європейський Союз.

mastr/o/**strik**/o локаут (= lokaŭto).

mastr/um/**apar**at/o/**j** побутові прилади, побутова техніка.

mastr/um/**labor**/o/**j** господарські роботи, роботи по господарству.

mastr/um/**sistem**/o інформ. інформаційна система (= mastrumilo).

masturb||i vt збуджувати рукою (статевий орган); мастурбувати, вульг. дровичити; **si**/n ~i займатися мастурбацією, онанізмом, рукоблудством, рукоблудничати; ~**o**, ~**ad**/o мастурбація; рукоблудство, онанізм; ресіпрока ~ado взаємна мастурбація.

masuri/o хім., заст. мазурій (радіоактивний технецій).

***maŝ**||o петля; клітинка (мережива, сітки); кільце, колечко (кольчуги); ланка (ланцюга); ~**ar**/o мережа (апаратів, станцій, груп людей).

***maŝin**||o 1. прям., перен. машина (але не автомобіль), механізм; верстат; agrikultura ~o сільськогосподарська машина; 2. електродвигун; генератор; (= elektromaŝino); ~**a** 1. машинний, механічний; ~**a** difektiĝo поломка машини; 2. машинальний; ~**e** 1. машинним способом, за допомогою машини, машиною, на машині, на верстаті; механічно; ~**e** fabrikita виготовлений машинним способом; 2. машинально; ~**ar**/o машинне устаткування / обладнання, парк верстатів, парк машин; машинерія, техніка; ~**ej**/o машинне відділення; машинний цех; машинний зал; ~**estr**/o начальник машинного відділення; головний механік; старший інженер-механік; мор. судновий механік; ~**ism**/o стадія машинного виробництва; застосування [використання] машин; ~**ist**/o машиніст, механік; ~**ism**/o механізація.

maŝin/ĉambro/o машинне відділення.

maŝin/detru/ad/o іст. (з)нищення [ламання] машин (луддитами на початку 1800-х рр.).

maŝin/dom/o див. maŝinejo.

maŝin/fabrik/o *див.* maŝinkonstruejo.

maŝin/kod/o *інформ.* машинний код.

maŝin/komplet/o агрегат.

maŝin/konstru|a машинобудівний; верстатобудівний; ~a *industrio* машинобудівна промисловість; ~ad/o машинобудування; верстатобудування; ~ej/o машинобудівний завод; верстатобудівний завод (= maŝinfabriko).

maŝin/labor/ist/o промисловий робітник, робітник, зайнятий біля машини.

maŝin/leg/ebl/a *інформ.* який читає машина (*про машинну мову*).

maŝin/lingv/o *інформ.* машинна мова.

maŝin/orient/it/a: ~lingvo = maŝinlingvo.

maŝin/paf/il/o автомат (= mitralo).

maŝin/skrib/i *vt* писати [друкувати] на машинці (= tajpi).

maŝ/kapt/il/o сильце.

maŝ/kiras/o, maŝ/kut/o *іст.* кольчуга.

maŝ/ten/il/o булавка (*для тимчасового тримання на ній петель при в'язанні*).

I*mat/o мат, мата, циновка, плетінка, солом'яник.

II mat||o мат (*у шахах*); ~(on)! *виг.* мат!; ŝak ~! шах і мат!; ~a який одержав мат, який знаходиться під матом (*про короля*); ~i *vn* одержати мат; ~ig/i зробити [дати] мат, заматувати.

***matador/o** **1.** матадор; **2.** *перен.* заводій, туз, шишка, впливова [головна] особа, велике цабе.

matĉ||o *спорт.* матч, змагання; gajni la ~on виграти матч [змагання]; malgajni (або perdi) la ~on програти матч [змагання]; vana ~o нічия (*гра*); ~i *vn* зіграти матч; брати [взяти] участь у матчі, змагатися.

***mate/o** **1.** *бот.* мате, парагвайський чай (= paragvaĵa ilekso); **2.** мате, парагвайський чай (*листя; напій з цього листя*).

Mate/o Матвій, Матей, Матфей, Матео, Метью (*чол. ім'я*).

mate/arb/o *див.* mateo 1.

***matematik||o** математика; supera ~o вища математика; ~a математичний; kun ~a precizeso з математичною точністю; ~aj simboloj математичні символи; ~e математично; ~ist/o математик; ~iz/o математизація.

***maten||o** ранок; bonan ~on! доброго ранку!; de ~o ĝis vespero з [від] ранку до вечора; ~a ранковий; ~e уранці; ~i: ~as *безос.* наступає ранок, розвиднюється, світає; ~iĝ/i розвиднюватися, розвиднятися, світати; ~iĝ/o світанок.

maten/gimnast/ik/o ранкова гімнастика [зарядка].

maten/laŭd/o *церк.* ранішня (подячна) молитва.

maten/krepusk/o ранкові сутінки.

maten/manĝ|i *vn* (по)снідати; ~o сніданок; malpeza ~o легкий сніданок.

maten/mes/o ранкова меса; ранкова літургія; утрєня.

maten/ruĝ/o (ранкова) зоря (*освітлення горизонту перед сходом сонця і час такого освітлення; = айгого*).

maten/stel/o ранкова зоря / зірка, Зоря, Вістунка (*Венера*).

***materi||o** *фіз., філос.* матерія; речовина; la leĝo pri la konserviĝo de la ~o закон збереження матерії; interstela ~o *астр.* міжзоряна матерія; malluma ~o *астр.* темна матерія; ~a

матеріальний; речовинний; ~а mondo матеріальний світ; ~ec/o матеріальність; речовинність; ~ig/i матеріалізувати; оречевлювати, опредметнювати; ~ig/o матеріалізація; уречевлення, упредметнення; ~iĝ/i матеріалізуватися; ~iĝ/o матеріалізація; уречевлення, упредметнення; ~ism/a філос. матеріалістичний; ~ism/o матеріалізм; dialektika, historia ~ismo діалектичний, історичний матеріалізм; ~ist/o філос. матеріаліст.

***material**||o **1.** матеріал; konstruaj ~oj будівельні матеріали; ~o por legado матеріал для читання; **2.**: la homa ~o військ. особовий склад; la ruliĝanta ~o зал. рухомий склад; ~a матеріальний (стосовно матеріалу; стосовно грошей, майна); ~a manko відсутність [нестача] матеріалу [матеріалів]; ~a tenejo матеріальний склад, склад матеріалів; ~a helpo матеріальна допомога; ~aj rimedoj матеріальні засоби; ~a sendependeco матеріальна незалежність; ~e матеріально; subteni morale kaj ~e підтримувати морально і матеріально; ~ism/a матеріалістичний; ~ism||o **1.** матеріалізм (прагнення тільки до матеріальних благ, інтерес тільки до матеріальної сторони життя); **2.** див. materiismo; ~ist/o **1.** матеріаліст (людина, що керується лише матеріальними інтересами); **2.** див. materiisto.

material/ekonomi/o економія сировини і матеріалів.

material/difekt/o матеріальна вада.

material/test/ad/o випробовування матеріалів, контроль якості матеріалів.

Matilda Матильда (жін. ім'я).

matine/o денний спектакль, денна вистава, денний сеанс; ранок (культурний захід).

matiol/o бот. матіола, левкоя, нічні сокирки [Mathiola] (син. leŭkojo); blankhara ~ левкоя сивий [M. incana].

Matogros/o геогр. н. Мату-Гросу (штат і плато в Бразилії); Suda ~ Мату-Гросу-ду-Сул (штат у Бразилії).

***matrac**||o матрац, (набитий сіном ще) сінник; risorta, remburita, pneŭmat(ik)a ~o пружинний, набивний, надувний матрац; ~a матрацний, матрацовий; ~ist/o матрацник.

matras/o хім. қолба.

matriark||a іст. матриархальний; ~ec/o матриархат.

***matric**||o **1.** друк., тех., мат. матриця; **2.** заст., див. gango 2; ~a матричний.

matrikari/o бот. ромашка [Matricaria].

matrikul||o **1.** матрикул, список членів організації, матрикулярний список; **2.** витяг з матрикулу; метрика; ~i vt внести до матрикулу, внести до списку; записати; захиувати (до навчального закладу і т. п.).

matron/o матрона (тж іст.); поважна літня жінка, мати сімейства.

matros||o матрос; ~a матроський; ~a ŝaro безкозирка.

***matur**||a **1.** зрілий, стиглий, спілий; назрілий; дорослий (про людину, тварину); ~а рото спіле / стигле яблуко; ~а aĝo зрілий вік; **2.** який досягнув терміну оплати (про цінний папір); ~ec/o зрілість, стиглість, спілість; atesto de (або pri) ~eco атестат зрілості; ~ig/i доводити до зрілості [стиглості, спілості]; ~iĝ/i дозріти, достиг(ну)ти, доспіти; назріти; ~iĝ/o дозрівання, досягання, доспівання; ~ul/o дорослий (у знач. ім.), доросла людина [особа], людина в дорослому віці.

matur/aĝ/a у зрілому віці, дорослий.

matutin/o церк. утренья.

maŭ/ism/o політ. маоїзм.

maŭi/st/o політ. маоїст.

maūr||o мавр; **~a** маврський, мавританський; **~in/o** мавританка (**M**)**~uj/o** іст. Мавретанія (територія, заселена маврами).

Maūric/o Маврикій, Мауріціо, Маурісіо, Моріс (чол. ім'я).

Maūrici/o геогр. н., о-в, кр. Маврикій (Індійський океан).

Maūritani||o геогр. н., кр. Мавританія; (**m**)**~a** мавританський; (**m**)**~an/o** мавританець, житель Мавританії.

Maūr/o/land/o див. Маўrujo.

Maū Zedong іст. Мао Цзедун (китайський політик).

maūzer/o маузер (= Маўzer-pafilo).

***maūzole/o** мавзолей.

mav/a поет. поганий, злий, кепський (= malbona).

mazam/o зоол. мазама, олень-мазама [*Mazama*].

Mazda||o Мзда (ім'я верховного староіранського бога); (**m**)**~ism/o** рел. маздаїзм, маздеїзм (староіранська релігія); (**m**)**~ist/o** маздаїст, маздеїст.

Mazer/o Мазепа (український гетьман).

Mazovi/o геогр. н. Мазовія (іст. область у Польщі).

mazur||o/j етн. мазури (етнічна група поляків); (**M**)**~i/o** геогр. н. Мазури (область у Польщі).

***mazurk/o** мазурка (музика і танець).

mazut||o мазут (= reza oleo); **~a** мазутний.

Mbaban/o геогр. н., м. Мбабане (столиця Свaziленду).

meandr||o меандр, звивина, закрут, вигин, коліно (ріки, дороги); **~a**: ~а огнато меандр (декоративний орнамент); **~i** vt витися, зміїтися, в'юнитися, крутитися (про стежку, дорогу і т. п.).

meat/o анат. хід, прохід; ekstera akustika ~ зовнішній слуховий прохід; interna akustika ~ внутрішній слуховий прохід; naza ~ хід носа.

***mebl||o** меблевий виріб (якийсь один предмет: стіл, шафа, крісло, ліжко і т. п.), pl меблі; remburitaj ~oj м'які меблі; dormejoj ~oj спальні меблі; **~a** меблевий; **~i** vt (у)меблювати, обставляти; **~ad/o** (у)меблювання; ***~ist/o** мебельник, мебляр; ***~it/a**: ~ita ĉambro (у)мебльована кімната; bone ~ita metoto перен. гарна [жива, чіпка, цупка] пам'ять.

mebl/o/magazen/o меблевий меблевий магазин, магазин меблів.

mebl/o/ten/ej/o меблевий склад, склад меблів.

mebl/o/vend|ej/o меблевий магазин, магазин меблів; **~isto** продавець меблів.

Mecenas/o іст. Меценат (римський державний діяч, покровитель Вергілія і Горація).

mecenas||o меценат; покровитель; **~a** меценатський; **~i** vt сумн. субсидувати (= subvencii); спонсорувати (= sponsori); **~ec/o** меценатство.

***meĉ||o** 1. гніт (у лампі); трут; 2. (запалювальний) гніт, бікфордів шнур (син. brulŝnuro); 3. мед. дренажний тампон, дренажний джгут; **~aj/o** 1. бот. трутник (= tindro); 2. світільне прядиво, світільний джгут, довгий гніт (що використовуються для освітлення самотійно); **~uj/o** резервуар гнотової лампи (лампади, спиртівки і т. п.).

meĉ/o/lamp/o гнотова лампа, лампада.

I med/o мед (алкогольний напій, син. mielakvo).

П med||o *іст.* мідієць; **~а** мідійський; **(М)~і/o, (М)~uj/o** Мідія (*історична область в Ірані; стародавня держава*).

***medal||o** медаль; fronto kaj dorso de ~o *лицьовий і зворотний бік медалі*; gajni ~on *завоювати [здобути] медаль*; **~а** медальний; **~і** *vt* нагородити медаллю; **~ist/o** медальєр; **~it/o, ~ul/o** медаліст.

***medalion/o** медальйон.

Mede/o *міф.* Медея (*дочка колхідського царя Еета, чаклунка, яка покохала вождя аргонавтів Ясона і допомогла здобути йому золоте руно*).

***medi/o** середовище, оточення; сфера; обстановка; influo de la ~o *вплив середовища*; ekstera ~o *біол.* зовнішнє середовище; interna ~o *внутрішнє середовище*; kultura ~o *біол.* живильне середовище; **~olog/i/o** *екол.* медіологія.

mediaci||o *юр.* медіація, посередництво; **~ant/o** посередник.

medi/afabl/a *див.* mediindulga.

medi/aktiv/ul/o активіст з охорони довкілля.

medial/o *грам.* середній стан, медіальний стан, медіум.

median/o **1.** *мат.* медіана (*середня лінія трикутника, = mezanto; статистична величина, = duilo*); **2.** *анат.* серединний нерв.

mediant/o *муз.* медіанта.

mediastin||o *анат.* середостіння; **~it/o** *мед.* медіастиніт, запалення сполучної частини середостіння.

mediat/o засіб масової інформації, один із мас-медіа.

***medicin||o** медицина; alternativaj ~oj *альтернативна медицина, альтернативні методи лікування*; sociala ~o *соціальна медицина*; **~а** медичний; **~а** priservado (*або*) prizorgado *медичне обслуговування*; **~aj/o** *див.* medikamento; **~ist/o** медик, медичний працівник.

medicin/ŝrank/o аптечна шафка, аптечка.

Mediĉ||o/j *іст., мн.* Медічі (*рід, що правив Флоренцією*); Katerino de ~oj Катерина Медічі; **~а:** la ~a Venuso *мист.* Венєра Медічі.

medi/higien/o *екол.* гігієна навколишнього середовища.

medi/indulg/a екологічний, екологічно безпечний.

medikag/o *бот.* люцерна [*Medicago*]; kultura ~o *люцерна посівна (= luzerno)*; lupola ~o *люцерна хмелевидна [M. lupulina]*.

***medikament||o** ліки, медикамент; preni ~on *прийняти ліки*; preskribi ~on *приписати ліки*; **~а** *медикаментозний*; **~а** kuracado (*або* terapio) *медикаментозне лікування*; **~і** *vt* давати ліки; **~ad/o** *медикаментозне лікування*.

medikament/rezist/a стійкий до ліків / медикаментів.

medi/konserv/ad/o *екол.* збереження навколишнього середовища.

medi/krom/pag/o відрахування на охорону довкілля.

medi/mal/pur/ig/o *екол.* забруднення навколишнього середовища.

medi/mal/util/aj/o *екол.* шкода, нанесена навколишньому середовищу.

Medin/o *геогр. н.* Медіна (*священне місто мусульман, Саудівська Аравія*).

medin(a)/o медіна (*старий міський квартал у містах Пн. Африки*).

medi/noc/aj/o *екол.* шкода, нанесена навколишньому середовищу.

medi/normo *екол.* стандартні вимоги до навколишнього середовища.

mediokr/a *рідко, сумн.; див.* mezkvalita.

medi/poluci/o див. *medimalpurigo*.

medi/problem/o екол. проблема охорони довкілля, екологічна проблема.

medi/protekt||a екол. природоохоронний; **~ad/o** екол. охорона навколишнього середовища.

***medit||i** *vn* міркувати, обмірковувати, медитувати; **~a** медитативний; **~o**, **~ad/o** міркування, медитація; **~em/a** схильний до міркувань, задумливий; **~em/o** схильність до міркувань, задумливість.

***Mediterrane/o** геогр. н. Середземне море (= *la Meza Maro*); **(m)~a** середземноморський.

***medium||o** медіум (*у спиритів*); **~a** медіумічний; **~ec/o** медіумічність; **~ism/o** медіумізм.

***medol||o** 1. анат. кістковий мозок; м'яке утворення в середніх частинах органу, серцевина; 2. бот. серцевина; **~a** кістковомозковий, медулярний; **~a** radio бот. міжклітинник; **~it/o** мед. запалення кісткового мозку.

medol/brasik/o бот. качанна капуста.

medol/piz/o бот. горох мозкових сортів [*Pisum sativum convar. medullare*].

medol/poez/o біол. утворення кров'яних клітин кісткового мозку.

Meduz|o міф. Медуза (*потвора у вигляді жінки зі зміями замість волосся*); ***(m)~** зоол. медуза.

Mefist/o скор. від *Mefistofelo*.

Mefistofel/o літ. Мефістофель (*ім'я диявола*).

I mefit||i *vn* (сильно, страшно) смердіти / воняти, неприємно пахнути; **~a** смердючий, сморідний, ядушливий; **~o** сморід; **~ig/i** засмердіти, отруювати повітря.

II mefit/o зоол. сунс, вонючка [*Mephitis*] (= *skunko* 2).

mefit/fel/o хутро сунса, сунсове хутро (= *skunko* 1).

mega- мега... (*у складних словах означає „мільйон”*: **~oto** мегаом; **~тино** мегатонна).

mega/bajt/o інформ. мегабайт.

megacer/o зоол. мегацерос [*Megaceros*] (*вимерлий олень*).

mega/cikl/o геол. мегацикл.

mega/din/o фіз. мегадина.

megafon/o мегафон, рупор.

mega/herc/o радіо, тел. мегагерц.

mega/jul/o фіз. мегаджоуль.

Megalaj/o геогр. н. Мегхалая (*штат в Індії*).

megalit||o іст. мегаліт; **~a** мегалітичний; **~a** tombo мегалітичне поховання.

megalo- мегало... (*грецьке слово, що вживається як преф. для позначення паталогічного збільшення*).

megalmani||o мед. манія величності, мегаломанія; **~ul/o** мегаломан.

megalopter/o/j ент. вислокрилкоподібні [*Megaloptera*].

megalosaŭr/o палеонт. мегалозавр [*Megalosaurus*].

mega/om/o фіз. мегом.

megapodi/o орн. великонога курка [*Megapodius*].

megateri/o палеонт. мегатерій [*Megatherium*].

mega/tun/o мегатонна.

mega/volt/o ел. мегавольт.

Meger/o міф. Мегера (одна з давньогрецьких богинь помсти, відплати); (m)~o перен. мегера (люта, сварлива жінка).

megom/o ел. мегом (= megaomo).

megom/metr/o ел. мегомметр.

mehar||o мегарі, мехарі, верховий верблюд (= kurdromedaro); ~ist/o вершник на верблюді.

***meĥanik||o** механіка (= mekaniko); aplikata ~o прикладна механіка; ~a механічний (= mekanika); ~a fabrikado механічне виробництво; ~a laboro механічна робота; ~a leĝo закон механіки; ~e механічно (= mekanike); ~aj/o механічний пристрій, механізм (= mekanismo); ~ism/o філос. механіцизм (= mekanikismo); ~ist/o 1. механік; 2. філос. механіст (= mekanikisto).

***meĥanismo/o** у різн. знач. механізм (= mekanismo).

meĥanist/o заст., див. meĥanikisto.

meĥaniz||i vt механізувати (= mekanizi); ~ad/o механізація (= mekanizado).

meĥanograf||o оператор лічильно-перфораційного обладнання, фахівець зі збору інформації за допомогою перфораційних карт і стрічок; ~i/o механографія, збір інформації за допомогою перфораційних карт і стрічок, перфораторна техніка.

meĥanoterapi/o мед. механотерапія (= mekanoterapio).

Meĥlen/o, Meĥlin/o геогр. н. Мехелен, Малін (бельгійське місто, відоме своїми мереживами).

Mejboom||o Мейбом (німецький медик); (m)~a: (m)~aj glandoj анат. залози Мейбома (стара назва залоз хряща повіки); (m)~it/o мед. запалення залоз хряща повіки.

***mej||o** миля (міра довжини); angla ~o англійська миля (1609,3 м); geografia ~o географічна миля (1853,25 м); mara ~o морська миля (1852 м); ~a: ~a distanco відстань у милі; ~e: ~e longa завдовжки в милі; ~e granda завбільшки в милі.

mejlo/fost/o верстовий стовп, верства.

mejlo/ŝton/o камінь-показчик віддалі, верстовий камінь, дорожній показчик віддалі (у вигляді кам'яного блоку, пірамідки); перен. віха.

mejoz/o фізіол. мейоз.

mejtneri/o хім. Мейтнерій.

mek! ме! (звуконаслідування крику кози).

mek||i vt мекати, бекати (про козу, = kapobleki); ~o, ~ad/o мекання, бекання.

***mekanik||o** див. meĥaniko; ~a див. meĥanika; ~ig/i механізувати; ~ig/o механізація; ~ism/o див. meĥanikismo; ~ist/o див. meĥanikisto.

mekan/o/terapi/o див. meĥanoterapio.

***mekanismo/o** прям., перен. механізм; ~ de horloĝo годинниковий механізм; ~ de la lingvo механізм мови.

mekaniz||i vt механізувати (= mekanikigi); ~o механізація (= mekanikigo).

Mekko/o геогр. н. Мекка (священне місто мусульман, Саудівська Аравія).

Meklenburg/i/o-Antaŭ/pomer/i/o геогр. н. Мекленбург-Передня Померанія (земля в Німеччині).

Mekong/o геогр. н., р. Меконг (Китай, М'янма, Лаос, Таїланд, Камбоджа, В'єтнам).

mekoni/o мед. меконій (кал новонародженого).

mekopter/o/j ент. скорпіонові мухи [ряд Mecoptera].

***Meksik**||o *геогр., кр.* Мексика; **(m)~а** мексиканський; **(m)~an/o** мексиканець; **~i/o** *див.* ~o; **(m)~an/in/o** мексиканка.

Meksik-urb/o *геогр. н., м.* Мехіко (*столиця Мексики*).

***mel**||o *зоол.* борсук (звичайний) [*Meles meles*]; **~in/o** борсучиха.

melafir/o *геол.* мелафір, палеобазальт.

melaleuĥ/o *бот.* мелалеука [*Melaleuca*]; kajeruta ~ кашпугове дерево [*M. cajuputi*] (*син.* kajeruto); kvinġira ~ мелалеука п'ятинервна [*M. quinquenervia*] (*син.* paġlo).

melampir/o *бот.* перестріч, брат-і-сестра [*Melampyrum*]; aġra ~ перестріч польовий [*M. arvense*].

melan||o *біол. скор.* від melanino (*у складних словах*); **~ism/o** *мед.* меланізм, меланоз; **~emi/o** *мед.* меланемія; гемохроматоз; **~om/o** *мед.* меланома; **~oz/o** *мед.* меланоз, меланодермія.

melandri/o *бот.* куколиця [*Melandrium*].

Melanezi/o *геогр. н.* Меланезія (*частина Океанії*).

melanin/o *фізіол.* меланін.

melanit/o *мін.* меланіт.

***melankoli**||o меланхолія; dolċa ~o тихий смуток; **~а** меланхолійний, сумний, замислений; ~a valso меланхолійний вальс; **~е** меланхолійно; сумно; **~ig/i** викликати [спричинити] меланхолію; **~ul/o** меланхолік.

melan/o/ĉel/o *біол.* меланоцит (*клітина шкіри, що виробляє меланін*).

***melas/o** меляса, патока.

melb/o *кул.* морозиво з персиком або полуницею в сиропі.

Melburn/o *геогр. н., м.* Мельбурн (*Австралія*).

meldu/o *с.-г.* мільдю, несправжньому мучниста роса (*хвороба рослин*).

***meleagr**||o *орн.* індик [*Meleagris*]; **~а** індичий; **~aġ/o** індичина, індичатина, індик, страва з індичини; **~in/o** індичка; **~id/o** індича, індиченя.

Meleagr/o Мелеагр (*ім'я, м. ін. давньогрецького поета*).

meleagren/o *заст., див.* pinktado.

melen/o *мед.* мелена.

mel/hund/o *див.* vertago.

meli||o *бот.* мелія, ясненка [*Melia*]; **~ac/o/j** мелієві [*родина Meliaceae*].

melik/o *бот.* перлівка [*Melica*]; klinita ~ перлівка поникла [*M. nutans*]; uniflora ~ перлівка одноквіта [*M. uniflora*].

melilit/o *мін.* меліліт.

melilot/o *бот.* буркун [*Melilotus*]; oficina ~ буркун лікарський [*M. officinalis*].

melinit/o *хім.* мелініт, тринітрофенол.

melioraci/o *с.-г.* меліорація.

***melis**||o *бот.* меліса, медова [лимонна] трава, маточник, роївник, роївник [*Melissa*]; oficina ~ меліса лікарська [*M. officinalis*].

melis/akv/o *фарм.* мелісова вода.

melit/o *бот.* кадило [*Melittis*]; melisfolia ~ кадило мелісолисте [*M. melissophyllum*].

melitokokoz/o *мед.* мелітококція, бруцельоз (= brucelozo).

Melitopol/o^{EU} *геогр. н., м.* Мелітополь (*Україна*).

***melk||i** *vt* **1.** доїти (*тж перен.*); **2.** вульг., див. masturbi; ~**o**, ~**ad/o** доїння; ~**eb/a** дійний; ~**il/o** доїльний апарат; elektra ~**ilo** електродоїлка; ~**ist/o** дояр; ~**ist/in/o** доярка.

melk/aparat/o доїльний апарат, доїльна машина, електродоїлка (= melkomaŝino).

Melkicedek/o бібл. Мелхиседек.

melk/instal/aĵ/o доїльна установка.

Melkior/o бібл. Мельхіор.

melk/o/bov/in/o дійна корова.

melk/o/maŝin/o доїльна машина, доїльний апарат, електродоїлка (= melkparato).

melk/sitel/o дійниця.

melo/o *ент.* майка, олійниця [*Meloe*].

***melodi||o** мелодія; laŭ la ~**o** de... на мелодію..; ~**a** мелодійний; ~**e** мелодійно; ~**ec/o** мелодійність; ~**ist/o** мелодист.

***melodram||o** мелодрама; ~**a** мелодраматичний.

melolont/o *ент.* хрущ, травневий хрущ [*Melolontha*] (*син.* majskarabo); solstica ~ червневий хрущ звичайний, нехрущ [*Amphimallon solstitialis*] (*син.* solstica skarabo).

meloman||o меломан; ~**ec/o**, ~**i/o** меломанія.

***melon||o** бот. диня [*Cucumis melo*]; ~**a** динний.

melon/arb/o див. парајо.

***melongen||o** бот. баклажан [*Solanum melongena*]; ~**a** баклажанний, баклажановий.

melon/kakt/o бот. мелокактус [*Melocactus*].

melope/o муз. мелопея.

melopep/o *заст.* **1.** див. kukurbo; **2.** див. repono; **3.** див. ĉarkukurbo.

melopsitak/o *орн.* папужок [*Melopsittachus*].

Melos||o *геогр. н., о-в* Мілос (*Егейське море, Греція*); ~**a**: la ~**a** Venuso *мист.* Венера Мілоська.

melotron/o муз. мелотрон.

Melpomen/o *міф.* Мельпомена (*муза трагедії*).

Meluzin/o *міф.* Мелюзина (*фея з середньовічної легенди*).

***mem I.** *займ.* сам, сама, само, саме; mi ~ faris ĝin я сам це зробив ; tio estas komprenebla per si ~ це зрозуміло само по собі; *Прим.* Слово **mem** завжди ставиться після слова, якого безпосередньо стосується. **II.** *преф.* само-, рідше авто-: ~**ato** самолюбство; ~**defendo** самооборона; ~**konservo** самозбереження; ~**portreto** автопортрет; **III.** *слова зі знач.* I: ~**o** я, особа, особистість; ~**a** той самий, тотожний, однаковий, ідентичний; ~**ec/o** тотожність, ідентичність.

memakteri/o *іноді тај, іст.* мемактеріон (*п'ятий місяць у давньогрецькому календарі*).

mem/am/o самолюбство, егоїзм.

mem/biograf/i||o автобіографія (= aŭtobiografio); ~**a** автобіографічний; ~**et/o** коротка автобіографія.

***membr||o** у *різн. знач.* член; кінцівка; ~**o** de ekvacio *мат.* член рівняння; ~**o** de la societo член товариства; antaŭaj ~**oj** передні кінцівки; malantaŭaj (*або* postaj) ~**oj** задні кінцівки; la seksa ~**o** статевий член (= penis); la supra kaj malsupra ~**oj** de la homo верхні та нижні кінцівки людини; ~**a** членський; ~**a** kotizo членський внесок; ~**ar/o** (усі) члени (*тіла, товариства і т. п.*); ~**ec/o** членство.

***membran||o** 1. *анат.* оболонка, перетинка, мембрана; плівка; пліва; паға ~о плавальна перетинка; 2. *тех.* мембрана; діафрагма; ~а мембранний, мембрановий, перетинковий.

membran/hav/a мембранозний, перетинчастий.

membr/o/kart/o членський квиток, членське посвідчення, членська картка.

membr/o/kotiz/o членський внесок.

membr/o/kvant/o, membr/o/nombr/o кількість членів.

mem/brul/ant/a самозапальний.

mem/cert||a *див.* memfida; ~е *див.* memfide; ~ес/о *див.* memdideco.

mem/decid/o самовизначення; rajtoj de popoloj pri ~ право націй на самовизначення.

mem/defend/o самозахист, самооборона (= sindefendo).

mem/disciplin/o самодисципліна.

mem/efik/o самодія, самовплив.

mem/ekscit/o *ел., фіз.* самозбудження.

mem/ekzamen/o самоаналіз, самовипробування.

mem/esprim/ad/o самовираження.

mem/estim/o самоповага.

mem/evident||a самоочевидний, сам по собі зрозумілий; ~е самоочевидно, сам по собі зрозуміло.

mem/far/it/a саморобний; ~ pentristo художник-самоук.

mem/fekund/iĝ/o самозапилення, самозапліднення, автогамія (= aŭtogamio).

mem/ferm/a який / що самозамикається [самозакривається, самозачиняється].

mem/fid||o упевненість у собі, віра в себе; самовпевненість, самонадіяність; ~а упевнений; самовпевнений, самонадіяний; ~е упевнено, з упевненістю в собі, з вірою в себе; самовпевнено, самонадіяно.

mem/financ/ad/o *ек.* самофінансування, госпрозрахунок.

Memfis/o *геогр. н.* 1. Мемфіс (місто у США); 2. *див.* Menefro.

mem/flam/ant/a, mem/flamiĝ/em/a самозапальний.

mem/forges/o самозабуття (= sinforgeso).

mem/heterodin/o *радіо* автодин, автогетеродин.

mem/indukt/o *фіз., ел.* самоіндукція.

mem/instru/it/o самоук (= memlerninto, aŭtodidakto).

mem/inter/romp/il/o *ел., тел.* самопереривник (струму), автопереривник.

mem/kapacit/anc/o *фіз.* власна місткість.

mem/kataliz/o *хім.* автокаталіз (= aŭtokatalizo).

mem/kler/ig/ad/o самоосвіта.

mem/kompren/eb||a зрозумілий і так, зрозумілий кожному, сам по собі зрозумілий; ~е зрозуміло і так, зрозуміло кожному, само по собі зрозуміло.

mem/kon/o самопізнання.

mem/konsci||o самосвідомість, самоусвідомлення; ~а свідомий, свідомий себе.

mem/konserv/o самозбереження; instinkto de ~ інстинкт самозбереження.

mem/kontent||a самовдоволений, самозадоволений; ~е самовдоволено, самозадоволено; ~о, ~ес/о самовдоволення, самовдоволеність, самозадоволення, самовтіха.

mem/kontraŭ/dir/a самозаперечний.

mem/kritik/o самокритика.

mem/laŭd/o самовихвалювання.

mem/lern||ad/o самостійне вивчення; самонавчання; самоосвіта; **~int/o**, **~ant/o** самоук (= *meminstruito, aŭtodidakto*).

mem/lum/ant/a самосвітний.

mem/mal/ŝalt||o самовимикання, самовідключення, автоматичне вимикання [відключення], автостоп; **~il/o** самовимикач, автовимикач, автостоп.

mem/mastr/um/ad/o самогосподарювання, самоврядування, самоуправління.

mem/masturb/(ad)/o (статеве) самозадоволення, мастурбація, онанізм, рукоблудство (= *sinmasturbado*).

mem/mort/ig/o *див.* *sinmortigo*.

mem/mov/a саморушний, самохідний.

mem/observ/o самоспостереження.

***memor||i** *vt* пам'ятати; **~i** іон, **~i** *pr* іо пам'ятати що-н., пам'ятати про що-н.; *se mi ĝuste ~as* якщо я добре пам'ятаю; **~o** пам'ять (*тж інформ.*); *havi bonan ~on* мати добру пам'ять; *konservi en la ~o* зберігати [тримати] в пам'яті; *desegni portreton el (aŭ la) la ~o* малювати портрет по пам'яті; *honori ies ~on* (в)шанувати пам'ять когось-н.; *por bona ~o* на добру пам'ять [згадку]; **~e** з пам'яті; по пам'яті; **~e** ал... у пам'ять...; **~ad/o** запам'ятовування; **~aĵ/o** **1.** подарунок на пам'ять, пам'ятка, сувенір; *tiu libro estas ~aĵo* *pr* іо тіа атіко ця книжка – пам'ятка про мого друга; *aĉeti ~aĵojn* купувати сувеніри; **2.** *мн.* спогади, мемуари; **~ebl/a** легкий для запам'ятовування; **~ig/a** який служить для нагадування, пам'ятний, меморіальний; **~iga** монето пам'ятна монета; **~iga tabulo** пам'ятна / меморіальна дошка; **~ig/i** нагадати; **~ig/o** нагадування; **~ig/aĵ/o** нагадування, пам'ятка, пам'ятна річ; **~il/o** *інформ.* носій даних, запам'ятовуючий пристрій; ***~ind/a** пам'ятний, достопам'ятний.

memor/administr||ad/o *інформ.* управління пам'яттю; **~il/o** система управління пам'яттю.

memorand/o меморандум.

memor/art/o *див.* *mnemonic*.

memor/fest/o **1.** пам'ятний вечір, торжество; **2.** поминальний день.

memor/fiks||i *vt* запам'ятати; закріпити [закарбувати, зафіксувати] в пам'яті; **~ebl/a**: *facile ~ebla* легкий для запам'ятовування; **~ig/i** запам'ятатися; закріпитися [закарбуватися, зафіксуватися] в пам'яті; *vr*ізатися в пам'ять.

memor/gener||ad/o *інформ.* відведення пам'яті; **~il/o** генератор пам'яті, оператор відведення пам'яті.

memor/hierarki/o *інформ.* ієрархія пам'яті.

memor/kapabl/o здатність до запам'ятовування, здатність пам'ятати, пам'ять.

memor/kapacit/o *інформ.* обсяг [об'єм] пам'яті.

memor/libr/o **1.** книга спогадів, мемуари; пам'ятна книга, книга пам'яті, книга про пам'ятні події; **2.** щоденник.

memor/lik/ad/o *інформ.* витік пам'яті.

memor/mank/o безпам'ятство, провал(и) у пам'яті (= *konscimanko*).

memor/map/o *інформ.* карта пам'яті.

memor/medal/o пам'ятна медаль.

memor/not/o/j пам'ятна записка, доповідна записка; примітки, зауваження; меморандум.

memor/plat/o див. memortabulo.

memor/protekt/ad/o інформ. захист пам'яті.

memor/sign/o пам'ятний знак.

memor/tabul/o меморіальна (або пам'ятна) дошка.

memor/ten/i vt тримати [зберігати] в пам'яті.

mem/portret/o автопортрет.

mem/pri/skrib/o самоопис.

mem/reg||ad/o 1. самоврядування, автономія (= айtonomio); 2. самовладання, витримка (= sinregado); ~**(ant)/a** тех. самоврядний, самокерований, який працює в автоматичному режимі.

mem/registr/(ant)/a самописний, який автоматично реєструє показники.

mem/respekt/o самоповага.

mem/riproĉ/o докір сумління.

mem/serv||a із самообслуговуванням; ~**ad/o** самообслуговування; ~**ej/o** магазин із самообслуговуванням, універсам (= memserva vendejo).

mem/skrib/aĵ/o 1. див. айtografo); 2. див. holografo.

***mem/star||a** самостійний, незалежний; ~**e** самостійно, незалежно; ~**ec/o** самостійність, незалежність.

mem/stir/ant/a тех., військ. який автоматично вибирає напрям руху, самокерований; самонавідний.

mem/sufiĉ||a самодостатній; ~**a** село самоціль; ~**ec/o** самодостатність.

mem/sugesti/o псих. самонавіювання.

mem/ŝalt/il/o автовимикач, пристрій автоматичного вмикання і вимикання.

mem/ŝat/em/a себелюбний, самозакоханий; ~**o** себелюбство, самозакоханість.

mem/toks/iĝ/o мед. самотруєння, самоінтоксикація.

memuar||o пам'ятна записка, доповідна записка, доповідь (ученого товариства); ~**o/j** мемуари; ~**ist/o** мемуарист.

mem/venen||ad/o див. sinvenenado; ~**iĝ/o** див. memtoksiĝo.

mem/vol||a добровільний; ~**e** добровільно, з власної волі.

mem/vund/ad/o нанесення рани самому собі, поранення (неумисне).

men маловжив. менш (= malpli).

menad/o рел. менада, вакханка.

menaĝeri/o звіринець (син. bestejo).

Menandr/o Менандр (ім'я, м. ін. давньогрецького драматурга).

***menci||i** vt згадати, торкнутися; ~**o** згадка; honora ~**o** почесна відзнака (у конкурсі); ~**ind/a** який варто згадати.

***mend||i** vt замовити; ~**i** veston (al tajloro) замовити одяг (у кравця); ~**i** ĉambreon en hotelo замовити номер у готелі; ~**i** bieron замовити пиво; ◇ ~**u** atendu! наставляй (ширше) кишеню!; ~**o** замовлення; ~**ad/i** замовляти (постійно); ек. виставляти замовлення; ~**ad/o** ек. попит; ~**ant/o**, ~**int/o** замовник; ~**abl/a** який можна замовити; ~**il/o** бланк замовлення.

Mendel||o Мендель (чеський ботанік); **(m)~ism/o** біол. менделізм.

Mendelev/o Менделєєв (російський хімік); tabelo de ~ таблиця Менделєєва (= Mendelev-tabelo).

mendelevi/o *хім.* Менделєвій.

mend/o/libr/o книга замовлень.

Menefr/o *іст.* Мемфіс (місто у Ст. Єгипті).

Menela/o Менелай (володар Спарти, який очолив похід на здобуття Трої).

menestrel/o *іст., літ.* менестрель; мандрівний співець.

menhir/o *археол.* менгір (доісторичний пам'ятник).

meniant||o *бот.* бобівник, трилисник, трифолія, водяний трифоль, жаб'ячі огірочки [Menyanthes]; **~ac/o/j** бобівникові [родина Menyanthaceae].

mening||o *анат.* мозкова оболонка; **~a** менінгеальний; **~it/o** *мед.* менінгіт, запалення оболонок головного та спинного мозку.

meningokok/o *бакт.* менінгокок [Neisseria meningitidis].

menisk/o **1.** *фіз.*, меніск, опукло-угнута лінза, угнуто-опукла лінза; konverĝa ~ збірний [додатний] меніск; **2.** *анат.* меніск; artika ~ меніск суглоба.

menisk/ektomi/o *хір.* менісектомія, видалення меніска.

menisk/o/lez/o *мед.* ушкодження меніска.

menisk/o/ŝir/iĝ/o *мед.* відрив меніска.

menisperm/o *бот.* місячне сім'я, місяцесім'яник [Menispermum] (*син.* lunspermo).

menki/o *бот.* менхія [Moenchia].

menonit/o *рел.* меноніт (член християнської секти, що виникла в 16 ст. у Нідерландах).

menopauzo/o *мед.* менопауза (= menstruĉeso).

menoragi/o *мед.* менорагія (посилення та подовження менструальних кровотеч).

***mens||o** дух; інтелект; розум, розумові здібності, *розм.* глузд; **~a** розумовий, ментальний; **~aj** karabloj розумові здібності; **~a** kalkulado рахування про себе [в думці]; **~e** розумово; **~e** postrestinta розумово відсталий.

mens/debil||a недоумкуватий, слабоумний, слабкий розумом, бідний на розум; **~ec/o** недоумство, слабоумство; **~ul/o** дебіл, *розм.* недоумок.

mens/kaduk||a страдаючий старечим слабоумством, маразмом; **~ec/o** *мед.* старече слабоумство, маразм; **~iĝ/i** впасти в маразм, вижити з розуму; **~ul/o** старий маразматик.

mens/mal/san||a душевнохворий (*прикм.*); **~o** душевна хвороба, психічна хвороба, психічне захворювання; **~ul/o** душевнохворий (у знач. ім.)

***mensog||i** *vn* брехати, говорити неправду; senhonte ~i безсоромно брехати; \diamond ~i kiel gazeto брехати як (рябий, рудий) собака / пес; **~a** брехливий, неправдивий; **~a** atesto фальшиве свідчення, лжесвідчення; **~a** atestanto лжесвідок; **~o** брехня, неправда; \diamond ~o malproksimen ne kondukas на брехні далеко не заїдеш; **~em/a** брехливий; **~em/o** брехливість; **~et/i** *vn* приборхувати; ***~ist/o** заповзятий брехун, людина, що живе з брехні; **~ul/o** брехун; **~ul/in/o** брехунка.

mensog/detekt/il/o детектор брехні.

mens/o/stat/o стан духу; умонастрій.

***menstru||i** *vn* фізіол. менструювати, мати менструацію; ***~o** менструація, місячне (ім.; = monataĵo); **~a** менструальний; **~a** ciklo менструальний цикл.

menstru/ĉes/o *див.* menopauzo.

menŝevik/o *іст., політ.* меншовик.

menŝevism/o *іст., політ.* меншовизм.

***ment||o** бот. м'ята [*Mentha*]; kampa ~о м'ята польова [*M. arvensis*]; pipra ~о м'ята перцева [*M. piperita*]; **~an/o** хім. ментан; **~ol/a** хім. ментоловий; **~ol/o** хім. ментол.

mental||a ментальний; **~ec/o** ментальність, менталітет.

***menton/o** анат. підборіддя; duobla ~ подвійне підборіддя.

menton/barb/o еспаньолка (загострена борідка).

menton/bat/o удар в підборіддя.

menton/rimen/o підборідник (ремінець від каски, капелюха, що надягається під підборіддя).

Mentor||o літ. Ментор (персонаж „Одіссеї”, друг Одіссея); ***(m)~o** ментор, наставник; **(m)~a** менторський, наставницький; **(m)~e** по-менторськи; **(m)~i** *vn* вести себе по-менторськи; повчати, виховувати.

***menu/o** у різн. знач. меню.

menuet/o менует (танець; музика до цього танцю).

menur/o орн. лірохвіст, птах-ліра [*Menura*] (син. *livrostulo*).

menuver/o біляче хутро.

-mer хім. ...мер (у складних словах вказує на зв'язок з поняттям „склад”, „будова”, „розчленування”).

merbromin/o фарм. мербромін.

mercer||o товари для шиття, кравецький доклад, швейна галантерея; **~aj/o** предмет швейної галантереї; **~ej/o** крамниця швейної галантереї; **~ist/o** продавець швейної галантереї.

merceriz||i *vt* текст. мерсеризувати, обробляти лугом; **~ad/o** мерсеризація.

merd||o вульг. гівно, лайно; **~a** гівняний; **~i** *vn* вульг. срати, насрати, наробити [накласти] в штани; **~aj/o** вульг., перен. гівно (про що-н. неякісне); **~ul/o** вульг. засранець, гівнюк.

meretric||o блудниця; розпусниця, розпутниця, повія (у Ст. Римі); **~i** *vn* розпутничати, розпутствувати, розпусничати, займатися проституцією.

merg||i *vt* тех. занурювати, зануряти, устромляти (в рідину); **~o**, **~ad/o** занурення (дія того, що зануряє); **~iĝ/i** зануритися; **~iĝ/o** занурення (дія того, що зануряється).

merges/o кул. мергес (арабська напівкопчена ковбаса).

merg/anas/o орн. чернь [*Aythya*].

merg/objektiv/o тех. імерсійний об'єктив, імерсійна (оптична) система.

merg/o/bol/ig/il/o (електро)кип'ятильник, заглибний кип'ятильник.

merg/o/kloŝ/o дзвін для підводних робіт.

merg/o/sistem/o імерсійна система (в оптичному приладі, = *imersa sistemo*).

mergul/o див. uĝio.

merĝ/o орн. крохаль [*Mergus*]; blanka ~ крохаль малий, луток [*M. albellus*]; granda ~ крохаль великий [*M. merganser*]; mezgranda ~ крохаль середній [*M. serrator*].

***meridian||o** астр., геогр. меридіан; loka ~о земний меридіан; astra ~о небесний меридіан; magneta ~о магнітний меридіан; la Grenviĉa ~о Грінвічський меридіан; nula ~о, ~о nul нульовий [початковий] меридіан (= la Grenviĉa ~о); **~a** меридіанний, меридіональний; **~a alt(ec)o** астр. меридіональна висота (світила).

merin||o меринос (тонкорунна вівця); **~a** мериносовий.

mering||o меренга, безе (сорт тістечка); **~i** *vt* намазувати збитим яєчним білком з цукром.

meringi/o бот. мерінгія [*Moehringia*].

merin/lan||o мериносова вовна; **~а:** ~а ŝalo мериносова шаль.

merin/ŝtof/o *текст.* тканина з мериносової вовни, мериносова тканина.

meristem/o *бот.* меристема, твірна тканина (*син.* kreskopinto, kreskopunkto).

***merit||i** *vt, vn* заслужити, заслуговувати, вартувати, бути вартим; **~а** заслужений; **~а** айтого заслужений автор; **~а** ĝirozo заслужений відпочинок; **~е** заслужено, по заслугі (= laŭmerite); **~о** заслуга; \diamond ĝicevis bandito laŭ sia ~о катюзі – по заслугі; **~аĵ/o** заслуга, заслужене (*у знач. ім.*); redoni al iu la ~аĵон віддати кому-н. належне, відплатити [віддячити] по заслугі; **~it/a** заслужений (*дієприкм.*); ĝirozo ~ita per laborado відпочинок, заслужений працею; **~ul/o** заслужена людина, людина із заслугами.

merit/o/plen/a заслужений, з багатьма заслугами.

***meriz||o** черешня (*плід*); **~uj/o** черешня (*дерево*) (= dolĉa ĉerizo, birda prunuso).

meriz/arb/o *див.* merizujo.

merkantilism/o *ек.* меркантилізм.

merkantilist/o *ек.* меркантиліст.

merkaptan/o *хім.* меркаптан.

***merkat||o** ринок (*збуту*) попит та пропозиція на товари; стан торгових угод; ĵeti sur la ~on викинути на ринок; eksterlanda ~о зовнішній ринок; enlanda ~о внутрішній ринок; la libera ~о вільний ринок; monda ~о світовий ринок; la nigra ~о чорний ринок; serĉi novaĵn ~ojn шукати нові ринки; **~а** ринковий; **~а** ĝrezo ринкова ціна; **~ad/o** рух товарів; **~ik/o** маркетинг; **~ik/ist/o** маркетолог.

merkat/analiz/o *ек.* ринковий аналіз.

merkat/ekonomi/o *ек.* ринкова економіка.

merkat/esplor/o *ек.* вивчення ринку.

merkat/konform/a *ек.* ринковий, який відповідає вимогам (вільного) ринку.

merkat/prez/o *ек.* ринкова ціна.

merkat/valor/o *ек.* ринкова вартість.

***merkred||o** середа; dum ~oj по середах; **~е** у середу.

Merkur/o **1.** міф. Меркурій (*римський бог торговців і злодіїв*); **2.** астр. Меркурій (*планета*).

Merkuri/o **1.** Меркуріо (*чол. ім'я*); **2.** *див.* Merkuro.

merkurial/o *бот.* переліска [*Mercurialis*]; unujara ~ переліска однорічна [*M. annua*]; plurjara ~ переліска багаторічна [*M. perennis*].

***merl/o** *орн.* дрізд чорний [*Turdus merula*].

***merlang/o** *іхт.* мерлан(г) звичайний [*Merlangius merlangus*].

merlen/o *мор.* марлінь (*тонкий трос*).

merluĉ/o *іхт.* хек звичайний, мерлуза [*Merluccius*].

meromorf/a *мат.* мероморфний.

merop/o *орн.* бджолоїдка, щурка [*Merops*] (*син.* abelmanĝulo).

merostom/o/j *зоол.* меростомові [*клас Merostomata*].

Merov||o *іст.* Меровеї (*ім'я багатьох франкських полководців і королів*); **~id/o/j** Меровінги (*франкська династія*).

mertensi/o *бот.* мертензія [*Mertensia*].

meru/o *іхт.* мероу, групер, черна (*позасистемна назва риб роду кам'яних окунів*).

meruli/o бот. хатній гриб [*Merulius*].

***mes/o** церк. меса; Служба Божа, літургія, обідня; fagi ~n відправляти месу [Службу Божу, літургію, обідню]; alta ~ співана (або урочиста) меса; співана Служба Божа; mallaita ~ тиха [читана] меса; тиха [читана] Служба Божа; funebra ~ Служба Божа за упокій померлого, померлих, панахида; la nigra ~ чорна меса (у сатаністів).

***mesaĝ||o** послання, повідомлення, звернення, інформація; *~i vt повідомити в посланні; направити [послати, передати] послання; ~**ist/o** кур'єр, посильний, посланець, вісник, гонець (= kuriero 1).

Mesalin/o іст. Мессаліна (жінка римського імператора Клавдія, відома своїм любовним запалом).

mesembriant/o бот. мезембріантемум [*Mesembryanthemum*].

mesenter/o див. mesoentero.

***Mesi||o** рел. Месія; Спас, Ізбавитель; (m)~а месіанський; (m)~an/ism/o месіанізм, месіанство.

mesidor/o іноді тај, іст. месидор (десятий місяць французького республіканського календаря).

Mesin||o геогр. н., м. Мессіна (Італія); ~а: ~а Markolo Мессінська протока.

meskalin/o хім. мескалін.

mes/libr/o церк. збірник літургічних текстів, служебник (= misalo).

Mesmer||o Месмер (німецький лікар); (m)~an/o месмеріанець; (m)~ism/o месмеризм (уявлення про начебто існуюче випромінювання планетами особливої магнітної сили та про вплив її на хвороби).

meso- анат. мез., мезо... (преф., що у складних словах відповідає поняттю „який знаходиться всередині”); ~o перитонічна складка.

meso/enter/o анат. мезентерій, брижа (син. mesentero).

mes/ofer/o церк. Таїнство Євхаристії, принесення безкровної жертви, обряд перетворення дарів.

mes/o/serv||i ви прислужувати при месі [при Службі Божій]; ~ant/o церк. прислужник, паламар.

***mespil||o** 1. бот. мушмула [*Mespilus*] (дерево); 2. мушмула (плід); ~uj/o див. ~o 1.

mespil/arb/o див. mespilo 1.

Mess/o геогр. н., м. Мец (Франція).

mestiz||o метис; ~in/o метиска.

mes/vaz/o/j літургічне начиння.

mes/vest/o/j літургічні шати, літургічний одяг.

mešũi/o кул. мешуї (печене на вогні ягня в арабів).

I*met/i vt (по)класти, (по)ставити, помішати; (по)діти, дівати; ~i libron sur la tablon покласти книжку на стіл; ~i monon en entreprenon вкласти гроші у підприємство; ~i sian atenton sur ion звернути увагу на що-н., зосередити увагу на чому-н.; ~i sian esperon sur (або en) iun, ion покласти надію [надії] на когось, щось; ~i sian subskribon sur kontrakto поставити підпис на угоді; sin ~i sur la genuojn стати [упасти] на коліна; ~i limon al io покласти край [кінець] чому-н.; ~i kulpron sur iun звалити вину на кого-н.; ~i ĝojon en la koron вселити радість у серце; ~i maltrankvilon en la koron сјяти неспокій у серці; ~i timon en la koron наповнювати страхом душу; ~i vinagron en salaton д(ав)ати [дод(ав)ати] оцту до салату; ~i ordon en ion навести лад у чому-н.; ~i iun en embarason поставити

кого-н. у незручне становище, наразити кого-н. на клопіт [неприємності]; ~o, ~ad/o покладення, вміщення, розміщення, розміщування, розставляння, вкладання і т. п.

II met- хім. мет... (преф., що вказує на 1-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів).

meta- мета... (преф., що означає проміжне становище, рух у просторі або часі, зміну, перетворення, переміщення, звільнення від чого-н.; у даному словнику не виділяється).

meta/bi/sulf/it/o хім. метабісульфіт.

metabol||o фізіол. метаболізм, обмін речовин; baza ~o основний обмін речовин; ~a метаболічний; ~aj/o метаболіт; ~ig/i піддавати метаболізму; ~ism/o див. ~o.

metacentr/o фіз., мор. метацентр.

metadon/o фарм. метадон.

metafaz/o біол. метафаза.

***metafizik||o** філос. метафізика; ~a метафізичний; ~ist/o метафізик.

metafoni/o лінгв. чергування голосних (у корені).

***metafor||o** лінгв. метафора; ~a метафоричний; образний, фігуральний; ~e метафорично.

metafosf/at/o хім. метафосфат.

metafosf/it/o хім. метафосфіт.

metagitni/o іноді тај, іст. метагітніон (другий місяць у давньогрецькому календарі).

metakarp/o анат. п'ясток, п'ясть (руки).

met/akril/at||o хім. метакрилат; ~a: ~a acido метакрилово кислота.

***metal||o** метал; feraj, neferaj, noblaj, alkalaj, teralkalaj, rezaj ~oj чорні, кольорові, благородні, лужні, лужноземельні, важкі метали; blanka ~o бабіт; ~a металевий, металічний; ~i vt металізувати, покривати металом; ~aj/o металевий предмет; металевий виріб, металовиріб; заліздяка; ~ig/i перетворювати в метал; ~ist/o металіст; ~iz/i металізувати, покривати шаром металу; ~ig/o, ~iz/o металізація.

metaldehyd/o хім. метальдегід.

metal/don/a металоносний.

metaleps/o літ. металеписис (вид метонімії).

***metal/faden/o** дріт (= drato); металева нитка.

metal/foli/o бляха (= lado); металевий лист; металева фольга.

metal/industri/o металообробна промисловість, металопромисловість.

metalingv/o лінгв. метамова.

metalingvistik/o металінгвістика.

metal/labor/ist/o робітник по металу; металообробник; слюсар.

metal/mon/o металеві / металічні гроші, монети.

metalografi/o металографія (класичний метод дослідження і контролю металічних матеріалів).

metaloid||o заст., хім. металоїд (= nemetal); ~a металоїдний.

metalografi/o металографія, металознавство.

metal/plat/o металева плита, металева пластина.

metal/pri/labor||a металообробний; ~(ad)/o металообробка; ~ist/o металообробник.

metal/rok/o муз. металічний рок, „метал”.

metal/rub/o металообрхт.

metal/scienc/o див. metalografio.

metal/ŝaŭm/o див. skorio 1.

metal/torn||il/o металорізальний токарний верстат (= tornilo por metalo); **~ist/o** токар по металу, токар-металообробник (= tornisto pri metalo).

***metalurgi||o** металурґія; fera, nefera ~o чорна, кольорова металурґія; **~a** металурґійний; **~a** uzino металурґійний завод; **~ist/o** металурґ.

metamer||o біол. метамер; **~a** метамерний; **~ec/o** метамерія.

metamorf||a геол. метаморфічний, метаморфний; **~iĝ/i** зазнавати метаморфічних змін, піддаватися метаморфізму; **~ec/o** метаморфічний стан; **~ism/o** метаморфізм.

***metamorfoz||o** 1. метаморфоза, перетворення; 2. біол. метаморфоз, перетворення; **~a** метаморфозний; **~i** vt перетворювати, змінювати.

metan||o хім. метан, болотний газ (= marĝogaso); trikloro ~o трихлорметан; **~al/o** метаналь; **~at/a**: ~ata acido метанова кислота, мурашина кислота; **~ol/o** метанол, метиловий спирт.

metan/bakteri/o/j бакт. метаноутворюючі бактерії.

metaplasm/o 1. лінгв. метаплазм; 2. біол. метаплазма.

meta/psik/a метапсихічний.

metapsiki/o див. parapsikologio.

metasekvoj/o бот. метасеквоя [*Metasequoia*].

metastabil/a фіз. метастабільний, напівстабільний.

metastaz/o мед. метастаз (перенесення хвороби з однієї ділянки тіла на іншу; вогнище хвороби).

metatars/o анат. плесно, плюсно.

metatez/o лінгв. метатеза, перестановка звуків.

metazo/o зоол. багатоклітинний організм; **~j** метазоа (= animaloj).

mete||o метео атмосферне явище (дош, сніг, вітер і т. п.); **~olog/o** метеоролог; **~olog/i/a** метеорологічний; **~olog/i/o** метеорологія.

***metemp sikoz/o** рел. метемпсихоз (релігійне вчення про перехід душі померлого організму в інші організми).

meten/o хім. метен, метилен (= metileno).

metencefal/o анат. задній мозок.

***meteor||o** астр. метеор; **~a** метеорний; **~a** duŝo метеорний дощ.

meteorism/o мед. метеоризм, здуття живота (газами).

meteorit/o астр. метеорит (= meteorŝtono, aerŝtono, aerolito).

meteorograf/i/o метеорографія, опис метеорів.

meteoroid/o астр. метеороїд, метеорне тіло.

***meteorolog||o** див. meteologo; ***~i/o** див. meteologio.

meteor/ŝton/o див. aerolito.

***meti||o** ремесло; (кустарний) промисел; майстерство; lerni la ~on de ŝuisto учитися шевському ремеслу, учитися на шевця; ĉambro de la ~oj ремісничя палата; ◇ kiu ~on disponas, mizeron ne konas з ремеслом дружити – в житті не тужити; **~a** ремісничий; **~ej/o** майстерня, кустарний цех, ательє; **~ist/o** ремісник.

metikal/o метикал (грошова одиниця Мозамбіку).

metil/o хім. метил.

metil/alkohol/o *хім.* метиловий спирт, метанол (= metanolo).

metil/amin/o *хім.* метиламін.

metil/blu/o *хім.* метиленова синь, метиленблау (*барвник*).

metilen/o *хім.* метилен, метен (= meteno).

metilen/klor/id/o *хім.* метиленхлорид.

meti/lern||ant/o підмайстер (*тж про ранг у масонстві*), учень; практикант; підручний (у знач. ім.); **~ej/o** ремісничча школа; професійне училище.

metil/klor/id/o *хім.* метилхлорид.

metil/viol/o *хім.* метилвіолет (*барвник*).

metionion/o *хім.* метіонін.

***metod||o** метод, спосіб; *sciencia* ~о науковий метод; ~о de instruado метод навчання; ~о de maksimuma kredindo *стат.* метод максимальної імовірності; **~a** методичний; **~ar/o** методика (*сукупність, набір, система методів*); **~ik/o** методика, методологія (*вчення про наукові методи, = metodologio*); *pedagogia* ~iko методика (*частина педагогіки*); **~ik/ist/o** *пед.* методист; **~ism/o** *рел.* методизм; **~ist/o** *рел.* методист (*послідовник методизму*); **~olog/o** методолог; **~olog/i/a** методологічний; **~olog/i/o** методологія.

Metod(i)/o Мефодій, Методій (*чол. ім'я*).

metoksi- *хім.* метоксі... (*частина слова у назвах речовин, що вказує на групу OCH₃*).

metoksil/o *хім.* метоксил.

metol/o *хім., фото* метол (*проявник*).

metonimi||o *лінгв.* метонімія; **~a** метонімічний.

metop/o *арх.* метопа.

I*metr||o **1.** метр (*міра довжини*); *du ~oj da ŝtofo* два метри тканини; *esti tri ~ojn longa* бути три метри завдовжки; *kuba ~o (m³)* кубічний метр (м³), кубометр; *kvadrata ~o (m²)* квадратний метр (м²); **2.** віршований розмір; **~a** метричний; ***~ik/o** *літ., муз., мат.* метрика.

II metr||o -метр (*у складних словах*); вимірювач: *amper~o* амперметр; *pluvo~o* дощомір; **~i/o** метод наукового вимірювання: *antropo~o* антропометрія; **~olog/i/o** метрологія.

metret/o *бібл.* метрет (*міра ємності, прибіл. 40 л*).

***metrik||o** *див. під metro I*; **~a** метричний.

metrit/o *див. uterito*.

metro/o метро, метрополітен (*син. metropoliteno*).

metroksil/o *бот.* сагова пальма [*Metroxylon*].

metrolog||o метролог; **~i/o** метрологія (*наука про міри та ваги*).

***metronom/o** *муз.* метроном.

***metropol||o** **1.** метрополія; **2.** столиця (*стосовно решти країни, = ĉefurbo*); **~a** столичний.

metropolit||o *церк.* митрополит; **~a** митрополитчий.

metropoliteno/o *див. metroo*.

metro/staci/o станція метро.

Metuŝelaĥ/o *бібл.* Метушелах.

meum/o *бот.* меум [*Meum*].

***mev||o** *орн.* чайка (*спільна назва для представників мартинових, син. laredo*); *blankflugila* ~ мартин полярний [*Larus glaucoides*]; *forkvosta* ~ вилохвостий мартин [*Xema sabini*];

griza ~ мартин сизий [*Larus canus*]; mara, nigramantela ~ мартин морський [*Larus marinus*]; trifingra ~ трипалий мартин [*Rissa tridactyla*] (син. kitio).

***mez||o** середина; en la ~o de la ĉambro у середині кімнати, всередині кімнати; sur la ~o de la strato на середині вулиці, посеред [посередині] вулиці; ◇ la ora ~o золота середина; ~a середній; *анат.* медіальний: ~e середньо; ~e de (io) серед, посеред, всередині, посередині; ~ul/o *спорт.* гравець середньої лінії; півзахисник; ~um/o *мат.* середнє число (= meznombro, averaĝo 1); aritmetika ~umo середнє арифметичне; geometria ~umo середнє геометричне; harmonia ~umo середнє гармонічне; ~um/a середній, обчислений (або узятий) у середньому, середньоарифметичний, середньостатистичний (= averaĝa); ~um/e у середньому (про кількість) (= averaĝe); ~um/i *мат. vt* визначити [обчислити, знайти] середнє число. *Прим. mez* уживається як преф.: 1. у назвах предметів, що знаходяться посередині: ~nombro середнє арифметичне; ~epoko (epoka) Середньовіччя; ~nokto північ; 2. у *геогр.* назвах: (M)~-Ameriko Центральна Америка; (M)~-Eŭropo Центральна Європа; 3. у назвах частин органів, які містяться у середині двох інших: ~arterio внутрішня артерія; ~o/dermo мезодерма; ~o/karno міжжлодень.

Mez-Afriko *геогр. н.* Центральна Африка.

mez/aĝ/a середнього віку; ~ persono особа середнього віку.

mezalianco мезальянс, нерівний шлюб (у соціальному плані).

mez/amerik/a центральноамериканський (= centramerika).

Mez-Ameriko *геогр. н.* Центральна Америка (= Centr-Ameriko).

mezanto *нрк., див.* mediano.

mez/a/statur/a середнього (з)росту.

mez/azi/a середньоазійський, середньоазіатський.

Mez-Azio *геогр. н.* Середня Азія.

mez/bon||a рідко посередній, задовільний (= meze bona); ~e посередньо, задовільно (= meze bone).

mez/distanco/a: ~ kuro *спорт.* біг на середню дистанцію; ~ raketo ракета середньої дальності польоту.

mezembrianto *бот.* мезебріантемум [*Mesembryanthemum*]; kristaleca ~ мезебріантемум кристалевий, кристалева травка [травка] [*M. crystallinum*].

mezenkimo *анат.* мезенхіма.

mezentero *нрк., див.* mesoentero.

Mez/epoko||o *іст.* (епоха) Середньовіччя; (m)~a середньовічний.

mezere/o *бот.* вовчі ягоди звичайні, вовче лико [*Daphne mezereum*].

mez/etaĝ/o *арх.* мезонін.

mez/eŭrop/a центральноєвропейський (= centreŭropa).

Mez-Eŭropo *геогр. н.* Центральна Європа.

mez/fingro середній палець (= la longa fingro).

mez/fort/e *муз.* мецо-форте.

mez/grad/a середнього ступеня; ~ lernejo середня школа (= mezlernejo).

mez/granda рідко середній за величиною, середніх розмірів (= meze granda).

mez/kapabl||a рідко середній за здібностями, середніх здібностей, посередній (= meze kapabla, de mezaĵ kapabloj); ~ul/o людина середніх здібностей, *розм.* середняк, посередність (= homo meze kapabla, homo de mezaĵ kapabloj).

mez/krani||a *антроп.* мезоцефалічний, середньоголовий; **~ес/о** мезоцефалія, середньоголовість; **~ул/о** мезоцефал, середньоголовий (у знач. ім., сін. mezocefalo).

mez/kvalit/a середній (за якістю), середньої якості, посередній.

mez/kvant/o *заст., див. meznombro.*

mez/latitud/o *геогр.* середнє арифметичне двох широт.

mez/lern/ej/o середня школа, середній навчальний заклад (= mezgrada lernejo).

mez/lid/a: ~ modalo *муз.* міксолідійський лад.

mez/lini/o *спорт.* середня лінія.

mez/long/a *рідко* середній за довжиною, середньої довжини (= meze longa).

mez/lud/ist/o *див. mezulo.*

mez/nivel/a середній за рівнем, середнього рівня.

mez/nokt/o *заст., див. noktomezo.*

mez/nombr/o *мат.* середнє (у знач. ім., = mezumo, averaĝo 1); aritmetika ~ середнє арифметичне; geometria ~ середнє геометричне; harmonia ~ середнє гармонічне.

mezoblast/o *біол.* мезодерма.

mezocefal/o *див. mezkraniulo.*

mezoderm/o *біол.* мезодерма.

mezokarp/o *бот.* міжоплодень, межоплодень.

mez/o/klimat/o *спец.* мезоклімат.

mezolitik/o *археол.* мезоліт, епоха мезоліту, мезолітична епоха, середній кам'яний вік.

mezomer||o *хім.* мезомер; **~а** мезомерний; **~ес/о** мезомерність; **~ism/o** мезомерія.

mezon||o *фіз.* мезон; **~а** мезонний.

mezonefr/o *анат.* мезоцефрос.

***mez/o/nombr/o** *див. meznombro.*

mezosfer/o *геогр.* мезосфера.

Mezopotami||o *іст.* Месопотамія, Межиріччя, Дворіччя; **(m)~а** месопотамський.

Mez-Orient/o *геогр. н.* Середній Схід (= la Meza Oriento).

mez/ort/ant/o *мат.* серединний перпендикуляр, медіатриса.

mezosaŭr/o/j *палент.* мезозаври [ряд Mesosauria].

mezosfer/o *геогр.* мезосфера.

mez/o/sopran/o *муз.* мецо-сопрано.

mezostik/o *літ.* мезостіх (віршовий твір, у якому середні букви рядків утворюють слово або словосполучення).

meztint/o *друк.* мецо-тинто.

mezotori/o *хім.* мезоторій.

mezozo/o/j *зоол.* мезозої [тип Mesozoa, сін. Planuloidea].

mezozoik||o *геол.* мезозой, мезозойська ера; **~а** мезозойський.

mez/proporci/a: ~ termo *мат.* середній член пропорції.

mez/punkt/o середня точка, серединна точка.

***mezur||i** *vt* міряти, мірити, вимірювати, заміряти; ~i siajn fortojn kontraŭ iu мірятися силою з ким-н.; ◇ ~i laŭ sia metro міряти на свою мірку [свій аршин]; **~а** мірильний, вимірювальний, мірний; **~о 1.** замір, промір, вимір (одноразова дія); **2.** міра, мірка;

розмір (*тж муз., літ.*); ~oj por likvoj міри для рідин; la liniaj ~oj лінійні міри: ~o de areo (або surfaco) міра площини; ~o de kapacito міра місткості; ~o de longo міра довжини; ~o de volumeno міра об'єму; preni ~on зняти мірку; en plena ~o у повній мірі, повною мірою, цілком; en granda ~o у великій мірі, великою мірою; sen ~o без міри; memori pri ~o en ĉio пам'ятати про міру в усьому; tri ~oj da hordeo три мірки ячменю; laŭ la ~o de siaj fortoj у міру своїх сил; ~ad/o вимір, вимірювання (*неодноразова дія*); ~aĵ/o обмір (*будівлі і т. п.*); ~abl/a вимірний; ~iĝ/i мірятися, міритися, вимірюватися; ~ilo/o міра, мірка (*тж перен.*); *перен.* мірило; вимірювач (*прилад*); ~ist/o міряльник.

mezur/aparat/o вимірювальний апарат, вимірювальний прилад, вимірювач.

mezur/bend/o *див.* mezurubando.

mezur/eraro/o помилка при вимірюванні.

mezur/flakon/o, mezur/glas/o мензурка; мірна склянка; мірна колба.

mezur/havo/a: ~ spaco *мат.* простір із мірою.

mezur/instrument/o вимірювальний інструмент.

mezur/kruĉ/o мірне горня.

mezur/lat/o *геод.* вимірювальна рейка.

mezur/metodo/o метод вимірювання.

mezur/ponto/o *ел.* вимірювальний міст.

mezur/rubando/o вимірювальна стрічка, рулетка; метр, сантиметр (*крavecький, = mezurbendo*).

mezur/sistemo/o система вимірювання, система мір, система одиниць.

mezur/skalo/o вимірювальна шкала.

mezur/strek/o *муз.* тактова риска.

mezur/tablo/o *геод.* мензула (*прилад для топографічного знімання місцевості*).

mezur/tekniko/o вимірювальна техніка.

mezur/unu/o одиниця виміру.

mezur/vergo/o лозина (для вимірювання).

mez/valor/o *мат.* середнє значення, середня величина; aritmetika ~o середнє арифметичне; ekspektata ~o *стат.* очікувана середня вартість.

mez/varmo/a помірно теплий; ~o klimato помірний клімат: ~oj landoj країни з помірним кліматом.

mez/vojo/e посеред дороги, на середині дороги.

I*mi *займ.* я; ~n мене; себе (*тж про першу особу одн.*); li renkontis ~n він зустрів мене; mi amas ~n *тж* я люблю себе самого; *~a мій; свій (*тж про першу особу*); li vizitis ~an domon він відвідав мій будинок; tie ~o renkontis ~an instruiston там я зустрів свого вчителя; ~o своє / власне „я”; ~aĵ/o моє (*у знач. ім.*), моя справа.

II mi *муз.* мі.

mi||o *анат., мед., фізіол.* м'яз (*у складних словах*); ~algio *мед.* міалгія, біль у м'язах; ~it/o запалення м'язової тканини; ~omo *мед.* міома; ~ono *біол.* міон.

mi/a/fido/e на моє переконання, по-моєму.

mi/a/flanko/e з мого боку, з моєї сторони.

miagro/o *бот.* мітлиця, польовиця [*Myagrion*].

mi/a/kaŭzo||a з моєї вини, через мене (*прикм.*); ~e з моєї вини.

mi/a/kompreno/e на моє розуміння, по-моєму, наскільки я зрозумів (= laŭ mia kompreno).

mi/a/kulp/e з моєї вини, через мене.

mi/a/opini/e на мою думку, як на мене, по-моєму, на мій погляд (= laŭ mia opinio).

mi/a/part/e див. miaflanke.

mi/a/sci/e за моїми відомостями, наскільки я знаю (= laŭ mia(j) scio(j), kiom mi scias).

***miasm/o** міазм (отруйний випар).

miasteni/o мед. міастенія.

miaŭ! няв! (звуконаслідування крику kota).

***miaŭ||i** *vn* нявкати (= katbleki); ~o, ~ad/o нявкання, нявчання.

mi/a/vid/e з моєї точки зору, у моєму баченні (= laŭ mia vido).

mi/a/vol/e по моїй волі (= laŭ mia volo).

micel/o фіз., хім. міцела.

miceli/o бот. грибниця, міцелій.

micen/o бот. міцена [Muscena].

Micen||o іст., м. Мікени; (m)~a мікенський.

micet||o гриб (науковий термін, = fungo); ~a грибоквий; ~olog/i/o мікологія (= fungologio); ~oz/o мед. мікоз; грибокве захворювання (= fungozo).

-**micet-** бот. -міцет (суф., що вживається для утворення назв класів грибів: asko~oj аскові гриби, аскоміцети; bazidio~oj базидіальні гриби, базидіоміцети).

Mickjeviĉ/o Міцкевич (польський поет).

miĉel/o нрк., див. micelo.

Miĉigan/o геогр. н. Мічиган (штат США).

Miĉigan/lag/o геогр. н. озеро Мічиган (США).

***Miĉj/o** (пестл. форма від Miĉaelo) Михась, Михань, Мишко.

Midas/o міф. Мідас (фрігійський цар з осячими вухами).

midinet/o мідинетка, молода паризька швачка.

midraŝ/o мідраш (стародавній коментар до Старого Заповіту).

midriaz||o мед. мідріаз, розширення зіниці; ~ig/a фарм. мідріатичний; ~iga drogo фарм. мідріатик, мідріатичний засіб (засіб, що розширює зіниці).

midŝipman/o мор. (корабельний) гардемарин.

midz||i *vt* вульг. ссати статевий член, робити мінет; займатися оральним сексом (= kacosuĉi); ~ad/o мінет, оральні статеві зносини, оральний секс.

***miel||o** мед; dolĉa kiel ~o солодкий як мед; ~a *прям., перен.* медовий, медяний; *перен.* солодкавий; ~a kuko медовий пряник, медяник, медівник; ~a monato, ~a tempo медовий місяць; ◇ lango ~a, sed kogo kruela на язиці мід, а під язиком лід.

miel/abel/o ент. бджола медоносна [Apis mellifera].

miel/akv/o мед (напій, = medo).

miel/centrifug/il/o спец. медогонка.

miel/ĉel||o стільникова чашечка [чарунка]; ~ar/o стільник, щільник.

miel/kuk/o медяник, медівник, пряник.

miel/manĝ/ul/o орн. медоїд [Mellivora].

miel/monat||o медовий місяць; ~a: ~a vojaĝo весільна подорож.

miel/ros/o медова роса.

miel/suĉ/ul/o орн. медосос [*Meliphaga*].

miel/vin/o мед (*haniĉ*, = medo).

***mien**||o вираз обличчя, міна; *havi memfidan ~on* мати самовпевнений вираз обличчя; *fari malkontentan ~on* робити невдоволену міну, кривити рот; ◇ ~ o *fiera al ludo mizera* поважна міна при поганій грі; ~i *vn* мати вираз обличчя, мати вигляд, виглядати; ~i *kiel malsanulo* мати вираз обличчя, як хворий, виглядати хворим.

mien/leg/ant/o фізіономіст.

mien/lud/o див. *mimiko*.

migal/o зоол. павук-птахоїд (= *avikulario*).

***midgal**||o бот. мигдаль (*plid*); ~a мигдальний ~**at/a**: ~ata *acido* хім. мигдальна кислота; ~**in/o** хім. амігдалін; ~**uj/o** див. *midgalarbo*.

midgal/arb/o бот. мигдаль (*derveo*, = *dolĉa prunuso*).

midgal/gland/o див. *tonsilo*.

midgal/okul/a з мигдалевидними очима, мигдалеокий.

midgal/ole/o мигдалева олія.

midgal/prunus/o див. *midgalujo*, *midgalarbo*.

migmatit/o мін. мігматит.

***migr**||i *vn* мандрувати; мігрувати, переміщуватися; кочувати; відлітати; ~i *suden* відлітати на південь, відлітати у теплі краї [у вирій]; ~**ad/o** мандри, мандрівка, мандрування; міграція, переміщення; кочування; переліт; ~(**ant**)/a мандрівний; міграційний; кочівний; ~*anta* *aktoro* мандрівний актор; ~(*ant*)a *birdo* перелітний птах; ~*anta* *hundo* бездомний пес; ~**em/o** охота до мандрів, охота мандрувати, мандрівний настрій; ~**ul/o** мандрівник; кочівник.

migren/o мед. мігрень (= *hemikranio*).

migr/o/bird/o перелітний птах.

migr/o/komiz/o комівояжер (= *vojaĝkomizo*).

mihrab/o див. *horniĉo*.

Miĥa бібл. Михай, Міха, Миха.

***Miĥael**||o Михаїл, Михайло, Міхаель, Михай, Міхель, Майкл, Мікеле, Мігел(ь), Мішель (чол. ім'я, син. *Mikaelo*); ~a Михайлина, Мікела, Міхела, Мішель (жін. ім'я).

Miĥael/fest/o церк. Собор святого Архістратига Михаїла.

mijoz/o мед. міаз (загальна назва захворювань, що виникають внаслідок потрапляння й перебування в тканинах або порожнинах організму личинок мух); *haŭta* ~ шкірний міаз.

mikad/o мікадо (титул японського імператора).

Mikael/o див. *Miĥaelo*.

Mikelanĝel/o Мікеланджело (італійський скульптор).

Miken/o див. *Miseno*.

mikobakteri/o бакт. мікобактерія [*Mycobacterium*].

Mikolajiv||o^{EU} геогр. н., м. Миколаїв (Україна); (**m**)~a миколаївський; (**m**)~**an/o** миколаївець, мешканець / житель Миколаєва.

mikolog||o див. *fungologo*; ~**i/o** див. *fungologio*.

mikoplasm/o бакт. мікоплазма [*Mycoplasma*].

mikoriz/o бот. мікориза (співжиття грибів з вищими рослинами).

-mikot- бот. суф., що вживається для утворення назв відділів грибів.

-mikoten- бот. суф., що вжив. для утворення назв підвідділів грибів.

mikoz/o мед. мікоз, грибокве захворювання.

mikro- мікро... (у складних словах означає „дуже малий”, „найдрібніший”: ~filmo мікрофільм; ~ondo мікрохвиля; ~kanelo мікродоріжка; ~biologio мікробіологія; ~ampero мікроампер; ~metro мікрометр).

mikro/amper/o фіз. мікроампер.

mikro/analiz/o мікроаналіз.

***mikrob||o** мікроб; ~**olog/o** мікробіолог ~**olog/i/o** мікробіологія (син. mikrobiologio); ~**icid/o** мікроцид, протимікробний засіб; ~**ism/o** спец. мікробний пейзаж, стан мікрофлори.

mikro/biocenoz/o спец. мікробіоценоз.

mikro/biolog||o мікробіолог (= mikrobologo); ~**i/a** мікробіологічний; ~**i/o** мікробіологія (= mikrobiologio).

mikro/bus/o мікроавтобус.

mikrob/o/detru/a бактеріцидний, який незаражує [знищує] мікроби.

mikro/breĉi/o геол. мікробрекція.

mikro/cefal/o антроп. мікроцефал.

mikro/cirkvit/o ел. мікросхема, інтегральна схема.

mikro/ĉip/o електрон. мікрочип.

mikro/ekolog/i/o мікроекологія.

mikro/elektronik/o мікроелектроніка.

mikro/element/o/j біол. мікроелементи.

mikro/farad/o фіз. мікрофарад(а).

mikro/faŭn/o біол. мікрофауна.

mikro/fibr/et/o фізіол. мікрофібрила.

mikro/filament/o фізіол. мікрофіламент.

mikro/film||o мікрофільм; ~**i** vt мікрофільмувати, знімати мікрофільм; ~**ad/o** мікрофільмування.

mikro/film/leg/il/o пристрій для читання мікрофільмів, читальний апарат.

mikro/fizik/o мікрофізика (= atomfiziko, nuklea fiziko).

mikro/flaŭr/o мікрофлора.

***mikrofon||o** мікрофон; ~**a** мікрофонний.

mikrofon/gru/o підставка для мікрофона.

mikro/fotograf/i/o мікрофотографія, мікрознімок.

mikro/graf/i/o макрографія.

mikro/grajn/a див. etgrajna.

mikro/kanel||o канавка (або доріжка) довгограючої грамофонної пластинки, довгограючого диска; ~**it/a**: ~ita (gramofon)disko довгограюча (грам)пластинка, довгограючий диск.

mikro/kemi/o мікрохімія.

mikro/kirurg/i/o мікрохірургія.

mikro/klimat/o мікроклімат.

mikro/kok/o *бакт.* мікрокок [Micrococcus].

mikro/komput/il/o *інформ.* мікрокомп'ютер.

mikro/kopi/o мікрокопія.

mikro/kosm/o *наук., фіз.* мікрокосмос.

mikro/kristal/a *спец.* мікрокристалічний (= etkristala).

mikrolit/o *археол., мін.* мікроліт.

mikro/log/i/o мікрологія (*дух дріб'язковості, пристрасть до дрібниць*).

***mikrometr||o** **1.** мікрон, мікромметр (10^{-6} м); **2.** мікромметр (*прилад*); **~a** мікрометричний; **~i/o** *фіз.* мікрометрія.

mikro/mezur/il/o мікромір, мікромметр (= mikrometro 2).

mikro/model/o мікромодель.

mikro/mov/a точного фокусування (*про механізм у мікроскопі*).

mikron/o *заст., див.* mikrometro 1.

Mikronezi/o *геогр. н., архіпелаг, кр.* Мікронезія (*Тихий океан*).

mikro/ond||o мікрохвиля; **~a** мікрохвильовий; **~a** бакціо мікрохвильова піч.

mikro/organism/o мікроорганізм, мікроб (= mikrobo).

mikrop/o *бот.* мікропус [Micropus].

mikropil/o *бот.* мікропіле, пилковхід, сім'явхід.

mikro/pipet/o мікропіпетка.

mikro/plankton/o *біол.* мікропланктон.

mikro/populaci/o *біол.* мікропопуляція.

mikro/procesor/o *інформ.* мікропроцесор.

mikro/program||o *інформ.* мікропрограма; **~ad/o** мікропрограмування.

***mikroskop||o** мікроскоп; **~a** мікроскопічний; **~aj** esploroj мікроскопічні дослідження; **~a** porcio мікроскопічна порція; **~i/o** мікроскопія.

mikro/sociolog/i/o мікросоціологія.

mikrospor||o *бот.* мікроспора [Microsporium]; **~oz/o** *мед.* мікроспорія, мікроспороз.

mikro/struktur/o мікроструктура.

mikrot/o *зоол.* полівка [Microtus]; *агра* ~ полівка темна [M. agrestis]; *капра* ~ полівка звичайна, полівка сіра, житник [M. arvalis]; *пега* ~ полівка снігова [M. nivalis].

mikro/tom/o *спец.* мікротом.

mikrotron/o *фіз.* мікротрон.

mikro/volt/o *ел.* мікровольт.

***miks||i** *vt* **1.** *прям., перен.* мішати, змішувати, перемішувати; **~i** farunon kun oleo змішати мук з олією; **~i** iun kun iu сплутати ког-н. з ким-н.; **si/n ~i** утрючатися, умішуватися, устрявати; **2.** *карт.* мішати, тасувати; **~i** kartojn мішати [тасувати] карти; **~a** мішаний. *Прим.* Замість цього рідковживаного прикметника **miks** уживається як преф. з тим же знач.: **~kolora** різнокольоровий, картатий; **~rasa** мішаної породи, нечистокровний; **~o/spesa** різносортовий, розмаїтий і т. п.; **~ad/o** змішування, перемішування (*дія того, що змішує*); **~aj/o** суміш, мішанина; **заміс**; **~ebl/a** який можна змішати, який піддається змішуванню; **~ig/i** змішатися, перемішатися; **~ig/o** змішування, змішання, перемішування, перемішання (*дія того, що змішується*); **~il/o** мішалка, змішувач, міксер; **~it/a** (з)мішаний, перемішаний.

miks/amas/o усяка всячина, мішанина.

miks/aparat/o сумн. змішувальний апарат, міксер (= miksilo).

miks/arb/ar/o мішаний ліс.

miks/banej/o спільна лазня.

miks/batal/o загальна бійка, сутичка; *військ.* пряме [контактне, безпосереднє] зіткнення з противником; бій зблизька, рукопашний бій, рукопашна (*ім.*).

miks/de/ven/a різний за походженням, змішаний, різномастий.

miksedem/o мед. мікседема.

miks/edz/iĝ/o мішаний шлюб.

miks/form/a різнорідний за формою, мішаних форм.

miksin/o зоол. міксина [*Мухіне*].

miksin/o/form/a/j міксиноподібні [*ряд Мухініформес*].

miks/kolor/a різнокольоровий, різнобарвний, різноколірний, пістрявий.

miks/konsist/a різнорідний, різноманітний за складом, мішаний.

miks/kran/o змішувальний кран, (кран-)змішувач.

miks/maŝin/o змішувальна машина.

miksom/o мед. міксом (слизова пухлина).

miksomatoz/o вет. міксоматоз.

mikso micet/o/j бот. міксоміцети, слизовики [*відділ Мухоміцетес*] (= mukfungoj).

miks/pot/o 1. рагу з різних сортів м'яса; 2. *літ.* суміш, мішанина; 3. *муз.* попурі.

miks/ras||a безпородний, нечистокровний, нечистопородний; **~ul/o** метис (*у широкому знач. слова*), помісь, покруч.

mikst/a змішаного типу, змішаного складу, різносортний, різношерстий (= mikskonsista).

mikstur/o мікстура.

***mil** тисяча; *tri ~ hriŭnoj* три тисячі гривень; (M)~ *kaĵ Unu Noktoj* Тисяча і Одна Ніч; **~a** тисячний; **~o** тисяча (*у знач. ім.*); *transpasi ~on* перейти за тисячу; **~oj** *da hriŭnoj* тисячі гривень; **~estr/o** тисяцький; **~obl/a** тисячоразовий, тисячokratний, у тисячу разів більший; **~obl/e** у тисячу разів більше; **~oble ~ estas miliono** тисячу помножити на тисячу дорівнює мільйон; **~obl/iĝ/i** збільшити в тисячу разів; **~obl/iĝ/i** збільшитися в тисячу разів; **~on/a** який є тисячною частиною; у тисячу разів менший; **~on/o** одна тисячна (*частина*); **~ono de metro** тисячна частина метра; **~op/e** у тисячу, з тисячі (*осіб і т. п.*); **~op/o** група в тисячу осіб, тисяча (*справ і т. п.*).

Milan||o 1. *геогр. н., м.* Мілан (*Італія*); 2. *Мілан* (*чол. ім'я*); **~i/o** *геогр. н.* Мілан (*провінція в Італії*).

***mild||a** лагідний; тихий, помірний, м'який; **~a voĉo** тихий, м'який, лагідний голос; **~a vento** слабкий [лагідний] вітер; **~a karaktero** м'який [лагідний] характер; **~a klimato** м'який [помірний] клімат; **~a ĝirgoĉo** легкий докір; **~e** лагідно, м'яко, тихо; **~(ec)/o** лагідність; **~iĝ/a** пом'якшувальний; **~iĝaj cirkonstancoj** пом'якшувальні обставини; **~iĝ/e** пом'якшувально; **~iĝ/i** пом'якшувати, зменшувати, полегшувати, послаблювати; **~iĝ/i** пом'якшитися, зменшитися, полегшитися, послабитися.

mile||o бот. просо (посівне) (= milia panico); **~a** просяний; пшоняний; **~a ĝrio** пшоно; **~a kaĉo** пшоняна каша; **~eg/o** бот. сорго звичайне (= ordinaria sorgo, dukolora sorgo).

milenaarism/o див. mileniismo.

mileni||o 1. міленіум, тисячна річниця, тисячні роковини, тисячоліття; 2. тисячолітнє Царство Боже (на землі); **~ism/o** рел. міленаризм, хіліазм, віра в тисячолітнє Царство Боже (на землі); **~ist/o** рел. міленарій, хіліаст.

milepor/o зоол. мілепора [*Millepora*].

mil/foj||a тисячоразовий, тисячократний; **~e** тисячу разів, тисячоразово, тисячократно.

mil/fo/i/o бот. деревій звичайний (= *milfolia akileo*).

mil/form/a представлений тисячами форм, який має тисячі форм; багатоліций, багатолікий.

mili- мат., фіз. мілі- (частина слова перед одиницями вимірів, що позначає тисячну частину: *~ampere* міліампер; *~baro* мілібар; *~grato* міліграм; *~metro* міліметр і т. п.).

***mili/o** бот. 1. просянка [*Milium*]; *sterna* ~ просянка розлога [*M. effusum*]; 2. нрк., див. *mileo*.

miliar/a мед. міліарний, просоподібний.

***miliard||o** мільярд; **~a** мільярдний; **~ul/o** мільярдер.

milic||o міліція; **~a** міліцейський; **~an/o** міліціонер.

milici/o 1. див. *milico*; 2. ополчення, добровільний загін.

miliem/o мільєм (розмінна монета Єгипту).

mili/gram/o міліграм.

mili/litr/o мілілітр.

***mili/metr||o** міліметр; **~a** міліметровий; *~a* *krucrapero* міліметровий папір, розм. міліметрівка.

***million||o** мільйон; **~a** мільйонний; **~obl/e** у мільйон разів більше; **~ul/o** мільйонер.

***milit||i** *vn* воювати, вести війну, битися на війні; *~i* *kontraŭ la malamiko* воювати з ворогом; **~a** воєнний, військовий; *~a* *industrio* воєнна промисловість; *~a* *parado* військовий парад; *~aj* *preparaĵoj* воєнні приготування; *~aj* *agoj* воєнні дії; **~e** війною, шляхом війни; *iri* *~e* *kontraŭ la malamikon* іти війною на ворога; *saluti* *~e* привітати по-військовому, віддати честь; **~o** війна; *intercivitana*, *interreligia*, *monda*, *malvarma*, *liberiga*, *paciliberiga*, *patridefenda* (або *patrujdefenda*) *~o* громадянська, релігійна, світова, холодна, визвольна, національно-визвольна, вітчизняна війна; *proklami* (або *deklari*) *~on* оголосити війну; *fari* *~on* учинити війну; *ĉesigi* *~on* припинити війну; *gajni* *~on* виграти війну; *malgajni* (або *perdi*) *~on* програти війну; *◇ unu soldato* *~on* не фарас один у полі не воїн; **~aĵ/oj** воєнні дії, воєнні сутички; **~ant/a** воюючий; **~em/a** войовничий; **~estr/o** воєначальник, полководець; **~ism/o** див. *militarismo*; **~ist/a**: *~ista* *tenigo* військова виправка; *~ista* *ĵuro* військова присяга; **~ist/o** військовик, військовий (у знач. ім.); воїн (професійний військовик); ***~ist/ar/o** військо; воїнство; рать.

milit/ag/o/j воєнні дії.

milit/akir||i *vt* завоювати, захопити, здобути на війні; **~o** 1. завоювання (дія); 2. завоювання, воєнна здобич, воєнний трофей, воєнні трофеї.

militarism||o мілітаризм; **~a** мілітаристичний; **~ig/i** мілітаризувати; **~ig/o** мілітаризація.

militarist||o мілітарист; **~a** мілітаристський; **~ar/o** мілітаристські кола.

milit/aviad/il/o військовий літак.

milit/baz/o військова база.

milit/damaĝ/o/j юр. воєнні збитки.

milit/danĝer/o воєнна небезпека, небезпека виникнення війни.

milit/deklar/o оголошення війни.

milit/dev/a військовозобов'язаний (*прикм.*).

milit/difekt/o/j зруйнування внаслідок війни, воєнних дій.

milit/eksploz/o початок війни.

milit/fin/o кінець війни.

milit/flot/o військовий флот.

milit/fort/o/j військові сили, збройні сили (= *armitaj fortoj*).

milit/frat/o бойовий побратим, товариш по зброї.

milit/haven/o військовий порт, військова гавань.

milit/industri/o воєнна промисловість.

milit/instig/ant/o підбурювач до війни.

milit/ir||i *vn* (*kontraŭ*) іти війною, іти у військовий похід (*на, проти*); **~o** (військовий) похід; *krusa ~o* *іст.* хрестовий похід.

milit/kapabl||a здатний вести війну, боєздатний; **~o** здатність вести війну, боєздатність.

milit/kapt||i *vt* узяти [захопити] в полон, полонити (*на війні*); **~aj/o** *див.* *militpredo*; **~it/o** (військово)полонений; **~it/ej/o** табір для військовополонених (= *kaptitejo*).

milit/kaz/o привід до війни, казус беллі.

milit/komisar/o *іст.* військком (*політичний керівник Червоної Армії*).

milit/komun/ism/o *іст.* військовий комунізм.

milit/konsili/o військова рада.

milit/kontraŭ/ul/o противник війни.

milit/korespond/ant/o військовий кореспондент, військкор.

milit/kri/o бойовий клич, клич / поклик до бою / битви (= *bataalkrio*).

milit/krim||o воєнний злочин; **~ul/o** воєнний злочинець.

milit/kurac/ist/o військовий лікар.

milit/leĝ/o закон воєнного часу; воєнний стан.

milit/lez/it/o інвалід війни.

milit/maŝin/o *іст.* стінопробивні та металні пристрої; військова (бойова) машина.

milit/ministr/o військовий міністр, міністр військових справ.

milit/orf/o воєнний сирота.

milit/parad/o військовий парад.

milit/paŭz/o перемир'я, перерва у воєнних діях.

milit/politik/o воєнна політика.

milit/pred/o воєнний трофей, воєнна здобич.

milit/pret||a готовий до війни; **~ec/o** готовність до війни, боєготовність.

milit/raport/o донесення про хід бойових дій, реляція.

milit/scienc/o воєнна наука.

milit/sekret/o військова таємниця.

milit/sekv/o/j наслідки війни.

milit/serv||i *vn* проходити військову службу, бути [перебувати] на військовій службі, служити (*в армії, на флоті*); **~o** військова служба; *deviga ~o* військова повинність; **~ant/o** військовослужбовець.

milit/stat/o воєнний стан.

milit/šip/o військовий корабель; portugala ~ див. fizalio.

milit/taŭg/a придатний до військової служби.

milit/temp/o воєнний час.

milit/tend/ar/o військовий табір (наметовий).

milit/tribunal/o військовий суд, військовий трибунал, військово-польовий суд.

milit/vest/o військова форма; військовий мундир; військове обмундирування; (= militista uniformo).

milit/viktim/o жертва війни.

***mil/jar||o** заст., див. jarmilo; ~а тисячолітній, тисячорічний.

milonit/o мін. мілоніт.

Miltiad/o іст. Мільтіад (політик і стратег у ст. Афінах).

Milton/o Мільтон (англійський поет).

***milv/o** орн. шуліка, коршак [Milvus]; rufa ~ шуліка рудий [M. milvus]; nigra ~ шуліка чорний [M. migrans, син. M. korchun].

Milvoki/o геогр. н., м. Мілуокі (США).

I mim||o театр. мім; міміст, актор пантоміми; ~і vt передавати [виражати] мімікою, жестами; передавати [виражати] за допомогою міміки, жестів; ~ік/а мімічний; ~ік/і vt заст., див. ~і; *~ік/о міміка; ~ік/іст/о заст., див. ~о.

II mim/o орн. пересмішник [Mimus].

mimbar/o рел. мінбар, мімбар (кафедра проповідника в мечеті).

mimeograf||o друк. мімеограф, ротатор; ~і vt розмножувати [друкувати] на мімеографі, ротаторі.

mimetism/o біол. мімікрія, міметизм.

***mimoz/o** бот. мімоза [Mimosa]; sentema ~ мімоза соромлива [M. pudica] (син. sensitivo).

mimul/o бот. губастик, мімулюс [Mimulus] (син. simifloro).

I*min||o 1. гірн. (гірнич) виробка, шток, забій; 2. військ. підкоп для закладання міни, мінна галерея; 3. військ. міна (але не гранатометна); kontraŭpersona ~о протипіхотна міна; kontraŭtanka ~о протитанкова міна; prokrasta ~о міна сповільненої дії; flosanta ~о див. flosmino; ~а 1. викопний, гірничий; гірничозаводський, гірничодобувний, рудодобувний; 2. мінний; ~і vt (за)мінувати; рити [копати, прокладати] мінну галерею; ~ita ponto замінований міст; ~ај/о 1. гірнич порода, викопна порода, корисна копалина; 2. див. ergo; ~ej/a шахтний; ~eja lumigo освітлення шахти; ~ej/o рудник, копальня, кар'єр, шахта (у широкому знач., як місце добування корисних копалин); ~іст/а 1. гірницький, шахтарський; ~ista lampo шахтарська лампа; 2. мінерський; ~ista grupo мінерська група, група мінерів; ~іст/о 1. гірник, забійник, шахтар, рудокоп; 2. військ. мінер.

II min/o іст. міна (старовинна грошово-вагова одиниця).

***minac||i** vt грозити, грозитися, погрожувати; загрожувати, ~і iun per la rugno (по)грозити кому-н. кулаком; la infekto lin ~as йому загрожує інфекція; ~і bati iun грозитися побити кого-н.; ~а погрозливий; загрозовий; situacio estas ~а становище загрозове; ~е грізно, погрозливо; ~о 1. погроза, загроза, грізьба (обіцянка причинити зло, неприємність); ~о per forto погроза силою; 2. загроза (можливість небезпеки); sub ~о de morto під загрозою смерті; ~ат/а який знаходиться під загрозою; біол. який знаходиться під загрозою зникнення; ni estas ~ataj de malsato нам грозить голод.

minankabaŭ||a: la ~а lingvo мінангкабау (мова); ~ан/о/ј мінангкабау (один із народів Індонезії, що проживає на о-ві Суматра).

***minaret/o** *арх.* мінарет.

Minas-Gerajs/o *геогр. н.* Мінас-Жерайс (*штат у Бразилії*).

min/bala||i *vt мор.* тралити (*міни*), очищати (*водний простір*) від мін; ~i šanelon тралити фарватер; ~**ant/o** тралер, тральщик (*мінний*, = minbala(ant)a šipo).

minc/a *поет.* тонкий (= maldika).

Mindana/o *геогр. н., о-в* Мінданао (*Філіппіни*).

Mindor/o *геогр. н., о-в* Міндоро (*Філіппіни*).

min/ekspluat/o гірнича справа, добувна промисловість.

***mineral||o** мінерал; ~**a** мінеральний; la ~a regno мінеральне царство; ~a akvo мінеральна вода; ~**ig/i** мінералізувати; ~**ig/i** мінералізуватися.

mineral/akv||o мінеральна вода; ~**a**: ~ fonto джерело мінеральної води.

***mineralog||o** мінералог; ~**i/a** мінералогічний; ~**i/o** мінералогія.

mineral/vaks/o викопний віск; гірський віск, озокерит (= ozokerito).

Minerv/o *міф.* Мінерва (*римська богиня мистецтв, покровителька ремесла, вчителів, акторів і лікарів*).

Minesot/o *геогр. н.* Міннесота (*штат США*).

minestron/o *кул.* мінестроне, суп по-італійськи (*з рисом і овочами*).

minet/o *геол.* рудний пил, рудний дріб'язок.

min/for/ig/a: ~ šipo *військ., мор.* тральщик.

min/forn/o *військ.* мінна камера, мінний горн.

min/gas/o шахтний газ.

mini- *преф.* міні...

mini/o *хім.* сурик; окис свинцю; plumba ~ свинцевий сурик; feга ~ залізний сурик.

***miniatur||o** мініатюра; portreto en ~o портрет у мініатюрі; ~**a** *прям., перен.* мініатюрний; ~a arto мініатюрне мистецтво, мистецтво мініатюри; ~**e** мініатюрно, у мініатюрі; ~**i** *vt* писати [малювати] мініатюри; ~**ig/i** мініатюризувати, (з)робити мініатюрним, над(ав)ати мініатюрних розмірів; ~**ig/o** мініатюризація; ~**ist/o** мініатюрист.

mini/aŭt/o мініавтомобіль, малогабаритний автомобіль.

mini/bus/o мініавтобус, мікроавтобус.

mini/golf/o *спорт.* мінігольф.

mini/jup/o міні-спідниця.

mini/komput/il/o *інформ.* мінікомп'ютер.

***minimum||o** мінімум; ~**a 1.** мінімальний; ~a pezo мінімальна вага; ~a salajro мінімальна зарплата; ~**e** мінімум, мінімально, як мінімум, по мінімуму; **2.** принаймні, хоча б (= almenaŭ); ~**ej/o** *див.* ~iganto; ~**ig/i** мінімалізувати, зводити до мінімуму, знижувати до крайньої межі, (з)робити мінімальним. ~**ig/ant/o** *мат.* точка мінімуму; ~**ism/o** *мист.* мінімалізм; ~**ist/o** *мист.* мінімаліст.

min/industri/o гірнича промисловість, гірнича справа.

***ministeri/o** міністерство (*будинок і апарат*, = ministrejo).

***ministr||o** міністр; ~o de (*або* pri) la eksteraj, internaj aferoj міністр закордонних, внутрішніх справ; ~o de (*або* pri) justico, klerigado міністр юстиції, освіти; senpostena ~o міністр без портфеля; ~**ar/o** кабінет міністрів, рада міністрів (= kabineto); ~**ej/o** міністерство (*будинок і апарат*, = ministerio).

min/jet/il/o *військ.* міномет.

min/kamp/o *військ.* мінне поле (= minita kampo).

min/karb/o кам'яне вугілля (= ŝtonkarbo).

min/kobold/o гном (= terkoboldo, gnomo).

min/labor||o гірничі роботи; **~ist/o** *див.* ministro 1.

min/met/a: ~a ŝiro *військ., мор.* мінний загорджувач.

Minol||o *міф.* Мінос (критський цар); **(m)~a** міноський.

minor/a 1. малий, менший; la (M)~aj Profetoj *бібл.* малі пророки; la ~a *термо філос.* менший засновок (у силогізмі); 2. *муз.* мінорний; сумний.

minorit/o *рел.* мінорит, монах-францисканець.

minoritat||o 1. меншість, менщина (= malplimulto); *насія* ~oj національні меншини; 2. неповноліття, неповнолітній вік; **~a** міноритарний.

Minork/o *геогр. н., о-в* Менорка (Середземне море, Іспанія).

Minos/o *див.* Minoo.

Mino/taŭr/o *міф.* Мінотавр (страховисько з головою бика і торсом людини).

Min-river/o *геогр. н., р.* Мінцзян (Китай).

min/sal/o *мін.* кам'яна сіль, галіт (= roksalo, ŝtonsalo, halito).

min/sem||i *vn* ставити мінні загороди; **~ant/o** мінний загорджувач (= minsem(ant)a ŝiro).

min/serĉ/il/o *військ.* міношукач.

Minsk/o *геогр. н., м.* Мінськ (столиця Білорусі).

minstrel/o *див.* menestrelo.

min/tavol/o *геол.* пласт, (пластовий) поклад, (пластове) родовище.

minuarti/o *бот.* мінуарція [Minuartia].

***minus** *мат.* мінус; kvin ~ tri estas (або egalas al) du п'ять мінус три дорівнює два; hodiaŭ estas ~ dek gradoj (або hodiaŭ estas dek gradoj sub la nulo) сьогодні мінус десять градусів, сьогодні десять градусів нижче нуля; **~o** мінус, від'ємна величина, від'ємне число; зменшення, спад (величина зменшення, спаду); **~a** мінусовий, від'ємний.

minus/drat/o *ел.* мінусовий провід.

***minusk||o** мала буква / літера, мінускул (= etlitero, malgranda litero); ***~a** мінускульний; ~a skribo мінускульне письмо; ~a skribo karolida *спец.* каролінгський мінускул; **~e** з малої букви; **~ig/i** *спец.* опустити (або перевести) в нижній реєстр.

minus/kompleks/o комплекс меншовартості (= komplekso de malplivaloreco).

minus/pion/o *фіз.* пі-мінус-мезон, від'ємний піон, від'ємний пі-мезон.

minus/polus/o негативний, мінусовий полюс.

minus/sign/o знак „мінус”, від'ємний знак; skribi ~n antaŭ cifero поставити мінус перед цифрою.

***minut||o** 1. хвили́на; dek kvin ~oj post la tria п'ятнадцять (хви́лин) по третій, чверть по третій; ~on! хви́лінку!, хви́льку!; 2. *спец.* мінута (1/60 градуса); **~a** хви́линний; ~a montrilo хви́линна стрілка; ~a afero хви́линна справа; **~e** за (одну) хви́лину; **~ator/o** *ел.* реле часу.

minut/montr/il/o хви́линна стрілка.

min/vejn/o *геол.* жила, (жилний) поклад, (жилне) родовище.

miocen||o *геол.* міоцен (epoca; поклади цієї епохи); **~a** міоценовий.

mi/o/fibr||o *анат.* міофібра, м'язове волокно (= muskolfibreto); **~it/o** *мед.* міофібрит.

***miogal/o** зоол. хохуля, вихухіль [*Galemys pyrenaicus*, син. *Myogale p.*].

mi/o/glob/in/o хім., фізіол. міоглобін (син. *muskolglobino*);

mi/o/kardi/o анат. міокард, міокардій.

miokastor/o див. којро.

miom/o див. під міо.

***miop||a** прям., перен. короткозорий, близькозорий; **~ec/o** короткозорість, мед. міопія;
~ul/o короткозора людина.

mi/o/pati/o мед. міопатія.

mioz||o мед. міоз, звуження зіниці; **~ig/a** міотичний, який спричиняє звуження зіниці; **~iga**
drogo фарм. міотик, міотичний засіб.

miozin/o фізіол. міозин.

***miozot/o** бот. незабудка [*Myosotis*] (син. *neforgesumino*); *arbara* ~ незабудка лісова [*M. sylvatica*]; *kamra* ~ незабудка польова [*M. arvensis*]; *marça* ~ незабудка болотна [*M. palustris*].

***mir||i** *vn (pri, pro)* дивуватися, виявляти подив, чудуватися, зуміватися; *mi ~as pri tio, ke...*
я дивуюся з того, що ..; **~a** здивований; **~e** здивовано, з подивом; **~o** подив, здивування;
~eg/i *vn* дуже [сильно страшно] дивуватися; **~ig/a** який дивує, який викликає подив,
дивний, дивовижний; *tio ne estas ~iga* це не є дивним; **~ig/i** дивувати, викликати подив,
здивовувати, чудувати; **~ind/a** гідний подиву; **~ind/e** дивно, дивовижно, чудесно;
~ind/aĵ/o диво, чудо; *la sep ~indaĵoj de la mondo* сім чудес світу; **~ind/ec/o** дивовижність,
дивність.

***mirabel||o** бот. мірабель (плід); **~uj/o** мірабель (дерево) [*Prunus institita, var. syriaca*].

mirabel/arb/o див. *mirabelujo*.

mirabil/o бот. мірабіліс [*Mirabilis*].

***miraĝ/o** прям., перен. міраж, марево.

***mirakl||o** чудо (надприродне явище); *~o inter ~oj* чудо з чудес; *fari ~ojn* творити чудеса;
~a чудесний, дивний; чудодійний; **~e** чудесним чином; чудом; **~ist/o** чудотворець.

mirakl/o/far||a чудодійний, чудотворний; **~ant/o** чудотворець.

mirakl/o/lud/o театр. міраклъ.

mir/flor/o бот. мірабіліс ялапа, нічна красуня (= *ŝajnjalaro*).

***mirh||o** мирра (ароматична смола); **~a** мирровий; **~a** oleo миррова олія.

miria- мірія... (преф., що вживається в одиницях виміру і означає „десять тисяч“: **~metro**
міріаметр (= 10 000 м = 10 км).

***miriad/o** незліченна кількість; **~j** міріади, тьма.

miria/metr||o міріаметр; **~a** міріаметровий.

miriapod/o/j ент. багатоніжки [клас *Myriapoda*].

miricil||o хім. мірициловий радикал; **~a**: **~a** *alkoholo* мірициловий спирт.

mirid/o бот. мірис [*Myrrhis*].

mirik/o бот. мірика [*Myrica*]; *vaksa* ~ мірика восконсна [*M. cerifera*].

mir/infan/o вундеркінд.

miring||o анат. барабанна перетинка (= *timpana membrano*); **~it/o** мед. мірингіт, запалення
барабанної перетинки (= *miringinflamo*).

miring/o/tomi/o хір. рзтин барабанної перетинки.

miriofil/o бот. водопериця [*Myriophyllum*]; спіка ~ водопериця [уруть] колосиста, перистолистник колосистий [*M. spicatum*].

miristat||o хім. сіль міристилової кислоти; ~а: ~а acido міристилова кислота.

miristik/o бот. мускатник, мускатне дерево, мускатний горіх [*Myristica*]; aroma, bonodora ~ мускатник звичайний [духмяний] [*M. fragrans*] (син. muskatarbo).

Mirjam бібл. Міріам, Міріям, Маріам, Маріям.

Mir/land/o Країна чудес .

mirliton/o муз. мірлітон; дудка з мембраною.

mirmekofag||o зоол. мурашкоїд, мурахоїд [*Myrmecophaga*] (= formikurso); ~ed/o/j мурашкоїдові [родина *Myrmecophagidae*].

mirmeleon/o ент. мурашиний лев, мурашанка [*Myrmeleon*] (син. formikleono).

mirmidon/o міф. мірмідон, мірмідонянин (член ахейського племені, вождем якого був Пелей).

mirobolan/o бот. міробалан (плід деяких видів терміналії).

mirobolan/prunus/o бот. слива розлога, алича [*Prunus cerasifera*, син. *P. tyrobolana*].

miroksil/o бот. міроксилон [*Myroxylon*].

Miron/o Мирон (чол. ім'я).

Mirosla||o Мирослав (чол. ім'я); ~а Мирослава (жін. ім'я).

mir/rakont/o див. fabelo.

***mirt||o** бот. мирт [*Myrtus*], мирта; ~ac/o/j миртові [родина *Myrtaceae*]; ~al/o/j миртоцвіті [порядок *Myrtales*].

***mirtel/o** 1. бот. чорниця (кущ) [*Vaccinium myrtillus*]; 2. чорниця (ягода); ~j чорниці.

mirtel/ber/o див. mirtelo 2; ~j чорниці.

Mirto/o Мірто (давньогрецьке жін. ім'я).

mirt/o/form/a бот. миртоподібний.

***mis-** преф., який позначає, що дія виконана неправильно, помилково: ~kompreni неправильно зрозуміти; ~kalkuli прорахуватися; в окремих випадках має значення, близьке до значення преф. **mal-** і прикметника **malbona**; II. самостійно вжив. морфема: ~а помилковий, неправильний; ~e помилково, неправильно; ~o, ~aĵ/o помилка, промах, збій; ~i *vn* помилитися, схибити, дати маху.

mis/ag||i *vn* неправильно діяти / чинити, хибити; ~o помилкова [неправильна, хибна] дія; проступок, промах.

mis/agord||i *vt* неправильно налагодити / настроїти, розстроїти; ~o неправильне настроєння; неправильний настрій; ~iĝ/i розстроїтися.

mis/aĵur/o текст. спущена петля, пропущена петля (у трикотажі).

mis/akuz||i *vt* неправдиво [незаслужено, помилково] звинуватити / обвинуватити, звести наклеп; ~o неправдиве [незаслужене, помилкове] звинувачення / обвинувачення; наклеп.

misal/o місал; служебник, требник; молитовник (= meslibro).

mis/aŭd/i *vn* не те почути, зле / погано почути.

mis/aventur/o авантюра, пригода з поганим кінцем, захід з малими шансами на успіх.

mis/cit||i *vt* неправильно (про)цитувати, неправильно пос(и)латися; ~aĵ/o неправильна цитата, неправильне посилення.

mis/digest/o нетравлення шлунка, нестравність, розлад травлення.

mis/dir/i *vt* неправильно [помилково] сказати.

mis/edz/iĝ/o нерівний шлюб.

mis/esprim/o невдалий / невлучний [неправильний] вираз / вислів.

mis/fam||o неслава, зла слава; поговір; наклеп; **~ig/i** знеславити, ввести у неславу, пустити поговір; оббрехати; **~ig/o**, **~ig/ad/o** дифамація; ославляння, ославлення, знеславлення, паплюження, (за)плямування.

mis/far||i *vt* (з)робити / (у)чинити зле /недобре; **~o** недобрий / поганий вчинок; проступок, промах.

mis/figur/i *vt* зобразити у спотвореному вигляді, спотворити; показати в темному світлі.

mis/fin/o *інформ.* некоректне завершення програми.

mis/form||o спотворена [неправильна] форма; **~i** *vt* надати неправильну форму, спотворити, деформувати.

mis/fortun||o невезіння; невдача; **~a** якому не везе [щастить]; невдачливий; **~ul/o** невдаха, невдатник.

mis/funkci||i *vn* неправильно функціонувати / працювати, працювати з перебоями, давати збої, *розм.* барахлитися; **~ad/o** не функціонування, неправильна робота, збої (*у роботі*).

mis/glut/i *vt* (*ion*) поперхнутися, (*підиною ще*) похлинутися; подавитися (*чим-н.*).

misgurn/o *ixm.* в'юн [*Misgurnus*].

mis/gust||o поганий, кепський смак (*у людини*); несмак; **~a** позбавлений смаку; зроблений без смаку; **~aĝ/o** несмак, позбавлене смаку.

mis/gvid/i *vt* неправильно (по)керувати, дати неправильний напрям, неправильно показувати дорогу; збивати з дороги.

mis/harmoni||o дисгармонія; **~a** дисгармонійний, дисгармонічний; **~e** дисгармонійно, дисгармонічно; **~i** *vn* дисгармоніювати, дисгармонувати; **~ec/o** дисгармонійність, дисгармонічність.

mishant/o *див.* miskanto.

***misii||o** у *різн. знач.* місія (*але не місіонерська організація*); *diplomacia* ~o дипломатична місія; *sendi* ~on *elsterlanden* послати місію за кордон; *plenumi sian* ~ion виконати свою місію; **~a**: **~a agado** місіонерська діяльність, місіонерство; **~ej/o** місія (*будинок, організація*); **~ism/o** місіонерство; **~ist/a** місіонерський; **~ist/o** *рел.* місіонер; **~ul/o** людина, на яку покладено певну місію, людина, яка виконує певну місію.

misil/o (теле)керована або самонавідна ракета, (теле)керований або самонавідний снаряд; *strategia* ~ стратегічна ракета; *aer-aera, ter-tera, ter-aera* ~ ракета класу „повітря-повітря”, „земля-земля”, „земля-повітря”.

mis/inform||i *vt* дезінформувати, неправильно повідомляти / інформувати; вводити в оману; давати неправдиву інформацію; **~o** дезінформація, неправильна інформація, неправильна відомість; **~ad/o** дезінформація, дезінформування, неправильне інформування; **~ant/o** дезінформатор.

mis/interpret||i *vt* неправильно, помилково інтерпретувати [тлумачити], перекрутити; неправильно, помилково перекласти (*усно з однієї мови на іншу*); **~o** неправильна, помилкова інтерпретація, неправильне, помилкове тлумачення [пояснення], перекручення; неправильний, помилковий переклад; **~ad/o** неправильна, помилкова інтерпретація, неправильне, помилкове інтерпретування [тлумачення, пояснення]; неправильний, помилковий переклад (*дія*).

Misisip||o *геогр. н., р.* Міссісіпі (*США*); **~i/o** Міссісіпі (*штат США*).

mis/kalkul||i *vt* неправильно порахувати; прорахуватися, збитися з рахунку, зробити помилку (або помилки) при обчисленні; ~o помилка в (під)рахунку, прорахунок.

mis/kant/o *бот.* міскантус [*Misc(h)anthus*].

mis/kompost||i *vt* друк. неправильно набрати; набрати з помилкою (або помилкам); ~aj/o . неправильний набір; неправильно набраний текст.

mis/kompren||i *vt* неправильно [помилково] (з)розуміти; (з)розуміти не так; не ~u min! зрозумій мене правильно!; ~o непорозуміння.

mis/kondut||i *vn* неправильно поводитися; ~o неправильна поведінка.

mis/konekt||i *vt* *radio, ел.* неправильно з'єднати; ~o неправильне з'єднання.

mis/kontakt/o *ел.* поганий контакт.

mis/kopi/i *vt* погано [невдало] скопіювати, допустити помилку при копіюванні; неправильно переписати.

mis/korekt||i *vt* неправильно [помилково] виправити [скоректувати], виправити не так, як треба; ~o неправильне [помилкове] виправлення, неправильна [помилкова] корекція.

mis/kredit||o *фін.* відмова у кредиті, відмова в довірі (*тж перен.*); ~ig/i відмовити у кредиті, відмовити в довірі; дискредитувати.

mis/kresk||i *vn* неправильно рости; ~o, ~ad/o неправильний ріст.

mis/leg/i *vt* неправильно прочитати; допустити помилку в прочитанні.

mis/lok/i *vt* неправильно помістити [розмістити, розставити].

mis/manovr o помилковий маневр.

miso/o *кул.* місо (соєва паста, один із головних компонентів японської кухні).

mis/paf||i *vn* дати осічку, зробити осічку; ~o осічка.

mis/parol||i *vt* обмовитися, сказати не те слово, заплутатися у словах; ~o помилка на слові, обмовка.

mis/paŝ||i *прям., перен.* оступитися, зробити помилковий, неправильний, хибний крок; ~o *прям., перен.* помилковий, неправильний, хибний крок.

mis/pres/i *vt* надрукувати неправильно, надрукувати з помилками; допустити друкарську помилку.

mis/prezent||i *vt* подати / представити у спотвореному [викривленому] вигляді; подати щона. не таким, яке воно є, перекрутити; ~i la faktoj перекрутити факти; ~o, ~ad/o неправильне подання [представлення].

mis/prononc||i *vt* неправильно вимовляти; ~o неправильна вимова; акцент.

mis/proporci||o диспропорція; ~a диспропорційний; ~e диспропорційно; ~ec/o диспропорційність.

mis/raport/i *vt* доповідати [звітувати, рапортувати] неправильно, з перекрученнями; скласти неправдивий звіт [рапорт].

mis/re/kon/i *vt* обізнатися, не впізнати, прийняти за когось іншого (= *rekonu kiel alian personon, preni por alia persono, mise rekonu, erare rekonu*).

mis/rezon/i *vt* неправильно [хибно] міркувати.

mis/signal/o *спец.* фальшивий сигнал.

mis/skrib||i *vt* написати неправильно через неувважність, написати з помилкою; ~o опіска.

mis/son/ad/o *див.* *disonanco*.

mis/supoz/i *vt* помилково припускати.

mis/ŝat/i *vt* недооцінювати.

mis/tajp/i *vt* неправильно [помилково] надрукувати, надрукувати з помилкою (на друкарській машинці).

mis/taks|i *vt* неправильно оцінити; **~ad/o** неправильне оцінювання, неправильна оцінка.

***mister||o** 1. містерія (тж іст.); 2. таємниця; поет. таїна; таїнство (тж церк.); загадка; ***~a** таємничий, загадковий; **~aj/o** таємниця; що-н. таємниче (= ~o); **~ec/o** таємничість, загадковість.

misteri/o літ. містерія (середньовічна драма на релігійну тему).

***mistifik|i** *vt* містифікувати, розм. розігрувати (кого-н.); обдурювати; **~a** містифікаційний, містифікаторський; **~(ad)/o** містифікація; розіграш; **~ant/o** містифікатор.

***mistik||o** містика; **~a** містичний; **~aj/o** містичний випадок, містичне явище; **~ec/o** містичність; **~em/o** містицизм, схильність до містики; **~ism/o** містицизм (релігійно-філософська доктрина); **~ul/o** містик.

mis/ton||o *прям., перен.* фальшивий [неправильний, помилковий] тон; моветон; фальшива нота; **~a** узятий в неправильному [помилковому] тоні; який відрізняється неправильним [помилковим] тоном.

mis/traduk|i *vt* неправильно, помилково перекласти; **~o** неправильний, помилковий переклад (тексту, фрази і т. п.).

mis/traf|i *прям., перен.* промахнутися, розм. промазати, потрапити не туди; **~o** промах; **~e** повз ціль; *перен.* невлад, невпопад.

mis/trakt/i *vt* неправильно обходитися (з чим-н., з ким-н.); неправильно трактувати; неправильно обробляти.

mistral/o містраль (пн.-зах. вітер у Франції).

Mistral/o Містраль (провансальський поет).

mis/tranê/o *перен.* каламбур (внаслідок неправильного поділу слова) (н-д, kata strofo замість katastrofo, pie diranto замість piediranto; = kalemburo).

Misur||o *геогр. н., р.* Міссурі (США); **~i/o** Міссурі (штат США).

mis/uz|i *vt* зловживати; неправильно використовувати; використовувати не за призначенням; (= malbonuzi); **~o** зловживання.

mis/voj/o хибний [помилковий, неправильний] шлях; хибна [помилкова, неправильна] дорога.

Mišna/o *рел.* Мішна (частина талмуду).

***mit||o** міф, міт; **~a** міфічний; **~ar/o** система міфів, міфологія (= mitologio); **~ig/i** творити міф (з чого-н.); перетворювати в міф (що-н.); **~olog/o** міфолог; **~olog/i/a** міфологічний; **~olog/i/o** міфологія.

Mitilen/o *геогр. н., о-в, м.* Мітіліні (Егейське море, Греція).

miting||o мітинг, сходка; **~i** *vt* мітингувати, брати участь у мітингу, сходці.

mitokondri/o біол. мітохондрія.

mit/o/mani||o *псих.* міфоманія (патологічна брехливість або прагнення до перебільшення); **~ul/o** міфоман.

mitoz/o біол. мітоз, каріокінез (= kariokinezo).

***mitr||o** митра (головний убір єпископів); **~a** *анат.* митральний; **~a** valvo митральний клапан; **~i** *vt* закладати митру, надавати право носити митру; **~it/o** *мед.* митраліт, запалення митрального клапана.

Mitra||o *рел.* Мітра (бог у ведійській міфології); **(m)~ej/o** мітреум (підземна святиня Мітри); **(m)~ism/o** мітраїзм; **(m)~ist/o** мітраїст.

mitraj/o військ. картеч.

I mitral/a анат. митральний (= mitra).

II mitral||o кулемет (= mašinpafilo); ~а кулеметний; ~et/a автоматний; ~et/o військ. автомат; ~et/ist/o автоматник; ~ist/o кулеметник.

Mitridat||o іст. Мітрідат (ім'я багатьох перських царів і царів); (m)~ism/o мед. імунітет до отруту; (m)~iz/i мед. виробляти імунітет до отруту шляхом тривалого введення їх в організм малими дозами.

***mitul||o** зоол. мідія [Mutilus] (їстівний двостулковий молюск); ~ej/o басейн для розведення мідій.

mizantrop||o мізантроп, людиноненависник; відлюдок; ~а мізантропічний; ~ec/o мізантропія, людиноненависництво.

***mizer||o** злидні, злиденність, нестаток, нестатки, нужда, убогість, убогство; fali en ~on упасти [зайти] в злидні; ◇ fremda ~o ne estas sufero чужа біда – за цукор; ~а нещасний, бідолашний злидарський, злиденний, нужденний, убогий, жалюгідний; ~e злиденно, нужденно, убого, жалюгідно; ~i vi бути в злиднях, убогості, нестатках, злидарювати, бідувати, не давати собі раду; ◇ kiam sako ~as, amo malaperas як іде біда в дім, то любов пре з дому; ~ig/i впасти в злидні, зійти на злидні, зубожіти, озлидніти, скапцаніти; стати убогим, жалюгідним; ~ul/o бідолаха, сірома; бідняк, бідак, злидар; жалюгідна людина; ~ul/ar/o збірн. біднота, розм. злиднота, злидота.

mizerikord/o рел., поет. милосердя, жалість, жаль (= korfavogo).

mizogin||o жінконенависник; ~а жінконенависницький; ~ec/o жінконенависництво.

mizomij/o ент. малярійний комар [москіт].

Mjanm/o геогр. н., кр. М'янма.

mjel||o анат. спинний мозок; oblonga ~o довгастий мозок, цибулина (син. bulbo, mjelencefalo); ~in/a мієліновий; ~ina ingo анат. неврилема, мієлінова оболонка, оболонка Шванна (= ŝvana ingo); ~in/o біол. мієлін; ~it/o мед. мієліт, запалення спинного мозку (= mjelinfamo).

mjel/bulb/o див. bulbo 3.

mjel/encefal/o анат. довгастий мозок.

mjel/inflam/o рідко, див. mjelito.

mjelo/pati/o мед. мієлопатія.

mks, M.K.S. фіз. система одиниць МКСА.

mnemonik||o мнемоніка; мнемотехніка (= memorarto); ~а мнемонічний.

mnemoteknik||o рідко, див. mnemoniko.

Mnemozin/o міф. Мнемозина, Мнемосина (муза пам'яті).

Moab||o бібл. Моав; (m)~id/o моавіт.

mobil/o мист. мобіль, рухома прикраса.

***mobiliz||i** vt у різн. знач. мобілізувати; ~а мобілізаційний; ~(ad)/o мобілізація; ordoni la ĝeneralan ~adon оголосити загальну мобілізацію.

mocarel/o кул. моцарела, італійська бринза.

moci/o пропозиція (на засіданні і т. п.).

moči/o кул. моці (рисовий коржик, обов'язковий атрибут обрядів і свят у Японії).

***mod||o** 1. мода; la lasta, la nova, la alta ~o остання, нова, висока мода; esti en ~o бути в моді, бути модним; 2. грам. спосіб; 3. стат. мода; 4. нрк., див. modalo; ~а модний;

~aĵ/o/j модні речі, модні товари, модний одяг; ~ist/o кутюр'є, кравець модного шиття, модельєр, творець модного одягу; ~ist/in/o модистка.

modal|o 1. філос., лог. модус; 2. грам. форма дієслова; 3. муз. лад, стрій; dora ~o дорійський дорійський лад; ~a модальний; ~a verbo модальне дієслово; ~ec/o модальність.

***model|o** 1. модель, зразок, взірць; приклад для наслідування; li estas ~o de honesteco він є взірцем чесності; 2. модель (людина, що позує художникові, скульптору або демонструє модний одяг), натурщик, натурниця, натурщиця; ~a зразковий, взірцевий; ~e зразково, взірцево; ~i vt 1. мист. ліпити, моделювати; 2. тех. моделювати, виготовляти модель; виготовляти за моделлю; відливати; ~ig/i 1. доводити до зразкового стану, звиряти із зразком, підганяти під зразок; 2. моделювати (створювати модель, моделі); ~ig/o, ~ig/ad/o 1. доведення до зразкового стану, звірка із взірцем, підгонка під зразок; 2. моделювання; ~il/o 1. див. formilo; 2. див. muldilo; ~in/o модель (тк про жінку, = ~o 2); ~ist/o 1. модельєр; 2. моделіст; 3. модельник, формувальник.

model/eksperiment/o фіз., тех. випробування на моделі, модельне випробування; модельно-макетний спосіб випробування.

model/foli/o викрійка (= papermodelo).

model/leccion/o показовий урок (що дається спеціалістом для студентів як зразок).

***modem/o** інформ. модем; konekti komputilon al la Interreto per ~ підключити комп'ютер до інтернету через модем.

***moder|a** помірний, поміркований; стриманий; скромний; доступний (про ціну); ~a prezo помірна [доступна] ціна; ~e помірно; помірковано; стримано; скромно; ~o, ~ec/o помірність; поміркованість; стриманість; скромність; ~ig/i зменшувати; стримувати, приборкувати; інформ. модерувати; ~igi la sonon зменшити звук; ~ig/o зменшення; стримування; ~ig/aĵ/o сповільнювач (матеріал у ядерному реакторі, син. moderatoro); ~ig/ant/o інформ. модератор; ~ig/il/o тех. модератор (тж муз.), регулятор; ~iĝ/i стати помірним, зменшитися, стриматися, стишитися, угамуватися; ~ul/o невимоглива, скромна людина.

moderat/o муз. модерато (ім.).

moderator/o див. moderigaĵo.

***modern|a** сучасний; ~aj lingvoj нові мови; ~ec/o сучасність (властивість, якість); ~ig/i модернізувати, осучаснювати; ~ig/o модернізація, модернізування, осучаснювання; ~ism/a модерністський; ~ism/o модернізм; ~ist/o модерніст.

moder/prez/a доступний (за ціною), за помірними цінами.

***modest|a** скромний; ~e скромно; ~ec/o скромність; ~ul/o скромник.

modest/aspekt/a скромний, непоказний (про вигляд).

Modest/o Модест (чол. ім'я).

***modif|i** vt видозмінювати, модифікувати; поправляти, переробляти, вносити зміни; ~i leĝprojekton вносити зміни до законопроєкту; ~o, ~ad/o (видо)змiна, модифікація (дія того, що видозмінює); ~o, ~aĵ/o видозміна, модифікація (різновид, варіація, варіант); ~ebl/a який можна модифікувати, видозмінювати; гнучкий; модифікуватися, видозмінюватися; ~iĝ/o (видо)змiна, модифікація (дія того, що видозмінюється);

modilon/o арх. модильйон (різновид консолі, яка підтримує виносну частину карниза).

modiol/o зоол. модіолус [Modiolus].

modjul/o заст., див. modulo II 2.

mod/kolekt/aĵ/o колекція моделей одягу.

modl||i *vt* формувати, (ви)ліпити, зліпити; **~a**: ~a argilo ліпна глина, глина для ліплення; **~ad/o** формування, ліплення, ліпка; **~ebl/a** здатний зберігати надану форму, пластичний; **~il/o** стека, різець (для ліпки); **~ist/o** ліпник.

modl/o/past/o пластилін (= knedpasto).

modl/o/vaks/o віск для виготовлення (або ліплення) форми.

modlur/o *мист., арх.* рельєфний геометричний орнамент, фриз.

modlur/maŝin/o *tex.* фрезер, фрезерний верстат по дереву.

modlur/rabot/il/o *tex.* кальовка, фасонний рубанок.

mod/parad/o показ мод.

mod/revu/o журнал мод.

***modul||i** *vt* муз., тел., радіо модулювати; **~o I** рідко, див. ~ado; **~ad/o** муз., тел., радіо модуляція; **~il/o** тел., радіо модулятор.

modul||o II 1. у різн. знач. модуль; **2.** інформ. модуль, підпрограма; **3.** спец. діаметр медалі або монети; **~a** модульний.

modulaci||o див. modulado; **~i** *vt* див. moduli.

Mogadiŝ/o *геогр. н., м.* Могадишо (столиця Сомалі).

mogol||o *іст.* могол (монгольський монарх в Індії); la Grandaj (M)~oj Великі Моголи; **~a** могольський.

mohajr||o мохер, вовна ангорської кози; тканина з вовни ангорської кози; **~a** мохеровий.

Mohamed/o див. Mahometo.

mohikan/o/j *етн.* могікани (вимерле плем'я північноамериканських індіанців).

mojos/a *неол., розм.* відповідний сучасному молодіжному стилю, у сучасному молодіжному стилі; кльовий (акронім виразу moderna junul(ar)-stila, вживаний у молодіжному сленгу).

***mok||i** *vt* насміхатися, глумитися, виставляти на сміх / посміховисько; осміювати, висміювати; **~a** насмішливий, глузливий, глумливий; kun ~a tono насмішливим тоном; **~e** насмішливо, глузливо, глумливо, з насмішкою; **~o (pri)** насмішка, глум, глузування; **~ad/i** *vt* насміхатися, глумитися, виставляти на сміх / посміховисько; осміювати, висміювати (неодноразово, постійно); **~ad/o (pri io, pri iu)** осміювання, висміювання (чого-н., кого-н.); насміхання, кепкування, глум, глузування (над чим-н., над ким-н.); fariĝi la objekto de ~ado стати предметом насміхання; sin elmeti al ~ado виставити себе на глум / посміховисько; **~at/aĵ/o** посміховисько, об'єкт насміхання; **~em/a** глузливий; **~em/o** глузливість, насмішкуватість; **~et/i** *vt* глузувати, кепкувати; **~ind/a** смішний (який заслуговує насмішки).

moka/o мокко (сорт кави).

mokasen/o/j мокасини (взуття в індіанців).

mok/bird/o *орн.* пересмішник (багатоголосий) [*Mimus polyglottus*].

mok/imit/i *vt* передражнювати.

mok/fajf/i *vt* освистати.

mok/nom||o (глузливе) прізвисько, кличка; **~i** *vt* називати прізвиськом, кличкою, обзивати, дражнити (прізвиськом, кличкою); ili ~is lin urso вони дражнили його ведмедем.

mok/rid/i *vt* висміювати, осміювати, насміхатися, глузувати.

moks||o *мед.* мокса (японський метод припікання); **~a**: ~aĵ punktoj точки припікання.

***mol||a** у різн. знач. м'який; ~a kuseno м'яка подушка; ~a karaktero м'який характер; la ~aĵ konsonantoj фон. м'які приголосні (звуки); ~a ovo див. ~e kuirita ovo; **~e** м'яко; **~e** kuirita

ovo рідко / некруто зварене яйце; ~ac/a млявий, в'ялий; *~aj/o м'якуш, м'якоть; м'якушка (хліба); ~ec/o м'якість; ~ig/a м'якшительний, зм'якшующий, пом'якшующий; ~ig/e пом'якшувально; ~ig/i м'якшити, зм'якшувати, пом'якшувати, розм'якшувати; ~ig/o зм'якшення, пом'якшення, розм'якшення (дія того, що зм'якує, розм'якує); ~ig/a: ~iga punkto фіз. точка розм'якшення; ~ig/i (з)м'якнути, м'якшати, зм'якшитися, пом'якшитися, розм'якшитися, стати м'яким; ~ig/o зм'якшення, пом'якшення, розм'якшення (дія і стан того, що зм'якується, розм'якується); serba ~igo мед. розм'якшення мозку.

II mol||o хім. моль, грам-молекула (син. grammolekulo); ~o da atomoj грам-атом; ~o da molekuloj грам-молекула; ~a молярний (= unumola).

mola||o іт. місяць-риба [Mola mola]; ~ed/o/j місяць-риби [родина Molidae].

mol/akv/o м'яка вода.

mol/anas/o орн. гага звичайна, пухівка [Somateria mollissima] (син. somaterio).

I molar/o анат. великий кутній зуб, корінний зуб (= mueldento).

II molar/a нрк., див. unumola, mola II.

molaso/o геол. моласа.

moldav||o молдаванин; ~a молдавський; (M)~i/o геогр. н. 1. Молдова (сучасна держава); Молдавія; 2. Молдова (область у Румунії); ~in/o молдаванка; (M)~uj/o 1. див. (M)~io; 2. іт. Молдавія, Молдавське князівство.

moldavik/o бот. зміголовник молдавський [Dracoscephalum moldavica].

mole/o 1. мор. мол, дамба; 2. мед. мола (спотворений плід у матці, м'ясистий нарост і т. п.).

Moleh бібл. Молох.

***molekul||o** фіз., хім. молекула; ~a молекулярний; ~a maso маса молекули, молекулярна маса; ~a kribrilo молекулярне сито.

molekul/mas/o молекулярна маса, маса молекули.

moleskin/o текст. молескін (тканина).

molest||i vt кривдити, утискати, приставати, чіплятися, присікуватися, прискіпуватися, придиратися; досаждати, докучати, мучити, переслідувати; грубо [різко, суворо] поводитися з ким-н., третирувати, попихати (кого, ким), попихатися (ким); ~o, ~ad/o утиск, погане обходження, погане ставлення; ~ant/o гнобитель, утискник, кривдник, людина, що погано обходиться з ким-н..

mol/fer/o м'яке [ковке] залізо.

moli/o бот. щинус [Schinus molle] (син. šajnpirgujo).

molibden||o хім. молибден; ~a молибденовий; ~a ŝtalo молибденова сталь; ~at/a: ~ata acido молибденова кислота; ~at/o молибдат, сіль молибденової кислоти.

Molier/o Мольєр (французький комедіограф).

molini/o бот. молінія [Molinia]; blua ~ молінія голуба [M. caerulea].

Molis/o геогр. н. Молізе (область в Італії).

mol/kor||a м'якосердий; ~ec/o м'якосердя.

Moloh/o бібл. Молох (син. Moleh); (m)~o див. moloko.

molok/o зоол. молах [Moloch].

molotov/koktelo, Molotov/koktelo коктейль Молотова (загальна назва найпростіших рідинних бомб).

Moluk/o/j геогр. н. Молуккські острови (Індонезія).

***molusk||o** зоол. молюск, м'якун; ~**j** молюски, м'якуні [*mun Mollusca*].

molv/o *ixt.* мольва, морська щука [*Molva*].

momant/o *фіз.* момент; ~ de forto момент сили; ~ de inercio момент інерції (= inercimomanto); ~ de movokvanto момент кількості руху; magneta ~ магнітний момент; torda ~ *див.* tordomomanto.

***moment||o** момент, мить, хвилина, хвиля, хвилька; kuranta ~o поточний момент, даний момент; en ~o на даний час; (unu) ~on! хвилинку!; en la lasta ~o в останній момент, в останню мить / хвилину; ~**a** моментальний, миттєвий; ~a fotado моментальний знімок; ~**e** моментально, умить, миттю, за хвилину; ĉi-~e у цю мить / хвилину, на даний момент, тут (*про час*); ~**ec/o** моментальність, миттєвість.

momentane||o *грам.* моментний вид (дієслова) (= momenta aspekto); ~**a**: ~a verbo дієслово моментного виду.

momordik/o *бот.* момордика [*Momordica*].

***mon||o** гроші; havi, elspezi, prunti, ricevi ~on мати, витратити, позичити, одержати гроші; metala ~o металеві гроші; papera ~o паперові гроші; kosti multan ~on (*або* multe da ~o) коштувати великі гроші; \diamond ~o ne havas odoron гроші не пахнуть; ~**a** грошовий; *~**er/o** монета; ora, arĝenta, kupra ~ego золота, срібна, мідна монета; ~**ig/i** перевести [перетворити] в гроші; ~igi ĉekon перевести чек у гроші; *~**uj/o** гаманець, гаман, портмоне.

monad/o *філос.* монада; ~**olog/i/o** *філос.* монадологія.

***monaĥ||o** чернець, монах; almozpetanta ~o жебрущий / жебручий монах (= almozmonaĥo); ~**a** чернечий, монаший; ~**ar/o** *збірн.* чернецтво; ~**ec/o** чернецтво (*приналежність до ченців, звання ченця*); ~**ej/a** монастирський; ~**ej/o** (чоловічий) монастир; обитель; лавра; ~**ej/estr/o** ігумен, настоятель; ~**iĝ/i** постригтися в ченці, стати монахом, піти в монастир; ~**in/o** черниця, монахиня, монашка; ~**in/ej/o** жіночий монастир; обитель; ~**in/ej/estr/in/o** ігуменя, настоятелька; ~**in/iĝ/i** постригтися в черниці, стати монашкою, піти в монастир; ~**ism/o** інститут чернецтва.

monaĥ/fok/o зоол. **1.** тюлень-монах середземноморський [*Monachus monachus*]; **2.** тюлень-монах [*Monachus*].

monaĥ/vultur/o *орн.* чорний гриф палеарктичний [*Aegyptus monachus*].

Monak||o *геогр. н., м., д-ва* Монако; (**m**)~**a** монакський; (**m**)~**an/o** житель Монако; (**m**)~**an/in/o** жителька Монако.

monard/o *бот.* монарда [*Monarda*].

***monarĥ||o, *monark||o** монарх; ~**a** монарший, монархічний; la ~a volo монарша воля, воля монарха; ~a regado монархічне правління; ~a reĝimo монархічний лад; *~**i/o** монархія (*форма державного правління, держава з таким правлінням*); ~**ism/o** монархізм; ~**ist/a** монархістський; ~ista partio монархістська партія, партія монархістів; ~ista konspiro монархістська (*або* монархічна) змова; ~**ist/o** монархіст.

***monat||o** місяць (*року*); ~**a** місячний; ~**aĵ/o/j** *розм.* місячні (*менструації, = menstruo*).

monat/fin/o кінець місяця.

monat/komenc/o початок місяця; *рел.* молодик, молодий місяць, перший день місяця (*у бібл. часи свято першого дня місяця*).

monat/kotiz/o місячний (членський) внесок.

monat/pag/o місячна плата, оплата за місяць.

monat/salajr/o місячна заробітна плата, місячна ставка, місячний оклад.

mon/aŭtomat/o *див.* bankaŭtomato.

mon/avid||а жадібний до грошей; ~**ес/о** жадібність до грошей.

monazit/o мін. монацит.

mon/bilet/o див. *bileto* 2.

mon/cipre/o зоол. грошова порцеляна.

mon/cirkul/ad/o ек. грошовий оборот, грошовий обіг.

***mond**||о 1. світ; *la fizika* ~о фізичний світ; *la ekstera* ~о зовнішній світ; *la sistemo de la* ~о система світу; *la* ~о *de Ptolomeo* світ Птолемея; *veni en la* ~оn прийти на світ, з'явитися на світ, народитися; *subtera* ~о потойбічний світ; *transiri en alian* ~оn відійти на той світ; померти; *la kreo de la* ~о створення світу; *la finiĝo de la* ~о кінець світу; *loĝi en la fino de la* ~о жити на краю світу; *vojaĝantoj el aliaj* ~oj прищельці / прибульці з інших світів; 2. *peren.* товариство, світ; *la* ~о *de la sporto, de la muziko, de la scienco* світ спорту, музики, науки; *la literatura* ~о літературний світ; *ŝi estis por mi tuta* ~о вона була для мене цілим світом; ~а 1. світовий; *всесвітній*; ~а *politiko* світова політика; 2. світський; *мирський*; ~ај зоггој *мирські турботи*; ~ај/о/ј *світські справи*; *світські клопоти*; *земні статки* / *маєтки*; *світські принади*; ~**um/a** *великосвітський*; ~**um/o** *вищий світ*, *вище товариство*, *бомонд*; ~**um/an/o** *представник вищого світу*; *великосвітський лев*; ~**um/an/in/o** *представниця вищого світу*; *великосвітська дама*.

mond/ampleks/a у світовому масштабі, *всесвітній*.

mond/bild/o *світогляд*; *scienco* ~ *науковий світогляд*.

mond/civit/an||о *громадянин світу*, *член світової спільноти*, *людина*, яка не визнає поділу на держави; ~**ес/о** *світове громадянство*.

mond/ĉampion||о *чемпіон світу*; ~**ес/о** *звання чемпіона світу*; *konkurso por (abo je)* ~**есо de futbalo** *чемпіонат світу з футболу*.

mond/fam/a *всесвітньовідомий*, *світової слави*.

mond/fin||(iĝ)/о *кінець / край світу*; ~а *juĝo* *страшний суд*.

mond/flank/o *сторона світу*.

mond/hegemoni/o *світове панування*.

mond/histori||о *всесвітня історія*, *загальна історія*; ~а *всесвітньо-історичний*.

mond/kon/at/a див. *mondfama*.

mond/koncept/o *рідко, філос.* *концепція світу (= la koncepto pri la mondo)*.

mond/kongres/o *всесвітній конгрес / з'їзд (= universala kongreso)*.

mond/lingv/o *світова мова*; *міжнародна мова*.

mond/literatur/o *світова література*, *література світу*.

mond/map/o *карта світу*, *карта півкуль*.

mond/merkat/o *світовий ринок*.

mond/milit/o *світова війна*.

mond/nivel/o *світовий рівень*.

mon/don||а який *приносить гроші*, *прибутковий*, *рентабельний*; ~а *regiono* *регіон-донор*; ~**ant/o** *фінансовий донор*.

mon/donac/o *грошовий подарунок*.

mond/part/o *частина світу*.

mond/percept/o *рідко, див.* *mondrigardo*.

mond/politik/o *світова політика*.

mond/regn/o *світова держава*.

mond/rekord/o світовий рекорд.

mond/revoluci/o світова революція.

mond/rigard/o світогляд; погляди на життя.

mond/situaci/o світова ситуація, ситуація в світі.

mond/skall|a, mond/vast|a який має всесвітній масштаб, всесвітній розмах; ~e у світовому масштабі, з усесвітнім розмахом.

mond/vojaĝ/o подорож по світу.

***moned/o** орн. галка [*Corvus monedula*] (син. korveto).

monel/o *tex.* монель-метал.

monelmetal/o *нрк., див.* monelo.

monem/o *лінтв.* монема.

mon/(er)/herb/o *див.* tlaspo.

mon/er/kolekt|o колекція монет; **~ant/o** *рідко, див.* numismato.

mon/er/lud/o *сумн.* орлянка, гра в монетку, гра в орла-решку (= ludo je fronto aŭ dorso de monero).

mon/etalon/o *фін.* вміст грошової одиниці; *ога* ~ золотий вміст грошової одиниці.

mon/fals|ad/o підробка грошей; **~ist/o** фальшивомонетник.

mon/far/ej/o монетний двір; грошова фабрика.

mon/font/o джерело грошей [коштів].

mong/o мунгу (*монгольська розмінна монета*).

mon/garanti/o *див.* кайсіо.

mongol|o монгол; **~a** монгольський; **~e** по-монгольському, по-монгольськи; **(M)~i/o** *геогр. н., кр.* Монголія; *Interna ~іо геогр. н.* Внутрішня Монголія (*автономний регіон у Китаї*); **~in/o** монголка; **(m)~ism/o** *мед.* монголізм, хвороба [синдром] Дауна; **~ism/ul/o** людина з хворобою, синдромом Дауна, хворий синдромом Дауна, *розм.* даун; **~oid/a** *антроп.* монголоїдний; **(M)~uj/o** *див.* (M)~іо.

mon/ĝir/(ad)/o грошовий переказ (по безготівковому розрахунку).

mon/hav/a грошовитий, заможний, при грошах.

mon/help|i *vt* допомогти грошми, допомогти матеріально, надати грошову [матеріальну] допомогу; **~o** грошова [матеріальна] допомога.

Monik/o Моніка (*жін. ім'я*).

monili/o *бот.* монілія [*Monilia*].

monism|o *філос.* монізм (*вчення, що визнає першопричиною буття одну основу – матерію або дух*); **~a** моністичний.

monist/o *філос.* моніст.

I monitor|o **1.** монітор, помічник учителя, учень-репетитор; **2.** *мор., tex., інформ.* монітор; **~i** *vt* спостерігати [слідкувати, стежити] по монітору; *сумн.* проводити моніторинг; **~ad/o** спостереження по монітору; *сумн.* моніторинг.

II monitor/o *заст., див.* varano.

mon/kest/o шухляда для зберігання грошей, каса (= kaso).

mon/kolekt|(ad)/o збір грошей, збір коштів; **~a:** ~a кампаніо кампанія по зборі коштів; **~uj/o** *див.* ŝparmonujo.

mon/kompens/o грошове відшкодування, грошова компенсація.

mon/konk/o 1. черепашка, що використовується як монета (*перев. про черепашку каурі*); 2. зоол. каурі (= кауріо, монсірео).

mon/kriz/o *ек.* криза грошової системи; фінансова криза.

mon/kurs/o *ек.* грошовий курс.

mon/leter/o грошовий лист; грошовий переказ.

mon/lud/o *сумн.* гра на гроші.

mon/mank/o *рідко* брак грошей, безгрошів'я (= manko de mono).

mon/merkat/o валютний [грошовий] ринок.

mono- *преф.* моно... (*відповідає поняттям „одно”, „єдино”*).

monoal/o *хім.* моноаль.

monodelf/o *зоол.* голохвостий опосум [*Monodelphis*].

mon/o/don/a прибутковий, рентабельний.

monodor/o *бот.* монодора [*Monodora*].

mon/ofer/o грошова пожертва;

monofizit||o *рел.* монофісит, монофізит (*прибличник монофіситства – однієї з християнських течій, основою якої є догма про єдину божественну природу Ісуса Христа); ~**a** монофіситський, монофізитський; ~**ism/o** монофіситство, монофізитство.*

monofoni/o монофонія (*одно канальний запис звуку*).

monoftong/o *фон.* монофтонг.

monogam/a *див.* monogamia.

monogami||o одношлюбність, моногамія; ~**a** одношлюбний, моногамний; ~**ul/o** моногамна особина.

monogenez||o *біол.* моногенез; ~**a** моногенетичний.

monografi||o монографія; ~**a** монографічний.

***monogram/o** монограма, вензель.

monoid/o *мат.* моноід.

monoik/a *бот.* однодомний.

monojdo *див.* monoido.

monokl/o монокль.

monoklin/a 1. *геол.* моноклінальний; 2. *бот.* моноклінічний, двостатевий (*який має маточку і тичинки, = hermafrodita*).

monokotiledon/o/j *див.* unukotiledonoj.

monokromat||a *фіз.* монохроматичний; *сумн., тех.* чорно-білий; ~**ig/il/o** *тех.* монохроматор.

monokromator/o *див.* monokromatigilo.

monolit||o моноліт; ~**a** монолітний; ~**a** упесо монолітна єдність; ~**ec/o** монолітність.

***monolog||o** монолог; ~**a** монологічний; ~**a** parolo монологічне мовлення; ~**i** *вп* виголошувати монолог.

monom/o *мат.* моном, одночлен.

***monomani||o** *псих.* мономанія, нав'язлива ідея; ~**ul/o** мономан.

mono/mer/o *хім.* мономер.

mono/metal/ism/o *рідко, див.* unumetalismo.

monomorfi/o *мат.* мономорфізм.

monopetal/a *див.* unipetala.

monoplan/o *ав.* моноплан; alt-ala ~ високоплан; bas-ala ~ низькоплан; mez-ala ~ середньоплан.

***monopol|o** монополія; štata ~o pri la ekstera komerco державна монополія на зовнішню торгівлю (*або зовнішньої торгівлі*); ~a монопольний; ~ig/i монополізувати; ~ism/o *сумн.* монополізм; ~ist/o *сумн.* монополіст.

monopsoni/o *ек.* монопсонія, монополія покупця.

mono/sakar/id/o *хім.* моносахарид (*син.* ozo, simpla sukero).

monosemi/o *лінгв.* моносемія (*однозначність слова*).

monosilab/o *лінгв.* односкладове слово.

monosom/a: ~ ĉelo *біол.* моносомик, моносомна клітина (= unusoma ĉelo); ~ organismo *біол.* моносомик, моносомний організм (= unusoma organismo).

***monoteism|o** *рел., філос.* монотеїзм; єдинобожжя; ~a монотеїстичний.

monoteist/o *рел., філос.* монотеїст.

monotip/o *друж.* монотип.

***monoton|a** монотонний, одноманітний; однозвучний; ~a tintado de sonorilo монотонне дзельнякання дзвіночка; ~e монотонно, одноманітно; однозвучно; ~ec/o монотонність, одноманітність.

monotrem/o/j *зоол.* однопрохідні (= kloakuloj).

monotropi/o *хім.* монотропія.

monoz/o *хім.* моноза.

mon/paper|o паперовий грошовий знак, купюра, банкнот(а), банківський білет; ~uj/o бумажник; гаманець.

mon/par/ec/o *фін.* грошова рівноцінність (*двох грошових одиниць, двох валют*).

mon/politik/o грошова політика.

mon/premi|i *vt* преміювати грішми, видати грошовий приз; ~o грошовий приз, грошова премія.

mon/problem/o/j проблеми з грішми, фінансові проблеми.

mon/proviz/i *vt* *сумн.* забезпечувати грішми (= provizi per mono); фінансувати (= financi).

mon/prunt/e/don|o грошова позика; ~ant/o позикодавець.

mon/pun|i *vt* (о)штрафувати, накладити грошове стягнення на; ~o грошове стягнення, штраф, пеня (*покарання*).

mon/re/form/o грошова реформа.

mon/rimed/o/j грошові засоби; кошти; (= rimedoj).

monroism/o *політ.* монроїзм, політика „закритих дверей”.

Monrovi/o *геогр. н., м.* Монровія (*столиця Ліберії*).

mon/sak|o мішок для грошей; інкасаторська сумка; ~et/o мішечок для грошей, мішечок-гаманець, калитка, капшук.

monsinjor/o монсиньор; його (у звертанні – ваша) милість [світлість], його (у звертанні – ваше) (високо)преосвященство (*титул представників вищої аристократії і вищого католицького духовенства*).

mon/sistem/o *ек.* грошова система.

mon/skatol/o шкатулка [скринька, коробка] для зберігання грошей.

monster/o бот. монстера [*Monstera*].

***monstr||o** *прям., перен.* потвора, чудовисько, монстр; ~а потворний, страхітливий; ~е потворно, страхітливо; ~ес/o потворність, страхітливість.

monstranc/o *церк., мист.* монстранція; даронесиця, ковчежець.

mon/sum/o сума грошей, грошова сума.

mon/šangĝ||o обмін валют; ~ej/o пункт обміну валют, обмінний пункт, кантор; ~ist/o мінняло; працівник обмінного пункту, кантору.

mon/šrank/o сейф; perforti ~n зламати сейф.

***mont||o** **1.** *прям., перен.* гора; alta ~o висока гора; granita ~o гранітна гора; la piedo de ~o підніжжя гори; ~oj da rubaĵoj гори сміття; \diamond ne venas ~o al ~o, sed homo homon renkontas гора з горою не сходиться, а людина з людиною зустрічається; promesi oraĵn ~ojn обіцяти золоті гори; *прим. будучи частиною власної назви, це слово зазвичай пишеться з великої букви:* (M)~o Kalva *геогр. н., фольк.* Ліса гора; (*назва підвищень у різних місцевостях, зокрема у Києві; елемент східнослов'янського та українського фольклору, пов'язаний з чаруванням і надприродними силами*); (M)~o Blanka *геогр. н.* Монблан (*гора в Альпах, на кордоні, Італія та Франція*) (= Blankmonto); Fuĵi-(M)~o *геогр. н.* Фудзіяма, гора Фудзі (*Японія*); **2.** *анат.* підвищення; ruba ~o лобкове підвищення (= Venus~o); **3.** тај Гора (*крайня ліва партія під час Великої французької революції*); ~а гірський, верховинний, гористий; ~а klimato гірський клімат; ~а kabano гірська хатинка; ~an/a горянський, горський, верховинський; ~an/o горець, горянин, верховинець, житель гір; ~an/in/o горянка, гірнячка, верховинка, жителька гір; ~ar/a гірський, верховинний; ~ara regiono гірський [гористий] край; ~araĵ vivkondiĉoj умови життя в горах; ~ara gento гірське плем'я, гірська народність; ~ar/o **1.** гори, гірський масив, гірський хребет [кряж], пасмо гір; la Kaŭkaza ~aro *геогр. н.* Кавказькі гори (*Азербайджан, Вірменія, Грузія, Росія, Туреччина*); la Neĝa ~aro *геогр. н.* Сьєрра-Невада (*гірський масив у США*); **2.** гори (*як протилежність рівнині*); ferioj en ~aro канікули [відпустка, вихідні] в горах; ~ar/an/o = ~ano; ~ar/iĝ/o *геол.* горо(у)творення, орогенез (*син. orogenezo*); *~et/o горб, пагорб, узвишшя; ~iĝ/i здійснитися горою, стояти горою.

Montan/o *геогр. н.* Монтана (*штат США*).

Montanj/o Монтень (*французький письменник*).

mont/artileri/o *військ.* гірська артилерія.

Montekarl/o *геогр. н.* Монте-Карло (*частина Монако*).

Montekrist/o *геогр. н., о-в* Монтекрісто (*Середземне море, Італія*); „La grafo de ~o” „Граф Монтекрісто” (*роман О. Дюма*).

Montenegr/o *геогр. н., кр.* Черногора, Черногорія; (m)~an/o чорногорець.

Montevide/o *геогр. н., м.* Монтевідео (*столиця Уругваю*).

Montmartr/o *мист.* Монмартр (*квартал у Парижі*).

mont/(o)/baston/o *див.* alprobastono, **alpa** bastono.

mont/(o)/baz/o основа гори.

mont/(o)/bicikl/o гірський велосипед.

mont/o/ĉen/o пасмо гір, гірська гряда, гірський хребет [кряж].

mont/(o)/deklin/o косогір, гірський схил, схил гори.

mont/(o)/fend/o *див.* interkrutejo.

mont/(o)/fitis/o *орн.* вівчарик світлочеревий [*Phylloscopus bonelli*].

mont/(o)/fring/o *орн.* в'юрюк, юрюк [*Fringilla montifringilla*].

mont/(o)/grimp||ad/o *спорт.* альпінізм (= alpismo); **~ant/o, ~ist/o** альпініст, скелелаз.

mont/(o)/kaldron/o міжгірська котловина [улоговина, западина].

mont/(o)/kapr/o *див.* ibekso.

mont/(o)/korv/o *орн.* клушиця, гірська ворона (= pirokorako).

mont/(o)/krest/o гребінь гори.

mont/(o)/mal/san/o *мед.* гірська хвороба.

mont/(o)/pas/ej/o гірський прохід; перевал.

mont/(o)/paser/o *орн.* горобець польовий [*Passer montanus*].

mont/o/paŝt/ej/o гірське пасовище, полонина.

mont/(o)/pied/o підніжжя гори.

mont/(o)/pint/o вершина гори, пік гори, гірська вершина, гірський пік.

mont/(o)/riĉ/a гористий.

mont/(o)/ski||ad/o *спорт.* гірськолижний спорт, гірські лижі (*вид спорту*); **~ist/o** гірськолижник.

mont/(o)/supr||o вершина / верх гори, гірська вершина; **~e/n** до вершини гори, на вершину / верх гори.

Montparnas/o *мист., літ.* Монпарнас (*квартал у Парижі*).

Montpelier/o *геогр. н., м.* Монпельє (*Франція*).

***montr||i** *vt* показувати, указувати, виказувати; виявляти, проявляти; **~i** langon al doktoro показати язик лікареві; **~i** sian ĝojon виявляти свою радість; kompaso ~as nordon компас указує на північ; **◇ ~i** kiu estas la mastro en la domo показати, хто господар у хаті; **~i si/n** **1.** показати себе; показатися (*з'явитися – про кого-н.*); **~i** sin vera heroo показати себе справжнім героєм; **~i** sin ĉe la fenestro показатися біля вікна; **2.** *див.* ~iĝi; ***~a** вказівний; **~a** fingro вказівний палець; **~a** pronomo вказівний займенник; **~o** показ (*одноразова дія*); вияв, показник (*свідчення, знак*); **~ad/o** показування, виявлення; **~iĝ/i** **1.** показати себе; показатися, появитися, виявитися; **nia** laboro ~iĝis vana наша робота виявилася марною; **post** nelonge ~iĝos, kiu estas prava невдовзі стане ясно, хто правий; **2.** *див.* ~i sin; **~il/o** **1.** указка; показчик, вказівна стрілка (*на годиннику і т. п.*); *тех.* візир; **2.** *інформ.* курсор (= kursoro).

Montreal/o *геогр. н., м.* Монреаль (*Канада*).

montr/o/baston/o указка.

montr/o/fenestr/o вітрина (*у вигляді вікна, н-д, у магазині*).

montr/o/fingr/o вказівний палець.

montr/o/kest/o вітрина (*у вигляді скляного ящика, н-д, у музеї*).

montr/o/panel/o *сумн.* табло.

Montserat/o *геогр. н., о-в* Монтсеррат (*Карибський басейн, Велика Британія*).

***monument||o** пам'ятник, монумент; memoriga ~o пам'ятний знак; tomba ~o надгробний пам'ятник; **~a** монументальний; **~ist/o** монументальник.

mon/unu/o грошова одиниця.

mon/valor/o вартість [курс] грошей.

monzonit/o *мін.* монзоніт.

moped/o мопед.

***mops/o** мопс (*порода собак*).

***mor||o** звичай; ~**o/j** звичаї; повадки (*тварин*); ◇ *alia(j) tempo(j)*, *aliaj ~oj* інші часи, інші звичаї; ~**a**: ~a *poliso* поліція звичаїв; ~**ist/o** письменник, що змальовує побут і звичаї.

I mora/o *літ., лінгв.* мора (в античному віршуванні – нормальна тривалість вимови короткого складу; у мовознавстві й фонетиці – одиниця, менша ніж склад, склад з одного короткого голосного або один короткий голосний).

II mora/o мора (*азартна гра*).

***moral||o** мораль; *kristana ~o* християнська мораль; ~**a** моральний; ~a *traktato* трактат про мораль; ~a *gajto* моральне право; ~a *premo* моральний тиск; ~a *arogo* моральна підтримка; ~**e** морально; ~**aj/o** мораль (*байки*); ~**ec/o** **1.** моральність; *homo de alta ~eco* людина високої морал(ьност)і; **2.** *заст., театр.* мораліте (*середньовічна п'еса повчального характеру*); ~**ig/i** привести у відповідність до моралі; зробити моральним; наставити на шлях моралі; ~**ism/o** моралізм; ~**ist/o** мораліст.

moral/admon/o напучення.

moral/filozofi/o моральна філософія; етика.

moral/instru/o напучення, нотація; моральне виховання, навчання правилам моралі; *fari al iu ~n* прочитати кому-н. нотацію.

moral/scienc/o етика.

moratori/o *юр.* мораторій; відстрочка [заморозжування] платежів.

Morav||o *геогр. н., р.* Морава (*Чехія*); ~**i/o** *геогр. н.* Моравія (*сх. частина Чехії*); **(m)~i/an/o** моравець.

morb||o хвороба, захворювання (*науково визначені, досліджені у всіх своїх виявах від початку до кінця*); ~o *de Bright* хвороба Брайта; ~o *de Bouillaud* хвороба Буйо; ~**a** стосовний хвороби; ~a *ento* суть хвороби.

morbid||a *жив.* м'який, ніжний, делікатний (*про зображення форм людського тіла*); ~**ec/o** м'якість, ніжність.

***morbil/o** *мед.* кір.

morb/o/kvant/o *мед., стат.* захворюваність.

***mord||i** *vt* **1.** укусити; кусати; кусатися; ~i *rapon* кусати хліб; ~i *kiel hundo* кусатися як пес; ~i *al si la liron, la langon* прикусити (або закусити) губи, язик; **2.** *тех.* морити (*деревину*), травити, протравлювати; роз'їдати; *acido ~as fero* кислота роз'їдає залізо; ~i *fero* *per acido* протравити залізо кислотою; **3.** *спец.* забирати, устроївшись зачіпляти [захоплювати]; врзатися; упиватися, упиналися; зчіплятися; *la ankro ~as* якір забирає (грунт); *tiuj dentradoj ne sufiĉe ~as* ці зубчасті колеса недостатньо забирають; ~o **1.** укус; **2.** *тех.* протравлення; **3.** *спец.* забирання; ~**ad/o** кусання; ~**aj/o** **1.** кусок, шматок; **2.** вудила (= *enbuŝaĵo, buŝbridaĵo*); ~**ant/a** пекучий, їдкий, гострий, різкий, роз'їдаючий; ~**ant/o** **1.** *хім.* протрава; закріплювач для барвника; **2.** *муз.* мордент; ~**em/a** кусливий, злий; *~**et/i** *vt* покусувати, гризти; клювати (*про рибу*); ~**il/o** *тех.* **1.** протрава; **2.** гострозубці; ~**um/i** *vt* *сумн., тех.* ~i **2.**

mordak/o *іхт.* корюшка азійська [американська] [*Osmerus mordax*].

Mordeĥaj/o *бібл.* Мордехай.

mordel/o *ент.* шипоноска [*Mordella*].

mord/o/vund/o укус, рана від укусу.

mordv||o мордвин; ~**a** мордовський; ~**e** по-мордовському, по-мордовськи; **(M)~i/o** *геогр. н.* Мордовія (*автономна республіка в Росії*); ~**in/o** мордовка; **(M)~uj/o** *див.* (M)~io.

morel/oj підставка для дров (*біля каміну*; = *fajrohungo*).

moren/o геол. морена (відклад із глини, піску та відламків гірських порід, що утворюється внаслідок руху льодовиків); fina, flanka, fronta, funda ~о кінцева, бокова, основна, донна морена.

-morf- зоол. суф., що вживається для утворення назв кількох типів, класів, рядів або підрядів.

Morfe/o міф. Морфей (бог сну і сновидінь).

morfem||o грам. морфема (син. monemo, vortelemento); **~ik/o** морфологія (наука, = morfologio).

morfem/o/scienc/o грам. морфологія (наука, = morfologio).

morfi/o мат. морфізм.

***morfin||o** хім., фарм., мед. морфін, морфій; **~ism/o** мед. морфінізм, хронічне отруєння морфієм; **~ist/o** морфініст.

morfin/o/mani||o морфінізм, морфіноманія; **~ul/o** морфініст (= morfinisto).

morfofonologi/o лінгв. морфофонологія.

morfogenez/o фізіол. морфогенез.

morfologi||o грам., біол. морфологія; **~a** морфологічний.

Morgan/o Морган (американський біолог).

morganat/a юр. морганатичний (про шлюб).

***morgaŭ 1.** завтра; ~ matene завтра вранці; ĝis ~! до завтра!; ◇ ne prokrastu ĝis ~, kion vi povas fari hodiaŭ не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні; **2.** див. ~o; **~a** завтрашній; **~o** завтра, завтрашній день.

morĥel/o див. morkelo.

moribund/a мед. умираючий, такий, що знаходиться у передсмертному стані.

morinel/o орн. хрустан [*Eudromias morinellus*].

morion/o мін. моріон.

morkel/o бот. зморшок, зморшка [*Morchella*].

mormon||o рел. мормон (член релігійної секти); **~a** мормонський; **~ism/o** мормонство, мормонізм (поєднання християнства та багатобожжя).

morn/a поет. похмурий, гнітючий, понурий, пригнічений (= preme malĝojiga, malhela).

Moroni/o геогр. н., м. Мороні (столиця Коморських Островів).

mororut/o бот. аспленій муровий [*Asplenium ruta-muraria*].

moroz||a поет. який перебуває не в дуці [настрої, гуморі]; похмурий, понурий, сумний; (= malgajhumora); **~(ec)/o** похмурість, понурість.

mor/pentr||aj/o жив. жанрова картина, картина на побутовий сюжет; **~ist/o** (художник-)жанрист.

Mors||o Морзе (американський художник і винахідник); **(m)~a**: ~a aparato апарат Морзе (телеграфний); ~a alfabeto азбука Морзе, розм. морздянка; **~i** vt передавати азбукою Морзе.

Morŝin/o^{EU} геогр. н., м. Моршин (Україна).

***mort||i** vn умерти, померти, сконати; з(а)гнути; здохнути (про тварину); ~i de malsato умерти з голоду; ~i por la patrujo умерти за батьківщину; ~i per la morto de heroo загинути смертю хоробрих; ~i de enuo умирати від нудьги; **~a 1.** у різн. знач. мертвий; ~a besto мертвий звір; ~a soldato мертвий солдат; ~a korpo мертве тіло; ~a punkto мертва точка; ~a sezono мертвий сезон; ~a silento мертва тиша; ~a lingvo мертва мова; ~a angulo

мертвий сектор (який не проглядається або не прострілюється); la (M)~a Маго геогр. н. Мертве море; 2. смертельний; смертний (який пов'язаний зі смертю, викликає смерть); мертвотний, мертвонний, мертвецький, мертвенний; ~a malsano смертельна хвороба; ~a bato смертельний удар; ~a vundo смертельна рана; ~a ofendo смертельна образа; ~a epuo смертельна нудьга; ~a paleso смертельна / смертна блідість; ~a dormo смертний сон; ~a kondamno смертний вирок; ~a reko смертний / смертельний гріх; 3. див. ~ema; ~e смертельно; мертвецьки, мертвенно; мертвотно, мертвно; ~e malsana; смертельно хворий; ~e vundita смертельно поранений, поранений на смерть; ~e malami смертельно ненавидіти; ~e ebrġa; мертвецьки п'яний; ~e pala смертельно [мертвенно, мертвотно] блідий, як [немов, неначе, мов *i t. n.*] смерть; ~e naskita див. mortnaskita; ~o смерть, загин, кончина, скін; antaŭtempa, heroa, senglora ~o передчасна, геройська, ганебна смерть; akcidenta ~o смерть від нещасного випадку; kondamni al la ~o засудити на смерть; priplori ies ~on оплакувати чию-н. смерть; ◇ la ~o ne distingas, ĉiujn egale atingas смерть не розбирає чина, а бере селянина і дворянина; ~ad/i *vn* поволі вмирати; ~ad/o умирання, масова смерть; ~ec/o смертність; ~em/a смертний; ~em/ul/o смертний (*у знач. ім.*); смертна істота; simpla tera ~emulo простий смертний; ~ig/a смертоносний, смертельний, згубний; ~iga bato смертельний удар; *~ig/i убити, умертвити; (по)губити; ~igi sin заповдіяти собі смерть, накласти на себе руки, здійснити самогубство, покінчити з собою, покінчити життя самогубством; ~ig/o убивство, умертвіння; ~ig/int/o убивця; *~iĝ/i загинути, убитися, розбитися / забитися на смерть; ~ind/a який заслуговує смерті; ~ig/it/o убитий, забитий (*у знач. ім.*); ~int/a мертвий, покійний; ~int/o мрець, мертвець, мертвяк, покійник, небіжчик; ~int/aĵ/o мертвечина, мертвечина, мертвота; падло, стерво; труп; ~int/ej/o цвинтар, кладовище; ~int/in/o покійниця, небіжжка, небіжчиця.

mortadel/o кул. мортадела, болонська ковбаса.

mortal/o поет. смертний (*у знач. ім.*, = mortideva homo, mortema homo, mortemulo).

mort/anonc/o повідомлення про смерть (*у пресі i t. n.*).

mort/atest/o свідоцтво про смерть.

***morter||o** буд. вапняний розчин, (будівельний) розчин; ~ist/o підручний муляра, розм. підсобник.

morter/port/ist/o див. morteristo.

morter/trog/o корито для (будівельного) розчину.

mortez||o мех., буд. паз, гніздо; ~i *vt* робити [видобувати] паз, гніздо; ~il/o долото, стамеска.

mortez/(o)/maŝin/o мех. фрезер, фрезерний верстат.

mort/i/dev/a див. mortema.

mort/insid/i *vn* задумувати / замишляти вбивство, замірятися на вбивство, гострити ніж (*на кого-н.*).

mortir/o див. grenadĵetilo.

mort/kondamn||i *vt* засудити на смерть; ~o смертний вирок; ~it/a засуджений на смерть; ~it/o засуджений на смерть (*у знач. ім.*), смертник.

mort/mal/san/a смертельно хворий.

mort/nask/it||a мертвонароджений; ~o мертвонароджена дитина, мертвонароджений (*у знач. ім.*).

mort/o/bat/i *vt* нанести смертельний удар, побити до смерті.

mort/o/danc/o мист. танець смерті.

mort/o/dat/o дата смерті.

mort/o/dat/re/ven/o річниця від дня смерті.

mort/o/kaũz/o причина смерті.

mort/o/kvant/o *стат.* смертність.

mort/o/pun/i *див.* mortpuni.

mort/o/punkt/o **1.** *тех., фіз.* мертва точка; **2.** *радіо, тел.* мертва зона, зона непевного прийому.

morto/salt/o *спорт.* сальто-мортале.

mort/o/tuk/o саван, плащаниця.

mort/paf/i *vt* застрелити, розстріляти, пристрелити.

mort/pal/a смертельно [мертвенно, мертвотно] блідий, як [немов, неначе, мов *і т. п.*] смерть.

mort/pun||i *vt* покарати на смерть, покарати на горло; ~о смертна кара, вища міра покарання.

mort/sonor/ad/o похоронний дзвін.

***moru/o** *іхт.* тріска звичайна [*Gadus morhua*].

moru/file/o філе тріски.

moru/fraj/o ікра тріски.

morul/o *біол.* морула (одна з ранніх стадій розвитку зародка багатоклітинних організмів).

moru/ole/o трісковий жир; риб'ячий жир.

***morus||o** *бот.* **1.** шовковиця, морва [*Morus*] (дерево); blanka ~о шовковиця біла [*M. alba*]; nigra ~о шовковиця чорна [*M. nigra*]; **2.** шовковиця (ягода); ~**ac/o/j** шовковицеві [родина *Moraceae*]; ~**uj/o** *див.* ~о 1.

morus/arb/o *див.* moruso 1.

morus/ber/o *див.* moruso 2.

morv/o *див.* maleo I 4.

Mose/o *бібл.* Мойсей; Мойше; la kvin libroj de ~ П'ятикнижжя, Тора.

***mosk||o** мускус; ~**a** мускусний; ~**ul/o** *зоол.* кабарга [*Moschus*].

moskatel||o мускатне вино, мускат, мускатель (= muskatvino); ~**a**: ~a gusto мускатний смак; ~aj vinberoj мускатний виноград.

***moske/o** мечеть.

***moskit/o** *ент.* гнус, мошка, москіт, комар (загальна назва кровосальних комах ряду двокрилих); malaria ~ анофелес, малярійний комар (= anofelo).

mosk/o/bov/o *див.* ovibovo.

mosk/odor/o мускусний запах.

mosk/o/rat/o *див.* ondatro.

Moskv||o *геогр. н., м.* Москва (столиця Росії); **(m)~a** московський; **(m)~an/o** москвич; **(m)~ist/o**, **(m)~ul/o** промосковськи настроений представник неросійського народу, ставленик Москви, московська маріонетка, московський холуй [прислужник]; москвофіл; москаль.

Moskv/o/river/o *геогр. н.* Москва-ріка (Росія).

moslem/o муслім (той, що прийняв іслам, мусульманин).

***most/o** муст, свіжовитиснутий сік.

Mosul/o *геогр. н., м.* Мосул (Ірак).

mošav/o мошав (вид сільських населених пунктів в Ізраїлі).

***mošt||o** загальний титул звертання до високопоставлених осіб: величність; благородіє; превосходитьтельство; ясновельможність, милість і т. п.; *vía generala* ~о ваше превосходитьтельство (звертання до генерала); *vía embajadora* ~о ваше превосходитьтельство (звертання до посла); *lia reĝa* ~о його королівська величність; *lia episkora* ~о його превелебність / преосвященство (єпископ); *lia papa* ~о його святість Папа Римський; *vía sankta* ~о ваша святосте (звертання до Папи Римського); *lia lorda* ~о його милість (про лорда); *ŝia grafino* ~о її світлість (про графиню); *vía pastra* ~о превелебний отче, всечесний отче; *vía sinjoro* ~о ясновельможний пане, ваша ясновельможність; **~ul/o** високопоставлена [титулована] особа (про чоловіка); **~ul/in/o** високопоставлена [титулована] особа (про жінку); **~um/i** *vn* розм. удавати із себе пана, поважну особу, величатися.

mot/o *lit.* мотто, епіграф (= epigrafo 2).

motacil||o *орн.* плиска [*Motacilla*] (*син.* *vostskuanto*); *blanka* ~о плиска біла [*M. blanka*]; *flava* ~о плиска жовта [*M. flava*]; *flavakapa* ~о плиска жовтоголова [*M. citreola*]; **~ed/o/j** плискові [родина *Motacillidae*].

motaŭn/o *муз.* мотаунське звучання.

mote/o *ент.* міль (*син.* *tineedo*).

motel/o мотель.

motet/o *муз.* мотет.

***motiv||o** мотив (*тж* *муз.*), спонукальна причина, підстава, привід; *estas nenia* ~о *por malesperi* немає жодної підстави падати у відчай; **~i** *vt* мотивувати, пояснювати причину, привід, обґрунтовувати; **~i** *sian proponon* (у)мотивувати свою пропозицію; **~ad/o** мотивування; **~aj/o** мотивування, мотивація, обґрунтування, доказ на користь (*судового рішення*); **~it/a** умотивований, обґрунтований; *ne ~ita* *див.* *senmotiva*; **~it/ec/o** умотивованість.

motocikl/o *заст., див.* *motorciklo*.

***motor||o** *тех.* двигун, мотор; *перен.* рушій, чинник; *elektra* ~о електродвигун, електромотор; *gasa, benzina, varoga* ~о газовий, бензиновий, паровий двигун / мотор; ~о *kun interna brulado* двигун внутрішнього згоряння; *trifaza* ~о трьохфазний двигун; *komputa* ~о комп'ютер-машина; *la ~o de la progreso* рушій [чинник] прогресу; **~a** моторний, руховий; **~aj** *нейроpoj anat.* моторні / рухові нейрони; **~ist/o** моторист; **~iz/i** моторизувати; **~iz/(ad)/o** моторизація.

motor/bicikl/o мотовелосипед.

motor/blok/o *авт.* силовий агрегат; моторний блок.

motor/boat/o моторний човен моторний катер (*невеликий, за розміром човна*).

motor/cikl||o мотоцикл; **~a** мотоциклетний; **~ist/o** мотоцикліст.

motor/fiakr/o екіпаж-таксомотор (*заст. назва таксі, що вживалася на світанку автобудування, = taksio*).

motor/generator/o *ел.* двигун-генератор, двигун-генераторний апарат.

motor/glis/il/o *ав.* мотопланер.

motor/jakt/o *мор.* моторна яхта.

motor/kultiv/ad/o *с.-г.* машинна культивация, механізований обробіток.

motor/pram/o моторний паром, самохідний паром.

motor/seg/il/o механізована пила, мотопила.

motor/skut/il/o *див.* *skutero*.

motor/sport/o мотоспорт.

motor/ŝip/o мор. самохідне судно, судно з двигуном, моторне судно, моторний катер.

motor/ŝirm/il/o сумн., тех. картер, запобіжний кожух (= kapoto 2).

motor/ŝut/il/o див. baskulkamiono.

motor/vagon/o зал. автмотри́са, самохідний вагон, вагон з двигуном, моторизований вагон.

motor/vetur/il/o самохідний [моторизований] засіб пересування, самохідний [моторизований транспортний] засіб.

***mov|i** *vt* рухати, пересувати, приводити в рух; ворушити; переміщати; li ne plu povis ~i la brakon він більше не міг рухати рукою; ◇ eĉ fingron li ne ~is він навіть пальцем не кивнув; **si/n** ~i рухатися, пересуватися; ворушитися; por varmiĝi oni devas ~i sin щоб зігрітися, треба рухатися; ~a руховий, рушійний; ~a forto рушійна сила; ~o **1.** рух (одноразова дія), порух; per unu sola ~o de la mano одним-єдиним порухом руки; **2.** хід (у шахах); ŝako per ~o de kuriero шах ходом слона; ~ad/o **1.** рух (повторювана або тривала дія; тж про діяльність організації, групи людей і т. п.), пересування; la strata ~ado вуличний рух; la Braun'a ~ado брону́вський рух; rektlinia ~ado прямолінійний рух; oscila ~ado коливальний рух; cirkla ~ado рух по колу; la laborista ~ado робітничий рух; la esperantista ~ado есперантистський рух, рух есперантистів; Esperanto~ado есперанто-рух, рух за есперанто; **2.** військ. рух, пересування, переміщення (військ); марш-кидок; ~at/a рухомий, пересувний, який приводиться в рух; переміщуваний, ~ebl/a рухомий, пересувний; мобільний; переставний; ~ebla havaĵo рухоме майно; ~ebl/aĵ/o рухомий, пересувний предмет; предмет рухомого майна; ~ebl/ec/o рухомість, мобільність (властивість того, що може бути посунуте, пересунуте); ~ebleco de armeo мобільність армії; ~ec/o **1.** рушійна сила (= mova forto); **2.** рухомість, мобільність (властивість тіла, живої істоти); la ~eco estas principe la karakterizaĵo de la animala regno рухомість є в принципі характеристикою тваринного царства; ~et/o невловимий, незначний, легкий рух [порух]; ~ig/i змусити рухатися, привести в рух; ~iĝ/i рухатися, пересуватися, бути в русі; ворушитися la aŭto ~iĝas tro rapide автомобіль рухається занадто швидко; ~iĝ/o рух (стан того, що рухається); esti en ~iĝo бути [перебувати] в русі; ~iĝ/em/a рухливий; жвавий, моторний; ~iĝ/em/o рухливість; жвавість, моторність; ~il/o двигун; рушій; ~il/ar/o система двигунів.

mov/ad/milit/o маневрена війна.

mov/aparat/o руховий апарат.

mov/iĝ/pont/o міст з рухомою прогінною будовою, з рухомою прогінною частиною.

moviment/o муз. розмір, темп; частина (муз. твору).

mov/lert/a сумн. рухливий, моторний.

mov/(o)/bild/o/j див. filmo.

mov/(o)/fort/o рушійна сила.

mov/o/komenc/a який зрушує з місця, започатковує; рушійний.

mov/o/kvant/o фіз. кількість руху, імпульс, розгін.

mov/o/milit/o військ. маневрена війна.

mov/o/plen/a пожвавлений, людний (про вулицю), сповнений руху, з інтенсивним рухом.

mov/rig/il/ar/o мор. біжучий такелаж.

Moz/o геогр. н., р. Маас (Франція, Бельгія, Нідерланди).

***mozaik||o** 1. у різн. знач. мозаїка; 2. бот. мозаїчна хвороба рослин; ~а мозаїчний; ~е мозаїчно; ~і vt виконувати мозаїчну роботу; ~er/o елемент [фрагмент] мозаїки; ~ist/o мозаїст.

Mozambik||o геогр. н., кр. Мозамбік; (m)~а мозамбіцький; (m)~an/o мозамбікець, житель Мозамбіку.

mozarab||o іст. мосараб (представник іспанського християнського племені, що залишилося на території, захопленій арабами у 8-11 ст.); ~а мосарабський.

Mozart/o Моцарт (австрійський композитор).

Mozel/o геогр. н. 1. р. Мозель (Франція, Люксембург, Німеччина); 2. Мозель (департамент у Франції).

mozel/vin/o мозельське вино.

Mozi Моцзи (китайський філософ).

mozosaŭr/o палеонт. мозозавр [Mososaurus].

Mstisla/o Мстислав (чол. ім'я).

tu мю (грецька буква М, μ).

mu/o му (китайська міра площі, ≈ 1/15 га).

muar||i vt муарувати; ~о блискучі хвилеподібні переливи, хвилеподібний полиск; ~а муаровий, хвилеподібний; ~а silko муар, муаровий шовк.

muar/silk||o муар, муаровий шовк; ~а муаровий (пошитий із муару).

mucid||a затхлий, тухлий; ~е затхло; ~ec/o затхлість, тухлість.

mucilag||o 1. бот. рослинний слиз; 2. фарм., хім. клейка драглиста речовина; ~а слизистий, слизький, клейкий.

mucin/o/j біол. муцини.

mud||o зоол. линяння, зміна зовнішнього покриву; скидання шкіри [пір'я, рогів]; ~і vn линяти, змінювати зовнішній покрив; ~ig/a: ~iga hormono гормон линяння; ~ig/i викликати линяння.

mudehar||o іст. мудехар (представник арабського племені, що залишилося після Реконкісти в Іспанії); ~а мудехарський.

mud/ig/hormon/o зоол. гормон линяння.

***muel||i** vt молоти; дробити; товкти; перен. молоти одне і те ж; ~і grenon, kafgrajnojn, viandon, ripron, ercon молоти зерно, каву, м'ясо, перець, руду; ~о, ~ad/o помел (дія), перемелювання; ~ej/o млин (приміщення, споруда); аква ~ejo водяний млин; venta ~ejo вітряний млин, вітряк; varoga ~ejo паровий млин; ~il/o млин (механізм), млинок; ~ist/o мельник, мірошник; ~it/a мелений; ~ita viando мелене м'ясо, м'ясний фарш; ~it/aĵ/o помел (те, що змелене).

muel/aparat/o рідко, див. muelilo.

muel/dent/o анат. великий кутній зуб, корінний зуб (= molaro).

muel/dig/o млинова грєбля [гатка, гать].

muel/il/fiŝ/o іхт. ялець широколобий, головень [Leuciscus cephalus].

muel/maŝin/o млинова машина, мукомельна машина; млин (механізм).

muel/rad/o млинове колесо.

muel/ŝton/o (млиновий) камінь, бігун, жорно.

muestr||o *стат.* вибірка з генеральної сукупності; *спец.* вибірка (група однакових предметів, вибраних із сукупної кількості для оцінки, = *specimeno* 2); **~i** *vt* (з)робити вибірку.

muezin/o муедзин (служитель при мечеті, який закликає віруючих до молитви).

***muf||o** 1. муфта (предмет жіночого туалету); 2. *тех.* муфта, втулка, порожній циліндр; ковпачок (газового пальника); **~i** *vt* спорядити муфтою.

muf/gant/o рукавиця (з одним пальцем, = *rugnoganto*).

muf||o *тех.* муфель; **~a** муфельний; **~a** forno муфельна піч; **~i** *vt* сушити нагрівати, обробляти у муфелі, у муфельній печі.

muf||on/o *зоол.* муфлон [*Ovis musimon*].

mufti/o муфтій (богослов у мусульман).

mug/o *бот.* сосна гірська, сосна жерепа [*Pinus tugo*].

muget/o *мед.* пліснявка, запалення слизової оболонки рота, горла.

mugil/o *іхт.* кефаль [*Mugil*].

***muĝ||i** *vn* ревіти (про лева, бика; про бурю, натовп і т. п.); **~o**, **~ad/o** рев, ревіння.

***muk||o** *фізіол.* слиз, слизові виділення, слизовий секрет; *секресії* **~on** виділяти слиз; **~a** слизовий, мукозний; **~at/a**: **~ata acido** *хім.* слизова [галактарова, муринова] кислота.

muk/membran/o *див.* mukozo.

muk/(o)/fung/o/j *див.* miksomikotoj.

muk/o/polisakarid/o *хім.* мукополісахарид.

muk/o/proteid/o *біол.* мукопротеїд.

mukor/o *бот.* мукор [*Mucor*].

mukoz||o *анат.* слизова оболонка; **~aj/o** слиз, слизистий покрив.

mukr/o *бот.* вістря.

mukoz||o *анат.* слизова оболонка; **~aj/o** слизовий покрив.

muk/tunik/o *див.* mukozo.

***mul||o** мул; **~in/o** мулиця; **~ist/o** погонич мулів.

mula/o *рел.* мулла.

mulat||o мулат; **~in/o** мулатка.

mulĉe||o *с.-г.* мульча; **~i** *vt* мульчувати; **~ad/o** мульчування, обкладання рослин гноєм, соломкою.

***muld||i** *vt* *тех.* відливати у форму, формувати, зробити [виготовити, зняти] зліпок; **~i** medalon формувати медаль; **~i** per ĝipso vizaĝon зняти гіпсовий зліпок з обличчя; **~ad/o** формування; виготовлення [зняття] зліпка; **~aj/o** відлита річ, зліпок; **~ej/o** формувальне відділення, формувальний цех; **~il/o** виливниця, ливарна форма; **~ist/o** виливальник, формувальник.

muld/o/karton/o пап'є-маше.

muleta/o мулета (шматок яскраво-червоної матерії, яким тореро дразнить бика).

Mulhaŭz/o *геогр. н., м.* Мюлуз (Франція).

***mult||a** багато, численний; **~aj** homoj багато людей; **~aj** vizitantoj багато відвідувачів, численні відвідувачі; li konis ~ajn el ili він знав багатьох із них; **~aj** vokitoj, sed ne ~aj elektitaj багато покликаних, але небагато вибраних; tro ~a zanaĉto великий, рясний; надмірний; \diamond de tro ~a scio kreas la kranio багато знатимеш – швидко зістарієш; **~e** багато; pli ~e більше; **~e** da mono багато грошей; **~e** labori багато працювати; vi ~e perdis

ви багато втратили; *~**о** велика кількість, сила, безлич, купа; багато чого; багато; ~о да homoj велика кількість людей; ~о да mono купа грошей; ~**eg/a** величезний за свогою кількістю; ~**eg/e** надзвичайно багато; *~**eg/o** величезна кількість, сила-силенна, тьма-тьмуща; ~**ig/i** збільшувати (в числі або кількісті), множити, примножувати, розмножувати, (з)робити численними; ~**ig/i** множитися, помножитися, розмножитися, стати численними, збільшитися (в числі або кількісті); розплодитися; ~**obl/a** многократний; у багато разів більший; ~**obl/e** багатократно; у багато разів більше; ~**obl/ig/i** у багато разів збільшувати, множити, розмножувати; ~**obl/ig/il/o** множильний апарат, множильна машина; ~**op/e** у великому складі, у великій кількісті; ~**op/o** фіз. спектральна смуга; багатокомпонентна спектральна лінія. Прим. *mult, multa, multe* уживається як преф. **багато-** (*mult* – у словах, що починаються з голосного, *multa, multe* – з приголосного: *mult/etaĝa* багатоповерховий; *multe/kosta* дорогий, коштовний).

mult(a)/jar/a багаторічний, багатолітній.

mult(a)/kap/a багатоголовий.

mult/angul/a багатокутний, рідше многокутний.

mult/e/branĉ/a багатогалузевий; з багатьма гілками, гіллястий.

mult/edr/a, mult/(e)/facet/a сумн. багатогранний.

mult(e)/fak/a багатогалузевий; з багатьма відділами, відділеннями; з багатьма переділками, перегородками.

mult(e)/flank|a багатобічний, багатосторонний; ~**ec/o** багатобічність, багатосторонність.

mult(e)/foj|a багаторазовий, неодноразовий; ~**e** багато разів, багаторазово, неодноразово, не раз, не один раз, кілька разів.

mult(e)/har/a волосатий, волохатий.

mult(e)/hom|a багатолюдний; ~**ec/o** багатолюдність.

mult(e)/jar/a див. *mult(a)jara*.

mult(e)/jar/cent/a багатовіковий.

mult(e)/kolon/a з багатьма колонами.

mult(e)/kolor|a барвистий, багатобарвний, багатокольоровий, строкатий; ~**ec/o** барвистість, багатобарвність, строкатість.

***mult/e/kost|a** дорогий; коштовний, дорогоцінний; ~**e** дорого; ~**aj/o** дорога річ; ~**ec/o** дорожнеча.

mult(e)/kultur|a мультикультурний; ~**ec/o** мультикультурність.

mult(e)/nombr|a 1. див. *grandnombra*; 2. див. *plurala*; ~**o** рідко, див. *plurala*.

mult(e)/pacienĉ|a довготерпеливий; ~**e** довготерпеливо.

mult(e)/pez|a дуже важкий / тяжкий, великоваговий; ~**ec/o** тяжкість, важкість, ваговитість.

mult(e)/pint/a з багатьма кінцями (кінчиками, шпилями *i t. n.*).

mult(e)/promes/a багатобіцяючий, якій подає (великі) надії.

mult/e/sci/a багато знаючий; досвідчений.

mult/(e)/signif|a багатозначний; ~**e** багатозначно; ~**ec/o** багатозначність.

mult/etaĝ|a багатоповерховий; ~**ec/o** багатоповерховість.

mult/etn/a багатоетнічний.

multetuber/ul/o/j палеонт. багатогорбкозубі, багатогорбкуваті [*ряд Multituberculata*].

mult/(e)/valor/a дорогоцінний, коштовний.

mult/form/a у багатьох формах.

mult/infan/a багатодітний.

multipleksor/o див. plektilo.

multipleto/o фіз. мультиплет.

multiplik||i *vt mat.* множити, помножити; *tri ~ita per du estas ses* три помножити на два буде шість; **~o** множення; **~a:** *~a signo* знак множення; *~a tabelo* таблиця множення; **~ant/o** множник; **~at/o, ~end/o** множене.

mult/jar/a багаторічний, багатолітній, довголітній.

mult/later/a *mat.* багатосторонній, мультилатеральний.

mult/lingv||a багатомовний; **~ul/o** поліглот.

mult/lok/e у багатьох місцях.

mult/milion/ul/o мультимільйонер.

mult/naci/a багатонаціональний, мультинаціональний.

mult/person/a багатоособовий.

mult/religi/a багаторелігійний.

mult/silab/a багатоскладовий.

mult/spec/a різноманітний.

mult/valent/a *xim.* багатовалентний.

mult/vibr/il/o *radio* мультівібратор.

mult/vort||a багатослівний; **~ec/o** багатослівність.

mulus/o *ixm.* бараболя [*Mullus*].

mume/o див. *umeo*.

***mumi||o** мумія; **~ig/i** муміфікувати; **~ig/o** муміфікація.

mumps/o *med.* свинка (*xvoroba*), епідемічний паротит.

I mung||o *bot.* вігна промениста, вігна мунг, маш, боби мунг, квасоля золотиста [*Vigna radiata*, *син. V. tungo var. aureus*]; **~id/oj** кул. паростки машу.

II mung/o див. *mungoto*.

III mung/i *vn* сякати ніс, сякатися (*син. nazpurigi*).

muniki/o *іноді taj, іст.* муніхіон (*десятий місяць у давньогрецькому календарі*).

mungot/o *зоол.* мунго, смугастий мангуст [*Mungos*].

Munhen/o див. *Munkeno*.

***munici||o** *військ.* бойові припаси, боеприпаси, боезапас, боекомплект; **~ej/o** склад боеприпасів; пороховий льох, пороховий склад.

munici/kest/o *військ.* зарядний ящик.

municip||o *іст.* муніципій, муніципія (*місто з правом самоврядування*); вільне місто; **~a** муніципальний; **~a konsilio** муніципалітет, муніципальна рада, міська рада, міські законодавчі збори; **~estr/o** голова муніципію; голова міського самоврядування, міський голова.

Munken||o *геогр. н., м.* Мюнхен (*Німеччина*); **(m)~ism/o** *політ.* капітулянтська політика, політика поступок, політика умиротворення.

***munt||i** *vt tex., кіно, спец.* (з)монтувати, зібрати (*механізм*), установлювати; опрацювати, вставляти (в оправу); **~i maŝinon** зібрати машину; **~i pordon** навішати двері; **~i foton en kadron** устатувати фотографію в рамку; **~i filmon** змонтувати кінофільм; **~ad/o** монтаж, установка, складання, збирання; опрацювання; **~aj/o** монтаж (*що-н. змонтоване*); **~ist/o**

монтер, монтажник, складальник; монтажер; ~um/o рама, конструкція (монтажу);
оправа, обрамлення.

muntjak/o зоол. мунтжак [*Muntiacus*].

munt(o)/bend/o тех. конвеєр, стрічка конвеєра (= ĉenstablo).

munt(o)/vitr/o спец. предметне скло (= objekta vitro, lameno 3).

muon||o фіз. мюон, мю-частинка; ~a мюонний.

***mur||o** *прям., перен.* стіна; alta, dika, fundamenta ~o висока, груба, капітальна [несуча] стіна; ŝtona, brika, traba ~o кам'яна, цегляна стіна, стіна з колод; blinda ~o глуха стіна (без вікон); konstrui ~on збудувати [поставити, звести] стіну; detruu ~on зруйнувати [повалити] стіну; la ~oj de domo стіни будинку; la ~oj de urbo стіни міста; ~o el fajro стіна вогню; ~o da bajonetoj стіна багнетів; ◇ stari kiel ~o стояти стіною, стояти як стіна; la ~oj havas orelojn стіни вуха мають; frapi per la kapo kontraŭ la ~o б'їтися головою об стіну; inter la kvar ~oj у чотирьох стінах; ~a стінний, настінний; ~eg/o мур, фортечна стіна, міська стіна; la Ĉinia (M)~ego Велика Китайська стіна; *~et/o стінка, невисока стіна.

mur/apog/il/o арх. контрфорс.

mur/aspleni/o див. harasplenio.

murb/o кул. крихке тісто.

mur/bulten/o стінний бюлетень.

***murdd||i** *vt* (навмисно / умисно) вбити, вчинити (навмисне / умисне) вбивство; ~o (навмисне / умисне) вбивство; ~ad/o вбивання; ~ant/o убивця, особа, що вбиває; ~il/o знаряддя вбивства; ~int/o убивця, особа, що вчинила вбивство ~ist/o убивця (*серійний, професійний*); dungita ~isto найманий убивця.

mur/dent/o арх. стінний зубець, зубець фортечної стіни.

mureks/o зоол. мурекс [*Murex*].

muren/o іхт. мурена [*Muraena*].

mur/farb/ist/o буд. маляр.

mur/ferm/i *vt* закласти каменем, замурувати.

mur/gazet/o стінна газета, стінгазета.

mur/grimp/ul/o орн. стінолаз [*Tichodroma muraria*].

mur/hirund/o див. urbhirundo.

mur/horloĝ/o настінний годинник.

mur/kalendar/o настінний календар.

mur/kandel/ing/o настінний підсвічник, бра.

mur/lamp/o настінна лампа; бра.

Murmansk/o геогр. н., м. Мурманськ (Росія).

mur/map/o настінна карта.

***murmur||i** *vn* дзюрчати, шарудіти, шелестіти; шептати, шепотіти; бурмотати, бурмотіти, мурмутати, мурмотіти, *розм.* мимрити; ~i ion tra la dentoj пробурмотіти промимрити щон. крізь зуби; ~o, ~ad/o дзюркіт, шурхіт, шелест; шепіт; бурмотання, бурмотіння, мурмутання, мурмотіння; ~eg/i *vn* гуркотати, гриміти, рокотати; ~et/i *vn* тихо дзюрчати, тихо шелестіти, тихо шарудіти, мурмотіти під носом; шептати, шепотіти.

mur/o/rut/o бот. аспленій муровий [*Asplenium ruta-muraria*].

mur/parget/aĵ/o дерев'яна обшивка стін, обшивка вагонкою, обшивка стін дерев'яними панелями.

mur/pentr||ad/o стінний живопис, розпис, малювання на стінах; **~aĵ/o** настінний малюнок, твір настінного живопису.

mur/romp/il/o іст. таран, стінопробивна машина.

mur/ŝrank/o вбудована (стінна) шафа.

mur/tapiŝ/o настінний килим.

mur/teks/aĵ/o драпіровка (стін).

murzo іст. мірза, мурза (татарський князь).

***mus||o** 1. зоол. миша [*Mus*]; blanka ~o біла миша; 2. інформ. миша, мишка; **~a** мишачий; **~ed/o/j** мишачі [родина *Muridae*]; **~id/o** мишеня; **~um/i** інформ. працювати мишею / мишкою.

musak/o кул. мусака (грецьке овочево-м'ясне рагу).

mus/bird/oj орн. мишакоподібні [ряд *Coliiformes*].

muscikar/o див. muŝkaptulo.

musend/o бот. мусенда [*Mussaenda*].

***musk||o** бот. мох; **~oj** мохи [клас *Musci*]; **~a** моховий; мохастий, моховитий.

mus/kapt/il/o мишоловка.

muskarden/o зоол. вовчок, соня [*Muscardinus*].

muskardin/o спец. мускардина, кам'яниця (хвороба шовковичних шовкопрядів).

muskari/o бот. гадюча цибулька [*Muscari*].

***muskat||o** мускатний горіх; **~uj/o** див. muskatarbo.

muskat/arb/o бот. мускатник, мускатне дерево (= aroma miristiko).

muskat/buter/o мускатне масло.

muskat/vin/o див. moskatelo.

musked||o, musket||o іст. мушкет; **~ist/o** мушкетер (солдат, озброєний мушкетом).

musketer/o іст. мушкетер (член елітного кавалерійського полку у 17 ст. у Франції).

musk/o/kovr/it/a покритий [порослий] мохом.

***muskol||o** анат. м'яз, мускул; **~a** 1. м'язовий; мускульний; 2. м'язистий, мускулястий (= dikmuskola, fortmuskola); **~ar/o** м'язи, мускулатура.

muskol/fibr/et/o див. miofbro.

muskol/glob/in/o див. mioglobino.

muskoloz/o анат. м'язова оболонка кишки.

musk/o/plant/o/j див. briofitoj.

musk/o/roz/o бот. троянда столиста мохната [*Rosa centifolia muscosa*].

muskovit/o мін. мусковіт.

mus/kursor/o див. musmontrilo.

musl/o див. duvalvulo.

musli/o кул. муслі.

***muslin||o** муслін (тканина); **~a** мусліновий.

mus/mat/o інформ. килимок для миші.

mus/montr/il/o інформ. курсор миші (= muskursoro).

muson||o мусон (*vinter*); ~a мусонний.

mustang/o мустанг (здивавлий кінь).

***mustard**||o гірчиця (*приправа*); ~a гірчичний; ~a koloro гірчичний колір; ~a gaso хім. гірчичний газ, іприт (*син. iperito*); ~i vt намазувати гірчицею, додавати гірчиці; ~uj/o гірчичниця.

mustard/o/kolor/a гірчичного кольору, гірчичний.

***mustel**||o зоол. ласка [*Mustela*]; siberia ~o колонок [*M. sibirica*]; ~ed/o/j куніцеві [*родина Mustelidae*].

mustel/kat/o див. foino.

musteri/o археол. мустьєрська епоха, мустьєрська культура.

mus/tru/(et)/o мишача нірка.

***muŝ**||o 1. муха, мушка, мошка; 2. мушка (*родимка, цяточка на обличчі*); ◇ li havas ~on en la karo, ~o zumas en lia karo у нього не всі вдома, він не сповна розуму, він без клепки в голові, у нього десятої клепки бракує; kalkuli ~ojn ловити гави / гав; займатися дурницями; ~a мушачий, мушиний; ~et/o маленька муха, мушка, мошка.

muŝ/bat/il/o мухобійка.

muŝ/bird/o див. kolibro.

muŝ/bugr/ad/o вульг., див. harfendado.

muŝelkalk/o геол. середній відділ тріасової системи; черепашник.

muŝ/fek/aĵ/o мушиний слід.

muŝ/fung/o мухомор (= muŝa amanito).

muŝ/kapt/ul/o 1. орн. мухоловка [*Muscicapa*]; blankkola ~ мухоловка білошийка [*M. albicollis*]; blanknigra ~ строката мухоловка [*Ficedula hypoleuca*]; 2. бот. діонея, венерина мухоловка (= dioneo).

muŝ/paper/o липучка для мух.

muŝ/pel/il/o опахало від мух; сітка від мух (*для коней*).

muŝ/pez||o спорт. (*про боксерів*) вага мухи (*до 52,8 кг*); ~a найлегшої ваги, ваги мухи, у вазі мухи.

***mut**||a прям., перен. німий, безсловесний; esti ~a de la naskiĝo бути німим від народження; ◇ ~a kiel fiŝo німий як риба; ~a sceno німа сцена; ~a naturo натюрморт; ~ec/o німота; ~ig/i прям., перен. зробити німим, відібрати мову; ~iĝ/i оніміти, заніміти; втратити дар мови; ~ul/o німий (*у знач. ім.*).

mutaci||o біол. мутація; зміна, що передається в спадщину; ~a мутаційний; ~i vt мутувати, піддаватися мутації, зазнавати мутації; ~ig/i спричиняти мутацію; ~int/o змінений ген; ~ism/o мутаціонізм; ~ul/o мутант.

mutarotaci/o хім. мутаротація.

mutazilism/o рел. мутазилізм (*одна із шкіль ісламу*).

mutil||i vt мед. (по)калічити, ушкоджувати, спотворювати; la kamiono faligis lin kaj ~is je la dekstra krugo вантажівка збила його і покалічила праву ногу; ~(ad)/o каліцтво; ~ant/a: ~anta операсіо скалічувальна операція; ~anta lergo спотворювальна проказа.

mut/rol/ul/o театр., кіно статист.

mutual||a взаємний, обопільний; ~a societo каса взаємодопомоги; ~ec/o взаємність, обопільність; ~ism/o 1. ек. мютюелізм, мутуалізм, система взаємних зобов'язань і гарантій; система (соціальної) взаємовиручки, взаємодопомоги; 2. біол. мутуалізм.

mu-u-u! сумн. му!, му-у-у! (*звуконаслідування крику корови або бика*).

I muz/o бот. банан [*Musa*] (наук. назва рослини, = bananujo).

II *muz||o муза; **~id/o** перен. дитя муз, служитель муз.

***muzel||o** музей; liberaera (або subĉiela) **~o** музей під відкритим небом; **~a** музейний; **~olog/o** музеєзнавець; **~olog/i/o** музеєзнавство.

***muzel||o** морда, рило (у тварин); **~ing/o** намордник (= buĝumo).

***muzik||o** музика; **~a** музичний; музикальний; **~i** *vn* займатися музикою, музичити; **~aj/o** музичний твір, музична п'єса; **~ec/o** музичність, музикальність; **~em/a** музичний, музикальний (здібний до музики); **~em/o** музичність, музикальність (здібність до музики); **~ig/i** покласти на музику; **~il/o** музичний інструмент; **~ist/a** музикантський; **~ist/o** музикант, музика; **~ist/ar/o** збірн. музиканти, музики; **~olog/o** музикознавець; **~olog/i/o** музикознавство.

muzikal/o театр., кіно мюзикл.

muzik/album/o музичний альбом.

muzik/am/ant/o любитель музики; меломан (= melomano).

muzik/ĉambro/o музична кімната.

muzik/dram/o музична драма.

muzik/ensembl/o музичний ансамбль.

muzik/fest/o свято музики, музичне свято.

muzik/festival/o музичний фестиваль.

muzik/frekvenc/o див. aŭdfrekvenco.

muzik/histori/o історія музики.

muzik/instru|(ad)/o навчання музики; **~ist/o** учитель музики.

muzik/instrument/o музичний інструмент.

muzik/kajer/o нотний зошит.

muzik/lecion/o урок музики.

muzik/lern/ej/o музична школа, музичне училище.

muzik/mani/ul/o див. melomano.

muzik/not/o див. noto 3.

muzik/pec/o див. muzikaĵo.

muzik/pedagog/o викладач музики.

muzik/pupitr/o пюпітр, підставка [пульт] для нот.

muzik/scienc||o музикознавство; **~a** музикознавчий.

muzik/segil/o муз. пила.

muzik/sintez/ator/o, muzik/sintez/il/o муз. синтезатор.

muzik/skatol/o музична шкатулка.

muzik/societ/o музичне товариство.

muzik/talent/(it)/a музично обдарований.

muzik/teori/o теорія музики.

muzik/verk||o музичний твір, твір композитора, опус; **~ist/o** див. komponisto.

muzikal/o театр. мюзикл.

muzulman||o мусульманин (= islamano); **~a** мусульманський; **~in/o** мусульманка.

N

***n** 18-а буква есперантського алфавіту; *~**o** назва цієї букви; ~**o/a** єнний.

*-**n** закінчення знахідного в., що в більшості випадків перекладається укр. знахідним в. і вживається: **1.** для позначення прямого додатка при перехідному дієслові: peti konsilo~ просити поради; ami la patro~ любити батька; mi legas interesa~ libro~ я читаю цікаву книжку; **2.** у непрямому додатку, що виражає напрям: transformiĝi en oro~ перетворитися в золото; la tuta respondecas estis metita sur li~ уся відповідальність була покладена на нього; **3.** у ряді обставинних зворотів, що виражають: а) напрям: iri en sia~ ĉambro~ іти в свою кімнату; veni en Parizo~ прибути до Парижа; у т. ч. прислівників: reveni hejme~ повернутися додому; moviĝi antaŭe~ рухатися вперед; veturi Kijivo~ їхати до Києва; kie~ vi kuras? куди ви біжите?; для вираження напряму після деяких прийменників (en, sur, sub та ін.) знахідний в. уживається залежно від змісту: sub tablo під столом, але sub tablo~ під стіл; trans rivero за рікою, але trans rivero~ за ріку; після прийменників al і ĝis знахідний в. ніколи не вживається, оскільки самі ці прислівники вже показують напрям; б) тривалість: atendu momento~ зачекай(те) хвилинку; mi laboris la tutan tago~ я працював цілий день; в) момент у часі (при відповіді на питання „коли?“): unu bela~ tago~n al ni venis nekonato одного прекрасного дня до нас прийшов незнайомец; ni kunvenas ĉiu~ mardo~ ми збираємося кожен вівторок; post du tagoj~ mi forveturis через два дні я поїхав; г) дату (при відповіді на питання „коли?“): tio okazis merkredo, la tria~ de junio це сталося в середу, третього червня; зокрема при записі дати в листі, щоденнику і т. п.: Lvovo, dimanĉo, la dua~n de majo Львів, неділя, другого травня; г) міру: la libro kostas dek hrvinoj~ книжка коштує десять гривень; ni iris kvin kilometroj~ ми йшли п'ять кілометрів; la rako pezas du kilogramoj~ пакет важить два кілограми; д) положення частини чого-н. (перев. про частину тіла): fali la vizaĝo~ al la tero упасти лицем до землі; sidi la kapo~ klinita iom flanken сидіти з головою, нахиленою трохи вбік. Прим. Якщо власна назва есперантизована, то вона підлягає загальним правилам і приймає закінчення -n: veni en Varsovio~ прибути до Варшави; mi renkontis Petro~ я зустрів Петра; li konis Zamenhofo~ він знав Заменгофа; неесперантизована власна назва може приєднувати до себе закінчення знахідного в. безпосередньо або через дефіс (якщо власна назва закінчується на голосний): mi vidis Nadia~ (або Nadia~) я бачив Надію, або взагалі не набирати цього закінчення: mi vidis Nadia я бачив Надію; li konis Zamenhof він знав Заменгофа.

nab/o *тех.* маточина (син. aksingo); втулка (син. ŝaftingo).

nabab/o набоб (титул мусульманських аристократів в Індії; перен.: багата людина).

nabl/o набла (математичний символ).

nab/o/brems/o *авт., тех.* гальмо, розміщене в маточині колеса.

nab/o/ĉap/o *авт.* (декоративний) ковпак (колеса), ковпак (маточини) колеса.

Nabot/o бібл. Навот, Навуфей.

nacel/o кошик (аеростата); гондола (дирижабля); кабінка (літака); місце пілота.

***naci|o** **1.** нація; la ukraina ~o українська нація; la interesoj de la ~o національні інтереси; Ligo de (N)~oj Ліга Націй; la Unuiĝintaj (N)~oj Організація Об'єднаних Націй; **2.** pl народи (біблійна назва всіх язичницьких народів і племен); ~a національний; ~a gvardio національна гвардія; ~a konscio національна свідомість; ~a lingvo національна мова; ~a himno національний гімн; ~a teamo національна команда; ~aĵ/o національна особливість; що-н., властиве даній нації (у звичаях, культурі, побуті і т. п.); ~an/o член нації; ~an/ig/i асимілювати, включити до певної нації, наділити певною національністю, прирівняти до членів нації; ~ec/o національність; ~ig/i націоналізувати; ~ig/o націоналізація (одного

підприємства); ~ig/ad/o націоналізація (*багатьох підприємств*); ~ism/a націоналістичний; ~ism/o націоналізм; ~ist/o націоналіст.

naci/liber/ig|a народно-визвольний; ~a movado народно-визвольний рух.

naci/lingv/a національномовний, національною мовою.

naci/mal/pli/mult/o, naci/minoritat/o національна меншина.

nacionalism/o *заст., див. naciismo.*

nacionalist/o *заст., див. naciisto.*

naci/social|ism/o націонал-соціалізм, нацизм (= naziismo); ~ist/o націонал-соціаліст, нацист (= nazio).

Nadija Надія (*жін. ім'я*).

nadir/o *астр.* надир.

***nadl/o** стрілка (*годинника, секундоміра, компаса і т. п.*); голка (*програвача і т. п., тж мед.*).

nadl/o/devi/o *фіз.* магнітне схилення.

nadl/o/fiŝ/o/j *іхт.* іглицеві, голки-риби.

nadl/o/lagr/o *сумн., тех.* голчастий підшипник.

nadl/o/punktur/o *мед.* голковколювання, акупунктура (= akupunkturo).

nadl/o/rel/o *зал.* гостряк (*елемент стрілкового переводу*).

I*naft||o (сира) нафта, нафта-сирець (= kruda petrolo, ŝtonoleo); elminigo (*або elterigo*) de ~o видобування нафти; ~a нафтовий; ~at/a: ~ata acido *хім.* нафталінова кислота; ~ist/o **1.** нафтовик; **2.** нафтопромисловець (= posedanto de naftoputo).

II naft||o нафт... (*скор. від naftaleno*); ~il/o *хім.* нафтил; ~ol/o *хім.* нафтол.

naftalen||o *хім.* нафталін; ~a нафталіновий.

Naftali/o *бібл.* Нафталім.

***naftalin/o** *нрк., див. naftaleno.*

naften/o/ *хім.* нафтен.

naft/esplor/ist/o нафторозвідник.

naft/industri/o нафтопромисловість.

naftoat||o *хім.* сіль нафтоїної кислоти; ~a: ~a acido нафтоїна кислота.

naft/o/don/a нафтоносний.

naft/o/dukt/o нафтопровід (*для сирової нафти*).

naft/o/font/o нафтове джерело, нафтовий фонтан, нафтова свердловина.

naft/o/hav/a *див. naftodona.*

naft/o/kemi/o нафтохімія.

naft/o/kompani/o нафтова компанія.

naft/o/konduk/il/o *див. naftodukto.*

naft/o/kriz/o нафтова криза.

naft/o/prez/o ціна на нафту.

naft/o/put/o нафтова свердловина.

naft/o/rafin/ej/o нафтоочисний завод.

naft/o/riĉ/a багатий на нафту, нафтоносний.

naft/o/serĉ/ist/o *див. naftesploristo.*

naft/o/ŝip/o нафтовоз, нафтоналивний танкер.

naft/o/ŝtat/o/j нафтовидобувні держави.

naft/o/tavol/o 1. шар нафти, нафтовий шар; 2. геол. пласт [шар, поклад] нафти, нафтоносний пласт.

nagan/o вет. нагана, африканський трипаносомоз (захворювання коней і великої рогатої худоби, викликане укусом мухи цеце).

nagari/o лінгв. деванагарі (складове письмо в санскриті, гінді та інших мовах).

Nagasak/o геогр. н., м. Нагасакі (Японія).

Nagoj/o геогр. н., м. Нагоя (Японія).

***naĝ||i** *vn* 1. плавати, плисти, пливти; ~i sur la brusto, sur la dorso плавати на животі, на спині; ~i al la bordo плисти до берега; la luno ~as tra la nuboj місяць пливе поміж хмарами; ~i en riĉaĵoj купатися в багатстві; 2. див. flosi 1, 2; ~a плавальний; la ~a aparato de polpo плавальний апарат спрута; ~e уплав; ~o плавання; заплив; ~ad/o плавання (тривале; тж як вид спорту); subakva ~ado підводне плавання, дайвінг; ~ant/o плавець; ~ej/o плавальний басейн; ~il/o 1. плавець, плавник (риби); brusta, ventra, dorsa, vosta ~ilo грудний, черевний, спинний, хвостовий плавець / плавник; 2. ав. плавець, кіл; 3. ласт; ~ist/o спорт. плавець.

naĝ/art/o плавання (як вид спорту, = naĝado).

naĝ/barel/o див. buo.

naĝ/basen/o плавальний басейн.

naĝ/bird/oj орн. водоплавні птахи, гусеподібні, пластинчатодзьобі.

naĝ/instru/ad/o навчання плавання.

naĝ/manier/o спосіб плавання, стиль плавання.

naĝ/membran/o плавальна перетинка.

naĝ/pied/ul/o/j див. fokuloj.

naĝ/o/ĉampion/ad/o спорт. чемпіонат з плавання.

naĝ/o/disciplin/o спорт. вид плавання.

naĝ/o/kapabl/a, **naĝ/o/rov/a** який уміє плавати.

naĝ/o/konkurs/o/j спорт. змагання з плавання.

naĝ/o/stadion/o водна станція, водний стадіон, басейн для плавання.

naĝ/o/stil/o стиль плавання.

naĝ/vetur/il/o заст., див. boato.

naĝ/vezik/o іхт. плавальний міхур.

naĝ/zon/o сумн. плавальний пояс.

Naĥum/o бібл. Наум.

***naiv||a** наївний; простодушний; ~a infano наївна дитина; ~a respondo наївна відповідь; ~e наївно; ~aĵ/o наївний вчинок, що-н наївне; *~ec/o наївність; ~eg/a наївний до краю; дурний; ~ism/o жив. наївізм (школа у малярстві); ~ist/o/j мист. наївісти; ~ul/o наївна [простодушна] людина, простака; ◇ ~uloj jam ne ekzistas нема дурних.

naj/o зоол. кобра, окулярна (або очкова) змія [Naja].

najad||o 1. міф. наяда, німфа вод; 2. бот. різуха [Najas]; ~ac/o/j бот. різухові [родина Najadaceae].

***najbar||o** сусід, сусіда; havi bonajn ~ojn мати добрих сусідів; ◇ pli bona estas ~o proksima, ol frato malproksima добрий сусід кращий за рідного брата; ~a сусідній, сусідський; мат.

сусідній, послідовний; суміжний; ~a lando сусідня країна; ~a al (*iu, io*) сусідній із (*ким-н., чим-н.*); ~e по-сусідськи; ~e de недалеко, по сусідству; ~aj/o сусідня територія, сусідство; li loĝas en ĉi ~aĵo він живе поруч з нами, він живе по сусідству з нами; ~ec/o сусідство; agrabla ~eco приємне сусідство; ~ec/e рідко, див. ~e; ~in/o сусідка, сусіда.

*najl||o 1. цвях; (en)bati ~on en la muron забити цвях у стіну; 2. див. lignonajlo; ~i 1. vt прибавати; забивати цвяхи, збивати цвяхами; 2. шах. сковувати, позбавляти маневру (фігуру противника); ~et/o 1. цвяшок; 2. див. desegnonajlo; ~ist/o цвяхар; ~iz/i цвяхувати, підбивати цвяхами.

najl/o/kap/o головка цвяха.

najl/o/maŝin/o цвяховий верстат, цвяховий автомат.

najl/o/tir/il/o спец. лапа, цвяходер.

najr/o найра (грошова одиниця Нігерії).

Nairobi/o геогр. н., м. Найробі (столиця Кенії).

*najtingal||o орн. соловей, соловейко [*Luscinia*]; norda ~o соловей звичайний [*L. luscinia*]; ~a солов'їний.

nakf/o накфа (грошова одиниця Еритреї).

Naks/o геогр. н., о-в Наксос (Егейське море, Греція).

Namib||o геогр. н., пустеля Наміб (Намібія); ~i/o геогр. н., кр. Намібія.

Namur/o геогр. н., м. Намюр (Бельгія).

*nan||o 1. карлик; 2. астр. (зірка-)карлик; *~a карликовий; ~ec/o, ~ism/o мед. нанізм, карликовий зріст.

Nançang/o геогр. н., м. Наньчан (Китай).

nandin/o бот. нандина [*Nandina*].

nandu/o нанду, американський страус (= геао).

Nanga-Parbat/o геогр. н. Нанга-Парбат (гора в Гімалаях, Пакистан).

*nanken/o текст. нанка (тканина).

Nankin/o геогр. н., м. Нанкін (Китай).

Nanling/o геогр. н. Наньлін (гірська система, Китай).

nano- нано... (преф. перед назвами одиниць, 10^{-9}).

nan/(o)/planed/o астр. карликова планета.

nansuk/o текст. нансук (тканина).

naos/o арх. наос, целла (центральна частина античного храму).

*nap/o бот. бруква [*Brassica napus*].

napalm||o військ. напалм; ~a напалмовий; ~i vt поливати [спалювати, знищувати] напалмом.

napalm/bomb/o напалмова бомба.

napel/o бот. борець ріпчастий [*Aconitum napellus*].

Naplus/o геогр. н., м. Наблус (Палестинська автономія).

nap/o/brasik/o див. паро.

Napol||o геогр. н., м. Неаполь (Італія); (n)~a неаполітанський; (n)~an/o неаполітанець.

Napoleon||o Наполеон (ім'я, м. ін. двох французьких імператорів); (n)~a наполеонівський; ~id/o/j нащадки Наполеона I, Бонапарти.

Narajan/o міф. Нараяна (найвище божество у стародавній індійській міфології).

narak/o *рел.* нарака (пекло у старогрецькій міфології).

narcein/o *хім., фарм.* нарцеїн.

***narcis/o** *бот.* нарцис [*Narcissus*]; arbara ~ нарцис несправжній [*N. pseudonarcissus*]; poeta ~ нарцис білий (*N. poeticus*).

Narcis||o *міф.* Нарцис, Наркіс (прекрасний юнак, що закохався у самого себе); (**n**)-**ism/o** нарцицизм, нарцизм, самолюбівання, самозакоханість.

nard/o **1.** нард (ароматична речовина); **2.** *див.* nardostakio; **2.** *бот.* біловус, мичка [*Nardus*].

nardostaki/o *бот.* нард [*Nardostachys*].

nargile/o наргіле (східний курильний прибор).

narkoanaliz/o *псих.* наркоаналіз.

narkolepsi/o *мед.* нарколепсія.

narkolog||o *мед.* нарколог; **-i/o** наркологія.

***narkot||i** *vt мед.* давати наркоз, наркотизувати, присипляти за допомогою наркотичних засобів; одурманювати; **~a** наркотичний; **~aj/o** наркотик, наркотичний засіб; дурман; **~aj/em/ul/o** *див.* ~isto; **~ec/o** наркоз, наркотичний сон (= narkozo); **~iĝ/i** піддатися дії наркотиків, упасти в наркотичний сон; **~in/o** *див.* noskarino; **~ism/o** *мед.* наркотизм, отруєння наркотиками; наркоманія; **~ist/o** наркоман; **~ul/o** *рідко, див.* ~isto.

***narkotik/a** *див.* narkota.

narkoz||o *мед* наркоз, загальна анестезія (*син.* ĝenerala anestezo); **~ist/o** *рідко* фахівець із загальної анестезії, анестезіолог (= anestezisto).

narodnik/o *іст.* народник.

narteks/o *арх.* нартекс, нарфік.

narval/o *зоол.* нарвал, морський єдиноріг [*Monodon monoceros*].

***nas/o** *верша (рибальська).*

Nasaŭ/o *геогр. н., м.* Нассау (столиця Багамських Островів).

***nask||i** *vt* **1.** (на)родити, народжувати, породжувати, спороджувати; **~i** filon народити сина; la katino ~is kvin idojn кішка народила п'ять кошенят; **2.** *перен.* породжувати, спороджувати; **~i** esperon породити надію; **3.** *мат.* утворювати (*при переміщенні*, = estigi 2, generi 3); **~a:** ~a febro пологова / родильна гарячка; lia ~a vilaĝo його рідне село; **~o** пологи; facila, unua, antaŭtempa ~o легкі, перші, передчасні пологи; **~ad/o** народження, породження; **~ant/o** *мат.* твірня (лінія, точка, площина); **~ant/in/o** породілля, роділля; **~em/a** плодовитий, плідний; **~ig/i** породити, дати початок, утворити (= generi); **~iĝ/a:** lia ~a lando його рідна країна; ***~iĝ/i** народитися, появилися на світ; mi ~iĝis la 26-an (dudek sesan) de majo я народився 26-го (двадцять шостого) травня; **◇** ne ~iĝu riĉa, ~iĝu feliĉa не родись красивим, а родись щасливим; **~iĝ/o** народження; **~it/a** народжений, роджений, породжений, уроджений; ĵus ~ita infaneto щойно народжена дитинка; sinjorino Kovalenko, naskita Petrenko пані Коваленко, уроджена Петренко; **~it/o** нащадок, потомок; **~it/ar/o** нащадки, потомство; **выводок;** **понос;** **приплід,** (*у свині ще*) **опорос.**

nask/iĝ/akt/o, nask/iĝ/atest/o свідцтво про народження, метрика.

nask/iĝ/dat/o, nask/o/dat/o дата народження.

nask/iĝ/dat/re/ven/o, nask/o/dat/re/ven/o річниця від дня народження.

nask/iĝ/dom/o будинок, у якому народився.

nask/iĝ/fest/o, nask/o/fest/o свято дня народження; bonan ~n!, gratulon okaze de la ~! з днем народження!

nask/iĝ/land/o, nask/o/land/o країна народження; рідна країна [земля], рідний край.

nask/iĝ/lok/o, nask/o/lok/o місце народження.

nask/iĝ/tag/o, nask/o/tag/o день народження, уродини; *gratulon okaze de ~!* з днем народження!

nask/iĝ/urb/o, nask/o/urb/o рідне місто.

nask/i/pov/a здатна народжувати, здатна принести потомство, плідна.

nask/o/kvant/o *стат.* народжуваність.

nask/o/lim/ig/ad/o обмежування народжуваності.

nask/o/regul/ad/o регулювання народжуваності.

nasturci/o *див.* *nasturtio*.

nasturti/o *бот.* настурція [*Nasturtium*]; *oficina ~* [*N. officinale*] настурція звичайна [лікарська], водяний крес (*син.* *akvokreso*).

Natal/o *геогр. н.* **1.** Натал (*провінція у Південноафриканській Республіці*); **2.** Натал (*м. в Бразилії*).

Natalia Наталія, Наталя, Наталі (*жін. ім'я*).

natalitat/o *див.* *naskokvanto*.

Natan/o Натан (*чол. ім'я*).

natik/o *зоол.* натика, жерлань [*Natica*].

NATO *полім.* (*скор. від Nord-Atlantika Traktat-Organizaĵo*) НАТО.

natr/o *хім.* **1.** кальцинована сода, карбонат натрію (= *natrġa karbonato*); **2.** натрит, натрон, мінеральна сода.

***natrġo** *хім.* Натрій (*елемент*), натрій (*проста речовина*); ~а натрієвий; ~aj kombinaĵoj сполуки натрію; ~a hidrokŝido гідроксид натрію, їдкий натр, каустична сода (= *sodo 1*); ~a karbonato нормальний карбонат натрію, (кальцинована) сода (= *sodo 2*); ~a klorido хлористий натрій, кухонна сіль; ~a sulfato сульфат натрію, сірчаноокислий натрій, глауберова сіль.

natriks/o *зоол.* вуж [*Natrix*].

***natur||o** **1.** природа; *la fortoj de la ~o* сили природи; *en la libera ~o* на природі, на лоні природи; *vivi en la ~o* жити на природі; *la ~o de la aferoj* природа речей; **2.** натура, характер, вдача; *la homa ~o* людська натура; *tio ne estas en mia ~o* це не в моїй натурі; *pentri / desegni laŭ la ~o* малювати з натури; *figuroj pli grandaj, ol la ~o* фігури більші за натуру; *morta ~o* натюрморт; ~а природний; натуральний; ~а fenomeno природне явище; ~а minerala akvo натуральна мінеральна вода; ~а lingvo природна мова; ~а konduto природна поведінка; ~е природно, натурально, від природи; за природою, за натурою, за вдачею; *konduti tute ~e* поводитися цілком природно; ~aĵ/o/j натуральні продукти; дари природи; *pagi per ~aĵoj* платити натурою; *imposto per ~aĵoj* податок натурою; ~ec/o природність, натуральність; ~ig/i привести у відповідність з природою; акліматизувати; ~ig/il/o *муз.* бекар (*син.* *bekvadrato*); ~ism/o **1.** теорія зближення з природою, теорія повернення до природи; **2.** *див.* *nudismo*; ~ist/o **1.** натураліст, прихильник зближення з природою; **2.** *див.* *nudisto*.

***naturalism/o** *філос., літ., мист., лінгв.* натуралізм.

naturalist/o *філос., літ., мист., лінгв.* натураліст.

naturaliz||i *vt* **1.** юр. натуралізувати; надати громадянство; **2.** *перен.* перейняти, засвоїти (*що-н. іноземне: слово, звичай і т. п.*); ~o, ~ad/o натуралізація.

natur/am/ant/o любитель природи.

natur/amik/o друг природи.

natur/bel/aĵ/o/j краса природи.

natur/de/ven/a природного походження, природний.

natur/don/o талант, вроджений талант, природний дар.

natur/dot||o природний дар, обдарування, талант; **~it/a** обдарований (природою).

natur/esplor||i *vn* займатися природничими науками, вивчати природу [природознавство];
~ist/o дослідник природи, природодослідник, натураліст.

natur/fenomen/o/j природні явища.

natur/fort/o/j сили природи.

natur/gas/o природний газ.

natur/histori/o *заст., див. natursciencoj*.

natur/katastrof/o природна катастрофа, стихійне лихо.

natur/kolor/a природного / натурального кольору.

natur/kurac/ad/o лікування силами природи, лікування природними факторами, натуропатія.

natur/leĝ/o закон природи.

natur/park/o природний парк, національний парк, заповідник, лісопарк.

natur/produkt/o натуральний продукт.

natur/protekt||a природозахисний, природоохоронний; **~(ad)/o** охорона [захист] природи;
~ant/o природозахисник; **~ist/o** спеціаліст з охорони [захисту] природи.

natur/rezerv/ej/o (природний) заповідник, заказник.

natur/riĉ/aĵ/o/j природні багатства.

natur/scienc||o(j) природознавство, природничі науки; **~a** природознавчий, природничий;
~ist/o природознавець.

Naur/o *геогр. н., о-в, кр. Науру (Тихий океан).*

***наў** дев'ять; **dek** ~ дев'ятнадцять; **la** ~ muzoj дев'ять муз; **la libro kostas** ~ hriŭvojn книжка коштує дев'ять гривень; **~a** дев'ятий; **~e** по-дев'яте; **~o 1.** дев'ятка (*цифра; оцінка; гральна карта*); **rom(an)a** ~o римська дев'ятка; **trefo** винова / трєфова ~o дев'ятка; **2.** дев'ятка (*число з дев'яти*); **~obl/a** дев'ятикратний, у дев'ять раз(ів) [вдев'ятеро] більший; **~obl/e** дев'ятикратно, у дев'ять разів, вдев'ятеро; **~oble du estas dek ok** дев'ять помножити на два буде вісімнадцять; **~on/o** одна дев'ята (частина); **~op/e** вдев'ятерох; **~op/o** дев'ятка (*група з дев'ятьох*), дев'ятеро.

naŭatl/o *етн. науат (представник індіанського племені Мексики).*

naŭcent дев'ятсот; **~a** дев'ятсотий.

naŭcifer/a дев'ятицифровий, дев'ятизначний.

naŭdek дев'яносто, дев'ятдесят; **~a** дев'яностий, дев'ятдесятий.

naŭdek/jar/a дев'яносторічний, дев'яностолітній.

naŭfoj||a дев'ятиразовий, дев'ятикратний; **~e** дев'ятиразово, дев'ятикратно, дев'ять разів.

naŭjar/a дев'ятирічний, дев'ятилітній.

naŭkor/o *зоол. плавт [Naucoris].*

naŭkrat/o *ixm. лоцман (= pilotfiŝo).*

naŭl/o *бот. мелалеука п'ятинервна (= kvinripa melaleŭko).*

naŭn/o *див. naŭto.*

naŭpli/o *зоол. наупліус (личинка ракоподібних).*

Naüsika/o *міф., літ.* Навсікая (дочка царя феаків Алкіноя).

naŭt/o *муз.* нона.

naŭtik||o мореплавання, навігація, мореплавне мистецтво, мистецтво навігації (= navigarto); ~а мореплавний.

naŭtil/o *зоол.* кораблик, наутилус [*Nautilus*].

***naŭz||i** *vt, vn* *прям., перен.* нудити, викликати нудоту; *перен.* викликати відразу; *tio ~as min (або al mi)* менє від цього нудить, мені від цього гидко; ~as al mi менє нудить; ~e нудотно; ~o нудота; відраза; *havi ~on* відчувати нудоту; *sentii ~on* відчувати нудоту [відразу]; *doni (або kaŭzi)* ~on викликати нудоту; ~(ig)/a нудотний, нудотливий, нудний, огидний.

***nav/o** *арх* нава, неф; ĉefa, flanka ~ головна, бічна нава.

navaho, navaĥo *етн.* навахо (представник одного з індіанських народів).

Navar||o *геогр. н., іст.* Наварра (середньовічне королівство; іст. область і провінція в Іспанії); (n)~а наваррський; (n)~an/o наваррець.

naved||o (ткацький) човник; ~а човниковий; ~i *vn* снувати; *перен., розм.* снувати, ходити [рухатися, пересуватися] туди й назад (або туди-сюди).

naved/ŝip/o човниковий корабель, човникове судно.

navet/o *див.* navedo.

navig||i *vn* **1.** здійснювати навігацію; пересуватися (на кораблі або літальному апараті); плисти (керуючи кораблем); **2.** літати (керуючи літальним апаратом), здійснювати польоти; ~а навігаційний; ~aj lumoj навігаційні вогні; ~o, ~ad/o навігація, плавання; польоти; ~ebl/a судноплавний; придатний до плавання (про водний шлях); ~ej/o штурманська рубка, штурманська кабіна; ~ist/o навігатор; штурман; мореплавець.

***navigaci/o** навігація (= navigado).

navig/art/o *див.* naŭtiko.

navig/halt/(ej)/o *мор.* порт заходу; *ав.* проміжна посадка.

navikular/o *анат.* човноподібна кістка.

nav/o/kruc/iĝ/o *арх.* середохрестя (місце перетину головної та поперечної нав).

***naz||o** *у різн. знач.* ніс; granda, malgranda, rekta, kurba, hok(form)a, agla, plata, kuspita ~o великий, малий, прямий, вигнутий, гачкуватий, орлиний, плоский, кирпатий ніс; paroli tra la ~o говорити крізь ніс; гугнявити; purigi (al si) la nazon висякатися; ~o de ŝipo ніс корабля / судна; ~o de kruĉo носик глечика; ~o de porko п'ятачок свині; ♦ teni la ~on супрен задирати носа; konduki iun je la ~o водити когн-н. за ніс; vidi nur ĝis la pinto de sia ~o бачити не далі свого носа; ~a носовий; гугнявий; ~a septo носова перегородка; ~a kavo носова порожнина, порожнина носа; ~aj sonoj носові звуки; ~eg/o великий ніс, носище, носяра; ~et/o носик, маленький ніс; *~um/o пенсне.

nazal||o *фон.* носовий звук; ~ig/i назалізувати; вимовляти через / крізь ніс; ~ig/o назалізація; вимова через / крізь ніс.

Nazaret/o *геогр. н., бібл., м.* Назарет; (n)~an/o **1.** назаретянин; **2.** *див.* kristano.

Nazari/o Назарій, Назар (*чол. ім'я*).

naz/flu/ul/o шмаркач.

naz/har/o/j ніздряні волоски (= vibrisoj 1).

nazi||o нацист, націонал-соціаліст (= nacistosocialisto); ~а нацистський (стосовний до нацистів, нацизму); ~а того нацистський терор; ~ism/a *див.* ~а; ~ism/o нацизм.

naz/katar/o мед. нежить (= korizo, rinito); mi havas ~n у мене нежить, у мене закладений ніс.

naz/konk/o анат. носова раковина.

naz/lob/o крило носа.

naz/muk/o сопля, шмарклі.

Nazore/o бібл. 1. Назорей (про Ісуса Христа); 2. *tin* назорей (в іудаїзмі – людина, що дала обітницю не їсти винограду, не пити вина, не стригти волосся й не доторкатися до мертвих).

naz/o/sang/ad/o мед. носова кровотеча.

naz/o/son/o фон. носовий звук (= nazalo).

naz/ost/o носова кістка.

naz/parol|i *vn* гугнявити, говорити крізь ніс (= paroli tra la nazo); **~ant/a** гугнявий (про кого-н.).

naz/pur/ig/i див. mungi.

naz/tru/o ніздря.

naz/tuk/o носовик, носова хустина / хустка.

nazu/o зоол. носуха [*Nasua*].

***ne I.** не (заперечна част., що може відігравати тж і роль речення; ставиться безпосередньо перед словом, якого стосується заперечення), ні; *mi ~ povas iri* я не можу йти; *tio estis ~ mia kulpo* це була не моя вина; *~ vi tion ĉi faris* не ви це зробили; *tion ĉi vi ~ faris* цього ви не зробили; *respondo venis ~ tu ĵ* відповідь надійшла не зразу; *Ĉu estas penia risko? – ~, ~!* Хіба нема жодного ризику? – Ні, ні!; *~ , mi ~ volas lin vidi* ні, я не хочу його бачити; *ĉu ~? ĉi ĉi ĉi?* **II.** самотійно вжив. морфема: ***~a** заперечливий, заперечний; негативний; **~e** заперечливо, заперечно; негативно; ***~i vt 1.** відповісти негативно, відповісти [сказати] „ні”; розм. віднікуватися; **2.** заперечувати (= negi); **~ad/o** заперечення; **~ad/eb|a, ~ig/eb|a** незаперечливий, незаперечний; рішучий; **III.** преф. з тим же знач.: **~aktiva** неактивний; **~bela** негарний; **~ĝentila** неввічливий; **~longe** недовго; **~esperantisto** неесперантист.

ne/adapt|it/o непристосована людина, невдаха.

ne/adekvat|a неадекватний; **~e** неадекватно; **~ec/o** неадекватність.

ne/admon/eb|a якого не можна напучити, умовити.

ne/aerobi/a біол. факультативно [умовно] анаеробний (= aertoler(ant)a).

ne/ag|a фіз., ел. неробочий, мнцмий; неактивний, недійовий; **~em/a** недійовий, неактивний, бездіяльний, інертний; **~em/o** бездіяльність.

ne/akcept|o неприйняття; **~eb|a, ~ind/a** неприйнятний.

ne/akir/eb|a недоступний, недосяжний.

ne/akord|o неузгодженість; **~ig/eb|a** який не може бути узгодженим, який не може привести до згоди.

ne/aktiv|a неактивний; **~ec/o** неактивність.

ne/akurat|a неакуратний (в часі, справах і т. п.), непунктуальний; **~e** неакуратно, непунктуально; **~ec/o** неакуратність, непунктуальність.

ne/ali/ig/eb|a який не може бути змінений, який не можна переінакшити.

ne/al/las|o недопущення; **~eb|a** недопустимий; **~eb|ec/o** недопустимість.

ne/alt|a невисокий; **~e** невисоко.

Neandertal||о *геогр. н.* Неандерталь (*невелика долина біля Рейну*); la homo de ~о *археол.* неандертальська людина, неандерталець; (**n**)~а неандертальський; (**n**)~ul/o неандерталець.

ne/anstataŭ/ig/eb|a незамінимий; ~ec/o незамінимість.

ne/antaŭ/pens/it|a ненавмисний; ~e ненавмисне; ~ec/o ненавмисність.

ne/antaŭ/vid|eb|a непередбачуваний; ~it/a непередбачений.

ne/apart/ig/eb|a невіддільний, невідривний; ~e невіддільно, невідривно.

ne/apelaci/eb|a *юр.* який не підлягає оскаржуванню.

ne/aplik/eb|a непридатний, неможливий до застосування; ~ec/o непридатність, неможливість застосування.

Neapol/o *див.* Napolo.

ne/arm/it/a неозброєний; per ~ okulo неозброєним оком.

ne/asfalt/it/a не(за)асфальтований.

ne/atak/eb|a неприступний, нездобутний; ~ec/o неприступність.

ne/atend/it|a нежданий, несподіваний; раптовий; ~e неждано, несподівано; раптово; ~ec/o несподіваність.

ne/aŭd|eb|a нечутний; ~eb|e недоступно для слуху, нечутно; ~it/a непочутий; нечуваний.

ne/bezon||o (*pri io, de io*) непотрібність (*чого-н.*); pro ~o через непотрібність, за непотрібністю; ~a непотрібний (= senbezona, ne bezonata).

ne/bind/it/a неоправлений, брошурований.

ne/bon|a недобрий, нехороший; ~e недобре.

Nebrask/o *геогр. н.* Небраска (*штат США*).

ne/brid/eb|a неприборкний, невтримний, нестримний; ~e неприборкно, невтримно, нестримно; ~ec/o неприборкність, невтримність, нестримність.

ne/brul|a *див.* nebruligebla; ~em/a незапальний, негорючий.

ne/brul/ig/eb|a, ne/brul/iv/a, ne/brul/kapabl/a неспалимий, неспаленний.

Nebukadnecar/o *іст., бібл.* Навуходоносор.

***nebul||o** *прям., перен.* туман, мла, імла, мряка; ~o kovras la valon туман укриває долину; en la ~oj de la antaŭhistorio у туманах передісторії; ~a туманний, млистий, імлистий, мрячний; ~a tago туманний день; ~aj figuroj туманні фігури; ~a respondo туманна відповідь; ~i *vt* затуманити, застелити / укрити туманом; ~as: ~as en la malaltaj lokoj *безос.* у низовині стоїть туман; ~aj/o **1.** мутна пляма, мутність; **2.** *сумн.* туманний вислів; туманна ідея; ~ec/o **1.** щільність туману; indico de ~eco показник щільності туману; **2.** туманність; затуманеність; ~eg/o сильний [густий, щільний] туман; ~et/o легкий / слабкий туман; димка; ~ig/i **1.** затуманити, застелити / укрити туманом; larmoj ~igis ŝiajn okulojn сльози затуманили її очі; ~igi la okulojn al iu затуманити кому-н. очі, напустити туману в очі кому-н. (*тобто ввести в оману*); **2.** *спец.* розпилити, перетворити на повітряну завісь; ~iĝ/i затуманитися, укритися туманом; запотіти (*про скло і т. п.*)

nebul/benk/o скупчення туману; туманна завіса.

nebul/ĉambr/o, nebul/kamer/o *фіз.* камера Вільсона (= ĉambro de Wilson).

nebul/korn/o *мор.* сирена для подачі сигналів у тумані.

nebuloz/o *астр.* **1.** галактична туманність (*внутрішньогалактична хмара з міжзоряного газу та пилу*); planeda ~ планетарна туманність; **2.** *заст.* туманність, галактика (= galaksio).

nebul/pluv/o мокрий туман, мжичка, мряка.

ne/ced||ebl/a який не можна відступити, передати, яким не можна поступитися; ~ebla vojaĝbileto проїзний квиток без права передачі; ~em/a непоступливий, непокладливий; ~em/o непоступливість, непокладливість.

ne/cert||a 1. невпевнений; 2. непевний, сумнівний, неясний; ~e 1. невпевнено; 2. непевно, сумнівно, неясно; ~es/o 1. невпевненість; 2. непевність, сумнівність, неясність.

***neces||a** необхідний; потрібний; *via ĉeesto estas ~a* ваша присутність необхідна; *la aero estas ~a* прог повітря необхідне людині; *fari ĉion ~an* (з)робити все необхідне; ~e необхідно, потрібно, треба; ~i *vn* 1. бути необхідним(и), бути потрібним(и) (= *esti neces(a)*); 2. (в означеній формі з вираженням інфінітивом або з таким, що домислюємо, або із сполучником *ke*) необхідно, потрібно, треба (= *estas necese, estis necese, estos necese*); ~as *labori* необхідно [потрібно, треба] працювати; ~as *безос.* треба, слід, необхідно; ~is, *ke...* треба було, щоб...; ~o потреба; *la principo de ~o* принцип необхідності (в есперанто); ~aĵ/o що-н. необхідне, потрібне; *butiko de ~aĵoj* господарська крамниця; ~es/o необхідність, потрібність; ~eg/a вкрай необхідний; ~ej/a: ~eja *rapero* див. *klozetrapero*; ~eja *pelvo* див. *klozetpelvo*; ~eja *seĝo* див. *klozetseĝo*; *~ej/o убиральня, туалет, нужник, виходок; ~ig/i вимагати, примушувати, змушувати; (з)робити необхідним [потрібним]; *~uj/o несесер.

necesab/o *неол.* унітаз (= *klozetpelvo, klozetseĝo*).

neces/bezon/o потреба в найнеобхіднішому, насущна потреба.

neces/(ej)/paper/o див. *klozetrapero*.

neces/(ej)/pelv/o див. *klozetpelvo*.

neces/(ej)/seĝ/o див. *klozetpelvo*.

ne/cirkumcid/it/o бібл., рел. необрізаний (у знач. ім.), поганин; гой.

ne/civiliz/it/a нецивілізований, не зачеплений цивілізацією; нецивілізована людина, не зачеплена цивілізацією людина.

ne/ĉef/a неголовний, другорядний; побічний, додатковий, допоміжний.

ne/ĉif/ebl/a який не мнеться.

ne/dank/em||a невдячний (за своїм характером, вдачею); ~o невдячність.

ne/daŭr||a недовгий, короткий, короткотривалий; ~e недовго.

ne/dec||a непристойний; неподобний; ~e: *estas ~e* не пасує, негарно, не випадає.

ne/decid||ebl/a нерозв'язний; ~em||a нерішучий; ~em/o нерішучість.

ne/de/ĉifr/ebl/a 1. нерозбірливий (про почерк і т. п.); 2. див. *malĉifrebلا*.

ne/deklinaci/ebl/a грам. незмінюваний.

ne/demonstr/ebl/a не для чужих очей, який не може бути продемонстрований, який не можна виставляти напоказ.

ne/depend/a незалежний.

ne/de/pren/ebl/a див. *neforprenebla*.

***Nederland||o** *геогр. н., кр.* Нідерланди, Голландія; (n)~a нідерландський, голландський; *la (n)~a lingvo* голландська мова; (n)~e по-голландському, по-голландськи; (n)~an/o нідерландець, голландець; (n)~an/in/o нідерландка, голландка.

ne/de/ŝir/ebl/a нерозривний, міцний.

ne/de/ten/ebl/a нестримний, невтримний.

ne/determin||ebl/a невизначуваний, невизначений; ~it/a недетермінований, невизначений, нестановлений; ~ism/o *спец.* недетермінізм.

ne/detru/ebl/a незнищений, невігубний.

ne/dev/ig||a необов'язковий, факультативний; **~e** необов'язково, факультативно.

ne/dezir/at/a небажаний; немилий.

ne/difekt/ebl/a який неможливо зіпсувати [пошкодити].

ne/difin||a: ~a artikolo *грам.* неозначений артикль; ~a рпопото *грам.* неозначений займенник; **~ebl/a** який неможливо визначити; **~it/a** невизначений, неозначений.

ne/digest/ebl/a нестравний, неперетравлюваний.

ne/dir/ebl||a несказаний, невимовний; **~e** несказанно, невимовно.

ne/direkt/ebl/a некерований.

ne/dis/ig/ebl||a нероздільний, неподільний; нерозлучний; **~e** нероздільно, неподільно; нерозлучно.

ne/diskut/ebl/a безперечний, безсумнівний; **~e** безперечно, безсумнівно; **~ec/o** безперечність, безсумнівність.

ne/dis/ma&ig/a з петлями, що не розпускаються / не розходяться.

ne/disput/ebl||a незаперечний, безспірний, безумовний; **~e** незаперечно, безспірно; **~ec/o** незаперечність, безспірність.

ne/diven/ebl/a нерозгадний.

ne/divid||ebl/a неподільний, нероздільний; **~it/a** неподілений, нерозділений.

ne/divizor/o *мат.* число, що не є дільником.

ne/dub/ebl/a безсумнівний (= senduba).

ne/ebl||a неможливий; **~e** неможливо; **~aj/o** неможлива річ; **~ec/o** неможливість; **~ig/i** *див.* malebligi.

ne/eduk||ebl/a який не піддається вихованню [прирученню], важковиховуваний; **~it/a** невихований; неприручений.

ne/efektiv/ebl/a нездійснений, незбутній.

ne/egall||a неоднаковий, нерівний; **~aj** ŝancoj нерівні шанси; **~aj/o** *мат.* нерівність (*вираз*); **~ec/o** нерівність (*властивість*); signo de ~eco знак нерівності.

ne/ek/brul/ig/ebl/a *див.* nebruligebla.

ne/eks/ig/ebl/a якого не можна відправити у відставку, який не підлягає відставці.

ne/akvacio *мат.* нерівність.

ne/ekzakt/a неточний; **~j** sciencoj гуманітарні науки.

ne/ekzist||(ad)/o неіснування; **~ant/a** неіснуючий.

ne/elast||a нееластичний; **~ec/o** нееластичність.

ne/el/ĉerp/ebl||a невичерпний; **~ec/o** невичерпність.

ne/elekt/ebl/a той, що не може бути обраним, який не має права бути обраним, який не підлягає вибору.

ne/el/pet/ebl/a який не можна випросити.

ne/el/port/ebl||a, ne/el/ten/ebl||a нестерпний, невиносний, непереносний, незносний, нестерпимий; **~e** нестерпно, невиносно, непереносно, незносно, нестерпимо; **~ec/o** нестерпність, невиносність, непереносність, незносність, нестерпимість.

ne/eminent||a невидатний, незнатний; пересічний; **~ul/o** невидатна [незнатна; пересічна] людина.

ne/entjer/on/o *мат.* дробова частина числа.

ne/erar/em/a який рідко помиляється.

ne/erari/pov/a непомильний, який ніколи не помиляється.

ne/esenc/a несуттєвий.

ne/esplor/ebl/a непізнаний, непізнаваний.

ne/esprim|ebl/a невимовний, неказаний, неописаний; ~**ebl/e** невимовно, неказанно, неописанно; ~**ebl/ec/o** невимовність, неказанність; ~**iv/a** невиразний, невиразистий; ~**iv/ec/o** невиразність, невиразистість.

ne/est/o небуття, неіснування, відсутність; ◇ kontraŭ ~ ne helpas protesto de ne, сам Господь не візьме.

ne/esting|ebl/a незгасний, непогасний; ~**it/a** 1. непогашений, незагашений; 2. негашений (*pro vapo, sin. vigla*).

ne/eŭklid/a *mat.* неевклідовий; ~ *geometrio* неевклідова геометрія.

ne/evit/ebl|a неминучий, невідхильний, невідворотний; ~**e** неминуче, невідхильно, невідворотне; ~**ec/o** неминучість, невідхильність, невідворотність.

ne/fak/a нефаховий, некваліфікований; ~ *laboristo* некваліфікований робітник, чорнороб.

ne/fals/ebl/a непідробний.

ne/far/ebl/a нездійснений; неможливий.

nefelin/o *мін.* нефелін.

ne/fer/a: ~ *metalurgio* кольорова металургія; ~*j* *metaloj* кольорові метали.

ne/ferment/int/a *див.* *senfermenta*.

ne/ferm/it/a відкритий, незакритий, незачинений; ~ *letero* відкритий лист (= *publika letero*).

ne/fid/ind|a ненадійний, непевний, який не заслуговує довіри; ~**ec/o** ненадійність, непевність.

ne/fini|a *mat.* нескінченний (= *malfinia*); ~**o** нескінченна величина, нескінченне число, нескінченність.

ne/fin/it/a незакінчений, незавершений.

ne/firm/a не (дуже) міцний, не (дуже) стійкий.

ne/flam/em/a незаймистий; негорючий.

ne/fleks/ebl/a негнучкий.

nefometr/o *метео* нефелометр.

ne/forges/ebl/a незабутній.

ne/forges/u/mi/n/o *бот.* незабудка (= *miozoto*).

ne/for/ig/ebl/a неусувний, неvigубний, незнищений, *розм.* невиводний.

ne/for/las/ebl/a якого не можна залишити [(по)кинути].

ne/for/lav/ebl/a незмивний.

ne/formal|a неформальний; ~**e** неформально; ~**ec/o** неформальність.

ne/for/pel/ebl/a якого не можна прогнати; невідчепний, невідв'язний.

ne/for/pren/ebl/a невід'ємний.

ne/fort|a несильний, неміцний; ~**e** несильно, неміцно.

ne/for/viŝ/ebl/a який не можна стерти; вічний.

nefoskop/o *метео* нефоскоп.

nefr|o *анат., мед.* нирка (як науковий термін у складних словах, = *reno*); ~**a** нирковий (= *rena*); ~**it/o** *мед.* нефрит, запалення нирок (= *reninflamo*); ~**olog/i/o** нефрологія; ~**om/o** *мед.* нефрома; ~**on/o** *біол.* нефрон; ~**oz/o** *мед.* нефроз.

nefr/ektomi/o *xip.* нефректомія, видалення нирки.

nefridi/o *зоол.* нефридій (орган виділення у кільчастих червів).

nefrit||o *мін.* нефрит; ~а нефритовий.

nefrolepid/o *бот.* нефролепіс [*Nephrolepis*].

nefron/o *анат.* нефрон (структурно-функціональна одиниця нирки).

nefr/o/pati/o *мед.* нефропатія, захворювання нирок.

ne/fum/ant/o некурець; kureo por ~j купець для некурців.

neg||i *vt* заперечувати (= nei 2); ~ad/o заперечення; ~ebl/a такий, що його можна заперечувати; спірний (= neadebla).

negaci/o **1.** *див.* neado, negado; **2.** *грам.* заперечення; заперечна частка; заперечний займенник; заперечне речення.

ne/gard/at/a який не знаходиться під охороною [вартою]; який не оберігається.

ne/gast/am||a негостинний; ~e негостинно; ~o негостинність.

***negativ||a** **1.** *у різн. знач.* негативний; від'ємний; ~a rezulto негативний результат; ~a krutiko негативна критика; ~a nombro від'ємне число; ~a elektro негативна електрика; ~a poluso de pilo від'ємний полюс батареї; **2.** південний (*про полюс Землі, магніту*); **3.**: ~a voĉo голос проти (*при голосуванні*); ~e негативно; від'ємно; ~o **1.** фото негатив; **2.** *грам.* заперечний займенник або заперечний прислівник (*в есперанто* = nea tabelvorto, nea korelativo); ~aj/o негативне явище; негативний бік, негативна сторона; негативна риса; від'ємне значення; ~ec/o негативність; ~ism/o *псих.* негативізм; негативне сприйняття світу; схильність до негативного мислення; ~ist/o людина, що мучиться негативізмом; людина з негативним поглядом на світ.

negaton/o *фіз.* негатон, негативний електрон (= negatrono).

negatron/o *радіо, фіз.* негатрон.

Negeb/o *геогр. н.* Неgev (пустиня в Ізраїлі).

ne/glad/end/a який не мнеться, якого не треба прасувати (*про тканину, син. neĉifebla*).

ne/glat/a *див.* malglata.

***neglekt||i** *vt* занедбувати, ставитися недбало, халатно, без уваги, нехтувати, занегаювати; легковажити; ~a недбалий, халатний, неуважний, зневажливий, зневажний (*про ставлення, вчинки*); ~e недбало, халатно, неуважно, зневажливо; ~o, ~ad/o недбале, халатне, неуважне ставлення; недбалість, недбальство, халатність, нехтування; ~at/a нехтуваний; ~ebl/a який не заслуговує уваги, яким можна знехтувати, на який можна махнути рукою; неістотний, несуттєвий; ~em/a недбалий, халатний, неуважний (*про особу, характер*); ~em/o недбалість, недбальство, халатність (*про схильність*); ~em/ul/o, ~ul/o недбайливець, недбала людина; ~ind/a яким можна знехтувати, на який можна махнути рукою; цілком неістотний / несуттєвий;

***negliĝ/o** неглиже, дезабільє (*легкий домашній одяг*).

***negoc||o** комерційна справа; торгова обладка; бізнес, *заст.* діло; fari bonajn ~ojn заключити добрі угоди, залагодити добрі комерційні справи; havi propran ~on мати свою справу [свій бізнес]; ~a комерційний, бізнесовий; ~i *vn* вести комерційну справу, займатися торгівлею, бізнесом; ~ist/o негоціант, підприємець, ділок, купець, бізнесмен.

***negr||o** негр; ~a негритянський; ~ec/o негритянська риса [властивість]; ~id/o негрень; ~in/o негритянка; ~ist/o торговець неграми; работорговець; ~oid/a негроїдний.

ne/grand/a невеликий.

ne/grav/a неважливий, неістотний, несуттєвий, незначний.

negrit/o/j *етн.* негритоси (загальна назва декількох низькорослих етнічних груп Пд.-Сх. Азії).

negund/o *бот.* клен ясенolistий [*Acer negundo*].

Negos/o *іст.* негус (титул ефіопського монарха).

***neĝ||o** **1.** сніг; multa ~o, multe da ~o багато снігу; tavolo da ~o шар снігу; **2.** *фам.* кокаїн (= kokaino); ~a сніговий, сніжний; ~a blovado завірюха, заметіль, хуртовина (= blizardo); (N)~a: (N)~a montaro *геогр. н.* Сьєрра-Невада (гори в США); ~e: ~e blanka сніжно-білий; ~i *vn:* ~as *безос.* падає сніг; сніжить; ~ad/o снігопад; ~er/o сніжинка; (N)~ul/in/o Білосніжка; Снігуронька, Снігурка (казковий персонаж).

neĝ/amas/o (сніговий) замет [намет, занос, завал]; купа снігу; (снігова) кучугура.

neĝ/blank|a білосніжний, білий як сніг; (N)~ul/in/o Білосніжка.

neĝ/blov/ad/o метелиця, заметіль, завірюха, сніговий, хуртовина (= blizardo).

neĝ/bor/ul/o *бот.* підсніжник білосніжний (= neĝa galanto).

neĝ/bul/o **1.** грудка снігу, сніжка; **2.** *бот.* калина цілолиста, гордовина, бульденеж (= lentano-viburno).

neĝ/degel/o танення снігу, відлига.

neĝ/dom/et/o *див.* iglo.

neĝ/dun/o замет, снігова кучугура.

neĝ/emberiz/o *орн.* пуночка арктична, подорожник сніговий [*Plectrophenax nivalis*].

ne/ĝen/at/a невимушений, вільний (= senĝena).

***ne/ĝentil|a** неvvічливий, нечемний, негречний; ~e неvvічливо, нечемно, негречно; ~es/o неvvічливість, нечемність, негречність.

neĝ/fal/o снігопад.

neĝ/flok/o/j платки снігу.

neĝ/flor/o *див.* edelvejso.

neĝ/for/ig/il/o снігоочисник, снігоприбирач, снігоочисна / снігоприбиральна машина.

neĝ/hom/o сніговик, снігова баба.

neĝ/kaban/o *див.* iglo.

neĝ/kovr/it/a укритий / покритий снігом, засніжений.

neĝ/leopard/o *див.* unĉio.

neĝ/lini/o *геогр.* снігова лінія.

neĝ/mustel/o *зоол.* ласка (звичайна) [*Mustela nivalis*].

neĝ/o/plen/a засніжений.

neĝ/o/strig/o *орн.* біла сова арктична, полярна сова [*Nyctea scandiaca*] (*син.* nikteo).

neĝ/o/ŝovel/il/o *сумн.* снігова лопата.

neĝ/o/ŝtorm/o буран, сніговий, хуртовий, хуга (= blizardo).

neĝ/o/ŝu/o снігоступ.

neĝ/paser/o сніговий горобець [*Montifringilla*].

neĝ/plug/il/o снігоплуг; снігоочишувач, снігоочишувальна машина.

neĝ/pluv/o *метео* мокрий сніг, сніг з дощем.

Neĝ/reĝ/in/o Снігова королева (казковий персонаж).

neĝ/tabul||o *спорт.* сноуборд; ~ad/o сноубордінг; ~ist/o сноубордист.

neĝ/tavol/o сніг [пласт] снігу.
neĝ/tempest/o сніговий буран, завірюха.
neĝ/uragan/o сніговий буран.
ne/ĝust/a/lok/e не в потрібному місці, не на належному місці, не там, де треба; не до місця.
ne/ĝust/atemp||a несвоєчасний; **~e** несвоєчасно; **~ec/o** несвоєчасність.
neĝ/vent/eg/o *див.* blizardo.
neĝ/vir/o *див.* neĝhomo.
ne/halt/ig/eb||a неспинний, нестримний.
ne/harmoni||a негармонійний, дисгармонійний; **~e** негармонійно, дисгармонійно; **~ec/o** негармонійність, дисгармонійність.
ne/hast||a *див.* senhasta; **~em/a** неквапливий, гайний.
ne/hav||o, ~ad/o брак, відсутність; **~ebl/a** недоступний, який не можна придбати.
ne/hazard||a не випадковий; **~e** не випадково.
ne/hebre/o не єврей, гой.
ne/hermetik||a негерметичний; **~e** негерметично; **~e** fermita нещільно закритий.
ne/hom||a нелюдський.
ne/honest/a нечесний, не порядний; **~e** нечесно, не порядно; **~ec/o** нечесність, не порядність.
Neĥemja *бібл.* Неемія.
ne/ident/ig||ebl/a непізнаний; **~it/a** непізнаний; **~ita** flugobjekto непізнаний літаючий об'єкт, НЛО, літаюча тарілка.
ne/ignor/ebl/a очевидний, такий, що його не можна ігнорувати.
ne/imag/ebl||a не уявлений, немислимий; **~e** не уявлено, немислимо; **~ec/o** не уявленність, немислимість.
ne/imit/ebl||a винятковий, незрівнянний, який неможливо наслідувати; **~ec/o** неможливість наслідування, винятковість, незрівнянність.
ne/indukt/a неіндуктивний; неіндукційний.
ne/influ/ebl/a який не піддається впливу.
ne/inform/it||a не поінформований, не обізнаний; **~ec/o** не поінформованість, не обізнаність.
ne/inhib/ebl/a *хім., фізіол.* нездатний затримувати, сповільнювати.
ne/instru/it/a невчений, ненавчений.
ne/inteligent/a не кмітливий, нетямущий, не інтелігентний.
ne/intens/a **1.** неінтенсивний; слабкий; **2.** екстенсивний.
ne/interes||a нецікавий, неінтересний; **~e** нецікаво, неінтересно.
ne/invers/ig/ebl||a необоротний, незворотний; **~e** необоротно, незворотно; **~ec/o** необоротність, незворотність.
ne/ir/ebl/a непрохідний.
ne/izol/it/a не ізольований.
ne/izotrop||a *фіз.* анізотропний; **~i/o, ~ism/o** анізотропія.
ne-jud/o, ne/jud/o не єврей, гой.
ne/jun/a немолодий.

***nek** ні, **ani** (*уживається тільки в парі: або після іншого заперечного слова, або в поєднанні з іншим nek*); **~** fiŝo ~ viando ні риба ні м'ясо; **~tio, ~ alio** ні те, ні се; **mi ne**

renkontis lin, ~ lian fraton, mi renkontis ~ lin, ~ lian fraton я не зустрів ні його, ані його брата.

ne/kalkul/eb|a незліченний, незлічимий; ~е незліченно, незлічимо.

ne/kapabl|a нездатний, неспроможний; бездарний; ~(ec)/o нездатність, неспроможність.

ne/kapt/eb|a невловимий; ~е невловимо.

ne/kaŝ/eb|a який неможливо сховати, приховати, затаїти *i t. n.*

ne/klar|a неясний; нечіткий, невиразний; ~е неясно; нечітко, невиразно; ~aĵ/o неясність (що-н. неясне); ~ec/o неясність (властивість); ~ig/eb|a непояснений, непояснимий; ~ig/eb|ec/o непоясненість, непояснимість.

ne/koher|a незв'язний, нескладний; некогерентний; ~е незв'язно, нескладно; некогерентно; ~ec/o незв'язність, нескладність; некогерентність.

ne/koincid/o незбіг.

ne/komerc/a некомерційний.

ne/kompar/eb|a незрівнянний; ~е незрівнянно; ~ec/o незрівнянність.

ne/kompatibil/ec/o невідповідність; несумісність; karaktera ~ несумісність характеристик.

ne/kompetent|a (*pri io*) некомпетентний (у чому); ~е некомпетентно; ~ec/o некомпетентність.

ne/komplet|a некомплектний, неповний; ~е некомплектно, не в комплекті, не в (повному) наборі, неповно; ~ec/o некомплектність, неповнота, неповність.

ne/kompren|(ad)/o незрозуміння; *~eb|a незрозумілий; ~eb|e незрозуміло; ~eb|aĵ/o що-н. незрозуміле, абракадабра; ~eb|ec/o незрозумілість; ~em/a нетямущий; ~em/o нетямущість.

ne/komun/a особистий, приватний, неспільний.

ne/kon|(ad)/o незнання; ~at/a незнайомий, незнаний, невідомий; непізнаний; ~at/o 1. незнайомий (у знач. ім.), незнайомиць; 2. мат. невідоме (у знач. ім.); шукане (у знач. ім.); ~at/aĵ/o що-н. незнайоме / невідоме (річ, явище); ~at/in/o незнайомка; ~eb|a непізнаваний; ~eb|aĵ/o що-н. недоступне для пізнання [ознайомлення], непізнавання (у знач. ім.).

ne/konform|a невідповідний; ~ec/o невідповідність; ~ism/o політ. нонконформізм; ~ist/o нонконформіст.

ne/konfuz/eb|a 1. який неможливо сплутати; 2. незворушний; холоднокровний; спокійний.

ne/konker/eb|a який неможливо завоювати [здобути, захопити, покорити]; неприступний, непереможний.

ne/konkret|a неконкретний; ~е неконкретно; ~ec/o неконкретність.

ne/konkur/eb|a поза всякою конкуренцією; незрівнянний, неперевершений.

ne/konsci|o неусвідомлення, несвідомість; ~a несвідомий, неусвідомлюючий; ~е несвідомо.

ne/konscienc/a несумлінний, недобросовісний.

ne/konsekvenc|a непослідовний; ~е непослідовно; ~o непослідовність (що-н. непослідовне); ~ec/o непослідовність (властивість).

ne/konsider|em/a нерозсудливий, нерозважливий; ~em/o нерозсудливість, нерозважливість; ~ind/a який не заслуговує уваги, незначний, неважливий; такий, що його можна не брати до уваги.

ne/konsil/eb|a який не слухає порад, який не прислухається до порад; якому не можливо радити [рекомендувати].

ne/konsol/eb|a неутішний, неутішний; **~e** неутішно, неутішно; **~ec/o** неутішність, неутішність.

ne/konstant|a непостійний, несталий; змінний, мінливий; **~e** непостійно; **~ec/o** непостійність.

ne/konstern/eb|a незворушний; твердий, стійкий; **~e** незворушно; **~ec/o** незворушність.

ne/konsum/eb|a 1. невичерпний; незнищений, витривалий; 2. непридатний для їди, непридатний для споживання.

ne/kontent|a невдоволений, незадоволений; **~ec/o** невдоволення, незадоволення; **~ig/eb|a** невтолимий, ненаситний.

ne/kontest/eb|a незаперечний, неспростовний; **~e** незаперечно, неспростовно; **~ec/o** незаперечність, неспростовність.

ne/kontinu|a переривчастий, переривчатий, переривистий; **~e** переривчасто, переривчато, переривисто; **~ec/o** переривчастість, переривчатість, переривистість.

ne/kontraŭ/dir/eb|e беззаперечно.

ne/kontrol|at/a неконтрольований, безконтрольний (= senkontrola 1); **~eb|a** неконтрольований, який неможливо проконтролювати [перевірити], який не підлягає контролю, перевірці.

ne/konven|a неподобний, недоречний, невідповідний, негодящий, невідходящий, який не пасує; **~e** неподобно, неналежно, недоречно, не до шмиги, непристойно; **~ec/o** недоречність, непристойність.

ne/konvink/eb|a який не піддається переконуванню, якого неможливо переконати.

ne/korekt|eb|a непоправний; не виправний; який не піддається корекції; закоренілий; **~eb|e** непоправно; не виправно **~it/a** не виправлений, непоправлений, некоректований, нескоректований, невідкоректований.

ne/korupt/eb|a 1. непідкупний (= nesubaĉeteb|a); 2. морально стійкий.

ne/kovr|it/a непокритий.

ne/kred|ad/o (з)невіра, (з)невір'я, невірство **~ant/o** невірющий (*ім.*); ***~eb|a** неймовірний; **~eb|e** неймовірно; **~eb|ec/o** неймовірність; ***~ind/a** недостовірний.

ne/kristal/a *фіз.* некристалічний; аморфний, безформний.

ne-krist/an|o, **ne/krist/an|o** нехрист, бусурман, бусурмен; **~a** нехристиянський, бусурманський, бусурменський.

nekrobioz/o *біол.* некробіоз.

nekrofili|o *псих.* некрофілія; **~ul/o** некрофіл.

nekrofobi/o некрофобія.

nekrofor/o *ент.* гробарик, могильник [*Necrophorus*].

nekrografi/o некрографія (*історія померлих*).

***nekrolog/o** некролог.

nekrologi/o *заст., рідко, див. nekrologo.*

nekromanci|o некромантія (*спосіб пророцтва шляхом викликання духів померлих*); **~an/o**, **~ist/o** некромант.

nekropol/o *іст.* некрополь.

nekropsi||o *мед.* автопсія, некропсія, розтин (трупа) (з науковою або діагностичною метою); **~i** *vt* провести [здійснити, зробити] розтин (трупа); **~ist/o** судово-медичний експерт.

nekroz||o *мед.* некроз, відмирання тканини; **~a** некротичний; **~i** *vt* спричиняти некроз, призводити до некрозу.

nekt/a дальший, наступний, той, що йде за (*про людину або предмет*); найближчий, сусідній; (= *tuj posta*).

***nektar||o** 1. *міф.* нектар; 2. *бот.* (квітковий) нектар (= *flormielo*); **~uj/o** *див.* nektario.

nektar/bird/o *орн.* нектарниця [*Nectarinia*].

nektar/gland/o *див.* nektario.

nektari/o *бот.* нектарник, нектарна залозка (= *nektarujo, nektarglando*).

nektarin/o нектарин (*сорт персиків*).

nektion||o *екол.* нектон (*сукупність водяних організмів, пристосованих до активного плавання*); **~an/o**, **~ul/o** нектонний організм.

ne/kuir/it/a неварений, сирий.

ne/kultur/it/a неокультурений; не прилучений до культури; необроблений (*про ґрунт*); неосвічений (*у питаннях культури*).

ne/kun/ig/eb||a несумісний; суперечний (*чому, з чим*), противний (*чому*); **~es/o** несумісність.

ne/kun/mezur/eb||a несумірний, неспільномірний; **~e** несумірно.

ne/kurac/eb||a невиліковний, невігройний, інкурабельний; **~e** невиліковно, невігройно; **~es/o** невиліковність, невігройність.

ne/kuraĝ||a несмілий, несміливий; **~e** несміло, несміливо.

ne/kutim||a незвичний, незвичкий, незвичайний; **~e** незвично, незвичло, незвичайно; **~es/o** незвичність, незвичкість, незвичайність.

ne/kviet/ig/eb||a негамовний, невихомірний.

ne/labor||a неробочий; **~o** простій.

ne/lac/ig/eb||a невтомний, неутомний; **~e** невтомно, неутомно; **~es/o** невтомність, неутомність.

ne/laŭ/cel||a недоцільний; **~es/o** недоцільність.

ne/leg/eb||a який неможливо прочитати, незбірливий; ***~e** незбірливо.

ne/leg/o/pov/a, ne/leg/o/sci/a який не вмiє читати, неписьменний, неграмотний.

ne/leg||a незаконний, нелегальний; **~e** незаконно, нелегально; **~es/o** незаконність, нелегальність.

nelg||e *поет.* недавно (= *antaŭ nelonge*); **~a** недавній.

ne/lic/a недозволений (= *permesita, permesata*).

ne/licenc/it/a неліцензований.

ne/lig/it/a незав'язаний; незв'язаний; вільний.

ne/lim/ig/it||a необмежений; **~e** необмежено.

ne/logik||a нелогічний; **~e** нелогічно; **~es/o** нелогічність.

ne/loĝ/at/a ненаселений, незаселений, необжитий.

ne/long||a недовгий; **~e** недовго; *antaŭ ~e* недавно (= *antaŭ nelonga tempo*); *post ~e* незабаром, недовзі (= *post nelonga tempo*); *de ~e* віднедавна (= *de nelonga tempo*); *por ~e* ненадовго (= *por nelonga tempo*); **~e** *antaŭ (io)* незадовго до (*чого-н.*), незадовго перед

(чим-н.) (= nelongan tempon antaŭ); ~e post (io) незабаром / невдовзі після (чого-н.), незабаром / невдовзі по (чим-н.) (= nelongan tempon post).

nelson/o спорт. нельсон (прийом у боротьбі); simpla, duobla ~ одинокий, подвійний нельсон.

ne/luks/a нерозкішний, нешикарний, скромний.

nelumb||o бот. лотос [*Nelumbo*]; amerika ~o, flava ~o лотос жовтий, лотос американський [*N. lutea*]; hindia ~o, nuksa ~o лотос горіхоносний, лотос індійський [*L. pucifera*, син. *L. indica*]; ~ac/o/j лотосові [родина *Nelumbonaceae*]; ~al/o/j лотосоцвіті [порядок *Nelumbonales*].

nemakejl/o іхт. слизик, голец [*Noemacheilus*, син. *Nemachilus*].

ne/mal/bon/a непоганий, не такий вже й поганий, не зовсім поганий.

ne/mal/ĉifr/eb|a який не піддається розшифруванню, який неможливо розшифрувати.

ne/mal/hav/eb|a необхідний, такий, якого не можна не мати; невід'ємний, обов'язковий (для володіння).

ne/mal/mult/e (da) немало (чого-н.).

ne/mal/traf/eb|a несхибний.

Neman/o геогр. н., р. Німан (Білорусія, Литва, Калінінградська обл. РФ).

ne/manĝ|eb|a неїстівний; ~int/e натщесерце.

ne/mank/ig/eb|a такий, що його не можна пропустити [залишити]; незамінимий.

ne/materi||a нематеріальний, неречовинний; ~ig/i дематеріалізувати; ~ig/i дематеріалізуватися; анігілювати; ~ig/o дематеріалізація; анігіляція.

nemathelmin|o/j зоол. круглі черви [група *Nemathelminthes*] (син. fadenvermoj).

nematod||o/j зоол. нематоди [тип *Nematoda*] (син. fadenvermoj); ~olog/i/o нематодологія.

ne/matur||a незрілий, нестиглий, неспілий; ~ec/o незрілість, нестиглість, неспілість.

Neme||o іст. Немея (античне місто і долина в Греції, у якій Геракл убив лева); ~a: ~aj Ludoj Немеїські ігри.

ne/memor/eb|a який не піддається запам'ятовуванню; незапам'ятний.

nemert/o/j зоол. немертини, тясемники [тип *Nemertina*, син. *Nemertea*].

ne/metal/o хім. неметал.

ne/reti/ist/o нефахівець, непрофесіонал, дилетант, любитель, аматор.

ne/metr/a неметричний.

Nemez/o міф. Немезіда, Немесіда (старогрецька богиня помсти).

ne/mezur/eb|a незмірний, невимірний, неомірний, незмірний; ~e незмірно, невимірно, неомірно; ~ec/o незмірність, невимірність, неомірність, незмірність.

ne/mort/em/a рідко, див. senmorta.

ne/mov/eb|a нерухомий, непорушний, стаціонарний; ~a havaĵo нерухоме майно, нерухомість; ~aj/o нерухомий [непорушний, стаціонарний] предмет; предмет нерухомого майна; ~aĵoj предмети нерухомого майна, нерухомість.

ne/mult||a/j небагато; ~e небагато, трохи.

ne/mult/e/kost||a недорогий; ~e недорого.

nen- 1. (псевдо)преф. ні-, що позначає заперечення і вживається тільки для утворення табличних слів (корелятивів): neniu ніхто, ніякий; nenio ніщо; nenia ніякий; neniam ніколи; nenie ніде; nenies нічий; nenien нікуди; neniel ніяк; neniom ніскільки; nenial без усякої причини; 2. дуже рідко, част. ні, не, іноді вживається замість аналогічної за

змістом частки *ne*, якщо вживання останньої може привести до двозначності або утруднює сприйняття фрази на слух: *li havas la kuraĝon respondi ~ publike* у нього є відвага сказати „ні” публічно (поєднання *respondi „ne” publike* при сприйнятті на слух могло б означати, що відповів не публічно); *li diris ~ al ĉiuj* він сказав „ні” всім (поєднання „*ne*” *al ĉiuj* при сприйнятті на слух могло б означати, що відповів не всім); *estis reprezentitaj multaj seksioj, sed ~ la plej gravaj* було представлено багато секцій, але не (було представлено) найважливіші (поєднання *ne la plej gravaj* могло б означати, що представлено не найважливіші).

ne/natur||a неприродний, ненатуральний; **~e** неприродно, ненатурально; **~es/o** неприродність, ненатуральність.

ne/neces||a непотрібний; **~o** непотрібність; *pro ~o* за непотрібністю, через непотрібність.

ne/neg/eb||a такий, що його не можна заперечувати; який не підлягає запереченню; незаперечний, безперечний.

***neni||o** ніщо; аї *ĉio* аї *~o* або все, або ніщо; *restis absolute ~o* не залишилося абсолютно нічого; *tiu ~on signifas* це нічого не означає; *multa bruo pro ~o* багато галасу з нічого; ***~a** ніякий, жодний; *mi bezonas ~an helpon* мені не потрібно ніякої допомоги; *~ajn demandojn!* жодних питань!; **~aj/o** ніщо, нуль; нікчемна людина; **~es/o** небуття; **~ig/a** нищівний; **~ig/i** (з)нищити, перетворити в ніщо; **~ig/o** знищення; **~iĝ/i** знищитися, перетворитися в ніщо; зникнути. **~iĝ/o** зникнення.

neni/a/flank/e з ніякого / жодного боку (= *de nenia flanko*).

neni/a/kaz/e у ніякому / жодному випадку, у ніякому / жодному разі.

***nenial** без будь-якої / жодної причини, безпричинно, просто так.

neni/a/lok/e у ніякому / жодному місці.

***neniam** ніколи; *li ~ estis tie* він ніколи не був там; *~ plu* ніколи більше; \diamond *pli bone malfrue, ol ~* краще пізно, ніж ніколи; **~o**: *en la tago de la sankta (N)~o* на святого Ніколи; коли рак (на горі) свисне.

neni/a/manier/e ніяким / жодним способом, жодним чином.

neni/a/okaz/e ні в якому разі, у жодному разі, за жодних обставин.

neni/a/prez/e за жодну ціну, ні за які скарби, ні в якому разі, ні за що.

neni/a/temp/e ніколи, у жодні часи.

***nenie** ніде; *~ mi povis ĝin trovi* ніде я не міг це знайти; *de ~, el ~* нізвідки, нізвідкіля; **~n** нікуди; *mi ~n iros* я нікуди не піду.

***neniel** ніяк, жодним чином; *mi ~ povas kompreni, kion vi diris* я ніяк не можу зрозуміти, що ви сказали.

***nenies** нічий; *~ piedo paŝis tie* нічия нога не ступала там; *tiu libro estas ~* ця книжка нічия; *~ lando* нічия земля (*т.ж. військ.*); нейтральна смуга (*між державами*); *~ venko* нічия, нічийний результат; **~aj/o** нічиє майно.

neni/far||ad/o дармування, байдикування, ледарування, неробство; **~ant/o**, **~(em)/ul/o** нероба, ледар.

***neniom** (а)нітрохи, ніскільки; *mi ricevis ~ da mono* я не одержав анітрохи грошей; *tiu ~ ĝenas lin* це його нітрохи / ніскільки не бентежить.

***neniu** 1. ніхто; *ankoraŭ ~ venis* ще ніхто не прийшов; **~n** нікого; 2. ніякий (з інших подібних); жодний, жоден, ні один; *~ homo scias pri tio* жодна (або ні одна) людина не знає про це; *~n helpanton plu mi deziras* ніякого (або ні одного) помічника більше я не бажаю; *en la teretaĝo estis ~j fenestroj* на першому поверсі не було ніяких вікон.

ne-nobel||o, ne/nobel||o ~а простолюдн, не дворянн, не шляхтич; ~а недворянський, нешляхетський, нешляхетний, незнатний, простий, безрідний.

ne/noc||a нешкідливий; ~ad/o непричинення зла, шкоди; ~ism/o *рел.* учення про непричинення зла, шкоди; принцип непричинення зла, шкоди; агімса (= ahimso); ~iv/o нешкідливість.

ne/nombr/eb|/a незліченний, незчислений.

ne/nom/eb|/a який не можна назвати (по імені).

ne/norm/a який відхиляється від норми; нестандартний.

ne/normal||a ненормальний; ~e ненормально; ~ec/o ненормальність.

ne/nul/ig/eb|/a який не можна анулювати, скасувати.

нео- нео- (*інтернаціональний суф. зі знач. „новий”, „сучасний”*).

ne/obe|eb|/a такий, що йому не можна підкоритися; ~ebla postulo вимога, якій не можна підкоритися; ~em/a непокірний, неслухняний, непослушний; ~em/o непокірність, неслухняність, непослушність, непослух

neodim/o *хім.* неодим.

ne/ofend/a необразливий; (*про слово ще*) невразливий.

ne/oficial||a неофіційний; ~e неофіційно.

neofit/o *рел.* неофіт, новонавернений (*у знач. ім.*).

neofron/o *орн.* стерв'ятник, єгипетський гриф [*Neophron*] (*син. kadavrogrifo*).

ne/oft||e нечасто; ~а нечастий.

neogen/o *геол.* неоген, неогеновий період, неогенова система.

neognat/oj *орн.* справжні птахи [*надряд Neognathae*].

neokomi/o *геол.* неоком.

ne/oksid/eb|/a *хім.* неокиснюваний.

ne/okup/it/a незайнятий, вільний.

neolitik||o *геол.* неоліт, епоха неоліту, неолітична епоха, новокам'яний вік; ~а неолітичний.

neolog||o творець [автор] неологізмів; *~ism/o *лінгв.* неологізм; ~ism/em/a схильний до неологізмів; ~ism/em/o схильність до неологізмів; ~ism/em/ul/o людина, схильна до вживання неологізмів.

neon||o *хім.* неон; ~а неоновий.

neon/lamp/o неонова лампа.

neon/lum/o неонове світло.

neon/tub/o неоновна трубка.

neoplasm/o *мед.* неоплазма.

neoplazi/o *мед.* неоплазія.

neopren/o *хім.* неопрен.

ne/ordinar||a незвичайний, неординарний; непересічний; ~e незвичайно; ~aj/o незвичайне явище, незвичайна справа, незвичайний вчинок; ~ec/o незвичайність; непересічність.

ne/organ/a *мед.* неорганічний; ~ afekcio неорганічний розлад, неорганічне захворювання.

***ne/organik/a** *хім.* неорганічний; ~ kemio неорганічна хімія; ~j kemiaĵoj неорганічні сполуки.

neornit/oj *орн.* сучасні птахи [*клас Neornithes*].

neoten||a *біол.* неотенічний; ~ec/o неотенія.

neoti/o бот. гніздівка [*Neottia*].

***nep||o** внук, онук; **~in/o** внука, онука.

nera/o ент. скорпіоновидка, водяний скорпіон [*Nera*].

ne/pac/ig/eb|a неприборкний, непримиренний.

ne/pag||o несплата, неоплата, невплата (*одноразова*); **~ad/o** несплата, неоплата, невплата (*багаторазова*); **~it/a** незаплачений, несплачений, неоплачений, невплачений; **~it/a|o** незаплачена [несплачена, неоплачена, невплачена] сума; незаплачені [несплачені, невплачені] гроші.

ne/pag/i/pov/a див. *nesolventa*; **~o** див. *nesolventeco*.

ne/pag/o/karab||a, ne/pag/o/pov||a див. *nesolventa*); **~o** див. *nesolventeco*.

ne/pak/it||a неупакований, незакований; **~e** у не упакованому / незакованому вигляді, без упаковки.

Nepal||o геогр. н., кр. Непал; **(n)~a** непальський; **(n)~an/o** непалець; **(n)~an/in/o** непалка.

ne/palp/eb|a невідчутний (на дотик).

ne/par/a непарний; **~** пом'яко непарне число.

ne/pardon/eb||a непрошений, непробачний непростимий; **~e** непрошено, непробачно, непростимо; **~ec/o** непрошеність, непробачність, непростимість.

ne/par/huf/ul/o|j зоол. непарнокопиті [ряд *Perissodactyla*].

ne/pavim/it/a небрукований.

ne/pek/iv/a непогрішимий, непогрішний.

ne/penetr/eb|a непроникний, непрохідний; **~** *tolo* непроникне полотно; **~** *vizaĝo* непроникне лице; **~** *arbaro* непрохідний ліс.

ne/pens/eb|a немислимий.

nerpent/o міф., бот. непентес [*Nepenthes*] (комахоїдна рослина).

Neper/o Непер (шотландський математик); **(n)~a** неперів; **(n)~a** *logaritmo* неперів логарифм; **(n)~o** мат., фіз. непер.

ne/percept/eb|a недоступний для сприйняття.

ne/pere/em/a, ne/pere/iv/a нетлінний, неминущий, неперебутній.

ne/perfekt||a недосконалий; грам. недоконаний; **~ec/o** недосконалість.

ne/per/fort||o ненасилля, ненасильство; **~a** ненасильствений, не насильний; **~e** ненасильно.

ne/period||a неперіодичний; рідкісний; **~e** неперіодично.

ne/person/a рідко, див. *senpersona*.

ne/pes/eb|a який неможливо зважити.

nepet/o бот. котяча м'ята [*Nepeta*].

ne/pet/eg/eb||a неблаганний; **~e** неблаганно; **~ec/o** неблаганність.

ne/plen||a неповний; **~um/o, ~um/ad/o** невиконання; **~um/eb|a** нездійснений, нездійснимий; **~um/eb|ec/o** нездійсненість, нездійснимість.

ne/plen/aĝ||a неповнолітній (прикм.); **~ul/o** неповнолітній (у знач. ім.).

ne/plen/rajt/a неповноправний.

ne/plug/eb|a непридатний для оранки.

nerman/o іст. непман.

ne/politik/em||a аполітичний; **~o** аполітичність.

ne/popular||a непопулярний; **~ec/o** непопулярність.

ne/postul/em||a невимогливий, поблажливий; невибагливий; **~e** невимогливо, поблажливо; невибагливо; **~o** невимогливість, поблажливість; невибагливість.

***nepotism/o** непотизм, сімейність, сімейщина, кумівство.

ne/pozitiv/a *mat.* непозитивний.

***nepr||e** неодмінно, обов'язково; **~a** неодмінний, обов'язковий; **~i** *vn* бути неодмінним, обов'язковим; **~ig/i** (з)робити неодмінним, обов'язковим, неминучим.

ne/praktik||a непрактичний; **~e** непрактично; **~ec/o** непрактичність.

ne/prav/ig/it||a невиправданий; **~e** невиправдано; **~ec/o** невиправданість.

ne/prepar/it||a непідготований, непідготований; **~ec/o** непідготовленість, непідготованість.

ne/pretend/em||a невибагливий, непретензійний (= *senpretenda*); **~o** невибагливість, непретензійність (= *senpretendeco*).

ne/pri/labor/it||a необроблений, (*про статтю, текст і т. п.*) неопрацьований; **~ec/o** необробленість, неопрацьованість.

ne/pri/pens||em/a нерозсудливий, необачний; **~em/o** нерозсудливість; **~it/a** необдуманий, нерозважний, необачний; легковажний; **~it/ec/o** необдуманість, нерозважність; легковажність.

ne/pri/skrib/eb||a неописаний; **~e** неописанно.

ne/pri/zorg/at/a бездоглядний, закинутий.

ne/produkt/iv||a непродуктивний; неплодородний, неплідний; **~e** непродуктивно; **~ec/o** непродуктивність.

ne/profit/cel||a безкорисливий (*про що-н.*); не націлений на одержання прибутку, вигоди; некомерційний; **~e** безкорисливо, без мети одержання прибутку, вигоди.

ne/profit/em||a безкорисливий (*про кого-н.*), рідко безкорисний; **~e** безкорисливо; **~o** безкорисливість; **~ul/o** безкорислива людина, *заст.* безрібник.

ne/profit/o/don/a неприбутковий, нерентабельний.

ne/prokrast/eb||a невідкладний, нагальний; **~ec/o** невідкладність, нагальність.

ne/proporc||a непропорційний; **~e** непропорційно; **~ec/o** непропорційність.

ne/propr/a: ~ фракція *mat.* неправильний дріб.

ne/prudent||a нерозумний, нерозсудливий, безрозсудний; **~e** нерозумно, нерозсудливо, безрозсудно.

ne/pruv/eb||a неовідний, неоказовий; **~ec/o** неовідність, неоказовість.

Neptun/o **1.** міф. Нептун (*римський бог моря*); **2.** *астр.* Нептун (*планета*); **(n)~a 1.:** *la* (n)~a festo свято Нептуна (= *Neptunfesto*); **2.** *геол.* нептунічний (*пов'язаний із діяльністю світового океану*).

Neptun/fest/o день Нептуна, свято Нептуна.

neptuni/o *хім.* Нептуній (*елемент*), нептуній (*проста речовина*).

ne/puber||a який не досяг статевої зрілості, нестатевозрілий; **~ec/o** нестатевозрілість.

ne/putr/em/a гниlostійкий; нетлінний.

ner||o *хім., скор.* від *negolio* у назвах речовин; **~al/o** нераль; **~ol/o** нерол.

ne/raci||a нераціональний, ірраціональний; **~e** нераціонально, ірраціонально; **~ec/o** нераціональність, ірраціональність.

ne/racional||o *mat.* ірраціональне число; **~a** ірраціональний.

ne/rajt||a неправомірний; **~e** неправомірно; **~ec/o** неправомірність.

ne/rakont/eb|/a невимовний, неказаний.

ne/rapid||a нешвидкий, неквапний; **~e** нешвидко, неквапно.

nere/o див. nereido.

Nere||o міф. Нерей (старогрецький бог моря); **~id/in/o|j** Нереїди (50 дочок Неря, уособлення хвиль); **(n)~o** див. (n)~ido; **(n)~id/o** зоол. нереїда.

ne/real||a нереальний; **~e** нереально; **~ec/o** нереальність; **~ig/eb|/a** нездійснений, нездійснимий.

ne/re/bat/eb|/a невідпорний, невідхильний, невідвернений (про удар, атаку, аргумент).

ne/re/bon/ig/eb|/a який не можна знову довести до доброго стану, непоправний; **~ec/o** непоправність.

ne/re/cikl/ig/eb|/a який не підлягає утилізації, який не піддається (вторинній) переробці.

ne/redukt/eb|/a який не піддається скороченню, зменшенню, обмеженню, зниженню, нескоротний, мат. незвідний; ~ фракцію скорочений дріб.

ne/re/far/eb|/a який не піддається переробленню, переробці.

ne/refut/eb|/a неспростовний, незаперечний, невідпорний; **~e** неспростовно, незаперечно; **~ec/o** неспростовність, незаперечність.

ne/reg/eb|/a некерований, який не піддається управлінню.

ne/reg/ist/ar/a неурядовий.

ne/registr/it/a незареєстрований, невідмічений, неоприбуткований.

ne/regull||a нерегулярний, іррегулярний; неправильний; **~e** нерегулярно, іррегулярно; неправильно; **~ec/o** нерегулярність, іррегулярність; неправильність.

ne/re/kon/eb|/a невідзнаний; **~e** невідзнано; **~ec/o** невідзнанність.

ne/rekt||a непрягий; deveni de iu laŭ ~a linio походити від кого-н. по непрягій лінії; ~aj impostoj непрягі податки; ~a parolo грам. непряга мова; ~a komplemento грам. непрягий додаток; ~aj kazoj грам. непрягі відмінки; **~e** непряго.

ne/religi/a нерелігійний, не пов'язаний з релігією, світський.

ne/re/pac/ig/eb|/a непримиренний.

ne/re/san/ig/eb|/a невиліковний, незагойний.

ne/respekt/o неповага.

ne/restaur/eb|/a який не піддається реставрації, відновленню, який не можна відновити [відбудувати], невідновний.

ne/restitu/eb|/a 1. який не може бути поверненим по реституції, який не підпадає під реституцію; 2. невідновний, невідновлюваний (про текст).

ne/re/ten/eb|/a нестримний, невтримний, невпинний, нездержний; **~e** нестримно, невтримно, невпинно, нездержно; **~ec/o** нестримність, невтримність, невпинність, нездержність.

ne/turn/eb|/a незворотний, необоротний, необернений; **~e** незворотно, необортно; **~ec/o** незворотність, необортність.

ne/re/ven||eb|/a такий, по якому або до якого не можна вернутися; **~ig/eb|/a** безповоротний, неповоротний; **~ig/eb|/e** безповортно, неповортно; **~ig/eb|/ec/o** безповортність, неповортність.

ne/re/vok/eb|/a який не піддається повторному виклику, невідкличний.

ne/rezist||ebl/a невідпорний; непереборний, нездоланний, піддатливий; **~em/a** не схильний до опору, який не має опірності, нестійкий; сприйнятливий (до хвороб, поганих впливів); **~em/o** відсутність опірності, нестійкість; сприйнятливість (до хвороб, поганих впливів);

neri/o бот. олеандр [*Nerium*].

ne/riĉ||a небагатий, бідний; **~e** небагато.

ne/rimark||at/a якого не зауважують; непомітний, непримітний; **~at/e** непомітно, непоміченим, скрито, потайки; **~ebl/a** якого неможливо помітити, непомітний; **~ebl/e** непомітно, невідчутно, невловимо; **~it/a** непомічений, непомітний; **~it/e** непомітно, скрито, потайки, крадькома.

ne/ripar/ebl/a 1. який не підлягає / піддається ремонту; 2. непоправний, неусувний (про втрату, недолік, помилку і т. п.).

ne/riproĉ/ebl||a бездоганний; **~e** бездоганно; **~ec/o** бездоганність.

neritik||o геогр., геол. неритова зона (мілководна частина Світового океану до глибини 200 м); **~a** неритовий; **~aj sedimentoj** неритові відклади.

neroli/o фарм. померанцева ефірна олія.

ne/romp||ebl/a 1. небиткий, ударостійкий; 2. перен. незламний, міцний, непорушний, нерушимий; **~ebl/e** незламно, непорушно; **~ebl/ec/o** ударостійкість; незламність, непорушність, нерушимість; **~iĝ/em/a** неламкий.

Neron/o іст. Нерон (римський імператор).

***nerv||o** 1. анат. нерв; *sensaj ~oj* чуттєві нерви; *motoraj ~oj* рухові нерви; *encefalaj ~oj*, *kraniaj ~oj* головно мозкові (або черепні) нерви; *mjelaj (або spinaj) ~oj* спинномозкові нерви; *triĝemina ~o* трійчастий нерв; *troklea ~o* блоковий нерв; *tio agacas miajn ~ojn* це діє мені на нерви; *li havas ŝtalajn ~ojn* у нього сталеві (або залізні) нерви; 2. див. *nervuro* 2; **~a** 1. нервовий (який стосується нервів); **~a centro** нервовий центр; **~a sistemo** нервова система; **~a malsano** нервова хвороба; 2. нервовий, нервозний (= *nervozo*); *mi fariĝis ~a* я став нервовим; **~e** нервово; **~ar/o** всі нерви певного органу або певної ділянки тіла; **~iz/i** фізіол. зв'язувати органи і тканини організму з центральною нервовою системою; **~ologi/o** неврологія (розділ медицини, що вивчає будову, функції, захворювання нервової системи).

nerv/ekscit||o нервове збудження, збудження нервової системи; **~a** який збуджує нерви, нервову систему.

nerv/impuls/o фізіол. нервовий імпульс.

nerv/inflam/o див. *neŭrito*.

nerv/o/centr/o нервовий центр.

nerv/o/ĉel/o анат. нейрон, неврон (= *neŭrono*).

nerv/o/dolor/o див. *neŭralgio*.

nerv/o/fibr/o нервове волокно.

nerv/o/fort/ig/a який зміцнює нерви, нервову систему.

nerv/o/mal/fort/ec/o див. *neŭrastenio*.

nerv/o/mal/san/o нервова хвороба.

nerv/o/sistem/o анат. нервова система; *centra, periferia, aŭtonoma* ~ центральна, периферійна, автономна (або вегетативна) нервова система; *kolapso de la ~* виснаження нервової системи.

nerv/o/streĉ/o мед. розтягнення нерва.

nerv/o/ŝok/o нервове потрясіння, нервовий шок.

nerv/o/tikl/o лоскотання нер^вів; гострі відчуття.

***nervoz||a** 1. нерво^зний, нерво^вий (= nerva 2); ~а homo нерво^зна [нерво^ва] людина; 2. невротичний, холеричний (*про темперамент*); ~е нерво^во, нерво^зно; ~ес/о 1. нерво^вість, нерво^зність; 2. псих. невротичність; ~і *vn* нерву^ватися; вести себе нерво^во, нерво^зно; хвилю^ватися; (= esti nervoza, konduti nervoze); ~ig/i 1. нерву^вати; діяти на нерви; 2. невротизувати; ~ig/i 1. занерву^ватися, рознерву^ватися, захвилю^ватися, розхвилю^ватися; 2. упасти в невротичний стан; ~ul/o 1. нерво^зна [нерво^ва] людина; 2. псих. людина невротичного складу, людина з невротичним темпераментом, невротик.

nervur/o 1. арх. нервю^ра, ребро склепіння; 2. прожилок (*на листках, крилах комах, у мрамурі*).

ne/salubr/a мед. нездоровий (*про середовище проживання*), несприятливий для здоров'я.

ne/sankci/it/a несанкціонований; самовільний.

ne/sat/ig/eb||a ненаситний, невиситимий; ~е ненаситно, невиситимо; ~ес/о ненаситність, невиситимість.

ne/satur/it/a хім., фіз. ненасичений.

ne/sav/eb||a який неможливо врятувати; ~е без шансів на порятунок.

ne/sci/(ad)/o незнання.

ne/seks||a нестатевий; ~е нестатевим шляхом; ~е kontaĝata sifiliso мед. побутовий сифіліс.

ne/sen/prav/e не без рації, справедливо, слухно.

ne/sens/iv||a (*al, por*) нечутливий, нечулий, нечуткий, несприйнятливий (*до*); ~ес/о нечутливість, несприйнятливість, нечулість; ~ig/i (з)робити нечутливим, несприйнятливим.

ne/sent||ebl/a невідчутний, ~em/a нечутливий, нечулий, нечуткий; черствий; холоднокровний; ~em/(ес)/о нечутливість, нечулість, нечуткість; душевна черствість.

nesidioblastom/o мед. пухлина з острівкових клітин підшлункової залози.

ne/signif/a: ~ cifero мат. незначуща цифра.

ne/simetri||a несиметричний, асиметричний; ~е несиметрично, асиметрично; ~(ес)/о несиметричність, асиметрія.

ne/sincer/a див. malsincera.

ne/si/n/gard||a необачний, необережний; ~е необачно, необережно; ~ес/о необачність, необережність.

ne/sinkron/a асинхронний.

ne/skrib/it/a неписаний; ~ leĝo неписаний закон.

ne/skrib/uz/it/a неписаний, невикористаний (*про папір*); чистий.

ne/sku/eb||a непохитний, несхитний, непорушний; ~е непохитно, несхитно, непорушно; ~ес/о непохитність, несхитність, непорушність.

nesli/o бот. несля [Neslia].

ne/societ/em||a див. malsocietema; ~o див. malsocietemo.

ne/solv||ebl/a 1. нерозчинний; 2. нерозв'язний; ~it/a невирішений, нерозв'язаний (*про проблему і т. п.*).

ne/solvent||a неплатоспроможний, неспроможний у фінансовому відношенні (= пераĝoĉarabla, пераĝirova); ~ес/о неплатоспроможність.

ne/sond/eb||a незмірно глибокий, незмірний, незмірний, бездонний.

ne/sorb/em/a несорбентний, який не має здатності всотувати.

ne/spert||a недосвідчений; **~ec/o** недосвідченність.

ne/spir/eb|a задушливий, важкий (*про повітря, атмосферу*).

Nes(s)/o міф. Несс (*центавр, убитий Гераклом*).

***nest||o** гніздо, кубло (*тж перен.*); *birda* ~o пташине гніздо; *serpenta* ~o зміїне кубло; ~o de *rabistoj* розбійницьке гніздо / кубло; *fari sian ~on* *перен.* звити собі гніздо / кубельце; \diamond *al ĉiu besto plaĉas sia ~o* кожна жаба своє болото хвалить; **~i** *vn* будувати гнізда, мостити гнізда; гніздитися; **~ad/o** гніздування; **~aĉ/o** убоге житло, будка; кубло; **~eg/o** барліг; **~iĝ/i** гніздитися.

ne/stabil||a нестабільний, нестійкий, лабільний, хиткий, змінний; **~ec/o** нестабільність, нестійкість.

ne/stamp/it/a: ~ *poŝtmarko* негашена (поштова) марка.

nest/aspleni/o бот. аспленій гніздовий [*Asplenium nidus*].

ne/stir/eb|a некерований; ~ *ŝipo* некерований корабель, корабель, що втратив керування.

nest(o)/konstru/ad/o будування гнізда [гнізд].

nest/o/neoti/o орн. гніздівка звичайна [*Neottia nidus-avis*] (*сун. nestorkideo*).

Nestor/o Нестор (*чол. ім'я*).

Nestori||o рел. Несторій (*константинопольський патріарх*); **(n)~an/o** несторіанець; **(n)~an/ism/o** несторіанство (*еретична течія в християнстві*).

ne/sub/aĉet/eb|a непідкупний (= *nekoruptebla* 1).

ne/sufiĉ||a недостатній; **~e** недостатньо; **~ec/o** недостатність.

ne/super|eb|a непереборний, непоборний, незборимий; **~it/a** неперевершений.

ne/suspekt/eb|a який є поза підозрою, не викликаючий підозри; благонадійний.

ne/ŝancel/eb|a непохитний, несхитний; **~e** непохитно, несхитно; **~ec/o** непохитність, несхитність.

ne/ŝanĝ|eb|a який не підлягає зміні, змінам; який не може бути зміненим; **~em/a** постійний, сталий, незмінний, неухильний; **~em/o** сталість, незмінність, неухильність.

ne/ŝirm/it/a незаслонений; відкритий; незахищений.

***net||a** **1.** чистовий; ~a *manuskripto* чистовий рукопис; **2.** *tex.* чистий, викінчений; **3.** чистий (*про вагу, прибуток і т. п.*); ~a *rezo* чиста вага; ~a *salajro* чиста зарплата; ~a *profito* чистий прибуток; **~e** **1.** начисто; ~e *reskribi ion* переписати начисто що-н.; **2.** *tex.* чисто; ~e *prilaborita surfaco* чисто оброблена поверхня; **3.** нетто, чистою вагою; ~e *mezurita rezo* чисто виміряна вага; **~o** **1.** чистовик; **2.** чиста вага, нетто; **~ig/i** переписати начисто.

ne/taks/eb|a неоцінений, безцінний.

ne/taŭg||a непридатний, негодящий, негожий, нездалий, невідходящий; **~ec/o** непридатність, негодність.

ne/ter/a неземний.

ne/tim/ig/eb|a безстрашний.

ne/tip/a нетиповий; *спец.* атиповий.

ne/toler|at/a такий, якого не терплять; непереносимий (*для організму – про їжу, ліки*); **~at/ec/o** непереносимість (*їжі, ліків*); **~eb|a** нетерпимий, нестерпний, непереносимий; **~eb|e** нетерпимо, нестерпно; **~em/a** нетерпимий, нетолерантний; **~em/o** нетерпимість, нетолерантність.

ne/tonal/a муз. атональний (= *sentonala*).

ne/traduk/eb|a неперекладний.

ne/tra/ir/eb|a непрохідний, непролазний; **~ec/o** непрохідність, непролазність.

ne/tra/las/(iv)/a непроникний, герметичний (= hermetika).

ne/trans/ig/eb|a *юр.* який не підлягає передачі, відчуженню.

ne/trans/ir/a 1. неминущий, вічний; 2. *див.* netransitiva.

ne/transitiv/a *грам.* перехідний (= netransira 2); **~a verbo** перехідне дієслово.

ne/trans/port/eb|a нетранспортбельний; непереносний.

ne/tra/vid/eb||a непрозорий; непроглядний; **~ec/o** непрозорість; непроглядність.

ne/trud/iĝ/em/a ненав'язливий.

nett/e *див.* nete 2.

ne/tuŝ|eb|a недоторканий; **~eb|ec/o** недоторканність; **~eb|ul/o** недоторкана особа; **~it/a** не(до)торканий, неторкнутий, незайманий.

ne/tuŝ/u/mi/n/o 1. *бот.* бальзамін, розрив-трава (= balzamino); 2. *розм.* недоторка, недотика.

ne/unu/foj||a одноразовий, неоднократний; **~e** неодноразово, не один раз, неоднократно.

ne/util||a 1. некорисний; непотрібний; марний, даремний (= senutila); 2. *тех.* холостий (*про хід і т. п.*); **~ig/eb|a** непридатний, який не можна використати, утилізувати.

ne/uz|at/a невикористовуваний; **~eb|a** непридатний; **~it/a** невикористаний.

neŭm/o *муз.* не́вма.

neŭr|o *мед.* невр(о)..., нейро... (*у складних словах означає „нерв”*) (= nervo); **~algi/o** *мед.* невралгія; **~it/o** неврит, нейрит, запалення нерва (= nervinflamo); **~olog/o** невропатолог, невролог; **~olog/i/a** невропатологічний; неврологічний; **~olog/i/o** 1. невропатологія; 2. *див.* nervologio; **~om/o** неврома; **~on/o** нейрон, неврон (*син.* nervoĉelo); **~oz/a** невротичний; **~oz/o** невроз; **~oz/ul/o** невротик.

neŭr/asteni||o *мед.* неврастенія; **~a** неврастенічний; **~ul/o** неврастенік.

neŭr/o/derm/it/o *мед.* нейродерміт.

neŭr/o/fibr/om/o *мед.* нейрофіброма.

neŭrofibromatoz/o *мед.* нейрофіброматоз.

neŭr/o/kirurg/i/o *мед.* нейрохірургія.

neŭrolept||a *мед.* нейролептичний, невролептичний; **~aj/o** *фарм.* нейролептик, невролептичний засіб.

neŭropat||o невропат, хворий на невропатію; **~i/o** *мед.* невропатія, розлад нервової системи.

neŭr/o/patalogi/o *мед.* невропатологія.

neŭr/o/psikiatr/i/o *мед.* нейропсихіатрія.

neŭropter/o/j *ент.* сітчастокрилі [*ряд Neuroptera*].

neŭrospor/o *бот.* нейроспора [*Neurospora*].

neŭr/o/toksin/o *біохім.* нейротоксин.

neŭr/o/tomi/o *хір.* невротомія, нейротомія.

neŭr/o/trop/a *спец.* нейротропний.

neŭrul/o *фізіол.* не́йрула.

Neŭton/o Нью́тон (*англійський фізик і астроном*); **(n)~** фіз. нью́тон (*міжнародна одиниця сили*).

***neŭtr||a** 1. грам. середній (про рід); ~а genro середній рід; 2. нейтральний (тж фіз., хім.), неозначений; ~а solvaĵo нейтральний розчин; ~а drato нейтральний провід; 3. бот. безстатевий; ~ec/o нейтральність; ~ig/i нейтралізувати; ~ig/o нейтралізація.

***neŭtral||a** нейтральний; ~а regno нейтральна держава; ~а teritorio нейтральна територія; ~а internacia lingvo нейтральна міжнародна мова; *~ec/o нейтральність, нейтралітет; ~ig/i зробити нейтральним, змусити прийняти нейтралітет, нейтралізувати; перен. вивести з гри; ~ig/o нейтралізація; ~ism/o нейтралізм; ~ist/o нейтраліст, прихильник нейтралізму; ~ul/o нейтральна держава; нейтральна особа; нейтральна сторона.

neŭtrin/o фіз. нейтрино.

neŭtrodin/o radio нейтродин.

neŭtron||o фіз. нейтрон; ~а нейтронний; ~а armilo нейтронна зброя; ~а bombo нейтронна бомба; ~а radiado нейтронне випромінювання.

neŭtron/kapt/ad/o фіз. захоплення нейтронів, нейтронне захоплення.

***nev||o** племінник, небіж; *~in/o племінниця, небога.

Nev/o геогр. н., р. Нева (Росія).

Nevad/o геогр. н. Невада (штат США).

nevaj/o геол. фірн, фірновий (або злежаний) сніг.

ne/vari/a незмінний, інваріантний; сталий, постійний.

ne/varm/a нетеплий, ненагрітий, холодний.

ne/vek/eb||a безпробудний, непробудний, безпросипний.

ne/velk/em||a нев'янучий; ~o нев'янучість.

ne/ven/o неприбуття, неприхід, неприїзд, неявка.

ne/vend/eb||a непродажний, який не підлягає продажу; неліквідний, залежаний (про товар); ~aj/o річ, що не підлягає продажу; річ, яку не можна виставити на продаж; неліквідний [залежаний] товар.

ne/venk/eb||a непереможний, нездоланний; ~ec/o непереможність, нездоланність.

ne/vid||at/a який не потрапляє в зону видимості, невидимий у даний момент; ~at/e непомітно; ~eb||a невидимий, незримий, непомітний; ~eb||e невидимо, незримо, непомітно; ~eb||ec/o невидимість, незримість, непомітність; ~eb||ig/i (з)робити невидимим.

ne/violent/a див. perferforta.

ne/vitr/it/a незасклений.

ne/vok/it||a некликаний, незваний; ~e без запрошення.

ne/vokoid/o фон. контоїд, приголосний звук.

ne/vol||a мимовільний; ~e мимовільно; vole ~e хочеш не хочеш, волею-неволею.

ne/volont||e неохоче, без задоволення; ~ec/o неохота; kun granda ~eco з великою неохотою.

nevropter/o/j див. neŭopteroj.

ne/vund/eb||a неранимий.

nevus/o родима пляма, родимка, мушка, невус; pigmenta, tubera, vaskula ~ пігментна, бородавчаста, судинна родима пляма.

ne/zorg/at/a бездоглядний, безпритульний, закинутий.

Nĝamen/o геогр. н., м. Нджамена (столиця Чаду).

***ni** ми; ~ venis ми прийшли; ~n нас; pardonu ~n пробачте нам; *~a наш; ~а laboro наша робота; ~aj/o наше (у знач. ім.), своє (у знач. ім.; тк. про першу особу мн.),

ni/a/flank/e з нашого боку (= de nia flanko).

Niagar||o *геогр. н., р.* Ніагара (США, Канада); **~а:** ~а akvofalo, ~а kaskado Ніагарський водоспад.

Niame/o *геогр. н., м.* Ніамей (столиця Нігеру).

ni/a/opini/e на нашу думку (= laŭ nia opinio).

ni/a/temp||a сучасний, нинішній, сьогоднішній; **~е 1.** у наші часи; **2.** у наш час, тепер (= nuntempe).

Nibelung/o/j *міф.* Нібелунги (у германській міфології карлики, що мали казкові підземні багатства).

Nic/o *геогр., м.* Ніцца (Франція).

Nice||o *іст.* Нікея (ст. місто в Малій Азії); **~а** Нікейський; ~а koncilio *церк.* Нікейський собор; la ~а Kredkonfeso Нікейський символ віри.

***niĉ/o** ніша.

Niĉe||o Ніцше (німецький філософ); **(n)~ism/a** ніцшеанський; **(n)~ism||o** філос. ніцшеанство.

niel||o чернь, чорна емаль (на ювелірних виробках); **~і** *vt* чорнити, обробляти черню; **~ad/o** чорніння, обробка черню; **~aĵ/o** нієло, чернь; **~ist/o** ювелір, що працює черню.

niel/art/o чорніння, мистецтво обробки черню, чорною емаллю.

nif||o *неол.* непізнаний літаючий об'єкт, літаюча тарілка, НЛО (= neidentigita flugobjekto); **~olog/o** уфолог; **~olog/i/o** уфологія.

nigel/o *бот.* чорнушка [Nigella]; damaska ~ чорнушка дамаська [N. damascena]; kampa ~ чорнушка польова [N. arvensis]; kultiva ~ чорнушка посівна [N. sativa].

Nigeri/o *див.* Niĝerio.

***nigr||a** *прям., перен.* чорний; темний; похмурий; вороний (про коня); ~а koloro чорний колір; ~а kato чорний кіт; ~а nokto темна ніч; ~а humogo похмурий настрій; ~а merkato чорний ринок; ~а listo чорний список; ~а laboro чорна робота; ~а kiel reĉo чорний як смола; *vidi ĉion ~а бачити все в чорних тонах*; **(N)~а:** (N)~а Maro *геогр. н.* Чорне море; **~е:** ~е vestita одягнений у чорне; ~е farbita помальований у чорний колір, помальований начорно; ~е labori чорно працювати; **~о 1.** чорне, чорний колір; tio estas skribita per ~o sur blanko це написано чорним по білому; **2.** чорна фарба, чорний барвник [пігмент]; **3.** чорні (у шахах, шашках); ludi per ~o грати чорними; **~aĵ/o** предмет або частина предмета чорного кольору, чорне (ім.); vestita per ~aĵoj kaj blankaĵoj одягнений у чорні та білі шати; la ~aĵoj de pentraĵo чорні місця [ділянки, зображення] картини; **~ec/o** чорнота, чорність; **~et/a** чорненький, чорнуватий; **~ig/i 1.** (з)робити чорним, темним; (по)малювати в чорний колір; **2.** *перен.* затьмарити; очорнити; **~iĝ/i** (по)чорніти, ст(ав)ати чорним; **~ul/o** чорний, чорношкірий (у знач. ім.); ***~um/i** *vt* військ. затемнювати, захищати світломаскуванням; ***~um/o** військ. затемнення, світломаскування.

nigr/a/barb/a чорнобородий.

nigr/a/brov/a чорнобривий.

nigr/a/har||a чорноволосий, темноволосий; **~ul/o** брюнет.

nigr/a/haŭt||a чорношкірий, темношкірий; **~ul/o** *рідко, див.* negro, nigro.

nigr/a/mar/a чорноморський.

nigr/(a)/okul/a чорноокий.

nigr/a/vid/ul/o людина, що бачить усе в чорних тонах; песиміст.

nigr/e/blu/a синювато-чорний.

nigritel/o бот. чорнянка, нігрителя [*Nigritella*].

Niġer||o геогр. н. 1. р. Нігер (Гвінея, Малі, Нігер, Бенін, Нігерія); 2. кр. Нігер (= Niġerland); (n)~а нігерський; (n)~an/o нігерець; ~i/o кр. Нігерія; (n)~i/a нігерійський; (n)~i/an/o нігерієць.

Niġer/land/o геогр. н., кр. Нігер, Республіка Нігер.

***nihilism||o** нігілізм; ~а нігілістичний; ~а influo нігілістичний вплив, вплив нігілізму.

***nihilist||o** нігіліст; ~а нігілістський, нігілістичний; ~а konduto нігілістська поведінка.

Niĵnij-Novgorod/o геогр. н., м. Нижній Новгород (Росія).

nikandr/o бот. нікандра [*Nicandra*].

***Nikaragv||o** геогр. н., кр. Нікарагуа; (n)~а нікарагуанський; (n)~an/o нікарагуанець; (n)~an/in/o нікарагуанка.

***nikel||o** мет. нікель; ~а нікелевий; ~i vt нікелювати; ~ad/o нікелювання; ~iz/i рідко, див. ~i.

nikelin/o нікелін (сплав міді, нікелю і цинку; мінерал).

Nikobar/o/j геогр. н. Нікобарські острови (Індійський океан, Індія).

***Nikodem/o** Никодим (чол. ім'я).

nikol/o фіз. ніколь, призма Ніколя.

***Nikola/o** Микола, Миколай (чол. ім'я; пестл. форми: *Niĉjo, *Nikĉjo, *Nikoĉjo, *Nikolĉjo); Sankta ~ Святий Миколай; Санта-Клаус.

nikolait/o/j бібл. николаїти (єретична течія в християнстві).

Nikopol/o^{EU} геогр. н., м. Нікополь (Україна).

nikotian/o бот. тютюн [*Nicotiana*].

***nikotin||o** хім. нікотин; ~(at)/a: ~(at)a acido хім. нікотинова кислота; ~(at)a amido хім. амід нікотинової кислоти; нікотинамід; ~ism/o мед. нікотинізм, отруєння нікотином; пристрась до нікотину.

Nikozi/o геогр. н., м. Нікозія (столиця Кіпру).

nikrom/o ніхром (сплав нікелю і хрому).

niks||o міф. водяник, дух води (= akvofeo); ~in/o водяна фея, русалка (= akvofeino, undino).

niktag||o бот. мірабіліс красива, нічна красуня [*Nyctago*]; ~ac/o/j ніктагінові [родина *Nyctaginaceae*].

niktalop||a мед. нікталопічний, який має нічний зір; ~ec/o нікталопія (паталогічно слабкий зір за умов низької освітленості), куряча сліпота (народна назва).

nikte/o орн. біла сова (= neĝostrigo).

niktereūt/o зоол. енотовидний собака [*Nyctereutus*].

niktikorak/o див. noktardeo.

niktit||o орн. мигальна перетинка; ~а миготливий (про вію у птахів).

Nil/o геогр. н., р. Ніл (Єгипет, Судан); ~Blanka Білий Ніл (Судан, Уганда); ~Blua Голубий Ніл (Судан, Ефіопія).

***nilon||o** нейлон; ~а нейлоновий; ~aj ŝtrumpoj нейлонові панчохи.

nilpotent/a мат. нільпотентний.

nilsbori/o хім. Нільсборій, Дубній.

Nim/o геогр. н., м. Нім (Франція).

***nimb/o** німб, сяйво, ореол.

nimbostratus/o *метео шарувата дощова або снігова хмара.*

nimbus/o *метео дощова (або снігова), грозова хмара.*

Nimeg/o *геогр. н., м. Неймеген (Нідерланди).*

***nimf||o** **1.** *міф. німфа (тж перен. про гарну дівчину); 2. ент. німфа (первинна стадія розвитку комах, що не мають стадії лялечки); 3. анат. мала соромітна губа (= vulva lipeto, minora vulva labio); ~ej/o німфєй, святилище німф; грот із фонтаном і статуєю німфи.*

nimfe||o *бот. латаття [Nymphaea] (= akvolilio, akvorozo); blanka ~o латаття біле, водяна лілія [N. blanca] (син. blanka akvolilio); blua ~o лотус блакитний [N. pouchali var. saerulea]; ~ac/o/j лататтеві [родина Nymphaeaceae]; ~al/o/j лататцевіті [порядок Nymphaeales].*

nimfoid/o *бот. плавун [Nymphoides].*

nimf/o/mani||o *мед. німфоманія; ~ul/in/o німфоманка.*

Nimrod/o *бібл. Німрод.*

Nina *Ніна (жін. ім'я).*

Ninev/o, Nineve *іст., бібл. Ніневія (столиця Ассирії).*

niob||o *хім. Ніобій (елемент), ніобій (проста речовина); ~at/a: ~ata acido ніобієва кислота; ~at/o ніобат, сіль ніобієвої кислоти.*

Niob/o *міф. Ніоба.*

nipl/o *тех. ніпель; штуцер.*

Nipon||o *див. Јарапіо; (n)~an/o див. јапапо.*

niponi/o *орн. червононогий ібіс [Nipponia].*

nirvan/o *рел. нірвана (блаженний стан спокою душі).*

Nis/o *геогр. н., р. Ніса (Польща).*

nisan/o *іноді тај нісан (місяць у єврейському календарі).*

nistagm/o *мед. ністагм.*

I nit||o *заклепка; kava ~o трубчаста заклепка; ~i vt клепати, заклепувати, з'єднувати заклепками; ~ad/o клепа́ння, заклепування.*

II nit/o *фіз. ніт (одиниця яскравості).*

nitel/o *бот. нітеле [Nitella].*

nit/junt/o, nit/kun/lig/o *тех. заклепкове з'єднання.*

nit/mašin/o *клепальна машина.*

niton/o *хім. нітон, радон.*

nitrl||o *хім. скор. від nitrogeno у складних словах; ~a: ~a grupo нітрогрупа; ~i vt нітрувати, піддавати нітруванню; ~ad/o нітрування; ~at/a: ~ata acido нітратна кислота; ~at/o нітрат, сіль або ефір натрієвої кислоти; patria ~ato нітрат натрію, азотнокислий натрій, натрієва (або чилійська) селітра; ~id/o нітрид; ~it/a: ~ita acido нітритна кислота; ~it/o нітрит, сіль (або ефір) азотистої кислоти; patria ~ito нітрит натрію, азотистокислий натрій; ~iz/i рідко, див. ~i; ~um/o азотовмісна ма́са (як елемент екологічної системи).*

nitril/o *хім. нітрил.*

nitro- *хім. нітро... (преф., що вказує на наявність групи NO₂ у назвах речовин: ~benzeno нітробензен; ~glicerín/o нітрогліцерин).*

nitrobakter/o *бакт. нітробактер [Nitrobakter].*

nitro/benzen/o *хім. нітробензен, нітробензол.*

nitrogen||o *хім.* Нітроген (*елемент*); азот (*проста речовина*); ~а: ~а оксидо оксид азоту.

nitrogen/fiks/ad/o *біохім.* азотофіксація.

nitrogen/hav/a азотовмісний, азотистий (= enhavanta nitrogenon).

nitro/o/glicer/in/o *хім.* нітрогліцерин.

nitro/lak/o нітролак.

nitroprusid/o *хім.* нітропрусид.

nitroz/o *хім.* нітрозогрупа.

nitroz/il/o *хім.* нітрозил, нітрозоній.

nitroz/o/benzen/o *хім.* нітрозобензол.

nitrozomonad/o *бакт.* нітрозомонас [*Nitrosomonas*].

***nivel**||o рівень; alta, malalta ~o високий, низький рівень; la nula ~o нульовий рівень; нульова позначка; ekonomia ~o економічний рівень; intelekta ~o інтелектуальний рівень; la ~o de la oceano рівень океану, рівень моря; la ~o de la akvo рівень води; la ~o de la prezoj рівень цін; la ~o de la vivteno рівень життя; ~i **1.** *vt* нівелювати, вивіряти; **2.** *заст., див.* ~igi; ~ad/o **1.** нівелювання (*визначення рівня, контроль горизонтальності*), вивірення за рівнем [ватерпасом]; **2.** *заст., див.* ~igo; ~ator/o сумн. грейдер (= terniveliga maŝino); ~ig/i *прям., перен.* нівелювати, вирівнювати за (одним) рівнем, приводити до одного рівня; зрівнювати; ~ig/o *прям., перен.* нівелювання, вирівнювання за (одним) рівнем, приведження до одного рівня; ~il/o нівелір; ватерпас; рівень (*прилад*).

nivel/diagram/o *спец.* діаграма рівнів.

nivel/diferenc/o *геод.* різниця висот, різниця висотних позначок, перепад висот.

nivel/indik/o рівень води (*показник висоти водної поверхні у водоймі*).

nivel/indik/ator/o індикатор [покажчик, датчик] рівня.

nivel/kurb/o, nivel/lini/o *спец.* ізолінія рівня; горизонталь, ізогіпса.

nivel/mark/o *геод.* висотна відмітка / позначка, репер.

nivel/mezur/il/o рівнемір, мірка рівня, вимірювач рівня.

nivel/o/metr/o *див.* nivelmezurilo.

nivel/pas/ej/o *зал.* (залізничний) переїзд [перехід] (*на одному рівні із залізничним полотном*).

nivel/tub/o *тех.* водомірна [рівнемірна] трубка; водомірне [рівнемірне] скло.

nivo/o *фіз.* еквипотенціальна поверхня.

nivometr/o *метео* нівометр.

nivoz/o *іноді таж, іст.* нівоз (*4-ий місяць французького республіканського календаря*).

***niz/o** *орн.* яструб перепелятник, перепелятник [*Accipiter nisus*].

niz/agl/o *орн.* орел яструбиний [*Hieraetus fasciatus, сун. Aquila fasciata*].

niz/o/silvi/o *орн.* славка рябогруда [*Sylvia nisoria*].

niz/o/strig/o *орн.* яструбина сова звичайна [*Surnia ulula*].

*-**nj-** *пестл. суф., що приєднується після будь-якої з перших п'яти букв в іменах і інших словах, які позначають жінок: Ма~o (від Mario) Маруся, Маша, Маня; ра~o (від patrino) матуся, ненька; о~o (від onklino) тітонька.*

Njas/a: ~a lago *геогр. н.* озеро Ньяса (= Malavia lago) (*Малаві, Мозамбік, Танзанія*).

Njemen/o *див.* Nemanu.

nj/o-knab/o 1. *іст.* хлопчик для любовних [гомосексуальних] утіх (чоловіків в античному світі); 2. *вульг.* пасивний педераст, андрофіл.

no/o но, ноо (жанр традиційного японського театру).

Noa бібл. Ной; **~id/o** нащадок / потомок Ноя.

***nobel||o** дворянин, шляхтич; **~а** дворянський, шляхетний, шляхетський; **~ar/o** збірн. дворянство, шляхта, шляхетство; знать; нобілітет; **~ec/o** дворянство, шляхетство (приналежність до дворян / шляхти, звання дворянина); **~estr/o** *іст.* предводитель дворянства; **~ig/i** надати дворянський / шляхетський титул; ***~in/o** дворянка, шляхтянка.

Nobel/o Нобель (шведський промисловець, засновник Нобелівської премії).

nobeli/o хім. Нобелій.

Nobel/kandidat/o кандидат на Нобелівську премію.

Nobel/premi||o Нобелівська премія; **~o** *pr* literaturo Нобелівська премія в галузі літератури; **~o** *pr* raso Нобелівська премія миру (= Nobelpacpremio); *kandidato al (або por) ~o* кандидат на Нобелівську премію; *laŭreato de ~o див.* **~ito**; **~it/o** лауреат Нобелівської премії, нобелівський лауреат.

nobel/titol/o дворянський / шляхетський титул,

***nobl||a** благородний, (про людину, характер ще) шляхетний; великодушний; **~а** аго благородний / шляхетний вчинок; **~а** homo благородна / шляхетна людина; **~а** metalo благородний метал; **~е** благородно, шляхетно; **~aj/o** благородний / шляхетний вчинок; **~ec/o** благородство, шляхетність; **~ig/i** облагородити.

noc||i *vt* шкодити, причиняти шкоду (= malutili al); *alkoholo ~as la sanon* алкоголь шкодить здоров'ю; **~а** шкідливий; шкідницький; **~ad/o** причинення шкоди; **~ant/o**, **~ist/o** шкідник (про людину); **~iv/o** шкідливість.

nocii||o поняття; *la ~oj pr* bono kaj malbono поняття про добро і зло; *li ne havas ian ~on pr* fiziko він не має будь-якого поняття про фізику; **~ar/o** система понять.

nocii/sistem/o система понять (= posiaro).

noc||o карб, зарубка, насічка; проріз; зазублина; зуб (на колесі); **~i** *vt (ion)* зробити карб [зарубку, насічку, проріз] (на чому-н.); **~ad/o** нанесення карбів [зарубок, насічок, прорізів].

noc||baston/o карб, бирка, карбіж (палиця з позначками для рахунку).

noc||o/stang/o штанга [планка, рейка, прут] з вирізами (для підвішування чого н., н-д, казана над вогнем); кремальєра.

***nod||o** 1. у рiзн. знач. вузол; *ligi, malligi ~on* зав'язати, розв'язати вузол; *marista ~o* морський вузол; *fervoja ~o* залізничний вузол; *~o de vojoj* вузол доріг; *~o de ondo* фіз. вузол хвилі; *atrioventrikla ~o anat.* передсердно-шлуночковий вузол; *la rapido de la ŝipo estas kvar ~oj* швидкість корабля чотири вузли; 2. вузловий пункт, центральний пункт; **~а** вузловий; **~i** *vt* зав'язати вузол на; зав'язати вузлом; зв'язати вузлом; **~aj/o** мед. вузол (паталогічне утворення); **~et/o** анат. вузлик.

nod/hav/a, nod/o/plen/a вузлуватий.

nod/o/tru/o спец. свищ.

noetik/o філос. логічні закони мислення, теорія пізнання, наука про знання.

no||o див. ĉeĉeno.

nok/o/j кул. галушки.

no||o див. knokaŭto; **~i** див. knokaŭti.

***nokt||o** ніч; *malluma, stelplena, profunda, sendorma ~o* темна, зоряна, глибока, безсонна ніч; *dum (la) ~o* уночі; протягом ночі; *pasigi la ~on* провести ніч; *bonan ~on!* (на) добраніч! ♠

kiam ~o vualas, ĉiuj koloroj egalas уночі всі коти чорні, уночі всі корови чорні; ~a нічний; ~a deĵoro нічне чергування; ~a laboro нічна робота; ~a trajno нічний поїзд; ~e уночі; ~i *vt* (за)ночувати, переночувати; ~iĝ/as настає ніч, заходить ніч; ~ul/o/j **1.** нічні птахи; **2.** розм. опівнічники, „сови”; ~um/i *zast.*, *div.* ~i.

nokt/arde/o *orn.* квак [*Nycticorax nycticorax*] (= niktikorako).

noktiluk/o *zool.* ночесвітка, морська свічка [*Noctiluca*].

nokt/o/best/o нічний звір.

nokt/o/bird/o/j *orn.* нічні птахи (= noktuloj).

nokt/o/blind||a хворий на курячу сліпоту; ~ec/o *med.* куряча сліпота (= hemeralopio).

nokt/o/ĉemiz/o нічна сорочка, спальна сорочка (= dormoĉemizo).

nokt/o/gard/ist/o нічний сторож.

nokt/o/halt/ej/o нічна стоянка (*місце*).

nokt/o/klub/o нічний клуб.

nokt/o/mez||o **1.** середина ночі; **2.** північ, дванадцята година ночі; ~a опівнічний; ~e **1.** посеред ночі; **2.** опівночі.

nokt/o/papili/o нічний метелик.

nokt/o/skip/o нічна зміна.

nokt/o/sonor/il/o дзвінок для нічних відвідувачів (*у закладах з обмеженим нічним входом: готелях, лікарнях і т. п.*).

nokt/o/surtut/o нічний халат.

nokt/o/tabl/o нічний столик.

nokt/o/vaz/o нічний горщик (= rispoto).

nikt/o/vest/o нічний одяг (*один із предметів: піжама, сорочка, халат*).

nokt/o/vid||a *біол.* з нічним [скотопічним] зором; ~ec/o *біол.* скотопія.

nikt/o/viv/o нічне життя.

***noktu/o** *orn* сич хатній [*Athene noctus*].

noktuel/o нічний метелик.

nokturn/o *муз.* ноктюрн.

***nom||o** ім'я; назва, найменування; кличка (*домашньої тварини*); persona ~o ім'я (*на противагу прізвищу*); propra ~o *грам.* власна назва; komuna ~o *грам.* загальна назва; familia ~o прізвище; genta ~o родова назва; karesa ~o пестливе ім'я; geografiaj ~oj географічні назви; doni ~on дати ім'я, дати назву; diru al mi vian ~on скажіть мені ваше ім'я; ŝia ~o estas Maria ĵi ім'я Марія; lia plena nomo estas Ivan Petroviĉ Kotlarevskij його повне ім'я – Іван Петрович Котляревський; perdi por ĉiam honestan ~on втратити назавжди добре ім'я; malhonori sian ~on зганьбити / знеславити своє ім'я; en la ~o de la direktoro від імені директора; en la ~o de la leĝo в ім'я закону, іменем закону; en la ~o de Dio в ім'я Бога, ради Бога; ~a іменний; *~e по імені; (a) same; *~i *vt* називати, звати, іменувати; указувати по імені; (*шанобливо це*) величати; ~ad/o називання, найменування; ~aĉ/i *vt* прозивати, обзивати, дражнити; ~ar/o список, перелік імен, назв, прізвищ; ~iĝ/i називатися, носити ім'я; kiel vi ~as? як ви називаєтеся?; як вас звати?; як ваше ім'я?; ~um/i *vt* призначити (*на посаду*); la ministro ~umis lin juĝisto міністр призначив його суддею; ~um/o призначення; la ministro faris kelkajn ~umojn міністр зробив кілька призначень; ~um/iĝ/o: li ricevis sian ~umiĝon він одержав своє призначення.

nama/o *мед.* нома.

***nomad**||o кочівник, номад; ~а кочовий, кочівницький; ~і *vt* кочувати, вести кочовий спосіб життя; ~eĵ/o кочовище, кочівля; ~ism/o кочовий спосіб життя.

nom/akci/o іменна акція.

nomark||o *іст.* номарх, правитель ному; ~i/o ном (*адміністративний округ у Ст. Єгипті*).

***nombr**||o число; чисельність; algebra, kardinala, frakcia, racionala, natura, reela ~o алгебраїчне, ціле, дробове, раціональне, натуральне, дійсне (або матеріальне) число; para, para ~o парне, непарне число; unucifera, plurcifera ~o однозначне, багатозначне число; gonda ~o кругле число; granda ~o велике число, велика кількість; granda ~o da demandoj велике число (або велика кількість) питань; ili venis en la ~o de tridek вони прийшли в кількості тридцяти; (N)~oj Числа (одна з книг Біблії); ~а числовий; чисельний; ~а esprimo числовий вираз; ~e чисельно, числом; ~i *vt* лічити, рахувати, перелічувати, перераховувати; nia societo ~as preskaŭ tri cent membrojn наше товариство налічує майже триста членів; ~ad/o лічіння, лік, лічба, перелічування, перелік, перераховування, перечислення; ~ebl/a який можна полічити / порахувати; який можна виразити числом, числами; ~il/o лічильник; ~on/o частка числа; дріб.

nombr/ad/rim/aĵ/o лічилка.

nombr/ad/vers/aĵ/o *див.* nombradrimaĵo.

nombr/o/nom/o *грам.* назва цифри або числа, числівник (= numeralo).

nombr/o/sistem/o система числення; dekuma (або decimala) ~ десяткова система числення; duuma (або binara) ~ двійкова система числення.

nombr/o/teori/o *мат.* теорія чисел.

nombr/o/vort/o *див.* nombronomo.

nomenklatur||o номенклатура (сукупність назв, уживаних у якій-н. галузі); ~а номенклатурний.

nom/epitet/o *грам.* означення, що входить до складної власної назви (*н-д, Nilo **Blanka** Білий Ніл*).

nomes/o *див.* nomarkio.

nom/esprim/o *грам.* прикладка, що виражена власною назвою і входить до складу додатка (*н-д, mi sendis al vi la gazeton „La Esperantisto“ я вислав вам газету „Есперантист“*).

nom/fest/o іменини; день ангела.

nom/form/o іменна форма.

nom/hav/a який має ім'я, назву, іменований.

-**nomial-** неофіційний *мат. суф.* -ном, -член (*plur~o* многочлен, поліном; *du~o* двочлен, біном).

nominaci/o *грам.* прикладка.

***nominal**||a номінальний; ~а ĉefo номінальний глава, номінальний начальник; ~а kurzo de rarego номінальний курс (цінного) паперу; ~а valoro de monero номінальна вартість монети; ~e номінально; *~ism/o *філос.* номіналізм; ~ist/o *філос.* номіналіст.

nominal/valor/e за номінальною вартістю.

***nominativ/o** *грам.* називний відмінок, номінатив.

nom/kart/o картка з іменем (на замовленому у ресторані столі, перед особою, у якій беруть інтерв'ю і т. п.).

nom/konosament/o *ком.* іменний коносамент.

nom/list/o список [перелік] імен; список [перелік] назв (= nomaro).

nom/plat/o іменна таблицка, таблицка з іменем, назвою (на дверях).

nom/šild/o 1. іменна вивіска; 2. *див.* šildeto.

nom/tag/o *див.* nomfesto.

I non- *хім.* нон... (*преф.*, що вказує на 9-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів і моносахаридів: **~an/o** нонан; **~en/o** нонен; **~il/o** ноніл; **~in/o** нонін; **~oz/o** ноноза).

II non/o *церк.* дев'ята година дня (за *церк.* численням, відповідає 15-ій годині); богослужіння о дев'ятій годині; (**N**)~**j** *іст.* Нони (у давньоримському календарі сьомий день березня, травня, липня, жовтня і п'ятий день інших місяців).

nonan/o *див.* під non- I.

none/o *бот.* noneя, куряча сліпота [*Nonea*]; bruna ~ куряча сліпота звичайна [*N. pulla*].

nonen/o *див.* під non- I.

noni/o *див.* verniero.

nonil/o, nonin/o, nonoz/o *див.* під non- I.

nopala/o *бот.* нопаль, нопалея, кошенільний кактус [*Nopalea*] (= *oruntio*).

noradrenalin/o *хім., фізіол.* норадреналін (*син.* *norepinefrino*).

***nord||o** північ; норд (*північний напрямок*); la ~o de Ейгоро північ Європи; en (la) ~o на півночі; al (la) ~o на північ; veni de la ~o *прибути* [*прийти, приїхати*] з півночі; **~a** північний; la ~a *poluso* північний полюс; la ~a *klimato* північний клімат; la ~aj *regionoj* північні області, північні регіони; la ~aj *literaturoj* північні літератури, літератури Півночі; ~a *vento* північний вітер, норд; ~a *fasado* північний фасад; (**N**)~**a** Північний (у *геогр. назвах*); la (**N**)~**a** *Maro* *геогр. н.* Північне море; ~**e** (*de io*) на півночі (*від чого-н.*); на північ (*від чого-н.*); ~**e/n** на північ; moviĝi ~**en** рухатися на північ; **~an/o** житель / мешканець півночі, північанин; (**N**)~**i/o** північноєвропейський регіон, країни Північної Європи; **~ist/o** *іст.* північанин (у *війні за незалежність Сполучених Штатів*). *Прим.* *Nord* уживається як *преф.* для позначення пн. частини континенту, країни або океану: ~-*Ameriko* Північна Америка; ~-*Pacifiko* північна частина Тихого океану.

nord/afrik/a північноафриканський.

Nord-Afrik/o *геогр. н.* Північна Африка.

nord/amerik||a північноамериканський; **~an/o** північноамериканець; **~an/in/o** північноамериканка.

Nord-Amerik/o *геогр. н.* Північна Америка.

Nord-Atlantik/a: ~ *Traktat-Organizaĵo* Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний Альянс, *скор.* НАТО.

nord/eost||o, nord-east||o (*скор.* NE) північний схід, норд-ост (*тк про точку, що відповідає чверті горизонту*) (= *nordoriento, nord-oriento*); **~a** північно-східний; ~a *vento* північно-східний вітер, норд-ост.

nord/eŭrop||a північноєвропейський; **~an/o** житель півночі Європи, житель північної Європи.

Nord-Eŭrop/o *геогр. н.* Північна Європа.

Nord-Holand/o *геогр. н.* Північна Голландія (*провінція в Нідерландах*).

Nord-Irland/o *геогр. н.* Північна Ірландія.

Nord-Korei||o, ~uj/o *геогр. н.* Північна Корея.

nord/land/an/o житель / мешканець північної країни, північного краю, північних земель, північанин (= *nordano*).

nord/lum/o північне сьйво, полярне сьйво (= *polusa lumo, айгоро 3*).

nord/okcident||o, nord-okcident||o північний захід; ~а північно-західний; ~е на північному заході;

nord/orient||o, nord-orient||o північний схід; ~а північно-східний; ~е на північному сході.

Nord/oset/i/o, Nord/oset/uj/o геогр. н. Північна Осетія, Аланія (республіка в складі Російської Федерації).

nord/polus/a полярний (стосовно Північного полюса).

Nord-Rejn-Vestfali/o геогр. н. Північний Рейн-Вестфалія (земля в Німеччині).

nord/uest||o, nord-uest||o (скор. NU) північний захід, норд-вест (тк про точку, що відповідає чверті горизонту) (= nordokcidento, nord-okcidento); ~а північно-західний; ~a vento північно-західний вітер, норд-вест.

noren/a старопівнічний, староскандинавський, давньоскандинавський (про мову, літературу, син. pranordia).

norepinefrin/o хім., фізіол. норепінефрин.

I nori/o тех. норія, багатоковшевий елеватор, водочерпальна машина.

II nori/o бот. порфіра ніжна [*Porphyra tenera*].

I norit/o мін. норит.

II norit/o рел. синтоїстська молитва.

***norm||o** норма; норматив; еталон, зразок; стандарт; ~а відповідний нормі; нормативний; нормальний; стандартний; ~ar/o комплекс [сукупність, збірник] норм, нормативів, стандартів; ~ig/i 1. приводити у відповідність з нормою з нормативом, із стандартом; нормувати; нормалізувати; стандартизувати; 2. мат. стандартизувати, привести до стандартного вигляду, подати в стандартному вигляді; ~ig/(ad)/o нормування; нормалізація; упорядкування; стандартизація; ~um/i vt мат. нормувати.

***normal|a** нормальний (тж мат.); звичайний, типовий; ~a stato нормальний стан; la ~a temperaturo de la homa korpo нормальна температура людського тіла; ~aj vivkondiĉoj нормальні життєві умови; ~a lernejo нормальна школа (у деяких країнах навчальний заклад, що готує вчителів початкових класів); tia vetero estas ~a en tiu ĉi sezono така погода нормальна для цього сезону; ~e нормально; ~o 1. нормальний стан, нормальне положення; 2. мат. нормаль; ~ec/o нормальність; ~ig/i (з)робити нормальним, довести до нормального стану; нормалізувати; (у)регулювати; ~ig/o нормалізація (дія того, що нормалізує); ~iĝ/i (з)робитися нормальним, стати нормальним, дійти до нормального стану; нормалізуватися; ~iĝ/o нормалізація (дія того, що нормалізується); ~ul/o нормальна людина, нормальна особа.

norman||o іст. норман; ~а норманський; ~in/o норманка.

normand||o нормандець; ~а нормандський (стосовний до нормандця, нормандців); ~i/a нормандський (стосовний до Нормандії); (N)~i/o геогр. н. Нормандія (область у Франції); (N)~uj/o див. (N)~io.

norm/kontrol/i vt тарувати (перевіряти на точність вимірювальні прилади шляхом порівняння їх з контрольними); пропускати через нормоконтроль, піддавати нормоконтролю.

normoblast/o мед. нормобласт, еритробласт.

norm/o/mark/i vt ставити клеймо (на продукції) про відповідність стандартам.

norm/o/tip/o див. prototipo 2.

norm/o/verk/o взірцевий / зразковий твір, взірцева / зразкова праця.

Norn/o міф. Норна (у скандинавській міфології нижче жіноче божество, що визначало долю людей при народженні).

***norveg|o** норвежець; ~а норвезький; (N)~і/o геогр. н., кр. Норвегія; ~in/o норвежка; (N)~uj/o див. (N)~іо.

noskapin/o фарм. носкапін, наркотин.

***nostalg|o** (al io, pri io) ностальгія, туга за батьківщиною, за рідною домівкою (син. hejmeo, hejmsoripo); ~а ностальгійний, ностальгічний; ~і *vn* тужити за батьківщиною, ностальгувати, відчувати ностальгію (= havi nostalgion).

nostok/o бакт., бот. носток [*Nostoc*].

Nostradam/o Нострадамус (французький лікар і астролог).

***not|i** *vt* нотувати, занотувувати, робити нотатки; записувати; ~і en la karo, en la memoro занотувати в голові; запам'ятати; *~о **1.** замітка, помітка, нотатка, короткий запис; примітка; margenaj ~oj помітки (або замітки) на полях, маргіналії; eldono kun ~oj видання з примітками; fari ~on зробити замітку, помітку, нотатку, короткий запис; **2.** оцінка (у школі); ricevi altan ~on одержати високу оцінку; ciferaj ~oj оцінки, виражені цифрами; la ~o „kvar” signifas „bone” оцінка „чотири” означає „добре”; **3.** муз., див. нота; diplomatia ~o дипломатична нота; plena, duona, kvarona ~o ціла, половинна, четвертна нота; alta, malalta, falsa ~o висока, низька, фальшива нота; ludi laŭ ~oj грати по нотах; ~ad/o позначення, зазначення; запис; ~ar/o збірн. оцінки (сукупність оцінок учня, студента за рік, семестр, сесії і т. п.); ~et/o **1.** коротка замітка; **2.** нотка; ~ind/a такий, що його варто взяти на замітку, який заслуговує уваги; визначний; ~ind/e примітно; estas ~inde, ke... примітно, що...; варто [слід] відзначити, що...

notaci/o нотація, позначення; система умовних знаків, позначень, символів; muzika ~ нотне письмо.

notakant/o іхт. спиношип [*Notacanthus*].

notakant/o/form/a/j іхт. спиношипоподібні [ряд *Notacanthiformes*].

***notari|o** нотаріус; ~а нотаріальний; ~а kopio нотаріальна копія; ~а oficejo нотаріальна контора; ~ej/o нотаріальна контора.

not/blok/o блокнот

notic/o невелика стаття, замітка; згадка, нотатка, запис

not/kajer/o сумн. **1.** зошит для заміток; **2.** див. agendo; **3.** нотний зошит (= muzikkajero).

not/kant/i *vn* див. solfegi.

not/libr/(et)/o записна книжка, записник, блокнот.

notofag/o бот. нотофагус [*Nothofagus*] (син. ŝajnfago).

notonekt/o ент. хребтоплав [*Notonecta*].

Notos/o міф. Нот (у ст. греків бог пд. вітру).

not/paper/et/o клаптик паперу для замітки, запису.

noumen/o філос. ноумен, річ у собі.

***nov|a** **1.** новий; ~а modo нова мода; la ~a vorto нове слово; ~а jaro новий рік; aĉeti ~ an meblaron купити нові меблі; la ~a diplomatio нова дипломатія; la ~aj riĉuloj нові багаті, нувориші; la (N)~a Testamento Новий Заповіт; la (N)~a Mondo Новий Світ (Америка, що була відкрита пізніше); **2.** новий, молодий (про місяць; про продукти урожаю); la ~a luno новий [молодий] місяць, молодик; ~а vino молоде вино, вино нового розливу; ~aj terpartoj молода картопля, картопля нового урожаю; ~e по-новому, знову; ~aj/o щось нове; новина, новинка; ~ec/o новизна; ~eg/a новісінський; ~em/ul/o любитель усього нового, новатор; ~ig/i обновити, оновити, зробити новим; впроваджувати щось нове, впроваджувати інновації; ~ig/o, ~ig/ad/o оновлення; новаторство; ~ig/ant/o, ~ig/ist/o новатор, інноватор; ~ism/o потяг до новизни, до всього нового, до оновлення, до

новаторства; ~ul/o новачок. Прим. **nov** уживається як преф. зі знач. „новий”: (N)~-Jorko Нью-Йорк; (N)~-Zelando Нова Зеландія; ~jara новорічний і т. д.

nova/o астр. нова зірка.

nov/aĵ/agent/ej/o інформаційне агентство новин.

nov/aĵ/bulten/o зведення новин.

nov/aĵ/grup/o інформ. група новин.

nov/aĵ/leg/il/o інформ. зчитувач новин.

nov/aĵ/program/o програма новин.

nov/aĵ/ret/ej/o інформ. сайт новин.

nov/aĵ/serv/il/o інформ. сервер новин.

novall/o с.-г. пар, поле під паром; переліг, обліг, цілина; nigra (або senherba, nuda) ~o чорний пар; ~i *vn* бути під паром, лежати облогом, відпочивати (про землю, = ĝipozі).

Nov/a Sud-Kimr/uj/o геогр. н. Новий Південний Уельс (штат в Австралії).

Nova-Zeml/o геогр. н. Нова Земля (архіпелаг у Північному Льодовитому океані, Росія).

Nov-Brunsvik/o геогр. н. Нью-Брансвік (канадська провінція).

nov/buŝ/ul/o/j зоол. вториннороті [підрозділ *Deuterostomia*].

Nov-Delhi/o геогр. н., м. Нью-Делі (столиця Індії).

nov/(e)/bak/it/a щойно спечений, свіжоспечений; перен. новоспечений.

nov/edz||o молодий (у знач. ім.); ~in/o молода (у знач. ім.), молодиця.

***novell||o** літ. повість, оповідання, новела; ~ar/o збірка повістей, оповідань, новел; ~ist/o повістяр, новеліст.

nov/elekt/it/a новообраний;

***novembr||o** іноді тај листопад; ~а листопадовий; ~е у листопаді (= en novembro).

nov/e/vest/it/a одягнений / одягнутий у (все) нове, в обнові

nov/gluk/o/genez/o біол. глюконеогенез.

Novgorod/o геогр. н., м. Новгород (Росія).

nov/grek/a новогрецький.

Nov/gvine/o геогр. н., кр. Нова Гвінея;

Nov-Gvine/o-Papu/land/o геогр. н., кр. Папуа-Нова Гвінея

Nov-Hampŝir/o геогр. н. Нью-Гемпшир (штат США).

nov/hebre/a новосврейський; la ~ lingvo новосврейська мова, іврит.

Nov-Hebrid/o/j геогр. н. Нові Гебриди (архіпелаг у Тихому океані; колишня назва Вануату).

Novial/o новіаль (проект міжнародної мови).

***novic||o** 1. рел. послухник; 2. новак, новачок (у якій-н. справі, професії, занятті); розм. салага; ~ec/o послухництво, послушенство; ~а 1. послухницький; 2. недосвідчений; ~ej/o будинок [гуртожиток] для послухників; адміністрація у справах послухників; ~in/o послухниця.

Novisad/o геогр. н., м. Нові-Сад (столиця Воєводини).

nov/jar/a новорічний; ~j bondezіroj новорічні побажання (всього доброго).

nov/jar/arb/o новорічна ялинка.

***Nov-Jork||o, Novjork||o** геогр. н., м. Нью-Йорк; ~i/o штат Нью-Йорк.

Nov-Ĵerzej/o *геогр. н.* Нью-Джерсі (*штат США*).

Nov-Kaledoni/o *геогр. н.* Нова Каледонія (*острів у Тихому океані, французька автономія; син. Kanakio*).

Nov-Kastili/o *геогр. н.* Нова Кастилія (*іст. область в Іспанії*).

nov/klasik||a неокласичний; **~ism/o** неокласицизм.

nov/konstru/it/a новозбудований;

Nov/land||o *геогр. н.* Ньюфаундленд (*о-в у Тихому океані, канадська провінція, син. Тего-Нова*); **(n)~a**: **(n)~a hundo** ньюфаундленд (*порода собак*).

nov/latin/a неолатинський, новолатинський.

nov/lun/o молодик, новий [молодий] місяць.

nov/manier/e новим способом / чином, по-новому.

Nov-Meksik/o *геогр. н.* Нью-Мексико (*штат США*).

nov/nask/it||a новонароджений (*дісприкм.*); **~o** новонароджена дитина, новонароджений (*ім.*).

novokain/o *фарм.* новокаїн.

nov/ord/ig/o новий лад, новий порядок.

Nov-Orlean/o *геогр. н., м.* Нью-Орлеан (*США*).

Novorosijsk/o *геогр. н., м.* Новоросійськ (*Росія*).

Novosibirsk/o *геогр. н., м.* Новосибірськ (*Росія*).

nov/penc/o новий пенс (*грошова одиниця, що замінила пенс після впровадження десятикової системи у Великій Британії*).

nov/platon/ism/o *філос.* неоплатонізм.

nov/primitiv/ul/o *див.* naivisto.

nov/realism/o *кіно* неореалізм.

nov/riĉ/ul/o нувориш, новий багач, багач-вискочка.

Nov-Skot/i/o *геогр. н.* Нова Шотландія (*n-ів і провінція в Канаді*).

nov/testament/a новозаповітний.

nov/tip/a який належить до нового типу, нового типу.

nov/zeland||a новозеландський; **~ano** новозеландець; **~an/in/o** новозеландка.

Nov-Zeland/o *геогр. н., кр.* Нова Зеландія.

***nu 1.** *виг.* ну; ~ bone! ну добре!; ~, kion vi diros pri tio ну, що ти скажеш про це?; **2.** ну, ну так от (*спол., що вживається для введення нового факту або другого засновку в силогізмі*); ĉiuj homoj devas morti, ~, Sokrato estas homo, do Sokrato devas morti всі люди повинні вмерти, (ну так от,) Сократ людина, значить, він повинен умерти; ~, ni devas konstati, ke malgraŭ niaj klopodoj la propono estis malakceptita ну так от, ми повинні констатувати, що всупереч нашим старанням пропозицію відкинуто.

nu ню (*грецька буква N, v*).

Nu *геогр. н., р.* Нуцзян (*назва китайської частини р. Салуїн*).

Nuakŝot/o *геогр. н., м.* Нуакшот (*столиця Мавританії*).

***nuanc||o** відтінок, нюанс, перехід (тонів); hela, malhela ~o світлий, темний відтінок; diversaj ~oj de bluo різні відтінки синього кольору; ~i *vt* збагачувати відтінками / нюансами; відтінжати, відтінювати, нюансувати; внести відтінки; ~iĝ/i збагатитися відтінками / нюансами; набути відтінків / нюансів.

nuanc/o/plen/a повний відтінків / нюансів.

nuanc/o/riĉ/a багатий відтінками / нюансами.

***nub||o** хмара (*тж перен.*); клуб (*диму і т. п.*); blankaj ~oj білі хмари; ~o da polvo хмара пилу / пороху; ~o da korvoj хмара вороння; interstela ~o *астр.* хмара космічного пилу; ◇ granda ~o, eta pluvo з великої хмари малий дощ; Magelanaj ~oj *астр.* Магелланові Хмари; ~a хмарний; ~a ĉielo хмарне небо; ~a vetero хмарна погода; ~eg/o велика хмара, хмарище; ~et/o хмарина, хмарка; ~iĝ/i (за)хмаритися, (по)хмарніти, покритися / укритися хмарами.

Nubi||o *геогр. н.* Нубія (*іст. область на території Судану і Єгипту*); (n)~a нубійський; (n)~an/o нубієць; (n)~an/in/o нубійка.

nubil/a повнолітній; дорослий; статевозрілий; ~a knabino дівчина на виданні.

nub/o/kamer/o *фіз.* камера Вільсона.

nub/o/kastel/o повітряний замок (*хімерний, нездійснений план*).

nub/o/kolekt/ant/o *літ.* хмарозбирач, хмароганяч (*прізвисько Зевса*).

nub/o/kovr||aĵ/o ярус [шар, пласт] хмар; ~it/a хмарний, захмарений, покритий / укритий хмарами, затягнутий хмарами.

nub/o/plen/a хмарний, повний хмар.

nub/o/skrap||ant/o, ~ul/o хмарочос (= ĉielskrapanto, ĉielskrapulo).

nub/o/tavol/o шар хмар (= tavolo da nuboj).

nucifrag/o *орн.* горіхівка [*Nucifraga*] (*син. nuksrompulo*).

***nud||a** голий, *заст.* нагий; ~a virino гола жінка; ~a kapo непокрита голова; ~a arbo безлисте, голе дерево; ~a vero гола правда; ~aj faktoj голі факти; ~a glavо оголений меч; ~a aserto голослівне твердження; per la ~a okulo неозброєним оком; ~e голим, у голому вигляді; ~o *мист.* ню (*жанр образотворчого мистецтва; зображення голого людського тіла або його частини*); ~aĵ/o **1.** голе [оголене] місце; оголена частина тіла; нагота; **2.** *мист.* оголена натура (*статуя або зображення голої людини*); ~ec/o голизна, нагота; ~ig/i **1.** оголити; ~igi la glavon оголити меч; ~igi al iu sian kordon відкрити комун. своє серце душі; **2.** *геол.* оголювати, розкривати; ~ig/o *геол.* денудация; ~iĝ/i оголитися; ~ism/o нудизм; ~ist/o нудист; ~ul/o голий (*у знач. ім.*); ~ul/in/o гола (*у знач. ім.*).

nudel/o/j *кул.* локшина.

nud/fot/o фотографія оголеного тіла, еротична фотографія.

nud/junt/o *тех.* простий стик, стик „край до краю” (*без назів, шипів, шпунтів і т. п.*).

nud/kap||a з непокритою головою, без головного убору (*прикм.*); *розм.* простоволосий; ~e з непокритою головою, без головного убору (*присл.*).

nud/okul/e неозброєним оком.

nud/pied||a босий; ~e босоніж.

nud/rivel/a: ~ danco танець з роздяганням, танець-стриптиз.

nufar/o *бот.* (жовте) латаття, глечики [*Nuphar*]; flava ~ глечики жовті [*N. luteum*] (= flava nimfeo, flava akvolilio); jarana ~ глечики японські [*N. japonica*].

nugat/o нуга (*ласоці*).

nugat/ĉokolad/o шоколад з нугою.

***nuk||o** **1.** потилиця, карк, зашийок; **2.** шия (*як символ гордості, незалежності*) klini la ~on antaŭ iu схилити шию перед ким-н.; havi malmolan ~on не гнути ні перед ким ший; ~a потиличний; ~aĵ/o *кул.* шия.

nuk/artroz/o *мед.* артроз шийних хребців.

nuk/bat/o (за)потиличник, удар в потилицю / карк.

nuk/dolor/o див. tortikolo.

nuk/frap/o (за)потиличник.

nukle||o **1.** біол. ядро (клітини) (син. ĉelnukleo); **2.** хім. ядро (атома) (син. atomkerno); spregula ~o фіз. дзеркальне ядро; **3.** археол. заготовка кам'яного знаряддя; ~a ядерний; ~a armilo ядерна зброя; ~a energio ядерна енергія; ~a reakcio ядерна реакція; ~a fiziko ядерна фізика; ~a bombo ядерна бомба; ~(at)/a: ~(at)a acido хім. нуклеїнова кислота (= nukle(o)acido); ~az/o хім., біол. нуклеаза; ~ul/o/j біол. еукаріоти (= eŭkariotoj).

nukle/arm/il/o/j ядерна зброя (мн.).

nuklein/o біол., хім. нуклеїн.

nukle/(o)/acid/o = nukle(at)a acido (див. *nid* nukleo).

nukle/(o)/baz/o фізіол., хім. основа нуклеотиду.

nukle/(o)/divid/o біол. поділ ядра [клітини].

nukle/(o)/energi/o фіз. ядерна енергія (= atomkerna energio).

nukle/(o)/fend||ad/o фіз. розщеплення ядра (син. fisio); ~iĝ/o розпад ядра.

nukle/(o)/fizik/o ядерна фізика (= kern(o)fiziko).

nukle/(o)/fort/o фіз. ядерна сила, ядерні сили (= kern(o)forto).

nukle/(o)/gami/o біол. запліднення.

nukleol/o біол. ядерце, нуклеоль.

nukle/o/liz/a нуклеолізний.

nukle/o/membran/o біол. мембрана ядра [клітини], мембрана ядерної оболонки.

nukleon/o фіз. нуклон, нуклеон.

nukle/o/par/o див. dikariono.

nukle/o/plasmo біол. каріоплазма, каріолімфа, ядерний сік.

nukle/o/proteid/o хім., фізіол. нуклеопротейд.

nukle/(o)/sintez/o фіз. злиття / синтез ядер, ядерний синтез (= fuzio).

nukle/o/som/o нуклеосома (= kromatino).

nukleotid||o біохім. нуклеотид; ~az/o нуклеотидаза.

nukleozid/o біохім. нуклеозид.

nuklid/o фіз. нуклід.

nuk/romp/a див. kolrompa.

***nuks||o** **1.** горіх; krevigi ~ojn лузати горіхи; **2.** кул. м'яка частина телячої ноги, теляче стегно, телячий окіст; ~a горіховий.

nuks/arb/o горіх, горіхове дерево.

nuks/kern/o горіхове ядро, очищений горіх, зерня.

nuks/kolor/a горіхового кольору, горіховий.

nuks/romp||il/o щипці для горіхів; ~ul/o **1.** див. nucifrago; **2.** taj Лускунчик (казковий персонаж).

nuks/o/ŝel/o горіхова шкаралупа.

Nukualof/o геогр. н., м. Нукуалофа (столиця Тонга).

nukul/o бот. горішок (плід рослини).

***nul** нуль; la telefonnumero de la informservo estas ~ ~ на́й телефо́н дові́дково́ї служби – нуль нуль де́в'ять; je dudek du ~ ~ о двадцять дру́гій нуль нуль; ~**a** нульовий; нічи́йний (*про гру*); *перен.* нікче́мний; la ~a serio de ilmaŝinoj нульова се́рія верста́тів; ~a rezulto нічи́йний результа́т; *~**o** **1.** нуль (*іменникова форма, тж перен.*); *перен.* нікче́ма; dek gradoj sub ~o де́сять гра́дусів ни́жче ну́ля; la utilo de via laboro prezentas ~on ко́ристі від ва́шої робо́ти – нуль; li estas absoluta ~o por mi він абсолю́тний нуль для ме́не; **2.** *див.* ~; ~**ej/o** *мат.* нуль (*функції*); *спец.* нульова точка, нульовий перехід; ~**ig/i** анулюва́ти, скасува́ти; звести́ до ну́ля, до нічи́ї, вважа́ти неди́йсним; ~**ig/o** скасува́ння, анулюва́ння, ануля́ція; ~**ig/ant/o** *мат.* нуль (*функції*); ~**ig/il/o** анулюю́ча систе́ма; ~**ig/i** ста́ти нульовим, перетвори́тися на нуль; ~**iz/i** *інформ.* устано́вити на нульову́ по́значку, запо́внити ну́лями.

nul/divizor/o *мат.* ді́льни́к ну́ля.

nul/grafe/o *мат.* нуль-гра́ф.

nul/matric/o *мат.* нуль-ма́триця.

nul/meridian/o *геод.* нульовий, поча́тковий, гринві́цький ме́риди́ан (= la Grenviĉa meridiano).

nul/metod/o *фіз., тех., ел.* нульовий ме́тод (вимі́рюва́ння) (= kompensometodo).

nul/mezur/a *мат.* нульви́мірний.

nul/nivel/o нульовий рі́вень.

nul/pion/o *фіз.* пі-нуль-ме́зон.

nul/polinom/o *мат.* нуль-мно́гочле́н.

nul/potenc/a *мат.* ні́льпotéнтний (*син.* nilpotenta).

nul/punkt/o нульова́ то́чка, нуль (*на вимі́рюва́льній шка́лі*); то́чка відлі́ку; поча́ток коо́рдина́т.

nul/seri/o до́слідна се́рія.

nultrum/o нгу́лтру́м (*грошо́ва оди́ниця Бу́тану*).

nul/vektor/o *мат.* нульовий ве́ктор, нуль-ве́ктор.

Num/o *іст.* Ну́ма (*римський ца́р*).

Nume/o *геогр. н., м.* Ну́меа (*столиця Но́вої Кале́донії*).

numen/o *рел.* відчу́ття бо́жественно́ї прису́тності, відчу́ття бо́жественно́сті буття́.

numeni/o *орн.* ку́льон [*Numenius*].

***numer||o** но́мер; число́; ~o de domo но́мер буди́нку; malnova ~o de gazeto ста́ре число́ газе́ти, ста́рий но́мер газе́ти; li loĝas en la ~o dudek ses він прожи́ває в но́мері два́дцять ші́сть; ~**i** *vt* (про)ну́мерува́ти; ~**ad/o** ну́мерація́; ~**abl/a** я́кий підда́ється ну́мерації́; ~**il/o** ну́мерато́р; ~**it/a** (про)ну́мерова́ний.

numeral/o **1.** *грам.* числі́вник; la bazaj ~j кі́лькісні числі́вники; la ordaj (*або* vicmontraj) ~j по́рядко́ві числі́вники; **2.** *інформ.* пода́ння числа́, ну́мерал.

numerator/o *мат.* чисе́льник.

numer/list/o спи́сок [пере́лік] но́мері́в.

numerologi/o ну́мероло́гія.

numer/plat/o пласти́нка з но́мером, табли́чка з но́мером (*на дveréях, авто́мобілі і т. п.*).

numer/tabel/o табли́ця но́мері́в.

I numid/o *орн.* це́сарка [*Numida*].

П numid||o *іст.* нумідієць; (N)~i/o, (N)~uj/o Нумідія (у стародавні часи область у Пн. Африці).

numismat||o нумізмат; ~ik/a нумізматичний; ~ika kolekto нумізматична колекція, колекція монет; *~ik/o нумізматика.

numulit/o *палеонт.* нумулїт [*Nummulites*] (викопний одноклітинний організм).

***nun** тепер, зараз, ~ li dormas зараз він спить; antaŭ (або ĝis) ~ донині, дотепер; de ~ з відтепер, віднині, від цього часу; надалі; ~a теперішній, нинішній; en la ~a tempo у теперішній час; ~o, ~ec/o теперішнє (у знач. ім.), сьогоднішня.

nunatak/o *геол.* нунатак (льодовикова скала).

***nunci||o** нунцій, папський посол; ~ej/o нунціатура, резиденція нунція.

nunĉaku/o, nunŝaku/o нунчаку (традиційна японська зброя).

nun/temp||o теперішній час, сучасність, сьогоднішня; ~a теперішній, сучасний; ~e тепер, зараз, у теперішні часи, нині.

nupt||o *поет.* весілля, шлюб (= geedziĝa festo, edziĝfesto); ~a весільний, шлюбний.

***nur I.** *част.* лише, (всього) лиш, тільки, лишень; ~ mi ĝojas tie лиш я (один) гуляв там; li estas ~ sesjara йому тільки шість років; **II.** *твірна основа з тим же знач.:* ~a просто, один / одна/ одне лиш(е); ~a hazardo просто випадковість; ~a vorto просто (або лише) слово.

Nurenberrg||o *геогр. н., м.* Нюрнберг (Німеччина); (n)~a нюрнберзький; la (n)~a proceso нюрнберзький процес.

nur/leg/(ebl)/a *інформ.* тільки для читання; ~ memorilo *інформ.* постійно запам'ятовуючий пристрій, ПЗП.

nutaci/o *астр., бот., мед.* нутація; коливання, хитання.

nuton/o *див.* neŭtono.

***nutr||i** *vt (iun per io)* годувати (кого-н. чим-н.), нагодувати, прогодувати, харчувати; живити; ~i bebon per sia lakto (на)годувати дитину своїм молоком; ~i ĉevalon per aveno (на)годувати коня вівсом; ~i iun per ĝomeso годувати кого-н. обіцянками; ~i antenon *радіо, тб.* живити [підживлювати] антену; ~i fajron підживлювати вогонь, підтримувати вогонь; ~i si/n харчуватися; живитися; ◇ ~u lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron скільки вовка не годуй, а він усе в ліс дивиться; ~a кормовий; харчовий; поживний, живильний; ~o, ~aĵ/o жа, корм, харч(і), харчовий продукт; ~ad/o годування, годівля; відгодівля; харчування; живлення, підживлення; ~ad/ist/o спеціаліст з відгодівлі; ~ant/in/o, ~ist/in/o годувальниця (чужої дитини); ~iĝ/o *див.* sinnutrado.

nutr/aĵ/bolus/o *фізіол.* грудка пережованої їжі.

nutr/aĵ/butik/o продовольча [продуктова] крамниця.

nutr/aĵ/konsum/o споживання харчових продуктів.

nutr/aĵ/produkt/ad/o виробництво харчових продуктів.

nutr/aĵ/proviz||o провізія; запас їжі, харчів, продовольства, корму, кормів, продуктів, продовольчий запас, припаси; ~ej/o продовольчий [продуктовий] склад, склад провізії, склад кормів.

nutr/aĵ/sekci/o секція [відділ] харчових продуктів (у магазині).

nutr/aĵ/vend/ej/o продовольчий [продуктовий] магазин, продмаг, гастроном.

nutri/o *див.* kojro.

nutr/o/ĉeno/o *біол.* ланцюг живлення.

nutr/o/gist/o кормові дріжджі.

nutr/o/kanal/o анат. травний тракт (син. digesta tubo).

nutr/o/mank/o біол. брак поживних речовин.

nutr/o/medi/o живильне середовище; живильний розчин (для бактерій).

nutr/o/plant/o бот. хазяїн (про рослину, що живе паразита, = mastro).

nutr/o/problem/o харчова проблема.

nutr/o/proviz/o провізія; запас їжі, харчів, продовольства, корму, кормів, продуктів, продовольчий запас, припаси.

nutr/o/ret/o див. nutroĉeno.

nutr/o/riĉ/a поживний.

nutr/o/valor/o харчова цінність, поживність.

nutr/o/var/o/j продовольчі товари, продтовари; бакалія.

О

***o** 19-а буква есперантського алфавіту; назва цієї букви.

***-o** закінчення іменників у наз. в. одн.: tabl~ стіл, klub~ клуб.

oarist/o літ. (діалогічна) любовна іділія.

***oaz/o** прям., перен. оазис, оаза.

Ob/o геогр. н., р. Об (Росія).

ob- бот. преф. зі знач. „обернений за формою”: ~konusa оберненоконічний; ~triangula обернотрикутний; ~koga оберненосерцеподібний; ~ovoida, ~oval/a оберненоовальний.

Obadja бібл. Овадія (один із малих пророків).

obdukci|o мед. обдукція, аутопсія (розтин трупа для встановлення причини смерті); ~i vt робити розтин (трупа).

obduraci/o мед. затвердіння.

***obe|i** vt (iun, ion) коритися, підкорятися, бути послухним (кому-н., чому-н.), слухатися, слухати (кого-н., чого-н.); ~i la patron слухатися / слухати батька; ~a див. ~ema; ~o, ~ad/o покора, послух, слухняність; ~em/a слухняний, послухний; ~em/e слухняно, послухно; ~em/o слухняність, послухність; ~ig/i змусити слухатися [коритися]; підкорити собі.

***obelisk/o** обеліск.

obelus/o друк. 1. знак інтерполяції, знак (-) або (÷) (ставиться у рукописах проти сумнівного слова); 2. обеліск, хрестик (†).

Oberon/o 1. міф. Оберон (король ельфів); 2. астр. Оберон (супутник Урану); 3. інформ. Оберон (мова програмування).

obez|a ожирілий, гладкий, опасистий, повний, огрядний, товстий; який страждає ожирінням; ~es/o гладкість, опасистість, повність, повнота, огрядність; ожиріння.

obi/o етн. обі (широкий пояс для кімоно).

***objekt|o** 1. предмет, річ, об'єкт; ligna ~o дерев'яний предмет; ~o de studo предмет вивчення; lingvo internacia kaj lingvo tutmonda estas du tute malsamaj ~oj мова міжнародна і мова світова – це дві цілком різні речі; 2. грам. додаток (що відноситься до присудка; = objekta komplemento); rekta, nerekta ~o прямий, непрямої додаток; ~a 1. предметний, речовий, об'єктний; ~a vitro предметне скло (= munt(o)viro); 2. грам. додатковий; ~a funkcio функція додатка; ~a subpropozicio додаткове підрядне речення в ролі додатка; ~a komplemento див. ~o 2; ~em/a інформ. об'єктно-орієнтований.

***objektiv**||a об'єктивний; ~a raporto об'єктивний звіт; ~a neceso об'єктивна потреба; ~aj malfacilaĵoj об'єктивні труднощі; ~e об'єктивно; juĝi ~e судити об'єктивно; ~ec/o об'єктивність; ~ism/a об'єктивістський, об'єктивістичний; ~ism/o об'єктивізм; ~ist/o об'єктивіст.

objektiv/o фіз. об'єктив (частина оптичного приладу); larĝangula ~ ширококутний об'єктив.

objet||i vt (су)перечити, заперечувати; ~o заперечення.

*-obl- I. суф. множних числівників: du~a подвійний; tri~e утроє, тричі; kvar~o четверна кількість; II. самотійно вжив. морфема: ~o мат. кратне число; la plej malgranda ~o найменше спільне кратне; ~ec/o мат. кратність; ~ig/i мат. множити (= multipliki).

***oblat/o** у різн. знач. облатка.

***obligaci**||o 1. фін. облігація; 2. юр. зобов'язання; ~a 1. облігаційний; ~a prunto облігаційна позика; 2. який стосується зобов'язань; ~i vt юр. зобов'язати, покласти обов'язок на; ~i si/n зобов'язатися, взяти на себе обов'язок.

***oblikv**||a 1. косий, скісний, навскісний, похилий; спади́стий; ~a streko скісна риска; ~a rigardo косий погляд; 2. обхідний, об'їзний (про дорогу); 3. лінгв. непрямий (про відмінок, додаток, мову); ~e косо, скісно, похило, навскіс, навскоси; ~e rigardi косо подивитися; ~i vt іти навскіс; іти манівцем; ~ec/o нахил; похиле положення; спади́стість; ~ig/i покосити, скосити (нахилити); ~igi la rigardon див. strabi 2; ~ig/i покоситися, скоситися (нахилитися).

oblong||a довга́стий (син. longforma); ~ec/o довга́стість.

obl/o/prefiks/o спец. кратний префікс (префікси kilo-, mega-, giga-, tera-, teta-, eksa-, zeta-, jota-).

obnubilaci/o мед. обнубіляція (легкий ступінь оглушення).

***obol/o** обол (старовинна монета).

ob/oval/a, ob/ov/oid/a оберненооувальний

obscen||a непристойний, соромітний, сороміцький (= maldec(eg)a); ~e непристойно; ~aĵ/o непристойність, непристойний вчинок; ~ec/o непристойність (властивість).

obsed||i vt невідступно переслідувати, мучити (про нав'язливу ідею, страх і т. п.); ~a настирливий, нав'язливий; ~o нав'язлива ідея, одержимість; ~at/o одержимий (у знач. ім.).

***observ**||i 1. vt спостерігати, приглядатися, слідкувати, стежити; ~i la astrojn спостерігати за небесними тілами; ~i iun спостерігати [стежити] за ким-н.; 2. додержувати, дотримувати (правил і т. п.); ~i la leĝojn дотримуватися законів; ~a спостережний; ~a stacio спостережна станція, станція стеження; ~o спостереження (дія і результат цієї дії); fari astronomiajn ~ojn робити [проводити] астрономічні спостереження; ~ad/o спостереження, обсервація; додержування, дотримування; ~ado de la suno спостереження сонця, спостереження за сонцем; posteno de ~ado пункт спостереження, спостережний пункт; ~ado de disciplino дотримування дисципліни; ~aĵ/o рідко спостереження (результат; = ~o); ~ant/o спостерігач; ~ej/o 1. спостережний пункт, пункт спостереження; 2. див. observatorio; ~em/a спостережливий; пильний; ~em/o спостережливість; ~ig/i змусити додержуватися / дотримуватися; зробити обов'язковими до дотримування; ~ist/o 1. спостерігач, обсерватор; 2. мор. передзорець.

***observatori/o** астр. обсерваторія; meteologia ~ метео метеостанція (= meteologia stacio).

obsidian||o мін. обсидіан, вулканічне скло; ~a обсидіановий.

obskur||a 1. прям., перен. темний, неясний, тьмянний (= malluma); ~a ĉambro темна кімната; ~a intrigo темна / неясна інтрига; 2. невідомий, незнаний, нічим не знаменитий; ~a

sciencisto невідомий учений; ~е темно; ~і *vn* бути зануреним в темряву / пітьму; бути темним, затемненим; бути затьмареним; ~о, ~ес/о тьма, пітьма, темрява, темнота, темінь, морок; ~ant/о, ~ist/о мракобіс, обскурант; ~ig/i затемнювати, затемняти; ~ig/i (с)теміти, затемнитися; зануритися в темряву / пітьму; ~ant/ism/о мракобісся, обскурантизм.

***obstakl|o** перешкода, завада, перепона; *meti ~ojn sur ies vojon* ставити [чинити] перешкоди на чьому-н. шляху; ~а: ~а *kurado sport.* біг з перешкодами (= *hurdokurado*).

obstakl/o/kur/ad/o *див.* *hurdokurado*.

obstetrik|o *мед.* акушерство (= *akuŝcienco, akuŝologio*); ~а акушерський.

***obstin|a** упертий; затятий; наполегливий; ~а *kiel azeno* упертий як осел; ~е уперто; затято; наполегливо ~і *vn* упиратися; уперто триматися; ~о, ~ес/о упертість, завзятість; ~ul/о уперта людина, упертий (*у знач. ім.*), *розм.* упертюх; ~ul/in/о уперта людина [жінка], уперта (*у знач. ім.*).

***obstrukc|o** 1. обструкція; 2. закупорка; затор, перешкода, завал; ~о *de tubo* закупорка труби; *granda ~o sur strato* великий затор на вулиці; *intesta ~o* закупорка кишок; ~і *vt* 1. влаштувати обструкцію; 2. закупорювати, захарашувати, перешкоджати руху.

obten/i *vt* одерж(ува)ти, отрим(ув)ати, діст(ав)ати, домогтися (*просьбами, клопотаннями і т. п.*); *випросити, виклопотати* (= *havigi al si*).

obtur|i *vt* 1. затикати, закупорювати, щільно закривати, зашпаровувати (*отвір*); 2. *мед., тех.* обтюрувати; ~е щільно, впритул; ~о, ~ad/о 1. затикання, закупорювання (*отвору*); 2. *спец.* обтюрація; ~ator/о фотографічний затвор (= *fotoaparata obturilo*); ~il/о 1. затвор, заслінка, заглушка; затичка, чіп; 2. *спец.* обтюратор; ~ilo *de kanontubo* втулка (для затикання) гарматного дула; *momenta ~ilo de fotoaparato* фотографічний затвор моментальної дії; *prokrasta ~ilo de fotoaparato* фотографічний затвор з автоспуском.

***obtuz|a** 1. глухий, приглушений (*про звук, почуття*); тупий, притуплений (*про почуття, біль і т. п.*); 2. *мат.* тупий; ~а *angulo* тупий кут; ~е глухо, приглушено; ~ig/i приглушувати, заглушувати; ~il/о пристрій для приглушення (*звуку, світла*); глушитель, глушник.

obus|o снаряд (*артилерійський*); *kirasrompa (або) kirasfrakasa ~o* бронебійний снаряд; *bruliga ~o* запалювальний снаряд; *fuma ~o* димовий снаряд; *gasa ~o* хімічний снаряд; ~о *kun kava ŝargo, kavŝarga ~o* кумулятивний снаряд; ~ing/о (снарядна) гільза.

obus/funel/o, obus/kav/o, obus/tru/o *вирва, воронка* (від *снаряду*).

***ocean|o** *прям., перен.* океан; *navigi sur ~o* плисти океаном; ~о *da sablo* океан піску; (O)~о *міф.* Океан (давньогрецький бог моря і річок); ~а океанський, океанний, океанічний; ~а *klimato* океанічний клімат; (O)~id/in/o/j *міф.* океаніди (*морські німфи*); ~o/graf|o океанограф; ~o/graf/i/a океанографічний; ~o/graf/i/o океанографія; ~olog/о океанолог; ~olog/i/a океанологічний; ~olog/i/o океанологія.

Oceani|o *геогр. н.* Океанія (*регіон з сотень невеликих островів і атолів у Тихому океані*); (o)~а океанійський; (o)~an/о океанієць, житель Океанії.

oceanit/o *мін.* океаніт.

ocean/nivel/o *див.* *marnivel*.

ocel/o *ент.* 1. просте око (*на відміну від фасеточного – у деяких членистоногих*); 2. очко (*на крилах метелика, пір'ї пави і т. п.*).

ocelot/o *зоол.* оцелот [*Felis pardalis*].

ocim/o *бот.* васильки [*Ocimum*].

ocitocin/o *фізіол.* окситоцин.

oĉj/o (пестл. форма від onklo) **1.** дядечко; **2.** фам. старик, дружок, братуха (у звертанні між друзями).

***od/o** ода.

odalisk/o іст. одаліска (рабиня або наложниця в гаремі).

odekolon/o одеколон (= kolonja akvo).

Odes||o геогр. н., м. Одеса (Україна); **(o)~a** одеський; **(o)~an/o** одесит.

Odin/o міф. Одін (у скандинавській міфології верховний бог, що відповідає Водану (Вотану) у континентальних германців).

Odise||o міф. Одіссей (цар Итаки); **~ad/o** „Одіссея” (поема Гомера).

odometr/o одометр, годометр (= hodometro, irmezurilo).

odonat/o/j ент. бабки [ряд *Odonata*].

odontit/o бот. кравник [*Odontites*].

odontoglos/o бот. одонтоглосум [*Odontoglossum*].

odontoid/o анат. зубоподібний відросток (= dentoforma apofizo).

***odor||i** vt, vn пахнути, видихати запах; tiuj floroj bome ~as ці квіти гарно пахнуть; la aero ~as je floroj повітря пахне квітами, у повітрі пахне квітами; ~i je printempo пахнути весною; tio ~as je perfido це пахне зрадою; **~o** запах; ◇ mono ~on ne havas гроші не пахнуть; **~a**, **~ant/a** пахучий, запашний; **~aĉ/i** vt, vn видихати неприємний запах; смердіти; **~aĉ/o** неприємний запах, сморід; **et/o** легкий [слабкий] запах.

odor/fum/o ладан, фіміам, ладановий дим, дим від спалювання пахоців (= incenso).

odor/sal/o/j нюхальні солі.

Odr/o геогр. н., р. Одра, Одер (Чехія, Польща, Німеччина).

oer/o ере (розмінна монета Данії, Норвегії, Швеції).

oestr||o фізіол. тічка, еструс; **~a** естральний; **~a** ciklo естральний цикл; **~ig/a** який викликає еструс / тічку; **~iga** hormono естроген, естрогенна речовина.

oestradiol/o фізіол., хім. естрадіол.

oestrogen/o фізіол., хім. естроген.

oestron/o фізіол., хім. естрон, фолікулін (син. folikulino).

Ofeli/o літ. Офелія (наречена Гамлета).

***ofend||i** vt ображати, уражати; mi ne volis vin ~i я не хотів вас образити; **~o** образа; saĝulo ignoras ~on мудрий на образі не зважає; **~a** образливий, уразливий; **~a** токо образлива насмішка; **~eg/i** vt сильно [смертельно, страшно] образити; **~et/i** vt злегка образити [вразити], зачепити; **~iĝ/i** образитися; **~iĝ/em/a** образливий, уразливий; **~iĝ/em/o** образливість, уразливість; **~int/o** образник; **~it/o** ображений (у знач. ім.); особа, яку образили.

ofensiv||o наступ, наступальні дії; **~a** наступальний; **~a** operaco наступальна операція; **~i** vn сумн. здійснювати наступальні дії (= agi ofensive).

***ofer||i** vt (по)жертвувати, приносити (в) жертву; ~i la agrablan pro la utila пожертвувати приємним задля корисного; ~i sian vivon al la scienco принести своє життя в жертву науці; **~o** **1.** жертва рідше офіра (що-н. принесене в жертву), рідше офіра; alporti ~ojn sur la altaron приносити жертви на вівтар; tio postulas grandajn ~ojn de tempo kaj fortoj це вимагає великих жертв часу і сил; **2.** див. ~ado; **~a** жертвний (пов'язаний із жертвою, призначений для жертви); **~e** у жертву; alporti ~e ŝafon принести в жертву барана; **~ad/o** жертвопринищення, принесення в жертву (син. oferfarado); **~aj/o** **1.** жертва (що-н.

кокретне, принесене в жертву); **2.** див. viktimo; **~em/a** жертвний (сповнений самопожертви); **~em/o** жертвність.

ofer/buĉ/i vt принести в жертву (живу істоту), зарізати (в жертву).

ofer/don|i vt принести (в) жертву, (по)жертвувати; **~o** приношення, дарунок; пожертва, пожертвування; fari ~on зробити приношення, принести жертву.

ofer/far|i здійснювати жертвоприношення, здійснювати обряд принесення жертви; **~o** жертвоприношення, (обряд) принесення в жертву.

ofer/flam/o вогонь (або полум'я) у жертovníку, на вівтарі; вівтарний вогонь, вівтарне полум'я.

***ofert|i** vt ком. пропонувати (товар); **~i** ion je bona kondiĉoj пропонувати що-н. на добрих умовах; **~o** пропозиція; оферта; allogaj ~oj заманливі / привабливі пропозиції; **~ad/o** ек. пропозиція; ~ado kaj mendado (або postulado) закон про пропозицію та попит.

ofertori/o **1.** церк. проскомидія, заст. приношення; **2.** муз. оферторій (спів під час принесення дарів).

ofer/verŝ/i vt вилити у знак жертви (частину вина, олії).

***ofic|o** посада, служба; **~o de ministro** посада міністра; granda ~o велика посада; la Sankta (O)~o Свята служба (неофіційна назва інквізиції); **~a** службовий; la ~aj devoj службові обов'язки; ~a sekreto службова таємниця; **~i** vt служити, займати посаду, бути на посаді; **~ej/a** офісний, установський, конторський; ***~ej/o** офіс, місце служби; установа, канцелярія, контора; **~ej/estr/o** начальник (або керівник) офісу, установи, контори; ***~ist/o** службовець; заст. урядник, урядовець; regna ~o державний службовець; **~ist/ar/o** службовий персонал, штат.

***oficial|a** офіційний; **~e** офіційно; **~e konfirmi** ion офіційно підтвердити що-н.; **~ec/o** офіційність; **~ig/i** визнати [оголосити, зробити] офіційним; **~ul/o** офіційна особа, службова [урядова] особа, службовець, урядовець.

oficin|o рецептурний (або виробничий) відділ (аптеки), аптечна лабораторія (= apteka laboratorio); **~a** офіціальний, аптекарський, лікарський; **~aj** plantoj лікарські рослини; **~aj** preparatoj офіціальні препарати, препарати аптечного виготовлення.

oficial/a заст., див. oficina.

***oficir|o** офіцер; infanteria, artileria, flota ~o піхотний, артилерійський, флотський (або морський) офіцер; **~a** офіцерський; **~ar/o** офіцерство, офіцерський корпус, офіцерський склад.

oficir/lern/ej/o офіцерська школа, офіцерське училище, кадетський корпус; supera ~ вище військове училище, військова академія.

ofic/vojaĝ/o службова поїздка, відрядження.

ofiklejd/o офіклейд (муз. інструмент).

ofioglos|o бот. вужачка [Ophioglossum]; **~ac/o/j** вужачкові [родина Ophioglossaceae]

ofiolit/o мін. офіоліт.

Ofiuk/o астр. Змієносець (сузір'я, = Serpentisto).

ofiur|o зоол. офіура, змієхвостка [Ophiura]; **~oid/o/j** офіури [клас Ophiuroidea].

ofri/o, ofris/o бот. офрис [Ophrys]; abela ~ офрис бджолоносна [O. apifera]; insekta, muŝa ~ офрис комахоносна [O. insectifera].

ofsajd/o спорт. офсайд.

offset|o друк. офсет, офсетний друк (= ofseta preso); **~a** офсетний.

*oft||e часто, багато разів; ~e viziti la amikojn часто відвідувати друзів; ~a частий, багаторазовий; ~i вп бути частим; ~ec/o частота, частотність; ~ig/i (з)робити частішим; ~iĝ/i (по)частішати, (з)робитися частішим.

oftalm||o анат. око (науковий термін, = okulo); ~a очний (= okula); ~it/o мед. офтальміт, офтальмія, запалення ока (= okulinfamo); ~olog/o мед. офтальмолог, окуліст (син. okulisto); ~olog/i/a мед. офтальмологічний; ~olog/i/o мед. офтальмологія.

oftalm/o/skop||o мед. офтальмоскоп, очне дзеркало; ~i/a офтальмоскопічний; ~i/o офтальмоскопія.

Ogaden/o геогр. н. Огаден (територія на сході Ефіопії).

ogam/o іст., лінгв. огам (писемність давніх кельтів).

*ogiv||o **1.** арх. стрілчаста арка; стрілка (склепіння) (= pintarko); **2.** спец. оживал(о), обтічна частина снаряду, кулі; обтічник (ракети); ~a стрілчастий, оживальний, оживальної форми; готічний.

ogiv/kruc/iĝ/o арх. хрестове склепіння.

ogr||o (велетень)-людожер, змій (у казках); перен. чудовисько; ~in/o людожерка; баба-яга.

oguz||o іст. огуз (представник давньої тюркської народності); ~a огузкий.

Ohi/o геогр. н. Огайо (штат США).

Ohi(o)/river/o геогр. н., р. Огайо (США).

oho! виг. ог! (вираження здивування).

Oĥotsk/a: ~a Маго геогр. н. Охотське море.

-oid- суф. ...оід (у складних словах вказує на схожість з чим-н. або походження від чогось: elips~o еліпсоід; aster~o астероід).

-oide- спец. суфікс, що позначає в ботанічній термінології підродину, а в зоологічній – надродину.

oj! виг. ой! (вираження жалю, болю); ~i вп ойкнути.

ojdemi/o заст., див. maranaso.

ojdi/o бот. оідіум, попелюха, борошниста роса винограду [*Oidium*].

ojstr||o ент. носоглотковий овід [*Oestrus*]; ~ed/o/j носоглоткові оводи [*родина Oestridae*].

Ojt/o геогр. н., міф. Ета (гора, на якій помер Геракл).

*ok вісім; li restis ~ tagojn він залишався вісім днів; dek ~ вісімнадцять; ~a восьмий; ~e повосьме; ~o **1.** вісімка (цифра; оцінка; гральна карта); gom(an)a ~o римська вісімка; kega ~o чирвова / червова вісімка; **2.** вісімка (число з восьми); gemista ~o вісімка веслярів; ~obl/a у вісім разів більший, восьмикратний; ~obl/e у вісім разів), восьмикратно, увосьмеро; ~oble du estas dek ses вісім помножити на два буде шістнадцять; ~on/o одна восьма (частина), восьмушка; ~on/ig/i поділити [розділити] на вісім (рівних) частин; зменшити у вісім разів, зменшити увосьмеро; ~op/a якій складається з восьми осіб [предметів]; ~op/e увісьмох, вісьмох; ~op/o вісім осіб, вісім предметів, вісімка; ~um/a восьмеричний; ~uma nombrosistemo восьмерична система числення.

Ok/o геогр. н., р. Ока (Росія).

ok/angul||a восьмикутний; ~o мат. восьмикутник.

okapi/o зоол. окапі [*Ocapia*].

okarin/o окарина (муз. інструмент).

*okaz||i вп траплятися, ставатися, відбуватися, проходити; penio grava ~is нічого серйозного не сталося; kongreso ~as ĉiujare конгрес [з'їзд] відбувається (або проходить) щороку; kio ~is al vi? що з вами сталося [трапилося?]; *~a випадковий; принагідний; ~e

1. на випадок, у разі; ~e de tio mi deklaras, ke... на випадок [у разі] цього я оголошу, що...; mi ~e uzos vian afablan permeson я при нагоді скористаюся вашим люб'язним дозволом;
2. з нагоди; elkorajn gratulojn ~e de la naskiĝo de via infaneto сердечні поздоровлення з нагоди народження вашої дитинки; **3.** випадково (= hazarde); ~e mi iris sur la strato випадково я йшов по вулиці; mi renkontis lin ~e kaj neatendite я зустрів його випадково й неждано; *~o **1.** випадок, подія; stranga ~o дивний випадок; en la ekstrema ~o у крайньому випадку; **2.** нагода; kapti, profiti la ~on користати з нагоди, скористатися з нагоди; ĉe ~o при нагоді; ~aĵo **1.** випадковість; **2.** подія; Прим. за допомогою дієприкметникових суфіксів -ant-, -int-, -ont- це значення можна уточнити: okaz/ant/aĵo подія, що відбувається; okaz/int/aĵo подія, що сталася; okaz/ont/aĵo подія, що відбуватиметься; ~ig/i спричинити, викликати, створити; організувати; скликати; ~igi katastrofon спричинити катастрофу; ~igi kongreson скликати конгрес [з'їзд]; ~igo de kongreso скликання [організація, улаштування] конгресу [з'їзду].

ok/cent вісімсот; ~a восьмисотий.

***okcident|o** захід; ~o de Ukrainio захід України; en la ~o на заході; veni el (або de) la ~o прийти [приїхати, прийти] з заходу; (O)~o Захід; la (O)~o helpas al la subevoluintaj landoj Захід допомагає слаборозвиненим країнам; ~a західний; ~e на заході, ~e de на захід від; de ~e з заходу, з західного боку; ~e/n на захід, у західному напрямі; moviĝi ~en рухатися на захід; ~an/o мешканець / житель заходу; західняк; ~em/a політ. прозахідний; ~em/o політ. західництво; ~em/ul/o політ. західник.

Okcidental/o окциденталь (проект міжнародної мови).

okcident/eŭrop|a західноєвропейський; ~an/o мешканець / житель західної Європи.

okcident/ukraini/a західноукраїнський.

ok/cifer/a восьмицифровий, восьмизначний.

ok/cilindr|a восьмициліндровий; ~a аіто машина з восьмициліндровим мотором.

okcipit|o анат. потилиця (задня частина черепа, голови, = postkranio); ~a потиличний.

okcipital/o див. okcipitosto.

okcipit/ost/o анат. потилична кістка.

okcitan|o етн. окситанець; ~a окситанський; ~a lingvo окситанська мова; (O)~i/o Окситанія (іст. область на півдні Франції).

ok/dek вісімдесят; ~a вісімдесятий.

ok/dek/jar|a вісімдесятирічний, вісімдесятилітній; ~ul/o вісімдесятирічна людина, вісімдесятирічний чоловік.

ok/edr|a восьмигранний; ~o мат. восьмигранник, октаедр.

Okinav/o геогр. н., о-в Окінава (Тихий океан, Японія).

ok/foj|a восьмиразовий, восьмикратний; ~e восьмиразово, восьмикратно, вісім разів.

ok/hor/a восьмигодинний.

ok/jar/a восьмирічний, восьмилітній.

ok/koral/ul/o/j зоол. восьмипроменеві коралові поліпи [підклас *Octocorallia*].

Oklahom/o геогр. н. Оклахома (штат США).

oklokrati/o охлократія (влада найнижчих декласованих верств населення).

okluzi/o **1.** мед. оклюзія, закриття; закупорка, непрохідність (отворів); прикус (зубів); **2.** метео оклюзія (витиснення вгору холодним повітрям приземного теплого повітря).

ok/on/foli/a: ~ formato друк. формат у восьму частину аркуша, формат ін-октаво.

ok/on/format/o див. oktavo 2.

ok/on/not/o муз. восьма нота.

okr||o вохра, охра (*фарба*); **~a** вохристий.

okrom/o бот. охрома, бальза, бальзове дерево [*Ochroma*].

oks||o с.-г. віл, кастрований бик (= ekstaŭro); **~a** воловий.

oksalat/o див. okzalato.

oksalid||o бот. квасениця [*Oxalis*]; blanka ~o квасениця звичайна [*O. acetosella*]; **~ac/o/j** квасеницеві [*родина Oxalidaceae*].

oksalil||o хім. оксалил, оксалильний радикал; **~a**: ~a klorido оксалилхлорид.

oksazol/o хім. оксазол.

Oksford||o геогр. н., м. Оксфорд (*Англія*); **(o)~a** оксфордський; la (o)~a universitato Оксфордський університет.

oksfordi/o геол. оксфордський друс, оксфорд.

okshoft/o оксгофт, бочка (*давня міра рідин, ≈ 230 л*).

oksi- хім. окси... (*частина слова у назвах речовин, що вказує на вміст у даній речовині групи ОН: ~karbonaj acidoj оксикарбонові кислоти, оксикислоти*).

***oksid||o** хім. окисень, оксид; karbona ~o оксид карбону, чадний газ; **~i** vt окисняти, окиснювати, оксидувати; **~ad/o** окиснення, оксидація; **~ant/o**, **~il/o** окиснювач, окисник, оксидатор; **~az/o** оксидаза; **~iĝ/i** окислятися; **~iĝ/o** окиснення; **~iz/i** оксидувати (*створювати шар оксиду на поверхні металів*); **~iz/o** оксидація;

oksid/o-redukt/iĝ/o хім. окисно-відновна реакція.

***oksigen||o** хім. Оксиген (*елемент*); кисень (*проста речовина*); balono da ~o балон кисню; likva ~o рідкий кисень; **~a** кисневий; ~a akvo перекис водню, водень-пероксид; ~a aparato кисневий дихальний прилад; **~i** vt сполучати з киснем, змішувати з киснем.

oksigen/mank/o відсутність кисню; нестача кисню; кисневе голодування.

oksigen/mask/o киснева маска.

***oksikok||o** бот. **1.** журавлина [*Vaccinium oxycoccos*]; **2.** див. oksikokbero; **~a** журавлиний; ~a bero див. oksikokbero.

oksikok/ber/o журавлина (*ягода*); **~j** збірн. журавлина, ягоди журавлини.

oksim/o хім. оксим.

oksimor/o літ. оксиморон, оксюморон.

oksitocin/o фізіол., хім. окситоцин.

oksiton/a фон. окситонований, з наголосом на останньому складі.

oksitrop/o бот. гострокільник [*Oxytropis*].

oksiur||o зоол. гострик [*Enterobius, син. Oxyuris*]; **~icid/o** протиглистяний засіб, засіб проти гостриків; **~oz/o** мед. ентеробіоз, зараження гостриками.

oksoni/o хім. оксоній.

okt/o муз. октава.

okt- хім. окт... (*преф., що вказує на 8-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів, моносахаридів та їх похідних: ~apo октан; ~epo октен; ~ilo октил і т. п.*).

okta- хім. окта... (*преф., який вказує, що речовина характеризується вісьмома атомами, молекулами або складається з них: ~hidrato октагидрат; ~peptido октапептид*).

oktaedr/o мат. **1.** октаедр, правильний восьмигранник; **2.** восьмигранник (= okedro).

ok/tag/a восьмиденний.

oktagon/o *див.* okangulo.

okt/an||o *хім.* октан; ~а октановий; ~ана *номбро* октанове число (у бензині).

okt/an/nombr/o *хім.* октанове число.

oktant/o **1.** *мат., астр.* октант; **2.** *тај астр.* Октант (сузір'я).

***oktav/o** **1.** *див.* okto; **2.** *літ.* октава, восьмивірш; **3.** *друк.* ін-октаво, у восьму частину аркуша (= inoktavo); **4.** *церк.* восьмидення (святковий день разом з попереднім або наступним тижднем; вісім днів до або після свята).

Oktav/o Октаво (*чол. ім'я*).

Oktavi||o *іст.* Октавій (римське родове ім'я, м. ін. імператора Августа); ~а Октавія (*ім'я*).

oktet/o *муз.* октет.

okt/il/o *хім.* октил, октиловий радикал.

***oktobr||o** *іноді тај* жовтень; ~а жовтневий; ~е у жовтні (= en oktobro).

Oktobr/o/fest/o Октоберфест, жовтневі народні гуляння (у німецькому місті Мюнхені).

oktod/o *ел.* октод.

oktopod/o *зоол.* восьминіг, спрут [*Oktopus*].

ok/troke/o *літ.* восьмистопний трохей / хорей.

***okul||o** **1.** око, bluaĵ, nigraĵ, verdaĵ, grizaĵ, brunaĵ (або kaŝtankoloraĵ) ~ој сині, чорні, зелені, сірі, карі очі; grandaĵ, belaĵ, gaĵaĵ ~ој великі, красиві / гарні, веселі очі; globaĵ ~ој витрішкуваті [опуклі, банькати] очі; antaŭ ĉies ~ ој на очах у всіх; публічно; havi akr(evid)ajn (або bonaĵn) ~ојн мати добрі очі; havi bluaĵon ĉe (або sub) la ~о мати синяк / синець під оком; per nearmita ~о незброєним оком; levi, mallevi la ~ојн підняти, опустити очі; kovri la ~ојн закрити очі (руками, пов'язкою і т. п.); fermi la ~ојн закрити очі (повіками); fermeti (або duonfermi) la ~ојн прикрити [(при)мружити, (при)шукити] очі; fermeti la ~ојн kontraŭ io закрити очі на що-н., дивитись на що-н. крізь пальці; dismalfermi (або larĝe malfermi) la ~ојн широко розкрити очі, витріщити очі; globigi la ~ојн вирячити очі; ĵeti ~on al io кинути оком на щось; fali (або salti, або ĵetiĝi) en la ~ојн al iu потрапити на очі кому-н.; кинути в очі кому-н.; sekvi iun per la ~ој проводжати ког-н. очима [поглядом]; for de miaĵ ~ој! геть з моїх очей!; ◇ de l' koro spregulo estas la ~о очі – дзеркало душі; antaŭ tima ~о potenciĝas eĉ kulo у страху великі очі; antaŭ ~ој ne staras, doloron ne faras очі не бачать – серце не болить; ~on pro ~о, denton pro dento око за око, зуб за зуб; malica ~о лихе око; **2.** брунька, вічко (= burĝono); ~а очний; ~а malsano очна хвороба, хвороба очей; ~i *vt c.-z.* щепити брунькою / вічком (*син.* burĝongrefti); ~ad/i *див.* ~imi; ~er/o *ент.* оматидій (частина ока у комах) (= omatidio); ~et/o оченя, вічко; ~ist/o окуліст, офтальмолог; ~um/i *vn* моргати, бісики пускати, прясти очима.

okul/akv/o *див.* kolirio.

okulari/o *фіз.* окуляр.

okul/ban/il/o ванночка для промивання очей.

okul/blank/o білок ока.

okul/bulb/o власне око, очне яблуко (з зоровим нервом).

okul/dent/o *анат.* верхній різець (= supra kojnodento, supra kanino).

okul/fajr/o вогонь [блиск] в очах.

okul/frap||i *vn* бити в очі, кидатися в очі; ~(ant)/а який впадає у вічі, яскравий, примітний, визивний; ~(ant)/е яскраво, примітно, визивно.

okul/fund/o *анат.* очне дно.

okul/glob/o *анат.* очне яблуко.

***okul/har/o/j** вії.

okul/inflam/o див. oftalmito.

okul/kav/o анат. очна ямка, очна западина, орбіта (= orbito).

okul/klinik/o очна клініка [лікарня].

okul/kolor/o колір очей.

okul/kroĉ||i *vt* приковувати [притягати] до себе погляди; **~(ant)/a** який притягає до себе погляди; примітний.

okul/kurac/ist/o окуліст, офтальмолог (= okulisto, oftalmologo).

okul/lens/o див. kristalino.

okul/makul/o розм. більмо (= albugo, leŭkomo).

okul/mezur||i *vt* прикинути оком, виміряти [оцінити] на око; **~o** вимірювання на око; **~e** на око.

okul/ombr/o очні тіні (косметично нанесені).

okulomotor/a анат., мед. окуломоторний; ~ nervo окуло моторний нерв.

okul/pom/o див. okulglobo, okulbulbo.

okul/sign/i *vt* моргнути, подати знак оком.

okul/simil/a: ~ makulo див. ocelo 2.

okul/sorĉ/i *vt* див. rigardsorĉi.

okul/ŝild/o с.-г. щиток з вічком, з брунькою (для щеплення).

okul/ŝirm/il/o дашок (що носить на голові окремо).

***okult||a** окультний; таємний, прихований; **~ism/o** окультизм; **~ist/o** окультист.

okul/taks/e див. okulmezure.

okul/vid/eb||a помітний неозброєним оком (= makroskopa).

***okul/vitr||o/j** **1.** окуляри; konservaj ~oj захисні окуляри; **2.** пенсне (= nazumo); **~a**: ~a maranaso *орн.* турпан строкатодзьобий [*Melanitta perspicillata*]; ~a molanaso *орн.* гага очкова [*Somateria fischeri*]; **~uj/o** футляр для окулярів [пенсне].

okul/vitr/o/silvi/o *орн.* славка очкова [*Sylvia perspicillata*].

okume/o бот. окумея [*Aucoumea*].

***okup||i** *vt* **1.** займати (місце, час, посаду), **2.** військ. окупувати; **si/n ~i, ~iĝ/i** займатися; *prĉi kio vi ~iĝas?* чим ви займаєтесь?; **~o** заняття; *havi penian ~* оп не мати жодного заняття; **~ad/o 1.** (тривале) заняття; **2.** окупація; **~ant/o** сумн. окупант, загарбник; **~at/a** займаний; **~at/ec/o** займаність; **~it/a** зайнятий, окупований; *ĉiuj lokoj estas ~aj* усі місця зайняті; *mi estas tre ~ita* я дуже зайнятий; **~it/ec/o** зайнятість; *ne veni pro ~iteco* не прийти через зайнятість.

okupaci||o окупація; **~a** окупаційний; **~i** *vt* сумн. окупувати, тримати в окупації.

***okzal||o** бот. щавель кислий [*Rumex acetosa*]; **~at/a**: ~ata acido *хім.* щавлева / оксалатна кислота; **~at/o** *хім.* оксалат, сіль щавлевої кислоти.

***ol** *спол.* ніж, аніж (при порівнянні); *antaŭ ~* перш ніж; *pli utila ~...* корисніший, ніж...; *li havas malsaman karakteron ~ lia patro* у нього інший характер, ніж у його батька.

I -ol- *хім.* -ол (суф., що вжив.: **1.** після назви вуглеводню для позначення назв спиртів: *etan~o* етанол; *metan~o* метанол; **2.** після назв рослин, рідше органів, щоб назвати: а) спирти: *ment~o* ментол; *retin~o* ретинол; б) кілька ефірів: *anet~o* анетол; *aniz~o* анізол); **~at/o** ...олят (у складних словах: *etan~ato* етанолят; *fen~ato* фенолят).

П -ol- муз. суф., який, додаючись до числівників від „два”, утворює назви нерегулярних нотних груп: *du~o* дуоль; *tri~o* тріоль; *kvín~o* квіноль і т. п.

old||a старий (= *maljuna*); **~ul/o** старик, старий (у знач. ім.); **~ul/in/o** стара (у знач. ім.).

oldovaj/o археол. олдовайська культура.

I*ole||o 1. олія; жир (*риб'ячий і т. п.*); оліфа; масло (*мінеральне*), мастило, олива; *helianta*, *lina*, *oliva* ~o соняшникова, льняна / лляна, оливкова олія; *gícina* ~o рицинова / касторова олія; *lubrika* ~o мастило; \diamond *enverŝi* ~on en la fajron підливати масла [лю] у вогонь; 2. *нрк.*, див. *petrolo*; **~a** олійний; жирний; масляний; *перен.* слейний (*про характер і т. п.*); **~aj farboj** олійні фарби; **~aj makuloj** масляні плями; **~i vt** оліїти, змазувати олією, маслом; **~aĵ/o/j** *тех.* оливи, масла; **~at/a:** ~ata acido *хім.* олеїнова кислота; **~at/o** *хім.* олеат, сіль або ефір олеїнової кислоти; **~ec/o** маслянистість, оліїстість; **~in/a** *хім.* олеїновий; **~in/o** *хім.* олеїн; **~uj/o** *тех.* маслянка.

II ole||o бот. маслина, маслинове / оливове дерево [*Olea*] (= *olivarbo*); **~ac/o/j** маслинові [*родина Oleaceae*].

***oleandr/o** бот. 1. див. *perio*; 2. олеандр [*Oleandra*].

oleastr/o бот. маслинка вузьколиста [*Eleagnus angustifolia*] (*син.* *bohema olivarbo*, *rusia olivarbo*).

olefin/o *хім.* олефін.

Oleg/o Олег (*чол. ім'я*).

olekran/o анат. ліктьовий відросток.

ole/o/ban/o *тех.* гартівна (масляна) ванна.

ole/o/barel/o бочка для нафтопродуктів.

ole/o/bild/o картина (*намальована олійними фарбами*), полотно.

ole/o/don/a олійний (*про рослину, плоди*).

ole/o/dukt/o 1. нафтопровід, трубопровід для нафтопродуктів (= *petroldukto*); 2. маслопровід.

ole/o/fabrik/o олійний завод, олійниця, олійня.

ole/o/farb/o олійна фарба.

ole/o/fitr/il/o *тех.* масляний фільтр.

ole/o/font/o нафтовий фонтан (= *petrolfonto*).

oleografi/o олеографія.

ole/o/hav/a оліїстий (= *entenanta oleon*).

ole/o/hejt/ad/o опалення рідким паливом, опалення мазутом.

ole/o/indikil/o *тех.* маслопоказчик, масляний датчик (= *oleometro*).

ole/o/kruĉ/o дзбан для олії.

ole/o/lamp/o див. *petrollampo*, *kerosena lampo*.

ole/o/lin/o бот. льон олійний, льон-кучерявець (= *oleodona lino*).

ole/o/metr/o *тех.* маслопоказчик, масляний датчик (= *oleoindikilo*).

ole/o/nap/o бот. кольза, ярий ріпак [*Brassica napus subsp. n. oleifera*] (*син.* *kolzo*).

ole/o/palm/o бот. (африканська) олійна пальма [*Elaeis guineensis*].

ole/o/pentr/aĵ/o картина, намальована олійними фарбами.

ole/o/prem/o/metr/o *тех.* масляний манометр.

ole/o/pump/il/o *тех.* масляний насос.

ole/o/put/o нафтова скважина (= petrolputo).
ole/o/rap/o бот. свиріпа олійна.
ole/o/riĉ/a бот. багатий на олію.
ole/o/skist/o геол. горючий [бітумінозний] сланець.
ole/o/ŝang/o тех. заміна мастил(а).
ole/o/tru/o отвір для змащування.
oleum/o хім. олеум.
olfakt||o фізіол. нюх (= flarsenso, flarado); ~а нюховий; ~а nervo нюховий нерв.
Olga Ольга (жін. ім'я).
oliban/o смола ладанного дерева, ладан, фіміам, ароматична смола.
oliban/arb/o бот. ладанне дерево, босвелія.
olifant/o іст., мисл. оліфант (середньовічний мисливський ріг із слонової кості).
***oligarĥ||o, *oligark||o** олігарх; ~і/o олігархія; ~і/a олігархічний.
oligocen||o геол. олігоцен (epoca; відклади цієї епохи); ~а олігоценний.
oligoelement/o фізіол. олігоелемент.
oligoĥet/o див. oligoketo.
oligoket/o/j зоол. малошетинкові кільчаки, малошетинкові черви, олігохети [клас *Oligochaeta*].
oligoklaz/o мін. олігоклаз.
oligomer/o хім. олігомер.
oligopol/o ек. олігополія, ринок, монополізований кількома продавцями.
oligopsoni/o ек. олігопсонія.
oligosakarid/o хім. олігосахарид.
oligoterapi/o мед. оліготерапія.
olim рідко дуже давно (= antaŭ longa tempo).
Olimp/o геогр. н., міф. г. Олімп (Греція).
Olimpi||o 1. геогр. н., іст., м. Олімпія (Греція); 2. Олімпій (чол. ім'я); ~а Олімпія (жін. ім'я); (o)~а олімпійський; la ~aj ludoj олімпійські ігри (= olimpikoj); Internacia ~a Komitato Міжнародний Олімпійський комітет, МОК; (o)~a vilaĝo олімпійське село.
olimpiad/o іст. олімпіада (одиниця літочислення у Ст. Греції).
olimpik/o/j спорт. олімпійські ігри, олімпіада (= Olimpiaj ludoj).
***oliv||o** маслина, олива, оливка; ~а маслинний, оливковий; ~а oleo оливкова олія; ~ес/a оливковий (про колір).
oliv/arb||o маслина, маслинове дерево, олива, оливове дерево [*Olea europaea subsp. e.*] (= oleo); bohemia ~o, rusia ~o маслинка вузьколиста (= oleastro); (O)~a: Monto (O)~a бібл. Оливна гора.
oliv/branĉ/o оливкова гілка.
oliv/dors/a: ~ turdeto орн. дрізд Свенсона [*Catharus ustulatus*].
olivenit/o мін. олівеніт.
Oliver/o Олівер (чол. ім'я).
oliv/hipola/o орн. берестянка середземноморська [*Hippolais olivetorum*].
olivin/o мін. олівін, перодит.

olivinit/o мін. олівініт.

oliv/kolor/a оливковий, оливкового кольору (= olivesca).

oliv/ole/o оливкова олія.

oliv/rikolt/o збір маслин.

-olog- ...олог (суф. у наук. словах, що вказує на фахівця, спеціальність якого визначає корінь: *esperant~o* есперантолог; *psik~o* психолог); **~olog/i-** ...ологія (суф., що вказує на спеціальність певного фахівця: *esperant~o* есперантологія; *psik~o* психологія).

Om/o Ом (німецький фізик); **(o)~** фіз. ом (міжнародна одиниця електричного опору).

-om- ...ома (суф. у назвах пухлин: *fibr~o* фіброма; *hepat~o* гепатома).

***omaĝ||o** 1. іст. присяга (васала на вірність королю); 2. данина поваги, шана, пошана, повага; вдячність; шанобливе підношення; дарчий напис (на книжці); *kun la ~o de la aŭtoro* з повагою від автора (напис на дарованій книжці); **~e** у знак пошани, поваги, вдячності; ***~i vt** 1. скласти присягу на вірність комун.; 2. виразити (по)шану, повагу, вдячність, вшановувати; (з)робити дарчий напис, підписати; **~ul/o** іст. васал, що склав присягу на вірність.

Omajad/o/j іст. Омейяди (арабська династія).

Oman||o геогр. н., кр. Оман; **~a:** ~a Golfo Оманська затока.

Oman/bord/o = Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj.

***omar/o** зоол. омар [*Homarus*].

Omar/o Омар (арабське чол. ім'я).

omas/o анат. книжка (відділ шлунку жуйних тварин; син. *faldostomako*).

omatidi/o ент. омаїдїй (частина ока у комах; син. *okulero*).

***ombr||o** тїнь (тж жив.); **~o de arbo** тїнь дерева; *ĵeti ~on sur ion* кинути тїнь на що-н.; *timi la propran ~on* боятися власної тїні; *sen ~o de dubo* без тїні сумніву; **~a** тїньовий, тїнистий; **~i vt** кидати тїнь; затїнювати, затїняти; **~ec/a** заст. тїнистий (= ~a); **~ej/o** тїнь, тїнисте місце; **~iĝ/i** покритися тїнню, зануритися в тїнь; **~um/i vt** жив. накладати тїні, відтїняти, відтїнювати, розтушовувати, штрихувати малюнок.

***ombrel||o** парасолька, парасоль; **~a:** ~a anteno радио, тб. зонтична антена.

ombrel/fung/o зонтик-гриб.

ombr/o/flank/o тїньова сторона; тїньовий бік (гори).

ombr/o/plen/a, ombr/o/riĉ/a тїнистий.

ombr/o/strek/i див. *ombrumi*.

ombr/o/teatr/o театр тїней.

omeg/o, omega омега (грецька буква Ω, ω).

omen/o фатальне передвістя, фатальна передвістка [призвістка; ознака, прикмета] (= *fatala aŭguro*).

oment/o див. *eriploo*.

omer/o бібл. омер, гомер (старовинна мірка збіжжя, ≈ 3,5 л).

Omfal/o міф. Омфала (цариця Лідії, що віддала Геракла у рабство).

omfalod/o бот. пупочник, омфалодес [*Omphalodes*].

omikra, omikron/o о мікрон (грецька буква Ο, ο).

omlet/o омлет.

om/metr/o ел. омметр.

***omnibus/o** омнібус.

ompir/o рідко, див. arbitrancianto.

OMS скор. від Organizaĵo Monda por la Sano Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).

Omsk/o геолгр. н., м. Омськ (Росія).

I*-on- I. суф. дробових числівників: *du~o* половина; *tri~o* третина; *du kvin~oj* дві п'ятих;
II. самостійно вжив. морфема з тим же знач.: **~o** дріб з одиницею в чисельнику; частка; **~ec/o** дробовість (числа); **~ig/i** дробити, перетворювати у дріб, ділити на рівні частини.

II -on- хім. -он (суф., що вжив. після назв вуглеводнів та рослин для позначення назв кетонів: *propan~o* пропанон; *cikloheksan~o* циклогексанон; *tuj~o* туйон).

III -on- біол. -он (суф. для позначення функціональних одиниць органів та біомолекул: *mi~o* міон; *neur~o* нейрон; *kod~o* кодон).

I onagr/o зоол. онагр, кулан, дикий осел [*Equus onager*, син. *E. kulan*].

II onagr||o бот. енотера [*Onagra*] (= *enotero*); **~ac/o/j** онагрові [родина *Onagraceae*, син. *Oenotheraceae*].

Onan||o бібл. Онан; **(o)~i** *vn* онаніювати, займатися онанізмом; **(o)~ism/o** онанізм; **(o)~ist/o** онаніст.

oncidi/o бот. онцидіум [*Oncidium*].

***ond||o** хвиля; *maraj ~oj* морські хвилі; *aeraj ~oj* повітряні хвилі; **~o** *da entusiasmo* хвиля ентузіазму; **~o** *da strikoj* хвиля страйків; *elektromagnetaj ~oj* фіз. електромагнітні хвилі; *longaj, mallongaj (або kurtaĵaj), ultramallongaj (або ultrakurtaĵaj) ~oj* фіз., радіо довгі, короткі, ультракороткі хвилі; **~a** хвильовий, хвильний, хвилястий; **~a** *mekaniko* хвильова механіка; **~a** *fiziko* хвильова фізика; **~e** хвилею, хвилями, хвилясто, хвилеподібно; **~eg/o** сильна [гігантська, штормова] хвиля; вал; бурун; **~er/o/j** бризки (хвиль); **~i, ~ad/i** *vn* здійматися хвилею, здійматися й опускатися, утворювати хвилі, котити хвилі; **~ig/i** утворювати хвилі, викликати хвилі, хвилювати; **~ig/il/o** інвертор, перетворювач струму (постійного у змінний); **~iĝ/i** хвилюватися, покриватися хвилями, утворювати хвилі (на своїй поверхні); **~iĝ/o** хвилювання (на водній поверхні, тж. перен.); **~iĝoj de la akvo** хвилювання води; **~iĝoj de la prezoj** коливання цін; **~um/i** *vt* укладати хвилями, завивати (волосся); надавати хвилястої форми; **~um/ad/o** завивка (волосся); надання хвилястої форми; **~um/it/a** *speĉ.* укладений хвилями; гофрований; геральд. хвилястий.

ondatr/o зоол. ондатра, мускусний пацюк [*Ondatra*] (= *moskorato*).

ond/o/ban/ej/o купання в морському прибої.

ond/o/bril/i *vn* переливатися, вилицкувати, полискувати, давати хвилясті відблиски.

ond/o/form||o фіз. форма хвилі; **~a** хвилеподібний; **~e** хвилеподібно.

ond/o/frap/ad/o бій хвиль, удари [ударяння] хвиль.

ond/o/front/o фіз. фронт хвилі.

ond/o/funkci/o фіз. хвильова функція.

ond/o/gvid/il/o фіз., ел. хвилевід.

ond/o/karton/o гофрований картон (= *ondumita kartono*).

ond/o/konduk/il/o див. *ondogvidilo*.

ond/o/krest/o гребінь хвилі.

ond/o/krisp/o/j баранці, баранчики (хвилі).

ond/o/lad/o гофрована / хвиляста бляха (= *ondumita lado*).

ond/(o)/lini/a хвилеподібний, хвилястий.
ond/o/long/o фіз., радіо довжина хвилі.
ond/o/meĥaniko/o, ond/o/mekanik/o див. kvantummeĥaniko, kvantummekaniko.
ond/o/metr/o фіз. хвилемір.
ond/o/paket/o фіз. хвильовий пакет.
ond/o/papaget/o орн. папужок хвилястий [*Melopsittachus undulatus*].
ond/(o)/re/salt/o див. surfo.
ond/o/rajd/ad/o серфінг (вид спорту).
ond/(o)/romp/il/o мор. хвилелом, хвилеріз.
ond/o/sekci/o радіо діапазон хвиль.
ond/o/sign/o, ond/o/strek/o хвилястий знак, тильда.
ond/o/supr/o гребінь [вершина] хвилі.
ond/o/val/o впадина хвилі.
Oneg||o геогр. н., р. Онеґа; ~а: ~а Lago Онезьке озеро (Росія).
Onezim/o Онисим, Онисій (чол. ім'я).
onglet/o друк. фальц, загин, смужка паперу для вклейки (у палітурній справі).
***oni** неозначено-особовий займ., який на укр.мову не перекладається; означає „люди; багато або кілька осіб; якась незнайома особа”; відповідає 3-ій особі мн. в безос. реченнях і зворотах: ~ diras кажуть; ~ opinias вважають; ne kritiku ~n, ĉar ~ povas ankaŭ vin kritiki не критикуй (когось), бо можуть і тебе покритикувати; ~ devas ĉiam esti preta треба завжди бути наготові; ~ ne scias kiu невідомо хто, бозна-хто; ~а (присвійна форма від oni) чийсь; чужий; la kulpinto metis ĉion sur ~an dorson винуватець звалив усе на чужі плечі.
oni/o хім. гідрогеновий катіон.
oni/dir||o поголос(ка), чутка; плітка; ~oj поголос, чутки; ~e з чутки [чуток], за чутками; нібито.
oniĥomikoz/o мед. оніхомікоз (грибкове ураження нігтів).
***oniks||o** мін. онікс; ~а оніксовий.
onisk||o ент. стонґа [*Oniscus*]; ~ed/o/j стонґові [родина *Oniscidae*].
onj/o (нестл. форма від onklino) тітонька.
onk||o мед. злоякісна пухлина (= maligna tumoro); ~olog/o онколог; ~olog/i/a онкологічний; ~olog/i/o онкологія.
***onkl||o** дядько; діал. вуйко, стрий; ~in/o тітка, дядина.
onkocer||o зоол. онхоцерка [*Onchocerca*]; ~oz/o мед. онхоцеркоз.
onk/o/gen/a мед. онкогенний, який викликає появу злоякісної пухлини.
***onobrik/o** бот. еспарцет [*Onobrychis*]; kultiva ~, vicifolia ~ еспарцет виколистий [*O. vicifolia*, син. *O. sativa*].
onomastik/o лінгв. ономастика.
onomatope||o лінгв. ономато́пя, звуконаслідування (= sonimito); ~а звуконаслідувальний.
onon(id)/o див. ononiso.
ononis/o бот. вовчуг [*Ononis*].
onopord/o бот. татарник [*Onopordon*].

on/o/prefiks/o спец. частковий префікс (префікси *deci-, centi-, mili-, mikro-, nano-, piko-, femto-, ato-, zepto-, jokto-*).

onosm/o бот. оносма [*Onosma*].

*-**ont-** суф. активних дієприкметників і дієприслівників майбутнього часу: *ven~a* той, хто прийде; *прийдешній*; *ven~e* перед тим, як прийти; *~o* особа або предмет, що виконає певну дію: *liberig~o* той, що визволить, майбутній визволитель; *la Sav~o* Спаситель.

Ontario/o геогр. н. Онтаріо (озеро і провінція в Канаді).

ontogenez/o біол. онтогенез (= *individugenezo*).

ontogeni/o біол. історія онтогенезу.

ontologi||o філос. онтологія; **~i/a** онтологічний.

Onufri/o Онуфрій (чол. ім'я).

oocit/o фізіол. ооцит.

oogon/o бот. оогоній (жіночий статевий орган багатьох видів водоростей та грибів).

oolit/o мін. ооліт.

oolog||o оолог; **~i/o** оологія (розділ орнітології, що вивчає яйця птахів).

oomicet/o/j, oomikot/o/j бот. ооміцети [*тип Oomycota*] (син. *akvoŝimoj*).

Oomot/o оомото (рел. рух, що виник у Японії та має на меті об'єднати людство, використовуючи для цього есперанто).

oosfer/o бот. оосфера, яйцеклітина.

oospor/o бот. ооспора.

*-**op-** I. суф. збірних числівників: *du~e* удвох; *kvin~e* у п'ятьох; *du~a* парний; *du~o* пара; II. самостійно вжив. морфема: **~a** колективний, збірний, спільний; **~e** колективно, спільно, єдино, командою; **~o** колектив, команда; *мат., інформ.* кортеж.

opak/a непрозорий, непроникний (для погляду, = *netravidebla, maldiafana*); **~** vitro непрозоре скло.

***opal||o** мін. опал; **~ec/a, ~esk/a** блискучий, як опал, переливчастий, як опал, опаловий (*про колір*); **~esk/i** *vn* переливатися, наче опал.

opci/o 1. юр. опція (добровільний вибір, що надається населенню території, яка переходить від однієї держави до іншої); опція, можливість вибору; 2. *інформ.* опція.

***oper||o** опера; **~a** оперний; **~a** *agio* оперна арія; **~ej/o** опера, оперний театр (= *operdomo*); **~et/o** оперета.

operac/o військ. операція (= *operacio*); *mara, aera, tera* ~ морська, повітряна, наземна (сухопутна) операція; *elŝipiĝa* ~ операція з висадки морського десанту, десантна операція; *plano de ~j* план операцій, план воєнних [бойових] дій; *tereno de ~j* театр воєнних [бойових] дій (= *operactereno*).

***operaci||o** 1. у різн. знач. операція; *medicina* ~о медична операція; *sezara* ~о кесарів розтин; *financa* ~о фінансова операція; *milita* ~о воєнна операція; *fari ~on* (з)робити операцію; **~o de la galveziko** операція на жовчному міхурі; 2. *мат.* дія; *la kvar bazaj ~oj de aritmetiko* чотири основні арифметичні дії; **~a** операційний; оперативний; **~a** *tablo* операційний стіл; **~a** *interveno* оперативне втручання; **~i** *vt* робити [проводити] операцію; оперувати; *li estis ~ita je la koro* він був прооперований на серці; **~ej/o** *мед.* операційна; **~um/o** *інформ.* операційна система.

operaci/simbol/o *мат., інформ.* символ операції.

operand/o *мат., інформ.* операнд.

operator/o (тж мат., інформ.) оператор; ~ de telefoncentralo оператор центральної телефонної станції; diferenciala ~ мат. диференціальний оператор.

oper/dom/o див. operejo.

oper/kantist||o оперний співак; ~in/o оперна співачка.

operkul/o 1. зоол. зяброва покришка; 2. бот. покришечка спори; 3. спец. покришечка (бджолоїної соти).

operon/o біол. оперон (одиниця зчитування генетичної інформації).

***opi||o** опій, опіум; fumi ~on палити / курити опій; ~a опійний, опіумний; ~aj/o опійний настій; препарат опію; ~ism/o мед. отруєння опієм.

opidum/o іст., військ. укріплений город (у римлян); фортифікаційна споруда.

opili(on)||o зоол. косарик звичайний [*Opilio*, син. *Phalangium opilio*]; ~ul/o/j косарики [ряд *Opiliones*, син. *Phalangida*].

***opini||i** vt думати, гадати, вважати, мати думку; ~i sin prava вважати себе правим; ~o думка, погляд, судження; (el)diri sian ~on висловити свою думку; laŭ mia ~o на мою думку, по-моєму; konsulta ~o консультативна думка.

opini/am/o відданість своїй думці, небажання змінити свою думку.

opini/inter/ŝanĝ/o обмін думками.

opini/kontrol/o, opini/sond/(ad)/o анкетне опитування, вивчення громадської думки.

opi/o/fum||ad/o опіопаління; ~ant/o курець опію; ~ej/o опіумокурильня.

opi/o/mani||o мед. опіоманія, пристрасть до опію; ~ul/o опіоман.

opi/o/papav/o бот. мак снотворний, опійний мак [*Papaver somniferum*].

Opol/o геогр. н., м. Опольє (Польща).

***opon||i** vn заперечувати, опонувати; бути супротивником; дотримувати протилежних поглядів; ~is unu voĉo проти був один голос; ~o заперечення; вираження протилежних поглядів; ~ad/o опонування, висловлювання (або відстоювання) протилежних поглядів; ~ant/o опонент; супротивник (у суперечці).

oporanak/o бот. опопанакс [*Oporanax*].

***oportun||a** зручний; вигідний; слухний, сприятливий, підходящий; ~a vesto зручний одяг; ~a momento сприятливий / слухний момент; *~e зручно, вигідно; fari al si ~e зручно / вигідно влаштуватися; ĉu al vi estas ~e? чи вам зручно?; ~o зручна / слухна нагода; ~aj/o зручна / вигідна річ; вигода; ~ec/o зручність, вигідність, вигода; ~ism/o політ. опортунізм; пристосовництво; ~ist/o політ. опортуніст; пристосованець, угодовець.

oposum/o 1. опосум (хутро); 2. див. didelfo; 3. нрк.; зоол. опосум.

opoterapi/o мед. опотерапія, органотерапія.

***opozici||o** 1. опозиція; опір, протидія; stari en ~o бути в опозиції; 2. астр. опозиція, протистояння; 3. фіз. знаходження у протифазі, протилежних фазах; ~a 1. опозиційний; ~a partio опозиційна партія; 2. протипоставлений; ~i vn бути / перебувати в опозиції; протистояти; ~ul/o опозиціонер.

opres||i vt утискувати, гнобити, пригноблювати, гнітити; ~o, ~ad/o утиск, гноблення, гніт; ~ant/o утисник, утискувач, гнобитель, пригноблювач; ~at/o пригноблений, утискуваний (у знач. ім.)

opresi/o мед. стиснення в грудях, ядуха.

opt||o мед. зір (= vido, vidado); ~a зоровий; la ~a nervo зоровий нерв; la ~a tavolo таламус (= talamo).

***optativ/o** лінгв. оптатив, бажальний спосіб (= dezira modo).

***optik**||o **оптика** (*розділ фізики*); ~а **1.** оптичний; ~аj instrumentoj оптичні інструменти, **оптика**; **2.** див. opta; ~**ist**/o **оптик** (*фахівець з оптики; виробник або продавець оптичних інструментів*).

optim/a сумн., див. optimuma.

***optimism**||o **оптимізм**; ~а оптимістичний; ~е оптимістично.

***optimist**/o **оптиміст**.

optimum||o *спец.* **оптимум**; ~а оптимальний; ~е оптимально; ~**ig/i** оптимізувати, зробити оптимальним; ~**ig**/o оптимізація.

opt/o/metr||o *мед.* таблиця для визначення гостроти зору; ~**i**/o оптометрія.

opul/o *бот.* калина звичайна [*Viburnum opulus*].

opunti/o **опунція** [*Opuntia, син. Cactus*] (*син. poralo*).

opus/o **опус** (*музичний твір*).

***or**||o *хім.* **Аурум** (*елемент*); **золото** (*проста речовина; тж перен.*); virga ~o самородне золото; pura ~o чисте золото, щире золото; rezervoj de ~o золоті запаси; ◇ ne ĉio estas ~o, kio brilas не все те золото, що блищить; ~а **1.** золотий (*тж перен.*); ~а minejo золотокопальня; ~а medalo золота медаль; ~а koro золоте серце; ~а geedziĝo золоте весілля; ~а dispartigo (*або proporcio*) *мат., мист.* золотий перетин; **2.** золотий (*про колір*), золотистий, золотавий; ◇ promesi ~ajn montojn обіцяти золоті гори; ~**i** *vt* золотити, покривати золотом; ~**aj**/o золотий виріб, виріб із золота; ~**aj/ist**/o золотар, ювелір; торговець золотими виробами; ~**ec/a** подібний до золота, під золото; ~еса galanterio галантерея під золото; ~еса sulfuro сурм'яний блиск, антимоніт, сульфід сурми (= antimona sulfido); ~**ej**/o золотий розсип, відкладення золотого піску (*в руслі ріки*); ~**ig/i**, ~**iz/i** *див.* ~i; ~**ig/i** (по)золотитися, (по)золотіти, набрати золотистого кольору.

oraci/o похвальна промова на честь небіжчика, надгробна промова, прощальне слово.

***orakol**||o **1.** пророцтво; пророкування; **2.** оракул; ~а пророчий; оракульський; ~**i** *vt, vn* пророчити, пророкувати.

or/alg/o/j *бот.* золотисті водорості [*клас Chrysophyta*].

or/alpar/o *фін.* золотий паритет (*вміст чистого золота в грошовій одиниці країни*).

Oran/o *геогр. н., м.* Оран (*Алжир*).

orangutan/o *зоол.* орангутанг [*Pongo pygmaeus*].

orangutang/o *див.* orangutano.

***orang**||o помаранча, апельсин; amara, maldolĉa ~o померанець, бігарадія (= bigarado); ~а помаранчевий, апельсиновий; (O)~а revolucio Помаранчева революція; ~**aj**/o оранжад, апельсиновий напій; ~**uj**/o *див.* oranĝarbo.

Oranĝ||o *геогр. н.* **1.** м. Оранж (*Франція*); **2.** р. Оранжева (*Лесото, Південноафриканська Республіка, Намібія*); ~**i**/o Фрі Стейт (*провінція в Південноафриканській Республіці, яка до 1994 р. називалася Оранжевою*).

orang||arb/o *бот.* помаранча, апельсин(ове дерево) (= ĉina citruso);

orang||eri||o оранжерея, теплиця; ~а оранжерейний.

orang||fung/o *бот.* мухомор Цезаря (= Cezara amanito).

orang||kolor/a помаранчевий, жовтогарячий.

orang||o/suk/o апельсиновий сік.

***orator**||o оратор; ~а ораторський; ~**i** *vn* ораторствувати, виголошувати промову; ~**aj**/o ораторський виступ; ораторська мова; ораторський прийом; спіч.

orator||art/o *рідко, див.* parolarto.

oratori|o 1. муз. ораторія; 2. арх., церк. ораторія, молитовня; 3. тај Ораторія (католицьке товариство); ~an/o ораторіанець.

orb/o астр. орб, орбіс.

orbikul|o анат. коловий м'яз; ~a: ~a muskolo de buŝo коловий м'яз рота; ~a muskolo de okulo коловий м'яз ока.

or/bat/i vt надавати золоту форми листа, розкувати шматок золота на тоненький лист.

***orbit|o** 1. астр., фіз. орбіта; la ~o de Neptuno орбіта Нептуна; la ~o de elektrono орбіта електрона; ĉirkaŭtera ~o навколоземна орбіта; 2. перен. орбіта, сфера діяльності, сфера впливу; 3. анат. очна ямка, орбіта (= okulkavo); ~a 1. астр., фіз. орбітальний; 2. анат. очноямковий, орбітальний; ~i vn 1. астр., фіз. рухатися по орбіті; 2. ав. кружляти (в очікуванні дозволу на посадку); ~ad/o 1. астр., фіз. рух по орбіті; 2. ав. кружляння (в очікуванні дозволу на посадку); ~ig/i вивести на орбіту; ~ig/o виведення на орбіту.

or/brik/o золотий злиток / зливоч, злиток / зливоч золота (у формі бруска, брикета).

or/bril|i vn блищати, як золото, відливати золотом, золотитися; ~a блискучий, як / мов золото, золотистий.

or/brok|i ткати золотом; ~aĵ/o золота парча; ~it/a золототканий.

or/bul/o золотий злиток / зливоч, злиток / зливоч золота (у формі шматка); грудка золота, золотий самородок.

orcino/o зоол. косатка [*Orcinus*] (син. orko).

***ord|o** 1. порядок, лад; alfabeto, kronologia, socia ~o алфавітний, хронологічний, громадський порядок; la natura ~o de la aferoj природний порядок речей; ĉio estas en ~o усе в порядку, усе як слід; fari ion laŭ ~o (з)робити що-н. за порядком; alkiutimiĝi al ~o звикнути до порядку; revoki iun al la ~o закликати когд-н. до порядку; fari (або meti) ~on en io навести порядок у чому-н.; 2. військ. стрій, ряд, лава, порядок; densa, disa, marŝa, batala ~o зімкнутий, розімкнутий, похідний, бойовий порядок (або стрій); ◇ en bona ~o tra la pordo! з Богом, Парасю!; 3. арх. ордер; la tri helenaj ~oj: dorika, ionika, korintika три (старо)грецькі ордери: доричний, іонічний, корінфський; la du romanaj ~oj: toskana, kompozita два романські ордери: тосканський, композитний; 4. зоол., орн., ент., іхт. ряд; бот. порядок; 5. мат. порядок; 6. стан, корпорація; la ~o de la senatanoj сенаторський стан (у Ст. Римі); la kavalira ~o вершницький стан, вершники (у Ст. Римі); la Tria ~o третій стан (у дореволюційній Франції); 7. розряд, категорія, клас, чин, ранг, ряд; la naj ~oj de la anĝeloj дев'ять чинів ангелів; ~a 1. упорядкований, доведений до ладу; 2. порядковий; ~e у порядку; за порядком, один за одним; ~i div. ordigi; ~em/a схильний до порядку; охайний, акуратний; ~em/o любов [схильність] до порядку; акуратність; ~(em)/ul/o любитель порядку; акуратна, охайна людина; акуратист, чепурун; ~ig/i упорядковувати, давати лад, доводити до порядку, складати за порядком; інформ. сортувати; ~igi la hararon поправити волосся [зачіску]; ~ig/o упорядкування, наведення порядку [ладу]; ~iĝ/i упорядкуватися.

ordal/o іст. ордалія, суд Божий (середньовічний спосіб встановлення винуватості людини: випробування вогнем, водою, розпеченим залізом і т. п.).

ord/am/o див. ordemo.

ord/aranĝ/i vn прибирати, наводити лад (у кімнаті і т. п.).

***orden|o** 1. орден (організація); la ~o de la jezuitoj, de la franciskanoj, de la templanoj ~o орден єзуїтів, францисканців, тамплієрів; 2. орден, орденський знак; la ~o de „Honora Legio” орден Почесного легіону; la ~o de la duko Jaroslao la Saĝa орден князя Ярослава Мудрого; honori iun per ~o відзначити когд-н. орденом; 3. корпорація, об'єднання, спілка (працівників вільної професії); la ~o de la pentristoj, de la verkistoj, de la advokatoj

спілка художників, письменників, адвокатів; **~а** орденський; **~і** *vt* нагородити орденом; **~it/o** *сумн.* орденоносець.

orden/ruband/o орденська стрічка.

orden/statut/o статут ордену.

orden/stel/o орденська зірка.

orden/vest/o монаша ряса (певного ордену).

ordin||o *церк.* (духовний) сан; **~і** *vt* висвячувати (на священнослужителя), рукопокладати, хиротонізувати; **~і** *iun* єпископо висвятити [рукопокласти] ког_о-н. на єпископа; **~і** *iun* *pastro* висвятити [рукопокласти] ког_о-н. на священника; **~ad/o** висвячення, рукопокладення, хиротонія.

ordinaci/o *див.* ordinado.

***ordinar||a** звичайний, буденний; рядовий, простий, ординарний, пересічний; банальний; **~а** фракціо простий дріб; **~е** звичайно, буденно, просто, ординарно; **~aj/o** звичайна, буденна річ, звичайна / буденна справа; **~ec/o** звичайність, буденщина, ординарність; банальність; **~ul/o** звичайна / проста людина, звичайний / простий чоловік, рядова /пересічна особа.

ordinat||o *мат.* ордината; **~а:** la ~а akso вісь ординат.

ord/o/far/i *vt* прибирати, наводити [робити] порядок, доводити до ладу (= ordigi).

ord/o/met/i *vt* розкладати, розставляти, розкладати, складати за порядком; наводити лад; виправляти становище (= ordigi).

***ordon||i** *vt* наказувати, веліти, розпоряджатися; приписувати (*ліки*); \diamond kiam forto ~as, leĝo pardonas як сила велить, то закон мовчить; **~о** наказ, веління, розпорядження; laŭ la ~о за наказом, за велінням, за розпорядженням, згідно наказу [розпорядження]; la Dek (O)~oj Десять Заповідей (Божих); **~а** наказовий; **~а modo** *грам.* наказовий спосіб (= volitivo); **~em/a** владний; **~em/o** владність; прагнення наказувати [веліти]; **~it/aj/o** розпорядження.

or/don/a золотоносний.

ordonanc/o *сумн.* ординарець, вістовий.

ordon/baston/o жезл.

ord/o/romp/o порушення порядку, порушення розпорядку.

ordovici/o *геол.* ордовик, ордовицька система, ордовицький період.

or/drat/o золотий дріт.

oread/o *міф.* ореада, німфа гір.

Oregon/o *геогр. н.* Орегон (*штат США*).

***orel||o** вухо; ekstera, meza, interna ~о *анат.* зовнішнє, середнє, внутрішнє вухо; diri en ies ~on сказати ком_у-н. на вухо; kapti iun je la ~о схопити ког_о-н. за вухо; tiri iun je la ~oj (по)тягнути ког_о-н. за вуха, драти вуха; streĉi la ~ojn насторожити вуха; \diamond la muro havas ~ojn стіна має вуха; akriĝi la ~ojn нагострити вуха; tra unu ~о eniras, tra la dua eliras через одне вухо входить, через друге виходить; **~а** вушний; **~а** lob(et)o мочка вуха; **~а** zumado шум [дзвін] у вухах; **~um/o** **1.** навушник (*у шапці*); **2.** телефонна трубка, слухавка; ~имоj *радіо* навушники.

orel/dolor/o *див.* otalgio.

orel/fok/o *див.* otariedo.

orel/fung/o *бот.* аурикулярія (= aŭrikulario).

orel/greb/o *орн.* норєць червоношиїй [вухатий] [*Podiceps auritus*].

orel/hav/a з вухами.

orel/inflam/o *див.* otito
orel/klip/o кліпс.
orel/konk/o *анат.* вушна раковина.
orel/kurac/ist/o *мед.* отіатр.
orel/lob/o *анат.* мочка вуха.
orel/meduz/o *зоол.* аурелія вухата, медуза вухата [*Aurelia aurita*].
orel/ornam/aĵ/o сережка.
orel/pend/aĵ/o (сережка-)підвіска.
orel/ring/o сережка (*у вигляді кільця*), *діал.* кульчик.
orel/strig/o *орн.* вухата сова (лісова) [*Asio otus*] (= otuso 2); malgranda ~ совка-сплюшка (звичайна) [*Otus scops*].
orel/ŝirm/il/o навушник.
orel/ŝtop/il/o вушна затичка; протишумна вушна вкладка.
orel/tambur/o timpano 1.
orel/tub/o *див.* otosalpingo.
orel/vaks/o *див.* cerumeno.
orel/vultur/o *орн.* вухатий кондор [*Torgos tracheliotus*].
orel/zum/o/j, ore/zum/ad/o шум [дзвін] у вухах, гудіння у вухах.
or/epok/o *міф.* золотий вік (= la ora epoko).
or/esplor/ist/o золоторозвідник, золотошукач.
Orest/o Орест (*ім'я, у т. ч. сина Агамемнона, що вбив свою матір Клітемнестру*).
***orf||o** сирота (хлопець); ~а сирітський; сиротливий; ~а infaneto сирітка; ~е сиротливо; ~ec/o сирітство; ~ej/o сиротинець, дитбудинок; притулок для сиріт; ~ig/i осиротити; ~iĝ/i осиротіти, стати / залишитися сиротою; ~in/o сирота (дівчина).
or/faden/o золота нитка, золота канитель.
or/fazan/o *орн.* фазан золотистий [*Phasianus pictus*].
Orfe||o *міф.* Орфей (чарівний співець, який спустився в підземне царство, щоб повернути на землю свою дружину); (o)~а орфейський; (o)~ism/o 1. рел. орфізм (релігійно-містичне вчення, що виникло в Греції в 6 ст. до н. е.); 2. орфізм (течія у західноєвропейському живописі, що виникла у 1910-их рр.).
Or/fel/o *міф.* золоторунна шкура, золоте руно (= Ora Šaffelo).
or/fiŝ/o *іхт.* золота рибка [*Carassius auratus*].
or/flav/a золотисто-жовтий.
or/foli/o сухозлітка.
or/fring/o: amerika ~ *орн.* американський чиж [*Carduelis tristis*].
***organ||o** у *різн. знач.* орган; la ~oj de parolo органи мови; la ~o de vidado орган зору; la digestaj ~oj органи травлення; la internaj ~oj внутрішні органи; la ~oj de horloĝo органи годинника, складові частини годинника; presa ~o друкований орган; la oficiala ~o офіційний (друкований) орган; ~o de regado орган управління; ~а органічний (стосовно до органу / органів); ~а difekto вада органа; ~aj malsanoj хвороби органа; ~ar/o сукупність, система органів; організм; ~et/o біол. органоїд, органела.
organandi/o *текст.* органді, тонкий серпанок.
organ/grerft/ad/o *див.* organtransplanto.

organigram/o *наук., тех.* структурна схема, блок-схема.

***organik/a** *хім.* органічний; ~ kemio органічна хімія; ~ kombinaĵo органічна сполука.

***organism||o** організм; ~a: ~a malsano захворювання організму, хвороба організму; ~a strukturo структура організму.

***organiz||i** *vt* організувати; ~a організаційний; ~a komitato організаційний комітет; ~o **1.** організація (*дія; результат дії*); la ~o de klubo організація клубу; **2.** *див.* ~aĵo; ~ad/o організація (*тривала дія*); la scienco ~ado de la laboro наукова організація праці; ~aĵ/o організація (*орган*); fondi ~aĵon заснувати організацію; ~ant/o організатор (*особа, що організовує що-н.*); ~iĝ/i організуватися; ~int/o організатор (*особа, що організувала що-н.*); ~ist/o організатор (*фахівець з організаційної роботи; фахівець з наукової організації праці*).

organizaci/o **1.** організація (*орган; син.* organizaĵo, organizo); **2.** організація (*дія; син.* organizo, organizado).

organiz/komitato/o організаційний комітет.

organiz/o/talent/o організаторський талант.

organ/trans/plant/ad/o *xip.* трансплантація органа [органів], пересадка органа [органів].

***orgasm||o** *фізіол.* оргазм; ~a оргазмовий, оргазмічний; ~i *vn* відчутти оргазм, досягти оргазму.

***orgen||o** орган; ~a органний; ~i *vt* грати на органі; ~ej/o галерея для органа, місце для органа; хори; органний зал; ~ist/o органіст.

orgen/fajf/il/o *див.* orgentubo.

orgen/fasad/o фасад органа.

orgen/koncert/o концерт органної музики.

orgen/lud/o гра на органі.

orgen/tub/o органна труба.

***orgi||o** оргія, розгульний бенкет; ~a оргійний, розгульний; ~a nokto ніч з оргією, розгульна ніч; ~i *vn* учиняти оргію, брати участь в оргії.

orgojl||o пиха, бундючність, гордовитість, чванство, *розм.* гонор; malaltigi ies ~on збити пиху кому-н.; ~a пихатий, бундючний, гордовитий, чванливий, *розм.* гонористий; ~e пихато, бундючно, гордовито, чванливо; ~i *vn* поводитися пихато [бундючно, гордовито, чванливо], чванитися; зазнаватися; ~ul/o чванько.

orgad/o мигдальне молоко.

or/hav/a золотонісний.

oriel/o *арх.* еркер (*син.* korbelfenestro).

***orient||o** **1.** схід; en la ~o на сході; veni el (de) la ~o прибути [прийти, приїхати] зі сходу; (O)~o Схід; la Proksima (O)~o Близький Схід; la Ekstrema (O)~o, la Malproksima (O)~o, la Fora (O)~o Далекий Схід; **2.** *спец.* особливий блиск, східний блиск (*у перлів*); ~a східний, орієнтальний; ~a vento східний вітер; ~e на сході, до сходу; ~e de... на схід від...; ~e/n на схід; moviĝi ~en рухатися на схід; ~i *vt* орієнтувати; ~i domon, mapon, planon (з)орієнтувати будинок, карту, план; **si/n** ~i **1.** орієнтуватися; mi malbone ~as min en nekonata urbo я погано орієнтуюся в незнайомому місті; **2.** *див.* ~iĝi; ~ad/o орієнтування, орієнтація (*дія того, що орієнтує*); ~ado de mapo орієнтування карти; profesia ~ado професійна орієнтація, профорієнтація; ~an/o східний мешканець / житель, мешканець / житель Сходу; *розм.* східняк; ~iĝ/a орієнтаційний; ~iĝa signo орієнтаційний знак; ~iĝ/i (з)орієнтуватися; mi rigardis ĉirkaŭen por ~iĝi я подивився навколо, щоб зорієнтуватися; ~iĝ/o орієнтація (*дія того, що орієнтується*); perdi la ~iĝon утратити орієнтацію; difini la

~iĝon de konstruaĵo визначити орієнтацію будівлі; ~il/o орієнтир; ~ist/o педагог з професійної орієнтації.

oriental||a орієнтальний; ~ism/o сходознавство, орієнталістика; ~ist/o сходознавець, орієнталіст; ~ist/ik/o *див.* ~ismo.

orient/azi/a східноазійський, східноазіатський.

orient/eŭrop||a східноєвропейський; ~an/o мешканець / житель Східної Європи.

orific/o *анат.* отвір.

oriflam/o **1.** *іст.* орифлама (*прапор французьких королів*); хоругва; **2.** *перен.* сигнал до збору, сигнал до битви, сигнал до боєготовності.

origan/o *бот.* материнка, майоран [*Origanum*]; ordinara ~ материнка звичайна [*O. vulgare*]; Kreta ~ *див.* diktamno **2.**

Origen/o *іст.* Ориген (*грецький теолог*).

***origin||o** **1.** походження, виникнення, початок; *havi sian ~on* мати (своє) походження, походити; *hipotezoj pri la ~o de la homo* гіпотези про походження людини; *vorto de la latina ~o* слово латинського походження; *homo de nobela ~o* людина шляхетного походження; **2.** *мат.* початок, вихідна точка (прямокутних) координат; ~a первісний, одвічний, первозданний, споконвічний; *la ~a reko* первородний гріх; ~e за походженням, від самого початку, від зародження; ~i *vp* походити від [(i)z], брати початок; бути родом із.

***original||a** **1.** оригінальний, справжній; **2.** оригінальний, самобутній, своєрідний; вигадливий; ~e **1.** оригінально, по-справжньому; **2.** самобутньо, своєрідно; вигадливо; ~o оригінал; ~aĵ/o що-н. оригінальне; оригінальний вчинок; ~ec/o оригінальність, самобутність, своєрідність; ~ul/o оригінал, оригінальна особистість; *див.* ак.

orij/o *див.* oriso.

oriks/o *зоол.* сарнобик, орикс [*Oryx*].

orikterop(od)/o *зоол.* трубказуб [*Orycteropus*].

oriment/o *біол.* зародок органа, орган у зародку.

Orinok/o *геогр. н., р.* Орінкоко (*Венесуела*).

***oriol||o** *орн.* вивільга, іволга [*Oriolus oriolus*]; ~ed/o/j вивільгові [*родина Oriolidae*].

Orion/o **1.** міф. Оріон (*мисливець-велетень, що загинув від стріл Артеміди*); **2.** *астр.* Оріон (*сузір'я*).

oris||o *орія* (*представник однієї з індійських народностей*); (O)~i/o *геогр. н.* Орїсса (*штат в Індії*).

oriz/o *бот.* рис [*Oryza*]; *kultiva ~* рис посівний [*O. sativa*] (*сін. rizo*).

ork/o *зоол.* косатка хижа [*Orcinus orca*].

Ork/o міф. **1.** Орк, Оркус (*римський бог пекла*); **2.** *перен.* пекло.

Orkad/o/j *геогр. н.* Оркнейські острови (*Норвезьке море, Велика Британія*).

***orkestr||o** **1.** *іст.* оркестра (*частина театру в Ст. Греції, на якій виступали хор і артисти*); **2.** оркестр; *instrumenta ~o* інструментальний оркестр; *simfonia ~o* симфонічний оркестр; ~a оркестровий; ~i *vt* оркеструвати; ~ad/o оркестрування, оркестровка (*дія*); ~aĵ/o оркестровка (*оркестрований твір*); ~an/o член оркестру; ~(o)/estr/o капельмейстер.

orkestrion/o оркестріон (*механічний муз. інструмент*).

orkid||o 1. бот. зозулинець [*Orchis*]; 2. анат. яєчко (= testiko); ~ac/o/j бот. зозулинцеві, орхідні [родина *Orchidaceae*] (син. orkideoj); ~it/o мед. орхіт, тестит, запалення яєчка (= orkidinflamo, testikinflamo).

*orkide/o бот. орхідея; рослина родини зозулинцевих.

orkid/ektomi/o хір. орхієктомія, видалення яєчка.

orkid/o/terapi/o мед. орхітотерапія.

or/kolor/a золотий, золотистий, золотого кольору.

or/kovr/o золоте покриття.

or/kron||o золота корона, золотий вінець; золотий вінок; ~aj/o золота коронка (на зубі).

or||o підрублений край, підрублений підшитий край, рубець (шов); ~i vt підрублювати, підшивати (матерію).

or/lamen/o золота пластинка, листок із золота.

or/lav||ad/o промивання золотоносного піску, миття [намивання] золота, золотодобування (вимиванням); ~ist/o вимивальник золота; золотодобувач.

Orlean/o геогр. н., м. Орлеан (Франція).

orlon/o текст. орлон.

orlop/o мор. нижня палуба; кубрик (= orlopa ferdeko).

Ormazd/o рел. Ормазда (середньовічне звучання імені зороастрійського бога Ахурмазди).

or/min||o золота виробка; перен. золоте дно; ~ej/o золотий рудник, золота копальня; ~ist/o золотодобувач.

orn/o бот. ясен білоцвітий [*Fraxinus ornus*].

*ornam||i vt прикрашати, прикрашувати; орнаментувати; ~i la kristarbon прикрашати (різдвяну) ялинку; ŝiajn harojn ~is rubandoj ĵi волосся прикрашали стрічки; si/n ~i прикрашатися, надягати прикраси, чепуритися; ~a орнаментальний, декоративний; ~a planto декоративна рослина; ~o прикраса, окраса, оздоба; орнамент, узор; tiu monumento estas ~o de nia urbo цей пам'ятник є окрасою нашого міста; ~ad/o прикрашання, прикрашування, прикрашення; орнаментация, орнаментування; oni komisiis al ŝi la ~adon de la salono їй доручили прикрашання салону; ~aj/o прикраса; surmeti siajn ~ajojn надіти свої прикраси; ~ig/i прикраситися; ~ist/o майстер з орнаменту, орнаментист, орнаменталіст.

ornam/art/o декоративне мистецтво.

ornam/desegn/aj/o візерунок, (узорний) малюнок.

ornam/epitet/o літ. епітет, прикрашальний епітет.

ornat/o церк. орнат, риза, фелон.

ornitiski/o/j палеонт. птахотазові динозаври [ряд *Ornithischia*].

ornitofil/a бот. орнітофільний, який запилюється птахами.

ornitogal/o бот. ряска [*Ornithogalum*]; ombrela ~ ряска зонтична [*O. umbellatum*].

*ornitolog||o орнітолог; ~i/a орнітологічний; *~i/o орнітологія.

ornitomanci/o орнітомантія (ворожіння за летом птахів).

ornitop(od)o бот. серадела [*Ornithopus*].

ornitorink/o зоол. качконіс [*Ornithorhynchus*].

ornitoz/o мед. орнітоз, пситакоз (вірусне захворювання птахів, заразне для людей і тварин).

orobank/o бот. вовчок, заразиха [*Orobanche*]; hedera ~ вовчок плющовий [*O. hedera*].

orogen/a геол. орогенний.

orogenez/o геол. орогенез (сукупність рухів земної кори, внаслідок яких утворюються гори). гороутворення.

***orografi|o** геол. орографія; ~а орографічний; гірський.

oronti/o бот. оронтіум [*Orontium*].

or/pes/il/o вага для зважування золота, пробірна вага.

or/pigment/o хім. аурипігмент (=auripigmento).

or/plak/it/a плакований золотом.

or/pluv/o див. laburno.

or/pluvi/o орн. сівка звичайна [*Pluvialis apricarius*].

or/polv/o золотий порошок.

or/rezerv/o ек. золотий запас.

or/sabl/o золотоносний пісок.

or/serĉ/ist/o золотошукач.

or/skarab/o див. krizomelo.

Orsted/o Ерстед (данський фізик); (o)~ фіз. ерстед (одиниця напруженості магнітного поля).

or/stel/o див. gageo.

***ort|o** мат. прямий кут (= orta angulo); ~а прямий (про кут); ортогональний, (прямо) перпендикулярний (про лінію, площину, = perpendikulara); ~аj/o кутник; ~ant/o перпендикуляр, перпендикулярна лінія (= perpendikularo); ~ig/i (з)робити прямим (про кут); (з)робити прямокутним; (з)робити перпендикулярним; розмістити під прямим кутом; ~il/o кутомір, екер; косинець; prisma ~ilo призмовий екер.

ort/angul|o прямокутник (= ortogramo); ~а прямокутний, ортогональний; ~il/o див. ortilo.

ort/tavol/o позолота, шар золота.

ortikon/o тб. ортикон.

ortit/o мін. ортит.

orto- орто... (у складних словах відповідає поняттям „прямий”, „правильний”).

ort/o/centr/o мат. ортоцентр.

***ortodoks|a** ортодоксальний; правовірний; рел. православний; ~ec/o ортодоксальність, правовірність; рел. православ'я, православність (приналежність до православної віри); ~ism/o православ'я (віра, релігія); ~ul/o ортодокс, правовірний (у знач. ім.); рел. православний (у знач. ім.).

ortofon|a правильний, нормальний (про вимову); ~а kuracado логопедія; ~ist/o логопед.

ortognat/a анат. ортогнатичний (про верхню щелепу, яка не виступає вперед за загальну фронтальну площину обличчя).

***ortografi|o** правопис, орфографія; fonetika ~o фонетичний правопис; ~а орфографічний; ~i vt писати (орфографічно) правильно; ~ist/o спеціаліст з орфографії.

ortogram/o див. ortangulo.

ortoklaz/o мін. ортоклаз, калієвий польовий шпат.

ortokromat|a фіз. ортохроматичний; ~ec/o, ~ism/o ортохроматизм.

ortopedi|o мед. ортопедія; ~а ортопедичний; ~aj ŝuoj ортопедичне взуття; ~ist/o ортопед.

ortopter/o/j ент. прямокрилі [ряд Orthoptera].

ort/o/rel/o рейка з бічною виїмкою

ortoromb/a фіз., мін. орторомбічний, з правильною ромбічною формою.

ortotrop/a бот. ортотропний.

or/turd/o орн. строкатий дрізд [*Zoothera dauma*].

or/verg/o, or/verg/o-solidag/o бот. золотушник звичайний [*Solidago virgaurea*].

*-os закінчення майбутнього часу дієслова: *li skrib~* він писатиме / буде писати; як поетична вільність може вживатися самотійно в значенні *estos*.

Osak/o геогр. н., м. Осака (Японія).

***osced||i** *vt* позіхати; *перен.* зяти; ~і *pro enuo* позіхати від нудьги; ~*anta* *kratero de vulkano* зяючий кратер вулкана; ~**o** позіх, позіхи; ~**ad/o** позіхання.

oscil||i *vt* коливатися, осцилювати; хитатися, вібрувати (відносно точки рівноваги); ~**a** коливальний, осциляційний; ~**o, ~ad/o** коливання, осциляція, хитання, вібрація; *libera ~ado* вільне (або власне) коливання; *altrudita ~ado* вимушене коливання; ~**ator/o** див. ~**ilo**; ~**il/o** вібратор, осцилятор; *radio* генератор коливань.

oscilatori/o бакт. осциляторія [*Oscillatoria*].

oscil/cirkvit/o ел. коливальний контур.

oscilograf/o фіз. осцилограф.

oscilogram/o фіз. осцилограма.

osciloskop/o фіз. осцилоскоп.

oset||o осетин; ~**a** осетинський; ~**e** по-осетинському, по-осетинськи; (**O**)~**i/o** геогр. н. Осетія; *Norda (O)~io* Північна Осетія (автономна республіка у складі Росії); *Suda (O)~io* Південна Осетія (колишня частина Грузії, що проголосила себе незалежною державою, але визнана частково); ~**in/o** осетинка; (**O**)~**uj/o** див. (**O**)~**io**.

Oskar/o 1. Оскар (чол. ім'я); **2.** *тж* *тін*, кіно Оскар (статуетка, якою нагороджують за кращі фільми, ролі).

Oasian/o літ. Осіан (легендарний кельтський воїн і бард).

oskul||i *vt mat.* дотикатися; ~**a, ~ant/a** дотичний; ~**a** *circlo* дотичне коло.

Osl/o геогр. н., м. Осло (столиця Норвегії).

osmer/o іхт. корюка, корюшка [*Osmerus*].

osmi||o хім. Осмій (елемент), осмій (проста речовина); ~**a** осмієвий; ~**aj** *kombinaĵoj* осмієві сполуки; ~**at/o** осмат, осміат.

osmoz||o фіз. осмос; ~**a** осмотичний; ~**a** *premo* осмотичний тиск.

osmoz/metr/o фіз. осмометр.

osmund/o бот. чистоуст, осмунда [*Osmunda*]; *reĝa ~* чистоуст величний (або королівський) [*O. regalis*] (син. *reĝfiliko*).

osobuk/o кул. особуко (італійська страва з телячої гомілки).

Os(s)/o геогр. н., г. Оса (Греція).

***ost||o** кістка, кість; *karno kaj ~oj* м'ясо і кісті; *korakoida ~o* зоол. дзьобоподібна кістка; *ĉ malsekigita ĝis la ~oj* промоклий до кісток; *ĝi fariĝis por mi ~o en la gorĝo* це стало мені кісткою у горлі; ~**a** кістковий; кістяний; ~**a** *strukturo* будова кістки; ~**a** *doloro* див. *ostalgio*; ~**aj/o** кістяний виріб, виріб з кісті; ~**algi/o** мед. біль у кістках; ~**ar/o** кістяк, остов, скелет; ~**ec/a** костистий, кістявий, кощавий; ~**ej/o** іст. осуарій (посуд для зберігання кісток померлого); ~**er/o** осколок кістки; ~**et/o** кісточка; ~**iĝ/i** (за)костеніти, окостеніти, скостеніти; ~**iĝ/o** окостеніння, закостеніння, скостеніння; мед. осифікація;

~in/o *заст. фізіол., хім. осейн*; ~it/o *мед. остит, остеїт, запалення кісткової тканини*;
~olog/i/o *остеологія, вчення про кістки*; ~om/o *мед. остеома*.

ostaĝ||o *заручник (= garantiulo)*; ~i *вн бути заручником*.

ostein/o *див. ostino*.

ost/ektomi/o *хір. остеоектомія, видалення кістки*.

ostelogi/o *див. ostologio*.

os-temp/o *див. futuro*.

ostent||i *вт виставляти напоказ, чванитися, хизуватися*; ~а *показний*.

osteomjelit/o *див. ostomedolito*.

osteoporoz/o *див. ostoporozo*.

osteopat||o *мануальний терапевт; костоправ; ~i/o мануальнак терапія*.

ostiol/o *бот. вузенький округлий отвір, щілина*.

ostjak/o/j *етн. остяки (заст. назва кількох народностей Сибіру)*.

ostoblast/o *анат. остеобласт*.

ost/o/buljon/o *кул. бульйон з кісток*.

ost/o/cerb/o *див. medolo*.

ost/o/fiŝ/o/j *іхт. кісткові риби [клас Osteichthyes]*.

ost/o/gen/a *фізіол. остеогенний*.

ost/o/genez/o *фізіол. остеогенез, утворення кісткової тканини*.

ost/o/karb/o *кісткове вугілля*.

ostomalaci/o *див. ostomoliĝo*.

ost/o/medol/it/o *мед. остеомієліт (запальне ураження кістки і кісткового мозку)*.

ost/o/membran/o *див. periosto*.

ostomi/o *хір. остемія*.

ost/o/mol/iĝ/o *мед. остеомаліяція, розм'якнення кісток (= ostomalacio)*.

ost/o/pati/o *мед. остеопатія, захворювання кісток*.

ostopetroz/o *мед. остеопетроз*.

ostoporoz/o *мед. остеопороз*.

ostopsatiroz/o *мед. остеопсатироз*.

ost/o/romp/iĝ/o *див. frakturo 1*.

ost/o/sarkom/o *мед. остеосаркома*.

ost/o/seg/il/o *хір. пила для розрізання кісток*.

ost/o/split/o *осколок кістки (= ostero)*.

ost/o/substanc/o *кість (як речовина), кісткова речовина*.

ost/o/tomi/o *хір. остеотомія, операція розтину кістки*;

ostr||o *зоол. устриця [Ostrea]; ~а устричний; ~ej/o місце скупчення устриць; місце розведення устриць*.

*ostracism/o *остракізм (у Ст. Греції – вигнання небезпечних осіб, злочинців за межі міста, держави без права повернення; перен. – різкий осуд, гоніння); meti (або ĵeti) ~on sur iun піддати остракізму когун*.

ostrak/o *іст. острак (черепок або вапняковий уламок, на якому писалося ім'я при голосуванні і т. п.)*.

ostrakod/o/j зоол. черепашкові ракоподібні [підклас *Ostracoda*].

ostrakoderm/o/j палеонт. остракодерми, щиткові [група *Ostracodermi*].

ostr/o/bred/ad/o розведення устриць.

ostrogot/o іст. остгот.

ostr/o/konk/o устрична черепашка.

Osvald/o Освальд, Освальдо (чол. ім'я).

***-ot-** суф. пасивних дієприкметників і дієприслівників майбутнього часу: *skrib~a letero* лист, що буде написаний; *renkont~e perxi*, ніж бути зустрінутим.

ot||o анат. вухо (науковий термін у складних словах, = *orelo*); **~algi/o** мед. оталгія, біль у вусі (= *oreldoloro*); **~it/o** мед. отит, запалення вуха (= *orelinflamo*).

otari||o зоол. вухатий тюлень, морський лев [*Otaria*]; **~ed/o/j** вухаті тюлені, сивучеві [родина *Otariidae*] (син. *orelfokoj*).

Otav/o геогр. н., м. Оттава (столиця Канади).

Otel/o літ. Отелло (герой однойменної драми Шекспіра).

otid/o орн. дрофа, дрохва [*Otis*]; *granda ~* дрофа звичайна, дрохва [*O. tarda*]; *malgranda ~* стрепет [*O. tetrax*]; *koluma ~* вихляй [*Chlamydotis undulata*].

otolit/o/j зоол. отоліти (мініатюрні мінеральні утворення в органах рівноваги багатьох безхребетних і всіх хребетних).

I otoman/o отоманка (диван, = *divano*).

II otoman/o іст. осман, оттоман (турок).

otomi/o хір. розтин (орган).

otorinolaring/olog||o мед. оториноларинголог, ларинголог; **~i/o** оториноларингологія.

ot/o/salping||o анат. євстахієва труба; **~it/o** мед. отосальпінгіт, запалення євстахієвої труби.

ot/o/skop||o мед. отоскоп; **~i/o** отоскопія.

otus/o орн. 1. совка-сплюшка [*Otus*]; 2. див. *orelstrigo*.

***ov||o** яйце; *birda ~o* пташине яйце; *serpenta ~o* зміїне яйце; *~o de litcimo* яйце блощиці; *pedika ~o* гнида; *demeti* (або) *ellasi ~ojn* нести яйця, відкладати яйця, нестися (= *~umi*); *mole kuirita ~o* зварене некруто яйце; *malvole kuirita ~o* круте яйце, зварене надтвердо яйце; \diamond *~o kokinon ne instruas* яйця курку не вчать; **~a** яєчний; ***~aj/o** яєчня; **~ing/o** вазочка для яйця; **~oid/a** яйцеподібний, яйцеватий; **~oid/o** мед. вагінальний супозиторій, вагінальна свічка; ***~uj/o** анат., заст. яєчник (= *ovario*); **~ul/o** яйцеродна (або яйцеродяща) тварина; **~um/i** *vn* нести яйця, відкладати яйця, нестися; **~um/ad/o** яйцекладка, яйцевідкладання, відкладання [несення] яєць.

***ovaci||o** овація; *fari ~ojn (al iu) div. ~i*; **~i** *vt (iun)* улаштувати овацію (кому-н.), вітати оваціями (кого-н.).

***oval||o** овал; **~a** овальний; **~ec/o** овальність; **~ig/i** над(ав)ати овальної форми, (з)робити овальним.

ov/albumin/o фізіол. овальбумін, альбумін яєчного білка.

ovamb/o/j етн. овамбо (намібійське плем'я).

ovari||o 1. анат. яєчник; 2. бот. зав'язь; **~a**: *~a kisto* мед. кіста яєчника; **~it/o** мед. оофорит, запалення яєчника (= *ovariinflamo*).

ovari/ektomi/o хір. оварієктомія, видалення яєчника [яєчників].

ovari/inflam/o див. *ovariito*.

ovari/plant/oj див. angiospermoj.

ov/aspekt/a див. ovoida.

ovi/o зоол. вівця [pid *Ovis*].

ovi/bov/o вівцебик мускусний [*Ovibos moschatus*] (= moskobovo).

Ovidi/o Овідій (римський поет).

***ov/(o)blank/o** білок (яйця).

ovocit/o біол. ооцит; univavica ~o ооцит першого порядку; duavavica ~o ооцит другого порядку.

ov/o/ĉel/o заст., див. ovoilo.

ov/o/de/met||ad/o відкладання яєць; ~a: ~a besto яйцекладна (або яйценосна) тварина; ~a organo яйцеклад.

ov/o/dukt/o анат. яйцепровід.

ovol/fal/o див. ovoilado.

ov/o/flav||o жовток; ~aĵ/o заст., див. ~o.

ov/o/form/a див. ovoida.

ov/o/fung/o див. kantarelo.

ov/o/genez/o фізіол. овогенез, оогенез.

ovogoni/o біол. оогоній.

ovol||o 1. фізіол. яйце (жіноче), яйцеклітина; 2. бот. яйцеклітина, насінний зачаток (син. semprimordio); ~ad/o овуляція.

ov/o/nask||a зоол. яйцеродний, яйцеродящий; ~ul/o/j яйцеродні / яйцеродящі (тварини).

ov/o/neĝ/o кул. гогель-могель, гоголь-моголь.

ov/o/nudel/o/j кул. яєчна локшина.

ov/o/pulvor/o яєчний порошок.

o-vort/o грам. іменник (= substantivo).

ov/o/simil/a див. ovoida.

ov/o/ŝel/o яєчна шкаралупа.

ov/o/tek/o ент. кубушка (маса склеєних виділеннями відкладених яєць у деяких комах).

ovotid/o біол. оотида.

ov/o/viv/o/nask||a зоол. яйцеживородний, яйцеживородящий; ~ul/o/j яйцеживородні / яйцеживородящі (тварини).

ovr/i відкривати, відчиняти (= malfermi).

I -oz- -оз (неофіційний суф. для утворення назв хвороб: askarid~o аскаридоз; tuberkul~o туберкульоз; bakteri~o бактеріоз).

II -oz- неофіційний суф., що в хімічній номенклатурі служить для утворення назв оксидів або солей, у яких метал проявляє меншу валентність: fer~a sulfato сірчанокисле залізо закисне, сульфат двовалентного заліза; kupr~a oksido закис міді, оксид одновалентної міді.

III -oz- неофіційний суф., що позначає достатню наявність, насиченість: por~a пористий (= porhava, porplena); ŝton~a кам'янистий (= ŝtonhava, ŝtonplena, ŝtonriĉa); цей суф. можна замінити складними словами з другою основою: -abunda, -dona, -hava, -plena, -riĉa.

oz/o хім. моносахарид, простий цукор (= monosakarido, simpla sukero).

ozazon/o *хім.* озазон.

ozen/o *мед.* озена, смердючий нежить.

Oziris/o *міф.* Осирис (*єгипетський бог животворних сил природи, цар загробного світу*).

ozokerit/o *мін.* озокерит, земний віск (= tervakso, mineralvakso, minerala vakso).

***ozon||o** *хім.* озон; stratosfera, troposfera ~o стратосферний, тропосферний озон; ~a озонний, озоновий; ~ig/i озонувати, перетворювати в озон; ~igi oksigenon озонувати кисень; ~iz/i озонувати, насичувати озonom; ~izi aeron озонувати повітря; ~(ig)il/o, ~(iz)il/o озонатор.

ozon/hav/a який містить озон, озонний.

ozon/o/metr/o *спец.* озонметр.

ozon/riĉ/a багатий озonom, багатий на озон.

ozon/tavol||o озоновий шар; ~a: ~a truo діра в озonomому шарі, озонна діра.

ozon/terapi/o *мед.* озонотерапія.

ozon/tru/o озонна діра.

Р

***p** 20-а буква есперантського алфавіту; *~o назва цієї букви.

pa! *виг.* ну от!, от тобі раз!; от тобі на!; дуже гарно [мило]! (*вираз невдоволення, досади, легкого роздратування*).

paang/o паанга (*грошова одиниця Тонга*).

***pac||o** 1. мир; akiri ~on досягнути миру; rompi la ~on порушити мир; vivi en ~o kun la najbaroj жити в мирі з сусідами; kontrakti pri la ~o kun iu укласти мир з ким-н.; la politiko de la ~o політика миру; la Mondkonsilio de la (P)~o Всесвітня Рада Миру; iru en ~o! іди з миром!, іди в мирі!; ~o estu inter viaj muroj мир вашим стінам!; ~o estu en via hejmo! мир вашому дому!; ~o(n) al vi! мир вам!; ♦ se vi volas ~on, preparu militon хочеш миру – готуйся до війни; 2. мир, спочинок, спочин, спокій, супокій, покій; lasi iun en ~o дати спокій кому-н.; ~o al lia sindro! мир його праху!; ~a мирний, спокійний; ~a vivo мирне життя; ~a politiko мирна політика; ~aj paroloj мирні розмови; ~a silento мирна тиша; en la ~a tempo у мирний час; (P)~a: (P)~a Oceano *геогр. н.* Тихий океан (= Pacifiko); ~e мирно, спокійно; ~em/a миролюбний; ~em/o миролюбність, миролюбство; ~ig/a примирливий, примирний, миротворний; ~iga juĝisto мировий суддя; ~ig/i (по)мирити, примиряти; ~ig/ant/o примиритель, миротворець; ~ig/i (по)миритися, примиритися; ~ig/o примирення; ~ism/a *див.* pacifisma; ~ism/o *див.* pacifismo; ~ist/o *див.* pacifisto; *~ul/o мирна людина, миролюбець.

pac/am||a миролюбний; ~o миролюбність, миролюбство.

pac/amik/o *сумн.* товариш по боротьбі за мир; прихильник мирної політики.

pac/apostol/o апостол миру.

pac/batal||o боротьба за мир; ~ant/o борець за мир.

***pacien||o** терпіння, терпеливість; *розм.* терпець; fera ~o залізне терпіння; perdi ~on утратити терпіння / терпець, вийти з терпіння; preni ~on набратися терпіння / терпцю; provizi sin per ~o запастися терпінням; ♦ per ~o venas scienco нема науки без муки; per ~o kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro терпінням і працею всього добудеш, терпіння і труд усе перетруть; ~a терплячий, терпеливий; ~e терпляче, терпеливо; ~i *vn, vt* терпіти, мати терпіння, ставитися з терпінням, бути терплячим / терпеливим.

pacienclud/o *карт.* пасьянс.

***pacient/o** пацієнт.

***Pacifik||o** *геогр.* Тихий океан; (**p**)~**a** тихоокеанський.

***pacifism||o** пацифізм (*син.* pacismo); ~**a** пацифістський (*стосовний до пацифізму*).

***pacifist||o** пацифіст; ~**a** пацифістський (*стосовний до пацифіста, до пацифістів*).

pac/iniciativ/o мирна ініціатива.

pac/kolomb/o голуб миру.

pac/komitat/o комітет на захист миру.

pac/kondiĉ/o/j умови миру.

pac/konferenc/o мирна конференція.

pac/kongres/o мирний конгрес.

pac/konsil/ant/ar/o рада миру.

pac/kontrakt/o мирний договір, мирна угода; *fari* ~**n** заключити мирний договір, мирну угоду.

pac/marŝ/o марш миру.

pac/mov/ad/o рух за мир, пацифістський рух.

pac/pip/o люлька миру.

pac/politik/o політика миру, мирна політика.

pac/premi/o премія миру.

pac/romp||o розрив мирних відносин, порушення миру; ~**int/o** порушник миру.

pac/trakt/ad/o мирні переговори; *fari* ~**n** вести мирні переговори.

pac/traktat/o мирний договір; *subskribi* ~**n** підписати мирний договір.

paĉini/a: ~**a** korpusklo [korpeto] *анат.* тільце Пачіні.

paĉj/o (*пестл. форма від patro*) татко, татусь, батенько.

***paĉul/o** *бот. (тж нарфуми)* пачулі [*Pogostemon cablin*, *син. P. patchouli*] (*рослина і нарфуми*).

pad/o стежина, стежка, доріжка (= vojeto).

Pad/o *геогр. н., р.* По (*Італія; стародавня назва – Пад*).

padel||o лопать (*весла, гребного колеса, турбіни*); ~**i** *vn* веслувати, гребти; плескати (*веслом і т. п.*) по воді; ~**ad/o** веслування, гребня.

padel/kanot/o байдарка.

padel/rad/o лопатеве колесо.

radiŝah/o *сумн.* падишах.

Padov/o *геогр. н., м.* Падуя (*Італія*).

radus||o *бот.* черемха, черемуха, черемшина [*Prunus radus*] (*син. grapolĉerizujo*); ~**a** черемховий, черемуховий.

raelj/o *кул.* паєлья (*іспанська страва*).

raf! бах!; бабах! (*звуконаслідування звуку пострілу*).

***raf||i** *vt, vn* стріляти; ~**i** ŝtonon per katarulto вистрілити каменем з рогатки, послати камінь з рогатки; ~**i** sagon per arko вистрілити стрілою з лука, послати стрілу з лука; ~**i** kuglon per fusilo вистрілити кулею з рушниці, послати кулю з рушниці; ~**i** raketon al Luno послати (або запустити) ракету на Місяць; ~**i** per la okuloj стріляти очима; ~**i** al celo стріляти в ціль, стріляти по цілі; ~**i** al si en la frunto вистрілити собі в лоб; ~**i** al la malamikoj (або kontraŭ la malamikojn) стріляти у ворогів, стріляти по ворогах; ◇ kiu du

lerorojn ~as, peniun trafas за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш; ~ **si/n** кинути^{ся} стрілою, кулею (по)летіти, кинути^{ся} вперед, рвонути; ~**o** постріл; blanka ~o холостий постріл; je la unua ~o з першого пострілу; ~**ad/i vn** стріляти (багатократно); вести стрільбу, вести вогонь; *~**ad/o** стрільба, стріляння, (безперервна і безладна ще) стрілянина; ~**aj/o** снаряд; куля; ядро; ~**ant/o** той, що стріляє, стрілець; ~**ej/o** тир, стрільбище; ~**ig/i** вистрілюватися; li ~igis for він кинувся [полетів, рвонув] геть; *~**il/o** рушниця; стрілецька вогнепальна зброя; *~**il/eg/o** гармата; ~**ist/a**: ~ista klubo стрілецький клуб; ~**ist/o** стрілець.

paf/ark/o лук (= arko 3).

paf/arm/il/o вогнепальна зброя, стрілецька зброя.

paf/bud/o тир.

paf/distanc/o відстань до цілі; je ~ на відстані пострілу, на постріл.

paf/ekzekut||i vt розстріляти, стратити через розстріл; ~**o** розстріл, страта через розстріл.

paf/ekzerc/o навчальна стрільба, вправа зі стрільби.

paf/fal/ig/i звалити пострілом; збити, підбити, підстрілити, підстрелити (птаха або літальний апарат).

paf/il/fust/o ложе, цівка (рушниці, арбалета).

paf/il/kap/o див. kolbo.

paf/kamp/o стрільбище, полігон.

paf/konkurs/o змагання із стрільби.

paf/lert/ul/o добрий стрілець, снайпер.

paf/lini/o лінія пострілу, лінія стрільби, лінія вогню.

paf/mort/ig/i застрілити, застрелити, пристрілити, пристрелити, розстріляти.

Pafos/o геогр. н., м. Пафос (Кіпр).

paf-paf/e розм. миттю, раз-два.

paf/salut||i vt saluti 2; ~**o** saluto 2.

paf/seri/o черга (пострілів).

paf/sport/o стрілецький спорт.

paf/ŝtup/o військ. стрілецька сходинка, стрілецький уступ, банкет.

paf/tabel/o балістична таблиця, таблиця для розрахунку траєкторії пострілу.

paf/tru/o бійниця, амбразура (= embrazuro).

paf/tub/o ствол.

paf/vund||i поранити пострілом; ~**o** рана від пострілу, вогнепальна [вогнестрільна, стріляна] рана, вогнепальне / вогнестрільне поранення.

***pag||i vt** платити, оплачувати, розплачуватися (тж перен.), розраховуватися; полатитися; ~i grandan sumon da mono (за)платити [сплатити, виплатити] велику суму грошей; ~i kvin hrivnojn al iu (за)платити п'ять гривень кому-н., розплатитися п'ятьма гривнями з ким-н.; ~i la impostojn (за)платити / сплатити податки; ~i la koston de io оплатити вартість чого-н.; ~i la kuracadon оплатити лікування, (за)платити за лікування; ~i kontante, per ĉeko платити готівкою, чеком; ~i per naturaĵoj (за)платити [розрахуватися] натурою; kiom mi devas ~i? скільки я маю заплатити?, скільки з мене?; ~i pro sia eraro per la vivo розплатитися / полатитися за свою помилку життям; ~i al iu malbonon por bono (за)платити кому-н. злом за добро, розплатитися з ким-н. злом за добро; ◇ avarulo ~as duoble скупий платить двічі; ~a платний; *~**o 1.** плата, оплата, платіж, розм. запла́та (гроші; використований як платіжний засіб предмет); labori por

malgranda ~о працювати за малу плату; ~о por la eraro (роз)плата за помилку; **2.** плата, оплата, сплата, виплата (одноразова дія); ~**ad/o** оплата, сплата, виплата, оплачування, сплачування, виплачування (багаторазова дія); ~**ant/o** платник; ~**at/a** платний; ~**at/o** особа [установа] якій сплачують; ~**ej/o** каса; ~**end/a** який має бути виплачений [оплачений, сплачений]; ~**ig/i** примусити / змусити [розм. заставити] (за)платити [сплатити, оплатити, виплатити]; ~**igi iun** примусити / змусити ког_о-н. (за)платити [сплатити, оплатити, виплатити]; ~**igi al iu la veturon** примусити ког_о-н. (за)платити за поїздку [проїзд]; ~**il/o** платіжний засіб; ~**ot/a** який має бути оплачений / сплачений.

pagaj|o спорт. гребок, лопатоподібне весло (для каное); ~**i** vt гребти, веслувати (веслом-гребком).

pag/akord/iĝ/o ек. платіжна угода.

pagan|o язичник, поганин, ідолопоклонник; ~**a** язичницький, поганський; ~**a templo** капище; ~**ism/o** язичество, язичництво, поганство, ідолопоклонство.

pag/atest/o квитанція [чек, розписка] про оплату / сплату.

pagel/o іхт. пагель [*Pagellus*].

pag/i/pov||a див. solventa; ~**o** див. solventeco.

pag/o/bilanc/o фін. платіжний баланс.

***pagod/o** арх. пагода.

pag/(o)/dat/o дата платежу [плати, виплати, сплати].

pag/o/dev/a який підлягає оплаті.

pag/o/giĉet/o віконце прийому платежів.

pag/o/kapabl||a див. solventa); ~**o** платоспроможність див. solventeco.

pag/o/kart/o бланк поштового грошового переказу.

pag/o/kelner/o головний офіціант, офіціант-інкасатор (= kelnero-kasisto).

pag/o/komisi/o фін. платіжне поручення.

pag/o/kondiĉ/o/j умови оплати.

pag/(o)/manier/o спосіб оплати.

pag/o/postul/a: ~ letero письмове нагадування про сплату боргу [про виконання зобов'язань].

pag/ordon/o: juĝista ~о юр. (судовий) платіжний наказ.

pag/o/ŝarĝ||o післяплата, накладна плата (про поштове відправлення); ~**e** післяплатою, накладною платою (= kun pagoŝarĝo, pagoŝarĝe, reimburse).

pag/(o)/tag/o день видачі заробітної плати.

pagr/o іхт. пагр [*Pagrus*].

pagur||o зоол. рак-самітник [*Pagurus*]; ~**ed/o/j** раки-самітники [родина *Paguridae*].

***paĝ||o** прям., перен. сторінка; dekstra, maldekstra ~о права, ліва сторінка; titola ~о титульна . сторінка; fronta ~о форзац; la libro havas sesdek ~ojn книжка має шістдесят сторінок; turni la ~on перегорнути сторінку; la ~oj de la vivo сторінки життя; ~**ig/i** друк. (з)верстати (= enpaĝigi); ~**igita** kompostajo верстка (зверстаний набір); ~**ig(ad)/o** верстка (дія, = enpaĝig(ad)o); ~**ig/ist/o** верстальник, метранпаж (= enpaĝigisto)

***paĝi/o** 1. паж; 2. карт. валет (= fanto).

paĝ/o/format/o формат сторінки.

paĝ/o/mal/supr/e/n/klav/o інформ. клавіша Page Down.

paĝ/o/nombr/o кількість сторінок (= nombro de paĝoj).

paĝ/o/numer||o номер сторінки; **~ad/o** номерація сторінок, *друж.* пагінація.
paĝ/o/par/o сумн., *друж.* розворот.
paĝ/o/sign/o закладка (*при читанні*, = legosigno).
paĝ/o/supr/e/n/klav/o *інформ.* клавіша Page Up.
paĝ/o/titol/o *друж.* колонтитул.
pahlavi/o *лінгв.* пехлеві (*середньоперська мова, нині мертва*).
paĥiderm/oj *див.* rakidermoj.
paĵac||o паяц, блазень; **~i** *вп* блазнювати; **~ad/o** блазнювання; **~aĵ/o** блазеньство.
paĵen/o *бот.* пайєна [*Рауена*].
***paĵl||o** солома; hakita ~o січка; **~a** солом'яний; ~a matraco солом'яний матрац, *розм.* солом'яник; \diamond ~a vidvo солом'яний вдівець; **~aĵ/o** лігво, солом'яна постєля, підстилка; **~er/o** соломина.
paĵl/amas/o купа соломи.
paĵlet/o/j лелітки, блискітки (*для прикрашання одягу*).
paĵl/o/bud/o солом'яна хатка, солом'яний курінь.
paĵl/o/ĉapel/o солом'яний бриль.
paĵl/o/fask/o пучок соломи.
paĵl/o/flav/a солом'яний, світло-жовтий.
paĵl/o/bud/o солом'яна хатка
paĵl/o/hom/o *розм.* тюхтій; маріонєтка, підставна особа.
paĵl/o/kaban/o *див.* paĵlobudo.
paĵl/o/karton/o картон із (меленої) соломи.
paĵl/o/kolor/a кольору соломи, солом'яний.
paĵl/o/kovr/it/a укритий соломою, покритий [пошитий] соломою, під стріхою.
paĵl/o/kuŝ/ej/o приміщення із укритою соломою підлогою [долівкою] (*для ночівлі і т. п.*).
paĵl/o/lit/o солом'яна постіль.
paĵl/o/mat/o солом'яна мата [циновка], солом'яний плєтений килимок.
paĵl/o/matrac/o солом'яний матрац, *розм.* солом'яник.
paĵl/o/plekt/aĵ/o виріб, сплетений із соломи.
paĵl/o/prem||a: ~a maŝino с. -г. соломокопнувач; **~il/o** *див.* ~a maŝino.
paĵl/o/pup/o солом'яна лялька.
paĵl/o/stak/o скирта [ожерєд, стіг] соломи.
paĵl/o/stern/aĵ/o солом'яна підстилка.
paĵl/o/ŝtop/i набивати соломою, набивати чучело.
paĵl/o/tegment||o солом'яний дах, стріха; **~it/a** покритий [пошитий] соломою, під стріхою.
paĵl/o/vidv/in/o *перен.* солом'яна вдова.
Paĵn/o *міф.* Пан (*у грецькій міфології божество худоби, лісів, полів*).
paĵn/o/ŝalm/o муз. панфлейта, флейта Пана.
paĵnt/o *див.* pindo.
paĵr/o пер (*довічне або спадкове звання представників вищого дворянства*).
paĵs/o пайса (*розмінна монета Бангладеш, Індії, Непалу, Пакистану*).

***pak||i** *vt* пакувати, упакувати, запакувати; тюкувати, ув'язувати в тюки, укладати; загортати (*в пакувальний матеріал*); **~o** пака, пакет, пакунок, пачка; клунок; тюк; **~ad/o** пакування, упакування, укладання; ***~aj/o 1.** поклажа, багаж (= *bagaĝo*); *deponi ~ajon* здавати багаж; *forpreni vian ~on kaj havaĝon!* забирай(те)ся зі своїми манатками!, забирай(те) свої манатки!; **2.** посилка; **~aj/ej/o** *див.* *bagaĝdeponejo*; **~aj/uj/o** *рідко, див.* *kofrujo, valizujo*; **~et/o** пакунок, пакет, пачка, коробка; **~eto da cigaredoj** пачка цигарок; **~iĝ/i** спакуватися, запакуватися; набитися; **~il/o** *інформ.* архіватор; **~ist/o** пакувальник; **~um/a:** *~uma materialo* *див.* *pakmaterialo*; *~uma papero* *див.* *pakrapero*; **~um/o** упаковка; обгортка.

pak/aj/ĉar/o багажний візок (= *bagaĝoĉaro*).

pak/aj/port/il/o багажник (*на велосипеді, даху автомобіля і т. п., = багаĝportilo*).

pak/aj/vagon/o багажний вагон (*bagaĝvagono*).

pakiderm/o/j *зоол., заст.* пахідерми, товстошкірі (*син.* *dikhaŭtuloj*).

***Pakistan||o** *геогр. н., кр.* Пакистан; **(p)~a** пакистанський; **(p)~an/o** пакистанець; **(p)~an/in/o** пакистанка.

pak/maŝin/o пакувальна машина.

pak/material/o пакувальний матеріал; обгортковий матеріал (= *pakuma materialo*).

pak/paper/o пакувальний папір; обгортковий папір.

pak/sak/o мішок для упаковки, пакувальний мішок.

paksil/o *бот.* свинуха [*Paxillus*].

pakt/o пакт, договір, угода; *Varsovia (P)~o* *іст.* Варшавський договір.

pak/tol/o мішкови́на, пакувальне полотно (= *pakuma tolo*).

Paktol/o *геогр. н., іст.* Пактол (золотоносна річка в Лідії, нині територія Туреччини; сучасна назва – Сарабат).

***pal||a** *прям., перен.* блідий; **~a** ĉielo бліде небо; **~a pro (або de) timo** блідий від страху; *morte ~a* смертельно блідий, блідий як смерть; *doni nur ~an bildon de io* дати лише бліду картину чого-н.; **~e** блідо; **~e blua** блідо-синій; **~e flava** блідо-жовтий; **~ec/o** блідість, блідота; **~ig/i** (з)робити блідим, змусити (з)бліднути [побліднути]; ***~iĝ/i** (по)бліднути, (з)бліднути, стати блідим.

***palac||o** палац; хороми; **~a** палацовий; **~et/o** особняк.

paladi/o 1. *хім.* Паладій (елемент), паладій (проста речовина); **2.** *іст., рел.* паладіум (статуя Афіни Паллади); **~a** паладієвий; **~aj kombinaĵoj** сполуки паладію.

paladin/o *іст.* паладин (у середні віки – лицар із почту короля).

palafit/o *буд.* **1.** паля; **2.** палафіт, пальова будівля, будівля на високих палях.

palagonit/o *мін.* палагоніт, корит.

palakvi/o *бот.* палаквіум [*Palaquium*].

Palamed/o *міф.* Паламед (герой Троянської війни).

***palanken/o** паланкін, ноші (для знатних осіб).

Palas *міф.* Паллада (*епітет Афіни*).

Palas/o 1. *іст.* Паллант (вільновідпущеник імператора Клавдія); **2.** *астр.* Паллада (планета).

***palat||o** *анат.* піднебіння; *dura (або malmola) ~o* тверде піднебіння; *mola ~o* м'яке піднебіння; **~a** піднебінний; **~a velo** піднебінна завіска, м'яке піднебіння (= *mola palato*); **~it/o** *мед.* палатит, запалення піднебіння.

palatal||о 1. *анат.* піднебінна кістка (= palatostō); 2. *фон.* палатальний приголосний (звук) (*син.* palatsono); **~ig/i** *фон.* палаталізувати, пом'якшувати (*приголосні звуки*); **~ig/o** палаталізація, пом'якшення приголосних.

palatal/alveolar/o, palat/alveol/son/o *фон.* палато-альвеолярний (або альвеолопалатальний) приголосний (звук), шиплячий приголосний (звук) (*син.* palatalveolsono).

palatin/o *іст.* воєвода, намісник, пфальцграф.

Palatin/o *геогр. н.* Палатин (один із римських пагорбів).

Palatinat/o *геогр. н.* Палатинат, Пфальц (*іст.* область у Німеччині).

palat/inflam/o *див.* palatito.

palat/o/gram/o *лінгв.* палатограма.

palat/ost/o *анат.* піднебінна кістка (= palatalo 1).

palat/son/o *див.* palatalo 2.

Palau/o *геогр. н., кр.* Палау.

palavr||о 1. *іст.* довге сперечання, переговори, перемови, торг; 2. *перен.* багатослівність, просторікування; **~i** *вп* довго сперечатися, вести довгі переговори, вести довгий торг; просторікувати.

pale/o *бот.* верхня квіткова луска.

paled||о *тех.* піддон; **~iz/i** скласти на піддон(и).

palefren/o *іст.* парадний кінь; кінь для урочистих виїздів.

palemon/o *зоол., заст.* кревет, палемон (= leandro).

paleo- палео... (у складних словах означає „старовинний”, „давній”: *~botaniko* палеоботаніка; *~ekologio* палеоекологія; *~magnetismo* палеомагнетизм).

paleoantropolog||о палеоантрополог; **~i/o** палеоантропологія (розділ антропології, що вивчає біологічну природу викопної людини).

paleoazi/a палеоазіатський, палеоазійський.

paleobotanik/o палеоботаніка (розділ палеонтології, що вивчає рослинний світ минулих геол. епох).

paleocen||о *геол.* палеоцен (епоха; відклади цієї епохи), палеоценова епоха; **~a** палеоценовий.

paleodiktiopter/o/j *палеонт.* палеодиктіоптери [*Palaeodictyoptera*].

paleoekolog||о палеоеколог; **~i/a** палеоекологічний; **~i/o** палеоекологія.

paleogen/o *геол.* палеоген, палеогеновий період.

paleogistolog/i/o палеогістологія.

***paleograf**||о палеограф; **~i/a** палеографічний; ***~i/o** палеографія (наука, що вивчає стародавні рукописи).

paleolitik||о *археол.* палеоліт, палеолітична епоха, епоха палеоліту, давній кам'яний вік; **~a** палеолітичний.

paleomagnetism/o *геол.* палеомагнетизм.

***paleontolog**||о палеонтолог; **~i/a** палеонтологічний; ***~i/o** палеонтологія (наука, що вивчає рослинний і тваринний світ минулих геол. епох).

paleozoik||о *геол.* палеозой, палеозойська ера; **~a** палеозойський.

paleozoolog||о палеозолог; **~i/o** палеозоологія (розділ палеонтології, що вивчає тваринний світ минулих геол. епох).

Palerm/o *геогр. н., м.* Палермо (Італія).

Palestin||о геогр. н. Палестина (іст. область у Зах. Азії); (p)~а палестинський; ~а Liberiga Organizaĵo Організація визволення Палестини; (p)~an/o палестинець; (p)~an/in/o палестинка.

palestr/o іст. палестра (гімнастична школа для хлопчиків у Ст. Греції).

***paletr/o** прям., перен. палітра (син. koloraro).

pali/a: ~a lingvo мова палі.

paliativ||о 1. мед. паліатив (ліки, що дають тимчасове полегшення); 2. перен. паліатив, малодійовий захід, півзахід; ~а паліативний, який дає тимчасове полегшення.

palimpsest/o іст. палімпсест (пергамент, з якого стерто первісний текст).

palindrom/o літ. паліндром, перевертень.

palingenez/o спец. палінгенез(ис).

palinodi/o 1. літ. палінодія; 2. перен. (раптова) зміна думки, (раптова) зміна поглядів.

***palinur/o** зоол. лангуст(а) [*Palinurus*].

***palis**||о 1. кіл (частоколу); жердина, тичка, підпірка (для рослин); 2. геральд. стовп; ~o de torturo паля (як знаряддя тортур); ~eg/o буд. паля; ~ar/o частокіл; палісад; ~et/o кілок, тичка; ~um/i vt саджати на палю / кіл; ~um/(ad)/o страта на палі.

***palisandr/o** 1. бот. палісандрове дерево, якаранда; 2. деревина палісандрового дерева, палісандр.

palium/o 1. анат. плащ (= cerebra kortekso); 2. церк. палій, паліум (елемент літургійного вбрання вищого католицького духовенства); омофор.

***palm**||о палма; ~o/j пальмові [родина *Palmae*]; ~а пальмовий; ~aj/o пальмові гілки, пальмове листя.

palmat/a 1. див. manesa; 2. = mane kunmeta (див. nid kunmeta).

palmiped/o/j заст., див. palmopieduloj.

palmit||о хім. пальміт- (скор. від palmitata acido); ~at/a: ~ata acido пальмітинова кислота; ~at/o пальмітат, ефір пальмітинової кислоти; ~in/o пальмітин.

palm/o/branĉ/o пальмова гілка (розмовна назва пального листка, = palmofolio).

palm/o/brasik/o капустяна палма (різновид капусти).

Palm/o/dimanĉ/o, Palm/o/fest/o рел. Квітна [Вербна] неділя.

palm/o/foli/o пальмовий листок.

palm/(o)/kakatu/o орн. чорний какаду [*Probosciger atterimus*].

palm/ole/o пальмова олія.

palm/o/paruli/o орн. лісовий співець пальмовий [*Dendroica palmarum*].

palm/o/pied||а орн. перетинчатолапий; ~ul/o/j перетинчатолапі (птахи).

palm/o/suker/o пальмовий цукор.

palm/o/turt/o орн. горлиця мала [*Streptopelia senegalensis*].

palm/o/vin/o пальмове вино.

***palp**||i vt мацати, щупати, лапати, торкати, сприймати дотиком; мед. пальпувати; ~i al iu la pulson (по)мацати кому-н. пульс; ~e на дотик, на(в)помацки, обмацуючи; ~ad/o обмацування; мед. пальпація; ~ebl/a який сприймається дотиком, який відчувається на дотик, відчутний; la pulso ne estas ~ebla пульс не відчутний, пульс не промацується; ~ebla pruvo відчутний доказ; ~il/o орган дотику; зоол. щупальце; ~ist/o розм. мацальник, щупальник.

***palpebr||o** пові́ка; ~а: ~а fendo очна щі́лина, щі́лина пові́к; ~а rando край пові́ки; ~**it/o** *мед.* блефарит, запалення пові́к (= blefarito); ~**um/a** блимаючий, миготливий; en ~uma дайго як оком змигнути; в / за одну мить / хвилину, миттю, умить, в один мент / момент; *~**um/i** *вл* кліпати очима, блимати очима, моргати, підморгувати.

palpebr/o/spasm/o *див.* blefarospasmo.

palpitaci/o *мед.* пальпітація, посилене серцебиття.

palp/o/sens/o, palp/o/sent/o *див.* tuŝsenco, tuŝado.

***palt/o** пальто; pelta ~ шуба, хутро; uniforma ~ шинель, шинеля; intersezona ~ демісезонне пальто.

paludism/o *див.* malario.

palumb/o *орн.* голуб лісовий, припутень [*Columba palumbus*] (*син.* ringokolombo).

***pamflet||o** *літ.* памфлет; ~а памфлетний; ~**ist/o** памфлетист.

Pamir/o *геогр. н.* Памір (*гірська система на території Таджикистину, Киргизії, Китаю і Афганістану*).

pamp||o пампаси, пампа (*субтропічні ліси у Пд. Америці*); (**P**)~**o/j**, (**P**)~**ar/o** *геогр. н.* Пампа (*природна область в Аргентині*).

pampelmus||o *бот.* пампельмус, помпельмус, помело (*плід*); ~**uj/o** *див.* pampelmusarbo.

pampelmus/arb/o *бот.* пампельмус, помпельмус (= maksimuma citruso).

Pamplon/o *геогр. н., м.* Памплон (*Іспанія*).

I*ran||o хліб; blanka, nigra ~о білий, чорний хліб; griza (*або* kunbrana) ~о сірий хліб, хліб з висівками; sekala, tritika ~о житній, пшеничний хліб; freŝa, malfreŝa ~о свіжий, черствий хліб; ŝiutaga ~о щоденний хліб, хліб насущний; ronda ~о круглий хліб, коровай; plektita (blanka) ~о калач, хала; reso da ~о кусок [шматок, кавалок, *розм.* *ще* кусень] хліба, краєць; ◇ kies ~on oni manĝas, ties kanton oni kantas чий хліб їдять, того й пісню співають; ~а хлібний; ~**ej/o** хлібний магазин, булочна (*у знач. ім.*); ~**er/o** хлібна крихта; ~**er/um/i** *vt* *див.* ~umi; ~**ist/o** булочник, хлібник; пекар; ~**uj/o** хлібниця; ~**um/i** *vt* кул. обкачувати в сухарях, борошні, панірувати.

II ran- пан... (*у складних словах відповідає поняттям „усе”, „всеохоплюючий”*: ~ейгора пан'європейський, усеєвропейський; ~slavismo панславізм, усеслов'янський рух).

Ran/o *див.* Rajno.

panace/o панацея, універсальний засіб від усіх лих.

panak/o *бот.* панакс [*Panax*].

***Panam||o** *геогр. н., м., кр.* Панама; (**p**)~**a** панамський; la ~a Kanalo, la Kanalo de ~о *геогр. н.* Панамський канал; la ~a istmo Панамський перешийок; (**p**)~**a** ĉapelo панама; (**p**)~**an/o** панамець; (**p**)~**an/in/o** панамка.

panamerikanism/o *політ.* панамериканізм.

panarabism/o *політ.* панарабізм.

pan/arb/o *бот.* хлібне дерево.

panarici/o *мед.* панарицій, нігтьоїда (= paroniĥio).

Panatene/o/j *іст.* Панафінеї (*давньогрецьке свято на честь богині Афіни*).

pan/bak||ad/o випікання хліба; ~**ej/o** (хлібо)пекарня; (= bakejo); ~**ist/o** пекар, хлібопека (= bakisto).

pan/baston/o батон (*більш розповсюдженою є форма bastonpano*).

pan/brik/o формовий хліб (*прямокутної форми*), буханець / буханка (хліба).

pan/bul/o колобок.

pan/butik/o див. panejo.

pand/o зоол. панда (спільна назва панди малої та великої панди); malgranda ~ панда мала [*Ailurus fulgens*]; granda ~ велика панда, бамбуковий ведмідь [*Ailuropoda melanoleucus*].

pandal/o зоол. чилим [*Pandalus*].

pandan/o бот. пандан(ус) [*Pandanus*].

Pandav/o/j міф. Пандави (сини Панду, головні герої староіндійського епосу „Махабхарата”).

pandemi/o мед. пандемія (найвищий ступінь розвитку епідемії).

pandemoni/o поет., міф. пандемоніум; перен. справжнє [кромішнє] пекло, вертеп.

pandion||o орн. скопа [*Pandion*] (син. fiŝaglo); ~ed/o/j скопові [родина *Pandionidae*].

pandit/o пандит (в Індії – почесне звання вченого брахмана, а також людини, високоосвіченої в галузі класичної індійської літератури (на санскриті)).

pan/don/a той, що приносить / дає хліб; той, що годує, розм. хлібний; ~ окуро хлібне заняття; ~ arbo див. artokarpo.

Pandora міф. Пандора (у грецькій міфології перша жінка); ♦ la skatolo de ~ скриня Пандори (джерело біди й лиха).

Pandu/o міф. Панду (герой староіндійського епосу „Махабхарата”).

***pane||o** 1. мор. лежання в дрейфі, залягання в дрейф, тимчасове припинення руху; 2. зупинка, відмова (механізму, апарата, транспортного засобу і т. п. внаслідок поломки, несправності); поломка, неполадки; перебіг; аварія; ~i *vn* 1. мор. лягти в дрейф; 2. тех. заглохнути (про мотор), давати збої, розм. (за)барахлити; зупинитися, перестати працювати (внаслідок поломки, несправності); потерпіти аварію.

panegir||o панегірик, вихвалювання; ~a панегіричний, хвалебний; ~i *vn* виголошувати панегірик, вихвалити; ~ant/o, ~ist/o панегірист.

***panel||o** 1. арх. панно; панель, обшивка стіни; 2. тех. панель управління, щит управління, приладний щит, приладна дошка, розподільна дошка; 3. рекламний щит, рекламна розтяжка (натягнуте полотно з рекламою); 4. ав., авт. торпедо, панель управління, приладна панель, передня панель, щиток управління, приладний щиток (у транспортних засобах; = stirpanelo); ~i *vt* покривати [обшивати] панелями.

paneŭrop||a пан'європейський; ~ism/o пан'європеїзм.

pan/fabrik/o хлібозавод.

pan/far/ad/o див. panbakado.

Pange/o геогр. н. Пангея (гіпотетичний материк, що об'єднував у палеозойський період та на початку мезозоя всі сучасні материки).

pangermanism/o див. panĝermanismo.

pangolin/o зоол. панголін (спільна назва тварин ряду панголінів).

pan/gren/o збіжжя, зерно хлібних злаків; продовольче зерно.

Panĝab||o геогр. н. Пенджаб (іст. область, поділена між Індією та Пакистаном); (p)~a панджабський, пенджабський; la (p)~a lingvo панджабська мова, панджабі; (p)~e панджабському; (p)~an/o панджабець, пенджабець; (p)~an/in/o панджабка, пенджабка.

pan/ĝerman||a політ. пангерманський; ~ism/o пангерманізм.

panhas/o кул. пангас (німецька страва: ковбасний бульйон, заправлений гречаною мукою).

panhelenism/o політ. панеллінізм.

pan/herb/o збіжжя, хліба, хліби.

panic/o бот. просо [*Panicum*]; milia ~ просо посівне [*P. miliaceum*] (син. mileo).

I*panik||o паніка; ekestis ~о виникла [зробилася] паніка; fali en ~on упасти в паніку; ~а панічний; ~е панічно; ~і vt викликати паніку; ~ant/o панікер; ~ig/i (за)панікувати, упасти в паніку.

II panik/o див. panico.

panikl||o 1. бот. волоть, волоток; 2. анат. тканинний шар; adira ~о жировий шар, жирова тканина, жирове відкладення; ~it/o мед. панікуліт, запалення підшкірної жирової тканини.

panikl/o/form/a волотистий, подібний до волоті.

panikl/o/hav/a волотистий, який має суцвіття у вигляді волоті.

panislamism/o політ., рел. панісламізм.

panj/o (нестл. форма від patrino) мама, матінка, матуся, няня, нянька.

pan/kaĉ/o кул. тетеря, молоко з крихтами хліба.

pan/kest/o ящик для хліба.

pan/konserv/uj/o хлібниця (невеликий закритий ящик).

pan/korb/o кошик / корзина для хліба.

pankrac/o спорт., іст. панкреатіон, універсальна боротьба.

pankraci/o див. pankratio.

pankrati/o бот. панкреатій [*Pancreatium*]; mara ~ панкреатій морський [*P. maritimum*] (син. marlilio).

***pankreat||o** анат. підшлункова залоза; ~а панкреатичний; ~а suko панкреатичний сік; ~in/o фізіол., хім. панкреатин; ~it/o мед. панкреатит, запалення підшлункової залози.

pankreat/ektomi/o хір. панкреатектомія, видалення підшлункової залози.

pankreat/inflam/o див. pankreatito.

pankromat/a фіз. панхроматичний.

pan/krust/o (хлібна) скорина / скоринка / шкуринка.

pan/kuk/o солодка грінка, обсмажена в яйці.

pan/mol/(aĵ)/o м'якушка.

Panmunĵon/o геогр. н., іст. Пханмунджом (село; місце перемир'я між Пн. та Пд. Кореєю).

I panoni/o геол. паннонський ярус, паннон.

II Panoni/o іст. Паннонія (римська провінція).

panope/o зоол. панопея [*Panopea*].

panopli/o колекція зброї; зброя (розвішана на стіні).

panoptik/o 1. паноптикум (музей рідкісних речей, воскових фігур і т. ін.); 2. споруда з круговим наглядом з центру (н-д, тюрма).

***panoram||o** панорама; ~а панорамний; ~ad/o фото націлювання (фото)камери; знаходження точки і кута зйомки.

panoram/vagon/o зал. панорамний вагон.

pan/pec/o шматок [кусок, кусень, кавалок, скибка] хліба, окраєць.

pan/rost||aĵ/o тост, підсмажена скибка (хліба), грінка (= toasto); ~il/o тостер.

pan|s| *vt med.* обробляти рану, перев'язувати, робити перев'язку; **~ad/o** обробка рани, перев'язка; **~aj/o** матеріал для обробка ран(и), перев'язний / перев'язувальний матеріал.

pan/sak/et/o торбинка для хліба.

panserbism/o *політ.* пансербїзм.

panslav|a панслов'янський; **~ism/a** панславїстський (*стосовний до панславїзму*); **~aj tendencoj** панславїстські тенденції, тенденції панславїзму; **~ismo** панславїзм; **~ist/a** панславїстський (*стосовний до панславїста, панславїстів*); **~a rondeto** панславїстський гурток, гурток панславїстів; **~ist/o** панславїст.

pan/s/o/bend/o пов'язка, бинт.

pan/šim/o *бот.* хлібна плісень.

Pantagrue/o *літ.* Пантагрюель (*персонаж роману Рабле*).

Pantaleon/o *літ.* Панталоне (*персонаж італійської народної комедії*).

***pantalon|o** штани; **fundaĵo** (або **postaĵo**) de ~o матня; **~et/o 1.** короткі штани, штанці, штанята (= **kuloto**); **2.** шорти (= **ŝorto**).

pantalon/fend/o, pantalon/klap/o ширїн(ь)ка.

pantalon/pend/ig/il/o вішалка для штанів.

pantalon/port/il/o *див.* ŝelko.

pantalon/re/fald/o манжета штанів.

pantalon/ruband/o лампас.

pantalon/tub/o холоша.

pantalon/zon/o ремінь, пояс для штанів, брючний пояс.

***panteism|o** *філос.* пантеїзм; **~a** пантеїстичний.

***panteist/o** *філос.* пантеїст.

panteon/o пантеон.

***panter/o** *зоол.* **1.** пантера леопард, барс, леопард, pardус [*Panthera pardus*] (= **leopardo**); **2.** пантера (*pid*); **nigra** ~ чорна пантера.

***pantofl|o** пантофля, пантофель, капець; **~et/o** пантофелька.

pantograf/o 1. пантограф (*прилад для виготовлення копій креслень*); **2.** *трансп.* пантограф, струмомознімач.

***pantomim|o** пантоміма; **~a** пантомімний; **~ist/o** мім (= **mimo**).

pantotenat|o *хім.* пантотенат, сіль пантотенової кислоти; **~at/a:** ~ata acido пантотенова кислота.

pan/tranĉ|(aj|o скиб(к)а хліба; **~il/o** ніж для (нарізання) хліба.

pannun/o *літ.* пантун, пантун (*традиційний фольклорний жанр малайської поезії*).

panur/o *орн.* вусата синиця [*Panurgus*].

Panurg/o *літ.* Панург (*персонаж роману Рабле*).

panus/o *мед.* панус (*запалення рогівки ока*).

pan/vend|ej|o *див.* panejo; **~ist/o** продавець хліба (= **panisto**).

***pap|o** папа, Папа Римський; **~a** папський; **la ~aj apartamentoj** папські апартаменти; **via ~a moŝto! Ваша Святосте!**; **~ec/o** папство, понтифікат, папський титул; **~ism/o** папізм (*рух за встановлення влади Пипи Римського*); **~ist/o** папіст (*прихильник Папи Римського, прихильник папської влади*).

***rapag||o** *орн.* папуґа; griza ~о папуґа сірий, жако (= psitako); paradiza ~о плоскохвостий папуґа райський; [*Psephotus pulcherrimus*]; reĝa ~ королівський папуґа [*Aprosmictus scapularis*]; skarlatbrusta ~о трав'яний папуґок червоногрудий [*Neophema splendida*]; turkisa ~о трав'яний папуґок лазурний [*Neophema pulchella*]; ~**et/o** папуґок; ~**ul/o/j** папуґоподібні (= psitakoformaj); ~**um/i** *vn* повторювати, як папуґа; мавпувати.

rapag/aŭk/o *орн.* білочеревка [*Cyclorhynchus psittacula*]

rapain/o *хім., фарм.* папаїн.

rapaj||o *бот.* **1.** папая, динне дерево [*Carica papaya*] (*син.* melonarbo); **2.** папая, плід папаї, динного дерева.

rapaj/arb/o *бот.* папая, динне дерево (= rapajo 1).

rapaj/ber/o, rapaj/frukt/o *див.* rapajo 2.

raparac/o папараці (*журналіст-фотограф, який намагається зробити сенсаційні знімки знаменитих людей*).

rapaj/o *бот.* ациміна трилопатева (= triloba azimeno).

***rapav||o** мак [*Papaver*]; ~**a:** ~а камро макове поле; ~**et/o** мак (дикий), мак самосій (*син.* grenozo); ~**in/o** *хім., фарм.* папаверин.

rapaver||o *див.* rapavo; ~**in/o** *див.* rapavino.

rapav/grajn/o, rapav/sem/o макове зернятко, макова насінина, мачин(к)а; ~**j** мак (*насіння*).

***paper||o** папір; ĵurnala ~о газетний папір; desegna ~о креслярський папір; letera ~о поштовий папір; sabla (*або* smirga) ~о наждачний папір; silka ~о цигарковий папір; karba ~о копіювальний [перебивний] папір, *розм.* копірка; sorba ~о промокальний папір; maĉita ~о *див.* papermaĉaĵo; higiena (*або* necesaja) ~о туалетний папір (= klozetrapero); glacea ~о глянцева папір (= brilrapero); fotografa ~о фотографічний папір, фотопапір (= impresrapero); rakuma ~о пакувальний [обгортковий] папір (= rakrapero); paŭsa ~о калька (*папір*); tualeta ~о паперова серветка, косметична серветка; tapeta ~о шпалери (*паперові*); koloraj ~ој кольоровий папір (*кольорові листки паперу*); valoraj ~ој цінні папери; subskribi gravan ~он підписати важливий папір; montru viajn ~ојн покажіть (*або* пред'явіть) ваші папери; ◇ al la ~о ne mankas tolero папір усе витримає; ~**a 1.** паперовий; ~а korneto паперовий ріжок, паперовий кульок (*скручений у ріжок листок паперу для насіння, ягід і т. п.*); **2.:** tiu decido restis nur ~а це рішення залишилося тільки на папері; ~**aĉ/o** *ірон.* папірець; ~**et/o** папірець, папірчик, листочок паперу; ~**ist/o** продавець паперу; *~**uj/o** папка для паперів; портфель.

paper/bend/o паперова стрічка.

paper/boben/o рол (паперу).

paper/fabrik||o паперова фабрика, папірня; ~**ad/o** виготовлення паперу.

paper/fald/art/o *сумн.* орігамі.

paper/far||ad/o виготовлення паперу; ~**ej/o** підприємство з виготовлення паперу, паперова фабрика, папірня.

paper/flor/o паперова квітка.

paper/foli/o листок паперу.

paper/klip/o канцелярська скріпка.

paper/korb/o кошик для паперів.

paper/korn/et/o паперовий ріжок, паперовий кульок.

paper/kramp/o дужка [скоба] для скріплення паперів.

paper/kromatografi/o *хім., фіз.* паперова хроматографія.

paper/lantern/o паперовий ліхтарик.

paper/maĉ/aj/o див. *muldokartono*.

paper/model/o викрійка (для розкрою одягу, = *modelfolio*).

paper/mon/o паперові гроші.

paper/past/o паперова маса.

paper/pec||o кусок паперу; **~et/o** клаптик паперу.

paper/poŝt/o паперова пошта (на противагу електронній).

paper/prem/il/o прес-пап'є.

paper/produkt/ad/o виробництво паперу.

paper/rub/o паперові відходи, макулатура.

paper/rul/o рулон паперу [паперів].

paper/sak/o паперовий мішок; **~et/o** паперовий мішечок [пакетик], паперова торбинка.

paper/serpent/o серпантин.

paper/ŝmir|i *vn znev.* псувати [переводити] папір, пописувати; **~ist/o** писарчук, писака.

paper/tond/il/o ножиці для паперу, канцелярські ножиці.

paper/tranĉ/il/o ніж для паперу, розрізний канцелярський ніж.

paper/var/o/j паперові товари, канцелярські товари.

paper/vend/ej/o магазин канцелярських товарів.

pariament/o пап'яменто (*креольська мова*).

paril||o *анат.* сосочок, сосок; **~om/o** *мед.* папілома; **~om/oz/o** *мед.* папіломатоз.

***parili||o** *ент.* метелик; *hirundvosta ~o* махаон (= *макаоно*). **~o/j** лускокрилі, метелики [*ряд Lepidoptera*]; **~a** метеликовий; **~a paĝado** *спорт.* батерфляй (*спосіб плавання*); **~e** як метелик, метеликом; **~e flugi** летіти, як метелик; **~e paĝi** плавати батерфляєм; **~e legi** читати через рядок, читати п'яте через десяте; **~ac/o/j** *заст., див. fabasoj*; **~um/i** *vn* пурхати.

parili/arb/o див. *budleo*.

parili/form/a метеликоподібний, у формі метелика.

parilion||o *ент.* косатець, хвостонісець [*Papilio; Iphicstes*]; **~ed/o/j** косатцеві [*родина Papilionidae*].

paripilot/o папільотка (= *frizpapereto*).

parir||o папірус (*у складних словах*); **~ec/a:** *~esa lameno* *анат.* очноямкова пластинка; **~olog/o** папіролог; **~olog/i/o** папірологія.

***parirus/o 1.** *бот.* папірус (*син. pariruscipero*); **2.** папірус (*матеріал, текст*).

parirus/ciper/o *бот.* папірус [*Cyperus papyrus*] (= *pariruso 1*).

***paririk||o 1.** паприка, червоний стручковий перець (*плід*) **2.** червоний перець (*приправа; син. ruĝa pirgo*); **~i** *vt* паприкувати, перчити.

paru||o *етн.* папуас; **~a** папуаський; **~in/o** папуаска.

parul/o *мед.* папула; прищик.

Paru-Nov-Gvine/o *геогр. н., кр.* Папуа-Нова Гвінея.

***par||o** пара; **~o da gantoj, ŝtrumpoj** пара рукавичок, панчіх; **~o de geamantoj** пара закоханих, закохана пара; **geedza ~o** подружня пара; **fari ~on** скласти пару; **◇ du botoj faras ~on** два чоботи пара; **~a** парний; **~e** у парі, попарно, парами; **~ec/o** парність; **~ig/i** парувати, спарювати, злучати; **~ig/ist/o 1.** злучник, робітник, що проводить злучку

тварин; **2.** звідник; **~ig/ist/in/o** **1.** злучниця, робітниця, що проводить злучку тварин; **2.** звідниця; **~iĝ/i** (с)паруватися; **~iĝ/o** спарювання, парування, злучка; **~ul/o** напарник; пара (особа, яка утворює пару з кимось); **~ul/in/o** напарниця; пара (жінка, яка утворює пару з кимось)

para- пара... (преф., що означає суміжність, переміщення, відступ, відхилення, зміну: *~tifo паратиф*; *~magnetismo парамагнетизм*).

para/o пара (монета в ряді країн).

Para/o геогр. н. Пара (штат у Бразилії).

***parabol|o** **1.** мат. парабола; **2.** літ. притча; **~a** **1.** параболічний; **2.** інакомовний алегоричний; **~e** інакомовно, алегорично; **~oid/o** мат. параболоїд.

paracentez/o хір. парацентез, прокол.

***parad|ji** *vn* **1.** проходити парадом, строем, парадним маршем; марширувати; іти святковою ходю; **2.** перен. бути у святковому вбранні, парадуватися, красуватися, хизуватися; **~a** парадний, урочистий; **~a** *marŝo* парадний марш; **~a** *uniformo* парадний мундир; **~e** парадно, по-парадному, парадом (*проходити*); **~o** *військ.* парад, огляд; *milita* **~o** військовий парад; *fari* **~on** улаштувати парад; *en plena* **~o** при повному параді.

***paradigm/o** **1.** лінгв. парадигма, таблиця формозміни; **2.** філос. парадигма.

***paradiz|o** рай; *forpelo el la* **~o** вигнання з раю; \diamond *animo al* **~o** *deziras, sed pekoj retiras* рада б душа в рай, та гріхи не пускають; **~a** райський; **~e** по-райському.

paradiz/bird/o див. *paradizeo*.

paradize/o орн. райський птах [*Paradisea*] (син. *paradizbirdo*).

paradiz/lud/o див. *marelo*.

***paradoks|o** парадокс; **~a** парадоксальний; **~ec/o** парадоксальність.

parados/o *військ.* тильний траверс.

parad/plac/o плац, парадна площа.

***paraf|o** параф, розчерк, гриф, скорочений підпис; **~i** *vt* парафувати; розписатися на, поставити розчерк на; *розм.* підмахнути (*підписати документ і т. п.*); **~ad/o** парафування.

***parafin|o** *хім.* парафін; **~a** парафіновий; **~i** *vt* покривати парафіном, обробляти парафіном.

parafin/ole/o *фарм.* парафінове масло.

parafiz/o бот. парафіз(а).

***parafraz|o** парафраза, розгорнутий переказ, розгорнуте переказування [переповідання], виклад; **~a** парафрастичний; **~i** *vt* парафразувати, переказувати, викладати своїми словами.

paraglis|i *vn* *сумн.* летіти [планерувати] на параплані; **~ad/o** політ [планерування] на параплані; **~il/o** параплан.

paragog/o літ. парагога.

***paragraf/o** параграф (знак і текст під ним).

paragraf/sign/o друк. параграф (знак §).

***Paragvaj|o** геогр. н., кр. Парагвай; **(p)~a** парагвайський; **(p)~an/o** парагваець; **(p)~an/in/o** парагвайка.

Paragvaj/river/o геогр. н., р. Парагвай (Бразилія, Парагвай).

Paraib/o геогр. н. Параїба (штат у Бразилії).

Paraklet/o *бібл.* Паракліт, Святий Дух-утішитель.

parakor/o *хім.* парахор.

paralaks/o *астр.* паралакс.

paraldehid/o *хім.* паральдегід.

***paralel||a** паралельний, рівнобіжний; ~aj rektoj паралельні прямі; ~aj stratoj паралельні вулиці; ~a konekto *ел.* паралельне з'єднання; ~e паралельно, рівнобіжно; ~o **1.** *мат., геогр.* паралель, паралельна лінія; **2.** *військ.* траншея, окоп, хід сполучення, паралельні до лінії фронту; ~aj/o **1.** *ел.* паралельний опір, паралельний резистор; паралельно підключений прилад; шунт; **2.** *перен.* паралель, порівняння, співставлення; ~es/o паралельність, рівнобіжність; ~ig/i наводити паралель, порівнювати, співставляти; ~ism/o *літ.* паралелізм.

paralelepiped/o *мат.* паралелепіпед.

***paralelogram/o** *мат.* паралелограм.

paralel/projekci/o *мат.* паралельна проєкція.

Paralipomen/o|j *бібл.* Параліпоменон, Хроніки (*книги Старого Заповіту*; = Kronikoj).

***paraliz||i** *vt прям., перен.* паралізувати; ~o параліч; infana ~o дитячий параліч, поліомієліт; tremiga ~o тремтучий параліч; ~ant/a, ~ig/a паралізуючий; ~iĝ/i стати паралізованим, паралізуватися; ~it/o, ~ul/o паралітик.

paralogism/o *філос.* паралогізм, помилковий умовивід.

paramagnet||a *фіз.* парамагнітний; ~ism/o парамагнетизм.

Paramarib/o *геогр. н.* Парамарібо (*столиця Суринаму*).

parameci/o *зоол.* туфелька, парамеція [*Paramecium*].

parametr||o *мат.* параметр; ~a параметричний.

paramiokloni/o *мед.* параміоклонус; параміоклонія.

Parana/o *геогр. н.* Парана (*штат у Бразилії*).

parangon/o парангон (*брильянт, перлина, дорогоцінний камінь без вад, дефектів*).

paranoj||o *мед.* параноя; ~a параноїчний; ~es/o параноїчність; ~ul/o параноїк.

paranormal||a паранормальний, незвичайний; ~o паранормальне, незвичайне явище (= paranormala fenomeno).

parantrop/o *палеонт.* парантроп [*Paranthropus*].

paraolimpik||o|j *спорт.* параолімпіада, параолімпійські ігри (*олімпійські ігри, участь у яких беруть спортсмени-інваліди*); ~an/o параолімпієць.

parapet/o **1.** парапет, поруччя, поручні; **2.** *військ.* бруствер, парапет (= tranĉea parapeto, fronta tranĉea taluso).

paraplegi/o *мед.* параплегія (*параліч обох верхніх або нижніх кінцівок*).

parapsikologi||o парапсихологія; ~a парапсихологічний.

parasimpat/o *анат.* парасимпатична нервова система.

Paraskevia Парасковія, Параскева (*жін. ім'я*).

paraŝ/o *рел.* параша (*абзац у сувої Торі*).

***paraŝut||o** парашут (= falŝirmilo); ~a парашутний; ~a sporto парашутний спорт; ~a malfermiĝo розкриття парашута; ~a tuko купол парашута; ~a descendo спуск на парашути, стрибок з парашутом ~aj trupoj повітряно-десантні (*або парашутні*) війська, десант (*від віськ*); ~a soldato (повітряний) десантник, авіадесантник, (солдат)-парашутист, солдат повітряно-десантних (*або парашутних*) військ; ~i *vn* стрибати з парашутом, спускатися

на парашути; **~ig/a**: ~iga oregaco *військ.* операція з висадки повітряного десанту, повітряний десант (*операція*); **~ig/i** скинути (*або викинути*) з парашутом; **~ig/o** скидання (*або викид*) з парашутом; десантування (*з парашутом*); **~ist/o** парашутист; **~ist/ar/o** (повітряний) десант, (авіа)десант (*військо*).

paraŝut/atak/o атака повітряного десанту атака авіадесанту, бойовий авіадесант (*операція*).

parat||i *vt спорт.* парировати, відбивати удар противника; **~o** парировання.

parataks/o *грам.* паратаксис.

paratif/o *мед.* паратиф.

paratiroid/o *анат.* прищитоподібна залоза.

***parazit||o** у *різн. знач.* паразит; дармоїд; **~a** паразитичний, паразитарний; **~a** *planto* паразитична рослина, рослина-паразит; **~i** *vn* паразитувати; жити паразитом; вести паразитичний спосіб життя; **~ec/o**, **~ism/o** паразитизм; **~oz/o** *мед.* паразитоз; **~icid/o** паразитицид; **~olog/o** паразитолог; **~olog/i/o** паразитологія.

parazo/o/j *зоол.* паразої [*нідцарство Parazoa*].

Parc||o *міф.* 1. Парка (*у римській міфології одна з трьох богинь людської долі*); 2. (*алегорично*) Смерть; **~in/o** = ~o.

parcel||o парцела, парцеля; земельна ділянка, наділ; *eksperimenta* ~o дослідна ділянка; **~ig/i** парцелювати, ділити на парцели / ділянки; **~ig/(ad)/o** парцеляція; **~ist/o** власник парцели, земельної ділянки, земельного наділу.

parcel/lim/o межа (земельної ділянки).

parcel/numer/o номер земельної ділянки.

parcel/registr/o земельний реєстр.

parcial/a *мат.* частковий (*про похідну*, = *parta*).

pardal/o *див.* oceloto.

***pardon||i** *vt* вибачати, пробачати, прощати, дарувати; **~i** *ion al iu* пробачити що-н. кому-н.; **~i** *iun pri io* пробачити кому-н. за що-н.; **~u** *al mi*, **~u** *min* вибачте / пробачте мені; **~o** вибачення, пробачення, прощення; **~on!** пробачте; *perproŝu!*; *reti* ~on просити вибачення / пробачення; **~ebl/a** прощаний, простимий; **~em/a** пробачливий, пробачний, вибачливий; поблажливий; **~em/o** пробачливість, пробачність; **~ig/i** змусити пробачити / вибачити / простити; **~iĝ/i** стати прощеним, дістати прощення, вибачення; проститися (*про гріх і т. п.*); **~ind/a** який заслуговує пробачення / прощення, простимий.

pardon/dimanĉ/o *сумн., церк.* Неділя прощення.

pardon/pet||i *vn* просити пробачення / вибачення; *mi* ~as пробачте, вибачте (*формула ввічливості*); **~o** просьба про вибачення.

pare/o *етн.* парео (*настегенна пов'язка полінезійських жінок*).

par/ec/bit/o *інформ.* біт парності, контрольний [перевірний] біт.

paregorik/a *спец. див.* dolorkvietiga.

***parenc||o** родич, кривний (*у знач. ім.*); *esti* ~o бути [приходитися] родичем; **~o** *de patra flanko* родич по батьковій лінії; *proksima*, *malproksima* ~o близький, далекий родич; **◇** ~o *per Adamo* десята вода на киселі; **~a** родинний, рідний, споріднений; **~aj** *lingvoj* споріднені мови; **~aj** *rilatoj* родинні стосунки; **~aj** *inter si* рідні між собою; **~e** по родинному; **~ar/o** рідня, родина; **~ec/o** споріднення, спорідненість; **~iĝ/i** поріднитися; **~in/o** родичка.

parenkim||o *анат., бот.* паренхіма; *palisa* ~o *бот.* стовпчаста [палісадна] паренхіма; **~a** паренхіматозний.

***parentez**||o 1. *грам.* вставне слово або речення; 2. (круглі) дужки (= kramroj); ~a вставний; ~e у дужках, між іншим, до речі.

parez/o *мед.* парез, неповний [частковий] параліч.

parfe/o *кул.* парфе (морозиво зі збитими вершками і м'якушем фруктів).

par/formul/o *лінгв.* словосполучення, що складається з близьких за значенням [звучанням] слів.

***parfum**||o парфуми, духи; *перен.* пахощі, приємний запах; ~i *vt* напахувати парфумами / духами; ~i *si/n* напахатися, надушитися; ~ej/o парфумерна крамниця; ~ist/o парфумер.

parfum/butik/o, **parfum/vend/ej**/o *див.* parfumejo.

***parget**||o паркет; ~a паркетний; ~i *vt* покривати паркетом, настеляти паркет; ~er/o паркетина, паркетна дошка; ~ist/o паркетник.

parheli/o *астр.* паргелій.

par/huf/ul/o/j *зоол.* парнокопиті [ряд *Artiodactyla*].

I **pari**/o *прям., перен.* парія; безправний, знедолений (у знач. ім.).

II **pari**/o *нрк., див.* parieto.

pariet||o 1. *тех.* внутрішня стінка; ~o de cilindro внутрішня стінка циліндра; 2. *анат.* стінка; ~o de stomako стінка шлунка; ~a 1. *тех.* стосовний до внутрішньої стінки; 2. *анат., мед.* парієтальний, пристінковий.

parietal/o *див.* parietosto.

pariet/ost/o *анат.* тім'яна кістка.

parietari/o *бот.* помур, стінниця [*Parietaria*]; oficina ~ стінниця лікарська [*P. officinalis*].

paris/o *бот.* вороняче око [*Paris*]; kvarfolia ~ вороняче око звичайне [*P. quadrifolia*]

Paris/o *міф.* Паріс (син троянського царя Пріама, що викрав дружину спартанського царя Менелая Єлену).

***Pariz**/o *геогр. н.* Париж (столиця Франції); (p)~a паризький; *(p)~an/o парижанин; (p)~an/in/o парижанка.

***park**||o 1. у рiзн. знач. парк; пасія ~o національний парк; 2. сажавка, сажалка, копанка (сполучена з морем або річкою); ~i *vt див.* ~adi, ~umi; ~ad/i, ~um/i *vt* (при)паркувати, (по)ставити на стоянку (автомобіль); ~ad/o, ~um/o паркування; ~ado malpermesita! паркування заборонено!; ~ad/ej/o, ~um/ej/o місце паркування автомобілів, стоянка (автомобілів), паркінг; ~ebl/ec/o можливість припаркувати; ~ej/o *див.* ~adejo, ~umejo.

Park/o/j *див.* Parcoj.

parka/o парка (одяг ескімосів, спортсменів).

park/ad/dom/eg/o *авт.* критий паркінг.

park/ad/lum/o *авт.* підфарник.

park/ad/mal/permes/o *авт.* заборона паркування (= malpermeso de parkado).

park/(ad)/ometr/o *авт.* паркомат.

park/(ad)/trak/o *зал.* тупик, запасна колія, сортувальна [відстійна] колія.

park/ale/o паркова алея, алея в парку.

park/benk/o паркова лавка, лавка в парку.

park/en/ir/ej/o вхід до парку.

***parker**||e напам'ять; ~ig/i вивчити / (за)вчити напам'ять, *розм.* визубрити, (за)зубрити; ~ig/ad/o заучування напам'ять.

park/gardist/o сторож парку.

Parkinson||o Паркінсон (*англійський лікар*); (p)~a: (p)~a malsano *мед.* хвороба Паркінсона.

park/lag/et/o ставок (*у парку*).

park/o/kin/ej/o кінотеатр для автомобілістів, (авто)стоянка-кінотеатр, (авто)стоянка з кінотеатром.

par/kre/o *фіз.* утворення (*або народження*) пари частка-античастка, утворення (*або народження*) електрон-позитронної пари.

park/voj/o паркова доріжка.

***parlament**||o парламент; Ейгора ~o Європарламент; unuĉambra, duĉambra ~o однопалатний, двопалатний парламент; kunvoki, eksigi la ~on скликати, розпустити парламент; ~a парламентський; ~a komisiono парламентська комісія; ~a elektado парламентські вибори, вибори парламенту; ~a kunsido засідання парламенту; ~a imuneso парламентська недоторканність; ~an/o член парламенту, парламентарій; ~ej/o парламент (*будівля*); ~ism/a парламентарний; ~isma reĝimo парламентарний лад; ~ism/o парламентаризм.

parlamentari||o *військ.* парламентар; ~a парламентарський; ~a flago парламентарський прапор.

parlamentarism/o *рідко, див.* parlamentismo.

par/lud/o гра удвох, парна гра.

Parm||o *геогр. н., м.* Парма (*Італія*); (p)~a пармський; (p)~a fromaĝo пармезан (*сорт сиру*); ~aj violoj пармські фіалки.

parmeli/o *бот.* пармелія [*Parmelia*].

Parmenid/o Парменід (*старогрецький філософ і поет*).

parmezan/o *кул.* пармезан (*сорт сиру, = parma fromaĝo*).

Parnas||o **1.** *геогр., міф.* Парнас (*гора, на якій жили Аполлон і музи*); **2.** „Парнас” (*літературна школа у Франції*); (p)~a парнаський; (p)~an/o **1.** житель Парнасу; **2.** *літ.* член „Парнасу”, парнасець.

parnasi/o *бот.* білозір, гадай-зілля [*Parnassia*]; marĉa ~ білозір болотний [*P. palustris*].

***parodi**||o пародія; ~a пародійний, пародичний; ~i *vt* пародіювати; ~ist/o пародист.

parodontoz/o *мед.* пародонтоз.

***paroĥ**||o, **parok**||o *церк.* парафія, парохія; ~a парафіяльний; *перен.* вузький, обмежений; ~an/o парафіянин; ~an/ar/o парафіяни (*всі члени парафії*); ~ej/o плебанія; ~estr/o парох, пробощ, парафіяльний священник, настоятель; ~estr/ej/o будинок пароха / настоятеля, плебанія; ~ism/o *перен.* обмеженість інтересів, вузькість поглядів.

***paroksism**||o припадок, приступ, пароксизм; раптове загострення; гостра форма вияву (*почуття, хвороби*); ~o de kolero приступ гніву; ~o de astmo приступ астми; ~a пароксизмальний; ~a stato стан припадку, приступу; ~a serio серія випадків, приступів.

paroksiton/a *лінгв.* парокситонний, з наголосом на передостанньому складі.

***parol**||i *vn, vt* говорити, вести мову; розмовляти, вести розмову / бесіду (= konversacii); промовляти, виступати (*публічно*); ~i laŭte говорити / розмовляти голосно; ~i angle, ~i la anglan (lingvon) говорити / розмовляти по-англійському; la faktoj ~as pri si mem факти говорять самі за себе; *~a словесний; мовний; усний; *~e на словах; словесно; мовою, засобом мови; усно; ~o мова, розмова, промова, слово; ~o de l' honoro слово честі; adresi ~on звернутися з промовою; peti ~on просити слова, проситися до виступу; doni la ~on al la raportonto надати слово доповідачеві; ne pri tio estas la ~o не про це мова; preni la ~on узяти слово; interrompi ~on перервати розмову / бесіду; perdi la ~on втратити мову, втратити дар мови; danko ~o слово подяки; saluta ~o вітальна промова, вітальне слово,

привітання; karti iun laŭ la ~o піймати ког_о-н. на слові; pri tio ne povas esti ~o! про це не може бути й мови!; la rekta, nereкта ~o грам. пряма, непряма мова; la parto de la ~o грам. частина мови; ~aĉ/i *vn, vt розм.* патякати, городити, плести, верзти; ~ad/i *vn* (часто, довго) говорити; *~ad/o мовлення; розмова; промова, публічний виступ; *~ant/o мовець; промовець, оратор; ~em/a ий, балакливий, говіркий, говірливий; ~em/o балакучість, говірливість; ~(em)/ul/o балакун, говорун, щебетун, базіка; ~(em)/ul/in/o балакуха, говоруха, щебетуха, базіка **ig/i** змусити говорити, розговорити; ~ist/o **1.** див. ~(em)ulo; **2.** радио, тб. диктор (= anoncisto)~ist/in/o **1.** див. ~(em)ulino; **2.** радио, тб. диктор(ка) (= anoncistino).

parol/aparat/o мовний апарат.

parol/art/o мистецтво мовлення, ораторське мистецтво, красномовство, риторика.

parol/element/o грам. елемент мовлення; слово (що розглядається як частина мови).

parol/figur/o мовна фігура, риторичний прийом.

parol/film/o звуковий фільм.

parol/funel/o див. paroltubo **2.**

parol/kapabl||a здатний розмовляти, який має дар мови (= parolprova); ~o здатність розмовляти, дар мови.

parol/kurac/i замовляти (лікувати словом).

parol/liber/ec/o свобода слова.

parol/lingv/o розмовна мова.

parol/manier/o манера говорити, вимова, дикція.

parol/pov||a див. parolkapabla; ~o див. parolkapablo.

parol/sintez/o *tex., інформ.* синтез мовлення.

parol/son/o звук мови.

parol/tub/o **1.** переговорна труба; **2.** рупор (= parolfunelo).

parol/turn/o мовний зворот.

parol/vic/o черга говорити, черга виступу.

paronih/i/o *мед.* панарицій, нігтьоїда.

paroniki/o *бот.* загнітник, пароніхія [*Paronichya*].

paronim/o *лінгв.* паронім, слово, близьке за звучанням.

paronomazi/o *літ.* парономазія.

Paros/o *геогр. н., о-в* Парос (Егейське море, Греція).

parotid||o *анат.* привушна залоза; ~it/o *мед.* паротит, запалення привушної залози; epidemia ~ito епідемічний паротит, свинка (*син.* tumpso).

parsek/o *астр.* парсек.

parsi||o *рел.* парс (представник общини зороастрійців у Зах. Індії); ~a парський; ~ism/o парсизм (релігія стародавніх народів ряду країн Азії).

par/silici/at/o *хім.* силікат із здвоєними тетраедрами.

I*part||o **1.** частина, частка; *рідше* доля, пай; розділ (у книжці і т. п.); la ~oj de la mondo частини світу; la honta ~o соромна частина, грішне тіло (= peniso); ◇ la leona ~o лєвова / лєв'яча пайка / частка; **2.** муз. партія; ~a частковий; ~e частково; почасти; ~aj/o частина, уривок, фрагмент (тексту); ~et/o часточка; ~ig/i (по)ділити на частини, розділити; ~iĝ/i (по)ділитися, розділитися; ~iĝ/o поділ на частини, розпад на частинки; ~um/o *мат.* позитивний дріб; число від нуля до одиниці.

П *part||o *іст., етн.* парфяннин; **~a** парфянський; **(P)~i/o** *іст.* Парфянське царство.

parteni/o *бот.* маруна дівоча [*Tanacetum partenium*] (*син.* granda kamomilo).

partenocis/o *бот.* дикий виноград [*Parthenocissus*].

partenogenez/o *біол.* партеногенез.

Partenon/o *арх.* Парфенон (*храм в Афінах*).

***parter/o** **1.** партер (*у театрі*); **2.** *заст.* нижній поверх (*з підлогою на рівні землі; = teretaĝo*); **3.** партер (*відкрита частина парку, оздоблена квітниками, фонтанами тощо*); квітник.

***parti||o** **1.** *політ.* партія; demokrata, komunista, konservativa, respublikana, socialista ~o демократична, комуністична, консервативна, республіканська, соціалістична партія; membro de ~o член партії; aliĝi al ~o вступити в партію [до партії], записатися в партію [до партії]; eksigi iun el la ~o виключити когось з партії; **2.** партія, сторона (*у процесі, договорі*); juĝisto devas aŭskulti ambaŭ ~ojn суддя повинен вислухати обидві сторони; la plenda ~o сторона позивача; **3.** *заст.* партія (*при одруженні або заміжжі*); пара; ŝi atendis bonan ~on por sia filino вона чекала доброї партії для своєї дочки; **4.** партія (*у гри*); ~o de kartoj партія в карти; ~o de bilardo партія в більярд; gajni, perdi (*або malgajni*) ~on виграти, програти партію; vana ~o нічия, партія, що закінчилася внічию; ***~a** **1.** партійний; ~a bileto, ~a (membro)karto партійний квиток; ~a disciplino партійна дисципліна; **2.** пристрасний; **~e** **1.** партійно, по-партійному; **2.** пристрасно; **~an/o** **1.** член партії, партієць; **2.** прихильник; **~an/ec/o** партійність (*членство*); **~an/iĝ/i** **1.** вступити в партію; **2.** прийняти чийсь-н. сторону; **~ec/a** **1.** партійний (*який виявляє партійність*); **2.** *див.* partia **2**; **~ec/o** **1.** партійність (*у науці, літературі, мистецтві*); **2.** пристрась; **~estr/o** голова [керівник] партії; партійний вождь.

***particip||o** *грам.* дієприкметник; aktiva, pasiva ~o активний, пасивний дієприкметник; prezenca, preterita, futura ~o дієприкметник теперішнього, минулого, майбутнього часу; adverba ~o дієприслівник; **~a** дієприкметниковий; **~aj** sufuksoj суфікси дієприкметників.

partikl/o *фіз.* частинка; elementa ~o елементарна частинка; radioaktiva ~o радіоактивна частинка; virtuala ~o віртуальна частинка.

parti/konferenc/o партійна конференція.

parti/kongres/o партійний з'їзд.

partikul/o *грам.* частка.

partikular||a партикулярний; **~ism/o** партикуляризм.

parti/kunven/o партійні збори.

parti/organiz/aĵ/o партійна організація, парторганізація.

partitiv/a *грам.* партитивний; ~o artikolo частковий артикль; ~o genitivo партитив.

***partitur/o** *муз.* партитура.

partizan||o **1.** прихильник; безумовний прихильник, послідовник; **2.** партизан; **~a** **1.** властивий безумовному прихильникові; **2.** партизанський.

partizan/milit/o партизанська війна.

partner||o партнер; ekonomia ~o економічний партнер; elekto de la ~o вибір партнера; **~a** партнерський; **~i** *vn* бути партнером, виступати партнером; **~ec/o** партнерство; **~in/o** партнерка.

part/o/pag||o аванс, завдаток (= parta antaŭpago); **~e** авансом.

***part/o/pren||i** *vn, vt* брати [взяти] участь, бути учасником; ~i kongreson, ~i en kongreso брати участь у конгресі; **~o, ~ad/o** участь; **~ant/o** учасник (*на даний час*); **~ant/ar/o** збірн.

учасники (всі учасники певного заходу); ~**int/o** учасник (у минулому); ~**ig/i** змусити взяти участь; задіювати для участі, залучати] до участі (в певному заході).

part/o/pren/kotiz/o внесок учасника.

***paru||o** орн. синиця [*Parus*]; blua ~о синиця голуба [*P. caeruleus*]; funebra ~о синиця середземноморська [*P. lugubris*]; granda ~о синиця велика [*P. major*]; lapona ~ синиця сіроголова [*P. cinctus*]; lazura ~о синиця біла [*P. cyanus*]; nigra ~о [*P. ater*]; longvosta ~о довгохвоста синиця (звичайна) [*Aegithalos caudatus*]; saknesta ~о ремез (звичайний) [*Remiz pendulinus*]; ~**ed/o/j** синицеві [родина *Paridae*].

paruli/o орн. білоока парула [*Parula americana*]; flavpuga ~ лісовий співець миртовий [*Dendroica coronata*]; flavvanga ~о лісовий співець зелений [*Dendroica virens*]; nigraçara ~о вільсонія мала [*Wilsonia pusilla*]; oga ~о лісовий співець золотистий [*Dendroica petechia*]; orverta ~о (співець)-пічник, дроздовий співець золотоголовий [*Seiurus aurocapillus*]; stria ~о лісовий співець строкатогрудий [*Dendroica striata*]; ~**ed/o/j** деревницеві, лісові співці [родина *Parulidae*].

paruzi/o рел. друге пришествя (Христа на землю) (= la dua (al)veno, la dua malsupreniro).

Parvati/o рел. Парваті (індуїстська богиня, дружина Шиви).

parvenu/o вискокчка, парвеню.

***pas||i** *vn* проходити, переходити; минати, спливати; іти (безупинно від одного пункту або моменту до іншого); ~i tra kampo проходити через поле, проходити полем; la vojo ~as tra arbaro дорога проходить через ліс; jam ~is du jaroj уже минуло / пройшло два роки; ~i al aliaj demandoj перейти до інших питань; lasu min ~i! дай(те) мені пройти!; ◇ kio ~is, ne revenos що минуло, не вернеться; ~o, ~**ad/o** прохід, проходження; ~e мимохідь (недовго, ненадовго); ~**aĵ/o** 1. випадок, подія, пасаж; 2. муз. пасаж, варіація (= variacio); ~**ant/a** швидкоплинний, скороминущий, короткотривалий, який переходить, минає, закінчується; ~**ant/o** перехожий; ◇ hundo bojas, ~anto vojas собаки брешуть, а караван іде; ~**ej/o** перехід (місце); ~ejo por piedirantoj перехід для пішоходів; zebrostria ~ejo зебра; ~**em/a** скороминущий, короткотривалий; ~**em/o** швидкоплинність, скороминущість; ~**ig/i** проводити; ~igi la soldatojn antaŭ la oficiro провести солдатів перед офіцером; ~igi tranĉilon super la kolo провести ножем по шиї; ~igi la tempon проводити час; ~**int/a** минулий; ~**int/aĵ/o** минуле (про події); ~**int/ec/e** у минулому; ~**int/ec/o** минуле (про час); ~**um/i** *vn* проходжуватися, походжати, прогулюватися.

***pasagĝer||o** пасажир; ~a пасажирський.

pasagĝer/aviad/il/o пасажирський літак.

pasagĝer/kaj/o зал. пасажирська платформа, перон.

pasagĝer/ŝip/o пасажирське судно; oseana ~ (океанський) лайнер.

pasagĝer/trajn/o пасажирський поїзд.

pasagĝer/vagon/o пасажирський вагон.

pasakalj/o пасакалія (іспанський танець; муз. n'esa).

***pasament||o** позумент, галун; тасьма, лямівка, пасаман; ~i *vt* обшивати позументом, галуном; облямовувати; *~**ist/o** позументник.

pasat/o метео пасат (= alizeo).

pase||o 1. грам. минулий час; 2. див. pasintaĵo; ~**ism/o** пасеїзм.

***paser||o** орн. горобець [*Passer*]; ◇ pri tio jam ĉiuj ~oj babilas про це вже всі горобці цвірінькають; ĝi estas ankoraŭ ~o en la aero це ще вилами по воді писано; ~a горобиний, гороб'ячий; ~**ed/o/j** горобцеві [родина *Passeridae*].

paser/o/form/a/j орн. горобцеподібні [ряд *Passeriformes*].

pas/filtr/il/o див. bendfiltrilo.

***pasi|o** пристрасть, захоплення, запал; азарт; muziko estas lia sola ~o музика – його єдина пристрасть; ~o al (або por) ludo пристрасть [запал] до гри; ~a **1.** пристрасний, завзятий, палкий, запальний; жагучий, гарячий; ~a kolektanto завзятий [пристрасний] колекціонер; **2.:** la ~aj fortoj сили пристрасті [пристрастей]; *~e пристрасно, захоплююче, палко, завзято, з запалом; ~ig/a захоплюючий, запальний; ~ig/i викликати пристрасть, захоплення, захоплювати, запалювати; ~ig/i захопитися, запалитися, стати запальним; увійти в азарт.

pasiflor/o бот. пасифлора, мучениця [*Passiflora*].

pas/int/foj|a що мав місце минулого разу; ~e минулого разу.

pas/int/jar|a минулорічний; ~e минулого року, у минулому році, торік.

pas/int/monat/e минулого місяця.

pas/int/semajn/e минулого тижня.

Pasion/o **1.** рел. страсті Христові, страсті Господні; **2.** муз., літ. страсті.

***pasiv|a** пасивний (тж грам.); ~e пасивно; ~o **1.** грам. пасивний стан (= la pasiva voĉo); **2.** ком. пасив; ~ec/o пасивність; ~ig/i (з)робити пасивним; перевести у пасив; ~ig/i (з)робитися пасивним, стати пасивним; *~ul/o пасивна людина.

***Pask|o** Пасха, Великдень; (p)~a пасхальний, великодній; la (p)~a ovo писанка, крашанка; свячене яйце; (p)~a ĵaŭdo Великий [Страшний] четвер; (p)~a lundo Світлий [Великодній] понеділок, розм. обливаний понеділок.

Paskal|o **1.** Паскаль (французький математик, фізик і філософ); (p)~a: (p)~a limaĉo мат. равлик Паскаля; (p)~o фіз паскаль (одиниця атмосферного тиску); **2.** інформ. Паскаль (мова програмування).

pas/kart/o див. paspermeso.

Pask/insul/o геогр. н. острів Пасхи (Тихий океан, Чилі).

pask/o/kuk/o кул. паска (= paska potkuko).

***paskvil|o** пасквіль; памфлет (= pamfleto); ~i vt, vp сумн. писати [розповсюджувати] пасквілі; висміювати в пасквілі; ~ant/o, ~ist/o пасквілянт.

pas/loĝ|i vp мешкати [проживати] тимчасово, зупинятися (на короткий час); ~ant/o тимчасовий мешканець / житець.

pas/mov/o спорт. передача м'яча, пас.

pasodobl/o пасодобль (іспанський танець).

paspartu/o **1.** паспарту; **2.** див. ĉefĝlosilo.

pas/permes|o перепустка (для просування по якій-н. території); ~il/o рідко, див. ~o.

***pasport|o** закордонний паспорт; enlanda ~o (внутрішній) паспорт, посвідчення особи (= identiga karto); ~a паспортний; ~ej/o див. pasportoficejo.

pasport/kontrol/o паспортний контроль.

pasport/ofic/ej/o сумн. паспортне бюро, паспортний стіл, бюро видачі закордонних паспортів.

pas/rajt/o авт. право першочергового проходу; право першочергової їзди; пріоритет (= prioritato 2); ignori ies ~n не пропустити когун., не поступитися комун. дорогою (що належиться правилами дорожнього руху).

***past|o** тісто; па́ста; ма́са; tritikfaruna ~o тісто з пшеничного борошна; sengista ~o бездріжджове тісто; foliigita ~o листкове тісто; papera ~o паперова ма́са; argila ~o

глиняна маса; *plastika* ~o пластмаса; *knedi* ~on (за)місити тісто; ~aj/o заготовка з тіста; ~aj/o/j макаронні вироби; ~ec/a тістоподібний; ~uj/o див. *knedujo*.

pas/tabul/o кладка (через річку і т. п.).

***pasteĉ||o** 1. паштет; 2. кулеб'яка, пиріг (з м'ясною, рибною або овочевою начинкою); ~et/o пиріжок (з м'ясом, рибою, овочами).

***pastel/o** 1. кругла карамелька; 2. фарм. карамелька (від кашлю і т. п.).

pastern/o зоол. бабка (частина ноги коня над копитом).

pastern/artik/o гомілковий / голінковий суглоб, бабка (на нозі коня).

Pasteŭr||o Пастер (французький хімік і біолог); (p)~iz/i пастеризувати; (p)~iz/(ad)/o пастеризація; ~iz/it/a пастеризований.

Pasteŭr-institut/o Інститут Пастера, Пастерівський інститут.

pastiĉ||o наслідування, імітація стилю; ~i vt наслідувати, імітувати.

***pastinak/o** бот. пастернак [*Pastinaca*] (рослина; корінь цієї рослини); *kultiva* ~ пастернак посівний [*P. sativa* subsp. *sativa*]; *sovaĝa* ~ пастернак дикий [*P. sativa* subsp. *sylvestris*].

pastis/o анісовий аперитив.

past/o/bul/o кул. галушка (= *knedliko*).

past/o/poŝ/et/o/j кул. вушка; пельмені, вареники.

pastor||o 1. пастор; 2. орн., заст. рожевий шпак (= *roza sturno*); ~a пасторський; ~ec/o пасторат, пасторство (звання, посада пастора); ~ej/o службовий будинок пастора.

pastoral||o літ., театр. пастораль; ~a пасторальний.

past/o/rul/o, past/o-rul/o качалка (= *pastoplatiga rulo*).

***pastr||o** священик, служитель культу, жрець; ~i *vn* бути священиком, священнослужителем, служителем культу, жерцем; бути в сані священика, в сані жерця; ~ar/o збірн. духовенство, духівництво, священство, жерці; ~ec/o священство, жрецтво (сан, звання, функції); ~ig/i зробити священиком, жерцем; звести в сан священика, жерця; висвятити [рукопокласти] на священика; ~ig/i стати священиком [жерцем, священнослужителем, служителем культу]; висвятитися на священика; ~in/o жриця.

pastr/o/monaĥ/o церк. ієромонах.

pas/vort/o пароль.

***paŝ||i** *vn* ступати, крокувати, ходити; ~o у різн. знач. крок; па (у танці); *fari falsan* ~on зробити неправильний крок; *reteni iun de facilanima* ~o стримати ког_o-н. від легковажного кроку; *ĉambro kvin ~ojn longa* кімната довжиною п'ять кроків; ~o post ~o крок за кроком; *de majesta ĝis ridinda estas nur unu* ~o від величного до смішного лише один крок; *kanela* ~o *tex.* крок нарізів, жолобків, канавок, доріжок; ~o de *dentrado* *tex.* крок зубчастого колеса; ~o de *ŝtaŭbaĵo* *tex.* крок різьби; ~ad/i *vn* ступати, ходити (довго й часто); ~ad/o хід, ходьба; хода; ~eg/o великий [широкий] крок; ~et/i *vn* іти дрібними кроками, дріботіти, дріботати; ~et/o крочок, маленький [дрібний] крок.

paŝa/o паша (почесний титул військових і цивільних урядовців у султанській Туреччині).

paŝ/komp(u)il/o рідко, див. *paŝnombrilo, odometro*.

paŝ/krad/o решітка, настил (для переходу по болотистому або мокрому місцю).

paŝ/lern/il/o ходунки (= *irigilo*).

paŝ/mezur/i *vt* міряти / мірити / вимірювати кроками.

paŝ/nombr/il/o спец. крокомір, педометр.

paŝ/o/cirkl/o *tex.* подільче коло (зубчастого колеса).

paŝ/o/post/paŝ||a який відбувається [здійснюється] крок за кроком; неухильний; ~е крок за кроком (= paŝo(n) post paŝo).

paŝ/o/sign/o див. piedsigno.

paŝ/o/ŝanĝ/i *vn* змінити ногу в такт, змінити крок, узяти правильний крок (*при маршируванні*).

paŝ/(o)/ten/i *vn* тримати крок, іти в ногу; не ~ іти не в ногу.

***paŝt||i** *vt* пасти; **si/n** ~і пастися; ~**ad/o** випас, випасання; ~**aĵ/o** трава (*як корм для тварин*), паша; ~**at/ar/o** 1. череда, отара; 2. *перен.* паства; ~**ej/o** пасовисько, пасовище, випас, пастовень, пастівень, пастівник, вигін, (*гірське*) полонина; ~**iĝ/i** пастися; ~**ism/o** система випасного скотарства, випасання худоби, пастухування; ~**ist/a** 1. пастуший, пастушачий; чабанський; вівчарський; 2. *перен.* пастирський; ~**ist/o** 1. пастух; чабан; вівчар; 2. *перен.* пастир.

paŝ/tabul/o кладка; місток.

***paŝtell||o** у *різн. знач.* постель; ~**a** постельний; ~**ist/o** художник, що працює в техніці постелі.

I*pat||o сковорода; \diamond el la ~o en la fajron з вогню та в полум'я; ~**aĵ/o** підготовлена на сковороді страва, страва, що готується на сковороді; ~**i** *vt* смажити [готувати] на сковороді.

II pat||o шах. пат; ~**i** *vn* бути [знаходитися] в положенні пата.

patafizik/o патафізика (*парадоксальна „наука про винятки“*).

patagon||o *етн.* патагонець; ~**a** патагонський; (**P**)~**i/o**, (**P**)~**uj/o** *геогр. н.* Патагонія (*область в Аргентині*).

patak/o патака (*грошова одиниця Макао*).

patan/o *етн.* патан, пуштун (*представник народу, що живе племенами в Афганістані та за його межами*).

Patan/o *геогр. н., м.* Патан (*Непал*).

patat/o див. batato.

patel||o 1. *анат.* надколінок, наколінок, надколінна чашка (*син. genuosto*); 2. *тех.* суглоб, кульовий шип; 3. *зоол.* блюдечко [*Patella*]; ~**a** надколінний, пателлярний; ~**a** tendeno надколінне сухожилля.

paten/o 1. *церк.* дискос; 2. див. glitilo, sketilo.

***patent||o** патент; registrigi ~on зареєструвати патент; ~**i** *vt* видати патент на, захистити патентом, запатентувати; ~**aĵ/o** запатентований винахід; патентований засіб; ~**ej/o** патентне бюро, бюро видачі патентів (= patentoficejo); ~**ig/i** добитися одержання патенту на, одержати патент на, запатентувати; ~**it/a** (за)патентований; ~**ul/o** див. patentposedanto.

patent/agent/o патентний повірений, юрист з питань патентного права.

patent/nom/o запатентована назва, закріплена патентом назва.

patent/ofic/ej/o патентне бюро, бюро видачі патентів.

patent/posed/ant/o власник патенту, патентовласник.

patent/registr/o патентний реєстр.

paternalism/o *ек.* патерналізм.

pati/o *мед.* ...патія (*у складних словах відповідає поняттям „хвороба“, „страждання“*).

patienc/o *бот.* щавель шпинатний [*Rumex patientia*].

patin/o патина, наліт (*на старовинних речах*).

pat/kuk/o налисник, млинець, оладок; kazea ~ сирник, налисник з сиром.

Patm/o *геогр. н., о-в Патмос (Егейське море, Греція).*

patn/o *буд. прогін, опорна [несуча] балка.*

Patn/o *геогр. н., м. Патна (Індія).*

patogen/a *мед. патогенний, хвороботворний.*

patogenez/o *мед. патогенез.*

patognomoni/a *мед. патогномонічний, абсолютно характерний для даного захворювання.*

***patolog||o** *мед. патолог; ~i/a* патологічний; **~i/o** *мед. патологія.*

***patos||o** *пафос, піднесення; ~a* пафосний, патетичний, піднесений; **~e** пафосно, патетично, піднесено.

***patr||o** **1.** *прям., перен. батько; тато; отець; simili sian ~on* бути схожим / подібним на батька; *obei la ~on* слухати(ся) батька; *Dante estis la ~o de la itala poezio* Данте був батьком італійської поезії; *la ~o de la mensogoj* батько неправди (*enimeto* диявола в Біблії); *la (P)~oj* сенатори-патриції (*у Ст. Римі*); **2.** *taj* отець; *otce;* *padre* (*у звертанні до духовної особи*); *la (P)~oj de la Eklezio* Отці Церкви; *la sankta (P)~o* Святіший отець (*papa*); **~a** батьківський; вітцівський; **~e** по-батьківському, по-батьківськи; **~i** *vn* бути батьком, бути як батько, ставитися по-батьківському; **~ec/o** батьківство; **~et/o** *див. paĉjo*; **~i/o** *див. ~ujo*; **~in/a** материнський; **~ina** *lingvo* материнська / рідна мова; **~in/e** по-материнському, по-материнськи; ***~in/o** **1.** *прям., перен. мати; ami la ~inon* любити матір; *pia ~ino* Того наша мати Земля; *la ~ino Naturo* мати природа; **2.** *taj* мати (*чернечий титул*); *(P)~ino* Тереза мати Тереза; **~in/i** *vn* бути матір'ю, бути як мати, ставитися по-материнському; **~in/ec/o** материнство; **~in/et/o** матінка, матуся (= *paŭjo*); **~olog/i/o** *церк. патрологія, патристика (= patristiko)*; ***~uj/o** батьківщина, вітчизна, рідний край. *Прим. Для patro і patrino вживаються нестл. форми, відповідно paĉjo, paŭjo.*

patriarĥ||o, patriark||o *у різн. знач. патріарх; ~a **1.** патріарший; **2.** патріархальний; **~ec/o** **1.** патріархат; **2.** патріаршество.*

patric||o **1.** штамп, пу(а)нсон; **2.** *спец. клеймо (з указанням проби на виробках із дорожочінних металів); ~i vt **1.** штампувати, витискати пу(а)нсоном; **2.** клеймити, ставити пробу на.*

***patrici||o** *іст. патрицій; ~a* патриціанський; **~ar/o** *збірн. патриції (усі патриції місця, країни); ~in/o* патриціанка.

patr/i/defend/a *див. patrujdefenda.*

Patrik/o Патрик (*чол. ім'я*).

patrimoni/o *спец. патримоній (майно, успадковане від батька).*

patr/in/patr/o *батько матері, дід по материнській лінії.*

***patriot||o** *патріот; ~a* патріотичний; **~ec/o** *див. ~ismo*; **~in/o** патріотка; ***~ism/o** патріотизм.

patristik/o *див. patrologio.*

patr/o/flank/e *по батьковій лінії.*

Patrokl/o Патрокл (*давньогрецьке чол. ім'я*).

***patrol||o** *військ. патруль, патрульна група; дозір, дозор; ~a* патрульний, дозорний (*прикм.*); **~i** *vn* патрулювати, бути/стояти в дозорі, стояти на чатах; **~ad/o** патрулювання; **~an/o, ~ant/o** патрульний (*у знач. ім.*), дозорець, дозорний (*у знач. ім.*).

patr/o/land/o *батьківщина, вітчизна, рідний край (= patrio, patrujo).*

patrol/aŭt/o *патрульний автомобіль.*

patrol/šip/o патрульний корабель, патрульний катер; сторожовий корабель, сторожовий катер; *розм.* сторожовик.

patr/o/mort/ig/o батьковбивство.

***patron||o** патрон, заступник, опікун, покровитель, шеф; **~a** заступницький, опікунський, покровительський, шефський; **~i** *vt* заступатися, опікуватися, патронувати, шефствувати; **~ad/o** патронаж, опіка, опікування, заступництво; **~es/o** заступництво, опікунство, патронаж; **~in/o** заступниця, опікунка, покровителька.

patrone/o *текст.* патрон, шаблон, трафаретка.

Patr/o/ni/a *церк.* отченаш, молитва Господня.

patr/o/nom/o ім'я по батькові.

patr/uj/defend/a: ~ *milito* вітчизняна війна.

Paŭ/o *геогр. н., м.* По (Франція).

Paŭ||o Павло, Пол(ь), Паоло, Пабло (*чол. ім'я*); **~a, ~in/o** Павлина, Павла, Паула, Паола, Поліна (*жін. ім'я*); **(p)~an/o** *рел.* павлин, павликанин, член монашого ордену святого Павла; **(p)~an/ism/o** павликанство.

paŭlini/o *бот.* паулінія [*Paullinia*].

paŭlovni/o *бот.* павловнія, адамове дерево [*Paulownia*].

paŭper||o паупер (*людина, позбавлена будь-яких засобів до існування*); **~ism/o** *політ.* пауперизм, зубожіння мас.

paŭs||i *vt* **1.** калькувати, перезнімати (*на прозорому папері*); **2.** *лінгв.* калькувати (*створювати слово або вислів за зразком будови відповідного слова чи вислову іншої мови*); **~o** калькування; **~aĵ/o** калька (*копія креслення; слово, вислів*).

paŭs/paper/o калька (*папір*).

paŭt||i *vn* закопилювати губи, дутися (*виражаючи невдоволення*); скривити губи; **~a:** **~a** тієпо надутий вигляд, надута міна, незадоволена гримаса.

***paŭz||o** пауза, перерва; *fari duonhoran ~on* зробити перерву на півгодини; *interleciona ~o* перерва (*шкільна*); **~i** *vn* (з)робити паузу, перерву.

Paŭzani/o Павсаній (*давньогрецький географ та історик*).

paŭz/o/sign/o *муз.* знак паузи.

***pav||o** *орн.* пава, павич [*Pavo*]; \diamond *fiera kiel ~o* гордий як пави; **~i** *vn* *прям., перен.* розпустити хвіст; *перен.* ходити як пави, ходити з поважним, пихатим виглядом; **~in/o** пави (*самка*).

pavan/o павана (*старовинний танець*).

pavez/o *мор.* фальшборт.

Pavi/o *геогр. н., м.* Павія (*Італія*).

***pavian/o** *зоол.* павіан, бабуїн [*Pario*].

***pavilon/o** **1.** павільйон; альтанка, бесідка; *eksprozicia ~* виставковий павільйон; **2.** шатро, розкішний намет.

***pavim||o** брук, бруківка; дорожнє покриття; *ŝtona ~o* брук, бруківка; *ligna ~o* поміст; *asfalta ~o* асфальтове покриття; **~i** *vt* мостити; (*каменем це*) брукувати; (*дошками, колодами це*) стелити; **~er/o** камінь для брукування вулиці, брукняк, булицник; **~il/o** (*ручна*) трамбівка, баба; **~ist/o** мостильник; **~it/a** моцений, вимоцений; брукований; стелений, вистелений.

pavim/bat||ad/o утрамбовування дорожнього покриття; **~il/o** трамбівка, толок (*син. manramo*).

pravim/ŝton/o брукняк, булижник; fajlitaĵ ~ĵ брущатка.

prav/o/fazan/o див. poliplektro.

pravoro: ~o nokta мед. нічні страхи, нічний переляк (у дітей 2-8 років).

Pazifa/o міф. Пасіфая (дружина критського царя Міноса, яка зачала від бика Мінотавра).

pezigrافی/o лінгв. пазиграфія.

pezilali/o рідк., = **universala lingvo**.

pe рідко, мат. поділений на (= dividita per).

pean/o літ. пеан; переможна пісня.

pebl/o археол. колотий камінь.

pebl/o/kultur/o археол. галечникова культура.

***pec||o** кусок, шматок, частина, штука; окрема річ; обривок, уламок, клопоть; деталь, вузол (верстата, машини); фігура (у шахах, шахах); штука (жартівливо або іронічно про людину); ~o da rapo кусок / шматок хліба; ~o da rarego клаптик паперу; ~o da ŝtofo кусок тканини, клаптик тканини, відріз; штука (непочатий сувій матерії); disfali en ~ojn (або al ~oj) розпастися [розлетітися] на куски / шматки [частини]; malmunti horloĝon al ~oj розібрати годинник на деталі; rafinita ~o! тонка штука!; ~eg/o великий [величезний] кусок / шматок; *~et/o кусочок, шматочок, клаптик, частинка; ~et/ig/i (роз)ділити на куски / шматки / частини; подрібнити, роздрібнити; (на)краяти, (на)різати, нарізати (хліба); (по)рубати (м'ясо); ~et/iĝ/i розсипатися на (дрібні) кусочки, частини; роздрібнитися.

pecaĵ/o бот. пекинська капуста (= pekina brasiko).

pec/var/o/ĵ штучні товари.

***peĉ||o** смола, вар; urania ~o див. peĉblendo; nigra kiel ~o чорний як смола; ~a смоляний, смольний, смолистий; ~i vt смолити, просмолювати.

peĉ/blend/o мін. ураніт, смоляна обманка.

peĉ/e/nigr/a смолисто-чорний.

peĉ/erc/o див. uraninito.

peĉ/faden/o див. ŝufadeno.

Peĉoro/o геогр. н., р. Печора (Росія).

peĉ/o/ŝton/o мін. смоляний камінь, пехштейн.

***pedagog||o** педагог; ~a педагогічний (стосовний педагога, педагогів); ~i/a педагогічний (стосовний педагогіки); ~i/o педагогіка (= edukarto).

***pedal||o** педаль; тех. ножний привод; trovi la ~ojn крутити педалі, натискати на педалі; ~a педальний; ~i vt натискати на педаль, працювати педаллю.

pedal/boat/o сумн. водний велосипед.

pedali/o бот. педаліум [Pedalium].

***pedant||o** педант; ~a педантичний; ~e педантично; ~ec/o педантичність, педантизм.

***pedel/o** заст. педель, дрібний службовець (у суді, церкві, університеті).

pederast||o мед. педераст; ~i/o педерастія; ~i/ul/o див. ~o.

pediatr||o мед. педіатр, дитячий лікар (= infankuracisto); ~i/a педіатричний; ~ia sekcio дитяче відділення (у лікарні); ~i/o педіатрія.

pedicel/o бот. стебельце; ніжка, черешок (= pedunkleto).

***pedik|o** *ент.* воша [*Pediculus*] (*син.* homlaŭso); кара ~о головна воша (= kaplaŭso); puba ~о лобкова воша, площія (= publaŭso, ftiro); vesta ~о платтяна воша (= vestolaŭso); ~а: ~а malsano вошивість, педикульоз; ~а ovo гнида; ~oz/o *мед.* педикульоз (= pedika malsano).

pedik/hav/a вошивий, розм. завошивлений.

pedikl/o *анат.* стебло, ніжка.

pedik/ov/o гнида.

pedikular/o *бот.* шолудивник [*Pedicularis*].

pedikur|i *vt* робити педикюр (= piedflegi); ~о педикюр; ~ist/in/o педикюрша.

pedipalp/o *зоол.* педипальпа, ногощупальце.

pedofili|o *мед.* педофілія; ~ul/o педофіл.

pedolog|o педолог, ґрунтознавець; ~i/a педологічний; ~i/o педологія, ґрунтознавство.

pedunkl|o **1.** *бот.* квітконіжка, плодоніжка (= fruktotig(et)o); **2.** *анат.* ніжка, стебло; ~et/o стебельце; ніжка, черешок.

***peg|o** *орн.* дятел, жовна [*Picus*]; griza ~о дятел сивий [*P. canus*]; verda ~о дятел зелений [*P. viridis*]; nigra ~о чорний дятел (лісовий), жовна [*Dryocopus martius*]; ~ed/o/j дятлові [родина *Picidae*]; ~oid/o трипалий дятел [*Picoides*].

Pegaz/o **1.** міф. Пегас (крилатий кінь, символ поетичного натхнення); **2.** *астр.* Пегас (сузір'я).

pegmatit/o *мін.* пегматит.

peg/o/form/a/j *орн.* дятлоподібні [ряд *Piciformes*].

pejorativ/a *лінгв.* пейоративний, зневажливий, презирливий (*перев. про слово, вислів*).

pejotl/o *бот.* пейот(ль) [*Lophophora williamsii*].

Pejpus/o *геогр. н.* Чудське озеро, озеро Пейпсі (Естонія, Росія).

pejsmejkr/o *мед.* пейсмежер (задавач ритму, = korstimulilo).

***pejzaĝ|o** краєвид, пейзаж, ландшафт, вид (місцевість; картина); ~а пейзажний, ландшафтний; ~ist/o пейзажист.

pejzaĝ/(o)/pentr/ist/o (художник)-пейзажист (= pejzaĝisto).

***pek|i** *vn* (з)ґрішити, соґрішити; ~i kontraŭ la logiko (з)ґрішити перед логікою; ~i antaŭ la Eternulo соґрішити перед Всевишнім; ◇ каро ~as, piedoj suferas за дурною головою і ногам нема спокою; ~о гріх; проґрішення; поґрішність; origina ~о первородний гріх (= prapeko); la sep mortaj (або mortomeritaj) ~oj сім смертельних гріхів; fari ~on зробити / учинити гріх, зґрішити; ~а грішний; гріховний; ~ant/o, ~int/o грішник; ~et/o грішок; ~ig/i штовхати на гріх, вводити / ввести в гріх, доводити / довести до гріха; спокусити; ~ul/o грішник; ~ul/in/o грішниця.

pekan/o *бот.* пекан (горіх).

pekan/arb/o, pekan/karj/o *бот.* пекан (дерево) [*Carya illinoensis*, *син.* *C. pecan*].

pekari/o *зоол.* пекарі [*Tayassu pecari*].

Pekin|o *геогр. н., м.* Пекін (столиця Китаю); (p)~а пекінський; (p)~а hundo пекінес; (p)~an/o пекінець, житель / мешканець Пекіна.

***pekl|i** *vt* квасити, солити, засолювати, мочити, готувати взапас (методом соління); ~ad/o засолювання, квашення; ~ita квашений, солений, мочений; ~itaj kukumoj квашені огірки; malforte ~itaj kukumoj малосольні огірки; ~aj/o соління.

pekl/akv/o розсіл.

pek/liber/ig/i *див.* absolvi 2.

pek/ofer/o пока́нне жертвоприно́шення.

pek/o/konfes|i *vn* церк. спові́датися (у грі́хах); ~о спові́дь.

pektat||o *xim.* пекта́т, сі́ль пекто́вої кислоти; ~а: ~а асидо пекто́ва кислота.

pekten/o *зоол.* гребі́нець, морський гребі́нець [*Pecten*]; Якоба ~ гребі́нець св. Я́коба [*P. jacobaeus*].

pektin||o *xim.* пекти́н; ~а пекти́новий.

pektine/o *анат.* гребі́нний м'яз.

pektoral/o **1.** *анат.* грудни́й м'яз; *granda* ~ вели́кий грудни́й м'яз; *eta* ~ мали́й грудни́й м'яз; **2.** *мист., церк.* пектораль (*нагрудна прикраса, нагрудний хрест з мощами*).

***pel|i** *vt* гна́ти, поганя́ти, підганя́ти; доводи́ти; ру́хати; переслі́дувати; ~і *brutojn* гна́ти худобу; ~і *malamikon* гна́ти ворога; *la vento ~as la nubojn* ві́тер же́не хма́ри; ~і *iun en malesperon* доводи́ти ко́г-н. до відчаю; ~і **si/n** підганя́ти себе; ~**ad/i** гна́ти (*довго або неоднократно*); ~**ad/o** гін; ~**ant/o** погони́ч; ~**il/o** *інформ.* драйвер.

pelad/o *мед.* колови́дне (*або* гніздо́ве) облісіння.

pelag||o *біол.* суспі́льство пелагі́чних організмів; ~а *біол., геол.* пелагі́чний; морський; океа́нчний; ~**an/o**, ~**ul/o** пелагі́чний організм.

Pelagi||o Пелагі́й (*англійський теолог*); **(p)~(an)ism/o** пелагіа́нізм (*єресь у християнстві*).

Pelagia Пелагі́я (*жін. ім'я*).

pelagr||o *мед.* пела́гра (*авітаміноз*); ~а пелагри́чний; ~**ul/o** пелагри́к, хворий на пела́гру.

pelargoni/o *бот.* пеларго́нія [*Pelargonium*].

pelasg/o *іст.* пелазг (*представник догрецьких племен, що заселяли Егейську область*).

pel/ĉas/ad/o полюва́ння облавою.

Pele||o *міф.* Пеле́й (*батько Ахілла*); ~**id/o** Пеле́їд (*прізвисько сина Пелея Ахілла*).

pelecipod/o/j *зоол.* пелеципо́ди [*клас Pelecypodi*].

pelel/o сві́тлий ель (*сорт пива*).

***pelerin/o** пелери́на.

peletierin/o *фарм.* пельтьєри́н.

***pelikan||o** *орн.* пеліка́н [*Pelecanus*]; *blanka* ~о пеліка́н роже́вий [*P. onocratalus*]; *krispa* ~о пеліка́н сі́рий, пеліка́н кучеря́вий [*P. crispus*]; ~а пеліка́новий, пеліка́нчий.

pelikan/bird/o/j, **pelikan/o/form/a/j** *орн.* пеліка́ноподі́бні, веслоно́гі [*ряд Pelecaniformes*].

Pelion/o *геогр. н., гори* Пеліо́н (*Греція*).

pelit/o/j *геол.* пелі́ти (*глинисті осадові породи*).

pelmel||o плутани́на, безладдя; ~а плутаний, безладний; ~е плутано, безладно, уперемі́ш.

Peloponez/o *геогр. н., п-ів* Пелопонне́с (*Греція*).

Pelops/o *міф.* Пело́пс (*син Тантала*).

pelot/o *спорт.* пелота́ (*м'яч для гри у басків; гра з таким м'ячем*).

pel/rad/o *авт., зал., тех.* веду́че ко́лесо.

***pelt||o** **1.** ху́тро (*вироблене*); *ursa, vulpra, zibela* ~о ведме́же, лися́че, соболе́ве ху́тро; *la ~oj de la blazono* геральд. ху́тра герба́ (*фонові узорі, фонові розфарбування: горностаєве, протигорностаєве, біляче, протибіляче ху́тро*); **2.** *див.* ~а́о; ~а хутря́ний; ~а *ĉapo* хутря́на ша́пка; ~а *komerco* хутря́на торго́вля, торго́вля ху́трами; ~е: ~е *subŝtoĉita* підбитий [підшитий] ху́тром; ~**aj/o** хутря́ний ви́ріб; шу́ба, ху́тро, ко́жух; ~**ist/o** ху́тровик, кушні́р.

pelt/jak/o хутряна куртка, кожущок.

pelt/mantel/o хутряна накидка; хутряна мантия; хутряне манто; шуба, хутро.

pelt/o/ĉap/o хутряна шапка.

***pelv||o** **1.** таз, миска; ~o por sin lavi таз для вмивання; ~o por konfiti таз для варення варення; klozeta ~o унітаз; **2.** анат. таз, миска; ~a анат. тазовий; ~a kavo тазова порожнина; ~et/o **1.** тазик, мисочка; **2.:** rena ~eto див. pjelo.

pelvometri/o мед. пельвіметрія (визначення розмірів таза).

pemfig/o мед. пемфігус, пухирниця.

pemikan/o пемікан, м'ясний концентрат.

***pen||i** *vn* старатися, намагатися, силкуватися, докладати зусиль; ◇ kiu mem ne ~as, nenio al li venas без труда нема плода; ~a який здійснюється з зусиллями, з трудом; старанний, запопадливий, ревний; ~e старанно, запопадливо, ревно; з зусиллям; ~o старання, намагання, зусилля; kun ~o з зусиллям, із старанням; fari ~ojn докладати старань [зусиль]; ~ad/i *vn* старатися, намагатися, силкуватися, докладати зусиль (довго або неодноразово); ~ad/o старання, намагання, зусилля (довге або неодноразове); ~eg/i *vn* старатися з усіх сил, дуже старатися, докладати великих зусиль; ~em/a старанний, запопадливий, ревний; ~em/e старанно, запопадливо, ревно; ~em/o старанність, запопадливість, ревність; ~ig/a стомлюючий, важкий, тяжкий, трудний; ~ind/a вартий зусиль [старання].

penal/o спорт. пенальті, одинадцятиметровий штрафний удар.

Penat/o/j Пенати (домашні боги у римлян); (p)~ перен. пенати, дім, домівка; reveni al siaj (p)~ (по)вернутися до своїх [рідних] пенатів.

***penco/o** пенс, пенні (англійська грошова одиниця).

***pend||i** *vn* у різн. знач. висіти; fruktoj ~as sur la branĉoj фрукти (або плоди) висять на гілках; super nia enirejo ~as danĝero над нашим підприємством висить (або зависла) небезпека; la afero ~as en aero справа зависла у повітрі; ◇ ~onto ne dropos кому суджено повіситися, той не втоне; ~i nur sur unu (або malforta) fadeno висіти на ниточці, висіти на волосині; ~a, ~ant/a висячий, підвісний; ~e у висячому положенні; ~ad/o висіння; ~aj/o висячий [підвішений, повішений] предмет; підвіс, підвіска (прикраса); кулон; *~ig/i вішати, повісити, підвісити, розвісити; ~igi sin див. ~umi sin; ~ig/o вішання, підвішування, розвішування; ~ig/il/o **1.** вішалка; **2.** шибениця; **3.** авт. підвіска; *~iĝ/i зависнути, повиснути; ~ing/o = ~umilo; ~um/i *vt* повісити (на шибениці); ~um/i si/n повіситися; ~um/(ad)/o повішання; ~um/il/o шибениця; ~um/ind/a якого варто повісити; за яким шибениця плаче; ~um/ind/ul/o людина, що заслуговує шибениці; ~um/it/o вішальник, повішеник.

pendentiv/o арх. парус склепіння, купола.

pend/(o)/glaci/o бурулька.

pend/o/kabl/o строп(а).

***pendol||o** **1.** маятник (підвісний); **2.** гойдалка (підвісна, = balancilo); ~a маятниковий, гойдальний; ~aj movoj маятникові, гойдальні рухи; ~i *vn* коливатися, хитатися.

pend/(o)/lamp/o підвісна лампа.

pendol/fenomen/o радіо, фіз. самозбудження; явище маятника.

pendol/horlog/o годинник з маятником, маятниковий годинник.

pend/(o)/lit/o гамак; підвісне ліжко.

pend/o/pes/il/o безмін, кантар.

pend/o/pont/o висячий (або підвісний) міст.

pend/orel/a висловухий.

pend/(o)/salik/o див. plorsaliko.

pend/(o)/serur/o висячий замок, діал. колодка.

pend/sek/ig/i сушити (білизну і т. п.); тримати розвішеним для просушування.

Penelop/o міф. Пенелопа (дружина Одиссея).

penepplan/o геол. пенеплен.

***penetr||i** *vt, vn* проникати, пробиратися; доходити; вриватися; увіходити; пронизати; la aero ~as en la pulmojn de la homo повітря проникає в легені людини; la vortoj ~is lian kordon слова дійшли до його серця; la policistoj perforte ~is en la domon поліцейські увірвалися в будинок (або до будинку); li ~is ŝin facile він увійшов в неї легко; frosta vento ~is lin ĝis la ostoj морозний вітер пронизував його до кісток; miajn ŝuojn ~is akvo мої черевики промокли; ~а проникливий, пронизливий; ~о, ~ад/о проникнення, проникання; ~ant/a див. ~а; ~abl/a проникний, прохідний; ~em/a проникливий; ~ig/i впровадити, ввести; ~ig/o впровадження, введення; ~iĝ/i проїнятися, перейнятися; li ~iĝis de sia misio він проїнявся своєю місією.

peng/o пенге, пенгьо (грошова одиниця Угорщини до 1946 р.).

peni/o пенні (1/100 фінської марки).

penicil||o бот. сиза цвіль, пеніцил [*Penicillium*] (син. penikŝimo); ~in/a пеніциліновий; *~in/o фарм. пеніцилін; ~in/az/o хім. пеніциліназа.

penicili/o див. penicilo.

penicil/in/o/terapi/o мед. пеніцилінотерапія.

***penik||o** 1. пензель, щітка; 2. перен. пензель (манера письма художника); 3. див. kvasto; 4. рідко, див. grarolo; ~i *vn* працювати пензлем; мазати пензлем; використовувати пензель / пензлі; ~et/o пензлик.

penik/form/a пензлеподібний.

penik/ŝim/o див. penicilo.

penik/tir/o мазок (пензлем).

Penin/o/j геогр. н. Пеннінські гори (Англія).

***penis||o** анат. пеніс, (чоловічий статевий) член, прутень; ~а: ~а глаго анат. головка статевого члена (= balano 2); ~ing/o 1. іст. гультфик (частина середньовічного обладунку для прикриття геніталій; у середньовічному костюмі – мішечок для їх розміщення); фалокрипт (мішечок для розміщення геніталій у примітивних племен); настегенна пов'язка; 2. презерватив (= kondomo); ~it/o мед. пеніт, запалення статевого члена.

penis/kap/o розм., див. balano 2, penisa glano.

penitenc/o див. pentofaro.

pen/labor||i *vn* наполегливо [посилено] працювати, працювати, не покладаючи рук, гарувати, розм. ішачити; ~о наполеглива праця, гарування.

pen/(o)/plen/a напружений, сповнений зусиль.

pen/port/i *vt* з трудом нести, тягти.

***pens||i** *vt, vn* думати, гадати, мислити, міркувати; mi ~as, do mi ekzistas я думаю, отже існую; ~i pri nepio ні про що не думати; ~а у думці, у думках, мислений; ~е подумки, у думках, про себе; ~о думка, дума, гадка, мисль, міркування; ~о traflugis en lia kapo у його голові промайнула думка; esti en ~oj ĉe iu бути думками біля когo-н., з ким-н.; li ne rovas liberigi de la ~o він не може позбутися думки; ~ад/о мислення, міркування; ~em/a вдумливий, задумливий; ~em/o вдумливість, задумливість, схильність до роздумів; ~ig/a

який викликає певну думку, спонукає замислитися; **~ig/i** змусити задуматися, змусити думати, наштовхнути на думку, спонукати до роздумів; **~ist/o, ~ul/o** мислитель.

pense||o бот. братки; *ġardena* ~ братки садові [*Viola tricolor subsp. hortensis*] (син. *violego*); *trikolora* ~ фіалка триколірна, брат-і-сестра [*Viola tricolor*] (син. *trikoloreto, trikolora violo*).

pens/eksperiment/o мислений експеримент, мислений дослід.

pens/faden/o нитка думки, послідовність думок.

***pensi||o** пенсія; **~а** пенсійний; **~і** *vt* платити / виплачувати пенсію; **~iġ/i** вийти на пенсію; **~iġ/o** вихід на пенсію; **~ul/o** пенсіонер; **~ul/in/o** пенсіонерка; **~ul/iġ/i** *div.* **~iġi**.

pensi/fondus/o *ек.* пенсійний фонд.

pensilvani/o геол. пенсильваній (верхній відділ кам'яновугільної системи стратиграфічної системи США).

Pensilvani/o *геогр. н.* Пенсильванія (штат США).

***pension||o** пансіон, пансіонат (готель з повним утриманням); **~an/o** мешканець пансіону.

pensionat/o пансіон (закритий навчальний заклад), інститут шляхетних панянок.

pension/pag/o, pension/prez/o пансіон, ціна перебування (у готелі, пансіонатах і т. п.).

pensi/o/rajt/o право на одержання пенсії.

pens/kapabl||a здатний думати, мислити; **~o** здатність думати, мислити.

pens/liber/ec/o свобода совісті.

pens/manier/o спосіб мислення, менталітет.

I*pent||i *vt, vn (ion, pri io)* каятися, розкаюватися, покаятися (у чому-н.); **~o** каяття, розкаяння, покаяння, скруха; **~а** покаєнний; **~ant/a** який кається; **~ig/i** змусити покаятися [розкаятися], закликати до покаяння, розкаяння.

II pent- хім. пент... (*преф., що вказує на 5-карбоновий ланцюг у назвах вуглеводнів, моносахаридів та їх похідних*).

penta- пента... (*у складних словах відповідає поняттю „п'ять”*).

pentaedr/o *див.* *kvinedro*.

pentagon||o *мат.* п'ятикутник, пентагон (= *kvinangulo*); **(P)~o** Пентагон (військове міністерство США); **~а** п'ятикутний.

pentagram/o пентаграма, п'ятикутна зірка.

pentakrin/o зоол. пентакринус [*Pentacrinus*].

***pentametr/o** пентаметр (розмір вірша).

pent/an||o хім. пентан; **~at/a:** *~ata acido* пентанова кислота (син. *valerata acido*); **~at/o** пентанат, сіль або ефір пентанової кислоти; **~ol/o** хім. пентанол (син. *pentila alkoholo*).

Pentateŭk/o бібл. П'ятикнижжя.

penta/ti/on/at/o хім. пентатіонат.

pentatlon||o спорт. пентатлон, атлетичне п'ятиборство; **~ist/o** п'ятиборець.

pentatom/o *ент.* щитник [*Pentatoma*].

***Pentekost||o** *рел.* П'ятидесятниця, День Святої Трійці, Трійця, Зелені свята; **(p)~an/o** *рел.* п'ятидесятник.

Pentezile/o *міф.* Пенфесілея, Пентесілея (цариця амазонок).

pentitol/o хім. пентитол.

pentod/o *радіо* пентод.

pent/o/far||i *vn* покутувати (гріхи), відбувати покуту; ~**o** покута; ~**a** покутний; ~**ant/o** людина, яка вібдуває покуту.

pentonat||o *xim.* пентонат, сіль пентонової кислоти; ~**a**: ~a ácido пентонова кислота.

pent/o/plen/a сповнений каяття, покаянний.

pent/o/pun||i *vt* піддати покаянному покаранню; *церк.* накласти епітімію; ~**o** покаянне покарання; *церк.* епітімія.

pentotal/o *фарм.* пентотал.

pentoz/o *xim.* пентоза.

pentozan/o *xim.* пентозан.

***penr||i** *vt* *прям., перен.* малювати, займатися живописом, писати фарбами; ~**i** mutan naturon, pejzaĝon, portreton малювати натюрморт, пейзаж, портрет; ~**i** bildon per oleo малювати / писати картину олією, олійними фарбами; ŝi ~**is** al si estontecon en rozaj koloj вона малювала собі майбутнє в рожевих кольорах; ~**a** пов'язаний з малюванням, живописом; живописний; ~**aĉ/o** мазанина; ~**ad/o** 1. малювання; 2. живопис (= pentrarto); ~**aĵ/o** картина; ~**aĵo** de ĝenro жанрова картина; ~**ej/o** майстерня, ательє (*живописця*); ~**ind/a** мальовничий, гідний пензля художника; ~**ist/o** художник, живописець, маляр.

penr/aĵ/ekspozici/o *див.* bildekspozicio.

penr/aĵ/galeri/o *див.* bildgalerio.

penr/art/o живопис, малярство (= pentrado 2).

penr/o/stabl/o мольберт.

pen/valor/i *vn* вартувати зусиль (= esti peninda).

peon||o 1. пеон (*наймит у Латинській Америці*); 2. пішак (*у шахах*); шашка; ~**ism/o** пеонаж (*система експлуатації наймитів*).

***peoni||o** *бот.* півонія [*Paeonia*]; *oficina* ~**o** півонія лікарська [*P. officinalis*]; ~**ac/o/ĵ** півонієві [*родина Paeoniaceae*].

***per||i** *vn* 1. пицати, щебетати, цвірінькати, воркувати; 2. (про)пицати (*сказати пискливим голосом*); ~**o**, ~**ad/o** щебет, щебетання, цвірінькання, воркування.

per/kant/i *див.* пері 1.

perl/o *іст.* перлам (розкішне плаття; плац, мантія).

perlom/o (стьобана) ковдра (= trastebita litkovrilo); vata, pluma ~**o** ватна / ватяна, пухова ковдра.

peron/o *бот.* гарбуз звичайний [*Cucurbita pepo*, *син. C. melopepo*].

peroned/o *бот.* гарбузина (*вид плоду*).

pepsikola/o *кул.* пепсі-кола.

***pepsin||o** пепсин; ~**a** пепсиновий.

pepsinogen/o *фізіол.* пепсиноген.

peptid||o *xim.* пептид; ~**a**: ~a ligo пептидний зв'язок; ~**az/o** пептидаза.

perpton/o *фізіол., xim.* пептон.

I*per I. *прійм.* (*найчастіше вживається для передачі родового в.*) за допомогою; kovti ~ tuko покрити хусткою; gvidi ~ la mano вести за руку; veni ~ aŭto приїхати автомобілем; respondi ~ la portanto відповісти через подавця; **II.** *самостійно вжив. морфема:* *~**a** опосередкований, непрямий; ~**e de** за допомогою, через; *~**i** *vn* бути посередником; ~**ad/o** посередництво; ~**ant/o** посередник; ~**ist/o** 1. посередник (*професійний*); 2. звідник.

II per- *xim.* пер... (*преф., що вказує на найвищий ступінь окиснення*).

per/almoz||a: ~а vivo жебрацьке життя, життя за рахунок милостині; ~е: vivi ~е жити милостинями [жебрами] (= vivi almoze).

peramel/o зоол. бандикут, сумчастий борсук [*Perameles*].

per/buŝ||a пероральний; ~е через рот, орально.

***percept||i** vt сприймати; відчувати; філос., псих. перципувати; ~о сприйняття, сприймання; філос., псих. перцепція; ~ad/o процес сприймання; ~aj/o результат сприймання; ~ebl/a сприйнятливий, доступний для сприймання, дохідливий; ~ebl/ec/o сприйнятливість, доступність для сприймання, дохідливість.

Perceval/o літ. Парцифаль, Персиваль (герой куртуазного епосу).

***perĉo** іхт. йорж [*Acerina cernua*].

perĉe/o перш (старовинна міра площі).

***perd||i** vt **1.** у різн. знач. губити, загубити, втрачати, утрачати; ~i sian monujon загубити (свій) гаманець; ~i fidon утратити довіру; ~i la apetiton утратити апетит; ~i tempon згяти час; ~i iun el la okuloj, el la vido згубити когo-н. з очей [виду]; **2.** прогр(ав)ати; ~i la batalon, la militon, la ludon, la proceson програти битву, війну, гру, процес; ~о утрата / втрата, згуба; suferi grandajn ~ojn потерпіти великі втрати; ~ig/i відбирати, забирати, віднімати; vi ~igas al mi la tempon ви забираєте у мене час; ~ig/i (за)губитися; пропасти; ~ig/o згуба (щезнення чого-н. або когo-н.); утрата / втрата (стан того, що втрачається); ~it/a загублений, втрачений, утрачений; ~ita afero пропадає справа; ĉio estas ~ita! все пропало!; ~it/aj/o загублена [утрачена] річ, згуба, пропажа.

perd/angul/o ел. кут утрат.

***perdrick||o** орн. куріпка [*Perdix*]; berbera ~ кеклик берберський, кам'яна куріпка берберська [*Alectoris barbara*]; ruĝa ~ кеклик рудий [*Alectoris rufa*].

***pere||i** vn **1.** (за)гинути, згинути; ~i de (або pro) malsato загинути з голоду; ~i en batalo загинути в бою; ~i por la libereco загинути за волю; la ŝipo ~is корабель загинув, корабель потерпів аварію; ◇ ~is ŝafino, ~u ankaŭ la ŝafido узяв Бог корову – хай бере і теля; **2.** перен. (за)гинути, згинути, пропадати; ~о загибель, загин, погибель; ~em/a, ~iv/a, ~ont/a тлінний, минулий; ~em/o, ~iv/ec/o тлінність, минулість; ~ig/a згубний; нищівний; *~ig/i погубити, знищити, запропастити, звести зі світу; ~ig/o вигублення, доведення до загибелі / погибелі, згубництво; ~ig/ant/o, ~ig/int/o згубник, губитель, нищитель.

Perekop/o геогр. н., перешийок Перекоп (Україна, Крим).

peren/o рідко, див. staŭdo.

per/esperant/a якій у своїй роботі / діяльності послуговується есперанто, здійснюваний за допомогою есперанто.

perestrojk/o політ. перебудова (реформи в СРСР у 1985-1991 рр.).

***perfekt||a** **1.** досконалий, бездоганний; (за)кінчений, завершений, викінчений; (негативна властивість це) несосвітений, неприторенний; ~a kuracisto бездоганний лікар; ~a ĉefverko досконалий шедевр; ~a kanajlo несосвітений [закінчений, неприторенний] негідник, цілковитий негідник; **2.** грам. доконаний; ~a aspekto доконаний вид; ~a prezenco доконаний теперішній час (н-д, mi estas leginta, la libro estas legita); ~a preterito доконаний минулий час (н-д, mi estis leginta, la libro estis legita); ~a futuro доконаний майбутній час (н-д, mi estos leginta, la libro estos legita); **1.** ~е досконало, бездоганно; ~e ludi pianon бездоганно грати на фортеп'яно; **2.** цілковито, цілком, дуже; ~e feliĉa цілком щасливий; ~о грам. перфект, минулий доконаний час; ~aj/o що-н. досконале, бездоганне; досконалість, бездоганність, ідеал; ~ec/o досконалість, бездоганність; ~ig/a спрямований на вдосконалення; ~iga kurso de Esperanto підвищені курси есперанто; ~ig/i (з)робити досконалим / бездоганим, довести до досконалості; **2.** удосконалювати,

удосконалити; ~ig/o удосконалення (дія того, що вдосконалює); ~ig/ebl/a який піддається удосконаленню; ~iĝ/i удосконалитися, ст(ав)ати бездоганним; ~iĝ/o удосконалення (дія того, що вдосконалюється); ~ist/o перфекціоніст; людина, що надмірно прагне до досконалості; педант; ~ul/o рел. людина, що досягла досконалості; людина, що одержала повну посвяту.

perfektiv||o грам. доконаний вид (дієслова); ~a: ~a verbo дієслово доконаного виду.

***perfid**||i vt зраджувати, видавати; ~i sian patrujon зрадити (свою) батьківщину; ~i sekreton видати таємницю; ~i sian edzinon зраджувати (свою) дружину; *~a зрадницький, віроломний; невірний; ~e по-зрадницькому, віроломно; ~o, ~aĵ/o зрада, зрадництво, віроломство; ~ec/o зрадництво, віроломство; ~em/a зрадливий; ~em/o зрадливість, віроломство; ~ul/o зрадник.

per/flat||i vt домогтися [здобути] лестошами.

perfor||i vt **1.** мед. викликати прорив, перфорувати; **2.** тех. перфорувати; робити [просвердлювати, пробивати] отвори в (= trui); ~ad/o сумн. **1.** мед. прорив; **2.** тех. перфоруація (= truado); ~il/o сумн., тех. перфоруатор (= truilo).

performanc||o **1.** спорт. спортивне досягнення; **2.** театр. перформанс.

per/fort||a насильний, насильницький; ~e насильно, силоміць; ~o, ~aĵ/o насилля, насильство; (статеве) гвалтування; ~i vt насилувати, піддати насильству, змусити силою, узяти силою; (з)гвалтувати.

perfuz||i vt мед. робити перфузію, вливати рідину через судини; ~(ad)/o перфузія; ~il/o перфузійний апарат, перфузійна система; ~ist/o перфузіолог.

Pergam||o іст. Пергам (античне місто в Малій Азії).

***pergamen**||o пергамент, пергамен; ~a пергаментний; ~a kunvolvaĵo пергаментний згорток; ~i vt пергаментувати, робити подібним на пергамент; ~ita рарего пергаментний папір; ~ec/a пергаментний, схожий на пергамент.

pergol||o арх. пергола (альтанка з кам'яних стовпів або легких арок, обсаджена виткими рослинами).

per/hidr||ol/o хім. пергідроль.

per/hor||a: ~a salajro зарплата за годину; ~a produktado випуск продукції за годину.

peri- пери..., пері... (словоелемент зі знач. „навколо”, „над”, „крізь”).

periant||o бот. оцвітина, періанцій, періант.

periastr||o астр. періастр (найближча до зорі точка орбіти іншої зорі).

pericikl||o бот. перицикл.

peridi||o бот. перидій.

peridot||o мін. перидот, олівін.

peridotit||o мін. перидотит.

periferi||o **1.** периферія; окраїна; **2.** мат. периферія, окраїна; ~a периферичний, периферійний, віддалений від центру, окраїнний; ~e (de io) на периферії (чого-н.); ~aĵ/o інформ. периферійний пристрїй.

perifoni||o див. umlaŭto.

perifraz||o перифраз(а) (= ĉirkaŭfrazo); ~a перифрастичний, описовий; ~i vt перифразувати; виразити описовими засобами; передати іншими словами.

perige||o астр. перигей.

perigin||a бот. приматочковий.

periglaci||a геол., геогр. перигляціальний.

perigon/o бот. перигоній, оцвітина.

Perigord/o див. Perigozio.

Perigoz||o геогр. н., м. Перігьо (Франція); ~i/o Перігор (область у Франції).

periheli/o астр. перигелій.

perikal/o мед. мадурська ступня, мадуромікоз, міцетома (= Madura piede).

perikard||o, perikardi||o анат. перикард, навколосерцева сумка; ~it/o мед. перикардит, запалення навколосерцевої сумки.

perikarp/o бот. перикарпій, оплодень.

Perikl/o Перікл (давньогрецький політик і військ. діяч).

perikop/o церк. уривок з Євангелія (для читання під час богослужіння або як основа проповіді).

perikrani/o анат. перикраній.

perilj/o бот. перила [Perilla]; duonligna ~ перила куцова [базилікова], судза [P. frutescens].

***perimetr/o** мат. периметр.

perinel||o анат. промежина; ~a: ~a širiĝo мед. розрив промежини.

***period||o** у різн. знач. період; transira ~o перехідний період; ~a періодичний; ~a eldonaĵo періодичне видання, часопис; ~a sistemo періодична система; ~a decimala frakcio періодичний (десятковий) дріб; ~e періодично; ~aj/o періодичне видання, часопис (= perioda eldonaĵo); ~ec/o періодичність.

perioftalm/o іхт. стрибун, риба-стрибун [Periopthalmus].

periost||o анат. надкiсниця, періост, окістя; ~it/o мед. періостит, запалення окістя, надкiсниці.

peripatetism/o філос. перипатетизм (вчення Арістотеля та його учнів).

peripeti/o перипетія, несподіваний поворот, ускладнення.

peripl/o морська подорож уздовж берегів, подорож навколо материка; опис морської кругосвітньої подорожі; іст., літ. перипл (у давньогрецькій літературі – твір з описом морських подорожей та подорожей уздовж берега).

***periskop||o** військ., фіз. перископ; ~o de submarŝipo перископ підводного човна; ~o de tranĉeo траншейний перископ; ~a перископічний, перископний.

perisodaktil/o/j зоол. непарнопалі [Perissodactyla].

perisore/o орн. кукша [Perisoreus].

perisperm/o бот. перисперм.

perispirit/o рел. перисприт (в окультизмі і спіритизмі – ефірний або астральний двійник, ефірне або астральне тіло).

perispomen/a: ~a vorto лінгв. периспомен (слово з циркумфлексним наголосом на останньому складі).

peristalt||o фізіол. перистальтика, перистальтичний рух; stomacha ~o перистальтика шлунка / шлунку; intesta ~o перистальтика кишківника; ~a перистальтичний.

***peristil/o** арх. перистиль.

peristom/o 1. бот. перистом; 2. зоол. перистома.

periteci/o бот. перитецій.

***peritone||o** очеревина; ~a очеревинний; ~it/o мед. перитоніт, запалення очеревини.

per/jod/at||o хім. періодат; ~a: ~a acido йодна кислота.

***perk||o** *іхт.* окунь [*Perca*]; ~а окуневий; ~**ed/o/j** окуневі [*родина Percidae*].

perkal/o перкаль (*тканина*).

perkelt/o кул. гуляш по-угорському.

per/klor/at||o *хім.* перхлорат, хлорнокисла сіль, сіль хлоратної кислоти; ~а: ~а acido хлоратна кислота.

perk/o/form/a/j *іхт.* окунеподібні [*ряд Perciformes*].

perkolji *vt* *хім.* перколювати, вилуговувати методом перколяції; визолювати; промивати, процїджувати; ~о, ~**ad/o** перколяція, промивання, процїджування; ~**aj/o** *фарм.* перколят; ~**ig/i** просочуватися, процїджуватися; ~**il/o**, ~**ator/o** перколятор.

per/komput/il/a *інформ.* здійснюваний за допомогою комп'ютера, здійснюваний на комп'ютері, машинний.

perkut||i *vt* **1.** ударяти, вистукувати; **2.** *мед.* вистукувати, перкутувати; ~о, ~**ad/o** вистукування, перкусія; ~**il/o** **1.** військ. ударник (*у вогнепальній зброї*); **2.** *мед.* перкусійний молоточок; ~**ist/o** *рідко*, *див.* drumisto.

perkut/instrument/o *див.* frapinstrumento.

perkut/male/o, **perkut/martel/et/o** *сумн.*, *див.* perkutilo **2.**

perkut/muzik/il/o *див.* frapinstrumento.

perkut/nadl/o, **perkut/pingl/o** *військ.* бойок.

perkut/risort/o бойова пружна (*у стрілецькій зброї*).

perkvizit/i *vt* обшукувати, проводити обшук (= traserĉi).

***perl||o** *прям.*, *перен.* перлина; перл (*про мистецький твір*); намистина; fajna ~о високопробна перлина, перлина вищої якості; falsa ~о фальшива перлина, штучна перлина; ~oj de roso перлин(к)и роси; ◇ ĵeti ~ojn antaŭ la porkojn метати [сипати] бісер перед свиньми, кидати [розсипати] перли перед свиньми; ~а перловий; ~**i** *vn* виступати краплями (*про нит і т. п.*); блищати як перли; ~**ig/i** **1.** над(ав)ати форму [вигляд] перлів; **2.** обдирати (*рис, ячмінь*).

***per/labor/i** *vt* заробляти, заробити.

***perlamot||o** перламутр; ~а перламутровий.

perleĉ/o *мед.* зїди.

perlit/o *тех.*, *мін.* перліт.

perl/o/ĉas/i, **perl/o/fiŝ/i** *vn* виловлювати перли, добувати перли.

perl/o/horde||o перлова крупа, *розм.* перловка (= perligita hordeo); ~а: ~а каĉо перлова каша, *розм.* перловка.

perl/o/kolier/o перлове намісто (*або* колье) (= koliero el perloj).

perl/o/konk/o *зоол.* перлівниця, перлова скойка (= pinktado).

perlon||o *текст.* перлон; ~а перлоновий.

Perm/o *геогр. н., м.* Перм (*Росія*).

permafrost/o *див.* ĉiamfrosto.

permaloj/o *тех.* пермалой.

per/man||e за допомогою рук, рукою, руками, вручну; ~**i** *vt* *розм.*, *див.* masturbi, masturbi sin.

permanent||a перманентний, невпинний, безупинний; ~**e** перманентно, невпинно, безупинно; ~**es/o** перманентність, невпинність, безупинність.

per/mangan/at/o *хім.* перманганат.

permeabl|a *tex.* проникний (= tralas(ant)a, tralasiva); **~o** *фіз.* проникність, сприйнятливість; absoluta **~o** абсолютна магнітна проникність; relativa **~o** відносна магнітна проникність; **~az/o** *фізіол.* пермеаза; **~ec/o** *мед., фізіол.* пермеабільність, прохідність.

permeanc/o *фіз.* магнітна провідність.

***permes|i** *vt* дозволяти, давати дозвіл; допускати; давати (*що-н. зробити*); **~i** al si ion дозволити собі *що-н.*; **~u** al mi diri дозволь(те) [дай(те)] мені сказати; **~u** demandon дозволь(те) питання; **~o** дозвіл; **havi la ~on** мати дозвіл; **peti la ~on** de iu питати дозволу в кого-н.; **~at/a** який дозволяється; **~ebl/a** допустимий, припустимий, допущений, припущений; **~il/o** документ на дозвіл; ліцензія; **~it/a** дозволений.

permi/o *геол.* пермський період, пермська система.

per/minut/a: **~** produktado виробництво за хвилину.

permitiv/o: elektra **~** *фіз.* діелектрична проникність; magneteta **~** *фіз.* магнітна проникність.

permut|i *vt* *мат., ел.* переставляти (місцями), змінювати порядок; **~o** перестановка (місцями), зміна порядку; зміна фаз, переключення; **~aj/o/j** *мат.* перестановки; **~ebl/a** перемістимий, замінимий.

permutit/o *мін.* пермутит.

Pernambuk/o *геогр. н.* Пернамбуку (*штат у Бразилії*).

perni/o *мед.* обмороження; обморожене місце (= frostinflamo, frostoŝvelo).

pernicioz/a *мед.* перніціозний, злоякісний; **~** anemio перніціозна анемія, злоякісне недокрів'я.

pernis/o *див.* vesprobuteo.

per/oksi/o *хім.* перекис.

per/oksid|o *хім.* перекис, пероксид; hidrogena **~o** перекис водню; **~i** *vt* **1.** окислити до стану перекису; **2.** відбілювати [фарбувати] перекисом (*волосся*); **~az/o** пероксидаза.

peroksisom/o *біол.* пероксисома.

per/okul|a візуальний; **~e** візуально.

***peron|o** **1.** ганок; паперть; **2.** *заст., рідко, див.* каю; **~et/o** ганочок.

perone/o *див.* fibulo.

peronospor/o *бот.* пероноспора, пероноспоровий гриб [*Peronospora*].

per/sulf/it/o *див.* metabisulfito.

perpendikl|a, perpendikular|a *мат.* перпендикулярний (= orta); **~e** перпендикулярно; **~o** перпендикуляр; **~ec/o** перпендикулярність.

Perpetu/o Перпетуя (*жін. ім'я*).

Perpinjan/o *геогр. н., м.* Перпіньян (*Франція*).

perpleks|a спантеличений, приголомшений, розгублений; збентежений, знічений, стурбований; здивований; **~e** спантеличено, приголомшено, розгублено; збентежено, знічено, стурбовано; **~ec/o** подив, спантеличення, збентеженість, зніченість, розгубленість, стурбованість; **~ig/i** збити з пантелику, спантеличити, збентежити, загнати в безвихідь [глухий кут], викликати розгубленість; **~iĝ/i** здивуватися, розгубитися; збентежитися, знітитися.

pers|o *іст.* перс; **~a** перський; la **~a** lingvo перська мова, фарсі; (P)**~a** Golfo *геогр. н.* Перська затока; **~a** kato перський кіт; **~a** tapiŝo перський килим; **~e** по-перському, по-перськи, на фарсі; (P)**~i/o** *іст.* Персія (*колишня назва Ірану*); **~in/o** персіянка; (P)**~uj/o** *див.* (P)**~io**.

Pers/o Персій (*римський поет*).

perse/o *бот.* персея [*Persea*]; *amerika* ~ персея американська, авокадо [*P. americana*] (*син.* avokadujo).

Perse/o *міф.* Персей (нащадок Геракла).

Persefon/o *міф.* Персефона (давньогрецька богиня родючості).

***persekut||i** *vt* **1.** переслідувати, гнатися за; *la ĉasisto ~as leporon* мисливець переслідує зайця, мисливець женеться за зайцем; *la malfeliĉo ~is min ankaŭ tie* нещастя переслідувало мене і там; **2.** переслідувати, піддавати гонінням; *la polico ~is la disidentojn* поліція переслідувала інакодумців; **3.** переслідувати судом, переслідувати в судовому порядку; відд(ав)ати до суду / під суд, притягнути до судової відповідальності; *leĝe ~i* законно переслідувати; **~(ad)/o** переслідування, гоніння, гонитва; *manio pri ~(ad)o* манія переслідування **~ant/o** переслідувач, гонитель; **~iĝ/o:** *vivi en konstanta ~iĝo* жити під постійним переслідуванням; *manio pri ~iĝo* манія переслідування; **~ist/o** судовий виконавець, судовий пристав.

Persepol/o *іст., м.* Персеполь (*Ст. Персія*).

persien/o *арх.* (решітчаста) віконниця (*син.* latŝutro)

***persik||o** *бот.* персик; **~a** персиковий; **~uj/o** *див.* persikarbo.

persik/arb/o *бот.* персикове дерево, персик (= persia prunuso).

persikari/o *бот.* гірчак почечуйний [*Persicaria*].

persik/konfit/aĵ/o персикове варення.

persik/prunus/o *див.* persia prunuso.

persik/suk/o персиковий сік.

persimon/o *бот.* **1.** персимон, хурма вірджинська (= virginia diospiro); **2.** (часто з *епітетом* japania) хурма японська (= kakino); **3.** персимон (плід; = persimonbero).

persimon/ber/o *див.* persimono 3.

***persist||i** *vn* упиратися, уперто триматися, наполягати, настоювати, виявляти наполегливість, настирливість; *~i en sia opinio* наполягати на своєму, залишатися при своїй думці; *la pluvo ~as* дощ не вщухає; **~a** наполегливий, настійний, настійливий, настирливий; **~e** наполегливо, настійно, настійливо, настирливо; **~o, ~ad/o** наполягання, настоювання, домагання; **~ec/o** наполегливість, настійність, настійливість, настирливість; **~ej/o** *військ.* останній опорний пункт оборони, остання опорна точка оборони; *перен.* останній оплот; **~em/a** *див.* ~a.

***person||o** **1.** особа, людина, персона, постать; *ofica ~o* посадова особа; *altranga ~o* високопосадова особа, високопосадовець; *eminenta ~o* знатна особа [людина]; *reala ~o* реальна особа; **2.** *юр.* особа; *fizika ~o* фізична особа; *jura ~o* юридична особа; **3.** *грам.* особа; **4.** *літ., театр., кіно* персонаж, діюча особа; **5.** *рел.* іпостась, особа; ***~a** особистий, власний, індивідуальний, персональний; особовий; *~a opinio* особиста думка; *~a propono* *грам.* особовий займенник; *~a subskribo* власноручний підпис; **~e** **1.** особисто, персонально (як особу, як персону); *mi ne konas lin ~e* я не знаю його особисто; **2.** особисто, власною персоною; **~aj/o/j** особові / персональні дані; **~ar/a:** *~aga fako* відділ кадрів; **~ar/o** **1.** персонал, особовий склад; **2.** склад діючих осіб, діючі особи; **~ec/o** особистість (образ, сукупність особистих рис); *la ~eco de doktoro Zamenhofo* особистість доктора Заменгофа; *disdubiĝo de la ~eco* роздвоєння особистості; **~ec/ig/i** *юр.* пов'язувати з певним колом осіб; **~et/o** маленька особа; **~ig/i** персоніфікувати, уособлювати; **~ig/o, ~ig/ad/o** персоніфікація; уособлення; **~ism/o** *філос.* персоналізм; **~ul/o** особистість, постать, видатна особа.

personal/o **1.** *грам.* особовий займенник (= persona propono); **2.** персонал (= personaro 1.).

person/aŭt/o легковий автомобіль, легкова машина, пасажирський автомобіль.

person/dosier/o особова справа.

person/indik/o/j особові / персональні дані.

person/komputil/o *інформ.* персональний комп'ютер.

person/kult/o *політ.* культ особи.

person/lift/o пасажирський ліфт.

person/pes/il/o вага для зважування людей.

person/nom/o ім'я (на відміну від *прізвища*); власна назва.

person/pronom/o *грам.* особовий займенник.

person/trafik/o громадський транспорт, пасажирський транспорт, пасажирські перевезення, пасажирське сполучення.

person/transport/o перевезення пасажирів.

***perspektiv||o** перспектива, плани на майбутнє; *vasta* ~o широка перспектива; *de birda* ~o з висоти пташиного польоту; ~a перспективний; ~e перспективно, у перспективі.

perspir||i *vn фізіол.* дихати шкірою; ~ad/o перспірація, шкірне дихання.

persulfat/o/j *хім.* персульфати.

***persvad||i** *vt* умовляти, намовляти, схилити, переконувати; *oni facile povas ~i lin* його можна легко намовити; *provi iun ~i je / al io* пробувати намовити когось на щось; ~a переконливий, вагомий; ~o умовляння, намовляння, намова, схиління, переконування.

per/ŝip/i *vt* перевозити на кораблі [кораблях, судні, суднах], транспортувати кораблем [судном].

per/tram/i *vt* перевозити вагонеткою.

perturb||i *vt* спричинити безладдя, розлад, збурювати, порушувати порядок у, розладнувати (*роботу, функціонування*); викликати перебої, розлад, дисфункцію; збаламутити; ~o пертурбація, безладдя; порушення, перебої, розлад; збурення, пошкодження (*органа*); неполадки; перешкода; *digesta* ~o розлад травлення; *atmosferaj* ~oj *метео* атмосферні збурення; *atmosfera* ~o *радіо* атмосферна перешкода, порушення (радіо)мовлення внаслідок атмосферних збурень; *parazita* ~o *радіо, ел.* наведена перешкода, наводка; ~oj *de planedo* збурення (або пертурбації) в русі планети; ~iĝ/i мати розлад, неполадки, перешкоди і т. п., збитися, збуритися, порушитися, розладнатися; збаламутитися.

perturbograf/o *сумн.; ел.* аварійний параметограф.

***Peru||o** *геогр. н., кр.* Перу; (p)~a перуанський; (p)~an/o перуанець; (p)~an/in/o перуанка.

Peruĝ/o *геогр. н., м.* Перуджа (Італія).

***peruk||o** перука; ~ej/o майстерня пастижера; крамниця перук; ~ist/o пастижер.

peruk/o/hav/a, peruk/o/port/a який має [носить] перуку.

Perun/o^{EU} *міф.* Перун.

pervers||a розбещений, зіпсований, порочний; ~ec/o розбещеність, розпутність, порочність; ~ig/i розбестити, (з)робити розпусним/розпутним; ~iĝ/i розбеститися, (з)робитися [стати] розпусним / розпутним.

perversi||o **1.** *мед.* перверсія, дисфункція, порушення, відхилення від норми; **2.** перверсія, статеве збочення, статева ненормальність; ~ul/o збоченець.

I*pes||i *vt прям., перен.* важити (*визначати вагу*), зважувати; ~i *sukeron* важити цукор; ~i *ĉiujn sekvojn* зважити всі наслідки; *~o зважування (*одноразове*); ~ad/o зважування (*тривале або багаторазове*); ~ad/ej/o вага, ваги (*місце для зважування*); *~il/o вага (*прилад*), рідко ваги; *kuireja* (або *kulinara*) ~ilo кухонна вага; *apoteka, laboratoria* ~ilo

аптечні, лабораторні терези; analiza ~ilo аналітичні ваги; айтomata ~ilo автоматична вага; baskula ~ilo важільні ваги, терези; vekta ~ilo коромислова вага; gisorta ~o пружинна вага, (пружинний) безмін, кантар; ~ilo kun ŝovebla rezilo ваги з пересувною гирею, римська вага; (P)~il/o астр. Терези; ~il/et/o терезки; вага для малогабаритних предметів; пробірні ваги; ювелірні ваги; ~ist/o вагар; ~uj/o мірна склянка.

П pes||o песо (грошова одиниця); ~et/o песета (грошова одиниця).

Pesaĥ/o рел. Песах, єврейська Пасха.

pesari/o мед. песарій.

pesev/o песева (розмінна монета Гани).

pes/il/plat/o, pes/il/tas/o, pes/il/teler/o шалька.

***pesimism||o** песимізм; ~а песимістичний.

***pesimist/o** песиміст.

pes/maŝin/o ваги, автоматична вага (стаціонарна вага для великогабаритних і важких предметів).

***pest||o** 1. чума, мор; la bubona ~o бубонна чума; la nigra ~o чорна чума; la pulma ~o легенева чума; ◇ eviti (або timi) iun kiel la ~on уникати [боятися] когo-н. як чуми; 2. перен. чума, нещастя, лихо; ~а чумний; ~ul/o хворий на чуму; ~icid/o с.-г. пестицид, отрутохімікат.

pestiĉi/o мед. петехія (дрібний шкірний крововилив).

pest/o/don/a чумний, заразний.

pest/(o)/epidemi/o епідемія чуми.

Peŝavar/o геогр. н. Пешавар (місто і цитадель у Пакистані).

***pet||i** vt 1. (iun pri io; ion de iu) (по)просити, прохати (кого-н. про що-н.; що-н. у кого-н.); ~i helpon просити допомоги; ~i pri helpo просити про допомогу; mi ~as vin veni я прошу вас прийти; 2. (iun al iu; iun ien) (по)просити, запросити (кого-н. до кого-н.; кого-н. куди-н.); ~u lin al mi (по)просіть [запросіть] його до мене; ~u lin en la ĉambro (по)просіть [запросіть] його до кімнати (або в кімнату); ~o (de iu al iu pri io) просьба, прохання (кого-н. до кого-н. про що-н.); insista (або preta) ~o настійна [настирлива] просьба; fari ~on al iu подати [направити] прохання до когo-н.; turni sin al iu kun ~o звернутися до когo-н. з просьбою / проханням; ~ad/i vt просити, упрошувати (довго, постійно); ~ad/o упрошування; ~ant/o прохач; *~eg/i vt благувати, упрошувати; ~eg/o благування.

peta- пета... (преф. перед назвами одиниць, 10¹⁵).

***petal||o** бот. пелюстка, пелюсток (= korolfolio); duloba ~o дволопатева пелюстка; lanciforma ~o ланцетоподібна пелюстка; ~ar/o див. korolo; ~ec/a, ~oid/a пелюсткоподібний.

petal/arangĉ/(iĝ)/o бот. розміщення пелюсток.

***petard||o** військ. петарда, підривна шашка; хлопавка; ~i vt кинути петарду, шашку; підривати петарди, шашки.

petasit/o бот. кремена [Petasites]; blanka ~ кремена біла [P. albus]; hibrida ~ кремена гібридна [P. hybridus].

petaurist/o зоол. гігантська летяга, тагуан [Petaurista].

petaz/o петас, капелюх із широкими крісами.

Peterburg||o геогр. н., м. Петербург (Росія); (p)~а петербурзький; (p)~ан/o петербуржець.

petic||o петиція, прохання, (письмова) заява, (письмове) клопотання; ~i vt подати петицію, прохання, заяву, клопотання; ~int/o, ~ul/o прохач, заявник, петиціонер.

petikot/o пишна нижня спідниця (*перев. накрохмалена*).

petiol||o бот. черешок (*листка, = folitig(et)o*); ~а черешковий.

petiol/hav/a черешковий (= *petiola*); ~ folio черешковий листок.

petit/o друк. петит.

petit/liter||a: ~а teksto набраний [надрукований] петитом текст; ~е петитом (*набрати, надрукувати*).

***petol||i** *vn* пустувати, гратися, збиткуватися, робити збитки; басувати, вибрикувати; ~а пустотливий, грайливий, бешкетливий; ~о витівка, витівки, пустощі; ◇ troa ~o danĝera al kolo коли б кізка не скакала, то би ніжки не зламала; ~ad/o пустощі, збитки, бешкетництво; ~aj/o див. ~o; ~em/a схильний до витівок, пустощів, пустотливий, грайливий, бешкетливий; ~em/o пустотливість, грайливість; ~ul/o пустун, бешкетник, шибеник, штукар.

petr||o 1. геол. камінь, гірська скельна порода, мінеральні відклади; 2. анат. кам'яниста частина (*частина скроневої кістки*); ~ig/i перетворювати в камінь; ~iĝ/i скам'яніти, окам'яніти, закам'яніти, перетворитися в мінерал; ~iĝ/o окам'яніння, скам'яніння, закам'яніння; ~olog/o петролог, петрограф; ~olog/i/o петрологія, петрографія.

***Petr||o** Петро, Педро, Пітер, П'єр (*чол. ім'я*); ~а Петра, Петрина (*жін. ім'я*).

Petrark||o Петрарка (*італійський поет*); (p)~ec/a, (p)~esk/a петрарківський, у стилі Петрарки; (p)~ism/o літ. петраркізм, наслідування (стилю) Петрарки.

petrefakt/o окам'янілість (органічного походження).

petrel/o орн. буревісник, представник (під)родини буревісникових; качурка; тайфунник; bermuda ~ тайфунник бермудський [*Pterodroma cahow*]; blankflugila ~ тайфунник білокрилий [*Pterodroma leucoptera*]; buntpieda ~ качурка Вільсона [*Oceanites oceanis*]; forkvosta ~ вилохвоста качурка північна [*Oceanodroma leucorhoa*]; granda ~ південний буревісник гігантський [*Macronectes giganteus*]; kaba ~ голубок капський [*Daption capensis*]; madejra ~ вилохвоста качурка мадейська [*Oceanodroma castro*]; malgranda ~ качурка білохвоста [*Hydrobatis pelagicus*]; nigrakara ~ тайфунник чорноголовий [*Pterodroma hasitata*]; pintvosta ~ тайфунник Бувльєра [*Bulweria bulwerii*]; polinezia ~ тайфунник гачкуватий [*Pterodroma neglecta*].

petr/o/fit/o/j бот. петрофіти (*рослини скель і кам'янистих осипів*).

Petrograd/o іст., м. Петроград (*назва Санкт-Петербурга з 1914 по 1924 р.*).

petro/graf||o геол. петрограф; ~i/o петрографія, петрологія (*наука про гірські породи*).

Petr/o/groŝ/o денарій святого Петра (*пожертва або податок на користь Папи Римського*).

petrol||o нафта (*перев. очищена*); (світлий) нафтопродукт, продукт переробки нафти; kruda ~о сира нафта, нафта-сирець (= *nafto*); lampra ~о гас (= *keroseno*); rafinita ~о бензин (= *benzino*); ~а: ~а etero легкозакипна фракція нафти, легкозакипні вуглеводи нафти (*з температурою кипіння до 50° C*); ~а ĝelo вазелін (= *vazelino*); ~а frakcio хім. гасова фракція; ~ist/o див. *naftisto*.

petrol/bomb/o коктейль Молотова.

petrol/brul/il/o гасовий пальник (= *kerosena brulilo*).

petrol/cistern/o цистерна для нафти, нафтопродуктів; цистерна з нафтою, нафтопродуктами.

petrol/don/a див. *naftodona*.

petrol/dukt/o нафтопровід, трубопровід для нафтопродуктів (= *oleodukto* 1).

petrol/esplor/ist/o див. *naftesploristo*.

petrol/font/o див. *naftofonto*.

petrol/fornelo гасниця, гасник (= kerosena fornelo).

petrol/industri/o див. naftoindustrio.

petrol/kemi||o нафтохімія; ~а нафтохімічний.

petrol/kompani/o див. naftokompanio.

petrol/kriz/o нафтова краза.

petrol/lamp/o гасова лампа (= kerosena lampo).

petrol/put/o див. naftoputo.

petrol/rafin/ej/o нафтоочисний завод.

petrol/riĉ/a див. naftoriĉa.

petrol/ŝip/o нафтовоз, нафтоналивний танкер, нафтоналивнес судно (= cisternoŝipo por petrolo).

petrol/tavol/o див. naftotavolo.

***petromiz||o** зоол. морська мінога [*Petromyzon*]; ~**id/o** піскорийка.

petromiz/o/form/a/j зоол. міногоподібні [*ряд Petromyzontiformes*].

Petroni/o Петроній (*римський сатирик*).

***petrosel/o** бот. петрушка (= krispa petroselino, kultiva petroselino); krispa ~ петрушка кучерява; ~**i vt** посипати [приправляти] зеленню петрушки.

petroselin/o бот. петрушка [*Petroselinum*]; krispa ~, kultiva ~ петрушка кучерява, петрушка городня [*Petroselinum crispum*, син. *P. sativum*] (син. petroselo).

pet/skrib/o (письмова) заява, письмове прохання [клопотання], петиція (= peticio).

petuni/o бот. петунія [*Petunia*].

petunkl/o зоол. пектункул [*Pectunculus*].

pet/vetur||i **vn** їхати попутнім транспортом, їхати автостопом; подорожувати автостопом; ~**ad/o** їзда [поїздка] автостопом, автостопо.

peucedan/o бот. смовдь [*Peucedanum*]; marĉa ~ смовдь болотна [*P. palustre*].

***pez||i** **vn** **1.** важити, мати вагу, бути вагомим, бути важким; тиснути / давити своєю вагою; la rako ~as du kilogramojn пакет важить два кілограми; mi pezas sepdek kilogramojn я важу сімдесят кілограмів; lia sola vorto ~as одне йогос слово має вагу; la ŝarĝo ~is sur min вантаж давив на мене своєю вагою; **2.** перен. тяжіти; нависати [лежати] тягарем, обтяжувати, гнітити; ŝi provis forgesi la zorgojn, kiuj tiel ~is sur ŝia koro вона пробувала забути про клопоти, які так гнітили її серце; ~а **1.** який має вагу; aero estas ~a повітря має вагу; **2.** прям., перен. важкий, тяжкий; ~a industrio важка промисловість; ~a metalo важкий метал; ~aj kondiĉoj важкі / тяжкі умови; ~e важко, тяжко; *~**o** **1.** вага, тягар; kuntara (або malneta) ~o вага брутто; specifa ~o питома вага; la unuoj de la ~o одиниці ваги; kia estas la ~o de via valizo? яка вага вашої валізи?; fali sub la ~o de io упасти під тягарем чого-н.; li havas multe da ~o en la registaro він має велику вагу в уряді; **2.** друк. насиченість (*шрифту*); ~**aj/o** тягар, гніт; тягарець; гиря (*у годиннику*); штанга (*спортивний снаряд*); ~**es/o** важкість, тяжкість; ~**eg/a** дуже важкий, розм. важелезний; ~**ig/i** обважнювати, робити важким, обтяжувати; ~**ig/i** зробитися [стати] важким, тяжким, (по)важчати, (по)тяжчати, обважніти; *~**il/o** гиря (*для зважування*).

pez/aj/lev||ad/o піднімання / підіймання тягарів; спорт. важка атлетика; гирьовий спорт; штанга (*вид спорту*); ~**ist/o** важкоатлет; гирьовик; штангіст.

pez/akv/o хім. тяжка / важка вода.

pez/artileri/o важка артилерія.

pez/atlet/o важкоатлет.

pez/glob/jet/o спорт. метання ядра.

pez/industri/o важка промисловість;

peziz||o бот. пецица [*Peziza*]; **~ac/o/j** пецицеві [родина *Pezizaceae*].

pez/kategori/o спорт. вагова категорія.

pez/o/centr/o фіз. центр ваги.

pez/o/fort/o фіз. сила ваги.

pez/o/kresk/o приріст ваги.

pez/o/punkt/o див. *pezocentro*.

pez/rok/o муз. важкий рок, хард-рок.

***pfenig/o** пфеніг (грошова одиниця).

pH хім. (від лат. *pondus hydrogenii*) показник концентрації йонів гідрогену.

pi 1. пі (грецька буква П, π); 2. мат. число π ($\approx 3,14$).

***pi||a** благочестивий, побожний, набожний; **~aj** *deziroj* ірон. благі бажання; **~e** благочестиво, побожно, набожно; **~o**, **~ec/o** благочестя, набожність, побожність; **~ac/a** сумн., див. *bigota*; **~aj/o** благочестивий вчинок; **~ig/i** стати побожним / набожним, зробитися благочестивим; **~ul/o** благочестива [побожна, набожна] людина, праведник.

Pi/o Пій (чол. ім'я).

piaf/o спорт. пасаж на місці (кінний спорт).

pi/afekt/a див. *bigota*.

piamatr/o анат. м'яка мозкова оболонка; *encefala* (або *serba*) ~ м'яка оболонка головного мозку; *spina* ~ м'яка оболонка спинного мозку.

***pian||o** фортеп'яно; рояль; піаніно; *horizontala* ~о див. *vostpiano*; *vertikala* ~о див. *starpiano*; *koncerta* ~о див. *koncertpiano*; *elektronika* ~о електронне піаніно; *ludi* ~on грати на піаніно; **~ist/o** піаніст.

pian/agordist/o настроювач / ладнач піаніно.

pian/akompan/o фортеп'яний супровід.

pianepsi/o іноді тај, іст. піанепсіон (четвертий місяць у давньогрецькому календарі).

pian/fram/o спец. фортеп'янна рама.

pian/instru||o див. *pianlecionoј*; **~ist/in/o** учителька гри на піаніно.

pian/koncert/o фортеп'яний концерт.

pian/lecion/o/j уроки гри на піаніно.

pian/lud/i *vn* рідко грати на фортеп'яно (= *ludi pianon*).

pianol/o муз. піанола.

pian/sonat/o муз. фортеп'янна соната.

pian/verk/o фортеп'яний твір, твір для фортеп'яно.

pian/virtuoz/o піаніст-віртуоз.

pi/aspekt||a благочестивий на вигляд; святенницький; **~ul/o** святенник, ханжа.

***piastr/o** піастр (грошова одиниця).

Piaui/o геогр. н. Піауї (штат у Бразилії).

pibroh/o, **pibrok/o** муз. піброх, шотландська кобза.

***pic||o** кул. піца; ***~ej/o** піцерія; **~ist/o** виробник піци; продавець піци.

***rice/o** бот. ялина, смерека [*Picea*]; blanka ~o, glaŭka ~o ялина сиза [*P. glauca*, син. *P. alba*]; ordinara ~o ялина європейська, смерека [*P. abies*]; orienta ~o ялина східна [*P. orientalis*]; ~a ялиновий, смерековий; ~ar/o ялиновий, смерековий ліс [гай], ялинник, смеречина, смеріччя, смереччя.

I **riĉ/o** жіночі зовнішні статеві органи, вульв. пизда; похідні: ~a, ~e, ~e/n, ~aĉ/o, ~eg/o, ~et/o, pinjo, ~avara, ~rifuz/a, ~don/a, ~don/em/a, ~larĝa, ~streta, stret~a, ~leki, ~kisi, el~ig/i, el~iĝ/i, en~ig/i, en~iĝ/i, sur~iĝ/i.

II **riĉ/o** муз. висота тону (= tonalto).

riĉ/fork/o див. agordoforko.

riĉ/lek/i див. frandzi.

riĉ/norm/o муз. еталон висоти звуку.

riĉpin/o бот. сосна смолиста [*Pinus resinosa*].

***ried||o** 1. нога (нижче гомілки), стопа, ступня; лапа; lavi la ~ojn (по)мити ноги; havi platajn ~ojn бути плоскостопим; ĵeti sin al ies ~oj кинутися до чиїх-н. ніг, кинутися кому-н. в ноги; stari sur unu ~o стояти на одній нозі; esti sur la ~oj бути на ногах (не лежати, не хворіти); havi ~ojn el argilo мати глиняні ноги (нестійкі, хиткі); forigi kun la ~oj antaŭe бути винесеним уперед ногами (померти); 2. нога, ніжка (тварини, рослини); лапа (стопа тварини); 3. ніжка (меблів); ~o de tablo ніжка стола; 4. підніжжя, підшва (гори); ĉe la ~o de la monto біля підніжжя гори; 5. стопа (вішова); 6. нижня частина, основа; ~a ножний; ~e 1. ногами, ногою (= per la piedo(j)); 2. пішки (= per la piedoj); 3. (de io) у нижній частині, біля основи; *~eg/o 1. ножище; 2. лапа; ~et/o 1. ніжка; 2. лапка; *~ing/o стремено.

ried/artik/o анат. гомілковостопний суглоб; кісточка, щиколотка (син. maleolo 2).

ried/ban/o ножна ванна (процедура).

ried/bat||i vt копати, бити ногами; ~o удар ногою, копняк.

ried/benk/et/o лавчина / ослінчик для ніг.

ried/brems/o ножне гальмо.

ried/bret/o підніжка (вагона, карети, вантажівки і т. п.).

ried/cirkl/o тех. коло впадин (зубчастого колеса).

ried/ĉifon/o онуча.

ried/dors/o тильна [верхня] частина стопи (= instepo)

***pedestal/o** п'єдестал.

ried/fingr||o палець на нозі; ~e див. piedpinte.

ried/fleg||i vn робити педикюр (= pedikuri); ~ad/o педикюр; ~ist/in/o педикюрша.

ried/frap/ad/i vt стукати [тупати, ударяти] ногами, притупувати.

ried/ir||i vn іти пішки (= iri piede); ~a пішохідний; піший; ~ad/o хід, ходьба, піше пересування, рух пішки; ~ant/o пішохід; ~ej/o пішохідна зона, пішохідна частина, пішохідна доріжка.

ried/kal/o мозоля / мозоль на нозі.

ried/kapt/il/o капкан.

ried/katen/o/j кайдани на ноги.

ried/klav/ar/o муз. педальна клавіатура, педаль (в орга □ H□)

ried/krank/o шатун каретки велосипеда.

ried/kusen/et/o подушечка під ноги, подушечка для ніг.

pied/lagr/o *тех.* підп'ятник.

pied/mal/san/a хворий на ноги.

pied/muf/o мішок для ніг.

pied/not/o виноска (*внизу сторінки*).

pied/odor/o запах ніг.

pied/o/star/a на весь зріст, на / у повний зріст (*перев. про портрет*).

pied/part/o ноги (*задня частина ліжка і т. п.*).

pied/pilk||i *vn* грати у футбол; ~а футбольний; ~ад/о футбол, копаний м'яч (*син. futbalo*); ~ist/о футболіст (= futbalisto).

pied/pilk/lud/o *див.* piedpilkado.

pied/pint/e на пальцях, навшпиньках, навшпиньки; на пуантах; stariĝi ~ (у)стати навшпиньки.

pied/prem||i *vt* придавлювати ногою, наступати ногою, топтати, розтоптувати (= treti); ~it/a розтоптаний, витоптаний.

pied/puŝ||i *vt* штовхнути [*розм.* штурхнути] ногою, пхнути ногою; ~о стусан, штурхан (*ногою або коліном*).

pied/radik/o *анат.* передплесно.

pied/sign/o слід (*ступні*).

pied/soldat/o піхотинець (= infanteriano).

pied/ŝalt/il/o *ел.* педальний [ножний] вимикач [перемикач].

pied/ŝnur/o/j *мор.* перти; мотузяні сходинки (*на вантах*).

pied/ŝvit/(ad)/o потіння ніг.

pied/ten/o опора, ґрунт під ногами; perdi la ~n втрачати опору / ґрунт під ногами.

pied/vest/o взуття.

pied/vind/aĵ/o/j онучі.

pied/vojaĝ||i *vn* подорожувати / мандрувати пішки (= vojaĝi piede); ~о (піша) мандрівка.

piel/o *див.* pjelo.

Piemont/o *геогр. н.* П'ємонт (*область в Італії*).

piemontit/o *мін.* п'ємонтит.

pier/o *сумн.* **1.** *див.* piliero; **2.** *див.* ĝeto, moleo 1.

pierid||o, pieris||o *ент.* білан капустяний, капустиця [*Pieris*] (*син. brasikrapilio*); ~ed/o/j біланові [*родина Pierididae*].

pierot/o *театр.* п'єро (*персонаж в італійській комедії та французькій пантомімі*).

pietat/o піетет, глибока повага, шанобливість.

pietism/o **1.** *рел.* піетизм; **2.** *див.* pietato.

pietist/o *рел.* піетист.

piez/o *фіз.* п'єза.

piez/o/elektro||o *фіз.* п'єзоелектрика (= premelektro); ~а п'єзоелектричний.

piez/o/metr/o *тех.* п'єзометр.

pif-paf бах-бах, бабах (*звуконаслідування пострілу*).

I*pig||o *орн.* сорока [*Pica pica*]; blua ~о блакитна сорока [*Cyanopica*]; grekia~о сорокопуд (= lanio); ~а **1.** сорочачий; **2.** строкатий, рябий, перістий;

П pig/o друк. **1.** чверть квадрата, 12 пунктів; **2.** корпус (кегель шрифту).

Pigmalion/o міф. Пігмаліон (скульптор, що закохався у виготовлену ним статую Галатеї).

***pigme||o** прям., перен. пігмей, карлик; ~а пігмейський, карликовий; нікчемний.

pigment||o фізіол., хім. пігмент; ~а пігментний; ~і vt пігментувати; ~ad/o, ~iġ/o пігментація.

pigment/makul/et/o/j пігментні плями.

pigment/o/ĉel/o біол. пігментна клітина.

pig/o/kolora див. **piga** 2.

pigr||a поет. ледачий, лінивий (= maldiligenta, mallaborema); ~o, ~ec/o лінь, лінощі; ~ul/o ледар, ледашо; ~ul/in/o ледарка, ледащиця.

pigġin/o лінгв. **1.** піджин-інгліш; **2.** незрозуміла мова, тарабарщина.

***pigġam/o** піжама.

***pik||i** vt **1.** (у)колотити, (про)ткнути; ударити (чим-н. колючим); ~i al si la fingron уколотитися в палець; ~i ĉevalon per sprono пришпорити коня; ~i iun per ronardo ткнути [уколоти, ударити] кого-н. кинджалом; **2.** жалити, кусати (про комах, змії); lin ~is serpento його вкусила змія; lian manon ~is abelo його руку вжала бджола; **3.** колотити, щипати, пекти (викликати неприємні почуття); frosto ~as vizaĝon мороз щипає обличчя; la fumo ~is la okulojn дим щипав [ів] очі; ~а кілкий, колький, колючий; жалючий; гострий, (перен. ще) ущипливий, уїдливий; ~e колюче, ущипливо, уїдливо; ~o **1.** укол; укус; ***2.** карт. вино, піки; ~ad/o колення, проколювання, кусання; ~aĵ/o колючка, шпилька; ~ant/a колючий, кілкий, колький; гострий, пікантний; ущипливий, уїдливий; ~(ant)/ec/o пікантність; ~em/a колючий, ущипливий, уїдливий; ~em/o колючість, ущипливість, уїдливість; ~et/ad/o мед. пощипування, поколювання; ~iġ/i уколотитися; *~il/o жало; колючка, шпилька, шпичак; наконечник (стріли, списа).

pikador/o пікадор.

pikard||o пікардієць; (P)~i/o, (P)~uj/o геогр. н. Пікардія (історична область у Франції).

pikaresk/a: ~а роман літ. шахрайський роман.

pik/arm/il/o колюча зброя (в однині).

Pikas/o Пікассо (іспанський і французький художник).

pik/baston/o **1.** див. montobastono; **2.** палка з гострим наконечником (для збирання сміття і т. п.)

pik/buĉ/i vt заколотити, зарізати (свиню і т. п.).

pik/dolor/o колька.

pik/drat||o колючий дріт; ~а: ~а varaĝo загородження з колючого дроту; ~а varilo загорожа / огорожа з колючого дроту.

I*piked/o військ. пікет.

II piked/o карт. пікет.

pik/fos/il/o див. pikriĉo.

pik/il/fung/o див. hidno.

pik/kalkan/um||o каблук-шпилька; ~а: ~aĵ ŝuoj туфлі на шпильках.

pikl/o/j кул. пікулі; соління, маринади.

pik/martel/o: pneŭmata ~ сумн. відбійний молоток.

pik/mok/i vt уїдливо висміювати.

pik/mort/ig/i vt заколотити (мечем, списом і т. п.).

pik/muŝ/o див. stomoksiso.

pik/najl/o див. prempinglo.

piknidi/o бот. пікніда (вмістилице безстатевих спор багатьох грибів і лишайників).

piknidi/fung/o/j бот. гриби з пікнідами.

***piknik||o** пікнік; *~**i** *vn* проводити [улаштувати] пікнік.

piknometr/o хім., фіз. пікнометр.

piko- піко... (преф. перед назвами одиниць, 10^{-12}).

piko/farad/o фіз. пікофарад (одиниця електричної ємності).

pikol/o муз. (флейта-)піколо.

pikolin/o хім. піколін.

pik/parol/o ущипливе слово, шпилька, колкість, ущипливі слова [речі].

pik/pik/i *vn* **1.** викльовувати, визбирувати (траву, зерно і т. п.); **2.** пощипувати (у горлі, очах).

pik/rioĉ/o кирка, кайло.

pik/pluk/i *vt* скльовувати; визбирувати (зерно, крихти); висмикувати пальцями.

pikr||o хім. пікр- (скор. від *pikrilo* у складних словах); ~**at/a**: ~**ata** acido пікринова кислота, тринітрофенол; ~**at/o** пікрат, сіль пікринової кислоти; ~**il/o** радикал пікрилової кислоти.

pik/rajd/ist/o **1.** озброєний пікою кавалерист / кіннотник; **2.** пікадор.

pik/rost/il/o див. rostostango.

pik/rostr/o колючий хоботок (у деяких комах).

piksidi/o бот. піксидій.

pik/stang/o піка, спис; рогатина; тичка з загостреним кінцем.

pikt/o іст. пікт (представник одного з британських племен).

pik/tabul/o гірн. шпунтова паля, шпунтова дошка.

piktografi||o піктографія; ~**a** піктографічний.

piktogram/o **1.** піктограма; **2.** інформ. піктограма, віконечко, значок.

pik/tranĉ/a: ~**j** armiloj колючо-різальна зброя, холодна зброя (мн., = blankaj armiloj).

pik/tru/o прокол (отвір, дірка).

piktur/o див. pentrarto.

pikup/o див. sonprenilo.

pik/vund||i *vt* нанести колоту рану, уколоти; ~**o** колота рана.

***pil||o** ел. елемент (живлення); батарея; *galvana* ~о гальванічний елемент; *seka* ~о сухий елемент; *termoelektra* ~о термоелектричний елемент; ~**o de Clark** Кларків елемент; ~**o de Weston** Вестонів елемент; ~**ar/o** батарея (елементів живлення; = *baterio*).

Pilad/o літ. Пілад (в „Гіаді”: друг Ореста).

pilaf/o кул. пилав, плов.

***pilastr/o** **1.** арх., буд. пілястр, пілястра; **2.** колона гвинтових сходів; **3.** опорний стовпчик перил.

Pilat/o: *Poncio* ~ бібл., іст. Понтій Пилат.

pilĉard/o іхт. сардина атлантична [*Sardina pilchardus*].

pile/o анат. ворітна вена (= *la porĉa vejno*).

pile/flebit/o мед. пілефлебіт.

***pilgrim**||i *vn* паломничати, ходити на прощу, відбувати прощу; ~o, ~ad/o паломництво, проща, ходіння на прощу; ~ant/o, ~ul/o прочанин, паломник, пілігрим.

pilhãrd/o *див.* pilcãrdo.

pilier/o *буд.* опорна колона; стаяк, стовп; опора; бик (*моста*).

***pilk**||o **1.** м'яч; ludi per ~o, ludi ~on гратися м'ячем; mantuši (*або* mane (ek)tuši) la ~on зачепити м'яч рукою; pasigi (*або* transludi) la ~on перед(ав)ати м'яч; **2.** гумова груша, мед. спринцівка; ~a: ~a ludo *див.* pilk(o)ludo.

pilk/(o)/lud/o гра в м'яч, гра м'ячем.

pilk/o/pluk/a: ~ knabo хлопчик, що подає гравцям м'ячі (*у тенісі, = pilkorplukulo*).

pilk/(o)/sport/o вид спорту з м'ячем (*футбол, баскетбол, волейбол і т. п.*).

pilokarp||o *бот.* пілокарпус [*Pilocarpus*]; ~in/o *фарм.* пілокарпін.

***pilol/o** таблетка, пілюля; antikocira ~ протизачаткова таблетка; \diamond glutu la maldolĉan ~n проковтнути гірку пілюлю.

pilol/filik/o *див.* pilulario.

pilon/o **1.** *арх.* пілон; **2.** *тех.* опора високовольтної лінії.

pilor||o *анат.* воротар; ~a воротарний; ~a stenozo *мед.* стеноз воротаря.

pilori||o *іст.* ганебний стовп (*син.* malhonora kolono, kolono de malhonoro); ~i *vt* (по)ставити до ганебного стовпа.

***pilot**||o **1.** *мор.* лоцман; **2.** *ав.* пілот, льотчик; ~i *vt* **1.** *мор.* проводити (*судно*); **2.** *ав.* пілотувати, вести; (*літальний апарат*), керувати (*літальним апаратом*); ~ad/o ведення корабля; пілотування, пілотаж; ~ej/o **1** лоцманський місток, рульова рубка; **2.** кабіна пілота.

pilot/aŭtomat/o *ав.* автопілот.

pilot/boat/o *мор.* лоцманський катер.

pilot/fiŝ/o *іхт.* лоцман [*Naucrates ductor*] (*син.* naukrato).

pilot/lern/ej/o льотна школа, льотне училище, авіашкола, авіаційне училище.

pilot/licenc/o, pilot/permes/il/o пілотажне свідоцтво.

pilot/relajs/o *тех.* командне [керуюче] реле.

pilot/valv/o *тех.* клапан керування.

pilozel/o *бот.* нечуйвітер волохатенький [*Hieracium pilosella*].

pilulari/o *бот.* пілюльниця (кульконосна) [*Pilularia globulifera*] (= pilolfiliko).

piment||o пахучий перець, пімент [*Pimenta*]; ~i *vt* приправляти перцем, піментом, перчити.

piment/ole/o піментна олія.

pimp/a шикарний, франтівський, елегантний.

pimpinel/o *бот.* бедринець [*Pimpinella*]; ŝtonrompa ~ бедринець ломикаменевиї, дрібчасте зіллячко, козлики [*P. saxifraga*].

***pin**||o *бот.* сосна [*Pinus*]; arbara ~o сосна звичайна [*P. sylvestris*]; blanka ~o *нрк.* **1.** *див.* Vejmuta ~o; **2.** *див.* halera ~o; sembra ~o сосна європейська, сосна кедрова [*P. sembra*]; ĉinia ~o *див.* tabula ~o; halera ~o сосна алепська [*P. halepensis*]; hoka ~o сосна гірська, [*P. uncinata*]; junpapa ~o сосна юньняньська [*P. yunnanensis*]; koreia ~o сосна кедрова корейська, кедр корейський [*P. koraiensis*]; korsika ~o сосна корсиканська (= laricio); monta ~o *нрк.* **1.** *див.* tugo; **2.** *див.* pumilio; **3.** *див.* hoka ~o; peĝa ~o кедр гімалайський (= deodaro); nigra ~o сосна австрійська [*P. nigra*]; ordinara ~o, ruĝa ~o *див.* arbara ~o; pinastra

~o див. pinastro; tabula ~o сoснa китaйськa [P. tabulaeformis, син. P. sinensis]; Vejmuta ~o сoснa Веймутова [P. strobus] (син. strobo); ~ac/o/j сoснoвi [родина Pinaceae]; ~ar/o, ~an/o хiм. пiнaн; ~ej/o сoснoвий лiс [бiр], сoснaк, сoснaнa; ~en/o хiм. пiнeн.

pina/o зоол. пiннa [Pinna].

pinakl/o арх. пiнaкль (декоративнa вeжкa нa кoнтрфорсaх цeркoв).

pinakol(in)/o хiм. пiнaкoлiн.

pinakon/o хiм. пiнaкoн.

pinakotek/o картиннa гaлeрeя, пiнaкoтeкa, мyзeй живoпiсy, сxoвищe картин.

pinas/o мор. пiнaс (дoвгa шлюпкa, нaпiвбaркaс).

pinastr/o бoт. сoснa пpимoрськa [Pinus pinaster].

pinat/a бoт. пeрцстий; пeрцстoсклaдний (пpo листoк).

***pin**ĉ||i vt **1.** щипати (тж перен. – про мороз), ущипнути; захоплювати, стискати; lasi la fingron esti ~ita de la pordo прищепити палець дверима; bovino ~as herbon коро́ва щипає траву; **2.** с.-г. пінцирувати, прищипувати (кінці гілок); **3.** муз. виконувати піцикато; щипати струни, грати щипками, грати на щипковому інструменті; **4.** мор. іти [правити, управляти, плисти] за вітром / по вітру; ~o, ~ad/o **1.** щипок, щипання; **2.** с.-г. пінцировка, пінцирування; **3.** муз. піцикато; ~aj/o пучка, щіпка (невеличка кількість чого-н.); ~il/o **1.** пінцет; щипці, кліщі, плоскогубці; **2.** клішня, рідше клешня; **3.** щупальце (комахи); ~il/eg/o **1.** кліщі (великого розміру: ковальські, шляхобудівні і т. п.); **2.** гігантська клішня; ~et/o пінцетик; щипчики.

pinĉer/o сумн. пiнчeр (пoрoдa сoбaк).

pinĉ/ferm/il/o, **pin**ĉ/kran/o зaтискaч (длa гyмoвoї тpyбки).

pinĉ/kvant/o, **pin**ĉ/pren/o рiдкo, див. pinĉaĵo.

pinĉ/pren/o див. pinĉaĵo.

pinĉ/tenajl/o клiщi, щипцi (длa сxoплювaння, утpимувaння).

pind/o пiнтa (мiрa ємнoстi рiдких i сипучих тiл, ≈ 0, 5 л).

Pind/o геoгp. н., г. Пiнд (Гpeцiя).

Pindar/o Пiндaр (дaвньoгpeцький пoет-лiрик).

pineal/a aнaт. шишкoпoдiбний; ~ кoгpo, ~ glando шишкoпoдiбнa зaлoзa.

pin/frukt/o див. pinkonuso.

pin/geometr/o eнт. бyпaл сoснoвий [Bupalus piniarius].

pingikol/o див. pingvikulo.

***pin**gl/o **1.** шпилькa (тж як прикраса); sendanĝera ~o aнглiйськa шпилькa; **2.** бoт. шпилькa, хвoя, глиця; ~eg/o спeц. нaгeль; швaйкa; ~uj/o шкaтyлкa длa шпильoк.

pingl(o)/arb||o хвoйнe / шпилькoвe дeрeвo; ~ar/o хвoйний лiс, хвoйник, бiр.

pingl(o)/arbust/o хвoйний кyщ.

pingl/o/form/a шпильчaстий.

pingl/o/kap/o гoлoвкa шпильки.

pingl/o/kusen/et/o пoдyщeчкa длa шпильoк, гoльник.

***pin**gven||o opн. пiнгвiн; adelia ~o пiнгвiн Aдeлi [Pygoscellis adeliae]; malgranda (aбo fea) ~o мaлий пiнгвiн [Eudyptula minor]; reĝa ~o кoрoлiвський пiнгвiн; [Aptenodytes patagonica]; ~o/j = sfeniskoformaj birdoj; ~a пiнгвiнaчий.

pingvikul/o бoт. тoвстянкa [Pinguicula] (= grasherbo).

***pi**ni/o бoт. пiнiя, сoснa iтaлiйськa [Pinus pinea].

pinikol/o орн. смеречник [*Penicola*].

pinjin/o лінгв. пін'їнь (латинізована абетка для транскрибування китайських ідеограм).

pinjon/o 1. арх. пін'їон, фронтон шпильстої форми; 2. тех. мала [ведуча] шестірня.

pin/konus/o соснова шишка (= *pinstrobilo*).

pinktad/o зоол. перлівниця, перлова скойка [*Pinctada*, син. *Meleagrina*] (син. *perlokonko*).

pin/lign/a сосновий (зроблений з сосни); ~ *tabulo* соснова дошка.

pinofit/o/j бот. голонасінні [*відділ Pinophyta*] (син. *gimnospermoj*).

pin/opsid/o/j бот. хвойні [клас *Pinopsidae*] (син. *koniferoj*).

pin/pingl/o соснова хвоя [шпилька, голка].

pin/sfing/o ент. бражник сосновий [*Hyloicus pinastri*, син. *Sphinx pinastri*].

pin/strobil/o соснова шишка (= *pinkonuso*).

***piŋt||o** кінчик; гострий кінець, вістря; верхівка, вершина, вершок; пік, шпиль; ~**a** гострий, загострений, затесаний; ~**i** *vt* бути гострим, стирчати, висовуватися, виступати (кінчиком); ~**ig/i** загострювати, застругувати, затісувати; ~**igi** *krajonon* застругувати олівець; ~**igi la orelojn** насторожувати вуха; ~**igi la buŝon** закопцювати губи; ~**ig/i** загостритися; ~**ing/o** наконечник, ковпачок; ~**um/o** *lit.* гострота, дотеп, дотепне порівняння.

pint/ark/o арх. шпильчаста арка.

pint/o/ĉap/o (шпильчастий) ковпак.

pint(o)/fenomen/o фіз. явище електричного розряду на гострих предметах.

pint(o)/hav/a див. *pinta*.

pint(o)hor/o година пік.

pint(o)/kask/o шишак.

pint(o)/konferenc/o зустріч у верхах, саміт.

pint(o)/kun/ven/o див. *pint(o)konferenco*.

pint(o)/mont/o шпильчаста гора, скеля, бескид;

pint(o)/valor/o фіз., спец. максимальне [амплітудне, пікове] значення; максимальна [амплітудна, пікова] величина.

pio/o мед. гній (у складних словах, н-д: ~*bacilozo* піобацильоз; ~*nefrozo* піонефроз; ~*salpingito* піосальпінгіт).

pio/bacil/oz/o мед. піобацильоз.

***pioĉ||o** кирка, кайло; мотика; заступ; ~**i** *vt* рити [обробляти] киркою, мотикою, заступом; ~**et/o** льодорубна кирка, маленька альпіністська кирка.

pio/emi/o мед. піоемія.

pio/gen/a мед. гноєтворний;

pioŋ/o фіз. пі-мезон, піон.

pio/nefr/oz/o нрк., див. *pionefrito*.

pio/nefr/it/o мед. піонефроз.

pioŋir||o 1. піонер, першопроходець; 2. військ. піонер (назва військовослужбовця інженерних військ у деяких країнах), сапер; ~**a** 1. піонерський; 2. військ. піонерський; саперний; ~**ar/o** військ. інженерні війська, саперні війська.

pio/ore/o мед. піорея, гноєтеча (= *puselfluo*).

pioreo/o див. *piooreo*.

***pip**||o люлька; fumi ~on курити люльку; sencindrigi ~on вибити люльку (= elbati cindron el piro); ~a люльковий; ~a tabako тютюн для люльки.

pipelin/o див. naftodukto.

piper||o бот. перець [*Piper*] (рослина з роду перцевих, не плутати з kapsiko, papriko); ebriiga ~o перець кава [*P. methysticum*] (син. kavao); nigra ~o перець чорний [*P. nigrum*]; ~ac/o/j перцеві [родина *Piperaceae*].

pipet/o піпетка.

pip/forn/et/o див. forneto 2.

piri/o орн. щеврик, пікавка [*Anthus*]; arbara ~ щеврик лісовий [*A. trivialis*]; herbeja ~ щеврик лучний [*A. pratensis*]; hindia ~ щеврик зелений [*A. hodgsoni*]; kamra ~ щеврик польовий [*A. campestris*]; guĝgorĝa ~ щеврик червоногрудий [*A. cervinus*].

Pipin/o іст. Піпін (ім'я кількох франських полководців і королів).

pipistrel/o зоол. 1. нетопир малий [звичайний] [*Pipistrellus pipistrellus*]; 2. нетопир [*Pipistrellus*].

***pirp**||o 1. кул. перець (приправа); blanka ~o білий перець; ruĝa ~o червоний перець, паприка (= papriko); 2. перен. гострий [пікантний, масний] жарт; ~i vt (по)перчити, наперчити; ~uj/o 1. перечниця, перчичниця; 2. див. pipeto; nigra ~ujo бот. перець чорний (= nigra pipeto).

pirp/o/arbust/o перець (рослина).

pirp/o/grajn/o/j перець у зернах.

***pips/o** пипоть, тіпун (хвороба у птахів).

***pir**||o груша (плід); ~uj/o див. pirarbo.

pirakant/o бот. піраканта [*Pyracantha*].

piral/o ент. вогнівка [*Pyrale*] (син. lumnoteo).

piralen/o хім. пірален.

Piram/o міф. Пірам (вавилонський юнак, що закохався в Тисбу).

***pyramid**||o арх., мат. піраміда; ~a пірамідальний.

pyramidal/o див. triketro.

pyramid/o/form/a див. piramida.

pyramidon/o мед. пірамідон, амідопірин.

piran||o хім. піран; ~oz/o піраноза.

piranj/o іхт. піранья (велика) [*Serrasalmus piraya*].

pir/arb/o бот. груша (дерево, = ordinaria piruso).

***pirat**||o прям., перен. пірат; морський розбійник; ~a прям., перен. піратський; ~a trezoro піратський скарб; ~a eldono піратське видання; ~i vn займатися піратством; займатися морським розб'єм; ~ad/o піратство; морський розбій.

Pire/o геогр. н. Пірей (порт в Афінах).

pireks/o тех. пірекс (боросилікатне скло).

Pirene||o/j геогр. н., гори Піренеї (Франція, Іспанія, Андорра); ~a піренеїський; ~a Duoninsulo Піренеїський півострів (= Iberio, Iberujo).

pirenomicet/o/j бот. піреноміцети [*Pyrenomyces*].

piretr||o 1. бот. маруна, кануфер, піретрум [*Pyrethrum*]; 2. піретрум (інсектицидний порошок); ~in/o хім. піретрин.

pir/form/a грушеподібний.

pirgeometr/o *метео* піргеометр.

pirheliometr/o *метео* піргеліометр.

pirid||o *хім.* піридин (у складних словах); **~il/o** піридил; **~in/o** піридин.

piridoks||o *хім.* піридоксин (у складних словах); **~al/o** піридоксаль; **~in/o** піридоксин; **~ol/o** піридоксол.

piridoks/al/fosf/at/o *хім.* піридоксальфосфат.

pirik/o *літ.* пірихій (стопа з двох коротких складів).

pirimidin/o *хім.* піримидин.

Pirin/o *геогр. н., гори* Пірин (Болгарія).

***pirit/o** *мін.* пірит, сірчаний колчедан, залізний колчедан.

Pirito/o *міф.* Пірифой, Піритой (друг Геракла і Тесея).

pir/likvor/o грушівка, грушева наливка.

pirn/o *текст.* цівка, шпулька.

piro- *хім.* піро... (у складних словах відповідає поняттям „вогонь”, „висока температура”, „термічний процес”).

piro/elektr/o *фіз.* піроелектрика.

pirofor/a *фіз., хім.* пірофорний, самозаймистий, легкозаймистий (= ekbrulema).

piro/fosf/at||o *хім.* пірофосфат; **~a:** ~a acido пірофосфорна кислота.

I pirog/o *мор.* пірога.

II pirog||o *кул.* пиріг (= pasteço); ~o kun viando, kun fiŝo, kun brasuko, kun marmerlado пиріг з м'ясом, з рибою, з капустою, з повидлом; **~et/o** пиріжок.

pirogajl/o *хім.* пірогалол, пірогалова кислота.

piroklast/a *геол.* пірокластичний; ~j gokaĵoj пірокластичні породи, пірокласти.

pirokorak/o *орн.* клушиця, гірська ворона [Pyrrhocorax] (*син.* montkorvo).

piroksen/o *мін.* піроксен.

I*pirol/o *див.* pirulo.

II pirol||o *бот.* грушанка [Pyrola]; rondfolia ~o грушанка круглолиста [P. rotundifolia]; **~ac/o/j** грушанкові [родина Pyrolaceae].

III pirol/o *хім.* пірол.

piroliz||i *vt хім.* піддавати піролізу, розкладати високими температурами; **~o** піроліз.

piroluzit/o *мін.* піролузит.

piromagnet/a *фіз.* парамагнітний.

pirometr/o *фіз.* пірометр.

Piron||o Піррон (*грецький філософ*); **(p)~ism/o** *філос.* пірронізм, крайній скептицизм.

piro/sulf/at/o *хім.* піросульфат.

piro/tartr/at/o *хім.* піротартрат.

piroteĥnik||o, piroteknik||o піротехніка; **~a** піротехнічний; **~aĵ/o** піротехнічний; **~ist/o** піротехнік.

***piroz/o** *мед.* печія, згага.

Pirr||o *міф.* Пірр (*син* Ахіла, завойовник Трої); **(p)~a:** ~a venko піррова перемога.

pir/skab/o *с.-г.* парша груші, грушева парша.

piruet||o пірует; **~i** *vn* (з)робити пірует, робити піруети.

pirul/o орн. снігур (звичайний) [*Pyrrhula pyrrhula*] (син. pirolo); roza ~ чечевиця сибірська [*Carpodacus roseus*]; ruĝa ~ чечевиця звичайна [*Carpodacus erythrinus*].

pirus/o бот. груша [*pid* *Pyrus*]; ordinaria ~ груша звичайна [*P. communis*] (син. pirarbo).

pir/vin/o грушеве вино.

***pis||i** *vn* розм. (по)пісяти, вульг. (по)сцяти, висцятися (син. urini, maltrinki); *~**o** пісяння; сцяння; *~**aĵ/o** сеча, вульг. сцяки; ~**ej/o** пісуар, убиральня; ~**il/o** вульг. піська, член; ~**uj/o** пісуар (раковина).

Pisidi/o іст. Пісидія (іст. область у Малій Азії).

pis/pot/o фам. нічний горщик (= noktovazo).

***pist||i** *vt* товкти, дробити, роздрібнювати; ~i grajnojn de pirgo товкти зерна перцю; ~**ad/o** товчення, дроблення, роздрібнення; ~**aĵ/o** що-н., що товчуть; ~**il/o** товкач, макогін; ~**uj/o** ступа; макітра.

pistaci||o бот. фісташка, фісташкове дерево [*Pistacia*]; atlasa ~o фісташка атлантична [*P. atlantica*]; ĉinia ~o фісташка китайська [*P. chinensis*]; vera ~o фісташка справжня [*P. vera*] (син. pistakarbo); ~**a**: ~a plantejo фісташкова плантація, плантація фісташкових дерев.

***pistak||o** фісташка (плід фісташки справжньої = pistakfrukto; насінина з цього плоду = pistaksemo); ~**a**: ~a koloro фісташковий колір; ~**uj/o** 1. див. vera **pistacio**;

pistak/arb/o 1. див. vera **pistacio**; 2. рідко, див. pistacio.

pistak/kolor/a фісташковий, фісташково-зелений, фісташкового кольору.

pisti/o бот. пістія [*Pistia*].

***pistil||o** бот. маточка (син. ĝinaseo); ~**a** маточковий.

pistil/flor/o рідко, бот. маточковий, жіноча квітка (= femala floro, in(seks)a floro).

pistil/form/a бот. подібний на маточку.

pistil/hav/a бот. який має маточку.

***pistol||o** 1. пістолет; aŭtomata ~o автоматичний (або самозарядний) пістолет; postîca ~o бутафорний пістолет, пугач; 2. (фарбо)розпилювач, фарбопульт (у вигляді пістолета, = ŝprucpisto, farbopisto); ~**a** пістолетний; ~**ing/o**, ~**uj/o** (пістолетна) кобура; ~**ul/o** вульг. чоловік з підвищеною потенцією.

pistol/farb/i *vt* фарбувати фарбопультом.

pistol/paf/o постріл з пістолета.

pist/o/maŝin/o дробарка, дробильна машина; дезінтегратор.

pist/o/miks/i *vt* подрібнювати разом, товкти в одній ступі (для одночасного змішування).

***piŝt/o** 1. мех. поршень; 2. фам., див. penis.

piŝtol/o пістоль (старовинна монета в ряді країн).

piŝt/o/ring/o мех. поршневе кільце, кільце поршня.

piŝt/o/stang/o мех. стержень поршня.

piŝt/o/voj/o мех. хід поршня.

pit/a мале(се)нький, дрібний, мізерний, нікчемний (= malgranda, eta, malgrandaĉa).

pit/o орн. піта [*Pitta*]; bluflugila ~ піта молукська [*P. moluccensis*]; bruema ~ піта криклива [*P. versicolor*].

Pitagor||o Піфагор (давньогрецький філософ і математик); (**p**)~**a** піфагорів; (p)~**a** teoremo мат. теорема Піфагор; (p)~**a** trioro мат. числа Піфагора, піфагорова трійка; (**p**)~**ism/o** філос. піфагореїзм; (**p**)~**ist/o** філос. піфагорієць.

pitang/o бот. пітанга, суринамська вишня, бразильська вишня, євгенія одноквіткова [*Eugenia pitanga*] (рослина і плід).

pitang(o)/arb/o див. patango.

pitĉ/o див. riĉo II.

pitĉ/o/fork/o див. riĉforko.

piteci/o зоол. сакі [рід мавп *Pithecia*].

pitek/o заст., див. presbito.

pitekantrop/o палеонт. пітекантроп.

Piti|o міф. Піфо (стародавня назва області в Греції, де знаходився Дельфійський оракул); la ~aj Ludoj Піфійські ігри (у Ст. Греції: спортивні змагання, поєднані з мистецькою програмою, засновані нібито Аполлоном); la ~a Піфія (жриця у храмі Аполлона в Дельфах, яка пророкувала майбутнє); (p)~a піфійський; ~an/o: la ~ano Піфієць (епітет Аполлона).

pitiat|a мед. виліковний шляхом нав'ювання, гіпнозу; ~ism/o нервові розлади, що виліковуються нав'юванням, гіпнозом.

pitiriaz/o мед. пітиріаз.

piton/o зоол. пітон [*Python*].

Piton/o міф. Піфон, Пітон (змій-чудовисько, убитий Аполлоном).

pitoresk|a мальовничий; живописний; ~e мальовниче, мальовничо; ~ec/o мальовничість, живописність; ~ej/o мальовниче місце.

Pitsburg/o геогр. н., м. Пітсбург (США).

pituit/o мед. харкотиння, мокротиння.

pituitari/o див. hipofizo.

pituitrin/o фарм. пітуїтрин.

PIV/em/ul/o прихильник PIV, прихильник Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto (про есперантиста, що дотримується лексики і слововживання, зафіксованих у повному ілюстрованому словнику есперанто).

***pivot|o** тех. шип вала, кінцева цапфа, кінцева шийка вала, вертлюг; ~a цапфовий; ~i *vn* крутитися [обертатися] на цапфі; ~ad/o обертання на цапфі; ~eg/o цапфа під великі навантаження (*n-д, гарматна*); ~ing/o цапфовий підшипник.

pivot/artik/o анат. циліндричний суглоб.

pivot/radik/o стержневий / стержньовий корінь.

***piz|o** бот. **1.** горох, горошок [*Pisum*] (рослина); bonodora ~o чина запашна, запашний горошок (= bonodora latiro); ĝardena ~o, kultiva ~o горох посівний [*P. sativum*]; kamra ~o горох польовий [*P. sativum var. arvense*]; **2.** горох, горошина, горошок (насінина, = pizosemo); verdaj ~oj кул. зелений горошок; reĝidino sur ~o принцеса на горошині; ~a гороховий; ~a guŝo гороховий стручок; ~uj/o стручок гороху (= guŝo).

Piz/o геогр. н., м. Піза (Італія).

pizang/o бот. пізанг (сорт банана; малайська назва банана).

Pizistrat/o іст. Пісістрат (афінський тиран).

piz/o/form/a горохоподібний, горошком; ~osto анат. горохоподібна кістка.

piz/o/kaĉ/o горохова каша.

pizolit/o мін. пізоліт (син. pizoŝtono).

Pizon/o іст. Пізон (прізвище кількох римських політиків).

piz/o/pure/o горохове пюре.

piz/o/sem/o див. pizo 2.

piz/o/sup/o гороховий суп.

piz/o/ston/o мін. вапняковий пізоліт (= pizolita kalkpetro).

pjas/o п'я (розмінна монета М'янми).

pjel/o анат. ниркова міска; **~it/o** мед. піеліт, запалення ниркових місок.

Pjongjang/o геогр. н., м. Пхеньян (столиця Пн. Кореї).

***plac||o** 1. площа (у населеному пункті), майдан; плац; la cêfa urba ~o головна міська площа, головній майдан міста; parada ~o плац, площа для парадів; 2. площинка, площадка, вільне місце; granda ~o en arbaro велика площинка (або поляна) в лісі; **~eg/o** величезна площа, величезний майдан; **~et/o** майданчик, площадка; ŝtupara ~eto сходова площадка.

placeb/o мед. плацебо (нешкідлива речовина, яка схожа зовні на ті чи інші ліки, але не має жодної фармакологічної дії).

placeb/o/efik/o мед. ефект плацебо.

placent||o 1. анат. плацента, дитяче місце, послід; 2. бот. плацента; **~a** плацентарний; **~ul/o/j** зоол. вищі звірі, плацентарні [Placentalia].

Placid/o Плачидо, Пласідо (чол. ім'я).

***plaĉ||i** *vn* подобатися; tio al mi ~as це мені подобається; al mi ~as, ke... мені подобається, що..; **~a** приємний, симпатічний; привабливий; **~o** схвалення, симпатія; **~em/a** бажаючий сподобатися, кокетливий, люб'язний, галантний.

plaĉ/aspekt/a приємний на вигляд, миловидний.

Plaĉenz/o геогр. н., м. П'яченца (Італія).

plaĉ/i/vol/a див. plaĉema.

***plad||o** 1. блюдо, таріль; argila ~o глиняне блюдо, глиняний таріль; 2. страва, (pl це) наїдки; cêfa ~o головна страва; en la menuo estis multe da rafinitaj ~oj у меню було багато вишуканих страв; **~et/o** блюдце.

plad/lift/o підйомник для страв (з кухні в зал ресторану, їдальні).

plad/o/lev/il/o див. pladlifo.

***plafon||o** 1. у різн. знач. стеля; перен. гранична межа [точка], стеля; akustika ~o акустічна стеля; 2. ав. стеля, максимальна (або гранична) межа підйому; **~i** *vt* 1. робіти [класті] стелю; 2. ав. досягнути стелі, вийти на максимальну висоту, легіти на максимальній висоті.

plafon/grund/o буд. ґрунт над тунелем [штреком, штольнею], стеля.

plafon/lamp/o сумн. 1. див. pend(o)lampo; 2. див. plafonlumo.

plafon/lum/o вмонтований у стелю світільник, вмонтована у стелю лампа, плафонне світло.

plafon/stuk/aĵ/o штукатурка [тиньк] стелі.

***plag||o** лихо, нещастя, біда, Божа кара, лихоліття; la dek ~oj de Egiptujo бібл. десять лих [кар] егіпетських; ~on al li! хай йому лихо!, шляк би його трафив!!; **~a** лихій, тяжкий; нещасливий, проклятий; **~i** *vt* насилати лихо, кару, нещастя, біду; завдавати лиха / горя, карати; руйнувати, спустошувати.

plagal/o муз. плагальний каданс.

plagi/i *vn* див. plagiati.

***plagiat**||o плагіат (*вчинок; твір*); **~i** *vn* плагіювати; **~ism/o** плагіаторство; **~ist/o** плагіатор.

plagioklaz/o *мін.* плагіоклаз.

plagiostom/o/j *заст., див.* elasmobrankoj.

plaĝ||o пляж (*спеціально обладнаний*); **~a** пляжний; **~a** retpilkado пляжний волейбол; **~a** korbsidejo плетене крісло з тентом.

plaĝ/ensembl/o *текст.* пляжний ансамбль.

plaĝ/o/ĉapel/o пляжний капелюх.

plaĝ/(o)/gard/ist/o пляжний сторож, сторож пляжу.

plaĝ/(o)/kostum/o пляжний костюм.

plaĝ/(o)/pantalono/o пляжні штани.

plaĝ/(o)/sak/o пляжна сумка.

plaĝ/o/ŝuo/o пляжна туфля.

plak||i *vt* *tex.* плакувати, накладати тонким шаром, покривати пластинками, шарами (*з металу, фанери, дерну і т. п.*); покривати шпоном; **~i** *ogon sur kupron* плакувати мідь золотом; **~ad/o** плакування; **~o, ~aĵ/o** **1.** художнє фанерування; плакований виріб, плаке; ламінат; *fotografado* ~o фотопластинка; **2.** *зоол.* пластинка (*у молюсків і т. п.*); **~ist/o** плакувальник.

plakat/o *сумн., див.* afiŝo.

plaked/o плакетка.

plak/foli/o *спец.* плакувальний лист.

plak/lamen/o *спец.* плакувальна пластинка.

plakoderm/o/j *палеонт.* плакодерми, панцирні риби [*клас Placodermi*].

***plan**||o план; *fari* ~on скласти план; *desegni* ~on (на)креслити план; **~o de la agado** план дій; *kvinjara* ~o *іст.* п'ятирічний план, п'ятирічка; (*por*)*semajna* ~o тижневий план, план на тиждень; *sur la unua* ~o на першому плані; *sur la lasta* ~o на останньому плані; *fora, meza, proksima, unua, ekstra* ~o далекий, середній, близький, перший, крупний план; **~a** плановий; *la ~a grandiozeco* грандіозність плану [планів]; **~i** *vt* складати [будувати, укладати, намічати, розробляти] план(и); планувати; **~ad/o** розробка [складання] плану [планів]; планування; **~ado de instruado** *нед.* навчальне планування; *familia ~ado* планування сім'ї; *longtempa ~ado* довгострокове планування; **~ec/o** плановість; **~il/o** *інформ.* планувальник (*програма*); **~ism/o** теорія планового ведення (народного) господарства, теорія планового управління (народним) господарством, теорія планування (народного) господарства, планове ведення економіки; **~iz/i** *ек.* управляти у відповідності до плану, будувати на планових засадах, спрямовувати у планове русло, планувати, складати план економічного розвитку; **~iz/ad/o** управління у відповідності до плану, планове управління (народним) господарством, планове ведення (народного) господарства; **~iz/it/a:** *~izita* економію планова економіка; *~izita lingvo* планова мова; **~iz/it/ec/o** плановість.

***pland**||o **1.** *анат.* підшва ноги, ступня, нижня частина стопи; **2.** *див.* ~ито; **~a** підшовний; **~ul/o/j** *зоол.* стопохідні (*тварини*); **~um/o** підшва (*нижня частина взуття; спідня частина деталі, споруди*), підметка.

plan/direktiv/o директива плану.

plane/o *ав.* несуча поверхня (*крила літака*).

***planed**||o планета; **~a** планетарний, планетний; **~et/o** маленька планета, астероїд (= *asteroido*); **~olog/o** планетолог; **~olog/i/o** планетологія.

plan/ekonomi/o планова економіка (= *planizita ekonomio*).

planetari/o планетарій.

planimetr||o *tex., mat.* планіметр; **~i/a** планіметричний; **~i/o** *mat.* планіметрія.

planisfer/o *спец.* планісфера (*карта із зображенням земної або небесної сфери у вигляді півкуль*).

***plank||o** підлога; поміст, настил; *ligna* ~o дерев'яна підлога; *parkeda* ~o паркетна підлога; **~i** *vt* вставляти підлогу, настилати / настеляти підлогу, робити поміст, настил; **~ist/o** столяр із настилання підлоги.

plank/lum/o/j *театр.* рампа (*освітлювальна апаратура*).

plank/o/plint/o *буд.* плінтус (для підлоги).

plank/tabul/o *буд.* дошка для підлоги, дошка на підлогу.

plankton||o *біол.* планктон; **~a** планктонний; **~ano, ~ul/o** планктонний організм.

plank/vaks||o *сумн.* мастика для підлоги; **~ist/o** натирач підлоги.

plan/lingv/o *лінгв.* планова мова (= *planizita lingvo*).

plan/not/ad/o *геод.* знімання плану місцевості, намітка плану місцевості.

planorb/o *зоол.* катушка [*Planorbis*].

plan/period/o плановий період.

plan/setl|ej/o поселення або міський район з плановою забудовою, планова забудова; **~ig/i** планово заселяти; здійснювати планову забудову.

***plant||o** *бот.* рослина; *medicina* ~o лікарська рослина (= *kuracplanto*); *plurjara* ~o багаторічна рослина; *unuajara* ~o однорічна рослина; **~a** рослинний; **~i** *vt* садити, саджати, насаджувати; **~i** *en vicoj* садити рядами; **~i** *kristanismo inter la paganoj* насаджувати християнство серед язичників; **~ad/o** посадка, садіння, садження, насадження; **~aj/o** *див.* *planto*; **~ar/o** *збірн.* насадження, посадки; **~ej/o** ділянка [місце, територія] під посадки; плантація; розсадник, шкілька; **~id/o** молода рослина, саджанець; паросток, пагін; **~il/o** садильний кілок, саджалка; **~ist/o** садильник; плантатор; **~olog/o** *див.* *botanikisto*; **~olog/i/o** *див.* *botaniko*.

***plantag||o** *бот.* подорожник, *dial.* бабка [*Plantago*]; *granda* ~o подорожник великий [*P. major*]; *mara* ~o подорожник морський [*P. maritima*]; *vila* ~o подорожник середній [*P. media*]; **~ac/o/j** подорожникові [*родина Plantaginaceae*].

plantag/alism/o *бот.* частуха подорожnikова [*Alisma plantago-aquatica*] (= *akvoplantago*).

plant/anatomi/o анатомія рослин, фітоанатомія (= *fitoanatomio*).

plant/fiziolog/i/o фізіологія рослин, фітофізіологія (= *fitofiziologio*).

plant/geograf/i/o географія рослин, фітогеографія (= *fitogeografio*).

plant/kest/o кадіб для рослин (*прямокутний*), ящик для (вирощування) розсади, розсадник (*ящик*).

plant/klorofil/o рослинний хлорофіл.

plant/laŭs/o *див.* *afido*.

plant/o/cim/o *ент.* рослинноїдна блощиця.

plant/o/dom/o *рідко, див.* *forsejo*.

plant/o/gamaĝ/ul/o шкідник рослин.

plant/o/patolog/i/o патологія рослин, фітопатологія (= *fitopatologio*).

plant/o/sterol/o *хім.* фітостерин (= *fitosterolo*).

plant/o/terapi/o фітотерапія, лікування травами (= *fitoterapio*).

plant/protekt/ad/o, plant/o/ŝirm/ad/o захист рослин.

planuloid/o/j див. mezo^oo^j.

planum/o анат. очноя^oмкова пластинка.

plas/i vt фін., ек. кла^oсти, вкла^oдати (грошⁱ), інвестувати (= investi 2.)

plasm||o фіз., біол. пла^oзма; ~а пла^oзмовий, пла^oзменний.

plasmaferez/o мед. плазмаф^oре^oз (метод видалення пла^oзми з крові).

plasmid/o біол. пла^oзмід^o.

plasmod/o біол. пла^oзмод^oй (маса блукаючої протопла^oзми).

plasmodesm/o бот. пла^oзмодес^oма.

plasmodi/o 1. зоол. пла^oзмод^oй [*Plasmodium*] (збудник малярії); 2. нрк., див. plasm^odo.

plasm/o/fizik/o фізика пла^oзми.

plasm/o/gami/o біол. пла^oзмогамі^o.

plasmoliz/o біол. пла^oзмолі^oз.

plasmopar/o бот. пла^oзмопар^o [*Plasmopara*].

***plast||o** пластм^oса; пла^oстик; пластполімер; ~а пластм^oсовий; пла^oстиковий; ~ес/o пластичність; ~ес/а пластичний; ~еса deformi^ogo фіз. пластична деформація; ~ig/i перетворювати на пластм^oсу; ~ig/a^o, ~ig/il/o хім. пластифікатор, м'якшительна речовина; ~iz/i пластифікувати, покривати пла^oстиком; ламінувати; ~iz/il/o пластикатор, ламіна^oтор.

plast/botel/o пла^oстиков^o пляшка.

plasti||o мед. пластична операція, пла^oстика; ~а: ~а kirurgio пластична хірургія; ~ес/o здатність змінювати форми (властивість органів, тканин організму).

plastid||o біол. пла^oстида; ~ар/o пласт, пла^oстид.

***plastik||o** 1. пла^oстика, ліплення, скульптура; 2. пла^oстика, ритмічні і граціозні рухи; ~а пластичний; перен. рельєфний, випуклий; ~aj artoj образотворчі мистецтва; ~a pasto пластм^oса; ~e пластично; перен. рельєфно, випукло; ~ес/o пластичність перен. рельєфність, випуклість.

plastomer/o/j хім. пла^oстомери.

***plastr||o** мед. пла^oстирна маса, пла^oстир (липка лікувальна маса); ~i vt сумн. заліпити пла^oстирем, наліпити пла^oстир на.

***plat||a** плаский, плоский; (про предмети, дах, обличчя, ніс ще) плескатиий; рівний, гладкий; ~a ŝtono плоский камінь; ~a brusto плоскі груди; ~a rejza^oго рівнинний пейзаж [ландшафт]; ~e пласко, плоско; рівно, гладко; ~o 1. плита, плитка, пластин(к)а; табличка (на дверях і т. п.); ŝtona ~o кам'яна плита; ĉokolada ~o шоколадна плитка; ~o de kondensilo пластина конденсатора; kupra ~o kun indiko de la nomo kaj profesio мідна табличка (або пластинка) з зазначенням імені та професії; 2. мед. бляшка; 3. див. apodo; ~aj^o 1. геогр. плоскогір'я, плато (= altebena^o); 2. тех. (монтажна) плата, монтажна дошка, монтажна панель; 3. плоский зріз (циліндричного або круглого предмета); 4. рівний відрізок дороги, шляху; 5. картонка книжної оправ, плоска частина твердої обкладинки; ~ес/o пласкість, плоскість, плескатиість, рівність, гладкість; ~et/o плитка, пластинка; ~ig/i (роз)рівняти, розгладжувати, розкачувати; (з)робити плоским, (роз)плющити, сплющити, приплющити; ~ig/o розплющування, сплющування; ~ig/i (з)робитися [ст(ав)ати] рівним, гладким, плоским; вирівнятися, розплющитися, сплющитися; ~um/o ав. площадка, горизонтальний політ. Прим. Корінь **plat** вжив. як преф. з тим же знач., н-д: ~voato плоскодонка, човен з плоским дном; ~rapo паляниця; ~vertoj плоскі черви.

platale/o орн. косар [Platalea].

***platan/o** бот. платан [*Platanus*]; acerfolia ~, hibrida ~ платан кленолистий, платан гібридний [*P. acerifolia*, син. *P. hybrida*]; okcidenta ~ платан західний [*P. occidentalis*]; orienta ~ платан східний, чинар(а) [*P. orientalis*].

platan/acer/o бот. явір, клен несправжньо-платановий [*Acer pseudoplatanus*].

platanter/o бот. любка [*Platanthera*].

Plata-river/o геогр. н. 1. Ла-Плата (естуарій, утворений злиттям рік Уругвай і Парана; Аргентина, Парагвай); 2. р. Ла-Плата (США).

plat/artik/o анат. плоский суглоб.

Plata-urb/o див. La-Plato.

platband/o с.-г. смуга, куртина, рабатка, бордюр (із зелені).

plat/boat/o плоскодонка, човен з плоским дном (= platfunda).

plat/brust/a плоскогрудий, пласкогрудий.

platdič/a нижньонімецький (про діалект, син. platgermana).

Plate/o іст. Платеї, Платея (давньогрецьке місто-держава).

***platen||o** хім. Платина (елемент), платина (проста речовина); ~а платиновий; ~і vt платинувати, покривати платиною; ~at/a: ~ata acido платинова кислота; ~at/o платинат, сіль платинової кислоти.

plates/o іхт. морська камбала велика [*Pleuronectes platessa*].

plat/fiš/o іхт. риба з родини камбалових; камбала (= pleuronektedo).

platform/o 1. платформформа, площадка, поміст; 2. площадка (автобуса, тролейбуса і т. н.); 3. зал. тамбур (вагона) (= vagonplatformo); 4. перен. платформформа, позиція; 5. див. trakbazo.

plat/fos/il/o див. špato.

plat/fund/a плоскодонний.

plat/german/a див. malaltgermana.

plat/glob/o: tera ~ карта земних півкуль, карта Землі; ĉiela ~ карта небесної сфери, карта зоряного неба.

plat/helminth/o/j зоол. плоскі черви [mun *Platyhelminthes*].

platiceri/o бот. платицеріум [*Platycerium*].

platin/o друк. тигель, притискна дошка.

platism/o анат. підшкірний м'яз щі.

plat/junt/o тех., буд. зрощування накладкою.

plat/konkav/a плоско-вгнутий (про лінзу).

plat/konveks/a плоско-опуклий (про лінзу).

plat/kuk/o корж, млинець.

plat/naz/ul/o людина з плоским / плескати́м [зі сплющеним (від травми і т. н.)] носом.

Platon||o Платон (давньогрецький філософ); ~а 1.: la ~aj Ideoj філос. платонівські ідеї; 2. платонічний (який ґрунтується на суто духовному потягу; не здійснюваний на практиці) (p)~а або платонічна любов; (p)~aj decidoj платонічні рішення; (p)~an/o платонік, послідовник філософії Платона; (p)~ec/a див. ~а 2; (p)~ism/a платонічний (стосовний до платонізму, пов'язаний з платонізмом); (p)~ism/o філос. платонізм; (p)~ist/o платонік, послідовник філософії Платона.

plat/pan/o паляниця.

plat/penik/o плоский пензель.

plat/pied/a плоскостопий; li estas ~ у нього плоскостопість.

plat/pres/o плоский друк, офсетний друк (*син. ofseto*).

plat/ring/et/o *тех.* шайба (загального призначення).

plat/risort/o плоска пружина.

plat/skler/oz/o *мед.* розсіяний (або множинний) склероз.

plat/ŝton/o кам'яна плита, камінь (*у вигляді плити*).

plat/tekton/ism/o *геол.* тектоніка плит (*теорія*).

plat/tenajl/o плоскогубці (= platbeka tenajlo).

plat/vagon/o *зал.* платформа (*відкритий вантажний вагон*).

plat/verm/o/j *зоол.* плоскі черви (= plathelmintoj).

плаў! *виг.* хлюп!, лясь!, плесь!, шубовсть! (*звуконаслідування плескоту води, плескання по воді або сплеску в долоні*).

***plaŭd||i** *вр, vt* хлюпати(ся), хлюпотати, хлюпотіти, (*про болото, трясовину, ходіння по грязюці ще*) чавкати; битися, бризкати(ся), прискати, плескати(ся), плюскати(ся); тріпотіти, лопотіти (*про прапор*); ляскати, плескати (*в долоні*); *акво ~as kontraŭ roko* вода б'ється об скелястий берег; ~**o**, ~**ad/o** хлюпіт, хлюпотіння чавкання; бризкання, прискання, плескіт, плюскіт; тріпотіння, лопотіння; плескання, ляскання, ляскіт; ~**ig/i** збивати воду, здіймати бризки, викликати хлюпіт, плескіт, ляскіт і т. п.; ~**ig/i** сплеснутися.

Плаў/o Плавт (*римський комедіограф*).

plazi/o *фізіол.* плазія.

***pleb||o** плебс, простолюд, чернь, натовп; ~**a**, ~**an/a** плебейський, безрідний; ~**an/o** плебей (*тж перен.*); *знев. ще* смерд.

plebej/o *див.* plebano.

plebiscit||o плебісцит; ~**a** плебісцитний, плебісцитарний.

***pled||i** *вр* захищати на суді, виступати як адвокат; ~**i** рог іо, іо промовляти на користь чого-н., кого-н.; ~(**ad**)/**o** захисна промова; виступ на захист кого-н., чого-н.; ~**ant/o** захисник.

plegi/o *мед.* -плегія (*частина слова зі знач. „параліч”*).

pleistocen/o *геол.* плейстоцен.

***plej I.** *част.* най-, найбільш (*служить для утворення найвищого ступеня порівняння прикм. і присл., пишеться окремо: ~ felіca найщасливіший, найбільш щасливий; ~ rapide найшвидше; kiel eble ~ bone якнайкраще, якомога краще*); **II.** *твірна основа: ~e 1.* найбільше, найбільш, над усе; **2.** найчастіше, переважно, здебільшого; **III.** *преф. з тим же знач.: ~aĝilo старішшина; найстаріший за віком; la (P)~potenca* Всемогутній; *la (P)~ulo* Всевишній.

Plejad||o *літ.* „Плеяда” (*сім давньогрецьких поетів; група французьких поетів часів Ренесансу*); (**p**)~**o** плеяда; ~**o/j** **1.** міф. Плеяди (*дочки Атланта і Плейони*); **2.** *астр.* Плеяди, Стожари, Квочка, Волосожари (*зоряне скупчення у сузір'ї Тельця*).

plej/aĝ/ul/o старішина; найстаріший за віком (*у знач. ім.*).

plej/alt||a найвищий (= plej alta); (**P**)**lej~a**, (**P**)~**ul/o** Всевишній (*про Бога*).

plejd/o плед.

plej/mal/mult/o якнайменша кількість.

plej/mult/o якнайбільша кількість.

plejnkant/o муз. григоріанський спів, григоріанський хорал (*традиційний літургичний спів римсько-католицької церкви*).

plej/oft|e найчастіше, у більшості випадків, переважно; **~ant/o** мат. найімовірніше значення (випадкової величини).

plej/part|o більшість; **~e** переважно, здебільшого, в основному, головним чином, у переважній більшості.

plej/potenc|a наймогутніший (= plej potenca); **(P)~a, (P)~ul/o** Всемогутній (*про Бога*).

plej/profund/o найбільша глибина.

plej/sankt|a найсвятіший (= plej sankta); **~aj/o** найсвятіша річ, найбільша святиня; **~ej/o** святилище, святая святих.

plejstocen/o див. pleistoceno.

plej/supr/a найвищий (= plej supra); **(P)~** Всевишній (*про Бога*).

plekopter/o|j ент. веснянкоподібні [ряд *Plecoptera*].

plekot/o зоол. вухань [*Plecotus*].

pleks/o анат. сплетіння; korigoïda ~ судинне сплетіння.

***plekt|i** vt плести, заплітати; (*про шнур, канат ще*) скручувати, сплітати, звивати; **~i** sensencaĵojn плести нісенітниця; **~o** **1.** плетиво, сплетіння, переплетення; **2.** анат. сплетіння (= plekso); **~ad/o** плетіння, плетення, заплітання; скручування; **~aj/o** **1.** плетиво, плетінка, мат, цинковка; **2.** плетена тасьма; **3.** коса (*волосся*); **4.** обмотка (*ізоляційна*); **~il/o** тел., тб., інформ. мультиплексор, пристрій ущільнення, ущільнювач.

plekt/o/bar/il/o **1.** тин; **2.** живопліт (= heĝo).

plekt/o/krad/o плетена решітка.

plekt/o/kresk/aj/o плетена рослина.

plekt/o/punkt/o точка перехрещення, місце переплетення.

plektr|o плектр, медіатор (*пластинка для гри на мандоліні, бандурі*); **~i** vn грати з допомогою плектра, медіатора; використовувати плектр, медіатор.

plektrant/o бот. шпороцвітник [*Plectranthus*].

***plen|a** **1.** повний, повен, наповнений, ~a buŝo повний рот; taso ~a de teo повна чашка чаю; teksto ~a de ergaĵoj текст, повний помилко; kun ~a rajto з повним правом; **2.** повний (*який складається з усього необхідного, не скорочений*) (син. kompleta); ~a vortaro повний словник; **3.** абсолютний, цілий, суцільний; весь; ~a luno повний місяць, повня; ~a tago весь день; ~a sensencaĵo абсолютна нісенітниця; **~e** повністю, сповна, цілком; **~i** vn бути повним, бути наповненим, повніти; **~ec/o** повнота; наповненість; **~eg/a** дуже повний, переповнений, розм. повнісінький; **~ig/i** (з)робити повним, наповнити, поповнити, доповнити, заповнити, сповнити; **~ig/o, ~ig/ad/o** наповнення (*дія того, що наповняє*); **~ig/aj/o** наповнення, наповнювач (*речовина, матеріал*); **~iĝ/i** наповнитися, поповнитися, доповнитися, заповнитися, сповнитися; **~um/a** виконавчий; ~uma komitato виконавчий комітет; ***~um/i** vt виконувати; ~umi sian laboron виконати свою роботу; ~umi ies peton виконати чю-н. просьбу; ~umi kanton виконати пісню; ~umi sian devon виконати свій обов'язок; ~umi sian vorton дотримати слова; ~umi oficon займати посаду, виконувати посадові обов'язки; ~umi ŝuldon погасити заборгованість, повернути борг; **~um/o, ~um/ad/o** виконання; **~um/ant/o** виконавець (*той, хто виконує*); **~um/abl/a** здійснений, здійснимий; **~um/abl/ec/o** здійсненність, здійснимість; **~um/iĝ/i** сповнюватися; via deziro ~umiĝu! нехай сповниться ваше бажання!; **~um/iĝ/o** сповнення, виконання (*дія того, що сповнюється, виконується*); **~um/int/o** виконавець (*той, хто виконав*); **~um/ont/o** виконавець (*той, хто виконає*). Прим. Корінь **plen** ужив.: **1.** як суф., щоб виразити: цілковиту повноту: ~luno повний місяць, повня; ~noto ціла нота; або приблизну

кількість: ~*bišo* ковток; ~*тапо* жменя, пригорща. У цьому другому вживанні краще використовувати **pleno** як суфіксоїд, тобто *biš~o*; *тап~o*; *brak~o* оберемок; 2. як суфіксоїд для позначення великого вмісту чого-н.: *ато~а* сповнений любові; *danđer~а* повний небезпеки.

***plen/aĝ||a** повнолітній; ~**ес/о** повноліття; ~**ul/о** повнолітній (у знач. ім.), дорослий (у знач. ім.).

plen/aer/e на свіжому повітрі, під відкритим небом: мист. на пленері.

plen/barb/o нестрижена борода.

plen/blov||i vt надувати; ~і *baloneton* надути повітряну кульку; ~і *la vangojn* надути щоки; ~і *sin* надутися (від гордості, пухатості); ~**it/a** надутий.

plen/buŝ||o повний рот (чого-н.); ~**е** на повний / весь рот.

plen/ĉar||o (цілий) віз (як міра чого-н.); ~**о** *da rajlo* віз соломи.

***plend||i** vn 1. скаржитися, жалітися, нарікати, ремствувати, виражати невдоволення; ~і *pri* (або *kontraŭ iu*) скаржитися на ког_о-н., нарікати на ког_о-н.; ~і *pri kapdoloro* скаржитися на головний біль; ~і *kontraŭ* (або *pri*) *la sorto* нарікати на долю; ~і *kontraŭ* (або *pri*) *sia pajaĝo* (по)скаржитися/(по)жалітися на свого сусіда; 2. юр. скаржитися, виступати зі скаргою, з позовом; под(ав)ати скаргу, позов (на кого), учиняти позов (проти кого), позивати (кого), позиватися (з ким); ~і *ĉe la civila tribunalo kontraŭ iu* виступити в цивільному суді зі скаргою [з позовом] проти ког_о-н., подати в цивільний суд скаргу [позов] на ког_о-н., позиватися в цивільному суді з ким-н.; ~**а** стосовний скарги; позовний; ~**е** 1. скаржно; 2. юр. зі скаргою, з позовом; ~**о** 1. скарга, нарікання, вираження невдоволення; 2. юр. скарга, позов; *fagi ~on* подати скаргу [позов], учинити позов; ~**ant/o** 1. скаржник; 2. юр. скаржник, позивач; ~**em/ul/o** скаржник, любитель скаржитися; сутяжник; ~**em/a** скаржливий; ~**ind/a** плачевний, прикрий, вартий нарікань.

plend/motiv/o юр. привід до скарги, привід до позову.

plend/(o)/libr/o рідко книга скарг.

plen/dupleks/a спец. повнодуплексний.

plen/dut/o муз. тон.

plen/form||a поданий за повною формою, здійснений за повною формою, формений; ~**е** у повній формі, за повною формою.

plen/galop||o кар'єр, прискорений галоп, чвал; ~**е** кар'єром, прискореним галопом, чвалом.

plen/gorĝ/e на ціле / повне горло.

plen/kor||a що йде від усього серця; ~**е** від усього серця.

plen/kresk||a дорослий; ~**а** *viro* дорослий чоловік; ~**ul/о** дорослий (у знач. ім.), доросла особа / людина.

plen/kun/sid/o засідання у повному складі; пленарне засідання, пленум.

plen/kun/ven/o збори в повному складі; пленарні збори, пленум.

plen/lun/o повний місяць, повня, місяць уповні (*син. plena luno*).

plen/man/o жменя, пригорща, горстка.

plen/mason/i vt (цілком / повністю) замурувати (= *masonfermi*).

plen/metamorfoz/a біол. з повним метаморфозом.

plen/mezur/e у повній мірі, повною мірою.

plen/nombr/a повний (про кількість) (= *kompleta*).

plen/nub/a укритий хмарами, хмарний.

plen/plen||a повний-повнісінький, заповнений ущерть, забитий; **~i** *vn* бути переповненим, бути заповненим ущерть; **~ig/i** переповнити, заповнити вщерть; **~iĝ/i** переповнитися, заповнитися вщерть.

plen/pot/o горщик, горщик (*як міра*), *заст.* гарець, гарнець (*міра сипких тіл, 3,28 л*).

plen/potenc/a повновладний.

plen/pov||o повноваження; **~a** повноважний.

plen/pulm/e на повні груди [легені].

plen/rajt||a повноправний; **~e** з повним правом, повноправно; **~ec/o** повноправність; зробити повноправним, наділити повним правом [повними правами, всіма правами], уповноважувати; **~ig/o** наділення повним правом [повними правами, всіма правами], уповноважування; **~ig/it/o** уповноважений (*у знач. ім.*), повноважний представник.

plen/rapid/e на повну швидкість, щодуху; *antaŭen* ~!, ~ *antaŭen!* повний уперед!

plen/rul/iĝ/o *ав.* бочка (*фігура вищого пілотажу*).

plen/silent/o муз. повна пауза.

plen/skrib/i *vt* заповнювати, заповняти (*письмом*), списувати.

plen/ŝtop||i *vt* набити вщерть **~it/a** ущерть [битком] набитий, повний-повнісінький.

plen/tag/o повний день, доба (= *tagnokto, diurno*).

plen/um/komitat/o виконавчий комітет.

plen/um/nivel/o виконавчий рівень, рівень виконання.

plen/valor/a повноцінний.

plen/vapor/e повним ходом, на всіх парах.

plen/voĉ/e на повний / весь голос.

pleokro||a *геол., фіз.* багатоколірний (*про кристал*), плеохроїчний; **~ec/o** багатоколірність (*кристала*); **~ism/o** плеохроїзм.

***pleonasm||o** *літ.* плеоназм; **~a** плеонастичний.

***plet/o** піднос, таця.

plet/kuk/o *кул.* спечений на листі пиріг, *діал.* плячок, перекладанець.

pletor||o **1.** *мед.* плетора, повнокров'я; **2.** *перен.* нездоровий надмір; **~a** *мед.* плеторичний, повнокровний.

pleŭr||o *анат.* плевра; **~a** плевральний; **~it/o** плеврит.

***pleŭronekt||o** *іхт.* камбала [*Pleuronetes*]; **~ed/o/j** камбалові [*родина Pleuronectidae*].

pleŭronekt/o/form/a/j *іхт.* камбалоподібні [*ряд Pleuronectiformes*].

pleŭrot/o *бот.* плеврот [*Pleurotus*]; *eringia* ~ еринга; [*P. eryngii*]; *ostra* ~ плеврот черепичний, глина [*P. ostreatus*].

pleziosaŭr/o *палеонт.* плезіозавр [*Plesiosaurus*].

***plezur||o** задоволення, насолода, приємність; (*ek*)*sentī* ~*on* відчути задоволення [насолоду]; *fari* (*або doni*) ~*on al iu* зробити приємність кому-н.; *kun* ~*o!* із задоволенням!; **~a** приємний, радісний; **~e** із задоволенням, з приємністю, з насолодою; приємно; **~ig/a** який приносить задоволення [насолоду], потішний; **~ig/i** принести задоволення [насолоду], зробити [справити] приємність, потішити серце [душу]; **~ig/i si/n** зробити [справити] собі приємність; **~iĝ/i** відчути [одержати, отримати] задоволення.

plezur/am/a який любить задоволення.

plezur/boat/o човен [катер] для прогулянок (= *kanoto 1*).

plezur/plen/a повний насолоди [задоволення], приємний.

plezur/šip/o корабель для прогулянок, екскурсійний корабель.

***pli I. част.** більше, більш; ~ bona кращий, ліпший; ~ rapide швидше; ~ аї malpli більш-менш, більше або менше; ~ kaj ~ дедалі, чимраз; ~ kaj ~ forta дедалі / чимраз сильніший; ne ~ не більше; nenio ~ більш нічого; ~ da ordo більше порядку; ~i ol tri kilogramoj більше трьох кілограмів, три кілограми з гаком; **II** *самостійно вжив. морфема:* ~а ще такий (же), додатковий; ~е далі, ще, крім того; ~**ig/i** збільшувати (у кількості), примножувати; ~**iĝ/i** збільшитися (у кількості), зрости; ~**iĝ/o** збільшення, зростання, підвищення. **III. преф.** з тим же знач.: ~bonigi поліпшувати, покращити; ~fortiĝi міцнішати, посилюватися; ~multo більшість.

pli/aĝ/ul/o старший (за віком) (і.м.).

pli/alt||ig/i підвищити, зробити вищим; ~**ig/o** підвищення (дія того, що підвищує); ~**iĝ/i** підвищитися, стати вищим; ~**iĝ/o** підвищення (дія того, що підвищується).

pli/bel||ig/i прикрасити, (з)робити гарнішим, красивішим; ~**ig/o** прикрашання, прикрашення, прикрашування (дія того, хто прикрашає); ~**iĝ/i** прикраситися, (з)робитися [стати] гарнішим, красивішим.

pli/bon||ec/o якісна перевага; ~**ig/i** поліпшити, покращити; ~**ig/o** поліпшення, покращення (дія того, що поліпшує); ~**ig/ant/o**, ~**ig/ist/o** поліпшувач, реформатор; ~**iĝ/i** поліпшитися, покращитися, поправитися, змінитися на краще; ~**iĝ/o** поліпшення, покращення (дія того, що поліпшується).

pli/dens||ig/i (з)робити густішим, щільнішим; згустити, ущільнити; ~**iĝ/i** (з)робитися [стати] густішим, щільнішим; згустити, загустити, ущільнитися.

pli/dik/iĝ/i потовстіти, потовстішати, стати товстішим, погрубішати, погрубшати, стати грубшим, поповніти, поправитися.

pli/firm||igi укріпити, зміцнити; ~**igo** укріплення, зміцнення (дія того, що укріплює); ~**iĝ/i** укріпитися, зміцнитися, стати міцнішим, поміцнішати; ~**iĝ/o** укріплення, зміцнення (дія того, що укріплюється).

pli/fort||ig/i посилити, підсилити, зміцнити, (з)робити сильнішим, дужчим; ~**ig/o** посилення, підсилення, зміцнення (дія того, що посилює); ~**iĝ/i** посилитися, підсилитися, зміцнитися, (по)дужчати, стати сильнішим, дужчим; ~**iĝ/o** посилення, підсилення, зміцнення (дія того, що посилюється).

pli/fru/ig/i змусити відбутися раніше; приблизити (в часі); приспішити, прискорити.

pli/grand||ig/i збільшити, укрупнити; ~**ig/o** збільшення, укрупнення (дія того, що збільшує); ~**iĝ/i** збільшитися, укрупнитися; ~**iĝ/o** збільшення, укрупнення (дія того, що збільшується).

pli/grav||ig/i (з)робити важливішим [значнішим, серйознішим, тяжчим]; юр. обтяжувати; ~**ig/a** який робить важливішим [значнішим, серйознішим, тяжчим]; юр. обтяжливий; ~**iĝ/i** стати важливішим [значнішим, серйознішим, тяжчим]; юр. обтяжитися.

***plik/o** мед. ковтун.

pli/kar||ig/i здорожити, (з)робити (ще) дорожчим; ~**iĝ/i** (по)дорожчати, стати (ще) дорожчим; ~**iĝ/o** (по)дорожчання.

pli/kost/e дорожче.

pli/larĝ||ig/i vt розширити, поширити, (з)робити (ще) ширшим; ~**ig/o** розширення, поширення (дія того, що розширює); ~**iĝ/i** розширитися, поширитися, стати (ще) ширшим; ~**iĝ/o** розширення, поширення (дія того, що розширюється).

pli/long||ig/i vt подовжити, продовжити (з)робити (ще) довшим; ~**ig/o** подовження, продовження (дія того, що подовжує); ~**iĝ/i** (по)довжати, подовжитися, продовжитися,

стати (ще) довшим; **~iĝ/o** подовшання, подовження, продовження (дія того, що подовжується).

pli/mal/fru/ig/i припізнити; затягувати (в часі).

pli/mal/grand||ig/i *vt* зменшувати; **~ig/o** зменшення (дія того, що зменшує); **~iĝ/i** зменшитися; **~iĝ/o** зменшення (дія того, що зменшується).

pli-mal/pli більш-менш, більше або менше (= pli аў malpli).

pli/mol||ig/i пом'якшити, розм'якшити, (з)робити (ще) м'якшим; **~ig/o** пом'якшення, розм'якшення (дія того, що пом'якшує); **~iĝ/i** пом'якшитися, розм'якшитися, розм'як(ну)ти, стати (ще) м'якшим; **~iĝ/o** пом'якшення, розм'якшення (дія того, що пом'якшується).

pli/mult||o більшість (стосовно іншої частини); *granda ~o* значна більшість; *la absoluta ~o* абсолютна більшість; *en la ~o da okazoj* у більшості випадків; *la ~o de la venintaj personoj restis kun ni* більшість прибулих людей залишилися з нами; *la malplimulto devas obei la ~on* меншість повинна підчинятися більшості; **~ig/i** збільшити, (з)робити більш чисельним(и), примножити; **~ig/o** збільшення, примноження (дія того, що збільшує, примножує); **~iĝ/i** збільшитися, стати чисельнішими, примножитися; **~iĝ/o** збільшення, примноження (дія того, що збільшується, примножується).

Plini/o Пліній (ім'я, м. ін. двох римських письменників); *~ la maljuna* Пліній-старший; *~ la juna* Пліній-молодший.

plint/o *арх.* 1. плінт(квадратна плита, нижня частина бази колони або стовпа); 2. плінтус (виступ на стіні будинку біля її основи).

pliocen||o *геол.* пліоцен (епоха; відклади цієї епохи); **~a** пліоценовий.

pli/oft||ig/i (з)робити частішим [частіше]; **~iĝ/i** (по)частішати, стати частішими.

pli-ol-unu не один, багато.

pli/o/sign/o *мат.* знак „більше” (>).

pli/pag/o *див.* alrago.

pli/pez/o додаткова вага, вага, більша за нормативну; приріст.

pli/proksim||ig/i (ще більше) наблизити, приблизити, (з)робити ближчим; **~iĝ/i** (ще більше) наблизитися, приблизитися, стати ближчим.

pli/propon/i *vt* д(ав)ати більше, (за)пропонувати більшу ціну; *~ je dek hrivnoj* (за)пропонувати більше на десять гривень.

pli/rapid||ig/i пришвидшити, прискорити, (з)робити (ще) швидшим; **~ig/o** пришвидшення, прискорення (дія того, що пришвидшує); **~iĝ/i** пришвидшитися, прискоритися, стати швидшим; **~iĝ/o** пришвидшення, прискорення (дія того, що пришвиджується).

pli/riĉ||ig/i збагатити, (з)робити (ще) багатшим; **~ig/o** збагачення (дія того, що збагачує); **~iĝ/i** розбагатіти, збагатитися, стати (ще) багатшим; **~iĝ/o** збагачення (дія того, що збагачується).

plis||i *vt* плісирувати (= faldumi); *~ita juro* плісирована спідниця; **~ad/o** плісировка; **~aĵ/o** плісе.

pli/sever/ig/i (з)робити більш суворим, більш строгим.

pli/simpl||ig/i спростити, (з)робити (ще) простішим; **~ig/o** спрощення (дія того, що спрощує); **~iĝ/i** простішати, спроститися, стати (ще) простішим; **~iĝ/o** спрощення (дія того, що спрощується).

plistocen/o *заст., див.* pleistoceno.

pli/valor||o *ек.* додаткова вартість, комерційний прибуток промислового капіталу; **~ig/i** підвищувати вартість; **~iĝ/i** набувати більшої вартості, ставати ціннішим.

pli/varm||ig/i нагріти, зігріти, зогріти, зробити ще теплішим; ~ig/o нагрів, нагрівання, зігрівання, зогрівання (дія того, що нагріває); ~iĝ/i нагрітися, зігрітися, зогрітися, стати ще теплішим; ~iĝ/o нагрів, нагрівання, зігрівання, зогрівання (дія того, що нагрівається).

pli/vast||ig/i розширити, (з)робити (ще) ширшим, просторішим, поширити; ~ig/o розширення, поширення (дія того, що розширює); ~iĝ/i розширитися, стати (ще) ширшим, просторішим, поширитися; ~iĝ/o розширення, поширення (дія того, що розширюється).

pli/vig||ig/i збадьорити, пожвавити, оживити; ~iĝ/i збадьоритися, пожвавитися, (по)жвав'їшати, оживитися, стати бадьорішим, жвав'їшим.

pli/vol/i *vt* див. *preferi*.

ploce||o *орн.* ткачик [*Ploceus*] (*син.* *teksbirdo*); *flavbrusta* ~o ткачик бая [*P. philippinus*]; ~ed/o/j ткачикові [*родина Ploceidae*].

ploid/o *біол.* плідність.

plomb||o пломбувальна (або зуболікарська) амальгама, пломбувальний (або зуболікарський) цемент; ~i *vt* пломбувати (зуби); ~ad/o пломбування; ~aj/o плomba (зуба).

***plonĝ||i** *vn* **1.** *спорт.* пірнати, ниряти (зі стрибком), поринати, стрибнути у воду; **2.** *ав.* (с)пікірувати; ~o **1.** нирок, стрибок у воду; **2.** *ав.* піке; ~ad/o пірнання, ниряння, поринання, стрибки у воду; ~ant/o нирець, стрибун у воду.

plonĝ/(o)/basen/o *спорт.* басейн для стрибків у воду.

plonĝ/(o)/tabul/o *спорт.* місток для стрибків у воду.

plonĝ/(o)/tur/o *спорт.* вишка для стрибків у воду.

***plor||i** *vn* плакати, хникати; ~i *pro* ĝojo плакати від радості; ŝi ~as *pro* li вона плаче за ним; *maldolĉe* ~i гірко плакати; \diamond *unu* *floras*, *alia* ~as один плаче, другий скаже; ~(ad)/o плач, хникання, ридання; ~eg/i *vn* ридати, ревно плакати, ридма ридати, ревіти; ~em/a плаксивий; ~em/o плаксивість; ~em/ul/o плакса, плаксій, плаксун; ~em/ul/in/o плакса, плаксійка, плаксуха; ~et/i *vn* сплакнути, тихо плакати, схлипувати; ~et/o тихий [недовгий, скупий] плач, схлипування; ~ig/i змусити (за)плакати, довести до сліз; ~ind/a плачевний.

plor/akir/i домогтися [дістати] плачем, виплакати.

plor/ĝem||i *vn* плачучи стогнати, ридма ридати, скиглити, схлипувати; ~o стогін.

plor/kant/o **1.** пісня-голосіння, плач; **2.** *тај* *бібл.* Плач Єрем'ї (одна з книг Старого Заповіту).

plor/kri/i *vn* кричати від горя, лементувати, голосити.

plor/pep/i *vn* пхикати, хникати, скиглити, скімлити.

plor/pet/i *vt* слізно просити, просити зі сльозами.

plor/salik/o *бот.* плакуча верба (= *babilonas saliko*).

plor/singult/i *vn* гикати від плачу, захлинатися від плачу.

***plot/o** *іст.* плітка [*Rutilus rutilus*].

ploton||o *військ.* взвод; *іст.* чота; ~a *взводний*; ~estr/o *взводний* (командир), командир взводу; чотар.

ploziv/o *фон.* проривний (або вибуховий) приголосний (звук).

***plu** більше, більш; далі, ще; *kaj* *tiel* ~ i так далі; *kelkajn* *paŝojn* ~ ще кілька кроків; *neniam* ~ більш ніколи, вже ніколи; ~a подальший; ~e більше, далі, ще; ~e/n далі; ~en! (давай) далі!, продовжуй!; ~i *vn* мати місце далі, продовжуватися [тривати] далі; ~aj/o те, що

було [буде] далі; ~ig/i продовжити далі; ~igi militon продовжити війну; ~igi linion продовжити лінію; ~ig/i продовжитися далі.

***plug||i** vt орати; ~o, ~ad/o оранка, орання; ~ant/o орач; ~ebl/a орний, придатний для орання; ~ej/o рілля; ~il/o плуг, соха, рало; ~il/et/o плужок; ~ist/o орач; ~it/a зораний.

plug/il/bek/o див. soko.

plug/il/fer/o див. koltro.

plug/il/trab/o с.-г. гряділь.

plug/o/kamp/o рілля, нива.

plug/o/skrib||i vt писати бустрофедоном; ~ad/o іст. бустрофедон (спосіб письма, при якому напрям письма чергується в залежності від парності рядка, тобто якщо перший рядок пишеться зліва направо, то другий – справа наліво, третій знову зліва направо і т. д.).

plug/pioĉ/o див. hoĵo.

plug/sulk/o борозна (від плуга).

plug/ter/o рілля, нива.

pluk||i vt **1.** рвати, зривати, збирати (квіти); висмикувати, виривати (волосся), скубти, скубати (пір'я); **2.** щипати, перебирати (струни, = rinĉi 4); **3.** перен. оббирати, обдирати; ~ad/o **1.** зривання, збирання, смикання; скубання; **2.** див. rinĉado 3; ~ant/o збирач; ~il/o пристрій для зривання, збирання, гребінь для збирання, збирач; ~ist/o збирач.

***plum||o** **1.** перо, пір'я; rava ~o павине перо; ĉapelo kun ~o капелюх з пером; **2.** перо (писальне); ŝtala ~o сталне перо; ~a пір'яний; ~i vt оперити, прикрасити пір'ям; ~aĵ/o, ~ar/o **1.** оперення; **2.** плюмаж; ~ec/a перистий; ~et/o пір'їна; ~er/o рогова борідка (пера); ~ig/i укритися пір'ям, оперитися; *~ing/o ручка (для писання); ~uj/o пенал.

plum/amik/o див. korespondamiko.

***plumb||o** хім. Плюмбум (елемент); свинець, оливо (проста речовина); legi el la ~o друк. читати з набору; havi ~on en la piedoj ноги мов свинцем налились; ~a прям., перен. свинцевий; ~a tubo свинцева труба; ~a blanko свинцеві білила (= ceruzo); ~a kuglo свинцева куля; ~aĵ raĵoj свинцеві кроки; ~aĵ tuboј свинцеві хмари; ~i vt покрити свинцем, свинцювати; ~aĵ/o тех. (свинцева) плумба; свинцевий виріб; (свинцевий) важок / тягарець; ~at/o хім. плюмбат; ~er/o дробина, шротина; ~ism/o мед. плюмбїзм, отруєння свинцем; ~ist/o робітник, що працює зі свинцем; робітник, що виготовляє свинцеві труби; свинцювальник; ~it/o хім. плюмбїт.

plumbag/o **1.** бот. свинчатка, плюмбаго [Plumbago]; **2.** спец. олівцевий графіт.

plum/bala/il/o мітелка з пір'я.

plumb/erc/o мін. свинцева руда.

plumb/er/kartoĉ/o дробовий / шротовий патрон, мисливський патрон.

plumb/er/paf/il/o дробовик, дробова рушниця.

plumb/er/ŝarg/o дробовий / шротовий заряд, заряд дробом / шротом.

plumb/o/blank/o свинцеві білила (= ceruzo).

plumb/o/ĉambr/o свинцева камера (для промислового отримання свинцевої кислоти); свинцева кімната, обшита свинцем кімната, кімната зі свинцевими стінами (для проведення дослідів).

plumb/o/faden/o **1.** висок (прилад) (= vertikalilo); **2.** мор. лот, зонд (зі свинцевим тягарцем).

plumb/o/grajn/o див. plumbero.

plumb/o/griz/a свинцевого кольору, свинцевий, свинцево-сірий.

plumb/o/kamer/o див. plumboĉambro.

plumb/o/kolor/a свинцевого кольору, свинцевий.

plumb/o/kugl/o див. **plumba** kuglo.

plumb/o/sigel||o свинцева печатка, пломба; **~i** vt опечатати / запечатати пломбою, опломбувати, запломбувати; повісити пломбу; **~il/o** пломбїр.

plumb/o/sond/il/o див. lodo 2.

plum/ĉas/aĵ/o мисл. перната дичина.

plum/deseĝn/aĵ/o рисунок (або креслення) пером, тушшю.

plum/erar/o опіска, помилка в написанні (= skriberaro).

plumb/er/paf/il/o дробовик.

plum/fask/o пучок пір'я; султан (оздоба на головних уборах, головах коней).

plum/hav/a пернатий.

plum/knar||i vt скрипіти пером, пописувати; **~ist/o** знев. писака.

plum/kusen/o пір'яна подушка.

plum/matrac/o пір'яний матрац, перина.

plum/nom/o літературний псевдонім.

plumon/o перина, пухова ковдра, пухове покривало.

plump||a незграбний, недоладний, вайлуватий, неотесаний, недоладний, неоковирний (= malgracia, maleleganta); **~aj** piedoj незграбні ноги; **~a** ĉapelo незграбний капелюх; **~a** ŝerco недоладний жарт; **~e** незграбно, вайлуvато; **~ul/o** незграба, вайло, бамбула, мамула, тюхтїй.

plum/pez/a спорт. напівлегкої ваги, ваги пера (про боксерів з вагою до 58,1 кг).

plum/pilk/o див. volano.

plum/ŝanĝ/o зміна оперення, линяння (у птахів).

plum/tig/o орн. перо (= plumo 1).

plum/tub/o стержень пера.

plum/tuf/o орн. чубчик (= egreto 1).

plumul/o бот. пірце, перо.

plum/viŝ/il/o 1. перочистка; 2. мітелка для змахування пилу (зроблена з пір'я).

***plur||a/j** багато (тобто кілька, не один, більше, ніж один); atendi **~ajn** jarojn чекати багато років; **~ec/o** множинність, численність; **~ism/o** політ., філос. плюралізм; **~obl/a** неодноразовий, багаторазовий (про збільшення). Прим. Корінь **plur** ужив. як преф. з тим же знач.: **~senca** багатозначний; **~silaba** багатоскладовий; **~voĉa** багатоголосий.

plur/aken/o бот. збірний плід з сім'янок.

plural/o грам. множина.

pluralism/o див. plurismo.

plur/angul||o мат. багатокутник, рідше многокутник; **~a** багатокутний, рідше многокутний.

plur/atom/a багатодатомний.

plur/branĉ/a багатогалузевий; з багатьма гілками, гіллястий, розгалужений.

plur/cel/a багатодільовий.

plur/cifer/a багатодифрвовий, багатозначний; **~** nombro мат. багатозначне число.

plur/cikl/a хім. багатодічний, багатодічний.

plur/ĉel||a багатоклітинний; **~ul/o** біол. багатоклітинний організм.

plur/direkt||a який має багато напрямків, який здійснюється за багатьма напрямками, у багатьох напрямках; **~e** за багатьма напрямками, у багатьох напрямках.

plur/edr/o мат. багатогранник, поліедр (син. poliedro); regula ~ правильний багатогранник.

plur/edz||ec/o поліандрія, багатомужжя (= poliandrio); **~in/ec/o** полігамія, багатошлюбність (= poligamio).

plur/element/a багатоелементний.

plur/etaĝ/a багатоповерховий.

plur/faz/a багатofазний, багатofазовий.

plur/flank/a багатобчний, багатосторонній; різнобічний.

plur/foj||a кількаразовий (про тривалість у часі); **~e** багато разів, багаторазово, не раз, не один раз, кілька разів.

plur/form||a спец. поліморфний, той, що буває в кількох формах (= polimorfa); **~ec/o** поліморфність; **~ism/o** поліморфізм.

plur/funkci/a спец. багатofункційний.

plur/grafe/o мат. мультиграф.

plur/jar/a який відбувається [триває] не один рік, багаторічний; ~ planto бот. багаторічна рослина.

plur/kanal/a тел., тб. багатоканальний.

plur/kap/a багатоголовий, який має кілька голів.

plur/klad/a зоол. багатотипний.

plur/kolor/a див. mult(e)kolora.

plur/later/o див. plurangulo.

plur/linear/a мат. полілінійний.

plur/lingv||a багатомовний; simultana ~a interpretado синхронний переклад кількома мовами; **~ec/o** багатомовність; **~ul/o** поліглот.

plur/medi/o інформ. мультимедіа.

plur/mil/a багатотисячний.

plur/nivel/a багаторівневий.

plur/nombro рідко, див. pluralo.

plur/nomial/o мат. многочлен, поліном (= plurtermo).

plur/nukle/a біол. багатоядерний.

plur/paĝ/a багатосторінковий, великий за обсягом.

plur/part/a багаточастинний.

plur/parti||a політ. багатопартійний; **~ism/o** багатопартійна система, багатопартійність (режим).

plur/plak/ul/o/j зоол. панцирні молюски, хітони [клас Polyplacophora].

plur/ploid/a біол. поліплоїдний.

plur/rib/o/somo див. poliribosomo.

plur/semajn/a багатотижневий.

plur/senc/a багатозначний; ~ funkcio мат. багатозначна (або неоднозначна) функція.

plur/signif/a: ~ sufikso лінгв. багатозначний суфікс.

plur/silab/a фон. багатоскладовий.

plur/ŝtup/a багатосхідчастий.

plur/term||o мат. многочлен, поліном; ~а многочленний, поліноміальний; ~а distribuo поліноміальний розподіл (імовірностей).

plur/term/ring/o мат. кільце многочленів, кільце поліномів.

plur/valent/a хім. багатовалентний.

plur/vertic/o див. plurangulo.

plur/voĉ||a багатоголосий, багатоголосний; ~е у кілька голосів, кількома голосами.

plur/volum/a багатотомний, який складається з багатьох томів; ~ verkaĝo багатотомне зібрання творів, багатотомник.

***plus** плюс; du ~ tri estas kvin два плюс три буде п'ять; ~ dek gradoj плюс десять градусів, десять градусів вище нуля; la kosto estas dudek hrvinoj ~ aŭfranko вартість двадцять гривень плюс франкування (оплата поштовими марками за пересилку); ~o плюс, позитивна величина; збільшення, зростання; naskiĝa ~o приріст населення; ~а позитивний, плюсовий.

plus/drat/o ел. позитивний [плюсовий] провід.

plu/send/i vt послати далі, переслати.

pluskvamfutur/o грам. майбутній віддалений (або післямайбутній) час, плюсквамфутур.

pluskvamperfekt/o грам. давноминулий час, плюсквамперфект.

plus/labor/o надурочна робота.

plus/pion/o фіз. пі-плюс-мезон.

plus/polus/o ел. позитивний [плюсовий] полюс.

plus/profit/o ек. чистий прибуток.

plus/sign/o плюс, знак + (= adicisigno); skribi ~n antaŭ cifero поставити плюс перед цифрою.

plus/valor||o ек. додана вартість (у марксистській економіці); ~а: ~а teorio, teorio pri ~o теорія про додану вартість.

***pluŝ||o** плюш; ~а плюшевий; ~ес/а плюшевий, схожий на плюш.

pluŝ/urd/(et)/o плюшевий ведмедик.

Plut/o міф. Плутос (у давньогрецькій міфології – бог багатства).

Plutarĥ/o, Plutark/o Плутарх (давньогрецький історик).

plute/o бот. плютей [Pluteus].

***plutokrat||o** плутократ; ~ар/о збірн. плутократія, плутократи; ~і/о плутократія (політичний лад, за якого вся влада зосереджена в руках найбагатшої, а тому найвпливовішої верхівки панівного класу в суспільстві).

Pluton||o 1. міф. Плутон (давньогрецький бог підземного царства і земних надр); 2. астр. Плутон (планета); (p)~o геол. плутон (глибинна вивержена порода); (p)~а 1. плутонів; 2. геол. плутонний; (p)~ism/o геол. плутонізм.

plutoni||o хім. Плутоній (елемент), плутоній (проста речовина); ~а плутонієвий.

plutonit/o мін. плутоніт.

***pluv||o** прям., перен. дощ; acida ~o кислотний дощ; ◇ trafi el sub la ~o en riveron потрапити з дощу та під ринву; ~а дощовий, дощовитий; ~і vn 1. іти, падати (про дощ), дощити; komencas ~i починається дощ, починає падати дощ; ĉesas ~i перестав падати дощ; ~as безос. іде [падає] дощ, дощить; ◇ ~as kvazaŭ verŝate per sitejoj (або trogoj) ллє як з відра; 2. перен. падати [литися] дощем; ~ад/о тривале падання дощу; ~ег/і vn сильно падати,

лити (як з відра); *~eg/o злива; ~er/o крапля дощу; ~et/i *vn* накрапати, мжичити, мжити, мрячити; ~et/as *безос.* накрапає; (i)мжичить, мрячить; ~et/o дощик, дрібний дощ, мжичка; ~ig/i нас(и)лати дощ, викликати дощ; ~uj/o посудина [бочка, резервуар] для дощівки.

pluv/akv/o дощівка.

pluv/arb/ar/o тропічний ліс.

pluv/de/flu/il/o дощовий стік, стік для дощової води, ринва; (на землі) риштук.

pluv/gut/o крапля дощу.

pluvi/o *орн.* сівка (*спільна назва пісочника та сивки*).

pluv/imun/a непромокальний.

pluvioz/o *іноді тај, іст.* плювіоз (п'ятий місяць французького республіканського календаря).

pluv/kanal/et/o водостічна канавка, водостічний жолоб, стік для дощової води, риштук.

pluv/mantel/o макінтош, непромокальний плащ, дощовик (= pluvimuna mantelo).

pluv/mezur/il/o *див.* pluvometro.

pluv/nebul/o мряка, мжичка.

pluv/neĝ/o *метео* мокрий сніг, сніг з дощем.

pluv/nub/o дощова хмара.

pluv/o/kvant/o *метео* кількість опадів, дощів.

pluv/ombrel/o парасолька від дощу.

pluv/o/metr/o *метео* дощомір, плювіограф.

pluv/o/mezur/il/o *див.* pluvometro.

pluv/o/riĉ/a багатий на дощі.

pluv/(o)/zon/o зона дощів.

pluv/torent/o злива; дощовий потік.

pluv/tub/o дощова труба, водостічна труба, ринва.

пней||о *див.* пнейmatiko 2; ~a *див.* пнейmatika 2.

пнеймо- *мед.* пневмо... (*преф., який вжив. з назвами органів, щоб показати, що вони ненормально містять повітря або газ*).

пнейmat||a 1. пневматичний (*який діє, працює за допомогою стисненого повітря*); ~a bremso пневматичне гальмо; ~a poŝto пневматична пошта, пневмопошта; ~a pumpilo пневматичний насос; ~a martelmaŝino пневматичний молот; ~a pikmartelo, ~a ĉizilo відбійний молоток; **2.** надувний; ~a kuseno надувна подушка; ~a matraco надувний матрац; ~oz/o *мед.* пневматоз.

***пнейmatik||о 1.** *фіз.* пневматика; **2.** (надувна) шина (*автомобільна, велосипедна*), (пневматична) шина, пневматик, (авто)покриття / (авто)накривка з камерою (= пнейmata bendo); ~a **1.** пневматичний (*стосовний пневматики, пов'язаний з пневматикою*); ~aj fenomenoj пневматичні явища; **2.** шинний (*який стосується надувної шини*); ~a bendo (авто)покриття, (авто)накривка; ~a gandumo протектор (шини); ~a tubo камера (шини).

пнейmogastr/a: ~ nervo *анат.* блукаючий нерв (= vaga nervo).

пнейmokok||о *бакт.* пневмокок; ~oz/o *мед.* пневмококоз.

пнейmon||о *анат.* легеня (*у складних словах*); ~a легеневий; ~it/o *мед.* пневмонія, запалення легень (= pulmito, pulminflamo); simpla ~ito одностороння пневмонія,

односторонне запалення легень; duobla ~ito двостороння пневмонія, двосторонне запалення легень; ~**olog/i/o** пульмонологія.

pneŭmon/ektomi/o *xip.* пневмонектомія, пневектомія, пульмонектомія, видалення легені.

pneŭmoni/o *див.* pneŭmonito.

pneŭmon/o/koni/oz/o *мед.* пневмоконіоз.

pneŭmon/o/pati/o *мед.* пневмопатія.

pneŭmo/perikardi/o *мед.* пневмоперикард.

pneŭmo/peritone/o *мед.* пневмоперитонеум.

pneŭm/o/pleŭr/it/o *мед.* пневмоплеврит.

pneŭmo/radi/o/graf/i/o *мед.* пневмографія, пневморентгенографія.

pneŭmo/torak/o *мед.* пневмоторакс, скупчення повітря в порожнині плеври.

Pnompen/o *геогр. н., м.* Пномпень (*столиця Камбоджі*).

***po I.** *прійм.* по; ~ kvar personoj sidis ĉe unu tablo за одним столом сиділо по четверо (осіб / людей); ĉiu ricevis ~ unu romon кожен одержав по (одному) яблуку; ~ dek kilometroj hore по десять кілометрів за годину; ~ unu horo ĉiutage по годині на день; doni ~ kvin dolarojn дати по п'ять доларів; **II.** *преф., відповідає укр. по-, н-д:* ~grande *гуртом, оптом;* ~detale, ~pese *поштучно, вроздріб;* ~gute *по краплі;* ~iom *потрохи.*

po||o *бот.* тонконіг [*Poa*]; ~**ac/o/j** злаки, злакові [*родина Poaceae, син. Gramineae*].

Po/o *див.* Pado.

rob/o *мор.* **1.** корма; **2.** *див.* robferdeko.

rob/ferdek/o *мор.* ют (= roba (duon)ferdeko, malantaŭa (duon)ferdeko, posta (duon)ferdeko).

rob/kastel/o *мор.* пів'ют (= malantaŭa kastelo, posta kastelo).

rob/rem/il/o *див.* julio.

ro/cent/o *див.* elcento.

rosi/o *фарм.* мікстура, пиття, напій.

roĉi *vt* варити без шкаралупи (*яйця*).

Pod/o *геогр. н., м.* Ле-Пьї (*Франція*).

***podagr||o** *мед.* подагра; ~**a** подагричний; ~**ul/o** подагрик.

podarg/o *орн.* жаборот [*Podargus*] (= ranbuŝulo)

podest/o *іст.* подеста (*в італійських містах-комунах у 12-14 ст. – глава виконавчої і судової влади; з 1926 р. у містах фашистської Італії – вища адміністративна посада*).

po/detal/a *рідко, див.* detala 2, romalgranda.

Podgoric/o *геогр. н., м.* Подгориця (*столиця Чорногорії*).

***pod/i/o** подіум, подій; поміст, підмостки, естрада; ~**a:** ~a diskut(ad)o дискусія (кількох осіб, що сидять за трибуною,) перед аудиторією.

podicip||o *орн.* норець, пірникоза [*Podiceps*] (*син. grebo*); ~**ed/o/j** норцеві [*родина Podicipedidae*].

podkast||o *інформ.* подкаст; ~**a** подкастовий; ~**e** у подкасті; ~**i** *vn* вести подкаст; створювати подкаст; ~**ad/o** подкастинг; ведення подкаста; створення подкаста; ~**ist/o** подкастер, автор подкаста.

podokarp/o *бот.* подокарп [*Podocarpus*].

Podoli||o^{EU} *геогр.н.* Поділля (*історико-геогр. область, Україна*); (**p**)~**a** подільський; (**p**)~**an/o** подолянин, подоляк.

podzol/o с.-г. підзол, підзолистий ґрунт.

poefag/o див. gruntbodyo.

***poem||o** поема; вірш, поетичний твір; **~ar/o** збірка віршів, поетична збірка.

poem/kolekt/o див. роетаро.

***poent||o** 1. очко (у гри, змаганні); 2. бал (на іспиті); gajni ~ojn набрати очки / бали; **~ar/o** рахунок (гри); сума балів.

poent/juĝ/ist/o суддя, що враховує очки; боковий суддя.

***poet||o** поет; **~a** поетичний; **~a** vivmaniero спосіб життя поета; **~ac/o** поетик, віршомаз; **~ik/o** поетика, теорія віршування; **~in/o** поетеса.

poez/o біол. ...поез, створення, утворення (у складних словах).

***poezi||o** літ. поезія; lirika ~o лірична поезія; epika ~o епічна поезія; dediĉi sin al la ~o присвятити себе поезії; **~a** поетичний; la ~a arto поетичне мистецтво, мистецтво поезії; **~a** licenco поетична вільність; **~aj/o** поетичний твір, віршовий твір; вірш (= versaĵo); **~ec/o** поетичність; **~ig/i** (o)поетизувати, перевести в поетичну форму, перекласти на поезію; **~ist/o** рідко, див. poeto (тк. прям.).

pogostemon/o бот. погостемон [Pogostemon].

po/grand||a оптовий (= maldetala 2, grosiera); **~a** magazeno гуртівня; **~e** гуртом, оптом, на гурт (= maldetale 2, grosiere); **~ist/o** оптовий торговець, оптовик.

pogrom||o погром (масове побиття, пограбування, різня); **~a** погромний; **~a** pokto погромна ніч.

po/gut||e по краплі, крапля за краплею; **~ig/i** накапати (налити, відлити, влити по краплі); **~ig/ad/o**: enveja ~igado внутрішнє крапельне вливання; **~ig/il/o** крапельниця.

po/hor/a погодинний.

po/iom||a поступовий; **~e** поступово, певними дозами (не всією кількістю відразу); **~et/e** потроху, потрохи, потрошку, потрошки, помаленько.

pojkiloterm/a біол. пойкилотермний, холоднокровний (син. malvarmsanga).

pojno анат. зап'ястя (= manradiko, manartiko).

pojnter/o пойнтер (порода собак).

pok||a поет. маленький, малий, невеликий (про кількість) (= malmulta); **~aj** деякі, нечисленні (= malmultaj); **~e** мало (= malmulte);

***pokal||o** 1. келих, чара, кубок, бокал, фужер; 2. спорт. кубок; migra (або transira) ~o перехідний кубок; **~et/o** келишок, чарка.

pokal/form/a келихоподібний.

pokal/konkurs/o спорт. змагання на кубок.

pokal/mac/o спорт. матч [гра] на кубок.

pokal/rust/o бот. ецидіальна стадія іржастих грибів.

po/kar/a який припадає на душу населення, подушний, який припадає на одну людину; ~ enspezo дохід на душу населення; ~ loĝareo житлова площа на людину.

pokert||o карт. покер; ludi ~on грати в покер; **~a** покерний.

pokert/vizaĝ/o безпристрасне [байдуже] обличчя (характерне для гравця в покер).

poks/o вет. віспа (тварин) (в основному корів і коней); bova ~ коров'яча віспа (= kайpokso); ĉevala ~ коняча віспа.

Pokuti||o^{EU} геогр. н. Покуття; (p)~a покутський; (p)~an/o покутянин.

pol/i *vt* *мат.* знаходити проміжне значення функції за відомими її значеннями (*тобто інтерполювати або екстраполювати функцію*).

***pol||o** поляк; ~а польський; ~е по-польському, по-польськи; ~ig/i полонізувати, ополячити, спольщити; перекласти на польську мову, перекласти польською мовою; (P)~i/o *геогр. н., кр.* Польща; ~ig/i полонізуватися, ополячитися, спольщитися; ~in/o полька; (P)~uj/o *див.* (P)~io.

polab/o/j *етн.* полаби (*зах.-слов'янські племена, які населяли в кінці 1 – на початку 2-го тисячоліття територію від р. Лаби (Ельби) на Заході до р. Одри на Сході, від Рудних гір на Півдні до Балтійського моря на Півночі.*)

polajr/o *мат.* поляра.

polar||a *фіз., хім.* полярний; прямо протилежний; ~aj molekuloj полярні молекули; ~es/o полярність; ~ig/i **1.** поляризувати, зробити полярним (*створити два протилежні полюси*); **2.** рідко, *див.* polarizi; ~ig/o поляризація; ~ig/i поляризуватися.

polarimetr||o *фіз.* поляриметр; ~i/o поляриметрія.

polariskop/o *фіз.* полярископ.

polariz||i *vt* *фіз.* поляризувати (*світло*); ~а поляризаційний, поляризуючий; ~o поляризація; dielektrika ~o поляризація діелектриків; ~il/o поляризатор.

polarograf||o *фіз., хім.* полярограф; ~i/a полярографічний; ~i/o полярографія.

polaroid/o *фіз., фото* поляроїд.

polaron/o *фіз.* полярон.

polder/o *геогр.* польдер (*осушена та оброблена ділянка узбережжя Північного моря, що лежить нижче від рівня цього моря*).

poleks/o *анат.* **1.** великий палець руки (*людини; син. dikfingro*); **2.** великий палець передньої ноги [*лапи, кінцівки*] (*тварини*).

***polemik||o** полеміка; ~а полемічний; ~i *vt* полемізувати; ~ist/o полеміст.

polemolog||o полемолог; ~i/o полемологія (*наука про війну як суспільне явище*).

polemoni/o *бот.* синюха [*Polemonium*].

***polen||o** *бот.* пилік; ~а пиліковий; ~i *vt* запилювати; esti ~ata запилюватися; ~ad/o запилення; ~er/o пилікове зерно; ~olog/o палінолог; ~olog/i/o палінологія (*наука, що вивчає пилкові зерна і спори рослин, їх розсіяння*); ~oz/o *мед.* поліноз; ~uj/o пилік.

polen/sak/o *див.* polenujo.

polent/o полента, мамаліга (*каша з кукурудзяної муки; син. maizkaĉo*).

poli- полі... (*у складних словах відповідає поняттям „численний”, „багато”*).

poliandri/o багатомужжя, поліандрія.

poliant/o *бот.* поліантес [*Polianthes*]; tubera ~ тубероза, поліантес бульбоносний [*P. tuberosa*] (*син. tuberoso*).

Polibi/o Полібій (*давньогрецький історик*).

***polic||o** поліція; kriminala ~o кримінальна поліція, карний розшук; trafikа ~o транспортна поліція, дорожня поліція, дорожньо-постова служба, державна автоінспекція; milita ~o військова поліція, польова жандармерія; mora ~o поліція моралі; sekreta ~o секретна, таємна поліція; imposta ~o податкова поліція; politika ~o політична поліція, політичний розшук, *розм.* охрнка; spciala ~o поліція спеціального призначення, *розм.* омон, спецназ; li estas serĉata de la ~o його розшукує поліція; ~а поліцейський (*стосовно поліції*); ~а distrikto поліцейська дільниця; ~а patrolo поліцейський патруль; ~а enketo поліцейське розслідування; *~an/a, ~ist/a поліцейський (*стосовно поліцейського*); ~ista bastono поліцейський кийок; *~an/o, ~ist/o поліцай, поліцейський (*ім.*), полісмен, *заст.*

городовий; ~ej/o поліцейська дільниця, поліцейське відділення; ~estr/o начальник поліції, поліцмейстер.

polic/hund/o поліцейський собака (= polica serĉhundo).

policikl/a хім. поліциклічний.

policitemi/o мед. поліцитемія (значне збільшення кількості еритроцитів у крові).

polic/komisar/o комісар поліції; іст. (поліцейський) пристав.

polic/ofic/ist/o службовець адміністративного апарату поліції.

poliedr/o див. pluredro.

polien/o хім. полієн.

poliencefal/it/o мед. полієнцефаліт.

poli/ester/o хім. полієфір.

poli/et/en/o хім. полієтен.

poli/et/il/en||o хім. поліетилєн; ~а поліетилєновий.

Polieŭkt/o Полієвкт (християнський мученик).

Polifem/o міф. Поліфєм (один із циклопів).

polifoni||o муз. поліфонія, багатоголосся; ~а поліфонічний, багатоголосий.

poligal||o бот. китятки [*Polygala*]; amara ~о китятки гіркуваті [*P. amara*]; kresta ~о китятки чубаті [*P. cotosa*]; ~ac/o/j китяткові [родина *Polygalaceae*].

poligami||o багатошлюбність, полігамія; ~а полігамний; ~ul/o багатоженець; самець, що має кілька самок; ~ul/in/o жінка, що має кількох чоловіків; самка, що має кількох самців.

poligini||o 1. іст. багатоженство, полігінія; 2. зоол. полігамія; ~ul/o див. poligamiulo.

***poliglot/o** поліглот (= plurlingvulo).

***poligon||o** 1. заст., див. ordinara **fagopiro**; 2. бот. гірчак [*Polygonum*], спориш; persika ~о гірчак почечуйний [*P. persicaria*]; vinda ~о витка гречка берізковидна [*P. convolvulus*] 3. мат. багатокутник, рідше многокутник (= plurangulo); ~а багатокутний, рідше многокутний.

poligonat/o бот. купина [*Polygonatum*] (син. salomonsigelo); hibrida (або officina) ~ купина запашна [лікарська] [*P. odoratum*, *P. officinale*]; multflora ~ купина багатоквіткова [*P. multiflorum*].

poligrafii||o поліграфія; ~а поліграфічний.

polihistor/o ерудит.

polihet/o/j, **poliket/o/j** зоол. багатощетинкові кільчаки, багатощетинкові черви, поліхети [клас *Polychaeta*].

poliklinik||o поліклініка; ~а поліклінічний.

Poliklit/o Полікліт (давньогрецький скульптор).

poli/klor/bi/fen/il/o хім. поліхлорбіфеніл.

Polikrat/o іст. Полікрат (тиран Самосу).

polikro/a див. pleokroa.

polikromi||o мист. поліхромія, багатокольоровість, багатоколірність, багатобарвність; ~а поліхромічний, багатокольоровий, багатоколірний, багатобарвний (= plurkolora).

Poliksen/o міф. Поліксена (дочка Пріама, принесена в жертву на могилі Ахілла).

poli/mer||o *хім.* полімер; **~а** полімерний; **~az/o** пролімераза; **~ec/o** полімерність; **~i/o** полімерія; **~ig/i** полімеризувати; **~iĝi** полімеризуватися; **~iĝ/o** полімеризація; *grado de ~iĝo* ступінь полімеризації.

Polimni/o *міф.* Полігїмнія, Полїмнія (*муза лірики*).

polimorf||a *див.* plurforma); **~ec/o** *див.* plurformeco); **~ism/o** *див.* plurformismo.

poli/neŭr/it/o *мед.* поліневрит.

***Polinezi||o** *геогр. н.* Полінезія (*сукупність островів у Тихому океані*); **(p)~а** полінезійський; **(p)~an/o** полінезієць; **(p)~an/in/o** полінезійка.

Polinik/o *міф.* Полінік (*брат Етеокла, убитий ним*).

polinom/o *див.* plurtermo.

polinom/ring|o *див.* plurtermringo.

polinukle/a *біол.* полінуклеарний, багатоядерний.

polio- *мед.* поліо... (*преф.* для називання хвороб сірої речовини мозку: *~encefalito* поліоенцефаліт; *~mjelito* поліомієліт).

polio/encefal/it/o *мед.* поліоенцефалїт, запалення сірої речовини головного мозку.

polio/mjel/it/o *мед.* поліомієліт, запалення сірої речовини спинного мозку.

***polip||o** *зоол., мед.* поліп; **~ar/o** колонія поліпів; **~oz/o** *мед.* поліпоз.

poli/pept/id/o *хім.* поліпептид.

poliplektr/o *орн.* павофазан [*Polyplectron*] (*син.* pavofazano).

poliploid/a *біол.* поліплїдний (= plurploida).

polipodi||o *бот.* багатонїжка, солодиця [*Polypodium*]; *kverka ~o* багатонїжка звичайна [*P. vulgaris*]; **~ac/o/j** багатонїжкові [*родина Polypodiaceae*].

polipor/o *бот.* трутовик [*Polyporus*].

poli/propil/en/o *хім.* поліпропілен.

polipter/o *іхт.* багатопер [*Polypterus*].

polipter/o/form/a/j *іхт.* багатопероподібні [*ряд Polypteriformes*].

I poliptik/o *мист.* поліптіх (*композиція з кількох (більше трьох) картин, малюнків і т. ін., об'єднаних загальним задумом*).

II poliptik/o *іст.* поліптіх, опис монастирських володінь.

poli/rib/o/som/o *хім.* полірибосома (= plurribosomo).

***polis/o** поліс; *asekura ~* страховий поліс.

polisakar/id/o *хім.* полісахарид.

polisemi/o *лінгв.* полісемія.

Polisi||o^{EU} *геогр. н.* Полїсся (*історико-етнограф. область, Україна*); **(p)~а** поліський; **(p)~an/o** поліщук.

poli/silab/a *див.* multisilaba.

polisindet||o *лінгв.* багатосполучниковість, полісиндетон; **~а** багатосполучниковий.

polistik/o *бот.* багаторядник [*Polystichum*].

poli/stir/en/o *хім.* полістирол.

politburo/o політбюро (= politika buroo).

***politeism||o** *рел.* політеїзм, багатобожжя; **~а** політеїстичний.

politeist/o *рел.* політеїст.

politeknik||o політехнікум, вище політехнічне училище, політехнічний інститут [університет]; ~a сумн. політехнічний; ~an/o студент політехнікуму, політехнічного інституту [університету].

***politik**||o політика; la ekstera ~o зовнішня політика; la interna ~o внутрішня політика; ekonomia ~o економічна політика; imposta ~o податкова політика; rasa ~o політика миру; registara ~o урядова політика; sociala ~o соціальна політика; ~a політичний; ~a ekonomio політична економія, політекономія; ~a klimato політичний клімат; ~a komisaro політкомісар, політкерівник; ~a konvinko політичне переконання; ~a malliberulo політичний в'язень, політв'язень; ~a partio політична партія; ~aj rajtoj політичні права; ~e політично; ~i *vp* займатися політикою, політикувати; бути політиком; діяти як політик; ~ig/o політизація; ~ist/o політик, політичний діяч; ~olog/o політолог; ~olog/i/a політологічний; ~olog/i/o політологія; ~ul/o політичний діяч.

politolog||o *див.* politikologo; ~i/o *див.* politikologio.

poli/ton/a *лінгв.* політонічний; ~j lingvoj політонічні мови.

politrik/o *бот.* політрихум [*Polytrichum*].

politur/i *vt tex.* покривати політурою і полірувати; наводити блиск (*покриттям політурою і наступним поліруванням*).

poli/ur/et/an/o *хім.* поліуретан.

poliuri/o *мед.* поліурія.

poli/vinil/klor/id/o *хім.* полівінілхлорид.

polj/o *геол.* польє (за мкнута впадина карстового походження з крутими бортами і плоским дном).

***polk**||o полька (*танець і музика до нього*); ~i *vp* танцювати польку.

polk/o-mazurk/o полька-мазурка (*танець*).

Pol/land/o *див.* Polio.

pol/lingv/a польськомовний, польською мовою.

polm||o долоня; ~a долонний; ~a muskolo долонний м'яз.

polm/o/lud/o відбиванка (*гра з м'ячем*).

polm/o/flank/a: ~ bato удар справа (*у гри в теніс*).

polo||o *спорт.* (кінне) поло (*син. maleopilko*); bicikla ~o поло на велосипедах; ~ist/o гравець у (кінне) поло.

polonez/o полонез.

poloni/o *хім.* Полоній (*елемент*), полоній (*проста речовина*).

Poloni/o Полоній (*чол. ім'я*).

***polp/o** *зоол.* спрут.

Poltav||o *геогр. н., м.* Полтава (*Україна*); (p)~a полтавський; (p)~an/o полтавець, мешканець / житель Полтави.

poltron/o боягуз; боязка [ляклива, несмілива, малодушна] людина (= malkuraĝulo, malbravulo, timulo).

polu||i *vt екол.* забруднювати, занечищувати; заражати, отруювати (*довкілля*); ~(ad)/a: ~(ad)aj simptomoj симптоми забруднення; ~(ad)/o забруднення, занечищення; ~aj/o нечистоти, речовина, що забруднює середовище; ~ec/o забрудненість; ~ig/i забруднюватися, занечищуватися (*про навколишнє середовище*).

poluci/o 1. фізіол. полюція (*син. spermoo*); 2. *див.* poluado.

Poluks/o 1. міф. Полідевк, Полукс (один із синів Зевса); 2. астр. Полукс (зірка в сузір'ї Близнят).

polu/ne/toler/a екол. нестійкий до забруднення.

***polur||o** поліровка, поліровання (блискуча поверхня); ~а полірувальний, шліфувальний; ~і *vt* *прям.*, *перен.* (від)полірувати, (від)шліфувати, (на)лощити, (на)глянсувати, навести глянець; ~і *marмор* (від)полірувати [(від)шліфувати] мармур; ~і *sian stilon* (від)полірувати [(від)шліфувати] свій стиль; ~і *botojn* начистити / почистити до блиску чоботи; ~**ad/o** полірування, шліфування, лощіння, наведення глянцю; ~**il/o** 1. полірувальний, шліфувальний матеріал; 2. шліфувальний камінь (у первісних людей); ~**ist/o** полірувальник, шліфувальник.

polur/kret/o крейдяний порошок для полірування.

polur/mašin/o *tex.* полірувальний [шліфувальний] верстат.

polur/pulvor/o полірувальний [шліфувальний] порошок.

polur/rad/o *tex.* полірувальний [шліфувальний] диск.

***polus||o** полюс; *arkta* (або *norda*) ~о Північний полюс; *antarkta* (або *suda*) ~о Південний полюс; *pozitiva* kaj *negativa* ~ој позитивний і негативний полюси; ~а полярний (який стосується полюса, пов'язаний з полюсом, з полюсами); ~а *zono* полярна зона; ~а *klimato* полярний клімат; ~а *stelo* астрон. полярна зірка; ~а *akso* *mat.* полярна вісь; ~а *koordinatsistemo* *mat.* полярна система координат, система полярних координат; ~**ec/o** фіз., *ел.* полярність; *pozitiva*, *negativa* ~eco позитивна, від'ємна полярність; ~**ig/i** поляризувати, (з)робити полярним (наділити полярністю, н-д, діелектрик).

polus/glaĉer/o *геол.* полярний льодовик.

polus/ŝu/o *ел.* башмак (кінцева частина магнітного полюса в електричній машині).

polu/toler/a екол. стійкий до забруднення.

***polv||o** пил, порошок, *розм.* пилюга, пилюка; пилوک; прах (*рештки людського тіла*); *kovriĝi* *per* ~о укритися / покритися пилом; *disfali al* (або *je*) ~о розсипатися / розлетітися на порошок; *viŝi la ~on de sur la tablo* стерти порошок зі стола; *interplaneda/* (або *kosma*) ~о астр. космічний пил; *ĉi ĵeti* (або *ŝuti*) *al iu ~on en la okulojn* напускати туману на ког_о-н., кому-н.; ~а пильний, курний, заporошений, запилений, покритий пилом / порохом; ~**i**, ~**ad/i** *vn* поросити, пилити; *~**er/o** пилина, порошина; ~**et/o** пилوک; ~**ig/i** перетворити на порошок, стерти на порошок; ~**iĝ/i** перетворитися на порошок; *стати* пилом, прахом; ~**uj/o** пилосбирач; посудина для змітання пилу з меблів, підлоги.

polv/o/ban/o купання в поросі (*про горобців, курей*).

polv/o/filtr/il/o пилоочисний фільтр.

polv/o/fung/o *бот.* порхавка, дощовик (= *likoperdo*, *bovisteo*).

polv/o/grajn/o *див.* *polvero*.

polv/o/karb/o штиб, пилоподібне вугілля.

polv/o/kolekt/uj/o пилосбирач, пилонагромаджувач.

polv/o/kolor/a кольору пилу, темно-сірий.

polv/o/kovr/it/a покритий пилом / порохом, заporошений, запилений.

polv/o/mal/san/o *див.* *koniozo*.

polv/o/metr/o *спец.* пилотір.

polv/o/nub/o хмара пилу, клуб пилу.

polv/o/plen/a *див.* *polva*.

polv/o/rezist/a пилонепроникний.

polv/o/suĉ/il/o пилосос, порохотяг; *purigi per ~* пилососити.

polv/o/ŝovel/il/o совок для сміття.

polv/o/tuk/o, polv/o/viŝ/il/o ганчірка для (витирання) пилу.

***pom||o** яблуко; *matura, ruĝa, dolĉa ~o* спіле, червоне, солодке яблуко; *~o de malkonkordo miŝ.* яблуко незгоди / розбрату; *gorĝa ~o anat.* адамово яблуко, кадик, борлак (*син. Adamromo*); *okula ~o anat.* очне яблуко (= *okulglobo, okulbulbo*); **~a** яблучний; **~ac/o/j** *заст., див. malusoideoj*; **~at/a:** *~ata acido xim.* яблучна кислота; **~at/o** *xim.* малат, сіль або ефір яблучної кислоти; **~et/o** **1.** яблукко; **2.** виступаюча частина щоки, вилиця; **~olog/o** *с.-г.* помолог; **~olog/i/o** помологія, наука про плодові дерева; ***~uj/o** **1.** ваза [кошик] для яблук; **2.** *див. romarbo.*

***pomad||o** помада; мазь (*косметична або лікарська*); *~o por haroj* помада для волосся; *~o por lipoj* губна помада; **~i vt** (на)помадити; змаз(ув)ати.

po/mal/grand||a роздрібний (*про торгівлю, = detala 2*); **~e** вроздріб (= *detale 2*).

rom/arb||o яблуня (*див. тж maluso*); **~a** яблуневий.

I romel/o **1.** головка ефеса (*шаблі, шпаги*); **2.** головка передньої луки сідла.

II romel/o *див. maksimuma citruso.*

romer||o *іст.* поморянин; **(P)~i/o, (P)~uj/o** Помор'я, Померанія (*регіон, поділений між Польщею та Німеччиною*).

romer/(i)/hund/o *див. ŝpico.*

romfrit/o/j *див. terromfritoj.*

rom/kaĉ/o яблучне пюре (= *roma pureo*).

rom/kern/et/o яблучне зернятко.

rom/konfit/aĵ/o яблучне варення.

rom/kuk/o яблучний пиріг.

rom/marmelad/o яблучний мармелад; яблучне повидло.

***romp||o** пишність, пишнота, розкішність, помпезність, урочистість; *kun plena ~o* з повним парадом; **~a** пишний, розкішний, помпезний, урочистий; *~a procesio* урочиста процесія; **~e** помпезно, пишно; **~i vn** пишніти (= *esti rompa(j)*).

Rompe/o *іст.* Помпей (*римський полководець, ворог Цезаря*).

Rompej||o *іст., м.* Помпеї; **(p)~a** помпейський; **(p)~aj** *freskoj* помпейські фрески.

rompron/o *сумн., див. bulkvasto.*

rom/pure/o яблучне пюре.

rom/skab/o *с.-г.* парша яблуні, яблунева парша.

rom/suk/o яблучний сік.

rom/ŝel/o яблучна шкірка.

rom/tord/ul/o *див. romtortriko.*

rom/tort/o торт з яблуками; шарлотка.

rom/tortrik/o *ент.* яблунева плодожерка.

rom/vin/o яблучне вино; сидр (= *cidro*).

***ponard||o** кинджал; (*oficira*) *~o* кортик; **~i vt** ударити [уколотити, ткнутити] кинджалом; ***~eg/o** *заст., див. lanco.*

ponard/vost/ul/o/j *див. ksifozuroj.*

Ponci/o Понцій (*давньоримське чол. ім'я*); *~ Pilato* бібл. Понцій Пилат.

pōncĥ/o пончо.

pōnd/i *vt mat., stat.* зрівноважувати, вирівнювати.

Pōndīcĥer||o *геогр. н., м.* Пондічєррі (Індія); **~i/o** Пондічєррі (союзна територія у складі Індії).

pōne/o поні.

pōne/vost/o хвостик (форма зачіски).

pōngĥe/o *текст.* епонж (легка тканина з грубого шовку).

***pōnt||o** **1.** *прям., перен.* міст; ligna, fera, ŝtona, betona ~o дерев'яний, залізний, кам'яний, бетонний міст; penda ~o підвісний міст; kantilevra ~o консольний міст; ~o por piedirantoj пішохідний міст; fervoja ~o залізничний міст; ~o por trafiko транспортний міст; ~o super rivero міст через річку; konstrui ~on будувати міст, зводити / наводити міст; ◇ bruligi post si la ~ojn спалити за собою мости; **2.** *мор.* капітанський місток (= (ŝipa) komandejo); **3.** *ел.* перемичка, з'єднувальний провідок; **4.** *хім.* містковий зв'язок (зв'язок атома, що знаходиться між двома іншими атомами); **5.** *анат.* міст (заднього мозку), міст Варолія (син. metencefalo); **6.** відкидний клапан (що замінює ширінку на деяких видах штанів, зокрема уніформних); **~et/o** **1.** мостик, місток, пішохідний міст(ок); **2.** сходні; **3.** запобіжна скоба (у вогнепальній зброї); **4.** *муз.* кобилка, підставка під струни; **5.** *див.* ~o 3; **~ist/o** мостовик, мостобудівник.

Pōnt/o *іст.* Понтіїське царство, Понт.

pōntederi/o *бот.* понтедерія [*Pontederia*].

Pōnt-Eŭksen/o *іст.* Понт Евксінський (ст. назва Чорного моря).

pōnt/ferdek/o основа мостового прогону, несуча конструкція прогінної споруди моста.

pōntifik||o *іст., церк.* понтифік; первосвященик; **~es/o** понтифікат (чин, звання, період правління понтифіка).

pōnt/impost/o плата за проїзд через міст.

Pōntin||o *геогр., іст.* Помптин (частина Лації біля Рима); **~a:** la ~aj maĝoj Помптинські болота.

pōnt/(o)/kap/o *військ.* плацдарм, передмостове укріплення (позиція, захоплена у ворога на іншому боці річки).

pōnt/o/kolon/o *див.* piliero.

pōnt/(o)/konstru||ad/o мостобудування; **~ist/o** мостобудівник, мостовик.

pōnt/(o)/lingv/o мова, через яку перекладають; мова-посередник, мова-місток.

***pōnton||o** **1.** понтон; **2.** старе непридатне судно (пристосоване для яких-н. потреб, н-д, під казарму, тюрму і т. п.); **~a** понтонний; **~ist/o** понтонер.

pōnton/pōnt/o понтонний міст (= flosponto).

pōnt/o/plank/o *буд.* настил моста.

I pop||o піп, *розм.* батьюшка; священик; **~a** попівський.

II pop/o *муз., мист.* поп (стиль).

po/par/e попарно, парами.

po/part/a який здійснюється по частинах; ~ pagado розкладення (платежів) aĉeti per ~ pagado купити на виплат, купити в кредит.

pop/art/o *мист.* поп-арт, поп-мистецтво.

po/paŝ||a здійснюваний за кроками; **~e** за кроками.

po/pes||a відрядний (про оплату праці); **~e** поштучно; частинами; вроздріб.

pop/edzin/o попад_я; їмость, паніма_тка, ма_тушка.

pop/festival/o фестива_ль поп-му_зики.

pop/kant||o піс_ня в стилі поп; ~**ist/o** поп-співа_к.

***pop||o** бот. топо_ля [*Populus*]; blanka ~o топо_ля біла [*P. alba*]; balzama ~o топо_ля бальзамічна [*P. balsamifera*]; griza ~o топо_ля сірува_та [*P. canescens*]; laurofolia ~o топо_ля лавроліста [*P. laurifolia*]; nigra ~o топо_ля чо_рна, осокі_р [*P. nigra*]; trema ~o див. tremolo; ~a топо_левий, топо_линий; ~**ar/o** топо_левий гай, топо_льник, осокі_рник.

poplin||o текст. поплі_н; ~**a** поплі_новий.

poplit||o анат. воро_та, розм. підколі_нок (= subgenuo); ~**a** підколі_нний (= subgenua); ~a kavo підколі_нна я_мка (= subgenua kavo, genukavo).

pop/muzik/o муз. поп-му_зика, розм. попса.

Popokatepetl/o геогр. н. Попокатепетль (вулкан у Мексиці).

***popol||o** народ; ~oj de la mondo наро_ди світу; la ukraina ~ український наро_д; laborula ~o трудо_вий наро_д, робо_чий лю_д; suvereneco de ~o наро_довла_ддя; ~**a** наро_дний; la ~aj amasoj наро_дні маси; ~a kanto наро_дна піс_ня; ~a lernejo наро_дна шко_ла; початкова шко_ла; ~a respubliko наро_дна республіка; ~**i** vt населя_ти, заселя_ти (про наро_ди); ~**aĉ/o** чернь, простолюд(дя); ~**et/o** малий наро_д, наро_дність; ~**ism/a** 1. наро_дницький; 2. популістський; ~**ism/o** 1. наро_дництво; 2. популізм.

***popol/amas||o** натовп (неосвічена і ста_дна частина наро_ду); наро_дні маси, простолюд(дя), простонаро_ддя, низи; ~**a**: homo ~a лю_дина з (наро_дних) мас, простолюд_ин.

popol/art/o наро_дне мистец_тво.

popol/danc/o наро_дний та_нець.

popol/demokrat/i||o політ. наро_дна демократія; ~**a** наро_дно-демократичний.

popol/dir/o наро_дний висл_ів, присл_ів'я, приказка.

popol/ensembl/o наро_дний ансамб_л.

popol/fabel/o наро_дна ка_зка.

popol/fest/o наро_дне свя_то, наро_дне гуля_ння, фест_ин.

popol/front/o політ. наро_дний фронт.

popol/kant/o наро_дна піс_ня.

popol/komisar/o іст. наро_дний комісар, нарком.

popol/kun/ven/o наро_дні збо_ри; віче.

popol/lern/ej/o іст. наро_дна шко_ла.

popol/migr/ad||o міграція населення; ~**a**: ~a ероко іст. епоха переселення наро_дів.

popol/muzik/o наро_дна му_зика.

popol/nombr/ad/o перепис населення.

popol/opini/o громадська думка (= publikopinio).

popol/parti/o наро_дна партія.

popol/proprieta який належить наро_дові, який є наро_дною власністю; ~ entrepreno іст. наро_дне підприємство (у Німецькій Демократичній Республіці).

popol/rakont/o наро_дне сказання, наро_дна легенда.

popol/reprezent/ant/o наро_дний представ_ник, представ_ник наро_ду; наро_дний депутат.

popol/saĝ/aĵ/o наро_дна мудрість (висл_ів, присл_ів'я і т. п.).

pop/stel/ull|o поп-зірка (*про чоловіка*); **~in/o** поп-зірка (*про жінку*).

populaci/o **1.** *мат.* генеральна сукупність; **2.** *екол.* популяція.

***popular|a** популярний, загальнодоступний; **~e** популярно, загальнодоступно; **~ec/o** популярність, загальнодоступність; **~ig/i** популяризувати; **~ig/ad/o** популяризація.

popular/ec/list/o хіт-парад; рейтинг; loko (*або* pozicio) en la ~ місце (*або* позиція) у хіт-параді; рейтинг.

popular/scienc/a науково-популярний.

populism/o *сумн.* популізм.

populist/o *сумн.* популіст.

***por I.** *прийм.* для; заради, ради; за; до; у, в; на; щоб; ~ kio? для чого?, навіщо?; ~ kiu? для кого?; tio estas ~ vi це для вас [тебе]; konsideri la ~ kaj kontraŭ зважити за і проти; prepara ~ la kongreso підготовка до конгресу; donaco ~ la patro подарунок для батька; ricevi kvin dolarojn ~ la tago одержувати п'ять доларів за [у, на] день; vojaĝi ~ tri semajnoj виїхати на три тижні; mi prenis la danĝeron ~ ŝerco я сприйняв небезпеку за жарт; mi venis, ~ ke vi rovu ... я прийшов для того, щоб ви могли... *Прим.* Складений спол. **por ke** вимагає після себе наказового способу; **II.** *преф.* зі знач. *прийм.*: ~ĉiata довічний; ~tempa тимчасовий.

***por|o** пора (*шкіри, тіл*); **~a** пористий; ніздрюватий, дірчастий; **~ec/o** пористість; ніздрюватість; **~oz/a** *заст., див.* ~а.

***porcelan|o** порцеляна, фарфор (*матеріал*); **~a** порцеляновий, фарфоровий; **~a taso** порцелянова чашка; **~aĵ/o** виріб з порцеляни / фарфору; **~aĵoj** порцеляна, фарфор (*вироби*).

porcelan/fabrik/o порцелянова / фарфорова фабрика, порцеляновий / фарфоровий завод.

***porci|o** порція, пайок; **~o de glaciaĵo** порція морозива; **~o da pano** порція хліба; хлібний пайок; **~a** порційний, пайковий; **~ig/i** **1.** (по)ділити на порції; **2.** *див.* ~umi; **~um/i** vt вводити обмеження, запроваджувати картки [талони] (*на певні продукти*); видавати [продавати] за картками [талонами].

porci/kupon/o/j купони [талони] на харчування; картки (на продукти харчування).

porci/lim/ig/o обмеження [зменшення] порції [пайка].

porĉ/o *арх.* **1.** парадний під'їзд; критий вхід; сїни; **2.** дашок над вхідними дверима; **3.** *церк.* паперть.

por/ĉiam/a вічний, навічний; ~ leĝo закон, установлений назавжди; ~ posedaĵo вічна власність, що-н., віддане у вічну власність.

***pord|o** **1.** двері, дверцята; **~o de domo, de ĉambro, de vagono** двері будинку, кімнати, вагону; unuklара, duklара, vitra, ligna, fera, krada ~o одностулкові, двостулкові, скляні, дерев'яні, залізні, гратчасті двері; fermi, ŝlosi, malfermeti ~on зачинити, замкнути, причинити двері; frapi je la ~o (по)стукати в двері; **2.** *анат.* ворота, вхід; hepata ~o ворота печінки; **3.** *інформ.* порт; **~a** **1.** дверний; **2.** *анат.* ворітний; **~a vejno** ворітна вена; ***~eg/o** ворота, брама; urba ~ego міські ворота, міська брама; la Plejalta (P)~ego Висока Порта (*назва уряду в султанській Туреччині*); **~et/o** дверцята, хвіртка; **~ist/o** воротар, швейцар, портьє, консьєрж; **~ist/ej/o** швейцарська (*ім.*); кімнатка [приміщення, вартівня] воротаря, брамника, портьє, консьєржа; **~ist/in/o** консьєржка.

por/hav/a *див.* pora.

pord/mal/ferm/a: ~ politiko політика відкритих дверей.

pord/o/ĉen/o ланцюжок у дверях.

pord/o/ferm|e за зачиненими / закритими дверима, при зачинених / закритих дверях; **~il/o** (дверний) засув, дверний замок.

pord/o/**fost**/o одвірок.

pord/(o)/**gard**/ist/o охоронець при дверях (або вході); вахтер, вартівник.

***por**d/(o)/**hok**/o дверна завіса (= hoko 2).

pord/o/**kadr**/o дверна рама.

pord/o/**klap**/o стулка дверей, дверна стулка.

pord/o/**kurten**/o дверна занавіска; порт'єра.

pord/o/**panel**/o дверна фільонка.

pord/(o)/**rigl**/il/o (дверний) засув, засувка.

pord/o/**serur**/o дверний замок.

pord/o/**sojl**/o дверний поріг, поріг дверей.

pord/o/**sonor**/il/o дзвінок біля дверей; дверний дзвіночок.

***por**e/o бот. порей, цибуля-порей [*Allium porrum*].

por/esperant/a спрямований на поширення есперанто, який пропагує есперанто, проесперантський.

por/filistr/a: ~ готано бульварний роман.

***porfir**||o мін. порфір; ~а порфірний; ~из/i фарм. розтирати на дрібний порошок; ~oid/a геол. порфіровий (про гірські породи).

porfiri/o орн. султанка, султанська кур(оч)ка [*Porphyrio porphyrio*] (син. sultankoko); америка ~ султанка мала [*P. martinica*]; malgranda ~ султанка бронзова [*P. alleni*]; purpura ~ див. ~o; smeralda ~ султанка мадагаскарська [*P. madagascarensis*].

porfirin/o хім. порфірин.

porfur/o бот. порфіра [*Porphyra*].

poriĝ/o кул. вівсяна каша, вівсянка (син. avenkaĉo).

por/infan/a дитячий, призначений для дітей; ~ libro дитяча книжка, книжка для дітей.

***por**k||o зоол. (тж перен.) свиня [*Sus scrofa domesticus*]; sovaĝa ~o дика свиня, дикий кабан, вепр (= арго); ~а 1. свинячий; 2. перен. свинський; ~aj/o 1. свинина, свиняче м'ясо; 2. перен. свинство; ~aj/ist/o продавець свинини; м'ясник; ~ej/o свинарник, саж; куча; ~id/o поросля; ~in/o льоха (тж знев. про огрядну, неакуратну жінку), свиня-саміця; свиноматка; ~ist/o свинар, свинопас; ~ist/in/o свинарка.

pork/o/**blek**/i див. grunti.

pork/o/**bred**||ad/o с.-г. свинарство; ~ej/o свиноферма; ~ist/o свинар.

pork/o/**cerv**/o див. babiruso.

pork/o/**femur**/aj/o кул. окіст, шинка.

pork/o/**gras**/o свинний жир, смалець.

pork/o/**har**/o/j свиняча щетина.

pork/o/**fak**/o куча.

pork/o/**led**/o свиняча шкіра.

pork/o/**paŝt**/ist/o свинопас.

pork/o/**stal**/o свинарник, саж.

pork/o/**trog**/o свиняче корито.

pork/o/**viand**/o свиняче м'ясо, свинина.

pork/o/**vir**/o заст., див. virporko.

por/labor/a який видається (як винагорода) за роботу; ~ rago плата за роботу, заробітна плата.

porn||o порно (порнографічний жанр, стиль у мистецтві); ~a: ~a aktoro актор порно, порноактор; ~a filmo фільм у жанрі порно, порнофільм; ~i *vt* бути порнографічним, містити порнографію, носити [мати] порнографічний характер; ~aj/o порнографічний твір, предмет порнопродукції, порно; ~(em)/ul/o особа, що захоплюється порнографією, любитель порно.

porn/o/film/o порнофільм.

porn/o/graf||o розм. порнограф; ~i/a порнографічний; ~i/o порнографія; ~(i)/aj/o порнографічний твір, порнографія.

por/ofer/a жертвний (призначений для жертвоприношення); ~ kaliko жертвна чаша; ~ bovo жертвний бик.

por/ofung/o трутовиковий / трутовий гриб (син. poliporo).

por/o/hav/a пористий; ніздрюватий, дірчастий (= pora).

por/okaz||a улаштований задля цієї [певної] події, улаштований з цієї нагоди; приурочений до цієї [певної] події; ~e задля такої [певної] події, з цієї нагоди.

por/o/plen/ig/ant/o *tex.* оліфа (як ґрунтовка), поронаповнювач, шпаклівка.

***port||i** *vt* нести, носити; ~i valizon нести валізу; ~i leterojn al la poŝtejo нести листи на пошту; ~i infanon en la brakoj нести дитину на руках; ~i nigrajn vestojn носити чорний одяг; ~i la verdan stelon носити зелену зірочку (як ознаку володіння мовою есперанто); ~i ĉiujn elspezojn нести [платити] всі видатки / витрати; ~i respondecon por io нести відповідальність за що-н.; fieri ~i sian pomon гордо носити своє ім'я; ~i si/n нестися, носитися, нести себе, носити себе; ~a несучий; ~a frekvenco *фіз.* несуча частота; ~a raketo *військ., tex.* несуча ракета; ~ad/o носіння, ношення; ~aj/o ноша; ~anc/o *фіз., ав.* піднімальна сила (син. portoforto, levoforto); ~ant/o носій; ~ebl/a переносний, портативний; ~iĝ/i нестися (бути невагомим, стати невагомим); ~il/o носилки; ~ist/o носильник, носій.

Port/o *геогр. н., м.* Порту (Португалія).

***portal/o** *арх., інформ.* портал.

Portalegr/o *геогр. н., м.* Порту-Алегрі (Бразилія).

portanc/o *див.* portoforto, levoforto.

Port-Artur/o, Portartur/o *геогр. н.* Порт-Артур (стара назва м. Люйшунь, Китай).

por/temp||a тимчасовий (= provizora); ~e тимчасово, на час.

portepe/o портупея.

***porter/o** портер (сорт пива).

portfoli/o *політ.* портфель (керівна посада); ministro sen ~ міністр без портфеля.

***portik/o** **1.** *арх.* портик; **2.** *тај філос.* учення стоїків, стоїцизм.

Portland||o *геогр. н.* **1.** *n-ів* Портленд (Велика Британія); **2.** *м.* Портленд (США); (p)~a портлендський; (p)~a cemento портландцемент.

port/lit/o лектика, носилки, паланкін.

Port-Luis/o, Portluis/o *геогр. н., м.* Порт-Луї (столиця Маврикію).

Port-Moresb/o, Portmoresb/o *геогр. н., м.* Порт-Морсбі (столиця Папуа-Нової Гвінеї).

port/o/fort/o *фіз., ав.* підімальна сила (=levoforto, portanco, portanta forto).

portolan/o портолан, портулан (старовинна морська карта).

port/ond/o *радіо, тб.* несуча хвиля (= portanta ondo).

Porto-Nov/o, Portonov/o *геогр. н., м.* Порто-Ново (столиця Беніну).

port/o/pag/o оплата за перенесення [перевезення], плата носильникові.

port/o/pov/o *екол.* виносливість, стійкість.

Portoprinc/o *геогр. н., м.* Порт-о-Пренс (столиця Гаїті).

Porto-Rik||o, Portorik||o *геогр. н.* Пуерто-Рико (о-в у Карибському морі; автономна республіка у складі США); **(p)~a** пуерториканський; **(p)~an/o** пуерториканець; **(p)~an/in/o** пуерториканка.

Portospen/o *геогр. н., м.* Порт-оф-Спейн (столиця Тринідаду і Тобаго).

portovin/o *кул.* портвейн.

***portret||o** портрет; *farba ~o* портрет у фарбах; *tutfigura ~o* портрет на [у] весь зріст; *li estas la ~o de sia patro* він викапаний (або вилитий) батько; *literatura ~o* літературний портрет; **~a** портретний; **~i vt (iun)** (на)писати портрет (з кого-н.); **~ig/i:** ~igi sin per fama pentristo замовити свій портрет у відомого художника; **~ist/o** портретист.

portret/pentr/ist/o (художник-)портретист (= portretisto).

Port-Said/o, Portsaid/o *геогр. н., м.* Порт-Саїд (Єгипет).

port/seĝ/o крісло-паланкін, крісло-носії, портшез.

port/surfac/aĵ/o *ав.* несуча поверхня.

portugal||o португалець; **~a** португальський; **~e** по-португальському, по-португальськи; **(P)~i/o** *геогр. н., кр.* Португалія; **~in/o** португалка; **(P)~uj/o** *див.* (P)~іо.

portugal/lingv/a португаломовний.

portulak||o *бот.* портулак [*Portulaca*]; *grandflora ~o*, *ognama ~o* портулак великоквітковий [мохнатий] [*P. grandiflora*]; *legoma ~o* портулак городній [*P. oleracea*]; **~ac/o/ĵ** портулакові [*родина Portulacaceae*].

Port-Vila/o, Portvila/o *геогр. н., м.* Порт-Віла (столиця Вануату).

por/vir||a: ~a тајлого чоловічий кравець; ~a revuo чоловічий журнал, журнал для чоловіків; **~in/a:** ~ina тајлого жіночий кравець; ~ina romanpo жіночий роман.

por/viv||a призначений для життя; необхідний для життя; **~aĵ/o** засоби до [на] існування; засоби до [на] життя.

porzan/o *орн.* погонич [*Porzana*]; *karolina ~* погонич каролінський [*P. carolina*]; *makula ~* погонич звичайний [*P. porzana*]; *malgranda ~* погонич малий, болотяна, мала курочка [*P. parva*]; *rigmea ~* погонич крихітка, курочка крихітка [*P. pusilla*].

***posed||i vt** володіти, *розм.* посідати; мати; **~i domon** мати будинок [хату]; **~i lingvon** володіти мовою, знати мову; *ĉiu propran saĝon ~as* кожен свій розум має; \diamond *ju pli oni ~as, des pli oni avidas* чим більше мають, тим більше хочуть; *al tiu ĉiu cedas, kiu monon ~as* тому вся честь, у кого гроші єсть; *bono ~ata ne estas ŝatata* що маємо – не дбаємо; **~o** володіння, посідання; **~a:** ~a dokumento документ на (право) володіння; ~a pronomo *грам.* присвійний займенник (= posesivo); **~o 1.** володіння, посідання; *la tuta lando transiris en ~on de la venkinto* уся країна перейшла у володіння переможця; **2.** володіння, надбання; *kare akirita ~o* дорого придбане володіння; **~ad/o** володіння; **~aĵ/o** майно, маєток; власність; (= proprietaĵo); **~ant/o** власник, володар; **~ant/in/o** власниця, володарка; **~ig/i** наділити [над(ав)ати] у власність.

posed/kaz/o *грам.* присвійний відмінок.

posed/pren/i vt взяти у володіння [власність].

posed/pronom/o *грам.* присвійний займенник.

posed/rajt/o право власності, право на володіння, право власника (= proprieto).

posesiv/o грам. присвійний займенник (= poseda pronomo, poseda adjektivo).

poside/o іноді тај, іст. посідеон (шостий місяць у давньогрецькому календарі).

po-sign/o спец. комерційне „ет”, знак „@” (= heliko 3, volvita a).

***post I.** прийм. **1.** позаду, ззаду, за (про простір, = malantaŭ); stari ~ la pordo стояти за дверима; direkti sin ~ la domon попрямувати за хату; **2.** після, за, через (про час); ~ sia reveno після свого повернення; ~ la matenmanĝo після сніданку; ~ tri tagoj через три дні; ~ kiam... після того, як...; **II.** словотвірна основа: ~**a** **1.** задній (= malantaŭa); **2.** наступний; пізніший, подальший; ~**e** ззаду (= malantaŭe); далі, потім, після, пізніше; ~**e/a** пізніший, подальший; ~**e/n** назад; ~**o** задня сторона; наступне (у знач. ім.); ~**aĵ/o** задня частина; зад, гузниця, гузно, вульг. дупа, срака; ~**e/ul/o** нащадок, потомок; ~**e/ul/ar/o** потомство; ~**iĝ/i** відстати, залишитися позаду; перен. стати аутсайдером, опинитися в аутсайдерах; ~**iĝ/int/o** той, що відстав, відсталий (у знач. ім.); перен. аутсайдер; **III.** преф. зі знач. прийм., відп. укр. **по-, після-, пост-:** ~akuŝa післяпологовий; ~milita повоєнний; ~tagteze пополудні; ~komunisma посткомуністичний.

post/akuŝ||o мед. послід; ~**a** післяпологовий; ~**aj** doloroj післяпологові болі.

postament/o постамент, п'єдестал (= piedestalo).

post/bufr/o зал. задній буфер; авт. задній бампер.

post/buŝ/o див. faringo.

post/dat/i vt датувати [позначити] заднім числом.

post/dorm/a: ~ malvigleso в'ялість після сну.

post/drink/a: ~ kapdoloro головний біль після перепою, головний біль при похміллі; ~ stato похмілля.

post/ebri/o похмілля; li havas ~n, li estas en ~ у нього похмілля, він з похмілля.

post/efik/o відкладена дія, відкладений ефект, вторинний ефект.

***posten||o** **1.** військ. пост; komanda ~o командний пост; observa ~ спостережний пост; **2.** пост, посада; respondeca ~o відповідальний пост; ◇ аŭ ministran ~on, аŭ rondon katenon або пан, або пропав; ~**i** *vn* стояти на посту; перебувати на посту; ~**ig/i** **1.** військ. виставити пост(и), розставити пости; **2.** призначати на пост; ~**iĝ/i** **1.** заступити на пост; **2.** посісти пост; отримати посаду; ~**ul/o** чиновник; особа, що займає певний пост.

poster/o постер (рекламний плакат).

post/e/sign/o див. postsigno.

postfiks/o лінгв., мат., інформ. постфікс.

post/fin/aĵ/o лінгв. постфікс, морфема після закінчення (слова) (в есперанто: **-j** – для утворення мн., **-n** – для утворення знахідного в.).

post/fojn||o отава; ~**ad/o** другий сінокіс, друга косовиця.

post/gust/o присмак.

post/gvardi/o нрк., див. agiergardo.

postiĉ||o імітація, бутафорія, муляж; ~**a** бутафорський, бутафорний; накладний (про волосся, вуса і т. п.); фальшивий; ~**aj** lipharoj накладні вуса; ~**ist/o** бутафор; виробник / виготівник муляжів.

postiljon/o **1.** іст. ямщик, кінний поштар, кінний фельд'єгер; **2.** форейтор.

post/ir||i vt іти слідом (або услід); їхати слідом (або услід); прийти [статися, відбутися] потім; li ~is nin він ішов позаду нас, він ішов (слідом / услід) за нами, він ішов по наших слідах (= li iris post ni); ~**ant/o** той, що йде позаду [слідом, услід]; послідовник.

post/kastel/o див. robkastelo.

post/kil/o мор. ахтерштевень.

post/klap/o ав. закрилок (= kromklapo).

post/klasik/a мист., літ. посткласичний.

post/kol/o холка; загривок.

post/koler/o залишки гніву, не до кінця вщухлий гнів; неприємний осад після спалаху гніву.

post/kondiĉ/o інформ. умова на виході, постумова.

post/kongres/o заходи після конгресу, післяз'їздівська (розважальна) програма.

post/kort/o задвірки; задній двір.

post/kranio див. оксіріто.

post/kri/i *vn* кричати вслід, кричати [гукати] за ким-н., окликнути; ~ *al iu* окликнути когоне.

post/kulis||a закулісний; ~*e* за кулісами.

post/kur||i *vt* (*iun, ion*) бігти за ким-н., чим-н., гнатися за, доганяти, переслідувати; ~*o* (*al iu, al io*) погоня (за ким-н., за чим-н.).

post/las||i *vt* залишати після себе, залишати за собою; ~**aĵ/o** спадок, спадщина.

post/lern/ej/a позашкільний, позакласний.

post/lud/o театр. епілог, розв'язка.

post/lum/o/j задні вогні (у транспортних засобах).

post/mal/san/a після хвороби (прикм.); ~ *terapio* додаткове лікування, доліковування, лікування після операції.

post/manĝ/a (який настає / виникає) після їди; ~ *stomakdoloro* біль у шлунку після їди.

post/mast/o мор. бізань-щогла (= *krucmasto*).

post/met/i *vt* помістити [покласти, поставити] ззаду.

post/milit/a післявоєнний, повоєнний.

post/morgaŭ післязавтра; ~**a** післязавтрашній.

post/mort||a посмертний; ~*e* посмертно.

post/nask/aĵ/o мед. послід, плацента, дитяче місце.

post/nokt/o/mez||a післяопівнічний; ~*e* після опівночі.

post/operaci/a післяопераційний.

post/pag||i *vt* платити [заплатити, оплатити] заднім числом; платити [заплатити, оплатити] після одержання товару або послуги; ~(**ant**)/*e* платячи заднім числом, платячи після одержання товару або послуги, післяплатою.

post/parol/o післямова; епілог.

post/poŝ/o задня кишеня.

postpozici||o грам. постпозиція; ~**a** постпозиційний.

post/procesor/o інформ. постпроцесор.

post/rad||o задне колесо (транспортного засобу; = *malantaŭa rado*); ~**a**: ~*a akso* задня вісь; ~*a tirado* авт. задній привід; *automobilo kun ~a tirado* автомобіль з заднім приводом.

post/rajd/i *vt* скакати позаду; переслідувати (верхи).

post/re/form/a пореформений.

post/region/o розм. глибинка (= *landinterno*).

post/rem/il/o див. julio.

post/rest/i *vn* відставати, залишатися позаду; уціліти, залишитися (по кому-н., чому-н.); ~aj/o (уцілілі) рештки; пережиток (минулого).

post/revoluci/a післяреволюційний.

post/rigard/i *vt* (по)дивитися [(по)глянути] услід.

post/rikolt/i *vt* збирати колоски (син. spikumi); збирати рештки врожаю.

post/sezon|o післясезонний період; ~a післясезонний.

***post/sign/o** слід; malaperi sen ~j щезнути безслідно; пропасти безвісти; ~ de vundo слід від рани.

post/sinkron/ig/i кіно озвучувати, озвучити (фільм).

post/skrib/o постскрипtum, приписка; fari ~n написати постскрипtum, зробити приписку.

post/staj/o мор. бакштаг, ванта; відтяжка.

post/stri/o кильватер, (водна) борозна, смуга, слід (від судна на воді, = trenstrio).

post/tag/mez|a пополудній, пополудневий; ~o післяобідня пора, післяобідній час, друга половина дня; ~e пополудні, після обіду; je la tria ~e о третій (годині) пополудні.

post/temp/a пізній, запізнілий.

post/tir/i *vt* тягнути [волочити] за собою.

post/tomb/a див. transtomba.

post/trakt|ad/o інформ. постобробка, заключна обробка; ~il/o див. postprocesoro.

post/traŭmat/a посттравматичний.

***postul|i** *vt* прям., перен. вимагати; потребувати; ~i sian parton de heredaĵo вимагати своєї частини [долі] спадщини; tiu laboro ~as grandan atenton ця робота вимагає [потребує] великої уваги; ~o 1. вимога; fari ~ojn al iu ставити вимоги до когo-н.; la ~o de niaj kamaradoj вимога наших товаришів; la tribunalo kontentigis la ~on de la plendanto суд задовільнив вимогу позивача, суд задовільнив позов; 2. див. ~ado; ~ad/i *vt* вимагати (постійно); ек. виставляти попит (на товари, послуги; = mendadi), питати; ~ad/o ек. попит (= mendadi); la leĝo pri ofertado kaj ~ado закон пропозиції і попиту; ~ado pri (або de) aŭtoj попит на автомобілі; ~at/a зажаданий; запитаний; ~at/ec/o попит (на товари і т. п.); havi grandan ~ateson мати великий попит; користуватися великим попитом; ~em/a вимогливий, вибагливий, виможний; ~em/o вимогливість, вибагливість, виможність.

postulat/o філос., наук. постулат; la ~ de Eŭklido постулат Евкліда; la ~ pri la ekzisto de Dio постулат про існування Бога.

post/vaksin/ad/a мед., вет. поствакцинальний.

post/vel/o сумн., мор. крюсельне вітрило, бізань.

post/ven/i *vt* прийти [з'явитися, побути] пізніше (після когo-н., чогo-н.).

post/vetur/il/o авт. причеп (= remorko 2).

post/viv/i *vt* пережити (когo-н., щo-н.); залишитися в живих, вижити (після когo-н., чогo-н., = supervivi, transvivi).

***poŝ|o** 1. прям., перен. кишень; flanko, interna, surkudrita, entranĉita, surbrusta ~o бокова, внутрішня, накладна, врізна, нагрудна кишень; meti (або ŝovi) la manon en la ~on захапати руку в кишень; meti la monujon en la postan (або glutean) ~on de la pantalono покласти гаманець у задню кишень штанів; ŝirkolekti al si plenan ~on da nuksoj нарвати собі повну [цілу] кишень горіхів; ◇ el fremda ~o oni pagas facile з чужої кишені легко платити; 2. луза (білярдна); 3. зоол. сумка (= marsupio); 4. геол. порожнина; 5. військ. котел, мішок (повне оточення); *~a кишеньковий; ~a tranĉilo кишеньковий ніж.

poŝ/best/o зоол. сумчаста тварина (= marsupiulo).

po/disk/il/o (кишеньковий) CD-плеер.

poŝ/format||a кишенькового формату; ~o кишеньковий формат.

poŝ/hav/a з кишенями.

poŝ/horloĝ/o кишеньковий годинник.

poŝ/kalendar/o кишеньковий календар, календарик.

poŝ/kalkul/il/o кишеньковий калькулятор.

poŝ/kased/il/o плеер (*касетний*).

poŝ/klap/o клапан кишені.

poŝ/komput/il/o кишеньковий комп'ютер.

poŝ/lamp/o кишеньковий ліхтарик.

poŝ/libr/et/o кишенькова книжечка; блокнот(ик).

poŝ/magnetofon/o кишеньковий [мініатюрний] магнітофон; кишеньковий [мініатюрний] диктофон.

poŝ/mon/o кишенькові (гроші), гроші на дрібні витрати.

poŝ/o/ŝtel||o кишенькова кража; ~**ist/o** кишеньковий злодій.

poŝ/pistol/o кишеньковий пістолет.

poŝ/revolver/o кишеньковий револьвер.

poŝ/spegur/o кишенькове дзеркальце.

***poŝt||o** пошта; elektronika ~o електронна пошта (= retroŝto); labori ĉe la ~o працювати на пошти; sendi invitkarton per ~o надіслати запрошення поштою; la ~o venis пошта прийшла; ~a поштовий; ~a kaleŝo поштова карета, поштовий екіпаж; ~a stacio поштова станція; ~a trajno поштовий поїзд; ~a internecia konvencio поштова міжнародна конвенція; ~a sendaĵo посилка; ~aĵ/o/j поштові відправлення, пошта; ~eĵ/o *див.* poŝtoficejo; ~estr/o начальник пошти; *заст.* поштмейстер; ~il/o *інформ.* поштова програма; поштовий клієнт; ~ist/o поштовий службовець, поштовий працівник, працівник пошти, *розм.* поштовик.

poŝt/administraci/o поштове управління, управління відділу зв'язку.

poŝt/adres/o поштова адреса.

poŝt/aŭt/o поштова (авто)машина, поштовий автомобіль.

poŝt/aviad/il/o поштовий літак.

poŝt/ĉek/o поштовий чек (*чек на поштовий переказ грошей з рахунку*).

poŝt/ĉeval/o/j поштові коні.

poŝt/telefon/o мобільний телефон, стільний телефон, *розм.* мобільник.

poŝt/el/spesz/o/j поштові витрати.

poŝt/fak/o (абонементна) поштова скринька.

poŝt/giĉet/o віконце в поштовому операційному залі.

poŝt/ĝir/a: ~konto *фін.* поштове жирокнто.

poŝt/kaleŝ/o поштова карета, поштовий диліжанс [екіпаж].

poŝt/kart/o поштова картка, листівка; ilustrita ~o художня листівка.

poŝt/kart/format/a у форматі листівки.

poŝt/kest/o поштова скринька.

poŝt/kod/o поштовий код, поштовий індекс.

poŝt/kolomb/o поштовий голуб.

poŝt/kost/o/j поштовий збір.

poŝt/korn/o поштовий ріжок.

poŝt/mandat/o поштовий переказ.

poŝt/mark||o поштова марка; ~**a**: ~а ауtomato ауtомат з продажу поштових марок; ~а katalogo каталог поштових марок.

poŝt/muze/o поштовий музей.

poŝt/ofic||ej/o поштова контора, поштове відділення, пошта (*приміщення*); поштамт; la centra (*або* ĉefa)~ejo головний поштамт, головпоштамт; ~**ist/o** поштовий службовець, поштовий працівник, працівник пошти, *розм.* поштовик.

poŝt/pak/aĵ/o, poŝt/pak/et/o поштовий пакет, поштова посилка.

poŝt/tranĉ/il/o кишеньковий [складаний] ніж [ножик], *діал.* цизорик.

poŝt/re/pag/e з накладною платою, післяплатою.

poŝt/rest/ant/e до запитання (*про кореспонденцію*).

poŝt/re/ven/e зі зворотною поштою.

poŝt/sak/o поштовий мішок, мішок для кореспонденції, листів; поштова сумка, сумка листоноші.

poŝt/stamp||o поштовий штемпель (*відбиток*); ~**il/o** поштовий штемпель (*прилад*).

poŝt/sip/o поштове судно.

poŝt/tarif/o поштовий тариф.

poŝt/tuk/o носовик, носова хустинка / хустка; ognama ~ хустинка для нагрудної кишені.

Poŝt/unu/iĝ/o Поштовий союз.

poŝt/vagon/o поштовий вагон.

poŝt/vetur/il/o *див.* kurierveturilo.

poŝt/vort/ar/o кишеньковий словник.

***pot||o** горщок; казанок; каструля; argila ~о глиняний горщок; gisa ~о чавунний казанок; чавун; \diamond ne sanktuloj ~ojn faras не святі горшки ліплять; ~**aĵ/o** гончарний виріб, череп'яна посудина; ~**ar/o** *збірн.* горшки, начиння; ~**et/o** горщик; ~**ist/a** гончарський; ~ista metio гончарське ремесло, гончарство; ~ista metiejo гончарська майстерня, гончарня; ~**ist/o** гончар.

Potal||o *арх., іст.* Потала (*палац у Тибеті*); ~**a**: ~а palaco = ~о.

potamoget/o *бот.* рдесник [*Potamogeton*]; naĝa ~ рдесник плаваючий [*P. natans*].

pot/argil/o гончарна глина.

***potas/o** *хім.* **1.** їдке калі, гідроксид калію (= kalia hidroksido, kaŭstika potaso); **2.** поташ, карбонат калію (= kalia karbonato).

***potenc||o** **1.** влада, панування; havi (la) ~on super iu мати владу над ким-н.; ŝtata ~о державна влада; leĝdona ~о законодавча влада; plenuma (*або* ekzekutiva) ~о виконавча влада (= ekzekutivo); absoluta ~о необмежена влада; **2.** могутність, міць, сила; la ~o de la kutimo сила звички; la ~o de la imago сила уяви; **3.** *мат.* степінь; kvin en la dua ~о п'ять у квадраті; levi nombron al la kvara ~о піднести число до четвертого степеня; **4.** *юр., політ.* держава (= regno); la grandaj ~oj великі держави; ~**a** владний; могутній, потужний; ~**i vt** **1.** володарювати, мати владу, панувати; **2.** *мат.* підносити до степеня; ~**ad/o** **1.** володарювання, панування; **2.** *мат.* піднесення до степеня; ~**at/o** *мат.* основа, число що

підноситься до степеня; ~**ig/i** (з)робити могутнім, потужним, всевладним, наділити владою, міццю; зміцнити, посилити; **3.** *див.* ~і 2; ~**iĝ/i** (з)робитися [ст(ав)ати] могутнім; ~**ul/o** **1.** володар, владар, владика; ~uloj можновладці, володарі світу цього; **2.** силач, богатир.

potenc/avid/a жадібний (до) влади.

potenc/hav/ant/o/j *див.* potenculoj.

potencial|o у *різн.* *знач.* потенціал; *magneta* ~о *фіз.* магнітний потенціал; *norma* (*elektrokemia*) ~о *фіз., хім.* нормальний (електрохімічний) потенціал; ~а потенційний, потенціальний; ~а *energio* *фіз.* потенціальна енергія.

potenciometr/o *фіз.* потенціометр.

potenc/(o)/kalkul/o *мат.* знаходження степені.

potenc/(o)/seri/o *мат.* степеневий ряд.

potentil/o *бот.* перстач [*Potentilla*]; *ansera* ~ перстач гусячий, гусяча лапка [*P. anserina*]; *argenta* ~ перстач сріблястий [*P. argentea*]; *kvinfingra* ~ перстач повзучий [*P. reptans*]; *marĉa* ~ вовче тіло болотне [*P. palustris*]; *sepfolia* ~ перстач семилисточковий [*P. heptaphylla*]; *trifingra* ~ перстач прямостодчий, калган [*P. erecta*].

poteri/o *бот.* чорноголовник [*Poterium*].

potern/o *арх.* потерна, потайні двері, потайний хід (*у фортечних спорудах*).

pot/far|ad/o виготовлення посуду; гончарство (*як ремесло і вид мистецтва*), гончарське ремесло; ~**ej/o** гончарня, гончарська майстерня; ~**ist/o** *див.* potisto.

potiron/o *бот.* гарбуз волоський [*Cucurbita maxima*].

pot/kovr/il/o накривка горшка.

pot/krev/int/aĵ/o черепок (= potresco).

pot/kuk/o *кул.* баба, паска.

pot/mantel/o декоративний чохол для вазонного горшка, кашпо.

pot/muel/il/o барабанний млин.

Potomak/o *геогр. н., р.* Потомак (*США*).

pot/pec/o черепок (= potkrevintaĵo).

pot/plant/o кімнатна рослина.

Potsdam/o *геогр. н., м.* Потсдам (*Німеччина*).

Pott|o Потт (*англійський хірург*); ~а: ~а *мор*бо *мед.* туберкульозний спондиліт, костоїда хребта, хвороба Потта.

poŭl/o *див.* pullo.

poŭr/o *див.* robo.

***rov|i** *vn, vt* могти, бути спроможним, здатним; *mi* ~as *fari tion* я можу (з)робити це; *mi* *neniel* ~as *kompreni vin* я ніяк не можу зрозуміти вас; ~as *esti* може бути; ~о **1.** можливість; спроможність, здатність, сила; *havi* (*або* *posedi*) ~on *fari ion* мати можливість зробити що-н.; **2.** *tex., ел.* потужність; ~o *de kurento* потужність струму; ~o *de motoro* потужність двигуна / мотора; *kvardekĉevala* ~o (потужність у) срок кінських сил; **3.** *фіз.* (оптичне) збільшення (*мі*кроскопа і *т. п.*); ~**ad/o** можливість (*стан, довге володіння* *мо*жливістю); ~**um/o** *див.* ~о 2, 3.

rov/daŭr/o *ав.* максимальна тривалість польоту

rov/distanc/o *ав.* максимальна дальність польоту (= flugaŭtonomeso)..

rov/o/sci|i *vt* уміти (= scipovi); ~i legi уміти читати; ~i paroli ukraïne уміти розмовляти по-українському; ~o, ~ad/o уміння, знання.

rovr|a *poet.* бідний, нещасний, бідолашний (= kompatinda, malriĉa); ~ul/o бідняк; бідолаха.

***poz|i** *vn* **1.** позувати; **2.** *peren.* рисуватися, ламатися; ~i kiel venkinto стати в позу переможця, прийняти позу переможця; ~o поза; ~ad/o **1.** позування; **2.** *peren.* рисування, позерство; ~ej/o кіно кінознімальний (або кінозйомочний) павільйон; ~em/a схильний до позерства; ~em/o схильність до позерства, позерство; ~em/ul/o позер (= afektulo); ~ist/o натурщик, натурник; ~ist/in/o натурщиця, натурниця.

***pozici|o** у *riзн. знач.* позиція; положення, місцеположення, місце розташування, місцезнаходження; місцеперебування; розташування, розміщення; stara, sida, kuŝa ~o стояче, сидяче, лежаче положення; oportuna ~o зручне положення; difini la ~on визначити положення [позицію, місцезнаходження, місцеположення, місце розташування, розташування]; ~o de planedo положення планети; gajni bonan ~on en la vivo домогтися доброго положення в житті; en mia ~o tio estas malfacila у моєму положенні це важко; niaj ~oj estis atakitaj наші позиції були атаковані; ~a позиційний; ~a frakcio *mat.* систематичний дріб; ~a milito позиційна війна.

pozici/lum/o/j *ав., мор.* розпізнавальні вогні; ходові вогні; кильватерні вогні.

pozici/sens/o *див.* propriocepta senso.

Pozidon/o *міф.* Посейдон (у давньогрецькій міфології бог моря).

pozidoni|o *бот.* посидонія [*Posidonia*]; ~ac/o/j посидонієві [*родина Posidoniaceae*].

***pozitiv|a** **1.** у *riзн. знач.* позитивний; ствердний, схвальний; додатний (*про число*); ~a rezulto позитивний результат; ~a rilato позитивне ставлення; ricevi ~an respondon одержати позитивну відповідь; ~a grando позитивна величина; la ~a poluso de pilo *ел.* позитивний полюс батареї, елемента живлення; **2.** північний (*про полюс Землі, магніту*); **3.**: ~a voĉo голос за (*при голосуванні*); ~e позитивно; ~o **1.** фото позитив; **2.** *грам.* позитивний ступінь порівняння; ~aj/o позитивне явище; позитивний бік; позитивна риса; ~ec/o позитивність; ~ism/o *філос.* позитивізм; ~ist/o *філос.* позитивіст.

pozitron|o *фіз.* позитрон; ~a позитронний.

Poznan/o *геогр. н., м.* Познань (Польща).

pozolan/o *мін.* пуцолан, пуцоланова (гірська) порода.

***pra-** **I.** *преф.* що позначає: **1.** далекий ступінь споріднення (відповідає укр. **пра-**): ~pero правнук; **2.** велику давнину, первісність: ~hoto первісна людина; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~a первісний, доісторичний, реліктовий; ~ul/o пращур, далекий предок (= malproksima antaŭulo).

pra/antaŭ/last/a який йде [стоїть, знаходиться] перед передостаннім.

pra/arb/ar/o праліс, пуща.

pra/av|o прадід; ~in/o прабаба.

pra/best/o первісна тварина; викопна тварина.

pra/bakteri/o/j *бакт.* архебактерії.

pra/buŝ/ul/o/j *зоол.* первиннороті [*група Protostomia*].

pra/eklezi/o перша християнська община в Єрусалимі.

pra/eksplođ/o *астр.* великий вибух (*гіпотетична першопричина утворення Всесвіту*).

pra/fil/o нащадок, потомок.

pra/form/o праформа, первісна форма.

Prag||o *геогр. н., м.* Прага (столиця Чехії); (**p**)~а пражський; (**p**)~an/o пражець, житель / мешканець Праги.

pragmat||a прагматичний; ~ec/o прагматичність; ~ism/o прагматизм; ~ist/o прагматист, прагматик.

pragmatik||o *сумн., наук.* прагматика; ~а *сумн.* 1. прагматичний (стосовний до прагматики); 2. див. *pragmata*.

prah/o *мор.* прау (малайський човен).

pra/hejm/o прабатьківщина, первісне місце поселення.

pra/histori||o 1. передісторія; 2. доісторична епоха, доісторичні часи, історія первісно-общинного ладу (= *antaŭhistorio*); ~а доісторичний.

pra/hom||o первісна людина; ~ar/o *збірн.* первісне людство, первісні люди.

pra/huf/ul/o/j *зоол.* пракопиті.

Praj/o *геогр. н., м.* Прая (столиця Кабо-Верде).

prajm||o пістон; капсуль, запал; детонатор, підричник, висадник; ~i *vt* уставляти запал (або підричник, висадник).

pra/kast/o первісна каста.

pra/kaŭz/o першопричина.

pra/kristan/ism/o *рел.* раннє християнство.

prakrit/o *лінгв.* пракрит (середньоіндійський діалект).

Praksitel/o Праксітель (давньогрецький скульптор).

***praktik**||o 1. у *різн.* знач. практика; *medicina* ~o медична практика; *enkonduki ion en la* ~on впроваджувати що-н. у практику; *la* ~o *min konvinkis* практика мене переконала; 2. *мор.* дозвіл на пересування корабля; ~а практичний; ~а *konkludo* практичний висновок; ~а *sperto* практичний досвід; ~а *homo* практична людина; *en nia* ~a tempo у наш практичний час; ~e практично; ~i *vt* практикувати, займатися; застосовувати на практиці; ~i *medicinon* практикувати медицину; ~i *metion* займатися ремеслом; ~i *sporton* займатися спортом; ~i *kiel kuracisto* практикувати як лікар; ~ad/o практика, практикування, практична діяльність, заняття; ~ado de *medicino* практика медицини; ~ado de *sporto* заняття спортом; ~ec/o практичність (властивість чого-н.; ~em/a рідко практичний (= *praktika*); ~em/o практичність (риса характеру), практицизм; ~ist/o (спеціаліст-)практик; ~ul/o практик.

pralin||o *кул.* праліне (обицкурований і підсмажений мигдаль); ~i *vt* підсмажувати мигдаль у сиропі; ~aj/o тістечко з кремом і праліне.

pra/lingv/o *лінгв.* прамова.

pra/loĝ/ant/o *див.* аїтоктоні.

***pram**||o пором, паром; ~i *vt* перевозити [переправляти] на поромі; ~et/o ялик; ~ist/o поромник.

pra/mond/o прасвіт.

pram/ŝip/o самоходний залізничний або автомобільний пором, морський пором.

pranc/i *vp* 1. ставати дибом / дибки, (з)дибитися; гарцювати, басувати; 2. *перен.* ходити гоголем, козиритися, задирати носа / ніс; 3. *фам.* піднятися, встати, настовбурчитися, здибитися, стати дибом / дибки (про статевий член).

***pra/nep**||o правнук; ~in/o правнучка, правнука.

pra/nev||o троюрідний племінник; ~in/o троюрідна племінниця.

pra/nord/i/a *див.* *norena*.

pra/onkl/o батько дядька.

pra/patr||o прабатько, праотець; **~in/o** прамати.

pra/pek/o *рел.* первородний гріх, гріхопадіння (= la origina peko).

pra/rab/o/best/oj *палеонт.* креодонти (= kreodontoj).

pra/simi/o/j *зоол.* півмавпи [*нідряд Prosimii*] (= duonsimioj).

prat/o левада.

pra/temp||o первісні часі; **~a** первісний.

pra/teri/o/j *палеонт.* первозвірі [*нідклас Prototheria*].

pratikabl/o *театр.* небутафорська (*справжня*) частина декорації.

pratinkol/o *див.* saksikolo.

pra/tip/o **1.** у *різн. знач.* прототіп; первісна форма, первісний варіант; **2.** еталон; la ~ de metro еталон метра, еталонний метр.

pra/trake/ul/o/j *зоол.* первиннотрахейні [*нідмун Protracheata*].

***prav||a** правій; правільний; справедливій; слушний; vi estas ~a ви праві, ви маєте рацію; ~e справедливо, слушно, правільно, з повним правом; **~i** *ви* мати рацію, бути правім; мати підставу; **~ec/o** правота, справедливість, слушність, правільність; **~ig/i** виправдувати, оправдувати, визнавати рацію за кім-н., обгрунтоувати; ~igi sin antaŭ iu виправдувати / оправдувати себе перед кім-н.; ~igi sian decidon обгрунтоувати своє рішення; **~ig/o** виправдання, оправдання (*дія того, що виправдовує*); **~iĝ/i** виправдуватися, виправдатися, оправдуватися, оправдатися; mi ne povis ~iĝi я не (з)міг виправдатися; **~iĝ/o** виправдання, оправдання (*дія того, що виправдовується*).

Pravaz||o Правац (*французький лікар*); **(p)~a:** (p)~a *ін*ектило мед. шприц Праваца.

praeodim/o *хім.* праеодім.

pre- пре... (*преф., що означає передування: ~kancera преканцерозний, предраковій).*

preamb||o преамбула (*вступна частина законодавчого акту, міжнародного договору і т. п., = enkonduko, enkonduka parto*).

prebend/o *церк.* пребенда, прибуток з церковного майна.

precedenc/o прецедент.

precedent/o *див.* precedenco.

precept/o *церк.* припіс, правіло, настанова, заповідь.

precesi||o *астр., тех.* прецесія; **~a** прецесійний.

precioz||a *літ.* преціозний; вітончений, манірний; ~a literaturo преціозна література; ~e манірно; **~eco** манірність; **~ul/o** манірник; **~ul/in/o** манірниця.

***precip||e** особливо, переважно, головно, головним чіном; **~a** особливій, переважний.

precipit||i *vt хім.* осаджувати, виділяти у вігляді осаду, виділяти в осад; **~ad/o** осадження, преципітація (*дія того, що осаджує*); **~aj/o** осад, преципітат; *метео.* опади; **~iĝ/i** осаджуватися, осадітіся, віпадати у вігляді осаду, віпадати в осад; *метео* падати, віпадати; **~iĝ/o** осадження (*дія того, що осаджується*), віпадання в осад.

precipitin/o *фізіол.* преципітін.

***preciz||a** точний, докладний; прецизійний; ~a difino точне візначення; ~aj kalkuloj точні обчислення / розрахунки; ~aj informoj точні, докладні відомості; ~a adreso точна, докладна адреса; ~a horloĝo точний годінник; ~aj instrumentoj точні, прецизійні інструменти; ~e точно, докладно; ~e je la dua (horo) рівно о другій (годіні); ~e laŭ la plano чітко за планом; **~ec/o** точність, докладність; laboro postulanta ~econ робота, що

вимагає точності; **~eg/a** надзвичайно точний; **~em/a** точний (*про кого-н.*), пунктуальний; **~em/o** точність, пунктуальність; **~ig/a** уточнювальний; **~ig/i** уточнити; **~ig/o** уточнення.

preciz/mekanik/o точна механіка.

pred||o здобич, трофей; жертва; *ĉasa* ~o мисливська здобич; *milita* ~o воєнний трофей; *gazelo fariĝis ~o de leopardo* газель стала здобиччю жертвою леопарда; **~i** *vt, vn* упіймати, захопити (*як здобич*); здобувати трофеї; робити (свою) жертвою; **~ad/o** ловля здобичі, здобування [захоплення] трофеїв; **~ant/o** людина, що живе з полювання і збирання.

predel/o *мист.* межа (нижній фриз *вівтаря* або *скульптури*).

***predik||i** *vt, vn* *рел.* проповідувати (*тж перен.*), читати проповідь; **~i** *amop* проповідувати любов; **~i** *al surduloj* проповідувати глухим; \diamond *ne ~u knabino al via patrino* діти батька не вчать; яйце курку не вчить; **~o** проповідь, казання; *edifa* ~o повчальна проповідь; *profeta* ~o пророка проповідь; *la (P)~o sur la monto bibl.* нагірна проповідь; *fari al iu ~on pri* того читати мораль кому-н.; **~ant/o**, **~ist/o** проповідник; **(P)~ant/o** Проповідник, Еклезіаст (*одна з книг Біблії*).

***predikat||o** *грам.* присудок, предикат; **~a** присудковий, предикативний.

predikativ/o *грам.* іменна частина присудка, предикатив.

predik/seĝ/o крісло проповідника, кафедра (*для проповідування, = katedro*).

predikt/a *грам.* предиктивний, який означає передування; **~** *prezenco* передтеперішній час (*н-д, mi estas manĝont/a* я збираюся їсти, буквально „я є той, що збирається їсти”); **~** *preterito* передминулий час (*н-д, la supro estis manĝot/a* суп мав бути з'їденим, буквально „суп був тим, якого мали з'їсти”); **~** *futuro* передмайбутній час (*н-д, mi estos manĝont/a* я збиратимусь їсти, буквально „я буду той, що їстиме”).

predispozici||o *мед.* схильність до хвороби; **~i** *vt* викликати схильність до хвороби, сприяти захворюванню; *fumado ~as la homon al pulmokancero* куріння викликає в людини схильність до раку легенів.

prefac/o передмова, вступне [переднє] слово, вступна частина (= *antaŭparolo*).

prefaci/o *церк.* літургія оголошених, літургія слова.

***prefekt||o** префект; *rolisa* ~o префект поліції; **~ej/o** префектура (*будинок*); **~uj/o** префектура (*район діяльності*).

prefekt/land/o *див.* *prefektujo*.

***prefer||i** *vt* віддавати перевагу, воліти, уважати [визнавати] за краще; *mi ~us, se vi mem tion farus* я волів би, щоб ти сам це зробив; **~i** *fiŝon al viando* більше любити рибу, ніж м'ясо, віддавати перевагу рибі замість м'яса; **~a** кращий; **~aj** *tarifoj* кращі тарифи; **~e** радше, краще, скорше, охочіше; **~e** *ne faru tion!* краще цього не роби!; **~o** перевага; переважність; **~aj/o** *див.* *~indaĵo*; **~at/a** улюблений; **~ind/a** кращий; **~ind/e** (най)краще; **~ind/aj/o** те, чому слід віддати перевагу, кращий варіант; **~ind/ec/o** перевага.

***prefiks||o** *грам.* префікс; **~a** префіксальний; **~a** *derivado* префіксація; **~ad/o**, **~iĝ/o** префіксація; **~oid/o** префіксоїд.

preg||i *vt* *тех.* штампувати, обтискувати; **~ad/o** штампування; *frida, varma ~ado* холодне, гаряче штампування.

***preĝ||i** *vn* (по)молитися; **~i** *rog (або pri) iu* (по)молитися за кого-н.; **~i** *al Dio* молитися Богові; **~o** молитва; *antaŭmanĝa* ~o молитва перед їдою; *matena* ~o ранішня молитва; **~a** молитовний; **~ad/i** *vn* молитися (*довго, постійно*); **~ad/o** моління; **~ant/o** молільник; **~ar/o** збірка молитов; **~ej/a** церковний; **~eja** його церковний хор; **~eja kanto** церковна пісня; **~ejaĵ** *sonoj* церковні дзвони; ***~ej/o** церква; костюл, костел; молитовний будинок, молельня, молитовня; **~ej/et/o** церковця; каплиця.

preg/ej/muzik/o духовна (*або церковна*) музика.

preĝ/o/ĉambro молитовна кімната; молебня.

preĝ/o/libro молитовник, молитвеник.

preĝ/o/niĉo див. miĝabo.

preĝ/o/rado молитовне колесо (у тибетських буддистів).

preĝ/o/tapiso молитовний килимок (у мусульман).

***prelat||o** прелат; **~a** прелатський; **~ec/o** прелатство (чин, звання прелата).

***preleg||i** *vt* читати лекцію, (з)робити доповідь; **~a**: ~a salono лекційний зал; **~o** (публічна) лекція, доповідь; *farĝi ~on* (про)читати лекцію, (з)робити доповідь; **~ant/o** лектор, доповідач; **~ar/o** курс [цикл] лекцій, доповідей; **~ej/o** (публічний) лекторій, лекційний зал.

***prelud||o** муз. прелюдія; **~i** *vt* грати прелюдію; *бути [служити] прелюдією*.

***prem||i** *vt* **1.** (с)тиснути, стискати, стискувати, давити, напірати; (*про одяг, взуття ще*) м'якити, м'якити, пресувати; **~i al iu la manon** потиснути кому-н. руку; *boto ~as* чобіт тисне [м'якить]; **~u la butonon** натиснути на кнопку; **◇ ~i la dentojn** стиснути зуби; **2.** давити, чавити, вичавлювати, видавлювати, видушувати; **~i la citronon** вичавлювати сік з лимона; **3.** гнітити, пригнічувати, утискати, утискувати, чинити утиск(и); *min ~as tiu penso* мене гнітить / пригнічує ця думка; **4.** *військ.* тиснути, натискати, напірати, відтіснати; **~o** **1.** тиск, натиск, напір; *atmosfera ~o* атмосферний тиск; *farĝi ~on sur iun* тиснути / натискати на кого-н., чинити тиск на кого-н.; **2.** гніт, утиск; *suferi sub la ~o de tirano* страждати під гнітом тирана; **3.** *військ.* натиск; *retreti sub la ~o de malamikoj* відступити під натиском ворогів; **~a, ~ant/a** тяжкий, важкий; гнітючий; настирливий, настирний, (на)докучливий, уїдлиий; невідчепний, нав'язливий, настійний; **~a aĝo** важке (або задушливе) повітря; **~anta spektaklo** гнітюче видовище; **~e** гнітюче, пригнічено; **~ad/o** тиснення, натискання; давлення, чавлення; напірання; пресування; **~aĝ/o** *фарм.* таблетка; ***~ant/o** гнобитель; **~at/o** пригноблений; **~at/ec/o** *розм.* тиск, тиснява, давка; пригніченість, пригнобленість; прибитість; **~eg/i** *vt* пригнічувати, обтяжувати, пригноблювати; **~ej/o** давильня; **~iĝ/i** тиснутися; стискатися, стиснутися; **~il/o** **1.** прес, гніт; **2.** соковижималка, сокодавилька, соковитискач; давильний прес, давильня (*устаткування*).

prem/aer||o стиснуте повітря (= kunpremita aĝo); **~uj/o** балон зі стиснутим повітрям.

prem/botelo еластична пляшка (для годування дитини і т. п., яка випускає свій вміст при натисканні).

prem/buton/o кнопка (*ел. дзвінка і т. п.; застібка на одязі*).

prem/centro *ав.* центр тиску.

prem/cilindro див. premrulo.

prem/diferenco різниця тисків, перепад тисків.

prem/elektro див. piezoelektro.

prem/enerĝio *фіз.* енергія тиску.

prem/grupo лобі (= lobio).

***premi||o** премія; приз; нагорода; **~o pro bona laboro** премія [приз, нагорода] за добру роботу; *asekura ~o* страхова премія; *aljuĝi ~on al iu* присудити премію кому-н.; *gajni la unuan ~on* здобути першу премію; *anonci la ~on pro la kazo de krimulo* оголосити нагороду за голову злочинця; **~a** преміальний, призовий; **~a deprunto** виграшна позиція; **~i** *vt* преміювати, нагороджувати; **~it/o** призер, нагороджений (*у знач. ім.*); лауреат.

premier/o **1.** *театр., кіно* прем'єра (= la unu(afoj)a prezentado); **2.** прем'єр-міністр (= ĉefministro).

premi/o/vaz/o див. pokalo 2.

***premis||o** лог., філос. передумова; засновок (складова частина силогізму), посилка; neceso ~o необхідна передумова; maĵora, minora ~o більший, менший засновок (силогізму); ~i vt передбачати [припускати, вимагати] в якості передумови.

premium/o страхова премія, страховий внесок.

prem/karton/o пресований картон.

prem/klap/o тех. клапан тиску; запобіжний [контрольний] клапан.

prem/kompakt/ig/i ущільнити стисненням, тиском, пресуванням; спресувати.

prem/kopi/i vt копіювати тисненням [штамбуванням], перебивати, штампувати.

prem/kontuz/i vt віддавити (руку, ногу і т. п.).

prem/kuir/il/o див. premmarmito.

prem/lig/il/o мед. (кровоспинний) джгут, туга пов'язка; surmeti ~n накласти джгут.

prem/marmit/o кул. скороварка (= rapidkuira marmito).

prem/maŝin/o механічний прес, пресувальна машина.

prem/mort/ig/i задушити, роздавити (на смерть) (про важкий предмет).

prem/najl/o кнопка (канцелярська; = piknajlo).

premolar/o анат. малий кутній зуб, пре моляр (= antaŭmolaro).

prem/pingl/o кнопка (канцелярська; син. piknajlo).

prem/plat/ig/i роздавити / роздушити у вареницю; (с)плющити, розплющити (тиском); ~ floron en libro засушити квітку в книжці.

prem/pot/o див. premmarmito.

prem/risort/o тех. пружина стиску.

prem/rul/o тех. давильний вал; валок, валець.

prem/sent/o мед. відчуття стиснення.

prem/sign/o відбиток; слід.

prem/sonĝ/o страшний сон, кошмар (= terursonĝo, inkubsonĝo, koŝmaro).

prem/sufok/i vt (за)душити руками, душити за горло.

prem/ŝalt/il/o тех., ел. натискний, кнопковий вимикач [перемикач].

prem/tord/i vt викручувати, віджимати (мокру білизну і т. п.; = vringi).

prem/valv/o тех. напірний [нагнітальний] клапан.

prem/vund/i vt віддавити (руку, ногу і т. п.).

***pren||i** vt **1.** брати, узяти, взяти; ~i bastonon узяти палку; ~i citaĵon узяти цитату; ~i lin je la mano узяти його за руку; ~i ion sur sin брати що-н. на себе; ~i kun si брати [узяти] з собою; ~i ŝin kiel edzinon узяти її за жінку; **2.** забирати, захоплювати, заволодівати; ~i la urbon заволодіти містом; ~i la potencon захопити владу; ◇ falis el la mano, ~u satano що з воза впало, те пропало; **3.** брати, одержувати, отримувати, наймати; ~i apartamenton найняти квартиру; ~i taksion узяти таксі; **4.** сприймати, ставитися; neniu ~is lian parolon serioze ніхто не сприйняв його виступ серйозно; **5.** засвоювати, переймати; ~i malbonan kutimon засвоїти кепську звичку; **6.** приймати (ліки, душ, ванну); ~o **1.** узяття, взяття; ~o de Romo fare de la galloj узяття Рима галлами; **2.** узяття (у знач. ім.); ellasi sian ~on випустити взяття; ***3.** взятка (у картах); ~ebl/a який може бути взятим; *~il/o кліщі, щипці, пінцет, рогаць (загальна назва пристрою, інструмента для схоплення або утримання чого-н.).

prenantes/o бот. пренант [Prenanthes].

pren/i/pov/a чіпкий, хапаючий.

***prepar||i** *vt* готувати, готувити, підготовляти, приготувляти; ~i manĝaĵon готувати їжу; sin ~i por la diskuto підготуватися до диспуту; ~o приготування; підготовка; ~a підготовчий; ~ad/o **1.** приготування; підготовка (*тривали*); **2.** *рел.* п'ятниця (підготовка до святкування суботи в юдеїв); (P)~ado de la Pasko п'ятниця перед пасхою; **3.** *церк.* проскомидія; ~aĵ/o **1.** що-н. приготовлене; **2.** препарат; ~iĝ/i (при)готуватися, підготуватися; ~ist/o **1.** препаратор; **2.** тренер; **3.** репетитор; ~it/a підготований, підготовлений, приготований, приготовлений; готовий (*про що-н. підготоване*); ~it/ec/o підготованість, підготовленість.

prepar/komitat/o підготовчий комітет.

prepar/labor/o підготовча робота.

prepost/o **1.** *церк.* пробст (*старший пастор у лютеран*); парох, пробош; протоієрей; **2.** прево, превост (*посада в старій Франції, Англії*); суддя; офіцер польової жандармерії; мер міста; ~ej/o **1.** *церк.* плебанія; **2.** резиденція прево, судді.

***prepozici||o** *грам.* прийменник; ~a прийменниковий.

prepozitiv/o *грам.* прийменникове сполучення, сполучення іменника з прийменником, прийменниковий відмінок.

prepusi||o *анат.* крайня плоть, препуціум, препуцій; ~ul/o необрізаний (*у знач. ім.*); неєврей; неараб; поганин; (= nesirkumcidito).

preri/o *геогр.* прерія.

prerial/o *іноді тај, іст.* преріаль (*9-ий місяць французького республіканського календаря*).

preri/indi/an/o *етн.* індіанець / індіанець з Великих рівнин [з Прерій].

preri/lup/o *див.* kojoto.

prerogativ/o прерогатива, виключне право.

***pres||i** *vt* **1.** (на)друкувати (*відтворити текст або малюнок методом друку на папері, тканині і т. п.*); ~i tekston per kursivo надрукувати текст курсивом; **2.** (на)друкувати (*віддати до друку, розмістити в друкованому виданні*); vi povas ~i vian artikolon en nia revuo ви можете надрукувати вашу статтю в нашому журналі; ~a друкований; ~a sciiĝo друковане повідомлення; ~a litero друкована буква / літера; ~o друк; ~ad/o друкування; esti en ~ado знаходитися у друку; ~aĵ/o друкована продукція, друкований твір, друк; ~ej/o друкарня; ~iĝ/i *див.* ~i 2; ~il/o **1.** *див.* presmaŝino; **2.** *див.* printilo; ~ist/a друкарський; ~ista farbo друкарська фарба (= presfarbo); ~ist/o друкар.

pres/art/o друкарство, друкарське мистецтво.

presbiop||a *мед.* який має пресбіопію, пресбіопічний, далекозорий; ~ec/o пресбіопія, стареча далекозорість.

presbit/o *зоол.* лангур, тонкотіл [*Presbytis*].

presbiter||o *рел.* пресвітер; ~a пресвітерський; ~ec/o пресвітерство.

presbiterian||o *рел.* пресвітеріанин; ~a пресвітеріанський; ~ism/o пресвітеріанство.

pres/cilindr/o друкарський циліндр.

pres/erar/o друкарська помилка.

pres/farb/o *див.* presista farbo.

pres/ink/o друкарська фарба.

***preskaŭ I.** *част.* **1.** майже, сливе; ~ neniam майже ніколи; parolado daŭris ~ unu horon промова тривала майже годину **2.** ледве, ледь, трохи не, мало не; mi ~ falis я ледь не впав; **II.** *самостійно вжив. морфема з тим же знач.:* ~a: kosmetiko povas fari ~ajn miraklojn косметика може робити майже дива.

pres/kobold/o *жарт.* гном-друкар, міфічний відповідач за друкарські помилки.

pres/kost/o/j друкарські витрати, вартість друку.

***preskrib||i** *vt* **1.** прописувати, приписувати (*вимагати дотримуватися чого-н.*); веліти, наказувати; *la leĝo ~as, ke ...* закон велить, що ...; **2.** *мед.* прописувати, приписувати (*ліки і т. п.*), призначати; *~i medikamenton* приписати ліки; **~o** **1.** припис; **2.** *мед.* припис, призначення.

preskript||o *юр.* припинення за давністю [за терміном давності], закінчення терміну давності; **~a** підлягаючий закону про давність; **~iĝ/i** **1.** припинятися за давністю; **2.** підпадати про дію закону про термін давності.

pres/labor/ist/o робітник-друкар.

pres/liber/ec/o свобода друку.

pres/liter||o *друк.* літера; **~e** друкованими буквами.

pres/maŝin/o друкарська машина, друкарський верстат; *rotacia ~* ротаційна друкарська машина.

pres/metal/o *спец.* гарт, друкарський сплав.

pres/paper/o друкарський папір.

pres/plat/o формна пластина, стереотип.

pres/pret||a готовий до друку (*про рукопис і т. п.*); **~ig/o** підготовка до друку.

pres/prov/aĵ/o пробний відбиток, верстка (*листки*), коректура (= *korekturo*).

pres/sign/ar/o *див.* *tiparo*.

pres/ŝablon/o друкарський стіл.

prest/o *муз.* престо, дуже швидкий темп.

pres/teknik/o техніка друку.

prestidigit||i *vn* робити фокуси, показувати фокуси (*за допомогою спритності рук*); **~ist/o** престижитатор, фокусник, маніпулятор.

prestidigitator/o *див.* *prestidigitisto*.

***prestig||o** престиж, авторитет, репутація; ***~a** престижний; **~e** престижно.

pres/tip/o *див.* *tipo* 4.

presuriz||i *vt* **1.** *тех.* підтримувати робочий [заданий, необхідний] тиск (*всередині якого-н. об'єму*); *~i la ĉelon de kosmoŝipo* підтримувати тиск у кабіні космічного корабля; **2.** тримати під заданим тиском (*газ, рідину*); **~o** **1.** підтримування робочого, заданого тиску; **2.** утримування під заданим тиском; *o(b)presovuvanna*; **~il/o** **1.** система підтримування робочого, заданого тиску; **2.** система утримування під заданим тиском.

***pret||a** готовий; *la tagmanĝo estas ~a* обід готовий; *havi ~an respondon por ĉiu demando* мати готову відповідь на кожне питання; *esti ~a por (abo al, je)* бути готовим до, для; *~a riski la vivon* готовий пожертвувати життям; **~e** у готовому виді; наготові; **~i** *vn* бути готовим, бути наготові; **~ec/o** готовність; **~ig/i** привести у стан готовності, (під)готувати, (при)готувати; *~igi sin por forkuri* підготуватися до втечі; **~ig/(ad)/o** готування, приготування, підготовка (*дія того, що готує*); **~iĝ/i** (під)готуватися, (при)готуватися; **~iĝ/(ad)/o** готування, приготування, підготовка (*дія того, що готується*).

***pretekst||o** привід; відмовка; *trovi ~on* знайти привід, причину, відмовку; *je (abo kun) (la) ~o de ...* під приводом...; *ĝifuzi je ~o de manko de la tempo* відмовитися під приводом браку часу; **~i** *vt* виставляти як привід; **~e:** *~e, ke* під приводом того, що.

***pretend||i** vt (*ion, pri io, je io*) претендувати, пред'являти права, претензії (*на що-н.*); *mi ne ~as esti la unua* я не претендую бути першим; *~i altan postenon* претендувати на високу посаду; **~o** претензія, домагання; **~ant/o** претендент; **~em/a** вимогливий, вибагливий, претензійний; **~em/o** вимогливість, вибагливість, претензійність.

***preter I.** *прийм.* мимо; повз, біля, поблизу; *li pasis ~ mi* він пройшов повз мене; **II.** *самостійно вжив.* морфема: **~e** присл. мимо; **III.** *преф.* зі знач. даного прийм.: *~iri iti* мимо; *~pasi* проходити мимо; *~atenti* лишати поза увагою, пропустити; *~vole* мимоволі.

preter/atent/i vt не звернути уваги, не помітити, пропустити повз увагу, проґавити.

preter/aŭd/i пропустити мимо вух (або повз вуха), не почути, прослухати.

preter/dev/a який виходить за рамки обов'язку [обов'язків].

preter/dir/e до речі (кажучи).

preter/distanc/i vt обігнати, випередити (*на певну віддаль*), залишити позаду; *~ la persekutantojn je tri kilometroj* випередити переслідувачів на три кілометри.

preter/dorm/i vt проспати (*пропустити, не помітити*).

preter/flu/i vn текти повз / мимо, протікати [пропливати] повз / мимо.

preter/flug||i vn пролетіти повз / мимо, летіти повз / мимо; промайнути, промигнути; **~o** проліт мимо, пролітання мимо; **~e** пролітаючи мимо.

preter/frot/i vt обдерти (*рухаючись повз що-н.*).

preter/glit/i vn промайнути, промигнути.

preterici/o *літ.* претеричія (*риторична фігура*).

preter/ir||i vt іти мимо / повз, проходити мимо / повз; їхати мимо / повз, проїжджати мимо / повз; **~ant/o** проходжий; **~ej/o** об'їзд, об'їзна дорога.

***preterit||o** *грам.* претерит, минулий час (дієслова) (= *estinteco, estinta tempo, pasinta tempo, is-tempo*); **~a** стосовний до минулого часу; **~a** *participo* дієприкметник минулого часу.

preter/kur/i vt пробігати мимо / повз, (про)бігти мимо / повз що-н.

preter/las||i vt *прям., перен.* пропустити; оминати; *li haltis por ~i nin* він зупинився, щоб пропустити нас; *~i interesan okazon* пропустити цікавий випадок; *~i vorton dum kopiado* пропустити слово при переписуванні; **~o** пропуск.

preter/marŝ/i vn, vt проходити мимо, іти мимо, обходити; іти в обхід.

preter/mov/iĝ/i рухатися мимо / повз.

preter/natur/a *див.* kontraŭnatura.

preter/paf/i vt стріляти [вистрілити] мимо.

preter/pas||i vt **1.** проходити [пройти] мимо / повз, (об)минати; **2. авт.** обганяти, обігнати, здійснити обгін (= *devanci*); **~o 1.** проходження мимо, прохід мимо; **2. авт.** обгін; **~e** мимохідь, по дорозі, попутно; **~ant/e 1.** проходячи мимо; **2. авт.** обганяючи, здійснюючи обгін; **3. див.** **~e.**

preter/paŝ/i vt (про)крокувати мимо / повз.

preter/port/iĝ/i пронестися мимо.

preter/rigard/i vt **1.** дивитися мимо, відвести погляд від, не дивитися на (*робити вигляд, що не зауважуєш*); **2. див.** *preteratenti.*

preter/rul/iĝ/i прокотитися мимо.

preter/ŝov/iĝ/i пересуватися [проходити, рухатися] мимо; пропливати мимо (*про спогади і т. н.*).

preter/ŝveb/i vn промайнути, пролетіти, пропливти мимо [перед очима].

preter/vetur/i vt 1. їхати [проїжджати, проїхати] мимо / повз, об'їджати, об'їхати; 2. див. preterpasi 2.

preter/vid/i vt не побачити, недоглянути, недоглядіти, прогавити.

preter/vol||a див. kontraŭvola; ~e див. kontraŭvole.

pret/konstru/it/a готовий, задалегідь виготовлений (*перев. про буд. конструкції*).

pret/kudr/it/a готовий, пошитий.

pretor||o іст. претор (у Ст. Римі заступник і помічник консула, згодом – вища урядова особа); ~a преторіанський; ~a gvardio преторіанська гвардія; ~an/o преторіанець; ~es/o преторство; ~ej/o преторій, преторіум.

pretori/o див. pretorejo.

Pretori/o геогр. н., м. Преторія (столиця Південної Африки).

prevarik/i vt зловживати (службовим становищем, владою).

prevent||i vt попередити (хворобу і т. п.); запобігти; ~o запобіжний, превентивний, профілактичний; ~ad/o попередження, запобігання, профілактика; ~ej/o рідко, див. preventorio; ~il/o запобіжний, профілактичний засіб.

preventori/o профілакторій (= preventa sanatorio).

***prez||o** ціна, розцінка; favora ~o пільгова ціна; alta ~o висока ціна; moderaĵ ~oj помірні ціни; rogranda ~o гуртова / оптова ціна; fiksitaĵ, kontraktitaĵ ~oj тверді, договірні ціни; altigi, malaltigi la ~ojn підвищити, знизити ціни; ~a ціновий; ~ar/o преїскурант, перелік цін, список цін, цічник, прайс-лист; ~(o)/ind/a який відповідає своїй ціні, вартий вказаної ціни.

prez/alt||ig/o ком. підвищення цін; ~iĝ/o ком. ріст / зростання цін.

prez/diferenc/o різниця в ціні, різниця цін.

prezenc||o грам. презенс, теперішній час (дієслова) (= estanteo, estanta tempo, nuna tempo, as-tempo); ~a стосовний до теперішнього часу; ~a partícipo дієприкметник теперішнього часу.

***prezent||i** vt 1. подати, поставити, запропонувати; kion mi povas ~i al vi що я можу вам запропонувати?; ~i kafon al gasto подати гостеві каву; 2. (по)знайти, рекомендувати, відрекомендувати; представляти; ~i lin al sia edzino відрекомендувати його своїй дружині; 3. подавати, представляти, пред'являти, надавати; ~i kambion пред'явити вексель; 4. уявляти; ~i al vi mian embarason уяви (собі) моє скрутне становище; 5. зображувати, виводити, змальовувати, показувати; la bildo ~as virinon картина зображує жінку; 6. виставляти, ставити, грати, виконувати роль; ~i Hamleton грати роль Гамлета; ~i dramon ставити п'єсу; 7. являти собою, бути, становити; la parado ~is grandiozan spektaklon парад являв собою грандіозне видовище, парад був грандіозним видовищем; ~o, ~ad/o подавання, подання; представлення; наведення; знайомлення, познайомлення; рекомендування, відрекомендування; зображення, виведення, показування; змальовування; уявляння, уявлення; вистава; ~ebl/a який можна поставити на сцені, сценічний; ~iĝ/i представитися, відрекомендуватися; постати, відкритися (*про вид*); al ni ~iĝis vasta panoramo перед нами відкрилася [постала] широка панорама; ~iĝi al radiografia ekzameno з'явитися на рентгенівське обстеження.

prezerv/i vt (за)консервувати, уберегти (від зісуття) (*продукти харчування, = konservi*).

prez/etiked/o див. prezindiko.

prez/fal/o падіння цін.

***prezid||i** vn головувати; ~i kunsidon головувати на засіданні, зборах (= ~i en kunsido); ~i tribunalon головувати в суді (= prezidi en tribunalo); ~(ad)/o головування; sub la ~o de...

під головуванням.; ~ant/o **1.** голова, головуючий, президент (*організації*); **2.** президент (*республіки*, = prezidento); ~ant/ar/o президія; ~ant/ec/o головування, президентство.

prezident||o *політ.* президент (= prezidanto 2); ~a президентський; ~ec/o президентство; kandidato al (або por) ~eco кандидат у президенти; ~ej/o президентська резиденція, президентський палац; адміністрація президента.

prezident/edzin/o дружина президента, перша леді.

prezidi||o *іст.* президія (*вищий виконавчий орган, н-д у СРСР*); (P)~o de la Supera Soveto de USSR Президія Верховної Ради СРСР; ~an/o член президії.

prez/indic/o *ек.* індекс цін.

prez/indik/(il)/o покажчик ціни, ярлик [наклейка] з ціною.

prez/kart/o: ~ de trinkaĵoj преїскурант напоїв (*на складеному вдвоє аркуші*).

prez/kartel/o картельна угода про ціни.

prez/kategori/o категорія цін.

prez/konkur||i *vt* *ек.* брати участь у тендері, брати участь у конкурсі на підряд; ~ad/o конкуренція цін на послуги.

prez/konsci/a який економічно свідомо підходить до покупки (товару), який розбирається в цінах.

prez/list/o цінник, преїскурант, перелік цін, список цін, прайс-лист.

prez/mark/o *див.* prezindik(il)o.

prez/mekanism/o механізм цін, ціновий механізм.

prez/o/frost/ig/o замороження цін.

prez/o/politik/o політика цін.

prez/o/redukt/o знижка (*в ціні*, = rabato).

prez/o/stabil/ec/o стабільність цін.

prez/o/tabel/o преїскурант (*у вигляді таблиці*).

prez/nivel/o рівень цін.

***pri** **I.** *прийм.* про; paroli ~ vi говорити про вас; pensi ~ la vojaĝo думати про подорож; *Прим.* Цей прийм. може перекладатися на українську мову іншими прийменниками або зовсім не перекладатися: akuzi ~ io звинувачувати у чому-н.; rajto ~ la vivo право на життя; certa ~ io упевнений у чому-н.; kontenta ~ io задоволений чим-н.; profesoro ~ matematiko професор математики; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~e про те, про це; **III.** *преф., відповідає укр. о-, об-:* ~paroli обговорювати; ~plori оплакувати; ~lumi освічувати.

Priam/o *літ.* Пріам (*останній цар Трої, убитий Пірром*).

Priap||o *міф.* Пріап (*у давньогрецькій міфології бог продуктивних сил природи, охоронець садів, покровитель чуттєвих насолод*); (p)~ism/o *мед.* пріапізм (*патологічний стан, за якого статевий член знаходиться у постійній ерекції без сексуального збудження*).

pri/atent/i *vt* (*iun, ion*) приділити увагу (*кому-н., чому-н.*), оточити увагою (*кого-н., що-н.*).

pri/demand||i *vt* опитати, розпитати, допитати; turmente ~i допитати з тортурами; ~ad/o опитування; розпитування; допит; fari ~adon (про)вести опитування; (про)вести; [улаштувати, учинити] допит.

pri/diskut/i обговорювати, обговорити (= diskuti 2).

pri/disput/i *vt* спитати про, диспутувати про.

pri/dub/i *vt* піддати сумніву, (по)ставити під сумнів, (за)сумніватися в чому-н.

pri/fajf/i *vt* освистати.

pri/falĉ||i *vt* косити, обкошувати, обкосити (*поле, луку, газон і т. п.*); **~ad/o** обкошування.

pri/flar/i *vt* обнюх(ув)ати, узяти слід.

pri/fos||i *vt* піддати розкопкам, вести розкопки, розкопати (*у пошуках скарбів, копалин, археологічних знахідок*); **~o/j**, **~ad/o** розкопки.

pri/frap/i *vt* відлупцювати, відлупити.

pri/fraŭd/i *vt* підступно обкрасти (*когось*); підступно викрасти (*щось*); привласнити (*державні кошти, майно і т. п.*).

pri/fripon/i *vt* обшахрувати, ошукати.

pri/gard/i *vt* охороняти, вартувати, *розм.* пильнувати; тримати під охороною/вартою.

pri/grat/i надряпати, видряпати (*напис і т. п.*).

pri/ĝem/i *vt* стогнати за ким-н., чим-н., жалібно стогнати.

pri/inform/i *vt* докладно (по)інформувати (*кого-н.*), д(ав)ати вичерпну інформацію (*кому-н.*).

pri/instru/a який стосується навчання; навчальний, педагогічний.

pri/juĝ||i *vt* судити про (*когось, щось*), осуджувати; **~o** судження, суд; *proponi ion al la ~o de la publiko* запропонувати що-н. суду публіки, *vinesti* що-н. на суд публіки.

pri/ĵet/i *vt* обкидати, закидати; *~iun per ŝtonoj* закидати *кого-н.* камінням.

pri/ĵur/i *vt* давати обітницю; поклястися посвятити Богіві.

pri/kalkul/i *vt* **1.** підрахувати, порахувати, перерахувати, обчислити, обрахувати; **2.** розрахувати, вирахувати (*механізм, побудову і т. п.*; *дію, вчинок і т. п.*); *~ varorkaldronon* розрахувати паровий котел; *~ ĉiun sian movon* розрахувати кожний свій рух; **3.** перерахувати, провести перепис населення (= *pombri*).

pri/kant||i *vt* оспівувати, оспівати (= *kanti* 2); **~ad/o** оспівування.

pri/kanzon/i *vt* висміяти у куплетах, у частівках, у шансонетці.

pri/kl||i *vt* *c.-z.* саджати розсаду, висаджувати, розсаджувати, пересаджувати; пікірувати сїянці; ***~aĵ/o** розсада, сїянець, сїянці.

pri/konstru/i *vt* забудувати; *~ la valon per domoj* забудувати долину будинками.

pri/kraĉ/i *vt* обплювати, пообплювувати.

pri/kri/i *vt* рекламувати криками, криками пропонувати (*товар*).

***pri/labor||i** *vt* оброблювати, обробляти, обробити, опрацювувати, опрацювати; розробляти; *~i kampojn* обробляти поле; *~i iun per bastono* обробити *кого-н.* палкою (*побити*); **~ad/o** обробка, оброблення, опрацювання; розробка; **~il/o**: *centra ~ilo* *інформ.* процесор (= *procesoro*); **~it/a** оброблений; опрацьований; **~it/ec/o** обробленість, опрацьованість; обр(об)к(а).

pri/lev/i *vt* звільнити (*від непотрібних, зайвих предметів*), прибрати (*зробити порядок*); *~ tablon* звільнити стіл, *прибрати* на столі.

pri/loĝ/i *vt* *див.* *loĝi* 2.

pri/lum||i *vt* освітлювати, освічувати, освітити (*про джерело світла*); *перен.* висвітлити; *la suno ~is kampojn* сонце освітило поля; *kritike ~i la detalojn de tiu afero* критично висвітлити деталі цієї справи; **~o**, **~ad/o** освітлення; **~it/ec/o** освітленість.

prim/o **1.** *мат.* простий елемент, просте число; **2.** *церк.* перший час (*здійснюване за часословом богослужіння*); **3.** *спорт.* перша позиція (*у фехтуванні*).

primadon/o примадонна.

pri/majstr/i *vt* майстерно використовувати, майстерно володіти.

primar||a **1.** у різн. знач. первинний; ~а sektoro спец. добувальний сектор; **2.** *заст., див. paleozoika*; ~о *заст., див. paleozoiko*.

primas/o *церк.* примас.

primat/o/j *зоол.* примати [*ряд Primates*].

primaver/o *поет.* весна (= printemps).

pri/medit/i *vt* роздумувати про, обмірковувати.

pri/met/i *vt* обкладати, обставляти, заставляти; ~ la tablon накривати на стіл; ~ ŝaktabulon розставити фігури на шахівниці.

primic/o (*найчастіше pl*) **1.** *рел.* первинки, перші плоди (землі); перший приплід; **2.** *перен.* перші твори, кроки; дебют; начало; **3.** (*тк. в одн.*) *церк.* перша (урочиста) Служба Божа (священника).

***primitiv||a** **1.** примітивний; **2.** первісний; ~е примітивно; ~aj/o **1.** примітив, що-н. примітивне; **2.** що-н. первісне; ~ec/o **1.** примітивність; **2.** первісність; ~ig/i примітивізувати; ~ig/o примітивізація; ~ism/o *сумн., див. naivismo*; ~ul/o **1.** примітивна людина, *розм.* примітив; представник примітивної цивілізації; примітивна тварина; **2.** *мист.* примітивіст (*художник доренесансного періоду*).

***primol||o** *бот.* первоцвіт, примула [*Primula*]; ĉinia ~о первоцвіт китайський [*P. sinensis*]; jarania ~о первоцвіт японський [*P. japonica*]; obkonusa ~о первоцвіт зворотноконічний [*P. obconica*]; oficina ~о, printemps ~о первоцвіт весняний [*P. veris*, *син. P. officinalis*]; ordinara ~о, sen-tiga ~о первоцвіт звичайний [*P. vulgaris*, *син. P. acaulis*]; ~ac/o/j первоцвіті [*родина Primulaceae*]; ~al/o/j первоцвіті [*порядок Primulales*].

pri/mor/a який стосується звичаїв, який розповідає про звичаї; ~ romano *літ.* побутовий роман.

primordi/o *бот.* примордій, зачаток; sema ~ *див. semprimordio*.

pri/mov/ad/a який стосується (есперанто-)руху, який розповідає про (есперанто-)рух; ~j artikoloj статті про есперанто-рух.

primus/o примус (*газовий нагрівальний прилад*); керогаз.

***princ||o** **1.** принц; la ~o de Monako принц Монако; la ~o de Kimrujo принц Уельський; Hamleto, ~o de Danujo Гамлет, принц Датський; li estas bela kiel ~o він гарний, наче принц; **2.** князь; la (P)~o de la Rasо Князь миру (*Ісус Христос*); la (P)~o de mallumo, la (P)~o de tiu ĉi mondo князь тьми, князь цього світу (*диявол*); la (P)~o de la apostoloj князь апостолів (*апостол Петро*); la ~oj de la Eklezio князі Церкви (*кардинали*); **3.** *перен.* король (*найвидатніша особа, перший з усіх*); la ~o de la poetoj, ĝiranoj король поетів, шахраїв; ~a **1.** стосовний до принца, приналежний принцу; **2.** князівський; ~ec/o **1.** звання принца, титул принца; **2.** звання князя, титул князя, князівство (*титул, ранг*); ~id/o син принца, княжа, князенко, княжич; ~id/in/o князівна, княжна; *~in/o **1.** принцеса; **2.** княгиня; **3.** *див. ~idino*; ~uj/o князівство (*володіння, = princolando*).

princ/edz/in/o **1.** дружина принца, принцеса (*яка одержала титул принцеси при заміжжі*); **2.** княгиня (*дружина князя, = princino* 2).

***princip||o** принцип; baza (*або fundamenta*) ~о основний принцип; konstitucia ~о конституційний принцип; kaŭzeca ~о *фіз.* принцип причиновості; necerteca ~о *фіз.* принцип невизначеності; homo kun ~oj людина з принципами, принципова людина; ~a принциповий, принципіальний; ~e принципово; у принципі; ~ec/o принциповість, принципіальність.

princ/o/edz/o (принц-)консорт, чоловік королеви.

princ/(o)/land/o князівство (*володіння*).

princ/o-elekt/ist/o іст. курфюрст, князь-виборець.

prini/o орн. прінія [*Prinia*]; gracia ~ прінія граціозна [*P. gracilis*]; grizbruna ~ прінія коричневобока [*P. subflava*].

pri/not/i vt подати примітки ; анотувати.

print|i vt **1.** фото (на)друкувати (= presi 1, kopii); **2.** інформ. (на)друкувати на (копм'ютері), роздрукувати (на принтері), вивести на принтер; ~аї/o **1.** фото відбиток; **2.** інформ. роздрук; ~il/o **1.** фото апарат для друку; проєкція ~ilo фото фотозбільшувач, апарат для проєкційного друку; sonregistra ~ilo кіно апарат для фотографічного звукозапису, апарат для запису фотографічної фонограми, фотографічний фонограф; **2.** інформ. принтер, друкувальний пристрій, розм. друкарка; lasera ~ilo лазерний принтер; inkspruĉiga (або inkjeta) ~ilo струминний принтер; nadlaga ~ilo матричний принтер (з голчастою головою).

***printemp|o** весна; ~а **1.** весняний; **2.** с.-г. ярий; ~е навесні (= en printempo).

printemp/o/rul/o кул. весняний рулет (східна закуска: рулет з овочами, іноді тж з курятиною).

print/kadr/o фото друкарська рамка.

print/paper/o див. imprespapero.

print/u/ekran/o/n/klav/o інформ. клавіша Print Screen, клавіша створення знімка екрана.

priodont/o зоол. гігантський броненосець [*Priodontes*].

prion/o біол., мед. пріон.

***prior|o** пріор, настоятель (монастиря); ~ес/o пріорат (звання, посада, титул пріора); ~in/o настоятелька (монастиря).

prioritat|o пріоритет, першість, старшинство; ~а пріоритетний; ~е згідно пріоритету, за пріоритетом; ~ig/i (з)робити пріоритетним, наділити пріоритетом.

pri/paf|i vt обстріляти; ~ad/o обстріл.

pri/palp/i vt обмац(ува)ти, розм. облап(ув)ати.

***pri/parol|i** vt обговорювати, обговорити; ~о, ~ad/o обговорення.

pri/pen/i vt (ion) докладати зусиль (до чого-н.), домагатися, добиватися (чого-н.); силитися досягнути (чого-н.).

***pri/pens|i** vt обдум(ув)ати, вдуматися в, обміркувати, роздумувати, зважувати; ~ad/o роздуми; ~em/a вдумливий, розважливий, розважний; ~em/o вдумливість, розважливість, розважність; ~ind/a який слід обдумати, над яким варто задуматися; ~it/a обдуманий.

pri/pentr|i vt розмалювати, прикрасити живописом; ~ad/o розмальовування, розпис.

pri/pes/i vt відважити, зважити (частину з великої кількості).

Pripjatj/o^{EU} геогр. н., р., м. Прип'ять (Україна).

pri/plant/i vt обсадити, засадити (рослинами).

pri/plor|i vt оплак(ув)ати; ~о, ~ad/o оплакування; ~ind/a гідний оплакування; плачевний.

pri/pluk/i vt перен. обібрати, обдерти як липку, залишити без копійки [гроша].

pri/pluv/i vt зрошувати [зросити] дощем.

pri/rab/i vt пограбувати, ограбувати.

pri/radi/i vt торкнутися (своїм) промінням, освітити.

pri/respond|i vt рідко відповідати (за що-н.), бути відповідальним, нести відповідальність (= respondeci pri); ~а див. respondeca.

pri/rigard||i vt оглянути, розглянути, обдивитися, роздивитися; ~o огляд.

prisek/o рідко, скор. від **privata** sektoro.

pri/sekret/i vt тримати у секреті / таємниці; засекретити, затаїти.

pri/sem/i vt обсіяти, засіяти.

pri/serĉ||i vt обшукувати, обшукати; ~o обшук.

pri/serv||i vt обслуговувати, обслужити; ~o обслуговування (одноразове і коротке); ~ad/o обслуговування (багаторазове і тривале); ~ant/o обслуговуючий працівник, працівник з обслуги, працівник з обслуговуючого персоналу.

pri/silent||i vt (ion) мовчати, не говорити (про що-н.); замовч(ув)ати; ~(ad)/o замовчування.

pri/skrap||i vt вискоблити, відскоблити, відскребти, відшкребти, обскребти, обшкребти, обцистити; ~ad/o відскоблювання, відскрібання, відшкрібання.

pri/skrib||i vt описувати, описати; ~a описовий; ~o опис; ~ebl/a який можливо описати.

pri/skulpt/i vt обробляти (матеріал для створення скульптури); вирізьблювати з, висікати з, ліпити з; ~ мармогон вирізьблювати з мармуру; ~ lignon вирізьблювати [вирізати] з дерева; ~ argilon ліпити з глини.

***prism||o** призма; ~a призматичний; ~a anteno radio, тб. призматична антена.

prism/o/form/a призмоподібний.

pri/sorĉ/i vt див. sorĉi 1.

prist/o ixm. пилкорид, риба-пилка [Pristis] (син. segilfiŝo).

pri/stud/i vt простудіювати, вивчити, дослідити.

pri/ŝpruc/i vt оббризкати, оприскати, окропити.

pri/ŝtel/i vt обкрадати, обікрасти.

Priŝtin/o геогр. н., м. Приштина (столиця автономного краю Косово).

pri/ŝut/i vt посипати, обсипати, засипати.

pri/tond/i vt с.-г. обрізати, підстригати (кущі, дерева).

pri/trakt/i vt трактувати, розглядати (= trakti 3).

pri/tranĉ/i vt вирізати (майструвати що-н. різанням).

pri/varm/a термічний; тепловий.

***privat||a** 1. приватний; ~a persono приватна особа; ~a kolekto приватна збірка; ~a lernejo приватна школа, приватне училище; ~a sektoro приватний сектор; 2. закритий, не публічний; ~a kunsido закрите засідання; ~a prezentado de filmo закритий показ фільму; ~e приватним чином, приватно; ~aj/o приватна справа, приватний інтерес (= privata afero); ~ec/o приватність; ~ul/o приватна особа.

privativ/o грам. привативний відмінок.

privat/jur/o юр. приватне право.

privat/kapital/ist/a приватнокапіталістичний.

privat/sfer/o сфера приватного життя (= privata sfero).

pri/vers/i vt облити, полити.

pri/vet/i vt (по)ставити на .., (з)робити ставку на ...

***privilegi||o** привілей, перевага; пільга; havi ~ojn мати привілеї; ~a: ~a rajto право, обумовлене привілеєм; ~i vt (на)давати привілей, наділяти привілеєм; ~it/a привілейований, наділений привілеєм; ~it/ec/o привілейованість; ~ul/o привілейована особа.

prizon||o в'язниця, тюрма; острог; ~а тюремний; ~estr/o начальник тюрми; ~ul/o в'язень.

prizon/gard/ist/o тюремний наглядач.

prizon/ribe/o повстання в тюрмі, повстання в'язнів.

pri/zorg||i *vt* доглядати, піклуватися, опікати, опікувати (= flegi); ~ad/o догляд, опікування, опіка; ~ant/o піклувальник, опікун.

***pro I.** *прійм.* через; за; заради, ради, задля; ~ manko de tempo за браком часу; *ŝi ~ li perdis fianĉon* вона через нього втратила нареченого; ~ tio через те, тому; *li amas ŝin ~ ŝia beleco* він любить її за її красу; *morti ~ la patrio* вмерти за батьківщину; *trinki ~ ies sano* п'яти за здоров'я кого-н.; *aĉeti ~ granda mono* купити за великі гроші; ~ Dio! ради Бога!, Бога ради!, на Бога!, Христа ради!; *okulo ~ okulo, dento ~ dento* око за око, зуб за зуб; ~e рідко через те, тому (= pro tio); ~o рідко причина (= kialo, kaŭzo); **II.** *преф.* зі знач. *прійм.*: ~labora належний за працю; ~peti просити за кого-н., заступатися за кого-н., замовити слово за кого-н.

***probabl**||a імовірний, ймовірний, можливий; правдоподібний; ~e певно, певне, мабуть, либонь; ~o *мат.* імовірність; ~ec/o імовірність; правдоподібність; ~ik/o *див.* probablokalkulo; ~ism/o *філос., рел.* пробабілізм.

probabl/o/dens/o *мат.* густина ймовірностей.

probabl/o/distribu/o *мат.* розподіл ймовірностей.

probabl/o/kalkul/o *мат.* теорія ймовірностей.

probabl/o/spac/o *мат.* імовірнісний простір.

pro/batal/ant/o поборник.

pro/bezon/a викликаний [зумовлений] потребою, необхідністю.

***problem**||o проблема, питання; *мат., шах.* задача; ~oj de la filozifio проблеми філософії; *grava socia ~o* важлива суспільна проблема; *solvi ~on* вирішити проблему; розв'язати задачу; ~a проблемний, проблематичний; ~ar/o комплекс проблем, проблеми; ~ec/o проблемність, проблематичність.

problem/adapt/it/a *див.* problemorientita.

problemm/infan/o важка дитина, неблагополучна дитина.

problem/orient/it/a орієнтований [спрямований] на певну проблему, пов'язаний з певною проблемою, проблемно-орієнтований.

problem/solv/o вирішення проблеми.

***proced**||i *vn* чинити, робити, діяти; ~o **1.** дія; спосіб дії; діяльність; **2.** *див.* proceso; ~ar/o *див.* proceduro.

***procedur**||o у *різн. знач.* процедура; ряд послідовних дій; сукупність процесів; *kancelaria ~o* справочництво, діловодство; *juĝa ~o* судочництво; *voĉdona ~o* процедура голосування; ~a процедурний; ~a demando процедурне питання; ~i *vn* додержуватися / дотримуватися процедури; ~ist/o процесуаліст; повірений (*ім.*); стряпчий (*ім.*).

procedur/deklar/o *інформ.* оголошення [опис] процедури.

procedur/nom/o *інформ.* ім'я [ідентифікатор] процедури.

procedur/vok/o *інформ.* виклик [оператор] процедури.

procelari||o *орн.* буревісник [*Procellaria*] (= ŝtormobirdo); ~ed/o/j буревісникові [*родина Procellariidae*].

procelari(o)/form/a/j *орн.* буревісникоподібні [*ряд Procellariiformes*] (*син.* ventbirdoj).

***procent**||o відсоток, процент; redukti je kvin ~oj скоротити на п'ять відсотків / процентів; la dividendo estos kvin ~oj дивіденд становитиме п'ять відсотків / процентів; ~a відсотковий, процентний; *~**eg/o** *фін.* дуже високий відсоток / процент; лихва.

procent/o/signo *див.* elcentosigno.

I***proces**||o 1. *юр.* (судовий) процес, судовий розгляд; civila ~o цивільний процес; heredaĵa ~o процес про спадщину; kriminala ~o кримінальний процес; ~o pri kompenso de la perdoj процес про відшкодування втрат; iniciati ~on порушити процес, порушити судову справу; gajni la ~on виграти процес, виграти судову справу; perdi la ~on програти процес, програти судову справу; 2. *див.* procezo; ~a процесуальний; ~i *vn* вести (судовий) процес; сутяжничати; ~i kontraŭ iu pri kompenso de la perdoj судитися з ким-н. з приводу відшкодування втрат; ~**ad/o** позов, позва, правування; ~**em/a** сутяжницький, схильний до сутяжництва; ~**em/o** схильність до сутяжництва.

II **proces/o** *анат.* відросток; ciliara ~o війкові відростки; korakoida ~o дзьобоподібний відросток.

***procesi**||o 1. процесія,хід, похід, хода; festa ~o святкова, урочиста процесія [хода]; funebra ~o похоронна процесія; 2. *церк.* хресний (по)хід, процесія; ~a процесійний; ~aj гаїрої похідні гусениці; ~i *vn* іти процесією, хресною ходою.

procesor||o *інформ.* процесор; ĉenstabila ~o конвеєрний процесор; ~a процесорний.

proces/raĵt/o *юр.* право позивати(ся) (= rajtopor procesi).

procez||o процес, зміна подій, станів; historia ~o історичний процес; kemia ~o хімічний процес; transformiĝa ~o процес трансформації; ~o de pensado процес мислення; ~**il/o** *див.* procesoro.

procion/o *зоол.* єнот [*Procyon*] (*син.* lavurso); ~**ed/o/j** єнотові [*родина Procyonidae*].

Procion/o *астр.* Проціон (зірка).

pro/cirkonstanc/a викликаний обставинами; зумовлений обставинами; ~o leĝo надзвичайний закон.

prod||o *іст.* доблесний лицар / рицар, лицар без страху і догани, богатир, витязь; ~**aĵ/o** подвиг (здійснюваний лицарями для здобуття слави); (богатирський) подвиг.

prodig||i *vt поет.* щедро роздавати, роздавати направо й наліво (= malavare disdoni); ~a, ~**em/a** марнотратно щедрий; ~**em/o** марнотратність, марнотратство.

Prodik/o Продик (давньогрецький філософ).

prodrom/o *мед.* продром, провісник хвороби, перший симптом захворювання.

***produkt**||i *vt* виробляти, виготовляти, випускати (*продукцію*), продукувати, робити, створювати; породжувати, плодити; родити (*про землю*); tiu fabriko ~as tolon ця фабрика виготовляє [виробляє, випускає] полотно; la ŝafinoj ~as ordinaro nur unu ŝafidon вівці народжують звичайно тільки одне ягня; ~o, ~**aĵ/o** продукт, виріб, результат виробництва; ~o de la homa penso продукт людської думки; la nacia ~o *ек.* національний продукт; la brutta (або malneta, totala) socia ~o *ек.* валовий суспільний продукт; ~**ad/a** виробничий; ~adaĵ kondiĉoj виробничі умови; ~ada proceso виробничий процес; ~adaĵ rimedoj засоби виробництва; ~**ad/o** виробництво, виготовлення, продукування, випуск; ~ado de nutraĵoj виробництво продуктів харчування; ~ado de impostoj створення податків; ~**aĵ/o** продукт (*предмет, товар*); ~aĵoj de nia fabriko продукція нашої фабрики; ~**ant/o** *біол.* продуцент; ~**ej/o** місце виробництва (*майстерня, завод і т. п.*); ~**em/a** продуктивний; родючий, плодючий; ~**il/o/j** *ек.* засоби виробництва (*син.* produktorimedoj); ~**ist/o** виробник, продуцент; ~**iv/a** продуктивний; плідний; ~**iv/e** продуктивно; плідно; ~**iv/ec/o** продуктивність.

produkt/o/kapabl/o, produkt/o/kapacit/o виробнича потужність.

produkt/lanĉ/o впровадження у виробництво (*певного товару*).

produktor/o кіно, муз. продюсер.

produkt/o/rimed/o/j ек. засоби виробництва (= produktiloj).

produkt/o мат. добуток; kartezia ~ декартів добуток; ekstera ~ див. vektora ~; interna ~ див. skalara ~; skalara ~ скалярний добуток; tenzoĝa ~ тензорний добуток; vektora ~ векторний добуток.

***profan||o** профан, неук, невіглас; ~**a** неосвічений; ~**i** vt профанувати, оскверняти; ~**ad/o** профанція, осквернення; ~**ant/o** осквернитель; ~**ec/o** неучтво, невігластво.

profaz/o фізіол. профаза, перша фаза мітозу.

***profesi||o** професія, фах, спеціальність, рід заняття; liberala ~o вільна професія; la ~o de advokato професія адвоката; ekpreni ~on узяти собі за професію; ~**a** професійний, професіональний, фаховий; ~**a** sindikato ~**a** професійна спілка, профспілка; ~**a** malsan(iĝ)o професійне захворювання; ~**a** kantisto професійний співак; ~**a** sekreto професійна таємниця; ~**e** професійно, професіонально, фахово; ~**i** vt мати професію, займатися професійною діяльністю; li ~as kiel kuracisto його професія – лікар, він за професією / фахом лікар, у нього професія лікаря; li ~as pri (або je) medicino він професійно займається медициною; ~**ist/o**, ~**ul/o** професіонал, фахівець.

profesi/nivel/a який знаходиться на професійному рівні, який не поступається професійному рівню, професійний, фаховий (*за своїм рівнем*).

***profesor||o** професор; universitata ~o університетський професор; ~o de nia universitato професор нашого університету; ~o pri (або de) matematiko професор математики; ~**a** професорський; ~**e** по-професорському, по-професорськи, як професор; ~**ar/o** збірн професорський склад, професори (*всі професори навчального закладу, міста і т. п.*), *заст.* професорство; ~**ec/o** професорство, професорська посада; ~**iĝ/i** стати професором, одержати / отримати звання професора; ~**iĝ/o** одержання / отримання звання професора; ~**in/o** професор (*про жінку*), *розм.* професорка.

***profet||o** *прям., перен.* пророк; ◇ neni estas ~o en sia urbeto немає пророка в своїй країні [у рідному краю]; ~**a** пророчий; ~**i** vt пророкувати, (на)пророчити; ~**ad/o** пророкування (*дія*); ~**aj/o** пророцтво, пророкування (*результат*); ~**in/o** пророчиця; ~**ism/o** пророчий дар.

***profil||o** **1.** *прям., перен.* профіль; mi vidis nur lian ~on я бачив тільки його профіль; psikologia ~o de persono психологічний профіль особи; **2.** *мат., арх.* профіль, бічний вигляд (*з розрізом*); боковий переріз, поперечний переріз; вертикальний розріз; **3.** *тех.* профіль (*рейки, планки і т. п.*); L-~o кутовий профіль; U-~o швелерний профіль; T-~o тавровий профіль; I-~o двотавровий профіль; ~**a**: ~**a** portreto портрет у профіль; ~**a** projekcio *мат.* бічний вигляд, бічна проекція; ~**e** **1.** у профіль; rigardi iun ~e дивитися на кого-н. у профіль; prezenti iun ~e зобразити кого-н. у профіль; **2.**: stari ~e стояти боком; ~**i** vt **1.** зображувати у профіль; **2.** *мат., арх.* профілювати, зображувати бічний вигляд, зображувати на бічній проекції, зображувати в розрізі; **3.** *тех.* профілювати, випускати з певним профілем (*рейки, планки і т. п.*); ~**iĝ/i** див. ~i **3**; ~**il/o** *інформ.* профілювальник.

profilakt||i vt (*ion*) проводити профілактичні заходи (*проти чого-н., = preventi*); ~**ik/a** профілактичний; ~**ika** rimedo профілактичний засіб; ~**ika** vakcinado профілактичне щеплення; ~**ika** ĝiraro профілактичний ремонт; ~**ik/o** *мед., тех.* профілактика.

profil/trab/o *тех., буд.* профільована балка.

***profit||i** vt (*ion, de io*) користати, скористатися, одержувати користь, прибуток, мати зиск (*з чого-н.*); ~i la okazon, ~i de la okazo скористатися з нагоди; ◇ du militas, tria ~as де двоє б'ються, третій користується; ~**a** корисний, прибутковий, вигідний, зисковий, рентабельний; ~**e** вигідно, з прибутком, із зиском, рентабельно; ~**o** користь, прибуток, зиск; ~**ec/o** вигідність, прибутковість, рентабельність; ~**em/a** корисливий, користлюбний; ~**em/e** корисливо; ~**em/o** корисливість, користлюбство; ~**em/ul/o**

користолюбець, корислива людина; **~ig/i** приносити користь, прибуток, зиск; (з)робити корисним, прибутковим, вигидним, зисковним; **~il/o** корисний засиб, зисковний / прибутковий засиб, засиб одержання прибутку.

profit/akci/o *фин.* акція з надприбутків.

profit/avid||a зажерливий, пожадливий; **~o** зажерливість, пожадливість.

profit/am||a користолюбний, корисливий (= profitema); **~o** користолюбство, корисливість (= profitemo).

profit/cel||a корисливий, створений для одержання прибутку, користі; нацилений на одержання прибутку, користі; **~e** корисливо, з метою одержання прибутку,

profiterol/o *кул.* профітроль (*маленьке французьке тістечко або маленький тиріжок з начинкою*).

profit/impost/o податок з прибутку.

profit/kvot/o доля прибутку; *ек.* норма прибутку.

profit/mank/o відсутність прибутку, безприбутковість.

profit/margen/o *сумн.* різниця між прибутками і видатками, рентабельність.

profit/o/don/a вигидний, зисковний, прибутковий; рентабельний.

profit/perd/o втрата прибутку.

***profund||a** *прям., перен.* глибокий; *перен.* поглиблений; заглиблений; **~a** руто глибока криниця; **~a lago** глибоке озеро; **~a vundo** глибока рана; **~aj radikoj** глибокі корені; **~a sinklino** глибокий уклін; **~a penso** глибока думка; **~a enhavo** глибокий зміст; **~a konvinko** глибоке переконання; **~a studado** глибоке (*або* поглиблене) вивчення; **du metrojn ~a, ~a je du metroj** два метри завглибшки; **~e** глибоко; поглиблено; **~e/n** вглиб, углиб; **~o 1.** глибина (*розмір*); **~o de kvin metroj** глибина у п'ять метрів; **kvin metroj da ~o** п'ять метрів глибини; **kvinmetra ~o** п'ятиметрова глибина; **la ~o de tiu ĉi** руто estas kvin metroj глибина цієї криниці п'ять метрів; **en la ~o de kelkaj centimetroj** на глибині в кілька сантиметрів, на глибині кількох сантиметрів; **2.** глибина, глиб(оч)інь, глиб; **en la ~o de la akvo** у глибині води; **en la ~o de scenejo** у глибині сцени; **vortoj, venantaj el la ~o de la koro** слова, що йдуть із глибини душі; **penetri en la ~on de io** проникнути в глибину чого-**n.**; **la ~o de la ĉambro** estis malluma глиб кімнати був темним; **◇ granda ŝipo bezonas ~on** великому кораблеві й велике плавання; **~aj/o 1.** *див.* **~o 2; 2.** глибоке місце; **~ec/o** глибина (*властивість, якість*); поглибленість, заглибленість; **la ~eco de rivero en tiu loko** mirigis min глибина річки в цьому місці здивувала нас; **◇ ne konante la ~econ** ne iru en la riveron не знаючи броду, не лізь у воду; **~eg/a** дуже глибокий, глибочезний; **~eg/aj/o** *див.* abismo; **~ig/i** (з)робити глибоким, заглибити, поглибити; **~igi fosajon** поглибити рів, канаву; **si/n ~ig/i** поринути, заглибитися, зануритися; **~ig/o** поглиблення; заглиблення (*дія того що поглиблює, заглиблює*); **~iĝ/i** поглибитися, заглибитися; зануритися; запастися; **~iĝ/o** поглиблення; заглиблення (*дія того що поглиблюється, заглиблюється*).

profund/ag||a похилого віку; **~ul/o** глибокий старий (= profundaĝa maljunulo).

profund/bat/o *спорт.* удар нижче пояса (*у боксі, = subzona bato*).

profund/efik/o 1. дія вглиб; **2.** стереоскопічний ефект.

profund/mar/a: ~ fiŝo глибоководна (*морська*) риба.

profund/pens||a глибокодумний; **~a verkisto** глибокодумний письменник; **~e** глибокодумно; **~ec/o** глибокодумність.

progesteron/o *хім., фізіол.* прогестерон.

prognat||a *мед.* прогнатичний, з випнутими щелепами; **~ec/o** прогнатія, дистальний прикус; **~ism/o** *мед.* прогнатизм.

***prognoz**||o прогноз, передбачення; proksima, malproksima ~o близький, далекий прогноз; ~o por la tuta semajno прогноз на цілий / весь тиждень; ekonomia ~o економічний прогноз; ~a прогностичний; ~i vt, vn прогнозувати, робити прогнози, ставити прогноз, передбачати; ~ist/o прогнозист, прогностик; ~(ist)/ik/o прогностика.

***program**||o у рiзн. знач. програма; registara ~o урядова програма, програма уряду; teatra ~o театральна а, програмка; aplika ~o *інформ.* прикладна програма; ~a програмний; ~i vt розробити [скласти, установити] програму; (за)програмувати; ~ad/a: ~ada lingvo *інформ.* мова програмування; ~ad/o складання програми; *інформ.* програмування (дія, процес); matematika ~ado *мат.* математичне програмування; ~ad/ik/o *інформ.* програмування (теорія, галузь знань); ~ar/o *інформ.* програмне забезпечення, софтвер; ~er/o пункт програми, номер програми; ~il/o *інформ.* програматор; ~ist/o спеціаліст із складання програм; *інформ.* програміст.

program/anonc/ist/o 1. радіот, тб. диктор; 2. театр. конференсьє, ведучий.

program/aranĝ/il/o *інформ.* програма структурного роздрукування

program/cikl/o *інформ.* вкладений цикл (= ingita iteracio).

program/direktor/o директор програми.

program/disk/o *інформ.* програмний диск.

program/disked/o *інформ.* програмна дискета.

program/kajer/o театральна програма.

program/lingvo/o *інформ.* мова програмування (= programada lingvo).

program/punkt/o *див.* programero.

***progres**||i vn 1. прогресувати, робити успіхи, рухатися вперед; 2. військ. просуватися вперед, наступати; ~a прогресивний; поступальний; ~o 1. прогрес, поступ; 2. *див.* transgreso; ~ad/i vn неухильно рухатися вперед, стабільно прогресувати; ~ad/o прогресування; просування (вперед); ~em/a прогресивний, передовий; ~em/o прогресивність; ~em/ul/o прихильник прогресу, людина передових поглядів, ідей, прогресист; ~ig/a який сприяє прогресу, поступу [розвитку]; ~ig/i просувати вперед, докладатися до поступу; розвивати; виводити на шлях прогресу, сприяти розвитку; ~int/a прогресуючий, який просунувся вперед.

progesi/o *мат.* прогресія (= vico 2); aritmetika, geometria ~ арифметична, геометрична прогресія.

progresiv||a *спец.* прогресивний (який поступово збільшується); ~a imposto прогресивний податок; ~ec/o прогресивність (властивість, здатність поступово збільшуватися); ~eco de imposto прогресивність податку.

prohib||i vt *рідко, див.* malpermesi.

prohibici||o *юр.* заборона; ~ist/o прогібіціоніст (*прихильник заборонної системи торгівлі*).

***projekci**||o 1. у рiзн. знач. проєкція; orta, paralela, oblikva, centra, kanona ~o прямокутна, паралельна, скісна, центральна, канонічна проєкція; horizontala, vertikala, profila ~o *тех.* горизонтальна, вертикальна, бічна проєкція; la ~o de Merkatoro *геод.* проєкція Меркатора; klara ~o чітка проєкція (*від проєкційного апарата і т. п.*); 2. *спец.* трансмутація металів (*в алхімії*); ~i vt 1. проектувати; виконати проєкцію; 2. проектувати (*зображення на екран*), показувати (*фільми, слайди і т. п.*); ~ad/o 1. проектування, креслення проєкції; 2. проектування, показ (*фільму, слайдів і т. п.*); кіносеанс; ~aĵ/o проєктований предмет; слайд, прозорка; ~ant/o той, що показує фільм, слайди, проєктувальник; ~ej/o проєкційний зал; кінозал; ~il/o, ~ator/o проєктор, проєкційний апарат; universala ~ilo епідіаскоп (= epidiaskop); ~ist/o кіномеханік.

projekci/aparat/o *див.* projekciilo, projekciatoro.

***projekto** проєкт (*тж тех.*); прожект; ~o de leĝo проєкт закону, законопроєкт; ~o de ponto проєкт моста; ~i vt проектувати, висувати [розробляти, будувати] проєкт; ~ant/o, ~int/o, ~ist/o проєктант, автор проєкту.

projektiv/a мат. проєктивний; ~ transformo проєктивне перетворення; ~ geometrio проєктивна геометрія.

prokain/o фарм. прокаїн.

prokariot/o/j біол. прокаріоти [надцарство *Prokaryota*] (син. sennukleuloj).

prokavilo зоол. даман [*Procavia*]; ~ed/o/j даманові [родина *Procaviidae*]; ~ul/o/j даманопоподобні, жиряки [ряд *Hyracoidea*].

***proklam|i** vt проголосити, прокламувати, звістити, сповістити, оприлюднити; ~i respublikon проголосити республіку; la sonoriloj de la preĝejo ~as la grandan festotagon церковні дзвони сповіщають про великий празник; ~a прокламаційний; ~o проголошення, оприлюднення, оголошення; прокламація; ~ant/o, ~int/o проголошувач, проголошник; ~ist/o див. heroldo.

proklitik/o див. proklizaĵo.

proklizo лінгв. прокліза; ~aĵ/o проклітика.

proklor/o бакт. прохлорон [*Prochloron*].

prokloro/fit/o/j бакт. прохлорофіти [група *Prochlorophyta*].

Prokno/o міф. Прокна (нещаслива царівна, перетворена богами на соловейка).

prokonsulo іст. проконсул; ~a проконсульський; ~ec/o проконсульство (посада і час правління).

***prokrast|i** vt відкласти, перенести (на пізніший час); затягнути (в часі), затримати (виконання чого-н.), відстрочити, відкласти в довгу шухляду, відкласти на потім; зволікати (з чим-н.); ◇ ne ~u ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ не відкладай на завтра того, що можна зробити сьогодні; ~a: ~a bombo бомба сповільненої дії; ~o, ~ad/o зволікання, затримка, відстрочка, відкладання; ~ebla/a який допускає відстрочку; такий, що його можна відкласти; ~ema/a який любить вичікувати, схильний до зволікань, повільний (у вчинках, рішеннях), неквапливий, заґайний, забарний, забарливий; ~ema/o повільність; ~ilo/meханізм [пристрій] сповільненої дії; годинниковий механізм (у бомбі або міні); автоспуск (у фотоапараті).

prokrasto/tag/o/j фін. граційні [пільгові] дні (відтермінування при сплаті за векселем).

Prokrusto міф. Прокруст (розбійник, що піддавав подорожніх тортурам на двох ліжках); ◇ ~a lito прокрустове ложе.

***proksima** прям., перен. близький, поблиський, ближній; en la ~a vilaĝo у ближньому селі; ~a rarencano близька рідня, близькі родичі; en la plej ~a estonteco у найближчому майбутньому; la (P)~a Oriento геогр. н. Близький Схід; ~e близько, поблизу; ~e al io близько / поблизу чого-н., недалеко від чого-н.; ~e de io; de ~e зблизька; ~ec/o близькість; ~eg/e дуже близько, майже поруч; ~igi/i наблизити; ~igo/o наближення (дія того, що наближає); ~iĝ/i наблизитися; ~iĝo/o наближення (дія того, що наближається); ~ulo/o ближній (у знач. ім.); ◇ amu vian ~ulon, kiel vin mem любі ближнього свого, як самого себе; ~uma/a приблизний, орієнтовний; ~ume/e приблизно, орієнтовно; ~umo/o гра слів, що базується на їхньому близькому звучанні; ~um/ad/o спец. метод наближення, метод приблизних обчислень.

proksim/batal/o військ. рукопашний бій.

proksim/orient/a близькосхідний.

Proksima-Oriento геогр. н. Близький Схід (= la Proksima Oriento); ~a див. proksimorienta.

proksim/temp/e найближчим часом, незабаром, скоро (= baldaŭ).

prokur||o юр., ком. повноваження, доручення, прокура; ~e за дорученням, з доручення; ~ist/o уповноважений, довірений, повірений (у знач. ім.), прокурисст.

prokur/akt/o юр., ком. доручення (документ).

prokurator||o іст. прокуратор; ~a прокураторський.

prokur/don/ant/o юр., ком. довіритель.

prokuror||o прокурор; ĝenerala ~o генеральний прокурор; ~a прокурорський; ~ej/o прокуратура (будинок; орган); ~ec/o прокурорство (посада, виконання обов'язків прокурора).

prokur/serv/il/o інформ. проксі-сервер.

Prokust/o див. Prokrusto.

prolaktin/o фізіол. пролактин.

prolamin/o хім. проламін.

prolan/o фізіол. пролан.

prolan/emi/o мед. наявність пролану у крові.

prolaps/o мед. пролапс, випадіння внутрішнього органа назовні (= ptozo).

prolegomen/o пролегомени, вступ, вступні зауваги, попередні міркування.

proleps/o лінгв., літ. пролепсис, випередження.

***prolet**||o пролетар; ~oj de (або el) ĉiuj landoj, unuiĝu! пролетарі всіх країн, єднайтеся!; ~a пролетарський; ~a internaciismo пролетарський інтернаціоналізм; ~ar/o пролетаріат; diktaturo de ~ago диктатура пролетаріату; ~ar/ig/i пролетаризувати; ~ar/ig/o пролетаризація; ~ar/iĝ/i пролетаризуватися, стати пролетарями; ~ar/iĝ/o пролетаризація.

***proletari**||o див. proleto; ~a див. proleta; ~ar/o див. proleto.

prolifer||i *vn* біол. розмножуватися поділом; *bot.* розмножуватися брунькуванням; ~a проліфераційний, який розмножується поділом, брунькуванням; ~ad/o проліферація, розмноження поділом; брунькування.

prolin/o хім. пролін.

***prolog**/o пролог.

Prolog/o інформ. Пролог (мова програмування).

prom/o інформ. програмований постійний запам'ятовувальний пристрій, ППЗП.

***promen**||i *vn* гуляти, прогулюватися; lia serbo iras ~i у нього ум [глузд] за розум зайшов [завернув], йому помішалося в голові; ~a прогулянковий; ~(ad)/o гуляння, прогулянка, променад; ~ant/o той, що прогулюється; ~ej/o 1. місце для прогулянок; 2. сумн., див. promenhalo, promensalono; ~ig/i вигулювати, водити гуляти, виводити на прогулянку.

promen/baston/o тростина, палиця, ціпок.

promen/ferdek/o мор. прогулянкова палуба.

promen/hal/o сумн., театр. фойє (= promensalono).

promen/kur/ad/o сумн., спорт. біг підтюпцем.

promen/rajd/o виїзд [прогулянка] верхи.

promen/salon/o сумн., театр. фойє (= promenhalo).

promen/ŝip/o див. plezurŝipo.

promen/vetur/ig/i повозити (кого-н. з метою прогулянки), покатати.

***promes**||i *vt* 1. обіцяти, пообіцяти; li ~is veni він пообіцяв прийти; la kongreso ~is esti grandioza конгрес заповідався грандіозним; ♦ ~i orajn montojn обіцяти золоті гори; 2. обіцяти, віщувати, провіщати, заповідати; lia rigardo ~is nenion bonan його погляд не

віщував нічого доброго; nuba vetero ~as pluvon похмура погода віщує дощ; la (P)~ita Lando земля обітована; ◇ ~ita trezoro estas sen valoro обіцянка – цяцянка(, а дурневі / дурному радість); ~o обіцянка; fari, plenumi ~on дати, виконати обіцянку; teni ~on дотрим(ув)атися обіцянки; disdoni ~ojn роздавати обіцянки; ◇ nutri (або regali) per ~oj годувати обіцянками.

promes/(o)/plen/a багатообіцяючий, який подає (великі) надії (= multpromesa).

Promete/o міф. Прометей (титан, що вкрав у Зевса вогонь і подарував його людям).

prometi/o хім. Прометій (елемент), прометій (проста речовина).

promil/o проміле (тисячна частка чого-н., позначається значком ‰, син. elmilo).

prominenc/o 1. анат. виступ; laringa ~ гортанний виступ 2. див. protuberanco.

prominent/a спец. виступний; la ~ vertebro анат. виступний хребець.

promisku||a проміскуїтвний, безладний; ~ad/o проміскуїтет (нічим не обмежені статеві зносини у первісному суспільстві; безладні групові статеві стосунки).

promoci||i vt 1. підвищити в чині, у званні, посаді; підвищити (або просунути) по службі; надати звання, чин, сан; ~i episkoron al kardinalo надати єпископові сан кардинала; ~i iun leŭtenanto надати (присвоїти) кому-н. звання лейтенанта; 2. провести в дамки; провести у ферзі (= damigi); ~i repon damo провести пішака у ферзі (= damigi repon); 3. сумн., інформ. удосконалити, розширити, обновити, модернізувати; ~o підвищення в чині, званні, посаді; надання чину, звання, сану; підвищення по службі; ~iĝ/i одержати підвищення в чині, званні, посаді; просунутися по службі.

promoci/vic/a: ~ tabelo список особового складу з зазначенням посад; посадовий список.

***promontor/o** 1. геогр. високий мис (= alta kabo, terpinto); 2. анат. промонторій, (крижовий) мис, кісткова опуклість.

promotor/o біол. активатор, промотор.

prompt||a поет. швидкодійний, швидкий, скорий, миттєвий; прудкий, жвавий, меткий, моторний; запальний; кмітливий, швидкий / бистрий на відповідь; ~e швидко, жваво; ~i vt діяти негайно; бути швидким, скорим, прудким, метким; ~(ес)/o швидкість, миттєвість, жвавість, моторність.

promulg||i vt юр., політ. промульгувати, обнародувати, оприлюднити, офіційно опублікувати, ввести, затвердити, підписати (прийнятий законодавчим органом закон); ~o промульгація, обнародування, оприлюднення, підписання, затвердження.

pron||i vt спец. повернути долонею вниз (руку); ~ad/o пронація; ~ator/o анат. м'яз-привертач, пронатор.

pronell||o орн. завирушка, тинівка [Prunella]; monta ~o завирушка гірська [P. montanella]; nigragorĝa ~o завирушка чорногорла [P. atrogularis]; ~ed/o/j завирушкові [родина Prunellidae].

***pronom||o** грам. займенник; demanda, montra, nea, nedifina, persona, poseda, fleksiva, kolektiva, rilata ~o питальний, вказівний, заперечний, неозначений, особовий, присвійний, зворотний, збірний, відносний займенник; ~a займенниковий; ~a adverbo займенниковий прислівник.

***prononc||i** vt вимовляти (= elparoli); klare ~i ĉiun vorton чітко вимовляти кожне слово; kiel oni ~as ĉi tiun vorton? як вимовляється це слово?; ~o вимова, прононс; ~aĉ/i vt бути недорікуватим / недорікою, белькотати; ~ad/o вимовляння; ~ebl/a який можна вимовити; malfacile ~ebla який важко вимовити.

prononc/manier/o рідко, див. prononco.

prontosil/o фарм. пронтосил.

prop- хім. проп... *преф.*, що вказує на 3-карбонувий ланцюг у назвах вуглеводнів.

propag||i *vt* фіз., радіо, мед. розповсюджувати, поширювати, переносити (хвилі, енергію, інфекцію і т. п.); **~(ad)/o** розповсюдження, поширення, перенесення (дія того, що розповсюджує); **~iĝ/i** розповсюджуватися, поширюватися, переноситися (про хвилі, енергію, інфекцію і т. п.); epidemio **~iĝas de lando al lando** епідемія поширюється з однієї країни до іншої; **~iĝ/o** розповсюдження, поширення, перенесення (дія того, що розповсюджується).

***propagand||o** пропагандна; *fari ~on* здійснювати [вести] пропаганду; **~a** пропагандний; **~a literaturo** пропагандна література; **~i** *vt* пропагувати, займатися пропагандою; **~il/o** засіб пропаганди, предмет пропагандного матеріалу; **~ist/o** пропагандист.

propagand/o/cel/e з метою пропаганди.

propan||o хім. пропан; **~at/a:** **~ata acido** пропанова кислота; **~at/o** пропанат, сіль або ефір пропанової кислоти.

propanon/o *див.* acetono.

proparoksiton/a *фон.* пропарокситонний, на третьому складі від кінця (*про наголос*).

pro/parol/ant/o особа, що виступає [говорить] на підтримку (кого-н., чого-н.); заступник.

propedeŭtik||o пропедевтика; підготовчий, вступний курс; **~a** пропедевтичний, вступний, початковий, елементарний.

pro/pek/a: **~a** карго козел відпущення, офірний цап.

propeler/o *заст.*, *див.* (flug)helico.

propen||o хім. пропен, пропілен; **~at/a:** **~ata acido** пропенова кислота (*син.* akrilata acido); **~at/o** хім. пропенат, сіль пропенової кислоти.

pro/pet/i *vt* просити за ког_o-н. (з метою вибачення, помилування і т. п.); **~ la reĝon pro la ribelinto** просити короля за бунтівника.

propil/o хім. пропіл.

propile/o *арх.* пропілеї.

propilit/o *мін.* пропіліт.

propion||o хім. радикал пропіонової кислоти; **~at/a:** **~ata acido** пропіонова кислота; **~ata aldehido** пропанал; **~at/o** пропіонат, сіль або ефір пропіонової кислоти.

propion/lakton/o хім. пропіолактон.

propolis/o прополіс (*клейка речовина, яку виділяють бджоли*).

***propon||i** *vt* пропонувати, запропонувати; **~i** projekton, varojn, siajn servojn запропонувати проєкт, товари, свої послуги; **~i** kandidaton висунути кандидата; **~i** iun kiel kandidaton висунути ког_o-н. кандидатом (або в кандидати), висунути чий_o-н. кандидатуру; **~i** ion por аїксіо виставити що-н. на аукціон; **◇** homo **~as**, Dio disponas людина планує, Бог керує; **~o** пропозиція; аксерті **~on** прийняти пропозицію; **~o** rĝi расо мирні пропозиції; **~ad/o** *див.* ofertado; **~ant/o** той, що пропонує; **~int/o** той, що запропонував.

***proporcii||o** пропорція; (спів)відношення, співрозмірність; rekta **~o** пряма пропорція; inversa **~o** обернена пропорція; esti en **~o** kun іо бути в пропорції з чим-н.; observi la **~ojn** дотримувати пропорцій; **~a** пропорційний, співрозмірний; **~ec/o** пропорційність, співрозмірність; **~ig/i** (з)робити пропорційним, співрозмірним; розмірити; привести у відповідність до пропорції.

***propozici/o** **1.** грам. речення; komplementita (або komplementohava) **~** поширене речення; kunordigita **~** сурядне речення; subord(ig)ita **~** підрядне речення; **2.** лог. судження.

propozici/o/sintaks/o грам. синтаксис речення.

***propr||a** власний, особистий; властивий, притаманний, питомий; ~а помо власна назва; ~а opinio власна [особиста] думка; ~а frakcio *mat.* правильний дріб; ◇ ĉiu ~an saĝon posedas у кожного свій розум; ~е власне, властиво; aparteni ~e al li належати власне йому; pro kio vi ~e parolas? про що ви, власне / властиво, говорите?; ~aĵ/o **1.** властива, притаманна риса; характерна властивість; **2.** власність, надбання, набуток; socia ~aĵo суспільна власність; ~ec/o властивість, особливість, притаманність; ~ig/i привласнити; присвоїти, засвоїти; ~ul/o власник.

propr/a/aŭtoritat/e самоправно, самовільно.

propr/a/decid/e на власний розсуд.

propr/a/dir/e власне кажучи.

propr/a/haŭt/e на власному досвіді, на своїй шкурі.

propr/a/iniciat/e *див.* programove.

propr/a/juĝ/e самовільно, на власний розсуд.

propr/a/man||a власноручний; ~е власноручно, власноруч.

propr/a/manier/e по-своєму, своїм способом.

propr/a/mov/e з власної ініціативи, за велінням серця.

propr/a/okul/e своїми очима, на власні очі; наочно, вочевидь.

propr/a/person/e особисто, власною персоною (= persone).

propr/a/senc/e у прямому розумінні, буквально.

propr/a/vol||a добровільний; ~е добровільно, з власної волі.

propriet||o *юр.* право приватної власності, власність; individua, kolektiva ~o індивідуальна, колективна власність; literatura ~o авторське право; ~aĵ/o власність, володіння; масток, фільварок, садиба, обійстя; ~ul/o власник, хазяїн.

propriocept||i *vt фізіол.* відчувати (позицію і рухи) (*тіла та його органів*); ~а пропріоцептивний; ~а reflekso пропріоцептивний рефлекс; ~а senso пропріоцепція, самовідчуття, м'язеве відчуття, відчуття (рухів) власного тіла, відчуття просторової орієнтації (= proprosenso, pozicisenso); ~il/o пропріо(ре)цептор.

propr/o/sens/o *див.* propriocepta senso.

propuls||i *vt фіз., тех.* рухати, приводити в рух, штовхати вперед (*за допомогою реактивної сили*); викидувати, виштовхувати; ~il/o посилювач кидка (*у металевому пристрої*).

prosceni/o *театр.* просценіум, просценій, авансцена, передня частина сцени (= antaŭscenejo).

prosektor/o *мед.* прозектор, асистент при секційному залі.

proskrib||i *vt* вигнати, вислати, заслати, оголосити поза законом; внести у проскрипційний список; ~o вигнання, висилка; проскрипція, оголошення поза законом; ~it/o особа, занесена до проскрипційного списку; вигнанець.

proskripci||o *див.* proskribo; ~i *vt див.* proskribi.

***prospekt/o** (рекламний) проспект; буклет; ~ de nova libro проспект нової книжки.

prospektiv/o наука про тенденції світового розвитку, наука про перспективи науково-технічного і суспільного розвитку; перспективне прогнозування.

prospektor||o розвідувач, геолог-розвідник, геологорозвідник; ~i *vt* **1.** геол. робити геологорозвідку; шукати родовища; **2.** перен. розвідати ґрунт; ~ad/o геологорозвідувальні роботи, геологорозвідання, геологорозвідка.

***prosper||i** *vi* процвітати, іти добре, удатися, добре вестися, мати успіх; la firma ~as фірма процвітає; ~**a** процвітаючий, успішний, удалий; ~**o** процвітання; удача, успіх; ◇ sen ordo en afero ne ekzistas ~o як добре дбаєш, то добре й маєш; ~**ig/i** зробити процвітаючим, успішним.

Prosper/o Просперр, Просперо (*чол. ім'я*).

prostaglandin/o фізіол. простагландин.

***prostat||o** *анат.* передміхурова залоза, простата; ~**it/o** *мед.* простатит, запалення передміхурової залози (= inflamo de la prostata).

prostat/ektomi/o *xip.* простатектомія, видалення простати.

prostat/inflam/o *див.* prostatito.

prostet||o *xim.* протетична група; ~**a** протетичний; ~**a** grupo *див.* ~o.

prostez/o *лінгв.* протеза, надставка, протетичний звук, протетичний склад.

***prostitu||i** *vt* **1.** проститувати, штовхати на шлях проституції, змушувати займатися проституцією; **2.** *перен.* робити продажним; безчестити, ганьбити, принижувати; проститувати, вульгаризувати; ~**i si/n** займатися проституцією; продаватися; ~**o** проституція (*вчинок*); ~**ad/o** **1.** проституція (*явище*); **2.** проститування; ~**ej/o** дім розпусти, публічний дім (= bordelo); ~**it/o** чоловік-проститутка; альфонс; ~**it/in/o** повія, проститутка, *вульг.* курва; ~**ist/o** сутенер.

prostituci/o *див.* prostitu(ad)o.

prostraci/o *мед.* прострація, повний занепад сил.

prot/o майстер цеху (*у друкарні*).

***protagonist/o** протагоніст, головна дійова особа, головний герой (= ĉefrolulo).

Protagor/o Протагор (*давньогрецький філософ*).

protaktini/o *xim.* Протактиній (*елемент*), протактиній (*проста речовина*).

protal/o *бот.* заросток, проталій.

protamin/o *xim.* протамін.

protaz/o *літ., лінгв.* протазис.

prote/o **1.** *бот.* протей [Protea]; **2.** *зоол.* протей [Proteus].

Prote||o *міф.* Протей (*морське божество, здатне набирати різних форм*); (**p**)~**a** протейний, різноманітний за формою; (**p**)~**a** bacilo *бакт.* протей.

proteid/o *xim.* протейд, (складний) білок.

***protein||o** *xim.* протейн, (простий) білок; ~**a** протейновий; ~**az/o** протейназа.

protein/hav/a який містить протейн.

protein/katabol/o *мед.* протейновий катаболізм.

protein/liz/a протеолітичний.

protein/mank/o нестача протейну (= manko de proteino).

protein/metabol/o *мед.* протейновий метаболізм.

protein/sintez/o *мед., вет.* протейновий синтез.

protein/terapi/o *мед.* протейнотерапія.

protein/uri/o *мед.* протейнурія.

***protekt||i** *vt* заступатися, захищати, протегувати, робити протекцію; оберігати, охороняти (*від небезпеки*); ~**i si/n** захищатися, оберігатися, охоронятися; ~**a** заступницький, протекціоністський; захисний; ~**o**, ~**ad/o** заступництво, покровительство, охорона, протегування, протекція; *фам.* блат; ~(ad)o de la natura medio охорона природного

середовища; **~ant/o** заступник, покровитель, захисник, протектор; **~at/o** підопічний (у знач. ім.), протеже; **~em/a** який любить заступатися, щедрий на протекцію; **~ism/a** протекціоністський; **~ism/o** протекціонізм; **~ist/o** протекціоніст.

***protektorat/o** політ., юр. протекторат.

protel/o зоол. земляний вовк [*Proteles*].

proteoliz/a хім. протеолітичний.

proterozoik/o геол. протерозой, протерозойська ера.

***protest||i** *vn* (*kontraŭ*) протестувати, виражати протест (*проти*), виражати незгоду; **~i** *kontraŭ* decido de la kongreso протестувати проти рішення з'їзду; **~o** протест, незгода, заперечення; *poto de ~o* нота протесту; **~ant/a** протестантський; **~ant/o** у різн. знач. протестант; **~ant/ism/o** рел. протестантство.

protest/kampanj/o кампанія протесту.

protest/leter/o лист протесту.

protest/miting/o мітинг протесту.

protest/mov/ad/o рух протесту.

protest/o/kri/o крик протесту.

protest/o/trat/o фін. протестний вексель.

protest/strik/o страйк на знак протесту.

protez||o протез; *denta ~o* зубний протез, штучні зуби; **~a** протезний, протезовий; **~i** *vt* сумн. протезувати; **~ist/o** протезист.

protid/o/j хім. протиди, органічні азотні сполуки.

proto- прото... (у складних словах означає „першість, первинність чого-н.”).

proto/eklezi/o ранньохристиянська церква.

profit/o/j бот. протопфіти (найпростіші одноклітинні рослинні організми).

proto/histori/o протоісторія.

***protokol||o** протокол (*тж інформ.*); *fari ~on* скласти [складати, вести] протокол; *аксерті la ~on de la kunsido* прийняти протокол зборів; **~i** **1.** *vn* (*pri io*) вести протокол (чого-н.), складати протокол (чого-н.), (за)протоколювати (*що-н.*); **2.** *vt* (за)протоколювати, внести у протокол; **~ad/o** ведення протоколу, складання протоколу, протоколювання; **~ant/o**, **~ist/o** секретар, що веде протокол; протоколіст.

protokol/libr/o книга протоколів.

proto/organism/o протоорганізм.

proton||o фіз. протон; **~a** протонний.

protonem/o бот. протонема (мох на початковій стадії розвитку).

proto/oksid/o хім. закис.

proto/plasm/o біол. протоплазма.

proto/porfirin/o хім. протопорфірин.

protopter/o іхт. протоптер [*Protopterus*].

***prototip/o** **1.** прототип, прообраз; **2.** дослідний взірець, дослідна модель (певної продукції, яку перед серійним випуском ще слід удосконалити, = *normotipo*).

prototrof/a біол. прототрофний.

proto/zo||o зоол. одноклітинний [найпростіший] організм; **~o/j** протозоа, одноклітинні, найпростіші [царство *Protozoa*]; **~a** протозойний; **~oz/o** мед. протозооз (інфекційне

захворювання, викликане найпростішими); **~ologi/o** протистологія, протозоологія (розділ зоології, що вивчає тварин царства найпростіших).

protrombin/o хім. протромбін.

protrud||a анат., мед. випнутий; витрішкуватий, опуклий (про очі); ~aj zigotoj випнуті вилиці; ~aj okuloj витрішкуваті очі; **~ec/o** випинання, витрішкуватість, протрузія.

protuberanc/o 1. астр. протуберанець; 2. анат. виступ; mentona ~ підборідний виступ.

***prov||i** vt 1. пробувати, випробувати; перевіряти; ~i maŝinon випробувати машину; ~i novan metodon випробувати [перевірити] новий метод; ~i soldatojn en batalo випробувати [перевірити] солдатів у бою; ~i vinon per gustumado перевірити вино дегустацією, попробувати вино на смак; 2. попробувати, спробувати, намагатися; ~i oropі попробувати / спробувати заперечити; 3. приміряти; ~i robon примірити плаття; ~a пробний, перевірочний, випробний, іспитовий; ~a flugo пробний політ; **~o** 1. проба, пробування, спроба; перевірка; випробування; 2. театр. репетиція; 3. примірка; **~ad/o** випробування; приміряння; tempo de ~ado стажування; **~aj/o** 1. проба, спроба (об'єкт); ~aj/o de vino проба вина (тобто взята для перевірки певна кількість вина); tiu libro estas la ~aj/o de nekonata verkisto ця книжка – спроба невідомого автора; 2. друк. пробний відбиток, коректура, гранка (= presprovaĵo, korekturo); **~at/o** стажист, стажер; **~ej/o** випробувальна дільниця, випробувальний полігон, місце випробувань; **~il/o** засіб перевірки.

prov/aj/pren/o взяття проби.

prov/balon/o пробна (або спробна) куля (таж перен.).

prov/bilanc/o бухг. попередній баланс.

prov/cel/e з метою випробування, для перевірки.

prov/edz/iĝ/o цивільний шлюб (спільне проживання перед офіційним одруженням); спільне проживання до шлюбу.

prov/ekzempler/o пробний екземпляр; (пробний) зразок; друк. сигнальний примірник.

Provenc||o геогр. н. Прованс (іст. область у Франції); **(p)~a** провансальський, прованський; **(p)~an/o** провансалець; **(p)~an/in/o** провансалка.

***proverb||o** прислів'я, приказка; **~a** який увійшов у приказку [прислів'я]; який має характер прислів'я, приказки; **~ar/o** збірник прислів'їв та приказок; **~iĝ/i** стати притчею в язицех, увійти в приказку, стати прислів'ям; **~olog/o** фахівець з прислів'їв та приказок, збирач прислів'їв та приказок; **~olog/i/o** розділ фразеології, що вивчає прислів'я та приказки.

prov/film/ad/o кіно пробні (кіно)зйомки.

prov/flug/o ав. пробний політ, випробувальний політ.

proviant||o провіант, продовольчий запас, продовольчі запаси; **~a** провіантський, провіантовий; **~i** vt забезпечувати провіантом / продовольством; **~ad/o** продовольче забезпечення, забезпечення провіантом / продовольством; **~ist/o** інтендант, що займається продовольчим забезпеченням, постачальник (продовольства), провіантмейстер.

proviant/administraci/o військ. управління продовольчого постачання, провіантське відомство.

***providenc||o** рел. провидіння; **~a** провиденціальний.

***provinc||o** 1. провінція, область; 2. провінція, периферія; **~a** 1. провінційний, обласний; 2. провінційний, периферійний; ***~an/o** провінціал; **~an/in/o** провінціалка; ***~estr/o** губернатор, намісник; **~ism/o** 1. провінціалізм; 2. лінгв. провінціалізм, місцеве слово, місцевий зворот (= provincialismo).

provincial/o *церк.* настоятель католицького ордену, керівник монастирів провінції, області, єпархії (= ordena provincestro).

provincialism/o *див.* provincismo 2.

provirus/o *бакт., мед.* провірус (*син.* enkromosoma viruso).

***proviz||i** *vt* постачати, доставляти, достачати, забезпечувати; споряджати; наділяти ког_о-н. чим-н., обдаровувати; оснащувати, устатковувати, обладнувати, прилаштувати, приробляти; ~i iun per ĉio neceso забезпечити ког_о-н. усім необхідним; ~i armeon per municioj забезпечити армію боєприпасами; ~i aŭton per benzino заправити автомобіль бензином; **si/n** ~i застися, обзавестися, забезпечитися; робити запаси (= ~iĝi); ~a запасний; ~a rado запасне колесо; ~o запас, припаси; ~ad/o постачання, спорядження, забезпечення; прироблення, прилаштування; обладнання; ~ado de armeo per municioj забезпечення армії боєприпасами; ~aĵ/o *заст., див.* ~o; ~ant/o постачальник; провайдер; ~ej/o склад, запасник, комора; ~iĝ/i застися, обзавестися, забезпечитися; робити запаси (= *sin* ~i); ~iĝ/o (*per io*) запасання, обзаведення (*чим-н.*); ~ist/o *іст., військ.* маркітант; ~um/i *vt див.* proviantĉi.

provizi/o *фін.* плата за посередництво, комісійні, факторне (*у знач. ім.*).

proviz/kel/o льох, погріб.

***provizor||a** **1.** тимчасовий; провізорний; **2.:** ~a tempo *псих.* короткочасна пам'ять (= mallongtempa tempo); ~e тимчасово, на час; ~aĵ/o тимчасовий захід; ~ec/o тимчасовість; ~ul/o тимчасовець; тимчасовий працівник; тимчасовий мешканець; тимчасовий правитель.

prov/jar/o/j роки навчання (*ремеслу, професії*).

prov/labor/aĵ/o пробний виріб.

prov/lud||i *vt* репетирувати, проводити репетицію; ~o репетиція; lasta ~o генеральна репетиція.

prov/numer/o пробний номер (*періодичного видання*).

***provok||i** *vt* (с)провокувати; підбурювати, підбивати, викликати, кидати виклик, ~i la malamikon al atako (с)провокувати ворога на атаку; ~i indignon викликати обурення; ~a визивний; провокаційний; ~e визивно, провокаційно; ~o провокація; ~ad/o провокування, підбурювання; ~ant/o провокатор; ~em/a схильний до провокацій; ~ist/o (професійний) провокатор.

provos/o тюремник, тюремний наглядач.

provost/o **1.** прево (*чиновницька посада в деяких країнах у старі часи*); ~ de la komercistoj купецький старшина; **2.** начальник військової поліції, начальник польової жандармерії.

prov/period/o *див.* provtempo.

prov/ripet||i *vt* репетирувати, проводити репетицію; ~o репетиція.

prov/spektakl/o *театр.* генеральна репетиція.

prov/temp/o випробний (або іспитовий) строк.

prov/tub/o пробірка.

***proz||o** *прям., перен.* проза; роето en ~o поема в прозі; ~a прозаїчний, прозовий; ~a stilo прозаїчний / прозовий стиль; nia ~a tempo наш прозаїчний час; ~aĵ/o прозаїчний / прозовий твір; ~aĵoj прозові твори, проза; ~ec/o прозаїчність; ~ist/o прозаїк.

***prozelit||o** прозеліт, новонавернений; ~ig/i навернути до своєї віри; ~ism/o прозелітизм (*прагнення поширити своє віросповідання*).

Prozerpin/o *міф.* Прозерпіна (*у римській міфології богиня царства мертвих*).

***prozodi||o** *фон., літ.* просодія, співвідношення складів у вірші; ~a просодичний.

prozopore/o *лінтв., літ.* прозопорея, уособлення.

prozopoplegi/o *мед.* прозопоплегія.

prozospasm/o *мед.* прозопоспазм.

proz/verk/ist/o *див.* prozisto.

pru! *виг.* тпру! (*команда коневі, волю і т. п. зупинитися, син. тр!*).

pru||o ніс, носова частина (*корабля*); **~а** носовий.

prud||a удавано соромливий; удавано доброчесний; **~ес/o** показна перебільшена соромливість, удавана соромливість; удавана доброчесність; **~ul/in/o** недоторка, недотика.

***prudent||a** розсудливий, розважливий, завбачливий; здоровий, розумний, мудрий; **~а** homo розсудлива, розважлива людина; **~а** opinio здорова думка; **~е** розсудливо, розважливо, завбачливо, розумно, мудро; **~о** розсудливість, розважливість, розважність, завбачливість, розум, глузд; sana **~о** здоровий глузд; perdi la **~on** втратити розум, з'їхати з глузду; **~ig/i** напоумити, навести на розум; зробити розсудливим, розважливим; наставити на правильний шлях; **~iĝ/i** прийти до розуму, узятися за розум, набратися розуму [розсудливості], опам'ятатися, схаменутися; **~ul/o** розсудлива, розважлива людина.

pru/ferdek/o *мор.* бак.

***prujn||o** іній, паморозь; kovriĝi de (*або* per) **~о** покритися [припасти] інеєм, памороззю; **~а** покритий [припавий] інеєм, памороззю.

pru/kastel/o *мор.* півбак (= antaŭa kastelo).

***prun||o** слива; **~а** сливовий; **~uj/o** *див.* prunarbo.

prun/arb/o слива (домашня) (*дерево, = doma prunuso*).

prun/brand/o слив'янка, сливовиця.

***prunel||o1.** *бот.* терен (*плід*); **2.** прюнель (*тканина*); **~а 1.** терновий; **2.** прюнелевий; **~uj/o** терен, терниця (*кущ; = dorna prunuso*).

prunel/arbust/o *див.* prunelujo.

prun/kern/o сливова кісточка.

prun/konfit/aĵ/o сливове варення.

prun/likvor/o сливова наливка, сливовий лікер, слив'янка, сливовиця.

prun/marmelad/o сливовий мармелад; сливове повидло.

***prunt||e** у борг, у позику, у позичку [набір], *діал.* наборг; **~а** позичковий; ***~о 1.** позика, позичка; **2.** заборгованість, борг; ***~i vt 1.** позичити, брати [узяти] в борг (= pruntepreni, deprunti); **2.** позичити, д(ав)ати в борг (= pruntedoni, alprunti).

prunt/e/don||i *vt* позичити, д(ав)ати в позику / позичку, д(ав)ати в борг, набір, наборг, у кредит; **~ant/o, ~int/o** позикодавець, кредитор.

prunt/e/pren||i *vt* позичити, брати [узяти] в позику, позичку, в борг, набір, наборг, у кредит; **~ant/o, ~int/o** боржник, дебітор.

prunt/o/dat/o дата позичання.

prunt/o/daŭr/o строк позичання.

prunt/ofic/ej/o *див.* lombardejo.

prunt/o/kart/o картка читача (*у бібліотеці*).

prunt/(o)/kas/o *фін.* позичкова каса.

prunt/o/tabl/o стіл обслуговування читачів (*в абонементному відділі бібліотеки*).

prunt/(o)/vort/o лінтв. запозичене слово.

prunus/o бот. слива [*Prunus*] (дерево); armenia ~ абрикос(а) [*P. armeniaca*] (=abrikotarbo, abrikotujo); birda ~ черешня [*P. avium*] (= dolĉa ĉerizarbo, merizarbo); dolĉa ~ мигдаль [*P. dulcis*, сін.*P. amygdalus*] (= migdalarbo); doma ~ слива домашня; [*P. domestica*] (= prunarbo); dorna ~ слива колюча, терен колючий [*P. spinosa*] (= prunelujo); persia ~ персик звичайний [*P. persica*] (= persikarbo).

prurig/o мед. свербіць, пруриго.

prurit/o мед. свербіж, сверблячка (що не супроводжується дерматозом); anusa ~ анальний свербіж.

prus||o іст. прусс; (p)~а прусський; (p)~ig/i переводити на прусський лад, заводити прусські порядки; (P)~uj/o Пруссія.

Prut/o^{EU} геогр. н., р. Прут (Україна, Молдова, Румунія).

***pruv||i** vt доводити, доказувати; ~i sian senkulpecon доказати свою невинність; ~i geometrian teoremon доказати геометричну теорему; kio estis ~ota що й треба було доказати; ~a доказовий, довідний; переконливий; ~e доказово, довідно, переконливо; ~o доказ, довід, підтвердження; scienco ~o науковий доказ; ~ad/o доводження, доведення, доказування; ~ebl/a довідний, доказовий; ~end/a який потребує доказу, доводу; kio estis ~enda що й треба було доказати; ~il/o 1. доказ, аргумент; 2. див. pruvobjekto.

pruv/kolekt/ad/o збір [збирання] доказів.

pruv/material/o доказовий матеріал.

pruv/objekt/o юр. речовий доказ.

pruv/o/sign/o знак у доказ; знак, що служить доказом.

***psalm||o** церк. псалом, псалма; ~i vt 1. співати псал(ми); 2. перен. монотонно співати; ~ar/o псалтир; (P)~ar/o бібл. Книга псалмів; ~ist/o автор псалмів; псаломщик.

psalteri/o муз. псалтерій, псалтеріум (старовинний інструмент).

Psametik/o іст. Псаметих, Псамтик (ім'я кількох єгипетських фараонів).

psamit/o мін. псаміт.

psefit/o/j геол. псефіти.

Psel/o^{EU} геогр. н., р. Псел (Україна).

pseŭd/a несправжній.

pseŭdo- псевдо., лже... (у складних словах відповідає поняттям „несправжній”, „неправильний”: ~patriotismo псевдопатріотизм; ~scienco лженаука, псевдонаука; ~sufikso псевдосуфікс).

pseŭdo/adiabat/o метео прсевдоадіабата.

pseŭdo/amik/o фальшивий друг.

pseŭdo/anten/o сумн., радіо еквівалент антени.

pseŭdo/artr/o мед. псевдоартроз, псевдосуглоб.

pseŭdo/ber/o бот. несправжня ягода (= ŝajnbero).

pseŭdo/bulb/o бот. псевдобульба, туберидій (= ŝajnbulbo, tigbulbo).

pseŭdo/cug/o бот. псевдотсуга [*Pseudotsuga*]; duglasa ~ [*P. menziesii*] псевдотсуга Мензіса, дугласія; japania ~ псевдотсуга японська [*P. japonica*].

pseŭdo/demenc/o мед. псевдодеменція.

pseŭdo/drup/o бот. несправжня кістянка (= ŝajndrupo).

pseŭdo/etimologi/o псевдоетимологія.

pseŭdo/frukt/o бот. несправжній плід (= ŝajnfrukto).

pseŭdo/halogen/o хім. псевдогалоген.

pseŭdo/hermatofrodit/ec/o мед. псевдогермафродитизм, несправжній гермафродитизм.

pseŭdo/instru/it/a псевдонауковий (= pseŭdoscienco).

pseŭdo/kapsik/o бот. паслін псевдоперцевий [*Solanum pseudocapsicum*].

pseŭdo/klasik/a псевдокласичний.

pseŭdo/kristal/o псевдокристал, несправжній кристал.

pseŭdo/kriz/o мед. псевдокриз.

pseŭdo/liberal/a псевдоліберальний.

pseŭdo/membran/o мед. плівчастий наліт (на слизовій оболонці при ряді хвороб, н-д, дифтерії).

pseŭdomorf||a геол. псевдоморфний; **~iĝ/i** стати псевдоморфним; **~ism/o** псевдоморфоз.

***pseŭdonim||o** псевдонім, псевдо; **~a** який пише [виступає, ховається] під псевдонімом, який підписується псевдонімом.

pseŭdo/nom/o див. pseŭdonimo.

pseŭdo/patriot||o лжепатріот; **~ism/o** лжепатріотизм.

pseŭdo/pied/o, pseŭdopod/o біол. псевдоподія, нібиніжка.

pseŭdo/prefiks/o грам. псевдопрефікс.

pseŭdo/scienc||o лженаука, псевдонаука; **~a** лженауковий, псевдонауковий; **~ist/o, ~ul/o** псевдовчений.

pseŭdo/skorpi/ul/oj зоол. псевдоскорпіони [ряд *Pseudoscorpiones*].

pseŭdo/solv/aĵ/o хім. псевдорозчин.

pseŭdo/sufiks/o грам. псевдосуфікс.

psi псі (грецька буква Ψ, ψ).

psidi/o бот. псидіум [*Psidium*].

Psiĥ/o міф. Психея, Психе (у грецькій міфології втілення душі, дихання).

psiĥ/o див. psiko.

psik||o психіка; la homa ~o людська психіка, психіка людини; **~a** психічний, душевний; **~e**: ~e malsana психічнохворий, душевнохворий; **~ism/o** психізм, психічна сторона життя; ***~olog/o** психолог; **~olog/i/a** психологічний; **~ologia milito** психологічна війна; ***~ologi/o** психологія; **klinika ~ologio** клінічна психологія; **~oz/o** мед. психоз.

psik/analiz||o мед. психоаналіз; **~a** психоаналітичний; **~ist/o** психоаналітик.

psik/asteni/o мед. психастенія.

psikedel||a мед. психоделічний; **~ism/o** психоделія (сприйняття світу через наркотичний стан).

psikiatr||o психіатр; **~i/a** психіатричний; **~ia hospitalo** психіатрична лікарня; **~i/o** психіатрія.

psik/o/dram/o мед. психодрама (один із видів психотерапії).

psik/o/fiziolog||o мед. психофізіолог; **~i/a** психофізіологічний; **~i/o** психофізіологія.

psik/o/kibernetik/o психокібернетика.

psik/o/kirurg/i/o мед. психохірургія.

psik/o/lingv/ist/ik||o лінгв. психолінгвістика; **~i/a** психолінгвістичний.

***psikologo** *див. під psiko.*

psik/o/mov/o *псих.* зміна психічного [душевного] стану, зміна в психіці.

psikometr/i/o психометрія.

psik/o/neŭroz/o *мед.* психоневроз.

psikopat/o *див. psikopatiulo.*

psik/o/pati||o *мед.* психопатія, душевний розлад; ~а психопатичний; ~ul/o психопат.

psiko/patolog||o *мед.* психопатолог; ~i/a психопатологічний; ~i/o психопатологія.

psik/o/somat/a *мед.* психосоматичний.

psik/o/teknik/o психотехніка.

psik/o/terapi||o *мед.* психотерапія; ~а психотерапевтичний; ~ist/o психотерапевт.

psikotrop/a *мед.* психотропний; ~j substancoj психотропні речовини.

psikrometr/o *метео* психрометр (*прилад для вимірювання температури і відносної вологості повітря*).

I psil||o *ент.* листоблішка, мідниця, полиска [*Psylla*]; ~ed/o/j листоблішккові [*родина Psyllidae*].

II psil/o дресирувальник змій.

psilofit/o *палеонт.* псилофіт [*Psilophytum*].

psilot||o *бот.* псилот [*Psilotum*]; ~ac/o/j псилотові [*родина Psilotaceae*].

psitak||o *орн.* папуга сірий, жак [*Psittacus erithacus*] (*син. griza parago*); ~ed/o/j папугові [*родина Psittacidae*]; ~ism/o *мед.* пситацизм; ~oz/o *мед.* пситакоз, орнітоз.

psitak/o/form/a/j *орн.* папугоподібні [*ряд Psittaciformes*] (*син. paraguloj*).

Pskov/o *геогр. н., м.* Псков (*Росія*).

psoas/o *анат.* поперековий м'яз.

psok/o *ент.* сіноїд [*Psocus*].

psokopter/o/j *ент.* сіноїди [*ряд Psocoptera*].

psor/o *мед.* 1. самоотруєння організму; 2. *див. skabio.*

psoralen/o *фарм.* псорален.

psoriaz/o *мед.* псоріаз.

pšent/o *іст.* пшент (*головний убір єгипетських фараонів у вигляді подвійної корони – білої та червоної*).

Ptah/o *міф.* Пта (*давньоєгипетський бог*).

ptarmik/o *бот.* чихавка звичайна [*Achillea ptarmica*] (*син. ternigherbo*).

pteranodont/o *палеонт.* птеранодон [*Pteranodon*].

pteraspid/o *палеонт.* птераспис [*Pteraspis*].

pterid/o *бот.* птерис [*Pteris*].

pteridi/o *бот.* орляк [*Pteridium*] (*син. aglofiliko*).

pteridofit/o/j *бот.* судинні спорові [*група Pteridophyta*].

pterig||o *ент., орн., зоол.* крило (= flugilo) ~ul/o/j *ент.* крилаті комахи [*підклас Pterygota*].

pterobranch/o/j *зоол.* крилозяброві, пір'ястозяброві [*клас Pterobranchia*].

pterodaktil/o *палеонт.* птеродактиль [*Pterodactylis*].

pterokarp/o бот. крилоплідник, птерокарпус [*Pterocarpus*]; hindia ~ крилоплідник індійський, сандал індійський [*P. indicus*]; oficina ~ крилоплідник лікарський [*P. officinalis*].

pteroкл/o орн. рябок [*Pterocles*].

pterop(od)/o зоол. крилан [*Pteropus*] (= flughundo).

pteropod/o/j зоол. крилоногі молюски [ряд *Pteropoda*].

pterosaŭr/o/j див. flugsaurj.

ptialaz/o, ptialin/o хім., фізіол. птіалаза, птіалін.

ptialism/o мед. птіалізм, гіперсалівація.

ptilonorink/o орн. альтаночниця [*Ptilonorhynchus*] (син. ĝardenisto); **~ed/o/j** альтанкові [родина *Ptilonorhynchidae*].

Ptoleme||o Птолемей (ім'я, м. ін. кількох єгипетських царів та відомого давньогрецького астронома); **(p)~a:** la (p)~a sistemo птоломеева система.

ptomain/o хім. птомаїн, трупна отрута.

ptoza/o мед. птоз, опущення (органа); спланхноптоз; ~ de reno опущення нирки.

pu! виг. фу!, тьху!

pu||o вульг. відхідні гази (з кишківника); **~i** vn голосно пердіти, пукати.

Puatier/o геогр. н., м. Пуатьє (Франція).

Puatu/o геогр. Пуату (історична область у Франції).

puaz/o фіз. пуаз (одиниця в'язкості).

***pub||o** анат. лобок; **~a** лобковий; **~a monto** лобкове підвищення; **~a pediko** площа, лобкова вша (= ftiro).

puber||a фізіол. пубертатний (який належить до періоду статевого дозрівання), статевозрілий; **~ec/o** пубертатність, статева зрілість, статевозрілість; **~iĝ/i** досягти статевої зрілості, змужніти; **~iĝ/o** досягнення статевої зрілості.

pub/har/o/j лобкове волосся;

pubi/o анат. лобкова кістка (син. pubosto).

pubi/o/tomi/o хір. пубіотомія, розтин лобкової кістки.

pub/laŭs/o див. ftiro.

public||i vt (o) публікувати, помістити (статтю на актуальну тему), виступити в пресі (з статтею) (на актуальну тему); **~aĵ/o** публікація (на актуальну тему); **~ist/o** публіцист; **~ism/o, ~ist/ik/o** сумн. публіцистика.

***publik||o** публіка; громадськість; глядачі; ***~a** публічний; громадський; гласний; **~a parola** публічна промова; **~a biblioteko** публічна бібліотека; **~aj debatoj** публічні дебати; **~a akuzisto** громадський звинувач; **~aj aferoj** громадські справи; **la ~aj servoj** громадські служби (газ, електрика, транспорт і т. п.); **~a kiso** прилюдний поцілунок, поцілунок на людях; **~a lesiono** відкритий урок; **~a kunveno** відкриті збори; **~e** публічно, привселюдно; гласно; **~aĵ/o 1.** публікація (стаття, книжка і т. п.); **2.** інформ. безплатне програмне забезпечення; **~ec/o** публічність; гласність; **~ig/i** (o) публікувати; оголосити; оприлюднити; **~ig/o** публікація (дія); оголошення; оприлюднення; **~ul/in/o** публічна жінка, повія, проститутка.

publik/danĝer/a суспільно небезпечний.

publik/opini/o публічна / громадська думка.

publik/utila/a корисний для суспільства, суспільно корисний.

*pub/ost/o див. pubio.

pub/a крикливий, крикливо виряджений, розцяцькований, недоладний.

puĉ||o путч; ~ist/o путчист.

puđ||o пуд (міра ваги); ~a пудовий.

*puđel/o пудель (порода собак).

puđend||o анат. соромітне місце; femina ~o зовнішні статеві органи жінки, вульва (син. vulvo); ~a соромітний, пудендальний; ~aj arterioj kaj vejnoj соромітні артерії та вени.

*puđing/o кул. пудинг; ĉokolada ~ шоколадний пудинг.

puđing/o/pulvor/o кул. суха суміш для (приготування) пудинга.

puđl||i vt мех. пудлінгувати; ~ad/o пудлінгування.

puđl/o/forn/o мех. пудлінгова піч.

puđor||o цнотливість, соромливість (= sekshonto); ~a цнотливий, соромливий; ~e соромливо, цнотливо.

*puđr||o пудра; ~i vt (на)пудрити; si/n ~i (на)пудритися; ~il/o пушок; ~uj/o пудрениця.

puđr/o/kvast/o див. pudrilo.

puđr/o/mantel/o косметична накидка.

puđu/o зоол. пуду [Pudu].

puĉbl/o етн. пуебло (назва групи індіанських племен на території сучасних штатів Нью-Мехіко та Аризона (США)).

puerper||a мед. пуерперальний, післяпологовий, родильний; ~ec/o пуерперій, післяпологовий період.

puŝ! виг. бух!, ух! (звуконаслідування шуму падіння).

*puŝ||o надутий, набитий, пухкий предмет; пуф (меблі); бұфи (на платті); ~a 1. надутий, роздутий, пухкий, розпухлий, пишний; одутлий; з бұфами; 2. перен. пишний, пихатий; ~ig/i надувати, здувати, роздувати; мусувати (збивати до піни); накачувати (шину); збивати (волосся, подушку); ~iĝ/i надутися, здутися, розбухнути, (роз)пухнути; піднятися, підійти (про тісто).

puŝ/benjet/o повітряна пампушка.

puŝ/fald/aĵ/o бұфи.

puŝin/o орн. буревісник [Puffinus]; flavbeka ~ буревісник середземноморський [P. diomedea]; granda ~ буревісник великий [P. gravis]; griza ~ буревісник сірий [P. griseus]; malgranda ~ буревісник темний [P. assimils]; norda(mara) буревісник малий [P. puffinus].

puŝ/kuk/o пухке тістечко.

puŝ/lip/a товстогубий, губастий, з пухлими губами.

puŝ/maiz/o кул. попкорн (= krevmaizo).

puŝ/manik/o рукав з бұфами.

puŝ/mam/a пишногруда, з пишними грудьми.

puŝ/pantalon/o шаровари (= sakpantalo).

puŝ/pug/a товстозадий, з пишним задом.

puŝ/reklam/o дуга реклама.

puŝ/seĝ/o, puŝ/taburet/o пуф, пұфик.

puŝ/vang/a круглолиций, товстощокий, товстолиций, щокатий.

pug||o зад, сідниця; круп; kisu mian ~on *вульг.* поцілу́й мене в сраку; ~uj/o *розм.* плавки, трусики (= kalsoneto).

pug/fik/i *vt див.* bugri.

pug/mezur/o *див.* koks(o)mezurо.

***pugn||o** кулак; kunpremi la ~ojn стиснути кулаки; ~i *vt* бити кулаком, кулаками; ~a кулачний; ~ig/i стиснути в кулак; ~igi la manojn стиснути руки в кулаки.

pugn/o/bat/i *vt* бити кулаком, кулаками (= pugni); ~o удар кулаком, удар кулака.

pugn/o/batal||i *vn* битися кулаками, битися врукопаш(ну) (= manbatali); ~o кулачний [рукопашний] бій, рукопашна.

pugn/o/gant/o рукавиця (= mufganto).

pugn/o/kojn/o *археол.* кам'яне знаряддя, ручне рубило.

pugn/o/pilk||o м'яч для гри у фістбол; ~ad/o *спорт.* фістбол, італійська лапта.

pug/o/verg/i *vt* висікти різками.

pug/tru/o *розм.* очко (= anuso).

pug/verg/i *vt* бити [сікти, пороти, шмагати] різками (*по сідницях*).

pukcini/o *бот.* пукци́ня [*Russinia*] (*іржастий гриб*).

I*pul||o *ент.* блоха.

II pul/o пул (*розмінна монета Афганістану*).

pula/o пула (*грошова одиниця Ботсвани*).

pulard/o пулярка (*молода вихолощена відгодована курка, = ekskokino*).

pul/balkon/o *театр.* галерея, *розм.* гальорка.

pul/bazar/o „блошиний ринок”, барахолка.

***pulĉinelo** *театр.* пульчинела, полішинель, петрушка (*персонаж лялькового театру*); ~a: \diamond ~a sekreto секрет полішинеля (*секрет, який давно всім відомий*).

pul/herb/o *див.* pulikario.

puli||o *тех.* шків; ролик, колесо (*з жолобком для пропускання мотузки, ременя або ланцюга, н-д, у блоці або трансмісії*); блок (*вантажопідійомний*); ~ar/o система шківів; система блоків, поліспа́ст.

pulikari/o *бот.* блошниця [*Pulicaria*] (= pulherbo); malgranda ~ блошниця звичайна [*P. vulgaris*].

pulk/o пультке, агавовий напій (*мексиканський алкогольний напій, син. agavvino*).

pul/kolor/a блошиного кольору, темно-каштановий (= kaŝtankolora).

pulkv/o *див.* pulko.

pull/o *ек., фін.* пул (*угода між підприємцями, монополіями, = ро́ulo*).

***pulm||o** *анат.* легеня; spiri per plenaj ~oj дихати на повні груди (= spiri plenpulme); ~a легене́вий; ~a lobo *анат.* доля легені; ~a absceso легене́вий абсцес [*нарив*]; ~aj alveoloj легене́ві альвеоли; ~a emfizemo емфі́зема легень / легенів; ~a hilo *анат.* воро́та легені; ~a infarkto інфаркт легені(в); ~aj vejnoj легене́ві вени; ~aj/o *кул.* легені; ~it/o *див.* pneŭmonio.

pulman/o *зал.* пультман, пультманівський вагон.

pulm/inflam/o *див.* pneŭmonio.

pulm/o/fiŝ/o/j *іхт.* дводишні риби, двоякодихаючі риби (= dipnoj).

pulm/o/herb/o *див.* pulmonario.

pulm/o/kancer/o, pulm/o/karcinom/o мед. рак легенів.

pulm/o/mal/san||o мед. хвороба легенів, легенева хвороба; ~а хворий на легені (прикм.); ~ul/o хворий на легені (ім.).

pulmonari/o бот. медунка [*Pulmonaria*] (син. pulmoherbo); oficina ~ медунка лікарська [*P. officinalis*].

pullover/o пуловер, джемпер.

***pulp||o** 1. м'якуш, м'якоть (плоду, овочів, = fruktokarno); 2. анат. пульпа (зуба, селезінки); 3. тех. пульпа, безформна маса (вугілля, руди і т. п.); ~а м'ясистий; м'ясоподібний; ~ig/i розминати, перетворювати в кашку; ~it/o мед. пульпіт.

pulp/o/kaldron/o тех. варильний котел (у паперовиробництві).

pulp/o/kapt/il/o тех. мезгоуловлювач.

pulp/o/mašin/o тех. масний рол (у паперовиробництві).

pulp/o/suk/o сік з м'якоттю.

***puls||o** 1. прям., перен. пульс; пульсація, биття; plena, regula, mola, alterna, saltanta ~o повний, ритмічний, м'який, альтернуючий, інтермітуючий пульс; la ~o de la vivo пульс життя; palpi la ~on помацати / пощупати пульс; 2. див. taktero; ~i *vn* пульсувати, битися (про пульс; тж перен. про життя, надію і т. п.); la sango ~as кров пульсує; en nia urbo ~as (vigla) vivo у нашому місті життя б'є ключем; ~ad/o пульсування, пульсація.

pulsatil/o бот. сон-трава, сон, вовчий сон [*Pulsatilla*]; herbeja ~ сон лучний [*P. pratensis*]; printempa ~ сон весняний [*P. vernalis*]

puls/frekvenc/o, puls/nombr/o частота пульсу.

puls/o/bat/o удар пульсу, биття пульсу (одне).

puls/o/stel/o астр. пульсар (= puls(ant)a stelo).

pultace/a мед. кашоподібний; ~ angino ангіна з кашоподібним випотом.

pulul/i *vn* мед. швидко розмножуватися.

***pulv||o** порох; senfuma ~o бездимний порох; ◇ li ne elpensis ~on він пороху не видумає; ~а пороховий; ~ej/o пороховий склад, пороховий льох, порохова вежа; ~uj/o 1. зарядний картуз; 2. порохівниця.

pulv/o/fabrik/o, pulv/o/far/ej/o пороховий завод.

pulv/o/magazen/o див. pulvejo.

pulv/o/paf/il/o стрілецька / вогнепальна зброя (в однині).

***pulvor||o** 1. порошок; ~o de pipro порошок з перцю, мелений перець; denta ~o зубний порошок; lava ~o пральний порошок; bongustiga ~o смакова приправа; 2. розпилена рідина, рідина, в пилоподібному стані, пил (водяний і т. п.); ~а 1. порошоквий, порошкоподібний; 2. розпилений, пилоподібний (про рідину); ~ec/o 1. порошкоподібність, порошкоподібний стан; 2. розпиленість, пилоподібний стан (рідина); ~ig/i 1. розтовкти / розтерти на порошок, перетворити в порошок; 2. розпилити; ~ig/il/o пульверизатор, розпилювач; ~ig/i перетворитися в порошок; розпилитися.

pulvor/skab/o: ~ de terpomo с.-г. порошиста парша картоплі.

pulvor/suker/o цукрова пудра (= pulvorigita sukero).

pulv/o/ten/ej/o див. pulvoturo.

pulv/o/tur/o порохова вежа.

pum! виг. бух!, бах!, ух! (звукнаслідування шуму падіння).

pum/o зоол. пума, кугуар [*Felis concolor*].

***pumik**||o мін. пемза; ~а пемзовий; ~і vt полірувати пемзою.

pumili/o бот. сосна гірська, кедровий стелюх / сланик [*Pinus mugo var. pumilio*].

***pump**||i vt качати (насосом), помпувати, накачувати, відкачувати, викачувати; ~ad/o накачування; викачування; відкачка; ~ej/o насосна станція, водокачка; ~il/o насос, pompa; centrifuga, dentrada, helica (або helic-ala), padela, pišta, štrauba ~ilo відцентровий, шестерінчастий, пропелерний [осьовий], лопате́вий, поршне́вий гвинтовий [шне́ковий] насос; ~ist/o 1. заправник, працівник бензозаправної станції; 2. наладчик нафтонасосної установаки.

pumpernik/o кул. разовий житній хліб.

***pun**||i vt (по)карати, накладити стягнення; ~i pro malbona konduto покарати за погану поведінку; ~i per mono покарати грішми; ~а каральний; штрафний; пенітенціарний; ~а ekspedicio каральна експедиція; ~а rušo штрафний удар (м'ячем); ~o кара, покарання; стягнення; morta ~o смертна кара, вища міра (покарання); mono ~o грошове стягнення, штраф; porti ~on pri io нести покарання за що-н.; ~ebl/a карний, караний; ~eg/i vt суворо покарати; ~ej/o пенітенціарій, пенітенціарний заклад; виправний дім; виправний табір; ~end/a який має бути покараний; ~iĝ/i поплатитися, покарати самого себе; ~ind/a який заслуговує кари / покарання; ~it/a покараний.

pun/afrank/o поштова доплата, доплата поштового збору.

pun/are/o штрафний майданчик (у футболі).

pun/benk/o штрафна лавка (у хокеї).

***punc**/a яскраво-червоний, червоногарячий.

***punĉ**/o пунш; ~uj/o чаша для пуншу.

pun/ĉambr/o карцер (при навчальному закладі або монастирі); гауптвахта (при казармі).

***pund**/o фунт (грошова одиниця); brita, egipta ~ британський, єгипетський фунт; sterlinga ~ фунт стерлінгів (грошова одиниця Великої Британії).

pun/dom||o каторжна в'язниця / тюрма; арештантська, холодна; ~an/o в'язень; арештант.

pund/o/sign/o знак фунта стерлінгів (£).

pun/ekspedici/o каральна експедиція.

punik||o бот. гранатник, гранатове дерево, гранат [*Punica*] (син. granatujo); ~ac/o/j гранатові [родина *Punicaceae*].

Punik/a іст. Пунічний; ~j militoj Пунічні війни.

punk||o панк (стиль молодіжної музики); ~a панк- (прикм.); ~ul/o панк (декласована молода людина з шокуючим зовнішнім виглядом та шокуючою поведінкою).

pun/kapt/it/o в'язень, особа, що відбуває покарання.

punkci||i vt хіп. (з)робити пункцію; ~i plejgon зробити пункцію плеври; ~o пункція, прокол; lumba ~o люмбальна пункція; plejga ~o пункція плеври, плевральна пункція.

punkci/nadl/o голка для пункції.

pun/kompani/o військ. штрафна рота.

pun/korekt/i vt перевихувати (за допомогою покарань).

***punkt**||o 1. грам. крапка; demanda ~o див. demandosigno; ekkria ~o див. krisigno; vokalaj ~oj крапки для позначення голосних звуків (в арабському та єврейському алфавітах); meti ~on super „i” (по)ставити крапки над „i”; meti la finan punkton al polemiko поставити крапку в полеміці; 2. пункт, точка, місце; deira ~o пункт відправлення, вихідна точка; fina ~o кінцевий пункт; morta ~o мертва точка; la plej alta ~o de monto найвища точка гори; renkonto de du linioj faras ~on перегин двох ліній утворює точку; akumuliĝa ~o мат. гранична точка, точка згущення / нагромадження; kuria ~o фіз. точка Кюрі; ekflama ~o

точка загоряння; la tagordaj ~oj пункти порядку денного; la unua ~o de la statuto перший пункт статуту; la armeo okupis la plej gravajn ~ojn de la lando армія зайняла найважливіші пункти країни; tikla (або vunda) ~o перен. болюче місце, слабке місце; **3.** крапка, цятка, пляма; ~o sur haŭto цятка на шкірі; **4.** друк. пункт; tiro je ok ~oj кегль у вісім пунктів; ~i, ~ad/i vt, vn ставити крапки на; (по)цяткувати, вкрити цятками.

punkt/o/fracp|i vt *tex.* значити кернером, мітчиком; ~il/o *tex.* кернер, значильник, мітчик.

***punkt/o/kom/o** *грам.* крапка з комою.

punkt/o/lini/o пунктир, пунктирна лінія; лінія відриву, лінія відрізу.

punktur/o *мед.* **1.** точкова дія; дія вколюванням; **2.** -пунктура (складова частина ряду термінів: *elektro~ електропунктура; padlo~ акупунктура, голковколювання*).

pun/labor|o каторжні роботи, каторга; *юр.* примусові роботи; ~ej/o каторга (місце); виправно-трудоий табір.

pun/lini/o *сумн., спорт.* штрафна лінія.

pun/mandat/o наказ про накладення штрафу.

pun/mon/o штраф, пеня, грошове стягнення.

pun/pag/i vn (за)платити штраф [пеню].

pun/poent/o *спорт.* штрафне очко.

pun/proces/o *див.* kriminala proceso.

pun/puŝ/o *див.* punŝoto.

pun/rimed/o міра покарання.

pun/skrib/o покарання у вигляді кількаразового переписування (*у школі*).

pun/ŝip/o *іст.* галера.

pun/ŝot/o *спорт.* одинадцятиметровий штрафний удар.

***punt|o** мереживо; ~а мереживний; ~aj/o виріб з мережив, мереживний виріб; ~ist/in/o мереживниця, мережниця.

puntili|o питання, що торкається честі і гідності; справа честі; ~em/a вразливий.

punt/o/far|ad/o виготовлення мережив; ~ist/in/o *див.* puntistino.

punt/o/plekt/ist/in/o *див.* puntistino.

punt/o/trik/il/o гачок [спиця] для в'язання мережива.

pun/vizit/i vt прийти з покаранням.

***pup|o** **1.** лялька, ляля (*тж перен.*); маріонетка; teatro de ~oj театр ляльок, ляльковий театр; ~o kun fermiĝantaj okuloj лялька з очима, що закриваються; **2.** лялечка (*комахи*); ~а ляльковий; ~et/o лялечка (*маленька лялька; тж перен.*); ~iĝ/i лялькуватися, обертатися в лялечку (*про комахи*); ~iĝ/o лялькування.

pup/dom/et/o лялькова хатка, ляльковий будиночок.

pup/film/o ляльковий (мульт)фільм.

***pupil|o** *анат.* зіниця; ◇ gardi ion kiel la ~on de sia okulo берегти що-н. як зіницю ока; ~а зіничний; ~а реакцію реакція зіниці, зінична реакція; ~а reflekso зіничний рефлекс.

***pupitr|o** **1.** пюпітр; бюро; конторка; oratora ~ трибуна для оратора, кафедра; reĝisoro ~ *театр.* режисерський пульт; ~ (por Diservo) *церк.* аналой; **2.** *tex., ел.* пульт.

pup/o/ĉar/et/o візочок [колясочка] для ляльки.

pup/reg/ist/ar/o *полім.* маріонетковий уряд (= marioneta registaro).

pup/teatr/o ляльковий театр (= marioneta teatro).

I*pur||a 1. чистий, вільний від домішок; ясний, прозорий; ~а ого чисте золото; ~а akvo чиста вода; ~а ĉielo чисте небо; 2. чистий, незаплямований; бездоганний; ~а konscienco чиста совість; ~а knabino непорочна дівчина; ~а proponco чиста вимова; ~а vero чиста правда; ~е чисто; afero ~е privata чисто приватна справа; ~ec/o чистота, чистість; *~em/a охайний, чепурний; ~em/o охайність, чепурність; ~em/ul/o охайна людина, чепурун, чистьоха, чистун; ~ig/a який очищає, очисний, очищувальний; *~ig/i чистити, очистити, почистити; приб(и)рати; ~igi al si la pazon прочистити ніс, висякатися; ~ig/i si/n чиститися, очистити себе; ~ig/(ad)/o чищення, чистка, очищення, очистка; прибирання; ~iĝ/i очиститися; ~iĝ/o очищення (дія того, що очищується); ~il/o очисний засіб, засіб для чистки; очисний пристрій; ~ism/a пуристичний; ~ism/o пуризм; ~ist/o пурист; ~ul/o чиста, незаплямована людина (перев. перен.); ~um/a який виріс із пелюшок, якому не потрібні більше пелюшки.

II pur/o бібл. пур, жереб.

Puran/o/j рел. Пурани (святі книги про Крішну).

pur/anim/a: ~ homo людина з чистою душею, з чистим серцем.

pure||o кул. пюре; tegromato ~o картопляне пюре; ~i vt перетворити [потовкти, переробити] в пюре, пом'яти.

***purgatori||o** рел., перен. чистилище; ~a: ~aj animoj душі, що перебувають у чистилищі.

Purim/o бібл. Пурим (єврейське свято).

purin/o біол., хім. пурин.

***puritan||o** рел. пуританин (тж перен.); ~a пуританський (стосовний до пуританина); ~ism/a пуританський (стосовний до пуританства); ~ism/o пуританство.

Purkinj/o Пуркіне (чеський фізіолог); ĉeloj de ~ фізіол. клітини Пуркіне.

***purpur||o** пурпур, багрянець; ~a пурпурний, пурпуровий, багрянний; ~aj/o (часто з epitetom retina) фізіол. зоровий пурпур, родопсин (син. rodopsino); ~ig/i (за)багрянити, укрити [покрити] пурпуром, багрянцем; ~iĝ/i (за)багрянитися, укритися [покритися] пурпуром, багрянцем ~ul/o пурпуроносець, володар пурпурної мантії, кардинал.

purpura/o мед. пурпура.

purpur/bakteri/o/j бакт. пурпурні бактерії.

purpure/o бот. пурпурея [Purpurea].

pur/ras/a чистопорідний, чистокровний; племінний (про худобу, свійських тварин).

pur/sang/a чистокровний, чистопорідний.

Purus/o геогр. н., р. Пурус (Перу, Бразилія).

***pus||o** гній; ~a гнійний, гноїстий; ~i vi гноїтися, нагноюватися, загноюватися; ~ad/o гноїння, нагноєння, загноєння.

Pusan/o геогр. н., м. Пусан (Пд. Корея).

pus/el/flu/o див. ріого.

pus/nefr/it/o мед. піонефроз.

***pustul||o** мед. пустула, гноячок, гнійний прищ; ~a пустульозний, гноячковий; ~oz/o пустульоз.

***puŝ||i** vt штовхати, штовхнути, підштовхувати, підштовхнути; пхати, пхнути, штурхати, штурхнути, стусати, стуснути; ~i pardon per piedo штовхнути двері ногою; lin ~as la deziro scii його підштовхує бажання знати si/n ~i див. ~iĝ/ad/i; ~o поштовх, штовхан, стусан, штурхан; ~a штовхальний, поштовховий; ~ad/o штовхання, штовханина, штурхання; ~eg/i vt (дуже) сильно штовхнути / штурхнути, штовхоннути, штурхоннути;

~et/i vt злегка / легенько штовхнути; ~iĝ/i відчути поштовх; наштовхнутися; ~iĝi per la kapo al la muro битися головою об стіну; ~iĝ/ad/i перен. пропихатися, проштовхуватися.

puŝ/ĉar/et/o ручний візок; тачка.

puŝ/ferm/i vt зачинити [закрити] поштовхом (двери і т. п.).

puŝ/fort/o сила удару.

puŝ/helic/o тех., ав. штовхальний гвинт; штовхальний пропелер.

Puŝkin/o Пушкін (російський письменник).

puŝ/krajon/o автоматичний олівець (з натискним механізмом висування грифеля).

puŝ/pec/o спусковий гачок; спуск, спусковий пристрій; штовхач.

puŝ/pump/il/o нагнітальний насос.

puŝ/ŝip/o мор. штовхач.

puŝ/tensi/o ел. стрибок напруги.

puŝtu/a пуштунський; ~a lingvo пушту, афганська мова.

*put||o колодязь, криниця; свердловина (у землі); ~a криничний, колодязний; ~ist/o колодязник; бурильник свердловин.

put/akv/o кринична / колодязна вода, вода з колодязя, криниці (= akvo el puto).

putin||o повія, проститутка, вульг. курва (= prostitutino); ~ej/o дім розпусти, бордель; ~id/o сучий син, скурвий син, виродок (= filo de putino).

put/o/bor/ist/o бурильник свердловин (= putisto).

put/o/fosist/o колодязник (= putisto).

put/o/mur/o цямрина, цямриння, зруб колодязя / криниці.

*putor/o зоол. тхір [Mustela putorius].

put/o/rand/o див. putomuro.

*putr||i vt прям., перен. гнити, розкладатися, псуватися; ~a гнилий, тухлий; ~o, ~ad/o гниття, розкладання; ~aj/o гниль, гнилизна; ~ant/a гниючий; ~int/a гнилий, згнилий; ~ec/o гнилість; ~em/a швидкопсувний; ~ig/a гнильний; ~ig/i прям., перен. (з)гноїти; (зі)псувати; розкладати; ~iĝ/i див. ~i; ~iv/a див. ~ema.

putr/o/procez/o процес гниття [розкладання].

putr/o/ŝlim/o гниючий органічний мул, гнилий мул, сапропель.

puvaterapi/o мед. ПУВА-терапія, лікування псораленом і ультра-фіолетовим промінням.

puzl/o пазл(и), складанка, мозаїчна головоломка (гра); перен. головоломка.

puzolan/o мін. пуцолан.

R

*r 21-а буква есперантського алфавіту; *~o назва цієї букви.

*rab||i грабувати, розкрадати; викрадати; забирати, відбирати (силою); займатися розб'єм; ~i la lastan monon de malriĉuloj відбирати останні гроші від бідняків; malĝojo ~as de ni malfeliĉon печаль забирає у нас щастя; ~a 1. грабіжний, грабіжницький; розбійний, розбійницький; 2. хижий, хижацький; ~o грабіж, грабунок, пограбування, викрадення, розбій; ~ad/o грабіж, грабіжництво, грабування, розкрадання, викрадення, розбій (тривалі, постійні); ~aj/o награване (у знач. ім.), награване майно, награвані речі; ~ej/o розбійницьке гніздо [кубло, тирло]; ~em/a схильний до грабежу, розбою; хижий; ~em/o схильність до грабежу, розбою; хижість; ~ist/a грабіжницький, розбійницький;

~ista bando грабіжницька /розбійницька банда, банда грабіжників, розбійників; ~ist/o грабіжник, розбійник; ~it/aĵ/o див. ~aĵo.

rab/agl/o орн. орел степовий [*Aquila rapax*].

rab/akir||i vt здобути грабежем, розб^оєм; ~o розбійницька здобич, розбійницький трофей; нагробоване (у знач. ім.; = gabaĵo).

***rabarb||o** бот. ревінь, рабарбар [*Rheum*]; ~a ревеневий.

***rabat||o** знижка, поступка в ціні, пільга (при оплаті); фін. рабат; ekde tri ekzempleroj triona ~o від трьох примірників знижка на трет^ю; doni ~on = ~i; ~i vt скинути, уступити, спустити; зробити знижку, надати знижку; ~e зі знижкою, за пільговою ціною; ~aĵ/o товар, що продається зі знижкою, за пільговою ціною; переоцінений товар.

Rabat/o геогр. н., м. Рабат (столиця Марокко).

rab/atak||i vt здійснити / учинити грабіжницький [розбійницький, бандитський] наліт / набіг (= rabinvado); ~o грабіжницький [розбійницький, бандитський] наліт / набіг.

Rabbi бібл. Рабі, Учитель.

rabd||o (магічна) лозина, (магічний) прутик (для пошуку підґрунтових вод, = divenvergo, radiesteza vergo); ~ist/o лозоходець, лозошукач (= vergodivenisto); ~ism/o лозоходіння, лозоходство, біолокація лозиною.

rabdomanc/o див. rabdismo.

Rabelez||o Рабле (французький лікар і письменник); (r)~a раблезіанський.

***raben||o** 1. рабин; 2. учитель (титул, уживаний стосовно до знавця законів у юдеїв); ~a рабинський, рабинів; ~ar/o рабинат; ~ec/o сан рабина, рабинат; ~ism/o рабинізм.

rabet||o тех. фальц, паз, виїмка; ~il/o зензубель, фальцгебель (= rabetrabotilo).

rabet/rabot/il/o див. rabetilo.

rab/gru/o палеонт. діатрима [*Diatryma*].

***rabi||o** мед. сказ; vakcinado kontraŭ ~o щеплення від сказу; malsaniĝi je ~o захворіти на сказ, сказитися; оскаженіти; ~a скажений; оскаженілий, шалений; ~a hundo скажений пес; ~a de kolero оскаженілий від гніву; kuri kiel ~a бігти як очманілий; ~i vn хворіти на сказ; казитися; ~ul/o хворий сказом / на сказ (ім.).

rab/insekt/o хижа комаха.

rab/ir/ad/o грабіжницький (або розбійницький) похід [набіг].

rabl/o буд. бут, бутовий камінь.

rab/mev/o орн. поморник [*Stercorarius*] (сун. sterkorario); granda ~ поморник великий [*S. skua*]; sudpolusa ~ поморник південнополярний [*S. taccarmicki*].

rab/murd||o вбивство з метою пограбування; ~ist/o вбивця [бандит], що вбиває з метою пограбування.

rab/o/best/o хижий звір, хижа тварина, хижак; ~j сухопутні хижі [підряд *Fissipedia*].

rab/o/bird/o/j орн. хижі птахи, соколоподібні; noktaj ~j нічні хижі птахи.

rabot||i vt (об)стругати; ~ad/o стругання, обробка деревини рубанком; ~aĵ/o стружки; ~ator/o стругальний верстат; ~il/o рубанок; ~il/eg/o фуганок.

rabot/maŝin/o стругальний верстат.

rabot/stabl/o (столярний) верстат.

rab/ŝtern/o орн. чеграва [*Hydroprogme caspia*].

rab/vesp/o див. sfego.

racem||a хим. рацемічний; ~aĵ/o рацемат, рацемічна сполука; ~ig/o рацемізація.

***raci||o** розум, здоровий глузд; *ŝtata ~o* державна необхідність; *perdi la ~on* позбутися розуму, утратити розум, з'їхати з глузду; **~a** раціональний, розумний, здорового розуму / глузду; **~a decido** розумне рішення; **~e** раціонально, розумно; **~ec/o** раціональність, розумність; **~ig/a** раціоналізаторський (*спрямований на раціоналізацію*); **~iga** пропозиція; **~ig/i vt** раціоналізувати; **~ig(ad)/o** раціоналізація; **~ig/ant/o** раціоналізатор; **~ism/o** див. *racionalismo*; **~ist/o** див. *racionalisto*; **~ul/o** раціональна, розумна людина, людина здорового розуму / глузду.

raci/hav/a раціональний, розумний (*про кого-н.*); здорового розуму / глузду; *homo estas ~ estaĵo* людина – розумна істота.

Racin/o Расін (*французький драматург*).

rational||a **1.** філос. раціональний, раціоналістичний; **2.** мат. раціональний; **~a nombro** раціональне число; **~a frakcio** раціональний дріб; **~a funkcio** раціональна функція; **~o** див. **~a nombro**; **~ism/a** раціоналістичний (*стосовний до раціоналізму*); **~isma influo sur klerismon** вплив раціоналізму на просвітницький рух; ***~ism/o** філос. раціоналізм; ***~ist/o** філос. раціоналіст.

I *rad||o у різн. знач. колесо; *авт.* колісний диск; *~oj de aŭto, de vagono, de aviadilo* колеса автомобіля, вагону, літального апарата; *antaŭa (або fronta) ~o* переднє колесо; *malantaŭa (або posta) ~o* заднє колесо; *la ~o de la fortune, de la vivo, de la historio* колесо фортуни, життя, історії; *denta ~o* зубчасте колесо, шестірня, шестерня; *~o de muelilo* млинове колесо; *◇ la kvina ~o ĉe veturado* п'яте колесо до воза; **~a 1.** колісний; **~a lito** ліжко на коліщатах; **2.:** **~a difekto** дефект колеса; **~ar/o** система коліс, колеса (*всі колеса механізму*), колісний механізм; **~et/o** коліща, коліщатко **~et/ar/o** система коліщат, коліщат(к)а (*всі коліщата якого-н. механізму, н-д, годинника*), **~um/i vt** іст. колесувати, стратити на колеса; **~um(ad)/o** колесування, страта на колеса.

II rad/o фіз. рад (*одиниця поглинутої енергії радіоактивного випромінювання*).

rad/aks||o **1.** зал. колісна пара; *ŝpurŝanĝebla ~o* колісна пара з рухомими колесами; **2.** вісь колеса (= *akso de rado*); **~a:** **~a skatolo** зал. букса; **~a lagro** зал. буксовий підшипник.

Radamantis/o міф. Радаманф, Радамант (*один із трьох суддів над мертвими в аїді*).

***radar||o** *tex.* радар, радіолокатор (= *radiolokalizilo*); **~a** радарний, радіолокаційний.

radar/anten/o антена радіолокаційної станції.

radar/bild/o зображення на екрані радіолокатора, радіолокаційне зображення.

radar/ekran/o екран радара [радіолокатора].

radar/horizont/o радіолокаційний горизонт.

radar/kontrol/o радіолокаційний контроль.

radar/mast/o радіолокаційна вишка.

radar/signal/o радіолокаційний сигнал.

rad/bend/o див. *bendo 2*.

rad/cirkl/o обід (*колеса, = radrondo*).

rad/far/ist/o колісник, колісний майстер, стельмах.

I*radi||o **1.** у різн. знач. промінь; *~o de lumo* промінь світла; *la ~oj de la suno* промені сонця, сонячні промені; *ultraviolaj, ultraruĝaj (або infraruĝaj), kosmaj ~oj* ультрафіолетові, інфрачервоні, космічні промені; *~o de espero* промінь [промінчик] надії; *~o de feliĉo* промінчик щастя; **2.** струмінь; *~o de akvo* струмінь води; *~o de fumo* струмінь диму; **3.** рідко, див. *radiuso*; **4.** рідко, див. *sproko*; **~a 1.** променевиий, променистий; радіальний; **2.** спрямований за променем; **3.** освітлений (сонячними) променями; **~i vt, vn 1.** випромінювати; сяяти, сіяти; світитися, променитися; розходитися променями; **~i varmon** випромінювати тепло; **~i ĝojon** випромінювати радість; **~i de feliĉo** сяяти від

щастя; **2.** радирувати, передавати по радіо; **~ad/a:** ~ada malsano променева хвороба; **~ad/i** *vn fiz.* випромінювати (промені), бути джерелом випромінювання, бути джерелом радіації, фоніти; **~ad/o** випромінення, випромінювання, радіація; *kosma* ~ado космічне випромінювання, космічна радіація; **~et/o** промінчик, промінець; **~il/o** **1.** випромінювач; **2.** радіатор; **~ul/o/j** *зоол., заст.* променеві, двошарові.

II radi||o **1.** радіо; **2.** *нрк.* радіоприймач, *розм.* радіо (= radioaparato, radioricevilo); **~ist/o** радіооператор, оператор радіовузла; радист.

radiaci/o *анат.* променистіть, радіація; *akustika* ~ слухова променистіть; *optika* ~ зорова променистіть.

radial/a *спец.* радіальний; ~ *direkto* радіальний напрям; ~ *pneumatiko avt.* радіальна шина; ~ *triangulo geod.* радіальний трикутник.

radian/o *мат.* радіан.

***radiator/o** *тех.* радіатор; батарея (*опалення*).

radiestez||o біолокація, радіестезія (*мистецтво знаходження схованих під землею предметів за допомогою променів, які ці предмети ніби випромінюють*); **~a** біолокаційний; **~ist/o** спеціаліст з біолокації, оператор біолокації, радіестет.

radi/lor/o *заст.* актиноморфна квітка.

radi/gotik||a *арх.* який належить до променистої готики; виконаний у стилі променистої готики; **~o** промениста готика (= *radigotika stilo*).

***radik||o** у *різн. знач.* корінь; ~o de arbo корінь дерева; ~o de dento корінь зуба; ~o de vorto *грам.* корінь слова; *kvadrata* ~o *мат.* корінь квадратний; *kuba* ~o *мат.* корінь кубічний; ~o de kvara potenco *мат.* корінь четвертого степеня; *la poa* ~o, *la n-a* ~o *мат.* корінь енного степеня, корінь n-ого степеня; *detru* ~ojn de malbono *знищити корені зла*; **~a** **1.** кореневий; корінний; *la* ~a *pinto* кінчик кореня; **2.** *заст., див.* radikala; **~i** *vn* **1.** коренитися; **2.** *мат.* добувати корінь (= *kalkuli radikon, trovi radikon*); **~aj/o** грудка землі, земля (*на корені вирваної рослини*); **~ar/o** *бот., грам.* коренева система; система коренів; коріння; **~at/o** *мат.* підкореневий вираз; **~et/o** корінець; **~il/o** *мат.* радикал, символ кореня квадратного ($\sqrt{\quad}$, = *radiksigno*); **~ing/o** *див.* koleorizo.

***radikal||a** **1.** радикальний, корінний, докорінний; ~aj *reformoj* радикальні, корінні реформи; **2.** радикальний (*який базується на радикалізмі*); ~a *partio* радикальна партія; ~e радикально, докорінно; **~ec/o** радикальність; **~ism/o** радикалізм; **~ist/o** *рідко, див.* ~ulo; **~ul/o** радикал (*людина радикальних поглядів*).

radikal/o **1.** *мат., хім.* радикал; **2.** *грам.* основа (слова).

radik/ĉap/o *бот.* кореневий чохлак.

radik/frukt/o/j коренеплоди.

radik/hav/a який має корінь, коріння.

radik/indic/o *мат.* показник кореня.

radik/kalkul/o *мат.* обчислення [знаходження, добування] кореня.

radikl||o *анат.* корінець нерва головного або спинного мозку; **~it/o** *мед.* радикуліт.

radik/legom/o *бот., с.-г.* коренеплід.

radik/petrosel/o *бот.* петрушка коренева.

radik/pied/ul/o/j *див.* rizopodoj.

radik/pint/o кінчик кореня.

radik/plen/a *бот.* багатокореневий (= *multradika*).

radik/propr/a власнекореневий, кореневласний.

radik/sign/o *див.* radikilo.

radik/sistem/o *бот.* коренева система.

radik/ĝoso *див.* draĵo.

radik/vort||o корене́ве сло́во; **~ar/o** словни́к корені́в.

radioaktiv||a радіоактивний; **~aj** defalaĵoj радіоактивні відходи; **~a** duoniĝdaŭro період радіоактивного напіврозпаду; **~ec/o** радіоактивність.

radi/o/alt/o/metr/o *ав.* радіовисотомі́р.

radi/o/amator||o радіолюбитель, радіоаматор; **~a** радіолюбительський, радіоаматорський.

radi/o/anonc/ist/o диктор радіо, радіоведучий, ведучий радіопередач.

radi/o/anten/o радіоантена.

radi/o/aparat/o радіапарат.

radi/o/astronom||o радіоастроном; **~i/a** радіоастрономічний; **~i/o** радіоастрономія.

radi/o/aŭskult/ant/o радіослухач.

radi/o/bend/o радіодіапазон, смуга частот.

radi/o/biolog||o радіобіолог; **~i/a** радіобіологічний; **~i/o** радіобіологія.

radi/o/bir||ad/o радіопеленгація; **~il/o** радіопеленгатор.

radi/o/central/o радіоцентр.

radi/o/ĉambro радіокабінет, радіовузол, радіостудія (*приміщення*); *мор.* радіорубка.

radi/o/derm/it/o *мед.* радодерміт.

radi/o/direkt/ad/o радіокерування [радіоуправління, телекерування, телеуправління, дистанційне керування / управління] по радіоканалах.

radi/o/dis/aŭd/ig||i, **radi/o/dis/send||i** *vt* передати по радіо; передати по радіомовній мережі; **~o** (радіо)передача, передача по радіо; **~ad/o** радіомовлення, радіотрансляція.

radi/o/dis/serv/o служба радіомовлення.

radi/o/ekolog||o радіоеколог; **~i/a** радіоекологічний; **~i/o** радіоекологія.

radi/o/el/send/o радіопередача.

radiofon||o *нрк.* **1.** *див.* radiotelefono; **2.** *див.* radioaparato, radiatoricevilo, radio II 2; **~i/o** **1.** *див.* radiotelefono; **2.** *див.* radiodissendado.

radi/o/frekvenc/o радіочастота.

radi/o/galaksi/o *астр.* радіогалактика.

radi/o/gazet/o радіожурнал.

radi/o/goniometr/o *радіо* радіогоніометр.

***radiograf||i** *vt мед., фіз.* (з)робити рентгенівський знімок, (з)робити рентгенографію, (з)робити флюорографію; **~aj/o** рентгенівський знімок, радіографія (*знімок, зображення*); **~i/o** рентгенографія, радіографія (*метод; галузь науки й медицини*); **~ist/o** рентгенолог.

radiogram/o радіограма.

radi/o/gramofon/o радіола.

radi/o/gvid||ad/o *ав., мор.* управління по радіо (*літаком, ракетою, судном*), радіонавігація; радіонаведення; **~il/o** радіонавігаційна система, радіонавігаційна установка; радіомак.

radi/o/intervju/o радіоінтерв'ю, інтерв'ю на радіо.

radi/o/izotop/o *фіз.* радіоізотоп.

radi/o/kanal/o радіоканал.

radi/o/karbon/a *хім.* радіокарбонний, радіовуглецевий.

radi/o/kemi/o радіохімія.

radi/o/klub/o радіоклуб, клуб радіолюбителів.

radi/i/o/koment/ist/o радіокоментатор.

radi/o/komunik/ad/o радіозв'язок.

radiolari/o/j *зоол.* радіолярії [*ряд Radiolaria*].

radiolarit/o *мін.* радіолярит.

radi/olog||o *мед.* радіолог; **~i/a** радіологічний; **~i/o** радіологія.

radi/o/lok/ig/o *див.* radiolokalizo.

radi/o/lokal/iz||o радіолокація (= (per)radara lokalizo); **~il/o** радіолокатор, радар (= radaro).

radi/o/magnetofon/o магнітола.

radi/o/manipul/ist/o *сумн.* радист.

radi/o/mesaĝ/o радіограма.

radi/o/metr/o радіометр.

radi/o/muzik/o радіомузика.

radi/o/ond/o радіохвиля.

radi/i/operator/o *сумн.* радист.

radi/o/parol/ist/o *див.* radioanoncisto.

radi/o/program/o радіопрограма.

radi/o/ret/o радіомережа, радіомовна мережа.

radi/o/ricev/il/o радіоприймач.

radi/o/send/il/o радіопередавач.

radi/o/signal/o радіосигнал.

radi/o/skop/i||o *мед.* рентгеноскопія, просвічування, рентген; **~a** рентгенокопічний; **~i vt** просвічувати, досліджувати за допомогою рентгенокопії.

radi/o/sond/il/o радіозонд.

radi/o/staci/o радіостанція.

radi/o/studi/o радіостудія.

radi/o/taksi/o таксі з радіотелефоном.

radi/o/teknik||o радіотехніка (*наука; галузь техніки*); **~a** радіотехнічний; **~ist/o** радіотехнік.

radi/o/telefon||o радіотелефон; **~i/o** радіотелефонія.

radi/o/tele/graf||o радіотелеграф; **~i/o** радіотелеграфія; **~ist/o** радіотелеграфіст; радист.

radi/o/telegram/o *див.* radiogramo.

radi/o/tele/skop/o *астр.* радіотелескоп.

radi/o/terapi||o *мед.* радіотерапія; **~a** радіотерапевтичний; **~ist/o** радіотерапевт.

radi/o/toks/ec/o *мед.* радіотоксичність.

radi/o/tur/o радіовежа, радіовишка (= dissenda turo).

radi/o/vek/horlog/o переносний радіоприймач з будильником.

rad/ir/i *vn* пересуватися на колесах; їздити на колісному транспортному засобі (*возі, велосипеді і т. п.*).

radi/ŝton/o див. aktinolito.

radium/o хім. Радій (елемент), радій (проста речовина); ~а: ~ај комбинаґој сполуки радію.

radium/terapi/o мед. альфа-терапія.

radius||o 1. у різн. знач. радіус (= duondiametro); ~o de cirklo радіус кола; 2. анат. променева кістка; ~а радіальний, променевий.

rad/kav/o вибоїна (= radsulko).

rad/kron/o тех. 1. зубчастий обід (маховика); 2. обід (стернового колеса, турбіни).

rad/lev/il/o автомобільний домкрат.

rad/nab/o маточина (колеса); втулка колеса.

radon||o хім. Радон (елемент), радон (проста речовина); ~а радоновий.

rad/par/o пара коліс.

rad/radi/o див. sproko.

rad/ring/o, rad/rondo обід (колеса).

rad/spok/o спиця (колеса).

rad/sulk/o колія (заглиблення від коліс, = vojsulko).

rad/ŝanĝ/o заміна колеса [коліс].

rad/ŝip/o колісний корабель, корабель з гребними колесами.

rad/ŝir/i vt див. radumi.

rad/ŝu/o сумн., див. gulŝuo.

radul/o зоол. тертка (орган молюска).

Rafael||o Рафаель (чол. ім'я, м. ін. італійського художника), Рафаело; ~а Рафаела (жін. ім'я); (r)~еса рафаелівський, у стилі Рафаеля.

***rafan||o** бот. редька [Raphanus]; kultura ~o редька посівна [R. sativus]; ~et/o редиска [R. sativus var. sativus].

rafanistr/o бот. редька дика [Raphanus raphanistrum].

rafe/o анат. шов; palata ~ піднебінний шов; skrota ~ шов мошонки.

rafi/o бот. рафія [Raphia] (рослина й волокно з неї).

***rafin||i** vt 1. рафінувати, очищати (від домішок); 2. перен. (з)робити більш витонченим, вишуканим; 3. перен. (з)робити мудрованим, закрутистим, заумним; мудрувати, хитрувати; ~ad/o 1. хім. рафінування, рафінація, очистка (від домішок); 2. перен. витончення; 3. перен. мудрування; ~aĵ/o рафінована, очищена речовина; рафінований, очищений продукт; рафінад; sukera ~aĵo цукор-рафінад; ~ec/o витонченість, вишуканість; ~ej/o перегінний, рафінувальний завод; ~ejo (de petrolo) нафтоочисний завод, нафтоочисна установка; нафтопопереробний завод; ~it/a 1. рафінований, очищений; ~ita sukero цукор-рафінад; 2. перен. тонкий, витончений, вишуканий; ~ita stilo вишуканий стиль; ~ita reso! тонка штучка! (про хитру, лицемірну людину); 3. перен. мудрований, закрутистий, заумний; ~it/ec/o 1. хім. ступінь рафінації, ступінь очистки; 2. перен. тонкість, витонченість, вишуканість; 3. перен. мудрість, хитрість; ~oz/o біохім. рафіноза.

raflezi/o бот. рафлезія [Rafflesia].

rag/o раґа (основоположне поняття індійської музики).

ragad/o/j мед. раґади (тріщини; невеликі, дуже болючі пошкодження шкіри та слизових оболонок).

raglan||o реглан (*фасон пальта*); ~а: ~aj manikoj рукави реглан; ~a fasono фасон реглан; ~a palto пальто реглан.

Ragnarok/o мiф. Рагнарьок (*у скандинавській міфології день загибелі богів і всього світу*).

ragtajm/o, ragtim/o муз. 1. рег-тайм, синкопований танцювальний ритм; 2. пісня або музична п'єса у стилі рег-тайм.

ragu/o кул. рагу.

raĝ||o раджа (*князівський титул в Індії*); ~in/o рані (*дружина раджі*).

Raĝastan||o геогр. н. Раджастан (*штат в Індії*); (r)~a: (r)~a lingvo раджастані, раджастані (*мова*).

raĝput/o/j раджпути (*військова каста у середньовічній Індії; група каст у теперішній Індії*).

rahab/o бібл. рагав (*морське чудовище*).

Raĥel бібл. Рахиль.

Raisa Раїса (*жін. ім'я*).

***raj**||o іхт. скат [*Raja*]; ~ed/o/j скатові [*родина Rajiidae*].

***rajd**||i vn 1. їхати верхи, скакати; ~i sur ĉevalo їхати на коні; ~i sur biciklo їхати [кататися] на велосипеді; 2. сидіти верхи, сидіти в позі вершника (*на кому-н. при статевому акті*); ~а верховий; ~а konkurso скачки, змагання з верхової їзди; ~а statuo кінна статуя; ~e верхи; sidi ~e sur seĝo сидіти верхи на стільці; ~o скачка; ~ad/o верхова їзда, їзда верхи, скачка; ~ant/o 1. вершник, верхівець, наїзник, кінний (*у знач. ім.*); 2. рейтер, гусарик, пересувний важок, бігунок (*пересувна гиря на важільних вагах*); 3. рейтер (*металевий затискач на картці, яким відділяють розділи картотеки тощо*); ~ant/ar/o група вершників, кавалькада; ~ej/o манеж (*місце для верхової їзди*); ~ig/i саджати / садовити на коня, саджати / садовити верхи; ~ist/a кавалерійський; ~istaj botoj чоботи для верхової їзди; ~ist/o 1. кавалерист, кіннотник; іст. рейтар; 2.: hispanaj ~istoj військ. (протитанкові) їжаки (= Frisaj ĉevaloj).

rajd/art/o мистецтво верхової їзди; мистецтво джигітування.

rajd/(o)/best/o тварина для верхової їзди, верхова тварина.

rajd/(o)/bot/o кавалерійський чобіт, чобіт для верхової їзди.

rajd/(o)/ĉas/ad/o полювання верхи.

rajd/(o)/ĉeval/o верховий кінь, скаковий кінь, скакун.

rajd/(o)/konkurs/o (пере)гони, біги, скачки; кінне змагання; змагання з верхової їзди.

rajd/(o)/pantalono/o (штани-)галіфе, бриджі, штани для верхової їзди; кавалерійські штани; кавалерійські рейтузи.

rajd/o/patrol/o кінний патруль, роз'їзд.

rajd/o/polic/ist/o кінний поліцейський.

rajd/o/soldat/o кінний воїн; кіннотник, кінний солдат, рядовий кавалерії, рядовий кінних військ.

rajd/o/sport/o кінний спорт.

rajd/o/statu/o кінна статуя, кінний монумент.

rajd/(o)/vest/o одяг для верхової їзди.

rajd/(o)/vet/kur/o (пере)гони, біги, скачки.

rajd/(o)/vip/o хлист (*для верхової їзди*).

rajd/(o)/voj/o доріжка для верхової їзди.

Rajmond||o Раймонд, Раймондо, Реймонд, Раймон (чол. ім'я); ~а Раймонда (жін. ім'я).

raj/o/form/a/j *ixt.* скатоподібні [ряд *Rajiformes*].

rajon||o **1.** *текст.* віскозна нитка, штучне волокно; **2.** віскоза, штучний шовк; ~а віскозний, зі штучного шовку; ~а**ј**/o віскозний виріб, виріб з віскози, зі штучного шовку.

rajp/i *vn tex.* заїдати, заїсти.

***rajt**||o (*de iu pri io = de iu por io = de iu je io*) право (кого-н. на що-н.); la Deklaracio pri la Homaj (R)~oj Декларація прав людини; civilaj ~oj цивільні права; voĉdona ~o право голосу; *в*иборче право; ~o je (або por) laboro право на працю; ~o je (або por) ĝipozo право на відпочинок; uzi sian ~on користатися своїм правом; ĝompri ies ~on порушити чиє-н. право; la ~o agi laŭ sia bontrovo право діяти / чинити на власний розсуд; ~а правомірний, згідний з правом; відповідний до права; законний; ~і *vn* мати право, *могти* (відповідно з правом); ĉu mi ~as demandi? чи я маю право спитати?, чи я можу спитати?; ~е правомірно, по праву; *~і**g/i** надати право, уповноважити; ĉi tiu legitimilo ~igas vin senpage eniri це посвідчення дає вам право на безплатний вхід; ~і**g/o** уповноваження; ~і**g/il/o** мандат, документ про повноваження; ~і**g/it/o** уповноважений (*у знач. ім.*).

raĵa/o *див.* raĝo.

rak||o **1.** ясла (годівниця для худоби у вигляді решітки, = fojnorako, furaĝrako, raŭfo); сітка для речей (*у вагоні*); стійка; **2.** стелаж; підставка (для тарілок і т. п.); **3.** козла, козли (для велосипедів чи зброї).

rakahut/o *кул.* ракаут (рисова мука з картопляним крохмалем, пудрою какао та ін.).

***raked/o** **1.** спорт. ракетка; **2.** мокроступ, снігоступ (подібний до ракетки, але без ручки пристрій, зроблений з пруття або мотузок в рамці, що накладається на взуття при переході по снігу).

***raket**||o ракета; signala ~o сигнальна ракета; piroteknika ~o піротехнічна ракета; kontraŭtanko ~o протитанкова ракета; kontraŭmisila (або kontraŭraketa) ~o протиракетна ракета; kontraŭaviad(il)a ~o зенітна ракета; interkontinenta ~o міжконтинентальна ракета; kosma ~o космічна ракета; memstiranta ~o самонавідна ракета; telestirata ~o радіокерована ракета; homloĝata (або homportanta) ~o ракета з екіпажем на борту, пілотована ракета, ракетний космічний корабель; рафі ~on вистрілити ракетою, запустити ракету; sendi ~on al Luno послати ракету на Місяць; bazo de ~oj ракетна база; ~а ракетний; ~а potencialo ракетний потенціал; ~а tekniko ракетна техніка; ~і *vn* **1.** кинутися [(про)майнути, (про)летіти] ракетою; **2.** *перен.* фонтанувати, сипати, заходитися; ~і per ŝercoj сипати жартами, заходитися жартами; ~і**st/o** ракетник.

raket/aviad/il/o *військ.* **1.** ракетоплан; **2.** літак-ракетоносець.

raket/jet/il/o *військ.* пускова ракетна установка.

raket/kap/o головка ракети, боеголовка.

raket/motor/o, raket/mov/il/o двигун ракети, ракетний двигун.

raket/pistol/o *сумн., див.* signalpisto.

raket/sil/o *військ.* пускова шахта; шахтна пускова установка.

raket/sistem/o: taktikaj ~j *військ.* тактичні ракетні системи [комплекси].

raki||o *анат.* хребетний стовп, хребет (= vertebra kolumno); ~а хребетний; ~а likvo спинномозкова рідина; ~а**lgi/o** *мед.* біль у хребті.

rakit||o *мед.* рахіт; ~а рахітичний; ~і**sm/o** рахітизм; ~і**ul/o** рахітик.

rakit/o/don/a, rakit/o/gen/a який спричиняє рахіт.

rakl/o *друж.* ракель.

rakled/o *кул.* раклет (альпійська трава з плавленого сиру, шинки та картоплі).

***rakont||i** *vt* розповідати, розказувати, оповідати, повідати; ~i *historiojn* оповідати історії; ~o розповідь, оповідання; ~ant/o оповідач, розповідач; ~ebl/a який можна розказати, оповісти; ~et/o оповіданнячко; ~ist/o 1. оповідач, розповідач; 2. театр., кіно коментатор; читець закадрового тексту; голос за кадром.

rakont/manier/o манера розповіді (= *maniero rakonti*).

rakurs/o ракурс.

ral||o *орн.* пастушок [*Rallus*]; ~ed/o/j пастушкові [родина *Rallidae*].

rali/o *спорт.* ралі; крос.

ralik||o *мор.* ліктрос; ~a: ~a ringo *див.* *ralikringo*.

ralik/apertur/o *див.* *raliktruo*.

ralik/ring/o *мор.* кренгельс.

ralik/tru/o *мор.* люверс.

I ram||o 1. *тех.* копер; 2. *військ., іст.* таран, стінопробивна машина (*син.* *murrompilo*); ~i *vt* 1. забивати палі; трамбувати (*копром*); 2. бити тараном, таранити; ~ad/o 1. забивання (*паль*); 2. трамбування (*копром*); 2. таранення, пробивання стін.

II ram/o *інформ.* оперативний запам'ятовуючий пристрій, ОЗП.

Ram/o *міф.* Рама (одне з втілень бога Вішну).

Ramadan/o *рел.* Рамадан, Рамазан (у мусульманському календарі дев'ятий місяць, протягом якого не можна їсти й пити від сходу до заходу сонця).

Ramajan/o *літ.* „Рамайна” (староіндійський епос).

ramapitek/o *палеонт.* рамапітек.

ram/blok/o *тех.* б'аба (для забивання паль).

rambutan/o *бот.* рамбутан, нефеліум [*Nephelium lappaceum*].

ramfast/o *див.* *tukano*.

ramforink/o *палеонт.* птерозавр рамфоринх [*Rhamphorhynchus*].

rami/o *бот.* 1. *заст.* рамі, китайська кропива [*Ramium*]; 2. рамі, китайська кропива, бомерія білосніжна [*Boehmeria nivea*].

ramn||o *бот.* жостір, чорноягідник [*Rhamnus*]; ~ac/o/j жостерові [родина *Rhamnaceae*]; ~al/o/j жостероцвіті [порядок *Rhamnales*].

ramonĉo *бот.* флакуртія індійська [*Flacourtia indica*, *син.* *F. ramontchi*] (= *hindia flakurtio*).

ramondi/o *бот.* рамонда [*Ramondia*].

***ramp||i** *vn* 1. повзати, плазувати, 2. повзти, витися, стелитися по землі (*про рослини*); 3. повзти, лізти (*новолі рухатися*); 4. *перен.* плазувати, принижуватися; ~a повзучий; плазуючий; сланкий; ~ad/o повзання, плазування; *~aj/o 1. *див.* ~ulo; 2. витка / сланка рослина; ~ul/o *зоол.* плазун, рептилія, гад.

ram/pez/aj/o *див.* *rambloko*.

ramp||o *арх.* пандус, в'їзд.

ramp/naĝ||i *vn* плисти / пливти кролем (= *kraŭli*); ~ad/o кроль (= *kraŭlo*).

ramp/o/plant/o *бот.* витка / сланка рослина.

ramp/vest/o *сумн.* повзункі (*дитячий одяг*, = *beba kombineo*).

Ramses/o *іст.* Рамзес (ім'я багатьох єгипетських фараонів).

ramur/o роги (*парні і опадаючі, н-д, в оленів*).

***ran||o** бура [трав'яна] жаба [*Rana*]; ~а жаб'ячий; ~а frajo жаб'яча ікра; ~а kisto мед. ранула, кіста під'язикової залози; ~**ed/o/j** жаб'ячі [*родина Ranidae*]; ~**et/o** жабка; verda ~eto квакша (= hilo); ~**id/o** пуголовок.

ranatr/o зоол. рана́тра [*Ranatra*].

ran/blek/i квакати (= kvaki 1).

ran/buŝ/ul/o див. podargo.

***ranc||a** згірклий, згірчений, прогірклий; ~**ec/o** згірклість, прогірклість; ~**iĝ/i** згіркнути, прогіркнути.

ranĉ/o ранчо.

I*rand||o край, кінцець, пруг, крайка; ~o de arbaro узлісся; ~o de paĝo край [поле] сторінки; ~а крайній; ~**aĵ/o** криси, поля (капелюха); облямі́вка, лишт́ва (одягу і т. п.); ~**um/o** рубець.

II rand/o ренд (грошова одиниця Південної Африки).

rand/benk/o бурт, насип.

rand/egal/iĝ/i підрівняти (або вирівняти) краї, підрівняти (або вирівняти) по краях.

rand/ir/i *vn* іти краєм (чого-н.); ходити околицями.

rand/o/dent/o/j зубчики (поштової марки).

rand/o/lor/o бот. кошик.

rand/or/it/a з позолоченими краями, з позолоченим обрізом (про книжку).

rand/romp/i *vt* оббити краї, вищербити; надірвати.

rand/strek/i *vt* насікати краї (монети), молетувати.

rand/ŝton/o бордю́рний ка́мінь, ка́мінь поребрика.

rand/teritori/o країна, краї́нна територія; периферія; прикордонна територія.

ran/femur/et/o/j кул. жаб'ячі стегенця.

***rang||o** ранг, чин, звання, ступінь; ~а ранговий; ~**i** *vn* бути в рангу, займати посаду, мати чин; li ~as kiel generalo у нього ранг [чин, звання] генерала, він має (або носить) ранг [чин, звання] генерала; ~**ul/o** посадовець, чиновник; особа, що має ранг, чин, звання; особа, що займає певне місце в таблиці про ранги.

rang/alt||iĝ/i підвищити в ранзі, в чині, у званні; надати ранг [чин, звання, ступінь]; висунути (= ргмосі); ~**iĝ/o** підвищення в ранзі, в чині, у званні; надання рангу [чину, звання, ступеня]; висунення (= ргмосі); ~**iĝ/i** одержати / отримати підвищення в ранзі, в чині, у званні; висунутися; ~**iĝ/o** підвищення в ранзі, в чині, у званні; висунення.

rang/avid/a чинолюбний, який женеться за посадою, чином, званням.

rangifer||o зоол. північний олень [*Rangifer*] (= воасо); ~**aĵ/o** оленина, оленьче м'ясо.

rang/list/o спорт. список кращих спортсменів.

rang/ord/o таблиць про ранги, ієрархія чинів / посад; порядок просування по службовій драбині; порядок присвоєння рангів, чинів, звань.

rang/sign/o військ. знак розрізнення; (sur)ŝultra ~ див. ŝultrosigno.

rang/tabel/o таблиць про ранги.

Rangun/o геогр. н., м. Рангун (колишня назва Янгона, столиці М'янми (Бірма)).

rang||i *vt* 1. зал. сортувати (вагони); 2. сумн., перен. ранжирувати, шикувати за ранжиром; ~а сортувальний; ~**ad/o** сортування; ~**ej/o** див. rangostacio.

rang/(o)/lokomotiv/o зал. маневровий локомотив.

rang/(o)/mont/et/o зал. сортувальна гірка.

ranĝ/o/staci/o зал. сортувальна станція.

ranĝ/o/trak/o зал. сортувальна колія.

ran/hom/o аквалангіст.

rankor||o злопам'ятність, злопам'ятство, злопам'ятливість; образа, жаль, скривдженість; ~а злопам'ятний, злопам'ятливий; ~i *vn* мати злість, злобу (до кого-н.).

ran/larv/o див. ranido.

ran/mord/o бот. жабурник звичайний (= ranmorda hidrokarito).

***ranunkol||o** бот. жовтець [*Ranunculus*]; гамра ~о жовтець повзучий [*R. repens*]; ~ac/o/j жовтецеві [родина *Ranunculaceae*]; ~al/o/j жовтецевоцвіті [порядок *Ranunculales*].

***rap||o** бот. ріпа, турнепс [*Brassica rapa*]; ~а ріпний, (і)з ріпи; ~et/o ріпка.

***rapid||a** швидкий, бистрий, скорий, прудкий, шпаркий, хуткий; ~а kiel fulmo швидкий як блискавка; ~e швидко, скоро, прудко, хутко; kiel eble plej ~e якомога швидше; ~i *vn* спішити, поспішати; квапитися; мчати; ~o **1.** фіз. швидкість; la ~o de nia trajno estas cent kilometroj en horo швидкість нашого поїзда – сто кілометрів за годину; angula ~o кутова швидкість; supersona ~o надзвукова швидкість; suborbitiga ~o перша космічна швидкість; liberiga ~o друга космічна швидкість; prорага ~o швидкість поширення (хвилі і т. н.); deira ~o початкова швидкість (кулі і т. н.); **2.** заст., див. ~umo; ~ec/o швидкість, бистрота, скорість, прудкість (властивість, якість); поспіх; la ~eco de ordonplenumo швидкість виконання наказу; kun terura ~eco зі страшною швидкістю, бистротою; ~eg/a дуже швидкий; ~eg/e дуже швидко, стрімголов; ~em/a квапливий, метушливий, хапливий, похапливий, швидкий; ~em/e похапцем, похапки, похапливо, квапливо; ~em/o квапливість, метушливість, похапливість; ~ig/i пришвидшити, прискорити, (по)квапити, підганяти; ~ig/o пришвидшення, прискорення; ~iĝ/i пришвидшитися, прискоритися; ~iĝ/o пришвидшення, прискорення; ~um/o *tex.* швидкість, ступінь передачі; pasi de la dua al la tria ~umo перейти з другої на третю швидкість; reveni de la kvara al la tria ~umo повернутися з четвертої на третю швидкість; trakuĉi la ~umojn перемикати швидкості.

rapid/ag/a який швидко береться до діла [за справу], моторний, розм. скорохвацький.

rapid/boat/o мор. швидкохідний катер.

rapid/efik/a швидкодіючий, швидкодієний, швидкочинний.

rapid/ekscs/o сумн., авт. перевищення швидкості.

rapid/flu||a швидкоплинний; ~о бистрина, бистрінь.

rapid/hard/a *sneц.* швидкогартівний.

rapid/indik/ator/o *tex.* індикатор [показчик, датчик] швидкості; спідометр.

rapid/indik/il/o див. rapidindikatoro.

rapid/ir/a який швидко ходить, швидконогий; швидкохідний.

rapid/kur/a швидкоплинний.

rapid/kurs/o *ped.* швидкий курс.

rapid/manĝ||aĵ/o швидка їжа, їжа нашвидкуруч, фаст-фуд; ~ej/o ресторан [їдальня] швидкої їжі; бар; закусошна.

rapid/mov/a швидкий у рухах, рухливий, моторний, прудкий, меткий, спритний, шустрий, похпливий.

rapid/o/metr/o *авт.* спідометр, швидкостемір.

rapid/ord/il/o швидкозшивач.

rapid/paf/a скорострільний, швидкострільний; ~kanoпо скорострільна гармата.

rapid/paŝ/e швидким кроком, швидкою ходю.

rapid/pens/a який швидко думає.

rapid/pied/a швидконогий.

rapid/pret/a: ~ manĝ(aĵ)o ĵжа швидкого приготування.

rapid/serv/a: ~a manĝejo їдальня швидкого обслуговування.

rapid/trafik||o швидкісний транспорт; ~a: ~a strato швидкісна автомагістраль.

rapid/trajn||o зал. швидкий поїзд; ~a: ~a krompago доплата за проїзд у швидкому поїзді; ~a lokomotivo локомотив швидкого поїзда.

rapid/um/skatol/o мех. коробка швидкостей [передач].

rapid/um/stang/o мех. ручка коробки швидкостей [передач].

rapid/um/ŝanĝ||o мех. перемикання швидкостей; levilo de ~o див. rapidumstango; ~il/o перемикач швидкостей.

rapid/vektor/o фіз. вектор швидкості.

***rapir||o** рапіра; franca, itala ~o французька, італійська рапіра; ~ist/o рапірист.

rapistr/o бот. ріпниця [*Rapistrum*].

rap/o-brasik/o бот. ріпа, турнепс [*Brassica rapa*].

rap/o/kamp/o с.-г. поле, засіяне ріпою.

***raport||i** vt, vn **1.** доповідати, рапортувати, звітувати; **2.** повідомляти, передавати, вести репортаж; ~o **1.** доповідь, звіт, рапорт; повідомлення, донесення, реляція; pretigi detalan ~on підготувати детальний звіт; **2.** спец. рапорт (повторювана частина малюнка на тканині, шпалерах, килимах і т. п.); **3.** рідко, мат. відношення, пропорція; ~ad/o доповідання; повідомлення; рапортування; звітування; ведення репортажу; ~aĵ/o репортаж; ~ant/o, ~int/o доповідач; ~ist/o репортер (= riportisto, reportero).

raport/gener||ad/o інформ. генерування звітів; ~il/o генератор звітів.

rap rap! виг. давай, давай!, рухайся!

rapso/d/o літ., іст. рапсод, народний співець і декламатор (у Ст. Греції).

rapso/di/o літ., муз. рапсодія.

rapunkol/o бот. дзвоники ріпчасті [*Campanula rapunculus*].

rar||a рідкий (= malofta, maldensa); рідкісний, раритетний; ~aĵ/o рідкість (що-н. рідке, рідкісне), раритет; ~ec/o рідкість (властивість); ~ig/i зробити рідкісним, перевести до розряду раритетів.

***ras||o** раса; рід, порода; la blanka, la flava, la nigra ~o біла, жовта, чорна раса; la homa ~o людський рід; hundo de raga ~o собака рідкісної породи; ~a расовий; породистий; ~aj diferencoj расові відмінності; ~a diskriminacio расова дискримінація; ~ism/a расистський (стосовний до расизму); ~isma reĝimo расистський режим; ~ism/o расизм; ~ist/a расистський (стосовний до расистів); ~ista organiz(aĵ)o расистська організація; ~ist/o расист.

ras/apart/ig/o расова сегрегація, апартеїд.

rasl||o мед. хрипи (у грудях); seka, sibla, ronka ~o сухі, свистячі, храпливі хрипи; ~i vn видавати (грудні) хрипи, мати хрипи в грудях.

ras/miks||i vt с.-г. схрещувати породи; змішувати раси; ~i hundojn схрещувати породи собак, схрещувати собак різних порід; ~ig/o змішування рас.

***rasp||i** vt **1.** терти на тертці; **2.** обробляти рашпїлем; ~a шершавий, шерехатий, шорсткий, шкарубкий, шерхкий, (по)шерхлий, пошкарублий, грубий; ~ad/o **1.** тертя на тертці; **2.** обробка рашпїлем; ~aĵ/o стружка, ошурки; kokosa ~aĵo кокосова стружка; metala ~aĵo

металеві ошурки (від рашпіля); **~ej/o** терковий цех (н-д, цех подрібнення буряків на цукровому заводі); **~il/o** 1. тертка; 2. рашпіль, напилок.

***rast|i** vt 1. громадити, гребти, згрібати (граблями), обробляти граблями; ~i la falĉitan herbon громадити скошену траву; ~i bedon обробляти граблями грядку; 2. згрібати гребком, лопаточкою (гроші і т. п. – про круп'є); 3. прочісувати (місцевість у пошуках кого-н., чого-н.); **~ad/o** 1. громадження, згрібання; обробка граблями; 2. згрібання (з поля) програних ставок (у казино і т. п.); 3. прочісування (місцевості); **~il/o** 1. граблі; ligna ~ilo дерев'яні граблі; 2. гребок, лопаточка (у круп'є).

rastr/o с.-г. сапа, мотика.

rastral/o растр(а) (прилад для розграфлювання нотного паперу).

rastr/um||o друк., тб., інформ. растр, розгортка зображення; **~a** растровий; **~a** grafiko растрова графіка; **~a** tiraĝo растровий шрифт; **~er/o** інформ. піксел, піксель (= bildero); **~ig/i** інформ. растеризувати; **~(ig)/il/o** інформ. растеризатор (= rastruma skanilo).

raŝ/o мед. висип, висипка.

***rat||o** зоол. пацюк, щур [Rattus]; nigra ~o пацюк чорний [R. rattus]; bruna ~o пацюк сірий [R. norvegicus]; **~a** пацючий, щурячий; **~icid/o** див. ratveneno.

ratafi/o ратафія (алкогольний напій).

ratatuj/o кул. рататуй (страва, схожа на лечо).

rati/o нрк., див. rilatumo, prorogcio.

ratif|i vt юр. ратифікувати; **~o** ратифікація.

ratifik/i див. ratifi.

Ratisbon/o див. Regensburgo.

rat/kapt||il/o щуроловка, пастка на щурів / пацюків; **~ist/o** щуролов.

rat/venen/o отрута для щурів.

Raul/o Рауль (чол. ім'я).

raŭf/o див. rako 1.

***raŭk||a** хрипкий, хриплий, захриплий, сиплий; **~a** voĉo хрипкий, сиплий голос; **~e** хрипко, хрипло, сипло; **~ec/o** хрипкість, хриплисть, хрипота, сиплість; **~iĝ/i** захрипнути, охрипнути; **~iĝ/o**: disputi ĝis ~iĝo сперечатися до хрипоти; **~ul/o** хрипун, людина з хрипким голосом.

Raŭm/o геогр. н., м. Раума (Фінляндія); **(r)~ism/o** раумізм (ідеологічна тенденція, що бере початок від Раумського маніфесту (1980) і критикує цілі традиційного есперантського руху, визначаючи есперантистів як „самообрану діаспорну мовну меншину”).

raŭnd/o спорт. раунд (= rundo 2).

***raŭp||o** зоол., тех. гусениця; **~a** гусеничний; **~er/o** тех. трак, ланка гусениці.

raŭp/aŭt/o гусеничний автомобіль, автомобіль на гусеничному ході.

raŭp/kamion/o гусеничний вантажний автомобіль, вантажівка на гусеничному ході.

raŭp/(o)/traktor/o гусеничний трактор, трактор на гусеничному ході.

raŭp/o/tru/o червоточина.

raŭp/vetur/il/o раўпаŭто, раўпkamiono, раўп(o)traktoro.

raŭt/o нрк. 1. див. itenero; 2. див. kurso 2.

raŭvolfi/o бот. раувольфія [Rauwolfia].

***rav|i** vt захоплювати, чарувати, зачаровувати, приводити в захват; ◇ tio nin ~as, kion ni ne havas те нас чарує, чого нам бракує; **~a** чарівний, захоплюючий; **~e** захоплено,

зачаровано, із захопленням, із захватом; ~о захоплення, захват; křii de (або pro) ~о кричати від захоплення, від захвату; ~iĝ/i захопитися, прийти в захоплення; ~iĝ/o, ~it/ec/o зачарування, захоплення, захват; ~ita захоплений, зачарований; ~it/e захоплено, зачаровано.

Ravalpind/o геогр. н., м. Равалпінді (Пакистан).

ravelin/o іст. равелін (фортифікаційна споруда).

ravenal/o бот. равенала мадагаскарська, дерево мандрівників [*Ravenala madagascariensis*].

ravigot/o кул. равігот (французький соус).

ravin||o яр, лощина, видолинок, балка; ~ig/i розмивати (грунт) (про потоки води); ~ig/o розмивання (грунту) (потоками води); ~iĝ/o яроутворення.

raviol/o/j кул. равіолі; вушка; пельмені.

***raz||i** vt (по)голити, (по)брити; sin ~i (по)голитися, (по)бритися; ~o, ~ad/o гоління, бриття; ~il/o бритва; tranĉilформа небезпечна бритва (= tranĉilrazilo); sendanĝera ~ilo безпечна бритва; elektra ~ilo електрична бритва; ~ist/o див. barbiro; ~it/a голений, бритий; freĝe ~itaj vangoj свіжовиголені щоки.

raz/aparat/o 1. прилад для гоління / бриття, станок для гоління / бриття; 2. електрична бритва.

razen/o нрк., див. gazono.

razi/o 1. набіг; наліт, розбійницька експедиція (на Близькому Сході); 2. перен. облава (полицейська і т. п.), масовий арешт.

raz/(il)/kling/o лезо бритви, лезо для бритви.

razion/o раціон.

raz/kling/o лезо (для гоління).

raz/krem/o крем для гоління / бриття.

raz/penik/o помазок [пензель] для гоління / бриття.

raz/rimen/o ремінь для заточування / правлення бритви, правильний ремінь.

***re-** I. преф., що позначає зворотну або повторну дію: ~konstrui перебудувати, відбудувати; ~veni повертатися; II. самостійно вживана морфема: ~e знову; ~e/n назад.

re муз. ре.

Rea міф. Рея (дружина Кроноса).

Re/o міф. Ра, Ре (давньоєгипетський бог сонця).

rea/o орн. нанду [*Rhea*] (американський страус, син. nanduo).

re/abon/i vt відновити передплату, знову почати передплачувати.

re/aĉet||i vt перекупити; скупити (для перепродажу); ~o перекуповування; скупка, скуповування; ~ant/o перекупник; скупник.

re/adapt/ad/o мед. реадаптація.

read/o бот. мак дикий [*Papaver rhoeas*].

Re/admon/o бібл. Второзаконня (книга Старого Завіту).

re/ag||i vn 1. реагувати, діяти; ili ~as unu sur la alian вони діють один на одного [другого]; 2. (від)реагувати; ni devas ~i al tiu sciigo ми повинні відреагувати на це повідомлення; 3. хім. реагувати, вступати в реакцію, взаємодіяти (= reakcii); kloro ~as kun hidrogeno хлор реагує з воднем; ~o 1. реакція, дія у відповідь; ni ne povas lasi tiun provokon sen ~o ми не можемо залишити цю провокацію без реакції; 2. хім. реакція, хімічна взаємодія (=

reakcio); acida ~o кислотна реакція; alkala ~o лужна реакція; 3. *фіз.* протидія; la leĝo pri ago kaj ~o закон дії і протидії; 4. *ел.* реакція; ~o de induktato реакція якоря (електромашини); ~ant/o, ~il/o *хім.* реактив, реагент (= reakciano, reakciilo).

*reakci|o у *різн. знач.* реакція (*тж політ.*); nuklea ~o ядерна реакція; ~a 1. реакційний; ~a partio реакційна партія; 2. реактивний; ~a rapideco швидкість реакції; ~a aviadilo реактивний літак (= jeto); ~i *vn* реагувати, виявляти реакцію, брати участь у реакції; ~ant/o *хім.* реактив, реагент (*син.* reaganto); ~ig/i змусити реагувати, викликати реакцію, довести до реакції; ~il/o реактив, реагент (*син.* reaganto); ~ul/o реакціонер.

reakci/avi/o, reakci/aviad/il/o реактивний літак (*з будь-яким типом реактивного двигуна*).

reakci/mov/il/o реактивний двигун (*будь-якого типу*).

re/akir/i *vt* набути повторно; знайти; повернути собі (*що-н. утрачене*); ~i fortojн знову набути сил, відновити (свої) сили.

re/akord||ig/i знов(у) узгодити; знову привести до згоди; ~iĝ/i знов(у) узгодитися; знову прийти [дійти] до згоди.

reaktanc/o *ел., фіз.* реактанс, реактивний опір.

re/aktiv||ig/i знов(у), повторно активізувати; ~iĝ/i знов(у) активізуватися.

reaktor|o 1. *фіз.* (ядерний) реактор; nuklea, termonuklea ~o ядерний, термоядерний реактор; 2. *ав.* повітряно-реактивний двигун; ~a 1. *фіз.* реакторний; 2. *ав.* повітряно-реактивний.

reaktor/avi/o, reaktor/aviad/il/o *див.* jeto.

reaktor/kern/o *фіз.* серцевина реактора, активна зона (ядерного) реактора.

re/aktual||ig/i знову зробити актуальним, злободенним; ~iĝ/i знову стати актуальним, злободенним.

*real|a 1. реальний, справді існуючий, дійсний, речовинний; справжній, істинний, правдивий; ~a objekto реальний об'єкт; ~aj bezonoj de la popolo реальні потреби народу; la ~a mondo реальний світ; 2. *юр.* речовий; ~a juro речове право; 3. *мат.* дійсний; ~a nombro дійсне число (= reelo, reela nombro); ~e реально, дійсно; насправді (= en realo); ~o реальність, дійсність; ~aj/o реальність, що-н. реальне, реалія; ~ec/o реальність (*властивість, якість*); ~ig/i реалізувати, здійснити, зробити реальним, втілити в життя; ~ig/(ad)/o реалізація, здійснення (*дія того, що реалізує, здійснює*); ~ig/eb|a здійснений, здійснимий; ~ig/eb|/ec/o здійсненність, здійснимість, здійснюваність; ~iĝ/i реалізуватися, здійснитися, стати реальним; ~iĝ/o реалізація, здійснення (*дія того, що реалізується, здійснюється*); ~ism/a реалістичний, ~isma politiko реалістична політика; *~ism/o реалізм; ~ist/o реаліст.

real/o реал (*грошова одиниця*).

realgar/o *мін., хім.* реальгар, сірчистий миш'як (*природний*).

real/temp/a *інформ.* який діє [відбувається] в межах реального часу; ~ reĝimo *інформ.* режим реального часу.

re/amik||ig/i примирити; ~iĝ/i знову подружитися, примиритися; ~iĝ/o примирення.

re/anim||i *vt мед.* реанімувати; ~ad/o реанімація (*процес, дія*); ~ej/o реанімаційне відділення, реанімаційна палата, реанімація (*приміщення*); ~ist/o реаніматор.

re/aper||i *vn* знову, повторно з'явитися / появитися; ~o нова, повторна поява, нове, повторне появлення / з'явлення; ~ant/o привид, примара, мара, фантом.

re/arb/ar/ig/i знову засадити деревами, відновити лісопосадки.

re/aranĝ/i *vt* перевлаштувати; переаранжувати; знову привести в порядок.

re/arm||i *vt* переозброювати; ~ad/o переозброєння.

re/artik/ig||i вправити (вивихнуту кінцівку); **~o** вправлення (вивихнутої кінцівки); **~ist/o** костоправ.

re/asekur||i vt перестрахувати, провести перестраховання, застрахувати на новий період; перестраховання, повторне страхування.

re/aŭd||i vt знову, ще раз почути; **~o**: ĝis ~o! до побачення! (прощання після закінчення спілкування по телефону); до побачення!, до (нової) зустрічі в ефірі! (прощання диктора в кінці телепередачі).

Reaŭmur||o Реомюр (французький фізик і природознавець); **(r)~a**: (r)~a skalo шкала Реомюра; (r)~a grado градус за шкалою Реомюра.

reb/o с.-г. виноградна лоза; саджанець виноградної лози.

re/bak/i vt **1.** перепекти, спекти заново; **2.** перен. переробити.

re/balot||i vn повторно (про)голосувати, переголосувати (якщо перше голосування не дало остаточного результату); **~(ad)/o** повторне голосування, переголосування.

re/bapt||i vt перехрестити, дати нове ім'я; **~ist/o** див. anabaptisto.

re/bat||i vt відбити (удар, атаку, м'яч, аргумент і т. п.); (у суперечці ще) відрізати; завдати відповідного удару; **~o** відповідний удар, удар у відповідь; відсіч.

Rebeka бібл. Ревека.

re/bon/ig||i лагодити, ремонтувати, виправляти; **~o** лагодження, ремонт, виправлення.

***re/bril||i** vn відсвічувати, відбиватися, давати відблиск (про світло, блиск і т. п.; про що-н., що світиться, блищить); **~o** відблиск, відсвіт.

***rebus/o** прям., перен. ребус.

***recenz||i** vt рецензувати; **~o** рецензія, відгук (письмовий); **~ad/o** рецензування; **~ant/o** рецензент (особа, що час від часу пише рецензії); **~int/o** рецензент (автор рецензії; особа, що написала рецензію); **~ist/o** рецензент (професія).

recenzi/ekzempler/o рецензійний примірник.

recep||i vt с.-г. підрізати (дерева, кущі); **~o**, **~ad/o** підрізування, підрізка (дерев, кущів).

***recept||o** у різн. знач. рецепт; skribi ~on написати [виписати] рецепт; doni ~on дати [видати] рецепт; havebla sen ~o який відпускається [продається] без рецепту; **~i** vn, vt видати рецепт; приписати (ліки, лікування); **~ar/o** збірник рецептів; kuira ~a збірник кулінарних рецептів.

receptakl/o бот. квітколоже.

receptor||o **1.** див. radioricevilo; **2.** біол., фізіол. рецептор.

reces/o анат. закуток.

recesi/o ек. рецесія; (економічний) спад, (економічна) криза (= ekonomia krizo).

recesiv||a біол. рецесивний, прихований; **~ec/o** рецесивність.

recidiv||o мед., юр. рецидив; **~a** мед., юр. рецидивний; **~ul/o** **1.** мед. хворий з рецидивом хвороби, рецидивний хворий; **2.** юр. рецидивіст.

Recif/o геогр. н., м. Ресіфі (Бразилія).

re/cikl/ig||i піддавати (вторинній) переробці, переробляти, утилізувати; **~o** утилізація відходів, вторинна переробка, переробка вторсировини; **~ebl/a**: ~eblaj materialoj вторсировина.

recipient/o **1.** мед. реципієнт; **2.** тех. вмістище, вмістилище, приймач, резервуар (= ujo); **3.** тех. дзвін, ковпак повітряного насоса.

***reciprok||a** взаємний, обопільний; **~a** estimo взаємоповага; **~e** взаємно, обопільно (= unu la alaiian); **~i** vt відповісти взаємністю; зробити взаємно (що-н.); діяти [чинити] взаємно; mi

~as viajn bondezirajn! прийміть взаємні побажання!; ~o *мат.* обернений дріб; обернена теорема; ~ec/o взаємність, обопільність; amo sen ~eco кохання / любов без взаємності, нерозділене кохання, нерозділена любов.

recit||i *vt* читати напам'ять; ~i *lesionon* відповідати урок; ~o, ~ad/o читання напам'ять; ~ant/o *читець*; ~it/aĵ/o текст для читання напам'ять, напам'ять прочитаний текст.

recital/o *муз.* сольний концерт, концерт одного виконавця.

***recitativ||o** *муз.* речитатив; ~a речитативний; ~i *vt, vn сумн.* читати [вимовляти, виконувати] речитативом.

***redakci||o** у *різн. знач.* редакція; *інформ.* версія (= versio); ~a редакційний; ~an/o член редакції.

***redakt||i** *vt* редагувати, відредагувати; ~a редакційний, пов'язаний з редагуванням; ~o, ~ad/o редагування, редакція (*процес, дія*); vortaro sub ~(ad)o de E. A. Bokarev словник під редакцією Є. О. Бокарьова; ~ant/o редактор (*особа, що редагує*); ~ant/ar/o редакція (*склад редакції, = redakcio*); ~ej/o редакція (*приміщення, = redakcio*); ~il/o *інформ.* програма-редактор; ~ist/a редакторський; ~ist/o редактор (*професійний*); ~ist/ar/o редакція (*склад редакції*).

***redaktor||o** редактор (*посада; = redaktisto*); ~i *vt* бути редактором, редагувати (*забезпечувати видання чого-н. як редактор, = redakti*).

redan/o *сумн., військ.* редан.

re/demand/i *vt* перепитувати, перепитати.

redempt||i *vt рел.* (с)покутувати чужі гріхи; ~int/o *тај, див.* Redemptoro.

Redemptor/o *рел.* Спаситель, Избавитель, Відкупитель, Спас (*про Ісуса Христа*).

re/desegn/i *vt* перемалювати; повторно [заново] накреслити

redingot/o редингот (*довгий сюртук широкого крою; довга жіноча кофта*).

re/dir/i *vt* сказати у відповідь, відказати, відповісти; переказати (*щось почуте і т. п.*); повторно сказати, повторити сказане.

re/distribu/i *vt* перерозподілити.

re/divid/i *vt* переділити, поділити [розділити] заново.

redoks/a *хім.* розкислювально-окислювальний.

***re/don||i** *vt* відд(ав)ати, повернути; ~o віддавання, віддача, повернення.

***redukt||i** *vt* **1.** скоротити, зменшити, обмежити, знизити, редукувати; понижувати, послаблювати; ~i *personagon* скоротити персонал; ~i *la programon* скоротити програму; ~i *ion al absurdo* довести що-н. до абсурду; **2.** *хім.* відновлювати (*елемент із сполуки*); понижувати ступінь кислотності, розкисняти; **3.** *мат.* скоротити дріб, звести (*до найпростішого вигляду, до спільного знаменника*); **4.** *мед.* вправити, поставити на місце (*вивихнуту або зламану кістку, орган*); ~a редукаційний; ~a *reso* *тех.* перехідник; ~o **1.** скорочення, зменшення, обмеження, зниження, редукація; пониження, послаблення; **2.** *хім.* редукація, відновлення; пониження ступеня кислотності, розкиснення; **3.** *мат.* скорочення дробу, зведення (*до найпростішого вигляду, до спільного знаменника*); **4.** *мед.* редукація, репозиція, вправлення (*кістки, органа*); ~ant/o *хім.* відновник, розкиснювач; ~ebl/a який можна скоротити, обмежити, редукований; ~ebla *фракціо* скоротний дріб; ~ej/o *військ.* редюїт (*укріплений пункт усередині фортеці*); ~iĝ/i **1.** скоротитися, зменшитися; понизитися, послабитися; **2.** уваритися; **3.** обмежитися, звестися до.; **4.** перетворитися; ~iĝ/o скорочення, зменшення (*дія того, що скорочується, зменшується*); ~il/o *тех.* редуктор; ~it/a: ~ita *vokalo фон.* редукований голосний (звук).

redund/(anc)/||a надмірний; ~o *мат., інформ.* надмірність, наявність дублюючих елементів [частин]; *лінгв.* надмірність, багатослівність.

I redut/o військ., іст. редут.

II redut/o нрк., див. maskobalo.

reduvi/o ент. редувій, клоп-хижак [*Reduvius*].

re/educ||i vt **1.** перевиховувати; **2.** мед. реабілітувати (хворих із втраченими руховими навиками), навчати втраченим руховим навикам **~ad/o** **1.** перевиховання (тж юр.); **2.** мед. реабілітація, навчання втраченим руховим навикам; **~ej/o** **1.** виховна колонія, виправний табір; **2.** реабілітаційний центр (для навчання втрачених рухових навиків).

re/efik/o повторна дія, повторний ефект.

re/eĥ||i vt сумн. **1.** див. eĥi, eĥiĝi; **2.** відгукуватися; **~o** відгук.

reel||a мат. дійсний; **~o** дійсне число (= reala nombro).

re/el/don||i vt перевидати; **~o** перевидання.

re/elekt||i vt повторно обрати, переоб(и)рати; **~o** переобрання.

re/en/ir/i vt повторно, знову увійти / зайти; повторно, знову в'їхати / заїхати.

re/en/karn/iĝ||i перевтілитися; **~o** перевтілення, реінкарнація.

re/en/konduk||i vt знову, повторно ввести; **~o** повторне введення.

re/en/ofic/ig||i відновити на посаді; **~o** відновлення на посаді.

***ref||o** мор. риф (частина вітрила), **~i** vt брати / взяти риф, (за)рифити; **~il/o** рифова зав'язка, рифова мотузка, рифовий лінь.

re/fal/i vn упасти назад, відкинутися назад; знову впасти.

re/fald||i vt **1.** загнути у зворотному напрямку; задерти (загнувши догори); закотити, засукати (рукави, холоші); підігнути, підібрати (спідницю, поли одягу і т. п.); **2.** скласти гармошкою; **~o** закот, одворот; **~iĝ/i** **1.** загнутися у зворотному напрямку; задертися; **2.** скластися гармошкою.

re/fand||i vt переплавити; **~(ad)/o** переплавка, переплавлення.

re/far||i vt переробити, зробити заново; **~aj/o** переробка; **~iĝ/i** vn знову зробитися [стати]; знову трапитися [статися].

refektori/o їдальня (при школі, лікарні); трапезна (у монастирі).

re/fend/it/a геральд. розтятий повторно.

refer||i vt робити наукову доповідь (на певну тему), доповідати, читати [зачитувати, викладати] реферат; реферувати; **~i** pri la genetika inĝenierio робити доповідь про генну інженерію; ***~aj/o** реферат, наукова доповідь; **~ant/o** референт, доповідач.

referat/o див. referaĵo.

***referenc||o** **1.** посилання, відсилання (у книжці); **2.** рекомендація (характеристика, що дається авторитетною особою претендентові на посаду або робоче місце); **3.** ком. референція; **4.** інформ. посилання, покажчик (= montrilo); **5.** базова величина, базове значення, еталон; **~a** посилальний; **~aj** libroj книги, використовувані як довідковий матеріал; довідкова література; **~a** biblioteko бібліотека довідкової літератури, бібліотека без права вносу книг; **~i** vt **1.** давати посилання на, робити посилання на, посилатися на; **2.** порівнювати з базовою величиною, з базовим значенням, з еталоном; **~ar/o** довідковий, посилальний матеріал, система посилань, посилання (всі посилання в даній статті, книжці і т. п.), довідковий апарат (статті, книжки і т. п.); **~il/o** друк. знак посилання († *).

referendari/o референдарій, доповідач, референт (посада).

referendum/o політ. референдум.

re/ferm/i vt повторно, знову закрити [зачинити].

reflaci||o *ек.* рефляція; ~а рефляційний.

refleks||o *біол.* рефлекс; kondiĉita ~o умовний рефлекс; nekondiĉita ~o безумовний рефлекс; ~а рефлекторний, мимовільний.

refleksiv||o *грам.* зворотний стан; зворотна форма дієслова; ~а: ~а verbo дієслово у зворотній формі, зворотне дієслово; ~а pronomo зворотний особовий займенник; ~а adjektivo зворотний присвійний займенник.

***reflekt**||i *vt* 1. відбивати (*світло, звук і т. п.*), рефлектувати; 2. відбивати, відображати, відтворювати (*у деталях, з великою точністю*); ~а: ~а angulo *фіз.* кут відбиття; ~а anteno *радіо, тб.* відбивна антена; ~а koeficiento *фіз.* коефіцієнт відбиття; ~а ekrano *тех.* відбивний, пасивний, невипромінюючий дисплей; ~o 1. відбиття, відображення; 2. *спец.* рефлексія; ~iĝ/i відбиватися; ~il/o відбивач, рефлектор; ~ita: ~ita radio відбитий промінь.

reflektor/o *тех.* рефлектор (*фари, прожектора*; = reflektilo).

ref/lig/il/o = refilo (*див. nid refo*).

re/for/i *vn* знову [вдруге] зацвісти; знову [вдруге] розцвісти.

re/flu||i *vn* текти у зворотному напрямку, текти назад, відпливати; ~o зворотна течія; відтік, відлив.

re/foj||a який відбувся ще раз, який зроблений ще раз, повторний; ~e ще раз.

re/fond/i *vt* повторно закласти [заснувати] (*після зруйнування або розпуску*).

re/forĝ/i *vt* перекувати.

re/form||i *vt* 1. реформувати; перетворити; 2. *див. retroformi*; ~o реформа, перетворення; ~ad/o реформування, реформація; ~ant/o реформатор (*особа, що проводить реформу*); ~em/o реформаторство, схильність до реформ; ~int/o реформатор (*особа, що провела реформу*); ~ism/o реформізм; ~ist/o 1. реформатор; прихильник реформ; 2. реформіст.

***Reformaci**/o *іст., рел.* Реформація.

reformato/o *див. reformisto*.

re/form/(o)/projekt/o 1. проєкт реформ(и) (= projekto de reformo); 2. реформований проєкт (= reformita projekto).

re/forst/iz/i, re/forst/um/i *vt* займатися лісовідновленням, насаджувати новий ліс.

re/fort||ig/i знову зробити сильним; наділити новими силами, вдихнути нові сили; ~iĝ/i поновити сили, набратися сил, відійти (*прийти до нормального стану*).

re/fos/i *vt* перекопувати, переривати.

refrakt||i *vt* *фіз.* заломлювати (промені); ~o рефракція, заломлення; ~а рефракційний; ~а angulo кут заломлення; ~ec/o заломлюваність; ~iĝ/i заломлюватися (*про промені*); ~il/o *тех.* рефрактор.

refraktar/a *див. fajrimuna*.

refrakt/indic/o *фіз.* показник заломлення.

refrakt/o/koeficient/o *фіз.* коефіцієнт заломлення.

refrakt/o/kurb/o *фіз.* крива частоти розповсюдження рефракції.

refrakt/o/metr/o *фіз.* рефрактометр.

refraktoro/o *астр.* рефрактор (= refraktilo).

re/frac/i *vt* повторно, знову вдарити [стукнути, уразити].

refren/o приспів, рефрен (= gekantaĵo).

re/freŝ||ig/i освіжати, освіжити; ~ig/a освіжаючий; ~ig/aĵ/o освіжувач (*речовина*); освіжаючий напій; ~iĝ/i освіжитися.

***refut||i** *vt* відкидати, відхиляти; спростовувати; давати відсіч; **~o** спростування; відсіч.

***reg||i** *vt, vn* **1.** правити, керувати (*країною, державою*); володарювати, панувати; **2. перен.** тримати в руках, тримати під контролем; **~i** *sin* керувати собою, володіти собою, тримати себе в руках; **~i la situacion** володіти ситуацією, контролювати ситуацію; **~a** керівний; **~ad/o** правління, управління; **~ad/ej/o** *див.* **~ejo**; **~ant/a** правлячий, керуючий; **~anta partio** правляча партія; **~ant/o** правитель, володар, державець; ***~at/o** підданий; підлеглий; **~ebl/a** керований; **~ej/o** кабіна управління; центр управління; зал. диспетчерський пункт, диспетчерська (*приміщення*); **~em/a** владний, авторитарний; **~il/o** **1.** пристрій для керування машиною, апаратом *i t. n.*; **2. інформ.** пристрій управління, контролер; **~ist/o** представник вищого управлінського апарату; представник політичної еліти; **~ist/ar/a** урядовий; **~ist/ar/o** уряд; **~ist/ar/an/o** член уряду.

re/gajn||i *vt* відіграти (*повернути програне*); **~o** відіграш.

***regal||i** *vt* *прям., перен.* пригощати, частувати; **~i** *per biero* пригостити / почастувати пивом; **~i hundon per bastono** почастувати собаку кийком; **~o** пригощання, почастунок, частування; **~em/a** щедрий на пригощання, хлібосольний; **~em/o** хлібосольність; **~em/ul/o** хлібосол.

regatt/o *спорт.* регата, вітрильні перегони (= boatkonkurso).

reg/baston/o *див.* sceptro.

rege/o *муз.* регей (*муз. стиль, що розвинувся на Ямайці у 60-х роках 20 ст.*).

re/gener||i *vt* регенерувати, відтворювати, відроджувати, відновлювати; **~a** регенеративний, регенераційний; **~ad/o** регенерація, відтворення, відродження, відновлення (*дія того, що регенерує*); **~iĝ/i** регенеруватися, відтворитися, відродитися, відновитися; **~iĝ/o** регенерація, відтворення, відродження, відновлення (*дія того, що регенерується*).

regeneraci/o *див.* regenerado.

regenerator||o *тех.* регенератор; **~a** регенераторний.

Regensburg/o *геогр. н., м.* Регенсбург (*Німеччина*).

***regent||o** регент (*тимчасовий правитель держави*); **~es/o** регентство; **~in/o** регентша.

regi/o *юр.* державне управління, режим державного управління (*на підприємстві, в галузі i t. n.*); завідування чужим майном.

***regiment||o** полк; **~a** полковий; ***~estr/o** командир полку; полковник (*людина, що очолювала адміністративно-територіальну одиницю – полк – в Україні 17-18 ст.*).

***region||o** **1.** регіон, область, край; montara, arudmara, industria **~o** гірський, приморський, промисловий регіон [край]; гірська, приморська, промислова область; **2. анат.** ділянка; deltoida **~o** дельтоподібна ділянка; **3. перен.** галузь, сфера, ділянка, царина; mi ne estas specialisto en tiu **~o** de scienco я не спеціаліст у цій галузі науки; **~a** регіональний, обласний, крайовий; **~aj kutimoj** місцеві звичаї; **~a ĉefurbo** обласний, крайовий центр; столиця області, краю; **~estr/o** керівник регіону, області; губернатор регіону, області; **~ism/o** місництво, регіоналізм; **~ist/o** регіоналіст, прихильник збереження місцевих особливостей.

***registr||i** *vt* (за)реєструвати; записати, відмітити, оприбуткувати; внести до списку, реєстру, реґістру; **~i ies voĉon per magnetofono** (*або per magnetofona bendo*) записати чий-н. голос на магнітофон (*або на магнітофонну стрічку*); **~a** реєстраційний; **~a karo** *тех.* записувальна головка; **~o** **1.** реєстраційний список, перелік; запис; реєстр, реґістр (= listo); **2. муз.** реґістр; **3. інформ.** реґістр (*процесора*) (= dateningo); **~ad/o** реєстрація, запис (*дія*); **~ant/o** реєстратор; **~ej/o** **1.** реєстратура; **2. сумн.; інформ.** реєстр; **~iĝ/i** (за)реєструвати (*подавши на реєстрацію, звернувшись у реєстратуру, звернувшись до реєстратора*); **~iĝi** *ракаĵon* зареєструвати багаж; **~iĝi sin sur la liston de kandidatoj** зареєструватися у списку кандидатів; **~iĝi sin en armea komisariato** стати на облік у

військкоматі, стати на військовий облік; **~il/o** *tex.* самописець; реєструвальний прилад [пристрій], реєстратор, рекордер; **~ist/o** реєстратор (*професія*); *kolegia ~isto* *іст.* колезький реєстратор; **~it/a** зареєстрований, записаний, відмічений, занесений до реєстру; *~ita* *letero* рекомендований лист; **~um/a**: *~uma klavo* *спец.* клавіша (верхнього) реєстру, (верхній) реєстр (*на клавіатурі*); **~um/o** *інформ.* реєстр (*позиція знаку на клавіатурі*); *supra, malsupra* *~o* верхній, нижній реєстр.

registr/o/kap/o записувальна головка.

registr/o/libr/o реєстраційна книга, журнал реєстрації, реєстр, реєстр; *~ de la loĝantoj* домова книга.

reglament||i *vt* регламентувати; упорядкувати; **~a** регламентний; **~o** регламент; *trajntrafika ~o* інструкція з руху поїздів; **~ad/o** регламентація.

re/glu/i *vt* знову приклеїти, переклеїти, переліпити.

***regn||o** держава; царство; рейх; *la atomprovaj regnoj* ядерні держави; *la animala ~o* царство тварин, тваринний світ; *la vegetaĵa (abo vegetala) ~o* царство рослин, рослинний світ; *la ~o de la ombroj* царство тіней; *la ~o de la mortintoj* царство померлих; *la ~o de la ĉielo* царство небесне; *la Tria (R)~o* *іст.* Третій Рейх (*нацистська Німеччина*); **~a** державний; *~a kanceliero* державний канцлер; *~a estro* *див.* *regnestro*; ***~an/o** підданий; **~ar/o**: *Brita (R)~aro* Британська Співдружність; ***~estr/o** *государь*; керівник [глава] держави.

regn/o/glob/o держава (*символ влади монарха у вигляді кулі*).

***regol||o** *орн.* золотомушка, корольок [*Regulus*]; *ogverta ~o* золотомушка жовтоголова [*R. regulus*]; **~ed/o/j** золотомушкови [родина *Regulidae*].

regol/filoskop/o *орн.* вівчарик золотомушковий [*Phylloscopus proregulus*].

regolit/o *геол.* реголіт.

reg/organ/o керівний орган, орган управління.

reg/panel/o *tex.* панель управління.

reg/pov/o: *divido de ~* *політ.* поділ влади.

reg/pupitr/o *tex.* пульт управління.

reg/rad/o *tex.* колесо управління, керівне колесо.

regres||i *vn* **1.** поступитися [податися, посунутися] назад; від'їхати задом; **2.** регресувати; занепадати (= *malprogresi*); **~o** **1.** рух назад, зворотний рух; **2.** регрес; занепад; **3.** *геол., мат.* регресія; **~a** регресивний.

reg/sign/o *інформ.* керівний символ.

reg/sistem/o система управління.

reg/stang/o **1.** *tex.* важіль управління; **2.** *політ.* важіль (*засіб тиску, впливу*).

***regul||o** **1.** правило, установлений порядок; *rompi ~on* порушити правило; **2.** статут (*чернечого ордену*); **~a** правильний (*який відповідає правилам*); регулярний; *~aj trajtoj de la vizaĝo* правильні риси обличчя; *~a pluredro* *мат.* правильний многогранник; *~a verbo* *грам.* правильне дієслово; *~a salajro* регулярна зарплата; *~aj raŝoj* регулярні кроки, регулярна хода; **~e** правильно (*за правилами*); регулярно; **~i** *див.* *~igi*; **~ar/o** сукупність [звід, збірник, перелік] правил; статут; положення (*список правил*); **~ec/o** правильність, регулярність; **~ig/a** регулювальний; *~iga mekanismo* *фізіол.* механізм регуляції; **~ig/i** регулювати, відрегулювати урегулювати; (з)робити регулярним; *~igi la kontojn kun iu* улагодити [звести] рахунки з ким-н.; **~ig/o** регулювання, регуляція, урегулювання; **~ig/ant/o** *біол.* регулятор; **~(ig)il/o** *tex.* регулятор.

Regul/o Регуло (*чол. ім'я*).

regulator/o **1.** *заст.* хронометр; **2.** *див.* *regul(ig)ilo*.

Regulus/o *астр.* Регул (зірка в сузір'ї Лева).

regurgit||i *vn фізіол.* зригувати; **~o** зригування.

***reĝ||o** король; цар; la reĝo de Hispanio король Іспанії; la ~o de la festo король свята; la ~o de la bestoj цар звірів (*лев*); la ~oj de la petrolo *перен.* нафтові королі; la blanka, la nigra ~o шах. білий, чорний король; la kara ~o *карт.* бубновий король; **(R)~o/j** *бібл.* Царі, Книги Царів (*книги Старого Завіту*); ***~a** королівський, царський; la ~a kroно королівська [царська] корона; via ~a moŝto Ваша королівська величність; ~a lukso королівська розкіш; ~a gambito шах. королівський гамбіт; ~a akvo *хім.* царська горілка; **~e** по-королівському, по-королівськи, по-царському, по-царськи; ***~i** *vn* царювати, бути королем; панувати; ~i, sed ne regi царювати, але не керувати; **~ad/o** царювання, панування; ***~id/o** королевич; царевич; принц; ***~id/in/o** королівна; царівна; принцеса; **~in/o** **1.** королева; цариця; **2.** *ент.* матка, рідко цариця; **3.** шах. ферзь, королева (= damo 3); **4.** *карт.* дама (= damo 4); **~ej/o** *заст., див.* reĝ(o)lando.

reĝ/akv/o *хім.* царська горілка.

reĝ/filik/o *бот.* чистоуст королівський (= reĝa osmundo).

***reĝim/o** у *різн. знач.* режим; державний лад; diktatora ~ диктаторський режим / лад; la cara ~ царський режим / лад; teknologia ~ технологічний режим; elekta ~ порядок виборів; favora ~ режим найбільшого сприяння; la seka ~ сухий закон; funkcii laŭ aŭtomata ~ працювати в автоматичному режимі;

reĝim/klav/o *інформ.* режимна клавіша.

Reĝina Регіна (*жін. ім'я*).

reĝ/in/edz/o чоловік королеви, цариці, (принц-)консорт.

***reĝisor||o** режисер (*син.* enscenigisto); **~a** режисерський; **~i** *vt* керувати постановкою, ставити п'єсу, режисувати.

reĝistr/o *див.* dateningo.

reĝ/(o)/land/o королівство, царство.

re/ĝust||ig/i знову зробити точним, правильним; уточнити; поправити; виправити; **~iĝ/i** вернутися до правильної думки, до істини; поправитися, виправитися.

reĝ/vel/o *мор.* бом-брамсель; ĉefa ~ грот-брамсель; fronta ~ фор-брамсель; posta ~ крюйс-брамсель

rehabilit||i *vt* **1.** *юр.* реабілітувати, відновити в правах, повернути добре ім'я; **2.** *мед.* реабілітувати, відновити (або повернути) втрачені здатності (хворому); **~o** **1** *юр.* реабілітація, відновлення в правах; **2.** *мед.* реабілітація, відновлення втрачених здатностей; **~ej/o** реабілітаційний центр.

re/hav/ig/i: ~ al si повернути собі (*втрачене*).

re/honor/ig/i повернути честь і гідність, повернути добре ім'я, реабілітувати.

re/infan/iĝ/i здитиніти, здитинитися, упасти в дитинство.

reinkarnaci/o *див.* reenkarنیĝo.

re/invest/i *vt ек.* реінвестувати, повторно вкласти гроші / капітал.

re/ir/i *vn* **1.** іти назад, їхати назад, вертатися; **2.** іти знову, їхати знову.

Rejkjavik/o *геогр. н., м.* Рейк'явік (*столиця Ісландії*).

Rejn/o *геогр. н., р.* Рейн (*Швейцарія, Німеччина, Нідерланди*).

Rejnald/o Ренальд (*чол. ім'я*).

Rejn/land||o Надрейня, Рейнська область; **(r)~a** рейнський; (r)~a vino рейнське вино, рейнвейн.

Rejn/land/o-Palatinat/o *геогр.* Рейнланд-Пфальц (земля в Німеччині).

Rejn/val/o *геогр. н.* Рейнська долина (Німеччина).

rejs/o рейс (старовинна португальська і бразильська грошова одиниця).

re/jun||ig/i відмолодити, омолодити; **~iĝ/i** відмолодіти, відмолодитися, омолодитися; **~iĝ/o** відмолодження, омолодження.

re/ĵet/i *vt* відкинути (назад).

rek/o *спорт.* турнік, перекладаина; *paralelaj ~j* паралельні бруси; *levi sin sur ~* підтягнутися (на турніку, на перекладині).

re/kalci/iĝ/i *мед.* відновити запас кальцію; поповнитися кальцієм (про організм).

re/kalk/iĝ/i *див.* rekalciigĝi.

re/kalkul||i *vt* перерахувати, знову порахувати; **~o** перерахунок, повторний підрахунок.

re/kant/aĵ/o приспів, рефрен.

re/kapt/i *vt* **1.** знову схопити, знову спіймати / упіймати; **2.** підхопити (що-н. упале на льоту).

re/kaŝ/i *vt* знову сховати / заховати, переховати, перезаховати; сховати / заховати назад.

re/kaŭĉuk/i *vt* забезпечити новою гумою, новими (авто)покриттями, новими шинами (колеса, автомобіль і т. п.).

***reklam||o** реклама; *fari ~on al io* зробити рекламу чому-н.; **~a** рекламний; **~a afiŝo** рекламна афіша; **~i** *vt* рекламувати; розхвалювати (*товар*); **~ad/o** рекламування; **~aĵ/o**, **~il/o** реклама, рекламка, рекламний проспект (*і т. п.*); **~ist/o** рекламіст, спеціаліст з реклами.

reklamaci||i *vn* *ком., юр.* (з)робити (або виставити) рекламацію, звернутися (або виступити) з рекламацією, з вимогою, з претензією; **~o** рекламація, вимога, претензія.

reklam/afiŝ/o рекламна афіша, рекламний плакат.

reklam/anonc/o рекламне оголошення.

reklam/film/o рекламний фільм.

reklam/foli/o рекламний листок, рекламний проспект, рекламка.

reklam/grafik/ist/o фахівець з рекламної графіки.

reklam/industri/o рекламна індустрія, індустрія реклами.

reklam/lum/o/j рекламні вогні.

reklam/panel/o рекламний щит, рекламне панно.

reklam/tekst/o текст реклами, рекламний текст.

rekognosk||i *vn* *військ.* рекогносцирувати, провести рекогносцировку (місцевості), провести оперативну розвідку (= skolti); **~o** рекогносцировка, оперативна розвідка.

re/kolekt/i *vt* знову зібрати; зібрати назад; **~i** fortojn зібратися з силами.

re/komb/i *vt* перечесати, повторно зачесати / причесати.

re/komenc||i *vt* знову (роз)поч(ин)ати, (роз)поч(ин)ати заново; відновити; **~iĝ/i** знову [заново] (роз)початися; відновитися.

***rekomend||i** *vt* **1.** (по)рекомендувати; **2. заст.** (за)реєструвати, оприбуткувати (*лист, посилку на пошту*; = registri); **~o** рекомендація; **~a** рекомендаційний; **~a letero** *див.* rekomendletero; **~ind/a** вартий рекомендації; **~ind/e**: estas **~inde** безос. рекомендується; **~it/a**: **~ita letero** рекомендований лист (= registrita letero).

rekomend/leter/o рекомендаційний лист.

***rekompenc||i** *vt* **1.** винагороджувати, винагородити, віддячити, віддячитися; *mi ~os tion al vi* я віддячуся вам за це; **2.** *заст., див.* *kompenŝi*; **~o** винагорода, нагорода; **~a** який є винагородою; **~e** як винагороду, у винагороду, у нагороду.

re/kon||i *vt* **1.** пізнати (*знайоме*), упізнати, розпізнати; *mi ne ~is lin* я не впізнав його; **2.** *див.* *agnoski*; **~o** визнання; *інформ.* упізнавання; *ricevi ĝeneralan ~on* одержати загальне визнання; **~ebl/a** який можна впізнати, який піддається впізнанню; **~ig/i** змусити впізнати; змусити визнати; **~igi sin** відкритися (*показати, ким є насправді*).

re/konduk/i *vt* відвести назад, відпровадити (*на попереднє місце*).

re/konsci||ig/i привести до свідомості [притомності, пам'яті, тям], змусити опритомніти [отямитися]; **~iĝ/i** опритомніти, прийти до пам'яті, тям, отямитися.

re/konsider/i *vt* знову прийняти на розгляд; повернутися до розгляду (*проблеми, питання і т. п.*); переглянути (*рішення і т. п.*).

re/konstru||i *vt* перебудовувати, перебудувати, реконструювати, збудувати заново; **~o** перебудова, реконструкція.

re/kopi/i *vt* повторно (с)копіювати, перекопіювати.

***rekord||o** рекорд; *fari (або starigi) ~on* установити рекорд; *posedi ~on* бути володарем рекорду; *superi ~on* перевищити рекорд; *venki (або ĝonpi) ~on* побити рекорд; **~a** рекордний; **~a ĝajno** рекордний вигравш; **~a tempo** рекордний час; **~ul/o** рекордсмен.

re/kovr/i *vt* знову вкрити [покрити, накрити]; перекрити (*дах і т. п.*).

re/kre||i *vt* відтворити; **~o** відтворення.

***rekrement/o** **1.** вижимки, макуха; барда, солодова гуща; **2.** *фізіол., заст.* рекременти, шлаки.

rekrement/o/vin/o брага, бражка.

re/kristal/ig||i рекристалізувати, піддати рекристалізації; **~iĝ/i** рекристалізуватися; **~iĝ/o** рекристалізація.

***rekrut||o** *військ.* рекрут, новобранець; **~a** рекрутський; **~i** *vt* *див.* *~igi*; **~ig/i** рекрутувати; призвати на військову службу; призвати в армію, взяти [забрати] до армії [війська], взяти в солдати; **~ig/o** рекрутування; *призов на військову службу*; **~ig/ist/o** вербувальник (*до війська*).

rekrut/ekzamen/o відбір до служби в армії, медична комісія для призовників.

rekrut/instru/ist/o інструктор, що веде курс молодого бійця; капрал, сержант.

***rekt||a** *у різн. знач.* прямий; **~a vojo** пряма дорога, прямий шлях; **~aj rilatoj** прямі стосунки; **~aj impostoj** прямі податки; **~a linio** пряма лінія; **~a trajno al Kijivo** прямий поїзд до Києва; **~a televidelsendo** пряма телепередача, пряма телетрансляція; **~a parolo грам.** пряма мова; **~a komplemento грам.** прямий додаток; **~a angulo мат.** прямий кут (= *orta angulo*); **~e** прямо; **~o мат.** пряма (лінія); **~ec/o** прямизна; *перен.* прямота; **~ig/i** випрямити, розпрямити, випростати; **~ig/o** випрямлення, розпрямлення (*дія того, що випрямляє*); **~iĝ/i** випрямитися, розпрямитися, випростатися; **~iĝ/o** випрямлення, розпрямлення (*дія того, що випрямляється*); **~il/o** лінійка; Т-кара **~ilo** рейшина.

rekt/angul||o *нрк., див.* *ortangulo*; **~a** *див.* *ortangula*.

rekt/a/senc/e у прямому значенні.

rekten/o *радіо, тб.* антена-випрямляч.

rektif(ik)||i *vt* **1.** *хім.* ректифікувати, очищати, піддавати вторинній перегонці; **2.** *ел.* випрямляти, перетворювати у постійний (*струм*); **~o** **1** *хім.* ректифікація, очищення, вторинна перегонка; **2.** *ел.* випрямлення; **3.** *перетворення у відрізок*; **~ebl/a** який можна

ректифікувати [очистити, перегнати]; **~il/o** 1. ректифікатор, ректифікаційний апарат; 2. ел. випрямляч.

rekt/lini/a прямолінійний (розташований по прямій лінії, = rekta).

rekt/o/fask/o мат. в'язка прямих.

***rektor||o** ректор; **~a** ректорський; **~ej/o** ректорат.

rektoskop/o див. rektumoskoro.

rekt/o/šnur/o буд. шнур (для дотримання прямої лінії, н-д, під час мурування, розмітки і т. п.); stari vice kiel laŭ ~ стояти в ряд як по шнурі.

rektum/o анат. пряма кишка; **~a** ректальний; **~it/o** мед. проктит, запалення слизової оболонки прямої кишки.

rektum/o/skop||o мед. ректоскоп; **~i/o** ректоскопія.

re/kudr||i vt перешивати; пришивати (відірваний гудзик); повторно зшивати (рану); **~o** перешивка.

re/kulp/iĝ||i юр. повторно провинитися; **~o** повторна провинна, рецидив; **~int/o** рецидивіст.

rekupe||i vt 1. забрати [узяти, вилучити] для використання (що-н., що не використовується, лежить без діла, може бути втраченим), забрати, щоб задіяти; 2. сумн., тех. рекуперувати; **~ad/o** сумн., тех. рекуперація; **~il/o** сумн., тех. рекуператор.

re/kuraĝ||ig/i вселити втрачену мужність [хоробрість, сміливість]; осмілити, підняти дух; **~iĝ/i** віднайти втрачену мужність [хоробрість, сміливість]; осмілитися, піднятися духом.

re/kur/ant||a анат., мед. поворотний; ~ laringa nervo поворотний гортанний нерв; ~ febro поворотний тиф.

re/kurs||i vn 1. знову курсувати / ходити, відновити курсування; 2. див. rikuri; **~o** див. rikuro.

rekursi||o мат., інформ. рекурсія; **~a** рекурсивний.

rekviem/o 1. муз. реквієм; 2. панахида, заупокійна служба, реквієм.

rekvizici||i vt реквізувати; **~o** реквізиція; **~a** реквізиційний.

rekvizit||o театр., кіно предмет реквізиту, реквізит (один предмет); **~o/j** реквізит; **~ist/o** реквізитор.

rekvizitor/o див. rekvizitisto.

***rel||o** 1. зал., тех. рейка; профільована балка, профільований брус, профільована планка; fervoja ~o залізнична рейка; T-profila ~o таврова рейка [балка, планка]; I-profila ~o двотаврова рейка [балка, планка]; U-profila ~o швелерна рейка [балка, планка]; guliĝi kvazaŭ sur ~oj перен. котитися як по рейках; 2. рівчик, наріз, нарізка (твинта; = kanelo); **~a** рейковий; **~ing/o** рейкова подушка.

re/laĉ/i vt заново зашнурувати, перешнурувати.

relaj/o див. relajso.

relajs||o ел. реле, перемикач; **~o** kun movebla bobeno кабельне реле; amplifa ~o підсилювальне реле; prokrasta ~o реле сповільненої дії, сповільнююче реле; protekta ~o реле захисту, захисне реле; telefona ~o телефонне реле; **~a** релейний.

relajs/boben/o тех. котушка реле.

relajs/direkt/il/o/j тех. релейна система управління.

relajs/motor/o сервомотор, серводвигун.

relajs/o/staci/o радіорелейна станція, ретранслятор.

relajs/o/ŝrank/o *тех.* релейна шафа.

rel/alm/o *зал.* шийка рейки.

re/las||i *vt* послабити, попустити, відпустити (*що-н. напружене, стиснене*); розслабити; *sin* ~і розслабитися (*про кого-н.*); ~**ad/o** послаблення, розслаблення, релаксація.

***relativ||a** **1.** відносний, релятивний; ~а *valogo* відносна цінність; ~а *sukceso* відносний успіх; **2.** *див.* *rilativa*; ~**e** відносно, порівняно; ~**ec/a**: ~*eca* *teorio* рідко, *див.* *teorio de (la) ~eco*; ~**ec/o** відносність, релятивність; *teorio de (la) ~eco* теорія відносності; ~**ig/i** **1.** ставити у зв'язок [залежність] з чим-н.; установлювати (спів)відношення з чим-н.; **2.** зображати що-н. як щось відносне, підкреслювати відносність чого-н., ставити під сумнів (*що-н.*); ~**ism/a** релятивістичний, релятивістський (*стосовний до релятивізму*); ~**ism/o** філос. релятивізм; ~**ist/a** релятивістський (*стосовний до релятивіста, релятивістів*); ~**ist/o** філос. релятивіст.

re/lav/i *vt* перемивати; перепирати.

rel/bus/o *зал.* автодрезина; рейковий автобус.

rel/distanc/o *зал.* ширина колії.

re/leg/i *vt* перечитувати, перечитати.

relegaci/o *юр.* заслання; пожиттєве заслання без позбавлення прав (*у колонії*).

re/lev||i *vt* **1.** знову підняти; **2.** підняти з гробу, воскресити; ~**iĝ/i** **1.** знову піднятися; ~*iĝi el siaj ĝuinoj* постати з руїн, піднятися з руїн; **2.** піднятися з гробу, воскреснути.

rel/fork/o розгалуження колії.

rel/gard/ist/o *див.* *relvoĝgardisto*.

***relief||o** **1.** у *riзн.* *знач.* рельєф; *alta* ~о горельєф; *basa* ~о барельєф; *plena* ~о рельєф у натуральну величину, у повний розмір; **2.** *перен.* рельєфність, виразність; *doni ~on al sia stilo* надати рельєфності своєму стилю; ~**a** рельєфний; *перен.* рельєфний, чітко окреслений, виразний; ~а *mapo* рельєфна карта; ~**e** рельєфно; виразно; ~**ig/i** виконати у вигляді рельєфу; зробити *перен.* виділити, підкреслити; ~**iĝ/i** стати рельєфним; випнутися.

relief/pres/o рельєфний друк.

re/lig/i *vt* знову зв'язати; перев'язати (*те, що розв'язалося*).

***religi||o** релігія; *la budhismo, la hebrea, la islama, la kristana* ~о буддистська, єврейська, ісламська, християнська релігія; ~**a** релігійний; побожний; ~а *dogmo* релігійна догма; ~а *kanto* релігійна пісня; ~а *virino* релігійна [побожна] жінка; ~**e** побожно; ~**an/o** людина, яка сповідує певну релігію; віруючий (*ім.*); ~**ec/o** релігійність; ~**em/a** релігійний, побожний (= ~а); ~**ul/o** **1.** член релігійного ордену або братства; **2.** релігійна людина, віруючий (*ім., = ~ano*).

religi/histori/o історія релігії.

re/likv||o **1.** *прям., перен.* реліквія; **2.** *церк.* мощі (*син.* *sanktrestaĵo*); ~**uj/o** ковчежець, скринька (*для мощей, з мощами*), релікварій.

re/likv/o/kest/o *церк.* рака; релікварій.

rel/iŝ/o *кул.* реліш (*популярна в Канаді солодко-кисла приправа*).

rel/junt/o *зал.* стик рейок.

rel/kap/o *зал.* головка рейки.

rel/komut||il/o *зал.* стрілка (= *komutilo 2*); ~**ist/o** *див.* *trakforkisto*.

rel/nivel/a *див.* *traktivela*.

rel/par/o пара рейок.

rel/pes/o кусок ре́йки.

rel/pied/o зал. підошва ре́йки.

rel/ŝanĝ/il/o нрк., див. relkomutilo, komutilo 2.

rel/ŝu/o зал. гальмівний башмак.

rel/trab/o див. ŝpalo 2.

rel/trans/ir/ej/o залізничний перехід.

reluktanc/o фіз. магнітний о́пір, релюктанс.

rel/voj/o зал. ко́лія.

rel/voj/gard/ist/o ко́ліїний обхі́дник.

rel/voj/ret/o залізнична мережа.

I *rem||i *vn* гребти́ (*веслами*), веслува́ти; **~ad/o** гребня́, веслува́ння; **~ant/o** гребце́ць, весля́р; **~estr/o** загри́бний (*у знач. ім.*); **~il/o** весло́; **~il/ing/o** кочет; **~ist/o** гребце́ць, весля́р (*професійний, постійний*).

II rem/o фіз. рем (*радіологічна одиниця*).

Rem/o іст. Рем (*один із легендарних засновників Рима*).

re/maĉ||i *vt* пережовувати (*про тварин, тж перен.*); **~ad/o** жу́йка; **~ul/o/j** зоол. жу́їні [*підряд Solenodontes*].

re/mal/ferm/i *vt* повто́рно, зно́ву відкрити [відчинити].

remanenc/o **1.** фіз. залишко́вий магнетизм, залишко́ва намагні́ченість; **2.** фізіол. залишко́ве відчуття́.

rem/bat/o удар весла́, гребок.

rem/benk/o ба́нка, ла́вка для весля́ра [весля́рів].

rem/boat/o гребни́й / веслови́й чо́вен.

Rembrant/o Ре́мбрандт (*голландський художник*).

***rembur||i** *vt* **1.** набива́ти (*меблі, матраци, чучела і т. п.*); **2.** друк. вирівнювати (*при наборі*) рядки́ шляхо́м збі́льшення пробі́лів; **~(ad)/o** **1.** набива́ння, набивка́ (*меблів, матраців і т. п.*); оббиття́ меблів; **2.** друк. вирівнюва́ння рядкі́в шляхо́м збі́льшення пробі́лів; **~aj/o** набивка́, набива́льний матеріа́л; **~ej/o** набива́льна майстерня́; оббивна́ майстерня́; **~ist/o** набива́льник; оббива́льник ме́блів; чучельник, таксидерміст; **~it/a:** *~ita* meblo м'які ме́блі, набивні ме́блі; *~itaj* animaloj чучела́ тварин.

rembur/material/o див. remburaĵo.

remburs||o післяплата́, накладна́ плата́, накладни́й платі́ж; *sendi ion per ~o* послати́ що-н. післяплато́ю, накладно́ю плато́ю; **~e** післяплато́ю, накладно́ю плато́ю.

remburs/kart/o бланк пошто́вого перека́зу.

re/memor||i *vt* згада́ти, пригада́ти собі́; **~o** спога́д, спо́мин; **~ig/i** нагада́ти (*змусити згадати забу́те*; = memorigi; *показатися схожим*); *ne ~igu al mi pri tio!* не нагаду́йте мені́ про це!; *la ŝtonegoj ~igis per la formo ruinojn de citadelo* валуни́ нагадували́ формо́ю руїни́ фортеці́.

re/met||i *vt* поста́вити [покла́сти, помісти́ти] на попере́дне місце́; помісти́ти туди́, де й було́; **~o** поста́влення на попере́дне місце́.

re/mezur/i *vt* зно́ву, повто́рно поміря́ти [виміря́ти], пере́міряти.

remi/o шах. нічя́ (= egalvenko).

Remiĝ/o Ремі́гій (*чол. ім'я*).

rem/il/hok/o кочет.

remis/o *див.* remio.

remit||o *мед.* ремісія, тимчасове послаблення (*хвороби*); **~а** який знаходиться в стані ремісії.

remiz||o **1.** каретний сарай; **2.** гараж; **3.** парк (*трамвайний*); депо (*паровозне*); **~і** *vt* тримати в каретному сараї, в гаражі, в парку, в депо.

rem/konkurs/o *спорт.* змагання з греблі / веслування, веслярські змагання.

re/modl/i *vt* переформувати; **~ la vizaĝon** надати обличчю нову форму, змінити обличчя (*за допомогою пластичної операції*).

remolad/o *кул.* ремулад, ремолад (*різновид соусу*).

remonstrant/o *рел.* ремонстрант (*член ліберальної бездогматичної церкви, заснованої у 16 ст.*).

remont||o *військ.* поповнення кінським складом, ремонт (*поповнення поголів'я коней у війську; тж про відповідну службу*); **~і** *vt* ремонтувати (*поповнювати кінським складом*); **~ist/o** ремонтер.

remont/ĉeval/o *військ.* ремонтний кінь.

remor/o *іхт.* ремора [*Remora*].

remork||o **1.** мор. барка, баржа (*яку буксирують*); судно, яке буксирують; **2.** причеп (= *postveturilo*); **~і** *vt* буксирувати, тягнути на буксирі; **~ad/o** буксирування.

***rempar||o** **1.** *військ.* (фортечний) вал, (захисний) вал; **2.** *перен.* оплот, твердиня, надійна стіна; **~і** *vt* оточувати [захищати] (фортечними) валами.

rem/pied/a *див.* palmopieda.

Rems/o *геогр. н., м.* Реймс (*Франція*).

rem/ŝip/o гребний (або весловий) корабель; галера.

remter/o *див.* refektorio.

rem/trejn/ist/o *спорт.* тренер з греблі.

re/munt/i *vt* знову, повторно зібрати [змонтувати, установити], перемонтувати.

***ren||o** *анат.* нирка; artefarita **~o** апарат „штучна нирка”; **~а** нирковий; **~aj** arterioj артерії нирки; **~aj** piramidoj ниркові піраміди; **~a** inflamo *див.* nefrito; **~a** pelveto *див.* pjelo; **~aj/o** *кул.* нирки, страва з нирок; **~in/o** *фізіол.* ренін.

Renard/o *літ.* Ренар (*ім'я лиса у середньовічному епосі*).

re/nask/iĝ||i *рел.* знову, повторно, заново народитися (*при новому перевтіленні*); *перен.* відродитися; **~o** *рел.* нове, повторне народження; *перен.* відродження.

Renat||o Ренат, Ренато (*чол. ім'я*); **~а** Рената (*жін. ім'я*).

re/natur/ig/i *хім.* відновляти фізичні або фізико-хімічні молекули, повертати природні властивості.

renĉ||i *vt* *тех., нрк.* крутити (*закручувати, відкручувати гайки, болти, = turni*); **~il/o** *нрк.* гайковий ключ.

***rendevu||o** побачення, рандеву, призначена зустріч; *військ.* зустріч [збір] в обумовленому місці; difini al iu **~on** en iu loko призначити кому-н. побачення в якому-н. місці; **~і** *vt* зустрітися (*на побаченні*), зібратися (*на призначений час*); mi **~is** miajn amikojn en kafejo я зустрівся з моїми друзями в кав'ярні; ni **~is** en kafejo ми зібралися в кав'ярні; **~ej/o** місце зустрічі / побачення, місце збору, збірний пункт; sekreta **~ejo** таємне місце зустрічі; *явка (конспіративна)*.

rendiment||o **1.** коефіцієнт корисної дії, ККД; **2.** *ек.* вихід продукції; виробіток; продуктивність (*виробництва, праці, машини*); ефективність корисна дія; віддача; **~o** *de*

laboro продуктивність праці; ~o de maŝino корисна дія машини; ~o de fervojo пропускна здатність залізниці; lerna ~o шкільна успішність; **3.** ек. прибуток (у вигляді ренти, дивідендів, процентів з вкладу); **4.** с.-г. урожайність (поля, ділянки, саду); ~а продуктивний, ефективний.

rened/o ранет (сорт яблук).

renegat||o ренегат, відступник; *іст.* віровідступник (про християнина, що прийняв іншу віру); ~а ренегатський, відступницький; віровідступницький; ~і *вп* ренегатствувати; ~ес/o ренегатство, відступництво; віровідступництво.

***Renesanc/o** *іст.* (епоха) Відродження, Ренесанс; (r)~а ренесансний, стосовний епохи Відродження / Ренесансу; (r)~а stilo *арх.* ренесанс; (r)~а preĝejo ренесансна церква, церква епохи Відродження.

ren/form/a: ~ folio *бот.* ниркоподібний листок.

renga/o *літ.* ренга (традиційний жанр японської поезії).

ren/greft/ad/o *див.* retransplanto.

reni||o *хім.* Реній (елемент), реній (проста речовина); ~at/a: ~ata acido ренієва кислота; ~at/o сіль ренієвої кислоти.

renit||i *вп мед.* не піддаватися пальпації, бути ущільненим, твердим, тугим; ~а ренітентний.

renklod/o ренклюд (сорт слив).

ren/kolik/o *мед.* ниркова колька.

***renkont||i** *vt* **1.** зустрічати, зустріти; mi ~is vian filon я зустрів вашого сина; ~i unu la alian *див.* ~iĝ/i; **2.** знаходити, зустрічати; oni ne ~as en tiu libro ion novan у цій книжці не знайдеш чогось нового; ~e(n) назустріч; ~o зустріч (= ~iĝo); ~ebl/a який можна зустріти; ~ig/i: la sorto ~igis min kun li доля змусила мене зустрітися з ним, доля звела мене з ним; ~iĝ/i зустрічатися, зустрітися; ~iĝ/o **1.** зустріч; ~iĝo de la cirkonstancoj збіг обставин; **2.** спорт. бій (у фехтуванні); ~iĝ/ej/o *див.* rendevuejo.

ren/mal/san/o *мед.* ниркова хвороба, хвороба нирок.

renom||o популярність, репутація, реноме; ~а іменитий, славетний, славнозвісний; ~iĝ/i прославитися, одержати репутацію.

renonc/i *вп* **1.** відмовитися від участі (у чому-н.), відмовитися від запрошення; повідомити про неможливість скористатися запрошенням; **2.** карт. піти іншою мастю (через відсутність потрібної).

re/nov||ig/i оновити, оновити, відновити, поновити, замінити, замінювати; реставрувати; ~ig/o оновлення, відновлення, поновлення (дія того, що оновляє); ~iĝ/i оновитися, оновитися, відновитися, поновитися; ~iĝ/o оновлення, відновлення, поновлення (дія того, що оновляється).

ren/ŝton/o *мед.* нирковий камінь, камінь у нирках (= gena kalkuluso).

***rent||o** *фін.* рента (дохід з капіталу, землі або майна, що його власники одержують регулярно, не займаючись підприємницькою діяльністю); dumviva ~o довічна рента; ~ul/o рантиє; ~um/o *див.* interezo.

rentabilitat/o *ек.* рентабельність, прибутковість.

Rentgen/o Рентген (німецький фізик); (r)~ фіз. рентген (одиниця виміру).

rentgeni/o *хім.* Рентгеній.

Rentgen/radi||o/j, Rentgen-radi||o/j рентгенівські промені, ікс-промені (= iksradioj, x-radioj); ~ad/o рентгенівське випромінювання, ікс-випромінювання (= iksradioj, x-radioj).

Rentgen/terapi/o, Rentgen-terapi/o *мед.* рентгенотерапія, радіотерапія (= radioterapio).

rent/o/don/a дохідний, прибутковий (за рахунок ренти).

ren/trans/plant/ad/o *xip.* трансплантація [пересаджування] нирки.

***renvers||i** *vt* **1.** перекинути [перевернути, поставити] догори дном [ногами]; **2.** повалити, скинути; **~e** догори дном, догори ногами, горілиць; **~a** перекинутий, перевернений; **~o** перекидання, перевернення, перевертання; **переворот**, скинення, повалення; **~o de regîmo** повалення режиму; **~ebl/a** який можна перекинути, перевернути; який можна повалити, скинути; ***~iĝ/i** перекинутися, перевернутися; завалитися; \diamond *post mia malaro* **~iĝu la tero!** після нас хоч потоп!; **~it/a** перекинутий, перевернутий; скинутий, повалений; **~it/e** догори дном, догори ногами.

reobaz/o *ел., фізіол.* реобаза.

reocenoz/o *біол.* реоценоз.

reologi/o *фіз.* реологія.

re/or/i *vt* перезолотити, заново нанести позолоту.

re/ord/ig||i заново упорядкувати, переупорядкувати; перескладати, переставити (*i t. n.*); **~o** повторне упорядкування, переупорядкування.

re/organiz||i *vt* реорганізувати, перетворити; **~o**, **~ad/o** реорганізація, перетворення.

reostat/o *ел.* реостат.

rep||o *муз.* реп (*стиль у джазі*); **~ist/o** репер, виконавець репу.

re/pac||ig/i (по)мирити, примирити; умиротворити; утихомирити; **~ig/o** примирення (*дія того, що примиряє*); **~iĝ/i** (по)миритися, примиритися; умиротворитися; утихомиритися; угамуватися; **~iĝ/o** примирення (*дія того, що примиряється*).

re/pag||i *vt* розплатитися (*повернути кому-н. заплачену за тебе суму; тж перен.*); відплатити; повернути кошти; *aĉetu mem la biletojn, mi ~os al vi* купіть самі квитки, я розплачуся з вами; *mi ~os al li la ofendon!* я розплачуся з ним за образу!, я відплачу йому за образу!; **~o** розплата, відплата.

re/pak/i *vt* знову, заново запакувати [упакувати]; перепакувати, переупакувати.

reparaci/o *юр.* репарація; відшкодування збитків; компенсація.

re/parcel/ig/(ad)/o *див.* komasacio.

re/parol/i *vn* знову заговорити [розмовляти]; повернутися (*до теми і т. н.*).

re/patri||ig/i репатріювати; **~ig/o** репатріація (*дія того, що репатріює*); **~ig/it/o** репатріант; **~iĝ/i** репатріюватися; **~iĝ/o** репатріація (*дія того, що репатріюється*); **~iĝ/int/o** репатріант.

re/pentr/i *vt* знову, заново намалювати, перемалювати.

***repertuar/o** репертуар.

repetitor/o репетитор.

re/pland/um/i *vt* підбити взуття, поміняти підшву / підметку.

re/plen||ig/i знову наповнити, перенаповнити; **~iĝ/i** знову наповнитися, перенаповнитися.

replik||o **1.** репліка (*тж театр.*); заперечення, зауваження; **2.** *мист.* авторська копія, дублікат, репліка; **~i** *vt, vn* **1.** подати репліку; зробити репліку; заперечити; зробити зауваження; **2.** зробити авторську копію, дублікат, репліку; **3.** *біол.* реплікувати; **~ad/o** *біол.* реплікація, редуплікація ДНК.

rep/muzik/o *див.* hero.

re/polar/iĝ/o *фіз., хім., біол.* реполяризація.

re/port/i *vt* принести назад.

reporter||o репортер (син. raportisto); ~a репортерський (= raportista); ~aj/o репортаж (= raportaĵo).

re/postul/i vt вимагати повернення (чого-н. позиченого, відібраного).

re/pravig||i реабілітувати; ~o реабілітація.

re/pren/i vt 1. (за)брати / узяти назад, відібрати; 2. знову брати / узяти.

re/pres||i vt передрукувати; ~o передрук.

reprezali||o репресалії; репресії; ~i vt піддати репресаліям; репресувати.

***reprezent||i** vt представляти, бути представником; *ambasadoro ~as sian region kaj deputito siajn elektintojn* посол представляє свою державу, а депутат – своїх виборців; ~a представницький, репрезентативний; ~a *reĝimo* представницька система правління; ~ad/o представництво, репрезентація; ~ado de la heredantoj представництво спадкоємців; *sistemo de majoritata ~ado* система мажоритарного представництва; *sistemo de proporcio ~ado* система пропорційного представництва; ~ant/o представник; la ~antoj de la popolo представники народу; *komerca ~anto* торговий представник; ~at/o особа, яку представляють; ~ej/o представництво (будинок); ~ig/i призначити представником, доручити представництво; la *reĝo ~igis sin per la ĉefministro* король призначив своїм представником прем'єр-міністра, король доручив представляти себе прем'єр-міністрові, король доручив своє представництво прем'єр-міністрові; ~iv/ec/o репрезентативність.

re/pri/labor/i vt використовувати відходи обробки.

re/produkt||i vt репродукувати, відтворювати, розмножувати; ~a репродуктивний, репродукційний; ~a *bildo* репродукція (картина, зображення); ~o, ~ad/o репродукування, репродукція, відтворення, розмноження; ~aj/o репродукція; ~ant/o плідник, племінний самець, племінна самка; ~iĝ/a: ~iĝaj organoj органи розмноження, репродуктивні органи (= *generaj organoj*); ~iĝ/i репродукуватися, відтворюватися, розмножуватися; ~iĝ/o розмноження.

reprograf||i vt розмножувати, копіювати (за допомогою техніки, н-д, ксерокса); ксерокопіювати; ~a: ~aj aparatoj множильні апарати, множильна техніка; ~ad/o розмноження, копіювання; ксерокопіювання.

re/prov/i vt (по)пробувати [спробувати] ще раз.

reps/o репс (тканина).

reptili/o/j зоол. плазуни, рептилії [клас *Reptilia*].

reputi||i vt юр. односторонньо розірвати шлюб (за рішенням чоловіка), розійтися [розлучитися] з дружиною (без її згоди); ~o одностороннє розлучення, односторонній розрив шлюбу, розлучення за рішенням чоловіка.

re/puŝ||i vt відштовхнути назад; дати відсіч; ~(ad)/o 1. відштовхування; 2. псих. гальмування; витіснення зі свідомості; придушення (бажання).

***reputaci/o** репутація; популярність; добре ім'я; bona ~ добра репутація, добре ім'я.

re/rakont/i vt знову, заново, повторно розказати [розповісти]; розказати [розповісти] ще раз.

re/registr||i vt перереєструвати; ~o, ~ad/o перереєстрація.

re/rigard/i vt 1. передивлятися, переглядати, перебирати; 2. див. *retroigardi*.

re/ricev/i vt одержати / отримати назад, повернути собі (віддане).

re/salt||i vn відскочити (назад), відбитися (ударившись об що-н.; зіткнувшись з чим-н.); відскочити рикошетом, рикошетувати; ~o відскок; рикошет.

***re/san||ig/i** знову зробити здоровим, оздоровити, повернути втрачене здоров'я, поставити на ноги, зцілити, вилікувати, ~ig/o оздоровлення, зцілення, вилікування (дія того, що

оздоровлює, зцілює, виліковує); **~ig/ej/o** рідко, див. kuracejo, sanatorio; **~iĝ/i** виздоровіти, одужати, видужати; зцілитися, вилікуватися, стати на ноги; **~ig/il/o** рідко, див. kuracilo, medikamento; **~ig/ist/o** знахар; (народний) цілитель.

re/sankt/ig/i заново освятити, переосвятити (що-н. опоганене).

re/send/i *vt* **1.** відіслати / відправити назад; **2.** див. reflekti.

resentiment/o (затаєна) образа; неприємне [неприятне] відчуття; неприємний осад; (неусвідомлена) заздрість [ворожнеча].

re/serĉ/i *vt* знову шукати, перешукати.

re/serv/o див. kontraŭservo.

re/sid/iĝ/i знову сісти [усістися].

re/skrib||i *vt* **1.** переписати, (на)писати заново; **2.** відписати, відповісти листовно; **~o:** ĝis ~o! до побачення! (прощання при спілкуванні, що відбувається лише листовно).

reskript/o *іст.* рескрипт.

resoluci/o **1.** мед. розсмоктування, розсисання; **2.** мед. послаблення [щезнення] м'язових спазмів; **3.** фіз. заміна однієї сили двома або кількома еквівалентними; **4.** літ. заміна довгого складу двома короткими.

re/son||i *vn* віддаватися луною, відлунювати, відгукуватися; резонувати; **~o** відлуння, відгук, відгомін; **~il/o** *tex.* резонатор (= resonatoro).

resonanc||o *фіз.* резонанс; **~a** резонансний; **~a** kesto резонатор (у музичних інструментах); **~i** *vn* резонувати, створювати резонанс.

resonator/o *фіз., tex.* резонатор.

re/sorb/i *vt* **1.** мед. викликати розсисання, сприяти розсисанню; **2.** *перен.* поглинати.

re/spegul||i *vt* віддзеркалювати; **~o** віддзеркалення; **~iĝ/i** віддзеркалюватися.

***respekt||o** пошана, шана, шаноба, повага, поважання; **~a** шанобливий, поважний, поважливий; **~e** шанобливо, поважливо; з повагою, з пошаною; **~e** saluti іun шанобливо привітатися з ким-н.; **~i** *vt* шанувати, поважати; **~ad/o** ушанування, пошанування; **~eg/e** з великою [глибокою] пошаною, повагою; **~eg/o** глибока пошана [повага]; **~ind/a** гідний пошани, поваги, високоповаж(а)ний, високошановний, вельмишановний, респектабельний; **~ind/ec/o** респектабельність.

***respektiv||a** співвідносний, відповідний; **~e** відповідно, співвідносно.

respekt/o/plen/a повний пошани, сповнений пошани, шанобливий, поважний, поважливий;

***respond||i** (*ion = al io, al iu*) **1.** *vt* відповідати, відповісти, д(ав)ати відповідь (на що-н.; кому-н.); mi nenion ~is al li я нічого не відповів йому; mi ne ~is eĉ unu vorton я не відповів ні слова; ~i demandon відповісти на питання, дати відповідь на питання; ~i leteron відповісти на лист; ~i telefonon відповісти на телефонний дзвінок; **2.** *vn* відповідати (чому-н., = konformi, kongrui); tio ne ~as al realaj faktoj це не відповідає дійсності; **3.** *vn* відповідати, нести відповідальність, бути відповідальним (= respondec); mi pri tio ne ~as я за це не відповідаю; **~a** **1.** відповідний; ~a letero відповідний лист; **2.** відповідний; sur la ~a loko на відповідному місці; **3.** відповідальний (= ~eca); **~o** відповідь; **~ad/o** відповідання; **~ec/a** відповідальний; ~eca antaŭ la popolo відповідальний перед народом; ~eca pri la programo відповідальний за програму; **~ec/i** *vn* (*pri io*) відповідати (за що-н.), бути відповідальним, нести відповідальність (= respondi); mi ne ~ecas pri tio я не відповідаю за це; ***~ec/o** **1.** відповідність; gimo estas ia ~eco de sonoj рима – деяка відповідність звуків; **2.** відповідальність; vi havos sur vi grandan moralan ~econ ви матимете на собі велику моральну відповідальність; je sia (progra) ~eco на (або під) свою [власну] відповідальність; **~ec/ig/i** (*iun pri io*) покласти відповідальність (на кого-н. за що-н.); зробити [призначити, оголосити] відповідальним (кого-н. за що-н.);

змусити відповідати, змусити до відповідальності, закликати до відповідальності, притягнути до відповідальності (кого-н. за що-н.); спитати (кого-н. за що-н.); ~ec/ul/o відповідальна особа (особа, що відпоідає за що-н.), відповідальний (ім.); ~ig/i 1. змусити відповісти, змусити дати відповідь (на питання), витягнути відповідь; 2. змусити відповідати, зробити відповідним; 3. див. ~ecigi; ~um/o див. ~eco 2; ~um/i *vn* див. ~eci.

respond/kupon/o купон для одержання поштової марки на відповідь.

respond/o/temp/o *інформ.* час відклику.

respond/rajt/o право на публічне заперечення, на публічну відповідь, на публічний виступ, на свій захист.

respons||i *vn* див. *respondeci*; ~(ec)/o див. *respondeco*; ~ig/i див. *respondecigi*; див. ~ul/o *respondeculo*.

responsori/o церк., муз. респонсорій, відповідна партія (в антифонному співі).

***republik||o** республіка; *parlamenta, prezidenta, federacia* ~o парламентська, президентська, федеративна республіка; *soveta, ropoldemokratia, burĝdemokratia* ~o радянська, народно-демократична, буржуазно-демократична республіка; ~a республіканський; ~a *reĝimo* республіканський лад; ~an/o 1. громадянин республіки; 2. республіканець; ~an/ism/o *політ.* республіканізм; ~estr/o глава республіки, президент; ~ist/o республіканець (*прихильник республіки; прихильник республіканського ладу*).

re/spur/ad/o *інформ.* рекурсивний пошук.

***rest||i** *vn* залишатися, залишитися, продовжувати знаходитися; ~i *senŝanĝa* залишатися / залишитися незмінним; *li ~os tie ankoraŭ tri monatojn* він залишиться там ще на три місяці, він пробуде там ще три місяці; ~i *hejme* залишитися дома; ~i *sen mono* залишитися без грошей; ~i *ĉe sia opinio* залишитися при своїй думці; ~i *viva* залишитися живим; *al mi ~as respondi la lastan demandon* мені залишається відповісти на останнє питання; ~a залишковий; той, що залишається залишився, решта; ~o залишок, решта; (*про залишок з готівки ще*) здача; ~ad/i *vn* залишатися (довгий час), перебувати; ~ad/o перебування; ~ad/ej/o місце перебування; резиденція; стійбище; житло, оселя; ~aĵ/o залишок (чого-н. конкретного), решта; ~aĵoj залишки, рештки; відходи; останки, тлін; ~ig/i залишити.

re/star/ig||i піднести, підняти, підійняти, (по)ставити на ноги; знову поставити, відновити, відбудувати; ~ig/o відновлення (дія того, що відновляє), доведення до попереднього стану; ~ig/i знову поставити, відновитися; ~ig/o відновлення (дія того, що відновляється).

re/start||i *vn* *тех.* перезапуститися; *інформ.* перезавантажитися; ~ig/i *тех.* перезапустити; *інформ.* перезавантажити; ~(ig)/o *тех.* перезапуск; *інформ.* перезавантаження.

restaŭr||i *vt* (від)реставрувати, відновити; ~i *palaco* реставрувати [відновити] палац; ~i *dinastio* реставрувати [відновити (на троні)] династію; ~a реставраційний, відновлювальний, відновний; ~ad/o реставрація (*тж політ.*), відновлення, віднова; ~ig/i *сумн.* віддати до реставрації, віддати на реставрацію; ~ist/o реставратор.

restitu||i *vt* 1. *юр.* повертати незаконно забране, відшкодувати; 2. *мист., літ.* відновлювати, відновляти (*попередній текст, картину і т. п.*); ~o 1 *юр.* реституція, повернення (*майна і т. п.*), відшкодування; 2. *мист., літ.* відновлення.

rest/o/likv/o *хім.* залишкова рідина (після кристалізації).

rest/o/mon/o решта, здача (*з готівки, = resta mono, resta sumo, resto*).

***restoraci||o** ресторан; їдальня; *memserva* ~o їдальня самообслуговування; ~a ресторанний; ~aĉ/o харчевня, трактир; ~estr/o ресторатор, власник ресторану; завідуючий рестораном, директор ресторану; ~et/o ресторанчик, бістро; забігайлівка, закуочна; ~ist/o ресторатор.

restoraci/mastr/o ресторатор; власник ресторану, хазяїн ресторану.

restoraci/vagon/o вагон-ресторан.

restriki/i *vt* *див.* restrikti.

restrikt||i *vt* скоротити (*в обсязі, у межах*), обмежити, стиснути, звузити; ~i aplikon de leĝo al daŭro de du jaroj обмежити застосування закону терміном на два роки; ~i la uzadon de vorto al la oficiala signifo звузити вживання слова до офіційного значення; ~a обмежувальний; ~aj kondiĉoj обмежувальні умови; ~o скорочення, обмеження; la ~oj de la milittempo обмеження воєнного часу.

rest/suker/o залишковий цукор (*у вині*).

***resum||i** *vt* резюмувати, підсумувати, підбити підсумок; ~a підсумковий; ~e у підсумку, у цілому; у загальних словах; стисло; словом (*коротше кажучи*); ~o резюме, підсумок; ~ad/o резюмування, підсумовування, підбиття підсумків.

Resurekci/o *рел.* Христове Воскресіння (= Krista Resurekto).

resurekt||i *vn* *рел.* воскресати; Kristo ~is! Христос воскрес!; ~o воскресіння; la Hela (Festo de la) Krista (R)~o Світле Христове Воскресіння, Великдень.

resurs/o *екол.* ресурс.

resus/o *зоол.* макак бенгальський, (макак) резус [*Macaca mulatta, син. M. rhesus*].

resus/faktor/o *біол.* резус-фактор.

re/ŝarg/i *vt* **1.** перезарядити; **2.** перезавантажити.

re/ŝpruci/i *vt* бризнути у зворотному напрямку, відскочити (*про бризки, струміль*).

re/ŝtop/i *vt* знову заткнути, вставити пробку на місце, вставити пробку назад.

I*ret||o **1.** у *різн. знач.* мережа; сіль, сітка; тенета; fiŝkapta ~o рибальська сіль; tenisa ~o тенісна сітка; trafika ~o транспортна мережа; fervoja ~o залізнична мережа; ŝosea ~o шосейна мережа, мережа шосейних доріг; telefonia ~o телефонна мережа; radiofonia ~o мережа радіомовлення, радіомережа; elektra ~o електрична мережа; komputila ~o комп'ютерна мережа; geografia ~o географічна сітка; ~o da spionoŝpiĝo ŝпигунська мережа; ~o de intrigoj сіль інтриг; ~o por rapilioj, rapilikarta ~o сачок (для метеликів); ĵeti ~on закинути сітку / сіль; розставити тенета; kartiĝi en ~o потрапити [попастися] в сіль потрапити [попастися] в тенета; **2.** (*скорочена форма*) *див.* interreto; ~a **1.** мережевий, сітчастий, сітчаний; **2.** (*скорочена форма*) *див.* interreta; ~aĵ/o виріб із сітки, сітчаста тканина; сплетення; ~an/o *інформ.* користувач інтернету (= retuzanto); ~ej/o *інформ.* веб-сайт (= ТТТ-ejo, retloko, retraĝaro); ~(ej)/estr/o *інформ.* веб-майстер (= ТТТ-estro); ~um/i *vn* *інформ.* користуватися інтернетом, бродити інтернетом, займатися веб-серфінгом; ~um/ej/o *інформ.* інтернет-кафе (= interretejo 1, interret-kafejo); ~um/il/o *інформ.* браузер, оглядач.

II ret||o *іст.* рет (*представник давнього кельто-ілірійського племені*); (R)~i/o Ретія (*римська провінція*).

retabl/o *мист.* **1.** завіттарна [запрестольна] стіна; **2.** ретабло (*завіттарний образ великих розмірів в іспанських і латиноамериканських церквах 15-18 ст.*); завіттарний [запрестольний] образ.

ret/adres/o електронна адреса (= interreta adreso, retpoŝta adreso).

ret/analiz/o *ек.* сітковий аналіз, сіткове планування, проектування телекомунікаційних мереж.

ret/butik/o інтернет-магазин (= retvendejo).

re/teg/i *vt* змінити покриття, чохла, наволочки і т. п.; заново перетягнути (*меблі*); заново обшити [облицювати]; ~ pneumatikon спорядити шину новою покриттям.

re/ten||i *vt* удержати, здержати, задержати, придержати, утримати, стримати, затримати, притримати (залишити в себе, біля себе; не дозволити рухатися вперед; не дозволити проявитися); ~ **si/n** здержатися, стриматися; ~(ad)/o удерж(ув)ання, задерж(ув)ання, придержування, утримування, стримування, затрим(ув)ання, притримування; ~**it/o** задержаний, затриманий (у знач. ім.).

ret/etiket/o *інформ.* правила поведінки в інтернеті.

ret/fiŝ/i *vn* ловити рибу сіткою / сіттю.

ret/form/a сіткоподібний, сітчастий.

ret/forum/o *інформ.* (інтернет)-форум.

ret/gazet/o мережева газета.

retiket/o *розм., див.* retetiketo.

retikul||o **1.** ридикюль, дамська сумка (= virina mansaketo); **2.** *анат.* сіточка (= reta histo, retikula histo); ~**a** ретикулярний, сітчастий; ~**oz/o** *мед.* ретикульоз.

retikul/o-endoteli/a *анат.* ретикулярно-ендотелієвий; ~ sistemo ретикулярно-ендотелієва система.

retikul/o/sarkom/o *мед.* ретикулосаркома.

***retin||o** *анат.* ретина, сітчаста оболонка ока, сітківка; ~**a** ретинальний; ~**a** disiĝo відшарування сітківки; ~**al/o** *біол., хім.* ретинал; ~**it/o** *мед.* ретиніт, запалення сітчастої оболонки ока; ~**ol/o** *біол., хім.* ретинол, вітамін А₁ (*син.* vitamino A₁).

retinakl/o **1.** *анат.* удержувач; **2.** *бот.* липка залозка, прилипальце.

retin/o/blastom/o *мед.* ретинобластома.

retin/o/pati/o *мед.* ретинопатія.

retin/o/skop||o *мед.* ретиноскоп; ~**i/a** ретиноскопичний; ~**i/o** ретиноскопія.

re/tir||i *vt* відтягнути назад, відвести назад; ~i vorton забрати своє слово назад; ~i sian projekton відкликати свій проєкт, взяти назад свій проєкт, зняти проєкт (з обговорення, з розгляду і т. п.); ~**i** **si/n** (тільки про свідому дію) *див.* ~iĝi; ~**iĝ/i** відійти назад, відступити (тж військ.); ретируватися; abrupte ~iĝi відсахнутися; ~iĝi el la ofico відійти від посади, залишити посаду; ~**iĝ/o** відступ, відхід (тж військ.).

reti-romanĉ/a *лінгв.* ретороманський; ~ lingvo ретороманська мова.

ret/jurnal/o *див.* blogo.

ret/kapt/i *vt* ловити сіттю / сітьми; піймати сіттю; піймати в сіть.

ret/komerc/o *інформ.* електронна комерція.

ret/komunum/o *інформ.* інтернет-співтовариство, інтернет-спільнота.

ret/leter/o *інформ.* електронний лист, інтернет-повідомлення, електронне повідомлення; повідомлення електронною поштою.

ret/lok/o *інформ.* (веб-)сайт (= retejo, ТТТ-ejo, retpaĝaro).

ret/melon/o *бот.* диня сітчаста [*Cucumis melo, var. reticulatus*].

ret/mesaĝ/o *інформ.* електронний лист, інтернет-повідомлення, електронне повідомлення; повідомлення електронною поштою.

ret/nod/o *інформ.* вузол.

ret/nov/aĵ/o/j новини з інтернету.

***retor||o** ритор; витія, пишномовний оратор; ~**a** риторський; ~**aĵ/o** риторична фігура, пишний мовний зворот; красномовна фраза; ~**ik/a** риторичний; ~ika figuro риторична

фігура; ~ika demando риторичне (за)питання; ~ik/i *vn* витіювати; *~ik/o риторика, красномовство.

*retort||o реторта; ~a ретортний; ~a kreaĵo ретортне творіння, творіння з реторти.

ret/o/stomak/o *див.* centipelio.

ret/paĝ||o *інформ.* веб-сторінка, інтернет-сторінка, сторінка в інтернеті (= interreta paĝo); ~ar/o *інформ.* сайт (= ТТТ-ejo, retejo).

ret/pilk||a *спорт.* волейбольний; ~ad/o волейбол (*син.* flugpilkado, volejbal); ~ist/o волейболіст.

ret/pilk/lud/o *див.* retpilkado.

ret/pirat/o хакер (*в інтернеті*).

ret/poŝt||o електронна пошта (= elektronika poŝto); ~a: ~a adreso *див.* retadreso; ~e електронною поштою.

re/trancĥit/a *геральд.* перетятий повторно.

re/trankvil/iĝ/i знову стати спокійним, заспокоїтися, відійти (від хвилювання).

retrat||i *vt fin.* зняти із вкладу (*суму*); ~o зняття із вкладу, знята із вкладу сума.

retret||o **1.** *військ.* відступ, відхід; **2.** відхід (*від світського життя, політики і т. п.*), відхід від справ; ~i *vn* *військ.* відступити, відійти.

retro- *преф.*, який позначає зворотну дію або рух, що виконується навпаки до нормального напрямку: ~iri, ~raŝi задкувати; ~klini la kapo закидати назад голову. Прим. Може вживатися й самотійно, у знач. присл.: iru ~! іди геть!, відступись!

retro/aktiv||a ретроактивний, який має зворотну силу, зворотну дію (*про закон*); придатний заднім числом; ~e ретроактивно; ~e efiki *див.* retroefiki.

retro/efik||i *vt* мати зворотну силу, зворотну дію (*про закон і т. п.*, = retroaktive efiki); ~o зворотна сила, зворотна дія (*закону і т. п.*, = retroaktiva efiko).

retro/fleks/i *vt* вигнути у зворотному напрямку, прогнути; ~i la dorso прогнути спину; ~a *фон.* ретрофлексний (*про звук*).

retro/form/i *vt* надати первісну (або попередню) форму, повернутися до первісної форми.

retro/ir||i *vn* под(ав)атися назад, іти взад, іти задом, задкувати; їхати взад, їхати задом; ~ig/i змусити податися назад, відігнати заднім ходом (*автомобіль, локомотив і т. п.*).

retro/kalkul||i *vt* рахувати у зворотному порядку, вести зворотний відлік; ~o зворотний відлік.

retro/klav/o *інформ.* клавіша повернення.

retro/klin/i *vt* нахилити у зворотному [протилежному] напрямку, закинути назад, схилити дозад.

retro/komb/i *vt* (за)чесати / причесати дозад (*волосся*).

retro/kompens/ig/i покрити свої борги за чужий рахунок.

retro/kupl||i *vt сумн., тех.* улаштувати зворотний зв'язок; ~o зворотний зв'язок; pozitiva, negativa ~o позитивний, негативний зворотний зв'язок.

retro/mutaci||o *біол.* зворотна мутація, реверсія; ~i *vn* зазн(ав)ати зворотної мутації, зазн(ав)ати реверсії.

retro/pag/i *vt* повернути гроші в касу, платникові (*помилково заплачені, переплачені*).

retro/paŝ||i *vn* відступити, под(ав)атися назад, *розм.* (по)задкувати; ~o крок назад; *інформ.* повернення назад.

retro/re/ag/o *спец.* зворотна реакція.

retro/rigard||i *vn* огляну́тися, озирну́тися, (по)дивитися наза́д; ~o погляд наза́д; ~ad/o огляда́ння, озира́ння.

retro/scen/o *театр., кіно* ретроспективна сцена.

ret/serv/o *інформ.* мережева служба.

retro/spegur/o *авт.* дзеркало заднього огляду.

retro/spekt||i *vt* дивитися наза́д: дивитися у мину́ле; ~a *див.* retrospektiva; ~o ретроспекція.

retrospektiv||o ретроспектива; ~a ретроспективний, звернений до мину́лого; ~e ретроспективно.

re/trov||i *vt* знайти, відшукати, розшукати (*загублене*); ~ la sanon відновити здоров'я; ~iĝ/i знайтися, відшукатися, розшукатися (*про загублене*).

retro/vetur/i *vn* і́хати заднім ходом.

retro/vid/il/o *див.* retrospegulo.

ret/sak/o сітка (*для продуктів*), сітчастий мішок (*для овочів*).

ret/silici/at/o *хім.* каркасний силікат.

ret/ŝtrump/o/j сітчасті панчохи.

re/turn||i *vt* **1.** перевернути, розвернути (*назад, у зворотному напрямку*); обернути наза́д; ~i robon перелицювати плаття; ~i fojnon ворушити сіно; **2.** повертати / повернути наза́д; ~o поворот (*назад, у зворотному напрямку*), розворот; ~e/(n) наза́д; ~iĝ/i повернутися, розвернутися; (*назад, у зворотному напрямку*); обернутися наза́д; mia koro ~iĝis мое серце перевернулося; ~ebl/a реверсивний; оборотний, зворотний, зворотної дії; ~ebl/ec/o оборотність; la principo de ~ebleco *лінгв.* принцип оборотності.

retuŝ||i *vt* **1.** ретушувати, підмальовувати; **2.** підганяти (*одяг до фігури*); ~o ретуш; ~ist/o ретушер.

ret/vend/ej/o інтернет-магазин (= retbutiko).

reum/o *бот.* ревінь [*Rheum*]; hibrida ~ ревінь гібридний [*R. x hybridum*] (= rabarbo); palmata ~ ревінь пальчастий [*R. palmatum*]; tatarea ~ ревінь татарський [*R. tataricum*].

Reuni/o *геогр. н., о-в* Реюньон (*Індійський океан, Франція*).

re/unu||ig/i возз'єднати, переоб'єднати, повторно з'єднати [поєднати]; ~ig/o возз'єднання (*дія того, що возз'єднує*); ~iĝ/i возз'єднатися; ~iĝ/o возз'єднання (*дія того, що возз'єднується*).

re/util/ig||i повторно використати; ~o повторне використання.

re/uz/i *vt* зно́ву використати, повторно використати, використати в якості вторсировини.

***reŭmat||o** *мед.* набряк тканини, дезорганізація тканини (*характерна ознака ревматизму*); ~ism/a ревматичний; ~ism/o ревматизм; ~ism/ul/o ревматик, хворий на ревматизм; ~oid/a ревматоїдний; ~olog/o ревматолог; ~ologi/a ревматологічний; ~ologi/o ревматологія.

***rev||i** *vt, vn (ion, pri io)* мріяти; li ~as esti riĉa він мріє бути багатим; ~a: ~a vivo життя у мріях життя, про яке мріють; ~a rigardo мрійливий погляд; ~o мрія; ~ad/o мріяння, мрійництво; ~em/a мрійливий; ~ema junulo мрійливий юнак; ~em/o мрійливість, мрійництво; ~(em)/ul/o мрійник; ~ig/a якій навиває мрії.

re/vaksin||i *vt мед., вет.* повторно щепити, ревакцинувати; ~ad/o повторне щеплення, повторна вакцинація, ревакцинація.

re/valor/ig||i **1.** *фін.* відновити попередню вартість, піддати ревалоризації; **2.** повернути колишню цінність, повернути колишнє значення; ~o *фін.* ревалоризація, ревальвація.

revanĉ/o *спорт.* реванш, матч-реванш, матч у відповідь.

re/varm/ig/i підігріти, розігріти (*зно́ву нагріти, зно́ву зробити гарячим*).

***revelaci**||o *рел.* одкровення, об'явлення; ~а одкровенний, об'явлений; ~aj religioj релігії одкровення; ~i *vt* об'явити [явити, відкрити, повідомити] в одкровенні.

***re/ven**||i *vn* (по)вертатися. (по)вернутися; ~o повернення; ~ig/i змусити (по)вернутися, (по)вертати, (по)вернути.

re/ven/adres/o *інформ.* адреса повернення.

re/vend/i *vt* перепрод(ав)ати.

re/ven/ordon/o *інформ.* оператор повернення.

re/ven/poŝt/e із зворотною поштою, із зворотною кореспонденцією (тобто з першою ж поштою, одержаною після послання поштового відправлення).

reverend/o *церк.* його превелєбність / преподобіє (англійський священицький титул).

re/verk i *vt* переробити, переписати (заново) (твір і т. п.).

revers||o зворотний бік, задня сторона (плоского предмета: медалі, тканини і т. п.), виворіт, реверс; виворіт; орел (монети); ~i *vt* вивернути навиворіт; перелицювати (одяг); ~ebl/a якій можна перелицювати; ~ebla ŝtofo двостороння тканина, придатна для перелицювання тканина.

reversi/o *див.* retromutacio.

re/vest/i *vt* знову одягнути; ~ sin знову одягнутися; переодягнутися.

re/vetur/i *vn* їхати назад, повертатися.

re/vid||i *vt* знову побачити(ся), ще раз побачити(ся); baldaŭ ni ~os lin незабаром / скоро ми знову побачимо його, незабаром / скоро ми знову побачимось з ним; baldaŭ ni ~os nin незабаром / скоро ми знову побачимось (один з одним); ~o: ĝis (la) ~o! до побачення!; до зустрічі!; ~ig/i знову показати, повторно явити.

re/vigl/ig/i знову зробити бадьорим, жвавим; збудити, оживити.

re/vind/i *vt* перев'язати; перепеленати.

re/viv||i *vn див.* ~iĝi; ~ig/i оживити, воскресити; відродити; ~ig/o оживлення, воскресення; відродження; ~iĝ/i ожити, віджити, воскреснути; відродитися; ~iĝ/o оживання, воскресіння; відродження.

reviz/i *див.* revizii.

***revizi**||i *vt* **1.** ревізувати, перевіряти, проводити переоблік; ~i bibliotekajn librojn ревізувати бібліотечні книги; ~i rekrutojn pri sanstato перевіряти стан здоров'я новобранців; **2.** ревізувати, піддавати ревізії, переглядати (вчення, теорію і т. п. із внесенням змін, поправок); виправити і доповнити; ~i manuskripton post la morto de aŭtoro переглянути рукопис після смерті автора; ~i la kalkulon de pensio переглянути нарахування пенсії; ~i la juĝdecidon переглянути судові рішення, переглянути справу; ~i sian opinion переглянути свою думку; ~ita eldono de vortaro виправлене й доповнене видання словника; **3.** *тех.* піддавати техогляду, проводити техогляд; ~o **1.** ревізія, перевірка; переоблік; **2.** ревізія, перегляд; **3.** техогляд; ~ism/o **1.** ревізійонізм; **2.** рух за перегляд конституції, законів; ~ist/o **1.** ревізійоніст; **2.** прихильник перегляду конституції, законів.

***revizor**||o ревізор; ~а ревізорський.

rev/land/o країна мрій.

re/vok/i *vt* закликати вернутись, знову (по)кликати; передзвонити (по телефону); відкликати; ~ en la temoго викликати в пам'яті; ~ la ambasadoron відкликати посла.

***revoluci**||o революція; переворот; докорінний злам; proleta ~o пролетарська революція; burĝa ~o буржуазна революція; Oktobra ~o *іст.* Жовтнева революція (в Росії у 1917 р.); Oranĝa ~o Помаранчева революція (в Україні у 2004 р.); palasa ~o двірцевий / двірський переворот; scienc-tekніка ~o науково-технічна революція; ~a революційний; ~a tribunalo

революційний трибунал; ~i vt учинити / зробити революцію; учинити переворот; ~ig/i революціонізувати; ~ist/o, ~ul/o революціонер.

***revolver**||o 1. револьвер; 2. *tex.* барабан; ~a револьверний; ~ing/o, ~uj/o сумн. (револьверна) кобура; ~ul/o любитель пускати у хід зброю, озброєний гангстер.

revolver/paf/o револьверний постріл, постріл із револьвера.

***revu**||o 1. журнал; *monata* ~o (що)місячний журнал, місячник; *sciensa* ~o науковий журнал; 2. огляд (*стаття*); 3. *муз., театр.* реву; 4. військовий огляд, парад; ~i vt 1. робити [проводити] огляд; 2. проводити військовий огляд; ~ant/o *нрк.* оглядач (*журналіст, = komentisto*).

revulsi/o *мед.* ревульсія, відвернення.

***rezed**||o *бот.* резеда [*Reseda*]; *flaveta* ~o резеда жовтеняка [*R. luteola*]; *aroma, bonodora* ~o резеда запашна [*R. odorata*]; ~a резедовий; ~ac/o/j резедові [*родина Resedaceae*].

rezerpino/o *фарм.* резерпін.

***rezerv**||i vt (за)резервувати, залишити в резерві, залишити на потім, залишити [відкласти] про [на, у] запас, залишити за собою; приберегти, припаси; (за)бронювати; ~a резервний, запасний; ~a *армео* 1. резервна армія, резерв; 2. *див.* ~istaro; ~e у резерві; про [на, у] запас; *arobi ion nur* ~e схвалити [прийняти] що-н. тільки з застереженнями, прийняти що-н. тільки на крайній випадок; ~e *de io* (= *escepte de io*); ~o 1. резерв, запас; *rog* ~o про [на, у] запас; 2. застереження, умова, обмеження; ~ad/o 1. резервування; 2. бронювання (*місця у поїзді, літаку і т. п.*); ~aj/o/j запчастини; резервний запас, припаси, припаси на чорний день; ~ej/o 1. резервація; 2. заповідник, резерват; заказник; ~ig/em/o стриманість; ~ist/o *військ.* резервіст, військовослужбовець запасу, військовозобов'язаний (*ім.*) спорт. запасний гравець; ~ist/ar/o резервістський корпус, військовослужбовці запасу (*всі*), запас (*особовий склад*); ~it/ec/o запас (*стан*); ~uj/o резервуар.

rezid||i vn 1. мати постійне місце проживання, постійно проживати; 2. мати резиденцію, осідок; ~a *інформ.* резидентний; ~(ad)/o постійне проживання; ~ant/o особа з постійним місцем проживання, постійний мешканець, резидент; ~ej/o резиденція, осідок, садиба.

rezident||o резидент (*представник держави-метрополії у протектораті*); ~ej/o резидентська садиба, резиденція.

rezidu||o 1. *tex., хім.* залишок (*після згоряння, випарювання, хім. реакції, зовнішніх впливів і т. п.*); осад, осадок; відстій; шлам; 2. спадщина, що залишилася після сплати боргів і податків; 3. *фін., юр.* залишок, решта; ~a залишковий; ~a *efiko* залишковий ефект; ~a *urino мед.* залишкова сеча.

***rezign**||i vt відмовлятися, відмовитися (*від чого-н. бажаного, недосяжного*), заст. (з)резигнувати; ~i *la postenon* відмовитися від поста, посади (*посісти які було бажання*); ~i *pretendon* відмовитися від претензій [домагаць]; ~i *sian programon* відмовитися від своєї програми; *mi ~as kompreni vin* я відмовляюся зрозуміти вас; ~o відмова; ~o *de iu pri io* відмова ког_о-н. від чог_о-н.; ~em/o *див.* rezignacio; ~ig/i змусити відмовитися.

***rezignaci**||o смиренність, відмова від боротьби (*з чим-н.*), покора долі, примирення з долею, резиньяція; ~a смиренний, покірний; ~a *konduto* смиренна поведінка; ~e смиренно, покірливо, покірно, не ремствуючи; ~i vn змиритися з долею, покоритися долі; ~em/a покірливий.

***rezin**||o живиця, деревна смола; *natura* ~o натуральна смола; *arta* ~o синтетична смола; *deskrapi* ~on зіскрібати живицю; ~a живичний, смоляний, смолистий; ~aj/o *див.* kolofono.

rezin/acid/o *хім.* смоляна кислота.

rezin/grat/il/o скребачка / скребок для збирання живиці (*з дерев*).

rezin/pot/o приймач живиці (*посудина*).

rezin/riĉ/a багатий живицею.

***rezist||i** *vt, vn* (*ion, al io; iun, al iu*) чинити опір, опиратися, пручатися; протистояти, не піддаватися; **~a** стійкий, здатний чинити опір, резистентний; **~a** movado *іст.* рух опору; **~a** al malsano стійкий до хвороби; **~o** опір, опирання, спротив; протидія; протистояння; la **~o** de la sieĝata urbo daŭris ne longe опір обложеного міста тривав недовго; la **~o** de la materialoj *фіз., тех.* опір матеріалів; **~ad/o** *політ., іст.* опір (*окупантам, загарбникам*); рух опору; pasiva **~ado** пасивний опір; armita **~ado** збройний опір; sabota **~ado** опір з використанням саботажу; bojkota **~ado** опір з використанням бойкоту; **~anc/o** *ел.* активний опір, резистанс; **~ant/o** **1.** особа, що чинить опір; **2.** *іст.* учасник руху опору; **~ec/o** *заст.* **1.** див. **~ivo**; **2.** (*тк про опір матеріалів*) див. **~o**; **~em/a** стійкий, витривалий, опірний; **~em/o** стійкість, витривалість; **~il/o** *ел.* резистор, опір (*елемент електросхеми*); paralela **~ilo** паралельний опір; konstanta **~ilo** постійний опір; variigebla **~ilo** змінний опір; **~iv/o** *ел.* питомий опір.

rezist/kapabl||a здатний чинити опір; **~o** опірність, здатність чинити опір.

rezist/mov/ad||o рух опору; **~an/o** учасник руху опору.

rezist/(o)/pov||a, **~o** див. rezistkapabla, rezistkapablo.

rezist/o/prov/o випробування на міцність.

rezist/o/termometr/o *ел.* термометр опору.

***rezoluci||o** резолюція, постанова; alpreni **~on** прийняти резолюцію; **~i** *vn* приймати [внести] резолюцію.

rezolut||a твердий, рішучий, непохитний, наполегливий (= firma, senhezita); **~e** твердо, рішуче, непохитно, наполегливо; **~(ec)/o** твердість, рішучість, непохитність, наполегливість.

***rezon||i** *vn* міркувати, розмірковувати, мудрувати, *розм.* розумувати, резонерствувати; **~o**, **~ad/o** міркування, мудрування, розумування, резонерство; **~em/a** який любить мудрувати, резонерствувати, схильний до резонерства; **~em/o** схильність до резонерства.

rezonanc/o див. resonanco.

rezonator/o див. resonatoro.

rezorcin/o, rezorcinol/o *хім.* резорцин.

***rezult||i** *vn* бути результатом, виникати, виходити, впливати (*як результат*); el nia plano nenio **~is** з нашого плану нічого не вийшло; **~o** результат; havi **~on** мати результат; doni **~on** дати [принести] результат; **~ant/o** *фіз.* рівнодіюча (*у знач. ім.*); **~ig/i** привести до результату, наслідку, спричинити.

***rezultat/o** результат (= rezulto).

rezult/o/don/a який дає [приносить] результати, результативний.

Riad/o *геогр. н., м.* Ер-Ріад (*столиця Саудівської Аравії*).

rial/o ріал (*грошова одиниця кількох арабських країн*).

I *rib/o *бот.* **1.** (*кущ*) порічка, смородина [*Ribes*]; **2.** (*ягода*) порічка, смородина (*син. ribobero*); blanka **~o** порічки білі, смородина біла [*R. niveum*]; dorna **~o** агрус [*R. ivericrispa*, *син. R. grossularia*] (*син. groso*); nigra **~o** смородина чорна [*R. nigrum*]; ruĝa **~o** порічки червоні, смородина червона [*R. rubrum*]; **~a** смородинний; **~oz/o** *хім.* рибоза.

II rib- рибо- *преф., який у хімічній номенклатурі вказує на наявність рибози.*

rib/arbust/o *бот.* порічки, кущ порічок (= ribo 1).

ribat/o *іст.* рибат, укріплений мусульманський монастир (*у Пн. Африці*).

ribek/o муз., іст. ребек, ребека (триструнний смичковий інструмент).

***ribell|i** *vn* бунтувати; повстати, збунтуватися, підняти повстання, бунт, заколот; ~o повстання, бунт; заколот; ~a бунтівний, бунтарський, бунтівницький, повстанський, заколотницький; ~ant/o повстанець; заколотник, бунтівник; бунтар; ~em/a бунтівливий, заколотний; ~em/o бунтівливість; ~ig/i спонукати [підбурювати] до повстання; підняти на повстання; збунтувати; ~ul/o *див.* ~anto.

rib/likvor/o порічкова, смородинова наливка.

rib/o/ber/o бот. порічка, смородина (ягода, = ribo 2).

rib/o/enzim/o біол. рибоензима.

rib/o/flav/in/o хім. рибофлавін, вітамін B₂.

rib/o/nukle(at)/a: ~ acido (скор. RNA) хім., біол. рибонуклеїнова кислота, РНК.

rib/o/nukle/az/o хім., біол. рибонуклеаза.

rib/o/som/o фізіол. рибосома.

ricel|i *vt юр.* переховувати або скуповувати крадене; ~(ad)/o приховування [скупка] краденого; ~ant/o переховувач [скупник] краденого.

***ricev|i** *vt* одерж(ув)ати, отрим(ув)ати; дістати; radio приймати; ~i donacon одержати / отримати подарунок; ~i kontentigon одержати / отримати задоволення; ~i malsanon схопити [підхопити, підчепити] хворобу; ~a: ~a anteno radio, тб. приймальна антена; ~o одержання, отримання, прийом (одноразова дія); ~ad/o одержання, отримання, прийом (багатократна або тривала дія); ~ant/o одержувач, отримувач (той, що одержує); ~ebl/a який можна одержати / отримати; ~em/a сприйнятливий (до хворіб); ~il/o 1. radio *tex.* приймач; galena (або kristala) ~ilo детекторний приймач; transistora ~ilo транзисторний приймач; morsa ~ilo приймач Морзе; 2. *tex.*, хім. приймач, прийомна посудина, прийомна ємність; ~int/o одержувач, отримувач (той, що одержав); ~ont/o одержувач, отримувач (той, що одержить).

ricev/atest/o квитанція, розписка в одержанні (= kvitanco 2).

ricev/aviz/o повідомлення про одержання.

ricev/staci/o radio, тб. приймальна радіостанція, приймач.

***ricin|o** бот. рицина [Ricinus]; ~a рициновий; ~in/o хім. рицинін.

ricin/ole|o рицинова (рідше касторова) олія, розм. касторка; ~at/a: ~ata acido рицинолева кислота; ~at/o хім. сіль або ефір рицинолевої кислоти.

ricin/lektin/o хім. рицинолектин.

***ric|a** 1. у різн. знач. багатий; заможний; перен. рясний; ~a bankiero багатий банкір; ~a palaso багатий палац; ~a rikolto багатий (або рясний, високий) урожай; ~a tego багата, родюча земля; regiono ~a je riveroj край, багатий ріками; ~aj koloroj багаті, насичені кольори; 2.: ~a сайсо пряний соус, соус з яскраво вираженим смаком; ~a kremajo солодкий крем, крем з великим вмістом цукру; ~a supo жирний суп, суп з жирного м'яса; ~e багато; заможно; ~o 1. *див.* ~eso; 2. *див.* ~ajo; ~aj/o багатство (майно, гроші); *~ec/o багатство (властивість), заможність; ~eso de lingvo багатство мови; ~eg/a дуже багатий, багатущий; ~ig/i збагачувати, збагатити; ~ig/i збагачуватися, збагатитися, (з)багатіти, розбагатіти; *~ul/o багач, багатій; ~ul/in/o багачка, багатійка.

ric-raĉ *виг.* трісь!, хресь!, хресь!, тпр! (звукнаслідування тріску від роздирання тканини).

***rid|i** *vn* сміятися; ~i de la tuta koro сміятися від усього серця, від душі; ~i ĝis larmoj сміятися до сліз; ◇ plej bone ~as, kiu laste ~as сміється той, хто сміється останній; ~e *див.* ~ante; ~o сміх; ~ac/i *vn* злорадно [зловісно] сміятися; сміятися недоречно; гиготати, хихотати; ~ad/o сміх (тривалий), сміхи; ~(ant)/e сміючись; ~eg/i *vn* реготати; ~eg/o регіт; ~em/a сміхотливий, смішливий; ~em/o сміхотливість, смішливість; *~et/i *vn*

посміхатися, усміхатися; *~et/o посмішка, усмішка; ~ig/a який викликає сміх, смішний; ~ig/i смішити; ~ind/a сміховинний, сміхотворний, смішний; ~ind/ig/i висміювати, осміювати; виставити на сміх [посміховисько]; (по)ставити у смішне становище; ~ind/iĝ/i потрапити у смішне становище; постати у смішному вигляді.

rid/gas/o *хім.* веселящий газ, закис азоту (= dinitrogenoksido, ridiga gaso).

rid/kluk/i *vn* хихикати, хихотіти.

rid/mev/o *орн.* мартин звичайний [*Larus ridibundus*].

rid/mien/o *інформ.* знак „усмішка” (☺).

rid/muskol/o *див.* rizoĝio.

rid/o/spasm/o судорожний [істеричний, нестримний] сміх.

riel/o рієль (*грошова одиниця Камбоджі*).

***rif||o** риф; *прям., перен.* підводний камінь; ~a рифовий.

rift/o *геол.* рифт.

***rifuĝ||i** *vn* переховуватися; (с)ховатися, шукати притулку; ~i en eksterlando, ~i eksterlande переховуватися за кордоном; ~o захисток, укриття (*захист, заступництво*); ~ej/o **1.** сховище, схованка, сховок, пристановище, укриття (*місце*); **2.** притулок; **3.** табір біженців; **4.** висогогірна база, укриття в горах; **5.** острівець, смуга безпеки (*на шосе*); ~int/o **1.** біженець, утікач; **2.** політемігрант; ~int/ec/o **1.** становище біженця; **2.** становище політемігранта.

***rifuz||i** *vt* **1.** відмовитися (*від чого-н. запропонованого; що-н. дати; що-н. зробити*); відмовити (*у чому-н.*); відкинути, відхилити (*що-н. запропоноване*); ~i donacon відмовитися від подарунка; ~i postenon відмовитися від посади; ~i peton відмовити в просьбі; ~i al iu sian helpon відмовити кому-н. у (своєї) допомозі; ~i decidon відхилити рішення; ~i aŭskulti iun відмовитися слухати когоч-н.; **2.** *заст., див.* rezigni; ~a: ~a gesto жест відмови; ~e: ~e respondi відповіді відмовою; ~o відмова, відмовлення; ~o de iu al iu pri io відмова когоч-н. кому-н. у чому-н.; ~em/a який любить відмовлятися, прошений; *~iĝ/i (*je io*) *заст.* відмовитися (= rezigni ion).

rig||i *vt мор.* оснащувати (*щогли*), такелажити; ~o, ~ad/o оснащення (*дія*); ~il/ar/o такелаж, оснащення (*сукупність засобів*).

Rig||o *геогр. н., м.* Рига (*столиця Латвії*); (r)~a ризький; (r)~an/o рижанин.

***rigard||i** *vn* **1.** *vn* (по)дивитися, глядіти, позирати, поглядати; ~i tra fenestro (по)дивитися / (по)глянути у вікно; ~i de supre malsupren дивитися зверху вниз; ~i al iu en la vizaĝon подивитися / глянути кому-н. у лице / в обличчя; **2.** *vt* (по)дивитися на, глядіти на, (по)глянути на; розглядати; ~i ĉielon подивитися / (по)глянути на небо; розглядати небо; ~i iun kun miĝo (по)дивитися / (по)глянути на когоч-н. зі здивуванням; **3.** *vn* дивитися (*виходити, бути зверненим*); fenestroj ~as suden вікна дивляться на південь; **4.** *vt* дивитися, розглядати, вважати; ~i lin kiel amikon вважати його другом; ~i ion kiel tre gravan дивитися на що-н. як дуже важливе; ~o погляд; ĵeti ~on al io (*або sur ion*) кинути поглядом на що-н.; tiri al si ~on повернути до себе погляд; interŝanĝi multsignifajn ~ojn обмінятися багатозначними поглядами; ~aĉ/i *vt, vn розм.* видивлятися, визиратися, витріщатися, уставлятися, упинатися, втуплюватися; ~ad/i *vn, vt* дивитися, глядіти, оглядати, роздивлятися, обдивлятися, приглядатися; ~ad/o **1.** глядіння, оглядання; **2.** *мед.* скопофілія, вуаеризм (= skorofilio); ~ant/o глядач, спостерігач; ~ej/o оглядовий майданчик; ~em/a цікавий, який хоче все побачити; ~il/o потайне віконце, вічко, оглядова щілина; окуляр; приціл.

rigard/o/tru/o вічко, оглядова щілина, отвір для спостереження.

rigard/sorĉ/i *vt* зурочити.

***rigid||a** 1. твердий, тугий, негнучкий, непіддатливий, неподатливий; ригідний; 2. задубілий, затерплий, стерплий, заляклий, заціпенілий, заkostenілий ~e твердо, туго, негнучко, непіддатливо, неподатливо; заціпеніло; ~ec/o твердість, тугість, негнучкість, непіддатливість, неподатливість; ригідність; задубілість, затерплість, заляккість, заціпенілість, заkostenілість; ~ig/i 1. затвердіти, утратити гнучкість; 2. (о)клякнути, залякнути, (за)терпнути, стерпнути, (за)kostenіти, (за)ціпеніти, застигнути, (за)дубіти, (о)німіти.

rigid/mien||a з застиглим виразом обличчя (прикм.); ~e з застиглим виразом обличчя (присл.).

rigid/mor/a який відрізняється строгістю, заkostenілістю звичаїв.

rigid/nuk/a див. malmolnuka.

***rigl||i** vt 1. засунути, замкнути на засув(ку), заціпку; 2. зал. закрити (колію за допомогою сигналу, шлагбаума і т. п.); ~ado 1. замикання на засув(ку), заціпку; 2. зал. закриття (колії сигналом, шлагбаумом і т. п.); ~il/o 1. засув, засувка, заціпка; 2. тех. стопор.

***rigor||a** 1. строгий, суворий; ~a mastro строгий / суворий хазяїн; ~a ekzameno строгий екзамен; ~a realeco сувора дійсність; 2. мат. строгий; ~a rezono строге міркування, строгий доказ; ~e строго, суворо; ~o, ~ec/o строгість, суворість; ~ism/o ригоризм.

Rigved/o рел., літ. Рігведа (перша книга „Вед”).

Rigel/o астр. Ригель (зірка в сузір'ї Оріона).

rijet/o кул. рієт (різновид паштету у Франції – дрібно посічена і засмажена у смальці свинина, курятина).

***rikan||i** vp насміхатися, зубоскалити; оскіритися, ошкіритися; ~o насмішка, посмішка (злорадна або безглузда); ~ant/o, ~ul/o насмішник, скалозуб.

Rikard/o Рікардо, Ріхард, Річард (чол. ім'я).

rikeci||o бакт. рикетсії [Rickettsia]; ~o/j див. ~aloj; ~al/oj рикетсії [порядок Rickettsiales]; ~oz/o мед. рикетсіоз.

rikiš||o рикша (екіпаж, = ĵinrikŝo); ~ist/o рикша (людина).

***rikolt||i** vt прям., перен. жати; пожинати, збирати урожай; ~i grenon жати збіжжя; ~i fruktojn збирати фрукти; ◇ kion vi semos, tion vi ~os що посієш, те й пожнеш; kiu semas venton, ~os fulmotondron хто сіє вітер, пожне бурю; ~a: ~a sezono жнивна пора, час жнив, сезон збирання урожаю; ~o 1. жнива, збір урожаю; 2. урожай; ~ad/o див. ~o 1; ~aj/o ужинок, зібраний урожай, пожате збіжжя; *~il/o серп; ~ist/o жнець, жниввар, збирач / збиральник (урожаю); ~isto de vinberoj збирач винограду.

rikolt/ĉar/(eg)/o підвода для перевезення снопів з поля.

rikolt/damaĝ/o див. rikoltdifekto.

rikolt/deficit/o недорід, неврожай.

rikolt/difekt/o потрава, спаш.

rikolt/mank/o див. rikoldeficito.

rikolt/maŝin/o с.-г. жатка, жнивварка.

rikord/o інформ. запис (структурований набір = datenoro).

riksmol/o лінгв. ріксмол (письмова форма норвезької мови).

rikur||i мат., інформ. визначати функцію, процедуру за допомогою них самих; ~a рекурсивний, рекурентний, поворотний; ~o рекурсія.

Ril/a: ~ Montaro геогр. н. Ріла (гори в Болгарії).

ril/o ріл (ірландський та шотландський танець).

Ril/o *див.* Rila Montaro.

rilaks||o *фіз.* релаксація; **~a** релаксаційний; **~i** *vt мед.* піддавати релаксації; **~ad/o** *мед.* релаксація (*штучне зниження тону м'язової скелетної мускулатури; зняття психологічного напруження*); **~iĝ/i** розслабитися; **~iĝ/o** розслаблення.

***rilat||i** *vn, vt* **1.** ставитися, *рідко* відноситися; стосуватися, мати відношення; **~i** al iu kun estimo ставитися до ког_о-н. з повагою; miaj vortoj ne ~as al vi мої слова не стосуються вас; tio ne ~as al la afero це не стосується справи; **2.** *мат.* відноситися; dudek ~as al kvin kiel ok al du двадцять відноситься до п'яти як вісім до двох; ***~a** **1.** стосовний; **2.** *інформ.* реляційний; **~a** datumbazo реляційна база даних; **3.** *див.* rilativa; **~e** **1.** (*ion = al io*) відносно, стосовно (*чого-н.*), у відношенні (*до чого-н.*); **2.** *заст., див.* relative; **~o** ставлення, стосунок; відношення, зв'язок, (*у мн. ще*) відносини; havi ~on al io мати відношення до чог_о-н.; familiaj ~oj родинні стосунки; internaciaj ~oj міжнародні відносини; **2.** *мат.* відношення, частка; duargumenta ~o бінарне відношення; ~o de ekvivalento відношення еквівалентності [рівності]; orda ~o, ~o de ordo відношення порядку; simetria, malsimetria ~o симетричне (бінарне), асиметричне (бінарне) відношення; refleksiva, transitiva ~o рефлексивне, транзитивне відношення; **~iĝ/i** устанавлювати (взаємо)зв'язок, (взаємо)відносини; **~iĝi** al si aludon прийняти на свій рахунок натяк; **~um/o** *мат.* відношення, співвідношення, пропорція (= proporcio).

rilativ||o *грам.* відносний займенник або займенниковий прислівник; **~a** відносний; **~a** propono відносний займенник; **~a** adverbo відносний прислівник; **~a** propozicio відносно підрядне речення.

rileg/i *див.* relegaĉii.

rilet/o/j *кул.* рилети (*французька страва з тушкованого м'яса, яка нагадує паштет*).

***rim||o** *літ.* рима; vira, (vir)ina ~o чоловіча, жіноча рима; riĉa, malriĉa ~o багата, бідна рима; interna ~o внутрішня рима; alternaj ~oj перехресні рими; kontinuaĵoj суміжні, парні рими; ĝingaĵoj кільцеві, кругові рими; aborta ~o коренева рима (*в есперанто її називають абортивною*); **~i** (за)римування; **~itaj** versoj римовані вірші; **~aĉ/o** неточна, невдала рима; **~aĉ/ist/o** віршомаз; **~aĵ/o** римований вираз, римована фраза; **~ant/o** віршомаз; **~ar/o** словник рим (= rimvortaro); **~iĝ/i** римуватися; **~oid/o** асонанс, неточна рима, римод.

Rima Рима (*жін. ім'я*).

Riman||o Ріман (*німецький математик*); **(r)~a:** (r)~a sternaĵo ріманова поверхня.

rim/aranĝ/o римування.

***rimark||i** *vt* зауважувати, помічати, примічати; **~i** eraron en teksto помітити помилку в тексті; mi devas ~i al vi, ke... я повинен зауважити вам, що...; **~o** ремарка, замітка, зауваження, примітка; fari ~on зробити ремарку, замітку, зауваження, примітку; ĝeneralaj ~oj загальні зауваження; **~ebl/a** помітний, примітний; **~ebl/e** помітно, примітно; **~ebl/iĝ/i** зробити помітним, примітним; виділити; **~iĝ/i** **1.** (*ion al iu*) зауважити, зробити зауваження (*кому-н. про що-н.*); **2.** (*iun pri io*) звернути увагу (*чию-н. на що-н.*); показати; **~il/o** помітка, позначка, зазначка, галочка; **~ind/a** помітний, відчутний; **~ind/e** помітно, відчутно; **~ind/ul/o** помітна особа.

***rimed/o** засіб, захід; (*про гроші у мн. ще*) кошти; provizora ~o тимчасовий засіб [захід]; radikala ~o радикальний засіб [захід]; ~o kontraŭ malsano засіб від (*або* проти) хвороби; uzi ĉiujn eblaĵojn ~ojn ужити всіх можливих засобів [заходів]; resti sen ~oj залишитися без коштів; ♦ la celo pravigas la ~ojn мета виправдовує засоби.

***rimen||o** ремінь, пас; leda ~o шкіряний ремінь; piedinga ~o стременний ремінь; alliga ~o, fiksa ~o кріплення (*у лижах*); transmisia ~o *тех.* приводний пас; sekuriga ~o *див.* sekurrimeno; **~a** ремінний.

rimes||o римеса (різновид векселя); ~і vt розплачуватися / розраховуватися римесою; переказувати гроші.

rimors||o поет. докір сумління (= consciencioproço); ~і vn відчувати [переживати] докори сумління, мучитися докорами сумління.

rim/vort/ar/o словник рим.

rin||o мед., анат. ніс (у складних словах, = nazo); ~а носовий (= naza); ~it/o риніт, запалення слизової оболонки носа, нежить (= nazkataro, korizo); ~olog/i/a ринологічний; ~olog/i/o ринологія.

Rinald/o Ринальдо, Риналду (чол. ім'я).

rinant/o бот. дзвінець [*Rhinanthus*]; granda ~ дзвінець великий [*R. major*].

***ring**||o 1. у різн. знач. кільце; ~o de ankro кільце якоря; ~oj el fumo кільця диму, димові кільця; 2. перстень, каблучка; oga ~o золотий перстень; fianĉiĝa ~o обручка; 3. спорт. ринг; ~а кільцевий; *~eg/o обруч; обід; ~et/o 1. кілечко; 2. перстенець, перстеник; 3. мех. шайба (нід твинт, гайку і т. п.); plata ~eto плоска шайба, шайба загального призначення; denta ~eto шайба з насічкою, зубчаста шайба; elasta ~eto, fendita ~o пружинна шайба, (шайба) гровер; ~і vt оточувати кільцем; ~ig/i надати форми кільця, замкнути в кільце; зробити кільцевим, за кільцювати; ~iĝ/i 1. набрати форми кільця, замкнутися в кільце, стати кільцевим, за кільцюватися; 2. кучерявитися; ~iz/i укріплювати кільцем / кільцями, накладати обруч; ~uj/o шкатулка для перснів; ~um/i vt кільцювати (ntraxiv).

Ringer||o Рінгер (англійський медик); (r)~a: (r)~a solvaĵo мед. розчин Рінгера.

ringit/o рингіт (грошова одиниця Малайзії).

ring(o)/bulk/o бублик; бұлка у вигляді кільця.

ring(o)/bulvard/o бульварне кільце.

ring(o)/fingr/o безіменний (або підмізний) палець.

ring(o)/form/a кільцеподібний.

ring/o/kajer/o зшит на кільцях.

ring/o/kolomb/o див. palumbo.

ring/o/kuk/o солодка бұлка у вигляді кільця, пиріг у вигляді кільця.

ring(o)/libr/o блокнот або книжка на кільцях.

ring(o)/mur/o кругова стіна.

ring/silici/at/o геол. кільцевий силікат.

rinĥocfal/o/j, rinkocfal/o/j зоол. хоботноголові, дзьобоголові, первоящери [ряд *Rhynchcephalia*].

***rinocer**||o носоріг [*Rhinoceros*]; ~ed/oj носорогові [родина *Rhinocerotidae*].

rinopitek/o зоол. рінопітек [*Rhinopithecus*].

rin/o/plasti/o хір. ринопластика.

rin/o/sklerom/o мед. риносклерома.

rin/o/skop||o мед. риноскоп; ~i/o риноскопія.

rinzu/o ринзу (тканина).

Rio-de-Janejr/o геогр. н. м. Ріо-де-Жанейро (м. і штат у Бразилії).

Riogrand/o, Rio-Grand/o геогр. н., р. Ріо-Гранде (США; Бразилія; Чилі і Аргентина); Norda ~ Ріу-Гранді-ду-Норте (штат у Бразилії); Suda ~ Ріу-Гранді-ду-Сул (штат у Бразилії).

Rioh/o геогр. н. (Ла-)Ріоха (автономна область в Іспанії).

riolit/o мін. риоліт.

Rionegr/o, Rio-Negr/o *геогр. н., р. Ріо-Негре (Аргентина; Парагвай).*

***rip|o** **1.** *анат., тех.* ребро; sternumaj (або veraj) ~oj справжні ребра; nesternumaj ~oj несправжні ребра; fluktuantaj ~oj коливні ребра; fortikiga ~o *тех.* ребро жорсткості; ~o de radiatoro ребро радіатора; **3.** *мор.* шпангут, ребро каркаса корабля; **4.** *текст.* рубчик; **5.** *бот.* жилка, прожилок; ~а **1.** реберний; **2.** ребристий; **3.** *текст.* рубчастий, в рубчик; ~а ŝtofo тканина в рубчик; ~aj/o *кул.* ребра, реберця.

***ripar||i** *vt* **1.** (по)лагодити, (по)ладнати, (від)ремонтувати, поправляти, *розм.* направляти, направити; **2.** виправляти, поправляти, відшкодувати, надолужувати; ~i perdon надолужити [компенсувати] втрату; ~i eraron виправити помилку; ~i mankon виправити недолік; поповнити нестачу; ~o лагодження, ладнання, ремонт, направа; ~ej/o ремонтна майстерня; ŝira ~ejo *мор.* сухий док; ~ist/o ремонтник, робітник з ремонту.

ripar/dok/o *мор.* ремонтний док.

ripar/kaj/o *мор.* ремонтний причал.

ripar/labor/o/j ремонтні [відновні] роботи.

***ripet||i** *vt* повторювати, повторити; ~i ies vortojn повторити чий-н. слова; mi ~as, ke... я повторюю, що...; ~i si/n повторюватися (*говорити, робити одне і те ж*); ~а повторний; ~а rafilo зброя, що не потребує перезарядження для повторного вистрілу; ~е повторно; ~о повтор (дія, слова; *тж літ.*); повторення; ~ad/i повторювати, повторяти (*довго, неодноразово*); ~ad/o повторювання, повторення (*довге, неодноразове*); ◇ ~ado estas plej bona lernado повторення – мати навчання; ~aj/o *літ.* повтор; ~ig/i повторюватися, повторитися (*відбуватися повторно*); ~il/o *радіо, тб.* повторювач, репітер; репітер; підсилювач сигналу; ретранслятор.

ripet/foj||a повторний, неодноразовий; ~е повторно, неодноразово.

ripidist/o/j *палеонт.* рипідистії [*Rhipidistia*].

rip/o/celeri/o *див.* foliceleriо.

riport||i *vn* *див.* raporti 2; ~ist/o *див.* raportisto, reportero.

ripost||i *vn* відрізати (*різко відповісти*), дати відсіч / відкоша; ~о швидка відповідь, відсіч.

***ripoz||i** *vn* відпочивати, відпочити; спочивати; ~i post laboro відпочивати після роботи; ~i de zorgoj відпочити від турбот; ŝia kapo ~is sur lia ŝultro її голова спочивала на його плечі; en tiu tombo ~as la restaĵoj de fama verkisto у цій могилі спочивають останки відомого письменника; ~а: ~а kurento *ел.* струм спокою; ~о відпочинок, спочинок; la lasta ~о останній спочинок; ~ej/o місце (для) відпочинку; ~ig/i дати відпочинок [спочинок], дати / дозволити відпочити, дати перепочити.

ripoz/altar/o придорожній вівтар (з ряду подібних вівтарів на шляху проходження процесії).

ripoz/angul/o куток відпочинку.

ripoz/ĉambr/o кімната (для) відпочинку.

ripoz/dom/o будинок відпочинку.

ripoz/hor/o/j години [час] відпочинку; *в одн. тж* тиха [мертва] година.

ripoz/lok/o місце (для) відпочинку (= ripozejo).

ripoz/park/o парк (культури і) відпочинку.

ripoz/potencial/o *біол.* мембранний потенціал, потенціал спокою.

ripoz/tag/o вихідний день, день відпочинку.

ripoz/temp/o час відпочинку.

***riproĉ||i** *vt* (*iun je io, iun pro io, iun pri io = ion al iu*) дорікати, дорікнути, докоряти, докорити; (з)робити закид(и) (*кому-н. за що-н.*); дотикати (*кому-н. за що-н.*), ганити

(кого-н. за що-н.); **~а** осудливий, несхвальний, докірливий; **~о** докір, закид, догана; **~ој** de konscienco докори сумління; **~ind/a** який заслуговує докору, осуду.

ripuar/o іст. ріпуар (представник франкського племені).

rip/velur||o текст. рубчастий оксамит / бархат, уточний оксамит, напівоксамит, велюр; **~а** з рубчастого оксамиту, вельветовий.

rip/viand/o див. interrifaĵo.

***risk||i** vt ризикувати, ризикнути, ризувати, іти [піти] на ризик / риск, наражатися на небезпеку; **~i** sian vivon ризикувати / ризувати (своїм) життям; **~i** morton піти на ризик смерті; **vi** ~as fali ви ризикуєте / ризкуєте впасти; **◇** kiu ne ~as, tiu ne gajnas хто не ризикує, той не п'є шампанське; **~а** ризикований, ризиковий, ризований; **~а** eksperimento ризикований експеримент; **~о** ризик, риск; **~em/a** відчайдушний, який не боїться ризику; розм. рисковитий; **~em/o** відчайдушність; **~em/ul/o** відчайдух, ризикант.

risk/o/grup/o спец. група ризику.

risk/o/plen/a див. riska.

risling/o рислінг (сорт винограду і вино з нього).

***rism/o** стопа (паперу); стандартна пачка паперу (500 листів).

risol/o кул. рисолі, пиріжок (з начинкою) (смажений в олії або іншому жири).

***risort||o** мех. пружина; авт., зал. ресора; **~o** de horloĝo пружина годинника; **~o** de matraco пружина матраца; cilindra, konusa **~o** циліндрична, конічна пружина; spirala **~o** спіральна пружина; **~а** пружинний; ресорний; **~а** matraco пружинний матрац; **~а** bremsa мех. пружинне гальмо; **~а** klemo пружинний затиск; **~а** ĉareto ресорний візок; **~i** vn пружинити; **~ar/o** авт., зал. система ресор, ресори (підвіски); **~ec/a** пружинистий, пружистий; **~ec/o** пружинистість; **~uj/o** сумн. заводний барабан (у годиннику, = bareleto 2).

ristorn||o фін. риторно, ристорно (утримання страхувачем частини страхової премії); повернення покупцеві частини заплаченої ним суми (при переплаті і т. п.); повернення в кінці року пайовику частини його внесків або виплата йому частини доходів; **~i** vt утримати частину страхової премії; повернути покупцеві частину заплаченої ним суми; повернути в кінці року пайовику частини його внесків або виплатити йому частину доходів.

risurc/o заст., див. resurso.

***rit||o** ритуал, обряд; **~а** ритуальний, обрядовий; **~ar/o** ритуал, обряд (як сукупність ритуальних, обрядових дій при богослуженні); ритуали, обряди (всі у певного народу і т. п.), обрядовість; **~ism/o** перебільшення ролі ритуалів, надмірне захоплення ритуалами; **~ist/o** ритуаліст (знавець обрядів або прихильник зовнішньої обрядовості в релігії, = ritualisto).

rit/libr/o сумн., церк. трєбник.

***ritm||o** ритм, темп; **~а** ритмічний, розмірений, мірний; **~а** gimnastiko ритмічна гімнастика; **~е** ритмічно, розмірено, мірно, у ритм, у такт; **~i** vt надавати ритму, ритмізувати; **~ec/o** ритмічність.

ritmenblus/o муз. ритм-енд-блюз.

ritm/o/figur/o літ. ритмічна фігура.

ritornel/o муз. ритурнель.

ritual||o див. ritaro; **~ism/o** див. ritismo; **~ist/o** див. ritisto.

rival||o суперник; **~а** суперницький; **~i** vn бути суперником, суперничати, змагатися; **~ad/o** суперництво (дія), змагання; **~ec/o** суперництво (властивість).

rivalt/o *театр.* авансцена (= proscenio).

***rivell||i** *vt* **1.** виявляти, проявляти, розкривати; *mi ~os al vi mian planon я розкрию вам мій план; 2. фото* проявляти; **~o, ~ad/o** **1.** вияв, виявлення, прояв (*дія того, що виявляє*); **2. фото** проявлення; **~ant/o, ~il/o** фото проявник; **~iĝ/i** виявитися, проявитися, розкритися; **~iĝ/o** вияв, виявлення, прояв (*дія того, що виявляється*).

rivel/ban/o фото проявна ванна.

***river||o** **1.** ріка, річка; *navigebla ~o* судноплавна ріка; **2. перен.** ріка, потік; *~o de larĝoj* потік сліз; **~a** річковий; **~a navigado** (або *navigacio*) річкове судноплавство, річкова навігація; **~eg/o** велика могутня ріка; **~et/o** струмок, потік; **~uj/o** русло (*riki*), річище.

river/alt/iĝ/o (річковий) паводок, підйом (рівня) ріки, підйом рівня води в ріці.

river/arb/ar/o ліс по берегах ріки.

river/blind/ec/o *мед.* річкова сліпота, онхоцеркоз (= onkocerkozo).

river/bord/o берег ріки.

river/brak/o, river/branĉ/o рукав ріки.

river/buŝ/o гирло (ріки).

***riverenc||o** реверанс, кніксен, уклін; **~i** *vn* зробити реверанс, зробити кніксен, кланятися, поклонитися.

river/font/o витік ріки.

river/fund/o дно ріки, річкове дно.

river/haven/o річковий порт, річкова гавань.

river/herb/ej/o заливна [заплавна] лука, заливний [заплавний] луг.

river/komenc/o *див.* riverfonto.

river/kurb/iĝ/o коліно ріки, закрут / заворот ріки.

river/kuŝ/ej/o *див.* kuŝejo 2.

river/navig/ad/o річкове судноплавство, річкова навігація.

river/ŝip/o річкове судно.

river/trafik/o річкове сполучення, річковий рух, річкові перевезення, річковий транспорт.

river/turn/o коліно ріки, закрут / заворот ріки.

Rivier/o *геогр. н.* Рів'єра (частина середземноморського узбережжя).

Rivn||o^{EU} *геогр. н., м.* Рівне (Україна); **(r)~a** рівненський; **(r)~an/o** рівненець, мешканець / житель Рівного.

***rivolu||o** **1.** *фіз., тех.* повний оберт, оберт на 360° (*навколо своєї осі*); **2. астр.** повний оберт, однократне обертання (*при обертанні по орбіті*); *akso de ~o* вісь обертання; **~a** обертальний; **~a surfaco** *мат.* поверхня обертання; **~a solido** тіло обертання; **~i** *vn* **1. тех.** обертатися; зробити повний оберт, зробити оберт на 360°, повернутися на 360°; **2. астр.** зробити повний оберт, здійснити однократне обертання.

rivolu/metr/o *тех.* лічильник числа обертів за секунду, лічильник швидкості обертання, тахометр.

***riz||o** рис (посівний) (*рослина = kultura orizo; зерна цієї рослини, у тому числі як їжа*); **~a** рисовий; **~a rajlo** рисова солома; **~aĵ/o** рисова страва; **~ej/o** рисове поле, рисова плантація; **~er/o** зерно рису, рисова зернина (= rizgrajno).

riz/bird/o *орн.* рисівка (сіра) [*Padda oryzivora*].

riz/bran/o рисові висівки.

riz/brand/o рисова горілка.

riz/grajn/o *див.* rizego.
riz/kaĉ/o *рисова каша.*
riz/kamp/o *див.* rizejo.
riz/kuk/o *рисовий корж, рисова запіканка.*
riz/muel/ej/o *рисовий млин.*
rizobi/o *бакт. бульбочкова бактерія [Rhizobium].*
rizofor||o *бот. ризофора [Rhizophora]; ~ej/o* місце, поросле ризофорами.
rizokarp/o *бот. ризокарпон [Rhizocarpon]; geografia ~ ризокарпон географічний [R. geographicum].*
rizom/o *бот. кореневище.*
rizomorf/o *бот. ризоморфа (кореневидний орган грибів).*
riz/paper/o *рисовий папір.*
rizopod/o/j *зоол. ризоподи, корененіжки [надклас Rhizopoda] (син. radikpeduloj).*
rizori/o *анат. м'яз сміху (= ridmuskolo).*
riz/o/sufle/o *кул. рисове суфле.*
rizot/o *кул. ризотто (італійська страва з рису).*
riz/pajl/o *рисова солома.*
riz/plant||o *рослина рису; ~ej/o* *див.* rizejo.
riz/pudr/o *рисова пудра.*
riz/vin/o *саке, рисова горілка (син. sakeo).*
RNA *див.* ribonuklea acido.
ro||o *бот. сумах (= sumako); ~e/oj* *сумахові [триба Rhoae].*
***rob/o** **1.** *сукня, плаття; vespera ~ вечірня сукня, вечірнє плаття; 2.* *хламида, тога, мантія, ряса, убрання. (спільна назва довгого просторого суцільного одягу); ĉambra, negliĝa ~ халат.*
robai/o *літ. рубаї.*
robaj/o *див.* gobaio.
robb/o *фарм. екстракт фруктового соку; загуслий фруктовий сік.*
Robert||o *Роберт, Роберто, Робер (чол. ім'я); ~a Роберта (жін. ім'я).*
Robespier/o *іст. Робесп'єр (політичний діяч часів Великої Французької революції).*
robini/o *бот. робінія [Robinia]; ŝajnakacia ~, pseŭdoakacia ~ робінія звичайна, біла акація [R. pseudoacacia] (син. ŝajnakacio).*
Robinson/o *літ. Робінзон.*
***robot||o** *тех. робот (тж перен.); інформ. бот; ~ig/i* *зробити роботом, перетворити на робота; ~ik/o* *робототехніка, наука про застосування роботів.*
robot/o/brak/o *рука робота.*
robr/o *карт. робер.*
robur/o *бот. дуб звичайний [Quercus robur, син. Q. pedunculata] (син. pedunkla kverko).*
robust/a *рідко, див.* fortika.
rocel/o *див.* rokcelo.
Roĉel/o *геогр. н., м. Ла-Рошель (Франція).*

roçet/o *церк.* роше, (білий) стихар [підризник] з вузькими рукавами (у вищого католицького священства).

I*rod||o *мор.* рейд; stari (або resti, або esti) en ~o стояти на рейді; ~e на рейді.

II rod/i *див.* ronçi.

Rod/o *див.* Rodiso.

rodan||o *хім.* родан; кислотний залишок тіоціанової кислоти; ~id/a: ~ida acido тіоціанова кислота, роданистоводнева кислота; ~id/o роданід, сіль або ефір тіоціанової кислоти.

Rodan/o *геогр. н., р.* Рона (Швейцарія, Франція).

I rode/o *спорт.* родео.

II rode/o *бот.* родея [Rodhea].

Rodezi||o *геогр. н.* Родезія (центральнo-сх. частина Африки); (r)~a родезійський; (r)~an/o родезієць; (r)~an/in/o родезійка.

rodi/o *хім.* Родій (елемент), родій (проста речовина).

Rod-Insul/o *геогр. н.* Род-Айленд (штат США).

Rodis/o *геогр. н., о-в* Родос (Егейське море, Греція); la Koloso de ~ Колос Родоський.

rododendr/o *бот.* рододендрон [Rhododendron]; karolina ~ [R. carolinianum] рододендрон каролінський; cilia ~ рододендрон війчастий [R. ciliatum]; hirta ~ рододендрон мохнатий; альпійська троянда [R. hirsutum]; kamçatka ~ рододендрон камчатський [R. camtschaticum]; gustokolora ~ рододендрон іржавий; альпійська троянда [R. ferrugineum].

rodofit/o/j *бот.* червоні водорості, багрянки [min Rhodophyta].

rodokrozit/o *мін.* родохрозит.

rodolit/o *мін.* родоліт.

rodomirt/o *бот.* родомірт [Rhodomyrtus].

rodonit/o *мін.* родоніт.

Rodop/o *геогр. н., гори* Родопи (Болгарія).

rodopsin/o *хім., фізіол.* родопсин, зоровий пурпур.

Rodrig/o Родріґо (чол. ім'я).

Rogaci/o *церк.* процесія і молебень за врожай (протягом трьох днів перед Вознесінням).

Roçer/o Роджер, Роджеро, Роже (чол. ім'я).

roj||o потік, струмок (= rivereto); ~ad/i *вп* струмувати, струмити, струміти, текти / литися струмком.

rojalism/o *іст., політ.* роялізм.

***rojalist/o** *іст., політ.* рояліст.

I*rok||o **1.** скеля, стрімчак; **2.** *див.* petro 1; **3.** *див.* petro 2; ~a, ~es/a скелястий, скелистий; *перен.* кострубатий; ~aj/o **1.** валун, брила, уламок скелі; *геол.* скельна порода; **2.** *спец.* альпійська гірка, альпінарій.

II rok/o *муз* рок (= rokmuziko); peza ~ важкий рок, гард-рок, хард-рок; metala ~ металічний рок, метал.

rokabil/o *муз.* рокабілі (різновид рок-н-ролу).

rokajl/o *мист.* рокайль (орнаментальний мотив у вигляді стилізованої асиметричної раковини).

rok/aj/çarden/o сад з альпінарієм.

rok/blok/o кам'яна брила.

rok/bord/o скелястий берег.

rokcel/o бот. рочела, лишайник красильний [*Roccella*].

rok/el/star/aĵ/o виступ скелі, скелястий виступ.

rok/emberiz/o орн. вівсянка гірська [*Emberiza cia*].

rokenrol||o муз. рок-н-рол; ~а рок-н-рольний.

rok/fal/aĵ/o щербінь.

rok/fend/o скельна тріщина.

rok/firm/a міцний [твердий] як скеля (= firma kiel roko).

rokfort/o кул. рокфор (вид сиру).

rok/grimp/ad/o спорт. скелелазіння, сходження на скелі.

rok/ĝarden/o див. rokaĝardeno.

rok/hirund/o орн. гірська ластівка [*Ptyonoprogne rupestris*].

rok/hortulan/o орн. вівсянка скеляста [*Emberiza buchanani*].

rok/kalidr/o орн. побережник беренгійський [*Calidris ptilocnemis*].

rok/kolomb/o див. livio.

rok/lev/il/o лом, важіль, підойма (для каменеломних робіт).

rok/loĝ/a скельний (про тварини і рослини).

Rok/mont/ar/o геогр. н. Скелясті гори (США, Канада).

rok/mur/o сторчова скеля.

rok/muzik||o муз. рок-музика; ~а роковий, у стилі рок; ~ist/o рок-музикант.

***rokok||o** мист. рококо; ~а у стилі рококо.

rok/o/plen/a рідко скелястий, скелистий (= roka, rokеса).

rok/paser/o орн. скельник (жовтогорлий) [*Petronia petronia*].

rok/pec/o уламок скелі.

rok/perdrik/o орн.: azia ~ кеклик гірський азійський [*Alectoris chukar*]; ейгора ~ кеклик гірський європейський [*Alectoris graeca*].

rok/pipi/o орн. щеврик гірський [*Anthus spinoletta*].

rok/plat/aĵ/o кам'яне плато.

rok/saksikol/o орн. кам'янка (звичайна) [*Oenanthe oenanthe*].

rok/sal/o див. minsalo.

rok/sit/o орн. повзик скелястий [*Sitta neumayer*].

Roksolana Роксолана (жін. ім'я).

rok/spec/o див. retro 1.

rok/ŝirm/ej/o укриття [захисток, сховище] під виступом скелі (що використовувалися первісними людьми як житло).

rok/tomb/o гріб, висічений у скелі.

rok/turd/o орн. скеляр строкатий [*Monticola saxatilis*].

roku/o хім. уруку, барвник із плодів бікси.

roku/arb/o див. bikso.

***rol||o** у різн. знач. роль; ампула; grava ~o важлива роль; muta (або senparola) ~o роль без слів; ludi la ~on de Hamleto грати роль Гамлета; tio ludas nenian ~on це не грає ніякої

ролі; ~а рольовий; ~і *vn* (*kiel iu, kiel io*) грати роль, виконувати роль, бути [виступати] в ролі (*чого-н., кого-н.*); ~ant/o виконавець ролі; ~ul/o персонаж, дійова особа.

Roland||o Роландо, Роланд, Ролан (*чол. ім'я*); ~а Роланда (*жін. ім'я*).

rom||a римський (*стосовно до м. Рим або римської держави доімперського періоду*); la ~aj monumentoj римські пам'ятники; la ~a kamparo римське село; la ~a regno римська держава; la ~a juro римське право; la ~a politiko римська політика; la (R)~a Eklezio Римсько-католицька Церква; la (R)~a Imperio Римська імперія (= Romio); ~an/a 1. римський (*стосовно Ст. Риму*); ~anaĵ ciferoj римські цифри; ~ana tiparo римський шрифт, латинський шрифт; 2. рідко романський (= latinida); ~an/o 1. римлянин (*громадянин Риму*); 2. римлянин, житель / мешканець Рима; ~an/id/a: la ~anidaj lingvoj романські мови (= la latinidaj lingvoj); ~an/ig/i романізувати; ~an/in/o римлянка; ~an/ism/o романізм; римська цивілізація; римська культура; римський спосіб життя; ~an/ist/o романіст (*філолог, = latinidisto*); ~an/ist/ik/o романістика; ~i/a римський (*стосовно Римської імперії*); la ~a civilizo римська цивілізація; la ~ia arto римське мистецтво; la ~ia kodo судовий кодекс Римської імперії; ~i/an/o житель громадянин, підданий Римської імперії, римлянин.

rom/o неол., інформ. ром, постійний запам'ятовуючий пристрій, ПЗП (= nur legebla memoro).

Rom||o геогр. н., м. Рим (*столиця Римської імперії; столиця Італії*); ~i/o іст. Римська імперія, Рим (= la Roma Imperio).

roma/o рома (*самоназва циган*); циган.

***roman**||o літ. роман; kavalira, detektiva, aventura, biografia, historia, sciencfikcia ~o лицарський, детективний, пригодницький, біографічний, історичний, науково-фантастичний роман; mantel-ponarda ~o роман плаща і кинджала (*історико-пригодницький роман, н-д, „Три мушкетери” А. Дюма-батька*); la ~oj de la Tablo Ronda романи Круглого Стола (*середньовічний епос*); ~а романний, романічний; ~ec/a романтичний; ~ec/o романтичність; ~esk/a романтичний, схожий на роман, який нагадує роман; ~ist/o романіст (*письменник*).

Roman||o Роман, Романо (*чол. ім'я*; ~а Романа (*жін. ім'я*)).

***romanc**||o муз. романс; senvorta ~o романс без слів; ~а романсовий; ~ar/o літ. збірник романсів; цикл романсів; романсеро.

romancer/o див. romancaĝo.

romanĉ||o етн. ретороманець (= reti-romanĉo); ~а ретороманський; la ~a lingvo ретороманська мова; ~е по-ретороманському, по-ретороманськи; ~in/o ретороманка.

romand||o франко-швейцарець, швейцарець-франкофон, франкомовний швейцарець; ~а франко-швейцарський; (R)~i/o франкомовна територія Швейцарії, франкомовна Швейцарія.

roman/hero/o літ. герой роману.

romanik/a 1. лінгв. старофранцузький; 2. мист., арх. романський

***romantik**||a у різн. знач. романтичний; ~o романтика; ~ism/o літ., мист. романтизм; ~ist/o, ~ul/o романтик.

romantism/o див. romantikismo.

roman/verk/ist/o див. romanisto.

***romb**||o 1. мат. ромб; 2. іхт. калкан, ромб [*Scophthalmus rhombus*] (*син. rombofiŝo*); ~а ромбічний; ~a folio ромбоподібний листок; ~oid/a анат. ромбоподібний; ~oida muskolo ромбоподібний м'яз; ~oid/o мат. ромбод.

romb/encefal/o анат. ромбоподібний мозок.

romboedr||o *мат.* ромбоедр; ~а ромбоедричний.

romb/o/fiŝ/o *див.* rombo 2.

romb/o/form/a ромбічний, ромбоподібний, ромбовидний.

Rome/o Ромео (*чол. ім'я*).

Rom-German/a: ~ Imperio *іст.* Римська імперія (*яка проголошена 962 р. і включала в себе Німеччину і значну частину Італії*).

rom/katolik||o (римо-)католик; ~а (римсько-)католицький.

ro-monat/o/j місяці з вересня по квітень (*у Південній Європі та Росії, тобто місяці, що в своїй назві містять букву r*).

***romp||i** *vt* **1.** ламати, ломити, розбивати; ~i al si la brakon зламати (собі) руку; ~i glason розбити склянку; ~i al si la cerbon (*або* karon) ламати собі голову; ~i katenon розбити кайдани; **2.** переривати; порушувати; поривати; ~i traktojn перервати переговори; ~i promeson порушити обіцянку; ~i leĝon порушити закон; ~i edziĝon розірвати шлюб; ~i amikeson порвати дружні стосунки; **3.** псувати; la vojo estas ~ita дорога розбита; ~o **1.** поломка; перелом; розбиття; **2.** порушення; ~ad/o ламання, ломка, розбивання, биття (*багаторазова або тривала дія*); ~aj/o, ~it/aj/o уламок, осколок; *~ebl/a ламкий, ломкий, тендітний; ~et/i *vt* надламати, надломити (*зламати не до кінця*); ~iĝ/i зламатися, порушитися; зіпсуватися; ~iĝ/em/a який легко ламається [б'еться], крихкий; ламкий, ломкий (= facilrompa); ~iĝ/em/o крихкість; ламкість, ломкість; ~il/o: elektra ~ilo електричний переривник; ~it/a розбитий, поламаний, поломлений; зіпсований; порушений; ~ita linio *мат.* ламана; ~it/aj/o уламок, осколок (= romporoso).

romp/danc/ad/o брейк.

romp/mal/ferm/i *vt* зламувати, зламати, виламувати, виламати.

romp/o/pec||o *див.* rompitaĵo; ~et/o уламочок, осколочок, дрібний уламок [осколок].

romp/o/ŝtel||o крадіж(ка) із зломом [вломом]; ~ist/o зломник, вломник.

Romul/o Ромул (*ім'я, м. ін. одного із легендарних засновників Рима*).

***rond||o** *прям., перен.* коло; круг; la infanoj formis ~on ĉirkaŭ la avino діти утворили коло навкруг бабусі; ~oj sur akvo кола / круги на воді; en hejma ~o у сімейному колі; en la intima ~o в інтимному, у близькому колі; sidu en ~o сидіти колом; sciencaj ~oj наукові кола; magia ~o зачароване / заворожене коло; egera ~o порочне коло (*у доказі, у логічному міркуванні; = cirklorezono); ~a круглий; округлий; круговий; ~a tablo круглий стіл; ~aj vangoj круглі щоки; ~a nombro кругле число; ~a jaro круглий рік; ~a sumo кругла сума; ~e по колу; кругом, колом, колами; ~aj/o круглий предмет, предмет круглої форми, круг, кружало; ~ec/o округлість, круглота; ~et/a гуртковий; ~et/o кружок; гурток; esperantista ~eto есперантистський гурток; ~et/an/o гуртківець, член гуртка; ~ig/i заокруглити (*тж мат.*), округлити, закруглити, скруглити; ~ig/o заокруглення, округлення, скруглення; ~iĝ/i заокруглитися, округлитися, закруглитися, скругліти.*

rond/ark/o *арх.* напівкругла (*або* напівциркульна) арка.

rondaŭ/o *літ.* рондо.

rond/bek/a: ~ tenajlo круглогубці.

rond/buŝ/ul/o/j *див.* ciklostomoj.

rond/cifer||a заокруглений, виражений круглими цифрами, виражений у круглих цифрах; ~e заокруглено, у круглих цифрах.

rondel/o **1.** *літ.* рондель; **2.** *муз.* рондо.

rond/fald/et/i *vt* складати [згортати] в трубочку [кільцем] (*матерію*).

rond/flug/o політ по замкнутій кривій, круговий політ.

rond/fund/a круглодонний, з круглим дном.

rond/ir|i *vn* іти по колу; їхати по колу; ~о круговий хід; ~ad/i *vn* ходити по колу; їздити по колу; кружляти; ~ad/o ходіння по колу; їзда по колу; ~ant/o: (R)~anto газета [видання, листок] для передачі з рук у руки, по колу; ~ig/i (за)пустити по колу, змусити ходити по колу.

rond/kap/a круглоголовий; *tex.* з круглою головою.

rond/konstru/aŝ/o круга будова [споруда], круглий будинок, ротонда.

rond/lign/o кругляк, круглий лісоматеріал.

rond/nombr/e заокруглено, круглим числом.

rond/o/danc|i *vn* водити хоровод; ~о хоровод, танок, коло.

Rondoni/o *геогр. н.* Рондонія (*штат у Бразилії*).

rond/pes/o кружечок, кружальце, круглий шматок (*відрізаний шматок круглої форми*); ~ de kolbaso кружечок ковбаси.

rond/plac/o круга площа, круг.

rond/profil/a з круглим профілем, круглого профілю (*про прокат і т. п.*).

rond/vetur/o рух по кругу, круговий рух.

rond/vizaĝ/a круглолиций.

rond/vizit/ad/o обхід, об'їзд (*з метою навідування знайомих, друзів і т. п.*).

rond/vojaĝ|i робити [здійснювати] турне, тур (*подорожувати кільцевим маршрутом*); ~о турне, тур, кругова (*або кільцева*) подорож / мандрівка.

***ronĝ|i** *vt* **1.** гризти, обгризати (= mordeti); **2.** *перен.* гризти, точити, роз'їдати, підточувати; gusto ~as la feron, ĉagreno – la koroŝo залізо точить іржа, а серце – туга; **3.** тривожити, мучити, краяти; sin ~i гризтися, тривожитися, краятися, мучитися; *~ul/o/j *зоол.* гризуни [ряд Rodentia].

***ronk|i** *vn* хропіти, хропти; (*про коня ще*) фиркати; ~о храп, хропіт; ~ad/o хропіння; фиркання; ~ul/o *сумн.* хропун.

ronron|i *vn* муркотати, муркотіти; ~ad/o муркотання, муркотіння.

Ronsard/o Ронсар (*французький поет*).

ror|i *vn* риччати, ревіти (*про тигра, лева; тж перен.*); ~о, ~ad/o рик, ричання, рев, ревіння.

Rorajm/o *геогр. н.* Рорайма (*штат у Бразилії*).

rorip/o *бот.* жерушник [Rorippa]; amfibia ~ жерушник земноводний [R. amphibia].

rorkval/o *див.* balenoptero.

***ros||o** роса; kovriĝi per ~o укритися росою; guto da ~o крапля роси (= ~ero); ~a росяний; росистий; ~i *vn* випадати, появлятися (*про росу*); ~as *безос.* випадає роса; frumatene ~is рано-вранці випала роса; ~er/o росинка, ріска, ~um/i *vn* пітніти, запотівати (*про шибки*); ~um/o краплинки пари, запотівання; fenestrovitroj kovritaj de ~umo запотілі шибки.

Rose/o *геогр. н., м.* Розо (*столиця Домініки*).

ros/gut/o крапля роси, росинка (= rosero).

rosin/o родзинка, ізюмина (= sekvinbero); ~j родзинки, ізюм, сушений виноград; sengrajnaj ~j родзинки / ізюм без кісточок, кишмиш.

ros/kovr/it/a укритий росою.

***rosmar/o** *зоол.* морж [Odobenus rosmarus].

***rosmaren/o** *бот.* розмарин [Rosmarinus]; oficina ~ розмарин справжній [R. officinalis].

rosoli/o *кул.* росоліс (*сорт лікеру*).

ros/o/metr/o росомі́р.

ros/(o)/punkt/o фіз. то́чка роси.

Ross/a: ~ Маро *геогр. н.* мо́ре Росса.

***rostr||i** *vt* жа́рити, сма́жити (*на вогні*), присма́жувати, пекти на вогні; ~і kokidon sur trapikilo (*або* sur pikrostilo, *або* sur rostostango) (за)жа́рити / (за)сма́жити курча на рожні; ~і terpomojn sur (*або* en) braĝo (с)пекти картоплю на жару; la suno tre ~as сонце дуже жа́рить [пече]; ~і ercon обпалювати руду; ~**ad/o** жа́ріння, сма́жіння, підсма́жування; ~**aĵ/o** **1.** смаженина, печеня; **2.** тост, підсмажена скибка хліба; ~**ej/o** закусочна з грилем, гриль-бар; ~**ig/i** віддати на піджа́рювання / присма́жування; ~**ig/i** (за)жа́ритися, (за)сма́житися, (с)пектисся; ~**il/o** жаровня; гриль; ~**it/a** (за)жа́рений, (за)сма́жений, печений.

rostbef/o кул. рoстбѣф.

Rostisla/o Ростислав (*чол. ім'я*).

rost/maŝin/o **1.** апарат для підсма́жування (*кави, зерна і т. п.*); **2.** апарат для ви́палу руди.

rost/o/krad/o рашпер, решітка для сма́жіння.

rost/o/plet/o лист (для сма́жіння).

rost/o/stang/o ро́жен, шампу́р (= pikrostilo).

Rostov/o ĉe Don/o, Rostov-Don/o *геогр. н., м.* Ростoв-на-Дoну (*Росія*).

***rostr||o** **1.** хо́бот (*у слона*); хо́ботoк (*у комах*); **2.** ри́ло, п'ятачо́к (*у свині*); **3.** бот. ри́льце; **4.** мор., арх. ро́стра; (**R**)~**o/j** іст. Ро́стра (*у ст. Римі – ораторська трибуна на форумі, прикрашена ро́страми трофейних кораблів*); ~**et/o** хо́ботoк (*комахи*); ~**ul/o/j** зоол. хо́ботні [*підряд Proboscidae*].

ros/um/kovr/it/a запо́тілий.

***rot||o** військ. ро́та (= компанію; *тж перен.*); ~**a** ро́тний; ~**estr/o** командир ро́ти, ро́тний (командир).

rota ро́та (*грецька буква P, p*); ~**ism/o** лінгв., фон. рoтацизм.

rota/o церк. ро́та (*верховний суд у церковних справах*).

***rotaci||i** *vn* тех. оберта́тися, верті́тися, круті́тися (*навколо своєї осі*); nia planedo ~as на́ша планета обертається (*навколо своєї осі*); ~і sur pivoto оберта́тися на ца́пфі; ~**a** рoтаци́йний, оберта́льний, оберто́вий; ~**a** motoro рoтаци́йний, турбінний двигу́н; ~**a** presilo рoтаци́йна друкарська маши́на, рoтатор; ~**a** forno оберто́ва піч; ~**o** **1.** оберта́ння, оберта́льний рух; **2.** рoтаци́я; кругoобі́г, кругoоборoт; ~**o** de kulturoj с.-г. рoтаци́я культу́р, сівозмі́на, багатопі́лля; ~**ul/o/j** зоол. коло́вертки [*mun Rotifera*].

rotaci/aks/o вісь оберта́ння, вісь рoтаци́ї.

rotaci/centr/o центр оберта́ння, центр рoтаци́ї.

rotaci/rapid/o швидкі́сть оберта́ння.

rotacism/o **1.** гарка́вість; **2.** фон. рoтацизм (*історичний перехід будь-якого звука у звук [r]*).

rotang/o бот. рoтанг, рoтан, рoтанго́ва пальма, індійська трoсти́на [*Calamus rotang*].

Rotari||o Рoтарі́ (*міжнародне філантропічне товариство, до клубів якого входить по 1 представнику від кожної професії*); (**r**)~**a:** ~**a** klubo рoтарі́-клуб; (**r**)~**an/o** рoтарі́анець.

rotator/o **1.** фіз. рoтатор; **2.** анат. м'яз-оберта́ч.

rotenon/o хім. рoтенoн.

Roterdam/o *геогр. н., м.* Рoттерда́м (*Нідерданди*).

rotifer/o/j рідко, див. rotaciuloj.

***rotond/o** арх. рото́нда.

rotor||o тех., ел., ав. рото́р; kaĝa ~o короткозамкнутий рото́р; ~a рото́рний.

Rotvej||o сумн., геогр. н., м. Ротва́йль (Німеччина); (r)~a: (r)~a hundo ротвейлер.

rover/o скаут старшого віку, старший скаут, скаутський вожа́тий (= vojulo 2).

rovers/o лацкан, вило́га, зако́т, одворо́т (в одязі); зако́т, одворо́т (у чоботях).

***roz||o** 1. бот. троя́нда, *pidiue* ро́за; розм. ро́жа; шипши́на [*Rosa*]; akva ~o = akvo~o; alpa ~o див. rustkolora **rododendro**; centfolia ~o троя́нда столиста [*R. centifolia*]; cinama ~o шипши́на травне́ва [*R. cinnamomea*]; ĉinia ~o троя́нда кита́йська [*R. chinensis*]; damaska ~o троя́нда дама́ська [*R. damascena*]; hunda ~o шипши́на соба́ча [*R. canina*]; kristnaska ~o чемерник чо́рний (= nigra heleboro); moska ~o троя́нда мохна́та [*R. moschata*]; penda ~o шипши́на повисла [*R. pendulina*, сун. *R. alpina*]; porcelana ~o порцеля́нова троя́нда (= alta etlingero); 2. арх. та ін. ро́за; 3. тех. розпи́лювач; ~a троя́ндовий; (про колір, тж перен.) роже́вий; ~ac/o/j ро́зові [родина *Rosaceae*]; ~al/o/j ро́зоцві́ті [порядок *Rosales*]; ~ej/o роза́рій; ~et/o 1. ро́жечка; 2. ро́зетка (прикраса); ~iĝ/i (по)роже́віти, ста́ти роже́вим; ~uj/o ку́щ троя́нди, ку́щ шипши́ни.

Roza Ро́за (жін. ім'я).

roz/akv/o троя́ндова вода.

roz/alte/o бот. штокро́за [*Alcea rosea*, сун. *Althaea rosea*];

roz/anilin/o хім. розанілі́н (барвник).

roz/arbed/o, roz/arbust/o див. gozujo.

***rozari/o** 1. церк. чо́тки, верви́ця; trapreĝi la ~n переби́рати чо́тки / верви́цю (відмовляючи моли́тви), відмо́вити верви́цю; 2. перен. верве́чка; ряд, ва́лка, низка.

roz/burĝon/o пуп'я́х троя́нди.

roz/el/o орн. ро́зела [*Platycercus*].

rozeol/o мед. ро́зеола.

roz/et/plant/o бот. росли́на з ро́зетковим ли́стям.

roz/fenestr/o див. gozo 2.

roz/foli/o листо́к троя́нди.

roz/frukt/o плід троя́нди [шипши́ни].

roz/gerani/o бот. пеларго́нія голо́вча́ста [*Pelargonium capitatum*].

roz/ĝarden/o роза́рій.

roz/kolor/a роже́вий (= goza).

roz/kruc||ism/o іст. ро́зенкрейце́рство; ~ist/o ро́зенкрейце́р (член та́ємного релі́гійно-містично́го това́риства в Ні́меччині, Ні́дерландах та деяких ін. краї́нах, ембле́мою якого бу́ли троя́нда і хрест).

roz/kultiv/ist/o садо́вод(-люби́тель), що займа́ється ви́рощуванн́ям троя́нд.

roz/ole/o троя́ндова олі́я.

roz/ruĝ/a див. rozkolora.

roz/tond/il/o но́жиці для обрі́зання [зрі́зання] троя́нд.

roz/vang/a рожевошо́кий.

roz/vitral/o арх. ро́за (прикраса готи́чних віко́н).

ru||i vt мочи́ти (льо́н, коно́плі); sin ~i мо́кнути (про льо́н, коно́плі); ~ad/o мочи́ння; ~uj/o мочи́ло.

ruan/a ча́лий (перев. про ма́сть ко́ня).

Ruand/o *геогр. н., кр.* Руанда.

***rub||o** **1.** (будівельне) сміття; **2.** *геол.* відвал породи; **3.** *перен.* сміття, покидьки; ~а сміттєвий; ~а tavolo шар сміття; ~аj/o сміття, покидьки, відходи; ~ej/o смітник, сміттєзвалище; ~uj/o сміттєвий ящик, сміттєве відро, ящик [урна] для сміття.

rub/aj/depon/ej/o місце зберігання сміття [відходів].

***ruband||o** стрічка, тасьма; смужка; silka ~o шовкова стрічка; unukolora ~o одноколірна стрічка; ordena ~o орденська стрічка; inka ~o стрічка для друкарської машинки; magnetofona ~o магнітофонна стрічка; ~а стрічковий; ~а nodo бант; ~et/o стрічечка, тасьмочка.

ruband/alcion/o *орн.* рябий рибалочка опоясаний [*Megaceryle alcion*].

ruband/form/a стрічкоподібний, стрічковидний.

ruband/turd/o *орн.* дрізд біловоллий [*Turdus torquatus*].

rubekol/o *орн.* вільшанка звичайна, малинівка [*Erithacus rubecula*] (*син.* ruĝgorĝulo).

rubelit/o *мін.* рубеліт.

***ruben||o** рубін; ~а рубіновий.

ruben/kolor/a, ruben/ruĝ/a рубіновий, рубінового кольору (= rubena).

ruben/najtingal/o *орн.* соловей-червоношийка [*Luscinia calliope*].

rubeol/o *мед.* краснуха.

rubetr/o *орн.* чикалка лучна [*Saxicola rubetra*].

rub/for/ig/o забирання [вивезення] сміття.

rubii||o *бот.* марена [*Rubia*]; tinktura ~o марена красильна [*R. tinctorum*]; ~ac/o/j маренові [родина Rubiaceae].

rubidi/o *хім.* Рубідій (елемент), рубідій (проста речовина).

Rubikon/o *іст., р.* Рубікон (Італія); (r)~ рубікон, рубіж; ◇ transiri la ~on перейти [переступити] рубікон.

rub/ruĝ/a мареновий, яскраво-червоний.

***rubl||o** рубль (*грошова одиниця Росії та деяких інших країн*); карбованець; ~а: ~а kurzo курс рубля.

rub/(o)/kamion/o сміттєвіз, сміттєприбиральна машина.

rub/o/sitel/o сміттєве відро.

***rubrik/o** **1.** рубрика (заголовок або текст, надрукований червоною фарою або написаний червоним чорнилом); **2.** рубрика, постійний відділ (у газеті, журналі); en (або sub) la sporta ~ у спортивній рубриці.

rub/ŝakt/o сміттєпровід, шахта сміттєпроводу.

***rubus||o** *бот.* **1.** ожина (кущ) [*Rubus*]; Ida ~o *див.* frambujo; **2.** ожина (ягода); ~а ожиновий, ожинний; ~ej/o ожинник.

rubus/ber/o ожина (ягода, = rubuso 2).

rubbeki/o *бот.* рудбекія [*Rudbeckia*].

rudiment||o **1.** елементарні поняття, початкові знання, початки, ази; **2.** *анат.* рудименти, рудиментарний орган; ~а **1.** елементарний, початковий; en ~a stato у зародковому стані; **2.** рудиментарний, недорозвинений; ~а vosto рудиментарний хвіст.

Rudolf/o Рудольф, Рудольфо (*чол. ім'я*).

rudr||o *мор.* руль (перо руля: вертикальна пластина, що повертається на осі у кормовій підводній частині судна); vertikala ~o вертикальний руль, руль напрямку; horizontala ~o

горизонтальний руль, руль глибини; ~i vt кермувати, рулювати, стернувати; ~ist/o мор. кермовий (ім.), рульовий (ім.), стерновий (ім.).

rudr/o/plat/o мор. перо руля (= rudro).

rudr/o/rad/o штурвал, руль, кермо, стерно, стернове колесо (= stirrado).

rudr/o/stang/o мор. румпель.

rudr/o/steven/o мор. рудерпост.

rudr/o/šaft/o мор. балер руля.

Ruen/o геогр. н., м. Руан (Франція).

I ruf/o мор. рубка (палубна); житлова надбудова (на судні, = ferdekdomo).

II ruf/a рудий (= flavruĝa).

ruf/har/a рудоволосий.

rug/i *vn* бот. морщитися, зморщуватися, робитися зморшкуватим (про листя).

rugbe||o спорт. регбі; ~a: ~a pilko м'яч для регбі; ~ist/o регбіст.

rugin||o *xip.* распаторій, скребок; ~i *vt* скоблити кістку.

***ruĝ||a** *прям., перен.* червоний; ~a standardo червоний прапор; ~a vino червоне вино; la ~a signalo (або lumo) de semaĝo червоне світло світлофора; la (R)~a Maro геогр. н. Червоне море; la (R)~a armeo *іст.* Червона армія; la (R)~a Kruso Червоний Хрест; ~e червоним кольором; ~o червоне (у знач. ім.), червоний колір; почервоніння; рум'янець; ~aj/o що-н. червоне, предмет червоного кольору; ~ec/o червоність; приналежність до червоних; ~et/a червонуватий, червоненький; ~i червоніти (бути червоним, виглядати червоним); ~ig/i (по)червоніти, (з)робити червоним, (на)рум'янити, розрум'янити; ~ig/il/o рум'яна (син. ruĝo); губна помада; *~iĝ/i (по)червоніти, розчервонітися, (по)рум'яніти, розрум'янитися, (з)робитися / ст(ав)ати червоним, рум'яним; ~iĝ/o (по)червоніння; ~iĝ/em/a соромливий, сором'язливий; ~ul/o **1.** червоношкірий (у знач. ім.); **2.** політ. червоний (у знач. ім.); ~um/i *vt* (по)фарбувати покрити червоною фарбою; намалювати (червоною помадою, рум'янами); (на)рум'янити.

ruĝ/alg/o/j бот. червоні водорості.

ruĝ/arme||a червоноармійський (стосовно до Червоної армії); ~an/a червоноармійський (стосовно до червоноармійця); ~an/o червоноармієць.

ruĝ/barb/ul/o червонобородий (ім.), рудобородий (ім.); (R)~ul/o (або la (R)~a) Червонобородий, Барбаросса (прізвисько).

ruĝ/brun/a червоно-коричневий (= ruĝe bruna).

Ruĝ/ĉap/ul/in/o *див.* Ruĝkufulineto.

ruĝ/e/n/šov/iĝ/o *фіз.* зміщення в червоний бік (ліній спектру).

ruĝ/front/an||o *іст.* ротфронтівець, член Рот Фронту (Рот Фронт – Союз червоних фронтівиків – організація робітничої самооборони в Німеччині 1924-1933 рр.); ~a: ~a saluto ротфронтівське вітання, ротфронт (піднята права рука зі стиснутим кулаком).

ruĝ/gorĝ||o, ~ul/o *див.* rubekolo.

ruĝ/har||a рудоволосий, рудий, *розм.* рижий; ~ul/o рудоволосий, *розм.* рижий (у знач. ім.), рудиголова.

ruĝ/haŭt||a червоношкірий; ~ul/o червоношкірий (у знач. ім., = ruĝulo 1); індієць.

Ruĝ/kuf/ul/in/et/o Червона Шапочка (казковий персонаж, син. la Ruĝa Ĉapeto).

ruĝ/liter||a червоний, червоним шрифтом; ~ dato en la kalendaro червона дата в календарі.

ruĝ/okul/a червоноокий.

ruĝ/sciur/o зоол. летяга, літаюча білка (спільна назва родів *Petaurista*; *Sciuropterus*).

ruĝ/vang/a червонощоккий, рум'яний.

ruĝ/vost/ul/o див. fenikuro.

***ruin**||o *прям., перен.* руїна, розвалище; la ~oj de urbo руїни міста; **2.** руїна, катастрофа, крах, загибель; ~**ig/a** руйнівний, нищівний; *~**ig/i** (з)руйнувати, (з)нищити, (*про споруду це*) (роз)валити, перетворити на руїни; ~**ig/(ad)/o** руйнування, нищення, розвал, розвалювання; ~**ig/em/a** який сіє навколо себе руїни; руйнівний, нищівний; ~**iĝ/i** (з)руйнуватися, (з)нищитися, (*про споруду це*) (роз)валитися; *перен.* потерпіти (повний) крах; ~**iĝ/o** руйнування, розвал, розпад, крах; розруха; ~**iĝ/em/a** який готовий ось-ось упасти, розвалитися.

ruĵ/o рум'яна; губна помада (*син.* ruĝigilo).

ruk!, ho ruk! виг. (*при напрузі, зусиллі*) гей!, гей ух!, гей раз!

***rukt**||i *vn* відригувати, відригати; ~**o** відригування, відрижка (*дія*); ~**aĵ/o** відрижка (*відригувані газы, частки їжі*).

rukul||i див. kveri; ~(**ad**)/o див. kver(ad)o.

***rul**||o **1.** рулон; ~o da paperoj рулон паперів; **2.** валок; ~o de skribmaŝino валок друкарської машинки; **3.** ролик (*у підшипнику*); **4.** вал (*велика морська хвиля*); **5.** качалка (*для білизни, тіста*), валок; pastoplatiga ~o качалка для тіста; **6.** *заст., див.* cilindro; *~**i vt** **1.** котити, качати; ~i barelon en kelon котити бочку до льоху; ~i globeton inter la fingroj качати кульку між пальців; la ĝivero ~as ŝtonojn rika kotiti [перекочує] каміння; **2.** розкочуватися, розкотисто звучати, рокотати; la orgeno ~is sub la volboj majestajn tonojn під склепіннями розкотисто звучали величні тони органа; ~i la gojn розкотисто вимовляти звук „p”; **3.** *інформ.* виконувати (програму); **4.** скручувати, загортати, скочувати; ~i cigaredon скручувати цигарку; ~i pansaĵon скочувати бинт; ~i bebop en littukon загорнути маля в простирало; ~i **si/n** качатися (*по підлозі, землі – про чию-н. свідому дію*); ~i sin sur la tero de ĝojo качатися по землі від радості; ~**ad/o** **1.** кочення; **2.** розкат, розкотистий (від)звук; ~ado te tamburoj рокіт барабанів, барабанний бій, барабанний дріб; **3.** муз. рулада; ~**aĵ/o** **1.** рулон, сувій, згорток; **2.** кул. рулет, завиванець, струдель; **3.** самокрутка, козяча ніжка; ~**et/o** див. ~o 3; ~**ig/i** прокатати, покатати (*кого-н. на транспортному засобі*); ~**iĝ/i** **1.** котитися; la radoj de la trajno ~iĝas sur reloj колеса поїзда котяться по рейках; la moneroj ~iĝis sur la planko монети котилися по підлозі; la ĝivero malrapide ~iĝis tra la valo rika поволі котилася долиною; ondego ~iĝis trans la ferdekon штормова хвиля котилася через палубу; **2.** котити(ся) (*їхати, рухатися – про транспортний засіб*); aŭto ~iĝis tre rapide автомобіль котив(ся) дуже швидко; **3.** котити (*їхати на транспортному засобі*); ni ~iĝis tre rapide ми котили дуже швидко; ~**iĝu!** *розм.* коті звідси!, мотай звідси!; **4.** мор. розкачуватися, зазнавати бортової качки; **5.** ав. завалюватися на бік, на одне крило; увійти в (боковий) крен; **6.** *інформ.* виконуватися (*про програму*); **7.:** ~iĝi sur la lito вертїтися в ліжку, постійно перевертатися з боку на бік; **8.** див. ~i sin; ~**iĝ/ad/o** **1.** кочення (*дія того, що котиться*); **2.** катання (*на транспортному засобі*); **3.** мор. бортова (або бокова) качка; ~**il/o** ролик (коліща); ~**um/i vt** **1.** скручувати, згортати в рулон (= volvi); **2.** перемотувати (*сувій з однієї палочки на іншу при читанні*); **3.** *інформ.* прокручувати (*текст на екрані*); ~**um/o** *інформ.* прокрутка.

I rulad/o муз. рулада.

II rulad/o **1.** див. rul/ad/o 3; **2.** див. rulaĵo 2, 3.

rul/baston/o див. rulo 5.

rul/bend/o транспортерна стрічка, транспортер.

rul/blok/o **1.** див. rulio; **2.** ролик (*для руху однієї деталі або частини пристрою по іншій*).

rul/cilindr/o *tex.* циліндр, котушка, бобіна, барабан (для намотування чого-н., = tamburo 2).

rul/ĉen/o *tex.* роликовий ланцюг.

rul/dom/o житловий автофургон, пересувний будиночок, будиночок на колесах (= domveturilo, loĝveturilo).

ruled/o *див.* ruleto 2.

***rulet/o** 1. рулетка (*гра*); ludi ~on грати в рулетку; ◇ gusa ~ російська рулетка; 2. спец. роликовий ніж (*син.* rultranĉilo); ~ por vitro роликовий склоріз.

rulet/glob/et/o кулька у грі рулетку.

rulet/lud/ant/o гравець у рулетку.

rulet/tabel/o ігрове поле (на столі для гри в рулетку).

rulet/tabl/o стіл для гри в рулетку.

rul/fal|i *vn* скотитися; упасти [злетіти, звалитися] сторч; ~ig/i скотити; звалити сторч.

rul/film/o роликова (фото)плівка (= kartoĉfilmo).

rul/glit/il/o роликовий ковзан / коньок (*син.* rulsketilo).

rul/hoke/o *спорт.* хокей на роликах.

rul/ĵet/i *vt* кинути дзигу; кинути, придавши обертального руху; кинути догори ногами.

rul/kol/um|o високий комір; ~a: ~a pulovgo светр з високим коміром.

rul/korb/o візок [каретка] для закупки товарів (у магазинах самообслуговування).

rul/kuk/aĵ/o *кул.* струдель (= strud(e)lo).

***rul/kurten/o** штора.

rul/lagr/o *tex.* 1. роликовий підшипник, роликопідшипник (= cilindrolago); 2. підшипник кочення.

rul/plat/ig/i розкачати (*місто і т. п.*); ~i paston maldika тонко розкачати тісто.

rul/platform/o *зал.* поворотний круг; trakinterliga ~ пересувна платформа.

rul/pont/o *tex.* мостовий кран, мостовий перевантажувач.

rul/prem|i *vt* качати (*місто і т. п.*), розкачувати; *tex.* вальцювати; ~il/o 1. (дорожній) коток; 2. віджимний пристрій (у пральній машині: два валики, що обертаються).

rul/ring/o покотьоло.

rul/sak/o сумка на колесах, кравчучка.

rul/seĝ/o крісло на коліщатах, крісло-качалка, інвалідне крісло.

rul/sket|i *vn* кататися на роликових ковзанах / коньках; ~il/o роликовий ковзан / коньок (= rulglitilo).

rul/surfac/o *tex.* робоча поверхня колеса.

rul/ŝton|o валун; відшліфований водою камінь; ~et/o відшліфований водою камінець, галька; ~etoj галька.

rul/ŝu/o роликове взуття, взуття на роликах; ролики.

rul/tabul|o *спорт.* скейт (роликова дошка для катання по асфальту), скейтборд; ~ad/o скейтборд (*вид спорту*); ~ist/o скейтбордист.

rul/tapiŝ/o *tex.* біжуча доріжка, підлоговий транспортер.

rul/temp/a *інформ.* часу виконання.

rul/trab/o 1. с.-г. коток; 2. *текст.* навій (= teksrulo, varpocilindro).

rul/tranĉ/il/o див. ruleto 2.

rul/um/skal/o інформ. лінійка прокрутки.

rul/volv/aĵ/o згорток, сувій (=kunvolvaĵo, skribrulaĵo).

***rum**||о ром; ~а ромовий.

***ruman**||о румун; ~а румунський; la ~a lingvo румунська мова; ~е по-румунському, по-румунськи; (**R**)~і/o геогр. н., кр. Румунія; ~in/o румунка; (**R**)~uj/o див. (**R**)~іо.

I rumb/o мор. румб.

II rumb/o румба (танець).

rum/baba/o кул. ромова баба.

rumeks||о бот. щавель [rid Rumex]; acida ~о щавель кислий [R. acetosa]; longifolia ~о щавель довголистий [R. longifolius]; spinaca ~о див. patienco; ~а щавлевий.

Rumeli/o Румелія (іст. назва Балкан).

rumen/o рубець (перший відділ шлунка жуйних).

rumi/o румі (настільна гра).

rum/kuk/o кул. ромова баба, ромовий кекс.

rumor/o гул, гамір, гомін, галас.

rumstek/o кул. ромштекс.

run||о лінгв., літ. руна; ~ој руни (літери давньогерманських алфавітів, що збереглися у написах на каменях, зброї, прикрасах і т. п.), рунічні письмена; ~а рунічний; ~а alfabeto рунічний алфавіт; ~olog/i/o рунологія.

runcinat/a бот. із загнутими до основи зубцями (про листок).

rund||о 1. військ. обхід постів, перевірка постів; fari ~on (з)робити обхід постів, обійти пости, перевірити пости; 2. спорт., див. ĝajndo; ~i vn див. fari ~on.

rung/o 1. обніжок, поперечина, перекладина (у меблях); 2. щабель (драбини, шведської стінки).

rung/o/mur/o спорт. гімнастична драбина, шведська стінка (= spaliero).

I rupi||о бот. рупія [Rupria]; ~ac/o/j рупієві [родина Rupriaceae].

II rupi/o рупія (грошова одиниця).

III rupi/o мед. рупія, струпна висипка.

run||о поет. сільська місцевість, село (на протилежність місту, = kamparo); ~а див. kampara; ~an/o див. kamparano.

Rur/o геогр. н., р. Рур (Німеччина); la valo de ~ долина Рұра.

Rurik||о іст. Рұрик (засновник династії Рұриковичів); ~id/o/j Рұриковичі (династія).

Rur/val/o геогр. н. Рұр (промислова область у Німеччині).

***rus**||о росіянин; ~а російський; ~е по-російському, по-російськи; ~і/a російський (стосовно до Росії); la (**R**)~ia Federacio Російська Федерація; (**R**)~і/o геогр., кр. Росія; ~i/an/o житель Росії; ~ig/i русифікувати, зросійщувати; перекласти на російську мову; ~ig/o русифікація, зросійщування; ~iĝ/i зросійщитися, обрусіти; ~in/o росіянка; ~ism/o русизм; ~uj/a див. ~іа; *(**R**)~uj/o див. (**R**)~іо; *~uj/an/o див. ~іано.

Rusiljon/o геогр. н. Русильон (іст. область у Франції).

Rusj||о^{EU} іст. Русь; Кijiva ~о Київська Русь; (r)~an/o русич.

rusk/o бот. рұскус, мишачий терен [Ruscus].

Ruslan||о Руслан (чол. ім'я); ~а Руслана (жін. ім'я).

Rus/land||o див. Rusio; (r)~an/o див. rusiano.

rus/lingv||a російськомовний; ~an/o російськомовний (у знач. ім.).

rusol/o див. rusulo.

***rust**||o у рiзн. знач. іржа, рідше ржа; ~a іржавий, рідше ржавий; ~i *vn* іржавіти, рідше ржавіти; ~aj/o іржавий наліт, шар іржі, іржа (перев. перен.); іржавий предмет; ~ig/i заіржавіти, заржавіти, поіржавіти, поржавіти.

rust/brun/a іржаво-рудий, кольору іржі, іржавий.

rust/emberiz/o орн. вівсянка червонодзьоба [*Emberiza caesia*].

rust/fung/o іржастиий гриб.

rustik||a 1. мист., арх. грубо оброблений, грубий, грубуватий, виконаний у грубому стилі, виконаний рустикою, рустований; 2. сільський, простий, звичайний, на сільський лад, за сільською модою; нео(б)тесаний; ~ec/o 1. мист., арх. грубість, грубуватість, приналежність до стилю „рустика”; 2. простота, невибагливість; неотесаність.

rust/imun/a нержавіючий; ~štalo нержавіюча сталь, розм. нержавійка.

rust/kolor/a кольору іржі, іржавий.

rust/makul/o іржава пляма.

rust/prevent/il/o антикорозійний засіб.

rust/rezist/a див. rustimuna.

rust/ruĝ/a іржаво-червоний.

rusul/o бот. сиріжка [*Russula*].

ruŝ/o рюш.

ruŝnik||o^{EU} рушник (як предмет, що використовується для оздоблення житла, у народних обрядах); brodita ~o вишиваний / вишитий рушник; teksita ~o тканий рушник; ~a: ~a ŝtofo рушниковва тканина; ~a tolo рушникове полотно.

***rut**||o бот. рута [*Ruta*]; ~ac/o/j рутові [родина Rutaceae]; ~al/o/j рутоцвіті [порядок Rutales]; ~in/o, ~ozid/o хім., фарм. рутин, рутозид.

Rut/o бібл. Рут (ім'я); Книга Рут (у Старому Заповіті).

rutel/o іхт. плітка [*Rutilus*].

ruten||o русин (стара назва представника укр. населення Буковини, Галичини, Закарпатської України, Словаччини і Воєводини); рутенець (в Австро-Угорській монархії – офіційна назва представника укр. населення Буковини, Галичини, Закарпатської України); ~a русинський; рутенський; (R)~i/o, (R)~uj/o іст. Червона Русь.

ruteni/o хім. Рутеній (елемент), рутеній (проста речовина).

ruterfordi/o хім. Резерфордій.

rutil/o мін. рутил.

***rutin**||o 1. навик, навичка, вправність; 2. рутина, відсталість, зашкарублість, заляклість, задубілість; ~a рутинний, звичайний, звичний, шаблонний; ~ec/o відсталість, буденність, зашкарублість, заляклість, задубілість, рутинність; ~em/a схильний до рутини; відсталий; ~em/o схильність до рутини; відсталість; ~ism/o рутинерство; ~ul/o рутинер.

***ruz**||a хитрий; ~a kiel vulro хитрий як лис; ~e хитро, хитрістю; ~i *vn* хитрувати, хитрити; ~o хитрість (поведінка); ~aj/o хитрощі; ~ec/o хитрість (властивість), лукавість, лукавство; ~eg/a надзвичайно хитрий; ~ul/o хитрун; ~ul/in/o хитрунка, хитруха.

S

*s 22-а буква есперантського алфавіту; *~о назва цієї букви.

Saar/o див. Saro.

sabadil/o бот. сабадила, вошиве сім'я [*Sabadilla officinalis*].

***sabat||o** 1. субота; la Sankta ~o церк. Велика субота; 2. рел. шабат, шабаш, субота (суботнє свято, відпочинок, передбачений іудаїзмом, син. *šabato*); ~а суботній; ~е у суботу, по суботах.

sabat/orgi/o міф. (вільдомський) шабаш.

sabe/o іст. сабеєць, сабеї (представник давньоарабського племені).

sabek/o муз. самбіка, самбука (старовинний грецький і римський струнний інструмент).

sabel/o зоол. сабела [*Sabella*].

sabelik/o бот. савойська капуста (= *savoja brasiko*).

saben||o іст. сабінянин (представник давнього італійського племені); ~а сабінський; ~in/o сабінянка; la forrabo de la ~inoj викрадення сабінянок (сюжет із давньоримської історії); (S)~uj/o Сабінія (область в Італії).

sabin/o бот. ялівець козачий [*Juniperus sabina*].

Sabin/o Сабіна (жін. ім'я).

sabir/o сабір (середземноморський торговий жаргон, що складається з арабських, французьких, італійських та іспанських слів)

***sabl||o** пісок (тж мед.); subtila, mara, oghava ~о дрібний, морський, золотоносний пісок; ~а пісковий, піщаний; ~i vt посипати [посипати] піском; *~aj/o піщана мілина; ~ej/o піщаний кар'єр; *~er/o піщина; *~uj/o 1. у різн. знач. пісочниця; 2. (дитяча) пісочниця (= *sablokesto*).

sabl/o/alaŭd/o орн. малий жайворонок індійський [*Calandrella raytal*].

sabl/o/ban/o піщана ванна, вигрівання в піску; підігрів у гарячому піску.

sabl/o/benk/o піщана коса.

sabl/o/blov/il/o тех. піскодувна машина, піскодувка (= *sabloblova instalaĵo*).

sabl/o/form/il/o, sabl/o/form/uj/o див. *sablomuldilo*.

sabl/o/fos/ej/o піщаний кар'єр.

sabl/o/horloĝ/o пісковий (або пісочний) годинник.

sabl/o/kest/o (дитяча) пісочниця (= *sabluĵo*).

sabl/o/kolor/a кольору піску, піщаного кольору.

sabl/o/kovr/it/a укритий [засипаний] піском.

sabl/o/marn/o мін. піщанистий мергель.

sabl/o/mont/et/o див. *duno*.

sabl/o/muld/il/o іграшкова форма для фігур з піску, формочка.

sabl/o/paper/o наждачний папір (= *smirĝopapero*).

sabl/o/petr/o див. *sabloŝtono*.

sabl/o/pipi/o орн. щеврик польовий [*Anthus campestris*].

sabl/o/plen/a повний піску, наповнений піском.

sabl/o/pul/o ент. піщана блоха (= *ĉiko*).

sabl/o/šton/o пісковик, піщаник (= grejso 2).

sabl/o/šstorm/o, sabl/o/vent/eg/o піщана буря.

sabl/o/viv/a зоол. який живе в піску, піщаний.

sabot||i *vt, vn* саботувати, займатися саботажем, шкідництвом; (по)шкодити з метою саботажу; **~o** 1. *див.* ~ado; 2. *див.* ~aĵo; **~ad/o** саботаж, шкідництво; **~aĵ/o** акт саботажу; диверсія; **~ant/o, ~ist/o, ~ul/o** саботажник; шкідник; диверсант.

***sabr||o** шабля; шашка; kavaleria ~o кавалерійська шабля; **~i** *vt* ударити шаблею, рубати шаблею; **~ing/o** піхви (для шаблі); **~ist/o** 1. *спорт.* шабліст; 2. *перен.* рубака.

sabra/o сабра (уродженець Ізраїлю).

sabr/o/bat||i *vt* *див.* sabri; **~o** удар шаблею.

sabr/o/far/ist/o шабельник.

sabr/o/frap||i *vt* *див.* sabri; **~o** удар шаблею.

sabr/o/kling/o лезо шаблі.

sabr/o/reg/ad/o, sabr/o/reĝim/o шабельний режим, правління військових, військова диктатура.

sabur/o *мед.* бурий наліт на язик і яснах.

***sacerdot||o** священик, священнослужитель; ієрей; **~a** священицький.

Sad||o де Сад (*французький письменник*); **(s)~ism/a** садистський (*стосовно садизму*); **~isma** sceno садистська сцена; **~isma** inkliно садистська схильність, схильність до садизму; **(s)~ism||o** *псих.* садизм; **(s)~ism/ul/o** *див.* ~isto; **(s)~ist/a** садистський (*стосовно садиста*); **~ista** plezuro садистське задоволення; **~ista** rideto садистська усмішка; **(s)~ist||o** садист; **(s)~ist/in/o** садистка.

sadhu/o *рел.* садху (в Індії – аскет, благочестивець).

Sadi/o Сааді (*перський поет*).

sad/o/masoh||ism/o, sad/o-masoh||ism/o *псих.* садомазохізм; **~ist/o** садомазохіст.

saduke||o *рел.* садукей (представник релігійно-політичної течії в іудаїзмі); **~a** садукейський.

safari/o сафарі (заповідник перев. в Африці, в якому дозволене полювання на диких звірів; полювання в такому заповіднику).

safen/a *анат.* захований (про вену); granda ~ vejno велика захована вена.

***safir||o** сапфір; **~a** сапфіровий.

safism/o *див.* safismo.

***safran||o** 1. *бот.* шафран [*Crocus sativus*]; 2. шафран (*прянощі*); spici per ~o = ~i; **~a** *прям., перен.* шафранний, шафрановий; **~a** saŭco шафранний / шафрановий соус; **~a** ŝtofo шафранна / шафранова тканина; **~i** *vt* приправляти шафраном, підфарбовувати шафраном; **~in/o** *хім.* сафранін (*барвник*).

safran/kolor/a шафранний, шафрановий, шафранного / шафранового кольору (= safrana).

***sag||o** 1. стріла (для стрільби); rafi ~on per arko вистрілити стрілу з лука, послати стрілу з лука; kun rapideso de ~o зі швидкістю стріли; 2. *мат.* відрізок між центрами дуги і хорди, що її стягує; стріла; 3. стрілка (*вказівний знак*); **~e** як стріла, стрілою; стрімголов; **~i** *vn* кинутися стрілою, мчати [летіти] стрілою; **~et/o** стрілка, стрілочка (*маленька стріла для різних ігор і т. п.*); **~ist/o** стрілець (з лука); **(S)~ist/o** *див.* Sagitario; **~uj/o** сагайдак.

saga/o *літ.* сага, сказання.

***sagac**||a прозорливий, проникливий, далекоглядний; догадливий; ~a verkisto прозорливий письменник; ~a solvo прозорливе вирішення; ~e прозорливо, проникливо; ~ec/o прозорливість, проникливість; ~ul/o прозорливець, прониклива [далекоглядна] людина.

sag/form/a: ~ folio бот. стрілоподібний листок.

sagin/o бот. моховинка [Sagina].

sagital/a анат. сагітальний, стрілоподібний; ~ ebeno сагітальна площина; ~ sekcajo сагітальний переріз [розріз]; ~ suturo сагітальний шов.

sagitari/o бот. стрілиця, стрілолист [Sagittaria].

Sagitari/o астр. Стрілець (сузір'я; знак зодіак; = Sagisto).

sag/o/flam/o спец. факел, полум'я (пальника).

sag/o/form/a стрілоподібний.

sag/o/klav/o інформ. клавіша зі стрілкою.

sag/o/pint/o наконечник стріли; вістря стріли.

sag/(o)/rapid||a швидкий як стріла; ~e стрілою.

***sagu/o** кул. саго.

sagu/arb/o, sagu/palm/o бот. сагова пальма.

sagum/o іст. сагум (короткий дорожній або військовий плащ-накидка у ст. римлян).

***saĝ**||a розумний, мудрий; ~a homo розумна / мудра людина; ~a hundo розумний собака; ~a decido розумне рішення; ~a konsilo мудра порада; ~e розумно, мудро; ~o розум, мудрість; komuna ~o здоровий глузд, колективний розум; ◇ oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ ~o по одежі зустрічають, по розуму проводжають; griza barbo ~on ne atestas не борода робить чоловіка мудрим; (S)~o бібл. Книга Мудрості; ~aĵ/o розумний, розсудливий вчинок; ~ec/o розумність, мудрість; ~eg/a надзвичайно розумний / мудрий; ~ig/i умудрити, напоумити, на (добрий) розум наставити, розуму навчити; ~iĝ/i порозумні(ша)ти, набратися розуму; ~ul/o мудрець; розумник; ~um/i *vn* мудрувати.

saĝ/o/dent/o зуб мудрості.

Sahar||o геогр. н., пустеля Сахара (Пн. Африка); Окцидента ~o кр. Західна Сахара; (s)~a сахарський.

sahel/o сахель (тропічна савана в Африці).

sahib/o іст. сагіб, сагіб, сахіб (найменування знатної особи, переважно європейця в Індії); пан.

Saĥalen/o геогр. н., о-в Сахалін (Охотське море, Росія).

Saĥalin/o рідко, див. Saĥaleno.

said/o див. aidoso.

Sajan/o геогр. н. Сядни (гірські системи, Росія); Окцидента ~ Західні Сядни; Orienta ~ Східні Сядни.

sajg/o зоол. сайга, сайгак [Saiga].

Sajgon/o геогр. н, м. Сайгон (колишня назва м. Хошиміна, В'єтнам).

sajmiri/o зоол. саймірі, мертва голова [Saimiri] (мавна).

***sak**||o мішок, сумка, торба; ~aĵ/o волосяниця; одяг з мішковини; ряса з грубої тканини; ~et/o мішечок, сумочка, торбина.

sakar||o 1. бот. цукрова тростина [Saccharum] (син. sukerkano); 2. хім., фарм. цукор (у складних словах); ~at/o сахарат; ~az/o сахараза (син. invertazo); ~id/o сахарид; ~in/o сахарин; ~oz/o цукроза, сахароза (син. sukrozo).

sakar/o/metr||o цукрометр; **~i/o** цукрометрія.

sakar/o/micet||o бот. сахароміцет [*Saccharomycetes*]; бiera ~ пивний сахароміцет, пивні дріжджі.

sak/ĉar/et/o візок для перевезення мішків; кравчучка.

sake/o sake, японська горілка, рисова горілка (= rızvino).

sak/fajf/il/o, sak/flut/o муз. волинка, дуда, коза, міх (= sakšalmo).

sak/form/a у вигляді мішка, мішкоподібний.

sak/pantalon/o шаровари (= pufpantalo).

sakr||i vt лихословити, непристойно лягтися, клясти, проклинати, нецензурно виражатися, матюкатися; **~a** лихослівний, матірний; **~aĵ/o** лихослів'я, проклін, непристойна лайка, непристойне слово, нецензурний вираз, матюк; **~em/ul/o** лихослов, матюкальник, матюкало.

***sakr||o** анат. крижова кістка; **~a** крижовий; **~a** regiono крижова ділянка.

sakral||a сакральний, священний; **~a** arto сакральне мистецтво; **~ec/o** сакральність, священність; **~ig/i** сакралізувати.

***sakrament||o** церк. таїнство, (свята) тайна **~a** сакраментальний.

sakrilegi||o блюзнірство, святотатство, наруга над свяцинею; **~a** блюзнірський, святотатський; **~i** vp блюзнити, блюзнувати святотатствувати; **~ul/o** блюзнір, святотатець.

***sakristi||o** церк. ризниця, захристія; **~an/o** ризник, паламар.

sakr/o/kokcig/a анат. сакрококцигеальний, крижовокуприковий.

sakr/o/lumb/a анат. сакролюмбальний, крижовопоперековий.

saks||o 1. іст. сакс; 2. саксонець; **~a** саксонський; **(S)~i/o, (S)~uj/o** геогр. н. Саксонія (колишнє герцогство і королівство; земля в Німеччині); Malsupra **(S)~i/o** геогр. н. Нижня Саксонія (земля в Німеччині).

Saks/o Сакс (бельгійський майстер, винахідник саксгорнів і саксофонів).

saksifrag||o бот. ломикамінь [*Saxifraga*]; stela ~o ломикамінь зірчастий [*S. stellaris*]; **~ac/o/j** ломикаменеві [родина *Saxifragaceae*]; **~al/o/j** ломикаменовоцвіті [порядок *Saxifragales*].

saksikol/o орн. чикалка, трав'янка [*Saxicola*]; blankruga ~ кам'янка білогуза [*Oenanthe leucopyga*]; mediteranea ~ кам'янка ряба [лиса] [*Oenanthe hispanica*]; nigra ~ чикалка чорна [*S. caprata*].

Saks/i/o-Anhalt/o геогр. н. Саксонія-Ангальт (земля в Німеччині).

saks/korn/o саксгорн (мідний духовий мундштучний муз. інструмент).

***saksofon||o** саксофон; **~a** саксофонний; **~ist/o** саксофоніст.

sak/spor/fung/o сумчастий гриб, аскоміцет.

sak/strat/o глуха [сліпа] вулиця.

sak/šalm/o муз. волинка, дуда, коза, міх (= sakfajfilo, sakluto).

sak/tol/o мішковина.

sak/trak/o зал. тупикова колія, тупик.

sakur/o бот. сакура [*Prunus subhirtella*; *P. x yedoensis*].

sak/voj/o глуха [тупикова] дорога, тупик.

***sal||o** прям., перен. сіль; tabla ~o столова сіль; kuira ~o кухонна сіль; Glauber ~o глауберова сіль (= sodia sulfato); patria ~o сіль натрію; la ~o de epigrama сіль епіграми; **~a**

соляний; солоний; **~i** *vt* солити; **~ad/o** соління (*дія*); **~aj/o** солений продукт; **~ajoj** збірн. соління; **~ec/o** солоність; **~ej/o** 1. *див.* salfarejo; 2. *див.* salminejo; **~et/a** солонуватий; **~ig/i** *хім.* перетворювати у сіль; **~it/a** посолений, солений, солоний; **~itaj** *prez.* перен. завищені ціни, ціни, які кусаються; **~it/aj/o** соління (*продукт*); **~uj/o** сільниця, солянка.

Saladin/o *іст.* Салах-ал-Дін, Саладін (*султан Єгипту і Сирії*).

***salajr||o** заробітна плата, зарплата; зарбіток, платня, оклад, ставка; *minimima* ~o мінімальна заробітна плата; *reala* ~o реальна заробітна плата; *monata*, *semajna*, *taga* ~o місячна, тижнева, денна зарплата; *laŭtempa* ~o почасовий оклад, почасова ставка; *laŭpеса* ~o відрядний оклад, відрядна ставка; **~i** *vt* оплачувати працю, давати заробітну плату; *bone* ~ata *posteno* добре оплачувана посада; **~ad/o** оплачування праці, виплата зарплати; **~ul/o** оплачуваний працівник, найманий працівник.

salajr/o/al/don/o надбавка / надвишка до зарплати.

salajr/o/blok/ad/o, **salajr/o/frost/ig/o** заморожування заробітної плати.

salajr/o/fondus/o *ек.* фонд заробітної плати.

salajr/o/komisi/a: ~ *entrepreno* підприємство, що працює на давальницькій сировині.

salajr/o/kresk/o зростання заробітної плати.

salajr/o/minimum/o мінімальна заробітна плата (= *minimima salajro*).

salajr/o/plafon/o верхня межа зарплати.

salajr/o/statistik/o/j статистика заробітної плати.

salajr/o/sum/o сума заробітної плати; *totala* ~ загальна сума заробітної плати.

salajr/o/tag/o день видачі зарплати; *kiam vi havas* ~n коли вам видають зарплату?

salajr/o/tarif/o тарифна сітка.

sal/akv/o 1. розсіл (= *reklakvo*); 2. солонна вода, соляний розчин, водний розчин солі (*для відтавання снігу*).

salam/o саямі (*сорт копченої ковбаси*).

***salamandr||o** 1. *зоол.* саламандра [*Salamandra*]; 2. *нрк.*, *див.* urodelo; 3. саламандра, дух [елементарь] вогню (*в алхімії*); **~ed/o/j** саламандрові [*родина Salamandridae*].

Salamis/o *геогр.*, *іст.*, *о-в* Саламін (*затока Саронікос, Греція*).

sal/amoniak/o *хім.* нашатир, хлористий амоній, хлорид амонію (= *amonia klorido*).

salam/taktik/o *політ.* тактика саямі (*тактика досягнення цілей шляхом поступових невеликих змін, малими кроками, поступове нав'язування своєї волі й отримання від противника поступки за поступкою*).

salangan/o *орн.* салангана [*Collocalia*].

salangan/nest||o *кул.* ластівчине гніздо; **~a**: ~a *supro* суп із ластівчиних гнізд.

***salat||o** 1. салат (*страва*); ~o *el kukumoj* салат з огірків; *legoma* ~o овочевий салат; *rusa* ~o вінегрет; 2. *перен.* мішанина, вінегрет; **~a**: ~a *forko* салатна виделка; ~a *kulero* салатна ложка; **~uj/o** салатниця.

sal/ban/o соляна ванна.

sal/basen/o басейн для випарювання солі.

sal/bol/ig/ej/o солеварня.

Salcburg/o *геогр. н.* Зальцбург (*м. і земля в Австрії*).

***sald||o** *бухг.* сальдо, підсумок, залишок (*на рахунку*); *debeta* ~o дебетове сальдо; *kredita* ~o кредитове сальдо; **~i** *vt* підраховувати [підводити, визначати] сальдо, підбивати підсумок (*рахунків*).

sal/d/o/bilanc/o бухг. сальдовий баланс.

sal/eg/bakteri/o/j бакт. галофільні бактерії.

sal/en/hav/o солевміст, вміст солі.

sal/far||i *vn* варити сіль, добувати сіль; **~ej/o** солеварня, солеварний завод; **~ist/o** солевар.

sal/font/o солоне мінеральне джерело.

sal/gust/a солонуватий, з солоним присмаком.

sal/hav/a соляний, який містить сіль.

sal/i/o/j *ict.* салічні франки, західні франки.

salicilat||o *див.* salik(il)ato; **~a** *див.* salik(il)ata.

salicilin/o *хім.* саліцилін.

salicin/o *маловжив.*, *див.* salikino (*nid* saliko)

***salik||o** верба [*Salix*]; babilona ~o верба вавилонська, плачуща верба [*S. babylonica*, *син.* *S. pendula*] (*син.* plotsaliko); blanka ~o верба біла [*S. alba*]; herbеса ~o верба трав'яна [*S. herbacea*]; карга ~o верба козяча [*S. caprea*]; reta ~o верба сітчаста [*S. reticulata*]; **~ac/o/j** вербові [*родина Salicaceae*]; **~a** вербовий; **~aj/o** виріб із вербових прутиків, вербова плетінка; **~al/o/j** вербоцвіті [*порядок Salicales*]; **~ar/o**, **~ej/o** вербник, вербняк, зарості верб; **~in/o** *хім.* саліцин; **~ozid/o** *див.* ~ino; **~(il)at/a:** ~(il)ata acido *хім.* саліцилова кислота. **~(il)at/o** *хім.* саліцилат;

salikari/o *бот.* плачун верболистий [*Lythrum salicaria*].

salik/filoskop/o *орн.* вівчарик товстодзьбий [*Phylisopus schwarzi*].

***salikok/o** креветка, рачок.

salikok/et/o/salat/o *кул.* закуска з креветок.

salikorni/o *бот.* солонець [*Salicornia*].

salik/paru/o *орн.* синиця бурогоролова, пухляк [*Parus montanus*].

sal/impost/o податок на сіль.

***saliv||o** слина; sekreciado de ~o слиновиділення; elŝpruciĝi ~on бризкати слиною; **~a** слинний; **~aj** glandoj слинні залози; **~i** *vn* виділяти [виробляти] слину; **~ad/o** салівація, слиновиділення, слинотеча; **~ig/a** слиногінний; **~ul/o** слинько; **~um/i** *vn* слинитися, обслинюватися, заслинюватися.

saliv/o/suĉ/il/o *мед.* (стоматологічний) слиновідсмоктувач.

saliv/tuk/o дитячий нагрудник, слинявчик.

sal/kolor/ec/o *див.* halokromio.

Sal/lag||o *геогр. н.* Велике Солоне озеро (США); **~a:** ~a Urbo *геогр. н., м.* Солт-Лейк-Сіті (США).

sal/lagun/o соляна лагуна, соляні розробки (для випарювання солі з води).

sal/lek/ej/o солище, місце, де худобі дають сіль.

***salm/o** *іхт.* 1. лосось; сьомга [*Salmo salar*]; 2. *див.* salmono.

sal/marĉ/o *див.* sallaguno.

sal/min||ej/o солекопальня, соляна копальня, соляна яма; **~ist/o** солекоп.

salmis/o *кул.* сальмі, рагу з дичини; м'ясне рагу.

salm/o/kolor/a рожево-оранжевий, кольору лососини.

salmon||o *іхт.* риба з родини лососевих, лосось; **~ed/oj** лососеві [*родина Salmonidae*].

salmonel||o *бакт.* сальмонела [*Salmonella*]; **~oz/o** *мед.* сальмонельоз.

salmonel/ekskreci/ant/o *мед.* джерело виділення сальмонел, носій сальмонел.

salmonel/infekt/o *мед.* сальмонельозна інфекція

salmon/(o)/form/a/j *іхт.* лососеподібні [ряд *Salmoniformes*].

salm/o/trut/o *іхт.* лосось кумжа, кумжа [*Salmo trutta*].

Salome/o Саломея, Саломія, Соломія (*жін. ім'я*).

Salomon||o *бібл.* Соломон; (s)~а соломонів; (s)~а жіґо соломонів суд.

Salomon/o/j *геогр. н.* **1.** Соломонові острови (*Тихий океан*); **2.** д-ва Соломонові Острови.

salomon/sigel/o *див.* poligonato.

***salon||o** **1.** вітальня, салон; **2.** салон; зал, зала; bankeda ~o банкетний зал; koncerta ~o концертний зал; kosmetika ~o косметичний салон; literatura ~o літературний салон; **3.** *мор.* кают-компанія (= šipsalono); ~а салонний; ~eg/o (виставковий) зал / салон.

Salonik/o *див.* Tesaloniko.

salon/vagon/o *зал.* салон-вагон.

salp||o *зоол.* сальпа [*Salpa*]; ~ul/o/j сальпи [*клас Salpae*].

sal/perd/o обезсодлення.

***salpetr||o** *хім.* селітра (= kalia nitrato); ĉilia ~o натрієва (або чилійська) селітра; ~i *vt* селітрувати, змішувати із селітрою, покривати селітрою, обробляти селітрою.

salpiglos/o *бот.* язикотруб [*Salpiglossis*].

salping||o *анат.* труба матки, маткова труба, фаллопієва труба (= utertubo); ~а: ~a fimbrio фімбрія труби; ~it/o *мед.* сальпінгіт, запалення маткових (або фаллопієвих) труб.

salping/ektomi/o *хір.* сальпінгектомія.

sal/plant/o/j *бот.* солонцеві рослини, солончакові рослини.

sal/produkt/i *див.* salfari.

sals/o сальса (*музичний жанр, танець у Латинській Америці*).

salsol/o *бот.* курай [*Salsola*].

sal/stang/et/o/j *кул.* солонна солонка, солоні палички.

sal/ŝton/o *див.* evaporito.

***salt||i** *vn* плигати, плигнути, стрибати, стрибнути, скакати, скочити; alte ~i високо (під)плигнути / (під)стрибнути / (під)скопити; ~i *en* аквон плигнути / стрибнути / скочити у воду; ~i *de* unua al deka стрибати [перестрибувати] з п'ятого на десяте; la prezoj ~is tre alte ціни стрибнули [підскочили] дуже високо; ~e стрибком, стрибками, скоком, навскач; ~o **1.** стрибок, скік; transkariga ~o перекид, переверт; **2.** *військ.* стрибок, ривок, кидок (*просування військ на новий рубіж*); *~ad/i *vn* плигати, стрибати, скакати; ~ad/o **1.** плигання, стрибання, скакання; **2.** *спорт.* стрибки (*як вид спорту*); ~ado *en* alto стрибки у висоту; ~ado *en* longo стрибки в довжину; ~ado *per* stango стрибки з жердиною; staranta ~ado стрибки з місця; kuranta ~ado стрибки з розбігу; ~eg/i *vn* зробити великий стрибок; плигнути / стрибнути / скочити (дуже) високо [далеко]; плигонути, стрибонути; ~ej/o майданчик для стрибків; ~et/i *vn* злегка підплигувати / підстрибувати / підскакувати; зробити невеличкий стрибок; ~ig/i змусити стрибати [стрибнути]; ~ist/o *спорт.* стрибун, плигун; ~ul/o стрибун, плигун, скакун, пострибун, стрибунець, стрибайчик; ~um/o сальто, сальто-мортале.

salt/antilop/o *зоол.* спрингбок [*Antidorcas*] (під антилон, = antidorko).

salt/arane/o/j *зоол.* павуки-стрибуни [група з родини *Salticidae*].

saltarel/o сальтарело (*італійський танець*).

salt/artik/o *анат.* гомілковостопний / голінковостопний суглоб, скакальний суглоб.

salt/juĝ/ist/o *спорт.* суддя із стрибків на лижах (з трампліна).

sal/tavol/o шар солі.

saltier||o **1.** скісний хрест (у формі X), хрест св. Андрія; **2.** нашийний ланцюжок; нашийна хустка, косинка; гарасівка; ~e хрест-навхрест.

salt/krur/o *ент.* скакальна нога (у членистоногих).

salt/lev/iĝ/i схоплюватися (на ноги), скочити на ноги, підхопитися.

salt/mus/o *див.* dipodo.

saltomortal/o *див.* saltumo.

salt/o/plat/o *спорт.* стіл відриву (на трампліні із стрибків на лижах).

salt/o/pre/a готовий стрибнути.

salt/o/ret/o *спорт.* батут.

salt/o/ski/o/j *спорт.* лижі для стрибків із трампліна

salt/o/ĝnur/o скакалка.

salt/o/tabul/o підкидна дошка, гімнастичний трамплін (у гімнастиці); місток для стрибків у воду; трамплін (= trampolino).

salt/o/tuk/o рятувнє полотно (для стрибаючих з висоти людей під час небезпеки, н-д, пожежі).

salt/o/tur/o вишка для стрибків (у воду, з парашута).

salubr||a корисний для здоров'я, сприятливий для здоров'я, здоровий, цілющий; ~a klimato цілющий клімат, здоровий клімат; ~ec/o сприятливі для здоров'я умови, цілющість, цілющі властивості; ~ig/i створювати сприятливі для здоров'я умови, оздоровлювати (середовище перебування).

***salut||i** *vt* **1.** вітати(ся), привітати(ся), (по)здоров(к)атися, поздоровляти; *військ.* відд(ав)ати честь; ~i sian amikon per manpremo привітати свого друга потиском руки, привітатися зі своїм другом потиском руки, поздоровкатися зі своїм другом за руку; reciproke sin ~i поздоровкатися, (при)вітатися один з одним, (при)вітатися між собою; ~i okaze de la jubileo вітати / поздоровляти з ювілеєм; ~i la novan iniciaton (при)вітати нову ініціативу; ~u de mi vian patrinon привітай(те) від мене твою [вашу] маму, передай(те) від мене привіт твоїй [вашій] мамі; ~i oficiron віддати честь офіцерові; **2.** *військ.* салютувати, вітати салютом; ~i per tri salvoj (при)вітати триразовим салютом, (при)вітати трьома залпами; **3.** *інформ.* увійти (в систему), зареєструватися (в системі), почати сеанс; ~a вітальний; ~a rafado салют; ~e у знак вітання; ~o **1.** привіт, вітання; ~on! привіт!, здрастуй(те)!; transdoni ~on передавати вітання / привіт; **2.** *військове* вітання, віддання честі, салют; **3.** *військ.* салют (*вистріли*); **4.** *інформ.* вхід (до системи), реєстрація (в системі), почтаок сеансу.

salut/gest/o вітальний жест; *військ.* віддання честі.

salut/leter/o вітальний лист; адрес.

salut/mesaĝ/o вітальне послання.

salut/paf/ad/o салют, салютування стрільбою.

salut/parol/o вітальна промова.

salut/pozici/o *спорт.* положення фехтувальника під час привітання.

salut/telegram/o вітальна телеграма.

salut/vort/o/j вітальні слова, слова привітання.

*salv||o *військ.* залп; ~а залповий; ~а pafado стрільба залпом; ~i *vn* дати залп (= fari salvon, pafi salve, salvopafi).

Salvador||o *геогр. н., кр.* Сальвадр; (s)~а сальвадорський; (s)~an/o сальвадорець.

salvarsan/o *фарм.* сальварсан.

salvelen/o *іхт.* палія [*Salvelinus*].

Salven/o *геогр. н., р.* Салуїн, Салуєн (*Китай, М'янма, Таїланд*).

*salvi||o *бот.* шавлія [*Salvia*]; oficina ~o шавлія лікарська [*S. officinalis*]; ~а шавлієвий; ~а infuzaĵo шавлієва настоянка.

salvini||o *бот.* сальвінія [*Salvinia*]; ~ac/o/j сальвінієві [*родина Salviniaceae*]; ~al/o/j сальвінії [*порядок Salviniiales*].

salv/o/paf||i *vt* дати залп; стріляти залпом, залпами; вести залпову стрільбу; ~ad/o стрільба залпами, залпова стрільба, залповий вогонь.

*sam||a той (же) самий, такий (же) самий; vi havas la ~an opinion, kiel mi u вас та ж сама думка, що й у мене; ~e так само; ~o те ж саме; mi ĉiam diras la ~on я завжди кажу те ж саме; ~ec/o подібність, тотожність, однаковість. *Прим. sam* уживається як преф., відп. *перев. укр. одно-*: ~ideano *однодумець*; ~kursano *однокурсник*.

sam/aĝ||a такого ж віку, у тих же літах, одного віку; li estas ~a kiel mi він такого ж віку, як і я; ~ul/o ровесник, одноліток.

sam/aks/a *спец.* співвісний, коаксіальний.

sam/alt/e так само високо; на такій же (самій) висоті, на одній і тій же висоті; урівень, урівні.

sam/ampleks/a однаковий [такий же] за розміром, обсягом.

samar/o *бот.* крилатка.

Samar/o *геогр. н., м.* Самара (*Росія*).

sam/are/a однаковий за площею.

samari/o *хім.* Самарій (*елемент*), самарій (*проста речовина*).

Samari||o *іст., бібл.* Самарія; (s)~an/o самаритянин, самарянин; la bonfara (s)~ano добрий самарянин; (s)~an/in/o самаритянка.

samaritan/o *див.* samaritano.

Samarkand/o *геогр. н., м.* Самарканд (*Узбекистан*).

samarskit/o *мін.* самарскіт.

Samaved/o *рел.* Самаведа (*друга книга Вед*).

samb/o самба (*музика і танець*).

sambaki/o *ареол.* самбакі (*доісторична індіанська могила в Бразилії*).

*sambuk/o *бот.* бузина; [*Sambucus*]; blua ~ бузина синя [*S. caerulea*]; grapola ~ *див.* ruĝa ~o; herba ~ бузина трав'яниста (= ebolo); nigra ~ бузина чорна [*S. nigra*]; ruĝa ~ бузина червона [*S. racemosa*] (*син.* grapola ~o).

sambuk/ber/o ягода бузини.

sam/cel/a який має ту ж (саму) мету, з тією ж метою.

sam/centr||a концентричний; ~e концентрично; ~ec/o концентричність; ~ig/i (з)робити концентричним.

sam/civit/an/o співгромадянин, співвітчизник.

sam/ĉambr/an/o мешканець тієї ж кімнати, того ж номеру; хворий тієї ж палати.

sam/dom/an/o сусід по будинку, мешканець того ж будинку.

same/o *див.* Iaropo.

sam/eben/a *мат.* компланарний, який має спільну площину; який лежить в одній площині.

sam/eklezi/an/o особа, що належить до тієї ж церкви; одновірець.

sam/famili/an/o член тієї ж родини / сім'ї, близький родич.

sam/faz/a який знаходиться на тій же (самій) фазі, який має ту ж (саму) фазу.

sam/form/a такої ж форми, у тій же формі.

sam/g'o *рел.* санґха (в Індії – община ченців-аскетів).

sam/gent||a одноплемінний; **~ulo** одноплемінник.

sam/grad/e у тій же мірі, тією ж мірою.

sam/hejm/an/o домочадець.

samhit/o *рел.* самхіта (ряд священних текстів індуїзму).

sam/ide||a однодумний; **~an/o** однодумець (Прим. На перших етапах практичного використання есперанто це слово служило як звертання одного есперантиста до іншого); **~an/ar/o** коло есперантистів-однодумців; усі есперантисти-однодумці; **~an/in/o** однодумниця; **~ec/o** однодумство, ідеологічна єдність.

samizdat/o *іст.* самвидав.

sam/kiel (точно) так же, як (і).

sam/kj'o самк'я (філософська система Ст. Індії).

sam/klas/an||o однокласник, товариш по класу; **~in/o** однокласниця.

sam/konfesi/an/o одновірець, єдиновірець, прихильник тієї ж (самої) віри [конфесії].

sam/kurs/an||o однокурсник; **~in/o** однокурсниця.

sam/land/an||o земляк, землянин, співвітчизник; **~in/o** землячка, співвітчизниця.

sam/lim/a який має спільну [одну і ту ж] межу; межа в межу.

sam/lok/e у [на] тому ж (самому) місці; **~n** у [на] те ж (саме) місце.

sam/manier/e так само, таким же чином, таким же способом (= en la sama maniero, laŭ la sama maniero).

sam/moment||a (*kun*) який відбувається в той же момент (*iz*), який проходить в один і той же момент (*iz*); одночасний; **~e** тієї ж хвили, у той же (самий) момент, в один і той же момент (= en la sama momento).

sam/naci/an/o представник тієї ж (самої) нації, представник того ж (самого) народу; одноплемінник.

samn||o *іст.* самніт (представник давнього італійського племені); **~a** самнітський.

sam/nivel||a (*kun*) який знаходиться на тому ж (самому) рівні (*z*), який знаходиться на одному (і тому ж) рівні (*z*); **~e** (*kun*) на одному рівні (*z*), врівень (*iz*), урівні(*z*).

sam/nom||a однойменний; який носить те ж (саме) ім'я; **~ul/o** тезко; однофамілець, однофамільник.

sam/norm/ig/i зводити до однакових норм, нормативів, стандартів; уніфікувати.

Samo/o *геогр. н.* Самоа (архіпелаг в Океанії; держава); Оксидентала **~o** *іст.* Західне Самоа; Usona **~o**, Orienta **~o** Американське Самоа, Східне Самоа; (**s**)**~a** самоанський; (**s**)**~an/o** самоа, самоанець.

samojed||o *етн.* самоїд, самоїдець; **~a** самоїдський; **~aj** lingvoj самодійські [заст. самоїдські] мови; **~in/o** самоїдка.

sam/okaz/e заодно, при тій же нагоді, одночасно, тоді ж.

samol/o бот. північниця [*Samolus*].

sam/opini|i *vt* дотримуватися однакової думки, бути тієї ж думки, вважати так само; ~а який дотримується тієї ж думки, однодумний; ~ес/о збіг думок, єдність думок, однодумство.

Samos/o *геогр. н., о-в* Само́с (Егейське море, Греція).

Samotrac/o *геогр., о-в* Самотракі (Егейське море, Греція).

***samovar|o** самова́р (син. *temašino*); ~а самоварний.

sampan/o сампа́н, плоскодо́нка (плоскодонний човен у Китаї і Пд.-Сх. Азії).

sam/parti/an/o однопартієць, товариш по партії.

sam/patr|a єдинокровний по батькові, одного батька; ~i/an/o *див.* ~uj/an/o; ~in/a єдиноутробний, єдинокровний по матері, однієї матері (= *samutera*); ~ina frato брат по матері; ~uj/an/o співвітчизник.

sampl|o 1. *стат.* вибірка; 2. *муз.* семпл; ~i *vt муз.* створювати семпли; семплувати; ~ad/o *муз.* семплування, семплінг; ~il/o *муз.* семплер.

sam/pov/a *мат.* рівнопотужний.

sam/provinc/an/o житель тієї ж провінції [області]; земляк.

sam/rajt|a який має однакові [рівні] права; ~е з однаковими правами, на рівних правах.

sam/rang/ul/o особа того ж рангу, чину, звання; рівний за рангом, чином, званням.

sam/region/an/o житель того ж регіону [краю], житель тієї ж області; земляк.

***sam/regn/an/o** співвітчизник.

sam/rekt/a *мат.* колінарний.

***sam/religi/an/o** прихильник тієї ж (самої) релігії, одновірець, єдиновірець.

sam/sang|a єдинокровний; ~ul/o (єдино)кровний родич, родич по крові.

samsar/o *рел.* самсара, метемпсихоз (в індуїзмі – переселення душі з одного організму в інший).

sam/seks|a який належить до тієї ж (самої) статі; гомосексуальний; ~а або любов до представника своєї статі, гомосексуальна любов; ~em/a який відчуває потяг до представників своєї статі; ~em/o потяг до представників своєї статі, гомосексуальний потяг, гомосексуальність, гомосексуалізм; ~em/ul/o гомосексуаліст; ~em/ul/in/o гомосексуалістка.

sam/seks/am/a *див.* *samseksema*.

sam/senc/a з тим же значенням, однозначний.

sam/sign/a *мат.* того ж знаку, з тим же знаком.

sam/signif/a який має таке ж (саме) значення, такий же за значенням.

sam/skip/an/o товариш [колега] по зміні.

Samson/o *див.* *Šimsono*.

sam/sort/ul/o людина такої ж долі; товариш по нещастю.

sam/spec/a того ж виду [сорту], однорідний, однотипний.

sam/stil|a який має той же стиль; виконаний у тому ж стилі; ~е у тому ж стилі.

sam/substanc/a *рел.* єдиносущний, нероздільний, невіддільний.

sam/team/an/o товариш по команді, гравець тієї ж команди.

sam/temp||a 1. одночасний (*син. simultana*); 2. (*kiel iu, kiel io*) який живе у той же (самий) час (*що хто-н.*); існуючий у той же (самий) час; ~е одночасно, в один і той же час; ~ес/о одночасність; ~ул/о сучасник.

sam/tia такий же.

sam/tiam тоді ж.

sam/tie там же; ~n туди ж.

sam/tiel (точно) так же, так само.

sam/tiom стільки ж.

sam/tiu той же.

sam/toni/a хім. ізотонічний.

Samuel/o бібл. 1. Самуїл; Самуель, Семюель, Самійло (*чол. ім'я*); 2. Книга Самуїла (*у Старому Заповіті*).

samum/o самум (*сухий гарячий вітер у пустелях Азії та Африки*).

samuraj|o самурай (*у феодальній Японії – член привілейованого військового стану*); ~а самурайський.

***sam/urb/an/o** житель того ж (самого) міста; земляк.

sam/uter/a єдиноутробний (=sampatrina).

sam/valor||a рівноцінний, однаковий за вартістю, значенням, еквівалентний; ~ес/о рівноцінність.

sam/vilaĝ/an/o односелець, житель того ж села; земляк.

sam/volumen/a мат. однакового об'єму, такого ж об'єму, такого ж за об'ємом.

***san||a** здоровий; ~а infano здорова дитина; ~а manĝaĵo здорова їжа; ~а dormo здоровий сон; senti sin ne sufiĉe ~а почувати себе не цілком здоровим; ◇ menso ~а en korpo ~а у здоровому тілі здоровий дух; *~o здоров'я; fizika ~o фізичне здоров'я; morala ~o моральне здоров'я; je (або pro) via ~o! (за) твоє / ваше здоров'я!; *~i vi бути здоровим, добре почуватися; *~ig/a оздоровчий, цілющий, лікувальний, корисний для здоров'я; *~ig/i (з)робити здоровим, оздоровити,вилікувати, зцілити; ~ig/o, ~ig/ad/o оздоровлення, санация; ~ig/ej/o здравниця, санаторій; ~ig/il/o оздоровчий засіб; ліки (= kuracilo); ~iĝ/i виздоровіти, оздоровитися,вилікуватися, зцілитися; ~iĝ/o виздоровлення, зцілення; *~ul/o здорова людина, здоровий (*у знач. ім.*).

Sana/o геогр. н., м. Сана (*столиця Ємену*).

san/atest/o довідка про стан здоров'я, медична довідка.

sanatori|o санаторій; ~o rog pulmomalsanuloj санаторій для хворих на легені; ~а санаторний.

San-Bernard|o геогр. н. Сен-Бернар (*перевал в Альпах*); la Granda ~o Великий Сен-Бернар; la Malgranda ~o Малий Сен-Бернар; ~а: ~а hundo сенбернар (*порода собак*).

Sanĉ/o Санчо (*чол. ім'я*).

***sandal/o** босоніжок; сандаля, сандалія.

sandarak/o сандарак (*запашна смола*).

sandarak/arb/o бот. сандарак, сандаракове дерево [*Callitris endlicheri*].

San-Domingo, Sandoming/o геогр. н., м. Санто-Домінго (*столиця Домініканської Республіки*).

sandov/o ав. трос для запуску планерів.

sandr/o іхт. судак [*Lucioperca sandra*].

***sandviĉ||o** сандвіч, сѣндвіч; ŝinka ~o сандвіч із шинкою; ~**ej/o** бутербродна (у знач. ім.), кіоск з продажу бутербродів, гамбургерів; ~**et/o** бутерброд; ~**ul/o** людина-афіша, людина-реклама (= afiŝhomo).

Sandviĉ/a/j Insul/o/j геогр. н. Сандвічеві острови (колишня назва Гавайських островів).

sandviĉ/kolbas/o кул. гот-дог, хот-дог.

San-Francisk/o геогр. н., м. Сан-Франциско (США).

***sang||o** у різн. знач. кров; homa ~o людська кров; blua ~a голуба / блакитна кров; verŝi ~on проливати кров; doni sian ~on por la patrujo віддати життя за батьківщину; ~a кров'яний; кривавий; ~a sekimo кров'яна сироватка; ~a guto кров'яна крапля, крапля крові; ~a vundo кривава рана; ~a batalo кривавий бій, кривава битва; plori per ~aj larmoj плакати кривавими сльозами; ~i *vn* **1.** кровоточити, стікати кров'ю; **2.** *перен.* боліти; mia koro ~as моє серце кров'ю обливається; *~**ad/o** кровотеча; ~ado de la nazo кровотеча з носа; ~**ologi/o** *див.* hematologio.

sang/adult/o *заст.* кровозмішення, кровозмішання, інцест (= incesto).

sang/al/flu/o прилив крові, конгестія (= kongesto).

sang/angi/o *анат.* кров'яна судина (= sangovaskulo).

sang/avid||a кровожерний, кровожерливий; ~e кровожерно, кровожерливо; ~**ec/o** кровожерність, кровожерливість.

sang/o/ekzamen/o/j аналіз крові.

sang/el/flu/o *мед.* кровотеча, крововилив, геморагія (= hemoragio).

sang/el/las||i, sang/el/tir||i *vn мед.* пускати кров (будь-яким способом: за допомогою флеботомії, п'явок і т. п.); ~o кровопускання.

sang/hund/o лягава (= halt(o)hundo).

sang/impost/o *розм.* військова повинність.

sangisorb/o *див.* sangvisorbo.

sang/o/ban/o кривава баня.

sang/o/bank/o *мед.* банк крові (= banko de sang).

sang/cirkul/ad/o кроводіг, циркуляція крові.

sang/o/dializ/o *мед.* гемодіаліз.

sang/o/don||ant/o, ~int/o донор крові.

sang/ofag/o *бот.* бук лісовий [*Fagus sylvatica atropunicea, F. s. atropurpurea*].

sang/oflor/o *див.* hemanto.

sang/oflu/o кровотеча.

sang/o/gener/ad/o *фізіол.* гемопоєз, кровотворення.

sang/o/glob/et/o *фізіол.* кров'яна кулька, кров'яне тільце (*син.* globulo); ruĝaj ~j червоні кров'яні кульки, тільця; blankaj ~j білі кров'яні кульки, тільця.

sang/o/grup/o *мед.* група крові.

sang/o/gut/o крапля крові.

sang/o/halt/ig/a *рідко, див.* hemostaza.

sang/o/herb/o *рідко, див.* Kristofora herbo.

sang/o/hund/o пойнтер, короткошерста лягава.

sang/o/kancer/o *мед.* рак крові, білокрів'я, лейкемія, лейкоз (= leŭkemio).

sang/o/koagul/aĵ/o згусток крові, кров'яний згусток (= kruoro).

sang/o/kolbas/o кул. кров'янка (син. budeno).

sang/o/kolor/a кривавий, кольору крові.

sang/o/kovr/it/a залитий кров'ю, закривавлений.

sang/o/makul||i *vt* заплямити забруднити кров'ю; закривавити; **~it/a** заплямлений забруднений кров'ю; закривавлений.

sang/o/mank/a *див.* anemia.

sang/o/parenc/o *див.* samsangulo.

sang/o/perd/o втрата крові.

sang/o/plen/a повний крові, наповнений кров'ю, кривавий; повнокровний.

sang/o/prem/o кров'яний тиск.

sang/o/princ/o принц крові.

sang/o/riĉ/a *див.* sangoplena.

sang/o/ruĝ/a криваво-червоний, кривавий, кривавого кольору (= sangokolora).

sang/o/sediment/iĝ/o *мед.* осідання еритроцитів.

sang/o/sput/ad/o *мед.* кровохаркання, гемоптиза (= hemoptizo).

sang/o/suĉ/ant||a кровоссальний, кровосисний; **~o** кровосос, кровопивець, кровопивця.

San-Gotard/o, Sangotard/o *геогр. н.* Сен-Готард (*перевал в Альпах, Швейцарія*).

sang/o/transfuz/o *мед.* переливання крові.

sang/o/vaskul/o, sang/o/vaz/o *анат.* кров'яна судина (= sangangio).

sang/o/venen/iĝ/o зараження крові.

sang/o/venĝ||o кровна помста; **~anto** кровний месник.

sang/o/verŝ/(ad)/o кровопролиття.

sang/o/vom/(ad)/o *мед.* блювання кров'ю, кров'яна рвота, гематемезис (= hematemezo).

sangri/o санґрія (*пунш з червоного вина, лимонного соку, цукру, води і спецій*).

I sangvin||a санґвінічний; повнокровний, життєрадісний; **~ul/o** санґвінік.

II sangvin/o *жив.* санґіна, санґвіна.

sangvisorb/o *бот.* родовик [*Sanguisorba*, син. *Poterium*]; *oficina* ~ родовик лікарський, стягникров, сухозлотноця [*S. officinalis*]; *eta* ~ чорноголовник родовиковий [*S. minor*].

SanĤerib/o *іст.* Сінахеріб (*асирійський цар*).

San-Ĥose/o *див.* San-Joseo.

San-Ĥuan/o *див.* San-Juano.

sanikl/o *бот.* підлісник [*Sanicula*]; *ейгора* ~ підлісник європейський [*S. europaea*].

sanitar||a санітарний; **~a inspektisto** санітарний інспектор, санітарний лікар; **~a kordono** санітарний кордон; **~a servo** санітарна служба; **~a vagono** санітарний вагон; **~ist/o** санітар (*особа, що слідкує за санітарним станом*).

sanitar/ofic/ej/o санітарне бюро, санітарне управління.

San-Jose/o, San/Jose/o *геогр. н., м.* Сан-Хосе (*столиця Коста-Рики*).

San-Juan/o, San/Juan/o *геогр. н., м.* Сан-Хуан (*адміністративний центр Пуерто-Рико*).

***sankci||o** **1.** санкція, дозвіл, схвалення; *doni al iu* ~on дати кому-н. санкцію; **2.** санкція, покарання, захід впливу; *apliki al iu* ~on застосувати до когось-н. санкцію; **~i** *vt* санкціонувати, схвалити.

***sankt||a** святий; священний; ~а devo святий / священний обов'язок; la ~а jaŭdo Великий четвер, Страсний четвер; la (S)~а lando Свята земля (Палестина); la (S)~а Skribo Святе Письмо; proklami iun ~а проголосити ког-н. святим; ~е свято (присл.), священно; ~аĵ/o святиня (що-н. святе); ~ес/o святість; *~ej/o святе місце, святиня (храм), святилище, храм; ~ig/i (о)святити, освячувати; ~ul/o святий (у знач. ім.); ~ul/in/o свята (у знач. ім.).

Sankt/a-Deniz/o геогр. н., м. Сен-Дені. (Франція).

sankt/afekt/a див. bigota.

Sankt/a-Georg/o геогр. н., м. Сент-Джорджес (столиця Гренади).

Sankt/a-Helen/o геогр. н. 1. острів святої Єлени (Атлантичний океан); 2. Острів Святої Єлени (конституційна монархія на чолі з англійською королевою)..

Sankt/a-Johan/o геогр. н., м. Сент-Джонс (столиця Антигуа і Барбуда).

Sankt/a-Kit/o kaj Nevis/o геогр. н., о-ви, д-ва Сент-Кітс і Невіс (Карибське море).

Sankt/a-Kristofor/o геогр. н., о-в Сент-Крістофер, Сент-Кітс (Карибське море, Сент-Кітс і Невіс).

sankt/akv||o свячена вода; ~uj/o посуд зі свяченою водою (у притворі храму); кропильниця, посуд для свяченої води.

Sankta-Katarin/o геогр. н. Санта-Катарина (штат у Бразилії).

Sankt/a-Laŭrenc/o геогр. н., р. Сан-Лоренсо (США, Канада).

Sankt/a-Luci/o геогр. н., о-в, д-ва Сент-Люсія (Вест-Індія).

Sankt/a-Luiz/o геогр. н., м. 1. Сент-Луїс (США); 2. Сен-Луї (Сенегал).

Sankt/a-Vincent/o kaj Grenadin/o/j геогр. н., о-ви, д-ва Сент-Вінсент і Гренадини (Карибське море).

sankt/bild/o образ, ікона.

sankt/figur/o фігура святого, свята фігура (як предмет культу).

sankt/ole||o церк. елеї; миро; ~і vt елеосвячувати, соборувати, помазати; ~і геĝо помазати на царювання; ~ad/o Єлеопомазання, Таїнство Єлеопомазання; миропомазання; ~it/o помазанець, помазаник (про монарха); дитина або хворий, що пройшли обряд помазання.

Sankt-Peterburg/o геогр. н., м. Санкт-Петербург, Петербург (Росія, = Peterburgo).

sankt/promes/o рел. обіт, обітниця (= voto).

sankt/rest/aĵ/o святі останки, реліквія, мощі (= relikvo).

sankt/urb/o/j святі міста.

San-Marin/o, San/Marin/o геогр. н., м., д-ва Сан-Маріно.

San-Paŭl/o, San/Paŭl/o геогр. н. Сан-Паулу (м. і штат у Бразилії).

sarpaŭli/o бот. сенполія [Saintraulia].

san/protekt||(ad)/o охорона здоров'я; ~а (щодо) охорони здоров'я.

San-Rem/o, San/Rem/o геогр. н., м. Сан-Ремо (Італія).

San-Salvador/o, San/Salvador/o геогр. н., м. Сан-Сальвадор (столиця Сальвадору).

sansevier/o бот. сансевієрія [Sansevieria].

Sansimon||o Сен-Симон (французький філософ і економіст); (s)~ism/o ек. сенсимоїзм; (s)~ist/o сенсимоїст.

sanskrit||o санскрит; ~а санскритський; ~е на санскриті, санскритом; ~ist/o санскритолог; ~ist/ik/o санскритологія.

san/stat/o стан здоров'я.

***santal||o** бот. сандал, сантал, сандалове дерево [*Santalum*]; **~ac/o/j** сандалові [родина *Santalaceae*]; **~al/o/j** сандалоцвіті [порядок *Santalales*]; **~in/o** хім. сандал, сантал (барвник), сандаловий екстракт; **~ol/o** хім. санталол.

santal/lign/o сандалова деревина.

Santiago/o геогр. н., м. Сантьяго (Іспанія, Куба, Чилі).

santolin/o бот. сантолїна [*Santolina*].

santonin/o фарм. сантонїн.

santun/o фігурка святого (різдвяна прикраса).

Saon/o геогр., р. Со́на (Франція).

Sao-Tome/o kaj Principe/o геогр. н., о-ви і д-ва Сан-Томе і Принсіпі (Атлантичний океан).

***sap||o** мило; patria, kalia ~o натрієве, калієве мило; tualeta ~o туалетне мило; likva ~o рідке мило; ~o por krudaj lavoј господарське [просте] мило; briko da ~o брусок мила; reso da ~o шматок мила; ~a мильний; ~a veziko мильна буль(баш)ка; ~i vt (на)милити, намилювати; **~ec/a** подібний до мила, милкий; **~ig/i** хім. сапоніфікувати, омилювати, розкладати лугом (жир); **~uj/o** мильниця; **~um/i** vt милити, намилювати; перен. замилювати; ~umi la okulojn замилювати очі.

sap/akv/o мильна вода.

sap/arb/o див. sapindo.

sape||o 1. військ. сапа; хід сполучення; 2. прям., перен. підкоп; ~i vt 1. вести [робити, здійснювати] підкоп; підкопувати, підривати; ~i genrapon вести підкоп під фортечний вал, підкопувати фортечний вал; 2. перен. підкопуватися під когo-н.; вести підривну діяльність; ~i ies aŭtoritaton копати яму під когo-н.; **~ist/o** сапер.

sape/aktiv||ad/o, ~ec/o підривна діяльність.

sapek/o іст. сапек (дрібна індонезійська монета).

saper/o див. sapeisto.

Sapf||o Сапфo (давньогрецька поетеса); (s)~a: (s)~a strofo літ. сапфійська строфа; (s)~ism/o сапфізм, лесбїянство, лесбїйство, лесбїйська любов; (s)~ism/ul/in/o лесбїянка, лесбїйка (= lesbianino 2, samseksemulino, gejino).

sap/fabrik/o миловарний завод, миловарна фабрика.

sap/far||ad/o миловаріння; **~ej/o** миловарня, милярня; миловарна фабрика, миловарний завод; ~ist/o миловар.

sap/flok/o/j мильні пластівці.

sap/herb/o бот. мильнянка лікарська (= saponario).

sapind||o бот. сапіндус, мильне дерево [*Sapindus*] (син. saporbo); **~ac/o/j** сапіндові [родина *Sapindaceae*]; **~al/o/j** сапіндоцвіті [порядок *Sapindales*].

sapogenin/o хім. сапогенїн.

saponari/o бот. мильнянка [*Saponaria*]; oficina ~ мильнянка лікарська [*S. officinalis*] (син. sapherbo).

saponin/o хім. сапонїн.

sap/o/pelv/et/o мисочка під мило.

sap/o/pulvor/o мильний порошок.

sapor||o фізіол. смакове відчуття, смак (солодкий, кислий, гіркий, солоний); присмак; ~i vt діяти на смакові органи, мати смак (солодкий, кислий, гіркий, солоний).

Sapor/o геогр. н., м. Саппоро (Японія).

sap/o/šmir/it/a змазаний милом, намілений.

sapot||o бот. 1. саподи́ла, сапоти́ла, сапотило́ве дере́во [*Sapota*; *Manilkara zapota*]; 2. див. manilkaro; 3. див. sapotbero; ~**ac/o/j** сапо́тові [родина *Sapotaceae*].

sapot/ber/o сапо́ті, сапо́та, плід сапо́дили, плід сапо́тилового дере́ва.

sapozid/o сапо́нін (= saponino).

sapr||o зоол. нежива́ органі́чна речови́на, сапро... (у складних словах відповідає поняттю „гнилий”); ~**ej/a** який росте́ в місці́, багату́му на решт́ки рослин і тварин.

sap/rest/aĵ/o зми́лок.

sap/rezidu/o/j ми́льний о́сад.

sapr/o/bakteri/o бакт. (бакте́рія-)сапрофі́т (син. saprofito).

saprobi||o/j див. saprovivuloj; ~**a** сапро́бний.

sapr/o/fit||o 1. бот. сапрофі́т; 2. бакт. (бакте́рія-)сапрофі́т; ~**a** сапрофі́тний.

sapr/o/mas/o екол. сапрома́са.

sapropel||o геол. сапропе́ль (мул); ~**a** сапропеле́вий.

sapr/o/viv||ul/o/j бакт. сапро́би, сапробіо́нти, сапрофа́ги; ~**ec/o**, ~**ul/ism/o** життя́ у водо́ймах, забруднених органі́чними речови́нами.

sapr/o/zo/o/j зоол. сапрозо́а.

sap/šajm/o ми́льна пі́на.

sap/šton/o мін. стеати́т, тальк (= steatito).

sap/vezik/o ми́льна бу́лька / бу́льбашка, ми́льний пузи́р.

Sar/o геогр. н., р. Саар (Франція, Німеччина).

saraband/o сараба́нда (музика і танець).

saracen||o етн. сараці́н (давня назва представника мусульманських племен); ~**a** сараці́нський.

saraceni||o бот. сараце́нія [*Sarracenia*]; ~**ac/o/j** сараце́нієві [родина *Sarraceniaceae*].

sarafan/o сарафа́н.

Saraj бібл. Сара, Са́рра.

Sarajev/o геогр. н., м. Сарає́во (столиця Боснії та Герцеговини).

sarak/o бот. сара́ка [*Saraca*]; hindia ~ сара́ка інді́ська [*S. indica*].

sarcin/o бакт. сарци́на [*Sarcina*].

sard||o 1. етн. сард, сарди́нець; 2. мін. сарде́р (різновид халцедону); ~**a** сардський, сарди́нський; (**S**)~**i/o**, (**S**)~**uĵ/o** геогр. н., о-в Сарди́нія (Середземне море, Італія).

sardan/o сарда́на (каталонський танець).

Sardanapal/o іст. Сарданапа́л (асирійський цар).

***sardel/o** кул. анчо́ус, хамса́, тю́лька (законсервовані у розсолі).

Sardes/o 1. іст. Са́рди (стародавнє місто у Малій Азії, столиця Лідії); 2. геогр. н. Са́рт (поселення на місці стародавніх Са́рдів, Туреччина).

sardi/o див. sardo 2.

sardin/o 1. кул. сарди́на, кі́лька, оселеде́ць, шпрот (законсервовані в олії); 2. див. pilcardo.

Sardini/o див. Sardo, Sardujo.

sardon/a сардо́нічний; ~ gido мед., перен. сардо́нічний сміх.

sard/oniks/o мін. сардо́нікс.

sargas/o бот. саргасо, саргасум [*Sargassum*] (водорість).

Sargas/maro геогр. н. Саргасове море.

sari/o сарі (одяг індійських жінок).

sarin/o хім., військ. зарин.

***sark||i** vt полоти, прополювати; сапати, мотичити; ~i bedojn полоти грядки; ~ad/o поліття, прополювання, прополка; сапання, мотичення; ~aj/o бур'ян; ~il/o сапа, сапка, мотика; ~ind/aj/o бур'ян (тж перен.).

***sarkasm||o** сарказм; ~a саркастичний, уїдливій, ущипливій, злісно-глузливій; ~a rideto саркастична посмішка; ~e саркастично, уїдливо, ущипливо; ~i vt саркастично говорити [відгукуватися], говорити [уживати] сарказми.

***sarkofag/o** саркофаг.

sarkokarp/o бот. саркокарпій (м'ясистий, соковитий оплодень; м'ясистий, соковитий міжплодень).

sarkom||o мед. саркома; ~oz/o мед. саркоматоз.

sarkopsil/o див. ĉiko.

sarkopt/o ент. свербун, коростяний кліщ [*Sarcoptes*].

sark/pioĉ/o сапа, сапка, мотика (= sarkilo).

Sar/land/o геогр. н. Саар (земля в Німеччині).

sarmat||o іст. сармат; ~a сарматський; (S)~i/o, (S)~uj/o Сарматія (антична Сх. Європа).

sarment/o бот. 1. пагін, паросток, вус (виноградної лози); 2. тонке, довге і гнучке стебло.

sarong/o саронг, сарунг (одяг малайців та індонезійців).

sarsaparil/o бот. сарсапариль, сарсапарель, сасапариль (= smilako).

sarsenet/o сарсенет (підкладкова тканина).

sartori/o анат. кравецький м'яз.

Sartr/o Сартр (французький філософ і письменник).

sarusofon/o муз. сарюсофон (духовий інструмент).

sasafras||o бот. сасафрас [*Sassafras*]; blanketa ~, oficina ~ сасафрас білястий [лікарський] [*S. albidum*, син. *S. officinalis*].

Sasan||o іст. Сасан (перський шах); ~id/o/j Сасаніди (династія).

Saskeĉevan/o геогр. н. Саскачеван (провінція в Канаді).

saŝim/o кул. сасімі, сашімі (японська страва з червоної риби).

***sat||a** прям., перен. ситий; пересичений; mi estas ~a je (або de) viaj promesoј я ситий вашими обіцянками; li estas ~a je (або de) plezuroј він пересичений задоволеннями; ◇ ~a malsatan ne povas kompreni ситий голодного не розуміє; ke la lup' estu ~a, kaj ŝaf' ne tuŝata щоб і вовк був ситий, і коза ціла; ~e сито (присл.); ~i vt бути ситим; відчувати ситість; ~ec/o ситість; ~eg/a ситий доне(с)хочу ситий по горло; ~ig/a ситний, тривний; ~ig/i наситити; ~iĝ/i насититися. Прим. *sat* уживається інколи як преф. для позначення дії в достатній мірі: ~manĝi наїстися (досита); ~dormi виспатися (досхоchu).

SAT САТ (скорочення від Sennacieca Asocio Tutmonda Всесвітня Позанаціональна Асоціація (ліва есперантистська організація); (s)~an/o сатівець, член САТ.

***Satan||o** рел. Сатана (ім'я ангела); (s)~o сатана; злий дух; диявол, біс, чорт; ◇ falis el mano – рену ~o що з воза впало, те пропало; (s)~a сатанинський; (s)~ec/o сатанинство, сатанізм (риса, властивість); (s)~ism/o сатанізм (культ сатани); (s)~ist/o сатаніст.

satan/fung/o бот. сатанинський гриб (= satana boleto).

satang/o сатанг (розмінна монета в Таїланді).

sat/dorm/i *vn* виспатися; поспати досхочу.

***satelit||o** *астр.* сателіт, супутник; *перен.* сателіт; ~а супутниковий, сателітний; ~а urbo місто-супутник; ~ regno держава-сателіт.

***saten||o** *текст.* атлас (= atlaso I); ~а *прям., перен.* атласний; ~а robo атласна сукня; ~а rapero атласний папір; ~а haŭto атласна шкіра; ~et/a сатиновий; ~et/o сатин.

sati/o *етн.* саті (звичай спалювання вдови на похоронному вогнищі чоловіка, який існував в Індії).

Sati *міф.* Саті (дружина Шіви).

***satir||o** сатира; сатиричний твір; ~а сатиричний; ~ist/o сатирик.

satiriaz/o *мед.* сатиріаз, сатироманія (хворобливо загострений статевий потяг у чоловіків).

satirus||o *міф.* сатир (тж *перен.*); ~а: ~а drama драма за участю хору сатирів (у давньогрецькому театрі).

satisfakci/o **1.** сатисфакція (дуель у відповідь на образу); **2.** *рел.* (с)покутування.

sat/lud/i *vn* награтися [набавитися] досхочу, вдосталь.

sat/manĝ/i *vn* наїстися [поїсти] досита, доне(с)хочу, вдосталь.

sat/nutr/i *vn* нагодувати досхочу [вдосталь], накормити.

sat/plor/i *vn* виплакати.

***satrap||o** *прям., перен.* сатрап; ~i/o сатрапія (область, керована сатрапом).

sat/trink/i *vn* напиться вдосталь.

***satur||i** *vt хім., фіз.* насичувати, сатурувати; *перен.* насичувати, проймати; ~ad/o насичення (дія того, що насичує), сатурація; ~ebl/a який піддається насиченню, сатурації; ~ec/o насиченість; ~iĝ/a: la ~iĝa punkto *див.* saturpunkto; ~iĝ/i насититися; пройнятися; ~iĝ/o насичення (дія того, що насичується); stato de ~iĝo стан насичення; ~il/o сатуратор; ~it/a насичений; ~ita acido насичена кислота; ~ita sukervolvajo насичений розчин цукру; akvo ~ita de karbona dioksido вода, насичена вуглекислим газом; lia letero estis ~ita de kompato його лист був пройнятий співчуттям.

sature/o *бот.* чабер, щербрушка [Satureja]; ĝardeno ~ чабер садовий [S. hortensis]; monto ~ чабер гірський [S. montana].

Saturn||o **1.** *міф.* Сатурн (римський бог посівів, покровитель землеробства); **2.** *астр.* Сатурн (планета); ~а: la ~aj festoj *див.* saturnalioj; la ~a linio лінія Сатурна (у хіромантії); (s)~ism/o *мед.* сатурнізм, отруєння свинцем (= plumbismo).

saturnali/o/j *іст.* сатурналії (= Saturnaj festoj).

saturni||o *ент.* павиноочка, павине око, сатурнія [Saturnia]; ~ed/o/j павиноочкові, сатурнієві, сатурнії [родина Saturniidae].

satur/punkt/o *хім., фіз.* точка насичення (= la saturiĝa punkto).

Saud/o *іст.* ібн Сауд (засновник династії Саудитів).

Saud-Arabi/o *геогр. н., кр.* Саудівська Аравія.

Saul/o *бібл.* Саул, Савл(о).

***saŭc||o** підлива, соус; blanka ~o біла підлива, білий соус; tomato ~o томатний соус; remolada ~o майонезно-гірчичний соус; ~aĵ/o страва з підливою, страва під соусом; ~uj/o соусниця, соусник.

saŭdad/o туга, солодкий щем (етимологічно слово походить з португальської й уживається лише стосовно португальців).

Saŭlo *див.* Saulo.

saŭn|o сауна, фінська лазня, парна лазня; **~а**; ~а stovo кам'янка (*ніч у сауні*); **~і** *вр* приймати сауну, паритися в сауні.

saŭr/o *палеонт.* ящер.

saŭriski/o/j *палеонт.* ящеротазові динозаври [*ряд Saurischia*].

saŭkraŭt|o *кул.* квашена капуста; **~а**: ~а supro капусняк.

saŭr/o/vost/ul/o/j *палеонт.* ящерохвості птахи [*підклас Archaeornithes, син. Saururae*].

***sav|i** *вр* рятувати, урятувати; *розм., рел.* спасати, спасти; **~і** la vivon al iu урятувати життя кому-н.; **~і** de la morto урятувати від смерті; **si/n ~і** (у)рятуватися, знайти (по)рятунок; **~и** vin! рятуй(те)ся!; **~а** 1. рятівний (*який дає, приносить рятунок*); ~а helpo рятівна допомога; 2. рятувальний, рятівний (*призначений для рятування*); ~а zono рятувальний пояс; 3.: la (S)~а Armeo Армія спасіння (= Savarmeo); **~o** рятунок, порятунок; спасіння, спасення; **~ad/o** рятування; **~ant/o** рятівник; la (S)~anto Спаситель (*Ісус*); **~ebl/a** який можна врятувати; спасенний; **~iĝ/i** (у)рятуватися, знайти (по)рятунок; спастися; **vi ~iĝis per fido** віра (твоя) спасла тебе; **~iĝ/o** порятунок; спасіння, спасення; **~il/o** засіб порятунку; *перен.* паличка-стукалочка; **~int/o** рятівник; **~it/o** урятований (*у знач. ім.*); ***(S)~ont/o** Месія, Спаситель (= Mesio).

Sav/o *геогр. н., р.* Сава (Словенія, Хорватія, Сербія).

savan/o *геогр.* савана.

savarin/o *кул.* тістечко „кошичок”.

Sav/arme/o „Армія спасіння” (*міжнародна релігійно-філантропічна організація*).

savart/o *муз.* савар (*одиниця частотного інтервалу в муз. акустиці*).

sav/boat/o рятувальний / рятівний човен, рятувальна / рятівна шлюпка.

sav/bu/o рятувальний / рятівний круг.

sav/el/ir/ej/o запасний [аварійний, пожежний] вихід (= krizokaza elirejo).

sav/jak/o рятувальний / рятівний жилет.

sav/kampanj/o рятувальна кампанія.

sav/klap/o *тех.* запобіжний клапан.

sav/kopi/o *інформ.* запасна копія.

Savoj|o *геогр. н.* Савойя (*іст. область у Франції*); **(s)~а** савойський; **(s)~а** brasiko савойська капуста (= sabeliko).

sav/serv/o рятувальна служба.

sav/staci/o рятувальна станція.

sav/ŝip/o рятувальне / рятівне судно.

sav/ŝnur/o *мор.* леєр (*трос, натягнутий уздовж палуби для запобігання падіння людей за борт*).

sav/zon/o *мор.* рятувальний / рятівний пояс.

sbir/o *знев.* держиморда, сбір, коп (*про полісмена*); держиморда, мент (*про міліціонера*).

***scen|o** 1. *театр., кіно* сцена, сценка, ява; en la tria ~o de la dua akto у третій сцені другого акту; ~oj el la vivo de studentoj сцен(к)и з життя студентів; muta ~o німа сцена; fari al iu ~on влаштувати кому-н. сцену; 2. *заст., див.* ~ејо; **~а** сценічний; ~а arto сценічне мистецтво; **~ar/o** сценарій; **~ar/ist/o** сценарист; **~ej/a**: ~eja laboristo робітник сцени; ~eja muziko *див.* scenmuziko; **~ej/o** 1. *театр.* сцена (*споруда*), кін, підмостки; en la profundo de la ~eјо у глибині сцени; sur la unua plano de la ~eјо на першому плані сцени; aperi sur la ~eјо з'явитися на сцені; foriri de la ~eјо піти [зійти] зі сцени; 2. *перен.* місце дії; la ~eјо

estas en Madrido місце дії знаходиться у Мадриді, місце дії – Мадрид; la ~ejo de la katastrofo місце катастрофи; la ~ejo de la krimo місце (скоєння) злочину; la ~ejo de la milita operacio місце проведення воєнної операції.

scen/art/o сценічне мистецтво.

scen/muzik/o сценічна музика; музичний супровід; музичне оформлення (*театральних вистав*).

***sceptr/o** скіпетр, берло (= regbastono).

***sci|i** *vt* **1.** знати, *заст.* відати; ~i ion знати що-н.; ~i pri io знати про що-н.; neniu ~as ĉion ніхто не знає всього; kiom mi ~as наскільки мені відомо; mi ne ~as або Dio ~as (+ kio, kie i t.in.) словосполучення, що відповідають укр. часткам *хтозна-, бозна-, казна-*; li venis de Dio ~as kie він прийшов хтозна-звідки [бозна-звідки, казна-звідки]; **2.** уміти (= povosci, scipovi); ~i legi, skribi kaj kalkuli уміти читати, писати і рахувати; ~i naĝi уміти плавати; ◇ ~u elokventi, ~u ankaŭ silenti умієш сказати, умії і змовчати; *~o знання; ~o pri io знання про що-н.; sen mia ~o без мого відомо; laŭ mia ~o за моїми відомостями, наскільки мені відомо; ~o/j знання (*мн.*), відомості; liaj ~oj en la regiono de matematiko estas grandaj його знання в галузі математики великі; ~ad/o знання, *заст.* відання; ~ado le lingvoj знання мов; la arbo de ~ado pri bono kaj malbono дерево пізнання добра і зла; ~aĵ/o відомість, повідомлення, (з)вістка (= informo); utilaj ~aĵoj корисні відомості; ~at/e: ~ate, ke відомо, що; kiel ~ate як відомо; ~em/a допитливий, цікавий (до всього), жадібний [охочий] до знань; ~em/o допитливість, жадоба до знання, жадоба знань; ~et/i *vt* *заст.*, *див.* suspekti; *~ig/i сповістити, повідомити, (по)інформувати, дати знати, довести до відомо; ~ig/o повідомлення, вість, (з)вістка; ricevi ~igon pri io одержати повідомлення, (з)вістку про що-н.; laŭ la lastaj ~igoj de la gazetaro за останніми повідомленнями преси; *~iĝ/i дізн(ав)атися, довід(ув)атися, розвідати, вивідати, одержати повідомлення, (з)вістку; *розм.* пронохати; ~ind/a який варто знати; цікавий; ~ul/o знавець, людина знань, знайко.

sci/am/a *див.* sciema.

sci/avid|a допитливий, жадібний [охочий] до знань (= sciema, scivolema); ~ec/o допитливість, жадоба до знання, жадоба знань (= sciemo, scivolemo).

***scienc|o** наука; la naturaj ~oj науки; la ekzaktaj, la aplikataj, la teknikaj ~oj природничі, точні, прикладні, технічні науки; la sociaj ~oj суспільні науки, гуманітарні науки; la ~oj pri homo науки про людину, гуманітарні науки; la pura ~oj чисті науки (*про математику і логіку*); ~a науковий; ~a progreso науковий прогрес; ~e: ~e rekonita науково визнаний; ~ec/o науковість; ~ism/o філос. сцієнтизм; ~ist/o **1.** філос. сцієнтист; **2.** *див.* ~ul/o; ~ul/o учений, науковець; учений муж; науковий діяч, науковий працівник.

scienc/branĉ/o галузь науки.

scienc/esplor|o/j наукові дослідження; ~a науково-дослідний.

scienc/fikci|a науково-фантастичний; ~a romano науково-фантастичний роман; ~o наукова фантастика.

scienc/popular/a *див.* popularscienco.

scienc/teknik/a *сумн.* науково-технічний (= scienco kaj tekniko).

scientologi/o *рел.* саєнтологія.

scifozo/o/j *зоол.* сцифоїдні медузи, сцифомедузи (= grandmeduzoj).

scil/o *бот.* проліска, пролісок [*Scilla*]; aŭtuna ~ проліска осіння [*S. autumnalis*]; dufolia ~ проліска дволиста [*S. bifolia*]; siberia ~ проліска поникла [сибірська] [*S. siberica*].

Scil/o *міф.* Сцілла, Скілла (*одна з потвор, що ковтала все, що пропливало мимо неї*).

scili/o *іхт.* котяча акула (звичайна) [*Scyliorhinus caniculus*].

scink||o зоол. сцинк; [*Scincus*] ~**ed/o/j** сцинкові [родина *Scincidae*].

scintil||i *vn* фіз. сцинтилювати; іскритися, блискати, мерехтіти; ~(**ad**)/**o** сцинтиляція; мерехтіння, блиск.

scintil/o/graf/i/o мед., тех. сцинтилографія.

scintil/o/gram/o мед., тех. сцинтилограма.

scintil/o/skan/il/o тех. сцинтилосканер.

scintil/o/metr/o астр. сцинтилометр.

sci/o/baz/o інформ. база знань.

sci/o/mank/o відсутність знань, нестача знань.

Scipion/o Сципіон (ім'я, м. ін. римського політика і полководця).

sci/pov||i *vt* уміти; знати (мову, ремесло і т. п.); ~і *faġi* іон уміти робити що-н.; ~**o** уміння; знання, навик.

scirp/o бот. комиш [*Scirpus*] (= *skirpo*).

scit/o див. *skito*.

***sciur||o** зоол. білка, вивірка [*Sciurus*]; ~**ed/o/j** білячі [родина *Sciuridae*].

sciuropter/o зоол. летяга, літаюча білка [*Sciuropterus*].

sci/vol||i *vn* цікавитися, хотіти знати; *mi* ~**as**, кіо *okazis* мені цікаво знати, що сталося; ~**e** з цікавістю; ~**o** цікавість, бажання знати; ~**em/a** цікавий (до всього), охочий до знань, допитливий; ~**em/o**, ~**ec/o** цікавість; допитливість; ~**ig/a** який викликає [пробуджує] цікавість; ~**ig/i** пробудити цікавість, заінтригувати.

sci/vol/vek/a див. *scivoliga*.

***se** спол. якщо, якби; виражає: **1.** реальну умову: *ni venos*, ~ *la vetero estos bona* ми прийдемо, якщо погода буде гарною; **2.** ірреальну умову: *ni venus*, ~ *la vetero estus bona* ми прийшли б, якби погода була гарною; **3.** побажання: ~ *li ĉeestus!* якби він був присутній!

seaborgi/o хім. Сиборгій.

seanc/o **1.** сеанс (але не кіносеанс); **2.** засідання (асамблеї, депутатів і т. п.).

Seatl/o геогр. н., м. Сієтл (США).

***seb||o** лій, топлений тваринний жир (для промислових цілей), технічний жир; ~**a** лойовий, жировий; ~**um/a**: ~*uma glando* анат. сальна залоза; ~*uma kisto* мед. кіста сальної залози; ~**um/o** фізіол. виділення сальних залоз.

sebac/at||o хім. себацінат (сіль або ефір себацінової кислоти); ~**a**: ~*a acido* себацінова кислота.

sebast/o іхт. морський окунь [*Sebastes*].

Sebastian/o Себастіано, Севастьян, Севастіан (чол. ім'я).

Sebastopol/o геогр. н., м. Севастополь (Україна, АР Крим).

sebores||o мед. себорея (захворювання, що характеризується збільшенням або зменшенням шкірного жиру); ~**a** себорейний; ~*a dermatito* себорейний дерматит.

secesi/o сецесія, відділення; відпадання (частини території, організація); відступництво.

***sed** спол. але, а, та; *mi invitis lin*, ~ *li ne venis* я запросив його, але / та / а він не прийшов; *ŝi ne estas bela*, ~ *ĉarma* вона не гарна, але мила; ~**i** *vn* заперечити, вставити своє „але”.

sed/o бот. очиток, заяча капуста [*Sedum*]; акра ~ очиток їдкий [*S. acre*]; *largifolia* ~ очиток звичайний [*S. telephium*]; *uncijara* ~ очиток однорічний [*S. annuum*].

sedativ||а мед. заспокійливий, седативний; ~а medicamento див. ~о; ~о заспокійливий засіб, седативний засіб, заспокійливі ліки.

sedec/o друк. формат у шістнадцяту частину аркуша.

sediment||о 1. геол. осад, осадова гірська порода; 2. хім. осад: ~а осадовий; ~ig/i 1. геол. утворювати осадові гірські породи, залишати у вигляді осадових порід, викликати седиментацію; 2. хім. осаджувати, викликати випадання осаду, викликати седиментацію; ~iĝ/i 1. геол. осідати (тж про пил), відкладатися у вигляді осадових порід, зазнавати седиментації; 2. хім. осідати, випадати в осад, впасти у відстій, зазнавати седиментації; ~iĝ/o 1. геол. седиментація, утворення осадових порід, осадонакопичення; 2. хім. седиментація, випадання в осад, утворення осаду; ~iĝo de la ruĝaj globetoj фізіол. реакція осідання еритроцитів; ~olog/o седиментолог; ~olog/i/o седиментологія, літологія.

sefard||о сефард (єврей, що проживає на Піренейському п-ові або є вихідцем з нього); ~а сефардський.

***seg**||i vt пиляти, різати (пилюю); ~ad/o пиляння, різання; ~aĵ/o тирса; ~ej/o тартак, лісопильня, лісопильний завод; *~il/o пила, пилка; laŭlarĝa ~ilo попережна пила; ronda ~ilo циркулярна пила; senfina ~ilo стрічкова пила; arĉa (або ordinara) ~ilo лучкова пилка; trapeza ~il/o ножівка, ручна пилка; dutenila ~ilo, ~ilo por dupersona segado дворучна пила; ~ilo por ligno пила [ножівка] по дереву; ~ilo por metalo пила [ножівка] по металу; ~ist/o пиляр, рідше трач.

seg/ad/o/strek/o, seg/ad/voj/o пропи́л (слід від тили).

seg/bok/o козла, козли (для різання дров).

segidilj/o сегідилья (іспанський танець).

seg/(il)/fiŝ/o див. pristo.

seg/il/dent/a пилоподібний, схожий на зуби пили.

seg/il/kling/o полотно пили [ножівки].

seg/(il)/voj/o спец. величина розводу (зубів) пили; розвід пили.

seg/lign/o ділова деревина, будівельна деревина, (будівельний) пиломатеріал.

seg/maŝin/o лісопильня, лісопильна машина, тартак, пилорама.

***segment**||о 1. мат. сегмент; відрізок; ~о de disko сегмент круга; ~о de globo сегмент кулі; ~о de rekto відрізок прямої (= streko 3); 2. зоол., ент. сегмент; ~а сегментний; ~i vt (по)ділити на сегменти, на відрізки; ~iĝ/o сегментація.

seg/o/ĉen/o різальний ланцюг; ланцюгова пила.

seg/polv/o пил від різання, дрібна тирса.

segregaci||о у різн. знач. сегрегація; religia ~о релігійна сегрегація; rasa ~о расова сегрегація, апартеїд (= rasapartigo); ~а сегрегаційний.

seg/stabl/o див. segboko.

seg/tranĉ/o пропи́л, проріз.

***seĝ**||о стілець; ligna, metala ~о дерев'яний, металічний стілець; faldebla ~о див. fald(o)seĝo; elektra ~о електричний стілець; la Sankta (S)~о Святий престол (про Ватикан; = la Sankta Trono); *~et/o стільчик.

seĝ/apog/il/o спинка стільця; поруччя, підлокітник.

seism||о землетрус (син. sismo); ~olog/o сейсмолог; ~olog/i/o сейсмологія.

seism/o/graf/o сейсмограф.

seism/o/gram/o сейсмограма

sejm/o сейм.

Sejm/o^{EU} геогр. н., р. Сейм (Україна).

sejn||o невід, волок, волокуша (= *trenreto*); ~i *vt* ловити неводом.

Sejn/o геогр. н., р. Сена (Париж).

Sejšel/oj геогр. н. 1. Сейшельські острови (Індійський океан); 2. д-ва Сейшельські Острови.

***sek||a** у рiзн. знач. сухий; висохлий, сушений; ~a *grundo* сухий ґрунт; ~a *vetero* суха погода; ~aj *fruktoj* сушені фрукти, сухофрукти, розм. сушня; ~a *manĝeto* суха закуска; ~a *rapo* сухий [черствий] хліб; ~a *vino* сухе вино; ~a *stilo* сухий стиль; ~aj *sigeroj* сухі цигри; ~a *koro* черстве серце; ~e *suĥo*; *respondi mallonge kaj ~e* відповісти коротко й сухо; *~aj/o що-н. сухе, суша; ~ec/o 1. сухість; 2. засуха, посуха, розм. суша; ~eg/a дуже сухий, пересохлий, випалений сонцем; ~ega *ŝajmvino* шампанське брют; ~ig/a сушильний; ~iga *ŝranko* сушильна шафа; ~ig/i (ви)сушити, засушити; ~ig/(ad)/o сушіння, висушування, засушування, просушування; ~ig/ej/o сушарка (приміщення), сушарня, сушильня; ~ig/il/o 1. хім. сикатив, вологопоглинач; 2. сушильний апарат, сушарка; ~ig/uj/o хім. ексикатор; сушильний дзвін; ~iĝ/i (ви)сохнути, висохти, (ви)сушитися; ~iĝ/o висихання, засихання.

sek/abrikot/o/j сушені абрикоси; урюк; курага.

***sekal||o** бот. 1. жито (рослина) [*Secale*]; *cereala ~o* жито посівне [*S. cereale*]; 2. жито (зерно); ~a житній; ~a *rapo* житній хліб.

sekal/ergot/o бот. житні ріжки.

sekal/kamp/o житнє поле, житня нива.

sekal/pan/o житній хліб.

sekant||o мат. 1. секанс; 2. див. *sekcanto*.

***sekc||i** *vt* 1. мед. розтинати, робити розтин, різати, розрізати; ~i *tendenon* розтяти сухожилля; 2. мат. пересікати, перетинати, ділити на частини; *linio ~as cirklon* лінія пересікає коло; ~o мат. розріз, переріз; *інформ.* вирізування, вирізка; *transversa, laŭlonga ~o* поперечний, поздовжній розріз; ~ad/o мед. розтин; ~aj/o мед. зріз (для аналізу під мікроскопом); ~ant/o мат. січна (у знач. ім.); ~il/o скальпель, хірургічний ніж.

***sekcii||o** 1. у рiзн. знач. секція; відділ, відділення; сектор; розділ, підрозділ; *junulara ~o* молодіжна секція; 2. дільниця (залізниці, автобусної лінії і т. п.); ~o *de magazeno* відділ / секція магазину; ~o *de hospitalo* відділення лікарні; ~o *de oficirlernejo* підрозділ офіцерського училища; ~o *de scienco verkado* підрозділ наукової праці; ~estr/o начальник відділу, підрозділу; завідувач / завідуючий відділом / відділенням, сектором.

sekc/o/punkt/o мат. точка розрізу.

sekestr/i див. *sekestri*.

seki/o бот. чайот, мексиканський огірок [*Sechium*].

sek/ig/rak/o решітка для сушіння білизни.

sek/ig/ŝnur/o шнур / мотузка для білизни.

sek/ig/ŝrank/o сушильна шафа / камера.

sekoj/o див. *sekojo*.

sek/pied/e не замочивши [промочивши] ніг / ноги.

sek/pint/o рідко, див. *grifelo* 2, 3.

sek/prun/o/j сушені сливи, чорнослив.

sek/pur/ig/ad/o суха чистка, хімічна чистка, хімчистка.

***sekreci||o** *фізіол.* секреція, виділення (*процес*); ekstera, interna ~o зовнішня, внутрішня секреція; ~a секреторний; ~i *vt* секретувати, виділяти; ~aj/o секрет, виділення (*речовина*); ~ant/a секреторний, видільний; ~in/o *див.* sekretino.

***sekret||o** таємниця, секрет; konservi ~on зберігати таємницю, секрет; teni ion en severa ~o тримати що-н. у суворій таємниці; ŝtata ~o державна таємниця; profesia ~o професійна таємниця; publika ~o секрет полішинеля (*секрет, який давно всім відомий*); ~a секретний, таємний; потайний; негласний; ~a amo таємне кохання; ~a societo таємне товариство; ~a komisiо таємне / секретне доручення; ~a polico таємна / секретна поліція; ~a servo таємна / секретна служба, спецслужба; ~a seruro секретний замок; ~e секретно, таємно; потай(ки); негласно; по секрету; ~i *vp (pri io)* секретничати (*про що-н.*); сказати по секрету; робити таємницю / секрет (*з чого-н.*), ~aj/o секретна / таємна справа; ~ec/o секретність, таємність; ~em/a який уміє берегти / дотримувати таємницю; скритний, потайний; ~ig/i засекретити; тримати в секреті / таємниці; таїти, таїтися.

***sekretari||o** секретар; ĝenerala ~o генеральний секретар; ŝtata ~o *див.* ŝtatekretario; kolegia ~o *іст.* колезький секретар; ~a секретарський; ~ar/o секретаріат (*штат*); ~ec/o секретарство (*обов'язки, звання, посада секретаря*); ~ej/o секретаріат (*приміщення*); ~in/o секретарка.

sekretariat/o секретаріат (*керівний орган*).

sekretin/o *фізіол.* секретин.

sekret/polico||o таємна / секретна поліція; ~ist/o працівник таємної / секретної поліції.

sekret/servo||o таємна / секретна служба, спецслужба; ~ist/o працівник таємної / секретної служби.

sekret/ŝajn/ig/o намагання з усього робити таємницю.

sek/rezist/(ec)/o засухостійкість.

***seks||o** **1.** стать; maskla (*або* vira) ~o чоловіча стать; femala (*або* virina) ~o жіноча стать; la forta ~o сильна стать, чоловіки; la bela, malforta ~o прекрасна, слабка стать, жінки; **2.** статевий орган (= seksilo, seksorgano); **3.** *заст., див.* genro; ~a статевий, сексуальний; la ~a membro статевий член (= penis); la ~a vivo статеве життя; ~a malsano *див.* seksmalsano; ~a matureco статева зрілість; ~e статевим шляхом; ~ec/o сукупність статевих ознак; сексуальність; ~il/o статевий орган (= seksorgano); ~ism/o сексизм; дискримінація жінок у праці та побуті; ~olog/o сексолог; ~olog/i/o сексологія; ~um/i *vp* займатися сексом, злягатися; ~umi duope займатися сексом удвох; ~umi grupe займатися груповим сексом ~um/(ad)/o заняття сексом, секс; група ~umado груповий секс.

seksagesim/o *церк.* неділя блудного сина.

seks/al/log||o статева привабливість, сексапільність, сексуальність; ~a статевіо привабливий, сексапільний, сексуальний.

seks/ard||o статева активність; тічка, гін (*у тварин*); ~a: ~a periodo період тічки [гону], шлюбний період (*у тварин*).

seks/atenc||i *vt юр.* здійснити спробу зґвалтування, намагатися зґвалтувати; ~o спроба зґвалтування.

seks/avid/a хтивий, похитливий.

seks/bezon/o/j статеві потреби.

seks/ekscit/ec/o статева збудженість.

seks/hont/o *див.* pudoro.

seks/karakter/o/j статеві ознаки; primaraj ~ первинні статеві ознаки; sekundaraj ~ вторинні статеві ознаки.

seks/kun||ig/i звести (для парування), злучити; **~iĝ/i 1.** злягатися, вступати у статевий зв'язок; **2.** паруватися; **~iĝ/o** статеві зносини, злягання; злучка, парування.

seks/log/o статевий потяг.

seks/mal/san/o венерична хвороба; хвороба, що передається статевим шляхом.

seks/matur||a статевозрілий; **~ec/o** статева зрілість, статевозрілість; **~iĝ/i** досягти статевої зрілості, стати статевозрілим; **~iĝ/o** статеве дозрівання, досягнення статевої зрілості.

seks/o/hav/a який має стат, який має статеві відмінності.

seks/o/patolog||o сексопатолог; **~i/a** сексопатологічний; **~i/o** сексопатологія.

seks/organ/o статевий орган.

seks/partner/o партнер (по сексу).

seks/per/fort||i *vt* (з)гвалтувати; **~o** згвалтування.

seks/rilat/o/j статеві стосунки, статевий зв'язок.

sekst/o 1. *див.* *sesto*; **2.** *церк.* полуденне богослужіння, шостий час; **3.** *спорт.* шоста позиція (у фехтуванні).

sekstant/o *мор.* секстант.

Sekstant/o *астр.* Секстант (сузір'я).

sekstet/o *муз.* секстет.

seks/urĝ/o невідкладне статеве бажання, статева хіть.

***sekt||o** секта; **~a** сектантський; **~an/o** сектант; **~ec/o, ~em/o, ~ism/o** сектантство.

sek/ter/o суша.

***sektor||o 1.** *мат.* сектор; **2.** сектор, округ, ділянка; *industria, agrikultura, ŝtatigita, privata* ~o промисловий, сільськогосподарський, державний, приватний сектор; *primara* ~o добувний сектор; *sekundara* ~o обробний сектор; *terciara* ~o сектор послуг; *defensiva* ~o *військ.* сектор оборони, ділянка оборони; **~a** секторний, секторальний.

sekular||a світський, мирський, не церковний; *la ~a brako* *іст.* цивільна влада (що виконувала вироки церковних судів або судила це суворіше за них); **~aj** *pastroj*, **~aj** *klerikoj* біле духовенство; **~ig/i** секуляризувати; **~ig/o** секуляризація.

sekulariz/i *рідко, див.* *sekularigi*.

***sekund||o 1.** секунда (одиниця часу; одиниця кута); **2.** *спорт.* друга позиція (у фехтуванні); **~a** секундний; **~er/o** доля секунди.

***sekundant/o** секунданти.

sekundar||a 1. вторинний; другорядний; **~a** *sektoro* *спец.* обробний сектор; **2.** *заст., див.* *mezozoika*; **~o** *заст., див.* *mezozoiko*.

sekund/(o)/montr/il/o секундна стрілка.

sekund/(o)/pendol/o *спец.* маятник із секундним періодом коливання.

sekund/(o)/sign/o знак секунди, знак ".

***sekur||a 1.** безпечний (захищений від небезпеки; який захищає від небезпеки); **~a** *ekzistado* безпечне існування; **~a** *riĝejo* безпечне сховище [укриття]; **2.** який знаходиться у безпеці; *nun mi estas ~a* тепер я в безпеці; **~ec/o** безпека; *garantii ~on* гарантувати безпеку; забезпечити безпеку; *Konsilio de (S)~eco* Рада безпеки; **~ec/ist/o** працівник служби безпеки, сек'юриті; **~ig/a** запобіжний, страхувальний; **~iga valvo** запобіжний клапан; **~iga ŝnuro** страхувальна мотузка; **~ig/i** (*kontraŭ*) убезпечити, зробити безпечним, (за)страхувати, охоронити (*vid*); **~igi la estontecon de nia movado** убезпечити майбутнє нашого руху; **~ig/i si/n** убезпечитися, (за)страхуватися, охоронитися; **~ig/il/o** у *різн. знач.* запобіжник; *elektra ~igilo* електрозапобіжник; **~igilo de revolvero** запобіжник револьвера;

ekfunkciigi la ~igilon de pafilo поставити вогнепальну зброю на запобіжник; malfunkciigi la ~igilon de pafilo зняти вогнепальну зброю із запобіжника.

sekur/buton/o запобіжник (у вигляді кнопки – у револьвері, ножі і т. п.).

sekur/ĉambr/o сейф (приміщення).

sekurec/serv||o служба безпеки; **~ist/o** див. sekurecisto.

sekur/ec/vitr/o 1. загартоване скло; 2. триплекс, тришарове скло.

sekur/ec/zon/o сумн. 1. зона безпеки; 2. див. sekurzono.

sekur/fak/o див. sekurĉambro.

sekur/lamp/o аварійна лампа (що вмикається при відсутності основного освітлення).

sekur/leter/o охоронна грамота, письмова гарантія безпеки.

sekur/plumb/o сумн., див. plumbaĵo 2, elektra sekurigilo.

sekur/rimen/o сумн., див. sekurzono.

sekur/serur/o замок з високою секретністю, замок із запобіжником.

sekur/serv/o див. sekurecservo.

sekur/stift/o мех. запобіжний штифт, запобіжна чека.

sekur/ŝrank/o сейф, неспалима шафа.

sekur/valv/o мех. запобіжний клапан.

sekur/zon/o авт. ремень / пас безпеки.

***sekv||i** 1. *vt (iun, ion)* іти за, іти слідом / услід; їхати слідом / услід; наставати, наступати, приходити; слідкувати, стежити, уважно слухати, прислуховуватися; ~i iun laŭpaŝe іти за ким-н. по п'ятах; ~u min! ідіть (слідом) за мною!; printempo ~as vintron весна настає після зими; post vintro ~as printempo після зими настає [приходить] весна; estas malfacile ~i viajn pensojn важко слідкувати за вашими думками; ~i iun per la okuloj стежити за ким-н. очима; daŭrigo ~as продовження буде; 2. *vt (ion)* слідувати (за ким-н., чим-н.; чому-н.), наслідувати (що-н.), держатися, триматися, додержуватися, дотримуватися (чого-н.); уважно слухати, прислуховуватися; ~i ekzemplon наслідувати приклад; ~i konsilon послухати(ся) поради, піти за (по)радою; ~i la modon дотримуватися моди; ~i siajn kutimojn дотримуватися своїх звичок; 3. *vp* впливати, витікати, виникати; el tio ~as, ke... з цього впливає, що...; ~a наступний; ~e отже; ~e de io внаслідок чого-н.; ~o наслідок; la ~oj de milito наслідки війни; havi ~ojn мати наслідки; ~ad/o проходження, рух услід кому-н., чому-н.; слідування, наслідування; додержання, дотримання; ~aj/o продовження (тексту і т. п.); мед. наслідки (хвороби); ~ant/a 1. той, що наступає, приходиться; 2. див. ~a; ~ant/o 1. людина, що йде слідом / услід; супровідник; 2. послідовник; ~ant/ar/o свита, супровід; супровідники; ~ig/i вести [тягнути] за собою, призводити, доводити (до чого-н.); висилати услід за ким-н.; ~int/a той, що йшов [пішов] (услід); той, що наслідував; ~ont/a той, що йтиме слідом / услід; наступний, майбутній.

sekv/a/jar/e у наступному році, наступного року, на другий рік.

sekv/a/monat/e у наступному місяці, наступного місяця, на другий місяць.

Sekvan/o див. Sejno.

sekv/a/semaj/n/e на наступному тижні, наступного тижня, на другий тиждень.

sekv/a/tag/e у наступний день, наступного дня, на другий день.

sekvenc/o 1. муз. секвенція; 2. фото ряд знімків, серія знімків (на одне тему); 3. кілька карт однієї масті; 4. сумн.; мат., інформ. послідовність.

I sekvestr||i *vt* секвеструвати, накладати секвестр на, арештувати майно; ~о *юр.* секвестр; арешт майна; ~**ad/o** секвестрація, накладання секвестру; ~**aj/o** секвестроване майно.

II sekvestr/o *мед.* секвестр (ділянка змертвої тканини, що відділилася від здорової).

***sek/vin/ber/o** сушена винограда, родзинка, ізюмина (= rosino); ~**j** родзинки, ізюм (= rosinoj); sengraĵnaj ~j ізюм без кісточок, (сушений) кишмиш.

sekvoj/o *бот.* секвоя [*Sequoia*].

sekvojadendr/o *бот.* мамонтове дерево, секвоядендрон [*Sequoiadendron*].

sekv/o/sign/o *див.* spuro 1.

***sel||o** *у різн. знач.* сідло; bone sidi en ~o добре сидіти в сідлі; sidiĝi, salti en la ~on сісти, скочити в сідло (= enseliĝi); ~o de motorciklo сідло мотоцикла; ŝafa ~o *кул.* бараняче сідло (частина туші біля нирок); turka ~o *анат.* турецьке сідло; *~**i** *vt* сідлати, осідлати; ~**ist/o** сідельник, сідляр.

selac/o *сумн.*; *іхт.* риба з надряду акл (= selako).

selagin/o *бот.* баранець звичайний [*Lycopodium selago, Huperzia selago*].

selaginell||o *бот.* плаунок, селажіне́ла [*Selaginella*]; ~**ac/o/j** плаункові [родина *Selaginellaceae*]; ~**al/o/j** плаунки [порядок *Selaginellales*].

selak/o/j *іхт.* акули [надряд *Selachii*].

***selakt/o** (молочна) сироватка (*син.* laktosero).

sel/ark/o лука, ленчик, лучок.

sel/artik/o *анат.* сідлоподібний суглоб.

sel/ĉeval/o верховий кінь.

selekt||i *vt* піддавати селекції, селекціонувати, відбирати, добирати; ~i la plej bonajn graĵojn відбирати найкращі насінни, поліпшувати якість насіння; ~о, ~**ad/o** селекція, відбір; natura ~ado природний відбір; ~**a** селекційний; відбірний, добірний; ~**aj/o** *сумн.*, *інформ.* вибірка; ~**ej/o** селекційна станція, селекційний пункт; ~**ist/o** селекціонер; ~**it/a** відібраний методом селекції; відбірний, добірний; ~**iv/a** *радіо* вибірко́вий, вибі́рний; селекторний; селективний; ~**iv/ec/o** *радіо* вибірко́вість, вибірко́ва характеристика.

selen||o *хім.* Селен (елемент), селен (проста речовина); ~**a** селеновий; ~**aj** комбина́то́ї сполуки селену; ~**at/a**: ~ata acido селенова кислота; ~**at/o** селенат; ~**id/o** селенід; ~**it/o** селеніт.

Selen/o *міф.* Селена (давньогрецька богиня Місяця).

selen/ĉel/o *ел.* селеновий (фото)елемент (= selena lumelektra ĉelo).

sel/far/ist/o *див.* selisto.

sel/fok/o = nigradorsa foko (*див.* під foko).

sel/form/a сідлоподібний.

selin/o *бот.* гірча [*Selinum*].

sel/rimen/o *див.* selzono.

sel/sak/o сідельна сумка.

selters/akv/o, Selters-akv/o зельтерська вода, зельтерська (*у знач. ім.*).

sel/zon/o попу́рга.

***sem||o** **1.** насіння, сім'я; ◇ kia la ~o, tia la rikolto яке сім'ячко, таке й зіллячко; **2.** сім'я, сперма; **3.** *перен.* насіння, потомство, нащадок; ~**a** насінневий, насінний; сім'яний; *~**i** *vt* **1.** (по)сіяти; ~i tritikon (по)сіяти пшеницю; ~i malrapon (по)сіяти врожнечу; **2.** *див.* prisemi; ~**ad/o** сівба, посів (дія), висівання; ~**aj/o** *сумн.*, *див.* ~itaĵo, ~otaĵo; ~**ant/o** сівач,

сіяч; **~er/o** насіннина (= semgrajno); **~il/o** торба [козуб] сівача, торба [козуб] для насіння; сівалка; **~it/aĵ/o** кинуте в землю насіння, посів; **~ot/aĵ/o** насінний / посівний матеріал, насіння.

***semafor||o** 1. авт. світлофор; 2. нрк., див. signalilo; 3. сумн., інформ. семафор; **~a** світлофорний; **~i** vt 1. сигналізувати світлофором; 2. мор., ав. семафорити (сигналізувати прапорами); **~ist/o** 1. оператор світлофора (при ручному управлінні світлофором); 2. мор., ав. семафорник.

semafor/signal/o сигнал світлофора.

***semajn||o** тиждень; la Sankta ~o церк. Страсний [Великий] тиждень; antaŭ du ~oj два тижні тому [назад]; dum la ~o протягом / упродовж тижня; **~a** тижневий.

semajn/(o)/fin/o вихідні (субота і неділя), уїк-енд.

semantem/o лінгв. семантема, значуща частина слова.

semantik||o лінгв. семантика; **~a** семантичний, значеннєвий.

semasiologi/o лінгв. семасіологія, семантика (= semantiko).

sem/bed/o грядка з посівом, засіяна грядка; грядка з розсадою.

sem/don/a насіннєвий, який дає насіння.

semekarp/o бот. семекарпус [Semecarpus].

Semel/o міф. Семела (коханка Зевса, мати Діоніса).

semem/o лінгв. семема (одиниця мовного змісту).

semestr||o семестр, півріччя (= duonjaro); **~a** семестровий, піврічний.

sem/grajn/o див. semero.

sem/gren/o насіннєве [насінне, посівне] зерно.

semi- семі., пів., напів... (преф. у наук. словах: **~nomado** напівкочівництво; **~vokaloj** напівголосні; **~cirklaĵ duktoj** півколові протоки; **~karbazido** семікарбазид).

semi/cirkla/a анат. півколовий; **~j** kanaloj півколові (кісткові) канали; **~j** duktoj півколові протоки.

semid||o етн. 1. семіт; 2. нрк., див. judo; **~a** семітський; **~em/ul/o** див. filosemito; **~olog/o** семітолог; **~ologi/o** семітологія.

semi/karbaz/id/o хім. семікарбазид, гідрозид карбамінової кислоти.

semi/karbaz/on/o хім. семікарбазон.

***seminari||o** 1. семінарія; 2. семінар(ій); **~a** семінарський; **~an/o** 1. семінарист; 2. учасник семінару.

semiologi||o мед. семіологія; **~a** семіологічний.

semiotik||o лінгв., мат. семіотика; **~a** семіотичний.

Semiramis/o іст. Семіраміда, Семіраміс (правителька Ассирії).

semi/vokal/o рідко, див. duonvokalo, kvazaŭvokalo.

sem/kern/o насіннина без шкірки, ядро насінни.

sem/labor/o/j с.-г. посівні роботи, посівна.

sem/maŝin/o с.-г. сівалка.

semnopitek/o зоол. семнопітек [Semnopithecus].

semol/o манна крупа, розм. манка.

semol/kaĉ/o манна каша.

sem/(o)/taŭg/a придатний для посіву.

sem/(o)/temp/o час посіву, посівна пора, сівба, посівна (у знач. ім.), сіянка.

sem/patolog/i/o патологія насіння.

semperviv/o бот. молодило [*Sempervivum*]; tegmenta ~ молодило покрівельне [*S. tectorum*].

sem/plant/o/j насінні рослини, сперматофіти (= spermatofitoj).

sem/primordi/o бот. яйцеклітина, зародкова клітина (= ovolo).

sem/riĉ/a багатий насінням (про плід і т. п.).

sem/rikolt/ad/o збір / збирання насіння.

sem/ĝel/o оболонка (або шкірка) насінни; лушпиння [лузга, луска] від насіння (син. tegumento(j)).

***sen I.** прийм. **1.** без; teo ~ sukero чай без цукру; foriri ~ adiaŝo піти без прошання; **2.** з наступним інфінітивом перекладається часткою **ne** з дієприклетником: foriri ~ adiaŝi піти, не попрошавшись; li nenion volis decidi ~ demandi min він нічого не хотів вирішувати, не спитавши мене; li staris ~ diri eŝ unu vorton він стояв, не сказавши ні слова; **II.** частина самостійних слів: ~i vn (je io) бути позбавленим (чого-н.), бути без; ~**ec/o** брак, відсутність, нестача, нестатки, злидні; ~**ig/i** позбавити, відібрати; ~**iĝ/i** позбутися, стратити; ~**ind/ul/o** негідник; ~**ind/ul/in/o** негідниця; **III.** преф., який ужив. **1.** зі знач. **без-, не-**: ~**aga** бездіяльний; ~**ĉesa** безперестанний, невпинний; ~**danka** невдячний; **2.** для утворення відіменникових дієслів, які позначають позбавлення, усунення ідеї, вираженої в іменнику, за допомогою суф. -ig-, -iĝ-: ~**arbigi** викорчовувати, очищувати від дерев; ~**haitigi** білувати, знімати шкуру; ~**kolorigi** вицвітати, втрачати колір.

sen/o сен (розмінна монета Індонезії, Камбоджі, Малайзії, Японії).

sen/a/o 1. бот. сена [*Senna*]; italia ~ сена італійська [*S. italica*]; okcidenta ~ сена західна [*S. occidentalis*]; vera ~ сена справжня, сена александрійська [*S. alexandrina*, син. *Cassia senna*]; **2.** фарм. александрійський лист.

sen/aer/iĝ/i спустити (випустити з себе повітря: про шину, м'яч і т. п.).

sen/afekt||a простий (у поводженні); природний; позбавлений манірності; невимушений; невдаваний; ~**e** невимушено, невдавано; ~**ec/o** простота; природність; невимушеність.

sen/ag||a бездіяльний; ~**ad/o** бездіяльність.

sen/akv||a безводний (хім. = anhidra); сухий; ~**ec/o** безводдя, безвіддя; ~**ej/o** безводне місце, безводдя; ~**ig/i** обезводити, осушити.

sen/alkohol/a безалкогольний; ~ trinkaŝo безалкогольний напій.

sen/am/a який не виявляє любові; холодний, байдужий.

sen/ambici/a позбавлений амбіцій, без амбіцій, неамбітний.

sen/amni/ul/o/j зоол. анамнії.

sen/anim||a 1. бездушний, безжале́сний, черствий; **2.** рел. який не має душі; ~**ec/o** бездушність, бездушня, (душевна) черствість.

sen/anonc/e без оголошення, без повідомлення (публічного).

sen/antaŭ/juĝ||a неупереджений; ~**e** неупереджено.

sen/apetit||a позбавлений апетиту, який втратив апетит; ~**e** без апетиту; ~**ec/o 1.** відсутність апетиту; **2.** сумн., див. anoreksio.

sen/aplomb/ig/i збентежити, позбавити самовпевненості (в поведінці), викликати замішання в кого-н.

sen/arb||a без дерев, не засаджений деревами; голий; ~**ej/o** безліса ділянка, безлісся, місце без дерев; галявина; ~**ig/i** очистити, вирубати дерева, знищити дерева; ~**igi** parcelon вирубати [знищити] дерева на земельній ділянці; очистити земельну ділянку від дерев.

sen/argument||a неаргументований, бездоказовий, позбавлений аргументів, без аргументів, голослівний (= neargumentita, senpruva); **~e** неаргументовано, бездоказово, голослівно; **~ec/o** **1.** неаргументованість, бездоказовість; **2.** відсутність аргументів.

sen/arm||a беззбройний, неозброєний; **~ig/i** обеззброїти, роззброїти (*проти волі*); **~ig/o** обеззброєння, роззброєння (*проти волі*); *parta ~igo de la venkita regno* часткове роззброєння переможеної держави.

senarmonit/o *мін.* сенармонтит.

sen/art||a **1.** природний, простий, безпосередній; **2.** низькопробний, позбавлений смаку; **~e** **1.** природно, просто, безпосередньо; **2.** без належного художнього рівня; **~ec/o** природність, простота, безпосередність; **2.** низькопробність.

sen/artifik||a нехитрий, простий, щирий, невигадливий; **~e** нехитро, просто, щиро, невигадливо; **~ec/o** щирість, простота, невигадливість; **~ul/o** простаць.

***senat||o** сенат; **~a** сенатський; **~an/o** сенатор, член сенату; **~an/a** сенаторський; **~ej/o** сенат, будинок сенату.

sen/atend||a **1.** несподіваний, неочікуваний, нежданий (= neatendita); **2.** який настав без чекання, який настав зразу, раптовий, наглий; **~e** **1.** несподівано, неочікувано, неждано (= neatendite); **2.** без чекання, зразу, раптово, нагло.

sen/atent||a неуважний; **~e** неуважно; **~ec/o** неуважність.

senator/o *сумн., див.* senatano.

sen/aŭtoritat/a який не має авторитету.

sen/avert/e без попередження.

sen/balast/ig/i (*ion*) звільнити від баласту (*що-н.*), викинути баласт (*з чого-н.*).

sen/bar/a безперешкодний, вільний.

sen/barb/a безбородий.

sen/baz||a безпідставний, необґрунтований, голослівний; **~e** безпідставно, необґрунтовано; **~ec/o** безпідставність, необґрунтованість.

sen/bedaŭr/e не жалкуючи, не шкодуючи, без жалю.

sen/ber/ig/i зірвати / зібрати ягоди з.

sen/bezon||a непотрібний, зайвий; **~e** без потреби, без необхідності.

sen/bias/a **1.** неупереджений; **2. мат.** незміщений.

sen/bilet||a безквитковий; **~ul/o** пасажир без квитка, *розм.* безбілетник, заць.

sen/bord/a *нрк., див.* senlima.

sen/bot/ig/i роззутти, зняти чоботи (*з кого-н.*); **~** *sin* роззутися, скинути чоботи.

sen/branĉ||a який не має гілок, без гілок; **~ig/i** обрубати / відрубати гілки, відрізати гілки, обчухрати гілки.

sen/brid||a **1.** розгнузданий; **2. перен.** розгнузданий; розбещений; розпущений; розперезаний; нічим не приборканий / приборкуваний, нічим не стриманий / стримуваний; **~ig/i** *прям., перен.* розгнуздати.

sen/bril/a матовий, тьмяний, позбавлений блиску, блідий (= malbrila).

sen/brov/a безбровий.

sen/bru||a безшумний, нечутний; тихий; **~e** безшумно, нечутно; тихо; **~ec/o** безшумність.

sen/bukl/ig/i *див.* malfrizi.

***senc||o** **1.** сенс, смисл, зміст, значення; *la ~o de la vorto* значення слова; *duobla ~o* подвійне значення; *en la propra ~o* у власному значенні; *en la rekta ~o* у прямому значенні; *en pli*

vasta, strikta ~o у ширшому, вужчому значенні; en la figura (або метафора) ~o у переносному значенні; ~o de ekzistado сeнс (або смисл) існування; **2.** заст., див. ~umo; ~а значеннєвий; ~um/o спец. напрям (перев. про один із двох можливих); la ~umo de vektoro напрям вектора; la ~umo de arko напрям дуги; negativa ~umo напрям за годинниковою стрілкою; pozitivа ~umo напрям проти годинникової стрілки.

sen/ced||a непоступливий (= necedema); упертий; ~e непоступливо; ~ec/o непоступливість.

sen/cel||a безцільний; ~e безцільно, без мети; ~ec/o безцільність.

sen/celom/ul/o/j зоол. безцеломічні, нецеломічні [нідряд Acoelomata].

sen/cerb||a безмозкий, дурний; ~ul/o безмозкий тип, безмозка людина.

sen/ceremoni||a безцеремонний; безпосередній, невимушений; ~e безцеремонно, запросто; ~ec/o безцеремонність.

sen/cikl/a: ~ графо мат. ациклічний граф.

sen/cim/ig||i інформ. налагоджувати (програму); ~o налагодження (програми), усунення помилок; ~il/o налагоджувач (пристрій).

sen/cindr/ig/i: ~ ріпоп вибити люльку, вибити попіл з люльки (= elbati cindron el ripo).

sen/cintr/ig/i буд. зняти кружало, опалубку.

senc/o/don/a, senc/o/hav/a, senc/o/plen/a, senc/o/riĉ/a багатозначний, промовистий, значущий.

senc/o/turn/o еківок, гра на підбір двозначних слів.

sen/ĉarm/a непривабливий, негарний.

sen/ĉen/a безланцюговий; ~ biciklo велосипед без ланцюгової передачі.

***sen/ĉes||a** безперестанний, безупинний, невпинний; ~e безперестанно, безперестанку, безупинно, невпинно; ~ec/o безперестанність, безупинність, невпинність.

***send||i** vt **1.** (по)слати, посилати, надіслати, відправити; ~i leteron послати лист; ~i iun por akvo послати ког-н. по воду; ~i voki (або venigi) iun послати за ким-н.; ~i per iu sciigon pri si послати з ким-н. вістку про себе; ~i sur iun peston, plagon, ŝtormon наслати на ког-н. чуму, лихо, бурю; **2.** пос(и)лати, перед(ав)ати (по радио, телеграфу); ~i la lastajn informojn передавати останні вісті; ~a: ~a anteno radio, тб. передавальна антена; ~o посилення, посилка (одноразова дія); ~o de letero посилка листа; ~ad/i vt слати, посилати, надсилати, відправляти (регулярно, постійно); ~ad/o **1.** посилення, посилка, надсилання, відправлення; **2.** радио передача; ~aĵ/o посилка (предмет); ~il/o radio, тб. передавач; ~int/o відправник; ~it/o **1.** посланець; **2.** дупл. посланник; ~it/ar/o група посланців; делегація; дипломатична місія.

sen/danĝer||a **1.** безпечний (який не криє в собі небезпеки), нешкідливий; ~a vojo безпечна дорога, безпечний шлях; ~a razilo безпечна бритва; ~a ringlo англійська шпилька; **2.** див. sekura; ~ec/o **1.** безпечність, нешкідливість; **2.** див. sekureso; ~ig/i зробити безпечним, знешкодити.

sen/dank||a невдячний (про ког-н., про що-н.); ~a al iu pro io невдячний кому-н. за що-н.; ~a laboro невдячна робота; ~e невдячно; ~ec/o невдячність; ~ul/o невдячна людина.

sen/dat/a недатований, без дати, з відкритою датою (= ne datita).

sen/decid||a нерішучий; ~e нерішуче; ~ec/o нерішучість.

sen/defend||a беззахисний, безборонний; ~ec/o беззахисність, безборонність.

sen/de/flank/iĝ||a, sen/de/klin/iĝ||a несхильний; ~e несхильно.

sen/delikat||a неделікатний, безтактний, нетактовний; ~e неделікатно, безтактно, нетактовно; ~ec/o неделікатність, безтактність, нетактовність.

send/el/spez/oj витрати на пересилку, вартість пересилки, поштові видатки (= sendokosto).

sen/dent||а беззубий; ~ul/o/j *заст., зоол.* беззубі ссавці.

sen/de/pend||а незалежний, самостійний; ~е незалежно; ~е de незалежно від; ~ec/o незалежність, самостійність; ~ig/i стати незалежним, самостійним, здобути незалежність, самостійність; ~ig/o здобуття незалежності, самостійності.

sen/de/turn/e не звертаючи, не відвертаючись, непорушно, незворушно, пильно.

sen/dev/ig/i звільнити від обов'язку, зняти обов'язок із.

sen/deviz/a безвалютний; ~ interşanĝo безвалютний обмін.

sen/di||а безбожний; ~ec/o безбожжя, безбожництво; ~ul/o безбожник, атеїст, нечестивець.

sen/difekt||а **1.** справний, цілий, непошкоджений, неушкоджений, безвадний, безганджу, бездоганний, позбавлений недоліків, бездефектний; **2.** *рел.* без тілесних вад, пошкоджень, каліцтв, безганджу, безвадний (*про тварину, що приносилася в жертву*); ~ec/o справність, непошкодженість, неушкодженість; ~ig/i усунути вади, зробити безвадним, полагодити, поправити.

sen/difin/a неозначений, невизначений; ~ modalo неозначена форма дієслова, інфінітив (= infinitivo).

sen/direkt/a: ~ ŝiro корабель, що втратив керування, некерований корабель; ~ anteno *радіо, тб.* неспрямована антена; ~ grafeo *мат.* неорієнтований граф.

sen/disciplin||а недисциплінований; ~ec/o недисциплінованість; ~ig/i розхитати дисципліну, зробити недисциплінованим; ~ig/i стати недисциплінованим.

sen/diskriminaci||а вільний від дискримінації; ~е без дискримінації; ~ec/o відсутність дискримінації.

sen/diskut||а **1.**: ~a decido прийняте без обговорення рішення; ~a obeo беззаперечна покора; **2.** *сумн., див.* nediskutebla; ~е **1.** без обговорення, без дискусії; беззаперечно; аксерті leĝon ~е прийняти закон без обговорення; **2.** *сумн., див.* nediskuteble.

sen/disput||а **1.**: ~a interparol(ad)o розмова без суперечок; **2.** *сумн., див.* nedisputebla; ~е **1.** без суперечки, без суперечок; konvinki iun ~е переконати кого-н. без суперечки; **2.** *сумн., див.* nedisputeble.

sen/disting/e підряд, не розбираючи, без різниці.

sen/diverĝenc/a: ~ kampo *мат.* поле з нульовою дивергенцією, соленоїдне поле.

sen/dogan/a *див.* doganlibera.

send/o/kost/o вартість пересилки, витрати на пересилку, поштові видатки (*син.* sendelspezoj).

sen/dolor||а безболісний; ~е безболісно, без болю; ~ig/a обезболюючий; ~ig/i обезболити.

send/(o)/ricev/il/o *радіо* передавач-приймач, приймально-передавальний пристрій; рація; (= sendilo-ricevilo); portebila ~ рація, переносний передавач-приймач.

sen/dorm||а безсонний; позбавлений сну; ~е без сну; ~ec/o безсоння; ~ig/i позбавити сну, відібрати сон; ~ig/i позбутися сну, втратити сон.

send/o/staci/o *радіо* передавальна станція, передавач.

sen/dot/ul/in/o безпосажна, безприданниця.

sen/drat/a *радіо, тел.* бездротовий, безпровідний; ~ telegrafo бездротовий телеграф.

sen/dub||а безсумнівний (= nedubebla); ~е без сумніву, безсумнівно; ~ec/o безсумнівність.

sen/dung/ad/o безробіття, відсутність наймання на роботу.

sene/o сене (*розмінна монета Західного Самоа*).

seneci/o *бот.* жовтозілля [*Senecio*]; arbora ~ жовтозілля лісове [*S. sylvaticus*]; glua ~ жовтозілля липуче [*S. viscosus*]; largĝolia ~ жовтозілля широколисте, живильна хрещата

трава, паличник [*S. platyphyllus*]; malgranda ~ жовтозілля звичайне, будяк жовтоцвітний [*S. vulgaris*]; marĉa ~ жовтозілля болотне [*S. paludosus*].

sen/eduk/ul/o хам, грубіян.

sen/edz||a незаміжня (= ne edziniĝinta); ~**ec/o** безшлюбність, незаміжжя; ~**in/a** нежонатий, неодружений, холостий (= ne edziĝinta); ~**in/ec/o** безшлюбність, парубоцьке життя, парубоцтво.

sen/efik||a неефективний, недійовий, недіючий; марний, даремний; ~**e** неефективно; ~**ec/o** неефективність.

sen/egal||a незрівнянний, небачений, невиданий, небувалий; ~**e** незрівнянно, небачено, невидано, небувало; ~**ec/o** див. neegalesco.

Senegal||o геогр. н. **1.** р. Сенегал (*Гвінея, Малі, Сенегал, Мавританія*); **2.** кр. Сенегал; (s)~**a** сенегальський; (s)~**an/o** сенегалець; (s)~**i/a** див. (s)~**a**; ~**i/o** див. ~**o** 2; (s)~**i/an/o** див. (s)~**ano**.

Senegambi/o геогр. н., іст. Сенегамбія (*конфедерація, до складу якої входили Сенегал і Гамбія (1982-1989)*).

sen/eĥ||a безлунний, без відгуку, без відповіді; ~**e** без (жодного) відгуку, без відповіді; непомітно, нечутно.

Senek/o Сенека (*римський філософ і драматург*).

sen/ekzempl||a безприкладний; нечуваний; небувалий; ~**e** безприкладно; нечувано; небувало.

sen/elekt/e без вибору, наугад, навмання.

sen/el/ir||a безвихідний; ~**ec/o** безвихідність; ~**ej/o** **1.** глухий кут, тупик (= sakstrato); **2.** перен. глухий кут, безвихідь.

sen/embaras||a який не має клопоту, труднощів; який не відчуває скрути, позбавлений завади, перешкоди, перепони; ~**e** без клопоту, без труднощів, без перешкод.

sen/emoci||a позбавлений емоцій, холодний, байдужий, спокійний; ~**e** холодно, байдуже, спокійно; ~**ec/o** брак емоцій, байдужість, холодність.

sen/energi||a позбавлений енергії, неенергійний, в'ялий; ~**e** неенергійно, в'яло; ~**ec/o** неенергійність, в'ялість.

sen/en/hav||a беззмістовний, пустий (за змістом), вихолощений; ~**ec/o** беззмістовність; ~**ig/i** позбавити змісту, зробити беззмістовним, вихолостити; ~**iĝ/i** позбутися змісту, втратити зміст, стати беззмістовним.

sen/entuziasm||a позбавлений ентузіазму, який не виявляє ентузіазму; ~**e** без ентузіазму; ~**ig/i** позбавити ентузіазму; ~**iĝ/i** позбутися ентузіазму, втратити ентузіазм.

sen/envi/e без заздрощів.

sen/erar||a безпомилковий; ~**e** безпомилково; ~**ec/o** безпомилковість; ~**ig/i** усунути помилки в, виправити.

sen/escept||a який не має винятку [винятків]; ~**e** без винятку, без (жодних) винятків.

sen/esenc/a позбавлений суті; безглуздий, недолугий.

seneskal/o іст. сенешал, сенешаль (*королівський дворецький; представник місцевої судової влади у феодальній Франції*).

sen/esper||a безнадійний; ~**e** безнадійно; ~**ec/o** безнадійність; ~**ig/a** який позбавляє надії; ~**ig/i** обезнадіяти, позбавити надії; ~**iĝ/i** обезнадіятися, утратити надію, зневіритися.

sen/esprim/a позбавлений виразу, без виразу, невиразний; ~ *vizaĝo* невиразне обличчя / лице.

sen/estez/ig/i див. anestezi.

sen/faden/a див. sendrata.

sen/falt/ig|i позбавляти зморщок; ~i la vizaĝon *xip.* усунути зморшки з обличчя; ~a: ~a operacio *xip.* операція з усунення зморщок.

sen/fam|a невідомий (який ще не став відомим), незнаний; ~ec/o невідомість, незнаність; ~ul/o невідома, незнана людина.

sen/famili|a який не має сім'ї / родини, безсімейний, одинокий; ~ul/o безсімейний (*y* знач. ім.), одинак; бурлака.

sen/fantazi/a позбавлений фантазії.

sen/far|a бездільний, бездіяльний; resti ~a залишитися без діла, залишитися не при ділі; ~e без діла; склавши руки; ◇ Dion fidu, sed ~e ne sidu! на Бога надійся, та сам не зивай!

sen/febr/ig/a від гарячки / пропасниці (*pro* ліки), жарознижувальний, антипіретичний (= kontraŭfebra).

sen/feĉ/ig|i *sneĉ.* дегоржувати, очистити від осаду; ~o дегоржж, очистка від осаду (*шампанського*).

sen/fel/ig|i здерти / зняти шкіру, (об)білувати; *перен.* обдирати, обдерти; ~ej/o цех утилізації трупів тварин, *розм.* шкуродерня; ~ist/o білувальник, *розм.* шкуродер.

sen/fenestr/a: ~ ĉambro кімната без вікон.

sen/ferdek/a *мор.* безпалубний.

sen/ferment/a *кул.* який не містить закваски, приготований без бродіння.

sen/fervor/a який не виявляє запалу / ентузіазму; холодний, байдужий.

sen/fier|a позбавлений гордості; ~e без гордості; ~ec/o відсутність гордості.

sen/fil/ul/o чоловік, що не має сина.

sen/fin|a нескінченний, безкрай, безконечний; ~e нескінченно, безконечно; ~ec/o безкрайність, нескінченність, безконечність.

sen/fleksi/a *грам.* невідмінюваний, незмінюваний, незмінний.

sen/flu/a: ~ akvo стояча вода; ~ sirkvito знеструмлене електричне коло, знеструмлений контур.

sen/flug/il|a безкрилий; ~ul/o/j *ент.* безкрилі комахи (= senptoriguloj).

sen/foli|a безлистя; голий (*pro* дерево); ~ig/i зривати листки / листя з.

sen/fond/a див. senfundamenta.

sen/form|a безформний; ~ec/o безформність; ~ig/i обезформити, позбавити форми, зробити безформним; ~iĝ/i втратити форму, стати безформним.

sen/fort|a безсилий, немічний, кволий; ~e безсило; ~ec/o безсилля, кволість; ~ig/i знесилити, обезсилити, відняти сили, виморити; вимотати, виснажити, висотати; ~ig/o віднімання сил; вимотування; ~iĝ/i знесилити, обезсилити, вибитися із сил, спасти на силах; ~iĝ/o знесилення, обезсилення, втрата сил.

sen/frok/iĝ/i розстригтися, зняти чернечу рясу, зрестися чернецтва.

sen/frukt|a *прям., перен.* безплідний; ~ec/o безплідність, безпліддя; ~ul/o бездітник.

sen/fulg/ig/i очистити від сажі, вимести (або витрусити) сажу.

sen/fum/a бездимний; ~ polvo бездимний порох.

sen/fund|a бездонний; ~aĵ/o безодня, прірва, провалля (= abismo, profundegaĵo); ~ec/o бездонність.

sen/fundament||a 1. буд. збудований без фундаменту [підвалин], безфундаментний; 2. *перен.* безпідставний, безгрунтовний, необгрунтований; ~**e** безпідставно, безгрунтовно, необгрунтовано; ~**ec/o** безпідставність, безгрунтовність, необгрунтованість.

sen/gal/ec/o *див.* akolio.

sen/gant/ig|i зняти рукавички / рукавиці; mi ~is min я зняв рукавиці.

sen/gard/a 1. *див.* nelsingarda; 2. *див.* negardata.

sen/gas/ig|i дегазувати; ~**o** дегазація.

sen/gent||a який не має племінних відмінностей, який не ділиться на племена; ~**ec/o** відсутність племінних відмінностей.

sen/gist/a кул. бездріджовий, прісний.

sen/glaci|ig/i звільнити [очистити] від льоду, від льодового покрову; розморозити (*холодильник і т. п.*); ~**ig/il/o** *тех.* протиобмерзач; ~**iĝ/i** звільнитися [очиститися] від льоду, від льодового покрову.

sen/glor||a безславний, ганебний; ~**e** безславно, ганебно; ~**ec/o** неслава, безславність.

sen/graci/a грубий, неповороткий, неотесаний.

sen/grad/a стрибкоподібний, стрибкуватий, який не має ступенів.

sen/gras||a без жиру; пісний; ~**ig/i** обезжирити, зняти жир.

sen/gust||a несмачний, без смаку; зроблений без смаку; ~а рапо несмачний хліб; ~а ŝerĉo позбавлений смаку жарт; ~а pentristo позбавлений смаку художник; ~**e** несмачно; ~**ec/o** несмак; ~**iĝ/i** втратити смак, згубити смак, стати несмачним.

sen/ĝen||a невимушений, розкутий, вільний; ~**e** невимушено, розкуто, вільно; ~**ec/o** невимушеність, розкутість; ~**aĉ/a** *див.* trosenĝena.

sen/ĝerm/a такий, що втратив схожість.

sen/ĝoj||a безрадісний, безутішний; ~**e** безрадісно, безутішно; ~**ec/o** безрадісність, безутішність.

sen/halt||a 1. безупинний, безперестанний, невпинний, неспинний, безустанний; 2. який йде [рухається] без зупинок; ~а trajno поїзд без проміжних зупинок; ~**e** 1. безперестанно, невпинно, неспинно, безупинно, безустанно; 2. без зупинок; ~**ec/o** безупинність.

sen/har||a безволосий; лисий, плішивий, голомозий; безшерстий, шолудивий; ~**aĵ/o** *сумн.* 1. лисина, пліщина (= kalvo); 2. пліщина, місце, на якому облізла шерсть; ~**ig/i** позбавити волосся, видалити волосся, видалити [знищити] волосяний покрив; обсмалити (*тушу*); ~**iĝ/i** утратити волосся, утратити шерсть; (по)лисїти; (по)линятити; ~**ig/a**: ~iga unĝento *фарм.* мазь від оволошіння; ~**ul/o** лиса, плішива людина; лисий, шолудивий, голомозий; (*у знач. ім.*).

sen/hast||a неквапний, неквапливий, неспішливий; ~**e** без поспіху, неквапно, неквапливо, неспішливо.

sen/haŭt/ig/i здерти шкіру, зняти шкіру; ~ la kranion зняти скальп.

sen/hav||a який нічого не має, бідний, убогий; ~**ig/i** позбавити майна [добра], пустити з торбами; ~**iĝ/i** позбутися майна [добра], пуститися [піти] з торбами.

sen/hejm||a бездомний; безпритульний; ~а infano бездомна дитина, безпритульник; ~**ig/i** позбавити домівки, забрати дах над головою; ~**iĝ/i** позбутися домівки, залишитися без даху над головою; ~**ul/o** бездомник, бездомний (*у знач. ім.*); безпритульник, безпритульний (*у знач. ім.*); бродяга; бомж, безхатько.

sen/help||a позбавлений допомоги, без(по)радний, безпомічний; ~**e** без(по)радно, безпомічно; ~**ec/o** безп(ор)адність, безпомічність.

sen/hered/ig/i позбавити спадщини, залишити без спадщини.

sen/hezit||a який не відчуває вагань, який діє без вагань; рішучий; **~e** без вагання, не вагаючись, рішуче.

sen/hidrat/ig/i *хім.* дегідратувати (= dehidratigi); **~ig/o** дегідратація, дегідратування (= dehidratigo).

sen/hom||a безлюдний; спустошений; **~ec/o** безлюдність; **~ej/o** безлюддя, безлюдне місце, глушина; **~ig/i** обезлюдити, обезлюднити, (з)робити безлюдним, спустошити **~iĝ/i** (о)безлюднити, стати безлюдним; спустіти.

sen/honor||a безчесний, позбавлений честі, власної гідності; **~e** безчесно; **~ec/o** безчестя, ганьба, неслава; **~ig/i** (з)безчестити, (з)неславити, (з)ганьбити, позбавити честі, власної гідності.

sen/hont||a безсоромний, безстидний; **~e** безсоромно, безстидно; **~ec/o** безсоромність, безстидність; **~ul/o** безсоромник, безстидник; **~ul/in/o** безсоромниця, безстидниця.

sen/horizont/a який не має горизонту, обрїю; без горизонту, обрїю.

sen/ide/a безідейний; **~e** verko безідейний твір.

sen/ideal/a позбавлений ідеалів, безідейний; прозаїчний, буденний.

sen/ideologi||a який не має ідеології, безідейний; **~ec/o** відсутність ідеології, безідейність.

sen/ikt/o *лінгв., літ.* ненаголошений склад; слабкий склад, слабке місце (*y stoni*).

sen/il||a старечий, сенільний; mense **~a** який вижив з розуму; **~a** demenco старече слабоумство; **~ec/o** сенільність; старість, старощі; **~iĝ/i** старіти; mense **~iĝi** вижити з розуму; **~iĝ/o** старіння.

sen/iluzi||ig/i позбавити ілюзій, розчарувати; **~iĝ/i** позбутися ілюзій, розчаруватися; **~iĝ/o** розчарування.

sen/imit/a *див.* neimitebla.

sen/impost/a неоподаткований; неоподатковуваний.

sen/ind/ul/o негідник.

sen/indulg||a нещадний, безжалісний; **~e** нещадно, безжалісно, без поблажок.

sen/infan||a бездітний; **~ec/o** бездітність; **~iĝ/i** утратити дітей; залишитися без дітей; позбутися дітей.

sen/infekt/ig||i обеззаразити, знезаразити, дезінфікувати (= malinfekti, desinfekti); **~a** дезінфекційний; **~o** дезінфекція, дезінфікування, обеззараження, знезараження; **~aĵ/o** дезінфікуючий засіб; **~ej/o** дезінфекційна камера (*приміщення*); дезінфекційна станція; дезінфекційний пункт; **~ilo** дезінфекційний апарат, дезінфектор; **~ist/o** дезінфектор (*професія*); **~uj/o** дезінфекційна камера.

sen/influ/a який не має впливу, непливовий.

senior/o *спорт.* сеніор.

sen/insekt/ig||i піддати дезінсекції, очистити від комах (= desinsekti); **~o** дезінсекція; **~a** дезінсекційний; **~aĵ/o** дезінсекційний засіб, дезінсектор; **~ist/o** дезінсектор (*професія*).

sen/intenc||a ненавмисний, неумисний; ***~e** ненавмисно, неумисно, не хотячи, мимоволі.

sen/interes/a нецікавий, неінтересний.

sen/interesz/a *фін.* безпроцентний.

sen/inter/mank/a безперервний, послідовний.

sen/inter/romp||a безперервний, безперестанний, безупинний, безперебійний; **~e** безперервно, безперестанно, безупинно, безперебійно; **~ec/o** безперервність, безупинність, безперебійність.

sen/inter/spac/e без проміжку [проміжків], упритул; *starigi ŝrankon ~ ĉe mi* го поставити шафу впритул до стіни.

sen/intest/ig/i потрошити, випотрошити, вийняти кишки.

senit/o сеніті (*розмінна монета Тонга*).

senjor|o *іст.* **1.** сеньйор; володар сеньйорії; **2.** синьйор, правитель (*у середньовічній Італії*); **~ec/o** право [влада] сеньйора; **~i/o** сеньйорія (*земельне володіння у середньовічній Європі*).

sen/kac/ul/o *розм. перен., знев.* кастрат, хлоп без яєць.

sen/kadr/a безрамний, без оправ; *~ pentraĵo* картина без рами; *~j okulvitroj* окуляри без оправ.

sen/kafein/a який не містить кофеїну, без кофеїну.

sen/kalci|iĝ/i *мед.* втрачати кальцій, зазнавати декальцинації (*про організм, кістки*); **~ad/o** декальцинація, втрата кальцію (*організмом, кістками*), вимивання кальцію.

sen/kalk/iĝ|i **1.** *мін., мед.* декальцифікуватися, зневапнюватися; **2.** *див. senkalciigiti*; **~o** *мед.* декальцифікація, зневапнення кісток.

sen/kalson/e без трусів.

sen/kamp/a безземельний; *~ terlaboristo* безземельник.

sen/kap|a *прям., перен.* безголовий; **~ig/i** обезголовити, відрізати / стягти голову; **~ul/o** безголовий тип, безголова людина.

sen/kapabl|a бездарний; **~ec/o** бездарність; **~ul/o** бездара.

sen/kapric/a непередливий, некапризний.

sen/kapsul/ig/i **1.** *~ botelo* відкрити пляшку (*знявши пробку у вигляді надітого на горло ковпачка*); **2.** *~ gepo* *xip.* видалити капсулу з нирки.

sen/karakter|a **1.** безхарактерний; **2.** позбавлений характерних рис, безлиций, безликий; **~ec/o** **1.** безхарактерність; **2.** відсутність характерних рис, безликість.

sen/karin/ul/o/j *орн.* безкільові птахи, бігаючі птахи [*надряд Ratitae*].

sen/karn/a дуже худий, не м'ясистий, самі кісті і шкіра.

sen/kast/a **1.** який не належить до жодної з каст, **2.** безкастовий, який не має кастових відмінностей.

sen/katen/ig/i розкувати, розкути; визволити з кайданів / оков, зняти кайдани / окуви (= *malkatenigi*).

sen/kaŭz|a безпричинний; безпідставний, даремний; **~e** безпричинно, без причини; безпідставно, даремно, *розм. дурно*; **~ec/o** безпричинність.

sen/kern|a **1.** який не має ядра, кісточки, серцевини (*про плід*); **2.** *перен.* який не має ядра, серцевини, стержня; **~ig/i** вийняти кісточку, насінинку, серцевину з.

sen/kirl/a: *~ kamp* *mat.* безвихрове поле.

sen/klas/a безкласовий.

sen/kler|a неосвічений; **~ec/o** неосвіченість; **~ul/o** неосвічена людина.

sen/klor/id/iĝ/o *мед.* знехлорювання, обезхлорювання (*організму в результаті блювання, проносів і т.п.*).

sen/knid/ul/o/j *зоол.* реброплави [*тип Acnidaria*].

sen/koher|a незв'язний, нескладний; **~e** незв'язно, нескладно; **~ec/o** незв'язність, нескладність.

sen/kojon/ul/o *розм. перен., знев.* кастрат, хлоп без яєць.

sen/koler||a безгнівний; ~е без гніву; спокійно; ~іг/і відійти від гніву, заспокоїтися, змінити гнів на м'якість.

sen/kolor||a *прям., перен.* безбарвний; ~іг/і знебарвити, обезбарвити; ~іг/і вицвісти, вигоріти, втратити забарвлення, знебарвитися, обезбарвитися.

sen/komfort||a некомфортабельний, некомфортний, незатишний, невігідний; ~е некомфортабельно, некомфортно, незатишно, невігідно; ~ес/о некомфортабельність, некомфортність, незатишність, невігідність.

sen/kompar||a незрівнянний (= nekomparebla, senegala, sensimila); ~е незрівнянно; ~ес/о незрівнянність.

sen/kompat||a безжалісний, безсердечний; ~е безжалісно, безсердечно; ~ес/о безжалісність, безсердечність.

sen/kompromis||a безкомпромісний, непримиренний; ~е безкомпромісно, непримиренно; ~ес/о безкомпромісність, непримиренність.

sen/komunik/iĝ/a позбавлений комунікацій [зв'язку]; ізольований, глухий.

sen/kondiĉ||a безумовний, беззастережний; ~е безумовно, беззастережно; ~ес/о безумовність, беззастережність.

sen/konekt/e *тех., інформ.* без підключення, автономно, у режимі „офлайн”.

sen/konfuz||a незаплутаний, виразний, розбірливий, чіткий, зрозумілий; ~е без плутанини, без конфузів.

sen/konsci||a непритомний; ~е непритомно; ~ес/о непритомність, безпам'ятство, несвідомість; ~іг/і знепритомніти, втратити свідомість.

sen/konscienc||a безсовісний, без сумління; ~е безсовісно, без сумління; ~ес/о безсовісність.

sen/konsekvenc/o *див.* nekonsekvenco.

sen/konsider||a необдуманий, необачний, нерозважний, нерозсудливий; безцеремонний; ~е без роздумів; без урахування обставин; без належної уваги [поваги]; ~е де без огляду на.., незважаючи на...

sen/konsil/a безпорадний.

sen/konsol||a безутішний; ~е безутішно; ~ес/о безутішність.

sen/kontrol||a 1. безконтрольний; 2. позбавлений можливості контролю, який не має засобів контролю; ~е 1. безконтрольно; 2. без можливості контролю; ~ес/о безконтрольність.

sen/kor||a 1. безсерцевий; 2. безсердечний, бездушний; безжалісний; ~е безсердечно; ~ес/о безсердечність; ~ул/о безсердечна людина.

sen/korn/a безрогий, комолий.

sen/korp||a безтілесний; ~ес/о безтілесність.

sen/kost||a який нічого не коштує; безплатний, даровий, *розм.* дармовий; ~е дарма, безплатно, *розм.* даром, задурно.

sen/kot/iĝ/i очистити від болота / грязі.

sen/kovr/a відкритий, непокритий.

sen/kramp||a бездужковий; ~е без дужок, не в дужках.

sen/krani/ul/o/j *зоол.* безчерепні [*pidmun Acrania*].

sem/kred/e недовіжливо.

sen/kredit/iĝ||i дискредитувати; ~о дискредитація, дискредитування.

sen/krem/ig|i зібрати [відібрати, зняти] вершки, зібрати сметанку; **~il/o** сепаратор; **~ita:**
~ita lakto збиране молоко.

sen/krim/a невинний, без складу злочину.

sen/kristan/ig/i дехристиянізувати.

sen/kritik|a некритичний, позбавлений критики, без критичних зауважень; **~e** некритично.

sen/kron/ig/i: ~ geĝon позбавити короля корони; ~ arbon зрізати [зрубати, відламати] крону
дерева.

sen/krur|a безногий; **~ul/o** безнога людина, безногий (у знач. ім.).

sen/kudr/a безшовний.

sen/kugl|a який не має кулі; холостий; ~a kartoĉo холостий патрон (= blanka kartoĉo); ~a
rafado стрільба холостими патронами; **~e:** rafi ~e стріляти холостими (патронами).

sen/kulm/ig/i с.-г. лущити стерню.

sen/kulot/ul/o іст. санкюлот (назва представника революційних плебейських мас
Французької буржуазної революції).

sen/kulp|a невинний, безвинний, безневинний; **~e** невинно, безвинно, безневинно; **~ec/o**
невинність; pruvî sian ~econ доводити / доказувати свою невинність; **~ig/i** виправдати,
оправдати, визнати невинним; ~igi sin виправдатися, оправдатися, виправдати /
оправдати себе; ~ig/o виправдання, оправдання; **~ul/o** невинна людина.

sen/kultiv/ej/o див. novalo.

sen/kultur|a некультурний, безкультурний; **~ec/o** некультурність, безкультур'я,
безкультурність; **~ul/o** некультурна / безкультурна людина.

sen/kun/tekst/a спец. безконтекстний.

sen/kuraĝ|a боязкий, несміливий, несмілий, слабодухий; **~e** боязко, несміливо, несміло;
~ec/o боязкість, несміливість, несмілість, слабодухість; **~ig/i** (з)бентежити, відібрати
сміливість / відвагу, позбавити сміливості / відваги; **~iĝ/i** (з)бентежитися, втратити
сміливість / відвагу.

sen/kurb|ig/i випрямити, розпрямити, випростати (= elrektigi); **~iĝ/i** випрямитися,
розпрямитися, випростатися (= elrektiĝi).

sen/kurz/a фін. який не має курсу, який не продається на біржі.

sen/kviet/a неспокійний.

sen/labor|a **1.** безробітний (прикм.); **2.** який сидить без діла; **~ec/o** **1.** безробіття; **2.**
безділля, неробство; **~ul/o** **1.** безробітний (у знач. ім.); **2.** нероба (= mallabor(em)ulo).

sen/lac|a невтомний, нестомлений; бадьорий; **~e** невтомно; **~ec/o** невтомність.

sen/lan/ig/i: ~ ŝafojn стригти овець.

sen/leĝ/a який не має законів.

sen/lern/a досяжний без вивчення.

sen/lig/a беззв'язний, не взаємозв'язаний.

sen/lim|a безмежний, безконечний, безкрайї, безкрайній; **~e** безмежно, безконечно; **~ec/o**
безмежність, безконечність, безкраїсть, безкрайність.

sen/luks/a див. neluksa.

sen/lum|a темний, позбавлений світла; **~ig/i** затемнити, залишити без світла.

sen/magnet/ig/i див. malmagneti.

sen/makul|a який не має плям, без плям; незаплямований, чистий, без жодної плями;
непорочний; ~a tablotuko скатерка без плям, чиста скатерка; la ~a koncipitaco непорочне

зачаття; ~е незаплямовано; без плям, без жодної плями; ~ес/о незаплямованість; ~іг/і вивести пляму [плями]; усунути пляму [плями] *перен.* повернути добре ім'я, добру репутацію; ~іг/о виведення плями [плям]; усунення плями [плям].

sen/makzel/ul/o/j зоол. безшелепні, агнати [*надклас Agnatha*].

sen/mal/gajn/a: ~ loterio безпрограшна лотерея (= loterio kun garantiita gajno).

sen/mal/profit||a беззбитковий; ~е беззбитково; ~ес/о беззбитковість.

sen/man/a безрукий (*без кисті, без кистей*).

sen/manik/a безрукавний, безрукавий; ~ гобо сукня / плаття без рукавів; ~ jaketo жакет(ка) без рукавів, безрукавка.

sen/mank||a 1. повний, який не має пропусків, викінчений (= plena, kompleta); 2. бездоганий; ~е 1. повністю, без пропусків; 2. бездоганно.

sen/marĉand/e не торгуючись.

sen/mask||e без маски, з відкритим лицем; відкрито; без маскуванню, у незамаскованому вигляді; ~іг/і 1. зняти [зірвати] маску; викрити; демаскувати; 2. сумн., військ. зняти маскуванню, демаскувати; ~іг/о 1. викриття; 2. сумн., військ. зняття маскуванню, демаскуванню.

sen/mast/ig/i здімати [рубати] щогли.

sen/mastr/a без господаря; юр. безгосподарний, безхазяйний; нічий; пустий, порожній; незадіяний.

sen/mebl||a у якому немає меблів, без меблів; немебльований; ~іг/і звільнити від меблів, вивести меблі (*з приміщення*).

sen/medol/ig/i: ~ oston звільнити кістку від кісткового мозку.

sen/merit||a який не має заслуг, без заслуг; незаслужений; ~е незаслужено.

sen/metamorfoz/a біол. безметаморфозний, який розвивається без метаморфозу.

sen/mezur||a безмірний, безрозмірний; ~е безмірно, безрозмірно.

sen/miks/a бездомішковий, без домішок, чистий; ~ ого чисте золото.

sen/mineral/iĝ||i мед. втрачати мінеральні речовини, втрачати мікроелементи (*про організм*); ~ад/о втрата [вимивання] мінеральних речовин, мікроелементів.

sen/min/ig||i військ. розмінувати; ~о розмінування.

sen/mit/ig||i розвінчати, дегероїзувати, розвіяти міф; ~о розвінчання, дегероїзація, розвіяння міфу.

sen/mon||a без грошей, розм. голий, безгрішний; ~ес/о безгрішшя, безгрошів'я; ~іг/і позбавити грошей, розорити, обдурити, обідрати; ~іг/і позбутися грошей, втратити гроші, вигрошитися, розоритися.

sen/moral||a який не має моралі, не керується моральними нормами, не підкоряється моральним нормам; ~ес/о відсутність моралі; ~іг/і позбавити моральних принципів; розбестити; ~іг/і втратити моральне обличчя; розбеститися; ~ism/о філос. аморалізм.

***sen/mort||a** безсмертний; ~ес/о безсмертя; ~іг/і зробити безсмертним, обезсмертити.

sen/motiv||a немотивований, безпричинний, безпідставний; ~е немотивовано, безпричинно, без причини, безпідставно; ~ес/о немотивованість, безпричинність, безпідставність.

sen/motor/a безмоторний, який не має мотора / двигуна.

sen/mov||a нерухомий, непорушний; *~е нерухомо, непорушно, без руху; ~ес/о нерухомість, непорушність; ~іг/і зупинити, позбавити руху, зробити нерухомим, знерухомлювати; закріпити [зафіксувати] (в нерухомому стані); ~іг/о знерухомлення;

закріплення [фіксація] (в нерухо́мому ста́ні); ~і́г/і́ стати нерухо́мим, знерухо́мити, застигнути на місці, завмерти; ~і́г/о́ знерухо́млення, завмирання.

sen/muskol/a *перен.* слабкий, в'язлий; ~ *kritiko* беззуба критика.

sen/naci||a безнаціональний, який не має національності; ~**ec/a:** (S)~*eca* Asocio Tutmonda Позанаціональна всесвітня асоціація; ~**ec/o** безнаціональність, відсутність національної приналежності; ~**ig/i** позбавити національності, позбавити національної приналежності; ~**ism/o** теорія про необхідність стирання національних відмінностей, теорія про необхідність злиття всіх народів; безнаціоналізм (*теорія, висунута французьким есперантистом Ланті*); ~**ist/o** поборник стирання національних відмінностей, поборник злиття всіх народів; безнаціоналіст; ~**ul/o** людина без національності.

sen/natur/ig/i *див.* denaturigi.

sen/neces||a непотрібний; ~**e** без потреби.

sen/nitr/at/ig||i виводити нітрати; ~**o** виведення нітратів.

sen/nom||a безіменний; анонімний; ~**ec/o** безіменність.

sen/nombr||a незліченний, незчислений; ~**ec/o** незліченність, незчисленність.

sen/nuanc||a без нюансів (*прикм.*); ~**e** без нюансів (*присл.*).

sen/nub/a безхмарний; світлий, ясний.

sen/nukle/ul/o/j *див.* prokariotoj.

sen/objet/e без заперечень.

sen/obstakl/a: ~ vojo шлях без перешкод, безперешкодний шлях.

sen/odor||a який не має запаху, позбавлений запаху, без запаху; ~**ig/i** позбавити запаху, усунути [відбити] запах; дезодорувати; ~**ig/a** який усуває [відбиває] запах; дезодоруючий; ~**ig/o** дезодорація; ~**ig/aĵ/o** дезодоруючий засіб, дезодорант; ~**ig/il/o** дезодоратор (*пристрій*).

sen/ofic/a який не має посади; безробітний (*про службовця*).

sen/oksid/(ig)/i *vt спец.* очищати від окисної плівки; декапувати, травити поверхню металів.

sen/okul/a безокий.

sen/okup||a без (жодних) занять, бездільний, бездіяльний; вільний; ~**e** без заняття, бездільно; ~**ec/o** відсутність заняття, безділля.

sen/ombr/a незатінений; світлий, сонячний.

sen/upon/e беззаперечно, одностайно.

sen/ord||a безладний; непорядкований; розхристаний; ~**e** безладно, без ладу; ~**ec/o** безладність; непорядкованість; розхристаність; ~**ig/i** *див.* malordigi; ~**ig/i** *див.* malordiĝi.

sen/orel/a безвухий.

sen/or/ig/i зняти [здерти, зіскоблити] позолоту з.

sen/ornam/a (нічим) неприкрашений; чистий, голий.

sen/ost||a безкостий, безкістковий; ~**ig/i** ви́йняти кістки, очи́стити від кісток.

sen/pacienc||o нетерпіння; ~**a** нетерпеливий; ~**e** нетерпеливо, з нетерпінням.

sen/pag||a безплатний, безкоштовний, дар(м)овий; *~**e** безплатно, безкоштовно, *розм.* задарма, даром, задурно, на халяву; ~**aĵ/o** дарова річ; безплатна послуга; *розм.* халява.

sen/pak/e без упако́вки, у не упако́ваному ви́гляді.

sen/pane||e **1.** мор. не лягаючи в дрейф, не зупиняючись; **2.** тех. без зупинок через неполадки, безвідмовно, безперебійно; **~ig/i** **1.** мор. вивести з дрейфу; **2.** тех. усунути неполадки, наслідки аварії; знову запустити.

sen/parcel/a безземельний, який не має земельного наділу.

sen/parenc/a який не має рідні, безрідний.

sen/parol||a безсловесний, безмовний; німий; **~e** без (жодного) слова, нічого не кажучи.

sen/parti||a **1.** безпартійний, позапартійний; **2.** безсторонній; **~ec/o** **1.** безпартійність; **2.** безсторонність; **~ul/o** **1.** безпартійний (у знач. ім.); **2.** безстороння людина.

sen/pasi||a безпристрасний, безстрасний; байдужий, холодний; **~e** безпристрасно, безстрасно; байдуже, холодно; **~ec/o** безпристрасність, безстрасність.

sen/pasport||a безпаспортний, який не має паспорта; **~ul/o** людина без паспорта.

sen/paš/a: ~ klavo *спец.* мертва клавіша.

sen/patr||a який не має батька, без батька; **~ul/o** безбатьченко.

sen/patri||a, sen/patr/uj||a який не має батьківщини, безрідний, без роду-племіні; **~ul/o** апатрид, аполід, людина без батьківщини.

sen/paūz||a безупинний, безугавний, безперервний, безперестанний, безустанний, невпинний; **~e** без перерви, безупинно, безугавно, безперервно, безперестанно, безустанно, невпинно; **~ec/o** безупинність, безугавність, безперервність, безперестанність, безустанність, невпинність.

sen/pavim/a *див.* *neravimita.*

sen/pedik/ig||i вивести воші, *заст.* (по)ськати; **~o** виведення вошей.

sen/pek||a **1.** безгрішний, праведний; непорочний (*про зачаття*); **2.** *перен.* бездоганий; **~ec/o** **1.** безгрішність; **2.** *перен.* бездоганність; **~ig/i** відпустити гріхи, звільнити від гріхів, очистити від гріха [гріхів]; **~ul/o** безгрішна людина, праведник.

sen/pen||a який здійснюється без зусиль; **~e** без (жодних) зусиль, легко.

sen/pens||a позбавлений думки, бездумний; **~e** бездумно.

sen/per||a безпосередній, прямий; **~e** безпосередньо, прямо; **~e** *се іо* упритул до чого-н., прямо біля чого-н.

sen/permes||a недозволений; здійснений без дозволу; **~e** без дозволу.

sen/person||a безособовий; **~ec/o** безособовість; відсутність впливу з боку окремих осіб; **~ig/i** знеособити; позбавити від впливу окремих осіб; **~ig/o** знеособлення; знеосібка.

sen/perspektiv||a безперспективний; **~e** безперспективно, без перспективи; **~ec/o** безперспективність.

sen/perturb/ig/i *радіо, тб., фіз.* позбавити від перешкод, від наведення, від збоїв.

sen/petal||a *бот.* безпелюстковий; **~ul/o/j** безпелюсткові (*син.* *apetaloj*).

sen/petiol/a: ~a folio *бот.* безчерешковий листок, сидячий листок (= *sidanta folio, sesila folio*).

sen/pez||a невагомий; **~ec/o** невагомість.

sen/pied||a **1.** безногий; **2.** який не має ніжки [ніжок]; ~a rokalo келих без ніжки; **~ul/o** безногий (у знач. ім.), безнога людина.

sen/pilot/a **1.** безпілотний; **2.** ~ širo судно без лоцмана.

sen/pint||a безверхий; незагострений; **~ig/i** збити кінчик; стягти [відірвати, відламати, відрізати] вершок; затупити.

sen/placent/ul/o/j *зоол.* першозвірі, нижчі звірі, безплацентні [*Aplacentalia*].

sen/plak/ul/o/j зоол. безпанцирні молюски [клас *Aplacophora*].

sen/plan||a безплановий; ~е без плану; ~ес/о безплановість.

sen/plum/ig/i обскубувати, обскубити (*nip'я*).

sen/pluv||a бездощовий; сухий (*про погоду*, = *seka*); ~ес/о бездощів'я.

sen/poezi/a позбавлений поезії, тривіальний, прозаїчний.

sen/polv/ig/i змести [вигтерти, вибити] порох / пил, очистити від пороху / пилу.

sen/popoll||ig/i обезлюдити, зробити безлюдним, спустошити; ~іг/і обезлюднити; ~іг/о депопуляція.

sen/posed||ig/i позбавити власності [майна], відібрати; експропріювати; ~іг/і позбутися власності [майна], втратити власність [майно].

sen/potenc||a який не має влади, безвладний, безсилий; ~іг/і позбавити влади, сили, моці; відібрати владу; ~іг/і позбутися влади, сили, моці; втратити владу.

sen/pov||a неспроможний, безсилий, безсильний (*зробити що-н.*); ~ес/о неспроможність, безсилля (*що-н. зробити*); ~іг/і обезвладити, обезвладнити, зробити неспроможним; ~ул/о безпомічна / безпорадна людина.

sen/prav||a без рації, неслухний, несправедливий; ~е без рації, неслухно, несправедливо.

sen/precedenc||a безпрецедентний; ~е безпрецедентно; ~ес/о безпрецедентність.

sen/prepar||a (здійснений) без підготовки, не підготовлений, [не підготований, не приготовлений, не приготовлений] заздалегідь / наперед; ~е без (попередньої) підготовки.

sen/pretend||a невибагливий, невимогливий, неперебірливий, безпретензійний (= *perpretendema*); ~е невибагливо, невимогливо, неперебірливо, безпретензійно; ~ес/о невибагливість, невимогливість, неперебірливість, безпретензійність.

sen/prez||a безцінний, неоцінений, якому немає ціни; ~ес/о безцінність, неоціненність.

sen/princip||a безпринципний; ~ес/о безпринципність.

sen/pri/pens||a 1. нерозсудливий, нерозсудний, нерозважний (= *perpripensema*); 2. необдуманий, нерозважний; легковажний (= *perpripensita*); ~е 1. нерозсудливо, нерозсудно, нерозважно; 2. необдумано, нерозважно; ~ес/о 1. нерозсудливість, нерозсудність, нерозважність; 2. необдуманість, нерозважність.

sen/problem||a безпроблемний; ~е безпроблемно, без проблем; ~ес/о безпроблемність.

sen/profit||a неприбутковий, безприбутковий, безвигідний, безкорисливий; ~е неприбутково, безприбутково, безвигідно, без вигоди, без зиску, безкорисливо; ~ес/о неприбутковість, безприбутковість, безвигідність, безкорисливість.

sen/prokrast||a негайний, невідкладний; ~е негайно, невідкладно, без зволікання, зразу, тієї ж миті, зараз же.

sen/proporc||a непропорційний, диспропорційний.

sen/protect/a який не користується заступництвом, протекцією; позбавлений заступництва, протекції; беззахисний.

sen/protest||a покірливий, покірний; ~е покірливо, покірно, без протестів; ~ес/о покірливість, покірність.

sen/protokol||a: ~а kunsido засідання без протоколу; ~е без протоколу.

sen/proviz/a який не має запасів, припасів; позбавлений запасів, припасів.

sen/prudent/a безрозсудний, нерозсудний, нерозсудливий, нерозважний, нерозважливий, безумний, безглуздий; ~е безрозсудно, нерозсудно, нерозсудливо, нерозважно, нерозважливо, безумно, безглуздо; ~аї/о безрозсудний [нерозважний, безумний,

безглуздий] вчинок, безумство, безглуздя ~**ec/o** безрозсудність, нерозсудність, нерозсудливість, нерозважність, нерозважливість, безумність, безглуздість; ~**ul/o** безумець, навіжений (у знач. ім.), розм. зайдиголова.

sen/pruv||a бездоказовий; ~**e** бездоказово; ~**ec/o** бездоказовість.

sen/pterig/ul/o/j *ент.* первиннобезкрилі комахи [*Apterygota*] (*син.* *senflugiluloj*).

sen/pudor||a позбавлений цнотливості, безсоромний, безстидний; ~**ec/o** безсоромність, відсутність цноти, безстидство, безстидність; ~**ul/o** безсоромник, безстидник (у питаннях цнотливості); ~**ul/in/o** безсоромниця, безстидниця.

sen/pun||a безкарний; ~**e** безкарно; ~**ec/o** безкарність.

sen/rabat||a який здійснюється без знижки [знижок]; ~**e** без знижки, без поступки в ціні, за повну вартість.

sen/rad/ig/i зняти колеса (з транспортного засобу).

sen/radik/a який не має коренів [коріння], без коренів [коріння].

sen/rajt||a **1.** безправний; **2.** не оснований на праві, необґрунтований правом; ~**ec/o** **1.** безправність, безправство, безправ'я; **2.** необґрунтованість (з точки зору права); ~**ig/i** позбавити прав(а); ~**ul/o** безправна людина [особа].

sen/rang||a який не має рангу, чину, звання; ~**ul/o** військ. рядовий (солдат).

sen/raŭp/ig/i знищувати гусінь; ~ *ĝardenon* знищити гусінь у саду.

sen/re/ag/ad/o відсутність реагування, відсутність реакції.

sen/real/ec/o нереальність.

sen/relief/a нерельєфний, плоский (*тж перен.*)

sen/religi||a нерелігійний, невіруючий, безбожний; ~**ec/o** безбожжя, безбожність, атеїзм; ~**ul/o** невіруючий (у знач. ім.), атеїст, безбожник.

sen/respekt||a нешанобливий, неповажливий; ~**e** нешанобливо, неповажливо.

sen/respond||a без відповіді; ~**ec/o** сумн. безвідповідальність.

sen/respons||a сумн. безвідповідальний; ~**o** сумн. безвідповідальність.

sen/re/ven/e безповоротно.

sen/rev||ig/i розчарувати, позбавити ілюзій; ~**iĝ/i** розчаруватися, позбутися ілюзій; ~**iĝ/o** розчарування (= *disreviĝo*).

sen/rezerv||a **1.** який не має резерву; остаточний, цілковитий; **2.** беззастережний, безсуперечний; беззавітний; ~**e** **1.** без резерву; остаточо, цілковито; **2.** беззастережно, безсуперечно; беззавітно; ~**ec/o** **1.** відсутність резерву; остаточність, цілковитість; **2.** беззастережність, безсуперечність; беззавітність.

sen/rezign/e безвідмовно.

sen/rezist/a без (жодного) опору; ~ *kapitulacio* капітуляція без опору.

sen/rezult||a безрезультатний; ~**e** безрезультатно; ~**ec/o** безрезультатність.

sen/rifuĝ/a який не має пристановища, безпритульний.

sen/rifuz||a який не вмiє відповісти відмовою, який не вмiє відмовитися, безвідмовний; ~**e** безвідмовно (*про чю-н. діяльність, вчинки*); ~**ec/o** безвідмовність (*невміння відмовити*).

sen/rigard/e: ~ *ion*, *al io* не дивлячись на що-н., незважаючи на що-н., попри що-н. (= *malgraŭ io*); ~ *ke* незважаючи на те, що.., попри те, що... (= *malgraŭ ke*).

sen/rim/a неримований, білий.

sen/rimed/e безнадійно, так, що ніякі засоби заходи не допоможуть [врятують].

sen/rimors/e без докорів сумління.

sen/ripoz||a: ~a laboro робота без відпочинку [перепочинку]; ~e без відпочинку, без перепочинку.

sen/riproĉ||a бездоганний; ~e бездоганно; ~ec/o бездоганність.

sen/risk||a позбавлений ризику / ризику, надійний, безпечний; ~e без ризику / ризику.

senrju/o літ. сенрю (японська епіграма).

sen/rok/ig/i очистити від скельних уламків, від скельної породи.

sen/romp/a який не супроводжується ломкою, ламанням.

sen/rub/ig/i очистити [звільнити] від сміття.

sen/rust/ig/i очистити від іржі.

sen/ruz||a нехитрий, нелукавий, ширий; простий (серцем); ~ec/o нехитрість, нелукавість; ширість; простота; ~ul/o нехитра / нелукава людина.

***sens||o** біол. почуття, чуття, la kvin ~oj de la homo: vidado (= vidsenso), aŭdado (= aŭdosenso), flarado (= flarsenso), gustumado (= gustosenso) kaj tuŝado (= tuŝsenso) п'ять почуттів людини: зір, слух, нюх, смак і дотик; la sesa ~o ŝoste почуття (здатність людини добре орієнтуватися в обставинах, приймати правильні рішення); la ~o de ekvilibro відчуття рівноваги; ~o de humuro, ~o por humuro почуття гумору; ~a **1.** сенсуальний, (по)чуттєвий; **2.** див. sensora; ~i vt відчувати [чути, сприймати] за допомогою одного з почуттів; ~aĵ/o відчуття; сприйняття (син. sensaco); ~ebl/a чутний, відчутний, сприйнятний за допомогою чуття; ~ebl/ec/o чутливість, сприйнятливість; ~il/o **1.** біол. рецепторна клітина, рецептор; **2.** біол. нервовий виріст (у найпростіших); **3.** сумн., тех. сенсор; (сенсорний) датчик; сенсорний перемикач; чутливий елемент; ~ism/o філос. сенсуалізм; ~ist/o філос. сенсуаліст; ~iv/a чутливий, сприйнятливий, чутливий; піддатливий, схильний; ~iv/ec/o чутливість, сприйнятливість, чутливість; ~iv/ig/i сенсibiliзувати, підвищувати чутливість.

sensac/o філос. відчуття, (усвідомлене) сприйняття.

***sensaci||o** сенсація; kaji ~oj ~on викликати [спричинити, справити] сенсацію; ~a сенсаційний; ~i vn, vt викликати [спричинити, справити] сенсацію; ~i en la tuta mondo, ~i la tutan mondon викликати сенсацію в цілому світі; ~ec/o сенсаційність.

sen/sal||a який не містить солі, без солі, несолоний, прісний; ~a dieto дієта без солі; ~a akvo прісна вода; ~a ŝerco прісний жарт; ~ig/i опріснити, опріснювати, опріснити, знесолити; ~ig/o опріснення, знесолення.

sen/sal/akv/a прісноводний.

sens/am/a чутливий (про кого-н.), який любить чуттєві, тілесні задоволення.

sen/sang||a сумн. безкровний; ~ig/i знекровити, випустити кров; ~iĝ/i знекровитися, стекти кров'ю.

sen/sav/a який не може врятуватися або бути порятованим, який не має шансів на порятунок.

sen/sci||a неосвічений, незнаючий, який не володіє знаннями, який не має знань; ~ec/o неосвіченість, неуцтво, невігластво, незнання чого-н.; ~ul/o неук, невіглас.

sen/seks||a біол. безстатевий; ~ec/o безстатєвість.

sen/sekv/a який не має наслідків.

sen/sel/ig/i розсідлати.

sen/senc||a безглуздий, нісенітний, розм. несосвітєнний, несусвітній; ~e безглуздо, абсурдно; *~aĵ/o нісенітниця, дурниця, абищо, безглуздість, безглуздя; ~ec/o безглуздість, нісенітність, розм. несосвітєнність.

sen/sent||a нечулий, нечуткий, бездушний; **~e** нечуло, нечутко, бездушно; **~ec/o** нечулість, нечуткість, бездушність.

sens/erar/o омана.

sen/serif/a: ~ тіпаго друк. рубаний гротескний шрифт; гротеск, шрифт без засічок.

sen/signif||a без жодного значення; незначний, нікчемний; **~ec/o** незначність, нікчемність.

sen/simil||a незрівнянний, який не має подібних до себе; **~ec/o** незрівнянність.

sen/sistem||a безсистемний, безладний: **~e** безсистемно; **~ec/o** безсистемність.

sensitiv/o бот. мімоза соромлива (= sentema mimozo).

sen/skrupull||a безсоромний, безцеремонний, безпардонний; безпринципний; недобросовісний; **~e** без (жодного) сорому, безсоромно, безцеремонно, без докорів сумління; **~ec/o** безсоромність, безцеремонність.

sen/sku/e без трясби, без поштовхів; *перен.* непорушно, непохитно, як по маю.

sen/skvam/ig||i очистити від луски, зняти луску; **~il/o** рибочистка, скребачка для зняття луски.

sen/soif||ig/i угамувати спрагу (*чуюсь*), напоїти (= malsoifigi); **~ig/i si/n** угамувати спрагу (*свою*), напиться; **~ig/aĵ/o** напій, що вгамовує спрагу, прохолоджуючий напій; **~iĝ/i** *див.* ~igi sin.

sen/solv/e без вирішення, без розв'язку, безрезультатно.

sens/o/metr/i/o мед. сенсометрія, вимірювання чутливості (*органів чуття*).

sen/son||a беззвучний; **~e** беззвучно; **~ec/o** беззвучність.

sensor/a спец. сенсорний; ~ нейроно сенсорний нейрон.

sensor/o сумн., *тех.* сенсор; (сенсорний) датчик; сенсорний перемикач; чутливий елемент.

sens/organ/o орган чуття.

sensori/o фізіол. сенсоріум, центр відчуттів.

sen/spert||a недосвідчений (= persperta); **~ec/o** недосвідченість, брак досвіду; **~ul/o** недосвідчена людина.

sen/spir||a бездиханний; задиханий, засапаний; **~e** без подиху, без диху, затамувавши подих; **~ig/a** який перехоплює подих (= spirretena); **~iĝ/i** втратити подих, задихнутися (*від швидкого бігу і т. п.*), заспатися.

sen/sprit||a недотепний, безглуздий, дурний; **~e** недотепно; **~ec/o** недотепність.

sen/spron/a який не має шпор, без шпор (*про сідло*).

sen/spur||a безслідний; **~e** безслідно; не залишаючи слідів; не pasi ~e не проходити / не минати безслідно.

sen/stil/a позбавлений стилю; банальний.

sen/stopl/ig/i с.-г. лущити стерню, очистити від стерні.

sen/stubl/e без спотикань; без запинок.

sensualism/o *див.* sensismo.

sensualist/o *див.* sensisto.

sen/subjekt/a грам. безсуб'єктний, безпідметовий.

sen/sufer||a який не спричиняє страждань, мук; безболісний; ~a vivo життя без страждань; ~a oregasio мед. щадна операція; **~e** без страждань, без мук, безболісно.

sen/suk||a позбавлений соків, не соковитий, сухий; **~ig/i 1.** позбавити соків, витягти соки; зів'ялити; висушити; **2.** кул. вимочити (*м'ясо або рибу для усунення крові або болотного*

присмаку); **~ig/o** 1. витягання соків, висушування; 2. кул. вимочування; **~iĝ/i** позбутися соків, втратити соки, висохнути, висохти; **~iĝ/o** втрата соків, висихання.

sen/sukces|a безуспішний; **~e** безуспішно; **~ec/o** безуспішність.

sen/sun/a безсонячний, без сонця, похмурий; затінений.

sen/suspekt/e без підозріння, довірливо.

sen/ŝanc/a без жодних шансів; безнадійний; приречений.

sen/ŝancel/iĝ/a який не піддається коливанню, хитанню; який стоїть не хитаючись; не хисткий, непохитний; *перен.* який не відчуває вагання, який діє без вагання; рішучий (= senhezita).

sen/ŝanĝ|a незмінний, беззмінний; **~e** незмінно, беззмінно; **~ec/o** незмінність, постійність.

sen/ŝarg|a незаряджений, розряджений; **~ig/i** розрядити (*зброю без пострілу*), виїняти заряд.

sen/ŝarĝ|a не навантажений, не завантажений; порожній; **~ig/i** *vt* звільнити від вантажу [тягару, ноші], зняти вантаж [тягар, ношу]; **~iĝ/i** звільнитися від вантажу [тягару, ноші].

sen/ŝaŭm/ig|i зняти піну, накип з; **~il/o** шумівка.

***sen/ŝel|ig/i** (об)корувати, обдерти (кору), облупити; обчистити, почистити (*від шкаралупи, лушпиння*); **~iĝ/i** облупитися, втратити кору, позбутися кори.

sen/ŝerc/e без жартів, на повному серйозі.

sen/ŝlim/ig/i очистити від мулу / твані (*водойму*); промивати (*мінерали*).

sen/ŝnur/ig/i відв'язати [розв'язати, зняти] шнурки; зняти снасті.

sen/ŝtat/ul/o *юр.* особа без громадянства, підданства.

sen/ŝtok/a: ~ *анкр. мор.* безштоковий якір.

sen/ŝton/ig/i очистити від каміння (*поле і т. п.*).

sen/ŝu|a роззутий, без взуття, босий; **~e** без черевиків, без туфель; **~ig/i** роззутити, зняти черевики [туфлі] з.

sen/ŝuld/ig/i простити борг, списати борг; звільнити від боргу.

***sent|i** *vt* почувати, відчувати; ~i doloron, malsaton, soifon, ĝojon, enuon почувати / відчувати біль, голод, спрагу, радість, нудьгу; ~i bezonon de io відчувати потребу в чому-н.; **si/n** ~i почувати себе, почуватися; kiel vi vin ~as? як ви себе відчуваєте; ~i sin lasa почуватися втомленим; mi ~as min ne tute bone я відчуваюся не зовсім добре; ~u vin kiel hejme! почувай(те)ся як дома; **~a** почуттєвий; **~o** 1. почуття; agrabla ~o de varmo приємне почуття тепла; ~o de kolero почуття гніву; maldolĉa ~o гірке почуття; ne monti siajn ~ojn не виявляти своїх почуттів; 2. *заст., див.* senso; **~ebl/a** відчутний; **~ebl/e** відчутно; **~em/a** чутливий, чулий, вразливий; **~emo** чутливість, чулість, вразливість; **~em/ec/o** *заст., див.* ~emo; **~ig/i** зробити чутливим, розчулити; дати відчутти, дати зрозуміти; **~iĝ/i** чутися, почуватися; **~il/o** *заст., див.* sensilo; **~iv/a** чутливий (*який добре реагує на зовнішні дії*); organismo ~iva al iu medikamento чутливий до деяких ліків організм; ~iva aparato чутливий апарат; **~iv/ec/o** чутливість; ~iveco de la nerva sistemo чутливість нервової системи; **~iv/ig/i** зробити чутливим; **~um/o** *див.* senso; **~um/aĵ/o** *див.* sensaĵo.

sen/tabu/ig/i зняти [відмінити] табу; зняти [відмінити] заборону.

sen/taks/a не обкладений таксою, безплатний.

sen/takt|a 1. безтактний, позбавлений ритму, такту; ~a paŝado ходьба не в ногу; 2. нетактовний, безтактний, безтактовний; **~e** 1. не в ногу; paŝi ~e крокувати [ступати, іти] не в ногу; 2. нетактовно, безтактно, безтактовно; **~ec/o** нетактовність, безтактність, безтактовність.

sen/talent||а бездарний; ~е бездарно; ~ес/о бездарність; ~ул/о бездара, нездара.

sen/tar||а зважений без тари; безтарний; ~а резо вага нетто, вага без тари, чиста вага; ~е нетто, без тари.

sen/taũg||а ні до чого (або ні на що) не придатний, до нічого, нікудишній, нікчемний; ~аї/о непотріб, нікчемна річ; ~ес/о нікчемність; ~ул/о нікудишня людина, непотріб, нездара, нікчема.

sen/tegment/а без даху, непокритий, відкритий.

sen/tekst/а який не супроводжується текстом, який не має супровідного тексту; ~ bildo картинка без (пояснювального) тексту; ~ kanto пісня без слів; вокаліз.

sen/temp/а який не належить до певного часу; не підвладний часу; позачасовий; вічний.

sen/temp/lim/а безстроковий.

***sentenc**||о сентенція, повчальний вираз; (S)~ој бібл. Книга приповідок; ~а сентенціозний, повчальний.

sen/ter/а безземельний, який не має (свої) землі; ~ kamrapano безземельний селянин.

sen/tig||а безстебловий; ~іг/і спец. очистити від плоніжок (виноград перед виготовленням вина).

sen/tim/а безстрашний, безбоязний, небоязливий, небоязкий; ~е безстрашно, безбоязно; ~ес/о безстрашність, безбоязність.

sentiment/о почуття, емоція, переживання; ~ј ірон. сантименти.

***sentimental**||а сентиментальний; ~е сентиментально; ~ес/о сентиментальність; ~ул/о сентиментальна людина, сентименталіст.

sentinel/о військ. вартовий, вартівник, чатовий; поет. страж (= gardostaranto).

sen/toks/ig||і мед. позбавляти від наркотичної або алкогольної залежності, лікувати наркоманію, алкоголізм; ~ад/о детоксикація; лікування від наркотичної або алкогольної залежності.

sen/tomb/а непохований, який не має могили.

sen/tonal/а муз. атональний (= netonala).

sen/toni/о мед. атонія (= atonio).

sen/trem||а без трепету, без тремтіння (прикм.); ~е без трепету, без тремтіння (присл.).

sen/trip/іг/і потрошити, випотрошити, виїняти нутроці.

sen/tromp/а який не містить обману.

sen/tub/а: ~ рпейо, ~ рпейmatiko авт. безкамерна шина.

sen/util||а некорисний; непотрібний; марний, даремний; ~е безкорисно, некорисно; непотрібно; марно, даремно; ~аї/о непотріб, мотлох, барахло, рухлядь; ~ес/о некорисність; непотрібність; марність, даремність.

sen/valid/іг/і уневажнити, оголосити недійсним.

sen/valor||а безвартий, позбавлений вартості, цінності, нічого не вартий; ~аї/о непотріб; перен. макулатура; ~ес/о відсутність цінності; ~іг/і знецінити; ~іг/і втратити вартість, цінність, знецінитися; ~ул/о нікчема, ніщо, нуль.

sen/vat/а реактивний, безватний.

sen/vent||а безвітряний, затишний; ~о безвітря, штиль (= kalmo); ~ес/о сумн., див. ~о.

sen/vepr/іг/і розчистити від кущів, чагарників (поле і т. п.).

sen/vertebr/ул/о/ј зоол. безхребетні [nidmun Invertebrata].

sen/verv||а позбавлений натхнення, запалу, млявий; ~е без натхнення, запалу, мляво.

sen/vest||a неодягнений, роздягнений; **~ig/i** роздягнути; **~ig/i si/n** *див.* **~iĝi**; **~iĝ/a**: **~iĝa** danco танець з роздяганням; **~iĝ/i** роздягнутися.

sen/viand/a який не містить м'яса.

sen/vid/a невидимий, непроглядний; **~ vetero** погода з нульовою видимістю; **~ flugado** сліпий політ.

sen/vil/a безворсовий; **~ tapiŝo** безворсовий килим; палац.

sen/virus/ig/il/o *інформ.* антивірусна програма, антивірусне програмне забезпечення.

sen/vitamin/oz/o *мед.* авітаміноз, вітамінна недостатність.

sen/vitr/a позбавлений стекол, без стекол [шибок], з вибитими стеклами [шибками], незасклений; **~ okulo** неозброєне око (= *nearmita okulo*).

sen/viv||a позбавлений життя, безживний, безжиттєвий; мертвий, неживий; **~a** когро безживне тіло; **~aj okuloj** застигли очі; **~e** безживно, мертво; **~aĵ/o** неживий предмет, річ; **~ec/o** відсутність життя, безживність, безжиттєвість, мертвота; **~ul/o** мрець; **~ig/i** позбавити життя, забрати / відібрати життя; **~iĝ/i** позбутися життя.

sen/viz/a *сумн.* **1.** безвізовий (= *ne postulanta vizon*); **2.** який не має (= *ne havanta vizon*).

sen/vizier/a: **~ ĉapo** шапка без козирка / дашка (*у вузькому значенні – безкозирка*); **~ kaskedo** кашкет без козирка / дашка.

sen/voĉ/a **1.** безголосий; **2.** який втратив голос, який втратив дар мови; німий, онімільий; **3.** фон. глухий (*про приголосний*).

sen/voj||a бездоріжний; **~a lando** місцевість без доріг; **~ec/o** бездоріжжя (= *vojmanko*).

sen/voll||a безвольний, безвільний; **~e** безвольно, безвільно; **~ec/o** безвольність, безволля, безвільність, безвілля.

sen/vort/a **1.** *див.* *senparola*; **2.** *див.* *senteksta*.

sen/vost||a безхвостий; **~ul/o/j** *зоол.* безхвості земноводні (= *anuroj*).

sen/vual||a **1.** не покритий [закритий] вуаллю, серпанком, який не носить вуалі, без вуалі; **2.** *перен.* незавуальований, відкритий, відвертий; **~e** **1.** без вуалі, з відкритим лицем; **2.** незавуальовано, відкрито, відверто; **~ig/i** **1.** зняти [скинути] вуаль; **2.** *перен.* викрити; зняти завісу; **~ig/o** **1.** зняття вуалі; **2.** *перен.* викриття; зняття завіси.

sen/vund/a неушкоджений.

sen/zorg||a безтурботний, безпечний; **~e** безтурботно, безпечно; **~ec/o** безтурботність, безпечність; **~ej/o** *інколи taj* Сан-Сусі (*назва деяких палаців і замків у Європі; дослівно – „безтурботне місце”*).

***sep** сім; **dek** ~ сімнадцять; **la** ~ **mortaj** рекој сім смертних гріхів; **la** ~ **mirindaĵoj** de la mondo сім чудес світу; **~a** сьомий; **esti en la** ~**a** ĉielo бути на сьомому небі; **~e** по-сьоме; **~o** **1.** сімка (*цифра; оцінка; карта*); **romana** ~**o** римська сімка; **trefa** ~**o** жирова / трефова сімка; **1.** сімка (*число*); **~o da ludantoj** сімка гравців; **~obl/a** семерний; семикратний, у сім раз(ів) більший, усємеро більший; **~obl/e** семикратно, у сім раз(ів), усємеро; **~oble du estas dek** **kvar** сім помножити на два буде чотирнадцять; **~obl/ig/i** збільшити в сім раз(ів), збільшити всємеро; **~obl/iĝ/i** збільшитися в сім раз(ів), збільшитися всємеро; **~on/o** одна сьома (частина); **~op/e** усімох; **~op/o** сімка (*група з 7 осіб*).

sep/a/klas/an/o семикласник.

sepal/o *бот.* чашолисток (= *kalikfolio*).

sep/angul||a *мат.* семикутний; **~o** семикутник.

separ||i *vt* **1.** сепарувати, відокремити, відділити; **2.** *юр.* розлучити без оформлення розірвання шлюбу, винести рішення про окреме проживання (подружжя); **~a**: **~a juĝdecido** судове рішення про окреме проживання без розірвання шлюбу; **~o**, **~ad/o** **1.**

сепарація; відокремлення, відділення; поділ; **2.** розлучення без оформлення розірвання шлюбу; **~at/a, ~it/a** відокремлений, відділений; окремих; розділений; **~(at)/ism/o** політ. сепаратизм; **~(at)/ist/o** політ. сепаратист.

separe/o кабінка (у ресторани, бари).

sep/cent сімсот; **~a** семисотий.

sep/cifer/a семицифровий, семизначний.

sep/dek сімдесят; **~a** сімдесятий.

sep/dek/jar||a сімдесятирічний, сімдесятилітній; **~ul/o** сімдесятирічна людина.

sep/edr||a мат. семигранний; **~o** семигранник, гептаедр.

sepen сім (у сленгу радіолюбителів, щоб уникнути непорозуміння з *ses* (шість)).

sep/foj||a семиразовий, семикратний; **~e** сім разів, семиразово, семикратно.

sep/hor/a семигодинний.

***sepi||o** **1.** зоол. каракатиця, сепія [*Sepia*]; **2.** сепія (фарба); **~aj/o** сепія, малюнок сепією.

sepiolit/o мін. сепіоліт, морська піна (син. maršajто 2).

sep/jamb/o літ. семистопний ямб.

sep/jar/a семирічний, семилітній.

sep/kolor/a семиколірний, семибарвний.

sep/kord/a семиструнний.

seps||a мед. заразний, септичний; **~ec/o** сепсис, загальне зараження організму.

seps/emi/o мед. сепсис, септицемія, зараження крові.

I sept/o див. septimo 1.

II sept||o **1.** анат. перегородка; *paза* ~o перегородка носа; **2.** тех. перегородка, переділка, перебірка; *dividi salonon per ~o en du ĉambroj* розділити салон перегородкою на дві кімнати; **~i** *vt* переділити, перегородити (приміщення, шухляду і т. п.).

sep/tag/a семиденний.

***septembr||o** іноді тај вересень; **~a** вересневий; **~e** у вересні (= en septembro).

***septet/o** муз. септет.

septicemi/o мед. септицемія.

septim/o **1.** муз. септима (= septo I); **2.** спорт. сьома позиція (у фехтуванні).

septuagesim/o церк. сімдесятниця (третьа неділя перед Великим постом або дев'ята неділя перед Пасхою).

Septuagint/o рел. Септуагінта, переклад Сімдесятьох (грецький переклад Біблії).

sepult||i (по)ховати, (по)хоронити; **~(ad)/o** поховання, похорон; **~ej/o** місце поховання, гробівець, склеп.

sepult/entrepren||ej/o похоронне бюро, бюро ритуальних послуг; **~ist/o** працівник похоронного бюро, розпорядник / організатор похоронів.

ser||o фізіол. сироватка (крові), срум; *fiziologia* ~o фізіологічний розчин; **~aj/o** **1.** сукровиця; **2.** див. serozaĵo; **~um/o** мед. сироватка (для ін'єкції); **~olog/o** серолог; **~olog/i/o** серологія (наука, що вивчає властивості сироватки крові).

seradel/o бот. серадела [*Ornithopus sativus*].

***seraf||o** рел. серафим; **~a** серафимський, ангельський, неземний.

***serajl/o** сераль (палац у країнах Сходу; жіноча частина палацу, гарем).

serak/o геогр. серак (крижаний зубець на поверхні льодовика).

ser/albumin/o фізіол. серумальбумін, сироватковий альбумін.

seran||o іхт. кам'яний окунь, морський окунь [*Serranus*]; **~ed/o/j** морські окуні [*родина Serranidae*].

Serap||o міф. Серапіс, Сарапіс (один із богів елліністичного світу, бог столиці Єгипту Александрії); **(s)~ej/o** храм [святилище] Серапіса.

serasalm/o іхт. піранья [*Serrasalmus*] (син. piranjo 2).

serat/o анат. зубчастий м'яз.

seratul/o бот. серпій [*Serratula*]; tinktura ~ серпій красильний [*S. tinctoria*].

serb||o серб; **~а** сербський; **~е** по-сербському, по-сербськи; **(S)~i/o** геогр. н., кр. Сербія; **~in/o** сербка; **(S)~uj/o** див. (S)~іо.

serb/o/kroat/a сербсько-хорватський; la ~ lingvo сербсько-хорватська мова.

***serĉ||i** vt шукати, розшукувати, пошукати; **~i** elirvojon шукати виходу; **~u** kaj vi trovos шукайте і знайдете; **◇** kiu ~as, tiu trovos хто шукає – той знайде; **~i** venton sur la kampo шукати вітра в полі; **~o** пошук, розшук; duoniga ~o, duartiga ~o інформ. дихотомічний пошук; elĉerpa ~o пошук методом повного перебору; **~ad/i** vt шукати, розшукувати (протягом тривалого часу, неодноразово); **~ad/o** шукання, розшукування, пошукування, пошуки; пошук, розшук (тривалий або неодноразовий); **~ant/o** шукач; **~at/a** розшукуваний; esti ~ata розшукуватися, бути в розшуку; **~at/o** розшукуваний (у знач. ім.); **~at/ec/o** популярність; попит; **~il/o** спец. шукач (прилад); інформ. пошукова система, система пошуку інформації.

serĉ/arb/o мат. дерево пошуку.

serĉ/drat/o радіо дротик, пружинка (у кристалічному детекторі).

serĉ/fos/i див. rifosi.

serĉ/lum/il/o рухомий прожектор.

***seren||a** ясний, світлий; тихий, погідний; безхмарний; безтурботний, спокійний, незворушний; **~а** ĉielo ясне небо; **~а** vetero ясне погода; **~а** vizaĝo ясне обличчя / лице; **~е** ясно, світло; **~ес/o** ясність, світлість; (гарна) погода; перен. погода, спокій, рівновага, погідна атмосфера; **~eg/a** світліший, ясновельможний (при титулі); Via (S)~ega Alteco Ваша світлість (звертання до деяких європейських князів); la (S)~ega Respubliko іст. Найясніша Республіка (Венеція 15-16 ст.); **~ig/i** прояснити, осяяти, освітлити; заспокоїти; **~iĝ/i** прояснитися, осяятися, освітлитися; випогодитися; заспокоїтися.

***serenad/o** муз. серенада.

serendip||a інтуїтивно [інстинктивно] передбачливий; **~ес/o** інтуїтивна [інстинктивна] передбачливість.

Sergi/o Сергій, Серж, Серхіо, Серджо (чол. ім'я).

serĝ/o саржа (тканина).

***serĝent||o** військ. сержант; **~а** сержантський.

Serĝip/o геогр. н. Сержипі (штат у Бразилії).

***seri||o** 1. серія, ряд, послідовність; **~o** da jaroj ряд років; **~o** da piloj ряд послідовно з'єднаних елементів живлення; **~o** da rafoj серія [ряд] пострілів, черга (пострілів); 2. хім., мат. ряд; homologiaj ~oj хім. гомологічні ряди; sumo de ~o мат. сума ряду; **~а** серійний, послідовний; **~а** fabrikado серійне виробництво; **~а** konekto ел. послідовне з'єднання; **~е** серійно, послідовно; **~е** konektitaj akumulatoroj послідовно з'єднані акумулятори; **~аĵ/o** сумн. серіал; **~er/o** сумн. серія (фільму).

sericin/o хім. серицин.

sericit/o мін. серицит.

serif/o друк. сериф, засічка (*літери, сун. literkalkano*).

I serin/o орн. канарковий в'юрок [*Serinus*]; kanaria ~ канарковий в'юрок європейський, канарка (= kanario); ordinaria ~ канарковий в'юрок звичайний [*S. serinus*] (*сун. sovaĝkanario*); ruĝfronta ~ канарковий в'юрок королівський [*S. pusillus*].

II serin/o хім. серин.

***serioz||a** серйозний, поважний; ~а homo серйозна людина; ~а demando серйозне питання; ~а malsano серйозна хвороба; ~е серйозно, поважно, розм. всерйоз; ~ес/o серйозність, поважність.

sermon/o 1. див. prediko; 2. перен. довга, надокучлива промова [лекція].

ser/o/diagnoz/o мед. серодіагноз.

ser/o/membran/o див. serozo.

ser/o/negativ/a мед. серонегативний.

ser/o/pozitiv/a мед. серопозитивний.

ser/o/terapi/o мед. серотерапія.

ser/o/tip/o біол. серотип.

ser/o/tunik/o див. serozo.

ser/o/vaksin/ad/o мед. щеплення сироваткою.

seroz||o анат. серозна оболонка (= seromembrano, serotuniko); ~аĵ/o фізіол. серозна рідина; ~it/o мед. серозит, запалення серозної оболонки.

serp||o кривий тесак, серпоподібний тесак; ~et/o кривий садовий ніж.

***serpent||o** 1. зоол. змія, змія; гадюка; (*перен. ще*) гад, гадина; venena ~о отруйна змія; ◇ dorloti ~on sur sia brusto вигріти [пригріти] гадюку [гадину] в пазусі [за пазухою, коло / біля серця]; ~o/j змії [нідряд *Ophidia*]; 2. серпент (духовий муз. інструмент); 3. таĵ астр. Змія (сузір'я); ~а 1. зміїний; гадючий; ~а veneno зміїна отрута; ~а guzo зміїна хитрість; 2. див. serpentoforma; ~i *vn* зміїтися, звиватися; ~ej/o 1. серпентарій; 2. місце з великою кількістю змій, гадючник, гадюче кубло; ~id/o змієня; гадючення; ~olog/o серпентолог; ~olog/i/o серпентологія; ~um/i *vn* див. ~i.

serpent/agl/o див. cirkaeto.

serpentari/o 1. бот. драконів корінь, змійка [*Serpentaria*]; 2. орн. птах-секретар [*Sagittarius secretarius*].

serpente||o мін. серпентин, зміювик; ~iĝ/o геол. серпентинізація.

serpente/petr/o мін. серпентиніт.

serpente/o/dres/ist/o дресирувальник змій.

serpente/(o)/form/a змієподібний, зміїстий, звивистий.

serpente/(o)/kapt/ist/o змієлов.

serpente/(o)/led/a із зміїної шкіри.

serpente/(o)/simil/a змієподібний.

serpente/o/tub/o тех. зміювик.

serpigin/a мед. повзучий (*про виразку, екзему і т. п.*).

serpil/o бот. чебрець звичайний [боровий, повзучий] [*Thymus serpyllum*].

serp/o/form/a серпастиий, серпоподібний.

serpul/o 1. бот. домовий гриб [*Serpula*]; larva ~ домовий гриб справжній [*S. lacrymans*]; (*сун. larmofungo*); 2. зоол. серпула, трубочак [*Serpula*].

serta/o геогр. сертао (*дуже суха місцевість у пн. -сх. частині Бразилії*).

serum/o див. sero.

***serur||o** 1. замок; запор; teni ion sub ~o держати / тримати що-н. під замокм; 2. рідко замок (у вогнепальній зброї; = movebla kulaso); ~**ist/o** замочник, слюсар.

serur/buŝ/o планка (замка).

serur/lang/o замковий засув, язичок (замка).

serur/tru/o сумн. замкова щілина.

***serv||i** *vn, vt* служити; прислуговувати; услужити, прислужити(ся); per kio mi povas ~i al vi? чим можу вам услужити / прислужитися?; ~i ĉe mastro служити в хазяїна; ~i al sia popolo служити своєму народові; ~i en la armeo служити в армії; ~i ĉe la tablo прислуговувати за столом [при столі]; ~i sur ŝipo kiel matroso служити на кораблі матросом; mi pretas ~i al vi! я готовий прислужитися Вам!; я до Ваших послуг!; ◇ al Dio ~u, diabl^on rezervu Богові свічку, а чортові дві; akvo kaj pano ~as al sano хліб і вода – здорова їда; ~**o** служба; послуга; esti en la ~o de la reĝo бути / перебувати на службі в короля; meti sian talenton en la ~on de la scienco покласти свій талант на службу науці; plenumi la ~on виконувати нести службу; бути при виконанні службових обов'язків; fari grandan ~on al iu зробити велику послугу кому-н.; civila, milita, ŝtata, diplomacia ~o цивільна, військова, державна, дипломатична служба; sekreta ~o секретна служба, спецслужба; la kosto de la ~oj вартість послуг; funebra ~o заупокійна служба, панахида; transsenda ~o *військ.* служба зв'язку, війська зв'язку; kontraŭspiona ~o *військ.* контррозвідка; Pasporta (S)~o Гостюва служба, „Паспорта Серво” (*регулярно друкований список адрес есперантистів, готових безплатно прийняти гостей*); ~**ad/o** служба, служіння; прислуговування; ~ado al la patrujo служіння батьківщині; longaj jaroj de ~ado довгі роки служби; iri en ~adon al iu піти на службу до кого-н., піти в найми до кого-н.; ~**ant/o** слуга, служитель, прислужник; ~**ant/in/o** прислуга, служниця; *~**em/a** послужливий; ~**em/o** послужливість; ~**ig/i** поставити на службу; змусити служити; ~**il/o** *інформ., tex.* сервер; ТТТ~**ilo** *інформ.* веб-сервер; ~**ist/o** слуга, наймит, служитель; ~**ist/ar/o** прислуга, челядь; ~**ist/in/o** служниця, прислуга, наймичка.

serval/o зоол. сервал [*Felis serval*].

serv/are/o тел., радіо 1. обслуговувана дільниця (телефонної станції); 2. зона впевненого прийому, зона радіомовлення.

serventes/o літ. сервента, сервентес (*жанр поезії трубадурів 12-13 ст.*).

***servic/o** сервіз; столовий набір; porcelana ~ порцеляновий / фарфоровий сервіз; ~ por teo чайний сервіз; ~ da glasoј набір склянок.

servic/o/ŝrank/o сервант.

servil||a раболіпний; холопський; догідливий, підлесливий, улесливий; низькопоклонно; ~**e** раболіпно; по-холопському; догідливо, підлесливо, улесливо; низькопоклонно; ~**i** *vn* улещатися, раболіпствувати, підлабузнюватися, догоджати, низько кланятися, плазувати, запобігати (ласки), вислужуватися; ~**ec/o** раболіпство, раболіпність; холопство; догідливість, підлесливість, улесливість; низькопоклонство, низькопоклонництво; ~**ul/o** низькопоклонник.

servir||o спорт. подача (м'яча); ~**i** *vn* подати м'яч, зробити подачу; ~**ant/o** подаючий.

servir/o/kort/o поле подачі (*у тенісі*).

servir/lini/o спорт. лінія подачі м'яча.

servir/ŝanĝ/o зміна подачі (*у тенісі*).

servitud/o юр., іст. сервітут (*обмеження права користування чужою власністю*).

serv/o/brems/o авт. підслювач гальма.

serv/o/bub/o див. servoknabo.

serv/o/ĉar/et/o офіціантський візок, сервірувальний столик (*на коліщатах*).

serv/o/daŭr/o строк [тривалість] служби; (службовий) стаж, (робочий) стаж.

serv/o/dev/o *див.* servitudo.

serv/o/jar/o/j службові роки, роки служби.

serv/o/knab/o хлопчик-слуга; хлопець на побігеньках, козачок; паж; ŝira ~ *мор.* юнга (= ŝipknabo).

serv/o/list/o список особового складу.

serv/o/lok/o місце служби.

serv/o/mekanism/o *тех.* слідкуюча система.

servomotor/o *тех.* серводвигун, сервомотор.

serv/o/pret/a послужливий, готовий до послуг; готовий до служби; mi estas ~ я до ваших послуг.

serv/o/program/o *інформ.* утиліта.

serv/o/ret/o мережа послуг.

serv/o/soldat/o ординарець; денщик.

serv/o/staci/o станція техобслуговування.

***servut||o** *іст.* панщина; ~**a** кріпацький, кріпосний, панщинний, панський; ~**i** *vn* працювати на панщині, відробляти панщину; ~**ec/o** кріпацька залежність, кріпацтво, кріпащина; ~**ig/i** закріпачити; ~**ig/o** закріпачення; ~**ism/o** кріпосництво, кріпацький / кріпосний лад; ~**ist/o** кріпосник; ~**ul/o** кріпак, панщинник; ~**ul/in/o** кріпачка.

***ses** шість; dek ~ шістнадцять; ~ tagoj шість днів; ~**a** шостий; ~**e** по-шосте; ~**o** 1. шістка (*цифра; оцінка; гральна карта*); rom(an)a ~о римська шістка; trefa ~о жирова / трефова шістка; 2. шістка (*число*); ~o da turistoj шістка туристів; ~**obl/a** шестерний; шестикратний, у шість раз(ів) більший, вшестеро більший; ~**obla** rento шестикратна рента; ~**obla** jungitaro шестерний запряг; ~**obl/e** шестикратно, у шість раз(ів), вшестеро; ~**oble** kvin estas tridek шість помножити на п'ять буде тридцять; ~**obl/ig/i** збільшити вшестеро [в шість раз(ів)]; ~**obl/iĝ/i** збільшитися вшестеро [в шість раз(ів)]; ~**on/o** одна шоста (частина); ~**op/e** ушістьох; ~**op/o** шістка (*група з 6 осіб*).

ses/angul||a шестикутний; ~**o** *мат.* шестикутник.

ses/cent шістсот; ~**a** шістсотий.

ses/cifer/a шестицифровий, шестизначний.

ses/cilindr/a шестициліндровий.

ses/dek шістдесят; ~**a** шістдесятий.

ses/dek/jar||a шістдесятирічний, шістдесятилітній; ~**ul/o** шістдесятирічна людина.

ses/dek/naŭ/(um)/i *vn вульг.* злягатися [займатися сексом] у позі „69”.

ses/edr||a шестигранний; ~**o** *мат.* шестигранник, гексаедр.

sesel/o *бот.* жабриця [*Seseli*]; kampa ~ жабриця рівнинна [*S. campestris*]; unujara ~ жабриця однорічна [*S. annuum*].

ses/etaĝ/a шестиповерховий.

ses/foj||a шестиразовий, шестикратний; ~**e** шість раз(ів), шестиразово, шестикратно.

ses/foli/o *геральд.* шестилистник.

***sesi||o** у *різн. знач.* ordinaria ~о чергова сесія; eksterordinara ~о позачергова [надзвичайна] сесія; ekzamena ~о екзаменаційна сесія; ~**a** сесійний.

sesil/a *бот.* сидячий, безчерешковий, безстебловий (*про листок, плід і т. п., син. sid(ant)a*).

ses/jamb/o *літ.* шестистопний ямб.
ses/jar/a шестирічний, шестилітній.
ses/kamer/a шестизарядний (*про револьвер*).
ses/koral/ul/o/j *зоол.* шестипроменеві коралові поліпи.
ses/kord/a шестиструнний.
seskvi- *хім., мат.* сескві-, півтора-: ~*oksid* сесквіоксид; ~*terpeno* сесквітерпен.
seskvi/linear/a *мат.* півторалінійний.
seskvi/oksid/o *хім.* сесквіоксид.
seskvi/terpen/o *хім.* сесквітерпен.
sesleri/o *бот.* сеслерія [*Sesleria*]; *blua* ~ сеслерія голуба [*S. caerulea*].
ses/lingv/a шестимовний.
ses/monat/a шестимісячний, піврічний (= *duonjara*).
ses/ok/on/a: ~ *takto* *муз.* такт у шість восьмих.
ses/pint/a шестикутний; ~ *stelo de Davido* шестикутна зірка Давида.
ses/semajn/a шеститижневий.
ses/ŝarg/a шестизарядний.
sest/o *муз.* секста.
ses/tag/a шестиденний;
sesterc/o *іст.* сестерцій (*давньоримська монета*).
sesterci/o *іст.* тисяча сестерціїв (= *sestercomilo*).
sestet/o *муз.* секстет.
sestin/o *літ.* секстина, сестина.
seston/o *біол.* сестон (*дрібні організми, що проживають у воді, та завислі у воді органічні і неорганічні частинки*).
ses/troke/o *літ.* шестистопний трохей [хорей].
ses/valent/a *хім.* шестивалентний.
set/i *vt інформ.* вставляти букву, цифру; подавати команду.
set/o *спорт.* сет.
Set/o 1. *бібл.* Сет; **2.** *міф.* Сет (*єгипетський бог пустелі і зла*).
setari/o *бот.* мишій [*Setaria*]; *italia* ~ мишій італійський [*S. italica*] (*син. birdmileo*); *bluverda* ~ мишій сизий, бриця [*S. glauca*].
seter/o сѐтер (*порода собак*).
setl|i *vn* поселитися, осісти (*про групу людей; = ekloĝi*); ~**ant/o** поселенець; ~**ej/o** поселення, населений пункт, сетлмент.
setlement/o *іст.* сетлмент, сетльмент.
seton/o *мед.* наскрізний дренажний джгут.
Setos/o *іст.* Сетос, Сеті (*ім'я царя та фараона Ст. Єгипту*).
Seul/o *геогр. н., м.* Сеул (*столиця Пд. Кореї*).
sev/o *бот.* псаока, сік (*у тканинах рослин; побутова назва – siko*).
Sevan/a: ~ Lago *геогр. н., о.* Севан (*Вірменія*).
***sever||a** суворий, строгий; ~*a avert* суворе попередження; ~*a rupo* сувора кара, суворе / строге покарання; ~*a vintro* сувора зима; ~*a dieto* строга дієта; *enkonduki pli ~an reĝimon*

запровадити суворіший режим; ~е суворо, строго; ~ес/о суворість, строгість; ~іг/і зробити суворим, строгим.

sever/mor/a який відзначається суворістю / строгістю звичаїв.

Sevil/o *геогр. н., м.* Севі́лья (Іспанія).

***sevrug/o** *іхт.* севрюга [*Acipenser stellatus*].

sezam||o **1.** *бот.* кунжут, сезам [*Sesamum*]; *hindia* ~о кунжут індійський [*S. indicum*]; **2.** *перен.* симсим, сезам, чарівне слово; *malfermiĝu*, ~о! симсим / сезам, відчинись! (заклинання з казки „Алі-баба і сорок розбійників”); ~а кунжутний, сезамовий; ~oid/o *анат.* сезамоподібна кістка.

sezam/ole/o кунжутна / сезамова олія.

sezeli/o *бот.* жабриця [*Seseli*].

***sezon||o** сезон, пора року; *la kvar* ~oj estas printempo. somero, aŭtuno kaj vintro чотири пори року – це весна, літо, осінь і зима; *la* ~o de la ĉaso ~о сезон полювання; *la* ~o de semado посівна (пора); *la fojnfalĉa* ~о косовиця, сінозаготівельний сезон; *la teatra* ~о театральний сезон; *la* ~o de la banoj купальний сезон; *la velura* ~о бархатний сезон, бабине літо; *la morta* ~о мертвий сезон; ~а сезонний; ~а laboro сезонна робота;

sfacel/o *мед.* мокра гангрена.

sfagn||o *бот.* сфагнум, білий мох [*Sphagnum*]; ~ac/o/j сфагнові [родина *Sphagnaceae*].

sfalerit/o *мін.* сфалерит, цинкова обманка (= zinkoblendo).

sfeg/o *ент.* оса-землерий, сфекс [*Sphex*] (*син.* rabvespo).

sfenisk/o *орн.* пінгвін [*pid Spheniscus*].

sfenisk/o/form/a/j *орн.* пінгвіноподібні [ряд *Sphenisciformes*].

sfenodont||o *зоол.* гатерія (новозеландська), туатара [*Sphenodon punctatus*]; ~ed/o/j гатерієві [родина *Sphenodontidae*].

sfenoid/o *анат.* клиноподібна кістка.

***sfer||o** **1.** сфера; середовище, поле діяльності; ~o de influo сфера впливу; *la diplomatiĝaj* ~oj дипломатичні сфери; **2.** *мат.* сфера, куля; *la areo de* ~о площа сфери; *la ĉielaj* ~oj небесні сфери; ~а сферичний; кулястий; ~ес/о сферичність; ~oid/a сфероїдний; ~oid/o сфероїд.

sfer/disk/o *мат.* кульовий сегмент (= globtavolo).

sfer/o/form/a *див.* sfera.

sfer/o/metr/o *спец.* сферометр.

sfigm/o сфігмо... (*наук. корінь грецького походження зі знач. „пульс”*).

sfigm/o/graf||o *мед.* сфігмограф; ~i/o сфігмографія.

sfigm/o/gram/o o *мед.* сфігмограма.

sfigm/o/manometr/o *мед.* сфігмоманометр.

I sfing||o *ент.* бражник, сфінкс [*Sphinx*]; ~ed/o/j бражникові [родина *Sphingidae*].

II sfing/o *хім.* сфінгозин (у похідних словах, = sfingolo); ~ol/o сфінгозин.

sfing/lipid/o *хім.* сфінголіпід.

sfingozin/o *див.* sfingolo.

***sfinks||o** *міф.* сфінкс (*тж перен.*); ~а сфінксів; ~а rideto усмішка сфінкса.

***sfinkter||o** *анат.* сфінктер, м'яз-стискач; *anusa* ~о м'яз-стискач відхідника; *pilora* ~о м'яз-стискач воротаря; ~а сфінктерний.

I *si *зворотний займ.*: al ~ собі, до себе; de ~ від себе; inter ~ між собою; por ~і для себе; pri ~ про себе; tio estas komprenebla per ~ mem це зрозуміло само по собі; ~n себе; *~a

присв. займ. свій; **~aj/o** своє (у знач. ім.). Прим. Цей займенник стосується тільки 3-ої особи одн. і мн.: li vidas ~n en spregulo він бачить себе в дзеркалі; ili vidas ~n en spregulo вони бачить себе в дзеркалі; на відміну від української мови в есперанто для утворення зворотного виду в інших особах уживаються відповідні особові займенники (див. про це у граматичному нарисі); **si** у формі знахідного в. (sin) ужив. інколи як преф., що відповідає укр. **само-**: ~n defendo самозахист; ~ndona самовідданий; ~ntaksado самооцінка.

II si муз. сі.

SI фіз. СІ, Міжнародна система одиниць.

si/a/flank/e зі свого боку, зі своєї сторони; на своєму боці, на своїй стороні.

I sial/o геол. сіаль, осадовий (або кременієво-алімінієвий) шар (земної кори).

II sial/o мед. слина (у складних словах, = salivo).

sial/o/gen/a мед. слинотворний.

si/a/lok/e на своєму місці; у своєму місці.

sial/ore/o мед. сиалорія, слинотеча.

Siam||o геогр. н. Сіам (колишня назва Таїланду); **(s)~a** сіамський; **(s)~a kato** сіамський кіт; **(s)~aj ĝemeloj** сіамські близнята; **la ~a Golfo** геогр. н. Сіамська затока.

siamang/o зоол. сіаманг [*Synphalangus*].

si/a/manier/e по-своєму, своїм способом, у своїй манері.

si/a/spec/a своєрідний.

si/a/temp/e свого часу, у свій час; своєчасно.

si/a/vic/e у свою чергу.

sibarit||o сибарит; **~a** сибаритський, зніжений; **~i** *vn* сумн. сибаритствувати; **~ism/o** сибаритство.

Siberi||o геогр. н. Сибір (частина Азії від Уральських гір до Тихого океану, довгий час головне місце заслання в Росії і СРСР); **(s)~a** сибірський; **(s)~an/o** сибіряк, житель Сибіру.

sibil||o сивіла, провісниця, пророчиця; **~a**: **la ~aj libroj** сивіліні книги (що використовувалися в Ст. Римі для передбачень); **~a parolo** нечітка [незрозуміла, нерозбірлива] мова.

***sibl||i** *vn* сичати, шипіти (тж перен.); дзижчати; шуміти; свистіти (про вітер, кулю, стрілу, звук і т. п.); присвистувати (через дефект мови); хрипло дихати; **~a**: **~a spirado** свистяче дихання; **~a konsonanto** свистячий приголосний (звук); **~(ad)/o** сичання; шипіння; дзижчання; свист; присвистування; **la ~ado de kugloj** свист куль; **~ant/o** фон. сибілянт, свистячий приголосний (звук).

Sicili||o геогр. н., о-в Сицилія (Середземне море, Італія); **(s)~a** сицилійський; **(s)~an/o** сицилієць, житель Сицилії.

Siĉ/o^{EU} іст. Січ; Зарогога ~ Запорізька Січ.

Siĉuan/o геогр. н. Сичуань (провінція в Китаї).

I*sid||i *vn* сидіти; знаходитися, міститися, бути розташованим; **~i sur seĝo** сидіти на стільці; **~i sur ĉevalo** сидіти на коні; **~i apud** (або ĉe) **la tablo** сидіти за столом; **~i en ŝuldoj** сидіти в боргах; **~i kiel sur ringloj** сидіти як на голках; **~i hejme** сидіти вдома; **la vesto bone ~as sur li** одяг добре сидить на ньому; **la ŝlosilo ~as en la pordo** ключ сидить у дверях; **◇ bone tiu ~as, al kiu la sorto ridas** добре тому жить, чия доля не спить; **~a** сидячий; **en ~a rozo** в сидячій позі; **~o** сидяча позиція [поза], сидяче положення; **~aĉ/i** *vn* розвалитися, розсістися, розвалькуватості сидіти; **~ad/o** **1.** сидіння (дія); **2.** сеанс позування

(у художника, скульптора); ~ant/a 1. сидячий, той, що сидить; 2. бот. (про листок, плід і т. п.; = sida, sesila); ~anta folio сидячий [безчерешковий] листок (= senpetiola folio); ~ej/o місцезнаходження; штаб-квартира, резиденція; ~em/a який любить сидіти [посидіти]; *~ig/i саджати, (по)садити, садовити; ~igi iun посадити, / посадовити ког_о-н. ~igi sin усістися, усадовитися; *~iĝ/i сісти, усістися; ~iĝ/o сідання; ~il/o сидіння (будь-який предмет для сидіння); klozetpela (або necesejo) ~ilo сидіння до унітазу, стільчак.

II sid/o бот. сида [Sida].

Sidart/o Gotam/o Сидхартха Гуатама (ім'я Будди).

sid/ban/o сидяча ванна (процедура).

sid/ban/kuv/o сидяча ванна (посудина).

sid/benk/o лавка (для сидіння).

sid/ĉar/et/o сидячий (дитячий) візок.

sider/a астр. сидеричний, зоряний; ~ jaro сидеричний рік (період повного обертання Землі навколо Сонця).

siderit/o мін. сидерит, залізний шпат [скалинець].

siderurgi/o металопрокатна промисловість, чорна металургія.

sid/kest/o ящик під сидінням.

sid/kusen/o подушка для сидіння.

sid/lok/o 1. місцезнаходження; резиденція; осідок; 2. місце для сидіння, сидіння; розм. сидяче місце; kondukista ~ місце кондуктора; roĝinfano ~ дитяче місце, місце для дитей.

Sidnej/o геогр. н., м. Сідней (Австралія).

sid/(o)/milit/o траншейна [позиційна] війна.

Sidon/o див. Sidono.

Sidoni||o Сидоній (чол. ім'я); ~a Сидонія (жін. ім'я).

sid/o/strik/o сидячий страйк, страйк із захопленням підприємства або його частини (= loktena striko).

sid/plat/o сидіння (частина стільця, крісла, лавки і т. п., на яку сідають).

sid/stang/o сідало.

sid/vang/o див. gluteo.

*sieĝ||i vt військ. облягати; ~o облога; la ~o de Trojo облога Трої; levi la ~on зняти облогу; ~a облоговий; ~at/a обложений.

sieĝ/o/stat/o військ. стан облоги.

Sien||o геогр. н., м. Сієна (Італія); (s)~o сієна, охра (син. siena tero); (s)~a: (s)~a tero = (s)~o.

sienit/o мін. сієніт.

Siera-Leon/o, Sieraleon/o геогр. н., кр. Сьєрра-Леоне.

Sieranevad/o див. Neĝa montaro.

siest||o сієста, післяобідній відпочинок, післяобідній сон; fari ~on див. ~i; ~i vt відпочивати після обіду.

*sifilis||o мед. сифіліс; ~a сифілітичний; ~ul/o сифілітик. Прим. У кількох похідних словах корінь спрощується до sifil: sifiloida сифілоїдний; sifiloto сифілома; sifilologio сифілідологія.

*sifon||o у рiзн. знач. сифон; сифонна труба; ~i vt перекачувати сифоном, зливати сифоном.

sifon/barometr/o метео сифонний барометр.

sifon/form/a сифоноподібний.

***sigel||o** печатка, печать (*відбиток; тж перен.*); клеймо, тавро (*знак*); plumba ~o свинцева печатка, плomba; vaksa ~o сургучна печатка; Kaina ~o каїнова печать; la ~o de la morto sur la vizaĝo печать смерті на обличчі; meti ~on sur ion поставити печатку на що-н.; rompi ~on зламати печатку; sub ser ~oj під сімома печатками; ~i vt (по)ставити печатку, скріпити печаткою; запечат(ув)ати; (по)ставити клеймо, клеймувати; (по)ставити тавро, таврувати; ~ad/o скріплення печаткою, запечатування; ~il/o печатка, штемпель; клеймо, тавро (*знаряддя*).

sigelari/o палеонт. сигілярія [*Sigillaria*] (*викопна рослина*).

sigel/ferm/i vt запечат(ув)ати, опечат(ув)ати (*закрити та скріпити печаткою*).

sigel/ring/o перстень з печаткою, печатка.

***sigel/vaks/o** сургуч.

Sigfrid/o Зігфрід (*чол. ім'я*).

Sigismond/o Сигізмунд (*чол. ім'я*).

sigl/o абрeвіату́ра, скорочення (*з перших букв*).

sigma сїґма (*грецька буква Σ, σ, ς*).

sigmoid/o анат. сигмоподібна ободова кишка.

Sigmund/o Зігмунд (*чол. ім'я*).

***sign||o** 1. знак; ознака; прикмета; значок, позначка, зазначка; demanda ~o знак питання (= demand(o)signo); ekkria ~o знак оқлику (= krisigno); interpunkciaj ~oj розділові знаки; muzikaj ~oj музичні знаки; matematikaj ~oj математичні знаки; konvenciaj ~oj умовні знаки; zodiakaj ~oj зодіакальні знаки; distinga ~o відмінний знак, прикмета; bona ~o добрий знак, добра прикмета; fari ~on per la okuloj зробити / подати знак очима, моргнути (оком); fari ion por (або en) la ~o de raso, de amo, de amikeso, de memoro зробити що-н. на / у знак миру, любові, дружби, пам'яті; doni (або montri) peniajn ~ojn de vivo не подавати [виявляти] жодних ознак життя; fari la ~on de kruco див. krusosigni; 2. *інформ.* літера, символ, знак; ~i vt, vn значити, позначити, (по)ставити знак; помітити (знаком); (з)робити [(по)дати] знак; робити [подавати] знаки; ~ad/o позначення; помітка знаками; подача знаків; ~ar/o 1. система знаків, код; 2. *інформ.* набір літер, кодування; ~ej/o *інформ.* знакомісце; ~et/o див. kromsigno; ~il/o позначка (*предмет*); кілоқ; віха; тичка; ~um/o *мат.* знак числа (+, -); ~um/a: ~uma bito *інформ.* знаковий розряд.

***signal||o** сигнал; aŭda ~o звуковий сигнал; vida ~o зоровий / візуальний сигнал; luma ~o світловий сигнал; horindika ~o сигнал точного часу (*по радио*); agorda ~o de radiostacio позивний сигнал радіостанції; ~oj de semaforo сигнали семафора [світлофора]; ~o de alarmo сигнал тривоги; ~o de senhelpeso сигнал лиха; ~o de okupiteco сигнал зайнятості телефону, короткі гудки; laŭ la ~o за сигналом; doni ~on (по)дати сигнал; ~a сигнальний; ~a lanterno сигнальний ліхтар; ~i vt, vn сигналізувати, сигналити, (по)д(ав)ати сигнал(и); ~ad/o сигналізація (*дія*), подача сигналів; ~ar/o сигнальний код; система сигналів; сигналізація; ~ej/o пункт управління семафорами, світлофорами, сигнальними пристроями, сигнальними вогнями; сигнальна будка; ~il/o сигналізатор, сигнальний пристрій; сигналізація; семафор; ~ist/o сигнальник; семафорник; ~iz/i забезпечувати сигналізацією; *трансп.* облаштувати шляхи знаками (*розставляти дорожні знаки, світлофори, буї, бакени і т. п.*).

signal/don/il/o див. signalilo.

signal/fajr/o сигнальне вогнище, сигнальний вогонь (*вогнища, факела*).

signal/flag/o *мор.* сигнальний прапорець.

signal/instal/aĵ/o сигнальна установка, сигнальний пристрій.

signal/korn/o сигнальний ріжок; сирена.

signal/lamp/o сигнальна [індикаторна, контрольна] лампа (на апараті, приладі і т. п. – для стеження за його роботою).

signal/lantern/o сигнальний ліхтар.

signal/lum/o сигнальний вогонь, сигнальне світло.

signal/mast/o сигнальна щогла; семафорна щогла, семафорний стовп.

signal/pistol/o сигнальний пістолет; ракетниця.

signal/plekt/il/o тб. ущільнювач сигналів.

signal/raket/o сигнальна ракета.

signal/serv/o військ. війська зв'язку, служба зв'язку; служба сповіщення; oficio de ~ офіцер-зв'язківець.

signal/sistem/o система сигналізації, сигнальна система; сигналізація.

signal/tur/o сигнальна вежа.

signal/vort/o (слово-)сигнал; (словесний) сигнал.

signatur||o 1. підпис або особистий знак (під документом); 2. друк. сигнатура; ~і *vn* 1. поставити підпис або особистий знак (під документом), помітити підписом або особистим знаком (документ); 2. друк. поставити сигнатуру на, помітити сигнатурою.

***signif||i** *vt* означати, значити, мати значення; kion tio ~as? що це означає?; kion tio ~us? що б це означало?; ~а 1. значущий, значимий; 2. див. signifika; ~е значуще, значущо, значимо; ~е li levis la fingron supren значуще він підніс палець догори; ~о значення; havi grandan ~on мати велике значення; havi nenian ~on не мати жодного значення; atribui al io grandan ~on надавати чому-н. великого значення; ~o de vorto значення слова.

signifik||i *vn stat., mat.* мати значення, бути важливим; ~а значущий, значимий; значимий, істотний; ~anc/o важливість, значущість, значимість.

signif/klar/ig/i рідко, див. interpreti.

signif/o/plen/a значущий, значимий; багатозначний; знаменний.

sign/o/bild/o друк., інформ. очко літери.

sign/o/ĉen/o інформ. ланцюжок літер, рядок.

sign/o/diven/ad/o мантика, ворожіння за зовнішніми знаками.

sign/o/gener/il/o інформ. генератор знаків.

sign/o/junkr/o військ., іст. юнкер (нижчий чин, що вислужується в офіцери).

sign/o/klar/ig/ist/o тлумач прикмет, ворожбит (= aŭguristo).

sign/o/lingv/o див. gestolingvo.

sign/um/plu/ig/o розширення знака.

sign/um/ŝanĝ/o мат. зміна знака, перетворення знака.

siĥ/o див. siko.

Siĥem/o див. Ŝehemo.

sik||o рел. сикх; ~а сикхський; ~ism/o сикхїзм.

sikari/o 1. найманний убивця, кїлер (= dungomurdisto); 2. сумн., іст. сикарій.

sikativ/o хім. сикатив.

Sikim/o геогр. н. Сиккім (штат в Індії).

sikl/o 1. іст. сикль (старовинна міра ваги і грошей у єгиптян та євреїв); 2. шекель (грошова одиниця Ізраїлю).

sikomoro/o бот. сикомор [Ficus sycotorus].

sikozo/o мед. сикоз (захворювання шкіри).

Sikst||o Сикет (чол. ім'я); ~а: ~а Карело Сикстинська капела.

sil/o підвал, погриб, льох, комора, сховище (для зерна, овочів, кормів).

sila/o бот. морквітник [Silaum]; herbeja ~ морквітник лучний [S. pratensis].

***silab**||o фон. склад; fermita, malfermita ~о закритий, відкритий склад; ~а **1.** складовий; ~а skribo складове письмо; **2.** -складовий (складова частина прикметників, що позначають кількість складів); unusilaba, dusilaba, kvarsilaba vorto односкладове, двоскладове, чотирискладове слово; *~і vt вимовляти по складах; ~ad/o вимова по складах; ~ar/o таблиця складів; ~ig/a складовий, складотворний.

silab/o/lim/o фон. складова межа.

silan/o хім. силан.

sile/o муз. поріжок (у муз. інструментах).

sileno/o бот. смілка [Silene]; bera ~ дутень ягідний [S. baccifera, син. Cucubalus b.]; blanka ~ куколиця біла [S. alba]; kukolflora ~ смілка зозулецьвіта [S. flos-cuculi] (син. kukolfloro); ordinara ~, ŝvela ~ смілка звичайна [S. vulgaris, син. S. inflata].

Silen/o міф. Силен (фригійський бог, батько сатурів і вічно п'яний вихователь Діоніса); ebria kiel ~ п'яний у / в дим, п'яний як ніч.

***silent**||i vt мовчати; pli bone estas ~і, ol diri stultaĵojn краще мовчати, ніж говорити дурниці; ~а мовчазний, безмовний; безшумний, тихий; ~а filmo німий фільм; ◇ akvo ~а subfosas la bordon тиха вода греблі рве; *~е мовчки, мовчазно, мовчазливо, тихо, спокійно; ~е! тихо!; ~о мовчання, розм. мовчанка, рідше мовчанка; тиша, спокій; муз. пауза; tomba ~о мертва [могильна, гробова] мовчанка [тиша]; rompi la ~on порушити мовчання [тишу]; ~on, mi petas! прошу замовкнути!, прошу тиші!; ◇ ~о estas konsento мовчання / мовчанка – знак згоди; ~ad/o мовчання, мовчанка; minuto de ~ado хвилинка мовчання; ~em/a мовчазний, мовчазливий, маломовний, неговіркий, безсловесний; ~em/o мовчазність, мовчазливість; ~ig/i **1.** примусити замовкнути, закрити рота / рот (кому-н.); **2.** (за)глушити; ~ig/o заглушування, глушіння; ~ig/il/o глушитель (у моторі); ~ig/i замовкати; затихати.

sileps/o силепсис (риторична фігура).

Silezi||o геогр. н. Сілезія (іст. область у Центральній Європі); (s)~а сілезький; (s)~an/o сілезець.

silf||o **1.** міф. сільф, дух повітря (= aerfeo); **2.** ент. мертвоїд, сільф [Silpha]; ~ed/o/j мертвоїдові [родина Silphidae]; ~in/o міф. сільфіда.

silfi/o бот. сільфій [Silphium].

silib/o бот. розторопша [Silybum]; Maria ~ розторопша плямиста [S. marianum] (син. Maria kardo).

silic||o мін. кремнезем; ~а кремнеземний, кремнеземовий; ~ig/o перетворення в кремнезем; ~oz/o мед. силікоз (син. silikozo).

***silici**||o хім. Силіцій (елемент), силіцій (проста речовина); ~а силіційовий; ~а klorido хлорид силіцію; ~aj kombinaĵoj силіційові сполуки; ~at/o силікат (син. silikato); ~id/o силіцид.

***silik**||o мін. **1.** кремінь; **2.** нрк., див. silico; ~а кремінний, крем'яний, кременистий.

silikat||o хім. силікат (= siliciato); ~а: ~а acido кремнієва кислота.

silikon||o хім. силікон; ~а силіконовий.

silikoz/o мед. силікоз.

silikv/o бот. **1.** стручок (двогніздий плід рослин родини хрестоцвітих, н-д, капусти, ріпаку, гірчиці); longa ~ стручечок (стручок з довжиною втричі більшою за ширину); kurta, mallonga ~ стручок (стручок з довжиною, що дорівнює ширині або не перевищує її більше, ніж утворює); sinara ~ гірчичний стручок; **2.** заст., див. gušo.

silimanit/o мін. силіманіт.

***silk||o** шовк (нитка, тканина); kruda ~о шовк-сирець; fajna ~о тонкий, високоякісний шовк; art(efarit)a ~о штучний шовк; ~а шовковий; ~аj/o шовковий виріб; ~ес/а шовковистий; ~ер/o шовковин(к)а; ~ist/o ткач-шовковик; продавець шовку, шовкових виробів [товарів]; виробник шовкових виробів [товарів].

silk/(o)/faden/o шовкове волокно, шовкова нитка; шовковин(к)а.

silk/(o)/fibroin/o хім. фіброїн, що міститься в шовку-сирці.

silk/(o)/paper/o цигарковий папір.

silk/(o)/raŭp/o гусениця шовкопряда.

silk/(o)/simi/o див. kalitrikso.

silk/(o)/ŝpin/ej/o шовкопрядильня.

silk/(o)/vost/ul/o див. bombicilo.

***silogism||o** філос. силогізм, умовивід; висновок; ~а силогістичний, силогічний; ~і *vn* робити умовивід.

silt/o геол. алевроит, силт, дрібнозернистий пісок.

silt/o)/petr/o геол. алевроліт.

***siluet||o** силует; ~а силуетний; ~iĝ/i вимальовуватися, виднітися.

***silur||o** іхт. сом [*Silurus*]; ~ed/o/j сомові [родина *Siluridae*].

siluri/o геол. силур, силурійський період, силурійська система.

silur/o)/form/a/j іхт. сомоподібні [ряд *Siluriformes*].

Silvestr||o Сильвестр (чол. ім'я); (s)~а: (s)~а vespero Сильвестрів вечір (вечір під новорічну ніч і сама новорічна ніч); (s)~а balo бал у новорічну ніч, новорічний бал; festi la (s)~an vesperon святкувати [відзначати, зустрічати] новий рік.

***silvi||o** орн. славка, кропив'янка [*Sylvia*]; babilema ~о славка прудка [*S. curruca*]; barbostria ~о славка субальпійська [*S. cantillans*]; griza ~о славка сіра [*S. communis*]; nigraĉara ~о славка чорноголова [*S. atricapilla*]; nigragoĝa ~о славка Рюппеля [*S. rupepellii*]; purpura ~о славка провансальська [*S. undata*]; sardinia ~ славка сардинська [*S. sarda*]; velurkara ~о славка середземноморська [маслинова] [*S. melanocephala*]; ~ed/o/j славкові [родина *Sylviidae*].

Silvi||o Сільвіо (чол. ім'я); ~а **1.** Сільвія (жін. ім'я); **2.:** ~а sulko анат. щілина Сільвія.

silvikultur/o див. arbarkulturo.

silvin/o мін. сільвін.

silvinit/o мін. сільвініт.

sim/o геол. сима (заст. назва оболонки Землі, у якій переважають кремній і магній).

simal/o див. simo.

Simargl/o^{EU} міф. Смаргл.

simarub||o бот. синаруба [*Simarouba*] (заст. назва квасії, = kvasio); ~ac/o/j синарубові [родина *Simaroudeae*].

simbiont/o біол., нрк. симбіонт (= simbiozanto, simbiozulo).

simbioz||o *біол.* симбіоз, співжиття, вдале поєднання; ~а симбіотичний; ~і *вл* жити в симбіозі; ~ant/o, ~ul/o симбіонт.

***simbol**||o **1.** символ; ~o de pureco символ чистоти; matematika ~o математичний символ; **2.** *maj rel.* Символ віри (= kredsimbolo); ~а символічний; ~е символічно; ~і *vt* символізувати, бути символом; ~ar/o символіка, система символічних позначень; kemia ~ago хімічна символіка; ~ig/i позначати символом, зображувати у вигляді (чого-н.); ~ik/o символіка (наука); ~iko de la blazono геральдична символіка; ~ism/o літ., мист. символізм; ~ist/o літ., мист. символіст.

simbol/tabel/o *інформ.* таблиця імен; таблиця символів.

simbol/trakt/ad/o *інформ.* робота з символами; посимвольна обробка.

Simens/o Сіменс (*німецький інженер*); (s)~ фіз. сіменс (одиниця електричної провідності).

Simens-Martin-forn/o *мет.* піч Сіменса-Мартена, мартенівська піч, мартен.

Simeon/o Семен, Симеон (*чол. ім'я*).

***simetri**||o **1.** симетрія; **2.** *див.* ~есо; ~а симетричний; рівнобедрений (*про трикутник*); ~е симетрично; ~ес/o симетричність, симетрія; ~ig/il/o симетруючий пристрій.

simetri/aks/o *мат.* вісь симетрії.

simetri/centr/o *мат.* центр симетрії.

simetri/dent/ul/o/j *палеонт.* симетричнозубі [*ряд Symmetrodonata*].

simetri/eben/o *мат.* площина симетрії.

simfalang/o *зоол.* гібон сіаманг, сіаманг [*Symphalangus*].

Simferopol||o ^{EU} *геогр. н., м.* Сімферополь (*Україна, Крим*); (s)~а сімферопольський; (s)~an/o сімферополец, мешканець / житель Сімферополя.

simfit/o *бот.* живокіст, живокість [*Symphytum*]; kurasa ~ живокіст лікарський [*S. officinale*].

simfiz/o *анат.* симфіз, зрощення, зчленування.

***simfoni**||o симфонія; ~а симфонічний; ~a orkestro симфонічний оркестр.

simforikarp/o *бот.* сніжноягідник [*Symphoricarpus*].

***simi**||o *зоол.* мавпа; ~а мавпячий; ~і *вл* мавпувати; ~et/o мавпочка; ~ul/o/j мавпи (= antropoidoj); ~ec/a, ~esk/a мавпоподібний, мавпячий.

simi/flor/o *бот.* губастик, мімулюс (= mimulo).

***simil**||a (*al iu, al io*) схожий, розм. похожий (*на кого-н., що-н.*), подібний (*до кого-н., чого-н.*); ~aj trianguloj подібні трикутники; ~е подібно, схоже; ~і *vt* бути схожим / похожим (*на кого-н., що-н.*), бути подібним (*до кого-н., чого-н.*), скидатися (*на кого-н., що-н.*), нагадувати (*кого-н., що-н.*); li ~as sian patron він схожий на свого батька, він подібний до свого батька; ili ~as unu la alian kiel du gutoj da akvo вони подібні один до одного, як дві краплі води; ~aj/o **1.** що-н. подібне, подоба; **2.** рідко, *див.* parabolo; ~ес/o схожість, подібність, подоба; ~ig/i уподібнити, ототожнити; ~ig/i уподібнитися, ототожнитися, (з)робитися ст(ав)ати схожим, подібним; ~ul/o двійник (*про кого-н.*), дуже схожа людина.

simi/o/simil/a мавпоподібний.

Simon||o Симон, Саймон, Семен (*чол. ім'я*); ~а Симона (*жін. ім'я*).

simoni||o *рел.* симонія (купівля-продаж церковних посад і духовних санів в часи феодалізму); ~а симонічний.

Simonid/o Симонід (*давньогрецький поет*).

simpat||o *анат.* симпатична нервова система; **~а** симпатичний; **~aj** nervoj симпатичні нерви; **~in/o** *фізіол., заст.* симпатин (*син. noradrenalino*).

simpat/ektomi/o *хір.* симпатекомія, резекція симпатичного нерва.

***simpati||o** симпатія, уподобання; **havi por iu grandan ~on** мати до ког_о-н. велику симпатію; **~а 1.** симпатичний; **2.** *мед.* симпатичний; **~а oftalmito** симпатична офтальмія; **~е** симпатично, з симпатією; **~е via ... з симпатією до тебе / Вас ... (закінчення листа); *~i vt (iun, al iu)** симпатизувати (*кому-н.*); (*kun iu*) відчувати взаємну симпатію; **~ant/o** симпатик, доброзичливець.

simpat/o/toni/o *фізіол.* симпатотонія.

***simpl||a** у *різн. знач.* простий; елементарний за складом, однорідний; нескладний за будовою, устроєм; **~а problemo** проста задача; **~а stilo** простий стиль; **~а frakturo** простий перелом; **~а soldato** простий солдат; **~а animo** проста душа; **~а folio** *бот.* простий листок; **~е** просто; **~ec/o** простота; **~ig/i** спростити; **~ig/o** спрощення; **~ig/i** спроститися; **~ul/o** простак, недалека людина.

simpl/anim||a простодушний; **~е** простодушно; **~ec/o** простодушність.

simpl/a/vort/e простими словами; просто кажучи, просто сказати б.

simpleks/o *мат.* симплекс.

Simplon/o *геогр. н.* Симплон (*перевал в Альпах, Швейцарія*).

simpodi/o *бот.* симподій.

simpozii||o **1.** симпозіум; **2.** збірник статей різних авторів на одну тему; **3.** *іст.* симпозіум (*у древніх греків і римлян – бенкет з музикою, розвагами й бесідами*); **~ej/o** будинок для проведення симпозіуму.

Simpson/a: *~* Dezerto *геогр. н.* пустеля Сімпсона (*Австралія*).

***simptom||o** *мед.* (*тж перен.*) симптом; ознака; **~а** симптоматичний; **~ar/o** симптоми, сукупність симптомів; **~olog/i/o** *мед.* симптоматологія, симптоматика.

simul||i *vt* **1.** симулювати; удавати, *розм.* прикидатися (*хворим*), придурюватися; **2.** *тех.* здійснювати [досліджувати] в лабораторних умовах, моделювати (*процес, явище*); **~ad/o** **1.** симуляція; удавання; **2.** *тех.* дослідження в лабораторних умовах, відтворення умов явища, (імітаційне) моделювання; **~ant/o** симулянт, удавальник; **~il/o** *тех.* установка [пристрій] для моделювання, імітатор; **~ilo por flugado** установка для моделювання польоту.

simuli/o *ент.* мошка [*Simulium*].

simultan||a *спец.* одночасний, симультанний; **~а tradukado** синхронний переклад; **~е** одночасно, симультанно; **~ec/o** одночасність, симультанність.

simun/o *див.* samuto.

***sin/o** **1.** черево, утроба; надра; пучина; лоно; **en la ~ de la patrino** в утробі матері; **en la ~ de la tero** у надрах землі; **en la ~ de la naturo** на лоні природи; **en la ~ de la maro** у пучині моря; **en la ~ de la familio** у колі родини; **en la ~ de la eklezio** у лоні церкви; **2.** груди, пазуха; **ŝi premis la infanon al sia ~** вона пригорнула дитину до своїх грудей; **meti en sian ~n** покласти собі за пазуху; **sidi en la ~ de la patro** сидіти на колінах у батька.

***sinagog||o** синагога; **~а** синагогальний.

Sinaj/o *геогр. н.* **1.** Синайський півострів (*Єгипет*); **2.** бібл., г. Синай (*Єгипет, син. Ĥorebo*).

si/n/akuz/o самозвинувачення.

sinalef/o *фон.* синалефа, злиття голосних.

si/n/am/o самолюбство, самозакоханість.

sinantrop/o *палеонт.* синантроп.

***sinap**||o бот. гірчиця [*Sinapis*]; blanka ~o гірчиця біла [*S. alba*]; ~a гірчичний; ~a semeto гірчична насінина; ~a katarplasma мед. гірчичник.

sinap/farun/o гірчичний порошок, суха гірчиця.

sinap/ole/o гірчична олія.

sinapism/o див. **sinapa** katarplasma.

sinaps/o анат. синапс.

sinapsid/o/j палеонт. звіроподібні, синапсиди, тероморфи [підклас *Synapsida*].

sinarki/o філос. синархія (поняття протилежне анархії).

sinartr/o анат. синартроз, нерухомий суглоб (= senmova artikoj).

si/n/asekur/o самострахування.

si/n/brul/ig/o самоспалення.

***sincer**||a щирий, щиросердий, прямий; por esti tute ~a, mi devas diri, ke... щоб бути цілком щирим, я повинен сказати, що...; ~e щиро; ~ec/o щирість, щиросердість.

sincer/dir/e чесно кажучи, щиро кажучи.

sinciti/o біол. синцитій.

sind/a: la ~ (lingvo) (мова) синдхі.

Sind/o див. Induso.

Sindbad/o Синдбад (популярний герой арабських казок).

si/n/defend/o самооборона, самозахист; neceso ~o необхідна самооборона.

sin/denunc/o донос на самого себе.

si/n/de/ten/o стрим(ув)ання, утрим(ув)ання (від чого-н.).

si/n/dev/ig/(ad)/o обов'язковість.

sindik/o 1. синдик, старшина (гільдії, цеху), член магістрату; 2. тимчасово керуючий.

sindikalism/o див. sindikatismo.

***sindikato**||o 1. синдикат; financa ~o фінансовий синдикат; ~o de fabrikantoj синдикат фабрикантів, виробників; 2. профспілка; ŝtata ~o державна профспілка; sendependa ~o незалежна профспілка; ~a 1. синдикатний; 2. профспілковий; ~a organizaĵo профспілкова організація; ~a reprezentanto представник профспілки; ~an/o 1. член [учасник] синдикату; 2. член профспілки; ~estr/o керівник [голова] профспілки; профспілковий лідер; ~ism/o синдикалізм, тред-юніонізм; ~ist/o синдикаліст, тред-юніоніст.

sindikato/komitato/o комітет профспілки, профком.

sin/don/(em)||a відданий, самовідданий, прив'язаний, готовий до самопожертви; ~e віддано, самовіддано; із самовіддачею; ~o відданість, самовідданість; самовіддача.

sindrom/o мед. синдром, комплекс симптомів; akirita imuno-deficita ~o синдром набутого імунodefіциту, СНІД.

si/n/dron/ig/o самогубство шляхом утоплення.

***sinedri**/o іст., рел. синедріон (верховний суд в Іудеї).

sinekdoĥ/o див. sinekdoko.

sinekdo/o літ. синекдоха.

sinekur/o синекюра (добре оплачувана посада, на якій майже нічого не треба робити).

sinerez/o фон. синерезис, стягнення голосних.

sinergi||o філос., фізіол. синергія, синергізм; ~a синергічний; ~aj muskoloj анат. синергісти.

si/n/esprim/ad/o самовираження.

sineti/o *лінгв.* синезис, смислове узгодження.

si/n/forges||o самозабуття, нестямма; **~a** самозабутній, до самозабуття, нестямний **~e** самозабутньо, нестямно.

Singapur||o *геогр. н., м., д-ва* Сінгапур; **(s)~a** сінгапурський; **(s)~an/o** сінгапурець, житель Сінгапуру.

si/n/gard||a обачний, обережний; бережкий; **~e** обачно, обережно; **~ec/o** обачність, обережність; **~em/a** обачний, обережний (*за своєю натурою*), бережений; **~em/o** обачність, обережність.

singnat/o *іхт.* іглиця, голка-риба [*Syngnathus*].

***singular||o** *грам.* однина; **~a**: **~a** *fi*наїо закінчення однини; **~a** *persona* пропомо особовий займенник однини.

singulet/o *фіз.* синглет, одинична лінія спектру.

***singult||i** *vn* гикати, ікати; **~o**, **~ad/o** гикавка, ікавка, гикання, ікання.

si/n/ġen/a сором(’яз)ливий, скований, ніяковий; **~e** сором(’яз)ливо, сковано, ніяково; **~(ad)/o** сором(’яз)ливість, скованість, ніяковість.

sinhal||o *лінгв.* сингальська мова; **~e** по-сингальському, по-сингальськи.

si/n/help/o самодопомога.

si/n/humil/ig/o самоприниження, самозневага.

sinistr||o *юр.* (стихійне) лихо, лихоліття, катастрофа, нещасний випадок (*що тягнуть за собою виплату страхування*), страховий випадок; **~a** **1.** постраждалий, потерпілий від нещасного випадку; пов’язаний зі збитками застрахованому об’єкту, який тягне за собою виплату страхування; **2.** лиховісний, зловісний, загрозовий, похмурий; згубний, фатальний (= *malbonsigna, malbonaŭgura*); **3.** *нрк., див. maldekstra*; **~oz/o** *мед.* синдром несправжнього пошкодження; психічні порушення у потерпілих від нещасного випадку.

***sinjor||o** пан; **(S)~o** Господь; **~a** панський; **~a** *bi*єно панський маєток; **~a** *moŝto* Ваше благородіє; **~ec/a** панський (*про манери, стиль життя і т. п.*); **~et/o** *знев.* панок; **~id/o** паніч, паненя; ***~in/o** пані.

sinjor/dom/o панський будинок.

Sinjor/preĝ/o *рел.* Молитва Господня (*„Отче наш”*), *розм.* отченаш.

sink||i *vn* опускається, повільно падати, занурюватися, знижуватися; **~i** *sur la genuojn* опуститися на коліна; **~o**, **~ad/o** спуск, падіння, занурення, зниження; **~ig/i** занурювати, опускаєти.

si/n/klin/o уклін, поклін; реверанс.

si/n/kapt/ad/o ловіння один одного, горюдуб, горидуб (*дитяча гра*).

sinklinal/o *геол.* синкліналь.

si/n/kon/o самопізнання.

si/n/koncentr/ad/o зосередження, набирання сил, набирання духу, концентрація внутрішніх сил, самоконцентрація.

sinkondroz/o *анат.* синхондроз, хрящове з’єднання (кісток).

***sinkop||o** *лінгв., муз., мед.* синкопа; **~a** синкопічний.

sinkretism||o *філос., рел.* синкретизм; **~a** синкретичний.

sinkrociklotron/o *фіз.* синхроциклотрон.

sinkron||a синхронний (*тж ел.*), одночасний; **~e** синхронно, одночасно; **~ec/o** синхронність, одночасність; **~ig/i** синхронізувати; **~ig/o** синхронізація; **~ig/il/o** ел. синхронізатор.

sinkron/o/skop/o ел. синхроноскоп.

sinkrotron/o фіз. синхротрон.

si/n/masturb/(ad)/o статеве самозадоволення, мастурбація, онанізм, рукоблудство (= memmasturb(ad)o).

si/n/mem/kulp/ig/o самозвинувачення (= sinakuzo).

si/n/montr/em/a 1. який любить (по)красуватися; 2. див. elmontriĝema.

si/n/mort/ig||o самогубство, самовбивство; **~a** самогубний, самовбивчий; **~a atenco** спроба самогубства; **~a teroristo** терорист-самогубець; **~int/o** самогубець, самогубця, самовбивець, самовбивця.

si/n/nutr/ad/o харчування самого себе, забезпечення себе їжею; живлення.

***sinod||o** церк. синод; **~a** синодальний; **~an/o** член синоду.

sinodik/a астр. синодичний.

si/n/ofer||o самопожертва; **~em/a** готовий до самопожертви [на самопожертву].

sinolog||o див. ĉinologo; **~i/o** див. ĉinologio.

***sinonim||o** синонім; **~a** синонімічний; **~ec/o** синонімічність, синонімія, синоніміка; **~ik/o** синоніміка (*розділ лексикології*).

sinopl/o геральд. зелений колір.

***sinoptik||a** синоптичний, зведений, оглядовий; **~a tabelo** синоптична / зведена таблиця; **~o** синопсис, загальний огляд, зведення, збірник статей [матеріалів] (*з якого-н. одного питання*).

sinost/o анат. синостоз.

sinovi||o фізіол. синовія, синовіальна рідина; **~a** синовіальний; **~a membrano** синовіальна перетинка; **~it/o** мед. синовіт, запалення синовіальної перетинки.

si/n/pel/ad/o поспіх, поспішність; штовханина, тиснява, давка.

si/n/pend/ig/o, si/n/pend/umo самогубство шляхом повішання.

si/n/prezent/o представлення (*дія того, що представляється*).

si/n/pri/skrib/o самоопис.

si/n/propon/o самовисунення.

si/n/reg/ad/o самовладання, витримка (= memregado 2).

si/n/sekv||a послідовний; **~e** послідовно, один за одним [другим], низкою; **~o** ряд, низка; послідовність.

sintagm||o грам. синтаґма; **~a** синтаґматичний.

I *sintaks||o грам. синтаксис; **~a** синтаксичний.

II si/n/taks||o, ~ad/o самооцінка.

si/n/ten||o, ~ad/o манера триматися, поведінка (= teniĝo).

sintetik/a див. sinteza.

***sintez||o** у різн. знач. синтез; **~o kaj analizo** синтез і аналіз; **~o de amoniako** синтез аміаку; **~a** синтетичний; **~a metodo** синтетичний метод; **~a lingvo** синтетична мова; **~a silko** синтетичний шовк; **~aj rezinoj** синтетичні смоли; **~i vt** синтезувати; **~az/o** хім. синтезаза; **~il/o** тех., муз., радіо синтезатор.

sintomicin/o фарм. синтоміцин.

sintr||i *vt хім.* агломерувати, спікати; **~ad/o** агломерація, спікання.

si/n/tromp/o самообман.

si/n/tro/taks/ec/o перебільшена [завищена] самооцінка; зарозумілість.

sinu||o звивина, закрутка, вигин, закрут, згин; **~o de riveo** закрут [заворот, коліно] ріки; **la ~oj de la serbaj hemisferoj** звивини півкуль головного мозку; **~a** звивистий; **~i** *vn* витися, звиватися, петляти (*про ріку, дорогу і т. п.*); утворювати закрути, коліна.

I sinus/o *мат.* синус; **~oid/a** синусоїдальний, синусоїдний; **~oid/o** *мат.* синусоїда.

II sinus||o *анат.* пазуха, синус; **karotida ~o** каротидний синус, сонна пазуха; **~o de kavaj vejnoj** пазуха порожнистих вен; **kavernaj ~oj** печеристі пазухи; **fruntosta ~o** лобова пазуха; **~it/o** *мед.* синусит, запалення слизової оболонки приносових пазух.

sinus/ark/o *див.* ark(o)sinuso.

sinus/atri/a *анат.* синусно-передсердний, передсердно-пазушний.

sinus/ond/o *фіз.* синусоїдальна хвиля.

si/n/venen/ad/o самогубство шляхом отруєння.

si/n/vund/ad/o нанесення ран самому собі.

sionism/o *див.* sionismo.

sionist/o *див.* sionisto.

sipaj/o *іст.* сипай (*солдат найманого війська, яке формували англійські колонізатори в Індії*).

Sir/o **1.** *государ, ваша величність (звертання до короля, правителя); ваша милість (звертання до керівника держави, вельможі, високопоставленого чиновника і т. п.); 2.* *сер (звертання до англійського лицаря або баронета).*

Sirakuz/o *геогр. н.* **1.** Сиракуза (*місто в Італії*); **2.** Сиракузи (*античне місто на о-ві Сицилія*).

sirapt/o *орн.* саджа [*Syrhaptus*].

Sirdarj/o *геогр. н., р.* Сирдар'я (*Казахстан*).

***siren||o** **1.** *міф.* сирена (*тж перен. про жінку*); **2.** сирена, гудок; **3.** *зоол.* представник сиреноподібних; **~o/j** сиреноподібні [*ряд Sirenia*]; **~i** *vn* сумн. дати сирену [гудок], гудіти.

siren/signal/o сигнал сирени, сирена, гудок.

sirf/o *ент.* сирфус [*Sirphus*].

***Siri||o** *геогр. н., кр.* Сирія; **(s)~a** сирійський; **(s)~an/o** сирієць; **(s)~an/in/o** сирійка.

siriak/o *лінгв.* сирійська мова.

sirik/o *ент.* рогохвіст [*Sirex*].

***siring||o** бузок [*Syringa*]; **ĉinia ~o** бузок китайський [*S. chinensis*]; **ordinara ~o** бузок звичайний [*S. vulgaris*]; **persia ~o** бузок перський [*S. persica*]; **~a** бузковий; **~aj** флогої цвіт бузку; **~a odoro** запах бузку.

siringobulbi/o *мед.* сирингобульбія (*захворювання нервової системи*).

siring/o/kolor/a бузковий, ліловий (= lila).

siringomjeli/o *мед.* сирингомієлія (*захворювання нервової системи*).

sirinks/o **1.** сиринкс, флейта Пана (*давньогрецький муз. інструмент, = pajnoŝalmo*); **2.** *орн.* співоча гортань.

Sirius/o *астр.* Сіріус (*зірка в сузір'ї Великого Пса*).

sirok/o *метео* сироко (*гарячий вітер у Середземномор'ї*).

***sirop/o** сироп; kontraŭtusa ~ сироп від кашлю.

Sirt/o/j геогр. н. Сірти (антична назва двох заток у Середземному морі: la Granda ~o Сідра, Великий Сірт (Лівія) і la Malgranda ~o Габес (Туніс)).

sisal/o сизал, сизаль, сисаль (волокно з листків агави).

sisimbri/o див. sizimbrio.

sisirink/o бот. сюзиринхій [*Sisyinchium*].

sism||o землетрус (= seismo, tertremo); ~a сейсмічний; ~a skuo підземний поштовх; ~**olog/o** сейсмолог; ~**ologi/a** сейсмологічний; ~**ologi/o** сейсмологія, наука про землетруси.

sism/o/graf/o сейсмограф.

sism/o/gram/o сейсмограма.

sisop/o див. sistemoperato.

sison/o сисон (стрибок у балеті).

***sistem||o** у різн. знач. система; la centra nerva ~o центральна нервова система; imuna ~o біол. імунна система; mastruma ~o система господарювання; decimala ~o мат. десяткова система; la metra ~o метрична система; operaciuma ~o операційна система; la Suna ~o сонячна система; ~o de riveroj система рік; ~a систематичний, системний; ~a katalogo систематичний каталог; ~e систематично, системно; ~**ec/o** систематичність, системність; ~**estr/o** інформ. адміністратор системи; ~**ig/i** систематизувати; ~**ig/(ad)/o** систематизація.

sistem/analiz/ist/o системний аналітик, спеціаліст із системного аналізу, спеціаліст із системного дослідження.

sistematik/o біол. систематика.

sistem/blok/o спец. системний блок.

sistem/gener/ad/o інформ. генерація системи.

sistem/operator/o радіо оператор системи зв'язку.

sistem/program||ad/o інформ. системне програмування; ~**ar/o** системне програмне забезпечення; ~**ist/o** системний програміст.

sistem/teori/o теорія систем.

Sisteron/o геогр. н., м. Систерон (Франція).

sistol||o фізіол. систола, скорочення серця; ~a систолічний.

sistr/o муз. систр, тріскачка (староегипетський муз. інструмент).

sit||o орн. повзик [*Sitta*]; ейгора ~o повзик звичайний [*S. europea*]; korsika ~o повзик корсиканський [*S. whiteheadi*]; ruĝbrusta (або kanada) ~o повзик чорноголовий [*S. canadensis*]; turka ~o повзик рудогрудий [*S. krueperi*]; ~**ed/o/j** повзикові [родина *Sittidae*].

Sita міф. Сіта (дружина Рами, персонаж „Рамаяни”).

sitar/o сумн. ситар (муз. інструмент).

***sitel/o** відро, цеберка, коновка; ~o por trinkakvo відро для питної води; plena ~o да акво повне відро води; ligna ~o цебер, цебро, баддя.

sitel/port/il/o коромисло (= vekto).

***situ||o** положення, розташування, розміщення; ~i *vn* бути розташованим, міститися; la klubejo ~as tre oportune клуб розташований дуже зручно.

***situaci||o** 1. ситуація, становище, обстановка; senelira ~o безвихідна ситуація, безвихідне становище; politika ~o політичне становище, політична обстановка; la ~o de la laboristoj становище робітників; klarigi la ~on пояснити обстановку, становище, ситуацію; meti iun en malagraban ~on поставити ког_о-н. у незручне становище; 2. становище (місце, роль у

суспільстві); okupri altan ~on займати високе становище; **3.** див. situo; **4.** заст., див. pozicio; ~a ситуаційний, ситуаційний.

siu||o етн. сју (член індіанського племені Пн. Америки); ~a: la ~a lingvo мова сју.

sium/o бот. вех [Sium].

Siu-urb/o геогр. н., м. Су-Сіті (США).

Siva/o див. Ŝivao.

sivan/o іноді тај сіван (місяць у єврейському календарі).

sivateri/o палеонт. сиватерій [Sivatherium] (

Sivert/o Сіверт (шведський фізик); (s)~ фіз. сиверт.

sizar/o бот. вех цукровий, цукровий корінь [Sium sisarum].

Sizif||o міф. Сізіф; ~a сізіфів; ~a laboro сізіфова праця [робота].

sizigi/o **1.** астр. сизигія; **2.** бот. сизигіум [Syzygium]; aroma ~ kariofilujo, katiofilarbo.

sizimbri/o бот. сухоребрик [Sisymbrium]; oficina ~ сухоребрик лікарський [S. officinale].

Sjeverodoneck/o^{EU} геогр. н., м. Северодонецк (Україна).

ska/o муз. ска (танцювальний музичний стиль).

skab/o с.-г. парша (рослин).

skabel/o **1.** підніжок, стільчик під ноги (= piedbenketo); **2.** стільчик, ослінчик, табуретка.

skaben/o ешевен, помічник [заступник] мера, помічник [заступник] градоначальника (у дореволюційній Франції, у сучасних Бельгії та Нідерландах); ешевен, муніципальний радник (у сучасній Канаді).

***skabi||o** **1.** мед. короста; **2.** див. skabo; ~a коростявий, коростяний; ~ul/o хворий коростою, хворий на коросту.

skabioz/o бот. скабіоза [Scabiosa].

***skadr||o** військ. **1.** ескадрон; **2.** ескадрилья; ~estr/o **1.** командир ескадрону; **2.** командир ескадрильї.

skafald||o буд. риштування; підмостки; ~i vt ставити риштування.

skafandr||o скафандр; kosma ~o космічний скафандр; ~ist/o водолаз.

skafoid/o анат. човноподібна кістка.

skafopod/o/j зоол. лопатонігі молюски [клас Scaphopoda].

Skajp/o інформ. Скайп (програма інтернет-телефонії).

***skal||o** **1.** шкала; termometra ~o шкала термометра; boforta ~o шкала Бофорта; la ~o de la valoroj шкала цінностей; **2.** масштаб, розмір, мірило; mapo en ~o de 1/50 000 (unu por kvindek mil) карта в масштабі 1:50 000 (один до п'ятдесяти тисяч); kopio en reduktita ~o копія у зменшеному масштабі; plani ion en granda ~o планувати що-н. у великому масштабі; **3.** нрк., див. gamo; ~i vt інформ. масштабувати; ~ad/o інформ. масштабування.

skalar||o мат., фіз. скаляр; ~a скалярний; ~a produto скалярний добуток (= interna produto).

skalari/o іхт. скалярія (акваріумна рибка).

skald/o іст., літ. скальд, поет-співак (у Ст. Скандинавії).

skalen||o анат. драбинчастий м'яз; ~a **1.** анат. драбинчасто-м'язовий; **2.** мат. різнобічний (про трикутник, трапецію).

***skalp||o** скальп; ~i vt скальпувати, зняти скальп; ~ad/o скальпування.

skalpel/o хір. скальпель.

Skamandr/o міф. Скамандра (річка, що протікала біля Трої і під час Троянської війни у вигляді бога допомагала троянцям).

***skan||i** vt *tex.*, *інформ.* (від)сканувати; ~**ad/o** сканування; *~**il/o** сканер.

Skani/o *геогр. н.* 1. Сканія (*іст. область у Швеції*); 2. Сконе (*провінція у Швеції*).

skand||i vt скандувати; ~**o**, ~**ad/o** скандування.

***skandal||o** скандал; загальне обурення; *кайзі* ~**on** викликати скандал, викликати загальне обурення; *кіа* ~**o!** який скандал!, яка ганьба!; ~**a** скандальний, обурливий, ганебний; ~**i** vt обурити, образити, шокувати, викликати обурення, скандалізувати; ~**iĝ/i** обуритися, образитися; ~**ul/o** людина, що оскандалилася; *герой* скандалу.

skandi/o *хім.* Скандій (елемент), скандій (*проста речовина*).

skandik/o *бот.* скандикс [*Scandix*].

skandinav||o скандинав(ець); ~**a** скандинавський; (**S**)~**i/o** *геогр. н.* Скандинавія (*n-ів; північноєвропейський регіон*); ~**in/o** скандинавка; (**S**)~**uj/o** *див.* (**S**)~**io**.

skan/mikro/skop/o растровий електронний мікроскоп.

skan/o/graf||o *мех.* сканер, сканограф (*для зняття скенограми*); ~**i/o** сканографія.

skan/program/o *інформ.* програма сканування.

skan/punkt/o точка [елемент] зображення.

skap/o *бот.* стрілка, квітконос.

***skapol||o** *анат.* лопатка; ~**a** лопатковий; ~**aj/o** лопатка (*страва*); ~**algi/o** *мед.* біль у лопатці, лопатковий артрит.

skapulari/o *церк.* наплечник, нараменник.

skarab||o *ент.* 1. жук (як представник ряду твердокрилих, = *koleoptero*); *solstica* ~**o** червневий хрущ звичайний, нехрущ (= *solstica melolonto*); 2. *іст.* скарабей (зображення священного жука як предмет культу у Ст. Єгипті, = *skarabeo*); ~**ed/o/j** пластинчастовусі [*родина Scarabeidae*].

skarabe/o *див.* *skarabo* 2.

skarifik||i vt 1. *хір.* надрізати, насікати, скарифікувати; 2. *с.-г.* скарифікувати, розпушувати ґрунт; ~**o** 1. *хір.* надрізання; 2. *с.-г.* скарифікація; розпушення; ~**ad/o** *див.* ~**o** 2; ~**ator/o** *с.-г.* скарифікатор; ~**il/o** *хір.*, *с.-г.* скарифікатор.

***skarlat||a** яскраво-червоний, ясно-червоний; ~**o** яскраво-червоний / ясно-червоний колір.

***skarlatin/o** *мед.* скарлатина.

skarlatin/form/a *мед.* скарлатиноподібний.

skarol/o *бот.* ендивій широколистий, салат-(ескаріоль), салат дикий (= *largfolia endivio*).

***skarp/o** 1. шарф, кашне; 2. *військ.* перев'язь, черезплічник; 3. *мед.* перев'язь (*пов'язка для підтримання пошкодженої руки*).

skat/o скат (*німецька картярська гра*).

I*skatol||o коробка, ящик, шкатулка, скринька; *papera* ~**o** паперова коробка; ~**o da alumetoj** коробка сірників; *piĝa* ~**o** *спец.* чорний ящик; *resonanca* ~**o** *муз.* резонатор; ~**et/o** коробочка, ящикок, шкатулочка.

II skatol/o *хім.* скатол.

***skeĉ/o** *театр.* скетч.

Skeld/o *геогр. н.*, *р.* Шельда (*Франція, Бельгія, Нідерланди*).

***skelet**||o скелет, кістяк; каркас, остов; ~а скелетний; каркасний; схожий на скелет, худючий; ~aj ostoј скелетні кістки, кістки скелета; ~а armeo кадрова армія; ~а gotano надто схематичний, позбавлений життєвості роман.

skelet/arme/o кадрова армія, постійний склад армії (без військовослужбовців строкової служби і запасу) .

skelet/kest/o ящик з проміжками, каркасний ящик.

skeleton/o спорт. скелетон (спец. сани без керма).

skelet/simil/a схожий на скелет.

***skem**||o схема; план; ~а схематичний; ~е у вигляді схеми, схематично; ~ec/a схематичний (не детальний, поданий у загальних рисах, = ~а); ~ec/o схематичність, схематизм; ~ism/o сумн. схематизм (напрям в інтерлінгвістиці).

***skeptik**||a скептичний; ~е скептично; ~ec/o скептичність, скептицизм (властивість), скепсис; ~ism/o філос. скептицизм; ~ist/o філос. скептик (послідовник скептицизму); *~ul/o скептик (людина скептичного складу розуму, скептично налаштована людина).

***skerc/o** муз. скерцо.

***skerm**||i *vn* фехтувати; ~а фехтувальний; ~o фехтувальний поєдинок, поєдинок з холодною зброєю; ~ad/o фехтування; ~ant/o фехтувальник; ~ej/o фехтувальний зал; майданчик [арена, місце] для фехтування; ~ist/o фехтувальник (спортсмен).

skerm/art/o фехтування.

skerm/instru/ist/o, **skerm/majstr/o** учитель фехтування, тренер з фехтування, заст. фехтмейстер, фехтмайстер.

sket||i *vn* кататися на ковзанах, ковзатися; ~ad/o катання на ковзанах, ковзання; sporta ~ado спортивне катання на ковзанах; arta ~ado фігурне катання; ~ant/o ковзаняр; ~ej/o ковзанка; ~il/o ковзан, коньок (= glitilo); ~ist/o ковзаняр (спортсмен).

sket/kur/i *див.* glitkuri.

sket/ŝu/o *див.* glitŝuo.

ski... деякі слова з ботанічної та зоологічної термінології можуть починатися з sci...

***ski**||o лижва, лижа; ~i *vn* кататися [ходити] на лижвах / лижах; займатися лижним спортом; ~ad/o лижний спорт; біг на лиж(в)ах, катання на лиж(в)ах; ~ant/o лижник, лижвар, лижвяр; ~ebl/a придатний для катання на лиж(в)ах; ~ist/o лижник, лижвар, лижвяр (спортсмен).

skibal/o мед. тверді калові маси, калова грудка.

ski/baston/o лижна палиця / палка.

ski/bot/et/o *див.* skiŝuo.

ski/ekskurs/o лижна прогулянка, лижна вилазка.

skien/o *іхт.* горбиль [*Sciaena*].

skifl/o муз. скіфл (спів з акомпанементом).

ski/konkurs/o лижні змагання.

ski/kur/i *див.* skii.

ski/lig/il/o лижне кріплення.

ski/lift/o лижний підйомник, канатний підйомник для лижників.

skin/o бот. шинус [*Schinus*].

skink||o *див.* scinko.

skip||o зміна (на виробництві і т. п.); taga, nokta ~o денна, нічна зміна; labori je tri ~oj працювати у три зміни; ~**an/o** працівник зміни; ~**estr/o** начальник зміни; мор. боцман.

ski/pantalon/o лижні штани.

ski/prunt/ej/o пункт прокату лиж.

skir/o мед. шкір, твердий (або фіброзний) рак.

skirofori/o іноді тај, іст. скірофоріон (дванадцятий місяць у давньогрецькому календарі).

skirp/o див. scirpo.

ski/salt||ad/o сумн. стрибки на лижах (з трампліна); ~**ej/o** сумн. трамплін для стрибків на лижах.

***skism||o** розкол, схизма; єресь; ~**a** розкольницький, схизматичний; ~**i** *vn* робити / чинити розкол, сїяти розкол; ~**an/o**, ~**ul/o** розкольник, схизматик; єретик; ~**iĝ/i** розколотися.

skist||o *мін.* сланець; ~**a** сланцевий; (тонко)шаруватий.

skistosom||o зоол. шистосома [Schistosoma]; ~**oz/o** мед. шистосом(ат)оз.

ski/sulk/o слід від лиж, лижня.

ski/ĝu/o лижний черевик.

skit||o іст. скіф (= scito); ~**a** скіфський; (**S**)~**i/o**, (**S**)~**uj/o** Скіфія (регіон на пн. від Балкан і Чорного моря, що був заселений скіфами).

ski/teren/o місцевість для катання на лижах.

ski/vaks/o лижна мазь.

ski/vet/kur/o лижні гонки, лижні змагання.

ski/voj/o лижня.

***skiz||i** *vt* (з)робити ескіз, шкіц, начерк, шкіцувати; накинути, намітити; ~**o** ескіз, шкіц, начерк; *нарис*; ~**a** ескізний; *нарисовий*, *начерковий*; ~**e** ескізно, у вигляді ескіза, начерка; у загальних рисах; ~**ec/o** ескізність.

skiz/blok/o альбом для ескізів.

skizofit/o/j *заст.* бактерії (у широкому значенні).

skizofreni||o мед. шизофренія; ~**a** шизофренічний; ~**ul/o** шизофренік.

skizoid||a *псих.* шизоїдний; ~**ul/o** шизоїд.

skizomicet/o/j *заст.* бактерії (за винятком синьо-зелених бактерій).

skizosom||o зоол. шистосома [Schistosoma]; ~**oz/o** мед. шистосомоз.

sklare/o бот. шавлія мускатна [Salvia sclarea].

***sklav||o** раб, невільник; ~**a** рабський, невільницький; ~**e** рабськи; ~**i** *vn* бути рабом, перебувати в рабстві; ~**ec/o** рабство, неволя; abolicio de ~eco скасування рабства; поневолити, уярмити, повернути в рабство; ~**ig/o** поневолення, повернення в рабство; ~**in/o** рабня, невільниця; ~**ism/a** рабовласницький; ~**ism/o** рабовласницький лад, рабовласництво; ~**ist/o** 1. работорговець (= sklavovendisto); 2. наглядач за рабами / невільниками (= sklavgardisto).

sklav/o/posed||a рабовласницький; ~**a** ordo рабовласницький лад; ~**ant/o** рабовласник.

sklav/(o)/ĝip/o корабель для перевезення рабів / невільників.

skler||a біол., мед. затверділий (про тканину, клітини); ~**oz/o** склероз; multobla ~ozo див. platsklerozo; ~**oz/a** склеротичний, склерозний.

sklerant||o бот. червець, дивало [Scleranthus]; дайга ~ червець багаторічний [S. perrenis]; unujara ~ червець однорічний [S. annuus].

sklerenkim/o бот. склеренхіма (тканина).

skler/o/protein/o *хім.* склеропротеїн, склеропротеїд.

sklerot||o **1.** *анат.* склера, білкова оболонка ока (*син.* okulblanko); **2.** *бот.* склероцій; **~it/o** *мед.* склерит, запалення білкової оболонки ока.

***skol||o** школа (*у науці, літературі, мистецтві); ~o de Rafaelo школа Рафаєля; **~an/o** послідовник школи; **~estr/o** основоположник школи, глава школи.*

***skolastik||o** схоластика; **~a** схоластичний; **~ul/o** схоласт.

skold||i *vt* сварити, ляяти, ганити, відчитувати, д(ав)ати нагінки [прочухана], намилити чуба (= гіросадмоні); **~o** догана, нагінка, прочухан, натріска, хл(ь)оста.

skoleks/o *зоол.* сколекс, голівка стьожкового черва.

skoli||o схолія (*пояснення до текстів античних авторів*); **~ist/o**, **~ul/o** схоліаст, коментатор.

skolim/o *бот.* сколімус [*Scolymus*]; hispania ~ сколімус іспанський, іспанський золотий корінь [*S. hispanicus*].

skolioz/o *мед.* сколіоз, викривлення хребта.

skolit/o *ент.* заболонник [*Scolytus*].

***skolop||o** *орн.* слуква [*Scolopax*]; **~ed/o/j** бекасові [*родина Scolopacidae*].

skolopendr/o *зоол.* сколопендра [*Scolopendra*].

skolopendri/o *бот.* листовик сколопендровий [*Asplenium scolopendrium*].

***skolt||o** **1.** *військ.* (польовий) розвідник, дозорець, пластун; **2.** *військ.* корабель-розвідник (= skoltošipo); літак-розвідник (= skoltaviadilo); **3.** пластун, (бой)скаут; **~a** **1.** розвідувальний; **2.** пластунський, скаутський; **~a** aviadilo літак-розвідник; **~e** по-пластунському; **~i** *vt* розвід(ув)ати, здійснити [провести] розвідку; **~ad/o** (польова) розвідка, розвідування; **~in/o** пластунка, дівчина-скаут; ***~ism/o** пластунський рух, скаутський рух, скаутизм.

skolt/avi/o *див.* skoltaviadilo.

skolt/aviad/il/o літак-розвідник.

skombr||o *іхт.* скумбрія, макрель [*Scomber*]; **~ed/o/j** скумбрієві [*родина Scombroidae*]; **~oid/o/j** скумбрієвидні [*підряд Scombroidei*].

skon/o *кул.* пиріжок по-шотландському (*що подається з маслом*).

-skop||o, **--i/o** -скоп, -скопія (*у складних словах вказує на зв'язок з поняттям „спостереження”*).

skop/o *див.* škopo.

Skopj/o *геогр. н., м.* Скоп'є (*столиця Македонії*).

skopofili/o *мед.* скопофілія, вуаєризм (*статеве збочення, син. rigardado, vuajerismo*).

skopolamin/o *хім., фарм.* скополамін.

***skorbut||o** цинга, скорбут; **~a** цинготний; **~ul/o** цинготний хворий, *розм.* цинготник.

skorbut/kokleari/o *бот.* ложечниця лікарська [*Cochlearia officinalis*].

skori||o **1.** шлак, окалина (*син. metalšajmo*); **2.** *мед.* шлаки; **3.** *перен.* послідки, покидьки; **~ej/o** шлаковідвал.

skori/fos/o *зал.* кочегарна яма.

skorpen||o *іхт.* скорпена, морський йорж [*Scorpaena*]; **~ed/o/j** скорпенові, морські йоржі [*родина Scorpaenidae*].

skorpen/o/form/a/j *іхт.* скорпеноподібні [*ряд Scorpaeniformes*].

***skorpi/o** 1. зоол. скорпіон (спільна назва кількох представників класу павукоподібних); 2. бібл. скорпіон (батіг з гострими, загнутими назад металевими гачками); 3. тај астр. Скорпіон (сузір'я; знак зодіаку); ~**ul/o/j** скорпіонові [ряд *Scorpionidae*].

skorpiur/o бот. личинник [*Scorpiurus*].

skorzoner/o 1. бот. скорцонер, зміячка [*Scorzonera*]; hispania ~ скорцонера іспанська [*S. hispanica*]; 2. розм., виг. от(о) біда!, от(о) лихо!, от чорт! (вираз невдоволення).

skot||o шотландець; ~**a** шотландський; ~**a** ŝafhundo шотландська вівчарка, колі; ~**e** по-шотландському, по-шотландськи; (S)~**i/o** див. Skotlando; ~**in/o** шотландка; (S)~**uj/o** див. Skotlando.

Skot/o Скотт (англійський письменник).

skoter/o моторолер (= motorskutilo).

Skot/land/o геогр., кр. Шотландія.

skotom/o мед. скотом (захворювання очей).

skovel||o тех. банник (для чищення димогарних труб); щітка, йорж (для миття пляшок); ~**i** vt чистити банником, чистити йоржем.

skrabl/o скребл (настільна гра на складання слів квадратними пластинками з нанесеними на них буквами).

***skrap||i** vt скребти, шкребти, шкрябати; скромадити, скоблити; дряпати; чистити скребком; шабрувати; чиркати (сірником); ~i violonon терликати [цигикати, пиляти] на скрипці; ~i la plankon per la piedoj шаркати ногами; ~i la orelojn різати вуха; ~**ad/o** шкрябання, зішкрябування, скромадіння, скобління, дряпання; чищення скребком; шабрування; чиркання; ~**aj/o** вишкребки, вискрібки, поскрібки; ~**ator/o** див. skrapmaŝino; ~**et/i** vt злегка поскребти; злегка поскоблити; ~**il/o** скребачка, скребок, шкребок; тех. шабер.

skrap/gum/o гумка для стирання (= frotgumo).

skrap/kling/o скобель, скребковий ніж.

skrap/maŝin/o скрепер (= terskrapilo).

skrap/o/bros/o скребниця.

skrap/ret/o див. trolo 1.

skrap/tapiŝ/o постілка [килимок] для витирання ніг.

skrap/vund||i vt обдерти (пошкодити шкіру); ~i al si la frunton обдерти собі лоб; ~o садно.

skren/o сумн. екран (= ekrano).

***skrib||i** vt (на)писа́ти; ~i bele, ĝuste, kompreneble писа́ти гарно, правильно, зрозуміло; ~i sub (або laŭ) ies diktado (на)писа́ти під чиє-н. диктування; ~i leteron (на)писа́ти лист; ~i tri paĝojn написа́ти три сторінки; ~i hejmen (на)писа́ти додому; ~i per globkrajono (на)писа́ти кульковою ручкою; ~i per majuskloj (на)писа́ти великими буквами; ~i ŝekon виписа́ти чек; ~i romanon (на)писа́ти роман (= verki romanon); ~i muzikon (на)писа́ти музику (= komponi muzikon); ~**a** письмовий, рукописний; *~**e** письмово, від руки; ~**o** 1. письмо, писання, написання (дія); rapida ~o швидке письмо / писання; ~o sub (або laŭ) ies diktado письмо під чиє-н. диктування; ~o de la letero okupis multe da tempo (на)писа́ння листа зайняло багато часу; 2. письмо (спосіб писання; форма, стиль, зовнішній вигляд написаного); bela ~o гарне письмо; rekta ~o пряме письмо; oblikva ~o похиле письмо; fonetika ~o фонетичне письмо; hieroglifa ~o ієрогліфічне письмо; la Brajla ~o письмо брайлем; 3. писанина, писання (що-н. написане); tiun ~on mi ne povas legi цю писанину я не можу читати; 4. писання, письмо (літературний твір); la malnovaj islandaj ~oj старі ісландські письмена; la Sankta (S)~o Святе Письмо; Біблія; ~**aĉ/i** vt (на)дряпати, (на)базірати, (на)писа́ти, як курка лапою; ~**ad/i** vt писа́ти (довго,

неодноразово); пописувати; *~ad/o 1. див. ~o 1; 2. див. ~o 2; 3. див. verkado; ~aj/o писанина, написаний текст, запис, написане (у знач. ім.); ~ec/a: ~eca tipaго рукописний шрифт; ~ej/o писарська кімната; кімната для писців; ~il/o писальний прилад, знаряддя для письма (ручка, олівець і т. п.); ~il/ar/o письмове знаряддя; ~il/uj/o пенал; *~ist/o 1. писець, писар; 2. книжник (назва знавців Писання у Старому Заповіті).

skrib/art/o див. kaligrafio.

skrib/ekzerc/o вправа з письма.

skrib/eraro/o див. plumeraro, misskribo.

skrib/ink/o писальне чорнило.

skrib/karakter/o див. skribmaniero.

skrib/liter/o/j писані букви.

skrib/manier/o почерк.

skrib/maŝin/o друкарська машинка (= tajpilo).

skrib/o/ĉambro/o кабінет (кімната в будинку, квартирі).

skrib/o/papero/o писальний папір, папір для письма; пошто́вий папір.

skrib/o/peniko/o пензлик для письма.

skrib/o/plumo/o див. plumo 2.

skrib/o/programo/o інформ. текстовий редактор, текстовий процесор (= tekstoprogramo, tekstoprilaborilo, tekstotraktilo, tekstilo).

skrib/pupitro/o пюпітр для письма.

skrib/rulo/aĵ/o сувій / згорток з письменами.

skrib/sistemo/o система письма.

skrib/sub/aĵ/o підкладка (під листок писального паперу) (для зручності писання).

***skrib/tablo/o** письмовий стіл.

skrib/tabulo/o 1. дощечка для письма, писальна дощечка; 2. сумн. (класна) дошка.

skrib/varo/o/j канцелярські товари.

skript/o сумн., інформ. скрипт, командний файл.

***skrofolo/o** мед. скрофульоз; золотуха; ~a золотушний; ~ulo/o хворий на золотуху, розм. золотушний (у знач. ім.).

skrofolo/herbo/o бот. ранняк (= skrofulario).

skrofulario/o бот. ранняк [*Scrophularia*] (син. skrofolherbo); ~aco/o/j раннякові [родина *Scrophulariaceae*]; ~alo/o/j раннякоцвіті [порядок *Scrophulariales*]

skrotlo/o анат. калитка, мошонка, скротум (син. testikujo, testiksako, вульг. kojonojo); ~a скротальний, мошонковий; ~a hernio мед. мошонкова грижа; ~it/o мед. запалення мошонки (= skrota inflamo).

skrotlo/variko/o мед. варікоцеле, розширення вен сім'яного канатика.

***skrupulo/o** 1. скрупульозність, ретельність, старанність; 2. педантичність, совісність; 3. сумнів (у правильності вчинку, поведінки), докір сумління; fari al si ~on pri io брати до душі (що-н.), перейматися (чим-н.); ~a 1. скрупульозний, ретельний, старанний; 2. педантичний, совісний, розбірливий (у засобах, у питаннях моралі); ~e 1. скрупульозно, ретельно, старанно; 2. педантично, совісно.

skrutino/o підрахунок голосів (під час виборів); ~i vt рахувати [підраховувати] голоси.

***skuti/o** vt (по)трясти, трусити, стрясати, струшувати; збв(т)увати; ~i arbon (по)трясти дерево; ~i la voston виляти / вильнути хвостом; ~i la kapon (по)трясти [(по)мотати]

головою, (по)хитати головою (з боку в бік); ~i ies manon (по)трясти, чию-н. руку (при рукостисканні); ~i fojnon ворушити сіно; *tiu romano ~is mian animon* цей роман потряс мою душу; *la krizo ~is la ekonomion* криза потрясла економіку; *la febro ~is lin* його трусило від жару; **si/n** ~i струснутися; ~u vin! струсніть!, струсніться! (заклик до дії); ~o тряска, потрясіння, струс; *serba ~o* струс мозку (= *cerboskuo*); *la unua ~o de la tertremo* перший поштовх землетрусу; ~**ad/o** трясіння, струшування; збовтування; ~**iĝ/i** трястися, стрясатися.

skual||o *метео* шквал; ~**a** шквальний, шквалистий.

sku/lav/i *vt* (про)полоскати (білизну, пляшку), промити (струшуючи).

***skulpt||i** *vt* робити [вирізьблювати, ліпити, висікати] скульптуру; ~**ad/o** різьба, ліплення, різьблення; ~**aĵ/o** скульптура, скульптурна фігура, різьба, різьблення, різьблена робота; *~**il/o** різець, долото, зубило; ~**ind/a** гідний бути зображеним у скульптурі; ~**ist/a** скульпторський; ~**ist/o** скульптор.

skulpt/art||o, skulptur||o скульптура (як вид мистецтва); *ligna ~o* різьба по дереву; ~**a**: ~*a muzeo* музей скульптури.

skun/o *мор.* шхуна.

skunk/o **1.** *див.* *mefitfelto*; **2.** *див.* *mefito*.

skun/vel/o *сумн., мор.* гафельне вітрило.

skupĉin/o *іст.* скупщина (парламент у Югославії до 1941 р.)

***skurĝ||o** батіг, канчук, нагайка, бич; *plurrimena ~o* кішка (батіг з декількома хвостами); ~**i** *vt* бити [стьобати, хльоскати, сікти, шмагати] батогом [канчуком, нагайкою, бичем], батожити, (від)шмагати, пороти, сікти, (у)періщити, всипати; бичувати (*тж перен.*); *sin ~i* самобичуватися, займатися самобичуванням; ~**ad/o** биття, шмагання, хлоста, хлост; бичування (*тж перен.*).

sku/sorb/il/o *тех.* демпфер, демпферний пристрій, поглинач коливань, амортизатор.

skut||i *vn* кататися на самокаті; ~**il/o** самокат.

skutelari/o *бот.* шоломниця [*Scutellaria*]; *printempa ~* шоломниця весняна [*S. verna*].

skval/o *іхт.* катран, колюча акула [*Squalus*].

skvalen/o *хім.* сквален.

***skvam||o** **1.** луска, лусочка, лушпайка, плівка, лузга; лупа; *перен.* пелена; **2.** *анат.* луска, (частина кістки); ~**a** лускатий, укритий лускою; ~**aĵ/o** *геол.* лускоподібна структура; ~**ul/o/j** *зоол.* лускати [ряд *Squamata*]; ~**um/it/a** *геральд.* лускоподібний.

skvam/aranĝ/a лускоподібний, черешицеподібний (укладений внапуск подібно до луски або черешиці, *син.* *tegolaranĝa*).

skvam/kiras/o *іст.* лускоподібна кіраса, лускоподібні лати.

skvam/(o)/form/a лускоподібний, лускатий.

skvam/(o)/port/a лускатий (*про тварину*).

skvar/o сквер.

skvaŝ/o *спорт.* сквош (кидання та відбивання м'яча ракеткою від чотирьох стін кімнати) (*син.* *kvarmurpilko*).

skvaten||o *іхт.* акула-ангел [*Squatina*]; ~**ed/o/j** акули-ангели [родина *Squatinidae*].

skvir/o *див.* *eskviro* 2.

slab/o **1.** *тех., буд.* сляб; плита, пластина; **2.** *друк.* талер.

slalom||o *спорт.* **1.** слалом; **2.** гонка на каное; ~**a** слаломний; ~**ist/o** слаломіст.

slalom/ski/o *спорт.* слаломна лижа.

slang||o *лінгв.* 1. арго; 2. сленг; жаргон (*професійний*, = faklingvo); ~а 1. арготичний; 2. сленговий, жаргонний; ~е 1. на арго; 2. сленгом, жаргоном; як сленг, як жаргон; ~і *vn* рідко говорити на арго; говорити сленгом; (= paroli slange); ~аĵ/o 1. арготизм, арготичне слово; 2. сленговий вираз, сленгове слово.

slapstik/o слепстик (*жанр американської кінокомедії; комедія бійок*).

slav||o слов'янин; ~а слов'янський; ~in/o слов'янка; ~ism/o *лінгв.* слов'янізм; ~ist/o славіст; ~ist/ik/o славістика.

Slavjansk/o^{EU} *геогр. н., м.* Слов'янськ (*Україна*).

slavon||o старослов'янська мова, церковнослов'янська мова; ~а старослов'янський, церковнослов'янський; ~ism/o *лінгв.* старослов'янізм, церковнослов'янізм.

Slavoni/o *геогр. н.* Славонія (*іст. область у Хорватії*).

***sled||o** сани, санки; нарти; (= glitveturilo); sporta ~o спортивні сани; helica ~o аеросани; *Прим.* для позначення саней з запрягом часто вживаються уточнені форми: *ĉevalsledo* (для саней з конячим запрягом), *hundosedo* (для нарт із собачим запрягом), *boac(o)sledo rangifersledo* (для нарт з оленьчим запрягом); ~і *vn* їхати на снях; кататися на снях, на санках.

sled/hund/o іздовий собака.

sled/voj/o санный шлях.

***slip||o** картка (для картотеки); ~ar/o картотека; ~uj/o скринька для карток, картотечна скринька.

slivovic/o *кул.* слив'янка, сливовиця (= prunbrando).

slofoks/o слоуфокс, повільний фокстрот.

slogan/o слоган, лозунг, гасло, (рекламний) заклик (= frapfrazo).

slojd/o трудове навчання, ручна праця (*шкільний предмет*).

slovak||o словак; ~а словацький; ~е по-словацькому, по-словацьки; (S)~i/o, *геогр. н., кр.* Словаччина; ~in/o словачка; (S)~uj/o *див.* (S)~іо.

sloven||o словенець; ~а словенський; ~е по-словенському, по-словенськи; (S)~i/o *геогр. н., кр.* Словенія; ~in/o словенка; (S)~uj/o *див.* (S)~іо.

slovinc/a словінський; ~ingvo словінська мова.

slugi/o слугі, сюгі, арабський хорт (= araba leporhundo).

slum||o бідний квартал, нетрі (*старі, занедбані квартали в місті*); ~iĝ/i перетворитися на нетрі, стати нетрями (*про міські квартали*).

slup/o *мор.* шлюп (*однощогловий корабель*).

smala/o свита глави арабського племені.

smalt/o 1. смальта (*кольорове скло*); 2. шмальта (*синя фарба*).

smegm/o *фізіол.* смегма.

***smerald||o** смарагд, ізумруд; marblua ~o аквамарин (*син. akvamarino*); orienta ~o східний смарагд (*застаріла назва зеленого корунду*); ~а смарагдовий (*тж про колір*); ~а koliero смарагдове намисто; ~а herbejo смарагдова лука.

smerald/kolor/a, smerald/verd/a смарагдовий, яскраво-зелений (= smeralda).

smiconit/o *мін.* смітсоніт.

smilak/o *бот.* сасапарель, сарсапарель, сарсапариль.

smilodont/o *палеонт.* смілодон, шаблезубий тигр [*Smilodon*] (= sabrodenta tigo).

smirg||o *tex.* наждак; ~а наждачний, наждаковий; ~а рарего наждачний папір; ~і *vt* зачищувати [шліфувати, обробляти] наждаком (або наждачним папером); ~ад/o зачистка [шліфування, обробка] наждаком (або наждачним папером); ~іст/o *сумн.* шліфувальник.

smirg/o/bend/o наждачна стрічка (= smirgorapera bendo).

smirg/o/disk/o наждачний (або наждаковий) круг [диск].

smirg/o/mašin/o *tex.* шліфувальний верстат.

smirg/o/paper/o наждачний папір (= sablorapero).

smirg/o/pulvor/o наждачний порошок, наждачна крихта, наждачний пісок.

smirg/o/rad/o наждачне колесо, наждачний (або наждаковий) круг [диск].

smirg/o/štop/il/o притерта (скляна) пробка.

Smirn/o *геогр. н., іст.* Смірна (античне місто на території сучасного турецького міста Ізмір).

smirni/o *бот.* смирній [*Smyrnium*].

smog/o смог.

smoking/o смокінг.

Smoland/o *геогр. н.* Смоланд (*іст.* провінція у Швеції).

Smolensk/o *геогр. н., м.* Смоленськ (Росія).

smut/o *с.-г. зона, сажка* (хвороба злаків).

smut/fung/o *бот.* сажковий гриб.

snajper/o *неол.* снайпер (= kašpafisto).

snejl/o *див.* gastropodo.

snob||o сноб; франт; ~а снобістський; ~ец/o, ~ізм/o снобізм.

snuf/i *vt* **1.** нюхати, вдихати (нюхальний тютюн, кокаїн і т. п.); ~і tabakon нюхати тютюн; **2.** *vn* сопити, фиркати, шморгати носом.

snuf/tabak/o нюхальний тютюн.

so *див.* sol.

sob *рідко* униз, донизу (= malsupren); ~iĝ/i спуститися униз / донизу.

sob/ir/i *vn* *рідко, див.* malsupreniri.

***sobr||a** тверезий; поміркований, стриманий; здержаний; розсудливий, розважливий; строгий, скупий, без прикрас (*про стиль, фарби*); ~е тверезо; помірковано; розсудливо, розважливо строго, скупо, без прикрас; ~ец/o тверезість; поміркованість, стриманість; розсудливість, розважливість; строгість, скупість (*стилю, фарб*); ~iĝ/i витверезити, (про)тверезити, отверезити; ~iĝ/i **1.** (о)тверезіти, протверезіти; **2.** *заст., див.* malebriĝi.

***soci||o** **1.** суспільство; соціум; feŭda, kapitalisma ~о феодальне, капіталістичне суспільство; **2.** суспільство, угруповання (*тварин, комах і т. п.*); ~а **1.** суспільний, соціальний (який стосується суспільства, належить до суспільства); ~а strukturo суспільний лад, суспільний устрій; ~aj sciencoj суспільні [соціальні] науки; **2.** *див.* sociala; ~an/o член суспільства, член соціуму; ~iĝ/i соціалізувати (*робити людину членом суспільства, втягувати людину в суспільні відносини*); ~iĝ/o соціалізація (*втягування людини в суспільні відносини*); *~olog/o соціолог, суспільствознавець; ~olog/i/a соціологічний; *~olog/i/o соціологія, суспільствознавство.

***social||a** соціальний, суспільний (який стосується спільних інтересів і потреб, але не політики); ~aj reformoj соціальні реформи; ~aj konfliktoj соціальні конфлікти; ~а asekuro соціальне страхування; ~em/a: ~ema ŝtato соціальна держава; ~iĝ/i усупільнювати,

соціалізувати; **~ig/o** усупільнення, соціалізація; **~ism/a** соціалістичний (стосовно до соціалізму); **~isma revolucio** соціалістична революція; **~ismaj regnoj** соціалістичні держави; **~isma mondo** соціалістичний табір; **~ism/o** соціалізм; **~ist/a** соціалістичний (стосовно до соціаліста, до соціалістів); **~ista partio** соціалістична партія; **~ist/o** соціаліст.

social/(-)/demokrat||o політ. соціал-демократ; **~a** соціал-демократичний; **~i/o** соціал-демократія, соціал-демократичний рух.

social/revoluci/ul/o політ. соціал-революціонер, есер.

sociativ/o грам. соціатив (відмінок у баскській мові).

soci/ekonomi/a соціально-економічний.

***societ||o** товариство (гурток, об'єднання, компанія); громадська організація; комерса, religia, akcia, sporta ~o комерційне, релігійне, акціонерне, спортивне товариство; ~o kun limigita respondeco товариство з обмеженою відповідальністю, ТЗОВ; esperantista societo „Progreso“ товариство есперантистів „Поступ“ (одне з перших в Україні, Коломия, 1912 р.); **~a** стосовний до товариства; **~a statuto** статут товариства; **~an/o** член товариства; **~em/a** товариський, компанійський; **~em/o** товарицькість.

soci/kritik/a соціально-критичний, суспільно-критичний.

soci/kultur/a соціально-культурний, соціокультурний.

soci/lingv/ist/ik||o соціолінгвістика; **~a** соціолінгвістичний.

Socin||o Социн (прізвище двох італійських теологів, що відкинули догму про Трійцю); **(s)~an/o** соцініанець; **(s)~an/ism/o** рел. соцініанство (протестантська течія у християнстві).

soci/ord/o суспільний лад.

soci/politik/a суспільно-політичний.

soci/psik/olog/i/o соціальна психологія.

soci/re/form/ist/o політ. соціал-реформіст.

soci/tavol/o суспільна верства.

Soçi/o геогр. н., м. Сочі (Росія).

***sod||o** хім. **1.** їдкий натр, каустична сода, гідроксид натрію (= natria hidroksido); **2.** (кальцинована) сода, нормальний карбонат натрію (= natria karbonato); **~a** содовий.

sod/akv/o содова вода; газувана вода.

sod/herb/o бот. трава, багата содою (спільна назва кількох рослин, насамперед содника і солонця); содник (= suedo); солонець (= salikornio).

sodoku/o мед. содоку (інфекційна хвороба).

Sodom||o бібл., м. Содом, Содома; **(s)~a** содомський; **(s)~an/o** содоміт, мешканець Содому; **(s)~ism/o** див. sodomio.

sodomi||i vt займатися содомією, мужолозтвом; злягатися через задній прохід; **~o** мед. содомія, содомський гріх, педерастія, книжн. мужолозтво; **~an/o**, **~ant/o** содоміт, педераст.

***sof/o** софа, диван.

Sofi/o **1.** Софія (жін. ім'я); sankta ~ собор святої Софії (у Константинополі, Києві); **2.** геогр. н., м. Софія (столиця Болгарії).

***sofism/o** філос. софізм.

***sofist||o** філос. софіст; **~ik/a** софістичний; **~ik/o** софістика.

sofit/o арх. софіт.

Sofokl/o Софокл (давньогрецький драматург).

sof/o/lit/o розкладний диван, диван-ліжко.

sofor/o бот. софора, стрифнолобїум [*Sophora*]; jariana ~ софора японська [*S. japonica*].

sofrolog||o мед. софролог; ~i/o софрологія (наука про психосоматичні методи лікування).

soft/a маловжив. тихий, м'який, ніжний (про звук, = milde mallaŭta).

softbal/o спорт. софтбол.

softvar/o нрк., див. programaro.

sogd/o/j іст., етн. согдійці (давня іранська народність).

***soif||i** **1.** *vn* хотіти пити, відчувати спрагу; *mi* ~is kaj *vi* donis al *mi* trinki Я спраглим був, і ви Мене напоїли; **2.** *vt* прагнути, жадати; ~i venĝon жадати помсти; ~a спраглий; ~o **1.** спрага; kvietigi sian ~on вгамувати спрагу; **2.** перен. спрага, жадоба, жадання, жага; ~o al la scienco жадоба до науки; ~ant/a який хоче пити, спраглий; сповнений прагнення; ~ig/i викликати спрагу.

soj/o кул. соя, соєвий соус.

soj/fab||o бот. **1.** соя (біб); **2.** нрк., див. ~uj/o, sojherbo; ~uj/o соя (рослина) (= sojglicino, sojherbo).

soj/glicin/o, soj/herb/o бот. соя звичайна (або культурна) [*Glycine max*].

soj/kaze/o кул. тофу, соєвий сир (син. тоїфуо).

***sojl||o** у рїзн. знач. порїг; ŝtona ~o кам'яний порїг; rivera ~o річковий порїг; fenestra ~o, ~o de la fenestro підвіконня (= fenestra breto); ~o de senseblo біол. порїг відчуття; stari sur la ~o стояти на порозі; stari ĉe la ~o de la nova jaro стояти на порозі нового року; ◇ elbatadi ies ~ojn оббивати чїї-н. пороги; ~a порожистий (про річку); ~e (de io) на порозі (чого-н.); ~e de la dudeka jarcento на порозі двадцятого столїття.

soj/lakt/o кул. соєве молоко.

soj/ole/o кул. соєва олія.

soj/sauĉ/o кул. соєвий соус.

sok/o сошник, лемїш (= plugilbeko).

***sokl/o** **1.** цоколь, основа, підставка, постамент, п'єдестал, тумба; **2.** ел. цоколь; **3.** геол. фундамент, цоколь, подушка.

Sokotr/o геогр. н., о-в Сокотра (Індійський океан, Ємен).

Sokrat||o Сократ (давньогрецький філософ); (s)~a сократівський; (s)~an/o сократівець, послідовник Сократа.

sol муз. соль (= so).

I*sol||a один, єдиний, сам; самотній, самотній, одинокий, поодинокий; li promenadis ~a він прогулювався один; ~e сам, один, одиноко; поодинці, самотно, самотньо; тільки, лише; malfeliĉo malofte venas ~e біда рідко приходить сама; ~o **1.** одне, єдине (у знач. ім.), єдина річ; **2.** муз. соло; ~ec/e самотньо, на самотині, на самоті; ~ec/o самотність, самотність, самотина, самота; ~ec/ig/i усамітнювати, (з)робити самотнім, залишити на самоті; ~ej/o відлюдне місце, місце усамітнення; *~ist/o муз. солїст; ~ul/o одинак, одиночка, одинець.

II sol||o хїм. золь, колоїдний розчин; ~ig/i перетворити в золь, перевести у стан колоїдного розчину.

III sol/o соль (грошова одиниця Перу).

solan||o бот. паслін [*Solanum*]; dolĉ-amara ~o паслін солодко-гіркий, глісник [*S. dulcamara*] (= dolĉamaro); nigra ~o паслін чорний [*S. nigrum*]; tubera ~o картопля

(рослина) [*S. tuberosum*] (= терпомо 1); ~ac/o/j пасльонови [*родина Solanaceae*]; ~in/o хім. соланін.

solari/o солярій (місце і обладнання); iri en ~n піти в солярій; kuŝi sub la ~ лежати під солярієм.

solariz||i фото соляризувати; ~o соляризація.

***sold||o** 1. су; сольодо (*грошові одиниці*); 2. платня (*у військових*); esti je ies ~o бути на чієму-н. утримуванні; ~ul/a найманий, наємницький; ~ula armeo наймана армія; ~ul/o найманець, наємник, найманий солдат [воїн], контрактник (*про військовослужбовця*); *іст.* ландскнехт (= dungosoldato, dungomilitisto).

soldanel/o бот. сольданела [*Soldanella*]; alpa ~ сольданела альпійська [*S. alpina*]; eta ~ сольданела маленька [*S. pusilla*].

soldanel/kalistegi/o бот. плетуха сольданелоподібна [*Calystegia soldanella*] (= markalistegio).

***soldat||o** солдат, боєць; рядовий; вояк, воїн; *іст., розм.* москаль; fariĝi ~o стати солдатом; tomba de la nekonata ~o могила невідомого солдата; ~a солдатський; ~a botelo (солдатська) фляга; ~a vesto солдатський одяг, солдатська форма; ~i *vn* бути солдатом; служити у війську, проходити військову службу; ~ac/o солдафон; ~ar/o збірн. рядовий склад, солдати; *знев.* солдатня; ~ej/o казарма; приміщення для рядового складу (= kazerno); ~ig/i забрати [віддати] в солдати [москалі]; узяти до війська; зробити солдатом, призвати на військову службу (*рядовим*); ~iĝ/i записатися в солдати, записатися до війська; стати солдатом; бути призваним на військову службу.

soldat/pan/o солдатський пайковий хліб; сухарі, галети.

I*sole||o *іхт.* солея, морський язик [*Solea*]; ~ed/o/j морські язики [*родина Soleidae*].

II sole/o *анат.* камбалоподібний м'яз.

***solecism/o** *лінгв.* солецизм, синтаксична помилка.

I*solen||a урочистий, піднесений, церемоніальний, величний; ~e урочисто, піднесено; ~o торжество, (велике) свято; *церк.* це празник; (ge)edziĝa ~o вінчання; ~i *vt* урочисто відзначати, святкувати; ~ad/o святкування, урочисте відзначення; ~aj/o урочиста церемонія; ~ec/o урочистість; ~ej/o зал (або кімната) для урочистостей, зал урочистих подій; актовий зал.

II solen||o *зоол.* колодочка, солен [*Solen*]; ~ed/o/j колодочкові, соленові [*родина Solenidae*].

solenoid/o *ел.* соленоїд.

solfatar/o *геогр.* сольфатара (*вихід гарячих газів з вулкана через тріщини на схилах і кратер*).

solfeĝ||o *муз.* сольфеджіо; сольмізація; absoluta ~o сольфеджіо, абсолютна сольмізація; relativa ~o відносна сольмізація; ~i *vt* сольфеджувати; сольмізувати.

sol/fil/o єдиний син (*у сім'ї*), *розм.* одинак; ~in/o єдина дочка (*у сім'ї*), *розм.* одиначка.

solicitor/o *юр.* повірник, повірений (*у знач. ім.*); присяжний (*у знач. ім.*), стряпчий (*у знач. ім.*) (*в Англії*).

***solid||a** 1. фіз. твердий (*про стан речовини*); en ~a stato у твердому стані; ~a копро фіз. тверде тіло; ~a angulo *мат.* тілесний кут; 2. солідний, поважний, статечний; міцний, надійний; ~a mastro солідний / поважний господар; ~a aĝo солідний вік; ~a argumento солідний аргумент, поважний доказ; ~a amikeso міцна дружба; ~e солідно, поважно, статечно; міцно, надійно; ~o 1. фіз. тверде тіло; 2. *мат.* геометричне тіло, об'ємна фігура; ~aj/o *заст., див.* ~о; ~ec/o 1. фіз. твердість; 2. солідність, міцність, надійність; поважність, статечність; ~ig/i (з)робити твердим; (з)робити солідним, міцним; зміцнити;

~iĝ/i затвердіти, стати / зробитися твердим; стати солідним, міцним, поважним, статечним; зміцнитися.

solidag/o бот. золотушник [*Solidago*]; eŭropa ~ золотушник звичайний [*S. virgaurea*] (сун. orvergo); kanada ~ золотушник канадський [*S. canadensis*].

***solidar||a** 1. солідарний, діючий заодно; senti sin ~a kun iu бути солідарним з ким-н.; 2. юр. який має спільний обов'язок, який несе спільну відповідальність за обов'язок; la edzo estas ~a (pri la ŝuldoj) kun sia edzino чоловік несе спільну відповідальність з жінкою за борги; ~e 1. солідарно, заодно; 2. юр. з відповідальністю за спільний обов'язок; ~ec/o 1. солідарність; кругова порука; proleta ~eco пролетарська солідарність; 2. юр. відповідальність за спільний обов'язок; ~iĝ/i солідаризуватися, виявити [виразити] солідарність.

solid/fuel/a спец. твердопаливний.

Soliman/o Сулейман (чол. ім'я, м. ін. турецького султана).

sol/infan/o єдина дитина (в сім'ї), розм. одинак, одиначка.

solipsism/o філос. соліпсизм (теорія, за якою існує тільки людина, а об'єктивна дійсність існує лише в свідомості індивіда).

solipsist/o філос. соліпсист.

soliter/o 1. солітер (великий діамант); 2. сумн., див. tenio 1; 3. карт. солітер (гра для однієї людини, = ermitludo).

soliton/o фіз. солітон.

soliv/o буд. балка, перекладина, поперечина (як несучий елемент перекриття будинку, палуби корабля).

sol/kant/o муз. пісня для сольного виконання.

sol/koncert/o сольний концерт.

sol/lud/i vt, vn грати соло.

solmiz||i vt муз. співати нотами; ~(ad)/o сольмізація.

solo/o див. solo 2.

Solon/o Солон (давньогрецький політичний діяч).

sol/patr/in/o мати-одиночка.

sol/sol/a один-єдиний, сам-самісінький.

sol/spektakl/o сольний спектакль, сольна вистава, спектакль одного актора.

solstic||o астр. сонцестояння; ~a: ~aj punktoj точки сонцестояння.

solutre/o археол. сольотрейська культура.

***solv||i** vt 1. хім. розчиняти; ~i salon en akvo розчиняти сіль у воді; 2. розв'язувати, вирішувати, знаходити рішення; ~i problemon розв'язати задачу; вирішити проблему; ~i enigmon відгадати загадку; ~i intrigon розплутати інтригу; 3. мед. розсмоктувати, розсисати; ~i absceson розсисати наріз; ~o 1. хім. розчинення; 2. розв'язок (відповідь на поставлену умову в задачі), вирішення (проблеми, конфлікту, завдання і т. п.); ~ad/o 1. хім. процес розчину, розчинення; 2. пошук розв'язання, вирішення, розв'язання; 3. мед. розсмоктування, розсисання; ~aĵ/o хім. розчин; diluita, koncentrita, saturita ~aĵo розбавлений, концентрований, насичений розчин; ~ant/o розчинник, сольвент; ~ant/(um)/i vt хім. сольвувати; ~antiĝa varmo сольватаційна теплота; ~ebl/a 1. хім. розчинний; 2. який можна розв'язати, вирішити; ~ebl/(ec)/o хім. розчинність; ~iĝ/i 1. розчинитися; 2. розв'язатися, вирішитися; 3. мед. розсмоктатися, розсисатися; ~il/o див. ~anto.

solvat/i див. solvant(um)i.

***solvent**||а *фін.* платоспроможний (= pagoкарабла, pagiroва); ~**ec/o** платоспроможність.

I -som- *біол. суф., що вказує на поліплоїдію та організми з такими клітинами.*

II som/o *біол. сума (у складних словах): lizo~o лізосома; nukleo~o нуклеосома.*

III som/o *фам. садомазохізм (аббревіатура від початкових букв SM).*

IV som/o *сом (грошова одиниця Киргизстану і Узбекистану).*

somal/o *сомалійський шилінг.*

Somali||о *геогр. н., кр. Сомалі; (s)~a* сомалійський; **(s)~an/o** сомалієць.

somat||о *біол. сума, тіло; ~a* соматичний.

somateri||о *орн. гага звичайна, пухівка (= molanaso); ~a* гагачий.

sombr/a *поет. похмурий, похмурний, понурий (= preme malluma, malhela).*

sombrer/o *сомбреро (іспанський крилатий капелюх).*

***somer**||о *літо; rasigi la ~on en ... провести літо в..; ~a* літній; ~a horaro літній розклад; ~a teatro літній театр; ~e улітку (= en (la) somero); ~**um/a**: ~uma domo *див. somerdomo*; ~uma loĝejo *див. somerloĝejo*; ~**um/i** *vn* літувати, проводити літо; ~**um/ad/o** літній відпочинок, проведення часу влітку; ~**um/ant/o** літній відпочивалець / відпочивальник; дачник.

somer/cipres/o *див. basio 1, 2.*

somer/dom||о *дача, літній будиночок; ~a* дачний.

somer/gast/o *курортник, відпочивалець, відпочивальник.*

somer/loĝ/ej/o *літнє житло.*

somer/o/spor/o *біол. літня спора.*

somer/teatr/o *літній театр, театр під відкритим небом.*

somier/o *ліжкова сітка; пружинна рама (в ліжку).*

Somm/o *геогр. н., р. Сомма (Франція).*

***somnambul**||о *сомнамбула, сновіда, лунатик; ~in/o* сомнамбула, сновіда, лунатичка; ~**ism/o** сомнамбулізм, лунатизм.

somnol||о *фізіол. напівдрімота, напівсон; ~i* *vn* перебувати в напівдрімоті, в напівсні, напівдрімати; ~**em/o** *патологічна, хвороблива сонливість.*

somon/o *сомоні (грошова одиниця Таджикистану).*

***son**||i **1.** *vn* у *різн. знач.* звучати, видавати звуки; ~is trumpetoj звучали труби; tio ~as kiel fabelo це звучить, як казка; **2.** бити (*про годинник, барабан, = bati 2*); ĵus ~is la kvara ŝойно пробила четверта (година); ~**a** звуковий; ~**o** звук; ~**ad/o** звучання; ~**ant/a** який / що звучить; ~**ant/o** *фон. сонант, сонорний звук; ~ig/i* змусити (за)звучати, викликати звучання; ~igi la telerojn per la tranĉiloj дзенькати ножами об тарілки; ~igi sian voĉon подати голос; ~igi alarmon підняти тривогу, бити тривогу; ~igi la surbendigitan intervjuon відтворити записане на магнітофонну стрічку інтерв'ю; ~igi la (gramofon)diskon завести [програти, поставити, прокрутити] (грам)пластинку; ~igi la komencan ~on муз. подати тон; ~**ig/il/o** *сумн. звуковідтворювальний пристрій.*

son/alt/o *висота звуку.*

son/altern/o *лінгв. чергування звуків (син. kontraŭkialo).*

son/amplif/il/o *радіо, тб. (звуковий) підсилювач, підсилювач звукової частоти.*

sonar/o *мор. сонар, гідролокатор.*

son/arkiv/o *звуковий архів, архів звукозаписів.*

***sonat/o** *муз. соната.*

son/barier/o *фіз. звуковий бар'єр.*

son/bend/o плівка / стрічка для звукозапису, магнітна стрічка (= sonregistra bendo, magnetofona bendo).

son/bend/registr/il/o стрічковий звукозаписувальний пристрій, магнітофон (= magnetofono).

son/bit/ig/il/o *інформ.* аналого-цифровий перетворювач звуку.

***sond||i** *vt* **1.** *мор.* вимірювати глибину (*моря і т. п.*), вимірювати лотом, кидати лот; **2.** *геол., метео* зондувати, досліджувати за допомогою зонда; **3.** *мед.* зондувати, обстежувати за допомогою зонда; **4.** *перен.* зондувати, (про)зондувати [(про)мацати] ґрунт, розвідати (обстановку), (наперед) довідатись, рознюхати; ~i la publikan opinio (про)зондувати громадську думку; ~**(ad)/o** **1.** *мор.* вимірювання глибини (*моря і т. п.*), вимірювання лотом; **2.** *геол., метео, мед.* зондаж, зондування; **3.** *перен.* зондаж ґрунту, зондування [промацування] ґрунту, розвідка (обстановки), рознюхування; ~**il/o** **1.** *мор.* лот; **2.** *геол., метео, мед.* зонд.

son/disk/o грамофонна пластинка, грампластинка; музикальний компакт-диск.

sond/o/balon/o метеорологічний зонд.

sond/o/plumb/o *див.* sondilo 1.

son/dossier/o *інформ.* звуковий файл.

sone/o *фіз.* сон (одиниця шкали гучності звуку).

son/efekt/o/j *кіно, радіо* звукові ефекти.

son/ekip/aĵ/o *кіно* апаратура для запису і відтворення фонограм.

***sonet||o** сонет; ~**ist/o** поет, що пише сонети, творець сонетів.

son/film/o німий фільм з музичним супроводом.

son/fork/(et)/o *рідко, див.* agordoforko.

son/fost/et/o дужка (*смичкового інструмента*).

son/funel/o *див.* funelo 2.

***sonĝ||o** **1.** сон, сновидіння; havu belan ~on! хай тобі щось гарне присниться!; ◇ ~o terugas, ~o forkugas спиться – сниться, свінеться – все минеться; **2.** *заст.* мрія (= revo); ~**a:** ~aĵ bildoj картини сну; ~**e** у сні, **у**ві сні; ~**i** *vt* **1.** бачити **у**ві сні, мати / бачити сон; снитися; ŝi ~is sian filon (або pri sia filo) їй снився її син; **2.** *заст.* мріяти (= revi).

sonĝ/interpret||ad/o тлумачення снів; ~**ist/o** тлумач снів.

song/o/diven/ad/o розгадування снів.

sonĝ/o/land/o країна снів.

sonĝ/o/libr/o сонник (= sonĝinterpreta libro).

sonĝ/o/simil/a який нагадує сон.

son/horloĝ/o годинник із звуковим супроводом; годинник з брелом.

son/imit/o звуконаслідування, ономатопея (= onomatopeo).

son/inĝenier/o звукооператор.

son/izol||a звукоізоляційний, шумоізоляційний; ~**i** *vt* звукоізолювати, шумоізолювати; ~**ad/o** звукоізоляція, шумоізоляція (*дія, процес*); ~**aĵ/o** звукоізоляція, шумоізоляція (*матеріал, прокладка, = kontraŭsona izolajo*).

***Sonj/o** (*пестл. форма від Sofio*) Софійка, Соня, Зося.

sonk/o *бот.* жовтий осот [*Sonchus*]; fragila ~ жовтий осот шорсткий [*S. asper*]; kamra ~ жовтий осот польовий [*S. arvensis*]; marĉa ~ жовтий осот болотний [*S. palustris*].

son/kap/(et)/o голівка звукознімача / адаптера.

son/kanel/o *рідко, див. kanelo 3.*

son/kart/o *інформ.* звукова плата, звукова карта, звукогенератор.

son/kased/o магнітофонна касета (= magnetofona kasedo).

son/kest/o *муз.* резонатор (*син.* resonanca skatolo).

son/kolor/o *муз.* тембр, відтінок звуку.

son/konduk/a звукопровідний.

son/kvalit/o *радіо* якість звуку.

son/lokalal/iz||o звукова локація; **~il/o** звуколокатор.

son/material/o аудіоматеріал.

son/mezur/il/o *див. sonometro.*

son/mur/o *фіз.* звуковий бар'єр.

son/obtuz/il/o глушитель звуку, звукопоглинач.

son/o/metr/o *радіо* шумомір.

son/ond/o *фіз.* звукова хвиля, акустична хвиля.

***sonor||i 1.** *vn* дзвонити (*видавати дзвін*), дзвеніти, продзвеніти, продзвонити; *la fenestraj vitroj ~is* віконні щоби дзвеніли; *~as sonorilo* дзвонить дзвін [дзвінок]; **2.** *vt* продзвонити (*про що-н.: сповістити своїм дзвоном*); *la sonoriloj ~is* la komencon de la festo дзвони продзвонили початок свята [празнику]; **3.** *vt* (*про кого-н.*) *див. ~igi; ~a* дзвінкий, сонорний; *~a voĉo* дзвінкий голос; *~a konsonanto фон.* дзвінкий / сонорний приголосний (звук); *~e* дзвінко; *~o* дзвін, дзвінок, дзвоник (*звук*); **~ad/o** дзвін (*тривалий звук*), переддзвін, дзвоніння; *antaŭdiserva ~ado* благовіст; \diamond *~ado al li venis, sed de kie – li ne komprenis* чув дзвін, та не знає де / звідки він; **~ec/o** дзвінкість, сонорність; **~ig/i** задзвонити, (по)дзвонити; *~igi al la servantino* подзвонити служниці; *~igi ĉe ies pordo* подзвонити у чиї-н. двері; **~ig/ist/o** *заст., див. ~ilisto; ~il/a:* *~ila turo див. sonorilturo; *~il/o 1.* дзвін; **2.** дзвінок, дзвоник (*прилад*); **~il/ar/o** набір дзвонів, дзвони; **~il/ej/o** дзвінця; **~il/et/o** дзвіночок; **~il/ist/o** дзвонар.

sonor/il/form/a *рідко, див. kloŝforma.*

sonor/il/muld/ist/o дзвоноливар.

sonor/il/tur/o дзвінця.

son/pren/il/o *тех.* звукознімач, адаптер (= pikuro).

son/refrakt/o *фіз.* заломлення звуку, рефракція.

son/registr||a звукозаписувальний, звукозаписний, звукозаписуючий; **~ad/o** звукозапис (*процес*), звукозаписування; **~aĵ/o** звукозапис (*промова, пісня і т. п.*); **~ej/o** студія звукозапису, приміщення для звукозапису; **~il/o** звукозаписувальний пристрій.

son/reĝisor/o *кіно* звукорежисер.

son/re/produkt/ad/o *радіо* звуковідтворення.

son/scienc/o *див. fonetiko 1.*

***son/serpent/o** *зоол.* гримучник, кротал (= krotalo).

son/signal/o звуковий сигнал.

son/sistem/o *фон.* система звуків, звукова система.

son/strek/o *кіно* звукова доріжка.

son/ŝirm/il/o звукоізолятор.

son/tabul/o *муз.* дека.

son/teknik/ist/o звукотехнік.

son/temp/um/il/o таймер з дзвінком, із звуковим сигналом.

son/trak/o *tex.* звукова доріжка (на магнітній стрічці, лазерному диску або кінострічці).

son/tru/o муз. резонаторний отвір; еф.

son/vibr/ad/o фіз. звукові коливання.

***sopir||i** *vt* (*ion = pri io = al io = je io; тж з наступним інфінітивом*) тужити, томитися, журитися, скучати, зітхати; ~і *prî* (або *al*, або *je*) *patrujo* тужити за батьківщиною; ~і *reveni* мріяти повернутися; ~а тужливий, тужний; ~е тужно, тужливо, з тугою; ~(ad)/o туга; томління, жур(б)а.

sopir/ĝem||i *vn* зітхати; ~о, ~ad/o зітхання.

sopor||o *мед.* сопор (глибока пригніченість свідомості), сопорозний стан; ~а сопорозний.

***sopran||o** сопрано (*голос*); ~а сопрановий, дискантний; ~ul/o дискант, дискантист; ~ul/in/o сопрано (*співачка*).

sopran/vjol/o муз. сопранова (або дискантова) віола.

sor *маловжив.* уверх, нагору, угору (= *supren*); ~і *vt av.* здійматися на висхідному потоці.

sor/o *бот.* сорус.

sorab||o *етн.* лужичанин; ~а лужицький; la ~a *lingvo* лужицька мова; ~е по-лужицькому, по-лужицьки; (S)~i/o *геогр. н.* Лужиця (область у Німеччині); ~in/o лужичанка.

***sorb||i** *vt* **1.** усмоктувати, вбирати, поглинати, (аб)сорбувати; *spongo ~as akvon* губка всмоктує [вбирає, поглинає] воду; *nigraĵo ~as lumon* чорний колір поглинає світло; ~і *krudan ovon* випити [вссати] сире яйце; **2.** *перен.* поглинати, засвоювати (*idei i m. n.*); пройма́тися (= *ensorbi*); ~а поглинальний, промокальний, (аб)сорбувальний; ~а *rapero* промокальний папір; ~а *vato* гігроскопічна вата; ~а *koeficiento* фіз. коефіцієнт поглинання (*випромінювання*); ~аj *linioj* лінії поглинання (*у спектрі*); ~(ad)/o усмоктування, вбирання, поглинання; (аб)сорбція; ~ant/o *хім.* сорбент; ~ec/o поглинальна властивість; ~ig/i **1.** давати випити, напувати (*про ліки i m. n.*); ~ig/i *miksturon al malsanulo* дати хворому випити (прийняти) мікстуру; **2.** просочувати, промочувати, змочувати, насичувати; ~ig/i **1.** всмоктатися, увібратися, поглинатися, абсорбуватися; **2.** просяк(ну)ти, насититися; ~il/o *tex.* абсорбер, поглинач.

sorbed/o *див.* ŝorbeto.

sorb/o/har/o/j *бот.* кореневі волоски.

Sorbon/o Сорбонна (*університет у Парижі*).

sorb/o/paper/o промокальний папір.

sorb/o/pov/o поглинальність, поглинальна здатність.

sorbus/o *бот.* горобина [*Sorbus*] (*дерево, кущ, = sorpujo*); *adstringa ~ берека* [*S. torminalis*]; *birdokaptista ~ горобина звичайна* [*S. aucuparia*]; *blanka ~ горобина арія, горобина круглолиста* [*S. aria*]; *doma ~ горобина домашня* [*S. domestica*] (*сун. kurmujo*).

***sorĉ||i** *vt* **1.** (за)чаклувати, (за)чарувати, заворожити (= *prisorĉi*); **2.** *перен.* зачарувати, причарувати, заворожити, приворожити (= *ensorĉi* 2); ~а чарівний, чарівничий; чарівницький; ~е чаклуванням, чарами, за допомогою чаклунства, чарів; ~о чари; *sur ĝi estas ~o* на ньому (лежать) чари; ~ad/o чаклунство, чарівництво; ~aĵ/o результат чаклування, чаклунство, чари; ~ist/o чаклун, чарівник; ~ist/in/o чаклунка, чарівниця, відьма; ~it/a зачарований.

sorĉ/art/o чарівництво, чари, чаклунство, магія.

sorĉ/kant/o пісня-заклинання.

sorĉ/o/pov/o здатність зачарувати, чаклунство, чарівництво.

sorĉ/parol/o замовляння.

sordid/a *поет.* брудний, огидний, мерзенний (= *aĉe malpura, malpurega*).

sordin|o *муз.* сурдина; приглушення, ослаблення звуку; **~e** приглушено; *перен.* під сурдинку; нишком.

***sorg/o** *бот.* сорго [*Sorghum*]; *dukolora ~, ordinara ~* сорго звичайне [*S. bicolor, син. S. vulgare*] (*син. miliego*); *halepa ~* сорго алепське, гумаї [*S. halepense*]; *japania ~* сорго японське, гаолян [*S. japonicum*].

***sorik|o** *зоол.* бурозубка [*Sorex*]; **~ed/o/j** землерийкові [*родина Soricidae*].

sor/ir/i *vn див.* *supreniri*.

sorit/o *філос.* сорит.

soroban/o соробана (*японська рахівниця, = japana abako, japana glogkalkulilo*).

***sorp|o** *бот.* ягода горобини; **~uj/o** *див.* *sorbuso*.

sorp/arb/o *див.* *sorbuso*.

***sort/o** доля; *pensi pri sia ~* думати про свою долю; *ironio de la ~* іронія долі; *bato de la ~* удар долі; *eviti sian ~n* уникнути своєї долі.

***sortiment|o** асортимент, сортимент, набір, комплект; *librovendejo kun vasta ~o* книгарня з широким асортиментом; *~o da ŝlosiloj* набір [комплект] ключів **~i vt** забезпечувати необхідним асортиментом, оснащувати повним набором, (у)комплектувати; **~ad/o** (у)комплектування.

sort/o/bat/o удар долі.

sort/o/diven|i *vn* віщувати долю, ворожити, гадати; **~(ad)/o** віщування долі, ворожіння, гадання; **~ist/o** ворожбит, віщун (долі); **~ist/in/o** ворожка, віщунка (долі).

sort/o/ŝanĝ/(iĝ)/o мінливість долі.

sort/o/turn/o поворот долі.

SOS СОС (*міжнародний радіосигнал, що сповіщає про небезпеку, аварію, катастрофу*).

***sovaĝ|a 1.** у *різн. знач.* дикий; *перен.* лютий, жорстокий, неприборканий; *~a hundo* дикий собака; *~a krio* дикий крик; **~e** дико; **~i vn** виглядати дико, поводитися дико; *перен.* лютувати; **~ec/o** дикість; **~ej/o** дика місцевість, глушина, глухомань; **~iĝ/i** (з)дичавіти; **~ul/o** дикун (*тж перен.*); **~ul/in/o** дикунка (*тж перен.*). *Прим. sovaĝ* *ужив. інколи як преф.:* *~besto* дикий звір; *~ротиĵо* дика яблуна, дичка; *~viando* дичина.

sovaĝ/animal/o дика тварина.

sovaĝ/arb/o дикоросле / дикоростуче дерево.

sovaĝ/best|o дикий звір, дика тварина (= *sovaĝa besto*); **~ec/o** дикість, звірство.

sovaĝ/plant/o дика рослина.

sovaĝ/pork/o *див.* *арго*.

soveto|o *іст., політ. 1.* рада (*політична організація під час революції в Росії 1917 р.*); *fabrika ~o* фабрична рада; *~o de la moskvaĵ tipoĝrafoj* рада московських типографів; **2.** рада (*орган державної влади в СРСР*); (S)~o de popoloj deputitoj Рада народних депутатів; *la Supera Soveto* Верховна Рада; *urba ~o* міська рада, міськрада; *distrikta ~o* районна рада, райрада; *vilaĝa ~o* сільська рада, сільрада; **~a** радянський; **~a potenco, ~a regado** радянська влада; (S)~a Socialisma Respubliko Радянська Соціалістична Республіка; **~i/a** радянський (*стосовно СРСР*); *la ~ia armeo* радянська армія; *la ~ia industrio* радянська промисловість; *la ~ia politiko* радянська політика; (S)~i/o Радянський Союз; **~i/an/o** радянський громадянин, громадянин [житель] Радянського Союзу.

Sovet-Uni/o, Sovet/land/o *іст.* Радянський Союз, Країна Рад.

sovĥoz|o *іст.* радгосп; **~a** радгоспний.

sovren/o *соверен* (золота монета).

Sozi/o *Созій* (персонаж однієї з комедій Плавта); **Созон** (чол. ім'я); **(s)~** *двійник*, дуже подібна людина.

***spac||o** простір; довжина, відстань; місце, територія; *okupi grandan ~on* займати великий простір; *okupi multe da ~o* займати багато простору, займати багато місця; *en ~o de kelkaj metroj* на відстані кількох метрів; *moviĝi en la kosma ~o* рухатися в космічному просторі; *afina, banaĥa, duala, eĝena, eŭklida, hilberta, lineara, vektora ~o* *мат.* афінний, банахів, дуальний, власний, евклідів, гільбертів, лінійний, векторний простір; *freŝea ~o* *мат.* простір Фреше; **~a** просторовий; **~et/o** проміжок; *друж.* пробіл.

spac/bezon/o *займана площа*.

spac/esplor/(ad)/o дослідження космічного простору.

spac/et/klav/o *інформ.* клавіша пробілу.

spac/et/sign/o *інформ.* знак пробілу.

spacial/a *космічний* (стосовно космічних подорожей); *~j nutraĵoj* космічні продукти; *~ ŝiro* *див.* *spacoŝiro*.

spac/kajut/o *космічна капсула*; *капсула космічного корабля*, відділювана (герметична) кабіна.

spac/o/hav/a *просторий*, *місткий*.

spac/o/mank/o *брак місця*, *тіснота*.

spac/o/plen/a *просторий*, *місткий*.

spac/o/promen/ad/o *вихід у космічний простір*.

spac/o/staci/o *космічна станція*, *орбітальна станція* (= *spaciala stacio, kosmostacio*).

spac/o/stang/o *тастер-планка для інтервалу між буквами*.

spac/o/ŝip/o *космічний корабель*, *міжпланетний корабель*, *космоліт*, *зореліт* (= *spaciala ŝiro, kosmoŝiro*).

spac/temp/o *фіз., філос.* простір-час.

spac/vetur||ad/o *космонавтика*, *астронавтика*; **~il/o** *див.* *spacoŝiro*.

***spad||o** *шпага*; **~ing/o** *піхви для шпаги*; **~ist/o** *спорт.* *шпажист*; **~ist/aĉ/o** *іст.* *бретер*, *любитель побитися на шпагах*.

spad/fiŝ/o *див.* *ksifio*.

spadik/o *бот.* *початок*.

spad/o/form/a *шпагоподібний*.

spad/o/skerm/ad/o *спорт.* *фехтування на шпагах*.

spagat||o *спорт.* *шпагат* (*син.* *streĉangulo*); **~i** *вн сумн.* *зробити шпагат* (= *fari spagaton*).

spaget/o/j *кул.* *спагеті*.

spahi/o *спагі* (*алжирський кавалерист на службі у французькій армії*).

spajr/o *арх.* *церковний шпиль* (або шпіц).

spalier/o *спорт.* *шведська стінка*, *гімнастична драбина* (*син.* *gungomuro*).

spalir||o **1.** *с.-г.* *шпалера*; **2.** *військ., спорт.* *шеренга*, *ряд*; **~e:** *~e stari* *стояти в шеренгу* [*ряд*]; **~i** *vt* **1.** *с.-г.* *установлювати шпалери*; **2.** *шикувати в шеренги*.

spam||i *вн сумн., інформ.* *розсилати спам*; **~o** *спам* (*явище*); **~ad/o** *розсилання спаму*; **~aĵ/o** *спам* (*повідомлення*, = *spammesaĝo*); **~ist/o** *спамер*.

span/o **1.** *п'ядь* (*міра довжини*); *невелика відстань*; **2.** *ав.* *розмах крил літака*; **3.** *буд.* *проліт моста*; *відстань між опорами арки*.

spaniel/o спанієль (порода собак).

I spar/o 1. тех. поздовжній силовий елемент конструкції, лонжерон (в авіабудівництві – лонжерон крила); **2.** мор. рангоутне дерево.

II spar||o іхт. спар [Sparus]; ~**ed/o/j** спарові [родина Sparidae].

sparadrap/o мед. липкий пластр (на тканинній основі), лейкопластр, пластрна стрічка.

spargani||o бот. їжача голівка [Sparganium]; ~**ac/o/j** їжачоголівкові [родина Sparganiaceae].

spark||o ел., тех. іскра, іскровий розряд (= (elektra) fajrero); ~**ad/o** авт. запалювання; ~**il/o** тех. розрядник; запальна свічка.

spark/boben/o авт. котушка запалювання.

spark/kamer/o ел. іскрова камера.

sparmani/o бот. спарманія [Spartannia].

Spart||o іст., м. Спарта; (s)~**a** спартанський; ~а edukado спартанське виховання; (s)~**an/o** спартанець; ~**an/in/o** спартанка.

Spartak||o іст. Спартак (раб, організатор повстання проти Риму); (s)~**an/o** іст. спартаківець, член „Союзу Спартака” (німецької революційної організації); (s)~**ism/o** спартакізм; (s)~**ist/o** див. (s)~ано.

spartakiad/o спартакіада.

spartein/o хім. спартеїн (алкалоїд).

sparti/o бот. віничник [Spartium].

spartin/o бот. спартина [Spartina].

***spasm||o** мед. спазма, судома, судорога, корчі; кога ~о серцева спазма; ~**a** спазматичний, судорожний, конвульсивний; ~а tuso спазматичний кашель; ~**e** спазматично, судорожно; ~**ig/a** який викликає спазми, судороги.

I spat||o мін. шпат; ~**a** шпатовий.

II spat/o див. spravino.

III spat/o бот. квіткова півха, квіткове крило, обгортка суцвіття, покривало.

spatang||o зоол. серцевик [Spatangus]; ~**ed/o/j** серцевикові [родина Spatangidae].

spatel/o тех., мед. шпатель (= truleto); лопатка, копистка.

spatel/form/a: ~ folio бот. лопатистий листок.

spatul/o заст., див. kuleranaso.

spravin/o вет. шпат (хронічне запалення кісток ніг коней, волів).

***spec||o 1.** рід, сорт, вид; порода, різновид; tio estas sola en sia ~о це єдине у своєму роді; la homa ~о людська порода, людський рід; kalcedono estas ~о de kvarco халцедон – різновид кварцу; de alia ~о іншого роду [сорт, виду, породи, різновиду]; **2.** див. specio; ~**ig/i** (від)сортувати, вибрати на відповідність сорту; ~**ig/ad/o** сортування; ~**ig/ist/o** сортувальник.

speci||o біол., мін. вид; ~**a** видовий; ~а по томо видова назва.

***special||a** спеціальний, особливий; ~а kolekto особлива збірка; ~аj konoj особливі знання, фахові знання; ~а magazeno (або vendejo) спеціалізований магазин; ~**e** спеціально, особливо, зокрема; ~**o** спеціальність; ~**aj/o** особливий випадок, особлива справа, особлива річ, особливість; ~**ec/o 1.** особливість (властивість); **2.** наукова спеціальність, спеціалізація; ~**ig/i** спеціалізувати; ~**ig/i** спеціалізуватися; ~**ist/o** спеціаліст, фахівець; знавець; майстер.

***specif**||i vt специфікувати, уточнювати, точно визначати; *~a 1. специфічний; своєрідний, особливий; притаманний тільки йому одному; ~aj есој специфічні, своєрідні властивості [приси]; 2. фіз. питомий; ~a maso густина; ~a pezo питома вага; ~a premo питомий тиск; ~a varmo питома теплоємність; ~o специфікація (опис; перелік властивостей); ~ad/o специфікування, специфікація (дія); ~aj/o специфічний засіб (ліки, медикамент); ~es/o специфічність, специфіка, особливість.

specifik/i див. specifi.

***specimen**||o 1. зразок, вірець (товару, = provekzemplero; тж перен.); 2. мат. (статистична) вибірка (= muestro); ~i vt 1. брати зразок, брати пробу (з чого-н.); 2. робити вибірку (= muestri).

***spegul**||o дзеркало; rigardi sin en ~o дивитися в дзеркало; interferigaj ~oj фіз. дзеркала Френеля; ◇ ne helpas ~o al malbelulo не нарікай на дзеркало, коли морда крива; ~a дзеркальний; ~i vt прям., перен. відбивати, віддзеркалювати; ~et/o дзеркальце; ~ig/i відбиватися, віддзеркалюватися; ~ig/o відображення, віддзеркалення; ~um/o мед. дзеркало, дзеркальце (для обстеження), ендоскоп; okula ~umo очне дзеркало, офтальмоскоп.

spegul/bild/o дзеркальний відбиток (зображення).

spegul/fabrik/o дзеркальна фабрика.

spegul/far/ist/o дзеркальник.

spegul/fer/o спец. дзеркальний чавун.

spegul/frekvenc/o радіо дзеркальна частота.

spegul/lens/o дзеркальна лінза.

spegul/salon/o дзеркальний зал, дзеркальна зала.

spegul/ŝrank/o одяжна шафа з дзеркалом.

spegul/vitr/o дзеркальне скло (= glaso).

***spekt**||i vt дивитися (фільм, спектакль і т. п.); спостерігати (за тим, що відбувається), бути глядачем; ~i filmon дивитися фільм; ~i televidilon дивитися телевізор; ~i akcidenton спостерігати нещасний випадок; ~ad/o споглядання (видовища), спостереження (за тим, що відбувається); перегляд (фільму, вистави); ~aj/o видовище, шоу; ~ant/o глядач; ~ant/ar/o глядачі, глядацька аудиторія; ~ej/o зал для глядачів; ~em/a який любить видовища, який любить (по)спостерігати за тим, що відбувається; ~ind/a який варто подивитися / переглянути.

***spektakl**||o прям., перен. спектакль, вистава, видовище; ~i vt дати спектакль / виставу, влаштувати спектакль / виставу; ~ej/o зал [місце, приміщення] для вистав; ~et/o маленький спектакль, маленька вистава, міні-спектакль, міні-вистава.

spektakl/o/riĉ/a багатий на вистави [видовища].

spektator/o див. spektanto.

***spektr**||o у різн. знач. спектр; kontinua ~o фіз. суцільний [неперервний] спектр; nekontinua ~o фіз. дискретний [переривчастий] спектр; linia ~o фіз. лінійний спектр; stria ~o фіз. смугастий спектр; emisia ~o фіз. спектр висилання; sorba ~o фіз. спектр вбирання; la suna ~o фіз. сонячний спектр; frekvenca ~o фіз., радіо частотний спектр; larĝa ~o de ebloj широкий спектр можливостей; ~a спектральний; ~a analizo спектральний аналіз.

spektr/o/foto/metr/o фіз. спектрофотометр.

spektr/o/graf/o фіз. спектрограф.

spektr/o/gram/o фіз. спектрограма.

spektr/o/metr||o спектрометр; ~i/o спектрометрія.

spektr/o/skop||o *фіз.* спектроскоп; **~i/o** спектроскопія.

spekul||i *вт ком., фін.* спекулювати, спекулювати на цінах [курсах]; **~i** *ргі* гребь спекулювати зерном; **~i** *če la borso* грати на біржі; **~a** спекулятивний, спекуляційний; **~ad/o** спекулювання, спекуляція (*дія*); *borsa ~ado* біржова гра; **~aĵ/o** спекуляція (*оборудка*); **~ant/o** спекулянт; *borsa ~anto* біржовий спекулянт, біржовий гравець.

***spekulaci/o** спекуляція (= *spekulado, spekulajo*).

spekulari/o *заст., див.* leguzio.

***spekulativ||a** *філос.* спекулятивний, умоглядний; **~e** спекулятивно, умоглядно; **~i** *вт* робити умоглядний висновок; **~aĵ/o** спекуляція, умоглядний висновок.

spekul/impost/o *ек.* податок на прибуток від біржових угод.

spele||o *геол.* природна підземна заглибина (*печера, грот*); **~olog||o** спелеолог, дослідник печер; **~olog/i/o** спелеологія.

spelt/o *бот.* полба [*Triticum aestivum gr. Spelta, син. T. spelta*] (*різновид тнуениці*).

spergul/o *бот.* шпергель [*Spergula*]; *agra (або kampa) ~* шпергель звичайний [*S. arvensis*].

spergulari/o *бот.* стелюшок [*Spergularia*]; *ruĝa ~* стелюшок червоний [*S. rubra*].

***sperm||o** *біол.* сперма, сім'я, сім'яна рідина; **~a** сім'яний; **~a veziketo** сім'яний міхурець; **~icid/o** *фарм.* спермоцид; протизапідний засіб; **~in/o** *хім.* спермін; **~uj/o** *див.* spermatoforo.

spermacet/o *біол.* спермацет.

spermati||o *бот.* спермацій; **~uj/o** спермогоній (*син. spermogonio*).

spermatid/o *фізіол.* сперматид.

spermatocit/o *фізіол.* сперматоцит.

spermatofit/o/ĵ *бот.* насінні рослини, сперматофіти (*син. simplantoj*).

spermatofor/o *біол.* сперматофор (= *spermuĵo*).

spermatogenez/o *біол.* сперматогенез.

spermatogoni/o *біол.* спермогоній.

spermatozo/o *біол.* сперматозоїд, живчик.

sperm/el/ĵet||i *вт фізіол.* вилити (або випорскувати) сім'я, еякулювати (*син. ejakuli*); **~o** сім'явилиття, сім'явипорскування, еякуляція.

spermidin/o *хім.* спермідин.

sperm/o/dukt/o *анат.* сім'явиносна протока, сім'яний канал (*син. deferenta kanalo*).

spermogoni/o *див.* spermatiuĵo.

sperm/ore/o *фізіол., мед.* сперматорея, полюція.

sperm/o/tub/et/oĵ *анат.* прямі сім'яні каналці.

sperm/o/vezik/et/o *анат.* сім'яний міхурець.

***spert||a** **1.** досвідчений, знаючий, бувалий, *розм.* битий; **~a** *ргі* politiko досвідчений у політиці; **~a** *en sia metio* знаючий у своєму ремеслі; **~a** *ргі vivo* який має життєвий досвід; бувалий; \diamond *se juneco estus ~a, se maljuneco estus lerta!* якби молодість уміла, якби старість могла!; **2.** який / що витікає [впливає] з життєвого досвіду; **~e** досвідчено, грамотно, зі знанням справи; **~i** *вт* пізнати на власному досвіді, зазн(ав)ати, пережити; **~i** *ktizon* пережити кризу; **~o** знання (свої) справи, досвід; (життєвий досвід,) *el propra ~o* з власного досвіду; **~ec/o** досвідченість; **~ig/i** зробити досвідченим, наділити досвідом; **~ig/i** стати досвідченим, набратися досвіду; **~ul/o** досвідчена людина, знавець, майстер своєї справи, мастак; бувалець.

spert/inter/ŝanĝ/o обмін досвідом.

spert/o/plen/a див. sperta.

spes/o спесо (умовна грошова одиниця, що застосовувалася серед есперантистів).

spes/dek/o десять спесо.

spes/mil/o тисяча спесо.

***spez||o** фін., ком. грошовий оборот, прибуток-видаток; **~i** vt перевести (гроші з одного рахунку на інший).

spez/impost/o фін., ком. оборотний податок.

spez/(o)/kapital/o наявний капітал, всі доступні кошти на рахунку (фірми, підприємства і т. п.).

spez/(o)/kont/o фін., ком. прибутково-видатковий рахунок.

***spic||o** спеція, пряність, присмака, приправа; **~a** пряний, гострий (про приправу; тж перен.); **~i** vt присмачувати (тж перен.), приправляти (пряностями); **~aĵ/o** приправа / присмака зі спеціями; **~ej/o** бакалійний магазин; **~ist/o** продавець спецій, торговець спеціями, бакалійник; **~uj/o** судок [баночка, коробка] для спецій.

Spicberg/o геогр. н., о-в Шпіцберген (Північний Льодовитий океан, Норвегія).

spic/butik/o див. spicejo.

spic/herb/o/j пряні трави.

spic/kuk/o медяник, медівник, пряник.

spic/paprik/o гостра паприка, гострий червоний перець.

spic/vend||ej/o див. spicejo; **~ist/o** див. spicisto.

spic/vin/o глінтвейн.

spigeli/o бот. спігелія [*Spigelia*].

***spik||o** колос; sekala, tritika ~o житній, пшеничний колос; **~et/o** колосок; **~iĝ/i** колоситися, іти в колос, викидати колос; **~um/i** vt збирати колоски.

spik/hav/a колосковий.

spik/plen/a див. spikriĉa.

spik/port/a див. spikhava.

spik/riĉ/a колосистий.

spil||i vt просвердлити [проробити] отвір (для витоку рідини з бочки і т. п.); починати, відкупорювати (бочку); **~il/o** бурав, свердел, свердло.

I*spin||o 1. анат. хребет, хребетний стовп; 2. анат. ость; la skapola ~o ость лопатки; 3. хребет, гребінь (гори); **~a** хребетний, спинномозковий, спінальний; **~a** arofizo остистий відросток.

II spin/o фіз. 1. спін (число); 2. див. spinmomanto.

***spinac||o** бот. шпинат [*Spinacia*]; legoma ~ шпинат городній [*S. oleracea*]; novzelanda ~ див. tetragonio 2.

spinak/o мор. спінакер (великий трикутний парус).

spindel||o 1. тех., текст. веретено, шпindel (= bobenstango); 2. тех. шпindel; 3. біол. (хроматинове) веретено (пучок ниток між двома центрами клітини, що ділиться).

spindel/form/a веретенподібний.

spindel/ŝaft/o тех. шийка [стержень] веретена.

spinel/o мін. шпінель.

spinet/o муз. спінет (невеликий клавесин).

spin/momant/o фіз. спін (момент; = spino 2).

spinor/o мат., фіз. спінор.

Spinoz||o Спіноза (нідерландський філософ); (s)~**ism/o** спінозизм, вчення Спінози, філософська система Спінози.

***spion||o** шпигун; таємний агент; polica ~o сищик, нишпорка; ~**a** шпигунський; ~**i** vt шпигувати; займатися шпигунством; ~**ad/o** шпигунство, шпіонаж; ~**it/o** фам. шпигуноманія.

***spir||i** vt **1.** дихати, подихати; libere ~i вільно дихати; ~i tra la buŝo, nazo дихати через рот, ніс; areнай ~i ледве дихати; ~i freŝan aeron (по)дихати свіжим повітрям; **2.** дихати, видихати, виливати, випускати; li ~is sur min він дихав на мене; ~i malamon дихати ненавистю, виливати [випускати] ненависть; **3.** віддихатися, передихнути, перевести подих, розм. відсапатися; lasu min ~i дайте мені віддихатися; ~**a** дихальний; ~**o** подих; дух; reakiri (або retrovi) ~on перевести подих; per unu ~o одним подихом, одним духом; reteni la ~on затамувати подих; ĝis la lasta ~o до останнього подиху; ~**ad/o** дихання, malfacila ~ado важке (або утруднене) дихання; egala (або egalmezura) ~ado рівномірне дихання; artefarita ~ado штучне дихання; (per)haŭta, (per)pulma, (per)trakea ~ado шкірне, легеневе, трахейне дихання; ~**aĵ/o** віддих (видихуване повітря); пара (від дихання); ~**abl/a** придатний для дихання; ~**eg/i** vp важко дихати, голосно дихати; пихтіти, віддихуватися; ~**et/i** vp сумн. легко [тихо, нечутно] ледь дихати, майже не дихати.

spir/afekci/o мед. розлад(и) (зовнішнього) дихання.

***spirall||o** **1.** спіраль (лінія); **2.** рідко, див. helico; ~**a** спіральний, гвинтовий; мат. гелікоїдальний; ~**e** спірально, гвинтоподібно, по спіралі; ~**i** vp рухатися [обертатися] по спіралі; клуботатися, клубочитися (про дим); ~**aĵ/o** **1.** зміювик (= serpentotubo); **2.** арх. завиток, волюта (= voluto); ~**er/o** виток спіралі.

spir/plongĝ||i vp **1.** ав. увійти [зірватися] в штопор, штопорити; **2.** розм. вийти з наркотичного сп'яніння, вийти з кайфу (з наступним попаданням у післянаркотичну депресію, = malzomi); ~**o** ав. штопор.

spir/risort/o спіральна пружина.

spiraltub/o спіральна трубка, зміювик (= serpentotubo).

I spirant/o див. frikativo.

II spirant/o див. spiranteso.

spirantes/o бот. скрученик [Spiranthes].

spir/aparat/o **1.** тех. дихальний апарат (пристрій для аквалангістів, пожежників і т. п.); **2.** сумн., див. spirsistemo; **3.** сумн., див. ŝtalpulmo.

spir/blov||i vp важко видихнути, важко дихнути; (по)дихати (на що-н.); ~**o** фон. повітряний струмінь, повітряний потік (що утворюють звук).

spire/o бот. спірея, таволга [Spiraea].

spir/ekzerc/o/j дихальні вправи.

spir/halt/o передишка, передих; sen ~ не переводячи подиху.

spiril||o бакт. спірила [Spirillum]; ~**oz/o** мед. спірильоз.

***spirit||o** **1.** дух; la Sankta (S)~o Святий Дух; ribelema ~o бунтарський дух; la ~o de la patro de Hamleto дух батька Гамлета; la ~o de la tempo дух часу; la ~o de la leĝo дух закону; ellasi sian ~on спустити дух; eduki sian infanon en расема ~o виховувати свою дитину в миролюбному дусі; feliĉaj estas la malriĉaj en ~o блаженні вбогі духом; elvoki ~ojn викликати духів; forpeli ~ojn виганяти духів; la ĉielaj ~oj небесні духи, небесна сила; la

~oj de la lumo духи світла (*ангели*); la malbonaj ~oj злі духи; нечиста сила; la malpuraj ~oj нечисті духи, нечиста сила, *розм.* нечисть, la inferaj ~oj пекельні духи, пекельна сила; la ~oj de mallumo духи темряви (*чорти*); la protekta ~o de la domo хатній дух-оберіг, (добрий) домовик; **2.** *фон.* знак придиху (*у грецькій абетці*); kruda ~o густий придих; milda ~o легкий (*або тонкий*) придих; **3.** *розм.* розчин легкої речовини; летка фракція в розчині; sala ~o соляна кислота; пара соляної кислоти; ~o vina „спіритус віні”, винний спирт; ~а духовний (*стосовно духу або духовної сфери*); ~а koncerto духовний концерт; ~aj interesoj духовні інтереси; ~а vasteco (висока) духовність; ~а malvasteco духовна обмеженість, низька духовність, бездуховність; ~е духовно; ~ec/o духовність, одухотвореність; ~ism/o спіритизм; ~ist/o спірит.

spirit/ĉe/est/o цілковите самовладання, (повна) влада над собою; незворушність (= spiritpreteco).

spirit/for/est/o, spirit/mank/o втрата [затьмарення] свідомості (= memormanko, konscimanko).

spirit/fort/o сила духу.

spirit/mank/o неувважність.

spirit/parenc/a споріднений по духу, близький по духу.

spirit/pret/ec/o цілковите самовладання, (повна) влада над собою; незворушність (= spiritĉeesto).

spirit/stat/o стан духу, духовний стан; esti en malbona ~ бути не в дусі.

***spiritualism/o** **1.** *філос.* спіритуалізм; **2.** прагнення (до) духовних цінностей.

***spiritualist/o** **1.** *філос.* спіритуаліст; **2.** людина, що прагне духовних цінностей.

spir/kanal/o *анат.* дихальний тракт, дихальні шляхи.

spir/mank||o задишка; ~а задиханий; pro teruro li estis ~а від жаху йому перехопило подих, від жаху йому сперло [відняло] дух.

spirocikl/a *хім.* спіроциклічний.

spirodel/o *бот.* спіродела [*Spirodela*].

spirogir/o *бот.* спірогіра [*Spirogyra*].

spiroĥet||o, spiroket||o *бакт.* спірохета; ~o/j *див.* ~aloj; ~al/o/j спірохети [*порядок Spirochaetales*]; ~oz/o *мед.* спірохетоз.

spir/o/metr||o *мед.* спірометр; ~i/o спірометрія.

spir/organ/o/j *анат.* дихальні органи, органи дихання.

spir/radik/o *бот.* дихальний корінь.

spir/re/ten/a *див.* senspiriga.

spir/tru/o **1.** *зоол.* дихальний отвір, дихальце; **2.** *тех.* душник, віддушина.

spir/tub/o дихальна трубка (*в акваланзі і т. п.*).

spirulin/o *бакт.* спіруліна [*Spirulina*].

spit! *виг.* дзусь!, дзуськи!, дулю (з маком)!, фігу (з маком)!

***spit|e** (*ion = al io, iun = al iu*) всупереч, наперекір, на зло (*чому-н., кому-н.*); ~e lin, ~e al li всупереч йому; ~e, ke... всупереч тому, що...; ~i *vt* діяти всупереч / наперекір; перєчити; ~ad/o визивні дії, зухвала поведінка; ~em/a схильний до переқорів, переқірливий, упертий; ~em/e переқірливо, уперто; ~em/o переқірливість, упертість; ~em/ul/o переқірлива [*уперта*] людина, *розм.* упертюх.

spit/gest/o, spit/sign/o дуля; fari spitgeston, montri spitsignon дати [показати, наставити, усучити і т. п.] дулю.

spizaet/o орн. чубатий орел [*Spizaetus*].

splankn/a анат. спланхнологічний, нутрянний.

splanknik||o анат. нутрянний [черевний] нерв.

splanknik/ektomi/o хір. спланхнектомія, вирізання черевних нервів.

splanknologi/o мед. спланхнологія, вчення про нутроці.

***splen||o** 1. сплін, нудьга, хандра, пригнічений настрій, меланхолія; 2. маловжив., див. lieno; ~a похмурий, нудний, меланхолійний; ~it/o мед. спленіт, запалення селезінки; ~om/o мед. спленома.

splend||a блискучий, пишний, розкішний, чудовий; ~i *vn* блискуче / чудово виглядати, бути в усій красі.

splen/ektomi/o хір. спленектомія, видалення селезінки.

spleni/o анат. ремінний м'яз; кара ~ ремінний м'яз голови; kola ~ ремінний м'яз шиї.

splen/o/megali/o мед. спленомегалія (стійке збільшення селезінки).

splint||o мед. лубок, щина; ~i *vt* накласти щину на, закріпити щиною; ~i *rompitan* brakon накласти щину на зламану руку; ~ad/o накладання щини.

splis||i *vt* 1. мор. зрощувати, сплітати (кінці тросів, переплітаючи їх); 2. ел. зрощувати (кінці кабелю); ~ad/o зрощування, сплітання кінців; ~aj/o 1. скрутка, сплетіння, місце зрощення; 2. ел. відгалужувальний провід.

***split||o** 1. осколок, уламок; тріска; скалка; 2. ел. база [основа] інтегральної схеми; ~i *vt* розщепити, розколоти на тріски; ~ad/o розщеплення (дія того, що розщеплює); ~et/o осколочок, уламочок; трісочка; скалочка; ~ig/i розщепитися, розлетітися на тріски; ~ig/o розщеплення (дія того, що розщеплюється).

split/efik/o сумн., військ. осколкова дія.

spok/o (колісна) спиця.

spok/rad/o колесо зі спицями.

***sponde||o** літ. спондей; ~a спондеїчний.

spondilartrit/o мед. спондилоартрит (запалення міжхребцевих суглобів).

spondilit/o мед. спондиліт, запалення хребців.

spondiloz/o мед. спондилоз.

***spong||o** 1. зоол. губка (морська тварина; скелет цієї тварини); dolčakva ~o, sensalakva ~o прісноводна губка, бодяга; 2. губка (для миття); ~i *vt* мити [чистити, витирати] губкою; ~ec/a губчатий, губчастий; ~ul/o/j зоол. губки [тип Porifera, син. Spongiaria].

spongioblastom/o мед. спонгіобластома.

spong/o/form/a див. spongosimila.

spongo/kaučuk/o пористий каучук; пориста гума.

spong/o/kuk/o кул. бісквіт.

spong/o/simil/a губчатоподібний, губчатий, губчастий (= spongesa).

sponsor||o спонсор (людина, організація); ~i *vt* спонсорувати, надавати спонсорську допомогу; ~ad/o спонсорування, спонсорство.

spont/a розм., див. spontan(e)a).

***spontan(e)||a** спонтанний, мимовільний, стихійний; ~a evoluo стихійний розвиток; ~e спонтанно, мимовільно, стихійно; ~ec/o спонтанність, мимовільність, стихійність; ~ism/o доктрина [теорія] стихійного розвитку суспільства.

sponton/o військ., іст. еспонтон (напівспис як парадна зброя офіцерів піхоти).

spor||o бот., бакт. спора; mejoza, seksa ~o мейоспора; mitoz, neseksa ~o мітоспора; ~ar/o покоління спор, спори (всі у спорівмістилиці, у рослині); ~ig/o споруляція, розмноження за допомогою спор; ~uj/o орган спороутворення, спороносний орган.

sporad||a спорадичний; який з'являється від випадку до випадку; поодинокий, випадковий; ~e спорадично, від випадку до випадку; ~es/o спорадичність.

Sporad/o/j геогр. н. Спорадські острови (Егейське море, Греція).

sporangi/o бот. спорангій; plurĉela ~ багатоклітинний спорангій.

sporangi/por/o бот. спорангіоспора.

spor/frukt/o див. sporujo.

sporidi/o бот. споридій.

spor/klab/o див. bazidio.

sporo/fit/o бот. спорофіт.

sporogoni/o бот. спорогоній, спорогон.

sporotrik||o бот. споротрикс [Sporothrix] (грибок); ~oz/o мед. споротрихоз, споротрихозний лишай.

sporotrikum/o бот. споротрихум, споротрикс Шенка [Sporotrichum].

spor/o/zo/o/j зоол. споровики [клас Sporozoa].

spor/pokal/o див. esio.

spor/polv/o бот. споровий пилок.

spor/sak/o див. asko.

spor/sak/fung/o/j див. askofungoj, askomicetoj.

***sport||o** спорт; вид спорту; futbalo kaj hokeo estas ~oj футбол і хокей – види спорту; profesia ~o професійний спорт; vintraj ~oj зимові види спорту; praktiki ~on займатися спортом; ~a спортивний; ~a ludo спортивна гра; ~a kostumo спортивний костюм; ~i vi сумн. займатися спортом (= praktiki sporton); ~ej/o стадіон; спортивний зал; спортивний майданчик; ~em/a спортивний, який любить займатися спортом; ~ist/o, ~ul/o спортсмен, діал. спортовець; ~ist/in/o спортсменка; ~um/i див. ~i.

sport/amant/o любитель спорту.

sport/aŭt/o, sport/aŭtomobil/o спортивний автомобіль, спортивна машина.

sport/bicikl/o спортивний велосипед.

sport/ĉemiz/o спортивна сорочка, футболка, теніска.

sport/ ekip/aĵ/o спортивне обладнання.

sport/hal/o спортивний зал, спортзал.

sport/insign/o спортивний значок.

sport/instru/ist/o учитель фізичної культури та спорту; тренер.

sport/klub/o спортивний клуб, спортклуб.

sport/konkurs/o (спортивне) змагання.

sport/kostum/o спортивний костюм.

sport/kulot/o див. ŝorto.

sport/kurac/ist/o спортивний лікар.

sport/lern/ej/o спортивна школа.

sport/lud/o спортивна гра.

sport/medicin/a спортивно-медичний.

sport/mov/ad/o спортивний рух.

sport/(o)/branĉ/o вид спорту.

sport/pantalon/o спортивні штани.

sport/program/o *radio*, тб. спортивна програма.

sport/raport/ist/o спортивний репортер.

sport/sak/o спортивна сумка.

sport/sled/o спортивні сани.

sport/soci/et/o спортивне товариство.

sport/ŝu/o спортивний черевик, кросівка, кед.

sport/totalizator/o спортивний тоталізатор.

sport/vest||o спортивний костюм; спортивна форма; ~o/j спортивний одяг.

spot/o *sneĉ*. театральний прожектор.

spot/lum/o *teatr*. світло прожектора.

spraj|ĵi *neol.* vt розпилювати, розпиляти (*ridinu*); *med.* оприскувати; ~i antisepsan likvon sur vundon оприскати антисептичною рідиною рану; ~o спрей; ~il/o розпилювач.

sprint||o *спорт.* спринт, біг на короткі дистанції; ~a: ~a distanco спринтерська дистанція; ~i *vn* спринтувати, бігти на коротку дистанцію; ~ist/o спринтер.

***sprit||a** дотепний, гострий на язик; винахідливий, спритний; ~a viro дотепний чоловік; винахідливий чоловік; ~a organizanto спритний [винахідливий] організатор; ~e дотепно; ~i *vn* говорити дотепи; гострословити; ~aĵ/o дотеп; ~(eс)/o дотепність, жвавість розуму; ~ul/o дотепник, жартівник, *розм.* гострослов.

***spron||o** **1.** острога, шпора (*тж перен.* – про засіб спонукання); **2.** бот. шпорка; **3.** кішка (*пристрій з загостреними кінцями на взутті альпіністів, електромонтерів-верхолазів і т. п.*); **4.** *заст., див.* ergoto 2; ~i *vt* дати шпори (*коневі*); пришпорити; *перен.* пришпорити, прискорити, підігнати.

spron/hav/a з острогами.

spron/kukol/o *орн.* шпоркова зозуля сенегальська [*Centropus senegalensis*].

spron/rad/et/o колісце остроги.

spron/urĝ/e з місця в кар'єр, відразу ж; щодуху, щосили.

spron/vanel/o *орн.* шпоркова чайка [*Hoplopterus spinosus*].

spros||o *поет.* перший пагін [паросток]; трісла брунька; ~i *vn* розпускатися, починати зеленіти; *перен.* розпускатися, розцвітати, оживати

sprot/o шпрот (звичайний) [*Sprattus sprattus*]; balta ~ шпрот (балтійський), кілька (балтійська) [*S. balticus*]; ~j шпроти (*консерви*).

***spur||o** **1.** слід, відбиток; lasi siajn ~ojn залишити (свої) сліди; ~oj de fingroj відбитки пальців; sekvi iun per ~o іти слідом за ким-н.; sendi iun sur ies ~ojn направити когось-н. по чийсь-н. слідах; **2.** *мат.* слід (*матриці*); **3.** *нрк., див.* ŝpuro; ~i **1.** *vt* іти слідом, іти по сліду [слідах], слідкувати, вистежувати; **2.** *інформ.* трасувати, відстежувати; ~ad/o **1.** пошук по слідах, вистежування; **2.** *інформ.* трасування, відстежування; ~il/o **2.** *інформ.* трасувальник (= erarserĉilo).

spur/hund/o шукач, слідовий собака; *перен.* шпиг, нишпорка.

spur/kugl/o трасуюча куля (= fajrostreka kuglo).

spurt||o *спорт.* спурт, різке збільшення швидкості, ривок; ~i *vn* спуртувати, різко збільшити швидкість, (з)робити фінішний ривок.

***sput||i** *vt* **1.** харкати, схаркувати, відхаркувати, випльовувати (*кров, слиз*); **2.** *перен.* вивергати; **~o, ~ad/o** **1.** харкання, схаркування, відхаркування, випльовування; **2.** *перен.* виверження; **~aj/o** харкотиння; **~uj/o** плювачка, посудина для харкання.

sputnik||o *астр., тех.* супутник (*штучний, перев. навколоземний*, = artsatelito, artefarita satelito); **~a** супутниковий.

Sri-Lank||o, Srilank||o *геогр. н., кр.* Шрі Ланка; **(s)~a** шрі-ланкійський; **(s)~an/o** шріланкієць; **(s)~an/in/o** шріланкійка.

sss! *виг.* ш-ш-ш! (*звуконаслідування шипіння чого-н., що смажиться*).

***st/i** *vn* (*скорочена форма від esti, що може вживатися в розмовному стилі, піснях і т. п.*).

***stab||o** штаб (*група людей*); *la ~o de armeo* штаб армії; *la ~o de partio* штаб партії; *ĉefa ~o* генеральний штаб; **~a** штабний; **~a** офісіго штабний офіцер; **~an/o** працівник штабу, *розм.* штабіст, штабник; **~ej/o** штаб (*приміщення*); **~estr/o** начальник штабу.

***stabil||a** **1.** стабільний, стійкий; **~a** ekvilibro стійка рівновага; **~a** расо міцний мир; **2.** *сумн., мор.* остійний; **~e** стабільно, стійко; **~o** *мист.* стабіль (*абстрактна скульптура*); **~es/o** стабільність, стійкість; **~ig/a** стабілізаційний, стабілізуючий; **~ig/i** стабілізувати, зробити стійким; **~ig/o** стабілізація; **~ig/il/o** *ав.* стабілізатор; **~iĝ/i** стабілізуватися.

***stabl||o** (*ручний*) верстат; мольберт; кульман; козла, козли; lignajista ~o столярний верстат; teksista ~o, ~o por teksado ткацький верстат (*ручний*); pentrista ~o, ~o por pentrado мольберт (= pentrostablo); desegnista ~o, ~o por desegnado кульман (= desegnostablo); ~o por segi lignon, ~o por segado козла / козли для різання дров (= segostablo, segboko); ruliĝanta ~o *див.* ĉenstablo; **~et/o** невеликий верстат.

stab/oficir/o штабний офіцер.

***staci||o** **1.** станція, зупинка, стоянка; (*пасажирська*) пристань; fervoja ~o залізнична станція; taksia ~o стоянка таксі; **2.** станція; meteorologia ~o метеостанція; spaciala ~o космічна станція; amplifa ~o підсилювальна станція; telefona ~o телефонна станція; interlinea ~o проміжна станція; transforma ~o трансформаторна станція, трансформаторна будка; redissenda ~o ретрансляційна станція; eksperimenta ~o дослідна станція; elektra ~o електростанція (*передавальна, трансформаторна; станція, що виробляє електроенергію, в есперанто позначається словом centralo*); dissenda ~o *див.* sendostacio; **3.** перевальна станція; турбаза; turisma ~o турбаза; somera ~o літня турбаза літнє курортне селище; vintra ~o зимова турбаза; ĝirskolijna турбаза, ĝirskolijna курорт; klimata ~o кліматичний курорт; **~a** станційний; **4.** *рел.* стація (*кожен з чотирнадцяти етапів хресної дороги Ісуса Христа*); **~estr/o** начальник станції; **~ist/o** працівник станції; станційний доглядач.

***staci/dom||o** вокзал; en la ~o на вокзалі; **~a** вокзальний.

stacionar/a стаціонарний.

staci/plat/o *радіо* шкала настроювання, шкала з позначенням радіостанцій.

***stadi||o** **1.** стадій (*давньогрецька міра довжини; ≈ 180 м*); **2.** стадія; період, етап; la komenca, la unua, la fina, la lasta ~o початкова, перша, кінцева, остання стадія; la frua ~o de la malsano рання стадія хвороби; traigi ĉiujn ~jn пройти всі стадії; **3.** *див.* stadiono.

stadi/form/o *спец.* стадіальна / стадійна форма.

***stadion/o** стадіон.

stafet/o **1.** *військ.* вістовий (*у знач. ім.*), нарочний (*у знач. ім.*); посланець; **2.** *спорт.* учасник естафети; **3.** *заст., див.* stafetkonkurso, stafetkurado.

stafet/baston/o *спорт.* естафетна палочка, естафета; transdoni la ~n передати естафету; transpreni la ~n прийняти естафету.

stafet/konkurs/o естафета, естафетний гін (*перев. про мотоспорт, про верхогони*).

stafet/kur/ad/o спорт. естафетний біг, естафета; partopreni en ~ брати участь в естафеті.

stafet/rajd/ant/o див. stafeto 1.

stafile||o бот. клокичка [*Staphylea*]; ~ac/o/j клокичкові [родина *Staphyleaceae*].

stafilokok||o бакт. стафілокок [*Staphylococcus*]; ~oz/o мед. стафілококоз.

stafilom/o мед. стафілома.

***stagn||i** *vn* **1.** застоюватися, бути застоюною (про воду); **2.** перен. застоюватися, бути [перебувати] в застої; переживати застій; нидіти, скніти; завмирати; ~a, ~ant/a **1.** нерухомий, непротічний, стоячий (про воду); **2.** перен. застоїний, відсталлий, стагнаційний; ~a periodo застоїний / стагнаційний період, період застою / стагнації; ~(ad)/o застоювання; застої, стагнація.

stagn/akv/ej/a зоол., бот. який живе [росте] у стоячих водоймах.

stag||o стажування; (навчальна) практика; ~i *vn* стажуватися; проходити (навчальну) практику; ~ant/o стажист, стажер; практикант.

Stahanov||o **1.** Стаханов (радянський шахтар, міфічний ініціатор стахановського руху); **2.** геогр. н., м. Стаханов (Україна); (s)~a стахановський; (s)~an/o, (s)~ist/o, (s)~ul/o стахановець; (s)~ism/o іст. стахановський рух (колективний рух у СРСР 30-40 рр. за підвищення продуктивності праці).

staj/o **1.** тех. опора, розпірка; відтяжка, скріпа, люнет; **2.** мор. брас, ванта; **3.** ав. розчалка (= firmtenilo); **4.** геральд. підпора.

staj/fost/o закріплений відтяжками стовп, стовп на відтяжках.

staj/pont/o буд. висячий розпірний міст.

staj/vel/o мор. стаксель.

stak||o **1.** стіг, скирта, копиця; стіс, штабель; куп(к)а, гора (поскладаних один на другий предметів); **2.** інформ. стек; ~ig/i складати в стіг / скирту [стос, купу і т. п.]; ~igi rajlon скиртувати солону.

stakat||o муз. стакато (у знач. ім.); ~e присл. стакато (коротко, уривчасто).

staki||o бот. чистець [*Stachys*]; officina ~o чистець лікарський, буквиця лікарська [*S. officinalis*, син. *Betonica officinalis*]; marča ~o чистець болотяний [*S. palustris*]; tubera ~o китайський артишок (різновид чистцю) [*S. affinis*, син. *S. tuberifera*]; ~oz/o хім. стахіоза.

stakis/o див. stakio.

stakt/o бібл. смирна, ароматична смола.

***stal||o** приміщення для худоби; хлів, стайня; конюшня, корівник, свинарник, вівчарня; ~o рог bovinoj корівник; ~i *vn* перебувати на стійловому утриманні; ~ist/o робітник по догляду за худобою; скотар, конюх, свинар.

***stalagmit/o** геол. сталагміт.

***stalaktit/o** геол. сталактит.

stal/fak/o стійло, загорожа, куча.

Stalin||o іст. Сталін (радянський політик); (s)~ism/o сталінізм, сталінський режим; ~ist/o сталініст.

Stalingrad/o іст., м. Сталінград (колишня назва Волгограда).

Stalin-orgen/o військ., іст. катюша (реактивний міномет).

stalon/o поет. жеребець, огир, огир (= virčevalo).

stal/trog/o корито, годівниця, жолоб (для худоби в стайні).

stam/o бакт. штамп.

***stamen**||o *бот.* тичинка; ~а тичинковий; ~ar/o *див.* androceo.

stamen/faden/o *див.* filamento 1.

stamen/hav/a, stamen/port/a який має тичинки, тичинковий.

stamf/i *vn* тупнути ногою (*про людину*); бити (землю) копитами (*про коня*).

stamin||o марля; серпанок; ~а марлевий; серпанковий.

staminodi/o *бот.* стамінодій (*редукована тичинка*).

***stamp**||i *vt* (про)штампувати, поставити штамп на; (про)штемпелювати, помітити штемпелем; таврувати; (від)карбувати, (від)штампувати (*медаль, монети і т. п.*); поставити печатку (*на документ*); *перен.* накласти відбиток на; ~i ion en sia memoro закарбувати що-н. у (своєї) пам'яті; ~ita poŝtmarko гашена (поштова) марка; ~o, ~aĵ/o штамп; тавро, клеймо (*тж перен.*); відбиток; paketo kun la ~o de la dogano пакет зі штампом митниці; sur li estas la ~o de fripono на ньому тавро шахрая; ~ad/o штампування; штемпелювання; таврування; карбування; ~il/o 1. штамп; штемпель; тавро, клеймо; чекан; 2. друк. пунсон.

stamped/o панічна втеча (*стада, натовпу*).

stamp/impost/o гербовий збір.

stamp/ink/o штемпельна мастика.

stamp/kusen/et/o штемпельна подушка.

stamp/o/bat/i *vt* вибити (*монету, медаль і т. п.*, = stampi).

stamp/o/maŝin/o штемпелювальна машина.

stamp/paper/o гербовий папір.

***stan**||o *хім.* Станум (*елемент*); олово (*проста речовина*); ~а 1. олов'яний; ~a soldato олов'яний солдатик; ~a telero олов'яна тарілка; 2.: ~aj kombinaĵoj сполуки олова; ~a klorido хлорид олова; *~i *vt* лудити, покривати оловом; ~ad/o лудіння; ~at/a: ~ata acido олов'яна кислота; ~at/o станат, сіль олов'яної кислоти; ~ist/o лудильник; ~it/a: ~ita acido станітна кислота; ~it/o станіт, сіль станітної кислоти.

I stanc/o *літ.* станс.

II stanc/o *арх., жив.* станца (*палацова кімната з розписними стінами*); la ~j de Rafaelo en Vatikano станци Рафаеля у Ватикані.

stand/o стенд; щит, стойка (*для огляду виставлених предметів, зразків, діаграм і т. п.*).

***standard**||o прапор, стяг, хоругва, штандарт; fari el io sian ~on зробити з чого-н. свій прапор, перетворити що-н. у свій прапор; ~a прапорний; ~a stango дрівко прапора; ~ist/o прапороносець, хорунжий.

standard/port/ist/o *див.* standardisto.

standart||o стандарт, норма, рівень; ~iz/i стандартизувати.

stan/foli/o олов'яна фольга, станіоль (= staniolo).

***stang**||o жердина, тичина, тичка; штанга; прут, палка; дрівко, флагшток; віха, вішка; вудлице; важіль; стовп; ligna ~o дерев'яна жердина, тичина, тичка; metala ~o металічна жердина, штанга; ~o de standardo дрівко прапора; ~o de levilo штанга важільного підйомного пристрою, важіль (*домкрата і т. п.*); ~oj de krado прутья решітки [рат]; ~et/o жердинка; пруттик; ~eto de ruĵo палочка губної помади.

stang/o/cirkel/o штангенциркуль (*креслярський*).

stang/o/gaŭĝ/o *тех.* планковий рівнемір, щуп.

stang/o/pup/o *театр.* лялька на палці.

stang/o/salt||o *спорт.* стрибок з жердиною; ~ist/o стрибун з жердиною.

staniol/o станиоль, олов'яна фольга (= stanfolio).

Stanisla|o Станіслав (чол. ім'я); ~а Станіслава (жін. ім'я).

stan/pest/o спец. олов'яна чума (перетворення олова в сірий порошок).

staped/o анат. стремено, стремінце.

stapeli/o бот. стапелія [Stapelia] (син. kadavrofloro).

stapl|o **1.** (товарний) склад; комора; пакгауз; база (= vartenejo); **2.** інформ. пакет (програм для виконання); ~а: ~а комерсо торгівля зі складу, з бази; оптова торгівля; ~і vt складувати, поміщати на складі.

***star||i** **vn** стояти; ~і rekte стояти прямо; ~і apud (або ĉe) la fenestro стояти біля вікна; garde ~і стояти на варті, вартувати, стерегти, сторожити, охороняти; ili ~as sur la sama punkto вони стоять на тому ж; ◇ ~і rog iu kiel muro kaŝ turo стояти за кого-н. горю; ~а: ~а розісіо стояче положення; ~е стоячи, навстоячки; ~о стійка, стояче положення; ĉe tia ~o de la demando при такій постановці питання; ~ad/o стояння; ~ant/a **1.** стоячий; **2.:** ~а akvo стояча вода; ~anta marĉo стояче болото; ~anta ondo фіз. стояча хвиля; ~ej/o **1.** ділянка [сектор, зона] для стоячих місць (у театрі, транспортному засобі, закусочній і т. п.); **2.** опора для ніг, опора під ногами, (твердий) грунт під ногами; ~em/a стійкий, стабільний; ~em/ul/o іван-покиван, іванець-киванець (іграшка; син. obstina Joĉjo); ~ig/i (по)ставити, привести в стояче положення, установити; ~igi monumenton al iu поставити [установити] пам'ятник кому-н.; ~igi demandon поставити питання; ~ig/o приведення в стояче положення; установка, постановка; ~iĝ/i ст(ав)ати, уст(ав)ати; перен. постати, появитися, встановитися, початися, зародитися; ~iĝ/o вставання; перен. поява, встановлення; ~il/o хім. підставка (для пробірок, колб і т. п.), штатив.

star/drink/ej/o бар (пивна зі стійкою).

star/horloĝ/o див. kestohorloĝo.

star/lamp/o торшер.

star/lok/o стояче місце (у транспортному засобі і т. п.).

star/manier/o **1.** стійка, постава; **2.** сумн. точка зору.

starost/o іст. староста (керівник місцевого управління; васал короля).

star/pian/o піаніно.

star/punkt/o точка зору (= vidpunkto).

***start||i** **vn** **1.** спорт. стартувати, взяти старт; **2.** сумн., перен. (ви)рушати, рушити з місця, вирушити [відправитися] (в дорогу); відійти (про поїзд, автобус, корабель); відчалити (про корабель); злети, стартувати (про літак, ракету); **3.** тех. почати працювати, запуститися, завестися (про мотор, автомобіль) (= ekfunkci, ekiri); інформ. запуститися, завантажитися; ~o **1.** спорт. старт; signali ~on al iu дати старт кому-н.; **2.** сумн., перен. відправлення (в дорогу); відправлення, відхід (поїзда, автобуса, корабля); зліт (літака, ракети); **3.** тех. початок роботи (мотора); інформ. запуск, завантаження; ~ig/a: ~iga raŝo стартовий постріл; ~ig/i тех. запустити, завести (мотор, автомобіль); . інформ. запустити, завантажити; ~ig/o тех. запуск; інформ. запуск, завантаження; ~ig/ant/o спорт. стартер; ~ig/il/o тех., авт. стартер.

start/apog/il/o спорт. стартова колодка.

start/fost/o спорт. старт (стовпець для позначення місця старту).

start/help/il/o авт. система підсмоктування; дозуючий пристрій, дросельна заслінка.

start/kav/et/o спорт. стартова ямка.

start/lini/o лінія старту; al la ~! на старт!

start/lok/o **1.** спорт. старт, місце старту; **2.** місце старту (ракети); стартовий майданчик.

start/numer/o спорт. номер на старті.

start/pistol/o спорт. стартовий пістолет.

start/pozici/o спорт. положення на старті.

start/signal/o спорт. стартовий сигнал, стартова команда.

***stat||o** 1. стан; становище; статус-кво; en bona ~o у доброму стані; ~o de la aferoj стан справ; solida, likva, gasa ~o твердй, рідкй, газоподібний стан; la tria ~o іст. третй стан; socia ~a стан суспільства; civila ~o цивільний стан; 2. тај, мн.; іст. Штати (станово-представницькі заклади у деяких країнах, н-д, у Франції, Нідерландах); la Ĝeneralaj (S)~oj Генеральні Штати; ~a: ~a еквасіо фіз. рівняння стану; ~i *vn* знаходитися (у тому чи іншому стані); матяся; kiel ~as la aferoj? як (ідуть) справи?; kiel vi ~as? як тобі [вам] живеться?, як ся маєш [маєте]??.

stater/o стартер (давньогрецька монета).

statik||o стартика (відділ механіки); ~a статичний; ~a elektro статична електрика.

statin/o хім., фізіол. статин.

statist/o театр., кіно статист (= figuranto).

***statistik||o** статистика; ~a статистичний; ~i *vt* піддати статистичній обробці, виразити у статистичному вигляді, включити у статистику, врахувати в статистиці; ~ist/o статистик.

stativ/o штатив, підставка, стойка; kunmetebla ~ складнй штатив.

stativ/lupe/o лупа [збільшувальне скло] на штативі.

statolit/o біол., мед. статоліт.

stator/o ел. стартор.

stat/sum/o фіз. сума станів.

***statu||o** стартуя; бовванн; ~a: ~a розо поза стартуї; ~ec/a похожий на стартую; ~et/o стартуетка.

statu/art/o скульптура (як вид мистецтва).

***statur/o** постава, стартура, стан; зріст, ріст; alta, meza, malalta ~ високий, середнй, низькй ріст; bela ~ гарна постава [фігура].

statur/mezur/il/o ростомір, зростомір.

status/o юр. стартус; civitana ~ громадянський стартус; familia ~ сімейний стартус.

***statut||o** юр. стартут; ~a стартутний.

staŭd/o бот. багаторічна рослина (трав'яниста або кущівникова).

staŭl||i *vn av.* утрачати швидкість на підіомі; ~a: ~a angulo критичний кут атаки.

staŭrolit/o мін. ставроліт.

staŭt/o стартут (сорт пива).

stav/o став.

staz/o мед. стаз.

stazi/o іст. Штазі (неофіційна назва Міністерства держбезпеки НДР).

stear||o тваринний жир (у складних словах); ~at/a: ~ata acido хім. стеаринова (або октадеканова) кислота; ~at/o хім. стеарат, сіль або ефір стеаринової (або октадеканової) кислоти; ~in/a хім. стеариновй; ~ina kandelo стеаринова свічка; *~in/o хім. стеарин.

steat||o стеат... (початок складних слів зі знач. „жир”); ~oz/o мед. стеатоз.

steatit/o мін. стеатит, тальк (син. sapŝtono).

steat/o/liz/o хім., фізіол. стеатоліз.

steat/o/pug||a *мед.* стеатопігічний, з ненормальним накопиченням підшкірної жирової тканини в сідницях; **~ес/о** стеатопігія.

steat/ore/o *мед.* стеаторея.

***steb||i** (про)шити в строчку, (про)шити стебками, (про)строчити, (про)стьобати; **~і** *permane* (про)шити [(про)строчити, (про)стьобати] вручну; **~і** *permašine* (про)шити [(про)строчити, (про)стьобати] на (швейній) машинці; **~о** стебок; **~il/o** стьобальна голка; голка (для швейної машини); **~ist/in/o** стьобальниця, швачка-машиністка, швачка-мотористка; **~it/a**: **~ita** *litkovgilo* стьобана ковдра.

steb/lini/o строчка, шов (*при шитти*, = *kudrolinio*).

steb/mašin/o швейна машин(к)а (= *kudromašino*).

Stefan||o Степан, Стефан, Стефано, Штефан, Іштван, Етьєн (*чол. ім'я*); **~in/o** Стефанія, Степанида (*жін. ім'я*).

Stefania Стефанія (*жін. ім'я*).

steg||o *тех.* розпірка; поперечка; бантина; **~і** *vt* укріпити розпіркою.

stegocefal/o/j *палеонт., заст.* стегоцефали [*ряд Stegocephali*] (*син. labirintodontuloj*).

stegodont/o *палеонт.* стегодон [*Stegodon*].

stegomij/o *ент.* жовтопропасний комар [*Aedes aegypti*].

stegosaŭr/o *палеонт.* стегозавр [*Stegosaurus*].

stek/o *кул.* вирізка, філейна частина, стейк.

stekiometri||o стехіометрія (*наука про хімічні пропорції*); **~а** стехіометричний.

***stel||o** **1.** у різн. знач. зірка; зоря; *Polusa ~o*, *Norda ~o* Полярна зірка; *neŭtrona ~o* *астр.* нейтронна зірка; *puls(ant)a ~o* *астр.* пульсар (= *pulsostelo*); *varia ~o* *астр.* змінна зірка; *duora ~o* подвійна зірка; *giganta ~o* гігантська зірка, зірка-гігант; *papa ~o* карликова зірка, зірка-карлик; *verda ~o* зелена зірка (*символ есперантистів*); *kinematografia ~o* зірка кінематографу, кінозірка (= *~ulo*, *~ulino*, *kinostelo*); *naskiĝi sub favora ~o* народитися під щасливою зорею; *griza ĉevalo kun blanka ~o sur la frunto* сивий кінь з білою зіркою на чолі; *pro forta bato mi havis ~ojn antaŭ la okuloj* від сильного удару в мене посипалися іскри з очей; **2.** стельо (*умовна грошова одиниця, використовувана есперантистами*); **~а** **1.** зоряний, зірковий; **~а** *lumo* зоряне світло, світло зір [зірок]; **2.** зіркоподібний, зірчастий, зіркуватий; **~а** *ganglio anat.* зірчастий вузол; **~ar/o** **1.** зорі, зоряне небо (*всі видимі зорі на небі*); **2.** сузір'я (= *konstelacio*, *stelfiguro*); **~et/o** зірочка (*тж есперантський значок*), зіронька; **~it/a** зоряний, усіяний зорями, вкритий зорями; **~ul/o** *перен.* зірка (*видатний кіноактор, співак і т. п., = ~o*); **~ul/in/o** *перен.* зірка (*видатна актриса, співачка і т. п., = ~o*); **~um/i** *vn* мерехтіти, зоріти.

stel/amas/o *астр.* зоряне скупчення, скупчення зірок.

stel/aniz/o *бот.* бодян, зірчастий аніс [*Illicium verum*] (= *vera ilicio*).

stelari/o *бот.* зірочник [*Stellaria*]; *grandflora ~* зірочник лісовий [*S. holostea*]; *meza ~* зірочник середній, мокрець [*S. media*] (*син. bird(o)herbo*).

stel/atlas/o зоряний атлас.

stela/o **1.** *арх.* стела; **2.** *бот.* стела (*центральна частина стебла й кореня вищих рослин; син. centra cilindro*).

stel/figur/o сузір'я (= *konstelacio*, *stelaro* 2).

stel/firmament/o *астр.* зоряне небо.

stel/form/a зіркоподібний, зірчастий (= *stela* 2).

stelion/o *зоол.* стеліон, зірчата ящірка [*Agama stellio*].

stel/jar/o див. sidera jaro.

stel/kard/o бот. волошка колючоголова [*Centaurea calcitrapa*].

stel/klar/a див. stelluma.

stel/koral/o див. madreporo.

stel/lum||o світло зірки, зоряне світло; ~а зоряний, ясний, освітлений зорями (про небо, ніч).

stel/map/o астр. карта зоряного неба.

stel/observ/ej/o обсерваторія (= observatorio).

stel/par/o зоряна пара.

stel/plen/a усіяний зорями, зоряний.

stel/tag/o астрономічна [зоряна] доба.

stel/temp/o зоряний час.

I sten/o фіз. стен (позасистемна одиниця виміру сили).

II sten||o (скорочення від stenografio) **1.** див. stenografado; **2.** stenografio; ~ist/o див. stenografisto; ~ist/in/o див. stenografistino.

stenakt/o бот. стенактис [*Stenactis*].

stencil||o друк. трафарет, форма для трафаретного друку, стенсиель; ~і vt відтворювати [наносити] методом трафаретного друку.

sten/maŝin/o див. stenotipo.

***stenograf||i** vt стенографувати (син. steni); ~(ad)/o стенографування; ~aĵ/o стенограма; ~i/a стенографічний; ~i/o стенографія; ~ist/o стенографіст; ~ist/in/o стенографістка.

stenokardi/o мед. стенокардія.

stenotip||o стенотип, стенографічна машинка (= sten(o)maŝino); ~і vt (від)друкувати на стенотипі; ~i/o стенотипія, письмo на стенографічній друкарській машинці; ~ist/o стенотипіст; ~ist/in/o стенотипістка.

stenoZ/o мед. стеноз.

Stentor/o міф. Стентор (герой троянської війни, відомий своїм могутим голосом).

***step||o** геогр. степ; ~а степовий; ~an/o степовик.

step/agl/o орн. орел степовий [*Aquila nipalensis*].

step/alaŭd/o орн. степовий жайворонок співучий (= kalandro II).

step/o/bute/o орн. канюк степовий, курганник [*Buteo vulpinus*].

step/cirku/o = stera cirkuo.

step/glareol/o орн. дерихвіст степовий [*Glareola nordmanni*].

step/kok/o розм. **1.** див. sirapto; **2.** див. pteroklo.

step/turd/o орн. дрізд рудий, дрізд Науманна [*Turdus naumanni*].

step/vanel/o орн. кречітка степова [*Chettusia gregaria*].

step/vulp/o див. korsako.

ster/o стер, кубометр (дров).

steradian/o мат. стерадіан.

stereo- стерео... (преф. у складних словах, який вказує на трьохвимірний простір).

stereofon/a нрк., див. stereofonia.

***stereofoni||o** фіз. стереофонія; ~а стереофонічний.

stereo/fotograf/i/o стереофотографія.

stereografi/o *мат., геогр.* стереографія.

stereo/kemi/o стереохімія.

stereometri/o *мат.* стереометрія.

stereo/mikroskop/o *спец.* стереомікроскоп.

stereo/okul/vitr/o/j стереоокуляри.

stereoplanigraf/o *тон.* стереопланіграф (*оптичний прилад для використання фотографій при складанні карт*).

stereoskop||o *фіз.* стереоскоп; **~i/a** стереоскопічний; **~i/o** стереоскопія.

stereotip||o *друк.* стереотип, кліше (*тж перен.*) (= *klišo* 1); **~i** *vt* стереотипувати, клішувати (= *kliši* 1); **~a** **1.** видрукований зі стереотипу, стереотипний; **2.** *перен.* стереотипний, шаблонний, трафаретний; **~i/o** стереотипія.

stereotomi/o *тех.* стереотомія (*перетин твердих тіл*).

sterid/o *хім.* стероїд, стерид.

steril||a **1.** стерильний, очищений від мікроорганізмів; **2.** стерильний, безплідний, неплідний, яловий (*тж перен.*); **~a** *bovino* ялова корова; **~a** *diskuto* безплідна [марна] дискусія; **~ec/o** **1.** стерильність, абсолютна чистота; **2.** стерильність, безплідність, неплідність, яловість; **~ig/i** стерилізувати; зробити нездатним до дітородіння, каструвати; **~ig/o** стерилізація; кастрація; **~iz/i** *бакт., мед.* стерилізувати; **~iz/ator/o**, **~iz/il/o** стерилізатор; **~iz/uj/o** стерилізаційний бак, стерилізаційна коробка; *мед.* бікс.

***sterk||o** **1.** гній, послід; **~o** *de bov(in)o* коров'ячий гній; **2.** *див.* **~a**jo; **~i** *vt* угноювати, вносити гній, удобрювати; **~ad/o** угноєння, удобрення; **~aj/o** добриво; *minerala, organika, nitrata, fosfata* **~a**jo мінеральне, органічне, нітратне, фосфатне добриво; **~ej/o** гноїще, гнойовище, гнойова (або компостна) яма; місце [майданчик] для скидання гною.

sterk/akv/o гноївка.

sterk/amas/o купа гною.

sterk/o/bed/o *с.-г.* гнойова грядка.

sterk/o/fork/o вила для гною.

sterk/o/kav/o гнойова яма.

sterkorari/o *орн.* поморник (= *gabmevo*).

sterk/o/skarab/o *ент.* гнойовик (= *geotrupo*).

sterkuli||o *бот.* стеркулія [*Sterculia*]; **~ac/o/j** стеркулієві (*родина Sterculiaceae*).

***sterled/o** *іхт.* стерлядь [*Axipenser ruthenus*].

sterling||a стерлінговий, повноцінний, справжній; **~a** *funto* фунт стерлінгів; **~o** стерлінг (*стандарт проби англійських золотих і срібних монет*).

***stern||i** *vt* **1.** (по)стелити, розстелити, підстелити, настелити; **~i** *tablotukon sur la tablo* постелити скатерку на стіл, застелити скатеркою стіл; **~i** *por la gasto en la kabineto* постелити гостеві в кабінеті; \diamond *kiel oni ~as, tiel oni dormas* як постелиш, так і ляжеш; **2.** покласти, укласти, розпластати (*людину*); **~i** *la malsanulon sur la lito* покласти хворого на ліжко, укласти хворого до ліжка; **~i** *si/n* розпластатися; **~aĉ/i** *si/n* розвалитися (*на ліжку і т. п.*); **~aj/o** **1.** підстилка, настил; **2.** постіль, постеля; **~iĝ/i** розстелитися, стелитися.

sternorink/o/j *ент.* рівнокрилі хоботні комахи [*підряд Sternorrhyncha*].

sternum||o *анат.* груднина, грудина, грудна кістка (= *brustosto*); **~a** груднинний; **~aj** гірої груднинні ребра.

steroid||o *хім.* стероїд, стерид; **~a** стероїдний.

sterol/o *хім., фізіол.* стерин, стерол.

***stertor||o** (передсмертний) хрип, хрипи, хрипіння, харчання; **~i** *vn* хрипіти, харчати; **~ad/o** хрипи, хрипіння, харчання; стерторозне дихання.

stetoskop||o *мед.* стетоскоп (= аускутилo 2); **~i** *vt* вислуховувати (стетоскопом); **~ad/o, ~i/o** стетоскопія, вислуховування стетоскопом.

steward||o *мор., ав.* стюард, бортпровідник; **~in/o** стюардеса, бортпровідниця.

stevan/o *мор.* форштевень (= antaŭkilo); *posta* ~ ахтерштевень.

stibi/o *див.* antimono.

stibin/o *хім.* стибін.

stift||o *тех.* штифт; цвях без головки; металевий стерженець; шпеник; чека, загвіздок; *duobla* ~o шплінт, чека з вусиками; *fiksa* ~o штифт, шпонка; *sekuriga* ~o запобіжний штифт, запобіжна чека (= sekurstifto); **~i** *vt* (за)штифтувати, закріпити штифтом [чекою, загвіздом, шпонкою], зашплінтувати.

stigm/o **1.** *бот.* рильце (маточки); **2.** *зоол.* стигма, дихальце; **3.** *анат.* стигма.

stigmat||o **1.** рубець або пляма на шкірі (від рани, опіку, віспи і т. п.), стигма, стигмат; **~oj** *de variolo* віспини; **2.** *перен.* пляма, ганьба, клеймо; **~a** стигматичний; **~ig/i, ~iz/i** залишати плями, рубці, сліди на шкірі, викликати стигми; **~izita sanktulo** святий-стигматик **~ig/it/o** стигматик.

stîhometri/o *літ.* стихометрія (у стародавньому світі: визначення об'єму твору за кількістю рядків / віршів).

stik||i *vt* *s.-g.* живцювати, розмножувати черешками; **~(ad)/o** живцювання, розмноження черешками; **~aj/o** черешок, відсадок, відгілок.

Stiks/o *міф.* Стікс (у грецькій міфології божество однойменної ріки в царстві мертвих).

***stil||o** у *різн. знач.* стиль; *bona* ~o гарний стиль; *klasika* ~o класичний стиль; *gotika* ~o готичний стиль; *moderna* ~o сучасний стиль; стиль модерн; *pova [Gregoria]* ~o новий [григоріанський] стиль; *malnova [Juliana]* ~o старий [юліанський] стиль; **~a** стильовий, стилістичний; **~ig/i** стилізувати; **~ig/ad/o** стилізація; **~ist/o** стиліст; **~ist/ik/o** стилістика.

stilb/o *фіз.* стильб (одиниця яскравості поверхні, що світиться).

stil/element/o/j елементи стилю, стильові елементи.

stilet/o стилет.

stil/figur/o стилістична фігура, стилістичний зворот.

stilit/o *рел.* стовпник.

stil/konform/a який відповідає стилю, відповідний до стилю.

stilobat/o *арх.* стилобат, підніжжя колонади.

stilop/o *ент.* стилопс [Stylops].

stilus/o *бот.* стовпчик (квіткової маточки).

stilz/o/j **1.** *мн.* дїби, ходулі (= iriloj, irstangoj, irbastonoj); **2.** ноги (у голінастих птахів).

stilz/o/bird/oj *див.* vadbirdoj.

stilz/ir/i *vn* іти [ходити] на дїбах / ходулях.

stilz/o/radik/o *бот.* ходувльний корінь, корінь-підпорка.

stim||i *мат.* визначити [врахувати, знайти] оцінку математичного очікування; **~o** оцінка математичного очікування, величина оцінки математичного очікування.

Stimfal/o *міф.* Стимфал (озеро в Аркадії, з якого Геракл вигнав птахів з гострим залізним пір'ям).

***stimul||i** *vt* стимулювати, давати стимул, поштовх, спонукати; заохочувати; ~i la apetiton збуджувати апетит; ~a стимулюючий; ~o стимул, спонужка; ~ad/o стимулювання, стимуляція, спонукання; ~aj/o, ~ant/o *мед.*, фізіол. стимулятор (речовина; ліки; фактор); ~il/o *мед.* стимулятор (пристрій); ~in/o фізіол., хім. стимулін.

stink||a *поет.* смердючий (= malbonodora); ~i *vn* смердіти; ~o сморід.

I*stip/o *бот.* ковила, тирса [*Stipa*].

II stip/o **1.** ніжка (гриба, син. stipito); **2.** здерев'яніле стебло, стовбур (пальм, папоротників); ~ing/o піхва (ніжки гриба).

***stipendi||o** стипендія; ~i *vt* платити [давати] стипендію; ~at/o, ~ul/o стипендіат.

stipit/o *бот.* ніжка гриба (= stipo II 1).

stipul/o *бот.* прилисток.

***stir||i** *vt* *трансп.* керувати, правити, управляти (автомобілем, літаком, судном і т. п.); (човном *ще*) стернувати, стернити, кермувати; вести (судно, літак); ~ant/o водій; ~ej/o ав. кабіна льотчика [пілота]; мор. рульова рубка; авт. кабіна водія, місце водія; ~il/o кермо; руль, штурвал, стерно; ~il/ar/o кермові пристрої; ~ist/o водій, шофер; пілот; рульовий, стерновий (у знач. ім.).

stirak||o *бот.* стіракс [*Styrax*]; benzoa ~o стіракс бензойний [*S. benzoin*]; officina ~o стіракс лікарський [*S. officinalis*]; tonkina ~o стіракс тонкінський [*S. tonkinense*]; ~ac/o/j стіраксові [родина *Styracaceae*].

stirak/balzam/o стіраксовий бальзам, смирна (= storako).

stir/bit/o *інформ.* керуючий біт [розряд], службовий біт [розряд].

stiren||o хім. стирен, стирол; ~a стиреновий, стироловий.

stir/glob/o *інформ.* кульовий маніпулятор.

Stiri/o *геогр. н.* Штірія (земля в Австрії).

stir/karaktr/o *див.* stirsigno.

stir/kolon/o ав., авт. кермова [рульова] колонка.

stir/lern/ej/o автошкола, курси водіїв; авіашкола; штурманська школа.

stir/licenc/o посвідчення водія, права водія, розм. права.

stir/mekanism/o механізм управління, керівний [кермовий] механізм.

stir/organ/o *тех.*, *інформ.* пристрій керування.

stir/panel/o ав., авт. торпедо, панель управління, приладна панель, передня панель, щиток управління, приладний щиток (у транспортних засобах; = panelo 3).

stir/permes/(il)/o посвідчення водія, права водія, розм. права.

stir/rad/o **1.** мор. штурвал, стернове колесо, стерно (= rudrorado); **2.** авт. кермо, руль.

stir/sign/o *інформ.* керуючий символ (= reg(o)signo).

stir/stang/o **1.** ав. важіль керма напряду; **2.** *інформ.* джойстик; **3.** рідко, *див.* rudrostango.

stir/struktur/o *інформ.* керуюча структура.

stir/šnur/o мор. штуртрос.

stiv||i *vt* мор. розміщати і кріпити вантаж (на судні); ~ad/o розміщення вантажу; ~ist/o вантажник.

***stof/o** штоф (стара міра місткості).

stoicism/o *див.* stoikismo.

***stoik**||a стоїчний; ~e стоїчно; ~ec/o стоїцизм (властивість характеру); ~ism/o філос. стоїцизм, учення стоїків; ~ist/o стоїк, послідовник стоїцизму; ~ul/o стоїк; людина, що мужньо переносить незгоди.

I ***stok**||o наявний запас товарів [продукції]; *~i vt мати в наявності, зберігати на складі; ~ad/o зберігання товарів на складі; ~ej/o сумн., див. staplo, tenejo.

II **stok**/o фіз. стокс (одиниця кінематичної в'язкості).

stokast||o стат. стохастична величина; імовірна модель; ~a стохастичний; ~ik/o стохастика, теорія ймовірностей і теорія статистики.

Stokholm/o геогр. н., м. Стокгольм (столиця Швеції).

stol/o 1. іст. стола (довге просторе плаття римських жінок); 2. церк. стола (елемент одягу католицького священика); епитрахиль, епітрахиль (елемент одягу православного священика).

stolon/o бот. столон, підземний пагін, вус.

stom||o бот. продих, устячко (на листках); ~a: ~a цело устячкова клітина, замикаюча клітина устячка.

***stomak**||o анат. шлунок; kun malplena ~o на порожній шлунок, натщесерце; ~a шлунковий; ~a suko шлунковий сік; ~aj/o кул. шлунок (їжа); ~it/o сумн., див. gastrito.

stomak/dolor/o мед. шлунковий біль, шлункова колька, гастралгія (= gastralgio).

stomak/perturb/o мед. розлад шлунка.

stomak/suk/o фізіол. шлунковий сік.

stomat||o стомат... (початок наук. слів зі знач. „рот”); ~a стоматичний, пов'язаний з ротом; ~it/o мед. стоматит; ~olog/o мед. стоматолог; ~olog/i/a стоматологічний; ~olog/i/o стоматологія.

stomatopod/o/j зоол. ротонogi ракоподібні, раки-богомолі [ряд Stomatopoda].

stomat/o/skop||o мед. стоматоскоп; ~i/o стоматоскопія.

-**stomi**- хір. ...стомія (суф. наук. слів, ужив. для назви операції, якою відкривається орган назовні або якою з'єднуються порожнисті органи).

stomoksis/o ент. жигалка [Stomoxys]; айтунa ~ жигалка осіння, жалиця [S. calcitrans] (= rikmušo).

stomp||o жив. розтушовка (паличка, скручений папірець); ~i vt 1. розтушовувати; 2. перен. затушовувати, зм'якшувати; ~ad/o 1. розтушовування, розтушування, розтушовка (дія); 2. перен. затушовування, зм'якшення.

stop! 1 виг. стоп!

stop спец. крапка (слово в телеграмі для позначення кінця речення).

stop/i vt зупинити (машину і т. п., = haltigi); ~ la motoron зупинити [заглушити] мотор.

stop/ampol/o авт. світловий стоп-сигнал, сигнал гальмування.

stop/horloĝ/o секундомір.

***stopl**||o с.-г. рештка зжатога [скошеного] стебла; ~oj стерня; ~a: ~a barbo щетиниста борода; ~ej/o стерня, стернище.

stop/sign/o трансп. знак „Проїзд без зупинки заборонено”.

stor/o рідко, див. memorilo.

storak/o стираксовий бальзам, смирна (= stirakbalzamo).

stornel/o літ. сторнель, сторнело (різновид віршів).

stotink/o стотинка (болгарська розмінна монета).

stov||o опалювальна піч, піч для опалення, калорифер (син. *hejtoforno*); *movebla ~o* буржуйка; **~ej/o** кімната з пічним опаленням.

***strab||i** *vn* **1.** косити очима; **2.** (*al iu, al io*) *перен.* (по)дивитися [поглянути] скоса, скосити очі (на що-н., на кого-н.); **~a** **1.** косоокий; **~a infano** косоока дитина; **2.** *перен.* косий; **~a rigardo** косий погляд; **~e** косо, скоса; **~ism/o** *мед.* косоокість, страбізм; **~ul/o** косоокий (*у знач. ім.*).

strab/okul/a косоокий (= *straba* 1).

strab/o/metr/o *мед.* страбoметр.

Strabon/o Страбон (*давньогрецький географ*).

strad||o автострада, автобан, хайвей; **~a:** **~a elirvojo** з'їзд з автостради.

Stradivari/o Страдіварі (*славний майстер з виготовлення скрипок*).

stramoni/o *бот.* дурман звичайний [*Datura stramonium*].

strand/o пляж, піщаний берег.

***strang||a** дивний, чудний, незвичайний, дивовижний; *li estas iom ~a persono* він є дивакуватою особою; **~e** дивно, незвичайно, дивовижно; **~i** *vn* бути дивним, чудним, виглядати дивно; **~aj/o** чудність, дивність, дивна річ, дивне явище, дивний вчинок, дивниця, дивина, дивнота, дивацтво; **~ec/o** дивність, дивацтво, чудність, чудацтво; **~ul/o** дивна людина, дивак, чудақ.

***strangol||i** *vt* (за)душити, придушити, (за)давити (*за горло*); **~i** *homon* задушити людину; **~o, ~ad/o** задушення, удушення; *мед.* странгуляція.

stranguri/o *мед.* странгурія (*утруднене, болюче сечевипускання краплями*).

stras/o страз, підроблений дорогоцінний камінь.

Strasburg/o *геогр. н., м.* Страсбур, Страсбург (*Німеччина*).

***strat||o** вулиця; *mi loĝas en la ~o Sadova* я живу на вулиці Садовій; *meti iun sur la ~on* виставити кого-н. на вулицю; *senlira ~o* глуха [сліпа] вулиця (= *sakstrato*); **~et/o** вуличка, провулок; **~ul/aĉ/o** *розм.* шпана, шантрапа, вуркаган; **~ul/in/o** повія, проститутка.

stratagem/o *сумн., військ.* стратегема, військова хитрість (*для введення в оману противника*).

strat/angul/o ріг (вулиці).

strat/bala||il/o мітла для підмітання вулиць; **~ist/o** підмітальник вулиць, двірник.

strat/batal/o вуличний бій.

strat/bub/o вуличний хлопчисько.

strateg/o стратег (*полководець в Ст. Греції; тж перен.*); **~i/a** стратегічний; **~iaj** *armiloj* стратегічна зброя; ***~i||o** стратегія; **~i/ist/o** стратег (*фахівець із стратегії*).

strat/fraŭl/in/o *див.* *stratulino*.

strat/hund/o бродячий [бездомний, викинутий на вулицю] собака / пес (= *migra hundo*).

stratifik||i *vt* **1.** *геол.* мати у собі шари, нашаровувати; **2.** *спец.* стратифікувати; **~o, ~ad/o** стратифікація.

stratigraf||o *геол.* стратиграф; **~i/a** стратиграфічний; **~i/o** стратиграфія (*наука, що вивчає послідовність залягання верств гірських порід*).

strat/infan/o вулична дитина.

strat/iot/o *бот.* водяний різак [*Stratiotes*] (син. *akvosoldato, akvoaloo*).

strat/kanal/et/o стічна канавка (*на вулиці*).

strat/kruc/iĝ/o схрещення вулиць, перехрестя.

strat/lantern/o вуличний ліхтар.

strat/lum/ig/(ad)/o освітлення вулиць, вуличне освітлення.

strat/map/o карта вулиць.

strat/muzik/ist/o вуличний музикант.

strat/nom/o назва вулиці.

strat/nom/plat/o табличка з назвою вулиці.

stratokumulus/o *метео* шарувато-купчаста хмара.

stratosfer||o *метео* стратосфера; **~a** стратосферний.

strat/pavim/o дорожне покриття.

strat/polic/ist/o вуличний поліцейський, вуличний постовий.

strat/pord/o двері (з виходом) на вулицю, двері з вулиці.

strat/pur/ig||ad/o прибирання вулиць; **~ist/o** двірник, підмітальник.

strat/ŝild/o табличка з назвою вулиці.

strat/telefon/o вуличний телефон(-автомат), вуличний таксофон.

strat/tunel/o підземний переїзд, тунель (*під вулицею*).

stratum||o **1.** *геол.* шар, верства, пласт, нашарування; поклад; **2.** *анат.* шар шкіри (*кожен із шарів, що входять до її будови*); **3.** *бот.* друс (*розташована на одному рівні рослинність*); **4.** *стат.* верства; **~a** шаруватий, що розміщується шарами / пластами; **~iĝ/i** розміщуватися шарами / пластами; залягати.

stratus/o *метео* шарувата хмара.

strat/vag/ist/o, strat/vag/ul/o вуличний бродяга, волощога.

strat/vend/ist/o вуличний продавець [торговець].

strat/vir/in/o *див.* stratulino.

***streb||i** *vn* прагнути, тягнутися, рватися, пориватися; **~i** atingi bonan rezultaton прагнути досягти доброго результату; **~o, ~ad/o** прагнення, потяг, поривання.

***streĉ||i** *vt* напружувати; натягувати; накручувати; **~i** atenton напружити увагу; **~i** la kolon витягнути шию; **~i** aŭdon прислухатися; **~i** rigardon вдивлятися; **~i** la forton зібратися з силами; **~i** horloĝon завести годинник; **~i** ŝanon звести курок; **~a** напружений, натужний; натягнутий; **~e** напружено, натужно, із зусиллям; туго; **~o** напруга, напруження; натягання, розтягання; витягання (*шиі*); випинання (*грудей*); накручування (*годинника*); натужа; **~ec/o** *див.* **~iteco**; **~iĝ/i** напружитися; натягнутися; **~iĝ/o** напруження (*зміна форми під дією сили; максимальне використання); натяжка; **~il/o** натяжний пристрій; стяжна [гвинтова] муфта; розтяжка, розчалка; жорстке кріплення, елемент жорсткості; заводний ключ; **~it/a** напружений; натягнутий; **~itaj** rilatoj напружені, натягнуті відносини / стосунки; **~it/ec/o** напруженість, натягнутість; **~iteco** de la situacio напруженість обстановки.*

streĉ/angul/o *див.* spagato.

streĉ/beton/o попередньо напружений залізобетон.

streĉ/(o)/lim/o *фіз.* границя міцності.

streĉ/(o)/mekanism/o механізм заводу.

streĉ/o/pes/il/o пружинна вага, пружинний динамометр.

strec/(o)/rad/o сумн. заводне колесо (*в годиннику*).

streĉ/(o)/risort/o *тех.* пружина розтягання.

streĉ/o/ŝlos/il/o заводний ключ.

streĉ/o/ŝraŭb/o натяжний гвинт.

streĉ/tord/i *vt*: ~ risorton закрутити пружину, стиснути пружину (*спірально*).

streĉ/vund/o *мед.* розтягнення.

***strek||o** **1.** риса, лінія, штрих; **2.** *мін.* риска; **3.** *мат.* відрізок (= segmento de rekto); **4.** *тел.* тире (*в азбуці Морзе*); **5.** *спец.* штрих (знак (') = streketo); а ~о, а ~а а штрих (a'); а duobla ~о, а du~а а два штрихи (a"); ***~i** *vt* провести рису, лінію, лініювати; креслити, черкати; штрихувати; **~et/i** *vt* провести пунктирну лінію; **~et/o** **1.** штришок, риска; **2.** *спец.* штрих (') (= ~о 5); а kun du ~etoj а з двома штрихами (a"); **3.** *друк.* риска, дефіс; **~il/o** рисувалка; олівець; *padla* ~ilo рисувалка; **~um/i** *vt* штрихувати (= haĉi).

strek/kod/o *див.* strikodo.

strek/kolor/o *мін.* колір риски.

strelici/o *бот.* стреліція [*Strelitzia*].

stren||i *vt* *тех.* навантажувати, піддавати навантаженню / напрузі; **~o** навантаження, напруга.

streper/o *орн.* качка сіра, нерезень [*Anas strepera*].

strepsipter/o||j *ент.* віялокрилі [*ряд Strepsiptera*].

streptocid/o *фарм.* стрептоцид.

streptokok||o *бакт.* стрептокок [*Streptococcus*]; **~oz/o** *мед.* стрептококоз, стрептококова інфекція.

streptomicet/o *бакт., бот.* стрептоміцет [*Streptomyces*].

streptomycin/o *фарм.* стрептоміцин.

streptopeli/o *орн.* горлиця [*Streptopelia*].

stres||o *мед., псих., фізіол.* стрес; **~a** стресовий; **~a** aganto стресовий чинник; **~aj** simptomoj симптоми стресу; **~ig/a** який викликає стрес, стресовий, стресорний, стресогенний; **~ig/i** викликати стрес, довести до стресу; **~iĝ/i** упасти в стрес.

stres/immun||a стресостійкий; **~ec/o** стресостійкість.

stret/a *рідко* вузький (= mallarĝa).

stret/lok/o *трансп.* негабаритне місце.

***stri||o** **1.** смуга, смужка, *розм.* пас(ок), басаман; ruĝa ŝtofo kun nigraj ~oj червона тканина з чорними смугами [пас(к)ами]; blua ~o de rivero сіня смуга ріки; ~oj sur la haŭto post skurĝado смуги [басамани] на шкірі після бичування; **2.** струмінь; аква ~о струмінь води; **3.** *заст., див.* bendo; **4.** *арх.* смуга [виступ] між канелюрами (*на стовбурі колони*); **5.** *мін., бот., анат.* прожилок; **~a** смугастий; la ~a korgo *анат.* смугасте тіло (= striato); **~i** *vt* (по)смугувати; порізати [потяти, подерти, порвати, покраяти] на смуги; **~it/a** посмугований, смугастий; **~ita** standardo смугастий прапор.

stri/arde/o *орн.* зелена кваква [*Butorides striatus*] (= mangrova ardeo, verdadorsa ardeo, ardeeto).

striat/o = stria korgo (*див.* nid strio).

Stribog/o^{EU} *міф.* Стрибог.

strid||a пронизливий, пискливий, скрипучий, скрипливий, різкий, гострий (*про звук*); **~e** пронизливо, різко; **~i** *vn* різати слух, пищати, скрипіти, скрекотати, видавати гострий, різкий звук [голос].

stridor/o *мед.* стридор (*фізикальна ознака обструкції верхніх дихальних шляхів*).

***strig||o** орн. (сіра) сова [Strix]; arbara ~o сіра сова звичайна [S. aluco]; lapona ~o сіра сова бородата [S. nebulosa]; ~**ed/o/j** совині, сов'ячі, справжні сови [родина Strigidae].

***strigl||i** vt чистити скребницею / скреблом (коня або домашню тварину); ~**ad/o** догляд за конем, домашньою твариною, чищення скребницею / скреблом; ~**il/o** скребниця, скребло.

strig/o/form/a/j орн. совоподібні [ряд Strigiformes].

***strik||o** страйк; ĝeneralala ~o загальний страйк; loktena ~o страйк на робочому місці, сидячий страйк; nesindikata ~o, sovaĝa ~o не організований профспілкою страйк, дикий страйк; ~**i** vn страйкувати; ~**ant/o** страйкар, страйкуючий; ~**estr/ar/o** страйковий комітет.

strik/fondus/o страйковий фонд.

strik/komitat/o страйковий комітет.

strikn/o бот. стрихнос [Strychnos]; Ignasa ~o стрихнос Ігнатія [S. ignacii]; toksa ~o стрихнос отруйний [S. toxifera]; vomnuksa ~o блювотний горіх [S. nux vomica] (син. vomarbo); *~**in/o** хім. стрихнін.

stri/kod/o штрихкод (на етикетках товарів і т. п.).

strik/posten/o страйковий пікет.

strik/rajt/o право на страйк.

strik/romp/ant/o штейкбрехер.

strikt||a 1. обліплий, обтислий, який тісно облягає; ~a pantalono обліплі / обтислі штани; рейтузи; лосини; 2. точно визначений, точний, строгий, неухильний; ~a sencо точний зміст; ~o regulo строге правило; ~a neŭtraleco строгий нейтралітет; ~**e** 1. тісно, як обліплий; 2. точно, строго, неухильно; ~**aĵ/o** трико (в артистів балету, цирку і т. п.); обтислий костюм (у ковзанярів, лижників і т. п.); ~**ec/o** точність, строгість, неухильність.

strikt/a/dir/e точно [строго] кажучи.

strikt/a/senc||a узятий у вузькому значенні, який має вузьке значення; ~**e** у вузькому значенні.

striktur/o мед. стриктура, звуження.

string||i vt 1. стискати, стискувати, стягувати (що-н. навколо), затягувати; 2. тех. обтискати, обтягати; 3. мед. накладати пов'язку; ~**o**, ~**il/o** 1. тех. хомут; 2. мед. пов'язка.

stri/o/kalidr/o орн. побережник дугиш [Calidris melanotos].

striptiz||o стріптиз; ~**a** стріптизний; ~**i** vn показувати стріптиз; ~**ist/o** стріптизер; ~**ist/in/o** стріптизерка.

striptiz/poker/o гра в карти на роздягання.

strob/o бот. сосна Веймутова [Pinus strobus] (= Vejmuta pino).

strobil/o бот. шишка (= konuso 2).

stroboskop||o фіз. стробоскоп (прилад для одержання безперервного руху зображень, а також для фіксування окремих фаз руху); ~**i/o** стробоскопія

***strof||o** строфа; куплет; ~**a** строфічний.

strofant||o 1. бот. строфант [Strophantus]; 2. настойка зі строфанту; ~**in/o** хім., фарм. строфантин.

strofari/o бот. строфарія [Stropharia].

strofoid/o мат. строфоїда (плоска крива).

strom/o анат., біол., бот. строма.

stromatolit/o *мін., геол.* строматоліт.

Strombol/o *геогр. н., о-в* Стромболі (*Середземне море, Італія*).

stronci/o *хім.* Стронцій (*елемент*), стронцій (*проста речовина*).

stroncian/o *хім.* стронціан.

stroncianit/o *мін.* стронціаніт.

strongil/o *зоол.* пальовик, стронгіл [*Strongylus*].

strop/o строп, трос.

strudel/o, strudl/o *кул.* струдель (*син. rulkukaĵo*).

***struktur||o** структура, будова; *la ~o de propozicio* будова речення; *la ~o de la atomo* будова атома; *administracia ~o* адміністративна структура; **~a** структурний; **~aj** реформој структурні реформи; **~a formulo** *хім.* структурна формула; **~i** *vt* структурувати; **~ism/a** структуралістський, структуральний; **~ism/o** структуралізм; **~ist/o** структураліст.

struktur/ŝang/(iĝ)/o зміна структури, структурна зміна.

strum||o *мед.* зоб, воло, струма; **~it/o** струміт, тиреоїдит, запалення щитовидної залози.

strum/ektomi/o *хір.* тиреоїдектомія, видалення щитовидної залози.

***strut||o** *орн.* страус [*Struthio*]; **~a** *прям., перен.* страусовий; **~a plumo** страусове перо; **~a politiko** страусова політика; **~e** як страус; **~e enŝovi sian kapon en la sablon** як страус захасти голову в пісок.

strut/o/form/a/j *орн.* страусоподібні [*ряд Struthioniformes*].

Stuart/o/j *іст.* Стюарти (*королівська династія в Шотландії та Англії*).

stuc/i *vt c.-г.* підрізати, підстригати (*дерева, рослини*).

stuc/orel/a з надрізнаними вухами (*про собаку*).

***stud||i** *vt* вивчати, студіювати; *учити (наукову дисципліну), учитися; навчатися, бути студентом; досліджувати; ~a* навчальний; *pro (або por) ~aj celoj* з навчальними цілями; **~o 1.** *див. ~aĵo*; **2.** *див. ~ado*; **~ad/o** вивчення; навчання, студіювання, студії; дослідження; **~aĵ/o** наукова розробка, наукова праця, розвідка, дослідження, студії; **~ant/o** студіюючий, той, що вивчає; *учень*; **~ej/o** навчальне приміщення, приміщення [кімната] для занять, клас, аудиторія; студія.

stud/cel/o навчальна мета, мета студій.

stud/centr/o навчальний центр.

***student||o** студент; *~o pri medicina, medicina ~o* студент медицини; **~a** студентський; **~a gazeto** студентська газета; **~a hejmo** студентський гуртожиток; **~aj jaroj** студентські роки; **~ar/o** *збірн.* студентство; **~ec/o** студентство (*перебування студентом*); **~iĝi** стати студентом, вступити до вищого навчального закладу; **~in/o** студентка.

stud/fak/o предмет, що вивчається.

stud/form/o форма навчання.

stud/grup/o навчальна група.

studi||o *у різн. знач.* студія; *televida ~o, ~o de televido* телевізійна студія; **~a** студійний.

stud/jar/o навчальний рік; курс.

stud/kamarad/o товариш по навчанню.

stud/kontrol/o *сумн.* залік; *trapasí ~n* здати залік, отримати залік.

stud/material/o навчальний матеріал.

stud/objekt/o навчальний предмет, предмет вивчення.

stud/period/o період навчання, термін навчання.

stud/plan/o навчальний план.

stud/program/o навчальна програма.

stud/sesi/o серія навчальних занять.

stud/vojaĝ/o наукове відрядження; поїздка з навчальною метою.

stuf/i *vt* кул. тушкувати, варити у власному соці, готувати на парі; **~aj/o** тушкована страва, тушонка; **~it/a** тушкований; **~ita viando** тушковане м'ясо; **~uj/o** посудина для тушкування, гусятниця.

stuf/pot/o *див.* kaserolo.

sruf/pat/o *див.* stufujo.

stuk||o штукатурка, тиньк (*material*); ***~i** *vt* штукатурити, тинькувати; **~ad/o** штукатурка (*dia*), тинькування; **~aj/o** штукатурка (*pokritтя*), штукатурне покриття, тиньк; **~ist/o** штукатур, тинькар.

stukaĉ||o *неол., розм.* стукач, донощик, сексот; **~i** *vn* баути стукачем, займатися стукацтвом; **~ad/o** стукацтво.

***stult||a** дурний, тупий, безглуздий; **~a** kiel ŝafo дурний як баран; **~e** по-дурному, нерозумно, безглуздо; **~aj/o** дурість, дурниця, дурний, безглуздий вчинок; **~ec/o** дурість, тупість, безглуздя, *рідко* глупота; **~ig/i** (з)робити дурним; **~iĝ/i** дурніти, (о)тупіти, ст(ав)ати дурним; **~ul/o** дурень, дурний (*у знач. ім.*), дурник, дурило, придурок; **~ul/in/o** дурепа, дурна (*у знач. ім.*); **~um/i** *vn* придурюватися, робити з себе дурня / дурника, корчити [строїти] з себе дурня / дурника

stumbl||i *vn* *прям., перен.* спотикнутися, оступитися, запнутися; **~(ad)/o** **1.** спотикання, запинка; **2.** *літ.* заміна трьох трохеїв двома амфібрахіями.

***stump||o** **1.** уламок, обрубок, оцупок; відрізок, відтинок; недогризок; недокурок, недопалок, недогарок; *arba ~o* пень, пеньок; *sigareda ~o* недокурок; *kruga ~o, ~o de amputita brako* кукса; **2.** корінець (*частина аркуша, що залишається після відривання квитанції, чека і т. п. у відповідній книжці, = talono 1*); **~a** укорочений; кущий; кирпатий; урізаний; обламаний; **~et/o** уламочок, обрубочок, оцупочок; **~eto de kandel**o недогарок свічки; **~eto de kraĵono** недогризок олівця; **~ig/i** укоротити; урізати; обламати; обрубати; зробити кущим.

stump/o/lign/o дерев'яний оцупок, деревинка.

stump/(o)/naz/a кирпатий.

stump/o/pip/o *розм., мор.* носогрійка.

stump/orel/a карнавахий.

stump/o/parlament/o *непредставницький [неправомочний, недієдатний] парламент, кущий парламент.*

stump/(o)/vost/a куцохвостий.

***stup||o** клоччя; куделя; **~i** *vt* (за)конопатити, заткати [ущільнити, забити] клоччям; **~aj/o** клоччя, жмут клоччя; **~um/i** *vt* *заст., див.* ~i.

stupa/o *рел.* ступа, дагоба (*буддійська споруда, призначена для зберігання реліквій чи позначення священних місць*).

stup/har/a з клоччастим волоссям, з волоссям кольору клоччя, з волоссям, мов клоччя.

stupid/a *сумн.* дурний, тупий (= stulta)

stup/kolor/a кольору клоччя, клоччастий.

stupor||o **1.** *мед.* ступор, ступорозний стан; **2.** *перен.* задерев'яніння, заціпеніння, остовпіння; **~a** ступорозний; задерев'янілий, заціпенілий, остовпілий; **~i** *vn* бути в

ступорі; задерев'яніти, заціпеніти, остовпіти; **~ig/a** який викликає ступор; **~ig/i** викликати ступор; змусити задерев'яніти [заціпеніти, остовпіти].

stupr/o юр. розтління; згвалтування; неприродні статеві зносини.

***sturg|lo** *ixm.* осетер [Acipenser sturio]; **~aĵ/o** осетрина.

sturm||i *vt* **1.** *військ.* штурмувати, іти приступом; *мор.* брати на абордаж; **2.** *перен.* нападати, накидатися; **~a** штурмовий; **~e** штурмом, приступом; *preŋi* ~e узяти штурмом, приступом; узяти на абордаж; **~o** **1.** штурм, приступ; абордаж; *ek al la ~o!* на штурм!, на приступ!; на абордаж! **2.** шаленство, лють; **~ant/o** **1.** солдат штурмового загону, штурмовик, ударник; **2.** *спорт.* нападаючий (у знач. ім.), нападник (*син. avanulo*); **~ebl/a** який можна взяти штурмом, приступом; **~ul/o** *див.* ~anto.

sturm/aviad//il/o *сумн., ав.* штурмовик.

sturm/o/paŝ/e швидким кроком, бігцем.

sturm/o/taĉment/o штурмовий загін.

sturm/o/trup/o/j штурмові війська.

***sturn|lo** *орн.* шпак [Sturnus]; *ordinara* ~o шпак звичайний [S. vulgaris]; *nigra* ~o шпак чорний [S. unicolor]; *roza* ~o шпак рожевий [S. roseus]; **~ed/o/j** шпаківі [родина Sturnidae]; **~ej/o** шпаківня (= sturna dometo).

sturn/o/kest/o *див.* sturnejo.

Stuttgart/o *геогр. н., м.* Штутгарт (Німеччина).

su|lo *зоол.* свиня (як представник родини парнокопитих; = арго); **~ed/o/j** свинячі [родина Suidae].

***sub I.** *прийм.* під; ~ la tablo під столом; ~ la ŝrankon під шафу; *danci* ~ la muziko танцювати під музику; ~ tiu kondiĉo при цій умові; **II.** *самостійно вжив. морфема:* **~a** спідній, нижній; **~e** під чим-н., насподі, унизу; *нижче, далі за текстом*; **~e/n** наспід, униз; **~o** частина, що знаходиться під чим-н.; **~ig/i** віддати під чиюсь владу, зробити підлеглим [залежним], підпорядкувати; понизити, принизити; опустити донизу; **~iĝ/i** віддатися під чиюсь владу, піддатися, зробитися / стати підлеглим [залежним], підпорядкуватися; принизитися; опуститися донизу; **~ul/o** підлеглий (у знач. ім.); **III.** *преф. зі знач.:* **1.** *нижнє положення в просторі:* ~tera підземний; ~tegmento піддашша; ~skribi підписувати; **2.** *підлеглість:* ~leĵtenanto молодший лейтенант; ~oficiro унтер-офіцер; ~meti підкоряти, підпорядковувати; **3.** *недостатність:* ~evoluinta недорозвинений; ~loĝata малозаселений; **4.** *скритність, секретність, негласність:* ~aŭskulti підслуховувати; ~kompreni підрозумівати; ~ridi підсміхатися. Як преф. найчастіше відповідає укр. **під-**, рідше – **недо-**.

sub/aĉet||i *vt* підкупити, дати хабар (= korupti 1); **~o** підкуп, хабар.

sub/admiral/o *військ.* контр-адмірал.

sub/akt/o *театр.* картина.

sub/akv||a підводний; **~ig/i** занурити у воду (повністю), опустити під воду; затопити (сховати під водою); **~iĝ/i** зануритися під воду (повністю), опуститися сховатися під воду, сховатися під водою, пірнути (на глибину); **~iĝ/o** занурення у воду (повністю); **~ist/o** водолаз.

subaltern||a підлеглий, підвладний, підпорядкований, підвідомчий; **~ul/o** підлеглий (у знач. ім.).

sub/apog/i *vt* підпирати (знизу), підтримувати, служити опорою.

sub/ar/o *мат.* підмножина.

sub/arb/o *мат.* піддерево.

sub/arbust o див. arbusteto.

sub/aŭskult||i vt **1.** підслухувати, підслуховувати, підслухати (= kaŝaŭskulti); **2.** підслуховувати, прослуховувати (*телефонну розмову*); **~ad/o** **1.** підслуховування; **2.** підслуховування, прослуховування (*телефонної розмови*).

sub/brak||o пахва = (akselo).

sub/brul/i vn тліти (= bruleti).

sub/ĉemiz/o майка, фуфайка; спідня сорочка; marista (striita) ~, matrosa (striita) ~ тільник, тільняшка.

sub/ĉerp/i vt черпати під самою поверхнею (*щоб не набрати осаду з дна*).

sub/ĉiel/a **1.** існуючий під (цим) небом, піднебесний; земний; **2.** під відкритим небом, не критий.

sub/degel/i vn підтанути (*знизу*).

sub/departement/o див. arondismento.

sub/derm/o анат., бот. гіподерма (= hipodermo 1).

sub/dialekt/o лінгв. говірка.

sub/dir/i vt **1.** сказати напівголосно, пошепки, дуже тихо; **2.** сказати завуальовано, натяком, підтекстом.

sub/disk/et/o шайба (= (plat)ringeto).

sub/distrikt||o підокруг; волость; **~a** підокружний; волосний.

sub/divid||i vt підрозділяти; **~o** підрозділ, підрозділяння; **~ig/i** підрозділятися.

sub/divizi/o бот. підвідділ.

sub/domin/ant/o муз. субдомінанта.

sub/dossier/uj/o інформ. підкаталог, піддиректорія.

subdukci/o геол. субдукція.

sub/dung/it/ec/o ек. неповний рівень зайнятості, часткове безробіття.

sub/ekip/aĵ/o ав. шасі; trirada ~ триколісне шасі; entirebla ~ шасі, що забирається.

sub/ekspon||i vt фото недодержати; **~(ad)/o** недодержка, недостатня експозиція.

suber||o бот. фелоген, корковий камбій; **~at/a:** ~ata acido хім. суберінова (або коркова) кислота; **~at/o** хім. суберат, ефір суберінової (або коркової) кислоти; **~in/o** хім., біол. суберин; **~oz/o** мед. субероз.

suberit/o суберит (*коркоподібний матеріал*).

sub/esprim/o інформ. підвираз.

sub/estr/o помічник [заступник] начальника, права рука начальника.

sub/etaĝ/o цокольний поверх; (напів)підвальний поверх; підземний поверх.

sub/etn/o субетнос.

sub/evolu/int/a малорозвинений, недорозвинений, відсталий.

sub/fal/i vn **1.** опуститися, похилитися, осісти, просісти, провиснути (*під тягарем, тиском*); **2.** підпасти; зігнутися, здатися, упасти духом (*під гнітом, ударами долі і т. п.*).

sub/fald/i vt підгорнути, підігнути, підкотити (*під низ, під що-н.*).

sub/famili/o біол. підродина.

sub/ferdek/o мор. нижня палуба.

sub/fer/voj/o підземна залізниця, розм. підземка (= subtera fervojo).

sub/filon/o зоол. підвїдділ (= subklado).

sub/filum/o 1. бот. підвїдділ (= subdivizio); 2. зоол. підтип.

sub/financ||i vt недофінансувати, недостатньо фінансувати (= nesufiĉe financi); ~ad/o недофінансування, недостатнє фінансування (= nesufiĉa financado).

sub/fleks||i vt 1. прогнути (вантажем, тиском); 2. перен. схилити, змусити схилитися (під гнітом, утисками); ~aĵo геол. прогин (ділянка земної поверхні); ~iĝ/i 1. прогнутися, провїснути (під вантажем, тиском); 2. схилитися (під гнітом, утисками); ~iĝ/o 1. див. kniko; 2. тех., буд., геол. прогин, прогинання; ~it/ec/o пригніченість.

sub/forĝ/i vt див. hufferi.

sub/fos||i vt 1. підкопувати, підривати; підкопуватися під, підриватися під, робити підкоп під; підмивати (береги – про воду); 2. перен. підкопуватися під, підриватися під, підкопувати, підривати, підточувати, вести підривну діяльність, займатися шкідництвом, шкодити; ~o рідко 1. див. ~ado; 2. див. ~aĵo; ~ad/o 1. підкопування, підкоп, підривання; підмивання (берегів водою); 2. перен. підкопування, підривання, підкоп, підривна діяльність, шкідництво; ~aĵo підкоп (підземний хід); ~ant/o перен. особа, що веде підривну діяльність, особа, що займається шкідництвом, шкідник.

sub/genr/o біол. підрід.

sub/genu||o підколінна ямка, западина (= genukavo, roplito); ~a підколінний (= roplita).

sub/glas/o підстаканник, підставка під склянку, бірдекель (картонна підставка під кухню з пивом); блюдце.

sub/grafe/o мат. підграф.

sub/grund||o 1. геол., мін. підгрунтя; 2. мист. андерграунд; ~a 1. підгрунтовий; 2. андерграундний.

sub/grup/o підгрупа (тж мат.).

sub/hak/i vt підрубати.

sub/har/o/j підшерстя.

sub/haŭt||o гіподерма (= hipodermo 1); ~a підшкірний.

sub/hok/o сідиль, діакритичний знак під буквою у вигляді гачка.

sub/ir||i vn заходити, зайти, сідати (про сонце); ~o: ~o de la suno захід сонця (= sunsubiro).

***subit||a** раптовий, несподіваний; наглий (про смерть); ~e раптово, несподівано, нагло, раптом; ~ec/o раптовість, несподіваність; наглисть.

***subjekt||o** 1. філос., мед., юр. суб'єкт; 2. грам. підмет, суб'єкт; ~a 1. суб'єктний; 2. підметовий.

***subjektiv||a** суб'єктивний; ~e суб'єктивно; ~ec/o суб'єктивність; ~ism/a суб'єктивістський (стосовний до суб'єктивізму); ~ism/o суб'єктивізм; ~ist/a суб'єктивістський (стосовний до суб'єктивіста, суб'єктивістів); ~ist/o суб'єктивіст.

sub/jot/o підписна йота (у грецькому письмі).

subjunkci||o грам. підрядний сполучник (= subordiga konjunktio); ~a: ~a propozicio складнопідрядне речення.

***subjunktiv/o** грам. умовний спосіб.

sub/jup/o нижня спідниця.

sub/jet/i vt 1. змусити підпасти, штовхнути, (під чю-н. владу, вплив); ~ la tutan popolon al sklaveso кинути весь народ у рабство; 2. підкинути, підкласти, підсунути (тайкома або хитрістю нав'язати).

sub/kamp/o мат. підполе.

sub/klad/o зоол. підв́ідділ (= subfilono).

sub/klas/o бот., зоол. підклас.

sub/klavikl/a анат. підключичний.

sub/kliniĝ/o див. inklinacio.

sub/kolonel/o військ. підполковник.

sub/kom/o друк. підбуквений знак (у вигляді коми) (н-д, у румунській букві ș).

sub/komision/o підкомісія.

sub/komitat/o підкомітет.

sub/kompren/i vt мати на увазі, мати на думці, розуміти (під ким, чим); домислювати, припускати.

sub/konsci||o підсвідомість; ~а підсвідомий; ~е підсвідомо.

sub/konstru/aĝ/o фундамент, підвалини, основа [база] побудови; основа верхньої будови, земляне полотно (залізничної колії або автомобільної дороги).

sub/kosmopolit/a екол. поширений майже на всій земній кулі.

sub/kudr/i vt підшити (знизу, з заднього боку).

sub/kultur/o субкультура.

sub/kuŝ/i vt 1. лежати під; 2. бути поваленим, опинитися на лопатках; 3. юр. підлягати, підпадати (під закон, правило і т. п.).

sub/lang/a під'язиковий, під'язичний.

sub/leŭtenant/o військ. молодший лейтенант; військ., іст. підпоручик.

I sublim||a піднесений, високий, величний, величавий; ~а vidaĝo величне видовище; ~а celo піднесена мета; ~а ато висока любов; ~е піднесено, велично, величаво; ~о що-н. піднесене, величне; ~ес/o піднесеність, величність, величавість; ~ig/i 1. звеличити, (з)робити піднесеним, величним, підняти, підійняти, облагородити, ушляхетнити; 2. псих. сублимувати; ~ig/o возвеличення, надання піднесеності, величності, величавості; псих. сублимація.

II sublim||i vt хім. сублимувати, проводити сублимацію; ~о, ~ad/o сублимація; ~aĝ/o 1. сублимат, продукт сублимації; 2. сулема; ~ig/i сублимуватися,

***sublimat/o** заст., див. sublimaĝo.

subliminal/a див. subsojla.

sub/loĝ/at||a малонаселений; ~ес/o малонаселеність.

sub/lu||o суборенда, піднаймання, піднайняття; ~ant/o піднаймач, суборендар.

***sub/majstr o** підмайстер, помічник майстра.

sub/manĝ/aĝ/o неситна їжа.

sub/mar||a підводний (який живе, розташований або може плавати в глибині моря); ~ist/o (моряк)-підводник.

submarin||o сумн., мор. підводний човен, субмарина; ~ist/o сумн., див. submarŝipano.

sub/mar/ŝip||o підводний човен, субмарина; ~an/o член екіпажу підводного човна, (моряк-)підводник.

sub/mastr/o керівник, призначений господарем для безпосереднього керівництва іншими робітниками.

sub/matric/o мат. субматриця.

sub/met||i vt 1. підставити, підкласти, помістити під, піддати (чому-н.); ~i substancon al varmiga procedo піддати речовину процесу нагріву; 2. подати (на суд, на розгляд); ~i

proponon al ies konsidero подати пропозицію на чий-н. розгляд; **3.** віддати (*під чий-н. владу, правління, під чий-н. вплив*); підкорити, підпорядкувати, упідлеглити; зробити підвладним; lando ~ita al Romo країна, підвладна Риму; ~i si/n = ~iĝi; ~ig/i змусити підкоритися; ~iĝ/i віддаватися, підкоритися, підпорядкуватися, стати підвладним; ~iĝ/o підкорення, покора, підпорядкування, упідлеглення (*дія і стан того, що став підвладним*).

sun/min/i vt підмінувати, підкласти міну.

sub/ministr/o віце-міністр, заступник міністра.

sub/modul/o підмодуль.

sub/naĝ/i vn (за)плисти (*углиб*), зануритися (*про плавця*).

sub/noci/o підпоняття, видове поняття.

sub/nutr||i vt недогодувати, давати недостатне харчування, тримати на голодному пайку (= nesufiĉe nutri); ~ad/o недогодування, недостатне харчування (= nesufiĉa nutrado).

sub/oficir/o унтер-офіцер: прапорщик; фельдфебель.

sub/ord||o зоол. підряд; бот. підпорядок; ~i див. ~iĝi 2; ~ig/i **1.** підпорядковувати (*вищому органу, начальству і т. п.*); ~igita instanco підпорядкована [підлегла] інстанція; **2.** грам. підпорядковувати, робити залежним; ~igita prozocio підрядне речення, залежне речення; ~ig/o грам. підпорядкування; ~ig/il/o грам. підрядний сполучник; ~ig/it/ec/o субординація; ~iĝ/i підпорядковуватися (*вищому органу, начальству*); ~iĝ/o підпорядкування (*дія того, що підпорядковується*), субординація.

subordin/i див. subordigi.

sub/pantalono підштанки, підштанки, спідні, кальсо́ни.

sub/paragrafo підпараграф; підпункт.

sub/pasejo підземний перехід або переїзд, підземний перехід або переїзд нижнього рівня.

sub/pied/a який кладуть під ноги, який міститься під ногами; ~krado решітка під ноги (*у душі і т. п.*).

sub/porti vt нести (*підтримуючи знизу*), підтримувати, нести на собі.

sub/prefekt/o супрефект (*керівник частини префектури*).

sub/prem||i vt **1.** придавлювати, пригнічувати, придушувати, ~i ribelo придушити повстання; ~i siajn pasion придушити свій запал; **2.** пригноблювати, утискувати; ~(ad)/o придушення, гніт, гноблення, утиск; ~ant/o гнобитель, пригноблювач; ~at/o (при)гноблений (*у знач. ім.*).

sub/produkt||o субпродукт, побічний продукт (*при обробці тварин*); ~ad/o недовиробництво, недовиробіток.

sub/program/o інформ. підпрограма, програмна компонента.

sub/propozicio/o грам. залежне речення, підрядне речення (= subordigita prozocio).

sub/punkto друк. підрядковий діакритичний знак у вигляді крапки.

sub/ramp/i vn підповзти, заповзти, підлізти, залізти (*під що-н.*).

sub/regno біол. підцарство.

subret/o театр. субретка (*персонаж старовинної комедії – пустотлива, метка служниця, втаємничена в справи своєї господині*).

sub/rid||i vn підсміюватися, підсміхатися; ~o усмішка, усміх, посмішка.

sub/rigard/i vt підглядати, поглядати (*хитро, лукаво; з наміром*).

sub/ring/o мат. підкільце.

sub/rip/a підреберний.

sub/rob/o комбінація, нижня сорочка (*жіноча*).

sub/rost/i *vt* злегка підсмажити, недосмажити.

sub/rul/iĝ/i закотитися під що-н.

sub/sekvinc/o *mat.* підпоследовність.

sub/serĝent/o *військ.* молодший сержант.

subsid/i *vn* затихати, умовкати, спадати; *ŝtormo ~is* буря втихла; *temperaturo ~is* температура спала.

subsidentc/o *див.* *subsidiĝo*.

sub/sid/iĝ/o *геол.* осідання.

sub/sign/o друк. підрядковий знак.

sub/sistem/o підсистема.

sub/skapol/a підлопатковий.

sub/skrib||i *vt* **1.** (на)писати знизу; *~i sub la teksto siajn rimarkojn* написати під текстом свої зауваження; **2.** підписати(ся) під, розписатися, поставити підпис; *~i ĉekon* підписати чек, розписатися на чеку; *~o* підпис; **~int/o** той, що підписався, нижчепідписаний, *розм.* підписант.

subskripci||i *vt* *фін.* підписатися (*на акції, облигації і т. п.*).

sub/sojl/a *псих.* підсвідомий; *~o* перцепто підсвідоме сприйняття.

sub/spac/o *mat.* підпростір.

sub/speci/o *бот., зоол.* підвид.

sub/staci o *сумн.* підстанція.

***substanc||o** **1.** речовина, субстанція; матерія; *eksplosa ~o* вибухова речовина; *la griza ~o anat.* сіра речовина; *la blanka ~o anat.* біла речовина; **2.** *філос.* субстанція, сутність; **3.** *перен.* сутність, суть, суть (справи); **~a** субстанціональний, речовинний.

***substantiv||o** *грам.* іменник; **~a** іменниковий, субстантивний; **~ig/i** утворити іменник (від іншої частини мови); *~igita adjektivo* субстантивований прикметник; **~ig/o** субстантивіація; **~iĝ/i** субстантивуватися, переходити в іменник(и); **~iĝ/o** субстантивіація.

sub/stern||i *vt* підстелювати, підстеляти; *~i rajlon sub la bovido* підстелити соломи під теля; **~aĵ/o** підстилка.

substitu||i *vt* заміщати, підставляти, підмінювати, замінити, ставити на чиєсь місце; *~i provizoran helpanton al la malsana profesoro* замінити хворого викладача тимчасовим помічником; *mi ~is la novan radon al la difektita* я поставив нове колесо замість пошкодженого; *~i B al A* замінити А на В, підставити В замість А; **~o** заміщення, підміна, заміна; **~aĵ/o, ~il/o** субститут, замітник; **~it/o** підмінний працівник, виконуючий обов'язки; *~ito al la prokuroro* заступник прокурора.

substitut/o *див.* *substituaĵo*.

substrat/o *у різн. знач.* субстрат; підоснова; нижній шар.

sub/streĉ/i *vt* *сумн., мат.* стягувати, з'єднувати (*про хорду, дугу і т. п.*).

sub/strek||i *vt* *прям., перен.* підкреслювати; **~o** **1.** підкреслення; **2.** друк. підрядкова риска, підрядковий діакритичний знак у вигляді риси.

sub/ŝat/i *vt* недооцінювати.

sub/ŝov||i *vt* *прям., перен.* підсунути; підіпхнути; **~iĝ/i** підсунутися; підіпхнутися, запахатися (*під що-н.*); **~iĝ/o** *геол.* підсування (*одного пласту під другий*).

sub/štof|o підкладочна тканина; підкладка, *розм.* підбійка, підшивка; **~i** *vt* дати підкладку, підбити; **~i** *paltón per silko* підбити пальто шовком; **~it/a** підбитий, підшитий, з підкладкою.

sub/taks|i *vt* недооцінювати, недооцінити; **~ad/o** недооцінка.

sub/tas/o блюдце.

sub/tavol/o *sneц.* субстрат, підоснова, нижній шар; нашарування.

***sub/tegment|o** піддашша, горище; **~a** горишний; **~e** **1.** на горищі; **2.** під дахом; у закритому приміщенні; **~ej/o** *див.* **~o**.

***sub/ten|i** *vt* *прям., перен.* підтрим(ув)ати, піддерж(ува)ти; допомогти (*матеріально*); **~o** підтримка, піддержка; **~e al** (*iu, io*) на підтримку, піддержку (*кого-н., чого-н.*); **~ad/o** підтримка, підтримування, піддержка; допомога (*матеріальна*); **~ant/o** особа, що надає підтримку, особа, яка підтримує що-н.; прихильник, послідовник; спонсор; **~il/o** піддержка, підтримувач, підпора.

sub/ter|a підземний; **~aj/o** підземелля, підземна споруда, підземне приміщення, підвал; **~ej/o** підземелля.

sub/ter/etaĝ/o підвальний поверх; підземний поверх.

***subtil|a** *прям., перен.* тонкий, дрібний, ніжний; субтильний; витончений; делікатний; **~a** *aromo* тонкий [ніжний] запах; **~a pluvo** дрібний дощ; **~a sablo** дрібний пісок; **~a aludo** тонкий натяк; **~a varogo** слабка пара; **~a spirito** тонкий [гострий, проникливий] розум; **~a gusto** тонкий [витончений] смак; **~a ĝimarko** делікатне зауваження; **~a sento** тонке почуття; **~a basilo** *див. níd basilo*; **~i** *vn* виявляти витонченість, бути витонченим; **~aj/o** тонкість, тонкий нюанс, тонкий відтінок, тонка відмінність, **~es/o** тонкість, витонченість, субтильність.

subtil/gust/a витончений, з витонченим смаком.

subtil/sent/a витончений (*про почуття*), з витонченими почуттями.

sub/tir/i *vt* підтягнути (*níd що-н.*).

sub/titol/o **1.** підзаголовок; **2.** кіно субтитр.

***subtrah|i** *vt* *mat.* віднімати, відняти; **~i tri de ok** відняти три від восьми; **~o** віднімання; **~a:** **~a signo** знак віднімання; **~at/o** від'ємник.

sub/trajn/o поїзд метро (*у широкому знач. – метро*).

sub/tranĉ/i *vt* підріз(ув)ати (*знизу*).

sub/tropik/a субтропічний; **~ zono**, **~j regionoj** субтропічна зона, субтропічні регіони, субтропічні райони, субтропіки.

subulari/o *бот.* щільник [*Subularia*].

sub/unu/o часткова одиниця виміру.

sub/urb|o *див.* antaŭurbo; **~a** приміський.

subute/o *нрк., див.* alaŭdfalko.

***subvenci|o** субвенція, субсидія, дотація, грошова допомога; **~i** *vt* субсидіювати, дотувати, надавати грошову допомогу; **~ad/o** субсидування, дотування.

sub/vent|a підвітряний; **~e** з підвітряного боку; *la ŝipo estis ~e de la insulo* корабель знаходився від підвітряного боку острова (*тобто вітер дув у напрямку від острова до корабля*).

sub/ventr/o *анат.* нижня частина живота, низ живота; підчеревина, підочеревина (*у тварини*).

sub/vest/o нижня білизна, спідня білизна.

sub/vic/o *мат.* підпослідовність.

sub/vitr/ig/i помістити під скло, брати [взяти] під скло, (по)класти під скло.

sub/voj/o нижня дорога нижнього рівня (*у транспортній розв'язці*).

***suĉ||i** *vt, vn* ссати, смоктати, годуватися грудьми; усмоктувати (*про насос*); ~i la mamon ссати грудь [цицьку]; ~i bombono смоктати цукерку; ~(ad)/o ссання, смоктання; усмоктування; ~aj/o те, що ссуть; ~ig/i змусити поссати; дати (по)ссати, дати соску, годувати з пляшки з соскою, годувати грудьми; ~ig/ad/o годування соскою; годування грудьми; ~ig/ist/in/o годувальниця; ~il/o 1. соска (= сісмо); 2. хоботок (*у комах*); 3. присосок (*у рослин*); 4. *тех.* прийомний шланг, витяжний патрубок.

suĉ/botel/o пляшка з соскою.

suĉ/filtr||i *vt* фільтрувати з підсосом; ~ad/o фільтрація (або фільтрування) з підсосом.

suĉ/harmoni/o *муз.* американська гармонія (*із всисною системою*).

suĉ/hif/o *бот.* гаусторія; всисна тканина.

suĉ/hos/o всисний шланг.

suĉ/infan/o грудна дитина, немовля.

suĉ/karabl/o всисна здатність.

suĉ/korb/o *тех.* поглинач, вбирач.

suĉ/mark/o/j засоси (*сліди від поцілунків*).

suĉ/maŝin/o *сумн.* аспіратор; пилосос.

suĉ/pork/id/o молочне поросся.

suĉ/pov/o *див.* suĉkarablo.

suĉ/pump/il/o усмоктувальний / всисний насос.

suĉ/radik/o *бот.* гаусторія, корінь-присосок.

suĉ/salm/o *див.* suĉtubeto.

suĉ/tub||o сифон (*у вигляді трубки*); ~et/o соломинка (*для напоїв*).

suĉ/valv/o усмоктувальний / всисний клапан.

***sud||o** південь; зюйд (*південний напрямок*); la ~o de Eŭropo південь Європи; ~a південний; la ~a poluso південний полюс; la ~a klimato південний клімат; ~aj regionoj південні регіони, південні області; ~a ventro південний вітер, зюйд; ~a fenestro південне вікно (*вікно, що виходить на південь*); ~e (*de io*) на півдні (*чого-н.*), на південь (*від чого-н.*); ~e/n на південь; moviĝi ~en рухатися на південь; ~an/o житель / мешканець півдня, південець (= ~ulo); ~ist/o *іст.* південець (*прихильник південних штатів під час громадянської війни в США*); ~ul/o житель / мешканець півдня, південець (= ~ano). *Прим. Sud* *ужив.* як преф. для позначення пд. частини континенту, країни або океану: ~-Ameriko Південна Америка; ~-Atlantiko південна частина Атлантичного океану.

Sud-Afrik/o *геогр. н., кр.* Південноафриканська Республіка, Південна Африка.

sud/amerik||a південноамериканський; ~an/o південноамериканець; ~an/in/o південноамериканка.

Sud-Amerik||o *геогр. н.* Південна Америка; ~a *див.* sudamerika.

***Sudan||o** *геогр. н., кр.* Судан; Suda ~o *геогр. н., кр.* Південний Судан; (s)~a суданський; (s)~an/o суданець; (s)~an/in/o суданка.

sud/eost||o, sud-eost||o південний схід, зюйд-ост (*тільки про точку, що відповідає чверті горизонту*; = sudoriento, sud-oriento); ~a південно-східний (*стосовно південно-східного напрямку, південно-східної чверті горизонту*; = sudorienta, sud-orienta); ~a vento південно-східний вітер, зюйд-ост.

Sudet/o/j *геогр. н., гори Судети (Чехія, Німеччина, Польща).*

sudet/german/o/j *етн. судетські німці.*

sud/eŭrop||a *південноєвропейський; ~an/o* *південноєвропейець.*

Sud-Eŭrop||o *геогр. н. Південна Європа; ~a* *див. sudeŭgora.*

Sud-Holand/o *геогр. н. Південна Голландія (провінція у складі Нідерландів).*

Sud-Kimr/i/o, Sud-Kimr/uj/o: *Nova ~ геогр. н. Новий Південний Уельс (штат в Австралії).*

Sud-Kore/i/o, Sud-Kore/uj/o *геогр. н., кр. Південна Корея.*

sud/land||a *з південного краю, з південних країв / країн; ~aj fruktoj* *фрукти з південних країв; ~an/o* *житель / мешканець півдня, південець.*

sud/okcident||o, sud-okcident||o *південний захід; la ~ de Eŭropo* *південний захід Європи; ~a* *південно-західний; la ~aj regionoj* *південно-західні області [регіони]; ~a vento* *південно-західний вітер.*

sud/orient||o, sud-orient||o *південний схід; la ~o de Ukrainio* *південний схід України; ~a* *південно-східний; la ~aj regionoj* *південно-східні області [регіони]; ~a vento* *південно-східний вітер.*

Sud-Oseti/o, Sud-Oset/uj/o *геогр. н. Південна Осетія (самопроголошена частково визнана д-ва на Кавказі, колишня територія Грузії).*

sud/polus/a *полярний (стосовно південного полюсу).*

Sud-Tirol/o *геогр. н. Південний Тироль (автономна провінція в Італії).*

sud/uest||o, sud-uest||o *південний захід, зюйд-вест (тільки про точку, що відповідає чверті горизонту; = sudokcidento, sud-okcidento); ~a* *південно-західний (стосовно південно-західного напрямку, південно-західної чверті горизонту; = sudokcidenta, sud-okcidenta); ~a vento* *південно-західний вітер, зюйд-вест.*

sued/o *бот. содник [Suaeda].*

Suetoni/o *іст. Светоній (римський історик)*

Suez||o *геогр., м. Суец (Єгипет); ~a* *суецький; la ~a istmo* *Суецький перешийок; la ~a kanalo* *Суецький канал; ~a Golfo* *Суецька затока.*

***sufer||i** **1.** *vn* *мучитися, страждати; ~i de (або pro) kapdoloro* *страждати від головного болю; 2. vt* *(по)терпіти, переносити, переживати, відчувати, перетерпіти; ~i malsukceson* *(по)терпіти невдачу; ~i grandajn perdojn* *зазнати великих втрат; la regulo ne ~as esceptojn* *правило не терпить винятків; ~a* *мученицький, страдн(ицьк)ий, страждальн(ицьк)ий; ~o* *мука, страждання (почуття); elporti multe da ~oj* *відчути перенести багато мук, страждань; senti ~on* *почувати [відчувати] муку, страждання; ~ad/o* *мука, страждання (стан); mi vidis lian ~adon* *я бачив його муку, страждання; ~ant/o* *страдник, страждальник, страждалець, мученик; ~eg/i* *vn* *страшно мучитися, переносити жахливі муки, страждання; ~et/i* *vn* *відчути деяку частину мук, страждань; ~ig/a* *болісний, нестерпний; ~ig/i* *заподіяти страждання, біль, мучити; la varmege tre ~igis lin* *спека дуже мучила його; la milito ~igis al ni grandajn perdojn* *війна заподіяла нам великі втрати; ~int/o* *потерпілий (у знач. ім.); страдник, страждальник, страждалець, мученик.*

sufi||o *суфій (ісламський аскет); ~ism/o* *рел., філос. суфізм (містична течія в ісламі, яка проповідує злиття людини з Богом через аскетизм і внутрішнє самовдосконалення); ~ist/o* *суфіст.*

***sufiĉ||a** *достатній; pli ol ~a* *більш ніж достатній; ~e* *достатньо, доволі, досить, вистачить; ~e da mono, tempo* *достатньо / доволі грошей, часу; li estas ~e juna* *він досить молодий; ~e!* *доволі / годі / досить / вистачить!, баста!; mi havas ~e da tio!* *мені цього досить!; ~i* *vn*

бути достатнім, вистачати; tio ~as al mi! цього мені досить!; ~as! див. ~e!; ~o: la princiro de ~o принцип достатності (в есперанто); ~ec/o достатність; ~eg/e предостатньо.

*sufiks||o 1. грам. суфікс; 2. інформ. розширення назви файла; ~a суфіксальний; ~oid/o грам. суфіксoid.

sufiks/rim/o див. adasismo.

sufle/o кул. суфле.

*suflor||o суфлер; ~a суфлерський; ~i vt суфлірувати, підказувати; ~ad/o суфлірування, підказування; ~aj/o сумн. слова суфлера, підказка (слова); ~ej/o суфлерська будка.

suflor/kart/et/o, suflor/paper/et/o сумн. шпаргалка.

suflor/kest/o театр. суфлерська будка.

*sufok||i vt прям., перен. душити; задушити, удушити; перен. придушити, приборкати, заглушити; ~i iun per kuseno задушити кого-н. подушкою; ~i koleton придушити / приборкати гнів; ~i ribelon придушити повстання; ~a задушливий, задушний; ~a gaso задушливий газ; ~e задушливо, задушно, душно; ~e premi al iu la gorĝon задушливо стиснути кому-н. горло, душити кого-н. за горло; ~e brakumi iun душити кого-н. в обіймах; al mi estas ~e мені душно; ~e varm(eg)e душно (від спеки); ~(ad)/o задушення, удушення; ~ant/o душитель; ~ec/o задушливість, задушність; ~ig/i задихатися, задихнутися, задушитися; ~ig/o задихання.

sufragan/o церк. єпископ (без єпархії); вікарій.

sufraĝet/o іст. суфражистка (представниця руху у Великій Британії на початку 19 ст. за надання виборчого права жінкам).

sufuz||i vt мед. розлитися під шкірою (про кров і т. п.); ~o суфузія, крововилив у підшкірну тканину, синець.

*sugest||i vt 1. навести на думку; навіяти, вселити; підказати; 2. припускати; ~o наведення на думку; навіювання; підказка; agi sub ies ~o діяти за чією-н. намовою; ~a який наводить на думку; який підказує; ~a demando навідне питання.

*sugesti||o 1. псих. сугестія, навіювання (від гіпнозом); 2. перен., див. sugesto; ~i vt 1. навіяти (від гіпнозом); 2. перен., див. sugesti; ~a сугестивний; ~ebl/a який піддається сугестії, навіюванню; ~ebl/ec/o сугестивність, навіюваність.

sugestopedi/o пед. сугестопедія (навчання методом навіювання).

Suĝoŭ/o геогр. н., м. Сучжоу (Китай).

Suĥum/o сумн., геогр. н., м. Сухум(і) (Абхазія).

suicid||o юр. самогубство, суїцид (= sinmortigo, memmortigo); ~a суїцидальний; ~i vt здійснити суїцид, учинити самогубство, покінчити з життям, накласти на себе руки (= sin mortigi).

suit/o муз. сюїта.

suĵet/o сюжет.

*suk||o 1. у різн. знач. сік; citrona ~o лимонний сік; stomaka ~o шлунковий сік; 2. перен. сутність, суть; 3. розм. паливо або електрика (для приведення в рух двигуна); ~a соковитий; ~a frukto соковитий плід [фрукт]; ~ec/o соковитість.

sukavat/o рел. сукхаваті (у буддизмі: рай, керований буддою Амитабхі, в якому проживають бодхісатви).

sukced/i vt приходити на зміну, перебирати [успадковувати] посаду, владу; замішати.

*sukcen||o бурштин, янтар; ~a бурштиновий, янтарний (тж про колір); ~a (kol)ĉeno бурштинове намисто; ~at/a: ~ata acido хім. сукцинатна / бурштинова кислота; ~at/o хім. сукцинат, сіль або ефір сукцинатної / бурштинової кислоти.

sukcen/flav/a, sukcen/kolor/a янтарно-жовтий, бурштиновий, янтарний.

***sukces||i** *vn* удатися; мати успіх; бути успішним; досягнути успіху; (з наступним інфінітивом) устигнути; змогти; зуміти; ~і *сe* екзамено здати [витримати, пройти] іспит; *li* ~as *en* *ĉio* йому все вдається, йому завжди везе; ~а успішний; вдалий; ~е успішно, вдало; ~о успіх; удача; ~ig/i зробити успішним, вдалим; привести до успіху, до удачі; забезпечити успіх.

sukces/plen/a успішний, вдалий.

sukcis/o бот. комонник [*Succisa*].

***suker||o** цукор (*тж хім.*); rafinita ~o (цукор-)рафінад; pulvorigita ~o цукрова пудра; kruda (або bruna) ~o цукор-сирець; simpla, malsimpla ~o хім. простий, складний цукор; dolĉa kiel ~o солодкий як цукор; ~а цукровий, цукристий; *перен.* солодкий; ~а diabeto мед. цукровий діабет; ~i *vt* (по)солодити, (по)цукрувати, додавати цукор, посипати цукром; *~aĵ/o кондитерський виріб, солодощі; ~aĵ/ej/o кондитерська, цукерня, цукорня; ~aĵ/ist/o кондитер; ~at/a: ~ata acido хім. цукрова кислота; ~at/o хім. сіль цукрової кислоти; ~uj/o цукорниця, цукерниця; ~um/i *vt* посипати цукром, цукровою пудрою.

suker/acer/o бот. клен цукристий [*Acer saccharum*].

suker/akv/o цукровий розчин.

suker/bet/o бот. цукровий буряк [*Beta vulgaris subsp. vulgaris*].

suker/bulk/o солодка булка, посипана цукром булка.

suker/diabet/o мед. цукровий діабет.

suker/dolĉ/a солодкий як цукор.

suker/en/hav/o вміст цукру.

suker/fabrik/o цукровий завод, цукроварня.

suker/glazur/o цукрова глазур.

suker/industri/o цукрова промисловість.

suker/kan/o бот. цукрова тростина (= sakaro 1).

suker/kub/o кубик цукру.

suker/nivel/o фізіол. рівень цукру в крові.

suker/palm/o бот. цукрова пальма.

suker/pec/o грудка цукру.

suker/pilol/o солодка пилюля.

suker/pin/o бот. сосна Ламберта [*Pinus lambertiana*].

suker/pinĉ/il/o щипці для цукру.

suker/piz/o цукровий горох.

suker/pom/o бот. цукрове яблуко (плід анони лускатої).

suker/pom/arb/o бот. анона луската (= skvama anono).

suker/pren/il/o див. sukerpinĉilo.

suker/rafin/ej/o цукрорафінадний завод.

suker/ĝos/o відросток, пагін (на зрізаному місці).

suker/vat/o цукрова вата (солодощі).

sukijak/o кул. сукіякі (японська страва з м'яса з овочами, цукром та соєю).

suk/lign/o див. alburno I.

Sukot/o рел. Сукот (єврейське свято).

sukotaš/o кул. сукоташ (американська страва з кукурудзи і квасолі).

suk/plen/a соковитий (= suka).

sukr/o сукре (грошова одиниця Еквадору).

Sukr/o геогр. Сукре (столиця Болівії).

suk/rič/a соковитий (= suka).

suk/ring/o див. jarringo.

sukroz/o хім. цукроза, сахароза (= sakarozo).

suk/streč/o бот. розтріскування від великої кількості соків.

suk/šos/o бот. новий пагін, новий відросток (що появився за рахунок припливу соків на стару частину рослини, н-д, при пошкодженні).

sukub/o рел. сукуб (диявол в образі жінки, що навідує чоловіків уві сні).

sukulent/a бот. сукулентний.

sukur||i vt (iun) мед. надати першу медичну допомогу (кому-н.); ~a: ~a bandažo тимчасова пов'язка; ~ad/o перша медична допомога, надання першої медичної допомоги; ~ej/o пункт (надання) першої медичної допомоги, медпункт; ~ism/o перша медична допомога, надання першої медичної допомоги (як напрям у медицині); ~ist/o спеціаліст з надання першої медичної допомоги.

sul||o орн. олуша [Sula]; atlantika ~o олуша атлантична [S. bassana]; ruĝpieda ~o олуша червононога [S. piscator]; ~ed/o/j олушеві [родина Sulidae].

Sulaŭesi/o див. Celebeso.

sulf||o хім. сірка (скор. від sulfuro, що використовується в назвах сполук); ~at/a: ~ata acido сірчана кислота; ~at/o сульфат, сірчанокисла сіль; acida ~ato кислий сульфат, гідросульфат; ~id/a: ~ida acido сірководнева кислота; ~id/o сульфід; ~it/a: ~ita acido сірчиста кислота; ~it/o сульфід, сірчистокисла сіль; acida ~ito кислий сульфід, гідросульфід.

sulf/amid/o див. sulfonamido.

sulf/at/amid/o хім. сульфаніламід, сульфатамід.

sulf/at/anhidr/id/o хім. сульфатангідрид.

sulf/cianat/o заст., див. tiocianato.

sulfimid/o хім. сульфід.

sulfin||o хім. сульфініл (у складних словах); ~at/o сульфінат; ~il/o сульфініл.

sulf/it/anhidr/id/o хім. сульфідангідрид.

sulfon||o хім. скор. від sulfonato (у складних словах); ~at/o сульфонат.

sulfon/amid/o хім. сульфонамід.

sulf/oni/o хім. сульфоній.

sulf/oksid/o хім. сульфатоксид.

***sulfur||o** хім. Сульфур (хімічний елемент); сірка (проста речовина); ~a сірчаний; ~i vt сульфурувати, обкурювати сіркою; ~ad/o сульфуризація; ~ej/o сірчаний рудник; сірчаний склад; ~il/o сульфурил.

sulfur/ban||o мед. сірчана ванна; ~ej/o сірчані купелі.

sulfur/di/oksid/o хім. сульфурдіоксид (син. sulfitanhidrido).

sulfur/font/o сірчане джерело.

sulfur/fos/ej/o див. sulfurminejo.

sulfur/min/ej/o сірчаний рудник.

sulfur/pudr/o фарм. сірчана пудра.

sulfur/pulvor/o хім. сірчаний порошок.

sulfur/tri/oksid/o хім. сульфуртриоксид (син. sulfatanhidrido).

***sulk||o** 1. борозна; рівчик; 2. зморшка, складка; 3. анат. борозна; la cerebraj ~oj борозни головного мозку; ~et/o борозенка; зморщечка, складочка; ~i vt, ~ig/i 1. борознити; 2. (з)морщити, наморщити; ~igi la frunton зморщити чоло; ~iĝ/i 1. борознитися; 2. (з)морщитися, наморщитися.

sulk/abund/a зморшкуватий.

sulk/o/flagel/ul/o/j зоол. панцирні джгутикові, перидиней [ряд Dinoflagellata].

sulk/riĉ/a зморшкуватий.

sulki/o спорт. одномісний двоколісний екіпаж; одномісна двоколлка, розм. бідарка.

Sull/o іст. Сулла (римський диктатор).

Sulpici/o Сульпіцій (чол. ім'я).

***sultan||o** султан (монарх); ~a султанський; ~in/o 1. султанша; султанівна; 2. див. sultanrosino; ~uj/o див. sultanlando.

sultan/kok/o див. porfirio.

sultan/land/o султанат.

sultan/rosin/o сумн. родзинки / ізюм без кісточок, сушений виноград без кісточок, (сушений) кишмиш.

I*sum||o 1. сума; підсумок; gonda ~o кругла сума; totala (або entuta) ~o загальна сума; logika ~o мат. диз'юнкція, логічна сума; 2. узагальнення, підсумки (заголовок узагальнюючої наукової праці); ~a сумарний; підсумковий; ~e сумарно, у підсумку, разом, всього; ~er/o доданок; ~ig/i підсумовувати, підбивати підсумок; ~(ig)/il/o інформ. суматор.

II sum/o сум (грошова одиниця Узбекистану).

Sum||o^{EU} геогр. н., м. Суми (Україна); (s)~a сумський; (s)~an/o сумчанин, мешканець / житель Сум.

sumak/o бот. сумах [Rhus]; venena ~ токсикодендрон, сумах отруйний, сумах лаковий, лакове дерево [R. radicans, син. R. toxicodendron].

Sumatr/o геогр. н., о-в Суматра (Індійський океан, Індонезія).

Sumer||o іст., кр. Шумер, Сумер; (s)~a шумерський; (s)~an/o шумер.

sumo||o спорт. сумо (вид японської боротьби); ~ist/o сумоїст.

***sun||o** 1. у різн. знач. сонце; leviĝi kun la ~o уставати із сонцем; nenio nova sub la ~o нічого нового під сонцем; (S)~o астр. Сонце; rotacio de (S)~o обертання Сонця; makuloj de (S)~o плями на Сонці; 2. спец. вогняне коло (феєрверк); ~a сонячний; la ~a disko сонячний диск; la ~a flanko de domo сонячний бік будинку; ~a konstanto спец. сонячна стала; ~a vento спец. сонячний вітер; ~a flamiĝo астр. сонячний спалах; ~i vn світити (про сонце); ~as безос. світить сонце; hodiaŭ ~as сьогодні сонячно, сьогодні світить сонце, сьогодні сонячна погода; ◇ jen ~as, jen pluvas сьогодні густо, а завтра пусто; день на день не приходить; ~um/i vt виставляти на сонце; гріти на сонці; сушити на сонці; ~umi sin грітися на сонці; загоряти, засмагати; ~um/ej/o солярій.

sun||o рел. Сунна (доповнення до Корану: переказ про життя Магомета); ~ism/a: ~isma influo вплив сунізму; ~ism/o сунізм (основний напрям в ісламі, який визнає Суну поряд з Кораном обов'язковим джерелом віри); ~ist/a сунітський; ~ista komunumo сунітська громада; ~ist/o суніт.

sun/ador/ant/o сонцепоклонник.

sun/aktiv/ec/o сонячна активність.

sun/ard/o пригрів.

sun/ban||i: ~i sin приймати сонячні ванни; ~o сонячні ванни; preni ~on див. ~i sin; ~ej/o див. sunumejo; ~iĝ/i див. ~i sin.

sun/bateri/o сонячна батарея.

sun/brill|o сонячне сяйво, сонячний блиск; ~a сонцесяйний, сонячний.

sun/brul|ig/it/a спалений [випалений] сонцем, вигорілий від сонця; ~um/o мед. сонячний опік.

sun/brun|o загар, засмага; ~a, ~ig/it/a загорілий, засмаглий; ~iĝ/i загоріти, засмагнути, вкритися загаром.

sun/central/o сонячна електростанція (= sunenergia centralo).

sun/ĉel/o сонячний елемент, елемент сонячної батареї.

Sund|o *геогр. н.* **1.** Ересунн, Зунд (протока між Скандинавським п-овом та о-вом Зеландія, Данія, Швеція); **2.** Зондська протока (між о-вами Ява і Суматра, Індонезія); ~aj Insuloj Зондські острови (між Індійським і Тихим океаном, Індонезія, Малайзія, Бруней, Східний Тимор).

sun/disk/o диск сонця, сонячний диск.

sun/eklips/o астр. сонячне затемнення, затемнення Сонця.

sun/elektr|a: ~a ĉelo див. sunĉelo; ~ej/o сонячна електростанція (= sunenergia elektrejo).

sun/energi|o сонячна енергія; ~a: ~a centralo див. suncentralo; ~a elektrejo див. sunelektrejo; ~a generatoro див. sungeneratoro.

sun/eritem/o мед. сонячна еритема.

sun/ferdek/o мор. сонячна [навісна, тентова] палуба.

sun/flam/iĝ/o сонячний спалах.

sun/flank/o сонячний бік (гори, будинку).

***sun/flor|o** бот. соняшник (= helianto); ~a соняшниковий; ~a oleo соняшникова олія.

sun/frap/o **1.** сонячний удар (= suna ikto); **2.** сонячний опік (= sunbrulvundo).

sun/generator/o термоелектричний сонячний генератор, генератор сонячної енергії; сонячна батарея (= sunenergia generatoro).

sun/horloĝ/o сонячний годинник.

sunit/o див. sunaisto.

sun/jar/o сонячний рік.

Sun Jatsen іст. Сунь Ятсен (китайський політичний і державний діяч).

sun/kalendar/o сонячний календар.

sun/kask/o корковий шолом (від сонця).

sun/kolekt/il/o сонячний колектор.

sun/koron/o сонячна корона.

sun/kurten/o штора від сонця.

sun/lev/iĝ/o схід сонця.

sun/lum/o сонячне світло, сонячне сяйво.

sun/makul/oj астр. сонячні плями, плями на Сонці.

sun/(okul)/vitr/oj сонцезахисні окуляри.

sun/ombrel/o парасолька від сонця.

sun/perk/o *іхт.* сонячний окунь, царьок [*Lepomis*].

sun/plen/a залитий сонцем, сповнений сонячним світлом.

sun/radi||o сонячний промінь; **~ad/o** сонячна радіація.

sun/ros/o *див.* drozero.

sun/sek/ig||i сушити на сонці; в'ялити; **~it/a** висушений на сонці; в'ялений.

sun/sistem/o *астр.* сонячна система.

sun/spektr/o сонячний спектр.

sun/sub/ir/o захід сонця.

sun/ŝirm||a сонцезахисний; **~il/o** сонцезахисний навіс [тент].

sun/terapi/o *див.* helioterapio.

sun/tropism/o *див.* heliotropismo.

suom||o сум, суомі (*представник фінського племені*); фін; **(S)~i/o** *геогр. н., кр.* Суомі (*інша назва Фінляндії*).

***sup||o** суп, юшка; *legoma* ~o овочевий суп; *◇ ne por lupo estas* ~o не для пса ковбаса; **~et/o** супчик; **~uj/o** супник, супниця.

sup/celeri/o *бот.* селера салатна [черешкова] [*Apium graveolens var. secalinum*] (= tranĉocelerio).

sup/ĉerp/il/o ополоник (= supkulerego).

supel||o (звана / прохана) вечеря; **~i** *вп* вечеряти, брати участь у вечері.

***super I.** *прійм.* над, зверху, понад; *la suno estas ~ la horizonto* сонце стоїть над об'єктом; ~ *homaj fortoj* понад людські сили; *li laboris ~ la projekto* він працював над проектом; **II.** *корінь зі знач. прійм.:* ~a вищий; верхівний; вищий (за рангом), верхній; найвищий, чудовий; ~a *lernejo* вищий навчальний заклад; ~a *matematiko* вища математика; ~a *oficiro* старший офіцер; *la kolonelo estas ~a al la kapitano* полковник вищий (або старший) від капітана за званням; ~a *kuiristo* чудовий кухар, кухар вищого класу; *la (S)~a lago* *геогр. н.* Верхнє озеро (*Канада, США*); ***~i** *vt* перевершувати, перевищувати; подолати, взяти гору / верх; **~aj/o** чудова [прекрасна] річ; що-н. вищої якості, що-н. „супер”; **~ar/o** *мат.* надмножина; **~es/o** вищість, перевага; **~eg/a** найкращий, найвищий; **~em/o** прагнення до вищості; **~ul/o 1.** високопоставлена особа [персона], начальник; *військ.* старший за званням; **2.** *церк.* настоятель монастиря, ігумен; **III.** *преф. зі знач. прійм.* супер-, над-, верх-, понад-, пре-: *~konstrui* надбудовувати; *~sona* зверхзвуковий; *~forti* пересилити; *~norma* понаднормовий; *~bela* прегарний.

super/abund||a пребагатий, прещедрий; надлишковий, надмірний; **~e** пребагато, прещедро; надмірно; **~i** *вп* бути пребагатим / прещедрим, бути в надлишку; **~o** наддостаток; надлишок, надмір; **~es/o** надмірність, надмір.

***super/akv||i** *vt* затопити, залити, наводнити (= inundi); **~o** повінь, повідь, паводок; **~eg/o** потоп (= diluvo).

super/atut/i *vt* узяти [побити, покрити] козирем.

superb/a *поет.* чудовий, прекрасний (= belega).

super/bazar/o супермаркет.

super/bord/iĝ||i вийти з берегів, розлитися; **~o** розлив.

super/brov/a надбрівний.

super/bru/i *vt* заглушити [покрити] (своїм) шумом.

super/dominant/o муз. шостий ступінь.

super/dossier/o інформ. надкаталог, наддиректорія.

super/doz/o зверхдоза, надмірна / завелика доза, передозування.

super/ekspon||i vt фото передержати, піддати надмірній експозиції; **~(ad)/o** передержка, надмірна експозиція.

super/el/star/i vn височіти, вивищуватися; виділятися, виступати, випинатися, стирчати (уверх).

super/etn/o суперетнос.

super/fal/i vt рідко упасти зверху (на що-н., кого-н.); звалитися, налетіти, накинутися, навалитися (несподівано атакувати).

super/famili/o зоол. надродина.

super/fer/voj/o надземна залізниця, надземне метро (= supertera fervojo).

super/flu||i vn 1. перетікати через краї, розливатися; 2. перен. бити через край; бути надмірним, зайвим; li ~as je sano у нього здоров'я через край; *~a надмірний, зайвий; ~e надто, надмірно, надміру; ~o надлишок, надмір; ~aj/o що-н. надмірне, зайве, надмірність.

super/flug/i vt (про)летіти над / поверх.

super/fort||i vt мати перевагу (у силі); пересилити, бути сильнішим, перевищити силою, взяти гору (силою); подолати, перемогти; ~o 1. перевага (в силі); 2. юр. форс-мажор, стихійна сила, непередбачені обставини, надзвичайна ситуація (викликана дією стихійних сил).

super/fosf/at/o хім. суперфосфат.

super/frost/ig||i спец. заморожувати, піддавати глибокому замороженню (до температури -40° C); ~ad/o глибоке заморожування.

super/galaksi/amas/o астр. зверхгалактика.

super/grafe/o мат. надграф.

super/grav/ig/i перебільшувати, надавати надто важливого значення.

super/hejt/i vt забагато натопити / напалити.

super/heterodin/o радіо супергетеродин.

super/hom||o надлюдина; супермен; ~a надлюдський; суперменський.

super/impost||o додатковий податок; ~i vt обкласти додатковим податком.

super/intendant/o суперінтендант, головний наглядач (у різних країнах – міністерська, церковна або поліцейська посада).

super/jar/o високоєсний рік.

super/jet/i vt закидати (зверху).

super/kamp/o мат. надполе, розширення поля.

super/konduk(t)||a: ~a stato фіз. стан надпровідності; ~a materialo фіз. надпровідний матеріал; ~ant/o надпровідник; ~ec/o, ~iv/o надпровідність.

super/konstru||i vt надбудувати; ~ad/o надбудова (дія); ~aj/o надбудова (результат).

super/kovr/il/o покривало (ліжка).

super/kresk/i vn перерости, надміру вирости, вибувати.

super/kri/i vt перекричати.

super/krit/a фіз. надкритичний, гіперкритичний.

***superlativ/o** *грам.* найвищий ступінь (порівняння).

super/laŭd/i *vt* перехвалити, захвалити.

super/manĝ/i *vn* переїдати, об'їдатися.

supermarkt/o *нрк., див.* superbazaro.

super/met/i *vt* понакладати, понаскладувати, понаставляти (*зверху*).

super/mezur||a надмірний, непомірний; **~e** надмірно, непомірно, зверх міри; **~ec/o** надмірність, непомірність.

super/naci/a наднаціональний.

super/natur||a надприродний; **~e** надприродно; **~ec/o** надприродність.

super/noci/o надпоняття, родове поняття.

super/nombr/a який перевищує належну кількість, зверхнормативний; **~** pasaĝeto зайвий пасажир; **~** oficisto зверхштатний службовець.

super/norm/a (по)наднормовий; понаднормативний; *сумн.* (по)надурочний.

supernova/o *астр.* наднова зоря.

super/nutr/i *vt* перегодувати, обгодувати.

super/ord/o *бот.* надпорядок; *зоол.* надряд.

super/pag/i *vt* переплатити.

super/parti/a надпартійний.

super/pas/ej/o переїзд або перехід над колією, надземний переїзд або перехід, переїзд або перехід верхнього рівня.

super/pend/i *vn* нависати.

super/pez||i *vn* мати більшу вагу, мати перевагу, переважувати, переважити (*у своїй вазі*). **~o** перевага; припік (*у хлібі*).

super/plen||a наповнений ущерт, переповнений; набитий; **~ig/i** переповнити; **~iĝ/i** переповнитися; **~iĝ/o** переповнення; **~um/i** *vt* перевиконати.

super/pont/i *vt* звести міст над чим-н., перекинути міст.

super/potenc/o *див.* superregno.

super/pov/i *vt* мати більшу силу [владу], пересилити, перевершити, перемогти, перебороти.

super/prem||o *метео, тех.* тиск, вищий за атмосферний; підвищений тиск (*порівняно з атмосферним*); **~ej/o** *метео* зона підвищеного тиску, антициклон (= anticiklono).

super/produkt/ad/o *ек.* надвиробництво.

super/profit/o *ек.* надприбуток.

super/punkt/o *друк.* нарядковий діакритичний знак у вигляді крапки.

super/rang/ec/o старшинство, першенство.

super/re/ag/o *радіо* зверхгенерація.

super/real/ism/o *див.* surrealismo.

super/reg/i **1.** *vn, vt* переважати, панувати, мати зверхність, верховодити, старшинувати; *tiu regno ~as en la mondo* ця держава панує в світі; *tiu argumento ~as la aliajn* цей аргумент переважає над іншими; **2.** *vt* домінувати (= domini); **~ad/o** переважання, панування, верховенство; **~ec/o** *біол.* домінантність.

super/regn||o наддержава; **~a** наддержавний.

super/rest||o зайвий залишок, надлишок; ~а зайвий, надлишковий; ~і *vn* залишитися зайвим.

super/rigard||i *vt* 1. оглядати, окидати поглядом [оком], обводити поглядом [оком]; 2. наглядати за; ~о огляд, загальний погляд.

super/ring/o 1. *mat.* надкільце; 2. *друк.* діакритичний знак над буквою у вигляді колючка.

super/ruz i *vt* перехитрити.

super/salajr/o надбавка (до зарплати, окладу).

super/sat||a пересичений, ситий по горло; ~есо пересиченість, пересичення, пересит; ~ig/i переситити, наситити по горло, перегодувати, обгодувати; ~ig/i пересититися, насититися по горло, об'їстися.

super/satur/i *vt* 1. *xim.* перенаситити; 2. *перен.* перенаситити, наситити по горло.

super/sens||ec/a надчутливий; з підвищеною чутливістю; екстрасенсорний; ~ul/o *сумн.* екстрасенс.

super/sign/o *друк.* нарядковий знак.

super/skrib/i *vt* написати поверх написаного, на місці вже написаного; *інформ.* переписати (*записати інформацію поверх написаної*).

super/son||a надзвуковий (*про швидкість літака і т. п.*); ~і *vt* покрити [перекрити, (за)глушити] (своїм звуком).

super/star/i *vt* височіти, вивищуватися (*над чим-н.*).

***superstic||o** марновірство, забобон; ~а марновірний, забобонний; ~а signo прикмета (*забобонна*); ~ig/i (з)робити забобонним, перетворити у забобон.

super/strek/o *друк.* нарядкова риска, нарядковий діакритичний знак у вигляді риси.

super/struktur||o *філос.* надбудова; *ideologia* ~о ідеологічна надбудова; ~а надбудовний.

super/sarĝ||i *vt* перевантажувати (*зверх норми*); ~і *per laboro* перевантажити роботою; ~ita *autobuso* перевантажений автобус; ~о перевантаження.

super/sat/i *vt* надмірно цінувати [любити].

super/sut||i *vt* *прям., перен.* засипати, присипати; ~ita *de laboro* завалений роботою.

super/tag/o високосний день.

super/taks/i *vt* переоцінювати, переоцінити (*давати завищену оцінку, = trotaksi*); ~(ad)/o надмірна [завищена] оцінка, переоцінка.

super/task/o надзавдання.

super/ter/a 1. надземний; 2. *перен.* неземний.

super/trink||i *vn* перепити, обпитися; ~ig/i *vt* обпоїти.

super/tut/o комбінезон (*з рукавами*).

super/unu/o кратна одиниця виміру.

super/varmig/i 1. перегріти (= *trovarmigi*); 2. нагріти вище температури кипіння.

super/vend/ej/o *див.* *superbazaro*.

super/verŝ/i *vt* залити, затопити, наводнити (= *inundi*).

***super/vest/o** верхній одяг.

super/viv/i *vt* (*iun, ion*) пережити (*кого-н., що-н.*), вижити, залишитися живим (*після кого-н., чого-н.*).

super/voj/o дорога верхнього рівня, верхня дорога (*у транспортній розв'язці*).

super/volt/i *vt* пропустити струм надмірної напруги (через що-н.); підвести надмірну напругу (до чого-н.), розм. перенапружити.

I supin|i *vt* повертати руку долонею вперед і догори, вивертати руку; **~ad/o** супінація, поворот руки долонею вперед і догори; **~ator/o** *анат.* м'яз-відвертач.

II supin/o *грам.* супін.

sup/kub/o *кул.* суповий кубик.

sup/kuler||o супова ложка, столова ложка; **~eg/o** ополоник (= supcêrpilo).

supl|a гнучкий (= fleksebla); м'який, податливий (= mola); **~ec/o** гнучкість, м'якість, податливість; **~ig/i** (з)робити гнучким / еластичним, пом'якшити.

***suplement||o** **1.** додаток, доповнення (до вже повного набору); *literatura* ~o літературний додаток; **2.** *грам.* додаток (що пояснює будь-який член речення, крім присудка); **3.** *мат.* доповнення до розгорнутого кута, суміжний кут; **~a** **1.** додатковий, (по)наднормовий, (по)надурочний; **~aj** laborhoroj понаднормовий робочий час; **2.** *грам.* який стосується додатка; **3.** який доповнює до розгорнутого кута, суміжний; **~e** у формі додатка.

***supoz||i** *vt* припускати; допускати; *mi havas kaŭzon ~i, ke...* я маю причини припускати, що...; **~a, ~at/a, ~it/a** можливий, передбачуваний; **~e, ke** припускаючи, що; у тому разі, якщо; при умові, що; **~o** припущення; **~ebla** припустимий, допустимий; **~ebl/e** припустимо, допустимо; **~ig/i** наштовхнути на думку.

supozitori/o *фарм.* супозиторій, свічка (лікарська).

***supr||e** нагорі, угорі, зверху, наверху; на одній з попередніх сторінок, раніше, перед тим; на небі, во вишніх; *de ~e zgori, zverxu;* ~ *sur la monto* на верху гори; **~e/n** вгору, догори, наверх, нагору, уверх; *Прим. supren* *ужив.* як *преф.* зі знач. прислівника: *~grimpi* підійматися, сходити, здиратися; *~iri* *iti* вгору, здійматися, сходити; **~a** верхній, горішній; **~a parto** верхня частина; ***~o** верх, вершина, верхівка, вершок; *esti ĉe la ~o de sia glo* бути на вершині (свої) слави; *sidi ĉe la ~o de la tablo* сидіти на початку стола (на почесному місці); *la ~on malsupren* догори ногами, догори дном, шкереберть; **~aj/a** *прям., перен.* поверхневий; **~aj/e** поверхнево, поверхово; ***~aj/o** поверхня; верхня частина; **~aj/ec/o** поверхневість; **~(e/n)ig/i** підняти, підійняти; **~(e/n)ig/o** підйом (дія того, що піднімає); **~(e/n)ig/i** підійматися, підніматися; **~(e/n)ig/o** підйом (дія того, що піднімається).

supr/e/cit/it/a вищенаведений, процитований вище.

supr/e/dir/it/a вищесказаний.

suprem/o *мат.* супремум, точна верхня межа; *limesa* ~ верхня межа.

suprematism/o *мист.* супрематизм (одна з форм абстракціонізму).

suprematist/o *мист.* супрематист.

supr/e/menci/it/a вищезгаданий.

supr/e/n/fald/i *vt* засукати, закачати, закотити, підіткнути (рукави, штанину, спідницю і т. п. = kuspi).

supr/e/n/flu/o висхідна течія, висхідний потік.

supr/e/n/flug/i *vn* летіти догори.

supr/e/n/fort/o *фіз.* виштовхувальна (або архімедова) сила.

supr/e/n/grimp/i *vt* підніматися вгору, дертися наверх, вилізати наверх.

supr/e/n/ir||i *vt* іти догори, підніматися, підійматися, здійматися, сходити; **~i** (sur) *monton* сходити на гору; **~o, ~ad/o** сходження, схід.

supr/e/n/jet/i *vt* кинути догори / вверх, підкинути.

supr/e/n/kuri *vn* бігти догори, вибігти (наверх).

supr/e/n/naĝ/i *vn* сплисти, спливти, виринути.

supr/e/nom/it/a вищеназваний.

supr/e/n/ramp/i *vt* виповзати, вилазити, вилізати, залазити, залізати (*на що-н. догори*).

supr/e/n/rigard/i *vn* (по)дивитися догори, увись.

supr/e/n/salt/i *vn* підскакувати, стрибати уверх, стрибати у висоту.

supr/e/n/strek/o *др*ук. скісна риска (/).

supr/e/n/šov/i *vt* висувати [випихати, виштовхувати] догори / уверх.

supr/e/n/tir/i *vt* витягати [витягувати, витягнути] наверх / угору.

supr/en/tren/i *vt* в (за)волокти [(за)тягнути] догори / наверх / угору.

supr/en/volv/i *див.* kuspi.

sup/tas/o супова чашка.

sup/teler/o супова тарілка, глибока тарілка.

***sur I.** *пр*ийм. на; по; sidi ~ seĝo сидіти на стільці; promeni ~ la strato гуляти по вулиці; ~ la horizonto на обрії; ĵeti sin ~ la kolon кинутися на шию; **II.** *пре*ф. зі знач. *пр*ийм., відповідає *укр. на-, по-, над-* та *ін.*: ~marketigi викидати на ринок; ~meti накидати, вдягати; ~skribo надпис.

sur/o *анат.* литка.

sura/o *рел.* сура (*вірш з Корану*).

sur/akv||a розташований на воді; який відбувається на воді; який знаходиться на поверхні воді; ~e на воді; по воді; ~**ig/i 1.** спустити на воду; **2.** *ав.* приводити, посадити на воду; ~**ig/o 1.** спуск на воду; **2.** *ав.* приводнення, посадка на воду; ~**iĝ/i** *ав.* приводнитися, сісти [опуститися] на воду; ~**iĝ/o** *ав.* приводнення, посадка на воду.

sur/amas/ig/i *див.* stapli.

sur/baz/e (*de io*) на базі, на основі; на підставі (*чого-н.*).

sur/bend/ig/i записати на (магнітофонну) стрічку, записати на магнітофон, (з)робити магнітофонний запис.

sur/bord/iĝ/i вийти на берег, зйти на берег.

sur/brak/ig/i *сумн.* брати [узяти] на руки.

sur/brust||a нагрудний; ~a naĝado *див.* brustonaĝado; ~e на грудях; ~e naĝi *див.* brustonaĝi; ~aĵ/o нагрудник (*нагрудна прикраса первосвященника*); нагрудна прикраса; ~**ig/i** покласти на груди; повісити [причепити] на груди, прикріпити до грудей.

sur/ĉemiz/o манишка.

sur/ĉeval||e на коні; ~**ig/i** висадити / посадити на коня; ~**iĝ/i** сісти на коня, скочити на коня.

sur/ĉifr/i *vt* повторно зашифрувати (*ін*шим шифром, наклавиши його на попередній), зашифрувати двічі, зашифрувати двома шифрами.

***surd||a** глухий (*тж про звуки, шум*); ~a ĉe (*або je*) unu orelo глухий на одне вухо; ~a kiel trunko глухий як пень; resti ~a al ies peto залишитися глухим до чисї-н. просьби; ~a malamo глуха ненависть; ~a voĉo глухий голос (= obtuza voĉo); ~e глухо (*приглушено, недзвінко*); ~**ec/o** глухота; ~**ig/a** оглушливий, приголомшуючий; ~**ig/i 1.** оглушити; **2.** приглушити, заглушити (*звук*); ~**iĝ/i** оглухнути; глухнути (*тж про звуки, шум*); ~**ul/o** глухий (*у знач. ім.*).

surd/a/mut||a глухонімий (*прикм.*); ~**ul/o** глухонімий (*у знач. ім.*).

sur/disk/ig/i записати на диск, награти пластинку, записати на пластинку.

sur/dors||a: ~a portado носіння на спи́ні; ~a pozicio положення (або пози́ція) на спи́ні; ~a bastonbato удар палкою по спи́ні; ~a paĝado див. dorsnaĝado; ~e на спи́ні, на хребті; paĝi ~e див. dorsnaĝi; ~ig/i покласти [закинути] на спи́ну; спорт. покласти на (обі) лопатки; ~igi selon al ĉevalo закласти сідло на коня.

surealist/o/j див. superrealistoj.

sur/ekran/ig||i 1. кіно екранізувати; 2. інформ. вивести на екран; ~o 1. кіно екранізація; 2. інформ. виведення на екран.

surf||o прибі́й; гребінь хвилі; бурун; ~i *vn спорт.* займатися серфінгом; ~ad/o спорт. серфінг (ковзання хвилями на спеціальній дошці); ~ist/o серфінгіст.

***surfac||o** поверхня (тж мат.); la ~o de la muro поверхня стіни; disolvebla ~o мат. поверхня, що розгортається; ~a поверхневий (стосовно до поверхні); зовнішній; ~a tensio фіз. поверхневий натяг; ~a efekto фіз. поверхневий ефект; ~a minado гірн. розробка відкритим способом, відкриті гірничі роботи; ~aĵ/o поверхня (ділянка з особливими властивостями, особливого призначення); porta ~aĵo de aviadilo несуча поверхня літального апарату.

surf/ampleks/o площа поверхні (= areo).

sufrac/tensi/o фіз. поверхневий натяг.

sur/faden/ig/i нацизувати (на нитку).

sur/fal/i *vt рідко* упасти на (що-н., кого-н. зверху), звалитися, налетіти, накинутися, навалитися (несподівано атакувати).

sur/ferdek/iĝ||i ав. сісти на палубу (авіаносця); ~o посадка на палубу.

sur/flos/abl/a сплавний, придатний для сплаву (про ріку).

***sur/flug/i** *vn* злетіти (на що-н.); ~i (sur) tegmenton злетіти на дах.

sur/fost/a буд. збудований на палях, що стоїть на палях.

surf/(o)/tabul||o спорт. серфінг (дошка для ковзання хвилями); ~ad/o серфінг (= surfado); ~ist/o серфінгіст (= surfisto).

sur/fund||aĵ/o (кала)му́ть, оса́д, нанос (на дні ріки); перен. покидьки ~ig/i спустити на дно; ~iĝ/i осісти, опуститися на дно.

sur/genu||e на колінах, навколішки; ~iĝ/i див. genuiĝi.

sur/glu/i *vt* наклеїти.

sur/grimp/i *vt* видертися, вилізти; ~ (sur) rokon видертися на скелю.

sur/grund/iĝ/i мор. сісти на мілину.

sur/hav/i *vt* мати на собі; li ~is silkan ĉemizon на ньому була шовкова сорочка; la koverto ~is belajn poŝtmarkojn на конверті були гарні марки.

sur/hok/ig/i начепити насадити, навісити, повісити на гак [гачок].

surikat/o зоол. сурикат(а) [*Suricata*].

Surinam/o геогр. н., кр. Суринам.

sur/ir/i *vt* зійти, вибратися на; ~ (sur) monton зійти на гору.

sur/jekci||o мат. відображення на, сур'єкція; ~a сур'єктивний.

sur/ĵet||i *vt* накидати, накинути; ~o див. surjekcio.

sur/kaj/e на пероні; на набережній; на пристані.

sur/kap||a ~a portado носіння на голові; ~a staro стійка на голові; ~a bastonbato удар палкою по голові; ~e на голові; ~ig/i надіти [покласти, насадити] на голову.

sur/kolon/aĵ/o див. entablemento.

sur/korekt/i *vt* виправити по написаному.

sur/kresk/ant/a *div.* adventiva.

sur/kunig|i *mex.* з'єднати внапустку; ~е внапустку.

sur/kur/i *vt* вибігти на; ~ (sur) monteton вибігти на пагорб.

sur/lok||a здійснюваний на місці; ~е на місці.

sur/merkat||ig/i *ек.* викинути [випустити, поставити] на ринок, пустити у продаж; ~ig/o випуск на ринок; ~iĝ/i з'явитися на ринку, надійти у продаж; ~iĝ/o поява на ринку, надходження на ринок, надходження у продаж.

sur/met/i *vt* **1.** покласти, накласти, поставити (на що-н., кого-н.); **2.** накинати, одягти, одягнути, надягнути, надягти.

sur/mont||e на горі; ~iĝ/i піднятися [зійти, вибратися] на гору; ~iĝ/o підйом [сходження] на гору.

surmulet/o *ixm.* барабуля смугаста [*Mullus surmuletus*].

sur/naĝ/i *vn* плавати на поверхні, триматися на поверхні.

surni/o *орн.* яструбина сова [*Surnia*].

surogat||o сурогат, ерзац; ~а сурогатний.

sur/ond/ig||i *радіо, тб.* передати в ефір, випустити в ефір; поставити на радіо або телебаченні (*n'escu i t. n.*); ~o випуск в ефір; радіопостановка, телепостановка.

sur/orbit/ig/i *див.* orbitigi.

sur/pan/aĵ/o бутербродний гарнір (*те, що кладеться на хліб*).

sur/paper/ig/i нанести на папір; написати (*на папері*).

sur/paŝ/i *vt* ступити на, наступити (*на щось*).

surplis/o *церк.* стихар, далматика; підризник; підсакосник.

sur/port/i *vt* носити, мати на собі (*про одяг*).

sur/pren/i *vt* брати [узяти] на себе.

sur/pres||i *vt* наддрукувати (*по вже надрукованому*); ~o наддрук.

***surpriz||i** *vt* застати, заскочити; зробити несподіванку; здивувати, вразити; li ~is sian edzinon en la brakoj de ŝia amanto він застав свою дружину в обіймах її коханця; ~o сюрприз; несподіванка; vin atendas agrabla ~o на вас чекає приємна несподіванка; ~a несподіваний, вражаючий; ~a donaco сюрприз (*подарунок*); ~e несподівано, неждано(-негадано), раптом; ~e ataki несподівано заатакувати; ~iĝ/i розгубитися.

surpriz/vizit||i *vt* несподівано навідати, нагрятити з візитом, нагрятити в гості, впасти до хати; ~o несподіваний / нежданий візит.

sur/prov||i *vt* приміряти, примірити (*одяг, прикрасу і т. п.*); ~o примірка.

sur/puŝ/o *геол.* насув, надвиг; ~eg/o *геол.* насув, надвиг (*зі зміщенням більше 10 км*); ~iĝ/i нашттовхнутися на.

sur/radi||i *vt* опромінювати; ~ad/o *мед., хім.* опромінення.

sur/ramp/i *vt* виповзти, вилізти, залізти, видертися, видряпатися (*на що-н.*); ~ (sur) arbon вилізти на дерево.

sur/real||ism/o *мист., літ.* сюрреалізм; ~ism/a сюрреалістичний; ~ist/o сюрреаліст.

sur/rel/aĵ/o/j рейковий транспорт.

sur/ren/a *анат.* наднирковий; ~ glando наднирник, надниркова залоза.

sur/rok/a наскельний; ~j pentraĵoj наскельні малюнки.

sur/sabl/iĝ/i мор. сісти на (піщану) мілину.

sur/scen/ig|i **1.** інсценізувати, інсценувати, поставити на сцені (= enscenigi); **2.** поставити на сцену, установити [розмістити] на сцені (= surscenejigi); **~o** інсценізація, постановка (= enscenigo); **~ist/o** інсценізатор, постановник; режисер (= enscenigisto).

sur/sel/iĝ/i див. enseliĝi.

sur/skrib|i vt надписати, зробити напис; **~o** напис, надпис; **~et/o** етикетка.

sur/slip/ig/i занести на картку, записати на картки, внести в картотеку.

sur/stak/ig/i інформ. помістити у стек (=enstakigi).

sur/strat|a вуличний, розташований на вулиці; **~e** на вулиці.

sur/strek|i vt позначити [виділити] маркером; **~il/o** маркер.

sur/ŝel/a: ~ musko мох, що росте на корі.

sur/ŝip/e на кораблі, на борту корабля.

sur/ŝov|i vt насунути; натягнути на; **~iĝ/o** геол. насув.

sur/ŝpruc/ig/i сприск(ув)ати, оприск(ув)ати, оббризк(ув)ати, (по)кропити.

sur/ŝton/a зроблений / виконаний на камені, наскельний; ~ desegno малюнок на камені.

sur/ŝultr/ig/i взяти на плече [плечі], класти [брати] на плече [плечі].

sur/ŝut/i vt посипати, обсипати, присипати, засипати.

sur/tabel/ig/i нанести на таблицьку, на скрижаль.

sur/tabl|o накриття столу (*te, ŝo nakrite na stіл*); **~a** настільний; **~e** на столі; **~o** предмети для накриття столу (*скатертина, посуд, столові прибори, серветки*); **~ig/i** (по)ставити на стіл, розставити на столі.

sur/tavol/o геол. нашарування.

sur/ter|a наземний; **~a** ekzistado існування на землі, земне існування; **~e** на землі; по землі; на суші; по суші; **~ig/i** поставити [покласти, опустити] на землю; посадити (*літак*); десантувати; **~igi** trurojn висадити десант; **~ig/o** спуск на землю; висадка; **~iĝ/i** приземлитися; сісти (*про літальний апарат*), здійснити посадку; висадитися; **~iĝ/o** приземлення; посадка (*літального апарата*); висадка; **~ig/ej/o, ~iĝ/ej/o** ав. посадочне поле, посадочний майданчик.

sur/tir/i vt натягнути на.

sur/tol/ig/i розмістити на полотні, наклеїти [нанести] на полотно, прикріпити до полотна.

sur/tret/i vt наступити на; (по)топтати; ~ ies piedon наступити кому-н. на ногу.

sur/tron|ig/i (по)садити на престол / трон, інтронізувати; **~ig/o** інтронізація; **~iĝ/i** сісти [зійти] на престол / трон; **~iĝ/o** сходження на престол / трон.

***surtut/o** сюртук (= gedingoto); плащ (*з каптуром*).

sur/vang/o ляпас, поличник (= vangofrapo).

sur/vers/i vt облити, полити.

sur/vetur/i vt наїхати на, переїхати (*кого-н*).

sur/vic/ig/i виставити в ряд на.

sur/voj/e дорогою, у / в дорозі, по дорозі; під час мандрівки [їзди].

Susan/o Сюзанна, Сузанна, Сусанна, С'юзен (*ім'я*).

suscept|o бот. рослина, уражена паразитами; **~iv/a** відпорний до ураження паразитами.

susceptanc/o фіз. реактивна провідність.

susceptibl/a сприйнятливий, чутливий.

***suspekt**||i vt підозрювати, запідозрити; ~i iun pri io підозрювати кого-н. у чому-н.; ~i, ke ... підозрювати, що ..; ~o підозра, підозріння; ~a, ~ind/a підозрілий; ~at/o підозрюваий (у знач. ім.); ~em/a підозріливий; ~em/o підозріливість.

suspend||i vt юр. 1. тимчасово відсторонити від посади, від виконання обов'язків; 2. призупинити дію (закону); ~ita kondamno (звинувачувальний) вирок з відтермінуванням виконання; ~o 1. тимчасове відсторонення від посади, від виконання обов'язків; 2. призупинення дії (закону).

suspens/o літ., кіно напружене очікування, момент напруженого очікування, саспенс.

suspensi||i vn хім. бути в завислому (або суспендованому) стані; ~o суспензія, завись, змучення (син. ŝvebaĵo); ~aĵ/o тех. споряджений підвіскою блок [вузол, механізм]; ~er/o хім. часточка твердої дисперсної фази, тверда часточка у суспензії, часточка зависі; ~ig/i суспендувати; ~oid/o хім. суспензод.

suspensori||o мед. суспензорій; ~a анат. підвішуючий; ovaria ~a ligamento зв'язка, підвішуюча яєчник.

suspir||i vn зітхнути (= vespiri, sorirĝemi); ~o зітхання.

***susur**||i vn шелестіти, шарудіти; ~o, ~ad/o шелест, шерех; шурхіт, шарудіння.

suŝi/o кул. сусі, сусі (японська страва з рису і сирих морепродуктів).

sut/o сута (друга частина Трипітаки, священної книги буддизму).

***sutan/o** церк. сутана, ряс.

sutr/o сутра (у буддизмі – лаконічний афоризм).

sutur||o мед., анат., бот. шов; ~i vt накласти шов; ~i tranĉvundon накласти шов на різану рану.

Suv/o геогр. н., м. Сува (столиця Фіджі).

suvenir/o див. memoĵo.

I suveren||o суверен, суверенний (або верховний) правитель, носій верховної влади; ~a суверенний; повновладний; верховний; вищий, найвищий; ~a ŝtato суверенна держава; ~a potenco суверенна влада, верховна влада, вища влада; ~a kortumo вищий суд; ~a pontifiko верховний понтифік (титул Папи Римського); kun ~a estimo з височенною повагою; ~ec/o суверенітет, верховна влада; повновладдя; суверенність.

II suveren/o соверен (британська золота монета).

Suz||o іст., м. Сузи, Шушан; ~i/o Сузія (провінція у ст. Персії).

suzeren||o іст., юр. сюзерен; ~a сюзеренний.

svag/a розпливчастий, нечіткий, неясний, невиразний (= malpreciza).

svahil/a: ~a lingvo лінгв. суахілі.

Svalbard/o геогр. н., архіпелаг Свальбард (Північний Льодовитий океан, Норвегія).

svarm||o прям., перен. рій; юрба, збіговисько, збіговище, стовпище; безліч; ~a ройовий, рійний; метушливий; ~i vn роїтися, кишити; метушитися, безладно рухатися; бути в безлічі, в достатку; la bazaĝo ~is per (або de) homoj базар кишів людьми; ~ad/o роїння; метушня; ~ant/a який роїться, кищить.

Svarog/o^{EU} міф. Сварог.

svastik/o свастика (перев. про індуїстський і буддистський символ).

***svat**||i vt (по)сватати, засватати; ~ad/o сватання (дія того, що сватає); ~ant/o староста, сват; ~iĝ/i (по)свататися, засвататися; ~iĝ/o сватання (дія того, що сватається); ~iĝ/ant/o той, що сватається; ~ist/o сват (професійний); ~ist/in/o сваха (професійна).

svat/agent/ej/o служба знайомств, шлюбне агентство.

svazi/o *етн.* свазі (*представник південноафриканського народу*).

Svaziland/o *геогр. н., кр.* Свазіленд.

***sved||o** швед; ~а шведський; ~е по-шведському, по-шведськи; (S)~і/o *геогр. н., кр.* Швеція; ~in/o шведка; (S)~uj/o *див.* (S)~іо.

Sved/land/o *див.* Svedio.

sved/led/a лайковий.

svelt||a стрункий, зграбний, зграбний; ~ec/o стрункість, зграбність, зграбність; ~ig/a який надає стрункості, (призначений) для схуднення; ~iga dieto дієта для схуднення; ~ig/il/o засіб для схуднення.

***sven||i** *vn* **1.** (зо)мліти, (з)непритомніти; ~i de (*або pro*) malsato зомліти / знепритомніти з голоду; **2.** *перен.* слабшати, завмирати (*про звук*); зникати, щезати, розсіюватися, розходитися; la nebulo ~is ĉe la sunleviĝo туман розсіявся / розійшовся при сході сонця; **3.** *сумн., інформ.* зависнути; ~а непритомний; ~e: fali ~e зомліти; ~o **1.** непритомність, безпам'ятство, утрата свідомості (*короткочасна*); **2.** *перен.* завмирання (*звуку*); щезання, розсіювання; **3.** *сумн., інформ.* зависання; ~et/o млість, напівнепритомний стан; ~ig/i викликати непритомність.

sverci/o *бот.* сверція [*Swertia*].

sveter/o *див.* svetro.

svetr/o светр.

Svetlana Світлана (*жін. ім'я*).

***sving||i** *vt* махати, розмахувати, гойдати, дригати (*ногами*); виляти, теліпати (*хвостом*); ~i per la mano махати рукою; ~i la voston виляти хвостом; ~o **1.** змах, помах; **2.** *муз.* свінг (*стиль джазової музики*); **3.** *спорт.* свінг (*у боксі – боковий удар зі значної віддалі*); ~ad/o махання, розмахування; гойдання, дригання, теліпання, виляння; ~ig/i гойдатися; махатися, теліпатися; ~il/o маятник; *серце (дзвона); важіль насоса; біло (ціна)*.

sving/boat/o двомісна гойдалка (*у формі човна*).

sving/fokstrot/o *муз.* свінгфокс.

sving/o/bat/o *див.* svingo **3.**

sving/o/danc/o свінг (*танець*).

sving/(o)/klab/o *спорт.* булава.

sving/(o)/muzik/o джазова музика у стилі свінг.

sving/(o)/pord/o двері, що відчиняються на два боки, двосторонні двері.

svis||o швейцарець; ~а швейцарський; ~а franko швейцарський франк; ~а fromaĝo швейцарський сир; (S)~і/o *геогр. н., кр.* Швейцарія; ~in/o швейцарка; (S)~uj/o *див.* (S)~іо.

svis/german/a швейцарсько-німецький.

Svis/land/o *див.* Svisio.

sviteni/o *бот.* світенія [*Swietenia*].

Svjatopolk/o Святополк (*чол. ім'я*).

Svjatosla/o Святослав (*чол. ім'я*).

svop/o *фін.* своп (*на біржі: продаж одного цінного паперу з одночасною купівлею іншого; продаж однієї наявної валюти з одночасною купівлею іншої*).

*ŝ 23-я буква есперантського алфавіту; *~о назва цієї букви.

ŝabat/o див. sabato 2.

ŝablis/o шаблi (біле бургундське вино).

ŝablono 1. *прям., перен.* шаблон; *прям., перен.* трафарет; *перен.* штамп; laŭ la sama ~o на один лад; 2. *викрійка* (= modelfolio, papermodelo); 3. *креслярське лекало*; ~a шаблонний, трафаретний; ~e шаблонно, трафаретно; ~ec/o шаблонність, трафаретність.

ŝablondesejni vt креслити [прорисувати] по шаблону; прорисувати по викрійці.

ŝablontabl/o столик для копію.

ŝabrak/o див. ŝabraĵo.

ŝabuoto рел. Шавуот (єврейське свято).

ŝaduf/o шадуф, арабська криниця-журавель.

*ŝaf||o 1. *зоол.* вівця; баран [*Ovis aries*]; grego da ~oj отара овець; 2. *тај.*; *астр.* Овен (*сузір'я*; *знак зодіака*); ~a баранячий; овечий; ~a lano овеча вовна; ~aĵ/o баранина; ~ar/o 1. овече стадо, отара; 2. *перен.* стадо баранів, бидло; 3. *перен., рел.* паства (= paŝtataro); ~ej/o кошара, вівчарня; ~id/o баранчик; ягня; (Ŝ)~id/o *церк.* Агнець (один із символів Христа); ~in/a: ~ina lakto овече молоко; ~ina fromaĝo овечий сир; бринза; ~in/o вівця (*самка*); ~ist/o чабан, вівчар.

ŝafbred||ad/o с.-г. вівчарство; ~ist/o вівчар.

ŝaf/fel||o овеча шкіра, овчина, смушок; Ora (Ŝ)~o міф. золоте руно; (= Orfelo); ~a: ~a mantelo кожух.

ŝaf/femur/aĵ/o кул. бараняче стегно (= ŝafklabo).

ŝaf/gras/o баранячий жир, лій.

ŝaf/grif/o див. ĝiraĵo.

ŝaf/hund/o вівчарка.

ŝaf/klab/o див. ŝaffemuraĵo.

ŝaf/lan/o овеча вовна.

ŝaf/led/o овеча шкіра.

ŝaf/(o)/blek||i *vn* бекати (*про вівцю, барана, = bei*); ~o, ~ad/o бекання вівці, барана.

ŝaf/o/stal/o див. ŝafejo.

ŝaf/paŝt/ist/o див. ŝafisto.

ŝaf/rip/aĵ/o кул. баранячі реберця.

ŝaf/rost/aĵ/o кул. бараняча смаженина, смажена баранина.

ŝaf/salt/ad/o довга лоза, чехарда (*дитяча гра*).

ŝaf/tond||ad/o стриження овець; ~ist/o стригаль.

ŝaft||o *тех.* вал; вісь; шпindelъ; transmisia ~o трансмісійний вал; ĉefa ~o ведучий вал; ~ing/o втулка (вала).

ŝagrin||o шагренева шкіра, шагрень; ~a зроблений з шагрени, шагренивий; ~i *vt* шагреньовати.

*ŝah||o шах (*титул монарха в Ірані*); ~a шахський; ~in/o шахиня.

*ŝajn||i *vn* здаватися, видаватися (*тж у без ос. зворотах*); *ввижатися*; ~i вона видаватися добрим; mi devas ~i indiferenta я мушу здаватися байдужим; ~as, ke... здається, що...; ĵep, ~as, ili! от, здається, вони!; ~a удаваний; мнимий, позірний, ілюзорний; ~e ніби(то), начебто, буцімто, здається; ~o обманлива зовнішність; омана; хибна думка; ~ig/a

удаваний; ~ig/e удавано; ~ig/i удавати, прикидатися, придурюватися, показувати з себе, робити вигляд; li ~igas, ke li ne aŭdas він робить вигляд, що не чує; ~ig/(ad)/o удавання.

ŝajn/akaci/o бот. робі́ння звича́йна, бі́ла ака́ція [*Robinia pseudoacacia*] (= ŝajnakacia robinio, pseŭdoakacia robinio).

ŝajn/ber/o бот. несправжня я́года (= pseŭdobero).

ŝajn/bulb/o див. tigbulbo.

ŝajn/drup/o бот. несправжня кістянка (= pseŭdodrupo).

ŝajn/fag/o бот. нотофа́гус (= notofago).

ŝajn/frukt/o бот. несправжній плід (син. pseŭdofrukto).

ŝajn/jalap/o бот. мірабілі́с яла́па, нічна красу́ня [*Mirabilis jalapa*] (син. mirfloro).

ŝajn/krur/o зоол. псевдоно́га.

ŝajn/membran/o див. pseŭdomembrano.

ŝajn/pipr/uj/o бот. шпинус (= molio).

ŝajn/sena/o = kava kasio (див. nid kasio).

*ŝak||o 1. pl шахи; 2. шах (у гри); ~! (або ~on!) виг. шах! ~o/j див. ~o; ludi ~on (або ~ojn) грати в шахи; ~ig/i (за)шахувати; ~ist/o шахіст; ~um/it/a геральд. поділений шахово.

*ŝakal||o зоол. шака́л [*Canis aureus*] (тж перен.); ~e як шака́л.

ŝak/ĉampion||o чемпіо́н з шахів; ~ad/o першість з шахів, чемпіо́нат з шахів.

ŝakdo/o тех. сякудо́ (сплав з золота і міді, який японці використовують для виготовлення прикрас).

ŝak/figur/o шах. старша фі́гура (будь-яка фі́гура в шахах, крім пішака).

ŝak/horlogô/o шаховий годи́нник.

Ŝakjamuni/o рел. Ша́к'я-Му́ні (інше ім'я Будди).

ŝak/klub/o шаховий клуб.

ŝak/kvadrat/o шахове поле.

ŝak/lud||o гра в шахи; ~ant/o шахіст, граве́ць у шахи.

ŝak/mov/o шаховий хід.

ŝak/olimpik/o шахова олімпіа́да.

ŝak/parti/o шахова партія, партія в шахи.

ŝak/pec/o шах. фі́гура (будь-яка фі́гура в шахах).

ŝak/problem/o шахова зада́ча.

ŝakr||i *vn, vt* баришувати, гендлювати, займатися дрібною торгівлею, спекуляцією, фарцювати; ~ad/o дрібна спекуляція, баришництво, фарцювка; ~ist/o баришник, гендляр, дрібний торговець, фарцювщик.

ŝak/rubrik/o шахова рубрика.

ŝakt/o шахта; mineja ~ рудникова шахта; lifta ~ шахта ліфта.

ŝak/tabl/o шаховий столик.

ŝak/tabul/o шахівни́ця.

ŝakti/o рел. ша́кті (творча енергія божества, персоніфікована в його дружині).

ŝakt/(o)/forn/o мет. ша́хтна піч, до́менна піч.

ŝakt/o/korb/o підйо́мна кліть / клі́тка (в шахті).

ŝak/turnir/o шаховий турні́р.

ŝakt/o/skafald/o буро́ва (ви́шка).

ŝakuhaĉ/o муз. сякуха́ці (япо́нська сопи́лка з бамбука).

***ŝal||o** шаль; ~**et/o** кашне́.

ŝal/kol/um/o ко́мір шаллю́, шале́вий ко́мір.

***ŝalm/o** **1.** соломинка (для коктейлю і т. п., = *suĉoŝalmo*); очеретинка, комишинка; **2.** сопи́лка, дудка; **3. tex.** пая́льна тру́бка; **4. бот.** стеблo, соломина (= *kulmo*).

ŝalot/o бот. **1.** цибу́ля шарло́т, шало́т (рослина) [*Allium cepa* gr. *Aggreatum*]; **2.** шало́т (цибулина, = *ŝalotbulbo*).

***ŝalt||i** vt вмика́ти, включа́ти (електрику, газ і т. п.), заводити (мотор); ~i la lumon увімкну́ти сві́тло; ~o вмика́ння, включа́ння; ~**ej/o** ел. примі́щення розпо́дільного обладна́ння, (електро)щитова́; *~**il/o** вими́кач.

ŝalt/algebr/o мат. алгебра́ реле́йних схем.

ŝalt/kest/o tex. коро́бка швидкостей [переда́ч].

ŝalt/o/panel/o ел. електри́чний щит, електро́щит, розпо́дільний щит, розпо́дільна до́шка (= *ŝaltotabulo*).

ŝalt/o/pupitr/o tex. пу́льт управлі́ння.

ŝalt/o/serur/o tex. замо́к, що блоку́є вмика́ння; авт. замо́к запалюва́ння.

ŝalt/o/ŝlos/il/o ключ від блокува́ння вмика́ння; авт. ключ запалюва́ння.

ŝalt/o/tabul/o див. *ŝaltotabelo*.

***ŝalup/o** мор. шлю́п, кате́р, барка́с.

***ŝam||o** замша́; ~a замше́вий; ~**ig/i** виправля́ти (шкі́ру) на замшу́.

ŝaman||o рел. шама́н; ~a шама́нський; ~**ism/o** шама́нізм.

ŝamisen/o муз. сямісе́н, япо́нська лю́тня.

ŝam/kolor/a ко́льору замші́.

ŝamot/o буд. шамо́т (син. *fajrargilo*).

ŝampinjon/o див. *ŝampinjono*.

ŝampu||o шампу́нь, рідке ми́ло; ~i vt мити́ з шампу́нем, нами́лити шампу́нем.

ŝanaĵ/o муз. шанай́ (інді́йський духо́вий інструме́нт).

***ŝanc||o** (*je io*) шанс, наго́да (на що-н.); імові́рність, можли́вість; *profiti la ~on* користа́ти з наго́ди; *malmultaj ~oj* ма́ло шансі́в; *havi peniujn ~ojn* не ма́ти жо́дних шансі́в; ~a випадко́вий; імові́рний.

ŝanc/egal/ec/o рі́вні можли́вості, рі́вність можли́востей.

***ŝancel||i** vt (по)колива́ти, (по)трясти́, (роз)хита́ти; *перен.* похитну́ти, розхита́ти, посла́бити; ~o розхитува́ння; ~**ig/i** **1.** (по)колива́тися, (по)трясти́ся, (роз)хита́тися; *перен.* осла́бнути; **2.** див. *heziti*; ~**ig/o** колива́ння, хита́ння; ~**ig/em/a** хистки́й, хитки́й; ~**ig/em/o** хисткі́сть, хиткі́сть.

ŝancel/paŝ/e перева́льцем, перева́люючись.

ŝandong/o геогр. н. Шаньдун́ (прові́нція у Кита́ї).

ŝanel/o мор. фарва́тер.

***ŝanĝ||i** vt (по)міна́ти, зміни́ти, розміна́ти, переміна́ти, проміна́ти; ~i sian opinionóн зміни́ти свою́ думку́; ~i la trajnóн зміни́ти пої́зд, пересе́сти на інши́й пої́зд, зроби́ти переса́дку; ~i la trajnóн al (*або* *je, por*) aŭtobusó пересе́сти з пої́зда на авто́бус; ~i la vestojn зміни́ти одя́г, переодягну́тися; ~i la monon розміна́ти [помі́няти] гро́ші; ~i la laborlokóн зміни́ти місце ро́боти; ~i la loĝejóн помі́няти кварти́ру; ~i la paŝóн зміни́ти кро́к, зміни́ти но́гу (*на*

marŝi); ~i la harojn міняти шерсть, линяти; ~i dezerton en ĝardenon перемінити [перетворити] пустелю на сад; ~а мінливий, змінний; міновий; ~о зміна; заміна, переміна, вимін, виміна; пересадка; ~ad/o змінювання, зміна, замінювання, заміна, вимінювання; ~ebl/a який можна поміняти, який піддається змінам, змінний; skribmaŝino kun ~ebla alfabeto друкарська машинка із змінним алфавітом; ~ebl/ec/o можливість змін; змінність; ~end/a який підлягає обов'язковій зміні; ~iĝ/i мінятися, змінитися; ~iĝ/o змінювання, зміна (*одноразова*); ~iĝo de la vetero змінювання погоди, зміна погоди; ~iĝ/ad/o змінювання (*багаторазове, тривале*); ~iĝ/em/a мінливий, непостійний; ~iĝ/em/o мінливість, непостійність; ~il/o *tex.* перемикач (*швидкості, напрямку і т. п.*); ~ind/a який потребує [вимагає] змін; ~ist/o міняйло, міняльник.

ŝanĝ/anim||a мінливий, непостійний (*про людину*); ~ec/o мінливість, непостійність.

ŝanĝ/bilet/o транзитний [пересадочний] квиток.

ŝanĝ/bril/i *vn* переливатися, мінитися, вилицкувати.

ŝanĝ/kolor/a переливчастий.

ŝanĝ/kultiv/ad/o перемінний пар, багатопільна система.

ŝanĝ/lud/ist/o гравець для заміни; запасний гравець.

ŝanĝ/mon/o розмінні гроші.

Ŝanhaj/o *геогр. н., м.* Шанхай (*Китай*).

*ŝankr/o *мед.* шанкер; *duriginta, mola* ~ твердий, м'який шанкер.

Ŝanŝji/o *геогр. н.* Шаньсі (*провінція в Китаї*).

Ŝanon/o Шеннон (*американський математик та інженер*).

ŝantung/o шантунг (*тканина*).

ŝaptal/(iz)/i *vt спец.* підсолоджувати мустом (*вино*).

*ŝarad/o *літ.* шарада.

Ŝarazad/o *літ.* Шехерезада (*міфічна султаниша, що розповідає казки з „Тисячі і однієї ночі“*).

*ŝarg||o *військ., ел.* заряд; *kava* ~о *військ.* кумулятивний заряд; *спаса* ~о *ел.* просторовий заряд; ~i *vt* зарядити (*рушницю, фотоапарат, акумулятор і т. п.*), (*про зброю ще*) набити; ~i *poŝlampon per nova pilo* вставити в кишеньковий ліхтарик нову батарею; **2.** *інформ.* завантажити; ~ad/o **1.** зарядження, зарядка, набивання; **2.** *інформ.* завантаження; ~aĵ/o заряд (*гарматний*); ~iĝ/i заряджатися; ~il/o **1.** *військ.* (патронна) обойма, магазин (= *kartoĉŝargilo*); **2.** *фото, кіно* касета; **3.** *інформ.* завантажувач; ~uj/o патронник; (зарядна) камора.

ŝarg/o/map/o *інформ.* карта розподілу пам'яті.

ŝarg/o/modul/o *інформ.* завантажувальний модуль.

ŝarg/o/stang/o шомпол.

*ŝarĝ||o **1.** вантаж, навантаження; **2.** *перен.* вантаж, тягар; *esti* ~о *por iu* бути тягарем для когось; *preni* ~о *sur sin* узяти тягар на себе; ~а важкий, великоваговий; обтяжливий; ~е: *kuŝi* ~е лежати вантажем / тягарем; ~i *vt* (на)вантажити, завантажити; обтяжувати; ~i *ŝipon per karbo* завантажити судно вугіллям, завантажити вугілля на судно; ~i *tablon per pladoj* заставити [заповнити, завалити] стіл стравами; ~ad/o вантаження, завантаження, навантаження; обтяжування; ~aĵ/o *див.* ~о; ~ator/o навантажувач; ~ist/o вантажник, докер; ~it/a завантажений; цінний (*про лист, посилку*); ~it/o уповноважений (*у знач. ім.*), повірник, повірений (*у знач. ім.*).

ŝarĝ/atest/o *див.* konosamento.

ŝarĝ/aŭt/o вантажний автомобіль, вантажна машина, вантажівка (= *kamiono*).

ŝarĝ/aviad/il/o транспортний літак (= kargoaviadilo).

ŝarĝ/o/best/o, ŝarĝ/o/brut/o в'ючна тварина.

ŝarĝ/o/ĉeval/o ломовик, вантажний кінь.

ŝarĝ/o/dekliv/o вантажний схил, спуск, скат, пандус.

ŝarĝ/o/kapabl/o вантажопідійомність.

ŝarĝ/o/kapacit/o вантажомісткість.

ŝarĝ/o/kost/o/j вартість [ціна] завантаження.

ŝarĝ/o/lev/il/o вантажопідіймач, підійма, вантажний ліфт.

ŝarĝ/o/lini/o мор. вантажна ватерлінія, лінія завантаження судна.

ŝarĝ/o/maksimum/o мор. дедвейт, повна вантажопідійомність судна.

ŝarĝ/o/sel/o в'ючне сідло, сідло для в'юків.

ŝarĝ/o/sled/o вантажні сани.

ŝarĝ/o/ŝip/o вантажне судно, сухогруз (= kargoŝipo).

ŝarĝ/o/vagon/o товарний вагон (= kargovagono).

ŝarĝ/vetur/il/o вантажний транспортний засіб (будь-який); вантажний автомобіль, вантажівка, ваговоз, фура; підвода.

ŝari/o рел. шаріат.

Ŝari/o геогр. н., р. Шарі (Центральноафриканська Республіка, Чад, Камерун).

ŝarif/o шериф, шариф (особа шляхетного походження в мусульманських країнах, що веде свій родовід від Мухаммеда; титул головного урядовця Мекки).

***ŝark||o** іхт. акула; ~j акули [ряд *Selachii*]; blua ~o сіра акула, блакитна акула [*Carcharhinus*]; giganta ~o гігантська акула [*Cetorhinus maximus*]; malglata ~o китова акула [*Rhinodon typus*]; ~a акулячий.

ŝark/(o)/ĉas/ad/o полювання на акул.

ŝark/o/hepat/o акуляча печінка.

ŝark/(o)/kapt/ad/o ловля акул.

ŝark/ole/o акулячий жир.

Ŝaron/o геогр. н. Шарон (рівнина в Ізраїлі).

ŝaŝlik/o кул. шашлик.

***ŝat||i** vt **1.** любити, цінувати (що-н.); поважати, цінувати (кого-н.); mi alte ~as liajn meritojn я високо ціную його заслуги; **2.** (з наступним інфінітивом) любити; ĉu vi ~as danci? чи любите ви танцювати?; mi tre ~us demandi, ĉu... я дуже хотів би запитати, чи...; ~o любов, приязнь, висока оцінка, повага; ~at/a (високо) поціновуваний; улюблений; шановний; ~at/ec/o поцінування, пошанування; ~ant/o цінитель, шанувальник, поцінувач, любитель; ~eg/i vt дуже любити, високо цінувати, обожнювати; ~ind/a заслугуючий високої оцінки, любові, поваги.

ŝat/okup/o улюблене заняття, хобі (= hobio).

***ŝaŭm||o** піна; шум, шумовиння; mara ~o морська піна; ~o de konfitaĵo пінка варення; kirli al ~o збивати до піни; ~a пінистий, ігристий (про вино); ~i vn **1.** шумувати, пінитися; вкриватися брижами; **2.** перен. пінитися, кипіти, бити ключем; ~i de furiozo пінитися від люті; ~ad/o шумування, вигравання піни, бризкання піни; ~aj/o кул. збиті вершки з білком; ~ig/i (с)пінити; мусувати; збити (вершки, яйця); ~ig/o спінювання, збивання, мусування; ~ig/il/o кул. віничок (для збивання вершків, яєць).

ŝaŭm/akv/o газувана вода.

ŝaŭm/ĉen/o трензель.

ŝaŭm/esting/il/o піногасник (для гасіння пожежі).

ŝaŭm/hav/a див. ŝaŭta.

ŝaŭm/kaŭĉuk||o піногума, пориста губчата гума; ~а: з піногуми; ~а mato мат з піногуми.

ŝaŭm/kirl/i = **kirli** al ŝaŭto.

ŝaŭm/kovr/it/a укритий піною [шумом, шумовинням].

ŝaŭm/kuk/o меренга, безе.

ŝaŭm/limonad/o (шипучий) лимонад; безалкогольний газований напій.

ŝaŭm/o/plast||o пінопласт; ~а пінопластовий.

ŝaŭm/sap/o пінисте мило.

ŝaŭm/trink/aĵ/o пінливий / пінявий напій, газований напій.

ŝaŭm/vezik/o булька піни.

ŝaŭm/vin/o ігристе вино; шампанське (будь-якого виробництва); seka ~ сухе шампанське; sekega ~ шампанське брют.

ŝaŭr/o метео злива; сильний град.

Ŝeba||o 1. бібл. Сава (царство); la reĝino de ~о цариця савська; 2. Шева, Сава (чол. ім'я); (ŝ)~an/o/j сабеї, жителі Сави; (ŝ)~ism/o сабеїзм (релігія сабеїв, що базувалася на поклонінні зорям).

ŝebat/o іноді тај шват (місяць у єврейському календарі).

ŝed/o с.-г. накриття, навіс, піддашся, повітка.

Ŝehem/o бібл., м. Сихем.

ŝejk/o шейх.

ŝekel/o див. siklo 2.

ŝekl/o тех. з'єднувальна скоба; вертлюг; карабін; обойма; хомут.

Ŝekspir||o Шекспір (англійський поет і драматург); (ŝ)~а шекспірівський.

***ŝel||o** 1. кора, кірка, шкірка; шкаралупа, лушпайка, пліва, луска; nuksa ~о горіхова шкаралупа; ova ~о яєчна шкаралупа; la tera ~о земна кора, земна оболонка; 2. тех., фіз., інформ. оболонка; elektrona ~о електронна оболонка; 3. мор., ав. обшивка (= hulo 2); ~а: ~aj tavoloj шари кори; ~aj rogoj пори кори; ~aj/i vt буд. установляти (робити, майструвати) опалубку; ~aj/o буд. опалубка; ~aj/ist/o опалубник; ~et/o 1. плівка; шкаралупка; шкірочка, лусочка; 2. плівка, шкурка, кожущок (на молоці, = haŭteto 2).

ŝelak||o шелак; ~а шелаковий; ~i vt покривати шелаком.

ŝel/best/o рідко, див. krustulo.

ŝel/hav/a який вкритий корою [кіркою, шкіркою; шкаралупою, лушпайкою, плівкою, лускою].

***ŝelk||o** шлейки, підтяжки; ŝtrumpeta ~о підв'язка для шкарпеток; ~et/o бретелька; ~eg/o лямка; шлея; ремінь (носильника).

ŝelk/o/pantalon/o штани зі шлейками.

ŝel/o/lamen/o/j мор. обшивка (для) корабля / судна.

Ŝem/o бібл. Сем.

ŝema/o рел. шема, шма (єврейська молитва).

Ŝengen||o геогр. н. Шенген (село в Люксембурзі); (ŝ)~а шенгенський; (ŝ)~а vizo шенгенська віза; ~i/o сумн. країни Шенгена, Шенгенська зона.

Ŝenjang/o *геогр., м.* Шеньян (*Китай*).

***ŝenopraz/o** *бот.* цибуля-скорода [*Allium schoenoprasum*].

Ŝenŝji/o *геогр. н.* Шеньсі (*провінція в Китаї*).

Ŝeol/o *рел., міф.* Шеол (*царство мертвих в іудеїв*).

ŝer/o *геогр.* шхера (= *riŝinsuleto*).

***ŝerc||i** *vn* жартувати, пожартувати; (по)глузувати, (по)кепкувати; ~о жарт; ~а жартівливий, жартівний; ~е жартома; ~ај/o *рідко, див.* ~о; ~em/a жартівливий; ~em/ul/o жартівник.

ŝerc/kant/o жартівлива пісня [*пісенька*].

ŝerc/nom/o (жартівливе) прізвисько, кличка.

ŝerc/objekt/o запакований предмет із сюрпризом.

ŝere/o херес (*вино*).

ŝerif/o шериф.

ŝerp||o *етн.* шерп (*представник народності в Непалі*); ~а шерпський.

Ŝetland||o/j *геогр. н.* Шетландські острови (*Північне море, Велика Британія*); (ŝ)~а шетландський; (ŝ)~а ронео шетландський поні; (ŝ)~а ŝafhundo шетландська вівчарка, шелті.

Ŝevĉenk||o^{EU} Шевченко (*український поет*); (ŝ)~а шевченківський.

ŝeviot||o шевйот (= *ĉeviot*); ~а шевйотовий.

***ŝi** вона; ~ venis вона прийшла; ~n ĵ (*знахідний в.*); mi vidis ~n я бачив її; *~a ĵ (*присв. займ.*); mi konas ~ajn amikojn я знаю її друзів.

ŝibolet/o **1.** бібл. шиболет (*слово, за вимовою якого ізраїльтяни впізнавали членів інших племен і могли їх знищити*); **2.** перен. каверза, підступ.

ŝibu||o сїбу (*сік з хурми японської, що вжив. японцями як антисептик і водостійкий засіб для папери*); ~i *vt* змазати [*помазати, намазати*] соком хурми.

ŝiit/o ŝijaisto.

ŝijaism/o *рел.* шіїзм.

ŝijaist/o *рел.* шіїт.

***ŝik||a** шикарний; ~е шикарно; з шиком; ~о шик; ~i *vn* виглядати шикарно [*шикарним*].

ŝil/o *рел.* шила (*правило, заповідь у буддизмі*).

Ŝil/o бібл., м. Шило.

***ŝild||o** **1.** щит (*тж перен.*); levi iun sur la ~on підняти ког-н. на щит; nuklea ~o ядерний щит; **2.** *тех.* щит, щиток; ~o de tornilo щиток токарного верстата; **3.** *геол.* щит, платформформа; Kanada ~o Канадський щит, Канадська платформформа; **4.** вивіска; ◇ por vino bona ~o ne bezona для доброго вина вивіски не треба; ~et/o бейдж, картка з іменем [*прізвищем*] (*що чіпляється до одягу або носить на шиї*); ~ist/o щитоносець.

ŝild/o/baz/o *геральд.* база (герба).

ŝild/o/fak/o *геральд.* місце.

ŝild/o/filik/o *див.* aspidio.

ŝild/o/form/a *бот.* щитовидний, щитоподібний (*про листок*).

ŝild/o/kap/o *геральд.* глава (щита).

ŝild/o/rand/o *геральд.* пруг (щита).

ŝild/o/vulkan/o *геол.* щитоподібний вулкан (= *ŝild(o)forma vulkano*).

***ŝiling/o** шилінг (*грошова одиниця*).

***Ŝiller/o** Шіллер (*німецький поет і драматург*).

Ŝiloaĥ бібл. Сілоам, Шилоах (*став у Єрусалимі*).

***ŝim||o** бот. плісень, пліснява, плісеневий грибок, цвіль; blua ~o сіня плісень; griza ~o сіра плісень (= botrito); verda ~o зелена плісень [*Penicillium digitatum*]; ~i vn (за)пліснявіти, покритися плісенню / пліснявою / цвіллю, взятися цвіллю; ~a плісенний, плісеневий пліснявий, цвілий; ~aĵ/o шар плісені, цвіль; ~ig/i спец. дати запліснявіти, покривати плісенню (*сир*).

ŝim/fromaĝ/o сир з (істівною) плісенню.

ŝim/fung/o плісеневий грибок плісень, пліснява, плісеневий грибок, цвіль.

ŝim/hav/a пліснявий.

ŝimpanz/o див. ŝimpanzo.

Ŝimŝon/o бібл. Самсон, Шимшон.

Ŝinan/o геогр. н., р. Сінано (*Японія*).

***ŝind/o 1.** буд. гонт (*одна дощечка*); **2.** гонт; ~um/it/a геральд. поділений гонтовидно.

Ŝingĵang/o геогр. н. Сінцзян-Уйгурський автономний район (*Китай*).

***ŝink||o** шинка, окіст; ~et/o кул. голінка.

ŝink/o/lard/o грудинка.

ŝink/omlet/o кул. омлет із шинкою.

ŝink/o/pan/o бутерброд або сандвіч із шинкою.

ŝinto||o синто, синтоїзм, шинтоїзм (*релігія в Японії*); ~an/o, ~ist/o синтоїст, шинтоїст.

***ŝip||o** корабель, судно; savada ~o див. savŝipo; surteriga ~o десантний корабель; batala ~o див. batalŝipo; milita ~o див. militŝipo; hospitala ~o див. hospitalŝipo; transporta ~o див. transport(o)ŝipo; komerca ~o див. komerc(o)oŝipo; trejna ~o див. trejnoŝipo; submara ~o, subakva ~o див. submarŝipo; spaciala ~o див. spacoŝipo, kosmoŝipo; dizela ~o див. dizelŝipo; varormovata ~o див. vaporŝipo; ◇ granda ~o bezonas profundon великому кораблеві – велике плавання; ~a корабельний, судовий; ~e: ~e transporti перевозити на кораблі, на судні, перевозити кораблем, судном (= transporti per ŝipo); ~e veturi плисти на кораблі, на судні (= veturi per ŝipo); ~i vn **1.** їхати на кораблі, їхати кораблем; **2.** перевозити на кораблі, на судні, перевозити кораблем, судном; ~an/o член корабельного екіпажу, моряк, матрос; ~an/ar/o корабельний екіпаж, корабельна команда; ~ar/o **1.** група кораблів; флотилія; **2.** заст., див. floto; ~ar/et/o заст. флотилія (= ~aro 1); ~ar/estr/o **1.** командир флотилії; **2.** заст., див. flotestro; *~estr/o капітан (*судна*); командир корабля; ~et/o кораблик, суденце; човен; ~ist/o мореплавець, мореход, моряк (*професійний*).

ŝip/antaŭ/o див. rĝuo.

ŝip/artileri/o військ. корабельна артилерія.

ŝip/bek/o див. rĝuo; **2.** див. rostro 4.

ŝip/dokument/o/j мор. судова документація.

ŝip/dron/o див. ŝipreĝeo.

ŝip/ekip||ad/o мор. оснащення [обладнання] корабля, судна; ~ist/o судовий постачальник, шипчандлер.

ŝip/ekskurs/o екскурсія на кораблі [судні, катері]; екскурсія по воді.

ŝip/far||ad/o див. ŝipkonstruado; ~ej/o див. ŝipkonstruejo.

ŝip/fenestr/o мор. ілюмінатор (= fenestro 2).

ŝip/glit/ej/o мор. стапель.

ŝip/halt/o стоянка [зупинка] корабля, судна; порт на шляху руху (відвідуваний під час плавання).

ŝip/helic/o тех., мор. гребний гвинт.

ŝip/ir||i *vn* плисти, іти (на судні, на кораблі); **~ebl/a** судноплавний (= navigebla).

ŝipk||o геогр. н., г. Шипка (Болгарія); **~a**: ~a Montpasejo Шипкінський перевал.

ŝip/kanon/o мор. корабельна гармата.

ŝip/kap/o див. ргоо.

ŝip/katastrof/o корабельна аварія, аварія корабля.

ŝip/kel/o мор. трюм (= holdo).

ŝip/knab/o мор. юнга.

ŝip/komand/ej/o див. komandejo 2.

ŝip/konstru||a суднобудівний, кораблебудівний; **~ad/o** суднобудування, кораблебудування; **~ej/o** суднобудівна верф, корабельня; **~ist/o** суднобудівник, кораблебудівник, корабел.

ŝip/korp/o корпус корабля, судна.

ŝip/kuir||ej/o мор. камбуз (кухня на кораблі); **~ist/o** кок, корабельний [судновий] кухар.

ŝop/kurac/ist/o корабельний [судновий] лікар.

ŝip/lini/o мор. морська лінія, морська траса.

ŝip/makler/ist/o корабельний маклер, маклер з фрахтування суден.

ŝip/manifest/o мор. маніфест (декларація про вантаж, команду і пасажирів).

ŝip/mur/o мор. надводна [вертикальна] частина обшивки (корабля, судна).

ŝip/pere/o загибель корабля.

ŝip/posed/ant/o судновласник.

ŝip/post/o див. robo 1.

ŝip/rand/o край борту корабля; фальшборт (= pavezo); ĵeti ion trans la ~n кинути що-н. за борт.

ŝip/ripar/ej/o судноремонтна верф; ремонтний док (= ĝirardoko).

ŝip/romp||i *vn* мор. потерпіти аварію; **~aĵ/o** уламок / уламки корабля; **~iĝ/o** корабельна аварія, аварія корабля; **~ul/o** жертва корабельної аварії.

ŝip/salon/o див. salono 3.

ŝip/serv/i *vn* служити на кораблі, на судні, служити моряком.

ŝip/siren/o мор. корабельна [суднова] сирена.

ŝip/sulk/o мор. кильватер.

ŝip/trajn/o караван суден.

ŝip/vetur||i *vn* плисти кораблем / на кораблі; **~o** плавання на кораблі, на судні.

ŝip/voj/o див. tagvojo.

ŝup/vojaĝ||i *vn* подорожувати на кораблі, на судні; **~o** подорож на кораблі, на судні.

ŝip/vost/o див. robo.

ŝip/vrak/o рештки розбитого корабля [судна].

***ŝir||i** *vt* рвати, порвати; зірвати, вирвати; (по)дерти, драти, роздерти; **~i** raperon (по)рвати папір; **~i** ĉiujn ĝilatojn kun iu порвати всі стосунки з ким-н.; **~i** al si la harojn рвати / дерти на собі волосся; **~o**, **~ad/o** зривання, виривання, роздирання; *тк.* **~o** спорт. ривок (*y*

важкій атлетиці); ~aj/o подерте / порване місце; розрив (на чому-н.); ~et/i ледь / злегка порвати, надірвати; ~ig/i (по)рватися, розірватися, (по)дертися; ~it/a порваний, подертий, розірваний, роздертий; зірваний; вирваний; рваний.

ŝir/dolor||i *vn* роздирати, сіпати, смикати, штрикати, стріляти (про біль; = lancini); ~o роздираючий [смиканий, штрикучий] біль.

ŝir/foĵi/a: ~ kalendaro відривний календар.

ŝir/kolekti *vt* збирати, рвати, зривати (квіти, ягоди, плоди; = pluki).

*ŝirm||i *vt* 1. (de io, kontraŭ io) заслоняти, укривати, заступати, затуляти; захищати; охороняти (від чого-н.); ~i sin de / kontraŭ pluvo сховатися захиститися від дощу; 2. фіз., *tex.* послаблювати дію, екранувати; ~o 1. прикриття; 2. див. ~ejo; ~ad/o укривання; охорона; захист; заслонення; ~(ant)/a захисний, який заслоняє; ~ej/o укриття, сховище; ~il/o ширма, заслін, заслон, заслона; *tex.* захисний екран; ~it/a заслонений; укритий; покритий; захищений.

ŝirm/kask/o захисна каска.

ŝirm/krad/o захисна решітка.

ŝirm/okul/vitr/o/j *сумн.* захисні окуляри (= konservaj okulvitroj).

ŝirm/ŝel/o *tex.* картер, запобіжний кожух.

ŝirm/vest/o захисний одяг.

ŝir/pec/o обривок, шматок.

ŝir/pinĉi *vt* висмикувати, виривати.

ŝir/ŝnur/o фал витяжного кільця (в парашути).

ŝirting/o *текст.* шертинг (вид полотна).

ŝir/vund/o рвана рана.

ŝitako/o *бот.* сітак [Lentinus edodes] (гриб).

Ŝiv||o *рел.* Шива (бог-руйнівник і водночас творець у трійці головних богів індуїстського пантеону); (ŝ)~an/o шиваїт; (ŝ)~ism/o шиваїзм (один із основних напрямів індуїзму); (ŝ)~ist/o див. (ŝ)~ано.

Ŝiva/o див. Ŝivo.

Ŝjian/o *геогр. н., м.* Сіань (Китай).

Ŝjining/o *геогр. н., м.* Сінїн (Китай).

ŝkop||o *мор.* черпак (= ŝerpilo); ~i *vt* 1. *мор.* вичерпувати воду (з дна човна); 2. *карт.* зірвати куш.

ŝkot/o *мор.* шкот.

ŝlagr/o шлягер, хіт (модна пісня, мелодія).

ŝlak/o див. skorio.

ŝlem/o *карт.* шлем (становище у гри); granda, malgranda ~ великий, малий шлем.

ŝlemil/o безвольна, безпорадна людина; йолоп, бевзень, телепень, розм. чмо.

ŝlenci *vt спорт.* ударити з розмаху (футбольний м'яч, шайбу).

Ŝlesvig||o *геогр. н., м.* Шлезвіг (Німеччина); ~i/o *іст.* Шлезвіг (герцогство).

Ŝlesvig-Holstin/i/o *геогр. н.* Шлезвіг-Гольштейн (земля в Німеччині).

ŝlif/i *vt* шліфувати (= erodi 2); ~ist/o шліфувальник.

ŝlif/maŝin/o шліфувальна машина,

ŝliĥt/o *текст.* шліхта (клейкий розчин, яким просочують основу тканини).

ŝlim||o 1. мул, твань; донні відкладення; 2. гязі (лікувальні); ~а мулистий, тванистий; гязьовий; ~і *vp* замулюватися, укриватися тванню; ~еј/о гязьовий басейн; драговина, трасовина, мочарі; болотиста місцевість; багно; *перен.* клоака, притон.

ŝlim/ban/o гязьова ванна.

ŝlim/bird/o *див.* limozo.

ŝlim/fiŝ/o болотяна [ставкова] риба, риба з болотяним присмаком.

ŝlim/hav/a *див.* ŝlima.

ŝlim/kovr/it/a укритий мулом, тванню, замулений.

ŝlim/kurac|ad/o *мед.* гязелікування, лікування гязями; ~еј/о гязелікарня.

ŝlim/put/o стічний колодязь, каналізаційний колодязь, вигрібна яма.

ŝlim/terapi/o *сумн., мед.* гязелікування, лікування гязями.

ŝlim/tavol/o шар мулу.

ŝlim/tring/o *орн.* перетинчастопалий уліт [*Catoptrophorus semopalnatus*].

ŝlim/vezik/o гязьова булька / банька.

ŝlim/vulkan/o *геол.* гязьовий вулкан.

***ŝlos|ji** *vt* замикати, замкнути; закрити (на ключ, на замок), *розм.* заперти; ~і pardon замкнути двері; ~і iun en ĉambro закрити кого-н. у кімнаті; ~(ad)/o замикання; запирання; ~iĝ/i замкнутися (*про двері з автоматичним замком*); ~il/a ключовий; ~ila truo *див.* ŝlosiltruo; ~ila pozicio *військ.* ключова позиція; *~il/o 1. ключ; ~ilo de pordo ключ від дверей; ~ilo de enigmo ключ до загадки; ~ilo de ĉifro ключ до шифру; ~ilo de Esperanto „Ключ есперанто” (*серія базових словників есперанто, які можна було вкласти у конверт і призначалися для перекладу нескладних текстів, зокрема при листуванні*); 2. *буд., арх.* ключовий камінь (в арці, склепінні; = ŝlosilŝtono); ~il/ar/o в’язка ключів; набір ключів; ~il/ar/uj/o футляр для ключів.

ŝlos/hok/o *див.* dirko.

ŝlos/il/fask/o в’язка ключів.

ŝlos/il/lang/o *див.* serurlango.

ŝlos/il/ost/o *див.* klaviklo.

ŝlos/il/pozici/o *військ.* ключова позиція.

ŝlos/il/ring/o кільце для ключів.

ŝlos/il/tru/o отвір для ключа, замкова щілина

ŝlos/il/vort/o *інформ.* ключове слово.

***ŝmac|ji** *vp* чмокати, плямкати (*губами*); цмокати (*язиком*); чавкати, хлюпотіти (*про болото*); ~o цмокальний звук; цмок, голосний поцілунок; ~a: ~a kiso голосний [цмокальний] поцілунок; ~ad/o чмокання, плямкання, цмокання; чавкання.

ŝmalc||o *кул.* смалець; ~і *vt* намазати смальцем, помастити смальцем.

ŝmink||o рум’яна; грим; тіні для обличчя; косметична фарба; blanka ~o (косметичні) білила; ĝuĝa ~o рум’яна; ~o por lipoj губна помада (= lipŝminko); ~і *vt* гримувати; (на)фарбувати, (на)рум’янити (*обличчя*); накласти тіні; ~і si/n (за)гримуватися, накраситися, (на)рум’янитися; ~ad/o гримування; фарбування, рум’янення (*обличчя*); накладання тіней; ~ist/o гример; ~ist/in/o гримерка.

ŝmink/o/baz/o основний, перший шар гриму.

ŝmink/o/blank/o білила (*косметичний засіб*).

***ŝmir||i** *vt* (з)мазати, помазати, намаз(ув)ати, (з)мастити, покрити (*маззю, жиром і т. п.*); ~i ranoj per butego намазати / помастити хліб маслом; ~i ies ranoj підмазати кого-н., дати в / на лапу; ◇ kiu bone ~as, bone veturas не підмажеш – не поїдеш; ~o, ~ad/o **1.** змазування, змащення, змазка; **2.:** la lasta ~o елепомазання (= sanktoleado); ~aĵ/o мазь, змазка, мастило, мастика, шмаровидло, шмір; ~il/o *tech.* масельничка, мастильний прилад; ~ist/o **1.** мастильний; **2.** *знев.* мазій, поганий художник.

ŝmir/fromaĝo пастоподібний сир, сир-паста; плавлений сир (*придатний для намазування*).

ŝmir/graso мастило, змазка.

ŝmir/mol/a м'який для розмазування.

ŝmir/mon/o хабар, гроші на лапу.

ŝmir/pan/o помащений хліб; сандвіч.

ŝmir/sapo напіввідке, мазеподібне мило (*перев. господарське*).

ŝnaps/o шнапс.

ŝnaŭcer/o *сумн.* шнауцер (*порода собак*).

ŝnorkelo *мор., tech.* шноркель, шнорхель (*пристрій на підводних човнах або на автомобілях підвищеної прохідності для роботи двигуна під водою*).

***ŝnur||o** **1.** мотузок, мотузка; шнур, шнурок; канат; струна; тятива (*лука*); umbiliko ~o *анат.* пуповина; **2.** *мат.* хорда; **3.** *мор.* снасть, трос; ~a мотузаний, мотузковий; ~i *vt* (з)в'язати, зав'язати; ~ad/o зв'язування, зав'язування; ~ar/o *мор.* такелаж, снасті, оснащення; ~ego мотуз, трос, канат; ~ero волокно мотузки, канатна пряжа; ~eto шнурок, мотузочок; *мор.* лін, льноук; ~isto виробник мотузок, канатник; ~umo *vt* скручувати мотузку, трос; ~umo скручування (*мотузки, троса і т. п.*).

ŝnur/arm/i *vt* *рідко*, *див.* ĝigi.

ŝnur/danco/isto канатоходець, танцівник на канаті.

ŝnur/eskalo мотузьяна драбина; *мор.* штормтрап (= ŝnurŝtupetaro).

ŝnur/fabrike мотузьяна фабрика, канатна фабрика.

ŝnur/far||ad/o канатне виробництво, виготовлення шнурів, канатів; ~ejo *див.* ŝnurfabrike; ~isto *див.* ŝnuristo.

ŝnur/kap/i *див.* lazi.

ŝnur/konduktilo електрошнур, з'єднувальний шнур; plilongiga ~o подовжувач.

ŝnur/pasamento шнуркова облямівка / оторочка.

ŝnur/ponto канатний міст.

ŝnur/ring/o мотузьяне кільце.

ŝnur/salt||i *vn* скакати / стрибати через скакалку; ~ad/o скакання / стрибання через скакалку.

ŝnur/ŝtupo/eto/aro мотузьяна драбина (= ŝnureskalo).

ŝnur/ŝuo/o полотняна туфля на вірвовочній підшві.

ŝnur/tamburo канатний барабан.

ŝofaro *муз.* шойфер, шофар (*єврейський духовий інструмент*).

***ŝoforo||o** шофер, водій; ~a шоферський; ~i *сумн.* **1.** *vn* шоферувати, працювати шофером; **2.** *vt* керувати, вести (*як шофер*).

ŝoguno *іст.* сьогун, сегун (*титул верховного воєначальника в Японії з кінця 12 ст. до 1868 р.*).

ŝoh̥t||i *vt rel.* здійснити ритуальний забій тварини (у євреїв); **~o** ритуальний забій; **~ist/o** шохет.

ŝoji/o *етн.* сьодзі (решітчаста розсувна стінка в японських оселях).

ŝok||i *vt* **1.** шокувати, викликати шок, потрясти, неприємно вразити; **2.** привести в шоковий стан; **~o** шок, потрясіння; **~(ant)/a** шокуючий; **~iĝ/i** **1.** бути шокованим, враженим; **2.** виявитися в шоковому стані.

ŝok/ond/o *фіз.* ударна хвиля.

ŝok/terapi/o *мед.* шокова терапія.

ŝopen/o Шопен (польський композитор).

ŝorbet/o *кул.* **1.** шербет (східні ласощі); **2.** заморожений фруктовий сік, фруктовий лід, фруктове морозиво.

ŝort/o шорти (= sportkuloto, pantaloneto 2).

ŝos||o *бот.* паросток, парость, пагін; живець для щеплення; **~i** *vn* пускати паростки, пагони.

***ŝose||o** **1.** шосе, шосейна дорога; брукована (або асфальтована) дорога; битий шлях, гостинець; **2.** проїжджа частина (= veturejo); **~a** шосейний; **~ist/o** шляховик, шляховий майстер.

ŝose/fos/aĵ/o кювет, водовідвідна канава (автомобільної дороги).

ŝose/konstru||a шляхобудівний; **~ad/o** будівництво доріг.

ŝose/labor/ist/o дорожній робітник.

ŝose/rul/il/o коток.

I ŝot||o *спорт.* сильний удар по (футбольному) м'ячу; libera **~o** вільний удар; **~i** *vn* сильно послати м'яч.

II ŝot/o *геогр.* шот (замкнена западина в пустелі).

ŝotiŝ/o шотландська полька.

ŝotr/o щєбінь, гравій, *діал.* шутер.

***ŝov||i** *vt* совати, сунути, посувати, пхати; **~i** la ĉapelon sur la frunton насунути капелюха на лоб; **~i** la ŝrankon en angulon посунути шафу в кут; **~i** monon al iu en la manon тцицьнути гроші кому-н. в руку; **~i** sin antaŭen просунутися [проштовхнутися, пропхатися] вперед [наперед]; **◇** ne **~u** la nazon en fremdan vazon не пхай носа до чужого носа; **~o**, **~ad/o** запихання, всування, совання, посування; *інформ.* зсув; **~ebl/a** пересувний; **~iĝ/i** (про)сунутися, (про)пхатися, проштовхнутися.

***ŝovel||i** *vt* згрібати (лопатою); збирати (сміття, землю); **~il/o** лопата (совкова); совок; черпак, ківш (екскаватора).

ŝovel/maŝin/o екскаватор (= ŝarĝatoro).

ŝovel/plen/o лопата, ківш (як міра сипких тіл).

ŝov/eskal/o *сумн.* розсувна драбина (н-д, пожежна).

ŝov/fenestr/o розсувне вікно.

***ŝovinism||o** шовінізм; **~a** шовіністичний; **~a** politiko шовіністична політика, політика шовінізму.

***ŝovinst||o** шовініст; **~a** шовіністичний; **~a** amaso шовіністичний натовп, натовп шовіністів.

ŝov/kalibr/il/o *див.* ŝovmezurilo.

ŝov/mezur/il/o штангенциркуль.

ŝov/o/fluks/o: elektra **~** *фіз.* потік електричного зміщення.

ŝov/fofold/o *tex.* спрямовуючий паз.

ŝov/pec/o *tex.* бігунок, движок, повзун, повзунок, золотник.

ŝov/pez/il/o *сумн.* гиря важільної ваги.

ŝov/pord/o розсувні двері.

ŝov/ring/o петелька (*рухоме шкіряне кільце для заправлення кінця ремня*); кільце (*на карнизі*); затискне кільце.

ŝov/tegment/o відкиднй дах, розсувнй дах (*в автомобілі, = malfermebla tegmento*).

ŝov/trombon/o розсувнй тромбон, цугтромбон.

ŝpal/o **1.** буд. перекладина, поперечина, поперечка; **2.** зал. шпала (= reltrabo, traktrabo); ligna ~ дерев'яна шпала; reljunta ~ стикова шпала.

ŝpal/o/lign/o шпальник, шпальний ліс [лісоматеріал].

***ŝpar||i** *vt* **1.** зберігати, берегти, заощаджувати, економити, збирати, складати, відкладати, накопчувати; ~i siajn fortojn берегти [економити] свої сили; ◇ vortojn ~u, agojn faru! менше говори – більше діла твори!; менше слів, а більше діла!; ~u groŝon – vi havos plenan roŝon копійка копійку кличе, хто щадить гріш – має з гаком більш, гріш копи стереже; **2.** уберігати, берегти, допомогти уникнути, звільнити; ~i al iu suferojn допомогти кому-н. уникнути страждань, визволити кого-н. від страждань, запобігти чиїм-н. стражданням; ~a ошаднй; ~a banko ошадбанк, ошадкаса; (*син.* ŝparkaso); ~o, ~ad/o заощаджування, економія, збереження, ошадлива витрата; ~aĵ/o заощадження; *~em/a ошадливий, ошаднй, бережливй, економнй; ~em/e ошадливо, ошадно, бережливо, економно; ~em/o ошадливість, ошадність, бережливість, економність; ~em/ul/o ошадлива / бережлива людина; ~ig/i *див.* ~i 2; Dio ~igu al vi ĉian malbonon хай береже вас Бог від усякого зла.

ŝpar/bank/o ошаднй банк, ошадбанк (= ŝparkaso).

ŝpar/kas/o ошадна каса, ошадкаса.

ŝpar/kont/o особовий [іменнй] рахунок в ошадкасі, рахунок в ошадкасі

ŝpar/libr/et/o *сумн.* ошадна книжка, ошадкнижка (= libreto de ŝparkaso, ŝparkasa libreto, ŝparkonta libreto).

ŝpar/lok/i *vt* вкласти [перевести] гроші (*в банк і т. п.*).

ŝpar/mon/uj/o скарбничка (= monkolektujo).

ŝpar/nutr/aĵ/o продукти, які зменшують апетит (*чай, кава і т. п.*).

ŝpar/reĝim/o режим економії.

ŝpar/voj/o коротша дорога.

***ŝpat||o** **1.** лопата (*штикова*), заступ; **2.** військ. сошник; **3.** мор. лапа (*якоря*); ~i *vt* копати (*лопатою, заступом*).

ŝpat/kruc/o мор. якірна хрестовина.

ŝpic/o шпіц (*порода собак, = pomerhundo*).

***ŝpin||i** *vt* **1.** *текст.* прясти, сукати; плести, сплітати (*павутину*); ~i planojn en sia kapo плести [будувати] плани у своїй голові; **2.** *перен., див.* gonroni; ~a прядильнй; ~ad/o прядіння, сукання; сплітання (*павутину*); ~aĵ/o **1.** прядиво, кужіль, кужіль, куделя (= ŝpinfasko); **2.** павутина; ~ej/o прядильня; прядильнй цех; прядильна фабрика; ~iĝ/i прястися, сукатися, сплітатися, плестися; ~il/o **1.** веретено; **2.** *див.* spindelo; ~ist/in/o пряля; ~it/aĵ/o (готова) пряжа.

ŝpin/baston/o кужівка, кужілка (*син.* konuklo).

ŝpin/fask/o кужіль, кужіль, куделя, прядиво.

ŝpin/il/form/a веретеноподібний.

ŝpin/mastr/o власник прядильні.

ŝpin/maŝin/o прядильна машина.

ŝpin/rad/o прядка.

ŝpros/o буд. обабілок віконної рами, поперечка, поперечина.

***ŝpruc||i** *vn* бризкати, пирскати, прискати, бити ключем (*тж перен.*); сипати (*про іскри*); ~! бризь!, хлюп!, пшш!, пшик! (*звуконаслідування шуму, шипіння рідини, що бризкає*); ~**a**, ~**ant/a** який бризкає, б'є, іскриться; ~**ad/o** бризкання, пирскання; ~(aĵ)/o/j бризки; ~**ig/i** змусити вилитися [розлетітися] бризками; (по)бризкати, (об)прискати; ~**igi** insekticidon sur plantojn (по)бризкати інсектицидом на рослини, обприскати інсектицидом рослини; ~**ig/il/o** поливальниця, поливалка; обприскувач; пульверизатор; розпилювач.

ŝpruc/bomb/o див. ĝrapolbombo.

ŝpruc/botel/o сифон (*пристрій для наливання під тиском газованої рідини, = sifono*).

ŝpruc/fenestr/o інформ. впливнє вікно.

ŝpruc/flakon/o пульверизатор.

ŝpruc/font/o (гримучий) ключ, (гримуче) джерело.

ŝpruc/kamion/o поливальна машина.

ŝpruc/lak/ad/o лакування [фарбування] за допомогою фарбопульту.

ŝpruc/pistol/o фарбопульт, фарборозпилювач (*у вигляді пістолета*).

ŝpruc/roz/o *tex.* лійка (*насадка для розбрикування в поливалці, на кінці шлангу, трубі душу і т. п.*).

ŝpruc/tru/o дихало (*дихальний отвір у китів*).

ŝpur/o **1.** зал. ширина колії (= trakolarĝo); **2.** авт. ширина колії, ширина коліс.

ŝraman/o шраманна (*буддистський монах, аскет*).

***ŝrank/o** шафа; ~ por libroj див. libroŝranko; ~ por vestoj див. vestoŝranko; sankta ~ див. tabernaklo.

ŝrank/o/kest/o скриня.

ŝrank/o/kofr/o велика валіза, кофр.

***ŝrapnel/o** військ. шрапнель (*снаряд, = kuglobuso*).

***ŝraŭb||o** гвинт; ~o por ligno стовбрий гвинт, шуруп; ~o por metalo гвинт для металу; ~o kun cilindra каро гвинт з циліндричною головою; ~o kun duonronda каро гвинт з напівкруглою головою (= duonrondkapa ~o); ~o kun kvareĝa (*або* kvadrata) каро гвинт з чотирьохгранною (*або* квадратною) головою (= kvadratkapa ~o); ~o kun seseĝa каро гвинт з шестигранною головою; ~o kun mergebla каро гвинт з потайною головою, потайний гвинт; ~o kun unu-entranĉa каро гвинт з прямим шлицом, гвинт під плоску викрутку; ~o kun kruc-entranĉa каро гвинт з хрестоподібною головою, гвинт під хрестову викрутку; senkapa ~o гвинт без головки; reguliga ~o регулювальний гвинт; ĝustiga ~o підгінний, юстувальний гвинт; Arkimeda ~o архімедів гвинт; blokanta ~o стопорний гвинт; senfina ~o безкінечний гвинт, черв'як; dekstruma, maldekstruma ~o гвинт з правою, лівою різьбою; ~**a** гвинтовий; гвинтоподібний; ~**i** *vt* загвинтити, пригвинтити, вгвинтити; ~**i** ~on ĝisbloke загвинтити [закрутити] гвинт до упору; затягнути гвинт; ~**ad/o** загвинчування, пригвинчування, вгвинчування, закручування; ~**aĵ/o** різьба, гвинтова нарізка (= ŝraŭbkanelo); ~**aĵ/i** *vt* нарізати (*гвинт, гайку і т. п.*), нарізати, нанести різьбу на; ~**aĵ/il/o** різьбонарізний інструмент (= ŝraŭbkanelilo); vira ~aĵilo див. ~igilo; ina ~aĵilo див. ~inigilo; ~**ig/i** нарізати зовнішню різьбу; ~**ig/il/o** лерка,

плашка; **~iĝ/i** загвинтитися, вгвинтитися; **~il/o** викрутка; **~in/o** отвір з різьбою (під гвинт); **~ing/o** гайка; **~in/ig/i** нарізати внутрішню різьбу; **~in/ig/il/o** гайкоріз.

ŝraŭb/aĵ/paŝ/o *тех.* крок різьби (= paŝo de ŝraŭbkanelo).

ŝraŭb/ampol/ing/o *ел.* гвинтовий електропатрон.

ŝraŭb/bor/i *див.* ŝraŭbinigi.

ŝraŭb/fal||i *vn ав.* падати в штопорі, робити штопор, увійти в штопор; **~o ав.** штопор.

ŝraŭb/form/a гвинтоподібний (= ŝraŭba).

ŝraŭb/frez/il/o *тех.* різьбова фреза.

ŝraŭb/in/kanel/o внутрішня різьба.

ŝraŭb/kanel||o різьба; (= ŝraŭbaĵo); **~il/o** різьбонарізний інструмент, знаряддя для нарізання різьби; клуп; (= ŝraŭbaĵilo, kanelilo); *vira ~ilo див.* ŝraŭbigilo; *ina ~ilo див.* ŝraŭbinigilo.

ŝraŭb/kern/o *тех.* стрижень гвинта.

ŝraŭb/krajon/o автоматичний олівець (з поворотним механізмом висування грифеля).

ŝraŭb/kramp/o *тех.* верстачна струбцина (великого розміру, яка встановлюється на верстаті).

ŝraŭb/kupl/il/o *тех.* гвинтове зчеплення.

ŝraŭb/lev/il/o *тех.* гвинтовий підйомник.

ŝraŭb/o/kap/o *тех.* головка гвинта.

ŝraŭb/o/krik/o *тех.* гвинтовий домкрат.

ŝraŭb/o/paŝ/o *див.* ŝraŭbaĵpaŝo.

ŝraŭb/o/prem/il/o *тех.* струбцина.

ŝraŭb/ŝlos/il/o *нрк., див.* boltilo.

ŝraŭb/o/stift/o *тех.* нарізна шпилька, нарізний штифт; установчий гвинт.

ŝraŭb/ten/il/o *тех.* лещата (= vajco).

ŝraŭb/turn/il/o *див.* ŝraŭbilo.

ŝrik||i *vn* (за)верещати, (за)вищити, пронизливо [різко] (за)кричати; **~o** вереск, виск, пронизливий [різкий] крик.

Ŝrilank/o *див.* Srilanko.

ŝrot||o **1.** *тех.* (мисливський) дріб, шріт (= plumba garnaĵo, plumberoj); **2.** *с.-г.* дерть, шріт; **~aĵ/o** *кул.* страва з дерті.

ŝrot/paf/il/o дробова рушниця, дробовик (= plumberpafilo).

***ŝrump||i** *vn* (з)морщитися, скорчитися; пожолобитися, покоробитися; (зі)бгатися (*про тканину*); (зі)в'янути, (з)сохнути (*про листя і т. п.*); **~ad/o** зморщення, скорчення; жолоблення, короблення; усадка; **~ig/i** зморщити; пожолобити, покоробити, зібгати.

ŝrump/kav/o *спец.* усадна раковина.

ŝŝ! *виг.* тс! (*заклик до тиші*).

***ŝtal||o** сталь, криця; *kruda ~o* сирцева сталь, сталь-сирець; *mola, malmola ~o* низьковуглецева, високовуглецева сталь; *fandita ~o* плавлена сталь; *hardita ~o* гартована сталь; *laminatita ~o* прокатна сталь; *rustimuna / rustorezista / neoksidebla ~o* нержавіюча сталь, *розм.* нержавійка; **~a** *прям., перен.* сталевий, сталевий, крицевий; залізний; **~ej/o** сталеливарний завод, сталеплавильний завод (= ŝtalfabriko); **~i** *vt*, **~iz/i** **1.** сталювати; **2.** гартувати по поверхні, цементувати; **~ig/i** переплавити [переробити] на сталь; перетворити у сталь.

ŝtal/bend/o сталева / стальна стрічка.

ŝtal/beton||o залізобетон, армований бетон (= ferbetono, armita betono); ~a залізобетонний.

ŝtal/blu/a *див.* ŝtalkolora.

ŝtal/drat/o сталевий / стальний дрiт.

ŝtal/fabrik/o сталеливарний завод, сталеплавильний завод (= ŝtalejo).

ŝtal/fand||a сталеплавильний; ~a uzino сталеплавильний завод (= ŝtalejo); ~ist/o сталевар, сталеплавильник, сталеливарник.

ŝtal/foli/o сталевий / стальний лист.

ŝtal/fram/o сталева рама.

ŝtal/gravur||ad/o гравюра на сталі; ~ist/o гравер на сталі.

ŝtal/industri/o сталеплавильна промисловість.

ŝtal/kabl/o сталевий / стальний трос (= dratego).

ŝtal/kask/o сталева каска.

ŝtal/kolor/a сталевий, стальний, кольору сталі (= ŝtala).

ŝtal/lad/o бляха; peruvira ~ рифлена бляха.

ŝtal/lat/o штаба.

ŝtal/mantel/o *tex.* сталева оболонка; сталева обойма.

ŝtal/plat/o сталева / стальна плита [пластина]; броньова плита.

ŝtal/plum/o сталеве / стальне перо (*для писання*).

ŝtal/pont/o сталевий / стальний міст.

ŝtal/produkt||ad/o виробництво сталі; ~ant/o виробник сталі.

ŝtal/pulm/o *мед.* пульмотор, апарат штучного дихання.

ŝtal/skelet/a: ~ konstruaĵo будова [споруда] з несучими сталевими конструкціями; ~ konstru(manier)o будівництво із сталевих конструкцій.

ŝtal/ŝrank/o сейф, сталева / стальна шафа.

ŝtal/teg/aĵ/o сталева обшивка [оббивка], обшивка [оббивка] зі сталі.

ŝtal/uzin/o сталеплавильний завод.

ŝtal/var/o/j товари зі сталі.

ŝtanc||i *vt tex.* штампувати, висікати (*штампом плоскі фігури, н-д, шайби або монети, з листа картону, шкіри, металу і т. п.*); ~ad/o штампування, висікання; ~il/o штамп, пробивний прес.

ŝtat||o **1.** держава (*державний апарат; державна машина; форма державного правління*); totalisma ~o тоталітарна держава; socialemo ~o соціальна держава; plifortigi la ~on зміцнювати державу; **2.** штат (*територіально-адміністративна одиниця федерації*) Unuiĝintaj (Ŝ)~oj de Nord-Ameriko Сполучені Штати Америки, США (= Usono); **3.** *рідко; іст.* керована територія, область; la (Ŝ)~o(j) de la Eklezio; Pontifikaj (Ŝ)~o(j) Церковна область, Папська область (*частина території Італії під владою Папи у 756-1870 pp.*); **4.** *рідко; див.* Statoj; **5.** *заст., див.* regno; ~a державний; ~a buĝeto державний бюджет; ~a oficisto державний службовець; ~a proprieto державна власність; ~a sekreto державна таємниця; ~aj kostoĵ державні кошти; ~an/a *заст.; див.* civitana; ~an/o *заст.; див.* civitano, regnano; ~an/ec/o громадянство, підданство; ~estr/o **1.** *див.* regnestro; **2.** губернатор штату; ~ig/i націоналізувати, передати під державний контроль; ~ig/o націоналізація, передача під державний контроль; ~ism/o *ек.* етатизм, участь держави в управлінні економікою; ~ist/o державний діяч; державний муж; *полит., ек.* етатист, прихильник етатизму; ~ist/ik/o наука про управління державою.

ștat/afer/o/j державні справи.
ștat/aparat/o державний апарат, держапарат.
ștat/arb/ar/o державний ліс.
ștat/bank/o державний банк, держбанк.
ștat/bien/o державний маєток, держгосп, радгосп.
ștat/bil/o облігація (державної позики).
ștat/blazon/o державний герб.
ștat/de/prunt/o державна позика.
ștat/eklezi/o державна церква.
ștat/ekzamen/o державний іспит / екзамен, держіспит, держекзамен.
ștat/enrepren/o державне підприємство, держпідприємство.
ștat/funkci/ul/o чиновник, державний функціонер.
ștat/form/o форма державного управління.
ștat/gazet/o державний вісник.
ștat/jur/o державне право.
ștat/kapital/ism/o ек. державний капіталізм.
ștat/konsili||o державна рада, держрада; **~an/o** член державної ради (= ano de la ștatkonsilio).
ștat/lim/o державний кордон, держкордон.
ștat/mark/o державне клеймо, державний знак якості.
ștat/ministr/o державний міністр.
ștat/monopol/o державна монополія.
ștat/ofic/ist/o державний службовець, держслужбовець.
ștat/organ/o державний орган, держорган.
ștat/pag/e за державні кошти, за рахунок держави.
ștat/perfid/o державна зрада, зрада батьківщині.
ștat/potenc/o державна влада.
ștat/prezid/ant/o глава держави, президент (= prezidento).
ștat/religi/o державна релігія.
ștat/renvers/o державний переворот.
ștat/sekret/o державна таємниця.
ștat/sekretari/o державний секретар; статс-секретар.
ștat/sigel/il/o державна печатка (*предмет*).
ștat/șuld/o державний борг.
ștat/trezor/o державна скарбниця, державний скарб (*золотий запас*).
ștat/vir/o державний діяч; державний муж (=ștatisto).
***ștel||i** *vt* (у)красти, викрасти; *oni* ~is mian monujon у мене вкрали гаманець; **~o** крадіж, крадіжка, злодійство, викрадення; *enromp(ant)a* ~o крадіж із зломом; **~o** de aŭtomobilo викрадення автомобіля; **~e** по-злодійськи, крадькома, потайки; **~ad/o** крадіння, злодійство, розкрадання; **~aj/o** крадене (*у знач. ім.*); **~ec/e** крадькома, потайки; **~eg/o** крадіжка у великих розмірах; **~em/a** злодійкуватий; **~em/o** злодійкуватість; **~et/o** дрібна

крадіжка; **~int/o** особа, що вкрала-що-н.; злодій, крадій; **~ist/a** злодійський; **~ist/o** злодій, крадій; розкрадач; **~ist/in/o** злодійка, крадійка.

âtel/aĵ/(o)/kaŝ/ist/o *див.* ricelisto.

âtel/ĉas||i *vt* займатися браконьєрством; **~ad/o** браконьєрство; **~isto** браконьєр.

âtel/imun||a захищений від крадежу, із захистом від крадежу; **~ig/il/o**: aŭtomobila ~igilo противикрадний пристрій, автосторож.

âtel/ir/i *vn* прокрадатися, крастися.

âtel/kopi/i *vt* потай (с)копіювати, незаконно (с)копіювати, (с)копіювати без дозволу.

âtel/mov/e крадькома.

âtel/rigard/i *vt* підглядати, крадькома (по)дивитися.

âtel/romp/o *нрк.*, *див.* enrompŝtelo.

âtep/o степ (*танець*).

âtern/o *орн.* крячок [*Sterna*]; arkta ~ крячок полярний [*S. paradisaea*]; bengala ~ крячок бенгальський [*S. bengalensis*]; blanka ~ крячок рябоносий [*S. sandvicensis*]; blankflugila ~ чорний крячок світлокрилий [*Chlidonius leucopteros*]; bruna ~о дурний крячок звичайний [*Anous stolidus*]; hirunda ~ крячок звичайний, крячок річковий [*S. hirundo*]; malgranda ~ крячок малий [*S. albifrons*]; marĉa ~ крячок Форстера [*S. forsteri*]; nigra ~ чорний крячок сірохвостий [*Chlidonius niger*]; reĝa ~ крячок королівський [*S. maxima*]; roza ~ крячок рожевий [*S. dougallii*].

***âtip||o** **1.** поліно, пень; колода; ~o por haki viandon обробна колода; meti ~on en la fajron покласти поліно у вогонь; ekzekuta ~o плаха; malsaĝa kiel ~o дурний як пень; **2.** *перен.* пень, надовбень; **~ar/o** стіс (дров); **~ar/um/i** *vt* спалити на вогнищі (*stratimiti*); **~ar/um(ad)/o** спалення на вогнищі; **~ej/o** дровітня; **~et/o** полінце, деревинка.

âtip/bat/il/o трамбувальна колода, трамбівка.

âtip/kaban/o рублена / рубана хата.

âtip/kapul/o *перен.* пень, бовдур, лобур, надовбень, йолоп, телепень, штурпак.

âtip/stak/o стіс, штабель (дров).

***âstof||o** **1.** *текст.* матерія, тканина; kotona, lana, silka, lina, tola ~о бавовняна, шерстяна, шовкова, лляна / льняна, полотняна тканина; **2.** *заст.*; *див.* materialo; **3.** *заст.*; *див.* histo; **~a** матер'яний, крамний.

âstof/blok/o штука (матерії) (*непочатий сувій матерії, який надходить з фабрики для продажу*).

âstof/pec/o кусок матерії, відріз матерії; *текст.* фабричний кусок матерії, штука матерії.

âstof/rest/aĵ/o/j залишки матерії, шматки / куски матерії / тканин(и).

âstof/tond/il/o ножиці для тканини, кравецькі ножиці.

âtok/o шток (*якоря*).

âtok/ankr/o *мор.* штоковий якір.

***âston||o** камінь; tomba ~о могильний / надгробний камінь, могильна / надгробна плита, надгробок; bazangula ~о наріжний камінь (= angulŝtono); multekosta ~о коштовний / дорогоцінний камінь; ~o de falruŝiĝo камінь спотикання; la filozofia ~o, la ~o de la Saĝuloj філософський камінь, камінь мудрості; **~a** *прям.*, *перен.* кам'яний, камінний; **~a** muro кам'яна / камінна стіна; **~a** kogo кам'яне серце; la ~a Gasto камінний гість (*літературний персонаж*); **~aĵ/o** виріб з каменю; *геол.* кам'яна структура, кам'яна формація, кам'яне утворення; **~eg/o** стрімчак, бескид, кам'яна гліба; **~et/o** камінець; **~ig/i** перетворити в камінь; **~iĝ/i** (с)кам'яніти, окам'яніти, перетворитися в камінь; **~iĝ/o**

окам'яніння; ~**oz/a** див. *ŝtonabunda, ŝtonplena, ŝtonriĉa*; ~**um/i** *vt* каменувати, бити камінням; ~**um/(ad)/o** каменування.

ŝton/abund/a кам'янистий.

ŝton/amas/o купа каменю, купа каміння.

ŝton/bar/il/o кам'яна огорожа.

ŝton/benk/o кам'яна лав(к)а.

ŝton/blok/o кам'яна глиба; кам'яний блок; кам'яний брус.

ŝton/bor/ul/o бот. **1.** ломикамінь (= *saksifrago*); **2.** критмум (= *kritmo*).

ŝton/ĉiz/il/o долото для буріння міцних порід.

ŝton/epok/o іст. кам'яний вік, кам'яна епоха (= *la epoko de la tajlita ŝtono*).

ŝton/gravur/o гліптика (= *gliptiko*).

ŝton/griz/a сірий як камінь.

ŝton/hak/ist/o каменяр, каменотес, каменолом.

ŝton/hav/a кам'янистий.

ŝton/ĵet||il/o праща; ~**ist/o** пращник.

ŝton/karb||o кам'яне вугілля (= *minkarbo*); ~**a** кам'яновугільний; ~**a minado** кам'яновугільна промисловість; ~**a minejo** кам'яновугільна шахта; ~**a gudro** кам'яновугільний дьоготь.

ŝton/karton/o буд. пап'є-маше (для ліпних робіт та архітектурних декорів).

ŝton/kolekt/o колекція каменів.

ŝton/kolon/o кам'яна колона, кам'яний стовп.

ŝton/kor/a з кам'яним серцем.

ŝton/kovr/it/a укритий камінням.

ŝton/lav/uj/o див. *lavŝtono*.

ŝton/lign/o лігностон (пресована деревина з додатком кам'яної крихти).

ŝton/malsan/o див. *litiazo*.

ŝton/min||ej/o каменоломня, кам'яний кар'єр; ~**ist/o** див. *ŝtonhakisto*.

ŝton/mort/ig/i закидати камінням, каменувати (= *ŝtonumi*).

ŝton/mur/o кам'яна / камінна стіна.

ŝton/ole/o див. *petrolo*.

ŝton/pavim/o брук.

ŝton/plat/o кам'яна плита.

ŝton/plen/a кам'янистий.

ŝton/pont/o кам'яний міст.

ŝton/riĉ/a кам'янистий.

ŝton/rok/o сумн.; муз., див. *peza roko, pezroko*.

ŝton/romp||a каменедробильний; ~**aĵ/o** щебінь; ~**ej/o** див. *ŝtonminejo*; ~**il/o** каменедробарка, каменедробильна машина (= *ŝtonrompa maŝino*); ~**ist/o** каменедробильник .

ŝton/sal/o див. *minsalo*.

ŝton/statu/o кам'яна статуя.

ŝton/tajl/ist/o **1.** каменерізальник; гранувальник каменів; **2.** каменяр, каменотес.

ŝton/turn/ul/o орн. крем'яшник [*Arenaria interpres*].

***ŝtop||i** *vt* **1.** заткнути, закупорити, закоркувати, забити, набити (*до краю*); створити затор; ~i botelon заткнути [закупорити, закоркувати] пляшку; ~i al si la roŝojn набити собі кишечі; ~i sian stomakon набити (свій) шлунок; ~i manklokojn en manuskripto заповнити пропуски в рукописі; ~itaj stratoj забиті вулиці; **2.** штопати (= fadenfliki); **3.** конопатити; **4.** засмічувати (*шлунок*); **5.** вульг., див. fiki; ~**ad/o** **1.** зати́кання, закупорка, закорковування; забивання, набивання; **2.** штопання; ~**aĵ/o** матеріал для конопачення; те, чим зати́кають; набивка (*те, чим набите*); штопання (*нитки*); сумн.; *інформ.* заглушка; ~**iĝ/i** закупоритися, забитися, засмітитися; ~**iĝ/o** **1.** закупорка, забивання, засмічення; **2.** транспортна пробка, вулична пробка, вуличний затор (= stratobstrukco); ~**iĝ/ej/o** місце утворення транспортної пробки, місце затору; ~**il/o** **1.** пробка, корок, затичка, заглушка, чіп; **2.** *ел.* (штепсельна) вилка; (електрична) вилка, частина штепсельного з'єднання, вставний роз'єм (*син.* ŝtopkontaktilo); vira ~ilo штировий вставний роз'єм, вставний роз'єм „тато”; ina ~ilo гніздовий вставний роз'єм, вставний роз'єм „мама”; tristifta ~ilo трьохштирова вилка, трьохштировий роз'єм; unustifta ~ilo штекер (= ĵakŝtopilo); ~**il/ing/o** *ел.* (штепсельна) розетка, (електрична) розетка, прийомна частина штепсельного з'єднання; прийомний роз'єм; vira ~ingo штировий прийомний роз'єм, прийомний роз'єм „тато”; ina ~ingo гніздовий прийомний роз'єм, прийомний роз'єм „мама”.

ŝtop/ferm/i *vt* закупорити, заткнути, закоркувати, закрити пробкою [корком, затичкою].

ŝtop/garn/aĵ/o матеріал для зати́кання, ущільнювач (*будь-який матеріал для зати́кання, ущільнення, н-д, клоччя, ганчір'я і т. п.*); ущільнююча прокладка.

ŝtop/kejl/o чіп.

ŝtop/kontakt/il/o див. ŝtopilo 2.

ŝtop/mat/eg/o мор. пластир (*водонепроникна накладка для зати́кання пробоїни в судні*).

ŝtop/nutr/i *vt* відгодовувати на зарі́з, напихати.

ŝtop/pint/o *тех.* шпіндель (*водогонного крана, вентиля*).

ŝtop/ring/o ущільнююче кільце, ущільнююча прокладка (*у вигляді кільця*).

ŝtop/son/oj муз. приглушені (рукою) звуки.

ŝtop/vort/o див. keĵlo 2.

***ŝtorm||o** *метео, перен.* шторм, буря, буран, шторм; averti pri (alproksimiĝanta) ~o штормове попередження; ~o da protesto буря протестів; ◇ ~o en tetaso буря в склянці води; ~a штормовий, буряний, буремний, бурний, бурхливий; ~i *vp* штормити, бушувати, шаленіти (*про бурю*).

ŝtorm/o/bird/o див. procelario.

ŝtorm/o/vest/o мор. штормовий одяг; зюйдвестка (*капелюх або плащ з непромокальної тканини*).

ŝtorm/petrel/o орн.: buntpieda ~ качурка Вільсона [*Oceanites oceanicus*]; forkvosta ~ вилохвоста качурка північна [*Oceanodroma leucorhoa*].

ŝtreb/o див. kontraŭarogilo.

***ŝtrump||o** панчо́ха (= longa ~o); панчо́ха до колі́н, гольф (= mallonga ~o, kurta ~o, ĝisgenua ~o); silkaj, nilonaj, aĵuraj ~oj шовкові, нейлонові, ажурні панчо́хи; elastaj ~oj еластичні панчо́хи (*лікувальні*); ĝistaliaj ~oj див. kalsonŝtrumpoj, ŝtrumpokalsono; marŝi sur la ~oj іти без взуття, іти босим (*в одних панчо́хах*); ~a панчішний; ~et/o шкарпетка.

ŝtrump/(o)/kalson/o колготки (= kalsonŝtrumpoj, ĝistaliaj ŝtrumpoj).

ŝtrump/(o)/lig/il/o див. ŝtrumporubando.

ŝtrump/(o)/ruband/o підв'язка для панчіх (= krurzono, ĝartero).

ŝtrump/(o)/ŝelk/o підв'язка для панчіх (на корсеті або спеціальному поясі); гумка для панчіх; (= ŝartelo)

ŝtrump/(o)/ten/il/o 1. див. ŝartero, krurzono, ŝtrump(o)rubando; 2. див. ŝartelo, ŝtrump(o)ŝelko.

ŝtud/o *tex.* шпилька, кріпильний штифт.

***ŝtup||o** 1. ступінь, східець, сходин(к)а, приступка; щабель; уступ; підніжка, підніжок (вагона, карети і т. п.); la ~oj de la ŝtuparo східці сходів; la ~oj de kariero щаблі кар'єри; la ~oj de raketo ступені ракети (= la etaĝoj de raketo); 2. *ел.* каскад (багатокаскадного підсилювача, випрямляча і т. п.); 3. *нрк.*; *військ.* ешелон; **~a** 1. східчастий; 2. поступовий; **~e** 1. східчасто; 2. поступово; **~ar/a** сходовий; східчастий, ступінча(с)тий; **~ara** placeto (або platformo) сходова площадка; **~ara** funkcio *mat.* східчата функція; **~ar/e** східцями, східчасто; ***~ar/o** сходи; *мор.* трап; ligna marmora, kruta ~aro дерев'яні, мармурові, круті сходи; helica ~aro, helikforma ~aro гвинтові сходи; malsupreniri (або descendi) ~aron спускатися по сходах; supreniri (або ascendi) ~aron підніматися / підійматися сходами; **~ar/ej/o** сходова клітка; **~ar/et/o** стрем'янка; **~um/it/a** геральд. східчастий; **~et/o** щабель; **~et/ar/o** драбина; **~ig/i** *vt* *військ.* ешелонувати.

ŝtup/ar/form/a східчастий.

ŝtup/ar/lift/o ескалатор (= eskalatoro).

ŝtup/ar/plac/et/o сходова площадка.

ŝtup/ar/ŝakt/o 1. шахта для сходів, шахта під сходи, сходова шахта; 2. сходовий прогін.

ŝtup/(o)/funkci/o *mat.* східчата функція.

***ŝu||o** 1. черевик, туфля; paro da ~oj пара черевиків, пара туфлів; bekformaĵ ~oj шпичасті туфлі, шпичасте взуття; demeti la ~ojn скинути черевики [туфлі], роззутися; basta ~o личак; 2. *tex.* башмак; підшва; **~aĉ/o/j** *розм.* шкарбані, шкарбуні, шкраби; **~aĵ/o** взуття (= piedvesto); **~ist/a** шевський; ~ista metio шевство; **~ist/o** швець; ◇ ĉe ~isto la ~o estas ĉiam kun truo швець завжди без чобіт ходить.

ŝu/brems/o *tex.* колодкове гальмо.

ŝu/bros/o щітка для взуття.

ŝu/buk/o пряжка для взуття.

ŝu/butik/o взуттєва крамниця.

ŝu/cir/ist/o чистильник взуття.

ŝu/dors/o закаблук, задник.

ŝudr/o *етн.* шудра (нижча каста у Ст. Індії).

ŝu/fabrik/o взуттєва фабрика.

ŝu/faden/o дратва.

ŝu/far||ad/o пошиття взуття; шевство; **~ist/o** див. ŝuisto.

ŝu/flik||i *vn* латати взуття, лагодити / ремонтувати взуття; **~ist/o** майстер з ремонту взуття.

ŝu/form/il/o (шевська) колодка, копил, копито (= ŝumodelilo).

ŝu/korn/o ріжок для взуття, ложка для взуття.

ŝu/laĉ/o шнурок (для черевика, туфлі).

Ŝulamit/o *бібл.* Суламїт(а).

ŝu/lang/o язичок (черевика, туфлі).

***ŝuld||i** *vt* бути винним; *перен.* боргувати, завдячувати, бути зобов'язаним; li ~as al mi cent dolarojn він винен мені сто доларів; mi ~as al li mian vivon я завдячую йому життям; **~a** винний; resti al iu ~a kvin eĝojn залишитися винним кому-н. п'ять євро; **~o** борг; заборгованість; обов'язок, повинність; kartluda ~o картярський борг; aktiva ~o активний

борг; pasiva ~o пасивний борг; droni en ~oj тонути в боргах; morala ~o моральний обов'язок; preni sur sin ~on узяти на себе обов'язок; ◇ sidi en ~oj ĝis super la ŝultroj сидіти в боргах по шию; ~ant/o боржник; ~at/o *заст.*; *див.* kreditoro; ~at/ec/o зобов'язаність; ~ig/i робити боржником, зобов'язувати; ~ig/o боргове зобов'язання; ~iĝ/i стати боржником, заборгувати, влізти в борги, зобов'язатися, узяти на себе обов'язок.

ŝuld/agnosk/o договір про визнання існуючого боргу.

ŝuld/atest/o *юр.* боргове зобов'язання, боргова розписка.

ŝuld/o/libr/o *бухг.* дебіторська книга, боргова книга, книга запису боргів, *розм.* чорна книжка.

ŝukd/o/ŝarĝ/o тягар боргів.

***ŝultr||o** плече (*тж про подібну частину предмета*); larĝaj ~oj широкі плечі; staraj ~o(n) ĉe ~o стояти пліч-о-пліч [плечем в плечі, плечем до плеча]; preni sur siajn ~ojn брати [узяти] на свої плечі (*тж перен.*); preni (або meti) la tutan laboron sur siajn ~ojn звалити всю роботу на свої плечі; levi la ~ojn стиснути плечима; ~o de muro плече стіни; ~a плечовий; наплічний; ~e/n: rafilojn ~en! *військ.* зброю на плечі!

ŝultr/o/bant/o *військ.* аксельбант.

ŝultr/o/ĵet/o *спорт.* кидок через плече (у дзюдо).

ŝultr/ornam/aĵ/o **1.** *військ.* аксельбант; **2.** наплічна прикраса.

ŝultr/o/sign/o *військ.* погон, еполет.

ŝultr/o/star/o *спорт.* стійка на плечах (у гімнастиці).

ŝultr/o/ŝirm/il/o *іст.* наплічник (частина обладунку).

ŝultr/o/zon/o *див.* balteo.

ŝu/model/il/o (шевська) колодка, копил, копито (= ŝuformilo).

Ŝunem/o *бібл.* Сунем, Сунам (місто у Галілеї).

ŝungit/o *мін.* шунгіт.

ŝunĵat/o *рел.* шуньята (одне з фундаментальних понять буддизму).

ŝunt||o *ел.* шунт, відгалуження; ~a *ел.* шунтовий; ~i *vt ел.* (за)шунтувати; ~ad/o *ел.* шунтування.

ŝu/pint/o носок (черевики, туфлі).

ŝu/pur/ig/ist/o чистильник взуття.

ŝu/ripar||ej/o майстерня з ремонту взуття; ~ist/o майстер з ремонту взуття (= ŝuflikisto).

I ŝus||i *vn спорт.* робити швидкісний спуск на лижах; ~ad/o швидкісний спуск.

ŝu/skrap/il/o скребачка (для взуття) (біля входу в будинок).

ŝu/streĉ/il/o копито для розтяжки взуття.

II ŝuŝ||i *vn* шипіти (*про газ і т. п.*); ~a шипучий, шиплячий; ~a konsonanto шиплячий приголосний; ~(ad)/o шипіння.

Ŝuŝan *бібл., м.* Сузи, Шушан (= Suzo).

ŝu/ŝmir/aĵ/o крем для взуття, гуталін.

***ŝut||i** *vt* **1.** сипати, зсипати, насипати, насипати; ~i grenon en sakon насипати збіжжя в мішок; ~i komplimentojn сипати компліментами, розсипати компліменти; **2.** *інформ.* (с)качати, перекачати, скачувати, перекачувати (з сервера на сервер); ~ad/o **1.** зсипання, насипання; **2.** *інформ.* скачування, перекачування; ~aĵ/o сипкий матеріал, сипка речовина [субстанція], сипке тіло; ~iĝ/i сипатися; ~iĝ/em/a сипкий, сипучий; ~il/o лопата (совкова), совок; сільничка; перечниця.

ŝut/beton/o буд. насипний бетон.

ŝut/kovr/i vt посипати, засипати, покрити (чим-н. сипким).

ŝut/lok/o (сміттє)звалище.

ŝutr/o буд. віконниця (= fenestrumo, fenestrokovrilo); lata ~ див. persieno.

ŝut/var/o/j сипкі / розсипні товари.

ŝu/vend/ej/o взуттєвий магазин, взуттєва крамниця

ŝvab||o етн. шваб; ~а швабський; ~ин/o швабка; (**Ŝ**)~uj/o Швабія (іст. область у Німеччині).

ŝvabr||i vt мити шваброю; ~il/o швабра; ~il/et/o щітка для миття тарілок.

Ŝvan||o Шванн (німецький біолог); (**Ŝ**)~а: (**Ŝ**)~а ingo анат. нейролема, шваннівська оболонка, оболонка Шванна (син. mjelina ingo); (**Ŝ**)~aj ĉeloj нейролемоцити, клітини Шванна; (**Ŝ**)~om/o мед. нейролемома, шваннома.

Ŝvarc||o Шварц (есперантський письменник); (**Ŝ**)~aj/o шварцизм, жарт у стилі Шварца.

Ŝvarcvald/o геогр. н. Шварцвальд (гірський регіон у Пд.-зах. Німеччині).

***ŝveb||i** vn **1.** ширяти, шугати, буяти, маяти, розвіватися; витати, висіти в повітрі; ~і en revoj витати у хмарах; **2.** фіз. перебувати в завислому стані (не спливати і не тонуть); **3.** перен. зависнути, перебувати в завислому [підвішеному] стані; ~о, ~ad/o **1.** ширяння, шугання, буяння, маяння, майво; **2.** фіз. перебування в завислому стані; **3.** перен. перебування в завислому [підвішеному] стані; ~aj/o хім. суспензія (= suspensio); ~ig/i див. suspensiigi.

***ŝvel||i** vn пухнути, опухати; набухати, набрякати, здуватися, (про насіння, бруньки ще) бубнявіти; спучуватися; ~а, ~int/a спухлий, запухлий, опухлий; набухлий, набряклий, здутий, набухнявілий; спучений; ~о, ~aj/o опух, пухлина; набряк; гүля; ~ad/o напухання, опухання; набухання, набрякання, здуття; ~ig/i викликати опухи, надуті, здуті, спучити.

ŝvel/form/a пухлиноподібний, набрякоподібний; пишний, з бұфами (про одяг); ~ juro спідниця-дзвін.

ŝvel/mol/a пухнастий, м'який (про килим і т. п.).

ŝvel/ond/o див. hulo I.

ŝvel/parol/o див. bombasto.

***ŝvit||o** піт, (мед. ще) випоти; en la ~o de sia vizaĝo в поті чола; ~а **1.** потовий; ~aj gutoj краплі поту; **2.** пітний, спітнілий, укритий потом; ~і vn **1.** упрівати, потіти (тж про скло, окуляри), покриватися потом, розм. пріти; ◇ kiu ~as, tiu profitas хто дбає, той має; pli bone estas ~і ol tremi краще зіпріти, ніж змерзнути; **2.** потіти, плакати (виділяти з себе краплі рідини; укриватися краплями рідини); la pinoj ~is per rezino сосни плакали живицею; ~ad/o потіння, упрівання; ~eg/i vn дуже потіти, заливатися потом; ~ej/o парильня; ~et/a вогкий, ледь спітнілий; ~ig/a **1.** потогінний; **2.** перен. тяжкий, важкий, виснажливий; ~iga laboro робота в поті чола; ~ig/i примусити попріти, увігнати в піт; ~ig/il/o потогінний засіб, потогінне; ~ig/i **1.** див. filtriĝi; **2.** див. elŝvitiĝi.

ŝvit/akv/o див. lodensakvo.

***ŝvit/ban||i**: ~і sin (по)паритися, (по)сидіти в парильні, (по)митися в парній лазні; ~ej/o парильня, парна лазня, розм. парна; сауна.

ŝvit/gland/o анат. потова залоза.

ŝvit/gut/o крапля поту.

ŝvit/kovr/it/a спітнілий, укритий потом.

ŝvit/labor||i *vt* працювати в поті чола, працювати до сьомого [десятого] поту; **~o** виснажлива праця, праця в поті чола.

ŝvit/odor/o запах поту.

ŝvit/(o)/plen/a *див.* ŝvita 2.

T

***t** 24-а буква есперантського алфавіту; вживається тж як: 1. позначення форми: T-forma (читається „то-форма”) у вигляді букви „T”; T-fero (читається „то-феро”) тавр; duobla T-fero двотавр; T-peso (читається „то-пецо”) трійник (розгалужена труба); 2. *мін* скорочення t (від tipo тонна) т; ***~o** назва цієї букви.

Та||o *рел., філос.* дао (поняття давньокитайської філософії, яке означало: в теорії пізнання – „шлях” природи, її закономірність; в етиці – сенс життя, етичну норму; в логіці – підставу, засновок, аргумент); **(t)~o/ism/o** даосизм, даоїзм; **(t)~o/ist/o** даосист, даоїст.

tab/o *сумн.; спец.* табуляція.

***tabak||o** 1. *бот.* тютюн [Nicotiana tabacum]; kultivi ~on вирощувати тютюн; 2. тютюн (*матеріал*); fumi ~on курити тютюн; maĉi ~on жувати тютюн; snufi ~on нюхати тютюн; **~a** тютюновий; **~ej/o** тютюнова плантація; **~ism/o** *мед.* отруєння нікотином; **~ist/o** продавець тютюну, торговець тютюном; **~iz/i** набивати цигарки тютюном; **~oz/o** *мед.* табакоз, тютюновий пневмоконіоз; **~uj/o** 1. табакерка (= tabakskatol(et)o); 2. тютюновий капшук / кiset (= tabaksaketo).

tabak/butik/o тютюнова крамниця.

tabak/fabrik/o тютюнова фабрика.

tabak/foli/o/j тютюнові листки, листки тютюну.

tabak/fum/o тютюновий дим.

tabak/kolor/a тютюновий, кольору тютюну, зелено-коричневий.

tabak/maĉ||i *vt* жувати тютюн; **~aĵ/o** *див.* maĉtabako.

tabak/mozaik/virus/o вірус тютюнової мозаїки (збудник хвороби тютюну і деяких інших рослин).

tabak/odor/a який пахне тютюном, пропахлий тютюном, прокурений.

tabak/plant||o *див.* tabako 1; **~ej/o** *див.* tabakejo.

tabak/rikolt/o збір тютюну.

tabak/sak/et/o тютюновий капшук / кiset (= tabakujo 2).

tabak/skatol/(et)/o *див.* tabakujo 1.

tabak/var/o/j тютюнові вироби.

tabak/vend||ej/o тютюнова крамниця, тютюновий магазин; **~ist/o** *див.* tabakisto.

***taban/o** *ент.* гедзь, гедз [Tabanus]; **~ed/o/j** гедзеві [родина Tabanidae].

tabask/o *кул.* табаско (соус з м'якоті гострого перцю, оцту і солі).

***tabel||o** 1. таблиця, табель; розклад; графік (у вигляді таблиці); **~o** de enhavo зміст; multiplika ~o, ~o de multobligado таблиця множення; ~o de logaritmoj таблиця логарифмів; ~o de enhavo *див.* enhavtabelo; promocivisa ~o таблиця просування по службі; ~o de la korelativaj vortoj таблиця корелятивів (в есперанто); 2. *іст.* табличка (з давнім текстом), скрижаль; argila ~o глиняна табличка; ŝtona ~o кам'яна табличка,

скрижаль; la (T)~oj de la Interligo *рел.* скрижалі заповіту; **3.** *іст.* таблицка (для письма) (*воскована*, = (vaksita) (skrib)tabuleto); ~**a** таблицний, у вигляді таблиці (= tabelforma); ~**ar/o** збірнк таблиць; ~aro de logaritmoj збірнк таблиць логарифмів; ~aro de la fervojoj розклад залізниць (*в одній книжці*); ~**et/o** таблицка; ~**ig/i** показати [представити] у вигляді таблиці; ~(**ig**)/**il/o** сумн. табулятор (*пристрій*).

tabel/form/a у вигляді таблиці (= tabela).

tabel/kalkul/il/o *інформ.* електронна таблиця (= elektronika tabelo).

tabel/klav/o сумн. клавіша табуляції, клавіша табулятора.

tabel/tip/o *інформ.* тип масиву, таблицний тип.

tabel/vort/o/j *грам.* таблицні слова, корелятиви (*в есперанто – група займенників, прислівників і прикметників, що взаємоутворюються за особливими правилами і зведені в спеціальну таблицю*; = korelativaj vortoj).

tabernakl/o **1.** *бібл.* скинія (*переносний храм у євреїв*); **2.** *церк.* кивот, дарохранильниця, дарохоронильниця; кіот, ковчег; табернакль.

tabes/o *див.* tabeto.

tabet||o *мед.* табес, сухотка спинного мозку; ~**a** табетичний; ~**ul/o** табетик.

tabi/o табі (*японські шкарпетки з цупкої тканини з відокремленим великим пальцем*).

***tabl||o** стіл (*меблі; тж перен. – про їжу, що стоїть на столі*); kvarpieda ~o стіл на чотирьох ногах [ніжках]; tripieda ~o стіл на трьох ногах [ніжках]; rektangula, ronda, ovala ~o прямокутний, круглий, овальний стіл; longigebla ~o розсувний стіл, стіл із вставною дошкою; kuireja ~o кухонний стіл; operacia ~o операційний стіл; kartluda ~o ломберний стіл, стіл для гри в карти; sidi ĉe ~o сидіти за столом; leviĝi de ĉe ~o підняти з-за стола, встати з-за стола; sidi ĉe la supro de la ~o сидіти на початку стола, сидіти на почесному місці; kovri ~on per kovrotuko застелити стіл скатеркою; primeti ~on накрити (на) стіл; prilevi ~on прибрати зі стола; vegetara ~o вегетаріанський стіл; la sankta (T)~o *церк.* престол, престіл (*стіл у центрі вівтаря*); ~**a** столовий; застільний; *~**et/o** столик.

tablojd/o *фарм.* таблетка; ~ kontraŭ kapdoloro таблетка від головного болю.

tabl/o/klap/o відкидна частина стола.

tabl/o/kovr/il/o рідко, *див.* tablotuko.

tabl/o/lamp/o настільна лампа (= surtabla lampo).

tabl/o/lud/o настільна гра.

tabl/o/mont/o *геогр.* столова гора.

tabl/o/najbar/o сусід по столу (= najbaro ĉe la tablo, ĉetabla najbaro).

tabl/o/pied/o ніжка стола (= piedo de tablo).

tabl/o/plat/o стільниця, кришка стола.

tabl/o/preĝ/o молитва перед їдою і після їди, застільна / застольна молитва.

***tabl/o/tenis||o** *спорт.* настільний теніс, пінг-понг; ~**a**: ~a pilko тенісний м'ячик, м'ячик для гри в настільний теніс.

tabl/o/tol/aĵ/o столова білизна.

tabl/o/tuk||o скатерка, скатертина, скатерть, обрус; ~**et/o** *див.* buŝtuko.

tabl/o/vin/o столове вино.

I Tabor/o *бібл.* Фавор (*гора, на якій сталося Преображення Христа*).

II Tabor||o *іст., м.* Табор (*Чехія*); (**t**)~**an/o/j** таборити (*учасники гуситських воєн у Чехії 15 ст.*).

Tabriz/o *геогр. н., м.* Тебрі́з, Табрі́з, Таврі́з (*Іран*).

tabu||o табу́, заборона; ~а табу́ваний, заборонний, недоторканий; ~і *vt* табувати, накладати табу́ /заборону, оголосити недоторканим; ~ес/o заборонність, недоторканність.

***tabul||o 1.** у *різн. знач.* дошка; планка; *desegna* ~o креслярська дошка (= *desegnotabulo*); *ŝaka* ~o, ~o de *ŝako* шахова дошка, шахівниця (= *ŝaktabulo*); *distribua* ~o *ел.* розподільна дошка (= *distributabulo*); *cirkvita* ~o *ел.* (друкована) плата (= *cirkvittabulo*); *tabla* ~o, ~o de *tablo* кришка стола, стільниця; *planka* ~o, ~o de *planko* мостина; ~o *por gladi* прасувальна дошка; *tegado per* ~oj обшивка дошками; **2.** підмостки, сцена (= *scenejo*); **3.** *див.* *tabelo 3*; **4.** *розм., див.* *skio*; **5.** *рідко* фільонка (= *panelo*); ~а дощаний, дощатий; ~а *barilo* *див.* *tabulbarilo*; ~а *planko* *див.* *tabulplanko*: ~і *vt* обшивати дошками (= *paneli*); ~аj/o обшивка з дощок; ~eg/o брус; ~et/o дощечка; пластинка; плитка; ~eto da *ĉokolado* плитка шоколаду.

tabul/bar/il/o паркан.

tabule/o *кул.* табуле́, салат по-ліванському.

tabul/ferm||i *vt* забити дошками; ~ad/o забивання дошками.

tabul/kovr/i *vt* настеляти (*підлогу*); обшивати (дошками).

tabul/lit/o нари.

tabul/lud/o гра на дошці (*шахи, шашки, нарди і т. п.*).

tabul/plank/o дощана підлога, підлога з дощок.

tabul/scen/ej/o підмостки, тимчасова сцена.

tabul/sport/o вид спорту на дошці (*сноубординг, скейтбординг, серфінг і т. п.*).

tabul/teg||i *vt* обшивати дошками; ~aj/o обшивка дошками (*результат*).

tabul/tegment/o дощаний дах.

***taburet/o** табурет, табуретка.

Tacit/o Таціт (*римський історик*).

taĉ/o *спорт.* бокова лінія (*ігрового поля*; = *flanklinio, tuŝlinio*).

***taĉment||o 1.** *військ.* загін; дружина; *esplora* ~o розвідувальний загін; **2.** (у *біблійних текстах*) воїнство; ~і *vt* виділити в загін, послати загоном, послати на завдання; ~an/o член загону; боєць загону; ~estr/o командир загону, начальник загону.

Tade/o Тадей, Фадей, Тадеуш, Тадеус (*чол. ім'я*).

tadorn/o *орн.* галагаз [*Tadorna*]; blankkara ~o галагаз-раджа [*T. rajah*]; rusta ~o огар, червона качка [*T. ferruginea*].

tael/o лян, таель (*китайська міра ваги; китайська грошова одиниця до 1933 р.*).

***taft||o** *текст.* тафта; ~а тафтовий, тафтяний.

***tag||o** день; *astronomia* ~o *астр.* астрономічний день; *sideria* ~o сидеричний день; *religia* ~o культовий день (*від заходу до заходу сонця*); *meza* ~o середній за тривалістю день; *labora* ~o робочий [будній] день, будень; *bonan* ~on! добрий день!; *unu* ~on одного дня, одного разу, якось; *dufoje en la* ~o двічі на день, два рази на день; ~o *post* ~o день за днем; *la* ~o de *kolero* *рел.* день гніву; *la* ~o de *la Lasta Juĝo* *рел.* день страшного суду; *tio estas klara kiel* ~o це ясно як (Божий або білий) день; *leviĝi antaŭ la* ~o встати [піднятися] вдосвіта; *kiu* ~o *estas hodiaŭ?* який сьогодні день? (*понеділок?, вівторок? і т. п.*); *kia* ~o *estas hodiaŭ?* який сьогодні день? (*сонячний?, дощовий?, святковий? і т. п.*); ~а денний; ~а *lumo* денне світло; ~а *laborgajno* (або *lukro*) денний заробіток; ~е удень; ~е *kaj nokte* удень і вночі; ~iĝ/i дніти, розвиднятися, розвиднюватися; ~iĝ/o світанок.

tagal/o/j *див.* *tagalogoj*.

tagalog||o/j *етн.* таґали (основне населення Філіппін); **~а:** la ~a *лингво* таґалог.

tag/daŭr/a цілоденний, протягом усього дня (= *tuttaga*).

tag/dek/o декада, *розм.* десятиденка.

taget/o *див.* taĝeto.

tag/gazet/o *див.* ĵurnalo 1.

tag/labor||i *vn* працювати поденно; **~о** поденна праця, поденщина; **~ist/o** поденник; **~ist/in/o** поденниця.

tag/libr/o щоденник; *мор.* вахтовий [судновий] журнал; *ав.* бортовий журнал; *tení* ~n *вести* щоденник; *вести* вахтовий [судновий] журнал, *вести* бортовий журнал.

tag/lili/o *див.* *hemerokalido*.

tag/lum/o денне світло.

tag/manĝ||i *vn* (по)обідати; (по)полуднати, (по)полуднувати; **~о** обід, *розм.* полудень, полуденок; *dum* (la) ~o під час обіду, за обідом, при обіді; **~а** обідній.

tag/mez||o 1. середина дня (= *la mezo de la tago*); 2. полудень, південь (*12-а година*, = *la dek-dua horo*); обід; **~а** 1. який відбувається в середині дня; 2. полуденний; обідній; **~е** опівдні, ополудні.

tag/mez/manĝ/i *див.* *tagmanĝi*.

tag/nokt||o доба (= *diurno*); **~а** добовий; цілодобовий; **~е** добами; цілодобово.

tag/nokt/egal/ec/o *заст., див.* *ekvinokso*.

tag/ord||o 1. порядок денний; аксепти ~on прийняти [затвердити] порядок денний; *esti* (або *troviĝi*) *sur* la ~o бути на порядку денному; *meti* *ion* *sur* la ~on поставити на порядок денний, включити до порядку денного; *transiri* *al* la ~o перейти до порядку денного; 2. розпорядок [режим] дня; **~er/o** 1. пункт [питання] порядку денного; 2. пункт розпорядку [режиму] дня.

tag/papili/o денний метелик.

tag/porci/o *сумн.* добова порція, добовий пайок.

tag/ritm/o *фізіол.* добовий [циркадний] ритм.

tag/serv/o поденна служба, служба протягом дня, виконання службових обов'язків протягом дня.

tag/skip/o денна зміна (= *taga skipo*).

tag/vid/a *біол.* з денним / фотопічним зором.

tag/voj/o денний перехід (*пройдена за день відстань*).

tagĝet/o *бот.* чорнобривці [*Tagetes*] (= *tageto*).

tagĝik||o таджик; **~а** таджицький; **~е** по-таджицькому по-таджицьки; **(Т)~і/o** *геогр. н., кр.* Таджикистан; **~in/o** таджичка; **(Т)~uj/o** *див.* (Т)~іо.

Tagĝikistan/o *див.* Таĝікіо.

Tagĝ-Mahal/o, Tagĝmahal/o *арх.* Гадж-Махал (*мавзолей в Індії*).

Tahiti||o *геогр. н., о-в* Таїті; **(t)~а** таїтянський; **(t)~an/o** таїтяннин; **(t)~an/in/o** таїтянка.

Taĥ/o *геогр. н., р.* Тахо (*назва в Іспанії*), Тежу (*назва в Португалії*).

taĥion/o *фіз.* тахіон (*гіпотетична частинка, яка рухається зі швидкістю, що перевищує швидкість світла у вакуумі*).

Taisa Таїса (*жін. ім'я*).

taj||o *етн.* таєць; **~а** тайський; **~е** по-тайському, по-тайськи; **~in/o** тайка.

tajd/o мор. приплив і відплив; alta ~ приплив, повна вода; basa (або malalta) ~ відплив, мала вода; morta ~ квадратурний (або малий) приплив; sizigia ~ сизигійний приплив.

tajd/o/central/o, tajd/(o)/elektr/ej/o припливна (електро)станція.

tajd(o)/energi/o енергія припливів і відпливів.

tajd(o)/hav/a мор. припливно-відливний.

tajd/o/tabel/o мор. графік [розклад] припливів і відпливів.

tajfun/o метео тайфун.

tajg||o тайга; ~а тайговий.

tajg/o/turd/o див. nigragoĝa turdo.

tajĝi/o див. tajĝiĉuano.

tajĝiĉuan/o сумн.; спорт. тайцзицюань (традиційна китайська гімнастика).

Tajhang/o геогр. н. Тайханшань (гори в Китаї).

Tajjūan/o геогр. н., м. Тайюань (Китаї).

***tajl||i** vt **1.** обтісувати; гранувати, ограновувати, різати (камінь і т. п.); ~i ŝtonojn por volbo обтісувати камені для склепіння; ~i diamanton гранувати алмаз; ~i dentradon per frezilo нарізати шестерню фрезою; **2.** кроїти, викроювати; ~i gobon кроїти плаття; ~o, ~ad/o **1.** обтісування, гранування, ограновування; **2.** крій, викроювання; ~ist/o **1.** каменеріз, гранувальник, огранувальник; **2.** закрійник.

Tajland||o геогр., кр. Таїланд; (t)~а таїландський; (t)~an/o таїландець, житель Таїланду; (t)~an/in/o таїландка, жителька Таїланду.

***tajlor||o** кравець; ◇ restu ~o ĉe sia laboro швець знай своє шевство; не берися не за своє діло; ~а кравецький; ~a ateliero ательє пошиву одягу, кравецьке ательє; ~i vt шити, пошити; ~in/o кравчиня.

Tajlor||o Тейлор (американський інженер та економіст); (t)~ism/o ек. тейлоризм.

tajlor/kostum/o (жіночий) класичний костюм.

***tajp||i** vt (на)друкувати на машинці; набрати текст (з допомогою клавіатури); ~ad/o машинопис, друкування на машинці; ~aj/o машинопис, машинописний текст; ~ec/a подібний на машинописний; ~ej/o див. tajpoficejo; ~il/o друкарська машинка; ~ist/o спеціаліст з машинопису; ~ist/in/o друкарка; ~it/a (на)друкований (на машинці), машинописний.

Tajpe/o геогр. н. Тайбей (столиця Тайваню).

tajp/erar/o (машинописна) помилка.

tajp/kursor/o, tajp/montr/il/o інформ. текстовий курсор.

tajp/ofic/ej/o машинописне бюро.

Tajvan||o геогр. н., о-в Тайвань (Тихий океан, Китаї); (t)~а тайванський; (t)~an/o тайванець; (t)~an/in/o тайванка.

tajvani/o бот. тайванія [Taiwania].

tajin/o кул. таджин, тажин (страва в країнах Пн. Африки).

I tak/i vt мор. **1.** vt змінювати напрям(ок), робити віражі; повертати на інший галс (= ĝiri, zigzagiri); **2.** vn див. boardi.

II tak/o така (грошова одиниця Бангладешу).

takahe/o орн. такахе, безкрила султанка [Notornis mantelli].

takel/o тех., мор., буд. таль, талі; поліспа́ст, лебідка, підйомний пристрій.

takeometr||o геод. тахеометр; ~i/a тахеометричний; ~i/o тахеометрія.

taki- тахі..., тахо... (інтернаціональний преф. грецького походження зі знач. „швидкий”).

takifagi/o мед. тахіфагія (швидке, без пережовування поїдання їжі).

takifilaksi/o мед. тахіфілаксія (короткочасне зниження чутливості до тієї чи ін. речовини).

takigraf/o спец. тахограф.

takikardi/o мед. тахікардія.

takimetr/o рідко, див. rapidometro.

takin/o ент. тахіна [Tachina].

takion/o див. tañiono.

takipne/o мед. тахіпно́е, поліпно́е, пришвидшене дихання.

Taklamakan/o геогр. н. Такла-Мақан (пустеля в Китаї).

***taks||i** vt **1.** оцінювати, оцінити, давати оцінку; призначати [встановлювати] ціну; спец. таксувати; sin ~i робити самооцінку, оцінювати себе; ~i iun laŭ liaj meritoj оцінити ког_о-н. за (його) заслугами; ~i libron je cent hriвної оцінити книжку у сто гривень; ~i iun saĝa оцінювати ког_о-н. як мудрого, вважати ког_о-н. мудрим; alte ~i високо оцінити, високо ставити; дорожити; **2.** обкладати спеціальним податком; ~a оціночний; ~a valoro оціночна вартість; ~o **1.** розцінка, офіційна ціна, такса; vendi laŭ la ~o продавати за розцінкою, за таксою; vendi sub la ~o продавати нижче розцінки; vendi super la ~o продавати вище розцінки; **2.** спеціальний податок; ~ad/o оцінка, оцінювання, визначення [призначення, встановлення] ціни; спец. таксація; ~ado de la vendota domo оцінка призначеного на продаж будинку; ~ado de la politika situacio оцінка політичного становища; ~ado de ies meritoj оцінка чийх-н. заслуг; ~ar/o преїскурант, тарифи; таблиця розцінок; ~ist/o оцінювач; таксатор.

I *taksi||o таксі; ~ist/o таксист, водій таксі.

II taksi/o див. tropismo.

taksidermi/o таксидермія (наука про способи опрацювання шкурок, виготовлення чучел).

taksi/haltej/o стоянка таксі.

taksimetr/o таксометр, лічильник (у таксі і т. п.).

taksis/o мед. таксис.

taksi/staci/o стоянка таксі.

taksi/sofor/o див. taksiisto.

taksodi||o бот. таксодій, болотний кипарис [Taxodium]; ~ac/o/j таксодієві [родина Taxodiaceae].

taks/o/liber/a вільний від сплати збору [податку, мита]; безплатний; безмитний.

takson/o біол. таксон.

taksonom||o біол. таксоном, спеціаліст з таксономії; ~i/o таксономія; номенклатурна класифікація.

***taksus||o** бот. тис [Taxus]; bera ~o, ordinara ~o тис ягідний, негній-дерево [T. baccata]; ~ac/o/j тисові [родина Taxaceae]; ~al/o/j тиси [порядок Taxales].

***takt||o** **1.** муз. такт; розмір, ритм; темп; ~o de valso ритм вальсу; bati la ~on відбивати такт; observi la ~on дотримувати ритм; perdi la ~on збитися з такту; laŭ la ~o de io у такт чомун.; **2.** темп, ритм; daŭrigi en la sama ~o продовжувати у тому ж темпі; iri en ~o іти в ногу; per pli rapida ~o прискореним темпом; **3.** такт, почуття міри, ввічливість; li montris grandan ~on він виявив великий такт; **4.** інформ. тактовий сигнал; ~a **1.** тактовий, розмірений, мірний, ритмічний; ~a pulso розмірений пульс; **2.** тактовний; ~a konduto

тактовна поведінка; ~е **1.** розмірено, мірно, у такт; **2.** тактовно; ~er/o такт, тактова доля, доля такту; ~il/o *інформ.* тактовий генератор.

***taktik||o** тактика; ~а тактичний; ~aj armiloj тактична зброя; ~a unuo тактична одиниця; ~ist/o тактик.

taktism/o *див.* tropismo.

takt/mezur/il/o муз. метроном (= metronomo).

takt/o/baston/o муз. диригентська паличка.

takt/o/frekvenc/o *інформ.* тактова частота.

takt(o)/gener/il/o *ел., інформ.* тактовий [задавальний] генератор, генератор тактових імпульсів, генератор синхроімпульсів.

takt(o)/period/o *ел., інформ.* період повторення [проходження] тактових імпульсів, період тактових імпульсів.

takt/o/plen||a тактовний, делікатний; ~е тактовно.

takt/o/sign/o муз. позначення тактового розміру.

takt/o/strek/o *рідко, див.* mezurstreko.

I tal/o 1. *анат.* надп'яткова кістка (= astragalo 3).

II tal/o *бот.* слань, талом.

III tal/o тала (*грошова одиниця Самоа*).

talam/o *анат.* таламус, зоровий горб.

talant/o талант (*одиниця ваги, грошова одиниця*).

talari/o мантія, тога (*суддів, професорів і т. п.*).

talasemi/o *мед.* таласемія (*хронічна спадкова анемія з дефектним синтезом гемоглобіну*).

***talent||o 1.** талант, хист, дар, обдаровання; ~o por muziko талант до музики; **2.** *див.* talanto; ~а талановитий, обдарований; ~е талановито; ~es/o талановитість; ~ul/o талановита / обдарована людина, талант.

talent/o/plen/a *див.* talenta.

***taler/o** талер (*грошова одиниця*).

Tales/o Фалес (*давньогрецький філософ і математик*); **(t)~a:** (t)~a teoremo теорема Фалеса.

I* tali||o 1. талія; gracia ~o струнка талія; vespa ~o осина талія; robo kun strikta ~o сукня з вузькою талією, приталена сукня; **2.** *мор.* шкафут (*середня частина палуби корабля*); ~a: ~a vesto одяг у талію.

II tali||o *хім.* Талій (*елемент*); талій (*проста речовина*); (= taliumo); ~a: ~aj kombinaĵoj сполуки талію.

Tali/o *міф.* Талія, Фалія (*муза комедії*).

talib||o таліб (*член ісламістського угруповання в Афганістані*); ~a талібський.

taliban/o талібан (*ісламський терорист*).

talidomid/o *хім.* талідомід.

taliktr/o *бот.* рутвиця [*Thalictrum*]; akvilegifolia ~ рутвиця орликолиста [*T. aquilegifolium*]; flava ~ рутвиця жовта [*T. flavum*]; malgranda ~ рутвиця мала [*T. minus*].

tali/mezur/o обхват талії.

Talin/o *геогр. н., м.* Таллінн (*столиця Естонії*).

***talisman/o** талісман, амулет, оберіг, ладанка.

talit/o *рел.* таліт, талес (*накидка, яку євреї надягають під час молитви*).

talitr/o зоол. морська блоха [*Talitrus*] (син. *marpulo*).

talium/o див. *talio* II.

tali/vest/o блуза, корсетка.

***talk||o** *мін.* тальк; ~а тальковий; ~і *vt* покрити [посипати, присипати] тальком.

***Talmud||o** Талмуд (*збірка релігійних, правових і побутових правил іудаїзму*); (t)~а талмудичний; (t)~ism/o талмудизм; (t)~ist/o талмудист.

tal/o/fit/o/j бот. талофіти, сланеві (або таломні) рослини, нижчі рослини [*група ThallopHYta*] (= *talplantoj*).

talon/o 1. корінець, відривна частина (чека, квитка і т. п., = *stumpo* 2); 2. карт. талон (*залишок карт на столі після роздачі всім гравцям*).

***talp||o** зоол. кріт [*Talpa*]; ~а кротячий, кротовий; ~а *galerio* кротячі ходи; ~ed/o/j кротові [*родина Talpidae*]; ~ej/o кротовина, кротовиння, кротовище; ◇ *fari monton el ~ejo* робити з мухи слона.

tal/plant/o/j див. *talofitoj*.

talp/o/fel/o кротяча шкірка.

talp/o/gril/o *ент.* вовчок, капустянка [*Gryllotalpa*].

talp/o/kapt/il/o кротоловка.

talp/okul/a сліпий як кріт, короткозорий.

talp/o/mont/et/o див. *talpejo*.

talus||o буд. 1. укїс, схил, спад, нахил (*насіпу*); 2. насип; *fervoja ~o* залізничний насип; ~і *vt* 1. надавати нахил; 2. (з)робити / (з)будувати насип, насипати.

talus/flank/o укїс, схил, спад, нахил (*насіпу*).

talus/pied/o підніжжя насипу.

talveg/o *геогр.* тальвег, водозлив (= *valfundo*).

tam/o бот. тамус [*Tamus*]; *ordınara ~* тамус звичайний, адамів корінь [*T. communis*].

tamandu/o зоол. тамандуа, чотирипалий мурашкоїд [*Tamandua*].

Tamara Тамара (*жін. ім'я*).

tamarik||o бот. тамарикс, тамариск [*Tamarix*]; *mana ~o* тамарикс манноносний [*T. mannifera*]; ~а тамариковий, тамарисковий; ~а *grilbirdo* орн. очеретянка тонкодзьоба [*Acrocephalus melanopogon*]; ~а *silvio* орн. славка біловуса [*Sylvia mystacea*]; ~ac/o/j тамариксові [*родина Tamaricaceae*].

tamarin/o зоол. тамарин, сагуїн [*Saguinus*].

tamarind/o бот. тамаринд [*Tamarindus*] (*дерево і їстівна м'якоть плодів*).

tamarisk/o див. *tamariko*.

tamaziht/o тамазигт (*представник народу з групи берберів*).

tambal/o тамбала (*розмінна монета Малаві*).

***tambur||o** 1. муз. барабан, бубон; *ludi ~on* грати на барабані [бубні]; 2. *тех.* барабан; ~o *de lavmařino* барабан пральної машини; 3. *арх.* сегмент колони; *~і *vn, vt* барабанити, бубнити; ~і *melodion* барабанити мелодію; ~і *alarmon* барабанити тривогу; ~і *per la fingroj sur la tablo* барабанити пальцями по столу; ~ad/o барабанний бій, барабанний дріб; ~il/o барабанна паличка; ~ist/o барабанщик, бубляр; ~um/o *арх.* барабан, тамбур (*циліндрична основа купола*).

tambur/baston/(et)/o муз. барабанна паличка.

tambur/frap/il/o муз. барабанна паличка; барабанне калатало (*великого барабана*).

***tamburin||o** муз. тамбурин; бубон; ~**i** *vn* грати на тамбурині, бити в тамбурин.

tambur/rul/ad/o барабанний бій, барабанний дріб (= tamburado).

***tamen** *спол.* проте, однак; multaj ekzemploj, ~ mi ne citos ilin багато прикладів, однак я не буду наводити їх; sed ~ але однак, тим не менш; але все ж.

tamias/o зоол. бурундж [*Tamias*].

tamil/o *див.* tamulo.

Tamila Таміла (*жін. ім'я*).

Tamil-Nad/o *геогр. н.* Тамілнад, Таміл-Наду (*штат в Індії*).

Tamiz/o *геогр. н., р.* Темза (*Англія*).

Tamper/o *геогр. н., м.* Тампере (*Фінляндія*).

tampon||o *мед.* тампон; ~**i** *vt* тампонувати, уставляти тампон; ~**ad/o** тампонація, вставляння тампона.

***tamtam||o** тамтам (*муз. інструмент*); ~**i** *vn* **1.** бити в тамтам, грати на тамтамі; **2.** *перен.* (*pri io*) шумно розрекламувати (*що-н.*).

tamul||o *етн.* таміл; ~**a** тамілський; la ~a lingvo тамілська мова, таміж; ~**e** по-тамілському, по-тамілськи; (**T**)~**i/o** *геогр. н.* Тамілнад (*штат в Індії*); ~**in/o** тамілка.

tamus/o *бот.* тамус, адамів корінь [*Tamus*].

tamuz/o *іноді тај* тамуз (*місяць у єврейському календарі*).

***tan||i** *vt* чинити, вчиняти, дубити, *розм.* виправляти (*шкіру*); ~**i** *al iu la* हाйтон *перен.* нам'яти кому-*н.* боки; ~**ad/o** чинення, дублення; ~**ant/(a)j/o** дубильна речовина; дубильна кора; vegetaĵa ~anto *див.* ~ino; ~**ej/o** дубильня; ~**il/o** дубитель, дубило, дубильна речовина, дубильна кора; *~**in/o** *хім.* танін (*дубильна речовина*); ~**ist/o** чинбар, дубильник, шкіряник, *заст.* кожум'яка.

tanacet/o *бот.* пижмо [*Tanacetum*]; ordinara ~ пижмо звичайне [*T. vulgare*].

tan/acid/o *нрк., див.* tanino.

tanagr/o *див.* tangaro.

Tanagr/o *іст.* Танагра (*місто в Беотії, відоме своїми однойменними теракотовими жіночими фігурками*).

Tanat/o *міф.* Танат(ос) (*у давньогрецькій міфології: бог смерті*).

tanatofobi/o *мед.* танатофобія, боязнь смерті.

tanatologi/o танатологія (*розділ медицини, що вивчає передсмертні і післясмертні процеси, ознаки смерті*).

tanatomanі/o *мед.* танатоманія.

***tandem||o** тандем (*двомісний велосипед; екіпаж, запряжений парою коней цугом*); (*про коней, волів, запряжених один за одним, ще*) цуг; ~**e** тандемом, у тандемі; цугом; ~**e** jungitaj ĉevaloj коні, запряжені цугом; ~**e** aranĝitaj motoroj тандемом встановлені двигуни, тандем двигунів.

tandrak/o *див.* tenreko.

tang||i **1.** *vn мор.* зазнавати кільвої качки; **2.** *vt* танцювати танго; ~**o** **1.** *див.* ~ado; **2.** танго (*танець*); ~**ado** *мор.* кільвак качка.

Tanganjik||o *геогр. н., о.* Танганжка (*Демократична Республіка Конго, Танзанія, Замбія, Бурунді*); ~**i/o** Танганжка (*назва материкової частини Об'єднаної Республіки Танзанія*).

Tanganjik/land/o *див.* Tanganjikio.

tangar/o *орн.* танагра [*Tangara, син. Tanagra*].

***tangent/o** *мат.* тангенс.

tangent/ark/o *див.* arkotangento.

Tangšan/o *геогр. н., м.* Таншань (*Kитай*).

tanĝ||i *vt* **1.** *мат.* дотикатися; стикатися, мати точку дотику, мати спільну точку; **2.** *перен.* ледь торкатися / дотикатися, ледь діткнутися / торкнутися, стикатися в одній точці; ~**a** тангенціальний; ~**a** punkto *мат.* точка дотику; ~**a** ebena дотична площина; ~**e** по дотичний; ~**o** *перен.* (легкий) дотик, доторк, дотикання в одній точці; ~**ant/o** *мат.* дотична (*у знач. ім.*).

Tanĝer/o *геогр. н., м.* Танжер (*Марокко*).

tanin/o *див.* nid tani.

***tank||o** танк; amfibia ~**o** танк-амфібія; ~**a** танковий; ~**ist/o** танкіст.

tanka/o *літ.* танка (*японська віршована форма*).

tankard/o пивний кухоль.

tank/divizi/o *військ.* танкова дивізія (= tanka divizio).

tank/o/fos/aĵ/o *військ.* протитанковий рів (= kontraŭtanka fosaĵo).

tank/o/trup/o/j *військ.* (броне)танкові війська (= kirastrupoj).

tanol/o *хім.* танол.

I tantal||o *хім.* Тантал (*елемент*), тантал (*проста речовина*); ~**a**: ~**aĵ** комбинація сполуки танталу; ~**at/o** танталат, сіль танталової кислоти.

Tantal||o *міф.* Тантал (*цар, який за свої злочини був покараний Зевсом на вічні муки голоду і спраги*); ◇ suferoj de ~**o** танталові муки; (**t**)-**ig/a** який змушує переносити танталові муки; жадний і близький, але недоступний; примарний; (**t**)-**ig/i** піддавати танталовим мукам, завдавати танталових мук.

tantalus/o *орн.* тантал [*Tantalus*].

tantiem/o *фін.* тантьєма.

Tantr||o/j *рел.* Тантри (*священні писмена в буддизмі*); (**t**)-**ism/o** тантризм.

Tanzani||o *геогр. н., кр.* Танзанія; (**t**)-**a** танзанійський; (**t**)-**an/o** танзанієць; (**t**)-**an/in/o** танзанійка.

tap/i *vt* *див.* ŝtaŭbinigi.

***tapet||o** шпалєра; оббивний матеріял, оббивка; ~**i** *vt* обклеювати шпалєрами, оббивати; ~**ad/o** обклеювання шпалєрами, оббивання тканиною (*або* шкірою, пластиком *і т. п.*); ~**ist/o** оббивальник, оббивач.

tapet/border/o бордюр до шпалєр.

tapet/glu/o клей для шпалєр.

tapet/paper/o (паперові) шпалєри.

***tapiok/o** тапіока (*крупа*).

***tapir/o** *зоол.* тапір [*Tapirus*].

tapiseri/o *див.* murtapiŝo.

***tapiŝ||o** килим (*тж перен.*); persa ~**o** персидський килим; verda ~**o** зелений килим; ~**i** *vt* застеляти килимом, покрити килимом, застеляти; ~**et/o** килимок; ~**ist/o** килимар; ~**ist/in/o** килимарка.

tapiŝ/bat/il/o вибивачка для килимів.

tapiŝ/bomb/ad/o *військ.* масивне бомбардування.

tapiŝ/fabrik/o килимова фабрика.

tapiš/far/ist/o, tapiš/teks/ist/o килимар (= tapišisto).

tapiš/vend/ist/o продавець килимів, торговець килимами.

taps/o бот. дивинав ведмежа, ведмеже вухо [*Verbascum thapsus*].

tapsi/o бот. тапсія, зла трава [*Thapsia*].

I tar||o вагав тари [упаковки]; ~**i** vt таривати, визначати вагу тари [упаковки].

II tar/o бот. таро [*Colocasia esculenta*] (син. manĝebla kolokazio).

taraksak/o бот. кульбаба [*Taraxacum*]; oficina ~ кульбаба лікарська [*T. officinalis*, син. *Leontodon taraxacum*].

***tarantel/o** тарантела (танець; музика).

***tarantul/o** зоол. тарантул [*Lycosa tarentula*].

Taras/o Тарас (чол. ім'я).

tard||a поет. пізній (= malfrua); ~**e** пізно (= malfrue); ~**ul/o** мед. людина (або дитина) із затримкою розумового розвитку, розумово відсталий (у знач. ім., = malfruiĝinto).

tardigrad/o/j зоол. тихоходки [*min Tardigrada*].

tardion/o фіз. тардіон.

taren/o сумн.; див. fringelo.

Tarent/o 1. іст. Тарент (давньогрецька колонія в Італії); **2.** геогр. н., м. Таранто (Італія).

targeli/o іноді тај, іст. фаргеліон (одинадцятий місяць у давньогрецькому календарі).

Targum/o рел. таргум (перший тлумачний переклад Старого Заповіту на араміїську мову).

***tarif||o** тариф; dogana ~о митний тариф; diferenciga ~о диференційований тариф; ~**i** vt тарифікувати, установити тариф(и), зробити тарифікацію; ~**ad/o** тарифікація, встановлення тарифів; ~**ar/o** перелік тарифів.

tarif/alt/ig/o підвищення тарифів.

tarif/preskrib/o/j положення про тарифи.

Tarim/o геогр. н., р. Тарім (Китай).

Tarkvini/o іст. Тарквіній (ім'я кількох етрусських царів).

tarlatan/o тарлатан (тканина).

Tarn/o геогр. н., р. Тарн (Франція).

***tarok/o** карта таро; ~**j** карти таро (карти для ворожіння, що використовуються тж для особливої гри); ludi ~**jn** грати в тарок.

tarok/lud/o карт. тарок (гра).

tarpon/o іхт. тарпон [*Megalops*].

Tarpej/o іст. Тарпея (римлянка, що була скинута з високої скелі й залишила їй своє ім'я).

tars/o 1. анат. передплесно (частина стопи між голінкою і плесном); **2.** зоол. цівка (частина стопи тварин і птахів); **3.** лапка (комахи задня хребетних); **4.** див. tarzo.

Tars/o геогр. н. **1.** Тарс (ст. поселення в Туреччині, в якому народився св. Павло); **2.** Тарсус (сучасне м. в Туреччині).

tars/alg/o мед. тарсалгія, біль у передплесні.

tarsi/o зоол. довгоп'ят [*Tarsius*].

Taršiš/o іст., бібл. Тартесс (фінікійська колонія).

I tartan/o мор. тартана (вид однощоглового корабля).

П tartan/o тартан, шотландка (вид тканини).

Tartar/o міф. тартар, пекло.

tartar/falk/o орн. балабан [*Falco cherrug*].

tartr||o хім. винний камінь, кисла калієва сіль винної кислоти; **~at/a:** ~ata acido тартратна [винна, виннокам'яна] кислота; **~at/o** тартрат, сіль або ефір тартратної кислоти.

Tartu/o геогр. н., м. Тарту (Естонія).

Tartuf/o літ. Тартюф (персонаж комедії Мольєра); **(t)~** перен. тартюф, святенник, ханжа, лицемір.

tarz||o анат. хрящ повіки; supra, malsupra ~o верхній, нижній хрящ повіки; **~a:** ~a glando анат. залоза хряща повіки; **~it/o** мед. тарсит, запалення хряща повіки.

***tas||o** 1. чашка, філіжанка; ~o por kafo чашка для кави; ~o da kafo чашка / філіжанка кави; 2. мех. шалька, тарілка (ваги) (= pesiltaso); ~o sen tenilo чашка без ручки; піала; **~eg/o** велика чашка, чаша, горня.

tasar/o тусор (шовкова тканина).

Tasili/o геогр. н. Тассилін-Аджер (плато в пустелі Сахара, Алжир).

***task||o** завдання; doni ~on por hejma laboro дати завдання додому; ◇ plenumiĝis la ~o kun granda fiasko справа з тріском провалилася; **~i** vt задати, д(ав)ати завдання, доручити.

task/o/stri/o сумн.; інформ. панель завдань.

task/ret/o спец. сітковий графік.

task/vic/a інформ. пакетний, виконуваний у пакетному режимі (= stapla).

Tasmani/o геогр. н. Тасманія (о-в в Індійському океані; штат в Австралії).

Tass/o Тассо (італійський поет).

Taškent/o геогр. Ташкент (столиця Узбекистану).

tatam/o татамі, японська циновка.

tatar||o татарин; **~a** татарський; **~e** по-татарському, по-татарськи; **(T)~i/o** геогр. н. Татарія, Татарстан (автономна республіка в Росії); **~in/o** татарка; **(T)~uj/o** див. (T)~іо.

ta ta ta виг. та-та-та (передражнювання людини, що дуже швидко і багато говорить).

Tatiana Тетяна (жін. ім'я).

Tatr/o/j геогр. н. Татри (гірський масив у Зах. Карпатах, Словаччина, Польща).

I*tatu||i vt татуювати; **~ad/o** татуювання (дія); **~aj/o** татуювання (малюнок); **~ig/i** татуювати; витатуювати, виколоти (з чисю-н. допомогою); **~ist/o** татуювальник; **~it/a** татуйований; витатуйований.

П tatu/o зоол. броненосець, панцерник, панцирник (загальна назва представників родини броненосцевих).

тай тау (грецька буква Т, τ).

***taŭg||i** vp (при)годитися, прид(ав)атися, бути придатним; rog kio ĝi ~as? для чого (або на що) воно годиться?; li ~as rog nenio vin ni do чого не годиться; **~a** придатний, годящий; **~o, ~ec/o** придатність; **~ig/i** зробити придатним, пристосувати.

taŭon/o фіз. тау-мезон.

taŭr||o 1. зоол. бик [*Bos taurus*] (парнокопита тварина без зазначення статі, син. bovo); 2. бик, бугай (самець; = virbovo; тж перен. про сильного в статевому відношенні чоловіка); 3. тај, астр. Телець (сузір'я; знак зодіаку); 4. тај, див. Тајусо; **~a** бичачий; **~ist/o** див. toreisto.

Taŭrid/o іст. Таврида (антична назва Криму).

taŭr/o/batal/o бій биків, корида.

taŭr/ofer/o приношення в жертву бика (у мітраїзмі).

taŭr/o/fest/o див. taŭrobatalo.

taŭr/o/gard/ist/o ковбой, (кінний) пастух, скотар, волопас.

taŭr/o/lud/o див. taŭrobatalo.

Taŭrus/o геогр. н. Тавр, Таврські гори, Антитавр (Туреччина).

Taŭteking/o рел. Дао Де Цзин (одна з основних книг даосизму).

taŭtogram/o літ. тавтограма (вірш, у якому кожен рядок починається з однакової букви).

taŭtokron/a фіз. таутохронний.

taŭtologi||o тавтологія: ~а тавтологічний.

taŭtomer||o хім. таутомер; ~ес/o, ~ism/o таутомерія; ~і/o див. ~есо, ~ismo.

taŭz||i vt **1.** приводити в безладдя; м'яти, бгати, тріпати; кошлатити, кошлати, куйовдити, розм. розпатлувати (волосся); la vento ~is la rajlon de la tegmento вітер розтріпав стріху; **2.** перен. (по)термосити, (по)шарпати, (по)м'яти (грубо обходиться); ~et/i vt злегка розтріпати [розворушити, розкошлати, розкуйовдити].

tavern/o таверна; трактир, шинок, корчма, кабак, кнайпа.

***tavol||o** шар, пласт, ярус, нашарування, верства; ~o da butero шар масла; ~o da neĝo шар снігу; ~o de karbo пласт вугілля; socia ~o суспільна верства; ~а шаруватий; ~і vt розшаруватися, розміститися шарами; ~ar/o ряд шарів; ~ес/a шаруватий; листковий (про тісто); ~eg/o дуже товстий шар; геол. шар Землі (найбільший у цьому значенні: кора, літосфера, мантія); ~et/o тоненький шар; геол. підрозділ шару Землі (кожний із шарів, що складають кору, літосферу, мантію); ~ig/i розшарувати, розмістити шарами; ~iĝ/i геол. залягти пластами; нашаруватися, розташуватися шарами, напластуватися, стратифікуватися.

tavol/dik/o геол. товщина шару.

tavol/form/a шаруватий, який має вигляд пласта.

tavol/kuk/o кул. листкове тістечко, розм. слоїка.

tavol/lign/o заст., див. krucligno.

tavol/mank/o геол. стратиграфічна перерва (син. hiato 2).

tavol/tort/o кул. листковий торт, (торт-)наполеон.

tazet/o бот. нарцис тацет [*Narcissus tazeta*].

Tbilis/o геогр. н., м. Тбілісі (столиця Грузії).

T-ĉemiz/o футболка, сорочка з короткими рукавами (= to-ĉemiz/o).

***t.e.** скор. від tio estas тобто.

***te||o** **1.** бот. чай [заст. *Thea*] (рослина, = tearbo, ĉinia kamelio); **2.** чай (подрібнені листки, напій); ĉina, sejlona, verda, nigra (або bruna) ~o китайський, цейлонський, зелений, чорний чай; infuzi ~on заварювати чай; ~а чайний; ~ac/oj чайні [родина *Theaceae*]; ~al/oj чайовіті [порядок *Theales*]; ~ism/o мед. отруєння теїном; *~uj/o чайниця; ~um/i vt чаювати, пити чай; зробити перерву на чай; ~um/ad/o чаювання, пиття чаю.

team||o **1.** (спортивна) команда, дружина; kontraŭula ~o спорт. (су)протівна команда, команда противника; **2.** зміна, бригада (= skipo); ~а командний; ~а spirito командний дух; ~а konkurso командне змагання; ~а konsisto склад команди; ~an/o член команди; ~estr/o капітан команди (= kapitano).

team/labor/o робота в команді.

team/spirit/o (бойовий) дух команди.

te/arb/o чайний куш (= teo 1, ĉinia kamelio).

***teatr||o** театр; amatora ~o самодіяльний театр; ***~a** *прям., перен.* театральний; ~a bileto театральний квиток, квиток до театру; ~a binoklo; театральний бінюкль; ~a sezono театральний сезон; **~aj/o** п'єса; театральна постановка; **~em/ul/o** *див.* teatramanto; **~olog/i/o** театрознавство.

***teatr/am/ant/o** театрал, аматор / любитель театру.

teatr/o/frap/o цілком несподівана подія; подія, що цілком змінює ситуацію.

teatr/o/scienc/o *див.* teatrologio.

teatr/o/tajlor/o *teatr.* театральний кравець; художник з костюмів.

teatr/o/trup/o театральна трупа.

Teb/o, ~j *іст., м.* Фіви (*Ст. Єгипет; Ст. Греція*).

teba||a *фарм.* опійний, опіумний; ~a preparaĵo препарат опію; **~in/o** *хім.* тебаїн; **~ism/o** *мед.* тебаїзм, хронічне отруєння опієм.

Tebaid/o *іст.* Фіваїда (*один із поділів Ст. Єгипту*).

tebe/o тхебе (*1/100 пули, грошової одиниці Ботсвани*).

tebet/o тевет (*місяць у єврейському календарі*).

tebin/o *див.* tebaino.

te/bol/il/o чайник (*для кип'ятіння*), кип'ятильний чайник; самовар.

te/bovl/o чайна піала.

te/ceremoni/o чайна церемонія.

***ted||i** *vt (iun= al iu)* набридати, обридати, докучати, надокучати, *розм.* надоїдати (*кому-н.*); наводити нудьгу, стомлювати; ~i iun набридати / надокучати кому-н.; al mi jam ~is aŭskulti vin мені вже набридло слухати вас; la veturo ~is al li їзда надокучила йому; **~a** настирливий, настирний, набридливий, докучливий, надокучливий, *розм.* надоїдливий; нудний, занудливий; **~e** настирливо, настирно, набридливо, докучливо, надокучливо, надоїдливо; нудно, занудно; **~o** нудьга, нудота, втома (*від набридання*); **~ec/o, ~em/o** настирливість, настирність, набридливість, докучливість, надокучливість, нудність, занудство; **~iĝ/i** занудгувати, втомитися (*від набридання*); mi ~iĝis de vi я втомився від вас; **~ul/o** набридлива, (на)докучлива людина, *розм.* надоїда, зануда.

tedeum/o *церк.* подячний гімн „Te Deum” (*у католицькій церкві*).

tefigram/o *метео* тефіграма.

te/filtr/il/o чайне ситечко (= filtrilo por teo).

teflon||o *хім., тех.* тефлон; **~a** тефлоновий.

te/foli||o/j чайні листки, листки чаю; **~in/o** *хім., фарм.* теофілін (= teofilino).

***teg||o** чохол, покривець; kusena ~o наволочка (= kusentego, kusensako); litkovrila ~o підковдра (= kovriltego, kovrilsako); **~i** *vt* **1.** покрити [накрити, закрити] чохлом; помістити в чохол; надіти чохол на; ~i kusenon надіти наволочку на подушку; ~i litkovrilon надіти під ковдру, на ковдру; **2.** обтягати; обволікати, оповивати; облицьовувати, личкувати; оббивати (*меблі, двері*); ~i sofon per veluro обтягнути [оббити] диван оксамитом; ~i migon per kaheloj облицьовати [вкласти] стіну кахлями; ~i pordon per kurgo оббити двері міддю; **~aj/o** облицювання, покриття, оббивка (*матеріал*); оболонка, що щільно обтягує, прилягає; ~aĵo de ŝnurkonduktilo оболонка [обплетення] електрошнур; (*varmizola*) ~aĵo de tubo (теплоізоляційна) обмазка труби; ~aĵo de pneumatiko покришка шини, автопокришка; **~il/o** *заст., див.* ~aĵo.

tegenari/o зоол. тегенарія [*Teegenaria*]; doma ~ тегенарія хатня, домовий павук, кутник [*T. domestica*].

***tegment||o** 1. дах, покрівля; unuklina, duklina ~о односхилий, двосхилий дах; ~о el ardezoj, tegoloj, ŝindoj дах / покрівля з шиферу, черепиці, гонту; rajla ~о солон'яний дах, стріха; 2. перен. дах; притулок, пристановище, домівка, житло; покрів; gastama ~о гостинний дах; la ~о de la mondo дах світу (*про Памір*); ~а: ~а defluilo стічний жолоб (*на даху*), ринва; ~а fenestro слухове вікно, вікно в даху (= (lum)luko); ~а ĉambro горище, піддашся (= subtegmento); ~а organizaĵo головна організація; ~і vt покривати, робити дах; ~і domon per lado покривати дім бляхою; ~ita paĝejo критий басейн; ~ita litero перен. буква з нарядковим знаком (= supersignita litero); ~ist/o покрівельник.

tegment/eĝ/o гребінь даху, коньок.

tegment/lepor/o розм. бездомний кіт.

tegment/o/de/flu/il/o див. tegmenta defluilo.

***tegol||o** черепиця (*одна штука*); ~а черепичний; ~а kovr(a)ĵo черепична покрівля; ~і vt покривати черепицею; ~ita tegmento черепичний дах; ~ej/o черепичний завод.

tegol/aranĝ/a бот. лускоподібний, черепицеподібний, укладений унапустку (*син. skvamaranĝa*).

tegol/fabrik/o, tegol/farej/o див. tegolejo.

tegol/form/a черепицеподібний.

tegol/tegment/o черепичний дах.

Tegu/o геогр. н., м. Тегу (*Пд. Корея*).

Tegucigalp/o геогр. н., м. Тегусігальпа (*столиця Гондурасу*).

tegment/o анат., бот. покрив, оболонка.

Teh(e)ran/o геогр. н., м. Тегеран (*столиця Ірану*).

te/hor/o час пиття чаю.

***teĥnik/o** див. tekniko.

teĥnokrat/o див. teknokrato.

teĥnolog/o див. teknologo.

tein/o див. під teo.

te/infuz/il/o чайний запарник.

***teism/o** філос. теїзм.

***teist/o** філос. теїст.

tek||o 1. бот. тека (*одна з двох половинок пиляка в тичинці*); 2. бот. коробочка спорангія (*у мохів*); 3. зоол. тека, захисна оболонка (*у гідроїдів*); 4. зібрання, збірка (*документів, паперів і т. п.*; у широкому знач. тж предмет меблів або приміщення, в якому зберігається це зібрання); 5. папка, тека, течка, портфель.

te/kaldron/o кип'ятильний котел для чаю, кип'ятильний чайник.

te/kaserol/o див. tebolilo.

tekil/o текіла, аґавова горілка (*син. agavbrando*).

tek/komput/il/o інформ. ноутбук, переносний комп'ютер.

tekneci/o хім. Технецій (*елемент*), технецій (*проста речовина*).

***teknik||o** техніка; ~а технічний; ~а progreso технічний прогрес; ~а termino технічний термін; ~аĵ/o технічний пристрій, предмет техніки; ~аĵoj технічні пристрої, техніка (*предмети, пристрої*); ~ec/o технічність; ~ig/i технізувати; ~ig/o технізація; ~ist/o техник.

teknikolor/o кіно (метод кольорової зйомки) „Техніколор”.

teknografi/o технографія (опис художницьких прийомів).

teknokrat||o технократ; **~i/a** технократичний; **~i/o** технократія.

teknolog||o технолог; **~i/a** технологічний; **~i||o** технологія (син. *teknikologio*); **~i/ist/o** див. ~o.

teknopati/o мед. професійне захворювання (= *profesia malsano*).

***te/kruĉ/o** заварювальний чайник.

***teks||i** *vt* **1.** ткати; **~i** linon, lanon, silkon ткати льон, вовну, шовк; **~i** ŝtomon ткати матерію; **2.** *прям., перен.* плести; готувати, розробляти; **~i** reton плести сіту; **~i** komploton готувати змову; **~i** intrigon плести інтригу, умишляти зло; **li** **~is** en la legendon novajn detalojn він додав до легенди нові подробиці; **~a** ткацький; **~ad/o** ткацтво, ткацьке ремесло; **~aĵ/a** полотняний, тканевий, текстильний; **~aĵ/o** тканина, полотно, текстиль; **~ej/o** ткацька майстерня [фабрика]; текстильна фабрика; **~estr/o** *інформ.* веб-майстер (= TTT-estro, ret(ej)estro; **~il/o** ткацький верстат (*ручний*); **~ist/o** ткач; текстильник; **~ist/in/o** ткаля; текстильниця; **~um/a** який служить для виробництва тканин, текстильний; **~um/o** елемент текстильного виробництва; **~um/aĵ/o** продукт текстильного виробництва, продукт текстильної промисловості; **~umaĵoj** текстиль (у широкому знач., тобто тж трикотажні тканини, мережива).

teks/aranĝ/o текстура тканини.

teks/art/o ткацтво, ткацьке мистецтво, художнє ткацтво.

Teksas||o *геогр. н.* Техас (*штат США*); **(t)~a** техаський; **(t)~an/o** техасець.

teks/baz/o *заст., див.* varpo.

teks/bird/o *див.* ploseo.

teks/faden/o ткацька нитка.

teks/industri/o текстильна промисловість.

teks/komb/il/o *текст.* гребінь.

teks/maŝin/o ткацький верстат (*механічний*), текстильна машина.

teks/material/o матеріал для текстильної промисловості, сировина для виробництва тканин.

teks/o/kadr/o *текст.* батан.

teks/o/rul/o *текст.* навій (= *rultrabo 2, varpocilindro*).

teks/o/ŝtop/i *vt* (за)штукувати, штопати нитками, витягнутими з даної речі.

teks/rand/o пруг тканини.

***tekst||o** у *різн. знач.* текст; **~a** текстовий, текстуальний; **~a** еґаго помилка в тексті; **~a** kritiko критика тексту; **~i** *vn* казати, звучати, мати (наступний) зміст; бути сформульованим у текстовій формі; **la leĝo** **~as** закон гласить; **la frazo** **~as** jene текст фрази такий; **~il/o** *інформ.* текстовий редактор, текстовий процесор (= *tekstoprilaborilo, tekstotraktilo, tekstoprogramo, skriboprogramo*).

tekst/aranĝ/o *друк.* дизайн сторінки; компонування тексту.

tekst/(far)/ist/o автор тексту, лібретист.

tekstil|a *див.* teksuma; **~aĵ/o/ĵ** *див.* teksumaĵoj.

tekst/interpret/ad/o тлумачення тексту [текстів].

tekst/(o)/leg/il/o *інформ.* зчитувач тексту.

tekst/(o)/libr/et/o *театр.* лібрето.

tekst/o/pri/labor||ad/o *інформ.* обробка текстів, підготовка текстів; **~il/o** *див.* tekstilo.

tekst/o/program/o *див.* tekstilo.

tekst/o/reĝim/o *інформ.* текстовий режим.

tekst/o/trakt||ad/o *інформ.* обробка текстів, підготовка текстів (= tekstoprilaborado); **~il/o** *див.* tekstilo.

tekstur/o у різн. знач. текстура.

I tekton/o *бот.* тектона [*Tectona*]; granda ~ тектона велика, тикове дерево, тик [*T. grandis*].

II tekton||o *геол.* тектонічна деформація, тектонічна структура (*скид, зсув, насув, складка і т. п.*); **~a:** ~aj просезој тектонічні процеси; ~aj феноменој тектонічні двища; **~ik/a** тектонічний; ~ika маро карта; ~ikaj esplоroj тектонічні дослідження; **~ik/o** тектоніка (*розділ геології*); **~ism/o** тектоніка (*сукупність усіх тектонічних процесів*).

tekton/lign/o тикова деревина.

te/kuler/o чайна лож(еч)ка.

te/kultiv||(ad)o с.-г. чаївництво, вирощування чаю; **~ej/o** чайна плантація.

te/kun/ven/o посиденьки за чашкою чаю.

tekvond||o *спорт.* теквондо, тхеквондо (*корейська боротьба*); **~ist/o** т(х)еквондіст.

Tel-Aviv/o *геогр. н., м.* Тель-Авів (*столиця Ізраїлю*).

tele- теле... (*інтернаціональна частина слів зі знач. „здійснюваний на відстані, той, що діє на далеку відстань, телевізійний”*: ~котиніко телекомунікація, далекий зв'язок; ~теканіко телемеханіка; ~објективо телеоб'ектив; ~відо телебачення).

teleaŭtograf/o радіо телеавтограф, плотер-репітер.

tele/bild/ig/i *заст.; тел.* **1.** передавати за допомогою більдапарата; **2.** передавати по фототелеграфу, передавати факсимільним зв'язок (= fototelegrafi); **~il/o** **1.** більдапарат; **2.** фототелеграфний апарат, апарат факсимільного зв'язку (= fototelegrafo, bildiga telegrafo).

tele/butik/um/i *vn* робити покупки через Інтернет.

tele/faks/o *див.* fakso.

tele/film/o телефільм, телевізійний фільм (= televida filmo, televidfilmo).

***telefon||o** телефон; айтомата ~о, monера ~о телефон-автомат, таксофон; estі ĉe la ~о бути на [при] телефоні; **~a** телефонний; ~a reto телефонна мережа; **~e** по телефону, телефоном; **~i** *vt, vn* повідомити [передати] по телефону; дзвонити [говорити] по телефону, телефонувати; ~i al iu подзвонити [зателефонувати] кому-н.; **~ad/o** телефонування; телефонний зв'язок; телефонна розмова; телефонні розмови; **~aj/o** телефонограма, телефонне повідомлення, телефонний дзвінок (*повідомлення*); **~ej/o** телефонна станція; **~i/o** телефонія; **~ist/o** телефоніст; **~ist/in/o** телефоністка.

telefon/abon/ant/o абонент телефонної мережі.

telefon/adres/ar/o телефонна книга, телефонний довідник (= telefonlibro).

telefon/aparat/o телефонний апарат, телефон (= telefono).

telefon/bud/o телефонна будка, телефонна кабіна.

telefon/central/o центральна телефонна станція.

telefon/faktur/o рахунок на телефонні розмови.

telefon/ĵeton/o телефонний жетон (= telefonmarko).

telefon/kabl/o телефонний провід, телефонний кабель.

telefon/kart/o телефонна карт(к)а.

telefon/konekt/o телефонний зв'язок.

telefon/libr/o телефонна книга, телефонний довідник.

telefon/line/o телефонна лінія.

telefon/mark/o телефонний жетон (= telefonjetono).

telefon/mend/o телефонне замовлення, замовлення по телефону, замовлення телефоном.

telefon/numer/o телефонний номер, номер телефону; kunmeti ~n набрати номер телефону.

telefon/ret/o телефонна мережа.

telefon/serv/o телефонна служба.

telefon/staci/o телефонна станція.

telefon/vok/o (телефонний) дзвінок (*сигнал*).

tele/fotograf|i *vt* кіно знімати телеоб'єктивом, знімати способом телефотографії; ~aĵ/o фотографія, знята телеоб'єктивом; ~i/o телефотографія (*спосіб фотографування*).

***telegraf|o** телеграф (*апарат*); subtera ~o телеграф з підземною лінією зв'язку; submara ~o телеграф з підводною лінією зв'язку; aera ~o телеграф з повітряною лінією зв'язку; tipopresa ~o букводрукуючий телеграфний апарат; bildiga ~o фототелеграф, фототелеграфний апарат, факсимільний апарат; ~a телеграфний; ~a dereĝo телеграфна депеша; ~a fosto телеграфний стовп; ~a stilo *перен.* телеграфний стиль (*дуже стислий*); ~e по телеграфу, телеграфом; ~i *vt* телеграфувати; повідомити [передати, послати] по фототелеграфу; ~ad/o телеграфування телеграфний зв'язок; ~aĵ/o телеграфне повідомлення; ~i/a: ~ia administracio адміністрація телеграфу; ~i/o телеграфія; sendrata ~io, senfadena ~io бездротова телеграфія (= radiotelegrafio); bildiga ~io *див.* fototelegrafio; ~ist/o телеграфіст; ~ist/in/o телеграфістка.

telegraf/drat/o, telegraf/faden/o телеграфний провід.

telegraf/fost/o телеграфний стовп.

telegraf/kod/o телеграфний код.

telegraf/line/o телеграфна лінія.

telegraf/plant/o *бот.* телеграфна рослина (= oscila desmodio).

telegraf/staci/o телеграфна станція.

***telegram|o** телеграма; ekspresa ~ термінова телеграма, телеграма-блискавка; telefonita ~ телефонограма; sendi (*або* ekspedi) ~n послати [відправити] телеграму; ~a телеграмний стиль; en ~a stilo у телеграмному стилі, стисло, лаконічно.

telegram/port/ist/o (поштовий) кур'єр.

tele/gvid|i *vt mex.* керувати дистанційно, спрямовувати дистанційно; ~at/a телекерований.

tele/hejt/ad/o теплофікація, централізоване теплопостачання.

tele/kabl/o телекомунікаційний кабель, кабель далекого зв'язку.

teleki/o *бот.* телекія [*Telekia speciosa*].

telekinez|o *наук.* телекінез; ~a телекінетичний.

tele/komand|i *vt mex.* керувати дистанційно, віддавати команди дистанційно; ~at/a телекерований.

tele/komunik|i *vt* передати [повідомити, послати] телекомунікаційними засобами; ~a телекомунікаційний; ~o повідомлення, передане телекомунікаційними засобами; ~ad/o телекомунікація, далекий зв'язок; ~ej/o телекомунікаційний центр; ~iĝ/o зносити [контакт] за допомогою телекомунікаційних засобів; ~il/o телекомунікаційний засіб; ~ist/o зв'язківець, працівник зв'язку, працівник телекомунікаційної мережі.

tele/konduk||i *vt* *tex.* спрямовувати дистанційно, керувати дистанційно; **~at/a** телекерованийий.

telekontrol||i *vt* здійснювати телеконтроль, контролювати дистанційно; **~o** телеконтроль.

tele/kontakti *vt* здійснити контакт на віддалі, увійти в контакт на віддалі, тримати радіозв'язок [телезв'язок]. .

tele/kopi||i *vt* *див.* faksi; **~o** *див.* fakso; **~il/o** *див.* faksilo.

teleks||o *тел.* телекс; **~i** *vt* передати [повідомити, послати] по телексу.

Telemah/o *літ.* Телемах (*син Одиссея*).

telemark/o *спорт.* телемарк, приземлення з випадом (*на лижах*).

telematik/o *інформ.* телематика.

tele/mehanik||o, tele/mekanik||o телемеханіка; **~ist/o** спеціаліст / фахівець з телемеханіки.

telemetr||o телеметр / далекомір; **~i** *vt* визначати відстань за допомогою телеметра / далекоміра; **~i/o** телеметрія.

telencefal/o *анат.* кінцевий мозок.

tele/objektiv/o *фото* телеоб'єктив.

teleologi||o *філос.* телеологія; **~a** телеологічний.

teleosaŭr/o *палеонт.* телеозавр [*Teleosaurus*].

teleoste/o/j *зоол.* костисті риби [*надряд Teleostei*].

***telepati||o** телепатія; **~i/a** телепатичний; **~ul/o** *сумн.* телепат.

tele/pres/il/o *див.* teletajpilo.

***teler||o** тарілка; **~o** *da supo* тарілка супу; *plata* **~o** плитка тарілка; *profunda* **~o** глибока тарілка; *pesila* **~o** тарілка (*або чашка, шалька*) ваги; **~ar/o** столовий сервіз; **~et/o** тарілочка.

teler/bret/ar/o мисник.

tele/reg||i *vt* *tex.* управляти дистанційно, здійснювати дистанційне управління; **~ad/o** дистанційне управління, телекерування; **~at/a** телекерованийий; **~il/o** пристрій дистанційного управління, пульт дистанційного управління.

***teler/form/a** тарілкоподібний.

teler/lav/il/o машина для миття тарілок; посудомийна машина.

teler/lek/ist/o блюдолиз, лизоблюд, підлабузник.

teler/mebl/o буфет, кренс (= *teleršranko*); мисник (= *telerbretaro*).

teler/rak/o сушарка для тарілок, для посуду (*у вигляді підставки з багатьма відділеннями*).

teler/stak/o стопа тарілок (= *stako da teleroj*).

teler/šrank/o *див.* telermeblo.

teler/tuk||o рушник для посуду, кухонний рушник; ***~et/o** серветка.

tele/send/i *vt* передавати по телебаченню.

tele/seri/o *тб.* телесеріал.

***tele/skop||o** **1.** *астр.* телескоп; **2.** телескопічна підзорна труба; **~a** *астр., tex.* телескопічний, телескопний.

tele/skrib/il/o *див.* teletajpilo.

telestik/o *літ.* телестих (*вірш, у якому остання буква кожного рядка утворює слово або словосполучення*).

tele/stir|i *vt* управляти [керувати] дистанційно (*рухомим об'єктом*); **~ad/o** дистанційне управління; **~at/a** телекерований, радіокерований (*про автомобіль, ракету, торпеду і т. п.*); безпілотний (*про літак*).

tele/stud/(ad)/o дистанційне навчання.

tele/suflor/il/o *тб.* телепідкажчик.

tele/tajp|i *vt* передати [послати, повідомити] по телетайпу; **~il/o** телетайп.

tele/tekst/o *спец.* телетекст.

teleũtospor/o *див.* telisporo.

***tele/vid|i** *vt* дивитися по телевізору [телебаченню]; **~o** телебачення; *komerca, ŝtata, kolora, kabla* ~o комерційне, державне, кольорове, кабельне телебачення; *interŝtata* ~o міжнародне телебачення, інтербачення; **~a** телевізійний; *~a filmo* телевізійний фільм; *~a kamero* телевізійна камера; *~a studio* телестудія; **~ant/o** телеглядач; **~il/o** телевізор; **~ist/o** працівник телебачення, телевізійник.

tele/vid/anten/o телевізійна антена.

tele/vid/bend/o телевізійний діапазон, смуга телевізійних частот.

tele/vid/ekran/o телеекран, телевізійний екран, екран телевізора (= *ekrano de televidilo, televidila ekrano*).

tele/vid/el/send/o телепередача.

tele/vid/film/o телефільм.

tele/vid/kamera/o телекамера.

tele/vid/kanal/o телеканал.

tele/vid/program/o телепрограма, програма телебачення.

tele/vid/staci/o телестанція, телевізійна станція.

tele/vid/studi/o телестудія.

tele/vid/tur/o телевежа.

televizi/o *див.* televido.

telfer||o *тех.* тельфер; підвісний підйомник; (*канатна*) підвісна дорога, **~a** тельферний; **~i** *vt* перевозити на тельфері, на підвісній дорозі.

teli/o *бот.* грибниця (*іржастого гриба*).

teligon||o *бот.* телігоній [*Theligonium*]; **~ac/o/j** телігонові [*родина Theligonaceae*]; **~al/o/j** телігоноцвіті [*порядок Theligonales*].

teli/(o)/micet/o/j *бот.* теліоспороміцети [*клас Teliomycetes*].

teli/spor/o *бот.* телейтоспора, зимова спора (*у теліоспороміцетів*; = *vintrosporo*).

telipteris/o *бот.* теліптерис [*Thelypteris*].

telkel/e *ком.* без права реклаमाції, претензій, без гарантії якості; *vendi* ~ продавати товар на умовах „такий, який є”.

telofaz/o *бот.* телофаза.

telom/o *бот.* телом.

telope/o *бот.* телопея [*Telopea*].

telugu||o *етн.* телугу, андхра (*представник одного з індійських народів*); **~a:** *la* ~a *lingvo* (мова) телугу.

telur||o *хім.* Телур (елемент), телур (проста речовина); **~it/o** телурит.

I*tem||o у *різн. знач.* тема; aktuala ~o актуальна тема; deflankiĝi de la ~o відійти від теми; pri ĉi tiu ~o на цю тему; ~a тематичний; ~i *vn* **1.** говоритися, бути присвяченим темі; la prelego ~is pri Esperanto лекція була присвячена (темі) есперанто, у лекції йшла мова про есперанто; **2. безос.** ітисся; ~as (pri...) йдеться (або мова йде) (про...); pri kio ~as? про що йдеться?; про що мова?; ~as pri la kongreso мова (йде) про конгрес; ~ar/o тематика, перелік тем, програма, темник.

II tem||o *іст.* тема (кожна із 29 провінцій у Візантійській імперії); ~a фемний.

te/manĝo підвечірок з чаєм.

te/maŝin/o самовар (= samovaro).

tembr/o **1.** муз. тембр (*син.* sonkoloro); **2.** фон. тембр.

temerar||a відчайдушний, хоробрий, завзятий (= tromaltima); ~e відчайдушно, хоробро.

Temis міф. Феміда, Теміда, Теміс (давньогрецька богиня правосуддя).

Temistokl/o Фемістокл (державний діяч і полководець Ст. Афін).

tem/katalog/o список [перелік] тем.

***temp**||o **1.** час; часи, пора, період; хвиля, момент; строк, термін; ~o kaj spaco estas ekzistoformoj de materio час і простір – форми існування матерії; la ~o pasinta neniam revenos минуле ніколи не вернеться; de ~o al ~o час від часу, часами; ne sufiĉas ~o бракує часу; via ~o pasis ваш час пройшов / минув; antaŭ longa ~o давно; ekde ~o nememorebla з незапам'ятних часів; la ~o de rikolto час жнив; jam estas ~o por reveno пора вертатися; post kelka ~o через деякий час; pro manko de ~o за браком часу; ◇ aliaj ~oj, aliaj moroj інші часи, інші звичаї; ~o estas mono, ~o egalas monon час – (це) гроші; **2. грам.** час (= tenso); ~oj de verbo часи дієслова; **3. див.** taktero; **4. див.** ritmo; ~a **1.** часовий; **2. див.** provizora; ~e: ~e limigita обмежений в часі; ~i *vn* (з наступним інфінітивом): ~as настав час, прийшла пора; ~as ĝirozi час [пора] відпочити; ~er/o момент, мить, мент, хвиля, хвилька; ~et/o невеликий проміжок часу, короткий час; ~um/i *vt* засікати [визначати] тривалість чого-н.; виставити час (на таймері); ~um/il/o таймер; пристрій відліку часу; часове реле.

temp/aĝo вік (epoĥa, periodo istorii); la ~ de tajlita ŝtono кам'яний вік; la ora ~ золотий вік.

I temper||i *vn жив.* **1.** малювати темперою, малювати в техніці темпері; ~o темпера (фарба, картина); ~e темперою.

II temper||i *vt муз.* темперувати, здійснювати температуру; ~ad/o температура.

***temperament**||o *псих.* темперамент; sangvina, kolerika, melankolia, limfata ~o сангвінічний, холеричний, меланхолічний, флегматичний темперамент; ~a **1.** темпераментний; **2.** стосовний до темпераменту; ~a difekto дефект темпераменту.

temperament/o/plen/a темпераментний, палкий, гарячий.

***temperatur**||o температура; absoluta ~o абсолютна температура; ĉambra ~o кімнатна температура; mezuri (або preni) ~on міряти температуру; ĉe ~o de kvindek gradoj при температурі п'ятдесят градусів; ~a температурний; ~a gradiento метео градієнт температури; ~a kurbo мед. температурна крива.

temperatur/alt/iĝo підвищення температури.

temperatur/diferenc/o різниця температур, різниця в температурі.

temperatur/fal/o зниження температури.

temperatur/regul/il/o терморегулятор, термостат.

temper/farb/o темпера (фарба).

***tempest**||o **1.** метео одинадцятибальна буря, одинадцятибальний шторм; **2. перен.** буря, шквал; ~o da protestoj шквал протестів; ~a бурхливий; ~i *vn перен.* бушувати.

***tempil|o** *анат.* скроня, висок; ~**a** скроневий, висковий; ~**a osto** *див.* temporalo.

temp/ost/o *див.* temporalo.

***templ|o** храм (*тж перен.*); (**T**)~**o** *іст.* орден тамплієрів; ~**a** храмовий; ~**an/o** *іст.* тамплієр, (лицар-)храмовник.

temp/labor/i *вр* працювати почасово, працювати з погодинною оплатою (= labori temporage).

temp/lim|o строк, термін, реченць; fini sian laboron al la difinita ~**o** закінчити свою роботу у визначений строк / термін; la ~**o** de via laboro en nia firmao falas vendrede строк / термін вашої роботи в нашій фірмі закінчується [спливає] в п'ятницю; antaŭ la ~ достроково; ~**a** визначений на термін часу.

templ/o/fest/o храмове свято; храмовий празник, храм.

templ/o/kavalir/ *іст.* тамплієр (= templano).

temp/o/baz/o *фіз.* вісь часу; часова розгортка.

temp/o/baz/o/gener/il/o *фіз.* генератор розгортки.

temp/o/daŭr/o тривалість.

temp/o/form/o *грам.* часова форма.

temp/o/kalkul/o літочислення.

temp/o/kur/um/o *спорт.* забіг [заїзд] на час.

temp/o/mank/o брак часу (= manko de tempo); цейтнот.

temp/o/maŝin/o машина часу.

temp/o/mezur|o **1.** міра часу; **2.** муз. темп; такт; розмір; ~**ad/o** вимірювання часу, хронометраж; ~**il/o** сумн. годинник; хронометр; секундомір; (*загальна назва прилада для вимірювання часу*); ~**ist/o** хронометражист; *спорт.* хронометрист.

temp/o/pag/e з погодинною оплатою, почасово labori ~ працювати з погодинною оплатою, працювати почасово.

temp/o/part/ig/o *інформ.* розділення часу.

temp/o/pas|o плин часу; kun ~**o**, laŭ ~**o**, dum ~**o** у плинні часу; post ~**o** з плином [бігом] часу; ~**ig/o** проведення часу; ~**ig/il/o** засіб проведення часу.

temp/o/perd|o трата часу; ~**ig/a** який забирає час, який змушує тратити час.

temp/o/punkt/o мить, хвиля, хвили́на, часин(к)а.

temp/o/rab/a який забирає багато часу.

temporal/o *анат.* вискова кістка (= tempiosto).

temp/o/spac/o часовий простір.

temp/o/ŝpar|a який допомагає (з)економити час, економний у часі; ~(**ad**)/**o** економія часу.

temp/o/vor/a *див.* tempogaba.

temp/unu/o одиниця часу.

tempur/o *кул.* темпура (*японська страва з риби, креветок і овочів*).

***ten|i** *vt* **1.** держати, тримати; мати в своєму розпорядженні; керувати, завідувати; утримувати; ~**i iun** je la mano держати / тримати ког_o-н. за руку; ~**i monon** en ŝparkaso тримати гроші в ощадк_{as}i; ~**i la buŝon** fermita тримати рот закритим, держати / тримати рот на замку, держати / тримати язик за зубами; ~**i la atenton** de iu прикувати увагу ког_o-н., тримати ког_o-н. у напрузі; ~**i serviston** тримати слугу; ~**i butikon** тримати крамницю; ~**i oficejon** завідувати установою; ~**i promeson** дотримувати обіцянки; ~**i si/n** триматися; ~**i sin** trankvila триматися спокійно; ◇ ~**i bovon** al (*або* je) la kornoj упіймати бика за роги;

2. вести (*щоденник, журнал, бухгалтерські книги*); **~o 1.** тримання; **2.** лінія поведінки; **3.** фон. видержка; **~ad/o** тримання, утримування, стримування; **~ant/o** власник, утримувач; **~abl/a** який можна держати [тримати, утримувати]; **~ej/o** склад, сховище; **~em/a** в'язкий, липкий, глейкий, глеюватий (= tenasa); *перен.* стійкий; **~ig/i 1.** держатися, триматися; **2.** утримуватися; **3. див.** ~i sin; **~ig/o** виправка, постава; манера триматися; ***~il/o** держак; рукоятка, ручка; **~ist/o** комірник; хоронитель, хранитель (*у музеї, бібліотеці*); **~isto de libroj див.** librotenanto, librotenisto; **~uj/o** вмістище, вмістилище, (*бак, резервуар; скринька; футляр, коробка і т. п.*).

tenac||a 1. в'язкий, липкий, глейкий, глеюватий; **2.** міцний, стійкий при повільних навантаженнях (*про матеріал*); **3.** стійкий (*про запах, спогади і т. п.*); **4.** настирний, настирливий, непоступливий, упертий, який твердо стоїть на своєму; **~ec/o 1.** в'язкість, клейкість, липкість; **2.** міцність, стійкість при повільних навантаженнях; **3.** стійкість (*запаху, спогадів і т. п.*); **4.** упертість, непоступливість.

tenajl||o кліщі, обцецьки, щипці; гострозубці, кусачки; круглогубці; плоскогубці; пасатижі; **~a:** ~a таповго *військ.* кліщі, обцецьки; **~i vt 1.** сумн. тримати кліщами / обцецьками, схопити кліщами / обцецьками; **2.** сумн., *військ.* захопити [взяти] в кліщі; **~et/o** щипчики, кусачки, плоскогубці, пасатижі.

tenar/o анат. тенар, підвищення великого пальця руки.

***tend||o 1.** намет, шатро; starigi (*або meti*) ~on установити [поставити] намет; malstarigi ~o зняти намет; **2. анат.** намет; cerebela ~o намет мозочка; **~a** наметовий; **~ar/o** табір, наметове містечко; meti ~agon розбити табір; **~um/i vn** таборитися, стояти табором; жити в таборі; **~um/ej/o** майданчик [місце] для (розбивання) наметів (= kampadejo).

tend/ar/fajr/o вогнище, ватра (*у таборі*).

***tenden||o 1. анат.** сухожилок; aĥila ~o, kalkanea ~o ахіллів сухожилок, п'ятковий сухожилок; **2.** тятива (= rafarka ŝnuro); **~ing/o анат.** сухожилкова піхва; inflamo de la ~ingo *мед.* тендовагініт, запалення сухожилкової піхви; **~it/o мед.** тендиніт, запалення сухожилка.

***tendenc||o** тенденція; віяння; **~a** тенденційний; **~e** тенденційно; **~ec/o** тенденційність.

tenden/o/sinovit/o мед. тендовагініт.

tenden/o/tomi/o хір. тенотомія, розтин сухожилка.

tend/o/cirk/o цирк-шапіто.

Tend/o/fest/o рел. Кучки, Свято кучок (*єврейське свято*).

tend/o/lit/o похідне ліжко.

tendr/o зал. тендер.

tendr/o/lokomotiv/o зал. тендерний локомотив.

tenebr||o поет. морок, пітьма (= mallumo); **~a** темний, безпросвітний.

tenebri/o ент. чорниш [*Tenebrio*].

Tened/o геогр. н., о-в Тенедос, Бозджаада (*Егейське море, Туреччина*).

***tener||a** ніжний, ласкавий; **~e** ніжно, ласкаво; **~ec/o** ніжність, ласкавість.

Tenerif/o геогр. н., о-в Тенеріфе (*Атлантичний океан, Іспанія*).

Tenesi/o геогр. н. Теннесі (*штат США*).

Tenesi/river/o, Tenesi-river/o геогр. н. ріка Теннесі (*США*).

tenesm||o мед. тенезм; anusa ~o анальний тенезм; **~a** тенезмичний.

teng/o тенге (*грошова одиниця Казахстану*).

I *teni||o *зоол.* **1.** стьожковий глист, ціп'як, солітер; **2.** *див.* cestodo; **~a** ціп'яковий; **~icid/o** теніцид, засіб від стьожкових глистів; **~oz/o** *мед.* тенідоз.

II teni/o *анат.* стрічка; kojłaj ~j стрічки ободової кишки; talama ~ стрічка зорового горба.

ten/il/hav/a з ручкою; ~ pato сковорідка з ручкою.

***tenis||o** *спорт.* теніс; ludi ~on грати в теніс; **~a** тенісний; **~i** *vn* грати в теніс; **~ej/o** тенісний корт; **~ist/o** тенісист; **~ist/in/o** теністка.

tenis/lud||i *див.* tenisi; **~ist/o** *див.* tenisisto.

tenis/pilk/o тенісний м'яч(ик).

tenis/raked/o тенісна ракетка, ракетка для гри в теніс.

tenis/ret/o тенісна сітка.

tenno/o *див.* tenoo.

teno||o тенно (*титул японського імператора, що означає „небесний цар”*; *тепер символ Японії*); **~ism/o** *іст.* теннізм (*період абсолютної монархії в Японії (1868-1945)*).

tenon||o *тех.* шип; hirundvosta ~o шип „ластівчин хвіст”; **~a** шиповий; **~a** junto шипове з'єднання, з'єднання на шипах, шиповий замок; **~i** *vt* з'єднувати на шипах.

***tenor||o** **1.** тенор (*голос*); **2.** *рідко, див.* ~ulo; **~a** теноровий; **~ul/o** тенор (*співак*).

ten/pec/o *див.* varleto 2.

tenrek/o *зоол.* тенрек, щетинистий їжак (*спільна назва кількох тварин родини тенрекових; = tandrako*).

tens/o *грам.* час (*дієслова*), категорія часу (= (verbo)tempo); prezenco, preterito kaj futuro estas ~j теперішній, минулий і майбутній – часи дієслова; simplaj, kompleksaj ~j прості, складні часи (*дієслова*).

tensi/o **1.** *ел.* напруга; alta ~ висока напруга; malalta ~, basa ~ низька напруга; trarompa ~ напруга пробною; **2.** *фізіол.* тиск; напруження, натяг (*стінки органа*); arteria ~ артеріальний тиск; okula ~ (внутрішньо)очний тиск; **3.**: surfaca ~ *фіз.* поверхневий натяг.

tensi/alt/ig/a *ел.* підвищувальний (*про трансформатор*).

tensi/bas/ig/a *ел.* понижувальний (*про трансформатор*).

tensi/fal/o *ел.* спад напруги.

tensi/konstant/ig/il/o *ел.* стабілізатор напруги.

tensi/o/metr||o *мед.* тонометр, вимірювач тиску; arteria ~ вимірювач артеріального тиску; okula ~ вимірювач (внутрішньо)очного тиску; **~i/o** тонометрія.

tensi/regul/il/o *ел.* регулятор напруги, стабілізатор напруги.

tensi/trans/form/il/o *ел.* трансформатор напруги.

tensor||o **1.** *анат.* м'яз-натягач; ~o de la palata velo м'яз-натягач піднебінної завіски; **2.** *мат., фіз.* тензор, тензорна величина; **~a** тензорний.

***tent||i** *vt* спокушати, вводити у спокусу; **~o** спокуса; **~a** спокусливий; konduki en ~on вводити у спокусу (= ~i); **~ad/o** спокушання; **~ant/o** спокусник; **~iĝ/i** спокуситися.

tentakl||o *зоол.* щупальце; **~a** щупальцевий; **~ul/o/j** щупальцеві, червоподібні [*min Tentaculata*].

tentred/o *ент.* пильщик, тентредо [*Tenthredo*].

tenur||o *іст.* лен; **~an/o** ленник.

tenut/o тенуто (*муз. знак*).

teobrom||o *бот.* теоброрма, какао, шоколадне дерево [*Theobroma, син. Cacao*] (*син. kakaoarbo*); **~in/o** *хім.* теобромін.

teodice/o рел., філос. теодицея.

teodolit||o геод. теодоліт, кутомірний інструмент; ~а теодолітовий, теодолітний.

***Teodor||o** Теодор, Федір; Теодоро (чол. ім'я); ~а Теодора, Федора (жін. ім'я).

Teodozi||o Теодосій, Феодосій (чол. ім'я); ~а Теодосія, Феодосія (жін. ім'я).

teofagi/o рел. теофагія.

Teofan/o Теофан, Феофан (чол. ім'я).

Teofani/o церк. Богоявлення, Водохреще, Водохрестя, Йордан(ські свята) (= Eripanio 2).

Teofil/o Теофіл (чол. ім'я).

teofilin/o хім. теофілін.

Teofrast/o Теофраст, Феофраст

Teognis/o Теогнід, Феогнід (давньогрецький поет).

teogoni/o рел. теогонія (родовід богів у політеїстичних релігіях).

***teokrat||o** теократ; ~і/а теократичний; ~і/о теократія (форма державного правління, за якого влада належить духовенству).

Teokrit/o Теокріт, Феокріт (старогрецький поет).

***teolog||o** теолог, богослов; ~і/а теологічний, богословський; ~і/о теологія, богослов'я.

teomani/o псих. теоманія (маячний стан, за якого хворий думає, що він Бог або принаймні отримав божественне натхнення на думки та дії).

teorb/o муз. теорба (різновид лютні).

***teorem/o** теорема; la ~ de Pitagoro теорема Піфагора.

***teori||o** теорія; probableca ~o теорія ймовірності; ~а теоретичний; ~е теоретично; ~(ad)/i ви теоретизувати; ~ul/o, ~ist/o теоретик; ~um/i див. ~(ad)i.

teozof||o теософ; ~і/а теософський; ~і/о теософія (релігійно-містичне вчення про збагнення божества через одкровення та про можливість спілкування з потойбічним світом).

tepal/o бот. листочок приквітка.

te/paŭz/o перерва на чай.

tepid||a 1. літеплий, теплуватий (= varmeta); 2. прохолодний (= malvarmeta); ~ej/o іст. тепідарій, тепла [прохолодна] лазня.

tepidari/o див. tepidejo.

te/plant/ej/o див. tekultivejo.

***ter||o** 1. земля, ґрунт; argila, sabla ~o глиниста, піщана земля; virga ~o незаймана земля, цілина; fosi ~on копати землю; prilabori sian ~on обробляти свою землю; li falis sur la ~on він упав на землю; 2. земля, суша; ŝipanoj ekvidis ~on матроси побачили землю; (T)~o 1. Земля (планета); la (T)~o rondiras la Sunon Земля обертається навколо Сонця; 2. міф. Теллус (греко-римська богиня землі-годувальниці); ~а 1. земний; наземний; земляний; сухопутний; ~а orbito земна орбіта; 2. перен. глиняний, керамічний (перев. про посуд); ~е на землі; ~e/n на землю; ĵeti sin ~en кинутись на землю; ~en! лягай!; ~aĵ/o купа землі, купа ґрунту; ~aĵ/ist/o землекоп (= terfosisto); ~an/o житель Землі, землянин; ~id/o філос., рел. земна людина; простий смертний.

tera- тера... (частина наук. термінів зі знач. 10¹²).

tera/bajt/o інформ. терабайт.

terafoz||o зоол. павук-птахоїд, пташник [Theraphosa]; ~ed/o/j павуки-птахоїди [родина Theraphosidae] (син. birdaraneoj).

terakot||o 1. теракота (випалена глина, син. bakita tero); 2. мист. теракота (художній виріб); ~а теракотовий; ~а argilo теракотова глина (син. bakargilo); ~aĵ/o див. ~o 2.

terakot/kolor/a теракотовий, кольору теракоти.

ter/alkal/a хім. лужноземельний (про метал).

ter/amas/o земляний насип; купа землі.

teramicin/o фарм. тераміцин.

terapeŭt||o заст. терапевт (= terapiisto); ~ik/a терапевтичний; ~ik/o терапевтика, терапія (розділ медицини).

***terapi**||o мед. терапія (лікування); kurtonda, oksigena ~o короткохвильова, киснева терапія; okuriga ~o див. laborterario; ~a терапевтичний; ~ist/o терапевт.

teraplan/o тераплан, всюдихід на повітряній подушці.

terapsid/o/j палеонт. терапсиди [ряд Therapsida].

terari/o терарій, тераріум.

ter/arme/o військ. сухопутна армія; сухопутні сили.

***teras**||o 1. у різн. знач. тераса; 2. геральд. вузька база; ~e терасами, терасоподібно.

terat||o мед. терат... (частина наук. термінів зі знач. „потвора, виродок”). ~olog/i/o мед. тератологія, наука про каліцтва; ~om/o тератома.

terat/o/gena мед. тератогенний.

teravad/o рел. тхеравада (школа у буддизмі, син. Malgranda Vehiklo).

terbi/o хім. Тербій (елемент), тербій (проста речовина).

ter/bul/o грудка землі.

***tercet/o** 1. літ. терцет (= trio 4); 2. муз. тріо, терцет (= triteto).

terci/o 1. муз. терція (= trito 1); 2. спорт. третя позиція (у фехтуванні); 3. карт. терц (три карти однієї масті, що йдуть одна за одною при грі в пікет); 4. церк. третій час.

tercian/a мед. триденний (про малярію).

terciar||a геол., спец. третинний; ~o геол. третинна система, третинний період (= terciara epoko); третинна формація (= terciara formacio).

tercin/o літ. терцина.

ter/dom/et/o землянка, хатина з земляними стінами, мазанка.

***terebint**||o 1. бот. фісташка терпентинова, терпентинове дерево [*Pistacia terebinthus*]; 2. див. ~ino; ~in/a терпентиновий, терпентинний; ~ina esenco скипидар, терпентинове масло; ~in/o терпентин, живиця.

terebint/arb/o див. terebinto 1.

tered/o зоол. тередо, корабельний черв'як, деревоточець [*Teredo*].

Terek/o геогр. н., р. Терек (Грузія, Росія).

***teren**||o 1. ділянка землі, ділянка території, ділянка місцевості; місцевість, терен; ~o por la ekspozicio ділянка під виставку, майданчик під виставку; ~o por trejnado майданчик для тренувань, тренувальне поле, (тренувальний) стадіон; malbela ~o, malglata ~o пересічена місцевість; la ~o de la operacioj військ. місцевість [ділянка, діляниця] бойових дій, оперативний простір; gajni la ~on зайняти ділянку бойових дій, захопити нові позиції, просунутися вперед; perdi la ~on залишити ділянку бойових дій; здати [залишити, втратити] позиції; відступити; aŭto por siaj ~oj всюдихід; 2. перен. нива / поле діяльності, царина, галузь, поприще; favora ~o por propagando сприятливе поле для пропаганди; en ekonomia ~o в галузі економіки; ~a: ~a surfaco поверхня ділянки [землі]

території, місцевості]; ~ај studioј польові дослідження (на відміну від лабораторних); польові заняття (на відміну від класних).

Terenci||o Теренцій (ім'я, м. ін. римського комедіографа), Терентій; ~а Теренція (жін. ім'я).

teren/esplor/o військ. рекогносцировка місцевості.

ter/en/fal/o западина (у ґрунті, в землі).

teren/karakter/o характер місцевості.

teren/kur/o спорт. крос.

teren/registr/o кадастр (опис об'єктів, що підлягають оподаткуванню).

ter/etaĝ/o поверх з підлогою на рівні землі, партер; перший поверх.

Terez/o Тереза (жін. ім'я).

ter/fal/o обвал; зсув.

ter/fe/o міф. дух землі.

ter/fend/o тріщина на поверхні землі, щілина.

ter/fos/ist/o землекоп.

tergal/o текст. тергаль (синтетична тканина).

ter/gas/o природний газ.

ter/glob/o земна куля.

ter/histori/a стосовний до історичної геології.

ter/hund/o тер'єр (порода собак, = teriero).

terilen/o терилен (тканина).

teri/o|j зоол. звірі [підклас Theria].

teriak/o фарм. теріак (старовинне лікарське зілля).

terier/o див. terhundo.

ter/impost/o земельний податок, податок на землю.

***teritori||o** територія; айтонома ~о автономна територія; окупасіатај ~ој окуповані території; ~а територіальний; ~а pretendo територіальна претензія; ~а armeo територіальна армія.

ter/ĵet/iĝ/i кинутися на землю, упасти ниць.

ter/kaban/o землянка, мазанка.

ter/kap/o геогр. мис (= kabo 1).

ter/karb/o див. lignito.

ter/kaŝtan/o бот. буніум бульбокаштановий [*Bunium bulbocastanum*].

ter/kav/o впадина; заглибина.

ter/kern/o геол. земне ядро, ядро Землі.

ter/kobold/o гном (= minkoboldo, gnomo).

***ter/kol/o** геогр. перешийок (= istmo 1).

ter/kolor/a землястий, земляний, землястого кольору.

ter/konekt||o ел. заземлення; ~і vt заземлити (= alterigi 1).

ter/kontakt/o ел. витік струму в землю, замикання на землю.

ter/korb/o див. gabio.

ter/krust/o земна кора, кора Землі.

ter/kultiv||(ad)o, **ter/kultur||**o обробіток землі, землеробство, рільництво; **~ist/o** землероб, рільник.

ter/labor/ist/o сільськогосподарський робітник, польовий робітник; батрак; (= kampara laboristo, kamplaboristo).

ter/lang/o *геогр.* коса, стрілка.

ter/lit/o лежанка; піч.

I term/o **1.** *мат.* член, терм (*многочлена, ряду, рівняння*); **2.** *мат.* член (*пропорції*), кожне з чисел в чисельнику і знаменнику (*дроби*); чисельник (= numeratoro); знаменник (= denominatoro); **3.** *спец.* термін (*кожна з частин, що складають судження в силогізмі*); **4.** кожний із взаємопов'язаних елементів, складова.

II term/o/j *іст.* терми (*римські лазні*).

term/a *див.* termika.

ter/magnet/ism/o *фіз.* геомагнетизм, земний магнетизм, магнетизм Землі.

termalgio *див.* kaŭsalgio.

ter/mank/o відсутність (вільної) землі, нестача землі, безземелля.

ter/mezur||i *vt* міряти / мірити землю, проводити землемірні роботи; **~a** землемірний; **~ad/o** вимірювання землі; **~ist/o** землемір.

termi/o *мед.* ...термія, температура тіла (*у складних словах, = korptemperaturo*).

termidor/o *іноді тај, іст.* термідор (11-й місяць французького республіканського календаря).

ter/migdal/o *бот.* смикавець їстівний, чуха (*тж бульба, = manĝebla cipero*).

termik/a *фіз., тех.* термічний, термальний, тепловий.

***termin||o** термін; **~a** стосовний до терміну; **~a difino** визначення терміну; **~a precizeso** точність терміну [термінів]; термінологічна точність; **~ar/o** термінологічний словник, збірник термінів; **~olog/o** фахівець з термінології; **~olog/i/a** термінологічний; **~olog/i/o** термінологія; **~olog/i/ist/o** *див.* ~ologo.

Termin/o *міф.* Термін (*у римській міфології божество кордонів, межових знаків*).

terminal||o *інформ.* термінал; **~a анат.** кінцевий.

terminali/o *бот.* терміналія [Terminalia].

terminativ/o *грам.* термінатив, граничний відмінок.

terminator/o *астр.* термінатор (*межа між освітленою Сонцем і темною частинами небесного тіла*).

termion/o *фіз.* терміон.

termistor/o *ел.* терморезистор, термістор.

I*termit||o *ент.* терміт; **~ej/o** термітник, гніздо термітів.

II termit||o *хім.* терміт; **~a** термітний; **~a bombo** термітна бомба.

termo- термо... (*у складних словах відповідає поняттям „температура, тепло”*: **~botelo** термос; **~dinamiko** термодинаміка; **~elektro** термоелектрика; **~elemento** термоелемент).

term/o/ban||o купання в гарячому джерелі (= varmobano); **~ej/o** води, гарячі джерела (= varmobanejo).

termo/botel/o термос (= varmobotelo, varmizola botelo, termosos).

termo/dinamik||o *фіз.* термодинаміка; **~a** термодинамічний.

termo/elektr||o *фіз.* термоелектрика; **~a** термоелектричний.

termo/element/o *tex.* термоелемент.

term/o/energi||o тепла енергія; **~а:** ~а centralo теплоелектроцентрально.

termo/font/o гаряче джерело, термальне джерело.

termo/gen/a *спец.* термогенний, теплотворний (= varmoestiga).

termo/genez/o *фізіол.* термогенез, вироблення тепла організмом, теплопродукція (= varmoproduktado).

termo/graf/o *tex., метео* термограф.

termo/kaüter/o *мед.* термокаутер.

termo/liz/o *хім.* термоліз.

termo/luminesk/o *фіз.* термолюмінесценція.

term/ologi/o термологія (*вчення про теплі мінеральні джерела і про теплоту взагалі*).

***termo/metr||o** термометр, розм. градусник; **~і/o** термометрія.

termo/nukle/a *фіз.* термоядерний; **~ бомбо** термоядерна бомба; **~ реакціо** термоядерна реакція.

termo/par/o *tex.* термопара.

Termopil/o/j *геогр. н., іст.* Фермопілі (*гірський прохід у Пн. Греції*).

termo/regul/ig||o *фізіол., tex.* терморегуляція (= varmoreguligo); **~і/o** *tex.* терморегулятор (= varmoreguligilo).

termo/relajs/o *tex.* термореле, теплове реле.

termos/o термос (= termobotelo, varmobotelo).

termo/sifon/o *tex., авт.* термосифон.

termo/skop/o *tex.* термоскоп.

termostat/o *tex.* термостат.

termo/o/terapi/o *мед.* термотерапія, теплотікування (= varmoterapio).

termo/tropism/o *біол.* термотаксис, термотропізм (*орієнтовна реакція рослинних і тваринних організмів на теплі чи холодні стимули, = varmotropismo*).

***tern||i** *vn* чхати, чхнути; **~о** чхання (*одноразова дія*); **~ад/o** чхання (*багаторазова, тривала дія*); **~іg/a** який викликає чхання; **~іg/i** викликати чхання.

ternar/a *спец.* потрійний, тернарний.

ter/nest/o нора (*тварини*)

tern/ig/herb/o *див.* ptarmiko.

Тернопо||o^{EU} *геогр. н., м.* Тернопіль (*Україна*); **(t)~а** тернопільський; **(t)~ан/o** тернопілець, мешканець / житель Тернополя.

ter/nuks/o *бот.* **1.** арахіс підземний, земляний горіх (*рослина, = ternuksa arakido*); **2.** арахіс, земляний горіх (*плід*).

ter/nuks/buter/o арахісове масло.

ter/o/magnet/ism/o *фіз.* геомагнетизм, земний магнетизм.

teromorf/o/j *заст., див.* sinapsidoj.

Ter/o-Nov/a *див.* Novlando.

***terror||o** терор; **~а** терористичний; **~а** organizaĵo терористична організація; **~а** reĝimo терористичний режим; **~а** periodo період терору; **~аj** jaroj роки терору; **~е** за допомогою терору, терором; **~іsm/a** терористичний; **~іsma** organizaĵo терористична організація;

~ism/o тероризм; ~ist/a терористичний; ~ista grupo терористична група; ~ist/o терорист;
~iz/i тероризувати.

terror/ag/o терористичний акт, теракт.

terror/infan/o страшна дитина.

ter/papag/o орн. земляний папуга [*Pezoporus wallicus*].

ter/part/o геогр. континент, материк (= kontinento).

ter/pes/o земельна ділянка; шматок / клаптик землі.

ter/peĉ/o див. asfalto.

terpen/o хім. терпен.

terpin/o хім. терпин.

terpineol/o хім. терпінеол.

ter/pint/o геогр. високій мис (= alta kabo, promontoro 1).

ter/pir/o бот. топінамбур, земляна груша (= tubera helianto, topinamburo).

ter/piz/o див. voandzeo.

*ter/pom||o бот. 1. картопля (рослина, = tubera solano); 2. картоплина; junaj ~oj молода картопля; frititaj ~oj смажена картопля; ŝelkuiritaj ~oj картопля в мундирах; porsemaĉaj ~oj насіння картопля; ~a картопляний; ~a kaĉo картопляне пюре.

ter/pom/bul/o/j кул. картопляні галушки.

ter/pom/farun/o картопляна мука.

ter/pom/fingr/o/j див. terpomfritoj.

ter/pom/flok/o/j картопляні пластівці; frititaj ~ див. ĉipsoj.

ter/pom/frit/o/j кул. картопля фрі.

ter/pom/kaĉ/o кул. картопляне пюре (= terpompureo).

ter/pom/kamp/o картопляне поле.

ter/pom/pure/o кул. картопляне пюре.

ter/pom/skab/o с.-г. парша картоплі.

ter/pom/skarab/o див. leptinotarso.

ter/pom/sup/o кул. картопляний суп.

ter/pom/ŝel/o картопляна лушпайка, картопляне лушпиння.

ter/pom/ŝim/o с.-г. картопляна гниль, картопляна чума (хвороба картоплі).

ter/posed/aĵ/o землеволодіння.

ter/pot/o горщик (= argila poto).

ter/produkt/aĵ/o/j рільничча продукція.

Terpsikor/o міф. Терпсіхора (муза хореографії).

ter/rent/o земельна рента.

ter/skrap/il/o див. skrapmaŝino.

ter/sku/o підземний поштовх.

ter/spac/o площа (частина поверхні землі; = areo).

ter/stel/o 1. див. astreo; 2. див. geastro.

ter/surfac/o поверхня землі.

ter/trem/o землетрус (син. sismo).

ter/tuŝ/o terkontakto.

Tertulian/o Тертуліан (*християнський богослов і письменник*).

***terur||o** **1.** жах; promorta ~o смертельний жах; **2.** *перен.* гроза; li estas ~o de nia strato він – гроза нашої вулиці; ~a жахливий, страшний; ~a akcidento жахливий нещасний випадок; ~a malamo страшна ненависть; Ivano la (T)~a Іван Грозний; ~e жахливо, страшно; estis ~e malvarme було страшно холодно; ~e! жах!; ~i vt жахати, наводити жах; ~aĵ/o страхиття, страховина, жах, жахлива подія, жахлива річ; la ~aĵoj de la milito страхиття війни; ~ec/o жахливість, жах, страхітливість; senti la tutan ~econ de sia situacio відчувати весь жах свого становища; ~ig/i *нрк., див.* ~i; ~iĝ/i (y)жахнутися, сповнитися жахом.

terur/sonĝ/o страшний сон, кошмар (= inkubsonĝo, premsonĝo, koŝmaro)

ter/vaks/o *див.* ozokerito.

ter/verm/o *див.* lumbriko.

ter/voj/o **1.** ґрунтова дороба; **2.** сухопутний шлях (*на відміну від водного чи повітряного*).

ter/zon/o *геогр.* зона (Землі), (фізико-географічна) зона, кліматичний пояс.

Tesali/o *геогр. н.* Фесалія (*іст. область у Греції*).

te/salon/o чайна (*ім.*).

Tesalonik/o *геогр. н., м.* Салоніки, Фесалоніки, Фесалоніка; Солунь (*слов'янська назва Греція*).

te/skatol/o чайна шкатулка [коробка].

Tesl/o Тесла (*хорватський учений*); (t)~ фіз. тесла (*одиниця щільності магнітного потоку*).

Tespis/o Феспід (*давньогрецький поет, що вважається творцем театру*).

***test||o** тест; випробування, перевірка; ~a тестовий; ~i vt тестувати, піддавати тестуванню, випробувати, перевіряти; ~ad/o тестування, випробування, перевірка; ~ar/o збірник тестів; *інформ.* тестова база, тестовий пакет, тестовий набір; ~ej/o випробувальний майданчик [полігон], місце випробування; ~ist/o тестувальник, випробувач.

testacel/o *зоол.* тестацела [*Testacella*].

***testament||o** заповіт, завіт; ~o de la patro батьківський заповіт; programane skribita ~o власноручно написаний заповіт; la Malnova (T)~o *рел.* Старий За(по)віт; la Nova (T)~o *рел.* Новий За(по)віт; ~a стосовний до заповіту, заповітний; ~e заповітом, через заповіт; ~i vt заповідати; ~aĵ/o *див.* legaco; ~int/o заповідач.

test/flug/o *ав.* випробувальний політ.

***testik||o** *анат.* яєчко (= orkido 2, *вульг.* ĉirgovo, kojono); ~a стосовний до яєчка; ~it/o *мед.* орхіт, тестит, запалення яєчка (= orkidito); ~uj/o *анат.* калитка, мошонка (= skroto, *вульг.* kojonojuo).

testik/inflam/o *див.* orkidito, testikito.

testik/sak/o *див.* testikujo, skroto.

test/o/funkci/o *мат.* тест-функція.

testosteron/o *фізіол.* тестостерон.

test/person/o випробуваний (*у знач ім.*), випробувана особа, особа, що проходить випробування.

test/pilot/o *ав.* льотчик-випробувач.

***testud||o** **1.** *зоол.* черепаха [*Testudo*]; marĉa ~o *див.* emido; mara ~o *див.* kelonio; **2.** *іст., військ.* черепаха (*прикриття зі щитів, зімкнутих над головами атакуючих*); ~a черепаховий, черепашачий; ~a supo черепаховий суп; ~a ŝelo, ~a kaĝaraso черепашачий панцир; kun ~a rapideco з черепашачою швидкістю, зі швидкістю черепахи; ~e по-

черепашачому, як черепаха; ~ај/о черепашачий панцир (= testudŕelo); kombilo el ~ајо черепаховий гребинь; ~ул/о/ј черепахи [ряд *Testudinata*].

testud/sup/o кул. черепаховий суп.

testud/ŕel/o черепашачий панцир.

-tet- -тет (неофіційний суф., що разом з числівником вказує на певну кількість музичних партій або виконавців: *kvar~o* квартет; *kvin~o* квінтет; *ses~o* сестет; *sep~o* септет; *ok~o* октет).

teta тета (грецька буква Θ, θ).

***tetan/o** фізіол. **1.** тетанус (тривале скорочення м'язів людини і тварини); **2.** див. tetanio.

tetani/o мед. тетанія (хвороба, що виникає внаслідок порушення обміну речовин або порушення функції парацитоподібних залоз і супроводжується корчами).

tetanos||o мед. правець (гостре інфекційне захворювання, що характеризується корчами); ~а правецевий.

te/tas/o чайна чашка.

tetbeŕ/a валетом (прикм.).

tetigoni/o ент. коник [*Tettigonia*]; verda ~ коник зелений [*T. viridissima*].

Tetis/o **1.** міф. Фетіда (мати Ахілла); **2.** геогр. н. Тетіс (океан, що існував в епоху мезозою).

***tetr||o** орн. тетерук [*Tetrao tetrax*, син. *Lyrurus t.*]; ~**in/o** тетерка.

tetra- тетра... (у складних словах відповідає поняттю „чотири”).

***tetra/o** орн., нрк. орябок (= bonazio).

tetraborat/o хім. тетраборат.

tetraciklin/o фарм. тетрациклін.

tetrad/o тетрада (у генетиці – бівалент у першому поділі мейозу, який складається з 4 хроматид).

tetraedr/o мат. тетраедр, чотиригранник (= kvaredro).

tetragon||o мат. тетрагон, чотирикутник (= kvarangulo); ~а чотирикутний (= kvarangula); спец. тетрагональний.

tetragoni/o бот. **1.** тетрагонія [*Tetragonia*]; **2.** новозеландський шпинат [*T. tetragonioides*].

tetragram/o рел. тетраграматон (у релігійній символіці й окультизмі – ім'я Бога Ягве або Єгови, що передається чотирма буквами: IHVH).

tetrak/o орн. хохітва [*Tetrax*].

tetrakisheksaedr/o тетракісекседр (кристал з 24-ма гранями).

tetra/klor/id/o хім. тетрахлорид.

tetralen/o хім. тетралін.

tetralogi/o театр., муз., літ. тетралогія.

tetramer/o хім. тетрамер.

tetrametr/o літ. тетраметр, чотиристопний вірш.

tetraodon/o іхт. тетраодон [*Tetraodon*].

tetraon/o орн. глухар [*Tetrao*]; ~**ed/o/j** тетеревові [родина *Tetraonidae*].

tetrapod/o спец. тетрапод (конструкція з 4 зрізаних конусів).

tetrark||o іст. тетрарх; ~**ej/o** тетрархія (четверта частина області); ~**i/o** тетрархія (система правління в Римі).

tetrasakarid/o хім. тетрасахарид.

tetrastil/a арх. чотириколонний.

tetrationat/o хім. тетратіонат.

tetril/o хім., військ. тетрил.

te/trink|(ad)/o чаювання, пиття чаю; **~ej/o** чайна (у знач. ім.).

tetrod/o фіз., ел. тетрод.

teŭg/o мор. бак, полубак (син. antaŭa kastelo, prukastelo).

teŭkri/o бот. самосил [Teucrium].

teŭton||o іст. **1.** тевтон (представник стародавнього германського племені; у широкому знач. – про будь-якого германця); **2.** тевтонець (рицар Тевтонського ордену); **~a** тевтонський; la (T)~a Ordeno Тевтонський орден.

***tez/o** **1.** теза (тж філос.), положення; **2.** нрк. дисертація.

tezaŭr/o тезаурус (різновид тлумачного словника).

Teze/o міф. Тезей, Тесей (афінський цар, що убив Мінотавра).

T-form/a Т-подібний, у вигляді букви Т; **~ anteno** радіо, тб. Т-подібна антена.

theravad/o див. teravado.

ti муз., див. si.

***ti||o** це, то, те; kion ~o signifas? що це значить; ĉu ~o estas vi, Romano? чи це ти, Романо?; ni parolis ~on kaj alion ми говорили про те й про се; mi volas atentigi vin pri ~o я хочу звернути вашу увагу на це; ***~a** такий; ne skribu ~ajn longajn leterojn не пиши таких довгих листів; ♦ kia patro, ~a filo який батько, такий син; **~aj/o** таке, це (у знач. ім.); mi nepiam diris ~ajon я ніколи такого не говорив; **~a--a** такий-то-такий-то.

ti/a/grad/e у такій мірі, такою мірою.

***tial** тому; ~ mi venis al vi тому я прийшов до тебе; ~, ĉar..; ~, ke... тому, що...

tial/o хім. тіаль.

***tiam** тоді; ~ mi estis ankoraŭ juna тоді я ще був молодим; **~a** тодішній; **~ul/o** людина тих (або тодішніх) часів.

ti/a/manier/e так, таким чином, таким способом, у такий спосіб; тим самим.

tiamin/o мед. тіамін.

Tianŝan/o геогр. н., гори Тянь-Шань (Казахстан, Киргизстан, Китай).

***tiar/o** тіара.

ti/a/spec/a такого роду, аналогічний, подібний.

tiazol/o хім. тiazол.

Tiber||o геогр. н., р. Тибр (Італія); **(t)~an/o** житель берегів Тибра (про мешканця Рима).

Tiberi/o іст. Тиберій (римський імператор).

Tiberiad||o геогр. н., бібл., м. Тиверіада; **~a:** ~a Lago Тиверіадське озеро.

Tibesti/o геогр. н. Тибесті (нагір'я в Сахарі, Чад).

Tibet||o геогр. н. Тибет (у минулому – незалежна держава; тепер – частина Китаю); **(t)~a** тибетський; **(t)~an/o** тибетець.

***tibi||o** анат. великогомілкова кістка, гомілка; **~ing/o** див. kruringo.

tibi/karn/o див. sugo.

Tibisk/o див. Tiso.

Tibul/o Тибулл (римський поет).

tibuŝen/o бот. тибухина [*Tibouchina*].

Tician/o Тиціан (італійський художник).

Tičin/o геогр. н. Тичино (ріка в Італії та Швейцарії; кантон у Швейцарії).

***tie** там; ~ kaj ~, ~ kaj ĉi ~ і там, і сям; ~**a** тамтешній; ~**n** туди; ~ **ĉi** тут (= ĉi ~); ~**a ĉi** тутешній (= ĉi ~a); ~**n ĉi** сюди (= ĉi ~n); ~**ul/o** тамтешня людина, тамтешній житель.

***tiel** так; ~ estu хай буде так; ~ bona, kiel vi такий же добрий, як і ти; ~**a** такий (емфатична форма до tia); ~**e** так (емфатична форма до tiel).

tie/n/vojaĝ/o поїздка туди (в один бік, до місця призначення).

***ties** того, тому приналежний; ◇ kies panon oni manĝas, ~ vorton oni parolas чий хліб їдять, того слова і мовлять.

Tiest/o міф. Фієст, Тієст (син Пелона, брат Амрея).

***tif||o** мед. тиф; abdomena ~о черевний тиф; ekzantema ~о висипний тиф; ~**a** тифозний; ~**ul/o** тифозний хворий, хворий на тиф, хворий тифом; ~**oid/a** тифоїдний; ~**oid/o** тифоїд.

tifa||o, tife||o бот. рогіз, рогоза [*Typha*]; largĝolia ~ рогіз широколистяний [*T. latifolia*]; mallargĝolia ~ рогіз вузьколистяний [*T. angustifolia*]; ~**ac/o/j** рогозові [родина *Typhaceae*]; ~**al/o/j** рогозоцвіті [порядок *Typhales*].

tifinag/o лінгв. тифінаг (сучасне письмо туарегів).

Tiflis/o геогр. н., м. Тифліс (стара назва Тбілісі).

tiflit/o рідко, див. sekumito.

tif/o/epidemi/o мед. епідамія тифу.

tif/o/mal/san/ul/o див. tifulo.

tifon/o див. tajfuno.

***tig||o 1.** стебло, стовбур; aĝa, subtera, herbesca, ligneca ~о надземне, підземне, трав'янисте, дерев'янисте стебло; limbesca ~о видозмінене стебло, кладодій; **2.** ненарізна частина стрижня (болта, гвинта, шпильки); хвостова частина клинка (ножа, меча); стебло, стрижень, трубка (ключач); ніжка (келиха, чарки); ~**et/o** стеблина, стебельце.

tig/bulb/o бот. надземна стеблова бульба.

tig/o див. krisolo.

tig/o/brasik/o бот. кольрабі [*Brassica oleracea* gr. *Gongylodes*].

tig/o/glas/o фужер, келих (на довгій ніжці).

***tigr||o** зоол. тигр [*Panthera tigris*]; ~**a** тигровий; ~a felo тигрова шкура; ~**id/o** тигреня; ~**in/o** тигриця.

Tigris/o геогр. н., р. Тигр (Туреччина, Ірак).

tigr/o/fel/o тигрова шкура.

tigr/o/paruli/o орн. лісовий співець тигровий [*Dendroica tigrina*].

tigr/o/stri/a смугастий, як тигр; ~ gano зоол. жаба тигрова індійська [*Rana tigrina*].

Tiĥuan/o геогр. н., м. Тіхуана (Мексика).

I tik||o мед. тик; ~**i** vt смикатися (від тiku).

II tik||o тик (тканина); ~**a** тиковий.

***tikl||i** vt прям., перен. лоскотати; ~**a** лоскотливий, лоскітливий, лоскотний, лоскітний; ~a aĝe delikata справа; ~a punkto хворе місце; ~**o, ~ad/o** лоскотання, лоскіт, лоскоти; ~**iĝ/em/a** вразливий до лоскотів, рідше лоскотливий, лоскітливий (= tiklosentema); ~**iĝ/em/o** вразливість до лоскотів (= tiklosentemo).

tikodrom/o див. murgrimulo.

tikl/o/sent/em||a див. tikliĝema; ~o див. tikliĝemo.

tiksotrop||a фіз. тиксотропний; ~ec/o тиксотропність.

tik-tak тік-так (звуконаслідування цокання годинника).

tiktak||o цокання (годинника); ~i *vn* цокати, іти, розм. тікати, тіктакати.

til||o терлиця, терниця; ~i *vt* тіпати, терти (льон, коноплі).

tilandsi/o бот. тиландсія [*Tillandsia*]; usneoida ~ тиландсія уснеєподібна [*T. usneoides*].

tilbur/o іст. тильбюрі (легкий двоколісний екіпаж).

tild/o друк. тільда (діакритичний знак).

tile/o бот. тилея [*Tillaea*]; аква ~ тилея водяна [*T. aquatica*].

***tili||o** липа [*Tilia*]; ~a липовий; ~a mielo липовий мед; infuzaĝo el ~aj floroj чай з липового цвіту, липовий чай; ~ac/o/j липові [родина *Tiliaceae*].

tili/o/te/o липовий чай, чай з липового цвіту (= infuzaĝo el tiliaj floroj).

tilit/o мін. тиліт.

***tim||i** *vt* боятися, лякатися; mi ~as я боюся, мені страшно / лячно; li ~as, ke vi ne komprenos він боїться, що ви не зрозумієте; tiu ĉapelo ne ~as pluvon цей капелюх не боїться дощу; ◇ kiu ~as bestaron, ne iru arbaron вовків боятися – в ліс не ходити; ~i sian propran ombron своєї тіні боятися; ~a: ~a krio крик страху; ~a sento почуття страху (= sento de timo); ~o страх, острах, боязнь, ляк; senti ~on відчувати страх / боязнь; fali en ~on упасти в страх; ◇ ~o havas grandajn okulojn у страху великі очі; ~eg/i *vn* дуже боятися, страхатися; ~em/a боязкий, боязливий, лякливий; ~em/e боязко, боязливо, ляжливо; ~em/o боязкість, боязливість, лякливість; ~em/ec/o *заст.*, див. ~emo; ~ig/a страшний, страхітливий, лячний, моторошний; ~ig/i (на)лякати, злякати, перелякати, залякати, (на)страшити; ~ig/il/o опудало, пугало; ~ig/i (на)лякатися, злякатися, перулякатися, (на)страхатися, (на)страшитися; ~ind/a страшний; *~ul/o боягуз; ~ul/in/o боягузка.

timal/o іст. харіус [*Thymallus*].

timbal||o 1. муз. литаври, тимпан; 2. кул. страва, запечена в тісті; скоринка пирога і т. п.; ~ist/o литаврист.

timbr/o ділова деревина.

Timbu/o геогр. н., м. Тхімпху (столиця Бутану).

Timbuku/o геогр. н., м. Тімбукту, Томбукту (Малі).

timele||o бот. тимелея [*Thymelaea*]; ~ac/o/j тимелеєві [родина *Thymelaeaceae*]; ~al/o/j тимелеєцвіті [порядок *Thymelaeales*].

***timian||o** бот. чебрець [*Thymus*]; largĝolia ~ чебрець широколистяний [*T. latifolius*, син. *T. marschallianus*]; ordinara ~o чебрець звичайний [*T. vulgaris*; росте у Середземномор'ї, не плутати з *Thymus serpyllum*, розповсюдженим в Україні (див. *serpilo*)]; ~ol/o хім. тимол, тиміанол.

timid||a несміливий; соромливий, сором'язливий; нерішучий; ~e несміливо; соромливо, сором'язливо; ~ec/o несміливість; соромливість, сором'язливість; ~ul/o соромлива людина.

timin/o біол., хім. тимін.

timol/o хім. тимол (син. timianolo).

***timon||o** дишель, голобля; ~et/o ручка (тачки, візка і т. п.).

timon/ark/o див. jungarko.

timon/par/o голоблі (пара голобель у возі).

timon/vekt/o барок, орчик.

Timor/o *геогр. н., о-в Тимор (між Індійським і Тихим океанами, Індонезія, Східний Тимор); Orienta ~о геогр. н., д-ва Східний Тимор.*

Timote/o Тимофій, Тиміш, Тимотео, Тимоті (*чол. імена*).

timpan||o **1.** *анат.* барабанна порожнина; **2.** *арх.* тимпан; **3.** *тех.* водопідйомне колесо; **4.** *муз.* тимпан (= *timbalo* 1); **5.** *друк.* тимпан, декель; **~а:** *~а membrano анат.* барабанна перетинка (*син. miringo*); **~ism/o** *мед.* **1.** тимпанізм, тимпанічний тон / звук; **2.** *мед.* тимпанія, здуття живота; **~it/o** *мед.* тимпаніт, запалення барабанної порожнини.

timpanal/o *див.* timpanosto.

timpan/inflam/o *див.* timpanito.

timpanon/o *див.* zimbalo.

timpan/ost/o *анат.* барабанна частина вискової кістки.

Timur/o *іст.* Тимур, Тамерлан (*засновник другої монгольської імперії*).

timus/o *анат.* вилочкова залоза, тимус.

tin||o (дерев'яний) чан, (дерев'яна) балия, цебер, баддя, діжка, шаплик; **~et/o** цеберка; **~ist/o** бондар.

tinam/o *орн.* тинаму [*Tinamus*].

tinam/o/form/a/j *орн.* тинамуподібні [*ряд Tinamiformes*].

***tindr/o** трут.

tindr/o/fung/o *бот.* трутовик (= *fajrofungo*); *vera ~ трутовик справжній [Fomes fomentarius]; šajna ~ трутовик несправжній [Ochroporus igniarius].*

***tine||o** *ент.* міль [*Tinea*]; **~ed/o/j** молеві, справжні молі [*родина Tineidae*].

ting/o *іст.* тинг (*народні збори у скандинавів у середні віки*).

tini/o *мед.* тинча (*грибкове захворювання волосної частини голови*); лишай; *amiantesa ~ азбестоподібний лишай; mikrospora ~, tonsuranta ~ мікроспорія, стригучий лишай; fava ~ фавус.*

tinitt/o *мед.* дзвін у вухах, шум у вухах.

***tink/o** *іхт.* лин [*Tinca*].

***tinktur||o** **1.** барвник, фарба (*для тканин*); **2.** *фарм.* настойка, тинктура; *joda ~о йодна настойка; ~а фарбувальний, красильний; ~і vt забарвлювати, фарбувати (шляхом промочування); ~і al si la harojn пофарбувати собі волосся; ~ad/o фарбування; ~ej/o фарбувальна майстерня, фарбувальня, красильня; ~ist/o фарбар, красильник.*

tinn/o *див.* tinuso.

***tint||i** *vn* брязкати, бряжчати, бренькати, дзвкати, дзенькати; **~і** *per la spronoj брязкати острогами; la glasoj ~is чарки дзенькали; ~і sur gitaro бренькати на гітарі; ~а дзвінкий; ~(ad)/o брязкання, брязкіт, бряжчання, бренькання, бренькіт, дзвкання, дзвенькіт, дзенькіт, дзенькання; ~ig/i бряжчати, бренькати, дзенькати (чим-н.), викликати брязкіт; ~igi glasojn цокатися (чаркою), розм. чаркуватися; ~il/o брязкальце, балабончик, бубонець; ~ar/o муз. дзвіночки (інструмент).*

tin tin tin дзень-дзень, дзінь-дзінь (*звуконаслідування брязкання, дзенькання*).

tintur/o *див.* tinkturo.

tinunkol/o *орн.* боривітер звичайний, постільга (= *turfalko*).

tinus/o **1.** *іхт.* тунець [*Thunnus*]; *ruĝa ~ тунець звичайний [T. thunnus]; blanka ~ тунець довгоперий, альбакор [T. alalunga]; obeza ~ тунець великоокий [T. obesus];* **2.** *кул.* тунець; *enladigita ~ консервований тунець.*

tio- *хім.* тіо... (*частина слова у назвах речовин зі знач. „сірка”*).

tio/aldehyd/o *xim.* тіаль (= tialo).

tio/alkohol/o *xim.* тіол (= tiolo).

tio/bacul/o *бакт.* тіобацилус.

tio/bakteri/o *бакт.* тіобактерія, сіркобактерія.

tiocianat/o *xim.* тіоціанат.

tioeter/o *xim.* тіоефір.

tiofen/o *xim.* тіофен.

tiofenol/o *xim.* тіофенол.

tiofosfat/o *xim.* тіофосфат.

tiol/o *xim.* тіол (= tioalkoholo).

***tiom** стільки, настільки; ~ da akvo стільки води; ~ granda настільки великий; ~a той, такий (за рахунком, за порядком); **2.**: ~a akvo вода в такій кількості; ~a/**j** так багато (= tiom multaj).

tion/o *xim.* тіон.

tionil/o *xim.* тіоніл.

tiosinamin/o *xim.* тіосинамін.

tiosulfat/o *xim.* тіосульфат.

tiosulfit/o *xim.* тіосульфіт.

***tip||o** **1.** тип, зразок; **2.** зоол. тип; **3.** літ. образ, типаж; **4.** друк. літера; гліф; ~a типовий, характерний; ~e типово; чисто, суто; ~e ukraina manĝaĵo чисто українська їжа; ~ar/a шрифтовий; ~ara familio друк. гарнітура; ~ara grado друк. кель; ~ara fasono друк. начертання (шрифтa); ~ara kontrasto контраст (шрифтa); ~ara pezo друк. насиченість(шрифтa); ~ara stilo друк. стиль, сімейство (шрифтie); ~ar/o друк. шрифт; malgrasa ~aro, magra ~aro тонкий (або світлий) шрифт; grasa ~aro жирний шрифт; graseta ~aro напівжирний шрифт; gotika ~aro готичний шрифт; klasika (або antikva) ~aro антиква; ~ig/i типізувати; ~olog/i/o типологія.

tip/are/o *див.* kompostareo.

tip/deklar/o *інформ.* визначення типу, оголошення типу.

tip/fand||ej/o шрифтоливарна майстерня; ~ist/o шрифтоливарник.

tipi/o *етн.* типі (*переносна оселя пн.-американських індіанців*).

tip/kest/o друк. набірна каса.

tip/konvert/o *інформ.* перетворення типу.

tip/nom/o *інформ.* ідентифікатор типу.

***tip/o/graf||o** типограф, друкар; ~ia друкарський; *~i **1.** друкарство, друкарська справа, поліграфія; **2.** поліграфія (*зовнішній вигляд друкованого видання*); **3.** *заст., див.* ~iejo; ~iej/o набірний цех; друкарський цех.

tip/o/metr/o друк. типометр.

tip/specimen/o типовий зразок.

tiptologi/o *рел.* типтологія, перестукування, вистукування (*спосіб спілкування з духами, а також між в'язнями*).

tipuan/o *бот.* типудна [*Тіуана*].

tipul||o *ент.* довгоніжка [*Тіпула*]; ~ed/o/j довгоніжкові, комарід-довгонуги [*родина Tipulidae*].

***tir||i** *vt* тягнути; тягти, тягати; витягати, добувати; вибирати (*цумату і т. п.*); ~і *ĉaron* post si тягнути візок за собою; ~і *iun ĉe la haroj* (по)тягнути кого-н. за волосся; ~і *oleon el olivoj* добувати олію з маслин; *ĉi tien min ~as mia koro* сюди мене тягне моє серце; ~і *linion mat.* провести лінію; ~і *si/n* тягнути себе, тягнутися; ~а тягловий; тяговий, тягнучий; ~а *helico av.* тягнучий гвинт, тягнучий пропелер; ~ај *radoj avt.* ведучі колеса; ~о тяга, підтягування; притягання; витяг; *фіз.* розтяг; *eltrinki ion per unu ~o* випити що-н. одним ковтком; ~ад/о тяга, підтягування; притягання; витяг; *frontrada ~ado avt.* передня тяга, передній привод; ~ат/а: ~ата воĉо тягучий голос, протяжний голос; ~ег/і *vt* тягти з усіх сил; сильно тягти; ~іг/і тягтися, тягнутися, потягуватися, потягтися; ~іл/о: ~іло de tirkesto ручка шухляди; ~іло de boto вушко чобота.

Tir/o *геогр. н.* 1. Тір (стародавнє фінікійське місто); 2. Сур (сучасне місто в Лівані на місці стародавнього Тира).

tirad/o *літ., театр.* тирада.

tiraljor||o *військ.* стрілець, піхотинець (*що займає окрему від інших позицію*); ~е *ĉепом*, у *ĉеп*; *malvolvi trupon ~e* розгорнути загін у *ĉеп*.

tiramis/o *кул.* тирамісу (*італійський десерт на основі сиру маскарпоне; сирник*).

***tiran||o** тиран; ~а тиранічний; ~і *vt* тиранити, тиранізувати, мучити, ~ес/о тиранство, тиранія; ~ізм/о тиранія.

Tiran/o *геогр. н., м.* Тирана (столиця Албанії).

tiran/o/saŭr/o *палеонт.* тиранозавр [*Tyrannosaurus*].

tiratron/o *ел.* тиратрон.

tiravir||o *мор.* канатний пандус; ~і *vt* спускати бочки, підіймати бочки.

tir/best/o тягло, тяглова тварина.

tir/boj||i *vn* вити, завивати (*про собаку, вовка*); ~(ад)/о виття, завивання (*собаки, вовка*).

tir/ĉeval/o тягловий кінь.

tire/o скорочення від *tireoido* у складних словах.

Tiren/a *геогр.:* ~а Маго Тиренське море.

tireoid/o *анат.* щитовидний хрящ.

tire/o/tomi/o *xip.* тиреотомія.

tireotrop/a *мед.* тиреотропний.

tir/etend/i *vt* витягувати, розтягувати, розпрямляти; ~ *draton* волочити дріт, виготовляти дріт на волочильні.

Tirezi/o *міф.* Тиресій (сліпий фіванський віщун).

tir/fort/o тягова сила, сла тяги.

tir/harmonik/o гармонія, гармонь, *розм.* гармошка.

tir/helic/o *тех., ав.* тягнучий гвинт, тягнучий пропелер

tiristor/o *ел.* тиристор.

tir/kabl/o тяговий трос, витягувальний канат [мотуз]; посторонок.

***tir/kest/o** шухляда.

tir/menu/o *інформ.* опускне меню.

tiro/o *анат.* щитовидна залоза (у складних словах).

tiro/gene/a *мед.* тиреогенний.

tiroid||o *анат.* щитовидна / щитоподібна залоза; **~ism/o** *мед.* тиреоїдизм (отруєння внаслідок вживання великих доз екстракту щитовидної залози або препаратів тироксину); **~it/o** *мед.* тиреоїдит, запалення щитовидної залози.

tiroid/ektomi/o *хір.* тиреоїдектомія, видалення щитовидної залози.

tiroid/o/stimul||a *мед.* тиреотропний (*син.* tirotropa); **~in/o** тиреотропний гормон.

tiroksin/o *фізіол.* тироксин.

Tirol||o *геогр.* Тироль (земля в Австрії; історична область в Європі); **(t)~a** тирольський; **(t)~a** *ср.* тирольський капелюх, тиролька; **(t)~an/o** тиролець; **(t)~an/in/o** тиролька.

tirol/kant/o тирольська пісня.

tiro/trop/a *мед.* тиреотропний.

tirozin/o *хім.* тирозин.

tir/pont/o *буд.* відкатний міст, міст з відкатною рухомою прогінною частиною.

tir/rad/o/j *авт.* ведучі колеса.

tir/rimen/o шлея.

tirs/o **1.** тирс (жезл Вакха і Діоніса); **2.** *бот.* тирс (квіткорозміщення у вигляді пірамідального грона).

tir/seg/il/o поперечна пила.

tir/stang/o тядга (стрижень, призначений для передачі тягових зусиль)

tir/šalt/il/o *ел.* шнуровий вимикач.

tir/šraüb/o робочий гвинт.

Tirte/o Тиртей (давньогрецький поет).

Tis/o *геогр. н., р.* Тиса (Україна, Румунія, Угорщина).

Tisb/o *міф.* Фісба (одна з німф).

tišri/o *іноді тај* тишрей, тишрі (місяць у єврейському календарі).

Tito Тит (ім'я, м. *ін.* римського імператора).

Tit/o Тіто (югославський державний діяч).

I titan||o *хім.* Титан (елемент), титан (проста речовина); **~a** титановий.

Titan/o *міф.* Титан (один з шести грецьких богів першого покоління, народжених землею Геєю і небом Ураном); **II (t)~o** *перен.* титан, гігант, влетень; **(t)~a** титанічний.

Titania *міф.* Титанія (королева фей, дружина короля ельфів Оберона).

titanit/o *мін.* титаніт.

tit/i/o *зоол.* тіті, стрибун (різновид мавп).

Titikak/o *геогр. н., о.* Тітікака (Болівія, Перу).

***titol||o** **1.** титул, звання; *doktora* ~o титул доктора, докторське звання; *honora* ~o почесний титул, почесне звання; **2.** заголовок; назва (книжки, фільму і т. п.); **~a** заголовний, титульний; **~a** *раго* титульна сторінка; **~i** *vt* **1.** титулувати, величати, називати (за званням); **2.** дати заголовок, озаглавити; назвати (дати назву книжці, фільму і т. п.); **~ar/o** перелік титулів; **~ig/i** **1.** носити титул; **2.** називатися, мати назву (про фільм, книжку і т. п.); **~ul/o** титулована особа.

titol/bild/o друк. фронтиспіс.

titol/foli/o друк. титул, титульний листок.

Tit/o-Livi/o Тит Лівій (римський історик).

titol/paĝ/o друк. титульна сторінка.

titr||o 1. *хім.* титр, міцність розчину; 2. *тех.* проба (кількість дорогоцінного металу в сплаві); ~i vt 1. *хім.* титрувати, визначити міцність розчину; 2. визначити пробу (сплаву); ~ad/o 1. *хім.* титрування; 2. *тех.* визначення проби; ~ej/o сумн. пробірна палатка.

titr/o/stamp/o пробірне тавро, тавро проби, проба.

titular/a який займає посаду номінально, який не виконує реально відображені у своєму званні функції; ~a епископо епископ без єпархії.

***tiu** цей, ця, це, той, та, те; ~n (знахідний в.) цього, цю, це, того, ту, те; ~ĉi (ось) цей, (ось) ця, (ось) це (= ĉi ~); ~n ĉi (ось) цього, (ось) цей, (ось) цю, (ось) це (= ĉi ~n).

tiu/cel/e з цією метою (= por tiu celo).

tiu/direkt/e у цьому напрямку (= en tiu direkto).

tiu/moment/e у той / цей момент, на той момент.

tiu/okaz/e у цьому випадку, у цьому разі.

tiu/rilat/e у цьому відношенні (= en tiu rilato).

tiu/senc/e у цьому значенні, у цьому сенсі (= en tiu senco).

tiu/temp/e у той час, на той час.

tizan/o мед. відвар, (цілющий) настій (із трав).

tizanopter/o/j ент. торочкуватокрилі, пухироні, трипси [ряд *Thysanoptera*].

tizanur/o/j ент. щетинкохвостки, щетинкохвості [ряд *Thysanura*].

Tjanĝin/o геогр. н., м. Тяньцзінь (Китай).

Tjanŝan/o див. Tianŝano.

tju! виг. киш!, кш!, тю! (покрик для відлякування тварин і птахів).

Tjumen/o геогр. н., м. Тюмень (Росія).

tjurk||o етн. тюрк; ~a тюркський.

tlasp/o бот. талабан, вередник [*Thlaspi*] (син. mon(er)herbo); камра ~ талабан польовий [*T. arvense*].

tmez/o літ. тмезис.

TNT (скор. від trinitrotolueno) ТНТ (тринітротолуол).

toast/o 1. тост (підсмажений шматочок хліба); грінка; 2. заст., див. tosto.

Tobi/o бібл. Товія, Товїя.

tobogan/o 1. тобоган (спортивні сани); 2. гірка (атракціон); спускний лоток (для вантажів).

t/o-ĉemizo/o див. T-ĉemizo.

toe/o тоя (розмінна монета Папуа-Нової Гвінеї).

tof/o мін. туф; vulkana ~ вулканічний туф; kalka ~ див. travertino.

tofe/o кул. тофі, іриска.

***tog/o** тога (чоловічий верхній одяг у Ст. Римі).

Togol||o, Togoland||o геогр. н., кр. Того; (t)~a тоголезький; (t)~an/o тоголезець; (t)~an/in/o тоголезка.

tohuvaohu/o бібл. тогу-ва-богу (незрозуміле слово в Біблії (Буття 1,2), що означало стан землі після створення її Богом. П.Куліш переклав його „пуста й порожня”); перен. повне безладдя, хаос.

toĥar/o іст., лінгв. тохарська мова.

Tokaj/o геогр. н. Токай (область в Угорщині); (t)~ токай, токайське вино.

Tokantins/o *геогр. н.* Токантинс (*штат у Бразилії*).

tokat/o *муз.* токата.

tokel/o *мед.* токело, черепицеподібний мікоз.

Toki/o *геогр. н., м.* Токіо (*столиця Японії*).

tokoferol/o *хім., фарм.* токоферол, вітамін Е.

tokologi/o *мед.* токологія (*вчення про пологи*).

tokonom/o *етн.* токонома (*декоративна ніша у вітальні японської оселі*).

toks||o *наук.* отрута, токсична речовина; **~a** токсичний, отруйний; **~a efiko** токсична дія; **~i** *vt* отруїти, інтоксикувати; **~ad/o** *мед.* отруєння, інтоксикація; **~ec/o** отруїність, токсичність; **~iĝ/i** отруїтися, інтоксикуватися; **~iĝ/o** отруєння, інтоксикація; *hidrarga* **~iĝo** отруєння ртуттю; **~iĝ/em/ul/o** *див.* toksomaniulo; **~olog/o** токсиколог; **~olog/i/o** токсикологія.

toksikologi/o *див.* toksologio.

taksin/o *мед.* токсин.

toks/o/mani||o *мед.* токсикоманія; **~ul/o** токсикоман.

toksoplasmoz/o *мед.* токсоплазмоз.

toks/rub/ej/o звалище токсичних відходів; місце захоронення токсичних відходів.

***tol||o** полотно; **~a** полотняний; **~e:** *~e bindita libro* оправлена полотном книга; ***~aĵ/o** полотняний виріб, білизна; *tabla ~aĵo* столова білизна; *lita ~aĵo* постільна білизна; *vira, virina ~aĵo* чоловіча, жінча білизна; **~aĵ/ist/in/o** кастелянша.

tol/aĵ/butik/o крамниця з білизною.

tol/aĵ/fabrik/o білизняна фабрика.

tol/aĵ/korb/o кошик для білизни.

tol/aĵ/kudr/ist/in/o швачка, шваля, *рідше* білошвейка.

tol/aĵ/o/ŝnur/o *рідко, див.* sekigŝnuro.

tol/aĵ/o/ŝrank/o шафа для білизни.

tol/aĵ/pinĉ/il/o пришіпка для білизни (= tukpinĉilo, krokodileto).

tol/aĵ/vend/ej/o крамниця [магазин] білизни.

tolar/o толар (*грошова одиниця Словенії*).

tol/bild/o картина, полотно.

Toled/o *геогр. н.* **1.** Толедо (*місто в Іспанії*); **2.** Толідо (*місто в США*).

***toler||i** *vt* терпіти; зносити, переносити; *la regulo ne ~as esceptojn* це правило не терпить винятків; *mi ne povas ~i ŝiajn kapricojn* я не в змозі зносити її капризи; **~a:** *~a rilato al io* терпиме ставлення до чого-н.; **~e** терпимо, толерантно; **~o 1.** терпіння, перенесення; \diamond *al la rapero ne mankas ~o* папір усе витримає; **2. tex.** допуск; *tiuj ~oj estas esprimataj per mikrometroj* ці допуски виражені в мікронах; **~ebl/a** стерпний, терпимий; **~ec/o** *мед.* стерпність; **~em/a** терпеливий; терпимий, толерантний, вирозумілий; **~em/e** терпеливо; терпимо, толерантно, вирозуміло; **~em/o** терпимість, толерантність; *religia ~emo* віротерпимість; **~(em)/ec/o** *див.* ~emo.

tol/markez/o полотняна маркіза, полотняний навіс; тент.

tol/seĝ/o стілець з брезентовим [парусиновим] сидінням.

Tolstoj||o Толстой (*російський письменник*); **(t)~ism/o** *рел., філос.* толстовство; **(t)~an/o, (t)~ist/o** толстовець.

tol/ŝu/o парусинова туфля.

toltek||o тольтек (представник давньої індіанської народності Мексики); **~a** тольтекський.

Tolu||o геогр. н., м. Толу, Сантьяго-де-Толу (Колумбія); **(t)~o** див. (t)~a balzamo; **(t)~a**: (t)~a balzamo фарм. толуанський бальзам; **(t)~en/o** хім. толуен, толуол; **(t)~id/in/o** хім. толуїдин; **(t)~il/o** хім. толуїл; **(t)~ol/o** хім. толуол.

-tom- ... том (суф. для позначення інструмента для розтину); **~i/o** ... томія (в складних словах відповідає поняттю „розтин”); **~iz/i** робити розтин (н-д, trakeo~izi робити розтин трахеї, робити трахеотомію).

Tom||o скор. від Tomaso; **(t)~ism/o** філос., рел. томізм; **(t)~ist/o** томіст.

tomahok/o томагавк.

toman/o туман, томан (перська золота монета).

Tomas/o Тома, Фома, Хома, Том, Томас, Томазо, Томасо (чол. ім'я).

***tomat||o** помідор, томат (= manglebla likopersiko); **~a** помідоровий, томатний; **~a saico** томатний соус; **~a suko** томатний сік.

***tomb||o** могила, гріб; ◇ stari per unu piedo en la ~o однією ногою в гробу стояти; **~a** могильний, гробовий; **~a tolaĵo** саван; **~a silento** гробова / могильна тиша; **~ej/o** кладовище, цвинтар; **~ist/o** гробар.

***tombak/o 1.** томпак, червона латунь; **2.** перен. самоварне золото, дешева підробка.

tomb/o/fos/o рів під братську могилу.

tomb/o/kav/o яма, могила.

tomb/o/kel/o склеп, гробівець.

tomb/o/kruc/o надгробний / надмогильний хрест.

tomb/o/kuŝ/i *vn* бути похованим, лежати в могилі, спочивати.

tombol/o речова лотерея.

tomb/o/lok/o місце поховання, місцезнаходження могили.

tomb/o/mont/o могила, курган (= tumulo).

tomb/o/monument/o надмогильний / надгробний пам'ятник, надгробок.

tomb/o/niĉ/o ніша для поховання.

tomb/o/skrib/o надмогильний / надгробний напис, епітафія.

tomb/o/stele/o надмогильна / надгробна стела.

tomb/o/ŝton/o надгробний / надмогильний камінь, надгробна / надмогильна плита, надгробок.

tomograf||o мед. томограф; **~i/o** томографія.

Tomsk/o геогр. н., м. Томськ (Росія).

tomtom/o муз. тамтам (= tamtamo).

***ton||o 1.** у рiзн. знач. тон; la ~oj de orgeno тони органа; varmaj ~oj de pentraĵo теплі тони картини; kolera ~o de letero сердитий тон листа; suprena, malsuprena ~o фон. висхідний, нисхідний тон; **2.** див. tonalo; **3.** див. toniko; **~ec/o** див. tonaleco; **~ig/a:** ~iga bano фото тонувальна ванна; **~ig/i** муз. давати тон; тонувати (тж тех., жив., фото); **~ig/o** тонування; **~ig/il/o** фото віраж.

ton/akcent/o лінгв. музикальний наголос.

tonal||o муз. лад, стрій; **~ec/o** тональність; забарвлення, окраска (звуку і т. п.).

ton/alt/o муз. висота тону (= riĉo I).

***tond||i** *vt* стригти, постригти, підстригти, тяти, тнути; обрізати; tondi al iu la harojn підстригти кого-н.; ~i la gazonon підстригати газон; **~ad/o** стрижка; **~ig/i:** ~igi la hararon

(або sian hararon) per konata barbiro (по)стригтися у знайо́мого перукаря, (по)стригти волосся у знайо́мого перукаря; *~il/o ножиці; машинка для стрижки; ~ilo por haroj перукарські ножиці; ~ilo por ungoj ножиці для нігтів, манікюрні ножиці; ~ilo por rarego ножиці для паперу, канцелярські ножиці; ~ilo por ŝtofo ножиці для матерії, кравецькі ножиці; heĝa ~ilo садові ножиці, секатор; ~ist/o стригаль.

tond/o/fason/o стрижка, фасон стрижки.

tond/o/maŝin/o машин(к)а для стрижки, стригальна машин(к)а; ~ por haroj стригальна машинка, машинка для стрижки волосся або вівни; ~ por herbo, por gazono машинка для стрижки трави, газонокосарка.

***tondr||i** *vn* **1.** безос. гриміти, гримати, гуркати, гуркотіти, тарахкати (*про грім*); ~as (грім) гримить; **2.** *перен.* гриміти, гримати, гуркати, гуркотіти, тарахкати (*сильно шуміти*); ~as arlaŭdoj гримлять оплески; la radoj de la trajno ~is sur la ferponto колеса поїзда гриміли по залізному мосту; ~a громовий; громоподібний; грімкий; ~aj reeĝoj відгуки грому, громове відлуння; ~e громоподібно, грімко, як грім; ~o грім; розкат грому; гуркіт; ~o en serena ĉielo грім з ясного неба; eksonis ~o почувся грім; ~o da arlaŭdoj грім оплесків; ~o de kanonpafado грім гарматного пострілу; ~oj de kanonado грім [громи] канонади; mil ~oj! сто чортів!, карамба!; ~ad/o розкати грому, громовиця; гримотіння, гуркіт, гуркотіння; ~ant/o громовержець, *розм.* громовик.

tondr/a/voĉ/e громовим голосом.

tondr/o/bat/o удар грому.

tondr/o/simil/a *перен.* громовий.

***tonel||o** *мор.* реєстрова тонна (= 2,83 м³); ~ar/o реєстровий тоннаж, реєстрова місткість (судна); kruda (або malneta) ~ago валова реєстрова місткість; peta ~ago чиста реєстрова місткість.

tonem/o *фон.* тонема.

ton/fiks/i *vt* фото віражувати.

ton/fork/o *див.* agordoforko.

Tong/o *геогр. н.* Тонга (*архіпелаг у Тихому океані, д-ва*).

toni||o **1.** *фізіол.* (м'язовий) тонус; **2.** *хім.* осмотичний тиск; ~ig/a тонізуючий; ~ig/i підвищити м'язовий тонус, тонізувати; ~ig/o підвищення м'язового тонусу, тонізація; ~ig/il/o тонізуючий засіб.

toni/don/a *див.* toniiga.

I tonik/o *муз.* тоніка, основний тон (= gamnoto); **2.** *фіз.* тоніка, основна частота.

II tonik/o **1.** *фарм.* тонізуюча речовина, тонізуючий засіб; **2.** тонік (*напій*).

tonk||o *бот.* диптерикс запашний, тонка (= odora dipteriko); ~a: ~a fabo біб тонка.

Tonkin/o *геогр. н.* Тонкін (*пн.-сх. частина В'єтнаму*).

ton/kolor/o *див.* sonkoloro.

Tonlesap/o *геогр. н., о.* Тонлесап (*Камбоджа*).

ton/lingv/o *лінгв.* тонічна мова.

tonoliz/o *мед.* тоноліз (*лікування м'язових спазмів*).

***tonsil||o** *анат.* мигдалеподібна залоза, мигдалик (= migdalglando); palataj ~oj піднебінні мигдалики; nazfaringa ~o носоглотковий мигдалик; langa ~o мигдалик язика; tuba ~o трубний мигдалик; ~it/o *мед.* тонзиліт, запалення піднебінних мигдаликів.

tonsil/ektomi/o *хір.* тонзилектомія, видалення мигдаликів.

***tonsur||o** *церк.* 1. тонзура (виголене місце на маківці голови у католицьких духовних осіб); 2. постриження, постриг (у духовний сан); **~i** *vt* посвячувати в духовний сан; постригати.

tontin/o *іст., фін.* тонтина.

tonus/o *див.* tonio.

top/o *мор.* марс.

***topaz||o** *мін.* топаз; **~a** топазовий.

I topik||o топіка (мистецтво викладу теми; загальне положення, загальне судження); **~a** топічний.

II topik/o *фарм.* топічний лікарський засіб, ліки для зовнішнього місцевого застосування.

topinambur/o *бот.* топінамбур, земляна груша (= tubera helianto, terpiro).

top/mast/o *мор.* стеньга.

***topograf||o** топограф; **~i** *vt* проводити топографічне знімання, проводити знімання місцевості; **~ad/o** топографічне знімання, знімання місцевості; **~i/a** топографічний; **~i/o** топографія.

topokemi/o топохімія (розділ хімії твердого тіла).

topolog||o *мат.* тополог; **~i/a** топологічний; **~i/o** топологія.

toponimi||o *лінгв.* топоніміка, топонімія (розділ мовознавства); **~a** топонімічний.

topor/o сокира, колун.

top/vel/o *мор.* марсель; supra, malsupra ~ верхній, нижній марсель.

tor||o 1. *мат.* тор; 2. *арх.* торус, напіввал (декоративний елемент біля підніжжя колони); 3. *бот.* торус (потовищення на оболонці пори або спори); **~a** тороїдальний.

Tor/o *міф.* Тор (у скандинавській міфології – бог війни).

Tora/o *рел.* Тора, П'ятикнижжя (п'ять перших книг Біблії, син. Leĝo, Pentateŭko).

torak||o *анат.* грудна клітка, грудна порожнина; **~a** грудний, торакальний; **~a** karacito об'єм грудної клітки; **~a** kirurgio торакальна хірургія.

torak/o/plasti/o *хір.* торакопластика (хірургічне видалення певних ділянок ребер).

torak/o/skop||o *мед.* торакоскоп; **~i/o** *мед.* торакоскопія (дослідження плевральної порожнини торакоскопом).

torak/o/tomi/o *хір.* торакотомія (розтин грудної порожнини).

***torĉ||o** смолоскип, факел; *перен.* світоч; elektra ~o електричний ліхтар(ик) (*переносний*); olímpia ~o олімпійський факел; ◇ la ~oj de Himeno факели Гіменея; **~a** факельний, смолоскиповий; **~a** procesio факельний похід, факельна хода; **~ing/o** підфакельник.

torĉ/(o)/port/ist/o факельник.

***tord||i** *vt* крутити, вити, звивати, сукати, скручувати, викручувати (*деформувати або виготовляти скручуванням*); **~i** fadenojn сукати [скручувати] нитки; **~i** kablون вити [сукати] канат, вити [сукати] трос; **~i** siajn harojn en plektaĵon закрутити [скрутити, сплести] своє волосся в косу; **~i** al iu la brakon викрутити [скрутити, вивернути, заломити] кому-н. руку; **~i** al si la piedon підвернути (собі) ногу; **~i** la leĝon перекрутити закон; **~a** витий, кручений, скручений, покручений; *перен.* перекручений; **~o**, **~ad/ o** кручення,; звивання, сукання; **~aĵ/o** скручень, скрутка; витий шнур, вита бахрама; вита прикраса; витий / плетений орнамент; **~ec/o** скрученість; **~iĝ/i** витися, скручуватися; **~il/o** палка для сукання, палка для скручування (*ниток, дроту і т. п.*); закрутка, язичок (*лучкової пили*); **~ist/o** сукальний.

tord/el/prem/i *vt* *див.* eltordi.

tord/o/difekt/i *vt* перекрутити, скрутити (*деформувати, зіпсувати крученням*).

tord/o/mašin/o сукальна машина.

tord/o/metr/o *тех.* торсіометр (*прилад, за допомогою якого вивчають крутні моменти*).

tord/o/momant/o *фіз.* (за)крутний момент, момент скручення.

tord/o/risort/o *тех.* пружина кручення.

tord/o/romp/i *vt* скрутити, перекрутити, скручуючи зламати.

tore||i *vn* брати участь у кориді, битися з биком (*у ролі тореадора*); **~ad/o** бій биків; мистецтво тореадора; **~ist/o** торедро, тореадор.

***toreador/o** *див.* toreisto.

***torent||o** *прям., перен.* потік; **~o** da larmoј потік сліз; **~o** da vortoј словесний потік; **~o** da vivo потік життя; **~a 1.** який тече потоком; **~a** pluvo (за)ливний дощ, дощ як з відра, злива; **2.:** **~a** fluejo русло потоку; **~e** потоком, рікою; **~i** *vn* текти потоком [рікою]; **~et/o** потічок.

***torf||o** торф; (el)fosi **~on** копати торф; **~a** торфовий, торф'яний; **~ej/o** торфовище, торфовисько.

torf/o/ber/o *див.* oksikoko.

torf/o/bul/o грудка торфу; торфобрикет.

torf/o/fos||ad/o торфодобування; **~ist/o** торф'яник.

torf/o/karb/o торф'яне вугілля.

torf/o/marĉ/o торфовище, торфовисько, торфове болото.

tori/o *хім.* Торій (*елемент*), торій (*проста речовина*).

Toricel||o Торичелі (*італійський фізик і математик*); **(t)~a:** (t)~a vakuo торичелієва порожнеча.

torij/o *арх.* торіі (*брама перед синтоїстським храмом*).

torilid/o *бот.* ториліс [*Torilis*].

Torin/o *геогр. н., м.* Турин (*Італія*).

torinok/o торіноке (*японський папір, виготовлений вручну з рослинних волокон*).

Torkemad/o *іст.* Торквемада (*верховний інквізитор в Іспанії*).

tormentil/o *бот.* перстач прямостоячий, калган [*Potentilla erecta, син. P. tormentilla*].

***torn||i** *vt 1. тех.* точити, виточувати, обточувати (*на токарному верстаті*); **2.** виробляти, формувати, ліпити (*на гончарному крузі*); **3. перен.** відточувати, ретельно опрацювувати; **~ad/o 1.** точіння, виточування, обточування (*на токарному верстаті*); **2.** вироблення, формування, ліпка (*на гончарному крузі*); **3. перен.** відточування, ретельне опрацювання; **~aj/o** токарний виріб; **~ej/o** токарня, токарна майстерня; токарний цех; **~il/o 1.** токарний верстат; **~ilo** por metalo металорізальний токарний верстат; **~ilo** por ligno деревообробний токарний верстат; **2.:** potista **~ilo**, **~ilo** por potaĵoj, **~ilo** por argilo гончарний круг; **~ist/o 1.** токар; **~isto** pri metalo токар по металу; **~isto** pri ligno токар по дереву; **2.:** **~isto** pri argilo гончар; формувальник (*на гончарному крузі*).

tornad/o *метео* торнадо, смерч.

torn/art/o токарство, токарська справа, токарське ремесло, токарське мистецтво.

***tornistr/o** ранець; речовий мішок; рюкзак.

torn/o/stabl/o токарний верстат (= tornilo).

torn/rabot/aj/o токарна стружка.

Toront/o *геогр. н., м.* Торонто (*Канада*).

***torped||o** 1. *військ.* торпеда; 2. *іхт.* електричний скат, плахур [*Torpedo*]; ~а торпедний; ~і *vt* торпедувати; ~іст/o торпедист.

torped/atak/o *мор., ав.* торпедна атака.

torped/aviad/il/o *ав.* торпедоносець.

torped/o/form/a: ~j fiŝoj *іхт.* електричні скати [ряд *Torpediniformes*].

torped/o/ŝip/o *мор.* торпедний катер, торпедний корабель, міноносець.

torped/o/tub/o *мор.* (однотрубний) торпедний апарат; труба торпедного апарата.

torpor/o 1. *мед.* торпор; заціпеніння; глибоке пригнічення свідомості; 2. *зоол.* напівсонний стан, сповільнення життєвих процесів (*у деяких тварин за несприятливих обставин*).

torr/o *фіз.* тор (позасистемна одиниця тиску).

***tors/o** 1. торс, тулуб; *labori kun nuda ~o* працювати з голим торсом; 2. *мист.* торс (*скульптурне зображення тулуба людини*).

torŝtal/o *буд.* кручена арматурна сталь „тор”.

***tort||o** торт; солодкий пиріг; ~et/o тістечко; ~uj/o тортівниця.

tortelin(i)/o/j *кул.* тортеліні (*італійські пельмені з прісного тіста з м'ясом, сиром або овочами*).

tortikol/o 1. *мед.* кривошия (= *koltordiĝo*); 2. *мед.* ревматичний біль у шії (= *koldoloro*).

T-ort/il/o рейсшина.

tortilj/o *кул.* тортилья (*мексиканський хліб, корж*).

tort/o/bak/ist/o випікач тортів, кондитер з виготовлення тортів.

tort/o/fund/o *кул.* основа торта [пирогa].

tort/o/skatol/o коробка для торта, коробка з-під торта.

tort/o/trul/o лопатка для торта.

tortrik||o *ент.* листовійка [*Tortrix*]; ~ed/o/j листовійкові [родина *Tortricidae*].

tortur||o катування, мордування, тортури; мука; ~а для катування, для тортур; ~а *pidemandado* допит під тортурами / катуванням; ~e: ~e *pidemandi* допитати під тортурами / катуванням; *~і *vt* катувати, піддавати тортурам, мордувати, мучити; ~ej/o катівня, камера катувань; ~il/o знаряддя для тортур; ~ist/o кат, недолюдок, бузувір, мучитель, майстер тортур.

tortur/benk/o лав(к)а для катувань / тортур.

tortur/fost/o стовп для тортур; паля (= *paliso de torturo*).

torus/o *див.* *receptaklo*.

toskan||o тосканець; ~а тосканський; (T)~і/o Тоскана (*область в Італії*); ~in/o тосканка; (T)~uj/o *див.* (T)~іо.

***tost||o** тост; ~і *vn* виголосити [сказати] тост (= *eldiri toston*).

Tot/o *міф.* Тот (*єгипетський бог місяця, часу, мудрості*).

total||a тотальний, повний, абсолютний, неподільний, цілковитий; *ек.* валовий; ~а *eklipso* повне затемнення; ~а *milito* тотальна війна; ~а *produkto* *ек.* валовий продукт; ~e тотально, повністю, цілком, цілковито; ~o повна кількість, повний обсяг; ~ism/a *політ.* тоталітарний; ~ism/o *політ.* тоталітаризм.

totalitar/a *див.* *totalisma*.

totalizator/o 1. *спорт.* тоталізатор; 2. *див.* *sum(ig)ilo*.

totan/o *орн.* улїт травник, травник [*Tringa totanus*].

totem||o тотем; **~a** тотемний; **~ism/a** тотемістичний; **~ism/o** тотемізм.

totem/fost/o тотемний стовп.

toŭfu/o кул. тофу, соєвий сир (= sojkaŝeo).

tpri! виг. тпру! (наказ зупинитися коневі, воліві, = pru!).

***tra I.** прийм. через, кризь; *pasu ~ la urbo* пройти через місто; ~ *kudrila truo* кризь вущко голки; ~ *la tuta nokto usju* ніч; \diamond *pelu mizeron ~ la pordo, ĝi revenos ~ la fenestro* жени лихо через двері, воно повернеться через вікно; **II.** морфема зі знач. прийм. **~a** наскрізний; **~e** наскрізь, навиліт; **~i** vt пройти наскрізь, пересікти (від одного краю до другого, від початку до кінця); **~ig/i** проводити, переміщати, пересувати, переносити (через що-н., з одного кінця в інший); протикати, простромлювати; **~igi** per glavo проткнути мечем; **III.** преф. про-, пере- (*~haki* прорубувати; *~pasi* проходити; *~flugi* пролітати; *~nokti* переночувати; *~vintri* перезимувати).

tra/akv/ig/i див. irigacii.

***trab||o** **1.** колода, балка, брус; **2.** геральд. балка; **3.** текст. вал, валок (загальна назва деяких частин ткацького верстата, зокрема скала = glitotrabo і навою = rultrabo); **4.** див. plugiltrabo; **5.** мор. бімс (= байо); **~a** брусований, з колод; **~aj/o, ~ar/o** зруб (будівля), конструкція з колод; **~et/o** колодка; невелика балка; **~iz/i** гірн. кріпити (дерев'яними) балками; **~um/it/a** геральд. перетятий декілька разів (про поле щита).

tra/babil/i vt протеревенити, проварнякати, проговорити, провести час у розмовах.

trabant/o іст. драбант; перен. нерозлучний товариш, супутник (= satelito).

trab/ar/mur/o валькована стіна.

tra/bat||i vt пробивати; прокладати (дорогу); **~(ad)/i si/n** пробиватися; прокладати собі дорогу; *~adi sin en la vivo* пробиватися в житті.

trabekl/o анат. перекладка, трабекула.

trab/fak/aj/o буд. каркасна конструкція, фахверк (= kradtraba skeleto).

tra/blov||i vn продувати, дуги наскрізь; **~o** протяг.

tra/bor/i vt просвердлити, пробуравити; ~ *la orelojn al iu* перен. прокричати [прогудіти, протуркати] вуха кому-н.

tra/butik/um/i vn див. butikumi.

trac/o див. trako II.

trace||o мех. траса; **~i** vt намітити [визначити] трасу, трасувати; **~ad/o** трасування.

I trad||i vt юр. описати за борги (майно); **~o** опис за борги.

II trad/o нрк., див. alizeo.

tra/dand/i див. fordandi.

tradeskanti/o бот. традесканція [Tradescantia].

tra/diboĉ/i див. fordiboĉi.

***tradici||o** традиція; **~a** традиційний; **~e** традиційно, за традицією; **~i** vt передавати за традицією; **~ism/o** традиціоналізм; **~ist/o** традиціоналіст.

tra/dorm/i vt проспати, переспати.

***traduk||i** vt перекладати, перекласти (на іншу мову); **~i** el la ukraina lingvo en la anglan перекласти з української мови на англійську; **~a:** *~aj malfacilaĵoj* труднощі перекладу; **~a** arto мистецтво перекладу; **~o** переклад (дія і результат); **~o** de poemo переклад вірша; *laŭvorta* **~o** дослівний переклад; **~ad/o** переклад (дія, робота); *komenci sisteman ~adon de la Biblio* розпочати системний переклад Біблії; *organizi simultanan ~adon* організувати синхронний переклад; **~aj/o** переклад (текст, твір; = traduko); перекладний твір; **~ant/o**

перекладач (особа, що займається перекладом); **~ebl/a** який піддається перекладу, який можна перекласти; **~il/o** інформ. перекладач, транслятор, компілятор; **~int/o** перекладач (особа, що здійснила переклад); **~ist/o** перекладач (професійний).

traduk/art/o мистецтво перекладу.

traduk/ekzerc/o вправа на переклад; перекладацька вправа.

traduk/labor/o перекладацька робота.

traduk/problem/o проблема (з) перекладу.

traduk/program/o програма з перекладу.

traduk/prov/o спроба перекладу.

traduk/rajt/o юр. право перекладу.

traduk/task/o завдання на переклад.

traduk/temp/a інформ. статичний, періоду компіляції.

tra/el/port/i vt переносити, витримувати (до кінця).

tra/eter/a небесний.

***traf||i** vt **1.** попадати (досягати цілі, опинятися в певному оточенні), потрапляти, влучати; la kuglo ~is la celon куля попала в ціль; kien mi ~is? куди я попав / потрапив?; **2.** натрапити, наразитися, наштовхнутися; ◇ ~is falĉilo sur ŝtonon найшла коса на камінь; ~i du celojn per unu ŝtono одним ударом двох зайців убити; **3.** настигати, спостигати, спотикати, вражати, наздоганяти, заставати; la morto ~is lin subite смерть спіткала його несподівано; **~a** влучний, вдалий; **~e** влучно, вдало; **~o** попадання, влучання, потрапляння; ◇ per unu rafo duobla ~o = ~i du celojn per unu ŝtono; **~ebl/a** у який можна влучити, попасти; досяжний; **~iĝ/i** бути влученим; li ~iĝis de falanta briko на нього впала цегла; **~it/e!** e!, попав!

tra/fajl/i vt перепиляти, пропиляти (напилком).

tra/fal/i vt (ion) провалитися (крізь що-н.).

traf/are/o спец. площа розкиду.

traf/distanc/o військ. дальність пострілу, дальність попадання / влучення, далекобійність.

traf/e-mal/traf/e навмання, наосліп.

tra/fenstr/ig/i викидати з вікна, викидати крізь вікно.

***trafik||o** **1.** (транспортний) рух, (транспортне) сполучення, транспортний потік, транспорт; перевезення; strata ~o вуличний рух; fervoja ~o залізничний рух, залізничне сполучення, залізничні перевезення, залізничний транспорт; tervoja ~o сухопутне сполучення, сухопутні перевезення, сухопутний транспорт; aera ~o повітряний рух, повітряне сполучення, повітряні перевезення, повітряний транспорт; rekta ~o пряме сполучення; dekstrafanka, maldekstra ~o правосторонній, лівосторонній рух; unudirekta, ambaŭdirekta ~o односторонній, двосторонній рух; la reglamento de la trafiko правила (дорожнього) руху; **2.** інформ. трафік; ~i vt циркулювати; **~il/o** засіб сполучення; транспортний засіб.

trafik/akcident/o дорожньо-транспортна пригода, транспортна аварія; нещасний випадок на транспорті, вулична катастрофа.

trafik/arteri/o транспортна магістраль.

trafik/cirkl/o трансп. кільцева транспортна розв'язка, розм. кільце.

trafik/ĉes/ig/o припинення руху.

trafik/halt/o затор, затримка руху.

trafik/instal/aĵ/o/j облаштування доріг, магістралей (світлофори, знаки, телефони, шлагбауми і т. п.).

trafik/insul/o острівець для пішоходів, острівець безпеки.

trafik/kulmin/o найбільша інтенсивність руху; години пік на транспорті.

trafik/lucern/o (підвісний) світлофор.

trafik/lum/o: la ruĝa, la flava, la verda ~ червоне, жовте, зелене світло, червоний, жовтий, зелений сигнал світлофора; ~j шляхові вогні; злітно-посадочні вогні; сигнали світлофора.

trafik/maksimum/o *див.* trafikkulmino.

trafik/mal/help/aĵ/o *див.* trafikobstaklo.

trafik/ministr/o міністр транспорту; міністр шляхів сполучення.

trafik/obstakl/o транспортна перешкода, перешкода на дорозі.

trafik/polic||o транспортна [дорожня] поліція, поліція, дорожньо-постова служба, державна автоінспекція; ~ist/o транспортний [дорожній] поліцейський, працівник дорожньо-постової служби, автоінспектор; регулювальник вуличного руху.

trafik/reglament/o, trafik/regul/ar/o правила (дорожнього) руху; observi la ~n дотримуватися правила (дорожнього) руху; hompi la ~n порушити правила (дорожнього) руху.

trafik/sign/o дорожній знак.

trafik/taŭg/a придатний для руху транспорту.

tra/flu||i *vt (ion)* протікати (через що-н.); ~et/i просочуватися; pluvo ~etas la tegmenton дощ протікає крізь дах.

tra/flug/i *vt* пролетіти, пронестися (крізь що-н., через що-н.).

tra/foli/um/i *vt* перегорнути (сторінки книги, документи і т. п.).

tra/fos/i *vt* прокопати (наскрізь).

tra/frost||ig/i проморозити [заморозити] наскрізь; ~iĝ/i промерзнути [замерзнути] наскрізь.

traf/pov/o *див.* trafdistanco.

traf/prov/e наздогад, наугад, навмання.

trag/o *анат.* козелок.

tragakant/o *бот.* трагакант [*Tragacantha*].

tragent/o *хім., фарм.* трагакант, трагант (засохлий сік деяких чагарників роду астрагал).

***tragedi||o** трагедія; ~a трагедійний, трагічний; ~ist/o трагік (актор).

tragedi/verk/ist/o трагік (драматург).

tragelaf/o *зоол.* куду, лісова антилопа [*Tragelaphus*].

***tragik||a** трагічний; ~e трагічно; ~o трагічне (філософсько-естетична категорія); ~ec/o трагізм.

***tragikomedii||o** трагікомедія; ~a трагікомічний.

tra/glit/i *vn* прослизнути.

tragol/o *зоол.* азійський оленець [*Tragulus*].

tragopan/o *орн.* трагопан [*Tragopan*].

tragopog/o, tragopogon/o *бот.* козельці, козелець [*Tragopogon*] (*син.* bokbarbo); porefolia ~ козельці, пореслиці, вівсяний корінь [*T. porrifolius*].

tra/gut/ad/i протікати, просочуватися (краплями).

tra/hak/i *vt* прорубати.

***traĥe/o** *див.* trakeo.

traĥin/o *див.* trakino.

traĥit/o *див.* trakito.

***tra/ir||i** *vt* пройти; проїхати (*по чому-н., уздовж чого-н.*); **~ebl/a** прохідний; **~ej/o** прохід (*місце*).

Trajan||o *іст.* Траян (*римський імператор*); **(t)~a:** la (t)~a kolono Траянова колона, колона Траяна.

trajektori/o траєкторія.

***trajn||o** **1.** поїзд, потяг (= vagonaro); ешелон; poŝta ~o поштовий поїзд; speciala ~o поїзд спеціального призначення, спецпоїзд; longdistanca ~o поїзд далекого сполучення; ~o por antaŭurba trafiko поїзд приміського сполучення; nokta ~o нічний поїзд; rapida ~o швидкий поїзд; rekta ~o прямий поїзд; regula ~o постійний поїзд; ŝanĝi ~on (з)робити пересадку (*з поїзда на поїзд*), пересісти в інший поїзд; **2.** поїзд, валка, обоз, караван, вервечка, низка (*транспортних засобів, що їдуть один за одним*); **3.** низка, вервечка, череда; **~a** поїзний; **~e** поїздом, потягом; veturi ~ іхати поїздом (= veturi per trajno); **~estr/o** начальник поїзда.

trajn/eksped/ist/o *зал.* черговий по станції, дільничний диспетчер (= veturdeĵorestro).

trajn/koneks/o *зал.* узгодженість розкладу руху поїздів.

trajn/(o)/dens/ec/o густота руху поїздів.

trajn/(o)/numer/o номер поїзда.

***trajt/o** риса (*характерна*); ~j de la vizaĝo риси обличчя; ~ de karaktero риса характеру; en ĝeneralaj ~j у загальних рисах.

I trak/o **1.** *зал.* колія; etŝpura ~o вузька колія; **2.** *ав.* маршрут [напрямок], лінія] польоту, курс (*спроєктовані на земну поверхню, позначені на карті*); **3.** *тех., радіо, кіно, інформ.* доріжка (*на магнітній стрічці, кінострічці, лазерному диску*).

II trak||o *іст.* фракієць; **~a:** la ~a lingvo фракійська мова; **(T)~i/o** *іст., геогр. н.* Фракія (*східноєвропейський регіон, поділений між Болгарією, Грецією та Туреччиною*); **~in/o** фракійка.

trak/angul/o *ав.* шляховий кут.

trak/anstataŭ/ig/o *зал.* заміна колії.

trak/baz/o *зал.* основа колії, дорожнє [землянє] полотно.

trakci/o *зал.* тяга.

trak/de/form/iĝ/o *зал.* викид колії.

trake||o **1.** *анат., зоол.* трахея; **2.** *бот.* трахея (*син. perfekta vaskulo*); **~it/o** *мед.* трахеїт, запалення трахеї; **~oid/o** *бот.* трахеїда (*син. nepfekta vaskulo*); **~ul/o/j** *зоол.* трахейнодишаючі, трахейнодишні [*nідтун Tracheata*].

trakeli/o *бот.* дзвоник кропиволисті [*Campanula trachelium*].

trake/o/fit/o/j, trake/o/plant/o/j *див.* vaskulplantoj.

trake/o/tomi/o *хір.* трахеотомія.

trak/fork||o стрілка (*на колії*); **~ist/o** стрілочник.

trakin/o *іхт.* морський дракончик [*Trachinus*].

trakit/o *мін.* трахіт.

trak/konstru/ad/o *зал.* будівництво колії.

trakl/labor/ist/o колі́йник, колі́йний робітник.

trak/larĝ/o рідко, див. ŝpuro.

tra/kluĉ/i vt *tex., авт.* переключати, перемикати (*швидкість і т. п.*); ~ la rapidumojn переключати швидкості.

trak/met/ad/o рідко, див. traksternado.

trak/nivel/a зал. врівень з колією; ~ pasejo залізничний перехід / переїзд (*на рівні залізничного полотна*), однорівневий залізничний перехід / переїзд.

trak/nivel/pas/ej/o = traknivela pasejo.

trak/o/gard/ist/o див. relvojgardisto.

trak/o/kruc/aĵ/o зал. хрестовина стрілкового переводу.

trakom/o мед. трахома.

tra/konduki vt провести (*через / крізь що-н.*).

tra/konekt/i vt *тел.* під'єднати, підключити (*абонента до телефонної розмови*).

tra/kontrol/i vt проконтролювати.

tra/kopi/i vt див. paŭsi.

trak/reg/ej/o зал. диспетчерський пункт, диспетчерська (*у знач. ім.*).

trak/stern||i vt зал. укладати / настеляти колію; ~**ad/o** укладання / настеляння колії.

trak/sekci/o зал. діляниця колії.

***trakt||i** vt **1.** вести переговори, домовлятися, обговорювати; ~i kun iu pri io (*або ion*) вести переговори з ким-н. про що-н.; обговорювати з ким-н. що-н.; **2.** обходитися, поводитися, ставитися, відноситися (*до кого-н.*); oni bone lin ~as з ним добре обходяться, до нього добре ставляться; **3.** трактувати, розглядати (*тему, питання*); **4.** *tex.* діяти на, обробляти; *мед.* діяти на; *інформ.* обробляти; ~i malsanulon per antibiotikoj лікувати хворого антибіотиками; ~i metalon per acido діяти на метал кислотою; ~i datenojn обробляти дані; ~**o**, ~**ad/o** **1.** переговори, рідше перемови; **2.** обходження, ставлення; **3.** розгляд; трактування; **4.** *tex.* дія, обробка; *мед.* дія; *інформ.* обробка; ~**aĵ/o** трактат (*науковий*); ~**il/o** *інформ.* оброблювач.

***traktat/o** юр. **1.** (міжнародна) угода, (міжнародний) договір, трактат (*договір*); **2.** див. traktaĵo.

***traktor||o** трактор; gada ~o колісний трактор; гаўра ~o, ĉenbenda ~o гусеничний трактор, гусеничний тягач; il-portanta ~o трактор з причіпним обладнанням; universala ~o універсальний трактор; ~**a** тракторний; ~a brigado тракторна бригада; ~**ist/o** тракторист.

traktori/o *мат.* трактриса.

trakt/o/tabl/o стіл переговорів.

traktus/o *анат.* шлях, тракт (= vojo 2); opta ~ зоровий шлях; kortekso-nuklea ~ кірково-ядерний шлях.

***tra/kur/i** vt пробігти (*крізь / через що-н., від одного кінця до другого*).

tra/labor/i vt пропрацювати, проробити.

tra/las||i vt пропускати (*крізь, через*); ~i hundon tra la korto пропустити собаку через подвір'я; tiu poto ~as akvon цей горщик пропускає воду; ~**o**, ~**ad/o** пропуск, пропускання; ~**abl/a**, ~**iv/a** проницний.

tra/lav/i vt промити; ~ la gorĝon *перен.* прополоскати горло.

***tra/leg/i** vt прочитати.

***tra/lern/i** vt вивчити, закінчити вивчення, пройти; провчитися.

tra/lik/iĝ/i просочитися, протекти.

***tram||o** 1. трамвай; 2. *заст., див. tramrelo*; **~et/o** вагонетка; **~ist/o** *рідко, див. tramvoĵisto*.

tra/mal/sek||ig/i промочити [вмочити] наскрізь; **~iĝ/i** промокнути [вмочитися] наскрізь, промокнути до нитки.

tra/manĝ/i *vt* проїсти.

tram/bilet/o трамвайний квиток.

tramel/o *мор.* потрійна рибальська сіть.

tra/met/i *див. tredi*.

tram/garaĝ/o *сумн.* трамвайний парк (будинок).

tram/halt/ej/o трамвайна зупинка.

tra/min/i *vt військ.* замінювати (проходи) (в морі).

tram/konduk/ist/o вагоновод.

tram/konduktor/o кондуктор трамвая.

tram/lini/o трамвайна лінія.

tramontan/o *метео* трамонтана (назва холодного пн. і пн.-сх. вітру в Італії та на півночі Іспанії), вітер з-за гір.

tra/mord/i *vt* прокусити (наскрізь); пропекти (про кислоту).

tramp||o 1. обідранець, обшарпанець, голодранець, бродяга, *розм.* бомж; 2. трамп, трампове судно (вантажне судно без певного маршруту); 3. трамповий літак (вантажний літак без певного маршруту); **~i** *vn* 1. бродити обідранцем, бродяжити, бомжувати; 2. *мор., ав.* здійснювати трамповий рейс.

tramp||i *vn* здійснювати опорні стрибки (у спортивній гімнастиці); **~il/o** місток для стрибків; підкидна дошка.

trampolin/o *спорт.* гімнастичний трамплін, підкидна дошка (= saltotabulo).

tram/rel/o трамвайна рейка, рейка жолобчастого профілю.

tram/remiz/o *сумн.* трамвайний парк (споруда).

tram/vagon/o трамвайний вагон.

tram/vetur/il/o *заст., = tramo* 1.

tram/voj||o трамвайна колія; **~ist/o** працівник трамвайної мережі, трамвайник.

tra/naĝ/i *vt* переплисти, перепливти, проплисти, пропливти.

tranc||o транс; **~i** *vn* бути / перебувати в трансі.

***tranc||i** *vt* 1. *прям., перен.* різати, краяти; knabo ~is al si la fingron хлопець порізав собі палець; tia muziko ~as la orelojn така музика різє вуха; ~i la rapon краяти хліб, різати [нарізати] хліб; **~as** *безос.* різє; ~as al mi en la ventro різє мене у животі; 2. *мат.* розрізати, пересікати; 3. *спорт.* зрізати (м'яч); 4. *карт.* зняти (карту, колоду); **~a** різучий, гострий, різкий; **~o** 1. поріз, надріз, розріз; 2. різкий біль, колька; 3. *див. ~aĵo*; **~ad/o** різання, розрізання, нарізання, краєння; **~aĵ/o** відрізаний шматок, відрізок; скиб(к)а (хліба), кусок; ***~il/o** ніж, різак; kuireja ~ilo кухонний ніж; ĉasista ~ilo мисливський ніж; botista ~ilo, ŝuista ~ilo шевський ніж, *діал.* гнип; faldebla ~ilo складний ніж [ножик]; **~il/ar/o** набір ножів; **~it/a** 1. розрізаний, порізаний, нарізаний; 2. *геральд.* перетятий (про поле щита).

tranc/arm/il/o/j різальна зброя, рубальна зброя.

tranc/e/o 1. *військ.* траншея, окоп; fosi ~n копати траншею; 2. *буд.* траншея, рів.

tranc/eĝ/o вістря, лезо (ножа і т. п.).

tranĉ/il/far||ad/o виготовлення ножів; **~ej/o** майстерня з виготовлення ножів.

tranĉ/il/raz/il/o небезпечна бритва, бритва з ножеподібним лезом.

tranĉ/lok/o сумн. поріз (місце).

tranĉ/manier/o спосіб крою.

tranĉ/maŝin/o різальна машина.

tranĉ/mort/ig/i зарізати, прирізати (кого-н.).

tranĉ/o/brul/il/o *tex.* різак (газовий).

tranĉ/o/celeri/o *див.* supcelerio.

tranĉ/o/ĉiz/il/o стамеска.

tranĉ/(o)/dent/o *анат.* різець (= incizivo).

tranĉ/(o)/dolor/o різь, ріжучий біль, колька.

tranĉ/part/o обріз (книги); ora ~ золотий обріз.

tranĉ/punkt/o точка перетину.

tranĉ/rand/o вістря, лезо.

tranĉ/tabul/o обробна дошка, стільниця, кухонна дошка (= haktabulo).

tranĉ/tenajl/o *tex.* кусачки.

tranĉ/var/o сумн. розрізний товар.

tranĉ/vund||i *vt* нанести різану рану, порізати; **~o** поріз, різана рана.

***trankvil||a** спокійний, тихий; смирний; сумирний; **~a** pri la estonteco спокійний за майбутнє; lasu min **~a!** залиш(те) мене у спокої!, дай(те) мені спокій!; estu **~a!** будь спокійний!, будьте спокійні!, не хвилюй(те)ся!; **~a** voĉo спокійний голос; **~a** dormo спокійний сон; **~a** spirado спокійне дихання; **~a** vetero спокійна [тиха] погода; **~e** спокійно, тихо; **~o**, **~ec/o** спокій; **~ig/a** заспокійливий; **~ig/e** заспокійливо; ***~ig/i** заспокоїти, утихомирити; **~ig/aĵ/o** *фарм.* заспокійливе (у знач. ім.), транквілізатор; **~iĝ/i** заспокоїтися, утихомиритися.

tra/nokt||i *vn* (пере)ночувати, провести ніч; **~(ad)/o** нічліг, ночівля; **~ig/i** узяти на нічліг, дати нічліг; **~ej/o** місце ночівлі, нічліг; нічліжний будинок, нічліжка; заїзд, заїжджий двір.

***trans I.** *прийм.* через, за; aŭskulti ~ muro слухати через стіну; iri ~ la straton йти через вулицю; eventoj ~ la oceano події за океаном; novaĵoj el ~ la oceano; новини з-за океану; **II.** *корінь зі знач. прийм.* **~a** протилежний, потойбічний; **~a** bordo протилежний берег; **~a** mondo потойбічний світ; **~e** на тому боці, на протилежному боці, потойбіч; **~o**, **~aĵ/o** протилежний бік, протилежна сторона; **~ig/i** перенести, перевезти, перевести, перегнати; перевернути; перетворити; **~igi** iun per boato ~ la lagon перевезти кого-н. на човні через озеро; **~igi** leteron al la adresato переслати [переправити, передати] лист адресатові; **~igi** desegnon sur paŭsorapereon перенести креслення на кальку; **~igi** alkoholon en ĝian aldehidon per oksidigo перетворити спирт на його альдегід окисленням; **~ig/il/o** передавач; перетворювач; **~iĝ/i** перейти, переїхати, перебратися, перенестися, перевестися; перевернутися; перетворитися; **~ul/o** людина, що мешкає / проживає на протилежному боці, людина з того боку; **III.** *преф. зі знач. прийм.* пере-, за- (**~iri** переходити; **~porti** переносити; **~atendi** перечекати; **~planti** пересаджувати; **~lima** закордонний; **~mara** заморський; **~riverejo** заріччя).

transakci/o 1. *ком.* трансакція (операція, що супроводиться взаємними поступками); **2.** *фін.* трансакція (переведення банком коштів з одного рахунку на інший); **3.** *інформ.* транзакція, трансакція.

trans/alp/a трансальпійський, заальпійський.

trans/atend/i *vt* переждати, перечекати.

trans/bapt/i *vt* перехрестити, дати нове ім'я, перейменувати.

trans/botel/ig/i перелити з однієї пляшки в другу / іншу; перелити у графин.

transcend/a **1.** *мат.* трансцендентний; **2.** *філос.* трансцендентний, трансцендентальний; **3.** видатний, який виходить за загальні рамки (*про здібності, розум і т. п.*); **~i** *vt (ion)* бути трансцендентальним, виходити за рамки, лежати (по)за межами (*звичайного знання*); *tio ~as nian racion* це виходить за рамки нашого розуму, це лежить (по)за межами нашого розуму.

trans/dir/i *vt* переказати (*через іншу особу*), передати (*словами, на словах*).

Trans/dnistr/i/o *сумн., геогр. н.* Придністр'я.

trans/don||i *vt* перед(ав)ати; видати (*злочинця*); **~i** *al iu ies vortojn* передати кому-н. чиї-н. слова; **~i iun al tribunalo** віддати кого-н. під суд [трибунал]; *la portreto ĝuste ~as lian karakteron* портрет точно передає його характер; **~o** передача (*дія*).

transduktor/o **1.** *див.* energitransformilo; **2.** *нрк.* магнітний підсилювач (= *magneta amplifilo*).

***transept/o** *арх.* поперечний неф, трансепт.

trans/eter/ig||i *хім.* піддати переетерифікації, переетерифікувати; **~o** переетерифікація.

trans/fand/i *vt* переплавити (*плавленням перетворювати*).

trans/figur||i *vt* перетворити, *книжн.* преобразити; **~iĝ/i** перетворитися, *книжн.* преобразитися; **(T)~iĝ/o** *рел.* Преображення (Господнє), Спас(а).

trans/fleks/iĝ/a: **~** *punkto* *мат.* переломна точка.

trans/flug/i *vn* перелетіти.

trans/flu/ig/i **1.** перелити (*з однієї посудини в іншу*); **2.** *див.* transfuzi.

trans/form||i *vt* перетворити, трансформувати (*тж. ел.*); **~o** *мат.* перетворення (*операція*); **~ad/o** перетворення, трансформація (*дія того, що перетворює, трансформує*); **~aĵ/o** *мат.* перетворення (*зображення*); **~iĝ/i** перетворитися, трансформуватися; **~iĝ/o** перетворення, трансформація (*дія того, що перетворюється, трансформується*); **~il/o**, **~ator/o** *ел.* трансформатор, перетворювач напруги; *tensialtiga ~ilo* підвищувальний трансформатор; *tensibasiga ~ilo* знижувальний трансформатор; *adapta ~ilo* модифікуючий трансформатор; **~ism/o** *біол.* трансформізм; **~ist/o** прихильник трансформізму.

trans/fuĝ||i *vn* перебігти (*до противника, у стан ворога*); **~int/o** перебіжчик.

transfuz||i *vt* мед. переливати (*кров і т. п.*); **~o** переливання.

trans/gen||a *біол.* трансгенний, генетично змінений; **~ig/i** зробити трансгенним, генетично змінити.

trans/glu||i *vt* переклеїти (*з одного місця на друге*); **~ebl/a** перевідний (*про малюнок*).

transgres/o *геол.* трансгресія (*наступ моря на сушу*).

Transilvani||o *геогр. н.* Трансильванія (*іст. область у Румунії*); **(t)~a** трансильванський.

trans/ir||i *vt* **1.** переходити, перейти; переїжджати, переїхати; **~i** *straton* перейти (через вулицю); **~i en alian staton** перейти в інший стан; **~i ĉiujn limojn** переходити всякі межі; **2.** *див.* transiti; **~a** **1.** . перехідний; **2.** *див.* transita; **3.** *див.* transitiva; **~o** перехід (*дія*); **~ebl/a** прохідний; **~ej/o** перехід, переправа (*місце*); **~ig/i** перевести, переправити (*кого-н. через що-н.*).

***transistor||o** **1.** *ел., тел.* транзистор; **2.** *розм.* транзистор, транзисторний приймач; **~a** транзисторний; **~a ricevilo** транзисторний приймач.

***transit||o** 1. транзит; 2. мед., фізіол. транзит, пасаж, проходження (їжі через шлунково-кишковий тракт); ~а транзитний; ~а comerco транзитна торгівля; ~а pasaĝero транзитний пасажир; ~а trafiko транзитний транспорт; ~e транзитом; ~i *vn* їхати транзитом; ~ist/o агент з транзиту.

transit/haven/o транзитний порт.

***transitiv||a** 1. грам. перехідний, транзитивний (*син.* transira); ~a verbo перехідне дієслово; 2. мат. транзитивний; ~ec/o 1. грам. перехідність; 2. мат. транзитивність; ~ig/i зробити неперехідне дієслово перехідним, перетворити на перехідне.

transit/ret/o *інформ.* транзитна мережа.

transit/viz/o транзитна віза.

Trans/jordan/i/o *геогр. н.* Трансйорданія (назва Йорданії до 1946 р.)

trans/ĵet/i *vt* перекинути (через огорожу і т. п.).

trans/kap/iĝ||i перекинутися через голову; ~o перекид, переверт.

Trans/karpat/i||o *геогр. н.* Закарпаття (історико-географічна область, Україна); (t)~a закарпатський; (t)~an/o закарпатець.

Trans/kaŭkaz/i/o *геогр.* Закавказзя (геополітичний регіон, Грузія, Азербайджан, Вірменія).

trans/kolor/i *vt* відбитися, перейти на що-н. (*про колір*), заплямувати своїм кольором (*при пранні, доторканні і т. п.*).

trans/kompon/i *див.* transponi.

trans/konduk/i *vt* перевести, перепровести (через що-н.).

trans/kur/i *vn* 1. перебігти (на другий бік), пробігти (крізь що-н.); 2. перебігти (на бік ворога) (= transfuĝi); 3. дезертирувати (= dizerti).

translaci||o 1. мат. трансляція, паралельний перенос; 2. фіз. поступальний [прямолінійний] рух; зсув, рух [зміщення, переміщення] ковзанням, пересилання (= ŝovo); 3. юр. передача прав(а); ~a: ~a тово мат. переміщення при паралельному переносі; фіз. зсув, рух [зміщення, переміщення] ковзанням, пересилання ~i *vt* 1. мат. піддати паралельному переносу; 2. фіз. зрушити [змістити, перемістити] ковзанням; ~aĵ/o мат. результат паралельного переносу.

translativ/o *лінгв.* транслатив (*у деяких мовах – перетворювальний відмінок*).

trans/lim||a який знаходиться за межею [кордоном]; ~e за межею, за кордоном; ~ig/i переправити [перевезти, перевести] через кордон; ~iĝ/i перейти межю [кордон], пересікти кордон, пробратися через кордон; ~iĝ/o перехід межі [кордону], пересічення кордону.

trans/liter||i *vt фон.* транслітерувати, записати текст алфавітом іншої мови; ~ad/o транслітерація.

trans/loĝ||ig/i переселити; ~iĝ/i переселитися; переїхати, перебратися; ~iĝ/o переселення (*дія того, що переселяється*), переїзд (*на нове місце проживання*).

trans/lok||i *vt* перемістити, переставити, пересунути; ~ad/o переміщення; ~iĝ/i переміститися; ~iĝ/o переміщення (*дія того, що переміщується*).

trans/mar||a заморський; ~a comerco торгівля з заморськими країнами; ~e за морем.

trans/met||i *vt* 1. перекласти, переставити, перемістити, пересунути (*на другий бік*); 2. *див.* transmisii; ~iĝ/i переміститися.

trans/migr||i *vn* переселятися, мігрувати (*звідки-н. куди-н.*); ~(ad)/o переселення; ~ado de animoj переселення душ; ~ant/o, ~int/o переселенець.

transmisi||i *vt* передавати (енергію, силу, рух); ~o *тех., мед.* трансмісія, передача (дія); proporcio de ~o передат(очн)е відношення [число]; ~a трансмісійний; приводний; ~il/o

трансмiсія, передача (*механiзм*); (трансмiсiйний) привод; ĉena ~ilo ланцюгова передача; dentrada ~ilo зубчаста передача; perrimena ~ilo пасова передача; frotdiska ~ilo дискова [фрикцiйна] передача; ~ilo kun senfina ŝraŭbo черв'якова передача; ~ilo kun laŭŝtura regulado передача iз ступiнчастим регулюванням, ступiнчаста передача; ~ilo kun kontinua regulado передача з безступiнчастим регулюванням, безступiнчаста передача.

trans/mond||o загробний [потойбiчний] свiт, ~а потойбiчний, загробний.

trans/mont||a загiрний; ~an/o житель загiр'я.

trans/mort/a який знаходиться по той бiк смертi; ~ vivo життя пiсля смертi.

trans/mutaci||o хiм., фiз. трансмутацiя; ~i *vn* хiм., фiз. пiддаватися трансмутацiї, перетворюватися (з одного хiмiчного елементу на iнший); ~ig/i перетворювати (один хiмiчний елемент на iнший); la alkemiistoj esperis ~igi plumbon en oron алхiмiки надiялися перетворити свинець на золото.

trans/naci/a транснацiональний.

trans/naĝ/i *vt* переплисти, перепливти.

trans/obtuz/a: ~ angulo *mat.* ввiгнутий кут (= konkava angulo).

trans/ocean/a заокеанський; трансокеанський.

transparent/a *див.* travidebla.

trans/pas||i *vt* перейти; перебрatися; переправитися; пересiкти; ~i la limon перейти [пересiкти] кордон; ~i la mezuron перейти мiру; ~i la limojn de la leĝeco перейти межi законности; ~i al la tagordo перейти до порядку денного; ~i Rubikonon перейти Рубiкон; ~i de la solida al la fluesa stato перейти вiд твердого до рiдкого стану; ~i en alian landon перебрatися в iншу краiну; tio ~as ĉian imagon ce переходить усяку уяву; ~o перехiд, переправа (*дiя*); ~ej/o перехiд (*на кордонi i т. п.*), переправа (*мiсце*); ~ig/i переправити; ~ig/ist/o провiдник, провiдир (*через кордон i т. п.*), перевiзник (*через рiку*).

trans/paŝ/i *vt* переступити.

trans/pel/i *vt* перегнати (*на другий бiк*).

transpir||i *vn* **1.** бот. транспiрувати, вiддавати [випаровувати] вологу (*про рослини*); **2.** *див.* ŝviti; ~o, ~ad/o **1.** транспiрацiя, випаровування вологи (рослинами); **2.** *див.* ŝvitado; ~aĵ/o рiдко **1.** випаровувана волога (*рослинами*); **2.** *див.* ŝvito.

trans/plant||i *vt* **1.** *с.-г., мед.* пересадити (*рослини, органи*), трансплантувати (*органи*); **2.** переселити, перенести, перемiстити (*на iнше мiсце групу осiб, органiзацiю i т. п.; тж перен.*); **1.** трансплантацiя, пересадка, пересаджування; **2.** переселення, перенесення, перемiщення.

trans/polus/a заполярний; трансполярний.

transpon||i *vt* **1.** муз. транспонувати, перекласти в iншу тональнiсть (= aligamigi); **2.** *mat.* транспонувати, переставити, перемiстити, помiняти мiсцями; ~o **1.** муз. транспозицiя, транспонування, переклад в iншу тональнiсть; **2.** *mat.* транспозицiя, перемiщення, перестановка; ~aĵ/o *mat.* транспонована матриця.

trans/pont/i *vt* (*ion*) звести мiст над чим-н., перекинути мiст (*через що-н., = superponti*).

trans/port||i *vt* переносити; перевозити, транспортувати; ~а транспортний; ~o **1.** перенесення, перевезення, транспортування; **2.** бухг. транспорт (*перенесення суми на другу сторiнку*); ~ad/o перенесення, перевезення, транспортування; ~aĵ/o транспортований вантаж, об'єкт транспортування; ~ebl/a транспортабельний, переносний; ~il/o транспортний засiб; ~il/ar/o *військ.* обоз.

trans/port/avi/o *див.* transportaviadilo.

trans/port/aviad/il/o транспортний лiтак.

trans/port/el/spez/o/j транспортні витрати / затрати; витрати / затрати на перевезення.

trans/port/(o)/bend/o див. *rulbendo*.

trans/port/(o)/šip/o мор. транспортне судно.

transpoz/i сумн., див. *transponi 2*.

trans/pren/i *vt* прийняти (*передане*), перебрати, перейняти.

transputor/o сумн., інформ. трансп'ютер.

trans/river||a зарічний; ~e за рікою, на іншому березі ріки, через ріку; ~e/n за ріку, на інший берег ріки, через ріку; ~ig/i перевезти [переправити] через ріку; ~iĝ/i переплисти ріку, переправитися [перебратися] через ріку; форсувати ріку; ~iĝ/o форсування ріки; переправа через ріку (*дія*).

trans/ruĝ/a див. *infraruĝa*.

trans/rul/iĝ/i перекотитися.

trans/salt/i *vt* перестрибнути, переплигнути, перескочити.

trans/seks/em/o псих. транссексуальність, потяг до зміни статі.

trans/send||i *vt 1.* переслати, переправити; **2.** *радіо, тб.* ретранслювати; ~a **1.** пересильний; **2.** ретрансляційний; ~a *servo* військ. служба зв'язку, війська зв'язку; ~il/o *радіо, тб.* ретранслятор.

***trans/skrib/i** *vt 1.* переписувати, переписати (*копіювати*); **2.** *фон.* транскрибувати; ~ad/o **1.** переписування; **2.** транскрибування, транскрипція.

trans/sorĉ/i *vt* перетворити (*за допомогою чарів*).

trans/substanc/ig/ad/o *рел.* перетворення хліба і вина на тіло і кров Ісуса Христа.

trans/šarĝ/i *vt* перевантажити.

trans/šip/iĝ/i переїхати [переправитися, перебратися] кораблем / на кораблі (*на другий бік*).

trans/šov||i *vt 1.* *юр., політ.* виставити з країни; **2.** *псих.* здійснити заміщення, замістити; ~o *псих.* заміщення ~ad/o *юр., політ.* виставлення з країни.

trans/šraŭb/i *vt* перекрутити (*твинт, гайку*), зірвати різьбу (*з твинта, гайки*).

trans/šut/i *vt* пересипати.

trans/ter/a позаземний.

trans/tiber/a затибрський.

trans/tir/i *vt* протягнути, перетягнути (*через що-н., з одного місця на інше*); ~ šnuron de unu domo al alia протягнути мотузку від одного будинку до іншого.

trans/tomb/a загробний, замогильний.

trans/turn/i *vt* перегорнути (*на другий бік*); ~ la paĝojn de libro перегортати сторінки книжки.

trans/urani/a *хім* трансурановий; ~ elemento трансурановий елемент.

trans/vagon/iĝ/i перейти в інший вагон, змінити вагон.

Transval/o *геогр. н.* Трансвалль (*провінція у Південно-Африканській Республіці*).

transvers||a поперечний; ~a *kojlo* поперечна ободова квшка; ~e поперек; ~o **1.** поперечна лінія; **2.** *анат.* поперечний м'яз.

trans/verŝ||i *vt* перелити (*з однієї посудини в іншу*); ~(ad)/o переливання.

trans/vest/i *vt* переодягнути; ~ infanon *por* *promeno* переодягнути дитину для прогулянки; ~ si/n переодягнутися (*у більш придатний одяг*).

trans/vetur||i *vt* переїхати (*через*); ~ monton переїхати через гору; ~ al iu la piedojn переїхати кому-н. ноги; ~o переїзд (*через*), переїзд на інший бік; ~ig/i перевезти.

trans/viol/a *див.* ultraviola.

trans/viv/i *vt* пережити (*кого-н.*); залишитися в живих, вижити (*після кого-н., після чого-н., = postvivi, supervivi*).

I trap||o *бот.* водяний горіх [*Trapa*] (*син.* akvokaŝtano); ~ac/o/j водяногоріхові [*родина Trarpaceae*].

II trap/o тарілочка, рухомі мішені.

Trap||o *рел.* орден трапистів (*зreformована частина ордену бернардинців, із більш суворими правилами*); (t)~an/o трапист.

tra/paf/i *vt* прострелити.

tra/pas||i *vt* **1.** пройти (*наскрізь, від краю до краю*); sukcese ~i ekzamenon успішно пройти екзамен; **2.** *перен.* прожити, пережити, зазнати, пройти; ~o проходження, прохід (*дія*); ~ej/o прохід (*місце*).

tra/pel||i *vt* прогнати (*крізь*); ~e: iele-~e будь-як, абияк, як доведеться, як попало.

tra/penetr||i *vt* проникати, пронизувати, прориватися наскрізь; ~iv/ec/o *физ.* проникність.

***trapez||o** **1.** *мат., спорт.* трапеція; **2.** *анат.* трапецієподібний м'яз (= trapeza muskolo); **3.** *анат.* кістка-трапеція; ~ist/o гімнаст, що виступає на трапеції; ~oid/o *анат.* трапецієподібна кістка.

trap/frukt/o *бот.* водяний горіх (*плід*).

tra/pik||i *vt* проколоти, проткнути, простромити; ~o прокол; ~iĝ/i проколотися; ~il/o рожен, шампур (= rostostango).

tra/plekt/i *vt* проплести (*чим-н.*); ~ bluan ŝtomon per flavaj fadenoj проплести синю матерію жовтими нитками.

tra/plug/i *vt* проорати.

trap/o/paf/ad/o *спорт.* стендова стрільба.

tra/prem/i *vt* продавити, протиснути (*крізь що-н.*).

tra/puŝ||i *vt* **1.** проштовхнути; **2.** *розм., перен.* проштовхнути (= sukcesigi); ~iĝ/i, ~i si/n проштовхнутися.

tra ra ra! тра-та-та! (*звуконаслідування швидкої розмови чи балаканини, швидкого маршу чи галопу*).

tra/rigard/i *vt* передивитися, продивитися, переглянути, проглянути (*від початку до кінця*).

tra/romp||i *vt* пробити, проламати, проломити; ~i la malamikan fronton *військ.* прорвати (ворожий) фронт; ~e: ~e penetri en la malamikan tendaron прорватися [увірватися] у ворожий табір; ~e atingi la elirejon прорватися до виходу; ~o пролом (*дія*); ~o de la malamika fronto *військ.* прорив (ворожого) фронту; ~o de dielektriko *ел.* пробій діелектрика.

tra/ronĝ/i *vt* прогризти.

tra/seg/i *vt* перепилити, пропиляти, перерізати, прорізати (*пилою*).

tra/serĉ||i *vt* **1.** перешукати (*все, скрізь, = priserĉi*); **2.** *юр.* обшукати, провести обшук; ~o обшук.

tra/somer/um/i *vn* пролітувати, перелітувати, провести літо.

tra/sonĝ/i *vt* провести немов у сні.

tra/sorb/iĝ/i просякнути, просочитися наскрізь.

tra/strek||i *vt* перекреслити (*лінією*); ~o прочерк, перекреслення; перекреслювальна риска, риска через букву (*у деяких алфавітах*).

tra/stud/i *vt* простудіювати, вивчити, дослідити.

tra/sufer/i *vt* промучитися, перетерпіти, перебути, витримати.

tra/sulk/i *vt* (про)борознити, поборознити.

tra/šov||i *vt* просунути, протиснути, пропхати, проштовхнути; ~i si/n, ~iĝ/i просунути, протиснути, пропхатися, проштовхнутися.

tra/šultr/e через плече.

tra/šveb/i *vn* промайнути, пролетіти, пропливти, пересунути (*мимо, перед очима*).

tra/švit/iĝ/i проступити (*про нім, вологу*), просочитися.

***trat||o** *фін.* переказний вексель, тратта ~i *vt* переказати вексель, видати тратту, трасувати; ~ant/o трасант, векселедавець; ~at/o трасат, платник за переказним векселем.

tra/teks/i *vt* проткати, переткати, переплести (*тж перен.*).

trateratra! тру-ту-ту!, трарара!, тра-тарара! (*звуконаслідування звуків труби, сурми*).

tra/tir/i *vt* протягнути, протягти.

tra/tranĉ/i *vt* прорізати, перерізати.

tra/urb/a містом (*прикм.*); ~ promenado прогулянка містом.

traŭb/o виноград (*ягоди, = vinberoj*).

traŭm/o *див.* traŭmato.

traŭmat||o *мед.* травма; psika ~o психічна травма, душевна травма; ~a травматичний; ~ism/o травматизм; ~iz/i травмувати; ~olog/o травматолог; ~olog/i/a травматологічний; ~olog/i/o травматологія.

traŭtoni/o траутоніум (*електронний муз. інструмент*).

tra/vad/i *vt* перейти убрід.

tra/vag/i *vt* проблукати (по світах).

travertin/o *мін.* травертин, вапняковий туф (= kalka tofo).

travesti||i *vt* **1.** *театр.* перевдягнути, перевдягти, нарядити, костюмувати; ~i sin por maskobalo нарядитися на карнавал; **2.** *літ.* травестувати, переробити на комічний лад; ~a травестійний; ~a голо (роль) травесті; ~a aktorino (актриса-)травесті; ~e: ~e ludi грати травесті; ~o **1.** *театр.* одяг [костюм] персонажа; карнавальний костюм; **2.** *літ.* травестія; пародія; перевдягання.

tra/vetur/i *vt* проїхати (*від краю до краю*), з'їздити, об'їздити.

tra/vid||i *vt* бачити крізь, бачити наскрізь; ~a, *~ebl/a прозорий.

tra/vintr||i *vn* (пере)зимувати, провести зиму, пережити зиму; ~ad/o зимування, зимівля (*дія*); ~ej/o зимівля (*місце*), зимовище.

tra/viv||i *vt* **1.** прожити; ~i vivon прожити життя; ~i la junecon eksterlande прожити молодість за кордоном; **2.** пережити, зазнати; ~i multe багато пережити; ~i malfeliĉon пережити нещастя; ~aj/o переживання; пережите (*у знач. ім.*); пригода; життєве випробування, життєвий урок; ĝojaĵ ~ajoj радісні переживання.

tra/vojaĝ/i *vt* об'їхати, об'їздити (*подорожуючи*); відвідати, побувати.

Trazimen/o *геогр. н.* Тразіменське озеро (*Італія*).

***tre** *присл.* дуже, вельми; ~ bona дуже добрий; mi ~ dankas al vi (я) дуже дякую вам; ~a: ~a amo велика, дуже міцна любов; ~o вищий ступінь, інтенсивність; ~o de risko дуже високий ступінь ризику; ~eg/e надзвичайно, винятково.

Trebizond/o *геогр н., м.* Трабзон, *раніше* Трапезунд (*Туреччина*).

tred||i *vt* просилити (*нитку, шнурок і т. п.*), всилити; ~i fadenon tra kudrilon всилити нитку в голку; ~il/o пристрій для просилання.

tred/kod/o *сумн.; інформ.* щитий код.

***tref||o** *карт.* жир, трефа, трефи; la atuto estas ~o козир – трефа; ~a жировий, трефовий; ~a aso жировий / трефовий туз.

tref/kruc/iĝ/o *буд.* „подвійна вісімка” (*шляховий роз'їзд*).

***trejn||i** *vt* тренувати; **si/n** ~i тренуватися; ~o, ~ad/o тренування, тренінг; ~aĉ/o муштра, муштрування; ~iĝ/i тренуватися; ~iĝ/o тренування, тренінг (*дія того, що тренується*); ~iĝo per memsugestio автогенне тренування, автотренінг; ~ist/o тренер; ~it/ec/o натренованість.

trejn/jak/o спортивна куртка.

trejn/o/kamp/ad/ej/o **1.** *військ.* навчальний табір; **2.** *спорт.* тренувальний табір.

trejn/o/pantalono спортивні штани.

trejn/(o)/ŝipo навчальне судно.

trejn/vest/o тренувальний костюм, спортивний костюм.

***trem||i** *vn* тремтіти, дрижати, трепетати, труситися, трястися, тріпотіти, відчувати озноб; здригатися; ~i de malvarmo тремтіти / дрижати від холоду; ~i de timo тремтіти від страху; ~i en febro дрижати в гарячці; ~a тремтливий, тремтячий, дрижачий; ~o дрож, трепет; ~ad/o дрож, дрижання, тремтіння; ~egi *vn* сильно тремтіти / дрижати, ходором ходити; ~igi/i трясти, викликати дрож; потрясати; доводити до трепету.

trema/o трема; умляут, умляут (*діакритичний знак над буквою у вигляді двох крапок*).

trematod/o/j *зоол.* дигенетичні присисні, трематоди [*ряд Trematoda*].

trem/bril||i *vn* мерехтіти; ~o мерехтіння.

trem/delir/o *мед.* біла гарячка.

tremel/o *бот.* тремела [*Tremella*].

trem/febr/o *мед.* озноб.

trem/fung/o *див* tremelo.

trem/kant/o *муз.* тремоло (*при сніві*).

***tremol/o** *бот.* осика [*Populus tremula*].

tremolit/o *мін.* тремоліт.

***trempl||i** *vt* умочити, умокнути, змочити; ~i plumon en inko умочити перо в чорнило; ~i plumon en inkujon умочити перо в чорнильницю; ~ad/i *vt* (в)мочати, змочувати, замочувати; витримувати (*в рідині*), настоювати; ~ad/o вмочування, мочання; змочування, замочування; настоювання; ~iĝ/i вмочитися; ~it/a промоклий; ~ita de pluvo промоклий від дощу.

trem/son/o(j) *муз.* тремоло.

***tren||i** *vt* **1.** волокти, волочити, тягти (*за собою*); ~i la gambon (*або* la kruvon) тягти ногу, волочити ногою; ~i sian mizeran ekzistadon (*ледве*) животіти, нидіти, злидарювати; **2.** *tex., мор.* буксирувати; ~ad/o **1.** волочіння, тягання; **2.** *tex., мор.* буксирування; ~aĵ/o шлейф, хвіст (*комети і т. п.*); ~iĝ/i, **si/n** ~i **1.** тягтися, брестися, волочитися; li ~as sin testude він тягнеться, як черепаха; **2.** тягнутися (*про час*).

tren/aĵ/port/ist/o **1.** *іст.* паж; **2.** хлопчик [*дружба*], що підтримує шлейф молодої.

trenĉ/o *текст.* водовідштовхувальна плащова тканина.

tren/kabl/o 1. буксир (канат, трос), буксирувальний канат [трос]; 2. ав. гальмівний канат [трос] (у повітряної кулі).

tren/ret/o див. sejno.

tren/rob/o плаття / сукня зі шлейфом.

tren/stri/o кільватер, (водна) борозна, слід, смуга (від судна на воді, = poststrio).

tren/šip/o мор. буксирне судно, буксир.

tren/šnur/eg/o рідко, див. trenkablo.

Trent||o геогр. н., м. Тренто (Італія); ~а: la ~а concilio іст. Тридентський собор; ~і/o Тренто (автономна провінція в Італії).

tren/vetur/il/o див. remorko.

treonin/o хім. треонін.

treoz/o хім. трео́за.

trepak/o тропак (російський танець).

trepan||o 1. хір. трепан (= kirurgia borilo); 2. тех. бур, бурильний верстат, бурильна установка, бурова машина (= drilego); ~і vt хір. трепанувати; ~ад/o хір. трепанація.

trepid||i vn мед. злегка тремтіти; ~ад/o легка дрож, легке тремтіння.

treponem||o бакт. трепоне́ма [Treponema]; pala ~o бліда трепоне́ма, бліда спірохета [T. pallidum]; ~oz/o мед. спірохетоз.

***tret||i** vt топтати, давити ногами, м'яти ногами (= piedpremi); ~і vinberojn давити виноград; ~і ies piedon наступити на чию-н. ногу; ~ад/o топтання, давлення ногами.

tret/muel/il/o тупчак, топчак (млин з кінним приводом).

tret/rad/o 1. колесо у клітці (для імітації бігу невеликих тварин); 2. колесо з приводом.

tret/skut/il/o педальний самокат.

Trevir/o геогр. н., м. Трір (Німеччина).

***trezor||o** 1. прям., перен. скарб; скарбниця (сукупність цінностей); ◇ amiko fidela estas ~o plej bela вірний друг – найдорожчий скарб; 2. лінгв., літ. тезаурус; ~ej/o скарбниця (приміщення); ~ist/o скарбник.

trezor/fos/ist/o шукач скарбів.

***tri** три; dek ~ тринадцять; ~ el ni троє з нас; ~а третій; ◇ du militas, ~а profitas де два б'ються, там третій користає; ~е по-третє; ~о 1. трійка (цифра; оцінка; гральна карта); rom(an)a ~o римська трійка; ~o kun minuso трійка з мінусом; trefa ~o жирова / трефова трійка; 2. трійка, трійця; ~o da soldatoj трійка солдат; ◇ ~o plaĉas al Dio Бог трійцю любить; 3. муз. тріо (= triteto); 4. літ. терцет (= terceto 1); ~ilion/o трильйон (за німецько-англійською системою, = 10¹⁸); ~obl/a потрійний; трикратний, утричі більший; ~obl/e втрое, втричі, тричі, у три рази; faldi ~oble скласти втрое; fariĝi ~oble pli riĉa стати втричі багатшим; ~oble du estas ses тричі по два дорівнює шість; ~obl/ig/i потроїти, збільшити втричі, збільшити у три рази; ~obl/iĝ/i потроїтися, збільшитися втричі, збільшитися у три рази; ~on/o третина, треть; ~on/ig/i поділити на три рівні частини; ~op/a троїстий, потрійний; la (T)~ora Alianco іст. Троїстий союз; ~ora serio da kartoј терц, серія з трьох карт (однієї масті, = tercio 3); *~op/e втрюх; ~op/o трійка, трійця, три, троє, розм. трійко (група з трьох предметів, осіб і т.п.); ~op/ism/o любов утрюх, секс утрюх; ~ul/o третя особа (в угоді, спорі, конфлікті і т.п.).

triad/o муз. триада, тризвук.

tri/a/foj||a який відбувається втретє; ~е втретє, третій раз.

tri/a/grad/a третього ступеня.

triakontan/o *хім.* триаконтан.

tri/akt/a *театр.* трьохактний.

tri/angul||a трикутний; **~o** *мат.* трикутник; *egallatera* **~o** рівносторонній (або правильний) трикутник; *simetria* (або *izocela*) **~o** рівнобедренний трикутник; *skalena* **~o** різносторонній трикутник; *Bermuda* **~o** *геогр. н.* Бермудський трикутник; **~i** *вт геод.* триангулювати, провести триангуляцію; **~ad/o** триангуляція; **~um/it/a** *геральд.* поділений трикутникомвидно (*про поле щита*); **~umita** *oblikve* поділений трикутникомвидно в перев'яз.

trias||o *геол.* триас, триасовий період, триасова система; **~a** триасовий.

tri/atom/a *фіз., хім.* трьохатомний.

triatlon/o *сумн.; спорт.* триатлон, триборство.

***trib||o** **1.** *іст.* плем'я, коліно, триба; *dek du ~oj de Izraelo* *бібл.* дванадцять колін Ізраїлевих; **2.** *біол.* триба (*класифікаційна одиниця в систематиці*); **~a** племінний; трибутий; **~an/o** член племені, член коліна, член триби; **~estr/o** вождь племені; *проводир* коліна; *глава* триби.

tribadism/o *заст.* трибадія, лесбійське кохання, сапфізм (= *sapfismo*).

tri/baz/a *хім.* трьохосновний.

tribo- трибо... (*частина наук. слів зі знач. „тертя“*).

tribo/elektr/o *фіз.* трибоелектрика.

tribo/luminesk/o *фіз.* триболюмінесценція.

tribo/metr/i/o *фіз.* трибометрія.

tribord||o *мор.* штирборт, правий борт; **~e** на штирборті; **~an/o/j** штирбортна команда, команда правого борту.

tribrak/o *літ.* трибрахій.

tribul(us)/o *бот.* якірці [*Tribulus*].

***tribun/o** **1.** *іст.* поміст, підвищення (*для оратора, судді, жерця, єпископа і т. п.*); **2.** *у різн. знач.* трибуна.

***tribunal||o** суд, судовий орган, орган правосуддя, трибунал; *arbitracia* **~o** арбітражний суд; *civila* **~o** цивільний суд; *administra* **~o** адміністративний суд; *popola* **~o** народний суд; *revolucia* **~o** революційний суд, революційний трибунал; **~o** *pri ekleziaj aferoj* церковний суд, церковний трибунал; **~o** *pri militaj aferoj* військовий суд, військовий трибунал; **~o** *de honoro* суд честі, товариський суд; **~o** *de (la) unua instanco* суд першої інстанції; *la supraj ~oj* вищий суд (*Божий*); **~an/o** член суду, член трибуналу.

tribunus||o *іст.* трибун; *pleba* **~o** народний (або плебейський) трибун; *milita* **~o** військовий трибун; **~a** трибунський.

***tribut||o** *прям., перен.* данина, рідко дань; подать, податок; *pagi al iu sian ~on de admiro* віддати кому-н. данину захоплення; **~i** *вт* сплачувати данину, платити як данину; **~ul/o** данник.

tri/cent триста; **~a** трьохсотий.

triceps/o *анат.* триголовий м'яз, трицепс; *la braka ~* триголовий м'яз плеча; *la sura ~* триголовий м'яз литки.

triceratop/o *палеонт.* трицератопс [*Triceratops*].

trici/o *див.* tritio.

tri/cifer/a трицифровий, трьохзначний.

tri/cikl/o трицикл, триколісний велосипед (= *trirada ciklo*).

tri/ĉambr/a трикімнатний.
tri/ĉeval/a трикінний.
tridakn/o зоол. тридакна [*Tridacna*].
tri/dek тридцять; ~а тридцятий.
tri/dek/jar||a тридцятирічний, тридцятилітній; ~**ul/o** тридцятирічний чоловік.
tri/dent/o тризуб.
tri/dimensi/a тривимірний, об'ємний.
tri/drat/a трижильний (*про кабель, провід*); трипроводовий, тридротовий.
tri/edr||a тригранний; ~о *мат.* тригранник.
tri/element/a трьохелементний.
Triest/o *геогр. н., м.* Трієст (*Італія*).
tri/etaĝ/a триповерховий.
tri/faden/a *див.* tridrata.
tri/faz/a *ел.* трифазний.
tri/ferdek||a *мор.* трипалубний; ~**ul/o** трипалубник, трипалубне судно (= triferdeka ŝipo).
tri/flank/a тристоронний.
tri/foj||a триразовий, трикратний; ~е три рази, тричі, триразово, трикратно.
***tri/foji/o** **1.** *бот.* конюшина [*Trifolium*]; гуґа ~ конюшина червона [лучна] [*T. pratense*]; рапра (або blanka) ~ конюшина біла [повзуча] [*T. repens*]; **2.** *геральд.* трилисник.
trifori/o *арх.* трифорій.
triftong/o *фон.* трифтонг.
trigl||o *іхт.* тригла, морський півень [*Trigla*]; ~**ed/o/j** триглові [*родина Triglidae*].
triglif/o *арх.* тригліф.
triglokin/o *бот.* тризубець [*Triglochis*].
trigon/a *див.* romboedra.
trigon/o *анат.* трикутник; olfakta ~ нюховий трикутник.
trigonal/a *мін.* тригональний.
trigonel/o *бот.* гуньба [*Trigonella*].
***trigonometri||o** тригонометрія; ebena, sfera ~о прямолінійна, сферична тригонометрія; ~а тригонометричний; ~aj функції тригонометричні функції.
tri/groŝ/a тригрошовий, трикопійковий (*дуже дешевий*).
tri/ĝemel/o трійнята, трійня (= trinaskitoj).
triĝemin||a *анат.* трійчастий; ~а nervo трійчастий нерв; ~**ism/o** *мед.* тригемінія (*форма алоритмії*).
triĥ/o *див.* triko I.
triĥin/o *див.* trikino.
triĥofit/o *див.* trikofito.
triĥogastr/o *див.* trikogastro.
triĥolom/o *див.* trikolomo.
triĥomicetoz/o *див.* trikomicetozo.
triĥopter/oj *див.* trikopteroj.

tri/jamb/o *літ.* тристопний ямб.

tri/jar/a трирічний, трилітній.

tri/jod/metan/o *хім.* триїодметан.

I trik||o трих... (*корінь наук. слів зі знач. „волосина”*); **~oz/o** *мед.* трихіаз.

II*trik||i *vt* в'язати (*на спицях, на машині*), плести; **~ad/o** в'язання, плетіння; **~aj/o** в'язана / плетена річ, трикотаж; **~il/o** (в'язальна) спиця; **~ist/in/o** в'язальниця; **~it/a** в'язаний, плетений.

triketr/o **1.** *анат.* тригранна кістка; **2.** *геральд.* триквєтра.

trik/faden/o в'язальна нитка, нитка для в'язання.

triki/o *ент.* воскови́к [*Trichius*].

trikin||o *зоол.* трихіна, трихіцела [*Trichinella*]; *мед.* **~oz/o** трихіноз, трихіцельоз.

trikiur/o *іхт.* волосохвіст, шабля-риба [*Trichiurus*]

triklin/a *фіз., мін.* триклінний.

trik/mašin/o *текст.* в'язальна (або трикотажна) машина.

trikofit||o *бот.* трихофітон [*Trichophyton*] (*син.* akorio); **~oz/o** *мед.* трихомікоз, трихофітія, стригучий лишай.

trikolom/o *бот.* рядовка [*Tricholoma*].

tri/kolor||a триколірний, трибарвний; **~a** flago трико́лор, триколірний прапор; **~et/o** *бот.* братки (= trikolora violo, trikolora penseo).

trikomiket/oz/o *мед.* трихомікоз.

tri/kompon/ant/a трикомпонентний.

tri/konus/dent/ul/o/j *палеонт.* триконуснозубі [ряд *Triconodonta*].

trikopati/o *мед.* трихопатія (*будь-яка хвороба волосся*).

trikoplazi/o *мед.* трихоплазія.

trikopter/o/j *ент.* волохокрильці [ряд *Trichoptera*].

tri/korn/a трирогий; **~ šapelo** трикутний капелюх (*на зразок мушкетерського*).

trik/o/štof/o трико, трикота́ж, трикотажна тканина.

***trikot||o** *див.* trikoštofo; **~aj/o** трикота́ж, трикотажний виріб; *fabriko de ~ajoj* трикотажна фабрика, фабрика трикотажних виробів.

trikromi/o **1.** *друк.* триадний (або триколірний) друк; **2.** *фото* триколірний процес.

triktrak/o триктрак (*гра*); *нарди*.

tri/kuspid/a *анат.* тристулковий; **~ valvo** тристулковий клапан (= dekstra antro-ventrikla valvo).

tri/kvar/on/e на три чверті; *жив., фото* у три чверті.

trikvetr/o *анат.* тригранна кістка.

***tril||o** *муз.* трель; **~i** *vt* заспівати трель; **~ad/o** трелі.

trilion/o трильйон (*за німецько-англійською системою* = 10^{18} = triiliono; *за франко-американською системою* = 10^{12} = duiliono).

trilobit/oj *див.* trilobuloj.

tri/lob/ul/o/j *палеонт.* трилобіти [клас *Trilobita*].

trilogi/o *літ.* трилогія.

trimaran/o *мор.* тримаран.

tri/mast||a мор. трищогловий, трищоглий; **~ul/o** трищогловий корабель (= trimasta ŝipo).

tri/mer/o хім. тример.

trimestr/o триместр, третина навчального року .

tri/metil/pent/an/o хім. триметилпентан.

trimetr/o літ. триметр (*тристопний вірш*).

tri/monat/a тримісячний, кварталний.

tri/motor/a тримоторний.

trimorf/a мін. триморфний.

tri/mov/a: ~a problemo шах. задача у / на три ходи.

tri/nask/it/o/j див. triĝemeloj.

tring/o орн. улїт, коловодник [*Tringa*]; blankpuga ~ улїт чорниш, чорниш [*T. ochropus*]; blankventra ~ перевізник палеарктичний [*Actitis hypoleucos*]; flavkruga ~ улїт жовтоногий [*T. flavipes*]; griza ~ улїт великий [*T. nebularia*]; malhela ~ улїт темний [*T. erythropus*]; mallongkruga ~ попелястий улїт сибірський [*T. brevipes*]; ruĝkruga ~ улїт травник, травник [*T. totanus*]; solema ~ улїт-самїтник [*T. solitaria*].

Trinidad/o kaj Tobago/o геогр. н., д-ва Тринїдад і Тобаго.

trinitarian/o див. trinitatano.

Trinitat||o рел. **1.** Трїйця (*триєдиний Бог*, = Triuno); **2.** Трїйця (*свято*); **(t)~an/o** християнин, віруючий у святу Трїйцю; тринїтарїй (*член чернечого ордену св. Трїйці*).

tri/nitro/glicer/ol/o хім. нїтрогліцерол.

tri/nitro/glice/in/o хім. нїтрогліцерин.

tri/nitro/tolu/en/o хім., військ. тринїтротолуол, тротил, тол (= TNT).

***trink||i** vt пити; ~i akvon, teon, vinon пити воду, чай, вино; ~i tason da kafo випити чашку кави; ~i je ies sano пити за чиє-н. здоров'я; doni al iu por ~i дати кому-н. напиться; **~aĉ/i** vt хлебтати, сьорбати; **~o** пиття; **~ad/o** пиття (*довге, тривале*); **~aĵ/o** напїй, питво; пїйло; senalkohola ~aĵo безалкогольний напїй **~ebl/a** придатний для пиття, питний; ~ebla akvo питна вода; **~eg/i** vt пити великими ковтками, жадїбно пити, хлебтати, пити у великій кількості; **~ej/o** **1.** безалкогольний бар; **2.** водопїй; **~et/i** vt пити малими ковтками, попивати; **~ig/i** (на)поїти, напувати, дати напиться; ~igi gaston per varma teo напоїти гостя гарячим чаєм; **~uj/o** напувалка, поїлка.

trink/akv/o питна вода (= trinkebla akvo).

trink/angul/o місце біля бару (*у жилій кімнаті*).

trink/mon/o чайовї.

trink/(o)/glas/o склянка для пиття.

trink/o/kurac/ad/o водолїкування.

trink/pot/et/o горня(тко), кухлик.

trink/vaz||o посудина для пиття (*у широкому значенні: келих, склянка, чашка і т. п.*); **~et/o** посудинка для води (*у пташиній клітці*).

trinom||o мат. тричлен, трином (= tritermo); **~a** тричленний.

tri/nomial/o див. tritermo.

triod/o радіо трїод.

triol/o муз. трїоль.

triolet/o **1.** літ. трїолет; **2.** див. triolo.

***trip||o** **1.** нутроші, кишки; потрух, потрухи, тельбухи; **2.** кул. фляки, флячки; ~**ej/o** магазин субпродукти; ~**ist/o** продавець субпродукти, потрухив.

tripang/o зоол. трепанг.

tripanosom||o зоол. трипаносома [*Trypanosoma*]; ~**oz/o** мед. трипаносомоз.

tri/pied||a трингий; ~**o** **1.** столик на трьох ніжках, стілець на трьох ніжках; **2.** триніжок, тринга.

tri/pint/a з трьома кінчиками (вістрями, кутами *i m. n.*).

Tripitak||o рел. Трипітака (священна книга буддизму); (**t**)~**ul/o** знавець Трипітаки.

trip/kolbas/o ліверна ковбаса (син. andujo).

triplikat/o трєтя копія, трєтій примірник, триплікат.

tri/ploid/a біол. триплоїдний.

Tripoll||o геогр. н., м. **1.** Триполі (столиця Лівії); **2.** Триполі (Ліван); **3.** Тиреболу (Туреччина); ~**i/o** Триполітанія (іст. область у Лівії).

trips/o ент. трипс [*Thrips*]; ~**j** трипси, торочкуватокрилі, пухироногі (= tizanopteroj).

tripsin/o хім., фізіол. трипсин.

tripsin/o/gen/o хім., фізіол. трипсиноген.

triptaz/o див. tripsino.

triptik/o жив. триптих.

triptofan/o біохім. триптофан.

Triptolem/o міф. Триптолєм (елевсинський цар, що навчився від Деметри сіяти пшеницю і навчав цього людей).

tripton/o біол. триптон.

tri/punkt/o грам. три крапки.

tri/rad/a триколісний.

tri/rapid/a авт. тришвидкісний.

trirem/o мор., іст. трирєма, трієра.

tri/sakar/id/o хім. трисахарид.

tri/salt/o потрійний стрибок.

triset/o бот. трищєтинник [*Trisetum*]; flaveta ~ трищєтинник жовтуватий [*T. flavescens*].

tri/silab/a трискладовий.

tri/skip/a тризмінний.

trism/o мед. тризм, судорожне стиснення щелеп.

Trismegist/o міф. Трисмегіст („тричі найвидатніший” – друге ім'я Гермеса).

trisomi/o біол. трисомія.

trist||a сумний, смутний, печальний, журний, журливий, зажурений, засмучений (= malgaja, malgoja); ~**e** сумно, смутно, журно, журливо, зажурено; ~**o** сум, смуток, печаль, журба; ~**ec/o** смутність, засмученість, зажуреність, журливість, зажурливість.

Tristan/o Тристан (ім'я, літературний персонаж).

I trit/o муз. трєція (= tercio 1).

II trit/o нрк., див. trituro.

tri/takt/a **1.** мех. тритактний; **2.** муз. тритактний, тридольний.

tri/term||o мат. тричлєн, трином; ~**a** тричлєнний, триномний.

tritet/o див. trio 3.

triti/o хім., фіз. тритій.

***tritik||o** 1. бот. пшениця [*Triticum*]; 2. пшениця (зерно; син. tritikgrajnoj); ~а пшеничний; ~а faruno пшеничне борошно; ~а^ж/о пшеничний продукт, виріб з пшеничного борошна.

tritik/farun/o пшеничне борошно, пшенична мука.

tritik/(o)/kamp/o пшеничне поле, пшенична нива.

trtik/pan/o пшеничний хліб.

tri/tion/at/o хім. тритонат.

I triton/o фіз. тритон (атомне ядро тритію).

II triton/o нрк., див. trituro.

III triton/o 1. міф. тритон; 2. тај астр. Тритон (супутник Нептуна).

tri/troke/o літ. тристопний трохей / хорей.

trituro/o зоол. великий тритон [*Triturus*].

***triumf||o** триумф, торжество; ~а триумфальний; ~а procesio триумфальна хода, триумфальна процесія; ~а arko триумфальна арка; ~е триумфально, з триумфом; ~і *vn* 1. триумфувати, бути триумфатором, святкувати перемогу, радіти з нагоди перемоги; 2. (*super iu, super io*) узяти верх, перемогти; ~ant/o триумфатор.

triumf/ark/o триумфальна арка.

triumvir||o іст. триумвір; ~ar/o триумвірат.

triumvirat/o див. triumviraro.

Tri/unu/o рел. Трійця (триєдність Бога у християнстві, = Trinitato 1).

triv/i *vt* зносити, (про взуття ще) стоптати, протерти, обтріпати, пошарпати (= eluzi); ~itaj ŝuoj зношені / стоптані черевики.

tri/valent/a хім. тривалентний.

tri/vers/o літ. тривірш.

***trivial||a** тривіальний, вульгарний, заяложений; ~а^ж/о тривіальний вираз; тривіальна річ; тривіальний вчинок; тривіальна поведінка; ~ес/o тривіальність, вульгарність, заяложеність; ~ig/i вульгаризувати; опошлити.

tri/volum/a тритомний; ~ libro тритомна книжка, тритомник; ~ verko тритомна праця, тритомний твір, тритомник.

***tro I. 1.** част. надто, занадто; ~ alta (за)надто високий; ~ alte (за)надто високо; ~ multe забагато; 2. (за)надто багато, забагато (= tre multe); ~ da zorgoj забагато клопотів; **II.** самотійно вжив. морфема: ~а надмірний; ~е надмірно, зверх належного, ~о 1. надмірна кількість; trinki ~on da vino випити надмірну кількість вина; 2. інформ. переповнення, вихід за верхню межу; ~а^ж/о надлишок, надмір, зайвина; ~ес/o надмірність; ~ig/i перебільшувати, утрирувати; 3. преф. з тим же знач., відповідає укр. *пере-, над-* (~grandigi перебільшувати; ~sali пересоловувати; ~uzi надуживати).

tro/abund/a див. superabunda.

Troad/o див. Trojio.

trobador||o трубадур; ~а трубадурський.

tro/ced/em/a (за)надто поступливий; слабодухий, слабовільний, слабосилий.

Trocki іст. Троцький (російський революціонер).

trock/(i)/ism/o політ. троцькізм.

trock/(i)/ist/o політ. троцькіст.

tro/delikat||a (за)надто ніжний, (за)надто тонкий, (за)надто делікатний; **~ec/o** надмірна делікатність, надмірна витонченість.

tro/dolĉ||a (за)надто солодкий, засолодкий, солоденький, нудно-солодкий; **~e** солодкувато, солодкаво, солоденько; **~ec/o** солодкуватість.

***trofe||o** трофей; **~a** трофейний.

trofi||o *мед., фізіол.* трофіка, живлення тканин; ріст тканин; **~a** трофічний.

trofi/neŭr/oz/o *мед.* трофоневроз.

tro/fiŝ/ad/o варварський вилов риби, вилов риби без поповнення рибних запасів.

trofoneŭroz/o *див.* trofineŭrozo.

tro/fru||a (за)надто ранній, заранній, передчасний; **~i** *вп* прийти [настати, статися, з'явитися, появитися, відбутися] зарано.

***trog||o** **1.** корито, годівниця; жолоб; **2.** *тех., спец.* корито, лоток, ванна, ківш, черпак, ящик (для розчину); **~et/o** **1.** коритце, годівничка; **2.** *тех., спец.* коритце, лоточок, ванночка.

trog/ĉen/o *тех.* багатоківшевий елеватор [підйомник].

troglodit/o **1.** троглодит, печерна людина; **2.** *орн.* кропивник [*Troglodytes*].

trogi/o *ент.* домовий сіноїд, пильна воша [*Trogium pulsatorium*].

trogon/o *орн.* трогон [*Trogon*].

trog/rad/o водочерпальне [водопідйомне] колесо.

tro/grand||a (за)надто великий, завеликий; надмірний; **~ig/i** перебільшувати; **~ig/o** перебільшення.

tro/gras||a (за)надто жирний, зажирний; **~ec/o** ожиріння, надмірна повнота; надмірна жирність; **~iĝ/i** ожиріти, розжиріти, зажиріти, запливти жиром.

troĥe/o *див.* trokeo.

troĥoid/o *мат.* трохоїда.

Troil/o *міф.* Троїл (син Пріама).

Troj||o *іст., м.* Троя (античне місто в Малій Азії); **~a, (t)~a** троянський; *la* ~a *milito* Троянська війна; *la* (t)~a *ĉevalo* троянський кінь; *інформ.* „троянська програма”, „троянець”, „троян”; **(t)~an/o** троянець; **~an/o/j** *астр.* Троянці (група малих планет); **~i/o** Троїда *іст.* (землі навколо Трої).

trojk/o трійка, трійка (*екіпаж*).

trok/o *зоол.* трохус [*Trochus*].

trokanter/o *анат.* вертлюг; *la* *maĵora*, *la* *minora*, *la* *tria* ~ великий, малий, третій вертлюг.

trokar/o *мед.* троакар.

troke||o *літ.* трохей, хорей; **~a** трохеїчний, хореїчний.

trokiter/o *анат.* горбок плечової кістки; *la* *maĵora kaj* *la* *minora* ~ великий і малий горбки плечової кістки.

trokle||o *анат.* блок; *la* *tala* ~o блок надп'яткової кістки; **~a:** ~a *nervo* блоковий нерв.

tro/koagul/iĝ/em/o *мед.* надмірне зсідання крові, гіперкоагуляція.

tro/kresk/i *вп* перерости, надміру вирости, вибуяти, розростися, вирости у великій кількості.

I trol||o рибальський / риболовний трал (= *skrapreto*); **~i** *vt, вп* тралити, ловити тралом; **~i** *haringojn* ловити оселедців тралом, тралити оселедців; **~i** *en* *la Norda Maro* ловити тралом рибу в Північному морі, тралити в Північному морі.

П trol/o *міф.* троль (у скандинавській міфології – надприродна істота, звичайно ворожа людям).

tro/labor/i *vn* переробитися, перепрацювати(ся).

tro/bark/o *мор.* рибальський баркас, баркас із трапом.

trole/o *ел.* тролей, контактний ролик, (верхній) струмоприймач, (верхній) струмознімач.

trole/bus||o тролейбус; ~а тролейбусний.

troli/o *бот.* купальниця; вовча лапа [*Trollius*]; ейгора ~ купальниця європейська [*T. europaeus*].

tro/liber/ec/o уседозволеність; розпущеність.

tro/kabl/o *мор.* ваєр (буксирний трос трала).

tro/loĝ/at||a перенаселений; *перен.* переповнений; ~**ec/o** перенаселеність, перенаселення.

tro/long/a задовгий, надто довгий.

tro/šip/o *мор.* траулер, тральщик (риболовецьке судно)..

tro/mal/gras/iĝ/i надто схуднути.

tro/mal/tim/a *див.* temeraga.

tro/matur/a перезрілий, переспілий, перестиглий.

***tromb||o** **1.** *метео* тромб, (стовпоподібний) вихор, (стовпоподібний) смерч; **2.** *мед.* тромб; ~**oz/o** *мед., вет.* тромбоз.

tromb/asteni/o *мед.* тромбастенія.

tromb/ektomi/o *xip.* тромбектомія, видалення тромбу.

trombidi||o *зоол.* червонотілець, червонотільцевий кліщ, тромбідій [*Trombidium*]; ~**ed/o/j** червонотільцеві, червонотільцеві кліщі, тромбідієві [*родина Trombidiidae*]; ~**oz/o** *мед.* тромбідіоз.

trombin/o *фізіол.* тромбін.

trombocit/o *фізіол.* тромбоцит (= globuleto).

tromb/(o)/emboli/o *мед.* тромбоемболія.

tromb/o/flebit/o *мед., вет.* тромбофлебіт.

***trombon||o** *муз.* тромбон; ~**ist/o** тромбоніст.

tromboplastin/o *мед.* тромбокінназа, тромбопластин.

tromel/o *tex.* тромель.

tro/mem/fid||o (надмірна) самовпевненість, зарозумілість; ~**a** (за)надто самовпевнений, зарозумілий; ~**e** (за)надто самовпевнено, зарозуміло.

***tromp||i** *vt* обманути, обдурити, ввести в оману, *розм.* ошукати; ~і en ludo обманути у грі, зшахраювати, зшахрувати; ~і en (mon)kalkulo обрахувати; ~і en pezo обважити; ~і en mezuro обміряти (обманути при вимірюванні); ~і si/n обманути себе, обманутися, впасти в оману; ~а обманний, оманливий, оманний, облудний; ~е обманно, облудно, шляхом обману; ~о обман; ~**ad/o** обманювання, обдурювання, введення в оману; ~**aj/o** що-н. обманне; ~**ant/o** обманщик, ошуканець, ошуст; ~**abl/a** легковірний, наївний; ~**iĝ/i** стати жертвою обману, піддатися обману, дати ошукатися; обманутися; ~**iĝ/o** обман, омана (стан обманутого; ілюзія); ~**int/o** обманщик (людина, що обманула), ошуканець, ошуст; ~**ist/o** шулер; ~**ul/o** рідко, *див.* ~anto.

tromp/akir/i *vt* здобути [придбати, одержати] обманом.

tromp/log/i *vt* спокушати, звабити й обманути.

tromp/lud||i *vn* шахрувати, шахраювати, махлювати (*y gri*); грати нечесно; ~о шахрайство (*y gri*).

tro/miks/i *vt карт.* підтасувати (*карти*).

tro/mult/iĝ||i занадто збільшитися (*y кількості*), забагато розвестися, занадто розмножитися; ~о надмірне збільшення, надмірне розмноження / розплодження.

***tron||o** трон; престол; екокурі la ~on сісти на трон [престол], зайняти престол; meti sur la ~on посадити на трон [престол]; la ĉambro de la ~o *див.* tronĉambro; (T)~o/j *рел.* Престоли (*один із ангельських чинів*); ~i *vn* бути [сидіти] на троні [престолі], займати трон [престол].

tron/ĉambro/o тронний зал.

tron/hered||anto, ~ont/o престолонаслідник.

-trop- ... тропний (*y складних словах вказує на зв'язок з поняттям „зміна”, „перетворення”, „поворот”*).

***trop/o** *літ.* троп, слово в переносному значенні (= vortfiguro).

tro/paŝt/iĝ/o потрава, спаш.

tro/pel/i *vt* загнати, заїздити (*коня*).

tropeol||o *бот.* красоля, настурція [*Tropeolum*]; ~ac/o/j красолеві [*родина Tropeolaceae*].

trop/epitet/o *літ.* образне означення, образний епітет.

tro/pet/em/a докучливий, надокучливий, набридливий, нав'язливий (*y своїх просьбах*).

tropidonot/o *заст., див.* natrikso.

***tropik||o** *геогр.* тропік; ~o de la Kankro тропік Рака; ~o de la Kaprikorno тропік Козерога; ~o/j тропіки (= tropiklandoj); ~a тропічний; ~a malsano тропічна хвороба; ~a planto тропічна рослина; ~a zono тропічний пояс.

tropik/bird/o *див.* faetono 2.

tropik/frenez/o *мед.* тропічний сказ.

tropik/land/o/j тропічні країни, тропіки.

tropik/zon/o/j тропічні пояси.

tropism/o *біол.* тропізм.

tro/plen/iĝ/i переповнитися; перенаповнитися.

tropopaŭz/o *метео* тропопауза.

troposfer/o *метео* тропосфера.

tro/respekt/a запобігливий; підлесливий, облесливий, облесний, підлесний.

tro/risk/em/a який любить занадто ризикувати, надмірно схильний до ризику, відчайдушний.

tro/sal/i *vt* пересолити.

tro/sen/ĝen||a безпардонний, безцеремонний, розв'язний; нахабний; ~e безпардонно, безцеремонно, розв'язно; ~ec/o безпардонність, безцеремонність, розв'язність.

tro/sent/em||a занадто чутливий; ~o надмірна чутливість.

tro/serv/em/a запобігливий; підлесливий.

tro/sterk/ad/o надмірне удобрення.

tro/streĉ/i *vt* перетягнути, перенапружити; ~o перенапруження, перевтома.

tro/ŝarĝ||i *vt перен.* перевантажити (*дати надто важке завдання*); завалити роботою, справами; ~ad/o: ~ado de la lernejaĵ programoj перевантаження шкільних програм.

tro/špar/em||a занадто бережливий / ошадний; ~о надмірна бережливість / ошадність.

trot||i *vt* бігти, іти риссю [клусом, клуса]; ĉevalo ~is кінь біг риссю [клусом]; infano ~is apud la patrino дитина бігала коло матері; ~о, ~ad/o рись, клус; ~ig/i пустити риссю [клусом]; ~il/o самокат (*іграшка*); ~ul/o рисак.

tro/taks||i *vt* переоцінити (*зависоко оцінити*); sin ~i бути про себе надто високої думки; ~(ad)/o переоцінка (*зависока оцінка*).

trot/ĉeval/o *сумн.* рисак.

trot/rob/o буденне плаття.

***trotuar||o** тротуар, вулична панель; ~(um)/i *vt розм.* стояти на панелі (*про повію*).

tro/uz||i *vt* надуживати, зловживати; ~ad/o надуживання, зловживання.

***trov||i** *vt* **1.** знайти; відшукати, розшукати, підшукати; ~i la perditan libron знайти загублену книжку; ~i argobon знайти підтримку; **2.** (по)бачити; заст(ав)ати; вважати; mi ~is la domon forlasita я застав хату покинutoю; ŝi ~is lin laŭ sia gusto він припав їй до смаку; ~i la ideon ĝusta вважати ідею правильною; **si/n ~i** **1.** опинитися, виявити себе, знайти себе; знаходитися (*усвідомити себе де-н. або яким-н.*); li ~is sin sola він виявився один; ni ~as nin en malfacila situacio ми знаходимося у важкому становищі; **2.** *перен., див.* ~iĝi; ~о знаходження, знайдення, знахідка; ~o de la sumo de nombroj знаходження суми чисел; ~o de la perdita mono знайдення загублених грошей; ~oj en la sfero de instruado знахідки в сфері викладання; ~aĵ/o знахідка; transdoni la ~aĵon al la polico передати знахідку поліції; ~aĵ/ej/o *сумн.* стіл знахідок, бюро знахідок; ~ebla який можна знайти; tiu libro estas ~ebla en nia biblioteko цю книжку можна знайти в нашій бібліотеці; ~ebla/eca/o можливість знайдення; ~ema винахідливий; ~iĝi **1.** знаходитися (*бути де-н., існувати де-н.*); nun li sin ~iĝas hejme тепер він знаходиться вдома; **2.** знайтися, відшукатися; ~iĝo знаходження; mia ~iĝo ĉi tie estas hazarda моє знаходження тут випадкове; ~it/o підкидьок, знайда; ~it/aĵ/o *див.* ~aĵo; ~it/ej/o *заст.* сиротинець для підкинутих дітей; ~it/ul/o *заст., див.* ~ito.

trov/aĵ/ofic/ej/o стіл знахідок, бюро знахідок.

tro/varm||ig/i перегріти; ~iĝi перегрітися.

***tru||o** **1.** діра, дірка; отвір; ~o de seruro замкова щілина; ŝlosila ~o дірочка ключа; (*отвір у стержні деяких ключів*); nigra ~o *астр.* чорна діра; obusa ~o вирва (*або воронка*) від снаряда; **2.** нора, яма; **3.** *спорт.* лунка; ~a **1.** дірявий (= truĥava); **2.** стосовний до діри, дірки; ~a grandeco величина діри / дірки [отвору]; ~i *vt* (про)дірявити; перфорувати; ~ad/o продірявлювання; перфорування, перфорація; ~eto дірочка; нірка; ~eto de kudrilo вухко голки; ~et/ar/o перфорація (*прямолінійний ряд маленьких отворів у папері для зручності відривання у певній його частині, н-д, у поштових марках*); ~iĝi подірчавити, подірчавитися, зробитися [статі] дірявим; ~ilo діркопробивач; пробивач; компостер; перфоратор; ~ilo por fervojbiletoj компостер для залізничних квитків.

trubador/o *див.* trobadoro.

tru/bend/o *інформ., тех.* перфострічка.

***trud||i** *vt* нав'язувати, нав'язати, накидати, накинути; ~i al iu sian opinion нав'язувати кому-н. свою думку; ~itaj osciloj *фіз.* вимушені коливання; ~(ad)/o нав'язування, накидання; ~ebla який можна нав'язати; ◇ amo ne estas ~ebla на милування немає силювання; силюю не бути милою; ~iĝi нав'язуватися, накидатися; передаватися; ~(iĝ)/em/a нав'язливий; ~(iĝ)/em/o нав'язливість; ~ulo *сумн.* нав'язлива людина, *розм.* надоїда.

trud/dev/ig||i примусити, (при)силювати, *розм.* приневолити; ~о примус, силювання.

trud/herb/o бур'ян (= herbaĉo).

trud/kitel/o гамівна сорочка (*син. frenezjako*).

trud/mesaĝ/o непро́шене рекла́мне повідо́млення; рекла́ма, рекла́мка (*кинута в пошту* скриньку, додана до купленого товару і т. п.); *інформ.* спам.

trud/pel/i *vt* (за)гна́ти, заганя́ти (*спонукати до чого-н., доводити до якого-н. стану*).

trud/pens/o неві́дчепна думка.

trud/pet/i *vt* випро́шувати, каню́чити, цигани́ти; ~ *monon* каню́чити [випро́шувати] гроші.

trud/rimed/o/j *сумн.* засоби примусу.

trud/vend/i *vt* прода́ти нав'язуючи, нав'язати, накинута.

***truf||o** *бот.* трюфель; *blanka, nigra* ~о білий, чорний трюфель; *Perigorda* ~о трюфель перигорський [*Nuber melanosporum*]; ~**i** *vt* начиня́ти трюфелями; ~**ej/o** місце, де ростуть трюфелі.

tru/hav/a дір'явий; пусто́тний (= *trua* 1); ~ *briko* пусто́тна цегла.

truk||o у *різн. знач.* трюк, спритний прийом; ~**i** *vt* **1.** кіно робити трюкову зйомку; **2.** *перен.* зробити [викинути] трюк; ~**ad/o** трюка́цтво; ~**ist/o** *сумн., кіно* трюка́ч, каскадер.

tru/kart/o *інформ., тех.* перфокарта.

truk/film/o трюковий фільм.

tru/kolomb/o *орн.* голуб синяк [*Columba oenas*].

truk/maŝin/o кіно трюк-машина, трюкова машина, машина трюкового друку.

***trul||o** **1.** кельня, кельма; **2.** копистка; ~**et/o** лопат(оч)ка, копист(оч)ка; шпатель (= *spatelo*).

trum/o **1.** *арх.* простінок; **2.** трюмо; простіночна панель (*з дзеркалом або картиною*); **3.** *буд.* стовп посередині порталу.

trump/o **1.** *арх.* тромп; **2.** *див.* *salpingo*.

***trumpet||o** *муз.* сурма, труба; фанфара; ~**a** сурмовий, суремний, трубний, фанфарний; ~**i** *vn, vt* сурмити, грати на трубі, трубити (*тж перен.*); ~**i** *per korno* трубити в ріг (= *blavi per korno*); ~**i** *alarmon* сурмити / трубити тривогу; ~**i** *pri sia sukceso* трубити про свій успіх; ~**ist/o** сурмач, трубач; фанфарист.

trumpet/lor/o *див.* *bignonio*.

trumpet/form/a дудкуватий, дудчастий.

trumpet/pirol/o *орн.* пустельний снігур туркменський [*Bucanetes githagineus*].

trumpet/signal/o сигнал сурми, труби.

***trunk||o** **1.** стовбур (*дерева*); ~о *de kolono* стовбур (*або фуст*) колони; **2.** тулуб (*людини, тварини*), торс, стан; **3.** *анат.* тулуб, стовбур; *brakocéfala* ~о плечоголовий стовбур; ~о *de la atrioventrikla fasko* стовбур передсердно-шлуночкового пучка; **4.** *мат.* зрізана частина; ~о *de piramido* зрізана піраміда; ~о *de konuso* зрізаний конус; **5.** *мор.* (якірне) веретено; ~**a** стовбуровий; ~**i** *vt* *мат.* зрізати; ~**ar/o** стовбури від одного кореня; *~**et/o** **1.** стовбурець; **2.** *заст.* стебло (= *tigo*); ~**et/ar/o** бадилля; ~**id/o** молодий стовбур, пагін стовбура.

trunk/arbust/o деревоподібний кущ, кущ з мало виявленим стовбуром, деревце.

trunk/o/centr/o *див.* *trusfosto*.

trunk/o/stump/o пень, пеньок.

trunk/remork/o причеп для довгомірних лісоматеріалів; лісовозний причеп.

trunk/vetur/il/o лісовоз.

***trup||o** **1.** трупа (*театральна*); **2.** *військ.* загін, частина; ~**o/j** *військ.* війська; *freŝaj* ~ој свіжі війська; *sturmaj* ~ој штурмові війська; *teraĵ* ~ој сухопутні війська; *paraŝutaj* ~ој, *aerportataj* ~ој парашутні війська, повітряно-десантні війська; *raketaj* ~ој, *misilaj* ~ој

ракетні війська; specialaj ~oj війська, особливого призначення, спеціальні війська, військовий [армійський] спецназ; ~oj el la linio див. liniotrupoj; kirasa ~oj див. kirastrupoj; helpaj ~oj див. helpotrupoj; ~ar/o угруповання військ.

trupial/o: флашка ~ орн. жовтоголової трупіал [*Xanthocephalus xanthocephalus*]; ruĝŝultra ~ червоноплечий трупіал [*Agelaius phoeniceus*].

tru/plen/a з багатьма дір(к)ами, дуже подірваний.

trup/unu/o військ. підрозділ, військова одиниця.

trus/o буд. кроквяна ферма, каркас даху, кістяк даху.

trus/fost/o буд. підпора конькового бруса, вертикальний стовп (у каркасі даху).

Truskavec/o^{EU} геогр. н., м. Трускавець (Україна).

trusken/o тех. рейсмас, рейсмус.

***trust||o** ек. трест; ~i vt монополізувати виробництво; ~ig/i об'єднати в трест.

trus/trab/o буд. армована балка.

***trut/o** іхт. лосось кумжа, кумжа; [*Salmo trutta*]; форель; iriza ~ форель райдужна, пструг райдужний [*S. irideus*]; rivera ~ форель струмкова, пструг [*S. trutta m. fario*].

ts! виг. 1. тс!, тсс!, тихше! (заклик до тиші); 2. (для привернення уваги) ей!, зажди!, постривай-но!, почекай-но!

tsetse/o див. сесео.

ТТТ інформ. (скор. від Tut-Tera Teksaĵo Всесвітня павутина); ~ej/o веб-сайт; ~estr/o веб-майстер.

ТТТ-paĝ/o інформ. веб-сторінка.

***tualet||o** туалет (вбрання, одяг); festa ~o святкове вбрання; ~a туалетний; ~a sapo туалетне мило; ~a tablo туалетний столик; ~i vi займатися туалетом, приводити себе в порядок; ~aj/o/j туалетні речі [прибори], предмети туалету; ~ej/o 1. убиральня (артистична); 2. туалетна кімната; ~uj/o несесер, косметичка.

tualet/akv/o туалетна вода.

tualet/ĉambr/o див. tualetejo.

tualet/paper/o паперова серветка, косметична серветка.

tualet/rob/o жіночий халатик, домашня жіноча накидка.

tualet/sak/o див. tualetujo.

tualet/sap/o туалетне мило.

tualet/spegul/o туалетне дзеркало.

tualet/tabl/o туалетний столик.

tualet/tuk/o туалетний рушник (= mantuko).

Tuamot/o/j геогр. н. острови Туамоту (Тихий океан, Французька Полінезія).

tuareg||o етн. туарег (представник одного з африканських народів); ~a туарегський.

***tub||o** 1. тех., анат., бот. труба, трубка; plumba ~o свинцева труба [трубка]; kapilaria ~o капілярна трубка; floetaĵ ~oj трубки флоєми; kribraj ~oj бот. ситоподібні трубки; ~oj de orgeno труби органа; ~o de ĉiro чубук, цибух; aŭda ~o анат. евстахієва труба; lampo ~o лампове скло; dreĉo ~o дрен, дрена, дренажна труба; ~o de boto халява; 2. тюрбик, спец. труба; ~o da dentopasto тюрбик зубної пасти; 3. ствол, дуло (вогнепальної зброї, = raftubo); 4. ел., радіо лампа (вакуумна); електровакуумний прилад; трубка; elektrona ~o, katodradia ~o електронно-променева трубка, електронно-променевий прилад, електронна лампа; malŝarga ~o див. malŝargotubo; efluva ~o див. efluvtubo; ~i vt мед. ввести трубку, зонд,

зробити інтубацію; **~ad/o** мед. інтубація, введення трубки, зонда, тюбаж; **~ar/a** трубчастий (який складається з труб, трубок); **~ara kaldrono** трубчастий котел; **~ar/o** мережа труб [трубок]; трубопровід; **~et/o** трубочка; **~ing/o** **1.** отвір під трубу; **2.** тримач, кріплення, бандажна муфта, бандажне кільце (під трубу); **2. tex.** тубус, трубочка; система труб; **3. ел.** гніздо (для лампи денного світла і т. п.); **~ist/o** монтажник труб, трубопровідник; водопровідник; газопровідник; сантехнік; **~iz/i** **1.** прокладати труби; вставляти труби (у свердловину); **2.** кріпити обсадними трубами; кріпити тубінгами.

tub/apertur/o отвір труби; отвір ствола [дула].

***tuber||o** **1.** гуля; опуклість, випуклість, опуклина, випуклина; горб, горбок; *bati al si ~on sur la frunto* набити собі гулю на лобі / чолі; *◇ estas ~o en la afero* (у справі) є заковика; **2. бот.** бульба; **3. анат.** горб; *parietosta ~o* тим'яний горб; **~a** бульбовий; який має бульби; який має випуклість, горб(ок); **~a kvanto** кількість бульб [випуклостей, горб(к)ів]; **~aj/o** **1. бот.** наріст, наплив, наростень, шишкуватий наріст (на дереві, рослині); **2. анат.** горбистість; **~ec/a** гулястий, шишкуватий; бульбоподібний; **~et/o** анат. горбок, гулька; **~ig/o** бот. утворення [вникнення, поява] бульб; перетворення в бульбу.

tuber/amel/o див. fekuloo.

tuber/celeri/o бот. селера коренева [*Apium graveolens rapaceum*].

tuber/hav/a який має бульби; який має випуклість, горб(ок) [випуклості, горб(к)ів].

tuber/heliant/o бот. топінамбур, земляна груша (= *topinamburo*, терпіго).

***tuberkul||o** мед. туберкула, горбок; **~in/a** хім. туберкуліновий; **~in/o** хім. туберкулін; **~in/iz/ad/o** туберкулінова проба; **~oz/a** туберкульозний; ***~oz/o** туберкульоз; *osta ~ozo* туберкульоз кісток; *pulma ~ozo* туберкульоз легенів, сухоти; *akuta miliara ~ozo* гострий міліарний туберкульоз; **~oz/ul/o** хворий на туберкульоз, розм. туберкульозник.

tuberos/o бот. тубероза, поліантес бульбоносний (= *tubera polianto*).

tuber/plen/a гулястий, шишкуватий, горбкуватий, з великою кількістю гульок, горб(к)ів.

tub/(et)/flor/o див. diskofloro.

tub/et/o/dent/ul/o/j зоол. трубкозубоподібні [ряд *Tubulidentata*].

tub/flu/il/o водостік (через тротуар від ринви до стічної канави), риштак.

tub/fork/o розвилка [розгалуження] труб.

tub/form/a трубчастий, трубчатий.

tub/fung/o бот. трубчастий гриб.

tub/gauĝ/o трубчастий рівнемір, водомірне, рівнемірне скло; водомірна, рівнемірна трубка.

tubj/o муз. туба, велика басова труба.

tub/junt/o *tex.* з'єднання труб; трубне з'єднання; з'єднання трубопроводу.

tub/kulvert/o буд. водопропускна труба, труба-кульверт.

tub/laminat||ej/o трубопрокатний завод; **~ist/o** трубопрокатник.

tub/munt/ist/o див. tubisto.

tub/o/blok/o бетонний блок з трубчастими отворами (для прокладання кабелю і т. п.).

tub/o/branĉ/o гілка, відгалуження, відвід труби; відвідна труба.

tub/o/cep/o бот. цибуля трубчаста, цибуля татарка, батун (= *tuba aliumo*).

tub/o/plum/o писальна трубочка; креслярська трубочка.

tub/(o)/poŝt/a: **~a** letero лист, надісланий пневмопоштою.

tub/tenajl/o *tex.* трубний [газовий] ключ.

Tucidid/o Фукідід (давньогрецький історик).

tuĉ||o туш (син. ĉina inko); ~i vt малювати тушшю, тушувати, затушувувати; ~ad/o малювання тушшю, тушування, затушувування.

tuĉ/baston/et/o тверда туш, тушева паличка.

tuĉ/desegn/(aĵ)/o тушевий малюнок, малюнок тушшю; креслення тушшю.

tuĉ/penik/o пензлик для туші, пензлик для письма тушшю.

Tudor/o іст. Тюдор (прізвище англійських правителів у 16-17 ст.).

***tuf||o** пасмо (волосся), прядка, чуб, чуприна, оселедець, вихор, чубчик; жмут, пучок (що торчить, росте); ~o da floroj пучок квітів (що ростуть разом); ~o da haroj див. hartufo; ◇ de malbona ŝafo estas bona eĉ ~o з паршивої вівці хоч шерсті жмут; ~a: ~aj brovoj кошлаті кудлаті, кушті брови; ~et/o чубчик; пучечок; ~iĝ/ant/a: ~iĝantaj muskoj бот. крилаті мохи.

tuf/alaŭd/o орн. чубатий жайворонок звичайний, посмітюха, попелюха [*Galerida cristata*]; mallongbeka ~ чубатий жайворонок короткопалий [*G. theklae*].

tuf/anas/o див. fuligulo.

tuf/arbust/o бот. кущ (без стовбура), дерев'яниста кущова рослина (барбарис, агрус, малина, порічки і т. п.).

tuf/arde/o див. egretardeo.

tuf/greb/o орн. норіць великий, пірникоза [*Podiceps cristatus*].

tuf/hav/a чубатий, з чубчиком.

tuf/kan/o див. kalamagrostido.

tuf/kolomb/o орн. чубатий голуб (бронзовокрилий) [*Ocyphaps lophotes*].

tuf/kormoran/o орн. баклан довгодзьобий [чубатий] [*Phalacrocorax aristotelis*].

tuf/kraks/o орн. кракс чубатий, кракс звичайний [*Crax alectot*].

tuf/kukol/o орн. чубата зозуля (середземноморська) [*Clamator glandarius*].

tuf/o/strig/o орн. вухата сова (загальна назва).

tuf/paru/o орн. синиця чубата, гренадерка [*Parus cristatus*].

tugrik/o тугрик (грошова одиниця Монголії).

Tuileri/o/j іст., мист. Тюїльрі. (палац французьких королів, спалений комунарами у 1871 р.; парк на цьому місці).

***tuj 1.** зараз (же); зразу ж, відразу, у ту ж хвилину, негайно; li venos ~ він прийде зараз; ~ post la leciono зразу (ж) після уроку; ~ de la komenco li eraris з самого початку він помилився; ~ kiam li min vidis, li kuris al mi renkonte як тільки він мене побачив, він побіг мені назустріч; **2.** якраз, зразу (ж), відразу, тут же (про місце); ~ post la pordo estas ŝranko зразу за дверима – шафа; ~ apud la muro при самій стіні; ~a негайний, незабарний; ~e негайно, незабарно.

tuj||o бот. туя [*Thuja*]; okcidenta ~o туя західна, життєве дерево, дерево життя [*T. occidentalis*]; gezina ~o туя велетенська [*T. plicata*]; ~on/o хім. туйон; ~ol/o хім. туйол.

tujops/o бот. туйовик [*Thujopsis*].

tuj/pret/a швидкого приготування.

***tuk||o** прямокутний шматок тканини з певним призначенням; хустка, хустина; скатерка; рушник; tuĝa ~o червона шмата, мулета (щоб дражнити бика); la Sankta (T)~o Плащаниця; ~aĉ/o ганчірка, шмата; ~et/o хустинка, хусточка.

***tukan||o 1.** орн. туқан [*Rhamphastos*]; **2.** maj, астр. Туқан (сузір'я).

tuk/pinĉ/il/o прищіпка (для білизни) (= tolaĵpinĉilo, krokodileto).

tuku/o зоол. туко-туко (спільна назва південноамериканських гризунів, що видають подібні звуки).

***tul||o** тюль; ~а тюлевий.

Tul/o геогр. н., м. Тула (Росія).

tularemi/o мед. туляремія.

Tule/o літ., геогр. н. Туле (казкова острівна країна на півночі Європи; населений пункт у Гренландії).

tuli/o хім. Тулій (елемент), тупій (проста речовина).

***tulip/o** бот. тюльпан [Tulipa].

tulip/arb/o тюльпанне дерево (= liriodendro).

Tull/o Тулл (давньоримське чол. ім'я).

Tulon/o геогр. н., м. Тулон (Франція).

tulu||o тулу (представник однієї з народностей Індії); ~а: la ~a lingvo мова тулу.

Tuluz/o геогр. н., м. Тулуза (Франція).

***tumor||o** мед. пухлина, новотвір; benigna ~o доброякісна пухлина; maligna ~o злоякісна пухлина; ~а пухлинний; ~aj malsanoj пухлинні хвороби.

tumul/o могила, могильний пагорб, курган.

***tumult||o** метушня, гармидер (у юрбі), штовханина, тиснява, давка; круговерть, круговорот (людський); сум'яття, замішання, заворушення; ~а метушливий, сум'ятливий; збуджений, збурений; ~і *vn* метушитися, робити гармидер; учиняти заворушення; ~ig/i внести сум'яття, викликати заворушення; ~iĝ/i прийти в сум'яття, заворушитися (про натовп, народ).

tumult/sonor/ad/o сполох (дзвін).

***tun||o** тонна; metra ~o метрична тонна (1000 кг); angla ~o англійська тонна (1016 кг); ~ar/o мор. 1. тоннаж; 2. (водо)тоннажність (= akvodismeto, dismeto 2).

tundr||o тундра; ~а тундровий; ~an/o житель тундри.

tundr/o/kalidr/o орн. побережник перетинчатопалий [Calidris mauri].

tundr/o/pipi/o орн. щеврик сибірський [Anthus gustavi].

***tunel||o** тунель; aŭtovoja, fervoja ~o автодорожній, залізничний тунель; ~а тунельний; ~a forno тунельна піч; ~a niĉo тунельна ніша; ~i *vt* (ion) прокладати тунель (у чому-н., через що-н.).

tunel/efik/o фіз. тунельний ефект.

tungsten/o див. wolfram.

tunguz||o етн. тунгус, евенк; ~а тунгуский, евенкійський; ~е по-тунгуському, по-евенкійському; ~in/o тунгуска, евенка, евенкійка.

***tunik||o** 1. туніка; 2. мундир, кітель, френч; 3. анат. оболонка, пліва, плівка; fibra ~o волокниста оболонка; seroza ~o серозна оболонка; 4. бот., зоол. туніка; ~ul/o/j зоол. покривники, личинковохордові [nidtun Tunicata].

Tuniz||o геогр. н., м. Туніс; (t)~а туніський (стосовно м. Tunica); (t)~an/o тунісець, мешканець / житель (міста) Туніса; (t)~an/in/o туніска, мешканка / жителька Туніса; (t)~i/a туніський (стосовно країни Tunis); *~i/o кр. Туніс; (t)~i/an/o тунісець, житель Тунісу; (t)~i/an/in/o туніска, жителька Тунісу.

tup/i *vt буд., жив.* злегка торкати́ся пензлем (для створення кольорових ефектів при фарбуванні стін), робити туповку.

tupaj|o *зоол.* тупайя [*Tupaia*]; **~ed/o/j** тупайєві [родина *Tupaiaidae*].

tupi/o *етн.* тупі (представник південноамериканської народності).

***tur||o** **1.** вежа, башта; вишка; la klinita ~o de Pizo падаюча Пізанська вежа; **2.** спорт. вишка; **3.** шах. тура; **~et/o** башточка; **~a** баштовий.

Tur/o *геогр. н., м.* Тур (Франція).

***turb||o** **1.** дзига; **2.** фіз. тіло, що обертається навколо своєї осі; **3.** *тех.* турбінка, турбінний різа́к; **~i** *vn* **1.** верті́тися дзигою; кружляти вихором; **2.** працювати турбінним різа́ком.

***turban/o** тюрбан, чалма.

turbelari/o/j *зоол.* війчасті черви, турбелярії [клас *Turbellaria*] (*син.* akvoturnuloj).

turbid/o *мін.* турбідит.

***turbín||o** *тех.* турбіна; varoga, gasa ~o парова, газова турбіна; **~a** турбінний; **~ej/o** сумн. турбінний зал.

turbín/generator/o *тех.* турбогенератор.

turb/o/maŝin/o *тех.* турбомашина.

turb/o/reaktor/o *спец.* турбореактор.

turbot/o *іхт.* тюрбо, великий ромб [*Psetta maxima*].

turbull|i *vn* *фіз.* текти турбулентним пото́ком; **~o/(ad)/o** *фіз.* турбуленція; **~a** турбулентний; **~em/a** *перен.* непосидючий, невгамовний, неспокійний, вертлявий; **~em/o** непосидючість, невгамовність, вертлявість; **~em/ul/o** дзига, непосида, вертун.

turbulent/a *рідко, див.* turbulema.

***turd||o** *орн.* дрізд [*Turdus*]; griza ~o дрізд чикотень (= litorno); malgranda ~o малий дрізд [*Hylocichla*]; migra ~o дрізд мандрівний [*T. migratorius*]; nigra ~o *див.* merlo; nigragorĝa ~o дрізд темноволлий [*T. ruficollis*] (= tajgoturdo); ruĝaksela ~o дрізд білобровий [*T. iliacus*]; siberia ~o дрізд сибірський [*T. sibiricus*]; unukolora ~o дрізд одноколірний [*T. unicolor*]; **~ed/o/j** дроздові [родина *Turdidae*]; **~et/o** = malgranda ~o; ermita ~eto малий дрізд строкатий [*Hylocichla guttata*]; grizvanga ~eto малий дрізд східносибірський [*H. minima*]; olivdorsa ~eto малий дрізд американський [*H. ustulata*]; rusta ~eto короткодзьобий дрізд бурий [*Catharus fuscescens*].

turf/o *див.* ĉevalkonkursejo.

tur/falk/o *орн.* боривітер звичайний, постільга [*Falco tinnunculus*] (*син.* tinunkolo).

turg||a *мед.* тургесцентний, здутий, набухлий, розбухлий, спучений; **~ec/o** тургесценція; **~iĝ/i** здутися, набухнути, розбухнути, спучитися (*внаслідок збільшення тиску рідини, що знаходиться всередині*); **~iĝ/o** здуття, набухання, розбухання, спучення; **~iĝo de la vejnoj** *мед.* здуття вен.

turgeni/o *бот.* тургенія [*Turgenia*].

turgesk/o *див.* turgesco.

turgor/o *фізіол.* тургор (здатність клітин і органів здійснювати опір різним механічним діям).

tur/gru/o *тех.* баштовий (підйомний) кран.

tur/horloĝ/o баштовий годинник, куранти.

Turing||o Тью́рінг (*англійський математик*); **(t)~a:** (t)~a а́томато, (t)~a ма́шино інформ. ма́шина Тью́рінга.

Turingi/o *геогр. н.* Тью́рінгія (земля в Німеччині).

***turism**||o туризм; montara ~o гірський туризм, альпінізм; Monda (T)~ismo Монда Турісмо (дослівно Світовий туризм – асоціація, що займається туризмом з використанням есперанто); ~a туристичний; ~a agentejo туристичне агентство [бюро], бюро подорожей.

***turist**||o турист; ~a туристський; ~a grupo туристська група, група туристів; ~a stacio туристська база; привабливе для туристів місце; ~ik/o туристика.

***turk**||o турок; ~a турецький; ~a greno див. maizo; ~e по-турецькому, по-турецьки; (T)~i/o геогр. н., кр. Туреччина; ~ig/i (п)отуречити, потурчити; перекласти на турецьку мову; ~ig/i (п)отуречитися; ~in/o туркєня; ~olog/o тюрколог; ~olog/i/o тюркологія; (T)~uj/o див. (T)~io.

Turkestan||o геогр. н., іст. Туркестан (центральноазіатський регіон); (t)~a туркестанський.

***turkis**||o мін. бірюза; ~a прям., перен. бірюзовий.

turkmen||o туркмен; ~a туркменський; ~e по-туркменському, по-туркменськи; (T)~i/o геогр. н., кр. Туркменистан, Туркменія; ~in/o туркменка; (T)~uj/o див. (T)~io.

Turku/o геогр. н., м. Турку (Фінляндія).

tur/kuk/o двошаровий або кількшаровий торт, торт-вежа.

Tur/land/o геогр. н. Турєнь (іст. область у Франції).

turmalin||o мін. турмалін; nigra ~o чорний турмалін, шерл, африканіт; blua ~o синій турмалін, індиголіт; ~a турмаліновий.

***turment**||i vt мучити, катувати, мордувати; ~i sin per la laboro мучити себе роботою; ~a болісний; ~e болісно; ~o мука; ~ad/o мучення, катування; ~ado (fare) de infano al hundido мучення дитиною щеняти; ~ant/o мучитель; ~eg/i vt сильно мучити; ~ig/i, ~i si/n мучитися; ~ig/o мучення.

***turn**||i vt **1.** повернути; повертати, вертіти, крутити, обертати; перегортати (сторінки і т. п.); ворущити (сіно); наводити (зброю); ~i la portreton al la muro повернути портрет до стіни; ~i la ĉevalon posten повернути коня назад; ~i la kapon dekstren повернути голову направо; ~i al iu la kapon викликати у ког-н. запаморочення; перен. закрутити голову комун., звести з розуму; ~i la okulojn al io звернути очі на що-н.; ~i al si la rigardojn привертати до себе погляди; ~i la dorson повернутися спиною; **2.** перетворити в.../ на..., обернути в .../ на ..; ~i en polvon перетворити в / на порох; **3.** знімати на кіноплівку, знімати кінокамерою; ~i filmon знімати фільм; ~i scenon знімати сцену; **si/n** ~i повернутися, обернутися; звернутися; повернути, звернути, завернути, скрутити (змінити напрям свого руху); ~i sin sur kalkanumo повернутися на каблучку; ~i sin al iu kun peto звернутися до ког-н. з проською; ~a поворотний; обертальний; ~o поворот, оберт, оборот; voja ~o дорожній поворот; ĝivera ~o закрут ріки; per unu ~o de la mano одним помахом руки; в одну мить; ~ad/i vt повертати, вертіти, крутити, обертати; ~ad/o обертання, вертіння (дія того, що вертеться); ~ebl/a оборотний, поворотний, який обертається / повертається; зручний для керування; ~ebla detalo деталь, що може повертатися; ~ebla ponto поворотний міст (= ĝirponto); facile ~ebla boato легкий на поворотах човен; ~ig/i **1.** обернутися, повернутися; вертітися, кружляти, обертатися; Tero ~igās ĉirkaŭ sia akso kaj rondiras ĉirkaŭ Suno Земля обертається навколо своєї осі і рухається навколо Сонця; **2.** обернутися, перетворитися (у / на ког-н., що-н.); ~ig/i en polvon обернутися в / на порох; ~ig/o поворот, оберт; fari ~igojn робити повороти; ~ig/ad/i vt повертатися, обертатися, вертітися, крутитися; ~igadi kiel serpento звиватися як змія; ~ig/ad/o вертіння (дія того, що вертеться); ~it/a звернений, повернений, обернений.

turn/akv/o вир.

turne||o гастрольна поїздка, гастрольне турне, гастрольний тур; ~а гастрольний; ~а spektaklo гастрольна вистава, гастроль; ~а koncerto гастрольний концерт, гастроль; ~i *vn* гастролювати, давати гастроль; ~ant/o гастролер.

turnedos/o кул. турнедос (французька страва: смажені шматочки яловичини або телятини, вирізані з філе).

Turner-sindrom/o мед. синдром Турнера.

turnic||o орн. триперстка [Turnix]; ~ed/o/j триперсткові [родина Turnicidae].

turniket/o мед. турнікет (інструмент для затискання судин при кровотечі).

***turnir**||o турнір; kavalira ~o лицарський турнір; šaka ~o шаховий турнір; ~а турнірний; ~ej/o турнірне поле, турнірний майданчик.

turn/o/buton/o ел., тех. поворотна кнопка, кнопка поворотного вимикача, поворотний вимикач.

turn/o/frekvenc/o тех. частота обертання, швидкість обертання, число обертів.

turn/o/kruc/o турнікет, розм. вертушка (на вході).

turn/o/lud/il/o див. turbo 1.

turn/o/mal/san/o вет. ценуроз, вертячка, вертіж, метелиця.

turn/o/mekanism/o тех. поворотний механізм.

turn/o/mov/i *vt* кул. мішати, помішувати (круговими рухами).

turn/o/plato 1. зал. поворотний круг; 2. тех. диск грамофона, патефона, програвача (для встановлення на нього грампластинки).

turn/o/pont/o див. ĝirponto.

turn/o/pord/o (двері-)вертушка.

turn/o/punkt/o поворотна точка; поворотний пункт.

turn/o/stang/o тех. 1. вороток; 2. шатун (син. biel).

turn/o/ŝalt/il/o ел. поворотний вимикач.

turn/o/ŝton/o кам'яна тумба на поворотному кільці.

turp||a поет. некрасивий, негарний, бридкий (= malbela); ~e негарно, бридко; ~ec/o некрасивість, бридкість.

tur/pint/o арх. шпиль (вежі).

tursiops/o зоол. афаліна [Tursiops].

tur/strig/o орн. сипуха [Tyto].

***turt/o** орн. горлиця (звичайна) [Streptopelia turtur]; orienta ~ горлиця велика [S. orientalis]; turka ~ горлиця кільчаста, горлиця садова [S. decaocto].

***tus**||i *vn* кашляти; ~(ad)/o кашель, кашляння; atako de ~o приступ кашлю; seka ~o сухий кашель; ~et/i покашлювати; ~ig/i викликати кашель.

tusilag/o бот. підбіл [Tussilago]; faruna ~ підбіл звичайний, мати-й-мачуха [T. farfara] (син. azenpiedo, ŝevalpiedo).

tus/kraĉ/i *vn* див. ekspektori.

***tuŝ**||i *vt* 1. рухати, торкати, торкатися, доторкатися, дотикатися; 2. (у розмові) торкатися, зачіпати, порушувати; 3. (у відносинах) стосуватися, зачіпати; per kio tio min ~as? чим це мене стосується?; 4. зворушувати, хвилювати; ~o 1. дотик, доторкання 2. жив. мазок (= reniktuŝo); 3. спорт. туше; 4. спорт. вихід м'яча за бокову лінію, м'яч поза грою, м'яч в ауті; 5. мед. пальпація (= palpo); ~ad/o 1. дотик (= tuŝsenco); 2. жив. пензель, рука, почерк (манера художника); 3. муз. туше; ~ant/a хвилюючий, зворушливий; ~ebl/a

дотикальний; відчутний; ~eg/i vt штовхати, розштувхувати; ~et/i vt злегка торкатися злегка торкнутися, зачепити; ~et/o легкий дотик; ~it/a зворушений; ~it/ec/o зворушеність.

tuŝ/buton/o *ел., тех.* сенсорна кнопка, кнопка сенсорного вимикача.

tuŝ/lini/o *спорт.* бокова (лінія) (ігрового поля, = taĉo).

tuŝ/lud/o квач (*г*ра).

tuŝ/(o)/sens/o дотик (*ч*уття) (= tuŝado 1).

tuŝ/(o)/sent/o *заст., див.* tuŝado 1.

tuŝ/o/ŝton/o пробний камінь.

tuŝ/o/tim/a дуже крихкий, до якого страшно доторкнутися.

tuŝ/punkt/o точка дотику, точка зіткнення.

***tut**||a цілий, увесь, весь; la ~a mondo (у)весь світ, цілий світ; ~an horon mi atendis цілу годину я чекав; ~e зовсім, цілком, цілковито, сповна, повністю; ~e nuda зовсім голий; ~e pova зовсім новий; ~e ne зовсім ні, абсолютно ні; ne ~e не зовсім; ~o, ~aĵ/o **1.** усе, (єдине) ціле; сукупність; **2.** цільна річ (у *фі*лателії: конверт або листівка з надрукованою на них маркою); ~ec/a цілісний; ~ec/o цілісність, повнота. Прим. **tut** уживається як преф. із знач. цілий, увесь; в укр. мові йому відповідає перев. преф. **вс**e-.

tut/anim/e усією душею, від усієї душі.

Tutanĥamon/o *іст.* Тутанхамон (*є*гипетський фараон).

tut/egal/e усе одно (= tute egale).

tut/ekran/e *ін*форм. на весь екран.

tutel/o *див.* kuratoreso.

tut/eŭrop/a всеєвропейський, усевропейський, загальноєвропейський, панєвропейський.

tut/figur||a: ~a portreto портрет у / на повний зріст; ~e у повний /повен зріст, на весь [повний] зріст.

tut/kor||a що йде від усього серця; ~e від усього серця, цілим серцем, від щирого серця; ~e via усім серцем ваш (*з*акінчення листа).

tut/korp/e усім тілом, по всьому тілу.

tut/lan/a з чистої вовни.

tut/land/a загальнонаціональний, всенародний, усенародний, крайовий.

tut/leg/i vt прочитати повністю, прочитати все, прочитати від початку до кінця, прочитати від дошки до дошки.

***tut/mond**||a всесвітній, усесвітній, світовий, глобальний; ~e у цілому / всьому світі, на цілому світі, всесвітньо, глобально; ~ec/o всесвітність, глобальність; ~ig/i (з)робити всесвітнім, глобалізувати, надати глобального масштабу [характеру]; ~ig/o надання глобального масштабу [характеру], глобалізація; ~iĝ/i стати всесвітнім, глобалізуватися, набути глобального масштабу [характеру]; ~iĝ/o глобалізація; ~ism/o глобалізм; ~ist/o глобаліст.

tut/paĝ/a на цілу сторінку.

tut/popol/a всенародний, усенародний.

tut/rus/i/a, tut/rus/land/a всеросійський, усеросійський.

tut/slav||a загальнослов'янський, всеслов'янський, усеслов'янський; ~ism/o панславізм; ~ist/o панславіст.

tut/sovet/i/a всесоюзний, усесоюзний.

tut/tag||a цілоденний; **~e** цілоденно, цілий день, (у)весь день.

tut/ter/a див. tutmonda.

tut/ukrain/i/a всеукраїнський, усеукраїнський.

tut/uni/a див. tutsovetia.

tuv||o етн. тувинець; **~a** тувинський; **~e** по-тувинському, по-тувинськи; **(T)~i/o** геогр. н. Тува, Тива (автономна республіка у Росії); **~in/o** тувинка; **(T)~uj/o** див. (T)~io.

Tuval/o геогр. н. Тувалу (о-ви в Тихому океані, д-ва).

tvid||o твід (тканина); **~a** твідовий.

tvist||o твіст (танець і музика до нього); **~a** твістовий; **~i** *vn* твістувати, танцювати твіст.

U

***u** 25-а буква есперантського алфавіту; назва цієї букви.

*-**u** закінчення наказового способу дієслова: *ir~!* іди!; *atend~ min!* почекай мене!; *li ven~ morgaŭ* нехай він прийде завтра; *kiom li pag~?* скільки він має заплатити?. Прим. **u** інколи вживається як самостійне слово зі знач. *estu* хай буде.

Uaz/o геогр. н., р. Уаза (Франція).

ubikv/a екол. убіквітарний, повсюдний; **~aj** *vivuloj* убіквісти.

ubliet/o підземна в'язниця, кам'яний мішок (= *forgesejo, forgeskarcero, forgeskelo*).

udmurt||o удмурт; **~a** удмуртський; **~e** по-удмуртському, по-удмуртськи; **(U)~i/o** геогр. н. Удмуртія (автономна республіка в Росії); **~in/o** удмуртка; **(U)~uj/o** див. (U)~io.

udon/o кул. удон (японські макарони).

ued/o геогр. ваді, уаді, уед (пересихаюча періодично річка в Африці та русло цієї річки).

Uesant/o геогр. н., о-в Уеса́н (Атлантичний океан, Франція).

uest||o геогр. захід; вест (тільки про сторону світу, = окциденто); **~a** західний; **~a vento** західний вітер, вест.

uf! виг. ух!, ху!, хху!, пхе!, пху! (зітхання, що означає втому або звільнення від напруження, = *fu!*).

U-form/a U-подібний, у вигляді букви U.

Ugand||o геогр. н., кр. Уганда; **(u)~a** угандійський; **(u)~an/o** угандієць; **(u)~an/in/o** угандійка.

ugij/o угія (грошова одиниця Мавританії).

ugr/o іст. угр.

ugvis/o орн. білочерева очеретянка короткокрила [*Cettia diphone*] (син. *mallongflugila ĉetio*).

uhu! гей!, агув!, агу!, егей! (підкликання здалеку; перегукування); **~i** *vn* сумн. аукати, гукати.

*-**uj-** I. суф., що позначає: 1. предмет, у якому що-н. зберігається: *ton~o* гаманець; *ink~o* чорнильниця; 2. дерево: *rot~o* яблуна; 3. країну: *Franc~o* Франція; *patr~o* батьківщина; II. самостійно вжив. морфема: **~o** вмістище, вмістилище.

ujgur||o етн. уйгур; **~a** уйгурський; **~e** по-уйгурському, по-уйгурськи; **~in/o** уйгурка.

Ujgorod||o^{EU} геогр. н., м. Ужгород (Україна); **(u)~a** ужгородський; **(u)~an/o** ужгородець, мешканець / житель Ужгорода.

***ukaz/o** ука́з.

ukij/o мист. укїйо-е (японський живопис).

ukrain||o українець; **~а** український; **~е** по-українському, по-українськи; **~ig/i** *vt* українізувати; перекласти на українську мову, перекласти українською; **~ig/o** українізація; **~in/o** українка; **(U)~i/o** *геогр. н., кр.* Україна; **~i/an/o** житель України; **(U)~uj/o** *див.* (U)~іо; **~uj/an/o** *див.* ~іано.

ukrain/lingv||a україномовний; **~an/o** особа, що послуговується українською мовою, носій української мови.

ukulel/o гавайська гітара (= havaја gitaro).

***-ul-** **I.** *суф., що позначає особу, яка володіє даною якістю:* јun~o юнак; scienc~o учений; títet~o боягуз; јun~ino дівчина; bel~ino красуня; **II.** *самостійно вжив. морфема:* ~o істота, особа, тип, індивід, чувак.

ulamban/o *рел.* уламбан, свято вшанування померлих (у Японії).

***ulan||o** улан; **~а** уланський.

Ulanbator/o, Ulan-Bator/o *геогр. н., м.* Улан-Батор (столиця Монголії).

Ulanude/o, Ulan-Ude/o *геогр. н., м.* Улан-Уде (столиця Бурятії, Росія).

ulcer||o *мед.* виразка; ~o de stomako, stomaka ~o виразка шлунка; duodena ~o виразка дванадцятипалої кишки; **~а** виразковий; **~et/o** невелика виразка; **~ig/a** який спричиняє виразку; **~ig/i** укритися виразками; **~ig/o** укриття виразками.

uleks/o *бот.* улекс [*Ulex*]; еурора (або granda) ~ улекс європейський [*U. europeus*].

ulem/o улем (*мусульманський богослов і правознавець*).

uliginos/o *бот.* буяхи, лохина [*Vaccinium uliginosum*].

Ulis/o *міф.* Улісс, Улікс (*латинська форма імені Одиссей*).

Uljanovsk/o *геогр. н., м.* Уляновськ (*Росія*).

***ulm||o** в'яз, ільм; берест [*Ulmus*]; **~а** в'язовий; **~ac/o/j** в'язові [*родина Ulmaceae*]; **~ej/o** в'язовий гай.

ulmari/o *бот.* таволга в'язолиста [*Filipendula ulmaria, син. Spiraea u.*] (*син. herbeјređino*).

***uln||o** **1.** *анат.* ліктьова кістка; **2.** лікоть (*старовинна міра довжини*); **~а** ліктьовий; **~а** nervo *анат.* ліктьовий нерв; **~а** arterio *анат.* ліктьова артерія.

***ultimat||o** ультиматум; farі ~on al іu поставити ультиматум кому-н.; ~o de іu pri іo ультиматум кого-н. з приводу; **~а** ультимативний; **~е** ультимативно.

ultra- ультра... (*преф., що позначає крайній ступінь чого-н.:* ~kurta ультракороткий; ~riđo ультрачервоне проміння; ~sono ультразвук).

ultra/centrifug/o *тех.* ультрацентрифуга.

ultra/dekstr/a *політ.* ультраправий.

ultra/diatermi/o *мед.* ультрадіатермія.

ultra/kurt/a *радіо* ультракороткий; ~j ondoj ультракороткі хвилі.

ulta/kurt/ond/a *радіо* ультракороткохвильовий; ~ ricevilo ультракороткохвильовий (радіо)приймач.

ultra/mal/dekstr/a *політ.* ультралівий.

ultramari||o *хім.* ультрамарин; **~а** ультрамариновий.

ultra/mikro/skop||o *фіз.* ультрамікроскоп; **~i/o** . ультрамікроскопія.

ultramontan||a *рел., політ.* ультрамонтанський, який є прихильником Папи Римського, який визнає необмежену владу Папи Римського; **~ism/o** ультрамонтанство (*релігійно-політ. напрям у католицизмі, прихильники якого обстоювали ідею необмеженої*

верховної влади Папи Римського та його право втручання у світські справи будь-якої держави).

ultra/ruĝ/a фіз. ультрачервоний.

ultra/son||o фіз. ультразвук; ~а ультразвуковий.

ultra/struktur/o ультраструктура; ~ de histoj ультраструктура тканин.

ultra/viol/a фіз. ультрафіолетовий (= transviola).

ultra/virus/o бакт. ультравірус.

ulul||i *vn* **в**ити, **з**авивати (про вовка і т. п., тж про сирену); кричати, **у**хати (про сову і т. п.); ~**(ad)/o** **в**иття; крик сови; ~**et/i** *vn* **с**кулити, **п**ідвивати.

ulv||o бот. ульва, морський салат [*Ulva*] (син. marlaktuko); ~**ac/o/j** ульвові [родина *Ulvaceae*].

ulv/o/fic/o/j бот. ульвові [клас *Ulvophyceae*] (син. kloroficoj).

***-um-** I. суф., що не має окресленого значення: aer~і провітрювати; man~o манжета; buton~і застібати, заціпати; gust~і куштувати; talvart~і застудитися; II. самостійно вжив. морфема: ~o розм. штука, штукovina.

Umanj/o^{EU} геогр. н., м. **У**мань (Україна).

Umar/o див. Omapo.

umbel||o бот. зонтик (різновид суцвіття); kunmeta ~o складний зонтик; ~**et/o** зонтичок.

umbelifer/o/j див. аріасој.

***umbilik||o** 1. анат. пуп, пупок; 2. перен. пуп, центр; 3. бот. рубчик (= hilumo); 4. бот. умбілікус, пупкова трава [*Umbilicus*]; ~а пупковий; ~а ŝnuro, ~а funiklo анат. пупковина; ~а hernio мед. пупкова грижа.

umbilikari/o бот. умбілікарія [*Umbilicaria*].

I **umbr/o** іхт. умбра [*Umbra*].

II **umbr||o** іст., етн. умбр (представник італійського племені; житель сучасної області Умбрія в Італії; щоб уникнути плутанини з *umbro* I дане слово часто пишеться з великої букви); ~а умбрський; la ~a lingvo умбрська мова; la ~a skolo жив. умбрійська школа; (U)~i/o геогр. н. **У**мбрія (область в Італії).

Umbriel/o астр. Умбріель (супутник Урана).

ume||o бот. 1. японська слива (дерево) [*Prunus tume*]; 2. плід японської сливи; ~**uj/o** див. ~o 1.

ume/arb/o див. umeo 1.

umjak/o уміак (ескімоський човен).

umlaut/o фон. умлаут, умляут.

u-mod/o грам. (тк в есперанто) наказовий спосіб (= volitivo).

unar/a рідко, див. unuara.

unaŭ/o зоол. двопалий лінивцеві, унау [*Choloepus*].

***unc/o** унція (міра ваги).

unci/o зоол. сніговий ірбіс, сніговий барс [*Panthera uncia*] (син. neĝleopardo).

uncial||o друк. унціальна літера; ~oј унциал; ~а унциальний; ~а skribo унциальне письмо.

uncinat/a гачкуватий, гачкоподібний.

undari/o бот. ундарія [*Undaria*].

undek- хім. ундек... (преф., що вказує на 11-карбоневий ланцюг у назвах вуглеводнів, моносахаридів і їх похідних); **~an/o** ундекан; **~en/o** ундекен; **~in/o** ундекін; **~il/o** ундекіл.

undin/o міф. ундина, ондина; русалка, водяна фея.

Unesk/o Юнеско (аббревіатура від англ. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури).

***ung||o** ніготь; кіготь; enkreskinta ~o, enkarriĝinta ~o врослий ніготь; tondi al si la ~ojn постригти собі нігті; mordeti al si la ~ojn покусувати нігті (від нетерпіння); defendi sin per ~oj kaj dentoj захищатися нігтями і зубами (всіма силами); **~a** нігтьовий; **~i** vt (по)дряпати, шкребти; поранити кігтями; ***~eg/o** пазур (лева і т. п.); **~et/o** нігтик; **~il/ar/o** манікюрний набір; **~ul/o/j** див. hufuloj.

ung/o/bros/o щіточка для нігтів.

ung/o/fajl/il/o напилоч для нігтів, косметичний напилоч.

ung/o/fleg/(ad)/o догляд за нігтями.

ung/o/grat/i vt дряпати, подряпати, шкребти, шкрябати (нігтями) (= ungi).

ung/o/haŭt/et/o шкіра біля нігтів; задирка.

ung/o/krescent/o див. duonluno 2.

ungol/o бот. нігтик.

ung/o/lak/o лак для нігтів.

ung/o/manĝ/em||a який має звичку гризти нігті; **~o** звичка гризти нігті.

ung/ost/o див. lakrimalo.

ung/o/tond/il/o ножички для нігтів, манікюрні ножички.

ung/o/vund/i vt (по)ранити нігтями [кігтями].

ungvent/o фарм. мазь.

***uni||o** 1. союз (державний); унія; Еуропа Unio Європейський Союз; Soveta (U)~o іст. Радянський Союз; 2. (організація) союз, спілка; Universala Poŝta (U)~o Всесвітній поштовий союз; **~a** союзний; **~a** respubliko союзна республіка; **~an/o** уніат, греко-католик.

uniat/o див. uniano.

***uniform||o** мундир, військовий одяг, формений одяг, обмундирування, однострій, (уні)форма; militista ~o військовий мундир, військова форма; parada ~o парадний мундир, парадна форма; militira ~o похідна форма, польова форма; **~a** (уні)формений, зроблений за формою; **~a** ĉemizo (уні)формена сорочка; **~a** jako (уні)формена куртка; (уні)формений піджак; кітель; френч; **~a** bluzo гімнастерка.

unik||a унікальний, єдиний у своєму роді, неповторний; **~aj/o** унікальна річ, унікум; **~es/o** унікальність, неповторність; **~ul/o** унікальна людина, унікум.

Unikod/o інформ. Юнікод, Унікод.

unikorn/o див. unukornulo 2.

Uniks/o інформ. Юнікс (операційна система Unix).

***unison||o** муз. унісон; **~a** унісонний; **~e** в унісон; kanti ~e співати в унісон.

unit/o одиниця (виміру і т. п., = unuo 2).

unitari||a рел. унітаріанський; **~an/o** унітарієць; **~ism/o** унітаризм.

***univers||o** всесвіт, космос; мат. універсум; **~a** всесвітній.

***universal||a** універсальний; всесвітній, загальний, всеосяжний, всеохопний; **~a** rimedo універсальний засіб; **~a** voĉdonado загальне голосування; **~a** historio загальна історія; **~a**

diluvo всесвітній потоп; ~а kongreso всесвітній конгрес; ~а lingvo всесвітня [універсальна, світова, загальна] мова; ~а heredanto єдиний спадкоємець; ~aj religioj світові релігії; ~а boltilo, ~а boltoturnilo універсальний (або розвідний) гайковий ключ; ~aj/o філосо., лінгв. універсалія; ~eco універсальність; загальність; різнобічність; ~ig/i універсалізувати, (з)робити універсальним, загальним; ~iĝ/i універсалізуватися, стати універсальним, загальним; ~ism/o рел. універсалізм; ~ul/o універсал (про кого-н.).

*universitat||o університет; ~а університетський; ~а profesoro професор університету; ~а studado навчання в університеті; ~an/o викладач університету; студент університету.

unkt/i vt див. sanktolei.

*unu **1.** числ. один; dek ~ одинадцять; ~ kaj duono півтора, півтори; ~ plus ~, ~ kaj ~ один плюс один; ~ post la alia один за другим; ~ el miaj amikoj один із моїх друзів; ~ belan tagon в один прекрасний день, одного прекрасного дня; ~ fojon один раз; ◇ ~, du, tri, kvar, kaj finita la far' раз, два – і готово [і по всьому]; **ne ~ 1.** не один (більше, ніж один); **2.** (а)ні один; **2.** прикм. один, єдиний (= ununura); selon ni ĉiuj havas ~ kaj klaran meta у всіх нас одна і ясна; **3.** займ. один, одна, одне; ◇ ~ floras, alia ploras один плаче, другий скаче; ◇ ~ orienten, alia okcidenten один до ліса, другий до біса. Прим. У знач. 2, 3 **unu** інколи може вживатися у мн. та в формі знахідного в.: ~j idealoj por la tuta homaro одні ідеали для всього людства; ~j objektoj venis en ~jn manojn, aliaj en aliajn одні предмети прийшли в одні руки, інші – в другі; mi trovis nek ~n, nek la alian я не знайшов ні одного, ні другого; ~а перший; li estis la ~а він був першим; la ~а de aprilo перше квітня; faruno de la ~а kvalito борошно першої якості; ~е по-перше; спершу; ~о **1.** одиниця (число); **2.** одиниця (виміру; син. unito); ~а/aj/o перший плід; перший приплід (= primico); ~а/ec/o першість, рідше першенство, пріоритет; ~а/ul/o перший (у знач. ім.), перша особа; ~aj/o єдине ціле; блок; моноліт; ~ec/a єдиний; унітарний; уніфікований; згуртований; монолітний; ~ec/e уніфіковано; згуртовано; ~ec/o єдність; уніфікованість; ~ec/ig/i уніфікувати; ~ig/i об'єднати, з'єднати, поєднати; згуртувати; ~ig/o, ~ig/ad/o об'єднання, з'єднання, поєднання (дія того, що об'єднує, з'єднує, поєднує); ~iĝ/i vn єднатися, об'єднатися, з'єднатися, поєднатися; згуртуватися; (U)~iĝintaj Arabaj Emiratoj геогр. н., кр. Об'єднані Арабські Емірати; (U)~iĝintaj Nacioj Організація Об'єднаних Націй; (U)~iĝintaj Ŝtatoj de Nord-Ameriko геогр. н., кр. Сполучені Штати Америки; (U)~iĝinta Reĝolando de Granda Britujo kaj Nord-Irlando геогр. н., кр. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії; ~iĝ/o єднання, об'єднання, з'єднання, поєднання (дія того, що об'єднується, з'єднується, поєднується); спілка, союз, унія; ~obl/a одинарний, однократний; ~obl/e одинарно, однократно; ~oble du estas du (один) раз по два буде два; ~op/a одинарний, одинокий; ~op/e поодиноці, по одному; ~op/ul/o одинак, одинець. Прим. **Unu** вживається як преф. **одно-**, відповідаючи грецькому **mono-** і латинському **uni-**: ~kotiledona односім'ядольний; ~ĉeluloj одноклітинні; ~varianta одновариантний.

unu/a/foj||a який відбувається вперше, який відбувається (в) перший раз, який має місце вперше; ~е вперше, уперше, (у) перший раз, першого разу;

unu/a/grad/a першого ступеня, початковий.

unu/a/jar/a який відбувається в перший рік, який відбувається першого року, який має місце в перший рік.

unu/a/klas/a першого класу, першокласний.

unu/aks/a тех., авт. одновісний, одноосьовий.

unu/akt||a театр. одноактний; ~а teatraĵo одноактна п'єса, розм. одноактівка; ~aj/o = ~а teatraĵo.

unu/anim||a однодушний, одностайний, одноголосний; ~е однодушно, одностайно, одноголосно; ~ec/o однодушність, одностайність, одноголосність.

unu/a/rang/a першорядний, першосортний, першого рангу, першого сорту.

unu/a/tag/a який відбувається [відбувся, відбудеться] у перший день, який має місце в перший день.

unu/a/temp/a який має місце на перших порах [у початковий період, на початку, попервах].

unu/atom/a фіз. одноатомний.

unu/a/vic||a першочерговий; ~e першочергово, у першу чергу.

unu/a/vid/e за першим поглядом, з першого погляду, на перший погляд.

unu/brak/a однорукий.

unu/buton/vic/a з одним рядом гудзиків, однорядний, однобортний.

unu/cifer/a одноцифровий, однозначний.

unu/cikl/o моноцикл, одноколісний велосипед (= unurada ciklo).

unu/col/a дюймовий (розміром в один дюйм).

unu/ĉambr/a однокімнатний; однопалатний; ~ loĝejo однокімнатна квартира, однокімнатне помешкання.

unu/ĉel||a зоол. одноклітинний; ~ul/o одноклітинний організм.

unu/ĉeval/a однокінний.

unu/direkt||a який здійснюється в одному напрямі / напрямку, який має один напрям(ок); тел. симплексний; ~a trafiko односторонній рух; ~e в одному напрямі / напрямку; тел. у симплексному режимі.

unu/drat/a одножильний (про кабель, провід і т. п.); однодротовий.

unu/e/infekt||iĝ/o мед. первинне зараження; ~it/a первинно заражений, заражений перший раз (данім мікробом), який має первинний інфекційний афект або первинний інфекційний комплекс.

Unuel Унуель (псевдонім Л. Заменгофа, „Один з народу”).

unu/e/nask||a яка родить уперше, книжн. первородяща; ~it/a первородний, книжн. первонароджений; ~it/o первородна дитина; ~it/ec/o первородство; la rajto de ~iteco право первородства.

unu/etaĝ/a одноповерховий.

unu/faden/a 1. зроблений одною ниткою, в одну нитку (про шов); 2. див. unudrata.

unu/faz/a однофазний.

unu/ferdek||a мор. однопалубний; ~ul/o однопалубник (= unuferdeka ŝipo).

unu/flank||a однобічний, однобокий, односторонній; ~e 1. з одного боку, з однієї / одної сторони; 2. однобічно, однобоко, односторонньо.

unu/foj||a одноразовий; ~e один раз, однократно.

unu/form||a 1. однаковий, однотипний, уніфікований; 2. спец. мономорфний; ~ec/o 1. однаковість, однотипність, уніфікація; 2. спец. мономорфність; ~ism/o спец. мономорфізм.

unu/gamb/a одноногий.

unu/genu/e на одному коліні; stari ~ стояти на одному коліні; stariĝi ~ клякнути (встати) на одне коліно.

unu/glut/e одним ковтком (= per unu glutito).

unu/gram/a грамівий (вагою в один грам).

unu/ĝib/a одногорбий.

unu/hor/a (одно)годинний.

unu/huf/ul/o кінь, представник родини конячих (= ekvo).

unu/jar/a однорічний, однолітній.

unu/klad/a зоол. однотипний.

unu/klap/a одностулковий, одностулчастий.

unu/klin/a односхилий.

unu/kolor/a одноколірний, однобарвний, однотонний.

unu/kord/a однострунний; *перен.* монотонний.

unu/korn||a однорогий; ~ul/o **1.** міф. єдиноріг; **2.** рідко носоріг (= rinocero); **3.** тај астр. Єдиноріг (*сузір'я*).

unu/kotiledon/(ul)/o/j бот. однодольні [*клас Monocotyledones*] (*син.* liliopsidoj).

unu/krur/a одноногий.

unu/lingv/a одномовний.

unu/lit/a одномісний (*який має одне спальне місце: про номер у готелі, лікарняну палату і т. п.*).

unu/litr/a літровий (*який містить один літр*).

unu/lok/a **1.** одномісний (*у широкому знач.*); ~ aeroplano одномісний літак; ~ ĉambro одномісна кімната, одномісний номер; **2.** односпальний; ~ lito односпальне ліжко.

unu/man||a **1.** однорукий (*з одною кистю*); **2.** здійснюваний одною рукою; ~e одною рукою.

unu/mas/e єдиною масою, єдиним блоком.

unu/mast||a мор. однощогловий, однощоглий; ~ul/o однощогловий корабель (= unumasta ŝipo).

unu/metal/ism/o ек. монометалізм.

unu/metr/a метровий (*розміром в один метр*).

unu/mol/a хім. молярний (= mola II).

unu/monat/a місячний (*тривалістю в один місяць*).

unu/motor/a одномоторний.

***unu/nombr/o** *заст., див.* singularo. .

unu/norm/ig/i *див.* normumi.

unu/nukle/a біол. одноядерний.

unu/nur/a тільки один, єдиний, один одним, один-єдиний.

unu/okul||a одноокий, з одним оком, кривий (*на одне око*); ~es/a монокулярний, одноокий (*про зір*).

unu/ovol/a/j *див.* unuvitelaj.

unu/parti/a політ. однапартійний.

unu/pec/a суцільний (*який не складається з окремих частин*).

unu/person/a **1.** що складається з однієї людини; **2.** здійснюваний однією людиною; одноосібний; **3.** розрахований на одну людину; ~ ĉambro кімната (*або номер*) на одну людину, одномісна кімната, одномісний номер (= unuloka ĉambro).

unu/petal/a бот. однопелюстковий.

unu/pied/a одноногий; ~ seĝo стілець на одній ніжці.

unu/plak/ul/o/j зоол. моноплакофори [клас *Monoplacophora*].

unu/ploid/a біол. гаплоїдний, моноплоїдний.

unu/polus/a однополюсний.

unu/rad/a одноколісний; ~ *сікло* одноколісний велосипед, моноцикл (= *unuciklo*).

unu/rel/a однорежковий, монорежковий.

unu/seks/a одностатевий.

unu/semajn/a однотижневий.

unu/senc||a однозначний; ~а *frazo* однозначна фраза; ~е однозначно; ~**es/o** однозначність; ~**um/a**: ~*uma vojo* дорога / шлях з одностороннім рухом.

unu/sid/(lok)/a одномісний (*який має одне сидяче місце*); ~ *aeroplano* одномісний літак; ~ *automobilo*, ~ *auto* одномісний автомобіль, одномісна машина.

unu/signif/a однозначний (*що має тільки одне значення*); ~ *vorto* однозначне слово, слово тільки з одним значенням

unu/silab/a грам. односкладовий.

unu/sok/a с.-г. однолемішний.

unu/sola 1. див. *solsola*; 2. див. *ununura*.

unu/spirit||a однодушний, одностайний; ~е однодушно, одностайно; ~**es/o** однодушність, одностайність.

unu/ŝarg/a однозарядний.

unu/ŝton/a зроблений з одного каменя, монолітний, суцільний (*про кам'яний блок, обеліск, стелу і т. п.*).

unu/ŝtup/a: ~ *raketo* одноступінчаста ракета.

***unu/tag/a** одноденний.

unu/term||o мат. одночлен, моном; ~а одночленний, мономіальний.

unu/ton||a монотонний, однозвучний; одното́нний (= *monotona*); ~е монотонно, однозвучно; одното́нно; ~**es/o** монотонність, однозвучність; одното́нність.

unu/trak/a зал. одноколіїний.

unu/valent/a хім. одновалентний.

unu/vic/e в один ряд, одним рядом.

unu/vid/e одним поглядом.

unu/vitel/a/j біол. однайцеві (*про близнят і т. п.*).

unu/voĉ||a 1. муз. одноголосий, одноголосний; 2. одноголосний, одностайно схвалений; ~е 1. одноголосно, одноголосно, на один голос; 2. одноголосно, одностайно.

unu/volum/a одното́мний.

unu/vort/e одним словом, коротше (кажучи).

Upaniŝad/o/j рел. Упанішади (*індійські священні книги*).

upas/o упас (*отрута*), сік анчара, латекс анчара (*що використовуються як отрута*).

upasak/o рел. упасака (*у буддизмі – чоловік-мирянин, що виконує заповіді, приписані монахам*).

upas/arb/o бот. упас-дерево (= *toksa antiaro*).

uperkut/o спорт. аперкот, удар знизу (*у боксі*).

Upland/o геогр. н. Упланд (*іст. область у Швеції*).

Upsal/o *геогр. н., м.* Упсала (Швеція).

upsila іпси́лон (грецька буква Υ, υ).

urup||o *орн.* одуд [Урира]; **~ed/o/j** одудові [родина Уриридає].

I*ur/o *зоол.* тур, бик первісний [Bos primigenius, син. B. urus].

II ur||o *мед.* **1.** уро... (сечовий апарат у складних словах); **2.** сеча (у складних словах); **~at/a:** ~ata acido *хім.* сечова кислота; **~at/o** *хім.* урат, сіль сечової кислоти (= urinato); **~olog/o** уролог; **~olog/i/a** урологічний; **~olog/i/o** урологія.

uracil/o *хім.* урацил.

***uragan||o** *прям., перен.* ураган (перен. ще буря); ~o da apraŭdoj, da protestoj буря оплесків, протестів; **~a** ураганний; **~i** *вп* *прям., перен.* бушувати, шаленіти.

urak/o *анат.* серединна пупкова складка (= meza umbilika faldo).

Ural||o *геогр. н.* **1.** Уральські гори, Урал; **2.** р. Урал (= Ural-rivero, Uralrivero); **(u)~a** уральський: ~a regiono Урал (територія); **~i/o** Урал (регіон).

ural-altaj/a урало-алтайський.

Uran/o **1.** міф. Уран (найдавніше давньогрецьке божество, що уособлювало небо); **2.** *астр.* Уран (планета).

urani||o *хім* Уран (елемент); уран (проста речовина); гіґіґита ~o збагачений уран; **~a** урановий; ~a еґсо уранова руда.

Urani/o *міф.* Уранія (муза астрономії та геометрії).

urani/bomb/o *військ.* уранова бомба (= U-bombo).

urani/erc/o уранова руда.

uranil/o *хім.* ураніл.

uraninit/o *мін.* уранініт (син. реґерсо).

uranism/o *заст., псих.* уранізм (чоловічий гомосексуалізм; = vira samseksemo).

ur/at/emi/o *мед.* уратемія.

***urb||o** місто; libera ~o вільне місто; la Eterna (U)~o Вічне місто (Рим); la Sankta (U)~o Святе місто (Єрусалим); **~a** міський; ~a blazono герб міста; ~a distrikto міський район, район міста; ~a tereno (або teritorio) міська територія, територія міста; **~an/a** городянський, міщанський; **~an/o** городянин, мешканець / житель міста, *заст.* міщанин; **~an/ec/o** риси [властивості] городянина; гарний тон; світськість; ввічливість; **~an/in/o** городянка, мешканка / жителька міста, горожанка, міщанка; **~ec/o** статус міста, міський статус; міські риси; **~eg/o** мегаполіс, величезне місто, місто-гігант; **~estr/o** мер, бургомістр, міський голова; **~estr/ar/o** мерія, міська адміністрація (орган), міське керівництво; **~et/o** містечко; селище міського типу.

urbaniz||i *vt* урбанізувати; **~ad/o** урбанізація; **~ism/o** урбаністика, містобудування; **~ist/o** спеціаліст з урбаністики, архітектор-урбаніст, архітектор-містобудівник.

urb/aspekt/o загальний вигляд міста; обличчя / лице міста.

urb/o/centr/o центр міста, міський центр, середмістя.

urb/o/dom||o ратуша, мерія, магістрат, муніципалітет, міська рада, міська дума, міська адміністрація (будинок); **~a:** ~a placo ринок (торгова площа біля ратуші).

urb/o/fond/int/o засновник міста.

urb/o/gvid/ad/o ведення екскурсій по місту.

urb/o/hirund/o *орн.* міська ластівка [Delichon urbica].

urb/o/histori/a який стосується історії міста.

urb/o/kern/o ядро міста, центр міста.

urb/o/komand/ant/o військ. комендант міста.

urb/o/kvartal/o міський квартал, квартал міста.

urb/o/lim/o міська межа, межа міста.

urb/o/mez/o див. urbocentro.

urb/o/mur/o міська стіна.

urb/o/park/o міський парк.

urb/o/part/o частина [дільниця] міста.

urb/o/plan||o план міста; **~ism/o** система планового розвитку міста; міське планування, містобудівництво.

urb/o/pord/eg/o міська брама, міські ворота, ворота міста.

urb/o/rand/o околиця міста, міська околиця.

urb/o/rempar/o міський вал.

urb/o/rigard/ad/o оглядання міста.

urb/o/ŝtat/o іст. місто-держава, поліс.

urceol/o бот. сумочка, мішечок.

urdu/o лінгв. урду (мова).

ure||o хім., фізіол. сечовина; **~at/o** хім. уреат, сіль сечової кислоти; **~az/o** хім., фізіол. уреаз; **~emi/o** мед. наявність сечовини у крові; **~id/o** хім., фізіол. уреїд.

ured||o бот. іржастий гриб [Uredo]; **~al/o/j** іржасті гриби [порядок Uredinales].

ured/o/spor||o бот. уредоспора, літня спора (іржастого гриба); **~uj/o** сумка (іржастого гриба).

uremi||o мед. уремія; **~a** уремічний.

ureometr/o мед. уреометр.

uretan/o хім. уретан.

ureter||o анат. сечовід; **~a** сечовідний; **~it/o** мед. уретерит, запалення сечоводу.

uretr||o анат. сечівник, уретра; **~a** сечовипускальний, уретральний; **~it/o** мед. уретрит, запалення сечівника.

uretr/o/skop||o мед. уретроскоп; **~i/o** мед. уретроскопія.

ureus/o іст. уреус (головний убір єгипетських богів і царів).

***urĝ||i** **1.** vt (по)квапити, підганяти, змушувати поспішити; la afero ne ~as справа неквапна, справа не горить; la tempo ~as час не жде, час підганяє; **2.** vi бути невідкладним(и), терміновим(и), край необхідним(и) (= esti urĝa(j)); **~a** невідкладний, терміновий, нагальний, спішний; край необхідний; **~a bezono** нагальна потреба; **~a letero** терміновий лист; havi nenion pli ~an ol... не мати нічого більш нагального, ніж...; **~e** невідкладно, терміново, спішно; **~o** терміновість, невідкладність, нагальність; **~aĵ/o** термінова / невідкладна / нагальна справа; невідкладний випадок (тж мед.); **~es/o** невідкладність, нагальність, терміновість, спішність; **~ej/o** травматологічне відділення, відділення невідкладної допомоги; станція швидкої допомоги; **~iĝ/i** (по)квапитися, (по)спішити (прискорити свої дії, не тратити часу); **~ul/o** хворий, що потребує невідкладної допомоги.

I uri/o орн. кайра [Uria]; dikbeka ~ кайра товстодзьоба [U. lomvia]; longbeka ~ кайра тонкодзьоба [U. aalge]; nigra ~ чистун звичайний [Cephus grylle].

П -uri/o мед. ...урія (у складних словах вказує на зв'язок з поняттям „сеча”: *glukoz~o* глюкозурія, *glukozурія*; *fosfat~o* фосфатурія).

Urija бібл. Урія, Урійя.

***urin||o** сеча; *~**i** *vn* випускати сечу, *вульг.* сцяти; ~**a** сечовий; ~**a veziko** сечовий міхур; ~**a reteno** див. *anurio*; ~**ad/o** сечовипускання; ~**at/o** див. *ureato*; ~**ej/o** пісуар (приміщення), убиральня; ~**ig/a** сечогінний; ~**uj/o** нічний горщик; урильник, сечоприймач; ~**olog/i/o** аналіз сечі.

urin/analiz/o мед. аналіз сечі.

urin/ekskreci/o фізіол. сечовиділення.

urin/o/metr/o мед. урометр.

urin/o/skop/i/o мед. уроскопія.

urin/tub/o див. *uretero*.

urin/vaz/o див. *urinujo*.

urin/vezik||o анат. сечовий міхур; ~**a** стосовний до сечового міхура.

urjadnik/o сумн.; іст. урядник.

urli/o див. *mumpso*.

***urn/o** 1. урна; *mortocindra* ~ похоронна урна (= *cindrourno*); *voĉdona* ~ виборча урна (= *balotujo*, *baloturno*); 2. див. *kapsulo* б.

urn/o/tomb/o могила [склеп] з урнами.

urobinin/o біол. уробілін (жовчний пігмент).

urobilinogen/o біохім. уробіліноген.

urodel/o/j зоол. хвостаті земноводні [амфібії] [*ряд Urodeli*] (*син. vostohavaj amfibioj*).

***urogal/o** орн. глухар звичайний [*Tetrao urogallus*].

urogen/a мед. урогенний.

ur/(o)/gener/a анат., мед. сечостате́вий, урогеніта́льний.

ur/o/graf/i/o мед. урографія.

ur/o/krom/o урохром (жовтий пігмент, що надає кольору сечі).

ur/o/lit/o мед. уроліт (камінь у сечових шляхах).

ur/o/seps/o мед. уросепсис.

uroskopi/o див. *urinoskopio*.

urotropin/o хім. уротропін.

***urs||o** зоол. ведмідь [*Ursus*]; *blanka* (або *polusa*) ~**o** ведмідь білий, ошкуй [*U. / Thalassarctos maritimus*]; *bruna* ~**o** ведмідь бурий, ведмідь звичайний [*U. arctos*]; *griza* ~**o** ведмідь сірий, гризлі [*U. arctos horribilis*]; *nigra* ~**o** ведмідь північноамериканський, барибал [*U. / Euarctos americanus*]; *tibeta* ~**o** ведмідь білогрудий, ведмідь гімалайський, ведмідь чорний [*U. / Selenarctos tibetanus*]; ~**a** ведмежий; ~**a kuŝejo** барліг; ~**a servo** перен. ведмежа послуга; ~**ej/o** клітка для ведмедя, ведмежатник; ~**id/o** ведмеденя, ведмежа; ~**in/o** ведмедиця, ведмедиха; *la Granda*, *la Malgranda* (U)~**in/o** *астр.* Велика, Мала Ведмедиця; Великий, Малий Віз.

urs/o/ĉas/ad/o полювання на ведмедів.

urs/o/dres/ist/o дресирувальник ведмедів.

urs/o/fel/a з ведмежого хутра.

urs/o/gras/o ведмежий жир.

urs/o/kav/o яма для утримання ведме́дя (в зоопарку).

urs/o/pelt/a див. ursofela.

urs/orel/o див. aŭrikulo.

Ursull/o Урсула (жін. ім'я); **(u)~an/in/o** урсулинка, уршулянка (член монашого ордену урсулинок).

urs/uv/o див. arktostafilo.

***urtik||o** кропива [*Urtica*]; granda ~o кропива дводомна [*U. dioica*]; malgranda ~o кропива жалка [*U. urens*]; ~a кропив'яний; ~i *vn* жалити; ~ac/o/j кропиво́ві [*родина Urticaceae*]; ~al/o/j кропивоцві́ті [*порядок Urticales*]; ~ec/a жалкий.

urtikari/o мед. кропив'яна лихоманка, кропивниця; hemoragia ~ геморагічна кропивниця; persistema ~ стійка кропивниця.

***Urugvaj||o** геогр. н., кр. Уругвай; **(u)~a** уругвайський; **(u)~an/o** уругваєць; **(u)~an/in/o** уругвайка.

Urumĉi/o геогр. н., м. Урумчі (Китай).

uruŝi||o 1. бот. сумах лаконо́сний [*Rhus verniciflua*]; 2. сумаховий сік, сумаховий лак; ~i *vt* покривати сумаховим лаком.

***-us** закінчення умовного способу дієслова: se mi est~ sana, mi est~ feliĉa якби я був здоровий, я був би щасливий.

usk||o інформ. велика або мала буква; ~ec/o друк. регістр (написання букви як великої або малої).

us-mod/o грам. умовний спосіб дієслова (*син. fiktivo, kondicionalo*).

usne/o бот. уснея [*Usnea*].

***Uson||o** геогр., кр. (скорочення від Unuiĝintaj Ŝtatoj de Nord-Ameriko) Сполучені Штати Америки, США, Америка (тільки про США); **(u)~a** американський (стосовний до США); **(u)~an/o** американець (громадянин або житель США); **(u)~an/in/o** американка (громадянка або жителька США); **(u)~ig/i** американізувати; **(u)~iĝ/i** американізуватися.

ustaŝ/o іст. усташ (хорватський націоналіст).

ustilag||o бот. устиляго, сажковий гриб [*Ustilago*]; ~al/o/j сажкові гриби [*порядок Ustilaginales*].

Usuri/o геогр. н., р. Уссурі (Росія, Китай).

uŝu||o спорт. ушґу, у-шґу (китайська оздоровча гімнастика); ~ist/o ушґіст.

ut- суф., запропонований для утворення пасивного дієприкметника умовного способу, означає „*kiun oni ~us*”, н-д, *la ofend~oj pardonu* хай вибачать ті, які були б ображені.

uta/o літ. ута (японська віршована форма).

Utah/o геогр. н. Юта (штат США).

utaj/o театр. утаї (текст японської драми ноо і його спів).

Utamaro/o Утамаро (японський живописець).

Utapradeŝ/o геогр. н. Уттар-Прадеш (штат в Індії).

***uter||o** 1. анат. матка; 2. утроба, лоно; ~a матковий; ~it/o мед метрит, метрит, запалення м'язового шару стінки матки (= metrito).

uter/fal/o, uter/o/ptoz/o мед. випадіння матки.

uter/tub/o див. salpingo.

Utik/o іст., м. Утіка (Пн. Африка).

***util||a** корисний; потрібний, необхідний; ~a por nia afero корисний для нашої справи; ~a al nia afero корисний нашої справі; ~a efekto *tex.* корисна дія; ~a konsilo корисна порада; ~e корисно, з користю; ~o користь; ~i *vt* бути корисним; приносити користь; tio ~as nenion al mi ce menj nicogo ne das; ~aj/o **1.** корисна річ, корисний предмет; **2.** *інформ.* утиліта, сервісна програма; ~ec/a утилітарний; ~esa programo *див.* ~aj/o **2**; ~ec/o корисність; ~ig/i утилізувати, використати, скористатися; ~igi la okazon скористатися з нагоди; ~ig/o, ~ig/ad/o утилізація, використання; ~ig/eb|a придатний; ~ism/o утилітаризм; ~ist/o утилітарист.

util/cel/a що має на меті користь, спрямований на утилітарні цілі, утилітарний.

util/program/o *див.* utila|aj/o **2**.

Ut-Napiŝtim *міф.* Ут-Напішті, Зіусудра (*герой шумеро-акадського міфу про потоп*).

Utopi||o Утопія (*фантастична країна, вигадана англійським письменником Т. Мором*);

***(u)~o** утопія; **(u)~a** утопічний; **(u)~a** socialismo утопічний соціалізм; **(u)~ism/o** утопізм; **(u)~ul/o, (u)~ist/o** утопіст.

utrakvist/o *іст.* утраквіст (*представник правого, поміркованого крила гуситського руху*).

Utreĥt/o *геогр. н., м.* Утрехт (*Нідерланди*).

utrik|o *анат.* мішечок, маточка; *бот.* сумочка; prostata ~o *анат.* передміхурова маточка; ~a мішечкоподібний.

utrikulari/o *бот.* пухирник [*Utricularia*] (*син.* vezikherbo).

uv/o виноград (*ягоди, = vinberoj*).

uve||o *анат.* судинна оболонка очного яблука (= vaskula tuniko de la okulglobo); ~it/o *мед.* увеїт, запалення судинної оболонки очного яблука.

***uvertur||o** *муз.* увертюра; ~a увертюрний; ~i *vt (ion)* служити [виступати] увертюрою (*до чого-н.*); mi ~as mian libron per tiu ĉi artikolo я ставлю спереду моєї книжки цю статтю.

uviol/a *фіз.* увіолевий.

uvr/i *рідко, див.* malfermi.

uvul||o *анат.* язичок, увула; ~a язичковий, увулярний.

uvular/o *фон.* увулярний приголосний (звук).

uvulari/o *бот.* увулярія [*Uvularia*].

***uz||i** *vt* використовувати, уживати; користуватися, скористатися; удатися (*до чого-н.*); ~i vortaron користуватися словником; ~o використання, ужиття; *~ad/i *vt* використовувати, уживати, користуватися (*протягом тривалого часу*); *~ad/o використання, ужиток, уживання, користування; komuna ~ado спільне вживання, спільне користування; roĝ ekstera, interna ~ado для зовнішнього, внутрішнього вживання (*про ліки*); ~aj/o/j знаряддя; начиння; інструменти; обладнання; ~ant/o користувач (*тж інформ.*); ~ant/ar/o колектив користувачів; користувачі (*усі користувачі чого-н.*); *~(at)/aj/o використання річ; приладдя; припас; kuire|aj ~(at)aj/o кухонні речі, кухонне начиння; ~at/ec/o уживаність; ~eb|a придатний (до використання); ~eb|ec/o придатність (до використання); ~it/a уживаний; (*про одяг ще*) ношений; ~ul/o *див.* ~anto.

uzanc/o *ком.* узанція, узанс (*торговельні звичаї, комерційна практика*).

uzbek||o узбек; ~a узбецький; ~e по-узбецькому, по-узбецьки; **(U)~i/o** *геогр. н., кр.* Узбекистан; ~in/o узбечка; **(U)~uj/o** *див.* (U)~io.

uzin||o завод; ~a заводський; ~i *vt* виробляти на заводі, виробляти заводським методом, виробляти в заводських умовах.

uz/indik/o/j, uz/instrukci/o/j вказівки [інструкція] з використання [використовування, уживання, застосування].

uz/manier/o спосіб використанн_я, спосіб уживанн_я.

uz/rajt/o (*pri io = por io = je io*) право користуванн_я (*чим-н.*), право використанн_я (*чого-н.*), право користуватися (*чим-н.*), право використовувати (*що-н.*).

uzukap||i *vt юр.* набувати право власності внаслідок тривалого використанн_я; **~o** узукапія, набуття права власності внаслідок тривалого використанн_я (= *akirpreskripto*).

uz/ul/interfac/o *див.* fasado 2.

***uzur||o** 1. лихварство; 2. *рідко* лихва, лихварський відсоток (= *procentego*); **~a** лихварський; **~e** з лихвою; **~i** *vn* займатися лихварством; **~ist/o** лихвар.

***uzurp||i** узурпувати, незаконно присвоїти [заволодіти], захопити; **~o**, **~ad/o** узурпація, незаконне присвоєння, захоплення; самозванство; **~ant/ec/o** узурпованість; **~ant/o**, **~int/o** узурпатор.

uzurpator/o *див.* uzurpinto, uzurpanto.

uz/valor/o *ек.* споживна вартість; ступінь корисності (*речі*).

Ŭ

***ŭ** 26-а буква есперантського алфавіту; ***~o** назва цієї букви.

ŭa! *виг.* 1. **ya!** (звуконаслідування крики немовляти); 2. **gav!** (звуконаслідування собачого гавкання)

Ŭat/o *див.* Vato); (**ŭ**)~o *див.* vato II, vatto.

ŭest/o *див.* uesto.

ŭon/o *вона* (грошова одиниця Кореї).

ŭonbulism/o *рел.* вонбулізм (корейська релігія, різновид буддизму).

V

***v** 1. 27-а буква есперантського алфавіту; 2. та ж римська цифра V (5); ***~o** назва цієї букви; *duobla* (або *ĝermana*) ~o дубльве (*w*, = *vavo*).

vaĉ||o *мор.* вахта (чергування); **~i** *vn* бути [стояти] на вахті, нести вахту; **~a** вахтовий; **~an/o**, **~ant/o** вахтовий (*у знач. ім.*); **~an/ar/o**, **~ant/ar/o** вахта (частина екіпажу).

vaĉ/oficir/o вахтовий офіцер.

***vad||i** *vn* бродити, переходити убрід; іти з трудом, пробиратися, брести (*по глибокій грязі, снігу і т. п.*); **~(ad)/o** перехід убрід; пробирання (*по глибокій грязі, снігу і т. п.*); **~ej/o** брід.

vad/bird/oj *орн.* голінасті (*син.* stilzobirdoj).

vad/bot/oj бродні, болотні чоботи.

vademekum/o вадемекум, кишенькова довідникова книжка, путівник.

vad/lok/o *рідко*, *див.* vadejo.

Vaduz/o *геогр. н., м.* Вадуц (столиця Ліхтенштейну).

***vaf||o** вафля; **~a** вафельний; **~ec/a**: *~еса teksaĵo* вафельна тканина; **~et/o** вафелька; **~il/o** вафельниця; **~ist/o** вафельник.

vaf/o/bak/il/o, **vaf/o/fer/o** *див.* vafililo.

***vag||i** *vn* бродити, блукати; тинятися, вештатися, волочитися; мандрувати, блукати по світах; ~а бродячий, блукаючий, мандрівний; ~а *гено мед.* блукаюча нирка; ~а *pervo* блукаючий нерв; ~о *анат.* блукаючий нерв (= ~а *pervo*); ~а^с/i *vn розм.* шлятися, тинятися, волочитися, шастати, швендяти, валандатися; ~ад/o мандри, бродяжництво; ~ant/o 1. кочівник (= *nomado*); 2. *іст.* вагант (мандрівний актор або студент у середньовіччі); мандрований (або мандрівний) дяк; ~em/a охочий до мандрів; схильний до бродяжництва; ~em/o охота [потяг] до мандрів; схильність до бродяжництва; ~ist/o, ~ul/o бродяга, волоцюга.

vagabond||o бродяга, бурлака, волоцюга, вагабунд; ~а бродяжний, бурлацький; ~е по бродяжницькому, бродягою, як бродяга; ~і *vn* бродяжити, бурлакувати; бродити, блукати; ~ад/o бродяжництво, бурлакування; блукання; ~ec/o бродяжництво, бурлакування; *infana* ~есо дитяче бродяжництво, безпритульність.

Vagadugu/o *геогр. н., м.* Угадугу (столиця Буркіна-Фасо).

***vagin||o** *анат.* піхва (вхідна частина жіночих статевих органів), вагіна; ~а вагінальний, що відноситься до піхви; ~it/o *мед.* вагініт, запалення піхви; ~algi/o, ~ism/o *мед.* вагінізм.

vaginal||o *анат.* піхва (оболонка, що охоплює орган); *okulbulba* ~о піхва очного яблука; ~it/o *мед.* запалення піхви (але не статевих органів).

vagin/form/a піхвоподібний.

vagin/o/skop/i/o *мед.* кольпоскопія, вагіноскопія.

vag/lum/o блукаючий вогник.

Vagner||o Вагнер (німецький композитор); (v)~а вагнерівський.

vag/o/kurent/o/j *ел.* блукаючі струми.

vag/o/mani/o *псих.* дромоманія.

***vagon||o** вагон; *unuaklasa* ~о вагон першого класу; *funikulera* ~о вагон фунікулера; ~о *por bestoj* вагон для перевезення худоби; *malkupli* ~on відчепити вагон; ~а вагонний; *~ar/o вагонний склад, залізничний склад (без локомотива); поїзд, потяг; ~et/o вагонетка; ~et/ist/o вагонетник.

vagon/ĉasi/o шасі вагона.

vagon/fabrik/o вагоннобудівний завод.

vagon/karg/o вагонний вантаж.

vagon/klas/o клас вагона.

vagon/konstru||ad/o вагонобудування; ~ej/o вагоннобудівний завод (= *vagonfabriko*).

vagon/lazaret/o санітарний вагон.

vagon/ripar/ej/o вагоноремонтний завод, вагоноремонтне депо, вагоноремонтна майстерня.

vagon/serv/ist||o *сумн.*; зал. провідник; ~in/o провідниця.

vagon/ŝtup/o сходин(к)а вагона.

vag/o/tomi/o *xip.* ваготомія, розтин блукаючого нерва.

vag/o/toni/o *фізіол.* ваготонія.

vaĝrajan/o ваджраяна (напрям у буддизмі).

vahabism/o вахабізм (релігійно-політична течія в ісламі).

vaiŝj/o вайші (представник однієї з каст в Індії).

vajc||o *тех.* тиски (= *ŝraŭbtenilo*); ~i *vt сумн.* брати в тиски, затискати; ~et/o тисочки, мініатюрні тиски.

vajd||o 1. бот. вайда фарбувальна, синильник, синячник (= tinktura izatido); 2. вайда (барвник синього кольору); ~а синій, кольору вайди (= vajdblua, vajdkolora).

Vajmar||o геогр. н., м. Веймар (Німеччина); ~а Respubliko іст. Веймарська республіка.

Vajoming/o геогр. н. Вайомінг (штат США).

vajr/o геральд. біляче хутро.

Vajroĉan/o рел. вайрочана (уособлення вищого тіла будди).

***vak||i** *vt* бути не зайнятим, вільним, вакантним; пустувати; ~а, ~ant/a не зайнятий, вільний, вакантний; пустий; *tiu ĉi kupeo estas ankoraŭ ~a* це купец ще не зайняте [ще вільне]; ~а rigardo пустий (або відсутній) погляд; ~ad/o неслужбові дні, канікули, вакації (у державних установах); ~(ant)ec/o вакансія (про посаду); ~ig/i звільнити (посаду, місце).

vakame/o бот. вакаме, ундарія периста [*Undaria pinnatifida*] (морська водорість, яку японці вживають у їжу).

vakari/o бот. стоголовник [*Vaccaria*].

***vakcin||o** мед., вет. вакцина; bovina (або Ĝennera) ~o вет. коров'яча вакцина, вакцина Дженнера; ~а вакцинний; ~i *vt* вакцинувати, (з)робити щеплення, щепити; ~ad/o вакцинація, щеплення; profilaktika ~ado профілактичне щеплення; ~il/o перо для щеплення; ~ist/o вакцинатор, віспощепій.

vakcin/atest/o довідка про щеплення (від хвороб).

***vakcini||o** бот. 1. брусниця (рослина) [*Vaccinium*, син. *Oxycosum*]; 2. див. vakcinibero; ~ac/o/j брусничні [родина *Vacciniaceae*].

vakcini/ber/o ягода брусниці; ~j брусниця (ягоди).

vakcin/o/terapi/o мед. вакцинотерапія.

vaker||o ковб'ой; ~а ковб'ойський.

***vaks||o** віск (тж хім.); мастика; vegetaĵaj ~oj рослинні воски; animalaj ~oj тваринні воски; minerala ~o викапний віск; гірничий віск, озокерит (= ozokerito); abela ~o бджолиний віск; pargeta ~o мастика для підлоги; mola kiel ~o м'який як віск; ~а прям., перен. восковий, вощаний; ~i *vt* воскувати, вощити, натирати воском, мастикою; ~ad/o вощання, натирання воском; ~ist/o 1. вощильник; 2. натирач підлоги (= plankvaksisto); ~it/a воскований, вощений.

vaks/arb/o див. miriko.

vaks/bild/o див. vaksfiguro.

vaks/ĉel/o чашечка, чарунка (у бджолиному стільнику).

vaks/farb/o воскова фарба (= enkaŭstiko 1).

vaks/figur/o воскова фігура.

vaks/haŭt/o восковиця (потовщений шар м'якої шкіри біля основи надкльов'я).

vaks/i/maŝin/o (електро)натирач підлоги.

vaks/kandel/o воскова свічка.

vaks/karton/o воскований / вощений картон (= vaksita kartono).

vaks/kolor/a вощаний; блідо-жовтий.

vaks/model/o воскова модель.

vaks/pup/o воскова лялька, лялька з воску.

vaks/o/sigel/o сургучна печатка.

vaks/o/simil/a воскоподібний.

vaks/paper/o воскований / вощений папір; восківка (= vaksita papero).

vaks/tapiŝ/o лінолеум (для підлоги, = linoleumo).

***vaks/tol/o** клейонка (= laktolo).

***vaku||o** фіз. вакуум; порожнеча, пустота, безповітряний простір; la naturo ne toleras ~on природа не терпить порожнечі; Toricela ~o торрічелієва порожнеча / пустота; alta ~o високий вакуум; fari ~on створити вакуум; ~**a** вакуумний; пустотний; ~**ec/o** пустотність; ~**ig/a**: ~iga pumpilo вакуумний насос (= vakufara pumpilo); ~**igi** довести до стану вакууму, розрідити.

vaku/brems/o *tex.* вакуум-гальмо.

vaku/far/a: ~ pumpilo *tex.* вакуумний насос (= vakuiga pumpilo).

vaku/metr/o *tex.* вакуумметр, вакуум-манометр.

vakuol||o *anat., bot.* вакуоль, міхурець; ~**a** вакуольний.

vaku/pump/il/o вакуумний насос.

***val||o** 1. долина, діл, лощина, видолинок, балка, низина, (за)падина, падь; рівнина; 2. *перен.* юдоль; ~**a** долинний; долішний; ~**e/n** у бік долини; ~**an/o** долиняник, житель долини; ~**et/o** долинка, невелика долина, улоговина, видолинок.

valabi/o *зоол.* валабі (*різновид малого кенгуру*).

valah||o волох (*представник однієї з народностей, що склали румунську націю*); (**V**)~**i/o**, (**V**)~**uj/o** *іст.* Волощина, Волоська земля (*князівство*); (**V**)~**i/o** Валахія (*іст. область в Румунії*).

val/bar||aj/o, ~**il/o** гребля, що перегороджує долину.

Vald||o Вальдо (*французький купець*); (**v**)~**an/o** вальденс, „ліонський бідняк”; (**v**)~**ism/o** *рел.* вальденсіанство (*єресь у християнстві, що виникла в 12 ст.*)

Valdemar/o Вальдемар (*чол. ім'я*).

Valenc/o *геогр. н., м.* Валанс (*Франція*).

Valenci/o *геогр. н., м.* Валенсія (*Іспанія, Венесуела*).

Valencien/o *геогр. н., м.* Валансьєн (*Франція*).

valent||o *хім., лінгв.* валєнтність; ~**a** валєнтний.

valent/elektron/o *хім., фіз.* валєнтний електрон.

Valenten||o Валентин, Валентино, Валентайн (*чол. ім'я*); la tago de Sankta ~o день святого Валентина; ~**a** Валентина (*жін. ім'я*).

Valentinian/o Валентиніан (*чол. ім'я*).

valer||o *хім.* радикал валеріанової кислоти (*у складних словах*); ~**at/a**: ~ata acido валеріанова кислота. (*син. pentanata acido*); ~**at/o** ефір валеріанової кислоти.

Valeri||o Валерій, Валеріо, Валері (*чол. ім'я*); ~**a** Валерія (*жін. ім'я*).

valerian||o *бот.* валеріана [*Valeriana*]; oficina ~o валеріана лікарська [*V. officinalis*]; ~**a** валеріановий; ~**a** radiko корінь валеріани; ~**a** tinkturo валеріанова настойка, валеріанові краплі, валер'янка; ~**ac/o/j** валеріанові [*родина Valerianaceae*].

valerianel/o *бот.* мласкавець [*Valerianella*].

valet||o слуга, лакей, камердинер (= çambristo); ~**in/o** покоївка (= çambristino).

Valez/o *геогр. н.* Валез (*кантон у Швейцарії*).

Valezi||o *геогр. н., іст.* Валуз (*графство у середньовічній Франції*); ~**an/oj** *іст.* Валуз (*династія французьких королів*).

val/fund/o *див.* talvego.

valg/a *мед.* вивернутий назовні (*про нижні кінцівки*), вальгусний; ~ bulpiedo зовнішня клишоногість / клишавість.

val/glaĉer/o доли́нний льодовик (*син. glaciŝivero*).

Valhal/o *міф.* Валгалла (*рай для душ воїнів у скандинавській міфології*).

***valid||a** дійсний, який має силу, законний, чинний; *ne plu ~a* прострочений, недійсний; **~i** *vn* бути дійсним, чинним; *via pasporto ne plu ~as* ваш паспорт недійсний, ваш паспорт прострочений; **~ec/o** дійсність, чинність, законність; **~ig/i** узаконити, оголосити дійсним, наділити (законною) силою; **~ig/i** стати дійсним, стати узаконеним, увійти в силу.

valid/daŭr/o строк [тривалість] дії, чинності; строк дійсності.

valin/o *хім.* валін.

valisneri/o *бот.* валіснерія [*Vallisneria*].

***valiz||o** валіза, чемодан, саквояж; **~et/o** валізка, валізочка, чемоданчик; *розм.* дипломат; **~uj/o** багажник (*в автомобілі, = kofrujo*).

valiz/far/ist/o чемоданник, майстер із виготовлення валіз / чемоданів.

Valkiri/o *міф.* Валькіря (*у давньоскандинавській міфології одна з дів-богинь, що допомагали героям у битвах, а після битв супроводжували їх до Валгалли (раю)*).

Valmiki/o *літ.* Вальмікі (*автор „Рамаяни”*).

valon||o валлон (*франкомовний бельгійсь*); **~a** валлонський; **(V)~i/o** *геогр.* Валлонія (*франкомовна частина Бельгії*); **~in/o** валлонка; **(V)~uj/o** *див. (V)~io*.

***valor||o** **1.** цінність, вартість, значення; *havi ~on* мати цінність, мати значення; *perdi sian ~on* втратити (своє) значення, втратити (свою) цінність; *koni la ~on de la vortoj* знати ціну словам, знати цінність слів; *la ~o de varo* вартість товару; *la humanismaj ~oj* гуманістичні цінності; *hierarkio de la ~oj* ієрархія цінностей; \diamond *en malfacila horo eĉ groŝ' estas ~o* на безриб'і і рак риба; **2.** *мат.* значення, величина; *~o de funkcio* значення функції; *absoluta ~o de nombro* абсолютна величина числа, величина числа за модулем; *determini la ~on de nekonato en ekvacio* визначити значення невідомого у рівнянні; *la ~o de kurento* *ел.* величина струму; **~a** цінний, коштовний; **~i** *vn, vt* мати цінність, значення, вартість, бути вартим, коштувати (*чого-н.*); заслугувувати; дорівнювати, відповідати; *unu alian ~as* один одного варт(ий); *ne ~as paroli pri tio* не варто про це говорити; *usona dolaro ~as proksimume ok grivnojn* американський долар дорівнює приблизно восьми гривням; *tiu studento ~as, ke oni speciale zorgu pri li* цей студент заслуговує, щоб про нього спеціально подбали; \diamond *la felo tanadon ne ~as* не варта шкурка вичинки; *pli ~as tuĵ ovo, ol poste bovo* краще синиця в руці, ніж журавель у небі; *pli ~as io, ol nenio* краще щось, ніж нічого; **~aĵ/o** цінна / коштовна річ, цінність, коштовність; **~eg/a** безцінний; **~ig/i** зробити цінним, надавати значення; **~iz/i** *сумн.; інформ.* присвоїти значення (*змінний*).

valor/egal/i *vn* бути рівноцінним, дорівнювати.

valor/ekscer/o *інформ.* порушення діапазону допустимих значень.

valor/kresk/o зростання вартості (= *kresko de (la) valoro*).

valor/leter/o цінний лист.

valor/list/o перелік курсів (*на біржі*).

valor/paper/o цінний папір.

valor/perd/o втрата вартості.

valor/send/aĵ/o цінна посилка.

valor/sistem/o *філос.* система цінностей.

valor/stabil/a із стабільною вартістю, стабільної вартості.

Valparais/o *геогр. н., м.* Вальпараїсо (*столиця Чилі*).

val/pont/o *див.* viadukto.

Valpurg||o Вальпургія (*католицька свята*); (**v**)~**a**: ~а покто вальпургієва ніч (*у давніх германців: поганське свято початку весни, що збігалося з днем пам'яті Вальпургії*); *перен.* розгульна вечірка.

val/rand/o край долини.

***vals||o** вальс; ~**a** вальсовий; ~**i** *вр* вальсувати, танцювати вальс; ~**ad/o** вальсування.

Valter/o Вальтер (*чол. ім'я*).

***valut||o** **1.** валюта; **2.** *ек.* грошовий курс; ~**a** валютний.

valut/kurz/o валютний курс, курс валюти.

valut/merkat/o валютний ринок.

valut/o/dumping/o валютний демпінг.

valut/ŝanĝ||o *див.* monŝanĝo; ~**ej/o** *див.* monŝanĝejo.

valv||o **1.** *бот., зоол.* стулка; ~o de konko стулка раковини; ~o de guŝo стулка стручка; **2.** *тех.* вентиль, клапан, засув(ка); sekuriga ~o запобіжний клапан; allasa ~o впускний клапан; ellasa ~o випускний клапан; **3.** *анат.* клапан; kora ~o серцевий клапан; trikuspida ~o тристулковий клапан; **4.** *radio* електричний вентиль (= rektifilo); радіолампа; elektrona ~o електронний (або електровакуумний) вентиль; jona ~o йонний вентиль; ~**a** **1.** стулчастий, стулковий; клапанний, вентильний; **2.** *radio* ламповий; ~**et/o** *анат.* заслінка; ~**ing/o** патрон для радіолампи.

valv/o/ĉap/o шапка-вушанка.

valv/o/difekt/o *мед.* вада серцевого клапана.

valv/o/trombon/o *муз.* вентильний тромбон.

val/voj/e долиною, доллом, низом.

vamp/o *розм., див.* vampirino **2.**

***vampir||o** **1.** *зоол.* вампір [*Vampyrum*]; **2.** *перен.* упир, вампір, вурдалак, кровопийця, кровожер; ~(**ec**)/**a** кровожерний; ~**in/o** **1.** самка вампіра; **2.** *перен.* упириця; фатальна жінка; кінозірка, що грає ролі фатальних жінок; ~**ism/o** *перен.* вампіризм, кровопиття.

***van||a** даремний, марний; ~а репо марне зусилля; ~а есpero даремна надія; ~**e** даремно, марно, марне; ~**aĵ/o** даремна, марна річ; недоречність; пусті слова; ~**ec/o** даремність, марність; ~**ig/i** зробити даремним, марним; ~**iĝ/i** стати марним, даремним.

vanad||o *хім.* Ванадій (*елемент*), ванадій (*проста речовина*); ~**a** ванадієвий; ~**at/o** ванадат, сіль ванадієвої кислоти.

vanadi/o *заст., див.* vanado.

***vand/o** **1.** *див.* septo; **2.** *див.* parieto.

vanda/o *бот.* ванда [*Vanda*].

vandal||o *прям., перен.* вандал; ~**aĵ/o** вандалський вчинок, вандалська дія; ~**ec/o**, ~**ism/o** вандалізм.

Vandegraf/o Ван де Граф (*американський фізик*); la generatoro de ~ генератор Ван де Графа.

Vandegraf-generator/o генератор Ван де Графа.

Van-Dejk/o Ван-Дейк (*фламандський художник*).

***vanel/o** *орн.* **1.** чайка [*Vanellus*]; **2.** чайка звичайна [*Vanellus vanellus*].

vanes/o *ент.* ванеса [*Vanessa*].

***vang||o** 1. шока; frapi iun sur la ~on ударити кого-н. по щоці; 2. *тех.* щічка (бокова плоска частина); ~oj de hakilklingo щічки (леза) сокири; ~а щічний; ~eg/o шока (товста, звисаюча у деяких тварин, н-д у свині).

***vang/har/oj** бакенбарди, пейси.

vang/o/bat||i *vt* ударити [дати] по щоці, ударити [дати] в шок; ~o ляпас, поличник.

vang/o/dent/o/j кутні зуби.

vang/o/frap||i *vt* ударити [дати] по щоці, ударити [дати] в шок; ~o ляпас, поличник.

vang/o/ruĝ/ig/il/o, vang/o/ruĵ/o рум'яна.

vang/o/sak/o сумн.; зоол. защічний мішечок.

vang/ost/o *див.* zigomo.

vang/ruĝ/o рум'янець.

***vanil||o** 1. бот. ваніль (рослина) [Vanilla]; 2. ваніль (пряність); ~а ванільний; ~а glaciaĵo ванільне морозиво; ~i *vt* приправити [ароматизувати] ваніллю; ~in/o *хім.* ванілін; ~it/a: ~ita sukero ванільний цукор.

Vankuver/o *геогр. н., м.* Ванкувер (Канада).

Vankuver-Insul/o *геогр. н., о-в* Ванкувер (Тихий океан, Канада).

***vant||a** суєтний, легковажний, дріб'язковий, марнолюбний, пустий; ~aĵ/o суєта, марнота; ~aĵo de ~aĵoj суєта суєт; ~ec/o суєтність, марність, марнота, дріб'язковість, марнославство; ~ig/i зробити марним, пустопорожнім, дріб'язковим; ~iĝ/i зробитися / стати марним, марнолюбним.

vant/o/j сумн.; мор. ванти (= stajoj).

vanu/i *vn поет.* щезнути, зникнути, пропасти, розвіятися (= malaperi).

Vanuatu/o *геогр. н.* Вануату (острови і держава в Тихому океані).

***vapor||o** пара; kun plena ~o на повну пару; marĉaj ~oj болотні випари; ◇ havi iom da ~o en la karo бути під мухою; ~а паровий; парний, паркий; ~а nubо хмара [клуб] пари; ~i *vn* парувати, випускати [виділяти] з себе пару; ~ig/i перетворювати в пару, випаровувати; ~ig/o 1. перетворення в пару, випаровування (дія того, що випаровує); 2. фіз., *тех.* паротворення, пароутворення; ~ig/il/o 1. розпилювач, пульверизатор (загального призначення); 2. вапоризатор, випарник; ~iĝ/i перетворюватися в пару, випаровуватися; ~iĝ/o перетворення в пару, випаровування (дія того, що випаровується); пароутворення; ~iĝ/em/a леткий, летучий; ~iz/i обдавати паром, парити, пропарювати, випарювати; ~iz/o обробка паром, пропарювання, випарювання; ~iz/il/o випарювач; ~um/i *vt* наповняти паром; готувати на парі (= varorkuiri).

vapor/ban||i *див.* ŝvitbani; ~o *див.* ŝvitbano.

vapor/blow/i *vn* хукати.

vapor/central/o паротурбінна електростанція, теплоелектростанція, ТЕЦ (= varoenergia centralo).

vapor/dukt/o паропровід.

vapor/elektr/ej/o паротурбінна електростанція, теплоелектростанція, ТЕЦ (= varoenergia elektrejo).

vapor/energi||o енергія пари, парова енергія; ~а: ~а centralo *див.* vaporcentralo; ~а elektrejo *див.* vaporelektrejo; ~а generatoro *див.* vaporgeneratoro.

vapor/fajf/il/o паровий свисток.

vapor/fort/a паровий, здійснюваний за допомогою пари.

vapor/generator/o паровий [паротурбінний] генератор (= varoenergia generatoro).

vapor/glad||i *vt* відпарювати (одяг); **~il/o** праска з відпарювачем.

vapor/hejt/ad/o парове опалення.

vapor/kaldron/o паровий котел (= kaldronego).

vapor/krad/o *див.* varorkuirilo.

vapor/kuir||i *vt кул.* готувати на парі (= varogumi); **~il/o** решітка для приготування на парі.

vapor/lokomotiv/o *зал.* паровоз, паровий локомотив (= varormotora lokomotivo).

vapor/maŝin/o парова машина.

vapor/metr/o *тех.* паромір, вапориметр.

vapor/motor/o паровий двигун.

vapor/muel/ej/o паровий млин.

vapor/prem/o тиск пари.

vapor/rul/il/o (дорожній) паровий коток.

vapor/satur/it/a насичений парюю.

***vapor/ŝip/o** пароплав (= varormotora ŝipo).

vapor/trakci/o *тех., зал.* парова тяга.

vapor/turbin/o парова турбіна.

I var/a *мед.* **ви**вернутий досередини (*про нижні кінцівки*); **~ bulpiedo** внутрішня клишоногість / клишавість.

II*var||o товар; putremaĵ varoj швидкокопсувні товари; industriaĵ ~oj промислові товари; konsumata ~o споживчий товар; **~a** товарний; **~ej/o** товарний склад (= vartenejo); **~ej/estr/o** завідувачий товарним складом; **~ej/ist/o** комірник.

III var/o *фіз.* вар (одиниця реактивної потужності електричного ланцюга).

Var/o *геогр. н.* Вар (*р. і департамент у Франції*).

varan||o *зоол.* варан [*Varanus*]; **~ed/o/j** варанові [*родина Varanidae*].

Varanasi/o *геогр. н., м.* Варанасі, Бенарес (*Індія*).

varang/o *мор.* флор.

varap/o *спорт.* скелелазіння, сходження на стрімкі скелі (= rokgrimpado).

***varb||i** *vt* (за)вербувати, набирати, залучати; **~a** вербувальний; **~ad/o** вербування, залучення; набір, наймання; **~ado de laboruloj** вербування робітників; **~ado de povaj abonantoj** залучення нових передплатників; **~ej/o** *сумн.* вербувальний пункт; **~iĝ/i** завербуватися; **~il/o** рекламний проспект, рекламний матеріал (*для залучення кого-н. до чого-н., для пошуку робочої сили і т.п.*); **~ist/o** вербувальник.

varb/fak/ul/o спеціаліст з вербування.

varb/ofic/ej/o *див.* varbejo.

varb/o/kampanj/o вербувальна кампанія, кампанія із залучення (*нових членів, передплатників і т. п.*).

var/bors/o *ком.* товарна біржа.

varb/o/slogan/o вербувальний лозунг [плакат, заклик].

var/cirkul/ad/o *ком.* товарообіг.

vareng||o *іст.* варяг; **~a** варязький.

varf/o *мор.* пальова пристань, пальовий причал.

var/fondus/o *ком.* товарні фонди.

***vari|ji** *вп* **1.** варіюватися, видозмінюватися; мінятися, хитатися, коливатися, (видо)змінюватися; відрізнятися, розходитися; *la salajro ~as inter tri kaj ses dolaroj po hogo зарплата хитається від трьох до шести доларів за годину; la vetero ~as погода міняється; la opinioj ~as думки розходяться;* **2.** *фіз.* змінюватися в об'ємі (*під дією факторів навколишнього середовища*); **~а** змінний, мінливий; хитливий, перемінний; **~а** *kapitalo ек.* змінний капітал; **~а** *kvanto мат.* змінна величина; **~о** **1.** варіація, зміна; **2.** *біол., с.-г., мін.* різновид, різновидність, видозміна; **3.** *мат.* розкид значень; **4.** *див.* *variante*; **~ad/o** варіювання, зміна, змінювання, змінення; **~aj/o** **1.** *див.* *vario* 1, 2; **2.** *див.* *variacio*; **~anc/o** *стат., мат.* дисперсія (випадкової величини); **~em/a** мінливий, хитливий; **~em/o** мінливість, хитливість; **~ig/i** варіювати, (видо)змінювати; **~ig/(ad)/o** варіювання, видозміна, змінювання; **~ig/eb/a** який піддається (видо)змінюванню, варіативний;

variabl/o *мат.* змінна (величина) (= *variante* 2); *dependa ~* залежна змінна; *nependenda ~* незалежна змінна; *stokasta ~* *див.* *stokasto*.

variaci/o *муз.* варіація.

***variant/o** **1.** варіант; **2.** *див.* *variablo*.

varicel/o *мед.* вітряна віспа, *розм.* вітрянка.

varietat/o різновид, варієтет.

variete|o *театр.* вар'єте, естрадна вистава, естрадний концерт; **~а:** *~а* *presentado* естрадний спектакль; *~а* *teatro* театр естради.

varik|o *мед.* варикозне розширення вен; **~а** варикозний; *~а* *ulcero* варикозна виразка; **~et/oj** незначні розширення вен.

vari/kolor/a мінливого кольору, переливчастий.

Varingjen/o Вареньєн (*есперантомовний письменник, есперантолог, автор PIV – Повного ілюстрованого словника есперанто*).

var/inter/ŝanĝ/o *ком., ек.* товарообмін, бартер.

***varioll|o** *мед.* натуральна віспа; **~а** віспяний; **~et/o** *див.* *varicelo*; **~oid/o** варіолоїд (*легка форма віспи*); **~ul/o** хворий на віспу.

variol/mark|o віспяний знак, віспина, *розм.* віспа; **~it/a** віспуватий, віспований; *la vizaĝo ~ita* віспувате обличчя.

vari/o/metr/o варіометр.

vari/o/plen/a різноманітний.

var/kredit/o товарний [підтоварний] кредит.

varlet/o **1.** *іст.* паж, зброєносець; **2.** *тех.* тиски, струбцина (*син.* *tenpесо*).

***varm|a** *прям., перен.* теплий, гарячий; *~а* *vetero* тепла погода; *~а* *klimato* теплий клімат; *~а* *vesto* теплий одяг; *~а* *akcepto* теплий прийом; *~aj* *vortoj* теплі слова; *~а* *disputo* гаряча суперечка; *~а* *koro* гаряче серце; *~а* *temperamento* гарячий темперамент; *~а* *batalo* гарячий бій, гаряча битва; *~а* *angulo* гаряча дільниця (*бою, битви*); *~aj* *spuroj* гарячі сліди; *~aj* *tonoj de pentraĵo* теплі тони картини; *teni siajn piedojn ~aj* держати ноги в теплі; **~е** тепло; **~о** **1.** тепло; *la animala ~o* тваринне тепло; *la ~o de febro* жар лихоманки; **2.:** *formiĝa ~o* *фіз., хім.* теплота утворення; *specifa ~o* *фіз.* питома тепломісткість; **~ес/o** теплота; *la ~есо de liaj vortoj* теплота його слів; ***~eg/a** гарячий, пекучий, спекотливий, спекотний, жаркий; *~egaj kisoj* гарячі [палкі] поцілунки; *◇ forĝu feron dum ĝi estas ~ega* куй залізо, поки гаряче; ***~eg/e** жарко, гаряче, душно, спекотно, спечно; **~eg/o** жара, спека, спекота, духота; **~ej/o** теплиця, оранжерея (*опалювана*); ***~et/a** теплуватий, тепленький; **~ig/a** зігрівальний, нагрівальний; **~ig/i** гріти, нагріти, зігріти, обігріти, розігріти; *~igi sin per vino* зігрітися вином; **~ig/o** нагрів, нагрівання, зігрівання (*дія того,*

що нагріває); **~ig/il/o** нагрівальний прилад; переносна пічка; нагрівач, плитка; грілка; **~iĝ/i** нагрітися, зігрітися, обігрітися, розігрітися; **~iĝ/o** нагрів, нагрівання, зігрівання (дія того, що нагрівається); **~um/i** *vn* розгарячитися, розпалитися; *tex.* нагрітися, перегрітися; *мед.* випривати.

varm/akv||a: ~a hejtado водяне опалення; ~a kranо кран для гарячої води; **~uj/o 1.** ємність для гарячої води, ємність з гарячою водою; **2.** рідко, *див.* varmobotelo 2.

varm/bakteri/o/j *бакт.* термофільні бактерії (що живуть у теплому середовищі).

varm/eg/bakteri/o/j *бакт.* термофільні бактерії (що живуть у гарячому середовищі).

varm/eg/sang/a гарячий (про температуру), гарячої крові; ~ viĝo гарячий чоловік.

varm/el/ten/a, varm/imun/a теплостійкий, теплотривкий, термостійкий, термотривкий, жаростійкий, жаротривкий (= varmorezista).

var/merkat/o *ек.* товарний ринок.

varm/izol||i *vt* теплоізолювати, утеплювати; **~a** теплоізоляційний, термоізоляційний; утеплювальний; ~a botelo *див.* termobotelo; **~ad/o** теплоізоляція (дія, процес); **~aĵ/o** теплоізоляція (прокладка).

varm/kor/a сердечний; теплий.

varm/o/ban||o купання в гарячому джерелі (= termobano); **~ej/o** води, гарячі джерела (місце з гарячими джерелами для купання), курорт з термальними водами (= termobanejo).

varm/o/bed||o парник; ~a парниковий.

varm/o/botel/o 1. термос (= termobotelo); **2.** грілка; кайсика ~ гумова грілка.

varm/o/dom/o теплиця, оранжерея.

varm/o/el/ig/a *хім., фіз.* екзотермічний, який відбувається з виділенням тепла (= varmoprodukta, ekzoterma).

varm/e/ten/a теплостійкий.

varm/o/energi/o *фіз.* теплова енергія.

varm/o/en/ig/a *хім., фіз.* ендотермічний, пов'язаний із вбиранням тепла (= varmokonsuma, endoterma).

varm/o/est/ig/a *біол.* теплотворний, термогенний.

varm/o/font/o 1. *фіз.* джерело тепла, теплове джерело; **2.** рідко, *див.* termofonto.

varm/o/frap/o *мед.* тепловий удар.

varm/o/front/o *метео* теплий фронт.

varm/o/grad/o ступінь нагріву, температура.

varm/o/kapacit/o *фіз.* теплоємність.

varm/o/konduk||a *див.* varmokonduktiva; **~ec/o** *див.* varmokonduktivo.

varm/o/konduktiv||a *фіз.* теплопровідний (= varmokonduka); **~o** теплопровідність (= varmokondukeco).

varm/o/konsum/a *хім., фіз.* ендотермічний, пов'язаний із вбиранням тепла (= varmoeniga, endoterma).

varm/o/kruĉ/o *див.* varmobotelo.

varm/o/kvant/o *фіз.* кількість теплоти, теплота.

varm/o/ond/o *метео* хвиля тепла, хвиля теплового повітря.

varm/o/port/ant/o *тех.* теплоносій.

varm/o/produkt||a *хім., фіз.* екзотермічний, той, що має постійну температуру (= varmoeliga, ekzoterma); **~ad/o** *фізіол.* теплопродукція, теплотворення (*син.* termogenezo).

varm/o/regul||ig/o *tex., фізіол.* терморегуляція (= termoreguligo); **~(ig)il/o** *tex.* терморегулятор (= termoreguligilo).

varm/o/rezist/a теплостійкий, теплотривкий, термостійкий, термотривкий, жаростійкий, жаротривкий (= varmeltena, varmimuna).

varm/o/terapi/o *мед.* теплолікування, термотерапія (*син.* termoterapio).

varm/o/tropism/o *бот.* термотропізм (= termotropismo).

varm/sang||a *зоол.* теплокровний (= homeoterma); **~ul/o** теплокровна тварина (= varmsanga animalo).

varm/vin/o глінтвейн.

Varn/o *геогр. н., м.* Варна (Болгарія).

varp||o *текст.* основа (тканини, = teksbazo); **~i** *vt* снувати, набирати [навивати] основу; **~ad/o** снування, навивання основи; **~er/o** нитка основи.

varp/o/cilindr/o *текст.* навій (вал для намотування основи, = rultrabo 2, teksrulo).

varp/o/fram/o *сумн.; текст.* снувальна рама.

varp/o/ring/o *текст.* ремізка.

var/prez/o *ком.* ціна товару.

var/produkt/ad/o *ек.* виробництво товарів.

Varsovi||o *геогр. н., м.* Варшава (столиця Польщі); **(v)~a** варшавський; **(v)~an/o** варшавець, вашав'янин, мешканець / житель Варшави.

var/staci/o *зал.* товарна станція.

***vart||i** *vt* **1.** нянчити, глядіти, бавити; доглядати, піклуватися (тваринами, рослинами); **~i** bebop нянчити / бавити маля, глядіти за малям; **2.** *tex.* обслуговувати; *інформ.* супроводжувати; **~ad/o** **1.** нянчення, бавлення; догляд, доглядання; **2.** *tex.* обслуговування; *інформ.* супровід; **~ej/o** (дитячі) ясла; **~ist/o** вихователь; **~ist/in/o** няня, нянька, вихователька.

var/ten/ej/o *див.* varejo.

vart/o/lern/ej/o підготовча група дитсадка, нульовий клас.

vart/o/tablo пеленальний столик (= vindotablo).

var/trafik/o вантажоперевезення, товароперевезення, перевезення товарів [вантажів], вантажний рух, вантажообіг, вантажооборот, вантажопотік, товаропотік.

var/trajn/o товарний / вантажний поїзд, *розм.* товарняк.

Varun/o *міф.* Варуна (староіндійський бог, пов'язаний з космічними водами).

var/vagon/o товарний вагон.

vasabi/o *бот.* васабі, японський хрін [Wasabia].

***vasal||o** *іст.* васал; **~a** васальний; **~es/o** васалітет, васальна залежність; **~ig/i** зробити (своїм) васалом, поставити в ленну залежність.

Vaserman/o Вассерман (німецький лікар); reago de ~ *мед.* реакція Вассермана.

I vask/o раковина (фонтана і т. п.).

II vask||o *заст.* баск (= eŭsko); **~a** баскський (= eŭska); **~a** ĉapo берет; **~e** по-баскському, по-баскськи (= eŭske); **(V)~i/o** *див.* Eŭskio; **~in/o** басконка (= eŭskino); **(V)~uj/o** *див.* Eŭskujo.

vaskul||o **1.** *анат.* судина (*син.* angio, vazo); sanga ~o кровоносна судина; limfa ~o лімфатична судина; **2.** *бот.* судина, трахея (= trakeo, perfekta vaskulo); neperfekta ~o трахеїда (= trakeoido); **~a** судинний, васкулярний; **~ar/o** судинна система; **~(ar)/it/o** *мед.*

васкуліт, судин, запалення судинної системи; **~(ar)/iz/i** мед. забезпечувати судинами, забезпечувати судинною системою.

vaskul/dilat/a мед. судиннорозширювальний.

vaskul/fask/o бот. судинний пучок.

vaskul/konstrikt/a мед. судиннозвужувальний.

vaskul/plant/o/j бот. судинні рослини.

***vast||a** просторий, обширний, широкий; **~a lando** обширна країна; **~a ĉambro** простора кімната; **iri en la ~an mondon** іти в широкий світ; **~a senco de la vorto** широке значення слова; **~e** обширно, широко, просторо; **~e paroli pri io** широко говорити про що-н.; **~aĵ/o** просторе місце, простір, обшир; **la ~aĵoj de la dezerto** lin altiris простори пустелі притягали його; **~ec/o** широчінь, широта; просторість; **~eg/a** широченний; ***~ig/i** 1. розширити, зробити просторим; 2. *заст.*; *див.* disvastigi; 3. *мат.* знайти розширення; **~igo** розширення (*дія того, що розширює*); **~ig/aĵ/o** *мат.* розширення; **~iĝ/i** ширитися, поширюватися, розповсюджуватися.

vast/anim/a великодушний.

vast/a/senc||a узятий у широкому значенні, який має широке значення; **~e** у широкому значенні.

vast/a/spirit/a духовний (*який має духовність*).

vast/skal/e у широких масштабах, з розмахом.

vast/horizont/a який має широкий світогляд.

vast/korp/a *див.* korpulenta.

Vasudev/o *рел.* Васудева (*ім'я батька Кришни в індуїзмі*).

Vaŝington||o 1. *іст.* Вашингтон (*перший президент США*); 2. *геогр. н., м.* Вашингтон (*столиця США*); **~i/o** *геогр. н.* штат Вашингтон.

Vaŝti *бібл.* Вашти.

I *vat||o вата; **~a** ватний, ватяний; **~i** *vt* ватувати, підшивати ватою; **~ec/a** ватоподібний, схожий на вату; **~it/a** ватований, ватний, підшитий ватою, на ваті; **~ita** *яко* ватна куртка, ватник.

Vat/o Уатт (*англійський винахідник, син. Ўато*); **II (v)~o** *ел.* ват (*одиниця вимірювання потужності, = vatto, ŭato*).

vat/bul/o пучок вати; ватний тампон.

Vaterl/o *іст., м.* Ватерлоо (*Бельгія*).

vat/herb/o *див.* asklepiado 1.

vat/hor/o *ел.* ват-година.

Vatikan||o *геогр.н.* 1. Монте-Ватикано (*пагорб у Римі*); 2. Ватикан (*д-ва*); **(v)~a** ватиканський; **(v)~ism/o** ватиканізм (*догмат абсолютного верховенства Папи Римського*).

vat/metr/o *ел.* ватметр.

vat/sekund/o *ел.* ват-секунда.

vatt/o *див.* vato II (*нід* Vato).

vatu/o вату (*грошова одиниця Вануату*).

Vaŭd/o *геогр. н.* Во (*кантон у Швейцарії*).

vav! *див.* ŭa! 2.

vav/o *лінгв.* дубльве (*назва букви W, = duobla vo, germana vo*).

I*vaz||o ваза, посудина; банка; argenta, kristala, argila ~o срібна, кришталева, глиняна ваза; ~ar/o посуд; ~et/o вазочка.

II vaz/o див. vaskulo.

***vazelin||o** фарм. вазелін; ~a вазеліновий.

vazistas/o кватирка.

vaz/lav||a посудомийний; ~ej/o посудомийня; ~il/o посудомийна машина; ~ist/o посудомийник; ~ist/in/o посудомийниця.

vaz/lav/maŝin/o див. vazlavilo.

vaz/lesiv/o засіб для миття посуду.

vaz/o/dilat/a див. vaskuldilata.

vaz/o/konstrikt/a див. vaskulkonstrakta.

vazopresin/o фізіол. вазопресин.

***ve!** виг. (ой), леле!, ой, лихо!, ой, лишенько!. ой, горе!; ~ al mi! ой, лихо мені!; ~ al la venkitoj! горе переможеним!; ~o стогін, плач; ~a жалібний; ~(ad)/i vt зітхати, стогнати; бідкатися; ~ind/a жалюгідний, плачевний.

ve/aspekt/a засмучений, зажурений, пригнічений; жалюгідний.

Veber/o Вебер (німецький фізик); (v)~ фіз. вебер (одиниця магнітного потоку).

Ved||oj рел. Веди (священні книги індуїзму); (v)~a ведичний; la (v)~a lingvo ведична мова.

vedant/o Веданта (одна з течій індійської філософії).

veft||o текст. піткання, утік, уток; ~i vt просувати піткання / утік; ~er/o нитка піткання.

veft/o/faden/o див. veftero.

veg/o спорт. бігова доріжка; доріжка для стрибків; трек; ділянка для розбігу, розгону, набирання швидкості; спуск (трампліна, слаломний, бобслейний).

Veg/o астр. Вега (зірка в сузір'ї Ліри).

***veget||i** vt **1.** бот. рости, виростати, розвиватися; **2.** перен. (ледве) животіти, нидіти, злидарювати; ~a **1.** вегетаційний, вегетативний, рослинний; **2.** перен. рослинний; ~a vivo рослинне [вегетативне] життя; ~ad/o **1.** вегетація, ріст, розвиток; **2.** перен. животіння; ~aj/a рослинний; ~aja ĉelo рослинна клітина; ~aja dieto рослинна дієта; la ~aja regno рослинне царство; ~aj/o **1.** рослина, рослинний організм, представник рослинного царства (= vegetal); **2.** мед. наріст, паталогічне розрощення тканин; adenoidaj ~ajoj аденоїдні розрощення, аденоїдні утворення; ~aj/ar/o рослинний світ, рослинність, флора; ~aj/ism/o „чисте” [строге] вегетаріанство (відмова від усіх тваринних продуктів, у т. ч. і вторинних: молока, масла, яєць); ~aj/an/o „чистий” вегетаріанець.

***vegetal||o** див. vegetaĵo; ~a див. vegetaĵa; ~ar/o див. vegetaĵaro; ~in/o рослинний жир (= vegetaĵa butero, vegetaka butero); ~ism/o див. vegetaĵismo.

***vegetar||a** вегетаріанський; ~an/a: ~ana revuo журнал для вегетаріанців, вегетаріанський журнал; ~an/o вегетаріанець; ~an/ism/o див. ~ismo; ~ism/o вегетаріанство.

vegetativ||a вегетативний; ~e вегетативно.

vehement||a запальний; ~(ec)/o запал, порив.

vehikl||o **1.** транспортний засіб, засіб пересування; візок; колісниця; la Granda (V)~o рел. Махаяна (один із головних напрямів буддизму, син. Mahajano); la Malgranda (V)~o Хінаяна (один із головних напрямів буддизму, син. Hinajano); **2.** фарм., хім. основа, зв'язка (речовина, у якій розчиняється чи розмішується головний інгредієнт розчину або суміші, н-д, при виготовленні ліків, фарб і т. п.); **3.** фіз. провідник, передавач (середовище поширення хвиль, н-д, про повітря як провідника звуку); **4.** мед. переносник,

розношчик, розносник (*хвороби, інфекції*; = portanto); **5.** біол. носій (*спадкової ознаки*); ~а посередницький; ~а lingvo мова-посередник; ~і vt переносити, передавати (*будучи носієм, переносником*); ratoj ~as multajn malsanojn шурі розносять багато хвороб, шурі є переносниками багатьох хвороб.

***vejn**||o **1.** анат. вена; жила, жилка; kava ~o порожниста вена; profunda ~o глибока вена; inflamo de ~o запалення вени; tranĉi al si la ~ojn розрізати собі вени; **2.** геол. жила; **3.** жила, жилка, прожилок, прожилка (*у гірській породі, дереві*); ~а венний, венозний; жилкуватий, з (про)жилками; жиливий; ~і vt прикрашати (про)жилками, обробляти під дерево [мармур]; ~**ar**/o **1.** анат. венозна система; **2.** бот. нервація, жилкування; ~**et**/o венула, маленька вена, жилка; ~**it**/o див. flebito.

vejn/inflam/o див. flebito.

vejn/o/hav/a, **vejn/o/stri/it**/a жилкуватий, з (про)жилками; жиливий (= vejna).

vejn/o/tranĉ/o див. flebotomio.

***vek**||i vt (роз)будити, пробудити; ~і infanon (роз)будити дитину; ~і intereson пробудити інтерес; ~o розбудження, побудка (*дія того, що будить*); ~а який будить; ~іĝ/i пробудитися, прокинутися, проснутися; ~іĝ/o пробудження (*дія того, що пробуджується*), прокинення; ~**il**/o див. vekhorloĝo; ~**it/ec**/o пробудження (стан).

vek/horloĝ/o будильник.

ve/kri/i vt лементувати, лементити.

vek/signal/o військ. сигнал побудки, побудка (= signalo por ellitiĝo).

veksil||o іст. вексилум (*давньоримський бойовий прапор*); ~**olog/i**/o вексилологія, прапорознавство.

***vekt**/o **1.** коромисло (*для відер, у вагах*); **2.** ел. ярмо (*в електромагніті*).

vekt/o/pes/il/o коромислові ваги.

vektor||o мат., фіз. вектор (*тж перен.*); ~а векторний; ~а еквасіо векторне рівняння; ~а sрасо векторний простір.

***vel**||o **1.** вітрило, парус; kun plena ~o, per ĉiuj ~oj під усіма вітрилами, на всіх парусах; hisi (*або suprentiri*) la ~ojn підняти [розгорнути] вітрила; malhisi (*або malsuprentiri*) la ~ojn опустити [згорнути] вітрила; **2.** анат. парус, завіска; palata ~o м'яке піднебіння; **3.** вітряк (*у млині*); ~а **1.** вітрильний, парусний; **2.** анат., фон. велярний, задньопіднебінний, задньоязиковий; ~(**ad**)/i vt іти під вітрилом / парусом (*або вітрилами / парусами*); ~**ar**/o вітрильне оснащення, вітрила, паруси; парусність, сукупність вітрил / парусів.

velar/o фон. велярний [задньопіднебінний, задньоязиковий] приголосний (звук) (*син. velsono*).

vel/boat/o вітрильний / парусний човен.

veld||i vt тех. зварювати (метал, лінолеум); паяти (скло); ~(**ad**)/o зварювання; elektra, gasa, aŭtogena ~(ad)o електричне, газове, автогенне зварювання; ~**ist**/o зварник, зварювальник.

veld/aparat/o veldomaŝino.

veld/ark/o зварювальна дуга.

veld/elektrod/o зварювальний електрод.

veld(o)/brul/il/o зварювальний пальник.

veld/o/drat/o електрод; зварювальний дріт.

veld/o/junt/o зварне з'єднання, зварний шов.

veld(o)/lok/o місце зварювання; зварний шов.

veld/(o)/mašin/o *tex.* зварювальний апарат, зварювальна машина.

veld/o/skori/o зварний шлак, (зварна) окалина.

veld/o/šalm/o *див.* veld(o)brulilo.

veld/o/teknik/o зварювальна техніка, зварювальне устаткування.

veld/o/vergo зварювальний прутик.

***velen||o** **1.** велень, тонкий пергамент; **2.** веленевий папір; **~а** веленевий.

Veles/o^{EU} *міф.* Велес.

Velf/o/j *іст.* Вельфи (одна з найстаріших європейських династій).

vel/faden/o вітрильна нитка.

vel/farist/o майстер з виготовлення [пошиття] вітрил.

Velington/o *геогр. н.* Веллінгтон, Уеллінгтон (столиця Нової Зеландії).

***velk||i** *vn* (зі)в'янути, зав'янути, пов'янути, (по)мерхнути; слабшати; (по)никнути; (з)блякнути; *la floroj ~as* квіти в'януть; *la ŝtofo ~is* матерія зблякла; *lia energio ~is* його енергія ослабла; **~а, ~int/a** **1.** зів'ялий; побляклий, збляклий; пониклий; **2.:** **~а** kalko *хім.* гашене вапно (= estingita kalko); **~о, ~ad/o** в'янення; **~em/a** в'янучий; **~ig/i** змусити зів'янути, викликати в'янення; *la suno ~igis la herbon* сонце випалило траву; **~int/ec/o** в'ялість, зів'ялість; **~oz/o** вертицильоз (хвороба рослин).

velk/fin/o кінцівка з поступовим затуханням (у звукозаписі).

velk/sek||ig/i засушити, висушити (рослину); **~ig/i** (за)сохнути, висохнути, зів'янути від спеки.

***velociped||o** *див.* ciklo 2; **~ist/o** *див.* biciklisto.

vel/pret/a з піднятим вітрилом / парусом, з піднятими вітрилами / парусами.

vel/son/o *фон.* велярний [задньопіднебінний, м'якопіднебінний] приголосний (звук) (= velaro).

vel/stango *див.* jardo 1.

vel/surf/ad/o *спорт.* віндсерфінг.

velŝ/o *розм., див.* gomando.

vel/ŝip/o вітрильник, парусник, вітрильний / парусний корабель, вітрильне / парусне судно.

vel/tabul||o *спорт.* віндсерфер, вітрильна дошка; **~ad/o** віндсерфінг (= velsurfado).

velter/a *спорт.* другої напівсередньої ваги (про боксера).

velter/pez/o *спорт.* друга напівсередня вага (у боксерів).

vel/tol/o *текст.* парусина.

***velur||o** *прям., перен.* оксамит, бархат; гіра **~о** рубчастий оксамит, утоковий оксамит, напівоксамит, вельвет; *la ~o de persiko* оксамит персика; **~а** *прям., перен.* оксамитовий, оксамитний; бархатний; бархатистий; **~а** kuseno оксамитова / бархатна подушка; **~а** herbejo оксамитова лука; **~ec/o** бархатистість.

velur/pied/et/o оксамитова лапка (лапка kota із втягнутими кігтями).

velur/teg/it/a оббитий [обтягнутий] оксамитом, бархатом.

velur/sezono оксамитовий / бархатний сезон.

vel/vet/kur/o *спорт.* вітрильна регата; перегони [змагання] на вітрильних суднах.

vel/vetur/i *vn* *див.* vel(ad)i.

velviĉi/o *бот.* вельвічія [Welwitschia].

vel/mien/o *інформ.* сумний „смайлик”.

***ven||i** *vi* прибути, прийти, приїхати, з'явитися; настати; ~і aviadile прибути літаком; ~і piede прийти пішки; ~is du leteroј прийшло два листи; ~is la somero прийшло [настало] літо; ~u ĉi tien! іди сюди!; ~o прибуття, прихід, приїзд; anonci al iu sian ~on сповістити кому-н. про свій прихід / своє прибуття; ~o de somero прихід [настання] літа; ~**abl/a** який може прийти, настати; *~**ig/i** привести, спроводити; запросити, закликати, викликати; змусити прийти [прийти, приїхати, з'явитися]; **vi**писати, замовити (*книги, необхідні речі і т. п.*); ~igi kuraciston викликати лікаря; ~**ig/o** виклик; завіз, привіз; *~**ont/a** прийдешній, наступний, майбутній.

venad/o *зоол.* пампасний олень [*Ozotocerus bezoarticus*].

Vencesla/o Вінцеслав (*чол. ім'я*).

vend||i *vt* продавати, продати, збувати, збути; ~і ion profitodone вигідно продати що-н.; ~і sin al iu запродатися кому-н.; ~і sian patruјon продати (свою) батьківщину; ~**a** продажний (*зв'язаний з продажем*); ~**a** prezo продажна ціна; ~**a** valoro продажна вартість; ~**o** продаж (*одноразова дія*); ~**ad/o** продаж (*діяльність*), збут (*товарів*); ~**ant/o** продавець (*непрофесійний*); ~**abl/a** придатний для продажу, продажний, ліквідний; ~**ej/o** магазин; *memserva* ~**ej**o магазин самообслуговування (= *memservejo*); ~**ig/i** продаватися, продатися; ~**ist/o** продавець, крамар; ~**ist/in/o** продавщиця, продавець.

vend/aŭtomat/o торговий автомат.

Vende||o *геогр. н.* Вандея (*річка і департамент у Франції*); (**v**)~**a** вандейський; (**v**)~**an/o** вандеєць (*тж про контрреволюціонерів під час Великої Французької революції*).

vendemier/o *іноді тај; іст.* вандем'єр (*перший місяць французького республіканського календаря*).

vendet/o *етн.* вендета (*звичай кривавої помсти за вбитого родича на о-вах Корсика і Сардинія*), кривава помста.

vend/impost/o *ек.* податок з продажу.

vend/o/bud/(et)/o *рідко, див.* kiosko 1.

vend/o/faktur/o рахунок на проданий товар, накладна.

vend/o/firm/o фірма-продавець.

vend/o/prez/o *ек.* продажна ціна, відпускна ціна.

vend/o/rapid/o *ком.* швидкість оборотності (товарів).

vend/o/stimul/ad/o *ек.* стимулювання продажу [торгівлі, збуту].

vend/o/sum/o *ком.* виторг.

vend/o/tabl/o *сумн.* прилавок (= *magazena tablo, butika tablo*).

vend/o/valor/o *ек.* продажна вартість.

***vendred||o** п'ятниця; la Sankta (V)~**o** *церк.* Велика (або Страсна) П'ятниця; ~**a** п'ятничний; ~**e** у п'ятницю.

Veneci||o *геогр. н., м.* Венеція (*Італія*); (**v**)~**a** венеціанський; (**v**)~**an/o** венеціанець.

Veneci/land/o *геогр. н.* Венеція (*область і провінція в Італії*).

***venen||o** *прям., перен.* отрута; *діал.* трукта, їдь; striknino estas ~**o** стрихнін є отрутою; serpenta ~**o** зміна отрута; \diamond fiŝo sen vino estas ~**o** дурне сало без хііба; ~**a** отруйний; токсичний; ~**aj** beroј отруйні ягоди; ~**i** *vt* отруїти, затрути; ~і hundon, puton отруїти собаку, колодязь; ~і la ĝoјon затрути радість; ~**ad/o** отруєння (*дія того, що отруїє*); ~**aj/o** що-н. отруйне, отрута (*н-д, їжа*); ~**ec/a** уїдлиий, в'їдлиий, їдкий; ~**ec/o** отруйність, токсичність; ~**ig/i** отруїтися; ~**ig/o** отруєння (*стан того, що отруїєся*).

venen/fung/o отруйний гриб; поганка.

venen/gas/o отруйний газ.

venen/gland/o отруйна залоза, залоза, що виділяє отруту.

venen/grajn/o/j отруйні зерна, отруйне насіння.

venen/imun||a який має імунітет до отрут, несприйнятливий до отрут; **~ес/o** імунітет до отрут, несприйнятливість до отрут.

venen/pik/il/o отруйне жало (у комах).

venen/plant/o отруйна рослина.

Vener||o міф. Венера (= Venuso); la Mediĉa ~o мист. Венера Медічі; la Melosa ~o мист. Венера Мілоська; **(v)~a** мед. венеричний; **(v)~a malsano** венерична хвороба; **(v)~ul/o** венерик; **(v)~olog/o** венеролог; **(v)~olog/i/a** венерологічний; **(v)~olog/i/o** венерологія.

venere/a нрк., див. venera.

vener/mal/san||o див. venera malsano; **~ulo** див. venerulo.

venet/o іст. венет (представник кельтського племені).

***Venezuel||o** геогр. н., кр. Венесуела; **(v)~a** венесуельський; **(v)~an/o** венесуелець; **(v)~an/in/o** венесуелка.

***venĝ||i** vt (ion, iun al iu = pro (або por) io, pro (або por) iu, al iu) (від)мстити (за що-н., кого-н. кому-н.); ~i amikon відмстити за друга; ~i al iu ofendon відмстити кому-н. за образу; sin ~i por / pro ilia sango помститися за їх кров; **~o** помста, відплата; fari ~o al (або kontraŭ) iu учинити помсту кому-н. / над ким-н.; krii pri ~o клич до помсти; **~a** мстивий; **~e** заради помсти; **~ant/o** месник; ***~em/a** мстивий; **~em/o** мстивість; **~ind/a** за який варто помститися.

venĝ/o/murd/o убивство з [заради] помсти.

venial/a церк. прощенний, пробачний, простимий; ~ reko прощенний, пробачний, простимий гріх; ~ eĝo перен. простима помилка.

***venk||i** vt перемогти, одержати перемогу над; узяти верх, подолати; справитися (з противником, труднощами); ~i ĉiujn barojn подолати всі перешкоди; la teamo ~is (kun rezulto) tri per du команда перемогла з рахунком три:два; **~a** переможний; побідоносний; **~e** переможно; з перемогою; **~o** перемога; atingi ~on одержати [здобути] перемогу над ким-н., досягнути перемоги над ким-н.; **~ig/i** (ion, iun) сприяти перемозі, забезпечити перемогу (чого-н., кого-н.); **~ig/i** потерпіти поразку, стати переможеним; програти; **~int/a** той, що переміг; ~inta ŝtato держава, що перемогла, держава-переможець; ~inta teamo команда-переможець; **~int/o** переможець; **~it/a** переможений (дієприкм.); **~it/o** переможений (у знач. ім.).

venk/o/bat/i vt розбити, розгромити (противника).

venk/o/cert/a упевнений у (своєї) перемозі.

venk/o/kant/o переможна пісня.

venk/o/konsci/a який усвідомлює свою перемогу.

venk/o/kri/o переможний крик, переможний клич.

venk/o/kron/o вінок переможця, лаври переможця.

venk/o/podi/o п'єдестал пошани.

venk/o/pren/i vt заволодіти, захопити, здобути, узяти (у результаті перемоги).

venk/o/sign/o див. trofeo.

ven/ont/jar/e у наступному році, на другий рік.

ven/ont/semajn/e на наступному тижні, наступного тижня.

***vent||o** 1. вітер; forta ~o сильний вітер; mara ~o морський вітер, вітер з моря; favora (або posta) ~o попутний вітер; malfavora (або kontraŭa) ~o зустрічний вітер; la ~o blovas de

okcidento вітер віє з заходу; la ~o ĉesis (або silentiĝis) вітер стих; la ~o turniĝis вітер змінився; sub la ~o de ŝipo (= subvente de ŝipo) з підвітряного боку корабля; al la ~o de ŝipo з навітряного боку корабля (= alvente de ŝipo); ◇ paroli en la ~o говорити на вітер, кидати слова на вітер; serĉi la ~on sur la kampo, ĉasi la ~on шукати вітра в полі; al la kvar ~oj на (всі) чотири вітри; **2. pl, фізіол.** вітри, гази; ellasi ~ojn пускати вітри (= ellasi furzon); ~a вітровий, вітряний (прикм. до вітер, тж перен.); вітряний (який діє за допомогою вітру); ~a bato удар вітру; ~a vetero вітряна погода; ~i *vn* дути, віяти (про вітер); hodiaŭ forte ~as сьогодні сильно дуче, сьогодні (дуче) сильний вітер; ~aĵo: vantaĵo kaj ~aĵo бібл. марнота і гонитва за вітром; ~eg/a: ~ega vetero дуже вітряна погода; ~eg/i *vn* сильно дути [віяти]; ~eg/o вітрище, штормовий вітер; ~et/o вітерець; *~um/i *vt* провітрювати; провіювати, віяти (про зерно); обмахувати (обдавати стуменем повітря); ~um/aĵo полова; ~um/il/o **1.** віяло, опахало; вентилятор; faldebla ~umilo складне віяло; **2.** віялоподібний хвіст (у нави, фазана і т. п.); ~um/ist/o віяльник.

vent/anim||a легковажний, легкодумний, вітряний; ~ec/o легковажність, легкодумність, вітряність; ~ul/o вітрогін, вітрогон, вертихвіст, жевжик, легковажна [нерозсудлива] людина.

vent/bird/o/j орн. буревісникові [*Procellariiformes*].

vent/central/o вітроелектростанція (= ventenergia centralo).

vent/cirkl/o картушка компаса, шкала компаса.

vent/elektr/ej/o вітроелектростанція (= ventenergia centralo).

vent/energi||o енергія вітру; ~a вітроенергетичний; ~a elektrejo див. ventelektrejo; ~a generatoro див. ventgeneratoro.

vent/generator/o вітроенергетична установка.

ventilator/o рідко, див. ventolilo.

vent/indic/o швидкість вітру.

vent/jak/o вітрозахисна куртка, розм. вітровка.

vent/kap||a легковажний, легкодумний, вітряний; ~ul/o легковажна людина, вітрогон, вертихвіст, жевжик, шалапут; li estas ~ulo у нього вітер у голові; ~ul/in/o вітрогонка, вертихвістка.

vent/kok/o півник на даху, флюгер-півник.

vent/manik/o ав. конусний вітропокажчик, вітровий конус (= maniko 2).

vent/montr/il/o флюгер.

vent/motor/o вітряний двигун, вітродвигун.

vent/muel||ej/o вітряний млин, вітряк (споруда); ~il/o вітряний млин, вітряк (механізм).

vent/nest/o див. fefasko.

vent/o/blov||o подув [порив] вітру; ~et/o (легкий) подув вітру.

vent/o/flag/o флюгер, вітровий вимпел.

***ventol||i** *vt* вентилювати, провітрювати (примусовими засобами); ~a вентиляційний; ~ad/o вентиляція, провітрювання; ~ej/o вентиляційний канал; ~il/o вентилятор.

ventol/apertur/o вентиляційний отвір.

ventol/ŝakt/o вентиляційна шахта.

ventol/tru/o отвір під вентилятор, вентиляційний отвір (примусової вентиляції).

ventol/tub/o труба вентилятора, вентиляційна труба.

vent/o/plen/a вітристий.

vent/o/pov/o сила вітру.

vent/o/prem/o тиск напір вітру; енергія вітрового потоку.

vent/o/puŝ||o шквал, порив вітру; **~eg/o** шквал, сильний порив вітру.

vent/o/spik/o див. ventospika **apereo**.

vent/o/ŝirm/il/o заслін від вітру.

vent/o/taŭz/it/a розтріпаний [розкошланий, розкуйовджений, розпатланий] вітром.

vent/o/tord/it/a покручений вітром.

vent/o/turn/o зміна (напряму) вітру.

ventoz/o іноді тај; іст. вантоз (шостий місяць французького республіканського календаря).

ventr||o **1.** живіт, черево; лоно, утроба; kuŝi sur la ~o лежати на животі; teni al si la ~on (de rideo) триматися за живіт (від сміху); **2.** перен. випуклість, випукла частина, потовщена частина; ~o de botelo широка частина пляшки; ~o de ŝipo середня частина судна; ~o de violono резонатор скрипки; **3.** анат. черевце (м'язи); **4.** фіз. пучність, видуга (хвилі); **~a** черевний, утробний, вентральний; **~a doloro** біль у животі; **~aĉ/a** пузатий, товстопузий; **~aĉ/o**, **~eg/o** розм. пузо, черево; **~et/o** животики.

ventr/al/ter/e животом до землі, ниць.

vent/rad/o вітряне колесо.

vent/rapid/o швидкість вітру.

ventrikl||o анат. шлуночок (серця, головного мозку); la dekstra, la maldekstra kora ~o правий, лівий шлуночок серця; la kvar cerbaj ~oj чотири шлуночки мозку; laringa ~o шлуночок гортані; **~a** шлуночковий.

ventr/o/danco танець живота.

ventr/o/dik/iĝ/i наїсти живіт [пузо]; поправитися.

ventr/o/dolor||o біль у животі; mi havas ~on у мене болить живіт.

ventr/o/flu/o див. lakso.

vent/romp/iĝ/o бурелом.

ventr/o/parol/i вч черевомовити; **~ad/o** черевомовлення; **~ist/o** черевомовець, черевовіщатель.

ventr/o/rimen/o підчеревник, попруга.

vent/roz/o sneц. роза вітрів (= rozo 2, kompas rozo).

ventr/o/zon/o бандаж (черевний); пояс для підтримування м'язів живота.

vent/ŝirm||a вітрозахисний; **~il/o** **1.** авт. (переднє) вітрове скло (= ventsirma glaso, antaŭa glaso, fronta glaso); **2.** дашок від вітру, заслона від вітру.

vent/tunel/o тех. аеродинамічна труба.

vent/um/il/form||a віялоподібний; **~e** віялоподібно.

vent/um/korb/o с.-г. решето (= grenventuma korbo).

vent/um/maŝin/o с.-г. віялка (= grenventuma maŝino).

venus/o зоол. венус [Venus].

Venus/o **1.** міф. Венера (римська богиня краси і кохання, тж статуя з її зображенням, = Венеро); **2.** археол. палеолітична Венера (узагальнене поняття для багатьох доісторичних статуток жінок, виготовлених з кісток або м'якого каменю); **3.** астр. Венера (планета).

venus/ban/ej/o див. dipsako.

venus/har/ar/o бот. венерин волос (= venushara adianto).

venus/komb/il/o бот. скандикс гребінчастий [*Scandix pecten-veneris*].

venus/komb/il/skandik/o див. venuskombilo.

venus/mont/o 1. анат. основа великого пальця, тенар (= tenaro); 3. анат. лобкове підвищення (син. ruba monto).

Venus/mont/o геогр. н. Венерина гора (Німеччина).

venus/spegul/o бот. легузія дзеркало Венери (= venusspegula leguzio).

venus/ŝu(et)o бот. зозулині черевички (= cipripedio).

ve/o/plen/a сповнений стогоном (наріканнями); плачевний.

verp||o густий чагарник; ~а порослий чагарником; ~ej/o місце, поросле чагарником.

***ver||o** правда, істина; diri rigan ~on говорити чисту правду; la ~o ĉiam venkas правда / істина завжди перемагає; se diri la ~on правду кажучи, по правді сказати, правду мовити; banala ~o прописна істина; ~а правдивий, істинний, справжній, дійсний; ~а informo правдиве повідомлення; ~а amiko справжній друг; ~а diamanto справжній / правдивий діамант; ~е правдиво, істинно, воістину, справді; ĉu ~e? справді?; ĉu ne ~e? хіба не так?; ~aĵ/o істина (що-н. справжнє); la fundamentaj ~aĵoj de la scienco основні істини науки; eldiri ~ojn прорікати істини; ~ec/o правдивість, істинність, справжність, дійсність; ~em/a правдивий (який говорить правду); ~em/o правдивість (відданість правді); ~ig/i 1. засвідчити, підтвердити; 2. спец. верифікувати, перевірити [встановити] достовірність ~ig/o верифікація; ~iĝ/i справдитися, підтвердитися; ~ism/o літ., мист. веризм.

Verakruc/o геогр. н., м. Веракрус (Мексика).

ver/am/a правдолюбний.

verand/o веранда.

***veratr/o** бот. чемериця [*Veratrum*]; blanka ~ чемериця біла [*V. album*] (син. blanka heleboro); nigra ~ чемериця чорна [*V. nigrum*].

***verb||o** грам. дієслово; helpa ~о допоміжне дієслово; kopula ~о дієслово-зв'язка; transitiva, netransitiva ~о перехідне, неперехідне дієслово; refleksiva ~о зворотне дієслово; senpersona ~о безособове дієслово; ~а дієслівний, вербальний; ~ig/i вербалізувати, перетворювати в дієслово, утворювати дієслово; ~ig/o вербалізація; ~iĝ/i вербалізуватися, перетворюватися в дієслово, робитися дієсловом; ~iĝ/o вербалізація.

verbask/o бот. дивина, коров'як [*Verbascum*].

***verben||o** бот. вербена, суха нехворощ [*Verbena*]; hibrida ~о, ĝardeno ~о вербена гібридна [*Grandularia x hybrida*, син. *V. x hortensis*]; oficina ~о вербена лікарська [*V. officinalis*]; kanada ~о вербена канадська [*V. canadensis*]; ~ac/o/j вербенові [родина *Verbenaceae*].

verbesin/o див. verbezeno.

verb/o/form/o грам. форма дієслова.

verb/o/temp/o див. tenso.

***verd||a** прям., перен. зелений; ~а farbo зелена фарба; ~а herbejo зелена лука; la ~a stelo зелена зірка (символ есперанто); la ~a lingvo жарт. есперанто (букв.: зелена мова); ~о 1. зелене, зелений колір; la ~o estas agrabla por la okuloj зелене приємне для очей; 2. див. ~aĵo; ~aĵ/o 1. предмет або частина предмета зеленого кольору; 2. зелень (рослинність); ~i vn зеленіти; ~ec/o зелень (властивість); ~ej/o зелена територія, зелена зона; ~et/a зеленуватий, зелененький; ~ig/i (по)зеленити, покрити зеленою фарбою; ~iĝ/i vn (за)зеленіти, позеленіти, стати зеленим; ~ul/o 1. есперантист; 2. „зелений”, член партії зелених.

Verd/a/kab/a: ~ Insularo геогр. н. Кабо-Верде, іст. Острови Зеленого Мису; ~ Respubliko Республіка Кабо-Верде.

verd/alg/o/j бот. зелені водорості.

verd/bakteri/o/j бакт. зелені бактерії.

verd/foli/a зеленолистяний.

verd/gren/o зелене зерно; крупа з полби.

***verdigr||o** хім. мідна зелень, мідянка (фарба); ~а: ~а bronzaĵo зелений від патини бронзовий виріб; покритий (зеленою) патиною бронзовий виріб.

***verdikt||o** 1. юр. вирок, присуд; вердикт, судове рішення, судова постановва рішення [постанова] суду (= juĝodecido); kondamna ~o обвинувальний вирок; absolva ~o, malkondamna ~o виправдувальний вирок; eldiri ~on оголосити вирок; konfirmi ~on підтвердити вирок; 2. спорт. суддівське рішення; ~а вердиктний; ~і vt 1. винести вирок [вердикт], винести судове рішення, судову постановву, вирішити, постановити; 2. спорт. винести (суддівське) рішення.

ver/dir||a правдомовний; ~е правду кажучи, по правді сказати, правду мовити.

verd/okul/a зеленоокий, з зеленими очима.

verd/stel/an/o фам. есперантист.

Verdun/o геогр. н., м. Верден (Франція).

verduniz/i vt проводити очистку (води), хлорувати.

***verg||o** 1. лозина, прут, хлист, різка; паличка, жезл; tambura ~o барабанна паличка; sorĉa ~o чарівна паличка; 2. вульг. прутень; ~а: ~а balailo мітла; ~і vt бити [сікти, пороти, шмагати] різками; ~ad/o биття різками, шмагання; ~aĵ/o в'язка / пучок різок [прутиків].

Vergili/o Вергілій (римський поет).

verg/o/diven||ad/o лозоходіння, лозоходство; ~ist/o лозоходець (= rabdisto).

verg/o/fask/o в'язка пругів; пучок різок.

verif/i див. verigi 2.

***verk||i** vt скласти, створити, (на)писати (літературний або музичний твір і т.п.); ~o 1. твір; sciencaj ~oj наукові праці; tradukita ~o перекладний твір; ◇ koniĝas majstro laŭ sia ~o пізнати майстра по роботі, діло майстра величає; ~ad/o (с)творення, написання; літературна творчість; ~ant/o людина, що працює над твором; той, що пише; ~ar/o зібрання творів [праць]; plena ~aro повне зібрання творів; ~et/o невеличкий твір, невеличка праця; ~int/o автор (= aŭtoro); *-ist/o письменник; ~ist/in/o письменниця.

verk/mani/ul/o сумн. графоман.

Verlen/o Верлен (французький поет).

***verm||o** черв'як (тж перен.), черв, хробак, робак; parazitaĵ ~oj паразитичні черви; plataĵ ~oj див. plathelmintoj; ~o/j зоол. заст. черви [min Vermes]; ~а черв'яковий; ~а truo червоточина; ~ar/o збірн. черви, хробаки, розм. черва, хробачня.

***vermiĉel||o/j** кул. вермішель; ~а вермішельний; ~а supo суп з вермішеллю.

vermifug/o 1. див. antivermaĵo, kontraŭvermaĵo; 2. заст., див. tanaceto.

vermikulit/o мін. вермикуліт.

vermiljon||o вермільйон, кіновар; ~а яскраво-червоний (= cinabra); ~і vt фарбувати кіновар'ю.

vermis/o анат. черв'як мозочка.

verm/o/bor/it/a червивий; поточений [поїдений] червами, шашіллю.

verm/o/for/ig/il/o фарм. глистогінний засіб.

verm/o/form/a червоподібний.

Vermont/o *геогр. н.* Вермонт (*штат США*).

verm/o/pik/it/a поточений (або поїдений) червами, шашіллю.

verm/o/plen/a у якому багато черв'яків, який кишить червами.

verm/o/sem/o *фарм., мед.* цитварне сім'я.

verm/o/simil/a червоподібний.

verm/o/tru||a червивий; поточений [поїдений] червами, шашіллю; ~o отвір, проточений черв'яком, шашелем, проточина, червоточина.

***vermut/o** **1.** вермут (*сорт вина*); **2.** *перен.* гіркота, гіркий напій

vernaci/o *бот.* листкоскладення, розміщення листочків у бруньці.

vernaliz||i *vt c.-г.* яровизувати, робити яровизацію (= jarovizi); ~o яровизація.

vernier/o *фіз.* верньєр, ноніус.

vernis||o безколірний лак; політура; ~a лаковий; ~i *vt* покривати безколірним лаком; покривати політурою; ~it/a покритий безколірним лаком.

vernisaĝ/o вернісаж.

Veron/o *геогр. н., м.* Верона (*Італія*).

veronal/o *фарм.* веронал.

Veronez/o Веронезе (*італійський художник*).

veronik/o *бот.* вероніка, окладник [*Veronica*]; айстра ~ вероніка австрійська [*V. austriaca*]; frua ~ вероніка рання [*V. praecox*]; heder(o)folia ~ вероніка плющоллиста [*V. hederifolia*]; kuŝanta ~ вероніка лежача [*V. prostrata*]; longfolia ~ вероніка довголиста [*V. longifolia*]; oficina ~ вероніка лікарська [*V. officinalis*]; printempa ~ вероніка весняна [*V. verna*]; spika ~ вероніка колосиста [*V. spicata*].

Veronik/o Вероніка (*жін. ім'я*).

***vers||o** вірш; blankaj ~o білі вірші; jamba ~o ямбічний вірш; verki ~ojn писати вірші; ~a віршовий, віршований; ~e віршами, у віршах; ~i *vt, vn* складати (*у віршах*), писати вірші, віршувати; ~ad/o віршування, версифікація; ~aĵ/o вірш, віршовий твір (= poeziaĵo); ~eg/o довгий вірш (*часто неримований*); ~er/o (віршова) стопа; ~et/o віршик; ~ist/o віршотворець.

Versajl/o *геогр. н., м.* Версаль (*Франція*).

versal/o *рідко, див.* majusklo.

vers/art/o мистецтво віршування.

vers/du/o *див.* distiko.

vers/du/on/o *маловжив., див.* hemistiko.

vers/dram/o *літ.* віршова драма.

ver/serĉ/ant/o правдошукач, шукач правди [істини].

vers/far||ad/o віршування, версифікація; ~ist/o *рідко, див.* versisto.

vers/form/o віршова форма.

***versi/o** **1.** у *різн. знач.* версія; **2.** редакція (*стан тексту*); **3.** *мед.* акушерський поворот, поворот плода.

ver/sign/o критерій.

versikl/o вірш (*у Біблії, Корані і т. н.*); віршик.

ver/simil||a **1.** правдоподібний, схожий на істину; **2.** *заст.;* *див.* verŝajna; ~e правдоподібно, схоже на істину; ~ec/o правдоподібність.

vers/mezur/o віршовий розмір (= mezuro 2).

vers/pied/o віршова стопа (= piedo 5).

***verst||o** верства, верста (давня східнослов'янська міра довжини, = 1,06 км); ~а верстовий; ~а stango верстовий стовп.

***verŝ||i** vt *прям., перен.* лити, проливати, розливати; розсіювати (світло і т. п.); ~i larmojn лити сльози; ~i iom da guto en la teon налити трохи рому до чаю; ~i sian koleron sur iun вилити свій гнів на кого-н., зігнати свою злість на кому-н.; ~i sian sangon por io проливати свою кров за що-н.; ~i oleon sur malkvietajn ondojn лити олію на хвилі (намагатися заспокоїти кого-н., утихомирити); ~i akvon en sian vinon лити воду до свого вина (іти на компроміс, поступатися чим-н.); ~(ad)/o пролиття, проливання; ~iĝ/i (про)литися, проливатися; іти (про дощ); ~il/o поливальниця; посудина для зливання води на руки перед їдою; ~ist/o 1. виночерпій; 2. мај, див. Akvisto, Amforo.

ver/ŝajn||a правдоподібний, можливий, імовірний; ~е мабуць, напевно, правдоподібно, імовірно; ~ec/o правдоподібність.

verŝ/lum/il/o ліхтар для освітлення великої території; прожектор з широким променем.

verŝ/ofer/o рел. узливання (жертва, що приноситься виливанням рідини).

verŝok/o вершок (старовинна міра довжини, = 4,4 см).

verŝ/(o)/tabl/o стойка бару; прилавок; заст. шинквас.

***vert/o** 1. анат. тім'я, маківка; 2. перен. вершина, кульмінація (= kulmino).

vert/tabel/o мат., інформ. таблиця істинності (= tabelo de vereso).

vertag/o такса (порода собак; син. melhundo).

***vertebr||o** анат. хребець; ~а хребцевий, хребетний, вертебральний; ~а kolumno хребетний стовп; ~а delokigo зміщення хребців; ~ar/o хребет, хребетний стовп; перен. хребет, опора, основа, кістяк; lumba ~aro поперекова ділянка хребта; ~ul/o/j зоол. хребетні [nidmun Vertebrata].

vertebr/o/de/form/iĝ/o мед. деформація хребта.

vertebr/o/terapi/o мед. лікування (або терапія) хребта; мануальна терапія (= kiropraktiko).

***vertic/o** мат. вершина (кута, трикутника і т. п.).

verticil||o бот. кільце; ~а кільчастий (= verticilaranĝa).

verticili/o, verticil/ŝim/o бот. вертицил [Verticillium].

vertig/o вет. колер (хвороба коней).

vertiĝ||o запаморочення; мед. вертиго; doni ~on викликати запаморочення; havi ~on відчути запаморочення; ~а 1.: ~а sento почуття запаморочення; 2. див. vertiĝodona; ~i vn відчувати запаморочення (= senti vertiĝon, havi vertiĝon).

vertiĝ/o/don/a який викликає запаморочення; запаморочливий.

***vertikal||a** вертикальний, прямовисний; ~е вертикально, прямовисно; ~о 1. вертикаль; 2. розм. вертикальний ряд [стовпчик] (= kolumno); 3. астр. вертикал; 4. мат. матриця-стовпчик; 5. друк. пряма риска, вертикальна лінія; 6. див. ~ilo; ~ec/o вертикальність, прямовисність; ~il/o висок (прилад).

vert/o/ĉap/o тюбетейка; ярмулка; скуфія; кіпа.

vert/o/har/o/j (пучок) волосся на маківці, чубчик на маківці.

vertrag/o хортиця, хорт (порода собак, = leporhundo, levrelo).

Vertumn/o міф. Вертумн (римське божество пір року).

veruga/o мед. веруга, перуанська лихоманка.

***veruk**||о 1. бородавка; 2. нарiст (на деревi); ~а бородавчастий, бородавчатий; ~оз/о бот. рак картоплi.

veruk/apr/o зоол. бородавочник (= fakoĉero).

veruk/form/a бородавкоподiбний.

veruk/herb/o див. kelidonio.

veruk/krab/o зоол. краб-павук (великий) [*Maja squinado*].

verumontan||о анат. сiм'яний горбик; ~it/о мед. запалення сiм'яного горбика.

***verv**||о запал, пiднесення, завзяття; ~а пiднесений, запальний; ~е пiднесено, палко; ~е declamati декламувати з запалом, пiднесено.

ver/valor/o мат. значення iстинности.

ver/ver/e справдi.

Vesak/o рел. Весак (щорiчний буддистський фестиваль, що проводиться на день народження, просвітлення i смертi Будди).

vesel/o рiдко, мор. судно, корабель (= ŝipo).

vesel/kapitan/o вiйськ., мор. капiтан першого рангу.

vesel/leutenant/o вiйськ., мор. капiтан(-лейтенант).

***vesp**||о оса [*Vespa*]; ~ar/о осиний рiй; ~ed/o/j справжнi осi, складчастокрилi [родина *Vespidae*]; ~ej/o осине гнiздо.

Vespasian/o iст. Веспасiан (римський iмператор).

***vesper**||о у рiзн. знач. вечiр; de mateno ĝis ~о з ранку до вечора; ĉirkaŭ la ~о пiд вечiр; danza ~о танцювальний вечiр; Sankta (V)~о Святий вечiр, Свят-вечiр, Навечiр'я Рiздва Христового; ~а вечiрний; ~а robo вечiрня сукня, вечiрне плаття; ~а diservo вечiрня; *~е увечерi; hodiaŭ ~е сьогоднi увечерi; ~as безос. вечорiє, заходить вечiр; ◇ matenas, ~as kaj tago malaperas свiтає, смеркає – i день минає; ~iĝ/i (з)вечорити, повечорити; ~iĝ/o настання вечора.

vesper/falk/o орн. кiбчик [*Falco vespertinus*].

vesper/festen/o вечiрка (забава).

vesper/gazet/o вечiрня газета.

vesper/kern/romp/ul/o орн. американський дубонiс [костогриз] вечiрний [*Hesperiphona vesperntina*].

vesper/kostum/o вечiрний костюм.

vesper/krepusk/o вечiрнi сутiнки.

vesper/kun/ven/o вечiрне засiдання; вечiрка.

vesper/lern/ej/o вечiрня школа.

vesper/manĝ|i vt (по)вечеряти; ~о вечеря; malpeza ~о легенька вечеря.

vesper/mes/o церк. вечiрня меса, вечiрня (лiтургiя).

vesper/preĝ/o вечiрня молитва.

vesper/rob/o вечiрня сукня, вечiрне плаття.

vesper/ruĝ/o вечiрня заграва (= vespera ĉielruĝo).

vesper/stel/o вечiрня зоря / зiрка, Венера.

***vespert**||о зоол. 1. кажан (= kiroptero); 2. див. vespertiliono; ~ed/o/j гладконосi кажани; ~ul/o/j кажани, рукокрилi (= kiropteroj).

vespertilion||o зоол. лилик [*Vespertilio*]; **~ed/o/j** гладконосі кажани [*родина Vespertilionidae*].

ve/spir||i *vn* зітхнути (*снівчутливо, сумно*); **~o** зітхання.

vesp/o/bute/o *див.* pernisio.

vesp/o/nest/o осине гніздо (*тж перен., = vespejo*).

vesp/o/pik/o укус оси.

vesp/o/svarm/o осиний рій.

vesp/o/tali||o *перен.* осина талія; **~a** *перен.* вузький [тонкий] у талії.

vespr/o *церк.* вечірня.

***vest||o** одяг (*весь на людині; тж перен.*), одежа, убрання; ◇ valoras ne la ~o, valoras enesto не одежа красить чоловіка, а добрі справи; **~i** *vt* **1.** одягнути, убрати, вдягнути, надягнути, надіти; **~i** infanon одягнути дитину; **~i** al si la piedojn узутися, одягнути взуття; **~i** al si la kapojn покрити голову, надіти головний убір; **~i** al si la manojn одягнути рукавиці [рукавички]; la aĵtuno ~is la arbaron per oro осінь одягнула ліс у золото; **2.** сидіти, підходити, дивитися (*про одяг*); tiu kostumo bone ~as vin цей костюм добре сидить [дивиться] на вас; цей костюм вам пасує; **~i** si/n (*per io*) одягнутися (*у що-н.*); **~aĉ/o** старий, поношений одяг, *розм.* лахи, лахмани; **~aĵ/o** одяг (*окремий предмет*), предмет гардеробу, *розм.* одежина; **~ar/o** гардероб (*весь одяг людини, сім'ї і т. п.*); **~ej/o** гардероб, роздягальня; **~ej/ist/in/o** гардеробщиця (= vestgardistino); **~et/o** легенький одяг, одежка; **~iĝ/i** одягнутися, вдягнутися, убратися; **~ist/o** *сумн.* **1.** *див.* kostumisto; **2.** гардеробщик.

Vest/o міф. Веста (*римська богиня домашнього вогнища*).

vestal/o *іст.* весталка (*жриця Вести; тж перен. про добродісну жінку*).

vest/ark/o плічка, вішалка.

Vestfali||o *іст.* Вестфалія (*історична область у Німеччині*); **(v)~a** вестфальський; **(v)~an/o** вестфалець.

vest/gard||ej/o *див.* vestejo; **~ist/in/o** гардеробщиця.

vest/hok/o гачок для одягу, вішалка.

***vestibl/o** **1.** вестибуль, передпокій, прихожа (*у знач. ім.*), передня (*у знач. ім.*), сїни; **2.** *анат.* присінок; labirinta ~ присінок лабіринту; vagina ~ присінок піхви; kora ~ *див.* atrio **2.**

vestiĝ/o релікт; слід(и); знак; залишки, рештки; ~ de antikva civilizo сліди стародавньої цивілізації; ~ de vaginala proceso *анат.* слід піхвового відростка.

Vestmani/o *геогр. н.* Вестманланд (*провінція у Швеції*).

Vestminstr||o Вестмінстер (*історичний квартал Лондона*); **~a:** la ~a abatejo Вестмінстерське абатство; la ~a palaco Вестмінстерський палац.

vest/(o)/bros/o щітка для одягу, одяжна щітка.

vest/(o)/fak/o відділення для одягу, платтяне відділення (*у шафі*).

vest/o/hok||o гачок для одягу; **~ar/o** вішалка (*у вигляді ряду гачків*).

vest/o/kroĉ/il/o вішалка (*для одягу*).

vest/(o)/laŭs/o *див.* vestopediko.

vest/(o)/magazen/o магазин одягу.

vest/(o)/mask/i *див.* maskovesti.

vest/o/pedik/o *ент.* воша одяжна [*Pediculus humanus humanus*].

vest/o/rak/o вішалка для одягу (*стояча*).

vest/o/ŝanĝ/ej/o роздягальня.

vest/o/ŝrank/o шафа для одягу, платтяна шафа, шифоньєр.

vest/o/ŝtof/o тканина для пошиття одягу.

vest/o/ten/ej/o склад одягу; склад обмундирування, речовий склад.

Vestrogoti/o *геогр. н.* Вестерйотланд (*іст. провінція у Швеції*).

***veŝt/o** жилет, жилетка, безрукавка, камізелька; trikita ~o в'язаний жилет, в'язана безрукавка.

veŝt/o/poŝ/o кишень в жилеті [камізельці].

***vet||i** *vt, vn (kontraŭ / kun iu)* битися об / у заклад, іти в заклад, закладатися, іти на / в парі; ~i je / pri botelo da konjako закластися на пляшку коньяку; ~e об / у заклад, на парі; ~o заклад, парі; gajni, perdi la ~on виграти, програти заклад; ~aĵ/o заклад (*річ, гроші*); ~ant/o той, що б'ється об / у заклад. *Прим. vet уживається префіксально, щоб виразити змагання: ~armado гонка озброєнь; ~kuri змагатися в бігу, бігти наперегони.*

vet/arm/ad/o *політ., військ.* гонка озброєнь.

vet/batal||i *vn* 1. битися об заклад, битися, щоб виявити, хто кого; 2. змагатися; ~o змагання (з грошовими ставками), поєдинок для виявлення переможця.

***veter||o** погода; nuba ~o хмарна погода; sennuba ~o безхмарна [ясна] погода; bona ~o гарна погода; kota ~o слякоть; malbona ~o погана погода, негода; pluva ~o дощова погода; ◇ atendi bonan ~on kaj laman kurieron ждати / чекати з моря погоди, виглядати біля / коло моря погоди; ~a погодний.

***veteran||o** у *різн. знач.* ветеран; ~a ветеранський; ~ec/o ветеранство (*статус*).

veter/aviad/il/o метеорологічний літак.

veter/bulten/o зведення погоди, метеозведення (= meteologia bulteno, meteobulteno).

veter/detru/iĝ/i (з)руйнуватися під дією погоди.

***veterinar||o** ветеринар (= bestkuracisto); ~a ветеринарний; ~a medicino ветеринарна медицина, ветеринарія (= vetirinaro arto); ~i/o *сумн.* ветеринарія (= vetirinaro arto).

veter/inform/o повідомлення про погоду, зведення погоди, метеозведення (= meteologia informo, meteoinformo).

veter/kondiĉ/oj погодні умови.

veter/map/o карта погоди, метеокарта (= meteologia mapo, meteomapo).

veter/ofic/ej/o метеорологічне бюро, метеобюро (= meteologia oficejo, meteooфіcejo).

veter/proгноz/o прогноз погоди, метеопрогноз (=meteologia prognozo, meteoproгноzo).

veter/satelit/o метеорологічний супутник.

veter/sent/em||o метеозалежність, чутливість до змін погоди; ~a метеозалежний, чутливий до змін погоди.

veter/situaci/o *метео* атмосферні умови (= atmosferaj kondiĉoj).

veter/staci/o метеорологічна станція, метеостанція (= meteologia stacio, meteostacio).

veter/ŝanĝ/(iĝ)/o зміна погоди.

vet/kur||i *vn* змагатися в бігу; брати участь у гонках / перегонах; бігти нав(в)ипередки; ~(ad)/o гонки, перегони; ~e наперегони, наперегони, нав(в)ипередки; ~ist/o гонщик.

vet/libr/o букмекерська книга, книга запису ставок (*при укладенні парі на кінних змаганнях*).

vet/lud/o змагання, зустріч, гра, матч.

vet/mon/o грошовий заклад, ставка.

veto||o *юр.* вето; заборона; absoluta, prokrasta, prezidenta ~o абсолютне, тимчасове, президентське вето; ~i *vt* накласти вето; ~i leĝon накласти вето на закон.

vet/ofic/ej/o букмекерська контора.

veto/rajt/o право вето.

vet/per/ist/o букмекер (= bukmeĝro).

vet/rajd/ad/o перегони, скачки.

vet/rem/ad/o змагання з греблі.

***vetur||i** *vn* **1.** їхати, їздити, роз'їжджати, пересуватися, кататися (*на транспортному засобі*); здійснювати поїздку; ~i per aŭto їхати автомобілем; ~i per aeroplano летіти літаком; ~i per ŝipo плисти кораблем; ◇ malbone ~i estas tamen pli bone, ol bone iri краще зле їхати, ніж добре йти; **2.** їхати, пересуватися, іти (*про транспортний засіб*); la aŭto ~is rapide автомобіль їхав швидко; nia ŝipo ~as al Aŭstralio наш корабель пливе до Австралії; ~o, ~ad/o їзда, поїздка; катання (*на транспортному засобі*); рейс; ~ebl/a придатний для їзди, придатний для пересування транспорту; ~ig/i **1.** возити, везти, відвезти, підвезти, провезти; **2.** вести, відганяти (*транспортний засіб*); ~ig/o перевезення; ~ig/ad/o перевезення (*неодноразове*); ~ig/ebl/a **1.** придатний для перевезення; **2.** придатний для їзди (*про транспортний засіб*); *~ig/ist/o їздовий, кучер, ямщик, візник (*у широкому значенні – водій будь-якого транспортного засобу*; *~il/o екіпаж, віз, карета (*у широкому значенні значенні – будь-який транспортний засіб*); la Granda (V)~ilo велика колісниця, махаяна (*один з двох основних напрямків у буддизмі*, = la Granda Vehiklo, mahajano); la malgranda (V)~ilo мала колісниця, хінаяна (*один з двох основних напрямків у буддизмі*, = la Malgranda Vehiklo, hinaĵano); funebra ~ilo див. ĉerkveturilo; akvuma ~ilo див. akvumveturilo; ~il/ar/o об'їзд (*у широкому значенні слова – парк транспортних засобів*); ~il/ej/o каретний сарай (= kaleŝejo; *у широкому значенні слова – тж гараж, транспортне депо і т. п.*).

vetur/ating/i *vt (ion)* доїхати (*до чого-н.*).

vetur/bilet/o проїзний квиток.

vetur/daŭr/o тривалість їзди [поїздки].

vetur/deĵor/estr/o див. trajnekspedisto.

vetur/direkt/o напрям їзди.

vetur/larĝ/o ширина проїжджої частини.

vetur/mal/san/o *мед.* хвороба закахування; mi havas ~n мене закахало.

vetur/pag/o проїзна плата, плата за поїзд.

vetur/plan/o план поїздки.

vetur/prez/o вартість поїзду, вартість поїздки, ціна поїздки.

vetur/promen||i *vn* прогулятися (*на транспортному засобі*) (*на автомобілі, бричці і т. п.*); проїхатися; покататися; ~ad/o прогулянка на транспортному засобі.

vetur/sekur/ec/o безпека (дорожнього) руху.

vetur/sulk/o див. radsulko.

vetur/temp/o див. veturdaŭro.

vetur/voj/o придатна для їзди дорога, транспортний шлях, дорога для руху транспорту.

vezani/o *мед.* везанія (*загальна назва психічних хвороб, які проявляються послідовно зміною станів депресії, збудження, марення та деменції*); психічна [душевна] хвороба, психічний [душевний] розлад, розлад психіки.

Vezer/o *геогр. н., р.* Везер (Німеччина).

***vezik||o** **1.** *анат.* міхур; *urina* ~о сечовий міхур; *gala* ~о жовчний міхур; **2.** пузир, пухир; булька, бульбашка, банька; *pilka* ~о *сумн.* камера м'яча (= аеруґо); *sapa* ~о мильна бульбашка / булька / банька; ~а (= *urivezika*): ~ај *doloroj* болі в сечовому міхурі; ~а *kancero* рак сечового міхура; ~а *paralizo* параліч сечового міхура; ~а *polipo* поліп сечового міхура; ~а *tumoro* пухлина сечового міхура; ~**et/o** **1.** пухирець, пузирець; **2.** *анат.* міхурець, везикула; *sperma* ~eto сім'яний міхурець; **3.** *мед.* пухирець, везикула (= *blazo*); ~**ig/a**: ~*iga gaso* *військ.* наливний газ, газ шкірно-наливної дії; ~**ig/i** пузиритися; здуватися (*про фарбу і т. п.*); ~**ig/o** утворення пузирів; здуття (*фарби і т. п.*).

vezik/arbust/o *див.* koluteo.

vezik/filik/o *див.* cistopterido.

vezik/form/a міхуроподібний.

vezik/herb/o *бот.* пухирник (= *utrikulario*).

vezik/katar/o *мед.* катаральний цистит.

vezik/ŝton/et/o *мед.* камінь сечового міхура.

***vezir/o** *іст.* візир, везир.

Vezuvi/o Везувій (*вулкан в Італії*).

V-form/a (*читається „во-форма”*) у вигляді букви V, V-подібний.

v-hok/et/o гачок, діакритичний знак (у *буквах* *č, ě, ř, š, ž* *чеського алфавіту*, = *haček*); галочка.

***vi** *займ.* ви, ти; ~**n** вас, тебе; *mi vidis ~n* я бачив тебе [вас]; *~**a** *присв. займ.* ваш, твій; свій (*тк про другу особу*); ~а *domo estas granda* твій [ваш] будинок великий; *gardu ~ajn valizojn!* *пильнуйте* ваші [свої] валізи!

***viadukt/o** віадук (= *valponto*).

vi/a/flank/e з твого [вашого] боку.

vi/a/kulp/e з твоєї [вашої] вини.

***viand||o** м'ясо; *bova* ~о яловичина; *bovida* ~о телятина; *buljona* ~о бульйонне м'ясо; *fumaĵita* ~о копчене / вуджене, копчення, вудженина; \diamond *nek* ~о, *nek fiŝo* ні риба ні м'ясо; ~а м'ясний; ~а *dieta* м'ясна дієта; ~ај *kortobirdoj* м'ясна домашня птиця; ~**aj/o** м'ясне (*у знач. ім.*), м'ясна страва; ~**ej/o** м'ясна крамниця; ~**ist/o** м'ясник.

viand/industri/o м'ясопереробна індустрія [промисловість].

viand/(o)/bat/il/o киянка для відбивання м'яса.

viand/(o)/bul/(et)/o *кул.* фрикаделька; тюфтелька.

viand/(o)/buljon/o м'ясний бульйон.

viand/(o)/butik/o *див.* viandejo.

viand/(o)/fabrik/o м'ясокомбінат.

viand/(o)/fork/o виделка для м'яса.

viand/(o)/kolbas/o м'ясна ковбаса.

viand/(o)/konserv/aj/o м'ясні консерви, тушкованка.

viand/(o)/manĝ/ant/a м'ясоїдний.

viand/(o)/muel/il/o м'ясорубка.

viand/(o)/pot/o *див.* marmito.

viand/o/produkt/ad/o виробництво м'яса.

viand/o/salat/o *кул.* м'ясний салат (= *vianda salato*).

viand/o/tranc̄/il/o ніж для м'яса.

viand/(o)/vend||ej/o *див.* viandejo; **~ist/o** *див.* viandisto.

vi/a/opini/e на твою [вашу] думку, за твоїм [вашим] розумінням, на твій [ваш] погляд.

viatik/o *церк.* 1. соборування, причащення вмираючого; 2. плата за проповідь (*запрошеному з іншої парафії священникові*).

***vibr||i** *vn* вібрувати, коливатися, дрижати, тремтіти, двигіти; **~o**, **~ad/o** вібрація, коливання, дрижання, тремтіння, двигіння; **~a** вібраційний, коливальний; **~ig/i** змушувати вібрувати, [коливатися, дрижати, тремтіти]; коливати; **~il/o** *фіз.* вібратор; **~ator/o** *тех.* вібратор (*пристрій для ущільнення бетону і т. п.*).

vibraci/o *див.* vibro, vibrado.

vibrafon/o *муз.* вібрафон.

vibri(on)/o *бакт.* віبریон [*Vibrio*].

vibris/o/j 1. *анат.* вібриси, дотикове волосся; 2. вуса (*у тварин; син.* lipharoj); 3. нитковидне пір'я (*син.* fadenplumo).

vibr/o/metr/o *фіз., тех.* віброметр.

***viburn||o** *бот.* калина [*Viburnum*]; *manfolia* ~ *див.* opulo.

***vic||o** 1. ряд, шеренга, стрій; низка; черга, ~o da domoj ряд будинків; po du en ~ по двоє в ряд; via ~o ваша черга; al kiu nun venis la ~o? чия тепер черга?; estas via ~o ваша черга; 2. *мат.* послідовність; aritmetika ~o арифметична прогресія; geometria ~o геометрична прогресія; ~a черговий, послідовний; ~e у ряд; у черзі; stari ~e стояти в ряд; стояти в черзі; ~e al, vic' al замість (= anstataŭ); **~ig/i** вишикувати, поставити в ряд, розставити в порядку черги; **~ig/i** стати в ряд, стати [розміститися] в порядку черги. *Прим. vic* *ужив.* як *преф.*, що позначає: 1. посаду або місце заступника: віце-: ~prezidento віце-президент; ~prezidanto заступник голови; ~direktoro заступник директора; 2. запасний предмет: ~rado запасне колесо; 3. спорідненість між дітьми обох з подружжя від попередніх шлюбів: ~frato зведений брат.

vic/admiral/o *мор., військ.* віце-адмірал.

vic/atend/i *vt* чекати в черзі, стояти в черзі; ~ tramon чекати на трамвай у черзі, стояти в черзі, чекаючи на трамвай.

vic/dekan/o заступник декана.

vic/delegit/o заступник делегата, заступник уповноваженого, віце-уповноважений (*член УЕА, що входить у мережу уповноважених як заступник*).

vic/direktor/o заступник директора.

Vicent/o Вісенте, Вікентій (*чол. ім'я*).

vic/estr/o заступник начальника.

vic/foj/e у черговий раз.

vic/frat||o зведений брат; **~in/o** зведена сестра.

vic/graf||o віконт; **~in/o** віконтеса.

vic/i *бот.* вика; горошок [*Vicia*]; kultiva ~ вика посівна [*V. sativa*]; vila ~ вика волохата [*V. hirsuta*].

vic/ir||i *vn* іти рядами; **~ad/o** проходження стром.

vic/kancelier/o віце-канцлер.

vic/konsul/o віце-консул.

vic/leŭtenant/o *див.* subleŭtenanto.

vic/lu/ig|i здати у піднаймання, здати в суборенду; **~ad/o** піднаймання, суборенда; **~ant/o** піднаймач, суборендар.

vic/ministr/o віце-міністр, заступник міністра; *ism.* товариш міністра.

vic/montr/a порядковий, який показує [позначає] черговість; ~j numeraloj порядкові числівники.

vic/o/star/i *vn* сумн. **1.** стояти в ряд; **2.** стояти в черзі.

vic/pec/o запасна частина [деталь], запчастина; ~j por aŭtomobiloj запчастини для автомобілів.

vic/prezid/ant/o заступник голови; *ism.* товариш голови.

vic/prezident/o віце-президент.

vic/prokuror/o віце-прокурор; *ism.* товариш прокурора.

vic/rad/o запасне колесо, *розм.* запаска.

vic/reĝ/o віце-король, королівський [царський] намісник.

vic/rektor/o проректор.

vic/urb/estr/o віце-мер, заступник [помічник] градоначальника.

***vid|i** *vt* бачити; ~i per la okuloj бачити очима; kion mi ~as! що я бачу!; li ~as duoble йому двоїться в очах; mem ~u сам (по)дивись, самі (по)дивіться; ~u (як вставне слово) бач(те), бачиш, бачите; ◇ aliajn gvidas, kaj mem ne ~as з неба зорі хватає, а під носом не бачить; esti en Romo kaj ne ~i la rapon бути в Римі і не бачити папу; kiu vivos, tiu ~os поживемо – побачимо; mi flanke sidis, mi ne aŭdis, nek ~is моя хата скраю, нічого не знаю; ~a зоровий; **~o 1.** бачення, вид, вигляд; погляд; tremi de timo ĉe la ~o de sia propra ombro тремтіти від страху при вигляді власної тіні; tiuj fenestroj donas ~on sur la straton з цих вікон відкривається вигляд на вулицю, ці вікна виходять на вулицю; pagi ĉekon ĉe ~o оплатити чек при пред'явленні; traduki ĉe ~o перекладати з листка; ◇ unu ~o taŭgas pli ol dek aŭdoj краще раз побачити, ніж сто разів почути; **2.** *спец.* вигляд (у кресленні); flanko ~o вигляд з боку, боковий вигляд; fronta ~o вигляд спереду, фронтальний вигляд; **3.** *заст., див.* aspekto; **~ad/o 1.** зір; havi akran ~adon мати гострий зір; perdi la ~adon утратити зір; **2.** бачення, оглядання, споглядання; **~aĵ/o** вид, краєвид, круговид; видовище; la valo prezentis belan ~aĵon долина відкривала прекрасне видовище; ~aĵoj el Karpatoj краєвиди Карпат; **~at/a** видимий, який бачать [оглядають]; **~ebl/a** видимий, зримий, очевидний, явний, помітний; **~ebl/e** видимо, очевидно, явно, помітно, (як) видно; **~ebl/ec/o** видимість, очевидність, явність; **~ebl/ig/i** зробити видимим, зробити очевидним; **~ebl/iĝ/i** стати видимим [очевидним]; **~ej/o** оглядовий майданчик; **~em/a** споглядальний, цікавий до видовищ, який любить усе побачити на власні очі, бажаючий усе побачити; **~ig/i** зробити видимим, виявити, показати; візуалізувати, подати у вигляді зображення; **~ig/o** показ, прояв, виявлення; візуалізація, представлення у вигляді зображення; **~ig/il/o** *тех., тб., информ.* пристрій для одержання зображення; дисплей; монітор; **~iĝ/i** бачитися; виднітися, виявлятися; **~ind/a** визначний, гідний уваги; **~ind/aĵ/o** визначна пам'ятка; **~ind/ej/o** визначне місце.

vid/akr/ec/o *мед.* гострота зору.

vid/al/vid/e напроти один одного, візаві.

vid/am/a *див.* videma.

vid/angul/o кут зору.

vid/atest/ant/o *юр.* свідок-очевидець.

vid/bend/o *див.* videobendo.

vid/bend/aparat/o, vid/bend/registril/o *див.* magnetoskopo.

video- *преф.* відео...

video/amplif/il/o *тб.* відеопідсилювач.

video/aparat||o відеопристрій; **~ar/o** відеотехніка, відеоапаратура.

video/bend/o відеоплівка, відеострічка.

video/bend/aparat/o, video/bend/registr/il/o *див.* magnetoskopo.

video/disk/o відеодиск.

video/film/o відеофільм.

video/frekvenc/o *тб.* відеочастота, частота передачі зображення.

video/kamera/o відеокамера.

video/kased/o відеокассета.

video/lud/o відеогра.

video/magnetofon/o *рідко, див.* magnetoskopo.

video/memor/o *інформ.* відеопам'ять.

video/registr||a відеозаписуючий; **~ad/o** відеозапис (*процес*); **~aj/o** відеозапис (*фільм, сценка і т. п.*); **~il/o** відеозаписуючий пристрій (*відеокамера = videokamerao; магнітофон = magnetoskopo; DVD-рекордер = DVD-registrilo*).

video/tekst/o *інформ.* відеотекст.

video/telefon/o відеотелефон.

vid/iluzi/o оптична [зорова] ілюзія, обман зору.

vi/dir/i *vn* викати, бути (з ким-н.) на „ви”, звертатися на „ви”.

vid/kamp/o поле зору; *malaperi el la ~* зникнути [пропасти] з поля зору.

vid/kapabl||a зрячий; **~o** зір, здатність бачити.

vid/kased/o *див.* videokasedo.

vid/manier/o точка зору; бачення, погляд на речі; підхід.

vid/o/trat/o *фін.* вексель на пред'явника.

vid/pov/a зрячий.

vid/punkt/o точка зору; *mia ~* моя точка зору.

vid/registr/a *див.* videoregistra.

vid/sens/o *див.* vidado 1.

***vidv||o** вдівець, удівець; *rajla ~o* солоний удівець; **~a:** *~a vivo* життя вдівця; **~ec/o** вдівство (*стан чоловіка*); **~ig/i** овдовіти, стати вдівцем; **~ig/int/a** вдовий, овдовілий; **~in/a:** *~ina pensio* пенсія вдові; **~in/o** вдова, удова; **~in/ec/o** вдівство (*стан жінки*); **~in/iĝ/i** овдовіти, стати вдовою.

vid/verg/o віха.

Vien||o *геогр. н., м.* Відень (*столиця Австрії*); **(v)~a** віденський; **(v)~an/o** віденець, мешканець Відня.

vig/o *іст.* віг (*член англійської політ. партії 17-19 ст.*).

vigil||i *vn* чувати, не спати (*свідомо*), боротися зі сном; **~ad/o** чування.

***vigl||a** **1.** бадьорий; жвавий; живий, меткий, спритний, шустрый, моторний; енергійний; **2.** невисипущий, невисипний, неусипний; **~e** **1.** бадьоро, жваво, метко, спритно, шустро; **2.** невисипуще, невисипно, неусипно; **~i** *vn* **1.** бути бадьорим, жвавим, метким, спритним, шустрим; **2.** бути невисипущим, невисипним, неусипним; **~ad/o** **1.** жвава діяльність; **2.** невисипуща турбота; **~ec/o** **1.** бадьорість; жвавість, меткість, спритність, моторність;

енергійність; **2.** невсипущість; **~ig/i** підбадьорити, пожвавити; розрухати; погнати (коня); **~iĝ/i** підбадьоритися, пожвавитися; **~ul/o** бадьористий (у знач. ім.).

vign/o бот. вігна [Vigna].

vigvam/o вігвам.

vikar/a екол. вікаруючий, заміщуючий, замісний; ~ spesio біол. вікаріат, вікаруючий вид.

***vikari||o** церк. вікарій; episkopa ~o намісник єпископа (у якому-н. окрузі єпархії); la ~ de Jesuo Kristo, la ~ de Dio намісник Ісуса Христа, намісник Бога (на землі) (про Пану Римського); **~a** вікарний; **~ej/o** вікаріат; apostola ~ejo апостольський вікаріат.

viking/o іст. вікінг.

vikipedi/o інформ. вікіпедія.

vikstremi/o бот. вікстремія [Wikstroemia].

***viktim||o** жертва (живе створіння); юр. постражданий, потерпілий (у знач. ім.); ~o de faŝismaĵ kuelajaĵoj жертва фашистських звірств; ~o de la ekonomia krizo жертва економічної кризи; ~o de akcidento жертва нещасного випадку; **~ig/i** зробити жертвою, перетворити в жертву, замучити; **~olog/o** віктимолог; **~olog/i/o** юр. віктимологія (галузь кримінології, яка досліджує психологічні й моральні особливості жертви).

Viktor||o Віктор (чол. ім'я); **~i/o** геогр. н. Вікторія (назва одного з австралійських штатів; столиця Сейшелів; озеро в Африці); **(v)~in/a** літ., мист. вікторіанський; **(v)~ina** stilo вікторіанський стиль; **~in/o** Вікторія (жін. ім'я).

viktori/o бот. вікторія [Victoria].

Viktori/o геогр. н. Вікторія (штат в Австралії).

viktuali/o/j харчі, запаси харчів (= nutroprovizo).

vikun/o зоол. лама вікунья, вікунья, вігонь [Lama vicugna].

vikun/lan/o вігонь (шерсть, тканина).

***vil||o** **1.** щетина (коротке цупке волосся); пушок (на фруктах і т. п.); **2.** текст. ворс (килима і т. п.); начіс; **3.** анат. ворсинка; **~a 1.** кошлатий, косматий, кудлатий, патлатий, пелехатий, волохатий, щетинистий; вкритий пушком; **2.** текст. ворсистий; **3.** мед. ворсинчастий; **~ig/i** текст. ворсувати; (з)робити начіс.

vila/o вілла, дача (розкішна, гарно облаштована); antaŭurba ~ приміська вілла.

***vilaĝ||o** село; **~a** сільський; ***~an/o** селянин; **~eg/o** величезне село, селище; **~estr/o** сільський голова; сільський староста; вїт; **~et/o** сільце; хутір.

vila/o/kvartal/o (аристократичний) квартал міста, де розміщені вілли.

Vilemurb/o геогр. н., м. Віллемстад (столиця Антильських Островів).

***Vilhelm||o** Вільгельм, Вільям, Уільям, Гійом (чол. ім'я); **~in/o** Вільгельміна (жін. ім'я).

Vilkes/land/o геогр. н. Земля Вілкса (частина Антарктиди).

vill/o див. vilao.

Viln/o геогр. н., м. **1.** Вільнюс (столиця Литви); **2.** іст. Вільно (колишня назва Вільнюса).

Vilnus/o рідко, див. Vilno.

vil/(o)/form/a щетинистий, який нагадує щетину.

vil/(o)/hav/a щетинистий, вкритий щетиною; ворсистий, з ворсом, з ворсинками; (= vila).

vimen||o **1.** бот. верба прутівидна [Salix viminalis]; **2.** лоза, лозина, вербовий пагін, прут; **~aĵ/o** виріб з лози.

vimen/teg/i vt облести лозою.

Viminal/o геогр. н. Вімінал (один із римських пагорбів).

vimpl/o вимпел.

***vin||o** вино; blanka, ruĝa, roz(kolor)a ~o біле, червоне, рожеве вино; dolĉa, duondolĉa, seka, duonseka ~o солодке, напівсолодке, сухе, напівсухе вино; tabla ~o столове вино; juna ~o молоде вино; maljuna ~o старе (або видержане) вино; ~o kun pomo kontrolita марочне вино; ◇ en ~o estas vero у вині – істина; ~a винний; ~ec/a винний, схожий на вино; ~ej/o винарня, пивниця; ~ist/o виночерпій; розпорядник винного погребу; сомельє; ~olog/o енолог; ~olog/i/o енологія, наука про виноробство; ~uj/o виноградний кущ, виноград.

vina/o віна (індійський смичковий муз. інструмент).

***vinagr||o** оцет (харчовий, столовий); ~a **1.** оцтовий; **2.** перен. їдкий, уїдливий, ~i vt присмачити оцтом, додати оцту до, (за)консервувати в оцті; ~uj/o оцтивниця.

vinagr/o/muŝ/o/j див. drozofiletoj.

vinaj/o віная (звід правил буддійської монашої спільноти).

vin/arbust/o див. vinberujo.

vin/barel/o винна бочка.

***vin/ber||o** виноградина, ягода винограду; ~o/j виноград (ягоди); moskatelaj ~oj мускатний виноград, мускат; korintaj ~oj коринка (сорт сушеного винограду); sekigitaj ~oj сушений виноград, ізюм (= sekvinberoj, rosinoj); ~a виноградний; ~ar/o гроно винограду (= vingrapolo); ~ej/o виноградник, виноградна плантація (= vinberĝardeno); ~ist/o виноградар, винар; ~uj/o виноград (рослина), виноградний кущ (= vin(ber)arbusto).

vin/ber/arbust/o див. vinberujo.

vin/ber/branĉ/o паросток [пагін, вус] виноградної лози (= sarmento 1).

vin/ber/foli/o виноградний листок.

vin/ber/grapol/o див. vinbararo.

vin/ber/ĝarden/o див. vinberejo..

vin/ber/kultiv||(ad)/o с.-г. виноградарство, вітикультура; ~ej/o див. vinberejo; ~ist/o див. vinberisto.

vin/ber/kultur/o див. vinberkultiv(ad)o.

vin/ber/plant/ej/o див. vinberejo.

vin/ber/prem||ej/o див. vinpremejo; ~il/o див. vinpremilo.

vin/ber/rikolt/o збір винограду, діал. винобрання; урожай винограду.

vin/ber/suk/o виноградний сік.

vin/ber/trunk/o виноградна лоза; саджанець виноградної лози (син. gebo).

vin/botel/o винна пляшка, пляшка для вина; пляшка з-під вина.

vin/brand/o виноградна горілка, виноградний / виноградне бренді.

Vincent/o Вінсент, Вінсенто, Вінченто (чол. ім'я).

vincetoksik/o бот. ластовень [Vincetoxicum]; oficina ~ ластовень лікарський [V. hirundaria, син. V. officinale].

vinĉ||o мех. лебідка, горизонтальна корба; mana ~ див. manvinĉo; ankra ~ див. ankrovinĉo; vertikala ~ див. kapstano 1; ~i vt піднімати лебідкою, переміщати лебідкою.

vinĉestr/o рідко, див. diskaparato.

Vinĉi Леонардо да Вінчі (італійський художник, скульптор, архітектор та інженер).

vind||o **1.** пелюшка; (с)повивач; **2.** пов'язка (на рані, на очах і т. п.); бинт; *~i vt **1.** прям., перен. сповивати, пеленати; **2.** перев'язати, обвинути, обмотати, замотати (шматком або широкою смугою матерії); (пере)бинтувати, забинтувати (частину тіла); ~i al iu la

okulojn зав'язати кому-н. очі, накласти кому-н. пов'язку на очі; ~ad/o 1. пеленання, сповивання; 2. перев'язка, обвивання, обмотування, замотування; ~aj/o підгузок, памперс; ~iĝ/i сповитися, обвинутися, обмотатися, замотатися.

vindas/o див. ankrovinĉo.

vind/gamaŝ/o/j обмотки; онучі.

Vindhuk/o геогр. н., м. Вїндгук (столиця Намібії).

vind/infan/o немовля, дитина, що не виросла з пелюшок

vind/kovr/i vt: ~ al iu la okulojn зав'язати кому-н. очі.

vind/o/tabl/o стіл для пеленання дитини.

vind/o/tuk/o див. vindaĵo.

Vindoza/o інформ. Вїндоуз (операційна система).

vin/far||ad/o виноробство, винарство; ~ej/o виноробня, винзавод; ~ist/o винороб, винар.

vin/foĵi/o виноградний листок; farĉitaĵ ~j кул. голубці з виноградних листків, долма.

vin/glas/o винна склянка, склянка для вина.

vin/gust/um||ad/o дегустація вин; ~ist/o дегустатор вин.

Vinic||o^{EU} геогр. н., м. Вїнниця (Україна); (v)~a вїнницький; (v)~an/o вїнничанин, мешканець / житель Вїнниці.

vinil/o хім. вініл; вінільна група.

vinil/acet/at/o хім. вінілацетат.

vinil/acet/il/en/o хім. вінілацетилен, бутенін.

vinil/klor/id/o хім. вінілхлорид, хлорвініл, хлористий вініл.

Vinipeg/o геогр. н., м. Вїнніпег (Канада).

***vinjet||o** віньєтка; друк. заставка; ~i vt прикрасити віньєтками.

***vink/o** бот. барвінок [Vinc]; granda ~ барвінок великий [V. major]; eta ~ барвінок малий [V. minor]; madagaskara ~ див. roza kataranto.

vin/karaf/o графин / карафа для вина.

vin/kel||o винний погріб; ~estr/o керуючий винним погребом, завідуючий винами.

vin/kolor/a кольору вина, темновишневий.

vin/komerc||o виноторгівля; ~ist/o виноторговець.

***vinkt||o** клямра, скоба, скріпа, скріпка, затиск; ~i vt зшити, скріпити, з'єднати (скріпками, скобами і т. п.).

vinkul/o фігурна дужка (= kuniga krampo).

vin/laŭs/o див. filoksero.

vin/list/o винна карта, карта вин.

vin/makul/o винна пляма, пляма від вина.

vin/miks/aj/o купажоване вино.

vin/prem||ej/o давильня; яма для чавлення винограду; ~il/o винний прес.

vin/produkt/ad/o виробництво вина.

vin/region/o виноробський регіон [край], виноробська область.

vin/restoraci/o винний ресторан.

vin/rikolt||o збір винограду, діал. винобрання; урожай винограду (= vinberrikolto); ~a: ~a festo свято збору винограду, свято винобрання.

vin/ruĝ/a бордовий, кольору бордо.

vin/sauĉ/o кул. винний соус.

vin/spec/o сорт вина.

vin/spertul/o людина, що знається [розуміється] на винах.

vin/tin/o цебер для вина.

***vintr||o** зима; ~а **1.** зимовий; ~а *olimpiado* зимова олімпіада; ~а *rejzaĝo* зимовий пейзаж; **2.** *перен.* холодний; **3.** *с.-г.* озимий; ~е *взимку*; ~і *вп* зимувати; ~**ad/o** зимування, зимівля (*дія*); ~**ant/o**, ~**int/o**, ~**ont/o** *сумн.* зимівник; ~**ej/o** зимівля (*місце*), зимовище.

vin/trink|ad/o пиття вина; ~**ant/o** той, що п'є вино; ~**ej/o** винарня, пивниця; ~**em/ul/o** чоловік, що полюбляє вино.

vintr/o/dorm/ad/o зимова сплячка.

vintr/o/emberiz/o *орн.* юнко сірий [*Junco hyemalis*].

vintr/o/feri/oj зимові канікули; зимова відпустка.

vintr/o/ĝarden/o оранжерея, зимовий сад.

vintr/o/horde/o *с.-г.* озимий ячмінь.

vintr/o/kres/o *бот.* суріпиця (= 1. *ordinara barbareo*; 2. *printempa barbareo*).

vintr/o/rezist/a зимостійкий.

vintr/o/spor/o *бот.* зимова (або морозостійка) спора.

vintr/o/sport||o зимовий спорт; ~а: ~а *regiono* гірськолижний регіон.

vintr/o/staci/o зимова (туристична) база, гірська турбаза, гірський курорт, гірськолижна база.

vintr/o/tritik/o *с.-г.* озима пшениця.

vin/vend/ej/o винна крамниця, винний магазин.

viol||o *бот.* фіалка [*Viola*]; *duflora* ~о фіалка двоквіта [*V. biflora*]; *hunda* ~о фіалка собача [*V. canina*]; *kamra* ~о фіалка польова [*V. arvensis*]; *marĉa* ~о фіалка болотна [*V. palustris*]; *odora* ~о фіалка запашна [*V. odorata*]; *trikolora* ~о фіалка триколірна (= *trikolora penseo*); ~а **1.** фіалковий; **2.** фіолетовий; ~а *koloro* фіолетовий колір; ~а *robo* фіолетове плаття; ~**eg/o** фіалка гібридна, братки, брат-і-сестра (= *ĝardena penseo*); ~**ac/o/j** фіалкові [*родина Violaceae*]; ~**al/o/j** фіалкоцвіті [*порядок Violales*].

Viol||a Віола; ~**eta** Віолетта (*жін. імена*).

violent||a насильний, насильницький, здійснюваний із застосуванням грубої сили (= *senbride perforta*); шалений, лютий (= *furioza*); неприборканий (= *senbrida*); ~а *morto* насильницька смерть; ~е *насилно*, із застосуванням грубої сили; ~і *vt (ion)* піддавати грубому насиллю, застосовувати грубе насилля (*стосовно кого-н.*).

viol/kolor/a фіолетовий, фіолетового кольору (= *viola 2*).

***violon||o** скрипка; *ludi la unuan* ~ *on* грати першу скрипку; ~а скрипковий; ~а *recitalo* сольний скрипковий концерт; ~а *kleo* скрипковий ключ; ~і *вп* грати на скрипці; ~**ist/o** скрипаль; ~**uj/o** футляр для скрипки.

***violonĉel||o** віолончель; ~а віолончельний; ~і *вп* грати на віолончелі; ~**ist/o** віолончеліст; ~**uj/o** футляр для віолончелі.

violon/koncert/o скрипковий концерт.

violon/virtuoz/o скрипаль-віртуоз.

***vip||o** бич, хлист, батіг; ~і *vt прям., перен.* бичувати; батожити, бити хлистом, батогом; *la pluvo* ~*is la fenestrojn* дощ бив у вікна; ~**ad/o** бичування; ~**et/o** батіжок, хлстик.

***viper||o** зоол. гадюка [*Vipera*]; ~**ed/o/j** гадюкові [*родина Viperidae*]; ~**id/o** 1. гадюченя; 2. перен. гадючий син, гад(юч)еня, гадя, виплодок ехидни.

viper/pik/o укус гадюки.

vip/o/bat/o удар бичем / хлистом / батоґом.

vip/o/klak/o ляск бича [хлиста, батоґа].

***vipur/o** див. віреґо.

vipur/drak/o геральд. змій.

***vir||o** чоловік; розм., рідко мужчина; муж (урочисто); estu do ~o! будь мужчиною!; ~**a** чоловічий; ~**a sekso** чоловіча стать; ~**a genro** грам. чоловічий рід; ~**a gimto lit.** чоловіча рима; ~**e** по-чоловічому; ~**aĉ/o** знев. чоловічок; ~**ar/o** чоловічий колектив, чоловік; сильна стать; *~**ec/o** мужність; чоловікоподібність, мужеподібність; ~**ec/a** мужній; чоловікоподібний, мужеподібний; ~**ec/e** по-чоловічому; ~**esk/a** чоловікоподібний, мужеподібний; ~**eska virino** чоловікоподібна жінка; ~**iĝ/i** (з)мужніти, ст(ав)ати чоловіком; ~**iĝ/o** змужніння; ~**il/o** вульг. статевий член, прутень; ~**in/a** жіночий; *~**in/o** жінка; ~**in/aĉ/o** знев. баба; ~**in/ar/o** жіночий колектив, жінки, жіноцтво; слабка стать, прекрасна стать; ~**in/ec/a** жіночий, женоподібний, жіночий, як у жінки; ~**in/ec/e** по-жіночому, як у жінки; *~**in/ec/o** жіночість; женоподібність; ~**in/ej/o** 1. жіноча кімната, жіноча частина оселі (у східних країнах); 2. перен., вульг. публічний дім, бордель (= rutinejo); ~**in/iĝ/i** (по)дорослішати, ст(ав)ати жінкою; наб(и)рати(ся) жіночих рис; ~**ing/o** вульг. повія, курва, проститутка (= rutino, amoristino; ~**ul/in/o** мужикувата жінка. Прим. 1. Корінь **vir** регулярно вжив. як преф. для позначення самця: ~**ĉevalo** жеребець; ~**bovo** бугай і т. п. Кастрованих тварин позначають префіксом **eks/vir-** (**eksvirkato** кастрований кіт; **eksvirŝafo** кастрований баран), за винятком слів, що є окремими позначеннями самців, н-д **eks/stalono** кастрований жеребець; **eks/taŭro** кастрований бик. Прим. 2. У ранньому періоді есперанто **vir** уживався в цьому знач. як суф.: **kat/viro**, **ŝaf/viro** і т.п.

vir/abel/o прутень.

vir/adult/o заст. 1. див. sodomio; 2. див. pederastio.

vir/anas/o селезень, качур.

vir/anser/o гусак.

vir/best/o самець (у тварин).

vir/bird/o самець (у птахів).

vir/bov/o бик (самець у биків), бугай.

vir/cerv/o олень (самець в оленів).

vir/ĉeval/o жеребець, рідше оґир.

vire||o орн. віреон [*Vireo*]; ruĝokula ~o віреон червоноокий [*V. olivaceus*]; ~**ed/o/j** віреонові [*родина Vireonidae*].

vir/ekip/i vt: ~ ŝipon набрати команду на корабель [судно].

***virg||a** 1. прям., перен. незайманий; дівоцький, дівочий; безневинний, непорочний, пречистий, недоторканий; ~**a arbaro** незайманий [правічний] ліс, праліс; ~**a tero** цілина, незаймана земля; 2. мін. самородний; ~**a oro** самородне золото; (V)~**o** астр. Діва, Панна (сузір'я, знак зодіаку); ~**e** безневинно, непорочно; ~**ec/o** незайманість, непорочність, невинність; цнотливість, чистота; **konservi sian ~econ** зберегти (свою) незайманість; **perdi sian ~econ** втратити (свою) незайманість; ~**in/o** поет., див. ~**ulino**; ~**ul/o** незайманий (у знач. ім.), дівич; *~**ul/in/o** незаймана (у знач. ім.); **la (V)~ulino** Марія Пречиста Діва Марія.

vir/gamet/o/genez/o фізіол. сперматогенез (= spermatogenezo).

vir/genr||o грам. чоловічий рід; ~а чоловічого роду.

virg/hering/o кул. (жирний) нестатевозрілий оселедець(, придатний для слабкого посолу).

Virgil/o див. Vergilio.

Virgini/o геогр. н. Віргінія (штат США); Оксидента ~ Західна Віргінія (штат США).

Virgin-Insul/ar/o геогр. н. Віргінські острови (Карибське море, Великобританія, США, Пуерто-Ріко).

virginal/o муз. спіне́т без ніжок.

vir/hund/o пес, соба́ка (самець).

virial/o фіз. віріа́л.

vir/in/evit/ul/o женоненави́сник, жінокненави́сник.

vir/in/filik/o див. atirio.

virj/o див. ultraviruso.

virjon/o нрк., див. virusero.

vir/kamel/o верблю́д-самець.

vir/kapr/o цап; ◇ melki ~n цапа доїти.

vir/kat o кіт (самець).

vir/kok/o півень.

vir/kolomb/o голуб-самець.

viroz/o див. virusozo. virusmalsano.

vir/pork||o кнур, хряк; kastrita ~ каба́н.

vir/seks/a див. maskla.

vir/šaf/o баран (самець).

***virt||o** доброчесність, чеснота, цнотливість; ~а доброчесний, чеснотливий, цнотливий; ~е доброчесно, чеснотливо, цнотливо; ~**ec/o** доброчесність, чеснотливість, цнотливість; ~**ul/o** доброчесна людина, праведник; ~**ul/in/o** доброчесна жінка, праведниця.

Virtemberg/o див. Vurtembergo.

***virtual||a** фіз., філос., інформ. віртуальний; потенційний, прихований, здатний проявитися; ~е віртуально; ~**ec/o** віртуальність.

***virtuoz||o** віртуоз; ~а віртуозний; ~е віртуозно; ~**ec/o** віртуозність; ~**in/o** віртуоз (про жінку).

virulent||a мед. вірулентний, хвороботворний (про мікроб); ~**ec/o** вірулентність, хвороботворність.

***virus||o** мед., інформ. вірус; ~а вірусний; ~а ггіро вірусний грип; ~**er/o** віріон; ~**olog/o** вірусолог; ~**olog/i/o** мед. вірусологія; ~**oz/o** вірусна хвороба, вірусне захворювання (= virusmalsano).

virus/infekt||o мед. вірусна інфекція (проникнення вірусів в організм); ~**ig/o** вірусна інфекція (стан).

virus/mal/san/o див. virusozo.

vir/vulp/o лис (самець лисиці).

viscer||o анат. внутрішність, внутрішній орган; ~а вісцеральний, нутрянний, належний до внутрішніх органів; ~**aj/o** кул. потрухи, потрушки.

viscer/o/sens/a біол., мед. вісцеросенсорний (який стосується чуттєвої іннервації внутрішніх органів).

visigot||o *іст.* вестгот, візигот, західний гот (= uesta goto); ~а вестготський.

***visk||o** *бот.* омела [Viscum]; blanka ~o, ordinaria ~o омела біла [V. album]; amerika ~o *див.* foradendro; ~ec/a *див.* viskoza.

***viski/o** віскі.

Viskonsin/o *геогр. н.* Вісконсин (*штат США*).

visk/o/turd/o *орн.* дрізд омелюх [Turdus viscivorus].

viskoz||a в'язкий, тягучий; ~o **1.** *фіз.* в'язкість, внутрішнє тертя (*рідини, газу*); **2.** *див.* ~aĵo; ~aĵ/o *хім.* віскоза (*віскозна маса*); fadeno el ~aĵo *див.* gaĵono **1**; ~ec/o в'язкість, тягучість.

viskoz/o/metr||o *фіз.* віскозиметр (*прилад для визначення в'язкості*); ~i/o віскозиметрія

***vist/o** віст (*картлярська гра*).

visteri/o *бот.* вістерія [Wisteria]; ĉinia ~o вістерія китайська, гліцинія [W. sinensis].

Vistul/o *геогр. н., р.* Вісла (*Польща*).

***viŝ||i** *vt* витирати, витерти, обтирати, обтерти; *інформ.* стерти; ~i la plankon витерти підлогу; ~i la tablon витерти [протерти] стіл; ~i polvon de la tablo витерти [стерти] пил зі стола; ~o, ~ad/o витирання, протирання, обтирання; *~il/o ганчірка, шмат, рушник, губка (*загальна назва предмета для витирання, обтирання, протирання*).

Viŝnu/o *рел.* Вішну (*в індуїзмі та брахманізмі – найвище божество поряд із Брахмою і Шивою*).

viŝ/sign/o *інформ.* символ стирання.

viŝ/tuk/o рушник (*меблі, посуду і т. п.*); ганчірка, шматина (*для витання меблів, посуду і т. п.*).

***vit||o** *бот.* виноград [Vitis] (*рослина*); vina ~o виноград справжній [V. vinifera]; sovaĝa ~o дикий виноград; ~a виноградний; ~ac/o/j виноградні [*родина Vitaceae*]; ~ej/o виноградник, виноградна плантація; ~olog/i/o виноградарство (*теорія*).

Vit/o Віт (*чол. ім'я, зокрема святого*); la malsano de sankta ~o вітова хвороба, хорєя (= koreo).

vital||a життєвий, вітальний; ~ec/o життєвість, вітальність; ~ism/o віталізм; ~ist/o віталіст.

Vital/o Віталій (*чол. ім'я*).

vitali/o *хім.* сплав кобальту, хрому і молибдену.

***vitamin||o** вітамін; antipelagra ~o вітамін PP, нікотинова кислота, нікотинамід; antiskorbuta ~o вітамін C, аскорбінова кислота; ~a вітамінний, вітаміновий; ~olog/o вітамінолог; ~olog/i/o вітамінологія.

vitamin/mank/o брак / нестача вітамінів; malsano pro ~o *мед.* авітаміноз (= avitaminozo).

vitamin/o/terapi/o *мед.* вітамінотерапія.

vitamin/riĉ/a багатий на вітаміни.

vitel/o *біол.* внутрішність яйця; внутрішність яйцеклітини.

viterit/o *мін.* вітерит.

vitilig/o *мед.* вітиліго, лейкопатія, набута лейкодерма, *заст.* песь (*хронічне захворювання людини; проявляється в утворенні на шкірі знебарвлених плям*).

vit/kultiv||(ad)/o *див.* vinberkultivado; ~ej/o *див.* vinberejo; ~ist/o *див.* vinberisto.

vit/kultur||o *див.* vinberkultivado; ~ist/o *див.* vinberisto.

vit/o/branĉ/o виноградна лоза.

***vitr||o** скло; fenestra ~o шибка; grandiga ~o збільшувальне скло, лупа (= lupero); ~a скляний; ~i *vt* (за)склити, уставити скло [шибу]; ~ad/o скління, вставлення шиб; ~aĵ/o **1.**

вирі́б зі скла, скляни́й вирі́б, скло; **2.** вітраж; **~ес/а** склоподі́бний, скли́стий; **~есај** okuloj *перен.* скляні́ оці; **~еса** korpo *див.* vitreo; **~ig/i** **1.** перетвори́ти в скло, довести́ до склоподі́бного ста́ну; **2.** зроби́ти схо́жим на скло, зроби́ти ні́би скляни́м; **~iĝ/i** *прям., перен.* (за)скляни́ти, заскли́тися; **~ist/a** скля́рський; **~ista** metio скля́рське реме́сло, реме́сло скляра́; **~ist/o** скля́р; **~ist/ej/o** майстерня з нарі́зки скла (= vitrista metiejo).

vitral/o *мист.* вітраж.

vitral/art/o худо́жнє скло, склоду́вне мистецтво.

vitre||o *анат.* скловидне ті́ло (*в оці, син.* vitreca korpo); **~a:** **~a** membrano скли́ста перети́нка.

vitrin||o вітри́на; **~a** вітри́нний.

***vitriol||o** *хім.* **1.** купоро́с; blua ~o, kupra ~o мідний купоро́с, сульфат міді (= kupra sulfato); verda ~o, fera ~o залі́зний купоро́с, сульфат залі́за (= fera sulfato); blanka ~o, zinka ~o цинковий купоро́с, сульфат цинка (= zinka sulfato); **2.** *див.* vitriololeo; **~a** **1.** купоро́сний, купоро́совий; **2.** *перен.* їдкий, уїдли́вий; **~i** *vt* обробля́ти купоро́сом, купоро́сити.

vitriol/ole/o *хім.* купоро́сне ма́сло (*концентрована сірчана кислота, = vitriolo 2*).

vitro/blov||ad/o склоду́вні робо́ти; **~ejo** склоду́вна майстерня, склоду́вний цех; **~ist/o** склоду́в.

vitro/ceramik||a склокерамі́чний; **~aj/o** склокерамі́чний матеріа́л, склокерамі́ка.

vitro/fabrik/o гу́та, склоза́вод.

vitro/far||ad/o виготовле́ння скла, скловиробни́цтво; **~ejo** гу́та, склоза́вод, склофа́брика, скловаре́не виробни́цтво; **~ist/o** склова́р, робі́тник скловиробни́цтва.

vitro/glob/et/o **1.** склоку́лька; **2.** намисти́н(к)а (= bido); бісе́рина.

vitro/lan/o склова́та.

vitro/mas/o склома́са.

vitro/meduz/o *див.* aŭrelio.

vitro/muze/o музе́й скла.

vitro/okul/o скляне́ [*вставне*] око.

vitro/pentr||ad/o ма́лювання [*живопис, малярство*] на склі́; **~ist/o** худо́жник на склі́.

vitro/perl/o штучна перли́на; намисти́н(к)а.

vitro/plast/o орга́нічне скло, оргскло́, плекси́глас.

vitro/plat/o **1.** скляна́ плита; **2.** *буд.* склопане́ль.

vitro/pord/o скляні́ двері (= vitra pordo).

vitro/pur/ig/ist/o мийник ві́кон.

vitro/rub/o склобі́й, бите скло.

vitro/stand/o засклені́й стенд.

vitro/srank/o скляна́ ша́ф(к)а.

vitro/teler/o скляна́ тарі́лка (= vitra telero).

vitro/tenajl/o *тех.* плоскогу́бці́ для скла.

vitro/tranĉ/il/o склорі́з; diamanta ~ алма́зний склорі́з, алма́з для рі́зки скла.

vitro/viŝ/il/o *авт.* склоочи́шувач, *розм.* дві́рник (= glacoviŝilo).

Vitruvi/o Вітру́вій (*римський архітектор*).

vit/ŝim/o *див.* melduo.

***viv||i** *vn* жи́ти (*бути живим, існувати*); **~i** longe жи́ти до́вго; **~i** per sia laboro жи́ти з праці́ рук; **~u!** хай живе́!, *заст.* віва́т!; **~u li!** *мно́гая лі́та йому́!*; **◇ ~i** kun iu kiel hundo kun kato

жити з ким-н. як пес з котом; ~i kiel ĉe la brusto Dio жити як у Бога за пазухою; ni ~os kaj ni vidos поживемо – побачимо; ~a живий; життєвий, життєвий, вітальний; ~e живцем, живо; ~o життя; privata ~o особисте життя; li rakontis al mi sian ~on він розповідав мені про своє життя; lia ~o pendis nur sur unu fadeno його життя висіло на волоску; ~aĉ/i *vn* (ледве) животіти, скніти, нидіти; ~ad/o життя, поживання; ~aĵ/o жива істота, живе створіння / сотворіння; ~ant/a живий (= ~a); ~ant/o живий (*у знач. ім.*); ~ec/o життєвість; ~ej/o місце проживання; ~em/a живучий; ~em/o живучість; ~et/i *vn* животіти, нидіти, злидарювати (= *vegeti*); ~ig/a живущий, живлющий, живодайний, животворний, життєдайний; ~ig/i *прям., перен.* оживити; ~iĝ/i ожити; ~u/o тост, заслуження, віват; ~ul/o жива істота, живий організм; *спец.* біонт; ~ul/acid/o біоцид (*син.* biocido).

viv/aranĝ/o спосіб життя, уклад життя, побут.

viv/are/o *сумн.* ареал.

vivari/o віварій (*приміщення для утримування тварин в умовах близьких до природних*).

viv/asekur/o страхування життя.

viv/baz/o основа життя, життєва основа.

viv/bezon/o *див.* vivneceso.

viv/daŭr/o тривалість життя; en la ~ протягом / упродовж життя.

viv/ekspekt/o *мед., сумн.* очікувана [імовірна] тривалість життя.

viv/elan/o *філос.* життєвий порив, вітальний порив (= *vitala elano*).

viv/eleksir/o еліксир життя, життєвий еліксир.

viv/energi/o життєва енергія, вітальна енергія (= *vitala energio*).

viv/epizod/o життєвий епізод, епізод із життя.

viver||o *зоол.* вівера [*Viverra*]; ~ed/o/j віверові [*родина Viverridae*].

viv/est/aĵ/o *див.* vivaĵo, vivulo.

viv/ĝoj||a життєрадісний; ~e життєрадісно; ~o життєрадісність, життєрадість; радість життя, життєва радість.

viv/(i)/pov||a *див.* vivkapabla; ~o *див.* vivkapablo.

vivisekci||o вівісекція (*розтин та інші операції на живій тварині, син. vivosekco*); ~isto вівісектор.

viv/kapabl||a життєздатний (= *vivorova, viv(i)rova*); ~o життєздатність.

viv/komunum/o спільне життя, подружжя.

viv/kondiĉ/o/j життєві умови, умови життя; побутові умови.

viv/kun/ul/o той, що живе разом з ким-н., життєвий супутник.

viv/manier/o спосіб життя, уклад життя, життєвий уклад; kaŝa ~ скритий спосіб життя; laŭnatura ~ природний спосіб життя.

viv/medi/o середовище проживання.

viv/neces||a життєво необхідний, необхідний для життя; (= *necesa por la (ĉiutaga) vivo*); ~o життєва необхідність, життєва потреба.

viv/nivel/o життєвий рівень, рівень життя.

viv/o/cel/o життєва мета. (= *celo de la vivo*).

viv/(o)/cikl/o *біол.* життєвий цикл.

viv/o/cirkonstanc/o/j життєві обставини.

viv/(o)/ĉambr/o вітальня, загальна кімната (= *loĝoĉambro*).

viv/(o)/don/a живодайний, життедайний.
viv/o/fin/o кінець життя.
viv/o/font/o життєве джерело, джерело життя.
viv/o/form/o форма життя.
viv/o/fort/o життєва сила, вітальна сила (= vitala forto).
viv/(o)/grav||a життєво важливий (= grava por la vivo); **~es/o** життєва важливість.
viv/o/kutim/o/j життєві звички.
viv/o/long/ec/o див. vivdaŭgo.
viv/(o)/nask/a зоол. живородний, живородящий.
viv/o/pan/o хліб насущний.
viv/(o)/plen/a сповнений життя; пожвавлений.
viv/(o)/pov||a див. vivkarabla; **~o** див. vivkarablo.
viv/(o)/rest/o решта життя.
viv/(o)/ritm/o ритм життя, життєвий ритм.
viv/o/saĝ/o життєва мудрість.
viv/o/sekc/(ad)/o див. vivisekcio.
viv/(o)/spac/o життєвий простір.
viv/(o)/spert/o життєвий досвід.
viv/o/stil/o стиль життя.
viv/o/ted/o пересит життям (= tedo pri la vivo).
viv/o/ver/a узятий із життя, життєвий, правдивий, реальний.
viv/o/verk/o справа всього життя, праця, якій присвячене все життя.
viv/ovoj/o життєвий шлях.
viv/o/vol/o воля до життя.
viv/period/o життєвий період, період у житті, період із життя
viv/protokol/o резюме (відомості про освіту і професійний досвід).
viv/rimed/o/j засоби (до) існування.
viv/sav/ant/o, viv/sav/int/o рятівник життя.
viv/tabel/o таблиця смертності.
viv/ten||i vt утримувати (кого-н. засобами існування), підтримувати існування (кого-н.), підтримувати життя (у кому-н.); ~i sin утримувати себе, підтримувати своє існування, здобувати засоби до існування; заробляти на життя; **~o** утримання, підтримування існування (кого-н.), підтримування життя (у кому-н.); sia ~o своє утримання, утримання себе, підтримування свого існування, здобування засобів до існування; заробляння на життя; **~a:** ~aj kostoĵ див. vivtenkostoĵ; **~at/a:** esti ~ata de iu бути [перебувати, жити] на утриманні в кого-н.; **~at/o** утриманець; esti ies ~ato бути [перебувати, жити] на утриманні в кого-н.
viv/ten/kost/o/j затрати на існування, вартість життя; minimumaj ~ прожитковий мінімум.
viv/u/kri/o рідко, див. vivuo.
viv/zorg/o/j життєві клопоти.
***viz||o** віза; **~i** vt візувати, (по)ставити візу на.

***vizaĝ||o** обличчя, лице; фізіономія; la ~o de la tero лице землі; ~o kontraŭ ~o лице / лицем до лица, віч-на-віч; tet-a-tet; rigardi al iu rekte en la ~on (по)дивитися кому-н. прямо в обличчя; perdi la ~on втратити лице; ◇ trafi per la ~o en la koton упасти лицем у грязь; ~aĉ/o вульг. пика, морда, мармиза; ~et/o личко.

vizaĝ/al/ter/e ниць, лицем до землі.

vizaĝ/antaŭ||e лицем уперед; ~a розташований лицем уперед; ~a loko місце по ходу руху (у транспортному засобі).

vizaĝ/esprim/o вираз обличчя.

vizaĝ/losi/o лосьйон для обличчя.

vizaĝ/o/kompres/o компрес на обличчя.

vizaĝ/o/krem/o крем для обличчя.

vizaĝ/masaĝ/o масаж обличчя.

vizaĝ/pudr/o пудра для обличчя.

***vizi||o** **1.** псих. зорова галюцинація, видіння (= vida halucino, vidsensa halucino); **2.** рел. видіння; profeta ~o пророче видіння; ~a **1.** який є зоровою галюцинацією; **2.:** ~a apero de anĝelo з'ява ангела у видінні; ~i vt бачити (у видінні); malsanulo ~is musojn grimpi sur lin хворому ввижались миші, що лізли на нього; la profeto ~is Abrahamon пророкові привидівся Авраам; ~ul/o **1.** хворий із зоровими галюцинаціями; **2.** людина, що має видіння.

***vizier/o** **1.** забрало, забороло (у шоломі); kun malfermita ~ з відкритим [піднятим] забралом / заборолом; levi sian ~n підняти забрало / забороло; **2.** козирок, дашок (у кашкеті і т. п.; = ĉarobeko).

vizier/ĉap/o шапка з козирком; кашкет; картуз; (= kaskedo).

vizier/tegment/o арх. дах з навісом.

***vizit||i** vt **1.** відвідати; навідати, провідати, нанести візит; ~i ekspozicion відвідати виставку; vi devus ~i kuraciston вам треба було б сходити до лікаря; **2.** див. ~adi; ~e з візитом; veni ~e прийти [прибути] з візитом, прийти відвідати; ~o відвідування, відвідини, візит; fari ~on al iu нанести візит кому-н.; ~ad/i vt **1.** навідуватися, провідувати, наносити візити, бувати, приходити, ходити, заходити; **2.** відвідувати (навчальний заклад), ходити (до школи і т. п.); ~ad/o відвідування; ~ant/o відвідувач, візитер; nombro de ~antoj кількість відвідувачів; ~ej/o кімната зустрічей; ~et/o короткий візит; ~ind/a який варто відвідати; ~inda lando країна, яку варто відвідати; ~ind/aĵ/o визначна [варта уваги, примітна, славна] пам'ятка [річ, місцевість і т. п.].

Vizitaci/o рел. відвідання Богородицею святої Єлизавети.

vizit/hor/o/j години відвідування (н-д, у лікарні і т. п.); години прийому.

vizit/kart/o візитна картка, розм. візитка (= karteto 1).

vizit/list/o список присутніх (на лекції, занятті), список відвідувачів (лекції, заняття), облік відвідування.

vizon/o зоол. норка американська [Mustela vison]; єґора ~ див. lutreolo.

Vjaĉesla/o В'ячеслав (чол. ім'я).

vjel/o муз. вієла, струнно-клавішна ліра.

Vjentjan/o геогр. н., м. В'єнтьян (столиця Лаосу).

Vjetmin/o іст. В'єтмінь (військово-політ. організація, що боролася за незалежність В'єтнаму від Франції та Японії).

vjetnam||o в'єтнамець; ~a в'єтнамський; ~e по-в'єтнамському, по-в'єтнамськи; (V)~i/o геогр. н., кр. В'єтна́м; ~in/o в'єтна́мка; (V)~uj/o див. (V)~io.

vjol/o віола (музичний інструмент).

Vladimir/o Володимир (чол. ім'я).

Vladivostok/o геогр. н., м. Владивосток (Росія).

voandze/o бот. **1.** воандзея [Voandzeia]; **2.** воандзея підземна, ангольський горох, земляний горох [Vigna subterranea, син. Voandzeia s.] (син. terpizo).

vobl|i *vn* **1.** авт. хилитатися, ви(х)ляти, гуляти (про колесо); **2.** тб., радіо коливатися (про частоту); **~ig/i:** ~igi frekvencop тб., радіо коливати частоту; **~ig/il/o** радіо генератор коливальної частоти.

***voĉ||o** **1.** голос; forta ~o сильний / могутній голос; soprana ~o сопрано; ~o de prudento голос розуму; per plena ~o на повний голос (= plenvoĉe); **2.** голос, думка; doni sian ~on por iu віддати (свій) голос за когось-н.; decida ~o вирішальний голос; plimulto de la ~oj більшість голосів; **3.** грам. стан; aktiva ~o активний стан; pasiva ~o пасивний стан; **~a** **1.** голосовий; ~a interkonsento усна угода, угода на словах (не письмова); **2.** фон. дзвінкий (про приголосний звук); **~e** голосно, у голос; **~i** *vn* заст., див. voĉdoni.

voĉ/bru/o шум голосів, гвалт, гам, гамір, гомін, галас.

voĉ/don|i *vt, vn* голосувати; **~a:** ~a egaleco однакова кількість голосів (при голосуванні) (= samnombro de voĉoj); ~a proceduro процедура голосування; ~a rajto див. voĉdonrajto; **~(ad)/o** голосування; sekreta ~o таємне голосування; decidi ion per ~o вирішити що-н. голосуванням; sin deteni de ~o утриматися від голосування; **~ant/o** голосуючий (у знач. ім.); **~ig/i** **1.** змусити (про)голосувати, змусити віддати свій голос, змусити піти на вибори; **2.** сумн. поставити [винести, передати] на голосування.

voĉ/don/rajt|o право голосу, право на голосування; **~a** який має право голосу.

voĉ/esting/o мед. зникнення голосу.

voĉ/kanal/o надглоткова частина мовного апарата.

voĉ/kord|o/j анат. голосові зв'язки; **~it/o** мед. запалення голосових зв'язок.

voĉ/leg|i *vt* читати вголос; **~ad/o** читання вголос.

voĉ/modul/ad/o голосові модуляції, мовні модуляції.

voĉ/pli/mult/o більшість голосів, вогум.

voĉ/ŝanĝ/iĝ/o мутація голосу.

vodevil|o театр. водевіль; **~a** водевільний; **~et/o** водевільчик.

***vodk/o** горілка.

vodsi/o бот. вудсія [Woodsia].

vodu/o вуду (традиційна африканська релігія).

Vogez/o/j геогр. н., гори Вогези (Франція).

vogul/o етн. вогул (представник сибірської народності).

***voj||o** **1.** дорога, шлях; cirkla ~o кільцева / обвідна дорога; ŝosea ~o шосейна дорога; grunda ~o ґрунтова дорога; anstataŭa ~o тимчасова дорога (замість тої, що ремонтується), об'їзна дорога, об'їзд; longa ~o довга дорога, довгий шлях; akva ~o водний шлях; aera ~o повітряний шлях; planeda ~o шлях руху планети; la Kalvaria (V)~o дорога на Голгофу; Lakta (V)~o астр. Чумацький [Молочний, Божий] Шлях (галактика); montri al iu la ~on показати комусь-н. дорогу; trinati al si la ~on пробити собі дорогу; perdi la ~on згубити дорогу, заблудитися; laŭ la ~o de horloĝmontrilo по ходу годинникової стрілки; bonan ~on! щасливої дороги!; **2.** анат. шлях, тракт; **~a** дорожній, шляховий; **~i** *vn* бути в дорозі; **~ar/o** дороги, мережа доріг; **~et/o** доріжка, стежина, стежка; **~ist/o** шляховик, дорожник; **~ul/o** **1.** блукач; **2.** див. rovero.

***vojaĝ**||i *vn* **1.** подорожувати, мандрувати; здійснити поїздку, (з)їздити (*в інше місто, іншу країну*); ~i reĝaŭte подорожувати автомобілем [на автомобілі]; **2.** розм. ловити кайф, бути під кайфом (*перебувати в стані наркотичного сп'яніння*); ~a: ~aj impresoj враження від подорожі / мандрівки; ~a komizo комівояжер (= migra komizo); ~o подорож, мандрівка, поїздка; eksterlanda ~o закордонна подорож [поїздка]; bonan ~on! щасливої дороги!, удакої мандрівки!; ~ant/o мандрівник; ~em/a охочий подорожувати / мандрувати, який любить подорожувати / мандрувати; ~em/o любов до подорожей / мандрівок; ~il/o **1.** сумн. путівка; **2.** транспортний засіб для подорожі; **3.** подорожній предмет; ~il/ar/o (подорожній) несесер; ~ist/o професійний мандрівник, вояжер.

vojaĝ/agent/ej/o бюро подорожей.

vojaĝ/ĉek/o *фин.* дорожній чек.

vojaĝ/dokument/o проїзний документ.

vojaĝ/el/spez/o/j витрати на поїздку [подорож], дорожні видатки (*при поїзді в інше місто, іншу країну, = vojaĝkostoj*).

vojaĝ/kamarad/o супутник, попутник.

vojaĝ/kart/o внутрішній паспорт, паспорт для пересування всередині країни.

vojaĝ/komiz/o комівояжер (= migra komizo).

vojaĝ/kost/o/j *див.* vajaĝelspezoj.

vojaĝ/kostum/o дорожній костюм.

vojaĝ/libr/o дорожній щоденник, щоденник мандрівника.

vojaĝ/mantel/o дорожній плащ.

vojaĝ/pri/skrib/o опис подорожі / мандрівки.

vojaĝ/sak/o саквояж, дорожня сумка.

vojaĝ/voj/o *див.* itenero.

voj/el/spez/o/j дорожні видатки.

voj/erar||i *vn* заблудитися, збитися з дороги; ~int/a який збився з дороги, заблуканий, заблукалий, заблудний.

vojevod||o воєвода; ~a воєводський; ~i/o, ~uj/o *іст., геогр.* воєводство.

voj/fin/o кінець дороги, кінець шляху.

voj/flank/o обочина, узбіччя, узбочина (= vojrande).

voj/fork/o *див.* disvojiĝo.

voj/fos/aĵ/o придорожня канава, рів.

voj/ĝib/o *трансп.* „лежачий поліцейський”.

voj/impost/o дорожнє мито, дорожній збір.

voj/indik||a *див.* vojmontra; ~ator/o *ав.* покажчик курсу.

voj/ir||i *vn* іти [рухатися] дорогою; бути в дорозі; ~o дорога, пройдена дорога; перехід; проїзд; пробіг; (піша) мандрівка; ~ant/o пішохід; подорожній (*у знач. ім.*).

voj/kamarad/o супутник, попутник.

voj/kart/o *див.* vojmaro.

voj/kolon/et/o дорожній стовпчик.

voj/komenc/o початок дороги [шляху].

voj/konstru||ad/o будівництво доріг / шляхів; ~ist/o дорожній робітник, дорожній майстер, дорожник

voj/konveks/o опуклість дорожнього полотна.

voj/kruc/iĝ/o схрещення доріг, перехрестя.

voj/kurb/iĝ/o дорожня звилина.

voj/labor/ist/o дорожній робітник; дорожник.

voj/lini/o траса дороги.

voj/mank/o відсутність доріг; бездоріжжя (*відсутність доріг*, = senvojeco).

voj/map/o дорожня карта, карта доріг.

voj/montr||a який показує дорогу, дороговказний, провідний (= vojmontra); **~il/o** дорожній показчик.

voj/part/o ділянка дороги / шляху; descenda ~ похила ділянка дороги.

voj/plan/o *див.* itenero.

voj/rand/o узбіччя, обочина, узбочина (= vojflanko).

voj/ret/o мережа доріг [шляхів] (= vojaro).

voj/strek/o вузька дорога, доріжка.

voj/sulk/o колія (*заглиблення від коліс*, = radsulko).

voj/turn/o поворот, заворот (*дороги*).

Vojvodin/o *геогр. н.* Воєводина (*автономний край у Сербії*).

***vok||i vt** (по)кликати, гукати, закликати; запросити; ~i al telefono покликати до телефону; ~i helpon кликати на допомогу; ~i kuraciston закликати лікаря; ~i iun al si покликати викликати ког-н. до себе; ~i al Dio волати до Бога; **~a** закличний; **~o 1.** клич, заклик, поклик; **2.** *радіо, тел.* виклик (*сигнал*); telefona ~o телефонний дзвінок (*сигнал*); **~ad/i vt** закликати, скликати; **~ad/o** кликання, закликання; **~ist/o** судовий кур'єр (*потужний, що розносить повістки і рішення суду*); **~it/ec/o** Боже покликання. **~iĝ/o** покликання.

***vokall||o фон.** голосний (звук); **~ar/o** вокалізм; **~ig/i** вокалізувати; **~iĝ/o** вокалізація.

***vokativ/o, vok/kaz/o** *грам.* кличний відмінок, клична форма.

vok/induktor/o *тел.* телефонний індуктор.

vok/kri/o клич, заклик, оклик, окрик.

vok/kurent/o *тел.* викличний струм.

vok/lamp/o ламп(очк)а виклику.

vok/nom/o (хресне) ім'я (= antaŭnomo).

vokoid/o *фон.* вокоїд, голосний звук.

vok/signal/o *тел.* сигнал виклику.

vokt/o наглядач, управитель, намісник; війт.

***vol||i vt** хотіти, бажати; kion vi ~as? чого ти хочеш?, чого ви хочете?; mi ~as bombonon я хочу цукерку; mi ~as teatron я хочу в театр; estu tiel, kiel li ~as хай буде так, як він хоче; ◇ kiu ~as, tiu povas хто хоче, той може; se Dio ~os як(що) Бог дасть [дозволить]; **~a** вольовий (*про що-н.*), здійснюваний за бажанням; **~e** охоче, з власної волі, вольовим зусиллям, свідомо; ~e nevole волею-неволею, хочеш не хочеш, хоч-не-хоч (= ~u-nevolu); ~e de за волею, згідно волі (*кого-н.*, = laŭ la volo de); **~o** воля, бажання, охота; bona ~o добра воля; ◇ kie estas ~o, tie estas vojo на охочого робочого все знайдеться діло; **~ad/o** хотіння, бажання; **~et/o** невелике / мале бажання, забаганка; **~ism/o** *сумн.* волюнтаризм; **~ist/o** *сумн.* волюнтарист.

volan/o волан.

volan/bat/il/o ракетка для бадмінтону (= rakedo por volanludo).

volan/lud||i *vn* грати в бадмінтон (= ludi volanon); ~o бадмінтон.

Volapuk||o волапюк (*штучна міжнародна мова, створена Й. Шлейєром*); (v)~a волапюкський; (v)~a||o *перен.* волапюк; щось незрозуміле, незрозуміла річ / мова; нісенітниця; китайська грамота; ĝi (*або* tio) estas por mi (v)~a||o це для мене китайська грамота; (v)~ist/o волапюкист; (v)~ist/a волапюкистський.

volatil||a *xim.* леткий, летучий; ~a||o летка речовина, летка субстанція, летка рідина; ~es/o леткість.

volb||o *арх.* склепіння, звід; gotika ~o готичне склепіння; cilindra ~o циліндричне склепіння (= barela volbo); krania ~o *анат., див.* kalvario; la ĉiela ~o небозвід, небесний звід, склепіння небес, небесне склепіння, небесна баня; ~a склепінчастий, склепінний, дугоподібний; ~a kelo склепінчастий підвал; ~i *vn* покрити склепінною стелею, склепінним дахом; збудувати склепіння; ~iĝ/i утворювати склепіння; вигинатися склепінням.

volb/o/form/o форма склепіння.

volb/o/kovr/a||o буд. покриття склепіння.

volb/o/pat/o сковорідка з півкруглим дном.

volb/o/ŝlos/il/o ключовий камінь склепіння (= la ŝlosila ŝtono de volbo, la ŝlosila volboŝtono).

volb/o/ŝton/o *арх.* камінь склепіння.

vol/deklar/o волевиявлення, волевияв.

volejbal||o *спорт.* волейбол (= retpilkado, flugpilkado); ~a волейбольний; ~ist/o волейболіст.

vol/esprim/o волевиявлення, волевияв.

Volfgang/o Вольфганг (*чол. ім'я*).

volfi/o *бот.* вольфія [*Wolffia*].

vol/fort/o *деколи pl* сила волі.

volfram||o *xim.* Вольфрам (*елемент*), вольфрам (*проста речовина*); ~a вольфрамовий.

Volg||o *геогр. н., р.* Волга (*Росія*); (v)~a волзький; ~i/o Поволжя; (v)~i/an/o волгар, волжанин, житель Поволжя.

Volgograd/o *геогр. н., м.* Волгоград (*Росія*).

volier/o вольєра, вольєр.

Volini||o^{EU} *геогр. н.* Волинь; (v)~a волинський; (v)~an/o волиняк, волинянин.

volitiv/o *грам.* наказовий спосіб (= imperativo, u-modo).

volof/o *етн.* волоф (*представник сенегальського народу*).

***volont||e** охоче, із задоволенням; mi ~e faros tion я охоче це зроблю; ~ul/a волонтерський, добровольчий; ~ul/o волонтер, доброволець.

vol/o/streĉ/o напруження волі.

volovan/o *кул.* волован (*листяковий пиріг з м'ясом, рибою і т. п.*).

volsk/o/j *етн.* вольски (*ст. плем'я у центральній Італії*).

volt||o *ел.* вольт; ~o je metro volt на метр; ~ar/o сумн. напруга у вольтах, вольтаж.

I Volta||o Вольта (*італійський фізик*); (v)~a фіз. вольтів, гальванічний; (v)~a elektro вольтова електрика (*одержувана від джерела живлення*).

II Volta||o *геогр. н., р.* Вольта (*Буркіна-Фасо, Гана*).

Volta/land/o *геогр. н.* Вольта (*застаріла назва держави Буркіна-Фасо*).

volta/metr/o *ел.* вольтметр.

volte||o спорт. вольт (*крутий поворот коня під час манежної їзди*); **~i** *vn* вольтижувати.

Volter||o Вольтер (*французький письменник*); (**v**)**~a** вольтерівський, вольтер'янський; (**v**)**~an/o** вольтер'янець; (**v**)**~an/ism/o** вольтер'янство.

volt/metr/o *ел.* вольтметр.

volucel/o *ент.* джмелівка [*Volucella*].

***volum/o** том; випуск; libro en du ~j книга у двох томах; izola ~, vaga ~ окремий том.

***volumen||o** *мат., фіз., тех.* об'єм; gramatoma ~o *хім.* атомний об'єм; grammolekula ~o *хім.* молекулярний об'єм; **~a**: ~a maso *фіз.* об'єм маси; **~aj/o** *сумн.* **1.** *мат., фіз.* тіло певного об'єму; тверде тіло; **2.** *тех.* наповнення, наповнювач (*речовина, матеріал, що додається для одержання певного об'єму*).

volumen/unit/o/j одиниці об'єму.

voluntarism/o *філос.* волюнтаризм.

***volupt||o** ласолюбство, любострастя, сла́сність; похіть, хтивість; тілесне задоволення; **~a** ласолюбний, любострасний, сла́сний; похітливий, хтивий; **~e** любострасно, ласолюбно, хтиво; **~i** *vn* відчувати сла́сність, любострастя; **~aj/o** любострастя, любострасний *вчинок*; **~ec/o** ласолюбство, любострасність; хтивість; **~em/a** ласолюбний, любострасний, похітливий, хтивий; **~em/o** ласолюбство, любострасність, похітливість, хтивість; **~ig/i** змусити відчутти любострастя, принести тілесне задоволення; **~ul/o** ласолюб(ець), любострасник, хтиволюб; **~ul/in/o** любострасниця.

volupt/am/a, volupt/avid/a сластолюбний, любострасний, похітливий, хтивий.

volut/o *арх.* волюта, завиток.

***volv||i** *vt* обгорнути, загорнути, обмотати, обвити, обвинути (*навколо чого-н.*); намотати (*на що-н.*); згорнути, скрутити (*у трубку*); змотати (*у клубок*); **~i** skarpon ĉirkaŭ la kolo укутати [обмотати] шарфом шию; **~i** paperon згорнути папір; **~i** fadenon sur bobenon намотати нитку на котушку; **~i** cigaredon скрутити цигарку; **~i** **si/n** *див.* **~ig/i**; **~a** виткй; **~a** linio витка лінія, спіраль; **~o** виток; **~ad/o** обгортання, обмотування, обвивання, намотування, змотування, загортання, згортання, скручування, змотування; **~aj/o** згорток, рулон; моток; обмотка (*тж ел.*); клубок (*ниток*); **~ig/a** виткй (*про рослину*); **~iga** planto *див.* volvorplanto; **~ig/i** витися, обвитися, обвинутися, обмотатися; згорнутися, скрутитися (*у трубку, клубок*).

volvariel/o *бот.* вольварієла [*Volvariella*].

volv/e/kovr/i *vt* обмотувати, обвивати, завивати, закутувати.

volv/o/branĉ/o пагін виткої рослини.

volv/o/gamaŝ/o обмотка; онуча.

volvok/o *бот., зоол.* вольвокс [*Volvox*].

volv/o/kresk/aj/o **1.** *див.* ĉiro; **2.** *рідко, див.* volvorplanto.

volv/o/plant/o витка (або кручена) рослина.

volv/o/ramp/i *vn* витися, плестися, обвиватися (*угору по чому-н.*).

volv/o/tig/o витке стебло.

volv/o/vost/a з закрученим хвостом.

volvul/o *мед.* заворот кишок.

***vom||i** *vt* **1.** блювати, *розм.* рвати; *вульг.* ригати; li ~is sian tutan tagmanĝon він виблював (або вирвав) увесь свій обід; **2.** вивергати, викидати (з себе); la vulkano ~as laŝon вулкан вивергає лаву; **~o**, **~ad/o** блювання; **~em/i** *vn* відчувати наближення блювання; **~em/o** спонукати до блювання; **~(it)/aj/o** блювота, блювотна маса; **~ig/a** блювотний; ~iga drogo *див.* ~igilo; **~ig/i** викликати блювання; **~ig/il/o** блювотний засіб, блювотне (*у знач. ім.*).

vom/arb/o блювотний горіх (*дерево*) (= vomnuksa strikno).

vombat/o зоол. вомбат [*Vombatus*].

vomer/o анат. леміш.

vomit/o мед. жовта пропасниця (= la flava febro).

vom/nuks/o блювотний горіх (*плід*).

vom/tub/o дахова водостічна труба (*коротка труба для зливання дощової води з даху прямо на землю*).

von/o вона (*грошова одиниця Кореї*).

vor||i vt істи (*про тварин*); пожирати (*про тварин, тж перен.*); перен. жрти (= manĝaci); ~em/a ненажерливий; ~ul/o/j (у складних словах, що є зоологічними термінами) систематичний підрозділ тварин, що характеризуються харчуванням: karn/o/vor/ul/o/j м'ясоїдні; herb/o/vor/ul/o/j травоїдні; insekt/o/vor/ul/o/j комахоїдні.

Voralberg/o геогр. н. Форарльберг (*земля в Австрії*).

vork/o буд. інженерно-технічна споруда; споруда особливого значення; споруда для громадських потреб; фортифікаційна споруда, оборонна споруда, укріплення.

vormian/o анат. кістка шва (= sutura osto).

Voronej/o геогр. н., м. Воронеж (*Росія*).

***vort||o** у різн. знач. слово; unusignifa ~o однозначне слово; ambigua ~o двозначне слово; maldeca ~o непристойне слово; per unu ~o одним словом; la lasta ~o antaŭ tribunalo останнє слово підсудного; la lasta ~o restis mia останнє слово залишилося за мною; teni sian ~on дотрим(ув)атися (свого) слова; preni sian ~on returne забрати своє слово назад; ~on de honoro! слово честі!; je mia ~o даю слово!; en la komenco estis la (V) ~o, kaj la (V) ~o estis kun Dio, kaj la ~a (V) ~o estis Dio на початку було слово, і з Богом було слово, і слово було Бог; ~a словесний; *~ar/o **1.** словник; dulingva ~ago двомовний словник; etimologia ~ago етимологічний словник; frekvenco ~ago частотний словник; idioma ~ago словник ідіом; laŭtema ~ago тематичний словник; **2.** лексика; лексикон; ~eg/o великий за обсягом словник; ~ar/ist/o словникар, укладач словників, лексикограф; ~er/o частина слова; ~et/o слівце; ~ig/i висловити, виразити словами, передати словами, сформулювати; ~um/i vt див. ~igi.

vort/abund/a багатослівний.

vort/akcent/o фон. словесний наголос.

vort/analiz/o лінгв. аналіз слова.

vort/aranĝ/o лінгв. порядок слів (у реченні); nekutima ~ незвичний порядок слів.

vort/batal||i vt вести перепалку, вести словесну баталію, обмінюватися словесними випадами; ~o перепалка, словесна баталія.

vort/blind||a мед. який страждає дислексією [легастенією, алексією]; ~ec/o дислексія, легастенія (= disleksio); алексія (= aleksio); ~ul/o дислексик, легастенік (= disleksiulo); алексик (= aleksiulo).

vort/elekt/o вибір слова [слів].

vort/element/o лінгв. значуща частина слова, морфема (= vortero 1, morfemo).

vort/enigm/o див. logogrifo.

vort/famili/o лінгв. гніздо слів.

vort/far||a лінгв. словотворчий; ~ad/o словотвір, словотворення.

vort/fetiĉ/ism/o словесний фетишизм.

vort/figur/o див. tropo.

vort/form/o *лінгв.* форма слова, словоформа.

vort/grup/o, vort/kombin/aĵ/o *сумн; лінгв.* словосполучення.

vortic||o **1.** *фіз.* вихор, завихрення (*у рідині, газі*); **2.** *анат.* вихор, вир; **~a** *фіз., анат.* вихровий; **~aj** *vejnoj anat.* вихрові вени.

vortichel/o *зоол.* сувійка, вирок [*Vorticella*].

vort/kategori/o категорія слова.

vort/klas/o клас [розряд] слів; частина мови.

vort/kombin/o *лінгв.* словосполучення.

vort/komenc/a який стоїть на початку слова, початковий; **~** літеро перша буква слова; *granda ~* літеро велика буква.

vort/kre||a *лінгв.* словотворчий; **~ad/o** словотвір, словотворення, утворення нових слів.

vort/kun/met/(ad)/o *лінгв.* словоскладення, словоскладання.

vort/list/o список слів, реєстр слів (словника).

vort/lud/o гра слів, словесна гра.

vort/material/o словесний матеріал.

vort/o/divid/o перенос (слова).

vort/o/duel/o словесний поєдинок, словесна перепалка.

vort/oft/ec/o частота вживання слів.

vort/ord/o *лінгв.* порядок слів (*характерний для якої-н. мови*); *libera ~* вільний порядок слів; *ligita ~* фіксований порядок слів.

vort/(o)/spec/o *лінгв.* частина мови.

vort/proviz/o словниковий запас (= *vortstoko*).

vort/radik/o *грам.* корінь слова.

vort/riĉ/a **1.** який містить багато слів (*про словник*), який має великий словниковий запас, лексично багатий; (= *riĉa je vortoj*); **2.** багатослівний.

vort/sintaks/o *лінгв.* синтаксис словосполучень.

vort/sintez/o словесний синтез.

vort/stok/o *див.* *vortprovizo*.

vort/trezor/o лексика, лексичний склад мови.

***vost||o** **1.** хвіст; *svingi la ~on* махати [виляти] хвостом; *birda ~o* пташиний хвіст; *aviadila ~o* хвіст літака; *trajna ~o* хвіст поїзда; **2.** *ав.* хвостове оперення, стабілізатор; **3.** *розм., див.* касо; **~a** хвостовий, задній; **~et/o** хвостик; **~um/i** *vn* виляти хвостом (= *svingi la voston*).

vost/lum/o *авт., тех.* задня фара, задній ліхтар.

vost/naĝ/il/o *іхт.* хвостовий плавець / плавник.

vost/o/form/a хвостоподібний.

vost/o/glit/ad/o *ав.* ковзання хвостового оперення.

vost/o/hav/a хвостатий.

vost/(o)/plum/o *орн.* хвостове перо, перо з хвоста.

vost/o/rimen/o підхвістя (*частина упряжі коня*).

vost/o/seg/il/o столярна ножівка.

vost/o/sving/i *vn* махати [виляти] хвостом (= *svingi la voston*).

vost/pian/o *муз.* рояль.

vost/pint/o кінчик хвоста.

vost/sku/ant/o див. motacilo.

vost/vort/o театр. кінцеве слово; підказка.

vot||o 1. рел. обіт, обітниця; 2. урочиста обіцянка, зарік, зарок; ~а обітний; ~а donaso вотив (коштовна річ, якою віруюча людина прикрашає чудотворну ікону у знак подяки); ~і vt дати обітницю [зарік, зарок], урочисто (по)обіцяти.

Votan/o міф. Водан, Водан (верховний бог у континентальних германців).

votjak/o/j етн. вотяки (стара назва удмуртів).

vot/ofer/o мирна жертва, жертва обіту.

voÿcer/o сумн.; фін. ваучер.

vrak||o 1. кістяк розбитого судна, літака, рештки аварії корабля, літака, автомобіля і т. п.; розбите судно, розбитий літак [автомобіль і т. п.]; 2. неремонтнопридатний транспортний засіб, розваль, корито (про транспортний засіб).

Vrangel/a: ~а Insulo геогр. н. острів Врангеля (Північний Льодовитий океан, Росія).

vring||i vt викручувати (білизну і т. п.); вичавлювати (= eltordi, premtordi); ~ad/o викручування.

Vroclav/o геогр. н., м. Вроцлав (Польща).

Vsevolod/o Всеволод (чол. ім'я).

vuajerism/o мед. вуаєризм, скопофілія (статеве збочення, = skopofilio).

***vual||o** 1. вуаль, серпанок; фата; funebra ~о траурна / жалібна вуаль; ~о de monaĥino покривало монахині; ~о de fianĉino весільна [шлюбна] фата; alpreni la ~on одягнути покривало монахині, постригтися в монахині (= monaĥiniĝi); 2. перен. вуаль, серпанок, покривало, покрив, завіса, заслона, запона, пелена; 3. фото вуаль; 4. бот. покривало (у грибів); totala ~о, unuavica ~о, ekstera ~о загальне покривало; parta ~о, duavica ~о, interna ~о часткове покривало; ~і vt 1. покрити [укрити, закрити] вуаллю, сховати під вуаллю; 2. перен. покрити [закрити] заслоною, пеленою, покривалом, вуаллю, серпанком; приховати; затуманити; завуалювати; ~et/o вуалетка; ~iĝ/i покритися [укритися, закритися] вуаллю, серпанком, пеленою, завуалюватися (тж фото); затуманитися; ~it/a 1. покритий вуаллю, схований під вуаллю; 2. перен. покритий [укритий] серпанком пеленою; прихований; затуманений; завуальований.

vual/teks/aĵ/o вуаль, серпанок (тканина).

Vuhan/o геогр. н., м. Ухань (Китай).

vukeri/o зоол. філярія, нитчатка [Wucheria, син. Filaria].

***vulgar||a** 1. вульгарний, паскудний, непристойний; 2. простонародний, загальноприйнятий, загальноновживаний, загальнопоширений; ~а lingvo простонародна мова; ~а materialismo філос. вульгарний матеріалізм; ~e 1. вульгарно, паскудно; 2. загальноприйнято, загальноновживано, загальнопоширено; ~aĵ/o вульгаризм; ~ec/o 1. вульгарність, паскудство; 2. простонародність, загальноприйнятність, загальноновживаність, загальнопоширеність; ~ig/i вульгаризувати, спростити; ~ig/o вульгаризація, спрощення; ~ism/o заст., див. ~aĵo; ~ul/o людина з народу, простолюдин.

Vulgat/o Вульгата (простонародний переклад Біблії на латинську мову).

***vulkan||o** вулкан; aktiva ~о діючий вулкан; submara ~о підводний вулкан; fendoforma ~о див. fendovulkano; ŝildoforma ~о див. ŝildovulkano; ~а вулканічний; de ~а origino вулканічного походження; ~а insulo вулканічний острів; ~а konuso конус вулкана; ~ec/a перен. вулканічний; бурхливий; ~ism/o геол. вулканізм; ~olog/o вулканолог; ~olog/i/o вулканологія.

Vulkan/o *міф.* Вулкан (*римський бог вогню і ковальства*).

vulkan/erupci/o виверження вулкана.

vulkanit/o *геол.* вулканіт.

vulkaniz||i *vt* *тех.* вулканізувати; **~(ad)/o** вулканізація; **~a** вулканізаційний, вулканізуючий; **~at/o** вулканіза́т, гума; **~ebl/a** який можна вулканізувати; **~il/o** вулканіза́тор.

vulkaniz/akcel/ant/o *тех.* прискорювач вулканізації.

vulkan/klast/o *геол.* уламок вулканічного походження.

vulkan/skori/o *геол.* вулканічний шлак.

***vulp||o** *зоол.* лис, лисиця [*Vulpes vulpes*]; *arkta* ~o песець [*Alopex lagopus*] (*син.* *izatiso*); *blua* ~o голубий песець; *stera* ~o *див.* *korsako*; *mara* ~o *див.* *marvulpo*; *ruza kiel* ~o хитрий як лис / лисиця; \diamond ~o *mienon ŝanĝas, sed plu kokidojn manĝas* вовк линяє, а вдачі не міняє; **~a** лисячий; **~id/o** лисеня; **~in/o** лисиця (*самка*).

vulp/o/ĉas/(ad)/o полювання на лисиць.

vulp/o/hund/o фоксхаунд; фокстер'єр; *мисл.* лисячий гончак, лисяча гонча, собака для полювання на лисиць.

vulp/o/kav/o лисяча нора.

vulp/o/pelt||o лисяче хутро, лисиця; **~a:** ~a ŝaro лисяча шапка, шапка з лисячого хутра.

vulp/o/terier/o фокстер'єр (*порода собак*).

vulp/o/vost/o *бот.* китник, лисохвіст (= *alopekuro*).

vultu/a *мед.* багровий і опухлий (*про лице*).

***vultur/o** *орн.* гриф [*Vultur*].

***vulv||o** *анат.* вульва (*зовнішні жіночі статеві органи, син.* *femina pudendo*); **~a:** ~aj liroj статеві губи; **~it/o** *мед.* вульвіт, запалення вульви.

***vund||i** *vt* ранити, поранити, нанести рану; **~i si/n** ранитися, поранитися, нанести собі рану; **~o** рана, поранення; *profunda* ~o глибока рана; **~a:** ~a febro гарячка внаслідок поранення; ~a loko *див.* *vundoloko*; **~ad/o** поранення (*дія*), нанесення рани; **~ebl/a** ранимий; **~et/o** ранка; **~it/a** ранений, поранений (*дісприкм.*), поранений (*прикм.*); *grave* ~ita серйозно [важко, тяжко] поранений; **~it/o** поранений (*у знач. ім.*).

vund/agraf/o *xip.* скоба для з'єднання країв рани, скоба Мішеля.

vund/krust/o кірка рани.

vund/o/herb/o *бот.* заяча конюшина альпійська, заяча конюшина багатоліста, заяча конюшина Біберштейна (= *vundosaniga antilido*).

vund/o/lok/o поранене місце; болюче місце.

vund/o/plen/a укритий ранами, з численними ранами.

vund/o/pudr/o присипка для ран.

vund/o/rand/o/j краї рани.

vund/o/surfac/o поверхня рани.

Vurtemberg/o *геогр. н.* Вюртемберг (*історична область у Німеччині*).

Vusi/o *геогр. н., м.* Усі (*Китай*).

Z

*z 28-а буква есперантського алфавіту; *~o назва цієї букви.

zabajon/o кул. сабайон; заварний крем з лікером .

zabr/o ент. хлібний турун [*Zabrus*].

Zadigo/o літ. Задіг (східний мудрець, герой однойменної казки Вольтера).

Zagreb/o геогр. н., м. Загреб (столиця Хорватії).

zair/o заїр (грошова одиниця Заїру).

Zair||o геогр. н., р. Заїр, Конго (Демократична Республіка Конго, Ангола, Конго); ~i/o Заїр (назва Демократичної Республіки Конго до 1997 р.)

Zakari/o Захар(ій) (чол. ім'я).

Zakint/o геогр. н., о-в Закінтос (Іонічне море, Греція).

zakusk/o закуска (до спиртного).

zamb/o етн. самбо (син негра й індіанки або індіанця й негритьянки).

Zambezo/o геогр. н., р. Замбезі (Замбія, Ангола, Зімбабве, Мозамбік, Малаві, Ботсвана, Танзанія, Намібія, ДР Конго).

Zambi||o геогр. н., кр. Замбія; (z)~a замбійський; (z)~an/o замбієць; (z)~an/in/o замбійка.

***Zamenhof||(o)** Заменгоф (творець есперанто); (z)~a заменгофівський; (z)~ec/o приналежність Заменгофу, заменгофівська властивість; (z)~id/o 1. нащадок Заменгофа; 2. послідовник Заменгофа; (z)~ism/o заменгофізм (про слово, вислів, що є характерним тільки для Заменгофа).

zamindar/o іст. (індійський) землевласник (під час англійської колонізації Індії).

zang/o див. tibetano.

zanikeli||o бот. цанікелія [*Zannichellia*]; ~ac/o/j цанікелієві [родина *Zannichelliaceae*].

zankl/o іхт. занкл [*Zanclus*].

Zanzibar/o геогр. н., о-в Занзібар (Індійський океан, Танзанія).

Zanzibar/urb/o, Zanzibar-urb/o геогр. н., м. Занзібар (Танзанія).

zap/i vn перебігати по каналах (про телеглядача), скакати з одного каналу на другий.

zapate/o сапатео (іспанський танець).

Zaporij||o^{EU} геогр. н., м. Запоріжжя (Україна); (z)~a запорізький; (z)~an/o запоріжець, мешканець / житель Запоріжжя.

zaporog||o запоріжець, запорізький козак; ~a запорізький, запорозький; (Z)~uj/o Запоріжжя (територія); іст. Запорізька (або Запорозька) Січ.

Zaragoza/o геогр. н., м. Сарагоса (Іспанія).

Zaratuštr/o Зоратуштра (= Zoroastro) (напівміфічний мислитель, засновник зороастризму).

zarzuel/o театр. сарсуела (старовинний жанр іспанської опери).

I ze||o бот. кукурудза [*Zea*]; ~in/o хім. зеїн.

II ze/o (аббревіатура від **Zamenhof-Esperanto-Objekto**) пам'ятник Заменгофу або есперанто, пам'ятний знак, присвячений Заменгофу або есперанто.

zeaksantol/o хім. зеаксантол, зеаксантин.

Zebede/o бібл. Зеведей.

***zebr/o** зоол. зебра [*Equus zebra*].

zebr/o/paruli/o орн. американська славка строката [*Mniotilta varia*].

zebr/o/stri/a смугастий (як зебра); ~ pasejo зебра (нішохідний перехід).

zebu/o зоол. зебу [*Bos indicus*] (син. ĝibobovo).

Zefir/o міф. Зефір (давньогрецький бог східного вітру); *(z)~ 1. зефір, легкий вітерець; 2. зефір, легка тканина.

zefir/lan/o зефір, пряжа для виробництва зефіру.

Zeħarja бібл. Захарій, Захарія.

zekin/o цехін (старовинна венеціанська золота монета).

Zeland/o геогр. н. Зеландія (провінція у Нідерландах).

zelkov/o бот. дзельква [Zelkova].

zelot/o 1. іст. зилот, зелот (представник політ. угруповання у Фессалоніках у 40-х роках 14 ст.); 2. фанатичний прихильник, фанатик; 3. рідко, див. fano.

zemstv/o іст. земство.

zen||o рел. дзен (один із методів медитації в буддизмі); ~а дзенський; ~ism/o додержування практик дзену, дзен-буддизм; ~ist/o послідовник практик дзену, дзен-буддист.

I zenan/o етн. зенана, жіноча половина оселі (в індійських мусульман).

II zenan/o зенана (тканина для домашнього одягу).

zen/budh/ism/o рел. дзен-буддизм (= zenismo).

zend/o заст., іст. авестійська мова, мова Авести, зендська мова (= avesta lingvo).

Zener/o Зінер (американський фізик).

***zenit||o** астр. зеніт (тж перен.); вища точка, межа; la suno atingis la ~on сонце досягло свого зеніту; sur la ~o de sia famo у зеніті своєї слави; ~а зенітний; la ~a distanto зенітна відстань.

Zenobi/o Зіновій (чол. ім'я).

Zenon/o Зенон (чол. ім'я).

zeolit/o мін. цеоліт.

Zepelin/o Цепелін (німецький підприємець); (z)~ ав. целелін, дирижабль жорсткої конструкції.

zepto- дzepto- (преф., що вжив. перед назвами одиниць і означає „одна трильярдна” (10²¹)).

zeta дзета (грецька буква Z, ζ).

zeta- дзета- (преф., що вжив. перед назвами одиниць і означає „трильярд” (10²¹)).

zeŭgm/o літ. зевґма.

Zeŭksis/o Зевксіс, Зевксід (давньогрецький художник).

Zeŭs||o міф. Зевс (у давньогрецькій міфології – верховний бог); (z)~o іхт. риба-сонцевик, зевс [Zeus]; (z)~ed/o/j риби-сонцевики [родина Zeidae].

zeŭs/o/form/a/j іхт. зевсоподібні [ряд Zeiformes].

***zibel||o** зоол. соболь [Martes zibellina]; ~а: ~a pelto соболіне хутро; ~aŭ/o соболіне хутро, виріб із соболіного хутра, соболь.

zibel/pelt/a: ~ kolumo соболіний комір, комір із соболіного хутра.

zibet/o зоол. вівера азіатська, цибета [Viverra zibetha].

zidovudin/o фарм. азидотимідин (= azidotimidino).

zigen/o ент. пістрянка [Zygaena].

zigofil||o бот. пароліст [Zygophyllum]; ~ac/o/j паролістові. [родина Zygophyllaceae].

zigom||o *анат.* вилична кістка (*син.* vangosto); elstaraj ~oj випнуті виличні кістки; ~a виличний; ~a muskolo виличний м'яз.

zigomicet/o/j *бот.* зигоміцети [*клас Zygomycetes*].

zigomikot/o/j *бот.* зигомікоти [*відділ Zygomycota*].

zigospor/o *бот.* зигоспора.

zigot/o *бот.* зигота.

zigurat/o *іст., арх.* зикурат (*гігантська вежа у халдейських і вавилонських храмах, = štuparforma (templo)turo*).

***zigzag||o** зигзаг; ~a зигзагоподібний; ~e зигзагами, зигзагоподібно; ~i *vn, vt* робити зигзаги, іти зигзагами, виписувати „мисліте”.

zigzag/ir/o петляння, кривуляння.

zim||o *хім.* бродильний фермент, заквашувальний фермент; ~ologi/o зимологія.

Zimbabv||o *геогр. н., кр.* Зімбabwe; (z)~a зімбаввійський; (z)~an/o зімбаввієць; (z)~an/in/o зімбаввійка.

zimbalon||o *муз.* цимбали; ~ist/o цимбаліст.

***zingibr||o** *бот.* імбир [*Zingiber*] (*тронічна рослина і пряність*); officina ~o імбир садовий [лікарський, аптечний] [*Z. officinale*] ~a імбирний; ~i *vt* приправити імбиром, ароматизувати імбиром; ~ac/o/j імбирні [*родина Zingiberaceae*]; ~al/o/j імбіроцвіті [*порядок Zingiberales*]; ~it/a: ~ita biero імбирне пиво, пиво з імбиром.

zini/o *бот.* цинія, майорці, майори [*Zinnia*]; eleganta ~ цинія струнка [*Z. elegans*].

***zink||o** *хім.* Цинк (*елемент*), цинк (*проста речовина*); ~a цинковий; ~i *vt* оцинковувати, оцинкувати; ~ad/o цинкування; ~at/o цинкат; ~ist/o цинкувальник; ~iz/i *рідко, див.* ~i.

zink/erc/o цинкова руда.

zinkit/o *сумн., мін.* цинкіт.

zink/o/blank/o цинкові білила.

zink/o/blend/o *мін.* сульфід цинку, сфалерит, цинкова обманка (= sfalerito).

zink/o/graf||o *див.* zinkogravuristo; ~i/o *див.* zinkogravuro.

zink/o/gravur||o цинкова гравюра, гравюра на цинку; ~ist/o цинкограф, гравер на цинку.

zink/o/lad/o оцинкована бляха.

zink/oksid/o **1.** *хім.* окис цинку; **2.** *мін.* цинкіт.

zink/o/spat/o *мін.* цинковий шпат.

zink/sulf/id/o *хім.* сульфід цинку, сірчастий цинк (= zinkoblendo, sfalerito).

***zip||o** замок-блискавка (*син.* fulmofermilo); fermi la ~on = ~i; ~i *vt* застібнути (на замок); ~u viajn lironjn! *розм., лайл.* стули писк [морду, пашеку]!

zirjan/o *етн.* зирян (*представник народності, що проживає в автономній республіці Комі, Росія*).

zirkon/o *мін.* циркон.

zirkoni/o *хім.* Цирконій (*елемент*), цирконій (*проста речовина*).

zizani/o *бот.* цицанія [*Zizania*].

***zizel/o** *зоол.* ховрах [*Citellus*].

zizif/o *бот.* зизифус [*Zizyphus*].

zlot/o злотий (*польська грошова одиниця*).

I zo||o тварина, (живий) організм (у широкому значенні у складних словах); **~olog/o** зоолог; **~olog/i/a** зоологічний; **~olog/i/o** зоологія.

II zo/o зоопарк, зоосад (= zoologia parko, zoologia ĝardeno).

Zoa, Zoe Зоя (жін. ім'я).

zoarc||o іхт. бельдюга [*Zoarces*]; **~ed/o/j** бельдюгові [родина *Zoarcidae*].

***zodiak||o** астр. зодіак; **~a** зодіакальний; **~a signo** (або *simbolo*) знак зодіаку.

Zohar/o рел. Зоґар, Зоар (найбільш відома кабалістична книга).

Zoil/o Зоїл (давньогрецький софіст); **(z)~** перен. зоїл, несправедливий, уїдливі критик.

zoisit/o мін. зоїсит.

zolotnik/o золотник (стара російська одиниця ваги, ≈ 4,266 г).

zom||i *vn* **1.** ав. різко набрати висоту, різко злетіти вгору, зробити гірку, свічку; **2.** розм. відлетіти, від'їхати, увійти в кайф, спіймати кайф, відкинутися (увійти в стан наркотичного сп'яніння); **3.** фото, кіно, тб., інформ. збільшити масштаб зображення, наїхати, накотитися; *інформ.* розгорнути вікно; **~o** **1.** ав. різкий зліт угору, гірка, свічка; **2.** відліт (входження в стан наркотичного сп'яніння); **3.** фото, кіно, тб., інформ. збільшення масштабу зображення, наїзд, накат; *інформ.* розгортання вікна; **4.** фото, кіно трансфокатор, об'єктив із змінною фокусною відстанню.

zombi||o сумн. зомбі (ожилий мрець; людина з обробленою свідомістю); **~ig/i** (за)зобомбувати.

***zon||o** **1.** пояс, ремінь, пас; *leda* **~o** шкіряний пояс [пас], ремінь; **~o de ĉasteco** іст. пояс цноти; **2.** перен. пояс, талія; *bati sub la* **~o** ударити нижче пояса; *eniri en la akvon ĝis la* **~o** увійти у воду до пояса; **3.** у різн. знач. пояс, зона; *ekonomia* **~o** економічна зона; *milita* **~o** військова зона, зона військових дій; *rolusa* **~o** полярна зона; *piedira* **~o** пішоходна зона; *muta* **~o** радіо мертва зона; *pelva* **~o** анат. тазовий пояс; *skarola* **~o** анат. лопатковий пояс; **4.** мат. кульовий пояс; **~a** **1.** поясний, зональний; **2.:** **~a mantelo** плащ з поясом; **~i** *vt* **1.** підперезати, оперезати, опоясати; **2.** підперезатися (повісити на пояс); **~i glavon** підперезатися мечем; **~eg/o** попруга (частина збруї); **~et/o** **1.** поясок, ремінець; **2.** анат. поясок; *ĉiliaga* **~eto** війковий поясок.

zon/bend/o стрічка ременя безпеки.

zon/buk/o пряжка пояса (= *buko de zono*).

zon/o/verm/o/j зоол. пояскові кілчачки, пояскові черви [*підтип Clitellata*].

zon/tuk/o настегенна пов'язка.

zonul/o див. *zoneto*.

zoofit/o/j зоол. зоофіти (застаріла назва тварин типу кишковопорожнинних, = *celenteruloj*).

zooflagel/ul/o/j зоофлагелати [клас *Zoomastigophora*].

zoo/form/a див. *zoomorfa*.

zoogeni/o зоогенія (анатомія і фізіологія тварин).

zoogeograf/i/o географія тварин, зоогеографія.

zoolatri/o рел. зоолатрія (сукупність обрядів і вірувань, пов'язаних із релігійним культом тварин).

zoolit/o палеонт. окам'янілі рештки тварин.

zoolog/o див. *pid zoo*.

zoomorf/a твариноподібний, зооморфічний.

zooplankton/o біол. зоопланктон.

zooplasm/o біол. зооплазма.

zoopsikologi/o зоопсихологія.

zoospor/o бот. зооспора, рухлива спора.

zoosterol/o хім. зоостерин (син. animalsterolo).

zooteknik||o зоотехніка; **~a** зоотехнічний; **~ist/o** зоотехнік.

zootomi/o зоотомія (наука про внутрішню будову тіла тварин, їхніх органів, систем і організму в цілому).

***zorg||i** vt, vn турбуватися, піклуватися, дбати, опікати; li bone ~is pri sia familio він добре дбав про свою родину; ◇ ne ~u pri tio, kio estas ekster via scio не гризися тим, що тебе не стосується; **~o** турбота; **~a** турботливий, дбайливий; бережний; **~e** дбайливо; бережно; **~e** (de iu) завдяки турботам [старанням] (кого-н.); **~ad/o** турбування, піклування, опікування, опіка; ***~ant/o** опікун, піклувальник, дбайливець; ***~at/o** підопічний, опікуваний (у знач. ім.); **~em/a** турботливий, дбайливий; **~em/e** турботливо, дбайливо; **~em/o** турботливість, дбайливість; **~ig/i** завдати клопоту; **~il/o** інформ. драйвер.

zorg/o/plen||a 1. заклопотаний; 2. турботливий; **~e** 1. заклопотано; 2. турботливо.

zori/o етн. дзори (японська сандалія, що складається з підошви та ремінця, що йде між першим і другим пальцем).

Zoroastr||o Зороастр (грецька передача імені „Заратуштра” – засновника зороастризму); **(z)~an/o** рел. зороастрієць; **(z)~ism/a**: **(z)~isma** influo зороастрійський вплив, вплив зороастризму; **(z)~ism/o** рел. зороастризм, парсизм (давньоіранська релігія, в основі якої лежить ідея боротьби добра і зла).

zoster||o 1. бот. камка, морська трава, зостера [Zostera]; 2. мед. зостер, опоясувальний лишай; **~ac/o/j** бот. камкові [родина Zosteraceae].

***zuav||o** іст. зуав (солдат французьких колоніальних військ, що комплектувалися з північноафриканців і французів-добровольців; солдат найманих стрілецьких частин в султанській Туреччині); pontifika ~o солдат папської гвардії; **~a** зуавський.

zulu||o етн. зулу, зулус; **~a** зулуський; la ~a lingvo мова зулу, зулуська мова; **~e** по-зулуському, по-зулуськи, на зулу.

Zulu/land/o геогр. н. Зулуленд, Земля Зулу (частина провінції Квазулу-Натал у Південноафриканській Республіці, заселена зулусами).

***zum||i** vn 1. дзижчати, бриніти, гудіти (про комах, мотор); ~as en miaj oreloj у мене гудить у вухах; 2. наспівувати самому собі, наспівувати напівголосно; **~a** = ~anta; **~o/j**, **~ad/o** 1. дзижчання, бриніння, гудіння, шум, гул; orela ~ado шум у вухах; 2. наспівування самому собі; **~ant/a** який дзижчить [бринить, гуде]; **~et/i** vn тихо дзижчати [бриніти, гудіти]; **~il/o** ел. зумер; телефонний дзвінок.

zum-zum жжж!, жу-жу! (звуконаслідування дзижчання комах і т. п.).

Zurik||o геогр. н., м. Цюрих (Швейцарія); **(z)~a** цюрихський; **(z)~an/o** житель / мешканець Цюриха.

zurn/o, zurna/o сумн.; муз. зурна.

LISTO DE ĜENERALE UZATAJ MALLONGIGOJ СПИСОК ЗАГАЛЬНОВЖИВАНИХ СКОРОЧЕНЬ

adr. adreso адреса.

afr. afranko, afrankita поштова оплата, з поштовою оплатою.

AIDS aidoso, akirita imuno-deficita sindromo СНІД, синдром набутого імунодефіциту.

a.K. antaŭ Kristo до Різдва Христового (= a.n.e.).

a.n.e. antaŭ nia epoko до нашої ери.

anst. anstataŭ замість.

Apr. Aprilo квітень.

atm. antaŭtagmeze до обіду / полудня.

AZT azidotimidino азидотимідин.

bind. bindita у палітурці.

bk. bildkarto листівка.

broŝ. broŝurita брошурований.

b.t. bonvolu turni! переверни; читай на звороті.

bv. bonvolu будьте ласкаві, будь ласка.

C. cendo, centimo цент, сантим.

egs, C.G.S. система одиниць СГС.

C.K. Centra Komitato центральний комітет.

cm centimetro сантиметр.

C.O. Centra Oficejo центральне бюро.

Dec. Decembro грудень.

ĉ. ĉirkaŭ біля, приблизно.

DDT dikloro-fenil-trikloro-etano ДДТ, дихлорфенілтрихлоретан; дуст.

del. delegito делегат, уповноважений.

de n.e. de nia epoko нашої ери.

d-ino doktorino доктор (наук) (*про жінку*).

dir. direktoro директор.

DNA deoksiribonuklea acido ДНК, дезоксирибонуклеїнова кислота.

doc. docento доцент.

d-ro doktoro доктор.

E. div. Esp.

EA Esperanto-Asocio (*або* Esperantista Asocio) есперантська асоціація.

EF Esperantista Federacio есперантська федерація.

EI Esperanto-Instituto інститут есперанто.

ekskl. ekskluzive крім, виключно.

ekz. 1. ekzemple наприклад; **2.** ekzemplero екземпляр.

EL Esperanto-Ligo есперантська ліга.

eld. 1. eldono видання; **2.** eldonejo видавництво; **3.** eldoninto видавець.

E-o div. Esp. 1.

Esp. 1. Esperanto есперанто; **2.** esperanta есперантський.

esp-isto есперантист.

esp-ista есперантський, есперантистський.

FD, f.d. fakdelegito уповноважений за фахом.

Feb. Februaro лютий.

f-ino fraŭlino панна.

FK Fundamenta Krestomatio Основна хрестоматія (складена Л. Л. Заменгофом).

FRG Federacia Respubliko Germanio ФРН, Федеративна Республіка Німеччина.

fr.sv. franko svisa швейцарський франк.

g gramo грам.

GMT Grenviĉa Meza Tempo середній час по Грінвічу.

HIV homa imunodeficiiga viruso ВІЛ, вірус імунодефіциту людини.

i.a. interalie між іншим.

il. ilustrita ілюстрований, з ілюстраціями.

IL Internacia lingvo міжнародна мова.

inĝ. inĝeniero інженер.

inkl. inkluzive включно.

instr. instruisto учитель.

int. internacia міжнародний.

j. jaro рік.

j.c. jarcento сторіччя, століття.

irpk. internacia respondkurono міжнародний респондкупон, міжнародний купон для відповіді.

JD, j.d. junulara delegito молодіжний делегат, делегат з питань молоді.

jun. 1. junulo юнак; **2.** junularo молодь; **3.** junulara молодіжний.

Jun. Junio червень.

k. kaj і, та.

k.a. kaj aliaj та інші.

kand. kandidato кандидат.

kas. kasisto касир.

k.c. kaj ceteraj та інші.

KD kompakta disko компакт-диск.

k-do kamarado товариш.

k-(d)ino kamaradino товариш (про жінку).

kg kilogramo кілограм.

kHz kiloherso кілогерц.

km kilometro кілометр.

kop. koreko копійка

kp. komparu порівняй.

kr. krono крона (грошова одиниця).

k.s. kaj simile і тому подібне, тощо.

k.sekv. kaj sekvantaj і наступні.

k.t.p. kaj tiel plu і так далі.

l litro літр.

lab. 1. laboristo робітник; **2.** laborista робітничий.

l.c. en la loko citita у цитованому місці.

let. letero лист.

lin. linio рядок.

LI див. II.

L.R. Lingvaj Respondoj (de Zamenhof) відповіді (Заменгофа) стосовно мови.

LSD lizergata dietilamido ЛСД, діетиламід лізергінової кислоти.

m metro метр.

mag. magistro магістр.

MET Mezeŭropa tempo середньоєвропейський час.

mks, M.K.S. система одиниці МКСА.

mksa, M.K.S.A. = mks.

mm milimetro

N.B. notu bone нотабене, поміть добре, зверни увагу.

Ndlr. noto de la redakcio примітка від редакції.

Nov. Novembro листопад.

NPIV Nova Plena Ilustrita Vortaro Новий повний ілюстрований словник *(укладений М. Дук Гонінасом)*.

n-ro numero номер.

OET Orient-Eŭropa Tempo східноєвропейський час.

Okt. Oktobro жовтень.

p. paĝo сторінка.

p.a. на адресу.

poŝk. poŝta ĉekkonto поштовий чековий рахунок.

P(A)G Plena (Analiza) Gramatiko Повна (аналітична) граматики *(складена К. Калочаєм і Г. Варенґ'еном)*.

P.Gv. Parnasa Gvidlibro Путівник по Парнасу *(посібник К.Калочая з поетичної метрики зі словником рим)*.

PIV Plena Ilustrita Vortaro Повний ілюстрований словник *(укладений Г. Варенґ'еном)*.

pk. poŝtkarto листівка, поштова картка.

p.K. post Kristnasko від Різдва Христового (= de n.e.).

pm. poŝtmarko поштова марка.

PMEG Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko Повний посібник з есперантської граматики *(складений Б. Веннерґреном)*

prez. prezidanto голова, президент.

p-ro pastro священик, пастор.

prof. profesoro професор.

proks. proksimume приблизно.

P.S. posta skribo постскрипtum.

ptm. posttagmeze пополудні, після обіду.

PTT poŝto, telegrafo kaj telefono пошта, телеграф і телефон; зв'язок.

PV Plena Vortaro Повний словник *(укладений Е. Гросжан-Мопеном)*.

r. rublo рубль *(грошова одиниця)*.

red. redaktoro редактор.

resp. respektive відповідно.
rev. reviziita переглянутий.
rim. rimarko; rimarku примітка; зауваж!
RNA ribonukea acido РНК, рибонуклеїнова кислота.
rpk. respondkupono респондкупон, купон для відповіді.
S., s-ta sankta святий.
s-ano samideano одностумець.
s-anino одностумець (*про жінку*).
s.d. sen dato без вказання дати (*часу видання*).
s.-d. 1. social-demokrato соціал-демократ; **2.** social-demokrata соціал-демократичний.
sekr. sekretarlo секретар.
s-ino sinjorino пані.
s.j. sen indiko de jaro без вказання року видання.
sl. samloke там же.
s.l. sen indiko de presloko без вказання місця видання.
s.l.k.d. (або **s.l.k.j.**) sen loko kaj dato (*чи jaro*) без указівки місця і року видання.
soc. 1. socialisto соціаліст; **2.** socialista соціалістичний.
SOS СОС (*міжнародний радіосигнал, що сповіщає про небезпеку, аварію, катастрофу*).
s-ro sinjoro пан.
str. strato вулиця.
t. tuno тонна.
t.e. tio estas тобто.
tel. telefonnumero номер телефону.
t.n. tiel nomata так званий.
TNT trinitritoluolo ТНН, тринітротолуол.
trad. 1. traduk(o, ~is, ~ita) переклад, переклав, перекладено; **2.** tradukinto перекладач.
Univ. Universitato університет.
univ. prof. universitata profesoro професор університету.
US, USA, Usono Unuiĝintaj Ŝtatoj de Norda Ameriko Сполучені Штати Америки (США).
USSR Unio de Sovetaj Socialismaj Respublikoj Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР).
UV Universala Vortaro Універсальний словник.
vd. vidu дивися.
VD, v.d. vicdeiegito заступник делегата, уповноваженого.
vol. volumo том.
Z. Zamenhof Заменгоф.
zl. zloto злотий (*грошова одиниця*).

**MALLONCICOJ DE INSTITUCIOJ KAJ ASOCIOJ
СКРОЧЕНІ НАЗВИ УСТАНОВ ТА АСОЦІАЦІЙ**

AdE Akademio de Esperanto Академія есперанто.

AEA Armenia, Aŭstralia Esperanto-Asocio Вірменська, Австралійська есперанто-асоціація.

AEF Aŭstria Esperantista Federacio Австрійська есперантистська федерація.

AEN Asocio de Esperantistoj handikaruloj Асоціація есперантистів-інвалідів.

AEK Asocio pri Esperanto en Kamerunio; Astronomia Esperanto-Klubo Асоціація есперанто у Камеруні; Астрономічний есперанто-клуб.

AEL Albana, Argentina Esperanto-Ligo Албанська, Аргентинська есперанто-ліга.

AERA Amikaro de Esperanto en radio Прихильники есперанто на радіо.

AERB Asocio Esperantista de la Respubliko Belorusio Асоціація есперантистів Республіки Білорусія.

AEU Andaluzia Esperanto-Unuiĝo Андалузька есперанто-спілка.

AIS Akademio Internacia de la Sciencoj Міжнародна академія наук.

ASE Asocio de Sovetiaj Esperantistoj Асоціація радянських есперантистів (1979-1989).

ASISTI Asocio de Studado Internacia pri Spiritaj kaj Teologiaj Instruoj Асоціація міжнародних студій спіритуальних і теологічних наук.

ASLE Aŭstria Socialista Ligo Esperantista; Asocio de sociallaborantoj Esperantistaj Австрійська соціалістична ліга есперантистів; Асоціація есперантистських працівників-соціалістів.

ATEO Ateista Tutmonda Esperanto-Organizo Всесвітня атеїстична есперантська організація.

AVE Asocio de Verduloj Esperantistaj Асоціація есперантистів-зелених.

BEA Bangladeŝa, Benina, Bulgara Esperanto-Asocio Бангладеська, Бенінська, Болгарська есперанто-асоціація.

BEF Belga Esperanto-Federacio Бельгійська есперанто-федерація.

BEI Belga Esperanto-Instituto Бельгійський есперантський інститут.

BEL Bahaa Esperanto-Ligo; Brazila Esperanto-Ligo Багаїтська есперанто-ліга; Бразильська есперанто-ліга.

BEMI Biciklista Esperantista Movado internacia Міжнародний рух есперантистів-велосипедистів.

BET Bulgara Esperanto-Teatro Болгарський есперантський театр (1959-1992).

CED Centro de Esploro kaj Dokumentado pri ka monda lingvoproblemo (UEA) Центр дослідження і документації світової мовної проблеми (УЕА).

ĈEA Ĉeĥa, Ĉilia Esperanto-Asocio Чеська, Чилійська есперанто-асоціація.

ĈEL Ĉina Esperanto-Ligo Китайська есперанто-ліга.

DEA Dana Esperanto-Asocio Данська есперанто-асоціація.

DKEA Demokratia Kongolanda Esperanto-Asocio Есперанто-асоціація Демократичної Республіки Конго.

EAB Esperanto-Asocio de Britio Есперанто-асоціація Великої Британії.

EAE Esperanto-Asocio de Estonio Есперанто-асоціація Естонії.

EAF Esperanto-Asocio de Finnlando Есперанто-асоціація Фінляндії.

EAI Esperanto-Asocio de Irlando Есперанто-асоціація Ірландії.

EAR Esperanto-Asocio de Rumanio Есперанто-асоціація Румунії.

EASA Esperanto-Asocio de Suda Afriko Есперанто-асоціація Південної Африки.

EEA Eŭska Esperanto-Asocio Баскська есперанто-асоціація.

EEU Eŭropa Esperanto-Unio Європейський есперантський союз.

EGLI Esperantista Go-Ligo Internacia Міжнародна есперантистська ліга гравців у го.

EJA Esperanta Jura Asocio Есперантська юридична асоціація.

EK Eŭropa Klubo Європейський клуб.

EKI Instituto por Esperanto en komerco kaj industrio Інститут з впровадження есперанто в торгівлі і промисловості.

EKN Esperanto-Klubo de Nikaragvo Есперантський клуб Нікарагуа.

EKRELO Eldon-kooperativo por revolucia Esperanto-literaturo Видавничий кооператив революційної есперантської літератури (1930-1936).

ELBH Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino Есперанто-ліга Боснії та Герцеговини.

ELF-AREK Esperanto-Ligo Filatelista / Amika rondo de Esperantaĵ-kolektantoj Філателістична есперанто-ліга Товариський гурток колекціонерів речей, пов'язаних з есперанто.

ELI Esperanto-ligo en Israelo Есперанто-ліга Ізраїлю.

ELNA Esperanto-Ligo por Nord-Ameriko Есперанто-ліга Північної Америки.

EN Esperanto Nederlando Есперанто в Нідерландах.

EPA Esperanto-propaganda Asocio de Oomoto Оомотська асоціація пропаганди есперанто.

EPC Esperanta PEN-Centro; The Esperanto Publishing Company Есперантський ПЕН-центр; Есперантська видавнича компанія (1937-1952).

EPĈ „El Popola Ĉinio” „З Народного Китаю” (*журнал*).

EŜLI Esperanta Ŝak-Ligo Internacia Міжнародна есперантська шахова ліга.

EUROKKA Esperanto Rok-Asocio Есперантська рок-асоціація.

EVA Esperantolingva Verkista Asocio Есперантомовна письменницька асоціація.

FAT Filozofia Asocio Tutmonda Всесвітня філософська асоціація.

FEA Filipina Esperanto-Asocio Філіппінська есперанто-асоціація.

FEV Federacio Esperanto de Barato Есперанто-федерація Бхарату [Індійського Союзу].

FEI Franca Esperanto-Instituto Французький есперантський інститут

FEL Flandra Esperanto-Ligo Фламандська есперанто-ліга.

GEA Germana, Gvatemala Esperanto-Asocio Німецька, Гватемальська есперанто-асоціація.

GEM Ganaa Esperanto-movado Ганський есперантистський рух.

GLEA Gej-Lesba Esperanto-Asocio Есперанто-асоціація геїв та лесбіянок.

G/LEA Germana Libera Esperanto-Asocio Німецька незалежна есперанто-асоціація.

ĜK Ĝenerala Konsilantaro de SAT Генеральна рада САТ.

HALE Hispana Asocio de Laboristaj Esperantistoj Іспанська асоціація робітників-есперантистів.

HdE „Heroldo de Esperanto” „Вісник есперанто”(*газета*).

HEA Helena, Honkonga, Hungarlanda Esperanto-Asocio Грецька, Гонконгівська, Угорська есперанто-асоціація.

HEF Hispana Esperanto-Federacio Іспанська есперанто-федерація.

IABO Internacia Asocio de Bibliistoj kaj Orientalistoj Міжнародна асоціація біблієзнавців та орієнталістів.

- IAdEM** Internacia Asocio de Esperantistaj Matematikistoj Міжнародна асоціація есперантистів-математиків.
- IAEA** Internacia Agrikultura Esperanto-Asocio Міжнародна сільськогосподарська есперанто-асоціація.
- IAF** Internacia Arta Festivalo Міжнародний мистецький фестиваль.
- IALA** International Auxiliary Language Association Міжнародна асоціація допоміжної мови (1924-1953).
- IAT** Internacia Arta Teatro Міжнародний художній театр (1957-1969).
- IAREV** Internacia Asocio de Revoluciaj Esperanto-Verkistoj Міжнародна асоціація революційних есперантських письменників (1931-1937).
- ICEM-Esperanto** Internacia Celado por Edukado Moderna per Esperanto Міжнародне спрямування до сучасного виховання засобами есперанто.
- ICK** Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado Міжнародний центральний комітет есперантистського руху (1922-1933).
- IEA** Islanda Esperanto-Asocio Ісландська есперанто-асоціація.
- IEF** Itala Esperanto-Federacio Італійська есперанто-федерація.
- IEI** Internacia Esperanto-Instituto Міжнародний інститут есперанто.
- IEK** Internacia Ekzamena Komisiono Міжнародна Екзаменаційна Комісія.
- IEKA** Internacia Esperanto-Klubo Aŭtomobilista Міжнародний есперанто-клуб автомобілістів.
- IEL** Internacia Esperanto-Ligo Міжнародна есперанто-ліга (1936-1947).
- IEMW** Internacia Esperanto-Muzeo en Wien (Vieno) Міжнародний музей есперанто у Відні.
- IFEF** Internacia Fervojista Esperanto-Federacio Міжнародна есперанто-асоціація залізничників.
- IFRE** Internacia Forstista Rondo Esperantlingva Міжнародне есперантомовне лісничче товариство.
- IKEF** Internacia Komerca kaj Ekonomia Fakgrupo Міжнародна комерційна й економічна професійна група.
- IKEK** Internacia Komunista Esperantista Kolektivo Міжнародний комуністичний колектив есперантистів.
- IKEL** Internacia Komitato por Etnaj Liberecoj Міжнародний комітет етнічних свобод.
- IKEO** Internacia Kooperativa Esperanto-Organizo Міжнародна коопераційна есперанто-організація.
- IKU** Internacia Kongresa Universitato Міжнародний конгресовий університет.
- IKUE** Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista Міжнародна католицька спілка есперантистів.
- ILEA** Itala Laborista Esperanto-Asocio Італійська робітнича есперанто-асоціація.
- ILEI** Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj Міжнародна ліга есперантистів-учителів.
- ILERA** Internacia Ligo de Esperantistaj Radio-Amatoroj Міжнародна ліга есперантистів-радіолюбителів.
- INOE** Internacia Naturista Organizo Esperantista Міжнародна організація есперантистів-натуристів.
- IPE** Internacio de Proleta Esperantistaro Інтернаціонал пролетарських есперантистів (1932-1939).
- IPR** Internacia Pedagogia Revuo „Міжнародний педагогічний журнал”.

IPTEA Internacia Poŝtista kaj Telekomunikista Esperanto-Asocio Міжнародна есперанто-асоціація працівників пошти і зв'язку.

ISAE Internacia Sciencia Asocio Esperantista Міжнародна наукова асоціація есперантистів.

ISU Internacia Somera Universitato Міжнародний літній університет.

IUEF Internacia Unuiĝo de la Esperantistoj-filologoj Міжнародна спілка есперантистів-філологів.

JEI Japana Esperanto-Instituto Японський інститут есперанто.

JEL Jugoslavia Esperanto-Ligo Югославська есперанто-ліга (1936-1992).

KEA Kanada, Kartvelia, Kataluna, Korea, Kostarika, Kotdivuara, Kuba Esperanto-Asocio Канадська, Грузинська, Каталонська, Корейська, Коста-риканська, Кубинська есперанто-асоціація, есперанто-асоціація Кот д'Івуару.

KEL Kolombia, Kroata Esperanto-Ligo Колумбійська, Хорватська есперанто-ліга.

KELI Kristana Esperanto-Ligo Internacia Міжнародна християнська есперанто-ліга.

KES Kvakera Esperantista Societo Квакерське есперантистське товариство.

KK Konflikto-Komisiono de SAT Конфліктна комісія САТ.

KKK Konstanta Komitato de la Kongresoj Постійний конгресовий комітет (1906-1914).

KR Konstanta Reprezentaro de la Naciaj Societoj Постійне представництво національних товариств (1922-1932).

KREA Kostarika Esperanto-Asocio Коста-риканська есперанто-асоціація.

LatEA Latva Esperanto-Asocio Латвійська есперанто-асоціація.

LDN Ligo de Nacioj Ліга Націй (1920-1946).

LEA Laborista Esperanto-Asocio; Libana, Litova, Luksemburga Esperanto-Asocio Робітнича есперанто-асоціація; Ліванська, Литовська, Люксембурзька есперанто-асоціація.

LF-koop Kooperativo de „Literatura foiro” Кооператив „Літературного ярмарку” (*журналу*).

LSG Ligo de Samseksamaj Geesperantistoj Ліга есперантистів-гомосексуалістів.

LIBE Ligo Internacia de Blindaj Esperantistoj Міжнародна ліга сліпих есперантистів.

LK Lingva Komitato Мовний комітет (1905-1948).

LKK Loka Kongresa Komitato (UEA); „La Kancerkliniko” Місцевий конгресовий комітет (UEA); „Ракова клініка” (*журнал*).

LM „Literatura mondo” „Літературний світ” (*журнал*, 1922-1948).

KKS Konstanta Kongresa Sekretario постійний секретар конгресів.

KSM Koresponda Servo Mondskala Служба листування у світовому масштабі.

MEA Malajzia, Mongola Esperanto-Asocio Малайзійська, Монгольська есперанто-асоціація.

MEF Meksika Esperanto-Federacio Мексиканська есперанто-федерація.

MEL Muzika Esperanto-Ligo; Makedonia. Montenegro Esperanto-Ligo Музична есперанто-ліга; Македонська, Черногорська есперанто-ліга.

MELS Monda Esperanto-Ligo por Sporto Всесвітня спортивна есперантська ліга.

MEM Mondpaca Esperantista Movado Рух есперантистів за мир у світі.

MES Malta Esperanto-Societo Мальтійське есперантське товариство.

MEU Malagasa Esperanto-Unuiĝo Малагасійська есперантська спілка.

MT Monda Turismo Світовий туризм.

NBN Asocio por ekonduko de Nova Biologia Nomenklaturgo Асоціація з впровадження нової біологічної номенклатури.

NEA Nepala Esperanto-Asocio Непальська есперанто-асоціація.

NEL Norvega Esperantista Ligo Норвезька ліга есперантистів.

NLR „La Nica Literatura Revuo” „Ніццький літературний журнал” (1955-1962).

NP „Norda Prismo” „Північна призма” (*журнал*, 1955-1974).

NZEA Nov-Zelanda Esperanto-Asocio Новозеландська есперанто-асоціація.

OKK Organiza Komitato de Kongreso (SAT) Організаційний конгресовий комітет (SAT).

ORE Ornotologia Rondo Esperantista Орнотологічний есперантистський гурток.

OSIEK Organiza Societo de Internaciaj Esperanto-Konferencoj Товариство з організації міжнародних есперантських конференцій.

PEA Pakistana, Panama, Perua, Pola, Portugala Esperanto-Asocio Пакистанська, Панамська, Перуанська, Польська, Португальська есперанто-асоціація.

PIF Pupteatra Internacia Festivalo Міжнародний фестиваль лялькових театрів.

PK Plenum-Komitato de SAT Виконавчий комітет SAT.

PS Pasporta Servo (de TEJO) Паспортна служба Всесвітньої есперантської молодіжної організації.

REU Rusia Esperantista Unio Спілка есперантистів Росії.

SAT Sennacieca Asocio Tutmonda Позанаціональна всесвітня асоціація.

SAT-Amikaro Laborista Esperanto-Asocio en Franclingvio Робітнича есперанто-асоціація у франкомовних країнах.

SEA Singapura Esperanto-Asocio Сінгапурська есперанто-асоціація.

SEF Slovakia Esperanta Federacio, Sveda E-Federacio Словацька есперантська федерація, Шведська есперанто-федерація.

SEJM Sovetia Esperantista Junulara Movado Есперантистський молодіжний рух у Радянському Союзі (1966-1979).

SEL Skolta Esperanto-Ligo; Slovenia Esperanto-Ligo Скаутська есперантська ліга; Словенська есперанто-ліга.

SES Svisa Esperanto-Societo Швейцарське есперантське товариство.

SEU Sovet-Respublikara Esperantista Unio Спілка есперантистів Радянських Республік (1921-1991, не діяла з 1939 по 1989).

SEPE Société Française pour la Propagation de l'Espéranto / Societo Franca por la Propagando de Esperanto Французьке товариство з пропаганди есперанто (1898-1946).

SLEA Sveda Laborista Esperanto-Asocio Шведська робітнича есперанто-асоціація.

SR „Sennacieca Revuo” „Позанаціональний журнал”.

STELO Studenta Tutmonda Esperantista Ligo Всесвітня студентська есперантська ліга.

S-ulo „Sennaciulo” „Космополіт” (*журнал*).

TAKE Tutmonda Asocio de Konstruistoj Esperantistaj Всесвітня асоціація есперантистів-будівельників.

TEA Tajvana Esperantista Asocio, Tanzania Esperanto-Asocio Тайванська асоціація есперантистів, Танзанійська есперанто-асоціація.

TEI Tajlanda Esperanto-Instituto Таїландський інститут есперанто.

TEJO Tutmonda Esperantista Junulara Organizo Всесвітня есперантська молодіжна організація.

TEĴA Tutmonda Esperantista Ĵurnalista Asocio Всесвітня есперантська асоціація журналістів.

TEL Tutmonda Ekumena Ligo Vsesvitnia ekuumenična ligo.

TESPA Teatro Esperanta de Parizo Паризький есперантський театр (1976-1989).

TEVA Tutmonda Esperantista Vegetarana Asocio Vsesvitnia asociaĵo есперантистів-вегетаріанців.

TJO Tutmonda Junulara Organizo Vsesvitnia молодіжна організація (1938-1952).

UEA Universala Esperanto-Asocio; Uzbeka Esperanto-Asocio Vsesvitnia есперанто-асоціація; Узбецька есперанто-асоціація.

UES Urugvajja Esperanto-Societo Уругвайське есперантське товариство.

UFE Union Française pour l'Espéranto / Unuiĝo Franca por Esperanto Французька есперантська спілка.

UK Universala Kongreso de Esperanto vesvitnii kongreso есперантистів.

UkrEA Ukraina Esperanto-Asocio Українська есперанто-асоціація.

UL Universala Ligo Універсальна ліга (1942-1997).

UMEA Universala Medicina Esperanto-Asocio Vsesvitnia медична есперантська асоціація.

UN Unuiĝintaj Nacioj Organizaĵo Об'єднаних Націй (ООН).

UNESKO, Unesko United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation / Unuiĝintaj Nacioj por Edukado, Scienco kaj Kulturo Міжнародна організація з питань освіти, науки і культури (Юнеско).

UTE Unuiĝo Togolanda por Esperanto Тоголезька есперантська спілка.

VEA Venezuela, Vjetnama Esperanto-Asocio Венесуельська, В'єтнамська есперанто-асоціація.

VEK Veterana Esperanto-Klubo Клуб ветеранів есперанто.

ZEI Zimbabva Esperanto-Instituto Зімбавський есперантський інститут.

**ГЛОСАРИЙ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ,
ЯКИХ НЕМАЄ В PIV TA NPIV
GLOSARO DE LA UKRAĴNAJ REALAĴOJ,
NETROVEBLAJ EN PIV AŬ NPIV**

Alĉevsk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°26'N, 38°51'E).

II arkan/o rapida ukraina popolo vira danco karpatdevena.

bandur||o ukraina popolo muzika pinĉinstrumento; **~ist/o** muzikisto, ludanta ~on.

Berdjansk/o urbo en la sudorienta parto de Ukrainio ĉe Azova Maro (46°46'N, 36°48'E).

Bila-Cerkv/o urbo en la nordorienta parto de Ukrainio (49°47'N, 30°07'E).

bojk||o ano de la etnografia grupo, loĝanta en Okcidenta Ukrainio; **(B)~i/o, (B)~o/region/o** regiono, loĝata de ~oj.

Bug/o: Okcidenta ~ (*en Pollando: Bugo*) rivero enfluanta Zegĵinan lagon apud Varsovio (49°52'N, 25°06'E); **Suda** ~ rivero enfluanta Nigran Maron (46°40'N, 31°57'E)/

Bukovin/o historia regiono, dividita inter Ukrainio (la Norda ~o, Ĉernivco) kaj Rumanio (la Suda ~o, Suĉavo).

Ĉeremoŝ/o rivero en Karpatoj, enfluanta Pruton (danuba baseno) (48°23'N, 25°37'E).

Ĉerkas/o provinco centro en la centra parto de Ukrainio (49°24'N, 32°04'E).

Ĉernihiv/o, Ĉernihov/o historia urbo, provinco centro en la nordorienta parto de Ukrainio (51°30'N, 31°17' E).

Ĉernivc/o provinco centro en la sudokcidenta parto de Ukrainio (49°24'N, 32°04'E).

ĉumak||o en Ukrainio en la XV-XIX jc. veturigisto kaj komercisto, kiu transportis per ĉaregoj, tirataj de bovoj, grenon, salon, fiŝojn kaj aliajn varojn; **~i vn** esti **~o**.

Dajbog/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj dio de suno, lumo kaj bono.

Dekstr/a/bord/a: **~a Ukrainio** parto de Ukrainio, situanta okcidenten de Dnipro; **Mal/dekstr/a/bord/a Ukrainio** parto de Ukrainio, situanta orienten de Dnipro.

Desn/o rivero enfluanta Dnipro (50°36'N, 30°03'E).

Dnipr/o ukrainlingva nomo de Dnepro, la plej granda ukraina rivero.

Dnipropetrovsk/o provinco centro en la centra parto de Ukrainio (48°26'N, 35°03'E).

Dniprodzerĵinsk/o urbo en la centra parto de Ukrainio (48°32'N, 34°33'E).

Doneck/o provinco centro en la orienta parto de Ukrainio (48°00'N, 37°48'E).

Drohobiĉ/o urbo en la okcidenta parto de Ukrainio (49°22'N, 23°32'E).

dum/o ukraina historia lirik-eposa kanto, plenumata sole, parte recitative, en akompano de kobzo aŭ banduro.

Eŭpatori/o havenurbo en Krimeo (45°03'N, 35°23'E).

Feodosi/o havenurbo en Krimeo (45°09'N, 33°22'E).

Frank/o Ivan granda ukraina poeto kaj prozisto, tradukinto (1856-1916).

grivn/o **1.** *дуб.* hrivno; **2.** malnova virina ornamaĵo en formo de ringo, portata surkole.

hajdamak||o **1.** ano de la popol-liberiga batalo XVIII jc. en Dekstraborda Ukrainio kontraŭ polnabela kaj juda subpremo; **2.** dum la civitana milito en 1918-1920 j. soldato de ŝtata armeo; **~i vn** esti **~o** (*en la senco 1*), agi kiel **~o**.

hopak/o populara ukraina popola danco.

Horlivk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°16'N, 38°02'E).

Hoverl/o la plej alta monto en Karpatoj (48°12'N, 24°30'E).

hrivn/o ukraina monunujo, = 100 kopekoj (*simbolo* UAH).

hucul||o ano de la etnografia grupo, loĝanta en Karpatoj kaj parte en Transkarpatio; **(H)~i/o,** **(H)~region/o** teritorio, loĝata de **~oj**.

Ĥerson/o provinco centro en la suda parto de Ukrainio (46°38'N, 32°37'E).

Ĥmelnickij/o **1.** la plej granda hetmano (1595-1657), gvidanto de la naci-liberiga milito de la ukraina popolo en la 1648-1654 j.; **2.** provinco centro (iama Proskurivo) en la okcidenta parto de Ukrainio (49°26'N, 26°59'E).

Ĥors/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de la suno.

Ĥutor/o izolita bieno kun la domo de la posedanto.

Ivano-Frankivsk/o provinco centro (iama Stanislavovo) en la okcidenta parto de Ukrainio (48°56'N, 24°44'E).

Jaril/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de printempaj laboroj, amoro kaj seksardo.

Jenakijev/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°13'N, 38°13'E).

Ĵitomir/o provinco centro en la norda parto de Ukrainio (50°16'N, 28°07'E).

Ĵmerink/o urbo en la sudokcidenta parto de Ukrainio, grava fervoja nodo (49°04'N, 28°07'E).

ĵupan/o malnova vira kaj virina supra vesto el multekosta ŝtofo, ĉe viroj ofte ornamita per felo kaj pasamento.

Kamjanec-Podilsk/o urbo kun pluraj arkitekturaj memoraĵoj en la sudokcidenta parto de Ukrainio (48°42'N, 26°34'E).

Kaniv/o urbo ĉe Dnipro en la centra parto de Ukrainio (49°44'N, 31°27'E).

Kerĉ/o krimea havenurbo (45°24'N, 36°21'E).

Kirovograd/o provinco centro en la suda parto de Ukrainio (48°30'N, 32°16'E).

kobz||o malnova pinĉinstrumento; **~ist/o** en XV-XIX jc. vaganta popola bardo, ofte blindulo, ludanta ~on kaj plenumanta popolkantojn, ĉefe dumojn; nuntempe – muzikisto-bardo.

Kolome/o urbo en la sudokcidenta parto de Ukrainio (48°33'N, 25°02'E)., kie en 1913 komencis aperi la unua gazeto de ukrainaj esperantistoj „Ukraina stelo”.

kolomejk/o **1.** mallonga popola kanto, ofte unustrofa, kun ŝerca aŭ milde primoka enhavo; **2.** rapida popola danco en la formo de fermita rondo.

Kostjantinivk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°30'N, 37°44'E).

Kramatorsk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°43'N, 37°34'E).

Kremenĉuk/o urbo en la centra parto de Ukrainio (49°05'N, 33°26'E).

Krivij-Rih/o urbo en la sudorienta parto de Ukrainio (47°54'N, 33°18'E).

kuman/o ano de nomada gento, kiu en XI- XIII jc. loĝis en stepoj inter Danubo kaj Volgo, inkluzive Krimeon kaj basenojn de Dono kaj Siverska Doneco. Kumanoj ofte invadis rusajn teritoriojn.

Kupal/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de fekundeco, kuracplantoj kaj bonstato.

kutj/o malnova ukraina rita manĝaĵo el bolkuiritaj antaŭe pistitaj tritikgrajnoj, pistitaj papavsemoj, mielo, rosinoj, juglandnuksoj, preparata al la antaŭkristnaska vespero.

lemk||o ano de la ukraina etnografia grupo, iam loĝata en la nuna sudorienta parto de Polio kaj en Transkarpatio, nun en la okcidenta parto de Ukrainio kaj en Transkarpatio; **(L)~i/o**, **(L)~o/region/o** regiono, loĝata de ~oj.

Lesja Ukrainka la plej granda ukraina poetino (1871-1913).

Lisiĉansk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°59'N, 38°26'E).

Luck/o provincocentro en la nordokcidenta parto de Ukrainio, ĉefurbo de Volinio (50°43'N, 25°18'E).

Luhansk/o provincocentro en la orienta parto de Ukrainio (48°34'N, 39°20'E).

Makijivk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°03'N, 37°55'E).

Mariupol/o urbo en la sudorienta parto de Ukrainio (47°06'N, 37°32'E).

Melitopol/o urbo en la sudorienta parto de Ukrainio (46°50'N, 35°16'E).

Mikolajiv/o provincocentro en la suda parto de Ukrainio (47°00'N, 32°03'E).

Morŝin/o urbeto en la okcidenta parto de Ukrainio (49°09'N, 28°52'E), fama banloko.

Nikopol/o urbo en la centra parto de Ukrainio (47°33'N, 34°24'E).

Perun/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de fulmo kaj tondro.

Podoli/o histori-geografia regiono en la baseno de Okcidenta Bugo kaj maldekstraborda baseno de Dnistro.

Polisi/o geografia regiono en la norda parto de Ukrainio.

Pokuti/o histori-geografia regiono en la sudokcidenta parto de Ukrainio.

Pripjatj/o rivero enfluanta Dnipron (51°20'N, 30°11'E), ĉe kiu situas urbo kaj atomstacio Ĉernobilo.

Prut/o rivero enfluanta Danubon (45°27'N, 28°18'E).

Psel/o rivero enfluanta Dnipron (49°05'N, 33°32'E),

Rivn/o provincocentro en la nordokcidenta parto de Ukrainio (50°37'N, 26°14'E).

Rusj/o en frua mezepoko teritorio loĝata de orientslavaj gentoj; **Kijiv/a ~o** mezepoka (VIII-XII jc.) orientslava feŭda regno, kies ĉefurbo estis Kijivo.

ruŝnik/o peco da tuko kun brodita aŭ teksita ornamo, kiun oni uzas por dekori loĝejon aŭ en popolaj ritoj.

Sejm/o rivero enfluanta Desnon (dnipra baseno) (51°28'N, 32°34'E).

Siĉ/o en XVI-XVII jc. la plej granda kozaka fortikaĵo kaj regno sur la dnipra insulo Ĥortico, konata ankaŭ kiel Zaporoga Siĉo, Zaporogujo; minuskle – ĉiu alia kozaka fortikaĵo.

Simargl/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de fajro.

Simferopol/o ĉefurbo de la Aŭtonoma Respubliko Krimeo (47°57'N, 34°05'E).

Sjeverodoneck/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°57'N, 38°30'E).

Slavjansk/o urbo en la orienta parto de Ukrainio (48°51'N, 37°36'E).

Stribog/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de la ventoj.

Sum/o provincocentro en la nordorienta parto de Ukrainio (50°47'N, 34°48'E).

Svarog/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de la ĉielo, fero, forĝista metio kaj ĝeedziĝo.

Ŝevĉenk/o Taras la plej granda ukraina poeto, fama pentristo (1814-1861).

Ternopol/o provincocentro en la okcidenta parto de Ukrainio (49°33'N, 25°36'E).

Trans/karpat/i/o historia regiono trans Karpatoj.

Truskavec/o urbo en la okcidenta parto de Ukrainio, fama banloko (49°16'N, 23°30'E).

Uĵgorod/o provincocentro en la okcidenta parto de Ukrainio (48°37'N, 22°17'E).

Umanj/o urbo en la centra parto de Ukrainio, fama pri sia dendroparko (48°44'N, 30°13'E).

Veles/o en la malnovslava kaj ukraina mitologioj – dio de brutaro, paŝtistoj kaj muzikistoj.

Vinic/o provincocentro en la sudokcidenta parto de Ukrainio (49°14'N, 28°30'E).

Volini/o historia regiono en la baseno de la sudaj Desno-alfluantoj kaj supraĵoj de Okcidenta Bugo.

Vorskl/o rivero enfluanta Dnipron (49°56'N, 24°06'E).

Zaporiĵ/o provincocentro en la sudorienta parto de Ukrainio (47°50'N, 35°12'E).

НАРИС ГРАМАТИКИ ЕСПЕРАНТО

I. ФОНЕТИКА

Букви і звуки

Алфавіт есперанто побудований на основі латинської графіки і складається з 28 букв. Кожна буква позначає один звук (фонему). 22 фонемі позначені латинськими буквами безпосередньо, а 6 фонем передаються латинськими буквами з діакритичними знаками.

Буква	Назва	Звук	Вимова
Aa	а	[а]	aromo аромо
Bb	бо	[б]	betono бутано
Cc	цо	[ц]	citrono цитроно
Ĉĉ	чо	[ч]	ĉeko чеко
Dd	до	[д]	domo домо
Ee	е	[е]	ekrano екрано
Ff	фо	[ф]	fabriko фабріко

Gg	го	[г]	gumo гумо
Ĝĝ	джо	[дж]	ĝirafo джірафо
Hh	го	[г]	heroo героо
Ĥĥ	хо	[х]	ĥaoso хаосо
Ii	і	[і]	intereso інтересо
Jj	йо	[й]	jodo йодо
Kk	ко	[к]	kulturo культуρο
Ll	льо	[л']	lampro ляпро
Mm	мо	[м]	muro муρο
Nn	но	[н]	nafto нафто
Oo	о	[о]	obelisko обеліско
Pp	по	[п]	partio партіо
Rr	ро	[р]	rozo розо
Ss	со	[с]	salono сальоно
Ŝŝ	шо	[ш]	ŝoseo шо́сео
Tt	то	[т]	tomato то́мато
Uu	у	[у]	uverturo увертуρο
Ŭŭ	ўо	[ў]	paŭzo паўзо
Vv	во	[в]	valizo валізо
Zz	зо	[з]	zenito зе́ніто

Примітка: Буква *l* позначає пом'якшений [л'], м'якший від *l*, але твердий від *ll*. Буква *ŭ* позначає напівголосний, нескладотворчий [ў], який чуємо у словах „аудиторія”, „пауза”.

Буква *i* не пом'якшує окремих приголосних. Буквосполучення *ia*, *ie*, *io*, *iu* позначають два звуки: наприклад, *mia* вимовляється *мі-а*, а не „м'я”, *penie* читається *не-ні-е*, а не „нене”.

Голосні *e*, *o* вимовляються однаково чітко в наголошених і ненаголошених складах.

НАГОЛОС. ПРАВОПИС

Наголос в есперанто постійний, він завжди падає на передостанній склад, наприклад: **pa-tro**, **fab-ri-ko**, **ad-min-ist-ri**.

Перенос слів довільний; *a-ktuala*, *ak-tuala*, *akt-uala*, *akrua-la*, *actual-a*.

Власні імена з мов, що користуються латинським шрифтом, даються переважно в національній транскрипції. При цьому рекомендується подавати в дужках їх есперантське написання, наприклад: Shakespeare (Ŝekspir), Rabelais (Rable), Mickiewicz (Mickjeviĉ).

Встановилися також чисто есперантські форми власних назв, головним чином топонімів: *Varsovio*, *Parizo*, *Munkeno*, *Babelo* та ін., а також антропонімів – *Petro*, *Johano*, *Vazilo*, *Nikolao* і т.п.

Разом з тим есперантизація власних імен і географічних назв залишається не цілком вирішеною проблемою.

Українські власні назви транскрибуються з форм рідної мови. Отже, пишемо і вимовляємо *Serhij* (а не *Sergej*), *Ihor* (а не *Igorj*), *Hordijenko* (а не *Gordijenko*), *Zaporijfa* (а не *Zarogofje*). Зрозуміло, що росіянин за національністю транскрибуватиме своє ім'я чи прізвище за варіантом у дужках.

Оскільки в есперанто немає м'яких приголосних та букви, яка позначала б звук [и], окремі українські слова при транскрибуванні набувають певних відхилень: звук [и] позначаємо буквою **i**, м'які приголосні – буквами, що передають відповідні тверді звуки. Для прикладу, прізвище Калинець транскрибуємо *Kalines*, Кривецький- *Kriveckij*. Написання типу *Luhansjk*, *Lucjk*, *Galjina* свідчать про незнання елементарних фонетичних законів есперанто, однак зустрічаються в побуті дуже часто.

Інколи зустрічаємо спроби позначати український звук [и] латинською буквою **y** (головно у власних назвах), однак загального схвалення це не набуло. (Принагідно зауважимо, що латинська буква **y** передає звук [и] тільки кількох слов'янських мовах, в усіх інших – звук [i]). До того ж така буква в есперанто відсутня.

Есперантська пунктуація подібна до української, але значно простіша.

II. ЛЕКСИКА

Значне місце в есперантській лекції займають так звані інтернаціональні слова, тобто такі, що є в більшості літературних мов. Це, головним чином, запозичення з класичних мов (грецької та латинської) та з індоєвропейських мов. Такі слова відомі кожному з нас і не вимагають перекладу: *abituriento*, *advokato*, *banko*, *brigado*, *burokrato*, *carismo*, *efekto*, *fabriko*, *himno*, *ideo*, *kandidato*, *muziko*, *teatro*, *vino* і т.д.

При різних словах від одного кореня краще вживати без зміни лише первісний вислів, а інші творити від нього згідно правил есперанто. Наприклад, *teatro* – театр, але “театральний” буде не *teatrala*, а *teatra*.

Найбільше слів в есперанто походять з романо-германських мов. Є певна частина і слов'янських запозичень, наприклад, *vidi*, *sidi*, *ĉerpi*, *brovo*, *stepo*, *ĥato*, *svati*, *paŝti*, *kruta*, *prava* та ін.

III. МОРФОЛОГІЯ

Іменник

В есперанто немає категорії роду. З точки зору української мови всі іменники в есперанто, за винятком осіб жіночої та чоловічої статі, є іменниками середнього роду і їх можна замінити лише особовим займенником *ĝi*.

Іменники в називному відмінку однини мають закінчення **-o**: *atom-o*, *bazaro*, *fason-o*, *kongres-o*. Множина іменників утворюється за допомогою закінчення **-j**: *ĵurnalo-j*, *molekulo-j*, *aktoro-j* тощо.

Крім називного есперанто має ще знахідний відмінок. Він утворюється додаванням закінчення **-n**: *libro* – книжка, *libro-n* – книжку; *homo* – людина, *homo-n* – людину; *amikoj* – друзі, *amikoj-n* – друзів. Передача інших відмінків, що властиві українській і російській мовам, здійснюється від називного відмінка за допомогою прийменників: родовий – **de**, давальний – **al**, орудний – **per** або **de**, місцевий – **sur**, **pri**, **en**, **je** та ін.: *plumo* – перо; *de plumo* – пера, *al plumo* – перу, *per plumo* – пером, *sur plumo* – на перу.

Для передачі орудного відмінка прийменник **per** уживається тоді, якщо мова йде про предмет, за допомогою якого виконується дія: *skribi per krajono* – писати олівцем; *vidi per la okuloj* – бачити очима. Прийменник **per** уживається також у значенні “через когонебудь”, “за допомогою когось”, наприклад: *transdoni libron per amiko* – передати книгу другом (через друга).

Коли ж мова йде про діяча, уживається прийменник **de**: *poemo, verkita de Ŝevĉenko* – поема, написана Шевченком.

Закінчення знахідного відмінка **-n** використовується також для позначення напрямку дії. Його можна додавати як до іменника, так і до прислівника з закінченням **-e**: *veturi kongreso-n* – їхати на з'їзд; *sidi hejme* – сидіти вдома, *iri hejme-n* іти додому.

Особливістю есперанто є одзначений артикль **la**. Він не змінюється ні за відмінками, ні за числами і вживається тоді, коли мова йде про особу чи предмет, уже відомі читачеві/слухачеві або єдині в своєму роді, наприклад: *Sur tablo kuŝas libro. La libro estas granda kaj bela.* На столі лежить книжка. (Ця) книжка велика й гарна. *La Tero kaj la Luno estas planedoj.* Земля і Місяць – планети.

Щоб переконатися, чи потрібен артикль, можна спробувати вставити перед іменником займенник „цей”, „мій”, „свій”, „кожний”, „весь” і т.п. Якщо це можливо, то артикль уживається, наприклад: *Mi legas romanon. La romano rakontas pri amo.* (Я читаю роман. (Цей) роман розповідає про любов). *La homo havas du manojn.* (Кожна) людина має дві руки).

Артикль не вживається:

- а) перед власними назвами;
- б) якщо перед іменником можна вставити неозначені займенники *iu, ia* (якийсь) і числівники *kelka, kelkaj* (кілька), *multaj, pluraj* (багато), *unu* (один), прикметник *certa* (певний);
- в) після слів *da, ĉiu, ĉiuj, ambaŭ, kies, ties*;
- г) перед присвійними займенниками *mia, via, ĝia, nia* і т.д.;
- г) перед неозначеною формою дієслова або прислівником;
- д) перед звертанням.

За порадою Л.Замengoфа „особи, які не розуміють уживання артикля, ... можуть на перших порах зовсім його не вживати”.

Закінчення іменника **-o** або букву **a** в артиклі при потребі можна опустити, замінивши їх апострофом: *de l'tuta kor'*(= *de la tuta koro*), *de l' ter' al la ĉiel'* (= *de la tero al la ĉielo*). Таке явище називається елізією і застосовується переважно у поезії. Як виняток, у словосполученні *dank' al* упущено закінчення прислівника **-e**. У словах з елізією наголос падає на останній склад.

Прикметник

Прикметники утворюються від будь-яких основ додаванням закінчення **-a**: *bon-a* – добрий, *fabrik-a* – фабричний, *san-a* – здоровий.

Таким же шляхом утворюються прикметники і **від непохідних прислівників**; *nun* – тепер, *nun-a* – теперішній; *hieraj* – учора, *hieraj-a* – учорашній, **від прийменників**: *arud* – біля, поблизу, *arud-a* – сусідній, розміщений поблизу; *sub* – під, *sub-a* – спідній і т.п., **від сполучників** – *kun* – з, із, *kun-a* – спільний тощо.

Як і іменник, прикметник в есперанто не має категорії роду. Утворення множини і знахідного відмінка, а також передача інших відмінків аналогічні до іменників.

Прикметник має два ступені порівняння – вищий і найвищий.

Вищий ступінь порівняння утворюється за допомогою слів **pli** (більш, більше) або **malpli** (менш, менше) і сполучника **ol** (ніж): *granda* – великий, *pli granda* – більший, *malpli*

granda - менший; bela – гарний, pli bela – гарніший, malpli bela – менш гарний; la leono estas pli granda ol la kato – лев більший, ніж кіт.

Найвищий ступінь порівняння утворюється додаванням слова **plej**: bona – добрий, plej bona amiko – найкращий; riĉa – багатий, plej riĉa – найбагатший.

Займенник

Особові займенники

Однина	Множина
1 особа mi – я	ni – ми
2 особа si, vi – ти, Ви	vi – ви
3 особа li – він	ili – вони
ŝi – вона	
ĝi – воно	

Займенник **ci** вживається рідко (при зневажливому або панібратському звертанні). Займенник **ĝi** вказує на неживі предмети або істоти невідомої статі – дитину, тварину і т.п. Цей займенник також перекладається словом **це, то**.

Особові займенники відмінюються аналогічно до іменників.

Безособовий займенник **oni** українською мовою не перекладається. Він вказує на невідому групу людей і відповідає 3-ій особі множини: oni diras – кажуть, oni skribas – пишуть. Цей займенник може мати форму знахідного відмінка (onin) і присвійного займенника (onia).

В есперанто є **зворотний** займенник **si**, який у знахідному відмінку (sin) відповідає українському **себе**. Він є елементом зворотних дієслів і часто відповідає українському постафіксу **-ся**: lavi sin – умиватися; bani sin – купатися; razi sin – голитися.

Si вживається виключно в 3-ій особі однини або множини. В інших особах замість sin вживається форма знахідного відмінка відповідного особового займенника:

mi vidas min – я бачу себе
vi vidas vin – ти бачиш себе
li(ŝi, ĝi) vidas sin – він (вона, воно) бачить себе
ni vidas nin – ми бачимо себе
vi vidas vin – ви бачите себе
ili vidas sin – вони бачать себе

Специфічний есперантський займенник **mem** не змінюється за особами, родами і числами і перекладається на українську мову (відповідно до особи й числа) словами „сам, сама, само, самі”: mi mem – я сам, ŝi mem – вона сама, ni mem – ми самі і т.д.

Присвійні займенники утворюються від особових додаванням закінчення **-a** (у множині **-aj**, наприклад: mi – я, mia – мій, miaj – мої; ŝi – вона, ŝia, ŝiaj – її, iliaj – їхні і т.п.

Відмінюються присвійні займенники аналогічно до прикметників.

Неозначені займенники і **займенникові прислівники** починаються з букви **i**: iu – хтось, io – щось, ia – якийсь, ies – чийсь, iom – якась кількість, ie – десь, iel – якимось, ial – чомусь, iam – колись.

При утворенні **вказівних** займенників і займенникових прислівників до форм неозначених займенників спереду додається буква **t-**: *tiu* – той, *tio* – то, *tia* – такий, *ties* – того, *tiom* – стільки, *tie* – там, *tiel* – так, *tial* – тому, *tiam* – тоді.

Узагальнюючі займенники утворюються від неозначених передуючою буквою **ĉ-**: *ĉiu* – кожен, *ĉio* усе, *ĉia* усякий, *ĉies* – усіх, *ĉiom* – уся кількість, *ĉie* – скрізь, *ĉien* – усюди, *ĉiel* – усяким чином, *ĉial* – з усякої причини, *ĉiam* – завжди.

Заперечні займенники мають на початку букви **nen-**: *neniu* – ніхто, *nenio* – ніщо, *nenia* – ніякий, *nenies* – нічий, *neniom* – ніскільки, *nenie* – ніде, *nenien* – нікуди, *neniel* – ніяк, *nenial* ні з якої причини, *neniam* – ніколи.

Для утворення **питальних** і **відносних** займенників до форм неозначених займенників додаємо спереду букву **k-**: *kiu* – хто, *kio* – що, *kia* – який, *kies* – чий, *kiom* – скільки, *kie* – де, *kien* – куди, *kiel* – як, *kial* чому, *kiam* – коли.

Частка **ĉi** надає вказівним займенникам значення близькості: *tiu* – той, *tiu ĉi* (або *ĉi tiu*) – цей, *tien* – туди, *ĉi tien* (або *tien ĉi*) – сюди, *tie* – там, – *ĉi tie* (або *tie ĉi*) – тут.

З **неозначеними** займенниками вживається частка **ajn**: *iu ajn* – будь-хто, хто-небудь, *ia ajn* – будь-який, казна-який; *ie ajn* – будь-де, де-небудь, *htozna-de*, *ien ajn* – будб-куди і т.п.

Числівник

Кількісні числівники діляться на три види:

- а) **прости**, що складаються з однієї основи: 1 – *unu*, 2 – *du*, 3 – *tri*, 4 – *kvar*, 5 – *kvin*, 6 – *ses*, 7 – *sep*, 8 – *ok*, 9 – *naŭ*, 10 – *dek*, 100 – *cent*, 1000 – *mil*;
- б) **складні**, утворені складанням основ (від 11 до 19): *dek unu* – 11, *dek du* – 12, *dek tri* – 13, *dek kvar* – 14, *dek kvin* – 15, *dek ses* – 16, *dek sep* – 17, *dek ok* – 18, *dek naŭ* – 19.

Десятки і сотні утворюються простим поєднанням основ, наприклад 20 – *dudek*, 50 – *kvindek*, 300 – *tracent* і т.д.;

- в) **складені**, утворені поєднанням кількох слів: 21 – *dudek unu*, 22 – *dudek du* і т.д.; 1997 – *mil naŭcent naŭdek sep*, 35047 – *tridek kvin mil kvardek sep*.

Мільйони та мільярди мають форму іменників: 52 000 000 – *kvindek du milionoj*, 160 000 000 000 – *cent sesdek miliardoj*.

За відмінками й числами кількісні числівники не змінюються (виняток становить числівник **unu**, який, ужитий у значенні займенника, може мати форму **unuĵ** – одні).

З іменниками кількісні числівники поєднуються безпосередньо: *kvin litroj* – п'ять літрів, *dudek unu lernantoj* – двадцять один учень, *tri mil homoj* – три тисячі чоловік. Числівники *miliono*, *miliardo* та субстантивовані *milo* – тисяча, *deko* – десяток, *cento* – сотня і т.п. поєднуються з іменниками за допомогою прийменника *da*: *milo da libroj* – тисяча книг, *deko da studentoj* – десяток студентів, *kvin da sportistoj* – п'ятірка спортсменів. Цей же прийменник уживається при запитанні „скільки?“, наприклад: *kiom da homoj loĝas en Ukrainio?* – скільки людей живе в Україні?

Порядкові числівники утворюються від кількісних додаванням закінчення **-a**: *unu* – один, *unua* – перший, *du* – два, *dua* – другий; *dudek* – двадцять, *dudeka* – двадцятий і т.д. У складених числівниках закінчення **-a** додається до останнього слова: *cent kvardek sepa* – сто сорок сьомий, *du mil sesa* дві тисячі шостий.

Якщо порядковим числівникам від 1 до 9 передуює числівник, виражений одним словом, такі числівники відокремлюються від попереднього ризкою, отже: *dek-unua* одинадцятий, *kvindek-dua* п'ятдесят другий, *en la kvarcent-tria jaro* – у чотириста третьому році.

Відмінюються порядкові числівники, як прикметники.

Прислівникові числівники утворюються приєднанням закінчення **-e** до кількісних числівників: *unue* – по-перше, *kvine* – по-п'яте і т.д.

Кратні числівники утворюються від кількісних за допомогою суфікса **-obl-** і закінчення прикметників **-a**: *duobla* – подвійний, *triobla* – потрійний, *sesobla* – шестикратний, *centobla* – стократний.

Збірні числівники утворюються з допомогою суфікса **-or-** і закінчення **-e**: *duore* – удвох, *triore* – утрьох і т.д.; *unuora* – поодинокий.

Дробові числівники утворюються за допомогою суфікса **-on-**: *duono* – половина, одна друга; *triono* – третина, одна третя; *kvinono* – одна п'ята; *dekono* – десята частина, десятинка; *tri kvinonoj* – три п'ятих; *sep dekonoj* сім десятих; *tri sesdekkvaronoj* три шістдесят четвертих.

Ділення предметів здійснюється за допомогою прийменника **po**: *po unu* – по одному; *po du* – по два; *po kvar kajeroj* – по чотири зошити.

Арифметичні формули

Звичайні дробі: $\frac{3}{7}$ *tri sur* (або *super*) *sep*, *tri seponoj*; $1\frac{2}{5}$ *unu kaj du kvinonoj*.

Десяткові дробі: 0,2 *nul komo du*; 4,08 *kvar komo nul ok*.

Додавання: $3 + 5 = 8$ *tri plus kvin faras ok* (або: *tri kaj kvin estas ok*).

Віднімання: $10 - 6 = 4$ *dek minus ses faras kvar*.

Множення: $2 \times 6 = 12$ *duoble ses faras dek du* (або: *du per ses estas dek du*).

Аналогічно: формат 9 x 12 см – *la formato naŭ per dek du centimetroj*.

Ділення: $16 : 5 = 3$ (1) *dek ses dividite per kvin faras tri, restas unu*; $4 : 2 = 2$ *kvar dividite per du faras du* (обо: *duone kvar estas du*).

Піднесення до степеня: 15^3 *dek kvin en la tria potenco*; $2^4 = 16$ *la kvara potenco de du estas dek ses*.

Добування кореня: $\sqrt[4]{625} = 5$ *la kvarpotenca radiko de sescent dudek kvin estas kvin*.

Пропорція: $2 : 4 = 1 : 2$ *du rilatas al kvar, kiel unu al du*.

Деякі вислови, пов'язані з числівниками

1). **Вік.** На запитання “Скільки вам років?” (*Kian aĝon vi havas? Kia estas via aĝo? Kiomjara vi aĝas?*) відповідають: *mi havas 45* (*kvardek kvin*) *jarojn*; *mi estas 45-jara*; *mi havas 45 jarojn*; *mi estas 45-jara*; *mi havas la aĝon de 45 jaroj* – мені 45 років.

2). **Година.** Питають: *Kotra година?* (*Kioma horo estas?*). Відповідають: *Estas la 12-a precize* – дванадцята (година) рівно, рівно дванадцята.

Якщо час виражається годинами з хвилинами, то відповідають дwoяко:

а) з допомогою сполучника **kaj** (і): *estas la tria horo kaj dek minutoj* (3h 10) – третя година 10 хвилин (03.10); *la dua kaj duono* (2h 30) – друга година тридцять хвилин (02.30); *la kvara kaj tri kvaronoj* (4h 45) – четверта година сорок п'ять хвилин (04.45); *la deka kaj kvindek kvin minutoj* (10h 55) – десята година п'ятдесят п'ять хвилин;

б) з допомогою займенників **antaŭ** (за) і **post** (на). Хвилини від 1 до 30 визначають за допомогою **post**, а від 31 до 59 – за допомогою **antaŭ**: *estas dek post la tria* – десять хвилин на четверту (буквально: десять по третій); *la duono post la kvara* – пів на п'яту; *kvarono antaŭ la kvina* – за чверть п'ята; *dek minutoj antaŭ la dudek tria* – за десять (хвилин) двадцять третя година.

3). **Дата.** Питають: Яка сьогодні дата? Яке сьогодні число? (Kia dato estas hodiaŭ? Або: Kioman tagon ni havas hodiaŭ?).

Відповідають: hodiaŭ estas la 10-a (deka) de Oktobro – сьогодні десяте жовтня.

Дієслово

Дієслова в есперанто мають категорію часу, способу, стану і виду. За особами, родами і числами дієслова не змінюються.

Неозначена форма дієслова (інфінітив) закінчується на **-i**: esti – бути, havi – мати, sidi – сидіти, legi – читати.

Дійсний спосіб:

Теперішній час утворюється від основи дієслова за допомогою закінчення **-as**: mi (vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili) skribas – я пишу (ти пишеш, він (вона, воно) пише, ми пишемо і т.д.

Минулий час приймає закінчення **-is**: mi (vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili) skribis – я писав, ти писав, він писав, вона писала, воно писало, ми писали і т.д.). Форма минулого часу в есперанто виражає одноразову закінчену дію. Якщо треба підкреслити, що дія в минулому не була закінчена, слід вживати складні час (мова про них піде нижче).

Майбутній час має закінчення **-os**: mi (vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili) skribos – я писатиму (або: буду писати), ти писатимеш (або: будеш писати) і т.д.

Умовний спосіб утворюється закінченням **-us**: mi (vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili) skribus - я (ти, він) писав би, вона писала б, воно писало б і т.д.

Наказовий спосіб набирає закінчення **-u**: skribu! - пиши!, пишетьь!; li skribu! – хай він пише!; ni skribu! – пишімо!.

Дієприкметникові форми в есперанто мають активний і пасивний стан.

Активні дієприкметники утворюються від основи дієслів за допомогою суфікса **-ant-** (теперішній час), **-int-** (минулий час), **-ont-** (майбутній час) та закінчення **-a**:

leganta – той, що читає

leginta – той, що читав

legonta – той, що читатиме

Пасивні дієприкметники утворюються аналогічно за допомогою суфіксів **-at-**, **-it-**, **-ot-**:

legata – який читають

legita – (про)читаний

legota – який читатимуть

Набираючи закінчення **-o**, активні та пасивні дієприкметники субстантивуються (переходять в іменники): leganto – читач, legonto – майбутній читач, amato – коханий, mortinto – небіжчик.

Набираючи закінчення **-e**, дієприкметники стають дієприслівниками або дієслівними формами на **-но**, **-то**: leginte – (про)читавши, dirite – farite сказано – зроблено.

За допомогою дієприкметників та допоміжного дієслова **esti** (бути) утворюються складні минулі часи: **перфект** – минулий доконаний час та **плюсквамперфект** – давноминулий час, який служить для вираження закінченої дії, що передувала іншій дії. У розмовній мові такі форми вживаються рідко.

Перфект утворюється за схемою estas ...inta, estas ...ita: li estas verkinta romanon – він написав роман; romano estas verkita de li – роман написаний ним.

Плюсквамперфект утворюється за схемою *estis ...inta, estis ...ita: kiam mi estis veninta, laboro jam estis finita* – коли я прийшов, робота вже була закінчена.

Можливі найрізноманітніші поєднання форм дієслова **esti** з дієприкметником якогось часу і навпаки – однієї форми дієслова *esti* з різночасовими формами дієприкметника, наприклад:

li estas skribanta – він пише;

li estis skribanta – він писав;

li estos skribanta – він буде писати;

li estas skribinta – він написав;

li estas skribonta – він писатиме, він збирається писати;

li estis skribinta – він написав;

li estis skribonta – він збирався писати.

Прислівник

Есперантські прислівники діляться на первинні (непохідні) і похідні.

Первинні прислівники найчастіше виражають обставину або ступінь дії. Це односкладові слова або слова з кінцевим **aj**: *for* – геть, *jen* – ось, *jam* – уже, *eĉ* – навіть, *ĵus* – щойно, *tuj* – зразу, *nun* – тепер, *plu* – далі, *tre* – дуже, *tro* – надто, *ankoraŭ* – ще, *baldaŭ* – незабаром, *hodiaŭ* – сьогодні, *hieraj* – учора, *morgaŭ* – завтра, *arenaj* – ледве, *preskaŭ* – майже, *ankaŭ* – теж, *adiaŭ* – прощай!

Похідні прислівники можна утворити практично від будь-якої частини мови приєднанням до основи закінчення **-e**: *somerego* – літо, *somere* – влітку; *bona* – добрий, *bone* – добре; *fini* – закінчувати, *fine* – накінець; *kun* – з, *kune* – разом; *tri* – три, *trie* – по-третє; (див. також розділ „Займенник”).

Похідні прислівники можна утворювати і від групи слів: *en bona stato* → *bonstate* – у добромому стані; *ĉiun tagon* → *ĉiutage* – щоденно, *tra la fenestro* → *trafenestre* – крізь вікно.

Прийменник

Прийменники в есперанто служать для вираження смислових відношень між словами і утворення форм родового, давнього, орудного та місцевого відмінків. Прийменники використовуються також як префікси.

al – до, на; давальний відмінок: *iri al urbo* йти до міста; *veturi al kongreso* – їхати на з'їзд; *al patro* – батькові; *doni* – давати, *aldoni* – додавати; *iri* – йти, *aliri* – підходити;

anstataŭ – замість, взамін; *manĝi legomojn anstataŭ viando* – їсти овочі замість м'яса;

antaŭ – перед (*про простір і час*), до, тому; *antaŭ du tagoj* – два дні тому; *antaŭ domo* – перед будинком; *antaŭhistoria* – доісторичний;

apud – біля, коло, поблизу: *apud arbaro* – біля лісу; *apud vilaĝo* – поблизу села; *apudurba* – приміський;

ĉe – при, біля, край, за, на, у – означає безпосередню близькість: *sidi ĉe la tablo* – сидіти за столом; *stari ĉe la fenestro* – стояти біля вікна; *loĝi ĉe la gepatroj* – жити при батьках; *loĝi ĉe la Kotlarevskij-strato* – жити на вулиці Котляревського; *konduki ĉe la nazo*

– водити за ніс; *stari ĉe ies flanko* – стояти/бути на чийому-небудь боці; *mi gastis ĉe la onklo* – я гостював у дядька;

ĉirkaŭ – навколо, навкруг; біля (приблизно, під): *la Tero rondiras ĉirkaŭ la Suno* – Земля обертається навколо Сонця; *veni ĉirkaŭ vespero* – прийти під вечір; *li havas ĉirkaŭ kvardek jarojn* – він має біля сорока років, йому років з/під сорок;

da – служить для утворення родового відмінка після понять, що вказують на кількість: *kilogramo da sukero* – кілограм цукру; *botelo da vino* – пляшка вина; *bukedo da gozoj* – букет троянд; *multe da homoj* – багато людей;

de – 1) від, з; *de lundo ĝis sabato* – з понеділка до суботи; *de mateno ĝis vespero* – від ранку до вечора;

2) служить для передачі родового відмінка: *de kajero* – зошита; *de aŭtomobilo* – автомобіля;

3) служить для утворення орудного відмінка при пасивних дієприкметниках: *donacita de mia amiko* – подарований моїм другом;

dum – під час; протягом, упродовж. Може українською мовою не перекладатися (якщо мова йде про час, тривалість дії): *dum la kunveno* – під час зборів; *dum la tuta nokto* – упродовж усієї ночі, цілу ніч;

ekster – поза, зовні: *tio estas ekster dubo* – це поза сумнівом; *troviĝi erster hejmo* знаходиться поза домом;

el – з, із, зі (*кого, чого*): *el la gazetaro* – з преси; *unu el ili* – один із них; *traduki el Esperanto* – перекладати з есперанто;

en – у, в, на, до: *Petro studas en la universitato* – Петро вчиться в університеті; *li estis en la arbaro* – він був у лісі; *mi iras en la arbaron* – я йду до лісу; *legi libron en kvar tagoj* – прочитати книжку за чотири дні; *rompi la vazon en pecetojn* – розбити вазу на шматки;

ĝis – до, аж до: *de la kapo ĝis la piedoj* – від голови до ніг; *atendi ĝis printempo* – чекати до весни;

inter – між, межі, поміж, серед: *vivi inter homoj* – жити серед людей; *estis inter vartelo kaj amboso* – бути між молотом і ковадлом; *inter la dua kaj la tria horo* – між другою і третьою годинаю;

je – прийменник без конкретного значення. Вживається тоді, коли жоден із прийменників із певним значенням за своїм логічним змістом не підходить. Українською мовою перекладається по-різному: *malsana je gripo* – хворий на грип; *karabla je ĉio* – здатний на все; *kredi je Dio* – вірити в Бога; *je via sano* – за ваше здоров'я; *je la dekdua horo* – о дванадцятій годині; *preni je mano* – взяти за руку;

malgraŭ – незважаючи на, всупереч, помимо: *malgraŭ malbona vetero, ni multe promenadis* – незважаючи на погану погоду, ми багато гуляли; *malgraŭ sia volo* помимо своєї волі; *malgraŭ tio, ke...* – незважаючи на те, що..;

per – за допомогою, за посередництвом; служить для передачі орудного відмінка;

por – для; за; щоб, аби: *lernolibro por komencantoj* – підручник для початківців; *kiom vi pagis por tiu ĉi kravato?* – скільки ти заплатив за цю краватку?; *mi venis por danki vin* – я прийшов, щоб/аби вам подякувати;

post – за (*місце*); після; по, на; через (*час*): *post la urbo* – за містом; *dek minutoj post la kvina* – десять (хвилин) по п'ятій, десять (хвилин) на шосту; *venu post du semajnoj* – приходіть за два тижні;

sen – без: kafo sen sukero – кава без цукру; li restis du tagojn sen manĝo (або sen manĝi – два дні він залишився без їжі;

sub – під; sub la tablo – під столом; sub la sunaj radioj – під сонячним промінням;

super – над, понад, зверх: super la tero – над землею; sidi super libroj – сидіти над/за книжками; tio estas super mia povo – це зверх моїх можливостей;

sur – на: sur la planko – на підлозі; sur la liton – на ліжку;

tra – через, крізь, по; упродовж, на: iri tra la parko – йти через парк; vojaĝi tra Eŭropo – подорожувати Європою; resti tra kelka tempo – залишитись на деякий час;

trans – через, за (у значенні „на тому боці”, „на той бік”): ili loĝas kontraŭ nia domo, trans la strato – вони живуть напроти нашого будинку, через вулицю; flugi trans la rivero – літати за рікою; flugi trans la riveron – летіти за ріку.

Сполучник

Як і в українській мові, в есперанто існують сурядні та підрядні сполучники.

Сурядні сполучники:

kaj – і, й, та, а: lingvo kaj literaturo – мова та література; li estas instruisto kal lia frato estas arkitekto – він – учитель, а його брат – архітектор;

aŭ – або, чи: donu al mi pomon aŭ piron – дай мені яблуко або грушу;

do – отже, же, ж, то, тож: kion vi volas? – чого ти хочеш?; do, vi ne scias? – отже, ти не знаєш?; do iru hejmen – то йди додому;

sed – але, а, та: ravi, sed ne voli – могли, але не хотіти; mi ne bezonas lernolibron, sed vortaron – я не потребую підручника, а словника;

nek – ні, ані: mi ne amas vin, nek vian fratinnon – я не люблю тебе, ні твоєї сестри;

tamen – проте, однак; але, та: li povis aĉeti palton, tamen ne faris tion – він міг купити пальто, однак/але не зробив цього;

aŭ..., aŭ... – або..., або...: aŭ mi, aŭ vi – або я, або ти;

nek... nek... – ні..., ні...: nek fiŝo, nek viando – ні риба ні м'ясо;

ĉu..., ĉu... – чи то..., чи то...: ĉu pro tempomanko, ĉu pro malatento чи то через брак часу, чи через неухважність;

ju..., des... – чим..., тим...: ju pli bona, des pli multekosta – чим кращий, тим дорожчий;

ne nur..., sed ankaŭ – не тільки/не лише, а й/але й: paroli ne nur Esperanton, sed ankaŭ la germanan kaj la francan – розмовляти не тільки по-есперантськи, а й по-німецьки та по-французьки.

Підрядні сполучники

ĉar – бо, тому що, через те, що: li ne venos, ĉar malsanas – він не прийде, бо хворіє;

ĝis – поки, доки, до того часу, поки: atendi ĝis la demando estos solvita – чекати, поки питання не вирішиться; ĝis kiam vi dormos? – доки ти спатимеш?;

dum – тоді як; у той час, як, поки, доки: forĝu feron, dum estas varmega куй залізо, поки гаряче; dum la amiko rigardis fotojn, mi preparis manĝotablon – поки друг розглядав фотографії, я наклав стіл;

ke – має два значення:

а) що: li diris, ke nepre faros tion – він сказав, що обов’язково це зробить;

б) щоб, хай, аби: перед формою наказового способу: ordonu, ke li tion faru – накажіть, щоб він це зробив/хай він це зробить.

Часто сполучник **ke** у цьому значенні уточнюється прийменником **por**: al ĉiuj anonci, por ke ĉiuj sciu – оголоси всім, щоб усі знали;

kvankam – хоч: kvankam Anna estas riĉa, ŝi vestas sin modeste – хоч Анна багата, вона вдягається скромно;

kvazaŭ – ніби, наче, неначе, мов, немов, як, немовби, неначебто: ili sidis kaj silentis, kvazaŭ ili ne konis unu la alian – вони сиділи і мовчали, ніби не знали один одного; malsata kvazaŭ lupo голоний як вовк;

se – якщо, як: se vi havos tempon – якщо матимеш час; se mi volos – як/якщо захочу.

У ролі підрядних сполучників виступають сполучні слова, виражені відносними займенниками або прислівниками (kio, kiu, kiel, kiam, kion і т.д. Див. розділ “Займенник”).

Частка

Підсилювальні частки **eĉ** – навіть; **ja** – адже, ж: li ne scias angle eĉ unu vorton – він не знає по-англійськи навіть слова; mi ja diris al vi – я ж тобі казав. Частка **eĉ** ставиться безпосередньо перед словом, якого стосується.

Питальна частка **ĉu** відповідає українській **чи, хіба** в питальних реченнях: ĉu vi parolas Esperante? – чи ти розмовляєш по-есперантськи?; ĉu vi ne vidis lin? – хіба ти не бачив його?

Вказівна частка **jen** – ось, он: jen mi estas! – ось і я!. Від цієї частки можна утворити іменник jeno – наступне, таке; прикметник jena – наступниу, такий; прислівник jene – (ось) так, таким чином.

Стверджувальна частка **jes** – так. Вона може підсилюватися іншою часткою – ja: jes ja – аякже, але ж та, саме так. Похідні від цієї частки: jesa – ствердний, jesi – стверджувати, потокувати, karjesi – ствердно кивати головою.

Заперечна частка **ne** – не, ні: ne, mi ne scias – ні, я не знаю. Похідні слова: nei – заперечувати, nea – заперечний, karnei – заперечно похитувати головою.

Вигук

Багато есперантських вигуків мають аналоги в українській мові. Їх можна умовно поділити на:

Вигуки **закличні**:

he! – ей!, гей! – щоб привернути чию-н. увагу;

hola!, ho vi ho! – агей!, агов!, ау! – щоб закликати здалеку;

ho hu! – аго-го-го!, аго-о-в! – щоб закликати дуже здалеку;

ha lo! – алло! – щоб закликати телефоном, привернути увагу перехожого і т.п.

Вигуки **спонукальні**:

for! – геть!;

hot!, hoto! – вйо! (*до коней*);

huê!, tju! – агуш!, киш!, марш! – щоб відлякати звіра (птицю, пса і т.п.);

baj... baj... – баю-бай!, люді-люлі!;

bis! – біс!;

çit!, êêt!, ts! – цить!, тс! – заклик до тиші, вимога припинити щось (у значенні „досить!”, „припиніть!”);

ek! – нумо!, давай(те)!, пішов!, марш! – заклик до початку дії;

halt! – стій!;

help! – на поміч!, рятуйте!, гвалт! – заклик на допомогу;

hop! – гоп! – заохочення до стрибка;

ho ruk! – (г)ей раз!, гей руш!, разом!, взяли!;

stop! – стоп!;

trp! – тпру! – щоб спинити коней;

Вигуки для вираження почуттів:

ha! – а!, ах! – для вираження здивування, несподіванки (в доброму або поганому значенні);

ha-ha! – ха-ха! – виражає іронію, сміх;

ho! – о! – виражає несподіванку, біль, горе, жаль;

aha! – ага! – означає, що зауважили щось, виражає задоволення, злостіху;

ah! – ах!, а! – те ж, що й ha, тільки сильніше;

aj! – ай!, ой! – виражає біль або переляк;

ba! – ба! – виражає здивування від несподіванки;

brr! – брр! – відчуття холоду, огиди;

ehe! – еге! – виражає порозуміння, а також почуття жалю, досади;

ej! – ей!, ех! – малий сумнів, легкий докір;

fi! – фе!, пхе!, тьху! – огида, зневага, докір;

fu! – ух!, ху! – виражає втому;

hi-hi! – хі-хі! – нервовий або дівчачий сміх;

hm! – гм!, хм! – означає сумнів, недовіру, іронію, служить для вираження двозначності, загадкового мовчання;

hu! – ох! – переляк;

hura! – ура!;

nu! – ну! – щоб показати бажання припинити розмову; заохочення до розмови;

oho! – ого! – здивування;

oj! – невеликий жаль;

uf! – ух!, ху! – втома;

ve! – леле!, ой леле!, лишенько! – біль, жаль, страх (трохи патетично, красномовно).

До вигуків можна віднести і **звуконаслідування** – імітацію звуків птахів, тварин, вираження шумів:

kluk, kluk – кво-кво! (*квочка*);

kokeriko! – кукуріку! (*півень*);

kva, kva! – ква-ква! (*жаба*);
kvivit, kvivit – цінь-цвірінь! (*горобці*);
boj-boj! – гав-гав! (*собака*);
miaŭ, miaŭ – няв-няв! (*кіт*);
bam! – бам! (*дзвін*);
bum! – бах!, бабах!, бум-бум! (*гармата, бубон, падіння, глухий удар*);
pif-paf! – піф-паф! (*постріл*);
puf!, pum! – бух! (*падіння*);
tik-tak! – тик-так! (*годинник*);
tin, tin – дінь-дзінь! (*дзвоник*);
ta, ta, ta – та-та-та (*постріли, безладна балаканина*).

IV. СЛОВОТВІР

Словотворення в есперанто характерне регулярністю правил і відсутністю винятків. Воно можливе від будь-якої основи, та й самі словотворчі елементи служать основою для утворення інших слів. Це робить словотворчий механізм есперанто надзвичайно гнучким і дозволяє обходитись у кілька разів меншою кількістю коренів, ніж у “природних” мовах при цій же кількості слів-понять.

Словотвір в есперанто може здійснюватися різними способами: префіксальним, суфіксальним, префіксально-суфіксальним і складанням основ (сполученням слів).

(Про той чи інший афікс див. також відповідну статтю словника).

Префікси

bo – споріднення через шлюб: *patro* – батько, *boratro* – тесть, свекор; *filo* – син, *bofilo* – зять;

dis – роз-: *iri* – йти, *disiri* – розійтись; *dividi* – ділити, *disdividi* – розділити;

ek – початок або раптовість дії: *sidi* – сидіти, *eksidi* – сісти; *krii* – кричати, *ekkrii* – скрикнути;

fi – зневага, огида: *homoj* – люди, *fihomoj* – люді; *odoro* – запах, *fiodoro* – сморід;

ge – обох статей: *patro* – батько, *gepatroj* – батьки, родичі; *edzo* – чоловік, *geedzoj* – подружжя;

mal – пряма протилежність: *ami* – любити, *malami* – ненавидіти; *alta* – високий, *malalta* – низький;

mis – неправильно, помилково: *kompreno* – розуміння, *miskompreno* – непорозуміння; *kalkuli* – рахувати, *miskalkuli* – прорахуватись;

pra – пра-: *avo* – дід, *praavo* – прадід; *pero* – внук, *prapero* – правнук;

eks – екс-, колишній: *oficiro* – офіцер, *eksoficiro* – офіцер у відставці; *ministro* – міністр, *eksministro* – екс-міністр;

re – зворотність, повторюваність дії: *doni* – давати, *redoni* – віддавати; *memori* – пам’ятати, *rememori* – згадувати, пригадувати;

Продуктивними у префіксальному словотворенні є майже всі прийменники (див. розділ „Прийменник”) за винятком **da** і **je**: **ĉe** (біля, при): *esti* – бути, *ĉeesti* – бути присутнім; *mano* – рука, *ĉemane* – під рукою; **antaŭ** (перед, до): *antaŭtempa* – передчасний; *festo* – свято, *antaŭfesto* – передсвятковий; **al** (до): *paŝi* – ступати, *alpaŝi* – підступити, підійти; *porti* – нести, *alporti* – піднести; **ĉirkaŭ** (навколо) *kolo* – шия, *ĉirkaŭkolo* – намисто; *iri* – йти, *ĉirkaŭiri* – обходити; **el** (з, зі): *iri* – йти, *eliri* – виходити; *skribi* – писати, *elskribi* – виписувати; **en** (у, в): *iri* – йти, *eniri* – заходити; *meti* – класти, *enmeti* – вкладати; **inter** (між): *pacia* – народний, національний, *internacia* – міжнаціональний, міжнародний; **kontraŭ** (проти): *stari* – стояти, *kontraŭstari* – протистояти; *revolucia* – революційний, *kontraŭrevolucia* – контрреволюційний; **kun** (з): *labori* – працювати, *kunlabori* – співпрацювати; *veni* – приходити, *kunveni* – сходитися, збиратися; **pri** (про): *skribi* – писати, *priskribi* – описувати; *diskuti* – дискутувати, *pridiskuti* – обговорювати; **sen** (без): *domo* – будинок; *sendoma* – бездомний; *zorgo* – турбота, *senzorga* – безтурботний; **sub** (під): *tero* – земля, *subtera* – підземний; *skribi* – писати, *subskribi* – підписувати; **tra** (крізь): *bori* – свердлити, буравити; *trabori* – просвердлити, пробуравити; *piki* – колоти, *trapiki* – проколоти; **trans** (через): *doni* – давати, *transdoni* – передавати; *salti* – скакати, *transsalti* – перескочити.

У ролі префіксів можуть використовуватися корені *bon'* (добрий), *grand'* (великий), займенники *ĉi*, *mem*, кількісні числівники.

Суфікси іменників

-aĉ – зневага: *ĉevalo* – кінь, *ĉevalaĉo* – шакапа;

-ad – тривалість дії або багатократність процесу: *rafii* – стріляти, *rafado* – стрілянина; *iri* – йти, *iradi* – ходити;

-aĵ – річ, предмет з певними властивостями, зроблений з певного предмету; *bovo* – вів, *bovaĵo* – яловичина; *nova* – новий, *novaĵo* – новина; *ovo* – яйце, *ovaĵo* – яєчня; *aĵo* – річ;

-an – член, житель, послідовник; *akademio* – академія, *akademiano* – академік; *vilaĝo* – село, *vilaĝano* – селянин; *Kievo* – Київ, *kievano* – киянин; *ano* – член;

-ar – сукупність однорідних осіб або предметів: *homo* – людина, *homaro* – людство; *arbo* – дерево, *arbaro* – ліс; *aro* – сукупність, ватага;

-ĉj – пестливе чоловіче ім'я: *Petro* – Петро, *Peĉjo* – Петрик; *patro* – батько, *paĉjo* – татко, татусь;

-ec – властивість, якість: *bela* – красивий, *beleco* – краса; *amiko* – друг, *amikeso* – дружба; *eso* – властивість;

-ej – місце, приміщення, у якому відбувається певна дія; *lerni* – вчитися, *lernejo* – школа; *kuiti* – варити, *kuitejo* – кухня; *ejo* – приміщення;

-end – те, що має бути: *fari* – робити, *farenda* – такий, що має бути зроблений;

-er – частинка: *fajro* – вогонь, *fajrero* – іскра; *sablo* – пісок, *sablero* – піщинка; *mono* – гроші, *monero* – монета; *ero* – частинка;

-i – 1) назва країни або регіону: *ukraino* – українець, *Ukrainio* – Україна; *italo* – італієць, *Italio* – Італія; *Podolio* – Поділля;

2) назва науки: *biologo* – біолог, *biologio* – біологія; *folozofo* – філософ, *filozofio* – філософія;

-id – дитя, нащадок; *koko* – півень, *kokido* – курча; *reĝo* – король, *reĝido* – королевич; *ido* – нащадок;

-il – знаряддя дії, інструмент; tranĉi – різати, краяти, tranĉilo – ніж; ŝlosi – замикати, ŝlosilo – ключ; ilo – знаряддя, пристрій;

-in – для позначення осіб і тварин жіночої статі: patro – батько, patrino – мати; knabo – хлопець, knabino – дівчина; ino – самка;

-ing – те, куди щось вставляється: plumo – перо, plumingo – ручка; sabro – шабля, sabringo – піхви;

-ism – вчення, політична доктрина, релігійна догма і т.п.: komuno – комуна, komunismo – комунізм; imperio – імперія, imperiismo – імперіалізм; kristano – християнин, kristanismo – християнство;

-ist – людина певної професії чи переконань: instrui – навчати, instruisto – учитель; traduki – перекладати, tradukisto – перекладач; anarkio – анархія, anarkiisto – анархіст;

-op – сукупність (у збірних числівниках): du – два, duoro – двоє, двійка; kvar – чотири, kvaroro – четверо, четвірка;

-uj – 1) вмістилище, предмет, у якому що-н. зберігається: monoj – гроші, monujo – гаманець; salo – сіль, salujo – сільничка; ujo – вмістилище, футляр;

2) дерево: pomo – яблуко, pomujo – яблуня;

3) країна: franco – француз, Francujo – Франція. Останнім часом замість цього значення вживається суфікс **-i**;

-nj – пестливе жіноче ім'я: Mario – Марія, Manjo – Маруся, Маня; patrino – мати, panjo – матуся, неня;

-ul – особа, наділена певними якостями: blonda – білявий, blondulo – блондин; saĝa – мудрий, saĝulo – мудрець; juna – юний, молодий, junulo – юнак, хлопець; ulo – тип;

-um – суфікс без певного значення: mano – рука, manumo – рукав; gusto – смак, gustumi – куштувати; , butono – гудзик, butonumi – застібувати.

Суфікси прикметників

-em – схильний до дого-н.: labori – працювати, laborema – працювотий; fidi – довіряти, fidema – довірливий; emo – схильність;

-ind – гідний чого-н.: laŭdi – хвалити, laŭdinda – похвальний; legi – читати, leginda – вартий бути прочитаним; inda – гідний;

-ebl – можливість, придатність: manĝi – їсти, manĝebla – їстівний; kompreni – розуміти, komprenebla – зрозумілий; eble – можливо;

-obl – збільшений у певну кількість разів: du – два, duobla – подвійний; dek – десять, dekobla – десятикратний.

Суфікси дієслів

-ig – робити яким-н., ким-н., чим-н.; змушувати до чого-н.: akra – гострий – akriĝi – гострити; trinki – пити, trinkiĝi – напувати; iĝi – змушувати;

-iĝ – робитися/ставати яким-н., ким-н., чим-н.: edzo – чоловік, edziĝi – оженитися; ruĝa – червоний, ruĝiĝi – почервоніти; sidi – сидіти, sidiĝi – сісти; iĝi – стати, зробитися.

Суфікси зменшуваності та збільшуваності

- eg** – збільшення предметів або посилення ознаки: granda – великий, grandega – величезний; mano – рука, manego – ручище; ege – дуже;
- et** – зменшення величини предмета або послаблення ступеню якості: vojo – дорога, vojeto – доріжка, стежка; ridi – сміятися, rideti – усміхатися; eta – маленький.

Суфікси дієприкметників і дієприслівників

- ant** – активний дієприкметник і дієприслівник теперішнього часу: labori – працювати, laboranta – працюючий, laborante – працюючи;
- int** – активний дієприкметник або дієприслівник минулого часу: velki – в'янути, velkinta – зів'ялий, velkinte – зів'явши;
- ont** – активний дієприкметник або дієприслівник майбутнього часу: skribi – писати, skribonta – той, що писатиме, skribonte – перед тим, як напишуть;
- at** – пасивний дієприкметник або дієприслівник теперішнього часу: legi – читати, legata – читаний, legate – будучи читаним;
- it** – пасивний дієприкметник або дієприслівник минулого часу: fari – робити, farita – зроблений, farite – будучи зробленим;
- ot** – пасивний дієприкметник або дієприслівник майбутнього часу: farbi – фарбувати, farbota – який буде пофарбований, farbote – перед тим, як стати пофарбованим.

Складання основ

Складні слова утворюються простим поєднанням слів або основ. При цьому головне слово стоїть у кінці, наприклад:

urbo (місто) + centro (центр) = urbocentro (центр міста); dormo (сон) + ĉambro (кімната) = dormoĉambro (спальня); bon' (корінь від bona – добрий) + kor' (корінь від koro – серце) + a (закінчення прикметника) = bonkora (добросердечний); sci' (корінь від scii – знати) + rovi (могти) = scirova (уміти); propra (власний) + man' (корінь від mano) + e (закінчення прислівника) = propramane (власноручно).

V. СИНТАКСИС

Основною особливістю синтаксису есперанто є вільний порядок головних членів речення. Однак краще ставити на першому місці підмет, на другому – присудок.

Уживання дієслова зв'язки є обов'язковим. Отже, слід казати і писати li estas studento (він є студент), а не li studento.

У реченні може бути тільки одне заперечення. Речення “Я не маю ніяких книжок” перекладемо “Mi havas neniujn librojn” (а не “Mi ne havas neniujn librojn”). Однак два заперечення залишаємо, якщо це може вплинути на зміст. Так, речення “Я не можу не вірити йому, бо...” перекладемо “Mi ne povas ne kredi lin, ĉar...”.

Після дієслова bonvolu (будь ласка) дієслово ставиться в неозначеній формі:

Явища природи можуть позначатися лише дієсловом: pluvas – падає дощ; tontras – гримить.

Якщо прямий додаток виражений прикладкою, то закінчення знахідного відмінка **-n** набирає лише перший іменник, наприклад: mi renkontis mian amikon Johano – я зустрів свого друга Івана; lerni la lingvon Esperanto – вчити мову есперанто.

В есперанто вживаються звороти з інфінітивом, що не мають аналогів в українській мові: *mi vidis lin promenadi* – я бачив, як він прогулювався.

Прислівники *ankoraŭ* (ще), *ankaŭ* (теж, також, і), *almenaŭ* (принаймні) і частка *eĉ* (навіть) ставляться безпосередньо перед тим словом, що вимагає логічного наголосу, наприклад: *Stefano lernas ankaŭ Esperanton* – Степан вчить також есперанто (крім іншої мови); *ankaŭ Stefano lernas Esperanton* – і Степан вчить есперанто (нарівні з іншими); *li scias bone eĉ matematikon* – він знає добре навіть математику; *eĉ li scias bone matematikon* – навіть він знає добре математику.

Займенник *mem* (сам) ставиться після слова, якого безпосередньо стосується. Якщо по-українськи можна сказати “я скупаю дитину сам”, або “я сам скупаю дитину”, чи “я скупаю сам дитину”, то по-есперантськи це слід виразити так: *mi mem banos la infanon*.

Складні речення будуються, в основному, аналогічно до української мови.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

LEKSIKOGRAFIAJ FONTOJ

- Арнаутов Г. *Медицинская терминология на пяти языках*. – София: Государственное издательство „Медицина и физкультура”, 1969.
- Атанасов А. и др. *Българско-есперантски речник*. – София: Държавно издателство „Наука и изкуство”, 1961.
- Атлас світу*. – К.: Картографія, 2002.
- Ахманова О. *Словарь лингвистических терминов*. – М.: Советская энциклопедия, 1966.
- Балла М., *Англо-український словник: У 2 т.* – К.: Освіта, 1996.
- Биологический энциклопедический словарь*. – М.: Советская энциклопедия, 1989.
- Біологічний словник* / за редакцією академіка АН УРСР К. М. Ситника, члена-кореспондента АН УРСР В. О. Топачевського – К.: Головна Редакція Української Радянської Енциклопедії, 1986.
- Бокарёв Е. *Эсперанто-русский словарь* / просмотрен и дополнен Ю. Финкелем и И. Галичским. – 2002.
- Большая советская энциклопедия: В 30 т.* – М.: Советская энциклопедия, 1970-1978.
- Большой немецко-русский словарь в трёх томах* / под рук. О. И. Москальской. – М.: Русский язык Медиа, 2004.
- Большой японско-русский словарь* / под ред. Н. И. Конрада. – М.: Советская энциклопедия, 1970.
- Бусел В. *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. – К.; Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2004, 2005.
- Бусел В. та ін. *Великий зведений орфографічний словник сучасної української оексики*. – К.: ВТФ „Перун”, 2004.
- Бутник В. *Современный англо-русский политехнический словарь*. – М.: Вече, 2003.

- Вербицький К. *Словарець українсько-есперантський*. – Станіславів-Коломия: Бистриця, 1922.
- Визначник рослин УРСР* / за ред. М. В. Клокова. – К.-Харків: Державне видавництво сільськогосподарської літератури, 1950.
- Волевич Я. *Міжнародня мова есперанто. Практичний підручник*. – Харків: ДВОУ Державне видавництво “Радянська школа”, 1931.
- Гак В., Ганшина К. *Новый французско-русский словарь*. – М.: Русский язык Медиа, 2007.
- Горбачук В. та ін. *Юридичний словник українсько-есперанто-російсько-англійський*. – Слов’янськ: Академічний центр управління, підприємництва, права, 1994.
- Давидов Н. *Ботанический словарь русско-английско-немецко-французско-латинский*. – М.: Физматгиз, 1960.
- Дворецкий И. *Латинско-русский словарь*. – М.: Русский язык, 1976.
- Доброчаева Д. и др. *Определитель высших растений Украины*. – К.: Наукова думка, 1987.
- Дудка И., Вассер С. *Грибы. Справочник миколога и грибника*. – К.: Наукова думка, 1987.
- Энциклопедический словарь медицинских терминов* / под ред. Б. В. Петровского, т.1-3. – М.: Советская энциклопедия, 1982-1984.
- Жлуктенко Ю. та ін. *Українсько-англійський словник*. – К.: Радянська школа, 1982.
- Заменгоф Л. *Полный словарь международного языка „Эсперанто”*. Часть эсперантско-русская. – М., 1909.
- Зорівчак Р. *Українсько-англійський словник реалій*. – У кн.: Зорівчак Р. Реалія і переклад. (На матеріалі англійських перекладів української прози). – Л., 1989.
- Зубков М. *Великий англо-український словник*. – Харків: Фоліо, 2003.
- Иванов Ф., Штегман Б. *Краткий определитель птиц СССР*.
- Изгур И., Колчинский В. *Большой русско-эсперантский словарь* / просмотрен и дополнен В. Поляковым и Н. Хохловым. – М.: Издание ЦК СЭСР, 1933.
- Кабанов Н. *Полный эсперантско-русский словарь*. – М.: Издание „Посредника”, 1913.
- Караванський С. *Практичний словник синонімів української мови*. – К.: Українсько-канадське спільне підприємство “Кобза”, 1995.
- Кіндер Г., Хільгеман В. *Всесвітня історія. dtv-Atlas*. – К.: Знання-Прес, 1991.
- Козирський В., Шендеровський В. *Українсько-англійсько-німецько-російський словник фізичної лексики*. – К.: Рада, 1996.
- Комп’ютерний словник*. – К.: Україна, 1997.
- Кондратьев Б. *Большой эсперанто-русский словарь (электронная версия)*. – 2010.
- Корзлинский Н. и др. *Русско-эсперантский словарь* / просмотрен д-ром Л. Заменгофом. – М.: Издание д-ра Н. В. Корзлинского, 1910.
- Костів К. *Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів*. – Торонто, 1982.
- Кузьма О. *Міжнародня мова есперанто. Повний підручник*. – Станіславів – Коломия: Бистриця, 1922.
- Лебедев В. и др. *Рыбы СССР*. – М.: Мысль, 1969.
- Маркевич А., Татарко К. *Русско-украинско-латинский зоологический словарь. Терминология и номенклатура*. – К.: Наукова думка, 1983.
- Мифологический словарь* / под ред. Е. М. Мелетинского. – М.: Советская энциклопедия, 1991.
- Ожегов С. *Словарь русского языка*. – М.: Советская энциклопедия, 1973.

- Олійник І., Сидоренко М. *Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник*. – К.: Радянська школа, 1978.
- Олянов В. и др. *Българско-есперантски речник*. – София: Наука и изкуство, 1981.
- Нетлюх М. *Латинсько-український анатомічний словник*. Міжнародна та українська номенклатура. – К.: Наукова думка, 1972.
- Нюстрем Э. *Библейский словарь*. – Санкт-Петербург: Библия для всех, 2002.
- Пацюрко В., Ковтонюк Є. *Есперантсько-український словник*. – К.: Видавець Вадим Карпенко, 2010.
- Пацюрко В., Станович В. *Українсько-есперантський словник-мінімум з нарисом граматики есперанто*. – Дрогобич: Українське есперанто-видавництво „Добре серце”, 1998.
- Пуряєва Н. *Словник церковно-обрядової термінології*. – Л.: Свічадо, 2001.
- Русско-эсперантский словарь* / под ред. Е. А. Бокарёва. – М.: Советская энциклопедия, 1966.
- Русско-украинский словарь: У 3 т.* – К.: Главная редакция Украинской Советской Энциклопедии, 1980.
- Русско-украинский словарь* / под редакцией доктора филологических наук, профессора В. В. Жайворонка. – К.: Абрис, 2003.
- Сегеда А., Голуб О., Стоєцький А. *Використання сучасної української хімічної термінології та номенклатури з неорганічної хімії*. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005.
- Словарь иностранных слов*. – М.: Русский язык, 1988.
- Словник іношомовних слів* / за ред. чл.-кор. АН УРСР О. С. Мельничука. – К.: Видавництво головної редакції Української Радянської Енциклопедії, 1977.
- Словник української мови: В 11 т.* – К.: Наукова думка, 1970-1980.
- Стародубцев Н. *Иллюстрированный словарь по геральдике*. – Донецк, 1996.
- Українсько-російський словник* / за ред. В. С. Ільїна. – К.: Наукова думка, 1971.
- Фесенко Г., Бокотей Ф. *Птахи фауни України (Польовий визначник)*. – 2002.
- Французско-русский политехнический словарь* / под ред. П. Е. Турчина. – М.: Советская энциклопедия, 1970.
- Французько-український словник. Українсько-французький словник* / під заг. ред. В. Бусела. – К.- Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2010.
- Шевченко А. *Русско-эсперантский словарь*. – М.: Импэто, 2006.
- Щерба Л., Матусевич М. *Русско-французский словарь*. – М.: Советская Энциклопедия, 1969.
- Щукин И. *Четырехязычный энциклопедический словарь терминов по физической географии*. – М.: Советская Энциклопедия, 1980.
- Українська Радянська Енциклопедія: У 12 т.* – К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1977-1985.
- Bavant M. *Matematika vortaro kaj oklingva leksikono*. – Dobřichovice (Prago): Kava-Pech, 2003.
- Broccatelli U. *Vocabolario esperanto-italiano*. – Milano: Cooperativa Editoriale Esperanto, 1984.
- Butler M. *Esperanto-English Dictionary*. – London: British Esperanto Association, 1967.
- Butler M., Merrick F. *Muzika terminaro*. – Heronsgate: Internacia Esperanto-ligo, 1944.

- Cherpillod A. *Konciza etimologia vortaro*. – Roterdamo: Universala Esperanto-Asocio, 2007.
- Csiszár A., Kalocsay K. *Domfabriko. 6000 frazeologiaj esprimoj hungaraj-Esperantaj*. – Budapeŝto: Hungara Esperanto-Asocio, 1975.
- de Diego F. *Gran Diccionario Español-Esperanto*. – Santander: mga, s.d.
- Drul I. *Esperanta-ukraina proverbaro*. – Луцьк, 2011.
- Duc-Goninaz M. *La nova Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*. – Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda, 2002.
- Eichholz R. *Esperanta Bildvortaro*. – Bailieboro: Esperanto Press, 1988.
- Fulcher F., Long B. *English-Esperanto Dictionary*. – London: British Esperanto Association, 1985.
- Gjivoje M. *Rječnik hrvatskosrpsko-esperantski*. – Zagreb: Znanje, 1966.
- Grabowski A. *Słownik języka Esperanto. Część I. Polsko-esperancka (wydanie większe)*. – Warszawa: Wydawnictwo M.Arka, 1910.
- Grosjean-Maupin E. *Plena vortaro de Esperanto. Oka senŝanĝa eldono kun Suplemento, kompilita de G.Waringhien*. – Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda, 1971.
- Hessen D., Stypuła R. *Wielki słownik polsko-rosyjski*. – Warszawa: Wiedza Powszechna, 1998.
- Holzhaus A. *Proverboj de Marko Zamenhof kaj de Lazaro Zamenhof (13 155 proverboj)*. – Helsinko: Fondumo Esperanto, 1980.
- Hromada R. *Esperantsko-český, česko-esperantský kapesní slovník*. – Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969.
- Kalocsay K. kaj cet. *Parnasa gvidlibro*. – Warszawa: Pola Esperanto-Asocio, 1968.
- Kalocsay K., Waringhien G. *Plena analiza gramatiko de Esperanto*. – Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 1980.
- Kozyra E. *Esperanto-angla-pola vortaro*. – Malbork: 2007.
- Krause E.-D. *Großes Wörterbuch Deutsch-Esperanto*. – Hamburg: Helmut Buske Verlag, 2007.
- Krause E.-D. *Wörterbuch Esperanto-Deutsch*. – Hamburg: Helmut Buske Verlag, 1999.
- Léger R., Albault A. *Dictionnaire français-espéranto*. – Marmande: Éditions Françaises d'Espéranto, 1961.
- Lentaigne. *Kiel diri... Praktika Esperanta frazeologio (5 000 esprimoj)*. – Laroque Timbaut: Cercle espérantiste de l' Agenais "Laŭte!", 1980.
- Le Puil J., Danvy J.-P. *Grand dictionnaire français-espéranto*. – Paris: France- Espéranto, 1992
- Mariano M. *Esperanto-vortaro per temo-tabeloj*. – Askoli Piceno: Eldonejo Lina Gabrielli, 1980.
- Michalski T. *Esperanta-pola vortaro*. – Varsovio: Wiedza Powszechna, 1991.
- Minnaja C. *Vocabolario italiano-esperanto*. – Milano: Cooperativa Editoriale Esperanto, 1996.
- Paluzie-Borrell J. *Diccionario esperanto-español y español-esperanto*. – Basrcelona: Editorial Ramón Sopena.S.A., 1980.
- Petrič M. *Slovensko-esperantski slovar*. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1963.
- Pokrovskij S. *Komputada leksikono*. – 2000.
- Poŝatlaso de la mondo*. – Praha: Kartografie, 1971.
- Praktika Bildvortaro de Esperanto*. – Oxford: Oxford University Press, 1979.
- Sankta Biblio, La*. – Londono: Brita kaj Alilanda Biblia Societo, 1978.
- Seemann Š. *Esperantko-slovenský a slovensko-esperantský slovník*. – Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1970.

- Sekelj A. *Rečnik srpskohrvatsko-esperantski*. – Beograd: Grafos, 1967.
- Strzelecki K., Bonczol M. *Obszerny słownik polsko-esperancki*. – Opole, 2000.
- Tymiński T. *Mały słownik polsko-esperancki*. – Warszawa: Państwowe wydawnictwo „Wiedza powszechna”, 1969.
- Uljaky-Nagy T. *La sporta lingvo en Esperanto*. – Budapeŝto: Hungara Esperanto-Asocio, 1972.
- Waringhien G. *Grand dictionnaire espéranto-français*. – Paris: SAT-amikaro, 1976.
- Waringhien G. *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*. – Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda, 1987.
- Webster's Dictionary*. – New York: Lexicon Publications, INC, 1990.
- Wells J. *Concise Esperanto and English Dictionary*. – New York: David McKay Company Inc., 1977.
- Zamenhof L.L. *Fundamenta krestomatio de la lingvo Esperanto*. – Rickmansworth: The Esperanto Publishing Company Limited, 1954.
- Zamenhof L.L. *Fundamento de Esperanto*. – Marmande: Esperantaj Francaj Eldonoj, 1963.